NOVÝ
SLOVNÍK KAPESNÍ

JAZYKA

ČESKÉHO I NĚMECKÉHO

DLE

JUNGMANNA, ŠUMAVSKÉHO, WENIGA A JINÝCH

SESTAVIL

JOSEF RANK.

II.

DÍL NĚMECKOČESKÝ.

TŘETÍ OPRAVENÉ I PŘIMNOŽENÉ VYDÁNÍ.

V PRAZE.

Nákladem Bohemie,

akciové společ. pro výrobu papíru a průmysl tiskový.

1879.

Neues
Taschenwörterbuch

der

böhmischen und deutschen Sprache

nach

Jungmann, Šumavský, Wenig und Anderen

von

Josef Rank.

II.

Deutsch-Böhmischer Theil.

Dritte vermehrte und verbesserte Auflage.

Prag.
Verlag der Bohemia,
Actien-Gesellschaft für Papier- und Druck-Industrie.

1879.

Druck der Bohemia, Actiengesellschaft, Prag.

Ukončiv slovník tento v novém vydání pokládám za svou příjemnou povinnosť, vzdáti zasloužené díky svým vzácným pánům přispěvatelům, jichž hojnými sbírkami dílo toto ve všech směrech značně jest obohaceno.

Jsouť to P. T. velectění pánové:

P. FR. DOUCHA,

Sekretář Jan E. Prachenský,

Sekretář Fr. Špatný,

M. U. Dr. Jos. Zelenka.

Díky jim!

V Praze, dne 1. prosince 1878.

Josef Rank.

Abkürzungen. Skráceniny.

anat. — anatomisch.
Art. — Artillerie.
astr. — astronomisch.
b. — bei, beim.
Bauk. — Baukunst.
bot. — botanisch.
chem. — chemisch.
chir. — chirurgisch.
ddd. — der, die, das.
e. — ein, eine.
Eisenb. — Eisenbahnen.
engl. — englisch.
fig. — figürlich.
fort. — fortifikatorisch.
fr. — französisch.
geom. — geometrisch.
gr. — griechisch.
grm. — grammatisch.
Hdl. — Handel.
Hütt. — Hüttenwesen.
it. — italienisch.
Jmd. — Jemand.
Kartensp. — Kartenspiel.
kfm. — kaufmännisch.
KindersPr. — Kindersprache.
Kkht. — Krankheit.
lt. — lateinisch.
log. — logisch.
M. — Mehrzahl.
Mal. — Maler.
math. — mathematisch.
mech. — mechanisch.
Maur. — Maurer.
med. — medizinisch.
mh. — mit haben (Zeitwort).
mil. — militärisch.
min. — mineralogisch.
mont. — montanistisch.
ms. — mit sein (Zeitwort).
Mühl. — Mühlbau.
mus. — musikalisch.
myth. — mythologisch.
o., od. — oder.
obj. — objektiv.
phys. — physikalisch.
Schifff. — Schifffahrt.
Seif. — Seifensieder.
span. — spanisch.
subj. — subjektiv.
u. — und.
usw. — und so weiter.
v. — von, vom.
vlt. — veraltet.
wdm. — weidmännisch.
Zool. — Zoologie.
Zusm. — Zusammensetzung.

acc. — accusativ.
act. — activum.
adj. — adjectivum.
adv. — adverbium.
c., cnj. — conjunctio.
cfr. — confer.
coll. — collectivum.
comp. — comparativ.
dat. — dativ.
etc. — et cetera.
f. — femininum.
gen. — genitiv.
impers. — *impersonale.*
imp. — imperativ.
instr. — instrumental.
int. — interjectio.
loc. — local.
m. — masculinum.
n. — neutrum.
nom. — nominativ.
num. — numerale.
partic. — participium.
pl. — plural.
prp. — praepositio.
sing. — singular.
subst. — substantivum.
sup. — superlativ.
trsg. — transgressiv.
verb. — verbum.
voc. — vocativ.

atd. — a tak dále.
mor. — moravsky.
rst. — rostlina.
rus. — rusky.
sl. — slovensky.
st. — staročesky.

Quellen.

D. — P. Fr. Doucha.

J. — Jungmanna Slovník.

M. — Názvosloví lékařské.

P. — Názvosloví právnické.

Prameny.

Š. — J. F. Šumavský.

Šp. — Fr. Špatný.

T. — Názvosloví vědecké.

V. — Arnošt Vysoký.

Kurze Uebersicht der deutschen Sprachlehre und Rechtschreibung.

Krátký přehled německé mluvnice i německého pravopisu.

Deutsches Alphabet. — Německá abeceda.

Pořadí	Jmeno	České vyslovení	Pořadí	Jmeno	České vyslovení	Pořadí	Jmeno	České vyslovení
1	a	a	10	i	i	19	r	r
2	b	b	11	j	j	20	ſ (s)	s (z)
3	c	c	12	k	k (kh)	21	t	t
4	ch	ch	13	l	l	22	u	u
5	d	d	14	m	m	23	v	f
6	e	e	15	n	n	24	w	v
7	f	f	16	o	o	25	x	x (ks)
8	g	g	17	p	p	26	y	y
9	h	h	18	q	q (kv)	27	z	c

Selbstlaute (Hauptlaute) Vocale: — Samohlásky:

einfache — prosté:

a, e, i, o, u, y
Hast, Welt, List, Kost, Lust, Myrte

verdoppelte — zdvojené:

aa, ee, oo
Haar, Meer, Moor

gedehnte — dlouhé:

ah, eh, ie, oh, uh
Hahn, Mehl, Bier, Mohn, Huhn.

Umlaute: Přehlásky:

ä, ö, ü
Bär, Möhre, Süd.

Doppellaute (Zwielaute, Diphthonge): Dvojhlásky:

ai (ay), au, äu (aü), ei (ey), eu, oi
Mai (May), Haus, Säule, Wein, Heu, Boi.

Mitlaute (Consonanten): — Souhlásky:

a. einfache — prosté: **b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z.**

b. verdoppelte — zdvojené: **bb, dd, ff, gg, ll, mm, nn, pp, rr, ss, tt**
Robbe, Widder, Schiff, Flagge, Fall, Kamm, Mann, Knapp, Herr, Messe, Fett.

c. zusammengesetzte — složené: **ch, ck, dt, ph, sch, ſz, tz.**
Loch, Sack, Stadt, Phosphor, Hirsch, Nuſz, Witz.

Redetheile. Částky řeči.

A. Wandelbare. A. Sklonné.

I. Hauptwörter (Nennwörter, Substantiva). I. Jmena (jména) podstatná.

Geschlecht: *a*) männlich, *b*) weiblich, *c*) sächlich. Genus: *a*) masculinum, *b*) femininum, *c*) neutrum. Rod: *a*) mužský, *b*) ženský, *c*) střední.

Einzahl (Singular). Počet jednotný (Jednotník).

1. Eigennamen,
2. Gemeinnamen (Gattungsnamen),
3. Sammelnamen (Mengennamen),
4. Stoffnamen,
5. Begriffsnamen (Abstracta).

Mehrzahl (Plural). Množný počet (množník).

1. Jmena vlastní,
2. « obecná (druhová),
3. « hromadná (souborná),
4. « věcná,
5. « odtažná (pojmová).

Biegung (Abänderung).

1. Nennfall (Werfall),
2. Besitzfall(Wessenfall,Zeugefall),
3. Zweckfall (Wemfall, Gebefall),
4. Zielfall (Wenfall, Klagefall).

Sklonění (Declination).

1. Jmenovatel (Nominativ),
2. Roditel (Genitiv),
3. Davatel (Dativ),
4. Vinitel (Accusativ).

Starke Biegung: Sklonění silné:

Singular

	Mascul.			*Neut.*		*Fem.*	
1.	Tag	Vogel	Vater	Mädchen	Haus	Hand	Tochter
2.	Tag**es**	Vogel**s**	Vater**s**	Mädchen**s**	Haus**es**	Hand	Tochter
3.	Tag**e**	Vogel	Vater	Mädchen	Haus**e**	Hand	Tochter
4.	Tag	Vogel	Vater	Mädchen	Haus	Hand	Tochter

Plural

1.	Tag**e**	Vögel	Väter	Mädchen	Häus**er**	Händ**e**	Töchter
2.	Tag**e**	Vögel	Väter	Mädchen	Häus**er**	Händ**e**	Töchter
3.	Tag**en**	Vögel**n**	Väter**n**	Mädchen	Häus**ern**	Händ**en**	Töchter**n**
4.	Tag**e**	Vögel	Väter	Mädchen	Häus**er**	Händ**e**	Töchter

Schwache Biegung: Sklonění slabé:

Singular

	Mascul.			*Fem.*			
1.	Mensch	Herr	Knabe	Frau	Königin	Rose	Insel
2.	Mensch**en**	Herr(e)**n**	Knabe**n**	Frau	Königin	Rose	Insel
3.	Mensch**en**	Herr(e)**n**	Knabe**n**	Frau	Königin	Rose	Insel
4.	Mensch**en**	Herr(e)**n**	Knabe**n**	Frau	Königin	Rose	Insel

Plural

1.	Mensch**en**	Herr**en**	Knabe**n**	Frau**en**	Königin(n)**en**	Rose**n**	Insel**n**
2.	Mensch**en**	Herr**en**	Knabe**n**	Frau**en**	Königin(n)**en**	Rose**n**	Insel**n**
3.	Mensch**en**	Herr**en**	Knabe**n**	Frau**en**	Königin(n)**en**	Rose**n**	Insel**n**
4.	Mensch**en**	Herr**en**	Knabe**n**	Frau**en**	Königin(n)**en**	Rose**n**	Insel**n**

Gemischte Biegung: — Skloněnî smíšené:

	Singular					
Mascul.		*Neut.*		*Mascul.*	*Neut.*	
1. Dorn		Denkmal		Gedanke	Auge	Ohr
2. Dorn**es**		Denkmal**es**		Gedanken**s**	Aug**es**	Ohr**es**
3. Dorn**e**		Denkmal**e**		Gedank**en**	Aug**e**	Ohr**e**
4. Dorn		Denkmal		Gedank**en**	Auge	Ohr
	Plural					
1. Dorn**en**	Dörn**er**	Denkmal**e**	Denkmäl**er**	Gedank**en**	Aug**en**	Ohr**en**
2. Dorn**en**	Dörn**er**	Denkmal**e**	Denkmäl**er**	Gedank**en**	Aug**en**	Ohr**en**
3. Dorn**en**	Dörn**ern**	Denkmal**en**	Denkmäl**ern**	Gedank**en**	Aug**en**	Ohr**en**
4. Dorn**en**	Dörn**er**	Denkmal**e**	Denkmäl**er**	Gedank**en**	Aug**en**	Ohr**en**

Zweierlei Mehrzahl haben: — Dvojí množné číslo mají:

Bänder und Bande, Gastmäler und Gastmale, Gewänder und Gewande, Länder und Lande, Pläne und Plane, Thäler und Thale, Hörner und Horne, Tücher und Tuche, Wörter und Worte.

Nach dem Muster *Gedanke* werden declinirt: — Dle vzoru *Gedanke* skloňují se:

Fels (Felsen), Funke, Friede, Glaube, Haufe, Name, Same, Schade, Buchstabe, Wille.

Declination der Fremdwörter: — Skloňování cizích slov:

Singular			Plural		
Mascul.		*Neut.*	*Mascul.*		*Neut.*
1. Doctor	Consul	Gymnasium	Doctor**en**	Consul**e**	Gymnasi**en**
2. Doctor**s**	Consul**s**(**-es,-en**)	Gymnasium**s**	Doctor**en**	Consul**e**	Gymnasi**en**
3. Doctor	Consul	Gymnasium	Doctor**en**	Consul**en**	Gymnasi**en**
4. Doctor	Consul	Gymnasium	Doctor**en**	Consul**e**	Gymnasi**en**

Wie „*Doctor*" werden alle fremden Wörter auf **or** declinirt: — Dle vzoru „*Doctor*" skloňují se všecka cizí slova na **or**:

Curator, Orator, Factor, Rector, Major, Professor, Inspector, Controllor *etc.*

Schwach gebogen werden — Slabým spůsobem skloňují se

a) weibliche: — *a*) ženská:

-ion (Religion), **-ie** (Monarchie), **-ur** (Tinctur) *etc.*

b) männliche: — *b*) mužská:

Advocat, Hornist, Planet *etc.*

Die Zusammensetzungen mit: — Složená s:

-graph, -nom, -arch *etc.*

Artikel. (Geschlechtswort). — Člen.

Bestimmter — určitý: — Unbestimmter — neurčitý:

Singular			Plural	Singular			Plural
Mascul.	*Fem.*	*Neut.*	*M.F.N.*	*Mascul.*	*Fem.*	*Neut.*	*M.F.N.*
1. der	die	das	1. die	1. ein	eine	ein	—
2. des	der	des	2. der	2. eines	einer	eines	—
3. dem	der	dem	3. den	3. einem	einer	einem	—
4. den	die	das	4. die	4. einen	eine	ein	—

II. Beiwörter — II. Jmena přídavná

(Beschaffenheitswörter, Eigenschaftswörter). — (Adjectiva).

Starke Biegung: — Sklonění silné:

	Singular Mascul.	Fem.	Neut.	Plural F. M. N.
1.	schöner	schöne	schönes	schöne
2.	schönes	schöner	schönes	schöner
3.	schönem	schöner	schönem	schönen
4.	schönen	schöne	schönes	schöne

Schwache Biegung: — Sklonění slabé:

1.	(der) schöne	(die) schöne	(das) schöne	(die) schönen
2.	(des) schönen	(der) schönen	(des) schönen	(der) schönen
3.	(dem) schönen	(der) schönen	(dem) schönen	(den) schönen
4.	(den) schönen	(die) schöne	(das) schöne	(die) schönen

Steigerung (Vergleichung). Stupňování (Gradation).

1. Stufe: Positiv — Položitel: schön

2. Stufe: Comparativ — Srovnatel: schöner, ddd. schönere

3. Stufe: Superlativ — Svrchovatel: ddd. schönste.

III. Fürwörter (Pronomina). — III. Zájmena, místojmena, náměstky.

Persönliche: — Osobní:

Singular

1.	ich	du	er	sie	es	sich
2.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner	
3.	mir	dir	ihm	ihr	ihm	
4.	mich	dich	ihn	sie	es	

Plural

1.	wir	ihr	sie	sich
2.	unser	euer	ihrer	
3.	uns	euch	ihnen	
4.	uns	euch	sie	

Zueignende (Possessiva): Přivlastňovací: — Anzeigende (Hinweisende): Ukazovací:

Singular

	Mascul.	Fem.	Neut.	Mascul.	Fem.	Neut.
1.	mein	meine	mein	der	die	das
2.	meines	meiner	meines	dessen (dess)	deren	dessen (dess)
3.	meinem	meiner	meinem	dem	der	dem
4.	meinen	meine	mein	den	die	das

Plural

	M. F. N.	M. F. N.
1.	meine	die
2.	meiner	derer
3.	meinen	denen
4.	meine	die

Ebenso: — Rovněž:

dein, sein, ihr, unser
jener, jene, jenes.

dieser, diese, dieses;
derselbe, dieselbe, dasselbe;
derjenige, diejenige, dasjenige.

IV. Zahlwörter. IV. Číslovky (Numeralia).

	1. Grundzahlen Základní Cardinalia	2. Ordnungszahlen Řadové Ordinalia	3. Gattungszahlen Druhové Generalia	4. Wiederholungsz. Opètovací Multiplicativa
1.	eins (ein, eine, ein)	erste	einerlei	einmal
2.	zwei	zweite	zweierlei	zweimal
3.	drei	dritte	dreierlei	dreimal
4.	vier	vierte	viererlei	viermal
5.	fünf	fünfte	fünferlei	fünfmal
6.	sechs	sechste	sechserlei	sechsmal
7.	sieben	siebente	siebenerlei	siebenmal
8.	acht	achte	achterlei	achtmal
9.	neun	neunte	neunerlei	neunmal
10.	zehn	zehnte	zehnerlei	zehnmal
11.	elf (eilf)	elfte (eilfte)	elferlei	elfmal
12.	zwölf	zwölfte	zwölferlei	zwölfmal
13.	dreizehn	dreizehnte	dreizehnerlei	dreizehnmal
14.	vierzehn	vierzehnte	vierzehnerlei	vierzehnmal
15.	fünfzehn	fünfzehnte	fünfzehnerlei	fünfzehnmal
16.	sech(s)zehn	sechzehnte	sechzehnerlei	sechzehnmal
17.	sieb(en)zehn	siebzehnte	siebzehnerlei	siebzehnmal
18.	achtzehn	achtzehnte	achtzehnerlei	achtzehnmal
19.	neunzehn	neunzehnte	neunzehnerlei	neunzehnmal
20.	zwanzig	zwanzigste	zwanzigerlei	zwanzigmal
21.	einundzwanzig	einundzwanzigste	einundzwanzigerlei	einundzwanzigmal
	u. s. w.	u. s. w.	u. s. w.	u. s. w.
30.	dreissig	dreissigste	dreissigerlei	dreissigmal
31.	einunddreissig	einunddreissigste	einunddreissigerlei	einunddreissigmal
40.	vierzig	vierzigste	vierzigerlei	vierzigmal
50.	fünfzig	fünfzigste	fünfzigerlei	fünfzigmal
60.	sechzig	sechzigste	sechzigerlei	sechzigmal
70.	siebzig	siebzigste	siebzigerlei	siebzigmal
80.	achtzig	achtzigste	achtzigerlei	achtzigmal
90.	neunzig	neunzigste	neunzigerlei	neunzigmal
100.	hundert	hundertste	hunderterlei	hundertmal
200.	zweihundert	zweihundertste	zweihunderterlei	zweihundertmal
300.	dreihundert	dreihundertste	dreihunderterlei	dreihundertmal
1000.	tausend	tausendste	tausenderlei	tausendmal
2000.	zwei tausend	zweitausendste	zweitausenderlei	zweitausendmal
0.000.	hundert tausend	hunderttausendste	hunderttausenderlei	hunderttausendmal
0.000.	Million	millionte	millionerlei	millionmal

ue Zahlwörter bildet man durch Anhängesilben: — Nové číslovky tvoří se příponami:

ens, zweitens, drittens, viertens, fünftens, sechstens, siebentens u. s. w.
ach, zweifach, dreifach, vierfach, fünffach, sechsfach, siebenfach u. s. w.
ältig, zweifältig, dreifältig, vierfältig, fünffältig, sechsfältig, siebenfältig u. s. w.

Unbestimmte Zahlwörter: — Číslovky neurčité:

r, jedweder, jedermann, niemand, etliche, einige, manche, alle, viel, wenig, wenige, mehr, mehrere, ganz, halb, gering, keiner, etwas, nichts.

ige von diesen Zahlwörtern werden auch Nebenwörter oder Fürwörter betrachtet. — *Některé tyto neurčité číslovky pokládají se též za příslovky neb zájmena.*

V. Zeitwörter (Verba). — V. Časoslova (slovesa).

Hilfszeitwörter. — Pomocná časoslova.

sein, werden, haben

1. Einfache Zeiten. — *1. Tvary jednoduché.*

Gegenwart — Praesens — Přítomný čas.

Anzeigend — Indicativ — Oznamovací.			Verbindend — Conjunctiv — Spojovací.		
sein	**werden**	**haben**	**sein**	**werden**	**haben**
			Singular		
ich bin	werde	habe	ich sei	werde	habe
du bist	wirst	hast	du sei(e)st	werdest	habest
er ist	wird	hat	er sei	werde	habe
			Plural		
wir sind	werden	haben	wir seien	werden	haben
ihr seid	werdet	hab(e)t	ihr seiet	werdet	habet
sie sind	werden	haben	sie seien	werden	haben

Mitvergangenheit — Imperfectum — Souminulý čas.

			Singular		
ich war	wurde (ward)	hatte	ich wäre	würde	hätte
du warst	wurdest (wardst)	hattest	du wärest	würdest	hättest
er war	wurde (ward)	hatte	er wäre	würde	hätte
			Plural		
wir waren	wurden	hatten	wir wären	würden	hätten
ihr waret	wurdet	hattet	ihr wäret	würdet	hättet
sie waren	wurden	hatten	sie wären	würden	hätten

Nennform — Infinitiv Neurčitý spůsob.			Gebietende Art — Imperativ Rozkazovací spůsob.		
				Singular	
sein	werden	haben	sei!	werde!	habe!
				Plural	
zu sein	zu werden	zu haben	seid!	werdet!	habet!

Mittelwort — Participium — Příčestí.

seiend	werdend	habend
gewesen	geworden	gehabt

2. Zusammengesetzte Zeiten. — *2. Tvary složené.*

Anzeigend — Indicativ — Oznamovací.			Verbindend — Conjunctiv — Spojovací.		
		Vergangenheit — Perfectum — Minulý čas.			
ich bin gewesen *etc.*	ich bin geworden *etc.*	ich habe gehabt *etc.*	ich sei gewesen *etc.*	ich sei geworden *etc.*	ich habe gehabt *etc.*
		Vorvergangenheit — Plusquamperfectum — Předminulý čas.			
ich war gewesen *etc.*	ich war geworden *etc.*	ich hatte gehabt *etc.*	ich wäre gewesen *etc.*	ich wäre geworden *etc.*	ich hätte gehabt *etc.*
		Zukunft — Futurum — Budoucí čas.			
ich werde sein *etc.*	ich werde werden *etc.*	ich werde haben *etc.*	ich werde sein *etc.*	ich werde werden *etc.*	ich werde haben *etc.*
		Vorzukunft — Futurum exactum — Budoucně skonalý čas.			
ich werde gewesen sein *etc.*	ich werde geworden sein *etc.*	ich werde gehabt haben *etc.*	ich werde gewesen sein *etc.*	ich werde geworden sein *etc.*	ich werde gehabt haben *etc.*
		Nennform — Infinitiv — Neurčitý spůsob.			
gewesen sein	geworden sein	gehabt haben	gewesen zu sein	geworden zu sein	gehabt zu haben

Regelmässige Zeitwörter. Pravidelná časoslova.

loben, hören etc.

1. *Thätige Form (Wirkungsstand) — Activum — Rod činný.*

Praesens Indic.	Praesens Conj.	Imperfectum Indic.	Imperfectum Conj.	Perfectum Indic.		Perfectum Conj.	
lobe	lobe	lobte	lobete	habe	gelobt	habe	gelobt
lobest (lobst)	lobest	lobtest	lobetest	hast		habest	
lobet (lobt)	lobe	lobte	lobete	hat		habe	
loben	loben	lobten	lobeten	haben		haben	
lobet (lobt)	lobet	lobtet	lobetet	habet		habet	
loben	loben	lobten	lobeten	haben		haben	

Plusquamperfectum Indic.		Plusquamperfectum Conj.		Futurum Indic.		Futurum Conj.		Futurum exactum Indic.		Futurum exactum Conj.	
hatte	gelobt	hätte	gelobt	werde	loben	werde	loben	werde	gelobt haben	werde	gelobt haben
hattest		hättest		wirst		werdest		wirst		werdest	
hatte		hätte		wird		werde		wird		werde	
hatten		hätten		werden		werden		werden		werden	
hattet		hättet		werdet		werdet		werdet		werdet	
hatten		hätten		werden		werden		werden		werden	

Conjunctiv: ich **würde** gelobt haben *etc.*

statt dessen wird auch der Conjunctiv der Vorvergangenheit gesetzt. — místo něho klade se též spojov. způsob času předminulého.

Infinitiv: loben, gelobt haben (zu loben, gelobt zu haben)

Imperativ: Singular: lobe! Plural: lobet!
Participium: lobend, gelobt

2. *Leidende Form (Leidensstand) — Passivum — Rod trpný.*

Praesens Indic.		Praesens Conj.		Imperfectum Indic.		Imperfectum Conj.		Perfectum Indic.		Perfectum Conj.	
werde	gelobt	werde	gelobt	wurde	gelobt	würde	gelobt	bin	gelobt worden	sei	gelobt worden
wirst		werdest		wurdest		würdest		bist		seist	
wird		werde		wurde		würde		ist		sei	
werden		werden		wurden		würden		sind		seien	
werdet		werdet		wurdet		würdet		seid		seiet	
werden		werden		wurden		würden		sind		seien	

Plusquamperfectum Indic.		Plusquamperfectum Conj.		Futurum Indic.		Futurum Conj.		Futurum exactum Indic.		Futurum exactum Conj.	
war	gelobt worden	wäre	gelobt worden	werde	gelobt werden	werde	gelobt werden	werde	gelobt worden sein	werde	gelobt worden sein
warst		wärest		wirst		werdest		wirst		werdest	
war		wäre		wird		werde		wird		werde	
waren		wären		werden		werden		werden		werden	
waret		wäret		werdet		werdet		werdet		werdet	
waren		wären		werden		werden		werden		werden	

Conjunctiv: ich **würde** gelobt werden *etc.*

statt dessen wird auch der Conjunctiv der Mitvergangenheit gesetzt. — místo něho klade se též spojov. způsob času souminulého.

Infinitiv: Praesens: gelobt werden
Perfectum: gelobt worden sein

Imperativ: Singular: werde du gelobt
Plural: werdet ihr gelobt
Participium: gelobt.

Eintheilung der Zeitwörter mit 1. starker, 2. schwacher, 3. gemischter Biegung.

Rozdělení časoslov v 1. silné, 2. slabé, 3. smíšené časování.

Starke: — silné:			Schwache: — slabé:		
Praes.	Imperf.	Particip.	Praes.	Imperf.	Particip.
binde	band	gebund**en** *etc.*	arbeite	arbeite**te**	gearbeit**et** *etc.*

Unregelmässige Zeitwörter. — Nepravidelná časoslova.

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
backen	ich backe, du bäckst, er bäckt	buk	büke	backe	gebacken
bedingen	ich bedinge u. s. w.	bedung	bedünge	bedinge	bedungen
befehlen	ich befehle, du befiehlst, er befiehlt	befahl	beföhle	befiehl	befohlen
befleissen	ich befleisse u. s. w.	befliss	beflisse	befleiss	beflissen
beginnen	ich beginne u. s. w.	begann	begönne	beginne	begonnen
beissen	ich beisse, beissest, beisst	biss	bisse	beiss od. beisse	gebissen
bellen	ich belle, bellest (billst), bellt (billt)	bellte (boll)	bellete (bölle)	belle (bill)	gebellt (gebollen)
bergen	ich berge, birgst, birgt	barg	bärge	birg	geborgen
bersten	ich berste u. s. w.	borst od. barst	börste	berste od. birst	geborsten
besinnen	ich besinne u. s. w.	besann	besönne	besinne	besonnen
besitzen	ich besitze u. s. w.	besass	besässe	besitze	besessen
betrügen	ich betrüge u. s. w.	betrog	betröge	betrüge	betrogen
bewegen	ich bewege u. s. w.	bewog	bewöge	bewege	bewogen
biegen	ich biege u. s. w.	bog	böge	biege	gebogen
bieten	ich biete u. s. w.	bot	böte	biete	geboten
binden	ich binde u. s. w.	band	bände	binde	gebunden
bitten	ich bitte u. s. w.	bat	bäte	bitte	gebeten
blasen	ich blase, bläsest, bläst	blies	bliese	blase	geblasen
bleiben	ich bleibe u. s. w.	blieb	bliebe	bleibe od. bleib	geblieben
bleichen *)	ich bleiche u. s. w.	blich	bliche	bleiche	geblichen
braten	ich brate, bratest (brätst), bratet (brät)	bratete (briet)	bratete (briete)	brate	gebraten
brechen	ich breche, brichst, bricht	brach	bräche	brich	gebrochen
brennen	ich brenne u. s. w.	brannte	brennte	brenne	gebrannt
bringen	ich bringe u. s. w.	brachte	brächte	bringe	gebracht
denken	ich denke u. s. w.	dachte	dächte	denke	gedacht
dingen	ich dinge u. s. w.	dung	dünge (dingte)	dinge	gedungen
dreschen	ich dresche, du drischest, er drischt	drasch od. drosch	dräsche od. drösche	drisch	gedroschen
dringen	ich dringe u. s. w.	drang	dränge	dringe	gedrungen
dürfen	ich darf, darfst, darf; wir dürfen u. s. w.	durfte	dürfte	—	gedurft
empfangen	ich empfange, empfängst, empfängt	empfing	empfinge	empfange	empfangen
empfehlen	ich empfehle, empfiehlst, empfiehlt	empfahl	empföhle	empfiehl	empfohlen
empfinden	ich empfinde u. s. w.	empfand	empfände	empfinde	empfunden

*) bleichen *bíliti* ist regelmässig; bleichen *blednouti* unreg. *v.* Erbleichen.

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
·bleichen	ich erbleiche u. s. w.	erblich	erbliche	erbleiche	erblichen
frieren	ich erfriere u. s. w.	erfror	erfröre	erfriere	erfroren
löschen	wird conjugirt	wie	Ver-	löschen	
saufen	ich ersaufe, ersäufst, ersäuft	ersoff	ersöffe	ersaufe	ersoffen
schallen	ich erschalle u. s. w.	erscholl	erschölle	erschalle	erschollen
scheinen	ich erscheine u. s. w.	erschien	erschiene	erscheine	erschienen
·schrecken	ich erschrecke, du erschrickst, er erschrickt	erschrak	erschräke	erschrick	erschrocken
trinken	ich ertrinke u. s. w.	ertrank	ertränke	ertrink	ertrunken
wägen	ich erwäge u. s. w.	erwog	erwöge	erwäge	erwogen
sen	ich esse, issest, isset od. isst	ass	ässe	iss	gegessen
hren	ich fahre, fährst, fährt	fuhr	führe	fahre	gefahren
llen	ich falle, fällst, fällt	fiel	fiele	falle	gefallen
ngen	ich fange, fängst, fängt	fing	finge	fange	gefangen
chten	ich fechte, fichst, ficht	focht	föchte	fechte od. ficht	gefochten
nden	ich finde u. s. w.	fand	fände	finde	gefunden
echten	ich flechte, flichst, flicht	flocht	flöchte	flechte od. flicht	geflochten
iegen	ich fliege, fliegst, fliegt	flog	flöge	fliege	geflogen
iehen	ich fliehe u. s. w.	floh	flöhe	fliehe od. flieh	geflohen
iessen	ich fliesse u. s w.	floss	flösse	fliesse	geflossen
essen	ich fresse, frissest, frisst	frass	frässe	friss	gefressen
ieren	ich friere u. s. w.	fror	fröre	friere	gefroren
ähren	ich gähre u. s. w.	gohr	göhre	gähre	gegohren
ebären	ich gebäre, gebärst (gebierst), gebärt (gebiert)	gebar	gebäre (geböre)	gebäre (gebier)	geboren
eben	ich gebe, gibst, gibt (giebt)	gab	gäbe	gib od. gieb	gegeben
ebieten	ich gebiete u. s. w.	gebot	geböte	gebiete	geboten
edeihen	ich gedeihe u. s. w.	gedieh	gediehe	gedeih	gediehen
efallen	ich gefalle, gefällst, gefällt	gefiel	gefiele	gefalle	gefallen
ehen	ich gehe u. s. w.	ging (gieng)	ginge	gehe od. geh	gegangen
elingen	es gelingt	gelang	gelänge	gelinge	gelungen
elten	ich gelte, giltst, gilt	galt	gälte	gilt	gegolten
enesen	ich genese u. s. w.	genas	genäse	genese	genesen
eniessen	ich geniesse u. s. w.	genoss	genösse	geniesse	genossen
erathen	ich gerathe, geräthst, geräth	gerieth	geriethe	gerathe	gerathen
eschehen	es geschieht	geschah od. geschahe	geschähe	geschehe	geschehen
ewinnen	ich gewinne u. s. w.	gewann	gewänne (gewönne)	gewinne	gewonnen
iessen	ich giesse u. s. w.	goss	gösse	giesse	gegossen
leichen	ich gleiche u. s. w.'	glich	gliche	gleiche	geglichen

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
gleiten	ich gleite u. s. w.	glitt	glitte	gleite	geglitten
glimmen	ich glimme u. s. w.	glomm	glömme	glimme	geglommen
graben	ich grabe, gräbst, gräbt	grub	grübe	grabe	gegraben
greifen	ich greife u. s. w.	griff	griffe	greife	gegriffen
haben	ich habe, hast, hat	hatte	hätte	habe	gehabt
halten	ich halte, hältst, hält	hielt	hielte	halte	gehalten
hangen	ich hange, hängst, hängt	hing	hinge	hange	gehangen
hauen	ich haue u. s. w.	hieb	hiebe	haue od. hau	gehauen
heben	ich hebe u. s. w.	hob (hub)	höbe (hübe)	hebe	gehoben
heissen	ich heisse, heissest, heisst	hiess	hiesse	heisse od. heiss	geheissen
helfen	ich helfe, hilfst, hilft	half	hülfe	hilf	geholfen
keifen	ich keife u. s. w.	kiff	kiffe	keife od. keif	gekiffen
kennen	ich kenne u. s. w.	kannte	kennete	kenne	gekannt
klieben	ich kliebe u. s.	klob	klöbe	kliebe	gekloben
klimmen	ich klimme u. s. w.	klomm	klömme	klimme	geklommen
klingen	ich klinge u. s. w.	klang	klänge	klinge	geklungen
kneifen od. kneipen	ich kneife od. kneipe u. s. w.	kniff od. knipp	kniffe od. knippe	kneife od. kneipe	gekniffen od. geknippen
kommen	ich komme, kommst, kommt	kam	käme	komm	gekommen
können	ich kann, kannst, kann	konnte	könnte	—	gekonnt
kriechen	ich krieche u. s. w.	kroch	kröche	krieche od. kriech	gekrochen
kühren od. küren	ich kühre u. s. w.	kohr	köhre	kühre	gekohren*)
laden	ich lade, ladest (ladst), ladet (lädt)	lud	lüde	lade	geladen
lassen **)	ich lasse, lässest, lässet (lässt)	liess	liesse	lasse od. lass	gelassen
laufen	ich laufe, läufst, läuft	lief	liefe	laufe od. lauf	gelaufen
leiden	ich leide u. s. w.	litt	litte	leide	gelitten
leihen	ich leihe u. s. w.	lieh	liehe	leihe	geliehen
lesen	ich lese, liesest, lieset (liest)	las	läse	lies	gelesen
liegen	ich liege u. s. w.	lag	läge	liege	gelegen
lügen	ich lüge u. s. w.	log	löge	lüge	gelogen
mahlen	ich mahle, mahlst (mählst) mahlt (mählt)	mahlte (mühl)	mahlete (mühle)	mahle	gemahlen
meiden	ich meide u. s. w.	mied	miede	meide	gemieden
melken	ich melke, melkst oder milkst, melkt od. milkt	molk	mölke	melke od. milk	gemolken
messen	ich messe, missest, misset od. misst	mass	mässe	miss	gemessen

*) Küren *v.* Erkoren, Auserkoren.
**) Veranlassen geht regelmässig.

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
issfallen	ich missfalle, missfällst, missfällt	missfiel	missfiele	missfalle	missfallen
ögen	ich mag, magst, mag, wir mögen u. s. w.	mochte	möchte	(vermöge)	gemocht
üssen	ich muss, musst, muss; wir müssen, ihr müsset od. müsst u. s. w.	musste	müsste	—	gemusst
ehmen	ich nehme, nimmst, nimmt	nahm	nähme	nimm	genommen
ennen	ich nenne u. s. w.	nannte	nennete	nenne	genannt
feifen	ich pfeife	pfiff	pfiffe	pfeife od. pfeif	gepfiffen
flegen	ich pflege u. s. w.	pflog	pflöge	pflege	gepflogen
reisen	ich preise u. s. w.	pries	priese	preise	gepriesen
uellen	ich quelle, quillst, quillt	quoll	quölle	quelle od. quill	gequollen
ächen	ich räche u. s. w.	rächte (roch)	rächte (röche)	räche	gerächt (gerochen)
athen	ich rathe, räthst, räth	rieth	riethe	rathe	gerathen
eiben	ich reibe u. s. w.	rieb	riebe	reibe	gerieben
eissen	ich reisse u. s. w.	riess	risse	reisse	gerissen
eiten	ich reite u. s. w.	ritt	ritte	reite	geritten
ennen	ich renne u. s. w.	rannte od. rennte	rennete	renne	gerannt od. gerennt
iechen	ich rieche u. s. w.	roch	röche	rieche od. riech	gerochen
ingen	ich ringe u. s. w.	rang	ränge	ringe	gerungen
innen	ich rinne u. s. w.	rann	ränne (rönne)	rinne	geronnen
ufen	ich rufe u. s. w.	rief	riefe	rufe	gerufen
alzen	ich salze u. s. w.	salzte	salzete	salze	gesalzen
aufen	ich saufe, säufst, säuft	soff	söffe	saufe	gesoffen
augen	ich sauge u. s. w.	sog	söge	sauge	gesogen
chaffen	ich schaffe u. s. w.	schuf	schüfe	schaffe	geschaffen
cheiden	ich scheide u. s. w.	schied	schiede	scheide	geschieden
cheinen	ich scheine u. s. w.	schien	schiene	scheine	geschienen
cheissen	ich scheisse u. s. w.	schiss	schisse	scheisse	geschissen
chelten	ich schelte, schiltst, schilt	schalt	schälte (schölte)	schilt	gescholten
cheren	ich schere, schierst, schiert	schor	schöre	schere od. schier	geschoren
chieben	ich schiebe u. s. w.	schob	schöbe	schiebe	geschoben
chiessen	ich schiesse u. s. w.	schoss	schösse	schiesse	geschossen
chinden	ich schinde u. s. w.	schund	schünde	schinde	geschunden
chlafen	ich schlafe, schläfst, schläft	schlief	schliefe	schlafe	geschlafen
chlagen *)	ich schlage, du schlägst, er schlägt	schlug	schlüge	schlage	geschlagen

*) Berathschlagen geht regelmässig.

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
schleichen	ich schleiche u. s. w.	schlich	schliche	schleiche	geschlichen
schleifen	ich schleife u. s. w.	schliff	schliffe	schleife od. schleif	geschliffen
schleissen	ich schleisse u. s. w.	schliss (schloss)	schlisse (schlösse)	schleisse	geschlissen (geschlossen)
schliefen	ich schliefe u. s. w.	schloff	schlöffe	schliefe	geschloffen
schliessen	ich schliesse u. s. w.	schloss	schlösse	schliesse	geschlossen
schlingen	ich schlinge u. s. w.	schlang	schlänge	schlinge	geschlungen
schmeissen	ich schmeisse u. s. w.	schmiess	schmisse	schmeisse	geschmissen
schmelzen	ich schmelze, schmelzest (schmilzest), schmelzt (schmilzt)	schmolz	schmölze	schmilz oder schmelz	geschmolzen
schneiden	ich schneide u. s. w.	schnitt	schnitte	schneide	geschnitten
schnieben	ich schniebe u. s. w.	schnob	schnöbe	schniebe	geschnoben
schrauben	ich schraube u. s. w.	schraubte (schrob)	schraubete (schröbe)	schraube	geschraubt (geschroben)
schreiben	ich schreibe u. s. w.	schrieb	schriebe	schreibe	geschrieben
schreien	ich schreie u. s. w.	schrie	schrie	schreie	geschrien
schreiten	ich schreite u. s. w.	schritt	schritte	schreite	geschritten
schwären	ich schwäre u. s. w.	schwor	schwöre	schwäre	geschworen
schweigen	ich schweige u. s. w.	schwieg	schwiege	schweige	geschwiegen
schwellen	ich schwelle, schwillst, schwillt	schwoll	schwölle	schwill od. schwelle	geschwollen
schwimmen	ich schwimme u. s. w.	schwamm	schwämme	schwimme	geschwommen
schwinden	ich schwinde u. s. w.	schwand	schwände	schwinde	geschwunden
schwingen	ich schwinge u. s. w.	schwang (schwung)	schwänge	schwinge	geschwungen
schwören	ich schwöre u. s. w.	schwor (schwur)	schwöre (schwüre)	schwöre	geschworen
sehen	ich sehe, siehest, sieht	sah	sähe	siehe	gesehen
sein	ich bin, du bist, er ist; wir sind, ihr seid, sie sind. Conj.: ich sei, du seist, er sei; wir seien, ihr seid, sie seien	war, warst, war	wäre	sei	gewesen
senden	ich sende u. s. w.	sandte	sendete	sende	gesandt (gesendet)
sieden	ich siede u. s. w.	sott	sötte	siede	gesotten
singen	ich singe u. s. w.	sang	sänge	singe	gesungen
sinken	ich sinke u. s. w.	sank	sänke	sinke	gesunken
sinnen	ich sinne u. s. w.	sann	sänne (sönne)	sinne	gesonnen
sitzen	ich sitze u. s. w.	sass	sässe	sitze	gesessen
sollen	ich soll, sollst, soll	sollte	sollte	—	gesollt
spalten	ich spalte u. s. w.	spaltete	spaltete	spalte	gespalten
speien	ich speie u. s. w.	spie	spie	speie	gespieen

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
spinnen	ich spinne u. s. w.	spann	spänne (spönne)	spinne	gesponnen
spleissen	ich spleisse u. s. w.	spliess	splisse	spleisse	gesplissen
sprechen	ich spreche, sprichst, spricht	sprach	spräche	sprich	gesprochen
spriessen	ich spriesse u. s. w.	spross	sprösse	spriesse	gesprossen
springen	ich springe u. s. w.	sprang	spränge	springe	gesprungen
stechen	ich steche, stichst, sticht	stach	stäche	stich	gestochen
stecken	ich stecke u. s. w.	steckte od. stak	steckte od. stöke	stecke	gesteckt
stehen	ich stehe u. s. w.	stand (stund)	stände (stünde)	stehe	gestanden
stehlen	ich stehle, stiehlst, stiehlt	stahl (stohl)	stähle (stöhle, stehle)	stiehl	gestohlen
steigen	ich steige u. s. w.	stieg	stiege	steige	gestiegen
sterben	ich sterbe, stirbst, stirbt	starb	stärbe (stürbe)	stirb	gestorben
stieben	ich stiebe u. s. w.	stob	stöbe	stiebe	gestoben
stinken	ich stinke u. s. w.	stank	stänke	stinke	gestunken
stossen	ich stosse, stössest, stösst	stiess	stiesse	stosse	gestossen
streichen	ich streiche u. s. w.	strich	strieche	streiche	gestrichen
streiten	ich streite u. s. w.	stritt	stritte	streite	gestritten
thun	ich thue, thust, thut	that	thäte	thue	gethan
tragen	ich trage, trägst, trägt	trug	trüge	trage	getragen
treffen	ich treffe, triffst, trifft	traf	träfe	triff	getroffen
treiben	ich treibe u. s. w.	trieb	triebe	treibe	getrieben
treten	ich trete, trittst, tritt	trat	träte	tritt	getreten
trinken	ich trinke u. s. w.	trank	tränke	trinke	getrunken
trügen	ich trüge, trügst, trügt	trog	tröge	trüge	getrogen
verbergen	ich verberge; verbirgst, verbirgt	verbarg	verbärge	verbirg	verborgen
verbieten	ich verbiete u. s. w.	verbot	verböte	verbiete	verboten
verbleiben	ich verbleibe u. s. w.	verblieb	verbliebe	verbleibe	verblieben
verblei-chen	ich verbleiche u. s. w.	verblich	verbliche	verbleiche	verblichen
verderben	ich verderbe, verdirbst, verdirbt	verdarb	verdärbe (verdürbe)	verdirb	verdorben
verdries-sen	es verdriesst	verdross	verdrösse	verdriesse	verdrossen
vergessen	ich vergesse, vergissest, vergisst	vergass	vergässe	vergiess	vergessen
verglei-chen	ich vergleiche u. s. w.	verglich	vergliche	vergleiche	verglichen
verhehlen	ich verhehle u. s. w.	verhehlte	verhehlte	verhehle	verhehlt od. verhohlen
verlieren	ich verliere u. s. w.	verlor	verlöre	verliere	verloren
verlöschen	ich verlösche, verlöschest oder verlischest, verlöscht od. verlischt	verlosch	verlösche	verlösche oder verlisch	verloschen

Infinitiv	Präsens des Indicativ	Imperfect des Indicat.	Imperfect des Conjunct.	Imperativ	Particip
verschwinden	ich verschwinde u. s. w.	verschwand	verschwände	verschwinde	verschwunden
verwirren	ich verwirre u. s. w.	verwirrte	verwirrete	verwirre	verwirrt od. verworren
verzeihen	ich verzeihe u. s. w.	verzieh	verziehe	verzeihe	verziehen
wachsen	ich wachse, wächsest, wächst	wuchs	wüchse	wachse	gewachsen
wägen *)	ich wäge, wägst, wägt	wog	wöge	wäge	gewogen
wiegen *)	ich wiege, wiegst, wiegt	wog	wöge	wiege	gewogen
waschen	ich wasche, waschest, wäscht	wusch	wüsche	wasche	gewaschen
weichen	ich weiche u. s. w.	wich	wiche	weiche	gewichen
weisen	ich weise u. s. w.	wies	wiese	wiese	gewiesen
wenden	ich wende u. s. w.	wendete od. wandte	wendete	wende	gewendet od. gewandt
werben	ich werbe, wirbst, wirbt	warb	wärbe	wärbe	geworben
werden	ich werde, wirst, wird	ward od. wurde, du wurdest, er wurde; wir wurden u.s.w.	würde	werde	geworden (u. als Hülfswort) worden
werfen	ich werfe, wirfst, wirft	warf	wärfe (würfe)	wirf	geworfen
winden	ich winde u. s. w.	wand	wände	winde	gewunden
wissen	ich weiss, weisst, weiss	wusste	wüsste	wisse	gewusst
wollen	ich will, willst, will, wir wollen *etc.*	wollte	wollte	—	gewollt
zeihen	ich zeihe u. s. w.	zieh	ziehe	zeihe	geziehen
ziehen	ich ziehe u. s. w.	zog	zöge	ziehe	gezogen
zwingen	ich zwinge u. s. w.	zwang	zwänge	zwinge	gezwungen

Von dem Infinitiv der Zeitwörter werden Hauptwörter (*Verbal-Substantiva*) sächlichen Geschlechtes gebildet, welche aber keine Mehrzahl zulassen:

Od neurčitého spůsobu časoslov tvoří se jmena podstatná (*jm. časoslovná*) středního rodu, která však nemají množného počtu:

das Lesen, Schreiben, Schweigen, Singen, Tanzen, Zeichnen *etc.*

Das Mittelwort (Particip) wird wie ein Adjectiv declinirt.

Příčestí skloňuje se jako jmeno přídavné.

*) Wiegen *vážiti, váhu míti* ist unregelmässig; wiegen *kolíbati* ist regelmässig.

B. Unwandelbare. B. Nesklonné.

VI. Nebenwörter (Umstandswörter) VI. Příslovky (Adverbia)

1. des Ortes: 1. místa:

a, daher, dahin, dort, draussen, drüben (hüben), fort, her, herab, heraus, hin, hinab, inauf, hinaus, hinunter, hier, nirgends, oben, unten, überall, vorwärts, weg, weit, wo, woher, wohin *etc.*

2. der Zeit: 2. času:

bends, bereits, bald, dann, einst, endlich, früh, gestern, gleich, sogleich, zugleich, mmer, je, jemals, jetzt, lange, mittags, morgen, übermorgen, nie, niemals, nimmer, längst, schon, sonst, stäts, wann, wieder, letztens, zuletzt.

3. der Zahl und des Umfangs: 3. kolikosti (počtu a objemu):

esonders, insbesondere, einzeln, einmal, zweimal *etc.*, erstens, zweitens *etc.*, theils *etc.*

4. der Art (der Beschaffenheit): 4. jakosti (spůsobu):

so, wie, als, anders

5. der Vergleichung: 5. přirovnání:

u (zu viel *etc.*), sehr (sehr gut *etc.*), fasst, beinahe, beiläufig, ungefähr, gar, kaum, nur, höchst, höchstens, äusserst, insgeheim

6. der Bejahung und Verneinung: 6. tvrdicí a záporné:

ja, nein, nicht, wahrlich, doch, allerdings, freilich, etwa

Die meisten Nebenwörter sind von Beiwörtern abgeleitet und können gesteigert werden:

Největší část příslovek odvozena jest od jmen přídavných a může se stupňovati:

schön, schöner, am schönsten; lang, länger, am längsten

Unregelmässige Steigerung: Nepravidelné stupňování:

bald, eher, am ehesten; gern, lieber, am liebsten; gut, besser, am besten; viel, mehr, am meisten *etc.*

VII. Vorwörter (Verhältnisswörter). VII. Předložky (Präpositionen).

regieren (fordern) den — řídí

1. Genitiv:

nstatt, statt, ausserhalb, innerhalb, oberalb, unterhalb, diesseit, jenseit, ...halber, ..halben, kraft, laut, mittels (mittelst), uneachtet, ...willen, während, wegen;

2. Dativ:

us, ausser, bei, binnen, entgegen, gegenüber, mit, nach, nächst, nebst, sammt, eit, vor, zu, zuwider;

3. Accusativ:

durch, für, gegen, ohne, um, wider, sonder (sonder Zweifel *etc.*);

4. Genitiv & Dativ:

trotz, längs;

5. Dativ & Accusativ:

an, auf, hinter, in (in dem = im), neben, über, unter, vor, zwischen.

VIII. Bindewörter. VIII. Spojky (Conjunctionen)

ınd, auch, als, sowohl... als auch..., nicht nur... sondern auch..., theils... theils..., ıicht weniger als...; dass, wenn..., so..., wofern, falls, oder, entweder... oder...; aber, llein, doch, jedoch, dennoch, vielmehr, hingegen, dagegeu, mithin, obgleich, wenngleich, obschon, obwohl, wiewohl, zwar; da, weil, darum, weder, noch *etc.*

X. Empfindungswörter (Empfindungslaute). IX. Citoslovce (Interjectionen).

ıch! ah! pah! aha! ha! hahaha! o! oh! oho! halloh! o weh! ei! heda! hop! hopsa! ıurrah! juch! juchei! hu! husch! bum! pautz! platz! piff! paff! puff! pfui! leider!

X. Partikeln X. Částice

ıeissen überhaupt unwandelbare Redetheie; insbesondere versteht man aber unter liesem Namen solche Wörter, die nur als Anhängsel bei andern Wörtern vorkommen:

slovou vůbec taková slova, jichž nelze skloňovati (části nesklonné); zvláště však nazývají se tak slova ona, ježto vyskytují se pouze co přípony ke slovům jiným:

ein**mal**, ehe**mals**, des**gleichen**, des**halb**, allent**halben**, über**all**, seit**wärts** *etc.*

Allgemeine Sprachregeln. — Obecná pravidla mluvnická.

1. Alle **Hauptwörter** werden mit einem grossen Anfangsbuchstaben geschrieben. — 1. Všecka **jmena podstatná** píšou se velikým písmenem začátečním.

2. Die **Betonung** (Accent, Silbenton) in jedem Worte fällt auf jene Silbe (Wurzel-, Stammsilbe), welche den Begriff andeutet: — 2. **Přízvuk** naleza se na oné slabice (slabika kmenová), v níž jest pojem slova naznačen:

richtig, ge**recht**, **wich**tig, Ge**wicht**, ge**bet**, Ge**bet**, **ruch**los, Ge**ruch** *etc.*

In Zusammensetzungen übergeht die Betonung auf folgende Vorwörter: — Ve slovích složených přechází přízvuk na tyto předložky:

an, auf, aus, bei, durch, ein, gegen, mit, neben, ober, über, unter, vor, zu, zwischen.

3. Für das **Geschlecht** der Stammwörter giebt es keine allgemeine Regel: — 3. **O rodu** kmenových slov podstatných není žádných obecných pravidel:

der Sand, **der** Stand, **die** Hand, **die** Wand, **das** Band (páska), **der** Band (díl knihy).

Folgende **Endsilben** sind — Následující **koncovky** čili přípony jsou

a. männlich: — a. mužské:

-er, **-ier**, **-ich**, **-ig**, **-ing**, **-ling**:

Ritt**er**, *) Barb**ier**, Ente**rich**, Hon**ig**, Hä**ring**, Jün**gling**

*) Ausnahmen: **das** Wasser, Kupfer, Messer, Wunder

Výjimky: **die** Ammer, Feder, Kelter, Kicher, Kiefer, Rüster, Leber

b. weiblich: — b. ženské:

-ei, **-heit**, **-keit**, **-igkeit**, **-in**, **-schaft**, **-ung**:

Fischer**ei**, Frei**heit**, Tapfer**keit**, Frömm**igkeit**, Fürst**in**, Herr**schaft**, Hoffn**ung**.

c. sächlich: — c. střední:

-chen, **-lein**, **-sel**: Mäd**chen**, Büch**lein**, Räth**sel** *etc.*

d. sächlich oder männlich: — d. střední a mužské:

-thum: das Alter**thum**, Christen**thum**, Eigen**thum**, Fürsten**thum** *etc.*
der (das) Reich**thum**, der Irr**thum**.

e. sächlich oder weiblich: — e. střední a ženské:

-niss (-nis): das Bild**niss**, Geheim**niss**, Hinder**niss**, Verhält**niss**, Zeug**niss** *etc.*
die Erlaub**niss**, Kennt**niss**, Wild**niss** *etc.*

(Die Erkenntniss *poznání*; das Erkenntniss *výrok, nález soudní*).

-sal: das Schick**sal**, Saum**sal**, Lab**sal**, das oder die Trüb**sal**, das oder die Drang**sal**.

4. Viele **Beiwörter** werden durch folgende Endungen gebildet: — 4. Mnoho **jmen přídavných** tvoří se následujícími příponami:

-en: gold**en**, seid**en**, woll**en**, lein**en**;
-ern: hölz**ern**, blei**ern**, silb**ern**, kupf**ern**;
-ig: sand**ig**, stein**ig**, ruh**ig**, gnäd**ig**;
-icht: thör**icht**, kies**icht**, teig**icht**;
-isch: kind**isch**, dieb**isch**, thier**isch**;

-lich: väter**lich**, mütter**lich**, jähr**lich**;
-er: Prag**er**, Wien**er**, Paris**er**, Berlin**er**;
-bar: dienst**bar**, furcht**bar**, frucht**bar**;
-sam: wach**sam**, spar**sam**, gehor**sam**;
-haft: tugend**haft**, fehler**haft**, lügen**haft**.

5. **Zeitwörter** enden alle auf **-n** — 5. **Časoslova** končí všecka na **-n**

(**-en**, **-eln**, **-rn**, **-n**):

les**en**, schreib**en**, spiel**en**, tanz**en**, sing**en**; lisp**eln**, fab**eln**, fas**eln**; sei**n**, thu**n**.

6. Für die **fremden Wörter** behalten Manche die ursprüngliche Orthographie; von Anderen werden sie verdeutscht: — 6. **Cizí slova** píšou někteří pravopisem původním, jiní opět přispůsobují je pravopisu německému:

1. Direction, 2. Direktion, 3. Direkzion; 1. Occupation, 2. Okkupation, 3. Okkupazion.

7. Die sonst üblichen Differenzen in der Rechtschreibung sind: — 7. Vůbec nacházíme některé rozdíly pravopisné, jako:

Aeltern, Aernte, Gärber, wälsch, Gränze *etc.* — Eltern, Ernte, Gerber, welsch, Grenze *etc.*
Wailand, Waizen, Maisch; Armuth — Weiland, Weizen, Meisch; Armut *etc.*
Gips, Silbe, Stil, Sirup; Gährung; Axe — Gyps, Sylbe, Styl, Syrup; Gärung; Achse *etc.*
Giltig, Hilfe, Sprichwort; Dinte, Deutsch — Gültig, Hülfe, Sprüchwort; Tinte, Teutsch *etc.*

A.

A; wer A sagt, muß auch B sagen kdo začal ať dokoná.

á (bei Preisen) po; 4 Pfund à fl. 3, 4 libry po zl. 3 T.; *à la*... na spůsob...; *à la française* (fr.) na spůsob francouzský, po francouzsku.

Aak (-es, M. -e) *n. et f.* áka (mělká loď na Rýně pro dopravu vína).

Aal (-s M. -e) *m.* úhoř *Muraena anguilla (Muraena fluviatilis)*; 2. falscher Faltenbruch zával J., lomený záhyb, zálom.

Aal-angel *f.* udice na úhoře; —beere *f.* černá meruzalka, černý ryvíz *Ribes nigrum*; —behälter *m.* *v.* Aalhälter; —brut *f.* úhořata *pl.*

Aalen úhoře loviti, úhořovati.

Aal-falle *f.* úhořiště, slup na úhoře; —fang *m.* lov úhořů; 1. na úhoře; 2. *v.* Aalwehr; —flöße *f.* vnada na úhoře (úhořidlo); —förmig úhořovitý; —gabel *f.* vidle n. nápich na úhoře; —hälter *m.*, —kasten *m.* sádka na úhoře; —kirsche *f.* *v.* Vogelkirsche; —korb *m.* *v.* Aalreuse; —lege *f.* *v.* Aalfalle; —molch mlok úhoří *Amphiuma tridactylus*; —mutter *f.* slizoun úhoří *Blennius viviparus*; —pricke *f.* *v.* Aalgabel; —quappe, —raupe *f.* mník *Gadus lota*; —reuse *f.* vrše na úhoře; —stecher *m.* *v.* Aalgabel: —teich *m.* *v.* Aalhälter; —thierchen *n.*, —wurm *m.* čárkovka *Vibrio*; —wehr *n.*, —zaun *m.* jez n. slup na úhoře.

Aar (-s od. -en, M. -en) *m.* orel.

Aaron *m.*, —swurzel *f.* aron, aronový kořen, aronovy brady kořen [*Arum*.

Aarweihe *f.* káně.

Aas (-es, M. Aeser) *n.* mrcha, zdechlina; *v.* Köder.

Aas- mrší; —anger *m.* mrchoviště *v.* Schindanger; —blatter *f.* neštovice černá M.; n. hnojná, n. hnojavá.

Aasen mízdřiti (kůži); mh. mrchu žráti, mrchou se krmiti.

Aas-fliege *f.* masařka; —fressig mrchožravý; —geier *m.* sup mrchožrout *Neophron (Vultur) percnopterus*; —geruch, —gestank *m.* mrchovina; —gierig mrcholačný; —grube [*f.* mrchoviště.

Aasig hnisovatý.

Aas-käfer *m.* mršník, hrobaříček *Silpha (Necrophorus)*; —platz *m.* mrchoviště; —seite *f.* rub u kůže.

Aass *n.* *v.* Köder; —en *v.* aasen.

Ab *adv.* (*prp.*) od, se, dolů, pryč; den Hut ab! klobouk dolů, smekni! die Hand ab! ruku pryč! auf und ab nahoru dolů; ab und zu opět a opět, zas a zas.

Abaasen mízdřiti; domízdřiti kůži.

Abächzen sich uvzdychati se, uběhovati se. [uorati čeho; doorati.

Abackern odorati něco od čeho;

Abacus *m.* (lt.), die Rechentafel početní tabulka; A. (e. viereckige Platte, welche den Knauf einer Säule bedeckt) nadhlavní deska, nadhlavnice, víko T.

Abadia *f.* (it.) *v.* Abbadia.

Abalde *f.* (span.) abalda, sklad tabáku. [—iren odciziti.

Abalien-ation *f.* (lt.) odcizení;

Abänder-lich měnitelný, změnitelný, prom.; (gram.) sklonitelný; -keit -osť; —n etw. měniti, změniti, proměniti něco, zjinačiti, přejinačiti; (grm.) skloniti, skláněti; —ung *f.* měnění, změnění P., proměnění, měna, změna, proměna; A. der öffentlichen Creditspapiere in eine höhere

Summe změnění veřejných úvěrných papírův ve vyšší sumu P.; A. (gram.) sklonění, skloňování T.; A. (Min.) odrůda V.

Abandon *m.* (fr.) (Hdl.) odstoupení; opuštění; —niren opustiti něco; odstoupiti, pouštěti od práva T.

Abängst-en, —igen jmd. ustrašiti, ulekati koho, poděsiti koho; einem etw. a. vynutiti něco na někom naháněním strachu; sich a. ustrašiti se, ulekati se, uděsiti se.

Abarbeiten etw. (durch Arbeit tilgen) oddělati, odpracovati něco; a. dodělati, dopracovati něco; sich a. ztahati se, utahati se čím.

Abärgern jmd. uzlobiti, uhněvati koho, nazlobiti se, nahněvati se někoho; sich a. uzlobiti se; sich über einen a. horšiti se, zlobiti se na někoho.

Abärnten požíti, dožíti, skliditi.

Abart (M.-en) *f.* odrod, odroda, odrůda T.; (A., etw. Abgeartetes) odrodek (výrodek) T.; zvrhlec, zmetek; —en mſ. odroditi se, zvrhnouti se, nezdařiti se; das A. odrodění, vyrodění T.; abgeartet odrodilý, nezdařilý, zvrhlý; ein Abgearteter zvrhlec, nezdara; etwas -tetes *v.* Abart; —ig odrodilý, zvrhlý *v.* abgeartet; —ung *f.* odrození, zvrhnutí-se; odrodilosť, vyrodilosť T.

Abarticulation *f.* (lt.) vymknutí.

Abäschern Fische ryby v popeli otříti, ryby vypopeliti; sich a. zchvátiti se, uhnati se čím. [spastviti.

Abäsen, abasen (wdm.) spásti,

Abästen oklestiti (strom).

Abáte *m.* (it.) *v. Abbé.*

Abäthmen (Prob.) vyhříti V.

Abätzen vyleptati, vyhlodati.

Abäugeln einem etw. vykoukati na kom co, pokukováním něčeho dosáhnouti.

Ab zia *f.* (it.) *v.* Abbadia.

Abba *m.* (hebr.) otec.

Abbacken upeci; Obst a. usušiti ovoce; a. mſ. upadnouti; abgebackenes Brot odpadlý chléb.

Abbaden vykoupati, dokoupati.

Abbadia *f.* (it.) opatství.

Abbaken (Deichb.) vytyčiti T.

Abbáte *m.* (it.) *v. Abbé.*

Abbau *m.* stržení stavby; (mont.) dílo, těžení, robisko V.; —en stavbu strhnouti; do hloubky stavěti; dostavěti; (mont.) vydělati, zdělati, zrobiti, vyrobiti V.; —strecke *f.* (mont.) těžebný dílec; —würdig (mont.) hodný k dělání V., těžebný.

Abbé *m.* (fr.) abé, duchovní učitel.

Abbeeren jahody obrati.

Abbeissen ukousnouti, odkousnouti něco; abgebissen (Blatt) ukousnutý, uhlodaný T.

Abbeizen vymořiti; vyleptati.

Abberuf-en (einen Gesandten ꝛc.) nazpět povolati, odvolati; —ung *f.* odvolání; —ungsschreiben *n.* list odvolací, list odvolavací.

Abbesse *f.* (fr.) jeptiška.

Abbestell-en zamluvené n. objednané n. zakázané odvolati; —ung *f.* odvolání zakázky.

Abbeten domodliti se; něco odmodliti. [někom něco.

Abbetteln vyžebrati, vyprositi na

Abbeug-en etw. odehnouti, stranou ohnouti; (grm.) *v.* Abändern, decliniren T.; —ungsform *f.* sklonění, skloňování T.

Abbeuteln vytřásti, vytřepati; im Fahren abgebeutelt werden umlátiti se, utlouci se.

Abbieg-en *v.* Abbeugen; —ung *f.* ohýbání T.

Abbiètto *adv.* (it.) špatně.

Abbild (-es, M. -er) *n.* obraz, vyobrazení, výpodoba, vypodobení; odlika T.; —en etw. vyobraziti, zobraziti, vypodobiti T.; sich se; —ner *m.* vyobrazitel, vyobrazovatel, vyobrazovač; —ung *f.* vyobrazení, zobrazení, vypodobení, výpodoba T.

Abbinden etw. něco odvázati, rozvázati, odepnouti; dovázati; eine Ader a. (med.) podvázati žílu; ein Haus a., das Holzwerk a. (Zimm.) vázati T.; svázati V.; dělati vazbu; a. (typ.) vyvázati; eine Gasinstallation a. oddělati (odpojiti) plynovod.

Abbiss (-sses, M. -sse) *m.* ukousnutí, odkousnutí, úkus, úkusek, odkus; A., —kraut *n.* (bot.) *v.* Teufelsabbiß.

Abbitt-brief *m.* odprosný list; —e *f.* odpros, úpros, odprosa, odprošení, uprošení; —en einem etwas odprositi, uprositi koho; a. (durch Bitten erlangen) doprositi se čeho, vyprositi co na kom; —er *m.* odprositel, odprošovatel, vyprošovatel.

Abblasen etw. odfouknouti; mit der Trompete a. odtroubiti; eine Kanone a. vypáliti, vypalovati dělo, dělo vypalováním čistiti.

Abblatten, abblättern obrati listí, zbaviti listí; sich a. loupati se; pleniti se V.; abblätternd lupný, loupavý M.

Abbläuen zmlátiti, ztlouci koho.

Abblitzen mh. doblýskati se, doblyštěti se; abgeblitzt! konec slávy! 2. a. mf. (von Schießgewehren) selhati.

Abblühen mf. odkvesti, dokvesti.

Abbohr-en (mont.) dovrtati, vyvrtati V.; —er *m.* (mont.) dovrták; (Erdbohrer) nebozez zemský n. horní V.

Abbondamento *m.*, *abbondanza f.* (it.) *v.* Abondance (fr.), Abundanz.

Abbordaggio *m.* (it.) *v.* Abordage,

Abborgen (einem etw.) vypůjčiti si něco od koho.

Abböschen svah udělati, svahovitě zkopati.

Abbossen, abbosseln etw. vyobraziti (ve vosku, v těstě, v hlíně atd.).

Abbrand *m.* (Hütt.) čap V.; 2. (mont.) schodek V.

Abbrändler *m.* pohořelec, pohořelý.

Abbrassen (Schifff.) plachty povoliti, uvolniti.

Abbrech-en etw. ulomiti, odlomiti; (typ.) rozděliti, zlomiti; a. (Bauk.) rozbourati, zbořiti, strhnouti, shoditi (dům) T.; a. (Hütt.) ubrati V. ein Lager a. tábor strhnouti, stany strhati; die Rede a. přerušiti, přervati řeč; die Unterhaltung a. přetrhnouti jednání P.; an der Zahlung a. ujmouti, utrhnouti s platu; sich etw. a. újmu si učiniti, utrhnouti si; a. mf. ulomiti se; a. mh. přestati T.; eine Reihe bricht mit dem 2ten nten Gliede ab řada přestává druhým *n*tým členem T.; das A., —ung *f.* ulomení, zlomení, odlomení; A. (des nachfolgenden Gedankens) smlčení, zamlčení, zarážka T.

Abbrennen etw. opáliti, upáliti, ožíci, ožehnouti; a. mf. shořeti, pohořeti; abgebrannte Stelle spálenina; ein Abgebrannter pohořelý, pohořelec.

Abbrev-iatur *f.*, —iation *f.* (lt.) skratek, skrácenina, skrácení, skracování T.; —iationszeichen *n.* znaménko skracování T., zn. skracovací, skracovka; (in kirchenslawischen Büchern) titla, titlík; —iiren skrátiti, skracovati něco v něčem T.

Abbring-en etw. odnesti co, odvezti; a., wegschaffen odkliditi; einen von etw. a. odvrátiti koho od čeho; das A., —ung *f.* odnešení, odvezení; odklizení.

Abbröckeln, abbröseln udrobiti, odrobiti, oddrobiti; sich a. udr. se; ein abgebröseltes Stückchen drobek, drobet, drobina, údrobek.

Abbruch (-s, Mz. Abbrüche) *m.* úlomek; (typ.) výlomek; 2. újma P.; ubrání; A., Abschälung (bei Uferbau) strž T.; A., Grundbruch podemletí T.; einem A. thun újmu komu dělati, ujmouti komu, utrhnouti komu; ujímati, ubírati čeho P., utrhovati čeho; sich A. thun im Essen u. Trinken ustřídmiti sobě v jídle a pití; uskrovniti si v čem; utrhnouti si něco (od huby); —stag *m.* den újmy.

Abbrüchig křehký, lámavý *v.* Brüchig.

Abbrühen etw. opařiti, spařiti; A. *n.* opaření, spaření; abgebrühte Stelle opařenina.

Abbrüsten (mont.) zaseknouti plošku, přirobiti na díru V.

Abbürsten okartáčovati, vykartáčovati něco.

Abbüssen (eine Sünde, ein Vergehen) spláceti pokutu, přestáti; pykati čeho; eine Strafe a. přetrpěti trest, přestáti trest; mit der Krankheit etw. a. odstonati, odležeti něco.

Abc *n.* (*Abbici* it.) abeceda *v.* Alphabet; altslawisches u. russisches A. azbuka; glagolitisches A. bukvice; A.- abecední; —blatt *n.* lístek; —buch *n.* abecední kniha, slabikář; abecedník.

Abc-schüler, —schütz *m.* abecedář, abecedník.

Abcès *m.* (fr.) *v.* Abscess.

Abdach *n.* předstřešek, předstřeší; —en střechu strhnouti; dle střechy skloniti; mh. jako střecha ležeti; skláněti se šikmo.

Abdächig sklonitý; *adv.* šikmo.

Abdachung *f.* stržení střechy; 2. svah, zvah, položitosť T.; sklon, sklonitosť (*v.* Böschung); —swinkel *m.* úhel svahový T.

Abdämmen hráz položiti, hrází odděliti, přehraditi T.

Abdampf-en vypařiti, páry vyhnati V.; odpařiti; odkouřiti T.; a. mh. páry pozbyti, vypařiti se; —gefäß *n.* nádoba odkuřovací T.; —kessel kotel odpařovací; —ung *f.* odpařování, vypařování; —ungs- odpařovací.

Abdank-en (entlassen) jmd. propustiti někoho (ze služby, z vojny), dáti komu za vysloužénou P.; Truppen a. vojsko propustiti P.; v. rozpustiti; ein abgedankter Soldat propuštěnec; a., (ein Amt niederlegen) vzdáti službu n. úřad, složiti se sebe službu n. úřad, odstoupiti od úřadu P.; vzdáti se služby n. úřadu; —ung *f.* vzdání služby n. úřadu; (Leichenrede) pohřební řeč.

Abdarben sich etw. utrhnouti si něco od huby, újmu si činiti v čem.

Abdeck-en (den Tisch) sundati, skliditi se stolu; odkryti, odklopiti pokličku n. přikryvátko; a. (v. Wasenmeister) odříti, stáhnouti kůži; (b. Kohlenbr.) očesati V.

Abdecker *m.* pohodný, ras (in Prag antoušek); —ei *f.* (Gewerbe) pohodnictví, rasovství; (Ort) pohodnice, pohodna, rasovna; —knecht *m.* pohodňák, rasík.

Abdic-ation *f.* (lt.) odřeknutí-se čeho, vzdání-se čeho, poděkování-se; —iren odříci se čeho, zříci se čeho, vzdáti se čeho, poděkovati se z čeho.

Abdienen seine Zeit dosloužiti, vysloužiti; eine Schuld a. odsloužiti, službou zaplatiti.

Abdingen etw. smluviti, smlouvou vyjednati; einem etwas a. smlouváním něco s ceny sehnati.

Abdomen *n.* (lt.) břicho, břich *v.* Bauch.

Abdominal-es (lt.) *pl.*, Bauchflosser břichoplýtvé (ryby); —organe *pl.* ústroje břišné M.; —schwangerschaft *f.* těhotenství břišné M.; —typhus *m.* pitomice, hlavnička, tyfus břišný M.

Abdrechseln etw. vysoustružiti; odsoustr.; usoustr., ukroužiti, utočiti T.

Abdrehen utočiti, ukroutiti, něco *v.* abdrechseln; das A. ukroucení, ukrucování T.

Abdreschen umlátiti, odmlátiti, vymlátiti, domlátiti; einen a. vymlátiti komu, zmlátiti koho.

Abdringen einem etw. (ein Geständniß od. Versprechen) vynutiti něco, dobyti něčeho mocí na kom P.; vyhrdliti co na kom; abgedrungen vynucený.

Abdruck (-s, M. Abdrücke) *m.* (typ.) otisk P. T., obtah T.; A. (Exemplar) výtisk P. T.; A. ohne Presse oplesk; A. otištění, vytištění, otiskování, vytiskování, vytlačení; A. (das Abfeuern eines Gewehres) výstřel (z ručnice), spuštění (ručnice); A. am Gewehre spušťadlo, spoušť, spust; —en etw. otisknouti, otlačiti.

Abdrück-en odtlačiti, odmačkati, obtlačiti, obtisknouti; stisknouti; e. Gewehr a. ručnici spustiti, z ručnice vystřeliti; —ung *f.* obtlačování, obtisk P.; unvorsichtige A. eines Gewehres neprozřetelné spuštění střelné zbraně.

Abdruschregister *n.* seznam výmlatku, seznam mlatební P., seznam omlatný. [vodič (Muskel) M.

Abductor *m.* (lt.) odtahovač, od-

Abdunsten mf. vypařiti se; mh. a. lassen páry z čeho pustiti, vypařiti.

Abdünsten etw. (Fleisch rc.) udusiti (maso atd.).

Abebenen urovnati, vyrovnati něco.

Abecken hrany ubrati.

Abeisen (ein Wasserrad) vysekati V.

Abelmoschus *m.*, —körner *pl. n.*, Bisamkörner hybíšek pižmový, *pl.* semena pižmová *Hibiscus Abelmoschus*.

Abend (-s, M. -e) *m.* večer; der heilige A. (Christabend) štědrý večer; gegen A. k večeru; von Morgen bis zum A. hin od rána do večera; es wird A. smrká se, tmí se; zu A. essen večeřeti; halber A. halten svačiti; A. (Westen) západ T.

Abend- večerní; západní; —andacht *f.* večerní pobožnosť, večerní požehnání; —besuch *m.* več. návštěva, n. na večer; —beten *n.* klekání (večerní); —betrachtung *f.* večerní rozjímání; —blatt *n.* (Zeitung) večerní list; —brot *n.*, —essen *n.* večeře; das —brot essen večeřeti; —dämmerung *f.*, —dunkel *n.* soumrak (večerní) T., šero, setmění; —falter *m.* motýl večerní, večerňátko T.; —feier *f.* (Feuerabend) svatvečer; —gebet *n.* večerní modlitba; —gespenst *n.* klekánice *f.*; —land (M. —lande) *n.* západní země, západní krajina; —länder *m.* západozemec; západník; —ländisch západní, západozemský, západokrajinský; —läuten *n.* klekání (večerní); —lich *adj.* večerní; západní; —lied *n.* večerní píseň; —mahl *n.* večeře; das heilige A. večeře Páně, nejsvětější svátosť oltářní; das h. A. empfangen přijímati, býti u přijímání; —mahlzeit *f.* večeře; —musik *f.* večerní hudba; —punkt *m.* bod západní, západ T.; —regen *m.* večerní déšť; —roth *n.*, —röthe *f.* záře večerní T.; večerní červánky.

Abends *adv.* večer, na večer.

Abend-schule *f.* večerní škola; —schwärmer *m.* (zool.) *Sphinx* lišaj; —segen *m.* večerní požehnání, nešpory *pl.*; *v.* Abendandacht; —seite *f.* západní strana; —sonne *f.* zapadající slunce; —stern *m.* večernice; —stille *f.* večerní ticho; —stunde *f.* večerní hodina; —tafel *f.*, —tisch *m.* večeře; —thau *m.* večerní rosa; —unterhaltung *f.* večerní vyražení; več. beseda, (večeřinka); —völker *pl.* západní národové; —wärts *adv.* k západu; na západ; —weite *f.* odlehlosť západní T.; —wind *m.* západní vítr; večerní vítr, večerníček; —zeit *f.* večer, večerní čas, večerní doba.

Abenteuer *n.* dobrodružství T., (divodružství Š.; neobyčejná příhoda); A. treiben, auf A. ausgehen, —n na dobrodružství vycházeti, dobrodružiti (divodružiti); —er *m.* dobrodruh (divodruh Š.); —lich dobrodružný (divodružný Š.); —lichkeit *f.* dobrodružnosť.

Abenteurer *m.* *v.* Abenteuerer.

Aber *cnj.* ale, však, a však, než; sie ist nicht schön, a. reich není krásna, ale bohata; a. und abermal zase a zase, opět a opět; oder a. nebo.

Aberacht *f.* opětovaná klatba.

Aberesche *f.* *v.* Eberesche.

Aber-glaube *m.* pověra; —gläubig, —gläubisch pověrčivý, pověrečný.

Aberkennen einem etw. rozsudkem někomu něčeho odepříti.

Abermal, abermals *adv.* opět, zase; abermalig *adj.* opětný, opětovaný; obnovený.

Abername *m.* přezdívka.

Abernten *v.* Abärnten.

Aberration *f.* (lt.) (astr.) aberace T., záblud, zablouzení.

Aberwitz *m.* pavtip, pošeť, (ti *f.*) T., bludovtip, hlupovtip S.; —ig pavtipný, bludovtipný Š.; zpozdilý; —ler *m.* hlupovtipec, vtipáček.

Abessen objísti; ujísti; dojísti.

Abfachen přihrádkovati, příhrádky n. na příhrádky rozděliti.

Abfahren etw. ujeti, jeda uraziti; den Boden, den Weg a. ujeti, ujezditi půdu, cestu; mf. odjeti, ujeti; zu Schiffe a. odplouti, odjeti; ich werde kurz mit ihm a. zatočím s ním zkrátka; a., sterben pojíti.

Abfahrt *f.* odjezd, odchod; —sgeld *n.* odchodné P.; —sstunde *f.* hodina odjezdu.

Abfall (-s, M. Abfälle) *m.* (das Abfallen) padání, spadání; der A. von jmd. odpad, odpadnutí, odstup, odstoupení od někoho; A. von der Religion odpadnutí, odpadlictví P.; A. des Wassers úpad, ubývání vody; A. des Wassers b. Mühlen odpadávání vody, pád, spád vody, odtok, odpad T.; (mech.) splav, splávek, srážka V.; A. (Hdl.) odpadek T.; A. (Rechnw.) úby-

tek; A., *pl.* Abfälle (etw. Abgefallenes) odpadek, *pl.* odpadky P., odryvky, trusky; b. Schneiden odřezky, odkrojky; bei Schnitzeln odřezky, ostružky; A. (Ertrag) úžitek; výtěžek; A. von der Landwirthschaft, vom Bergbau úžitek z polního hospodářství, z těžení hor P.; in A. kommen (mont.) přijíti k pádu, padati, klesati V.

Abfallen etwas padna uraziti, p. strhnouti; a. mf. spadnouti, upadnouti s čeho; a. padati, opadávati, ubývati; am Leibe a. spadnouti se, hubeněti; opadnouti, splasknouti; von einem a. odpadnouti, odstoupiti od koho.

Abfällig odpadlý, odstouplý; -es Urtheil nepříznivý rozsudek.

Abfall-röhre *f.* (Bauk.) úkapná, odkapná trouba T., odkapnice; —s-tabelle *f.* (Steuerw.) výkaz úbytku; —wasser *n.* odpadná voda, odkapná voda; odtékající voda.

Abfalzen (Bauk.) drážiti, falcovati, sfalcovati T.

Abfangen pochytati, schytati; (mont.) schytiti, uchytiti V.

Abfärben etw. obarviti něco; mh. pouštěti barvu; dobarviti. [tř. se.

Abfäseln třepiti, třípiti; sich a.

Abfasen (Ecken abstoßen) hladíkem (hoblíkem) sraziti, ubrati, vzíti hranu T.

Abfass-en etw. složiti, skládati něco T.; ein Urtheil a. učiniti, udělati n. zdělati rozsudek P.; etw. schriftlich a. sepsati něco P., T.; —ung *f.* složení něčeho T.; die schriftliche A. sepsání P., T.; —ungslehre *f.* náuka o skládání T.

Abfaulen mf. uhníti, odehníti.

Abfäum (-s) *m.* výmětek, *pl.* výmětky, odkaly; škraloup; —en sebrati pěnu (n. škraloup) s něčeho *v.* Abschäumen.

Abfegen etw. smesti něco, umesti; domesti.

Abfeil-en upilovati, spilovati, odpilovati; —icht *n.* opilky *pl.*, piliny.

Abfeimen *v.* Abfäumen, Abschäumen.

Abfertig-en etw. vypraviti, odpr., odeslati; einen a. (kurz, grob. 2c.) odbyti koho; —ung *f.* vypravení, odeslání; odbytí; A. der Beamtenswittwen odbytí vdov úřednických P.; A., —ungsgebühr *f.* odbytné (, ého), plat na odbytnou.

Abfeuchten navlhčiti, navlažiti.

Abfeuern (ein Gewehr) vypáliti, vystřeliti. [(scediti).

Abfiltriren (chem.) sfiltrovati V.

Abfind-en einen mit etw. někoho uspokojiti, někomu zaplatiti; einen Prinzen a. *v.* Apanagiren; sich mit einem a. srovnati se, vyrovnati se, sjednati se, ujednati se, pojednati se, smluviti se, uml. se s kým o něco P.; —ung *f.* uspokojení; srovnání, vyrovnání (o něco); úmluva; A. wegen der Verzehrungssteuer sjednání o daň potravní P.; úmluvné, ého *n.*

Abfindungs-betrag *m.* smluvená náhrada P., úmluvné, ého *n.*; —rate *f.* lhůta k zapravení smluvené náhrady; —schein *m.* sjednavací list, vyrovnávací list, (úmluvný list) P.; —summe *f.* smluvená suma; úmluvné; úhrnečné *n.*; —vertrag *m.* smlouva o náhradu.

Abfischen einen Teich vyloviti rybník; das Beste a. nejlepší si uloviti n. vzíti.

Abflechten etw. rozplesti něco.

Abflecken mh. skvrny dělati, skvrniti.

Abfleisch-eisen *n.* mízdřidlo; —en (d. Felle) mízdřiti, vymízdřiti (kůži).

Abfliegen mf. uletěti, odletěti.

Abfliessen mf. odtéci; stéci.

Ablössen plaviti, spl. (dříví).

Abflug (-es, M. Abflüge) *m.* odletění, odlet; výlet.

Abfluss (-sses, M. Abflüsse) *m.* odtok, odpad T.; stok; A. (der Ort des Abfließens) stoka; —graben *m.* (mech.) stoka dolejší, náhon dolení V.; —kanal *m.* svodnice, stoka odvaděcí. [ti, propustiti.

Abfolgen lassen einem etw. vyda-

Abfordern einem etw., von einem etw. (z. B. eine Aeußerung) žádati něčeho na kom, nařídití, aby se něco učinilo P.

Abform (M. -en) *f.* odlika; oplesk; —en etwas vyformovati něco V., dáti něčemu formu; otiskovati, otlačiti; a. (Abgüsse machen) odlivky dělati, odlívati T.; —ung *f.* odlika, otisk, obtisk; otlačování P.

Abfragen einem etw. vyptati se, vyptáváním něčeho na někom se dověděti. [(wegfr.) užrati.

Abfressen etw. (umfressen) ožrati;

Abfrieren mf. ozábsti; umrznouti, zmrznouti a odpadnouti; die Nase ist ihm abgefroren nos mu umrzl; a. machen umraziti, zmraziti; sich die Füße a. oznobiti si nohy, ozábsti na nohy; abgefroren ozáblý; umrzlý.

Abfügen (glatt hobeln) slicovati, urovnati, srovnati T.; (b. Glaser) urovnati.

Abfuhr *f.* odvoz, vývoz; A. der Steuer odvedení, odvádění, odvod daně P.; in A. bringen odvesti n. odevzdati něco.

Abführ-en etw. (zu Fuß) odvesti; (zu Wagen) odvezti, zavezti; den Proceß a. (weiter führen) při dále vesti n. předse vesti P.; a. (zu Ende führen) ke konci přivesti n. dovesti P.; das Heiratsgut a. dáti n. odvesti věno P.; die Steuer a. odvesti, odváděti daň P.; zum Militär a. odváděti na vojnu, k vojsku, ke stavu vojenskému P.; a. (med.) počišťovati, dáti pro počištění; sich a. (mech.) vychoditi se, semleti se V.; —end (med.) počišťovací, počistivý; —mittel *n.* počištění, počišťovadlo, lék n. prostředek počišťovací, lék počistivý.

Abfuhrschein *m.* (Kass.) odvodní list.

Abfuhrs-colonne *f.* (Rechn.) sloupec odvodu; —register *n.* rejstřík odvodní.

Abführung *f.* odvedení, odvod; odvezení, odvoz, zavezení, závoz; (med.) počištění; —smittel *n.* *v.* Abführmittel; —sweg *m.* (med.) odchodiště, odvodiště.

Abfüttern nakrmiti (dobytek).

Abgab-e *f.* odevzdání, dodání; doručení; A. eines Briefes dodání, odevzdání listu P.; A. (M. -en) daň; A. (Giebigkeit) dávka P.; (Hdl.) vydaná směnka T.; —eneinnehmer *m.* výběrčí (daní); —enwesen *n.* bernictví.

Abgabs-register *n.* seznam odevzdací, s. odevzdaných věcí, rejstřík odevzdací; —recepisse *n.* (Postw.) odevzdací lístek.

Abgähren dokysati, dokvasiti se, vykvasiti se.

Abgang (-es, M. Abgänge) *m.* (zu Fuß) odchod, odcházení; (zu Wagen) odjezd; (zu Schiffe) odplutí; A. der Waare odbyt; A. (das Zuendegehen) ukončení, skončení; A., (Verminderung) úbytek, úpadek; A. *v.* Abfall; A. (theilweiser) schodek, scházení, nedostatek P.; A. von Einnahmen nedostatek příjmův P.; den A. decken (Kass.) nedostatek uhraditi; gänzlicher A. nebytí P., nedostatek; bei A. eines Erben když dědice není P.; aus A. eines Verbrechens von der Untersuchung ablassen opustiti od vyšetřování, protože skutek nezavírá v sobě zločinu P.; aus A. rechtlicher Beweise že není právních důkazův P.; A. (Abtretung vom Amte) odstoupení od úřadu P.

Abgängig nedostávající se, chybící; 2. a., abgänglich odbytný, co jde na odbyt.

Abgangs-geld *n.* odchodné *v.* Abfahrtsgeld; —rede *f.* řeč odstupná, řeč při odstoupení; —zeugniß *n.* odchodní vysvědčení P., vysv. při odchodu.

Abgebacken *v.* Abbacken.

Abgeben einem etw. někomu co dodati, odevzdati, doručiti; vydati; etw. von etw. a. dáti část z čeho; ein Zeugniß, Arzneien an den Kranken a. vydati svědectví, léky nemocnému P.; einen Ausspruch a. výrok učiniti, výrok od sebe dáti P.; einen Betrag an die Kasse a. odvesti nějakou sumu k pokladnici P.; eine Erklärung a. pronesti se, prohlásiti se v něčem, o něčem P.; a. (Hdl.) směnky vydati, směnkovati T.; einen Kaufmann, Soldaten a. býti kupcem, vojákem; sich mit etw. a. obírati se něčím, zanášeti se něčím; sich mit jdn. a. s někým obcovati, bývati.

Abgebissen *v.* Abbeißen.
Abgebranntsein *n.* opálenina.
Abgebrochen (v. Stil) přervaný, přerývaný (sloh) T.; —heit *f.* přervanosť T.
Abgebrühtsein *n.* opařenina.
Abgehen (durch Gehen abnützen) ochoditi, obchoditi, uchoditi, zchoditi něco (n. př. šaty); a. (im Gehen abmessen) chodě vyměřiti; ab und zugehen mſ. odcházeti a přicházeti; a. (weggehen) odejíti, odebrati se; der Zug geht ab (Eisenb.) vlak odjíždí; a. (v. Waaren), Absatz finden (Hdl.) odcházeti T.; odbyt míti, odbývati se, prodávati se; etwas a. lassen (Hdl.) zaslati, na cestu vypraviti T.; von jmd. a. nesrovnávati se, nesouhlasiti s kým; von seiner Gewohnheit, Meinung, von seinem Rechte a. ustoupiti n. pustiti (n. upustiti) od svého zvyku, domnění (smýšlení), práva P.; aus dem Dienste a. ze služby vystoupiti, ze služby odejíti; a., sich verlieren tratiti se, ztráceti se, ubývati; die Farbe geht ab barva se ztrácí, vytrácí se, pouští, rudne; (v. Preise) padati; a. (mangeln) nedostávati se, nebyti; es geht kein Heller ab ani halíř neschází; es geht ihm nichts ab v ničem nemá nedostatku; sich nichts a. lassen nedati si v ničem nouze, ve všem si hověti; mit dem Tode a. sejíti smrtí, sejíti se světa, prostředkem smrti ze světa vykročiti P., umříti; a., losgehen rozpadnouti se, pustiti; abgehende Linie *v.* absteigende Linie P.; Abgehendes (mont.) odžilek V.
Abgekapselt upouzdřený.
Abgekürzt *v.* Abkürzen.
Abgelebt sešlý, sestárlý (vyžilý, požilý, sežilý).
Abgelegen vzdálený, daleký, odlehlý; a. (v. Obst, durch Liegen teig geworden) uleželý; (v. Wein u. Bier) vyleželý; a. (durch Liegen schlecht geworden) sleželý, přelež., zaleželý; —heit *f.* vzdálenosť, dálka.
Abgelehnt *v.* Ablehnen.
Abgeleitet odvozený; podružný; následní, následovný; (Hdl.) -e Zahl (die sich mittels Zuschlag od. Abzug v. Procenten ergibt) odvozené číslo T.
Abgemessen odměřený, odměrný T.; —heit *f.* odměřenosť, odměra.
Abgeneigt odkloněný, odchýlený, odvrácený, nepříchylný; nepříznivý; er ist ihm a. má k němu nechuť, není mu nakloněn T.; —heit *f.* odchýlenosť, odvrácenosť; nepříznivosť, nepřízeň, nechuť, nelibosť.
Abgeordnet-enhaus *n.* sněmovna poslancův; —er *m.* (im Landtage) poslanec; (bei einer Commission) zřízenec P. [zavřený.
Abgesackt obklíčený, ohražený,
Abgesandt-er *m.* vyslanec, odeslanec; —in *f.* vyslankyně, odeslankyně.
Abgeschlagenheit *f.* zemdlenosť.
Abgeschlossen odloučený; uzavřený; —heit -osť.
Abgeschmackt nevkusný, protivkusný T., nechutný; *v.* Absurd; —heit -osť. [zedření.
Abgeschundensein *n.* odřenosť,
Abgesehen davon pominouc toho, nehledíc na to, mimo to *v.* Absehen.
Abgestorben zemřelý, umrlý; zmrtvělý; *v.* Absterben; —heit -osť.
Abgestützt *v.* Abstützen.
Abgetreppt *v.* Abtreppen.
Abgewähren (mont.) odepsati V.
Abgewinnen einem etw. vyhrati něco na kom, na kom v něčem zvítěziti; im Wettlauf einem den Preis od. ersten Rang a. v běhu o závod uhnati komu první místo.
Abgewöhn-en einem etw. někomu něco odvyknouti, odvykati, odnaučiti někoho něčemu; sich etw. a. něčemu odvykati, odvyknouti, odnaučiti se něčemu; —ung *f.* odvyk T., odvyknutí čemu. [něco.
Abgiessen etwas uliti, odl., slíti
Abglanz *m.* odlesk, záře.
Abglätten etwas vyhladiti, uhladiti, ohladiti.
Abgleichen porovnati, vyrovnati něco; abgeglichen, adäquat srovnalý T.
Abgleiten, abglitschen mſ. sklouznouti, smeknouti se; von dem rechten Wege a. zblouditi s pravé cesty.

Abgott (-es, M. Abgötter) *m.* modla, bůžek, (pabůh); —anbeter *m. v.* Abgötter.

Abgött-er, —erer *m.* modlář, modloslužebník; —erei *f.* modlářství, modloslužebnictví; modloslužba; —isch modloslužebný, modloslužebnický, modlářský.

Abgraben (durch Graben niedriger machen) skopati; (durch Graben etwas wegnehmen) ukopati; (durch Graben absondern) překopati; (durch Graben ableiten) průkopem odvesti.

Abgrämen sich utrápiti se, usoužiti se, umořiti se; hořem zahynouti.

Abgränz-en meze vytknouti, odměřiti, vyměřiti (*nov.* odmeziti); —ung *f.* vytknutí, vyměření mezí P.

Abgrasen (eine Wiese) trávu požíti n. posíci n. spásti (na louce).

Abgreifen ochmatati něco, chmatáním opotřebovati něco; sich a. (mech.) semleti se, vymleti se.

Abgrenzen *v.* Abgränzen.

Abgrund (-es, M. Abgründe) *m.* propasť T., bezdna *f.*, bezední *n.*

Abgunst *f.* nepřízeň, nepříznivosť, nenáchylnosť.

Abgünstig nepříznivý, nepřející; einem a. sein nepřáti někomu.

Abgürten odepnouti, rozepnouti pás. [podpěnku.

Abgurten odejmouti, rozepnouti

Abguss (-sses, M. Abgüsse) *m.* odlívání, slívání, odlívka, slívka; litina, slitina; úlivek, odlivek; A. (Formabguß) odlitek T.; A. d. d. Pfeife odlívka; A., Ueberbleibsel *pl.* slevky; *pl.* Abgüsse jádra skamenělin T.; —rinne *f.* žlab, žlábek, vylívka, vylevadlo.

Abhaaren mh. línati; (Gärb.) srsť sestrouhati, oškrábati.

Abhacken odsekati; odkopati.

Abhageln mh.; es hat schon abgehagelt kroupy už přestaly padat.

Abhaken etw. odhákovati, s háku n. se skoby pustiti.

Abhalt-en (einen von etwas) zdržeti, zdržovati od něčeho, v něčem překážeti; a. etwas něco konati, odbývati, držeti; e. Prüfung, e. Sitzung, e. Tagsatzung a. odbývati zkoušku, sezení, stání P.; das Standrecht über Jmd. a. souditi náhlým soudem P.; die Tagfahrt konnte nicht abgehalten werden stání nemohlo před se jíti P.; —ung *f.* zdržení, zdržování; A. eines Festes ꝛc. držení, odbývání.

Abhand-eln etwas jednati, vyjednávati o něco (o něčem), smlouvati; schriftlich etw. a. psáti o čem, písemně o čem jednati; eine Verlassenschaft a. vyjednávati pozůstalosť P.; einem etw. a. něco od někoho koupiti, něco s kým smluviti; etw. v. Preise a. (abdingen) smlouváním s ceny sehnati; —elnd pojednavací T.

Abhanden *adv.*; a. kommen ztratiti se; podíti se někam; das Buch ist mir a. gekommen ta kniha se mi někam poděla, zandala se, ztratila se; a. sein nebyti po ruce.

Abhandlung *f.* jednání, vyjednávání (o něco); schriftliche A. pojednání, spis, sepsání, rozprava T.; rozbor; A. einer Verlassenschaft vyjednání, vyjednávání pozůstalosti P.; A. (in der Rhetorik) provedení T.; —sgeschäft *n.* řízení vyjednavací P.; —stagfahrt *f.* stání vyjednavací P.

Abhang (-es, M. Abhänge) *m.* svislosť, svah; stráň, úboč, úbočí T.; jäher, steiler A. příkrá strana, stráň T.; —en von etw., a. mh. od něčeho viseti; v. etw. a. (abhängig sein) záležeti na čem, viseti n. záviseti na kom n. na čem P. T.; zavěšenu býti na čem T.; es hängt von jmds. Willkür ab záleží na něčí vůli, jest při něčí vůli P.; er hängt von fremder Willkür ab poddán, podroben jest něčí vůli T.; die Sache hängt von der Einwilligung eines Höhern ab věc závisí (zavěšena jest n. visí) na povolení vyššího P.; das hängt nur vom Glück ab to je na štěstí.

Abhäng-en etw. pověšené sundati; von etw. a. *v.* Abhangen; —ezirkel *m.* (Mühlb.) virgule V.

Abhängig svislý, sklonitý, úbočný; -e Lage *v.* Abhang; a. von etw. závislý na čem n. od čeho P. T.; na něčem zavěšený, visící T.; etw. von

einer Bedingung a. machen zavěsiti věc na výmince P.; —e Größe závislá veličina T.; —keit *f.* závislosť (na něčem); svislosť, sklonitosť P., T.; A. des Satzes závislosť věty T.; A. der Größen z. veličin T.

Abhärmen sich utrápiti se, usoužiti se; abgehärmt usoužen, utrápen, umořen, a, o, ý.

Abhärt-en etwas utvrditi něco; a. das Gefühl, den Körper utužiti; sich a. utužiti se, utvrditi se; —ung *f.* otužení; otuženosť; abgehärtet otužený, otužilý.

Abhaspeln (etw. von der Haspel abnehmen) smotati, odmotati, svinouti něco, s motovidla sundati.

Abhauen etw. (weghauen) uraziti, odr.; mit einer Axt a. utíti, utnouti, useknouti, odsek.; mit der Sense a. usíci, ukositi; mit der Sichel a. užíti, požíti; mit der Grabhacke a. ukopati.

Abhäuten kůži stáhnouti, odříti.

Abhauung *f.* uražení, utětí, usečení; ukosení, užatí; ukopání. [V.

Abhebekiste *f.* (mont.) snímačka

Abheben etwas sundati, sníti, sejmouti něco; einen Mühlstein a. zvednouti V.

Abheberiegel *m.* odbička.

Abheften odepnouti; sejmouti.

Abheilen zhojiti se a odpadnouti; etw. a. hojením něco odstraniti, odhojiti.

Abhelfen mh. dolů pomoci; einer Sache a. něčemu vyhověti, pomoci; den Gebrechen (*pl.*) a. odvarovati vady, nedostatky P.

Abhellen sčistiti.

Abhilfe *f.* pomoc P.; úleva.

Abhitzen uhřáti; sich se.

Abhobeln uhoblovati, ohoblovati něco; fig. ohoblovati někoho, vycepovati, vybrousiti.

Abhold *adj.* nepřízniv, a, o, ý; einem a. sein nepřáti někomu, býti nepřízniv někomu.

Abholen etw., einen dojíti pro něco n. pro někoho; něco přinesti; někoho přivesti, přivezti.

Abholz-en (einen Wald) les n. stromy vysekati, posekati; —ig *adj.*; der Baum ist a. dřevo se nehodí ke stavbě; —iger Baum dřevo ke stavbě nespůsobilé.

Abhorchen einem etw. posloucháním něčeho se dověděti.

Abhören (z. B. Zeugen) slyšeti, vyslýchati, vyslechnouti svědky P.

Abhub (-es, oh. M.) *m.* zbytky se stolu; sundání, sejmutí; (mont.) snímek V.; —kiste *f.* snímačka V.

Abhungern mf. hladem mořiti, zmořiti; sich a. hladem se mořiti, hladem mříti.

Abhusten odkašlávati.

Abhüten (das Gras) spásti.

Abhütten (mont.), eine Grube verderben důl zkaziti.

Aebichte Seite rub.

Abies *f.* (lt.) jedle.

Abietinae (lt.) sosnovité (rstl.).

ab intestato sterben zemříti bez posledního pořízení, bez učinění závětu P. [dědic.

Abintestat - Erbe *m.* přirozený

Abiturient (-en) *m.* (lt.) odchozí žák, odstupující ž., odcházející ž.; —en-examen *n.*, —enprüfung *f.* zkouška odchozích.

Abjagen (ein Pferd) uhoniti, uhnati koně; a. honbu skončiti; einem etw. a. uhnati si na kom co; sich a. uhoniti se.

Abjection *f.* (lt.) pohrdání čím, povržení čím; povrženosť; abjiciren (lt.) pohrdati něčím, povrhnouti něčím

Abjudication *f.* (lt.) odsouzení.

Abjuration *f.* (lt.) odpřisáhnutí, odřeknutí se něčeho pod přísahou.

Abkälten *v.* Abkühlen.

Abkämmen vyčesati.

Abkanten (Zimmerm.) hraniti, ohraniti, vyhraniti V.

Abkanzeln einen někomu vymluviti, vyhubovati: odseknouti komu.

Abkappen obstřihati, podřezati; die Bäume a. stromy přiřezati, přistřihati; einen a. někomu odseknouti, zkrátka odpověděti.

Abkarten nastrojiti, sosnovati něco; tajně se oč s kým smluviti.

Abkauen užvýkati, sežvýkati.

Abkauf (-s, M. Abkäufe) *m.* od-

kup, výkup, kupování u koho, skoupení, pokoupení; —en einem etw. koupiti něco od někoho P.; sich a. vykoupiti se, odkoupiti se.

Abkäufer *m.* odkupník, vykupovač; —in *f.* odkupnice.

Abkehr (ohn. M.) *f.* odvrat, odvrácení; —en odvrátiti; a., abfegen (Staub) vymesti; —icht (-s, oh. M.) *n.* smeti *pl.* [tlačiti.

Abkeltern vylisovati, lisem vy-

Abkerben (mont.) přeseknouti, zaseknouti V.

Abkippen die Feder špičku u pera přiříznouti; a. mf. s vršku sklouznouti, smeknouti se. [léhati.

Abklaffen mh. odstávati, nepři-

Abklären etw. zčistiti, očist., učistiti; sich a. učistiti se, ustáti se.

Abklatsch (-es, M. -e) *m.* otisk, oplesk; —en (typ.) oplesk udělati T.; einen a. plesknouti koho.

Abklauben obrati, povrch sebrati.

Abkleid-en přepažiti; fig. obrati koho; —ung *f.* pažení.

Abklemmen, abkneipen odštípnouti, uštípnouti.

Abknüpfen odvázati něco.

Abkoch-en uvařiti, zvařiti, odvařiti; —ung *f.* zvaření; zvařenina.

Abkommen mf. odejíti, odebrati se; vom Wege a. sejíti s cesty, zblouditi; ich konnte nicht eher aus dem Geschäft a. nemohl jsem dříve z práce odejíti; wir kamen von dem Gegenstande ab uchýlili jsme se od věci; a., außer Gebrauch kommen zacházeti, zajíti; das kann a. bez toho bude moci býti; das ist schon abgekommen to už zašlo; man ist davon abgekommen sešlo s toho; es hat von etw. abzukommen má sejíti s něčeho; něco má minouti P.; mit einem a. srovnati se s kým; a., abstammen pocházeti, původ míti; das A. porovnání, narovnání; gütliches A. dobré porovnání, vyr.; ein A. treffen smluviti se, shodnouti se; von der vorbereiteten Feierlichkeit erhält es sein A. s připravované slavnosti sejde; —schaft *f. coll.* potomstvo P., *pl.* potomci.

Abkömmling (-es, M. -e) *m.* potomek P., zrozenec. [odžilek V.

Abkommniss (M. -sse) *f.* (mont.)

Abkonterfeien *v.* Abbilden.

Abköpfen Bäume vrcholky stromů obřezati.

Abkopiren eine Schrift přepsati; ein Bild a. přemalovati, odlikovati.

Abkrageln fig. zprovoditi ze světa.

Abkriegen něco pryč dostati, sundati; něčeho dobyti; etw. a. utržiti, slíznouti si co.

Abkröpfung *f.* zahýbaná římsa T.

Abkühl-en chladiti, vychl., ochladiti něco T.; prostuditi; sich a. ochladiti se; vychladnouti; das A. ochlazení T.; —rinne *f.* ochlazovací žlábek; —trog *m.* chladnice, necky chladicí; —ung *f.* ochlazení (ochlad).

Abkündigen etw. ohlásiti něco.

Abkunft *f.* původ, rod.

Abkuppeln (einen Wagen) odepíti (odepnouti).

Abkürzen skrátiti, ukrátiti, (oft) skracovati něco T.; abgekürzt skrácený; -te Division (math.) skrácené dělení T.; -te Multiplication skrácené násobení T.; -te Pyramide jehlanec komolý T.; -ter Vers nedostopný verš T.

Abkürzung *f.* skrácení, (oft) skracování T.; ukrácení; —slehre *f.* kratopis, krátkopis T.; —spunkt *m.* tečka skracovací T.

Ablact-ation *f.* (lt.) odstavení dítěte; —iren odstaviti (dítě); 2. na mízu roubiti.

Abladegeld *n.* skladné T.

Ablad-en skládati, složiti T.; —er *m.* skladač T.; —ung *f.* skládání, složení; —ungsort *m.* skladiště; —ungs-spesen *pl. f.* útraty při skládání zboží.

Ablage *f.* (des Flusses) náplav řeky; nános T.; A. *v.* Abladung; A. (Ort) skladiště; A. (jur.) vybavení, odložený podíl.

Ablager *n.* nocleh, hospoda; A. (das Recht einzukehren) vhostné právo; —n etw. uložiti, ukládati; skládati; sich a. klásti se, položiti se, ssaditi se; uhostiti se; (geol.) uložiti se V.; —ung *f.* ukládání; A. v. Kehricht skládání, zanášení smetí; A. (der Gebirge) úloh, uložení hor T., navrstvení.

Ablang *adj.* podlouhlý.

Ablass (-ſſes, M. Ablässe) *m.* spuštění; (Wasserb.) splav T.; A. (kirchl.) odpustky; A.- odpustkový; —bad *n.* spuštěná koupel, spouštěcí k.; —brief *m.* list na odpustky, odpustkový list, *pl.* odpustky.

Ablassen etw. spustiti něco; das Wasser ablassen pustiti, spustiti, vypustiti vodu T.; einem etw. a. odpustiti komu něco; einem eine Sache a. ustoupiti, post. někomu čeho; a. im Handel přepustiti, přenechati; am Preise a. sleviti; von etw. a. mh. pustiti,, upustiti od čeho P.; (etw. fahren lassen) spustiti se čeho P; von der Klage, von der Untersuchung a. pustiti, upustiti od žaloby, od vyšetřování P.

Ablass-geld *n.* odpustné, peníz odpustkový; —jahr *n.* milostivé leto; —krämer *m.* prodavač odpustkův; —krämerei *f.* prodávání odpustkův, kramaření s odpustky; —pfennig *m.* *v.* Ablaßgeld; —predigt *f.* kázaní o odpustcích; —schleuße *f.* (mech.) splav, splávek V.; —tag *m.* den odpustkův.

Ablassung *f.* spuštění; odpuštění; slevení; ustoupení, upuštění od čeho; —sbeschluß *m.* snešení úpustné P.

Ablaste - bogen *m.*, —gurt *m.* (Bauk.) odtěžný pás T.

Ablativus (lt.) odnášecí, odborný; A. *m.* (grm.) ablativ, šestý pád.

Ablatten odlatovati T.

Ablauben listí n. lupení obrati.

Ablauern einem etw. něčeho se dočkati, něčeho se dohlídati; vyčíhati něco.

Ablauf (-es, oh. M.) *m.* stok; odtok, sběh; A. (Abgang) odchod, odjezd; A. des Wassers odpad V.; A. (Ende) skončení; A. einer Frist projití, vyjití, vypršení lhůty P.; A. (M. Abläufe) odtok, průtok (v domě); (Bauk.) výkružek hořejší T.; (Teichb.) splav, splavidlo V.; —en mſ., weglaufen utéci, uběhnouti, uplynouti; herabl. stékati, sbíhati; (v. d. Uhr) dojíti; die Uhr ist abgelaufen hodiny došly; a., sich enden skončiti; gut a. dobře dopadnouti; a. lassen spustiti; ich will sehen wie es abläuft uvidím, jak to dopadne; jmd. a. lassen odbyti koho zkrátka; die Schuhe a. střevíce schoditi; a., erlaufen něco vyběhati; einem einen Rang a. přednosť před kým sobě vyběhati; etw. a., durch Laufen bezahlen odběhati něco.

Abläugnen *v.* Ableugnen.

Ablaut (-s, M. -e) *m.* (gram.) přehláska T.; —en (grm.) přehlasovati.

Abläutern etw. přečistiti něco.

Ablautung *f.* (gm.) přehlasování T.

Ableben mh. dožiti, skonati; smrtí sejíti; das A. sejití smrtí, zemření P., úmrtí, skonání, konec života, smrť: abgelebt věkem sešlý (vyžilý, sežilý). [slízati.

Ablecken etw. olízati, oblízati,

Abledern kůži stáhnouti.

Ablegat *m.* (lt.) *v.* Legat.

Ableg-en etw. sejmouti, sníti, sundati, složiti; odložiti něco; rozložiti; Kleider a. svlíci; Schuhe a. zouti; den Degen a. odepnouti; (typ.) rozmesti, rozmítati, rozmetati (písmo) T.; einen Erben a. dědice odbyti; ein Zeugniß, Zeugenschaft a. vysvědčiti něco, svědectví o čem dáti, sv. o čem vydati P.; eine Aussage a. učiniti seznání o čem, seznati něco P.; Gelübde a. slib učiniti, zaslíbiti se; einen Eid a. přísahu učiniti, vykonati P.; eine Prüfung a. zkoušku odbyti P.; Rechnung složiti účty; die Haut a. (v. Insekten) svlíci se; (b. Gärtn.) *v.* Ableger machen; Arbeiter a. složiti, sejmouti, sníti V., (dělníka) propustiti; mit einem Schiffe a. mh. s lodí odraziti: —er *m.* (Gärtn.) hříženice, odvod; A. machen hřížiti, pohřižovati, rozváděti rostliny; A. fig. potomek; —espan *m.* (typ.) plíšek rozmítací, pl. k rozmítání T., rozmetačka; —ung *f.* složení, sejmutí; rozmetení.

Ablehn-en odvrátiti, odkloniti, odchýliti; einen Antrag, ein Amt a. nepřijmouti nabídnutí, úřad, zamítnouti, odmítnouti nabídnutí, úřad P.; abgelehnter Richter zamít-

nutý soudce; a. *v.* Abborgen; —ung *f.* odvrácení něčeho; nepřijmutí, zamítnutí něčeho; —ungsrecht *n.* právo zamítací, právo k nepřijmutí, právo k zamítnutí P.

Ableiern na kolovrátku odehrati; einen Gesang, Vortrag a. odhudlovati, odemleti; ein abgeleiertes Lied stará n. omletá píseň.

Ableihen einem etw. vypůjčiti se u koho *v.* Abborgen.

Ableinungseid *m.* přísaha očišťovací P.

Ableit-en odvesti; odvrátiti, odkloniti; odvoditi, odvozovati co od čeho, vyvésti, vyvoditi, vyvozovati co z čeho T.; eine Formel, Regel a. vzorec, pravidlo odvoditi n. odvozovati T.; eine Wasserleitung a. odkloniti; Worte a. slova odváděti n. odvozovati; —end odváděcí, odvádivý; —er *m.* (Blitzableiter) hromosvod; —stange *f.* (b. Blitzableiter) svodidlo T.; —ung *f.* odvození, odvozování, vyvozování T.

Ableitungs- odváděcí, odvozovací; —endung *f.* zakončení n. koncovka odvodicí, tvořící T.; —sylbe *f.* slabika vývodná, odvodná, vyvozovací, odvozovací T.

Ablenk-en (jmd. von etw.) odvrátiti, odvesti, odehnouti, uhn.; —ung *f.* odchýlení, odchyl T.; —ungswinkel *m.* úhel odchylu T.

Ablernen einem etw. od někoho něčemu se naučiti.

Ables-en odebrati, sebrati, obrati něco; etw. a., (herlesen) odčísti; —ung *f.* odečtení.

Ableugn-en einem etw. zapříti, zapírati, upírati něco, popírati něčeho někomu; etw. a. (widersprechen) odpírati něčemu P.; —ung *f.* upření, zapření, upírání, zapírání; —ungseid *m. v.* Ableinungseid P.

Abliefer-n odvesti, odevzdati, dodati někomu něco P.; —ung *f.* odevzdání; A. des Sträflings an die Strafanstalt dodání, odvedení trestníka k ústavu trestnímu P.

Abliegen mſ. daleko býti; nicht gut anliegen odstávati, nepřiléhati; etw. a. (durch Liegen genug thun, büßen) odležeti něco (o. leknutí); sich a. přeležeti se; uležeti se; odležeti se; abgelegen odleželý; odlehlý, vzdálený.

Ablisten einem etw. lstí nabyti něčeho, vylstiti, vymámiti, vyšáliti komu něco, něco na kom.

Ablock-en vylouditi, odl., vylákati, vymámiti; —er *m.* vyluzovač, šalič; mamonič, vydřiduch.

Ablohnen einen vyplatiti, odpl., zaplatiti komu (mzdu), odměniti koho.

Ablösbar odvazatelný, odlučitelný; durch Loskaufen a. výkupný P., vykupitelný; —e Schuldigkeit výkupná povinnosť P.

Ablöschen ochladiti, vychladiti; (b. Schmied) uhasiti, vyhasiti V.; a. shasiti; a. utříti.

Ablös-en etw. odvázati, odloučiti; a. (ein Glied vom Körper) odřezati, odejmouti; Kanonen a. vypáliti; einen in einem Geschäfte a. zastoupiti koho; die Wache a. měniti, vym., vystřídati stráž; a. (z. B. eine Schuldigkeit), loskaufen vykoupiti, splatiti povinnosť P.; sich a. odloučiti se; odloupnouti se; —ung *f.* odloučení, odvázání; odřezání, odříznutí, odnětí (odejmutí); A. der Kanone vypálení; A. einer Leistung výkup, vykoupení nějakého plnění (práce, dávky) P.

Ablösungs- výkupný P.; —betrag *m.*, —gebühr *f.*, —kapital *n.*, —preis *m.* výkupná cena P.; výkupné; —verhandlung *f.* jednání o výkup, jed. výkupné P.

Abluchsen einem etw. vyšuliti na kom co.

Abluentia (*remedia*) (lt.) prostředky obmyvací, prostředky k umytí (med.); **Abluition** *f.* (lt.) obmývka, obmyv (kirchl).

Abmach-en etw., losmachen odděliti; odejmouti; odvázati; a., beschließen ukončiti, skon., udělati; etw. mit einem a. s někým něco ujednati, shodnouti se oč s kým; es scheint eine abgemachte Sache zu sein zdá se býti jako uděláno; a., Fett hinzuthun omastiti.

Abmachsel *n.* omastek.

Abmachung *f.* ujednání, úmluva.

Abmager-n mſ. schnouti na těle, chřadnouti, tratiti se, padati se, scházeti, hubeněti; —ung *f.* chřadnutí, zhubnutí, hubenství; abgemagertes Antlitz přepadlá tvář.

Abmähen posíci, posekati (kosou); skositi; požíti. [ſich se.

Abmahlen (das Getreide) semlíti;

Abmahn-en vystříci, vystříhati koho před kým, před čím, v. od někoho, od něčeho, v. někoho něčeho, z něčeho P.; srazovati koho; —ung *f.* výstraha P., srazování. [siliti.

Abmärgeln zmořiti, vyhubili, vy-

Abmarken *v.* Abgränzen.

Abmarsch (-es, M. Abmärſche) *m.* odchod, odejití, odtažení; —iren odejíti, odtáhnouti. [zniti.

Abmartern umučiti, zmučiti, ztrý-

Abmatten unaviti, zondati, zemdliti; umdliti; ſich se.

Abmeisseln udlabati, udlábnouti.

Abmerken einem etw. *v.* Ablernen.

Abmess-en směřiti, odměřiti, vyměřiti; Strafe a. pokutu uložiti; —ung *f.* rozměr T.; odměr, odměření T.; —ungsgebühr *f.* odměrné Šp., měřičné (, ého *n.*).

Abmetzen (b. Müll.) měřičného bráti. [vzíti; —er *m.* nájemník.

Abmieth-en najmouti, v nájem

Abmildern etw. umírniti.

Abminder-n etw. umenšiti čeho; —ungsverhandlung jednání kdo podá méně; —ungsweiſe Licitation dražba sestupná, dr. kdo méně podá.

Abmüden, abmühen *v.* Abmatten.

Abmüssigen ſich uvolniti se, uprázdniti se, udělati si kdy.

Abnagen uhrýzti, ohrýzti, uhlodati, ohlodati. [vati něco.

Abnähen vyšiti, vyšívati, proší-

Abnahm- *v.* Abnahms-.

Abnahme *f.* odbírání, ubírání, ubrání, odejmutí, odnímání, újma; sbírání, obírání; sejmutí, sundání; A. der Rechnung přijímání účtův; A. der Waare odbyt; A. der Bevölkerung, Größe, Kraft úbyt, úbytek, ubývání T.; ucházení, padání, traceni-se; A. eines Gliedes odnětí údu; A. des Mondes ubývání měsíce; A. des Waſſerſtandes padání, odpadání vody V.; in A. kommen scházeti, padati, ubývati; klesati V.

Abnahms- odběrací, sběrací, odjímací, ujímací, snímací; —ſtange *f.* (b. Obſtleſen) oběradlo, česadlo, česačka, tyčka na česání ovoce; —walze *f.* snímací válec.

Abnarben (b. Lederarb.) srsf srážeti. [mrštění, zapření.

Abnegation *f.* (lt.) zamítnutí, od-

Abnehm-en etw. sejmouti, odejmouti, sníti, odníti co od čeho; den Hut a. smeknouti; ein Kind von der Bruſt a. odstaviti dítě; eine Maſche a. spustiti mašli; a., abkaufen kupovati; die Waare von jmd. a. bráti zboží od někoho P.; odbírati T.; die Rechnung, den Eid a. *v.* Aufnehmen P.; das Fell des Thieres a. odříti, odrušiti; a., wiedererobern z novu vybojovati; a., einſehen uznati, porozuměti; a. mſ. ubývati T., menšiti se, padati V.; die Kräfte nehmen ab sil ubývá; die Tage nehmen ab dni (*pl.*) se krátí, den se krátí, dne (*sing.*) ubývá; —end ubývající, tratící-se T.; -de Dicke tloušfka ubývající T.; —er *m.* odběratel, odběrač P., T.; odkupník; —ung *f.* *v.* Abnahme.

Abneig-en odvrátiti, odchýliti; einem abgeneigt ſein nepřáti komu; —ung *f.* gegen etw. nechuť k čemu P. T.; nelibosť; nepříchylnosť, odpornosť; A. gegen die Regierungsform nechuť ke spůsobě vlády P.

Abnet *m.* (hebr.) pás *v.* Gürtel.

Abnorm (lt.) nepravidelný, odchylný T.; mimořádný; —ität *f.* nepravidelnosť, odchylnosť T.

Abnöthigen einem etwas vynutiti.

Abnütz-en zpotřebovati, opotřebovati něco; die Zähne a. třením ztráviti zuby; das Kleid a. obnositi šat; die Schuhe a. ochoditi, oběhati střevíce; das Meſſer a. vytupiii nůž; abgenützt opotřebovaný; ošumělý; —ung *f.* zpotřebování, opotřebování T.; obnošení; otírka, výtrata otíráním; —ungspercent *n.* procento výtratné.

Aboli-ren vykoupiti něco P.; —ſſement *n.* (fr.), —tion *f.* (lt.)

výkup, vykoupení P.; 2. milosť, odpuštění; —tionist (-en) *m.* (pol.) výkupník.

Abolitions- výkupný P.; —brief *m.* odpouštěcí list; —preis *m.* výkupná cena P.; —system *n.* (Robot-) výkupná soustava; —vertrag *m.* výkupná smlouva P.

Abomasus *m.*, *Abomasum n.* (lt.) slez (4tý žaludek u přežívavců).

Abondance (abondans) *f.* (fr.) nadbytek, přílišná hojnosť.

Abonn-ement *n.* (fr.) předplacení, zákup; *A. suspendu* mimo předplacení, př. neplatí; —ent (-en, M. -en) *m.* předplatitel, předplatník; —iren předplatiti na něco.

Abordage *f.* (fr.) srážka dvou lodí; 2. zahakování korábu nepřátelského.

Abordn-en (einen zu einer Versammlung 2c.) poslati, vyslati koho kam; jmd. zur Commission a. zříditi, vyslati někoho ku komisí P.; ein Abgeordneter poslanec; zřízenec P.; —ung *f.* vyslání, výprava.

Aboriginer *m.*, *pl. Aborigines* (lt.) praobyvatel, prabydlitel (*pl.* -lé).

Abort (-s, M. -e) *m.* ústraní; záchod.

Abörtern (jur.) rozsudek vynesti; (b. Tischl.) prkno na délku řezati.

Abort-iren nedonositi, nedochoditi, potratiti; (v. Thier) zmetati; —iv *adj.* zvrhlý, zmetalý; —iva *pl.* prostředky potracovací; —us *m.* (lt.) nedochůdče, nedonosek, potracený plod, potracené dítě, potraceně, potracenec.

Abouchement *n.* (fr.) rozmluva.

Abpaaren sich upářiti se; sie haben sich abgepaart seřadili se po dvou.

Abpacht-en einem etwas pachtovati něco od někoho; —er *m.* pachtýř, pachtovník; —ung pachtování něčeho od někoho.

Abpack-en náklad složiti, sundati; —er *m.* skladač, sundavač.

Abpassen etw. vyhlídati, vyčíhati něco; a. ein Kleid vyměřiti.

Abpeitschen etw. vybičovati, odbičovati, bičem odraziti; einen a. sbičovati, spráskati.

Abpfählen etwas vyznačiti něco koly (*instr.*).

Abpflücken etwas obrati, otrhati; očesati.

Abpicken etw. sezobati něco.

Abpiquiren vypíchati něco T.

Abplagen einem etw. vymořiti něco na někom.

Abplanen etw. nastrojiti, osnovati něco.

Abplatt-en sploštiti, uploštiti, plochým učiniti; —ung *f.* sploštění; sploštěnosť.

Abplätzen (b. Zimm.) běliti, oběl., pobíliti V.

Abpölen (Gerb.) srsť (vlas) sejmouti.

Abprall *m.* odraz, odražení; —en mſ. odraziti se, odskočiti.

Abprellen etw. odraziti, odhoditi.

Abpressen, wegpressen odtlačiti, utl.; a. (genug pressen) dotlačiti, vytlačiti; einem etw. a. něco na kom vynutiti, násilím vymoci.

Abprotzen (Geschütz) dělo sundati (s předku).

Abprügeln einen někoho zbíti, ztlouci, zmlíti, zpráskati, někomu vybiti, vytlouci, vymlátiti, vypráskati.

Abpuffen někomu vybouchati.

Abputz *m.* přihlazení, uhlazení; —en einen učistiti, oč.; přihladiti, uhl.; das Licht a. utříti svíčku.

Abquälen einen ztrýzniti koho; a. einem etw. vymučiti, vymořiti co na kom.

Abquerlen zamíchati (měchačkou).

Abquittiren jmd. über etw. někoho z něčeho kvitovati, propustiti, propouštěti, prázdna učiniti P.

Abradiren etw. seškrabati, oškrabati.

Abrafft *n.* (Mühl.) zálubné V.

Abrahmen etw. sundati rám n. rámec s něčeho; die Milch a. smetanu sbírati, sebrati.

Abrasiren oholiti, sholiti vousy, obříti.

Araspeln etw. opilovati, orašplovati.

Abrathen einem etw. sraditi n. srazovati (zrazovati) koho s čeho, s někomu něco n. s čeho.

Abrauchen mſ. vykouřiti se, vyvětrati.

Abraum (-s, oh. M.) *m.* třísťky, skolky, ořezky; ostřižky; okusky *pl.*; A. (Abräumung.) odklíz (*f.*), odklízka, odklid; (mont.) jalovina; —salze *pl.* (mont.) jalové soli.

Abräum-en etw. odkliditi, ukliditi, skliditi, odstraniti, odundati; den Tisch a. skliditi se stolu; (den Wald ausroden) vysekati, vymýtiti les; —er *m.* sklízeč, odklízeč, odklizovač. [mísa.

Abraumschüssel *f.* okřín, veliká

Abräum-ung *f.*, das —en odklizení, odklízení, uklízení, sklízení; (im Walde) paseka, vymýtění lesa.

Abraupen einen Baum sbírati, sundati housenky se stromův.

Abrechn-en, wegrechnen odpočítati, odpočísti; einem etw. a. (in Rechnung abschreiben) sraziti někomu něco na něčem (v účtě) P. T.; odraziti něco od něčeho, (poraziti něco v něčem P.), odpočítati; mit einem a., sich mit jmd. a. pořádnosť dělati s kým, učísti se, učítati se s kým T., počítati se, spočísti se s někým P.; —er *m.* (am Schiffe) lodní účetník; —ung *f.* sečtení, spočítání; účet, pořádnosť, T.; srážka, odrážka v účtě, srážka účetní T. P.; odečtení; A. pflegen *v.* Abrechnen P.; —ungsausweis (mil.) *m.* odčítací výkaz; —ungstag *m.* den účtovací, den ke společnému účtování.

Abred-e *f.* úmluva, smlouva, srozumění; das ist in keiner A. tomu se neodpírá, s tím se shodujeme; etw. in A. stellen *v.* Ableugnen P.; das kann man nicht in A. stellen tomu se nemůže odpírati; —en etw. mit einem smluviti se s někým o něco *v.* Verabreden; *v.* Abrathen; sich a., sich müde reden umluviti se, mluvením se unaviti; abgeredeter Maßen dle úmluvy, dle smlouvy, jakž umluveno.

Abrégé *m.* (fr.) výtah (z něčeho), krátký přehled.

Abregnen sich vypršeti se.

Abreib-en (einmal) otříti, utříti, setříti, přitř.; (mehrmal) otírati, ut., st.; a., abputzen (arch.) přitříti; sich die Füße a. uchoditi si nohy; —sel *n. pl.* otrolky; —ung *f.* otření, setření, utření, otírání, stírání.

Abreichen einem etw. dáti, dávati někomu něco P.; podati, dodati komu co; a., erreichen dosáhnouti čeho.

Abreihen se šňůry sundati, svlíci.

Abreis-e *f.* odjezd (zu Wagen od. zu Pferde); odchod (zu Fuß); A.= odjezdný; —egeld *n.* odchodné *v.* Abfahrtsgeld; —en mf. odjeti; odejíti; na cestu se vydati.

Abreiss-en etwas (wegreißen) utrhnouti, uškubnouti; Kleider a. obnositi, stärker potrhati (šaty); ein Haus a. strhnouti dům; a., abzeichnen nakresliti; (mech.) rejhovati V.; a. mf. trhati se, utrhnouti se, přetr. se; fig. meine Geduld riß ab trpělivosť mne přešla; ein abgerissenes Stück útržek; —zettel *m.* (Lotterie) trhačka.

Abreiten ein Pferd ujezditi, stahati koně; a. mf. (davonreiten) ujeti; a. jezditi okolo; die Truppenreihe a. okolo celého šiku jezditi.

Abrennen mf. (wegrennen) uběhnouti, uteci; einem etw. a. přeběhnouti n. předstihnouti koho, přeběhnutím někoho výhody nabyti.

Abri *m.* (fr.) útočiště, útulek.

Abricht-en (einen zu etwas) cvičiti, vycvičiti koho v čem P.; vyučiti koho čemu; vycvikovati; obučiti, obučovati, zaučovati; (b. Zimm.) připraviti; —ung *f.* cvičení, vycvičení; obučování, zaučování; —ungs-Reglement *n.* pravidla cviku P.

Abriesen (gefälltes Holz) svalovati dříví, váleti dříví.

Abriffeln den Flachs drhnouti, vydrh. len; einen a. vymluviti, vycinkati komu.

Abrindig (v. Brot) odpadlý chleb.

Abrinnen mf. stéci, odteci, stékati, odt., splynouti, splývati.

Abriss (=sses, M. =sse) *m.* utrhnutí, úrva, odryvek, odtržek; A., eine Zeichnung nástin, nákres, výkres; fig. A. (kurze Darstellung der Hauptmomente) jádro, suma něčeho T.

Abritt *m.* odjezd na koni.

Abrog-ation *f.* (lt.) odklizení; odvolání, zrušení zákona; —iren odkliditi, odstraniti; zrušiti, odvolati (zákon).

Abrollen skotaliti, svaliti něco; a. mf. skotaliti se, svaliti se.

Abrosten zrezovatěti, rzí se zkaziti.
Abrösten den Flachs zrositi, smočiti; Brot in Butter a. usmažiti; Brot nur trocken a. usušiti topínku; Kaffee a. upražiti; a. (Hütt.) upražiti V. [brotan, boží dřevce (bot.).
Abrotanum *n.* (gr.), Stabwurz
Abrücken odstaviti, odsunouti; (mech.) vyhnati, vystrčiti, dáti z náboje V.; (vom Heere) odtáhnouti.
Abrudern mf. odraziti od břehu, odveslovati, odplouti.
Abruf (-es) *m.* ohlášení, zvěstování; povolání nazpět; —en etw. ohlásiti, zvěstovati; a. (abberufen) nazpět povolati; sich a. ukřičeti se; —ung *f. v.* Abruf.
Abrund-en (abründen) okrouhliti T.; zakrouhliti, okulatiti, zakulatiti něco; kroužiti, vykroužiti V.; abgerundet okrouhlý T.; —ung *f.* zakrouhlení; okrouhlosť T.; —ungszahl *f.* číslo n. počet vyrovnavací (na vyrovnání n. doplnění nějaké sumy).
Abrupfen oškubati, otrhati něco.
Abrupt (lt.) ulomeně; -ný; —ion *f.* odervání, urvání; náhlé umlknutí (hudby); **ex abrupto** (lt.) z náhla, z čista jasna, bez přípravy, s patra.
Abrüst-en etw. strhnouti n. rozebrati lešení T.; eine Mühle a. rozhoditi V.; a. odzbrojiti, zbraň odložiti; —ung *f.* odzbrojení.
abrütirt (fr.) zhovadilý.
Abrutsch-en mf. svaliti se, sesypati se; —ung *f.* svalení se.
Absäbeln šavlí odseknouti; a. mh., den Säbel ablegen šavli odepnouti, odložiti.
Absage *f.* odpověď, odřeknutí, odepření; odvolání; —brief *m.* (Fehdebrief) odpovědný list (*st.*).
Absagen einem etwas odepříti komu v čem, odpověděti komu něco; etw. a. odvolati něco; einem eine Frist a. odepříti lhůtu někomu P.; abgesagter Feind úhlavní nepřítel, odpovědný nepřítel. [ořezati něco.
Absägen pilou uřezati, odřezati,
Absatteln odsedlati, rozsedlati, sedlo sundati (s koně); aus dem Sattel werfen ze sedla vyhoditi; a. mh. sestoupiti se sedla.

Absatz (-es, Mz. Absätze) *m.* odsazení, sesazení, složení; přestávka; ohne A. bez přestání, bez oddechu, bez přítrže; A. der Stiege odstávka schodův, ústupek T.; odpočivadlo; A. einer Rede, einer Schrift přestávka T.; A. (Paragraph, Theil eines Abschnittes) postávka P., T., odstavec, odstávka, postupec; A. (typ.) východ; A. eines Berges ústup, přerva; A. an Schuhen podpatek (kramflek); A. bei Pflanzen kolínko; (Mühlb.) patka T.; A. der Waare odbyt, odchod (P.) T.; —ecke *f.* roh podpatku Šp.; —eisen *n.* podkovka; —gebiet *n.* zemiště odbytu, tržiště; —postamt *n.* pošta zástavní P$_{t}$; —quelle *f.* (Hdl.) pramen odbytu Šp.; —schneider *m.* špalíčkář; —weise *adv.* po kousku; po stupni, po vrstvě, vrstevně; odstávkami.
Absäuber *m.* (mech.) žejbrování, žejbrovadlo V.; —n vyčistiti, ukliditi, odkliditi; —stange *f.* bidelce od žejbrování V.; —werk *n.* žejbrování V.
Absaugen osesati, ocucati.
Absäugen (ein Kind) odstaviti dítě (*v.* Abstillen); (b.Gärtn.) einen Zweig a. zakotviti větev.
Abscess (-esses, Mz. -sse) *m.* (lt.) hlíza; metastasischer A. auf der Haut výmět.
Abschab-en etw. ostrouhati, ustrouhati, sestrouhati, odstrouhati, oškrábati, uškrábati; —sel *n.* oškrabek, ostružek, *pl.* ostružky.
Abschachern einem etw. něco na kom vyčachrovati. [nouti.
Abschachteln přesličkou vydrh-
Abschaff-en etw. (beseitigen) odkliditi, odstraniti, ustraniti co; jmd. a. vyloučiti, odloučiti koho T.; odvarovati něco P. T.; einen aus einem Orte, aus einem Lande a. někoho z místa n. ze země vykliditi, vybyti P., vyhostiti; einen Bedienten a. služebníka propustiti; ein Gesetz a. (aufheben) zákon zrušiti, zdvihnouti P.; ein Abgeschaffter vyklizenec P.; —ung *f.* odstranění, vyhoštění, vyklizení; vypuzení; propuštění; zrušení.

Abschälen etw. oloupati, oloupnouti něco. [odhrábnouti něco.
Abscharren odhrnouti, odhrabati,
Abschätz-bar ocenitelný; —barkeit ocenitelnosť; —en odhadati T., oceniti, proceniti, cenu udati; —er *m.* odhadce, oceňovač, cenitel, cenič; —ung *f.* odhad; —ungs= odhadovací, odhadní; —ungscommission *f.* odhadní komise.
Abschäuer-n přehraditi; —ung *f.* přehrada, přehrádka, přehražení.
Abschaufeln lopatou odhrnouti, odházeti. [wurf vývrhel, ohava.
Abschaum *m.* pěna; A., Aus=
Abschäum-en pěnu sebrati; —ung *f.* sbírání pěny.
Abscheiben (Hütt.) trhati měď V.
Abscheid-en odděliti, rozd., odloučiti, přehraditi, odměšovati; die Eisenbahn scheidet sich hier rechts nach N. železnice zde se odvětvuje v pravo do N.; a. mſ. odebrati se, odejíti; von der Welt a. se světa sejíti, umříti; das A. umření, sejití se světa; —ung *f.* oddělení, odloučení; přehražení; *v.* Absonderung; —ungsmittel prostředek rozlučovací; —ungsorgane *pl.* (zool.) *v.* Absonderungsorgane T.
Abscheren ostřihati; (barbieren) holiti, oholiti.
Abscheu (=es, ob. M.) *m.* ošklivosť, mrzkosť, ohavnosť; A. vor einem, vor etw. haben míti koho n. co v ošklivosti; A. gegen etw. haben v ošklivosti něco míti, zošklivené sobě něco míti T.; A. (Ggstd. des Verabscheuens) ohava, ohyzda, šereda, povrhel.
Abscheuchen zaplašiti. [ocíditi.
Abscheuern odrhnouti, očistiti,
Abscheulich *adj.* hnusný, šeredný T., ošklivý, ohavný, ohyzdný; *adv.* —ně; —keit *f.* hnusnosť, šerednosť, šereda T., ošklivosť.
Abschicken odeslati, poslati něco někam *v.* Absenden.
Abschieb-en odstrčiti, odsunouti; odvaliti; jmd. in einen Ort a. dohnati koho kam P., postrkem dopraviti; einen von Ort zu Ort a. hnáti koho místo od místa P.; eine Schuld von sich a. vinu se sebe n. od sebe svaliti; einen in Kegeln a. někoho překotáleti; die Zähne a. (v. Pferd, Schaf) zuby vrhnouti, váleti; —ling *m.* hnanec, prohnanec P.
Abschied (=es) *m.* nález, ustanovení; sněmovní snešení; sněm. nález; *v.* Abschiedsbrief; A. (Entlassung) propuštění P.; (milit.) výhost; A. geben propustiti koho; výhost dáti komu; A. loučení-se s kým, žehnání-se s kým, rozchod, rozcházení; A. nehmen rozloučiti se, rozžehnati se s kým; hinter der Thür A. nehmen prchnouti, tajně ujíti; zum A. na rozloučenou; —nehmen *n. v.* Abschied; beim A. když se loučili, když se rozcházeli.
Abschieds-andenken *n.* památka na rozloučenou, na rozchodnou; —billet *n.*, —brief *m.* list n. lístek na rozloučenou T.; —brief, —urkunde (der Soldaten) výhost; —diner *n.* hostina na rozloučenou; —stunde *f.* hodina rozchodu, hodina rozchodná.
Abschiefern loupati, na lístky n. na lupínky rozebrati; sloupnouti; sich a. odlupovati se, na lístky se rozpadati.
Abschien-en (mont.) odtáhnouti, stáhnouti V.; —er *m.* (mont.) doloměřič, měřič horní, m. dolový V.
Abschiessen ustřeliti, odst.; sestřeliti; vystřeliti; Pfeile a. pouštěti, vypustiti střely; eine Kanone a. z děla vystřeliti, dělo vypáliti; einen a. (besser als er schießen) někoho přestřeliti; a. mh., hinschießen vystřeliti, vypáliti; a. dostříleti; a. (v. Farben) pustiti, pouštěti; a. mſ., schnell herabfallen sletěti, slítnouti, sběhnouti.
Abschiff-en odplaviti něco, odplouti s čím; a. mſ. odplouti, na korábě ujeti; —ung *f.* odplavení; odplutí.
Abschildern vyobraziti, vykresliti; a. in einer Schrift vypsati, vylíčiti. **Abschinden** odříti; oloupiti.
Abschirren odstrojiti.
Abschlachten (ein Vieh) poraziti, zabiti, zapíchnouti.
Abschlacken (b. Prob.) odraziti V.

Abschlag (=es, M. Abschläge) *m.* odraz, odražení, odrážka; (b. Zahlen) srážka P.; A. (im Billard) odrážka; A., abgeschlagene Zweige klesť; A. v. Preise slevení s ceny; auf A. na srážku; dieser Artikel ist sehr in A. gekommen s tohoto druhu zboží velmi spadlo; —eisen *n.* utloukadlo.

Abschlagen etwas (wegschlagen) uraziti, odr.; (herabschl.) sraziti; den Kopf a. sraziti hlavu, stíti hlavu; den Feind a., zurückschlagen odraziti, zahnati nepřítele; einen Streich a. sraziti, svesti ránu; einem etw. a. odepříti komu co; eine Frist a. odepříti lhůtu P.; ein Gesuch a. zamítnouti žádosť, odepříti žádosti, vrátiti žádosť P.; ein Gesuch als abgeschlagen vormerken poznamenati, že byla žádosť zamítnuta, že bylo žádosti odepřeno P.; von der Forderung des Schuldners a. *v.* Abrechnen; das Wasser a. (mont.) vodu sraziti, odraziti V.; vymočiti se, vyscati se; a. mh., wohlfeiler werden padati, začínati lacinější býti.

Abschläg-ig odpíravý, odmítavý; =e Antwort odepření, odmítnutí, odřeknutí, oslyšení něčeho, odmítavá odpověď; —lich *adv.* na srážku.

Abschlag-riegel *m.* odbička; —szahlung *f.* placení na srážku, z části P.

Abschlämmen vyšlemovati, vyčistiti; (chem.) splaviti, vyplaviti V.

Abschleif-en etw. (die Schuhe, das Kleid) ušmejkati, uvláčeti; auf der Schleife wegschaffen odvlíci, odvlíknouti; obrousiti, ubrousiti, uhladiti; —er *m.* brusíř; —sel *n. pl.* brusiny.

Abschleimen od slizu očistiti.

Abschleissen (Kleider) odříti, zedrati.

Abschlenkern setřásti.

Abschleudern prakem odhoditi.

Abschlichten etw. srovnati, vyrovnati V., zarovnati, uhladiti T.

Abschliessen zavříti, zamknouti; das Schloß a. zámek spustiti; einen Vertrag a. smlouvu učiniti, smluviti se o něco, smluviti něco T., smlouvu uzavříti; eine Anleihe a. sjednati půjčku P., půjčku ujednati, smluviti, uzavříti; eine Rechnung a. účty zavříti P. T., skončiti; ein Buch a. knihu dokonati P., dopsati; eine Ehe a. vejíti, vstoupiti v manželství P., smluviti se o manželství; abgeschlossen (Handlung, Begebenheit) dokonaný, ukončený, dovršený T., uzavřený; für sich abgeschlossene Periode v sobě ukončená perioda T.; eine abgeschlossene Ehe sňaté manželství P.; umluvené manželství.

Abschlürfen usrknouti, ustřebati.

Abschluss (=sses, M. Abschlüsse) *m.* zavření, zamknutí; A. der Kasse závěrka pokladničná P., závěrka kasovní; A. des Buches dokončení, dopsání knihy, závěrka knihy; A. eines Vertrages učinění n. udělání smlouvy, sjednání smlouvy P.; —hahn *m.* (mech.) zamykací kohoutek; —summe *f.* suma konečná, závěrná T.; —tag *m.* den závěrný, závěrečný T.

Abschmeicheln einem etwas vylichotiti něco na kom.

Abschmeissen *v.* Abwerfen

Abschmieden (Hütt.) vykovati V.

Abschmieren *v.* Schmieren.

Abschmuzen mh. špiniti.

Abschnallen odepnouti, rozepnouti, z přazky vypnouti.

Abschnappen mf. spouštěti se, zapadávati.

Abschneiden (wegschneiden) uříznouti, odř.; v. Brote ukrojiti, odkr.; den Hals (der Henne, der Gans) a. zařezati slepici, husu; mit der Sichel a. užíti; mit der Schere a. ustříhnouti, postřihati; den Weg a. zastoupiti, zatáhnouti cestu; (math.) odčísnouti, odmísiti, useci, odseci T.

Abschneiteln (Gärtn.) přeřezati; přistřihati (vršky na stromích).

Abschnellen (einen Pfeil) vymrštiti, vystřeliti.

Abschnitt (=es, M. =e) *m.*, etw. Abgeschnittenes odřezek, úřezek, odkrojek, úkrojek, odstřižek, ústřižek; úrubek, útinek; úseč, úsečka, úsek; (bot.) úkrojek, osek; A. (eine Unterabtheilung in Büchern) částka P.; A. einer Rede oddíl T.; A. oder Segment einer Seite (math.) úseč

n. úsek čáry, úsečka T.; —ling *m.* Šp., —sel *n.* ostřižek, odstřižek, ústřižek, odkrojek, úřezek, odřezek.

Abschöpf-en den Schmetten sbírati smetanu; —löffel *m.* sběračka.

Abschoss *m.* odchodné (*n.*) *v.* Abzugsgeld.

Abschrauben odšroubovati.

Abschrecken zastrašiti, odstr.; abgeschreckt (v. Wasser) odražený.

Abschreib-en etw. přepsati, přejmouti něco (s papíru na papír) P.; eine Realität im Grundbuche a. propustiti věc nemovitou z knih P.; eine Steuer a. odepsati daň P.; odepsati z účtu T.; —er *m.* přepisovač, vypisovač; —gebühr *f.* přepisné; —ung *f.* přepsání; (Rechn.) odepsání.

Abschreien sich ukřičeti se.

Abschreiten krokem odměřiti, odkráčeti.

Abschrift (M. -en) *f.* (Copie) přepis P., T., výpis, přejem T., (opis); —lich *adj.* přepsaný, vypsaný; *adv.* v přepise, ve výpise.

Abschritten krokem odměřiti.

Abschrot-e *f.* (b. Schlosser) útinka V.; —en svaliti, spustiti; (Mühl.) sešrotovati; (Hütt.) useknouti V.; —stöckel *n.* (b. Schmied) útinka V.

Abschuppen šupiny oškrabati.

Abschürfung *f.* (der Haut) odření, odřenina.

Abschuss (-sses, M. Abschüsse) *m.* svah, spaditosť, spádnosť T.; sráz, strmina; des Wassers odpad vody V.

Abschüssig strmý, příkrý; sběžitý, spaditý T.; —keit *f.* strmina, příkrosť; A. des Wassers spád n. proud vody.

Abschütteln setřásti, otřásti; das Joch a. jho se sebe svrhnouti, shoditi.

Abschütten uliti, odliti, slíti; usypati, odsypati.

Abschützen das Wasser vodu zahraditi, přihraditi T.; zaraziti, zastaviti V.; 2. stav n. splav spustiti.

Abschwäch-en seslabiti, osl.; —ung *f.* (z. B. des Verbalstammes) seslabení (kmene časoslovního) T.

Abschwären mf., durch ein Geschwür abgesondert werden odhniti, uhniti. [se, vyrojiti se.

Abschwärmen (v. Bienen) rojiti

Abschwärzen očerniti, učerniti, začerniti, zčerniti; mh. černou barvu pouštěti, černiti.

Abschwatzen einem etw. něco na kom vymluviti, vyštěbetati, vytlachati.

Abschwefeln (chem.) odsiřiti V.

Abschweif-en opláknouti, spláknouti; mf. uchýliti se, zajíti, zacházeti, zabíhati od něčeho někam T.; —ung *f.* zajití, zacházka, úchylka, záběha n. záběžka, zabížka, vychýlení n. výchyl řeči T.

Abschwemmen vyplaviti; vykoupati; vypláknouti; vybroditi.

Abschwindeln vyšuliti, vymámiti co na kom, vyfilutiti.

Abschwingen odmrštiti, odtřásti, setřásti; sich vom Pferde a. s koně skočiti, seskočiti.

Abschwören (den Eid ablegen) přísahu učiniti, vykonati P.; a. (eidlich widerrufen) odpřisáhnouti se čeho P.

Abscisse *f.* (lt.) sečka, úsečka T.; odsečka; —naxe *f.* sečná čára, úsečnice T.; čára n. osa odseček n. úseček, odsečnice.

Absegel-n mf., wegsegeln odplouti, odplaviti se; a. mh., die Segeln einziehen lodní plachty stáhnouti, svinouti; das A., —ung *f.* odplavení, odplutí.

Abseh-en dohlídnouti konce, přehlídnouti; einem etw. a. něco u koho shlídnouti, přihlídáním čemu se naučiti; postihnouti, pochopiti co, porozuměti čemu; abgesehen davon nehledíc na to, pominouc toho, mimo to; abgesehen von dem kleinen Fehler nehledíc té malé chyby; das A. *v.* Absicht, Ziel, Diopter; —lineal *n.* *v.* Diopterlineal.

Abseihen scediti, proceditі; etw. Abgeseihtes scezenina.

Absein nebyti přítomným, pryč býti; das A. nepřítomnosť, nebytí zde.

Abseitig *adj.* postranní, odlehlý.

Abseits *adv.* postraně; a. gelangen odbočiti se.

Absend-en etw. oder einen (wohin, zu jmd.) odeslati, poslati, vyslati; —er *m.* odsylatel; —ung *f.* (des Wechsels zur Acceptation) poslání n. odeslání (směnky ku přijmutí P.); —ungstag *m.* den výsilky, den výpravy.

Absengen etw. opáliti, upáliti, připáliti, ožehnouti, užehnouti, přižehnouti.

Absenk-en pohříživati, potopiti; hříženice dělati; a. (mont.), abteufen prohlubovati; —er *m. v.* Ableger; —ung *f.* pohřížení, potápění; rozvádění; prohlubování.

Absens, absent (lt.) *adj.* nepřítomný, vzdálený,

Absenten *pl.* nepřítomní; —liste, —tabelle *f.* seznam nepřítomných P.

Absentiren odejíti, odstraniti se; nebyti zde.

Absenz *f.* (*Absentia*) (lt) nepřítomnosť; —gelder *pl.* zadržené peníze; —liste *f. v.* Absentenliste.

Absetzen etw. shoditi, svrhnouti, smeknouti; sejmouti, sundati; odstaviti, odsaditi; jmd. vom Amte a. sesaditi, odsaditi koho s úřadu P.; (Hdl.) eine Waare a. odbyti, odbývati zboží P. T.; (Hütt.) useknouti V.; (typ.) vysaditi; setz ab! (die Kopfbedeckung) smekni!

Absicht (M. -en) *f.* úmysl P.; zámysl, záměr, účel; cíl; zřetel, zření; A. des Gesetzes úmysl zákona P.; es ist die A. des Gesetzes zákon směřuje k tomu P.; meine A. ist die úmysl můj k tomu směřuje; A. am Gewehre muška; mit A. *v.* Absichtlich; ohne A. bez úmyslu, bezúmyslně T.; —lich *adj.* úmyslný, zúmyslný, schvální; a. *adv.* úmyslně, z úmysla P., T., zúmyslna P.; —lichkeit *f.* úmyslnosť T.

Absieden etw. ovařiti; uvařiti.

Absingen odzpívati; sich a. uzpívati se; a. mh. odzpívati, dozpívati.

Absinken (mont.) hloubiti, dohl., pohl., sejmouti; (Mühlb.) vkopati V.

Absinth *n.* (gr.) pelyněk *v.* Wermuth; 2. (A. liqueur) pelynovka; —wein *m. v.* Wermuthwein,

Absitzen mf., vom Pferde steigen sestoupiti s koně; a., vom Wagen steigen vystoupiti n. vylezti z vozu, sestoupiti n. slezti s vozu; eine Schuld a. odseděti dluh P.; a., bis zu Ende sitzen vyseděti, dos.; a., entfernt sitzen daleko seděti; sich a. useděti se, seseděti se.

Absolut (einfach) prostý, prostovzatý; (unbedingt) nevyminěný, nepodmíněný; samosobný, nevztažitý, bezpotažný, bezevztažný, neprostřední T.; pouhorozumový, pouhomyslný T.; svrchovaný T.; —e Stimmmehrheit nadpoloviční (-ná) většina hlasův P.; —e Zahlen čísla prostá T.; —es Gewicht váha prostá T.; (pol.) neobmezený; a. *adv.* naprosto, odloučeně; —ion *f.* (lt.) rozhřešení; —ismus *m.* absolutismus, neobmezená vláda, neobmezenství; —ist *m.* absolutista, přívrženec neobmezené vlády; —orium *n.* vysvědčení; vyproštění z účtů.

Absolvir-en (die Studien) odbyti, skončiti studie P.; (in der Beicht) rozhřešení dáti; —ter Schüler žák který studie odbyl P., odchovanec (některé školy).

Absonder-er *m.* oddělovač, oddělovatel, odlučovač, odlučovatel, různič; —lich *adv.* zvláště; *v.* Besonders; —n (etwas von etwas) odděliti, odloučiti něco od čeho P.; die Beschwerden a. odděliti stížnosti jednu od druhé P.; etw. aus dem Innern a. vyloučiti, vymísiti; sich a. odděliti se, vzdáliti se, odstoupiti; —ung *f.* (äußere) oddělení, -lování T.; (innere) odloučení, odlučování T.; (zool.) odměšování T.; vyměšování.

Absonderungs-flächen *pl. f.* plochy rozsedlinné T.; —gestalt *f.* *f.* tvar rozsedlinný T.; —organe *pl.* odměšovadla, ústroje odměšovací T.; —recht *n.* právo k oddělení P.; —zeichen *n.* známka n. znaménko rozdělovací, rozdělovka.

Absorb-entia *pl.* (lt.), —irende Mittel (med.) léky sušivé, vysušovací; —iren pohltiti, pohlcovati, vlykati T.; ztráviti, vytravovati.

Absorgen sich ustarati se.

Absorption *f.* (lt.) pohlcení, pohlcování, vlykání T.; —svermögen *n.* síla pohlcovací, síla vlykací, vlykavosť T., pohltnosť. [štípati, uštípati.

Abspalten etw. odštípnouti, od-

Abspänen (das Kind, Kalb ꝛc.) odstaviti (dítě ꝛc.).

Abspannen etw. (nachlassen) popustiti, povoliti čemu; den Hahn a. spustiti kohoutek; die Saite a. popustiti strunu; vom Wagen a. vypřáhnouti; fig. a., schwächen oslabiti, zmalátniti; abgespannt ochablý, oslabený, osláblý, umdlený; abgespannt werden slábnouti, ochabovati, ochabnouti, umdlíti; ein abgespannter Mensch ochaba, ochablík; Abgespanntheit *f.* ochablosť, sesláblosť.

Abspän-nig, —stig odcizený, odvrácený, svedený; nevěrný; rozpačitý; a. machen odciziti; odvrátiti, svésti, přemluviti koho.

Abspannung *f.* ochablosť, ochabnutí, zemdlenosť, umdlenosť, chabosť

Absparen ušetřiti; ustřídmiti. [T.

Abspeisen mh. dojísti, pojísti; einen karg a. zkrátka koho odbyti.

Absperr-en einem den Weg zavříti n. zameziti komu cestu; das Wasser a. (Mühl.) uhraditi V.; —ung *f.* zavření; —ungssystem *n.* (Hdl.) soustava uzavěrací, zamezovací.

Abspiegeln etw. vyobrazovati; sich a. odrážeti se (v čem).

Abspielen etw. dohrávati, dohrati; einem etw. a. koho obehrati, vyhrati na kom co; a. (durch Spielen abnützen) ohrati co.

Abspinnen odpřísti, spřísti; fig. sosnovati. [piti T.

Abspitzen etw. špici uraziti, ztu-

Absplittern odštípati, odloupati; mſ. odštípnouti se, odloupnouti se, odprýsknouti. [smívati se někomu.

Abspötteln, abspotten einen po-

Absprech-en etw. einem upírati komu něčeho (něco) T.; er spricht der Schrift allen Werth ab všecku cenu spisu odpírá; ein Gut einem a. odsouditi někoho statku P.; das Leben einem a. předpovídati komu brzké bezživotí; dem Delinquenten das Leben a. odsouditi (vinníka) života, hrdla, k smrti P.; die Hoffnung a. náděje odejmouti, náděje zbaviti; mit einem etw. a. (verabreden) umluviti; über etw. a. rozsouditi, rozeznati, rozhodnouti co P.; darüber ist bereits in der zweiten Instanz abgesprochen věc už při druhé stolici rozsouzena, rozhodnuta, rozeznána jest P.; —erisch upíravý; odpíravý, odsudný. [depěry podložiti.

Abspreizen (mont.) podepříti, po-

Absprengen odraziti; mit Pulver a. prachem rozhoditi, roztrhnouti.

Abspringen mſ. odskočiti, uskočiti, odskákati, uskákati; (hinabspringen) dolů skočiti; a., abfallen oprýskati (o. se T.), odprýštěti, odpukati; a., abprallen odrážeti se, odskakovati; a., zerreißen (v. Saiten) přetrhnouti se, pukati; von einem a., Jmd. verlassen opustiti koho, odstoupiti od koho; der Kalk ist abgesprungen vápno (se) oprýskalo T.

Absproß (=sses) *m.*, Absprößling *m.* potomek, člen rodiny; absprossen mſ. *v.* Abstammen, abkommen.

Abspruch *m.* odepření, odřeknutí.

Absprung (=s, M. Absprünge) *m.* odskočení, odskok; odpadnutí; rozdíl, rozdílnosť; —swinkel *m.* *v.* Reflectionswinkel.

Abspülen opláknouti, spláknouti, omyti, obmyti, odmyti, smýti něco.

Abstammen mſ. pojíti, pocházeti (odkud) P., původ míti odkud.

Abstämmling *m.* potomek P.; *v.* Abkömmling.

Abstammung *f.* původ; rod, kmen T.; eheliche A. manželské zrození P.; A. (die Abstämmlinge) potomstvo P.; —stafel *f.*, Stammtafel tabule rodopisná.

Abstampfen odupati, udupati; a., gehörig stampfen zdupati, udupati.

Abstand (=es, M. Abstände) *m.* vzdálenosť, odlehlosť P.; (Unterschied) rozdíl, rozdílnosť; A., Abstehen vom Rechte odstoupení, ustoupení, postoupení.

Abständ-er *m.* (Forstw.), der abgestandene, verdorrte Baum souš; —ig soušový; —iges Holz soušové dříví.

Abstands-geld *n.* odstupné; —winkel *m.* (Astr.), Entfernungswinkel eines Planeten von der Sonne úhel odsluní.

Abstatt-en etw. odvesti, odevzdati; odbyti, odbývati; einen Besuch a. navštíviti někoho; e. Zeugniß einem a. svědectví dáti; —ung *f.* odvedení, odevzdání, odvod P., T.; Gebühr u. A. povinnosť a odvod P.; (Abzahlung) zaplacení, zapravení P., T.; A. (Empfangsabstattung) splácení (nach und nach); (Ausgabsa.) výplata.

Abstaub *m.* oprašky *pl.*

Abstäub-en oprášiti, vyprášiti, vyklepati prach, osmýčiti; —er *m.* smeták, smetačka, smetadlo.

Abstech-eisen *n.* *v.* Grabstichel; —en etw. spíchnouti, sbodnouti; ein Fuder Heu, Garben a. vůz sena n. snopů vidlemi složiti; a. (wegstechen) odpíchnouti, upíchnouti, skláti koho; die Kehle a. krk, hrdlo podřezati; zař.; ein Thier a. zařezati, zaklati, skláti; Rasen a. drnu nakrájeti; a. (Hütt.) pustiti, spustiti V.; einen Teich a. spustiti rybník V.; a. (Kartsp.) v kartách někoho přebiti; a. (von Farben) odrážeti se, lišiti se; —er *m.* zajížďka.

Absteck-en (losstecken) odepnouti, odepíti něco, rozepnouti, odetknouti, rozetk. něco; a., durch Stecken bezeichnen z. B. eine Linie a. vytyčiti, vytknouti, vyroubiti, několika roubíky poznačiti T.; —stab *m.* tyč, tyčka T.

Absteh-en daleko n. podál státi; (math.) vzdálenu býti T.; odestávati; gleich weit a. míti stejnou n. jednakou vzdálenosť T.; der Wein steht ab, der Wein ist abgestanden víno zvětralo; a. (v. Brote) *v.* Abbacken; die Bäume werden bald a. stromy brzo poschnou, usch.; a. (v. Thier), sterben pojíti, zdechnouti, scípnouti; (v. Fischen) leknouti, (von Vielen) polekati; von etw. a. upustiti od něčeho; vom Processe, vom Gebrauche, vom Selbstmorde a. upustiti ode pře, od užívání, od samovraždy P.; nicht a., nicht ablassen státi na svém, neupustiti od čeho; a. lassen (ein Getränk) pití n. nápoj odraziti, -žovati; abgestanden (von Fischen) leklý; a. (v. Wasser), abgeklärt ustálý, učištěný; a., lau geworden odražený, vlažný; —end odstávající, odevstávající, odevstalý T.; a. sein odevstávati T.

Absteifen etw. podepříti, podpírati; (viel a.) zpodpírati T.; a. (mech.) založiti V.

Absteig-ehaus *n.* *v.* Absteigequartier; —en sestoupiti, stoupiti dolů; vystoupiti, sesednouti, slezti (s vozu); das A. sestoupení; —ende Linie linie n. pokolení sestupující, dolů stupující P.; linie dolejší.

Absteige-platz *m.* sestup, sestupné místo; —quartier *n.* dočasný příbytek; nocleh.

Absteigerungsweise Licitation dražba sestupná, dražba kdo méně podá. [slezení.

Absteigung *f.* schod, sestoupení,

Abstein-en (mit Gränzsteinen versehen) ohraničiti, omeziti, omezničiti, mezníky (*instr.*) vyznačiti; —igen ukamenovati.

Abstell-en, wegstellen odsaditi, odstaviti, sesaditi; eine üble Gewohnheit a. zlý obyčej vykořeniti, odstraniti; wahrgenommene Gebrechen a. odvarovati shledané vady P.; a. (abführen) zum Militär odvesti, odváděti k vojsku P.; a. (mech.) zaraziti V.; —er *m.* odstavovač, odsazovač; *v.* Lagerbier; —ung *f.* odstavení, zrušení, zkažení; (zum Militär) odvod P.; —ungsmittel *n.* rušidlo.

Abstemmen oddlabati, oddlábnouti něco; (mech.) založiti V.; odporem od sebe zdržeti.

Absteppen etw. vyšiti.

Absterben *ms.* umříti; (von Vielen pomříti, vymříti; ohne Erben a. vymříti, odumříti; a. uschnouti, vyschnouti; a. (v. Fischen) leknouti, polekati; das A., der Tod zemření, umř., smrť; vymření; das A. ohne Erben (*caducitas*) odúmrť; durch A. etw. hinterlassen odumříti čeho; A. der Glieder zmrtvění údův; abgestor-

ben umrlý, zemřelý, mrtvý; a. (ohne Erben gestorben) odumřelý, vymřelý; abgestorbenes Glied zdřevěnělý, zmrtvělý, umrtvený úd; abgestorbene Augen strhané oči.

Abstich (=es, oh. M.) *m.* vzor jehlou vypíchaný; A. am Kragen výkrojek; A. (Zimmerm.) zápustka T.; (Hütt.) puštění, sp., pouštění, sp. V.; A. neshoda, rozdíl, spor, odpor, lišení-se; —loch *n.*, —öffnung *f.* (Hütt.) pouštění, spust V.; —spieß *m.*, —stange *f.* sochor pouštěcí V.

Absticken vyšiti něco na něčem.

Abstift-en einen von der Wirthschaft ze živnosti, ze statku koho odsaditi P.; vyvesti; —ung odsadění ze statku P.; vývod ze statku.

Abstillen (ein Kind) odstaviti (dítě).

Abstimm-en ein Tonwerkzeug (Muf.) naladiti; (niedriger stimmen) popustiti; (pol.) a. über etw. (seine Stimme zur Entscheidung einer Sache geben) hlasovati P., hlasy dávati; odhlasovati; einen a., überstimmen přehlasovati koho; einen a. (wider ihn stimmen) proti někomu hlasovati; a. nesrovnávati se, nesouhlasiti, nesnášeti se s kým; es ist abgestimmt je naladěno; je odhlasováno; —ig *adj.* jinohlasný, nesouhlasný, různý; —ung *f.* hlasování, dávání hlasův P., odhlasování; naladění.

Abstinenz *f.* (lt.) zdržení-se čeho, zdrželivosť; —politik *f.* politika vzdalovací.

Abstoss *m. v.* Apostroph T.; —baum *m.* (b. Gerb.) seškrabovačka; sražedlo; —en etw. von etwas odstrčiti, odraziti, odpuditi T.; a., Zähne verlieren (v. Kälbern und Lämmern) házeti zuby; a., bezahlen eine Schuld zapraviti dluh; Waaren a., verkaufen odbývati zboží; die Bienen a. vymetati včely; die Töne a. (Muf.) odrážeti, vyrážeti; (Gerb.) Haare am Fell a. chlupy n. srsť s kůže srážeti, sháněti; (b. Tischl.) die Kanten a. rohy n. hrany srážeti; fig. einem die Hörner a. někomu rohy sraziti; vom Lande, vom Ufer a. od břehu odtrhnouti, odstrčiti, odraziti; sich a. odraziti se; die Schuhe haben sich abgestoßen obuv se zedrala; sich die Hörner a. rohy si posrážeti, zurážeti; —messer *n.* škrabák, struhák; —stock *m.* (Mühl.) srážka T.

Abstossung *f.* odraz, odražení, odrážka T.; —skraft *f.* síla odpudivá, s. odpuzovací, odpudivosť, odrážívosť.

Abstract (lt.) odtažitý, odtažený T.; —e Begriffe poněti odtažená; —e Gelehrsamkeit vysoká náuka; —um odtažité, odtažené, odtažek; *pl. Abstracta* (*substantiva*) grm. odtažitá, odtažená T.

Abstraction *f.* (lt.) odtažitosť, odtaženosť; odtažení, odtahování, odvrhování, odměšování, odmíšení T.; —svermögen *n.* mohutnosť odtahovací n. odtaživá T.

Abstrafen einen potrestati, ztr., zpokutovati P., pokárati koho.

Abstrahir-bar odtažitelný T.; —en odtahovati T.; a. von etw. odvrátiti mysl od čeho T.; a. etw. aus etw. vzíti, bráti co z čeho T.; —t odtažený T. **Abstrahl** *m.* odblesk.

Abstrebekraft *f.* (mech.) síla odstředivá V.

Abstreichen etw. ušoustati, utříti; das Getreide im Messen a. obilí při měření sháněti, srážeti; die Haare am Fell a. *v.* Abstoßen; einen mit der Ruthe a. někoho zmrskati; a., plötzlich verschwinden ujíti (nenadále n. tajně), zmizeti; a. mb. (v. Fischen) vytříti se, dotř. se.

Abstreifen etw. (wegstreifen) zdrhnouti, odrh., odříti, sedř., odrati, oddr., osmýkati (*st.* osmýčiti), odčesati; wdm. zvíře stáhnouti; abgestreifte Acten odloučené spisy.

Abstreiten einem etw. přepříti, přehádati koho, vyh., vysouditi si co na kom; das laß ich mir nicht a. v tom se nedám přehádati, přepříti; er hat mir einen Garten abgestritten vysoudil na mně zahradu.

Abstrich (=es, oh. M.) *m.* otření, smetek; odškrtnutí, vyškrtnutí; (mont.) pěna (olověná); —blei *n.* štěrky olova; —holz *n.* stěradlo.

Abstrus (lt.) temný, zatemnělý T.
Abstuf-en stupňovati, odst.; postupně měniti; —ung *f.* stupňování; *pl.* stupně T.
Abstülpen stříšku na klobouku schlípiti, odchl.; abgestülpter Hut ochlípený klobouk.
Abstumpf-en etw. otupiti, zatupiti, ztupiti; sich a., stumpf werden ztupěti, otupěti; abgestumpft uťatý, tupý T.; —ung otupení; —ungsfläche *f.* (Min.) plocha otupující V.
Abstürmen mh. dobouřiti.
Absturz (-es, M. Abstürze) *m.* příkrosť, sráz, strmina.
Abstürzen sraziti, svrhnouti; a., die Stürze abnehmen sundati pokličku; (mont.) odkliditi V.; a. mf. skotiti se, skáceti se.
Abstutzen etw. udělati kusým; zkomoliti, ukom.; přikrojiti, ořezati; mit der Schere a. přistřihati; abgestutzt kusý; (math.) komolý, skomolený; -ter Kegel kužel komolý T.; -te Pyramide jehlanec komolý T.; schief -tes Prisma hranol kosmo sříznutý.
Absuchen etw. vyhledati, prohl.
Absud (-es, vh. M.) *m.* odvar, svar, svař (i), svařenina, zvařenina.
Absummiren (Rech.) sčítati.
Absurd (lt.) nevhodný, nesmyslný; nemožný, nemístný T.; opačný; *probatio ad (per) absurdum* (lt.) důkaz nevhodnosti, d. opačný, d. k opačnosti, d. k nemožnosti, d. k nemístnému T.; *quod est —um* což nevhodné, což nemístné, což místa míti nemůže T.; —ität *f.* nemístnosť, nevhodnosť, nesmyslnosť.
Absüssen (chem.) vysladiti V.
Abt (-s, od. -es, M. Aebte) *m.* opat.
Abtakeln (ein Schiff) loď odstrojiti; fig. einen a. odhaliti koho, o. něčí přetvářku. [vati něco na kom.
Abtändeln einem etw. vylaško-
Abtausch (-es, vh. M.) *m.* výměna, směna; —en einem etwas vyměniti, směniti; —ung *f.* vyměnění.
Abtei *f.* opatství; (Nonnenabtei) abatyšství; —pfründe *f.* opatské obročí, opatství P. [biti V.
Abteufen (mont.) hlubiti, hlou-
Abtheil *m.* úděl; —en etw. odděliti, rozd., rozvrhnouti něco; —ig *adj.* oddílový; —ung *f.* oddělení P.; rozdělení, oddíl, rozdíl T.; příhrada; in A. bringen odděliti, rozděliti něco T.; —ungsglied *n.* (b. Säulen) člen oddělovací; —ungszeichen *n.* (gram.) dělič, znak n. znaménko dělení T., znak dělicí, znak rozdělovací, rozdělovka.
Abthun (wegthun) složiti, odložiti, sundati; a. (beendigen) skončiti; die Verlassenschaft a. odbyti pozůstalosť P; a., wegschaffen zrušiti, odstraniti něco. [bytí pozůstalosti P.
Abthuung der Verlassenschaft od-
Abtiefen *v.* Abteufen.
Aebtin, Aebtissin (M. -en) *f.* abatyše, opatkyně; (überhaupt) řeholnice.
Abtödten umrtviti; umořiti V.
Abtrag (-es, vh. M.) *m.* zaplacení, zapravení dluhu; A. (der Ersatz) náhrada, dostiučinění; A. (arch.) odvážka T.; —becken *n.* (Zuckerf.) snímačka; přenašecí nádoba; —en etw. sejmouti, sřezati; e. Mauer a. strhnouti, zbourati, zbořiti (zeď); ein Gebäude a. rozbořiti stavení P.; Speisen a. odnesti, skliditi, sebrati se stolu; die Schuld a. dluh splatiti, zaplatiti, zapraviti P.; Kleider a. obnositi, obchoditi; abgetragen obnošený, ošumělý.
Abträg-er *m.* (in Ziegeleien) nosič cihel; —lich ujímavý; újemný, ujímačný; a. sein býti na újmu.
Abträufeln, abtraufen mf. kapati, krápati.
Abtreib-en etw. od. jmd. vyhnati, odehn., sehnati, odpuditi, vypud.; Gewalt mit Gewalt a. moc mocí zahnati P.; den Feind a. nepřítele zapuditi, zahnati, odraziti; die Würmer a. červy vypuditi, vyhladiti, zahladiti, zmařiti; die Leibesfrucht a. vyhnati plod ze sebe P.; (Forstw.) die Wälder a. lesy vysekati, vymýtiti; das Vieh a. uhnati, uchvátiti; a. (chem.) odehnati, odháněti T.; přeháněti, přepouštěti (b. Zimm.) odpáčiti, odkalovati T.; —end zapuzující; —ung *f.* odehnání; A. der Leibesfrucht vyhnání plodu ze sebe P.

Abtrennen etw. odloučiti; odpárati, rozpárati něco; *v.* Trennen.

Abtreppen (Bauk.) po stupních zdíti (usazovati) T.; abgetrepptes Gesims římsa stupňovitá T.; -tes Gewölbe klenutí odsazované T.

Abtret-en etwas odšlápnouti, ušl.; den Absatz a. podpatek ušlapati; die Schuhe a. střevíce sešlapati; ochoditi, ušlapati; den Thon a. hlínu vyšlapati; einem etw. a. (cediren) postoupiti komu čeho P.; einem eine Sache a. postoupiti někomu věci P.; einem sein Recht a. post. komu svého práva; a. mſ. (bei jmdn. einkehren) u někoho se zastaviti; vom Wagen a. s vozu sestoupiti, vystoupiti, slezti; von einem a. odstoupiti od koho; von einem Amte a. odstoupiti od úřadu, vzdáti se úřadu P.; von seinem Vorhaben a. od zámyslu upustiti, ustoupiti; von seiner Meinung a. pustiti od svého mínění P.; a., sich entfernen vzdáliti se, oddál. se, ustoupiti, odstoupiti; von der Sitzung, Berathung a. vyvstati ze sezení, z rady P.; —er *m.* odstupovatel; A. vor der Thür otěradlo; —ung *f.* postoupení čeho; odstoupení od něčeho P.; ustoupení od čeho.

Abtretungs- postupný, postupovací, odstupný P.; —urkunde *f.* postupná n. postupovací listina P.; —vertrag *m.* postupná smlouva P.

Abtrieb *m.* des Waldes poražení lesa.

Abtriefen mſ. odkapovati; stékati.

Abtritt (-es, M. -e) *m.* odstoupení, ustoupení, vystoupení, ústup, odstup; A., Einkehr zastávka, zastavení; A., Retirade záchod; A., das Abgetretene ošlapek, odšlapek, úšlapek; —sgeld *n.* odstupné (, ého).

Abtrocknen etw. usušiti, vysuš.; setříti, utříti; a. mſ. oschnouti, vysch., usch.; a. odeschnouti; an der Luft a. ovětrati, okorati.

Abtröpfeln, abtropfen mh. u. mſ. dolů kapati, ukapávati, odkapávati.

Abtrotzen einem etwas vyvzdorovati co na kom.

Abtrumpfen einem odseknouti někomu; einen Balken a. kusatiti, přikusatiti, připraviti, upraviti trám T.

Abtrünnig odpadlý, zběhlý; a. machen odvesti koho od čeho, sraditi koho s čeho; přivesti koho k odpadlictví; a. werden odpadnouti, odtrhnouti se, odvrátiti se od koho, odstoupiti od koho n. od čeho; ein —er odpadlík; —keit *f.* odpadlictví, odpadlosť.

Abtwürde *f.* opatství, důstojnosť [n. hodnosť opatská.

Abu *m.* (arab.) otec (*v.* Abba).

Abulie *f.* (gr.) bezvolnosť, nedostatek vůle (med.).

Abund-antia (*substantiva, verba*) *pl.* (lt.) nadbytečná, nadbytná T.; —anz *f.* (lt.) nadbytek, přílišná hojnosť.

Aburtheil-en (aburtheln) einem etw. odsouditi koho čeho; einen a. (verurtheilen) odsouditi někoho P.; a. mh. rozhodnouti o něčem; —ung *f.* odsouzení P.

Abusus *m.* (lt.) nadužití, nadužívání, zneužití něčeho; *per abusum* nevlastně, nadužitím. [co P.

Abverkaufen etw. odprodati ně-

Abverlangen einem etw. žádati čeho na kom.

Abvieren etw. do čtverhranu otesati, osekati; fig. einen a. otesati někoho. [(strom).

Abvisiren (einen Baum) odměřiti

Abvotiren odhlasovati.

Abwage *f.* rozdíl ve výšce a hloubce; 2. vzdálenost od těžiště.

Abwägen etw. vážiti, odvážiti co; uvážiti něco.

Abwälzen etw. svaliti, sváleti, skouleti, skutáleti; wegw. odvaliti; die Schuld von sich a. vinu od sebe odvaliti, odvrátiti, svaliti se sebe.

Abwamsen einen *v.* Abprügeln.

Abwand-eln změniti; (Gram.) skloňovati, časovati; —lung *f.* skloňování; —lungsmuster *n.* vzor skloňovací, skloňovka.

Abwärmen (zur Genüge wärmen) rozehřáti, vyhřáti, vytopiti.

Abwarten einen oder etwas čekati nač n. na koho P., vyčekati čeho P.; očekávati čeho n. koho, dočkati se čeho, koho; sečkati n.

posečkati nač; die Zeit a. čekati, vyčkati času; die Predigt a. kázaní přečkati, vyčkati; einen Kranken a. nemocného opatrovati, ošetřovati; seine Arbeit, sein Amt a. hleděti si své práce, svého úřadu; —d dočkavý.

Abwärts *adv.* dolů; den Strom a. po vodě; a. gelegen odlehlý, poodlehlý, *adv.* stranou.

Abwasch-en (Wäsche) odeprati, vypr.; (Geschirr usw.) umyti; —ung *f.* mytí, umytí; odeprání, vyprání.

Abwässern zmočiti, zmáčeti; (b. Zimm.), schräg behauen trám nahnouti n. šikem přiseknouti T.; Land a. vysušiti zemi T.

Abwechs-eln vyměniti, směniti, prom., střídati; mit Beamten a. proměšovati úředníky P.; a. mſ., sich a. měniti se P.; střídati se, vystř. se, přestř. se; na přeskáčku jíti n. býti T.; —elnd střídavý T.; a. gefiedert (bot.) střídavě speřený T.; —lung (z. B. Ausdruck) střídání; měnění, změna (výrazu).

Abweg (-es, Mz. -e) *m.* scestí, scestnosť; fig. vytáčka; —e suchen úskoků n. vytáček hledati, vyhýbati se čemu; auf —e gerathen zblouditi. [odvanouti, svanouti něco.

Abwehen, wegw. odváti, sváti,

Abwehr *f.* bránění, odpor; —en etw. brániti, zabr., zbraňovati, odporovati něčemu, překážeti čemu; —ungsmittel *n.* chranidlo.

Abweich-en etw. obměkčiti, změkčiti: a. mſ. odměknouti; odvlhnouti; mſ. von etw. a. odstoupiti, odstupovati, oddáliti se, vzdál. se; odchýliti se od čeho P., uchýliti se od čeho; odchylovati se, různiti se od koho v učení atd.; von Andern in der Meinung a. děliti se od jiných v mínění P.; A. *n.* průjem, běhavka; abgewichen (v. d. Zeit) minulý, předešlý; —end úchylný; (gram.) nepravidelný; —ung *f.* odchýlení, úchylka (uchýlka) od čeho (z čeho), vychýlka z čeho T.; sphärische A. úch. sférická n. kulitá, úch. od kulatosti T.; chromatische A. úchylka barevná n. chromatická T.; —ungskreis *m.* kruh úchylky T.

Abweiden spásti, upásti, opásti, připásti, vypásti, popásti.

Abweifen svinouti, smotati.

Abweis-eblech *n.* svodič, odvodič, plech odváděcí n. sváděcí T.; —ebühne *f.* výhon n. srub sváděcí T.; —en einen odmítnouti někoho, zamítnouti, komu něco odmrštiti, odbyti, oslyšeti koho, sluchu komu nedati; jmd. mit der Klage a. zamítnouti něčí žalobu P.; jmd. von dem Vermögen a. odvrhnouti někoho od majetnosti P.; eine Berufung a. zvrhnouti odvolání P.; ein Gesuch a. vrátiti žádosť, odepříti žádosti P.; abgewiesen zamítnutý, odmrštěný, oslyšený, odbytý.

Abweiss-en etw. obíliti, vybíliti; mh. bílou barvu pouštěti, bíliti; —er *m.* bělič, bílič.

Abwelken mſ. uvadnouti, svadn.

Abwelt *f.* odsvětí, zásvětí.

Abwend-en etw. von etwas odvrátiti, odvesti; einen Schaden a. odvrátiti někoho od nějakého úmyslu P.; sich a. (von etw., von einem) odvrátiti se, odstoupiti od čeho; —ig odvrácený, odchýlený, odstoupilý, odrazený; einen von etw. a. machen někoho odvrátiti, odvesti od čeho, sraditi s čeho.

Abwerf-en etw. odhoditi, shod., svrhnouti, sraziti; das Joch a. jho svrhnouti; Obst vom Baume a. ovoce se stromu srážeti, klátiti; eine Brücke a. most strhnouti, zbourati; a. mh. (wdm.), v. Hirsch svrhnouti, odroniti; einen Nutzen a. (eintragen) vynášeti, dávati užitek P,; —ung eines Lautes (grm.) odsutí, odsuvkaT.

Abwesend nepřítomný P.; a. sein *v.* Absein; von einem Orte a. sein nebyti v místě T.; Abwesenheit *f.* nepřítomnosť, nebytí P.; nebylosť; A. vom Lande v zemi nebytí P.; in jmds. A. v nebytí někoho P., v něčí nepřítomnosti.

Abwickel-n, abwinden svinouti, svíti, odvinouti něco; die Ereignisse wickeln sich ab události se vyjasňujou; —ung *f.* svinutí; fig. dopořádání.

Abwiegeln odbouřiti.

Abwiegen odvážiti něco (na váze).

Abwisch-en etw. otříti, utř., setříti, otírati, stírati, smazati něco; —er *m.* utěrák, utěradlo; osuška, osušovačka. [srážeti s kůže.

Abwollen (b. Weißgerb.) vlnu

Abworfeln (Getreide) sváti, odvíti, odváti, uváti, odvětrovati obilí.

Abwuchern einem etw. vylichviti něco na kom, lichvou něčeho nabyti, lichvou vyšiditi, vyklamati.

Abwühlen etw. odrýpnouti, odrýpati, urýpati, odkutiti, ukutiti; das A. odrýpnutí, urýpnutí.

Abwürdig-en einen ponížiti, snížiti, snižovati, ponižovati koho; eine Münze a. zlehčiti minci; —ung *f.* snížení, snižování.

Abwurf (=es, od. M.) *m. v.* Wurf; 2. das Abgeworfene smeť (*f.*), odhodek, odhazek, odvržek, odsep, svržek; 3. A., der Ertrag výnos, výnosek, výtěžek, úžitek.

Abwürfig svrhavý, smítavý, házivý; =es Pferd smítavý kůň.

Abwürgen ein Thier uškrtiti, zaškrtiti, udáviti, udusiti, zardousiti (zvíře). [niti.

Abwürzen (ein Getränk) okoře-

Abyssus *m.* (gr.) propasť (pekelná).

Abzahlen (eine Schuld) zapraviti, splatiti dluh P.; oplatiti; (theilweise) uplatiti; nach und nach a. spláceti T.; einem a. fig. vyplatiti koho.

Abzählen etw. sečísti, spočísti, vyč., vypoč., vypočítati; odpočítati; einige Glieder der Reihe a. (math.) vyčísti T.

Abzahlung *f.* oplacení, splacení, vyplacení, oplata, oplátka, splátka, úplata.

Abzapfen utočiti, stoč., vytoč.; (chem. *etc.*) stáhnouti; das Wasser a. vodu spustiti. [s uzdy pustiti.

Abzäumen uzdu sníti, uzdy zbaviti,

Abzäunen plotem obehnati, ohraditi; in der Mitte a. plotem přehraditi.

Abzehr-en hubiti, zhubiti, vyhubiti; vysušiti; vymořiti, vysiliti; sich a., a. mh. tráviti se, vytráviti se; hrýzti se, uhrýzti se, mořiti se, vymořiti se; chřadnouti, schřadnouti, vychřadnouti, vyschnouti, vychudnouti; hubnouti, zhubnouti, hubeněti; abgezehrt vychřadlý, vychudlý; —ung *f.* schřadnutí, zhubnutí, vyhubnutí, moření, vymoření; vysušení, vysilení; (med.) *v.* Auszehrung.

Abzeich-en *n.* znamení, znak P., odznak, odznačení; —nen etw. naznačiti, naznačovati; ein Lager a. ležení, tábor vytknouti; a. (abbilden, copiren) překresliti T.; okresliti, vykresliti, nakresliti; —ung *f.* naznačení, vykreslení něčeho P., nakreslení, nákres.

Abzerren ušmejkati, utahati.

Abzetteln osnovati.

Abzieh- odtahovací, odtažný; přepuzovací; —bar odtažitelný, odtažný, vlečný; —en etw. (wegz.) odtáhnouti, odvleci; von oben a. stáhnouti, svleci; sejmouti; den Hut a. sundati, smeknouti klobouk; ein geladenes Gewehr a. vytáhnouti ránu z ručnice; einen Theil a. odejmouti, odníti komu co P.; a. (in der Rechnung) sraziti, odraziti T.; von einer Summe a. sraziti, odraziti, odpočísti; vom Lohne a. sraziti, vyraziti někomu něco ze mzdy P., strhnouti komu něco se mzdy; a. (vom Gelde) utrhnouti, strhnouti; einen von etw. a. odvesti koho od čeho; Wein, Bier a. stáčeti, stáhnouti víno, pivo; den Branntwein a. přehaněti kořalku; die Haut a. odříti, sedříti kůži; ein Schermesser a. obtáhnouti, spraviti břitvu; die Hand von einem a. ruku (štědrou) od koho odtáhnouti, opustiti koho, nepomáhati více komu; a., abdrucken (typ.) obtáhnouti; a mſ. odstoupiti, odejíti, odebrati se; von der Wache a. vystřídati se; abgezogen odtažený; *v.* Abstract; —en *n.*, —ung *f.* odtáhnutí, stáhnutí, odtažení, stažení; odvlečení, svlečení; sundání, smeknutí; (arithm.) odražení, odpočítání.

Abzielen etw. (etw. zu erreichen suchen) něco zamýšleti, obm.; zaměřovati n. směřovati k čemu n. na něco; a. mh. někam měřiti, mířiti.

Abzimmern odtesati, utesati T.

Abzinsungsfactor *m.* úročitel sestupný T.

Abzirkeln vykružiti, nakružiti.

Abzug (=s, Mt. Abzüge) *m.* odtažení *v.* Abziehen *n.*; der A. des Weines stáčka vína; A. des Wassers stok, odtok; A. (b. Gewehr) spoušť; (typ.) obtah; A. (milit.) odchod, odtažení, odtah, odtáhnutí; der A. des Gesindes odcházení, odchod, stěhování-se, vandrování čeládky; A. von Erbtheil odejmutí z dílu dědického P.; A. v. einer Summe (Rchn.) odrážka, srážka T.; A. der Steuer srážka daně P.; in A. bringen sraziti, odtáhnouti, odejmouti T.; A. nehmen odtáhnouti odtrhnouti, odraziti; odejíti, odcházeti, odebrati se kam.

Abzugs-geld *n.* odchodné, schodné T.; —graben, —kanal *m.* příkop odváděcí, trativod, rýha; (unterirdischer A.) svodnice, stoka; (am Feld) kluz; —post *f.* postávka v účtech, která se sráží, srážka P.; —rinne *f.* *v.* Abzugsgraben; —röhre *f.* (b. Teich) trouba odváděcí, podtrubí (poltrubí), svaděčka T.

Abzupfen etw. oškubati, sešk., odšk., ušk.; Faden, Seide a. nitě, hedbáví střepiti, utř., utřásniti, ztř.; einen bei Haaren a. vykrákati někomu.

Abzwacken, abzwicken etw. odštípnouti, uštípnouti, odskřípnouti, uskřípnouti; fig. aus Geiz a. uskoupiti, někomu něco skoupostí urvati.

Abzwecken *v.* Abzielen.

Abzweigen odvětviti; den Wechsel a. velkou směnku na menší odděliti.

Abzwingen einem etw. vynutiti [na kom něco.

Acacia *f.* (lt.), Acacie (=en) *f.* *v.* Akazie.

Academia (lt.) *v.* Akademie.

Acantho-cephala *pl.* (gr.) zool. ostnohlaví (červi) T.; —*pterygii* (gr.) *pl.* zool. ostnoploutvé (ryby) T.

Acanthus *m.* (gr.) arch. akant T., tlapa; 2. paznehtník *rstl.*

Acar-ea *pl.* (zool.) zákožkovití T.; —*ina pl.* (zool.) roztoči; —*us m.* (lt.-gr.) roztoč, zákožka (zool.).

Acatalecticus (*versus*) úplný, skonalý, skoncovaný verš T.

Accablement *n.* (fr.) přeplněnosť; fig. skleslosť ducha.

Accapareur *m.* (fr.) lichvář, překupník lichvářský.

Accarezevole *adv.* (it.) lichotivě.

Accediren (lt.) přistoupiti (k něčímu návrhu).

Acceler-ando (it.) (mus.) spěchavě, pospíchavě; —ation *f.* (lt.) urychlení pohybu, přispíšení; pospěch; —ator *m.* (anat.) vystřikovač (moče).

Accent *m.*, —*us m.* (lt.) přízvuk, názvuk T.; známka přízvučná T.; —los bezpřízvučný T.; —uation *f.* přízvukování T., známkování; —uiren přízvukovati, přízvuk dáti; přízvukem opatřiti T.; př. znamenati; —verse *pl.* verše přízvučné.

Accepisse *n.* přijimací list.

Accept (=es, Mt. =e) *m.* *et n.* (lt.) příjatek P.; přijetí, přijmutí; přijatá směnka T.; —abel přijatelný; —ant (=en) *m.* eines Wechsels příjemce, přijimatel (směnky) P.; —ation *f.* přijetí, přijmutí P.; A. *per onore della lettera* přijmutí čestné, pro česť podpisu P.

Acceptations-conto *m.* účet ze směnek dlužných n. splatných T.; —ort *m.* místo přijimatelovo, místo příjemcovo T.; —provision *f.* srážka za přijmutí P.; —vertrag *m.* smlouva přijimací, smlouva o přijmutí směnky T.

Acception *f.* (lt.) přijmutí.

Acceptiren (einen Wechsel) přijmouti směnku P.

Access *m.* (lt.) přírostek; čekatelství (úřadu n. hodnosti); přípravná modlitba; (med.) záchvat nemoci.

Access-ion *f.* (lt.) přímnožek, přípojek; 2. nastolení, nastoupení na trůn; —ist (=en) *m.* přístupčí (, ího *m.*), akcesista; —it *n.* druhá cena, menší cena, přícenek; —orisch přibytný, hlavní T.; —orium *n.* přírostek, příbytek T.; dodatek.

Acciacatura *f.* (it.) (mus.) stlačenosť tonů, soutlak.

Accid-ent případný, náhodný, nahodilý; příbytný T.; —ental případný, náhodný; —entalität *f.* náhodnosť T.; —*entia pl. n.* (lt.) případky určitosti T.; —enz *f.* případek; přírostek T.; *pl.* —enzien případky,

vedlejší důchodky P.; —enzial *v.* accidental.

Accipiter *m.* (lt.) jestřáb.

Accisant (-en) *m.* poplatník.

Accisbar potravnému podrobený.

Accise *f.* potravné (, ého *n.*), potravní daň P.

Accis-einnehmer *m.* výběrčí potravného; —frei od potravného osvobozený, potravní daně neplatící.

Accisor (-s, M. -en) výběrčí (*m.*).

Acclamation *f.* (lt.) zvolání P., aklamace; Wahl durch A. *per acclamationem* volba aklamací, volba hromadná, volba zvoláním P.

Acclimatis-ation *f.* (fr.) udomácnění, navykání jinému podnebí; —iren (lt.) aklimatisovati, navykati (-knouti) jinému (cizímu) podnebí; —irt jinému (cizímu) podnebí zvyklý.

Accludiren (lt.) připojiti.

Accola *m.* obyvatel, osadník. [na.

Accolade *f.* (fr.) obejmutí; 2. spo-

Accomod-ation *f.* (lt.) přispůsobení, uspůsobení, upravení; —iren etw. einer Sache upraviti, připraviti; přichystati, uspůsobiti, přispůsobiti se podle čeho, k čemu; sich a. poddati se.

Accompagn-ato (it.) s průvodem; —ement *n.* (fr.) průvod (hudební), přizvukování; —iren provázeti, přizvukovati.

Accord (-es, M. -e) *m.* (fr.) souhlasí, souzvuk; 2. smlouva; auf A. (b. Arbeit.) na úkol; —iren souhlasiti; umluviti, smluviti co, smlouvu o něco udělati; —lohn *m.* smluvená mzda.

Accouch-ement *n.* (fr.) porod; —*eur m.* (fr.) babič *v.* Geburtshelfer; —*euse f.* (fr.) babička. [ruce.

Accoudoir *m.* (fr.) polštařík pod

Accredit-iren (lt.) jmd. někoho pověřiti P.; úvěrem opatřiti; ukázati komu, kde se mu bude platiti T.; eine Urkunde a. zdověřiti listinu T.; —irte diplomatische Person pověřená n. listem věřicím opatřená osoba diplomatická P.; —iv *n.* věřicí list. **Accrement** *n.* (lt.) vzrůst.

Accumulation *f.* (lt.) nahromadění.

Accurat (lt.) pečlivý, důkladný, zevrubný, řádný; a. *adv.* zrovna, navlas, zevrubně; *v.* genau, richtig; —esse *f.* důkladnosť, zevrubnosť.

Accusativ *m.* (lt.) (gram.) vinitel, 4tý pád, 4tý sklon.

Acephala *pl.* (zool.) slimýši.

Acer *n.* (lt.) javor *v.* Ahorn; —*ineae pl.* (bot.) javorovité.

Acerbität *f.* (lt.) trpkosť, hořkosť.

Acerra *f.* (lt.) kadidelnice.

Acet-abulum *n.* miska, ocetnička; (zool.) přissavadlo; —ometer *n.* octoměr; —*um n.* (lt.) ocet *v.* Essig.

Ach! *int.* ach!

Achaena *f.* (bot.) nažka T.

Acharistie *f.* (gr.) nevděk, nevděčnosť. [nosť (ducha).

Acharnement *f.* (fr.) rozhořče-

Achat (-s, M. -e) *m.* achát, agát, pestrák (Min.).

Achel *f. v.* Agen. [řeka v Podsvětí.

Acheron *n.* (gr. Myth.) černá

Achillea *f.* (bot.) řebříček *v.* Schafgarbe.

Achlys *f.* (gr.) skvrna n. neštovice na rohovce v oku (med.).

Acholie *f.* (gr.) bezžlučnosť; fig. jemná mysl. [hlavě (med)

Achor *m., pl.* —*es* (gr.) strupy na

Achroma *n.* (gr.) bělina M.; —tisch bezbarevný, achromatický T.; —tismus *m.* bezbarevnosť T.

Achse (M. -n) *f.* osa *v.* Axe.

Achsel (M. -n) *f.* nadpaží; paždí T.; (rameno); die A. zucken krčiti rameny pokrčiti, ramenoma; —band *n.* náramek; —bein *n.* ramenní kosť; —besetzchen *n.* příramek; —fleck *m.* náramek na košili; —grube *f.*, —höhle *f.* podpaždí T., podpaží; podpažek; —kissen *n.* podramenice, humerál; —leistchen *n.* náramenička, náramenní prýmek.

Achseln mb., auf beiden Achseln tragen ramenařiti, ramenářem býti.

Aechseln (b. Zimmerl.) einen Zapfen vtesati, zadlabati, zadělati čep.

Achsel-naht *f.* cestička vyšívaná u náramku, náramkový šev; —riemen *m.* popruh (kšanda, šle); —röhre *f. v.* Achselbein; —schnur *f.* náramenní šňůrka; —ständig (bot.) rozporní T.; —träger *m.* ramenář, obojetník.

Achsen- osní, hřídelový; —drehung des Darmes zákrut střeva; —nagel *m.* zákolník, záosek; —ring *m.* zděř. [*m.* osní bodec.

Achs-linie *f.* osní čára; —punkt

Acht *num.* osm; a. Mann osm mužův; a. Groschen osm grošův; je a., zu a. po osmi; um a. Uhr okolo osmi hodin; A., —e *f.* osma, osmice, osmička, osmerka.

Acht *f.* (Wahrnehmung, Bemerkung) všimnutí si, spozorování; etw. in A. nehmen všimnouti si čeho, povšim. si čeho, spozorovati co, shlídnouti co; A., Aufmerksamkeit pozor, pozornosť, dbalosť, šetření; A. geben, haben auf etw. pilen, bedliv býti čeho, péči míti aby . . . P.; pozor nač míti, dáti; něco na pozoru, na zřeteli míti, pozorovati, opatrovati něco, šetřiti, hleděti něčeho, dohlédati k čemu, zření míti nač, k čemu, ke komu, na koho; sich in A. nehmen, auf sich A. haben míti se na pozoru, dáti si pozor; hleděti se, chrániti se, stříci se čeho; nimm dich vor mir in A. chraň se mne, hleď se mne, varuj se mne, měj se přede mnou na pozoru; nimm deine Gesundheit in A. hleď si zdraví, šetři si zdraví, dej si pozor na zdraví; hab A., daß... hleď ať..., hleď aby...; habt Acht! (Commandowort) pozor! A. habend pozorný; dozorný; etw. außer A. lassen nepozorovati čeho, nevšímati si čeho, propustiti něco mimo sebe.

Acht *f.*, die Achtserklärung, Verbannung klatba, kletba (zemská), vypovědění (vypovězení), vyobcování, vyhnanství, vyhnání (ze země, z města); in die A. erklären *v.* Aechten.

Aecht *v.* Echt.

Achtbar ctný, poctivý, počestný, vážný, vážený, ctihodný, důstojný T.; slovutný; -keit -osť. [mná klatba.

Achtbrief *m.* klatební list, píse-

Acht-e ddd. osmý; —e *f.* osma, osmička, osmice, osmerka; —eck *n.* osmiúhelník T.; osmihran; —eckig osmiúhelný; osmihraný; —eimer *m.* osmerka, osmivěderka; —el *n.* osmina T.; mírka.

Achten auf etw. na něco pozor, zřetel, bedlivosť míti, pozorovati, šetřiti čeho P.; všimnouti si, všímati si čeho, dbáti oč, hleděti něčeho, hl. nač, ohled bráti nač, ohled nač míti; a., dafür halten míti, pokládati za co; etw. für eine Ehre, für eine Beleidigung a. míti n. považovati n. pokládati co za česť, za urážku; a., schätzen, ehren vážiti, ceniti koho, vážiti si koho; etw. od. einen hoch a. něčeho n. někoho velmi n. vysoce si vážiti; etw. nicht a. nevážiti si čeho, nedbati čeho, n. oč, nač; geachtet vážený.

Aechten (in Acht erklären) einen do klatby dáti koho, vyobcovati koho; vyloučiti z církve; den guten Namen ä. dobré jmeno zničiti; der Geächtete psanec, vyloučenec.

Achtend povážlivý, povážný; dbalý něčeho.

Acht-ender *m.* (Hirsch) osmerák, osmák, osmiparohák; —ens osmé, za osmé; —er *m.* osma, osmice; (ein Geldstück) osmák, osmík; (wdm.) *v.* Achtender; —erlei osmerý; —fach —fältig osmeronásobný, -ně; —flach *n.*, —fläche *f.*, —flächner *m.*, *Octaëdron* osmistěn; —füßig osminohý.

Achtgeber *m.* pozorovatel; dohledač. [smík, osmigrošák.

Achtgroschenstück *n.* osmák, o-

Achthaber *m.* dohledač, dozorce.

Acht-halb (achtehalb) půl osma, půl osmé; —halber *m.* půlosmák; —hundert osm set; —hundertel *n.* osmistina; —hundertmal osmsetkrát; —hundertster osmistý; —jährig osmiletý; —jährlich každých osm let, po osmi letech.

Achtlos nepozorný, nevšímavý; —igkeit nepozornosť, nevšímavosť.

Acht-mal osmkrát; zum achten Male po osmé, osmkrát; —malig osmikrátný, osmerý; —monatig osmiměsíční; —monatlich každých osm měsíců, vždy za osm měsíců, po osmi měsících; —pfenniger *m.* osmák; —pfünder *m.* (Kanone) osmiliberka; —pfündig osmiliberní; —reihig osmiřadý. [všímavý; -keit -osť.

Achtsam bedlivý, dbalý, pozorný,

Achtseitig osmistraný. [by-
Achtserklärung *n.* vynešení klat-
Acht-tägig osmidenní; —täglich každých osm dní osmidenní.
Aechtung *f. v.* Achtserklärung.
Achtung *f.* šetrnosť, vážnosť, úcta T.; *v.* Acht; A. vor dem Gesetze úcta k zákonu P.; mit A. vážně, s vážností, s úctou; A. gebietend vážně velitelský, vážnosť přikazující, úctu velící, důstojný.
Achtungs-voll uctivý, úctyplný; *adv.* uctivě, s úctou, s uctivostí; —werth, —würdig ctihodný, úcty hodný, vážený, důstojný; —widrig nevážný, neuctivý.
Acht-wöchentlich každých osm neděl, vždy za osm neděl, po osmi nedělích; —wöchig osminedělní.
Achtzehn *num.* osmnáct (-e, *gen.* -i); die Zahl A. osmnáctka; —ender *m.* (Hirsch) osmnácterák, osmnáctiparohák; —er *m.* (ein Ganzes aus 18 Theilen) osmnácterka; —jährig osmnáctiletý; —tägig osmnáctidenní; —te ddd. *num.* osmnáctý; —tel *n.* osmnáctina.
Achtzig *num.* osmdesát; die Zahl A. osmdesátka; —er *m.* (ein Ganzes aus 80 Theilen) osmdesátka; 2. A., ein —jähriger osmdesátník; —jährig osmdesátiletý; —ste ddd. *num.* osmdesátý; —stel *n.* osmdesátina.
Aechzen mh. vzdychati, stenati.
Aechzer *m.* vzdychač, vzdychálek, hekal, kuňkálek. [(bot. & zool.).
Acicula *f.* (lt.) jehlice; bodlina
Acid (M. -e) *n.* (—*um* lt.) kyselina; —ation *f.* zkysání (jídel v žaludku); —imeter *n.* kysloměr; —iren zkysati; 2. okysličiti; —ität *f.* kyselosť, kyslota; —*ulae pl. f.* kyselky, kyselice, kyselé prameny (léčivé).
Acini *pl.* (lt.) (bei Drüsen) zrna T.; *a. solitarii* zrna osamotnělá T.
Acker (-s, M. Aecker) *m.* role, pole; niva; polnosť; —area *f.* pozemí rolní; —bar orný.
Ackerbau *m.* orba, rolnictví; —minister *m.* ministr orby; —schule *f.* škola rolnická; —staat stát rolnický.
Acker-beet *n.* záhon, líha; —bohne *f.* bob; —erde *f.* ornice, orná země; —feld *n.* role; —früchte *pl.* plodiny rolní; —furche *f.* brázda; —geld *n. v.* Ackerzins; —geräth *n.*, —geräthschaft *f.* rolní n. polní nářadí, náčiní; —knecht *m.* oráč, pacholek; —krume *f.* orná prsť, ornice; —land *n.* orná země; ornice; role; —leine *f.* oprať; —mann *m.* rolník; —männchen *n. v.* Bachstelze; —maus *f.* myš rolní n. polní; —mohn *m.* mák rolní; —münze *f.* planá máta. [orba.
Ackern orati (pole); das A. orání,
Acker-nessel *f.* hluchavka; —reich *adj.* polnatý; —rettig *m.* ohnice; —salat *m.* polní salát; —scholle *f.* hruda; —steuer *f. v.* Ackerzins; —wage *f.* brázdoměr; —wesen *n.* orba, rolnictví; —zins *m.* poplužné.
Aconit-in *n.* omějovina; —säure *f.* kyselina akonitová T.; —saure Salze *pl.* akonitany T.; —*um n.* (bot.) oměj, voměj.
a conto na účet *v. Conto.*
Acorus *m.* (gr.-lt.) puškvorec *v.* Kalmus.
Acqui-riren nabyti, dosáhnouti něčeho; —*sition f.* (lt.) obdržení, nabytí, přírůstek (akvisice).
Acquit *m.* (fr.) splátka, výplata; 2. kvitance; 3. (Billard) první vystavení koule. [gen.
Acre *f.* (engl.) jitro země *v.* Mor-
Acreté *f.* (fr.) ostrosť; trpkosť.
Acria *pl.* (lt.) věci n. léky n. prostředky perné. **Acro** *v.* Akro.
Act *m.* čin; úkon; gerichtlicher A. soudní výkon P.; A. (theatr.) jednání, dějství T.; von einer Sache A. nehmen něco k vědomosti vzíti; fig. ruku k věci přiložiti, strany něčeho k činnosti se míti.
Acta *pl. n.* (lt.) spisy *v.* Acten; *ad acta* legen položiti něco *ad acta* (ke spisům); fig. nevšimnouti si něčeho.
Acte *f.* základní listina, zákon.
Acten *pl.* spisy (úřední), písemnosti P.; —auszug *m.* výtah ze spisů P.; —mäßig *adv.* dle spisův; —mäßige Thatumstände okolnosti skutku dle spisův P.; —stück *n.* spis P. kus; —verzeichniß *n.* seznam spisův P.; —widrig *adv.* v odporu se spisy, nesrovnávaje se se spisy.

Acteur *m.* (fr.) *v.* Schauspieler.
Actie (M. -n) *f.* akcie, vkladní listina T., vkladní list; vklad, vkladek.
Actien-bank *f.* bank (*m.*) n. banka (*f.*) akcijní; —gesellschaft společnosť akcijní, sp. na vkladní listiny T.; sp. akcionářská, sp. na akcie; —verein *m.* spolek akciový. [(zool.) T.
Actiniae *pl. f.* (gr.-lt.) pramenatky
Action *f.* (lt.) pohyb; (dram.) hnutí těla, tělohyb, tělesné pohyby T.; (phys.) feste elektrolytische A. stálosť účinku elektrolytického T.; A. činnosť; —är *m.* akcionář, vkladník, vlastník vkladní listiny T., podílník D.; —spartei *f.* strana činu D.
Activ (lt.) činný T., skutečný; —es Wahlrecht právo voliti, právo voličské P.; —es Zeitwort činné časoslovo; —a *pl.* majetnosť, pohledávky T.; jmění; reine A. čistá majetnosť T.; —ausstände *pl.* zadržené pohledávky; —dienst *m.* výkonná služba; —forderung *f.* pohledanosť T., pohledávka; —handel *m.* obchod vývozný, o. výtěžný; —interessen *pl.* náležející úroky T.; —iren v skutek uvésti, uskutečniti; —irung uvedení v skutečnosť P.; —ität *f.* činnosť; A. einer Commission č. komise P.; —itätszulage *f.* přídavek služební, výkonné *n.*; —kapitalien *pl.* aktivní kapitály; —stand *m.* majetnosť P.; *v.* Activa; —*um* (*Verbum*) (grm.) činné časoslovo (dějeslovo); —vermögen *n.* *v.* Activa; —verzeichniß *n.* seznam majetnosti P. [o čem, vědomí.
Act-nahme *f.* (von etw.) zvědění
Actor *m.* (lt.) žalobník; —ische Caution žalobnická jistota P.
Actrice *f.* (fr.) herečka.
Actuar *m.* aktuár P., zapisovatel P., soudní n. právní písař, zápisce; —isiren zapisovati P. [skutečně.
Actuell *adj.* (fr.) skutečný; *adv.*
Actum (lt.) stalo se; *A. n.*, *Actus m.* (lt.) čin *v.* Act. [(chir.)
Acupunctur *f.* (lt.) bodení jehlou
Acustik *f.* (gr.) *v.* Akustik.
Acut (—*us*) lt. ostrý; (med.) rychlý, náhlý, prudký; —e Krankheit prudká nemoc; *acutus accentus* (lt.) ostrý, vysoký, tenký (přízvuk) T.

Acyrologia *f.* (gr.) nevlastnomluv.
ad *prp.* (lt.) k, ke, do; *ad acta* ke spisům; *v.* Acta; *ad numerum* k číslu; *ad vocem* na slovíčko; právě vhod! [ha; A. *n.* vážná skladba.
Adagio (it.) vážně, povolně, zdlou-
Adagium *n.* (lt.) přísloví T.
Adamantoid *n.* démantotvar, osmačtyřidcítistěn V. [háč.
Adamit (M. -en) *m.* adamník, na-
Adamsapfel *m.* adamovo jablko, ohryzek (v krku). [—ung úprava P.
Adaptir-en (lt.) upraviti (dům);
Adaptirungs- upravovací; úpravní, -ný, co se týče úpravy P.; —auslagen *pl.* náklad upravovací; (b. Gebäuden) náklad na úpravu budov P. [řený; srovnalý T.
Adäquat (lt.) vyrovnaný, přimě-
adde (lt.) přidej, přičiň. [tanec T.
Addend *m.* (math.) čítanec, sčí-
Addiciren (lt.) přiřknouti; Addiction *f.* přiřknutí.
Addi-ren (arithm.) sčísti, sčítati; sečísti, sečítati; A. *n.* sčítání; —tament *n.* přídavek, přídatek T.
Addition *f.* (lt.) arithm. sečítání, sečtení; (grm.) přimítání, přimítka T.; —alweisartikel dodavný průvodní článek P.; —alweisung dodatné provodění P.; —ell přídatný, dodatný.
Additions-posten *pl.* položky T.; —tabelle *f.* sčítací tabulka T.; —zeichen *n.* znaménko sčítání, věčšítko T.
Additiv sčetný T.; a. nehmen sčetně bráti T.; -e Größen veličiny sčetné T.
Addresse *f.* *v.* Adresse. [kel) M.
Adductor *m.* (lt.) přitahovač (Mus-
Adel (-s, ob. M.) *m.* šlechta, šlechtictvo; 2. šlechtictví; den A. verleihen propůjčiti šl. P.; 3. A. (z. B. A. seiner Seele) šlechetnosť; —ig šlechtický, šlechtičí, urozený; -es Richteramt (R. außer Streitsachen) sudství mimosporné, sudství ve věcech nesporných P.; eine —ige šlechtična; ein —iger šlechtic; *pl.* die —igen šlechtici, šlechta; —ing *m.* (alt) královic, princ.
Adeln šlechtictví propůjčiti komu; 2. a. šlechtiti, ošlechtiti; seine Sitten a. ihn jeho mravy jej šlechtí.

Adelopoden *pl. m.* (gr.) skrytonožci (zool.).

Adelphie *f.*, Adelphismus *m.* (gr.) bratrstvo, soubratrstvo (bot.).

Adels- šlechtický, co se týče šlechtictví P.; —anmaßung *f.* osobení sobě šlechtictví P.; —brief *m.* list n. diplom na šlechtictví.

Adelschaft *f. v.* Adel. [šlechtictví.

Adels-grad *m.*, —stufe *f.* stupeň

Adel-sitz *m.* šlechtické sídlo; —stand *m.* šlechtický stav, šlechtictví; —stolz *adj.* rodopyšný, pyšný na svoje šlechtictví; A. *m.* pýcha rodová, p. šlechtická, rodopyšenství; —szeugniß *n.* vysvědčení o šlechtictví P.; —thum *n.* šlechtictví.

Ademtion *f.* (lt.) odnětí, odejmutí.

Aden-algie *f.* (gr.) bolesť v žlazách; —itis *f.* (gr.) zánět žlaz; —opathia *f.* (gr.) chorobnosť žlaz.

Adept (M. -en) *m.* (lt.) zlatoděj, adept, alchemista.

Ader (M. -n) *f.* žíla (Blutader *vena* žíla, ž. krevná, krevnice; Puls-ader, Schlagader *arteria* žíla bicí, ž. zdrojná, tepna, zdrojnice); goldene A. zlatá žíla; (Erzader žíla rud); A. im Gestein vlákno, žilka; A. des Blattes žíla, žebro T.; einem zur A. lassen, A. lassen, einem die A. schlagen žilou komu pustiti, poušťěti; —förmig žilovitý; —geflecht *n.* pletivo žil; sítečnosť n. větvitosť žil; —haut *f.* blána žilnatá n. cévnatá, cévnatka T.; —ig žilovatý, žilnatý; —laß *m.* (M. —lässe) puštění, pouštění žilou; —laßbäuschchen *n.* klůcek, *pl.* klůcky k pouštění; —laßeisen *n.* pušťátko; —lassen pustiti žilou; —laßverband *n.* obvazadlo k pouštění; —laßzeug *n.* nářadí k pouštění žíly; —schlag *m.* žilobití; —system *n.* žilstvo *coll.*

Adespota *pl. n.* (gr.) statky opuštěné (bez pána).

Adessentia *f.* (lt.) všudypřítomnosť, všudybytnosť boží.

adesso *adv.* (it.) hned, ihned.

Adhär-enz *f.* (lt.) přívisnosť T., lípavosť; A., *res adhaerens* přívěsek T.; —iren viseti na čem, lpíti n. vězeti na něčem.

Adhäsion *f.* (lt.) přilnutí, přilnulosť T.; —svermögen *n.* přilnutelnosť T.

ad honores (lt.) pro česť.

Adhortatorium *n.* (lt.) napomenutí list napomínací.

Adiantum *n.* (gr.) netík (bot.).

Adiaphor-a *pl.* nejetné; pojmy tvarem nerozdílné T.; —ie *f.* (gr.) nejetnosť T.

adieu! (fr.) s bohem!

Adipocire *f.* (fr.) tukovosk, mýdlotuk, tuk z mrtvol; adipös (fr.) mazavý.

Adject-ion *f.* (lt.) přimítání, přimítka T.; —*ivum* (*nomen*) grm. přídavné slovo, přídavné jmeno T.

Adjudic-ation *f.* (lt.) přiřknutí (soudní); —iren přiřknouti, přisouditi; soudně odevzdati.

Adjunct (-en) *m.* příručí *m.* P.; —a *pl.* okolnosti, okoličnosti; —ion *f.* (lt.) spřežka, spřežení T.

Adjungiren (lt.) připojiti.

Adjustir-amt *n.* úřad upravovací; —en etw. vyrovnati T.; den Kostenüberschlag a. upraviti, vyměřiti rozvrh nákladů P., T.; ein Conto mit 30 fl. a. upraviti účet v sumu 30 zl., v sumě 30 zl. P. (T.); —t upravený; a. mit 250 fl. upraveno na 250 zlatých, upraveno 250 zlatými; —ung *f.* upravení P. T.

Adjustirungs-fehler chyba v upravení; —klausel doložka upravovací.

Adjutant (-en) *m.* pobočník T., adjutant; —en-Corps sbor pobočnický.

Adjutum (-s, M. -ten) *n.* pomocné P.

Adjuvantia *pl.* (lt.) prostředky podporovací. **Adjuvans** (lt.) pomocný.

Adlatus *m.* (lt.) nápomocník.

Adler (-s, unv. M.) *m.* *Aquila* orel; (Weibchen) orlice; (astr., herald.) orel, orlice; junger A. orlíče *n.*; A.- orlí, orličí; —nase *f.* nos jestřabí, n. orličí; —orden *m.* řád orlový; schwarzer A.-ř. černého orla; rother A. ř. červeného orla; —salz *n.* sůl orlová V.; —stein *m.* orličí kámen, orlovec, chřestavec *Aëtites.*

ad libitum (lt.) (mus.) dle libosti.

Administration *f.* (lt.) správa P.; A. eines Gutes správa statku.

Administrations-behörde správní úřad P.; —gebäude *n.* ředitelská budova; —geschäft *n.* správní řízení, správní práce P.; —zweig *m.* správní odvětví P.

Administrativ (lt.) správní; správu vedoucí P.; -e Oberleitung des Landes vrchní správa země P.; —behörde *f.* úřad správní.

Administr-ator (-s, M. -en) *m.* (lt.) správce; —iren spravovati něco.

Admiral (-s, M. -e *et* Admiräle) *m.* (arab.) admirál, velředitel loďstva; A., *Vanessa Atalanta* admirál, kopřivásek, kopřiváček, motýl žahavkový; A.- admirálský; —ität, —schaft *f.* admirálstvo, velředitelstvo loďstva; admiralita; —schiff *n.* koráb admirálský; —sflagge *f.* vlajka admirálská, prapor admirálský.

Admission *f.* (lt.) připuštění; přístup; —sklappe *f.* klapka vyrovnavací, záklopka vyrovnavací T.; *admittitur* (lt.) připouští se, připuštěno.

Admonition *f.* (lt.) napomenutí.

Adnexion *f.* (lt.) přivěšení T. *v.* Annexion. [*Adnotata pl.* poznámky.

Adnotation *f.* (lt.) poznamenání;

Adonaï *m.* (hebr.) Pán Bůh.

Adonis *m.* (gr.) Adonis, fig. krásníček; (bot.) hlaváček.

Adopt-ator *m.* (lt.) přisvojitel; —ion *f.* (lt.) přisvojení (dítěte) P., přijmutí dítěte za své; —iren einen (lt.) přisvojiti si koho, vzíti koho za vlastního n. za svého.

Adoptiv- přisvojný, co se týče přisvojení P.; —kind *n.* přisvojenče, přisvojenec P.; —mutter *f.* přisvojitelka P.; —sohn *m.* přisvojenec; —tochter *f.* přisvojenka; —vater *m.* přisvojitel P. [zbožňovatel.

Adorateur *m.* (fr.) ctitel (ženské),

Adouciren (chem.) měkčiti, zm. T.

Adox-a *f.* (bot.) pížmovka; —*eae* (bot.) pížmovkovité T.

Adparitivum *s. inchoativum* (*verbum*) grm. (lt.) počínavé časoslovo T.

Adpellativum *v. Appellativum.*

Adress-ant (-en) *m.* nápisník, pisatel, odsylatel listu T.; —at (-en) *m.* přijimatel n. příjemce listu, komu list svědčí T.; napsanec; —comptoir *n.* výkazna, dotazovna, adresovna.

Adress-e *f.* (e. Briefes) nápis komu n. někomu (nadpis); A. an jmd. (polt.) přípis k někomu P.; adresa; A. bei Wechselbriefen adresa, jmeno a místo, kdo a kde směnku vyplatiti má P.; —enbuch *n.* (—enkalender *m.*) výkazník, seznam obchodnictva atd., adresář, adresník; —iren einen Brief an jmd. list k někomu adresovati, nápisem opatřiti; —irt nápisem opatřený; —irer *m. v.* Adressant.

Adroit (fr.) hbitý.

Adspiration *f.* (lt.) přídech.

Adstant (-en) *m.* (lt.) pomocník.

Adstring-entia *pl.* (lt.) léky n. látky svíravé, svraskavé (T); —iren svírati, stahovati; —irend svíravý, svraskavý T.

Adular *m.* bílý živec, bělec (Min.).

Adulterium *n.* (lt.) cizoložství.

Adumbration *f.* (lt.) nastínění.

ad usum (lt.) ku potřebě.

Advent (-s) *m.* (lt.) advent, příští Páně; —sonntag *m.* neděle adventní; —szeit *f.* čas adventní, advent.

Adverb-ialisch, —iell (lt.) příslovkový, příslovečný; —ium *n.* příslovce T.; příslovka (grm.).

Adversativ (lt.) protivný, odporný, odporovatelný, -ovací; —*a* (*conjunctio, enunciatio*) grm. (lt.) odporovací (spojka, věta) T.

Advitalität *f.* (lt.) doživotné *n.*, doživotní užívání; —srecht *n.* doživotní (-né) právo k požívání něčeho P.

Advocat (-en, M. -en) *m.* advokát, právní zástupce; *sl.* pravotář P.

Advocaten- advokátský; —kammer *f.* komora advokátská; —kanzlei *f.* kancelář advokátská; —ordnung *f.* řád advokátský P.; —stand *m.* stav adv., advokátství P.

Advocatie (Advokazie) *f. vn.*

Advokatur *f.* advokátství, (*sl.* pravotářství) P.; —concipient *m.* koncipient advokátský; —sprüfung *f.* zkouška k advokátství, zk. advokátská P. [stupcem býti.

Advociren zastupovati koho, zá-

Adynam-ie *f.* (gr.) bezsilí; —isch nesilný, bez síly, vysilen, a, o, ý.

Adyton *n.* (gr.) svatyně.

Ae = **ä**: Lateinische Wörter, die mit einem **ae** (z. B. **Aera**), sowie deutsche, welche mit **ä** ((**Aehre, ändern**) anfangen, sind im Alphabete als wie mit einem bloßen **a** beginnend zu suchen.

Slova latinská, ježto počínají písmeny **ae** (**aera**), jakož i slova německá, která začínají hláskou **ä** (**Aehre,ändern**), řaděna jsou v tomto slovníku, jako by psána byla pouhým **a**.

Aër *m.* (gr. lt.) vzduch, povětří.

Aëro-bat *m.* (gr.) kejklíř; —dynamik *f.* aerodynamika, dynamika vzdušná T.; náuka o pohybování vzdušin; —lith *m.* povětroň; —meter *n.* vzduchoměr; —naut *m.* vzduchoplavec T.; —phobia *f.*, Luftscheue vzduchoděsnosť, vzduchovarovnosť; —stat *m.* vzducholoď, loď povětrná; —statik *f.* aerostatika T., náuka o rovnováze plynův a par.

Aëtites *m.* (gr.) *v.* Adlerstein.

Affaire *f.* (fr.) záležitosť, zaneprázdnění; příhoda; rozepře, spor.

Affe (=n, M. =n) *m.* opice; männlicher A. opičák, (op, opíc); junger A., Aeffchen *n.* opičátko, opička.

Affect (M. =e) *m.* vášeň, vášnivosť T.; náruživosť; mit A. vášnivě; náružívě; —ation *f.* pitvoření-se, přetvářeni, přetvařování-se; upýpání-se; pitvornosť T.

Affect-ion *f.* (lt.) dojem; náklonnosť; —iren pitvořiti něco, tvářiti něco; pitvořiti se T., přetvářeti se, přetvařovati se, přepínati se; —irt pitvorný, pitvořivý T., přetvářivý; —los *adv.* bez vášně; —losigkeit *f.* bezvášnivosť T.

Aeffen einen za blázna míti někoho.

Affen- opičí; —art *f.* opičí spůsob, opičáctví; —artig *adv.* jako opice; opičácky; —brodbaum *m.* baobab (*m.*) *Adansonia digitata*; —gesicht *n.* opičák; —haft, —mäßig opičácký (*adj.*), po opičácku (*adv.*); —liebe *f.* opičí láska; —nase *f.* opičí nos, tupý nos; einen am —seil führen *fig.* ukazovati komu straku na vrbě; —wärter *m.* opičník.

Aefferei *f.* úštipky, úšklebky *pl.*

Affiche *f.* (fr.) vývěska, vyvěšená n. přilepená vyhláška, ohlášení, návěští.

Affic-iren (lt.) dojímati koho čím T.; —irt (von Krankh.) chycený, zachvácený; *fig.* dojat, a, o, ý.

Affigiren (lt.) vyvěsiti, připevniti.

Affiliation *f.* (eines Klubbs) rozplemeňování-se, rozvětvování-se klubu P.

Affin-ation *f.* afinace, odlučování zlata a stříbra od mědi; —*is* (lt.) příbuzný T.; —*itas*, —ität *f.* příbuznosť.

Affirm-ation *f.* (lt.) tvrzení, dotvrzování, stvrzování T.; —ativ tvrdivý, tvrdicí T., dokládavý; —iren tvrditi.

Aeffisch *adj.* opičí.

Affix-e *f.*, —um *n.* (lt.) přítvorek; předpona; přípona T.

Affodill (=s) *m.*, —e *f.* kopíčko *v. Asphodelus.* [(gram.).

Afformation *f.* (lt.) přitvořování

Affront *m.* (fr.) urážka, pohanění.

Affut *m.* (fr.) lůžko, lože, pažba (u ručnice).

After (=s, oh. M.) *m.* zadek, zadnice, řiť *Anus*; (b. Sattler) zadek sedla; A. *n.*, das Hintere, Schlechtere zadina, zádel.

After- zadkový, řitní, odřitní; zadní, špatný, nepravý; klamný; pod-, po-, pa- P.; druho-; —arm *m.* (des Flusses) rameno jalové T.; —bestand *m.* podprojednání P.; etw. in A. geben podprojednati něco P.; —bestandgeber *m.* podprojednatel P.; —bestandnehmer *m.* podprojednalec (podprojednalník P.); —bildung *f.* zrůda; —bürge *m.* podrukojmě (-í), podpůrce; —dolde *f.* (bot.) vrcholík T.; —erbe *m.* poddědic, podmíněný dědic; —flossen plýtvy zadničné n. zadní T.; —form *f.* zrůdná n. míšená forma, zrůdny n. míšený tvar, patvar; A. eines Wortes zrůdné slovo, míšenec; —geburt *f.* lůžko, poporod, postýlka; —gesetz *n.* pazákon, lživý, nepravý zákon P.; —horn *n.* (b. Schmetterl.) cahýlek; —jucken *n.* svrbení v zadku; —kind *n.* pohrobek; 2. levoboček; —klauen *pl.* pasparky T.; —könig *m.* protikrál, vzdorokrál, lžikrál

nepravý král; —korn *n.* zadina; —kritik *f.* sudílkování; —leder *n.* koženice, pakůže; —lehen *n.* podmanství T.; —lehensherr *m.* man; —lehensmann, —lehensträger *m.* podman P.; —mehl *n.* zadní mouka, kruchová mouka, podběl; —miethe *f.* podnájem, druhonájem; —miether, —miethsmann *m.* podnájemník, podruh P.; —nachtigall *f.* černohlávek; —pacht *m.* (*f.*) podnájem; —papst *m.* protipapež, vzdoropapež; —pfand *n.* podzáklad P.; —rede *f.* *v.* Verleumdung; —spiegel *m.* zrcadlo střevní; —spinner *m.* *pl.* (zool.) nepředáci T.; —vasal *m.* podman P.; —verpfändung *f.* podzastavení, podzástava P.; —weise *m.* mudrák; —weisheit *f.* mudráctví; —zehe *f.* příprstek T.

Aga *m.* (türk.) aga, pán, velitel.

Agacerie *f.* (fr.) škádlení.

Agalaktie, *Agalaxie f.* (gr.) bezmléčnosť (med.).

Agam-en *pl.* (*adj.*) (gr.) (bot.) nesnubné *pl.*; —ie *f.* bezmanželství; (bot.) tajnosnubnosť.

Agapanthus *m.* (gr.) kalokvět Pr.

Agapen *pl.* (gr.) hody lásky, milostné hody.

Agat *m.* *v.* Achat.

Agave *f.* (bot.) agava.

Agen *pl.* *f.*, der Flachsabfall pazdeří, mědlinky; A., die Dreschabfälle plevy, úhrabky.

Agende *f.* (kirch.) agenda, kniha obřadův, kniha obřadní; (ämtl.) agenda, obor působnosti, působnosť, činnosť.

Agenesie *f.* (gr.) nerodivosť, neplodnosť ženská.

Agent (-en, Mz. -en) *m.* jednatel; öffentlicher A. veřejný j. P.; geheimer A. tajný j.; —ie *f.*, —schaft, —ur *f.* jednatelství T.

Ager *m.* (lt.) role, pole.

Agerasie *f.* (gr.) neustárlosť.

Ageusie *f.* (gr.) bezchutenství.

Agglomerat *n.* (lt.) náhrn; —ion *f.* navalení, nahrnutí.

Aggravation *f.* (lt.) přitížení.

Aggrediren (lt.) *v.* Anfallen, Angreifen.

Aggreg - at *n.* (lt.) skupenina, skupina, náhrn T.; —ation nahrnutí, skupení T.; —ationsform, —ationszustand *m.* skupenství, skupenlivosť, nahrnulosť T.; —iren nahrnouti, skupiti něco; —irt nahrnutý, nahrnulý, skupený, nakupený T.

Aggress-ion *f.* (lt.) *v.* Anfall; —iv útočný P.; dorážívý, napadavý, naléhavý; —iver Charakter dorážívá popovaha P.; —or *m.* *v.* Angreifer.

Agha *m.* (türk.) *v.* Aga.

Aegide *f.* (gr.) záštita, ochrana.

Agilitas *f.* (lt.) živosť; zručnosť, hbitosť; (med.) hemzavosť M.; *con agilita* (it.) živě.

Aegilops *m.* (gr.) kozí oko, proval příoční (med.); 2. (bot.) mnohoštět.

Agio *n.* (it.) ažio *n.*, láže *f.*, nádavek (na penězích) P., nadplatek, příplatek, nadcenek; —*conto n.* účet nádavkový, ú. lážový T.; —tage *f.* ažiotáž (*f.*), směnářská (směneční) lichva P., T.; bursovní hry T.; nadsazování mince P.; —teur *m.* směnářský lichvář, bursovní hráč T.; —tiren hráti na burse; —zuschlag *m.* přirážka láže.

Agiren (lt.) jednati, provozovati, představovati; provázeti řeč hnutím těla n. pohyby (*instr.*) těla T.

Agit-ation *f.* popuzování, pobuřování P., znepokojování; podněcování lidu; —*ato* (it.) pohnutě, bouřlivě; —ator (-s, Mz. -en) *m.* (lt.) podněcovatel lidu; pobádač; popuzovač, -ovatel, pobuřovatel P.; —iren podněcovati, popuzovati, znepokojovati (lid atd.).

Aglei *f.* (Mz. -en) orlíček (bot.).

Agnat *m.* (lt.) příbuzný po otci P., příbuzný n. pokrevný po meči T.; —ion *f.* příbuzenství po otci P.

Agnition *f.* (lt.) poznání; výjev n. výstup poznání n. poznací T., v poznavací.

Agnom-en *n.* (lt.) příjmení druhé; —ination *f.* hra ve slovích T.

Agnosciren (e. Wahl) na vědomí přijmouti, schváliti, za pravé uznati; eine Leiche a. ohledáním mrtvolu poznati.

Agnus *m.* (lt.) beránek, jehně; **A.** **Dei** beránek boží.

Agomphosis *f.* (gr.) viklání zubů.

Agonie *f.* (gr.) umírání, smrtelný zápas (poslední tažení) M.

Aegophonie *f.* (gr.) kozí hlas, mekot, mekotavosť (med.).

Aegopodium *n.* kozí noha, bršlice (bot.).

Agraffe *f.* (fr.) spona; přezka.

Agrarisch (lt.) rolnický.

Agreabel (fr.) příjemný.

Agréage *f.* (fr.) dohodné *v.* Courtage.

Agresto *m.* (it.) šťáva z nezralých hroznů.

Agricultur *f.* (lt.) rolnictví; zemědělství; —chemie *f.* lučba rolnická n. hospodářská T.

Agrimon-ia *f.* (bot.) řepík, řepíček, utrobník (bot.); —*ieae pl.* řepíkovité (rostliny) T.

Agrionien *pl.* (gr.) sbírka hádanek.

Agronom (-s, M. -en) *m.* (gr.) roleznalec, znatel rolí; —ie *f.* roleznalství; —isch roleznalský, rolevědný.

Agropyrum *n.* (gr.) pýr (bot.).

Agrostemma *n.* (gr.) koukol (bot.).

Agrostis *f.* (gr.) chundelka, psineček (bot.).

Agrostologie *f.* (gr.) travoznalství.

Agrypn-ie *f.* (gr.) nespaní, bezsennosť, bezesnosť; —okoma *n.* (med.) ospalosť M.

Agtstein *m.* jantar *v.* Bernstein.

Agynie *f.* (gr.) bezženství.

Ah! *int.* ah! aha! aha!

Ahle (M. -n) *f.* šídlo, šidélko; —nförmig šidlovitý; —nmacher *m.* šídlař, šidlář.

Ahlkirsche *f. v.* Vogelkirsche.

Ahm (M. -en) *f.* okov, vědro; 2. hloubkoměr (u lodí).

Ahn (-en) *m.* praotec, předek rodinný; *pl.* —en praotcové, předkové.

Ahnd-bar káratelný, trestatelný; —en trestati, pokutovati koho P.; kárati; 2. *v.* Ahnen; —ung *f.* trestání P.; bei sonstiger A. pod skutečným trestáním, pod uvarováním pokuty P.

Ahne *f.* pramáti.

Aehneln mb. einem připodobiti se, -ovati se komu; —d připodobný, nápodobný, trochu podobný.

Ahnen etw. tušiti, předvídati co.

Ahnen-bild *n.* rodinný obraz; —register *n.* rodopis; —sitz *m.* sídlo rodinné, otcovské; —stolz *adj.* rodopyšný, pyšný na rod; A. *m.* rodopýcha, rodopyšenství; —tafel *f.* rodokmen předkův T., řada předkův.

Ahn-frau *f.* pramáti; —herr *m.* předek P., praotec.

Aehnlich (einem, einer Sache) podobný (něčemu, k něčemu); etwas ä. trochu podobný, nápodobný, připodobný; fast ä. skoro podobný; ä. sein podobati se čemu n. komu T.; ä. machen podobným učiniti, zpodobiti, podobniti, zpodobniti T.; ä. werden podobněti; er sieht sich nicht mehr ä. není už sobě podoben; —gleich shodný T.; —keit *f.* podobnosť, podoba; —keitszeichen *n.* podobnítko, znaménko podobnosti T.; —liegend stejnolehlý T.

Ahnung *f.* tušení, předtucha T.; leise A. slabé tušení, toucha.

Ahorn (-s, M. -e) *m.*, —baum *m.* javor *Acer platanoides*; A. gemeiner klen, klenka *Acer pseudoplatanus*; —en *adj.* javorový; klenkový; —holz *n.* javorové dřevo; —saft *m.* javorka, javorovka; —wald *m.* javoroví, javořina, javorník; —zucker *m.* javorový cukr.

Aehrchen *n.* klásek T.; —deckblätter *pl.* (bot.) pluchy T.

Aehre (M. -en) *f.* klas.

Aehren klasy sbírati; sich ä. (v. Getreide) metati se, klasy pouštěti, do klasů hnáti.

Aehren-deckblätter *pl.* plevy T.; —kranz *m.* věnec z klasův, věn. klasový; —lese *f.* sbírání klasův, klasobraní; —monat *m.* srpen *v.* August; —spitze *f.* osť, ostina, osina.

Aehrig klasatý, klasnatý.

Ai *m.* (zool.) lenochod, lenochodec T.

Aich-amt *n.* cejchovní úřad; —en znakovati, cejchovati; A. *n.* znakování, cejchování T.; —gebühr *f.* cejchovné (*n.*); —inspector *m.* cejchovní dozorce; —meister *m.* cejchmistr; —pfahl *m.* znakový n. cejchovní kůl, cejch T.; (Mühlb.) míra jezu, jezoměr, kámen T.; —zeichen *n.* cejchovadlo, znamenadlo.

Aide (ähd) *m.* (fr.) pomocník.

Aigrette *f.* (fr.) volavka stříbřitá; 2. zlatá jehlice s chocholem.
Air *n.* (fr.) tvářnosť, spůsoba, spůsobnosť; 2. píseň *v.* Arie.
Aja *f.* *v.* Aya.
Ajourniren (fr.) odročiti.
Akadem-ie *f.* (gr.) akademie T.; —iker *m.* akademik T.; —isch akademický T.; —ischer Senat akademický senát; —ischer Bürger akademický člen; —ist *m.* akademista.
Akampsie *f.* (gr.) tuhosť údův, ztuhlosť.
Akanthus *m.* (gr.) *v.* Acanthus.
Akathistos *m.* (gr.) chvalozpěv bohorodice.
Akatholisch (gr.) akatolický P., nekatolický.
Akazie *f.*, —nbaum *m.* akác, akácie *Robinia pseudoacacia*; —nholz *n.* dřevo akáciové.
Akelei *f.* *v.* Aglei.
Akiurgie *f.* (gr.) náuka o výkonech ranhojičských (chirurgických).
Akolasie *f.* (gr.) nezdrženlivosť.
Akoluth (-en) *m.* (gr.) akolyt.
Akme *f.* (gr.) špička; vrchol.
Akquisizion *f.* *v.* Acquisition.
Akro-amatisch (gr.) posluchatelský; —aterium *n.* posluchárna; —bat (M. -en) *m.* provazolezec; —polis *f.* (gr.) hořejší město (Vyšehrad); —stich *n.* krajeverší T., akrostich T.; —terien *pl.* akroterie T.; —tismus *m.* (gr.) vysokosměrnosť, vysokoběžnosť; 2. zdrojezpyt, původozpyt.
Akust-ik *f.* (gr.) sluchozpyt, sluchověda; zvukosloví T.; —isch akustický, zvukový T.
Akut (lt.) *v.* Acut.
Akyrologie *f.* (gr.) nevlastnomluv.
Akzie *f.*, **Akzion** *f.* *v.* Actie 2c.
al pari (it.) (kfm.) v rovni T.
Ala *f.* (lt.) křídlo; (bot.) rozpora.
Alabaster (-s) *m.* (gr.) úběl, alabastr; —bruch *m.* lom na úběl; úbělový lom; —brust *f.*, —busen *m.* fig. ňádra úbělová; —er *m.* úbělník; —hand *f.* fig. ruka alabastrová; —salbe *f* masť alabastrová.
Alabastrit *m.* alabastrovec, (alabastřec), paúběl.
Alabastrum *n.* (bot.) *v.* Blütenknospe. [(Bauk.) bludiště.
á la grecque (fr.) po řecku;
Alameda *f.* (span.) topolové stromořadí.
Alant (-s, M. -e) *m.* oman (Gewächs); 2. jesen, jelec (Fisch); A.- omanový; 2. jelcový.
Alarm *m.*, —e *f.* (fr.) poplach, pokřik do zbraně; A. schlagen bubnovati na poplach P.; in A. bringen, —iren zbouřiti, pobouřiti, poplašiti lidi; —platz *m.* zbrojiště; —schuß *m.* poplašný n. návěštný výstřel; —stange *f.* poplašná tyčka, návěštná tyčka; —uhr *f.* budíček.
Alauda *f.* (lt.) skřivan.
Alaun (-s) *m.* kamenec T.; ledek V.; gebrannter A. k. pálený T.; römischer A. k. římský T.; —beize *f.* mořidlo kamencové T.; —erde *f.* kysličník hlinitý T.; —gerber *m.* jirchář kamenečník; —hütte *f.* kamenečná huť; kamencovna; —ig kamenečný; —mehl *n.* mouka kamenečná T.; —salz *n.* kamenec; A. oktaëdrisches k. osmistěný T.; —schiefer *m.* břidlice kamenečná T.; —stein *m.* (chem.) kamenečník T.; —wasser *n.* kamencová voda; —werk *n.* kamencovna, kamenc. rna T. *v.* Alaunhütte.
Alba *f.* (lt.) říza (Priesterkleid).
Albatross (-es, M. -e) *m.* (Vogel) tohajka hýkavá.
Albern *adj.* pošetilý, zpozdilý; a. reden pošetile mluviti, žvastati, tlachati; —heit *f.* pošetilosť, pošetilství, hlupství.
Albin-ismus *m.* (lt.) bělenka od narození M.; *A. partialis* b. místní; *A. universalis* b. všeobecná; —o (M. -os) *m.* bělák.
Albit *m.* bělec, živec čtvrtihranolový T. *v.* Abular.
Albug-inea *f.* (lt.) bělina M.; blána bílá (na oku) T.; —o *f.* bělmo
Album (unv. M.) *n.* (lt.) album, památník, pamětná kniha, pamětné zá-
Albumen *n.* (lt.) bílek. [pisy.
Albumin *n.* (lt.) bílkovina T.; —ös bělečný, bílkovatý; —urie *f* močení bílkoviny (med.).

Alca *f.* *v.* Alk. [rychtář.
Alcalde *m.* (span.) vesnický sudí,
Alchem-ie, Alchymie *f.* alchemie, zlatodějství; —ist (=en) *m.* alchemista, zlatoděj; —istisch zlatodějský.
Alco *m.* (span.) divoký pes.
Aldea *f.* (span.) dvůr, popluží.
Alectorides *pl.* (zool.) kuroštihláci T. [ská M.
Aleppopustel *f.* neštovice alep-
Alexandriner (Vers) alexandrin T.
Alfabet *v.* Alphabet.
Alfanz *m.*, —erei *f.* pošetilství, titěrky, šašky *pl.*, halafance (*st.*).
al fresco (it.) *v.* Fresco.
Algarithmus *m.* (gr.) tvar početní, spůsob počítací T.
Algarothpulver *n.* prášek Algarothův T. **Alge** *f.* řasa.
Algebra *n.* (ar.) algebra, písmenopočtářství T.; počítání v písmenech; —isch algebraický T., písmenopočtářský; —ist (=en) *m.* algebraista (*m.*), písmenopočtář.
Algorithmus *v.* Algarithmus.
Alhidade *f.* (arab.) (astr.) alhidada T.; —nregel pravítko s průzory T.
Align-ement *n.* (fr.) účaří, včáření, vzetí do čáry T.; —iren v čáru pojmouti, do čáry vzíti, včářiti T.
Aliment *n.* (lt.) výživné P.; —ation *f.* výživa, dávání výživného P., T.; A. der Gattin und der Kinder výživa manželce a dětem P.; —ationsgebühr *f.* výživné; —iren vyživovati, dávati komu výživu.
a linea (lt.) z počátku řádky; *subst.* odstavec.
Aliquantisch nestejnodílný.
Aliquot několiký T.; —er Theil tolikátá částka P.; —isch tolikátý.
Alisma *n.* žabník (bot.); *—ceae* *pl.* (bot.) žabníkovité (rostliny) T.
Alizarin *n.* alizarin T.; mořenovina; —tinte *f.* inkoust alizarinový, i. mořenový.
Alk, —e (=en) *m.* alka (Vogel).
Alkali *n.* (arab.) žíravina, alkali T.; festes A. alkali stálé T.; flüchtiges A. a. těkavé T.; *pl.* —en žíraviny, alkalie T.; —metalle *pl.* kovy alkalické, k. žíravinné, žirokovy T.; —meter *n.* alkalimetr.

Alkal-isch alkalický, žíravý T.; žíravinný; —ität *f.* alkaličnosť, žíravosť T.; —oide *n.* *pl.* alkaloidy, žíraviny rostlinné. [vivo).
Alkanna *f.* (arab.), alkanna (bar-
Alkohol (=s) *m.* (arab.) líh T.; —ismus *m.* otrávení líhem M.; —messer *m.* lihoměr.
Alkoran *m.* (arab.) koran.
Alkoven *m.* (arab.) přístěnek, výpustek T., výstupek.
All *adv.* (alle): das Geld wurde alle (all) peníze došly, je po penězích; alle machen utratiti, vydati; das All veškerenstvo T.; všebytenstvo; vesmír; aller, alle, alles *adj.* všecek, všecka, všecko; veškeren, -ra, -ro; (vlt.) ves; all sein Geld všecky své peníze; mit aller Gewalt živou mocí, vší m.; aller Anfang ist schwer každý začátek je těžký; vor Allem, vor allen Dingen přede vším; alles in allem všecko všude, všeho všudy; bei alle dem, bei dem allen při tom všem, při všem tom; in aller Welt na celém světě.
alla minuta (it.) (kaufm.) drobně, podrobnu; *alla minuta* Geschäft drobný obchod, obchod podrobnu T.
Allanerkannt *adj.* vůbec uznaný.
Allantois *f.* (gr.) mázdra močová
Allarm *v.* Alarme. [M.
All-bereits *adv.* už, už docela; —da *adv.* zde, tuto. **Alle** *v.* Aller.
Allee *f.* (fr.) stromořadí, aleje.
Alleg-at *n.* (lt.) doklad; příloha T.; —iren přiložiti, připojiti.
Allegor-ie *f.* (gr.) jinotaj *f.* (jinovka) T., jinotajitelka; —isch jinotajný, alegorický T.; —ische Verzierung ozdoba alegorická T.; —isiren jinotajně co líčiti, alegorisovati T.
Allegro (it.) (mus.) vesele, bodře.
Allein *adv.* sám; samý, jediný; er a. weiß es on jediný to ví; a. *conj.* ale, však, než; —besitz *m.* samodržebnosť P.; —eigenthum *n.* (obj.) samovlastenství; (subj.) samovlastnictví P.; —friede *m.* zvláštní mír; —gesang *m.* samozpěv; —gespräch *n.* samomluva; —gewalt *f.* samomoc P.; —handel *m.* samopro-

dej P.; —heit *f.* jedinosť; —herrschaft *f.* samovláda P.; —herrscher *m.* samovládce P.; —ig jediný, samojediný, sám a sám; —rede *f.* samomluva; —selig machend samospasitelný, samospasný; —zahler *m.* samoplatce P.

Allemal *adv.* pokaždé; vždy, vždycky, kdykoliv; ein= für allemal jednou za vždy. [2. *v.* Allmende.

Allemande *f.* (fr.) německý tanec;

Allen-fällig, —fallsig možný (případ); *v.* Allfällig; —falls *adv.* na každý spůsob; třebas; snad.

Allenthalben *adv.* všady, všudy, všude. **Aller** *v.* All.

Allerbarm-end *adj.* všeslitovný; —er *m.* všeslitovník.

Aller-beste ddd. nejlepší, ze všech nejlepší; —christlichste (König) nejkřesťanštější (král); —dings *adv.* ovšem, ba ovšem, ovšem že; —durchlauchtigste ddd. nejjasnější; —erst *adv.* nejprvé, nejdříve; —getreueste ddd. nejvěrnější; —gnädigste ddd. nejmilostivější, všemilostivý; —größte ddd. největší. [držitel (Bůh).

All-erhalter *m.* všechovatel, vše-

Aller-hand *adv. v.* Allerlei; —heiligste ddd. nejsvětější; das —heiligste nejsvětější svátosť, velebná sv.; —höchste ddd. nejvyšší P.; (*v.* Gott) svrchovaný, nejsvrchovanější; =er Befehl nejvyšší rozkazP.;—höchstdieselben Jeho Veličenství P.

Allerlei *adj. indecl.* všeliký, všelikterý, všelijaký; A. *n.* všehochuť, směs; —gewürz *n.* chuť, všeho koření chuť, nové koření.

Aller-letzte ddd. nejposlednější; —liebste ddd. nejmilejší, rozmilý, roztomilý, přerozmilý; —maßen *adv.* zcela; —meist *adv.* na největším díle, z největší částky, nejvíce; —nächst *adv.* nejblíže, nejblížeji, podle; —nächste ddd. nejbližší, vedlejší; —schlimmste ddd. nejhorší; —schönste ddd. nejkrásnější, ze všech nejkrásnější; —seits *adv.* všudy, všude, na každém místě; kdekoliv; —unterthänigst *adv.* nejponíženěji; ddd. —unterthänigste nejponíženější P.; =er Vortrag nejponíženější přednešení P.; —wärts *adv.* všudy; —wegen *adv.* všudy; 2. na každý spůsob.

Allerwelts-bürger *m.* světoobčan; —mädchen *n.* obecná holka, veřejná holka. **Alles** *v.* All.

Alle-sammt *adv.* (*praep.*) všickni společně, všickni vesměs, vespolek; dohromady; —wege *adv. v.* Allerseits; —weile *adv.* právě nyní, v tu chvíli; a., —zeit *adv.* vždy, vždycky, pokaždé, každého času.

All-fällig *adj.* nahodilý, případný, snad nějaký, asi možný; jakýkoliv, kdykoliv; =er Kläger žalobce, ač jestli jaký P.; =e Gründe důvody, ač má-li kdo jaké P.; —farbig všebarevný; *adv.* všech barev; —gebietend vševládný; —gegenwart *f.* všudybytnosť, všudypřítomnosť; —gegenwärtig všudybytný, všudypřítomný; —geist *m.* všeduch; —gemach *adv. v.* Allmälig.

Allgemein *adj.* obecný, všeobecný T., povšechný; a. machen uvšeobecniti, upovšechniti, uveřejniti; =es Glied člen obecný T.; a. *adv.* vůbec T.; —heit *f.* všeobecnosť T., povšechnosť.

All-genüglich dostatečný, všemu vyhovující; —gewalt *f.* všemoc, všemocnosť, vševláda; —gewaltig všemocný; vševládný; —gewöhnlich zcela obyčejný, praobyčejný; —giltig obecně platný; vůbec platný; —giltigkeit *f.* platnosť všeobecná; —heil *n.* všehoj, obecný lék; —heit *f.* veškerosť; veškerenstvo; —herrscher *m.* vševládce; —hier *adv.* tady, tu, tuto, zde. [tina T.

Alliage *f.* (fr.) směs kovová, sli-

Allianz *f.* (fr.) spolek, jednota T.; úmluva, aliance. [*liage.*

Alligation *f.* (lt.) příměs; *v.* *Al-*

Alligator (=s) *m.* aligator, krokodil americký.

Alliir-en spojiti se, sjednotiti se, umluviti se; —ter spojenec.

Alliteration *f.* (lt.) přiliteření; souliternosť T.

Allium *n.* (lt.) česnek.

All-jährlich *adj.* každoroční, coroční; *adv.* každého roku, každým

rokem, co rok, každoročně; —kundiger *m.* vševěd, vševědec, všeumělec, všeznalec; —liebe *f.* všemilosť, všeláska; —macht *f.* všemohoucnosť, všemocnosť; —mächtig všemohoucí, všemocný; —machtswort *n.* všemohoucí slovo; —mälig *adv.* zlehka, znenáhla, ponenáhlu, zpovlovna, povlovně, pomalu; —mende *f.* (altd.) občina, pastviště.

Allochroismus *m.* (gr.) měňavost [barev.

Allocution *f.* (lt.) promluva papežská.

Allod, —ial *adj.* zpupný P.; neodvislý; a. machen zpupným učiniti; —gut, —ialgut, —ium *n.* zpupný statek P.; vlastní (nikomu nezávadný) st.; —ialität *f.* nepoplatnosť; nezávislosť; —isiren ein Gut vysvoboditi, propustiti statek z manství P.; —isirung vysvobození z manství P.

Alloi *m.* (fr.) zrno (mince).

Allong-e *f.* (fr.) nástavek, přívěsek; Wechsel-a. *f.* směnečný přívěsek P.; —iren (fr.) prodloužiti.

Allöosis *f.* (gr.) zjinačení T.; (med.) proměna zažitého pokrmu.

Allopathie *f.* (gr.) (med.) alopatie, léčba protipůsobivá.

Allotr-ia *pl. n.* (gr.) vedlejší věci. mimotiny; fig. nepříslušnosti; —iologie *f.* zacházka n. záběžka n. výchyl řeči T.

Alloxansäure *f.* kyselina aloxa- [nová T.

Allrune *f.* (vlt.) *v.* Alrune.

All-sehend *adj.* vševidoucí; der —sehende všev d; —sein *n.* všebytí; —seitig všestraný T.; -ge Vollmacht plnomocenství ode všech; —slaventhum *n.* všeslovanství; —sogleich *adv.* ihned; —täglich *adj.* každodenní, všední, obyčejný; *adv.* každého dne, každodenně; a. werden zevšedněti; *v.* Täglich.

Alltags *adv.* každodenně; —kleid *n.* všední šaty; —mensch *m.* všední člověk, všedník, obyčejník.

Allüberall *adv.* všude a všude. [T.

Allusion *f.* (lt.) narážka, narážení

Alluv-ion *f.*, —ium *n.* (lt.) náplav P.; náplava T., naplavenina; —ionsrecht *n.* právo k náplavu, právo náplavové.

All-vater *m.* všehootec; —verbreitet všude rozšířený; —vermögend všemohoucí; —vollkommen na nejvýš dokonalý; —waltend vševřídící, vševládný; —weise přemoudrý, všemoudrý; —weisheit *f.* -osť; —wissend vševědoucí; —wissenheit *f.* vševědoucnosť; —wisser *m.* vševěda; —wisserei *f.* vševědnosť.

Allyl *n.* (chem.) alyl T.

Allzeit *adv. v.* Allezeit.

Allzu *adv.* tuze, příliš; náramně, velmi; —früh příliš časně; —groß příliš veliký; —hoch příliš vysoký; —klein příliš malý; —schwer příliš těžký; —sehr převelice. přes příliš, přenáramně; —viel příliš, tuze mnoho, přemnoho; a. ist ungesund všeho moc škodí, co je moc, to je moc; —wenig příliš málo, tuze málo.

Alm, Alma *f.* (türk.) alma (míra na tekutiny).

Almagra *f.* (ar.) hněď španělská.

Alma mater (lt.) matka živitelka (fig. vysoké školy, universita).

Almanach *m.* (ar.) almanach, novoročník, novoročka; zábavník.

Almandin *m.* almandin (dalmatin) (drahý kámen).

Almansor *m.* (ar.) vítěz.

Almaria *f.* (lt.) almara, skříně. [ce.

Alme *f.* (ar.) alma, veřejná tanečni-

Almeidan *m.* (türk.) trh, tržiště.

Almenhütte *f.* salaš.

Almer *f.* almara.

Almosen *n.* almužna P.; A.- almužní; —amt *n.* almužní úřad; —beitrag *m.* almužna; příspěvek n. příplatek k almužně; —büchse *f.* almužní pokladnice, almužnice, schránka na almužnu; —geld *n.* almužna; —ier *m.*, —pfleger, —sammler *m.* almužník, sběratel almužny; —sammlung *f.* sbírka almužny; —stock *m.* schránka na almužnu.

Almukantharat *m.* (ar.) (astr.) kruh výšný T. [aloe, aloevina.

Aloë *f.* (Baum) aloevník; (Saft)

Alogie *f.* (gr.) nerozum.

Alopekie *f.* (gr.) (med.) pleš, plešina M. [mořanka.

Alose *f.* (Fisch) aleš, placka, pod-

Alp *m.* (med.) můra, dušení.

Alpaka *n.*, —schaf *n.* lamice; 2. A., —tibet alpaka; 3. A. (Metall-Composition) alpaka.

al pari (kfm.) v rovni T.

Alpdrücken *n.* můra, dušení, dus.

Alpe (Alp) *f.* hole, křím, alpa (hora); zu Alp fahren hnáti (dobytek) na horu.

Alpen *pl.* Alpy; —adler orel skalní; —bewohner Alpan; —glühen *n.* záře alpská, červánky horské; —hase *m.* bělák, zajíc horní; —hütte *f.* salaš; koliba; —jäger *m.* lovec alpský; —kalk *m.* vápenec alpský T., sitnovec; —könig *m.* Krakonoš; —land *n.*, —landschaft *f.* alpská krajina; —lied *n.* píseň alpská; —rose *f.* růže horská; —thal *n.* údolí alpské T.; —weide *f.* hole T., alpa; —wirthschaft *f.* salašnictví.

Alpfuss *m.* muří noha.

Alpha *n.* (gr.) alfa; A. und Omega alfa i omega, počátek i konec.

Alphabet (-s, M. -e) *n.* (gr. lt.) abeceda *v.* Abc; —isch abecední; a. ordnen spořádati dle abecedy, abecedně. [—hof *m.* salaš; bačovna.

Alp-hahn *m.* tetřev *v.* Auerhahn;

Alphus *m.* (gr.) oblitina, malomoc.

Alpmeister *m.* bača (*m. sl.*), mistr pastýřský. [Alpy.

Alporama *n.* alpovid, pohled na

Alprose *f. v.* Alpenrose.

Alquifuz *n.* (ar.) černidlo na brvy.

Alraun *m.* mandragora; mužíček.

Alrune *f.* (vlt.) věštkyně, věštice, kouzelnice (st. Němcův).

Als *cnj.* co, jak, jako; als Knabe co chlapec, jako chlapec; er starb als Christ umřel co křesťan; du thust, als kenntest du deinen Vater nicht děláš jako bysi svého otce neznal; 2. a. když; als ich in Prag war když jsem byl v Praze; ich war eben im Begriffe abzureisen, als ich deinen Brief empfing chtěl jsem právě odjeti, když jsem tvé psaní obdržel; als . . . so . . . kdy . . . tu . . .; 3. sobald als jak, hned jak, jak mile, jak náhle; sobald als möglich co nejrychleji, rychle jak jen možno; soeben als . . . právě když . . ., právě jakž . . .; 4. (mit Compar.) sie ist älter, als ich ona je starší než já, ona je mne starší; ich gebe dir mehr als ihm dávám ti více než jemu; haben ist mehr, als hätten lépe míti, nežli chtíti; um so mehr, als der Herbst herannahte tím spíše, že se blížil podzim; als wie (so wie) jako, jakoby; sowohl das, als auch jenes to i ono; a. jakož, jakožto; totiž; a. sonst jinak by, sice by; so weit a., so lange a. potud, pokud, potad, pokavad; zumal a. jelikož, zvláště když.

Als *m.*, Alse *f. v.* Alose.

Alsbald *adv.* jak, jak mile.

Alsdann *adv.* pak, tehdá, tehdáž, tehdy; alsdann erst teprv tehdy, tu teprv pak.

al segno (it.) k znamení.

Alsine *f.* (*A. media = Stellaria media*), Sternmiere ptačinec, kuří mor, kuří střevce (bot.); *—ae pl.* (lt.) ptačincovité rostliny T.

Also *adv.* (vlt.) takto; a. *cnj.* tedy, tehdy; —bald *adv.* ihned *v.* Alsbald.

Aelster *f. v.* Elster.

Alswie *cnj.* jako, jakoby.

Alt (*comp.* älter, *sup.* ddd. älteste) starý; dávný, dřevní, starobylý; starožitný, starodávný; (v. Kleidern) vetchý; ošumělý; sešlý; (v. Sitten *etc.*) zastaralý, bývalý, zašlý; er ist schon a. už je stár, a, o; wie alt ist er? kolik je mu let? er ist vier Jahre a. jsou mu čtyři leta; er ist fünf Jahre a. je mu pět let; 24 Jahre a. sein věku svého míti 24 leta P.; čtyři a dvadcet let v stáří býti, čtyr a dvadceti let stáří býti P.; ein —es Weib bába, stařena, stařice; ein —er Mann stařec, kmet; das —e staré, starobylé; es blieb alles beim —en zůstalo všecko jako bývalo; —er Mann (mont.) stařina, cech V.; *subst.* Jung und Alt staří i mladí. [hlas zpěvní.

Alt *m.* it. (*alto*) (Mus.) alt, vysoký

Altan (-s, M. -e) *m.* (im Hause) pavlač T.; výpustek; (im Garten) besídka T., altánek; —endach (Bauk.) střecha na besídce; st. pavlační T.

Altar (=s o. =es, M. =e) *m.* oltář, obětnice; A.= oltařní; —bekleidung *f.* přístroj oltářní; —bild *n.* obraz oltářní; —blatt *n.* oltářní stěna; —decke *f.* pokrývka oltářní, p. na oltář; —diener (=s) *m.*, —ist (=en) *m.* oltářník, mšář; —leuchter *m.* oltářní svícen; —stein *m.* kamenný oltář; —stück *n.* oltářní obraz; —tuch *n.* oltářní pokrývka.

Alt-backen staropečený, zatvrdlý; —berühmt staroslavný; —bestanden starodávný, od starodávna trvající; —binder *m.* bednář správkář; —böhmisch staročeský; —deutsch staroněmecký; —edel starošlechtický.

Aelteln, alten (alt werden) stárnouti. [výminek.

Altentheil (=s, M. =e) *m.* výměnek,

Alter ego (lt.) druhé já, samodruh, sám v druhé osobě; *altera pars* druhá strana (v rozepři).

Alter (=s, ob. M.) *n.* (überhaupt) věk, *pl.* léta P.; 2. stáří P., staroba, starosť; vetchosť; sešlosť; vor A. kindisch werden ve stáří státi se dětinským, vystařeti z rozumu; wie vor —s jako za starodávna, jako druhdy. **Aelter** starší *v.* Alt.

Alter-ation *f.* (lt.) rozčilení, pobouření; ulekání-se, zhrození-se; rozzlobení-se; vášnivý záchvat; —iren přejinačiti; rozčiliti se, rozzlobiti se.

Aelterlich rodičský, rodičovský, roditelský; =e Gewalt moc rodičův, m. roditelská P.

Aelter-mann *m.* starší, starosta; —mutter *f.* prabába. [ditelé.

Aeltern *pl.* rodiče, rodičové, ro-

Aeltern, altern stárnouti, stařeti.

Altern-ando (lt.) přeskáčkou, na přeskáčku T.; —*ans* střídavý T.; —ativ *adv.* střídavě T.; *adj.* vzájemný; —ative *f.* druhá možnosť, druhý možný prostředek; fig. obrat, nesnáz; —ation *f.* střídání mezi dvěma; (med.) mrazení; střídavka; —iren na přeskáčku po sobě jíti, střídati se T.; (med.) mrazení míti n. dostati; —irendes Fieber střídavka.

Aeltern-los bez rodičův; —paar (=s) *n.* rodiče *pl.*; —theil *m.* jeden z rodičův P.

Alters-klasse *f.* třída let P., třída dle věku T.; —morsch vetchý· a. werden vetšeti, zvetšeti, vetchým se státi; —schwach sešlý věkem P.; —schwäche *f.* sešlosť věkem, sešlosť stářím M.; —schwer *adj.* pro starobu obtížný; —stufe *f.* věk.

Alterthum (=s, M. =thümer) *n.* starý věk, starověk; starobylosť, starožitnosť T.; dávnověkosť.

Alterthüm-er *pl.* starožitnosti, starožitniny; —ler *m.* starožitnůstkář; —lich starověký, starožitný; st.bylý.

Alterthums-forscher *m.* starožitník; —forschung *f.* bádání po starožitnostech; —kenner *m.* znalec starožitností; —kunde *f.* starověda, náuka o starožitnostech T.; —stück *n.* starožitnina. [tolik.

alterum tantum (lt.) ještě jednou

Aeltervater *m.* praděd.

Alterweise *adv.* pro stáří, za příčinou stáří.

Altesse *f.* (fr.) Výsosť (Titel).

Aelteste ddd. nejstarší; der Ae. der Gemeinde starosta obce P.; der Gemeindeälteste starší obecní P.; —nrecht *n. v.* Majorat.

Alt-flicker *m.* správkář; (Schuster) příštipkář; (b. Schneider) záplatář; —förmig starotvarý; —gebacken zatvrdlý, staropečený; —geige *f.* bráč; —gesell *m.* starší tovaryš; (Müller) stárek; (Bräuer) podstarší; —gewohnt starozvyklý; —gläuber *m.* starověrec; —gläubig starověrecký; —graf *m.* starohrabě; —griechisch starořecký.

Althee *f.* (fr.=gr.) slez zahradní, slez růžový, slez vysoký, proskur, proskurník *v.* Eibisch.

Altheidnisch staropohanský.

Alther-gebracht staronavyklý, dle starého obyčeje; —kömmlich od starodávna. [roslavný.

Altherr *m.* radní pán; —lich sta-

Althing *n.* sněm.

Altimeter *n.* (lt.) výškoměr.

Altist (=en) *m.* altista (mus.).

Alt-kirchlich starocírkevní; —klug přemoudrý, moudrý nad svůj věk;

—knecht *m.* podstarší; —lapper *m.* příštipkář.

Alt-meister *m.* starší mistr, starší *m.*; —melk *adj.* (Kuh) starodojný, prvodojný; —modisch staromodní, starosvětský; —mutter *f.*, —mütterchen *n.* babička, stařena, stařenka, staruška; —schlüssel *m.* altový klíč.

Alt-stadt *f.* staré město; —städtisch staroměstský; —üblich dle starého zvyku, od starodávna obyčejný; —ung *f.* (mont.) stařina, cech V.; —vater *m.* děd, dědeček; —väterisch starobylý, starosvětský, starověký, pradědovský; -es Wesen starosvětství; —vettelisch starobabský; —vordern *pl.* *v.* Ahnen; —wasser *n.* staré řečiště; starý potok; —weibersommer *m.* babí leto.

Aludel (M. -s) *m.* (fr.) cedidlo, čistidlo. [k. pálený.

Alumen *n.* (lt.) kamenec; *A. ustum*

Alumi-a *f.* (lt.) *v.* Alaunerde; —ate, —nate *pl.* hlinitany T.; —nium, —um *n.* hliník T.; —umoxyd kysličník hlinitý n. aluminitý T.; —niumfeder *f.* péro aluminové.

Alumn-at *n.*, —*eum* *n.* (lt.) alumnát, pěstovna (pro duchovní), semeniště, seminář; —aticum *n.* dávka k alumnátu, k semináři kněžskému P.; —us *m.* (M. -en) pěstěnec duchovní.

Alva *f.* (türk.) alva, turecký med; —verkäufer *m.* alvář.

Alveol-ar (lt.) sklípkatý, ložnatý; —arkrebs (med.) rak sklípkovitý M.; —ar-Zahntropfen kapky podzubničné; —us *m.* (lt.) lůžko (zubní) M., zubnice.

Alvus *f.* (lt.) život, podbřišek.

Alysis *f.* (gr.) úzkosť, nepokoj.

Alyssum *n.* tařice (bot.).

Am = an dem *v.* An.

Am *f.* míra původní, základní, cejchovka *v.* Ame, Ohm.

amabile *adv.* (it.) (mus.) líbezně.

Amalgam-a *n.* (ar.) amalgama, varmužka zlatnická; —iren amalgamovati, ortutiti, portutiti, nartutiti něco T.; pevně spojiti; —irhütte *f.*, —irwerk *n.* amalgamovna T.

a manco (it.) (*n.*) schodek.

Amant (-en) *m.* milovník, kochánek; —e *f.* milenka.

Amanuensis *m.* (lt.) právnický písař, amanuensis.

Amaranth *m.*, —e *f.* (gr.) laskavec (bot.); —aceae *pl.* (lt.) laskavcovité (rostliny) T.

Amar-elle *f.* amrhele, amarelka; —*ezza* *f.* (it.) hořkosť, trpkosť; *con a.* hořce (mus.); —in *n.* (lt.) hořčina.

Amateur *m.* (fr.) milovník.

Amatorium *n.* (lt.) nápoj lásky.

Amaurosis *f.* (gr.) černý oblak (na oku) M.

Amazone (M. -n) *f.* amazonka, mužatka; —nkleid *n.*, —ntracht *f.* oděv amazonský; —nkönigin *f.* královna amazonek.

Ambar *n.* (türk.) sklad zboží kupeckého.

Ambassad-e *f.* (fr.) vyslanství, velevyslanství; —eur *m.* (fr.) velkovyslanec, velevyslanec *v.* Botschafter. **Ambe** *f.* dvojina T.

Ambidexter *m.* (lt.) obouručka, oběnák.

Ambigu-ität *f.* (lt.) obojetnosť T.; —us obojetný, dvojsmyslný T.

Ambilogie *f.* (gr. lt.) dvojsmyslnosť. [klášterní.

Ambit *m.* ochoz, okolní chodba

Ambitiös *adj.* (lt.) ctižádostivý.

Amblé *m.* (fr.) mimochod, trojchod (u koní).

Amblo-ma *n.*, —sis *f.* (gr.) potracení (med.). [slabozrakosť M.

Amblyopie *f.* (gr.) tupozrakosť,

Ambo *pron.* (lt. und it.) oba; (Lotterie) ambo, výhra dvou čísel.

Ambon *m.* (gr.) kazatelna; řečniště.

Amboss (-sses, M. -sse) *m.* kovadlo, kovadlina; (im Ohre) kovadlinka; A.- kovadlinový; —schmied *m.* kovadlinář, nákovář V.; —stock *m.* nákovník V., nákovadelník, podkovadelník; špalek pod kovadlem T. V.

Ambra, Amber *m.* ambra, dobrovoň.

Ambrosia *f.* (gr.) bohokrmě, pokrm nebeský, ambrosie; —*ceae* *pl.* (lt.) řepeňovité (rostliny) T.

Ambul-ant *adj.* (lt.) putující; —anz *f.* (fr.) polní nemocnice.

Ambul-ation *f.* (lt.) docházka (d. nemocného o radu) M.; —iren přecházeti sem a tam; procházeti se.
Ame, Aeme *f.*, Amm *n.* míra *v.* Am, Ohm.
Ameise (M. -n) *f.* mravenec *Formica.*
Ameisen- mravenčí; —bär *m.* mravencojed; —ei *n.* mravenčí vajíčko; —fänger *m.* mraveník; —haufe *m.*, —nest *n.* mraveniště; —löve *m.* mravkolev; —säure *f.* kyselina mravenčí T.; —saure Salze mravenčany T.
Amelioriren (lt.) zlepšiti, opraviti [co.
Amelmehl *n. v.* Kraftmehl.
Amen! (hebr.) staň se, budiž, zajisté, amen!
Amend-ement *n.* (fr.) opravný návrh, podnávrh; A. eines Gesetzvorschlages oprava, opravení n. napravení navrženého zákona P.; —iren poopraviti.
Amenorrhöe *f.* (gr.) (med.) bezčmýrnosť (nedostatek nemoci ženské).
Amentia *f.* (lt.) nesmyslnosť.
Amentum *n.* (bot.) kočička, jehněd T.
Amethyst (-en, M. -en) *m.* (gr.) amethyst, upřen (Min.).
Ametrie *f.* (gr.) nepoměrnosť.
Amiant (-s) *m.* osinek, horní len.
Amidon *n.* (lt.) škrob, moučka škrobová T.; —säure *f.* kyselina amidová T.
Ammann *m.* (in der Schweiz) *v.* [Amtmann.
Amme (M. -n) *f.* (Ammel, Aemmel *f.*) kojná.
Ammen kojnou býti, za kojnou sloužiti; —lohn *m.* mzda kojné, kojenská mzda.
Ammer *f.*, —ling *m.* strnad *Emberiza.*
Ammoniak (-s) *n.* (gr.) čpavek T.; —alaun kamenec amoniakový T.; —hütte čpavkovna, čpavkárna; —salz čpavková sůl; —seife mýdlo amoniakové T.
Ammon-it *m.*, —shorn *n.* amonit (zkamen.).
Ammonium *n.* amonium T., čpavina.
Ammunition *f. v.* Munition.
Amnesia *f.* (gr.) bezpamětí, bezpamětnosť, nepaměť; mdlá paměť.
Amnest-ie *f.* (gr.) odpuštění a zapomenutí (trestu); milosť; —iren milosť uděliti někomu; —irt werden milosť obdržeti; —irung odpuštění (a zapomenutí) P.
Amnion *n.* (gr.) mázdra zárodková, mázdra ovčí (anat.).
Amor *m.* (lt.) milek (myth.); —etchen *n.* bůže (, ete *n.*); —*oso* (it.) srdečně, něžně, laskavě.
Amorph (gr.) beztvarý Š., beztvárný T.; —ie *f.*, —ismus *m.* beztvarosť Š., beztvárnosť T.; —ozoa *pl. n.* mořské houby *pl.* T., beztvarníci.
Amorti-ren, —siren (e. Urkunde) umořiti (umrtviti) listinu P.; —sirter Schein mrtvý, umořený list P.; —sation *f.*, —sirung (der Urkunden) úmor, umoření listin P.; A. (med.) umrtvení; —sationsfond *m.* fond amortisační, f. umořovací; —sationskassa *f.* pokladnice ke splácení dluhův, pokl. splacovací.
Amour *m.* (fr.) láska, milůstka.
Amoviren (lt.) odstraniti, vzdáliti.
Ampel *f.* lahvice na olej; lampa; kahan.
Ampelideae *pl.* (bot.) révovité [(rostliny) T.
Aemper *m.* čber.
Ampfer (-s) *m.* šťovík *v.* Sauerampfer.
Amphib-ium *n.* (gr.) obojživelník; *pl.* —ien obojživelní T.
Amphibol *m.* (min.) augit klonodělný T.; —ia *f.* obojetnosť, dvojsmyslnosť; dvojitosť, obojmluv; —it *m.* jinorazovec.
Amphi-brachys *n.* (Vers) mezidlužka D.; —dsalze *pl.* soleje, soli obojné T.; —*gastrium* *n.* (bot.) přílístek T.; —genspath lávovec T.; —logia *f.* hádka; odpor n. nesrovnalosť v řeči; —macer *m.* (Vers) mezikratka D.; kretická stopa T.
Amphitheat-er *n.* (gr.) okrouhlice, okoličné n. okrouhličné divadlo; —ralisch okrouhličný.
Ampli-ativum (lt.) *f.* zhrubělé (slovo) T.; —fication *f.* provedení, vyvedení, rozvedení, rozvádění, rozvod; šíření, rozšíření, rozvinutí T.; —ficiren provesti, vyvesti, rozvesti, rozváděti, šířiti, rozšířiti, rozvinouti

něco T.; —*ssimus* (Titel der Prälat.) nejváženější; —tude *f.* (fr.), Schwingungsweite (phys.) rozkyv, šířka n. dálka rozchvěvu T.

Ampulla *f.* (lt.) blabuně (bot.) T.; 2. nízká bandaska *v.* Ampel.

Amputation *f.* (lt.) uřezání, úřez, odnětí, utětí údu; —smethode *f.* obyčej ujímací; —sstumpf *m.* pahýl, kyml, e, kymla.

Amputiren (lt.) uřezati, odníti úd.

Amsel (M. -n) *f.* kos *Turdus merula.*

Amt (-es, M. Aemter) *n.* úřad P.; Kraft meines —es mocí svého úřadu; hinsichtlich einer Sache das A. handeln v příčině některé věci říditi dle úřadu P.

Aemtchen *n.* úřádek.

Amt-haus *n.* úřad, úřední dům; —iren úřadovati; —irung *f.* úřadování; —leute *pl.* úřadníci.

Amtlich, ämtlich úřední; *adv.* úředně P.; -es Gebiet úřední obor P.; úř. působnosť; Umfang des -en Gebietes meze úředního oboru, úřední působnosti P.; -e Abschrift úřední přepis P.; -e Ausfertigung úřední učinění spisů, úř. sepsání něčeho.

Amt-mann *m.* správce úřadu (úředník); —männin *f.* správcová (úředníková); —manns-| správcovský; —mannschaft *f.* správcovstvo.

Amts- úřední P.; úředničí; —abschrift *f.* úřední přepis P.; —bezirk *m.* úřední obvod P.; úřední okres; —blatt *n.* úřední list P.; —bruder *m.* spoluúředník; —candidat *m.* žadatel úřadu; —correspondenz *f.* úřední dopisování P.; —diener *m.* úřední služebník P., úřední sluha; —erinnerung úř. připomenutí, úř. vysvětlení P.; —frequenz *f.* navštěvování úřadu; —führung *f.* úřadování P., vedení úřadu P.; —gebäude *n.* úřad, úřadovna, úřední stavení; —gebühr *f.* úředné, úřední poplatek; —geheimniß *n.* tajnosť úřadu, t. úřední P.; —geschäft *n.* úřední práce, řízení; —handlung *f.* úřadování, úřední řízení P., úř. jednání; die A. hat statt zu finden řízení má před se jíti P.; das Gesuch wird zur A. zugestellt žádosť se dodává k úřednímu řízení P.; —individuum *n.* úřední osoba P.; —instruction *f.* návod k úřadování, naučení pro úřad; —lehen *n.* úřední manství P.; —locale *n.* úřední místnosť P.; úřadovna, úřad; —platz *m.* úř. místo P.; —protocoll *n.* úřední protokol P.; —rang úř. řád, stupeň, posloupnosť úředního důstojenství P.; raum úřední prostor, úřední místo P.; —requisiten úř. potřeby P.; —robe *f.* úřední šuba; —sache *f.* úř. věc, úř. záležitosť P.; —schranken úř. zábradlí, přehrada P.; vor den A. před zábradlím; fig. před soudem P.; —schreiber *m.* úřední písař; —siegel *n.* úřední pečeť P.; —sitz *m.* sídlo úřadu P.; s. úřední; —stelle *f.* úřad, úřední místo; —stube úřední světnice; —stunden *pl.* hodiny úřední; —styl *m.* sloh úřední T.; —tag *m.* den úřední, den úředního řízení P.; —thätigkeit úřední činnosť P.; —übergabe *f.* odevzdání úřadu P.

Amtsucht *f.* chtivosť úřadu, dychtivosť po úřadě.

Amts-verlust *m.* ztráta úřadu P.; —verrichtung úřední konání P.; úř. úkon; —verwaltung *f.* vedení n. spravování, správa úřadu, úřadování; —verweser *m.* zástupce v úřadě P.; —vollzieher *m.* vykonavatel úřední; —vorsteher *m.* představený úřadu; von —wegen z úřadu, z povinnosti úřadu P., úřadem, z moci úřadu, úředně; —wirksamkeit *f.* úřední působení P.; —zeugniß *n.* úřední vysvědčení P.

Amulet *n.* (lt.-ar.) amulet, návěsek (na hrdlo), líbátko.

Amus-ant (fr.) zábavný; —ement *n.* (fr.) zábava; —iren einen baviti koho.

Amygdal-eae *pl.* (lt.) broskvovité (mandlovité) T.; —*in* *n.* mandlovina; —*us* *f.* Mandelbaum mandlovník.

Amyl *n.* amyl; —*on*, —*um* *n.* (gr.) škrobovina T.

An *prp. cum dat.* na; u, při; po; v; an der Wiese na louce; an

der Grenze na hranici; an der Thür u dveří; an der Brust u prsu; an einer Sache arbeiten pracovati o něčem; die Reihe ist an dir je na tobě; die Sache an und für sich věc sama v sobě; reich an Verstand velmi rozumný; reich an Gütern bohatý na statky; an der Stimme erkennen poznati po hlase, z hlasu; er starb an der Schwindsucht umřel na souchotiny; am Abende na večer, u večer, pod večer; am Tage ve dne; am Mittwoch ve středu; *cum acc.* na; v; an die Grenze na hranici; an die Tafel schreiben na tabuli psáti; an den Bettelstab bringen na mizinu přivesti; an Herrn M.. (Aufschrift) panu M.. (schlecht na pana M.); ein Bote an mich posel ke mně; an die Arbeit ku práci; bis an den Berg až k vrchu; sich an einen Stein stoßen o kámen se udeřiti; er stellte sich an die Spitze des Heeres postavil se v čelo vojska; an sich na se, na sebe P.; etw. an sich bringen něco na sebe přivesti P.; etw. an sich lösen výplatou na sebe něco přivésti P.; an sich ziehen na sebe přivésti, za sebou potáhnouti P.; bis an den Tod až do smrti; von Morgen bis an den Abend od rána až do večera.

An *adv.* od; vedle, při, u; na; asi, okolo; es sind an zehn Jahre je tomu asi deset let; von heute an ode dneška; von nun an od nynějška; Berg an do vrchu, na horu; Himmel an k nebi; an! (wohlan!) nuže!

Ana *prp.* (gr.) k; vzhůru; (Apoth.) obého rovně, každého rovně, rovné váhy, rovné míry, rovnou měrou.

Ana-baptismus *m.* novokřtěnství; —baptist (-en) *m.* (gr.) novokřtěnec; —basis *f.* (gr.) postup k výšinám; (med.) postup nemoci; *—cephalaeosis f.* (gr.) ohlavení částek T.; —choret (-en) *m.* poustevník; —chronismus *m.* mýlka n. chyba v letočtu, opačný letočet, sčasí, sčasnosť, časoblud T.; —chronistisch sčasný T.; —diplosis *f.* zdvojení T.; —dosis *f.* (gr.) (med.) zážev, chod zažívací; —glyphen, —glypten *pl.* vydaná práce, vydané obrazy n. figury T.; —gogie *f.* (gr.) nadšení; —gramm (-s, M. -e) *n.* (gr.) přestavení liter; nápis n. básnička s přestavením liter T.

Anähnlichung *f.* spodobnění T.

Anakoluthon *n.* (gr.) protisled, změtená vazba, výšin z vazby T.

Anakonda *f.* (zool.) hroznejš obrovský.

Ana-könose *f.* (gr.) podání k soudu, porada T.; —kruse *f.* předrážka T.

Analcim *m.* (Min.) puchavec krychelný T.

Ana-lekten *pl.* (gr.) sbírka, snůška T.; výpisky; —lemma *n.* (gr.) vzpřímení; (astr.) svor n. zvířetník v slunečních hodinách.

Analog (gr.), —isch obdobný, podobný, nápodobný T.; pravidelný T., analogický; —ie *f.* podobnosť, podobenství P.; obdoba, období, obdobnosť T.; —ium *n.* stolek k předčítání (ve chrámě); —on *n.* obdoba, obdobné T.

Analy-se *f.* (gr.) rozbor T., rozbírání; chemische A. rozlučování, lučební rozklad; directe A. přímý rozbor T.; indirecte A. nepřímý r. T.; organische A. ústrojný r. T.; —siren rozebrati, rozbírati; rozložiti na částky, rozčlánkovati; chemisch a. rozlučovati; —tiker *m.* analytik, rozborník, rozběratel; —tisch rozborný, analytický; -e Geometrie měřictví rozborné T.; -e Chemie lučba n. chemie rozborná.

Anämie *f.* (gr.) bezkrevnosť *f.*, bezkrví *n.*, nedostatek krve (med.).

Anamorphose *f.* (gr.) lichotvar T.

Ananas (unv. M.) *f.* ananas, bohokrm (bot.); —baum *m.* ananasník; —birn *f.* ananaska.

Anandrie *f.* (gr.) nemužnosť.

Anapästus *m.* (Versm.) anapest, dvojkratidlužka D.; —phora *f.* opakování začátku T.; —plasis *f.* (gr.) upravení zlomené kosti.

Anarch-ie *f.* (gr.) bezvladí, bezvláda P.; anarchie; —isch bezvládný; —ischer Zustand bezvládnosť P.; —ist (-en) *m.* anarchista, rozbrojník.

Anasarka *n.* (gr.) vodnatosť kožní (med.).

Anästhes-ie *f.* (gr.) bezcitnosť, bezcitenství; necitelnosť; —irendes Mittel lék citelnosť odnímající.

Ana-strophe *f.* (gr.) převrácení, převrat T.; —thema *n.* kletba, vyloučení z církve.

Anatherin *n.* anaterin; —mundwasser *n.* anaterinová vodička do úst.

Anatom (-en) *m.* anatom *m.*, pytvec, pytvač, pytevník; —ie *f.* pytva (pitva) T., rozbírání těla; A., —iezimmer *n.*, —ischer Saal, —isches Theater pytevna, pytvárna; —iker (-s) *m.* *v.* Anatom; —iren pytvati; —isch pytevní; —ist (-en) *m.* *v.* Anatom.

Anatrope *f.* (gr.) obrat; (med.) zvrat žaludka, vrhnutí.

Anbahnen proraziti dráhu.

Anbannen einen očarovati, okouzliti koho.

Anbau (-es) *m.* začetí stavby; vzdělávání pole; nasetí, nasázení, sazba, sadba; A. osada *v.* Colonie; A. přístavek T., přístavba; přistavení, nast.; —en začíti stavěti, budovati; sázeti, osazovati; vzdělávati, těžiti; das A. *v.* Anbau; —er *m.* vzdělavač, -avatel; osadník; —lich vzdělavatelný, těžebný.

Anbefehl *m.* *v.* Befehl; —en einem etw. přikázati něco P. *v.* Befehlen; 2. *v.* Empfehlen, Anempfehlen.

Anbeginn (-es) *m.* počátek *v.* Beginn, Anfang; im A. na počátku; v novotě. [těle nechati.

Anbehalten na sobě podržeti, na

Anbei *adv.* (vlt.) vedle; *v.* Zugleich.

Anbeissen mh. zakousnouti se, zahryzti se; bráti (o rybě, když se na udici chytá), chapnouti; etw. a. nahryzti; zahryzti; nakousnouti, zakousnouti.

Anbelang; in A. *v.* Anbetracht, Ansehung; —en (einen, ihn, mich, dich 2c.) týkati se, dotýkati se něčeho; was mich —t co se mne týče.

Anbellen einen na někoho štěkati; *fig.* dorážeti, sápati se na koho.

Anberaumen eine Frist dáti lhůtu P.; eine Tagsatzung a. položiti, ustanoviti stání P. [pahorek.

Anberg (-es, oh. M.) *m.* návrší;

Anbet-en einen klaněti se komu, vzývati, velebiti koho; modliti se ke komu; někoho ctíti. kořiti se někomu; zbožňovati někoho; sein Liebchen a. milence své se kořiti; —er *m.* ctitel, kořitel, velebitel; klanitel, vzyvatel, zbožňovatel; nápadník.

Anbetracht *f.* zření k něčemu; in A. einer Sache v příčině, s strany, co se dotýče nějaké věci, prohlédajíc, hledíc k nějaké věci P.; —en *v.* Betrachten.

Anbetreffen *v.* Betreffen.

Anbetung *f.* klanění-se, vzývání, velebení, ctění, zbožňování; —swerth, —swürdig velebení hodný.

Anbiegen připojiti.

Anbiet-en einem etw. podávati někomu něco, nabízeti, nabídnouti komu co T.; sich a. podávati se komu k čemu P., nač, nabídnouti se, nabízeti se k čemu; einen Eid a., sich zu einem Eide a. podávati se, nabízeti se k přísaze P.; eine Sicherheit a. podati, podávati jistotu P.; —er *m.* podatel, -avatel, nabízeč; —ung *f.* podání, -ávání, nabídnutí P.; nabízení; *v.* Anbot.

Anbildung *f.* *v.* Suffix T.

Anbinden přivázati, uváz., zavázati, přidělati; einen an seinem Geburtstage a. vázaného komu dáti; den Kaufmann a. dlužen býti kupci; mit einem a. s kým se hádati, přítí.

Anbiss (-sses, M. -sse) *m.* nahryznutí, nakousnutí; náhryzek, příhryzek; vnada, nástraha.

Anblasen einen dýchati, dechnouti, dmychnouti na něco, foukati na koho, nač; vanouti; den Ofen a. (hütt.) pustiti V.; die Farben des Gemäldes sind wie angeblasen barvy obrazu jsou jako vdechnuté; das A. dýchání, dmychání nač, přidmychání, podmuch, výdmuch.

Anbleken, anblecken einen zuby štěřiti, zuby ceniti na někoho.

Anblick (-es, oh. M.) *m.* pohled, vzhled, vzezření, pohledění, spatření, podívání, vidění, shlednutí; —en einen pohleděti, vzezříti, popatřiti na koho n. nač; das A. *v.* Anblick.

Anblitzen einen očima na někoho zablysknouti.

Anbohren navrtati; ein Faß a. navrtati sud, načíti sud.

Anbolzen (b. Zimmerl.) přivrtati T.

Anborden *v.* Entern (Schiff).

Anbot (=es, M. =e) *n.* podání, nabídnutí, nabídka T.; rozkaz, nařízení, poručení; A. bei Licitationen podání P., nabídka; —steller *m.* podatel, podavatel.

Anbraten etw. připeci něco.

Anbrausen mf. přihlučeti, s hukotem přijíti; einen a. osopiti se na koho.

Anbrechen etwas nalomiti něco; herum a. oblomiti; Bier od. Wein a. (anfangen es auszuschenken) načíti (pivo n. víno); a. mf. nalomiti se, zalom. se; blížiti se; rozednívati se, svítati, zasvítávati; der Tag bricht an dní se, rozednívá se, zasvítává; die Nacht bricht an připozdívá se, šeří se, tmí se, smrká se; noc se blíží; angebrochener Knochen kosť nalomená, nedolomená.

Anbremsen (mech.) přiškrtiti V.

Anbrennen etw. napáliti; zapáliti; rozpáliti, zanítiti, roznítiti; die Speise a. připáliti jídlo; mf. připáliti se, přismouditi se, přibouditi se, přismahnouti, přismažiti se.

Anbring-en einem etwas donesti, přinesti, zanesti něco; a., an etw. bringen natáhnouti, vtáhnouti, vznesti, navlíci něco nač; wo etw. a. vměstiti, vmístiti kam; an einem Orte a. umístiti, vpraviti něco někam; eine Treppe a. schody vystaviti; a., anwenden užiti, upotřebiti čeho; ein Factum, einen Umstand a. (anzeigen) oznámiti, přednesti, předložiti něco P.; ein Gesuch a. podati k někomu žádosť, vznesti něco na koho P.; a., ansuchen vyhledávati, žádati čeho P.; a., unterbringen zaopatřiti někoho; seine Waare gut a. zboží dobře odbyti; —er *m.* donosič, donašeč; udavatel, žalobník; —ung *f.* přinešení; přednešení, přivedení čeho na koho; žádosť P.

Anbruch (=s, M. Anbrüche) *m.* nalomení, zalomení; ulomení; odlom, zálom, nálom, odlomek; početí, zač., povstání; A. des Tages svítání, úsvit; A. der Nacht soumrak, smrkání; A. (Beginn des Verderbens) nákaza, porušení, nahnilina; A. (mont.) ruda nadražená V.; einen A. machen rudu nadraziti V.

Anbrüchig nahnilý, natuchlý, porušený, nakažený; a. werden tuchnouti; —keit *f.* natuchlosť.

Anbrühen etwas připařiti, nap.

Anbrüllen einen zařičeti na koho.

Anbrüsten ein Bohrloch, einen Schuß (mont.) přirobiti na díru, zasekati plošku V.

Anbug *m.* (Kanzleisp.) příloha.

Anceps (lt.) obojetný T.; *a. vocalis* obojetná samohláska, obojetnice T.

Anchovis *m.* (fr.) anšovka (rybka).

Ancienneté *f.* (fr.) staršinství, přednosť dle stáří.

Ancora! (it.) ještě jednou!

Andacht (ob. M.) *f.* pobožnosť; zbožnosť, nábožnosť T.; nábožné rozjímání.

Andächt-elei *f.* nábožnůstka, pobožnůstka, pobožnůstkářství; —eln pobožnůstkovati.

Andachtgebietend svatovážný, k pobožnosti pobádající.

Andächt-ig nábožný, pobožný, zbožný, bohomyslný; —ige Betrachtungen anstellen o nábožných věcech (o Bohu) přemýšleti n. rozjímati; —ler *m.* pobožnůstkář, nábožníček, svatoušek.

Andachts-buch *n.* kniha nábožných rozjímání; —eifer *m.* horlivosť v pobožnosti; —ort *m.* posvátné místo; —übung *f.* cvičení v pobožnosti.

Andalusit *m.* (Min.) andalusec T.

Andämmen zaraziti, zastaviti vodu.

Andante (it.) (mus.) zvolna, klidně.

Andantino (it.) (mus.) trochu zvolna.

Andauer *f.* trvalosť; —n mh. stále trvati.

an dem *prp.* na; 2. *adv.*; es ist an dem! jest tomu tak!

Andenken (-s, ob. M.) *n.* (A. an etw.) památka P.; paměť; zum A. na památku; in gutem A. v dobré paměti; im frischen A. v čerstvé paměti.

Ander, ddd. —e *adj.* druhý; ein —er jiný, někdo jiný, jinaký; onaký; —lei *adj.* jinaký, jiného druhu; —mal *adv.* jindy, jindá, podruhé, v jiný čas, v jinou chvíli; ein a. někdy jindy.

Aendern etwas jinačiti, zjinačiti, přejinačiti něco, měniti, změniti, proměniti něco, předělati něco; die Kleidung ä. převléci se; es läßt sich nicht ä. nedá se to změniti; není tu pomoci.

Andern-falls, —theils *adv.* jinak, jináče; —wegs *adv.* jinudy, jinady, jinou cestou, jinou stranou.

Anders *adv.* jináče, jinak; ihr werdet das ganz a. finden uhlídáte, že tomu docela jinak; nirgend a. nikde jinde; nicht a. ne jinak, ne jináč; wenn a. jestliže, kdyby; —denkend jinak smýšlející.

Anderseitig *adj.*, anderseits *adv.* s (z) druhé strany P., s (z) jiné strany, na druhou stranu.

Anders-gesinnt jinomyslný; —gestaltet jinaký; —gläubig jinověrý; —gläubiger jinověrec; —wo *adv.* jinde, na jiném místě, někde jinde; —wodurch *adv.* někady jinady; někudy jinudy, jinou cestou; —woher *adv.* od někad jinad, odjinud, odjinad; —wohin *adv.* někam jinam.

Anderthalb (*num.*) půl druha, půl druhého, půldruhé.

Aenderung *f.* jinačení, zjinačení, měnění, změnění, měna, změna; proměna; tägliche A. proměna denní T.

Ander-wärts *adv. v.* Anderswohin; —weitig *adj.* jinaký; další; -e Auslagen jin rozličná vydání; a. *adv.* jinak, jinakým spůsobem.

Andeut-en etw. znamenati, naznamenati, vyznamenati; navrci, lehce namítati, povrchně se čeho dotknouti T.; a. (zu verstehen geben) na rozum dáti T.; a. (skizziren) naznačiti T.; —er *m.* označovatel, vyznamenavatel; —ewort *n.*. *v.* Geschlechtswort; —ung *f.* naznamenání, dotknutí; (graph.) naznačení T.

Andichten einem etw. na koho co vymysliti; jmd. ein Verbrechen a. vymysliti na koho zločin P.

Andonnern einen zahřmíti na někoho. **Andorn** *m.* jablečník (bot.).

Andorren mf. přischnouti.

Andörren přisušiti.

Andrang (-es, ob. M.) *m.* nával (*m.*); dotírání, dorážení, vtírání-se, tlačení-se, nátisk; útok, úprk; dav; A. des Blutes nával krve; A. der Fluten nátok.

Andrängen etwas přitlačiti, přitisknouti, přimačkati, přivaliti; sich haufenweise a. shrnouti se nač.

Andreaskreuz (-es, M. -e) *n.* kříž svatoondřejský, kříž španělský (X).

Andreh-en etw. přitočiti, přikroutiti, přisoukati; —er *m.* přisukovač.

Andring-en auf etw. mf. dotírati, dorážeti, tlačiti se na koho; tříti se, vtírati se do čeho; —end dotěravý, dotěrný, dorážlivý; —er *m.* dotěrač, dorážeč.

Androh-en einem etw. (einem den Tod a.) hroziti, vyhrožovati někomu čím, pohrůžky komu činiti P.; —ung *f.* hrožení, vyhrožování komu čím (na př. trestem) P., vyhrůžka.

Androïde *f.* (gr.) loutka; samohybec.

Andro-mania *f.* (gr.) zmužtělosť, mužechtivosť; —phobia *f.* štítění-se mužských.

Andruck (-es, M. —drücke) *m.* přítisk, přítištěk, přítlaček; —en, andrücken přitisknouti; přitlačiti, přimačkati; die Haut a. spučiti kůži; sich zärtlich a. přituliti se; —er *m.* přitiskovač. [se k něčemu.

Anducken sich an etwas přikrčiti

Andurch *adv.* (vlt.) tudy; tím.

Aneifer-n einen zu etw. povzbuditi, -zovati, podněcovati někoho k něčemu P., pobídnouti, pobízeti, pobádati; —ung *f.* pobídka, pobídnutí, pobízení, pobudka.

Aneign-en einem (oder sich) etwas osvojiti, přivlastniti si, přiosobiti si něco; —ung *f.* osvojení T.

Aneinander *adv.* k sobě, na sebe, v hromadu, spolu; —fügen spolu, v hromadu spojiti, k sobě připojiti; —gränzen mezovati, stýkati se; —reihen řaditi, stavěti n. postaviti k sobě n. vedle sebe, seřaditi, v řady dáti, v řady uvesti n. přivesti T.

Anekdote (M. -en) *f.* (fr. gr.) anekdota T., příhůdka, propovídka; —nbuch *n.* sbírka n. kniha anekdot, anekdotář.

Anekeln mh. ošklivití se, zošklivití se, hnusiti se, znechutiti se komu.

Anelektrisch (gr.) anelektrický T.

Anemo-graphie *f.* (gr.) větropis; —logie *f.* větrosloví, větroznalství; —meter *n.* větroměr T.

Anemone *f.* (gr.) větrnice, zavilec, pohoněnka, větrná růžička, větrný kvítek (větrokvítek).

Anemo-pathie *f.* (gr.) větroléčba, vzducholéčba; —skop *n.* větrohled, větrník, větroměr.

Anempfehlen *v.* Empfehlen.

Anenergie *f.* (gr.) nečinnosť.

Anerb-e (M. -en) *m.* nejbližší dědic; —en zděditi.

Anerbiet-en einem etw. nabídnouti, podávati, podati; A. *n.*, —ung *f.* nabídnutí, podání P., podávání.

Anerie *f.* (fr.) oslovství.

Anerkenn-en etw. znáti se k něčemu P.; uznati něco T.; eine Urkunde a. znáti se k listině P.; eine Forderung für richtig a. uznati pohledávanosť za pravou P.; ein Kind für ehelich geboren a. uznávati dítě za manželsky splozené P.; anerkannt uznaný; —end uznalý; —enswerth uznání hodný; —er *m.* uznavatel; —tniß *f.* poznání něčeho, seznání, uznání; —ung *f.* uznání čeho; volle A. úplné uznání P.; A. znání-se k čemu V.; přiznání-se k čemu; dem Angeschuldigten etw. zur A. vorlegen obviněnému něco předložiti, zdali se k tomu zná P.; —ungsgeld *n.* přiznatné [*n.*

Anerle *f.* babyka (bot.).

Anerschaff-en einem etw. přitvořiti; *adj.* vrozený; das —ensein vrozenosť; —ung *f.* přitvoření.

Anervie *f.* (gr.) ochrnutí nervů.

Anesie *f.* (gr.) úleva v nemoci.

Anessen sich najísti se.

Anethum (gr.) kopr *rst.*

Anetika *pl. n.* (gr.) prostředky konejšivé, tišivé. [dmutí tepny.

Aneurysma *n.* (gr.) výduť, na-

Anfabeln einem etw. nabájeti komu něco.

Anfächeln etw. váti n. povívati nač vějířem, větříček nač dělati.

Anfach-en (das Feuer, die Flammen) rozdmýchati, rozdýmati, roznítiti; fig. vzbuditi; —er *m.* rozdmychovač; fig. podněcovatel.

Anfädeln na nit navleci, nadíti.

Anfahen *v.* Anfangen.

Anfahr-en mſ. přijeti; zu Wasser a. připlaviti se, připlouti někam; bei einem Freunde a. u svého přítele se zastaviti; a. vjeti do čeho; übel a. oder ankommen zle pochoditi n. pořiditi; (mont.) lezti n. slezti do dolu, sl. dolů V.; das Erz a. nadraziti, dosáhnouti V.; einen a. osopiti se, utrhnouti se na koho, vyjeti na koho; —end osoplivý, vadivý; —er *m.* osoplivec; —geld (mont.) *n.* začátečné; —schacht *m.* vchodná šachta.

Anfahrt *f.* příjezd, přijížďka, připlavení, příplav; (mont.) lezení, slezení do dolu, slezení dolů V.

Anfall (-s, M. Anfälle) *m.* nápad, pád na něco, napadení, napadnutí; A., Angriff útok, nájezd; dorážka; gewaltsamer A. gegen eine Person násilný útok na osobu P.; A. von einer Krankheit záchvat, uchvácení, napadení; A., Erbes-a. nápad; A. eines Vermögens an jmd. nápad majetnosti na někoho P.; A. (mont.) hnání V.; —en mſ. padnouti, napadnouti nač; durch Todesfall a. připadnouti, dostati se (dědictvím); einen a. dotírati, dorážeti, udeřiti na koho, obořiti se na koho; padnouti na koho; —sgeld *n.* nápadné (, ého *n.*); —srecht *n.* nápadní právo.

Anfang (-s, M. Anfänge) *m.* začátek, počátek, početí, počinek T.; aller A. ist schwer každý začátek jest těžký; am A. na počátku; vom A. z počátku; A. (Ursprung) původ T.; erster A. prvopočátek T.;

(oft wird der A. einer Handlung durch die Vorsylbe roz- (roze-) gegeben, z. B. der A. des Schreibens rozepsání); —en etw. počíti, začíti něco; die Schicht a. (mont.) začíti, zaraziti V.; was ist da anzufangen? co tu počíti? čeho se tady chytiti? a. mh. nastati, vzniknouti, počíti; (wird a. mit andern Zeitwörtern verbunden, so wird es sehr oft durch eine von den Vorsylben roz, na, za, po, vy und andere gegeben; z. B. warm zu werden a. oteplívati se; zu faulen a. nahnívati).

Anfänger *m.* začátečník, *v.* Anstifter, Urheber; A. (mont.) *v.* Anfangsbohrer; —ei *f.* začátečnictví; —in *f.* začátečnice; —mäßig *adj.* začátečnický; *adv.* po začátečnicku; —schaft *f.* začátečnictví.

Anfänglich *adj.* počáteční, začáteční; —er Rest (Rechn.) zbytek z předešlého účtu; a. *adv.* z počátku, z prvu.

Anfangs *adv.* z počátku, na počátku; A.- počáteční, začáteční, začátečný, počátkový; —bohrer *m.* (mont.) zavrtovák V.; —buchstabe *m.* začáteční n. velké písmeno T.; —geschwindigkeit *f.* rychlost počátečná T.; —glied *n.* (math.) začáteční člen T.; (metr.) předstopí T.; —gründe *pl.* počátky; základy T.; —punkt *m.* (math.) začátkový bod T.; —reime *pl. m.* rýmy začátečné T.; —versuch *m.* první pokus; —wort *n.* slovo začáteční; —zeile *f.* první řádka.

Anfärben etw. obarviti, pobarviti.

Anfass (-sses) *m.* (der Kettenbrücke) záchyt; —bar záchytný; úchopný; an zwei Orten a. dvoujetný.

Anfassen etw. uchytiti co, uchvátiti co, chopiti se, uchopiti se čeho, popadnouti něco.

Anfaulen mf. ohníti, nahníti, zahníti, přihníti, zaležeti se; angefault nahnilý.

Anfecht-en einen bojovati proti komu, dotírati n. dorážeti na koho, odpor někomu činiti n. vésti, odporovati, odpírati komu, příti se s kým; popírati něčeho; ein Urtheil a., einen Rechtstitel a. odporovati něčemu (rozsudku atd.), popírati něčeho, nárokem něco stíhati P.; er läßt sich nichts a. nic ho netrápí; angefochtene Gründe popírané důvody *pl.*; angefochtener Bescheid sporný výměr, odporný v., zamítaný n. odmítaný výměr; —end odporující; ponoukavý; —er *m.* odpůrce; odpěrač; ponoukač; popuzovatel; —ung *f.* odpor, odpírání, popouzení; A. der Zeugen nařknutí svědkův.

Anfeilen etw. napilovati něco.

Anfeind-en einen nepřáti někomu, sočiti na koho; einen bei jemand a. osočiti, osočovati koho u koho; —er *m.* osočovatel, sok; —ung *f.* nevražení, zanevření, sočení na koho; osočování koho.

Anfertigen etw. něco udělati, zhotoviti.

Anfesseln einen od. etw. připoutati, pouty přikovati, ukovati koho.

Anfeucht-en etw. navlažiti něco T., svlažiti, navlhčiti, omočiti; —ende Mittel (med.) léky navlažovací M.; —pinsel *m.* navlhčovací, navlažovací štětka, navlažovačka; —ungsgrube *f.* (Papiermühle) navlhčovací káď.

Anfeuern podpáliti, zapáliti, zanítiti; fig. einen a. pobádati, podněcovati koho.

Anfirnissen natříti něco fermeží.

Anflammen opáliti; fig. *v* Anfeuern.

Anflattern třepetaje na něco vraziti; angeflattert kommen přitřepetati se.

Anflechten etw. připlesti; naplesti nač.

Anflecken etw. přištipkovati, dáti přištipek.

Anfleh-en einen (Gott) vzývati, snažně prositi (Boha); —er *m.* vzyvatel.

Anfliegen mf. přiletěti někam; vletěti nač, v letu do něčeho vraziti; (v. Waldbäumen) nasíti se.

Anflicken etw. an etwas přilátati, nalátati, našiti; fig. sich a. *v.* Anhängen.

Anfliessen (an etw.) mf. přitéci, přitékati, připlývati.

Anflössen (Holz) připlaviti (dříví); (v. Wasser) naplaviti, nanositi; angeflößtes Erdreich v. Anfluß.

Anflug (-es, ob. M.) m. nálet; A. des Holzes náseva, záseva, mlází.

Anfluss (-sses, ob. M.) m. přítok; 2. A., angeflößtes Erdreich náplav, nános.

Anforder-n žádati, pohledávati čeho na kom; —ung f. pohledávání, žádání čeho na kom P.; pohledávka T.; A. (rechtlicher Anspruch) právo k něčemu P., půtah; A. des Dienstes to, čeho služba žádá; auf eine Sache A. machen táhnouti se nač; pohledávati, žádati něčeho na někom P. T., v. Anfordern; —ungsatz m. (Heischesatz) věta žadací; požadek T.

Anfractus m. (lt.), Windung zátočka, závitek T.

Anfrage f. dotaz P., dotázka T.; optání; poptávka; eine A. stellen dotázku činiti, dotazovati se T.; A.- dotazovací P.; —kanzlei f. dotazovna P., doptavárna, poptavárna; —n bei jmd. um etw. zeptati se, optati se, poptati se, otázati se někoho nač; —protokoll n. dotazovací protokol P., poptavárna; —r m., —steller m. poptavač, dotazovač, tazatel.

Anfressen etw. něco nahryzti, nakousnouti.

Anfrieren mf. přimrznouti; namrz.; a. machen přimraziti; angefroren přimrzlý, nam.; das Angefrorene námrazek, přímrazek.

Anfrischen etw. osvěžiti, občerstviti; (chem.) obživiti V.; einen a. povzbuditi, pobídnouti.

Anfug-e f., eine beigefügte Schrift přípojek, příložka; —en přidražiti, drážkou spojiti, slinovati.

Anfüg-en etw. připojiti, přiložiti; přispůsobiti; sich a. přiléhati; – ung f. (grm.) přisutí, přísuvka T.

Anfühlen v. Befühlen.

Anführ-en etw. jmenovati, vyjm., vyčísti, položiti T.; přivesti, uvoditi, uvozovati, klásti něco T.; aus einer Schrift a. uváděti, uvesti; Urkunden a. přivesti, předložiti listiny P.; die Ursache a. příčinu klásti T.; Gründe für etw. a. klásti n. vesti důvody T.; ein Beleg a. dokládati se čeho T.; Thatsachen a. přednesti příběhy; ein Regiment a. vesti pluk; ein Heer a. vojsko vesti; a., hintergehen navesti, zavesti koho; zu Wagen a. přivezti; —er m. návodce; vůdce, náčelník vojska; —ung f. uvádění, přivádění, přivedení, předvedení, uvozování; doklad; jmenování, vyčtení, výčet T.; vedení (vojska); —ungszeichen n. znaménko uvozovací n. dokladací (husí nožičky) T., uvozovka.

Anfüll-en etw. mit etw. naplniti, doplniti; doliti; sich a. (vom Rade) naliti se V.; —ung f. naplnění, dolívka. [voz; náplavka V.

Anfurt (M. -en) f. příplav, pří-

Angabe f. udání čeho, vyjevení čeho o něčem P.; oznámení; donešení; laut A., nach A. dle udání, jak udáno; eidliche A. v. Manifestationseid P.

Angaff-en etwas oder einen zevlovati nač n. na někoho; —er m. zevel, zevloun.

Angarien pl. (gr.-lt.) služebnosť n. poddanosť přípřežná.

Angebäude (-es, unv. M.) n. přístavek, vedlejší stavení.

Angeb-bar určitelný, stanovitelný T.; —en etw. mh. oznámiti, ohlásiti; udati; ein Vermögen a. vyjeviti majetnosť P.; eine Urkunde als bedenklich a. udati listinu za vadnou P.; den Ton a. zvuk dáti, uhoditi; fig. slovo vésti; a. předložiti, navrhnouti; einen a. udati co na koho, donesti co o kom; Ursachen a. příčiny udati, uvesti; (Kartensp.) dáti, rozdati, začíti dávati; a. (mont.) ukázati V.; —er m. udavač P., donašeč; —erei f. udavačství; —erisch donášivý, udávavý.

Angebinde n. vázané, vázaníčko.

Angeblich adj. domnělý; adv. dle udání, jakož se udává P.

Angeboren přirozený T., vrozený; přirodilý P. T., od narození; nicht a. po narození.

Angebot (-s, M. -e) n. podání, podávání, nabídnutí T. [nosť.

Angeburt f. přirozenosť, vroze-

Angedeihen lassen mh. udělati, propůjčiti, učiniti.

Angedenken n. v. Andenken; das bleibt lange im A. to se dlouho pamatuje; es ist noch im frischen A. je to ještě v čerstvé paměti.

Ange-drückt přitlačený, přitisklý T.; —eignetheit f. přisvojenosť T.; —erbt zděděný; —fochten v. Anfechten; —griffen dotknutý; dojatý.

Angehäng-e n. závěsek, přív.; —te Maschine (mech.) stroj přistrkovací V.

Angehäufe n. v. Aggregat.

Angeh-en einen um etwas žádati koho zač, ž. čeho na kom, domlouvati se k někomu oč, hleděti k někomu oč P.; dožádati se někoho, dož. se čeho na kom, při kom P.; den Schuldner zur Unterschreibnng a. žádati dlužníka za podpis P.; einen mit einem Ansuchen, einer Bitte a. k někomu se utéci n. uchýliti n. obrátiti s žádostí, s prosbou; a. mſ. (v. Wilde) namítnouti se, naskytnouti se; a. začíti, poč.; začíti se; týkati se koho; so weit es a. wird pokud to bude možno, pokud to půjde; die Sache geht jmd. an věc někoho se týče P.; das geht mich nichts an po tom mi nic není; das geht noch an to ještě ujde, uchází, to je ještě tak tak; das Obst geht an ovoce nahnívá; das Fleisch geht an maso slizne; das Haus ist angegangen dům chytil, vzňal se; —end nastávající, začáteční; podrůstající, budoucí.

Angehör (-s, ob. M.) n. příslušenství; náležitosť; jmění; einem etw. zum A. geben dáti komu co na srozuměnou.

Angehör-en einem mh. náležeti, příslušeti komu; sich selbst a. svým býti; a. (mit jmd. verwandt sein) býti příbuznými n. svými; sie gehören einander an jsou svoji; —ig náležící, náležitý; příslušný; ein —iger eines Landes, einer Gemeinde příslušník některé země, obce P.; die —igen příbuzní; čeleď; meine —igen moji domácí, pokrevní.

Angeiologie f. (gr.) v. Angiologie.

Angel (M. -n) f. udice; (Thürangel) stěžeje; —band n. stuha.

Angeld n. závdavek P.; A. geben zavdati komu peníze.

Angelege n. v. Rockenstock.

Angelegen příležitý; sich a. sein lassen dáti si na práci, dáti si na čem záležeti, dbáti oč; fig. ucházeti se oč; —heit f. záležitosť; in A. dessen v příčině toho; —tlich snažný, úsilný; a. bitten snažně prositi; —tlichster Wunsch nejsnažnější přání, nejvroucnější přání.

Angel-eisen n. udice; —er m. udičník.

Angelernt přiučený.

Angel-fischer m. udičník; —fischerei f. rybářství udičné, lov udicí, rybaření udicí; —haken m. udice.

Angelika f. (gr. -lt.) angelika, andělika rstl.; —saure Salze pl. angelikany T.; —säure f. kyselina angeliková T.

Angeln na udici chytati n. loviti (ryby); fig. nach etw. a. dychtiti po něčem, něčeho žádostivě hledati.

Angelob-en einem etw. slíbiti, přislíbiti, zasl., přiříci něco někomu P.; připověděti; Stillschweigen a. přislíbiti tajnosť, přislíbiti že chce tajnosť zachovati P.; die Pflichten des Vormundes, des Bürgers a. přislíbiti, že chce plniti povinnosti poručnické, měšťanské P.; bei Treu und Glauben etw. a. přislíbiti něco na svou víru, na svou česť a víru, na svou víru a duši P.

Angelöbniss f. vn.

Angelobung f. připovědění, připovídání, přiřknutí, přiříkání P., přislíbení, zaslíbení; slib, přípověď P.; zur A. der Bürgerpflichten erscheinen přijíti k učinění n. vykonání slibu měšťanského; —sdekret n. slibný list, záslibný list; A. der Vormünder list n. dekret slibu poručnického P.

Angelolatrie f. (gr.) ctění n. vzývání andělů.

Angel-platz m. místo, kde se loví na udici (udičné loviště); —ruthe f. udiliště, prut k udici, udičný prut; —schnur f. žínka, vlas, udičnice; —weit adv. (von Thüren) do kořán, do kořen.

Angemessen *adj.* (a. einem) (v. einer Sache ɔc.) slušný, příslušný, příměrný T., přiměřený, příhodný; přístojný; *adv.* přiměřeně; —heit *f.* přiměřenosť.

Angenehm *adj.* (einem) příjemný, libý T., lahodný; 2. (annehmbar) berný; a. werden zpříjemněti; es ist mir sehr a. je mně velmi milo.

Angenommen přijat, a, o, ý; a., daß... dejme tomu, že..., připusťme n. položme, že... T. *v.* Annehmen.

Anger (-s, unv. M.) *m.* pažiť, *pl.* dráhy; *v.* Rain; *v.* Schindanger; A.- pažitní.

Ange-schossen postřelený; das —schwemmte náplava T.; —sehen *adj.* vzácný, vážený; für etw. a. werden pokládán býti zač, platiti zač; —sessen *v.* Ansässig.

Angesicht *n.* obličej, tvář; im A. (*c. gen.*), —s *adv.* (*c. gen.*) vůči, před...; a. aller Menschen přede všemi lidmi.

Ange-spann *n. v.* Gespann; —sprochen oslovený T. (*lp.* ke komu se promluvilo); —stammt přirozený P, vrozený, dědičný; zděděný; —than oděný; —wachsen přirostlý; —wäge (—wege) *n.*, —wehre, —weihe, —wiege *n.* (mech.) zhlaví V.; —wandt, —wendet užitý, potřebovaný T.; —wöhnen einem etwas zvykati koho nač; navykati, přiv. koho čemu n. nač; učiti koho k čemu; —wohnheit zvyk, návyk, zvyklosť, navyklosť, přivyklosť, uvyklosť; —wohnt, —wöhnt zvyklý, navyklý, přivyklý, uvyklý; —wöhnung *f.* přivyk, návyk T., zvyknutí, navyknutí, přivyknutí, uvyknutí. [ný, příhodný.

Angezeigt naznačený T.; vhod-

Angi-ektasie *f.* (gr.) zacpání cev M.; —emphraxis *f.* rozšíření cev M.

Angiessen etw. naliti, přiliti; sletovati, přiletovati; der Rock ist wie angegossen kabát je jak by jej ulil; fig. einen a. oklevetiti koho.

Angift *f.* (vlt.) závdavek *v.* Angeld.

Angina *f.* (lt.) záškrt (med.) *v.* Bräune.

Angio-graphie, —logie *f.* (gr.) cevopis; —rrhagie *f.* krvácení cevy; —tis *f.* zánět cevy (med.); —tomie *f.* rozříznutí cevy.

Angion *n.* (gr.) céva, ceva.

Anglaise *f.* (fr.) anglický tanec.

Angleichung *f.* (v. Lauten) zestejnění T.

Angli-cismus *m.* anglicismus, zvláštnosť anglického jazyka; —kanische Kirche anglikanská církev, anglická církev.

Anglimmen mſ. vzníti se, zažehnouti se. [přistříhnouti.

Anglisiren anglisovati, koni ocas

Angoscioso (it.) úzkostlivě, tesklivě (muſ.).

Angränz-en mh. mezovati s čím P., hraničiti s čím; —end pomezní, mezující, pohraničný; vedlejší P., sousední; *pl.* die —enden okolní P.; —er *m.* soumezník, soused.

Angreif-en etw. uchopiti, uchytiti, popadnouti, lapiti, pol. něco, uchopiti se, uchytiti se něčeho; jmd. a. útok na koho učiniti; sáhnouti na koho P.; jmd. durch eine Schrift a. dotýkati se koho spisem P.; den Feind a. uhoditi, udeřiti na nepřítele, učiniti útok na nepřítele; fremdes Gut a. na cizí statek sáhnouti; die Ehre a. cti něčí se dotknouti, na česť něčí sáhnouti, na cti koho uraziti; das greift die Augen an to uráží oči, to kazí oči; ein Urtheil, eine Meinung a. odporovati něčemu P. *v.* Anfechten, Bestreiten; eine Arbeit a. chopiti se práce, dáti se do práce; er weiß die Sache nicht anzugreifen neví jak do toho; a. (v. Krankheiten od. anstrengenden Arbeiten) schvátiti, seslabiti; (von Arzneimitteln) působiti, účinkovati, pracovati; —end urážlivý, dor.; dojímavý, důtklivý; útočný; —er *m.* chytač, lapač; útočník, dorażeč, uchvacovač; —lich úchopný.

Angrenzen *v.* Angränzen.

Angriff (-s, M. -e) *m.* lapení, polapení, uchopení; (mil.) útok, napadnutí, napadení; feindlicher A. útok, udeření, náběh; A. mit Worten dotýkání P. *v.* Bestreitung; einen A. thun udeřiti nač, útok učiniti, útokem nač hnáti; A. der

Ehre uražení na cti; A., das Anhaken záčep; A. (Anfang) počátek; etw. in A. nehmen počíti n. začíti něco, ujmouti se čeho, chopiti se čeho (díla).

Angriffs- útočný; —bündniß *n.* jednota k útoku; —linie *f.* úmezí k útoku naznačené; —punkt *m.* (mech.) bod dojmutí, bod silou puzený T.; (milit.) místo k útoku naznačené, cíl útoku; —waffe *f.* útočná zbraň; —weise *adv.* útokem, v útoku.

Angst *f.* (von der M. nur der 3. Fall gebräuchlich; in Aengsten, zu Aengsten ꝛc.) úzkosť, tesknosť, tesklivosť, sevřenosť; A. haben, in Aengsten sein v nesnázích býti; a. *adv.* teskno, tesklivo, těžko, úzko; mir ist a. mně je úzko; einen a. machen strachu komu nahnati, sklíčiti koho, do úzkosti koho přivesti n. vehnati; —ausruf *m.* úzkostný výkřik; —geschrei *n.* úzkostný křik; —gewimmer *n.*, —gewinsel *n.* úzkostlivý nářek; —haft *v.* Aengstlich.

Aengstig tesklivý, úzkostný; —en einen soužiti, sužovati, trápiti koho; —er *m.* sužitel, sužovatel.

Angstkind *n.* mazlíček, mazáně, dítě úzkostlivě chované.

Anguilla *f.* (lt.) úhoř *v.* Aal.

Anguis *f.* (lt.) had; *A. fragilis* slepýš.

Aengstlich úzkostlivý, tesklivý, teskný; —keit osť.

Angst-mann *m.* popravce, kat; —ruf *m.* úzkostlivé volání; —schweiß *m.* pot úzkosti, pot z úzkosti; —voll úzkostlivý, přeúzkostný; —zerrissen úzkostí rozervaný n. zničený.

Angulus *m.* (lt.) úhel.

Angurie *f.* (it.) dýně hranatá (hranodýně).

Angürten etw. připásati, upásati.

Anguss (-sses, M. Angüsse) *m.* přiliv, přílivek.

Angustus (lt.) úzký, těsný; —*um* *n.* nesnáz, těžkosť.

Anhaben něco na sobě míti (k. p. šaty); einem etw. a. míti na koho s vrchu, s kopce.

Anhacken etw. naseknouti, -ati; mit der Grabhacke a. přikopati.

Anhaften mh. na čem lpěti, pněti, vězeti; čemu náležeti.

Anhägerung (Wasserb.) nános T.

Anhäkeln etw. přiháčkovati, uháč.

Anhaken etw. přihákovati; (Seew.) přihákovati, zah.; das A. záčep.

Anhalftern ohlávku dáti; za ohlávku přivázati.

Anhalt (-s, oh. M.) držadlo, držátko; *v.* Anhaltung; —en etw. přidržeti, přidržovati; a., aufhalten zadržeti, -ovati T., zastaviti; einen Sträfling a. zadržeti, jmouti trestníka P., zatknouti; jmd. in Arrest a. držeti koho ve vězení, věziti koho P.; jmd. zur Zeugenschaft a. přidržeti, připraviti koho k svědčení P.; ein Gut, eine Waare a. (durch Verbot) staviti, obst. zboží P., zboží zadržeti T.; die Schnur a. (mont.) založiti V.; die Stimme a. hlas zadržovati pomocí zubů T.; um etw. a. ucházeti se oč; um eine Braut a. ucházeti se o nevěstu; halt an stůj! a. trvati, dodržeti V.; das hält (dauert) lang an to trvá, to drží dlouho; sich an etw. a. držeti se zač, opírati se oč; —end trvalý, trvanlivý; ustavičný, stálý, neustálý; —ender Regen dlouhotrvající dešť; —er *m.* zadržovač; zádržka; —haken *m.* (mech.) padka, základka, žabka V.; —sam *v.* Anhaltend; —seil *n.* provaz n. lano přidržovací, vazák; —spunkt *m.* opora; pravidlo, to čím se kdo řídí, čeho se někdo drží P.; (mont.) místo založení V.; A. zur Nachforschung příčina, důvod k pátrání po něčem P.; —ung *f.* držení, přidržení; zadržení; zastavení; zatknutí; připravení, -ování; ucházení-se oč; opírání-se oč.

Anhanden *adv.* k ruce.

Anhang (-es, M. Anhänge) *m.* přívěsek, dokladek T.; A. (Beisatz) přídavek, doložení P.; doložka T.; A. eines Buches připojek, přídavek ku knize; A. eines Testamentes *v.* Codicill; A. (Nebenlage) příloha P.; im A. přílohou (přiloženo) P.; mit einem A. s přídavkem, s doložením; A. *v.* Nachtrag; A. (die Anhänger) přívrženstvo P.; einen großen A-

haben mnoho následovníků n. přívrženců̊v míti; sich A. machen mnoho lidu po sobě obrátiti; A.- závěsný; —en mh. přiléhati, lnouti k čemu; držeti se, přidržeti se koho, přivinouti se, přilnouti ke komu.

Anhäng-en etw. přivěsiti, zavěsiti, připojiti (z. B. eine Null a. math.); připnouti; přidati něco k něčemu; einem etw. a. navěsiti komu čeho, všecko někomu podstrčiti; fig. ublížiti komu, uraziti koho; sich an etw. a. přidržeti se, přichytiti se čeho; připnouti se, zavěsiti se, přivěsiti se k čemu; sich an jmd. a. zavěsiti se na koho, přivinouti se ke komu; fig. přidržeti se koho, přichytiti se někoho; bei —ender Streitsache pod trvající pří, pod zašlou pří P.; —er *m.* přívrženec, sstoupenec; die Anhänger přívrženstvo; —ig *adj.* chytavý, chytlavý; a. sein přináležeti; a. vor Gericht vznešený na soud, soudu přednešený n. předložený k soudu potažený, před soud přišlý; die Sache ist schon beim Gerichte a. ta věc je už u soudu; vor Gericht a. werden přijíti před soud, zajíti před soudem P.; eine Untersuchung gegen jmd. a. machen vzíti koho u vyšetřování P.; —ige Untersuchung trvající vyšetřování P.; beim Gericht —iger Prozeß pře u soudu zašlá; —lich přítulný, oddaný; keit osť.

Anhangmässig *adj.* přídavečný, jako v přídavku.

Anhäng-sel (-s, unv. M.) *n.* přívěsek, závěsek, přílepek; *v.* Angehänge; A. an der Peitsche šrondlík; —ung *f.* přivěšení; (gram.) přisutí, přísuvka T.

Anhauch (-es, oh. M.) *m.* nádech, přídech; —en einen od. etwas nadechnouti, dychnouti nač; váti nač.

Anhauen etw. naseknouti, natíti co; ein Gehölz a. načíti paseku, (mont.) začíti kopati.

Anhäuf - eln (ökon.) nakopčiti; —en etw. nahromaditi co, nahrnouti, nakupiti, navršiti, shromážditi; sich a. množiti se; —ung *f.* nahromadění; nakupení; A. von Consonanten (grm.) shluk n. sběh souhlásek T.

Anheb-en etw. zdvihnouti, nadzdvihnouti, pozdvihnouti; začíti; počíti, začátek vzíti; strhnouti se (o větru); —er *m.* začínač, -atel.

Anheft-eln, —en etw. přišiti, přivázati, připojiti, přidělati.

Anheilen přihojiti, přiceliti; mf. přihojiti se, přiceliti se, zaceliti se.

Anheim *adv.* domů; —fallen připadnouti, přijíti, někomu se dostati; -ung odúmrť, odúmrtí; —geben na někoho klásti; —stellen einem etw. zůstaviti co komu, odevzdati; podávati co na koho; Gott a. Bohu něco poručiti n. odevzdati, na Boha vzkládati.

Anheischig *adv.*, sich zu etw. a. machen podvoliti se, uvoliti se, nabídnouti se, zavázati se k čemu.

Anhelation *f.* (lt.) dušnosť, dýchavičnosť (med.). [moci.

Anhelfen einem dopomoci, napo-

Anher *adv.* sem; —kunft *f.* (vlt.) příchod; —reise *f.* (vlt.) příjezd.

Anhetz-en (die Thiere, das Wild) štváti zvěř P.; einen gegen jmd. a. poštvati, poštívati, popouzeti koho proti komu, ponoukati koho na koho; —er *m.* štváč, poštěvač, ponoukač.

Anhieb (-es, M. -e) *m.* nátes T., nátin, načetí paseky (Forst.).

Anhöhe *f.* návrší, přívrší, vršina, pahrbek, hůrka, výšina.

Anholen (Schifff.) napnouti lana; (mont.) zatáhnouti do výše.

Anhör-en (z. B. die Zeugen) slyšeti (svědky) P.; poslechnouti, vyslechnouti; poslouchati; —er *m.* posluchač, přisluchač.

Anhydr-ie *f.* (gr.) bezvodí, bezvodosť; —it *m.* bezvodec (Min.).

Aenigma *n.* (lt. gr.) hádanka *v.* Räthsel; —tisch záhadný T.

Anil (-s) *m.* (ar.) indigovník, indych; —in *n.* (chem.) anilin. [víra.

Anilität *f.* (lt.) babství; babská

Anima *f.* (lt.) duše.

Animal *n.* (lt.) zvíře, živočich; —isch živočišný; —ität *f.* zvířeckosť.

Anim-ation *f.* (lt.) oživení, povzbuzení; *—ato* (it.) živě; *—atum*

(*nomen*) lt. (gram.) životné; –iren einen povzbuditi koho k čemu, oživiti; —os (lt.) vášnivý, náruživý; prchlý; náhlý; popudlivý; —osität *f.* -osť; —*us m.* (lt.) duch; mysl P.

Aniridie *f.* (gr.) choroba n. vada duhovky oční (med.).

Anis (=es, oh. M.) *m.* anis; —ette *f.* anisovka, aniska; —feld *n.* anisoviště; —geruch *m.* zápach anisový, záp. n. vůně z anisu; —korn *n.* zrno anisové, zrno anisu; —kuchen *m.* anisovec; —öl *n.* olej anisový; —pflanze *f.* anisovník.

Anisometrisches System (Min.) soustava přímotvarná V.

Anis-samen *m.* semeno anisové; —wasser *n.* anisovka; —zucker *m.* anisové cukrátko.

Anisyl-saure Salze *pl.* anisany; —säure *f.* kyselina anisová T.

Anitzt, anjetzt *adv.* (vlt.) teď, nyní *v.* Jetzt.

Ankämpfen gegen etw. odporovati čemu, opírati se čemu, potýkati se s čím.

Ankauf (=s, M. Ankäufe) *m.* nakoupení, pokoupení; koupě, kup, zákup; —en etw. nakoupiti, zakoupiti, pokoupiti; sich a. (in Berlin) zakoupiti se (v Berlíně), koupiti si nemovitosť (statek, dům) v Berlíně.

Ankäufer *m.* kupovač, nákupník.

Ankeilen přiklinovati něco.

Anke *f.* (schwäb.) máslo *v.* Butter; —nblume *f.* blatouch; —nbrot *n.* pomazanka; —nkübel *m.* máselnice; —nmilch *f.* podmáslí.

Anker (=s, unv. M.) *m.* kotev, kotva, kotvice; sich vor A. legen kotvici zaraziti; den A. lichten kotve zdvihnouti, vytáhnouti; den A. werfen *v.* Ankern; den A. kappen kotvu utíti; A. (Bauk.) kleště T.; mit —n verbinden kleštěmi stužiti T.; A. (ein Gemäß) polouvědro.

Anker-amboss *m.* kotvičné n. kotvářské nákovadlo; —arm *m.* rameno u kotvice; —balken (mont.) kleště T.; —blume *f.* kotevnice; —boje *f.* kotevníček, ukazovátko kotve D.; —bühne *f.* (mont.) jímací srub T.; —geld *n.* kotevné T., kotvičné; přístavné *n.*; —holm *m.* (mech.) příčka hoření V.; —kugel *f.* (Feuerwerk) kotvičnice, koule s háky; —los bezkotevný.

Ankern zakotviti se; (vor Anker liegen) na kotvích státi.

Anker-pfahl *m.* (mont.) jehla kleštná, kleština, zátuha, zátužka T.; —platz *m.* kotviště T.; —recht *n.* kotevní právo, právo státi na kotvích; 2. osvobození od přístavného; —schmied *m.* kotvář; —seil, —tau kotvičné lano n. vazák; (bibl.) velbloud; —steife *f.* (mech.) sloupek v kleštích V.; —uhr *f.* kotevky *pl.*, kotvovky, hodinky kotvičné; —wächter *m. v.* Ankerboje.

Anketten etw. řetězem, řetězy uvázati, upnouti; den Hund a. na řetěz uvázati psa. [chytem přidělati.

Ankitten etw. přitmeliti něco T.;

Anklage *f.* žaloba, obžalování P., obžaloba; A.= žalovací, obžalovací P.; žalobný; —akte *f. v.* Anklageschrift; —kammer *f.* komora žalovací, k. obžalovací P.

Anklagen einen žalovati na někoho n. proti někomu, obžalovati někoho; gerichtlich a. právem k někomu přikročiti, soudně n. před soudem na koho žalovati; peinlich a. někomu na hrdlo státi, u hrdelního práva žalovati.

Anklageprocess *m.* obžalovací řízení P. [obžalovatel.

Ankläger *m.* žalobník, žalobce,

Anklagerede *f.* řeč obžalovací n. obžalobná T.

Anklägerisch žalobnický.

Anklage-schrift *f.* spis žalovací, obžalovací P., žalobný spis; —stand *m.* obžalovanosť P.; jmd. in A. versetzen dáti n. vydati koho v obžalovanosť, obžalovati koho P.; in A. sein obžalován býti P.; —verfahren *n.* obžalovací řízení P., žalobné řízení. [kammer.

Anklagskammer *f. v.* Anklage=

Anklammern etw. přiskobiti, připetliti, skobou n. petlicí upnouti; sich a. připnouti se, upnouti se.

Anklang (=es, M. Anklänge) *m.* názvuk T.; názvučí, souznění T.; 2.

(oh. M.) obliba; A. finden obliby n. souhlasu dojíti.

Ankleb-en, ankleib-en lepiti, přilepiti; mh. lepiti se, lípati se, přilípnouti se, lpěti; —end lípavý, lepivý, lepký, přilnulý; přichytlivý, příchytný; —er *m.* lepič, lepař, přilepovatel.

Ankleid-en einen obleci, oblačeti, oblíkati, odívati; (b. Kohlenbr.) krýti V.; sich a. obléci se, oblačeti se, odíti se, strojiti se; —er *m.* oblačitel, oblíkatel, strojitel; —ezimmer *n.* oblekárna.

Ankleistern etw. mazem přilepiti.

Anklemmen etwas přitisknouti pevně.

Anklingeln zazvoniti.

Anklopf-en na něco klepati, zaklepati; tlouci; zatlouci; —er *m.* klepač; 2. klepadlo, klepátko, klepačka, palička; 3. (mont.) ohlasitel, zvěstovač hodin V.; —ring *m.* klepadlo, klepací kroužek.

Anknöpfen zapnouti, připnouti.

Anknüpf-en etw. přivázati; připojiti; ein Gespräch a. zavesti n. zapřísti rozmluvu; —ung *f.* přivěšení T.

Anködern přivnaditi, navnaditi, přivábiti, přilouditi.

Ankommen mf. přijíti, přicházeti; přitrhnouti; přistáti, přiraziti; přijeti, přijížděti, přivezti se; zu Wasser a. připlouti, připlovati; er ist übel angekommen zle pochodil, zle pořídil; da kämst du mir an to bys mi přišel; in einem Amte a. do služby se dostati; úřad obdržeti; zu einem Preise a. za jistou cenu koupě dosáhnouti T.; es kommt mir Lust an dostávám chuť, chce se mi...; es kommt mir der Schlaf an chce se mi spat (*supin.*), jde na mě spaní; mir kommt der Hunger an chce se mi jíst; sauer a. krušno přicházeti; es kommt auf die Ehre an týká se to cti; es kommt auf's Leben an běží tu o život; hier kommt es blos auf's Geld an to záleží toliko na penězích; es kommt auf Sie an na Vás to záleží; wenn es auf meine Ansicht ankäme kdyby přišlo na mou, kdyby bylo po mé (t. vůli), kdyby to bylo na mně; es auf eine Probe a. lassen čekati na zkoušku, dočkati se zkoušky; ich laß es nicht darauf a. k tomu nesmí přijíti, na to nedojde.

Ankömmling *m.* příchozí, přistěhovalec.

Ankoppeln smečkou přivázati, svázati.

Ankünd-en, —igen ohlásiti, oznámiti, zvěstovati; —iger *m.* zvěstovatel, hlasatel, ohlašovatel, oznamovatel; —igung *f.* ohlášení, oznámení, návěští P.; —igungstafel *f.* návěštná n. ohlašovací tabule, návěštnice.

Ankunft (oh. M.) *f.* příchod; příjezd.

Ankuppeln *v.* Ankoppeln; a. dohoditi nevěstu.

Ankylosis *f.* (gr.) neohebnosť údův, srostlosť údův (med.).

Ankyrisma *n.* (gr.) podraz (im Fechten).

Anlächeln, anlachen einen usmívati se, smáti se na koho; das Glück lacht mich nicht an štěstí se na mne nesměje, neusmívá.

Anlage (M. -n) *f.* vkladení; nakreslení; A. (erster Entwurf) náměr, nákres T.; A., Beilage příloha, připojení P.; A. rozvrh; rozčet; základ, založení; A. zu etw. vloha T., nadání; A. (Garten-a.) sad, *pl.* sady T., (novosad); A. (Bau-) založení, stavba, přístavek P.; A. eines Baues založení, základ stavby; A. der Steuer rozvrh berně T., uložení daně; A. mit Farben kladení, klad, kladba barev T.; (b. Schmied) náklad, úloh V.; —capital *n.* základní jistina; —papiere *pl.* papíry k ukládání; —schein *m.* (Kass.) ukladací list; základní list.

Anlände *f.* přístaviště.

Anlanden mf. přistáti, přiraziti ku břehu.

Anlang-en mf. přijíti, přijeti; er ist heute angelangt dnes přijel, přibyl; um etw. a. žádati za něco; um eine Tagsatzung a. žádati za stání P.; a. *v.* Anbelangen; A. *n.* žádosť, žádání, vyhledávání čeho P.; —ung *f.* příchod; příjezd.

Anlass (-sses, M. Anlässe) *m.* počátek P., T.; A. příčina P.; příležitosť, pohnutka T.; podnět; A. zu einer Sache geben počátek něčeho učiniti P., dáti podnět k ně-

čemu; A. nehmen příležitosť n. příčinu sobě k něčemu bráti T.; aus A. v příčině něčeho P., za příčinou toho; při příležitosti.

Anlassen (einem etw.) nechati na kom čeho n. v čem koho; Wasser a. napustiti, napouštěti vodou T.; einen Teich a. rybník napustiti, napouštěti; eine Maschine a. (mech.) pustiti, spustiti, vypustiti V.; einen hart a. obořiti se, osopiti se na koho; sich a. podobati se, zdáti; es läßt sich zum Regen an má se k dešti.

Anlauf (-s, od. -es, oh. M.) *m.* rozběh, rozběhnutí, náběh; náskok; feindlicher A. *v.* Anfall; A. von Bettlern nával žebráků; A. des Wassers výstup, přibytí vody, rozvodnění; nabíhání, sběh; A. (mont.) výkružek dolejší T.; dies Haus liegt (steht) auf dem A. ten dům leží na ráně; —en mf. rozběhnouti se; přiběhnouti; obořiti se, útok učiniti na koho; (chem. *etc.*) naběhnouti, nabíhati T.; ztemněti; (v. Wasser) přibyti; übel bei einem a. zle pochoditi; blau a. lassen (b. Schloss.) kaliti T.; na modro kaliti, zakaliti; einen a. lassen někoho napáliti; —farbe *f.* barva ke kalení, zákal; —kolben *m.* (Hütt.) palička V.; —sprung *m.* (Turn.) skok s rozběhem; —stab *m.*, —stange *f.* (Hütt.) napouštědlo V.

Anlaut (-s, M. -e) *m.* násloví T.; —buchstab *m.* začáteční písmě T.

Anläuten (mont.) zvoniti do díla, do práce; Anläutegeld *n.* (mont.) zvoničné *n.*

Anlege *f.* (b. Bretm.) poloha T.; —goniometer *n.* úhloměr příložný T.

Anlegen etw. přiložiti, přisaditi, přistaviti; den ämtlichen Verschluß a. něco úředně zamknouti P.; einen Maßstab a. přiložiti míru n. měřítko T.; Feuer a. oheň založiti, zapáliti; einen Hund a. psa uvázati; das Gewehr a. ručnici přiložiti; ein Kleid a. *v.* Anziehen; Farben a. (b. Mal.) klásti barvy T.; Hand an jmd. a. na někoho mocí sáhnouti; a., bestimmen vynaložiti; sein Geld auf Interessen a. uložiti peníze pod úrok P.; ein Werk a. založiti, zříditi něco P., *v.* Gründen, Errichten.

Anlege-ort *m.*, —stelle *f.* (für Schiffe) přístaviště; —schloß *n.* visutý zámek, kladka.

Anlegung *f.* uložení, založení něčeho; —sart *f.* der Capitalien spůsob ukládati jistinu (hlavní sumu) pod úroky P.

Anlehen (-s) *n.* půjčka T., výpůjčka P. T. *v.* Anleihe; —sversuch *m.* pokus o výpůjčku P.; —swerber *m.* žadatel půjčky, kdo se chce vypůjčiti.

Anlehn-e *f.* opíradlo, zábradlí; —en etwas opříti, podepříti; die Thüre a. přivříti, přimknouti dveře; sich an etw. a. opříti se oč.

Anleih-e *f.* půjčka, výpůjčka P.; vypůjčení; —en (von einem andern leihen) vypůjčiti se n. si; —ensversuch *m.* pokus o výpůjčku P.; —er *m.* vypůjčitel, -ovatel P.

Anleimen přiklížiti, přilepiti co.

Anleit-e *f.* (jur.) zvod (do statku); naučení k soudnímu ohledání místa; —en einen uvesti, navesti, naučiti, ponaučiti koho o čem; (Oekon.) die Hopfenranken a. chmel vázati, tyčiti; —ung *f.* naučení P., navedení T., návod; pravidlo P.

Anlernen sich etw. naučiti se něčemu.

Anliebeln einen zamilovaně pokukovati na koho.

Anlieg-en mf. přilehati; usilovati, nalehati, dol. na koho, velmi prositi koho; das A. (-s, oh. M.), —enheit *f.* nalehání, dolehání; dolehavosť; záležitosť; —end přiležící, pohraničný; dolehavý; —endes Geld uložené peníze.

Anloben etwas schváliti co komu.

Anlock-en přivábiti, přilouditi; —end lakavý, vábivý; —ung *f.* přilákání, přivábení.

Anlöthen etw. přiletovati něco.

Anlügen einen obelhati koho.

Anmachen etw. přidělati, připojiti, přivázati; připevniti; Feuer a. oheň rozdělati; rozkřesati; (von Speisen) zadělati; den Kalk, den Lehm a. rozdělati; den Salat a. upraviti.

Anmahnen *v.* Ermahnen.

Anmalen namalovati, přimalovati.

Anmarsch *m.* příchod, přitažení; —iren přicházeti, někam se bráti.

Anmass-en sich eine Sache osobiti si něco; —end osobivý, osobující si; —ung *f.* osobování.

Anmauern přizditi.

Anmeld-en etw. (z. B. eine Forderung) ohlásiti, oznámiti, opověděti něco (na př. pohledávku) P.; den Betrieb eines Gewerbes a. opověděti živnosť, o. provozování živnosti, o., že se bude provozovati živnosť; die Appellation, den Recurs a. opověděti odvolání, rekurs P.; den Eid a. připověděti se k přísaze P.; sich der Zahlung halber a. přihlásiti se o zaplacení P.; sich a. lassen dáti se opověděti; —er *m.* kdo něco opovídá P., opovídající, opovědatel; kdo se k něčemu připovídá; —ung *f.* ohlášení, opověď něčeho P.; přihláška, připovědění-se k čemu P.

Anmeldungs- opovědní P.; —formular *n.* opovědní forma, op. způsob P.; —frist *f.* opovědní lhůta P.; —register *n.* rejstřík opovědní; rejstřík oznamovací.

Anmerk-ebuch *n.* zápiska, zápisná kniha; —en etw. zaznamenati, poznamenati něco P.; *v.* Wahrnehmen; —ung *f.* poznamenání, poznámka T.; přípisek; —ungswerth, —enswerth poznamenání hodný; —ungszeichen *n.* znak n. znaménko poznamenání T.

Anmessen míru bráti, vzíti, něco k něčemu měřiti.

Anmischen etwas přimíchati něčeho k něčemu.

Anmuth (oh. M.) *f.* leposť, líbeznosť, spanilosť, vděk T., blaholepí; —en *v.* Zumuthen; —ig lepý, líbezný, spanilý, vděkuplný T., blaholepý; —igkeit *f.* *v.* Anmuth.

Annageln etwas přibiti něco hřebíkem.

An-nagen nahlodati, nahryzti; nažírati; —nahen mſ. blížiti se, přibližovati se; —nähen etw. přišiti, našiti; von unten a. podšiti; mit weiten Stichen a. přistehovati (přiflastrykovati).

Annäher-n etw. přiblížiti, přibližovati T.; a. mſ., sich a. přiblížiti se, přibližovati se T.; —nde Zahl přibližný počet T.; —ung *f.* přiblížení; př.-se; přibližnosť T.

Annäherungs-bruch *m.* zlomek sblížený, přibližný, blíživý T.; —verhältnisse *pl.* poměry sblížené T.; —weise *adv.* přibližně, sblížené T.; asi P.; a. Ermittlung der Auslagen vyšetření toho, co asi bylo výloh P.

Annahme *f.* braní, příjem, přijmutí, přijímání; A. (Voraussetzung) domnění P., domněnka; podmínka T.; připustka; A. an Kindesstatt přisvojení dítěte, přijmutí dítěte za své P. *v.* Adoption.

Annal-en *pl.* (lt.) letopisy T.; —ist *m.* letopisec T.

Annaten *pl. f.* (lt.) prvoroční dávka z duchovního obročí.

Annectiren (lt.) připojiti.

Annehm-bar přijatelný, příjemný P.; —en etw. vzíti, přijmouti na sebe; etw. zur Verrichtung a. něco k vykonání na se vzíti, k sobě přijmouti P.; eine Forderung an Zahlungsstatt a. ujmouti nějakou pohledanosť v dluhu, místo placení P.; einen Wechsel a. *v.* Acceptiren; an Kindesstatt a. *v.* Adoptiren; die Farbe a. barvu chytati; a. položiti něco za takové a takové T.; etw. als wahr a. něco za pravdu uznati, přijmouti; nehmen wir es an, angenommen dejme tomu; připusťme tomu; sich jds. a. ujmouti se, zastati se koho, starati se o koho; —lich přijatelný; příhodný, vhodný; lahodný, líbezný, příjemný; =e Sicherheit přijatelná n. příjemná jistota P.

Annetz-en etw. navlažovati něco T., svlažovati; —pinsel *m.* navlažovací štětka, navlažovačka T.

Annexion *f.* (lt.) připojení; —s=project *n.* návrh na připojení.

Annieten přinýtovati.

Annihil-ation *f.* (lt.) zničení T.; —iren zničiti T.

Anniversarium *n.* (lt.) výroční den úmrtí.

anno corrente (it.), *anno currente*, *anni currentis* (lt.) tohoto [roku T.

Annoch *adv. v.* Noch.

Annomination *f.* (lt.) hra ve slovích, slovná hra T. [(bot.).

Annona, *Anona f.* (lt.) lahevník

Annonc-e *f.* (fr.) oznámení T., návěští; —enbureau *n.* návěštná písárna; —iren oznamovati, ohlašovati, návěští dávati.

Annuität *f.* (lt.) časný n. pomíjející důchod T.; roční splátka.

Annul-aris (lt.) kruhovitý; *—ata pl.* (zool.) červi oblí T.

Annulliren (lt.) uvesti v nic, zrušiti, zničiti něco T., neplatným učiniti.

Annulus *m.* (lt.) kruh; prsten.

Annus *m.* (lt.) rok.

Anobliren (fr.) do stavu šlechtického povýšiti.

Anodyn-ie *f.* (gr.) nedostatek bolestí porodních (med.); —um *n.* lék tišivý, krotivý.

Anoia *f.* (gr.) tuposť, M.

Anomal-ie *f.* (gr.) úchylka, odchylka (od pravidla), nepravidelnosť, nepořad P.; —isch, —istisch odchylný, nepravidelný.

Anomie *f.* (gr.) bezzákonnosť, nevázanosť. [nehtův.

Anonychia *f.* (gr.) nedostatek

Anonym, —isch (gr.) bezejmený, nejmenovaný, bez podpisu; -e Anzeige udání bezejmené, ud. bez podpisu P.; —us *m.* (ungenannte Person) nejmenovaný T.

Anopsie *f.* (gr.) bezzrakosť, slepota; 2. šilhavosť, zahlídavosť.

Anordn-en etw. zříditi, spořádati, sestaviti něco T.; 2. nařiditi P., rozkázati; letzwillig a. pořiditi, poslední pořízení učiniti; —ung *f.* spořádání, zřízení; sestavení T.; nach gehöriger A. des Ausdruckes po náležitém spořádání výrazu T.; 2. nařízení P., ustanovení, ustavení; letzwillige A. poslední pořízení P.

Anorexie *f.* (gr.) nechuť k jídlu, nechutenství (med.).

Anorgie *f.* (gr.) nezasvěcenosť.

Anormal (gr.-lt) *adj.* nepravidelný.

Anorth-isch (gr.) trojklonný V.; —oid *n.* trojklonotvar V.; —oskop *n.* (gr.) nepravohled T.; —otyp *n.* trojklonotvar T.

Anosie *f.* (gr.) beznemocí.

Anosmie *f.* (gr.) bezčichosť, ochrnutí čichu M.

Anpacken etw. chopiti, chytiti, uchvátiti, popadnouti něco.

Anpappen přilepiti, nalepiti něco.

Anpass-en etw. einer Sache přispůsobiti, přistrojiti, přiměřiti k čemu; hoditi se k čemu; —end přiměřený, shodný.

Anpfahl *m.* (mont.) patník V.; anpfählen tyčiti (chmel, víno).

Anpflanz-en etw. nasaditi; sich a. osaditi se; —ung *f.* nasazení, sad; osada; *v.* Colonie; —ungsverein *m.* jednota k (pro) zakládání sadův, j. sadařská, j. sadebnická.

Anpochen zaklepati, zatlouci, zabouchati.

Anprall (-s, ob. M.) náraz, naražení, narážka; —en mf. naraziti, uhoditi, udeřiti oč, nač, do čeho.

Anpreisen velebiti, vychvalovati koho.

Anprellen udeřiti, praštiti, uhoditi čím oč; fig. ošiditi, opáliti.

Anprob-en, —iren etw. zkusiti (průbovati) šat.

Anputz *m.* ustrojení, vystrojení; přístroj, výstroj; —en ustrojiti, vystrojiti.

Anquick-en amalgamovati V.; —faß *n.* sud amalgamový V.; —ung *f.* amalgamování. V.

Anrainer *m.* spolumezující soused P.; soumezník.

Anrathen einem etw. poraditi; das A. rada, porada, poradění; auf jmds. A. etw. vornehmen z něčí rady něco předsevzíti; auf mein A z mé rady, k mé radě.

Anrauchen nakouřiti; eine Pfeife a. dýmku rozkouřiti; a., anräuchern zakouřiti, nakouřiti.

Anrechn-en etw. přičísti P., připočísti; einem etw. hoch a. těžko komu něco vážiti, pokládati; a., einrechnen vpočísti P.; vom Verlaufe einer Frist an zu rechnen od projití

lhůty počítajíc P.; —ung *f.* přičtení, vpočtení P.; A. in den Pflichttheil vpočtení v díl povinný P.

Anrecht (=es, M. =e.) *n.* půtah k něčemu, domnělé právo *v.* Anspruch.

Anred-e *f.* promluva k někomu; T., promluvení k někomu; Prüfungs=A. promluva při zkoušce, před zkouškou, po zkoušce T.; Schul=A. promluva školní T.; A. vor der Prüfung an die Gäste přivítání; eine A. an jmd. halten, —en einen řeč míti k někomu P., řečí přivítati, mluviti, promluviti k někomu; —efall *m.* (gram.) volatel *v.* Vocativ.

Anreg-en etw. vzbuditi, povzbuditi někoho k čemu T., dáti podnět, nabídnouti; vzpomenouti nač, připomenouti co, učiniti o čem zmínku, hnouti něčím; ein Gefühl a. cit roznítiti; es wurde der Plan zu einer neuen Versammlung angeregt připomenulo se, jak se má sejíti nové shromáždění; es wurde der Zweifel angeregt pochybnosť vznikla, vzešla, nastala P., p. povstala; —end připomínavý, povzbuzující; —er *m.* nabízeč, podněcovač; ponoukatel; připomínač; —ung *f.* povzbuzení, zmínka, připomenutí; podnět; etw. in A. bringen hnouti něčím, o něčem učiniti zmínku P.

Anreiben etw. vetříti do něčeho.

Anreichern (Hütt.) rozhojniti (rudy).

Anreih-en přiřaditi, seřaditi; (Perlen, Korallen) navléci; navléknouti; —nadel *f.* navlékací jehla.

Anreiss-en etw. natrhnouti, nadrápnouti, zadříti; načíti, začíti; *v.* Abzeichnen; —er *m.* natrhovač; (b. Goldschm.) rysovník.

Anreiten mſ. přijeti na koni; najeti, vjeti nač; bei einem a. k někomu zajeti; ein Pferd a. koně projížděti.

Anreiz (=es, M. =e) *m.* vnada, dráždidlo; —en einen podnítiti, podněcovati T., drážditi, ponoukati; —end dráždivý; —er *m.* drážditel.

Anrennen mſ. přiběhnouti, přihnati se; naběhnouti nač; fig. naraziti, zle naraziti na něco.

Anrepartir-en rozvrhnouti; —ung *f.* rozvržení; rozvrhování.

Anricht-en etw. udělati, učiniti, zhotoviti; připraviti, osnovati, zavesti; die Speisen a. pokrmy n. jídla připraviti, přistrojiti, ustrojiti, přichystati; das Bad a. lázeň učiniti, udělati, přichystati, připraviti; Schaden a. udělati, spůsobiti škodu; eine Mühle a. ustrojiti V.; was hast du angerichtet? co's to učinil, stropil? —er *m.* připravitel, ustrojitel, spůsobitel, strůjce.

Anriechen md. voněti komu vstříc; (nach etw. riechen) páchnouti čím etw. a. přičichnouti k něčemu; etw. a. vyčichati, vyčenichati něco; po vůni n. po čichu poznati.

Anriss (=sses, M. =sse) *m.* nátrh, nátržek; natrženina M.

Anritt (=s, oh. M.) *m.* nájezd, příjezd.

Anritzen nadrásnouti, naškrábnouti; einen Baum a. strom natíti.

Anrollen mſ. přikotáleti se; přikouleti se. [znamenati T.

Anrötheln narudkovati, rudkou

Anrüchig, anrüchtig rozhlášený, pověstný; vykřičený; —keit -osť.

Anrück-en přitáhnouti, přitrhnouti, přimknouti; mſ. přiblížiti se, posunouti se; —ung *f.* přitažení, přimknutí; Laut=A. (grm.) přimykání T.

Anrudern mſ. přiveslovati kam; veslujíc nač vraziti.

Anruf (=s, oh. M.) *m.* zvolání; vzývání; —en einen volati, zavolati na koho; prositi za něco; vzývati koho o pomoc; die Hilfe des Amtes a. volati k úřadu o pomoc; žádati úřadu za pomoc, od úřadu pomoci, žádati, n. vyhledávati úřední pomoci P.; Gott um Hilfe a. boží pomoci sobě žádati, Boha o pomoc vzývati, Boha ku pomoci volati; Gott zum Zeugen a. Bohem se osvědčovati; —sbrief *m.* (vlt.) volací list; —ung *f.* odvolání; (im Epos) vzývání n. volání božstva na pomoc, ku pomoci T.

Anruhend přiležící, připojený.
Anrühmen einem etw. schváliti, pochváliti, vychváliti koho komu.
Anrühren *v.* Berühren.
Ansäen etw. nasíti, osíti; sich se.
Ansag-e *f.* opověď P., opověděni, opovídání, ohlášení; (Hof-) dvorní prohláška; A.- opovědný P., opovědací; —en etw. ohlásiti, opověděti, oznámiti; vor Gericht a. u práva udati; —eposten *m.* opovědní místo P.; —er *m.* opovědač, oznamovač; —ung *f.* *v.* Ansage.
Ansamm-eln etw. sebrati, sbírati; nahromaditi něco; sich se; —lung *f.* nasbírání, nahromadění.
Ansässig usedlý, osedlý P.; —er Bürger usedlý měšťan; a. machen usídliti, usaditi; sich a. machen osaditi se, osazovati se kde P.; —keit *f.* usedlosť P., osedlosť.
Ansatz (-es, M. Ansätze) *m.* napadení, přepadení; rozběh; einen A. zum Laufen nehmen rozběhnouti se; A. schopnosť, vtipnosť; A. in einer Rechnung udání, postávka P., T.; A. sazba *v.* Tarif; A. der Krankheit náchylnosť, náklonnosť k nemoci; A. (das angesetzte Stück) přísada, násada, násadec; A. der Peitsche bičiště, žiliště; A. einer Röhrenbüchse (mech.) sedélko V.; (das angespülte Land) náplava, nános; A. (mont.) námětek T.; (v. Speisen im Geschirre) nasazenina, připálenina; (v. Flötenblasen) er hat einen guten A. dobře mu přiléhá S.; —brett *n.* (mont.) námětek T.; —rechnung *f.* počtářství odličné; —rohr *n.* trubka n. trubice nasazená; (zylindrisch) trubka válcovitá T.; (konisch) tr. kuželovitá T.
Ansaufen sich nachlastati se.
Anschaff-en etw. zjednati, pořiditi, spůsobiti něco, opatřiti; nařiditi, poroučeti; (kfm.) uhraditi, úhradu dáti T.; —ungen machen placení opatřiti, opatřiti na dluh T.; —ungskosten *pl.* náklad; —ungswerth *m.* hodnota n. cena kupní.
Anschäften nasaditi, násadou opatřiti; (v. Gewehr) do pažby dáti, zapažbiti.
Anschälen etw. (einen Baum, einen Apfel) naloupnouti. [něco.
Anscharren etw. nahrnouti na
Anschau-en einen od. etw. hleděti, pohleděti, pohlednouti, vzhlednouti; nazírati na něco T.; sinnlich angeschaut smyslem pojatý T.; —enswerth podívání hodný; pozoru hodný; —lich zorný, názorný, zračný, zračitý T., patrný, zřejmý, zřetelný T.; viditelný; a. machen ozračiti, představiti něco zračně n. názorně T.; oku n. smyslům představiti něco T.; patrné n. zřejmé n. viditelné učiniti T., vyobraziti; a. werden zračiti se; ozračovati se v čem, představiti se; patrným, zřejmým se státi T.; —lichkeit *f.* názornosť, zračnosť, zračitosť T.; —ung *f.* hledění, pohledění; vzhled na něco (vzhled na svět atd.) T.; názor T.
Anschauungs- názorný; —unterricht *m.* názorné vyučování; —vermögen *n.* nazírací mohutnosť, názorlivosť T.
Anschein (-s, oh. M.) *m.* podobnosť, podoba, pohled; zdání T.; tvárnosť T.; A. geben zdání přidati n. přidávati čemu T.; dem —e nach jak se zdá; —en svítiti na něco, osvěcovati něco; —end, —lich *adj.* zdánlivý; *adv.* zdánlivě; co se toliko zdá; —ungen *pl.* zdánlivosti.
Anschellen zazvoniti, zacinkati.
Anscher-e (M. -en) *f.* osnova; —en přízi na stav natáhnouti, nasnouti, postaviti; (Seidenweb.) nastřihnouti.
Anschicken připraviti, přichystati; sich zu etw. a. strojiti se n. chystati se k čemu.
Anschieb-en přisunouti, přišoupnouti, přistrčiti; (Kegelsp.) začíti kouleti; —ling *m.* (mont.) námětek, patka, násuvka T. [koho pohleděti.
Anschielen zašilhati, po očku na
Anschiessen nastřeliti, postř.; ein Gewehr a. zbraň zkoušeti; a., annähern přistaviti, přimknouti; připojiti; mf. přiletěti, přiběhnouti; v. Krystallen *v.* Krystallisiren.
Anschiffen mf. připlouti, připlaviti se.

Anschirren přistrojiti koně, pochvy dáti koni.

Anschlag (-s, M. Anschläge) *m.* uhození, udeření; (med.) náraz M.; der A. eines Zettels přibití, přilepení listu; öffentlicher A. veřejný vývěsek P.; *v.* Anschlagzettel; A. beim Gewehr náměr; (b. Thüren und Fenstern) přirážka T.; (Mühl.) odrážka T.; (Rechn.) rozvrh, rozpočet; A. von Kosten *v.* Kostenanschlag; etw. in A. bringen připočísti, přiraziti něco, v počet bráti; Werth-a. vyceněni P.; zwanzigfacher A. suma některá vezmouc ji dvacateronásobně P.; A. (Entwurf) rozvrh; zámysl; böser A. zlý úmysl, úklad P.; obmysl; —daumen *m.* (Mühl.) paleček v kladnici V.

Anschlagen etwas udeřiti, tlouci nač; (Forstw.) *v.* Anplätzen; a. (mont.) naložiti, naraziti T.; (Hütt.) die Gichten a. tlouci V.; das Gewehr a. k líci přiložiti (naměřiti); a., etw. befestigen přibiti, přiraziti; den Tagzettel an die Thüre a. přibiti denní lístek na dveře P.; eine Kundmachung a. nějaké návěští vyvěsiti P.; Feuer a. křesati, rozkř.; den Werth a. proceniti, počítati; etw. zu Gelde a. ceniti, počítati škodu P.; a. (von Hunden) štěkati.

Anschläg-er *m.* přibíječ; (mont.) naražeč, nakladač V.; —ig obmyslný, důmyslný, chytrý.

Anschlag-nadel *f.* (math.) jehla, jehlice T.; —rad *n.* (Uhren) kolečko bicí; —sbetrag *m.* vyceněná suma P.; —welle *f.* (Mühl.) pytlování V.; —zettel *m.* nárožní cedule, ohlášení, oznámení, vývěsek (veřejný).

Anschleifen nabrousiti, vybrousiti.

Anschlemmen naplaviti, nanositi; sich a. naplaviti se.

Anschliessen etwas připojiti P.; svázati, upoutati; den Gefangenen a. vězně dáti do okovů, do pout, přikovati vězně P.; a. přilehati; sich a. připojiti se, přidružiti se; sich dem Strafverfahren a. připojiti se, přistoupiti k trestnímu řízení P.; eine angeschlossene Beilage přiležící spis P.; připojený spis.

Anschluss (-sses, M. Anschlüsse) *m.* připojení, přiložení; A. an jmd. připojení-se k někomu P.; die Beilagen folgen in A. mit přílohy zároveň se vracejí P.; A., Beilage příloha.

Anschmieden přikouti, přikovati, ukovati.

Anschmiegen přitisknouti, přivinouti; sich a. (an etwas ꝛc.) přituliti se, přivinouti se.

Anschmieren etw. namazati, přimazati, omazati; einem etw. a. oklamati n. napáliti koho čím (zbožím).

Anschnallen přezkou připnouti.

Anschnarchen einen obořiti se, osopiti se na koho; (im Schlafe) na někoho chrápati.

Anschneiden etw. nakrojiti, naříznouti; mit der Schere a. nastříhnouti; Brot a. načíti chleb.

Anschnitt (-s, M. -e) *m.* nákroj, nákrojek, náčinek; nářez, naříznutí, navroubení; vrub P.; A. (mont.) popisování nákladů V.; A. (v. Brot) skrojek; A. einer Ader naříznutí, natětí žíly; —schere *f.* (Glash.) odstřihovačky *pl.*; —srechnung *f.* vrub, počet na vrub P.

Anschnüren přišněrovati, ušněrovati.

Anschobern etw. nakupiti něco.

Anschoppung *f.* (med.) zacpání, zácpa.

Anschovis *m.* *v.* Anchovis.

Anschrauben etw. přišroubovati něco.

Anschreib-en etw. napsati, zaps. kam; die Zahlen a. psáti, zapsati na někoho daň P.; an die Gewähr a. někomu něco veřejnými knihami zapsati P.; a. poznamenati; —ung *f.* zapsání knihami veřejnými, vložení do knih P.

Anschreien einen na někoho křičeti.

Anschrott *n.*, —e *f.* (Tuchm.) okraj, okrajek; —en začíti šrotovati; (Tuchm.) přitkati.

Anschub (-es, oh. M.) *m.* nastrčení; nástrček; (Kegelsp.) první hod, první hození.

Anschuhen podšiti boty; obouti koho; e. Pfahl a. obouti (kůl) V.

Anschuld-en, —igen einen viniti, obv., obviňovati koho z čeho, čím P.; —igung *f.* obvinění; —igungs- obviňovací P.; —igungsbeweis *m.* obviňovací důkaz, průvod P.

Anschüren (das Feuer) přiložiti na oheň; opraviti oheň, rozkutiti oheň.

Anschuss (-sses, M. Anschüsse) *m.* začátek střelby, nástřel; A. des Wildes postřelení, nastř.; (die Stelle) postřel; A. des Wassers příval; *v.* Krystallisation; (chem.) vystřelení-se V.

Anschütt (M. -en) *f.* náplav; 2. právo náplavné; —e *f.* (mont.) šterc V.; —en nasypati; naplavati, -ovati.

Anschützen (Mühlb.) vodu nadržeti, vody nadržeti T.; eine Maschine a. pustiti, spustiti, vypustiti V.

Anschwängern (mech.) napojiti V.

Anschwärz-en etw. začerniti, počerniti, načerniti; a. einen očerniti, zhyzditi koho, klevet na někoho nadělati; —ung *f.* očernění.

Anschwatzen einem etw. namluviti komu čeho; někoho přemluviti.

Anschweif (-es, pl. -e) *m.* zásnova; —en zasnovati.

Anschweissen přivařiti kovy V.; (wdm.) nastřeliti, postřeliti, raniti.

Anschwell-en mf. naběhnouti, nadmouti se, zpuchnouti; das Wasser a. nadržeti V.; —ung *f.* (med.) naběhnutí, naběhlina M., nadmutí; opuchlina M., odulelosť.

Anschwemm-e *f.* náplavisko, náplav; nános; —en etw. naplaviti.

Anschwimmen mf. připlouti, připlovati.

Ansegeln připlaviti se, přijeti na lodi; naplouti n. vplouti.

Anseh-en einen, etw. dívati se na něco n. někoho, hleděti, patřiti, zříti; nicht a. können nemoci snesti; a. ohledati se nač; ohled nač míti n. bráti, hleděti nač; die Kosten nicht a. na útraty nehleděti; útrat nelitovati, nešetřiti; a. für etw. považovati, pokládati zač, míti zač, počítati zač P.; etw. für einen Beweis a. považovati čeho za důkaz P.; a., auf etw. zielen směřovati, čeliti k čemu; einen mit der Strafe a. trestem k někomu hleděti P.; worauf ist es angesehen k čemu se tím čelí, k čemu to směřuje; das A. hledění, zření, dívání-se, patření; postava, podobnosť, tvářnosť, pohled; vzezření; šetrnosť, vážnosť P.; důstojenství, hodnosť P.; —nlich vážný, ctěný, vzácný; značný; keit osť; —ung *f.* *v.* Ansehen (das); A. der Personen přijímání osob; in A. (*c. gen.*) s strany toho, z ohledu, prohlédajíc k tomu.

Ansetzen etw. přisaditi, nasaditi, přiložiti, přistaviti; Blutegel a. pijavky sázeti; die Feder a. pero do ruky vzíti, perem trhnouti; a. přišiti, přistehnouti, nasaditi; (wdm.) zasaditi, založiti, do líce vzíti; den Anker zum Magnet a. přiložiti kotvici k magnetu T.; a. postaviti, položiti n. bráti; einen Werth für eine Größe a. (math.) položiti T.; eine Gleichung, eine Rechnung a. postaviti T.; den Preis a. určiti cenu; die Gebühren a. vyměřiti, ustanoviti, udati platy P.; den Tag a. položiti den P., určiti den; eine Tagsatzung a. položiti stání, rok; a. *v.* Anschwemmen; das an ein Ufer angesetzte Erdreich náplav, nános, *st.* nákel; sich a. usaditi se, nasaditi se; umístiti se M.; mh. zum Springen a. nakročiti; a. doléhati, naráželi; der Feind setzte dreimal an nepřítel třikráte dorážel (aby..); a. zaroditi se, zarozovati se; tučněti, dobře zakládati; (v. Thieren) březí se státi, březí býti; die Stute hat angesetzt klisna ostala (hřebná). **An sich** *v.* An.

Ansicht (M. -en) *f.* über etw., von etw. smýšlení (o něčem) P.; domnění; náhled T.; 2. vzhled T., pohled; A von Prag pohled na Prahu; —ig werden (*c. gen. et acc.*) spozorovati, spatřiti, uviděti, shlednouti něco, někoho.

Ansied-el *n.*, —elei *f.* osada; —eln osídliti, osaditi; —en (Prob.) struskovati olovem V.; —ler *m.* osadník, přistěhovalec; —lung *f.* usazení, osídlení; *v.* Colonie.

Ansinnen einem etw. přičítati co komu; domýšleti se čeho o kom.

Ansitz (-es, oh. M.) *m.* usedlosť, stálé přebývání; —en seděti vedle; (mont.) osaditi se, zasednouti V.

Ansonst *adv.* (vlt.) *v.* Sonst.

Anspann (-es, M. -e) *m.* potah, přípřež; —en (z. B. den Riemen) natáhnouti, napnouti T.; alle Kräfte a. všecku sílu svou vynaložiti, namáhati se; a. zapřáhnouti; einen Teich a. nadržeti ,nahnati V.

Anspänner *m.* sedlák držitel potahu.

Anspeien napliti, naplivati na koho, nač, plíti po něčem. [mastiti.

Anspicken našpikovati; fig. na-

Anspiel-en vyhoditi; zahrati; auf einen a. na něco narážeti; —ung *f.* narážka, narážení T.

Anspiessen etw. napíchnouti, nabodnouti; einen Verbrecher a. zločince na kůl naraziti.

Anspinn-en začíti přísti; 2. připřísti; 3. fig. etw. a. sosnovati něco, nastrojiti něco; das A., —ung popřádání, zapřádání; A. einer verbrecherischen Handlung osnování zločinného skutku P.

Anspitzen zašpičatiti, přišpičatiti.

Anspornen (ein Pferd) ostruhou bodnouti, pobodnouti; fig. einen a. pobídnouti, pobízeti, povzbuditi.

Ansprache *f.* promluva, promluvení k někomu; A. an das Publicum promluva n. slovo k obecenstvu T.; A. obliba.

Ansprang *m.* vyraženina (ve tváři) *v.* Ansprung.

Ansprech-en einen k někomu promluviti (schlecht osloviti koho); einen um etw. a. prositi koho zač, žádati koho zač, ž. na kom čeho P.; říkati komu oč; vyhledávati čeho na kom, při kom, od koho P.; domlouvati se k někomu oč; hleděti k někomu oč; ein Gut, ein Recht a. táhnouti se, potahovati se na statek, na právo P.; bei einem a. k někomu zajíti; die Sache spricht mich an ta věc mě zajímá; ein angesprochenes Recht pohledávané právo P.; —end milý, libý, příjemný.

Ansprengen etw. pokropiti, zapryskati, postříkati; einen Felsen a. skálu natrhnouti; ein Pferd a. koně pobůsti; a. mf., angesprengt kommen přiraziti, tryskem přicválati.

Anspritzen etw. postříkati, zastříkati, poprýskati.

Anspruch (-s, od. -es, M. Ansprüche) *m.* *v.* Ansprache; 2. A. požadování, pohledávání, vyhledávání čeho na kom, vyhledávka P., hledění k někomu oč, táhnutí-se, potahování-se nač, nárok, právo k něčemu P., půtah; einen A. auf etw. haben právo míti k něčemu, na něco se moci táhnouti, na něco se potahovati P.; einen in A. nehmen žádati čeho na kom; die Gemeinde in A. nehmen na obci něčeho žádati P.; zu sehr in A. nehmen příliš mnoho žádati, vyhledávati; in A. genommen potřebovaný; zu sehr in A. genommen vyčerpaný; die Gemeindekasse wird zu sehr in A. genommen na obecní pokladnici příliš mnoho se žádá n. vyhledává P.; Ansprüche auf etw. machen táhnouti se nač, potahovati se nač; auf jmds. Vermögen -e machen táhnouti se na čí statek, hleděti ke komu o statek; ungerechte -e machen nespravedlivě něčeho pohledávati; —los neosobivý, skromný T.; —voll soběhrdý, osobivý.

Ansprung *m.* *v.* Anlauf; (med.) úročky *pl.*

Anspülen naplaviti P., nanositi; mh. přitéci, přitékati.

Anstalt *f.* příprava; *pl.* —en přípravy, chystání, hotovení, strojení; —en machen, treffen přípravy činiti, chystati; chystati se k čemu; opatřiti co, hleděti k čemu P., učiniti opatření; A., Institut ústav.

Anstämmen etw. opříti co oč; sich a. opříti se.

Anstand (-es, oh. M.) *m.* prodlení, meškání, odklad; 2. A. (wdm.) čekání, číhaná; auf den A. gehen na číhanou n. na čekanou jíti; 3. A. (Würde) vážnosť, slušnosť P.; mit A. slušně, vážně; 4. A. (M. Anstände) závada P., překážka, ne-

snáz; pochybnosť; námitka P.; jdn. einen A. machen, gegen jd. einen A. erheben učiniti komu závadu, v závadu koho zavesti n. uvesti, závadu na koho uvesti pro něco P.; Anstände machen nesnáze někomu v něčem činiti P.; einen A. beheben závadu zdvihnouti P., z. odstraniti; pochybnosti n. překážky zdvihnouti n. odvarovati P.; bei sich ergebenden Anständen vzešla-li by o něco jaká nesnáz n. pochybnosť P.; ohne A. bez překážky, bez závady; A. nehmen rozpakovati se, rozmýšleti se; zpěčovati se, zdráhati se, váhati, na rozpacích býti; keinen A. nehmen wegen einer Sache neváhati, nerozpakovati se v něčem P.

Anständig slušný T., vážný, spůsobný; das ist mir nicht a. to mi není vhod; —keit *f.* slušnosť.

Anstands-brief *m.* list slušnosti, list umluvitosti T.; —bude *f.*, —ort *m.* záchodek; —dame *f.* (Theatr.) vážná dáma; —los bezvadý; *adv.* bez překážky P.

Anstarren etw. oder einen upříti oči n. zrak na koho, upřeným zrakem na koho hleděti.

Anstatt *adv.* místo, na místě, na místo, za. [podivením nač hleděti.

Anstaunen etw. s úžasem n. s

Anstechen napíchnouti, nabodnouti; den Wein a. víno načíti.

Ansteck-bar nastrčitelný; 2. nakažlivý, nákazy schopný; —egift *n.* *v.* Ansteckungsgift; —en etw. nastrčiti nač; mit Nadeln a. *etc.* připnouti, přitknouti, přišpendliti; a. (ein Haus) zapáliti; (v. Krankh.) nakaziti; ein Faß a. načíti sud; —end nakažlivý, příchytlivý; -e Krankheit nakažlivá nemoc; —ung *f.* nastrčení, připnutí; A., Anzündung zapálení; A. seines Vermögens zapálení své majetnosti P.; A. (v. Krkht.) nákaza P., nakažení; —ungsgift *n.* nakažlivina, jed nákazový.

Anstehen mh. und mf. státi při něčem; wohl a. slušeti někomu; líbiti se, vhod býti; a., aufgeschoben sein prodlíti, čekati; rozpakovati se, pochybovati; etw. a. lassen něco ještě odložiti, s něčím prodlíti.

Anstell-en etw. přistaviti, post. k čemu; jmd. als Beamten a. saditi n. usaditi koho na úřad P.; dáti komu úřad, propůjčiti n. uděliti komu úřadu; ustanoviti za úředníka; bei einem Amte angestellt v úřadě postavený P.; er ist als Schreiber angestellt worden dostal se za písaře, je ustanoven, dosazen za písaře; er ist schon angestellt má už místo n. službu, má už úřad; jd. a. zaopatřiti komu práci; a. (wdm.) na čekanou postaviti; etw. a. něco učiniti, zříditi, nastrojiti; einen Versuch a. zkoušku učiniti; eine Verschwörung a. spiknutí ztropiti, zosnovati; eine Waare a. zboží za jistou cenu nechati na vůli T.; sich a. stavěti se, dělati se, přetvářeti se; (wdm.) na čekanou jíti n. se postaviti; —ig příhodný; —ung *f.* přistavení, postavení; dosazení na úřad; ustanovení (za úředníka); A. einer Commission ustanovení, zřízení komise P.

Anstellungs-dekret *n.* list ustanovovací, zřizovací P., l. dosazovací; —fähigkeit *f.* spůsobilosť k úřadu, ke službě P.; —gesuch *n.* žádosť za službu; —losigkeit *f.* čas bez služby.

Anstemmen *v.* Anstämmen.

Anstich (-es) *m.* nábod.

Ansticheln popichovati koho.

Anstieren *v.* Anstarren.

Anstift-en etw. stropiti, spůsobiti; einen zu etw. a. nabádati, navesti koho k čemu; falsche Zeugen a. křivé svědky namluviti; etwas Böses a. něco zlého stropiti, spáchati; A. *n.* návod; auf wessen A.? čím návodem, z čího návodu? auf sein A. jeho návodem, z jeho návodu; —er *m.* strůjce, původ; nabadač, pobadač; návodčí (*st.* návod, a); A. eines Verbrechens strůjce zločinu P.

Anstimmen ein Lied zapěti; zahrati; (ein Instrument a.) nastrojiti, naladiti. [cpati se, naprati se.

Anstopfen nacpati; sich a. na-

Anstoss (=es, M. Anstöße) *m.* náraz T., naražení; 2. úraz, urážka, ústrk; pohoršení, závada; —en zavaditi o něco, vraziti, udeřiti, uhoditi do čeho; připojiti, přiraziti; naraziti, ponaraziti; zajíkati se, koktati; das A. des Handaccords úmluva ústní rukou dáním; —end vrážívý; zavadivý; mit der Zunge a. zajíkavý, koktavý.

Anstössig zavadivý, vrážívý; 2. naražený, porušený; 3. (=e Reden) pohoršlivý T.; urážlivý.

Anstreben (einen Zweck) směřovati k čemu P., zaměřovati, čeliti, snažiti se k čemu; gegen das Böse a. usilovati proti zlému. [spannen.

Anstrecken *v.* Ausdehnen, An=

Anstreich-en etw. natříti něco, potříti, natírati, pomazati, namazati něco; fig. einem etw. a. kárati, trestati koho; sich a. nalíčiti se; —er *m.* natěrač, potěrač T.; —ergewerbe *n.* natěračství, živnosť natěračská.

Anstreifen (mit dem Kleide an die Wand) zavaditi oč.

Anstrengen etwas natáhnouti; jmd. a. doháněti, přidržovati koho k čemu; das Zugvieh a. unavovati; eine Klage a. žalovati, žalobu podati na koho P.; einen Proceß a. počíti právní při, jíti po právu n. právem P.; sich a. snažiti se, namáhati se.

Anstrich *m.* natření, potření T.; nátěr T.; potěrek, ličidlo; fig. obmysl, šalba; přídech, náznatek D.

Anströmen mf. přitéci; fig. valiti se. [přišiti něco k něčemu.

Anstücken nastaviti, našiti něco,

Ansturz *m.* shrknutí; nával; příchvat.

Ansuch-en einen um etw. žádati koho zač, žádati na kom, od koho čeho P.; das A., —ung žádání, žádosť P.; ein —en stellen um etw. žádati něčeho; —ungsschreiben *n.* žadací list. [přibzučeti.

Ansummen mh. přibývati; mf.

Antagon-ismus *m.* (gr.) odpůrnictví (protivnictví) T.; —ist (=en) *m.* protivník T.; odpůrce.

Antakeln lany opatřiti (loď).

Antapodosis *f.* (gr.) opodobení T.

Antarktisch (gr.) jižní T.

Antasten etw. ochmatati; einen a. sáhnouti na koho; jmds. Ehre a. nařknouti koho, utrhati na cti.

Ante (lt.) před; —*acta pl.* dříve zběhlé, dříve stalé; —*cedens* (lt.) předchozí, předcházející, předchodný T.; (log.) násudek; předvětí T.; *pl.* —cedentien předešlé udalosti n. skutky; —diluvianisch předpotopní; —logium *n.* (lt.=gr.) předmluva; proslov; —ludium *n.* předehra *v. Praeludium.* [ziny T.

Anten *pl.* (lt.) pilíře průčelní, le-

Antenn-ae *pl.* (lt.) tykadla T.; —*ata pl.* (lt.) červi červení (zool.) T.

Ante-occupatio *f.* (lt.) upředčení, řeči předchvácení T.; —*penultima f.* (lt.) třetí slabika od konce T.

Antheil *m.* (z. B. einer Erbschaft) díl, podíl T. P.; (Theilnahme) účastenství (ú. čeho, v čem, při čem) P.; A. an einer Sache haben účastenství v něčem míti P.; účastniti se čeho; A. přinůška T.; —haber *m.* účastník; —ig účastný; —schein *m.* list podílčí. [mořící.

Anthelmintikum *n.* (gr.) lék červy

Anther-a *f.* (gr.) (bot.) prašník T.; —idienbeutel *m.* torbička T.; —idienscheibe *f.* kotouč pelničný T.; —idium, —idie *f.* (bot.) pelnice T.

Antho-logie *f.* (gr.) květobraní, květoběr T., výbor, květný výbor D.; —phila *pl.* včelovití hmyzi T.; —phorium (bot.) sloupec plemenidelný T.; —zoa *pl. n.* polypové květovití T. **Anthos** *m.* (gr.) květ.

Anthracit *m.* uhlovec (min.).

Anthrax *m.* (gr.) (med.) uhlík, karbunkl, oheň perský, oheň břeskevný.

Anthropologie *f.* (gr.) člověkověda, člověkosloví T.

Anthropomorph-ie *f.* (gr.) zčlověčení T.; —isch člověkotvárný; *adv.* člověkotvárně, zčlověčeně T.; —isiren zčlověčiti, -ovati T.; —ismus *m.* zčlověčování, zčlověčovatelství T.; —istisch zčlověčovatelský T.

Anthun (ein Kleid) obléci, odíti; spůsobiti, učiniti; sich a. obléci se

Anti-aditis *f.* (gr.) zánět v hrdle, z. mandlí (med.); —brachium *n.* předloktí, předramení T.; —christ *m.* antikrist, protikrist.

Anticipando *adv.* (lt.) předchozím vybíráním; napřed vybíraje.

Anticipation *f.* (lt.) předchozí vybírání (peněz); in —sraten ve lhůtách napřed splatných; —sschein *m.* anticipatka.

Anticipat-rate *f.* *v.* Anticipations-rate; —zahlung *f.* nápřední placení, pl. napřed; —zahlungstermin lhůta k placení napřed.

Anticipiren etw. vzíti n. bráti napřed P.; předplatiti T.

Anti-datiren datovati napřed P.; —dotum *n.* protilék; —hydrolisches Mittel lék proti vodnatosti.

Antik (fr.-lt.) starožitný, starobylý; antický T.; —e *f.* starobylosť; stařina; *pl.* —en starožitnosti, stařiny T.; —enkabinet *n.* antikovna, síň antik T.

Anti-klimax *f.* (gr.) postup, postupování k menšímu, sestupování T.; —kritik *f.* protikritika.

Antilope (M. -n) *f.* sajha (sajka), antilopa; —njagd *f.* lov na sajky.

Anti-meria *f.* (gr.) podmítka T.; —metabole, —methathesis *f.* opačnosť s představením T.

Antimon *n.* strabík, surmík; —glanz, —it *m.* antimonovec; —saure Salze *pl.* antimoničnany.

Anti-nomia *f.* (gr.) neshoda v zákonech; —pathie *f.* nelibosť, nechuť, protivnosť T.; proticit, proticitnosť; —pharmakon *n.* protijed; —phlogistisch protizánětný, protizápalný; —phone *f.* protizpěv, odzpěv; —phrasis *f.* protiznačnosť T.; —pode (-en, M. -en) protinožec T.

Antiqu-a *f.* rovná n. stojatá latinka T.; —ar (-s, M. -e) *m.* starožitník; knihpřekupčík, antikvář; —arhandlung *f.* antikvářství, obchod ve věcech starobylých, ob. ve starých knihách; —ität *f.* (M. -en) starožitnina; starožitnosť, starobylosť, stařina.

Antirrhinum *n.* (bot.) hledík, vlčí huba.

Anti-septisch (gr.) protihniličný T.; protihnilobný; —strophe *f.* protisloha T., antistrofa; —strophisch protislohový, antistrofický T.; —these, —thesis *f.* protiklad, protivěta, protisada T., směna, obměna T.; —thetisch protikladný T.; —trinitarier *m.* (Sekte) protitrojičník.

Antlitz (-es, M. -e) *n.* obličej.

Antöci *pl. m.* (gr.) protidomci T.

Antonomasie *f.* (gr.) přezvání, přejmenování T.

Antons-feuer *n.* oheň sv. Antonína, *v.* Rothlauf; —kreuz *n.* kříž Antoninský (T).

Antrag (-es, M. Anträge) *m.* návrh, předložení T.; podání T.; einen A. stellen, A. machen navrhnouti, navrhovati, předkládati něco, činiti návrh o něčem P., podávati něco; —en einem etw., auf etw. navrhnouti (-hovati) něco P.; einem etw. a. (sich anbieten), sich a. podávati se, nabízeti se k čemu P.; auf die Erstreckung der Tagsatzung a. žádati, aby se stání odložilo P.; —steller *m.* navrhovatel; nabízeč; —stellung *f.* navrhování čeho P.

Antrauen einem eine Person oddati.

Antreffen etw. od. einen nalezti, najíti něco n. koho, zastihnouti koho u koho; mf. vraziti do čeho.

Antreib-en etw. přiháněti, doháněti, pobádati; einen a. zu etw. nabádati, pobádati, ponoukati, pobízeti; (Hütt.) s tavením začíti; mf. hnáti se, hrnouti se; —er *m.* pobadač, nabadač, pobízeč, ponoukatel.

Antret-en etw. přikročiti k něčemu, začíti něco; den Weg a., eine Reise a. vydati se na cestu, nastoupiti na cestu; etwas a. ujmouti něco, uvázati se v něco P.; ein Amt, eine Erbschaft, die Regierung a. ujmouti úřad, dědictví, vládu; uvázati se v úřad atd., vejíti v úřad atd. P; einen Beweis, die Erbschaft a. hlásiti se, přihl. se, připověděti se k něčemu (k odkazu, k dědictví) P.; a. mf. přistoupiti, přikročiti; —ung *f.* přihlášení-se

k něčemu, ujmutí něčeho, uvázání-se v něco, vejití v něco P.

Antrieb (=es M. =e) *m.* naléhání, doléhání, puzení P., podnět; popud; pobídka T., pobůdka; aus eigenem —e samochtě; z vlastní vůle, z vlastního popudu.

Antrinken sich podnapiti se.

Antritt (=es, M. =e) *m.* přikročení, přistoupení; začetí, začátek, přístup; podnožka; nášlapek; přededvoří, předsíní; mimochod, jinochod.

Antritts- přístupní; —geld *n.* přístupné *n.*; —predigt *f.* přístupní, nástupní kázaní; —rede *f.* vstupní řeč T., řeč nástupná.

Antro-flexio (*f.*) *uteri* zpříčení matky do předu; *—versio f.* přepáčení matky.

Antrum *n.* (gr.=lt.) (zool.) nora P.

Antvogel (=s) *m. v.* Ente.

Antwort(M. =en) *f.* odpověď P.; Rede und A. geben odpověděti (odpověditi), odpověď dáti k něčemu P.; —en einem auf etwas odpověděti na něco, odpověď dáti k něčemu; —schreiben *n.* písemná odpověď; list odpovědací P. T.; —schrift *f.* písemná odpověď.

Anuria *f.* (gr.) nedostatek moči, bezmočenství (med.). [probiren.

Anversuchen einem etwas *v.* An-

Anvertrau-en einem etwas svěřiti někomu něco P., odevzdati, poručiti komu co; sich a. svěřiti se; —ung *f.* svěření P. [příbuzenství.

Anverwandt příbuzný; —schaft *f.*

Anvisiren (math.) měřiti, směřiti, přim., zam. k čemu T.

Anwachs (=es, oh. M.) *m.* přibytí, přirůst ní, vzr., množení-se, vzmáhání-se; A. des Wildes vzmáhání-se n. množení-se zvěře P.; A. přírostek; —en mf. růsti, vzrůsti, vzrůstati P.; přirůsti; vzmoci se, vzmáhati se, rozmáhati se: —ende Zinsen vzrůstající úroky P.

Anwalt (=es od. =s, M. =e) *m.* (des Beschuldigten) zástupce P.; (einer Gemeinde) hospodář obce P.; Staats=a. státní zástupce P.; —schaft *f.* zastupitelství P.; A. einer Gemeinde úřad hospodářský P.

Anwand (M. —wände) *f.* souvrať (při orbě).

Anwadel-n; die Krankheit wandelt ihn an nemoc se ho chytá, nemoc se o něj pokouší; was ist dir angewandelt? co se ti stalo? —ung *f.* napadnutí.

Anwärt-er *m.* čekatel P.; nápadník; —ig (vlt.) *v.* Gegenwärtig.

Anwartschaft *f.* čekanství P., čekatelství, nápadnictví.

Anweben etw. přitkati

Anweh-e *f.* návěj, příspa; —en pováti, zaváti; fig. ovanouti, oblétati.

Anweise- poúkazný; —geschäft *n.* obchod poúkazný.

Anweisen poukázati; einem etwas a. nařiditi, přikázati něco P.; jmd. an eine Person od. Kassa a. ukázati někomu k některé osobě n. k pokladnici P.; jdn. den Gehalt zahlbar a. někomu dáti ukázku na plat, na vybírání služného P., vykázati služné k výplatě; die Kasse zur Zahlung a. přikázati n. nařiditi pokladně, aby vyplácela; damit die Kasse zur Zahlung dieses Betrages angewiesen werde aby pokladně bylo přikázáno, by tuto sumu vyplatila; a., verweisen odkázati někoho k něčemu P.; jmd. zur Verhandlung durch einen Advokaten a. odkázati koho, aby při ličil skrze advokáta P.

Anweis-er *m.* ukazatel P; —gut *n.* zboží poúkazné; —ung *f.* ukázka P., poukázka; (Cassa-a.) pokladničná ukázka n. poukázka, ukázka na pokladnu; Gebalts- A. ukázka na služné P.; Zahlungs-A. ukázka na plat P.; A., Instruction naučení P., navedení; —ungsbuch *n.* kniha poúkazná; —ungsgeschäft *n.* obchod poúkazný.

Anwelle *f.* (mech.) zhlaví V.

Anwend-bar užitebný T., užitelný, upotřebitelný, čeho lze užiti; die Verordnung ist auch auf andere Fälle a. nařízení se vztahuje, směřuje i k jiným případnostem, platí též o jiných případnostech P.; —barkeit *f.* upotřebitelnost; Umfang an der A. des Gesetzes míra, pokud se zákona užívati dá, pokud

lze jest zákon vztahovati P.; —en etwas užiti čeho k čemu, vynaložiti, upotřebiti T.; Mühe zu etw. a. (z. B. zur Herbeischaffung der Behelfe) přičiniti se o něco (k. p. o shledání potřeb) P.; 2. a. vztáhnouti, vztahovati něco k něčemu T.; eine Verordnung auf andere Fälle a. vztáhnouti, vztahovati některé nařízení na jiné případnosti, k jiným případnostem P.; a. etwas obrátiti v úžitek vlastní n. něčí; angewandt užitý, upotřebený; —ung *f.* užití, užívání, obrácení čeho k čemu T.; A. von der Mühe přičinění-se P.; A., Applicirung vztažení, vztahování něčeho k něčemu n. na něco P. T.; etw. in A. bringen (z. B. ein Gesetz) uvesti něco v užívání, v platnosť, užívati čeho P.; A. finden vztahovati se k něčemu.

Anwerb-en einen zu etw. namluviti, namlouvati koho k čemu P.; zjednati; najmouti P.; um ein Frauenzimmer a. ucházeti se, žádati za manželku; namlouvati si; —er *m.* námluvčí, namlouvač; —ung *f.* namluvení; zjednání, najmutí P.

Anwerden (seine Tochter, seine Waare) odbyti dceru, zboží.

Anwerfen začíti házeti; etw. a. hoditi nač, nahazovati; ovrhnouti, obvrhnouti, omítnouti T., obmítnouti, obmítati.

Anwes-end přítomný P.; im Lande a. sein v zemi býti, v zemi přítomen býti T.; —enheit *f.* přítomnosť.

Anwirken přidělati *v.* Anweben.

Anwohn-en mh. vedle obývati; —er *m.* soused, vedlejší bydlitel.

Anwuchern mf. vybujněti, rozbujněti.

Anwuchs (-ses, M. Anwüchse) *m.* přírostek, nárostek, výrostek.

Anwünschen einem etw. přáti, žádati komu čeho.

Anwurf (-es, M. Anwürfe) *m.* nahazování, obmítání; omítka, obmítka T., ovrh.

Anwurzeln mf. vkořeniti se, zakořeniti se, přikořeniti se.

Anzahl (oh. M.) *f.* počet T.; číslo; mathematische A. veličina.

Anzählen začíti počítat; napočítati, připočítati, připočísti.

Anzahl-en závdavek dáti; —ung *f.* závdavek; splátka.

Anzapfen (ein Faß Bier ꝛc.) načíti sud, vzíti na čep; fig. popichovati. [koni.

Anzäumen ouzditi, dáti uzdu

Anzeich-en *n.* znamení, náznak, příznak; —nen etw. naznačiti, naznamenati, poznamenati.

Anzeigbar ukazatelný.

Anzeige *f.* (einer Sache an jmd. ꝛc.) oznámení, ohlášení něčeho P.; zpráva o něčem T.; A. eines Verbrechens udání P.; —amt *n.* úřad oznamovací P.; —art *f.* spůsob oznamovací T.; —blatt *n.* oznamovatel; list oznamovací P.; —kanzlei *f.* oznamovací kancelář P.

Anzeig-en etw. oznámiti něco; ein Verbrechen an das Gericht a. udati zločin k soudu P.; eine Forderung zu Protokoll a. dáti pohledanosť do protokolu P.; a. naznačiti T.; —end oznamující; —ende Art (grm.) spůsob oznamovací T.; —ender Brief list oznamovací T.; —er *m.* oznamovatel, oznámce P.; A. (Denunciant) udavač, donašeč P.; —ung *f.* oznámení; A. eines Verbrechens půtah zločinu (k osobě) P.; nähere und entferntere —ungen bližší a vzdálenější půtahové P.; gegen jmd. kommen —ungen vor na někoho jsou půtahové P.

Anzetteln (z. B. eine Verschwörung) osnovati, zosnovati, spůsobiti (spiknutí) P.; Zwistigkeiten a. spůsobiti n. stropiti sváry P.

Anzieh- přitahovací; oděvací; —en etwas přitáhnouti, přitahovati něco k něčemu; napnouti, natáhnouti; vychovati, odchovati; připomenouti; mh. dotáhnouti, zatáhnouti; přitáhnouti, přistěhovati se někam; (kfm.) zdražiti se; a. fig. vábiti, lákati; sich a. (die Kleider a.) obléci se; die Strümpfe, Stiefel, Schuhe a. obouti (se); —end *adj.* přitažlivý, přítažný; lákavý, vábivý, vábný, jímavý, zajím. T.; —knopf *m.* (Bauk.) táhlo T.; —ung *f.* přitahování, při-

tažení T.; A., —ungskraft *f.* přitažlivosť, přítažnosť, síla přítažlivá T.
Anzucht, Abzucht *f.* svodnice; vylévadlo, vylívka (hejcuk).
Anzug (=es, M. Anzüge) *m.* přítah, přitažení, přitáhnutí; 2. oděv, oblek; 3. strojení, oblékání; 4. příchod, přitažení.
Anzüglich (=e Schrift) důtklivý, urážlivý, dotýkavý (spis) P.; a. gegen jmd. sein dotýkati se někoho P.; —keit *f.* dotýkavosť, dotýkání-se, důtka, slova urážlivá P. [digt.
Anzugspredigt *f.* *v.* Antrittspre=
Anzünd-bar zápalný, zapalitelný, chytlavý; —en etw. zapáliti, nap., zanítiti, rozžíci; ein Licht a. rozsvítiti; —er *m.* zapalovač; (Apparat) zapalovátko. [přicvokovati.
Anzwecken etw. cvočkami přibiti,
Aeolipile *f.* (lt.) parovod.
Aeolsharfe *f.* eolína.
Aeolus *m.* (gr.=lt. Myth.) Větroboh (Větrník, Pohvizd).]čenosť.
Aeone *f.* (gr.) věčnosť, neskon-
Aorist *m.* (gr.) aorist, čas minulý ukončený n. vypravovací; —ie *f.* (gr.) neurčitosť.
Aort-a *f.* (gr.) (anat.) srdečnice T.; —itis *f.* zánět srdečnice (med.).
apage! (gr.=lt.) pryč! kliď se!
Apagog-e *f.* (gr.) vývod k nevhodnosti, v. k nemožnosti; —ischer od. indirecter Beweis důkaz nepřímý, dovedení k nemožnosti T.
Apanag-e *f.* (fr.) úděl P.; A.= údělný; —iren dáti komu úděl P.; —irt údělný P.
Apart (fr.) zvláštní; etw. —es něco zvláštního; —er Bursch spořádaný hoch.
Apartement (M. =s) *n.* (fr.) pořadí pokojův T.; 2. pokoj, světnice; 3. fig. záchod; —mäßig ke dvoru spůsobilý.
Apathie *f.* (gr.) bezcitnosť, necitelnosť T., bezvášnivosť, prázdnosť náruživostí, bezstráznivosť T.
Apatit *m.* (Min.) kazivec klencový T., klamavec. [stravnosť.
Apepsie *f.* (gr.) nezáživnosť, ne-
Apertura *f.* (lt.) otvor, ústí T.; (amt.) vyhlídka.

Apfel (=s, M. Aepfel) *m.* jablko; Aepfelchen *n.* jablíčko; A.= jablečný, jablkový; —baum *m.* jabloň; —bein *n.* *v.* Backenbein; —brecher, —pflücker *m.* (Gärtn.) jabločes; —brei *m.* jablečník, kaše z jablek; —frucht *f.* jablko T.; —garten *m.* jabloniště; jablonice, štěpnice; —grau (Pferd) jablošedý; —grün jablozelený; —kuchen *m.* jablečník, jablečný koláč; —most *m.* jablčák, most z jablek; —muß *n.* *v.* Apfelbrei; —rund kulatý jako jablko, jablkovitý; —saft *m.* šťáva z jablek; —säure *f.* kyselina jablková T.; —saure Salze *pl.* jablkany T.; —schimmel *m.* jablkovitá brůna, plesnivec; —schnitt, —schnitz *m.* křížalka, štipka, skyvka jablečná; —sine *f.* citroník kytajský; —stamm *m.* kmen jabloňový; —torte *f.* jablkový tykanec, j. dort; —wein *m.* víno jablkové, v. jablečné.
Aphäresis *f.* (gr.) ssutí, ssuvka (grm.) T.
Aphasie *f.* (gr.) nemluvnosť.
Aphelium *n.* (gr.) (astr.) odsluní, odslunnosť T.
Aphidina *pl.* hmyzové mšicovití T.
Aphis *f.* (gr.) mšice (zool.).
Aphor-ismus *m.* (gr.) výměsek T.; —istisch výměsný T.
Aphrodis-iaka *pl.* *n.* (med.) léky k smilství n. k chlipnosti vzbuzující; —iasmus *m.*, —ie *f.* rozchlipnělosť.
Aphrosyne *f.* (gr.) blouznění (v horečce). [ústech; žábry.
Aphthen *pl.* *f.* (gr.) houby v
Aphthorisch (gr.) nepravidelný T.
Apirie *f.* (gr.) nezkušenosť.
Aplanatisch (gr.) bez úchylky T.
Aplomb *m.* (fr.) přímopadnosť.
Apo-diktisch (gr.) nutný T., nevyhnutelný; —dosis *f.* závětí T.; —gaeum *n.* (astr.) odzemí, odzemnosť T.; —kalypse *f.* tajemství, zjevení (sv. Jana); —kope *f.* odsutí, odsuvka T.; —kryphisch podvržený T.; =e Schrift lžespis T., lžipis.
Apolog (=en) *m.* apolog, bajka esopská T.; —et (=en), —ist (=en) *m.* obránce T.; —etisch obranný T.; —ie *f.* obrana, spis obranný n. ochranný T.
Apo-neurosis *f.* (gr.) šlachovice

T.; —phthegma *n.* připovídka T.; —phygis *f.* (Bauk.) výkružek T.; —phyllit *m.* puchavec jehlancový T.; —physis *f.* výrostek T.; —plektisch mrtvičný; mrtvicí raněný; —plexie *f.* (med.) mrtvice; —siopesis *f.* zamlčení T.; —stat (-en) *m.* odpadlec, odpadlík, odstoupilec.

Apostel (-s, unv. M.) *m.* apoštol; —amt *n.* apoštolství; —geschichte *f.* skutkové apoštolští *pl.*; —tage *pl. m.* dnové apoštolští.

Apostema *n.* (gr.) vřed.

a posteriori (lt.) z přezvědu T.; aposteriorisch přezvědný T.

Apostolisch apoštolský; -es Glaubensbekenntniß apoštolské vyznání víry.

Apostroph (-es, M. -e) *m.* odsuvník; odvratník, znaménko odsutí, znak odsutí T.; —e *f.* obrácení řeči, obrácení-se v řeči k někomu T.

Apothecium *n.* (gr.) (bot.) plešek T.

Apothek-e (M. -en) *f.* (gr.) lékárna; —en- lékární.

Apotheker (-s, unv. M.) *m.* lékárník P.; A.- lékárnický P.; —büchse *f.* puška na léky; —gehilfe *m.* lékárnický pomocník P.; —geselle *m.* lékárnický, ého *m.* P.; —gewerbe *n.* lékárnictví; —gewicht *n.* lékárnická váha; —gremium *n.* lékárnický sbor P.; —kunst *f.* lékárnictví; —subject *m. v.* Apothekergeselle; —taxe *f.* lékárnická sazba P.

Apotheosis *f.* (gr.) zbožnění; (theatr.) rajevid, rajský pohled, rajská oslava.

Apparat (-s, M. -e) *m.* (lt.) přístroj, náčiní T.; äußerer A. zevní úprava. [Appartement.

Appart *v.* Apart; —ement *n. v.*

Appell *m.* (fr.) poplach; (Fecht.) podup; A.- odvolací P.; odvolávací; —abilität *f.* možnosť odvolati se, odvolatelnosť P.; —ant (-en) *m.* odvolavatel P.; —*ativum* (*nomen*) (lt.) nazývací n. obecné jmeno T.

Appellation *f.* (lt.) odvolání; die A. ergreifen *v.* Appelliren; 2. A. odvolávací soud.

Appellations- odvolací, odvolávací P.; —anmeldung *f.* odvolací ohlášení, ohl. k odvolání-se P.; —beschwerde *f.* odvolávací stížnosť P.; —einrede *f.* odv. odpověď P.; —frist *f.* odvolací lhůta, lh. k odvolání-se P.; —gericht *n.* odvolací soud P.; —gerichtsbezirk *m.* obvod soudu odvolávacího P.; —gerichtspräsidium *n.* předsednictví soudu odvolávacího P.; —schrift *f.* odvolávací spis P.; —urtheil *n.* rozsudek soudu odvolávacího P.; —werber *m.* odvolatel P., odvolávatel; —zug *m.* odvolávání-se P.

Appell-gericht *n.*, —hof *m.* odvolací soud P., *v.* Appellationsgericht; —hofsfunction *f.* řízení n. konání soudu odvolávacího P.; —instanz *f.* odvolávací stolice P.; —iren odvolati, odvolávati se od některého soudu na soud vyšší P.; —senat *m.* senát soudu odvolávacího P.

Appendix *f.* (lt.) *v.* Anhang.

Apperc-eption *f.* (lt.) osvojení, ovlastnění (vzvěd T.); —ipiren osvojiti, ovlastniti T. [šenství.

Appertinentien *pl. f.* (lt.) příslu-

Appetit (-s, ob. M.) *m.* (lt.) chuť k jídlu; žádosť k jedení; guten A.! dobrého chutnání! —lich chutný, pochutný; —los bez chuti; er ist a. odpadla mu chuť od jídla; —losigkeit *f.* nechuť, bezchutenství.

Applaniren (fr.) planiti; vyrovnati.

Applaudiren (lt.) tleskati (na důkaz pochvaly).

Applaus *m.* (lt.) tleskot, potlesk (na pochvalu), pochvala.

Applic-abel (lt.) užitebný T., *v.* Anwendbar; —atur *f.*, Fingersatz klad prstův; —ation *f.* přivlastnění, doložení na posluchače; doloha; tekstu v úžitek obrácení T.; *v.* Anwendung; —ationsfarben *pl. f.* barvy tabulové T.

Appliciren *v.* Anwenden.

Appoggiatura *f.* (it.) (mf.) předrážka. [tek.

Appoint *m.* (fr.) dobavek, dopla-

Apportiren (v. Hund) přinesti, ponosku přinášeti D.

Apposition *f.* (lt.) přístavek, přístava, přistavení T.; —ell přístavný T.; =e Verbindungsart der Wörter přístavný spůsob spojování slov T.

Appositiv přístavný.

Apprehen-dent (=en) *m.* (lt.) postížitel; —dentenantheil *m.* postižné *n.*; —diren postihnouti; —sion *f.* postižení; —siv (lt.) opačlivý.

Appret-eur *m.* (fr.) upravitel T.; —iren etw. upraviti, připraviti T.; —ur *f.* úprava T.; —urlocale *n.* úpravna.

Approb-ant (=en) *m.* stvrzovatel; —ation *f.* stvrzení, schválení; —ationsbuch *n.* kniha stvrzovací; —iren (lt.) potvrditi, stvrditi, schváliti něco P. [kop; okop.

Approche *f.* (fr.) (Fortif.) prů-

Approxim-ation *f.* (lt.) (math.) přiblížení, přiblížení-se, příbližnosť T., —ativ *adv.* příbližně, sblížene T.

Aprikose *f.* merunka; —nbaum *m.* merunkový strom, merunka.

April (=s, oh. M.) *m.* duben; A.= dubnový; —glück *n.* nestálé štěstí; —narr *m.* aprilník, blázen; —wetter *n.* aprilová (nestálá) povětrnosť.

a priori (lt.) z domyslu T.; úsudek předchozí; aprioristisch domyslný.

á propos (fr.) právě včas, v hod; na slovíčko.

Apsiden *pl. f.* (gr.) oběžniště.

Apsidenlinie *f.* (math.) spojnice, vel-osa T.

Apsis *f.* (gr.) oltářový výklenek, oltařiště.

Aqua *f.* (lt.) voda.

Aquäduct (=es, M. =e) *m.* (lt.) vodovod (vodotok, *sl.* vodoteč T.).

Aequal (lt.) stejný, rovný; úměrný; —ität *f.* úměrnosť.

Aquamarin (=s, M. =e) *m.* modravec (kámen).

Aquarell (=s, oh. M.) *n.* malba vodními barvami T., vodomalba, vodobarevná malba.

Aquarium *n.* (lt.) vodojem.

Aqua-tinta *n.* (it.) (b. Mal.) tušovací ryjectví, rytí na spůsob tušování T.

Aequation *f.* (lt.) rovnice (math.) *v.* Gleichung.

Aequator (=s, oh. M.) (lt.) *m.* rovník T. (geogr.); —eal *n.* (astr.) ekvatoreal; —ial= rovníkový; —s=höhe *f.* výška rovníku T.

Aquavit =s, M. =e) *m.* *Aqua vitae f.* (lt.) přehnaná kořalka.

Aquila *f.* (lt.) orel.

Aequi-librium *n.* (lt.) rovnováha; —noctial rovnodenní T.; —noctialkreis *m.* kruh rovnodenní T.; —*noctium n.* rovnodenství, rovnodennosť; —pollens rovnomocný; —pollenz *f.* rovná moc, rovnomocnosť; —valent (=s) *n.* (v. Preis) rovnocennosť P., zácenek; (vom Werth) rovnohodnosť P.; (als Sache) věc rovné ceny n. hodnoty P.; A. für etw. im Gelde geben v penězích dáti tolik, zač věc stojí P.; Ä. (chem.) rovnomocnina T.; —*vocus* dvojsmyslný, obojetný, dvojitý, obojetný T.; pochybný.

Aera *f.* (lt.) časořadí T., doba.

Arabeske (M. =en) *f.* arabeska.

Arachn-e *f.* (gr.) pavouk; —ida *pl.* (gr.) povoukovití (zool.) T.; —it, —olith *m.* pavoukokam; —*oidea f.* (zool.) pavučnice T.

Aragonit *m.* *v.* Arragonit.

Arak *n.* (arab.) arak, rýžovka, rýžová kořalka.

Aran-ea *f.* (lt.) pavouk; —ina *pl.* pavouci T. [stoměr T.

Aräometer *n.* (gr.) nořidlo; hu-

Aerar (=s, oh. M.) *n.* (lt.) erár, státní důchod P., státní pokladnice T.

Aerarial- erární P., státní; —gebäude *n.* erární n. státní stavení, st. budova P.; —gebühr *f.* erární náležitosť, plat n. dávka k eráru T.; —obligation *f.* upsání n. úpis státní n. erariální T.; —rückstand *m.* erární zadrželosť P.

Arbe *f.* klika.

Arbeit (M. =en) *f.* práce, dílo; knechtische A. robota; öffentliche —en veřejná díla, stavby T.; A.= *v.* Arbeits=; —en mh. (an etw., im Garten, bei jmd.) pracovati, dělati; konati, *sl.* robiti; *v.* Gähren.

Arbeiter (=s, unv. M.) *m.* dělník, pracovník P.; A.= dělnický P.; —familie *f.* rodina dělnická P.;

—in *f.* dělnice; —klasse *f.* dělnická třída, třída dělníkův, dělnictvo P.; —rechnung *f.* účet dělnický; —schaft *f.* dělnictvo.

Arbeit-geber *m.* davatel práce P.; zaměstnavatel; —los *adj. et adv.* bez práce; —müde *adj.* prací unaven n. uondán; —nehmer *m.* přijimatel práce P. [la n. práce P.

Arbeits- pracovní, co se týče dí-

Arbeitsaal (-s, M. —säle) *m.* pracovna, síň pracovní. [ný; —keit osť.

Arbeitsam dělný, pracovitý, pil-

Arbeits-ameise *f.* pracovníček, mravenec pracovník, mr. dělník; —bezug *m.* potah, zápřež P.; —biene *f.* pracovnice, dělnice (včela); —einheit *f.* jednička dynamická T.; —einstellung *f.* stávka v práci dělníkův T.; —fähig spůsobný, schopný ku práci P.; —forderung *f.* pohledanosť za práci P.; —gelegenheit *f.* místo ku práci, k zaměstnání; —haus *n.* pracovna T.; robotárna; Straf-a. káznice; —journal *n.* denník pracovní; —korb *m.* pracovní košík; —kraft *f.* pracovní síla; pracovník; —leistung *f.* pracování, dělání, konání práce P.; —leute *pl.* pracovníci, dělníci, robotníci; —liebe *f.* láska ku práci; —lohn *m.* mzda P.; —lohnsforderung *f.* pohledávání mzdy; pohledávaná mzda P.; —lust *f.* chuť ku práci; —mann *m.* dělník, člověk dělný P., člověk pracovný; —maschine *f.* pracovatel, vykonavatel, stroj výkonný T., samoděl, samokon; —register *n.* rejstřík pracovní; —stube *f.* pracovní světnice; —stunde *f.* pracovní hodina, hodina ku práci; —tag *m.* dělný den, robotní den P.; všední den, pracovní den; —tisch *m.* pracovní stolek; —verdienst *m.* výdělek P.; —zeit *f.* pracovní čas, čas ku práci určený; —zeugniß *n.* (Zeugniß, daß jmd. eine Arbeit hat) vysvědčení práce; (Zeugn., daß jmd. zur Arbeit fähig ist) vysvědčení o spůsobilosti ku práci P.

Arbessen *pl. v.* Erbse.

Arbitrage *f.* (fr.) měnozpyt; směnečná sazba P.; —rechnung měnozpytný počet T.; arbitrarisch průměrný. [2. mocný výrok.

Arbitrium *n.* (lt.) samovolnosť T.;

Arcade (M. -n) *f.* (fr.) sloupení, sloupová chodba; 2. loubí, polubí.

Arcanum *n.* (lt.) tajemství; tajný lék.

Archaismus *m.* (gr.) staromluv T.

Archäolog (-en) *m.* (gr.) stařinoznalec; —ie *f.* starověda, náuka o starožitnostech T.; —isch starožitnický.

Arche (M. -en) *f.* koráb, loď; (Bauk.) stroj stavidelní T.

Archetyp (-s) *n.* (gr.) pravzor.

Archi- arch-, arci-; —ater *m.* (gr.) arcilékař; —diakonus *m.* arcijáhen; —diöcese *f.* arcidiecése; —*episcopus m.* arcibiskup; —mandrit (-en) *m.* archimandrita, opat (přednosta kláštera); —pel, —pelag *m.* mnohoostroví T.; —presbyter *m.* arcikněz.

Architekt (-en) *m.* (gr.) architekt, stavitel T.; krasostavitel; —onik *f.* stavitelské umění, stavitelství; náuka o stavitelství T.; —onisch stavitelský, krasostavitelský; —ur *f.* stavitelství, krasost.; —urmalerei *f.* malířství stavitelské n. stavební T.

Architr-ab, —av (-s) *m.* (gr.-lt.) (Bauk.) podřimsí, náhlavník T.

Archiv (-s, M. -e) *n.* archiv, listovna P.; —ar (-s, M. -e) *m.* archivář, listovní P.; —wesen *n.* archivářství, listovnictví T.

Archivolte *f.* zobloučení T. [čec.

Arco *m.* (it.) oblouk; (mus.) smy-

Arciere (it.) *m.* lučištník.

Arcticus (lt.) *v.* Arktisch; *arcticae (voces) pl.* patrové zvuky.

Arcus *m.* (lt.) oblouk.

Are *m.* (fr. Flächenmaß) ar.

Area *f.* (lt.), Areal *n.* rozloha, prostor, prostora, pole P., plocha; pozemí T.

Arena *f.* (lt.) písek; 2. letní divadlo, arena T.; fig. jeviště; —*ria f.* Sandkraut písečnice (bot.).

Arend-ator *m.* (lt.) nájemník, pachtýř; —iren etw. najmouti n. pachtovati něco.

Areola *f.* (lt.) okolek bradavičný; 2. dvůr n. kolo n. kruh okolo měsíce; *a.*

embryonalis (bot.) ďubka klová T.; —*tus* (bot.) pichovitý, tečkovaný T.

Areopag (=s) *m.* (gr.) soud (fig.).

Arg (*comp.* ärger) zlý; přísný, ostrý; einem a. mitspielen mrzutý kousek komu stropiti; z někoho si hodných bláznův nadělati; er macht es zu a. přehání, přemršťuje; Arg *n.* zloba; er ist ohne A. nemá v v sobě zloby n. lsti; wir haben gegen ihn kein A. nemáme nic proti němu.

Aerger *comp.* horší; je länger, je ärger čím dál tím hůř.

Aerger (=s, ob. M.) *m.* zlobení, zl.-se, zlosť; nevole; —lich pohoršlivý; zlostný, hněvný; —n einen durch etw., mit etw. hněvati, zlobiti, rozzlobiti, pohoršiti koho; sich ä. zlobiti se, hněvati se, mrzeti se, horšiti se nad čím, nač, z čeho; —niß (=sses, M. =sse) *n.* pohoršení P.; mrzutosť; —nißgeber *m.* pohoršitel, -ovatel.

Arg-gedenklich zlomyslný; —gesinnt zlý, zlobný; zlomyslný; —herzig zlého srdce.

Arglist (ob. M.) *f.* zlá lesť, zlý obmysl P.; —ig zlolestný, obmyslný P.

Arglos bezelstný. [týrka.

Argot *n.* (fr.) zlodějská řeč, han-

Argument (=s, M. =e) *n.* (lt.) důvod P.; —ation *f.* dokazování, vedení důkazu P., dovození, dovozování, zdůvodnění T.; —iren etw. dovoditi, dovozovati, zdůvodňovati, odův. co.

Argwillig zlovolný.

Argwohn (=s, ob. M.) *m.* podezření, podezřivosť, zlé domnění T.; A. mehrer Verbrechen podezření více zločinův P.; —en, argwöhnen etw. auf jmd., etw. von jmd. v podezření míti koho.

Argwöhnisch podezřivý.

Argyros *m.* (gr.) stříbro.

Arie *f.* (it.) píseň, zápěv, arie; —tte *f.* popěvka, popěvek.

Aries *m.* (lt.) beran.

Ariometer *n.* siloměr.

Aristokrat (=en) *m.* (gr.) aristokrat; —ie (—kratie) *f.* aristokracie, panstvo; A. einer Republik staršina; —isch aristokratický; —ismus *m.* panskosť, šlechtický mrav.

Aristolochia (gr.) *f.* podražec (bot.).

Aristologie *f.* (gr.) klasobraní T.

Arithmet-ik (ob. M.) *f.* (gr.) počtářství, počtověda; číslověda T.; —isch početnick', počtovědní, počtářský; číselný T.

Arktisch (gr.) severní T.

Arlesbaum *m.* břek (brak).

Arm (=s od. =es, M. =e) *m.* rámě T., rameno, paže; (ruka); náručí; A. in A. ruku v ruce; unter den A. nehmen pod paždí vzíti; in die —e schließen obejmouti; A. an einer Sache držadlo; rameno; fig. moc, mocnosť.

Arm *adj.* chudý, chudobný, nuzný; ubohý, nebohý; —er Teufel, —er Tropf, —er Schlucker chudák, chuďas, chudinec, chudinka, ubožák; —es Kind ubožátko, nebož., chuďátko; die —en chudina T.; —e Leute kochen mit Wasser v malé vodě malé ryby bývají.

Arma *pl. n.* (lt.) zbraně, zbroj.

Armade *f.* (span.) vojsko (zvláště námořské). [sovec (zool.).

Armadill (=s, M. =e) *n.* (span.) pa-

Armatur *f.* (lt.) zbraň, zbroj, ozbrojení, válečné nástroje; (tech.) výstroj; A. eines Magnets (phys.) ozbrojení magnetu T.

Arm-band *n.* náramek, náramennice; —binde *f.* páska na krku; 2. náramenní úvazek, povijáček; —bruch *m.* zlomení ruky; —brust *f.* kuše; samostřel; —brustschütze *m.* lučištník, lukostřelec.

Armee *f.* (fr.) armáda, vojsko; —befehl *m.* vojenský rozkaz P.; —corps *n.* vojenský sbor; —obercommando *n.* vrchní velitelství nad armádou.

Aermel (=s, unv. M.) *m.* rukáv; —aufschlag *m.* výložek; —ausschnitt *m.* rozparek u rukávu; —ig rukávní; —kugel *f.* (b. Schneid.) rukávová koule; —leibchen *n.* živůtek.

Armen chudnouti, schudnouti; A.= chudých se týkající; —anstalt *f.* chudobnice (chudobinec, chudi-

nec), ústav chudých T., (ústav pro chudé, úst. chudinský); —behörde *f.* úřad chudinský; —büchse *f. v.* Armenkasse; —bezirk *m.* okres chudinský; —geld *n.* peníze na chudé; —haus *n.* chudobnice; dům chudých (dům pro chudé, chudinec); —institut *n.* ústav chudinský *v.* Armenanstalt; —kasse *f.* pokladnice chudých P., (p. pro chudé), pokladnice chudinská; —percent *n.* percento chudých; —pflege *f.* opatrování chudých, opatr. chudiny T.; —pfleger *m.* opatrovník chudých; —pfründe *f.* obročí chudých P., výživa chudých; —pfründler *m.* kdo požívá obročí chudých, chudobní obročník P., výživník; —polizei *f.* policie chudých, p. chudiny P.; p. chudinská; —stock *m.* pokladnička chudých; —sündenglöckchen *n.* umíráček; —vater *m.* otec chudých P.; —versorgung *f.* opatření chudých P., opatrování chudých; —wesen *n.* chudinství, věci chudinské.

Arm-flosser *pl. m.* pažeploutvé ryby T.; —förmig ramenitý; —füßler *m. v.* Brachiopoda; —geschürzt vyhrnutých rukávů; —höhle *f.* podpaždí.

Armill-a *f.* (lt.) náramek; —arsphäre *f.* (astr.) koule kruhová T.

Armiren (z. B. eine Festung) ozbrojiti, vyzbrojiti něco; den Magnet a. ozbrojiti magnet T.; —irt ozbrojený; —irter Balken trám kovaný, okovaný T.

Armistitium *n.* (lt.) příměří.

Arm-knochen *pl.* kosti ramenné; —lehne *f.* podporka, područka; —leuchter *m.* svícen ramenitý.

Aermlich *v.* Armselig. [káv.

Aermling *m.* chuďas; 2. půlru-

Arm-loch *n.* průramek; —schiene *f.* nárameník plechový; (chirurg.) deska; —sdick s ruku tlustý.

Armselig bídný, přebídný, nuzný; nebohý, ubohý, nešťastný; ničemný.

Arm-sessel, —stuhl *m.* lenoška, pohovka; křeslo; —spindel *f.* kosť vřetenová T.; —stiege *f.* ramenné schody T.

Armuth (oh. M.) *f.* chudoba P.; —szeugniß *n.* vysvědčení chudoby P.

Armvoll (ein A.) náruč, náručí, náručka.

Arnika *f.* (gr. lt.), Wohlverlei prha; —tinktur *f.* prhovina.

Aernte *f. v.* Ernte. [liny) T.

Aroideae *pl.* (lt.) aronovité (rost-

Aroma *n.* (gr.) vůně, voňavý kořenný zápach; —*tica pl.* voňaviny; léky vonné; —tisch vonný, voňavý; —tisches Wasser voňavka.

Arpa *f.* (it.) harfa; *arpeggiato* (it.) lomeně, rozloženě (muf.).

Arragonit *m.* vápenec hranolový.

Arrang-ement *n.* (fr.) spořádání, uspoř., úprava; —iren etw. spořádati, upraviti, ustrojiti něco T.

Arrest (=es, M. =e) *m.* (lt.) uvěznění P.; den A. wider einen verwilligen povoliti na někoho uvězení; 2. A. vězení, věznice P.; gewöhnlicher A. obyčejné vězení, obyčejná věznice P.; A.= vězničný; —ant (=en) *m.* uvězený, vězeň P.; —fourniture *f.* vězničné potřeby P.; —gesuch *n.* žádosť za uvězení P.; —haus *n.* věznice; —iren, arretiren uvěziti koho P.; uvězniti, zatknouti; a., im Arreste halten věziti koho P.; —irender uvězovatel P.; der zu —irende kdo uvězen býti má P.; —irung *f.* vězení, uvězení P.; —irungsgesuch *n. v.* Arrestgesuch; —localität *f.* místo, místnosť vězničná P.; —strafe *f.* trest vězení P.; —werber *m.* kdo žádá uvězení na někoho, uvězovatel P.

Arrêt *m.* (fr.) zatykací rozkaz; —iren zatknouti *v.* Arrestiren.

Arrha *f.* (lt.) závdavek; litkup; A. der Beamten nástupné. [zadvoj.

Arriergarde *f.* (fr.) zadní voj P.,

Arriero *m.* (span.) mezkář.

Arrog-ant (lt.) drzý, domýšlivý; —anz *f.* drzosť; domýšlivosť.

Arrond-iren (fr.) okrouhliti, zkrouhliti, zokr., zakr. T.; —irung zkrouhlení, zok., zak.; —issement *n.* podkraj, okres, (*rus.* okruh, *pol.* powět).

Arrosion *f.* (lt.) nahryzení.

Arsch (=es, M. Aersche) *m.* řiť, zadnice, prdel; —backe *f.* zadní kýta; —leder *n.* (b. Bergl.) nářitek; —siel (=s) *n.* popruh hornický.

Arsen (-s) *n.* arsen, otrušík T.

Arsenal (-s, M. Arsenäle) *n.* (fr.) zbrojnice, zásobna, zásobárna.

Arsenig-e Säure (chem.) kyselina arsenová T.; —saure Salze *pl.* arsenany T.

Arsenik (-s, oh. M.) *m.* (gr.) otrušík T., otruch; A.- otruchový, siťaničný; —alisch otruchovitý; —erz *n.* otrušičná ruda; —glas *n.* sklo arsenové T.; —haltig otrušný; —kies *m.* otrušec T.; —mehl *n.* (chem.) mouka arsenová; —metall *n.* otrušík; —säure *f.*, Arsenit *m.* otrušnatka T.; —saure Salze *pl.* arsenany T.

Arsen-saure Salze *pl.* arseničnany; —säure *pl.* kyselina arseničná T.; —wasserstoff arsenovodík T.

Arsis *f.* (gr.) (mus.) zdvih T.

Art (M. -en) *f.* spůsob P.; A. tvar T.; druh, třída T.; plémě, plemeno; eine andere A. Menschen jiný druh lidí; was ist er für eine A. von Menschen? kdo je? co je zač? —en der Strafen, Uebertretungen spůsobové trestů, přestupků; in der A. v ten spůsob, tím spůsobem P.; A., das Geartetsein mrav, slušnost, spůsob; mit A. *v.* Artig.

Art (M. -en) *f.* orba; —bar orný.

Artefact *n.* (lt.) umělecký výrobek T.

Arten mh. tvářiti se; (nach der Mutter zc. a.) zdařiti se, podařiti se po kom. **Arterie** *f.* (gr.) tepna.

Arterien-nadel *f.* jehla na tepny; —pincette *f.* proštěpek na tepny; —zange *f.* klíšťky na tepny.

Artesischer Brunnen arteská studně, vrtaná studně T., arteska.

Arthro-gastra *pl. n.* (gr.) štírové (zool.) T.; —*kace f.* (med.) červotoč kloubu; —*zoa pl.* členovci, vněkloubí (zool.). T.

Articul-aris (lt.) článkovitý; —*ata pl.* (zool.) členovci; —*ation f.* členění; článkování P.; kloubování; člennosť, členitosť, článkovanosť; dobré vyslovování složek; —iren členiti, sčleniti, článkovati T.; —irt článkovaný, sčleněný, článkovitý, členný, členitý T.; —*us m.* (lt.) člen *v.* Artikel.

Artig spůsobný, mravný, zdvořilý, zvedený; ušlechtilý, hezký, roztomilý, kloudný, slušný; a. werden milostněti; in Zsmtz. -itý, -ovitý.

Artikel (-s, unv. M.) *m.* článek, kus P.; druh; (grm.) člen T. (fehlerhaft pohlavní slovce, pohlavník); (kfm.) zboží.

Artillerie (oh. M.) *f.* (fr.) dělostřelectvo P.; —park *m.* ohrada dělostřelecká, oboz dělostřelecký; —regiment *n.* pluk dělostřelecký.

Artillerist (-en) *m.* dělostřelec.

Artischoke (M. -n) *f.* artičok.

Artist (-en) *m.* (lt.) umělec T.; znalec umění, krasoumník T.; —isch umělecký, krasoumný T.; -e Erzeugnisse díla umělecká P.; -e Gegenstände umělecké věci P. [vý T.

Artunterschied *m.* rozdíl tvaro-

Aerugo *f.* (lt.) měděnka, rez měděná *v.* Grünspan.

Arum *n.* (lt.) aron *v.* Aaron.

Arundo *f.* (lt.) rákos.

Arve (M. -n) *f.* (Baum) limba.

Arznei (M. -en) *f.* lék, lík; falsche, unreine A. lék nepravý, nečistý P.; A. bereiten lék strojiti, přist., připraviti, chystati; A. reichen lék podávati, dávati užívat nemocnému.

Arznei-bereitung *f.* příprava léků; —gewächs *n.* rostlina lékařská; —gewicht *n.* váha lékárnická; —glas *n.* sklenička na léky; —kraft *f.* moc léku; —kräuter *pl.* lékařské n. léčivé byliny; —kunde, —kunst *f.* lékárnictví; (als Wissenschaft) lékověda, lékozpyt; —lich lékařský; —mittel *n.* lék; —stoff *m.* léčivo, látka léčebná; —taxe *f.* sazba na léky P., s. lékárnická; —tränke *pl.* picí léky; —verschreibung *f.* předepsání léku; —vorschrift *f.* lékařský předpis; —waare *f.* lékárnické zboží, *pl.* léky, léčivo; —wesen *n.* lékárnictví; —wirkungen *pl.* moci léků, účinek léků; —wissenschaft *f.* lékařství, věda lékařská; 2. náuka lékárnická. [léku užívati.

Arzenen (-Arzeneien) léčiti; 2.

Arzt (-es, M. Aerzte) *m.* lékař; —gebühr *f.*, —geld *n.* léčebné *n.*

Aerztlich lékařský P.; -es Gutachten lékařské dobré zdání P.; -e Gebühren léčebné, ého n. (wundärztliche G. hojebné) P. [*foetida*.

Asant *m.* (stinkender A.) *v. Assa*

Asbest (-es) *m.* (Min.) osinek.

Ascalabotes *pl.* liknavci (zool.) T.

Ascen-denten *pl. m.* (lt.) vstupníci, předkové, předci T., příbuzní v pokolení vzhůru stupujícím, příbuzenstvo vzhůru stupující P., př. vzestupující T.; --sion *f.* (lt.) vystoupení; 2. nanebevstoupení Páně.

Asch (-es, M. Aesche) *m.* střez, dřez; slevák.

Asche (ob. M.) *f.* popel.

Aschen-, aschen *adj.* popelný, popelový; —analyse *f.* (chem.) rozbor popela T.; —baum *m. v.* Esche; —bestimmung *f.* (chem.) určení popela T.; —brenner *m.* popelář; —brödel *m.* (Knabe) popelvál, pecivál; (Mädchen) popelka, pecičálka; —brot podpopelný chleb, podpopelka; —färbig, —farbig *v.* Aschfarbig; —gefäß *n.* popelák, nádoba na popel; —grube *f. v.* Aschenloch; —kegel *m.* kužel popelový Č.; —krug *m.* popelnice; —kuchen *m.* podplamenice, -enka, -enek; —loch *n.*, —raum *m.* (mech.) popelník T.; —pflanze *f.* popelnice, popelník *Cineraria*; —regen *m.* dešť popelový T.; —topf *m.* hrnec na popel; *v.* Aschenkrug; —weib *n.* popelářka.

Ascher, Aescher *m.* (Gerb.) louh; A.- luhový; popeleční; —mittwoch *m.* popeleční n. škaredá středa.

Aeschern popel páliti; popelem posypati, zapopeliti.

Asch-farben, —farbig popelavý, popelatý; —frau *f.* popelářka; —grau popelavý, popelošedý; —icht popelovitý; —ig popelný, popelový.

Ascidium *n.* (bot.) vřece T.

Ascii, Ascii *pl. m.* (gr.) bezestinní, bezestinci (geogr.).

Asclepia *f.* (gr.) tolita (bot.); —*deae pl.* tolitovité (rostliny) T. [(bot.) T.

Ascus *m.* (gr.-lt.) teříšek, vřecko

Asket (-en) *m.* (gr.) kajicník, pobožník, rozjímavec; —isch mravocvičný, rozjímavý.

Aesopische Fabel esopická n. esopská bajka T. [havý.

Asotisch (gr.) marnotratný, mr-

Asparagin *n.* chřesťovina, luskovina; —*eae pl.* kokoříkovité (rostliny); —säure kyselina asparaginová.

Aspe, Aespe (M. -n) *f. v.* Espe.

Aspecten *pl.* (lt.) protipostavy hvězd; vyhlídky, předznámky.

Asper (*spiritus*) (lt.) ostrý (přídech).

Aspergillum *n.* (lt.) kropáč.

Aspermie *f.* (gr.) bezsemennosť, nedostatek semene (med.). [harz.

Asphalt (-s) *m.* (gr.) asfalt *v.* Berg-

Asphodelus *m.*, Asphodill (-s) *m.* (bot.) kopíčko *v.* Affodill.

Aspic *m.* (fr.) rosolina.

Aspir-ant (-en) *m.* (lt.) uchazeč; —ata *pl.* dyšná T.; —ation *f.* přídech T.; —iren přídech klásti n. dáti, přídechem opatřiti T.; ucházeti se oč.

Ass (Asses, M. Asse) *n.* jednička, jedno oko; (Kartenspiel) es, eso, touš; (Gewicht) as, závažíčko; A. pokrm, potrava; *v.* Köder.

Assa-foetida *f.* (lt.) asa smrdutá, čertkal, čertovo zelí, čertovo zlé, čertovo lejno. [ník.

Assassin *m.* (fr.) úkladník, záker-

Assecur-ant (-en) *m.* (lt.), —ateur *m.* (fr.) pojišťovatel P.

Assecuranz *f.* (lt.) pojištění, zjištění P.; 2. A., —anstalt *f.* pojišťovna, pojišťovací ústav, pojišťovatelna P.; —gebühr *f.* pojistné P.; —gesellschaft *f.* pojišťovací spolek P.; —kontrakt *m.* pojišťovací smlouva P.; —polizze *f.* pojišťovací list P., pojistka; —prämie *f.* pojistné (ého) P.

Assecur-at (-en) *m.* pojištěnec; —iren pojistiti, zjistiti něco P.

Assegno *m.* (it.) *v.* Assignation.

Assel *m. et f.* beruška, svinka, stonožka.

Assemblée *f.* (fr.) beseda; *A. nationale* (in Frankreich) národní shromáždění.

Assentir-en (lt.) odvesti, odváděti (na vojnu) P.; —ung *f.* odvod P.

Assentirungs- odvodní P.; —bezirk *m.* odvodní okres, odv. obvod P.; —commission *f.* odvodní komise P.; —platz *m.* odvodní místo P.

Assentliste *f.* odvodní list.
Asser-tion *f.* (lt.) jistění, výpověď, že něco jest T.; —torisch jisticí že něco jest T. [přísední P.
Assessor (=s, M. =en) *m.* (lt.)
Assibilation *f.* (lt.) přísyk T.
Assign-ant (=en) *m.* (lt.) ukazatel P.; —at (=en) *m.* ukázanec P.; —atar (=s) *m.* úkazník P.; —ation *f.* ukázka P.; poukázka; —iren ukázati, ukázku dáti T.; *v.* Anweisen.
Assimil-ation *f.* (lt.) spodobení, spodobnění, -bování T.; proměna; —irbarkeit spodobitelnosť T.; —iren spodobiti, spodobovati, připodobniti; sich a. spodobněti T.
Assisen *pl.* (fr.) přísežní, porotci; —hof *m.* soud přísedních P., soud přísežných, porota.
Assist-ent (M. =en) *m.* (lt.) pomocník, příruční; —enz *f.* pomoc P.; přísluha; A. eines Gerichtes behufs des Vollzugs eines Rechtsspruches pomoc soudní k vykonání právního výroku P.; —iren přisluhovati, pomáhati komu.
Association *f.* (lt.) spolčování-se P.; družení, sdružení, sdružování; družnosť, družebnosť, druživosť T.; 2. spolek; —s= spolčovací, co se dotýče spolku n. spolčování P.; —s=gesetz *n.* zákon o spolcích; —srecht *n.* právo spolčovací, pr. spolčovati se P. [ní společník T.
Associé (—ssieh) *m.* (fr.) obchod-
Associiren sich spolčiti se T.
Assonanz *f.* (lt.) názvučí; souznění T.
Assort-iment *n.* (fr.) zásobiny *pl.*; *v.* Sortiment; —iren sebrati, sestaviti; (kfm.) zásobiti, spořádati něco; wohl —irt dobře zásobený.
Assumptio *f.* (lt.) návěsť dolejší, dolejšek (philos.) T.
Ast (=es, M. Aeste) *m.* větev, snětev, sněť, ratolesť, haluz; (math.) rameno T.; A.= větvový, haluzní; ratolestní; —achsel *f.* (bot.) rozpora T.; Aeste *coll.* haluzí, větvoví; (wdm.) parohy.
Aesten sich rozvětviti se, rozvětvovati ze, rozratolestiti se.
Aster *f.* (gr.) hvězda; (bot.) hvězdník; —oid *n.* drobná oběžnice; asteroida T.; —*oida pl.* hvězdýšovití (zool.) T.
Astförmig větvovitý, haluzovitý.
Asthen-ie *f.* (gr.) bezsilí T.; —isch bezsilný T., bez síly.
Aesthet-ik *f.* (gr.) krasověda T.; —iker *m.* krasovědec T.; —isch krasovědecký, krasovědný T.; krasocitný; krásný, pravokrásný.
Asthma *n.* (gr.) dýchavice, záduch T.; —tisch dýchavičný. [rohatý.
Aestig větevnatý; sukovatý; pa-
Ast-knorren *m.* suk; —ling *m.* vylítálek (pták); —loch *n.* suková díra.
Astragal-omantie *f.* (gr.) kostkověštba; —us *m.* kostka; (anat.) kosť hleznová T.; (Bauk.) podhlavník T.
Astro-gnosie *f.* (gr.) hvězdoskum, hvězdoznalství; —graph (=en) *m.* hvězdopisec; —labium *n.* hvězdoměr; úhloměr T.; —log (=en) *m.* hvězdopravec, hvězdozvěst; —logie, —mantie *f.* hvězdoprava, hvězdopravectví; —nom (=s, M. =en) *m.* hvězdář, hvězdozpytec; —nomie *f.* hvězdářství (hvězdosloví); —nomisch hvězdářský.
Astwerk *n.* větví, větvoví, haluzí.
Aesung *f.* (wdm.) krmení.
Asyl (=s, M. =e) *n.* (gr.) útočiště; —recht *n.* právo útočištné.
Asymmetrie *f.* (gr.) nesouměrnosť.
Asymptoten *pl.* (gr.) nedopadnice (math.) T.
Asyndet-isch (gr.) bezspoječný T.; —on *n.* bezspoječnosť, bezvaznosť T.
Ataman (=s, M. =e) *m.* náčelník kozáků. **Aetas** *f.* (lt.) věk.
Atelektasie *f.* (gr.) sploštěnosť plic. [dílna umělecká.
Atelier *n.* (fr.) dílna umělcova,
a tempera Malerei malba na sucho T. [*aeternum* na věky.
Aeternitas *f.* (lt.); věčnosť; *in*
Athe-ismus *m.* (gr.) neznabožství (bezbožectví T., bezbožství); —ist (=en) *m.* neznaboh (bezbožec T.); —istisch neznabožský.
Athem (=s, oh. M.) *m.* dech

(duch); kalter A. studený dech; A. holen, den A. schöpfen dechnouti, oddechnouti v. Athmen; man muß zahlen, daß einem der A. ausbleibt člověk musí platit až se ohýbá; einen in A. halten někoho v ustavičné napnutosti udržovati, znepokojovati koho; A.= dechový, dyšný; —holen n. dýchání; —los bezduchý; —probe f. zkouška dechu; —röhre f. průdušnice; —zug m. dech, vzdech, oddech, vzdechnutí; in einem A. bez oddechu; jedním douškem.

Aether (=s, oh. M.) *m.* (gr.=lt.) nadvzduch, nadvzduší, nadvětří; 2. éter, tresť T.; *v.* ätherisches Oel; —arten *pl. f.* tresti T.; —isch nadvzdušní, nadvzdušný, nadvzduchový, nadvětrný; —isches Oel silice; —isches Wasser tresť.

Atherman (gr.) neprůteplivý T.

Aether-säure *f.* (chem.) kyselina éterová T.; —stein *m.* povětroň.

Athlet (=en) *m.* (gr.) zápasník; silák.

Athm-en mh. dýchati, oddychovati; einmal a. dechnouti, oddechnouti; hastig a., stark a. silně oddychovati, soptiti, soptati, pychtiti; schnappend a. dech chytati; a. fig. vanouti, váti; zíti, dýchati; der Ofen —et kamna dýchají, sálají; —end dýchavý; schwer a. dušný.

Aethrioskop *n.* (gr.) étrioskop, stroj k určení jasnosti oblohy T., jasnotoměr. [důkaznictví.

Aetiologie *f.* (gr.) příčinosloví,

Atlas (M. Atlanten) *m.* atlas; (zool.) nosič T.

Atlass (=sses, M. =sse) *m.* (seidenes Zeug) atlas; —band *n.* atlaska, atlasová stužka; —en atlasový.

Atmometer *n.* (gr.) výparoměr T.

Atmosphär-e *f.* (gr.) vzduch; 2. parokruh, obor vzdušný T.; obor vzduchový, obzemí, vzduchotlak T.; —isch parokruhový, povětrný.

Atom (=s, M. =e) *n.* (gr.) prvek; částice jednoduchá T.; —en= prvkový; prveční; —enlehre *f.* prvkosloví T.; —gewicht *n.* (chem.) tíže atomová, číslo atomové (živločet) T.; —ismus *m.* prvkovství T.; —ist *m.* prvečník; —theorie *f.* teorie atomová T.; —volum *n.* (chem.) objem atomový T.; —zahl *f.* živločet.

Aton *adj.* (gr.) bezpřízvučný T.

Atramentum *n.* (lt.) inkoust.

Atremograph *m.* (gr.) (Schreibstütze für eine zitternde Hand) netřesopis. [rostlosť řiti (med.).

Atresie *f.* (gr.) zarostlina, za-

Atrichie *f.* (gr.) nedostatek vlasův; pleš od narození. [ní T.

Atrium *cordis* (lt.) předsíň srdeč-

Atrop-a *f.* (gr. lt.) rulík zlomocný (bot.); —in *n.* (chem.) atropin, rulíkovina.

Atroph-ie *f.* (gr.) úbytečnosť, úbytě; —iren úbytčeti, misati; —isch úbyťový, úbytečný, souchotivý. [ručí.

Attaché *m.* (fr.) vyslanecký pří-

Attaqu-e *f.* (fr.) útok P.; —iren útok učiniti na něco.

Attentat (=s, M. =e) *n.* (lt.) útok (vražedný) na koho P.

Attest (=es, M. =e), —at (=s, M. =e) *n.* vysvědčení; —iren vysvědčiti, vysvědčení dáti.

Attich (=es) *m.* chebd, chebdí, chebdina *Sambucus Ebulus*; —beere *f.* chebdinka. [vení těla T.

Attitude *f.* (fr.) postava, posta-

Attract-ion *f.* (lt.) přítah, přitažení, přitaženství T.; =skraft *f.* přítažlivosť; —iv přítažlivý; —orisch přísuvný.

Attribut (=s, M. =e) přívlastek; přídatek T.; příznak; —iv *adj.* přivlastnivý; přídatkový T.; —ivsatz *m.* věta přídatková T.

Aetz- žíravý, leptavý T.; —beize *f.* mořidlo leptací T.; —en etwas leptati, vyžírati; mořiti; jísti, krmiti T., vnaditi; —end žíravý, leptavý T.; —kali *n.* žíravé draslo T.; —kunst *f.* umění leptací, leptání, leptatelství T., leptovnictví; —lauge *f.* žíravý louh T.; —mittel *n.* leptadlo T.; —paste *f.* mazadlo leptavé; —pulver *n.* leptavý, žíravý prášek; —stein *m.* žíravý kamének T.; —stoff *m.* leptadlo, žíradlo, mořidlo; —ung *f.* leptání; 2. strava P.; vnada; —ungsgebühr *f.* stravné (, ého) P.; —ungskosten *pl.* náklady na stravování; —vogel *m.* hnízdoš T.; —wasser *n.* leptavka, mořivka.

Au *intrj.* ou! au weh ach! ouve! **Auberge** *f.* (fr.) hostinec; krčma. **Auch** *conj.* také, též, i; třebas; wenn a., mag a. kdyby i, třeba i, byť i; eben a. tudíž, rovněž.

Auchenium *n.* (zool.) podšijek T.

Auction *f.* (lt.) dražba (licitace); —iren, verauct. v dražbě prodati; —sinstitut *n.* dražební ústav.

Auctor (-s, M. -en) *m.* (lt.) spisovatel, původce spisu *v.* Autor *x*c.

audace *adv.* (it.) směle; *audaces fortuna juvat* (lt.) smělým štěstí přeje.

Audienz (M. -en) *f.* (lt.) slyšení, vyslyšení (u panovníka) P.; um A. bitten žádati za slyšení, za vysl. P.; A. geben někoho slyšeti P.; —zimmer *n.* síň n. pokoj audienční, síň přijimací.

Auditor (-s, M. -en) *m.* (lt.), Auditeur (fr.) *m.* vojenský sudí, auditor P.; —iat *n.* vojenské sudství, auditoriát P.; —iatpraxis *f.* cvik při vojenském soudu P.; —ium *n.* posluchárna; 2. posluchačstvo, *pl.* posluchači. [2. poříčí.

Aue (M. -n) *f.* luh T., palouk;

Auer (-s, unv. M.) *m.* tur; A.-turový, tuří; —hahn *m.* tetřev, hlušec; —henne *f.* tetřevka, tetřevice; —kuh *f.* tuřice; —ochs *m.* tur *v.* Auer; —wild *n.* tetřevina.

Auf *prp. c. dat.* do, ku, na, po, v, ve, z, ze; a. dem Berge sitzen, stehen na hoře n. na vrchu seděti, státi; auf dem Baume kriechen lezti po stromě; a. der Reise na cestě, cestou; a. dem Wasser po vodě, na vodě; er ist dabei auf seiner Hut má se na pozoru při tom; er ist auf einem Ohr taub (H) je hluchý na jedno ucho; *c. acc.* auf den Berg steigen jíti na horu, na vrch; auf den Baum kriechen vylezti na strom; auf's Rathhaus do radního domu, do radnice; a. Anrathen na radu, z rady, s něčí radou; a. Verlangen na požádání, na žádosť, k žádosti; a. Lebenszeit do života, na celý život; a. immer navždy; bis a. den Tod až do smrti; bis a. Wiedersehen až se zase shledáme, až na shledanou; a. lateinisch latinsky, po latinsku; a. *adv.* von Jugend a. z mládí; a., bergauf vzhůru, na horu; Strom auf proti vodě; proti proudu; a. und ab sem tam, nahoru dolů; die Wache geht a. und ab stráž přechází; a. sein nespati, bdíti; auf's Neue na novo, z nova; auf's Beste nejlépe, co nejlépe; auf's Wärmste co nejvřeleji, co nejvroucněji; auf! (stehe auf! steht auf!) vzhůru! vstaň! vstaňte! auf daß *conj.* (damit) aby.

Auf-ächzen zastenati; —ackern vyorati; poorati, zaorati; rozorati, vyryti; —arbeiten vypracovati; —athmen volně si oddechnouti; —ätzen rozleptati, rozežrati; vylep., vyž.; —backen popeci, napeci; vypeci, speci; opeci, připeci; —bahren na máry položiti; —bansen do kup dáti; —bau *m.* vystavění; —bauen vystavěti, ust.; znova udělati; —bäumen sich vzpínati se; —beben mſ. zachvěti se; —behalten etw. schovati, zachov. P.; die Acten in Ordnung a. spisy v pořádku zachovati P.; a. podržeti P.; uložiti P.; zachrániti; eine Schrift bei Gericht a. spis u soudu uložiti P.; den Hut a. nechati na hlavě; —beißen etw. rozkousati, rozkousnouti, rozhryzti; —beizen *v.* Aufätzen; —bersten rozpáčiti; mſ. puknouti, rozp. se, rozprasknouti se; —bessern etw. zlepšiti, přilep.; zur —besserung na přilepšenou.

Aufbewahr-en etw. schovati, usch., uložiti něco P.; eine Schrift bei Gerichtshanden a. spis u soudu schovati P.; —er *m.* schovatel, schovavatel, schovavač P.; —ung *f.* schování P.; —ungsvertrag *m.* smlouva schovací.

Aufbiegen etw. nadhnouti; odehnouti; rozehnouti; vehnouti; přihnouti.

Aufbiet-en (Truppen) povolati, svolati; alle Mittel a. všech prostředkův užiti P.; všecko vynaložiti na něco; Verlobte a. zasnoubence ohlásiti; —ung *f.* (aller Kräfte) vynaložení, napnutí (všech sil atd.); *v.* Aufgebot.

Aufbinden etw. přivázati, uvázati, rozvázati, odvázati něco; einem etw. a. bulíka na nos pověsiti někomu.

Aufbläh-en etw. nadmouti, nadýmati, nadouti, rozdouti, vydouti; sich a. vydmouti se, nadýmati se; —ung *f.* nadmutí, nadýmání, nadouvání.

Auf-blasen etw. nadouti, vzdouti, nadmouti, nadýmati; rozdouti, rozdýmati; rozdmýchati; roznítiti; mit der Trompete a. zatroubiti, vytrubovati; sich a. vzdmouti se; fig. nadýmati se; —blatten (Bauk.) platovati, připl. T.; —bleiben ms. bdíti, nespati; nezavírati se, otevřeným zůstati; —blick *m.* vzhled, pohled vzhůru; 2. záblesk, zakmitnutí; —blicken vzezříti, vzhlednouti, vzhůru patřiti; —blinzen zamihnouti; —blühen rozkvesti, zkv., rozviti se; fig. omladnouti; —bohren etw. vyvrtati; zvrtati; rozvrtati; —borgen etw. vypůjčiti se, vydlužiti se; —braten vypeci, speci; přepeci, odpeci.

Aufbrauchen ztráviti, spotřebovati.

Aufbrausen bouřiti se; vříti, vyvříti, vzevříti, zvírati, kypěti; (im Zorn) rozsopiti se, rozsoptěti se; A. *n.* vření T., vyvření.

Aufbrechen etw. vylomiti, vyraziti, vyvrátiti, vypáčiti (dveře); einen Brief) otevříti, rozpečetiti (psaní); ms. (von Blumen) rozviti se, otvírati se; (von Wunden, Geschwüren) rozevříti se, provaliti se, protrhnouti se, propuknouti; a., weiter ziehen vytrhnouti, odtrhnouti; hnouti se, zvednouti se, vytáhnouti.

Aufbreiten etw. prostříti, rozestříti, roztáhnouti; rozestlati.

Aufbrennen etw. spáliti, sžíci; (ein Zeichen) vypáliti (znamení); a. ms. hořeti, zanítiti se, zapáliti se.

Aufbringen etw. vyzdvihnouti, vynesti; a., zusammenbringen sháněti, shledávati, zjednati, opatřiti; eine Summe a. shledati, opatřiti sumu P.; jmd. a. sebrati koho; ein Schiff a. koráb zajmouti, vzíti; eine Sitte a. nový obyčej uvesti, začíti; a., emporbringen pomoci, povznesti; ein Kind a. dítě vychovati, odchovati; einen Kranken a. vyhojiti, vyléčiti; jmd. a. (in Zorn bringen) rozzlobiti, rozhněvati koho; aufgebracht rozzlobený, rozhněvaný.

Aufbruch (-es, M. -brüche) *m.* vylomení, prolomení; protržení nežitu; (ob. M.) (ökon.) zvůr, zorané lado; odchod, odjezd, odtažení; Befehl zum A. rozkaz k odchodu, k odtažení.

Aufbürden einem etw. obtížiti, stížiti koho čím; uvaliti na koho břemeno; fig. uvaliti na koho něco P.; obviňovati koho, sváděti co na koho.

Aufbürsten vzhůru kartáčovati; vykartáčovati.

Auf-damen (Damensp.) dámu udělati; —dämmern zabřesknouti se, rozbř. se; —decken etw. pokryti, přikryti; prostříti; odkryti, objeviti, odhaliti; —dingen (einen Lehrling) připověděti učeníka P., učeníka na řemeslo zamluviti; —donnern sich nafintiti se.

Aufdrängen etw. vytlačiti, vytisknouti; sich einem a. vnucovati se, vtírati se komu.

Aufdrehen etw. rozkroutiti, roztočiti, vtočiti, natočiti, nasoukati.

Aufdring-en einem etw. vnutiti, cpáti, strkati komu co; sich a. vtírati se komu;—endes Verschieben nastrkování; —ling (-s, M. -e) *m.* vtíravec.

Auf-drucken vytisknouti; —drücken tlačiti, přitlačiti; rozmáčknouti; das Gerichtssiegel a. pečeť soudní na něco přitisknouti P., přiložiti.

Aufdunsen ms. opuchnouti, nadmouti se, nadouti se, nabobtěti.

Aufdunsten ms. vypařovati se.

Aufdünsten etw. vypařovati.

Aufeinander *adv.* na sebe, po sobě, za sebou.

Aufeinanderfolg-e *f.* postupování, postup, postupnosť T., posloupnosť; die A. der einzelnen Ziffern pořad číslic n. cifer T.; —en jíti po sobě, postupovati, nastupovati po sobě, sledovati sebe; —end po sobě jdoucí.

Aufeinmal *adv.* na jednou, jedním rázem, náhle.

Aufeis-en ledy sekati, vysekati; —ung *f.* náledí; vysekávání náledí; —ungsbeitrag *m.*, —ungsgebühr *f.* náledné *n.*, příspěvek na sekání ledu.

Aufenthalt (-s, M. -e) *m.* pobyt, zdržování-se kde P., přebývání, přebyt; 2. (b. Eisenb.) zastávka; 3. meškání, zdržování, odkládání čeho.

Aufenthalts- pobytný, co se týče pobytu P.; —ort *m.* místo pobytu, m. zdržování, m. kde se někdo zdržuje P.; přebyvaliště, žiliště (*n.*); —schein *m.* přebytný, pobytný list; list na zdržování-se; —steuer *f.* (der Juden) židovská daň za pobyt, za zdržování-se v místě P.; —zeit *f.* čas pobytu.

Auferbauend povzbuzující.

Auferlegen einem etw. uložiti, přikázati komu co P.; poručiti komu něco; eine Strafe a. pokutovati, pokutu uložiti; eine Steuer a. *v.* Auflegen.

Auferstanden vstalý z mrtvých.

Aufersteh-en mſ. vstáti, povstati (z mrtvých); —ung *f.* vzkříšení, z mrtvých vstání; —ungsfest *n.* slavnosť vzkříšení, slavnosť z mrtvých vstání; —ungstag *m.* den vzkříšení, den z mrtvých vstání.

Aufer-wachen mſ. procitnouti; —wachsen *adj.* povyrostlý; —wecken einen vzkřísiti; —ziehen einen vychovati.

Aufessen etw. snísti, vyjísti.

Auf-fahren ujezditi, projezditi; mſ. vyjeti, vzjeti; vymrštiti se, vyskočiti, vzchopiti se; in den Himmel a. na nebe vstoupiti; im Zorne a. *v.* Aufbrausen; aus dem Schlafe a. vyskočiti, vytřeštiti se ze sna; (v. d. Thüre) rozlétnouti se; (von Blattern) vyraziti se; —fahrt *f.* vzjed, výjezd (vzhůru); (bei einem Hause) podjezd; (beim Straßenb.) příjezdek T.

Auffall-en mſ. padnouti nač, napadnouti; fig. v oči bíti, do očí bíti, pozornosť vzbuditi; pohoršovati; etw. a. pádem vyraziti, vypáčiti; —end, auffällig patrný, zřejmý, nápadný; —ende Gebrechen patrné, zřejmé vady P.

Auffang-en schytati, poch., nalapati; Briefe a. přejmouti, přejímati listy P., zachytiti psaní; —stange *f.* (b. Blitzableiter) tyč hromosvodná; —ung *f.* uchvácení.

Auffärben etw. přebarviti (znovu).

Auffass-en etw. uchopiti, uchytiti; fig. (begreifen) pojmouti, pojímati, ponímati, pochopiti, -ovati, chápati, vnímati T.; —ung *f.* pojmutí, pojetí, ponětí; vnímání T.; scharfe A. bystré pochopování, chápání; —ungsgabe *f.*, —ungskraft *f.*, —ungsvermögen *n.* pojímavosť, chápavosť T.

Auf-finden etw. nalezti, najíti; die Uebelthäter a. vyhledati provinilce P.; —fischen vyloviti, uloviti; fig. uhoniti, uloviti; —flattern mſ. vzletěti, vzhůru se třepati; —flechten zaplétati; rozplétati; —fliegen vzletěti; vyletěti; (v. der Thür) znáhla se otevříti, rozlítnouti se; a., schnell verbrennen zplápolati, zpláknouti; (v. der Mine) vyletěti; —flug *m.* vzlet, výlet.

Aufforder-er *m.* vyzyvatel, vyzyvač P.; —n einen zu etw. požádati koho zač; vyzvati, vybídnouti P., pobídnouti (ku vzdání atd.), pobízeti; —ung *f.* vyzvání, vybídnutí, vybídka P.

Aufforderungs- vyzyvací, výzevný P.; —fall *m.* případ vyzyvací P.; —klage *f.* žaloba vyzyvací P.; —proceß *m.* pře vyzyvací P.

Aufforsten zalesniti.

Auf-fressen etw. sežrati, vyleptati, rozežrati, vyžrati; —frischen obnoviti; občerstviti, osvěžiti; povzbuditi; ochladiti; eine Wunde a. okrvaviti ránu; den Acker a. zorati.

Auffuhr *f.* navážka.

Aufführ-en etw. vyvezti, navezti, vyvoziti, nav.; eine Mauer a. vystavěti, vyhnati zeď; ein Schauspiel a. provozovati, představovati T.; hráti; eine Musik a. hudební kus provesti; im Triumphe a. vésti u vítězoslávě; sich a. chovati se, vésti si, počínati si; —ung *f.* navezení; návoz; A. (eines dram. Werkes)

představování, provozování T.; zur A. bringen (ein Drama) představiti, na jeviště přivesti T.; A. chování-se P.

Auffüllen etw. doplniti, naplniti.

Auffüttern nakrmiti; (b. Zimm.) naložiti T.

Aufgab-e *f.* odevzdání, podání; A. der Briefe auf die Post dání listův na poštu P.; A. nařízení, uložení; (Schul-) úloha P.; úkol; (kfm.) nádavek T.; (philos.) these, thema, předložka T.

Aufgabeln vidličkou napíchnouti; fig. nalapati, vyšťourati.

Aufgabenbuch *n.* kniha úloh.

Aufgabmassel *n.* míra nádavku.

Aufgabs-gebühr *f.* (für einen Brief) podatné; —post *f.* podavací pošta P.; —recepisse *n.* dací n. podací lístek, odevzdací lístek; —station *f.* stanice přijimací.

Aufgang (-s, M. —gänge) *m.* cesta vzhůru, c. nahoru; 2. rozevření, rozhalení; 3. (ob. M.) (A. der Sonne) východ (slunce); východní strana; *v.* Aufwand.

Aufgattern etw. vypátrati, vyslíditi.

Aufgeb-en etw. podati, odevzdati, odvesti; Briefe auf die Post a. dáti listy na poštu P.; einem etw. a. uložiti něco komu P.; úkol dáti, práci předložiti T.; práci dáti komu; a. (fahren lassen) pustiti co mimo se P., upustiti od čeho odříci se čeho; die Hoffnung a. zpustiti se naděje; jmd. a. odříci se n. odčísti se koho T.; sich selbst a. pochybovati o sobě T.; einen Betrag a. oznámiti T.; —er *m.* eines Briefes, einer Ladung podavatel, podatel listu, nákladu P.; (Hütt.) přidavač P.

Aufgeblasen nadutý, zpupný; —heit *f.* -osť.

Aufgebot (-es, M. -e) *n.* prohláška, provolání; A. der Verlobten ohlášky *pl.* P.; A., Landsturm zemská hotovosť P.

Aufgebracht *v.* Aufbringen.

Aufgedinge *n.* přípověď, zamluvení učeníka.

Aufgedunsen opuchlý, naduřelý, oduřelý; nadutý.

Aufgehen vystupovati; vycházeti, vzcházeti (o slunci); povstati; (v. Pflanzen) klíčiti se, vyrážeti, vzejiti; (v. Knospen) pupeniti se, rozviti, rozkvétati; (v. Teig) kynouti; (v. d. Thür) otevříti se; fig. es ging mir ein Licht auf vzešlo mi světlo, probral se mi zrak, svitlo mi; a. (v. Schnee und Eis) táti, jihnouti; (v. Knoten) rozvázati se; (aufgewendet werden) spotřebovati se T.; mizeti, pomíjeti, ztráceti se; (Rechenk.) pojíti; rušiti se, zdvihati se T.; a. lassen utráceti.

Aufgeklärt osvícený; -heit osvěta.

Aufgeld (-es, ob. M.) *n.* nádavek P., naddavek, ažio; 2. závdavek.

Aufge-legt naložený; spůsobný; v dobré míře; —räumt uklizený; a., —weckt veselý, dobrý, veselomyslný; —regt rozčilený, rozjitřený; —schwemmtes Erdreich naplavenina *v.* Diluvium; —worfen naházený, namítaný; vypnutý, vypuklý.

Auf-giessen etw. naliti, politi; —gipfeln až k vrcholu nakopiti; —glätten etw. vyleštiti, vyhladiti; —graben etw. zkopati, pokop.; rozkop., rozryti; vykop., vyhrabati, vyryti; —greifen etw. oder einen chytiti, polapiti, jmouti P.; (eine Redensart) uchopiti, pojmouti; verdächtige Leute a. vyzdvihnouti (sebrati, pochytati) podezřelé lidi P.

Aufgürten opásati, připásati; podpásati; 2. odpásati, rozpásati.

Aufguss (-sses, M. —güsse) *m.* polití, nalití; 2. náliv T., nálev, nálivka.

Aufhaben na sobě míti: ein Amt a. míti na sobě úřad, povinnosť P.; den Hut, die Mütze a. na hlavě míti; a. otevřeno míti (ústa atd.); —der Eid vykonaná přísaha P. (*st.* maje na to přísahu).

Aufhacken prosekati, rozs.; prokopati, rozk.; (mit Schnabel) rozklobati, proklobati.

Aufhäkeln rozepnouti (sponku).

Aufhaken odháčiti.

Aufhalten etw. zdržeti, zadržeti, podržeti, staviti, zastaviti; pozastaviti; zpozditi, zdržeti, meškati, obm.

koho; die Execution des Erkenntnisses a. staviti, zast. eksekucí nálezu, vedení práva po nálezu P.; a. otevřeno míti, o. nechati; die Hand a. ruku nastaviti, nastrčiti; sich a. (in einem Orte) zdržovati se (v některém místě) P., bydleti, pobyti, zůstávati někde; (ein wenig) pozdržeti se, (lange) obmeškati se; sich wobei a. pozdržeti se, zdržovati se, zastaviti se, pozastaviti se, -ovati se na něčem n. nad čím, pomeškati při něčem T.

Aufhäng-en etw. pověsiti, zav.; viele a. zvěšeti; einem etwas a. bulíka na nos pověsiti, lež zavěsiti; —erechen *m.* (Mühl.) věšák V.; —gewicht *n.* závaží visecí, záv. visuté, závěsné T.; —punkt *m.* bod závěsný T.

Auf-haspeln namotati; vzmotati; —hauen etw. rozsekati; pos.; vys., zasekati; —häufen etw. nakupiti, nahromaditi.

Aufheb-en etw. (in die Höhe) zvednouti, zdvihnouti, vyzdvihnouti, pozdvihnouti; die Mühle, den Mühlstein a. zvednouti; polehčiti mlýnu, kamenu; lehčiti mlýn, l. mlýnu V.; einen Graben a. podejmouti V.; einen a. zatknouti někoho P., (verächtl.) sebrati koho; etw. a. zrušiti, zničiti; smířiti protivy, zdvihnouti, rozvesti spor T.; die Gerichtskosten, die Untersuchung a. zdvihnouti soudní náklady, vyšetřování P.; die beiderseitigen Gerichtskosten werden aufgehoben soudní náklady obojí strany se zdvihají, mají minouti P.; die Robot, einen Vertrag a. zrušiti robotu, smlouvu P.; den Landtag, die Gerichtssitzung a. vzdáti sněm, soudní sezení P.; die Belagerung a. zrušiti obležení; die Tafel a. vstáti od stolu; (Rechenk.) einen Bruch a. zlomek rozvesti; sich a. pozdvihnouti se, pozdvihovati se; vykasati se, šaty vyhrnouti; (Rechenk.) pojíti, rušiti se, zdvihati se; das A. pozdvižení; zrušení něčeho; viel —ens machen mnoho hluku n. povyku o čem dělati; —ung *f.* zdvižení, zrušení, vzdání něčeho P.; A. des Dienstverhältnisses zrušení svazku služebního.

Aufheften etw. připnouti, přistehnouti; rozepnouti; einem etw. a. pověsiti komu co na nos.

Aufheissen nadati, vynadati komu, spílati komu.

Aufheitern rozjasniti, vyj.; einen a. rozveseliti, obv.; sich se; (vom Wetter) jasniti se, vyjasniti se.

Aufhelfen einem povznesti, vyzdvihnouti; dem Steine a. (Mühl.) *v.* Aufheben; fig. einem a. pomoci, spomoci komu; sich a. zotaviti se.

Aufhell-en osvětliti, vyjasniti; rozjasniti; —ung der Augen projasnění očí.

Aufhenken einen oběsiti.

Aufhetz-en poštvati psy; jmd. gegen einen anderen a. posazovati koho proti komu P., podněcovati koho, popuzovati koho proti komu; —er *m.* draždič, poštěvač, popuzovatel.

Auf-hissen etw. vytyčiti, vytknouti (prapor); —hocken na ramena vzíti; einem a. na koho se pověsiti, zav.; —horchen naslouchati, uši nastavovati.

Aufhören mh. přestati, ustati; minouti, pominouti; ein Hinderniß, ein Recht hört auf překážka, právo mine, pomíjí P.; ohne A. bez přestání, ustavičně, neustále, bez přítrže.

Aufhub *m.* (des Getreides) zdvíž obilí.

Aufhüpfen vyskočiti, poskočiti.

Aufjag-en (ein Thier) vyhnati, vyplašiti (zvěř); uhoniti; —ung *f.* naháňka.

Aufjubeln vzplesati,

Aufkämmen vyčesati, učes.; (b. Zimm.) na ozub dáti, na ozub n. na kříž zapustiti n. zapouštěti T.

Aufkauf *m.*, —ung *f.* překup, pokup; nakoupení, pokoupení, skupování; —en etw. skoupiti, pokoupiti něco.

Aufkäufer *m.* skupovatel, překupník.

Auf-keimen ms. vyklíčiti se, pučeti, rašiti se; vznikati; —kitten naklejiti; —klaftern sáhovati, do sáhův rovnati; —klappen klapku ondati; (b. Tische) víko podepříti.

Aufklär-en etw. zčistiti, zjasniti, rozjasniti; jmd. über etw. vysvětliti, objasniti někomu něco P., vyložiti; a. osvítiti, vzdělati, poučiti; sich a. (v. Wetter) vyjasniti se; fig. rozveseliti se; vysvětliti se; —er *m.* osvětlitel, -ovatel; —erei *f.* lichá osvěta T.; —ung *f.* objasnění; vysvětlení P., vyjasnění; světlosť P.; nähere A. über etw. erhalten nabyti o něčem lepší světlosti, lepšího světla P.; A. (einer Nazion) osvěta T.

Aufklauben vylouskati, vyloupati; vyzobati; sbírati, shledati.

Aufklauen (arch.) zadrápnouti T.

Aufkleben, aufkleiben, aufkleistern přilepiti.

Aufklopfen klepati nač; rozklepati; přiklepati (hřebík atd.).

Aufknacken rozlousknouti(ořech).

Aufknöpfen rozepnouti.

Aufknüpfen etw. uvázati, zauzliti; rozvázati; oběsiti.

Aufkochen mh. povařiti se; navříti, vzevříti, vyvříti.

Aufkommen povstati, zdvihnouti se; (aus einer Krankheit) ozdraveti, uzdraviti se, pozdraviti se; (v. Umständen) zmoci se; (als ein Gebrauch) do zvyku přijíti; mit dem Beweise a. dovesti důkazu, dokázati něčeho P.; A. (oh. M.) *n.* uzdravení.

Aufkömmling (-es, M. -e) *m.* *v.* Emporkömmling.

Aufkönnen moci vstáti, povstati.

Auf-krämpeln etw. vzhůru ohnouti, zahn.; —kratzen etw. rozškrábati, poškrábati; —kräuseln zkadeřiti, nakadeřiti.

Aufkündig-en výpověď dáti, vypověděti P.; eine Wohnung a. vypověděti obydlí P.; ein Capital a. vypověděti jistinu; —ung *f.* výpověď P.; vypovězení, výhost; odřeknutí; eine halbjährige A. výpověď pololetní, výp. na půl leta napřed znějící P.; gerichtliche A. výpověď právní P.; —ungsbrief *m.*, —ungsschein *m.* list výpovědní, vypovídací P.; —ungszeit *f.* čas vypovídací P., čas výpovědi, výpovědná (*f.*).

Auflad-egeld *n.* nákladné; —en etw. naložiti, nakládati T., vložiti na koho; —er *m.* nakladač T., nákladčí; —eschein *m.* nákladní list; —sgeld *n.* nákladné T.

Auflage *f.* náklad, naložení; Zahlungs-a. uložení platu; nařízené n. uložené placení P.; A. daň, poplatek, uložení daně; A. eines Buches vydání knihy P., T.; A. der Wahllisten zur Einsicht vyložení listův volebních k nahlednutí P.; A. (arch.) pokladek T.; —kosten *pl.* náklad na vydání knihy; —recht *n.* právo k uložení platu.

Auflassen (die Thür a.) otevřeno nechati; opustiti; rozpustiti, zrušiti; eine Gerichtssitzung a. *v.* Aufheben P.; ein Bergwerk a. spustiti hory P.

Auflauer-er *m.* číhač, podzvědač; —n číhati, podzvídati, tajně poslouchati.

Auflauf (-s, M. —läufe) *m.* sběh, shluknutí lidu P.; *v.* Aufruhr; (Mehlspeise) nákyp; —en mf. vzrůsti, rozmáhati se; vzejíti P.; naběhnouti, nakynouti; sbíhati se, sejíti se; aufgelaufene Unkosten vzešlé útraty, náklady P.; sich a. běháním zedrati, otlačiti; rozběhati si (nohy).

Auflauschen přislouchati; etw. a. vyzvěděti něco.

Aufleben mf. ožiti, oživnouti; a. (wieder in Kraft treten) nabyti zase moci, platnosti P.

Auflecken etw. slízati, vylízati.

Aufleg-en etw. vložiti, položiti, naložiti; einem etw. a. uložiti komu co; eine Steuer a. uložiti daň na někoho P.; ein Buch a. vydati knihu, spis P., na knihu náklad vésti; ein Darlehen a. otevříti půjčku P.; die Wahllisten zur Einsicht a. vyložiti volební listy k nahlednutí P.; die Mühle, den Läufer a. složiti mlýn, kámen V.; Fett a. tučněti, tuk na se bráti; ich bin dazu nicht aufgelegt nejsem právě k tomu' nemám k tomu chuti; gut aufgelegt v dobré míře; sich a. *v.* sich Auflehnen; —ung *f.* uložení; A. eines Darlehens otevření půjčky.

Auflehn-en etw. opříti, opírati;

podpírati; sich a. auf etw. spolehati se nač; sich gegen etw. a. zpouzeti se, zpěčovati se, protiviti se, zprotiviti se, opírati se čemu; vzpírati se čemu; sich gegen das Gesetz a. protiviti se zákonu, opírati se, vzpouzeti se proti zákonu P.; sich —end vzpíravý.

Auf-leimen etw. přiklížiti, přilepiti; —lesen sbírati, nasbírati; —liegen ležeti na čem; sich a. proležeti se; —lockern etw. načechrati, rozč.; zkypřiti, nakypřiti; —lodern mf. zplanouti, zaplanouti, vzplápolati, vyblknouti.

Auflös-bar rozpojitelný, rozvazatelný, rozlučitelný, rozlučný; rozpustitelný; -keit osť; —emittel *n.* rozpustidlo, rozpouštědlo V.

Auflös-en etw. rozvázati, odvázati; rozplesti; rozpojiti, rozloučiti něco; (chem.) rozpustiti T.; (stilist.) rozložiti; T.; eine Commission, den Reichstag a. rozpustiti komisí, sněm říšský P.; das Eheband a. rozvázati svazek manželský P.; einen Vertrag, eine Ehe, eine Gesellschaft a. zrušiti smlouvu, manželství, spolek P.; der Vertrag, die Ehe, die Gesellschaft löst sich auf smlouva, manželství, spolek se ruší (smlouva mine, přestává; manželství, spolek se rozchází) P.; einen Zweifel a. z pochybnosti vyvesti; ein Räthsel a. hádanku uhodnouti, rozluštiti; eine Aufgabe, Gleichung a. rozřešiti, rozhodnouti T.; a. in Factoren (math.) rozvesti na činitele T.; a. (resolviren) rozvesti, proměniti T.; —ende Bedingung výminka rušící P.; —lich rozpustný, rozpustitelný, rozpustlivý T.; —lichkeit *f.* rozpustnosť; —ung *f.* rozvázání; rozpuštění; zrušení P.; rozvedení, rozložení, proměnění, rozvod, rozřešení, vyvedení T.; rozloučení; minutí, přestání, rozejití-se P.; (chem). roztok, rozklad; Prinz B. ist der A. nahe princ B. brzo dokoná, skoná; —ungsmittel *n.* rozpustidlo T.; —ungszeichen *n.* (Mus.) odrážka.

Auflöthen etw. naletovati, rozletovati.

Auf-machen einem otevříti; etw. a. rozevříti; (eine Nuß) rozloupnouti; (einen Knoten) rozvázati; (einen Brief) rozpečetiti; sich a. pozdvihnouti se, vzchopiti se, povstati; —mahlen (Getreide) semlíti, namlíti; umleti, pomleti V.; —malen znova malovati; vymalovati (barvy), malováním zpotřebovati; —marsch *m.* pochod nahoru; —marschiren táhnouti; —maß *f.* příměrek, náměrek; —mauern vyzditi P.; zeď vystavěti.

Aufmerk-en poznamenati, nazn.; pozorovati, šetřiti čeho; —sam pozorný; —samkeit *f.* pozornosť, pozor; zřetel; die A. auf sich ziehen pozornosť na sebe obraceti.

Aufmunter-n vzbuditi, probuditi; einen zu etw. a. povzbuditi, pobídnouti, pobádati, ponoukati koho k čemu; *v.* Aufheitern; —ung *f.* probuzení; povzbuzení, ponoukání, pobídka; rozveselení.

Auf-mutzen einem etw. vytýkati někomu něco; —nageln etw. přibiti hřebíkem; —nähen etwas našiti, přišiti, vyšiti, zšíti.

Aufnahme (ob. M.) *f.* přijetí, přijmutí; A. des Eides vzetí přísahy P.; A. des Verhörs předsevzetí výslechu P.; A. der Nothdurften slyšení, vysl. stran o právní potřeby P.; schriftliche A. einer mündlichen Klage zu Protokoll zapsání žaloby ústní do protokolu n. protokolem P.; A. eines Protestes vom Notar osvědčování notářem P.; A. in die Gemeinde, in eine Anstalt přijmutí do obce, do ústavu P.; A. zu einem Amte přijmutí do úřadu, v úřad P.; A. des Studirenden mittels Einschreibung zápis, zapisování studujících P.; die A. der Studirenden findet am... Statt studující budou se zapisovati n. přijímati dne... P.; A., verbesserter Zustand vzdělání, prospívání, vzrůst; A. einer Gegend vyměření T.

Aufnahms- co se týče přijmutí P., přijimací; —bedingung *f.* výminka přijmutí P.; —befund *m.* (über Schaden) zpráva nebo spis o

shledaných škodách, popsání škod, ježto shledány byly; —bogen *m.* zápisný arch P.; —fähig přijatelný, přijimatelný; —gebühr *f.*, —geld *n.* příjemné P., příjetné; (Zunft.) připovědné; —protokoll *n.* ohledací protokol; —prüfung *f.* přijimací zkouška; —schein *m.* přijimací list P.; —taxe *f.* přijimací taksa.

Aufnehmen etwas vyzdvihnouti, pozdvihnouti; einen Riß, Plan a. vyměřiti, rysně sejmouti T.; eine Gegend a. krajinu vyměřiti T.; den Faden wieder a. fig. věci se znovu ujmouti; jmd. in das Haus a. přijmouti za hosta, pohostinu koho vzíti; uhostiti; a., empfangen přijmouti; a. (Eindrücke) vníti, vnímati T.; wie wird er's wohl a.? co tomu asi řekne? einen Eid a. vzíti, přijmouti přísahu P.; Rechnungen a. přijmouti účty P.; jmd. in die Gemeinde a. někoho vzíti n. přijmouti do obce P.; die Nothdurften der Parteien a., anhören slyšeti, vyslyšeti strany o právní potřeby P.; eine mündliche Klage zu Protokoll (schriftlich) a. ústní žalobu zapsati protokolem, do protokolu P.; das Verhör a. (vornehmen) předsevzíti výslech P.; eine Arbeit a., einen Proceß a. (annehmen) přijmouti k sobě práci, při T.; a., ausleihen vypůjčiti sobě co od koho; es mit einem a. v zápas s kým vejíti, pokusiti se oč; wollen Sie es mit mir a.? chcete-li míti půtku se mnou? sich a. polepšiti si; zlepšiti si; do pověsti přicházeti, pověsti dojíti. [přijimač V.

Aufnehmer *m.* (mont.) příjemce,

Auf-nöthigen donutiti, vnut. do čeho, přinut.; —opfern obětovati; nasaditi, vynaložiti, odvážiti se; —opferung *f.* obětování; obětovnosť; —packen nakládati, nandavati; jmd. a. sebrati, zatknouti koho.

Aufpass-en připraviti, přistrojiti; mh. přiléhati, slušeti, hoditi se; pásti, čihati na koho; pozorovati; horchend a. přislouchati; —er *m.* číhač, číhal, pozorovatel; (typ.) přihlédač, nasluchač.

Auf-pflanzen postaviti; nasaditi; vztyčiti; Kanonen a. děla rozestaviti; mit aufgepflanzten Bajoneten s nasazenými bodáky; —pflügen vyorati; rozorati; —pfropfen vštěpovati, vštípiti nač T.; —pichen přismoliti; —picken naklubati; rozklubati; vyklubati; —platzen mf. rozplasknouti se; —pressen vytisknouti, vtisknouti; stlačením uhladiti; —proben, —probiren zkusiti; ein Kleid a. oděv vzíti; —protzen (Artill.) nakolesiti, dáti na koleska.

Aufputz *m.* výstroj, nastrojení; úprava, ozdoba, okrasa, výkrasa; okrášlení; —en etw., einen přistrojiti; vystr.; vylíčiti, ozdobiti, okrášliti; einen Hut putzen und a. klobouk vyčistiti a nastrojiti, nakytiti; sich a. nastrojiti se, vyfintiti se, vymoditi se; aufgeputzt vystrojený, vyfintěný, nafintěný.

Aufquellen mh. prýštiti se; nabubřeti, nabobněti.

Aufraff-en shrábnouti, shrnouti; polapiti; sich a. vzchopiti se, vztyčiti se; zmoci se, sebrati se, sbírati se; er rafft sich von der Erde auf on se sbírá ze země; —ung *f.* vzchopení.

Auf-rauchen vykouřiti, kouřením zpotřebovati; —räuchern vykaditi; masa nauditi; —räumen etw. spořádati; ukliditi, skliditi, odstraniti; die Schrift a. sestaviti T.; *v.* Plündern; —rechen etw nahrabovati.

Aufrechn-en etw. přičísti, připočísti, připočítati, přiraziti; a. (compendiren) doraziti, vyraziti n. sraziti sobě co na kom P.; jmd. die Kurkosten a. počítati na někoho léčebné P.; —ung *f.* počet; in A. bringen *v.* Aufrechnen.

Aufrecht *adv.* zpříma, upřímo, zrovna, rovně; a. bleiben zůstati v moci, v platnosti P.; a. erhalten etw. z. B. ein Urtheil v moci, v platnosti zachovati, zůstaviti P.; die Ordnung a. halten udržeti pořádek P.; aufrecht *adj.* přímý T., rovný; —er Körper tělo zpřímené; —erhaltung, —haltung *f.* zachování, udržení; zachovanosť; přímosť.

Aufreden *v.* Aufschwatzen.

Aufreg-en einen rozčiliti, rozjitřiti T.; rozjařiti; —end rozčilující, rozjitřující T.; —sam dráždivý; rozjařující; —ung *f.* rozčilení, rozjitření; rozčilenosť, rozjitřenosť T.; lebhafte A. rozjařenosť; in A. bringen rozčiliti koho; in A. kommen rozčiliti se.

Aufreib-en rozetříti; zestrouhati; zemnouti; zahladiti, zahubiti, zhub., zničiti; (das Tuch) přečesati; A. *n.* zemnutí, zetření; —sel *n.* výškrabek, poškrabek. [pořádati.

Aufreihen v řad: dávati, řaditi,

Aufreissen roztrhnouti; rozpárati; rozedříti; a. (ein Wappen) nakresliti, vykr. (erb) T.; a. mf. *et* sich a. protrhnouti se, roztrh. se; sich a. vzchopiti se.

Aufreiten vyjeti, vzjeti; přijížděti; otlačiti koně.

Aufreiz-en jmd. drážditi, popuzovati někoho P.; —ende Reden popuzující řeči P.

Aufrennen vyraziti, rozr. (dveře); vraziti do čeho; propíchnouti co.

Aufrichten etw. pozdvihnouti; zpřímiti, vztyčiti, postaviti; vyvýšiti; vystaviti, zbudovati, založiti, zříditi; (trösten) potěšiti, srdce dodati; Kanonen a. děla nastrojiti; sich a. vztyčiti se.

Aufrichtig *adj.* upřímný, upřímý, srdečný, bezelstný; pravdivý; *adv.* upřímně; —keit *f.* upřímnosť. [dati.

Aufriegeln závoru odstrčiti, on-

Aufriss (-sses, M. -sse) *m.* roztržek; 2. výkres, nákres, rys, nárys T.; vykreslení, nakreslení; narýsování; 3. (ökon.) rozorání, mladšina.

Auf-ritzen rozškrábati, rozdrbati; —rocken nakuželiti, na kužel upevniti; —rollen svinouti něco kolem čeho, navinouti nač; rozvinouti; převinouti; mf. vyvinouti se, vytočiti se.

Aufrücken *v.* Aufmarschiren; pozdvihnouti se; postoupiti; pomknouti; einem etw. vyčítati.

Aufruf (-s, ob. M.) *m.* vyzvání, pozvání; provolání; —en jmd. vyzvati koho, povzbuditi; zvolati, vzbuditi (spícího); vykřiknouti.

Aufruhr (-s, ob. M.) *m.* vzbouření P., pozdvižení, odboj; A. predigen povzbuzovati ke vzbouření P.; —acte *f.* zákon o vzbouření.

Aufrühr-en etw. zamíchati, pohnouti čím; vzpomínati; ke vzbouření podněcovati, popuzovati; —er *m.* buřič P., odbojník; —erisch buřičský, odbojný, odbojnický; pohnutý; pohyblivý.

Aufruhr-geist, —sinn *m.* odbojnosť, odbojnictví; —stifter *m.* původce vzbouření; —süchtig odbojný; —sunwesen *n.* různice odbojnické.

Auf-rüsten lešení postaviti; —rütteln vztřásti, natř., potř.; nakypřiti; —sagen etw. odříkávati, z paměti říkati; 2. vypověděti, výhost dáti; —sägen pilou pořezati, rozřezati; —sammeln etw. nasbírati, sesb.; nashromážditi; —sandung *f.* (jur.) povolení ke vkladu, k zapsání do knih pozemečných P.; —sässig *adj.* nenávistný, nevraživý, nepříznivý; einem a. sein někomu křiv n. nepřízniv býti; —satteln (ein Pferd) osedlati.

Aufsatz (-es, M. Aufsätze) *m.* položení, naložení; nástavek, přístavek; násadek; (Bauk.) ozdůbky T.; (Hütt.) kychta V.; (mech.) námětek, nástavek, náplatek V.; nástava, náševek; (auf dem Tische) nástolek; schriftlicher A. spis, sepsání P., spísek, článek, stať, pojednání; *pl.* písemnosti T.; —band *n.* (b. Fenstern) závěsa T.; —bret *n.* námětek; nástavek, náplatek V.

Aufsätzig *v.* Aufsässig.

Aufsäubern (mont.) ukliditi, vykliditi, vyprázdniti V.

Auf-schärfen etw. naostřiti něco; (wdm.) naříznouti, rozř.; —schauen pohleděti, popatřiti, vzezříti, vzhlednouti; —schaufeln (mech.) vylopatkovati; —scheren (Web.) naosnovati; (Schifff.) navázati; —scheuchen splašiti, vyplašiti; —scheuern vydrhnouti, odrhnouti; předrhnouti; rozedříti; —schichten navrstviti, nakopiti.

Aufschieb-bar odložitelný, odkladatelný; —en etw. odstrčiti, odemknouti; odložiti něco P., odkládati,

prodlužovati; eine Sache ist aufgeschoben věc stojí na odkladech P.; aufgeschoben ist nicht aufgehoben co se vleče neuteče, schované se neztratí; —end odkládavý; -e Bedingung odkladací výminka; -e Wirkung odkladný účinek; -e Wirkung äußern odkladně působiti P.; —er *m.* odkladač, -atel; —ling *m.* (Bauk.) nástrk, štych *v.* Anschiebling.

Aufschiessen rozstřeliti; vystříleti; vzletěti, vyšvihnouti se; (v. Pflanzen) vyraziti, vyhnati.

Aufschlag (-es, ob. M.) *m.* udeření; vyložení; záložka; (Mus.) první čtvrť; (des Preises) přískok, přirážka; Bier-A. přirážka pivní P.; (v. Holz) výstřelek; (der Geschützkugel) dopad koule; (M. Aufschläge) výložek (na šatě); —en etw. vyraziti; přibiti; založiti (šaty); (mont.) zaraziti V.; (seine Wohnung) ubytovati se, umístiti se; ein Lager a. tábor rozbiti; a. (entzweischlagen) roztlouci, rozbiti; rozraziti; (in einem Buche) otevříti knihu; einen Brief a. otevříti psaní; Karten a. vykládati; (v. Vögeln) zpívati, šveholiti; mſ. (v. Preise) přiskočiti T.; připláceti, přirážeti; sich a. udeřiti se o něco; —gebühr *f.* přívyšek, přirážka; —schaufel *f.* dotlačovačka; —spiel *n.* vykladací hra; —spunkt *m.* (mont.) místo zarážky, místo zaražení; —wasser *n.* narážející voda T., hnací voda, voda k hnání V.

Auf-schlämmen, —schlemmen naplaviti; 2. bahna zbaviti; —schleudern vzhůru mrštiti; —schleußen *v.* Aufschützen; —schlichten navrstviti, narovnati; —schließen etw. odemknouti, otevříti; vysvětliti; sich a. otevříti se *v.* sich Aufthun; mh. přiléhati; —schlitzen rozpárati, rozříznouti.

Aufschluss (-sses, M. Aufschlüsse) *m.* otevření, odemknutí; otvěradlo, odmykadlo; vysvětlení; výklad; A. über etw. geben zprávu o něčem dáti, vysvětliti něco P.

Auf-schmeissen vyhoditi; hoditi nač; —schmelzen rozpustiti, roztopiti, roztaviti; mſ. rozpustiti se, roztáti; —schmieden přikouti, přikovati; —schmieren namazati; vym.; fig. nabulíkovati; —schmücken *v.* Aufputzen; —schnallen připnouti, zapn.; rozepn., odepn.; —schnappen nalapati; polapiti; (ein Wort) pochytiti; mſ. rozmrštiti se, rozskočiti se.

Aufschneid-en etw. vkrojiti, vřezati; nakrojiti, rozkr.; rozpárati; pořezati, sřezati; fig. prášiti, chlubiti se, vychloubati se, chvastati se; —er *m.* chvastoun, tlučhuba *m.*, vychlubač chlubil; —erei *f.* chvastavosť, marnochlubnosť; marná chlouba; —erisch chvastavý, marnochlubný.

Auf-schneiteln (Gärt.) větvičky pořezati, stromek postřihovati —schnellen etw. vymrštiti; mſ. vymrštiti se; —schnitt *m.* zářez, nářez, rozřez; —schnüren etw. přišněrovati, ušněrovati; rozšněrovati, odšněrovati; —schöbling *m.* (Bauk.) *v.* Anschiebling; —schößling *m.* mláz, odmlaď; (Mensch) výrostek, odrostek, táhlík; —schrauben etw. vzešroubovati; přišroubovati, našroubovati, odšroubovati; —schrecken vyděsiti; mh. vyděsiti se; —schrei (-s, ob. M.) výkřik; —schreiben etw. napsati, popsati; zapsati, zaznamenati; —schreibung *f.* zapsání; —schreien křikem zbuditi; mh. vzkřiknouti, vykřiknouti.

Aufschrift (M. -en) *f.* nápis P., nadpis; A. und Unterschrift nápis a podpis P.

Aufschroten (Wein, Bier) vyvaliti (pivo); rozdrobiti, roztlouci; fig. sežrati.

Aufschub (-es, ob. M.) *m.* odklad, odtah, průtah, prodlení P., prodlévání; die Sache läßt keinen A. zu věc netrpí žádného odkladu P.; —sbrief *m.* odročný list.

Auf-schüren etw. rozkutiti; rozdělati (oheň), roznítiti; rozdrážditi; (beim Böttcher) požahovati (sudy); —schürfen odříti; 2. *v.* Aufschärfen; —schürfung *f.* (der Haut) odřenina; —schürzen ohrnouti; podkasati; přepásati; —schuß *m.* výstřel; výlet; —schüsseln mísy na stůl dáti.

Aufschütt-boden *m.* sýpka; (Mühl.) zanáška V.; —eln natřásti, protřásti, roztřásti; —en nasypati, obsypati, posypati, vysypati; (Mühl) nasypati, nakošovati V.; —kasten *m.*, —korb *m.* (Mühle) koš, násypka.

Aufschütz-bret *n.* (mech.) námětek, nástavek, náplatek V.; —en (d. Mühlenb.) pustiti vodu T.

Aufschwänzen ocas podvázati, zahnouti.

Aufschwärzen etw. přičerniti.

Aufschwatzen namluviti, nabalamutiti komu čeho.

Aufschweissen *v.* Anschweißen.

Aufschwellen nadýmati, naduřiti; das Wasser a. zedmouti V.; a. mſ. *v.* Anschwellen.

Aufschwemm-e *f.* náplavka; nános; —en naplaviti; aufgeschwemmte Gebirge *pl.* naplaveniny; čtvrtohory; —er *m.* naplavovatel; —gebühr *f.*, —geld *n.* náplavné (ého); —tarif *m.* sazba náplavného; —ung *f.* náplav, naplavení; naplavenina.

Aufschwing-en vyšvihnouti, vznesti, vynesti; sich a. vzletěti, povznesti se; —ung *f. vn.*

Aufschwung (-es, ob. M.) *m.* povznešení-se; výlet, vzlet; (Turn.) výšvih; A. der Gedanken horování.

Aufseh-en *v.* Aufschauen; A. *n.* vzhled, vzhlednutí; podiv, pozornost; A. machen, A. erregen způsobiti hluk, dělati povyk; —er (-s, unv. M.) *m.* dohlédač P., dohlížitel, dozorce; —eramt *n.*, —erstelle *f.* dozorství, dohlížitelství.

Aufsein bdíti, nespati, vzhůru býti.

Aufsetz-bar postavitelný; —bret *n.* (mech.) námětek, nástavek, náplatek V.; —en etw. vystaviti, postaviti; ustaviti; vynaložiti, nasaditi; den Deckel a. položiti víko T.; den Hut a. klobouk na hlavu dáti, posaditi; die Haube der Braut a. očepiti nevěstu; (v. d. Nähterin) přišiti, našiti; schriftlich a. sepsati, ve spis uvesti něco, učiniti n. zdělati list na něco P.; a. mh. (von Pferden) zmyšiti se; sich a. postaviti se; fig. zprotiviti se komu; —er *m.* postavovatel, posazovač; (Mühlb.) průboj V.; —maß *n.* čepoměr; —stunde *f.* (mont.) hodina k odpočinku V.

Aufsicht (ob. M.) *f.* dohled, dohlídka, dozor P.

Aufsichts-commissär *m.* dozorník, dozorný komisař; —commission *f.* dozorčí komise; —körper *m.* dohlédací sbor, dozorstvo P.; —mann *m.* dohlédač, dohlížitel; —personale *n.* osoby dohlédací, dozorstvo P.

Aufsieden etw. zvařiti, zav.; vyv.; mſ. vzevříti, vyvírati.

Aufsitz (-es, ob. M.) *m.* vsed, vsednutí; —en (die Nacht) *v.* Aufbleiben; (zu Pferde) vsednouti na koně; (v. Vögeln) sednouti na vějičky; —er *m.* vsedač; —stange *f.* bidlo, hřada.

Auf-spalten etw. rozštípati, roztínati; sich a. rozštípiti se; —spannen etw. napnouti; natáhnouti V.; das Zeichenpapier a. napnouti na prkno kreslicí (rejsovný) papír T.; einen Teich a. nahnati V.; a. mh. pozor dávati, sluch n. uši napínati; —sparen nashromážditi; —speichern (Getreide) na sýpku dáti; fig. etw. a. nahromaditi; —speisen *v.* Aufessen; —sperren otevříti, odemknouti; den Mund a. rozevříti ústa; die Augen a. vyvaliti n. vybouliti oči.

Aufspielen zahrati, zahousti; hrou vzbuditi.

Aufspiessen nabodnouti, napíchnouti na rožeň, naraziti na kůl.

Auf-spinnen popřísti, dopř., vypř.; —spitzen (die Ohren) ušima stříhati; —sprengen etw. rozbiti, rozvaliti; eine Thür vyraziti dveře; einen Felsen vyhoditi skálu; (wdm.) *v.* Aufjagen; —sprießen *v.* Aufsprossen; —springen mſ. rozskočiti se, rozstoupiti se; poskočiti, vysk.; vyskakovati; —sprossen klíčiti se, pučiti se; —sprößling *m.* novobohatec, novošlechtic; *v.* Aufschößling; —sprudeln vystřikovati; mſ. vyprýskovati; —sprühen jiskry soptiti, vyprýskovati.

Aufsprung (-s, ob. M.) *m.* výskok, poskok; rozsedlina, puklina.

Auf-spulen navinouti (na cívku); —spünden zátku vyndati; —spüren (wdm.) vystopovati, vysliditi; —sta-

chеln nabodnouti, napíchnouti; fig. vybídnouti; —staffiren vykrášliti.

Aufstand (-s, M. Aufstände) *m.* pozdvižení P., povstání, vzbouření.

Aufständisch buřičský, povstalecký; die —en *pl.* povstalci.

Auf-stapeln *v.* Aufhäufen; —starren mh. strměti; strnouti; vzhůru oči upírati; —stauben vzhůru se prášiti; —stäuben vzprášiti, zaprášiti, naprášiti; —stauchen, —stauen (das Wasser) zedmouti, zdouti vodu V.; —stechen etw. rozpíchnouti, prop., nap.; připnouti co; (eine Kupferplatte) poobryti; vypíchati; vyčítati komu co.

Aufstecken připíchnouti; nastrčiti; eine Fahne a. vyvěsiti, vytyčiti korouhev.

Aufstehen mſ. otevřenu býti; vstáti, pozdvihnouti se; uzdraviti se; vystoupiti, zjeviti se; gegen jmd. a. povstati, pozdvihnouti se proti komu.

Aufsteifen etw. natužiti, přit.; (die Wäsche) naškrobiti.

Aufsteig- vystupovací; —en vzestoupiti, vystoupiti, vzejíti; zdvihnouti se, vznesti se; vzniknouti; —end vstoupavý, vzestoupavý T.; die a. fortschreitende Betonung vystupující n. vzestupující n. vzestoupavé přizvukování T.; —ende Linie pokolení vzhůru stupující, pokolení vstupující, pokolení postupné, *pl.* předkové P.; —ung *f.* vystoupení, výstup; gerade A. (astr.) přímý výstup, přímovýstup T.

Aufstell-en etw. vztyčiti, vystačiti, postaviti, vystaviti; vyzdvihnouti; einen Vertreter, e. Sequester, eine Briefsammlung a. ustanoviti, zříditi zástupce, sekvestra, úřad ke sbírání psaní P.; e. Wache a. postaviti, zříditi stráž P.; a., anführen Zeugen, Beweise přivesti svědky, důkazy, táhnouti se na svědky P.; eine Falle a. nastrojiti, nalíčiti, osidlo položiti; als Regel a. položiti, ustanoviti pravidlo T.; als Beispiel a. ukázati někomu na příklad něčeho T.; eine Ausnahme a. vyjímku klásti T.; (Vogelf.) podsypati humence; —ung *f.* (mil.) rozestavení.

Auf-stemmen (mech.) založiti V.; —steppen přištepovati, přistehnouti; —stieben *v.* Aufstäuben; —stöbern splašiti; vyslíditi; —stochern vyšťourati; —stöpfeln vyndati čep, v. zátku; —stören vyplašiti; —stoßen etw. proraziti, vyraz.; naraz.; vyvrátiti; postrčiti; vyplašiti; (mech.) narážeti; mſ. zdvihati se, vystupovati; fig. namítnouti; es stößt mir auf jde mi vzhůru; —stößig nakyslý, zkažený; churavý; nevražný; —sträuben zčepýřiti; sich a. zježiti se; —streben výše toužiti, vypínati se; —streichen vzhůru hladiti; namazati, natříti; mh. tříti se, zavaditi oč; —streifen vyhrnouti, ohrn; odhrnouti; vléci se, dotýkati se; —streuen *v.* Bestreuen; —stülpen vyhrnouti, zahrnouti; —gestülpte Nase vyhrnutý nos; —stürzen přikryti, poklopiti, přikl.; mſ. hoditi sebou nač; —stutzen *v.* Aufstülpen; fig. přistrojiti, ozdobiti; —suchen vyhledati, -ávati, pohl.; —sud *m.* odvar; —summen zmnožiti, nahromaditi; mſ. vybzučeti; sich a. množiti se, přibývati.

Auf-takt *m.* (Mus.) předrážka T.; —tasten chmátnouti na něco; —tauchen vybřesti, vybřednouti; vynořiti se; es tauchen Reden auf proskakujou řeči; —thauen rozpustiti, roztaviti; mh. jihnouti, táti T.; roztáti, pouštěti; —theilen die Entschädigung rozvrhnouti, rozděliti náhradu T.; —thun etw. otevříti, odemknouti; rozevříti; ohlásiti, rozhl.; sich a. otevříti se, rozevříti se; (v. Blumen) rozviti se; (v. Keime) klíčiti se; (mont.) sich a. (von einem Gange) otevříti se, šířiti se, siliti se; odlamovati se, odpukávati; —thürmen etw. nakupiti, navršiti, navěžiti; —tischen jídla na stůl dáti, dávati; fig. einem etw. a. vyložiti, na míse dáti; —toben einen vyburcovati koho ze spaní; a. mh. zahlučeti.

Auftrag (-s, M. Aufträge) *m.* nános, nanešení; (Bauk.) násyp, navážka T.; (mont.) námětek V.; A. příkaz, rozkaz, nařízení T.; gericht-

licher A. příkaz n. nařízení soudní P.; in A. z rozkazu; A. (kfm.) uložení; vyzvání; A. (Bestellung) zakázka, objednání, zámluva T.; A. plnomocenství; einen A. vollziehen poručení n. rozkaz vykonati, vyplniti; splniti nařízení, zakázku T.; ohne A. nezmocněný, bez zmocnění P.; A. (b. Brauer) nastření sladu; —apparat *m.* náčiní zobrazovací; —en etw. nanesti, vnesti, vložiti nač; die Speisen a. jídla na stůl nositi; das Essen ist aufgetragen jídlo je na stole; die Farben a. klásti barvy T.; die Farben zu grell a. tuze křiklavými barvami líčiti; einem etw. a. naříditi, přikázati někomu něco P., rozkázati, poručiti komu co, vznesti, vznášeti co na koho; uložiti komu něco; dem Gegentheile den Eid über etw. a. uložiti druhé straně n. vložiti na druhou stranu přísahu za něco P.; Linien od. Winkel a. (mathem.) vnesti, přenesti T.; Risse a. (geom.) snímati; mit dem Zirkel gleiche Theile a. kružidlem rovné dílky přenášeti T.; (Hütt.) přidati V.;

Aufträger *m.* (Hütt.) přidavač V.

Auftrags - besorger *m.* obstaratel; —geber *m.* zákazník, objednavatel, zámluvce T., zmocňovatel.

Auftreiben etw. vyhnati (vzhůru), vzehnati, nadmouti; (wdm.) vyplašiti; (mont.) bráti, vyhnati V.; Geld a. sehnati peníze, obejíti se o peníze; den Preis a. zvýšiti cenu; a. (mit Gewalt) rozraziti; einem den Hut a. někomu naliti klobonk.

Auftrennen etw. párati, rozpárati, vypárati.

Auftreten etw. rozšlápnouti, rozšlapati, přišl.; mf. dostoupiti na nohu; vystoupiti, ukázati se; in irgend einer Person a. (im Theater) hráti koho, představovati koho, vystoupiti v osobě (vytvořovati osobu něčí) T.; im Processe als Kläger oder Geklagter a. stanouti, státi ve při žalobníkem n. žalovaným P.; als Redner a. (vortreten) vystoupiti jako řečník P.; energisch a. rázně vystoupiti, postaviti se, počínati sobě rázně proti komu P.

Auftritt (-es, M. -e) *m.* vstoupení, nastoupení; (auf der Bühne) vystoupení, výstup; výjev; A., die Erhöhung nášlap, nášlapek, stupeň; neshodnutí, hádka; —bank *f.* podnožka.

Auftrocknen etw. usušiti, vysuš. něco; a. mf. uschnouti, vysch.; usušiti se; přischnouti.

Auf-wachen *v.* Erwachen; —wachsen mf. vzrůsti, vyr., nar.; —wägen vyzdvihovati; vážiti, zvážiti, odv.; přev.; —wählen na zdař Bůh vyvoliti; (eine Karte) odkryti, obrátiti kartu.

Aufwall-en mf. vříti, vzevř., kypěti; fig. bouřiti se; —ung *f.* vření, kypění; A. des Blutes vzevření krve; A. zuřivosť, prudkosť; in A. gerathen vzkypěti. [V.; zvaliti.

Aufwälzen etw. vyvaliti; navaliti

Aufwand (-es, oh. M.) *m.* náklad P., vydání; großer A. přepych, skvostnosť; —sausweis *m.* výkaz nákladův; —steuer *f.* daň z vydání T. [fig. obnoviti.

Aufwärmen ohřívati, přehřívati;

Auf-warten posluhovati, obsl., přisl.; mit etw. a. něčím uráčiti; einem a. poklonu n. úctu komu vzdáti n. učiniti; a. (v. Hunden) panáčkovati; der Hund kann a. pes umí sedati na bobek; —wärter *m.* posluha, obsluhovač, posluhovač, příslužník, obslužný; —wärts *adv.* vzhůru, na horu.

Aufwartung *f.* obsluha, posluha, posloužení; uctivosť, úcta, poklona, úklona; A. (die—wärter) obsluhovatelstvo, služebnictvo.

Aufwasch (-es, oh. M.) *m.* nádobí na jedno mytí; —en mýti, umyti; die Wäsche a. práti, vyprati; —faß *n.*, —kübel *m.* dřez, střez; —wasser *n.* pomyje *pl.* [tkati.

Aufweben rozetkati; zetkati, vy-

Auf-wechsel *m.* *v.* Agio; —eln vyměniti, proměniti; —ler *m.* vyměnitel, proměnitel, -ňovatel.

Aufwecken jmd. zbuditi, probuditi koho; fig. vzkřísiti; fig. obveseliti, zbystřiti.

Aufwehen etw. vyváti, odváti, rozváti; mſ. vyváti se.

Aufweichen etw. rozmočiti, rozměkčiti; mſ. rozmočiti se. [vinouti.

Aufweifen namotati, navinouti; do-

Aufweisen *v.* Aufzeigen.

Aufwenden náklad vesti, nakládati; utráceti, vydávati.

Aufwerf-en etw. vyhoditi, vyvrhnouti něco; naházeti, nahazovati; vykopati; eine Frage a. učiniti n. dáti n. namítnouti otázku T.; Fragen die ſich a. v řeči se sbíhající otázky T.; die Karten a. karty obrátiti; ſich a. zbortiti se; vnutiti se; ſich ſelbſt als Commiſſär a. vystaviti se sám za komisaře P.; ſich zum Könige a. za krále se vyhlásiti; ſich wider jmd. a. spiknouti se, vzbouřiti se, povstati proti komu; —hammer *m.* kobyla nahazovací T.

Aufwickel-bar navinutelný T.; —n etw. naviti, navinouti T.; obv.; rozv.; odvinouti; —maſchine *f.* navijedlo.

Aufwieg-elei *f.* bouřivosť, různivosť, nepokojnosť; —eln vzbouřiti, popouzeti; die Unterthanen a. pozdvihnouti, bouřiti poddané proti komu; —elnd bouřivý, pobuřující; —en *v.* Aufwägen; vyrovnati se, stejně vážiti; —ler *m.* pobuřovatel, vzbuřovatel P., buřič, popouzeč; —leriſch buřičský.

Aufwindeln plénky rozvinouti.

Aufwinden etw. naviti, navinouti; rozviti, rozvinouti; skřipcem n. rumpálem zdvihati; kotvici vytahovati; (Mühl.) ujmouti z kamene V.; —läppchen *n.* podviják, podvinek; podvinka.

Auf-wirken etw. zetkati, vytk.; rozsnovati; (Bäck.) vyhnísti, vyváleti; —wiſchen etw. setříti, utř.; —wiſchlappen *m.* hadr, utěrák.

Aufwühl-en vyryti, vyhrabati; rozryti, rozhrabati; (v. Waſſer) vymleti, vyryti V.; die öffentliche Ordnung a. podrývati veřejný pořádek P.; —ung *f.* podrývání P.

Auf-wurf *m.* naházení; násyp, náspa, nához; —zählen vyčísti, vypočítati; vyjmenovati; fig. vysázeti, vytlouci; —zahlen (kfm.) doplatiti T.; —zahlung *f.* doplatek, doplacení T.; —zählung *f.* vyčtení, výčet T.; —zäumen v uzdu pojíti, zuzditi; —zehren *v.* Aufeſſen.

Aufzeichn-en etw. zaznamenati, zapsati něco P., poznamenati, naznamenati; nakresliti; —er *m.* poznamenatel; —ung *f.* poznamenání, zaznamenání; zapsání P.; —ungsbuch *n.* zápisná kniha, zápisnice.

Aufzeigen ukázati.

Aufzieh-brücke *f.* zdvihací most; —en etw. rozevříti; in die Höhe a. zdvihnouti, vytáhnouti; eine Laſt a. vytáhnouti T.; die Uhr a. natáhnouti hodiny; die Saiten, die Schnüre a. natáhnouti; (b. Web.) nasnovati, natáhnouti osnovu; Waſſer a. vážiti vodu; die Schütze a. (Mühl.) vytáhnouti stavidla V.; (Kinder) vychovati, odchovati; (Vieh) vykrmiti; den Hahn am Gewehre a. natáhnouti kohoutek; fig. einen a. pokoušeti, škádliti, nabírati koho, dohírati si koho; mſ. pochodem táhnouti; auf die Wache a. jíti, táhnouti na stráž; (v. der Stimme) vytahovati hlas; fig. vyšlapovati si, vykračovati si; es zieht od. es zieht ſich ein Gewitter auf bouře vystupuje, mračna se stahujou; —er *m.* natahovač, zdvihač; —erei *f.* škádlení; —loch *n.* dírka k natahování (hodin); —ſeil *n.* (Schifff.) vyhražovačka.

Aufzins-en růsti (o úrocích); —ung *f.* přirůstání n. přibývání úroků; —ungsfactor *m.* (math.) úročitel rostoucí, vzestupný T.

Aufzucht *f.* výchov.

Aufzug (-s, Mz. Aufzüge) *m.* natažení, vyt.; A. (Begleitung) průvod P.; feierlicher A. slavný pochod P., sl. průvod; A. zavádění na stráž; A. šat, kroj, oblek; (Web.) osnova; (b. Stuhlflechter) nátah; (Theatr.) dějství, jednání; zdvihadlo; A. (Verzug) odtah; odklad, průtah P.; —baum *m.* kozlík V.; —bret *n* přetahovačka; —kette *f.* nitěnice; —maſchine *f.* výtažný stroj; —trenſe *f.* udidlo, stihlo; —welle *f.* (mech.) válec k tažení stavidla V.; —werkzeug *n.* vytahovadlo; zdvihadlo.

Auf-zwängen etw. rozmáčknouti; —zwingen einem etw. vnutiti komu něco *v.* Aufnöthigen; —zwirnen vysoukati.

Augapfel (-s, M. Augäpfel) *m.* jablíčko, bulva (oko vlastní) T.

Augarten *m.* Lužanka (u Brna).

Augdistanz *f.* vzdálenosť oka T.

Auge (-s, M. -n) *n.* oko; die Augen oči (*dual*); die Augen des Hochwildes světla; die Augen öffnen, aufschlagen oči otevříti; fig. etw. in's A. fassen zřetel svůj k něčemu n. na něco obrátiti; die Verschwendung hat rücklings keine Augen marnotratnosť neohlíží se na zadní kola.

Aeugeln očkovati; *v.* Blinzeln; *v.* Liebäugeln.

Aeugeln *pl. n.* očka *v.* Aeuglein.

Augen- oční; —arzt (-es, M. -ärzte) *m.* oční lékař, l. očí; —bad *n.* koupel oka, k. očí; —balsam *m.* balsam oční; —betrug *m.* klam oka; —binde *f.* páska na oči; —blende *f.* stinítko na oči, záklopka; —blender *m.* mamič, šalič; —blennorhöe *f.* krhavosť očí.

Augenblick (-s, M. -e) *m.* okamžení, okamžik, mžiknutí; —lich *adj.* okamžitý, chvilkový; a. *adv.*, —s *adv.* v okamžení, okamžitě, tu chvíli.

Augen-blinzeln *n.* mrkání, mžourání; —blöde *f.* slabosť zraku; slabozrakosť; —bogen *m.* duhovka, blána duhová; —braue, —braune *f.*, *pl.* —braunen brvy, obrví, obočí T., nadočí; —butter *f.* hnůj, sliz v oku; —diener *m.* pokrytec; službičkář, úslužkář; —dienerei *f.* službičkářství, úslužkování, pokrytství; —dienst *m.* služba na oko.

Augendo (it.) veličením, zveličováním T.

Augen-entzündung *f.* zánět očí; —fällig *adj.* zřejmý, patrný; —fehler *m.* vada očí; nedostatek očí; —fell *n.* povleka očí; —fleck *m.* bělmo; —fluß *m.* slzivosť oka, slzotok; —förmig očkovitý; —gefäße *pl. n.* cévy oční; —geschwür *n.* vřed oční, vřed na oku; —gift (-s, ob. M.) otrava očí; —glas *n.*, *pl.* —gläser brejle, náočky T., náočnice; —haut *f.* blána oční; harte blána bílá T.; —häutchen *n.* spojivka; —heilkunde *f.* léčba očí; —höhle *f.* důlek oka, důlek oční T.; očnice; —kammer *f.* hlubinka n. komůrka oční T.; —knochen *m.* lícní kosť; —krank *adj.* boleoký; —leder *n.* (bei Pferden) klapka, záklopka, stinidlo; kožené náočnice; —licht *n.* fig. zrak.

Augenlied ob. Augenlid (-es, M. -er) *n.* víčko, klapka; míhavice; pověje T.; —erhaare *pl.* řasy; —falten *pl.* vrásky na víčku; —knorpel *m.* chrustavka víčková T.

Augen-lust (ob. M.) *f.* útěcha, utěšení, rozkoš, pastva očí; —maß *n.* míra n. směření okem, míra oční, míra podle oka T., m. od oka, shled, ohled, odměr okem; okoměr; nach dem A. zeichnen, bestimmen kresliti, určiti, vyměřiti okem, podle oka, od oka T.; das A. genügt nicht měřiti okem n. podle oka n. od oka nestačí T.; —merk (-s, ob. M.) *n.* ohled, zření, zřetel, pozornosť; sein A. auf etw. richten zřetel svůj k něčemu n. na něco obrátiti; —mittel *n.* léky pro oči, léky očí; —pulver *n.* prášek na oči; —punkt *m.* (Gesichtspunkt) hledisko, hlediště, dohlediště, bod dohledný T.; —röthe *f.* zardělosť oka.

Augenschein (-s, ob. M.) *m.* očitosť, shlednutí, spatření; ohledání P., ohled; die Streitsache in A. nehmen spornou věc ohledati, očitě spatřiti P.; k něčemu zřetel obrátiti; einen A. vornehmen lassen něco dáti ohledati, shlídnouti, dáti očitě spatřiti P., obezříti; —lich zřetelný, zřejmý, zjevný, patrný, jasný; náočitý; *adv.* očihledě; -e Gefahr patrné, zřejmé nebezpečenství P.; —lichkeit *f.* zřejmosť.

Augenscheins- ohledací P.; —protokoll *n.* protokol ohledací, p. o ohledání P.; —tagsatzung *f.* ohledací stání P.

Augen-schirm *m.* stinítko na oči; —schwäche *f.* slabosť zraku, temnota n. mrákota očí; —sprache *f.*

okomluva; —staar *m.* zákal; bělmo *v.* Staar; —stern *m.* zornice, zřenice, (zřítelnice); —triefen *n.* krhavosť, slzavosť, plačtivosť očí; —triefig krhavý, plačtivý, plačtioký; —trost *m.* potěcha, út., potěšení, ut. očí, okotěška; (bot.) *Euphrasia* světlík; *Myosotis* pomněnka; —vorfall *m.* výhřez oka; —wasser *n.* vodička na oči; —weide *f. v.* Augenlust; —weite *f.* dozračnosť; —wimper (M. =n) *f.* řasy, řásnice; —wink *m.* mžik, mrk, mrknutí, pokynutí okem; —winkel *m.* koutek oční; k. víčkový T., hluzek; —zahn *m.* zub oční, špičatý, špičák, kel, klíček; —zeuge *m.* očitý svědek P.; —zucken *n.* trhání víčkem, myška v oku.

Aeugig okatý; (mont.) děravý.

Augiren (lt.) *v.* Augmentiren.

Augit *m.*, paratomer —spath augit klonodělný T., pětilupek (Min.).

Aeuglein (=s, unv. M.) *n.* očko, očičko.

Aeugler *m.* slídič, zvědač; úlisník.

Augment *n.* (lt.) zmnožení, zvěčšení; uveličení; zveličení; přímnožek T.; —ation *f.* zvěčšení; uveličení, zveličení; *—ativum n* slovo zveličené, uveličené, zhrubělé slovo T.; —iren (lt.) uveličiti, zveličiti, zvěčšiti, zmnožiti.

Augpunkt *m.* oční bod T.

Augur (M. =en) *m.* (lt.) ptakopravec; —iren předpovídati n. věštiti (z ptačího letu); —ium *n.*, *pl.* —ien ptakoprava, věšťba; tušení

August *m.* (lt.) srpen (Monat); —apfel *m.* medáček, srpnáček; —birne *f.* medovka, srpnovka.

Augustiner, —mönch *m.* augustian, augustinian.

Auhirsch *m.* polní, lužní jelen.

Auktor ꝛc. *v.* Auctor, Autor ꝛc.

Aukzion *f. v.* Auction.

Aul *m.* (türk.) aul, horalská vesnice, horská dědina.

Aula *f.* (lt.) dvůr; posluchárna, síň posluchací. [T.

Aulostomi *pl.* (gr.) rurákovité ryby

Aune *f.* (fr.) loket Pařížský.

Aura *f.* (lt.) vzduch; vánek.

Aur-antiaceae *pl.* (lt.) pomorančovité (bot.); —ate *f. v.* Goldbirn; —atur *f.* (lt.) pozlacení; —eole *f.* (fr.) svatozáře.

Aurikel *f.* (*Auricula*) *f.* (lt.) medvědí úško, petrklíč, prvosenka (bot.).

Auripigment *n.* (lt.) kamenka T.

Auriscalpium *n.* (lt.) lžička ušní, lopatka ušní, l. do ucha. [třenka.

Aurora *f.* (lt.) ranní zoře; ji-

Aur-ös (lt.) zlatitý; *—um n.* (lt.) zlato.

Aus *prp. c. dat.* z, ze, s, od, na; a. dem Kopfe z hlavy; a. dem Hause z domu; a. Kupfer z mědi; od mědi; na mědi; a. Gold ze zlata, od zlata; na zlatě; a. dem Wege s cesty; a. eigener Kraft o své moci; *adv.* es ist a. je konec, je po všem; es ist a. mit ihm je v koncích, veta po něm; es ist a. mit der Freude jest po radosti; seine Herrschaft ist a. dopanoval; er weiß weder aus noch ein neví kudy kam; Jahr aus Jahr ein rok co rok, každý rok.

Aus-ackern vyorati, doorati; —ädern vyžilovati, žíly vyjmouti; —antworten einem etw. vydati, odevzdati něco někomu, do rukou dáti.

Ausarbeit-en etw. vypracovati něco P., vzdělati; eine Frage a. sepsati odpověď k otázce P.; *v.* Abfassen; (wdm.) cvičiti, upraviti; mh. dodělati, dopracovati, dohotoviti; sich a. vypracovati se; zdokonaliti se; —ung *f.* práce, vypracování P., vzdělání; výrobek.

Ausarten zvrhnouti se, převrhnouti se, odroditi se, vyroditi se T.; ausgeartet zvrhlý, nezdařilý, nepodařilý, odrodilý; =ter Geschmack zvrhlý n. převrhlý vkus T.; ein Ausgearteter odrodilec.

Ausathmen vydechnouti; die Seele a. ducha vydechnouti, vypustiti, skonati; (gem.) zdechnouti; mh. oddychnouti, odd. si; A. *n.* oddychání.

Aus-backen etw. vypeci, dopeci, upeci; mh. vypeci se, dopeci se, upeci se; —baden vykoupati koho; mh. vykoupati se, dok. se; za něco odbývati, trpěti; —baggerung *f.* čištění n. hrabání řečiště. [dostavění.

Ausbau (=s, oh. M.) *m.* vystavení,

Ausbauchen (Bauk.) vybočiti, vybouliti.
Ausbauen etw. dostavěti.
Ausbedingen einem etw. vymíniti něco někomu P.; sich etw. a. vymíniti, vyhraditi n. vyjednati sobě co.
Ausbeichten etw. vyzpovídati se.
Ausbeissen vyhryzti, vyhlodati, vyžrati, vykousati; einen a. vypuditi, vystrnaditi koho; mh. dokousati.
Ausbeizen vyleptati; vypruditi, vymořiti.
Ausbesser-n etw. spraviti, opr., napr., zlepšiti; das Netz a. (wdm.) síť tvrditi; —ung *f.* správka, oprava, opravení.
Aus-beten vymodliti se, dom. se; —betteln etw. vyžebrati; —beugen etw. vychýliti, vybočiti; einem a. mh. vyhnouti se, uhnouti se komu.
Ausbeute *f.* (mont.) výtěžek P.; úžitek; —kux *m.* (mont.) výtěžná část.
Ausbeuteln vytřásti, vysypati; vyprázdniti; fig. einen a. vyssáti koho.
Ausbeuten etw. vytěžiti T.; vyzískati; vykořistiti
Ausbiegen *v.* Ausbeugen.
Ausbieten etw. na prodej vyložiti, vystaviti; přeplatiti, více dáti; vypověděti.
Ausbild-bar vzdělatelný; —en einen vzdělati; vycvičiti, vypěstovati, zdokonaliti T.; vyučiti, vyučovati někoho P.; den Geschmack a. vybrousiti, vzdělati, vyšlechtiti vkus n. krasochuť T.; die Sprache a. vybrousiti, zdokonaliti jazyk T.; —er *m.* vzdělavatel, uspůsobovatel; —ung *f.* vzdělání, zdokonalení; —ungsfähig vzdělavatelný; —ungsstufe *f.* stupeň vzdělanosti.
Ausbinden rozvázati, odvázati.
Ausbitten etw., sich etw. a. von einem vyprositi, vyžádati si.
Ausblas-eklappe *f.* dýchavka, záklopka dyšná T.; klapka výpustná; —en vydouti, vydmouti; vytroubiti; einen Dampfkessel a. pustiti páru z kotle.
Ausbleiben nepřijíti; nevraceti se P., meškati, prodlévati; bei od. von der Tagsatzung a. nepřijíti ke stání; nepostaviti se, nestáti k soudu P.; der ausgebliebene Theil strana nepřišlá, která nestála P.; wenn ein zahmes Thier ausbleibt když se skrocené zvíře nevrátí P.; A. *n.* von der Tagsatzung nestání P.; A. einzelner Herzstöße (med.) usedání srdce.
Aus-bleichen mh. vybíliti; dobíliti; mſ. doběleti, vyběl., vyblednouti; —blühen kvěsti, dokv.; vykvétati T.; —bluten mh. vykrváceti; dokrváceti; —bohlen prkny vyložiti; —bohren etw. vyvrtati; mh. dovrt.; -ung vývrt; —borgen einem etw. půjčiti, zap., uvěřiti komu něco P.; von einem etw. vypůjčiti se (v. si), vyvěřiti sobě něco P.; dlužiti se, zdl. se něco P.; —böschen vypukliti; vyškarpovati; —braten etw. vypeci, dop., up.; mſ. vypeci se.
Ausbrauchen zpotřebovati, vypotřebovati; dopotřebovati.
Ausbrauen vyvařiti, dovařiti (pivo); mh. přestati pivo vařiti; dosládkovati.
Ausbrausen mh. dobouřiti, vyb.; mſ. vybouřiti se.
Ausbrech-en etw. vylomiti; vypáčiti; vyryti; a. (ausspeien) vyvrhnouti (vydávati, vybliti); mſ. vypuknouti, prop., vyraziti; vyjeviti se, vzniknouti, vzejíti P.; in ein Gelächter a. smích strhnouti; in ein verzweifeltes Geschrei a. do zoufalého křiku se dáti; in Thränen a. zplakati, zapl., slzeti; das Feuer od. eine Unruhe ist ausgebrochen oheň, nepokoj vypuknul P.; ausgebrochener Concurs konkurs na někoho n. na čí majetnosť vzešlý P.; sich aus einem Arreste a. vylámati se z vězení P.; —ung *f.* výlom.
Ausbreit-en etw. rozšířiti; rozestříti, vystř.; ein Gerücht a. rozhlásiti, roztrousiti, roznesti pověsť; sich a. šířiti se, rozš. se, rozprostříti se, rozprostraniti se, rozhostiti se kde; ausgebreitet obšírný; —ung *f.* rozšíření; —ungskraft *f.* rozprostranivosť; —ungssucht *f.* šířivosť.
Ausbrennen vypáliti, vyžíhati; požahovati (sudy); spáliti; mſ. vyhořeti.
Ausbringen etw. vynesti, vynášeti; ämtliche Geheimnisse a. vy-

nášeti n. pronášeti úřední tajnosti P.; jmds. Gesundheit a. píti na něčí zdraví; einen Fleck a. vypraviti skvrnu; (Schmelzh.) vynesti, tavením dobyti V.

Ausbruch (=s, M. —brüche) *m.* výlomek; výraz, výpuk; vylomení; vypuknutí, propuknutí, vyskytnutí-se; A. (eines Vulkans) výbuch, soptění; A. des Feuers vypuknutí ohně P.; A. des Concurses vzejití konkursu P.; A. aus einem Gefängnisse vylámání-se z vězení P.; A. (Wein) samotok, samoteč; —skrater *m.* jícen výbuchu T.

Ausbrühen etw. vypařiti.

Ausbrüten etw. vyseděti, vylíhnouti; fig. něco zlého vykouti; mh. doseděti, dolíhnouti.

Ausbügeln etw. vyžehliti, vyhladiti, vypiglovati.

Aus-bund (=es, oh. M.) *m.* výbor, výlupek, jádro; výmětek, vývržek; vývrhel; —bündig výborný, výtečný.

Aus-bürsten vykartáčovati, vyčesati; —büßen trest nesti, trpěti, káti se, pokání činiti.

Auscult-ant (=en) *m.* (lt.) auskultant P.; přislechač; —antenprüfung *f.* zkouška k auskultantství, zk. auskultantská P.; —ation *f.* (med.) náslech, příslech, auskultace; —iren naslouchati, přislouchati, auskultovati.

Aus-dampfen mf. vykouřiti se, vyčichnouti; dokouřiti se, dopařiti se; —dämpfen vykouřiti, vypařiti; odkouřiti; Kohlen a. uhasiti uhlí.

Ausdauer (oh. M.) *f.* vytrvalosť, trvanlivosť; —n mh. vytrvati, přetrvati, dotrvati, přečkati.

Ausdehn-bar roztažitelný, rozprostranitelný; —en etw. roztáhnouti, protáhnouti, natáhnouti, vytáhnouti, rozšířiti; eine Verordnung a. rozšiřovati nějaké nařízení; vztahovati nařízení na něco, k něčemu P.; sich a. prostírati se T.; roztáhnouti se, rozšířiti se; vztahovati se; sich in die Länge u. Breite a. prostírati se v dél a v šíř T.; ausgedehnt rozšířený, rozlehlý; rozsáhlý; —ung *f.* roztažení; rozšiřování něčeho P.; vztahování něčeho na něco n. k něčemu P.; A. obšírnosť, roztaženosť, roztáhlosť; rozloha, rozsažitosť, rozsáhlosť T.; weite A. rozlehlosť; —ungskraft *f.*, —ungsvermögen *n.* prostíravosť, rozprostíravosť, rozprostranivosť; —ungswerkzeug *n.* roztahovadlo.

Aus-denken vymysliti; —deuten vyložiti, vysvětliti; —dichten vymysliti, vybásniti; 2. zhustiti; —dielen podlahu položiti; prkny pokládati T., podlažiti, vydl.; —dienen mh. vysloužiti, dosloužiti; —dingen etw. vyjmouti, vyhraditi něco; —donnern vyhřměti, dohřměti; es hat —gedonnert dohřmělo; —dorren mf. vyschnouti, uschnouti, vyprahnouti; —dörren etw. vysušiti; —drechseln vykroužiti, vysoustružiti; —drehen vytočiti, vykroutiti; vyvinouti; vykroužiti, vysoustružiti T.; —dreschen vymlátiti; fig. zmlátiti koho; mh. domlátiti.

Ausdruck (=s, od. =es, M. Ausdrücke) *m.* výtisk; výraz, vyslovení, vyjádření, slovo T.; A. des Gesetzes slovo zákona P.; die Aussagen sind in den Ausdrücken, worin sie geschehen, niederzuschreiben seznání zapsati se má v těch slovích, jakož jest učiněno P.; —en etw. vytisknouti, otisknouti; vyznačiti, znamenati, vyraziti, *v.* Ausdrücken.

Ausdrück-en etw. vytlačiti, vymačkati, vyhněsti, vytisknouti; mit Worten a., durch Worte a. vysloviti, vyjádřiti, pronesti něco T.; die Ursache der Verwerfung im Bescheide a. příčinu zavržení ve výměru vysloviti P.; sich über etw. a. vysloviti se, pronesti se, vyjeviti se o něčem P.; —lich *adj.* výslovný P.; *adv.* výslovně T.

Ausdruck-svoll *adj.* výrazný, významný T.; —ung *f.* vytlačení.

Ausdrusch (=es, oh. M.) *m.* výmlatek; vymlácení.

Aus-düften vůni vydávati, vypouštěti, vydechovati; —duften mf. vůně pozbyti, vypáchnouti.

Ausdunst (=es, M. Ausdünste) *m.* výpar, výpach; výdech, výzev; —en

mſ. pařiti se, vypařovati se, páru od sebe dávati T.; vyčichnouti.

Ausdünst-en etw. pařiti, vypařiti něco T., odpařiti; —ung *f.* vypaření, vypařování; 2. výpar T., výpach; üble A zlopar.

Auseinander *adv.* různo, porůznu, od sebe; in Zuſammenſetz. roz-; —biegen rozhnouti; —brechen rozlomiti; —bringen rozvesti, rozloučiti; —fahren rozstoupiti se; —gehen rozejíti se, rozpadnouti se; von der Tagſatzung a. rozejíti se od stání P.; —legen rozložiti, rozpoložiti; —nehmen etw. rozebrati; —ſchreibung *f.* rozpisování; —ſetzen rozložiti, rozestaviti, rozebrati; vyjasniti, vyložiti; (Rechn.) rozpočísti; —ſtieben rozprášiti; —thun rozundati; —ziehen roztáhnouti.

Aus-eisen z ledu dobyti; —eitern mſ. vyjitřiti se, vyhnojiti se.

Auser-koren, —leſen *adj.* vybraný; výborný; —leſen etw. vybrati; —ſehen etw. vyhledati, vybrati, vyvoliti; —wählen etw. vyvoliti; —wählter vyvolenec, oblíbenec.

Ausessen (alles) vyjísti (všecko).

Ausfädeln vyvlíknouti (v. jehlu, v. nit z jehly).

Ausfahren (den Weg) vyjeti, vyjezditi (cestu); etw. von wo a. vyvezti; mſ. vyjeti, vyjížděti (na procházku); sklouznouti, vyklouznouti, svezti se, smeknouti se; (auf der Haut) vyraziti se, vysypati se; mh. dojezditi, přestati jezditi.

Ausfahrt *f.* vyjetí; (M. -en) výjezd T., průjezd.

Ausfall (-es, oh. M.) *m.* vypadnutí; výhřez, vyhřezení, vystoupení; (M. —fälle) výpad, výpadek T.; výskok; A., Abgang nedostatek, schodek T.; A. bei einer Steuer co na dani schází, schodek (daně) P.; 2. co daně na koho dáti přijde P.; A. výpadek; dorážení, dorážka (slovy); tajný východ; výpadní branka; —en etw. padnutím vyraziti; mſ. vypadnouti; zvrhnouti se; nepodařiti se; odpadnouti, vynechánu býti; vypadnouti, výpad učiniti; připadnouti někomu P.; es fallen ihm die Haare aus vlasy mu lezou; die Stimmen fallen auf jmd. aus hlasy někomu připadají P.; bei der Berathſchlagung ausgefallene Meinungen mínění (rozličná), ježto se udají při potazu P.; der Beweis fällt nicht rechtsbeſtändig aus důkaz právně nepostačuje P.; A. *n.* vypadnutí, vypadání; A. der Haare prchání, padání vlasův, chlupův; —getreide *n.* výtrolek, výtěrné; —thor *n.* výpadní branka.

Aus-falzen vyrovnati, vyhladiti; vydrážiti, vydrážkovati (vyfalcovati) T.; —faſen, —faſern vytřepiti, roztřepiti, roztřísniti, vytahovati nitky; ſich a. roztřepiti se, roztřísniti se; —faulen mſ. vyhniti, vypráchnivěti; —fechten vybojovati, vyšermovati; došerm.; —federn perem vytříti; —fegen vymesti, vykliditi, vyčistiti; —feger *m.* vymetač; —feilen vypilovati, dop.; (eine Schrift) dodělati, vypraviti.

Ausfertig-en etw. zhotoviti, vyhot., udělati něco; eine Urkunde a. zdělati, ud. (zhotoviti) listinu P.; ein Diplom a. vydati diplom P.; eine Quittung a. od sebe dáti, vydati kvitanci, propuštění z dluhu P.; ſchriftlich a. sepsati něco P.; eine Tochter a. vypraviti; vybyti dceru; —ung *f.* zhotovení, vyhot.; A. einer Schrift zdělání, uděl., zhotovení, učinění spisu P.; ſchriftliche A. eines Urtheils sepsání rozsudku P.; zweifache A. einer Schrift dvojnásobné sepsání, vydání (zhotovení) spisu P; A. zhotovený spis, zhotovená listina; A. rozkaz vydaný; A. vypravení, výprava, výbava, vybytí.

Aus-feuern vytopiti, vypáliti, požahovati; mh. vystříleti, dostř.; (v. Pferd) vyhazovati, kopati; —filzen vyplstiti; einen a. vyplísniti, vypeskovati komu n. koho.

Ausfind-bar vyhledatelný, vyskoumatelný; —en etw., —ig machen etw. oder jmd. vyhledati někoho, najíti, vynajíti, vynalezti, vyskoumati, vypátrati něco.

Ausfischen (einen Teich) vyloviti, vychytati (ryby).

Aus-flechten vyplesti, rozplesti; —fleischen mízdřiti, vymízdřiti; —flicken etw. vylátati, vyspravovati; —fliegen mſ. vyletěti, vylítati; —fließen mſ. vytéci, vytékati, vyplynouti; —flößen mſ. vyplouti, vyplaviti.

Ausflucht (M. Ausflüchte) *f.* vyběhnutí, výběh, výskok; útěk; 2. výmluva, vytáčka, výklika, výhyb, výhybka; úskok; Ausflüchte suchen hledati vytáček n. úskoků. [bavý.

Ausflüchtig vymlouvačný, vyhý-

Aus-flug (-es, ob. M.) *m.* vyletění, výlet; A. (v. Vögeln) vylítalci, výletkové; (M. —flüge) vycházka, výlet; —flügling *m.* vylítalec, vylítálek, výletek; —flugloch *n.* výlet, česno.

Ausfluss (-sses, M. -flüsse) *m.* výtok; vytékání T., výplav; výpad T.; A. eines Flusses ústí, ústění, vpád (řeky do moře); A. der Blumen výzev, výpach; *pl.* Ausflüsse toky; —coëfficient *m.* (mech.) součinitel výdatku T.; —geschwindigkeit *f.* rychlosť vytékání, r. výtoku T.; —loch *n.* výpust; —menge *f.* výdatek T.

Ausflut *f.* (b. Teich.) splav, *pl.* splavidla V.

Ausfolg-en etw. vydati, odevzdati komu co; eine Entschädigung, einen Betrag a. vydati náhradu, sumu P.; —schein *m.* vydací list n. ukázka T.; —ung *f.* vydání, odevzdání čeho komu.

Ausfördern vypraviti; (mont.) rudu vynášeti, těžiti, dobývati V.

Ausforder-n einen vybídnouti, vyzvati; jmd. zum Zweikampfe a. vyzvati n. vyvolati koho na souboj P.; —ung *f.* vyzvání, vybídnutí, vybídka; —ungsschreiben *n.*, —ungsbrief *m.* vyzývací list, vybízecí list.

Ausforsch-en etw. vybádati, vypátrati, vyskoumati, vyzpytovati, vyzvěděti, vyšetřiti; —er *m.* badatel, vyšetřovatel, zpytovatel; —ung *f.* vybádání, vypátrání; výskum.

Aus-fragen vyptávati se, dopt. se, vytazovati se koho nač P., dotaz. se čeho na kom; neugierig a. vyzvídati; —fressen vyžrati, sežrati; fig. vyhubiti; —frieren mſ. vymrznouti, promrz.; mh. přestati mrznouti; —frischen vychladiti.

Ausfuhr *et* —e *f.* (ob. M.) vývoz P.; vyvážka, vyvážení; A.- vývozný; -ní; —artikel *m.* vývozek, zboží vývozné T.

Ausführ-bar co lze provesti n. vykonati; —en etw. vyvesti, vyváděti; vyvezti, vyvážeti P.; aus dem Lande a. vyvezti ze země; ein Verbrechen a. vykonati, dok., provesti zločin, dovesti zločinu P.; a., in Anwendung bringen uvesti něco ve skutek P.; eine Vertheidigung a. líčiti obrany, dolíč. něčeho P.; a., erweisen dovesti něčeho, provesti něco P.; sich a. vytočiti se z čeho; —er *m.* vyvažeč; konatel, vykonavatel; vyjednavatel.

Ausfuhr-handel *m.* obchod vývozný P.; —händler *m.* vývozník T., vyvažeč.

Ausführlich obšírný, podrobný, zevrubný; *adv.* obšírně, zevrubně, podrobně, rozvinutě; a. reden, a. sein šířiti se o čem T.; —keit *f.* obšírnosť, zevrubnosť, rozvinutosť T.

Ausfuhrpass *m.* vývozný (průvodní) list.

Ausfuhrs- vývozný P.; —handel *m.* *v.* Ausfuhrhandel; —verbot *n.* zápověď vývozu P.; —zoll *m.* vývozné clo P., vývozné (, ého *n.*).

Ausführung *f.* vývoz, vyvážení P.; A. uvedení ve skutek P.; uskutečnění, naplnění; A. (z. B. eines Verbrechens) vyvedení, provedení, dovedení, vykonání, dokonání (n. př. zločinu) P.; etw. in A. bringen něco ve skutek uvesti P.; A. einer Vertheidigung líčení, dolíčení obrany P.; A., Beweis dovedení, provedení něčeho P.; eine A. der Richtigkeitsbeschwerde überreichen podati provedenou zmateční stížnosť P.; A. (zool.) vyměšování T.; —sgang *m.* průtok, vývod (zool.) T.; —sorgane *pl.* ústroje vyměšovací, vyměšovadla T.

Ausfuhrzoll *m.* *v.* Ausfuhrszoll.

Ausfüll-e *f.* (bei einer Straße) vyvážka; —en etw. vyplniti něco něčím T.; naplniti, doplniti; zasypati, zavaliti; vyvezti, zavezti; —sel *n.* výcpa; —ung *f.* vyplnění, naplnění, doplnění; výplněk, doplněk.

Aus-futtern podšiti, podšívkou opatřiti; –füttern potravou opatřiti, vykrmiti, vysytiti; přezimovati, přechovati přes zimu; mh. dokrmiti.

Ausgabe *f.* (A. vom Gelde *etc.*) vydání P., výdaj P., výdej; A. der Briefe auf der Post vydávka listův na poště P.; A. eines Buches vydání knihy; (Rechn.) in A. stellen položiti u vydání, počísti mezi vydání P.; počítati mezi výdaje T.; —buch *n.* výdajová kniha, kn. výdajův; —geld *n.* výdajné peníze.

Ausgabs-buch *n.* kniha výdajův, kn. výdajová; —casse *f.* výdajní pokladnice P.; pokl. na výdaje T.; pokl. výplatná; —colonne, —columne *f.* sloupec výdajův, sl. výdajní, sl. výdajový P.; —gebühr *f.* náležité vydání T.; —hauptbuch *n.* hlavní kniha výdajů; —post *f.* článek n. položka výdajní P.; —rubrik *f.* výdajní oddíl n. sloupec P.; rubrika výdajová, rubr. n. oddíl výdajů T.; —summe *f.* (zur Ausgabe bestimmt) sumu výdajná P.; (ausgegebene) suma vydání, suma vydaná P.; peníze vydané T.

Ausgähren mf. vykysati, vykvasiti se.

Ausgang (=s, M. —gänge) *m.* východ, vyjití, východ, vycházka; A. einer Waare vývoz zboží P.; A. skončení T., konec; A. der Wörter koncovka, zakončení slov T.; A. nehmen končiti T.

Ausgangs-facturabuch *n.* kniha faktur daných T.; —gebühr *f.* vývozné, (ého *n.*) P.; —punkt *m.* východ, východiště; počátek; —sylbe *f.* koncovka; —verbot *n.* zákaz vývozu P.; —zoll *m.* vývozné clo P.

Ausgäten *v.* Ausjäten.

Ausgeb-en etw. (z. B. Geld) vydati, rozdati; eine Tochter a. vdáti, provdati dceru; einen Befehl a. vydati rozkaz; sich für etw. a. vydávati se zač, činiti se čím; sich für einen öffentlichen Beamten od. Diener a. vydávati se za veřejného úředníka n. služebníka, činiti se veřejným úředníkem n. služebníkem P.; a. mh. vydávati (o obilí atd.); —er *m.* vydatel, vydavatel, výdavce.

Ausgebildeter Satz věta rozvinutá T. [nabídka.

Ausgebot *n.* vycenění, podání,

Ausgeburt *f.* výrod, výrodek, výtvorek.

Ausgedehnt rozsáhlý; das —e rozsaž, rozsáhlina T.

Ausgeding-e *n.* výminek, výměnek (výminka) P.; —er *m.* výminkář P.; výměnečník; —häuschen *n.* domek výminkářský.

Ausgeführt vyvedený, provedený; ukončený T.

Ausgeh-en mf. vyjíti, vycházeti; auf etw. a. na něco si vyjíti, něco v úmyslu míti; leer a. s prázdnem odejíti; a. (wdm.) vypátrati, vyslíditi, vyčíhati; vyjeviti se, rozhlásiti se; a. (vom Vorrath) dojíti, docházeti T.; (v. Feuer) vyhasnouti; der Baum geht aus strom schne, usychá, hyne; —ende *n.* (mont.) konec n. hlava vrstvy, vychoz T. V.

Ausgekragte Mauer převěšená zeď T.

Ausgelassen rozpustilý, nezbedný, prostopášný; =e Kinder rozpustilé děti; a. leben rozpustile žíti; —er nezbeda, rozpustilec, svévolník; —heit *f.* rozpustilosť.

Ausge-legte Arbeit vykládané dílo; —mergelt vyhubený, vymořený; vyprahlý, vychrtlý; —nagt vyhlodaný, vykousaný, vyžíraný T.; =es Blatt vystřižený list; —nommen *adj.* vybraný, vyňatý, vyjmutý; *adv.* vyjma, vyjmouc, krom, mimo, leda, leč; —peitscht vymrskaný, vyšlehaný; —randet vykrojený T.; =es Blatt vykr. list; —schlossen vyloučený; —schnitten vyříznutý; vystřižený (-hnutý); —schweiftes Blatt vykrajovaný list T.; —spreiztes Blatt rozkladitý list T.; —sucht vybraný T.; —wachsen vyrostlý; —zeichnet znamenitý, výborný, výtečný.

Ausgiebig *v.* Ergiebig.

Augiess-bar vylitelný; výlevný; —en etw. vyliti; odliti; rozliti; zaliti; a. mh. (wdm.) silně barviti.

Ausglätten etw. vyhladiti.

Ausgleich *m.* vyrovnání *v.* Ausgleichung; —en etw. vyrovnati něco P.; srovnati, urovnati, porovnati; spořádati něco; mh. (v. Pferd.) vyrovnati, vyřadovati; sich mit einem a. vyrovnati se, porovnati se s někým P.; —sbetrag, —ungsbetrag *m.* suma vyrovnací; —ung *f.* vyrovnání P., srovnání, porovnání; —ungsschichte *f.* vrstva vyrovnavací T.

Aus-gleiten mf. smeknouti se, vysm. se, sklouznouti, uklouznouti; —glühen rozpáliti, roznítiti; vyžářiti; —graben etw. vykopati, ukopati, vyhrabati, vyryti; ein —gegrabener Gegenstand výkopek, vykopanina; —grübeln *v.* Ergrübeln; —gründen etw. vyskoumati, vypátrati; (bei Tischl.) vyhlubiti; —gurgeln proklektati hrdlo, propláknouti hrdlo.

Ausguss (-sses, od. M.) *m.* vylití, vylévání; (M. —güsse) výlevek, pomyje; (Bauk.) výlev, výliv T., vylívka, vylevadlo; výtok (hejcuk); (an Tabakspfeifen) odlívka; —rohr *n.* výlevka T.; —röhre *f.* trouba vylevací, výlevka T.

Aus-haaren mh. línati, srsť pouštěti; —hacken vytíti, vysekati; vyklubati, vyklinouti; vyzoubkovati, vykružovati; —haften (v. Gelde) za někým býti; eine bei jmd. —haftende Summe suma za někým zůstávající, jsoucí P.; (als Rückstand) s. zadržená P., zádržek; —haken (mont.) vyháknouti V.

Aushalt-en vydržeti, snesti, přetrpěti, vytrp.; dodržeti, vyčkati, vytrvati, setrv.; stravovati, vydržovati koho; (Mus.) vydržeti, dodržeti; —end trvalý V.; —ung *f.* vydržení, dodržení, přestání, přečkání; —ungszeichen *n.* (Mus.) *v.* Fermate.

Aushändigen einem etw. něco komu vydati P., doručiti.

Aus-hang *m.* vývěsek; —hängebogen *m.* vývěsek, vývěsný arch T.; —hangen mf. viseti ven, vyvěšenu býti; —hängen etw. vyvěsiti, pověsiti; —hängeschild *n.*, —hängetafel *f.* vývěsný štít P., vyvěšený štít, -ná tabule, vývěska, tabule s nápisem.

Ausharr-en mh. vytrvati, setrvati, vyčkati, dodržeti; —end vytrvalý, stálý.

Aushärten ztvrditi, zatvrditi.

Aushau *m.* vysekání, vymýtění, výsek, výrub lesův; myť, mýtina; —bar výmytný, výrubný, výklestný.

Aushauch *m.* výdech, výzev, dech; —bar výzevný; —en vydychati; vydechnouti, vyzíti, vyzevnouti; die Seele a. duši vypustiti.

Aushau-en etw. vysekati, vytíti, vytínati co; vydlabati, vytesati; einen Wald aushauen vypleniti, vymýtiti; Aeste a. oklestiti; mit der Ruthe a. vymrskati; vyšlehati komu n. koho odkud; sich a. vysekati se, pomoci si z čeho; —er *m.* vysekavač, vytínač.

Aushäuten sich kůži svléci, svrhnouti, vylínati se.

Ausheb-en vyzdvihnouti; vyníti, vybrati; eine Thür a. vysaditi dveře; den Arm a. ruku si vymknouti, vyšinouti; a. fig. vypravovati, podotknouti; Rekruten a. bráti, sbírati k vojenství P.; bráti na vojnu; —end vyjimací; —er *m.* vyjimač, vyběrač, vyzdvihovač; (mech.) zdvihadlo, zdvihátko; —estange *f.* rejka; —ung *f.* vyzdvižení; A. der Rekruten braní na vojnu.

Aus-hecheln vyvochlovati, vypačísati; fig. jmd. a. vytřepati, vyčesati komu; —hecken Junge vylíhnouti, vyseděti; fig. vymýšleti, vybádati.

Aus-heilen vyléčiti, vyhojiti; mf. uzdraviti se, vyhojiti se; —heitern vyjasniti; sich se; —heizen vytopiti; —helfen vypomáhati, napomáhati; —hellen vyjasniti; sich se; —hemmen šupku sejmouti.

Aushilfe *f.* pomoc P., (výpomoc).

Aushilfs- pomocný P., pomahací; —arbeiter *m.* pomocný dělník, pomocník P.; —priester *m.* pomocný kněz; —schreiber *m.* pomocný písař; —tag *m.* pomocný den P.

Aushöhl-en etw. vyhlubiti, vyhloubati, vydlabati, vykotliti, vydražiti; vystrouhati; vyklobati; den Stein a. (Mühl.) vydržeti z kamena V.; sich a. vyhlubiti se; (v. Zahne) kotlati, kotlavěti; ausgehöhlt dutý, vydutý, vyhlubený; —er *m.*

dlabač; —ung *f.* vydutí, vydutina, výduť, výhlubeň.

Aus-höhnen jmd. vysmívati se komu; —holen vyzvídati, vyskoumati; mh. máchnouti, napřáhnouti, rozpř.; weit a. z daleka začínati, okolkovati; —holzen vysekati, vymýtiti, vypasečiti les; —hören vyslyšeti, poslyšeti, až do konce slyšeti, vyslechnouti; —hub *m.* výňatek, výjimek; —hülfe *f. v.* Aushilfe; —hülsbar vyluštitelný, výlupný; —hülsen etw. vyloupati, vyluštiti, vylouskati; —hungern hladem koho vymořiti, zamoř.; mſ. vyhladověti, vylačněti; —hunzen vyplisniti koho n. komu, vypeskovati n. vyhubovati komu; —husten vykašlati, kašlem vymítati; mh. vykašlati se; —jagen vyhnati, vypuditi; mh. doloviti, dohoniti; —jäten vypleti, od trávy vyčistiti; —kämmen vyčesati, rozčesati; uč.; sich se; a. (b. Zimmerm.) z ozubu n. z ozubce vyndati n. vysaditi T.

Auskauf (-es) *m.* výkup, vykoupení; —en vykoupiti, skoupiti; sich a. vykoupiti se; —sgeld *n.* výkup, výkupné (*n.*).

Auskehlen (b. Maurer *etc.*) vyžlabiti T.; (mont.) vykroužiti V.

Auskehr-en etw. vymesti, umesti, zamesti; die Kleider a. vykartáčovati, vyčesati, vyprášiti oděv; —icht, —ig *n.* smetí *pl.*, výmet.

Auskeifen einen vyhubovati komu; mh. dohubovati.

Auskeilen vyklínovati.

Auskeimen mh. pučiti se, vyrážeti.

Auskeltern vyčeřeniti, vytlačiti [čeřenem.

Auskennen sich seznati něco; obeznati se, ohlídnouti se v čem, srozuměti čemu.

Aus-kerben vyvroubiti, vyřezati, vykrajovati; —kernen jádro vyndati; —kitzeln slehnouti; —klagen obžalovati; vyžal.; —klären vyjasniti; vyčistiti; sich se; —klatschen vytleskati, tleskáním vypuditi; etw. a. vyblebtati, vyklevetiti, vytlachati něco.

Ausklaub-bar vybratelný, vylupitelný, výlupný, výluštný; —en etw. vybrati; vyloupati; fig. vyhloubati; —er *m.* vyběrač, vybíráček; —erei *f.* vybírání, přebírání, přebírka; přebíravosť, paškrtnosť; —erisch vybíravý, přebíravý, vyběračný; labužný; —icht *n.* (mont.) klopy *pl.* V.

Aus-kleben vylepiti, zalepiti, vymazati; —kleiden svléci, svléknouti (oděv); sich se; —kleistern *v.* Auskleben; —klopfen etw. vyklepati; fig. vytřepati, vymlíti komu; —klügeln vymudrovati; —kneten etw. vyhněsti, vyváleti; —kochen vyvařiti, uvařiti; dovříti, dovařiti se; vyvařiti se.

Auskommen vyjíti; aus dem Ei a. vylíhnouti se; roznesti se, rozhlásiti se; vypuknouti (o ohni); vystačiti, vyjíti; srovnati se, shodnouti se; das A. potřeba, výživa; opatření; dostatečnosť; srovnání, porovnání, shodnutí.

Aus-körnen zrna vybrati z čeho; —kramen zboží na prodej vyložiti, vystaviti; fig. mudrovati, přemítati; s něčím se vykramařiti; —kratzen etw. vyškrabati, vydrhnouti, vydrápati; mſ. paty okázati, nohy na ramena vzíti; —kriechen mſ. vylezti; aus dem Ei a. líhnouti se; —kriegen dováléiti, dobojovati; dobyti; L. etw. nicht a. können nemoci něco svléci, stáhnouti; —kühlen vychladiti, vystuditi; mſ. vychladnouti, vystydnouti.

Auskultant *m.* ꝛc. *v.* Auscultant.

Auskundschaft-en etw. vyzvěděti, vyzvídati, přezvěděti něco u koho P., vyslíditi něco; —er *m.* vyzvědač; vyzvídálek, slídič; —ung *f.* vyzvědění, vyslídění, výzvědy *pl.*

Auskunft (M. Auskünfte) *f.* zpráva, oznámení, návěští P.; nähere A. bližší n. podrobnější zpráva; A. geben zprávu n. návěští o čem dáti, něco věděti dáti, oznámiti něco P.; A. poučení, vysvětlení; Auskünfte einholen žádati za zprávy o něčem, za oznámení něčeho P.

Auskunfts- oznamovací P.; —bureau *n.* dotazovna; oznamovna P.;

—kanzlei *f.* kancelář oznamovací P.; —mittel *n.* oznamovací prostředek; —tabelle *f.* oznamovací tabulka P.; —tafel *f.* oznamovcbí tabule, ozn. deska, návěštnice.

Aus-künsteln etw. vymistrovati, vyumělkovati; vylíčiti; chytře vykonati; —kuriren jmd. pomoci komu v nemoci, vyléčiti nemoc, vyléčiti koho z nemoci; —kutten (mont.) vyklopovati V.

Auslach-en vysmáti se; posmívati se komu; mh. dosmáti se; —er *m.* vysměvač, posm., vysmiválek.

Auslade-Elektrometer *n.* vybíjeć elektrický T.

Ausladen etw. (die Ladung herausnehmen z. B. aus einem Schiffe) vykládati, skládati (zboží n. př. z lodě); ein Gewehr a. ránu vyndati, vytáhnouti; (Phys.) vybiti, vybíjeti; —er *m.* vykladač, skl.; (Phys.) vybíječ, vyvodič; elektrischer A. vybíječ elektrický T.; —zeug *n.* vybíjedlo, vytahovadlo; —ung *f.* (z. B. einer Waare) skládání (vykl.), složení zboží P.; A. d. Gesims (Bauk.) výpustek, vypuštění T.

Auslage *f.* záloha, základ; 2. vydání, výdej (*germ.* výloha); *pl.* náklady; 3. výkladný stolec; —kasten *m.*, —schrank *m.* vývěsná n. výkladná skříně, výkladec, výstavec.

Ausland (-es, Mz. —länder) *n.* cizí země P., cizí kraj, cizina; cizozemsko T.

Auslanden mh. vyjíti z lodě.

Ausländ-er *m.* cizozemec P., jinoz., cizinec; —erei *f.* cizozemčení, bažení po cizozemském; —isch cizozemský P., jinozemský, cizokrajní; přespolní T.; aus- und inländische Weine cizozemská a domácí vína.

Aus-langen mh. dost míti, vystačiti; —längen (mont.) hnáti do pole V.

Auslass-en etw. vypustiti, prop.; jmd. aus der Haft a. propustiti někoho ze zatčení, z vazby P.; eine Stelle aus einer Schrift a. vypustiti některé místo ze spisu P.; vynechati; a. oznámiti, ohlásiti, vydati, vyjeviti; Butter a. rozpustiti, přepustiti máslo; sich über etw. a. vysloviti se o něčem; ausgelassen rozpustilý; —ung *f.* vypuštění, propuštění, rozpuštění; vynechání; vyjádření, pronešení; (Web.) spoušť, spoušťadlo; výpust, výpustek; A. (philos. *et* grm.) výpustka, vypuštění, výsuvka T.; *pl.* —ungen výlevy (citu), rozklady; —ungszeichen *n.* propustné znamení.

Auslauf *m.* vyběhnutí, výběh, výběžka, výtok; (Bauk.) výpustek, vypuštění T.; —en vyběhnouti; mit einem Schiffe a. vyplouti, odplouti, vyjeti; (v. Wasser usw.) vyteci; (Bauk.) vystávati; sich a. vyběhati se, proběhati se.

Ausläufer *m.* vybíhač, výběžník; vyběhlík; (Hdl.) přinašeč; A. einer Gebirgskette výběžek; (b. Gärtn.) výběžek, výrostek, odnož; (mont.) odžilek V.

Auslaufpunkt *m.* místo výběhu.

Aus-laugen vylužiti, vyluhovati něco T.; —laut *m.* koncovka T.; —läuten vyzvoniti, vyzváněti; mh. dozvoniti, odzvoniti; —leben vyžiti, dožiti; —leeren etw. vyprázdniti, vybrati; ein Glas a. vypiti (sklenici piva, vína atd.).

Ausleg-bar vyložitelný, výkladný; -keit osť; —ekunst *f.* vykladačství, vykladatelství T.; —en etw. vyložiti, vykládati; die Wahllisten zur Einsicht a. vyložiti volební listy k nahlednutí P.; Geld a. vydávati peníze; (b. Tischler) vykládati, obložiti; den Sinn eines Gesetzes, einer Urkunde a. vyložiti, vykládati smysl zákona, listiny; dávati rozum n. smysl zákonu P.; —er *m.* vykladač, vykladatel T.; tlumočník, —etisch *m.* výkladní stůl, stůl na vyložení, na vykládání; —ung *f.* výklad, vyložení T., vykládání; —ungs- vykladací P.; —ungskunst *f.* vykladačství; —ungsregel *f.* vykladací pravidlo P.

Ausleih-en etw. (an jmd.) půjčiti komu; 2. vypůjčiti se, vydlužiti se; —er *m.* půjčitel, půjčovatel; —ung *f.* půjčka.

Auslenken mh. vyhnouti se, uhnouti se.

Auslernen mh. vyučiti se, doučiti se; ein Ausgelernter vyučenec.

Ausles-e *f.* výbor, výběr, výběrek; —en vybrati, přebrati; Erbsen a. přebírati hrách; Obst a. česati ovoce; a. dočísti, vyč., přečísti; —er *m.* vyběrač, přeběrač, vyhledavač, vyhledavatel.

Auslichten (Forstw.) proklestiti, promýtiti les.

Ausliefer-n (einen Delinquenten) vydati; —ung *f.* vydání, vydávání; —ungsschein *m.* list vydací, doručovací, odevzdací; —ungsvertrag *m.* smlouva o vydávání zběhův atd.

Aus-liegen mf. vyležeti se, ulež. se; mh. vyležeti co, doležeti se čeho; —lochen vydlabati; —locken vylákati, vylouditi; —lohen vypáliti, vyžířiti; —lösbar výkupný, vykupitelný, vyplatitelný.

Auslösch-en (Licht) zhasiti, uhas., pohas.; etw. Geschriebenes a. smazati, vymaz.; a., vernichten zahladiti, vyhl., vyhubiti; mf. vyhasnouti, uhasnouti, zhasnouti; —er *m.* hasitel, zhasinatel; zhasináček; hasítko; —lich zhasitelný; smazatelný, vym.

Auslös-e- výkupný, výplatný; —en etw. vyjmouti, vyndati; eine verpfändete Sache a. vyplatiti věc zastavenou P.; einen Schuldbrief vyvaditi dlužný list P.; die Gefangenen a. vyměniti zajaté P.; sich a. vykoupiti se, vyplatiti se.

Auslosen do výhry dáti; vylosovati.

Auslös-er *m.* vyplatitel; výplatce; —ung *f.* výplata; výměna; vyvazení P.

Auslüften vyvětřiti, dáti vyvětrati; mf. vyvětrati, vypáchnouti.

Ausmachen etw. vybrati, vyjmouti, vyndati; Nüsse a. vyloupati ořechy; a. odstraniti, odpraviti vypr.; vyhledati, vynajíti; objednati, opatřiti, zaopatřiti; ujednati, vyjednati, ustanoviti něco, usnesti se na čem; eine streitige Sache bei einer Tagsatzung a. vyjednati, vyrovnati spornou věc při stání P.; a. dodělati, dokončiti; das Licht oder Feuer a. *v.* Auslöschen; einen a. vyplísniti, vyhubovati komu; a. mh. činiti, dělati; působiti; einen halben Beweis a. moc polovičního důkazu míti, s poloviční důkaz býti P.; das macht es noch nicht aus to ještě nepostačuje, to ještě není všecko; ausgemacht dokončený, udělaný; jistý, pravdivý, ujednaný, vyjednaný.

Ausmagern zhubeniti, vyhubeniti; mf. zhubeněti, zhubnouti, vyhubnouti.

Ausmahl-en vymlíti; domlíti; omleti V.; —kleien *pl.* omelka, osýpka V.

Aus-maien etw. májemi okrášliti; —malen vymalovati, dom.; —mangeln vyváleti, doválеti, domandlovati; —mann (M. —leute) *m.* cizí obyvatel; —marken vyhraničiti, vymeziti.

Ausmarsch (-es, oh. M.) *m.* východ, vytrhnutí, vytáhnutí; —iren vytrhnouti, vytáhnouti (do pole), na pochod se vydati.

Aus-mass *n.* míra, výměra, vyměření P.; (výměr T.); —mästen vykrmiti; —mauern vyzditi T. V.; —mauthen (eine Waare) vycliti T.; —meißeln vydlabati, vydlátovati; —melken vydojiti; —mergeln vyhubeniti, vymořiti; sich se; ausgemergelt zhubený; vyh., vymořený; vyprahlý; vyzáblý, vychrtlý.

Ausmerz-en (Schafe) vybrati, vybrakovati, vymísiti; —schaf *n.* brakyně, brakovnice.

Ausmess-bar výměrný, vyměřitelný; —en etw. (z. B. ein Gebäude) vyměřiti (stavení) P., odměřiti; die auf jmd. ausfallende Summe a. vyměřiti sumu co jí na někoho přijde P.; eine Zeit für drei Tagsatzungen a. ustanoviti čas k trojímu stání P.; —ung *f.* vyměření T.

Ausmeubliren nábytkem opatřiti.

Ausmieth-en pronajmouti, do nájmu dáti; z nájmu vypíchnouti, vytlačiti koho; vypověděti; ubytovati; —er *m.* pronájemník, pronajímač; —ung *f.* pronajetí, pronájem.

Aus-misten vykydati hnůj; a. *v.* Ausmerzen; —mitteln etwas něco

vyšetřiti; vypátrati, vyskoumati; den Preis einer Sache a. vyšetřiti n. vyměřiti cenu věci P.; —münden mh. vyústiti se, vtékati; —münzen peníze bíti, raziti, vymincovati.

Ausmuster-n vybrati, přebrati, vybrakovati, vymísiti, vyloučiti; —ung *f.* vyloučení; A. der Acten přebírka, přebrání písemností P.

Aus-nagen vyhryzti, vyhlodati; ausgenagter Rand vyštěrbený kraj; —nähen vyšiti, ošiti.

Ausnahme (M. -n) *f.* výňatek, výjimek; *v.* Ausgedinge; A. (v. einer Regel) výjimka z něčeho P., vynímka; výhrada, vyhražení T.; vynětí T.; ohne A. vesměs; mit A. vyjímajíc, vyjmouc, vyhražujíc, vyhradíc něco T.; mit A. von zwei Fällen dva případy vyjímajíc, vyjímaje P.

Ausnahms- výjimečný; —stand *m.* stav mimořádný, mimořádnosť P.; —weise *adv.* výjimkou, co výjimka T.; mimořádně; etw. a. bewilligen něco povoliti co výjimku P.; —zustand *m. v.* Ausnahmsstand.

Ausnehm-bar výňatný, vyjimatelný, vybíratelný; —en etw. vyjmouti, vyníti, vybrati, vyndati něco; einen Fisch a. vykuchati rybu; a., ausschließen vyníti n. vyjmouti něco, vyhraditi, vyhražovati něco T.; vyloučiti; sich etw. a. vymíniti sobě něco; das nimmt sich sehr schön aus to velmi pěkně vypadá, to se krásně nese; ausgenommen vyjímajíc, leč P., leda, krom, mimo; zwei Fälle ausgenommen dvě případnosti vyjímajíc P.; es sollen keine neuen Umstände angeführt werden, ausg. zur Widerlegung des Factums žádných nových okolností přiváděti se nemá, leč k vyvrácení skutku P.; das A. vynětí, vyjmutí, vybírání, výbor; —end, —lich vybraný, výborný, zvláštní.

Aus-packen etw. rozundati, rozbaliti, vyložiti; —pariren ránu zachytiti, ráně vyhověti; — pauken vybubnovati; vypráskati komu; —pauschen (mont.) protlouci V.; —peilen das Fahrwasser des Meeres vyměřiti splavnou vodu v moři; —peitschen einen vybičovati; einem etwas vymrskati, vyšlehati; —pelzen fig. vyprášiti komu kožich; —pfählen koly zarážeti; —pfänden v zástavu vzíti; —pfeifen vypískati, vyhvízdati; —pflanzen vysázeti, rozsázeti rostliny, stromky; —pflastern vydlážditi; —pflöcken vyroubiti, vykolíkovati, vykolíčkovati (pole) T.; —pichen etw. vysmoliti.

Auspicien *pl.* (lt.) úkazy předvěstné, úkazy předpovídající; 2. příznivá ochrana; *sub auspiciis* (lt.) pod ochranou.

Aus-plappern, —plaudern etw. vyblebtati, vytlachati; —platten, —plätten vyhladiti, uhladiti; —platzen mf. rozprasknouti, rozpuknouti se; vybuchnouti; *v.* Ausplappern.

Ausplünder-er *m.* drancovník; drancovač; —n (eine Stadt *etc.*) vyloupiti, vypleniti, vydrancovati.

Auspolstern vypolštářovati, polštáři povléci. [něco.

Ausposaunen vytroubiti, vyhlásiti

Aus-prägen *v.* Ausmünzen; vytlačiti; vyraziti, vyobraziti; eine Geschlechtsform a. tvořiti T.; —predigen mh. dokázati, kázaní dokončiti.

Auspress-en etw. vytlačiti, vytisknouti, vymačkati, vyždímati; 2. von einem etw. (Geld) a. vynutiti, vymořiti, vydírati; etwas Ausgepreßtes vyžděnina; —er *m.* vytlačovač, vyždímovač; —ung *f.* vynucení, vynucování, vydírání.

Aus-prügeln vybiti, vypráskati komu, zbíti koho; —pumpen vyčerpati, vypumpovati; —punktiren vytečkovati, vypunktovati, vypuntíkovati.

Ausputz (-es, ob. M.) *m.* vycídění; vyzdobení, výzdoba; fig. vyhubování, výtopek; —en etw. vycíditi, vyhladiti, vyleštiti; vykrášliti, vyzdobiti; fig. einen a. vyplísniti, vypeskovati komu; ein Licht a. zhasiti; sich a. vystrojiti se; —er *m.* čistič; fig. výtopek.

Aus-quälen vymučiti; mh. domuč.; —quellen mf. vyprýštiti se, vykypěti; —quetschen etw. vymačkati; —quittiren kvitovati koho.

Aus-radiren etw. vyškrabati, vy-

škrtati; —rangiren vybrakovati, vymísiti, odstraniti; —rasen mh. vyzuřiti, vyvztekati se; —rasten mh. odpočinouti si, oddechnouti si; —rauben vyloupiti, obrati, vydrancovati; —rauchen vykouřiti, vyčaditi; mh. dokouřiti; —räuchern vykouřiti, vykaditi; das Fleisch a. maso vyuditi, douditi; —raufen etw. (Gewächse) vyšklubati, vytrhati, vyrvati; eine Schrift a. vydrati písmo T.; sich die Haare a. vlasy sobě rváti, vlasy sobě vyškubati.

Ausräum-en etw. vykliditi, vyprázdniti; vycíditi, vyčistiti; —er *m.* cidič, čistič, čistitel.

Ausräuspern vychrkati.

Ausrechn-en vypočísti, rozpoč.; spoč.; —er *m.* vypočitavač, -atel (schlecht vypočitář); (Buch) výčetník.

Ausrechten vysouditi.

Ausrecken (die Zunge) vystrčiti, vyškeřiti, vyštěřiti, vyplaziti (jazyk); roztahovati, natahovati; (Probir.) vytáhnouti V.

Ausred-e (M. -en) *f.* výmluva P.; ohne A. ničím se nevymlouvající, -je P., bez výmluv; 2. A. *v.* Aussprache; —en etwas vymluviti, vysloviti, vypraviti; omluviti, omlouvati; dopověděti, doříci, domluviti; sich a. vymlouvati se z čeho, oml. se čím.

Ausregnen mh. vypršeti, vypršeti se, dopršeti; es hat ausgeregnet přestalo pršet, vypršelo se.

Ausreib-ebretchen *n.* vyrovnavací prkénko; —eholz *n.* (b. Schust.) *v.* Glättholz; —en etw. vytříti, vyšoustati, vydrhnouti; Körner a. vymnouti, vytroliti; (b. Schust.) vyfidlovati, vyhladiti; —er *m.* vytěrač, vyminač.

Ausreich-en mh. vystačiti, dostačiti; —end postačitelný T., dostatečný.

Ausreisen mſ. na cestu se vydati; mh. dojezditi, doputovati.

Ausreiss-en etw. vytrhnouti, vyškubnouti, vyrvati; mſ. vytrhnouti se, protrhnouti se; uteci, uprchnouti, upláchnouti; —er *m.* uprchlec, uprchlík; —erisch prchavý, plachý, ubíhavý, utíkavý.

Ausreit-en vyjeti koňmo, projeti se; ein Pferd a. vyjezditi; —er *m.* posilničný; pojezdný sluha; —ern *v.* Ausreutern.

Aus-renken einem (sich) den Arm, den Fuß vyvinouti, vymknouti, vyvrtnouti někomu (sobě) ruku n. nohu; —rennen vyběhnouti; mh. doběhati; —reuten vypleti, vyšklubati; vytrhati; ein ausgereutetes Feldstück kopanice; —reuter *m.* kopaničář; —reutern vypodsévati něco.

Ausricht-en etw. vyrovnati, narovn., srovnati, spraviti, vypr., zaříditi; vystrojiti; vyříditi, poř., vykonati, způsobiti, dovesti, dokázati; etw. Gebogenes a. srovnati, nar.; einem einen Gruß von jmd. a. vyříditi od někoho pozdravení; damit ist es nicht ausgerichtet tím se to neodbylo, tím to není odbyto; —er *m.* dokazovatel, vyrovnavatel; vykonatel; —sam vyřídivý; —ung *f.* vypravení, výprava, vykonání, dokázání, dovedení, provedení, pořízení, zjednání (něčeho).

Aus-riffeln (den Lein) vydrhnouti len; —ringen vymnouti, vyvinouti, vyvrtnouti; die Wäsche a. vyždímati prádlo; mh. doválčiti, dobojovati; —rinnen mſ. vyteci, vyběhnouti; —ritt (-es) *m.* výjezd, vyjížďka na koni; —roden vyklučovati; planiti, mýtiti; —röhren mſ. vypadati, vytroliti se; —röhring (oh. M.) *n. pl.* trolky, strolky; —rollen rozvinouti, rozbaliti; vykuliti, vykutáleti; sich a. rozvinouti se, rozbaliti se.

Ausrott-en etw. vypleniti, vykořeniti, vyhladiti, zahladiti, vyhubiti, zahubiti; —ung *f.* vyhubení, zahubení, vyplenění, vyhlazení, zahlazení; —ungskrieg *m.* válka zahlazovací, vojna zahlazovací.

Ausrücken vystrčiti, vysunouti; mſ. vytáhnouti, vytrhnouti.

Ausruf (-es, oh. M.) *m.* vyvolání, výkřik; prohlášení; —en vykřiknouti, zvolati, vyvol.; die Namen a. volati, vyvolávati jmena, volati někoho jmenem P.; a. vyhlásiti, vyvolati P.; prohlásiti, provolati; —er *m.* vyvolač P.; provolavač, vyhla-

šovatel; A. der Stunden (mont.) ohlasitel, zvěstovač hodin V.; —s preis *m.* cena vyvolací P., cena vyvolaná; —ungszeichen *n.* znak n. znaménko podivení T., vykřikovka, přizevka T.

Aus-ruhen mh. odpočinouti, spočinouti, oddechnouti si; —rühren etw. vymíchati, vytřásti; die Butter a. vyvrtěti; sich a. vytřásti se; —ründen vyokrouhliti; —rupfen etw. vyšklubati; vytrhati.

Ausrüst-en etw. vypraviti, vystrojiti; ozbrojiti, vyzbrojiti; sich se; —ung *f.* výprava; výzbroj.

Aus-saat (oh. M.) *f.* vysetí, rozsetí, setba; výsev, výsevek, výsevka, osevek, násevek; —säen rozsíti, vysíti, nasíti; —säer *m.* rozsevač.

Aussag-e (M. -en) *f.* výrok, vyřknutí, vyřčení T., výpověď; A. der Zeugen seznání svědkův P.; svědectví; A. přířečí, přírok; odřečí, protiřečí T.; A.- výrokový; přířečný, přírokový; odřečný; protiřečný T.; —eform *f.* (des Zeitwortes), *Modus* spůsob T.; —en etw. vyřknouti, vypověděti, výpověď učiniti o čem T., vysloviti; vysvědčiti, dosv., vyznati; über etw. a. seznati o něčem P.; wider jmd. a. seznati co na koho P.; die Wahrheit a. vyznati, pověděti pravdu P.

Aussägen pilou vyřezati.

Aussag-endes Fürwort výrokové místojmeno (T.); —er *m.* vypovědač; svědek; —esatz *m.* (grm.) věta výroková n. jisticí, vyrčení výrokové n. jistící T.; —eweise *f.* *v.* Aussageform; —ewort *n.* časoslovo T.

Aussalzen rozsoliti T.

Aus-satz (oh. M.) *m.* (b. Spiel) výsazek, sázka; výstavek, výsada; *Lepra* (med.) malomoc, malomocenství; oblitina; (Hütt.) výsada V.; —sätzig (med.) malomocný; —säubern etw. vyčistiti, vycíditi něco; (mont.) vykliditi V.; —saufen vychlastati, vylokati; —säugen dokojiti, vykojiti; —saugen vyssati, vystřebati; fig. vyžírati, vytráviti, dříti; —sauger *m.* dříč, pijavka fig.; —schaben etwas vyškrábati něco; —schaffen einen vykliditi, vypraviti; vypověděti, vypuditi, vyhnati; —schälbar vyluštitelný, vylupitelný; —schälen etwas vyloupati, vyloupnouti, vylouskati; svléknouti, oloupiti koho; —schalen (Bauk.) krajinami vyložiti, pobiti, vypeřiti T.; ein Rad a. bedniti, zabedniti V.

Ausschank (-es, oh. M.) *m.* výčep P., vytáčení (piva atd.), šenk.

Aus-scharen vykroužiti, vyšarovati (mech.) V.; —scharren etwas vyškrabati, vyhrabati něco; —scharten (bei Kürschner) vyštěrbiti, vydrhnouti; —scharung *f.* (mont.) výkružka, šour V.; —schattiren vystiniti; —schauen mh. vyhlídati, vykukovati; —schaufeln lopatou vyházeti; ein Rad a. (Mühl.) lopatkovati, vylopatkovati, napeřiti V.; —schäumen mh. dopěniti se; fig. dosoptěti.

Ausscheid-en (e. Sache) vymísiti něco P.; odloučiti, vyloučiti, vylučovati T.; vyvrci, vyvrhnouti, vymeziti; (mont.) vybrati, rozděliti, vyprejtovati V.; mh. dobrakovati, domísiti; mſ. a. odděliti se, vystoupiti; ung *f.* odloučení, vyloučení, vymísení; vyvržení; —ungsgang *m.* průtok, vývod T.; —ungsorgane *pl.* *n.* ústroje vyměšovací, vyměšovadla T.

Ausschelten vyhubovati, vyplísniti.

Aus-schenken vyliti; 2. Getränke a. vytáčeti na prodej, *sl.* čepovati P.; (šenkovati); 3. poctu dáti, zavdati; —scheren vystřihnouti; —scheuchen vyplašiti; —scheuern vydrhnouti; *v.* Ausschelten; —schicken jmd. vyslati, poslati; —schieferung (Bauk.) vyšibrování T.; —schießen etw. vystřeliti; einen Wald a. vystříleti; postříleti, sestříleti zvěř v lese; ein Gewehr a. ostříleti; das Untaugliche a. vybrakovati, vyvrhnouti; mh. vyrážeti, pučeti; —schießer *m.* vyměšovač, brakovač.

Ausschiff-bar výplavný, vyplavitelný; —en (Waaren, Truppen) z lodi vypraviti; vyložiti; vysaditi; vyvesti, vyplaviti; mh. vyplaviti se; vyplouti na lodi.

Aus-schimpfen einen zhaněti, pohaněti koho; —schirren vypřáhnouti; —schlachten vybíjeti, opraviti vola; vepře vysekávati, na kusy rozsekati; —schlacken trusky n. škváry odkliditi; —schlafen vyspati se, prospati se.

Ausschlag *m.* první rána, udeření; platnosť; A. *Exanthema* (med.) osutina, vyraženina; A. bekommen osypati se, vyraziti se; (v. Pflanzen) výstrelek; A. v. Mehl *v.* Ausschlagmehl; A. eines Pelzes vyložení; A. der Wage odchýlka T.; A. in einer Sache geben ve věci rozhodnouti P.; A. gebend rozhodný; —beule *f.* žláza osutinová; —en etwas vybiti, vyraziti, vytlouci; rozbiti; mit Tapeten a. potáhnouti, vystrojiti; beim Fechten a. sraziti, odraziti ránu; etw. Angebotenes a. nepřijmouti něčeho, odmítnouti něco; den Vergleich a. nepřijmouti narovnání, nesvoliti k nar. P.; mit Füßen a. kopati, kopnouti; (v. Pferde) vyhazovati; mh. začíti tlouci, uhoditi; (v. der Wage) převažovati, převahu míti, nakloniti se; (v. Pflanzen) vyrážeti, pučeti, vzcházeti, klíčiti se, rozvíjeti se, rašiti; pupeniti; (v. Wänden) prokvítati, prorážeti, vyrážeti se na stěně; auf der Haut a. osypati se, osouti se, vyraziti se, vyrážeti se; a. vyraziti, vypuknouti, vyskočiti (o plamenu); (sich endigen) docházeti, konci se blížiti, konec vzíti, skončiti se.

Ausschläger *m.* výbíječ.

Ausschlag-mehl *n.* vyražená mouka, výraž, výražka; —milbe *f.* roztoč chrástový; —sgewicht *n.* přívažek T.; přívaží; —skrankheiten *f. pl.* osutiny, vyraženiny.

Aus-schlämmen od bahna čistiti; mh. dokvasiti, dohýřiti; —schleifen vybrousiti; mh. dobrousiti; *v.* Ausschleppen; sich a. vybrousiti se, vytříti se; —schlenkern vyšplíchati; vypláchnouti; —schleudern vyhoditi, vymrštiti; —schlichten vyhladiti.

Ausschliess-bar vylučitelný, vymísitelný; —en einen vyloučiti, vyhraditi někoho T., vyvrhnouti, vyhostiti koho od čeho; jmd. von einem Amte a. vyloučiti koho od úřadu P., vylouč. n. vyvrhnouti koho z úřadu P.; den Advocaten von der Advocatur a. zbaviti advokáta advokátství P.; von der Erbschaft a. vyděditi; (typ.) vyplniti, doplniti řádek; sich a. vyloučiti se; —end výhradný P.; výlučný; =es Privilegium výhradná výsada P.; —lich výhradný P.; *adv.* výhradně T., z něčeho něco vyhražujíc, něčeho v něco nepojímajíc, nezavírajíc P.; a., einzig und allein sám jediný P.; *adv.* samojedině P.; —ung *f.* vyloučení (od čeho, z čeho n. př. od úřadu, z úřadu) P.; vyhražení, výhrada T.; A., Ausnahme výjimka P.; A. (typ.) výplňky; —ungsgrund *m.* příčina, důvod vylučovací P.

Aus-schlummern mh. vydřímati se, dodřímati; —schlüpfen mf. vyklouznouti, ukl., vysmeknouti se; vylíhnouti se; —schlürfen vysrknouti, -kati, vystřebati; —schluß *m.* výhrada, výjimka; vymezení; A.= výhradný, vylučovací; —schmähen, —schmälen einen pohaněti, ztupiti koho; —schmeißen *v.* Auswerfen; —schmelzen etw. rozpustiti, přepouštěti; das Fett a. sádlo přeškvařiti; vyškvařiti; a. mf. rozpouštěti se; —schmelzung *f.* rozpouštění, přepouštění; výplav; —schmettern vymrštiti, vyraziti; —schmieden vykovati, uk., rozk., z okovů vyprostiti; —schmieren vymazati, zamazati, vymastiti; namazati komu; —schminken vylíčiti; mh. dolíčiti; —schmoren vysmažiti, vyškvařiti, vypražiti; —schmücken etw. vykrášliti, vyzdobiti, vyšperkovati; —schnäbeln vyzobati; sich se; —schnallen vypnouti z přezky; —schnauben, —schnaufen vyfuněti; sich a., sich —schnäuzen vysmrkati se.

Ausschneid-en etw. vyřezati co; Brot a. vykrojiti; mit der Schere a. vystříhnouti; einen Baum a. proklestiti, vyklest.; Waaren a. na lokte prodávati; —er *m.* vyřezavač, vykrajovač, vystřihovač; nunvář.

Ausschneien mh. dosněžiti; es hat ausgeschneit sníh přestal padat, dosněžilo.

Ausschneiteln (Gärtn.) oklestiti, přiřezati stromy.

Ausschnitt (=es) *m.* výřez, výřezek; výkroj, výkrojek; A. *Sector* (math.) výseč, výsek, výkrojek T.; výstřižek; (mech.) hrot V.; prodej loketního zboží; —er, —händler *m.* loketní obchodník, krojič; —handel *m.* loketní obchod; vykrajování koží.

Aus-schnitzeln, —schnitzen vyřezbovati, vyřezávati; vydlabati, vystroužiti; —schnüffeln vyčmuchati, vyslíditi; —schnüren rozšněrovati, odšněrovati, vyvlíknouti šňůrku.

Ausschöpf-en vyčerpati, doč., vyvážiti, dov.; —er *m.* (Bräuh.) vyběrák; —löffel *m.* vyběračka.

Aus-schossen mh. odnožovati se, vystřelovati, vyháněti kořínky atd.; —schößling *m.* odnož, odnoha, pazouch, výstřelek; výrostek; —schoten vyluštiti, vyloupati; —schrauben vyšroubovati, vytočiti.

Ausschreib-egebühr *f.* výpisné, výmazné; —en etwas vypsati; rozepsati (hlasy atd.); eine Steuer, den Concurs, einen Landtag a. rozepsati daň, konkurs, sněm P.; položiti sněm; a. mh. dopsati; —ung *f.* vypsání, výpis; rozepsání, rozpis P.

Ausschreien vykřičeti, rozkř., roztroubiti; mh. dokřičeti.

Ausschreit-en kroky (*inst.*) vyměřiti; mh. vykračovati; vybočiti; —end vybočivý; —ung *f.* překročení, vybočení.

Aus-schritt *m.* výkrok, vykročení; rozkročení; —schröpfen (das Blut) baňkami bráti (krev), vybaňkovati; (das Getreide) požínati, požinovati, vypožinovati; —schroten vyhryzti, vyhlodati; vyvaliti (sud); na sudy prodávati; vystaviti, vystavovati (pivo). [bati pec.

Ausschüren (Hüttenw.) vyhrabati pec.

Ausschürfen (mont.) vykutati V., dobývati rudy.

Ausschuss (=sses, M. Ausschüsse) *m.* výstřel; (etw. Vorzügliches) výbor P.; výběrek; jádro tresť; (etw. Mangelhaftes) výmět,-ek, výhoz,-ek, vývržek, brak; A. (einer Versammlung) výbor (shromáždění, spolku); A. der Gläubiger im Concurse výbor věřitelův P.; A. *v.* Ausschußglied; —bogen *m.* brakový arch, vymísený a.; —gerüst *n.* lešení vytknuté z oken; leš. vetknuté, kde se díry dělají do zdi T.; —glied, —mitglied *n.*, —mann *m.* člen (n. úd) výboru, člen výborový (P.); A. der Gemeinde obecní starší P.; člen obecního výboru; —lager *n.* (Bauk.) přední lože, výhon T.; —sitzung *f.*, —tag *m.* sezení (sedění) výboru P.; schůze výboru; —waare *f.* zboží vybrakované, *pl.* výběrky.

Ausschütt-eln vytřásti; —en etw. vysypati; flüssige Dinge a. vyliti; a., Junge werfen metati, házeti mladé; (sein Herz usw.) vyjeviti, odkryti; —linge *pl.* výtřasky.

Aus-schwären vyhnojiti se, vyjitřiti se, vyvřediti se; —schwärmen mh. vyrojiti se; vytřeštiti se, vyblázniti; —schwatzen vyštěbetati, vyklevetiti, vyklechtati; —schwefeln sírou vykouřiti, vypraviti, vysířiti.

Ausschweif (=es, M. =e) *m.* odchýlení, odchylka; výkrojek, výstřižek; —en etw. vyobloučiti, vyokrouhliti, vykroužiti; vystřihnouti; vypláchnouti; mh. uchýliti se, odch. se; (mor.) výstupkův se dopouštěti; (stilist.) zabíhati, těkati, okolkovati T.; —end vybíhavý; přestupný, prostopášný; těkavý, scestný; přílišný; —ender Stil těkavý sloh, scestný sl. (zápolný n. výskočný sl.) T.; —er *m.* prostopášník; —ung *f.* vykroužení T., vykrojení; vystřihnutí; (moral.) výstupek, prostopášnost; (stilist.) zabíhání, těkání, zápolení, okolkování T.

Ausschweissen (Hütt.) vyvařiti V.

Ausschwemm-bar výplavný; —en etw. vyplaviti; vymlíti; vymyti, vymáchati; —ung *f.* výplav, vyplavení.

Aus-schwenken vyšplíchati; vypláknouti, propl.; —schwingen vymrštiti; vyklepati, vyváti, vypálati (obilí); vymáchati (prádlo); mf. vymknouti se; doklátiti se; —schwitzen

vypotiti; mh. vypotiti se; vypařovati se; —schwitzung *f.* výpar; výparek; výpotek; —schwung *m.* výchyl, vychýlení; —segeln mf. vyveslovati, vyplouti; —sehen dohlédnouti, přehlédnouti, dozříti; vyhlédnouti si co; vyhleděti, vykoukati; mh. vyhlédati, vyzírati, vykukovati; vyhlížeti, vypadati; das A. vyhlížení, vyzírání, dívání-se ven; 2. vyhlížení, vypadání, podoba, tvářnosť, pohled; —seigern, —seihen vycediti, vycezovati T.; rozpouštěti; —seimen strdí vyceditì, vyčistiti.

Aussein mf. nebyti přítomen; 2. skončiti se; es ist schon aus už je po všem, je konec; 3. a. vyprázdněnu býti.

Aussen *adv.* vně, venku, svrchu, povrchně; (minder richtig: zevnitř); von a. zevně, z venčí T.; a. und innen, von a. und nach innen doma i vně, vnitř i zevně P.; nach a. hin na venek, k zevnějšku, zevně; A.= vnější, vněšní, zevní, zevnější, povrchní; —bleiben venku zůstati, vně zůstati.

Aussend-en einen vyslati, rozeslati, vypraviti; —er *m.* vysylatel; —ling *m.* vyslaná osoba, vyslančík P.

Aussending *n.* povrchnosť, vněšnosť.

Aussendung *f.* vyslání P.

Aussenfläche *f.* svrchní plocha, povrch. [Gewehr) výřez.

Aussenkung *f.* (der Pfanne am

Aussen-linie *f.* vněšní čára; obvod; nástin, návrh; —schanze *f.* přední, zevnější hradba; —seite *f.* povrch, vnější strana, vnějšek, zevnějšek; —stand *m.* *v.* Ausstand; —treppe *f.* venčí schody; —welt *f.* svět vnější, sv. zevnější T.; —werke *pl. n.* zevní n. přední hradby, předhradbí.

Ausser *cnj.* (*c. dat.*) kromě (toho), mimo (to), bez (toho), přes (to); za; leč, lečby, až na, jediné; a. Landes vně země; eine Verordnung a. Acht lassen nešetřiti příkazu, nehleděti ku příkazu P.; a. Wirksamkeit sein neplatiti; a. dem mimo to, krom toho, při tom, bez toho; —amtlich mimoúřední.

Aeusser-e bdd. vnější, zevnější; (minder richtig zevnitřní), zvenčí, povrchní, svrchní; —er Feind zahraničný nepřítel P.; —e Gefahr nebezpečenství vnější, zahraničné P.; das Ae. zevnějšek, povrch, vněšnosť; úhled, pohled.

Ausser-ehelich nemanželský; —gerichtlich mimosoudní P.; =es Geständniß vyznání kromě soudu učiněné P.; —gewöhnlich mimořádný T.; nadobyčejný, kromobyčejný, nevšední; —halb *adv.* (*c. genit.*) mimo, vně, venku, zvenčí, zvenku; a. der Stadt vně města, za městem.

Aeusserlich vněšní, vnější, zevnější, zevní (minder richtig zevnitřní), povrchní, svrchní, venčí, zvenčí; —keit *f.* vněšnosť, povrchnosť.

Aussermesswechsel *m.* směnka mimoveltržní P.

Aeussern etw. vyjeviti, proj., pronesti n. vyn. na jevo; ukázati, vypraviti, vyznačiti; sich ä. na jevo přijíti, vyskytnouti se P.; ukázati se; vzejíti, nastati P.; sich über etw. ä. vysloviti se, pronesti se P., prohlásiti se o něčem; udati něco P.

Ausser-ordentlich mimořádný; neobyčejný, kromobyčejný; —sinnlich mimomyslný P.

Aeusserst *adv.* nanejvýš, náramně, nade všecko; *adj.* nejvyšší; největší, nejsvrchovanější; nejkrajnější, konečný; bis zur —en Höhe až na vrchol výšky; das —e kraj, konec, vrch, vrchoviště; bis zum —en ausharren dodržeti až do posledka, až do nejhoršího; das —e ergreifen posledního se chytiti, vše nasaditi, všech prostředkův se uchopiti; im —en Fall v nejhorší potřebě, v nejhorším případu; —e Linke, Rechte (im Parlament) nejkrajnější levice, pravice.

Aeusserung *f.* jev, výjev T., vyjevení, projevení, projev; udání; pronešení-se, prohlášení-se o čem P.; osvědčení, (vyjádření *n.*); Ae. und Gegenäußerung prohlášení-se s jedné strany a proti tomu i s druhé strany P.; einem etw. zur Ae. zustellen vydati někomu něco, aby se o tom vyslovil n. prohlásil P.

Ausser-wesentlich mimopodstatný; —wirksamkeitsein *n.* neplatnosť, vyloučenosť od působení.

Aussetz-en etw. vyložiti, vystaviti, vysaditi; eine Frist a. položiti, ustanoviti lhůtu P.; einen der Gefahr des Todes a. vydati někoho v nebezpečenství života P.; a. ustati, přestati; die Fällung des Urtheils a. odročiti, odložiti vynešení rozsudku P.; a. vysaditi, vykázati (plat atd.); Fehler a. chyby vystavovati, vytýkati; (Mus.) rozepsati hlasy; a. (im Billardspiel), Acquit geben nadati; ein Kind a. pohoditi n. odložiti dítě; a. (v. Herzen) usedati, potrhovati, dělati přestávky; einer Sache ausgesetzt vydaný n. podvržený něčemu; sich a. vysaditi se čemu, vydati se čemu, podati se čemu; —ling *m.* pohozenec, pohozené dítě. [výhled, pohled.

Aussicht (M. -en) *f.* vyhlídka,

Aus-sickern mf. vykapati, vysáknouti; —sieben přesívati, vys.; vypods.; —sieden etw. vyvařiti; a. mf. vyvříti, vykypěti; dovařiti se, dovříti; —sieder *m.* vyvařovač, -řovatel; —singen dozpívati, vyzpívati; sich a. vyzpívati se, hlas ztratiti; —sinnen smysliti, vymysliti.

Aussitz *m.* loubí, besídka; —en venku seděti; (im Gefängnisse) vyseděti, odseděti; (mont.) vysednouti V.

Aussöhn-en mířiti, smířiti, pokojiti; sich se; —ung *f.* smíření; —ungsversuch *m.* pokus o smíření.

Aussonder-n etw. vymísiti, odděliti, odloučiti, vyl. od čeho; einen Ort a. vyloučiti některé místo od něčeho P.; sich a. vyl. se; —ung, -sgang, -sorgane *v.* Ausführung, -sgang, -organe.

Aussortiren etw. rozděliti, rozdružiti, rozvrhovati, odděliti něco od něčeho, vymísiti něco.

Ausspäh-en vypátrati, vyslíditi, vyzvěděti; —er *m.* vyzvědač, slídič; —erei *f.* vyzvědačství, slídičství; —ung *f.* vyzvídání, *pl.* výzvědy P.

Aus-spalten etw. vyštípati, vyloupnouti; vytnouti, vykálati; —spänen (b. Zimm.) vydračkovati T.; —spann *m.* výpřah, výpřež; zápřež; —spannen rozestříti, rozpíti, roztáhnouti, natáhnouti; rozvinouti; vypnouti; die Pferde a. vypřáhnouti; —spänner *m.* napinač, rozpínač, natahovač, roztahovač, rozprostěrač; A. der Pferde vypřahač; A. sedlák láník.

Ausspei (-es) *m.* výplivek, plivanina, vydávenina; —en vypliti, odpliti; (v. Vulkan) vyvrhovati, vyhazovati, soptiti; Lästerungen a. láti komu.

Ausspeilern rozšpilkovati, vyšpilkovati.

Ausspend-en rozdati, udělovati, uštědřiti; —er *m.* rozdavač, udělovatel, uštědřovatel.

Aussperren roztáhnouti; die Beine a. rozkročiti se; einen a. před někým zavříti, do domu nepustiti koho.

Ausspiel *n.* výhra, vyhraná; —en vyhrati; dohrati; ein Instrument a. ohrati; etw. a. lassen do výhry dáti; —er *m.* vyhravatel; —ung *f.* dání něčeho do výhry.

Aus-spinnen vypřísti; fig. lstivě vymýšleti; —spioniren *v.* Ausspähen; —spitzen vytesati nosatcem T.; —spotten einen vysmívati se, posmívati se komu; utrhovati komu; —sprache *f.* vyslovení, vyslovování T.; výslovnosť, výřečnosť T.

Aussprech-en etw. vyřknouti, vysloviti T.; vypověděti, pronesti; ein Urtheil a. výrok, nález učiniti, rozsudek vynesti, pronesti, usouditi; a. mh. domluviti; sich a. vysloviti se, vyjeviti se, pronesti se; A. *n.* vyslovení, -ování; —lich vyslovitelný, vypověditelný, vypravitelný, výmluvný; unaussp. nevýslovný.

Aus-spreizen etw. roztáhnouti, rozpřáhnouti, rozestříti; die Füße a. roztáhnouti nohy; —sprengen vyraziti, vylomiti, vypáčiti; Wasser a. rozstříkati, vystř.; ein Gerücht a. roznesti, roztrousiti pověsť; —springen něco rozskočiti, skokem vylomiti, vyraziti; mf. vyskočiti odkud, vymknouti se; —springer *m.* (Wein) prchlina; —spritzen vystříknouti, vyprysknouti; —sprossen mf. pučeti,

vyp., vyrážeti, pouštěti: —sprößling *m.* odnož; výrůstek, výstřelek, výpustek, pazouch.

Ausspruch (-s, M. Aussprüche) *m.* vyřčení, výrok, výpověď; richterlicher A. výrok P.; ärztlicher A. lékařské vyřčení, lékařský výrok.

Aus-sprudeln vyklokotati, vyvříti, vyprysknouti; —sprühen vyhazovati, vyvrhovati, vypryskovati, soptiti.

Ausspül-en etwas vypláknouti, propl., opl.; die Wäsche a. vymáchati; —icht *n.* pomyje; —stock *m.* vylívka, vylevadlo.

Aus-spünden vybedniti, vydlažiti; —spüren etw. vyslíditi; —staffiren vykrášliti, okrášliti, vylíčiti, vystrojiti, vypraviti; vyšňořiti; —stämmen vydlabati T.; vypáčiti; —stampfen vycupati, vydupati, vypěchovati.

Ausstand (-s, M. Ausstände) *m.* zadržalosť T., zádržek, zadržené peníze, nedoplatek, nezáplatek; Interessen-a. zadržalé (n. -ené) úroky P.

Ausständ-er *m.* (Baum) výstavek, semenáč; (Bienenstock) vyzimovaný úl, vystavený úl; —ig neodbytý, zůstalý; 2. nezaplacený, zadržený, zadržalý P.; -e Interessen -é úroky P.

Aus-stänkern etw. vyslíditi, vyčenichati něco. [škrobiti.

Ausstärken etw. vyškrobiti, na-

Ausstatt-en vypraviti, vystrojiti, vyzdobiti; e. Tochter a. dceru vybaviti, vybyti, vyvěniti; (e. Buch) knize úpravu dáti; —ung *f.* vypravení, výprava P.; A. (der Gemälde, eines Drama *etc.*) úprava, příprava T.; A. der Braut vybytí, výbyt, výbytek, výbytné, výbytná; als A. na výbytnou; äußere A. (von Druckschriften) zevnější úprava tiskopisův P.; —ungs- výbytný, výpravný; —ungsstiftung *f.* výbavné nadání; —ungsstück *n.* (Theatr.) výpravný kus, výstrojný kus.

Ausstäub-en vyprášiti; ein Zimmer a. pokoj vymesti; —ern *v.* Ausstöbern.

Ausstäup-en vymrskati, vyšlehati komu; —ung *f.* výprask, výlupek.

Ausstechen etw. vypíchnouti, vybodnouti; (mit dem Schnabel) vyklinouti; (das Genähte) vypárati; (e. Flasche Wein) láhvici vína vyzunknouti; einen a. o něčí přízeň koho připraviti, vystrnaditi někoho.

Ausstecken vytknouti, vystrčiti; mit Pfählen a. vytyčiti P.; die Gränzen a. meze, hranice vytknouti, vyznačiti, vyznamenati P.; ein Ziel a. cíl položiti; den Zehend a. vytknouti, odděliti desátek P.

Aussteh-en etw. vystáti, přestáti, přetrpěti, vytrp., utrpěti, snesti, přečkati, vyčkati; die Strafe a. přetrpěti trest P.; die Lehrjahre a. čas učení vyčkati; mit der Waare a. zboží vyloženo míti; a. peníze míti mezi lidmi, za kým, u koho míti, míti na pohledávání; —ende Forderungen zadrželé, nezapravené pohledanosti P.; —endes Capital suma hlavní za někým zůstávající, za někým jsoucí P.;—lich snesitelný, k vystání, co se může vystáti.

Aussteifen etw. otužiti; die Wäsche a. oškrobiti, naškrobiti; einen Brunnen a. studni vypeřiti T.

Aussteig-en mf. vystoupiti, vylezti, vysednouti (z vozu); —eplatz *m.* výstupiště.

Ausstell-bar vystavitelný, vytknutelný; —en etw. vystaviti, post., vyložiti; auf verschiedene Orte a. rozestaviti; einen auf die Schandbühne a. vystaviti koho na lešení P.; e. Urkunde a. udělati, zděl., učiniti listinu P.; einen Schein, Revers, Wechsel a. dáti, vydati list, dáti od sebe úpis, vydati směnku T.; Fehler a. vytýkati vady P.; vystavovati komu chyby, vady; a. odložiti, poodložiti něco, upustiti od čeho, vzdáti se čeho; —er *m.* vystavitel, vystavovatel, výstavce; A. eines Wechsels, einer Urkunde vydavatel (výdavce) směnky, listiny P.; A. (für eine Industrie- oder eine Kunstausstellung) výstavník.

Ausstellung *f.* vystavení, vyložení, výstava; (A. von Kunstsachen *etc.*) výstava T.; *v.* Kunstausstellung *etc.*; A. auf der Schandbühne vystavení, výstava na lešení P.; A. (z. B. e.

Urkunde) udělání, zděl., učinění P.; dání, vydání, od sebe dání P.; A. (Rüge) vytknutí, vytýkání P.; výtka; A. machen vytýkati vady P.

Ausstellungs- výstavní, výstavný; —comité *n.* výstavní výbor; —gebäude *n.* výstavní budova; —medaille *f.* medalie n. peníz z výstavy, med. za vystavenou věc.

Aus-stemmen *v.* Ausstämmen; —sterben mſ. vymříti, vyhynouti; —steuer (M. -n) *f.* věno P.; vybytí, výbytek, výprava; fig. nadání, dar přírody; —steuern *v.* Ausstatten; —stich *m.* (am Gebäude) výpustek, výstupek, pavláčka; (Wein) výskok; —sticken vyšiti; mh. došiti, přestati vyšívat; —stöbern vyprášiti; vyburcovati; vyšťárati, vyšukati, vyslíditi; —stochern vypárati, vydloubati (ze zubův).

Ausstopf-en vycpati; sich se; —er *m.* vycpavač, -atel.

Ausstoss *m.* vystrčení, vyhození, výhoz; A. des Bieres výstav, vystavování piva; (b. Fechten) výpad; —en etw. vystrčiti, vyraziti, vyhoditi; Bier a. vystavovati pivo; (Gerb.) vymízdřiti; einen a. (ausschließen) vyobcovati, vyhnati, vyhoditi, vyvrhnouti koho; einen Seufzer a. vzdechnouti; einen Ton a. zvuk ze sebe vyraziti; (b. Fechten) výpad učiniti, vypadnouti; —hobel *m.* (Buchb.) obrážecí hoblík; —ung (eines Lautes) vymítka, zámlčka T.

Ausstrahlen (v. d. Wärme) zářiti, sálati T.

Ausstrecken etw. roztáhnouti; rozepnouti, rozepíti, rozprostříti, rozestř.; die Zunge a. jazyk vyplaziti; sich a. roztahovati se, vypínati se, rozložiti se.

Ausstreich-eisen *n.* protahovačka; (Gerb.) mízdřicí nůž; (Tuchsch.) vytěrací želízko; —en etw. vyhladiti, uhladiti, vystrouhati; e. Furche a. vyhnati brázdu; mit der Feder a. vymazati, vytrhati, přetrhati (vyškrtnouti); fig. vychváliti, vylíčiti, vystrojiti; mh. běhati, toulati se; (mont.) vycházeti V.

Aus-streifen etw. vyhladiti, vystrouhati; das Leder a. vymízdřiti kůži; a. mſ. vybíhati, toulati se.

Ausstreuen etw. vytrousiti, roztrousiti, vysypati, rozsypati; ein Gerücht a. roznášeti pověsť; Brandbriefe a. metati listy palické P.

Ausstrich (od. M.) *m.* vyhlazení, vytření; roztažení; vytěrek, výstružek; (mont.) výchoz V.; —holz *n.* hladidlo.

Aus-striegeln vyčesati hřbelcem, vyhřbelcovati; —strömen vylévati se, rozl. se; vyprouditi; —studiren etw. vymysliti, vyskoumati, vystudovati; —stülpen vychlípiti, vychlopiti, vykl.; —stürmen vybouřiti, vyřítiti se; mh. dobouřiti, vyb., dozuřiti, dotřeštiti, utišiti se; —sturz *m.* výpad, výskok; —stürzen vyliti, rozlíti; (mont.) vyklopiti V.; einen Schacht a. zavaliti V.; ein Glas Wasser a. sklenici vody vyzunknouti, vychlastnouti, jedním douškem vypiti; a. mſ. vykotiti se, vyřítiti se, vypadnouti; —stürzer *m.* vysýpač V.; —suchen etw. vyhledati, prohledati, přehledati; vybrati; —täfeln vydužiti, vydeskovati, vybedniti; —tanzen vytančiti, dotančiti; vyplesati; —tapeziren vyčalouniti, čalouny (*inst.*) vystrojiti.

Austausch (-es, od. M.) *m.* směna, obměna T.; vyměnění, výměna; —bar směnitelný, vyměn., výměnný; —en etw. vyměniti, směniti.

Auster (M. -n) *f.* ústřice (skořepnice) *Ostrea.*

Auster *m.* (lt.) jižní vítr.

Auster-bank *f.*, —grund *m.* ústřicové ložisko; —fänger, —fischer *m.* lovec ústřic; —händler, —mann *m.* ústřičník.

Austerität *f.* (lt.) trpkosť; 2. ostrosť; 3. zasmušilosť.

Auster-leich *m.* plod ústřičí; —muschel, —schale *f.* skořepina ústřičí; —stein *m.* ústřicokam; —vogel, —fresser *m.* ústřičník *Haematopus ostralegus.*

Aus-thauen mſ. roztáti, rozjihnouti; —theeren dehtem vymazati, vydehtiti.

Austheil-bar rozdělitelný, roz-

dajný; —en etwas rozděliti, poděliti, rozdati; —er *m.* podělovač, rozdělovač, rozdavač; —ung *f.* podělování, rozdávání.

Aus-thun etwas (ein Kleid ꝛc.) odložiti, sundati; vyčistiti, vypraviti něco; vyndati; zhasiti; vymazati; —tiefen vyhloubiti, vymleti; —tilgen vyhladiti, zahladiti, vykořeniti; —toben vyzuřiti, doz.; vybouřiti, vysoptiti; —traben ein Pferd mſ. vyklusati; mh. doklusati.

Austrag (=es, Mt. —träge) *m.* konec, pořízení; nález, rozhodnutí, rozeznání; vyjednání.

Austrägal-gericht *n.*, —inſtanz *f.* rozhodčí soud německých knížat.

Austragen etw. vynesti, vynášeti; Briefe a. roznášeti psaní; die Amts=geheimniſſe a. vynášeti tajnosti úřední P.; einen Streit a. vyrovnati, smluviti strany v příčině rozepře; skončiti, rozsouditi, rozhodnouti rozepři P.; die Leibesfrucht a. snositi n. donositi dítě; ein vollends aus=getragenes Kind dochůdče; a. mh. vynášeti, obn., vystačiti.

Austräger *m.* roznašeč, přinašeč; fig. donašeč, klevetář.

Austragetafel *f.* (mont.) zhlaví V.

Austragung *f.* vynešení; 2. (jur.) rozhodnutí *v.* Austrag.

Austral *adj.* (lt.) jižní. [topiti V.

Austränken (ein Bergwerk) vy-

Austrauern mh. dosmutniti, dotruchliti; smutek odložiti.

Austreib-en vyhnati, vypuditi; mh. vyrážeti, hnáti, rašiti (o stromu); —er *m.* výhončí.

Austrennen vypárati.

Austret-en etw. vyšlapati; rozšlapati něco; Schuhe krumm a. přešlapati, přešmathati střevíce; a. zašlápnouti; mh. vykročiti; aus der Gerichtsſitzung a. vyvstati (*st.* vysesti) ze soudu P.; aus dem Amte a. vystoupiti, vyjíti z úřadu; a. uteci, odběhnouti, prchnouti; zu Tage a. (mont.) vycházeti na den V.; —er *m.* vystoupilec, odběhlec.

Aus-trieb (Mt. =e) *m.* výhon, vyhánění; —trinken vypiti.

Austritt (=es) *m.* vystoupení, vykročení, výstup, vyjití; (aſtr.) vynoření, výnor T.; A. am Gebäude výstupek, výpustek; A. einer Waare vývoz P.; A. der Frucht výchoz dítěte z matky M.

Austritts- (Ausfuhr=) vývozný, -ní P.; —amt *n.* vývozný úřad P.; —bollete *f.* vývozná celní poukázka P.; —geld *n.* výstupné, plat na vystoupenou, odstupné; —zoll *m.* vývozné clo, clo z vývozu P.; —zoll=amt *n.* vývozný celní úřad P.

Austrocknen etw. vysušiti T.; a. eine Wunde zasušiti ránu; a. mſ. vyschnouti, vyprahnouti. [prava.

Austromantie *f.* (lt.=gr.) větro-

Austunken vymáčeti, vymočiti.

Austuschen vytušovati.

Ausüb-en etw. konati, vykon., vykonávati něco, prováděti, provozovati; páchati, sp.; zabývati se čím, zanášeti se čím T.; die Rechtspflege a. konati n. vykonávati soud, soudní moc (*sl.* přisluhovati právem) P.; ein Recht a. užívati práva P.; die Jagdbarkeit, ein Geſchäft a. provozovati myslivosť, obchod P.; eine Kunſt a. provozovati umění nějaké; ſeinen Verſtand a. rozum vybrousiti, vycvičiti; —ender Künſtler výkonný umělec (konající n. konavý um.) T.; um. umění své provozující P.; —ender Advocat advokát provozující advokátství P.; —er *m.* vykonavač, činitel, plnitel; pachatel; —lich vykonatelný; —ung *f.* konání, vykonávání, výkon, provozování P.; provádění; užívání P.; ein Geſetz in A. bringen zákon konati, vykonávati, v skutek uvesti P.; —ungsmaſchine *f.* *v.* Arbeitsma=ſchine T.

Ausverkauf *m.* výprodej, rozprodej; —en alles všecko prodati, vyprodati, rozprodati, ze všeho se vyprodati.

Aus-wachsen mſ. vyrůsti, povyrůsti, zrůsti; dorůsti, dospěti; —wackeln vyviklati něco; —wägen etw. vyvážiti, odváž.; —wahl *f.* výběr, výbor; zvolení P.; einem ſteht die A. einer Sache zu někdo má právo vybrati si P.; gute A. dobrý

výbor; gute A. treffen dobře voliti, zvoliti, vybrati; —wählen etw. (e. Sache) vybrati věc P.; (e. Person) voliti, vyvol., zvol. osobu P.; —wähler m. volič, vyběrač.

Auswander-er m. vystěhovalec P.; —n mf. vystěhovati se (ze země), odebrati se, vybrati se, vyjíti (ze země P.); —ung f. vystěhování se ze země P.; —ungsgesetz n. zákon o vystěhování se ze země P., z. o vystěhovalství.

Auswärmen zhříti, vyhříti; sich se.

Auswärtig venkovský, přespolní, cizokrajní, cizozemský, jinozemský; mimozemní, mimozemský; zahraničný; Minister des —en ministr zahraničných záležitostí; —er Wechsel mimomístná směnka T.; —er m. venkovan, cizinec, cizokrajan.

Auswärts adv. ven, výbočně; vně, venku, v cizině; a. gebogen bočitý; —biegung f. vychýlenosť; bočitosť.

Auswasch-en etw. vymyti, promyti, promývati T.; vyprati; vypláknouti; mh. domyti; —gefäß n. vymyvadlo.

Auswässer-n vymočiti, vyloužiti; —ungsflüssigkeit f. vymočeniny pl.

Auswechsel (-s, oh. M.) m. výměnek, výměna; —n etw. vyměniti, směniti, přeměniti; die Gefangenen a. směniti zajaté, směnu učiniti o zajaté P.; die Erklärungen bei Traktaten a. směniti listy smluvní P.; a. mh. přestati měnit; —ung f. směnění, vyměnění, měna, směna, výměna.

Ausweg (-es, M. -e) m. východ, úchod, výjezd; fig. pomoc, prostředek, výmluva; výhybka, vytáčka, výklička; hier ist kein A. zde není pomoci. [vyváti; sfouknouti, shasiti.

Auswehen vyfoukati, odfoukati,

Ausweich-bahn f. vyhybací dráha; —e f. výhybka V.; —en etw. vyměkčiti, změk.; vymočiti; mf. změknouti; einem a. mf. vyhnouti se, uhn. se, ustoupiti; minouti; ustraniti se; zniknouti čeho, uběhnouti čemu; uchýliti se; (v. Füßen) smeknouti se, svezti se, podvrknouti se; (Mus.) přecházeti do jiného tonu; —platz m. výhybka V.; —stätte, —stelle f. místo k vyhnutí, výhyb, výhybka.

Ausweiden (wdm.) vyvrhnouti, vypytvati, vykuchati; spásti, vypásti.

Ausweihen etw. vysvětiti.

Ausweinen vyplakati, vykvíliti; sich se.

Ausweis (-ses, M. -se) m. výkaz P.; 2. průkaz, list věřicí P., průkazný list, úvěrný list; pokázka P.; —bogen m. průkazný arch; —en (die Einbringung der Klage) prokázati podání žaloby P.; die Unkosten a. vykázati náklady P.; einen aus einem Orte a. vypověděti někoho z místa P.; sich mit etw. a. vykázati se, prokázati se čím; sich mit einem Scheine über etwas a. prokázati něco listem P.; ein Ausgewiesener vypovězenec P.; —gut n. (im Eingange) zboží výkazné (t. které třeba po vstoupení do země vykázati) P.; —lich adj. dle výkazu; —los bez průkazu, bez vysvědčení, nevysvědčený P.; —losigkeit f. bezvýkaznosť; nevysvědčenosť P.; wegen A. einen verhaften zatknouti někoho proto, že nemá průkazu, že nemá vysvědčení P.; —schein m. výkaz, výkazný list.

Ausweissen etw. vybíliti.

Ausweisung f. prokázka P.; pokázka P.; vykázka P.; vysvědčení; A. aus einem Orte vypovězení P.; —scolonne, —scolumne f. vykazovací sloupec T.

Ausweiszettel m. výkazný lístek.

Ausweit-eisen n. rozvěrátko; —en etw. roztáhnouti, rozšířiti; rozevříti.

Auswendig adj. zvenčí, vnější, zevnější; adv. ven, vně, povrch; nazpaměť, z paměti; a. lernen nazpaměť se učiti; a. kennen nazpaměť znáti; a. wissen nazpaměť věděti.

Auswerfen etw. vyhoditi, vyvrhnouti, vymítati; vychrknouti; Blut a. krev vyhazovati, vyplivovati, krví kašlati; Feuer a. soptiti oheň; (wdm.) vyvrhnouti, vykuchati; a.

(bestimmen) ustanoviti, vyměřiti P.; eine Summe a. (kfm.) vysaditi n. vyvrhnouti sumu ve sloupci T.; ausgeworfene Besoldung ustanovené, vyměřené služné P.

Aus-wetzen vybrousiti, odbr., uhladiti, vytříti; —wickeln rozvinouti, rozbaliti; vyplesti; —wiegen *v.* Auswägen; —winden etw. vytočiti, vypáčiti; vyvléci, vyvinouti; Wasser a. vyždímati; sich a. vykroutiti se; —wintern vyzimovati, přezimovati.

Auswirken etw. vypraviti, vydělati; den Huf a. vystrouhati kopyto; einen Hirsch(en) a. vyvrhnouti, vykuchati; Teig a. těsto vyhněsti, uhněsti, vyváleti, uváleti; etw. a. vymoci, vyjednati, zjednati, spůsobiti, vyříditi, pořiditi; dotkati, utkati, vytkati; mh. dopůsobiti, doúčinkovati.

Aus-wischen vytříti, vyšoustati; smazati, vym.; —wischer *m.* vytěrač, utěrač; vytěrák, vytěradlo, utěradlo; —wittern zvětřiti, vyvětřiti; vyčenichati, vyčuchati; mſ. vyvětrati, vyvanouti; vyčichnouti; dobouřiti, dohřmíti; sich a. vyhřmíti se; —wizen vycvikovati, vybrousiti, vycepovati koho; —wölben vyklenouti, zklen., vysklepiti; —wuchs (-ses, Mz. —wüchse) *m.* vzrost, zrostení, vzrůstání; výrost, vyrostlina, výrůstek, nárostek, přírostek; hrb, hrbol; —wühlen etw. vyryti, vyrýpati, vyhrabati, vykutiti.

Auswurf (oh. Mz.) *m.* výhoz, vyházka; výmět, výmětek, vývrh, vývržek, odvržek, výhozek; výplivek, výchrlek; A. der Menschheit vývrhel, povrhel; A.- výhozný, vývržkový.

Auswürfling (-es, Mz. -e) *m.* vyvrženec, zavrženec; brak, brakyně (ovce); povrhel.

Auswurfsschaufel *f.* lopata vějící, věječka, vějidlo.

Aus-würgen vydáviti, vykuckati; —wurzeln vykořeniti, s kořeny vyvrátiti, z kořen vyvrátiti; —wüthen vyvztekati se, dovztekati se, vyzuřiti, dozuřiti.

Auszahl-bar vyplatitelný, výplatný; —en zaplatiti; an jmd. eine Summe a. vyplatiti komu jistou sumu peněz P.; jmd. a. vyplatiti koho.

Auszählen vypočítati, spočítati.

Aus-zahler *m.* platce, výplatce, platitel, vyplatitel; výplatník; —zahlung *f.* výplata, vyplacení; —zahnen mh. přestati zubův dostávati, všecky zuby míti; —zanken vyvaditi se s kým, vyhubovati komu; mh. dovaditi se; —zapfen vytočiti, vyčepovati; —zehenten vydesátkovati, desátek vybírati; a. *v.* Deciminren.

Auszehr-en etw. vytráviti, vyhubiti; zmořiti; vym., zhubeniti, vyhub.; mſ. vychřadnouti, schř., vyzábnouti; ausgezehrt vyzáblý; —ung *f.* vytrávení, vymoření, schřadnutí, vyzábnutí; vyzáblosť; (med.) úbytě; újmy *pl.*; allgemeine A. úbytě všeho těla; —ungsfieber *n.* mze *pl.*

Auszeichn-en etw. vyznačiti, naznačiti, vyznamenati, poznam., vytknouti; vypsati; vykresliti, nakresliti, vyčárati, vyrýsovati něco; einen a. někomu přednosť dáti před jinými; někoho vyznačiti před jinými P., někoho vyznamenati, zvlášťě šetřiti; in den öffentlichen Büchern a. vyznamenati něco v knihách veřejných P.; sich a. vyniknouti, znamenitým se učiniti P.; vyznamenati se; —ung *f.* vyznačení, vyznamenání P.; vykreslení, vyrýsování; 2. význačnosť, znamenitosť; slovutnosť, proslavenosť.

Auszeideln med vybírati, podřezávati včely.

Auszieh- vytahovací; svlékací; —en etw. vytáhnouti, vytrhnouti; das Schwert a. vytasiti meč; den Rock a. kabát svléci; Schuhe a. zouti střevíce; einen a. někoho svlíknouti, vysvl.; obrati, oloupiti; schriftlich a. vytáhnouti, vyníti, vypsati; eine Linie a. provesti T.; die Zeichnung a. přetáhnouti T., *obyč.* vytáhnouti; (math.) eine Wurzel a. odmocniti, kořene dobývati n. hledati T.; a. (chem.) vytáhnouti T.; mſ. aus einer Wohnung a. vystěhovati se P., odstěh. se (z příbytku); sich a. svléci se, odstrojiti se,

zouti se; —er *m.* vytahač, vytahovač; svlékač; zuvač, zuvák, zuvadlo; vypisovač, -ovatel; —kammer *f.* svlékárna, svláčnice; —streitsachen *pl. f.* rozepře v příčině stěhování-se P., r. při stěhování; Verfahren in A. řízení v příčině rozepře o stěhování-se P.

Aus-zieren vyzdobiti, vykrášliti; —zimmern vytesati, ztes.; (mont.) šachtu vyroubiti P., roubením vypeřiti; —zirkeln vykroužiti, kružidlem vyměřiti; —zischen vysyčeti, vypískati; -ung *f.* vypískání.

Auszug (-es, Mz. Auszüge) *m.* vytažení, vyjití, výchoz, výjezd; (kurzgefaßter Inhalt) výtah, výňatek, výjimek; A. aus der Klage výtah ze žaloby P.; (ausgeschriebene Stelle) výpis ze žaloby P.; A. (kfm.) výpis z účtův, běžný počet T.; A. (chem.) výtažek, vytaženina T.; A. aus Pflanzen vyvařenina; A. výměnek, doživotí; A. im Schranke šuple, šuplík.

Auszüg-el *n.* výpis z účtův, řemeslnický účet; —ler *m.* výměnkář.

Auszugs-macher *m.* vypisovač, vytahovač; —mehl *n.* běl, výražka; —mäßig, —weise *adv.* ve výtahu, u výtahu, u výpisu P., skráceně; —zeit *f.* čas stěhování.

Aus-zupfen etw. vyškubati, vydrati; rozedrati, rozšklubati co; —zwicken vyštípnouti; —zwickung *f. v.* Ausschieferung; —zwingen vynutiti, vymoci.

aut ... aut (lt.) buď ... nebo.

Autarchie *f.* (gr.) svévláda T.

Authal *n.* luční údolí.

Authent-ie *f.*, —icität *f.* (gr.) hodnověrnosť; pravosť P.; —isch hodnověrný P., věrohodný; pravý; přesný, nepodvržený T.

Auto-biographie *f.* (gr.) vlastní životopis; samoživotopis, svéživotopis T.; —chir *m.* samovražedník; —chirie *f.* samovražda; —chthone (-en) *m.* domácí rozenec.

Autodafé *n.* (port.) věrosoud, soud nad kacíři.

Auto-didakt (-en) *m.* (gr.) samouk T.; —didaktisches Kind samouče, (, etc); —gnosie *f.* znání sebe samého, sebeznalosť, sebeznalství; —graph, —graphisch vlastnoruční; —graphum *n.* vlastnoruční spis T., vl. podpis, podpis vlastní rukou T.; vlastní ruka T.; —krat (-en), —krator *m.* samovládce T.; —kratie *f.* samovláda T.; —mat (-en) *m. et n.* samohyb, samohybec, samohybný stroj; —nomie *f.* samozákonnosť T.; svézákonnosť; A. der Gemeinde samovládnosť obce P., samospráva obce; —philie *f.* (gr.) samolibosť; —psie *f.* (gr.) vlastní názor.

Autor (-s, Mz. -en) *m.* (lt.) původce, skladatel, spisovatel; —isiren einen zu etw. zplnomocniti koho k čemu, plnomocenství dáti komu; —ität *f.* plnomocnosť, samoplatnosť, vážnosť; fig. váha T., jmeno, vyšší mocnosť; naslovovzatosť T., slovutnosť; gesetzliche A. mocnosť zákonní P., zřízená zákonní moc T.; eine unter öffentlicher A. ausgestellte Urkunde listina pod veřejným ověřením vydaná P., zákonní listina; eine A. sich anmaßen osobovati sobě mocnosť P.; A. úřad, osoba úřední P.; *pl.* —itäten důstojenstvo; —schaft *f.* skladatelství, spisovatelství.

Autotyp *m.* (gr.) prvotisk, samotisk.

Autumn-al (lt.) podzimní; —*us* *m.* (lt.) podzimek *v.* Herbst.

Auvent *n.* (fr.) přístřešek, předstřešek.

Auxiliar-is (lt.) pomocný; —truppen *pl.* pomocné vojsko, posilky; —wort *n.* pomocné slovo.

Aval *m.* (kfm.) rukojemství P.

Avanc-e *f.* (fr.) prospěch, zisk; předplatek, záloha, založení; A. bei Coursen nádavek na jmenovitou sumu T.; A. bei Preisen přirážka, přískok T.; —ement *n.* (fr.) postoupení, povýšení (v úřadě) P.; —iren mf. postoupiti, povýšenu býti v úřadě n. ve službě P.

Avanie *f.* (fr.) vydírání.

Avant-age *f.* (fr.) prospěch, výhoda; —*corps* *n.* (fr.) přední sbor; —*coureur* *m.* (fr.) předchůdce; —garde *f.* přední voj P., předvoj, před-

vojí; —poſt *m.* přední stráž; —ſcene *f.* předjeviští (v divadle).
Avanturino, Aventurin *n.* leskovec, třpytinkáč.
Avanzo *n.* (it.) odbytek *v.* Avance. [mořské P.
Avarie *f.*, Havarie škody ná-
Ave Maria! (lt.) zdrávas Maria!
Avena *f.* (lt.) oves.
Aventure *f.* (fr.) *v.* Abenteuer.
Avenue *f.* (fr.) přístup, příchod k nějakému místu.
Avers *m.* (lt.) licní strana, líc peníze T., popředí (peníze).
Aversion *f.* (lt.) ošklivosť; —al úhrnkem; úhrnečný; —shandel *m.* obchod úhrnečný.
Avert-iren (fr.) dáti zprávu n. návěští; —iſſement *n.* (fr.) návěští, zpráva; 2. výstraha. [nobiti.
Aviliren (fr.) snížiti, zlehčiti, zha-
Avis *m.* (*n.*) (fr.) návěští, zpráva *v.* *Aviso*; —brief *m.* *v.* Aviſobrief.
Aviso *n.* (it.) (kfm.) návěští T.; —brief *m.* list návěštný, oznamovací P.; —ſchiff *n.* loď oznamovací, loď návěštná. [ukázání T.
a vista (it.) (kfm.) po ukázce, na
Aviticitätsrecht *n.* doživotní právo.
Aviv-age *f.* (fr.) oživení, okrášlení T.; —iren oživiti, okrášliti T.
Avocation *f.* (lt.) odvolání; žádání něčeho zpět.
Avogatobaum *m.* čtveran, *Laurus Persea.*
Avoué *m.* (fr.) právní přítel, obhájce.
Avoyer *m.* (fr.) konšel (v městech švýcarských). [po voze.
Axe (Achſe) *f.* osa; per A. (Hdl.)
Axenie *f.* (gr.) nehostinnosť.
Axial osní.
Axill-a *f.* (lt.) paždí, nadpaží T.; (bot.) úžlabí T.; —*aris* (lt.) úžlabní T.
Axioma *n.* (gr.) zásada samozřejmá, položení samozřejmé T.; původní pravda, samopravda.
Axiometer *n.* (gr.) vesloměr.
Axotom *adj.* pasodělný T.
Axt (Mz. Aexte) *f.* sekyra, sekera; bradatice; —blatt *n.* líce u sekyry; —helm *m.*, —rücken *m.* čepec u sekyry; —ſtiel *m.* topůrko, násada (u sekyry). [*porci* sádlo vepřové.
Axungia *f.* (lt.) kolomaz; *a.*
Aya *f.* (ſpan.) chůva, vychovatelka.
Ayo *m.* vychovavatel.
Azalea *f.* (bot.) azalka.
Aezen *v.* Aetzen.
Azimuth *n.* (vh. Mz.) (ar.) azimut, temenní úhel; —alkompaß *m.* kompas azimutální T.; —alkreis *m.* kruh azimutální T. [natý.
Azot *n.* dusík T.; —iſch dusič-
Azung, Aezung *f.* *v.* Aetzung.
Azur (-s, vh. Mz.) *m.* lazur, lazurový kámen; (Farbe) lazur, blankyt; —blau, azurn *adj.* lazurový, blankytný. [kvašený chleb.
Azymon *n.* (gr.) přesný n. ne-

B.

Baal *m.* (hebr. Myth.) bál (modla).
Baar *adj.* *v.* Bar.
Babbel-ei *f.* žvanění; tlach; —er *m.* žvanil, tlachal; —n mh. žvaniti,
Babe *f.* bába (pečivo). [tlachati.
Babel *n.* (hebr.) babylon, zmatek.
Babill-age *f.* (fr.) žvastání; —ard *m.* žvatlal.
Babiole *f.* (fr.) hřička, titěrka.
Babirussa *m.* (ind.) babirusa, vepř jelenový.
Bacca *f.* (lt.) jahůdka; bobule; —*laureus* *m.* bakalář. [stopa T.
Bacchius *m.* (Versfuß) bakchická
Bacchus *v.* Bachus. [(ptáci) T.
Baccivorae *pl.* (lt.) bobuložraví
Bach (-s, Mz. Bäche) *m.* potok; B.- potoční; —amſel *f.* skorec. [né.
Bachanalien *pl.* hody prostopáš-
Bachant *m.* (Mz. -en) bachant, hodovatel; —in *f.* bachantka; —iſch bachantský.

Bachbunge *f.* potočník, rozrazil potoční. [—er *m.* divoký kanec.
Bach-e *f* divoká svině, bachyně;
Bach-fahrt *f.* výmol, zmola, rokle; —fisch *m.* potoční ryba; —fischerei *f.* rybářství potoční.
Bächlein *n.* potůček.
Bach-müller *m.* potočník; (spött.) žabař; —münze *f.* máta vodní; —rinne *f.* struha, vodoteč; —sand *m.* písek potoční; —ställe *f.* (Pfahl) kuna P.; —stelze (M. -en) *f.* třasořitka, konipásek, podlíška, cacorka *Motacilla*; —thal *n.* údolí potokové T.
Bachus *m.* (Myth.) Bachus (bůh vína a hodů); —fest *n.* Bachusova slavnosť; —stab *m.* žezlo Bachusovo.
Bach-wasser *n.* voda potoční, voda z potoka; —weide *f.* potoční vrba, zlatolejčí.
Back (-es, M. -e) *n.* přední vnitřek lodi; b. *adv.* (Schiffspr.) nazad.
Backapfel *m.* pečené jablko.
Backbord (-s) *m.* levý bok korábu.
Backdose *f.* díže. [rábu.
Backe *f. v.* Backen *m.*
Backen péci, smažiti; Obst b. ovoce sušiti; gebackenes Hühnel smažené kuře; gebackene Eier *pl.* smažená vejce.
Backen (-s, unv. M.) *m.* líce, tvář; —bart *m.* licousy *pl.*; —bein *n.* lícní kosť, jablko; —grube *f.* dolíček v lících; —lehne *f.* lícnice; —schlag, —streich *m.* poliček (facka); —tasche *f.* torba tvářní T.; —thier *m.* tlamák, torbák; —zahn *m.* třenovní zub, lícní zub, třenovec, stolička.
Bäcker (-s, unv. M.) *m.* pekař; B.- pekařský; —auszug *m.* (Mehl) pekařský výražek; —bube, —bursch *m.* pekařský učeník, pekařík; —ei *f.* (Gewerbe) pekařství; (Ort) pekárna; —gesell *m.* pekařský tovaryš, pekařský chasník; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* pekařství; —gewerk *n.* pekaři, pekařstvo; —schabe *f.* tarakan, šváb.
Back-fisch *m.* ryba smažená; fig. husička (von jungen Mädchen); —form *f.* tvořítko (k pečení); —geld *n.* popecné, pecné, plat od pečení; —haus *n.* pekárna.
Backig (dickbackig) buclatý, boubelatý.
Back-kohle *f.* pekařské uhlí; —obst *n.* sušené ovoce, křížaly; —ofen *m.* pec (na chleb); —pfanne *f.* pekáč, pánev; —probe *f.* pékací zkouška; —schaufel *f.* sazečka, lopata pekařská; —schüssel *f.* ošatka, opálka; —stein *m.* vypálená cihla; —stube *f.* pekárna; —trog *m.* díž, necky; —werk *n.* pečivo; B. v. Zucker cukroví; —zelt *n.* (milit.) pekárnický stan. [ství.
Baculometrie *f.* (lt.) prutoměr-
Baculus *m.* (lt.) hůl.
Bad (-es, M. Bäder) *n.* koupel, lázeň; warmes B. teplá lázeň, (natürl.) teplice; heißes B. vary *pl.*
Badaud *m.* (fr.) hlupák, hňup.
Bade-anstalt *f.* lazební ústav, lázně; —arzt *m.* lázeňský lékař; —aufseher *m.* dozorce lázeňský; —besen *m. v.* Badequast; —buch *n.* lázeňská kniha; —bürste *f.* kartáč lázeňský; —diener *m. v.* Badeknecht; —frau *f.* lázeňská; —gast *m.* lázeňský host; —geld *n.* lazebné; —haube *f.* čepice lázeňská; —haus *n.* lázeň, koupelna (koupárna); —hemd *n.* čechel, čechlík; —herr *m.* lázeňský; —hosen *pl. f.* koupací spodky; —kleid *n.* lázeňské roucho; —knecht *m.* sluha lazební, sl. lázeňský; —kur *f.* koupele, lázně *pl.*; —leben *n.* život lázeňský; —liste *f.* lázeňský list, seznam lázeňských hostí; —magd *f.* služka lázeňská; —mantel *m.* plášť lázeňský, plachta n. loktuše lázeňská; —meister *m. v.* Badeherr; —mutter *f. v.* Badefrau.
Baden koupati; mh. koupati se.
Bade-ordnung *f.* lázeňský řád, koupelní řád; —ort *m.* lázně, koupele *pl.*; —platz *m.* místo ke koupání; koupeliště; —quast *m.* chvost n. chvostadlo v parní lázni.
Bader (-s, unv. M.) *m.* lazebník; —ei *f.* lazebna; —gerechtigkeit *f.* právo lazebnické; —gewerbe *n.* lazebnictví.
Bade-reise *f.* cesta do lázní; —saison *f.* lázeňská doba, čas koupelí; —schiff *n.* koupelní loď

—schürze *f.* zástěrka lázeňská; —schwamm *m.* lázeňská houba, houba k mytí, spuha; —sinter, —stein *m.* krapník tepličný; —stube, Badstube *f.* láznice, lazební světnice; —tuch *n.* čechel, čechlík; —wanne *f.* koupací vana; —warm vlažný; —wasser *n.* koupel; —weib *n.* posluhovačka lázeňská; —zimmer *n.* *v.* Badestube.

Badhaus *n.* *v.* Badehaus.

Badian *m.* (pers.) badianík; —wasser *n.* badianovka.

Badin *m.* (fr.) šprýmař, šprymovník; —age, —erei *f.* žerty, šprýmy *pl.*

Bäffchen (-s, unv. M.) *n.* límeček kněžský.

Baffen mh. bafati, hafati, štěkati.

Bagage (oh. M.) *f.* (fr.) zavazadla *pl.* P.; 2. slota, holota, luza, sběř.

Bagatell-e *f.* (fr.) maličkosť, nepatrnosť; drobota, drobotina (pakatel); —verfahren *n.* (jur.) řízení drobotné (ř. v nepatrných věcech právních).

Bagger *m.* (holl.), —maschine *f.* hrabadlo, hlubidlo, hlubicí stroj, stroj k čištění n. hlubení řeky; —n hlubiti n. hrabati n. čistiti řeku, B. *n.* čištění řečiště T., hlubení.

Bagno *n.* (it.) přímořská trestnice, galejní žalář.

Bäh-en etwas pařiti, napařiti, hřáti, nah.; náhřivky přikládati, odvlažovati; B. *n.* paření, napařování, nahřívání; —mittel *n.* pařidlo, nápařek, *pl.* náhřivky.

Bahn (M. -en) *f.* dráha, ražená cesta; B. brechen *v.* Bahnen; —betrieb *m.* dražnictví, vozba; —en cestu raziti, dělati, uhladiti; sich den Weg b. cestu si klestiti; —fracht *f.* náklad podražní; 2. dovozné při dráze; —hof *m.* nádraží T.; —meister *m.* podražný; —wärter *m.* podražník; hlídač dráhy.

Bahr-e (M. -en) *f.* nosidla, máry *pl.*; —frost *m.* holomráz *v.* Barfrost; — tuch *n.* příkrov.

Bäh-schnitte *f.* topínka, hřánka; —ung *f.* paření *v.* Bähen.

Bai (M. -en) *f.* chobot, mořská huba T., zátoka.

Baikal-it *m.*, —stein *m.* bajkalovec.

Bailli *m.* (fr.) správce, soudce; dozorce řádový.

Baiss-e *f.* (fr.) (Hdl.) spadek na burse T.; klesání cen; nízota; 2. strana nižitelův T.; B. erleiden nížiti se T.; —eur, —ier *m.* nižitel T., nízotář. [nečnice indická.

Bajadere *f.* (ind.) bajadera, ta-

Bajazzo *m.* (it.) šašek (paňác).

Bajonet (-s, M. -e) *n.* (fr.) bodák; —ansatz *m.* bodákový zázubec; —dülle *f.* bodáková trubice; —schneide *f.* ostří bodáku.

Bakchant *m.* *v.* Bachant.

Bake *f.* (holl.) poplavek, znak mořský D.

Bakel *m.* hůl *v.* *Baculus.*

Baken klapati len.

Baladin *m.* (fr.) tanečník.

Balanc-e *f.* (fr.) rovnováha; *B. du commerce* rozvaha n. bilance obchodní n. tržební T.; —ier *m.* lihýř T.; vahadlo T.

Balancir-en váhati T.; rovnováhu zachovati n. držeti, vážkovati se; —maschine *f.* čerpadlo; —stange *f.* vážítko, rovnátko; —ung *f.* provedení rovnováhy.

Balan-itis *f.* (med.) zánět žaludu M.; *—oblennorrhoea f.* (med.) hnisotok žaludový M.; *—us f.* (anat.) žalud.

Balcon *m.* *v.* Balkon.

Bald *adv.* brzo, brzy; b., beinahe málem, bez mála, skoro; b. das, b. jenes jedno z druhého, brzo to, brzo ono; so b. jak, hned jak, jak mile, jen co.

Baldachin (-s, M. -e) *m.* nebesa, baldachin.

Baldig brzký, rychlý, časný, spěšný; —st co nejdříve, co nejspíše, co nejrychleji, co nejspěšněji.

Baldrian (oh. M.) *m.* *Valeriana* odolen, kozlík (bot.); —säure *f.* kyselina valerová n. kozlíková T.

Balester *f.* (It.) samostříl; lopatka (na míč).

Balg (=es, M. Bälge) *m.* kožka, kůže, spratek; 2. měch; míšek; B. einer Geschwulst pouzdřec, pouzdérko; B. am Kleesamen kožíšek; —düse *f.* trubka měchová, nos u měchu V.

Balgen sich rváti se, práti se,

Balgen-geschwulst *f.* *v.* Balggeschwulst; —macher *m.* měchař; —schwengel *m.* machadlo u měchu; —treter *m.* měchošlap (kalkant).

Balger *m.* rváč, práč; —ei *f.* rvačka, pračka, pranice.

Balg-frucht *f.*, —kapsel *f.* měchýřík (bot.) T.; —geschwulst *f.* vlček, halva; —klappen *pl.* plevy (bot.) T.

Baliste, Balliste *f.* (lt.-gr.) prak válečný, prak vojenský.

Balken (=s, unv. M.) *m.* trám, břevno, kláda; kleiner B. trámec, hřada T.; gezimmerter B. tesa T.; kurzer B. přerubek T.; ungezimmerter B. neotesek T.; stehender B. stěnýř T.; ein an einer Seite gezimmerter B. plocha T.; B. zum Dielen podlažina T.; B.= trámový, břevnový, kládový; —anker *m.* kleště T.; —band *m.* vazba, svůra, svor; —keller *m.* sklep trámový; —kopf *m.* trámovice T.; —nadel *f.* (geom.) střelka kolmoplošná T.; —recht *n.* právo vložiti n. vpustiti trám do cizí stěny P.; —wage *f.* přezmen; —werk *n.* lešení M.

Balkig trámnatý, břevnatý.

Balkon (=s, M. =e) *m.* (fr.) balkon, pavlač T.

Ball (=es, M. Bälle) *m.* koule; (Spielwerk) míč; (Tanzfest) ples, bál.

Ballade *f.* (fr.) balada.

Ballanzug *m.* oděv do bálu, oděv bálový.

Ballast (=es, ob. M.) *m.* (engl.) přítěž, přítěha T.; B. (das Untaugliche) povrhel, výmětek, brak; —en loď otěžiti.

Bällchen (=s, unv. M.) *n.* míček; kulička; (e. Längenmaß) balík.

Ballei (M. =en) *f.* obvod n. okres řádu rytířského.

Ballen (=s, unv. M.) *m.* palička, kulička; B. an der Hand břišec, bříšce T.; B. Papier balík papíru; B. Leinwand stůčka plátna; B. Tuch postav, stav sukna; b. (*verb.*) etw. baliti; kouliti, do koule stočiti; die Faust b. pěsť zatnouti; —binder *m.* *v.* Packer; —förmig balíkovitý. [letnice.

Ballerina *f.* (it.) tanečnice, ba-

Ballet (=es, M. =e) *n.* (fr.) baletní tanec, balet; —corps *n.* sbor baletní; —meister *m.* mistr baletní, mistr baletu; —tänzer *m.* baletní tanečník; —tänzerin *f.* baletní tanečnice, baletnice.

Ball-gast *m.* bálník, plesovník; —haus *n.* dům na bály, d. bálovní; 2. d. míčový *v.* Ballspielhaus; —holz *n.* *v.* Ballschlägel. [sv. Víta.

Ballismus *m.* posunčina, nemoc

Balliste *f.* *v.* Baliste.

Ballo *n.* taneční kus (hudební).

Ballon (M. =s) *m.* balon (varda Č.).

Ballordnung *f.* řád bálovní; pořádek na bále, v bále, při bále.

Ballot *m.* *v.* Ballen.

Ballott-age *f.*, —ement *n.* (fr.) volení n. hlasování kuličkami; —e *f.* kulička k hlasování; —iren kuličkami hlasovati.

Ball-schlägel *m.* liskačka; cukačka, pleskačka, lopatka na míč; —schuh *m.* střevíc bálový; —spiel *n.* liskavka, hra v míč; —spielhaus *n.* liskovna, míčovna.

Balneo-graphie *f.* (lt.-gr.) popis lázní; —logie, —technik *f.* lazebnictví, láznířství.

Balsam (=s, M. =e) *m.* balsám (balzám), balšám; fig. útěcha; B.= balsámový; —apfel *m.* oslí okurek; —baum *m.* živičník; —ine *f.* netykálek, netykavka *rst.*; —*ineae pl.* netykavkovité (rostliny) T.; —iren balsamovati, těla mrtvá mastmi napustiti; —isch balsamický, živičnatý; —kraut *n.* *v.* Balsamine.

Balse (M. =n) *f.* prám americký.

Balustr-ade *f.* (fr.) sloupkové zábradlí T.; brlení; —iren zábradlím opatřiti.

Balwan *m.* (mont.) balvan V.; —enhauer *m.* kopač V.; —ensalz *n.* sůl balvanová V.

Balz (ob. M.) *f.* tok, tokání, to-

kování; B., das Balzen tokání, páření-se; —en mh. tokati, tokovati.

Bambalia *m.* (gr.-lt.) koktal; hlupec, hňup.

Bambocc-iade *f.* (it.) pitvorný obraz', mrzačina; —*io m.* trpaslík; loutka.

Bambus *m.*, —rohr *n.* bambos, bambus, bambusnice; (e. Spazierstock) bambuska.

Bämme *f.*, die Brotschnitte krajíc, skyva chleba.

Bammel *f.* třapec; —n mh. klátiti se; na šibenici viseti; etw. b. klátiti něčím.

Ban (-s) *m.* ban, královský náměstník u Jihoslovanův.

Banal (fr.) nucený, povinovaný; nutkavý, nutivý; nutně obvyklý; zpupný; všední; -e Phrase ovšednělá n. otřená propověď.

Banane *f.* banan (bot.).

Banausie *f.* (gr.) výdělkářství.

Banco *m.* (it.) bank *m.*, banka *f.* *v.* Bank; —buch *n.*, —conto *n.* kniha účtů bankovních; —geld *n.* peníze bankovní (plné hodnoty); —mark *f.* bankový mark T.; —note *f. v.* Banknote; —zettel *m.* bankovní cedule *v.* Banknote.

Band (-es, M. Bänder) *n.* úvazek, svazek, vaz; tkanice, -ička, kaloun; stuha, stužka; pentle; ein breites B. páseň; (anat.) *Ligamentum* svaz M.; povázka T.; B. d. Holzw. spona T.; B. am Gebäude kleště, svor, svůra T.; B. an der Thür, am Fenster *etc.* závěsa (pant) T.; d. Gesims páska, pásková římsa T.; B. am Strick svorka u provazu; B. um ein Gefäß obruč; Sprünge über Bänder (gym.) skoky přes plátna; B. (M. Bande) (Fessel) okovy, pouta; fig. svazek, závazek, spojení; auch vázanost; B. (M. Bände) *m.* (Einband eines Buches) vazba knihy; (Buch, Theil) díl; erster B. díl první.

Bandag-e *f.* (fr.), Verband vazadlo, obvazadlo, obinadlo; úvazek; —ist (-en) *m.* obvazkář, úvazkář, vazadlář.

Bandartig provázkovitý.

Bändchen *n.* díleček, svazeček; (bot.) spojidlo T.

Bande (M. -n) *f.* (fr.), der Rand kraj; bok, strana lodi; am Billard vycpaný kraj (u kulečníku); (eine Rotte) rota P., banda.

Bandeisen *n.* (d. Fenst.) okenník.

Bande-lette *f.* (fr.) páska, obvazek; —lier *m.* (fr.) bedrní pás; 2. závěsník, převěsník. [praporem.

Banderium *n.* jízdná družina s

Bändern pentlovati, kalouniti; das Wachs d. vosk kalouniti.

Banderole *f.* (fr.) praporeček; 2. třapec. [pánky *pl.*

Bänderschuh (-es, M. -e) *m.* o-

Band-fabrik *f.* stuhárna; —haken *m.* (d. Schlosser) stežejník; (d. Böttcher) přitahovač; —händler *m.* stužkář, pentličkář, tkaničkář; kalounkář; —holz *n.* dřevo na obruče.

Bändig skrotný, skrotitelný; ein- oder zweibändige Brüder o. Schwestern bratří n. sestry s jedné n. s obou stran spojení P.; —en einen krotiti, ukrotiti, skrotiti; —er *m.* krotitel, skrotitel, ukrotitel, ukrocovatel.

Bandit (M. -en) *m.* zbojník, zbojce, zákeřník, úkladník; —enmäßig *adj.* zbojnický.

Band-krämer *m.* kalounkář; —macher *m.* stužkář, tkaničkář; kalounkář; —mann *m.* spolčenec; —mühle *f.* stávek kalounkový; —nagel *m.* nárožník, trámový hřebík; hřebík do závěsy T.; —reif *m.* obruč; —schleife *f.* mašle; —tresse *f.* kaloun; —weide *f.* jíva; —wurm *m.* tasemnice, kalounice *Taenia.*

Bang-e (*comp.* bänger, *sup.* bängste) tesklivý, teskný; *adv.* úzko, těsno, teskno; einen (einem) b. machen úzkosti komu nahnati; b. werden zasesknouti se; b. sein, —en mh. stýskati se, teskniti; nach etwas —en teskniti po něčem; —end tesklivý; —igkeit *f.* tesklivost, tesknost, tesknota.

Bänglich úzkostlivý.

Bank (M. Bänke) *f.* lávka, lavice; Sandbank im Meere mělčina, násep, jesep T.; B. von Au-

stern ložisko; (mont.) lava, lavice; B. in der Walke kozel; (der Fleischb.) víko u řeznického krámu; (Fleischbank) masné krámy *pl.*; 2. B. (M. Banken) (Tisch eines Wechslers) stůl, stolec penězoměnců; (Creditsanstalt) bank P., banka, peněžna T.

Bank-actie *f.* akcie bankovní; —anstalt *f.* bankovní ústav P., —direction *f.* ředitelstvo banku; —director *m.* ředitel banku P.

Bankeisen *n.* skoba.

Bänkel-sänger *m.* písničkář T.; —lied *n.* odrhovačka, zadrhovačka D.

Bankerott (-s, M. -e) *m.* úpadek P., bankrot; B.- bankrotní, upadlý, schudlý; —ier *m.* bankrotník, bankrotář; úpadce, padlec. [starb.

Bankert (-s, M. -e) *m.* *v.* Ba-

Banket (-s, M. -e) *n.* (fr.) hody, hostina; kvas; —e *f.* (Straßenbau) krajnice, chodník; —iren hodovati, banketovati; prohýřiti, prohodovati; —saal *m.* hodovní síň.

Bank-fond *m.* bankový fond; —gebäude *n.* bankový dům P.; bank; —gerechtigkeit (Schuhbank-) *f.* právo stoličné; —gouverneur *m.* nejvyšší správce banku P.; —hälter *m.* bankér, herník, držitel hry; —hammer *m.* nejtové kladivo; —haus *n.* bankový dům P.; —lehne *f.* lenoch, lenoška; —note *f.* bankovka P., banknota; —obligation *f.* úpis peněžný, bankové upsání T. —privilegium *n.* výsada banky; —valuta *f.* hodnota banková; —verein *m.* bankovní jednota; —währung *f.* hodnota banková P.

Bann (-es, od. M.) *m.* vyhnání, vypovězení; vyhnanství; kletba, (církevní); in den B. thun *v.* Bannen; B. (vlt.) soudní právo, soud, pravomocnosť; okres n. obvod soudu; —brief *m.* list klecí, list klatební P.; —distrikt *m.* obvod; —en zaklíti, do klatby dáti koho; mit dem Kreuzzeichen b. zažehnati; Geister b. duchy zaklínati; b., verbannen vypověděti, vyhnati, vyobcovati; einen aus der Stadt b. z města koho vypověděti, město komu zapověděti; b. ustáliti; fest b. přimraziti koho; —er *m.* zaklinač, zazehnavač, vypuzovač.

Banner (-s) *n.*, das Panier korouhev, praporec; —herr *m.* korouhevní pán; —schaft *f.* korouhevní družina.

Bann-fluch *m.* kletba, klatba; —forst *m.* háj; —meile *f.* (der Stadt) podkrají města, obvodiště; —recht *n.* právo pokutné; —strahl *m.* kletba, prokletí; —ung *f.* vyhnání, vypovězení; —wald *m.* háj, *st.* zapovězený les, (*Klat.*) zápověď; —wasser *n.* zahájená voda (k rybaření).

Banqueroutt-e, —ier *v.* Banke-

Banquet *n.* *v.* Banket. [rott, —ier.

Banquier (-s, M. -s) *m.* (fr.) bankér, bankovník P., peněžník T., penězoměnec; im Spiele výplatník, bankér; —geschäft *n.* obchod peněžnický, bankérský T.; —haus *n.* dům bankovnický P.; —provision *f.* odměna peněžnická T.

Banse (M. -en) *f.* perna, záteň T., přístodolek. [ník.

Bansen *m.* (Magen) bachor, den-

Bansen etw. obilí do perny skládati; —schwelle *f.* humenice T.; —wand *f.* (an der Tenne) pažeň, pažení, zádění, oplota, oploteň T.

Banste (M. -en) *f.* (Handvoll Flachs od. Hanf) pověsmo.

Baptist (-en) *m.* (gr. lt.) křtitel; —erium *n.* křtitelna, křtitelnice.

Bar odkrytý, odhalený, obnažený; prázdný; nesmíšený; (vom Geld) hotový; —es Geld hotové peníze T.; gegen —e Bezahlung za hotové peníze (kurz: za hotové); —er Unsinn pouhý nesmysl; —e Milch čisté mléko; b. *adv.* v hotovosti, hotově P.; b. zahlen hotovými platiti P. [tu).

Bar *m.* (fr.) bar (váha 19½ cen-

Bär (-en, M. -en) *m.* medvěd; (das Siebengestirn) medvěd, -ice, vůz; (mürrischer Mensch) mumlák, brumlal; einen —en anbinden něco (bulíka) na nos komu zavěsiti, obulíkovati koho; 2. B. *m. et f.* beran, palice k zatloukání; 3. B. (-s, M. -e) hráz před městem (*v.* Berme).

Barake, fr. Baraque (M. -en) *f.* chatrč, barák; —nlager *n.* tábor barákový. [dní list.

Barat *m.*, Berat *m.* (türk.) výsa-

Baratt *m.*, —o *m.* (it.) směna n. výměna zboží, tovarův; —geschäft *n.*, —handel *m.* obchod směnný, obchod prostrkem T.; —iren zboží směňovati, vyměňovati; —rechnung *f.* počet směnný T.

Bar-ausgabe *f.*, —auslage *f.* vydání na hotovosti.

Barba *f.* (it.) brada.

Barbar (-en, M. -en) *m.* (gr.) barbar, poloudivoch, surovec, ukrutník; —ei *f.* nelidskosť, ukrutenství, barbarství; —isch surový, ukrutný, divoký, barbarský; cizomluvný, cizořečný; —ismus *m.* cizomluv, cizoslov; cizomluvství, cizomluvnosť; cizoslovnosť T.

Barbe (M. -en) *f.* parma, plíhavice (Fisch); B. an einer Haube obbradek.

Bärbeissig vadivý, osuplivý. [něz.

Barbetrag *m.* suma hotových pe-

Barbier (-s, unv. M.) *m.* holič, bradýř; —becken *n.* mísa bradýřská; —besteck *n.* náčiní n. nářadí holičské; —en bradu holiti, ohol., bříti, obříti; fig. ošuliti, napáliti koho; —messer *n.* břitva; —stube *f.* bradýrna, holírna; —zeug *n.* bradýřské náčiní.

Barbouill-eur *m.* (fr.) mazač, kaňhal; —iren mazati, kaňhati. [seň).

Barcarolle *f.* (fr.) rybářská (pí-

Barchent (-s, M. -e) *m.* barchan, barkan; —weber *m.* barchanník.

Bard-e (-en, M. -en) *m.* bard, pěvec; věštec; B. *f.* bardun, loutna, lyra; —iet (-es, M. -e) *n.* báseň n. zpěv bardův.

Bareis *n.* hololedí.

Bären mb. medvěditi se; —beißer *m.* (Hund) vlkodav, hafan; —decke *f.* přikryvka medvědí; —fang *m.* chytání medvědův; 2. medvědinec; —fett *n.* medvědí tuk; m. sádlo; —fleisch *n.* medvězina; —führer *m.* medvědář; —gestirn *n.* *v.* Bär; —haut *f.* medvědí kůže; auf der B. liegen povalovati se; v brloze ležeti; —häuter *m.* lenoch, peciválek; —häuterei *f.* lenošení, povalování, peciválství; —hetze *f.* štvanice na medvědy; —jagd *f.* honba, lov na medvědy; —klau *m. et f.* paznehtice, bolševník; —schmalz *n.* *v.* Bärenfett; —tatze *f.* medvědí tláp, m. ťápa, m. pazneht; (Koch.) medv. pazourek; —wurz *f.* bolševník; —zucker *m.* líznice, lekořice; —zwinger *m.* medvědinec. [biret.

Baret (-s, M. -e) *n.* točenice,

Bar-fond *m.* jistina v hotovosti; —frost *m.* suchý mráz, holomráz, holomraznice; —fuß, —füßig bosý, bosonohý, bosochodý; —füßer *m.* bosák, bosochod, mnich bosý; —geschäft *n.* obchod za hotové peníze; —haupt, —kopf *adv.* s odkrytou hlavou, s nekrytou hlavou.

Bärin *f.* medvědice.

Barium *n.* *v.* Baryum.

Bark-asse *f.* veliký člun; —e (M. -en) *f.* (fr.), —schiff *n.* bárka.

Bär-lapp, —lappen *m.* plavuň; —latsche *f.* bůta, bačkor, bačkora.

Bärme *f.* droždí, kvasnice; pěna.

Barmen naříkati, bědovati, hořekovati; sich b. smilovati se.

Barmherzig milosrdný, litostný, slitovný; —er Bruder milosrdný bratr; —e Schwester milosrdná sestra; —keit *f.* milosrdenství; smilování, slitování.

Bärmutter *f.* děloha, materník, matka *Uterus.* [perna.

Barn (-es, M. -e) *m.* jesle; 2.

Barnabit (-en) *m.* barnabita.

Barock *adj.* (fr.) divouský T., podivný, příšerný.

Barometer *n.* (gr.) tlakoměr T.; —höhe *f.* výška tlakoměrná T.; —messung *f.* měření tlakoměrem T.; —probe *f.* tlakoměrka T.

Baron (-s, M. -e) *m.* (fr.) baron, svobodný pán; —esse *f.*, —in *f.* baronka, svobodná paní; —et (-s) *m.* baronet; —ie *f.* svobodný statek, baronství.

Baroque *v.* Barock.

Barr-e (M. -en) *f.* hůl, bidlo; der Riegel spár; der Ruderstock kotrč (kormidlo), opačina; eine B. Ei-

ſen hůl železa, železný prut; B., Klippen úskalí; B., Wasserberg strumen T.; B. vampulice; B. (fr.) zábradlí. [dvůr, soud.

Barreau *n.* (fr.) soudní síň; s.

Barren *m.* (Turnk.) bradla *pl.*

Barricade (M. -n) *f.* barikáda (přepora).

Barrière (M. -n) *f.* (fr.) zápora P.; přehrada; přehražení; —platz *m.*, —ſtadt *f.* pohraničná tvrz.

Bars *et* Barſch (M. -e) *m. v.* Börs.

Barsch *adj.* ostrý, příkrý; nevlídný; *adv.* z hurta.

Bar-schaft *f.* hotové peníze P., hotovosť; —ſendung *f.* zásilka hotových peněz.

Bart (-s, M. Bärte) *m.* vousy, brada; B., Grannen am Getreide osiny; B. eines Hahnes lalok kohoutí; (der Schweif an Auſtern) ocas, konec (ústřice); —axt *f.* bradatice; —beken *n. v.* Barbierbecken; —borſten *pl. f.* štětiny T.

Bärtchen *n.* brádka. [kosť.

Barte (M. -en) *f.* piany T.; rybí

Bärteltuch *n.* odvousené sukno.

Bart-fäden *m. pl.* frňousy T.; —finne *f.* fíkovina M.; —fiſch *m. v.* Barbe; —geier *m.* sub bradatý; —gras *n.* kozí brada; —haar *n.* vous; das erſte B. mech na bradě, pýř, chloupky, puch; —hafer *m.* oves hluchý. [—er Mann vousáč.

Bärtig bradatý, vousatý; zarostlý;

Bart-los bezvousý, holobradý; —meiſe *f.* sýkora vousatá.

Bartsche *f.* opačina.

Bart-scherer *m. v.* Barbier; —ſeiſe *f.* bradýřské mýdlo; —wachs *n.* vosk na vousy; —weizen *m.* vousatka.

Baryt *m.* (gr.) baryt, těžovec T., merotec (Min.); —ſalze *pl.* soli barytové T.; —waſſer *n.* voda barytová T.

Baryton *m.* (gr.) baryton, vysoký bas.

Baryum *n.* (fr.) barium, merotík (kov); —oxyd kysličník barnatý T.

Barzahlung *f.* placení hotovými P.

Basalt (-es) *m.* čedič; B.- čedičový; —felſen *m.* skála čedičová; —ſäule *f.* sloup čedičový. [sloupu.

Basament *n.* podstav, podstavek

Base *f.* teta; 2. (chem.) *v.* Baſis.

Baseität *f. v.* Baſität.

Basen-bildner *m.* prvek zásadotvorný T.; —radical *n.* (chem.) radikál zásadotvorný T.

Baseologie *f.* (gr.) základověda.

Basilar-is (lt.) spodní (bot.) T.; —*meningitis f.* (med.) zánět omozečnice spodinové M.

Basil·ica *f.* (gr.-lt.) bazilika, hlavní chrám, velechrám; (anat.) královská žíla; —ie (M. -n) *f.* bazalka, bazalička (bot.); —isk (-en, M. -en) *m.* bazilišek (zool.). [(chir.).

Basiocestrum *n.* (gr.) hlavovrt

Bas-is *f.* (gr.) základ T.; (metr.) předstopí T.; B. des Berges podval, spodek T.; B., Grundlinie (math.) čára základní, základnice, spod T.; B. der Kriegsoperation opora; B. einer Säule pata, dno, podkladek (sloupu); (Chem.) zásada (lučební) T.; flüchtige B. z. těkavá T.; gepaarte B. z. sdružená T.; organiſche B. z. organická T.; *B. cranii* (lt.) spodina lbová (zool.) T.; —iſch zásaditý, basický T.; —isregion *f.* krajina úpatní; krajina podholská (v Karpatech) T.; —ität, —icität *f.* zásaditosť.

Basrelief *n.* (fr.) vypuklá řezba, vypuklé dílo T., povypuklina, povypuklá práce.

Bass (-ſſes, M. Bäſſe) *m.* bas, hluboký hlas; B. in der Windmühle premzák, vampule.

Bassesse *f.* (fr.) podlosť.

Bass-flöte *f.* fletna basová; —geige *f.* basa.

Bassin *m. et n.* (fr.) vodojem, nádržka T.; B. des Meeres, des Fluſſes kotlina T.; —ſäure *f.* (chem.) kyselina stearofanová T.

Bassist (-en) *m.* basista.

Basso *m.* (it.) bas *v.* Baß.

Basson *m.* (fr.) basson, fagot.

Bassorin *n.* (chem.) basorin T.

Bast (-es, oh. M.) *m.* auch *n.* lýko, lýčí T.; (b. Flachs) vlákno.

Bast-a! (it.) dosti! —ant dostatečný; B. *m.* chlapík (fig.).

Bastard (-es, M. -e) *m.* (fr.) levoboček, dítě nemanželské, pan-

chart; weiblicher B. levobočka; B. (zool. u. bot.) míšenec, pomíšenec T.; zvrhel, zvrhlík; —ensippschaft *f.* zvrhlictvo, zvrhelstvo; —pflanze *f.* zvrhlá rostlina.

Bastdecke *f.* lýčené přikryvadlo.

Baste *f.* bašta; (Kartensp.) křížkové eso.

Bastei (M. -en) *f.* hradba, *pl.* -by.

Basten *adj.* lýkový, lýčený.

Bastide *f.* (fr.) srub; letohrad.

Bastion *f.* (fr.) *v.* Baste; —niren baštami opatřiti.

Baston-ade *f.* (fr.) baštonáda, výprask; bití na paty; —iren někoho zbíti.

Bast-schuhe *pl. m.* lyčáky, střevíce lýčené; —seil *n.* lyčák, provaz lýčený, lýčenec.

Bataille (fr.) *f.* bitva; Ordre de B. válečný řád, šik, pořádek bitvy.

Bataillon (-s, M. -s) *n.* prapor P., bataljon; —s- praporní; —commandant velitel praporu n. bataljonu.

Batard *m.*, —e *f.* (Wagen) batár, celokrytý kočár. [(bot.).

Batate *f.* batata, povijnice jedlá

Bathengel *m.* rozrazil ožankový *Veronica Teucrium* (bot.).

Bathometer *n.*(gr.) hloubkoměr T.

Batist (M. -e) *m.* (fr.) kment, plátenko, batist.

Batrach-it *m.* (gr.) žabokam; —omyomachia *f.* (gr.) valka žab a myší.

Battarismus *m.* (gr.) koktání, koktavosť.

Batterie *f.* (fr.) baterie, střelna, dělostřelna, děloviště; (phys.) sloup T.; (b. Gewehr) slupice.

Batz, Petz (-es, M. -e) *m.* medvěd, macek. [Klumpen žmolek.

Batzen *m.* čtyrkrejcarák; pac;

Batzen látati, přilátati.

Bau (-es, M. -e) *m.* stavba P.; stavení, budování T.; einen B. vorhaben chtíti neb obmýšleti stavět P.; B., das Gebäude stavení, stavba, budova; B. práce na pevnosti; B., Bauart výstavnosť; stroj, ústrojnosť, stav, složení; B. des Körpers sklad, složení, stroj těla; B. (wdm.) doupě, brloh; B. skladba, skládání (veršů); B.- stavební, co se týče stavby P.

Bau-accord *m.* úmluva stavební *v.* Bauanschlag; —act *m.* stavební věc, stavba.

Bauamt *n.* úřad stavební, ú. stavitelský P.; —mann *m.* správce n. ředitel stavebního úřadu; —spersonale *n.* úřednictvo stavebního úřadu.

Bau-änderung *f.* změna n. změnění stavby, změna stavební; —anlage *f.* návrh stavby, n. stavební T.; (Grundlegung) základ stavby T.; (Bauwerk) stavba; —anschlag *m.* rozvrh stavební, rozvrh útrat stavebních, předchozí počet stavební T.; —anstalten *pl.* přípravy n. chystání-se ke stavbě; —area *f.* pozemí stavební; pozemí zastavěné T.; —art *f.* spůsob stavby, stavba P.; schöne B. pěkná výstavnosť; feuersichere B. stavba před ohněm bezpečná; —aufseher *m.* stavební dozorce; —auftrag *m.* rozkaz stavební, nařízená stavba; —ausführung *f.* dostavění, vystavění, vybudování; —auslage *f.* vydání stavební; —bar stavitelný, budovatelný, vzdělavatelný, těžitelný; —beamter úředník stavitelský, ú. stavební P.; —bedarf *m.* potřeby ke stavbě; —befund *m.* shledání stavby P.; —befundsprotokoll *n.* protokol o shledané stavbě P.; —bestandtheile *pl.* části stavby; —bewerber *m.* žadatel za povolení k stavbě, stavebník; —bewilligung *f.* povolení k stavbě, pov. stavební P.; —bezirk *m.* okres (okršlek) stavební P.; —capital *n.* stavební kapitál P.

Bauch (-es, M. Bäuche) *m.* břich, břicho; der obere B. nadbřišek T.; der untere Bauch podbřišek T.; B. vydutí, vydutina; B. an einem Gefäße baňka, báně; B. einer Säule bok, bočení, vybočení sloupu T.; —angst *f.* úzkosť od břicha M.; —anschwellung *f.* otok břicha, břicho nadufelé, nadmuté M.; —binde *f.* pás; opasek; nábřišek; —diener *m.* břichopásek.

Bäuche *f.* necky, troky *v.* Beuche.

Bauch-fell *n* pobřišnice T., mázdra břišní T. *Peritonaeum* (anat.); —fellenentzündung *f.* zánět pobřiš-

nice *Peritonitis*; —flossen *pl. f.* plýtvy břišní T.; —flosser *pl. m. Abdominales* břichoplýtvé T.; —fluß *m.* úplavice; průjem, běhavka; —grimmen *n.* hryzení v břiše, hryzavka, bolesť střevní; —gurt *m.* podpěnka, nábřišník; opasek; —ig, bäuchig břichatý, bachatý; (v. Gefäßen) baňatý, vypuklý, vypouchlý; -es Gefäß baňka; —kneipen *n.* ujímání M.; —naht *m.* šev břišní T.; —nervensystem *n.* soustava uzlinná, uzlinstvo břišní T.; —redner *m.* břichomluvec; —ring *m.* kruh tříselný M.; —schlag *m.* der Pferde břišní zápal (koní); —schmerzen *pl.* bolení břicha *v.* Bauchgrimmen; —schnitt *m.* řezání břicha, rozříznutí břicha, břichořez M.; —schwangerschaft *f.* těhotnosť břišná M.; —sorge *f.* starosť o břicho; —speicheldrüse *f.* mykteren T.; slinice břišná M.; —ung *f.* b. Säulen *v.* Bauch; —wand *f.* (anat.) stěna břišní M.; —wassersucht *f.* *Ascites* vodnatosť břišní; —zwicken *n.* žření ve střevích M.

Bau-commission *f.* stavební komise P.; —consens *n. v.* Baubewilligung P. [Senne kolyba, salaš.

Baude (Mt. -n) *f.* bouda; B.,

Bau-demolirung *f.* stržení n. zboření stavby; —departement *n.* oddělení stavební P., odbor st.

Baudirection *f.* (Leitung) stavební řízení; (Amt) stavební ředitelství P.; —s-Adjunct *m.* adjunkt stavebního ředitelství; —s-Ingenieur *m.* inženýr u stavebního ředitelství. [ditel stavební.

Baudirector *m.* ředitel staveb, ře-

Bau-elaborat *n.* návrh stavební, stavební výkres s rozvrhem T.; —elève *m.* učeň stavitelský.

Bauen (das Feld) zemi n. pole vzdělávati, obdělávati, připravovati; Getreide b. obilí síti, nasíti; Wein b. víno rostiti; Kohl b. zelí sázeti; Honig b. medařiti; Erze b. kovů dobývati, rudy dobývati, hory těžiti; 2. (ein Haus) stavěti; 3. auf einen b. v koho důvěřovati, na kom zakládati, na koho se bezpečiti, spolehati; auf gut Glück b. spolehati se na dobrou náhodu.

Bauer (-s, Mt. -n) *m.* sedlák, rolník; im Schachspiele píšek, sedlák; B. (-s) *m. et n.*, Vogelhaus klec; —gut *n.* sedlský statek; —haft sedlský, selský, sedlácký; fig. hrubý, chlapský; —hof *m.* dvůr selský n. sedlský (*st.* dv. kmetčí) P.; sedlský statek; —hofbesitzer *m.* držitel dvoru sedlského n. kmetčího P.; —hütte *f.* chalupa, chatrč, chýše.

Bäuer-in *f.* selka, sedlka, sedlačka; —isch selský *v.* Bauerhaft.

Bauer-kittel *m.* halena; —knecht *m.* pacholek; —magd *f.* děvečka, děvka sedlská.

Bauern- sedlský T., selský; —aufstand *m.* sedlské povstání, p. sedlákův; —gut *n. v.* Bauergut; —hochzeit *f.* sedlská svatba; —hof *m. v.* Bauerhof; —jacke *f.* halena, sedlská kazajka; —könig *m.* sedlský král, s. kníže; —krieg *m.* sedlská válka, s. vojna; —leben *n.* manství sedlské, m. robotní P.; —meister *m.* starosta vesnický P.; —säulen *pl.* drsnaté sloupy T.; —sprache *f.* selský jazyk; —stand *m.* stav selský; —tanz *m.* selský tanec; —werk *n.* (Bauk.) rustika T.; —wirthschaft *f.* sedlské hospodářství, sedlská živnosť P.

Bauer-pferd *n.* sedlský kůň; —schaft *f.* sedláctvo *coll.*; —schenke *f.* krčma; —smann *m. v.* Bauer; —stolz *m.* sedlská pýcha; —volk *n.* sedlský lid; —wagen *m.* selský vůz.

Bau-fällig na zboření, na spadnutí, chatrný, schátralý, sešlý (T.); —fälligkeit *f.* sešlosť stavby, chatrnosť, špatnosť; —frohne *f.* robota při stavbě; —führer *m.* stavbuvedoucí *m.*, ředitel stavby P.

Bau-gebrechen *n. pl.* vady n. nedostatky ve stavbě P.; —gegenstand *m.* stavební věc P.; —gerüst *n.* lešení stavební; —gewerbe *n.* stavitelství *v.* Baumeistergewerbe; —haft (*adv.*) bleiben (mont.) trvati v ustavičném díle V.; —herr *m.* pán stavby, stavebník P., budovatel; —hof *m.* stavební nádvoří, stavební dvůr T.; 2 (Baustätte) místo stavební, staveniště T.; —holz *n.* dříví stavební, dříví na stavbu T.; dříví stavěcí V.,

B. verbinden trámy k stavění vázati; —hütte *f.* bouda n. huť stavební; spolek n. jednota stavitelův; —kosten *pl.* náklady na stavbu, nákl. stavební; —kostenüberschlag *m.* rozvrh nákladu stavebního P., stavební počet n. účet; —kunst *f.* umění stavitelské, stavitelství, krasostavitelství T.; —künstler *m.* stavitel, krasostavitel T.; —last *f.* povinnosť k stavění, pov. stavební; —leute *pl.* stavitelé; —lich výstavný; —lichkeit *f.* stavba; stavebnosť P.; —lohn *m.* mzda od stavby; —lust *f.* chuť k stavění, ch. k stavbě; (mont.) chtivosť k dělání hor V.

Baum (=es, Mt. Bäume) *m.* strom, dřevo; *coll.* stromoví; Bäume pflanzen stromy sázeti; —agamen *pl.* (zool.) stromáci T.

Bau-mann *m.* rolník; celoláník; —maß *n.* stavitelská míra T.; —material *n.* stavivo P.; —materialverrechnung *f.* účtování staviva.

Baumbast *m.* lýko; (*coll.*) lýčí.

Bäumchen *n.* stromeček.

Baumeister *m.* stavitel, stavitelský mistr P.; —gewerbe *n.* živnosť stavitelská.

Baumeln *v.* Bammeln.

Bäumen, baumen navinouti, namotati; pavuzou upevniti; sich b. (v. Pferd) vzpínati se, vzbočiti se; (wdm.) škrábati se, drápati se na strom, vlítnouti na strom, zavěsiti se na strom.

Baum-frucht *f.* ovoce; —garten *m.* stromka, štěpnice, štěpka, sad; (b. Prag) Stromovka; —hacker *m.* datel (Vogel); —harz *n.* pryskyřice; —läufer *m.* dřevolezka, šoupálek *Certhia* (Vogel); —leiter *f.* dvoják, žebřík stojatý; —marder *m.* kuna lesní; —öl *n.* dřevěný olej; —rinde *f.* kůra stromová; —saft *m.* míza, šťáva stromová; —schlag *m.* stromorys, nákres stromův; —schnitt *m.* stříž, řez stromův; —schule *f.* štěpnička, štěpka, školka štěpná, šk. stromová; —schwamm *m.* dřevěná houba; —setzling *m.* sazenice stromová; —stark velmi silný, statný; =er hromotluk; —stein *m.* drvokam, stromokam; —wachs, Pfropfwachs *n.* vosk zahradnický, přílep na stromy; —wagen *m.* vozík, vozejček.

Baumwolle *f.* bavlna.

Baumwollen *adj.* bavlněný; —baum *m.* bavlník; —druckerei *f.* tištění bavlny; bavlnotiskařství T.; —färberei *f.* barvení bavlny; bavlnobarvířství T.; —garn *n.* nitě bavlněné; —krisis *f.* nesnáze o bavlnu, nesn. bavlnické; —manufactur *f.* rukodělství bavlnářské T.; —staude *f.*, —strauch *m.* topol černý; —zeug *m.* bavlnina; chinesischer B. kytaj, kytajka, nankin.

Baumzucht *f.* stromařství.

Bau-object *n.* věc stavební T.; —ordnung *f.* stavební řád P.; — plan *m.* (—riß) plán stavební, návrh P., výkres stavební, rys stav. T.; —platz *m.* stavební místo, staveniště *v.* Baustelle; —polizei *f.* stavební policie, policie stavby P.; —practicant *m.* praktikant stavitelský; —rechnung *f.* účet stavební.

Bäurisch *v.* Bäuerisch.

Bausback (=es, Mt. —bäcke) *m.* pucek; —ig puclatý, buclatý.

Bausch (Mt. Bäusche) *m.* vypuchlina, vypuklina; bříško; in B. und Bogen úhrnkem, vesměs.

Bäuschchen *n.* (chir.) lněnice, lněnka, chomáčky, žemničky koudelné.

Bäuschel *n. v.* Bäuschchen; (mont.) pucka; Wiener B. (Speise) pličky

Bauschen vypukliti. [*pl.*

Bauschkauf *m.* koupě úhrnkem.

Bau-schreiber *m.* stavitelský písař; —schule *f.* stavební škola; —stätte *f. v.* Baustelle; —stein *m.* kámen zdicí, kámen stavební, kámen k stavění T.

Bau-stelle *f.* staveniště T.; městiště n. místo stavební P. T.; —streitigkeit *f.* pře stavební P.; —styl *m.* sloh stavby, sloh stavební T.; —tag *m.* den stavební; den stavební roboty.

Bauten *pl.* stavby; Ministerium für öffentliche B. ministerium veřejných staveb P. [stavby.

Bauunternehmer *m.* podnikatel

Bau-unternehmung *f.* předsevzetí n. podnětí n. podniknutí (n. nasevzetí) stavby P.; (Consortium) podnikatelstvo staveb; —verbot *n.* obstavení n. obstávka stavby P.; ein B. erlassen obstaviti stavbu komu P.; —verständiger *m.* znalec stavby P.; zn. staveb; znalec ve stavitelství T.; —verwalter *m.* správce staveb; —verwaltung *f.* správa stavební P.; spr. staveb; —verwaltungscommission *f.* komise správy stavební P.; —vollendungsprotokoll *n.* protokol o dokonané stavbě P.; —werber *m.* uchazeč o povolení stavební P., ten, kdo žádá povolení ke stavbě; —werk *n.* stavba, stavení, budova T.; – wesen *n.* stavitelství, stavebnictví, záležitosti stavební P.; —würdig (mont.) hodný k těžení, hodný k dělání V.; —zierath *m.*, —zierde *f.* stavební ozdoba P.; —zulage *f.* přídavek stavební, přídavek úředníkům stavebním P.; —zustand *m.* výstavnosť, stavebnosť.

Bavard *m.* (fr.) mluvka; —age *f.*, —erie *f.*, —ise *f.* tlachy *pl.*, žvastanice, tlachanice.

Bayonet *n. v.* Bajonet.

Baysalz *n.* sůl jezerní, samosádka.

Baxen *v.* Boxen.

Bazar (=s, M. =e) *m.* (ar.) kupecký dvůr, kotce T., bazar.

Bdell-ium *n.* (gr.) bdelí (*n.*); —ometer *n.* (gr.) krvojem, nástroj k ujímání krve (chir.).

Beabsichtig-en od. beabsichten etwas obmýšleti něco P., zamýšleti něco, umíniti něco P.; —t obmýšlený, umíněný T.; —tes Verbrechen zločin obmyšlený, zločin úmyslem uložený, zločin umíněný P.

Beacht-en etw. všímati si čeho; všimnouti si, povšimnouti si čeho; šetřiti čeho, hleděti k něčemu, zachovávati něco P.; —enswerth povšimnutí hodný; —ung (oh. M.) *f.* šetření čeho; povšimnutí *n.*; mit B. der Verhältnisse šetříc okolností, hledíc k okolnostem P.

Beackern zorati něco.

Beamt-e (=en, M. =en) *m.*, ein —er úředník.

Beamten-posten *m.* místo úřednické; —status *m.* stav n. počet úřednictva; úřednictvo; —tag *m.* sjezd úřednický; —verein *m.* úřednická jednota, spolek úřednický.

Beanus *m.* (lt.) beán, nováček na universitě.

Beängstig-en einen ustrašiti koho, strachu nahnati komu; —ung *f.* ustrašení.

Beanständ-en etw. závadu v něčem učiniti P.; někomu něco zaváditi; eine Waare wurde —et zboží bylo zavazeno P.; b., eine Schwierigkeit erheben nesnáze činiti v něčem n. proti něčemu P.; eine Rechnung b. výtky činiti, vytýkati vady v účtech P.; —et závadný; —ete Waare zboží závadné P.

Beantwort-en etw. odpověděti, odpověď dáti k čemu P.; einen Brief b. odpověděti, odepsati komu na list T.; eine Frage b. na otázku odpověděti, odpovídati, zodpov.; —ung *f.* odpověď, odpovědění k něčemu, zodpovídání čeho, dání odpovědi; B. eines Umstandes odpovědění k jisté okolnosti P.; B. der Mängel odpověď na výtky.

Beanzeigen jmd. wegen eines Verbrechens nařknouti koho zločinem P., n. koho ze zločinu; —ung *f.* rechtliche právní nařknutí, nárok P.

Bearbeit-en etw. vzdělati T., obd., zpracovati, přepr.; den Boden b. vzdělávati zemi P.; e. Geschäftsstück b. pracovati o něčem P.; eine Schrift nach jmd. b. sepsati co podle koho T.; frei b. svobodně vzdělati T.; ein —etes Geschäftsstück kus udělaný, zdělaný P.; —ung *f.* vzdělání T., zpracování; hotovení; freie B. svobodné vzdělání T.

Beatificir-en (lt.) za blahoslaveného prohlásiti; —ung *f.* prohlášení ze blahoslaveného.

Beatus (lt.) blahoslavený, blažený.

Beau (fr.) krásný.

Beaufsichtigen etwas od. einen dohlížeti, přihlížeti k někomu n. k něčemu P.

Beauftragen jmd. mit einer Sache naříditi, přikázati, uložiti komu něco, vložiti něco na někoho P.
Beäugeln pokukovati na koho.
Beaugenscheinig-en etw. ohledati co P., prohlídnouti co; —ung *f.* ohledání P., prohlídnutí čeho.
Beaugt ostražitý.
Bebauen (einen Platz) zastaviti místo; die Felder b. pole, zemi obdělati, zdělávati.
Beb-en mh. třásti se; chvíti se; teteliti se; vor etw. b. chvěti se před tím (strachovati se čeho); für jmd. b. chvěti se pro někoho; vor Kälte b. zimou se třásti; das B. (—ung *f.*) třesení, chvění, tetelení; —end třesavý (třaslavý), třesutý; —ende Stimme třesavý hlas T.
Beblechen plechem pobiti.
Beblumen etw. květinami pokryti.
Bebluten skrváceti, pokrváceti, pokrvaviti, zakrvaviti.
Bebrücken most položiti n. zříditi, mostem opatřiti; most podložiti, mostiti T.
Bebung *f.* *v.* Beben *n.*
Beccabunga *f.* potočník, rozrazil potoční.
Beccassine *f.* (fr.) sluka vodní, sluka otavní.
Becher (-s, unv. M.) *m.* číše; —apparat *m.* (phys.) přístroj kališný, baterie kališná T.; —förmig číšitý T., číšovitý; —hülle *f.* (bot.) kožíšek; miska; češule T.; —n mh. číše vyprazdňovati, popíjeti; —schöpfwerk *n.* (mech.) růženec, naběradlo číšovité.
Beck (-en) *m.* (vlt.) pekař *m.* *v.* Bäcker.
Becken (-s, unv. M.) *n.* pánev, pánvice; měděnice; umyvadlo; —herr *m.* dozorce nad almužnami; —knochen *pl.* *m.* kosti pánvičné; —schläger *m.* pánvičník, pánvař; B. (b. der türkischen Musik) řinkač.
Becker *m.* *v.* Bäcker.
Bedachen etw. střechou pokryti, přikryti.
Bedacht (-s, oh. M.) *m.* považení, považlivosť, rozvážení, rozvaha; opatrnosť; mit B. s uvážením, s rozvahou, s rozmyslem, rozmyslně, rozvážlivě; etw. ohne B. thun učiniti něco bez rozvážení; B. haben od. nehmen auf etw. mysliti na něco, zření míti na něco n. k něčemu, hleděti k čemu, pozor míti na něco, šetřiti čeho P.; bedacht (v. bedenken) považený; obmyšlený; b. sein pomysliti nač, pamatovati nač.
Bedächtig bedächtlich, bedachtsam rozvážlivý, považlivý, považný; opatrný; keit osť.
Bedacht-nahme *f.* *v.* Bedacht; jmd. etw. zur B. zufertigen někomu něco dodati, aby měl k tomu zření P.; —sam bedlivý, považlivý P.; *v.* Bedächtig.
Bedachung *f.* krytí, pokrytí střechy; 2. střecha, krytba T.
Bedanken sich für etw. děkovati, poděkovati komu, poděkovati se.
Bedarf (-es, oh. M.) *m.* potřeba P., spotřeba; nach B. dle potřeby, mnoho-li n. kolikkrát koli třeba bude; etw. nach B. machen lassen dáti něčeho z potřebu nadělati P.; beim B. v čas potřeby T.
Bedauer-lich politování hodný; —n einen litovati, politovati někoho; b. etw. pykati, želeti čeho; das B. litování, politování, pykání, želení, žel; —nswerth politování hodný.
Bede (M. -n) *f.* daň, poplatek.
Bedeck-en etw. přikryti, zakryti, pokryti, přistříti, zastříti, obklopiti; ein Dach b. střechu pokryti; b. hájiti, brániti, chrániti; jmd. b. zjistiti někoho, jistotu dáti někomu P.; die Gläubiger mit dem Pfandrechte b. zjistiti věřitele právem zástavním P.; —ung *f.* přikrytí, pokrytí; (astr.) zakrytí T.; B. des Daches pokrytí střechy; B. zjištění, pojištění, jistota P.; (mil.) průvod, ochrana, záštita; (Rechn.) úhrada; *v.* Decke. [n. šípková.
Bedeguar *m.* (ar.) houba růžová
Bedenk-en (etw.) přemýšleti, rozmýšleti, pomýšleti o čem, rozjímati, považovati, rozvažovati, uvažovati; b., bedacht sein pomysliti na něco, obmýšleti; b. (sich wohl überlegen)

přemýšleti, rozmýšleti se; das B. rozmýšlení, rozjímání, uvážení; rozpačitosť, pochybnosť; *pl.* rozpaky; B., Meinung mnění; B. bei Urkunden vada P.; —lich rozmyslný, rozmýšlivý, povážlivý, povážný; pochybný, choulostivý; vadný P., závadný; =e Urkunde vadná listina P.; =er Zeuge vadný svědek P.; das Warten ist b. čekati je s pomyšlením P.; —lichkeit *f.* povážlivosť, pochybnosť, rozpak, rozpaky; —zeit *f.* čas n. lhůta na rozmyšlenou; B. geben na rozmyšlenou dáti; 24 Stunden B. haben na rozmyšlenou míti do 24 hodin P.

Bedeut-en einen poučiti koho; einem etw. b. na vědomí dáti komu co, někomu dáti něco vědět, oznámiti P., dáti někomu vědomosť o čem, uvědomiti koho; někomu něco dáti rozumět, dáti na srozuměnou P.; etwas b. mh. znamenati, vyznamenávati; důležitým býti, mnoho na čem záležeti; b. *v.* Befehlen; es hat nichts zu b. to nic nedělá; etw. mit dem B. zur Kenntniß bringen, daß... dáti něco vědět s doložením, že... P.; —end významný T., znamenitý, vzácný, valný; —lich znamenitý T.; zřetelný P.; etw. b. vernehmen něco zřetelně slyšeti P.; —samkeit (des Wortes, Ausdrucks) významnosť; T.; —ung *f.* důležitosť P., znamenitosť; namítání, námitka; na ruku dání; eine Sache von B. věc důležitá P., von B. sein důležitý býti P.; B. einer Sache význam věci, smysl T. (vzetí T.).

Bedielen podlahu klásti, podlažiti T.

Bedien-en einen sloužiti, posl. komu, obsl., obsluhovati koho; ein Amt b. úřad zastávati; sich einer Sache b. užívati, požívati, upotřebiti věci; —sten jmd. dáti n. opatřiti komu službu; bei einem —stet sein sloužiti komu, sl. u koho, býti u koho ve službě; ein —steter ve službě jsoucí, ve sl. postavený P.; —stung *f.* (bei einer Behörde) služba při úřadě P.; —te (=n, M. =n), —ter *m.* služebník, sloužící, sluha, posluhovač; —ung *f.* obsluha T., posloužení; B. (Beschäftigung) zaměstnání P.; B. (die Dienerschaft) služebnictvo.

Beding (=es, M. =e) *m.* výminka; mit dem —e s tou výminkou; —art *f.*, —ende Art vymiňovací způsob T.; *Modus conditionalis* (gram.); —en etw. mit einander (verabreden) umluviti P., zaml.; sich etw. b. vymíniti sobě něco P., výminku klásti; den Preis b. vyjednati, smluviti; —niß (=sses, M. =sse) *n.* *v.* Bedingung; —nißweise *adv.* s výminkou, pod výminkou P.

Bedingt *adj.* výminečný T.; *adv.* výminečně T.; s výminkou, pod výminkou P.; b. podmíněný; unbedingt bez výminky P.; einen —en Vergleich vorschlagen navrhnouti porovnání s výminkou P.; sich b. erbserklären připověděti se, přihlásiti se k dědictví pod výminkou P.; ein —es Vermächtniß einer Sache věc pod výminkou odkázaná P.

Bedingung *f.* výminka (vymínka, výmínka) P., podmínka T., úmluva, zámluva, základ; —en festsetzen, stipuliren výminky vytknouti; —sgleichung *f.* (math.) rovnice výminečná T.; —sglied *n.* (math.) člen výminečný T.

Bedräng-en einen stísniti, svírati, utlačovati, potlač.; utiskovati; —niß (M. =sse) *f.* nesnáz, těžkosť P., tíseň; stísnění, soužení, sevření, svírání, utlačování; zur Zeit einer allgemeinen B. v čas obecné nesnáze, těžkosti P.; —ung *f.* *v.* Bedrängniß.

Bedroh-en (bedräuen) einen hroziti, pohroziti, vyhrožovati komu něčím, pohrůžky činiti komu; jmd. mit Brandlegung b. hroziti někomu založením ohně P.; —lich hrozivý, nebezpečný; —t v tísni; —ung *f.* vyhrožování, pohrůžka; vyhrůžka, hrozba; gefährliche B. hrožení nebezpečné P.

Bedrück-en einen utiskovati, utlačovati, potlačovati koho; —ung *f.* nátisk, útisk, utiskování, utlačování.

Bedüng-en etw. pohnojiti, vyhnojiti, pomrviti, zamrviti; —ung *f.* pohnojení, vyhnojení, zamrvení.

Bedünken (unpersön.) zdáti se, domnívati se; mysliti si; mich bedünkt mně se zdá, domnívám se; B. *n.* domněnka, domýšlení.

Bedürf-en potřebovati něčeho T., potřebu n. zapotřebí míti něčeho, zapotřebí býti; ich bedarf Geld potřebuju peněz; —lich potřebný; —niß (=sses, M. =sse) *n.* potřeba T.; nouze, nuznosť, nedostatek; —tig potřebný T.; nuzný, bídný.

Bedutzt zaražen, a, o.

Beefsteak (bihfsteck) (engl.) *n.*, *pl.* -*s* hovězí řízek.

Beehr-en einen mit etw. poctiti, uctiti koho něčím, česť prokázati komu; ich —e mich pokládám si za česť; —ung *f.* poctění, uctění, úcta, pocta.

Beeid-en, —igen etw. na něco přisahati, něco přísahou potvrditi, osvědčiti; einen b. pod přísahu někoho vzíti P.; —et, —igt přísežný, přísahou zavázaný, pod přísahou jsoucí P., pod přísahu vzatý (mající přísahu na sobě) P.; —igung *f.* vzetí pod přísahu; 2. přisahání P., zpřisáhnutí, utvrzení přísahou.

Beeifer-n sich horliti, usilovati, vynasnažiti se; —ung *f.* horlení, snažení, vynasnažování-se.

Beeinnahmen přijmouti.

Beeinträchtig-en einen in einer Sache skrátiti, skracovati koho v čem, ukrátiti někomu něčeho, ubližovati někomu v něčem P., ujímati, ujmouti komu čeho; —ung *f.* skrácení, skracování, ublížení P., újma; ohne B. der Rechte einer Person bez újmy, bez umenšení, bez ublížení něčích práv P.

Beeiset ledovitý, ledem pokrytý.

Beelzebub *m.* (hebr. Myth.) bélzebub, kníže ďáblů.

Beend-en, —igen etw. skončiti, ukončiti, dokončiti něco, dokonati, vykonati, dodělati, dohotoviti něco; —igung *f.* skončení P., dokončení, ukončení; dokonání P.

Beengen stěsnati; einen b. stísniti.

Beerb-en jmd. po někom děditi P.; —ung *f.* dědění něčeho po někom P.

Beerblau černomodrý, borůvkový; B. *n.* modř borůvková.

Beerdig-en einen pochovati, pohřbiti; —ung *f.* pohřeb P.

Beerdigungs- pohřební P.; —buch *n.* pohřební kniha; *v.* Todtenbuch P.; —kosten *pl.* pohřební náklady P.; —verein *m.* pohřební jednota.

Beere (M. =n) *f.* jahoda; B. (an Bäumen *etc.*) bobule; (pihva *st.*, malvice); B. Wein zrno, zrnko.

Beeren- jahodový; —artig jahodovitý; bobulovitý; —fresser *pl. m.* ptáci bobuložraví T.; —kapsel *f.* (bot.) tobolka bobulová T.; —zapfen *m.* (bot.) možicha T.; —zucker *m. v.* Bärenzucker.

Beer-gelb *n.* žluť řešetlaková; —grün *n.* zeleň jahodová, z. rostlinná; —hüter *m.* hlídač viničný; —lein *n.* jahůdka; —wein *m.* jahodník. [da, hřádka, lícha (líha).

Beet (=es, M. =e) *n.* záhon, hřa-

Beete (M. =n) *f.* cvikla, červená řípa, bořvina *Beta*.

Beeten líchovati, v líchy děliti.

Befähig-en einen schopným n. spůsobilým učiniti; jmd. b. (z. B. zu einem Amte) někoho za spůsobilého k něčemu uznati P.; sich b. (sich eine Fähigkeit aneignen) spůsobiti se k něčemu, učiniti se k něčemu spůsobilým P.; —t (zu etwas) spůsobilý, spůsobný k něčemu, za spůsobného uznaný P.; —ung *f.* spůsobilosť, spůsobnosť P.; —ungsdecret *n.* dekret spůsobilosti P.

Befahr-en pojížděti; den Weg b. cestu ujezditi; eine Grube b. (mont.) v dolu pracovati, robiti, těžiti; 2. etw. b. (befürchten) strachovati se něčeho; die —enste Straße nejhlučnější silnice; —ung *f.* pojíždění, jezdění, ujezdění.

Befallen napadnouti, přepadnouti, zachvátiti; es befiel ihn eine Ohnmacht přišla na něj mdloba. [dlo.

Befana *f.* (it.) sazometka (straši-

Befangen podjatý v něčem P.; b. (verlegen) zaražený P.; —heit osť.

Befassen sich mit etw. zanášeti se čím P., obírati se čím; b., in sich fassen obsahovati, pojímati v sobě.
Befehd-en einen válku vypověděti n. počíti; válčiti s kým; najížděti na koho; —ung *f.* vypovědění války; najíždění, nájezd.
Befehl (-s, M. -e) *m.* příkaz, rozkaz (P.), přikázaní, nařízení, poručení (P.), velení; povel; B. (milit.) rozkaz; zu Ihren —en k Vašim službám; was steht zu Ihren —en? co ráčíte poroučeti? —en einem etw. poručiti, rozkázati, veleti, nařiditi; ich bitte zu b. račte poroučeti; —end rozkazující; -e Art *v.* Befehlsart; —erisch poroučivý, velitelský; —gemäß *adv.* dle rozkazu; dle příkazu; —igen einen rozkazovati nad kým; ein Heer b. veleti, velitelem býti.
Befehls-art *f.* (grm.) rozkazovací způsob T.; —form *f.* (grm.) rozkazovací tvar; —haber *m.* velitel, vůdce vojska; —haberisch *v.* Befehlerisch; —haberstelle *f.* velitelství; —weise *adv.* způsobem rozkazovacím; —wort *n.* slovo velitelské; povel (*m.*).
Befeldert kdo má pole P.
Befestig-en etw. upevniti, zpevniti; (fort.) opevniti; hraditi, ohraditi; (jur.) utužiti; utvrditi, ztvrditi, potvrditi, posilniti v čem; einen Vertrag b. upevniti smlouvu P.; —ung *f.* upevnění, utužení; upevněnosť; B. der Rechte und Verbindlichkeiten upevnění práv a povinností P.; (fort.) opevnění; ohražení; —ungskunst *f.* pevnitelství; hradebnictví; —ungssystem *n.* soustava opevňovací, s. hradební.
Befeucht-en etw. navlažiti, zavlažiti, navlhčiti; —ung *f.* navlažení, zavlažení. [b. opušiti.
Befiedern opeřiti; mit Daunen
Befind-en etw. najíti, nalezti; eine Beschwerde unstatthaft b. uznati stížnosť za nemístnou P.; eine Sache wird für nöthig befunden něčeho vidí se n. uznává se potřeba P.; ich befinde es für gut pokládám to za dobré; b. vyšetřiti; sich an einem Orte b. nacházeti se, býti v některém místě P., meškati, zdržovati se kde; sich b. míti se, cítiti se; wie befinden Sie sich? (wie ist das —en?) jak se máte? die Sache —et sich ganz anders věc má se zcela jinak; —lich nacházející-se, jsoucí, přítomný P.
Befirnissen etwas pokostem n. fermeží potříti.
Befleck-en etw. poskvrniti, ušpiniti, zamazati, pomazati, umazati; den guten Namen b. zhanobiti; eine Jungfrau b. zprzniti; b. (b. Schuhmach.) příštipkovati; sich mit etw. b. poskvrniti se čím; —ung *f.* poskvrnění.
Befleissig-en sich (einer Sache) přičiniti se, snažiti se o něco, pilen býti čeho; hleděti čeho, připíliti si; —ung *f.* přičinění, snažení, vynasnažení, píle, hledění čeho.
Beflissen pilný, přičinlivý, bedlivý; einer Kunst, einer Wissenschaft b. oddaný umění, vědě, pilen umění, pilen věd; ein —er pracovník oddaný svému předmětu; —heit *f.* pilnosť, bedlivosť, přičinlivosť.
Befloren etw. rouškou zastříti, obestříti. [schleunigen.
Beflügeln operutiti, okřídliti *v.* Be-
Befolg-en etwas (einen guten Rath *etc.*) poslechnouti; poslouchati, zachovati, plniti něco, následovati čeho; die Anordnungen b. plniti rozkazy, šetřiti rozkazův, chovati se n. zachovávati se dle rozkazův P.; —enswerth, —enswürdig, —ungswerth, —ungswürdig, —würdig následování hodný.
Beförder-er *m.* napomáhatel, nápomocník, pomocník; —lich nápomocný, zpom., prospěšný; —n eine Sache zrychliti, ur. co (nějakou věc) P.; die Waare b. zboží voziti, dovážeti, dopraviti, dopravovati P.; die Reisenden b. voziti pocestné, dovážeti pocestných P.; b. etw. zvelebiti, -ovati něco T.; vzdělati; einen zu einem Amte b. k úřadu komu pomoci, dopomoci, napomoci; jmd. im Amte b. povýšiti koho v úřadě P.; von der Welt b. ze světa spro-

voditi, skliditi; —ung *f.* zrychlení; rychlosť P.; zvelebení, -ování; B., Fahrgelegenheit povoz, dovoz P.; B. der Waare dovážení, dovoz, dopravení, -ování, doprava zboží P.; B. zu einem Amte zpomožení, dopom., napom., nápomocnictví k úřadu; B. im Amte povýšení P.; —ungskosten *pl.* náklady dovozné, dopravné T.; —ungsmittel *n. pl.* prostředky zvelebovací; 2. pr. dopravovací n. dovozné T.

Befracht-en etw. (z. B. ein Schiff) náklad dáti (na loď) P., nakládati, naložiti něco na něco; ein —eter Wagen vůz s nákladem T.; ein —etes Fahrzeug loď s nákladem P.; —er, Befrächter *m.* nákladce P.; nákladník, obstaravatel nákladu; —ung *f.* naložení, nakládání; 2. náklad P.; —ungsvertrag *m.* smlouva o náklad; sml. nákladní P. T.

Befrag-en jmd. über etw. ptáti se, tázati se koho na něco n. o něčem P., zeptati se n. optati se koho nač; sich b. poptávati se; vyptávati se, dotazovati se; B. *n.*, —ung *f.* ptaní, optání, tázání; gerichtliches B. dotazování-se, dotaz, vyptávání.

Befrei-en jmd. von etw. osvoboditi, vysvoboditi koho od čeho, zprostiti koho čeho P.; zbaviti, prázdna učiniti T.; eine Gleichung von Brüchen b. rovnici prázdnu učiniti zlomkův n. zbaviti zlomkův T.; —ung *f.* zproštění, vysvobození P.; eine B. genießen prost n. zproštěn n. svoboden býti něčeho P.; —ungsgelder *pl. n.* výprostné; výkupné; —ungskrieg *m.* válka n. vojna výprostná, válka za svobodu.

Befremd-en (einen) býti divné, podivné, zdáti se divným, podivným, neobyčejným; das hat mich sehr —et to mi bylo velmi divno; —en *n.* podivení, udivení; —end, —lich divný, podivný, neobyčejný, nadobyčejný, kromobyčejný.

Befressen etw. obežrati, ožírati, okusovati.

Befreund-en sich spřáteliti se, spřízniti se s kým; ein —eter spřízněný, spřátelený; příbuzný; —ung *f.* spříbuznění, spřátelení.

Befriedig-en einen spokojiti T., uspok., upok., smířiti, usm.; seine Begierden b. své žádosti nasytiti; die Gläubiger b. spokojiti věřitele, věřitelům zaplatiti P., s věřiteli se spořádati; —end uspokojující, uspokojivý; smířlivý; —ung *f.* spokojení P.; B. der Bedürfnisse ukojení potřeb; B. der Gläubiger zaplacení (věřitelům) P.

Befrucht-en etw. zúrodniti T., úrodným n. plodným udělati, oplodniti; —ung *f.* zúrodnění; oplodnění; —ungsorgane *pl.* plodidla, ústroje plodicí T.; —ungsstoff *m.* zákal, cham T., plodivo.

Befug-en einen oprávniti, zmocniti, právem n. mocí nadati koho; —niß (-sses, Mt. -sse) *f. et n.* mocnosť, právo (k něčemu) P.; B. (Erlaubniß) dovolení P.; —t oprávněný, právem nadaný n. opatřený; b. sein moc n. mocnosť míti, právo míti, oprávněn býti P.; míti dovolení P. [kati; ohledati něco.

Befühlen etw. ochmatati, omakati; ohledati něco.

Befund *m.* (Bericht über den vorgefundenen Zustand einer Sache) nález P.; B. der Kunstverständigen dobré zdání znalcův P.

Befürchten etw. obávati se, strachovati se čeho.

Befürwort-en etw. přimlouvati se za něco; —ung *f.* přímluva.

Beg (-s, Mt. -e) *m.* (türk.) beg, pán.

Begab-en nadati, obdařiti koho čím; —t (mit Verstand) nadaný, obdařený; —ung *f.* nadání, vloha, dar T.

Begaffen zevlovati nač, lelkovati.

Begängniss (-sses, Mt. -sse) *n.* slavnosť, slavení, svěcení; Leichenb. pohřeb, průvod pohřební.

Begatt-en sich pojímati se; (v. Rindvieh zc.) honiti se, běhati se; (v. Vögeln) pářiti se; (v. Fischen) tříti se; (v. Auerhähnen) *v.* Balzen; —ung *f.* pojímání, páření; —ungstrieb *m.* pud k pojímání, k páření; —ungszeit *f.* čas pojímání.

Begeb-en einen Wechsel prodati T.; sich an einen Ort b. odebrati

se kam (na místo, v místo); sich zur Ruhe b. na odpočinutí jíti, na o. se odebrati; sich einer Sache b. pustiti, up. od čeho, vzdáti se čeho; sich eines Rechtes, eines Amtes b. vzdáti se práva, úřadu, vzdáti úřad P.; sich b. státi se, udati se, přihoditi se; —enheit *f.*, —niß (-sses, M. -sse) *n. et f.* událosť, zběhlosť T., případ, případnosť; —ung *f.* prodej T.

Begegn-en (einem) potkati koho; potkati se, setkati se s kým; někomu vstříc n. v ústrety přijíti; b., sich ereignen udati se, přihoditi se, státi se, (potkati koho); einer Sache b. něčemu vstříc vkročiti, čemu se opříti; b., behandeln nakládati s kým; das B. der Wellen (phys.) setkání-se vln T.; —iß (M. -sse) *f.* *v.* Begebenheit, Ereigniß; —ung *f.* potkání, setkání; nakládání s kým; jednání s kým; —ungspunkt *m.* bod setkání T., bod styčný.

Begehen etw. obejíti, obcházeti něco P.; ein Fest b. slaviti T., světiti; einen Fehler b. zaviniti něco, proviniti se v čem P.; chyby se dopustiti; ein Verbrechen b. zločin spáchati, zločinu se dopustiti (P.).

Begehr (-es) *n.* žádosť, přání; was ist B.? čeho žádáte? B. (kfm.) poptávka T.; nach dieser Waare ist viel B. zboží to se silně hledá, po zboží tom jest veliký shon, častá poptávka T.; —en etw. žádati čeho na někom n. od někoho, ž. někoho zač P.; chtíti co, bažiti po čem, dychtiti po čem; (kfm.) hledati čeho T.; den Unterhalt wider jmd. b. hleděti k někomu o výživu P.; B. *n.* žádosť, žádání P.; sein B. so bestimmt als möglich stellen žádání své co možná nejurčitěji položiti P.; —lich žádostivý; —ungsvermögen *n.* mohutnosť žadací, moh. žádání, moh. žádati T.

Begehung *f.* obcházení; B. eines Festes slavení T.; B. (einer That) spáchání, provinění T.; —sart *f.* von Uibertretungen spůsob proviňovati se v čem, sp. dopouštěti se čeho, páchati něco P.

Begeifern etw. posliniti, usliniti, poslintati, poprskati.

Begeister-n oživiti; 2. roznítiti, nadchnouti; —ung *f.* nadšení, nadchnutí T.; poëtische B. nadšení básnické T.; 2. oživení. [kyně (jeptiška).

Beghine, Begine *f.* (M. -en) be-

Begier-de (M. -en) *f.* (B. nach etw.) žádosť T., žádostivosť, dychtivosť; chtíč T.; —ig žádostivý, dychtivý; b. sein auf oder nach etw. žádostiv býti čeho.

Begiess-en etw. politi, obl., zal.; pokropiti; skropiti; —geschirr *n.* nádoba k zalívání n. k polívání, zalevadlo.

Beginn (-es, ob. M.) *m.* počátek, začátek *v.* Anfang; —en etw. počíti, začíti; mh. počíti se, začíti se; B. *n.* počínání. [třiti co.

Begittern omřežiti, mřížemi opa-

Beglaubig-en etwas osvědčiti, dosvědčiti, ujistiti, tvrditi; eine Urkunde b. listinu pověřiti P., zdověřiti T.; jmd. mittels einer Urkunde b. dáti někomu věřicí list, opatřiti koho věřicím listem P.; in Ansehung seines Amtes - et sein víru míti v příčině svého úřadu P.; —te Abschrift pověřený přepis P.; —ung *f.* osvědčení, ujištění, ztvrzení; —ungsschreiben *n.*, —ungsurkunde *f.* věřicí list P., osvědčovací list, osvědčující list, pověrný list.

Begleich-en etw. (Rechn.) vyrovnati T.; —ung *f.* (kfm.) vyrovnání T.

Begleit-en einen provoditi, vyprovoditi, spr.; eine Leiche b. sprovázeti pohřeb; —er *m.* průvodce; průvodčí; —erin *f.* průvodkyně; —papiere *pl. n.* listy průvodní; —ung *f.* sprovodění, provázení, vyprovázení, doprov.; průvod, družina; —ungsstimme, —stimme *f.* (Mus.) hlas provodný, hlas k průvodu.

Beglück-en einen oblažiti, šťastným učiniti; —seligen einen oblažiti koho; —wünschen einen přáti komu štěstí, blahopřáti komu; —wünschungstelegramm *n.* blahopřejný telegram.

Begnadig-en, begnaden jmd. někomu milosť dáti n. uděliti P., na

milosť přijmouti koho; b., das Leben schenken darovati komu život; b., beschenken nadati koho čím, obdarovati koho (čím); —ung *f.* udělení milosti, přijmutí na milosť; prominutí trestu, milosť; 2. nadání, výsada.

Begnadigungs-antrag *m.* návrh k udělení milosti P.; —gesuch *n.* žádosť za udělení milosti P.; —recht *n.* právo k udělení milosti P.

Begnehmigen etw. schváliti něco P.

Begnüg-en sich mit etw. spokojiti se čím, přestati na čem; —lich, —sam spokojivý.

Begraben (einen Todten) pohřbiti, pochovati někoho.

Begräbniss (-sses, M. -sse) *n.* pohřeb P., pohřbení; B. (das Grab) pohřebiště, hrob; —kosten *pl.* pohřební náklady P.; —ort *m.*, —stätte *f.* pohřební místo, hřbitov P.

Begränz-en etw. ohraničiti, omeziti, vymeziti, obmeziti; das Herz durch Percussion b. (med.) srdce vycíliti, vyhraniti; —t obmezený T.; —te Fläche plocha obmezená T.; —te Linie čára okončená T.; —tes Wasser ohraněná voda; —theit *f.* obmezenosť T.; —ung *f.* obmezení *v.* Definition; Determination.

Begrasen travou pokryti, zakr.; sich b. (b. Vieh) ztloustnouti; begrast **Begraut** šedý. [travou porostlý.

Begreif-barkeit *f.* chopnosť, chopitelnosť T.; —en etw. ohledati, ochmatati, omakati; b. (in sich fassen) zavírati, zahrnovati, obsahovati v sobě něco P., T.; b. (verstehen) chápati něco rozumem, rozuměti čemu P., porozuměti čemu, pochopiti něco, pojmouti něco T.; —lich pochopitelný (pojemný, pojetný) T., srozumitelný.

Begrenzen *v.* Begränzen.

Begriff (-es, M. -e) *m.* objem, obsah; 2. ponětí, pojem P., pomysl; B. des Eigenthums, der Ortsgemeinde co jest vlastenství, co jest místní obec P.; —en; in etw. b. v něčem pojat, v něčem obsažen; in etw. b. sein býti v něčem, nacházeti se v něčem; auf der Flucht b. sein býti na útěku P.; —lich pojmový T.

Begriffs-inhalt *m.* obsah pojmu T.; —stützigkeit *f.* nechápavosť, nejapnosť, zarytosť, ustrnulosť T.; —umfang *m.* rozsah pojmu T.; —vermögen *n.* pojemnosť, chopnosť T.; —wort *n.* slovo pojmové n. pojmoznačné T.; —zeitwort *n.* podstatné časoslovo P.

Begründ-en etw. důvody opatřiti něco, zdůvoditi něco P., odůvoditi T., odůvodniti něco, důvody ztvrditi něco, dovoditi čeho čím T.; 2. založiti, zříditi něco T.; einen Antrag od. eine Meinung b. dovesti práva, provesti právo P.; —et odůvodněný; důvodný; —ung *f.* (einer Anstalt) založení P., zřízení (zaražení) T.; 2. B. opatření n. ztvrzení důvody, důvodění, odůvodění T., odůvodnění; —ungsära *f.* zakladací doba; —ungscomité *n.* zakladací výbor.

Begrüss-en einen pozdraviti koho; (in eigenem Hause) uvítati; —ung *f.* pozdravení; —ungsschreiben *n.* list pozdravovací T.; —ungstelegramm *n.* telegrafický pozdrav.

Begucken etw. pokukovati nač.

Begünstig-en jmd. vor Anderen přáti komu nad jiné, přízniv býti komu, výhody dávati komu před jinými, přednosť dávati někomu před jinými; nadržovati komu; die Zusammenkünfte der Verbrecher b. hověti schůzkám zločinců P.; —te letztwillige Anordnung výsadné poslední pořízení P.; —te Person výsadní osoba P.; —ung *f.* přízeň; přednosť, výhoda T., výsada P.; eine B. jmd. ertheilen *v.* Begünstigen.

Begürten opásati.

Begutachten dobré zdání o něčem dáti.

Begüter-n obohatiti koho čím, statky obdařiti koho; —t statky obdařený; majetný, možný; b. sein statky míti P.; —te Landstände stavové zemští mající statky, stavové statkáři P.; ein —ter Landstand člen (úd) stavův zemských mající stat-[ky P.

Begütigen udobřiti.

Begwalten jmd. zmocniti koho, moc dáti někomu v něčem P.

Begypsen sádrou posypati, posádřiti.

Behaar-en sich obrůsti, ochlupatěti, zchlupatěti; —t vlasatý, srstnatý, chlupatý T., obrostlý.

Behäbig majetn:´, zámožný.

Behacken etw. osekati, otesati; die Erdäpfel b. zemčata okopávati.

Behaftet womit sklíčený, stížený, obtížený čím.

Behag-en (einem) vhod n. vděk býti, líbiti se, chutnati; —lich vhodný, příjemný, milý, pohodlný; keit osť.

Behalten etw. podržeti, zadržeti; (verschweigen) u sebe zůstaviti, zamlčeti; im Gedächtnisse b. v paměti zachovati, pamatovati sobě.

Behälter (=s, unv. M.) *m.* (Wasser=, Fisch=) nádržka.

Behältniss (=sses, M. =sse) *n.* schránka.

Behaltsam pamětliv, a, o, ý; —keit *f.* pamětlivosť.

Behand-eln etw. vzdělati, vzpracovati něco; v něčem se některak zachovati P.; etw. b. o čem jednati, pojednati; einen Stoff, ein Instrument, eine Kunstform b. zacházeti s něčím, počínati sobě s něčím n. v něčem, zachovati se k něčemu, vesti sobě stran čeho, vyváděti, prováděti n. provesti něco T.; b. (ausführen) vzdělati, složiti, vytvořiti něco T.; jmd. b. k někomu některak v něčem se zachovati, k někomu se míti, s někým některak naložiti, nakládati, zacházeti; jmd. gesetzlich b. zachovati se, přikročiti k někomu dle zákona P.; jmd. mit Schlägen b. bíti někoho P.; jmd. ärztlich b. léčiti někoho; eine Waare b. o zboží se smlouvati, umluviti; mit dem Gläubiger b. smluviti se, smlouvati se s věřitelem T.; eine Ausfertigung stempelfrei b. spis vydati bez kolku P.; —elt werden als... odbývati za někoho; —elt (von Aufträgen od. Dekreten) vyřízeno, odbyto. [händigen.

Behänd *v.* Behend; —igen *v.* Ein=

Behandlung *f.* (oh. M.) zacházení, nakládání s čím (s látkou atd.) T.; B. vorausgegangener Fälle zachování-se jako v případnostech předešlých P.; B. der Gläubiger smlouva na újmu věřitelův P., smlouvání-se s věřiteli; —sart *f.*, —sweise *f.* způsob zacházení, sp. zacházeti (oder nur způsob) T., sp. v nakládání.

Behang (=es) *m. vn.*

Behäng-e *n.* obvěsky; —en etw. obvěsiti, nav.; sich b. plésti se v cizí věci, míchati se do jiného; —t obvěšený, navěšený, obestřený; zapletený.

Behangzeit *f.* (wdm.) čas hledání.

Beharr-en bei etwas, auf etw. setrvati, vytrvati, státi na čem; —lich vytrvalý; keit osť T.; —ung setrvání, vytrvání; —ungsvermögen *n.* setrvalosť, setrvačnosť; nehybnosť, nehyblivosť T.; —ungszustand *m.* setrvalosť; nehybnosť T.

Beharrschen mf. okorati.

Behauen etw. otesati,osekati něco.

Behäufeln okopčiti něco.

Behaupt-en etw. jistiti, tvrditi něco P., vyřknouti T.; za jisté pokládati něco; b. zachovati, uhájiti; den Proceß b. při obdržeti, ve při zvítěziti n. práv zůstati P.; ich —e daß... tvrdím, že...; sich b. (mil.) udržeti se; —ung *f.* jistění, výpověď, že něco jest T., tvrzení; —ungssatz *m.* *v.* Aussagesatz.

Behaus-en přechovati, do domu přijmouti; sich b. usaditi se; —ung *f.* přechování, pohoštění; osazení-se; příbytek; domácnosť.

Beheb-en etwas zrušiti, zdvihnouti něco; ein Hinderniß b. zdvihnouti, odvarovati překážku P.; das Verbot b. něco z obstávky propustiti; 2. b. vybrati něco; —ung *f.* zrušení; 2. vybrání něčeho.

Beheiz-en topiti; —ung *f.* topení; B., —ungsmaterial *n.* topivo, palivo; —ungspauschal *n.* výměrek na palivo.

Behelf (=es, M. =e) *m.* pomoc P., pomůcka; předstírání; důkaz, průvod, doklad; B. (Beweismittel im

Proceſſe) potřeba P.; —en ſich mit etw. pomáhati si, zpomoci si čím.

Behellig-en jmd. zaneprazdňovati někoho P., zaneprázdniti, obtěžovati; —ung *f.* zaneprazdňování P., zaneprázdnění, obtěžování; B. der Behörde obtěžování úřadu.

Behemoth *m.* (hebr.) behemot (hroch).

Behen (-s, oh. M.) *m.* (perſ.) behen (bot.); —nuß *f.* behenový ořech.

Behend (*comp.* —er, *sup.* —ſte) hbitý, rychlý, obratný, švižný, čerstvý; —igkeit -osť. [vá T.

Behensäure *f.* kyselina beheno-

Beherberg-en jmd. někoho u sebe chovati, přechovávati koho P.; pohostiti; über die Nacht b. nocleh komu dáti; ausweisloſe Individuen b. přechovávati u sebe osoby nevysvědčené P.; —ung *f.* (von Fremden) přechovávání (cizinců).

Beherrsch-en einen oder etwas vládnouti něčím, ovládnouti, ovládati něco, zavládnouti něčím, vladařiti, panovati nad kým; opanovati, krotiti, na uzdě držeti; —er *m.* panovník, vladař, vládce; der —te poddaný, podrobený.

Beherzig-en etw. k srdci připustiti, uvážiti; —ung *f.* úvaha srdečná, uvážení srdečné.

Beherzt srdnatý, zmužilý, mužný.

Behexen, -ung *v.* Bezaubern, ung.

Behilflich pomocný, nápomocný, výpomocný, zpomocný; einem b. ſein napomáhati, vypomáhati, vzpomáhati komu.

Behimmeln (ſcherzw.) ochmeliti; -t ochmelen, a, o, ý.

Behindern einen překážeti komu v čem P. [z vrbového proutí).

Behner (-s, unv. M.) *m.* košík

Behobeln ohladiti, ohoblovati.

Beholfen hbitý; unbeholfen neohrabaný.

Beholz-en dřívím zaopatřiti; (im Forſtw.) mláz rostiti, paseku zasívati; mýtiti; b. mſ. stromovím pokrytu býti; —ung *f.* porážení dříví; —ungsrecht *n.* právo k porážení dříví. [chati, tajně poslouchati.

Behorchen naslouchati, naslý-

Behörd-e (M. -en) *f.* (pol.) úřad; unterſtehende B. podřízený úřad P.; B. u. Amt úřad P.; B., der Apparat nástroj; —lich úřední.

Behörig *v.* Gehörig.

Behost rousnatý (v. Vögeln).

Behuf (-es, M. -e) *m.* zisk, prospěch; (der Zweck) účel, cíl, konec; zu dieſem —e k tomu účelu, k tomu konci; es dient zu verſchiedenen —en slouží to k rozličným účelům; —ig (vlt.) potřebný; —s *adv. c. gen.* za příčinou.

Behuft kopytnatý.

Behülflich *v.* Behilflich.

Behüllen etw. zakryti, zastříti.

Behüten einen od. etw. hájiti čeho, chrániti čeho, ostříhati něco; Gott behüte! chraň Bůh! Bože chraň!

Behutsam opatrný, pozorný, šetrný, rozmyslný; keit osť.

Bei *prp. c. dat.* u, při, od, skrz, skrze, vedle, podle, na, pod, v (ve), z (ze), k (ke), s (se); bei dem (beim Schloſſe) u zámku, při zámku; die Schlacht bei Leipzig bitva u Lipska; bei meiner Treue! na mou věru! b. dem erſten Anblick na první pohled; ſie lebt bei ihrem Bruder žije u svého bratra; bleib' bei uns zůstaň u nás, zůstaň s námi; Mann bei Mann muž vedle muže; bei alle dem, b. dem allen při tom při všem; b. Zeiten v čas, včasně; bei der Hand po ruce; er iſt noch b. Leben ještě žije, ještě je živ, ještě je na živě; bei Strafe etw. vornehmen pod trestem něco před se vzíti P.; b. Vermeidung der Ungnade pod uvarováním nemilosti P.; b. Seite gehen jíti stranou; bei Tag und Nacht ve dne v noci.

Bei-an *adv. v.* Daneben; —behalten etwas podržeti, zachovati; —biegen přiložiti; —binden přivázati něco s něčím; —blatt *n.* příloha (k novinám); —bote *m.* pomocný posel; —bringen einem etw. přinesti, donesti; die Behelfe b. přinesti n. přivesti potřeby P.; einem Mißtrauen b. nedůvěru v někom vzbuditi; eine Wunde b. poraniti koho; eine beigebrachte Wunde zasazená rána.

Beichtbuch *n.* zpovědní kniha.
Beicht-e (ob. M.) *f.* zpověď, boží zpráva; die B. hören, B. sitzen zpovídati koho; B. ablegen, B. thun zpovídati se; B. (M. -en) zpovědní formule; —en (einem seine Schuld) zpovídati se komu; —ermahnung *f.* napomenutí při zpovědi; —formel *f.* formule zpovědní; —gänger *m.* zpovídatel, kdo jde k zpovědi; —geld *n.* zpovědné; —iger *m.* *v.* Beichtvater; 2. *v.* Beichtgänger; —kind *n.* zpovídatel, kajicník; —pfennig *m.* *v.* Beichtgeld; —schein *m.* zpovědní lístek; —stuhl *m.* zpovědnice, zpovědna; —tag *m.* zpovědní den; —vater *m.* zpovědník; —zettel *m.* *v.* Beichtschein. [badva, obědvě.
Beide *num* oba *m.*, obě *f. et n.*; o-
Beider-lei *adv.* obůj, obojí; —seitig obojetný, oboustraný, obapolný; —seits *adv.* obapolně T., s obojí strany, s obou stran.
Beides *n.* oboje, obojí (*n.*); —mal (beidemal) *adv.* obakráte.
Beiding *n.* mimořádný soud; 2. soud nahodilý. [velník.
Beidlebig (-es Thier) obojživelník.
Beidrucken přitisknouti; b., beidrücken etw. (das Siegel) přitisknouti (pečeť), přiložiti, přitlačiti, přimáčknouti.
Beidschattig dvoustinný. [nem).
Beiern, beuern mh. hourati (zvonem).
Beiessen *n.* příkuska.
Beifall (-s, ob. M.) *m.* libosť, pochvala P., zalíbení; schválení; přivolení; přisvědčení T.; —en unpers. (ins Gedächtniß kommen) napadati, napadnouti, připadnouti; b., Beifall geben pochváliti, schváliti něco, posvědčiti, přisvědčiti čemu n. komu; beifällig *adj.* pochvalný; (vlt.) náhodný, nahodilý; *adv.* pochvalně; —klatschen *n.* pochvalný potlesk.
Beifalls-bezeugung *f.* pochvalné osvědčování; —ruf pochvalné volání.
Bei-fang *m.* (b. Fischer) přílovek; —flechten připlesti; —folgender Brief připojený list; —frau *f.* pomocnice; —fuge (M. -en) *f.* (vlt.) příloha; —fügen připojiti, přidati, dodati; —fügung *f.* přípojek; *v.* Attribut; —fuß (ob. M.) *m.* pelyněk *Artemisia*; —gabe *f.* přidání P.; —geben jmd. přidati koho k něčemu P.
Beigeh-en spolu jíti, vedle přiloženu býti; sich b. lassen umysliti si, opovážiti se; —end připojený, přiložený, přidaný.
Bei-geordnet souřadný, spolusřadný T.; —geschmack (ob. M.) *m.* příchuť; —gesellen přidružiti; sich se; —glied *n.* příčlenek; —her *adv.* vedle n. podle toho, mimochodem, mimo to; —hilfe *f.* přisluhování, přísluha; nápomocenství, pomoc, pomůcka, příspěvek; —knecht *m.* pohůnek.
Beikomm-en einem přikročiti k někomu, přijíti, přistoupiti, dostati se k někomu, na koho; b., gleichkommen, gleichen rovnati se, vyrovnati se; sich b. lassen odvážiti se, osměliti se; —end (jur.) připojený. [kyra.
Beil (-es, M. -e) *n.* topor; se-
Beilade *f.* příhrada, truhlík.
Beilag-e (M. -en) *f.* příloha, spis přiložený P.; přípojek; in der B. v příloze; —er (-s, unv. M.) *n.* sňatek, svatba (knížecí atd.).
Beilass (-sses, ob. M.) *m.* příslušenství; B. bei einer Wirthschaft přísluš. hospodářské P.; —en einem den Unterhalt nechati někomu výživy, zachovati někoho při výživě P.
Beiläuf-er (-s, unv. M.) *m.* klusák, poslíček; 2. přídavek; fig. přílepek; —ig *adv.* mimochodem, příležitě; b., ungefähr as, asi, bez mála, [okolo.
Beilblatt *n.* brada u sekery.
Beilbrief *m.* smlouva o stavbu korábu; 2. vysvědčení o spůsobilosti korábu, vysvědčení korábnické.
Beilegen (einem Briefe Geld etc.) přiložiti, připojiti, přidati něco k něčemu T.; etw. den Acten b. přiložiti něco ke spisům P.; den Handlungsbüchern den halben Beweis b. knihám obchodním dáti n. propůjčiti poloviční důkaz P.; Glauben b. *v.* Beimessen; b. (bei Seite legen) odložiti, odstrčiti něco; přičísti, přičítati, podkládati komu něco; einen Streit b. porovnati, srovnati,

skončiti při P.; eine Unruhe b. spokojiti T., smířiti; b. (v. Schiffen) přitočiti se, zatočiti se; ulehati, ztišiti se, utišiti se.

Beileid (-es, oh. M.) *n.* útrpnosť, soustrasť, soužel, politování; soucit; —sbrief *m.*, —sschreiben *n.* list soužející, list litovací T.

Beil-eisen *n.* železo z hruba kované; —fertig (v. Schiff) dotesaný; —förmig sekyrovitý; —geld *n.* sekyrné (ého *n.*).

Bei-liegen přiležeti; —liegend přiležící, přiložený; *adv.* příležitě; —liegende Schrift příležící spis T.

Beim (= bei dem) *v.* Bei.

Bei-messen einem etw. připisovati, přičítati komu co P.; einem Glauben b. víru dáti, víry propůjčiti komu, víru přiložiti n. přikládati, veřiti komu; einem Glauben wider einen Andern b. někomu dáti víru na jiného P.; jmd. eine Schuld b. někomu něco za vinu dávati, vinu něčeho vzkládati n. dávati na někoho P.; —metze *f.* příměrek, nadměrek, přídavek na míře; —mischen etw. einer Sache (*dat.*) přimísiti, přimíchati, namíchati, smíchati; —mischung *f.* příměs (, i).

Bein (-es, M. -e) *n.* kosť, kůstka; B., der Fuß noha; ein B. brechen nohu si zlomiti; sich auf die —e machen fig. s Vaňkem se poraditi; eine Armee auf die —e stellen vojsko zříditi, vypraviti.

Beinahe *adv.* skoro, skorem, téměř, bez mála, málem, o málo, o malíčko, okolo. [jmení.

Beiname (-ens, M. -en) *m.* pří-

Bein-arbeiter *m.* kostinář; —artig kostitý, jako kosť; —asche *f.* popel z kosti; —brecher *m.* kostilom, -ec (Adler); —bruch *m.* zlomení n. zlámání kosti; 2. zl. nohy; —chen *n.* kůstka, kostička; 2. nožička; —drechsler *m.* soustružník kostí.

Beineb-en, —st, —enst *adv.* pak, vedle toho, mimo to, kromě toho, při tom.

Bein-ern *adj.* kostěný (koštěný); —fäule *f.*, —fraß (-es, oh. M.) *m.* kostižer; —feile *f.* pilník na kosti; —futter *n.* (am Sattel) tobolka sedelní; —gerippe *n.* kostlivec, kostra; —gewächs *n.* příkostek; —glas sklo kostní P.; —harnisch ponožní brnění; plechovice; —hart tvrdý jako kosť; —haus *n.* kostnice; —haut *f.* *Periosteum* okostice; —holz *n.* *Ligustrum* ptačí zob; —icht kostitý; —ig kostnatý; —kleider *pl. n.* nohavice, kalhoty, spodky; —knochen *pl. m.* kosti stehenní; —lage *f.*, —ling (M. —linge) *m.* nánožky (u kožešníků); —mark *n.* morek n. číšek v kostech; —mehl *n.* moučka z kostí; —schellen *pl. f.* pouta, okovy na nohy; —schwarz *n.* čerň kostní T.; č. kostěná, slonová; —spath *m.* *v.* Spath; —stierer *m.* kostíř; —waare *f.* kostěné zboží, *pl.* kostiny; —well *n.* kostival, svalník *Symphytum* (bot.).

Beiordn-en jmd. einem přiřaditi, připojiti n. přikázati koho ke komu —ung *f.* přiřadění T.

Beipferd *n.* mimořádný, lichý kůň; B., Handpferd náruční kůň, náručník.

Beipflichten einem přisvědčiti komu, čemu, schváliti; einer Meinung b. přidati se, přistoupiti, přihlásiti se k něčímu mnění (mínění) P., přidržeti se mnění.

Beirath (-s, oh. M.) *m.* porada; (M. —räthe) (Person) poradník.

Beirr-en jmd. másti, mýliti koho; —end mylný. [připojiti něco P.

Beirücken etw. doložiti něčeho;

Beisammen *adv.* spolu, pospolu, pohromadě, společně, pospolitě; b. halten držeti se v celosti.

Bei-sass (-ssen, M. -ssen) *m.* chalupník (menší sedlák); 2. přísedící; 3. přistěhovalec; —satz (M. -sätze) *m.* doložení, přídavek; přístavek, přistavení, přistávka T.

Beischaff-en etw. opatřiti, zjednati něco P.; —ung *f.* opatření, zjednání něčeho; unentgeltliche B. opatření, zjednání čeho zdarma P.

Beischlaf (-es, oh. M.) *m.* souložství, souložstvo *n.*, soulož (, i *f.*), tělesné obcování, tělesný skutek.

Beischläfer *m.* souložník; —in *f.* souložnice.

Beischlag (M. Beischläge) *m.* lehký peníz; 2. stupně před domem; 3. levoboček; —en *v.* Beistimmen.

Beischliessen etw. zavříti, uzavříti; b., beilegen položiti něco k něčemu P., připojiti, přidati k něčemu něco; einen Brief b. psaní přiložiti.

Bei-schluss (=schlusses, M. =schlüsse) *m.* přípojek, přívěsek, přiložek; —schlüssel *m.* postranní klíč; —schmack *m.* příchuť; —schreiben připsati, vedle napsati; —schrift *f.* přípis, něco připsaného; —segel *n.* závětrná plachta; —seit, —seits *adv.* na straně, stranou.

Beisetz-en etw. připojiti něco, přiložiti něco k něčemu; e. Leichnam b. mrtvé tělo pochovati, pohřbiti; die Segel b. plachty roztáhnouti, rozvinouti; etw. b. doložiti něčeho; schriftlich b. připsati P.; —ung *f.* přiložení, připojení; B. des Namens připsání jmena; B. (in die Gruft) vložení, uložení (do hrobky), pohřbení.

Beisichtig krátkozraký.

Beisitz (oh. M.) *m.* sezení při čem; —en mſ. seděti při čem; —er *m.* přísedící, přísední, přísedník.

Beispiel (=es, M. =e) *n.* příklad P.; als Beispiel von etwas aufstellen na příklad čeho ukázati P.; einen B. auf jmd. haben příklad něčeho na někom míti T.; —los bezpříkladný; —weise *adv.* ku příkladu P. T.; příkladem; příkladně; etw. b. anführen přivesti něco příkladem, za příklad P., T.

Beispringen přiskočiti; einem b. (beistehen) mſ. pomoci, přispěti komu.

Beiss-en (etw. od. einen, die Zähne in etw. b. *etc.*) kousati, pokous.; b., essen hrýzti, ohryzti, okousati; b., (von scharfen Sachen) žráti, hlodati; b. wie Kren čpíti, kousati; (v. Gewissen) hrýzti, znepokojovati; sich b., zanken hašteřiti se, vaditi se; fig. kousati se; —end kousavý, hlodavý, štíplavý, čpavý; fig. jizlivý; —ende Rede ostrá řeč; —ender Witz řízný vtip, ostrý vtip; —ig kousavý; vadivý, svárlivý, zlostný.

Beissker *m.* piskoř (Fisch).

Beiss-korb *m.* náhubek; —zahn *m.* řezák; —zange *f.* kleště štípací; B. in der Mühle kleště pačicí.

Beistand (=es, oh. M.) *m.* pomoc P.; přispění, přispívání; B. (M. Beistände), der den B. leistende (jur.) zástupce; B. (Hilfspersonen) pomocné osoby, pomocníci P.; amtlicher B. (zur Hilfe) úřední osoba ku pomoci T.; (zur Zeugenschaft, Controlle) úřední svědek, sv. od úřadu, úřední přísedící P.; —sleistung *f.* dání pomoci, pomáhání P.; přispění.

Beistecken etw. ukryti, schovati něco; einen b. strčiti někoho do chládku fig.

Beistehen einem mh. pomoci, napomoci, pomáhati, přispěti, přispívati komu; im Gerichtsstreit b. zastupovati koho před soudem.

Beistell-en etw. opatřiti něco; Localitäten b. dáti n. opatřiti místnosti P.; Fuhren b. povoz n. fůry dávati, voziti P.; —ung *f.* (von Fuhren etc.) dání povozu (for), přípřeže atd. P., dostavení.

Beisteuer (oh. M.) *f.* přispění; 2. příspěvek; příplatek, daň vedlejší P.; —n zu etwas *v.* Beitragen.

Beistimmen einem mh. přivoliti, svoliti k něčemu P.; 2. einem b. téhož zdání býti; srovnávati se se zdáním jiného P., shodovati se s kým, přisvědčiti komu, stejného mnění býti, k něčemu se přiznávati.

Beistoss *m.* (b. Tischl.) poklopka (e. schmale Leiste bei der Thür).

Beistrich (=s, M. =e) *m.* (grm.) čárka, proužek.

Bei-stück (M. =e) *n.* přípojek; —tisch *m.* vedlejší n. nástavný stůl.

Beitrag (=es, M. Beiträge) *m.* příspěvek; pomoc, pomůcka P.; B. zu den Staatsbedürfnissen pom. k potřebám státním P.; —en přinesti; b. (zu etw.), mitwirken napomáhati, dopomáhati, spolu působiti; b., přispěti (penězi), poskytnouti čeho; mit einer Summe b. přispěti jistou sumou; —spflicht *f.* povinnosť ku přispívání, p. ku příspěvku, p. k dávání pomoci P.; pov. příspěvná.

Bei-treiben etw. sehnati, sháněti; dobývati čeho, vymáhati něco na kom P.; die Steuern b. (eintreiben) daně na někom dobývati, daně vymáhati; —treten mf. (einem b.) přistoupiti, přiraziti se k někomu; přivoliti k něčemu; —tritt (=es, oh. M.) *m.* přistoupení, přikročení, přístup; přivolení; unter B. des N. v souhlasu s N.

Beitzen *v.* Beizen. [P., přísudek.

Beiurtheil *n.* rozsudek vedlejší,

Beiwagen *m.* vedlejší vůz, přidaný vůz, přívozek, přívozík.

Bei-weg *m.* postranní, poboční cesta; —werfen přihoditi, přivrhnouti; —werk *n.* přípojek, věc vedlejší; příčinek, příkrasa T.; —wesen *n.* přímětek.

Beiwohn-en při tom býti, přítomen b.; einer Commission b. přítomen býti při komisi P.; fleischlich b. tělesně obcovati, těl. obývati s kým P.; —ung *f.* *v.* Gegenwart; *v.* Beischlaf. [jmeno přídavné T.

Beiwort (=es, M. Beiwörter) *n.*

Beizählen přičísti, připočísti.

Beize (M. =n) *f.* leptání, moření; 2. mořidlo T.; 3. honba sokolem, ptačí lov dravcem.

Beizeiten *adv.* časně, v čas.

Beiz-en (das Leder) močiti, lužiti, dubiti, mořiti T.; leptati; (wdm.) dravce štváti na ptáka; sokolem honiti; —end mořivý, žravý, leptavý.

Beiziehen jmd. přivzíti (přibrati) sobě n. k sobě někoho P. [dlejší clo.

Beizoll (=s, M. —zölle) *m.* ve-

Beiz-vogel *m.* honný pták (*st.*), lapák, cvik, dravec k lovu cvičený; —wasser *n.* voda mořicí, louh.

Bejah-en etw. jistiti, tvrditi něco P., potvrditi něčeho; klásti, položiti T.; svědčiti, přisvědčiti, posvědčiti čemu; einen Weisartikel b. ke článku průvodnímu odpověděti spůsobem tvrdícím, potvrditi článku průvodního P.; —end tvrdící, stvrzovací; přesvědčovací; —ende Bedingung výminka na případ; im —enden Falle v případu jistícím, tvrdícím P. [věkem sešlý.

Bejahrt letný, letitý; sestárlý,

Bejahung *f.* tvrzení; přirčení; přiřečí, přírok T.; svolení, přivolení; —swort *n.* slovo svolovací, přivolovací.

Bejammern etw. želeti, ožel., oplakati, politovati koho; —swerth, —swürdig politování hodný.

Bekalken etw. povápniti.

Bekalmen mf. (Schiff.) v bezvětří uváznouti. [hnati.

Bekämpen (ökon.) příkopem obe-

Bekämpf-en etw. oder einen bojovati, boj vesti (proti komu, čemu); odporovati čemu; b., besiegen přemoci koho, zvítěziti nad kým; —ung *f.* bojování; 2. přemožení.

Bekannt einem známý, povědomý P.; einem etw. b. geben, b. machen někomu něco věděti dáti, na vědomí dáti, uvědomiti koho o čem; ve známosť uvesti P.; oznámiti, ohlásiti komu co; uveřejniti; mit jmd. b. znám s někým; —ermaßen. —lich *adv.* jak známo, jak povědomo; —machung *f.* návěští, oznámení P., T.; —schaft *f.* známosť, seznámení; b. machen seznámiti se s kým, poznati n. seznati koho, známosť s kým učiniti. [klestiti.

Bekappen očepiti; (Bäume) o-

Bekehr-en einen obrátiti, polepšiti koho; sich b. obrátiti se, pokání činiti; —ung (oh. M.) *f.* obrácení; (oft) obracení, obracování (na víru); —ungseifer *m.* horlivosť v obracení na víru; —ungspredigt *f.* kázaní obracovací na víru.

Bekenn-en (den Herrn) vyznávati (Pána, náboženství); 2. *v.* Bekannt machen; 3. b. etw. (eingestehen) znáti se, přiznati se k čemu P.; sich zu etw. b. přiznati se, hlásiti se, přihlás. se k čemu; držeti se čeho; sich zu einer Religion b. vyznávati víru, náboženství P.; —er *m.* vyznavač, (vyznavatel P.); přiznavač, -tel (přiznatel P.).

Bekenntniss (=sses, M. =sse) *n.* (*f.*) vyznání; přiznání P.; Glaubens=b. vyznání víry P.; —brief *m.* list přiznavací P.; —tabelle *f.* tabulka přiznavací.

Bekk (=en) *m.* *v.* Beck.

Bekken *n.* *v.* Becken.

Beklag-en etw. od. einen litovati, politovati, želeti, poželeti čeho; er ist zu b. je k politování; sich b., beschweren naříkati si, stěžovati si, stýskati si; —enswerth, —enswürdig politování hodný; —ter žalovaný, obžalovaný P.; —ung *f.* žaloba, obžalování.

Beklatschen (eine Sache) tleskati něčemu.

Beklauben obírati, obrati; ohryzti; olamovati.

Bekleben etw. olepiti, oblepiti, zalepiti.

Bekleck-en, —sen pomazati, pokaňhati.

Bekleiben mf. (v. Pflanzen) chytiti se, ujmouti se, zakořeniti se; (gedeihen) dařiti se; *v.* Bekleben.

Bekleid-en odíti, přiodíti, ošatiti, obléci; Wände *etc.* b. stěny atd. přikryti, obložiti; ein Amt b. úřad na sobě míti, postaven býti v úřadě spravovati úřad P., zastávati úřad, úřadovati; —ung *f.* odění, šat, oděv, oblek; B. eines Amtes zastávání, vedení úřadu; B. (d. Baue) pažba; (der Thür) obložení T.; (mit Leisten) lištování T.; (der Pflanze) obrost, oděv rostliny T.; —ungsetablissement *n.* oděvna, oděvárna; —ungsmauer *f.* obložná zeď.

Bekleistern olepiti, oblepiti.

Beklemm-en (das Herz) sklíčiti, sevříti, svírati; —t od. beklommen sevřený, sklíčený, stísněný; —ung *f.* sklíčení, sevření, úzkosť, těžkosť, tíseň *f.*

Beklettern einen Baum vylezti na strom.

Beklopfen (med.) klepati nač M.

Bekomm-en etw. mh. obdržeti něco, dostati, nabyti něčeho; b. (von Pflanzen) ujmouti se, vésti se, dařiti se; zum Nachtheil od. Schaden b. nedařiti, nesvědčiti; hier ist nichts zu b., hier kann man nichts b. zde nelze nic dostati; Lust zu etw. b. chuti nabyti; —lich (vlt.) pohodlný.

Beköstig-en jmd. stravovati koho, stravu dávati komu P., na stravě míti koho; —ung *f.* stravování.

Bekräftigen etw. stvrditi něco, potvrditi, utvrditi čeho P.; upevniti, upodstatniti něco.

Bekränzen ověnčiti něco; —t ověnčen, a, o, ý.

Bekratzen poškrabati, podrápati.

Bekreuzen okřižovati, pokř.; sich b. křížem se žehnati.

Bekriechen zlézti, oblézti.

Bekriegen einen (ein Volk, ein Land) bojovati, válčiti s kým, boj n. válku s kým vésti.

Bekrönen okorunovati; das Gesims b. ověnčiti T.

Bekümmer-n dbáti, pečovati, starati se o něco; b. (Kummer empfinden) kormoutiti se, truditi se; —niß (Mz. -sse) *f.* kormoucení, starostlivosť, truchlivosť, trápení; —t skormoucený, starostlivý, truchlivý; b. sein um etw. pečovati o něco, starati se o něco.

Bekunden etw. seznati něco.

Belachen etw. smáti se, posmívati se čemu.

Belad-en etw., einen naložiti, nakládati; b., beschwerlich fallen obtěžovati, obtížným býti; b. (Mittelw.) naložený; —ung *f.* náklad, tíže; obtěžování.

Belag *m.* (milit.) vložení vojska někam, ubytování.

Belager-er *m.* oblehatel; dobyvatel; —n položiti se na něco, lehnouti; eine Stadt b. město oblehati, oblehnouti, obklíčiti, města dobývati; einen b. na koho dotírati, nalehati, dorážeti; —ter obleženec; —ung *f.* obležení.

Belagerungs-geschütz *n.* oblehací děla *pl.*; —kunst *f.* oblehatelství; —rayon *m.* obvod obležení P.; —stand, —zustand *m.* obleženosť P., stav obležení.

Belagsfähigkeit *f.* (mil.) vložnosť, vkladnosť.

Belang (-es, oh. Mz.) *m.* (Wichtigkeit) důležitosť P., znamenitosť; eine Sache von B. věc důležitá P.; —en etw. obdržeti, dosáhnouti; b., betreffen týkati se; jmd. vor das Gericht b. obeslati někoho k soudu n. před soud, pohnati koho před soud P.; jmd. gerichtlich um eine Sache b. na někom něčeho soudem dobývati, hleděti k někomu n. přikračovati k někomu soudem, právem o něco, nastupovati na někoho

pořadem práva, domlouvati se k někomu o něco pořadem práva P.; —reich veledůležitý, předůležitý; dalekosáhlý; —ung *f.* (vor's Gericht) obeslání, pohnání (před soud).

Belassen jmd. bei einer Sache zůstaviti, zanechati někoho při něčem P.

Belast-en einen tížiti, obtížiti, utížiti, obřemeniti; (kfm.) přitížiti; k tíži připsati (v účtě) T.; ein Gut b. zavaditi statek, statek učiniti závadný; závady na statek uvesti P.; einen b. obviniti koho; —et břemeny stížený; —etes Gut statek zavazený, statek, na němž jsou dluhy n. závady.

Belästig-en jmd. zaneprázdniti, zaměstnávati (koho čím); obtěžovati koho něčím; —ung *f.* obtěžování.

Belastung *f.* obtížení; vložení břemen; přítěž; zavazení (statku); obvinění.

Belastungs-pfeiler *m.* pilíř přítěžný, přítěžník; —probe *f.* (e. Brücke) přítěžovací n. přítěžná zkouška, zk. tíhoměrná; —zeuge *m.* obviňovací svědek.

Belatten olatovati.

Belauben omájiti, ochvojiti, oratolestiti, zalistiti, listím odíti; 2. listí obrati; sich b. olistiti se, poratolestiti se; mladiti se.

Belauern *v.* Belauschen; *v.* Betrügen.

Belauf (-s, od. M.) *m.* suma T., výnos, výnosek; bis zum B. von... až do sumy... P.; až po sumu T.; —en oběhati, zběhati; etw. b. vyběhati, vyslíditi něco; sich b. (v. Thieren) běhati se, honiti se; (wdm.) honcovati se; sich auf etw. b. činiti n. dělati tolik a tolik *v.* Enthalten.

Belauschen einen potajmu poslouchati koho, naslouchati komu, číhati na koho.

Beleb-en etw. oživiti, obž., živým učiniti; zjařiti; den Todten b. vzkřísiti; b., erquicken občerstviti; —end oživující, životodárný; —t živý, obživený T.; —ung *f.* oživení, občerstvení; —ungsmittel *n. pl.* oživující prostředky, pr. křísicí; —ungsversuch *m.* pokus o vzkříšení; B. machen křísiti někoho.

Belecken etw. olízati, oblízati něco; b., benaschen omlsati, smlsati.

Beleg (-es, M. -e) *m.* důkaz, doklad; B., Beilage příloha P.; —e *n.* (Belegung) obložení; podsazení (b. Schneider); —en etw. obložiti, obkládati, pokl.; b. (v. Thier.) pouštěti, připouštěti; die Stute b. pouštěti hřebce ke klisnám; b., beschweren stížiti, přitěžovati; eine Schrift b. spis opatřiti přílohami P.; etw. mit Verbot b. něco obstaviti P.; etw. mit Beschlag b. zabaviti něco P.; b. mit Steinen *etc.* vykládati, lemovati; —en *adj.* obložený; —ung *f.* obložení, obkládání; (v. Pferd) připouštění; B., das Beschweren obtížení, obtěžování; B. einer Schrift opatření přílohami P.; B. mit Verbot obstávka P.; B. mit Beschlag zabavení P.; —ungsregister *n.* seznam n. výkaz o připouštění, výkaz přípustný.

Belehn-bar (Effekten) zástavný, propůjčný; —en jmd. dáti, podati někomu manství P., propůjčiti, uděliti, pustiti n. dáti komu co pod léno P.; 2. půjčiti na něco (na cenné papíry rc.); —ung *f.* dání, podání manství, puštění něčeho pod léno P.; 2. půjčení; —ungsbrief *m.* *v.* Lehenbrief.

Belehr-en jmd. über eine Sache poučiti, ponaučiti koho o čem; někomu o něčem naučení dáti P.; b., zurechtweisen poukázati; —end poučný, poučovací T.; —ung *f.* naučení P., poučení, ponaučení.

Beleibt tělný, tělnatý; tlustý.

Beleidig-en jmd. uraziti koho; jmd. mit Wort od. That b. ublížiti komu řečí n. skutkem P., dotýkati koho n. dotýk. se koho řečí P.; —end urážlivý; —er *m.* urážce, ublížitel; —ung *f.* uražení, urážka, ublížení P.; thätliche B. ublížení skutkem P.; wörtliche B. dotýkání-se koho slovy n. řečí P.; B. der Ehre *v.* Ehrenbeleidigung.

Belemnit *m.* (gr.) *v.* Donnerstein.

Belesen zběhlý ve čtení, pročetlý; —heit *f.* zběhlosť ve čtení, mnohočetlosť, sečetlosť, pročetlosť.

Bel-Esprit *m.* (fr.) krasoduch.

Bel-Etage *f. et n.* (fr.) krásné patro, nejpěknější (1ní) poschodí v domě.

Beleucht-en etw. osvítiti, osvětliti; vysvětliti, objasniti; —ung *f.* osvětlení P.; Beschädigung der öffentlichen B. učinění škody na veřejném osvětlení P.; 2. B. objasnění, vysvětlení P. T.; 3. *coll.* svítivo.

Beleuchtungs-kosten *pl.* náklady na osvětlení; —kreis *m.* kruh osvětlení T.; —pauschal *n.* výměrek na svítivo; —probe *f.* zkouška osvětlovací, zk. s osvětlením.

Beleumunden oklevetiti, očerniti koho.

Belfern (v. Hunden) štěkati, hafati; *fig.* vaditi se, hádati se s kým.

Belial (-s) *m.* (hebr.) ďábel, kníže pekel.

Belieb-en etw. líbiti, ráčiti, libovati si; b. Sie račte; das B. libosť, zalíbení, zlíbení, oblíbení, libování, obliba; choutka; —ig libovolný T.; vhodný; zalíbený, obl.; dle libosti; —ige Linie čára libovolná T.; —iger Punkt bod libovolný T.; —t oblíbený.

Belisten přelstiti, obelstiti, ošiditi koho.

Bella *f.* (it.) krasavice.

Belladonna *f.* (it.) (bot.) rulík.

Belle (M. -n) *f.*, Bellen *m.* (vlt.) běla, topol bílý, linda.

Bellen štěkati, hafati; der Hund bellt pes štěká; der Fuchs bellt liška skolí.

Belles-letres *pl.* (fr.) krásná umění, krasouma, slovesnosť.

Belletrist (-en) *m.* beletrista, slovesný umělec, slovesník T.; —ik *f.* slovesnosť T., krasoprava; —isch slovesný, beletristický T.

Bellevue *f.* (fr.) *v.* Belvedere.

Bellis *f.* (lt.) (bot.) chudobka, sedmikráska.

Bello *m.* (it.) krasavec, krásníček, švihák.

Bellum *n.* (lt.) válka, vojna.

Belob-en pochváliti, schváliti; —ung *f.* pochvala P.; —ungsdekret *n.* pochvalný dekret P.; —ungsschreiben *n.* pochvalný list P.

Belohn-en odměniti, odplatiti, odměnu uděliti; —er *m.* odměnitel, odplatitel, odplátce; —ung *f.* odměna P., odplata.

Belt (-s, od. M.) *m.* úžina mořská.

Beluchsen, belugsen einen podvesti, ošiditi.

Belügen einen obelhati, přelhati koho.

Belustig-en einen (das Publicum) obveseliti, vyrážeti; —ung *f.* obveselení, vyražení, vyrážka; zábava; —ungsort *m.* zábavné místo.

Belvedere *n.* (it.) krasovid, krasozor T.

Bemachen sich podělati se.

Bemächtigen sich jmds., einer Sache zmocniti se koho n. čeho P., opanovati, ovládati koho n. něco.

Bemähnt hřívnatý, hřívou obrostlý.

Bemalen pomalovati, omalovati; (wdm.) označiti.

Bemängel-n (eine Rechnung) vytýkati vady, nedostatky, omyly (v účtech); výtky činiti (v účtech, z účtův) P. T.; —ung *f.* vytýkání vad n. nedostatkův P. T.; vyt. omylův, výtka T.

Bemann-en lidem ozbrojiti, osaditi; ein Schiff b. loď mužstvem opatřiti; sich b. zmužiti se; —ung *f.* mužstvo; B. eines Schiffes lodnický lid, lodnictvo.

Bemänteln zastříti, zahaliti, zakryti; pláštěm přikryti, zakryti.

Bemasten ostěžniti, stěžněm opatřiti.

Bemauern einen Ort obezditi, zdí obehnati.

Bemeistern einen opanovati koho; sich (einer Sache) b. zmocniti se čeho; přemoci něco, podrobiti sobě, podmaniti sobě, opanovati něco.

Bemengen sich mit etw. obírati se čím n. s čím T.; sich mit der Behandlung der Kranken als Arzt od. Chirurg b. obírati se léčením n. hojením nemocných P.; sich b. (sich in etwas einmengen) plesti se, vměšovati se v něco P.

Bemerk-bar patrný; —en etw. pozorovati, spozorovati, shlídnouti něco, povšimnouti si čeho; bei jmd. eine offenbare Widerrechtlichkeit, Nachlässigkeit b. znamenati, shledati při někom patrné bezpraví, patrnou nedbalosť P.; b., erwähnen připomenouti, podotknouti, pozna-

menati, doložiti; ob der Zeuge etw. zu b. habe zda-li by svědek v něčem co připomenouti měl P.; seine Aussage mit dem Kreuzzeichen b. seznání své poznamenati křížkem P.; —enswerth povšimnutí hodný; —ung *f.* pozorování; povšimnutí; poznamenání; připomenutí P.; úvaha P. [rozměřiti.

Bemessen vyměřiti, odměřiti,

Bemittelt možný, zámožný P., mohovitý.

Bemoost mechem porostlý, mechovatý (omšený, obemšený).

Bemörteln (eine Wand) maltou ovrhnouti.

Bemüh-en zaneprázdniti, obtěžovati; sich b., —t sein um etw., für jmd. snažiti se, vynasnažiti se, přičiniti se o něco; —ung *f.* práce, přičinění P., snažení, namáhání; B. (als Zustand) usilovnosť, snažnosť, snaženství. [—t nucen, a, o, ý.

Bemüssig-en donutiti, přinutiti;

Ben *m.* (hebr.) syn.

Benachbart sousední, vedlejší, okolní, blízký, poblízký; —e Werthe *pl.* blízké n. poblízké hodnoty T.; —e Glieder einer Reihe vedlejší členy T.

Benachrichtigen einen von etw. zpraviti koho o čem, uvědomiti koho, zprávu n. vědomosť dáti; —ung *f.* zpráva, uvědomení, návěští; —ungsbrief *m.* návěštný list.

Benachtheilig-en einen škoditi, ubližovati komu n. čemu.

Benageln hřebíky zatlouci, přibiti, pobiti. [ohlodati.

Benagen etw. okousati, ohryzti,

Benähen etw. ošiti, obšiti něco.

Benamen, benamsen einen etw. *v.* Benennen. [ný T.

Benannt jmenovaný, pojmenova-

Benarb-en zmozoliti, zjizviti; – t jizvami pokrytý. [ský, z. dvojpadný.

Benarde *f.* (fr.) zámek francouz-

Benaschen (eine Speise) omlsati,

Bene *adv.* (lt.) dobře. [smlsati.

Benebeln mlhou naplniti, mlhou zastíniti; omračiti, zamračiti; sich b. fig. ochmeliti se, opiti se.

Benebst *adv.* (Kanzleispr.) *v.* Nebst.

Benedeien etw. (lt. *benedicere*) žehnati, požehnati, blahoslaviti; gebenedeit požehnaný.

Benedictenkraut *n.* kuklík.

Benedictiner *m.* benediktin; —kloster *n.* klášter benediktinský.

Benefic-e *n.* (fr.) *v.* Benefiz; —enz *f.* (fr.) dobročinnosť; —iarius, —iat (-en) *m.* obročník; —ium *n.* (lt.) dobrodiní; 2. duchovní obročí T.

Benefiz *n.* (lt.-fr.) eines Schauspielers příjem z divadelního představení; hra ve prospěch některého herce; —vorstellung (Theat.) představení ve prospěch herce.

Benehmen einem etw. vzíti, odníti, odejmouti; odvrátiti; die Hoffnung b. naděje zbaviti, sprostiti; sich b. gegen jmd. míti se k někomu P., chovati se, zachovati se, počínati sobě; nach der Gerichtsordnung sich b. chovati se, zachovávati se dle řádu soudního P.; sich wornach zu b. wissen věděti se čím spravovati n. spraviti P.; B. *n.* chování, počínání; zum weitern B. k dalšímu (v nějaké věci) zachování; aby věděl, čím se spravovati (P).

Beneiden einen (um etw.) záviděti, nepřáti komu; —swerth závidění hodný.

Benenn-en etw. oder einen jmenovati, pojmenovati P.; nazvati; vyjmenovati, vyčísti, položiti T.; namentlich b. pojmenovati ze jmena T.; —ung *f.* jmeno P., pojmenování, nazvání; auf gleiche B. (auf gleichen Nenner) bringen ve stejné jmeno n. v též jmeno uvesti, stejnojmené učiniti T.; —ungsgrund *m.* důvod pojmenování T. [lovatosť.

Benervung *f.* (bot.) žilnatosť, ži-

Benetz-en etw. ovlažiti, navlažiti, svlažiti; skropiti; smočiti; —ung *f.* navlažení, svlažení. [nosť.

Benevolenz *f.* (lt.) přízeň, náklon-

Bengel (-s, unv. M.) *m.* kyj, klacek, sochor, obušek; B., grober Mensch halama, hulvát, mamlas, klacek; —haft hulvátský, mamlaský; klackovský, klackovitý; – haftigkeit hulvátství. [Behner.

Benne *f.* košatina (na vůz); vgl.

Benöthig-en einer Sache potřebovati, zapotřebí míti čeho; —t potřebný.

Bensäure *f.* kyselina benová T.

Benschen, bentschen (jüd.) žehnati (*v.* Benedeien).

Benutz-en, benützen etw. užiti něčeho T., užívati, používati, upotřebiti, potřebovati, požívati něčeho; —ung *f.* užití, užívání P., požívání; těžení; požitek, úžitek.

Benzin *n.* (chem.) benzin.

Benzoë *f.*, —nbaum *m.* benzoe, vavřín b.; —saure Salze *pl.* benzovany T.; —säure *f.* kyselina benzovová.

Benzol *v.* Benzin.

Benzoyl *n.* (chem.) benzoyl T.; —oxyd kysličník benzoyličitý T.

Beobacht-en etw. pozorovati co P.; všímati si čeho; (Pflichten ꝛc.) b. šetřiti čeho P.; plniti, zachovávati něco; Rücksicht b. zření n. zřetel míti k něčemu P.; —er *m.* pozorovatel; —ung *f.* pozorování T.; die B. auf etw. richten zřetel obrátiti k něčemu P.

Beobachtungs- pozorovací T.; —corps *n.* (milit.) pozorovací sbor; —fehler *m.* vada n. nedostatek pozorování n. v pozorování, chyba při pozorování, vadné pozorování; —gabe *f.* dar pozorovací T.; —geist *m.* duch pozorovací T.; —ort *m.* místo pozorování, (pozořiště) T., pozorovna.

Beobdachen pod střechu připraviti, střechou chrániti.

Beölen olejem namazati n. natříti.

Beordern naříditi, přikázati, ustanoviti; einen nach einem Orte b., zu jmd. b. vyslati koho kam.

Bepacken navázati, naložiti; nauzliti.

Bepanzer-n obrniti, v brnění obleci; —t obrněný, brnitý.

Beperlt perlami okrášlený.

Bepfählen kolův natlouci, nabiti, nabíjeti.

Bepflanz-en rostlinami, osázeti; nasázeti, vysázeti; —ung *f.* vysázení, nasázení, posázení (stromovím).

Bepflastern podlážditi, vydlážditi něco.

Bepichen etw. osmoliti, zasmoliti, smolou zaliti.

Bepissen etw. pomočiti, poscati.

Bepolstern etw. vypolštařovati co.

Bepudern etw. napudrovati něco.

Bequartier-en jmd., einen Ort ubytovati vojsko u koho, někde; —ung *f.* ubytování.

Bequartierungs-fond *m.* fond ubytovací; —gebühr *f.* poplatek za ubytování; —commissär *m.* komisař ubytovací.

Bequem pohodlný, příhodný, příležitý; b., gemächlich volný, povolný, vhodný; —en rozhostiti, přiměřiti, přistrojiti; sich einem b. říditi se, spravovati se, chovati se dle koho, po vůli býti komu, poddávati se, povoliti komu; —lich pohodlný; *v.* Bequem; —lichkeit *f.* pohodlí, pohodlnosť, příhodnosť, výhoda, příležitosť.

Bequicken portutiti.

Berahmen rámem obložiti, dáti do rámu, dáti za rám.

Beränd-en, —ern obroubiti, obrubou opatřiti.

Berasen odrniti, drnem obložiti; mš. drnem obrostiti.

Beraspeln rašplí ohladiti, orašplovati.

Berat *m.* (türk.) *v.* Barat.

Berath-en einen poraditi komu; etw. b. raditi se o něčem P.; sich b. raditi se, poraditi se, uraditi se s kým, radu vzíti, rokovati s kým; b. *adj.*; wohl, übel b. sein dobře, zle v něčem opatřen býti; —end poradný P.; =e Stimme poradný hlas P.; =es Institut p. ústav P.; —enden Einfluß auf etw. ausüben svou poradou v něčem působiti P.; —er *m.* poradník; 2. opatrovník; —schlagen rokovati, raditi se o něčem, něco v potazu míti P.; sich mit einem b. poraditi se s kým, uraditi se; rokovati s někým o čem; —schlagung *f.* potaz, rokování P.; etw. in B. nehmen něco vzíti v potaz P.; —schlagungsprotokoll *n.* protokol poradní P.; —ung *f.* porada P., rada, razení, urazení, rokování; etw. in B. ziehen něco vzíti v poradu P.

Berathungs- poradný P.; —gegenstand *m.* poradná věc P.; —zimmer *n.* poradná světnice P.

Beraub-en jmd. (einer Sache) o-loupiti, obloupiti koho P., obrati koho; ein Grab b. vyloupiti hrob P.; —ung *f.* oloupení, vyloupení; B. eines Grabes vyloupení hrobu P.

Beräuchern etw. podkouřiti, vykouřiti, učaditi, začaditi.

Beraucht učazený.

Berausch-en opiti, opojiti, ochmeliti; sich b. zpíti se, opiti se, podnapiti se; —t opilý, ochmelený, podnapilý; —ung *f.* podnapilosť P.; eine That in der B. verüben dopustiti se skutku v podnapilosti P.

Berber-ideae *pl.* dřišťálovité (rostlinz) T.; —in *n.* (chem.) berberin T.

Berberis *f.* (ob. M.). —baum, —strauch *m.* (Berberitze *f.*, Berbiß *f.*) dřišťál, dráč, trní bílé.

Berden mh. (vlt.) vypínati se.

Berechn-en etw. spočísti P., vypočísti, rozpočísti; počítati P.; účtovati T.; vyměřiti, rozměřiti; etw. zu Gelde b. spočísti něco v penězích P.; der auf den Gläubiger —ete Betrag suma na věřitele spočtená, vyměřená P.; sich mit jmd. b. s někým se vyrovnati; —ung *f.* počet, účet P., rozpočet; účtování; fig. váha; approximative B. příbližný součet, příbližné sečtení T.; —ungs-commission *f.* účetní komise P.; účtovací komise.

Berechtig-en jmd. zu etw. dáti někomu právo k něčemu; právo komu uděliti, propůjčiti; někoho opr vniti, právem nadati, právem opatřiti P; —t oprávněný; b. sein právo míti, oprávněn býti P.; eine eigens —te Person osoba k něčemu právem zvláště opatřená P.; ein —ter oprávněnec, kdo má k něčemu právo P.; —ung *f.* oprávnění P.; oprávněnosť, právo k něčemu P.

Bered-en einen zu etw. namluviti, přeml., navesti; einen b. někoho pomlouvati, oklepávati; sich b. mit einem smluviti se, umluviti se, usnesti se; —sam, beredt výmluvný, výřečný; —samkeit *f.* výmluvnosť T.; —ung *f.* namluvení, přemluvení, navedení, návod.

Beregen etw. zmíniti se o čem, připomenouti co; beregt dotčený.

Beregnet werden zmoknouti.

Bereich (-es, ob. M.) *m.* (einer Gewalt) obor (moci) P.

Bereicher-n einen obohatiti někoho; sich b. obohatiti se, zbohatnouti; —ung *f.* obohacení; zbohatnutí.

Bereifen zobručiti, obruči opatřiti; 2. ojíniti; bereift jiním pokrytý.

Bereinigen do čista uvesti.

Bereisen (den Kreis) jezditi n. objížděti po kraji P., projíti, projeti, procestovati, proputovati (kraj).

Bereisern einen Meiler (b. Köhl.) krýti klestem, chvojiti V.

Bereisung *f.* objezd; B. des Kreises objížďka po kraji P.

Bereisungs-bericht *m.* objížděčná zpráva P.; —kosten *pl.* objížděčné n. objížďkové náklady T.

Bereit (zu etw.) připraven, přistrojen, přichystán, přihotoven, hotov, volný; b. sein hotov býti; etw. b. halten něco po hotově míti n. chovati P.; —en etw. připraviti, přistrojiti, přihotoviti, přichystati něco; 2. b. (zu Pferde) zjezditi; das Pferd b. objezditi, objížděti (koně); —er *m.* strůjce, chystač; 2. B. (von Pferden) objezdný.

Bereits *adv.* už (již) *v.* Schon.

Bereitschaft *f.* hotovosť P., přihotovenosť; etw. in B. halten *v.* Bereit halten; —sfuß *m.* (des Heeres) stav hotovosti.

Bereitung *f.* hotovení, strojení, připravení; příprava, úprava; —sart *f.* spůsob jak se co připravuje.

Bereitwillig ochotný, volný; —keit *f.* ochotnosť, ochota.

Berenn-en harcovati, oběhnouti, ztéci; eine Stadt b. útok učiniti ná město (*st.* město obehnati, harc pustiti k městu); —ung *f.* (der Stadt) útok na město.

Bereu-en etw. pykati, želeti, litovati čeho; —enswerth politování hodný; —ung *f.* politování.

Berg (-es, M. -e) *m.* hora, vrch, chlum; über alle —e přes hory a doly; B.- horní, horský; co se dotýče hor P., baňský; —ab *adv.* s vrchu

-dolů, shory, shora; —abhang *m.* stráň, sráz. [motka.

Bergamotte *f.*, —birn *f.* perga-

Bergamt *n.* horní úřad, baňský úřad P.; —sbuch *n.* kniha horního úřadu P.; —skanzlei *f.* kancelář horního úřadu P.

Berg-an, —auf *adv.* vzhůru, do vrchu, k vrchu; —arbeiter *m.* horkop, horník, *sl.* baník P.; dělník horní V.; —art *f.* hora, způsob horní P.

Bergbau *m.* hornictví, dělání hor P., rudnictví, havířství, rudokopství rudování, dílo horní P.; dobývání rud T.; —angelegenheit *f.* věc horní V.; —berechtigung *f.* právo k dělání hor V.; —betrieb *m.* těžení, dělání hor, dílo hor V.; —entität *f.* věc horní, zboží h. P.; —gewerbe *n.* živnosť horní, ž. horničná V.; —kosten *pl.* náklad horní P.; —kunst *f.* hornické, havířské umění; —lustig chtivý k horám V.; —object *n.* věc n. předmět horní P.; —verbot *n.* obstávka dělání hor, obst. díla horního P.

Berg-beamte *m.* horní úředník; —bedarf *m.* potřeba horní P.; —behörde *f.* úřad horní V.; —belehnung *f.* dání horní propůjčky P.; —betrieb *m. v.* Bergbaubetrieb; —blau *n.* modř horská, holubec T.; —bohrer *m.* nebozez horní n. zemní V.; —buch *n.* kniha horní P.; —buchführer *m.* horní knihovní, kn. při soudu horním P.; horní knihovedoucí; —commissär *m.* horní komisař; —commissariat *n.* horní komisařství; —dienst *m.* (Weinb.) povinnosť vinohradská P.; —diopter *n.* (math.) prohledítko horské n. přikloněné T. [schranné *n.*

Bergegeld *n.* přechovné, schovné,

Berg-eisen *n.* želízko, želízce (hornické) V.; —el *n.* kopeček.

Bergen etw. skrýti, tajiti, schovati; uchrániti, zachrániti.

Bergére *f.* (fr.) pastýřka; 2. lenoška, křeslo; 3. čepec ženský.

Berg-ente *f.* kaholka; —erforderniß *n.* potřeba horní P.; —fabrikenwerk *n.* horní veldílna P.; —fabrikenwerksarbeiter *m.* dělník v horních veldílnách P.; —fach *n.* (od. M.) obor hornický; hornictví; —fahrt *f.* plavba nahoru, plavba proti proudu; —fall *m.* spadlina hory, urvisko; shrnutí dolu; —fertig sešlý při horách V.; —festung *f.* tvrz, pevnosť horská; —fett *n.* zemský n. horní klej; —fink *m.* jikavec; —fläche *f.* laz T.; —flachs *m.* horní len, záběl; —flor *m.* květ hor V.; —fluß *m.*, Flußspath *m.* tekutec, kazivec; —frei svobodný k těžení; —freie Stelle místo svobodné V.; in's —freie fallen připadnouti za svobodné, v moc svobodnou V.; —frohne *f.* desátek horní V.; —gebäude *n.* báně, hory V.; —gebet *n.* modlitba horní V.; —gebrauch *m.* obyčej horní V.; —geist *m.* duch horský; kovaříček, skalník, mužíček horní V.; (šotek n. ďas n. diblík z hor); —gelb *n.* žlutá hrudka, žluť horská.

Berggericht *n.* horní soud P.; baňský soud; —sbarkeit *f.* soudní moc horní P.; —sbuch *n.* kniha horního soudu P.; —ssubstitut *m.* náměstek horního soudce P.; —ssubstitution *f.* náměstenství (náměstnictví) soudu horního, horní substituce P.

Berg-geschworener horní přísežný P.; —gesetz *n.* zákon horní V.; —gesinde *n.* čeleď n. čeládka n. chasa horní V.; —gespenst *n. v.* Berggeist; —gewerke *m.* nákladník horní, těžař horní V.; —gezäh, —gezeuge *n.* nádobí horní V.; —gold *n.* zlato horní T.; —grün *n.* zeleň horská T.; —hänfling *m.* jiřice severní; —hart (Hütt.) netavný, neroztavný; —harz *v.* Bergfett; —hauptmann *m.* horní hejtman P.; h. správce; —hauptmannschaft *f.* horní hejtmanství; —haus *n.*, —hütte *f.* kovna, cech V.; —herr *m.* horní pán V.; —huhn *n.* tetřev hnědý; —ig hornatý; —kalk *m.* vápenec horský T.; —kameralerkenntniß *n.* nález komory horní P.; —kamm *m.* hřeben hory V.; —kappe *f.* čapka, kápě havířská; —kette *f.* pásmo n. pořadí

hor, pohoří T.; —knapp *m.* horník, rudník V.; —knappschaft *f.* bratrstvo horní, pořádek h., hornictvo V.; —kobold *m. v.* Berggeist; —kreide *f.* křída horní; —krystall *m.* prohledeň, křišťál hraněný; —kübel *m.* okov; —kundig znalý hor, kdo rozumí horám; —lachter *f.* látro horní n. horské V.; —land *n.* hornatina, vrchovina T.; —leder *n.* podřitek V.; —lehen *n.* horní propůjčka P.; —lehenschaft *f.* horní nájem P.; —leute *pl.* horníci; —mann *m.* horník P., havíř, kovkop; —männchen *n.* horní mužíček, horní duch, skalník; *v.* Berggeist; —männisch hornický, havířský; —material *n.* potřeby horní V.; —mauer *f.* taras; —maus *f.* svišť; —meister *m.* hormistr T.; nadhorní, horní správce; —nymphe *f.* horní víla; —öl *n.* kamenný olej T.; —ordnung *f* řád horní T.; —predigt *f.* horní, baňské kázaní; (bibl.) kázaní horské, káz. na hoře; —profil *n.* průřez vrchu T.; —rath *m.* horní n. baňský rada; —rechnung *f.* horní účty *pl.* P.; —recht *n.* horní, baňské právo; (Weinb.) právo vinohradské, pr. hor viničných P.; —reihe *f. v.* Bergkette; —richter *m.* horní soudce, baňský sudí; —roth *n.* hrudka obecná, červená hlinka; —rücken *m.* hřbet hory, čeřen; —sache *f.* věc horní, horničná V.; —saft *m.* prýštěnina V.; —salz *n.* sůl kamenná, s. skalní V.; —schlupf *m.* sklznutí hor T.; —schmied *m.* kovář horní V.; —schöppe *m.* konšel horní V.; —schreiber *m.* horní, baňský písař; —setzer *m.* zasazovač V.; —stadel *f.* stádlo horní V.; —stadt *f.* horní město, baňské město T.; —sturz *m.* sesutí hory T.; —system *n.* horstvo T.; —theer *m.* neft, zemský klej; —theil *m.* díl horní V.; —tracht *f.* hornický kroj; 2. horský kroj. [skrytí; ukrytí.

Bergung *f.* chování, uschování,

Berg-unter *adv. v.* Bergab; —verständig *v.* Bergkundig; —verwalter *m.* správce hor, sp. horní V.; —volk *n.* lid horní, hornický; 1. horský V.; —wachs *n.* smolový klej.

Bergwerk *n.* hory, doly *pl.*, báně (*sl.*), rudné n. krušné doly, rudníky *pl.* T.; dílo horní P.; —santheil horní podíl P.; —sproducte *pl.* výtěžky baňské T.; —sproductenverschleißdirection *f.* ředitelství prodeje horních výtěžkův P.; —steuer *f.* horní plat P., horní daň.

Berg-wesen *n.* hornictví, rudnictví (rudařství) T.; —wissenschaft *f.* vědění hornické, havířské; —zehent *m.* horní desátek P.; —zeichnung *f.* (geom.) výkres vrchu T.; —zeug *n.* nádobí dolové T.; —zinn *n.* cín horní; —zug *m.* pohoří.

Bericht (=es, M. =e) *m.* zpráva P.; (Hdl.) návěští P.; B. erstatten dáti zprávu o čem P., zpraviti koho o něčem, věděti dáti někomu něco, na vědomí dáti T.; Valuta nach B. hodnota dle návěští P. B. (Vortrag) přednáška P.; —en uvědomiti koho, návěští n. zprávu dáti komu, oznámiti, dáti věděti; —ender Brief list zprávu dávající T.; —erstatter *m.* zpravoděj (zpravodavce, přednašeč, přednášce P.); —erstattung *f.* podání zprávy.

Berichtig-en etw. opraviti P., napraviti, spraviti něco; 2. spořádati něco P.; 3. zaplatiti, zapraviti P.; 4. dokonati, dokončiti; —ung *f.* opravení, napr., poopr., poopravka; 2. zapravení, zaplacení.

Bericht-lich *adv.* způsobem zprávy, ve způsobě zprávy, jako zpráva; die Anzeige b. erstatten dáti oznámení způsobem zprávy P.; sich b. um Abhilfe wenden uchýliti se, utéci se, obrátiti se k někomu o pomoc, dadouc jemu zprávu P.; —sbeilage *f.* příloha nějaké zprávy P., př. ke zprávě, př. se zprávou předložená; —schreiben *n.* zprávu dávající list T., návěštný list.

Beriechen etw. přivoněti, přičichnouti k čemu, očuchati něco.

Beritt (=es, M. =e) *m.* pojezdný okres, okres pojezdného; —en (*adj.*) jízdný, jezdecký; =e Wache jízdná stráž P.; =e Mannschaft jezdectvo P. [berkán, barchent.

Berkan (=es, M. =e) *m.* Zeug

Berline *f.* berlínka (kočár).

Berlinerblau *n.* modř (modřeň) pruská n. berlínská T., *rus.* berlínka.

Berme *f.* (Fortific.) odval.

Bernhardiner (-s, unv. M.), —mönch *m.* bernardin; —kloster *n.* klášter bernardinský; —nonne *f.* bernardinka; —orden *m.* řád bernardinský.

Bernstein (-es, oh. M.) *m.* jantar; —ähnlich jantarovitý; —alabaster *m.* bílý jantar; —arbeit *f.* práce z jantaru, práce jantarová; —arbeiter, —drechsler *m.* jantarník; —en *adj.* jantarový; —fischer *m.* jantarník; —handel *m.* obchod s jantarem; obchod věcmi jantarovými; —kammer *f.* komora (úřad) nad lovem jantaru; —lack *n.* lak jantarový; —säure *f.* kyselina jantarová T.; —saure Salze *pl.* jantarany T.

Beroden (die Kartoffeln) okopávati brambory, kosovati T.

Berohren orákositi, zrákositi, rákositi T.

Berosten mf. rzí se potáhnouti, zrezovatěti. různostř., zástřelčík.

Bersagliére *m.* (it.) ostrostřelec,

Berst (-es, oh. M. -e) *m.* puklina; —en mf. puknouti, rozpuk. se; protrhnouti se; vor Lachen b. smíchem puknouti; geborsten puklý; —ung *f.* puknutí; puklina; puklosť.

Bertram *m.*, —kamille, —wurzel *f.* *Anthemis Pyrethrum* pertrám, peltrám, rmen řimbabový.

Berüchtig-en jmd. obnesti koho zlou pověstí P.; —t pověstný, zlopověstný P., rozkřičený, rozhlášený; —tsein *n.* pověstnosť.

Berücken einen obelstíti, přelstíti, omámiti, ošiditi někoho.

Berücksichtig-en etw. pozorovati něco, šetřiti čeho, zření n. zřetel n. vzhled míti k něčemu n. na něco, ohlédati se nač P. T.; —ung *f.* ohled na něco; zření; in B. der vielfachen Verdienste prohlédajíc k mnohonásobným zásluhám P.; in B. der Umstände zřetel majíc n. ohlédajíc se na okolnosti P.; (minder richtig: vzhledem k okolnostem); —ungswürdig zřetele n. pozoru hodný P.

Berückung *f.* lapení, lapání; přelstění, omámení.

Beruf (-es, oh. M.) *m.* povolání P. T.; —en einen povolati, pozvati, obeslati někoho; zu einem Amte b. k úřadu povolati; jmd. zum Lehramte, zur Militärwidmung b. povolati někoho k učitelství, k vojenství P.; eine Versammlung, den Reichstag b. svolati shromáždění, říšský sněm P.; b. (behexen) uřknouti koho; sich auf etw. b. odvolávati se nač, dokládati se čeho (táhnouti se n. potahovati se nač) T.; sich auf Zeugen oder Urkunden b. dokládati se svědků n. listin (táhnouti se, potahovati se na svědky n. listiny) P.; sich zur zweiten Instanz b. *v.* Appelliren; ein —ender odvolavatel P.; —kraut *n.* úročné koření.

Berufs-arbeit *f.* práce povolání P.; —geschäft *n.* povinné práce *pl.*; —stand *m.* stav dle povolání T.

Berufung *f.* povolání, svol. P.; dokládání-se čeho, odvolávání-se nač, doklad, doložení-se P.

Berufungs-behörde *f.* odvolací soud P.; —colonne *f.* sloupec vztahovací n. vztažný T.; —folio *n.* list vztahovací n. vztažný T.; —instanz *f.* odvolací stolice P.; —recht *n.* právo k odvolání; —schrift *f.* odvolací spis P.; —weg *m.* odvolací spůsob P.; —werber *m.* odvolavatel, odvolávající-se P.

Beruhen mh. auf etw. záležeti na čem P., zakládati se na čem, spoléhati n. spočívati na čem T.; záviseti na čem; eine Handlung worauf die Entscheidung der Sache —t skutek na kterémž rozhodnutí pře záleží P.; eine Sache auf sich b. lassen zůstaviti věc v spůsobě, v míře jak byla, přestati na čem P.

Beruhig-en einen spokojiti koho P., upok., uspok., tišiti, utišiti koho; sich se; von einer Sache sich —ende Ueberzeugung verschaffen přesvědčiti se o něčem k své spokojenosti P.; —ung *f.* des Landes spokojení země P.; —ungsmittel *n.* prostředek konejšivý.

Berühm-en sich einer Sache, mit

einer Sache chlubiti se, vychloubati se čím; —t slavný, slovutný, proslulý; věhlasný; —ung *f.* chlubení-se, pochloubání-se, vychloubání se čím P.

Berühr-en etwas dotknouti se čeho, zavaditi oč; eine Insel b. zasáhnouti ostrov; einander b. stýkati se; scházeti se; b. (math.) dotýkati; etw. b. (kurz erwähnen) připomenouti co, dotknouti, podotk. čeho, zavaditi o něco T.; zmíniti se o čem, narážeti nač; sich b. dotýkati se (druh druha); Kreise b. sich von innen kruh kruhu se dotýká vnitř T.; —ende Curven dotýkající n. stýkající se křivky T.; —ig činný; hybný, hbitý; —ung *f.* dotknutí, dotčení; podotknutí, připomenutí, zmínění-se, narážení; (math.) styčnost, dotýkání-se T.; mit jmd. in B. kommen s někým činiti míti P.

Berührungs- dotyčný, styčný; —ebene *f.* (math.) plocha dotyčná, styčná T.; —elektricität *f.* (phys.) elektřina z dotčení n. z dotknutí, el. dotčením vzbuzená T.; —fläche *f.* (bot.) břicho T.; —kante *f.* (math.) hrana dotyčná T.; —kreis *m.* (math.) kruh dotyčný T.; —linie *f.* (math.) čára tečná T. *v.* Tangente; —punkt *m.* bod styčný n. dotyčný T.

Berükken *v.* Berücken.

Berükksichtigen *v.* Berücksichtigen.

Berupfen etw. oškubati.

Berusst učazený, začazený.

Beryll *m.* (-s, M. -e) *m.* (gr.) beryl (Edelstein); —erde *f.*, —iumoxyd *n.* berylotvar T.

Berzeliuslampe *f.* (chem.) lampa Berzeliova, kahan Berzelův T., berzelka.

Besä-en osíti, nasíti, zasíti; —et osetý, nasetý, zasetý; osypaný.

Besag-e *adv.* (in der Kanzleisp.) dle, podle; —en (melden) oznámiti, udati, opověděti, dokázati; —t dotčený, řečený; oben b. svrchu uvedený, svrchu řečený.

Besan (M. -e) *f.* (Schiff.) pozadeň; —mars *m.* koš na zadním stožáru; —mast *m.* zadní (malý) stožár; —rah *f.* rahno na zadním stožáru; —segel *n.* plachta na zadním stožáru, pozadní plachta.

Besänftigen etw. lahoditi, ulahodniti, zjemniti; einen b. uchlácholiti, upokojiti, spokojiti, udobřiti.

Besatz (-es, M. Besätze) *m.* lem, obruba; (bot.) obústí T.; —teich *m.* násadný rybník; —ung *f.* posádka.

Besaufen einen opiti, zpíti někoho; sich b. opiti se, zpíti se.

Beschaben etw. oškrabati, ostrouhati.

Beschädig-en etw. porušiti, porouchati něco; škodu na čem učiniti, uškoditi čemu P., pokaziti něco; einen b. ublížiti, uškoditi komu P.; —er *m.* (einer Person) škůdce, ublížitel; (einer Sache) škůdce, porušitel P.; —ter škodující, kdo škodu trpí, komu bylo uškozeno P.; —ung *f.* ublížení, uškození komu n. čemu, porušení čeho P.

Beschaffen *adj.* spůsobný, spůsobilý, spořádaný; wie b.? jaký, kteraký? so b., also b. takový P., takové povahy T.; —en Umständen nach dle povahy okolností P.; 2. *verb.* b. etw. něco učiniti, předsevzíti P.; sofort zu —de Erhebungen vyhledávání, ježto se bez prodlení předsevzíti má P.; —heit *f.* povaha, spůsob, stav; okolnosť; jakosť P.; B. der Personen stav osob P.; B. der Umstände povaha okolností P.; B. der Streitsachen povaha pře P.; die verlorene B. wieder geben navrátiti ztracený stav; —heitswort *n.* přídavné jmeno T.

Beschäften etw. opažiti.

Beschäftig-en einen zaměstnati, zaneprázdniti, zaneprazdňovati (koho čím); sich b. mit etwas obírati se, baviti se, zanášeti se čím; —ung *f.* zaměstnání P., práce T.; zaneprázdnění; živnosť, obchod P.; —ungsanstalt *f.* ústav zaměstnavací, pracovna P. T.; —ungslos bez práce, bez díla P., bez zaměstnání.

Beschäl-en oloupati, vyl.; eine Stute b. lassen připustiti klisnu; —er *m.* (b. Messerschm.) střenkář; 2. B. *m.* připustný hřebec; 3. B. —knecht *m.* hřebčák, hřebečník, klisník; —commission *f.* komise hře-

beční P.; B. und Remontirungs-commission komise hřebeční a koně dostavovací P.; —ung *f.* připouštění klisen; —zeit *f.* čas připouštění klisen, přípustný čas.

Beschämen jmd. zahanbiti koho.

Beschatten etw. zastíniti, zacloniti.

Beschau *f.* ohledání čeho, obhlídka; B., (Obduction) obvod P., obhlídka mrtvoly; —en etw. ohledati, shlídnouti něco; rozjímati o čem; —lich rozjímavý; —ung *f.* ohlídnutí, shlídnutí; prohlížení; rozjímání, rozvažování; —zettel *m.* lístek ohledací P.

Bescheeren *v.* Beschern. [schehen.

Beschehen mf. (vlt.) státi se *v.* Ge-

Bescheid *m.* (gerichtlicher) výměr, vyměření P.; odpověď P.; B. geben odpovědéti, odpověď dáti komu; B. thun im Trinken připiti komu, poctu zavdati; —en nadělati, udělati, vykázati, vyměřiti; vor Gericht b. obeslati koho (k soudu) P.; pohnati koho před soud; einer Sache sich b. od čeho upustiti, odstoupiti; b. *adj.* skromný, mírný; —enheit *f.* skromnosť; B. des Richters povážlivosť, mírnosť soudcova P.

Bescheinen *v.* Beleuchten.

Bescheinig-en (bescheinen) etw. dáti na něco list; vysvědčiti něco listem P., dokázati něco listovně, pojistiti, ujistiti něco listem; —ung *f.* písemné vysvědčení P., pís. osvědčení; 2. list přijimací P.; *v.* Empfangschein.

Bescheinung *f.* *v.* Beleuchtung,

Beschenk-en (einen mit etw.) obdařiti, obdarovati někoho P., podařiti, nadati koho čím; —ter obdařený, obdarovaný P.; —ung *f.* obdaření, obdarování P.

Bescher-en ostříhati; 2. b. einem etw. obdařiti koho čím, nadělíti, naložiti komu čeho, obmysliti koho čím; —ung *f.* nadělení.

Beschick-en etw. strojiti, spraviti, opatřiti; jmd. b. obeslati někoho P.; vor's Gericht b. k soudu n. před soud pohnati, obeslati; b. opatrovati, ošetřovati, obstarávati; das Feld b. pole vzdělávati; —er *m.* obsílač, úřední posel; —ung *f.* obsílka, obeslání P., pohnání; opatření, zpráva, zpravení; (chem.) přísada T.

Beschienen dlahami n. dlažkami opatřiti; 2. kolejemi opatřiti, koleje n. šíny položiti.

Beschiessen stříleti nač; eine Festung b. pevnosť obíjeti, na pevnosť stříleti; ein Gewehr b. ostříleti, obiti, obstřelovati; b. mf. vyrážeti na něčem

Beschiffen oplaviti, vůkol plaviti; einen Fluss b. po řece se plaviti.

Beschimpf-en jmd. pohaněti někoho P., zhaněti, ztupiti, zlehčiti koho; —ung *f.* pohanění, zhanění, ztupení, potupení, potupa.

Beschirm-en zaštítiti, štítem opatřiti; b., beschützen chrániti, hájiti, brániti koho, zastati se koho; —ung *f.* ochrana, záštita, hájení.

Beschlafen etw. na něco se vyspati; (eine Weibsperson) zléhati.

Beschlag (-s, Pl. Beschläge) *m.* kování T., okování, pobíjení; *st.* půboj; (v. Bretern) obití, opažení prkny; B. einer Flinte kování; příkov; (chem.) nálet; oblepek, obmítka T.; 2. B. (ob. Pl.) zabavení čeho P. (zadržení); B. (Verbot) obstávka P.; B. auf etw. legen, etw. mit B. belegen něco zabaviti, něco obstaviti P., T.

Beschläge *n.* kování, příkov.

Beschlag-en obiti, pobiti; Räder, Pferde b. kovati, okovati; b. Zimmerm. otesati T.; b. přibiti, přiraziti, přitlouci; b. *adj.* kovaný, okovaný, obitý, pobitý; —nahme *f.* zabavení T.; B. der Papiere zabavení spisův P.; —sbollette *f.* celní zabavovací pokázka P.; —tasche *f.* kovářská brašna.

Beschleichen (einen) vkrásti se někam, na koho se vkrádati, pokradmu koho překvapiti.

Beschleunig-en etw. zrychliti něco P., urychliti, uspěšniti, uspíšiti; uspěšovati něco; pohnati něco P.; přispíšiti si v čem P.; —ende Kraft síla zrychlující, zrychlovací T.; —t

zrychlený, zrychlovaný T.; gleichför- mig b. stejně zrychlený T.; —ung *f.* zrychlení, zrychlování T.; urychlení; mit möglichster B. co možná nejdříve, nejspíše, v čase podle nejvyšší možnosti skráceném P.

Beschliess-en etw. zavříti, uzavříti; skončiti, dokonč., ukonč.; ustanoviti něco P., umysliti, uložiti něco T.; (vom Collegium) snesti se oč P., usnesti se na čem, uraditi se na čem; zavříti něco, nález učiniti P.; bei sich b. u sebe uzavříti, na něčem se ustanoviti; auf dem Reichstage wurde beschlossen und bewilligt na sněmě říšském zavřeno a svoleno jest P.; die beschlossene Hilfe snešená pomoc P.; —erin *f.* klíčnice; hospodyně.

Beschluss (-sses, Mz. Beschlüsse) *m.* zavření, uzavření, zamknutí; dokončení, skončení, konec; (collegialisch) snešení; usnešení; nález P.; zavření T.; —fähig spůsobilý k činění nálezův n. snešení P.; —fähigkeit *f.* spůsobilosť k činění nálezův n. snešení P.; —fassung *f.* rozhodnutí, snešení P., [dělati něco.

Beschmeissen etw. pokáleti, po-

Beschm-ieren, —itzen, —uzen pomazati, zamazati, umazati, pošpiniti, ušp., zašpin.; eine Peitsche beschmitzen dáti praskadlo k biči.

Beschneid-emesser *n.* klesťák J.; —en ořezati, okrájeti; (jüd.) obřezati; Bäume b., beschneiteln stromy klestiti, oklest.; b., berauben obrati koho, odníti komu něco; —er *m.* (jüd.) obřezavač, obřízkář; —ung *f.* ořezání; (jüd.) obřezání, obřízka; —ungsbuch *n.* kniha obřízek P.

Beschneien posněžiti, zasněžiti.

Beschnüffeln očmuchati něco.

Beschnüren ošněrovati, ošňůrovati něco. [ložiti.

Beschocken placení po kopách u-

Beschönigen etwas fig. omlouvati, zastírati něco; sich b. omlouvati se. [chocholatý.

Beschopft (bot.) čupřinatý T.;

Beschorf-en sich strupem se potáhnouti; ostrupatěti; —ung *f.* ostrupatění.

Beschränk-en etw. obmeziti něco P.; ohraditi něco P.; jmd. b. obmeziti koho, svírati, tísniti koho; b. (bestimmen) určiti něco T.; sich auf etw. b. přestati na čem P., zůstati, zůstaviti při něčem; obmeziti se čím T.; —t obmezený; ohraničený; —theit *f.* obmezenosť; —ung *f.* obmezení čeho P.; přestání na čem P.; ohražení T.; určitosť T.

Beschreib-en etw. popsati něco P., ops., vypsati P.; seps. co P.; —end popisný, popisovací, vyp.; zobrazující, -ovací T.; —ende Geometrie měřictví zobrazovací T.; —ung (Mz. -en) *f.* vypsání, výpis, popsání, popis P.; —ungsbuch *n.* kniha popisná, popis.

Beschrei-en jmd. rozkřičeti koho; (Aberglaub.) uřknouti koho, uhranouti koho; etw. b. křičeti nad čím; B. *n.* uřknutí; uhranutí; —end uřčivý, uřklivý, uhrančivý.

Beschuhen v střevíce obouti; 2. ein Holzwerk b. okouti, okovati T.; einen Pfahl b. konec kůlu okovati; Stiefel b. boty podšiti.

Beschuldig-en jmd. einer Sache viniti, obvin. koho z čeho P., nařknouti koho; ein —ter obviněný, -ěnec P.; —ung *f.* obvinění P,

Beschummeln einen ošiditi koho.

Beschütten (begießen) politi, polívati; b., (bestreuen) osypati, posypati; poházeti.

Beschütz-en einen opatrovati, hájiti, chrániti koho; —er *m.* opatrovník, hajitel, ochránce, obhájce, záštitník; —ung *f.* opatrování, ochrana, hájení.

Beschwägern sich mit einem sešvakřiti se s kým.

Beschwängern (eine Weibsperson) obtěžkati, těhotniti.

Beschwatzen einen namluviti komu čeho; přemluviti; pomlouvati koho.

Beschweift ocasatý.

Beschweisst zpocený.

Beschwer *f. vn.*

Beschwerde (Mz. -en) *f.* břímě, obtížnosť, nesnáz; stížnosť P.; závada P.; B.- stížný, stěžovací P.;

—führer *m.* stížnosť vedoucí, stěžovatel P.; —führung *f.* vedení stížnosti P.; —schrift *f.* stížný spis P.; stížnosť; —zug *m.* vedení stížnosti.

Beschwer-en obtížiti, stížiti, potíž., obřemeniti; einen b. stěžovati n. obtěžovati koho P.; wer durch eine Verfügung —t zu sein glaubt kdo se pro něco n. něčím stížen býti domnívá P.; der —te Theil stížená strana P.; sich wider jmd. oder wider etw. b. (beklagen) stěžovati si něčeho do někoho, n. na někoho, stěž. sobě na něco P., stýskati si na něco; sich wider ein Erkenntniß b. stěžovati sobě na nález P.; —ender Umstand (b. einem Verbrechen) okolnosť přitěžovací P.; —lich obtížný, těžký, nesnadný; omrzelý; das fällt ihm b. to je mu za těžko; —lichkeit *f.* obtížnosť, nesnáze; —ung *f.* obtížení; (die Last) tíže, těžkosť; B. *v.* Beschwerde; —ungsumstand *m. v.* Beschwerender Umstand.

Beschwichtigen einen chlácholiti, konejšiti.

Beschwör-en etw. (im eigenen Interesse als Partei) přisahati za něco P.; die Richtigkeit seiner Angabe, seinen Schaden, seine Unvermögenheit b., die actorische Caution zu leisten přisahati za pravdivosť svého udání, za svou škodu, př. za svou nemožnosť položiti žalobnickou jistotu P.; (im Interesse eines Anderen als Zeuge) přisahati k něčemu P.; sein Zeugniß b. přis. ke svému svědectví P.; (auf etwas schwören) přis. na něco P.; die Reichsverfassung b. přis. na ústavu říšskou P.; b., mit dem Eide bekräftigen stvrditi něco přísahou P.; beschworne Treue věrnosť přísahou stvrzená P.; einen b. někoho úsilně za něco prositi; ich —e dich zapřísahám tě; die Geister b. zaklínati duchy; —er *m.* přisahač; Geister-b. zaklinač; —ung *f.* přisahání, zaklínání; B. der Zeugnisse přisahání ke svědectvím P.

Beseel-en duší nadati, oduševniti T.; 2. zduševniti, zduchovniti; T.; 3. oživiti, životem nadchnouti; smělosti n. ducha komu dodati; —t oduševněný; zduševněný, zduchovněný; oživený, nadšený, nadchnutý T.; —ung *f.* nadchnutí, nadšení T. [viti se.

Besegeln plachtami opatřiti; pla-

Besehen ohlídnouti se kde; ohledati něco.

Beseitig-en etw. ustraniti něco P., odstraniti, odkliditi, ukl. něco; den Grund der Beschwerde b. příčinu stížnosti odvarovati P.; die Einwendungen b. zvrhnouti námítky, nedati námítkám místa P.; —ung *f.* odstranění.

Beseligen oblažiti koho.

Besen (=s, unv. Mz.) *m.* chvoště, koště; —binder *m.* chvošťatář, košťatář; —stiel (=s, Mz. =e) *m.* držadlo u koštěte; násada u koštěte.

Besessen posedlý, běsný; —heit *f.* -osť.

Besetz-en etw. osaditi; obs., obsednouti, osed., zased.; ein Amt b. úřad (osobami) osaditi; dosaditi, usad. koho na úřad P.; eine Stadt b. posádku položiti, pos. do města dáti; einen Platz b. místo obsaditi; mit Bäumen b. stromy vysázeti, posázeti; ein Feld mit Pflanzen b. posázeti, vys. pole rostlinami P.; eine Stelle mit einer Ziffer b. obsaditi, osaditi, vyplniti místo cifrou T.; mit Bändern b. vyložiti, oblemovati; —te Stelle místo obsazené P.; —ung *f.* obsazení, obsázka; obložení; B. eines Amtes obsazení úřadu, dosazení koho na úřad P.; —ungsvorschlag *m.* dosazovací předložení P., návrh osazovací.

Beseufzen etw., jmd. vzdychati nad kým, nad čím, oželeti koho, něco.

Besichtig-en etw. shlídnouti, spatřiti něco, přihlednouti k čemu P.; ohledati něco P.; obezříti něco; eine Waare b. ohledati zboží ,T.; —er *m.* ohledatel; —ung *f.* shlídnutí; spatření, ohledání čeho P.; T.; obhlídka; B. neuerbauter Häuser ohledání nových stavení P.

Besiegeln etw. připečetiti, zapečetiti, zpečetiti.

Besieg-en einen přemoci koho, překonati koho, zvítěziti nad kým; —ter *m.* přemožený, překonaný.

Besilbern etw. postříbřiti.

Besingen jmd., etw. zpívati o kom, opěvati, písní velebiti koho; —ung *f.* opěvání koho, zpívání (o kom).

Besinn-en sich vzpomenouti si, vzpomínati si, rozpomenouti se na něco T.; upamatovati se nač T.; vzpamatovati se T.; rozmysliti se, umysliti si; přemýšleti, rozjímati o čem; —ung *f.* vzpomenutí, rozpomen., vzpomínání, rozpom., připom.; upamatování, vzpamatování T.; bei B. sein při paměti býti; nicht bei B. sein býti bez sebe, nebyti při sobě; B. verlieren smyslů pozbyti, paměti pozbyti, pominouti se s smyslem; zur B. kommen *v.* sich besinnen; —ungs=kraft *f.* paměť, přítomnosť ducha; —ungslos liegen ležeti bez sebe, bez paměti.

Besitz (=es, oh. M.) *m.* držení P., držba T.; in B. nehmen uvázati se več, něco v držení vzíti, opanovati co; im —e einer Sache sein držeti něco, v držení něčeho býti T.; B. držebnosť P.; B.= držební, co se dotýče držebnosti P.; —anfall *m.* držební nápad, nápad držebnosti na koho P.; —anschreibung *f.* držební zápis, záp. držebnosti P.; —en etw. držeti něco, v držení čeho býti P.; míti něco P.; ein Gut, einen Grund b. držeti statek, pozemnosť P.; eine Fähigkeit b. spůsobilosť míti k něčemu P.; —er *m.* držitel P.; —er=greifung *f.* uvázání-se v něco P.; —fähigkeit *f.* spůsobilosť k držení P.; —liches Fürwort místojmeno přisvojovací T.; —nahme, —neh=mung *f.* uvázání-se več, vzetí, ujetí něčeho (věci) v držení P.; —recht *n.* držební právo, pr. k držení P.; —stand *m.* držebnosť; stav pozemmnosti P.; —störung *f.* výtržnosť v držení, rušení držebnosti P.; —stö=rungsklage *f.* žaloba pro rušení držebnosti; —streitigkeit *f.* spor, pře o držení, o držebnosť P.; —ung *f.* majetnosť; usedlosť T.; große B. država T.; —veränderung *f.* změna v držení, v držebnosti P.; —ver=hältniß *n.* poměr držebnosti, v držebnosti P.; —werber *m.* kdo se o držení věci nějaké uchází, uchazeč o držení věci T.

Besoffen opilý, napilý; heit osť.

Besohlen podraziti boty.

Besold-en jmd. platiti komu za službu P., platiti mzdu, pl. službu n. služné; —ung *f.* placení služby; 2. služné, služný plat P.

Besoldungs-abzug *m.* srážka se služného P.; —etat *m.* vykázka, přehled, rozvrh služného T.; —kate=gorie *f.* třída služného P.; —stand *m.* stav služného P.; —übergebühr *f.* služné nad náležitosť n. mimo náležitosť vybrané, vydané P.; —vor=schuß *m.* záloha na služné.

Besonder, ddd. —e *adj.* jednotlivý; zvláštní T.; obzvláštní.

Besonders *adv.* zvláště, obzvláště; b., abgesondert různo, porůznu; b., vorzüglich především, obzvláště. [rozmyslný; heit osť.

Besonnen povážlivý, rozvážlivý,

Besonnt na výsluní.

Besorg-en etw. starati se, postarati se oč; míti co na starosti T.; obstarávati co, pečovati oč T.; opatřiti P.; zjednati něco; eine Wirthschaft, ein Geschäft b. obstarávati hospodářství, práci; die Güter b. pečovati o statky P.; eine Zustellung durch jmd. b. dodání někým opatřiti P.; die Minderjährigen und ihr Vermögen b. opatrovati nezletilé děti a jejich statek P. 2. b. obávati se, strachovati se čeho; eine Klage von jmd. b. obávati se od někoho na se žaloby P.; —lich starostlivý, pečlivý; čeho se obávati jest P.; =eVertuschung des Ver=mögens ututlání majetnosti, jehož obávati se jest P.; —niß (M. =sse) *f.* starostlivosť, péče, starosť, obava, obávání-se, strachování-se čeho.

Bespannung *f.* zápřež; potah.

Bespeien etw. popliti, poplivati, zapl.; sich b. podáviti se, pobliti se.

Bespicken vyslaniti, slaninou potáhnouti; fig. sich b. obohatiti se z čeho, od čeho.

Bespiegeln vyzrcadliti, zrcadly okrášliti; ozrcadliti; sich b. vzhlížeti se, vzhlídnouti se v zrcadle.

Besprech-en etw. mluviti, rozmlouvati o čem T., jednati, pojednati o čem; eine Waare b. zamluviti sobě, objednati zboží; b., bezaubern uřknouti, uříkati (koho); sich b. rozmlouvati, porokovati s kým; der besprochene Gegenstand věc o níž mluveno T.; —ung *f.* rozmluva.

Bespreng-en pokropiti, skropiti; postříkati, zastříkati; —ung *f.* kropení, pokropení, vykropení, skropení.

Bespringen skočiti nač; b. (v. Thieren) připouštěti se, běhati se.

Bespritzen pocákati, postříkati, zastříkati, pokropiti něco T.

Bespucken etw. poplivati. [vati.

Bespülen etw. omývati, oplacho-

Besser (ddd. —e) lepší, správnější; b. *adv.* lip, lépe; —n etw. od. einen lepšiti, polepšiti, zlepšití; b., ausbessern opraviti, naprav.; sich b. lepšiti se, polepšiti se; opraviti se; sich b. (v. Kranken) ulehčiti, odlehčiti (ulehčilo mu, odlehlo mu); —ung *f.* zlepšení, polepšení; B., Ausbesserung napravení, opravení, spravení; moralische B. polepšení; (eines Kranken) odlehčení, ulehčení; B. hoffen nadíti se polepšení.

Besserungs-anstalt *f.* ústav kárný P.; —fähig co se dá zlepšiti; polepšitelný; —haus *n.* polepšovna *v.* Besserungsanstalt; —mittel *n.* prostředek polepšovací, polepšovadlo, lepšidlo.

Best (ddd. —e) nejlepší; einen zu —en haben z někoho si žerty tropiti, někoho za blázna míti; am —en, zum —en nejlépe, co nejlépe; zum —en der Armen ve prospěch chudých; das —e dobré; der erste Beste ledakdo, ledakdos.

Bestall-en jmd. v úřad koho uvesti, službu komu objednati, dáti; —ung *f.* usazení, uvedení v úřad; B. eines Advocaten plat, mzda P.; —ungsbrief *m.*, —ungsdecret *n. v.* Anstellungsdecret.

Bestand (-es, Mt. Bestände) *m.* bytí, stání, trvání P., setrvání; stálosť; B. des Reichstags trvání sněmu říšského P.; 2. das Uibrige zbytek, zůstatek T., pozůstatek; 3. B., Vertrag projednání P.; užívání za plat, pronájem, násed; einem etw. in B. geben někomu něco projednati P.; (Forst.) porost, dřevina; —geber *m.* projednatel P.

Beständig stálý, ustavičný; neustálý; pevný, trvalý; -keit -osť.

Bestand-inhaber *m.* majetník projednané věci, majetník projednací P.; —nehmer *m.* projednací příjemce, projednalec P.; —rechnung *f.* účtování zůstatkův T.; —stück *n.* projednací věc, projednaná věc, projednanosť P.; —theil *m.* část, částka něčeho, (součástka T.); prvek, prvočástka; —vertrag *m.* projednací smlouva P.; —zins *m.* úrok z projednání; úrok projednací P.

Bestärken einen in etw. upevniti, posilniti (koho v čem); ujistiti, ustaviti, -ovati koho v čem T.; seine Angabe eidlich b. stvrditi něco, potvrditi čeho přísahou (přísahou něco spraviti) P.

Bestätig-en etw. stvrditi něco, potvrd. čeho P.; schváliti něco P.; jistotu dáti čeho, v čem T.; —ung *f.* potvrzení, schválení P.; —ungsschein *m.* potvrzovací list P.

Bestatt-en pohřbiti, pochovati; —ung *f.* pochování, pohřeb. [se.

Bestauben zaprášiti se, uprášiti

Bestäuben etw. poprášiti, zaprášiti; mit Mehl b. pomoučiti.

Bestauden sich okeřiti se, keřnatěti, okřovnatěti.

Beste ddd. nejlepší *v.* Best.

Bestech en einen (Beamten) podkoupiti, podplatiti, uplatiti, dary porušiti úředníka atd. P., podmazati komu; bestochen uplacený: -er Richter soudce uplacený, porušený P.; 2. b. etw. obšiti něco; —lich (Beamte) zákupný, podkupný, porušitelný, úplatný (úředník) P.; —lichkeit *f.* -osť; —ung *f.* podkoupení, uplacení, porušení někoho (penězi) P., podmazání; (das Geschenk) úplatek; gegen B. etw. thun z ú-

platku něco učiniti P.; B. (Eigenschaft) podplatnosť, úpl., podkupnosť.

Besteck (-es, M. -e) *n.* pouzdro; nářadí jídelné, příbor; B. auf Messer nožník; —en nastrkati čeho kam, posázeti něco čím; mit Blumen b. vysázeti, posázeti květinami.

Bestehen (dauern) býti, trvati, zůstaviti P., vytrvati, vydržeti; wobei b. obstáti T.; (gerinnen) sesednouti se; sraziti se; (pachten) najmouti, pronajmouti; etw. soll b. wie es bisher bestanden hat jakož něco bylo, tak i dále zůstati má P.; aus oder in etw. b. záležeti v čem n. na čem P.; býti v čem T.; skládati se z čeho, složenu býti z čeho P., sestávati z čeho, sestavovati se z čeho; zavírati, obsahovati n. držeti v sobě něco; auf etw. b. státi n. trvati na něčem n. v něčem P., neustoupiti od čeho; tvrditi co; auf seiner Meinung b. státi ve svém úmyslu P.; ein Abenteuer, eine Gefahr b. podniknouti, podstoupiti nebezpečí, okusiti, přestáti dobrodružství; eine Prüfung b. odbyti zkoušku; etw. b. podvoliti se čemu.

Bestehend jsoucí; nynější, dosavadní T.; -e Steuern jsoucí, nynější daně P.; -e Vorschriften dané n. vydané předpisy P.; dosavadní, nynější předpisy P.; das woraus -e Gut statek v čem n. na čem by koli záležel P.; am dem —en festhalten držeti se toho, co jest.

Bestehl-en einen okrásti, okrádati koho oč P.; —er *m.* krádce P.

Besteigen (einen Baum) vystupovati, lezti, vlezti kam (na strom), něco zlezti; das Pferd b. na koně sednouti.

Bestekk *n. v.* Besteck.

Bestell-en etw. ustanoviti, určiti; b., anordnen poručiti, uložiti (komu co); etw. bei jmd. b. objednati, zjednati, zamluviti něco sobě u koho (P.); eine Person b. zjednati, objednati koho k čemu P.; einen Auftrag b. vyříditi nařízení, příkaz; ein Gericht b. osaditi soud; einen Rechtsfreund b. zříditi, ustanoviti právního přítele P.; jmd. als Vormund b. zříditi, naříditi koho poručníkem P.; eine Sicherheit für Gerichtsunkosten b. dáti, opatřiti jistotu pro soudní škody P.; b., bereiten připraviti, přihotoviti; den Acker, das Feld b. pole vzdělati, upraviti; —er *m.* objednatel, -avatel, zámluvce P.; —gebühr *f.* zákazné *n.*; —register *n.* seznam zakázek; —ter (zum Amte) ustanovený, zřízený, zřízenec P.; Beamte und —te úředníci a zřízené osoby P.; B.-der Gewerbetreibenden zřízenec živnosť provozujících P.; (Gedungener) objednaný, zjednanec P.; —ter Mord zjednaná vražda; —ung *f.* zakázka, zámluva, objednání T.; zjednání; auf B. arbeiten na zakázku pracovati T.; B. des Gerichtes zum Verhör osazení soudu k výslechu P.

Bestellungs-bezirk *m.* okres, okršlek dodavací; B. einer Briefsammlung obvod poštovní sbírky P.; —brief *m.* list objednavací; —buch *n.* kniha na zakázky (dané n. obdržené) T.; —decret *n. v.* Anstellungsdecret; —schein *m.*, Bestellzettel *m.* list objednavací, list zakazovací; —schreiben *n.* list (dopis) zamlouvací n. objednavací T.

Bestellzeit *f.* čas orný.

Bestens *adv.* co nejlépe.

Besteuer-n jmd. uložiti komu daň P.; etw. b. odaniti, daň uložiti nač P.; —t dani podrobený, berni podrobený, berničný; ein —ter poplatník; —ung *f.* uložení daně P.; directe, indirecte B. uložení daně přímé, nepřímé P.; B., Steuer daň P.; der B. unterliegen poplaten býti, povinen býti daní P.

Besteuerungs-modus *m.* spůsob ukládání daně; —umlage *f.* rozvržení daní P.

Best-ialisch hovadský, zhovadilý; —ie (M. -n) *f.* hovado; obluda, šelma, potvora.

Bestift-en závazek na něco uložiti; —ung *f.* uložení závazku; závazek, závaznosť; —ungszwang *m.* nucenosť k závazku.

Bestimm-bar určitelný; keit osť T.; —en etw. stanoviti, ustanoviti,

určiti něco P.; naznačiti něco; einen Ort b. ustanoviti místo P.; zwei Punkte b. die Lage einer geraden Linie (math.) dva body určujou polohu přímky T.; die Fristen zur Zahlung b. ustanoviti n. určiti lhůty ku placení P.; fest b. na jisto vytknouti; odhodlati; einen wozu b. pohnouti, přiměti koho k čemu P.; die Gründe die den Richter zur Abfassung des Urtheils —t haben důvody ježto soudce k učinění rozsudku pohnuly P.; einem durch ein Urtheil etw. b. přisouditi; —endes Fürwort určovací místojmeno (T.), u. zájmeno, určovací náměstka (T.).

Bestimmt určitý, určený, ustanovený; na jisto; —e Größe určitá veličina T.; —heit *f.* určitosť; určenosť.

Bestimmung *f.* stanovení, ustanovení P., určení T.; výměr, vyměření, naznačení; povolání, cíl; B., Schicksal los, osud.

Bestimmungs- určovací, stanovící T.; —grund *m.* pohnutka P., pobudka, pobídka; 2. důvod určení T.; —ort *m.* ustanovené místo; —stücke *pl. n.* (math.) určovací částky T.

Bestmöglich *adv.* co nejlépe možná, podle nejlepší možnosti. [se.

Bestocken sich ztrsnatěti, odnožiti

Bestohlener okradený P.

Bestoss-en narážeti nač; sraziti; b. (b. Tischl.) přihoblovati, ostrouhati; —hobel *m.* struh.

Bestraf-en einen trestati, potrestati, ztrestati někoho P., spokutovati koho; mit Worten b. plísniti koho, domlouvati komu; jmd. mit Arrest, mit dem Tode b. trestati koho vězením, na hrdle P.; —ung *f.* potrestání P.; B. (Strafe) trest P.

Bestrahlen osvítiti, ozářiti, ojasniti něco.

Bestreb-en sich (nach etw.) snažiti se, vynasnažovati se, namáhati se; sich um etw. b. bažiti po čem; das B. snížení, snaha; —sam *adj.* snaživý, přičinlivý; —ung *f.* snažení P., vynasnažení, snažnosť, snaha; úsilí P., usilování; verbrecherische B. úsilí zločinné P.; —ungsvermögen *n.* mohutnosť snažicí T.

Bestreichen etwas namazati, pomazati, potříti; b. einen Ort střelbou zasahovati, stříleti na místo (pevnosť).

Bestreit-en etw., eine Sache b. odpírati, odporovati čemu P.; popírati čeho; einem etw. b. odpírati komu čeho P.; jmd. ein Vorrecht b. odpírati někomu nějaké přednosti P. die Giltigkeit der Ehe b. odpírati platnosti manželství P.; den letzten Willen b. odp. poslední vůli P.; 2. b. (bezahlen) zapraviti P.; eine Ausgabe b. útraty zapraviti; die Kosten b. zapraviti škody P.; —end porážející, porážecí T.; —ende Gründe porážející důvody T.; —ung *f.* odpor P., odpírání, popírání; 2. zapravení P.

Bestreu-en etw. posypati něco něčím, natrousiti čeho nač; —t posypaný.

Bestricken etwas provazy opatřiti; kličkovati; zaplesti; fig. spoutati, opoutati koho.

Beströmen obtékati.

Best-schiessen *n.* střelný zápas, střelba o závod; —schuß *m.* nejlepší výstřel.

Bestufen stupniti, ostupniti.

Bestürm-en útok učiniti, pevnosť obíjeti; jmd. b. fig. doléhati, dorážeti, dotírati na koho; —ung *f.* útok.

Bestürz-en pokličkou opatřiti; b. poděsiti, zděs., polekati koho; b. mſ. zmámenu, pomatenu býti; —t zděšen (, a, o, ý), poděšen, polekán; —ung *f.* poděšení, zděšení.

Besuch (-es, M. -e) *m.* návštěva, navštívení; einen B. bei jmd. machen, einem einen B. machen oder abstatten navštíviti koho; zu jmd. zum B. kommen přijíti k někomu na návštěvu; —en einen navštíviti; b., frequentiren navštěvovati, někam choditi; die Schule b. choditi do školy; das Amt b. choditi do úřadu; b. (wdm.) stopovati zvěř, slíditi po zvěři; —szeugniß *n.* vysvědčeni návštěvné, v. navštěvovací P.; —ung *f. v.* Besuch.

Besudel-n etw. umazati něco; —ung *f.* umazání.

Betagt letitý, starý; wohlbetagt blahověký; hochbetagt u vysokém věku.

Betakeln ověšeti lanovím.

Betast-en etw. omakati, ochmatati něco; ohledati co; dotknouti se, dotýkati se čeho; —ung *f.* omakání, ochmatání, ohledání.

Betäub-en einen ohlušiti, zhlušiti; b. (bewußtlos machen) omámiti koho P., omráčiti, zpitomiti; —end omračný; =e Getränke, Gifte omamující nápoje, jedy P.; —ung *f.* ohlušení, omráčení; mrákota.

Bet-bruder *m.* pobožnůstkář, růženečkář, modlílek.

Betel *m.*, —pfeffer *m.* pepř betel.

Bet-en mh. modliti se; —er *m.* modlitel, bohomodlec; —erin *f.* modlička, modlitelka; —fahrt *f.* pouť (nábožná); —gesang *m.* nábožný zpěv; —glocke *f.* vyzvánění k modlitbě, klekání.

Bethätigung *f.* činné osvědčení.

Bethauen orositi, porositi.

Bethaus *n.* modlitebnice P.

Betheilig-en sich bei etw. účasten býti čeho, účastenství míti v čem P., účastniti se čeho n. v čem; —ter ten jehož se týče, účastník P.; B. bei einer sträflichen Handlung úč. trestného skutku P.; —ung *f.* účastnosť, účastenství v něčem P.

Betheuer-n jistiti, ujišťovati; zaklínati se; hoch und theuer b. zaklínati se vším milým a drahým; —ung *f.* ujišťování, zaklínání.

Bethör-en omámiti, pomámiti, zmám.; poblázniti, zblázniti, ošáliti; —t omámený; ošálený; —ung *f.* omámení; pošetilosť.

Bethulich činný, účinlivý.

Bethun sich činiti se (ten se činí!), snažiti se. **Bethürmt** věžatý.

Bêtise *f.* (fr.) hlupství, hovadství.

Betiteln ein Buch oder einen nazvati, pojmenoavti; jmd. b. někomu čestné jmeno dáti.

Beton *m.* (fr.) beton (smíšenina vápna s drobným kamením).

Beton-en přízvuk klásti, názvuk dáti T.; —t přízvučný T.

Betonnen das Fahrwasser bečkami znamenati.

Betonung *f.* kladení přízvuku T.; fig. důraz; auf etw. B. legen klásti váhu n. důraz na něco.

Betracht (=s, oh. M.) *m.* ohled, vzhled; uvážení P.; in B. dessen (einer Sache) v příčině, se strany, co se dotýče nějaké věci; v uvážení toho, hledíc n. prohlédajíc k tomu, zření majíc na to n. k tomu P. (vzhledem k tomu); —en etw. patřiti nač, hleděti nač, pozorovati co; vážiti, pov., uv. T.; ohledávati T.; považovati zač, pokládati zač; fig. rozjímati; —enswerth uvážení hodný.

Beträchtlich znamenitý, značný, drahný, valný.

Betrachtung *f.* pozorování, patření, hledění; úvaha, uvážení T., považení, rozmysl; rozjímání T., rozvažování; —sweise *f.* spůsob pozorovací, uvažovací, spůsob jak se něco uvažuje n. rozjímá.

Betrag (=es, M. Beträge) *m.* suma, díl peněz, peníz (*coll.*) P., úhrnek T., součet, obnáška (obnos, částka); zur Bestreitung der Unkosten einen verhältnißmäßigen B. bestimmen k zapravení nákladův ustanoviti přiměřený peníz P.; B. položka T., část, částka (peněz); B. cena P.; der Diebstahl wird zum Verbrechen aus dem —e des entzogenen Gutes krádež bývá zločinem pro cenu věci odňaté P.; —en (eine Summe) činiti, dělati P., (obnášeti, obsahovati); so viel als die Forderung beträgt tolik co pohledanosť činí, dělá P.; sich b. chovati se P., počínati sobě; Personen die sich unanständig b. osoby které se chovají neslušně P.; das B. chování P.

Betrags-colonne *f.* sloupec jednotlivých úhrnkův T.; —spesen *pl.* útraty n. náklady dle vynášek T.

Betrauen jmd. mit einem Amte svěřiti komu úřad P.

Betrauern einen od. etw. želeti, oželeti koho, naříkati nad kým; truchliti nad čím.

Beträufen, beträufeln etw. pokapati, pokrápěti, skropiti.

Betreff: in B. dessen o něco, strany něčeho; za příčinou n. v příči-

ně toho, co se dotýče P.; wenn in B. einer Sache Streit entstände kdyby o něco n. v příčině něčeho vzešel spor P.; in diesem B. v této příčině; —en einen dopadnouti, dostíhnouti koho; mh. widerfahren potkati, přihoditi se, státi se; was das betrifft co se toho týče, strany toho; der —ende Theil strana jíž se dotýče, ta která strana P.; (bbb. —ende dotyčný).

Betreib-en eine Wiese mit Schafen honiti ovce na louku; eine Sache b. provozovati co, pracovati na čem, zaměstnávati se čím, obírati se čím n. s čím; ein Handwerk, ein Gewerbe b. provozovati řemeslo P., prov. živnosť, vesti živnosť; ein Geschäft b. provozovati n. vesti obchod T.; Bergbau b. provozovati hornictví, dělati, těžiti hory T.; jmd. b. (urgiren) pobídnouti, pobádati koho k čemu P., poháněti koho; —ung *f.* pobídka, naléhání P.; —ungsgesuch *n.* pobadací žádosť P.

Betret-en etw. vkročiti, vstoupiti (nač); den Rechtsweg b. dáti se n. vydati se v právní cestu, jíti pořadem práva, jíti právem, jíti po právu P.; jmd. bei einer That b. postihnouti, dost., zast., dopadnouti koho při čem n. v čem P.; b. *adj.* pošlapaný, ušlapaný; zmámený, ohromený, zaražený; —ung *f.* postižení, postihnutí, dopadení; —ungsfall *m.*: im B. kdyby (kdo) byl postižen, bude-li postižen (a, o.).

Betrieb (-es, ob. M.) *m.* vyhánění (dobytka); 2. B. pobídnutí, pobídka, podnět, ponuknutí; 3. vedení, provozování, obstarávání; B. einer Eisenbahn vozba n. přeprava po železnici; B. eines Handwerkes provozování živnosti, řemesla, průmyslu P.; B. eines Bergwerkes těžba, těžení, dělání hor P.; —sam přičinlivý, snaživý, podnikavý, bedlivý; těživý, průmyslný; dělný; -keit osť (T.).

Betriebs-art *f.* spůsob provozovací, spůsob těžení, spůsob těžebný T.; —auslagen *pl.* výdaj na provozování; (Eisenb.) vydání na vozbu; —beamte *m.* (b. d. Eisenbahn) úředník při vozbě; —direction *f.* ředitelství (-stvo) vozby; —fond, —capitalfond *m.* kapitál n. hlavní suma na provozování, na těžení P.; —gebäude *n.* stavení v němž se něco provozuje, provozovárna; —periode *f.* doba provozování P.; während der B. za času provozování P.; při provozování; —stätte *f.* místo provozovací, místo výrobní P.; provozovárna, provozovna.

Betriegen *v.* Betrügen.

Betrinken einen opiti, zpíti, opojiti koho; sich b. opiti se, zpíti se.

Betroffen zaražený; zmámený, ohromený.

Betröpfeln *v.* Beträufeln.

Betrüb-en etw. kaliti, zkal., pokaliti; b., traurig machen rmoutiti, zarm., zkormoutiti; sich se; —niß (M. -sse) *f.* zármutek, zarmoucenosť, žalosť, truchlivosť, tesknosť; —t smutný, zarmoucený, zkormoucený, tesklivý, zasmušilý.

Betrug (-s, ob. M.) *m.* podvod P., šalba.

Betrüg-en einen podvesti, podváděti koho v čem P., při čem, oklamati, ošiditi, ošáliti koho v čem; —er *m.* podvodník P.; —erei *f.* podvodnictví P., šidba; —erin *f.* podvodnice; —erisch, —lich podvodný, šalebný; keit osť.

Bet-schwester *f.* pobožnůstkářka, modlilka, modlitelka; —stunde *f.* modlitební hodina, hodina k modlitbě.

Bett (-s, M. -e) *n.* postel, lože; das B. machen postel ustlati; zu —e gehen lehnouti si, jíti do postele, j. na lože, j. spat; 2. B. (M. -en) peřina; 3. B. (mech.) tečiště, lože T.; točiště; B. eines Flusses řečiště, tečiště, koryto; B. einer Kanone lože.

Bettag *m.* prosebný den; (in der Kreuzwoche) křížový den P.

Bett-behang *m.*, —behänge *n.* opona n. záclona u postele; —bret *n.* prkýnko do postele; —decke *f.* ložní přikrývka, přikryvadlo, pokrývka.

Bettel (-s, oh. M.) *m.* veteš; —arm přechudý, přenuzný, chudičký; —brief *m.* žebrací list P.; —brot *n.* chleb vyžebraný, chleb vyprošený; —ei *f.* žebrání, žebrota, žebráctví; die B. wird verboten žebrati se zapovídá P.; —geld *n.* vyžebraný peníz; —haft žebrácký, nuzácký; —herberge *f.* žebrácká hospoda; —jude *m.* žebravý žid; —junge, —knabe *m.* žebravý chlapec; —leute *pl.* žebráci, žebráctvo; —mann *m.* *v.* Bettler; —mönch *m.* mnich žebravý P.

Betteln mh. (um etw.) žebrati P. (škemrati; prositi).

Bettel-pass *m.* žebrácký průvodní list P.; —polizei *f.* policie nad žebráky; —sack *m.* žebrácká mošna, ž. torba, žebrácký pytel; —stab *m.* žebrácká hůl; (oh. M.) fig. mizina, žebrota; an den B. bringen ožebračiti, na mizinu, na žebrotu přivesti koho; an den B. kommen přijíti na mizinu, na koráb; —stolz *m.* chudá pýcha; chudopyšnosť, chudohrdosť; —vogt *m.* dozorce nad žebráky P., žebrácký P., žebrácký správce; —volk *n.* žebráci *pl.*, žebračina; —weib *n.* žebračka.

Betten stláti, ustlati, postel vystlati; sich b. ustlati si.

Bett-flasche *f.* záhřevná láhev do postele; —fournitur potřeby ložní; —frau *f.* postelářka, postelnice (im Hôtel); —geher *m.* noclehář P., nocležník; Anmeldung der B. bei der Polizei odpovědění noclehářův u policie P.; —gestell *n.* postel; —himmel *m.* postel s nebesy; nebesa k posteli, nebesa nad postelí; —kammer *f.* ložnice, lehárna; —lägerig polehavý, churavý; b. werden ulehnouti.

Bettler *m.* žebrák; —in *f.* žebračka; —isch žebrácký; —läuse *pl.* žebrácké vši *rstl.*; —mantel *m.* plášť žebrácký; —sprache *f.* řeč n. hantýrka žebrácká.

Bett-meister *m.* nadložní; —pfanne *f.* *v.* Bettwärmer; —pfoste *f.* sloupek v posteli; —sack *m.* žok na peřiny; 2. slamník; —statt, —stätte *f.* *v.* Bettgestell; —stroh *n.* sláma ložní; —tuch *n.* prostěradlo; 2. povlaka; —überzug, —zieche *f.* povlak, povlaka; —ung *f.* podklad, -ek, podstav, -ec; —wärmer *m.* zahřevačka, zahřevací pánev, z. láhev ložní, ohřivadlo ložní; —wäsche *f.*, —zeug *n.* prádlo ložní; —zwillich *n.* cvilich, dvojtkanina na povlaky.

Betul-a *f.* (lt.) bříza; —in *n.* březovina; —*ineae pl.* (lt.) březovité (bot.) T.

Betünchen ovrhovati, vápnem omítati.

Betwoche *f.* modlitební týden, prosebný týden.

Betze *f.* čubka, fena.

Betzel *f.* čepec; čepice.

Betzimmer *n.* pokoj n. komnata k modlení.

Beuch-e *f.* (das Einweichen der Wäsche in der Lauge) máčení, namáč. v louhu; —en máčeti, namáčeti; —faß *n.* sud k namáčení, sud namačecí.

Beuge *f.* ohbí, zkřivenina; —fall *m.* (gr.) pád T.; —muskel *f.* (anat.) ohybač; schylovač T. *Flexor.*

Beug-en etw. ohnouti, skloniti; die Knie b. kolena skloniti, poklekno uti; b. pokořiti; zarmoutiti; sich b. skloniti se, sehnouti se, nakloniti se; —er *m.* sklonitel; 2. (anat.) *v.* Beugemuskel; —sam sklonný, ohebný *v.* Biegsam; —ung *f.* ohýbání, ohyb T., sehnutí. sklonění.

Beul-e (M. -en) *f.* boule, hlíza; B. am Gefäße pukle, vypuklina; —en bekommen boulatěti.

Beunruhig-en jmd. znepokojiti, znepokojovati koho; —ung *f.* znepokojení, -ování; zbouření.

Beurkund-en dosvědčiti, osvědčiti, vysvědčiti, tvrditi, potvrditi; —ung *f.* svědectví (notářské).

Beurlaub-en jmd. odpuštění komu dáti, odpustiti koho P., dovolení n. dovolenou dáti, dovoliti komu; sich b., sich verabschieden loučiti se, rozlouč. se, poroučeti se; sich bei jmd. b. přijíti k někomu na rozchodnou; —ter odpuštěnec P.; —ung *f.* odpuštění P., dovolená *f.*

Beurré *m.* (fr.) máslovka (hruška).
Beurtheil-en etw. souditi o čem, posouditi, posuzovati co T.; —ung *f.* souzení, posouzení, posuzování; úsudek, posudek; rozsudek; —ungs-kraft *f.* soudnosť.
Beurtschiff *n.* (holl.) koráb pořadový, výsadní.
Beute (vh. M.) *f.* kořisť, plen P., lup; 2. (M. -en) brť, dřevěný úl.
Beutel (-s, unv. M.) *m.* měšec, váček, pytlík, pytel; (türk. Rechnungsmünze) měšec; —chen *n.* (bot.) tobolička; —gabel *pl.* nohy (mech.) T.; —geschirr, —zeug *n.*, —sieb *n.* (Mühlb.) pytlování T.; —kasten *m.* (Mühlb.) moučnice; truhla na mouku, moučná truhla T.; —krank (scherzh.) kdo postonává na kapsu; —macher *m.* měšečník; vačkář; —meise *f.* moudivláček, mudiváček, mudníček.
Beuteln pytlovati; einen bei den Haaren b. vzíti někoho za pačesy, vykrákati někomu.
Beutel-ratte *f.* vačice; —schneider *m.* taškář, kapsář; —schneiderei *f.* taškářství; —stange *f.* (Mühlb.) bidélce, bidélko T.; —thier *n.* vačice *v.* Beutelratte; *pl.* —thiere vačnatí ssavci; —tuch *n.* žínka, pytlina; pytlovina; šupkové plátno.
Beuten kořistiti; 2. úl osaditi lesními včelami; —heide *f.* brtniště.
Beutereich hojný na kořisť.
Beute-sucht *f.* kořistivosť, kořistnosť, chtivosť kořisti; —theil *m.* díl kořisti, díl z kořisti.
Beutler *m.* měšečník, pytlikář.
Bevölker-n (ein Land) olidniti, zalidniti; lid nasaditi; —ung *f.* zalidnění, olidnění; 2. obyvatelstvo P., obyvatelé T.; 3. lidnatosť T.
Bevölkerungs-abnahme *f.* ubývání lidnatosti T.; —verhältniß *n.* (inneres) lidnatosť P.; (äußeres) poměr lidnatosti P.; —zunahme *f.* přibývání lidnatosti T.
Bevollmächtig-en einen zu etw. zmocniti, zplnomocniti koho, plnou moc a vůli dáti komu P., T., plnomocenství dáti komu; —ter plnomocník P., zmocněný, zplnomocněný, zmocněnec P.; —ung *f.* zmocnění P., T., zplnomocnění; plnomocenství; —ungsklausel *f.* zmocňovací doložka P.; —ungsvertrag *m.* zmocňovací smlouva P., T.
Bevor *adv.* (ehe, eher) dříve než, prve než; b. du fortgehest dříve než odejdeš.
Bevor-munden jmd. poručníka komu dáti; poručníkovati nad kým P.; —rechten výsadou opatřiti, v. nadati; —stehen mh. nastávati P., nastati; očekávati někoho; es steht ihm bevor nastává mu, očekává jej; b., obliegen náležeti na koho P.; dem Geklagten steht bevor na žalovaného náleží, aby . . . P.; —stehend nastávající, budoucí, příští; —theilen jmd. šiditi koho P., ošiditi koho, podskočiti, podvesti koho; —theilung *f.* šidba, obmysl P., podskok, ošizení; —zügen jmd. někomu před jiným dávati přednosť, nadržovati n. nakládati komu před jiným P. [opatrovati.
Bewachen etw. hlídati, stříci,
Bewachsen mf. obrůsti, zarůsti.
Bewachung *f.* střežení, ostříhání, hlídání, stráž.
Bewaffn-en einen ozbrojiti, zbraní opatřiti; —et ozbrojen, a, o; —ete Macht zbrojná moc P.; mit —eter Hand eindringen zbrojnou rukou někam se dobyti P.; ein —eter ozbrojenec; —ung *f.* ozbrojení.
Bewahren etw. chovati něco P., schov., přechov.; b. opatrovati něco P., chrániti, brániti, hájiti čeho před čím, ostříhati něco; Gott—e! chraň Bůh! nedopouštěj Pán Bůh!
Bewähren etwas dokázati, prokáz., provoditi něco čím, potvrditi; dosvědčiti; sich b. osvědčiti se; sich als nützlich b. shledávati se za dobré, za prospěšné P.; sich als wahr b., sich bewahrheiten potvrzovati se za pravdu P.
Bewährt jistý, dokázaný, zkušený, v zkoušce obstálý; prokázaný; osvědčený; ein -es Mittel zkušený prostředek P. [vedení práva P.
Bewährung (eines Rechtes) *f.* do-

Bewaldet lesem porostlý.

Bewältig-en einen od. etw. zmoci něco; přemoci koho; —ung *f.* přemožení.

Bewander-n (ein Land) zchoditi zemi; —t zběhlý, zkušený, fig. honěný (v něčem).

Bewandt: so ist die Sache b. tak se věc má, takové je to; bei so —en Umständen v takových okolnostech; —niß, Bewandniß (vh. M.) *f.* okolnosť, postavení; es hat mit der Sache folgende B. věc má se takto, věc tak stojí.

Bewässer-n etw. zavlažiti, svlažiti, vodu na něco přivesti, vodou opatřiti, ovodniti; —ung *f.* opatření vodou, ovodnění, podhánění vodou T., zavlažování; —ungsanstalt *f.* stavba vodovodná P., vodovod.

Beweg-en etw. hnouti, pohn., hýbati něčím T.; pohybovati; b., einen zu etw. b., daß... pohnouti, nakloniti koho k čemu; sich b. pohybovati se; —end pohýbací; pohybovací; —ende Art des Stils pohýbací tvar slohu T.; —ende Kraft síla pohybovací T.; —grund *m.* pohnutka, pobudka, důvod pohnutný, d. donucovací T.; —kraft *f.* síla hybná, s. pohybná.

Beweglich hybný, pohybný, pohyblivý; hnutelný T.; pohnutlivý; -es Gut statek movitý P.; —keit *f.* pohybnosť T.

Bewegt hnutý, pohnutý; —es Gemüth mysl hnutá n. pohnutá něčím T.; své vlastní puzení P.

Bewegung *f.* hnutí, pohnutí, hýbání, pohybování, pohyb T.; pobudka, povzbuzení; (Gemüthsb.) hnutí n. pohnutí mysli.

Bewegungs-grösse *f.* velikosť pohybu P.; —grund *m. v.* Beweggrund; —organe *pl.* hybadla, ústroje hýbací T.

Bewehren ozbrojiti.

Beweiben ženiti, ženu n. manželku dáti; sich b. oženiti se.

Beweinen etw. jmd. oplakati koho; naříkati nad čím.

Beweis (-es, M. -e) *m.* důkaz P.; důvod; —e für und wider jmd. důkazy někomu a na někoho; B. führen svědčiti P.; *v.* Beweisen; B. průvod P., průkaz, dokázání; B. und Gegenbeweis průvod a odvod P.; —art *f.* spůsob průvodu P.; andere —arten průvodové jiného spůsobu P.; —artikel *m. v.* Beweisgrund; —document *n.* průvod; průvodná listina P.; —einrede *f.* průvodná odpověď P.

Beweisen etwas provesti, proboditi něco P., dovesti, dolíčiti, dokázati čeho P.; vysvědčiti něco P.

Beweis-führer *m.* důkazvedoucí, dokazovatel P.; —führung *f.* dokazování, důkazu vedení, líčení P.; —gegenstand *m.* předmět důkazu, př. průvodu; —grund *m.* důvod T.; —kraft *f.* moc průvodná, průvodnosť T.; síla (moc) důkazu, síla důkazná n. dokazovací T.; —last *f.* povinnosť k vedení důkazu, pov. důkazná P.; —lehre *f.* důkazosloví, důkaznictví, náuka o důkazích T.; T.; —mittel *n.* průvod P.; —pflicht *f. v.* Beweislast; —regel *f.* průvodné pravidlo P.; —satz *m.* položka n. věta dokázaná, položení dokázané; položka n. věta položená T.; —schrift *f.* průvodný spis P.

Beweissen etw. bíliti, obíliti.

Beweis-stück *n.* kus, článek průvodný P., věc doličná; —thum *n. v.* Beweismittel; —verfahren *n.* řízení průvodné (ř. provoděcí) P.

Bewenden lassen es bei etw. nechati při čem, zůstaviti někoho při čem, zůstati na čem, přestati na čem; es soll dabei sein B. haben to buď při tom P., při tom zůstati má; es soll bei der Verfügung bis auf weiteres sein B. haben při tom opatření zůstati má až do dalšího nařízení P.

Bewerb (-es, vh. M.) *m.* ucházení-se, snažení-se oč; —en sich um etw. ucházeti se oč; snažiti se oč; sich um eine Stelle b. ucházeti se o místo P.; sich um eine Braut b. ucházeti se o nevěstu, namlouvati si; —er *m.* uchazeč, kdo se o něco uchází P.; —ung *f.* ucházení-se oč; sich in B. setzen *v.* sich Bewerben.

Bewerfen etw. obházeti, oházeti, poházeti, ometati, pom.; eine Wand b. stěnu omítnouti, ovrhnouti.

Bewerk-stelligen spůsobiti, vyp., dokázati, uskutečniti, dovesti, vyvesti, vykonati; —thätigen skutkem něco ukázati P.

Bewerthen etw. vyceniti něco T.

Bewickeln *v.* Umwickeln.

Bewilligen etw. (einem) dovoliti čeho, povoliti k čemu, svoliti, přivoliti čemu, k čemu; das Gesuch, die Eintragung b. povoliti k žádosti, ke vkladu P.; —ung *f.* povolení, dovolení; přivolení, svolení P.

Bewillkommen vítati, přivítati, uvítati koho.

Bewinden obvinouti, zavinouti.

Bewirken (etw.) spůsobiti, vyjednati, vymoci, pořídití, dovesti.

Bewirth-en einen častovati, vyčastovati, uctiti, pohostiti; —schaften *n.* hospodaření P., vzdělávání něčeho T.

Bewohn-bar obytný, obyvatelný P.; feit osť; —en etw. obývati, přebývati, bydleti někde; —er *m.* obyvatel P.; bydlitel.

Bewölk-en zamračiti, obstíniti, zast., oblakem zakryti; sich b. mračiti se, zamračiti se; —t zamračený, chmurný; mračivý.

Bewunder-er *m.* obdivovatel, velebitel; —n (einen, etw.) diviti se, obdivovati se čemu; —nswerth, —nswürdig podivení hodný; *adv.* ku podivu; —ung *f.* podivení; —ungsvoll podivením naplněn.

Bewürdet hodností n. důstojenstvím nadaný n. obdařený.

Bewurf (-s, oh. M.) *m.* obmítka, omítka T.

Bewursten (b. Faschinenb.) ošlahounovati.

Bewusst (sich einer Sache b. sein) vědomý T.; povědomý; —sein *n.* vědomí, povědomí, vědomosť, povědomosť, uvědomení; das B. verlieren ztratiti paměť, pozbyti smyslů; zum B. kommen vzpamatovati se, přijíti k sobě.

Bey *m.* (türk.) bej, pán, vladař *v.* Beg.

Bezahl-en (eine Summe) platiti, zapl., vypl., zapraviti, vyplniti sumu P.; für eine Sache b. zaplatiti za něco P.; für eine Arbeit b. zapl. od něčeho (od práce) P.; den Gläubiger b. věřiteli zaplatiti; einen Boten für den Weg b. zaplatiti poslu od cesty P.; —er *m.* zaplatitel; —ung *f.* placení, zaplacení P.; zapravení čeho P.; plat za něco n. od čeho P.

Bezähmen (ein wildes Thier, einen Menschen) krotiti, skrotiti, ukrotiti; sich b. vládnouti sebou nad sebou.

Bezauber-n einen okouzliti, očarovati koho T.; —nd kouzlivý, okouzlující T., čarovný; —ung *f.* okouzlení, očarování.

Bezäumen (ein Pferd) dáti uzdu koni.

Bezäunen plotem obehnati.

Bezechen opiti, ochmeliti; sich se.

Bezeichn-en etw. naznamenati, poznamenati; vyzn., naznačiti, vyzn.; ozn. T.; jmd. namentlich b. poznamenati někoho ze jmena, udati koho P.; die Thatsachen im Protokoll bestimmt b. události určitě vytknouti v protokolu P.; etw. b. ukázati na něco; b. známkovati, známku udělati; —end významný T.; —ung *f.* značení, poznačení T.; znamenání; známka T.; ämtliche B. úřední kolkování T.

Bezeigen etw. okázati, proukazovati, osvědčiti; Ehre b. uctiti, poctiti koho; sich b. chovati se, zachovati se ke komu.

Bezeihen *v.* Bezichtigen.

Bezeug-en etw. svědčiti o něčem, vysvědčiti něco P., dosvědčiti čeho, seznati o něčem (k. p. o poslední vůli) P.; —ung *f.* dosvědčení.

Bezicht *f.*, —igung *f.* obvinění koho; —en, —igen einen der That viniti, obviniti koho z čeho.

Bezieh-en etw. povlíci, potáhnouti něco; ein Musikinstrument mit Saiten b. potáhnouti strunami; ein Haus b. stěhovati se do domu; die Wache b. jíti na stráž; Waaren von

einem Orte b. bráti n. dostávati zboží obchodem (P.), T.; bezogene Waare obdržené (obdržalé) zboží P.; das Geld b. bráti peníze; Einkünfte von einer Sache, von jmd. b. bráti důchody z něčeho, od někoho P.; etw. worauf b. vztahovati co k čemu, obraceti něco k čemu n. na něco T.; sich auf etw. b. vztahovati se nač, k čemu P.; míti vztah nač, k čemu; odvolati se nač, dokládati se čeho T.; sich auf Akten b. dokládati se spisů, táhnouti se na spisy T.; —end vztahující-se nač; —liches Fürwort místojmeno vztažné; —ung (M. -en) *f.* poměr; B. einer Sache zur andern vztah jedné věci ke druhé P., vztažení, vztahování čeho k čemu; B. haben, nehmen auf etw. *v.* sich Beziehen auf etw.; in einer B. v některé věci, v něčem, v příčině něčeho; in B. co se dotýče; die Verhandlung ist in einer B. unvollständig geblieben líčení pře zůstalo v některé příčině neúplné P.; mit B. auf einen erhaltenen Auftrag v příčině obdrženého rozkazu P.; mit B. auf den früheren Bericht odvolávajíc se (táhnouc se) na předešlou zprávu P.; in B. auf das Vermögen co se dotýče majetnosti P.; B. auf Akten im Processe dokládání-se spisův ve při P.

Beziehungs-begriff *m.* pojem, k němuž se něco vztahuje, na nějž se něco táhne T.; —colonne *f.* (kfm.) sloupec vztažný n. vztahovací T.; —weise *adv.* v jisté míře, v některém spůsobu; pokud se dotýče P.; dle potřeby, dle případnosti P.; Gatte und b. Vater manžel, a pokud se dotýče, otec P.; Gattin und b. Mutter manželka a zároveň matka; —wort *n.* místojmeno vztažné.

Bezielen etw. míti za cíl n. za účel.

Beziffer-n etwas očísliti něco T., očíslovati něco; čísly něco vytknouti P.; —ter Rückstand číslem vytknutá zadržalosť P.; —ung *f.* číslování, očíslení.

Bezirk (-s, M. -e) *m.* obvod P. (überhpt.); gerichtlicher okres; polit. podkraj P.; —en ohraditi, meze vyměřiti.

Bezirks-amt *n.*, —behörde *f.* okresní úřad; (podkrajský úřad); —ausschuß *m.* okresní výbor; (podkrajský výbor P.); —ausschußmitglied *n.* člen n. úd okresního (podkrajského) výboru P.; —chef *m.* okresní správce (podkrajský spr.) P.; —commissär *m.* okresní komisař; podkrajský komisař P.; —commissariat *n.* okresní komisařství P.; —commission *f.* okresní (podkrajská) komise P.; —eintheilung *f.* rozdělení okresní, rozdělení v okresy P.; (rozd. v podkraje, rozdělení podkrajské) P.; —einzelnrichter *m.* okresní samosudí; —gemeinde *f.* podkrajská obec P.; —gericht *n.* okresní soud P.; —hauptmann okresní hejtman (früher: podkrajský) P.; —hauptmannschaft *f.* okresní hejtmanství (früher: podkrajský úřad) P.; —insaß *m.* podkrajský osadník P.; —richter *m.* okresní soudce P.

Bezoar (-s, oh. M.) *m.* (span.) bezoar, chuchvaly n. chuchliny zvířecí; —*dica pl. n.* protijedy; —säure *f.* kyselina bezoarová T.

Bezogener eines Wechsels směnečník, na koho směnka svědčí P.

Bezug (-es, oh. M.) *m.* vztah, půtah, vztažnosť, půtažnosť T.; mit B. auf... *v.* Beziehung; B. potahování, povlečení, povleknutí; B. eines Einkommens z. B. eines Gehaltes braní služného P.; B. einer Waare im Verkehrswege dostávání zboží obchodem P., T.; B. der Violine potah na houslích; B. (M. Bezüge) příjem P.

Bezüglich einer Sache v příčině, s strany některé věci P.; bezügliche Sache věc k něčemu n. na něco se vztahující, věc k něčemu náležitá, věc jíž se dotýče P.

Bezugs-acten *pl.* spisy jichž se dotýče; spisy k něčemu n. na něco se vztahující P., spisy vztažné; —berechtigter požitečník, kdo právo má něco bráti n. přijímati, oprávněný ke braní, ku přijímání něčeho.

Bezugs-colonne *f. v.* Beziehungs-colonne; —note *f.* schriftliche list na dostávání nějakého zboží P.; —ort *m.* kupní místo, m. odkud se zboží obchodem dostává T.; —quelle *f.* kupní pramen T.; —recht *n.* právo ke braní něčeho, ku přijímání něčeho P., právo příjetné; Wasserbez. právo k vedení (sobě) vody P.; —schein *m.* (Hdl.) list odběrací; —titel *m.* právní důvod ke braní, ku přijímání něčeho P.

Bezwecken etw. obmýšleti něco P., předsevzíti, za účel míti; ein gemeinschaftlich -ecktes Verbrechen zločin ve spolek obmýšlený P.

Bezweifeln etw. pochybovati o čem, v pochybnosť bráti něco P.

Bezwing-en einen přemoci, zmoci, podmaniti, potlačiti, pokořiti koho; einen Aufstand b. potlačiti pozdvižení P.; —er *m.* podmanitel, pokořitel; —lich podmanitelný, přemožitelný.

Bezwisten etwas spor o něco spůsobiti; einem etw. b. popírati komu čeho.

Bianco (it.) bílý; nepopsaný; etw. in *b.* lassen něco zůstaviti prázdné, nevyplněné P.; *carta bianca* prázdný papír P.; —indossament *n.* rubopis nevyplněný.

Biandrie *f.* (gr.) dvojmužství.

Bibel (M. -n) *f.* biblí, bible, svaté písmo; —abschnitt (-es, M. -e) *m.* oddíl z bible; —anstalt *f.* ústav biblický; —ausleger *m.* vykladač bible, biblář; —ausspruch *m.* výpověď n. propověď biblická; —fest zběhlý v biblí; —forscher *m.* biblozpytec; —freund *m.* přítel bible, biblář; —gemäß *adv.* podle biblí; —lehre *f.* náuka biblická; —sprache *f.* biblický jazyk; —spruch *m.* průpověď z bible.

Biber (-s, unv. M.) *m.* bobr *Castor Fiber*; —bau *m.* bobrovna, bobří sluj, bobří doupě, stavení bobrovo; —fang *m.* lovení bobrů; —fell *n.* bobrovice, bobří spratek; —fleisch *n.* bobrovina; —geil *n.* bobrový stroj, bobřina *Castoreum*; —haar *n.* bobrová srsť; —hund *m.* bobrák (, a), pes na lov bobrůd —hut *m.* bobrový klobouk; —jagd *f.* lov na bobry; —jäger *m.* love. bobrů, bobrář, bobrovník; —klee *m*; bobřek (S.) *v.* Bitterklee.

Bibernelle *f.* (bot.) bedrník.

Biberon *m.* (fr.) piják; 2. cucáček.

Bibliograph (-en) *m.* (gr.) knihopisec; —ie *f.* knihopis; —isch knihopisný.

Biblio-man (-es) *m.* (gr.) knihomol, knihovrt; —phil *m.* knihomil.

Bichon *m.* (fr.) podpaždníček *v.* Löwenhund.

Bibliothek (M. -en) *f.* (gr.) knihovna, knihárna, biblioteka; —ar (-s, M. -e) *m.* bibliotekář, knihovník, představený knihovny.

Biblisch biblický.

Bick-beere *f.* borůvka; —e *f.* ptačí zob, zobák, zobec; B., die Picke špic; —elhaube *f.* šišák; —en *v.* Picken. [—ver dvojvypuklý T.

Bicon-cav (lt.) dvojpoddutý T.;

Biduum *n.* (lt.) dvoudenní lhůta.

Bieder šlechetný, poctivý; —herzig čistosrdečný; —keit *f.* šlechetnosť, poctivosť; —mann *m.* šlechetník, poctivec, šlechetný n. poctivý muž; —sinn *m.* šlechetná, poctivá mysl, jaromysl.

Bieg-e (M.-en) *f.* prohyb; —en etw. ohnouti, nahnouti, ohýbati; (grm.) skloňovati; Zunge od. Stimme b. zohýbati n. ohebný učiniti jazyk n. hlas T.; es mag b. oder brechen skoč oko nebo zub; sich b. ohnouti se, nah. se, sehn. se; —sam ohebný T.; keit osť; —ung *f.* ohýbání, shýbání, nahýbání; ohyb, ohnutosť; B. der Stimme ohýbání hlasu T.; B. des Lichtes zahnutí světla; B. (grm.) skloňování.

Biegungs-laut *m.* skloňovací hláska T.; —moment *n.* moment ohebnosti T.

Bien public *n.* (fr.) obecné blaho.

Biene (M. -n) *f.* včela *Apis*; *dim.* Bienchen *n.* včelka, včelička.

Bienen-bau *m.* včelařství; —beute *f.* brť; —brot *n.* med s voštinami, chleb včeličí; —flug *m.* úloví, včelstvo (roj včel); —fraß, —fresser *m.*

včeložrout; *v.* Bienenspecht; Bienenkäfer; Bienenschabe; —haube *f.* *v.* Bienenkappe; —haus *n.* včelinec, včelník; včelnice; —käfer *m.* mrána včeličí; —kappe *f.* kukle včelařská; —königin *f.* matka, královna (včel); —korb *m.* *v.* Bienenstock; B. zum Anfügen nastavovací košík; —schabe *f.* mol medový; —schwarm *m.* roj včel; —specht *m.* vlha; —stachel *m.* žihadlo včeličí; —stock *m.* úl, špalek n. koš na včely; —vater *m.* včelař; —wolf *m.* *v.* Bienenfresser; —zelle *f.* buňka; —zucht *f.* *v.* Bienenbau. [leta.

Biennium *m.* (lt.) dvouletí, dvě

Bier (-es, M. -e) *n.* pivo; B. brauen pivo vařiti; —ähnlich, —artig jako pivo; —aufschlag *m.* pivní přirážka P.; —bann *m.* *v.* Bierzwang; —bedarf *m.* spotřeba piva; —bottich *m.* káď na pivo.

Bierbrau-er *m.* sládek; —erei *f.* pivovárství; 2. pivovar; —gesellschaft *f.* společnosť pivovárečná.

Bier-bruder *m.* piják, pivopil, pivomil; —eige *m.* měšťan k vaření piva oprávněný; —essig *m.* pivný ocet; —faß *n.* pivný sud, sud na pivo; —fiedler *m.* houdek, šumař; —füllen *n.* spílání piva; —gast *m.* host na pivě, h. při pivě; —flasche *f.* láhev na pivo; —geld *n.* spropitné (pivné, ého), peníze na pivo; —halle *f.* pivnice; —haus *n.* šenkovna, hospoda; pivnice; —häusler *m.* hospůdkář; —heber *m.* zdvihák, kozel; —hefen *pl.* droždí, kvasnice (pivné); —kanne *f.* konvice na pivo; —keller *m.* pivnice; —kranz *m.* věnec, vích; —kreuzer *m.* pivní krejcar, (pivní přirážka); —krug *m.* džbán na pivo; —kufe *f.* bečka n. káď na pivo; —lase *f.* *v.* Bierkrug; —maß *n.* míra na pivo; —meile *f.* obvod pivovárečný, o. vystavovací, (obvod s míli v němž je závazek k odbírání piva); —probe *f.* zkoušení piva; pivoměr; —production *f.* výroba piva; —regal *n.* právo vystavovati pivo P.; —reisig *n.*, —ruthe *f.* máje šenkýřská; —schank *m.* prodej piva, výčep piva, vytáčení piva, šenk; —schänker *m.* hospodský, šenkýř; —schenke *f.* krčma, pivnice; —schlauch *m.* pivodus, pivný molek; —schröter *m.* skladač piva; —steuer *f.* berně pivná, plat z piva, pobečné; —suppe *f.* polévka z piva, (*st.* žufeň pivná); —taz *f.* popivné *n.*; posudné z piva; —tonne *f.* *v.* Bierfaß.

Bierverleger *m.* nákladník (n. piv vaření); —haus *n.* nákladnický dům.

Bier-wage *f.* pivoměr; —wirth *m.* hospodský; —würze *f.* sladké pivo, mladinka; —zapfer *m.* načinač piva; —zeichen *n.*, —wisch *m.* *v.* Bierkranz; —zwang *m.* závazek pivný, závazek (nucení) k odbírání piva P.

Biester *n.* hněď sazová *v.* Bister; b. *adj.* pustý, temný. [první mleko.

Biestmilch *f.* mlezivo, mleziva,

Bieten etw. podati, podávati; die Hand b. ruky podati; einen guten Morgen b. dobré jitro dáti, dobrého jitra přáti; einen gewissen Preis b. podávati P.; eine Waare für einen gewissen Preis b. ceniti, proceniti; mehr b. více dávati, více podávati P.; feil b. prodávati něco P.

Bietz, Biez (-es, M. -e) *m.* prsní bradavička; 2. prs ženský (koza); —en mh. cucati.

Bifluenz *f.* (lt.) *pl.* roztoky T.

Bifolium *n.* (lt.) dvojlist, dvojlístek. [řek T.

Bifurcation *f.* (lt.) rozdvojení

Biga *f.* (lt.) dvojspřeží.

Bigamie *f.* (lt.-gr.) dvojženství.

Bigarré *adj.* (fr.) peřestý, stra-

Biglietto *n.* (it.) lístek. [katý.

Bigott (fr.) pobožnůstkářský; ein —er svatoušek, pobožnůstkář, nábožnůstkář T.; tupověrec, věřílek T.; —erie *f.*, —ismus *m.* svatoušství, pobožnůstkářství, nábož.; tupověrectví T.

Bijou (M. *Bijoux*) *m. et n.* (fr.) šperk, skvost, klenot; —terie *f.* obchod klenotnický; —tier *m.* klenotník. [čitan T.

Bikarbonat *n.* (chem.) dvojuhli-

Bilanz *f.* (fr.) bilance, účetní rozvaha P. T.; —buch *n.* kniha roz-

važná n. bilanční T.; —*conto* n. (*m.*) účet rozvažný, účet bilanční T.; —iren rozvahu činiti, bilancovati T.; —irung *f.* bilancování P.

Bilateral (lt.) dvoustranný.

Bilch (M. =e) *f.*, —maus *f.* plch.

Bild (=es, M. =er) *n.* obraz; vyobrazení, vylíčení; vypodobení T.; finnliches B. (stilist.) smyslný obraz T.; erhobenes B. vypuklý obraz, vydutý ob. T.; —barkeit *f.* útvarnosť, tvářitelnosť; —chen *n.* obrázek; —ebene *f.* (geom.) roveň obrazu T.

Bild-en etw. tvořiti; b. (gestalten) tvářiti, tvarovati, obraziti, vyobraziti něco T.; geistig b. (veredeln) vzdělati, vzdělávati, ušlechtiti, zešlechtiti něco T.; b. (wozu geeignet machen) způsobiti k něčemu T.; ein Ganzes b. celek skládati, činiti (působiti) T.; b. eine Reihe (math.) sestrojiti, sestaviti řadu T.; einen Winkel b. sestrojiti úhel T.; —end vzdělávající, šlechtící P.; vzdělavací; obrazný, tvárný T.; výtvarný; =e Künste obrazná umění T., výtvarná umění.

Bilder-bibel *f.* biblí s obrazy; —blende, —blinde *f.* (Bauk.) výklen, výklenek T.; —buch *n.* kniha s obrazy; —cabinet *n.* *v.* Bildergallerie; —dienst *m.* modlářství, modloslužebnictví, modloslužba; —gallerie *f.* obrazárna T., obrazovna; —handel *m.* obchod v obrazích; —händler *m.* obrazář; obrazník, obchodník s obrazy; —lehre *f.* náuka o obraznictví; —maler *m.* malíř obrazův.

Bildern obrazy ohledávati, přehlížeti; b. v podobenstvích mluviti.

Bilder-reich obrazohojný, hojný na obrazy; —schrift *f.* písmo obrazové T., p. obrazné; —sprache *f.* mluva obrazová T., m. obrazná; —stuhl *m.* podstavec na obrazy; —stürmer *m.* obrazoborce; —stürmerei *f.* obrazoborství; —werk *n.* dílo s obrazy.

Bild-former *m.* lepec, lípač; —formerkunst *f.* lepectví, lípačství T.; —gießer *m.* slevač obrazův n. sošek; socholijec, podobolijec; —gießerkunst *f.* obrazolijectví, podobolijectí, socholijectví T.

Bildhauer *m.* sochař, sošník T., (řezbář); —ei, —kunst *f.* sochařství, sošnictví T.; umění sochařské T.; —werkstatt *f.* dílna sochařova T., dílna sochařská.

Bild-lich obrazný; *adv.* obrazně, v obraze, v obrazích T.; b. darstellen zobraziti, vyobraziti, představiti obrazně, obrazem, v obraze, prostředkem obrazu T.; —liche Sprache obraznosť mluvy T.; —ner, —künstler *m.* výtvarce, výtvarník, výtvarný umělec T.; —nerkunst, —nerei *f.* výtvarnictví, výtvarství, výtvarné umění T.; —niß (=sses, M. =nisse) *n.* podobizna, obraz; vyobrazení, zobrazení čeho; —sam spůsobný, schopný, vzdělavatelný T.; podajný, tvárlivý, šlechtitelný T.; —samkeit *f.* vzdělavatelnosť; B. der Sprache ohebnosť T.; —säule *f.* socha T., sloup s obrazem; —schnitzer *m.* řezbář, dřevořezbář T.

Bildung *f.* obrazení, vyobrazení, vypodobnění; B. útvar, výtvar; B. (geistige ꝛc.) vzdělání, T., vzdělanosť; falsche —en (geol.) útvary nepravé, liché T.

Bildungs-anstalt *f.* ústav vzdělavací T.; —gesetz *n.* (math.) zákon sestrojení, z. sestrojovací T.; —laut *m.* hláska odvodicí, tvořicí T.; —proceß *m* chod tvořicí, chod utvořování, chod tvořivý T.; —suffix *n.* tvořicí přípona T.

Bildwerk *n.* vyobrazení P., výtvar, výtvarek, výtvarné dílo umělecké T.

Bil-in *n.* žlučina; —is *f.* (lt.) žluč.

Bill *f.* (engl,) návrh zákona; zákon; list.

Billard (=es, M. =e) *n.* (fr.) biljár, kulečník; —zimmer *n.* kulečna, biljardovna.

Bille (M. =en) *f.* koule; 2. oškrd, špic (na mlýnský kámen).

Billet (=s, M. =te) *n.* (fr.) lístek, bileta; —eur *m.* přijimač lístků.

Billig slušný, spravedlivý, rovný; mírný, levný P. T.; was recht und b. ist dle práva i slušnosti P.; eine

=e Entschädigung mírná náhrada P.; —en etwas schváliti, za slušné uznati něco; svoliti k čemu; —erweise *adv.* slušně, podle slušnosti P.; —keit *f.* slušnosť P., rovnosť, spravedlivosť, spravedlnosť T.; —keitsgründe *pl.* důvody slušnosti P.; —ung *f.* schválení čeho; svolení k čemu.

Billion (M. =en) *f.* (fr.) billion.

Bilse *f.*, Bilsenkraut *n.* blín *Hyoscyamus.*

Bilz (M. =e) *m. v.* Pilz.

Bimana *pl.* (lt.) dvouručí t. ssavci (zool.) T.

Bimbaschi *m.* (türk.) plukovník.

Bimmeln mh. klinkati (o zvonku).

Bimsstein (=es, oh. M.) *m.* pemza.

Binär (lt.) dvojdílný.

Bindbalken *m. v.* Bindebalken.

Binde (M. =en) *f.* obvazek, obvázka, obtáčka, obvinek, obinadlo, vazadlo; (b. Muskeln) povázka; —balken *m.* (Bauk.) trám hlavní, tr. vazný, spěnka T.; —bank *f.* (Bauk.) stolice vazebná T.; —gewebe *n.* spojné pletivo; —haut *n.* spojivka T.; —mittel *n.* spojidlo.

Bind-en etw. vázati, přiváz., uváz.; sepnouti, sevříti, ukovati; sich b. vázati se čím; sich an ein Patent, an eine Frist b. vázati se patentem, lhůtou P.; gebunden vázán, a, o, vázaný; an jmds. Auftrag gebunden sein zavázán býti něčím rozkazem, přikázán býti k něčímu rozkazu P.; gebundene Wärme, Elektrizität vázaná n. utajená teplota n. elektřina (T.); —er *m.* (des Getreides) vazač; (Bauk.) kámen na vazbu T.; B. (Holzw.) zaběhač T.; Faßb. bednář.

Binde-vocal *m.* spojovací samohláska T.; —wort *n.* (gram.) spojka T.; —zeichen *n. v.* Bindungszeichen.

Bind-faden *m.* motouz, špagát; —ung *f.* vázání, svázání; spojení; (Bauk.) vazba T.; —ungszeichen *n.* znaménko spojovací, spojovník T.; spojovka; —weide *f. v.* Bandweide.

Bingelkraut *n.* bazanka, psí ledeba.

Binion *f.* dvojina T.

Biniren dvakráte za den mši sloužiti.

Binnen *adv.* (innerhalb) v, ve, za; b. einer Stunde za hodinu; b. dieser Zeit v tom čase, po ten čas; —fluß *m.* řeka vnitrozemská; ponor T.; —handel *m.* obchod vnitrozemský, o. vnitrozemní T.; —land (=es, M. —lande) *n.* vnitrozemí T.; —meer *n.* vnitrozemské, vnitrozemní moře T.; —reim *m.* střední rým T.; —schifffahrt *f.* plavba vnitrozemská, vnitrozemní T.; —see *m.* vnitrozemské, -zemní jezero T.; —verkehr *m.* obchod vnitrozemní, mezizemní P.; —zoll *m.* clo vnitrozemní, mezizemní P., vnitrozemské T.

Binnung *f.* obruba lodí.

Binocle *n.* (fr.) dalekohled n. kukátko na obě oči, dvojočka.

Binom *n.* (math.) dvoučlen T.

Binomial- dvoučlenový, dvoučlený T.; —coëfficient *m.* součinitel dvoučlenový T.; —factor *m.* činitel dvoučlený, č. kořenový, č. v nulu uvedený T.; —formel *f.* vzorec dvoučlenový T.; —satz *m.* věta n. položka (po-učka) dvoučlenová T.

Binomisch *v.* Binomial.

Binse *f.* síť, sítí, sítina; *pl.* —n sítinovité (bot.) T.

Binsen - blume *f.* šmel; —decke *f.* rohož, rohožka; —feld *n.* sítniště; —flöte *f.* trestinka; —halm *m.* (bot.) síť T.; —lauch *m.* pažitka.

Biodynamik *f.* (gr.) učení o silách životních.

Biograph (=en) *m.* (gr.) životopisec T.; —ie *f.* životopis T.; —isch životopisný T.

Bio-logie *f.* (gr.) životosloví; —sophie *f.* moudrosť života.

Bipedes *pl.* (lt.) dvounožci.

Bipolar (lt.) dvoupolový T.

Biquadrat *n.* (lt.) (math.) mocnosť čtvrtá, m. čtvrtého stupně T.

Birk (=es, M. =e) *n.* okres.

Birke (M. =en) *f.* bříza *Betula.*

Birken-baum *m.* bříza; —busch *m.* březí, březina; —hain *m.* březový háj; —holz *n.* březové dříví, březoví; —meier *m.* čbán z březového dřeva; —meth *m.* březovice; —öl *n.* březový olej; —rinde *f.* březová kůra; die obere B. břesta; —ruthe

f. březový prut; —saft (ob. M.) *m.* březová míza; —schwamm *m.* březovka; —stock *m.* březovka; —wald *m.* březí, březina; —wasser *n. v.* Birkensaft; —wein *m. v.* Birkenmeth.

Birk-hahn *m.* tetřívek; —henne *f.* tetřevice; —huhn *n.* tetřívek *Tetrao Tetrix*; (das Junge); tetřívě.

Birkling (M. -e) *m. v.* Birken- [schwamm.

Birkwurz *f.* nátržník.

Birn od. —e (M. -en) *f.* hruška *Pyrum*; —artig hruškovitý; —baum hruškový strom, hruška, hrušeň; —bäumen hruškový; —chen *n.* hruštička; —essig *m.* hruškový ocet; —förmig hruškovitý, jako hruška; —kraut *n.* hruštice, hruštička; —most *m.* hrušník; —muß *n.* kaše z hrušek; —schnitz *m.* křížalka z hrušky; —wein *m.* hrušník.

Bis *adv.* až, do; b. zum Thore až ke bráně; b. zum Tode až do smrti; b. an die Gränze až na hranice; bis an die Stufen až ke stupním; vom Morgen bis zur Nacht od rána do večera.

Bis (lt.) dvakráte.

Bisam (-s, ob. M.) *m.* pížmo; —apfel *m.* pížmové jablko; —bock *m. v.* Bisamthier; —büchse *f.* skřínka na pížmo; —ente *f.* šipunka; —geruch *m.* pížmový zápach, vůně z pížma; —katze *f.* civeta; —knopf *m.*, —kugel *f.*, —kügelchen *n.* pížmová kulička; —körner *pl. n.* semena pížmová (*Hibiscus abelmoschus* hybíšek pížmový); —ratte *f.* rejsek pížmovonný; —thier *n.* pižmoň.

Bischof (-s, M. Bischöfe) *m.* bi- [skup.

Bischöflich biskupský.

Bischofs-diöcese *f.* biskupská osada, biskupství; —hut *m.* biskupský klobouk; —mütze *f.* biskupská čepice; —stab *m.* berla biskupská; (Gasbel.) berla; —würde *f.* biskupství, biskupské důstojenství, biskupská hodnosť.

Bischofthum *n. v.* Bisthum.

Biscuit (-es, M. -e) *n.* (fr.) biškot, piškot.

Bisher *adv.* posud, posavad, až dosavad, potud, do té doby; —ig posavadní, dosavadní.

Biskot *n. v.* Biscuit.

Bislang *adv. v.* Bisher.

Bismuth *m. v.* Wismuth.

Bison (-s, M. -e) *m.* zubr, tur americký, tur hrbolatý.

Biss (Bisses, M. Bisse) *m.* kousnutí, uhryzení (psa atd.), uštknutí, štípnutí, poštípání (hada); B. des Gewissens hryzení, hnětení svědomí; —chen *n.*, Bissel *n.*, Bisslein *n.* kousek, kousíček, drobet, štipet; ein B. trocha, trošek, trošíček, krapet, krapínek.

Bissen (-s, unv. M.) *m.* kus; ein B. Brot n. sousto chleba.

Bissig jizlivý *v.* Beißig.

Bister (ob. M.) *m. et n.* (fr.) sazová čerň; sazová hněď.

Bisthum (-s, M. Bisthümer) *n.* biskupství. [ranhojičský.

Bistouri *m.* (fr.) trháček, nožík

Bisulca *pl. n.* (lt.) dvoupaznehtí, přežívavci, ožívavci (zool.) T.

Bisweilen *adv.* někdy, časem, druhdy.

Bisyllabisch (lt.) dvojslabičný.

Bitheismus *m.* (gr.-lt.) dvojbožství.

Bittbrief (-es, M. -e) *m. v.* Bittschrift. [šení; žádosť P.

Bitte (M. -n) *f.* prosba P., pro-

Bitten einen um etw. prositi, žádati do někoho n. na někom čeho, pr. někoho za něco P.; wider die Gläubiger um eine Tagsatzung b. žádati za stání na věřitele P.; den Richter um die Executionsbewilligung wider jmd. b. žádati soudce za povolení eksekuce (za dopomožení práva) na někoho P.; zu Gaste b. zváti, pozvati koho.

Bitter *adj.* hořký, trpký, perný; rozhořčený, rozzlobený; b. (beißend in Reden) ostrý; B. *n.* (—branntwein *m.*) hořká, hořčina; Englisch-B. anglická hořčina; —bier *n.* hořčák, hořké pivo; —böse rozhořčený, hořce nakvašený; —erde *f.* magnesie, kysličník hořečnatý T.; —feind *m.* úhlavní nepřítel; —holz *n.* hořkodrv; —kalk *m.* hořčíkovec; —keit *f.* hořkosť; pernosť, trpkosť; nechuť, zlosť, kyselosť; —klee *m.* hořký jetel, třílistník vachta třílistá

Menyanthes trifoliata; —lich nahořklý, zahořklý, b. weinen hořce plakati; —ling *m.* (Fisch) pitruše.
Bittermandel *f.* hořká mandle; —öl *n.* olej hořkomandlový T.; —ölgährung kvašení hořkomandlové T.; —ölwasser *n.* voda hořkomandlová T.
Bitter-salz (=es, oh. M.) *n.* hořká sůl, hořčín hranolový T.; —sauer hořkokyselý; —stein *m.* hořčíkový kámen; —stoff *m.* hořčina; prvek hořký T.; —süß *n.* *Solanum dulcamara* psí víno, lilek sladkohořký; —wasser *n.* hořká voda, hořčivka (hořkovka); —wein *m.* *v.* Wermuthwein; —wurzel *f.* *Gentiana* hořec.
Bitt-leihen *n.* propůjčka výprosná, výprosa P.; —lich, bittweise prosebný; *adv.* prosebně, prosivě, prosmo; —schreiben *n.* list prosebný T.; —schrift *f.* prosebný spis; prosba písemná n. listovní P.; písemná neb psaná žádosť; —steller *m.* prositel, žadatel P.; —tag *m.* *v.* Bettag; —weise *adv.* prosbou, prosebně, způsobem prosby; b. etw. erhalten vyprositi se v něco, obdržeti něco na kom výprosou P.
Bitum-en *n.* (lt.) živice; —inös živičnatý.
Bivium *n.* (lt.) rozcestí.
Bivocalis (lt.) dvojhláska T.
Bivouac *m.* (fr.) polní nocleh, zbrojný nocleh, vojenský nocleh v poli, přenocování pod širým nebem.
Bivouaquiren (milit.) v poli se zbrojí nocovati.
Biwitz *m.* bivice, ozimka, řepka ozimá.
Bizarr (fr.) bizarní, podivínský, divouský T; —erie *f.* bizarnosť, podivínství, divouství T.
Blach-feld *n.* rovina, pláň, planina; —frost *m.* suchý mráz, holomráz.
Blackfisch *m.* plotice, černice, černokrevka.
Blaffen *v.* Bellen.
Bläh-en dmouti, nadm.; sich b. dmouti se, nadm. se; vypínati se; —end nadýmavý, vypínavý; =e Sachen věci nadýmavé a větrné; —hals *m.* (med.) tlustý krk; —sucht *f.* (med.) *Flatulentia* větrnosť, *pl.* větry; —ung *f.* dmutí, nadmutí, nadýmání; —ungen *pl.* *Vapeurs* (med.) větry *pl.*
Blaken mh. čaditi.
Blam-e *m.* (fr.), —age *f.* hana; ostuda; —iren einen zostuditi koho; sich b. zostuditi se.
Blank skvělý, skvoucí, běloskvoucí; čistý, ryzý; holý, nahý; —e Waffe zbraň sečná n. bodná; mit —er Waffe od. Wehr s vytasenou zbraní; —er Credit úvěr neuhražený T.
Blanke *f.* plaňka; 2. misník.
Blänkern mf. skvíti se, čistiti se.
Blankett od. Blanquet (M. =e) *n.* (fr.) prázdný list, list k vyplnění, list k doplnění, výplňka.
Blankleder *n.* hlazenice (kůže).
Blankscheit (=es, M. =e) *n.* planšet (v šněrovačce).
Bläschen *n.* bublinka, měchýřík, měchýřek; puchýřek, pupenec.
Blasdruckwerk *n.* (mech.) měchostroj, měchový tlakostroj.
Blase (M. =n) *f.* puchýř, pryskýř, zprýštěnina; (anat.) B. *Vesica* měchýř; B. im Wasser bublina; B. der Fische duše; —n bekommen zprýštiti se; —balg *m.* měch T.
Blasen douti, dmýchati; foukati; die Trompete b. troubiti (na troubu); die Flöte b. pískati na fletnu.
Blasen-ausschlag *m.* puchýřina; —baum *m.* měchýřník, janofit; —bruch *m.* průtrž měchýře; —fuß měškonoh; *pl.* —füße měchonozí hmyzi T.; —hut *m.* klobouk alembíkový; —krampf *m.* křeč měchýře; —pflaster *n.* zprýskavý přílep, zprýštidlo; —staude *f.*, —strauch *m.* *v.* Blasenbaum; —stein *m.* kámen v měchýři; —würmer *pl.* červi puchýřovití T., puchýřovci; —ziehend zprýskavý; —ziehende Mittel *pl.* *Vesicantia* zprýšťovadlo, prostředky zprýšťovací.
Blase-rohr *n.* *v.* Blasrohr; —tisch *m.* sklářský stolek.
Blasig pupenatý; b. machen (die Haut) zprýskati, zprýštiti.
Blasinstrument *n.* foukací, nadouvací, dechový nástroj.
Blasirt ztupělý (prostopášností).
Blason *m.* (fr.) znak; znakoznalství; —niren vykládati erb; —nist (=en) *m.* znakoznalec.

Blasphem-ie *f.* (gr.) rouhání-se Bohu; —iren rouhati se Bohu; —isch rouhavý; —ist (-en) *m.* ruhač.
Blasrohr *n.* (mechan.) průdušná trubice T.; (chem.) dmychavka, dmuchavka; (zum Schießen) foukačka.
Blass bledý (bledovitý).
Blässe (Mt. -n) *f.* bledosť, vybledlosť; B. (bei Pferden) lysina, lysinka.
Bläss-ente *n.*, —huhn *n.* lyska.
Blässlich trochu bledý, přibledlý.
Blastema *n.* (gr.) klička (bot.).
Blasto-derma *n.* (gr.) blána zárodková T.; —*phorus* *m.* (bot.) klonoš T.
Blastus *m.* (gr.-lt.) klička (bot.) T.
Blaswerk *n.* (in Eisenhütten) prověvadlo, dmuchadlo.
Blatt (-es, Mt. Blätter) *n.* list, lupen; ein B. Papier list; škartka; B. eines Tisches plát, plátek, deska; das B. hat sich gewendet fig. kostka se obrátila; —blase *f.* (bot.) blabuně T.; —blei *n.* olovo lístkové, olověné listy *pl.*, šalbice olověná.
Blättchen *n.* lístek, lísteček.
Blatten listy n. lupeny lámati, olamovati, otrhovati.
Blatter (Mt. -n) *f.* neštovice; *Variola*; schwarze B. černá neštovice; —n einimpfen neštovice sázeti; die —n brachen aus neštovice se vyvrhly, neštovice vyrazily; eiternde —n neštovice hnisavé, splývavé; modificirte —n n. plané; wahre —n neštovice pravé; 2. B. puchýř.
Blätter *pl.* listí; (Bauk.) lupení; —gebackenes *n.* těsto n. pečivo francouzské, pečivo z máslového těsta.
Blattergift (oh. Mt.) *n.* neštovičina.
Blätter-gold *n.* pozlátko; —ig listnatý, lupenatý.
Blatterkrank stonavý na neštovice.
Blätter-los bezlistý; —magen *m.* knihy *pl.*; —n listy obraceti, převraceti; sich b. listiti se, loupati se.
Blatternansteckung *f.* neštovičné nakažení.
Blatternarb-e *f.* důlek, dolíček, ďubka od neštovice; —ig důlkovatý, zdůlkovaný, zdrápaný.

Blätter-schwamm *m.* *Agaricus* holubinka; prašivka; —stein *m.* listokam; —tabak *m.* tabák v listech; —teig *m.* máslové těsto, loupavé těsto; —voll listnatý, hustolistý; —werk *n.* listí; lupení; —zeolith *m.* (Min.) puchavec polouhranolový T.
Blatt-förmig listovitý; -e Gestalten (Min.) tvary listovité T.; —fuß *m.* noha lupenatá T.; —gold *n.* v. Blättergold; —grün *n.* zeleň (zelenina) listová (T.); —hörnige *pl.* listorozí t. brouci (zool.) T.; —käfer *m.* mandelinka; —kohl *m.* kapusta; —laus *f.* mšice *Aphis*; —leser *m.* podlamovač; —lose *f.* bezlistka, ocun, naháč *Colchicum autumnale*; —öhrchen *n.* (bot.) úško T.; —ranke *f.* (bot.) úponka, ručička T.; —scheibe *f.* (bot.) čepel T.; —scheide *f.* (bot.) pošva T.; —schlauch *m.* (bot.) vřece T.; —silber *n.* stříbro lístkové, šalbice stříbrná.
Blattstiel *n.* nožka, stopka listová T.; —basis *f.* listové podnoží, T.; —blatt *n.* licholist T.
Blatt-wespe *f.* pilatka T.; —winkel *m.* úžlabí, úžlabíčko T.; —winkelständig (bot.) úžlabní, úžlabíčkový T.; —zapfen *m.* čep s deskou P.; —zinn *n.* šalbice cínová; —zünglein *n.* (bot.) jazýček T.
Blau *adj.* modrý, siný; blau färben modřiti, na modro barviti; b. werden modrati, zmodrati; (auf der Haut) zsinati; —er Montag modrý pondělek; —es Wunder divoucí div; jmd. braun und b. schlagen zbíti koho, zmalovati koho, nadělati komu modřin; B. *n.* modřina; —äugig modrooký; —bart *m.* modrovous; —beere *f.* borůvka.
Bläue *f.* modrosť; B. des Firmaments blankyt T.
Bläuel (-s, unv. Mt.) *m.* píst, kyj; —stange *f.* vojnice, ojnice T.
Bläuen etwas modřiti, omodřiti, zmodř.; die Wäsche b. šmolkovati, prádlo modřiti.
Blau-en mf. modrati; —farbe *f.* modř; —färber *m.* barvíř na modro; —fuß *m.* sokol modronohý; —holz

n. kampeška, prisilové dřevo; —kehlchen *n.* modráček.

Bläulich modravý, přimodralý; bělavý (*už.*).

Blau-meise *f.* modřinka; —säure *f.* psotnina T.; —schimmel *m.* brůna modravá; —schwertel *m.* kosatec modrý; —specht *m.* sinice obecná; —stärke *f.* modřidlo; —stein *m.* skalice modrá; kamínek; -strumpf *m.* (ein Spottname) modropunčoška; —sucht *f.* modravka, modřenice.

Blech (-es, M. -e) *n.* plech (žesť); —en *v.* Bezahlen; —ern plechový; —förmig plechovitý; -e Gestalten (Min.) tvary plechovité T.; —hammer *m.*, —hütte *f.* plechárna, kovaň plechařská; —handschuh *m.* plechovice, plechová rukavice; —harmonie *f.* hudba plechových nástrojův; —kanne *f.* plechovka, plecháč, plechová konvice; —münze *f.* plecháč, plíšek, plešák; —schere *f.* nůžky plechařské; —schiene *f.* škudla; —schläger *m.* plechař; plechotepec; klempíř; —waare *f.* plechové zboží; —zange *f.* plechařské kleště; —zeug *n.* plechovina.

Bleck-en odkryti, obnažiti; die Zähne b. zuby ceniti, šklebiti; b. mh. čníti, čouhati, strměti; —zahn *m.* *v.* Raffzahn.

Blei (-es, oh. M.) *n.* olovo; —ader *f.* olověná žíla; —arbeit *f.* (in Hüttenw.) olovaření; —arbeiter *m.* olovář, olovník; —artig olovitý; —asche *f.* popel olověný T.; —baryt *m.* olovec T.

Bleib-en mf. zůstati někde, býti, přebyti, trvati; pobyti, setrvati, potrvati, pozůstati; bleib sitzen! seď! er blieb in der Schlacht padl v boji (zůstal na bojišti); b. zbýti; b. lassen nechati, zanechati něčeho, opustiti, zůstaviti něco; —end stálý, trvalý; -es Andenken stálá neb trvalá památka.

Bleich bledý, vybledlý; —e *f.* bledosť, bledota; B. (der Leinwand) bílení; B. (—stätte) bělidlo, běliště; —en etw. bíliti; blediti, vyblediti; b. mh. běleti, zb., blednouti, zbl.; —er *m.* bělič, bílič; —erei *f.* bělidlářství, bělířství T., běličství; —flüssigkeit *f.* tekutina bílicí; —geschäft *n.* obchod v bělivu (ve zboží běličském); —kalk *m.* vápno bílicí T.; —plan, —platz *m.* bělidlo; —pulver *n.* prášek bílicí T.; —roth plavý; —schwarz bledočerný, začernalý; —stätte *f.* bělidlo *v.* Bleiche; —sucht *f.*, Chlorosis blednice, blednička; —wand *f.* lepenice.

Blei-dach *n.* olověná střecha; —ern olověný; —erz *n.* olovina, olověná ruda, leštěnec; —essig *m.* ocet olověný T.; —fabrik *f.* olovárna; —farbe *f.* olověná barva; —farbig olověné barvy, olovný; —feder *f.* *v.* Bleistift; —gewerk *n.* olovárna; —gießer *m.* olovník, slevač olova; —glanz *m.* leštěnec T.; hexaëdrischer B. leštěn. krychelný T.; —glas *n.* sklo olovnaté T.; —glätte *f.* klejt olověný T., bělokruš; —graue Farbe olověná barva T.; —grube *f.* olověný důl.

Bleihe *f.* bělice (Fisch).

Blei-hülse *f.* (geom.) trubka T.; —hütte *f.* olovna, olovárna, olovnice, slevárna olova; —hyperoxyd *n.* (chem.) kysličník olovičitý T.; —icht (bleihaft) olovu podobný, olovitý, —knie *n.* *v.* Bleirohr; —kolik *f.* kolika olovná; —könig *m.* tresť olověná, květ olověný; —loth *n.* olovnice T.; —milch *f.* roztok olověný; —ofen *m.* olověná huť; —oxyd *n.* (chem.) kysličník olovnatý T.; —oxydsalze *pl.* soli olovnaté T.; —recht rovnovážný, vodorovný; —rohr *n.* kolínko T.; —schnur *f.* olovnice T.; —stift *m.* tužka, olůvko; —waare *f.* zboží olověné; —wage *f.* krokvice pravostavná, závaží zednické; váhy na olovo; —weiß (oh. M.) *n.* běloba T.; —weißfabrik *f.* bělobárna; —wurf *m.* *v.* Bleischnur; —zucker *m.* cukr olověný T.; —zug *m.* provlekadlo; tažené olovo.

Blekken *v.* Blecken.

Blend-e (M. -en) *f.* stínidlo, záclona, zástěna; (Bauk.) výklenek; svítilna clonící, zlodějka; (Min.) pestky *pl.* T.; —en einen oslepiti, zaslepiti; zraku zbaviti; b., täuschen

mámiti, omámiti, šáliti, ošáliti; —end oslepující, mámící, mámivý; —fenster n. clonivka; —glas n. sklo stínící, sklo temné T.; —laterne f. zlodějka; clonicí svítilna; —leder n. klapka; —ling (-s, M. -e) m. zvrhlík; —ung f. oslepení, zaslepení (očí); mámení, šálení; (in den Fernröhren) záclona; —werk n. šálení, šalba, mámení, mam.

Blenn-a n. (gr.) sliz, šlem; —enterie f. průjem šlemovitý.

Blenno-ptysis f. (gr.) slizný kašel; —pyra f. slizovice, zimnice n. hořečka slizná; —rrhöe f. slizotok; —sis f. nemoc sliznic, slizovka.

Blephar-itis f. (gr.) zánět víčka očního; —optose f. výhřez víčka; —ospasmus m. křeč víček M.

Bless-iren (fr.) einen poraniti koho; ein —irter raněný, poraněný; —ur f. poranění P., rána.

Blick (-es, M. -e) m. pohled, vzhled, zření, vzezření; B. des Silbers lesk; —en auf etw., durch etw. rc. pohlížeti, vzhlížeti, hleděti, patřiti nač; 2. b. mh. blýskati se, blyštěti se; svítiti; sich b. lassen ukázati se, vyskytnouti se, vyniknouti; —feuer n. majákový oheň; kmitavý oheň; —silber n. stříbro přepálené T.

Blide f. (vlt.) prak válečný.

Blind slepý; b. (vom Glase) temný, slepý; b. machen oslepiti; b. schießen na prázdno, na slepo střileti; ein —er Lärm prázdný n. lichý křik, povyk; —es Fenster slepé okno T., jalové okno (*rus.* hluché o.); —e Thür slepé dveře T., jalové d.

Blinde f. (das Blindsegel) popřední plachta (lodní).

Blindekuh f. slepá bába (Spiel).

Blind-er m. slepec, slepák; —gläubig slepě věřící; —heit f. slepost, slepota; zaslepenost; temnost; —laden m. příokenice; —lings *adv.* slepě, na slepo, nevidomě, nevidomky, bez uvážení, bez rozumu; —maus f. slepuška, slepák; —rahm m. (b. Fenster) obokní, zárubeň u okna; —schleiche f. slepejš *Anguis fragilis*; —schuß m. slepá rána, rána na slepo.

Blink blýskavý; —en mh. blyštěti se, lesknouti se, třpytiti se; das B. blyštění-se; —end blýskavý.

Blinz-auge n. mhouravé, mžouravé oko; (Person) mhouravec, mžouravec; —äugig mhouravý, mžouravý; —en, —eln mh. mhourati, mžourati, mrkati, mžikati, blikati; das B. -ání.

Blitz (-es, M. -e) m. blesk, bleskot; blýskání; záblesk, zablesknutí; —ableiter m. hromosvod T. (bleskosvod); —ähnlich, —artig jako blesk; —en mh. blyštěti se blýskati se, svítiti se; es blitzt blýská se; —end blýskavý; —funke m. blesková jiskra (elektrická); —mädel n. fig. zatrolené děvče; —röhre f. trubice elektrosvitná T.; —schlag m. udeření (hromu); —schleuderer m. hřimatel; —schnell bleskorychlý, rychlý jako blesk; —strahl m. v. Blitz; —tafel f. deska elektrosvitná T.; —voll bleskuplný. [vesměs.

Bloc v. Block; *en bloc* úhrnkem,

Bloccade f. (fr.) zavření, obklíčení válečné; —zustand m. obklíčenosť.

Block (-s, od. -es, M. Blöcke) m. balvan; kra; (ein Klotz) špalek, pařez, peň; erratische Blöcke bludné balvany.

Block-haus n. srub T.; 2. vězení žalář; —holz n. (Bauk.) kláda T.

Blockir-en obklíčiti, zavříti loďstvem; ve námořském obklíčení míti, držeti; —ung f. v. Bloccade.

Block-kalender m. kalendář špa líčkový, k. snímací; —mörser m. moždíř v kládě; —nagel m. nárožník; —pfeife f. píšťala celistvá; —stück n., —holz n. kláda, balvan T.; —taube f. doupnák; —verband n. (Bauk.) vazba křížem, vazba na kříž T.; —wagen m. vůz na těžký náklad; —zinn n. balvan cíněný.

Blöd-auge n. tupozraký, otupělý; —e mdlý, slabý; 2. nesmělý, bojácný, ostýchavý; 3. blbý v. Blödsinnig; —igkeit f. slabosť, mdloba; 2. nesmělosť, ostýchavosť; 3. blbosť; —sichtigkeit f. slabozrakosť, slabosť zraku; —sinn m. blbosť P.; —sinnig blbý; ein -er blbec P.

Blöken bečeti, mečeti; das B. bečení, bekot.

Blokk *v.* Block.

Blond bělavý, rusý, plavý; b., —haarig rusovlasý.

Blonde (M. -en) *f.* krajky hedvábné.

Blondine *f.* rusavka, rusovlaska, blondinka.

Bloss (bloß) holý, nahý, odkrytý; b., allein pouhý, samý, prostý; b., unbeschützt nechráněný, ochrany zbavený; eine Ader b. legen žílu obnažiti, odkryti; b. stellen odhaliti, vydati na ránu; b. *adv.* jen, jenom, jediné; toliko, pouze, samotně.

Blösse *f.* nahosť, nahota, obnažení; fig. slabosť, křehkosť; —n *v.* Entblößen.

Blouse *f.* (fr.) blusa, halena; —nmann *m.* haleňák.

Blüette *f.* (fr.) jiskra; vtip; vtipný kus; fraška.

Blühen kvésti, kvesti; fig. stkvíti se; —d kvetoucí.

Blühte *f. v.* Blüte.

Blümchen *n.* květinka, kvítko.

Blume (M. -n) *f.* květina *flos*; —n kvítí *coll.*

Blümeln květovati, kvítky okrášliti.

Blumen-bau *m.* květinářství; —beet *n.* záhon květinový; květiště; —blatt *n.* korunový (květový) lupen, plátek T.; —busch *m.* kytice; —flor *m.* květení, květ; čas květu; —flur *f.* květnice; —freund *m.* květomil; —garten *m.* květnice, květná zahrada; —gärtner *m.* květinář; —gehänge *n.* květové n. květné pletivo; —göttin *f.* Květena; —handel *m.* květinářství; —händler *m.* květinář; —hülle *f.* okvětí, obal květový T.; —kelch *m.* kalich květový; —knospe *f.* poupě; —kohl *m.* květná kapusta, květná hlavatice, karfiol; —korb *m.* košík na květiny, k. na kvítí; —kranz *m.* květenec, věnec z kvítí; —krone *f.* korunka květiny; —lese *f.* sbírka, sbírání květin; květobraní, květoběr; —liebhaber *m.* milovník květin, květomil; —maler *m.* malíř květin T., květinomalíř; —malerei *f.* malířství n. malba květin, květomalba, květinomalba; —regen *m.* (Theater 2c.) květinový dešť; —sprache *f.* květomluva T.; —staub *m.* (bot.) pel, pyl T.; —strauß *m.* kytka, kytice; —stück, —gemälde *n.* obraz květin T.; —suchrecht *n.* (der ehemaligen Obrigkeiten in Oesterr.) právo ku pletí a přižínání P.; —thee (ob. M.) *m.* květný čaj; —topf *m.* kořenáč, kruhule, hrnec na kvítí; —werk *n.* květiny, kvítí T.; květná ozdoba; —wespen *pl. f.* hmyzi včelovití T.; —zeichnung *f.* kreslení květin T.; —zeit *f.* čas květin; *v.* Frühling; —zucht *f.* květinářství; —zwiebel *m.* cibulka (u rostlin), cibule květná.

Blum-icht květitý, květinovitý; —ig květnatý, květný T.; květovaný T.; kvítkovaný; —iren květovati; —ist (-en) *m.* květinář, květinomil, milovník květin; znalec květin; —istik *f.* květinoznalství, květinářství.

Blümlein *n.* květinka, kvítko.

Blut (-es, ob. M.) *n.* krev *Cruor, Sanguis*; verdorbenes B. kalná k., porušená k.; B. brechen vymítati krev (blitím); B. husten vymítati krev (se slinami), krví chrkati; —ader *f.* žíla (krevná) T.; —arm chudičký, přechudobný, přenuzný; 2. b. (med.) chudokrevný; —armuth *f.* chudokrevnosť; —bad *n.* krve prolití; —brechen *n.* dávení n. blivání krve; —bühne *f.* (Schaffot) krvavé lešení; —durst *m.* krvežádosť, krvežízeň, krvežíznivosť; —durstig krvelačný, krvežíznivý, krvežádostivý.

Blüte (M. -n) *f.* květ T.; männliche B. květ samčí T.; weibliche B. květ samičí T.

Blut-egel *m.* pijavka, pijavice; —eindickung *f.* zahuštění krve; —en mh. krváceti, krvavěti; okrváceti, zkrváceti; das Herz —et mir srdce mi puká, krvácí.

Blüten-blatt *n.* list podkvětný T.; —boden *m.* ježle (bot.) T.; —büschel *n.* (bot.) chumáč, svazek T.; —kelch *m. v.* Blumenkelch; —knospe *f.* poupě, nákvětek T.; —körbchen *n.* úbor (bot.) T.; —kuchen *m.* placatka T.; —scheidchen *n. pl.* (bot.) pluchy T.; —scheide *f.* toul, toulec (bot.) T.; —schweif *m.* (bot.) chvo-

stec T.; —stand *m.* květenství (bot.) T.; —stiel *m.* stopka květu, stopka květová T.; —strauß *m.* kytka T.; —voll květnatý.

Blut-erguss *m.* vycezení krve; vylití krve; —farbe *f.* krvavá, červená barva; —farbig krvobarevný, krvavý; —farbstoff *m.* červenina krevná T.; —fibrin *n.* vlákenina krevná T.; —fink *m.* hýl; —fluß *m.* krvotok, tok n. jití krve; —fülle *f.* hojnosť krve; —gefäß *n.* nádoba na krev; (Anat.) krevná ceva, krevnice T.; —gericht *n.* právo hrdelní, krevní; krvavý soud; —gerüst *n.* katovské lešení; —geschwür *n.* nežit; —gier *f.* krvechtivosť, krvelakotnosť; —gierig krvechtivý, krvelakotný, krvežádostivý, krvežíznivý; —harnen *n.* močení krví, pičkání krve.

Blüthe *f.* *v.* Blüte.

Blut-hirse *f.* rosička; —hochzeit *f.* krvavá svatba; —holz *n.* *Haematoxylon* kreveň, kampeška *v.* Campechehholz; —hund *m.* (wdm.) pes na barvu; fig. krvežíznivec; —husten *m.* chrkání krve; —ig krvavý, zkrvavělý, zkrvavený; —igel *m.* *v.* Blutegel; —jung mladičký, mladinký, mlaďoučký, mladistvý; —klumpen *m.* kra; —kohle *f.* uhel krevný T.; —kuchen *m.* slitina krevná T.; —lassen *n.* *v.* Aderlaß; —laugensalz *n.* (chem.) sůl krevná T.; —leere *f.* chudokrevnosť, prázdnosť krve; —pfirsche *f.*, —pfirsich *f.* šafránová n. krvavá broskev; —rache *f.* krevní pomsta, *srb.* krvina; —reich mnohokrevný, krevnatý; das macht b. to rozhojňuje krev; —reinigend krev čistící, krvočistný; —reinigung *f.* čištění, učištění krve; —richter *m.* soudce hrdelní; —roth krvorudý, krvočervený, karvavý; er wird b. červená se, pýří se; B. *n.* červeň krevná T.; —rünstig krvavý, zkrvácený, zkrvavělý; —sauer přetrpký, přehořký, krušný; —schande *f.* zprznění krve, krevní smilství P., krvosmilství; —schänder *m.* krvosmilník; —schänderisch krvoprznivý, krvosmilný; —scheu užásající-se krve; —schuld *f.* krvavá vina; —schwamm *m.* bösartiger (med.) zlá houba, h. cévnatinná, rak cévnatinný; —schwär *n.* *v.* Blutgeschwür.

Blutsfreund *m.* krevní, pokrevní přítel, pokrevník, příbuzný; —schaft *f.* pokrevenství P., pokrevnosť.

Blut-speien *n.* dávení n. blivání krve; —stein *m.* krevel, krvavník; —steuer *f.* daň z krve (fig.); —stillend krev zastavující, stavící; —s-tropfen *m.* krůpěj, kapka krve; —sturz *m.* chrlení krve, chrkání krve, krvomet.

Blutsverwandt pokrevní, -ný, příbuzný; ein —er pokrevník P.; *v.* Blutsfreund; —schaft *f.* pokrevnosť, pokrevenství T.; *v.* Blutsfreundschaft.

Blut-taufe *f.* krvavý křest, křest krví; —umlauf *m.* oběh krve, oběh krevní; —unterlaufung *f.* zsinalosť od úrazu; —urtheil *n.* odsouzení hrdla, hrdelní rozsudek; —vergießen *n.* krveprolití, prolívání krve, vycezení krve; —wallung *f.* vření krve; —wurst *f.* jelito; —zwang *m.* červenka.

Boa *f.* (lt.) hroznejš (had); 2. (Pelzwerk) sobolka, kožíšek kolem šíje (*pop.* kočka).

Board (bohrd) *m.* (engl.) tabule, úřad, soud.

Bobbinet *n.* (engl.) krajková půda.

Bocage *f.* (fr.) křoví, křovina.

Bocca *f.* (it.) ústa; vchod, přístav.

Bocium *n.* (lt.) vole.

Bock (-es, Mz. Böcke) *m.* kozel; Kutschb. kozlík; B. der Zimmerleute, Maurer koza, kozlík T.; Eisb. koza, kobyla T.; fig. (Fehler) chyba, omyl; einen B. machen od. schießen udělati babku, *pl.* dělati babky.

Bock-bier *n.* samec, kozel, kozák; —en mh. prskati se (o kozách); b., —icht riechen kozlovinou páchnouti, prčeti; b., einen Fehler machen chybiti, omýliti se; —fell *n.* kozlovice, kozlovina; —fleisch *n.* kozlí maso, kozlina; —gestank *m.* prk, kozlovina; —icht kozlovitý; —käfer *m.* vrzík; —lamm *n.* beránek; —mühle *f.* bušný mlýn T.; —pfeife *f* dudy s kozlem; —pfeifer *m.* dudák na ko la; —pistole *f.* kozlík.

Bocks- kozlí; —bart *m.* kozí brada, kozí vousy; —beere *f.* černý rybíz, meruzalka černá; —beutel *m.* (ein altes Herkommen) staré báchory, staré hlouposti; —horn *n.* kozlí roh; jmd. in's B. jagen ustrašiti koho, strachu komu nahnati; —sprung *m.* kozelec; fig. nemotorný skok; —stall *m.* (wdm.) lov běžmo.

Boden (-s, od. M.) *m.* půda T.; fruchtbarer B. úrodná p. T.; urbarer B. orná p., ornice T.; der Erdb. země, půda; Grund und B. země a půda, pozemnosť; B. (M. Böden) spod, spodek; 2. B. (unter dem Dache) podkroví, podstřeší, půda T., ponebí; der Fußb. podlaha T.; 3. B. eines Gefäßes dno P.; B.- co se dotýče půdy P.; —bret *n.* deska, prkno na dno; spodní prkno u vozu; —decke *f.* strop; —druck *m.* (phys.) tlak na dno T.; —erzeugniß *n.* plodina T.; —fläche *f.* pozemí T.; —fries *m.* (Artill.) zadkový vlys; —früchte *pl. f.* úroda zemská P., P.; úroda země; —gestalt *f.* povaha půdy T.; —holz *n. v.* Bodenstück; —kunde *f.* půdozpyt, půdoznalství; —los bezedný; —öffnung *f.* otvor ve dně; —producte *pl.* plodiny země T.; —satz *m.* sesedlina, usedlina, úsada; kal; —schätzung *f.* odhad dobroty půdy, odhad půdy T.; —ständige Pflanzen rostliny lůžkokvěté T.; —stein *m.* (in der Mühle) spodek T.; —stück *n.* dříví na dna; (Artill.) díl dnový; (b. einer Uhr) dolenice; —temperatur *f.* teplota půdy T.; —zieher *m. v.* Kimmhobel; —zins *m.* úrok z půdy zemské P., poplatek n. čiže z půdy, pozemečné (ého *n.*); —zinsvertrag *m.* smlouva o úrok z půdy zemské P.

Bodmen podlahou opatřiti (koráb).

Bodmer-ei *f.*, —eivertrag *m.* půjčka na loď P.; —ist *m.* půjčitel na loď, věřitel korábnický.

Boeuf *m.* (fr.) vůl.

Bofist *m.* (bot.) pýchavka, puchavka, kuřavka.

Bog (M. -es) *n.* (engl.) bažina, slatina.

Bogen *m.* (-s, M. Bögen und Bogen) oblouk; gedrückter B. obl. tlačený T.; voller B. klenutí z plna T.; gothischer B. oblouk sedlový, gotický T.; überhöhter B. oblouk převýšený T.; steigender B. kobylí hlava T.; (Regenbogen) duha; (zum Schießen) luk, lučiště, kuše; der Fiedelb.) smyčec (šmytec); B. (Papier) arch; in Bausch und B. úhrnkem.

Bogen-artig obloukovitý, obloučný; —bezeichnung *f.* znamenání archův; —bohrer *m.* nebozez s obloukem; —decke *f.* klenutý strop; —fahrt *f.* prodej úhrnkem; —fenster *n.* okno obloukové T,; —fläche *f.* poddutosť; —form *f.* obloučnosť; 2. spůsoba archu; velikosť archu; —förmig obloukovitý T., obloučný; —gang *m.* loubí, podloubí, podsíní; B. (im Ohre) kruhochod, trubka polokružná; —gerüst *n.* obloukové lešení T.; —gestell *n.* kruh, oblouk T., zkruží T.; —größe *f.* velikosť archu, archová velikosť; —krümme *f.* loukoť; B. des Mühlrades kružina; —laube *f. v.* Bogengang; —linie *f.* obloučnice T.; —macher *m.* lukař; —säge *f.* pila s obloukem, obloučnice (große dědek, kleine od. abgewetzte hříbě); —schlußstein *m. v.* Schlußstein; —schnitt *m.* obloučný řez; —schuß *m.* rána do oblouku, rána nepřímá; 2. der Schuß mit e. Bogen vystřelení z luku; —schütz *m.* lučištník, lukostřelec, střelec z kuše, z luku; —sehne *f.* tětiva, tětivice; —seite *f.* archová stránka; —stehung *f.* zloubení, klenutosť; —strich *m.* tažení n. trhnutí smyčcem; —stück *n.* časť oblouku T.; koutný oblouk T.; —styl *m.* sloh obloukový (t. romanský, byzantský) T.; —weite *f.* (Bauk.) světlosť oblouku T.; —zirkel *m.* kružidlo s obloukem, kr. obloukové T.

Bogig obloučný.

Bogspriet *n. v.* Bugspriet.

Bohl-e (M. -en) *f.* fošna T.; (hont); —en fošnami vykládati, pokládati; —endach *n.* střecha n. krov z fošen T.

Böhmisch český; —es Gewürz české koření (fenikl, anis, kmín atd.). [voskovací kartáč.

Bohn-axt *f.* širočina; —bürste *f.*

Bohne (M. -en) *f.* bob; B. an den Pferdezähnen jádro n. bob koňský.

Bohnen voskovati, voskem natírati.

Bohnen-baum *m.* pálník, bob kamenný; —erz *n.* bobovník; —hülse *f.* bobová luština; —kern *n.* hobová klička; —kraut *n.* čibr zahradní; —stange *f.* tyč, tyčka; —stein *m.* bobovec, bobový kámen; —strauch *m.* trnovník; —stroh *n.* bobovina, bobová sláma.

Bohn-er *m.* voskovač; —hase *m.* hudlař, kazič, nedouk; —lappen *m.* kloc voskovací, kloc k voskování.

Bohr-apparat *m.* vrtací přístroj, vrtadlo; —en etw. vrtati; für die Bienen b. brtiti; ein Schiff in den Grund b. loď pohroužiti, potopiti; —er *m.* vrtač; (Werkzeug) nebozez, vrtadlo; (Mühlw.) zavrtovák; latovník; —haus *n.* (auf Kanonen) vrtárna; —krätzer *m.* (mont.) vyškrabovačka; —lade *f.* (der Wagner) vrtačka; —maschine *f.* vrtací stroj; —mehl *n.*, —späne *pl.* vývrtky, drť; —mühle *f.* vrtací mlýn; —nadel *f.* vrták; —stuhl *m.* vrtací kobyly; —wurm *m.* šášeň; —zeug *n.* vrtací náčiní.

Boi (-es) *m.* boje (tkanina); —salz *n.* *v.* Meersalz. [žení stěn.

Boisage, Boiserie *f.* (fr.) opa-

Bojar (-s u. -en, M. -en) *m.* bojar, zeman.

Boje *f.* (holl.) *v.* Bake.

Bökelfleisch *n.* *v.* Pökelfleisch.

Bokk *m.* *v.* Bock.

Boletus *m.* (lt.) (bot.) hřib.

Bolle (M. -n) *f.* cibulice, okruhlice; B. *m.* *v.* Bulle; —ngewächs

Böller *m.* *v.* Mörser. [*n.* cibulina.

Bollete *f.* (it. *bolleta*) celní pokázka P. [hlý.

Bollig tuhý; cibulovitý; okrou-

Bollwerk *n.* hradby, bašty *pl.*; val; B. (Blockhaus) srub T.

Bolus *m.* (lt.) (Miner.) smurka; länglicher B. roubíček.

Bolz *m.* *v.* Bolzen; —büchse *f.* klínovka, ručnice na klínky.

Bolzen *m.* hřeb T.; klín; B. zum Schießen klínek, (plitka); B. an der Kettenbrücke klínec T.; (bei Schuster) klínec; (in der Schneidemühle) svorník T.; —schraube *f.* svorníček T.; —schütz *m.* klínkostřelec (plitkostřelec).

Bombard-e *f.* (fr.) bombarda; —ement *n.* (fr.) bombardování, obíjení města; —ier *m.* pumovník, bombardýr (dělostřelec); —ieren obíjeti město, střileti do města n. k městu, bombardovati (město), pumy házeti (do města). [chet (látka).

Bombasin *m.* (fr.) kanabač, bar-

Bombast *m.* (engl.) nabubřelosť, nadutosť (v slohu) T.; —isch nadutý, nabubřelý, chvastavý, bombastický.

Bombe (M. -en) *f.* puma, bomba, bořicí koule.

Bomben-fest neprostřelný; —feuer *n.* střelba pumami; —kanone *f.*, —mörser *m.* hmoždíř na pumy.

Bombycites *pl.* přadáci t. motýli (zool.) T.; *Bombyx* *m.* (gr.) hedbávníček (zool.).

Bon *n.* (fr.) dobrý; *B.* (M. *Bons*),

Bond *m.* (engl.) náhradná poukázka. [cukrová kulička.

Bonbon (M. -s) (fr.) *n.* cukrátko,

Bonde (M. -n) *m.* (schwed.) sedlák dědičný.

Bonheur *n.* (fr.) štěstí.

Bonhomie *f.* (fr.) dobrota, dobrosrdečnosť.

Boni-fication *f.* (lt.) náprava, náhrada; —ficiren napraviti, nahraditi; —tirung *f.* odhad dobroty půdy, odhad půdy T.

Bonität *f.* dobrota (věci), cennosť.

Bon-mot *n.* (fr.) vtip (vtiposlov), vtipná průpověď, vtipné řčení T.

Bonne *f.* (fr.) chůva, opatrovnice

Bonnet *m.* (fr.) čepec, kápě. [dětí.

Bonum *n.* (lt.) dobro; blaho; statek; *pl.* *bona* statky. [ný mrav.

Bonton *m.* (fr.) dobrý mrav, jem-

Bonvivant *m.* (fr.) rozkošník, světák. [loďka, člun.

Boot (-s, M. Boote u. Böte) *n.*

Bootes *m.* (gr.) pasák (astr.).

Bootshaken *m.* hakovačka.

Boots-knecht *m.* dělník lodní; —mann *m.* lodník; —tau *n.* vazák.

Bor *n.* (chem.) bór. [mořský.

Bora *f.* (it.) bora, bouřlivý vítr

Boracit *m.* boráček; —vid *n.* borotvar T.

Borax *m.* (ar.-lt.) bledna, boraks; —glas *n.* sklo boraksové T.; —salz prismatisches bledna hranolová T.; prismatische —säure *f.* bořikovka hranolová; —weinstein *m.* vinný kámen boraksový.

Bord (-s, M. -e) *m.* okraj lodí.

Bordeauxwein *m.* víno bordóvské.

Bordell (-s, M. -e) *n.* (fr.) pelešinec, hampejz.

Bordereau *m.* (fr.) příručná kniha vedlejších účtů, příručka.

Bording (-s, M. -e) *m.* loď ke skládání tovarů z velkého korábu.

Bord-iren obroubiti, olemovati, opremovati; —irung, —ur *f.* lem, premování, obruba; (Bauk.) lemo-

Borealisch severní. [vání T.

Boreas *m.* boreáš, sever, severní

Boretsch *m. v.* Borretsch. [vítr.

Borg (-es) *m.* půjčka, zápůjčka; úvěr P.; auf B. geben na úvěr dáti, uvěřiti komu něco P.; auf B. nehmen na úvěr vzíti, vyvěřiti u koho co P.; auf B. verkaufen na úvěr prodati P.; 2. B. (-es, M. -e) *m.* vepř, míšek; —en etw. von einem, bei einem (entlehnen) vypůjčiti si, vydlužiti si, zdlužiti si; b. einem etw. půjčiti, zapůjčiti, uvěřiti komu co T.; —er, —geber *m.* úvěrce, uvěřitel, kdo dává na úvěr P., T.; —geschäft *n.* uvěřování a vyvěřování, dávání a braní úvěrem P., T., obchod úvěrný; —nehmer *m.* úvěrník, kdo béře na úvěr P., T.; —vertrag *m.* úvěrní smlouva P.; smlouva o půjčku T.

Borke (oh. M.) *f.* kůra, lub; B. eines Geschwüres strup; —nkäfer *m.* *Bostrychus* korovec, korovrt. [nice.

Born (-es, M. -e) *m.* studně, stud-

Bornirt (fr.) obmezený, hloupý; —heit *f.* obmezenosť, obmezenství, hlouposť.

Bornknecht *m.* rapní dělník, rapník.

Borrag-ineae *pl.* piplovité t. rostliny T.; —o *f.*, Borretsch *m.* brutnák (bot.) [koun *Perca*.

Börs (-ses, M. -e) *m.* (Fisch) o-

Bor-säure *f.* kyselina borová T.; —saure Salze (chem.) borany T.

BorsdorferApfel míšeňské jablko.

Börse (M. -n) *f.* (lat. *Bursa*) měšec, váček, sáček; 2. (Hdl.) B. bursa P., kupecký dvůr, obchodní sborovna.

Börsen- bursovní P.; —blatt *n.* bursovní list; —commissär *m.* komisař bursovní T.; —curs *m.* bursovní měna P.; —mann *m.* bursovník T.; —mäßig *adj.* bursovní; *adv.* dle bursy; —nachricht *f.* zpráva bursovní T.; —ordnung *f.* řád bursovní T.; —sensal *m.* bursovní dohodce T.; —spiel *n.* hra bursovní T.; —woche bursovní týden; —zeitung *f.* noviny bursovní; —zettel *m.* bursovní lístek P.

Börsianer *m.* bursovník. [stek P.

Borst (-es, M. -e) *m.*, —e, (M. -en) *f.* puklina. [smeták.

Borstbesen *m.*, Borstwisch *m.*

Borst-e (M. -en) *f.* štětina T.; —en sich ježiti se.

Borsten-ansatz *m.* (bot.) podsádka T.; —haarig kosmatý, štětinatý T.; —hülle *f.* obštětí (bot.) T.; —pinsel *m.* štěta, štětec T.; —thiere *pl. n.* štětinatci T.; —vieh *n.* dobytek vepřový. [T.

Borstickstoff *m.* (chem.) borodusík

Borstig štětinatý

Borte (M. -n) *f.* porta, lemovka.

Börteln (b. Klempn.) krajovati.

Bösartig zlý P.; nešlechetný, zlostný, zlobivý; häusliche Thiere mit —en Eigenschaften domácí zvířata zlé povahy P.; b. (v. Krankheiten) zlý, nakažlivý; —e Krankheit zlá nemoc P.; —keit *f.* zlota; nakažlivosť.

Böschung *f.* svah, sklonitosť, úbočí, položitosť; —sanlage *f.* (Bauk.) úhel sklonitosti T.; —swinkel *m.* (mech.) úhel sklonu, úhel sklonitosti T.

Böse zlý, darebný, špatný, pokažený, zkažený; b. (v. Sitten)

nectný, hanebný; b. Absicht zlý úmysl P.; b., zornig zlostný, hněvivý, popudlivý; einen b. machen rozzlobiti, rozhněvati; b. werden rozhněvati se, rozzlobiti se; das B. zlé (*st.* zlosť); —wicht (-s, M. -e) *m.* zlosyn, nešlechetník, padouch.

Boshaft zlomyslný; -e Beschädigung fremden Eigenthums zlomyslné uškození cizímu vlastenství, zlomyslné porušení cizího vlastenství P.; -e Unterlassung der Verhinderung zlomyslně opominuté zamezení něčeho P.

Bosheit *f.* zlomyslnosť, zloba, zlosť T.; B. des Thäters zlomyslnosť pachatelova P.

Böslich zlobný *v.* Böse.

Boss-el *f.*, Boßkugel *f.* pucek; kuželka; —eln vázati len; b., —en v kuželky hráti.

Bossir-en voskem vyobraziti; lepiti n. lípati z vosku T.; —er *m.* voskotvárce, voskolepič T.; —kunst *f.* voskotvárné umění, voskotvárnictví, voskolepičství T.; —künstler *m.* *v.* Bossirer T.; —tes Werk slepek, voskotvar, voskotvárné dílo T.

Boston *n.* boston (hra v karty).

Bostrychus *m.* (gr.) korovec *v.* Borkenkäfer.

Böswillig zlomyslný; keit osť P.

Bot *n.* (vlt.) příkaz; podání ceny, procenění.

Botan-ik *f.* (gr.) rostlinnictví T., rostlinářství, bylinářství; —iker *m.* rostlinář; —isch rostlinský. rostlinnický; —isiren bylinařiti, rostlinařiti; —ographie *f.* rostlinopis; —ologie *f.* rostlinověda.

Bote (-n, M. -n) *m.* posel; ein angenehmer B. blahověst.

Boten-dienst *m.* služba poselská P.; —frau *f.*, —weib *n.* poslice; —gang *m.* poselství P.; einen B. unterhalten chovati posla P.; —lohn *m.* poselné, plat poslu; —post *f.* pošta poselská; —ritt *m.* pojezd, pojíždka (poselstvím) P.

Botmässigkeit *f.* moc, područí, područenství; unter seine B. bringen podmaniti sobě koho.

Botrys *n.* (gr.) hrozen.

Botschaft *f.* poselství, zpráva; věsť; B. (Diplom.) vyslanství, velvyslanství P.; —er *m.* vyslanec, velevyslanec P., velkovyslanec.

Böttcher (-s, unv. M.) *m.* bečvář (bednář); —arbeit *f.* bečvářské, bednářské dílo; —bohrer *m.* bečvářský nebozez; —ei *f.*, —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* bečvářství; —holz *n.* dříví bečvářské; —schlägel *m.* kyjanka.

Bottellier *m.* špižírník.

Bottich (-s, od. -es, M. -e) *m.* káď, kadečka; bečka.

Bötticher *m.* *v.* Böttcher.

Boucanier *m.* (fr.) bůvolník, lovec bůvolů.

Boucherie *f.* (fr.) jatky *pl.*, po-[rážka.

Boudoir *n.* (fr.) ženský pokojík,

Bouffon *m.* (fr.) šašek; —erie *f.* útuliště. [šaškování.

Bougie *f.* (fr.) voskový sloupek; 2. (chirur.) voskovka.

Bougre *m.* (fr.) hanebník.

Bouillon *m.* *et* *f.* (fr.) masný odvar (jícha), silná polévka.

Boule *f.* (fr.) koule; míč.

Boulevard *n.* (fr.) hradby *pl.*; 2. široká střída (ulice) v Paříži.

Bouquet *n.* (fr.) kytka; 2. vůně z vína.

Bouquinist (-en) *m.* (fr.) veteš-ník; antikvář. [sáctvo.

Bourgeoisie (fr.) měšťáctvo (šo-

Bourre *f.* (fr.) odpadky, cucky.

Bousolle *f.* (phys.) busola T.

Boutade *f.* (fr.) vrtoch.

Bouteille *f.* (fr.) láhev.

Boutique *f.* (fr.) budka; hospůdka; krčma.

Bouton *m.* (fr.) knoflík; (med.) pupenec, neštovice; B. d'Alep *v.* Aleppopustel.

Boy *m.* *v.* Boi.

Box-en pěstničiti; —er *m.* pěstník.

Bracelet (M. Braceletten oder Brasseletten) *n.* náramek.

Brach *adj.* úhorem n. ladem ležící; b. necvičený, nevzdělaný; b. liegen ladem ležeti (poustkou ležeti) T.; —acker *m.* úhor T. *v.* Brache; —distel *f.* *Eryngium* mačka, kotvačka *v.* Mannstreue.

Brache (M. -en) *f.* úhor, příloh; čas úhoření. [vecní (hmyzi) T.

Brachelytra *pl.* (gr.) krátkokro-

Brach-en úhor n. příloh orati, zor. 2. (v. Weinberg) vinohrad mýtiti; 3. b., einen Acker liegen lassen úhorem n. přílohem nechati ležet; —feld *n. v.* Brache.

Brach-iopoda *pl.* ramenonožci (zool.) T.; *—ium n.* (lt.-gr.) paže, rámě T.

Brach-käfer *m.* příložníček; —korn *n.* žito úhorové, žito po (na) přílohu; —monat *m.* červen, traven; —schein *m.* novoluní v červnu.

Brachse (M. -en) *f.* (Fisch) *v.* Brassen.

Brach-vogel *m.* kulík; —weide *f.* pastva na úhoru, p. úhorová, p. úhorní P.

Brachy-graphie *f.* (gr.) kratopis, krátkopis T.; —katalektisch (Vers) nedostopný, bezestopý (verš) T.; —logie *f.* kratomluv, krátkořečnost T.; —pneuma *n.* (med.) dýchavičnosť, krátký dech; *—ptera pl. v.* Brachelytra.

Brachzeit *f.* orný čas.

Brack (-es, M. -e od. -en) *n.* brak, přeběrek, výměsek, výměska; —e *f.* brakyně (ovce); —en brakovati, vymísiti, odděliti; —endistel *f. v.* Brachdistel; —er *m.* oddělovatel, vyměšovatel; —schaf *n.* brakyně.

Bract-ea *f.* (lt.) (bot.) listen T.; —eat *m.* (M. -en) plecháč (peníz).

Brady-poda *pl. m.* (gr.) lenochodci (zool.) T.; *—pus m.* lenochod.

Brahm-a *m.* (ind. Myth.) Brama Brahma; —iner *m.* bramín.

Brai *m.* (fr.) *v.* Bray.

Brakk *v.* Brack.

Bramarbas *m.* tlučhuba, chvastoun.

Brame, Bräme *f.* lemování.

Bramine *m.* (in Indien) bramin, braman *v.* Brahminer.

Brämse *v.* Bremse.

Bram-segel *n.* plachta bramová; —stange *f.* bramec. [odbor.

Branche *f.* (fr.) odvětví; odřadí;

Branch-ia *pl.* (gr.) žábry (zool.) T.; *—iostegi pl.* krytožabré t. ryby T.

Brand (-es, M. Brände) *m.* žár, oheň; veliké horko, vedro; (Feuersbrunst) oheň, požár; B. der Ziegel, des Kalkes pálení cihel, vápna; der kalte B. (med.) sněť; im Getreide sněť; —blase *f.* pryskýř, puchýř, spálenina; —brief *m.* list pohořelčí; 2. paličský list P.; das Ausstreuen von —briefen metání listův paličských P.

Branden mb. (v. Wellen) naráželi, bíti na břeh n. na skálu; dmouti se; B. *n. v.* Brandung.

Brand-er *m.* loď paličí; B., Zünder průpalka, zápalec; —erz *n.* hořelák; —eule *f.* sova pálená; —flecken *m.* spálenina, přípal, smaha; —fuchs *m.* ryzák, lis pálený; (wdm.) uhlířka; —gasse *f.* ulička mezidomní (pro bezpečnosť před ohněm); —geruch *m.* čmoud, zasmudlina, začmoudlina, zápach ze spáleniny; —geschmack *m.* přiboudlina, chuť připáleniny; —ig (v. Gewächsen) snětivý, snětovatý; (v. Bäum.) spálený, rezovatý; —kasse *f.* pohořelčí (pohořelská) pokladnice P.; —kugel *f.* ohnivá, zápalná koule; —leger *m.* palič, žhář P.; —legung *f.* paličství, žhářství P.; —leiter *f.* hasičský žebřík; —mal *n.* přížeh, spálenina; vypálené znamení.

Brandmarken vypáliti známku, v. znamení; naznamenati kolkem; —ung *f.* naznamenání kolkem P.

Brand-mauer *f.* štít proti ohni T.; —meise *f.* černá sýkora; —meister *m.* hasičský mistr; —opfer *n.* zápal, oběť zápalná; —pflaster *n.* přílep na spáleninu; —salbe *f.* masť na spáleninu, na úžeh; —schaden *m.* škoda ohněm n. požárem způsobená P.; škoda z ohně, škoda od ohně, škoda z požáru; B. (der Schaden am Leibe) úžeh, spálenina; —schadenversicherungsanstalt *f.* pojišťovna před škodami z ohně; (požárová pojišťovatelna P.); —schatzung *f.* výpalné; daň za nevypálení; —schiff *n. v.* Brander; —schorf *m.* příškvara, příškvarek; —sohle *f.* nadpošev; —spritze *f.* veliká stříkačka hasičská; —stätte *f.* spáleniště, poho-

řeliště P. (žaroviště T.); —stifter *m.* palič P., žhář.

Brandung *f.* požaroviště; B. des Meeres příboj moře T.

Brand-versicherung *f.* pojištění před požárem; —versicherungsanstalt *f.* pojišťovna *v.* Brandschadenversicherungsanstalt; —wache *f.* stráž hasičská; 2. stráž zápolní (stráž před táborem); —wein *m. v.* Branntwein.

Brandy *m.* (engl.) kořalka.

Brand-zeichen *n.* přížaha; —zeugniß *n.* pohořelský (pohořelní) list P.

Branntwein (-s, M. -e) *m.* kořalka, hořalka, pálenka; —aufschlag *m.* přirážka na kořalce, př. kořaleční P.; —blase *f.* kotel na přepalování kořalky; —brenner *m.* vinopal, vinopalník; —brennerei *f.* vinopalnictví; (Ort) vinopalna; —glas *n.* sklenka, sklenička na kořalku; —haus *n.* vinopalna; kořalna, palírna, *sl.* pálenice P.; —regal *n.* právo k vystavování kořalky P.; —schenke *f.* kořalna, kořalečna; —trinker *m.* kořalečník; —zwang *m.* závazek kořaleční, záv. k odbírání kořalky P.

Brasero *m.* (span.) uhelník.

Brasilienholz *n.* prysila, dřevo brasilské.

Brasse *f.* plachetné lano, l. u plachet.

Brassen plachty lanem říditi.

Brassen *m.* (Fisch) pitruše, pražma mořská.

Brasserie *f.* (fr.) pivovár *v.* Bräuerei.

Brat-apfel *m.* pečené jablko; —birn *f.* pečená hruška; —bock *m.* kozlík n. kozka pod rožeň,

Braten etw. péci, upeci; mh. péci se, upeci se; B. (-s, unv. M.) *m.* (Gebratenes) pečeně; —brühe *f.*, —saft *m.* výpečka, omáčka pod pečení; —händler *m.* pečenář, pečenkář; —wender *m.* točič, točil, samopeč.

Brat-gans *f.* pečená husa; —häring *m.* pečený slaneček; —ofen *m.* pec, pícka; —pfanne *f.* pekáč; —röhre *f.* trouba k pečení; —rost *m.* rošt k pečení.

Bratsche (M. -n) *f.* bráč, altová viola.

Brat-spiess (-es) *m.* rožeň, rožník; —wurst *f.* klobása.

Brau (-es, M. -e) *n.* várka; —berechtigt kdo má právo várečné P.; -es Haus dům várečný P.; -er Bürger várečník, pivovárečník P.; —bottich *m.* várečná káď.

Brauch (-es, M. Bräuche) *m.* užívání, potřeba; (die Sitte) obyčej, zvyk; —bar potřebný, užitečný, příhodný; *adv.* ku potřebě; —barkeit potřebnosť; —en etwas užiti, užívati, upotřebiti čeho, obrátiti něco k něčemu T.; b., nöthig haben upotřebovati čeho, míti čeho potřebu T., zapotřebí míti.

Bräuchlich *v.* Gebräuchlich.

Braue (M. -n) *f.* brv (, i *f.*), brva (*pl.* brvy); Augen-br. obočí.

Brauen, bräuen (Bier br.) vařiti (pivo).

Brauer (Bräuer) *m.* sládek; —ei *f.* vaření piva; (der Stand) sladovnictví; (Ort) pivovár; —zunft *f.* pořádek n. cech sladovnický P.

Braufuhrer *m.* podstarší *m.*

Brau (Bräu)-gerechtigkeit *f.* várečné právo P., várečnosť; —haus *n.* pivovár P.; —kessel *m.* pivovárský kotel.

Braun hnědý; snědý, brunatný.

Bräune *f.* hnědosť, snědosť, hnědá, snědá barva; 2. (med.) mázdřivka, záškrt, žába; (b. Pferden) hříběcí.

Brauneisenstein *m.* hnědel.

Bräunen brunátniti, zbrunátniti, barviti na hnědo; b. mh. od. sich b. zhnědnouti, zbrunátněti; (v. Obst) zapalovati se, barviti se, zráti.

Braun-fuchs *m.* liška hnědá; (Pferd) višňák; —gelb hnědožlutý; —kohl *m.* kapusta, jarmuz, kadeřák, kadeřavka; —kohle *f.* hnědouhlí T.; —kohlenlager *n.* sloj hnědouhelná T.

Bräunlich nahnědlý, zahnědlý; (im Gesicht) přismahlý, osmahlý.

Braun-roth hnědočervený, višňový, rudý; —spath *m.* vápenec hnědý T.; —stein *m.* burel T.; —steinprobe *f.* (chem.) zkoušení burelu T.

Brau-nutzen *m.* užitek pivovárečný, ú. z pivováru; —ordnung *f.* várečný řád, v. pořádek; —recht *n.* právo várečné, várečnosť; —register

n. seznam várek; rejstřík pivovárečný.

Braus (ob. M.) *m.* hlučení, bouření; in Saus und B. leben hejřiti.

Brausch *m.* pěna na pivě při nalévání.

Brausche (M. -en) *f.* zakrvácenina, modřina.

Brause *f.* kvašení; 2. kropiště (u konve); —kopf *m.* durdil, fučík; třeštil, ztřeštěnec; —laut *m.* šumná hláska T.; —n (v. Winde) hučeti, hlučeti, bouřiti; (v. Wellen) ječeti, šuměti; b., *fig.* in Zorn gerathen sápati se, vztekati se; das B. hluk, šumot, jek, jekot; —pulver *n.* šumivka, šuměčka, šumivý prášek.

Braushahn *m.* jespák bojovný.

Braut (M. Bräute) *f.* nevěsta (*st.* ženicha); —beschau *f.* ohledy *pl.*; —beschauer *m.* ohledčí; —bett *n.* svatební lože; —diener *m.* mládenec; —führer *m.* družba.

Bräutigam (-s, M. -e) *m.* ženich.

Braut-jungfer *f.* družička; —kleid *n.* svatební roucho, sv. oděv; —kranz *m.* svatební věnec; —lied *n.* svatební píseň; —messe *f.* svatební mše, m. při oddavkách; —nacht *f.* svatební noc; —ring *m.* svatební prsten, snubní prsten; —schatz *m.* věno; —schmuck *m.* ozdoba nevěstina, nevěstin šperk; —suppe *f.* zákuska před svatbou; z. po svatbě; —werber *m.* námluvce, námluvčí; —zug *m.* svatební průvod.

Brau-verleger *m.* nákladník; —wesen *n.* pivovárství, sladovnictví.

Brav dobrý, hodný; (tapfer) statečný, švarný, chrabrý; —o (it.) výborně; B. *m.* najatý vrah.

Bravour *f.* (fr.) odvaha; 2. výtečnosť; —stück *n.* kus na vyznamenanou, kus bravurní T.

Bray *m.* (fr.) zásmol (Schiff.).

Breccie *f.* (geol.) slepec T.

Brech-arznei *f.* *v.* Brechmittel; —bar lomitelný, lomný T.; keit osť; —durchfall *m.* průjem s vrhnutím (cholera); —e (M. -en) *f.* lámání, ulamování; Flachsbreche lamačka, klapačka, trdlice; —eisen *n.* železné pačidlo.

Brechen etw. lámati, přelomiti; zlom.; Flachs b. třepati; zum erstenmale trdliti; zum zweitenmale mědliti; b., verletzen přetrhnouti, zrušiti; das Wort b. (b. Schreiben) slovo rozděliti; (das Wort nicht halten) slovo zrušiti, k slovu nedostáti; die Bahn b. cestu n. dráhu raziti, dráhu klestiti; Blumen b. kvítí trhati; Papier b. složiti, zahnouti; Noth bricht Eisen nouze železo láme, nouze vede žízeň k strouze; b. mſ. lámati se, zlámati se; durch die Feinde b. protlouci se, probiti se; die Augen b. ihm zrak se mu trhá, oči se mu kalí, oči mu jdou v sloup; mit gebrochenen Augen strhaným zrakem; mit gebrochener Stimme třesoucím se hlasem; zajíkavým hlasem; die Geduld bricht mir trpělivosť mě přechází; sich b., speien vrhnouti, dáviti, vraceti, blíti, vyvrátiti, zvr. (jídlo); B. *n.* der Stimme přecházení hlasu; gebrochen lomený, zlomený; -e Linie čára klikatá.

Brech-er *m.* (Schiffsp.) lomené vlny; —falle *f.* leč, stlučka; —fieber *n.* horučka s dávením; —hammer *m.* (b. Maur.) perlík, bourací kladivo; —kamm *m.* drhací hřeben; —mittel *n.* lék pro dávení, davidlo; —mühle *f.* stoupa; —pulver *n.* prášek pro dávení; —punkt *m.* der Lichtstrahlen odražiště, lomiště; —ruhr *f.* úplavice s dávením; —stange *f.* sochor T., pačidlo; —ung *f.* (des Lichtes *etc.*) lámání, zlámání, zlomení, lom T.; einfache B. (phys.) lom jednoduchý, l. obyčejný T.; doppelte B. (phys.) lom dvojnásobný, dvojlom T.

Brechungs-exponent, —index *m.* (phys.) poměr lomu (exponent n. index lomu) T.; —kraft *f.* moc lámavá, lámavosť T.; —verhältniß *n.* (phys.) poměr lomu T.; —vermögen *n.* lámavosť vztažná (půtažná) T.

Brech-wein *m.* víno davičné, víno dávivé; —weinstein *m.* vinný kámen k dávení T.; —zeug *n.* pačidla *pl.*

Brei (-es, M. -e) *m.* kaše; —artig jako kaše; —esser *m.* kašičkář, kašojídek; —geschwulst *n.* nádor n. vlček jikernatý.

Breit široký, širý; —beil *n.* širočina; —blätterig širokolistý; —e *f.* šíř, šíře, šířka; širokosť; B. (des Stils) rozvláčnosť; geographische B. šířka zeměpisná T.; astronomische B. šířka hvězdy T.; nördliche, südliche B. severní, jižní šířka T.; —en šířiti, rozšířiti; —engrad *m.* (astr.) kruh šířky T.; —füßig širokonohý; —kopf *m.* širokohlavec; —schulterig plecatý.

Breiumschlag *m.* varmuž.

Brems-Dynamometer *n.* skřipec siloměrný T.

Bremse (M. -n) *f.* ovad, ovadnice *Oestrus*; 2. (mech.) brzda T., zarážka; —n ein Pferd náhubkovati, náhubkem opatřiti; (mech.) brzditi T.; ein Rad b. kolo zaraziti, zastaviti, zadržeti (v točení).

Brenn-bar hořavý, hořlavý T., hořivý; zápalný; keit osť; —borste *f.* (bot.) žehadlo T.; —borstig žehadlitý T.; —eisen *n.* žehadlo, připalovadlo; kadeřidlo.

Brennen etw. páliti, spáliti, upáliti, žíci, sž.; Ziegel b. cihly páliti, vypalovati; Branntwein b. kořalku páliti; 2. b. mh. hořeti, pláti, planouti; b., beißen (als Pfeffer *etc.*) páliti, štípati, kousati; čpíti.

Brenner *m.* páleník, přepalovač, vinopal; 2. (bei Gasbeleucht.) plamenník; —ei *f.* vinopalna *v.* Brennhaus.

Brenn-glas *n.* zapalovací sklo, sklo zápalné T.; —haus *n.* palírna vinopalna, kořalna; —holz *n.* palivo, dříví k pálení; —kolben *m.* přepalovací baňka, křivola; —linie *f.* čára zápalu, zápalnice T.; —mittel *n.* palidlo, propalovadlo; leptadlo; palivo; —nessel *f. Urtica urens* kopřiva, žíhavka; —ofen *m.* pec vypalovací; —öl *n.* olej k pálení; —punkt *m.* ohnisko T., plameniště; —raum *m.* (phys.) prostor zápalu, pr. zápalný T.; —spiegel *m.* zapalovací zrcadlo T., zápalné zrcadlo; —stahl *m.* ocel cementová T.; —stoff *m.* palivo T.; —weite *f.* dálka ohniska T.; —zeug *n.* žehadlo.

Brenz-e *pl.* hořaviny, nerosty hořlavé; —eln mh. smuděti, smoudem, čmoudem smrděti; —gallussäure *f.* (chem.) kyselina smahloduběnková T.; —lich přičmoudlý, přismoudlý; —milchsäure *f.* kyselina smahlomlečná T.; —säure *f.* smahlokyselina T.

Bresche *f.* průlom, výlom; B. schießen zeď prostříleti.

Bresthaft chorý.

Bret od. Brett (-es, M. -er) *n.* prkno, deska; —chen *n.* prkénko, deštička.

Breter-dach *n.* prkená střecha; —n *verb.* prkny pokládati; *adj.* prkený; —wand *f.* prkenice; B. mit Lehm angeworfen pleství T.; —werk *n.* prkení T.

Bret-geige *f.* prkené housle; —händler *m.* prkenář; —nagel *m.* prkeňák; —schneider *m.* pilař, prkenář; —schneideregister *n.* seznam n. rejstřík pilařský; —spiel *n.* hra ve vrhcaby; —stein *n.* vrhcabní kámen.

Brev-e *n.* (it.) breve, list papežský menší; —ier (-es, M. -e), *—iarium n.* breviář; *—ilinguia pl.* krátkojazyčníci (zool.) T.; *—is* (lt.) krátký; *—i manu* (lt.) zkrátka, krátce, přímo, krátkým pořadem *v.* im kurzen Wege.

Brezel (M. -n) *f.* preclík, pletánek; —bäcker, —mann *m.* preclikář.

Bricke (M. -n) *f.* okatice říčná; [bryk, bryka.

Brief (-es, M. -e) *m.* psaní, list; dopis P.; poëtischer B. poslání T.; B.- listovní, dopisný, písemný P.; —abgabe, —ausgabe *f.* vydávka listův P.; —aufgabe *f.* podání listův na poštu; (Amt) příjem listův P.; —aufschrift *f.* nápis n. nadpis na psaní; —bote *m.* listovní posel, listonoš; —buch *n.* kniha listův, dopisův; —chen *n.* psaníčko, lístek, lísteček; —copirbuch *n.* kniha přepisův listovních n. dopisných T.; kniha přepsaných listův, dopisův;

—couvert *n.* obálka na psaní, ob. listovní; —geheimniß *n.* tajnosť psaní, t. listův, t. listovní P.; —geld *n.* listovné; —kasten *m.* schránka na psaní; —lich *adj.* dopisný; *adv.* v dopisech, ve psaních; písemně; —marke *f.* známka na dopisy; —markenverschleiß *m.* prodej známek listovních; —papier *n.* papír na psaní, p. listovní; —porto *n.* listovné, poštovné T.; —sammlung *f.* sbírka listovní, sbírka listův; úřad ku přijímání listův P.; —schaften *pl.* spisy, listy, písma; —stecher *m.* propichovadlo na lístky; —steller *m.* dopisovatel; listář; listovník; —stempel *m.* listovní kolek P.; —styl *m.* listovní sloh T.; —tasche *f.* psací tobolka; —taube *f.* holubice poslice; —taxe *f.* sazba na listy; listovné; —träger *m.* listovní posel, listovník P.; listonoš, roznašeč listův; —umschlag *m.* obálka na psaní; —verkehr, —wechsel *m.* dopisování.

Brigad-e (M. -en) *f.* (milit.) brigáda, odřadí vojska; —en-Commando *n.* velitelství brigády; —ier *m.* brigádník.

Brigand *m.* (fr.), *Brigante* (it.) loupežník.

Brigantine *f.* (Schiff) brigantina.

Brigge *f.* (Schiff) briga T.

Bright'sche Krankheit (med.) Brightova nemoc, vodnatosť krevná.

Brillant *adj.* skvělý, skvoucí, skvostný T.; B. (M. -en) *m.* briljant, upravený diamant; —iren briljantovati, briljanty posázeti.

Brille (M. -n) *f.* brejle, náočky, náočnice.

Brillen-futteral *n.* pouzdro na brejle; —gläser *pl.* skla do brejlí; —macher *m.* brejlař; —schlange *f.* baraž, brejlák *Coluber Naja*; —schleifer *m.* brusič brejlí.

Brilliren (fr.) skvíti se.

Bringen etw. nesti, přinesti, přinášeti něco, donášeti; auf die andere Seite b. přenesti, převesti něco na druhou stranu; es weit b. daleko to přivesti, vysokého stupně dostoupiti; etwas über's Herz b. něco snesti, strpěti; einen Fleck aus einem Kleide b. vyčistiti skvrnu ze šatův; auf einen etw. b. fig. strčiti něco na koho; einen auf etw. b. přivesti koho nač; in Erfahrung b. něčeho se dověděti, něco zvěděti; etw. in Erfüllung b. uvesti něco ve skutek P., vyplniti něco; etw. in Vorschlag b. navrhnouti něco, předložiti něco; jmd. vor das Gericht, zu Schaden, ins Gefängniß b. připraviti někoho před soud, do škody, do vězení P.; jmd. an das Eigenthum, an die Gewähr b. zvesti někoho u vlastenství některé věci, v knihovní držení P.; Waare an den Mann b. odbyti, prodati komu zboží P.; eine Tochter an den Mann b. provdati dceru; etw. zu Ende b. skončiti, dokončiti něco; přivesti něco ku konci P.; etw. zu Stande b. něčeho dovesti, vykonati něco P.; eine Schuld zur Bezahlung b. přivesti dluh k zapravení P.; etwas zu Papier b. napsati něco T.; etw. zu Papier, in's Protokoll b. uvesti něco na papír, do protokolu P.; etw. an sich b. na se převesti něco, něčeho se zmoci, něco na sebe strhnouti; etw. von einem Anderen an sich b. přivesti něco od jiného na sebe P.; ein Gerücht unter die Menschen b. pověsť mezi lidi vnesti n. roznesti P.; eine Gleichung auf Null b. uvesti rovnici v nulu T.; die Sache bringt es mit sich věc to sama s sebou nese; einen um etw. b. připraviti koho oč; um einen Besitz, um das Amt b. vyvesti někoho z držení věci, z úřadu P.

Brink (-es, M. -e) *m.* drnoviště, *pl.* draha; —saß (-ssen), —sitzer (-s, unv. M.) *m.* domkář, baráčník.

Brise *f.* povánek T.

Bristol *n.* bristol (látka).

Britsche *f.* beran, beranidlo; 2. *v.* Pritsche.

Brittania-Metall *n.* anglický kov, anglické stříbro.

Brocat (-es, M. -e) *m.* brokát; goldener B. zlatohlav; silberner B. stříbrohlav.

Brocatell *m.* brokátek.

Broche *f.* (fr.), —nadel *f.* náprsní jehla.

Broch-iren, —üre *v.* Broschiren, Broschüre.

Brocke *f.* drobení (do polévky).

Bröckeln *verb.* drobiti.
Brocken (-s, unv. M.) *m.* drobet, drobek, kousek; b. *verb.* drobiti.
Bröcklich, bröcklig drobivý.
Brod *n. v.* Brot.
Brodeln mh. kloktati *v.* Brudeln.
Brodem, Broden (-s, ohn. M.) *m.* pára; dým; čoud.
Brom *n.* (chem.) brom T., brudík.
Bromatologie *f.* (gr.) stravoznalství, stravosloví.
Brombeer-e *f.* (Frucht) ostružina; B., —staude *f.*, —strauch *m.* ostružník, ostružinový keř.
Brom-id, —metall *n.* bromid T.; —säure *f.* kyselina bromičná T.; —wasser *n.* voda bromová T.; —wasserstoff *m.* bromovodík T.
Brommhuhn *n. v.* Birkhuhn.
Bronch-ialasthma *n.* (gr.) dýchavice; —iektasie *f.* rozedmutí průdušniček; —ien *pl.* průdušinky, průdušky; —itis *f.*, —ialkatarrh *n.* zánět průdušek; —us *m.* (gr.) průduška *v.* Luftröhre, Trachea.
Bronzarbeiter *m.* bronzovník, (spěžíř).
Bronze *f.* (fr.) bronc, bronz (spěž); —fabrik *f.* bronzovna; —figur *f.* bronzová socha.
Bronz-iren etw. bronzovati něco; —ist (-en) *m.* bronzovník; —it *m.* měnek polouhranolový T.
Brosame, Brose (M. -n) *f.* střídka u chleba; *pl.* drobty.
Bröschen *n.* brzlík.
Brosch-iren sešiti; —üre *f.*, Broschüre *f.* (fr.) brošurka, sešitek.
Brösel *n. v.* Brocken; —n *v.* Bröckeln; —teig *m.* drobinka, drobivé, křehké, rozsýpavé těsto.
Brot (-es, M. -e) *n.* chleb (chléb), chlebíček; geröstetes B. topenice, topínka; —bäcker *m.* chlebař, pecnář; -ei -ství; —bank *f.* pekařský krám; —baum *m.* chlebovník *Artocarpus*; —beschau *f.* ohledání chleba; přihlídka k pekařům P.; —dieb *m.* chlebokrádce, darmojed; —erwerb *m.* výživa; živnosť P.; —herr *m.* výživník, kdo dává výživu *v.* Dienstherr; —korb opálka; —krume *f.* střídka chlebová; —los *adv.* bez chleba; bez výživy; bez služby P.; —mangel *m.* nedostatek chleba P.; —markt *m.* chlebný trh, trh na chleb; —messer *n.* nůž na chleb; —neid *m.* závisť výdělkářská; —rinde *f.* kůra, kůrka chlebová; —schau *f.* Brotbeschau; —schrank *m.* chlebnice; —studium *n.* studium chlebné P.; —suppe *f.* polívka z chleba (žebračka); —torte *f.* chlebový dort; —wasser *m.* voda s chlebem.
Brouillon *n.* (fr.) běžný n. spěšný nástin.
Bruch (-es, M. Brüche) *m.* lámání, lomení, přelomení; zlomenina, zlámanina; komplicirter B. zlomení s porušením; B. (Spalte *f.*, Riß *m.*) puklina, rozpuklina, rozsedlina; (Bergriß) strž, stržina; díra, štěrbina; (im Eisen) lom, pleň, kaz; (Min.) lom; (Falte im Tuche *etc.*) přehyb, záhyb; (math.) zlomek T.; (chir.) *Hernia* průtrž (úpasť, kýla); B. eines Vertrages protržení smlouvy T., zrušení smlouvy; B. der Freundschaft zrušení, přetržení přátelství, rozkmotření; 2. B. (M. Brüche) *m.* bažina; močál.
Bruchband *n.* průtržní pás (hace, hačky *pl.*).
Brüch-e *f.* (vlt.) pokuta; —en pokutovati; —enbuch *n.* kniha pokut.
Bruch-fällig pokutný, pokutovaný; —form *f.* (math.) spůsob zlomku T.
Brüchig křehký, lámavý, drobivý; namožený.
Bruch-kraut *n.* průtržník; —mandel *f.* mandle chruplavá, m. v pecce; —schneider *m.* kylořez; —silber *n.* krušné stříbro; —stein *m.* tesaný, lámaný kámen; —stück *n.* odlomek, úlomek, zlomek, úryvek; B. eines Knochens kosť odlomená n. odloupnutá; *pl.* drobty kosti; —wasser *n.* voda močálová; —weide *f.* rokyta; —zeichen *n.* (math.) znamení zlomku T.
Brucin *n.* (chem.) brucin.
Brückchen *n.* mostek, můstek, můsteček.
Brücke (M. -en) *f.* most; (bei der Wage) můstek T.; fliegende B. most plovací (létací) T.; schwebende B. visutý most T.]

Brücken-balken, —baum *m.* podlažnice, příčný trám v mostě T.; —bau *m.* stavba mostu; —belag *v.* Brückenstreu; —gebühr *f.*, —geld *n.* mostné (, ého *n.*) P.; —geländer *n.* zábradlí na mostě, z. u mostu T.; —holz *n.* mostnice, *pl.* mostní klády T.; —joch *n.* mostní břevno, jiho; —kopf *m.* (Fortif.) předmostí T.; —mauth *f.* *v.* Brückengebühr *f.*; —pfahl *m.* podmostnice T.; —pfeiler *m.* mostní pilíř T.; (bei einer Jochbrücke) várka T.; —rampe *f.* zájezd u mostu; —schlagen *n.* mostění T.; —stelle *f.* (arch.) mostiště T.; —streu (arch.) mostnice, mostiny *pl.*, mostění T.; —verschalung *f.* pažení n. pažba mostu T.; —wage *f.* váhy s můstkem T.; —zoll *m.* *v.* Brückengebühr.

Brückung *f.* mostění; Fußboden (im Pferdestall) podlaha. [Prudeln.

Brudel *m.*, Brudeln *v.* Prudel,

Bruder (=s, M. Brüder) *m.* bratr.

Brüderchen *n.* bratříček.

Bruder-geld *n.* (mont.) bratrský peníz P.; —lade, —ladskasse *f.* bratrská pokladnice P.

Brüderlich bratrský.

Bruder-liebe *f.* láska bratrská; —mord *m.* bratrobijství, bratrovražda; —mörder *m.* bratrobijce, bratrovrah; —schaft *f.* batrství; -stvo.

Bruders-kind *n.* bratrovče *n.*, z bratra dítě; —sohn *m.* bratrovec; —tochter *f.* bratrovna.

Brüh-e (M. =en) *f.* omáčka; jícha, jíška, odvárka; —en pařiti, napařiti, opařiti; —futter *n.* píce spařená, pařenice; —heiß *adj.* vřelý, horký.

Brühl (=es, M. =e) *m.* *et* *n.* bažina, močál. [*cetes.*

Brüllaffe (=n) *m.* vřešťoun *My-*

Brüllen (v. Löwen) řváti, ryčeti; (v. Rindvieh) bučeti.

Brumm-bär *m.* macek, medvěd; fig. *v.* Brummer; —eisen *n.* drnkačka; —en bručeti; (v. Bären) mumlati, (Rindvieh) mručeti; (vom Käfer) bzučeti; v. (Menschen) bublati, broukati; fig. seděti v chládku (v žaláři); —er *m.* mumlal, mumlák, mumloun, bublal, bublák, bubloun; —kreisel *m.* vlk, brčadlo, brnčadlo.

Brunelle *f.* *v.* Prunelle.

Brunett snědý, zahnědlý, sivý, snědotvářný; —e *f.* snědavka, černavka, brunetka (černovlasá dívka).

Brunft *f.* běhání, říje, řevnosť, řev; —en říjeti, běhati se; —hirsch *m.* řevný jelen; —ig řevný; —platz, —stand *m.* řevnice, řevniště; —zeit *f.* řevný čas, říje.

Brunir-en hnědnouti; 2. hladiti; na hnědo kaliti (ocel); —stahl *m.* hladítko, želízko.

Brunnen (=s, unv. M.) *m.* studně, studnice, studna, studénka, studánka; (Quelle) pramen, zřídlo, zdroj; —becken *n.* kotlina studničná T.; —geländer *n.* *v.* Brunnenkasten; —gräber *m.* studnář; —kasten *m.* obrub, roubení T., obrubeň; —kranz *m.* věnec obrubný T.; —kresse *f.* řeřicha potoční; —kur *f.* léčení u pramene, pramenoléčba; —meister *m.* studnář (vodák); (im Mineralbrunnenorte) dozorce zdroje, doz. pramene; (überhaupt) lázeňský dozorce; —quelle *f.* studničný pramen; (am Felde *etc.*) temenec; —versendungsdirection *f.* (Mineral=) ředitelstvo zdrojných zásilek; —wasser *n.* studničná voda; —ziegel *m.* kružina T.

Brunst (M. Brünste) *f.*, Feuersb. oheň, požár; (die Hitze) horkosť palčivosť, vedro; *v.* Brunft.

Brünstig roznícený, vroucí, horoucí, horoucný; keit -nosť.

Brunstzeit *f.* čas řevný, čas říjení, čas pojímání se jelenů.

Brunzen scáti, močiti.

Brüsk (fr.) hrubě, ostře.

Brust (M. Brüste) *f.* hruď, prsy, prsa *pl.*, *Pectus*; gewölbte B. prsa vzklenutá; (b. Frauen) prs, *pl.* prsa, prsy, ňádra *Mamma*; —arznei *f.* prsní lék; —bein *n.* prsní n. hrudní kosť; můstek T; (b. Vögeln) kobylka T.; —beingegend *f.* (zool.) středohrudí T.; —beinkamm *m.* (zool.) hřeben na kobylce T.; —bild *n.* poprsí; —blatt *n.* (b. Riemer) náhrudnice.

Brüsten sich honositi se, pyšniti se, nadýmati se, vypínati se čím.

Brust-fell *n.* pohrudnice T. *Pleura*; —fellentzündung *f.* *Pleuritis* zánět pohrudnice; —fieber *n.* hrudní hořečka; —flossen *pl.* plýtvy hrudní T.; —flosser *pl.* prsoploutvé ryby; —geschwür *n.* hlíza plicní; —höhle *f.* dutina hrudní T.; d. prsní; —kasten, —korb *m.* *Thorax* prsník T.; —kern *m.* (Fleisch) hrudí; —kette *f.* držadlo, držák; poprsní řetěz; —krankheit *f.* prsní choroba; —kuchen *m.* pokroutka pro prsa; —latz *m.* prsník, prsníček; —lehne *f.* zábradlí T.; —riegel *m.* rozpěrák T.; —riemen *m.* podpěnka, náprsník, poprsník; —schild *n.* náprsní štít, pavéza; —stechen *n.* píchání, klání v prsech; —stimme *f.* prsní hlas; —stück *n.* hrudí; 2. kyrys, plechovice; 3. (b. Maler) poprsí *v.* Brustbild; —thee *m.* thé pro prsa; —trank *m.* nápoj pro prsa.

Brüstung *f.* okení, zeď poprsní T.

Brust-verschleimung *f.* zaslemování prsou; —wamms *n.* *et m.* náprsní prošívka, prsohřejka; -wand *f.* poprsnice, oprsnice; —warze *f.* bradavička, cecík; —wassersucht *f.* *Hydrothorax* vodnatosť prsní; --wehr *f.* poprsní hradba, předprseň; 2. *v.* Brustlehne; —werk *n.* (die Brust) prsa, hrudí; (b. der Orgel) průčelí u varhan.

Brut (ob. M.) *f.* líhnutí, plemenění; 2. die Jungen plod, mlaď.

Brutal (fr.lt.) surový, zhovadilý, ukrutný; —isiren surově jednati; krutě si počínati; —ität *f.* surovosť, zhovadilosť. [kuřatnice.

Brutanstalt *f.* lehniště, lehnice,

Brüten na vejcích seděti; vyseděti; fig. něco kouti, strojiti.

Bruthäufchen *n.* (bot.) kupka T.

Brütig (v. Eiern) nasazení schopný, násedný.

Brutto (it.) zhruba P.; hrubý; —bilanz *f.* (kfm.) bilance n. rozvaha z hruba, bil. hrubá T.; —einnahme *f.* příjem hrubý; —ertrag *m.* užitek z hruba P.; užitek n. výnos hrubý T.; —gewicht *n.* váha hrubá, v. z hruba P. T.; —gewinn *m.* zisk z hruba, z. hrubý T.; —vermögen *n.* celkové jmění. [pukovitý T.

Brutzwiebel *f.* pupen cibulovitý,

Bryonia *f.* (gr.) Zaunrübe (bot.) posed.

Bryozoa *pl.* *m.* (gr.) polypové mechovití (zool.) T. [dělek.

B'schores *m.* (jüd.) úskočný vý-

Bubbeln (v. Wasser) bublati.

Bubber-n mh. *v.* Beben; —ig třesutý.

Bübchen (-s, unv. M.) *n.* klouček.

Bube (-n, M. -n) *m.* kluk, klučina; B. (Betrüger) taškář, šibal, padouch; —n mh., bubisch handeln taškařiti, klukovati.

Buben-streich *m.*, —stück *n.* klukovský kousek, klukovina; čtveráctví, šelmovství.

Büb-erei *f.* klukovství; schändliche B. lotrovství, padoušství; —in *f.* čtveračka, šibalka; —isch chlapecký, čtverácký, šelmovský; b., betrügerisch klukovský, padoušský; —lein (-s, unv. M.) *n.* klouček.

Bubo *m.* (lt.) výr; 2. (Beule) výr, dýměj, dymně.

Buccinator *m.* (lt.) (Muskel) nadymač (anat.).

Bucco *m.* (lt.) ťulpas.

Bucephalus *m.* (gr.-lt.) volohlavec; fig. oblíbený kůň.

Buceros *m.* (gr.) rohas Hornvogel.

Buch (-s, M. Bücher) *n.* kniha (kníha).

Buchbaum *m.* *v.* Buche.

Buchbinder *m.* knihař, knihvazač; —ei -ství.

Buchdrucker (-s) *m.* knihtiskař, (kněhtiskař) T.; B., der Inhaber knihtiskárník; —ei *f.* knihtiskárna (kněhtiskárna) T.; —eibesitzer *m.* držitel knihtiskárny; —kunst *f.* (Buchdruckkunst) *f.* knihtiskařství.

Buch-e *f.* buk *Fagus*; *dim.* bouček; —eichel *f.*, —ecker *f.* bukev, bukvice. [žečka.

Büchel, —chen *n.* knížka, kni-

Buchen, zu Buche bringen (kfm.) účtovati T.; do knih zapsati.

Buchen- bukový.

Bücher-abschluss *m.* *v.* Bücherschluß; —bret *n.* police, příhrádka na knihy; —lich knihovní P.; b.

etwas sicherstellen knihami něco utvrditi P.; —saal m., —sammlung f. v. Bibliothek; —schluß m. závěrek účtův, z. knih, z. účetní T.; —schrank m. police na knihy, knihovník; —sprache f. jazyk spisovní; —trödler m. překupník knih, antikvář; —verzeichniß n. seznam n. sepis knih; —wurm m. knihomol, knihovrt.

Buch-fink m. pěnkava; —führer m. knihvedoucí, knihovní (, ího m.); —führung f. vedení knih P.; —halter m. účetní (ího m.) T., (knihovní P.); (ein Werkzeug) držák na knihy.

Buchhalterei f. účetnictví; (das Personale) účtovnictvo; (das Comptoir) účtárna T., účtovna T.; —beamte m. úředník při účtárně, úředník účtární P.; —erledigung f. vyřízení účtární P.; —zeugniß n. vysvědčení účtární P.; 2. účtárna.

Buchhalt-erisch účtární P., účtárnický, účetnický T.; —ung f. účetnictví P., (knih vedení) T.; einfache B. účetnictví jednoduché P.; doppelte od. italienische B. úč. složitné n. vlaské P. T.

Buchhaltungs-beamte m. účetnický úředník P.; —practicant m. praktikant v účtárně; —revision f. přehlídka účtárnou; —wissenschaft f. účtověda T.

Buch-handel m. knihkupectví, knihkupecký obchod P.; prodej knih; —händler m. knihkupec (kněhkupec) P.; —handlung f. v. Buchhandel; B., —laden m. knihkupecký krám.

Buchmast f. bukvičná pastva.

Buchs-baum m. *Buxus* zimostráz; —bäumen zimostrázový.

Buchschuld f. dluh účtový T.

Büchse (M. -en) f. krabice, puška; pyksla; (Schießgewehr) puška, ručnice; (in der Mühle) kuželice T.; (b. der Wasserröhre) zděř T., nátrubek; am Wagenrad zděř T.; (bot.) banička T.; pokladnice.

Büchsen-kugel f. koule do pušky, do ručnice; —macher m. puškář, ručničník; —macherei f., —machergewerbe n. puškářství, ručničnická živnosť; —meister m. puškářský mistr; —pfennig m. (mont.) pokladničný peníz P.; —schaft m. pažba, (násada u ručnice); —schäfter m. pažíř, pažbář, pažebník (lůžkář J.); —schäfterei f. pažebnictví; —schloß n. zámek u ručnice, z. u pušky; —schütz m. střelec z ručnice, puškostřelec; —spanner m. puškovník, obslužný myslivec.

Buchstabe (-en od. -ens, M. -en) m. písmě, písmeno; litera P.; B. des Gesetzes litera zákona P.

Buchstaben-räthsel n. pohádka literní P., hádanka literní; —rechenkunst f. počtářství písemné T.; —rechnung f. počítání písemné n. literní, poč. pomocí písmen T.; počítání v písmenech, písmenopočtářství; —schrift f. písmo literní T.; —wechsel m. střídání písmen. [dati.

Buchstabiren slabikovati, sklá-

Buchstäblich adv. dle (do) litery, literně T.; do slova, slovo od slova; b. das Gesetz auslegen vykládati zákon dle litery P.; -er Sinn doslovný smysl.

Bucht (M. -en) f., die Bai chobot, zátoka; —ig chobotnatý T.

Buchweizen m. pohanka *Polygonum fagopyrum*; —grütze f. krupice z pohanky, krupice pohanková.

Buckel (-s, unv. M.) m. hrb, hrbol; (der Rücken) hřbet, záda; B. f. vypuklosť, vypuklina, vysedlina; —ig hrbatý, hrbolatý.

Bück-en sich sehnouti se, shýbati se, skrčiti se; —ling m., die Verbeugung poklona; shrbení, sehnutí; B., Pickling uzený sleď, uzenáček.

Buddh-a m. (ind. Myth.) Buddha; —aismus, —ismus m. buddhismus; —aist, —ist (-en) m. buddhista.

Bud-e (M. -en) f. bouda, budka; —enzins m. plat z boudy.

Budget n. (fr.) rozpočet (předchozí státní účty, státní rozčet P. T., rozvrh státních příjmův a vydání).

Buffa f. (it.) fraška; *opera b.* směšná zpěvohra T.

Büffel (-s, unv. M.) m., —ochs m., *Buffalo* m. (engl.) bůvol; (grober Mensch) hrubec.

Buffet n. (fr.) nálevní stolek; nálevna; stolek n. skřínka na číše v nálevně.

Buffo *m.* (it.) šašek.

Bufo *m.* (lt.) ropucha (žába).

Bug (-s, M. Büge) *m.* ohyb, ohbí, ohnutosť; prohyb; B. des Schiffes výbok, výklon, předek.

Bügel (-s, unv. M.) *m.* luk, oblouk; (Steigb.) třmen, střemen; B. bei der Kette kruh, kroužek; B. (mech.) oblík, ohbina T.; —eisen *n.* cihlička, žehlička, hladěčka; —eisengestell *n.* podžehličník; —fest pevný n. jistý na koni (jezdec); —n žehliti, cihličkou vyhladiti (piglovati).

Buglahm ochromlý (na lejtka).

Bug-siren (ein Schiff) loď vléci, do vleku vzíti; —spriet *m.* stežeň čelní, st. ležatý (v čele korábu); —stück *n.* lodní žebrovka n. lodní výbočka.

Bühl (-s) *m.* pahorek.

Buhl-e (-en) *m.* milovník; namlouvač, záletník, nápadník; B. *f.* milenka; *v.* Buhlerin; —en mh. namlouvati si koho, na zálety choditi, milkovati se; um etw. b. o něco se pokoušeti, státi; bažiti, dychtiti po čem.

Buhler (-s, unv. M.) *m. v.* Buhle *m.*; —ei *f.* záletnictví, namlouvání, milkování, milenství; —in *f.* namlouvalka, záletnice, frejířka; —isch namlouvačný, namlouvavý, zamilovaný, frejířský.

Buhl-schaft *f.* namlouvání, záletnictví, frejířství; —schwester *f. v.* Buhlerin.

Bühn-e *f.* lešení, patro; (Theatr., Schaubühne) jeviště; B. od. Buhne (Uferb.) výhon T., náhon; —en *v.* Dielen.

Buhnen-bau *m.* (Bauk.) stavba výhonu; —kopf *m.* hlava výhonu T.

Bühnen-maler *m.* divadelní malíř; —malerei *f.* malířství divadelní, mal. dekorační T.; —stück *n.* divadelní kus, d. hra T.

Buje *f. v.* Boje, Bake.

Bukolisch (gr.) pastýřský; skotopasecký (zpěv n. báseň) T.

Bulb-illus, *—ulus m.* (lt.), *—ogemma n.* pupen cibulovitý T.; *—osus* cibulnatý; *—otuber n.* cibulná hlíza T.; *—us m.* (lt.) cibule (u rostlin) T. bambule; *B. oculi* (anat.) oko, bulva T. [mor, nenasytnosť.

Bulim-ie *f.*, —os *m.* (gr.) zá-

Bulla *f. v.* Blase.

Bulle (M. -en) *f.* pečeť visutá; (eine Urkunde) bulla; B. (-en, M. -en) *m.* (der Stammochs) býk.

Bullen-beisser, Bulldogg *m.* vlkodav, lapač, pes řeznický; —kalb *n.* býče, býček, bulíček.

Bulletin *n.* (fr.) zpráva; vládní návěští (o vojsku, o zdraví panovníků atd.).

Bullochs *m.* bulík *v.* Bulle *m.*

Bum! *int.* bum!

Bumm-eln mh. potloukati se, plahočiti se; —ler (-s, unv. M.) *m.* pobuda, plahočil.

Bums! *int.* bác!

Bund (-es, M. Bünde) *m.* smlouva, úmluva, závazek; spolek, jednota; der deutsche B. německý spolek, sp. německých státův P.; türkischer B. turban, točenice, točenka; B. *n.* (das Bündel) svazek, uzlík, pleteň; —brüchig smlouvu rušící, smlouvorušný.

Bündel (-s, unv. M.) *n.* svazeček, uzlík; zavití; otýpčička; snopek.

Bundes-behörde *f.* úřad spolkový P.; —beschluss *m.* (deutscher) snešení německého spolku P.; —bruch *m.* zrušení smlouvy P.; —festung *f.* spolková pevnosť; —genoss *m.* společník, jednotník P.; —lade *f.* stánek n. archa úmluvy; —rath *m.* spolková rada (ve Švýcařích); —staat *m.* stát spolkový P.; —stadt *f.* spolkové město; —tag *m.* sbor spolkový; sbor německého spolku P.; —truppen *pl.* spolkové vojsko.

Bund-frei nevázaný, rozpojený; —futter *n.* slaměná píce.

Bündig spojený; spojivý, slučující; (stil.) důkladný, podstatný; rázný, přesný, řádný T.; keit osť.

Bündniss (-sses, M. -sse) *n.* smlouva; spolek, jednota T.; ein B. schliessen T., ein B. eingehen učiniti smlouvu P.

Bund-säule *f.* vazný sloup T.; —steg *m.* (typ.) vazební prázdnina; —tram *m.* vazný trám T., svírka Šp.

Bunge (M. -n) *f.* buben; vrše (na ryby); svazek, balík; Bach-, Wasser- (bot.) *v.* Bachbunge.

Bunt strakatý, pestrý, peřestý, fig. různobarevný, rozmanitý; b., verwirrt zmatený, pomatený; —kupfererz *n.* (Min.) mesec osmistěný T.; —scheckig strakatý; —specht *m.* datel věčší.

Bunzen *m.*, Bunzel *n.* tištlík.

Buphthalm-ie *f.* (gr.) volookosť, veleokosť; —os *m.* (med.) volské oko, průduch vodný.

Bürd-e (M. -en) *f.* tíže, břímě, břemeno; —en *v.* Aufbürden.

Bureau (M. —x) *n.* (fr.) psací stolek; 2. kancelář, písárna; úřadovna; —kratie *f.* nadvláda úředníkův.

Burg (M. -en) *f.* hrad (pevný zámek, tvrz, týn).

Bürg-e (M. -en) *m.* rukojmě, ručitel T.; —en für jmd. ručiti za někoho, zaručiti se, rukojmím býti za koho P., T.

Bürger (-s, unv. M.) *m.* měšťan T., měštěnín; der Staatsb. občan P.; —brief *m.* list měšťanský, list na měšťanství P.; —corps *n.* branný sbor měšťanský P.; —decret *n.* *v.* Bürgerbrief; —eid *m.* měšťanská přísaha; —frau *f.*, —in *f.* měšťanka; —gelübde *n.* slib měšťanský; —krieg *m.* válka občanská P.; —krone *f.* občanská koruna; měšťanská koruna.

Bürgerlich měšťanský; občanský P.; -e Baukunst stavitelství obecné T.; -er Richter občanský soudce P.; -es Recht obč. zákon, občanské právo P.; allgemeines -es Gesetzbuch obecný zákonník občanský P.

Bürgermeister *m.* purkmistr, (městský) starosta P., (schlecht měšťanosta); —amt *n.* úřad purkmistrovský; —stellvertreter *m.* náměstek purkmistrův.

Bürger-miliz *f.* občanská obrana (branné měšťanstvo) P.; —recht *n.* měšťanské právo; (Staatsb.) právo občanské P.; —rechtsurkunde *f.* *v.* Bürgerbrief; —schaft *f.* měšťanství; občanství P.; 2. (die Bürger) *coll.* měšťanstvo, měšťané; —sinn *m.* občanská mysl pro obecné blaho; občanský duch; —spital *n.* měšťanský špitál; měšťanská nemocnice P.; -stand *m.* měšťanský stav, měšťanstvo P.; —wehr *f.* občanská brannosť P., občanská obrana.

Burg-friede *m.* hradový obvod P., obhradí; innerhalb des -es v obvodu hradovém P.; B. (Stadtbezirk) obvod města P.; B. hradní smlouva; —graf (-en) *m.* purkrabí P., purkrabě (pohradní); —grafenamt *n.* úřad purkrabský P.; —hauptmann *m.* hradní setník; hradník; 2. hradský hejtman.

Bürgschaft *f.* rukojemství P.; zaručení; für jmd. B. leisten rukojmí býti, ručiti za někoho, zaručiti se za koho, k někomu, pro něco (P.); zaručiti, ur. někomu něco něčím; jmd. durch seine B. von einer Haftung befreien někoho vyručiti P.; B. für Wechsel rukojemství za směnku P.; —srecht *n.* rukojemské právo P.; —surkunde *f.* ručicí list P.; —svertrag *m.* rukojemská smlouva P.; —szeugniß *n.* vysvědčení rukojemské, vysv. ručicí, vysv. zaručovací. [ské (burgundčák).

Burgunderwein *m.* víno burgund-

Burg-vogt *m.* hradní, hradník, kastelán, správce hradu; —vogtei *f.* hradnictví, kastelánství; —wache *f.* stráž hradní, stráž hradová P.

Burlesk *adj.* (fr.) šaškovský, fraškovitý, směšný, žertovný, kratochvilný; —e *f.* fraška.

Burnus *m.* (ar.) plášť.

Bursa *f.* (lt.) měch; 2. bursa *v.* Börse; —rius *m.* (Student) bursák.

Bursche (M. -en) *m.* chlapík, hejsek; hübscher B. švihák; der Lehrb. učeník; B. (der Studierende in Deutschland) hošák, burš; der B. eines Offiziers sloužící.

Bürschen (schießen) stříleti; honiti, loviti.

Burschikos hejsovský, buršikosní.

Bursicula *f.* (bot.) (lt.) tobolička T.

Bürst-e (M. -en) *f.* kartáč; štětka; *pl.* —en (b. Wasserb.) jehly T.;

—en kartáčovati, kartáčem cíditi, česati.
Bürsten-abzug *m.* (typ.) oklep T., otisk kartáčový; —binder *m.* štětkář, kartáčník; —schuh *m.* (Bauk.) bota T.
Bürtig rozený.
Bürzel (-s, unv. M.) *m.* kusý ocas; (b. Federvieh) chustřice, kostřec, trtáč T.
Burzel-baum *m.* kozelec, kotrmelec; einen B. machen, schlagen, schießen udělati kotrmelec; —n mf. svaliti se, převaliti se, skáceti se; kozelcovati; —taube *f.* *v.* Purzeltaube.
Büsard *m.* *v.* Bußaar.
Busch (-es, M. Büsche) *m.* křoví, křovina, chrastí, houští; (e. Strauch) keř.
Büschel *n.* svazek, svazeček; otýpka; chumáč; —förmig (bot.) hromadný T., chomáčovitý; —ig (bot.) svazečnatý, zchomáčený T.; —kiemer *pl.* chvostožabré (ryby) T.
Busch-holz *n.* chrast, chrastí; křoví; —icht chomáčovitý, křovitý; —ig křovnatý, keřnatý, trsnatý; (b. Haaren) chomáčovitý; —klepper *m.* nákeřník, zákeřník, rošťák; —mann *m.* křovák, houštník; —werk (oh. M.) *n.* křoví, křovina.
Busen (-s, unv. M.) *m.* ňádra, prsa; záhyb, otvor; Meerb. záliv T.; —freund *m.* srdečný, nejmilejší přítel.
Buss-aar (-en M. -en) *m.*, —ard, —hart *m.* káně lesní.
Busse (oh. M.) *f.* pokání; pokuta P.; B. thun pokání činiti.
Büss-en pokání činiti, káti se, na pokání se dáti; pykati čeho, zle n. perně čeho zažívati; pokutu míti, pokutován (, a, o) býti; —er *m.* kajicník; —erin *f.* kajicnice.
Buss-fertig kajicný, zkroušený; keit osf; —gebet *n.* kající, zkroušená modlitba; —lied *n.* kající píseň; —predigt *f.* kázaní o kajicnosti; —psalm *m.* kající žalm; —register *n.* rejstřík pokut.
Büste (M. -n) *f.* poprsí T.
Bustum *n.* (lt.) žaroviště.
But *m.* (fr.) cíl, účel.
Butomeae *pl.* šmelovité (rostliny T.
Butte, Bütte (M. -n) *f.* putna, čber; B. (ein Fisch) kambala, butka.
Buttel *f.* lahvice *v.* Bouteille.
Büttel (-s, unv. M.) *m.* biřic, pochop, dráb; —ei *f.* biřictví, pochopství; (Ort) šatlava, drábovna.
Bütten-macher, —träger *m.* putnář, bečevník; —papier *n.* papír ruční; -spritze *f.* stříkačka čberová, stř. bečevná.
Butter (oh. M.) *f.* máslo; —bämme *f.* *v.* Butterschnitte; —birn *f.* máslovka, máslenka; —blume *f.* máslenka, žluťák; —brot *n.* chléb s máslem, pomazanka; —brühe *f.* omáčka z másla; —büchse *f.* máselnice, nádoba na máslo; —faß *n.* kbelík, tlukačka, máselnice; —gebackenes mastné, máslové pečivo; —handel *m.* máselnictví, obchod s máslem; —händler *m.* máselník, máslař, obchodník s máslem; —hose *f.* skřínka na máslo; —kuchen *m.* koláč s máslem, máslenec, mazanec; —markt *m.* máselný trh; —milch *f.* podmáslí.
Buttern *verb.* másto tlouci, vrtěti.
Butter-öl *n.* olej máselný; —säure *f.* kyselina máselná T.; —saure Salze *pl.* máslany T.; —schmalz *n.* přepouštěné máslo; —schnitte *f.* pomazanka (skyva ch'eba s máslem); —stempel, —sterl, —stiel *m.* moutev, moutvice, vrtidlo; —teig *m.* máslové těsto, těsto s máslem; —topf *m.* hrnec na máslo, máselník; —vogel *m.* bělásek; —wecken *m.* šiška, hruda másla; —woche *f.* masopustní týden.
Buttfisch *m.* *v.* Butte.
Büttner *m.* *v.* Böttcher.
Butyr-al *n.* (chem.) butyral; —in *n.* máslovina; —*um* *n.* (gr.-lt.) máslo *v.* Butter.
Butz (-es, M. -e) *m.*, —en *m.* pucek, puclík, pupenec; (in d. Nase) vozher; (im Geschwür) střeň, ostržen; —ig buclatý.
Buxbaum *m. Buxus* *v.* Buchsbaum.
Byssolith *m.* paprskokam.
Byssus *m.* (gr.) Flachs bys.
Byzant-isch, —inisch byzantinský.

C.

ca = ka; ce = ze, ital. tsche, fr. ße; ci = zi, ital. tschi, fr. ßi; co = ko; cr = kr; ch = ch, it. k, fr. sch; cl = kl; cn = kn; cu = ku; cz = tsch.

Die romanischen Wörter sind unter **c**, die griechischen unter **k** zu suchen; vergl. **z**.

Slova romanská buďtež hledána pod **c**, řecká pod **k**; srov. **z**.

Cabal-e *f.* (fr.) pikle, úklady *pl.*; —enmacher, —ist *m.* úkladník, úskočník.

Caballus *m.* (lt.) kůň; *Caballero m.* (span.) rytíř, kavalír *v.* Cavalier.

Cabane *f.* (fr.) chýše, lodnická komora. [—*ier m.* hospodský.

Caberet *n.* (fr.) hospoda, krčma;

Cabine *f.* (span.) kabina, komůrka (v koupelišti).

Cabinet (M. -tte) *n.* (fr.) pokojík, komnata, kabinet; physikalisches C. kabinet fysikální T.; mechanisches C. strojovna; C. fig. vláda, kabinet; fig. panovnický dvůr; —schreiben *n.* kabinetní list P.

Cabinets-justiz *f.* kabinetní soudnictví; —ordre *f.* kabinetní nařízení; —politik *f.* politika kabinetní, vladařská politika.

Cabinetstück *n.* vzácný kus.

Cabo *m.* (span.) předhoří *v.* Cap.

Cabotage *f.* (fr.) pobřežní plavba T.; —licenz *f.* povolení ku plavbě pobřežní.

Cabot-ier *m.* (fr.) pobřežní plavec; —ière *f.* (fr.) pobřežnice, pobřežní loď; —in *m.* kočující herec; —iren při břehu se plaviti, pobřežní plavbu provozovati.

Cabriol-e *f.* (fr.) lehký, žertovný skok; větroskok; —et *n.* kabriolet, kabrioletka, dvoukolesý vozík, kočárek.

Cacadu *m. v.* Kakadu.

Cacao *m. v.* Kakao.

Cachelot *m.* (fr.) vorvaň *v.* Pottfisch.

Cachet *m.* (fr.) pečeť; —iren zapečetiti.

Cachiren (fr.) skrýti, zatajiti; 2. lepiti, zalepovati.

Cachot *m.* (fr.) temnice, temné vězení; —erie *f.* tajnůstkářství.

Cactus *m.* (gr.-lt.) (bot.) kaktus, bodlodrv (nopál).

Cadaver *n.* (lt.) mrtvina, mrcha, zdechlina.

Cadeau *n.* (fr.) dar; 2. okrasy.

Caden-ce *f.* (fr.), —*za f.* (it.), Kadenz *f.* závěrka (hudební), kadence.

Cadet (-en, M. -en) *m.* (fr.) kadet, vojenský chovanec (milit.).

Cadeten-corps *n.* sbor kadetů, sbor kadetský; —haus *n.* kadetna, kadetský dům; —schule *f.* kadetská škola.

Cadmium *n. v.* Kadmium.

Cadre *m.* (fr.) rám, lem, obruba; nákres; (milit.) kmen pluku.

Cad-uc, —uk (lt.) spadný, spadlý P.; —ucität *f.* (der Depositen) spadnosť (věcí u soudu složených) P.; (heimfällige Erbschaft) odúmrť, dědictví odumřelé P.

Café *m.* (fr.) káva (*v.* Kaffee); 2. kavárna.

Cafétier *m.* (fr.) kavárník.

Cagot *m.* (fr.) pokrytec; —erie *f.*, —ismus *m.* pokrytství.

Cahier *n.* (fr.) sešitek.

Caiss-e *f.* (fr.) kasa, pokladna; skříně *v.* Cassa, Kasten; —ier *m.* pokladník.

Caisson *m.* vůz příhrádkovaný, vůz s přepážkami; 2. (Wasserb.) báně, zapážka; —arbeiter *m.* baníř (kesoňák).

Cajoliren (fr.) pochlebovati komu.

Calamit-ät *f.* (lt.) nehoda, soužení, bída; neštěstí; —iös bídný, nešťastný.

Calando (it.) (muſ.) ujímavě, spokojivě.

Calcant (=en) *m.* (lt.) měchošlap.

Calceol-aria *f.* (lt.) střevičník; —us *m.* střevíček; *Calceus m.* (lt.) střevíc.

Calcin *n.* (lt.) vápník; —iren vápniti; žíhati; mſ. zvápenatěti; —irofen *m.* pec žíhací; —irt žíhaný; spálený.

Calcio *n.* (it.) kopačka (hra v míč).

Calcium *n. v.* Calcin.

Calcul *m.* (fr.), *—us m.* (lt.) počet, rozčet; —ant (=en) *m.* rozčitatel, rozčetník; —ation *f.* rozčet, rozečtení T.; —ationsbuch *n.* kniha rozečtův, kniha rozčítací T.; —atur *f.* rozčítárna; —iren rozčítati T.; —irend rozčetlivý T., rozčítavý.

Calcutischer Hahn kalkutský kohout, krocan, fopan, indian.

Calend-ae *pl.* (lt.), první den měsíce; *ad calendas graecas* za uherský měsíc (na dlouhé lokte odkládati); *—arium n.* (lt.) *v.* Kalender.

Calendula *f.* (lt.) měsíček (bot.).

Calentura *f.* (ſpan.) žíhavice, palčivá hořečka n. zimnice.

Calfactor (*Calefactor*) *m.* (lt.) topič; 2. poštěvač; pochlebník.

Calix *m.* (lt.) kalich, číše; —tiner *m.* kališník.

Calor *m.* (lt.) teplo, teplota.

Calori-fére *m.* teplovod; —meter *n.* (chem.) teploměr; —motor *m.* teplopud; —ſches Schiff teploloď.

Calotte *f.* (fr.) (Käppchen) čapka, jarmulka; (geom.) vrhlík.

Calva *f.*, *Calvaria f.* (lt.) lebka.

Calville *f.* (fr.) kdoule; chřestáč (jablko).

Calvinist *m. v.* Kalviniſt.

Calvitium *n.*, *Calvities f.* (lt.) lysina, lysota, pleš.

Calx *f.* (lt.) pata; 2. vápno.

Camaïeu *m.* (fr.) *v.* Camée.

Camail *m.* (fr.) pláštíček biskupský; (herald.) pokryvadlo, fafrnoch.

Camarilla *f.* (ſpan.) kamarila, dvoračina.

Cambialrecht *n.* právo směnečné *v.* Wechſelrecht.

Cambio *m.* (it.) směnka.

Cambrai *m.* (fr.), *Cambrick m.* kambraj, kambrik *v.* Kammertuch.

Cambsor, *Campsor* (=s) *m.* (it.) směnkář.

Camée *f.* (fr.), *Cameo m.* (it.) kamej, kamoj, vypukle řezaný drahokam T.

Camelia *f.* (bot.) kamelie, kamelka.

Camelot *m.* (fr.) haras (látka).

Camera *f.* (lt.) komora, světnice; *c. clara*, *c. lucida* (phyſ.) světlice; *c. obscura* (phyſ.) temnice.

Camerad *m. v.* Kamerad.

Cameral- *v.* Kameral=.

Camerarius *n.* (lt.), *Camerier m.* (fr.), *Cameriere m.* (it.) komoří.

Camerlengo *m.* (it.) kardinál komoří.

Camisol *n. v.* Kamiſol.

Campagne *f.* (fr.) polní tažení, polní výprava; 2. letník, letohrad; 3. doba várek (v cukrárně); —uniform *f.* všední uniforma.

Campanula *f.* (lt.) zvonek, zvonec (bot.).

Campecheholz *n.* kampeška.

Campiren (fr.) polem ležeti, tábořiti (milit.).

Canaille *f.* (fr.) sběř, luza, holota.

Canal (=s, Mt. Canäle) *m.*, *—is* (lt.) *v.* Kanal.

Canapé *n.* (fr.) pohovka, odpočívátko, lehátko.

Cancan *m.* (fr.) kankan (tanec).

Cancer *m.* (lt.) rak (zool., aſtr., med.); —oma *n.* (lt.) rakovina (med.); cancrös (med.) rakovitý.

Candelaber (=s, unv. Mt.) *m.* (lt.) kandelábr (světelník).

Candelzucker *m. v.* Candiszucker.

Candidat (=en, Mt. =en) *m.* (lt.) kandidát, čekatel; —in *f.* kandidátka, čekatelka; —ur *f.* čekatelství, kandidatura; candidiren čekati.

Cand-iren (fr.) zcukřiti; zhraniti cukr; —irung, —iſation *f.* zcukření, přecukření; —iszucker *m.* cukr kandisový, c. hraněný, cukrkand.

Canevas, Cannevas *m.* (fr.) kanafas (látka) *v.* Kanavas.

Cannelir-en (archit.) žlábkovati, vyžlábkovati T.; —ung *f.* žlábkování T.

Cannibale (=en) *m.* (ſpan.) lidožrout.

Canoë *f.* (ſpan.), *Canot m.* (fr.) stromová kocábka, korábka.

Canon *m.* (gr.) *v.* Kanon; —icus *m. v.* Kanonikus.
Cantate (M. -en) *f.* (it.) kantáta.
Canticum *n.* (lt.) píseň. [pěv.
Cantilena *f.* (it.) písnička; 2. ná-
Cantin-e *f.* (fr.) vojenská (polní) hospoda; —ier *m.* vojenský krčmář (*vulgo* kantinský *m.*).
Canton (-s, M. -s) *m.* kanton, kraj ve Švýcařích; okres, obvod; —iren, —niren bydleti po dědinách, po všech, bydleti rozptýleně (o vojsku); —irung *f.*, —nement *n.* (fr.) dědinské ubytování vojska.
Cantor (-s, M. -en) *m.* (lt.) zpěvák, kantor; venkovský učitel.
Cantus *m.* (lt.), *Canto m.* (it.) zpěv.
Canzone *f.* (it.) kanzona; zpěv.
Cap *n.* (fr.) předhoří, mys.
Capable (fr.) schopný; chápavý,
Capacität *f.* (lt.) chápavosť, schopnosť; dobrá, schopná hlava P.; C. für Wärme chopnosť tepla T.; *pl.* -en důmyslné osobnosti, výtečníci.
Capax (lt.) chápavý.
Capella *f.* (it.) kapele *v.* Kapelle.
Capellan, Kaplan (-es, M. -äne) *m.* kaplan; —ei *f.* kaplanství; (Wohnung) kaplanka.
Caper *m.* (lt.) kozel.
Caper (-s) *m.* (hol.) lodilovec, lapač, zajimač lodí; C. *f. v.* Kapper; C., —schiff *n.* zajimací loď, zajimačka; —brief *m.* list na zajímání lodí, zajímací list; —n lodi lapati, zajímati.
Capill-aris (lt.) vlasovitý; —arität *f.* (phys.) vláskovitosť T.; —arröhrchen *n.* (phys.) trubička vlásková T.; —*us m.* (lt.) vlas.
Capitain (-s, M. -e) *m.* (fr.) kapitán; setník; —lieutenant *m.* podsetník, první poručík.
Capital (-s, M. -ien) *n.* (lt.) kapitál (hlavní peníze; hlavní suma P., T.; důložek T.); versichertes C. jistina P.; stehendes C. stálý důložek, stálá (nemovitá) jistina; C., Capitäl *n.* hlava, zhlaví n. hlavice sloupu T.; —buch *n.* (Hdl.) hlavní kniha. [ka T.
Capitälchen *n.* (Schrift) kapitál-
Capitalconto *m.* účet základní P.
Capitalien *pl.* kapitály *v.* Capital; —buch *n.* kniha jistin T.; Capitalien- und Rentenversicherungsanstalt ústav ku pojišťování jistin i důchodův T.
Capital-isiren k jistině přiraziti, v kapitál proměniti; —ist (-en) *m.* kapitalista, jistinář T.; fig. boháč.
Capitälkessel *m.* (archit.) kalich nadhlavní T.
Capitals-abzahlung *f.* (gänzliche) splacení jistiny; (theilweise) placení, splácení na jistinu P.; —anlegung uložení jistiny; —beitrag *m.* přínos k jistině P.
Capital-schrift *f.* kapitálky *pl.* T.; —schuld *f.* dlužné hlavní peníze, dlužná jistina P.
Capitan-a *f.* (span.) náčelní koráb, admirálský koráb; —o *m.* (span.) kapitán *v.* Capitain. [(Hdl.).
Capitato (it.) dodáno, přijato
Capitel (-s, unv. M.) *n.* kapitola *v.* Kapitel.
Capitul-ar *m.* kapitolník; —ation *f.* (milit. Dienstzeit) čas vojenské služby, kapitulace P.; 2. C. einer Festung vzdání-se na úmluvu, vzdání-se pod výminkami P.; —iren smluviti se, vzdáti se pod výminkami.
Capon *m.* (fr.) chytrák; —niren chytračiti; podváděti; —nière *f.* krytý průkop v pevnosti.
Caporal *m. v.* Corporal.
Capores (jüd.) zničen. [kapucí.
Capot *m.* (fr.) plášť n. kabát s
Capr-a *f.* (lt.) koza; —iccio *n.* (it.) vrtošina (Mus.); —*ice f.* (fr.) vrtoch, vrtochy, svéhlavosť; —iciren sich svou hlavu si postaviti; —*ifolium n.* kozí list (bot.).
Caprin *n.* kaprin; —säure *f.* (chem.) kyselina kaprinová T.; —saure Salze kapronany T. [lec.
Capriole *f.* (it.) kozelec, kotrme-
Capron-säure *f.* (chem.) kyselina kapronová T.; —saure Salze kapronany T.
Capsa *f.* (lt.) kapsa.
Capsic-in *n.* paprikovina; —*um n.* (lt.) paprika, španělský n. turecký
Capsula *f.* (lt.) tobolka. [pepř.
Captatio benevolentiae (lt.) ucházka o přízeň T., žádosť za laskavé vyslyšení.

Caption *f.* (fr.) klamný závěrek.
Captivität *f.* (lt.) vězení, vězenství. [*m.* rozkaz zatykací.
Captur *f.* (lt.) vězení; —befehl
Capuchon *m.* (fr.) kapyšon, ženský čepec s kápí.
Caput *n.* (lt.) hlava; *c. articulare* hlávka kloubová T.; *c. mortuum* smrtí hlava; (chem.) hlava mrtvá V.
Caputrock *m.* veliký svrchník.
Caquet *n.* (fr.) tlach.
Carabicina *pl.* střevlci (zool.).
Carabin-er *m.* karabína; —ier *m.* (fr.) karabinník.
Caracoliren (fr.) na koni harcovati n. pojížděti. [finka).
Caraffine *f.* (fr.) karafinka (gra-
Carambol *n.*, —age *f.* (fr.) (b. Billardspiel) karambol, sráž (sražení-se koulí).
Caramel *m.* (fr.) (chem.) karamel T.
Carat (-es, Mz. -e) *n.* karát T.; (zlatnická jemná váha); —ig karatový T.; —irung *f.* karatování T.; rothe C. k. červené T.; weiße C. k. bílé T.; gemischte C. k. míšené T.
Caravalla *f.* (span.), Caravelle *f.* (fr.) korabela, karavala (Schiff).
Caravane *f.* *v.* Karavane.
Carbo *m.* (lt.) uhel.
Carbolsäure *f.* (chem.) kyselina karbolová.
Carbon-ate *pl.* *n.* (chem.) uhličitany T.; *—eum* *n.* (lt.) (chem.) uhlík; —isation *f.* zuhlení.
Carbonnade *f.* (fr.), gewöhn. Carbanatel, Carbonadel *n.* karbanátek, *pl.* karbanátky, smažené sekané maso.
Carbunculus *m.* (lt.), Carbunkel, Carfunkel *m.* karbunkul, jiskřík, kruchlík (Edelstein); 2. (chir.) karbunkul, ohnivý nežit, palčivý pryskýř, pekelný oheň.
Carburete *pl.* uhličníky T.
Carcasse *f.* (fr.) zvířecí kostra; drátěná kostra; 2. karkasa, zápalná koule (mil.).
Carcer *m.* (lt.) vězení (školské); —ation *f.* uvěznění.
Carcino-logie *f.* (gr.-lt.) rakosloví; —ma *n.* (chir.) rak, rakovina.
Carde *f.* (fr.) štětka soukenická bot.) *v.* Karde.
Cardia *f.* (gr.) *v.* Kardia.
Cardinal (-s, Mz. -äle) *m.* (lt.) kardinál; *—ia Numeralia* (Zahlwörter) základná čísla T.; —shut *m.* kardinálský klobouk; —swürde *f.* kardinálství. [půst.
Carême *m.* (fr.), *carena* *f.* (lt.)
Carenz *f.* (lt.) újma; —jahr *n.* srážkový rok, rok platebních srážek; —taxe *f.* srážková taksa, srážka.
Caréss-e *f.* (fr.) milůstka, lichocení; —iren lichotiti se ke komu, milůstkovati s kým.
Carette *f.* (fr. lt.) želva mořská.
Carfiol, Carviol *m.* (it.) (bot.) květník, květák, karfiol.
Caricatur *f.* (fr.) karikatura, pitvora T., pitvorný obraz.
Caries *f.* (lt.) kostižer, kostitoč, hnilina kostí (chir.); cariös kostižerem zachvácený, kostižerový.
Cariole *f.* *v.* Carriole.
Caritas *f.* (lt.) láska (k blížnímu).
Carmeliter *m.* *v.* Karmeliter.
Carmen *n.*, *pl. Carmina* (lt.) bá-
Carmin *v.* Karmin (Farbe). [seň.
Carmoisin (fr.), *Carmesin m.* karmazín, červec; *adj.* karmazínový.
Carnation *f.* (lt.) pleť, barvitosť pleti T. [neol, krvavník.
Carneol (-s) *m.* (Edelstein) kar-
Carnet *n.* (fr.) kupecký denník.
Carneval (-s) *m. et n.* (it.) ma-
Carnies *m.* *v.* Karnieß. [sopust.
Carnifex *m.* (lt.) kat; pohodný.
Carnivora *pl.* šelmy (zool.) T.
Carnosus (lt.) masitý; (bot.) dužnatý T. [tanec.
Carole *f.* (it.) chorovod, *srb.* kolo
Carosse *f.* *v.* Carrosse.
Carotte *f.* (fr.) mrkev.
Carré *n.* *v.* Quarré. [v kartách.
Carreau *n.* (fr.) kostky (bubny)
Carrétte *f.* (it.) kočárek.
Carriére *f.* (fr.) dráha; běžiště, cíl; 2. úprk koňský; in größter C. v nějvěčším úprku n. trysku.
Carriole *f.* (fr.) koleska, kočárek dvojkolý, dvoukolka; kariolka; —post *f.* pošta kariolková.
Carrosse *f.* (fr.) skvostný vůz.
Carroussel *n.* (fr.) rytířská jízda zábavná, jezdecká zábava.

Carta *f.* (it.), *Carte* (fr.) list; [*carta bianca* bílý list, prázdný list, *v.* Karte.

Cartel *m.* (fr.) vojenská smlouva (o vydávání zběhův ꝛc.); 2. vyzvání na souboj; —mäßig dle úmluvy; —schiff *n.* koráb vyjednavatelský.

Cartesianischer Taucher (C. Teufel) (phys.) kartesianský potapěč.

Carthamus *m.* (lt.) (bot.) světlice.

Carton *m.* (fr.) lepenka; lepenková škatulka, krabice; (b. Mal.) karton T., výkres na papíře, rysina; —nage *f.* práce lepenková.

Cartouche *f.* (fr.) náboj (střelný); 2. nábojnice, sumka.

Carum *n.* (lt.), *Carvi m.* (it.) kmín.

Caruncula *f.* (bot.) šatka, masíčko T.

Caryophyllum *n.* karafiát *v.* Karyophyllum.

Casa *f.* (lt.) chatrč, chaloupka.

Casamatte *f.* *v.* Casematte.

Casaque *f.* (fr.) jezdecký kabát, kazajka.

Cascade *f.* (fr.) vodomet, vodotrysk T.; —nsprünge *pl. m.* (Kunstreit.) skoky přes prohlubiny.

Caseïn *n.* (lt.) sýrovina T.; *Caseus m.* (lt.) sýr *v.* Käse.

Casel *f.* *v.* Casula.

Casematte *f.* (fr.) hradební sklep, kasamata T.

Caserne (M. -en) *f.* (fr.) kasárna (chasárna, vojárna).

Casernen-arrest *m.* uvěznění v kasárnách (*vulgo* kasárník); —bau *m.* stavba kasáren; *Casernier m.* kasárnický (t. dozorce). [spolek.

Casino *n.* (it.) beseda, zábavný

Casquet *n.* (fr.) čepice se stříškou; 2. přílbice, helmice.

Cassa (M. -en) *f.* (it.) pokladna, pokladnice P. T., kasa T.

Cassa-abschluss *m.* pokladničná závěrka P.; závěrka kasy T.; —anweisung *f.* pokladničná ukázka P.; pokladní poukázka; —beamte *m.* pokladničný úředník P.; —billet *n.* kasovní lístek, bankovka; —buch *n.* kniha pokladničná, kniha kasovní P.; —conto *n.* (kfm.) účet pokladničný, účet kasovní T.; —gebahrung *f.* nakládání s pokladnou, s pokladničnými penězi P.; hospodářství pokladničné; —geschäfte *pl. n.* práce pokladničné, jednání pokladničné, práce pokladnické n. pokladničí; obchod v hotovosti; —journal *n.* denník pokladničný P. T.; —liquidation *f.* prokázka pokladničná P.; —locale *n.* místnosť kasovní, m. pokladní, pokladna; —manipulation *f.* manipulace kasovní; —scontrirung *f.* skontrování pokladničné P.; —stand *m.* stav pokladnice P.; —wesen *n.* pokladnictví, kasovnictví (věci pokladnice n. kasy se týkající) T.

Cassation *f.* (lt.) zrušení čeho P.

Cassations-hof *m.* zrušovací soud; —proceß *m.* pře pro sesazení s úřadu; —recurs *m.* zrušovací rekurs P. [kuchyňská, kastrol.

Casserolle *f.* (fr.) okrouhlá pánev

Casett-e *f.* (fr.) skřínka; 2. (Bauk.) kaseta T.; —iren kasetovati T.

Cassia *f.*, Kassie *f.*, Cassienlorbeer *m.* skořičník, skořicovník; Cassienöl *n.* kasiový olej.

Cassier (-s, M. -e) *m.* pokladník, kasír P.

Cassir-en (lt.) (ein Erkenntniß) zrušiti nález P.; jmd. c. (einen Beamten) sesaditi někoho s úřadu P.; —ung *f.* des Urtheils zrušení rozsudku P. [taneční.

Castagnetten *pl.* (fr.) chřestačky

Castanie *f.* *v.* Kastanie.

Castell *m.* (*n.*) (lt.) tvrz, pevnůstka; —an (-s, M. -äne) *m.* pohradní, kastelán.

Castor *m.* *v.* Kastor.

Castr-at (-en) *m.* (lt.) kleštěnec, skopec; —ation *f.* vykleštění; —iren vyklestiti, vyřezati, vyskopiti.

Castrum *n.* (lt.) hrad, tvrz; *c. doloris* smutečné lešení.

Casual-ismus *m.* (lt.) učení o náhodě, náhodověra; —ist (-en) *m.* náhodověrec, náhodník; —rede *f.* řeč příležitá. [žar, kazuár.

Casuar (-s, M. -e) *m.* (Vogel)

Casuistik *f.* učení o jednotlivých případech, případosloví; in eine juridische C. eingehen vyčítati jednotlivé právní případy P.; —er *m.* svě-

domník (jenž rozhoduje dle svědemí); 2. případoznalec.

Caesura *f.* (lt.) přeryvka (ve verši), přestřížka T.

Casus *m.* (lt.) pád, sklon (grm.); *C.* příčina; *C. belli* příčina vojny.

Catalog *m. v.* Katalog.

Catena *f.* (lt.) řetěz.

Catiren (fr.) vyhlazovati sukno.

Cato *m.* (lt.) fig. mravokárce.

Cauda *f.* (lt.) ocas, ohon, chvost.

Caudex *m.* (lt.) peň (bot.) T.

Caulis *m.* (lt.) lodyha (bot.) T.; pníček.

Causa *f.* (lt.) příčina; 2. příslušenství P.; *in causa* v příčině, v záležitosti; *pl. causae* právní rozepře.

Causal (lt.) příčinný T.; —gericht *n.* soud předmětový P.; s. odborný; —gesetz *n.* zákon příčinnosti T.; —ität *f.* příčinnosť T.; —nexus *m.* (philos.) spojení příčinné, svazek příčinný, souvislosť příčinná T.; —satz *m.* věta příčinná T.; —verband *m.*, —verbindung *f.* (log.) příčinné spojení; svazek příčinný, souvislosť příčinná T.

Causativ (lt.) příčinný T.; působivý; *—a conjunctio* (grm.) příčinná spojka T.; *verbum —um* (grm.) působivé (časoslovo) T.

Cause *f.* (fr.) příčina; záležitosť; spor, rozepře; *C. célèbre* znamenitý spor.

Cautel *f.* (lt.) opatrnosť; —arjustiz, —arjurisprudenz *f.* n uka o právnické opatrnosti. [P., kauce.

Caution (M. =en) *f.* (lt.) jistota

Cautions-betrag *m.* jistotní suma, jistotní peníz P.; —erlag *m.* dání, položení jistoty P.; —schein *m.* list na jistotu; —system *n.* jistotní zřízení P.; —verfall *m.* propadení jistoty P.; —vorschrift *f.* jistotní předpis, předpis o jistotách P. [kách.

Caval *m.* (*—lo* it.) rytíř v taro-

Cavalier (=s, M. =e) *m.* šlechtic; —parole *f.* šlechtické slovo; čestné slovo; auf C. pod věrou šlechtickou; —perspective *f.* (geom.) rovnoměrný, kosý průmět T.

Cavalcade *f.* (fr.) družina jezdců; zábavná vyjížďka, jízdná paráda.

Cavallerie *f.* (fr.) jezdectvo P.; jízda; —dienst *m.* služba na küň P.; služba v jezdectvu; —regiment *n.* pluk jízdy, jízdný pluk; —ist *m.* jezdec.

Cavate *f.* podklenek (Bauk.).

Cavatine *f.* (it.) kavatina, zázpěv k tanci.

Cavea *f.* (lt.) dutina.

Caveling *m.* (hol.) (kfm.) kaveling, věčši jakási část zboží T.

Cavent (=en) *m.* (lt.) rukojmě.

Cavern-a *f.* (lt.) dutina (anat.); dutina plic; —ös doupnatý.

Cavia *f.* (zool.) morče.

Caviar (=s, ob. M.) *m.* kaviár, nakládané jikry. [(zool.)

Cavicornia *pl.* (lt.) *n.* dutorozí

Caviren mh. (lt.) za někoho ručiti, státi, rukojmím býti; (Fecht.) podraziti, podbrániti.

Cavität *f.* (lt.) dutina.

Cazador *m.* (span.) střelec.

Cedent (=en) *m.* (lt.) postupce, postupitel P.

Ceder (M. =n) *f.*, —baum *m.* cedr; —fichte *f.* limba; —holz *n.* cedrové dříví.

Cediren postoupiti komu čeho P.

Celebri-ren (lt.) slaviti, světiti (svátek); —tät *f.* slovutnosť, proslavenosť; 2. slovutná osoba.

Cell-a *f.* (lt.) jizba n. komůrka klášterní; 2. (bot.) c., *—ula f.* buňka, bunice T.; *—ulosa f.* buničina T.

Cement *m. et n.* (it.) cement; —fabrik *f.* cementovna, cementárna; —iren cementovati T., ocementovati; —kupfer *n.* měď cementová T.; —stahl *m.* cementová ocel T.; —wasser *n.* voda cementová T.

Cens-iren (lt.) *v.* Censuriren; —or (=s, M. =en) *m.* censor, posuzovač (knih); —ur *f.* censura, posouzení (knih) P.; —uriren (ein Geschäftsstück) posuzovati kus P.; —us *m.* výměra, míra P. (m. berničná).

Cent (fr.), *centum* (lt.) sto.

Centi-folie *f.* růže stolistá, stolistka; —meter *n.* (fr.) setinoměr.

Centner (=s, unv. M.) *m.* cent, centnéř, centnýř; —gut *n.* zboží v centnýřích, zboží centové; etw. als

C. erzeugen něco na centnýře zhotovovati P.; —weise *adv.* na centnýře, na centy.

Central ústřední P.; —behörde *f.* ústřední úřad; —bewegung *f.* (mech.) pohybování dostředivé, pohybování středoběžné T.; —cassa *f.* ústřední pokladna; —cassaanweisung *f.* ukázka k ústřední pokladnici T.; —gewalt *f.* ústřední moc P.; -gravitation *f.* středoměrné tížení; —inspection *f.* ústřední dozorství P.; —inspector *m.* ústřední dozorce P.; —isation *f.* centralisace, středění, sestředění; —isiren střediti, sestřediti, ustřediti; —ist (-en) *m.* centralista; —kraft *f.* síla n. snaha dostředivá, síla středečná T.; dostředivosť; —leitung *f.* ústřední řízení P.; —linie *f.* čára obojstřední T.; —maschine *f.* stroj středoběžný T.; —messung *f.* (geom.) měření ze středu T.; —projection *f.* průmět n. promítka z jednoho bodu T.; —punkt *m.* střediště; —regierung *f.* vláda ústřední T.; —stelle *f.* úřad ústřední T.; —stoß *m.* ráz střední T.; —verwaltung *f.* ústřední správa.

Centrifugal-kraft *f.* odstředivosť, snaha n. síla odstředivá n. odběžná T.; —pendel *n.* kyvadlo odstředivé T.; —regulator *m.* rovnatel odstředivý T.

Centri-linie *f. v.* Centrallinie; —petalkraft *f.* dostředivosť, snaha n. síla dostředivá T.; —ren střediti; das C. der Winkel (geom.) středění n. zastředění úhlův T.; —sch střední; —winkel *m.* (math.) úhel střední, úhel kruhostředný T.

Centrum *n.* (lt.) střed.

Centum (lt.) sto; *—vir m.* (lt.) stopán, setník.

Cephalo-phora *pl.* měkkýši hlavatí (zool.) T.; *—poda pl.* hlavonožci (zool.) T.

Cera *f.* (lt.) vosk; 2. (zool.) ozobí

Cerasin *n.* (lt.) třešňovina. [T.

Cerastium *n.* (lt.) (bot.) rožec.

Cerasus *f.* (lt.) třešně.

Ceratophylleae *pl.* (bot.) růžkatcovité T. [cerberus, pekelný pes.

Cerberus *m.* (gr.-lt.) (Myth.)

Cercle *m.* (fr.) kruh; 2. přední sedadla (v divadle atd.).

Cerealien *pl.* obilné rostliny.

Cerebrum *n.* (lt.) mozek T.

Ceremon-ie (Mz. -ien) *f.* (lt.) obřad; ohne C. bez okolkův; —iell *n.* obřadnosť; —ienmeister, —iär *m.* obřadník; —iös obřadný.

Cererit *m.* (Min.) živěnec.

Ceres *f.* (gr. Myth.) Ceres, Živa, Živěna. [město.

Cerniren (eine Stadt) obklíčiti

Certific-at (-s, Mz. -e) *n.* (fr.) list věřicí; list potvrzovací P., potvrzení; —ation *f.* ujištění, pojištění.

Cervelatwurst *f.* mozečnice, mozečný nádivek. [krku T.

Cervix *f.* (lt.) šíje, zadní strana

Cervus *m.* (lt.) jelen.

Cession *f.* (lt.) postoupení (*st.* dobrá vůle) P.; —är *m.* postupník P.

Cessus *m.* (lt.) postoupenec P.

Cetacea *pl.* kytovití (zool.) T.

Chabasit *m.* (Min.) puchavec klencový T.

Chagrin *n.* (fr.), —leder *n.* šagrén, zrnovice, kůže zrnitá n. vytloukaná (kůže cápovitá, cápovice); Ch. *v.* Kummer, Gram, Verdruß.

Chaine *f.* (fr.) řetěz, řada.

Chaise *f.* (fr.), Halbkutsche polouvůz, lehký vůz; *Ch. longue* pohovka.

Chakal (sch), Jakal *m. v.* Schakal.

Chaland (fr.) *m.* zákazník, odběratel *v.* Kundschafter, Abnehmer; —ise *f.* (fr.) *v.* Kundschaft.

Chalcedon *m.* (gr.) (Stein) chalcedon (šípobled). [ba.

Chalybographie *f.* (gr.) ocelorytí

Chalif (-es, Mz. -e) *m.* (ar.) kalif.

Chalkographie *f.* (gr.) mědiryjectví, mědirytba T.

Chalotte *f.* (fr.) ošlejch. [šalupa.

Chalouppe *f.* (fr.) přílodní bárka,

Chalupp-e *f.* (e. Bauernhaus) chalupa; —ner *m.*, Kleinbauer chalupník.

Chamade *f.* (fr.) šamáda, hudba na pochod při vzdání-se posádky.

Chamäleon *m.* (gr.) barvoměnec; —fliege *f.* moucha barvoměnná.

Chambellan *m.* (fr.) komorník.

Chambr-e *f.* (fr.) komora, pokoj; —iére *f.* komornice.

Chamille *f.* *v.* Kamille.

Chamois *m.* (fr.) kamzík; ch. *adj.* kamzíkové barvy, plavošedý; —it *m.* (Min.) šamoasec.

Chamot-stein, —ziegel *m.* šamotka.

Champ *m.* (fr.) pole.

Champagne *f.* (sch...) Šampaňsko (krajina ve Francii); Champagner Wein šampaňské víno; Ch. Birn hruška šampaňská; Ch. Wurz kýchavice bílá; Ch. Glas šampanka.

Champignon *m.* (fr.) žampion *v.* Feldschwamm; —sauce *f.* omáčka z žampionův; —suppe *f.* polévka s žampiony.

Champion *m.* (fr.) *v.* Kämpe.

Chamsin *m.* (ar.) chamsin, žhavý vítr v poušti.

Chan (-s) *m.* (bei d. Tataren) chan; Ch. od. Khan hospoda pro karavany; —at *n.* chanát, chanství T.

Chance *f.* (fr.) náhoda; čáka T.; možnosť výhry.

Chancre *m.* (fr.) rak n. vřed venerický, šankr (med.).

Chang-e *m.* (fr.) výměna, změna *v.* Tausch; Wechsel; —eant, farbenwechselnd měnivý, měňavý; Ch. *m.* měňas modravý (Schmetterling); —ement *n.* měna, změna; —iren měniti, vyměniti, vyměňovati; měniti se.

Chanson *f.* (fr.) píseň; —nette *f.* písnička; —nier *m.* písničkář; —nière *f.* (fr.) písničkářka, zpěvačka.

Chaos *n.* (gr.) směs, směsice T.; matenina, zmatenina, matenice, zmatenice; chaotisch zmatený, změtený, chaotický.

Chapeau *m.* (fr.), der Hut klobouk; Ch., eine Mannsperson muž, pán; Ch. (Tonk.), der Bindestrich spojka; —bas *m.*, Armhut podpažní klobouk; —bonnet *n.*, Hauben- od. Mützenhut poloklobouk.

Chaplet *m.* (fr.) růženec.

Charade *f.* (fr.) hádanka slabičná T., hádanka v složkách.

Charakter (-s, M. -e) *m.* (gr.), der Buchstabe písmě, písmeno, písmenko; 2. das Merkmal znak; význak T.; 3. Gemüthsart povaha, ráz T.; fester Ch. pevnosť, ustavičnosť, pevná povaha; ein Mensch von Ch. (moral.) člověk pevné povahy; eigenthümlicher Ch. svéraz, zvláštnosť T.; 4. Ch., Würde, Ansehen stav, úřad, důstojenství T.; 5. Ch. *v.* Titel.

Charakter-ausdruck *m.* der Gewandung rázovitosť oděvu; —bild *n.* povahopisný, povaholičný obraz T.; —festigkeit *f.* pevnosť povahy, ráznosť; —gemälde *n.* *v.* Charakteristik; —gemäß povaze přiměřený; —isiren značiti, vyznačiti, rázně vyznačiti, líčiti n. vylíčiti povahu n. ráz T.; sich ch. jeviti, ukazovati povahu n. ráz; značiti se, vyznačovati se T.

Charakterist-ik *f.* charakteristika, líčení, vylíčení, vypsání povahy; povahopis T.; ráz, význak T.; líčitelství, vyznačovatelství, umění líčitelské n. vyznačovací T., líčení, vyznačování; (Min.) znakopis T.; —iker *m.* povahopisec; —ikon *n.* poznak; —isch charakteristický, povahojevný, znakojevný; svérázný; zvláštní, význačný, výrazný, rázný, podstatný T.

Charakter-komödie *f.* *v.* Charakterlustspiel; —kräftig činorázný; —los bez povahy, bez charakteru; —losigkeit *f.* bezcharakternosť T.; —lustspiel *n.* charakterní komedie n. veselohra T.; —schilderung *f.* povahopis; —schwach nepevné povahy; —skizze *f.* povahopisný nákres; —spieler *m.* povahoherec; —voller Mensch člověk pevné povahy, člověk rázný; —zeichnung *f.* povahopis *v.* Charakteristik.

Charawari (sch...) *pl.*, weite und lange Beinkleider šaraváry *pl.*

Char-donnerstag *m.* zelený čtvrtek; —freitag *m.* veliký pátek.

Charg-e *f.* (fr.) důstojenství, důstojnosť P.; *pl.* —en (Personen) důstojenstvo (-jnictvo) P.; —iren (stilist.) přeplniti; přepínati T.; 2. (mil.) útokem hnáti.

Charis *f.* (gr.), *Charité* *f.* (fr.), *Charitas, Caritas* *f.* (lt.) milosť, láska, přízeň; *Chariten* *pl. f.* (Myth.) Milostenky.

Chariwari *n.* (fr.), die Katzenmusik kocovina, kočičina.

Charlatan *m.* (fr.) tlučhuba, dryáčník, mastičkář.
Charlottenlauch *m. v.* Chalotte.
Charmant (fr.) vábný, půvabný, lahodný, luzný.
Charmittwoche *f.* velikonoční středa (sazometná středa, škaredá středa). [stežejka, kloub.
Charniere *f. et n.* (fr.) (mech.)
Chäro- *v.* Cheiro-, Chiro-.
Charopotamus *m.* (gr.) drobnokelec.
Charpie *f.* (fr.) cupanina, cupovanina, třepení, třepenka; —bäuschchen *n.*, —kuchen *m.* chomáč, chomáček; —wicke *f.* knot.
Charsamstag *m.* bílá n. veliká sobota. [prázdný papír P. *v. Carta.*
Charta *f.* (lt.) list; *ch. bianca*
Charte *f. v.* Karte.
Charwoche *f.* týden velikonoční, týden veliký, svatý, pašijový.
Chasseur *m.* (fr.) myslivec, střelec.
Chateau *m. n.* (fr.) zámek, hrad.
Chatouille *f.* (fr.) *v.* Schatulle.
Chaudeau *m.* (fr.) vařené víno; polívka z vína, vinná polívka.
Chaussée *f.* (fr.) královská, císařská silnice, dělaná silnice P.; *sl.* hradská cesta.
Chef *m.* (fr.) přednosta *m.*; Landesch. správce země; Général en Chef nejvyšší velitel; Chef-Redacteur *m.* první redaktor.
Cheiroplast *etc. v.* Chiroplast *etc.*
Chek (tsch,) *n.* (engl.) poukázka pokladničná.
Chelidon-in *n.* (gr.) chelidonin T.; —säure *f.* kyselina chelidonová T.; —saure Salze *pl.* chelidonany T.
Chelidonium *n.* (bot.) vlastovičník, celidon.
Chemi-atrie *f.* (gr.) lučboléčitelství; —atriker, —ater *m.* lučbolékař, lučbolékař.
Chemie *f.* (gr.) lučba.
Chemik-alien *pl.* lučebniny T.; lučební výrobky; —er *m.* lučebník.
Chemin *m.* (fr.) cesta, silnice.
Chemisch lučebný, -ní; ch. verbinden sloučiti; —e Analyse rozlučování, rozloučení; —er Arbeitssaal,—es Laboratorium lučebna;—es Präparat lučebnina; —es Schloß vlaský zámek; —e Waaren lučebnické zboží.
Chemisette *f.* (fr.) *v.* Vorhemd.
Chem-ismus *m.* der Atmosphäre lučebenství; —ist (-en) *m. v.* Chemiker.
Chemitypie *f.* (gr.) lučbotisk.
Chenille *f.* (fr.) šnilky, šňůrky aksamitové n. hedvábné; —nstickerei *f.* vyšívání šnilkami.
Chenopod-ieae *pl.* merlíkovité (rostliny) T.; —*ium n.* (bot.) merlík.
Cheptel *m.* (altfr.) pronájem dobytka. [by) (zool.) T.
Chersobatae *pl.* sucholezci (ry-
Chevaler-esk (fr.) bohatýrský, rytířský; -er Sinn bohatýrskosť; —ier *m.* rytíř; kavalír; (im Spiele) koník.
Chevauleger, *pl.* Chevauxlegers *m.* (fr.) lehký jezdec, *pl.* lehkojezdci.
Chiaroscuro *n.* (it.) přísvit T.
Chiasma *n.* (gr.) skřížení (**X**) ve hře šachovní.
Chican-e *f.* (fr.) úskok; útisk, utiskování T.; —eur *m.* úskočník; utiskovatel T.; —iren úskoků hleděti; utiskovati koho T.
Chieftain *m.* (schott.) vojvoda.
Chiffonn-iére *f.* (fr.) prádelník; skříně, almara; —iren (sch.) rozcuchati, znepořáditi.
Chiffre *f.* (fr.) skrácený podpis, podpisná známka, podpisný skratek, šifra; Ch., —schrift tajnopis T., tajné písmo; chiffriren šifrovati, tajnými znaky psáti. [žíhon.
Chignon (sch.) *m.* (fr.) cop, vrkoč,
Chili-ade *f.* (gr.) tisíciletí; —ogon *n.*, Tausendeck tisícehran. [chilský T.
Chilisalpeter *m.* (chem.) ledek
Chilus *m. v.* Chylus.
Chimär-e *f.* (gr. fr.) přelud; zálud; blouznivosť, blouznění, blouznivá myšlenka T.; —enerzeugend záludoplodný; —isch bludomyslný, záludný.
Chin *m.*, —krankheit lupy *f. pl.*
China *f.*, —rinde *f.* china, cinchoník lékařský; —gerbsäure *f.* kyselina chinotříslová T.; —salz *n.*, —saures Salz chinan; —säure *f.* kyselina chinová T.; —wurzel *f.* kořen chinový.

· **Chinchilla** *f.* (tsch...) činčila (zool.).
- **Chinesisch** čínský; -e Gans suchonoska.
Chinin *n.* (chem.) chinin, chinovina.
Chin-o *m.* (sp.) Číňan; Frisur *à la —oise* záčes.
Chinolin *n.* leukolin T.
Chinova-salz *n.* chinovan T.; —säure *f.* kyselina chinovová T.
Chion *m.* (gr.) sníh.
Chiragr-a *n.* (gr.) dna v rukou, suché lámání v rukou; —isch, —ist (-en) *m.* kdo má suché lámání v rukou.
Chiro-gnomik *f.* (gr.) rukoznalství; —graph *n.* rukopis, vlastní ruka T.; —grapharisch, —graphisch rukopisný; —mant (-en) *m.* rukopravec, rukověštec; —mantie *f.* rukoprava, rukopravectví, rukověšťba, hádání z rukou; —plast *m.* prstovod (Vorrichtung zur Haltung der Finger b. Clavierspiele); 2. prstolepec, rukolepec, rukotvárce T.; —plastik *f.* rukolepství, rukotvárnictví, rukotváření, umění rukotvárné T., umění lepiti rukama podoby; —ptera *pl.* prstoletci (zool.); —therium *n.* prstozvěr; —typographie *f.* rukotisk.
Chirurg (-s *et* -en, Mz. -en) *m.* (gr.) chirurg, hojič P., ranhojič, ranlék; —ie *f.* hojičství P.; —isch hojičský P., ranhojičský, chirurgický.
Chit-in *n.* (in den Flügeldecken der Käfer) krovkovina; —on *m.* (gr.), Unterkleid, Leibrock podolek.
Chloasma *n.* (gr.) žlutina; *ch. uterinum* ž. těhotnic; *ch. album* bělina.
Chlor (-s, ob. Mz.) *n.* chlor, solík T.; Ch.- solíkový; soličný; —alkalien *pl.* (chem.) alkalie chlorované n. chlornaté T.; —alumium *n.* chlorid hlinitý n. aluminitý T.; —antimon *n.* chlorid antimonový T.; —äther *m.* tresť solíková; —barium *n.* chlorid barnatý T.; —blei *n.* chlorid olovnatý T.; —bleiche *f.* bílení chlorem T.; —eisen *n.* chlorid železnatý; ch. železitý T.; —fabrik *f.* solikárna, továrna na solík; —gold *n.* (einfach) chlorid zlatnatý, (dreifach) chlorid zlatový T.; —id *n.* chlorid, soličník T.; —ige Säure kyselina chlorová T.; —igsaure Salze *pl.* (chem.) solany T.; —imetrie *f.* měření solíku; chlorimetrie T.
Chloris *f.* (gr. Myth.), Flora Květena.
Chlorit *m.* zelenec, slída zelená T.; —oid *n.* soliňák; —schiefer *m.* břidlice zelencová T.
Chlor-kalk *m.* (chem.) vápno chlorové T.; —metalle *pl.* chloridy kovů T.; —natrium *n.* chlorid sodnatý T.
Chloro-form *n.* (chem.) chloroform T.; —metrie *f.* *v.* Chlorimetrie; —phyll, *—phyllon* *n.* (chem.) zeleň n. zelenina listová T.; —pal *m.* zelený opal; —phäit *m.* zelenohnědek; —sis *f.* blednice (nemoc).
Chlor-säure *f.* kyselina soličnatá; oxydirte Ch. kyselina soličná; —saure Salze (chem.) *pl.* chlorečnany T.; —silber *n.* (chem.) chlorid stříbrnatý T.; —wasser *n.* voda chlorová T.; solík rozpuštěný; —wasserstoff *m.* chlorovodík T.; —zink *m.* chlorid zinečnatý T.
Choanae *pl.* (gr.) nozdry T.
Choc *m.* (fr.), der Angriff der Reiterei nájezd, náběh, útok.
Chocolate, Chocolade *f.* (fr.) čokoláda (čekoláda, čekuláda); —auflauf *m.* nákyp čokoládový; —erzeuger, —fabrikant *m.* vyraběč čokolády, čokoládník; —farbig čokoládové barvy, čokoládový; —figuren *pl.* figurky z čokolády; —händler *m.* čokoládník; —kakao *m.* bohokrm, kakao; —strudel *m.* strudl čokoládový; —torte *f.* dort čokoládový.
Choisiren (sch..) (fr.) vybírati, voliti.
Chol-agogisch (gr.) žlučepudný; —alsäure kyselina cholalová T.; —ämia *f.* (med.) žlučekrevnosť, žlučná krev; —ein *n.* žlučovina; —einsäure kyselina choleinová T. [*f.* žlučezpyt.
Chole-lith *m.* žlučekam; —logie
Choler-a *f.* (gr.) (*Cholera morbus* Brechruhr) cholera, úplavice; —iker *m.* horkokrevník; —isch teplokrevný; —isches Temperament horkokrevná letora T.

Chol-osterine *f.*, —ſterin *n.*(chem.) cholsterin T., žlučina, žlučovina, patuk žlučný; —ſäure *f*, kyselina cholová T., k. žluční, k. žlučová.

Chondracanthi *pl.*, Knorpelfiſche (zool.) ryby chruplavé n. chrupečnaté T. [červená.

Chondrill-e *f.*, —enkraut skerda

Chondrin *n.* (chem.) chondrin T.

Chondro-dit *m.* chrupolín; —graphie *f.* chrustopis; —logie *f.* chrustozpyt; —*pterygii pl. v. Chondracanthi*; —tomie *f.* chrustopytva.

Choqu-ant (fr.) urážlivý; —iren popichovati koho, na někoho narážeti; *v.* Beleidigen.

Chor (-s, M. Chöre) *m. et n.* (gr.) sborový tanec se zpěvy; (Geſang) sbor, mnohozpěv T.; das Ch. in den Kirchen kůr, kruchta T.; zpěvniště, hudbiště (v kostele); das hohe Ch. in den kathol. Kirchen kněžiště, kněžská sborovna; (Theatr.) chor, sbor (zpěvácký).

Choragus *m.* (gr.) chorovod T., vůdce sboru tanečního.

Choral (-s, M. Choräle) *m.*, —geſang *m.* sborný zpěv, sborozpěv, chorál. [hrubý oltář.

Choraltar *m.* hlavní n. veliký n.

Choräus *m.* (gr.) (Versm.) dlouho-

Chorbuch *n.* zpěvník. [[kratka D.

Chord-e *f.* (gr.) struna; (math.) tětiva T.; —ometer *m.* tětivoměr.

Chor-ea, —eia *f.* (gr.) tanec; *Ch. st. Viti* (med.) posunčina, nemoc sv. Víta; —eographie *f.* (gr.) tancepis T.; —eutik *f.* krasotanečnictví.

Chor-frau *f.* řeholnice; kanovnice; —geſang *m.* sborový zpěv; (in der Kirche) chorální zpěv; zpěv choru T.; —herr *m.* kanovník; —iambus *m.* (metr.) choriamb T.; —iſt (-en) *m.* chorista *v.* Chorſänger; —iſtin *f.* (Theatr.) choristka; —ographie *f.* polohopis T.; —*oidea f.* (anat.) cevnatka, blána žilnatá T.; —*oideus* žilnatý T.; —regent *m.* ředitel hudby kostelní; —reigen *m.* chorovod T.; —ſänger *m.* sborový zpěvák, zp. ze sboru; —ſchweſter *f.* sestra klášterní, řeholnice.

Chorus *m.* (lt.) *v.* Chor; *ch. a capella* sbor církevní bez průvodu.

Chrestomathie *f.* (gr.) chrestomathie, čítací výbor T., čítanka.

Chrie *f.* (gr.) propověď, chrie T.

Chrisam *n. v.* Chrisma.

Chrisma *n.* (gr.) křížmo, světicí olej; —rium, —tarium *n.* křižmovka, nádoba na křížmo.

Chrismon *n.* znak kříže T.

Christ (-en, M. -en) *m.* křesťan; —abend *m.* štědrý večer.

Christ-baum *m.* vánoční stromek; —beere *f.* chlupatka, kosmatka; —beſcherung *f.* nadělení na štědrý večer; —birn *f.* čáslavka; —dorn *m.* trní pána Krista.

Christen-heit *f. coll.* křesťanstvo; —reich *n.* křesťanská říše; —thum *n.* křesťanství; —verfolgung *f.* pronásledování křesťanstva.

Christ-fest *n.* vánoce, vánoční svátky; —geſchenk *n.* nadělení vánoční; —geſchenklied *n.* koleda, kolednička; —geſchenkſammler *m.* koledník; —kind *n.* ježíšek, jezule; —lich křesťanský; —meſſe, —mette *f.* jitřní, půlnoční (mše); —monat *m.* prosinec.

Christophoruskraut *n.* samorostlík, vranec, kristoforova tráva.

Christ-stolle *f.* vánočka, vánoční houska; —tag *m.* boží hod vánoční; —wurz *f.* čemeřice.

Chrom *n.* (gr.), —ium, —iumerz *n.* chrom, barvík T.; —atiſch chromatický, barevný T.; barvitý; (Muſ.) půltonový; —atiſche Leiter (Muſ.) chromatická stupnice T.; —atiſches Zeichen (muſ.) posuvka; —atrop *m.* barvoměn; —eiſen *n.*, —as *n.* barvan železitý; —eiſenſtein *m.* barvastek T.; —gelb *n.* žluť chromová T., žluť barvíková; —grün *n.* zeleň chromová T., zeleň barvíková; —iolithiſche Abbildungen barvíkokamenné odliky; —ocher, —okker *m.* blahobarvek; —olithographie *f.* kamenotisk barevný; —oxyd *n.* kysličník chromitý T.; —roth *n.* červeň chromová T.; červeň barvíková; —ſaures Salz chroman T.

Chronik (M. -en) *f.* (gr.) kronika, letopis T., letopisy.

Chron-iker (=s, unv. M.), —ist (=en) *m.* letopisec T., kronikář; —isch počasný, chronický.

Chrono-distichon *n.* (gr.) časoverší, letočetné dvouverší T.; —gramm *n.* nápis letočetný T.; letoznam, časoz.

Chronograph *m.* (gr.) *v.* Chronifer; —ie *f.* letopisectví; —ikon *n. v.* Chronogramm; —isch letopisný, letoznačný.

Chronolog *m.* časozpytec, časoznatel; —ie *f.* (gr.) časověda, letočetství T.; časozpytectví, časoznatelství; —isch časový; —ische Ordnung časový pořad T.; —ische Zahl řadové číslo.

Chrono-mantie *f.* (gr.) časoprava, časohadačství; —meter *n.* časoměr; —stichon *n.* časoverší, letočetný (letoznačný) verš T.

Chryso-berill *m.* (gr.) mlékolice (Min.); —lith *m.* zelenolice; —*mela f.* Blattkäfer mandelinka; *ch. decemlineata v.* Coloradokäfer; —*melinae pl.* bedruňkovití brouci, zlatohlávkové T.; —pras *m.* (Min.) chrysopras.

Chrystall *m. v.* Krystall.

Chur *f.*, die Wahl volení; —fürst (=en) *m.* kníže volenec, kurfirst; —gelder *pl. n.* (mont.) kusné.

Chylus *m.* (gr.) zažitina T.; Nahrungssaft stravovice, šťáva žaludečná.

Chymie *f.* (gr.) *v.* Chemie.

Chym-ification *f.* (gr.=lt.) trávení, přecházení do stráveniny; —orrhöe *f.* výtok stráveniny (med.); —us *m.* (gr.) strávenina T.; (Magenbrei, Speisebrei) zažitý pokrm.

Cibebe *f.* cibeba (veliká hrozinka).

Cibet *v.* Zibet.

Ciborium *n.* (gr.=lt.) ciborium, schrána na hostie.

Cicad-a *f.* (lt.) cvrček; 2. křís (zool.); —*ina pl.* křísovití (zool.).

Cicatrix *f.* (lt.) jizva.

Cicero *f.* (typ.) cicero (druh písma).

Cicerone *m.* (it.) průvodčí cizinců, místní průvodčí.

Cichorie *f.* cikorie; čekanka; štěrbák; —nfabrik *f.* fabrika na cikorii; —nkaffee *m.* cikorie, čekanková káva.

Cicisbeo *m.* (it.) úslužník, manželčin ctitel.

Ciconia *f.* (lt.) čáp.

Cicuta *f.* (bot.) rozpuk Wasserschierling.

Cider *m.* (fr.) jablečnice, jablečník, jablčák; hruškovice.

Cigarro *m. et n.* (span.) cigaro, doutník *v.* Zigarre; *Cigarrito n.* (span.) cigareto, doutníkový stůček.

Cil-ia *pl. n.* (lt.) řasa, řasy *pl.*; —iarband *n.* kruh řasnatý T.; —*iatus* brvitý T.; —ienpincette, —ienzange *f.* (chir.) klíšťky n. štípce na řasy, na vlasy.

Cilicium *n.* (gr.=lt.) kajicné roucho.

Ciment *n.* plechovka, plechovice; —amt, —iramt *n.* úřad měrodárný, úřad měřčí, úřad cimentovací; —iren cimentovati, míry naznačovati.

Cimex *m.* (lt.) stěnice.

Cimier *m.* (fr.) (am Helm) svršek přílbice, chochol na přílbici.

Cinchona *f.* cinchoník (bot.).

Cinellen *pl. f.* (it.) talíře, misky (mus.).

Ciner-aria *f.* (lt.) popelník (bot.); —*arium n.* popelnice (nádoba); —ation *f.* zpopelení, spálení na popel.

Cingul-ata *pl.* (lt.), Gürtelthiere pásatí ssavci T.; —*um n.* (lt.) pás.

Cinnabaris *f.* (gr.=lt.) *v.* Zinnober.

Cinnamomum *n.* (gr.=lt.) skořice; 2. skořicovník (strom).

Cinq (fr.) pět.

Circa (lt.) okolo; als ich vor *c.* 25 Jahren in Polen war když jsem byl asi před 25 lety v Polsku.

Circinalis (lt.) kružitý, závitkovitý T.

Circon *m.* cirkon; —erde *f.*, —iumoxyd *n.* kysličník cirkonitý T.; —ium *n.* cirkoník T.; —oid *n.* cirkonotvar T.

Circular *et* —e *n.* (lt.) oběžný list P., oběžník T.; —rescript *n.* oběžný reskript P.; —schreiben *n.* oběžný list P.

Circul-ation *f.* (lt.) oběh (k. př. peněz); —iren mh. kroužiti, obíhati; —*us m.* (lt.) kruh; *c. vitiosus* (philos.) důkaz kolemchodný T.

Circum-flexus *m.* (grm.) průtažný přízvuk T.; —meridianhöhen *pl.* výšky obpolední T.; —polarsterne *pl.* hvězdy obtočnové, hv. cirkumpolární T.; —*scissus* obříznutý T.

Circum-spection *f.* obezřelosť, opatrnosť; —*stantiae pl.* okolnosti T.

Circus *m.* (lt.) kruh; 2. rejdiště, jezdiště, jízdárna.

Cirrh-opoda *pl.* vilejši (zool.) T.; —*us m.* (bot.) úponka, ručička T.

Cirsus *m.* (gr.-lt.) žilovatina, nádmuť žíly. [ce; —en (fr.) čekaniti.

Ciselir-arbeit *f.* čekaněná prá-

Cissoide *f.* (gr.), Epheulinie cisoida, břečtanice T.

Cistenrose *f.*, **Cistrose** *f.* cist.

Cistercienser *m.* cistercian; —in *f.* cistercianka.

Cisterne *f.* (lt.) vodojem P., cisterna. [ská).

Citadelle *f.* (fr.) tvrz T. (t. měst-

Cit-at (-s, M. -e) *n.* (lt.) uvedený doklad; —ation *f.* list pozyvací; obsílka P.; 2. dokládání-se čeho P.

Cité *f.* (fr.) město.

Cither (M. -n) *f.* (gr.) citera; C.- citerový; —knabe *m.* citeráček; —schläger, —spieler *m.* citerák, citerník.

Citiren jmd. obeslati koho (listem n. osobou P.); ein Gesetz c. dokládati se zákonem, táhnouti se na zákon P.; einen Geist c. předvolávati n. vyvolávati ducha.

Cito! (lt.) rychle; *citissime* (lt.) co nejrychleji.

Citoyen *m.* (fr.) občan.

Citrin *m.*, —stein *m.* citrýn, jermolín; —chen *n. v.* Citronenfink.

Citron-at *n.* citronát; —e (M. -en) *f.* citron, citrýn.

Citronen-apfel *m.* citronáč; —auflauf *m.* nákyp citronový; —baum *m.* citroník; —birn *f.* citronka; —farb, —farben, —farbig citronobarevný, citronový; —fink *m.* citřinka; —förmig citronovitý; —garten *m.* citroniště; —gelb citronožlutý; —händler *m.* citronář; —saft *m.* šťáva citronová; —schale *f.* citronová kůra; —trank *m.*, —wasser *n.* citronovka (limonáda); —wald *m.* les citronový.

Citronvogel *m. v.* Citronenfink.

Citrosma *n.* citrovoňka.

Citrouille *f.* (fr.) dýně.

Citta *f.* (it.), *City f.* (engl.), *Ciudad f.* (span.) město.

Civil civilní, občanský P.; —arrest *m.* civilní vězení P.; —behörde *f.* civilní úřad P.; —collegialgericht *n.* civilní kolegiální (sborový) soud P.; —gericht *n.* soud civilní, s. občanský; —gerichtsverfahren *n.* řízení soudu civilního P.; —gouverneur *m.* civilní správce zemský P.; —isation *f.* civilisace, vzdělání; —isiren civilisovati, vzdělati; —ist (-en) *m.* občan; —kleidung *f.* občanský šat; —liste *f.* výdaj na nejvyšší dvůr P.; —recht *n.* občanské právo P.; —rechtsweg *m.* pořad práva civilního P.; —richter *m.* civilní soudce P.; —richteramt *n.* civilní sudství P.; —sache *f.* civilní (právní) věc n. záležitosť; —staatsdiener *m.* civilní státní úředník; —standsregister *n.* seznam stavu civilního P.; —streit *m.* civilní rozepře P.; —verfahren *n.* civilní řízení P.

Civis *m.* (lt.) občan; měšťan; *Civitas f.* (lt.) město; obec.

Clabaud *m.* (fr.) tlachal.

Clair (fr.) jasný; —et *m.* (fr.) klaret, červenavé víno.

Clairobscur *n.* (fr.) přísvit T.; pološero; *adj.* světlotemný *v. Chiaroscuro.*

Clamor *m.* (lt.) křik. [*aroscuro.*

Clan *m.* (schott.) rod, kmen.

Claque *f.* (fr.) potlesk; sbor tleskalů; —*ur m.* (fr.) tleskal, tleskoun.

Claret *m.* (fr.) medovina, medovec.

Clarinet *n.*, —te *f.* (it. fr.) klarinet (hudební nástroj); —tist (-en) *m.* klarinetista.

Classic-ismus *m.* (lt.) klasicismus, klasictví T.; —ität *f.* klasičnosť, klasickosť.

Classification *f.* (lt.) roztředa P., roztřídění T.; —sliste *n.* roztřední list P.; —system *n.* spůsob třídění P.

Classificir-en tříditi, roztříditi P. T.; —ung *f.* třídění, roztřídění P.

Class-iker (-s, unv. M.) *m.* klasik, klasický spisovatel, klasický básník T.; —irung *f.* der Gründe třídění, roztřídění pozemností P.; —isch klasický.

Classis *f.* (lt.) *v.* Klasse.

Clause (M. -en) *f.* (lt.) těsnina, úvoz; průsmyk; mnišský pokojík.

Clausel (M. -n) *f.* doložka P.; (Intabulationscl. doložka vkladná P.).
Clausner *m.* poustevník; samotář.
Claustrum *n.* (lt.) hradba; hráz.
Clausul-a *f.* (lt.) doložka; —iren doložiti; doložkou opatřiti; obmeziti.
Clausur *f.* (lt.) zavření, zavřitosť; —arbeit *f.* práce pod zavřením P., závěrečná práce (při zkouškách).
Clava *f.* (lt.) palice; kyj.
Clav-es (—is) *f.* (lt.) kláves, klapka; —iatur *f.* klaviatura, klávesnice (mus.).
Clavicornia *pl. n.* (lt.) kyjerožci [(zool.).
Clavier (-s, M. -e) *n.* (fr.) klavír; —auszug *m.* výtah pro klavír; —macher *m.* klavírník.
Clavis *f.* (lt.) klíč.
Clavus *m.* (lt.) hřeb.
Clearance *f.* (engl.) celní lístek.
Clementia *f.* (lt.) milostivosť, dobrotivosť.
Clerc *m.* (fr.), Clerk *m.* (engl.) duchovní *m.*; 2. obchodní písař.
Clerus *m. v.* Klerus.
Cliché *n.* (fr.) přelívka rytiny.
Client (-en) *m.* (lt.) svěřenec; opatrovanec, chráněnec; —el *f.* ochranství, ochrana.
Clima *n. v.* Klima.
Clipeus, *Clypeus m.* (lt.) okrouhlý štít; (bot.) háv T.
Clique *f.* (fr.) rota, chasa.
Cloake *f.* (lt.) kaliště; stoka.
Closet *n.* (engl.) závěra; 2. záchod.
Clown *m.* (engl.) šašek.
Club *m.* (engl.) spolek, jednota, klub; —bist (-en) *m.* klubista, člen klubu.
Coadjutor (-s, M. -en) *m.* (lt.) spomocník; 2. zástupce n. náměstek biskupský.
Coagul-iren (lt.) sraziti (chem.); —irt sražený; —um *n.* (chem.) sraženice T. [hliny.
Coaks *pl.* (engl.) koks (koky), u-
Coalition *f.* (lt.) spolek, všeobecná jednota.
Cocagna *f.* (it.) stožár (Turn.).
Cocarde *f.* (fr.) kokarda, znakovka.
Cochenille *f.* (fr.) červec americký; cochenillroth červcový, nachový.
Coccin-a *pl.* (zool.) červcovití T.; —*ella f.* (zool.) slunečko, pinka linka (brouk); —*ellina pl.* slunéčkovití (zool.) T.
Cochlea *f.* (lt.) (anat.) závitek, hlemýžď v uchu T.
Cochlearia *f.* (lt.) (bot.) lžičník.
Cocon *m.* (fr.) zámotek (housenčí), kokon.
Cocos *v.* Kokos.
Coctio *f.* (lt.) vaření.
Coda *f.* (it.) přívěsek (hudební).
Code *m.* (fr.), *Codex m.* (lt.) zákonník; starožitná kniha.
Codivisio *f.* (lt.) soudělení, soudělba (pobočné rozdělení n. rozvržení) T.
Codicill *n.* (lt.) dovětek.
Coëffeur *m.* (fr.) *v.* Coiffeur.
Coëfficient (-en) *m.* (lt.) (math.) součinitel T.
Coërcibel (lt.) ztužitelný T.
Coërcitiv-kraft *f.* síla bránivá T.; —maßregeln *pl.* nutivé prostředky.
Coëssentiell (lt.) spolupodstatný, spolubytný.
Coeur (köhr) *m.* (fr.) srdce.
Coëxist-enz *f.* (lt.) spolubyť, spolubytí, spolubytnosť T., spolubytování; —iren spolubýti; spolubytovati T. [ob. M.) *n.* kávovina.
Coffee *m. v.* Kaffee; *Coffeïn* (-s,
Coffre *m.* (fr.) *v.* Koffer.
Cofunction *f.* (lt.) spoluúkon (math.) T.
Cogitation *f.* (lt.) přemýšlení, přemítání, uvažování.
Cognak *m.* (fr.) vinná kořalka, koňak. [slici T.
Cognat *m.* (lt.) příbuzný po pře-
Cognition *f.* (lt.) in Grundbuchssachen rozhodnutí ve věcech, ježto se týkají knih pozemkových P.
Cognomen *n* (lt.) příjmení.
Cohär-ent (lt.) souvislý; —enz *f.* (lt.) *v.* Cohäsion.
Cohäsion *f.* (lt.) soudržení, soudržnosť T., souvislosť; —skraft *f.* síla soudržná, soudržlivosť T.
Cohorte *f.* (lt.) kohorta, družina.
Coiff-eur *m.* (fr.) kadeřník, vlasenkář; —iren kadeřiti, vlasy strojiti.

Coïon *m.* (fr.) ničema, dareba.

Coitus *m.* (lt.) tělesné obcování, souloh; *C.* üben obcovati spolu.

Col *m.* (fr.) průsmyk (horský).

Colchic-aceae (bot.) ocunovité (rostliny); *—um n.* (lt.) ocun (bot.).

Coleoptera *pl.* brouci (zool.) T.

Cölestin *n.* (Farbestoff) blankytec.

Cölibat *n.* (lt.) übhpt. bezmanželství; (v. Männ.) bezženství; (v. Frau.) bezmužství.

Colibri *m. v.* Kolibri.

Collare *n.* (lt.) nákrčník kněžský.

Collation *f.* (lt.) porovnání, srovnání; 2. svačina (něco k zakousnutí); 3. *v.* Anrechnung; C. einer Pfründe *v.* Verleihung; —iren (das Concept mit der Reinschrift) srovnati, srovnávati koncept s přepisem na čisto P. (T.); —irung *f.* srovnání, srovnávání P.; —irungsgebühr *f.* plat za srovnávání, plat srovnavací P.; —srecht *n.* právo udělovací.

Collat-or *m.* (lt.) podací pán (P.) *v.* Kirchenpatron; —ur *f. v.* Pfarrsprengel; C. eines Beneficiums *v.* Verleihung.

Collaud-ation *f.* (lt.), —irung *f.* schválení; —iren schváliti něco.

Collect-aneen *pl.* (lt.) sborník P.; —ant (-en) *m.* sběratel, snašeč; —e *f.* sbírka, snůška.

Collectiv (lt.) sběrný, hromadný; —begriff *m.* pojem hromadný T.; —glas *n.* sklo sběrné T.; —linse *f.* čočka sběrná, sběrnice T.; —person *f.* osoba hromadná; *—um n.* (*nomen*) (lt.) hromadné jmeno podstatné T.

College (-en) *m.* (lt.) soudruh, soudružník, kolega; C. im Amte spoluúředník.

Collége *n.* (fr.) *v.* Collegium.

Collegial-bezirksstrafgericht *n.* sborový trestní soud okresní P.; —geld *n.* kolejní plat; —gericht *n.* sborový soud P.; —isch sborový P.; etw. c. verhandeln říditi, vyjednávati něco sborně, sborem P.

Colleg-iat (-en) *m.* (lt.) sborník; kolejník; —ium *n.* sbor P.; 2. kolej, učiliště.

Collet *n.* (fr.) jezdecká kazajka.

Collidiren (lt.) odporovati sobě vespolek P., neshodovati se; wenn Forderungen c. když jsou pohledanosti sobě vespolek na odpor, když jedna druhé se příčí P.

Collier *n.* (fr.) náhrdlek.

Collimation *f.* odměr; —sfehler *m.* chyba kolimační T.; —slinie *f.* (aſt.) čára kolimační T.

Collimator *m.* (aſtr.) kolimator T.; odměřovač.

Collision *f.* (lt.) spor, sepřeníse, setkání-se; vespolný odpor P; neshoda; mit jmd. in C. gerathen s někým přijíti v odpor P.; C. shluk T.; im —sfalle vzejde-li jaký odpor P.

Collo *m., pl. Colli* (it.) nákladový kus T., balík (zboží).

Collocation *f.* (lt.) rozestavení; 2. pořadí věřitelů (v konkursu atd.).

Collodium *n.* (gr.-lt.) klejina.

Colloquium *n.* (lt.) rozprava.

Collum *n.* (lt.) krk.

Colonél *m.* (fr.) plukovník.

Colonia *f.* (lt.) *v.* Colonie.

Colonial-amt *n.* úřad nad osadami; —waaren *pl.* osadní zboží.

Colon-ie *f.* (lt.) osada P. T.; —isiren zasídliti, osazovati, zakládati osady P.; —isirung *f.* osazování, zakládání osad P.; —ist (-en) *m.* osadník P.

Colonn-ade *f.* (fr.) sloupení, sloupořadí T.; —e *f.* (Rechn.) sloupec P.; (Mil.) odřad, pramen, proud; —el *m. v.* Colonél; —enweise *adv.* ve sloupcích T.

Colorado-käfer *m.* (zool.) bramborák, bramborník, koloradovec (brouk).

Color *m.* (lt.) barva; —ation *f.* barvitosť; —atur *f.* (fr.) (Muſ.) hudební (zpěvní) okrasa; —aturgesang *m.* zpěv ozdobný n. koloraturní; —iren barviti; barvami vyvesti T.; okrášliti, ozdobiti; —iſt *m.* barvič; ozdobovatel; —it *n.* barvitosť T.

Colport-age *f.* (fr.) roznášení (kupecké); —eur *m.* roznašeč; —iren roznášeti knihy, zboží, zprávy atd.

Coluber *m.* (lt.) užovka, had.
Columba *f.* (lt.) holub.
Columella *f.* (lt.) sloupek; (bot.) sloupek plodový, sloupeček T.; *c. cochleae* vřeteno (v uchu) T.
Column-e *f.* (lt.) (math.) sloupec; (typogr.) strana (besser sloupec T.); —entitel *m.* sloupcový titul T.; stránkový titul (nadstránkování).
Coma *f.* (lt.) chomáč; chochol; (bot.) čupryna T.; *—tus* (bot.) čuprynatý T. [níci.
Combattanten *pl. m.* (fr.) bojov-
Combination *f.* (lt.) sestav, seřadění T.; srovnání, spojování; spojitost, složitost; (Min.) spojka T.; —sform *v.* Combination; —skanten *pl.* hrany spojkové, spoječné T.; —slehre *f.* (math.) náuka o sestavování, o sestavách n. kombinacích T.; combiniren sestaviti, spojovati, srovnávati T.
Comedo *m.* (lt.) žrout; (med.) zá-
Comes *m.* (lt.) hrabě. [kožnice.
Comfort *m.* (engl.) pohodlí; (kfm.) pohov T.; *—able* pohovný T.
Comit-at (-s, Pl. -e) *m. et n.* (lt.) stolice, župa (v Uhrách); —é (-s, Pl. -s) *m. et n.* (fr.) výbor; *—ia pl. n.* (lt.) shromáždění, sbor.
Comma *n.* (gr.) *v.* Komma.
Command-ant (-en) *m.* (lt.) velitel P.; —eur *m.* (fr.) velitel; 2. vyšší člen řádový; komandér (komandéř P.); —eurkreuz *n.* kříž komandérský P.; —iren veleti; —ite *f.* komandita.
Commando *n.* (it.) velení; velitelství; —wort *n.* velicí slovo, povel.
Commass-ation *f.* (lt.) (ökon.) scelování; —iren sceliti, scelovati.
Comme il faut (fr.) jak náleží, řádně. [komenda P.
Commende *f.* (geistliche Pfründe)
Commensurab-el (lt.) souměřitelný T.; —ilität *f.* (math.) souměřitelnost T.
Comment *m.* (fr.) obyčej (studentský); 2. (lt.) poznámka; —ar *n.* (lt.) výklad P., vysvětlení T.
Commenthur *m. v.* Komthur.
Commentir-en vykládati P.; —end vysvětlující.
Commercial-briefträger *m. v.* Frachtenmäkler; —gewerbe *n.* komerciální živnost P., T.; —straße *f.* komerciální silnice P.; —zollamt *n.* komerciální celní úřad P. [P., T.
Commerciell obchodní, tržební
Commercium *n.* (lt.), *Commerce m.* (fr.), Commerz *n.* obchod, tržba T.; 2. *c. animi et corporis* (lt.) obecenství duše s tělem T.
Commis *m.* (fr.) obchodnický (obchodní) služebník T.; 2. kupecký mládenec (kurz: kupecký, ého *m.*); *C. voyageur* cestující kupecký P., T.
Commiss-är (-s, Pl. -e) *m.* (lt.) komisař P.; —ariat *n.* komisařství P.
Commissbrot *n.* komisárek, komisní (vojenský) chleb.
Commission *f.* (lt.) komisí, komise P.; 2. zakázka, objednání T.; Waare in C. zboží ku prodaji svěřené T.; —aliter *adv.* (etw. erheben) prostředkem komise, skrze komisi (něco vyšetřiti) P.; —är *m.* komisionář, obstaravatel, jednatel P. T.; —iren odbývati komisí, držeti komisí.
Commissions-geschäft *n. v.* Commissionshandel; —glied *n.* člen (úd) komise P.; —gut *n. v.* Commissionswaare; —handel *m.* obchod ve věcech svěřených, obchod obstaravatelský, jednatelský P., objednavatelství; —kosten *pl.* náklady v příčině komise P.; —lager *n.* sklad obstaravatelský T.; —lagerconto *m.* účet ze skladu obstaravatelského T.; —orderbuch *n.* kniha zakázek obstaratelských T.; —provision *f.* odměna obstaratelská, odměna za obstarání T.; —rechnung *f.* účet obstaratelský T.; —tratte *f.* směnka obstaraná T.; —verkauf *m.* prodej obstaratelský T.; —waare *f.* zboží obstaratelské; zboží ku prodeji svěřené T.; —waarenscontro *n.* zásobná kniha n. zásobník skladu obstaratelského T.; von —wegen z komise P. [drážka; (bot.) paže T.
Commissura *f.* (lt.) spojenství;
Committent (-en) *m.* (lt.) plnomocnitel; *v.* Vollmachtgeber; objednatel, zámluvce T.
Commixtio *f.* (lt.) *v.* Vereinigung.

Commod (lt.) volný, pohodlný; —e *f.* skříň, prádelník; —ität *f.* pohodlnosť, pohodlí.

Commodore *m.*(engl.) velitel lodní.

Commotion *f.* (lt.) pohyb, pohnutí, pohybování; C. machen pohybovati se.

Communal- (lt.) obecní P.; —arzt *m.* obecní lékař; —beamte *m.* obecní úředník P.; —garde *f.* občanská n. měšťanská stráž; —gebäude *n.* obecní stavení P.; —wache *f.* obecní stráž; —wesen *n.* obecní záležitosti, obecní věci P. [nard.

Communard (=s) *m.* (fr.) komu-

Commune *f.* (fr.lt.) obec.

Communicat (=s, M. =e) *n.* propůjčená věc; (e.Schrift) propůjčený spis.

Communication *f.* (lt.) spojení P., spojba; obchod; vchody a východy; přístup, průchod P.; C. der Gefangenen spolu obcování vězňův P.; C. přechody *pl.*; podání k soudu, porada T.

Communications-gefässe *pl.* nádoby spojité T.; —mittel prostředky obchodní, spojovací, spojebné, převozové, spojovadlo T.; —rohr *n.* trouba zvěstná (phyf.) T.

Communicir-en přijímati (večeři Páně); velebnou svátosť podávati; —end spojitý T.; =e Gefäße nádoby spojité T.; =e Röhren trubice spojité T.

Communion *f.* (lt.) přijímání (večeře Páně); 2. C., Haus=C. zádruba (*srb.*).

Communiqué *n.* (fr.) sdělení.

Commun-is *adj.* (lt.) obecný; —*e* (*genus*) společný T.; —*e nomen* obecné n. nazývací jmeno T.

Commun-ist (=en) *m.* komunista; —istisch komunistický P.; —ität *f.* spolek P.; geistliche C. duchovní spolek P.; C., Gemeinde obec P.

Commut-atio *f.* (lt.) směna, obměna T.; —*ator m.* (mech.) přesmykač T.; —iren směniti, obměniti.

Compact (lt.) celistvý, srostitý; shustlý; —e Schrift tučné písmo T.; —aten *pl.* kompaktata.

Compagn-e *f.* (fr.) společnice; —ie *f.* spolek P. T.; in C. treten spolčiti se; C. (Milit.) setnina P.; —ieschulden (einer Handlungsgesellschaft) dluhy spolkové P; —ieschule škola setninská; —on *m.* společník P.

Compar-ation *f.* (lt.) stupňování T.; srovnání, srovnávání T.; —*ationis tertium* (philoſ.) střední člen srovnání n. srovnavací T.; —ations=methode *f.* (aſtr.) návod srovnavací T.; —*ativa conjunctio* (grm.) srovnavací spojka T.; —*ativus* (*gradus*), —ativ *m.* srovnavací (stupeň), srovnatel, srovnavatel T., stupeň druhý; —iren (math.) srovnávati T.

Compass (=es) *m.* (fr.) kompas, dralkostroj, střelkostroj T.; —häuschen *n.* kompasnice; —nadel *f.* kompasová jehla, střelka.

Compend-iren (lt.) (gegenſeitige Forderungen) vyrovnati (dluh dluhem) P. T.; —*ium n.* (lt.) krátké obsažení; jádro (nějakého spisu) T.; výtah, přehled; *C. scribendi* skrácení, skratek T.

Compensation *f.* (lt.) vyrovnání dluhu dluhem P.; —spendel *n.* kyvadlo vyrovnavací T.; —srecht *n.* právo k vyrovnání dluhu dluhem P.

Compensiren *v.* Compendiren.

Competent (lt.) náležitý P.; příslušný P.; —es Gericht náležitý soud P.; příslušný soud, (soud, ku kterémuž někdo neb některá věc přísluší) P.; zur Beurtheilung einer Sache —e Männer beiziehen povolati muže, jimž některé věci posuzovati přísluší; kteří jsou s to, aby té věci posoudili P.; C. (=en, M. =en) *m.* spoluuchazeč, kdo spolu s jinými o něco se uchází P., žadatel; —entabelle *f.* výkaz uchazečův P., výkaz žadatelův.

Competenz *f.* (lt.) náležitosť, příslušnosť P.; die Rechtswohlthat der C. právní dobrodiní příslušnosti výživy P.; C. ucházení-se o něco P.; *coll.* uchazeči, počet uchazečův P.; —conflict *m.* spor o soudní příslušnosť P.; —gesetz *n.* zákon o soudní příslušnosti P.; —gesuch *n.* žádosť v příčině ucházení-se, žádosť za službu P.; —verhältniß *n.* poměr příslušnosti soudní P.; —vor=

schlag *m.* návrh v příčině ucházení-se P.

Complan-ation *f.* (lt.) (mech.) plošení, zplošení T.; —iren plošiti, zplošiti T.

Complement *n.* (lt.) doplněk T.; —är doplňovací; —äre Farben barvy doplňovací T.; —swinkel *m.* úhel doplňovací, úhel doplnkový T.

Complet (lt.) úplný T.; —iren doplniti T., zúplniti.

Complex (=es, M. =e) *m.* (lt.) obstih, soubor, soujem, snětí T., spojenina; C. der Fideicommissgüter pospolitosť pozemností fideikomisních, k ruce důvěrné nápadných P. Grundcomplex pozemnosti pospolité P.; pospolina; —ion *f.* soustava, sesnova T.; opakování na začátku i na konci průpovědi T.; (math.) obstih, soujem T.; identische —ionen jednostejné soujmy T.; —*us m.* celek *v. Complex.*

Complic-ation *f.* (lt.) množení, zmnožení T.; —irt (lt.) složený, složitý, spletený, zapletený; —irtheit *f.* zapletenosť P. T., spletenosť, složitosť T.

Compliment (=s, M. =e) *n.* (fr.) poklona, úklona; fig. zdvořilosť; mein C.! (Höfl.) má úcta! —enmacher, —enschneider *m.* poklonkář, úklonkář.

Complot (=s, M. =e) *n.* (fr.) spiknutí P.; —eur *m.* spiklý; —iren spiknouti se; —stifter *m.* původce spiknutí P.

Compon-ente *f.* (lt.) (mech.) síla postranní, součastná T.; —iren skládati (hudební kus); —ist (=en) *m.* skladatel (hudební).

Composit-a *f.* (lt.) složitá (souhláska) T.; —*ae pl.* souložné, spoluložné (t. rostliny) T.; —*eur m.* (fr.) *v.* Componist.

Composition *f.* (lt.) složení, skládání T.; spojení; (als Eigenschaft) skladnosť T.; (als Werk) skladba; (Mus.) skladba hudební P.; (Metall) slitina, smíšenina; —slehre *f.* nauka o skladbě; —svocal *m.* skladací samohláska T. [složené slovo T.

Compositum (*vocabulum*) *n.* (lt.)

Compost *n.*, —dünger *m.* míšený hnůj, smíšenina, kompost.

Compot *n.* (fr.) závar, závara, zavařené ovoce.

Comprehension *f.* (lt.) pochopení; chápavosť.

Compress-e *f.* (lt.) (chirurg.) rouška, rušice, plena hojičská, stahovačka; —ibel stlačitelný, hustitelný T.; —ion *f.* stlačení; zhustění T.; —ionspumpe *f.* pumpa zhusťovací T.

Comprimirt (lt.) stlačený.

Comprom-iss *m.* (lt.) podání rozepře na rozsudího, snešení-se stran o rozsudího P.; —ittiren auf jmd. na někoho něco podati k rozsouzení, podati něco na rozsudího P.; sich c. zaplesti se do čeho n. v něco P.

Compt-abilität *f.* (fr.) účetnictví P., účtověda T.; 2. povinnosť ku kladení účtův, účetní odpovědnosť P.; —ant za hotové (peníze) P.; v hotovosti T.; c. gegen Wechsel na směnku P. T.; =e Geschäfte obchody za hotové peníze n. z ruky do ruky T.; =e Zahlung placení v hotovosti placení hotovými, hotové placení T.; =er Verkauf prodej za hotové, pr. z ruky do ruky T.; C. *n. et m.* hotové peníze (kurz: hotové) T.; —eur *m.* (fr.) účtovník.

Comptoir (=s, M. =s) *n.* (fr.) účtovna; písárna T.; —ist (=en) *m.* účtovník, účtovní. ího *m.* T.

Compulsion *f.* (lt.) vymáhání, nucení. [(fr.) hraběnka.

Comte *m.* (fr.) hrabě; —*sse f.*

Comthur *n. v.* Komthur.

con *prp.* (lt. it.) s; *con amore* (it.) s zálibou; *con brio* (it.) ohnivě.

Conatus *m.* (lt.) pokus.

Concav (lt.) vdutý, poddutý T., vedmutý, vypouchlý; —e Fläche plocha poddutá T.; —ität *f.* poddutosť T.; —convex *adj.* dutovypuklý T.; —spiegel *m.* (phys.) zrcadlo duté n. poddutéT.; —winkel *m.* (math.) úhel dutý T.

Concediren (lt.) připustiti.

Concentr-ation *f.* (lt.) sestředění; (chem.) shánění, shušťování T.; sehnanosť, shuštěnosť, T.; —iren sestřediti, soustřed.; (chem.) sehnati,

shustiti T.; —irt sestředěný, soustředěný; (chem.) sehnaný, shuštěný, T.; —isch (math.) soustředný.

Concept (-es, M. -e) *n.* (lt.) koncept, prvopočátečné něčeho sepsání P. T.; návrh P.

Concepts-adjunct *m.* konceptní adjunkt; —beamte *m.* konceptní úředník P.; —fach *n.* konceptnictví, koncept P.

Conception *f.* (lt.) koncipování; (z. B. eines Kunstwerkes) pojmutí T.; C. eines Gesetzes prvopočátečné sepsání zákona P.

Conceptus (lt.) pojatý T.; *C. subst.* pojem *v.* Concept.

Concert (-es) *n.* (lt.) koncert; —ant (-en), —ist (-en), —geber *m.* koncertník; —iren koncertovati, dávati koncert; —meister *m.* koncertní mistr (Titel).

Concess-ion *f.* (lt.) připuštění (stilist.); dovolení, povolení; ústupka; eine C. machen povoliti čemu; ustoupiti; —ionirt připuštěný; povolením opatřený; —ionswerber *m.* kdo žádá za koncesí, žadatel; —iv připouštivý, připouštěcí T.

Conch-a *f.* (lt.) lastura T., skořepina; *—ifera* (zool.) lasturovci; —oide *f.* (math.), Muschellinie lasturnice, konchoida T.

Concilium *n.* (lt.) sněm, sbor (církevní).

Concinn-itas *f.* (lt.) skladnosť, stručnosť T.; *—us* (lt.) skladný, stručný T.

Concipiens (lt.) pojímající, pojímající T.

Concip-ient (-en) *m.* koncipient, písec; —iren etwas něco skládati, spisovati T.; —ist (-en) *m.* koncipista (písec, listovní, písař).

Concis (lt.) stručný.

Conclave *n.* (it.) konklave, zavření (při volbě papeže).

Conclus-ion *f.* (log.) závěrek, závirka (T.); —iv závěrný, závěrečný, zavíravý T.; —um *n.* snešení, uzavření; C. eines Gerichtes snešení soudní, soudní nález P.

Concord-antia *f.* (lt.) shoda; *c. constructionis* přiměřenosť vazby T.; —anz *f.* (lt.) shoda; 2. ukazatel k biblí; —at (-s) *m.* (*n.*) konkordát, smlouva s papežem; —ia *f.* (lt.) svornosť.

Concrementum *n.* (lt.) srostek.

Concret (lt.) věcný; srostlý, srostitý, sražitý T.; —heit *f.* srůst, srostitosť T.; —ion *f.* (lt.) srostlosť; slitina; *—um substantivum* (grm.) srostité T., věcné.

Concubin-at *m. et n.* (lt.) kuběnství, souložství; —e (M. -en) *f.* kuběna, souložnice; —enhälter *m.* kuběnář.

Concurrent (-en) *m.* (lt.) uchazeč, spoluuchazeč, konkurent T.; (kfm.) spoluzávodník, soutěžitel T.

Concurrenz *f.* (lt.) snůšky, sbírky P.; C. aus den Landesmitteln pomoc z důchodův zemských P.; 2. C., Bewerbung um etw. ucházení-se oč P.; 3. schůzka; množství P.; C. der Käufer und Verkäufer sejití-se, množství kupovačův a prodavačův P.; C. der Verbrechen shrnutí-se zločinův P.; 4. C. (Hdl.) konkurence, soutěžba, soutěžení T., soutěž; —beiträge *pl.* snůšky a sbírky k něčemu P. (T.); —cassa *f.* pokladnice snůšek a sbírek P. T.; —pflicht *f. v.* Beitragspflicht; —punkt *m.* (math.) jedniště T.; —verhandlung *f.* jednání n. vyjednávání o návrzích a žádostech; —wesen *n.* záležitosti týkající se snůšek a sbírek P.

Concurriren (mit einer Summe) podle jiných ku pomoci dáti, přinesti k něčemu jistou sumu P. T.; c., zusammentreffen (v. einer Waare auf dem Markte) sejíti se v jistém množství P.; bei der Besetzung einer Dienststelle c. podle jiných n. spolu s jinými podati žádosť, žádati P., ucházeti se o něco (spolu s jinými); s jinými o něco v závod jíti T.; c. (im Gewerbe und Handel(spolu těžiti, soutěžiti s někým T., konkurovati; mit jmd. c. závoditi s kým.

Concurs (-es, M. -e) *m.* (lt.) (Dienstconcurs) konkurs služební P.; 2. C. über das Vermögen konkurs, shrnutí-se věřitelův na někoho P. T.; —ausschreibung *f.* rozepsání konkursu P.; —elaborat *n.*

práce konkursní P.; —eröffnung *f.* oznámení konkursu P. T.; —fall *m.* případ konkursní, konkurs P.;—gläubiger *m.* konkursní věřitel P.; —instanz *f.* konkursní soud P.; —masse *f.* konkursní podstata P.; —prüfung *f.* zkouška konkursní P.; —schuldner *m.* konkursní dlužník P.

Concurs-termin *m.* lhůta konkursní P.; —verhandlung *f.* konkursní řízení P.

Concursus *m.* (lt.) *v.* Concurs; *C. consonantium* (lt.) shluk, sběh souhlásek T.

Condens-ation *f.* (lt.) zhušťování T.; —ationsdampfmaschine parostroj s hustičem T.; —ator *m.* (lt.) hustič T.; —irbar stužitelný T.; —iren stužiti T.; zhustiti.

Conditio *f.* (lt.) výminka (vymínka); *c. sine qua non* nezbytná n. neúchylná výminka T.; 2. *C.*, *Condition* služba, zaměstnání; podomní vyučování; —*nalis* (*conjunctio*) výminečná n. vymiňující n. vymiňovací spojka T.; c. (*modus*) vymiňovací n. vymiňující způsob T.; —*natus* vymíněný T.; —*natum* (*n.*) výminečné; 2. (log.) zásudek T.

Conditor *m.* (lt.) původce, stvořitel; C. *m.* (it.) cukrář; —ei *f.* cukrárna, cukrářství.

Condolenz *f.* (lt.) soustrasť, litosť; —schreiben *n.* list litovací, list potěšující, list potěšný.

Condomnat *n.* (lt.) spoluvladařství, spolupanství.

Condor *m.* (span.) sup obrovský, kondor. [prava zboží.

Condotta *f.* (it.) průvod; 2. do-

Condottiére *m.* (lt.) náčelník.

Conduct (=es) *m.* (lt.) pohřební průvod, pohřeb P.; —eur *m.* (fr.) konduktor, průvodník (pošty, vlaku, parolodě); —*io f.* (lt.) nájem; —kosten pohřební náklady, náklady na pohřeb P.; —or *m.* (phys.) vodič T., svodič T., mlunovod; —quartal *n.* pohřební čtvrtletné P.

Conduit-e *f.* (fr.) chování, zachování P.; —bericht *m.* zpráva o chování P.; —liste *f.* list o chování, list zachovací, list zachovalosti P.

Conduplica-tio *f.* (lt.) zdvojení T.; —*tus* zdvojnásobený T.

Condyloma *n.* (gr.) *v.* Kondyloma.

Confect (=es, M. =e) *n.* (lt.) pochutina, pochoutka, pamlsek, cukrovinka.

Confer-enz *f.* (lt.) společná porada; —enzminister *m.* ministr konferenční, ministr poradný; —iren srovnávati; raditi se.

Conferva *f.* žabinec (bot.). [ženské).

Confession *f.* (lt.) vyznání (nábo-

Confessionslos *adv.* bez vyznání; *adj.* bezvyznalský; ein —er nevyznavač, bezvyznalec; —igkeit *f.* nevyznavačství, bezvyznalství.

Conficient (=en) *m.* (lt.) sestavovatel; Rechnungs=C. účtovník.

Confin-ien *pl.* (lt.) končiny, hranice T.; —iren umeziti, obmeziti koho na jisté hranice.

Confirm-and (=en) *m.* (lt.) biřmovanec; (Protest.) připravenec ku přijímání; —ation *f.* (lt.) stvrzení, potvrzení; 2. provedení T.; 3. biřmování.

Confisc-ation *f.* (lt.) konfiskování, vzetí něčeho k fisku P., zabavení; —iren konfiskovati, vzíti k fisku P., zabaviti něco. [vinky *pl.*

Confitüre (M. =n) *f.* (fr.) cukro-

Conflict (=es) *m.* (lt.) roztržka, rozmíška, spor, strk P.

Conföder-ation *f.* (lt.) spolčenstvo; —iren spojiti se, spolčiti se ve svazek; die —irten spolčenci.

Conform (lt.) souhlasně T.; c. gehen shodovati se, souhlasiti T.

Confrater *m.* (lt.) spolubratr; —nität *f.* bratrstvo.

Confront-ation *f.* (lt.) vůči postavení P.; *v.* Gegenstellung; —iren vůči (v oči) postaviti koho komu P.; den Beschuldigten mit den Zeugen oder Mitschuldigen c. obviněnému vůči postaviti svědky nebo spoluvinníky P.; —irung *f.* vůči postavení P.

Confus (lt.) spletený, zmatený.

Confusion *f.* (lt.) zmatení, zmatenina, zmatek; —srath *m.* fig. rada pleticha, radní pletichář.

Confut-ation *f.* (lt.) poražení čeho čím T.; —iren (stylist.) odrážeti, smítati, vyvraceti důvody T.

Congé *m.* (fr.) dovolená, odpuštěná.

Conge-ries *f.* (lt.) náhrn, náhrnek, shrnek T.; —riren (lt.) nakupiti, nahromaditi; —stion *f.* nakupení, nahromadění; (med.) nával krve k hlavě, nával krevní; —stionsabsceß *m.* hlíza sebraná.

Conglomerat (=es) *n.* (lt.) slepenec; svalina, jesep T.

Congregation *f.* (lt.) sjezd, schůzka; řádový spolek, sbor, kongregace.

Congress (=sses) *m.* (lt.) sjezd.

Congrevsche Rakete kongrevská raketa, kongrevka.

Congru-a *pl.* (lt.) (der Geistlichen, der Lehrer) vyměřený důchod osob duchovních, učitelův P.; —ent shodný T.; —enz *f.* shoda, shodnosť; shodozvuk T.; —enzformen *pl.* formy shody n. shodnosti T.; —iren shodovati se T.

Coniferae *pl.* (bot.) sosnovité (rostliny) T., jehličnaté rostliny.

Coniin *n.* (chem.) bolehlavovina, koniin T. [(ptáci) T.

Conirostres *pl.* (zool.) klínozobí

Conisch kuželový T.; *v.* kuželitý, kuželovitý T.; homolovitý; —e Linie čára kuželová (kuželovka, kuželosečnice) T.; —es Rad (mech.) kuželité n. úhlovité kolo T.

Conium *n.* (lt.) bolehlav (bot.).

Conjectur *f.* (lt.) dohad, (na dohad), doháďka, dohadné čtení T.

Conjug-ation *f.* (lt.) časování T. (slovesa n. časoslova); —ationswinkel *m.* (math.) úhel spřežitosti, úhel spřežný T.; —iren časovati; —irt (math.) spřežitý T.

Conjunct-ion *f.* (lt.) spojka (grm.); 2. (astr.) sejití; sousluní; obere C. hořejší s.; untere C. dolejší s. T.; —*iv* (=s) *m.*, *Modus —ivus* (grm.) spůsob spojovací T.; —ive Urtheile slučité úsudky T.; —iva *f.* (zool.) spojivka T.; —ur *f.* (kfm.) okolnosti (n. p. příznivé n. nepříznivé) T.

Connaiss-ance *f.* (fr.) známosť; —*ement n.* (fr.) námořský nákladní (nákladový) list; —*eur m.* znalec.

Connatus (lt.) srostlý. [jídlo T.

Connectiv *n.*, —*um n.* (lt.) spo-

Connetable *m.* (fr.) nadkoní, podkoní; 2. korunní vojevoda, náčelník vojska. [právo snubné.

Connubium *n.* (lt.) manželství; 2.

Conoid *n.* kuželník T.; —isch kuželníkový; =e Flächen *pl.* (math.) kuželníkové plochy T.

Conscri-biren (lt.) popsati P.; militärisch —birter Bezirk obvod vojensky popsaný P.; —ption *f.* popis lidu P.

Conscriptions-amt *n.* popisný úřad; —amtmann *m.* správce popisného úřadu, popisný, ého *m.*; —bogen *m.* popisný list; popisný arch; —kosten *pl.* náklady na popsání lidu, náklady popisné P.; —liste *f.* popisný list P.; —nummer *f.* popisné číslo P.; —offizier *m.* popisný důstojník.

Consecration *f.* (lt.) posvěcení, vysvěcení. [přípojek (philos.) T.

Consectarium *n.* (lt.) sousledek,

Consecut-io (—ion) *f.* (lt.) souslednosť; následování; *c. temporum* (grm.) souslednosť časův T.; —*iva nota* (philos.) znak následný T.; —ivsatz *m.* souslední věta T.

Conseil (=s) *n.* (fr.) rada (r. ministerská atd.); —spräsident *m.* předseda ministerstva.

Consens *m.* (lt.) povolení P.

Consequ-ens (lt.), —ent důsledný T.; následný, následovný; následující; *C.* (*subst.*) zásudek T.; —enz *f.* důslednosť; 2. důsledek, zavírka, následovnosť T.; 3. následek T.; —*entia immediata* rozsudek neprostředný T.

Conserv-ationsbrille *f.* šetřice *pl.*, ušetřovací brejle; —ativ (lt.) zachovavý, zachovatelský, konservativní; —ator (=s, M. =en) *m.* zachovavatel; —atorium *n.* konservatoř, vzdělavací ústav hudební; —e (M. =en) *f.* záchovek, stlačené krmivo; —iren chrániti, opatrovati, šetřiti.

Consider-ation *f.* (lt.) uvažování, rozvažování, rozjímání; vážnosť, důležitosť; —iren uvažovati, rozvažovati, rozjímati.

Consign-ation *f.* (lt.) seznam, seznamenání; výkaz P. T.; (mil.) brannosť; —iren seznamenati, sepsati;

die Acten c. seznamenati spisy P.; die Truppen c. svolati, pohotovu míti; in der Caserne —irt sein (v. Truppen) v kasárnách pohotovu býti n. státi. [kařská.

Consilium *n.* (lt.) porada k. p. lé-

Cosistenz *f.* (lt.) tuhosť, tuhota, hustota; trvalosť.

Consistor-ial- konsistorní; —ialrath *m.* konsistorní rada; —ium *n.* konsistoř.

Console *f.* (Bauk.) ležina, krakorec, vypuštěný kámen T., záklepek.

Consolidiren (lt.) utvrditi, upevniti; sjednotiti.

Consomé *n.* (fr.) jícha.

Conson-a *f.*, —ant *m.* (lt.) souhláska, spoluhláska T.; —antismus *m.* souhlasenství, povaha souhlásek soustava souhlásek T.; —anz *f.* (Musk.) libozvuk, blahozvuk; (stilist.) srýmování T.; *pl.* —anzen, —antgruppen skupení n. spojení souhlásek T.

Consort-en *pl. m.* (lt.) soudruzi, společníci; —ium *n.* družstvo.

Conspiration *f.* (lt.) spiknutí.

Constabl-e, —er *m.* ohňostrojce; 2. policejní sluha.

Constant (lt.) stálý; —e Größe (*et* —e *f.*) stálá veličina T.; —e Linie stálá čára T.

Constatir-en (lt.) etw. něco na jisto postaviti P.; pevně vytknouti, vyšetřiti; den Bestand einer Sache, die Fähigkeit einer Person c. skutečný stav věci, spůsobilosť některé osoby na jisto postaviti P.; —ung *f.* der verbrecherischen That und des Thäters na jisto postavení zločinného skutku a pachatele P.

Constellation *f.* (lt.) (astr.) shvězdění, souhvězdí T.; postavení hvězd; (polit..) postavení, položení, seřadění.

Constitu-ante *f.* (fr.) sněm zákonodárný; —ent *m.* (lt.) vyslychač P.; —iren (z. B. eine Gesellschaft) složiti, sestaviti P.; c. (ordnen) ustaviti něco; ústavu dáti někomu P.; ein Gericht c. osaditi soud P.; c. (verhören) vyslýchati někoho P.; —irender Reichstag ustavující, ústavodárný sněm P.; —irung *f.* (der Gemeinde) ustanovení obce P. C. (des Gerichtes) osazení soudu P.

Constitut *m.* vyslýchanec P.; C. *n.* výslech P.; —ion *f.* ústava P.; C. des Leibes povaha těla P. T.; —ionell ústavní P.; —*iva nota* znak stanovný T.

Construction *f.* (lt.) zbudovanosť, spořádání; utvoření, složení T.; sestrojení, sestavení T.; (grm.) vazba T.; (geom.) nakreslení T.; *C. recta* vazba přímá T.; *C. obliqua* vazba nepřímá T.; —sart eines Gebäudes spůsob stavení P.

Construiren (lt.) zbudovati, spořádati, sestrojiti, utvořiti T.; (grm.) nakresliti, načrtati T.

Consul (=es *et* =en, M. =e) *m.* (lt.) konsul; —arwesen *n.* zřízení konsulární; —at *n.* konsulství P.; —ent (=en) *m.* rádce; —ta *f.* (it.) rada (sbor poradný); —tation *f.* porada (lékařská); —tiren radu dávati, raditi.

Consum-ée *n.* (Speise) sraženka; —ent (=en) *m.* spotřebovatel, spotřebitel T.; (für Märkte) tržný T.; —iren spotřebovati T.

Consumo *n.* (it.) spotřebování, spotřeba T.; —artikel *pl.* potřebiny; —paß *m.* ukázka k dostávání potřebin, povolení n. ukázka spotřební; —steuer *f.* daň z potřebin; —verein *m.* jednota potravná; —zoll *m.* clo z dovozu, clo dovozové T.

Consumtion *f.* *v.* Consumo.

Contact *m.* (phys.) dotknutí, dotýkání T.; —elektricität *f.* električnosť, elektřina dotečná, e. dotýkáním vzbuzená T.; —wirkung *f.* působení dotečné T.

Contag-ion *f.* (lt.) nákaza; —iös nakažlivý; —iöses Gift, —ium *n.* nakažlivina; —iosität *f.* nakažlivosť.

Contant *v.* Comptant.

Contemplativ (lt.) zírací; zorný; rozjímavý T.

Contestir-en (lt.) etw. seznati něco P.; —ung *f.* seznání P.; gerichtliche C. der Schuldurkunde seznání dlužního úpisu před soudem P.

Context (=es) *m.* (lt.) souvislosť; spojitosť, spojení (řeči) T.

Contigu-itas *f.* (lt.) soumeznosť T.; *—us* soumezný T.

Continent (=s) *n.* pevnina; —alsystem *n.* zahražení pevniny.

Conting-ens (lt.) náhodný; 2. svobodný, volný T.; —ent (=es) *n.* část, díl, příspěvek, příčastek; C. zur Ergänzung der Armee potřebný počet mužův (k doplnění vojska), příplněk; *—entia f.*, —enz *f.* náhodnosť T.; 2. svoboda, volnosť T.

Continu-ation *f.* (lt.) pokračování; —ator *m.* (eines Schriftwerkes) pokračovatel, nástupce T.; —irlich nepřetržený, nepřetržitý, souvislý; spojitý; ustavičný T.; —ität *f.* spojitosť, nepřetržitosť, ustavičnosť T.; *—us* spojitý; *in —o* nepřetrženě, ustavičně.

Cont-iren účtovati, do účtu vpisovati; —ist (=en) *m.* kontista, účtovník.

Conto *n.* (*pl. Conti*) (it.) (kfm.) účet (ú. z něčeho) T.; *a c.* na účet; *a c.* zahlen platiti, spláceti na jistou sumu, (na dluh za tím něco zaplatiti), na srážku dáti n. platiti T.; *a c.* Zahlung placení na srážku, splatek, splacená část T.; C. nehmen (d. i. borgen) na účet n. na úvěr něco vzíti T.; C. saldiren vyrovnati, zapraviti účet T.; *C. agio* účet lážový, ú. nádavkový T.; *C. à meta* účet ze spolka s někým T.; *C. corrente* běžicí n. běžný účet, účetní výpis (pořádnosť) T., výpis z obchodních knih P.; *C. dubioso* účet v příčině nejistých pohledávek, ú. o nejisté pohledávky T.; *C. finto* domnělý n. planý (slepý) účet T.; *C. loro* účet jejich T.; *C. mio* účet můj T.; *C. nostro* účet náš T.; *C. nuovo* účet nový, ú. na novo T.; *C. per diversii* účet drobnůstek, ú. směsi T.; *C. per errato* ú. o mýlky, ú. v v příčině chyb T.; *C. saldo* ú. vyrovnaný T.; *C. sospeso* ú. zatimný T.; *C. suo* účet jeho; *C. vecchio* ú. starý, ú. předešlý; —buch *n.* kniha účetní T.

Contor *n.* (engl.) *v.* Comptoir.

Contortuplicatus (bot.) zvířelý T.

Contour *m.* (*f.*) (fr.), *Contorno m.* (it.) nástin; nákres, obrys T.; —iren obrysovati T. **contra** (lt.) proti.

Contra-bande *f. v.* Contrebande; —baß *m.* (Mus.) kontrabas, základní bas.

Contract (lt.) *adj.* stažený, sklíčený, stísněný, sevřený; C. (=es, M. =e) *m.* smlouva P.; einen C. abschließen učiniti, udělati, sdělati, zavříti smlouvu P. T.; *—ilitas f.* stažnosť; smrštnosť; sražnosť n. p. krve T.

Contraction *f.* (lt.) stah, stažení; staženosť, stažitosť; skrácení, skracování, skratek; C. der Vocale splynutí, stažení, sražení T.; —s-coëfficient *m.* (mech.) součinitel staženosti T.; —svermögen *n.* stažlivosť T.

Contract-mässig podle smlouvy P.;—sbedingnisse *pl.* výminky smlouvy; —sbrüchig smlouvy neplnící; kdo smlouvu ruší; —ur *f.* skrácení, skrčení, sklíčení; (chir.) skřivenina.

Contrah-ent (=en) *m.*(lt.) smlouvce, kdo vešel v smlouvu; —iren smlouvou ujednati; —irt skrácený, stažený T.; splynulý; smluvený.

Contra-mandiren (lt.) etw. odvolati něco P.; —mandirung des Wechsels odvolání směnky P.; —order *f.* odvolání P.; —partie *f.* (Mus.) protihlas; —ponirt obměněný záporem T.; *--positio f.* (lt.) protiklad; (philos.) *c. simplex* obměna záporem T.; *c. per accidens* obměna případkem T.; —punkt (=s) *m.* (Mus.) kontrapunkt, protipunkt.

Conträr (fr.) příčný T., opačný.

Contrar-ietas *f.* (lt.) příčnosť, příčení-se T.; *—ium n.* (lt.) neshoda příčná, příčení-se T.; protiva, neshoda.

Contrasignir-en (lt.) spolu podepsati; —ung *f.* spolupodepsání P., spolupodpis.

Contrast (=es, M. =e) *m.* (lt.) protiva, protihra T.; odpor, opak; —iren na odpor býti, odrážeti se T.

Contravenient *m.* (lt.) *v.* Uibertreter.

Contre-admiral *m.* (fr.) podadmirál; —bande *f.* (fr.) podloudnictví;

2. věc pobraná v pokutě P.; pobírka; eine Waarencontrebande machen někomu v pokutě pobrati zboží P.; —mine *f.* (fr.) protipodkop (Fortif.); 2. (Börse) protihra; —mineur (kfm.) výšitel, zdražovatel T., protichůdce; —revolution *f.* proti vzbouření.

Contribu-ent (=en) *m.* poplatník, danník P.; —iren platiti daň z pozemnosti, dávati kontribucí P.

Contribution *f.* (lt.) daň z pozemnosti, daň pozemní, kontribuce P.; —sfond *m.* fond kontribuční (nadací základ v příčině pozemní daně) P.; —sschüttboden *m.* sýpka kontribuční P.

Control-e *f.* (fr.) přehlídka, přihlídka, kontrola P.; sich C. von etw. verschaffen ubezpečiti se něčeho n. v něčem, jistoty nabyti v něčem; —eur *m.* kontrolor P.; —iren přihlížeti k někomu n. k něčemu; přehlížeti, přepočítávati počty, kontrolovati P., (T.); —pflichtig kontrolný, kontrole podrobený P.; =e Waare kontrolné zboží P., T.; —verfahren *n.* kontrolní řízení, kontrolování P.; —wesen *n.* kontrolství P., kontrola.

Controvers *f.* (lt.) učená hádka; spor.

Contumaz *f.* (lt.) (im Processe) nestání k soudu P.; *ob contumaciam* obsiegen pro nestání strany druhé obdržeti právo, ustáti právo P.; *in contumaciam* verurtheilen pro nestání odsouditi; 2. C. gegen die Pest staviště P., stávka; —erkenntniß *n.* nález pro nestání P.; —erledigung *f.* vyřízení pro nestání T.; —iren jmd. na někoho dáti stané právo P.; —paß *m.* stavištný průvodní list P.; —protokoll *n.* stavištný protokol P.; —urtheil *n.* rozsudek pro nestání P.

Contusio *n.* (M. =en) *f.* (lt.) zhmoždění; zhmožděnina, náraz; —iren naraziti. **Conus** *m.* (gr.=lt.) kužel.

Conven-ientia *f.* (lt.) vhodnosť; *c. constructionis* (lt.) přiměřenosť vazby T.; —ienz *f.* umluvitosť T.; —ienzbrief *m.* list umluvitosti, list slušnosti T.; —iren vyhovovati.

Convent (=s) *m.* (lt.) shromáždění, konvent.

Convention *f.* (lt.) smlouva, úmluva (vojenská, mincovní), konvence; —al ujednaný, umluvený; —alstrafe *f.* *v.* Vergütungsbetrag; —ell umluvitý T.; —ssilbermünze *f.* konvenční mince stříbrná P.; konvenční číslo T., konvenční měna.

Converg-ent (lt.), —irend sbíhavý, sběžný T.; =e Linien čáry sbíhavé, sběžky T.; —enz *f.* sbíhavosť, sběh (math.) T.; —iren sbíhati, sbíhati se; přibližovati se T.; —irend sbíhavý. [hovor T.

Conversation *f.* (lt.) zábava; roz-

Conversations-buch *n.* kniha rozmluv; —lexikon *n.* slovník konversační, náučný, všenáučný; —sprache *f.* mluva konversační, rozhovorná T.; —stück *f.* kus konversační T.; —ton *m.* ton n. spůsob konversační T.

Convers-ion *f.* (lt.) změna; (philos.) obměna kladem T.; (stilist.) souvrať T.; opakování na konci průpovědi; —iren rozmlouvati.

Convertiren (lt.) přeměniti, převesti (dluh státní).

Convex (lt.) vydutý, vypouklý T.; —concav vypuklodutý T.; —spiegel *m.* zrcadlo vypuklé T.

Convict *m.* (lt.) výchovna, konvikt.

Convocation *f.* (lt.) (der Gläubiger) svolání věřitelův P.; —sedict *n.* list svolavací. [nutý.

Convolut *n.* (lt.) svitek; —*us* svi-

Convolvul-aceae *pl.* svlačcovité (t. rostliny) T.; —*us* *m.* (lt.) svlačec.

Convuls-ion *f.* (lt.) trhání údův, svírání údův; —iv křečovitý.

Cooper-ation *f.* (lt.) spolučinnosť, společná činnosť, společné působení; —ator (=s, M. =en) *m.* (lt.) spolupracovník; 2. kooperator (titul kaplanů).

Coordin-ate *f.* (lt.) (math.) čára souřadná, souřadnice T.; —atenebene *f.* roveň souřadných n. souřadnic T.; —atenwinkel *m.* úhel souřadnic T.; —ation *f.* souřadnosť; —irt P.; souřadný, spolusouřadný T.

Copia *f.* (lt.) hojnosť; *c. verborum* bohatství slov, zásoba slov, hojnosť slov, bohatství slovné, hojnosť slovná T.; 2. *C. vn.*

Copie (M. -en) *f.* přepis; překres T.; přejatý obraz T.; odlika.

Copir-blatt *n.* list přejímací, list snímkový; —buch *n.* kniha přepisův, kniha přepisovací; —en přepisovati; překresliti, okresliti, přejmouti něco T.; kopirovati; —maschine *f.* stroj přejímací T.; —methode *f.* způsob přejimací T.; —nadel *f.* jehlice přejímací T.; —netz *n.* sítka přejímací T.; —papier *n.* snímkový papír; —scheibe *f.* deska přejímací T. [přepisce T.

Copist (-en) *m.* přepisovač, -atel,

Capul-a *f.* (lt.) spona T.; 2. *v.* Koppel; —ation *f.* (lt.) sňatek, oddavky *pl.*; —ativ slučovací, spojovací; —*ativa* (*conjunctio, enunciatio*) slučovací, spojovací T.; —iren oddati, oddávati (zasnoubence).

Coquett-e *f.* (fr.) zálibnice; —erie *f.* zálibnictví; upýpavosť; —iren milkovati. [bák, šelma, lotr.

Coquin *m.* (fr.) padouch, dare-

Cor (*gen. cordis*) *n.* (lt.) srdce.

Coram (lt.) před někým, u přítomnosti něčí; *c. me* přede mnou (t. stvrzuju), u mé přítomnosti; —isiren (e. Quittung ꝛc.) koramisovati, svým podpisem stvrditi.

Corax *m.* (lt.) havran.

Corbeille *f.* (fr.) košíček.

Corbona *f.* (lt.) pokladnice.

Corculum (lt.) kel (bot.) T.

Corda *f.* (lt.) čára; 2. struna.

Cordatus (lt.) srdčitý.

Corde *f.* (fr.) sáh francouzský.

Cordel-ier *m.* (fr.) opásanec (mnich); —ière *f.* uzlovec (provaz); uzlanka (na šíji); —len *pl. f.* šňůrky (k šatům).

Cordiaca, *Cardiaca f.* (med.) mdloba srdeční. [srdečnosť.

Cordial (lt.) srdečný; —ität *f.*

Cordi-folium *n.* (lt.) list srdcovitý; —*formis* srdcovitý, srdčitý.

Cordillera *pl. f.* (span.) pohoří, pásmo horské.

Cordon (-s) *m.* (fr.) stužka řádová; 2. kordon, obstávka vojenská (zátah proti nákaze) P.; 3. článek na římsu; den C. ziehen zátah činiti, zatáhnouti P.; —gesims (archit.) kordon, pás T.; —ist *m.* hraničný voják, hraničák.

Corduan, *Cordovan* (-s, M. -e) *m.* (fr. sp.) korduan (kozinka).

Coriaria *f.* (lt.) Gerberstrauch kožanka (bot.).

Corisanthereae prostoprašničné n. volnoprašničné (rostliny) T.

Corium *n.* (lt.) škára T.

Cormus *m.* (gr. lt.) stonek (bot.) T.

Cornea *f.* (lt.) blána rohová, rohůvka (v oku) T.

Cornet (-s) *m.* (engl.) praporečník u jízdy; —te *f.* (fr.) praporeček.

Cornetto *m.* (it.) trubka.

Corniche *f.* (fr.) hlavní římsa

Cornist (-en) *m.* trubič. [(Bauk.).

Cornix *f.* (lt.) vrána.

Corno *m.* (it.), *cornu n.* (lt.) roh,

Cornu copiae (lt.) roh hojnosti.

Coroll-a *f.* (lt.) věnec, věneček; —*arium n.* (lt.) (philos.) přípojek, sousledek T.; —itisch ověnčený, věnčitý; květovaný.

Coron-a *f.* (lt.) koruna; věnec; (Bauk.) kranec, kranclovka, věník T.; (bot.) korunka, věnec T.; (mus.) korunka; —ation *f.*, Krönung korunovace; —er *m.* (engl.) soudní n. korunní ohledavač mrtvol; —*illa f.* věnečenka, kočičí drápky *pl.* (bot.); —ir *f.* (grm.) růžek; 2. (Bauk.) římsa hlavní (ohlaví) T. *v. Corniche.*

Corpor-al (-s, M. -e) *m.* desátník; —ation *f.* (lt.) spolek, sbor *v.* Körperschaft.

Corps *n.* (fr.) sbor (vojenský) P.

Corpul-ent tělnatý, vytylý; —enz *f.* tělnatosť.

Corpus *n.* (lt.) tělo; *c. delicti* věc doličná (věc, kteráž skutku spáchaného doličuje či dovozuje) P.; *c. juris* zákonník, sbírka zákonův římských; *c. radicis* (bot.) kořen srdečný, k. kolový.

Correalität *f.* (lt.) společné ručení, ruka společná n. nerozdílná P.

Corect (lt.) správný T.; -heit *f.* správnosť T.; C. des Stils, der Zeichnung správnosť slohu, kresby T.;

Correction *f.* (lt.) napravení, opravení; svéoprava, odvolání T.; —ell kárný P.; -es Gericht kárný soud P.

Corrections-anstalt *f.* (für die Geistlichkeit) ústav kárný (osob duchovních) P.; —haus *n.* káznice P., kárnice.
Correct-or (-s, M. -en) *m.* (lt.) opravce T.; opravovatel; —ur *f.* (in einer Schrift) oprava, oprávka T.(P.); —urbogen *m.* korekturní, opravný arch T.; —urzeichen *n.* (typogr.) známka opravy, známka korekturní T.
Correlativ (lt.) souvztažný T.; —ität *f.* souvztažné; souvztažnosť T.
Corrente anno (it.) tohoto roku T.
Correpetitor *m.* (lt.) opakovatel.
Correptio *f.* (lt.) skrácení, skracování T.
Correspond-ent (-en) *m.* (lt.) dopisovatel P. T.; (Handlungsfreund) tržební, obchodní přítel n. důvěrník P.; —enz *f.* (ämtliche od. kaufmännische) dopisování (úřední n. obchodní) P. T.; C. führen mit jmd. dopisovati si s někým T.; fig. shodovati se, srovnávati se s čím, vyrovnávati se čemu; —irend dopisující; -es Mitglied dop. člen; c. (astr.) srovnalý T.
Corridor (-s, M. -e) *m.* (fr.) předsíní; posíní; mezisíní (chodba zavřená T.).
Corrigiren (lt.) opráviti, -ovati.
Corroboriren (lt.) posíliti; potvrditi. [hmyzi (zool.) T.
Corrodentia *pl.* hlodatkovití t.
Corro-diren (lt.) vyžrati, vyleptati, vyštípati; —dirend, —siv hryzavý, leptavý. [rušení.
Corruption *f.* (lt.) zkáza; po-
Corsar *m.* (it.) mořský loupežník.
Corset *n.* (fr.) živůtek.
Corso *m.* (it.) běh, oběh (peněz); 2. jezdiště; 3. ulice k procházkám; —fahrt *f.* zábavná jízda.
Corte *m.* (it.) dvůr; *Cortége n.* (fr.) družina.
Cortex *m.* (lt.) kůra T.
Cortina *f.* (lt.) opona; (bot.) závoj T.
Coerul-eus (lt.) modrý; —osis *f.* (med.) modřenice, modravka.
Corvée *f.* (fr.) robota.
Cosecans(*lt.*), *Cosecante f.* (math.) sečka n. sečná doplňku, sečka doplňková, dosečná, dosečka T.
Cosinus *m.*, eigentlich: *complementi sinus* (math.) přístava doplňku, př. doplňková, dostava T.; *C. rectus* dostava pravá; *C. versus* dostava obrácená T.
Cosmicus (gr. lt.) světový *v.* Kosmisch T. [soutvar T.
Cospecies *f.* (lt.) pospolný tvar,
Costa *f.* (lt.) žebro, řebro (zool.)
Costume *n.* (fr.) kostum, občasný n. časový kroj; oblek T.
Cotangens (lt.), Contangente *f.* (math.) tečná (t. čára, přímka) doplňku, dotečná, dotečka, kotangenta.
Cote *f.* (fr.) svah (hory); (Bauk.) průznak. [žeberní řízek.
Cotelétte *f.* (fr.) žeberky (jídlo),
Coterie *f.* (fr.) společenský kruh, uzavřený spolek; dychánek.
Cotillon *m.* (fr.) kotiljon (tanec).
Cotiren (fr.) proznačiti, vyznačiti, stránkovati (obchodní knihu).
Coton *m.* (fr.) kartoun.
Cotyledon *f.* (gr.) (bot.) děloha T.
Coulisse *f.* (fr.) postranice, zástěna, závěsa; (Fortif.) zástírka; (b. Sägem.) loutka, vodidlo T.; —nreißer *m.* divadelní tlachoun; —nreißerei *f.* divadelní tlachounství.
Couloir *m.* (fr.) chodba.
Coumarin *m.* (chem.) kumarin T. —säure *f.* (chem.) kyselina kumarinová, k. kumarová T.
Coup *m.* (fr.) obrat; rána; *C. de main v.* Handstreich.
Coup-é *m.* (fr.) zátynka, přepážka, místo oddělené, oddělení ve voze; —iren natrhnouti (lístek jízdný); 2. (mil.) zaskočiti, odtrhnouti.
Couplet *n.* (fr.) kuplet T.; odstávka (ve zpěvu); —sänger *m.* kupletník, kupletní zpěvák.
Coupon (M. -s) *m.* (fr.) ústřižka úroková, kupon T.; (b. Reisekarten) nátržek.
Cour *f.* (fr.) dvůr; einer Dame C. machen dvořiti ženštině.
Courage *f.* (fr.) odvaha, smělosť (kuráž).
Courant (fr.) běžný, oběžný, běžící (kfm.) T.; -e Artikel, Waaren

odbytné zboží, odb. druhy zboží T.; das C., -es Geld berné peníze, oběžná mince T.; -er Preis obyčejná n. běžná cena T.; —mark f. (kfm.) kurantní n. běžný mark T.; —valuta f. (kfm.) běžné peníze, kurantové peníze T.

Courier *m.* (fr.) rychlík P.; —zug *m.* rychlovlak.

Cours (-ses, Mz. -se) *m.* (fr.) běh vyučovací, běh učebný; 2. (Geldw.) měna peněžná P., kurs *v.* Umlauf; —zettel *m.* měnný lístek, kursovní list. [soud.

Court *m.* (engl.) dvůr (soudní),

Court-age *f.* (fr.) dohodné (, ého *n.*) T., plat dohazovači; *—ier m.* dohodce, dohazovač T.

Courtine *f.* (fr.) mezinásep; 2. opona.

Courtoisie *f.* (fr.) dvornosť T.

Cousin *m.* (fr.) strýčenec; —e *f.* strýčenka, neť, kuzinka.

Couvert *n.* (fr.) obálka listovní T.; 2. nakrytí n. pokrytí stolu na jednu osobu, příbor.

Coxa *f.* (lt.) kyčel T.; *coxae os* kosť boková T., kosť kyčelní; *— gra* (lt.-gr.) dna v kyčlích.

Cranium *n.* (anat.) leb, lebka T.

Craqueur *m.* (fr.) lhář, prášil.

Crasis *f.* (gr.) smíšení, směška T.

Crassi-cornia *pl.* muchatkovití t. hmyzi T.; *—linguia pl.* tlustojazyčníci t. plazi T.

Crassulaceae *pl.* netřeskovité t. rostliny T. [ný, dužnatý T.

Crassus (lt.) tlustý; (bot.) duž-

Crayon *m.* (fr.) křída T.; —manier *f.* křídový spůsob T.; —niren křídou nastíniti; —zeichnung *f.* výkres křídový T. [—ur *f.* (lt.) stvůra.

Creat-or *m.* (lt.) stvořitel, tvůrce;

Crêche *f.* (fr.) koza v řece; 2. jesle, jesličky, kojnice.

Credenz *f.* (it.) nápojna, nálevna; —en nápoji sloužiti, nápoje podávati; —er *m.* nápojník; —tisch *m.* nápojní, nálevní stolek; —zimmer *n.* *v.* Credenz.

Credit (-s, ob. Mz.) *m.* (fr.) úvěr P.; úvěrek T.; auf C. na úvěr, na uvěřenou; persönlicher C. osobní úvěr T.; —anstalt *f.*, —bank *f.* úvěrní ústav P., úvěrna; —brief *m.* věřicí list P., úvěrný list; offener C. otevřený věřicí list P.; —fähigkeit *f.* úvěrnosť T.; —geschäft *n.* obchod na úvěr, obchod úvěrný T.; —iren etw. an jmd. někomu něco na úvěr dáti, uvěřiti P.; k lepšímu zúčtování někomu na úvěrnou stranu připsati T.; —iv (-s, Mz. -e) *n.* list, pověřovací, list věřicí; —or (-s Mz. -en) *m.* věřitel *v.* Gläubiger P., T.; —orenausschuß *m.* výbor věřitelův P.; —papiere *pl. n.* (Hdl.) listy věřicí, listiny úvěrné T.

Credits-anstalt *f.* *v.* Creditanstalt; —buch *n.* úvěrní kniha P.; —cassa *f.* úvěrní pokladnice P., T.

Creditseite *f.* [strana úvěrův, strana úvěrní T.

Credits-papiere *v.* Creditpapiere; —wesen *n.* úvěrnictví; úvěr P.

Creditverkauf *m.* prodej na úvěr T. [víry.

Credo (lt.) věřím; 2. vyznání

Creïren utvořiti (místo služební atd.). [bor, jádro něčeho.

Crême *f.* (fr.) smetana; fig. vý-

Cremocarpium *n.* (bot.) dvounažka, visutka T.

Cremor *m.* (lt.) smetana; *c. tartari* (chem.) vinný kámen.

Cren-atus (bot.) vroubovaný T.; —eliren karbovati, vroubkovati, zoubkovati; —elirt zoubkovaný.

Creol (-en, Mz. -en) *m.* (fr. span.) kreol (=domorodec, americký potomek evropských rodičův).

Crépe *m.* (fr.), Crepp krep, kadeřavý flor; —flor *m.* smuteční rouška polouhedvábná.

Crepine *f.* třepení, třásně.

Crepiren zcepeněti *v.* Umkommen; —te Bombe rozpraskiá puma.

Crepit-ation *f.* (lt.) lupání, luskot, skřipění kosti zlomené; —iren lupnouti, plesknouti, rozplesknouti se. [černí, večerňátka T.

Crepuscularia *pl.* motýlové ve-

Crescendo (it.) vzrůstající silou (Mus.).

Cret-a *f.* (lt.) křída; *—icus* (stilist.) kretická stopa T.

Crête *f.* (fr.) hřeben, hřbet hory; 2. chochol.

Cretin (=s, M. =en) *m.* bleďák, bělák; zákrslík; —ismus *m.* kretinismus, zákrslictví.

Crida *f.* (it.=lt.) úpadek P., prokupčení; in C. gerathen přijíti v úpadek P., T.; über den Handelsmann ist die C. ausgebrochen obchodník padl, přišel v úpadek P., T.; —angelegenheit *f.* záležitost prokupčilce, záležitost úpadková; —fall *m.* úpadek P., T.; —tar (=s, M. =e) *m.* úpadce P.; padlec T.; —verhandlung *f.* řízení úpadečné.

Crimen *n.* (lt.) zločin.

Criminal- (lt.) hrdelní P.; —angelegenheit *f.* záležitost hrdelní, záležitost hrdelního práva se týkající; —fall *m.* hrdelní skutek, příběh P.; —gebäude *n.*, —haus *n.* trestnice, kriminál; —gericht *n.* hrdelní soud; —ist (=en) *m.* znatel hrdelního práva; —kosten *pl.* náklady hrdelního soudu P., náklady na hrdelní soud P.; —richter *m.* hrdelní soudce P.; —richteramt *n.* hrdelní soudcovství P.; —statistische Quellen prameny hrdelního statopisu P.

Crinis *m.* (lt.) vlas; Crinoline *f.* (fr.) krinolina.

Crinoiden *pl.* (zool.) křínovci T.

Crique *f.* (fr.) přístaviště; (Fort.) rozkop. [(lt.) kadeřavý.

Crisp-iren (lt.) kadeřiti; —*us*

Crista *f.* (lt.) hřeben; —cit *m.* hřebenokam.

Croisiren (fr.) křižovati; kroužiti; *Croisade f.* (fr.) křížové tažení.

Croquante *f.* (fr.) chrupovka (chrupavé pečivo). [škrt M.

Croup *m.* (engl.) mázdřivka, zá-

Croupe *f.* (fr.) kříž n. hřbet koňský. [karbanu).

Croupier *m* (fr.) pomocník (při

Crown (engl.) koruna; —*glass* (engl.) sklo korunové T., sklo královské.

Cruci-ation *f.* (lt.) ukřižování; —*ferae*, —*atae pl.* řeřichovité (křížaté) rostliny T.; —fix (=es, M. =e) *n.* krucifix, ukřižovaný; rozpětí (obraz ukřižovaného spasitele).

Crudel (lt.) krutý, ukrutný; —ität *f.* ukrutenství.

Cruor *m.* (lt.) krev (sražená); *C. sanguinis* červeň krevná T.

Crura *pl.* (lt.) stehna; (bot.) ramena T.

Crusta *f.* (lt.) kůra; skořepina; strup; —*cea pl.* (zool.) korýšové T., korýšovití; —ciation *f.* okorání.

Crux *f.* (lt.) kříž.

Crypt-ae *pl. f.* (anat.) skrýšky T.; —*icus* zakrytý T.; —*ogamae pl.* v. Kryptogamen.

Ctenophora *pl.* (zool.) slimýši žebernatí T.

Cubitus *m.* (lt.) loket.

Cubus *m.* kostka *v.* Kubus.

Cucullus *m.* (lt.) kápě; kukla T.; 2. (zool.) kukačka, žežhulka.

Cucurbita *f.* (lt.) dýně; —*ceae pl.* dýňovité (rostliny) T.

Cujon *m. v.* Coïon.

Cul *m.* (fr.) zadek (zadnice); *C. de Paris* přízadek (*vulgo* honzíček, jelito); *C. de Sac* slepá ulice.

Culex *m.* (lt.) komár.

Culina *f.* (lt.) kuchyně; —risch kuchynský.

Culmin-ation *f.* (Astron.) vrcholení T., horování; —ationspunkt *m.* bod vrcholení T., vrcholiště; —ationszeit *f.* čas vrcholení T.; —iren vrcholiti T., horovati.

Culmus *m.* (lt.) steblo T.

Culpa *f.* (lt.) vina. [ci T.

Cultirostres *pl.* nožezobí t. ptá-

Cultivator *m.* (lt.) vzdělavatel; (Pflug) kopčák.

Cultivir-en (lt.) vzdělávati, obdělávati, rostiti T.; —ung *f.* rostba (rostitba T.).

Cultur *f.* (lt.) úprava, upravování; vzdělávání; rostba; vzdělanost, vzdělání, osvěta T.; —art *f.* způsob vzdělavací T.; —aufwand *m.* vzdělavací náklad, náklad na vzdělání P.; —boden *m.* půda vzdělavatelná; půda vzdělaná T.; —gattung *f.* (eines Grundstückes) způsob vzdělavací P., způsob rosticí; —geschichte *f.* dějiny vzdělanosti; —pflug *m. v.* Cultivator; —träger *m.* šiřitel osvěty; (spött.) kulturák.

Cultus (oh. M.) *m.* (lt.) náboženské vyznání P.; bohoslužebnosť P., T.; Minister des C. *v.* Cultus-minister; —gegenstand *m.* věc bohoslužebná, věc týkající se bohoslužebnosti P.; —gemeinde *f.* obec nábožentská; —minister *m.* ministr věcí duchovních; —steuer *f.* daň nábožentská (židovská); —zweck *m.* bohoslužebný účel, úmysl P.

cum *prp.* (lt.) s (se).

Cuminum *n.* (gr.-lt.) kmín.

Cumul-ation *f.* (lt.) nahromadění; —ativ hromadný P.; —iren (die Strafen) hromaditi (tresty P.); slou-

Cuneatus (lt.) klínovitý T. [čiti.

Cupell-ation *f.* (lt.) kapelování, odhánění (stříbra) T.; hnání na kapelách T.; —iren odháněti, hnáti na kapelách T.; —irofen *m.* pec hnací n. odháněcí T. [pnosť.

Cupidität *f.* (lt.) chtivosť; chli-

Cupido *m.* (Myth.) Milek.

Cupol-a *f.* (lt.) kuple (Bauk.) T.; —ofen *m.* (chem.) pec kupolová T.

Cupul-a *f.* (lt.) (bot.) kožíšek; miska; češule T.; —*iferae pl.* dubovité (t. stromy) T.

Cur *f.* (lt.) ošetřování nemocných; léčení; léčba; užívání léků (vod); Brunnen-C. užívání pramenů; Bade-C. užívání lázní, koupele *pl.*; *v. Cura*; *v. Cour*; *v.* Chur.

Cura *f.* (lt.) péče, starosť o něco; *c. animarum* správa duchovní; *c. bonorum* správa statků. [nec P.

Curand (-en) *m.* (lt.) opatrova-

Curanstalt *f.* léčebna, léčebnice.

Cürassier *m.* Kürassier.

Curatel (oh. M.) *f.* (lt.) opatrovnictví P.; 2. opatrovanství.

Curatels-aufhebung *f.* zdvižení opatrovnictví P.; —decret *n.* opatrovnický dekret P.; —gegenstand *m.* věc n. záležitosť opatrovnická P.; —rechnung *f.* účet opatrovnický P.; —tabelle *f.* výkaz opatrovanců̊v P.; —verhängung *f.* dání někoho v opatrovnictví P.

Curator (-s, M. -en) *m.* (lt.) opatrovník P.; —ium *n.* opatrovnictvo, kuratorium; —sbestellung *f.* ustanovení opatrovníka.

Cur-geld *n.*, —kosten *pl.* (ärztl.) léčebné *n.*, léčebné náklady; (wund-ärztl.) hojebné *n.*, hojebné náklady P.; —haus *n.* léčebna; nápojna.

Curial-ien *pl.* (lt.) zdvořilosti, poklony; —stil *m.* sloh kancelářský.

Curie (M. -n) *f.* (lt.) sbor n. třída lidu; rada; radnice; römische C. římský dvůr, papežský dvůr.

Curier *n. v.* Courier.

Curios (lt. fr.) podivný; —um *n.* podivnosť; zvláštnosť.

Cur-iren jmd. (lt.) léčiti, hojiti někoho; —kosten *v.* Curgeld; —macher *m.* dvořitel, ctitel; —methode *f.* obyčej n. způsob léčení; —ort *m.* lázenské místo, lázně; —pfuscher *m.* neoprávněný (bezprávný) léčitel n. hojitel, kdo léčí n. hojí nemaje k tomu práva P.; špatný léčitel; —pfuscherei *f.* nedovolené n. neoprávněné léčení n. hojení.

Currant *v.* Current.

Currende *f.* (lt.) oběžný list P.

Current (lt.) předse jdoucí, běžný; —e Acten, Arbeiten, Auslagen předse jdoucí n. běžné spisy, práce, výlohy P., běžná vydání T.; —geld běžné, berné peníze P.; auf C. acceptirter Wechsel směnka přijatá v penězích běžných P., T.; —maß *n.* běžná míra; —schrift *f.* písmo běžné T.

Curs *m. v.* Cours.

Cursalon *m. v.* Curhaus.

Curschmied *m.* kovář koněléčný, hojicí kovář, kovář a hojič koní.

Curs-iren obíhati; —iv (Geldw.) měnný; -e Schrift, —iva *f.*, —iv-schrift *f.* kursiva, kursivní písmo, položité písmo, ležací n. ležatá latinka T.; —or (-s, M. -en) *m.* (lt.) běhoun, poslíček; *pl.* —*ores* (zool.) běhavci (ptáci); —*oria pl.* (zool.) běhavci (rovnokřidlí hmyzové) T.; —us *m.* (lt.) běh *v.* Cours; —zettel *m.* lístek měnný P., list kursovní.

Curulischer Stuhl kurulské křeslo, hodnostářské křeslo, čestné křeslo.

Curve, *Curva f.* (lt.) křivice, křivka (čára) T.

Cuspidatus (lt.) jehlitý T.

Custos *m.* (lt.) strážce; 2. (Typ.) ředítko T., ukazovátko; Custodel *n.* nálepek pečetní.

Cut-icula *f.* (lt.) kožka; pokožka; *c. nuclei* povláčka jádra, p. jaderní T.; *—is f.* (lt.) kůže.

Cyan *n.* (gr.) (chem.) cyan T. (modřík); —amid *n.* cyanamid T.; —ammonium *n.* cyanid amonatý T.; —amyl *n.* cyanid amylnatý T.; —anilin *n.* cyan-anilin T.; —barium *n.* cyanid barnatý T.; —blei *n.* cyanid olovnatý T.; —eisen *n.* cyanid železnatý; c. železitý T.; —gold *n.* (einfach) cyanid zlatnatý; (3fach) cyanid zlatový T.; —irid *n.* (1fach) cyanid iridnatý; (2fach) cyanid iridičitý T.; —it *m.* (Min.) dvojsilec hranolový T.; —kalium *n.* cyanid draselnatý T.; —kupfer *n.* cyanid mědičnatý; (1fach) cyanid mědnatý T.; —metalle *pl.* cyanidy T.; —ometer *n.* blankytoměr T.; —platin *n.* (*f.*) cyanid platinatý T.; —quecksilber *n.* cyanid rtuťnatý T.; —säure *f.* kyselina cyanatá T.; —saure Salze *pl.* cyanatany T.; —silber *n.* cyanid stříbrnatý T.; —ursäure *f.* kyselina cyanurová T.; —ursaure Salze *pl.* cyanurany T.; —wasserstoff *m.* cyanovodík, kyselina cyanovodíková T.; —zink *m.* cyanid zinečnatý T.

Cyathodes (gr.) číšitý (bot.) T.

Cydonia *f.* (gr.-lt.) kdoule.

Cykloide *f.* (math.) cykloida, křivka koloběžná, koloběžnice T.

Cyklometrie *f.* (gr.) kruhoměrství.

Cyklop (-en) *m.* (gr.) jednook, hromovec.

Cyklostomi *pl. m.* (zool.) mihulovité n. kruhoústé ryby T.

Cyklus *m.* (gr.) okruh T.; oběh; věnec básní.

Cylinder (-s, unv. M.) *m.* (gr.) válec, hřídel; cylindr; —apparat *m.* válcový přístroj; —fläche *f.* (mech.) plocha válcová T.; —gebläse *n.* dmychadlo válcové T.; —hut *m.* cylindr; —uhr *f.* cylindrovky *pl.*, hodinky s válcem.

Cylindrisch válcovitý, hřídelovitý.

Cyma *f.* (bot.) vrcholík T.; *—tium n.* (Bauk.) výžlabek T.

Cymbel (M. -n) *f.* cymbál; —schläger *m.* cymbalista, cymbálník.

Cymin-säure *f.* kyselina cyminová T.; —saure Salze *pl.* cymiany T.

Cynanch-e *f.* (gr.) (med.) zánět průdušnice, záškrt; —um *n.* (bot.) tolita.

Cyn-iker (-s, unv. M.) *m.* cynik, nestoudník; —ismus *m.* cynismus, nestoudnictví; —isch cynický, nestoudnický.

Cynosbaton *n.* (bot.) mrhelec T.

Cynosur *f.* (gr.) pravidlo; —mäßig pravidelný.

Cyper-aceae, —gräser *pl.* šachorovité (rostliny) T.; —gras *n.* šachor.

Cypress-e (M. -en) *f.*, —enbaum *m.* cypřiš; —enhain *m.* cypřišový háj; —enholz *n.* cypřišové dřevo.

Cyst-algia *f.* (gr.) bolení v měchýři M.; —e, —is *f.* (gr.) puchýř, boubel, měchýřek M.; měchýř; *—ica pl.* (zool.) červi puchýřovití T.; —in *n.* (chem.) cystin T.; —itis *f.* zánět měchýře; *—oidea pl.* (zool.) červi tasemnicovití T.; —otomie *f.* řez měchýře.

Cytisus *m.* (gr.-lt.) čilimník, kozí jetel (bot.).

Czako *m.* (*n.*) čáko *n.*, čáka *f.*; —macher *m.* čákař.

Czamara *f.* (poln.) čamara.

Czapka *f.* (poln.) čapka, hulanská čepice.

Czardake *f.* (mag.) čardak.

Czardasch *m.* čardaš (tanec).

Czausch *m.* (türk.) čauš, strážník; rychlík (posel).

Czerkessen *pl.* Čerkesi.

Czeta *f.* (serb.) četa.

Cziftlik *m.* (türk.) čiftlik, panský dvůr.

D.

Da *adv.* tu, tady, zde; tam, onde; kde, kdež; tehdy, pak, tožť; nie da gewesen nikdy nebývalý; da hast du Geld tu máš peníze; hier und da zde, onde; die Zeit ist da přišel čas, nyní jest čas, teď jest čas; von da odtud.

Da *cnj.* kdy, když, jak; da ich ihn sah když jsem jej viděl; 2. poněvadž, ježto; da ich einmal hier bin poněvadž jsem už zde. [toho.

Dabei *adv.* při tom, u toho, vedle

Dableiben nf. zde zůstati.

Da capo (it.) z počátku.

Dach (-s, M. Dächer) *n.* střecha, krov, krytba T.; windschiefes od. geworfenes D. zborcená střecha T.

Dach-anzug *m.* námětek T.;— ausmittelung *f.* vyšetření okapu T.;—boden *m.* půda, podstřeší, podkroví T., ponebí; —böschung *f.* spád n. sklon střechy T.; —bundtram *m.* (Zimmerm.) vazební trám; —decker *m.* pokryvač, střechař; —deckung *f.* pokrytí, pokrývání střechy T.; D. mit Schindeln pobití, pobíjení T.; D. mit Stroh pošití, pošívání T.; —einlattung *f.* laťování; —erker *m.*, —fenster *n.* vikýř, okno ve střeše T., sklopec; —fahne *f.* *v.* Wetterfahne; —firste *f.* kalenice, vrch střechy T., slemeno, hřeben (střechy); —geschoß *n.* patro podkrovní, podstřeší, podkroví T.; —gesims *n.* římsa krovová, ř. u střechy T.; —gespärre, —gesperre *n.* vazba krovu T.; —gewölbe *n.* klenutí krovové T.; —giebel *m.* kalenice, vrch střechy, hřeben T., lomenice (dřevěná), štít (z cihel); —kammer *f.* komora podkrovní, k. pod střechou T.; —kehle *f.* mezistřeší, mezikroví, žlábek (úžlabí, pazucha); —latte *f.* lať krovová, lať na střechu T.; —pfanne *f.* křídla, skřídla; —rinne *f.* nákrovní žlab T.; postřešní žlab; —rinnenkessel *m.* kotlík žlabový, k. u žlabu T.; —rinnenstütze *f.* podpora žlabová T.; —rösche *f.* spád n. sklon střechy T.

Dachs (-ses, M. -se) *m* jezvec, jezevec, jezovec *Meles taxus* (*Ursus meles*).

Dachsau *m.* kraj střechy T.

Dachsbaum *m.* jezevčí jáma, doupě, brloha.

Dach-schaube *f.* došek T.; —schiefer *m.* křidlice T.; —schindel *f.* šindel; —schwelle *f.* (Zimmerm.) práh (podkrovní) T.; —seite *f.* svisel T.

Dächseln (wdm.) jezevčiti.

Dachs-falle *f.* sklopec, léčka na jezevce; —fell *n.* jezevčina; —fett *n.* jezevčí sádlo; —hund *m.* jamník, jezevčík; —loch *n.* jezevčí trouba *v.* Dachsbau.

Dach-span *m.* šibra; —sparren *m.* krokev, krokvice T.; —spitze *f.* *v.* Dachfirste.

Dachs-röhre *f.* *v.* Dachsloch; —schmalz *n.* *v.* Dachsfett.

Dach-stein *m.* *v.* Dachziegel; —steinpappe *f.* střechovka, střechovice, lepenka kamenitá; —stübchen *n.* podkrovní světnička, pokojík pod střechou.

Dachstuhl *m.* stolice, krov, vazba T.; liegender D. ležatá st.; stehender D. stojatá st.; verschwellter D. práhová stolice T.; —balken *m.* podkrovní břevno, podkrovní trám T.; —kette *f.* (Verbindung der Dachstuhlsäulen) krokevnice T.; —säulen *pl.* stoličné sloupy T.

Dacht *m.* *v.* Docht.

Dachtel *f.* (gemein) facka, fafka, políček; —n (gem.) fackovati, políčkovati.

Dachtrauf-e *f.* okap T., (odkap), kapalice; —enrecht *n.* právo kapu, právo okapu, pr. kapaličné P.

Dachung *f.* krytí T.; pokrývání (střechou); krytba T., kryt, krov, střecha.

Dach-verbindung *f.* vázání, vazba střechy T.; vazba krovu; —verfallung *f.* vyšetření odkapu T.; —verschalung *f.* pobití T.; —werk *n.* krov, krytba T.; —ziegel *m.* taška; —ziegel- taškový.

Dadurch *adv.* tu, tudy, tady; onady; skrze to, proto, tímto.

Dafern *conj.* jestli, pakli, pokud.

Dafür *adv.* za to.

Dafür-haften práv býti, zavázán býti z něčeho P.; za něco státi; odpovídati z něčeho P.; —haftung *f.* odpovídání P., ručení za něco, stání za něco; zavázanosť P.; unter eigener D. pod svým z toho odpovídáním P.; —halten míti, považovati, pokládati zač; das D. pokládání, uznání; věřivosť.

Dagegen *adv.* proti tomu, naproti tomu, za to; na odpor; *conj.* opět, zase, na opak, ale však.

Daggert *n.* březový dehet.

Daguerreotyp (-s, M. -e) *n.* (fr.-gr.) světloobraznictví, dagerotyp; 2. světlorytina; světlorytba, světloobraz, světlotisk; —ie *f.* dagerotypie T.; 2. světloobrazna; světlorytebna.

Daheim *adv.* doma.

Daher *adv.* odtud, odtamtud, odonud; sem; 2. protož, pročež, tudíž.

Daher-beben přichvěti se; —brausen mh. přihučeti, přišuměti; —fahren ms. přijeti; —hinken přikulhati se; —kommen přijíti sem; —schwimmen připlouti; —um *adv.* okolo toho, zde okolo.

Dahier *adv.* zde, tu, tuhle, tady.

Dahin *adv.* tam, na to místo, k tomu; d.! (verloren) ten tam! to tam! pryč!

Dahin-aus *adv.* tudy, tam tudy, tady, tady ven; —blühen ms. odkvítati; —bringen odnesti; fig. přivesti, pohnouti koho k čemu; einen durch Aufreizung völlig d. popuditi koho k čemu; —eilen odkvapiti, pryč pospíchati; —ein *adv.* tudy tam; —fahren ms. odjeti, ujeti; —geben vydati, podati, vynaložiti; —gegen *adv.* naproti tomu; —gerathen ms. dostati se kam, octnouti se kde; —laufen odběhnouti; —schwinden zmizeti; —sein ms. skonati; dokonati; 2. zmizeti; er ist dahin je po něm veta; —siechend nedožilý; —stellen odstaviti.

Dahinten *adv.* pozadu.

Dahinter *adv.* za to; za tím, vzadu, pozadu; d. kommen vysliditi, vyskoumati něco.

Dahl (-es) *m.* přímět, vidlák, zánehtice, červ v prstu; —bord *m.* *et n.* zábradlí; svrchní roubení lodí.

Dahlen ms. děckovati, titěrkovati.

Daktyl-ioglyptik *f.* (gr.) kamenořezba; kamenořezbářství T.; —isch daktylický T.; —us *m.* (Versmaß) daktyl, dlouhodvojkratka D.

Damalig tehdejší.

Damals *adv.* tehdáž, tehdy, toho času, tenkrát.

Damascener-arbeit *f.* damascenská práce; —klinge *f.* damascenský čepel; —stahl *m.* damasový ocel.

Damascir-en damasovati, damaškovati, kaliti; —ung *f.* násečka.

Damast (-es, M. -e) *m.* (Stoff) damašek; (am Stahle) přížeh, násečka; —en *adj.* damaškový; —leinwand *f.* damaškové plátno; —stahl *m.* ocel damaškový T., o. damasový; —weber, —wirker *m.* damaškář.

Dame (M. -n) *f.* paní, dáma; šlechtična, zemanka; (im Spiel) královna, dáma.

Damenbret *n.* vrhcabnice, dámovnice.

Damenkleider-macher, —verfertiger *m.* hotovitel (krejčí) ženského (n. paninského) oděvu n. šatu; —magazin *n.* sklad ženského oděvu.

Damen-mantel *m.* ženský plášť, paninský plášť; —papier *n.* papír dámský, papír pro paní; —putz *m.* šperk, vystrojné zboží pro dámy; —sattel *m.* ženské sedlo; —schlafrock *m.* ženský župan; —spiel *n.* hra v dámu; —stein *m.* kámen na dámě; —stift *n.* ústav šlechtičen, ústav šlechtičenský; —tanz *m.* (*a la cour*) dvořanka; —tisch *m.* ženský stolek; —tuch *n.* polousukno, poloviční sukno; —welt *f.* dámy *pl.*; —wurst *f.* ženský vozík, drožka.

Dam-hirsch *m.* daněk, (daněl); D.- daňčí; —hirschkuh, —geiß, —kuh *f.*, —thier *n.* daňka, daňčice, danělka, danělice, daňčí laň.

Dämisch hloupý, pošetilý, zmatený, pomatený.

Damit *adv.* tím, kterým, jímž; *conj.* aby, že, ať.

Damm (-s, Mz. Dämme) *m.* hráz T.; (anat.) hráz, hrázka M.; (b. Orgelb.) rozhrádka.

Damm-bau *m.* stavba hráze, dělání hráze; —bruch *m.* stržení, protržení hráze.

Dämmen hráz dělati; fig. zdržeti, zadržeti něco; potlačiti.

Dammerde *f.* hrázová zem; 2. prsť, ornice T.

Dämmer-grau *n.* šedošero; —ig šerý, temný, mračný; d. werden šeřiti se, stmívati se; —licht *n.* šerosvětlo, šerojasno; svítání; —n mh. (abends) tmíti se, smrkati se, soumračiti se, šeřiti se; (früh) dníti se, svítati, rozbřeskovati se; —nd tmivý, soumračný, šeřivý; dnící, rozbřeskující, svítavý; —schein *m.* šerosvětlosť, šerosvit; —stunde *f.* hodina soumraku; —ung *f.* (abends) smrkání, soumrak; (früh) svit, úsvit, rozbřesk; astronomische D. hvězdářský soumrak; bürgerliche D. obecný n. občanský s. T.

Dämmerungs-bogen *m.* (astr.) oblouk soumrakový T.; —falter *m.* soumračník; —kreis *m.* (astr.) kruh soumrakový T.

Damm-holz *n.* dříví na hráz; (Feuerw.) zatlukadlo; —meister *m.* hrázný; dozorce hráze; —straße *f.* hrázská cesta, silnice; —vermessung *f.* vyměřování hráze T.; —wehr *n.* jez hrázový.

Damnation *f.* (lt.) zavržení, zatracení.

Dämon (-s, Mz. -e) *m.* (gr.) skřítek; běs, ďas; —isch běsovský.

Dampf (-es, Mz. Dämpfe) *m.* pára T.; 2. dušnosť, dýchavičnosť; mrzutosť; gesättigter D. sytá pára T.

Dampf-apparat *m.* vypařovací náčiní; parní přístroj; —bad *n.* parní lázeň T.; —bildung *f.* tvoření par T.; —boot *n.* *v.* Dampfschiff; —destillation *f.* překapování parou T.; —dicht páry nepropouštějící; —dichte *f.* hutnosť (vztažná tíže) páry T.; —elektrisirmaschine *f.* elektrika parní T.; —en kouřiti, čaditi; mh. kouřiti se, čaditi, čmouditi, páru vydávati.

Dämpfen etw. dusiti, přidusiti něco, ututlati, přitlumiti; den Ton d. dusiti, přid., mírniti; den Groll d. utajiti hněv; gedämpfter Hase (Kochk.) dušený zajíc.

Dampf-end kouřivý, čadivý; —er *m.* (—schiff, —wagen) parník.

Dämpfer *m.* dusidlo; hasidlo, zhasináček; (mus.) příduska, dusítko; D. der Hitze mírnitel parna.

Dampf-förmig parovitý; —getriebe *n.* parní stroj.

Dämpfglas *v.* Blendglas.

Dampf-hammer *m.* beran n. kladivo parní T.; —ig plný kouře, páry.

Dämpfig dušný, dýchavičný.

Dampf-kaffeemaschine *f.* parovar na kávu; —kammer *f.* parní komora T., parna; —kessel *m.* parní kotel T.; —kochung *f.* vaření parou T.; —kolben *m.* parní píst T.; —kraft *f.* síla páry, s. parní T.; —loch *n.* sopouch, díra na páru; —maschine *f.* parní stroj, parostroj T.; atmosphärische atmosférický n. vzduchotlakový parostroj T.; —mehl *n.* paromlýnská mouka; —messer *m.* paroměr; —mühle *f.* parní mlýn; —nudeln *pl.* dušené nudle; —presse *f.* parní lis; —pumpe *f.* parní vývěva; —röhre *f.* parní trouba (p. roura) T.; —sägewerk *n.* parní pila.

Dampfschiff *n.* parní loď T., paroloď, parník T.; D.- parolodní; —fahrt *f.* parní plavba P., paroplavba T., parolodní plavba; —fahrts- paroplavní, paroplavební; —fahrtsgesellschaft *f.* spolek ku provozování parní (n. parolodní) plavby P., spol. parní plavby T., společnosť paroplavební.

Dampf-schleppschifffahrt *f.* vlečná paroplavba; —schnell parorychlý.

Dämpfung *f.* dusidlo, příduska, (mus.) Sordine.

Dampf-wagen *m.* parovoz, parní vůz T., parochod, parník; —waſchanſtalt *f.* parní prádelna; —werk *n.* parostroj.

Dam-thier *n.* *v.* Dambirſchkuh; —wild, —wildbret *n.* daňčí zvěř.

Danach *adv.* podle toho; jakž, dle toho jak; potom, za tím, pak,

Dandy *m.* (engl.) švihák. [na to.

Daneben *adv.* vedle, podle toho, u toho, při tom, mimo to, nad to; —laufend vedleběžný.

Danieden *adv.* tam dole.

Danieder *adv.* dolů, na zem; —beugen sehnouti, schýliti, snížiti; —kämpfen přemoci, pobiti; —kommen *v.* Niederkommen; —kunft *f.* *v.* Niederkunft; —liegen na zemi ležeti; —ſein mſ. v koncích býti, na mizině býti.

Dank (=es, ob. M.) *m.* vděk, vděčnosť, dík, díka, *pl.* díky, poděkování; Gott ſei D.! buď Bohu chvála díky Bohu! —adreſſe *f.* děkovací přípis; —altar *m.* oltář vděčnosti.

Dankbar vděčný, povd., uznalý; ſich d. bezeugen vděčným se proukázati; —keit *f.* vděk, vděčnosť; —lich *v.* Dankbar. [k díkům ochotný.

Dankbeflissen vděčný, děkovný,

Danken (einem für etw.) děkovati, poděkovati komu (za něco n. z čeho), děkovati se, pod. se komu, díky činiti, díky skládati, díky vzdávati komu; *v.* Loben.

Dank-fest *n.* slavnosť na poděkování, sl. děkovací; —gebet *n.* děkovací modlitba; —gefühl *n.* cit vděčnosti; —geſang *m.* vděkozpěv; —lied *n.* děkovací píseň; —nehmig vděčně přijímající, díky vzdávající; d. erhalten vděčně obdržel; —opfer *n.* oběť děkovací, oběť vděčnosti, ob. na poděkování; —rede *f.* děkovací řeč, díkuřečení.

Danksag-en *v.* Danken; —end děkovací; —ung *f.* díkůčinění, díků vzdávání; —ungs= poděkovací; —ungsſchreiben *n.* list děkovací T. *vn.*

Dank-schreiben *n.*, —ſchrift *f.* list děkovaci, list poděkovací; —ſchuldig, —verpflichtet k díkům zavázaný, k díkům povinný.

Dann *adv.* pak, potom; tuť; tehdáž, tenkrát; jakož; d. und wann chvílemi, časem, někdy.

Dannen; von d. *adv.* odsud, odtud, odtad. [lýkovec.

Daphne *f.* (gr.) vavřín; 2. (bot.)

Dapifer *m.* (lt.) stolník, kraječ (u dvora).

Dar bloß in Zuſammenſetzungen.

Daran *adv.* na tom, po tom, při tom, v tom; gleich d. hned vedle, na samém kraji toho; —denken mysliti nač; —fehlen mb. chyběti na čem, scházeti, nedostávati se; —fügen připojiti něco k čemu; —gabe *f.* závdavek P.; posudné; —geben mſ. přicházeti k čemu; fig. předsevzíti, dáti se do čeho; —geld *n.* závdavek; —halten ſich ohlížeti se nač, všímati si čeho; —machen přidělati k čemu; ſich d. předsevzíti co, dáti se do čeho; —ſein mſ. při tom býti, u toho býti; gut od. ſchlecht d. dobře n. zle v čem býti.

Darauf *adv.* na tom; na to, za to; po tom, napotom; —gabe *f.* nádavek P.; 2. závdavek; —gehen mſ. vyjíti, dojíti; umříti, pojíti; d. laſſen proplýtvati, promarniti; —geld *n.*

Daraus *adv.* z toho. [závdavek.

Darben mh. nedostatek trpěti; nuzovati se, nouzi tříti; chřadnouti.

Darbiet-en etwas někomu něco n. čeho podati, podávati P.; poskytnouti, -tovati; propůjčiti čeho; eine Sicherheit d. podávati jistoty P.; —ung *f.* podání, podávání P.

Dar-bilden vytvářeti; —bringen přinesti, donesti (v oběť).

Darein *adv.* do toho, v to, mezi to, tam, do vnitř; —kommen mſ. vkročiti v něco (v cestu); —legen ſich do něčeho se dáti; vmísiti se več; —reden skákati do řeči.

Dar-geben *v.* Darbieten; —halten podati, nastaviti, předložiti; —in *adv.* v tom, vnitř, tam; —legen etwas vyložiti, předložiti, vylíčiti něco P.; ukázati, na jevo přinesti, vynesti, přivesti; projeviti, pronášeti; dokázati, dolíčiti něčeho P.; —legung *f.* předložení; projevení, průjev; líčení, dolíčení, dokázání P.

Darlehen *n.* půjčka; ein D. aufnehmen vzíti půjčku P.

Darlehens-abschluss *m.* uzavření půjčky; —aufkündigung *f.* výpověď půjčky; —betrag *m.* suma půjčky; —gesuch *n.* žádosť za půjčku; —vertrag *m.* smlouva o půjčku, sml. půjčovací P.; —werber *m.* žadatel půjčky.

Darleih *m.*, —e *f.* půjčka; —en půjčiti komu něco; —en *n.* půjčka P. *v.* Darlehen; —er *m.* půjčitel, půjčovatel.

Darm (=s, od. =es, Pl. Därme) *m.* střevo *Intestinum*; —bein *n.* kyčelní kosť T., střevní k.; —bruch *m.* (chir.) průtrž střevní, kýla střevní.

Därmchen *n.* střívko.

Darm-entzündung *f.* zánět střev *Enteritis*; —fäule *f.* práchnilka (b. Rindvieh); —fell *n.* pobřišnice *v.* Bauchfell; —fieber *n.* snětek; —gicht *f.* střevní dna, kolika; —kanal *m.* kyška T., střevní průchod; —kolik *f. v.* Darmgicht; —öffnung *f.* otevření střeva; —ruhr *f.* úplavice; —saite *f.* struna ze střeva, s. střevová; —schleißerei *f.* propírání střev; —schnitt *m.* průřez střeva; —strenge *f. v.* Darmgicht; —system *n.* ústrojstvo zažívací T.; —verdauung *f.* trávení střevní; —verschließung *f.* zácpa střev; —zwang *m.* střevní tuhavka, zácpa.

Darnach *v.* Danach; —achtung *f,* zachování-se dle čeho, spravování-se čím P.; etw. dem Amte zur Kenntniß und D. zustellen dodati něco úřadu, aby věděl čím se spravovati P.

Darneben *adv. v.* Daneben.

Darniederliegen ležeti nemocen; schwer d. ležeti těžce nemocen, ležeti v těžké nemoci.

Darob *v.* Darüber.

Darre *f.* sušení, hvozdění; 2. sušírna, hvozd T.; *v.* Darrsucht; D. der Bäume soušovitosť.

Darreichen (einem etw.) podati komu čeho, poskytnouti komu čeho, přinášeti, donášeti.

Darr-en etwas sušiti něco T.; —fieber *n.* mze; —haus *n.* sušírna; —hürde *f.* líska k sušení; —malz *n.* slad hvozděný T., slad sušený, slad na líse; —ofen *m.* pec k sušení; —stube *f.* sušírna, sušárna; —sucht *f.* úbytě.

Darstell-bar představitelný; provozovatelný; —en etw. představiti, vystaviti něco T.; ukázati; vypodobiti, vypodobniti, vyobraziti; zobr., vylíčiti; předkládati, líčiti něco P.; schriftlich d. vypsati, vypisovati T.; durch Sprache d. prosloviti, pomocí slov n. řečí představiti T.; durch Wort od. Graphik d. vylíčiti, vyobraziti T.; plastisch d. vytvářiti T.; äußerlich d. vyjeviti, objeviti, pronášeti, dávati v jev n. na jevo T.; auf der Bühne představiti, představovati; vypodobňovati, prokazovati, (na sobě povahu něčí) T.; bildlich d. zobraziti T.; die Thatsachen im Proceß d. ve při líčiti příběhy P.; sich d. naskytnouti se; představiti se, jeviti se; durch Erscheinung sich d. zračiti se; —end zobrazující; =e Geometrie měřictví zobrazující n. zobrazovací T.; =e Künste umění představovací T.; —er *m.* představitel, představovatel, ukazatel, vyobrazitel, vylíčitel; —ig výstavný, předst., výtvorný; —ung *f.* představení, vystavení T.; podobnění; předložení, líčení P.; vylíčení, obrazení T.; (geom.) zobrazení T.; bildliche D. vyobrazení P., zobr., obrazné vylíčení, obrazné představení; představa, výstava, výprava, výtvornosť, vypodobnivosť.

Darstellungs-art *f.* spůsob představení, sp. představovací; —gabe *f.* dar n. vloha líčiti n. představovati něco T.; představovačnosť; —mittel *n.* prostředek líčicí, představovací, prostředek ku představení, ku pronášení, k dání na jevo T.

Dar-strecken natáhnouti, napřáhnouti; podati, poskytovati; zapůjčiti něco; —thun etw. (mit Urkunden) prokázati, ukázati, provesti něco (listinami) P. (T.).

Darüber *adv.* nad tím; nad to, v tom, přes to, na to, mimo to, krom toho; —breiten nadestříti; —sein vybývati; —setzen, —stellen nadstaviti, nadsaditi; —ziehen přetáhnouti.

Darum *adv.* proto, o to; okolo

čeho; za to; ich stehe nicht d. nedbám o to, nestojím o to; d. *conj.* protož, pročež.

Darunter *adv.* dole, pod tím; pod to; mezi tím; mezi to; při tom, v tom, skrze to; ich kann die Waare d. nicht lassen nemohu zboží dáti pod tuto cenu; alle Kinder von sechs Jahren und d. všecky děti okolo šeti let a méně (a níže); —breiten podestříti; —laufen podběhnouti; —mischen přimísiti; —schreiben podepsati; —verstehen rozuměti pod tím.

Dar-wägen odvážiti, zvážiti; —weisen předložiti, poukázati; —zählen odpočítati, vypočítati.

Das to *v.* Der.

Dasein mf. tu býti, při tom býti, přítomen býti; das D. přítomnosť; byť, bytí, bytnosť, bytnota, jsoucnosť *v.* Existenz.

Daselbst *adv.* tu, zde, tuto; tam, tamto, na onom místě. [mnější.

Dasig zdejší, odtud; tamní, ta-

Dasmal *v.* Diesmal.

Dass *conj.* že; aby, ať; d. er möchte aby, aťby; o d. er möchte kdyby, o kéžby, bodejžby.

Dasymeter *n.* (gr.) hustoměr.

Dat-a u. Daten *pl.* (lt.) skutečné události, udání, údaje; —iren etw. datovati, vročiti něco T.; den napsati, připsati; eine Urkunde d. datovati listinu P.; sich seit einem Zeitpunkte d. datovati se od..., datovati se z té doby T., pocházeti z jisté doby; sein Groll —irt sich von jener Beleidigung jeho zášti počíná se od oné urážky; nicht —irt bez udání dne. [vatel.

Dativ *m.* (grm.) třetí pád, daro-

Dato, *à d.* ode dneška T.; bis *d.* podnes, dodnes T., až po dnes; Wechsel *à d.*, —wechsel *m.* směnka od dání, sm. *à* dato P., T.

Dattel (M. -n) *f.* datle; —baum *m.* *Phoenix* datlovník; —bohne *f.* nízký bob; —palme *f.* *v.* Dattelbaum.

Datum *n.* napsaný den, vročení; dání, dátum P.; údaj, podatek T.; dáno.

Datur-a *f.* (bot.) durman, bodlavé jablko, ježlák, maslák; —in *n.* (chem.) daturin.

Daube (M. -n) *f.* (Böttch.) duha, dužina, duhovina, doužka, deska.

Däuchten; es däucht mir vidí se mi, zdá se mi.

Daucus *m.* (gr.-lt.) mrkev.

Dauer (ob. M.) *f.* trvalosť, trvanlivosť, stálosť, trvání, stání, ostání; —bar, —haft, —haftig trvalý, trvanlivý, trvavý; bytný, stálý, pevný; —haftigkeit *f.* trvanlivosť; —n mh. trvati, potrvati, zůstati; táhnouti se; es —t mich lituju, je mi líto, je mi žel; du —st mich von Herzen lituju tebe srdečně; —nd trvající.

Daulich záživný. [men.

Daum (-es, M. Däume) *m. v.* Dau-

Daumen (-s, unv. M.) *m.* palec; am Fuße palec u nohy (ksuk); (Maß) palec (coul); (in der Mühle) patky, palce; —bohrer *m.* (Mühle) licník; —breit jednoho palce zšíří, na palec, s palec (coul) široký; —dick na palec tlustý; —dreher *m.* fig. pochlebník; —leder *n.*, —ring *m.* kožený paleček; palečník; —rad *n.* paleční kolo, palečník; —schraube *f.*, —stock *m.* palečnice, paleční skřipec; —welle *f.* hřídel se zdviháky, hř. palečný T.

Däumerling *m.* paleček (malý člověk).

Däumling (-es, M. -e) *m.* paleček; 2. (mech.) patka, zdvihák, pa-

Daumloch *n.* hroty *pl.* [lečník T.

Daun-e (M. -en) *f.* puch, prach, prachové peří; —ige Kissen prachové podušky.

Daus (-ses, M. Däuser) *n.* (in Karten) touš, eso. [2. odtud.

Davon *adv.* od toho, z toho, o tom;

Davon-bleiben nedostaviti se, nepřijíti; —eilen mf. odkvapiti, rychle odejíti; —fahren mf. odjeti, ujeti; —fliegen mf. odletěti, uletěti; —fliehen mf. uteci, uprchnouti; —führen odvesti, unesti; —gehen mf. odejíti, prchnouti; —helfen pomoci (komu) z čeho, od čeho; —jagen odehnati, vyhnati; mf. uháněti, upalovati; —kommen mf. ujíti čemu, vyjíti z čeho, vyváznouti; —können; er kann nicht davon nemůže odtud; —kriegen dostati z toho; fig. utržiti; —laufen mf. uteci, odběhnouti, u-

běhnouti, uprchnouti; —machen ſich tajně ujíti, s Vaňkem se poraditi, ukliditi se; —müſſen mh. pryč museti; —reiſen odejíti, odejeti; —ſchleichen mſ., ſich d. odkrásti se, pryč se krásti; —ſchwimmen odplouti; —tragen odnesti, unesti; dosáhnouti, dojíti, nabyti čeho; fig. Schande d. utržiti, slíznouti sobě ostudu.

Davor *adv.* před tím, před to; pro; za to; d. erſchrecken toho se leknouti; hüte dich d. střez se toho, chraň se toho; ich kann nicht d. nejsem tím vinen (nemohu za to).

Dawider *adv.* proti tomu; na odpor, na proti; d. reden odmlouvati, odpírati (slovy).

Dazu *adv.* k tomu; přes to; na to.

Dazwischen *adv.* mezi tím, u prostřed toho; —befindlich mezitimný; —bringen vpraviti več; —kunft *f.* prostřednictví, vkročení mezi něco n. v něco, vložení-se v něco P.; příchod k tomu; ohne D. bez zastoupení, bez přispění; —ſtreuen prosypati; —treten mſ. vkročiti, vstoupiti mezi to; prostředníkovati; das D. prostředničení, prostředníkování.

Debardeur *m.* (fr.) přístavní skladač; (Maske) debardér.

Debatt-e *f.* (fr.) rozprava, rozhádka, spor; —iren rokovati, hádati se, spor mezi sebou míti.

Debauchiren (fr.) hejřiti.

Debent (-en) *m.* (lt.) dlužník.

Débet *n.* dluh; *debet* (3. *pers. lat.*) iſt ſchuldig má dáti T.; přijal, jest povinen; —ſeite *f.* (Hdl.) strana dluhův, strana dluhová T.

Debit *m.* (fr.lt.) odbyt, obchod, prodej; —iren prodávati, odbývati; 2. povinovati; připsati komu co dluhem, zavaditi koho v účtě T.; —or *m.* (lt.) dlužník T.

Débouch-ée *n.* (milit.) přechodné místo; průsmyk; —iren (fr.) vyraziti z průsmyku (mil.).

Debüt *n.* (fr.) první vystoupení (hercovo) T.; —ant (-en) *m.* herec n. zpěvák po prvé vystupující, debutant T.; —iren po prvé vystoupiti (na divadle).

Decade *f.* (fr.) *v.* Dekade.

Décamètre *n.* (fr.gr.) *v.* Dekameter. [Dechant; —at *n.* *v.* Dechanat.

Decan (-s), —*us m.* (lt.) dekan *v.*

Decant-ation *f.* (fr.) vyvolání; 2. slití, slévání T.; —iren slíti, slévati T.

Decem (lt.) deset.

December (-s, unv. Mz.) *m.* (lt.) prosinec. [desítipán.

Decemvir (-s, Mz. -en) *m.* (lt.)

Decennium *n.* (lt.) desítiletí.

Dechanat *n.* děkanství.

Dechant (-en) *m.* děkan; —ei *f.* děkanství; —enwürde *f.* děkanství.

Decharge (fr.) *f.* palba, výstřel.

Dech-end *n.*, —er *m.* desítka (o kožích).

Dechiffrir-en (fr.) rozřešiti, rozluštiti tajné písmo; —kunſt *f.* vykladatelství tajnopisu T.

Decid-iren rozhodovati; —irt (v. einer Perſon.) určivý. [decima.

Decima *f.* (lt.) desítina; (Muſ.)

Decimal- desetinný, desetinový; —bruch *m.* desetinný zlomek T.; endlicher D. konečný n. ukončený zl. desetinný T.; periodiſcher D. desetinný zl. občíselný (obvodný) T.; wiederholender (d. i. einziffrig periodiſcher) D. opakovací zl. desetinný T.; —ien *pl.* (math.) zlomky desetinné (T.); —maß *n.* míra desetinná T.; —punkt *m.* tečka (kropka) desetinná T.; —rechnung *f.* počet desetinný; —ſtelle *f.* (math.) místo desetinné T.; —ſyſtem *n.* soustava desetní T., soust. desetinná; —wage *f.* váhy desetinné T.; —zeichen *n.* znaménko desetinné T.; —zoll *m.* palec, coul desetinný.

Décimètre *n.* (fr.) decimetr, desítina metru.

Decim-iren desátiti, po desátém popraviti, postříleti; —ole *f.* (Muſ.) desaternice. [—iv rozhodný.

Decis-ion *f.* (lt.) rozhodnutí;

Deck *n.* paluba *v.* Verdeck; D.-krycí; —balken *m.* stropovnice, poval T.; —bett *n.* svrchní peřina, svrchnice, duchna; —blatt *n.* (bot.) listen, listenec T.; —boden *m.* patro, ponebí V.

Decke (Mz. -en *f.* pokryvadlo

přikryvadlo, přikrývka, pokr.; příkrovka, přístěra; (Bauk.) strop *v.* Zimmerdecke; *v.* Bettdecke, Rohrdecke, Tischdecke.

Deckel (-s, unv. M.) *m.* víko, poklop, příklop, příklopec, pokryvadlo; D. eines Topfes puklička, poklička; (Buchbind.) deska, obálka; (b. Säulenstuhle) poklop, příklop (římsa) T.; D. der Moose (bot.) víčko T.; —bret *n.* dénko, dýnko, deska; —feder *f.* víkové péro; —frucht *f.* (bot.) puštička T.; —glas *n.* sklenička s víčkem; —kanne *f.* konvička s víčkem; —macher *m.* víkař; —sieb *n.* síto n. řešeto dvojité; buben; —trieb *m.* (Büchsenm.) víkové pudidlo; —zieher *m.* (spött.) smekálek.

Decken etw. krýti, pokryti, přikryti, zakryti, zahaliti, zastříti; den Tisch decken prostříti na stůl, připrojiti; mit Stroh d. slamou pošiti; einen Ort d. chrániti čeho (města atd.); d. etw. ujistiti, opatřiti, uhraditi, založiti něco něčím T.; die Auslagen durch die Einnahme decken vydání uhraditi n. založiti příjmem P. T.; ich bin gedeckt jsem uhražen, mám úhradu, uhražení T.; d. zjistiti někoho n. něco něčím P.; den Bezug einer Waare d. zjistiti obdržené zboží P.; d. (v. Pferd.) připouštěti hřebce T.; sich d. krýti se.

Decken-flechter, —macher *m.* pokryvkář; rohožkář; —gemälde *n.*, —stück *n.* stropní malba; —gurt *m.* (für Remonten) pás n. řemen k upevnění pokryvky; —putz *m.*, —verzierung *f.* ozdoba stropu T.; —riß *m.* (Bauk.) rys nadhlavní T.

Deck-er *m.* pokryvač, přikryvač; prostěrač, -atel; —farbe *f.* barva krycí T.; —federn *pl.* (zool.) pera krycí T.; —geld *n.* připustné (ého *n.*); —mantel *m.* přikryvací plášť; fig. pláštík, přístěra, zástěra; poklička; —platte *f.* krycí ploška, plotna T.

Deckung *f.* krytí, pokrytí, přikr., zahalení; D. des Daches mit Stroh pošití; D. pokrov, příkrov; D. uchránění něčeho; D. uhražení čeho P.; úhrada T.; die D. einer Auslage nachweisen ukázati, že nějaké vydání je něčím uhraženo P.; schriftliche D. zjištění písemné, listovní P.; D (Zollw.) celní pokázka, celní lístek (celní paleta) T.

Deckungs-glied *n.* (b. Säulen) člen krycí T.; —urkunde *f.* listina zjišťovací.

Deckwerk *n.* (Fort.) pokryvadlo, přikryvadlo, zakryvadlo, zastěradlo.

Declam-ation *f.* (lt.) řečnění, krasořečnění; —ationsstück *n.* deklamovánka, krasořečenka; —ator *m.* krasomluvce, krasořečník (přednašeč); řečnitel T.; —atorik *f.* krasomluvnictví, náuka o krasomluvnosti.

Declamir-en deklamovati, krasomluviti, krasořečiti, přednášeti řečnicky n. po řečnicku T.; —kunst *f.* deklamovatelství, krasomluvnictví, umění krasomluvnické n. deklamovatelské, um. krasomluvné n. deklamovací T.; —übungen *pl.* cvičení n. cviky v deklamování, v krasomluvení T.

Declar-ant (-en) *m.* deklarant (vyhlasitel; vyhlašovatel); —ation *f.* objasnění, vysvětlení, osvědčení; (kaufm.) opověď T.; opovědění; —iren vyhlásiti, prohlásiti; vysvětliti; opověděti.

Declin-abel, —*abilis* (lt.) ohebný; (grm.) sklonný, sklonitelný T.; —ation *f.* (grm.) sklonění, skloňování; (astr.) (phys.) odklonění, odklon; magnetische D. odklonění, odklonek magnetický T.; —ationskreis *m.* (astr.) kruh odklonový T.; —atorium *n.* magnetisches (phys.) odklonidlo magnetické T.; —iren (grm.) skloňovati, skloniti.

Decoct *n.* (lt.) odvar T., vývar, svaření, vařenina.

Decompiren (lt.) rozmísiti; *Decomposita pl.* (lt.) druhosložená T.

Decor-ateur *m.* (fr.) okrašlovač, krašlitel, ozdobovač; —ation (fr.) ozdoba, okrasa T.; divadelní ústroj, div. dekorace; —ationsmaler *m.* malíř dekorační, malíř divadelní; —ationsmalerei *f.* dekorační n. di-

vadelní malířství T.; —iren ozdobiti, okrášliti.

Decort, Decourt *m.* (fr.) (Hdl.) srážka vyrovnávací, sr. na vyrovnání.

Decrepit *adj.* (lt.) vyžilý, ostárlý, přistárlý; —iren třeštiti T.

Decret (=s, M. =e) *n.* (lt.) dekret P.; —ation *f.* přikázaní; dekretace; —eur *m.* dekretář, dekretník, oprávněnec (živnostenský); —iren dekretovati, přikázati, rozhodnouti, zákonem ustanoviti.

Decubitus *m.* (lt.) proležení, místo proležené (med.).

Decursiv (lt.) sbíhavý; —e Rate lhůta prošlá, splátka polhůtní, s. kterouž při vyjiti každého jistého času platiti náleží T.

Dedic-ation *f.* (lt.) přípis P. T., věnování (knihy) T.; —ations= připisný; —iren připsati, věnovati komu co (na př. knihu) T.

Deduc-iren odvozovati, vyvozovati co z čeho T.; das D. odvozování, vyvozování T.; —tion *f.* (lt.) vyvodění, vývod, odvodění, odvod T.

Defalc-ation *f.* (fr.) odrážka; —iren odraziti.

Defect *adj.* (lt.) chybný, vadný, závadný; schodný T.; D. *m.* chyba, vada; 2. schodek T.; nedostatek; —bögen *pl. m.* schodné archy T.; —iv schodný, nedostatečný; neúplný; —*iva pl.* schodná, nedostatečná T., kusá (časoslova).

Defensiv (lt.) obranný, bránivý, obhajný; —allianz *f.* spolek obranný, sp. k obraně T.; —e *f.* obrana, hájení.

Defensor (=s, M. =en) *m.* (lt.) zastavatel, hajitel, obrance.

Deficient (M. =en) *m.* chorý duchovní P., chorý kněz; chorobník; —engehalt *m.* plat chorých duchovních P., chorobné; —enhaus *n.* dům chorých duchovních P., kněžská chorobnice.

Deficit (=s) *n.* schodek, nedostatek na něčem n. něčeho P., T.; D. in der Kasse schodek v pokladnici P., T.; D. in den Einnahmen schodek na příjmech, nedostatek příjmův.

Defil-é *n.*(fr.)údolí, úvoz,průsmyk; —iren (vor jmd.) (Mil.) po řadách n. v řadách před někým táhnouti.

Defini-ens (lt.) vyměřující, stanovící T.; —ren (math.) stanoviti, vyměřiti (vymeziti, obmeziti) T.; —tion *f.* výměr, vyměření, vymezení, stanovení pojmu T.; —tiv konečný P., ustanovený, vyměřený, určitý; skutečný P.; =e Entscheidung konečné rozhodnutí P.; =e Besetzung eines Amtes skutečné osazení úřadu P.; —tor *m.* rozhodce; —*tum* (*n.*) vyměřený pojem, výměrek T.; *adjectivum d.* určité přídavné T.; —*tus* (lt.) vyměřený; určitý T.

Deflagrator *m.* (phys.) deflagrator T., vyžehák, vyžehovadlo.

Deflor-ation *f.* (lt.) porušení panny; —iren porušiti, zprzniti pannu.

Defluvium *capillorum* (lt.) prchání n. lezení vlasův.

Deform (lt.) beztvárný, ohyzdný; —ität *f.* netvárnosť, beztvárnosť.

Defrai *m.* (fr.) bezplatnosť.

Defraud-ant (=en) *m.*, —ator (=s, M. =en) *m.* (lt.) podvodník; podludník; —ation *f.* podvod; zpronevěření čeho; podludnictví.

Degen (=s, unv. M.) *m.* kord, meč; —band *n.* přepáska kordu.

Degener-ation *f.* (lt.) zvrhlosť, výrodek; porušenina; —atus *m.* (lt.) zvrhel, zvrhlec;—iren zvrhnouti; zvrhnouti se, zkaziti se; —irt nerůdný.

Degen-fisch *m.* mečoun; —fläche *f.* plocha kordu; —förmig jako meč, jako kord; —gefäß *n.* jilec, rukojeť, držadlo u kordu; —gehenk *n.* závěska u kordu; —griff *m.* rukojeť; —hieb *m.* rána mečem; —klinge *f.* čepel kordu; hlavěnka; —knopf *m.* hruška, jablko u kordu; —koppel, —kuppel *f.*, —quast *m.*, —quaste *f.* *v.* Degengehenk; —schärfe *f.* ostří, břitkosť kordu; —scheide *f.* pochva na kord; —spiel *n.* šerm, potýkání; —stich, —stoß *m.* bodnutí kordem.

Degout *m.* (fr.) ošklivosť, nechuť, nelibosť.

Degrad-ation *f.* (lt.) snížení; D. einer Gleichung (math.) snížení rovnice T.; —iren snížiti v důstojenství, (oddůstojniti) T.; vom Amte d.

sesaditi, složiti, svrhnouti s důstojenství, zbaviti úřadu n. důstojenství T.

Degré *m.* (fr.) stupeň (míra).

Degustation *f.* (lt.) zkoušení čeho.

Dehiscentia *f.* (lt.) pukání, otvírání-se (bot.) T.

Dehle *f.* žírné n. krmné prase.

Dehn-bar tažitelný, rozt., tažný T.; feit osť T.; —en etw. táhnouti, natáh., protáh., roztáh., dloužiti, prodloužiti T.; sich d. táhnouti se, nat. se, rozt. se; gedehnt protažený; táhlý; =er Schall prodloužený zvuk; —ung *f.* dloužení, prodloužení, prodlužování T.; (grm.) délka; —ungsfraft *f.* tažnosť; —ungszeichen *n.* znaménko dloužení T., průtažka.

Dehonest-ation *f.* (lt.) pohanění; —iren pohaněti koho.

Deich (=es, M. =e) *m.* hráz, hať, násyp; 2. D., Teich rybník; —acht *f.* dohlídka k hrázím; 2. d. k rybníkům; —amt *n.* úřad nad hrázemi (úř. hrázský); 2. úřad nad rybníky, úř. rybničný; —arbeiter *m.* rybnikář; —aufseher *m.* rybničný (ého *m.*), dozorce nad rybníky; —bau *m.*, —bruch *m.*, —en *v.* Dammbau, D.=bruch, Dämmen; —er *m.* rybnikář; —erde *f.* země násepná, prsť; —kamm *m.* vrch hráze, svrchní plocha hráze; —land *n.* zahrázka země, mezihrázní země.

Deichsel (M. =n) *f.* oj, oje, voj; die hintere D. svora, rozvora; am Pfluge drábec, drábice; —arm *m.* snice, návojec; —eisen *n.* přívoj, přívojník; —gabel *f.* vidlice u voje; —kette *f.* návojník; —nagel *m.* svorník, snicový hřeb; —pferd *n.* povojní kůň; —riemen *m.* návojník, nášlík; —stange *f.* ojní bidlo.

Dein *pron.* tvůj; svůj; ich habe —e Bücher gesehen viděl jsem tvé knihy; gieb auf —e Bücher Acht dej pozor na své knihy; einer von den —en tvojinec; —er *v.* Du, Dein; —ethalben, —etwegen, —etwillen *adv.* pro tebe, skrz tebe, tobě k vůli; —ig tvůj *v.* Dein.

Deismus *m.* (lt.) božnictví.

Deist (=en) *m.* (lt.) božník.

Dejeuner (Dejeuné) *n.* (fr.) snídaní. [sítistrun.

Deka (gr.) deset; —chord *n.* de-

Dekad-e *f.* (fr.=gr.) deset, desetice; desítidení (deset dní); —ik *f.* soustava desetní, dekadika T.; —isch desetní T.; —ische Ergänzung doplněk desetní T.

Deka-gon *n.* (gr.) desítiúhelník; —gramm *n.* dekagram, deset gramů; —meron *n.* desítidílný spis.

Dekan *m. v.* Decan, Dechant.

Dekken *v.* Decken.

del credere (it.) (Hdl.) úvěrová (úvěrní) odměna n. provise, odměna za úvěr T.; *del cr.* stehen práv býti z úvěru daného T.

Del-ation *f.* (lt.) udání (u soudu); —ator (=s, M. =en) *m.* udavač.

Delect-ans *argumentum* (lt.) důvod libý, po libosti T.; —iren baviti; rozkoší naplňovati.

Deleg-ation *f.* (lt.) delegace, poselstvo, poslanstvo; 2. přenáška P.; im Wege der D. způsobem přenášky P.; D. přenosný soud, př. úřad P.; —iren přenesti soudcovství, vyšetřování P.; ein Gericht zur Verhandlung u. Entscheidung einer Rechtssache d. př. soudcovství k líčení a rozhodnutí pře P.; ein Gericht zu einer Untersuchung d. přen. vyšetřování na jiný soud P.; jmd. d. někoho vyslati, zříditi na místě svém P.; städtisch —irtes Bezirksgericht okresní soud ve věcech městských. [vaha.

Deliberation *f.* (lt.) porada, ú-

Delicat (lt.) pochutný, lahodný; útlý, milý; něžnocitný; choulostivý; —e Sache choulostivá, tklivá věc.

Delicatesse (M. =n) *f.* (fr.) lahůdka, pochoutka, labužka; 2. něžnosť, útlosť; —nhändler *m.* lahůdkář; —nhandlung *f.* lahůdkářství, obchod s lahůdkami.

Delice *f.* (fr.) slasť, rozkoš.

Delict *n.* (lt.) provinění P.; *Corpus delicti* věc doličná P.; —enregister *n.* seznam provinění P.

Delimitation *f.* (lt.) opravení hranic. [stin, návrh, rozvrh.

Delineation *f.* (lt.) nákres T., ná-

Delinquent (=en) *m.* (lt.) zločinec; odsouzený T. [roztékati se T.

Deliquesciren (lt.) rozplývati se,

Delir-iren (lt.) blouzniti, třeštiti, bláboliti, mluviti ze spaní; —ium (lt.) *n.* třeštění T.; blouznění *v.* Wahnsinn; *D. tremens*, *D. potatorum* (med.) třesavka opilců.

Delogiren (fr.) jmd. někoho z obydlí vykliditi, vybyti, vyvesti P., z bytu

Deloyal (fr.) nevěrný. [vypuditi.

Delphin (=s, Pl. =e) *m.* plískavice (ryba); —e *f.* (Artill.) skoby, (*rus.*) ucha *pl.*

Delta *f.* (gr.) delta Δ; —bildung *f.* (geol.) tvoření delty T.

Delto-ëder *n.* (Min.) deltotvar T.; —id *n.* kosočtverec sudostraný T.; —idisch lichoběžničný T.

Deluge *f.* (fr.) povodeň.

Dem *v.* Der.

Demagog (=en) *m.* (gr.) lidovod, demagog; —ie *f.* demagogie; —isch demagogický.

Demant *m.* *v.* Diamant.

Demarc-ation *f.* (lt.) vymezení, rozhranění; —ationslinie *f.* vytknuté meze, hraničná čára P., mezní čára; demarkiren vymezitit, rozhraniti.

Demarchen *pl.* (fr.) prostředky, opatření.

Demaskiren (fr.) (die Verschanzung) odestříti, odkryti.

Dementi *n.* (fr.) vyvrácení (zprávy); —ren (ein Gerücht) vyrátiti, vyvraceti, vyvracovati, za nepravdivé prohlásiti, odvolati (zprávu atd.).

Demeritte *n.* (fr.) provinění.

Demimonde *f.* (fr.) menší svět, malý svět (společenský).

Demin-ution (—*utio*) *f.* (lt.) zdrobení, zdrobnění, zdrobnělosť T.; —utivum *n.* slovo zdrobnělé, zdrobňovací, zmenšovací T., slovo umenšovací *v.* *Diminutivum*.

Demirelief *m.* (fr.) práce polouvypuklá, polouvypuklina T.

Demission *f.* *v.* Dimission.

Demitour *m.* (fr.) polovičný obrat.

Dem-nach *adv.* protož, tedy, dle toho; za tou příčinou; —nächst *adv.* co nejdříve, pak, potom; —nächstig nejbližší, nejdřívější, potomní.

Demobilis-ation *f.* (fr.) rozpuštění vojska, zrušení válečné hotovosti; —iren hotovost válečnou zrušiti.

Demoiselle *f.* (fr.) panna, slečna.

Demokrat (=en) *m.* (gr.) lidumil; —isch lidovládný; —ie, Demokrazie *f.* lidovláda, demokracie T.

Demolir-en (fr.) (e. Gebäude) zbořiti stavení P., rozbourati stavení; —ung *f.* zboření; —ungsmine *f.* bořicí podkop; —ungsrevers *m.* úpis na zboření P., zápis zrušovací.

Demonstr-abilis (lt.) dokazatelný, důkazný, průkazný T.; —ation *f.* důkaz T.; důvod; vyložení, objasnění, projevení něčeho, průjev; výtržné dokazování něčeho P., záhroz (*m.*), zahrožení; —ativ dokazovný T.; —*ativum* (*Pronomen*) ukazovací náměstka n. místojmeno (T.); —iren ukazovati, dokazovati; projevovati; vysvětlovati; zahrožovati.

Demontiren (fr.) (eine Kanone) zkaziti n. pokaziti dělo.

Demoralis-ation *f.* (lt.) znemravnělosť, nemravnosť, kleslosť mravů; —iren znemravniti.

Demotisch (gr.) lidský.

Demptio *n.* (lt.) ujímka T.

Demuth (ob. Pl.) *f.* pokora.

Demüthig pokorný; d. sein kořiti se, pokořovati se; —en einen pokořiti koho; sich se.

Dendr-it *m.* (gr.) stromokam; —ometer *n.* stromoměr T.; —*ophilae pl.* stromáci t. plazi T.

Denegation *f.* (lt.) odepření; zapření.

Denen (=welchen) *dat. pl.* jimž; von denen od nichž; mit denen s nimiž *v.* Der.

Dengel (=s, unv. Pl.) *m.*, Schmuz am Saume eines Kleides kaštany; —eisen *n.* *v.* Dengelstock; —hammer *m.* klepáč; —n (die Sense od. Sichel) klepati, nakl., vykl.; —platte *f.*, —stock *m.* babka; —stuhl *m.* koník; —zeug *n.* klepadlo.

Dengler *m.* klepač.

Denk-art *f.* způsob myšlení, smýšlení, povaha mysli, úmysl; —bar myslitelný, pomyslitelný; —bild *n.* památný obraz; *v.* Idee;

—blatt *n.* list památný; —buch *n.* památník; památná n. pamětná kniha, *pl.* zápisy.

Denk-en mysliti T., přemýšleti, pomýšleti, považovati; rozv. o čem, smýšleti, tušiti, domnívati se, zdáti se; souditi; d. pamatovati, pomněti nač, vzpomínati čeho; o čem se zmíniti; wo denkst du hin? co zamýšlíš? co počínáš? kam hodláš? der Mensch —t, Gott lenkt člověk míní, Pán Bůh mění; sich d. mysliti si, pom. si, představiti si; gedacht nadřečený, dotčený; —er *m.* myslitel T.; —erei *f.* myšlenkování.

Denk-fähig myslivý; —form *f.* způsob myšlení, sp. myslicí; —freiheit *f.* svobodné smýšlení, svoboda v myšlení; —geist *m.* duch myšlení, duch myslný; —gläubig uvědomělý ve víře; —kraft *f.* mohutnosť (síla) myslicí, myslnosť, mysl T., důmyslnosť; myslivosť; —kunst *f.* myslitelství; —lehre *f.* logika T., umnice, myslivěda.

Denkmal (-s, M. —male od. —mäler) *n.* památník P.; pomník; am Grabe náhrobek, náhrobník; geschriebene —mäler písemné památky T.; alte -mäler staré památky, starožitnosti.

Denk-münze *f.* pamětný peníz P. —reim *m.* památný verš; —ring *m.* prsten na památku; —säule *f.* pamětný sloup P.; —schrift *f.* pamětný spis P., památný spis T.; písemná paměť, *pl.* psané paměti; —spruch *m.* připovídka T., pamětná průpověď, přísloví; —stein *m.* památník, památný kámen; heiliger D. boží muka *pl.*; —tafel *f.* pamětná deska; —übung *f.* cvičení v myšlení; —unfähig neschopný k myšlení; —ungsart *f.* *v.* Denkart; —vermögen *n.* myslicí mohutnosť; —würdig památný, pamětihodný; —würdigkeit *f.* památnosť, pamětihodnosť; *pl.* paměti, památnosti; —zeichen *n.* památné znamení, památník; —zettel *m.* památný lístek.

Denn *conj.* neb, nebo, neboť; tudy; než, leč, jediné; zda, zdali, pak zajisté; weil d. poněvadž.

Dennoch *adv.* však, předce, neméně.

Denomin-atio *f.* (lt.) pojmenování; —*ativum* (*verbum*) časoslovo od jmena odvozené, č. odjmenné.

Dens *m.* (lt.) zub.

Dental-buchstabe *m.*, —*is* (lt.) zubní hláska, z. souhláska, zubnice T.

Dent-atus (bot.) zubatý T.; —*iculatus* zoubcovaný T.; —*irostres pl.* (zool.) zejkozobci T.; —ist (-en) *m.* zubní lékař.

Denunc-iant (-en) *m.* (lt.) donašeč P.; udavač (tajný); —iation *f.* donešení, donášení, donáška, udání; —iren donášeti, udávati, někoho osočiti.

Deodorisiren (lt.) zápachu zbaviti.

Departement *n.* (fr.) odbor, třída P.; 2. kraj P.; okres, obvod.

Depend-ens (lt.) odvislý (bot.) T.; —ent závislý T.; —enz *f.* závislosť T.; —iten *pl.* rozdílnosti ceny.

Depense *f.* (fr.) zbytečný náklad, marnotratnosť.

Depesche *f.* (fr.) rychlá zpráva, rychlozvěst P.; úřední zpráva P.

Depil-atorium *n.* (lt.) holidlo; —iren holiti. [střiti.

Deployiren (fr. rozvinouti, roze-

Depon-ens (*Verbum*) (lt.) krytočinné n. krytozvratné (časoslovo) T.; —ent (-en) *m.* skladce, skladač, skladatel P.; 2. seznatel, svědek P.; —iren (Acten) uložiti spisy P.; d. etw. beim Gericht složiti něco u soudu P.; etw. bei jmd. d. někomu něco schovati dáti, (k věrné ruce) ke schování dáti P.; etwas d. vyřknouti, seznati něco, vysvědčiti něco P.

Deport-ation *f.* (lt.) zavedení do... T., zavežení, trestní zaslání do cizí krajiny; —iren jmd. někoho zavesti do jiné země P., z. do vyhnanství; —irung *f.* zavedení P.; *v.* Deportation.

Depositar (-s, M. -e) *m.* (lt.) schovatel, schovavatel, schovavač P.

Depositen-amt *n.* schovací úřad P., schovárna; —bank *f.* schovací bank P., schovací peněžna P.; —commissär *m.* složní komisař *m.*; —gebühr *f.* složné (, ého, *n.*).

Depositen-gelder *pl. n.* peníze u soudu složené, peníze soudu ke schování dané P.; —instruction *f.* naučení o skládání n. o schovávání věcí u soudu P.; —kasse *f.* schovací pokladnice P.; —schein *m.* složní list, list o složení věci k soudu P.; —vermögen *n.* složní majetnosť T.; in die —verwahrung übergeben do soudního schování dáti n. přenesti.

Deposi-tion *f.* (lt.) seznání P.; svědectví P.; přestávka, skoncování T.; —torium (lt.) *n.* skladiště; —tum *n.* složení, věc složená, věc ke schování n. k věrné ruce daná.

Depossediren (lt.) državnosti zbaviti; ein -irter Fürst sesazený kníže, vypuzený kníže.

Depôt *n.* (fr.) skladiště, skladnice, zásobárna; zásobné vojsko; *v.* Depositum.

Depotenziren (lt.) (math.) odmocniti, odmocňovati T.

Deprecation *f.* (lt.) uprošení, uprošování (prosby místo důvodův) T.

Depreciren (lt.) vyprošovati, odmítati něco.

Depression *f.* (lt.) (astr.) snížení, sníženosť obzoru T.; —swinkel *m.* (astr.) úhel sníženosti T.

Deprimiren (lt.) stlačiti; stísniti.

Depurgation *f.* (lt.) čištění, počišt.

Depuriren (fr. lt.) eine Realität von den Lasten svésti závady s nemovitosti, vyvaditi nemovitosť P., očistiti.

Deput-at (-s, M. -e) *n.* (lt.) náchlebné (, ého *n.*) P., náchlebek, výměrek; —ation *f.* výprava, poslání P.; poslanstvo P., poselstvo; —atist *m.*, —atsmann *m.* náchlebník P.; —iren jmd. vypraviti koho někam (v poselství); —irter *v.* Abgeordneter; —irtenkammer *f.* sněmovna poslancův.

Der, die, das wird als Artikel nicht übersetzt; für **dieser, diese, dieses** ten, ta, to; týž; das ist, das heißt totiž, to jest, věz; d., jener onen; d., welcher kterýž.

Derangiren (fr.) zmásti, pomásti.

Derb tuhý, hmotný, hrubý, zhrublý, pevný, otužený; fig. silný, čerstvý; hodný, pořádný; peprný, mastný; —e Masse (mont.) krupná masa T.; —er Kuß mlaskavá hubička; einen —er kriegen dostati výmrsk, výprask; —heit *f.* tuhosť, hmotnosť.

Dereinst *adv.* někdy, jednou; budoucně, příště.

Derelicta *pl. n.* (lt.) věci opuštěné P.

Deren *gen. pl.* jichž.

Derent-halben, —wegen, —willen *adv.* pro ně, skrz ně; pro to; z té příčiny, skrze to.

Der-gestalt *adv.* tak, takovým způsobem, na ten způsob, na takový způsob; —gleichen *adj.* takový, jaký; d. Sachen těm podobné věci; mit etw. nur d. thun (verstellt) líčiti něco; —halben *adv.* proto, pročež.

Deriv-ation *f.* (lt.) odvození, odvozování, odvod T.; —*ativum* s. —*atum* (*vocabulum*) odvozené (slovo) T.

Der-jenige ten, onen; —lei *v.* Dergleichen. **Derma** *f.* (gr.) kůže.

Dermal-einst *adv. v.* Dereinst; —en *adv.* teď, nyní; —ig nynější.

Dermassen *adv.* tak, v takové míře, v ten způsob, na takový způsob, tím způsobem, takovým způsobem.

Dermatoptera *n.* (gr.) letuškovití (zool.) T.

Dero *pron.* Jeho, Její, Jejich, Jich; Váš, Svůj; —halben *v.* Derhalben.

Deroute *f.* (fr.) zmatek; zmatený útěk vojska.

Der-selbe *pron.* týž, tentýž, ten samý; onen; —weilen *adv.* mezi tím, zatím; —weilig *adj.* tehdejší, toho času jsoucí.

Derwisch (-es, M. -e) *m.* (türk. Mönch) drviš, derviš.

Derzeitig *adj.* nynější; tehdejší.

Desarmiren (fr.) odzbrojiti.

Desavouiren (fr.) etw. odvolati n. zapříti něco.

Descendent (-en) *m.* (lt.) sestupník, potomek; *pl.* —en příbuzní v pokolení dolů sestupujícím, příbuzenstvo sestupující, sestupníci, potomci P.

Descrip-tion *f.* (lt.) popis, vypsání T.; 2. opis T.; 3. živé vyobrazení n. vyličení T.; —tiv zobrazující; —tive Geometrie zobrazující n. zobrazovací měřictví T.

Desert-eur (-s, M. -e od. -s) *m.* (fr.) zběh P.; přeběhlík, uprchlec, uprchlík; —iren uběhnouti, uteci; —iren uběhnutí, ubíhání P.

Deservit *n.* (der Advocaten) mzda, pocta advokátská P.

Des-falls *adv.* protož, z té příčiny, nicméně; —gleichen *adj.* takový, jaký; d. *conj.* též, podobně, taktéž T.; rovněž, nápodobně; für d. za totéž T.; —halb, deshalben *adv.* protož, pročež.

Desider-ativum (*Verbum*) žádavé (časoslovo) T.; —*ium n.* (lt.) přání, tužba.

Desinfection *f.* (lt.) očištění od nákazy, odstranění nákazy; —smittel *n.* prostředek proti nákaze; desinficiren očistiti od nákazy.

Desorganisation *f.* (lt.) rozrušení.

Desoxydation *f.* (chem.) odkysličení T. [pohrdavý.

Despectirlich potupný, hanebný;

Desper-at (lt.) zoufalý; —ation *f.* zoufalosť, zoufalství.

Despot (-en) *m.* (gr.) zvolnovládce, zvolník, despot; —ie *f.*, —ismus *m.* zvolnovládství, krutovláda; —isch despotický. [hož.

Dess, dessen *pron.* jehož, které-

Dessenungeachtet *adv.* proto pro všecko, proto předce, nedbaje na to, nehledě k tomu.

Dessert *n.* (fr.) pochoutky, zákusky; —wein *m.* víno k zákuskám.

Dessgleichen *v.* Desgleichen.

Desshalb *v.* Deshalb.

Dessin *m.* (fr.) vzorek, výkres; obhled; großer D. (am Kleidestoff) velké květy.

Desswegen *v.* Deswegen.

Destill-at *n.* (lt.) překapanina T.; —ateur *m.* přepalovač, přehaněč; —ation *f.* překapování, přeháněni T.; D. *per descensum* překapování sestupné T.; fractionirte, gebrochene D. překapování po částkách T.; trockene D. př. po suchu T.; —ationsproduct *n.* překapanina, překapek (zplodina z překapování) T.

Destillir-apparat *m.* přístroj překapovací T.; —en přeháněti, překapovati T., přepalovati; —t pálený, překapaný, přeháněný, přetahovaný; —kolben *m.* baňka překapovací n. přepalovací.

Destin-ateur *m.* einer Waare ustanovitel T.; —iren ustanoviti T.

Desto *adv.* tím; d. besser tím lépe; d. mehr tím více; d. schlimmer tím hůře; nichts d. weniger nic méně předce, při tom všem.

Destruct-ion *f.* (lt.) zmar T., zrušení; —iv rušivý; bořivý.

Deswegen *adv.* proto, z té příčiny.

Detach-ement *n.* (fr.) oddělení (vojákův), odřad; —iren odeslati; odděliti; —irtes Fort oddělená hradba.

Detail *n.* (fr.) podrobnosť P. T., jednotlivosť, podrobné T.; *en d.* podrobně, po drobnu, na drobno T.; in's D. eingehen o každé jedné věci jednati P.; im D. verkaufen prodávati po drobnu P.; —ausführung *f.* podrobné provedení P.; —bestimmung *f.* podrobné ustanovení P.; —geschäft *n.* drobný (malý) obchod T.; —handlung *f.* drobnoprodej P.; drobný obchod; obchod rozdělovací; —instruction *f.* podrobné naučení, podrobná instrukce P.; —liren po drobnu uvesti, vyčísti (zpodrobňovati) T., rozbírati, rozkládati; po kuse prodávati; —lirt podrobný, podrobně n. jednotlivě vyčtený T.; podrobně T.; —lirter Ausweis výkaz do podrobna objasňující; —list (-en) *m.* detajlista, obchodník rozdělovního obchodu; —messung (geom.) měření podrobné T.; —rechnung *f.* podrobný počet P.; —verkauf *m.* drobný prodej, pr. na drobno T. [licejní).

Detectiv *m.* pátratel, stíhatel (po-

Detention *f.* (lt.) uvězení, vazba; —shaus *n.* dům uvězených, věznice.

Deterior-ation *f.* (lt.) zhoršení P., zhoršování, špatnění, kažení T.; —iren eine Sache zhoršiti věc P.; zhoršovati, špatniti, kaziti.

Determin-ation *f.* určení, určování, omezení; omezenosť, vymezenosť, vymezení, vymezenosť T.; —ativum *n.* (lt.) určovací náměstka, určovací místojmeno (zájmeno)

T., určivé (místojmeno); —*atus* určitý; omezený, vymezený T.; —iren určiti, určovati; obmeziti, omeziti, vymeziti, vymezovati.

Detestation *f.* (lt.) proklínání, zatracování T.

Deton-ation *f.* (chem.) třasknutí, bouchnutí T., výbuch; —iren třasknouti T.

Detour *m. et f.* (fr.) oklika.

Detractio *f.* (lt.) ujímka, ujímání T.

detto (it.) týž, táž, totéž T.

Deus (lt.) Bůh; *D. ex machina* fig. nenadálý zjev, jakoby s nebe spadl; nenadálé vystoupení rozhodné osoby, vkročení z nenadání T.

Deut (=es, Mz. =e) *m.* halíř, babka, vindra (dudek); —elei *f.* rozumkování, mudřílkování; —eln hloupě vykládati, rozumkovati, mudrovati.

Deut-en etw. okázati; kynouti, pok., kývati; vyložiti, vykládati, rozkládati něco, obraceti nač; wh. okazovati, vyznamenávati; einen Traum d. sen vyložiti n. vykládati; etw. übel d. něco za zlé pokládati; das Wort so und so d. to slovo obraceti na..., vykládati na..., slyšeti na..., rozuměti na...; —er *m.* vykladač; —ewort *n.* místojmeno (zájmeno, zájmení) T.

Deutler *m.* vykládálek, rozumkovač, mudřílek.

Deutlich zřetelný T., patrný; zřejmý; světlý; d. machen objasniti, vysvětliti něco; —keit *f.* zřetelnosť T.

Deutsch německý; d. machen poněmčiti, zněm.; —e Karten německé karty; —er Orden řád německých rytířův, řád německý P.; D. *n.* němčina; —böhme *m.* Němec v Čechách; der —e Němec; die —e Němka, Němkyně; —heit *f.* německosť; —meister *m.* německý velmistr, P., velmistr německého řádu; —thümler *m.* němčák, němčour, němčil.

Deutung *f.* vyložení, vykládání, výklad; —svoll významný.

deux (fr.) dva, dvě.

Devalv-ation *f.* (lt.) (einer Münze) odcenění, zlehčení peněz T.; —iren (eine Münze) zlehčiti (peníze); —irte Münze zlehčený, odceněný, lehký peníz T.

Devinculiren rozvázati; vyvaditi.

Devise *f.* (fr.) heslo P. T.; 2. úsloví, připovídka; 3. devisa (jistý druh směnek) T.

Devolution *f.* (lt.) nápad, nápadné vkročení v statky; —srecht *n.* právo nápadného vkračování v statky, právo nápadné P.

Devot (lt.) zbožný, uctivý.

Dexterität *f.* (lt.) obratnosť.

Dextrin *n.* (chem.) dextrin, škrobovina.

Dey (=es) *m.* (türk.) vladař.

Dezember *m. v.* December.

Dia-base, —basis *f.* (gr.) průchod, přechod; —betes *m.* úplavice močová; —*chaenium n.* (bot.) dvounažka, visutka T.; —*chyma n.* (bot.) mezilistí.

Diadelphus (bot.) dvoubratrový T., dvoubratrý. [kový vínek; skránec.

Diadem (=es, Mz. =e) *n.* (gr.) korun-

Dia-dochus *m.* (gr.) posloupnosť; —glyphen, —glypten *pl.* vyduté obrazy n. figury, diaglyfy T.; —gnose *f.* poznání nemoci; —gnostik *f.* choroboznalství.

Diagonal (gr.) průsečný, protiúhelní, příčnokoutný; —e *f.*, —linie *f.* čára úhlopříčná T., č. protiúhelní; —ebene (math.) plocha úhlopříčná T.; —methode *f.* (geom.) způsob měření úhlopříčného, způsob úhlopříčný T.

Diakon (=s, Mz. =e) *m.* (gr.) jahen; —at *n.* jahenství; —issa *f.* jahenka,

Diakope *f.* (gr.) průsek. [diakonka.

Diakritisch (gr.) rozeznavací, rozeznávavý; *diacriticae notae* (grm.) rozeznavací znaky P.

Dialekt (=es, Mz. =e) *m.* (gr.) nářečí P. T.; —ik *f.* dialektika T., rozpravnictví; 2. rozumověda.

Diallage *f.* (gr.) (geol.) gabrovec T.

Dialog (=s, Mz. =e) *m.* rozmluva, rozmlouvání T., (dvoumluva, dvouhovor); —isch rozmluvný; —ische Form (stilist.) forma dialogická, rozmlouvací, rozmluvná (dramatická) T.

Dia-loephe *f.* (gr.) (grm.) průziv, mezina T.; —*lysis f.* (gr.) rozluka, rozvod T.; —lytisch dialytický T.; -e Stellung postava průsečná T.

Diamant (-es, M. -en) *m.* diamant; —enhandel *m.* obchod s diamanty; —glanz *m.* lesk démantový T.; —grube *f.* jáma diamantonosná; —nadel *f.* jehlice s diamanty; —oid *n.* demantotvar T.; —ring *m.* prsten s diamanty, p. diamantový; —schleifer *m.* leštitel n. brusič diamantův; —schmuck *m.* diamantový šperk; —schneider *m.* vyřezavač diamantův; —schrift *f.* písmo diamantové; —staub *m.* prášek diamantový.

Diamet-er *m.* (gr.) průměr T., (průřez); —ral entgegengesetzt z konců protivný T.; *e —ro oppositae* pojmy z konců protivné T.,

Diaphragma *n.* (gr.) opona, bránice T. (anat.).

Diäresis, Diaeresis *f.* (gr.) rozluka, rozvod T.; 2. přestřížka T.

Diarrhöe *f.* (gr.) průjem, běhavka (med.). [ník, kniha lhůt (diář).

Diarium *m.* (lt.) denník; měsíč-

Diarthrosis *f.* (gr.) kloub T.

Diastimeter *n.* (gr.) dálkoměr T.

Diastole *f.* (gr.) rozšíření, prodloužení; (grm.) prodloužení krátké slabiky T.; —*s signum* (grm.) rozstávka T.

Diät (M. -en) *f.* (lt.) dieta, řád potrav, střídmosť, mírnosť v jídle a pití; fig. skrovná strava; D. sněm, rokující shromáždění; —*a restricta* skrovnosť v jídle a pití; *pl.* —en denní útratné, diety T.; —alartikel *pl. m.* článkové sněmovní (uherský a sedmihradský) P.; —enklasse *f.* třída denního útratného P.; —enpauschale *n.* denní útratné, d. úhrnkové P.; —etik *f.* životospráva, životosprávi. [sie *f.* průteplivosť T.

Diatherm-an průteplivý T.; —a-

Diathese *f.* (gr.) povaha nemoci; strophulöse D. krtičnosť.

Diatom (gr.) průdělný T. [rozbor.

Diatribe *f.* (gr.) (einer Schrift)

Dich *pron.* tebe, tě *v.* Du.

Dichoräus *m.* (gr.) (Versm.) dvojdluhokratka D.

Dichotomie *f.* (gr.) dvoučástečnosť T., dvoudílnosť T.

Dichroismus *m.* (gr.) dvojbarevnosť T.

Dicht (von flüssigen Körpern) hustý; (von festen) hutný T.; d. *adv.* vedle, podle, těsně; d. am Rande u samého kraje; —belaubt hustolistý; —bewachsen hustoporostlý; křovinatý; —e *f.* hustosť, hustota; hutnota T.

Dichtelei *f.* básničkování.

Dicht-en hustiti, zhustiti, zahustiti; 2. zacpati, ucpati; 3. mysliti, vymýšleti něco; 4. básniti; fig. zpívati, pěti; —end myslivý; básnivý.

Dichter (-s, unv. M.) *m.* básník T., básníř; —anlage *f.* básnická vloha, básnické nadání; —ei *f. v.* Dichtelei; —feuer *n.*, —glut *f.* básnický zápal; —in *f.* básnice, básnířka; —isch básnický T.; —ling *m.* básnil, básnílek, básnířík.

Dicht-heit, —igkeit *f. v.* Dichte; —igkeitsmesser *m.* hustoměr; —körnig zrnatý; —kunst *f.* básnictví, básnické umění T.; —laubig hustolistý.

Dichtung *f.* básnění; báseň T.; smyšlenka, výmyslek T.; smyšlená věc; (mech.) ucpávka.

Dichtungs-art *f.* (stilist.) druh básní, druh básnictví T.; —kraft *f.* obrazotvornosť, básnická síla; —vermögen *n.* básnická vloha n. nadanosť T.; —wesen *n.* básnictví.

Dick (*comp.* —er, *sup.* —ste) *adj.* tlustý; hrubý, silný; d. vom Essen tučný, vytylý, vypasený; 2. hustý; d. machen tlustiti, ztlustiti, zhrubiti; zhustiti, zah.; d. werden tloustnouti, ztloustnouti, zdužněti; hustnouti, zahustiti se; fig. sich d. machen nadírati se; d. eingekocht na husto svařený; durch dick und dünn napořád, cestou i necestou.

Dick-backig buclatý, boubelatý; —bauch *m.* veliký břich; břicháč, bachráč; —bäuchig břichatý, bachratý; —bauschig buclatý; baňatý; —bein *n.* stehno; —darm *m.* střevo tlusté P.

Dicke (ob. M.) *f.* tloušťka T. tlustosť, hmotnosť, hrubosť; hroubka T.; in die D. z tloušťí; D. hustosť, hustota; tělnatosť, vytylosť, vykrmenosť; D. (=en, ob. M.) *n.* kal, mut, rmut.

Dick-flüssigkeit *f.* hustosť, -ota; —häuter *pl. m.* (zool.) tlustokoží T.; —häutig hrubokoží, tlustokoží; mozolovatý; fig. necitelný; —icht *n.* houšť, houští, houština; —knochig kostnatý; —kopf *m.* hrubá, tlustá hlava, gem. palice; hlaváč (Mensch und Fisch); —köpfig hlavatý; zabedněný; tvrdohlavý, tvrdošijný; —leibig tělnatý, tlustý, otylý, břichatý; —lich natloustlý, zatl., přitl., obtloušťný; 2. nahoustlý, zah., přih.; obhustný; —meische *f.* (Bräu.) rmut; —milch *f.* sražené, sesedlé mléko; —nasig nosatý, hrubonosý; —ohr *n.* hruboušec, tlustoušec; fig. neposlucha; —schädel *m.* fig. tvrdohlavec; —thuer *m.* vychloubač *v.* Großthuer; —thuerei *f.* chlubeníse; —wangig boubelatý, buclatý; —wanst *m. v.* Dickbauch; —züngler *pl. m.* (zool.) tlustojazyčníci (plazi) T.

Diclines (*plantae*) rostliny dvouložné T.

Dicoccus (bot.) dvojuzelný T.

Dicolon *v.* Dikolon. [děložné T.

Dicotyledones *pl.* rostliny dvou-

Dict-andoschreiben *n.* psaní diktovaného, p. na diktovanou T.; nápovědné psaní, p. z nápovědi; —ator (=s, M. =en) *m.* (lt.) diktátor, vševelitel, vševládce; —atur *f.* diktatura, vševelitelství.

Diction *f.* (lt.) řeč (spisovatelova ve spise), dikce; —naire *n.* (fr.) slovník.

Dictiren einem etw. předříkávati, do péra říkati P.; 2. rozkazovati; 3. přiřknouti; eine Strafe d. uložiti někomu trest, vyřknouti na někoho trest P.

Didakt-ik *f.* (gr.) učba; umění vyučovací P. T.; náučné básnictví T.; —iker *m.* didaktik, náučný básník T.; —isch náučný T.; —ische Fähigkeit spůsobnosť vyučovací, spůsob k vyučování T.

Didelphys *f.* (gr.) Beutelthier *n.* vačice.

Didymos *m.* (gr.) blíženec.

Didynamis *f.* (gr.) (bot.) dvojmocenstvo.

Die *v.* Der.

Dieb (=es, M. =e) *m.* zloděj, krádce P.; scherzh. poberto; —erei *f.* zlodějství; —in *f.* zlodějka, krádkyně P.; —isch zlodějský.

Diebs-bande *f.* zlodějská rota P.; —genosse *m.* zlodějský společník, spoluzloděj P.; —handwerk *n.* zlodějské řemeslo P.; —hehler *m.* přechovavač zlodějův P.; —helfer *m.* pomocník zlodějův, pomoc. při krádeži P.; —laterne *f.* zlodějka, zlodějská svítilna; —schlüssel *m.* zlodějský klíč P.; —sprache *f.* zlodějská řeč hantýrka; —streich *m.*, —stück *n.* zlodějský kousek.

Diebstahl (=es, M. Diebstähle) *m.* krádež.! [dějův).

Diebswirth *m.* přechovavač, zlo-

Dieget-is *f.* (gr.) vypravování; —isch vypravovací.

Diele (M. =n) *f.* podlažina, prkno podlažné T., podlažka *v.* Tenne.

Dielen podlahu klásti, podlahovati; —boden *m.* podlaha prkenná T.; —brett *n.* podlažní prkno; —kopf *m.* podlažnice T.; —wand *f.* prkenná stěna; —werk *n.* podlažina T.; stroj z podlažiny.

Dienen mh. sloužiti, posloužiti, posluhovati komu; einem Herrn um die Kost d. sloužiti pánu za stravu P.; zur Widerlegung der Einwendungen d. příhodný býti, hoditi se k vyvrácení obran P.; zum Beweise wider jmd. d. za důkaz býti na někoho P.

Diener (=s, unv. M.) *m.* služebník, sluha, posluhovač, sloužící; Ihr D. (Höfl.) služebník! má služba! k službám! —in *f.* služebnice, služka, posluhovačka; —schaft *f.* služebnictvo. [žitečný, příhodný.

Dienlich posluzný, prospěšný, ú-

Dienst (=es, M. =e) *m.* služba P.; in D. stehen sloužiti u koho; einem einen D. erweisen prokázati komu službu, posloužiti komu;

—abschied *m.* propuštění služební P., propuštění ze služby, výhost; —abträglich na újmu službě P.

Dienstag *m. v.* Dinstag.

Dienst-alter *n.* leta služby, l. služební P.; —angelegenheit *f.* služební věc, služební záležitosť P.

Dienstbar služebný P., poddaný, podrobený; —er Grund služebná pozemnosť P.; —keit *f.* služebnosť.

Dienst-beeidigung *f.* vzetí v služební přísahu P.; —befehl *m.* služební rozkaz, rozkaz týkající se služby P.; —beflissen pilen služby P., služebný, úslužný; —beschreibung *f.* vypsání služby, vypsání služební P.

Dienstbot-e *m.* čeledín P., chasník, služebník; služebnice, služka *pl.* —en čeleď, čeládka *coll.*; —ensanfragsprotokoll *n.* čeledna, čelednice, dotazovna pro služebné; —ensordnung *f.* čelední řád P.

Dienst-buch *n.* služební knížka; —caution *f.* služební jistota P., služební kauce; —eid *m.* služební přísaha P.; —eifer *m.* horlivosť n. přičinlivosť ve službě P.; —eigenschaft *f.* služební vlastnosť P., vlastnosť služby; —eintritt *m.* vstoupení do služby P.; —en v službě býti, službu zastávati, konati; —entlassung *f.* propuštění ze služby P.; —entsetzung *f.* svržení s úřadu; —erfahren zkušený ve službě P.; —ernennung *f.* ustanovení ke službě P. —erweiser *m.* posluhovač; —fach *n.* obor služby P.; služba; —fähig spůsobilý ke službě, schopný ke službě; —fähigkeit spůsobilosť ke službě P.; —fertig služebný, úslužný, k službě volný, ochotný; keit osť; —fleiß *m.* pilnosť ve službě P.; —frau *f.* paní P. (paní čelední, paní, u níž se slouží); —frei prostý služby, nevázaný k službě; svobodný od služby (svobodný od roboty; osvobozený od vojny atd.); —freundlich služebně přátelský P.; ochotný; es wird d. ersucht žádá se na odsloužencu, žádá se v služebném přátelství, aby... P.; —freundschaft *f.* služebné přátelství, ochotnosť; —geber *m.* davatel služby P., udělovatel služby; —gebrechen *n.* služební vada P.; —gehalt *m.* služné (ého *n.*); —geheimniß *n.* úřední tajnosť P.; —genoß *m.* spoluslužebník; —gesinde *n.* čeleď P.; —gesuch *n.* žádosť zu službu; —gratiale *n.* plat z milosti P.; —helfer *m.* pomocník ve službě; —herr *m.* pán služby P., pán čelední, zaměstnavatel; —hufe *f.* lán pod robotou, lán robotný; —jahr *n.* rok služby, rok služební P.; —kategorie *f.* třída služby, tř. služební P.; —klasse *f.* služební třída P.; —kleid *n.*, —kleidung *f.* úřední oděv, služební o. P. T.; —knecht *m.* sluha, služebník; sloužící; pacholek; —kundig znalý služby, obeznalý ve službě; —leistung *f.* práce ve službě, práce služební, služba P.; —leute *pl.* služebníci, robotníci; —lich úslužný *v.* Dienstfertig, Dienlich; —lohn *m.* mzda čelední P.; —los bez služby P.; —mädchen *n.*, —magd *f.* děvečka, služka, služebná holka; —mann *m.* posluha; (služebník; robotník); —manninstitut *n.* ústav posluhovský; —nehmer *m.* příjemce služby P.; —ordnung *f.* služební řád P.; —ort *m.* místo služby, m. služební P.; —person *f.* služebná osoba P.; —pflicht *f.* povinnosť služby, p. služební, p. v službě; p. k službě P.; —pflichtig k službě povinný; 2. služebně povinný P.; etw. d. thun, d. einberichten v služebné povinnosti něco učiniti, o něčem zprávu dáti P.; —platz, —posten *m.* *v.* Dienstort; —pragmatik *f.* služební řád, předpis, pragmatika P.; —reglement *n.* pravidla služby, p. služební P.; —reise *f.* cesta v příčině služby P.; —sache *f.* úřední n. služební věc, záležitosť P.; —schein *m.* vysvědčení ze služby, služební list; —schreiben *n.* služební přípis, služební list P.; sl. dopis; —schuldigkeit *f. v.* Dienstpflicht; —stelle *f.* služba, úřad P.; —tauglichkeit *f.* spůsobnosť ke službě P., spůsobilosť ke službě; —taxe *f.* taksa za projpůjčení služby; taksa služební.

Dienst-treue *f.* věrnosť ve službě P.; —tüchtig spůsobilý ke službě; —unfähigkeit *f.* nespůsobilosť ke službě P.; —verhältniß *n.* služebný svazek P.; —verleihung *f.* propůjčení služby, úřadu, ustanovení k službě P.; —verlust *m.* ztráta služby P.; unter D. pod ztrátou služby P.; —vermittlungsanstalt *f.* ústav ku prostředkování služeb (služebna); —verrichtung *f.* vykonávání služby P.; —vertrag *m.* služební smlouva P.; —verwendung *f.* potřebování někoho v službě P., služební výkony *pl.*; D., —verhalten *n.* chování-se, zachování-se ve službě P.; —volk *n.* čeleď; služebnictvo; —waltung *f.* úřední konání, úřadování P.; im —wege cestou služební, c. úřední; —willig *v.* Dienstfertig; —zeit *f.* čas služby P.; —zeugniß *n.* vysvědčení služební P., vysv. ze služby, vysv. o službě; —zwang *m.* přinucení (přimusení) ke službě P.; 2. nucená služba; robota, robotnictví; —zweig *m.* obor služby, třída služby P.

Diës *m. et f.* (lt.) den.

Dies, diess (=dieses) to, toto; ohne dies bez toho.

Diese (Düse) *f.* trouba n. trubice u měchu.

Dieser, diese, dieses ten, ta, to, tento, tenže, tu ten.

Dies-fällig, Diess-fällig *adj.*, —falls, *adv.* v té případnosti, v tom, stran té věci; —jährig letošní; —mal *adv.* nyní, teď, tehdáž, tenkrát; —malig *adj.* nynější; —seit (ob. M.) *n.* fig. vezdejšek, vezdejší život; —seitig *adj.*, —seits *adv* s té strany, s naší strany, od nás; d. und jenseits der Moldau na té i na oné straně Vltavy; na tom i na onom břehu Vltavy.

Dietist (=en) *m.* (lt.) denní písař *v.* Diurnist.

Dietrich (=s, ob. =es, M. =e) *m.* falešný klíč, odmykač.

Dieu *m.* (fr.) Bůh; *à D.* s bohem; *mon D.*! můj Bože! *par D.*! pro Boha!

Dieweil *v.* Weil.

Diffamation *f.* (lt.) pomluva.

Different (lt.) rozdílný, rozličný; =e Ansicht rozdílné smýšlení, nesnadenství.

Differential *n.* (math.) lišné, rozčinek T.; vollständiges, totales D. úplné lišné, úplný rozčinek T.; partielles D. částečný rozčinek, částečné lišné; —galvanometer *n.* (phyſ.) galvanoměr rozdílojevný T.; —coëfficient, —quotient *m.* (math.) součinitel n. podíl lišný, rozčinkový T.; —rechnung *f.* počtářství lišné n. rozčinné T.; —steuer *f.* daň vyrovnavací; —thermometer *n.* (phyſ.) teploměr rozdílojevný T.

Different-iation *f.* (math.) lišení, rozčiňování T.; —iiren rozčiniti, rozčiňovati, lišiti T.

Differenz (M.=en *et*—ien) *f.* rozdíl, rozdílnosť T.; rozličnosť, různosť, neshoda P.; D. in den Rechnungen rozdíl, neshoda v počtech P.; D. in den Meinungen různosť v mínění P.; bei sich ergebender Meinungs=D. kdyžby se jedni od druhých dělili v mínění, kdyžby byli ve svém mínění na rozdílech P.; D. rozepře, spor P.; mit einem in D. gerathen nepohodnouti se s někým; —en=reihe *f.* (math.) řada rozdílová T.; —geschäft *n.* (Hdl.) smlouva v příčině n. strany měnných n. měnečných rozdílův T.; —zeichen *n.* znaménko rozdílové T.

Diffraction *f.* (lt.) des Lichtes ohýbání, ohyb (phyſ.) T.

Diffusion *f.* (lt.) der Gase pronikání; (Zuckerf.) výtlak, průtlak.

Dige-riren (lt.) zavlažovati, svlažovati T.; —stion *f.* zavlažování, svlažování T.; zažití, strávení; —stor *m.* (chem.) digestor, Papinův hrnec, papinský rychlovar T.

Digital-in *n.* (lt.) náprstníkovina; —is *f.* náprstník (bot.).

Digit-ata *pl.* (zool.) prstnatí ssavci T.; *—igrada pl.* (zool.) prstochodci T.; *—us m.* prst; *d. versalilis* prst obrtný (u ptákův) T., vratiprst.

Dign-and (=en) *m.* (math.) mocněnec, základné číslo mocnosti T.; —itär (=s, M. =e) *m.* hodnosta, vysoký úředník.

Digression *f.* (lt.) zacházka, záběžka, výchyl řeči T.; (aftr.) výběh T.; öftliche D. výběh východní T.; weftliche D. výběh západní T.
Dijambus *m.* (gr.) (Versm.) dvoujamb T., dvojkratodlužka D.
Dikasterium *n.* (gr.) dikasterium, vysoký úřad.
Dikolon *n.* (gr.) dvojakoverší, dvojverší T.
Dilat-ation *f.* (lt.) obšírnosť; —atorium *n.* šiřidlo; —iren rozšířiti; —orifche Bedingung odkládací výminka P.
Dilemma *n.* (gr.) dvojbor, dvojborný rozsudek, dilemma T.
Dilettant (=en) *m.* ochotník T.; —entheater divadlo ochotnické; —ismus *m.* ochotnictví T.
Diligence *f.* (fr.) pilnosť; 2. poštovní n. poštovský vůz P.; rychlá pošta P.
Dill *m.*, —e *f.* kopr.
Dille (M. =en) *f.* tulej, tulejka; dležka; D. des Schnabels (zool.) špička zobáku T.; D. des Bajonnetes trubice; —kante *f.* des Schnabels (zool.) hrana špičky T.
Diluvial-formation *f.* potopní horniny, potopní tvar; —zeit *f.* doba potopnin T.
Diluv-ianisch potopní; —ium *n.* (lt.) potopa; 2. *pl.* —ien potopniny T.
Dimension *f.* (lt.) rozměr P.
Dimet-er *n.* (gr.) dvouměr, dvouměří T.; —rifch dvouměrný (T.)
Diminu-endo (muf.) ubíravě; —iren umenšiti, umenšovati; —tion *f.* zdrobnělosť zdrobnění; zmenšení, umenšení; —tiv zdrobnělý; —*tivum* (*nomen*) zdrobnělé n. zdrobňovací n. zmenšovací T.; slovo umenšovací.
Dimission *f.* (lt.) propuštění.
Dimorph (gr.) dvojtvárný T.; —ie *f.* dvojtvárnosť T. [stina.
Dinér *n.* (fr.) oběd; večeře; ho-
Ding (=es, M. =e) *n.* věc, podstata; D. an fich (philof.) věc pouhá, věc o sobě, věc sama sebou T.; 2. D. soud, soudní zasednutí; sněm; ein D. to, toto; fig. —sda! tento! das ift ein hübfches Ding to je hezké děvče; guter —e Leben bez starosti žíti, dobře a vesele žíti.
Dingebrief *m.* smluvní, sjednací, smlouvací list.
Dingelchen *n.* titěra; kleines D. (v. Kindern) malé pouzdro.
Ding-en einen jednati, zjednati koho k něčemu P.; gedungen zjednaný; =er Arbeiter zj. dělník P.; =e Arbeit zjednaná práce P.; —er *m.* smlouvač, smluvčí, vyjednavač.
Ding-form *f.* des Zeitwortes neurčitý způsob T.; —lich věcný P.; =es Gefchlecht *v.* Sächlich; —pfennig *m.* závdavek; —sda! *v.* Ding; —wort *n.* jmeno podstatné T.
Diniren (fr.) obědvati.
Dinkel *m.*, —weizen *m.* běl, samopše, špalda.
Dinstag *m.* úterý, úterek.
Dinte *f.* Tinte inkoust, psací černidlo, černeť; ganze D. celý stín.
Dinten-fass *n.* kalamář; —fifch *m.* plotice; —flafche *f.* láhev na inkoust; —kleks *m.* kaňka; —klekfer *m.* kaňhal; —wein *m.* černé víno.
Diöces *f.* (gr.) diecése, osada biskupská, biskupství. [(bot.) T.
Dioicus (gr.) dvoudomý t. květ
Diophantische Gleichung (math.) rovnice neurčitá, r. Diofantická T.
Diopter *f. et n.* (gr.) průzor, průhled, prohledítko T.; —kreuz *n.* (geom.) kříž s průhledy, kříž průzorný T.; —lineal *n.* (geom.) pravítko s průhledy, pr. s průzory T.
Dioptr-ik *f.* (gr.) (phyf.) dioptrika T., průzornictví; průsvětelství; —ifch dioptrický T. [rama.
Diorama *n.* (gr.) průzorka, dio-
Diorit *m.* (Miner.) zelenokamen T., zelenokam. [té T.
Dioscoreae *pl.* (bot.) smldincovi-
Diphtheritis *f.* mázdřivka *v.* Croup.
Diphthong (=s, M. =e) *m.* (gr.) dvouhláska, dvojhláska T.; —irung *f.* dvojhlasování T.; —oid *n.* nevlastní n. lichá dvouhláska T.
Diplagiëder *n.* (gr.) dvojkosotvar.
Diplasiasmus *m.* (gr.) zdvojení souhlásky T.
Diplo-ë *f.* (gr.) mezivrstevka,

meziplošnice, plnivka T.; —id *n.* sudotvar T.

Diplom (=s, M. =e) *n.* (gr.) diplom P., list n. listina výsadní.

Diplomat (=en), —iker (=s) *m.* diplomat; —ie *f.* diplomacie (umění velvyslanské) P.; —ik *f.* diplomatika, náuka o listinách T.; —isch diplomatický (velvyslanský) P.; =e Person diplomatická osoba (velvyslanská osoba P.); =es Corps diplomatický n. vyslanecký sbor (velvyslanský sbor P.

Diplopia *f.* (gr.) (med.) dvojzrak, skřížený zrak.

Dipodie *f.* (gr.) dvoustoupí.

Dipsac-eae *pl.* (bot.) chrastavcovité, eigentlich štětkovité (t. rostliny) T.; —*us m.* (bot.) štětka.

Diptam *m.* třevdava, třemdala (bot.).

Diptera *pl.* (zool.) dvoukřídlí (t. hmyzi) T.

Dipyramide *f.* (gr.) (Min.) dvoujehlanec T.

Dir tobě, ti *v.* Du.

Direct (direkt) (lt.) přímý P., bezprostřední; —e und indirekte Steuern přímé a nepřímé daně P.; —e Volkswahl přímé volení lidu P.; d. (*a drittura*) wechseln, einen Wechsel d. stellen vydati směnku přímo P.; —er Beweis důkaz přímý T.; —e Proportion, —es Verhältniß poměr přímý T.

Direction *f.* (lt.) ředitelství; ředitelstvo; direkce P.; (math.) směr.

Directions-linie *f.* čára směru; ředitelka T.; —mitglied *n.* člen ředitelstva; —sitzung *f.* schůze ředitelstva; —punkt *m.* směřiště, bod směru.

Direct-ive *f.* pravidlo P.; —or (=s, M. =en) *m.* ředitel; —orium *n.* ředitelství; ředitelstvo; —rice *f.* (fr.) ředitelka; —rix *f.* (math. *v.* Directionslinie.

Dirhomboëder *n.* (Min.) dvojklenec T.

Dirigiren (lt.) říditi něco.

Dirne (M. =en) *f.* dívka, holka, holčice, mladice; děvečka; gem. děvka.

Disagio *f.* (it.) stržka, ztráta pod cenou jmenovitou T.

Discant (=s) *m.* (lt.) diskant, vysoký ženský hlas.

Discerniren rozeznávati (T.).

Disciplin *f.* (lt.) učení P.; věda, které se vyučuje P.; 2. kázeň; D. der Gefängnisse kázeň vězničná P.; Kirchen=D. kázeň církevní P.; militärische D. kázeň vojenská P.

Disciplinar-gewalt *f.* moc karací, moc kázně P.; —isch co se týče kázně P.; im =en Wege spůsobem kázně P.; —ordnung *f.* řád kázeňský, řád karací; —strafe *f.* kázeň P.; über jmd. eine D. verhängen někoho podati kázni P.; —untersuchung *f.* karací vyšetřování; —vorschrift *f.* předpis kázně, kárný předpis.

Discipulus *m.* (lt.) žák.

Discordance *f.* (fr.) nesvornosť, neshoda, nesouhlas.

Discomptiren *v.* Discontiren.

Discontinuirlich (lt.) přetržitý; =e Function (mat.) úkon přetržitý T.

Discontiren peněžiti (kupovati, prodávati) se srážkou P. T.; *v.* Escomptiren. [conto.

Disconto *n.* srážka P.; *v.* Es=

Discophora *pl.* (zool.) terčenoši.

Discret opatrný, rozšafný, šetrný; (math.) přetržitý, rozpojitý T.; —e Größe veličina přetržitá n. rozpojitá (rozpojek) T.

Discretion *f.* povážlivosť, prozřetelnosť P., opatrnosť, libovolnosť P. milosť P.; výhoda P.; odměna; spropitné; —stag *m.* den výhodný P.

Discuriren mh. rozmlouvati, rozprávěti.

Discurs (=ses, M. =se) *m.* rozmluva; rozprávka, hovor, řeč.

Discus *m.* (gr.=lt.) terč (auch bot.).

Discuss-ion *f.* rozbírání; rozkládání, rozjímání něčeho P., probírání; rozhovor; přetřes, přetřásání čeho T.; D. einer Gleichung (math.) vyšetřování rovnice T.; —iv přetřesný T.; přetřásavý.

Discutir-en přetřásati T.; přemítati, vzíti n. bráti na přetřes; rozbírati něco; eine Gleichung d. (math.) vyšetřovati rovnici T.; —end rozborný.

Dis-gustiren (lt.) znechutiti;—bar=

monie *f.* nesouhlas, nesouhlasnosť T., bezsouhlasí, nelad, neshoda; fig. nesvornosť, nesrovnalosť; (muſ.) nelibozvuk T.

Disjunct rozloučený, rozlučitý T. —ion *f.* rozloučení, rozluka, rozlučnosť, bezspoječnosť, bezvaznosť; —iv rozlučovací, rozlučivý, rozlučitý T., odlučný, rozpojivý; —e Säße rozlučovací n. rozlučité věty T.; —e Urtheile rozlučité úsudky T.; —*iva conjunctio* spojka rozlučovací n. rozlučivá T.

Disloc-ation *f.* (lt.) rozestavení; D. der Truppen rozložení vojska P.; rozestavení vojska; D. einer Wache rozložení, rozestavení stráže P.; —iren přestaviti, přemístiti, přeměšťovati; rozložiti, rozestaviti.

Disparat (lt.) nepříličný T.

Dispens *f.* (lt.) prominutí, odpuštění něčeho P.; —ation *f.* (v. Aufgebot) prominutí ohlášek; rozvazek P.; —iren prominouti komu co, osvoboditi koho od čeho P.; von der Prüfung d. prominouti komu zkoušku P.

Dispermatisch (gr.) dvojsemený.

Disper-giren (lt.) rozsouti, rozptýliti; —ſion *f.* rozptýlení, rozptyl (phyſ.) T.; —tiren rozděliti.

Dispondäus *m.* (gr.) čtverodloužka D.

Dispon-ent (-en) *m.* (lt.) pořizující, vládnoucí; —ibel příkazný, k volnému užívání jsoucí; (v. Geld) výdajný T.; —ibilität *f.* příkaznosť; —iren vládnouti čím, naložiti, nakládati s kým, s čím P.; pořádati něco T.; přispůsobiti; nicht —irt ſein nebyti v dobré míře.

Disposition *f.* (lt.) povaha P.; náchylnosť; pořádání, spořádání; pořádek, rozložení T.; rozvrh; vládnutí něčím P.; *v.* Verfügung; zur D. k volnému použití; einem etwas zur D. ſtellen předložiti někomu něco, aby s tím dle vůle naložil; friedliche D. náklonnosť k míru; —sfähigkeit *f.* spůsobnosť k vládnutí něčím P.

Disproportion *f.* (lt.) nesouměrnosť.

Disput *m.* (lt.) hádka, rozepře, spor; —ation *f.* (lt.) disputace, hádka, hádání T.; rozhádka, sporná rozmluva; sporný spis; —iren disputovati, hádati se, rozhádku míti, spornou rozmluvu míti.

Disseminatus (lt.) rozsutý.

Dissenter (engl.), Diſſident (-en) (lt.) *m.* jinověrec T.

Dissertation *f.* (lt.) učenecké pojednání, učenecká rozprava.

Dissimil-atio *f.* (lt.) odpodobení, rozlišování T.; —*itudo f.* (ſtiliſt.) nepodobnosť T. [(bot.) T.

Dissipimentum *n.* (lt.) přehrádka

Dissolutio *f.* (lt.) bezspoječnosť, bezvaznosť T.

Dissonanz *f.* (lt.) nesouhlas, nesouzvuk, nelibozvuk, neshoda.

Distanz *f.* (lt.) vzdálenosť P. T.; anguläre D. odlehlosť T.; —linie *f.* (math.) čára vzdálenosti; —methode *f.* (geom.) spůsob dle vzdálenosti T.

Distel (M. -n) *f.* bodlák, jehlák, *Carduus*; *coll.* ostí, bodláčí; —fink *m.* stehlík *Fringilla Carduelis*; —ig bodlákovitý; —kopf *m.* bodláková palička; —pfad *m.* cesta bodlákovitá, bodláčím porostlá; —ſtaude *f.* bodláčí; —vogel *m. v.* Diſtelfink.

Disthenspath *m.* prismatiſcher (Min.) dvojsilec hranolový T.

Distich-iasis *f.* (gr.) řasy kromě řadu, ř. mimořádné; —ie *f.* (gr.) dvouřadí; —on *n.* dvouverší T.

Distinct (lt.) rozeznaný; rozeznatelný (rozeznanlivý) T.

Distinction *f.* (lt.) rozdělení, rozeznání T., vyznamenání; —szeichen *n.* známka rozeznavací.

Distinguir-en (lt.) rozeznávati T.; —t rozdělený; vyznamenaný, vyznačený; vzácný; vznešený; die —ten Stände vyznačené stavy.

Distonirend různozvuký.

Distraction *f.* (lt.) roztažení T.; zmatení.

Distribut-ion *f.* (lt.) (ſtiliſt.) rozvržení, rozčástění, rozdělení T.; —iv rozdělivý; —*iva numeralia pl.* (gr.) rodová slova číselná, rodové číslovky T.

District (-es, M. -e) *m.* (lt.) di-

strikt P., okres T., újezd, župa; —sbeamter *m.* (chem. in Böhmen) župan; —scommissariat *n.* distriktní komisařství P.; —svorsteher *m.* župan (župník); —ual distriktní P.

Distrophon *n.* (gr.) dvoustrofá báseň T.

Dissyllabus (gr.) dvouslabičný T.

Ditheismus *m.* (gr.) dvojbožství, dvojice.

Dithion-ige Säure (chem.) kyselina dithioničitá, k. sirnatá T.; —ig-saure Salze *pl.* (chem.) dithioničitany, sirnatany T.; —säure kyselina dithioničná, k. podsiřičná T.; —saure Salze *pl.* dithioničnany, podsiřičnany P.

Dithyrambus *m.* (gr.) dithyramb.

Ditrigonales Trapezoëder (gr.) (Min.) kosotvar V.

ditto (it.) *v. detto.*

Diuretisch (gr.) močepudný.

Diurn-e *f.*, —um *n.* (lt.) denní plat písařský P.; —ist (-en) *m.* písař denní P., diurnista. [hyně.

Diva *f.* (lt.) zbožňovaná, fig. bo-

Divan *m.* (türk.) divan, státní rada turecká; 2. pohovka, lehátko.

Divaricatus (lt.) rozkladitý T.

Diverg-ent (lt.) rozběžný, rozběžitý (math.) T.; —ente Reihe řada rozběžná T.; —ente Linien čáry t. přímky rozběžné, rozběžky T.; d. (bot.) odevstalý T.; —enz *f.* (math.) rozběh T.; —iren rozbíhati se T.; odchylovati se; —irend rozbíhavý; -e Seite rozkos.

Divers (lt.) rozličný T., rozdílný.

Diversion *f.* odklon, odklonění, odchýlení, úchylka.

Divert-ikel *m.* výpustek; —iren zabavovati, vyrážeti; —issement *n.* (fr.) zábava, vyražení.

Divid-ende *f.* (lt.) podíl (spolkového užitku) P. T., podělek; ordentliche D. řádný podíl T.; außerordentliche D. mimořádný podíl T.; —endus *m.* (Rechn.) dělenec T., dělitelné; —iren děliti P. T.

Divin-ation *f.* (lt.) tušení, předtucha; —iren tušiti, předvídati něco; —isiren zbožňovati; —ität *f.* božství.

Divis-ion *f.* divise, (phys.) dělení, rozdělení T.; (Rechenk.) dělení, dělba T., odnásobování; (milit.) oddíl vojska P.; —ionär (-s, M. -e) *m.* velitel vojenského oddílu, divisionář; —ionszeichen *n.* (math.) znamení (n. poznak) dělení, dělítko T., dělivka, odnásobovka; —or *m.* (Rechn.) dělitel T., odnásobitel, odnásobovatel; —orium *n.* (Typ.) ukazovatel; —um *n.* dělivo T.

Döbel, Dobel (-s, unv. M.) *m.* (Bauk.) poval T.; 2. kolík, klínek, čep; hmoždinka; 3. (Fisch) jelec; —boden *m.* povalová podlaha P. T.; —n sklínovati; dno sbíti.

Docent (-en, M. -en) *m.* (lt.) docent (mimořádný neplacený učitel na universitě).

Doch *conj.* však, avšak; vždyť, ale; wenn ich d. reich wäre kéž bych byl bohat; doch darf ich hoffen smím však doufati; 2. d. předce; ich möchte doch wissen chtěl bych předce věděti; ja doch! ovšem že! nur doch! nikoli!

Dochmius *m.* (stilist.) dochmická stopa T.

Docht (-s, od. -es, M. -e) *m.* knot; —beschwerer *m.* (mont.) skořápka V.; —garn *n.* příze na knoty; —macher *m.* knotař.

Dock (M. -s) *n.* (Schiffsw.) lodnice, loděnice, výtoň.

Docke (M. -en) *f.* loutka, panna, panenka; panáček; *v.* Geländerdocke; (Schiffsw.) *v.* Dock; (b. Fischteich) čep; podtrubí; D. des Wasserrades (Mühl.) přeslice V.; (ein Bund) stůčka.

Docken-geländer *n.* sloupkové n. bradáčové zábradlí T.; —macher *m.* loutkář; —spiel *n.* hra s loutkami; —stempel *m.* palice; —stift *m.* jehlice.

Doctor (-s, M. -en) *m.* (lt.) doktor; lékař; učitel; —and (-en) *m.* čekatel doktorství; —at *n.* doktorství P.; —encollegium *n.* sbor doktorský.

Doctrin *f.* učení, věda, náuka; zásada; —alismus *m.* zásadnictví; —är *adj.* zásadnický, náukový, ná-

učný; D. *m.* učenář D., náukář; —ell učenský.

Document (-s, M. -e) *n.* (lt.) důkaz, průvod P.; listina; průvodný spis P.; —iren etw. dokázati, provesti něco P.; opatřiti něco důkazy n. přílohami P., opatřiti doklady.

Dod (M. -en) *m.* kmotr; D. *f.* kmotra.

Dodeka-dik *f.* (gr.) soustava dvanácticiferní T.; —eder *n.* dvanáctistěn T.; —ndria *f.* (bot.) dvanáctimužstvo.

Doge *m.* (in Venedig) dože, Benátský vojvoda; —nfrau *f.*, Dogaressa *f.* dogareska.

Dogge (M. -n) *f.* tarač, hafan, velký anglický pes.

Dogger *m.* duhanka, bárka rybářská.

Dogma *n.* (gr.) dogma T.; učení víry, zásada víry, článek víry; věrozákon; —tik *f.* věroučení, věropis; —tisch dogmatický T., věroučný, věrozákonní; —tismus *m.* dogmatismus T.

Dohle (M. -en) *f.* kavka *Corvus Monedula*; —n- kavčí.

Dohne *f.* oko na ptáky; smyčka, osidlo; lapačka; —n stellen od. legen spolíci, spolíknouti (na ptáky).

Dohnen-fang *m.* chytání ptákův do ok n. na oka; —steig, —strich *m.* řada nalíčených ok.

Dokke *v.* Docke. **Doktor** *v.* Doctor.

Dolce (it.) sladce.

Dolch (-s od. -es, M. -e) *m.* dýka; —bewehrt, —bewaffnet dýkou ozbrojený; —macher *m.* dýkař; —stich, —stoß *m.* bod, bodnutí dýkou; —stock *m.* hůl s dýkou.

Dolde *f.* (bot.) okolík T.; einfache D. okolík prostý T.; zusammengesetzte D. okolík složený T.

Dolden-artig okolíkovitý; —blume *f.* okoličnatá květina; —blütig okolíkokvětý; —erbse *f.* hrách okoličnatý; —gewächs *n.*, —pflanze *f.* okoličná n. okoličnatá rostlina; —traube *f.* chocholík T.; —tragend, doldig okoličnatý (bot.).

Dolente (it.) bolestně.

Dolerit *m.* (Min.) dolerit T.

Doll *v.* Toll.

Dölle (M. -n) *f.* důl, dolík.

Dolman (-s, M. -e) *m.* doloman.

Dolmetsch (-en, M. -en) *m. v.* Dolmetscher; —en tlumočiti, tlumačiti, vykládati; —er (-s, unv. M.) *m.* tlumočník, tlumač, vykladač T.

Dolomit *m.* (Min.) dolomec T.

Dolor *m.* (lt.) bolesť.

Dom (-s, M. -e) *m.* kuple, klenba; 2. velechrám, stoliční chrám.

Dom *m.* (port.) dom, pán *v.* Don.

Domäne (M. -en) *f.*, —ngut *n.* státní statek P., korunní statek T.; komorní statek; velestatek; —nhofbuchhaltung *f.* dvorní účtárna statkův státních P.; —nrath *m.* rada velkostatkářský; rada vrchnostenský.

Domback *m.* tompak, tumpach.

Domdechant *m.* kapitolní děkan.

Domestik (-en) *m.* služebník.

Domestikal-fond *m.* fond domestikální, (nadání n. nadací domestikální P.; —fondszuschuß *m.* příplatek z domestikálního fondu (z d. nadání P.); —obligation *f.* domestikální úpis dlužní T.

Dom-frau *f.* kanovnice; —herr *m.* kanovník; —herrenstelle *f.* kanovnictví.

Domicill (-s, M. -e) *n.* (lt.) domov, sídlo P.; D. eines Wechsels místo směnečního placení P.; D. auf einen Wechsel geben na směnce jmenovati místo, kde se zaplatí T.; —ant (-en) *m.* uměstitel P.; —at (-en) *m.* uměstěnec P., T.; —iren udomácniti; d. einen Wechsel uměstiti směnku P., T.; —irter Wechsel uměstěná směnka, uměstěnka T.; —irung *f.* uměstění T.

Domin-ante *f.* (Mus.) dominanta, vládnice; —icalgrund *m.* dominikální pozemnosť P.

Dominikaner (-s, unv. M.) *m.* dominikán; —orden *m.* řád sv. Dominika, řád dominikánský.

Domin-iren panovati, vládnouti; —ium *n.* panství, dominie P.

Domino (*indecl.*) *m.* domino, maškarní plášť; maškara; hra připočítavá.

Domkapitel *n.* kapitola kanovnická, kanovnictvo.

Domkirche *f.* stoliční chrám, katedrální chrám, biskupský n. arcibiskupský chrám, velechrám.

pro domo sua (lt.) na svou stranu, v svůj prospěch.

Dom-pfaff *m.* (Vogel) hejl *v.* Gimpel; —prediger *m.* kazatel při stoličním chrámu; —probst *m.* kapitolní, katedrální probošt; —stift *n.* katedrálství; kapitola.

Don *m.* (span.) don, pán.

Donarium *n.* (chem.) donár T.

Donat-ar (-s) *m.* (lt.) obdarovaný; —ion *f.* darování; —iv (-s) *n.* dobrovolný příspěvek; —or (-s, M. -en) *m.* darovatel.

Donauschiff *n.* dunajská loď.

Don-bret (mont.) šichovní prkno; —e *f.* (mont.) duna V.; —holz (mont.) šichovní dříví, tesanice; —lage, —läge *f.* (mont.) lij, lijovitosť V.; sklonitosť; —legig lijovitý V., sklonitý, spaditý.

Donner (-s, unv. M.) *m.* hrom; hřmění, hřímání, hromobití; hromová rána; D. der Kanonen hukot děl; D. und Hagel! tisíc hromů! —er *m.* hřmitel, hřimatel; fig. hromotluk; —gekrach *n.* hromový praskot, hromový třesk; —geräusch *n.* hlučení hromu; —geroll *n.* rachot, rachocení hromu; —gerührt hromem omráčený; —gott *m.* perun, hřimatel; —häuschen *n.* domeček hromozpytný; —keil (M. -e) *m.* hromová střela; —knall *m.* rachot hromu; hromová rána; —kraut *n.* netřesk *Sempervivum.*

Donnern mh. hřměti, hřmíti, hřímati; bouřiti; es —t hřmí, hřímá; d. fig. hromiti, hromovati (klíti); —d hřímavý, hřmící, bouřlivý; hromující.

Donner-pfeil *m.* hromový šíp; —rebe *f.* openec, popenec; —rollen *n.* *v.* Donnergeroll; —ruf *m.* hřímavé volání; —schlag *m.* udeření hromu, udeření hromové, hromová rána; —schmetternd hromorázný.

Donners-tag *m.* čtvrtek; der grüne D. zelený čtvrtek; —tägig čtvrteční.

Donner-stein *m.* tkvínec, hromový kámen, hromový klín, boží proutek; *v.* Meteorstein; —stimme *f.* hromový hlas; hřmící hlas, hřímavý hlas; —strahl *m.* hromoblesk, hromová n. perunová střela, hrom; (religiös) boží posel; *v.* Donnerstein; —sturm *m.* hromobití, bouře s hřímáním; —träger *m.* hromonosec; —wetter *n.* hromobití, bouřka, hřímavice; —wort *n.* hromové, hřmící slovo.

Doppel- dvojí, dvojatý, dvojitý; dvojnásobný P.; —abfäuberer *m.* (Mühl.) latina V.; —achäne *f.* (bot.) dvounažka, visutka T.; —adler *m.* (herald.) dvéhlavý n. dvouhlavý orel P.; —antrag *m.* návrh dvojnásobný P.; —armig dvouramený; -er Hebel páka dvouramená V.; —artig dvojí, dvojitý, dvojího spůsobu; —band *n.* stužka dvojitá, dvoulícní; dvojitá spona, stuha u dveří; —becher *m.* dvojitá, dvojná číše; dvouklopný koflík; —bienenstock *m.* dvoják, dvojitý úl; —bier *n.* ležák; —bläser *m.* (mech.) měch dvojčinný V.; —blatt *n.* dvojný list; —blech *n.* dvojplech, dvojný plech; —boden *m.* dvojná půda; —bogen *m.* dvojný oblouk; —branntwein *m.* dvojnásobná kořalka; —breche *f.* mědlice; —brechung *f.* (phys.) dvojnásobný n. dvojitý lom T.; —bruch *m.* (math.) zlomek dvojitý n. složený, dvouzlomek T.; —consonanten *pl.* dvojité spoluhlásky T.; —deutig dvojsmyslný, obojetný; —draht *m.* (Schust.) dvojnásobná dratev; —dukaten *m.* dvojdukát, dvojný n. dvojnásobný dukát; —eckenschliff *m.* (b. Gläsern) dvojnásob broušené hrany *pl.*; —ehe *f.* dvojženství; dvojité manželství; —faß *n.* svídnický sud; —fenster *n.* dvojité okno; —flinte *f.* dvojka; —flügel *m.* dvojaté, dvoupůlní vrata, dvojkřídlí; —förmig dvoutvarný T.; —fuge *f.* (mus.) dvojnásobná fuga; —gänger *m.* dvojenec; —gängerpflug *m.* hrobčák; —gesang *m.* dvojzpěv; —geschirr *n.* dvojka, dvoják; —gestalt *f.* dvojtvar, dvoutvar T.; —gestirn *n.* dvojhvězdí; —glück *n.* dvojnásobné štěstí; —griff *m.* (Mus.) dvojchmat, dvojchop, dvojsmyk; —haken *m.*

dvojhák, hákovnice; —haltig dvojdržný, dvouručkový, dvojuchý; —heirat *f.* vzájemný sňatek, dvojitá svatba, dvousvatbí; —kelch *m.* dvojitý kalich; —kinnig lalokatý; —kraft *f.* dvojí, zdvojená síla; —kreuzer *m.* dvoukrejcar; —lagerbier *n.* dvojitý ležák; —läufig dvojhlavňový; -es Gewehr dvojka; —laut *m.* dvojhláska, dvouhláska T.; —lautend dvojhlasný; —lauter *m.* známka dvojhlásky; —leben *n.* dvojitý život; —leibig dvojtělý; ein -er -lec; —leinwand *f.* činovatina, činovaté plátno, činotek, třínitek; —leiter *f.* dvojitý řebřík, dvoják; —leuchter *m.* dvojitý svícen; —mord *m.* dvojí vražda.

Dopeln zdvojiti, zdvojnásobiti; die Schuhe d. podraziti střevíce; im Kartensp. lípnouti, lípati; mit Würfeln d. v kostky v hráti, kostky vrhati, metati.

Doppel-nase *f.* dvojnos, štěponos; —punkt *m.* (grm.) dvouteč- T., dvojbodec; —quadrat *n.* dvojčtverec; —reigen *m.* dvojitý rej; —reihe *f.* dvouřadí, dvojitá řada T.; —säge *f.* dvojpilka; —salze *pl.* dvojné soli T.; —schicht *f.* dvojitá, dvojná vrstva; dvojvrstva; —schlag *m.* (Mus.) dvojrážka; —schluß *m. v.* Dilemma; —schneide *f.* dvojostří; —schritt *m.* zdvojený chod; —schuß *m.* (Tuchm.) soutek; —seitig dvoustraný, obojstraný; -er Hebel páka dvouramená V.; —seitigkeit *f.* dvoustranosť, oboustranosť; —semmel *f.* párovka; —sichtig dvouvidný; —sieb *n.* (Mühle) latina; —sinn *m.* dvojsmysl, dvojí smysl, obojetnosť; dvojitosť T.; dvojakosť; —sinnig dvojsmyslný, dvojitý, obojetný T.; dvojaký; dvouznačný; —sinnigkeit *f.* dvojsmyslnosť, dvojitosť, obojetnosť T.; —spännig dvouspřežný; —spiel *n.* hra dvou osob; (Mus.) dvouhra, dvojzpěv; —stern *m.* dvojhvězda T.; —stock (für Bienen) dvoják; —stoff *m.* (Tuchfabr.) dvojitá látka; —strich *m.* tah dvojnásobný T.; (ksm.) dvojitá čára, dvoučára T.; —stück *n.* dvojitý kus; (Mus.) dvojhlasný kus; (für ein Clavier) čtveroruční kus, kus pro čtyry ruce.

Doppelt dvojí, dvojitý, dvojný, dvojnásobný T.; zdvojený; *adv.* d., d. so viel dvakrát tolik T., dvojnásob, dvojnásobně; d. so groß dvakráte tak veliký T.; —e Brechung lom dvojnásobný, lom dvojitý T.

Doppeltaffet *m.* dvojitá tykyta.

Doppeltgeschwänzt (v. Löwen im Wappen) dvojohoný, dvojocasý.

Doppelthür *f.* dvojité dvéře.

Doppeltliegend (bot.) zdvojnásobený T. [schody.

Doppeltreppe *f.* dvojité n. dvojí

Doppelt-sehen *n.* skřížený zrak; —wirkend dvojčinný T.

Doppel-vitriol (chem.) skalice míchaná T.; —wahl *f.* dvojnásobné zvolení; —zahn *m.* dvojzub; —zeichen *n.* (math.) dvojznaménko T.; —ziegel *m.* dvojitá cihla; kabřinec; —züngig dvoujazyký; —züngler *m.* dvoujazyčník; —zwirn *m.* dvojitá, setkaná niť.

Dorf (-s, od. -es, M. Dörfer) *n.* ves, vesnice; dědina; —bewohner, —einwohner *m.* vesničan, vesník, vesňák; —bulle *m.* obecní býk P.

Dörf-chen *n.* vesnička, víska; —er *m.* vesničan; —erin *f.* vesničanka.

Dorf-fest *n.* slavnosť vesnická; —flur *f.* vesní rolí, polnosť; *v.* Dorfplatz; —gebäude *n.* vesní stavení; —gemeinde *f.* obec vesní; —herrschaft *f.* vesnické panství P.; —hirt *m.* veský pastýř, slouha; —jugend *f.* mládež vesnická; —junge *m.* vesnický mladík; —junker *m.* zemánek; —leben *n.* veský život.

Dörfler *m. v.* Dorfbewohner.

Dorfleute *pl.* vesničané.

Dörf-lich veský, vesnický, vesní; —ling *m. v.* Dorfmann.

Dorf-mann *m.* vesňák; —pfarrer *m.* vesnický farář, venkovský farář, farář na vsi; —platz *m.* návsí; —richter, —schulze *m.* veský rychtář P.; —schaft *f.* vesnice, ves; 2. veský lid, vesničané; —schöppe *m.* veský přísedící, konšel; —schwalbe *f.* vlaštovka. [klášteře).

Dormitorium *n.* (lt.) ložnice (v

Dorn (-s, od. -es, M. Dornen od. Dörner) *m.* trn; *coll.* trní; er ist ihm ein D. im Auge je mu co trn, co sůl v očích; eingestochener D. zábod, zabodený trn; (an der Schnalle) jazýček, ozub, ozubec; (im Schlüsselloche) duše; (b. Thorflügel) čep; D. (Zäpfchen) čípek V.; D. (Mühl.) svorník V.; —artig trnitý, trnovitý; —besäet trním posetý; —besen *m.* trnovice; —busch *m.* trní, trnoví, trniště.

Dörnchen *n.* trníček, trneček.

Dorneidechsen *pl.* (zool.) zemolezci T.

Dornen trnový, trněný; —bahn *f.* cesta n. dráha trnitá; —gebüsch, —gesträuch *n.* trnoví, trniště, trnoviště, trnisko; —hecke *f. v.* Dornhecke; —kranz *m.* trnový věnec, věnec z trní; —krone *f.* trnová koruna; —los bez trní; —pfad, —steg *m.* stezka trnitá; —stock *m. v.* Dornstock; —thal *n. fig.* trnité údolí; —voll trnatý.

Dorn-gebüsch *n. v.* Dornengebüsch; —gradirung *f.* (chem.) stupňování trním T.; —grasmücke *f.* pěnice popelavá; —hecke *f.* trnový plot, trniště, trnoviště, chrastina; —icht trnitý; trnovitý; —ig trnatý, trnovitý; —könig *m.* střízlíček; —rose *f* šípek, šípková růže; —schere *f.* (Gärtn.) postřihák (na trní); —schlehe *f.* trnka; —schwein *n.* dikobraz; —stachel *m.* bodec u trní; —stecken, —stock *m.* trnovice, trnovka; —strauch *m.* trní, trnina, trnčina, trnoviště; —wand *f.* (Salzsied.) proutěná stěna V.; —zaun *m.* plot trnový, plot z trní; —zweig *m.* trnová větvička.

Dörrapfel *m.* sušanka, suchanka.

Dorren mf. schnouti, uschn., vyschn., prahnouti.

Dörr-en sušiti, us.; pražiti, upražiti; smažiti; Malz d. hvozditi; —er *m.* sušíř, sušič; (des Malzes) hvozda; —haus *n.* sušírna, sušárna; hvozdnice; —hürde *f.* lísky k sušení; —ling *m.* (dürrer Baum) souš; —obst *n.* sušené ovoce, sušenky, suchanky, křížaly.

Dorsch (-es, M. -e) *m.*, —e *f.*, Dorschen *m.*, Erdrübe tuřín, dumlík; 2. (Fisch) dorýš (*rus.* nevaha); —thran *m.* dorýšový tuk.

Dort *adv.* tam, tamto, onde; tamhle; —her *adv.* odtamtud, od onud; —hin *adv.* tam, tamto, onamo, tam na to místo; —ig tamní, tamnější (tamější); —länder *m.* tamozemec; —ländig tamozemský; —seitig tamnější, tamostraný; —wärts *adv.* tam k té straně.

dos á dos (fr.) odvrácený; hněvivý, rozhněvaný, nepřátelský.

Dose (M. -en) *f.* tabatěrka, pyksla; krabice, puška.

Döse (M. -en) *f.* díže, střez; D. trubka měchová, trubka u měchu T.

Dosen-libelle *f.* (astr.) libela krabičná T.; —macher *m.* pykslář, tabatěrkař; —sextant *m.* (astr.) sextant krabičný T.; —stück *n.* malba na pyksle.

Dös-erei *f.* ochablosť, oslablosť; —ig, dosig ochablý, oslablý; blbý; tupý. [dání léku.

Dosis *f.* (gr.) dávka, míra léku,

Dost, Dosten *m.* dobrámysl, voněkras, majoranka (bot.).

Dot-ation *f.* nadání; 2. (Verlagsvorschuß) záloha P. T.; 3. výbyt; —iren (e. Kirche) nadati kostel P.; d. '(vorschießen) někoho něčím založiti, dáti komu zálohu P. T.; einen Beamten d. ustanoviti příjem úředníkovi P.; —irung *f.* (kfm.) založení T.

Dotter (-s, oh. M.) *m.* u. *n.* žloutek; —blume *f.* smetanka; 2. měsíček; 3. žluťák, blatouch; —brot *n.* (Zuckerb.) žloutkové cukrátko; —färbig, —gelb žloutkový, žloutkové barvy, jako žloutek; —ig žloutkovatý, žloutečný.

Douane *f.* (fr.) celnice.

Doubl-é *n.* (Billardsp.) na zvrat; —ette *f.* dvojitka; —etten *pl.* dvojnásobné předměty; —iren dvojiti, zdvoj., zdvojnásobiti; (Billarsp.) na zvrat vzíti; (Schiffsspr.) okolo se plaviti; —on *m. v.* Doppeldukaten.

Douceur *n.* (fr.) dárek; zpropitné. [n. kropivá lázeň.

Douche *f.* (fr.) sprcha, pršná n.

Drache (-n, M. -n) *m.* drak, zmok, saň, ještěr; (Spielwerk) drak, létavec; (zänkisches Weib) dračice, drak.

Drachen-auge *n.* dračí oko; —baum *m.*, —palme *Dracaena Draco* dračinec, dračí strom; —blut *n.* dračí krev; —brut *f.* dračí jed; —haupt *n.*, —kopf *m.* dračí hlava; —monat *m.* (astr.) měsíc dračí T.; —palme *f.* dračinec; —schlange *f.* zlá saně; —stein *m.* drakovec, pirožec; —weib *n.* dračice, drakyně, ďáblice; —wurz *f.* aron; drakovník; —zahn *m.* dračí zub.

Drachin *f.* dračice, drakyně.

Drachme *f.* (gr.) drachma, kvintl; 2. drachma (mince).

Dragoman (-es, M. -e) *m.* (türk.) tlumočník (u Turkův).

Dragoner (-s, unv. M.) *m.* dragon; —regiment *n.* dragonský pluk.

Dragonnade *f.* (fr.) dragonáda, pokořování pomocí dragonů.

Draht (-s od. -es, M. Drähte) *m.* drát; 2. (b. Schuhm.) dratev, dratva; —arbeit *f.* drátová práce; drátové dílo, dílo z drátu; —arbeiter *m.* drátovník; —bauer *n.* drátěná klec; —binder *m.* dráteník, drátař; —bindermantel *m.* balaganka; —bürste *f.* štětka drátěná V.

Drähtern drátěný, drátový.

Draht-fabrik *f.* drátovna V.; —feder *f.* drátěné péro; —fenster *n.* drátěné okno; —förmig drátovitý; -e Gestalten *pl.* (Min.) tvary drátovité T.; —gitter *n.* drátěná mříž; —hammer *m.* drátárna, drátovna V.; —hemd *n.* drátěná košile, k. brněná.

Drähtig drátěný, drátový.

Draht-kette *f.* drátový, drátěný řetěz; —klinke, —lehre *f.*, —maß *n.* míra zubatá V.; —kugel *f.* (Geschützwes.) drátem spojené koule; —macher *m.* drátovník; —mühle *f.* drátárna, drátovna V.; —panzer drátové, drátěné brnění; —puppe *f.* pohyblivý panák drátěný; —ring *m.* drátěný prsten; návitek drátu; —saite *f.* drátěná struna; —schere *f.* nůžky na drát; —schleife, —schlinge *f.* drátěná sponka, záchytka, haklička; —schnur *f.* drátěná šňůra; —seil *n.* provaz drátěný, lano drátěné V.; dratina; —seilbahn *f.* dráha dratinová; —sieb *n.* drátěné síto; —silber *n.* nitkové stříbro; —spindel *f.* potáč drátový; —weberei *f.* tkaní drátu; —werk *n.* dílo z drátu; 2. drátovna, drátárna V.; —winde *f.* viják na drát; —wurm *m.* struněnec; —zange *f.* kleště na drát; —zieheisen *n.* protahovačka V.; —zieher *m.* drátař, vytahovač drátu; —zieherei *f.*, —zug *m.* *v.* Drahtmühle, Drahtfabrik.

Drailliren (fr.) sešněrovati.

Drain *m.* (engl.), —age *f.*, —age-röhre, —röhre *f.* trativod, trouba trativodná, stoka, svodnice (v poli).

Draisine *f.* samoběžný vozík, samovoz. [čilý, svěží, čerstvý.

Drall silný, pevný, hrubý; hbitý,

Drama *n.* (gr.) drama, divadelní hra T., činohra; divadlo; —tik *f.* dramatika T.; —tiker (-s, unv. M.) *m.* divadlopisec, dramatopisec, dramatik; —tisch dramatický T.; divadelní; —tisiren dramatisovati, ve způsob divadelní uvesti; —turg (-en, M. -en) *m.* divadlopisec, divadelní básník; —turgie *f.* dramaturgie T.

Dramolet *n.* (fr.) dramolet T.

D'ran *v.* Daran; d'rauf und d'ran (b. Fechten) ráz na ráz.

Drang (-es, oh. M.) *m.* tlačení, tíseň, nátisk, nával; nutnosť, nutkání, nucení; pud, puzení; prudkosť; D. der Geschäfte nával práce; Sturm u. D. bouře a nával.

Drängeln dráti se, prodírati se, promačkávati se; odstrkovati, tisknouti.

Dräng-en etwas tisknouti, přit.; tlačiti, přitl., tísniti; fig. svírati, nutiti, soužiti; jmd. über die Gränze d. přes hranice koho vytísniti; sich d. (an etw., zu etw., in etw., aus etw., um etw., zwischen etw.) tisknouti se, tlačiti se nač, dráti se, tříti se kam; das D. tlačení, tísnění, svírání; tíseň, tlačenice; gedrängt sevřený, stísněný; stlačený; stručný; —end pudivý; svíravý; —er *m.* utiskovatel, potlačitel, potlačovatel.

Drang-periode *f.* doba bouřlivé tísně, doba návalu; —sal (-s, M. -e) *n.* (*et f.*) utlačení, potlačení, utištění, útisk, nátisk; fig. trápení, soužení, těžkosť, nesnáz, nehoda; —voll těsný, plný tísně.

Drap *n.* (fr.) sukno, látka; D. *d'or* zlatohlav; —erie *f.* (fr.) obvěšení; oroušení T.; obvěsky, obvěsné ozdoby; (Mal.) řasování, řasnosť; —iren obvěsiti, potáhnouti; oroušiti.

Drastisch drastický (mocnočinný), prudký T., účinný, úchvatný, záchvatný.

Drath *m. v.* Draht.

Dräuen (poët.) *v.* Drohen.

D'rauf *v.* Darauf; —geld *n.* závdavek. **D'raus** *v.* Daraus.

Dräuschen silně pršeti; sršeti.

Draussen *adv.* vně, venku, na venku; von d. zvenku, zvenčí, z venkova; —sein *n.* venkování.

Draussig *adj.* venkovský; venkovní.

Drechsel-abfälle *pl. m.* ostružky; —bank *f.* soustruh; —eisen *n.* soustružidlo; —mühle *f.* soustružírna, soustružna.

Drechseln etwas soustruhovati, soustružiti; kroužiti, vykroužiti.

Drechsler (-s, unv. M.) *m.* soustružník, *sl.* tokař; —arbeit *f.* soustružnické dílo; —ei *f.* soustružírna; —handwerk *n.*, —kunst *f.* soustružnictví; —puppe *f.* vysoustružená loutka; —stube *f.*, —werkstatt *f.* soustružna, soustružírna.

Dreck (-s, od. -es, od. M.) *m.* bláto, neřád; trus, lejno, hovno; —haufen *m.* kopka, hromada lejna; —ig blativý; —käfer *m.* brumbál, hovnivál; —kante *f.* kaštany *pl.*

Dreh-bahn *f.* točiště, dráha provaznická; —bank *f.* soustruh T.; *v.* Drechselbank; —bar otočný, otočitelný; —baß *m.* (Artill.) otáčivé dělo; —baum *m.* točidlo, mýtní zahrážka; —bohrer *m.* kolovrátek, svidřík; —brücke *f.* otočný most; —eisen *n. v.* Drechseleisen.

Dreh-en etw. točiti, zatočiti něčím; den Zwirn d. soukati, usoukati nit; d. kroutiti, skr.; vrtěti, motati; *v.* Drechseln; die Nase d. kroutiti nosem; d. fig. obrátiti, zahnouti; mh. točiti se do kola, víříti; sich d. točiti se, otočiti se; vrtěti se; —end točicí, točivý, kroutivý; vrtohlavý.

Dreher *m.* točič, kroutič, kroutil; vrtil; točíř; fig. kličkář, kroutílek; (mech.) točák, točna; vrtohlavá ovce; —ei *f.* kroucení, překrucování; —muskel *m.* (anat.) sval otočný.

Dreh-gelenk *n.* kloub obrtlový; —hals *m.* (Vogel) vijohlav, vrtohlav, krutihlav; —holz *n.* soustružeň; —ig *v.* Drehkrank; —käfer *m.* vírník, přívozník; —kegel *m.* (Spielzeug) káče; —klotz *m.* šamrha, čamrha, čamrda; —krank vrtohlavý, motoličný; d. werden zvrtohlavěti; —krankheit *f.* vrtohlavosť, vrtohlavina; —kreuz *n.* otočná rohatina; —kuchen *m.* točínek; —ling *m.* klika, točidlo; 2. (Mühle) kruhy, cevy, kladnice; *v.* Trilling; 3. vrtohlavá ovce; —loch *n.* vírová prohlubeň, zátočka; —maschine *f.* točidlo, točící stroj; —orgel *f.* kolovrátek (flašinetl); —orgelspieler *m.* kolovrátkář (flašinetlář); —pflock *m.* obrtlík (in Mühl.) T.; —pult otočný stolek; —punkt *m.* točný bodec, točna; —rad *n.* kolovrátek; točivé, točité kolo; čamrda, čamrha; —säule *f.* (am Thor) sloup točitý T.; —schaf *n.* vrtohlavá ovce; —schämel *m.* točivý kozlík; —scheibe *f.* kolotoč; kruh hrnčířský; —stuhl *m.* otočná stolice, soustruh, soustružná stolice; —ung *f.* (phys.) točení T.

Drehungs-achse *f.* točna, osa otáčení, osa otáčecí T.; —halbmesser *m.* (mech.) poloměr přenešené masy T.; —moment *n.* (mech.) moment lenivosti P.; —punkt *m.* bod otáčecí, bod otáčení T.

Dreh-vogel *m. v.* Drehhals; —wage *f.* váhy odchylné T.; —werk *n.* točidlo; vrtací a točicí stroj; —werkzeug *n.* točidlo, krutidlo; —zange *f.* kleště k točení skla; —zapfen *m.* otočný čep.

Drei *num.* tři (*gen.* tří); je d. po třech; aus d. bestehend trojí; aller guten Dinge sind d. do třetice všeho dobrého; D. *n.* (*et f.*) trojka T., trojice; in Zusammensetz. tři-, tré-, troj-; —achtel *n.* tříosmina; —achteltakt *m.* tříosminový takt; —arten *v.* Driebrachen; —äugig tříoký, trojoký; —bein *n.* třínožka; —beinig třínohý; —berg *m.* (Herald.) trojná hora, trojchlumí *n.*; —blatt *n.* trojlist, třílist, trojlístek; —blätterig trojlistý, třílistý; —decker *m.* trojpalubní loď, trojpalubník; —draht *m.* činovať, činotek, činovaté plátno; —drähtig třídrátý; činovatý, třínitý; trojpramený (provaz).

Dreieck *n.* tříúhelník, trojúhelník (math.) T.; tříhran, trojhran, troják, trojovec; tříhraník, trojhr.; —ig trojhraný, třírohý; trojúhelný; —snetz *n.* (geom.) síť trojúhelničná T.; —zahlen *pl.* (math.) čísla trigonální (č. trojúhelničná) T.

Drei-eimerig třívěderný; —einheit *f. v.* Dreieinigkeit; —einig trojí, trojjediný, trojosobný, trojjeden; —einigkeit *f.* trojjedinosť, jednotrojnosť; trojice; —ellig tříloketní; —er *m.* trojka; troják; —erlei trojí; třikrátný; —fach trojí, trojný, trojnásobný, trojaký; —faltig, —fältig trojatý; třípramený; trojjediný; —faltigkeit *f.* trojatosť; trojice; —faltigkeitsblume *f.* maceška, violka trojbarevná; —farbig trojbarevný; —felderwirthschaft *f.* trojstrané n. třístrané hospodářství; —firner *m.* tříleté víno; —flach *n.* hranol; —flächig trojplochý; —flügelig trojkřídelný; —förmige, —deutige Function úkon trojí hodnoty, trojhodnotný T.; —fuß *m.* třínožka, třínožník; —füßig třínohý, trénohý; —gehäusig trojpouzdrý; —gesang *m.* trojzpěv; —gespann *n.* trojspřežení; —gestirn *n.* trojhvězdí; —gestrichene Octav (Mus.) tříčárková osmice n. oktava; —gliederig trojčlený; —groschenstück *n.* třígrošák; —haarig, —härig fig. prohnaný, chytrý; —heit *f.* trojnosť, trojitosť, trojnásobnosť; trojina, třínásobina; —hörnig třírohý; —hundert *num.* tři sta; —hundertel *n.* třístý díl, třístina; —hundertste ddd. třístý; —jahr *n.* tříletí, tříročí; —jährig tříletý, tříroký; -es Thier tříletek, tříleták; —kantig trojhraný; -es Eck roh trojhraný T.; —klang *m.* trojzvuk; —königsfest *n.* slavnosť tříkrálová; svátek tří králův; —königstag *m.* den sv. tří králův; —kreuzerstück *n.* tříkrejcarák, groš; —laut *m.* trojhlas; —lauter *m.* trojhláska; —ling *m.* trojník; trojčátko; —mal třikráte; —malheilig trojsvatý, přesvatý; —malig třikrátný; —master *m.* (Schiff) trojstežník (loď); (Hut) klobouk na tři facky, třírohý klob.; —monatig tříměsíční; —monatlich každý třetí měsíc

D'rein *v.* Darein.

Drei-pfennigstück *n.* trojpeníz; —pfünder *m.* (Kanone) tříliberka, tříliberník, tříliberní dělo; —ruderer *m.* trojveslec, trojveselná loď; —satz *m.* (math.) trojčlenka; —schlag *m.* mimochod, jinochod; mlácení ve třech; (Mühlb.) váček T.; (Mus.) trojrozměr; —schlitz *m.* (Bauk.) trojřízka T.; —schneidig trojřezný; (trojřízný) T.; -es Schwert trojhraný meč; —schnitz *m.* trojřez, třířez; —seitig trojstraný T., tříboký; -er Körper trojbok, trojstran, trojhran; —silbig *v.* Dreisylbig; —spänner *m.* trojspřežný vůz, trojka; (Schlitten) trojky; —spitz *n.* trojhran; —sprachig trojjazyčný.

Dreissig *num.* třidcet; je d. po třidcíti; —er *m.* třidcaterník; třidcítka, třidcátka; třidcátek; třidcátník; —erlei třidcaterý; třidcatero; —fach, —fältig třidcetinásobný; třidcateronásobný; —jährig třidcetiletý, třidcítiletý; -er Krieg -á válka; —mal třidcetkrát; —pfündig třidcítiliberní.

Dreissigst-amt *n.* úřad třidcátkový P.; —ausmaß *f.* výměra třidcátková P.; —beamte *m.* třidcátkový úředník P.; —e ddd. třidcátý; —el *n.* třidcetina; třidcátek; —ens třidcáté, za třidcáté; —gebühr *f.* třidcátkové (,ého) *n.*, třidcátková dávka n. daň,

třidcátkový poplatek P.; důchodky třidcátkové P.; —ordnung *f.* řád třidcátkový P.; —tarif *m.* třidcátková sazba P.

Dreist *adj.* smělý, odvážlivý; opovážlivý; drzý.

Drei-stimmig trojhlasný; —sylbig trojslabičný T., třísložkový; —tägig třídenní; —tagsfieber *n.* třetidenka, třetačka, třetidenní zimnice; —tausendster třítisící; —theilen trojiti se; —theilig třídílný, třícástečný; —undzwanzig dvadcet tři, třimecítma; —viertel tři čtvrti; —vierteilig tříčtvrtní; —vierteltakt *m.* tříčtvrtní takt; —winkel *m.* tříkoutník, trojúhelník; —winkelig tříkoutý, trojúhelný; —zack *m.* trízubec, trojzubec; —zahl *f.* trojpočet, trojina; —zählig trojený, trojčetný T.; —zähnig trojzubý.

Dreizehn *num.* třinácte, třinácetero; die Zahl d. třináctka; —er *m.* třináctník; třináctka; —erlei třináctery; —jährig třináctiletý; —jährlich po třinácti letech; —mal třináctkrát; —tägig třináctidenní; —te ddd. třináctý; —tel *n.* třináctina; —tens třinácté, za třinácté.

Drei-zeilig trojřadý, tříradý (trojřadný, trojřadový T.); —zinkig trojzubý, trojhrotý; —züngig trojjazyký, trojjazyčný.

Drellbohrer *v.* Drillbohrer.

Dremel *m.* sochor, drouh, droužek.

Dresch-bank *f.* mlatebnice; —e *f. v.* Dreschmaschine; —en mlátiti, cepovati; tříti; mit dem Maule d. hubou tlouci.

Drescher *m.* mlatec, cepák; —haus *n.* mlatcovna; —lohn *m.* mlatebné, mlatecký plat P., mlatecké, výmlatek, omlatné, měřičné.

Dreschflegel *m.* cep; —kopf *m.* švíha; —stiel *m.* cepiště; cepák, cepovka, držák, držadlo; —styl *m.* *fig.* sloh klackovský.

Dresch-maschine *f.* mláticí stroj, mlatidlo; —maul *n.* štěkna, štěkule; —probe *f.* mlatební zkouška (průba) P.; —register *n.* mlatební registřík P.; —tenne *f.* mlat, mlateň; —wagen *m.* mlatební vůz, třík; —walze *f.* třík, trlice; cepík, biják u cepu; —zeit *f.* mlatba.

Dress-iren (fr.) vycvikovati, vyučiti; (Haare) upraviti, načechrati, kroužiti vlasy; —irt cvičený; =es Pferd cv. kůň; —ur *f.* cvik; vycvičení, vyučení; upravení; čechrání, kroužení vlasův.

Driebrachen (ökon.) úhor po třetí orati, úhor vyměšovati.

Driesch pustý, spustlý, neoraný; *v.* Brach; —en úhor orati.

Driesel (=s, unv. M.) *m.* kolečko, kotouček; 2. vír; závrať; —n točiti, otáčeti, třepiti, roztř.; mh. třepiti se, roztřepiti se.

Drift *m.* (d. Färb.) vkladek; D. *n.* plavčí znamení.

Drill-bohrer *m.* svider, svidřík; —en otáčeti; vrtati; přísti; cvičiti, proháněti někoho; (ökon.) v řádkách síti, řádkovati; —er *m.* sužovatel, trapič.

Drillich (=s, M. =e) *m.* trojtkanina, činotek, činovať, činovatina.

Drilling *m.* (Mühle) *v.* Drehling; (Kind) trojče; *pl.* —e trojčata.

Drillkultur *f.* (ökon.) hospodářství řádkovací, soustava řádková.

Dringen etwas stlačiti, směstnati; *fig.* doháněti, poháněti, nutkati, nutiti koho k čemu; in jmd. d. naléhati, nastupovati, usilovati na koho oč P.; d. auf etw. tlačiti nač, státi na čem; an die Parteien zum Vergleich d. naléhati na strany o narovnání P.; auf Zahlung e. usilovati o zaplacení P.; sich in etw. d. tříti se, dráti se kam n. oč; mk. tlačiti se, dráti se, hrnouti se, hnáti se; gedrungen stlačený; nucen, a, o, ý; (v. Körperbau) složitý.

Dringend doléhavý, naléhavý, úsilný, nutný; d. wahrscheinlich vysoce pravdě podobný P.; =e Nothwendigkeit pilná potřeba P.; =e Arbeit pilná práce; =e Bitte snažná prosba; =er Antrag neodkladný návrh; =e Gefahr zjevné nebezpečenství P.; =er Verdacht zjevné n. patrné podezření; =er Verdacht eines Verbrechens zjevné, patrné po-

dezření zločinu P.; -es Bedürfniß naléhavá potřeba; sich immer -er herausstellen s věčším vždy důrazem se objevovati.

Dringlich úsilný, naléhavý, doléhavý; -keit -osť; —keitsantrag *m.* neodkladný návrh.

Drisch-feld *n.* úlehlí (úlehlé), lado T.; —ler *m.* (Krieger) cepník.

Dritte ddd. třetí *v.* Dritter.

Drittel (-s, unv. M.) *n.* třetina T., třetí díl; —bauer *m.* třetinník; dritteln třetiti, roztř., trojiti, roztr.; —stück *n.* třetinák; *v.* Drittel.

Dritt-ens za třetí; —er třetí; třeťák; zum —en Male po třetí; bis zum —en Male až do třetice; —mann *m.* rozsudí, rozhodce; —schein *m.* třetí čtvrť (měsíce); —theil *n. v.* Drittel.

a drittura Wechsel směnka přímá, sm. přímo svědčící P.

D'roben *adv.* na hoře, svrchu.

Drogu-en *pl.* —erei, —erie *f.* zboží lékárnické T., léčivo; —ist (-en) *m.* léčivář, kořenář, obchodník s léčivém.

Droh- hrozicí, vyhrožovací, pohrůžčivý; —brief *m.* hrozicí, vyhrožovací, výhrožné psaní, výhrožný list, pohrůžčivý dopis; —en einem mit etw. mh. hroziti, vyhrožovati komu něčím, pohrůžky činiti komu P.; es —t jmd. eine Gefahr někomu nastává nebezpečí P.; das Haus —t mit Einsturz dům je na zboření, na spadnutí, hrozí pádem; —end hrozivý, výhrožný, vyhrožující; pohrůžlivý. [troub.

Drohne *f.* (Biene) trubec, trupec,

Dröhnen mh. řinčeti, duněti; brněti, zbrněti, tuhnouti; es dröhnte mir durch alle Glieder všecky údy mi zbrněly.

Drohnenbrut *f.* trubcový plod.

Drohung *f.* pohrůžka, vyhrůžka P.; hrozba; gefährliche —en nebezpečné pohrůžky P.; —swort *n.* hrozivé, pohrůžčivé slovo.

Droit *n.* (fr.) právo,

Drolerie *f.* (fr.) žert, fraška.

Droll *m.* (b. Büchsenm.) zákrut.

Drollig žertovný, šprýmovný.

Dromedar (-s, M. -e) *m.* (it.) velbloud arabský, drabař, dromedář.

Drommete *f. v.* Trompete.

Dronte (M. -n) *m.* (Vogel) ťulpák.

Droschke (M. -n) *f.* drožka.

Droschken-hälter *m.* držitel drožek; —kutscher *m.* drožkář; —pferd *n.* kůň drožkářský; —reglement *n.*, —regulativ *n.* řád drožkářský.

Droseraceae *pl.* (bot.) rosnatkovité T.

Drosometer *n.* (gr.) rosoměr.

Drosse *f.* zástup, hromada, houf, množství, dav *v.* Troß.

Drosse *f.* pozadní lanoví.

Drossel (M. -n) *f.* ohlodek, ohryzek, chřtán, hrdlo; ostružka; (Vogel) drozd (*Turdus*); —ader *f.* hrdelnice T., hrdelní, úškrtní žíla; (b. Pferd) plicní žíla; —beere *f.* jmelí; —bein *n.* ostružka; —n einen škrtiti koho; —rohrsänger *m.* (Vogel) rákosník velký; —vene *f. v.* Drosseladler; —ventil *n.* klapka n. záklopka vyrovnavací T.

Drost (-es, M. -e) *m.* (in Norddeutschland) krajský (hejtman).

Drüben *adv.* tam, na druhé straně.

Drüber *v.* Darüber; es geht alles drunter und d. jde všecko líc na rub.

Druck (-s, od. -es, oh. M.) *m.* (eines Buches) tisk P. T., tisknutí, tištění knihy; *v.* Auflage; tlak, tlačení, mačkání; D. mit der Hand stisknutí rukou; D. (mech.) tlak; D. der Luft tlak vzduchový T.; tlak vzduchu; D. fig. (Bedrückung) utiskování, nátisk P., potlačení.

Druck-bar tisknutelný, tlačitelný; stlač.; —baum *m.* stlačovadlo; —besorgung *f.* péče n. starosť o tisk; —bewilligung *f.* povolení k tisku; —bogen *m.* tiskový arch P., T., tiskací arch; tištěný arch; (zum Schießen) samostřel; —buchstabe *m.* tiskací písmeno; *v.* Druckschrift.

Drucken tisknouti, tlačiti (knihy).

Drück-en etw. tlačiti, mačkati, tisknouti, hnísti (ždímati, dáviti); mit dem Finger d. prstem mačkati (*st.* dáviti, pod.); d. fig. potlačovati, trápiti, soužiti, sužovati koho; mh. tlačiti, tížiti něco n. někoho, do-

léhati na někoho; 2. loudati se, meškati *v.* Drucksen; sich d. tlačiti se, mačkati se; otlačiti se, omačkati se, odříti se; krčiti se, uhnouti se, ustoupiti; (wdm.) přitlačiti se; —end tlačivý, mačkavý, hnětlivý; obtížný, důtklivý, bolestný, trapný; udavující; —ende Abgaben těžké daně P.; —end heiß parno, dušno; —er *m.* tlačitel, mačkatel; utlačovatel; utiskovatel, sužovatel; (mech.) tlačidlo, stiskadlo; (am Gewehre) spoušť; (an der Thür) klika T.

Drucker *m.* tiskař P., tlačič, tlačitel; —ei *f.* tiskařství, tlačitelství; 2. tiskárna.

Drückerei *f.* tlačenice, mačkanice.

Drucker-farbe *f.* tiskařská barva; —gewerbe *n.* tiskařské řemeslo, tiskařství; —lohn *m.* mzda tiskařská P.; —presse *f.* tiskařský n. tiskací lis; —schwärze *f.* čerň n. černá barva tiskařská, tiskařské černidlo.

Druck-erstling *m.* prvotisk; —fehler *m.* chyba tisková, ch. tisku P.,T.; —freiheit *f.* svoboda tisku *v.* Preßfreiheit; —hebel *m.* stlačák, stlačovadlo; —höhe *f.* (mech.) výška tlaku T.; —kosten *pl.* náklady na tisk P., T., útraty tisku; —kraft *f.* tlačicí, tížicí síla, tlačivosť; —legung *f.* dání něčeho do tisku P., T.; —papier *n.* tiskový papír P., tiskací papír; —probe *f.* tisková zkouška, tisková průba P.; —pumpe *f.* pumpa tlakostrojná, p. na tlak, tlakostroj T.; —richtig tiskosprávný, správný, pořádný v tisku; —sachen *pl.* tiskové věci; —schloß *n.* stiskací zámek; —schrift *f.* tištěný spis, tiskopis P.; 2. tiskařské, tiskací písmo T.; —schwärze *f. v.* Druckerschwärze.

Drucksen wh. meškati, váhati, okouněti; koktati, zajíkati se.

Druck-sorten *pl. f.* tištěné věci, tiskopisy; —verband *m.* tlakové vázání; —verbot *n.* zápověď tisku; —werk *n.* tiskací, tlačicí stroj, tlakostroj.

Drud (=en, M. =en) *m.* čarodějník; můra, morous; —drücken *n.* můří dušení; můra; —e *f.* čarodějnice; můra; —en= můří; —enfuß *m.* můří noha.

Druffel (M. =n) *f.* hromada, kupa; skupení; sestavení; —n hromaditi, kupiti; skupiti, sestaviti.

Druide (=en, M. =en) *m.* druid, celtický kněz.

Drukk *m. v.* Druck.

D'runt-en *adv.* tu, dole, vespod; —er *adv.* dolů *v.* Darunter.

Drusa *f.* (bot.) peckovice (slivka) T.

Druse *f.* (Min.) druza (rudní) T.

Drüse (M. =n) *f.* žláza T., žlazina *Glandula*; hypertrophische —n zbytné žlázy; 2. D., Druse hříběcí, ozhřivka.

Drusen *pl.* kvasnice, droždí; kal; výhnětek, matoliny, mláto.

Drüsen-beule výr, dýměj; —geschwulst otok žlaz; krtice; kra; —knollen *pl.* hrče; —krankheit choroba žlazní, žláza; D. von Barbados slonovina arabská, slonová noha; —lehre žlazosloví, žlazopis, náuka o žlazách; —verhärtung ztvrdnutí, stuhnutí žlaz; —zergliederung, —zerlegung žlazopytva.

Drusig kvasničnatý, matolinatý, mlátnatý; druzovatý.

Drüsig žlaznatý T., žlazovatý, -ovitý; hlíznatý, vředovatý, krtičnatý; [ozhřivý.

Drüste *f.* stoh, brh.

Dryade *f.* (gr.) vila hájová, polesnice; *—ae pl.* (bot.) mochnovité [(rostliny) T.

Du *pron.* ty.

Dual *m.* (*—is numerus*) (lt.) dvojné číslo, dvojník T., dvojný počet; —e Form dvoučíselná forma T.; —ismus *m.* dvojství T.; dvojitosť, rozdvojenosť; —ist (=en) *m.* dualista, přívrženec dvojné soustavy; —istisch dvojský, dualistický T.; d. scheiden dvojiti, dvojením lišiti T.; —ität *f.* dvojnosť T.

Dubi-ös (lt.) pochybný; *—oso conto* (it.) (kfm.) účet nejistý, účet pochybný; účet o nejisté pohledávky; —tation *f.* (lt.) rozpakování T.

Duc *m.* (fr.), *Duca m.* (it.) voj- [voda *v. Dux.*

Ducato *m.* (it.) *v.* Dukaten.

Ducht (M. =en) *f.* pramen, pramínek nití; veslářská lavice *v.* Docht.

Duck-en sich skloniti se, sehnouti se, shýbnouti se, shrbiti se,

schouliti se, skrčiti se; fig. podlézati, pochlebovati, kořiti se komu; —ente *f.* potápka; —mäuser *m.* potměšilec, potutelník, ticháček; -mäuserig potměšilý, potutelný; —nackig skrčený, sehnutý.

Ductus *m.* (lt.) průchod; *d. Bellini* (anat.) trubice močová T.; *d. excretorius* (anat.) průtok, vývod T.; *d. thoracicus* mízovod T.

Dudel-dei *n. et m.* cár, capart; —ei *f.* dudlanice, dudlanina; —n mh. dudati, dudlati.

Dudelsack (-es, Mz. —säcke) *m.* dudy, kejdy *pl.*; —macher *m.* dudař; —pfeifer, Dudler *m.* dudák.

Dudu *m. v.* Dronte.

Duell (-s, Mz. -e) *n.* (fr.) souboj P.; —ant (-en) *m.* soubojník; —iren sich mit jdn. souboj míti s někým P., bíti se s kým (v souboji); —mandat *n.* zákon o soubojích P.

Duenna *f.* (span.) chůva; ostřehačka dívek.

Duett (-es, Mz. -en) *n.* dvouzpěv, dvojzpěv T.; 2. dvouhra.

Duft (-s, od. -es, Mz. Düfte) *m.* pára, výdech, výzev, zápach; angenehmer D. vůně, libá vůně, líbezná vůně, líbezný zápach; —en mh. zapáchnouti, zapáchati, voněti.

Düften vůni n. zápach vydávati, dýchati, záti.

Duft-end páchnoucí, vanoucí, vonný; —ig vonný, voňavý, libovonný, milodechý.

Dukaten (-s, unv. Mz.) *m.* dukát, T.; scherzh. červeňák, žluťák; —gewicht *n.* dukátová váha T.; —gold *n.* dukátové zlato; —nudeln *pl.* dukátové nudle; —schwere *f.* (kfm.) dukátová tíže T.; —stück *n.* dukát.

Dulcamara *f.* (lt.) (bot.) *v.* Bittersüß. [ďoušek, milenka.

Dulcie *f.*, *Dulcinea f.* fig. sla-

Duld-bar trpitelný, strp., snesitelný; —en etw. trpěti, strpěti, vytrpěti, držeti; mh. trpěti, snesti, snášeti; einen Fremden in der Gemeinde d. trpěti cizince v obci P.; —er *m.* trpitel; —sam trplivý, trpělivý, trpný; snášenlivý; —samkeit trpělivosť; —ung *f.* trpění P., trpení, strpení, vytrpení, snášení; religiöse D. (Toleranz) snášenlivosť nábo-

Dülle *f. v.* Dille. [ženská P.

Dult *m.* výsadný trh.

Dumm (*comp.* dümmer) hloupý; d. machen zhloupiti; d. werden hloupěti, zhloupěti, zhloupnouti; —bart *m.* hlupák *v.* Dummkopf; —bärtig hlupácký, troubovský; —dreist hlupodrzý; —dreistigkeit *f.* hlupodrzosť; —erjan, —ian *m. v.* Dummkopf; —grob hloupý a hrubý; —heit *f.* hlouposť, hlupství; —klug z hloupa moudrý; —kopf *m.* hlupec, hlupák, hlupoň, fulpas; —kühn hlupovzdorný; dümmste ddd. nejhloupější.

Dumpf (v. Schalle) temný, dušený, přidušený, přitlumený; —er Laut přidušená hláska T.; —er Ton nezvučný, temný hlas n. ton (T.); *v.* Dumpfig; D. *m. v.* Dumpfen.

Dümpfel *m.* tůně *v.* Tümpel.

Dumpf-en *m.* dušnosť, zádušlivosť; —geruch *m.* tuchlina, ztuchlina; —ig ztuchlý; d. werden tuchnouti, zt.; —tönend dunivý, temnohlasný, temnozvuký.

Düne (Mz. -n) *f.* nával písku, písečná náspa, přesep, přesyp; *pl.* -n přespy, přesypy T.

Dun-e (Mz. -en) *f.* puch, prach T.; —enbett *n.* duchna, duchnice.

Dung (-es, oh. Mz.) *m. v.* Dünger.

Düng-en hnojiti, ohn., pohnojiti, mrviti, pomrv., hnojem povoziti; der —ende mrvič, mrvitel.

Dünger (-s, oh. Mz.) *m.* hnůj, mrva; —gips *m.* sádra k hnojení; —haufen *m.* hromada hnoje; hnojiště; —jauche *f.* hnojnice; —käfer *m.* kaloval *v.* Dreckkäfer.

Dung-gabel *f.* hnojné vidle; —salz *n.* sůl ke hnojení, sůl hnojivá.

Düngung *f.* hnojení, pohn., mrvení, pomrv.; —smittel *n.* hnojivo; —sstoff *m.* hnojina, hnojovina, mrvovina.

Dünkel (-s, oh. Mz.) *m.* domýšlivosť, ješitnosť; der Mensch lebt in D. to je ješitný člověk, to je člověk domýšlivý, ješita; 2. *v.* Dinkel.

Dunkel temný, tmavý; zatmělý (T.), šerý; kalný; pošmourný, mrákavý; das D. temno, temnosť, tmavosť, temnota; přímrak; —arrest *m.* temnice P.; —blau temnomodrý, tmavomodrý; —braun tmavohnědý, temnohnědý; snědý.

Dünkelei *f.* ješitnosť.

Dunkel-farbig temnobarevný; -e Kuh sazava; —fuchs *m.* (Pferd) tmavá ryzka; —gelb tmavožlutý; —grau tmavošedý, temnošedý.

Dünkelhaft ješitný.

Dunkel-heit *f.* temnosť T., temnota; tmavosť, kalnosť; fig. skrytosť, tajnosť, zatmělosť (T.), nesrozumitelnosť; D. einer Gesetzstelle zatmělosť některého místa v zákoně P.; —hell tmavosvětlý, temnojasný; —honigschimmel (ein Pferd) temnosivec, -vý kůň; —licht šerosvit, temnosvit, temnosvětlí; —n temniti, ztem., zatem., potem.; mh. temněti, temniti se, tmíti se, mračiti se, soumračiti se.

Dünkeln mh. zdáti se, viděti se; es dünkelt mir zdá se mi.

Dunkel-roth *adj.* tmavočervený; —schlag *m.* tmavá podsívací paseka.

Dünkelvoll vypínavý, nadutý, domýšlivý, ješitný.

Dünk-en mh. zdáti se, uzd. se, viděti se; smýšleti, souditi o čem; sich d. mníti, domnívati se, mysliti si, domýšleti se; mich —t, es —t mir, als ob . . . tuším, zdá se mi, vidí se mi, jest mi jako by . . .; —ling (-s, M. -e) *m.* hrdopýšek, ješitník, ješita.

Dünn tenký; štíhlý, ztepilý; fig. slabý, mdlý, nepevný; řídký, nehustý; d. machen tenčiti, ztenčiti; zřediti; d. werden tenčeti, ztenčeti, zteněti, řednouti, zřednouti, prořednouti; dünn gewordener Nebel prořídlá mlha; —e Stimme chudý hlas T.; —er Mitlaut tenká spoluhláska T.

Dünn-beinig *v.* Dünnfüßig; —bier *n.* řídké pivo, ředina; —darm *m.* střevo tenké T.; —e *f.* tenkosť, ztepilosť, štíhlosť; slabosť, mdlosť; řídkosť, rozředlosť, proř.; *pl.* —en slabiny; —en *verb.* tenčiti, zt.; řediti, zř., rozř.; —flüssig řídký, řídkotoký; —füßig tenkonohý, čaponohý, čapatý; —häutig blánovitý T.; —heit *f.* *v.* Dünne; —körnig drobnozrný; —leibig štíhlý, číplý; —schnäbler *m. pl.* tenkozobci T.; —ung *f.*, *pl.* —ungen židoviny; slabina, -iny; dýmě; (wdm.) šněrovačka; (am Gewehr) úžina, úžení.

Dunsen mh. šířiti se, bubřeti, bobtěti, nadmouti se, nadýmati se.

Dunst (-es, M. Dünste) *m.* pára, výpar T., výpach; dým, čad, čmoud; D. geben čaditi; es ist dies kein blauer D. není to pouhá pára; —atmosphäre *f.* parokruh, parní obor; —bad *n.* parní lázeň, parnice; D. nehmen pařiti se v lázni; —en mh. pařiti se, kouřiti se, vypařovati se; čmouditi, čaditi.

Dünsten pařiti; dusiti, smažiti; gedünstet (Kochk.) dušený; -es Fleisch dušené maso.

Dunst-frei bez páry, bez dýmu; —grübchen *n.* potnice; —ig, dünstig parnatý, dymnatý, čmoudnatý; —kreis *m.* parokruh, obor vzdušný T., obor par, obor parový, oparovina; —messer *m.* (phys.) výparoměr T.; —obst *n.* dušené ovoce; —strom *m.* parní proud, proud páry; —voll *v.* Dunstig.

Duo (lt.) dva; (it. mus.) *n.* duo, dvojhlas; *d. puncto* dvojtečka, dvoutečka.

Duodecimal dvanáctinný; —eintheilung *f.* (math.) dvanáctinné rozdělení T.; —maß *n.* míra dvanáctinná T. [cternice.

Duodecimole *f.* (Mus.) dvaná-

Duodez *n.*, —format *n.* dvanácterka T.; —band *n.* svazek v dvanácterce, dvanácterník.

Duodrama *n.* duodrama T. [pas.

Düpe *m.* (fr.) blázen, hlupák, ťul-

Düpfel *m.* (Faßbind.) hmoždinka.

Dupfen ťukati, ďobati.

Düpiren (fr.) obelstíti, přelstíti, podvesti; fig. napáliti někoho, za blázna míti.

Duplex (lt.) dvojitý; *duplices consonantes* dvojité souhlásky.

Dupl-icat (-es, M. -e) *n.* (lt.) spis dvojnásobný, druhý v týž n. v jednostejná slova sepsaný spis, duplikát P.; dvojnásobka; —icator *m.* duplikátor T., dvojnásobitel, zdvojovatel; —ik *f.* duplika; odvojení; Fristen der D. lhůty dupliční P.; —iren dvojiti, zdvojiti, dvojnásobiti; —um *n.*; *in —o* dvojnásobně P.; die Klage *in —o* einreichen podati žalobu dvojnásobně P.

Dur (lt.) (Mus.) tvrdě; *—a consona* (grm.) tvrdá souhláska T.

Durativ (lt.) trvací, trvavý, trvalý; *—a pl.* trvací časoslova T.

Durch *prp. c. acc.* skrz, skrze; einem d. die Finger sehen promíjeti; d. přes, po; die ganze Nacht d. přes celou noc; d. zwei Nächte po dvě noci; d. seine Heftigkeit pro svou prudkosť; d. das Feuer kocht das Wasser nad ohněm voda vře; d. Zufall z náhody, náhodou; d. Anweisung na poukázanou; d. einen Punkt eine Linie ziehen bodem n. skrze bod vésti čáru T.; d. eine Linie čarou T.; d. einander *v.* Durcheinander; (d. wird sehr oft mit dem Instrumental gegeben:) d. Geld penězi; d. Bitten prošením; d. die Bank veskrz, napořád; *adv.* d. und d. na skrz, na skrze, veskrz, skrz na skrz, veskrz naskrz, do čista, zcela; d. und d. naß do nitky promoklý.

Durch-ächzen přelkati (noc), prolkati; —ackern zorati, proorati, přeorati, doorati; —arbeiten propracovati, prodělati; fig. einen d. zmalovati koho; sich d. propracovati se, prodělati se; prodrati se, proraziti; —aus *adv.* veskrz, naskrz, docela, zcela; d. do konce, zhola, na prosto, zprosta; zkrátka, mermomocí, živou mocí, na každý spůsob; d. anders prajiný; d. nicht nijakž, nikterak, na žádný spůsob; dokonce nic; —backen propeci, vypeci; mf. p. se; —bahnen cestu propraviti; sich —beben prochvívati; —begeben jíti skrz, jíti veskrz, jíti kady; —beißen etwas prokousnouti, překousnouti; fig. *v.* Durchbeizen; sich d. prokousati se, prohlodati se, prohryzti se; —beizen promáčeti; mh. proštípati, proleptati, prožrati; —betteln prožebrati; přežebrati; sich se; —beuteln (Mehl) propytlovati, přesívati, prosív. (mouku); —bilden etw. upodobniti, spodobniti, přetvořiti; veskrze vzdělati, vycvičiti; —blasen profouknouti, prodechnouti; propískati; protroubiti; —blättern (ein Buch) běžně přehledati, přejíti knihu, přebírati listy v knize.

Durchblick (-s, oh. M.) *m.* prohlédnutí; prohled, průhled; ostrohled, bystrohled; —en etw. prohlednouti, přehlednouti, prozříti něco; proniknouti; d., durchblitzen prosvítati, probleskovati.

Durch-bohren etwas provrtati; fig. proraziti, prohnati; probodnouti, proklati; sich d. provrtati se; —braten propeci, prosmažiti; mf. propeci se, vypeci se; —brechbar prolomitelný, prorazitelný; —brechen přelomiti, prolomiti, proraziti, probořiti, provaliti; mf. provaliti se; d. (wdm.) houštím se lámati; —brochen prolomený; prolamovaný; -e Strümpfe dírkované punčochy; —brennen přepáliti, propáliti; mh. prohořeti, propáliti se.

Durchbring-en etwas pronesti, provesti, prondati, propraviti; přechovati, přeživiti; ein Vermögen d. zmrhati majetnosť P., promrhati, promarniti, prohýřiti, probiti, vyléčiti, uzdraviti; sich d. fig. protlouci se; —er *m.* mrhač, marnotratník.

Durch-bruch (-es, M. -brüche) *m.* prolomení, proboření, proražení, protržení; D. der Zähne řezání-se zubův; D. prorva, průlom T., zálom, výlom, průval; (b. Näherin.) prolamované dílo, prolomek; D. prolomenina, probořenina, provalenina, protrženina; D. (des Wassers) průtrž, strž; (med.) průjem, obměk, běhavka; —denken promysliti, rozmysliti, rozvážiti, rozvažovati, rozjímati; —dacht promyšlený, rozm., rozvážený; —drängen protlačiti, protisknouti něco; sich d. protlačiti se;

prodrati se; —dreschen přemlátiti, vymlátiti, umlátiti, promlátiti, protřibiti.

Durchdring-en etw. protisknouti, proniknouti, proraziti; prostoupiti, projmouti; mſ. protlačiti se, protisknouti se; prodrati se kudy; zum Herzen nicht d. k srdci neprostoupiti T.; d. (geom.) prostupovati, projímati T.; D. *n.* einer Wunde proniknutí rány; durchdrungen proniknutý, proražený, projatý; *act.* proniklý; —end pronikavý, pronikající, ostrý, bystrý; —lich proniknutelný, prorazitelný; —ung *f.* (geom.) prostup P.; —ungslinie *f.* (geom.) čára prostupná, prostupující T.

Durch-drücken etw. protlačiti, protisknouti, promačkati; sich se; —duften vůni prováti, provanouti; mh. propáchati, voněti skrz, prodychovati; —düften vůní naplniti, napustiti; —eilen ve spěchu jíti skrz, se spěchem projíti, přejíti; spěšně projíti, sp. prohlednouti, přehlednouti, proběhnouti; mſ. pospíšiti, pospíchati skrz.

Durcheinander *adv.* vesměs, dohromady, naskrze, veskrz; jedno přes druhé, horem pádem; das D. směs, směsice, matenice, zmatenice; —laufen běhati sem a tam, přebíhati; —mengen, —mischen, —rühren všecko smísiti, smíchati; —reden jedno do druhého mluviti.

Durchfahr-bar průjezdný, průjezditý; —en rozjeti, rozjezditi; provezti, provážeti, přev.; mſ. projeti, projížděti, jeti skrz, vezti se skrz.

Durchfahrt (oh. M.) *f.* projetí, projížďka; (M. -en) průjezd, výjezd; (zu Wasser) průplav; —szoll *m.* průvozné *n.*

Durch-fall (-s, M. -fälle) *m.* propadek; (med.) průjem, běhavka; —fallen mſ. propadnouti; sich d. pádem se poraniti; —fäule *f.* (Krankheit der Pferde) prohnil; —faulen mſ. prohniti, přeh.; —fegen promesti, pročistiti, protříti; sich se; —feilen propilovati, přepilovati; —feuchten provlhčiti, zvlh., provlažiti, promočiti, promokřiti; mh. provlhnouti, promoknouti; —feuchtet provlhlý; promočený, umočený; —feuern prohřáti, rozhřáti; rozpáliti; prostřeliti, střeliti skrz; rozohniti, roznítiti; —fiedeln přeskřípati, prohousti; —finden sich probrati se, propraviti se; —flechten etw. proplesti; provinouti něco; sich se; —fliegen mſ. proletěti, přeletěti (něco, někudy); fig. proběhnouti, přeběhnouti něco (zrakem); —fließen mſ. protékati, proplynouti, proplývati; (v. Papier) prožírati; *act.* protékati něco; —flug (-s, oh. M.) *m.* průlet, přelet; —fluß (-sses, oh. M.) *m.* průtok; 2. (M. —flüsse) průtok (gegrabener Canal) T.; 3. *v.* Durchfall; —fluten mh. prouditi se skrz, valiti se, vlniti se skrz, protékati proudem; *act.* proprouditi něco.

Durchforsch-en proskoumati, prozpytovati, probádati, propátrati, prohlednouti, proniknouti; —ung *f.* proskoumání, probádání.

Durch-forsten proklestiti (les); -ung prokleštění; lesnická prohlídka; —fressen prožrati, prokousati; prohryzti, přehr.; proleptati; —frieren mſ. promrznouti, prokřehnouti, prozábnouti.

Durchfuhr (oh. M.) *f.* průvoz P.T.

Durchführ-bar provoditelný; co se dá vykonati; —en etw. provesti, prováděti, provozovati; die Grundsätze d. provesti zásady P.; in der Rechnung d. provesti v účtě, účtem T.; 2. d. provezti, provážeti, převážeti; eine Waare d. provezti zboží P.

Durchfuhrhandel *m.* průvozný obchod P.T.

Durchführung *f.* provedení T., provádění; —spatent *n.* (jur.) uvozovací patent; —spost *f.* položka k provedení, p. průvodná; p. provedená T.; —ssatz *m.* (Mus.) sadba k provedení.

Durchfuhr-verfahren *n.* řízení ve věcech průvozných P.; —waare *f.* průvozné zboží P.; —zoll *m.* průvozné *n.*, průvozné clo P.; —zolltarif *m.* sazba na průvozné clo P.

Durch-füttern přechovati, pře-

živiti; přezimovati; —gähren mſ. prokysati, vykvasiti se; prokynouti; —gang (-es, M. —gänge) m. průchod P., průchoz; průchodiště, průjezd; (Muſ.) průchod; ein Haus mit D. dům průchodní P., -ný; D. durch den Meridian (aſtr.) průchod n. projití poledníkem n. přes poledník T.; —gangbar prochoditelný; průchodný; —gänger m. uběhlec, uteklec; —gängig průchodný, průchoditý; *adv.* vesměs, naskrze, napořád, napospol; úplně, všudy.

Durchgangs-gässchen *n.* průchodná ulička; —gut *n.* průchodné n. průvozné zboží, průchodek, průvozek; —handel *m.* průchodný obchod; —noten *pl. f.* (Muſ.) průchodné noty; —punkt *m.* průchodiště; —zoll *m.* průchodné (, ého *n.*).

Durchgehen mſ. jíti veskrze, projíti, přejíti; d., angenommen werden projíti P.; d. uteci, uprchnouti P.; etw. d. něco projíti, přejíti, zahoditi; einen Bericht d. pročísti, prohlednouti zprávu P.; ſich die Füße d. prochoditi si nohy; durchgehends *adv.* naskrze, veskrze, vesměs, vůbec, bez výjimky.

Durch-geistigt duchem projatý; —gerben vydělati, proděl., vypraviti, propr. kůži; fig. vypráskati, vyprášiti komu kůži; —gießen proliti skrze co; —graben prokopati, přek., prorýpati; ſich d. prokopati se; —greifen sáhnouti, chmátnouti skrze co, prosáhnouti, prochmátnouti; proniknouti, proraziti, projmouti; —greifend pronikavý, projímavý, ostrý; -de Beſtimmung rázné, důrazné ustanovení P.; -de Maßregeln gebrauchen důrazných prostředkův užiti P.; —grübeln etw. prorýpati, rozr.; fig. prohloubati, prošťourati; —gucken prokouknouti, prokukovati; —guß (-ſſes, M. —güſſe) m. prolití, prolévání, průliv; trativod, stoka; cedník; —hämmern kladivem protlouci; prokovati; —hau (-es, M. -e) *m.* prosek, průsek; —hauen proseknouti, přetíti; přeseknouti, rozseknouti, přetíti, roztíti; fig. vysekati, vyšlehati komu; ſich d. prosekati se, vys. se, vytlouci se; —haus (-ſes, M. —häuſer) *n.* průchodící, průchoditý dům; —hecheln etw. provochlovati, vyv., přev.; fig. někoho přetřepávati, přemítati, na zub bráti; —heizen vytopiti, vyhřáti; —helfen pomoci, pomáhati komu (skrz něco) z čeho, napom.; ſich d. pomoci, pomáhati sobě; —hieb *m.* (Forſtw.) průsek, průseka; —hitzen rozpáliti, rozehřáti, prohř., vyhř.; —höhlen prodlabati, prohloubati, proryti; —holen *v.* Durchhecheln, Durchprügeln; mh. proniknouti, projmouti; —hutſchen mſ. proklouznouti, prošoupnouti se; —irren probloudíti, přebloudíti; —jagen prohoniti, proháněti, přeháněti, proloviti; prohnati, proraziti, proniknouti; proběhnouti, prokvapiti; přeběhati, zběh.; mh. páditi, upalovati, hnáti; —kämmen pročesati, vyč., učesati; —kämpfen vybojovati, provesti, dov., dojíti čeho; dobojovati, dováléiti; ſich d. probiti se, protlouci se, prodrati se; —kauen sežvýkati, přežv.; —klauben přebrati, probrati; —klüftung *f.* prošterbení; proštěrbenina; —kneten prohnísti, vyhnísti, promísiti (těsto); —kochen provařiti, přev.; mh. provařiti se, provříti; —kommen mſ. skrze něco jíti, proj.; prodrati se, proniknouti; vyjíti, vyváznouti z čeho; ujíti, uteci; —kratzen etw. proškrábati; ſich se.

Durchkreuz-en na kříž n. křížem projíti; prokřížiti, prokřižovati, překřižovati; ſich d. křížiti se, křižovati se T.; křížem jíti; —ung *f.* křížení, zkřížení; D. der Wellen křížení, zkřížení vln T.; 2. D. průřez P.; Verbindung mittels D. spojení průřezem T.

Durch-kriechen mſ. prolezti, slezti, prodrati se; —kühlen prostuditi; prostydnouti; —laß (-ſſes, M. —läſſe) *m.* propustek, průchod; říčice, řešeto; průjezd; průliv; splav, průplaviště, průplav; (b. Teich) vrata, vrátka, jemčina; —laſſen etw. od. einen propustiti někoho n. něco P.; proceditì, přeceditì; propodsívati, přepods.; přeháněti, přepouštěti.

Durchlaucht *f.* (Fürſten-Titel) Jasnosť P.; —ig Jasný P.; —igſter Herr Nejjasnější Kníže P., Nejj. Pane!

Durchhlauf *m.* probíhání, přeb.; proplývání, protékání; průběh, průplyv; (med.) průjem, běhavka; D. von Barſchaften průběh, průchod hotových peněz P.; —en mſ. běžeti, běhati skrz něco, proběhnouti, přeběhnouti; 2. *act.* proběhati (čas); —ende Poſt (Rechn.) průběžný článek, průběžná položka P. T.

Durch-läutern etw. pročistiti, přečistiti; —leben prožiti, přežiti; —leſen pročísti, přečísti, vyčísti; —leuchten prosvítiti, prosvěcovati; mh. svítiti skrze něco, prosvítati, probleskovati; —leuchtend prosvítavý; —lichten (den Wald) proklestiti, promýtiti les; —liegen proležeti se; přelež., odlež.; ſich d. proležeti se; —löchern děr nadělati, proděraviti; provrtati; protrhati, rozt.; —ludern promrhati (probenditi D.); —lüften provětrati; —lügen ſich vylhati se; —lungern prolenošiti, prozaháleti; —machen prodělati, propraviti, propracovati; —marſch *m.* (der Truppen) průchod vojska P.; —marſchiren mſ. jíti, táhnouti skrz; —mengen, —miſchen promíchati, promísiti; —meſſen přeměřiti; proměřiti, vyměřiti; —meſſer (-s, unv. M.) *m.* průměr T.; světlosť; ſcheinbarer D. průměr zdánlivý T.; wahrer D. průměr pravý T.; —müſſen museti někady jíti, jeti; —muſtern etw. přehlížeti; fig. přetřepávati, přetřásati; —nageln hřebem probiti, proraziti; —nagen etw. prohryzti, prohlodati; ſich se; —nähen etw. propíchati; prošiti; —näſſen, —netzen etw. promočiti, promáčeti, promokřiti něco; mh. promokati, prorážeti; —paß *m.* průchod, průchodiště; průsmyk; —paſſiren mſ. procházeti, přecházeti, přepraviti se; —pauſen, —pauſchen (graph.) snímati T.; —peitſchen einen někoho sešlehati, sešvihati, zmrskati, zbičovati, někomu vyšlehati, vymrskati; fig. něco často opakovati; —praſſen prohodovati, prohejřiti.

Durch-pressen promačkati, protlačiti; —prügeln jmd. vypráskati, vybiti komu, zpráskati, zbíti koho; —puffen vybouchati, vybuchcovati; —ragen mh. pročnívati, vyvstávati; —räuchern prokouřiti, vyk., prokaditi; vyuditi, prouditi (maso); —rechnen etw. přepočítati, propočítati něco; —regnen mh. proprchávati, pršeti naskrz; promoknouti; —reib- protěrný, protěrací; —reiben protříti, rozetř.; prošoustati, rozš., protříti; —reiſe *f.* cestování, putování skrz; průchoz, průchod, průjezd, projížďka; —reiſen mſ. putovati, cestovati skrz; procestovati, přecestovati, proputovati, projíti, prochoditi, projeti, projezditi; —reißen protrhati, přetrhati, mſ. protrhnouti se, rozt. se, přetrhnouti se; —reißer *m.* protrhovač, roztrhovač, přetrhovač, rozryvač; —reiten mſ. jeti skrze, projeti, projížděti; ſich d. projezditi se; —rennen proběhnouti, přeběhnouti, zběhati; mſ. hnáti se, páditi skrz; —rinnen protékati, prosáknouti; —riß (-ſſes) *m.* protržení, průtrž, průtržina, protrhlina; —ritt (-es) *m.* projetí, projížďka; —rollen prokuliti, prokutaliti; prorachotiti, přerach.; (die Wäſche) převáleti, převálcovati; mſ. rachotiti, chřestěti skrze; —rühren promíchati, promísiti; —ſäbeln šavlí protíti; —ſäen prosíti, prosívati; —ſägen přeřezati, prořez. (pilou); —ſchallen mh. zvučeti, zníti skrz, prozvučiti, proznívati; —ſchaudern prostrašiti, proděsiti, prolekati, hrůzou naplniti; —ſchauen etw. dívati se, hleděti skrze, prokouknouti, prokukovati, prozříti; přehlednouti, přehlížeti, prohlížeti; —ſcheinen prosvětliti, projasniti; mh. prosvítati, prosvěcovati, problyskovati; —ſcheinend prosvítavý T.; —ſcherzen prožertovati; —ſchieben prostrčiti, promknouti, prošoupnouti; —ſchießen etw. prostřeliti; (Buchbind.) proložiti T., prokládati (knihu papírem); fig. proběhnouti, proletěti; —ſchiffbar průplavný, proplavitelný; —ſchiffen mſ. plouti, plaviti se skrz; proplou-

ti, přeplouti, proplaviti se, přeplaviti se; —schimmern mh. třpytiti se, kmitati se skrze, problesknouti, probleskovati, prosvítati; —schimmernd prosvítavý; kmitavý; —schlafen prospati.

Durchschlag (-s *et* -es, M. —schläge) *m.* proražení, probíjení, prorážka; průraz; proraženina; proražec, průboj; cedník, cedidlo; síto, řešeto, říčice, prosevadlo; přehrada; průkop, tunel T.; —bar prorazitelný, probíjetelný; —eisen *n.* proražec; —en etw. probiti, protlouci, proraziti; procediti, přecediti; prosívati, propodsívati, přepodsívati; fig. ztlouci, zbíti koho; sich d. probiti se, vybiti se, protlouci se; mh. (v. der Tinte usw.) prorážeti, pronikati; —hammer *m.* průboj, průbojník (perlík); —holz *n.* vořina.

Durchschlägig průrazný.

Durchschlag-meissel *m.* proražec; —tuch *n.* procezovadlo, cedítko, mlíčen.

Durch-schlängeln sich kroutiti se, vinouti se, točiti se skrz; —schleichen mf. proklouznouti, vyklouznouti; sich d. prokrásti se, vykrásti se, promknouti se; —schleifen etw. provleci, protáhnouti, prosmyknouti, prosmýkati; probrousiti, vybrousiti; proklouzati; prošoupati; —schleppen provleci, prosmýkati, protáhnouti; fig. vytáhnouti, vytrhnouti koho; sich d. provleci se, protáhnouti se, prosmýkati se; —schliessen, —schlüpfen mf. proklouznouti, prosmeknouti se; promknouti se; —schneiden proříznouti, rozříznouti, přeříznouti, prokrojiti, rozkrojiti, překrojiti; (mit der Scheere) přestřihnouti, rozstřihnouti; sich d. (math.) séci se, sekati se, proseknouti se, přetínati se; —schneien mh. prosněžiti.

Durchschnitt (-es, M. -e) *m.* (math.) průřez, průseč, průsek T.; průstřih; průkop; proříz, prořezák; D. einer Ader přetětí žíly; 2. D. průměr P.; im D. v průměru P.; jedno k druhému; —lich průměrný T.; d. *adv.* průměrně, v průměru, průměrem T.

Durchschnitts - berechnung *f.* průměrné spočtení P.; —jahr *n.* průměrný rok P.; —lehre *f.* průměrosloví, náuka o průměru; —linie *f.* čára průsečná, průsečnice T.; —methode *f.* (geom.) způsob průsečný T.; —preis *m.* průměrná cena, prostřední cena P.; —punkt *m.* bod průsečný, bod průseku (průsečík) T.; —rechnung *f.* počet průměrný T.; —riss *m.* průřez, průřezný nástin, návrh; —sehne *f.* průsečná přímka; —summe *f.* průměrný součet; —werth *m.* průměrná hodnota P.; —zahl *f.* průměrný počet.

Durch-schossen proložený, prokládaný T.; —schuss (-sses, M. -schüsse) *m.* prostřel; 2. proklad, prokladek T.; vetkání; —schütteln protřásti, přetřásti; —schwären rozhniti se; —schwelgen prohýřiti, promarniti; —schwimmen mf. proplouti, proplaviti, přeplavati; —segeln mf. proplouti lodí; *v.* Durchschwimmen.

Durchseh-bar průhledný, průhleditý, prohlednutelný; —en etw. mh. hleděti, patřiti, zříti skrz, prohlednouti, prozříti; promíjeti; přehlížeti, prohlížeti; —er *m.* prohledač, prozírač, -atel, přehlízitel; —ung *f.* prohlednutí, prohlížení, prohlídka, přehlídka; důmyslnosť, důvtipnosť.

Durch-seihen etw. přecediti, procediti něco T.; —seiher *m.* procezovač; procezovadlo, cedidlo; —sein mf. býti skrz; b. hotov, b. u konce, dodělati, ukončiti; přestáti, přežiti; —setzen mf. přeskočiti; 2. etw. d. něco provesti, něčemu průchod zjednati P., vyvesti něco, dovesti něčeho, něco proraziti; —seufzen provzdychati, prolkati.

Durchsicht (oh. M.) *f.* prohlídka, prohlednutí, přehlednutí; (M. -en) průhled, průzor; —ig průhledný, průzračný (prohledný, prozračný) T.; prosvítavý; prohlednutelný; fig. jasný, světlý, zřejmý; —igkeit *f.* průzračnosť, průhlednosť T.; —saufschrift *f.* průzračný nápis; —sbild *n.*, -sgemälde *n.* průsvitný n. průzračný obraz, průsvitka D.

Durch-sickern mſ. procrkati, procrčeti, prosáknouti, prokapati; —ſieben prosíti, přesíti; prosítovati; —ſingen prozpívati; prozpěvovati; přezpěvovati; —ſinken mſ. propadnouti se, probořiti se; —ſinnen etw. promysliti, přemysliti; —ſintern *v.* Durchſickern; —ſpähen etw. proskoumati, propátrati, proslíditi; —ſpicken slaninou protkati, prostrkati; —ſpielen přehrati; —ſpießen probodnouti, probůsti, proklati; —ſprechen promluviti skrz; rozmlouvati, rozprávěti o čem; —ſprengen etw. proraziti, rozraziti, protrhnouti, roztrhnouti; přepáditi, úprkem přejeti; vykropiti, skropiti; mſ. hnáti se skrz, skočiti skrz; —ſpringen proskakovati, přeskakovati; mſ. protrhnouti se; —ſprung (=es, M. =ſprünge) *m.* proskok; —ſtänkern prosmraditi; *v.* Durchſtöbern; —ſtäuben proprášiti; uháněti, jako by prášil; —ſtäupen promrskati; vymrskati komu; —ſtechen etwas propíchnouti, protknouti, probodnouti, proklati, proraziti; einen Damm d. prokopati, prodělati hráz; das Getreide d. přehazovati obilí; —ſtecken prostrčiti, prondati, protknouti; —ſteigen prolezti, prostoupiti; —ſteuern přeplaviti, převeslovati; mſ. plaviti se, plouti, veslovati skrze; —ſtich *m.* propíchnutí, probodnutí, průpich; (Bauk.) průkop T.; —ſtöbern, —ſtochern, —ſtören prošťárati, proslíditi, prošlakovati; pročmuchati; —ſtollen (einen Berg) proštolovati, prošťárati (horu); —ſtoßen prostrčiti, protknouti, promknouti, proraziti, probodnouti, proklati; prohmožditi, uhmožditi; —ſtreichen (im Schreiben) přeškrtnouti, vyškrtnouti, přetrhnouti; prošoustati, promnouti; proběhnouti, proběhati, zběhati, zchoditi; mſ. šuměti skrz, prošuměti; táhnouti se kudy; —ſtreifen proběhati, zběhati; protěkati, proplahočiti, prošmejditi, potloukati se kady; 2. prošoustati, prodrhnouti, protříti; proproužiti, prožíhati; —ſtrich *m.* (im Schreiben) vyškrtnutí, vytržení; průtah, přetah; průlet, přelet (ptactva); —ſtrömen mh. prouditi se, valiti se skrz; protékati; —ſtudiren promysliti, prostudovati; —ſuchen (e. Wohnung) prohledati P., přehledati (příbytek); prohlídnouti; —ſuchung *f.* prohledání P.; —tändeln přetitěrkovati, protitěrkovati; —tanzen protančiti, protancovati, přetancovati; —thun etw. prondati, prodíti, propraviti; —tönen mh. proznívati, zníti skrz; —tragen etwas pronesti, přenesti; —treiben etwas hnáti skrz, prohnati, proháněti; přehnati, přeháněti, přepuditi; předováděti, přečtveračiti; mſ. proháněti se, přeháněti se; —treten prošlapati, prochoditi; rozšlapati; mſ. prostoupiti, proraziti, proniknouti.

Durchtrieb (=es, ob. M.) *m.* průhon, prohánění, přehánění, proháňka, přeháňka; 2. průhonné právo; —en honěný, prohnaný; vychytralý, vycvikaný, fikaný; =er Schelm, Schalk, Vogel vybraná kopa, pěkný ptáček.

Durch-tritt *m.* prostup; průšlap, -ek; —wachen probdíti, přebdíti; —wachſen prorůsti, prorůstati; d. *adj.* porostlý; prorostlý T.; —wagen ſich odvážiti se, odhodlati se, jíti n. jeti skrz; —walken provalchovati, vyv., uv., zv.; fig. einen d. zbíti koho, vymlíti, vyčesati komu; —wälzen provaliti, prokuliti, prokutaliti; —wandeln projíti, přejíti; —wandern mſ. (ein Land *etc.*) projíti, prochoditi, přejíti, přechoditi, zchoditi, zběhati něco; —wärmen etw. prohřáti, vyhř., rozehř.; —waſchen etw. proprati, promyti; propláknouti; promleti, vymleti; einen derb d. protřepati koho; —wäſſern etw. promočiti, promáčeti, provlhčiti něco; —waten přebřísti, probřísti, přebroditi; —weben protkati; proplesti.

Durchweg *adv.* vždy, pokaždé; veskrze, zúplna; D. (=es, M. =e) *m.* průchod P.; *v.* Durchgang; —ſam průchodný.

Durch-wehen provětřiti, provětrati něco; mh. vanouti, váti, douti skrz, provívati, profouknouti; —weichen

proměkčiti, změkčiti; promočiti; mſ. proměknouti, změknouti, změkčeti; —weinen proplakati, přeplakati; —werfen prohoditi, proházeti, prometati; provívati, prosívati (obilí); —wetzen (das Kleid) prošoustati; —winden provinouti, proviti; proplesití; protočiti; prosoukati, prokroutiti; provleci; sich d. proplesti, se, vypl. se, prokroutiti se, vykr. se, vykličkovati se; —wintern přezimovati, vyzimovati; —wirken prohnésti, vyh., promísiti, vymísiti; protkati; —wischen mſ. proklouznouti, vykl., ukl., promknouti se, prokrásti se; —wölben vzklenouti něco; —wollen chtíti skrze nějaké místo; —wuchs *m.* prorost, prorostek; —wühlen etw. proryti, zrýti; sich d. proryti se; —wurf (-s, oh. M.) *m.* prohození, prohazování, prohoz, prohazka; prosívání, provětrování (obilí); prohazovačka, přeh., prosevadlo; —wurfgatter *n.*, —wurfsieb *n.* prohazovačka drátěná; —zählen etw. přepočísti, přepočítati; —ziehen protáhnouti; provlíknouti; einen d. nabírati, přetřásati koho; d. mſ. táhnouti skrz, projíti, projeti; zchoditi, zrejditi; sich d. protáhnouti se; provleci se; —zug (-s, M. —züge) *m.* protažení, průtah; provlíknutí; projití, projetí, průjezd; průchod, průtah P.; D. einer Waare průvod P.; (Zimmerl.) průvlač; —zügler *m.* průchodník; —zugsbalken průvlač, trám průvlačný T.; —zugsgut *n.* průvozné zboží (průvozný statek) P.; —zwängen etw. nutkati, mocí tlačiti skrz něco, protlačiti; sich d. silou se prodrati, protlačiti se.

Dürf-en (ich darf, du darfst, er darf, wir dürfen, ihr dürfet, sie dürfen) mh. směti, smíti; moci, povolení míti; potřeba n. potřebí býti, potřebovati; es —te wohl so kommen snad tak se stane.

Dürftig nuzný P., potřebný; —es Leben nuzaření, nuzování, bídnění; —keit *f.* nouze P.; nedostatek.

Dürftling (-es, M. -e) *m.* (Baum) zákrsek.

Dürr suchý, vyschlý; uvadlý; vyprahlý, vysmahlý; hubený, vychřadlý; sušený; —er Baum souš; —es Obst sucharky, pečarky; —es Holz souš, roždí, chrastí; —es Feld suchopár, vyprahlina; —beinig suchonohý, tenkonohý, čapatý.

Dürr-e (oh. M.) *f.* sucho, suchosť, suchota; suchopárnosť, žíznivosť; uvadlosť, vyprahlosť, vysmahlosť; hubenosť vychřadlosť, vyzáblosť; —en sušiti, us.; mſ. schnouti, prahnouti, vypr.; —hager hubený; —hagerer Mensch kostroun; —kräutler *m.* kořenář, bylinář; —sucht *f.* úbytě; —warzen *pl.* zájedí.

Durst (-es, oh. M.) *m.* žízeň, smad; fig. žízeň, chtivosť, dychtivosť, lakota; —drang *m.* mořící žízeň; —en, dürsten mh. žízniti, smadnouti, žízeň míti; fig. prahnouti, dychtiti po něčem; dürstend, —ig žíznivý, smadný; fig. prahnoucí po něčem, dychtivý, lakotný.

Dusel *m.*, —ei, Dusselei *f.* omámenosť, pomatenosť, zmatenosť, bezsmyslnosť, závrativosť; špička, opička, podnapití, podnapilosť; —ig omámený, pomatený, bezsmyslný, závrativý; —n, dusseln, düsseln mh. zpitoměti, ztupěti, zblběti; motati se, potáceti se, vrávorati.

Dust *m.* smeť, pleva.

Düster pošmurný, chmurný, temný, tmavý, šerý, mrákotný; zasmušilý, zádumčivý, zamračený, nevrlý; —e Augen oči potuchlé; —blau temnomodrý, šeromodrý; —ling (-s, M. -e) *m.* zatemnělec, zasmušilec; —n zachmuřiti, zamračiti, zašeřiti, zasmušiti, zatemniti; mh. und sich d. mračiti se, chmouřiti se, tmíti se, zatemniti se, zamračiti se, zachmuřiti se.

Dütchen *n.* kornoutek; (Münze) dudek; —dreher, —krämer *m.* (spött.) kornoutkář.

Düt-e (M. -en) *f.* kornout; —en- kornoutový; —en, duten mh. troubiti; —enförmig kornoutovitý.

Dutzend (M. -e) *n.* tucet, dvanáctka; —weise *adv.* v tuctech; na tucty.

Duumvir (=s, M. =en) *m.* (lt.) dvojpán; —at *n.* dvojpanství.

Dux *m.* (lt.) vojvoda, vévoda.

Duz-bruder *m.* bratříček; wir sind —brüder my si tykáme; —en tykati si s kým, tykati komu.

Dyadik *f.* (gr.) dyadika, soustava dvouciferná T.

Dyarch (=en) *m.* (gr.) *v. Duumvir.*

Dynam-ik *f.* (gr.) dynamika T., siloskum, siloslovi, silověda; —iker, —ist *m.* siloskumec, siloslovec, silovědec; —isch dynamický, silojevný; =er Halbmesser dynamický poloměr T.; =es Moment moment dynamický T.; —it *m.* dynamit; —ometer *m.* siloměr T.

Dynast (=en, M. =en) *m.* (gr.) vládce, vladař, panovník; —ie *f.* (gr. panovnický (bess. als panující) rod dynastie P.; —isch dynastický.

Dysämie, Dyshämie *f.* (gr.) vadokrevnosť.

Dysenter-ie *f.* (gr.) červenka, červená úplavice; —isch červenčitý.

Dyskra-sie *f.* (gr.) kalokrevnosť, (*st.* žlučnosť krve, vada mokrosti); —tisch kalokrevný.

Dysmen-ie, —orrhöa *f.* (gr.) bolestné a nepravidelné měsíčky.

Dyspnöa *f.* (gr.) dušnosť (med.).

Dystom (grm.) nesnadně dělitelný T.; —glanz tetraëdrischer (Min.) krušec čtyrstěný T.

Dystychie *f.* (gr.) neštěstí, nehoda.

Dysurie *f.* (gr.) řezavka (med.).

E.

Eagle (ihgel) *m.* (engl.) orel severoamerický (zlatá mince) T.

Earl (erl) *m.* (engl.) hrabě.

Eau (oh.) *f.* (fr.) voda.

Ebauch-e *f.* (fr.) rozvrh, nástin; —iren rozvrhnouti, nastíniti.

Ebb-e (oh M.) *f.* odliv T., odtok mořský; E. und Flut odtok a přítok, odliv a příliv moře; —en *impers.* odstupovati; es —et voda odtéká, odstupuje; fig. e. vrtkati se.

Eben *adj.* rovný; plochý, hladký; *adv.* rovně, zrovna, náležitě; právě, vlastně, jen; e. so viel tolikéž T.

Ebenbaum *m.* eben.

Eben-bild *n.* podobenství, vypodobení, obraz T.; podoba, podobizna; (Person) podobník; das ist sein E. totě pravý jeho obraz T.; —bürtig jednorodý, stejnorodý, sourodný; —keit osť; —daselbst *adv.* tamže, právě tam; —derselbe týž, tentýž.

Eben-e *f.* rovina, roveň, pláně T., planina; (math.) plocha rovná, pl. přímá (oft nur plocha) T.; E. der Bahn *pl.* dráhy T.; —en rovnati, srovnati, vyrovnati, urovnati, zplaniti; —erdig přízemní; =es Geschoß přízemí; —falls *adv.* též, taktéž, rovněž; —heit rovnosť, rovnota.

Eben-holz *n.* eben; ebenové dřevo; —iren ebenem vykládati; ebenovati; —ist (=en) *m.* obenář.

Eben-mass *n.* rovnosť, rovnoměrnosť, rovnoměr, souměr; —mäßig rovnoměrný, souměrný, stejnoměrný.

Ebenso *adv.* rovněž, nápodobně, taktéž; e. viel tolikéž, právě tolik, zrovna tolik.

Ebentischler *m.* ebenář.

Eber (=s, unv. M.) *m.* divoký kanec.

Eberesch-e *f.* řeřáb; —beere *f.* řeřabina.

Eberhirsch *m.* kanec jelenitý.

Eblouirt (fr.) zaražen, zaslepen.

Ebn *m.* (ar.) syn.

Ebullition *f.* (lt.) var; 2. (med.) vyvařenina.

Ebur *n.* (lt.) slonová kosť.

Ecauduta *pl.* (lt.) bezocasí plazi T.

ecce! (lt.), *ecco!* (it.) ejhle!

Ecclesia *f.* (gr.=lt.) církev.

Echauffiren (fr.) rozzlobiti, rozlítiti.

Echange *f.* (fr.) měna, směna, výměna. [nická, úřednická.
Echarpe *f.* (fr.) přepáska důstoj-
Echelon *m.* (fr.) stupeň; *en echelon* (fr.) po stupních, stupňovitě; —sartig stupňovitý.
Echinit *m.* (gr.) ježovcokam.
Echin-odermata *pl.* (zool.) ostnokožci T.; —*oidea pl.* (gr.) (zool.) ježáci T.; —*us m.* (gr.-lt.) ježek; 2. (Bauk.) podhlavnice, podvalek T.
Echo *n.* (gr.) ohlas, ozvěna P.; —meter *n.* ohlasoměr; —nisch, —disch ohlasný, ozývavý.
Echt pravý P., T.; přesný, neporušený; —er Bruch (math.) zlomek pravý T.; —farbig dobrobarevný, pravobarevný; —heit *f.* pravota P., pravosť, přesnosť T.
Eck- úhlový, úhelní; nárožní; —äpfel *pl. m.* řehtáče, žebráci.
Ecke *f.* (Eck *n.*) roh T., úhel, hrana; —en hraniti.
Ecken-schanze *f.* rohatá hradba; —schliff *m.* (b. Gläsern) broušené hrany *pl.*; —steher *m.* fig. čumil, civín.
Eck-feile *f.* pilník tříhraný; —fenster *n.* nárožní okno; —firste *f.* b. Dach hranné slemeno T.; —flügel *m.* pakřídlo T.; —haus *n.* nárožní dům; —ig hranatý; rohatý; —kammer *f.* nárožní komnata; —loch *n.* (b. Billard) nárožní díra; —pfahl, —pfeiler *m.* nárožní pilíř, nárožník; (krajnice) T.; —pfoste *f.* (Mühle) koutnice T.; —punkt *m.* bod úhlový T.; —säule *f.* hranol T.; —stein *m.* úhelník nárožní, úhelní kámen; -stück *n.* des Grundes klín; —tisch *m.* rohatý stůl; —wandpfeiler *m.* přístranec T.; —zahn *m.* kel; špičák T.; —zimmer *n.* nárožní pokoj. [tel.
Eclaireur *n.* (fr.) harcovník, obzíra-
Eclatant (fr.) skvělý, okázalý.
Ecole *f.* (fr.) škola.
Edel *adj.* šlechetný P., ušlechtilý T., spanilý; statný; edler Mensch šlechetník; e. (adelig) šlechtický P.; (kostbar) drahocený P., drahý, vzácný, jemný; edles Metall drahý kov (kov vyšší ceny); edles Erz (mont.) ruda bohatá V.; edler Gang (mont.) pramen bohatý V.; e. (v. Baum) štěpný.
Edel-bürger *m.* šlechtic; vladyka; —bürtig urozený; —dame, —frau *f.* šlechtička, zemanka, urozená paní; —erz *n.* drahá ruda; r. bohatá; —fräulein *n.* urozená slečna, šlechtična; —geboren urozený; —gesinnt spanilomyslný; —gestein *n.* drahé kamení (dobré kamení) P.; —herr *m. v.* Edelmann; —hof *m.* šlechtický dvorec; —ing *m.* šlechtic; —knabe *m.* páže; urozený mládenec; —knecht *m.* panoše; —lehen *n.* manství šlechtické (m. ušlechtilé) P.
Edel-leute *pl.* panstvo, urozenstvo; —mann *m.* šlechtic P., zeman; —mannsacker *m.* pole zpupné; —marder *m.* lesní kuna; —muth, —sinn *m.* šlechetnosť, blahoduší T., šlechetenství, šlechetnomyslnosť, spanilomyslnosť, velkodušnosť; —müthig, —sinnig šlechetnomyslný, šlechetný, blahodušný.
Edeln *v.* Adeln.
Edelstein (-es, M. -e) *m.* drahý kámen P., drahokam; —händler *m.* obchodník s drahými kameny, klenotník; —schleifer *m.* leštitel drahokamův; —schmuck *m.* šperk drahokamenný.
Edel-stolz *m.* šlechetná hrdosť; —that *f.* šlechetný čin; —weiß *n.* bělolist hvězditý *Filago* (*Gnaphalium*) *Leontopodium*; —wild *n.* (wdm.) vysoká zvěř.
Eden *n.* (hebr.) ráj.
Edentata *pl.* (zool.) bezzubí T.
Edict (-es, M. -e) *n.* (lt.) edikt, provolací list P.; vyhláška; ein E. ergehen lassen vydati provol. list P.
Edictal-aufforderung *f.* vybídnutí, vyzvání provolacím listem P.; —ladung obeslání provolacím listem P.; —verfahren *n.* řízení ediktální, řízení provolací.
Edi-ren (lt.) vydati; —tion *f.* vydání.
Edler šlechtic *v.* Adeliger.
Education *f.* (lt.) vychování.
Educt (-es) *n.* (lt.) vývodek.
Efendi *m.* (türk.) efendi, učenec turecký (titul).

Effect (=s, M. =e) *m.* (lt.) účinek (vydatný), působení P.; dojem; E. machen účinek míti T.; auf E. berechnen hleděti n. prohlédati při něčem k účinku T.; (mech.) výkon V.

Effecten *pl.* věci movité P., věci nábytečné; E. *pl.* (Staatspapiere) úvěrné listiny T., zpeněžitelné papíry, státní papíry P.; cenné pap.; —handel *m.* obchod s papíry státními; —conto *m.* (*n.*) účet z listin úvěrných T.

Effect-hascherei *f.* sháňka po účinku, bažení po účinku T.; —iv skutečný P.; zahlbar in österreichischen Dukaten e. výplatný v skutečných rakouských dukátech P.; —ivstand *m.* skutečný stav; —uell skutečně možný; —uiren něco k místu a konci přivesti P., splniti, odbyti, vykonati něco T., provesti něco, vyplniti něco.

Effervescenz *f.* (lt.) vření, kypění, bouření V.

Effigiës *f.* (lt.) podobizna.

Effiliren (fr.) cupovati, třepiti.

Effloresc-enz *f.* (lt.) výkvět V., rozkvět; čas květu; —iren vykvétati T.

Effusion *f.* (lt.) vylití; výbuch.

Egal (fr.) stejný; rovný; das ist mir e. to je mně jedno; —ität *f.* stejnosť, rovnosť.

Egariren (fr.) zmásti; sich se.

Egärten *pl.* role s lukami.

Egel *m.* pijavka, pijavice; motolice; —krankheit *f.* motolice; —wurm *m.* motolice. **Eggbar** vlačitelný.

Egge *f.* brána, vlačidlo; —balken *m.* papršlek; —block *m.* zábranek; —haken *m.* branový hák; —kette *f.* spínka n. řetízek u bran.

Eggen vláčeti, pole branami přiraziti; das E. vláčení, vlačba, vláčka; —geld *n.* vlačebné; —pflug *m.* branopluh; —wage *f.* tahadla, váhy u bran. [čebník.

Egger *m.* vlačec, vláčník, vla-

Egge-ring *m.* těhlice; —schiene *f.* mečík branový; —schlitten *m.* vlačuhy; —stange *f.* bidelec; —zahn *m.*, —zinke *f.* branový hřebík, kolík.

ego (lt.) já.

Egoismus *m.* (lt.) sobectví, sobství T., samolibosť, sebemilství.

Egoist (=en) *m.* (lt.) sobec, sobík T., seberád, samolibec, svojek; —isch sobecký, sobětný, samosvojský.

Egress-io *f.*, —*us* *m.* (lt.) (stilist.) zacházka; záběžka T.

Ehe, eher, ehest *adv.* prvé než, dříve než; am ehesten co nejdříve, nejspíše; eher spíše, raději; před tím, dříve, prvé.

Ehe (M. =n) *f.* manželství P.; —aufgebot *n.* ohlášky P.; —band *n.* manželský svazek P.; —beredung *f.* svatební smlouvy P.; —bett *n.* svatební lože, manželské lože; —brechen cizoložiti, obcovati cizoložně s někým; —brecher *m.* cizoložník P.; —bruch *m.* cizoložství P.; —contract *m.* smlouva manželská P.

Ehedem, ehedessen *adv.* předešle.

Ehe-dispens *f.*, —dispensation *f.* prominutí překážek manželských P.; —erklärung *f.* oznámení svého svolení k manželství P.; —frau *f.* manželka, choť; —gatte *m.* manžel P.; —gattin *f.* manželka *v.* Ehefrau; —geld *n.* věno; —genoß *m.* manžel P.; —gesetz *n.* zákon o manželství P.

Ehegest-ern *adv.* předevčírem; —rig *adj.* předvčerejší.

Ehe-giltigkeit *f.* platnosť manželství P.; —haft *f.* zpupný statek; —hälfte *f.* manželská polovička P.; —hinderniß *n.* překážka manželství P.; —kind *n.* manželské dítě; —krüppel *m.* manžel mrzák; —leiblich pravý, vlastní, manželský, z řádného manželství; —leute *pl.* manželé.

Ehelich manželský P.; =e Gemeinschaft spolek manželský P.; =e Pflicht manželská povinnosť P.; —en und sich e. vjíti n. vstoupiti s někým v manželství; vzíti se, jíti za sebe (v manželství) P.; (v. Mann) oženiti se, za ženu pojmouti; (v. Weibspersonen) vdáti se; —erklärung *f.* (Legitimation) vyhlášení dětí nemanželských za manželské P.

Ehelos bezmanželský, bez manželství P.; svobodný; neženatý; nevdaná; —igkeit *f.* bezmanželství P.; (v. Manne) bezženství.

Ehelust *f.* ženivosť, vdávavosť, chuť k ženění, k vdávání; —ig ženivý; vdávavá.

Ehemal-ig *adj.* někdejší, dřívější, dřevní, bývalý; —s *adv.* jindy, před časy, před tím, někdy.

Ehe-mann *m.* manžel P.; —paar *n.* manželé, manželská dvojice; —pacten *pl.* svatební smlouvy P.; —pflicht *f.* povinnosť manželská.

Eher *adv. v.* Ehe.

Ehe-recht *n.* manželské právo P.; —register *n.* seznam oddaných P.; —ring *m.* svatební prsten.

Ehern *adj.* kovový, měděný; *fig.* zatvrzelý, tvrdošíjný. [manželka.

Eheschatz *m.* věno; *fig.* manžel;

Ehescheidung *f.* rozvod, rozvedení manželství (n. manželstva) P.; —sklage *f.* (Klage auf Ehescheidung) žaloba k rozvedení manželstva P.; žaloba rozvodná; —sstreitigkeit *f.* pře o rozvedení manželstva P.

Ehe-segen *m.* požehnání sňatku; —stand *m.* stav manželský P.

Ehestens *adv.* co nejdříve, nejspíše, co nevidět.

Ehe-steuer *f.* věno; —stifter *m.* námluvčí, snoubce; —streitsachen *pl.* rozepře v příčině manželství, rozepře týkající se manželství P.

Ehethunlich *adj. et adv.* co nejdříve možná.

Ehe-trauung *f.* oddavky, oddávání P.; —trennung *f.* rozloučení manželstva P.; —ungiltigkeit *f.* neplatnosť manželství P.; —ungiltigkeitserklärung *f.* prohlášení manželství za neplatné P.; —verabredung *f. v.* Ehepacten P.; —verbindung *f.* manželský svazek P.; —verkündigung *f.* ohlášky manželské P. —verlöbniß, —versprechen *n.* zasnoubení, zámluva k manželství P.; —vertrag *m.* smlouva manželská P.

Ehevorgestern *adv.* před předevčírem.

Ehe-weib *n.* manželka P.; —werber *m.* kdo se o manželství uchází P.; 2. snoubce, námluvčí.

Ehrabschneid-en na cti utrhati komu; —er *m.* utrhač na cti; —erei *f.* utrhání na cti.

Ehr-bar počestný P.: poctivý, ctný, slušný; —barkeit *f.* počestnosť, zachovalosť mravův P.; —begierde *f.* ctižádosť P. T., dychtění po cti T.; —begierig ctižádostivý; —bezeugend uctivý.

Ehre *f.* (ob. M.) česť P.; 2. (M. -en) (Beehrung) úcta, pocta; 3. důstojenství, důstojnosť.

Ehren einen ctíti někoho; vážiti si koho; poctiti, slaviti koho.

Ehren-abschneider *m. v.* Ehrabschneider; —acceptant *m.* příjemce směnky pro česť T.; —acceptation, —annahme *f.* čestné přijmutí, přijmutí pro česť podpisu P. T.; *v.* Honoration; —amt *n.* čestný úřad P., úřad pro česť; —begleiter *m.* čestný průvodce; —beleidigung *f.* ublížení na cti P.; —belohnung *f.* čestná odměna; —besuch *f.* návštěva z úcty, pro poctu, na poctění; —bezahlung *f.* placení pro česť; ukázání cti; —bürger *m.* čestný měšťan P.; —bürgerrecht *n.* čestné měšťanství; právo čestného měšťana.

Ehrend ctivý, uctívající.

Ehren-decoration *f.* čestná ozdoba P.; ozdoba pro česť; —dieb *m.* utrhač na cti, loupežník ze cti; —dienst *m.* čestná služba; den E. verrichten někomu úctu prokazovati; —erklärung *f.* za poctivého vyhlášení, cti navrácení; —fest počestný, zachovalý; (Titel) slovutný; —flagge *f.* čestný prapor lodní P.; —gedächtniß *n.* čestná památka; —gericht *n.* čestný soud; 2. hostina; —geschenk *n.* pocta, dar na poctu; —grad *m.* stupeň hodnosti; —haft ctihodný, čestný, poč.; —haftigkeit *f.* čestnosť; počestnosť; —halle *f.* slavín; —klage *f.* žaloba z uražení na cti; —kleid *n.* slavnostenský oděv; —legion *f.* (in Frankreich) čestná legie; —lehen *n.* čestné manství P.; —los bezectný; beze cti; —mann *m.* poctivec, poctivý muž; 2. poctěnec, vyznamenanec; —mitglied *n.* čestný člen (čl. pro česť); —münze *f.* čestný peníz, peníz pocty; —name *m.* jmeno čestné, důstojné; —pforte *f.* čestná brána, brána slávy.

Ehrenposten *m.* čestné místo; důstojenství; stráž čestná.

Ehrenpreis *m.* rozrazil, *st.* tržník *Veronica* (bot.).

Ehren-räuber *m.* zectilupič; -rechte *pl. n.* čestná práva (občanská); —rede *f.* chvalořeč; —retter *m.* ochránce cti; —ruf *m.* čestná pověsť; —rührig cti se dotýkající P.; utrhačný, hanlivý; —sache *f.* čestná pře; —säule *f.* čestný sloup; —schänder *m.* hánce, pomluvač, utrhač, hanobitel cti; —sitz *m.* čestné sedadlo, místo; —sold *m.* čestné (honorár); —stelle *f. v.* Ehrenamt; —strafe *f.* trest odejmutím poct n. práv občanských; —stufe *f.* stupeň hodnosti, st. důstojnosti; —tempel *m.* chrám cti n. slávy.

Ehrenthalben *adv.* pro česť.

Ehren-titel *m.* čestný titul P.; —tod *m.* čestná, slavná smrť; —trunk *m.* přípitek na poctu, pocta; —verletzung *f.* urażení na cti P., urážka; —voll čestný, velečestný, slavný; —wache *f.* stráž čestná P.; —werth ctihodný; —wort *n.* čestné slovo; —zahler *m.* eines Wechsels platitel směnky (platitel směnečný) pro česť podpisu T.; —zahlung eines Wechsels placení směnky pro česť (podpisu), směnečné placení pro česť P. T.; —zeichen *n.* znamení cti P., čestné znamení, čestná známka.

Ehrerbiet-ig uctivý T., šetrný; —igkeit, —ung uctivosť, šetrnosť P.

Ehr-furcht *f.* úcta, uctivosť; —fürchtig, —furchtsvoll uctivý P.; es wird die —furchtsvolle Anzeige erstattet se vší uctivostí se oznamuje P.; —gefühl *n.* počestné smýšlení P.; —geiz *m.* ctižádosť P.; —geizig ctižádostivý; —lich poctivý P.; —liebe *f.* ctimilovnosť P.; —liebend ctimilovný; —los nepoctivý, bezectný P.; beze cti; —losigkeit *f.* bezectnosť P.; —sam ctný, čestný, počestný; —sucht *f.* ctilakotnosť T.; —süchtig ctižádostivý, ctilakotný T.; —trieb *m.* pud pocty; —vergessen nad svou ctí zapomenulý P., nestydatý, nestoudný; —würde *m.* (Titel) ctihodnosť P.; —würdig ctihodný P.

Ei *intrj.* aj! ajhle! eihle! ei was! e, co! [—er legen vejce nesti.

Ei (-es, M. -er) *n.* vejce, vajíčko;

Eia-popeia! (Wiegenruf) hajej! dadej! nynej! luli! lulej!

Eibe *f.*, —nbaum *m.* tis *Taxus*.

Eibecher *m.* vaječníček.

Eiben-beere *f.* tisyně; —wald *m.* tisový les.

Eibisch (ob. M.) *m.* proskurník, ibiš; vysoký slez *Althaea*; —teig *m.* slezovec, ibišové těsto; —thee *m.* proskurový čaj, slezové thé; —zelteln *pl.* caltičky slezové.

Eich-apfel *m. v.* Gallapfel; —e *f.*, —enbaum *m.* dub *Quercus*.

Eichel (M.-n) *f.* žalud (bot.); 2. žalud *Balanus* (anat.); —aß *n.* (Kart.) žaludové eso; —becher *m. v.* Eichelnäpfchen; —häher *m.* žaludnice, žaludník; —kaffee *m.* žaludová káva; —kelch *m. v.* Eichelnäpfchen; —mast *f.* pastva na žaludech, žír; —näpfchen *n.* žaludová mistička; —schale *f.* žaludová šupina; —schwein *n.* žírná svině; —tripper *m.* (med.) kapačka z žaludu.

Eichen *n.* vajíčko.

Eichen *verb. v.* Aichen.

Eichen *adj.* duběný, dubový; —artig dubovitý; —baum *m.* dub; —blatt *n.* dubový list; —blätterig dubolistý; —forst *m.* doubrava, doubí, dubina; —hart tvrdý co dub; —kranz *m.* věnec z dubového listí; —laub *n.* dubové listí; —rinde *f.* dubová kůra; —stamm *m.* dubový kmen; —wald *m.* dubový les, doubrava, dubina, doubí.

Eichgebühr *f. v.* Aichgebühr.

Eichholz *n. v.* Eichenholz.

Eichhorn, Eichhörnchen *n.* vever, veverka, veveřice *Sciurus*; E.- veveří, veverčí; —fänger *m.* (Hund) veverník.

Eichland *n.* dubovíště.

Eichmass *n.*, **Aichmass** míra vzorná, hlavní, obecná.

Eichwald *m. v.* Eichenwald.

Eid (-es, M. -e) *m.* přísaha P.; einen E. zu Gericht ablegen učiniti přísahu k soudu P.; einen E. dahin ablegen, daß . . . přisahati na tom že . . . P.

Eidam (-s, M. -e) *m.* zeť.

Eid-bruch *m.* zrušení přísahy P.; —brüchiger přísahu rušící, rušitel přísahy P.

Eidechse (M. -n) *f.* ještěrka *Lacerta*; —n- ještěrčí.

Eider *m.*, —ente *f.*, —gans *f.*, —vogel *m.* mořská husa, kajka *Anas mollissima* (*Somateria*); —dunen *pl.* prachové peří, kajčí peří.

Eides-ablegung *f.* vykonání, učinění přísahy, přisahání P.; —ablehnung *f.* nepřijmutí, odvržení přísahy P.; —anbietung *f.* nabídnutí-se, podání-se ku přísaze P.; —antretung *f.* přihlášení-se ku přísaze P.; —formel *f.* forma, spůsoba přísahy P.; —leistung *f.* *v.* Eidesablegung P.; —pflicht *f.* přísežná povinnosť P.; jmd. in E. nehmen někoho pod přísahu vzíti, někoho přísahou zavázati P.; —statt, —stättig *adv.* na místě přísahy P.; eine —stättige Aussage seznání na místě přísahy P.; —stättiges Bekenntniß přiznání na místě přísahy P.; —urkunde *f.* přísežný list P.

Eid-genoss *m.* spříseženec, spřísežník; spojenec přísahou; —genossenbund *m.*, —genossenschaft *f.* spřísežnictvo, spřísaženstvo, svazek spřísežníkův; —getreu přísaze věrný; —lich přísežný P.; -e Angabe (Aussage) přísežné vyjevení; (Manifestationseid) přísaha vyjevovací P.; —schwur *m.* *v.* Eid P.

Eier-abgabe *f.* daň ve vejcích; —auflauf *m.* vaječný nákyp, n. z vajec; —brot *n.* mazanec; —dotter *m.*, —gelb *n.* žloutek; —gebackenes smažené vejce; v. na másle; —handel *m.* obchod s vejci; —klar *n.* bílek; —kuchen *m.* svítek, slítek, litá bába, vaječník; —legend vejcenosný; —leiter *m.* (an.) vejcevod; —markt *m.* vaječný trh; —pflaume *f.* papše; —öl *n.* olej žloutkový; —schale *f.* skořápka z vejce; —schwamm *m.* liška; —speise *f.* strojené vejce, vaječník; —stab *m.* (Bauk.) podvalek obvejčitý, podhlavice obvejčitá T.; —stock *m.* (anat.) *Ovarium* vaječník T.; —torte *f.* vaječný dort; —weiß *n.* *v.* Eiweiß.

Eifer (-s, ob. M.) *m.* horlivosť, píle; —er *m.* horlitel; horlivec; žehral; —hitze *f.* zuřivosť; —ig, eifrig horlivý P., vroucí; řevnivý; —n horliti; nevřiti, nenáviděti, sočiti; horlivě se starati; žehrati; —nd horlivý; sočivý; —sucht *f.* žehravosť, žárlivosť; řevnivosť, sočivosť.

Eifersücht-elei *f.* žárlivůstka, -stkování; —ig žehravý, žárlivý; řevnivý; auf jmd. e. sein žehrati na koho; —ler *m.* žárlivec, žehravec.

Eiform *f.* vejčitosť; eiförmig vejčitý.

Eifrig *v.* Eiferig.

Eigelb *n.* *v.* Eiergelb.

Eigen vlastní, svůj (můj, tvůj, jeho) vlastní P.; mit —er Hand etw. unterschreiben svou vlastní rukou v něčem se podepsati P., T.; —er Wechsel vlastní n. svá vlastní směnka P.; 2. e. zvláštní, obzvláštní P.; die mündlichen Klagen in ein —es Protokoll aufnehmen lassen žaloby ústní do zvláštního protokolu dáti zapisovati P.

Eigen-berechtigt soběprávný, soběvolný P.; —berechtigung *f.* soběprávnosť, soběvolnosť P.; —dünkel *m.* domýšlivosť T.; —handel *m.* (Proprehandel) vlastní, svůj vlastní obchod n. prodej P. T.; —händig vlastnoruční; -e Unterschrift podpis vlastní ruký, p. vlastnoruční P.; e. etwas unterschreiben vlastní rukou v něčem (na něco) se podepsati T.; —heit *f.* vlastnosť; zvláštnosť P.; —hilfe *f.* vlastní pomoc; —hörig vlastní; —liebe *f.* samolibosť, sebeláska, samoláska; —liebig samolibý, sebemilovný; —lob *n.* vlastní chvála, sebechv.; —macht *f.* svémoc, svémocnosť, samomoc; —mächtig svémocný, samomocný; o své újmě P.; der -en Hilfe sich bedienen o své újmě sobě pomoci; —mächtigkeit samomocnosť; eine E. wider jmd. sich erlauben svou vůli nad někým provesti P.; —name *m.* vlastní jmeno P. T.; —nutz *m.* zištnosť P. T., samozištnosť; —nützig zištný; e. handeln svého úžitku v něčem hleděti P.; —nutzlos nezištný.

Eigens *adv.* zvláštně P., schvalně.

Eigenschaft (M. -en) *f.* (der Person, der Sache) vlastnosť osoby, věci, jakosť; povaha T., hodnosť P.; die E. eines Beamten annehmen hodnosť úředníka na se vzíti P.; —lich vlastnostní; —stabelle *f. v.* Qualificationstabelle P.; —swort *n.* přídavné jmeno n. slovo T., vlastnivka S.

Eigen-sinn *m.* svévole T., svéhlavosť, svémyslnosť; —finnig svéhlavý, svémyslný; e. etw. thun činiti co svévolně n. o své vůli T.; —sucht *f.* samolibosť, samochtivosť, samosvojnosť; —süchtig samochtivý, samosvojný; —thum *n.* vlastenství P., T.; (mit Bezug auf den —thümer) vlastnictví P., T., majetnosť.

Eigenthüm-er *m.* vlastník P., T., majetník T.; —erin *f.* vlastnice P.; —lich vlastní, svůj vlastní P., T.; ein —liches Gut von der Masse fordern své vlastní věci žádati na podstatě P.; e. zvláštní P., T.; —lichkeit *f.* zvláštnosť T.; E. eines Vertrages zvl. nějaké smlouvy T.

Eigenthums-frage *f.* záležitosť stran vlastnictví; —herr *m.* vlastník; —klage *f.* žaloba vlastnická P.; —recht *n.* právo vlastnické P.

Eigentlich zvláštní P., vlastní T.; skutečný P.; e. *adv.* vlastně, prostě; was der Kläger e. begehre čeho žalobce skutečně žádá P.; e. přímý; die Weisartikel sind auf jenes, so zu erweisen ist, e. zu richten článkové průvodní směřovati mají přímo k tomu, čehož dokázati náleží P.

Eigenwärme *f.* vlastní teplo (člověka).

Eigenwill-e (ob. M.) *m.* svévole (svá vůle) T.; samovůle; samovolnosť, svévolnosť; —ig svévolný T., [samovolný.

Eigestalt *f.* vejčitosť.

Eign-en odhodlati; sich e. přivlastniti, přivlastňovati si, přisvojiti si; sich zu etw. e. hoditi se k něčemu, spůsoben býti k čemu P.; připadati k čemu T.; die That —et sich zum Verbrechen skutek zjevuje se co zločin, skutek činí n. působí zločin P.; geeignet spůsobný, spůsobilý, k něčemu se hodící; vhodný; —er *m.* vlastník T., vlastnitel; —ung *f.* spůsobnosť, spůsobilosť; příhodnosť T.

Eihaut *f.* (bot.) zakrývka zárodková T.; Eihäute *pl.* plénky plodu.

Eikern *n.* (bot.) jadérko zárodkové T.

Eiland (-es, M. -e) *n. v.* Insel.

Eil-bote *m.* rychlý posel, honec P., rychlík; —e *f.* spěch, pospěch, kvap, chvat; in der —e rychle, spěšně, na kvap, na pospěch; —en mf. spěchati, pospíchati, pospíšiti, spěti, kvapiti, chvátati; es —t nicht není chvatu, není spěchu, není nachvat, není naspěch; —e mit Weile spěš zvolna, tuze spěšno lidem směšno; —end *adj.* spěchavý; —ends *adv.* honem, na spěch, na kvap, rychle, spěšně, kvapně; e. kommen přichvátati; —er *m.* kvapil.

Eilf *num. v.* Elf.

Eil-fertig kvapný, spěšný, spěchavý, chvátavý; —fuhre *f.* rychlý povoz; —gut *n.* věc poslaná rychlíkem P.; zboží dopravované na rychlo (kurz: zboží na rychlo); —ig kvapný, spěšný; *adv.* na spěch, na pospěch, honem, na kvap, ruče, na rychlo; —marsch *m.* spěšný, rychlý, kvapný pochod, urychlený pochod; —post *f.*, —wagen *m.* rychlík poštovský P.; —zug *m.* (b. Eisenb.) rychlovlak; 2. (Milit.) *v.* Eilmarsch.

Eimer (-s, unv. M.) *m.* okov; vědro; E. an Rädern korečky; E.-, —ig okovní, vědrní; —kette *f.* okovní řetěz; —kunst *f.* vědrní čerpací přístroj.

Eimund *m.* (bot.) ústí; äußerer E. (bot.) zevnitro-ústí T.; innerer E. (bot.) vnitroústí T.

Ein, eine, ein (als Artikel wird im Böhm. nicht übersetzt); ein harter Winter tuhá zima; das ist ein Unglück to je neštěstí; es war einmal ein König (in Erzählungen) byl jednou jeden král, byl jednou jistý král; ein Reisender gieng in die Stadt jistý pocestný n. jakýsi pocestný šel do města; 2. Ein *num.* jeden; in —em fort ustavičně, neustále, v jednom, pořád; unter —em

zároveň; —er für Alle und Alle für —en jeden za všecky a všickni za jednoho P. [was für —er? jaký.

Ein *pron.* někdo; tentýž, stejný;

Ein *praep.*: Jahr aus Jahr ein rok co rok, každý rok; Berg ein (bergein *adv.*) do vrchu; als Partikel vor den Zeitw. v, na, za, spolu, do in Zusammensetz.

Einachsig jednoosý; -e Gestalten (Min.) tvary jednoosné T.

Ein-ackern zaorati; —addiren včísti, připočísti, včísliti T.; in die nächste Colonne e. do nejbližšího sloupce včísti T.; —addirung *f.* včet, večtení, včíslení T.

Einander *adv.* vespolek, sobě (se); jeden druhého; an e. k sobě, na sobě; auf e. po sobě, na sobě; hinter e. za sebou; in e. dohromady; mit e. spolu; nach e. po sobě; neben e. vedle sebe; e. ehren navzájem se ctíti; e. lieben vespolek se milovati.

Einantwort-en einem die Verlassenschaft odevzdati někomu pozůstalosť P.; —ung *f.* odevzdání, vzdání P.; executive E. einer Sache eksekuční odevzdání nějaké věci; zvedení v statek, zvod P.

Einantwortungs-urkunde *f.* odevzdací listina P.; —verordnung *f.* odevzdací nařízení P.

Einarbeiten sich vpracovati se.

Einarmig jednoramený, jednoruký.

Ein-äschern etw. spáliti, spopeliti něco T., obrátiti něco v popel; 2. louhem močiti; 3. popelem posypati; —athmen vdýchati.

Ein-auge *n.* jednook; —äugig jednooký; —axig *v.* Einachsig.

Ein-back *m.* zápek; —ballen zavinouti; —ballig na jednu nohu, nepřezuvný; —balsamirung *f.* balsamování, nabals.; —band *m.* vazba; —bändige Geschwister polourodný bratr, polourodná sestra P.; —bau *m.* náhon, zděný taras; —beere *f.* *Paris* vraní oko, vranovec (bot.).

Einbegleit-en etwas předložiti, předkládati komu co P.; —ung *f.* předložení, předklad P.; —ungsbericht *m.* předkladací zpráva P.

Ein-begreifen etw. připojiti, připomíniti, zahrnouti, zahrnovati něco v čem, zavírati, pojímati co do čeho; —begriff *m.* přimínka; pojetí P.; mit E. der Kosten s pojetím do něčeho (k. p. počtu) nákladův, náklady do toho pojímajíc P.; —beißen mh. kousnouti do čeho; zakousnouti, do živého přijíti; —beizen do leptavky dáti; —bekennen přiznati se k něčemu P.; e. Bezug e., Giebigkeit e. přiznati se ku příjmu, k dávce P.; —bekenntniß *n.* přiznání P.; —bekommen dostati; —berichten zprávu zaslati, návěští dáti.

Einberuf-en (einen) povolati někoho P., zavolati, (mehre) svolati P.; —ung *f.* povolání, zavolání; (mehrer) svolání P.; ein bis zur E. Beurlaubter odpuštěnec do povolání P., do zavolání; E. der Gläubiger svolání věřitelův P.; —ungsedict *n.* list povolací, svolavací P.; —ungskarte *f.* (milit.) volací list, zavolací l.

Ein-betten vestlati, vstýlati; —beugen etw. vehnouti, zahn.; —beziehen etw. potáhnouti, pojmouti něco do čeho P.; die Kosten nicht —bezogen náklady do toho (k. p. do počtu) nepotahujíc, nepojímajíc P.; —biegen vehnouti, zahnouti, ohnouti; —biegung *f.* zahnutí, vehnutí; ohyb, záhyb.

Einbild-en etw. vyobraziti komu co; sich e. smysliti si, zamanouti si; domýšleti se, domnívati se; něco o sobě mysliti; —er *m.* třeštil; —erisch domýšlivý; —ung *f.* obrazení, zobrazení T., vyobrazování, představování; obrazotvor T.; zdání, domnění, domněnka; domýšlivosť; —ungskraft *f.* obraznosť, obrazotvornosť T.

Ein-binden etwas svázati, zavázati; vevázati; 2. přísně přikázati; —blasen etw. vdmýchati, vedmouti, vefouknouti; sfouknouti.

Ein-blatt *n.* *Parnassia* tolije, jednolist; —blätterig jednolupený T.

Ein-bläuen omodřiti; vtlouci, bitím do koho vpraviti; —bohren zavrtati; —braten napeci čeho; mſ. speci se; —brechen zlomiti, pro-

lomiti, vybořiti, vyraziti; mſ. prolomiti se, probořiti se; e. (z. B. in eine Kammer) vlámati se, vloupati se kam (do komory) P.; vpadnouti kam; (v. d. Zeit) blížiti se, nastávati; —brecher m. lupič.

Einbrenn-e f. jíška, zápražka; —en etw. vpáliti, vypáliti; připáliti; zapražiti; zasmažiti; —ſuppe f. pražená, zapražená polívka.

Einbring-en etw. vpraviti, připraviti někam, přinesti; das Getreide e. obilí skliditi; eine Klage bei Gericht gegen jmd. e. podati na někoho žalobu k soudu P.; e. vnesti někam něco P.; eingebrachte Fahrniſſe vnešené svrchky P.; einen Verbrecher e. dostaviti, dodati, přivesti zločince P.; eine Forderung, Entſchädigung e. dobyti něčeho k. p. pohledanosti, náhrady P.; das Eingebrachte přínos, přinešené věno; —lich dobytný P.; =e Forderung dobytná pohledanosť P.; —lichkeit f. dobytnosť P.; —ung f. podání, dodání, dostavení; dobytí; E. der Klage podání žaloby k soudu P.; E. verborgener Verbrecher dostavení, dodání skrytých zločincův P.; E. einer Zahlung dobytí platu P.

Ein-brocke f. nadrobené; —bröckeln, —brocken etw. nadrobiti; —bruch m. vlom, vlomení, prolomení; vpadnutí nepřítele; dobytíse (zlodějův); (mont.) zálom, otvor V.; —brüderig (bot.) jednobratrý (jednobratrový T.); —brühen spařiti; —bug m. prohyb, záhyb; zakleslina; vsedlosť; —bürgern jmd. dáti komu občanství P.; —gebürgert ſein občanem býti P.; —bürgerung f. přijmutí koho za občana P.; um die E. erſuchen žádati za občanství P.; —buße f. ztráta T., škoda, újma; (im Spiel) prohra; —büßen škodovati, ztrátu trpěti; das Vermögen, das Leben e. ztratiti majetnosť, hrdlo P.; —dachung f. krytba, zakrovení; —dämmen, —deichen hrází obehnati T.; —dampfen (chem.) odkouřiti, odkuřovati T.; —deutig jednoznačný, jednotvarý; =e Function (math.) v. Einförmig; —dicken etw. zhustiti, zahustiti T., vypařiti do husta; —dingen ve smlouvu zavříti; —drang m. vtírání-se, tlačení-se; —drängen stlačiti, vtlačiti, vecpati; ſich in ein Amt e. vtírati se, tříti se v úřad P.; ſich in einen Beſitz e. vetříti se mocí v držení P.

Eindring-en mſ. velnouti, vniknouti; in einen Ort e. vraziti v místo P.; mit dem Heere in ein Land e. vtrhnouti s vojskem do země P.; —end dojímavý, důtklivý; —lich důra‹ný, důtklivý P., pronikavý; =e Vorſtellung důtklivé předložení P.; —ling (=es, Mz. =e) m. vetřelec.

Ein-druck (=s, Mz. —drücke) m. vtlačení, vytlačení, vtisknutí; vtisk, vtlak; E. am Schädel leb vtištěná, sražená; E. důtek, dotek T.; dojem T.; E. machen účinek míti P.; dojímati T.; —drücken vtisknouti, vtlačiti, natl.; vmáčknouti, prom., protlačiti; —drücklich pronikavý; —eggen (ein Feld) zavláčeti.

Einen etw. sjednotiti, spojiti; ſich e. sjednotiti se.

Einengen etw. súžiti, sevříti.

Einer v. Ein; E. m. jednuška, jednička, jednotka.

Einerdigen zahrabati do země, pohřbiti.

Einerlei jednostejný, jednaký, tožný; jednoho n stejného druhu, jeden; das ewige E. věčné stejno; —heit f. jednakosť, jednostejnosť, tožnosť T.

Ein-ernten skliditi, nakliditi; fig. nabyti, natěžiti.

Einerseits adv. s jedné strany, jednak; e... anderſeits... s jedné strany... s druhé strany...; jednak... jednak...

Einestheils adv. dílem.

Einfach prostý P., sprostný, pouhý; jednoduchý T.; =e Uibertretung prostý přestupek P.; =er Ausdruck výraz jednoduchý T.; =e Zahl (math.) číslo prvé, prvočíslo T.; (grm.) číslo jednotné (jednotník) T.; e. adv. prostě, zprosta, zhola T.; jednoduše; —heit f. prostota, jednoduchosť T.; pouhosť; —wirkend (mech.) jednočinný.

Ein-fädeln navleci, nadíti (nit do jehly); fig. nastrojiti; —fahren voziti, dovážeti; mſ. vjeti; in die Grube e. (mont.) dolů lezti P.; —fahrt f. vjezd; E. eines Hauses vjezd P., průjezd; (mont.) zlezení.

Einfall (-es, M. Einfälle) m. vpadání; zboření-se, spadnutí; vpád P., vtrhnutí (mil.); gewaltsamer E. in fremdes unbewegliches Gut násilné vpadnutí do cizího nemovitého statku P.; E. (plötzlicher Gedanke) případ T., nápad, napadnutí na mysl; witziger E. vtipný nápad; E. der Lichtstrahlen dopad T.; er hat sonderbare Einfälle připadají mu divné věci (na mysl), tanou mu na mysli divné věci T.; —en vpadnouti; in die Rede e. do řeči, v řeč skočiti, vskakovati P., T., do řeči vpadnouti, vtrhnouti kam; mſ. zbořiti se, rozvaliti se; vpadnouti; připadnouti; napadnouti, na mysl přijíti, vzpomenouti si; (math. u. phyſ.) dopadati T.; eingefallen vpadlý, vsedlý; -e Augen vpadlé oči; E. n. der Augen vpadení očí; —haken m. západka; —klinke f. závorka, západka u dveří; —schnalle f. přezka vpadací; —sloth n. (math.) kolmice dopadová T.; —spunkt m. bod dopadu, bod dopadový T.; dopadiště; —swinkel m. úhel dopadu, ú. dopadový T.

Ein-falt (oh. M.) prostnota T., prostota, prostosť, nestrojenosť; —fältig sprostý, hloupý; přihlouplý; —fältigkeit f. sprostosť T., sprostnota, přihlouplosť; —faltspinsel m. sprosťák, hňup.

Einfalzen zadrážkovati, zadlabati.

Einfarbig jednobarevný.

Ein-fassband n. lemovačka; —fassen etw. zadělati, vpraviti něco do něčeho; obroubiti, zalemovati, olemovati, oblemovati něco, obložiti, vsaditi, zasaditi; —fasstresse f. lemovací porta; —fassung f. ohražení; olemování, zalemování, obroubení, obložení, vsazení; lem, lemovka; (Bauk. u. Typ.) obruba; —fassungsquadrat n. (geom.) čtyrúhelník obrubný T.; —fechsen skliditi (obilí); —fehmen na žír, na žaludy hnáti; —feuchten navlhčiti, navlažiti, namočiti; —finden sich (vor Gericht) před soudem se dáti najíti P., dostaviti se (k soudu); —flechten vplesti, zaplesti, vetkati; sich se; —fließen vtéci, vplynouti; in eine Kasse e. přijíti, přicházeti, vcházeti do pokladnice P.; —flößen vlíti; vplaviti; fig. vnuknouti, vštípiti.

Einflug (-s, oh. M.) m. vlet; —loch n. vlet, díra k vletu.

Einflügelig (Thür, Fenster) jednokřídlý.

Einfluss (-sses, M. Einflüsse) m. vtok T.; vtečení; fig. vliv, působení; E. auf etw. haben působení míti, působiti v něco, na něco, v něčem P. T.; vliv míti v něco, na něco; auf jmd. großen E. ausüben při někom mnoho moci P.; E. účinek P.; —reich působivý, mnohopůsobný; mnohomohoucí; -e Person osoba velkého n. mnohého působení T.; -e Sache věc velkých n. rozsáhlých účinků T.

Einfordern eine Zahlung vypomínati plat P.; (gerichtlich) dobývati platu, vymáhati plat P.

Einförmig jednotvárný T., jednostejný; (math.) jednohodnotný; -e Function (math.) úkon o jedné hodnotě, úkon jednohodnotný T.; —keit f. jednotvárnosť T.

Einfressen sich vežrati se, zažrati se kam.

Einfried-en, —igen etw. něco ohraditi; zahájiti P.; eingefriedete Waldung zahájený les, háj P.; —ung f. zahájení P.; —ungsstreitigkeit f. rozepře o zahájení něčeho P.

Ein-frieren mſ. zamrznouti; —fügen vetknouti, vsaditi, zadělati; vložiti; sich e. vpraviti se; —fuhr f. (einer Waare) dovoz, přívoz (zboží) P.; —führen etw. přivesti, dovesti, vevesti; (zu Wagen) přivezti, vevezti něco; Waaren e. zboží uvesti, zboží zavesti (co obvyklé do jistého místa); Getreide e. obilí skliditi; etw. e. uvesti něco P., vpraviti do čeho T.; jmd. in ein Amt

e. uvesti někoho v úřad n. na úřad P.; in den Besitz e. zvesti někoho v držení P.; —fuhrgeschäft *n.* dovozný obchod T.

Einfuhrs-gut *n.* přívozné zboží P., dovozné zboží; —handel *m.* dovozný obchod; —paß, —schein *m.* dovozný list; —verbot *n.* zápověď přívozu, zápověď přívozní P., záp. dovozu; —zoll *m.* přívozné clo P.; přívozné (ého), dovozné *n.*

Einführung *f.* přivážení, dovážení; E. in den Besitz zvod P.; E. in ein Amt uvedení v úřad P.; E. der Einzelnhaft uvedení samovězenstvíP.

Einführungs-bestimmung *f.* uvozovací ustanovení P.; —commission *n.* uvozovací komise P.; —gesetz *n.* uvozovací zákon P.; —rede *f.* uvozovací řeč P.; —verordnung *f.* uvozovací nařízení P.

Einfüssig jednonohý.

Ein-gabe (M. -n) *f.* podání, podaný spis P.; —gang (-s, M. Eingänge) *m.* vjití, vcházení; vchod, vstup; E. einer Waare příchod zboží P.; E. (stilist.) přístup T.; den E. woher nehmen přístup bráti z čeho T.; E. (Anfang) počátek P.; E. zur Rede přístup k řeči, úvod P.

Eingangs *adv.* na počátku, v úvodu; —facturabuch *n.* (kfm.) kniha faktur obdržených T.; —geld *n.* vstupné; 2. (vlt.) vchodné, vnůška cechovní; —gut *n.* příchodné zboží, -ný statek P.; —pforte *f.* vchodní branka; —preis *m.* vchodné *n.*; —satz *m.* počáteční průpověď P.; —verzollung *f.* příchodné vyclení P.; vycl. příchodu; —zoll *m.* příchodné n. dovozné clo (P.), dovozné (ého) *n.*

Eingealtet zastaralý, vkořenělý; -e Trunkenheit zastaralé n. vkořenělé opilství P.

Eingeb-en (med.) léky dávati, dáti užívati; e., einreichen podati, zadati; e., inspiriren vnuknouti, vdechnouti komu něco (v mysl) T., nadchnouti koho čím; —er *m.* podatel; vnukatel.

Ein-gebinde *n.* vázané *n.*; nadílka; —geboren vrozený, přirozený; ein -er domácí; (Landesz.) zemek, zemec P., tuzemec, osoba v zemi rozená (n. rodilá) P.; 2. jednorozenec, jedináček; —gebrachte Fahrnisse vnešené svrchky P.; —gebung vnuknutí, vdechnutí T.; —geburt *f.* zrození v zemi P., vrozenosť; —gedenk *adv.* (einer Sache) pamětliv; e. sein v paměti n. na paměti míti, pamatovati; —gedrückt vtisknutý, vtisklý T.; —gefallen vpadlý (oči); —gefleischt fig. zarytý (katolík); kovaný (Němec); vtělený (ďábel).

Eingeh-en mf. vjíti, vcházeti, přijíti P.; (v. Gelde) sejíti se T.; etw. od. auf etw. e. přijmouti něco, vejíti v něco; podvoliti se k něčemu; svoliti na něco P., svol. k čemu T.; einen Vertrag e. vejíti v smlouvu P., T.; auf gewisse Bedingungen e. svoliti na jisté výminky P.; ein Geschäft e. předsevzíti, podniknouti něco (k. př. práci) P.; e. (zu Grunde gehen) zhynouti, přijíti na zmar P.; ein Gewerbe geht ein živnosť hyne, jde na zmar P. T., jde na mizinu T.; e. (v. Tuche) sraziti se, sběhnouti se; eingegangene Gelder došlé n. sešlé n. přišlé sumy n. peníze T.; die —enden Summen přicházející sumy P.; —end (*adv.*) prüfen zevrubně zkoušeti.

Ein-gekapselt v měšci, v měšečku; -e Geschwulst nádor v měchýřku, v pouzdru; —gekauft zakoupený; -e Bauerngründe zakoupené sedlské pozemnosti P.; —gepfarrter osadník, farník; —gerollt nadvinutý T.; —geschaltet vsutý, vložený, vstavený T.; —geschlossen zavřený; -e Reime rýmy okročné T.; —gesessen *v.* Ansässig; —gesottenes závar, závara, zavařenina; —geständniß *n.* přiznání P.; —gestehen etw. znáti se k čemu n. v čem, přiznati se k čemu P.; ein Factum e. přiznati se ke skutku P.; e. (zugestehen) připustiti něco, přivoliti, svoliti k čemu P.; den Nachlaß der Forderung e. svoliti ke slevení pohledanosti P.; eine gerichtlich —gestandene Schuld dluh před soudem přiznaný P.; ein die Schuld —gestandener Schuldner dlužník ke dluhu

se znající P.; —gewebe *n.* vpletek; přiútek.
Eingeweide (unv. M.) *n.* vnitřnosti, střeva; —skelet *n.* kostra útrobní n. vnitřní T.; —würmer *pl.* červi, hlísty T.
Eingezogen tichý, skromný; mravný, počestný; -heit -osť.
Eingiessen vlíti, naliti kam.
Eingliederig jednočlený T.
Ein-graben etw. zahrabati, zakopati; vyrytı, vydlabati, vrýti, vdlabati; —gränzen omeziti; —greifen in etw. vsáhnouti, zasáhnouti do něčeho, v něco; zasáhnouti n. sahati v něco T.; in jmds. Rechte e. sahati, vkračovati, vkládati se někomu v něco, k. p. v něčí práva P.; —greifend důrazný; důtklivý P.; -e Maßregel důrazný prostředek P.; -e Strafe důtklivý trest P.; —griff (-s, M. -e) *m.* vkročení, vsáhnutí; zasáhnutí; zasahování T.; E. in das Eigenthum eines Anderen sahání v cizí vlastenství P.; E. (mech.) zápora T.; —griffe thun *v.* Eingreifen P.
Eingulden-banknote *f.*, —schein *m.* jednuška, jednotka, jednička, zlatka, zlatovka; —stück *n.* zlatník.
Eingurgel-n ein Holzwerk zadlabiti, zahrdliti, zhrdliti T.; —ung zadlabení, zádlaba, zahrdlení, zhrdleníT.
Einguss *m.* vlití, nalití; vlivek, nálivek; slevadlo, vlevadlo; —gefäß *n.* nálevka; —thierchen *n. v.* Infusionsthierchen.
Einhäg-en etwas zahájiti; -ung [ení.
Einhällig *v.* Einhellig.
Einhalt (oh. M.) *m.* zdržování, zadržování, stavení, zastavení čeho; E. thun einer Sache něčemu přítrž učiniti, přetrhnouti něco P., staviti něco; den Unordnungen E. thun přetrhnouti nepořádky P.; dem Kriege E. thun přítrž učiniti válce P.; —en zdržeti, staviti, zastaviti něco; v něčem státi, dodržeti; halte ein! ustaň! zastav! zadrž! die Vertragsbedingungen, die Frist e. zdržeti (n. dodržeti) smluvní výminky, lhůtu P.; e. mf. přestati, ustati
Einhandeln etw. vyměniti; vkoupiti, zakoupiti.
Einhändig jednoruký.
Einhändig-en etw. někomu něco dodati, do rukou dáti, k vlastním jeho rukoum odevzdati P., doručiti komu něco; —er *m.* doručitel, dodatel; —ung *f.* dodání P.
Ein-hangedach poloviční střecha; —hängig na jednu stranu.
Einhau (oh. M.) *m.* zátin, zatnutí; —hauchen vdechnouti; nadchnouti; —hauen rozsekati; 2. vtesati, vtíti; mh. dorážeti; — hauend sečný.
Ein-häufig (bot.) jednodomý T.; —häutig jednokožný; e. (Bauk.) jednolícný T.
Einheb-en eine Gebühr vybrati, vybírati dávku P.; (Typ.) nahnouti; —ung *f.* vybrání, vybírání P.
Ein-heimisch domácí P.; —heimsen (das Getreide) skliditi, svésti obilí do stodoly.
Einheit *f.* jednota P., T.; (philos.) jednosť T.; E. (math.) jednička, jednuška, jednotka; *pl.* —en (math.) jednotky T.; —lich jednotný P.; —liches Oesterreich jednotné Rakousko P.
Einheits-form *f.* jednotné číslo T.; —lehre *f.* jednino-uka; —preis *m.* jednotná cena P., cena základní.
Ein-heizen zatopiti; fig. zasoliti komu; —helfen pomoci do čeho, napomoci, dopomoci.
Einhellig jednohlasný P., jednomyslný T., jednosvorný; —keit *f.* jednomyslnosť, jednohlasnosť T.
Einhemmen zavříti, zavírati kolo.
Einher *adv.* sem; —fahren mf. přijížděti; —fliegen přiletěti, přilétati; —kommen přijíti, přicházeti; —lenken zahnouti; —schreiten mf. vykračovati si.
Einhetzen zaštvati, zabarviti psa.
Einhöfner *m.* jednodvorník, -rec.
Einholen etw. přinesti, přivesti, přivezti něco odkud; ein Gutachten, eine Qualification, die zollämtliche Gestattung e. opatřiti sobě dobré zdání, vysvědčení spůsobilosti, povolení od celního úřadu P.; sich einen Rath e. raditi se, poraditi se, radu vzíti s někýmP.; e. etw. z. B. ein Gutachten *etc.* (ansuchen) žádati

za něco P.; einen e. dohoniti, dojíti, dostihnouti, zastihnouti, postihnouti koho.

Einhorn (=es, Mt. —hörner) *n.* jednorožec T.; —fisch *m.* narval nosáč.

Einhörnig jednorohý.

Einhuf *m.* kopyto T.; —er *m.* kopytník, jednopaznehtník; —ig jednopaznehtný, kopytnatý.

Einhüll-emittel *n.* obálka, obklad; —en etw. obaliti, zaobaliti, zavinouti, obvinouti, zastříti, zakryti něco.

Einhuschen sich všustnouti se.

Einig jednotný P.; sjednocený; über etw. e. werden sjednotiti se, shodnouti se oč, snesti se na čem P.; e. sein shodovati se, snášeti se v čem P.; —es Reich sjednocená říše; —e *pl.* několik, někteří; —e=mal kolikkrát, několikkrát; —en *verb.* sjednotiti; —ermaßen *adv.* takměř, téměř; jednak, poněkud; —keit *f.* jednosť, jednota; sjednocení, sjednocenosť, svornosť, souhlasí; —ung *f.* sjednocení, snešení; —ungspunkt *m.* sjednotičník.

Ein-impfen einem etw. vštípiti; zaštípiti, vroubiti; —jagen vehnati; Furcht e. strachu nahnati.

Einjährig roční, jednoroční, jednoletý T.; =es Kalb roček, ročka; =es Kind ročně, jednorůče (, ete); —er Freiwilliger jednoroční dobrovolník (*vulgo* ročák).

Einkämmen přičesati; (Bauk.) začepovati, začepiti.

Einkantig jednohraný; =e Ecke jednohranný roh T.

Einkassir-en (eine Steuer) vybírati, vybrati (peníze, daň) na někom P.; einen Wechsel e. přijmouti za směnku peníze P.; —ung *f.* (des Wechsels) přijetí peněz (na směnku P.); vybírání peněz.

Einkauen rozžvýkati.

Einkauf (=es, Mt. —käufe) *m.* skoupení, skupování; koupě, zákup; —en (eine Waare) kupovati (zboží) P.; eingekaufte Bauerngründe zakoupené selské pozemnosti; sich e. (in ein Amt) vkoupiti se v něco (v úřad) P.

Einkäufer *m.* vkupovatel.

Einkaufs- kupný, vkupný P.; —betrag *m.*, —gelder *pl. n.* kupná suma, kupný peníz P. T.; —buch *n.* kupní kniha, kupník; —ort *m.* kupní místo, m. kde se kupuje zboží T.; —preis *m.* kupní cena T.; —rechnung *f.* kupní účet, účet z koupeného zboží T.; —taxe *f.* kupné, vkupné (, ého) *n.* P.

Einkehl-e (Mt. =en) *f.* žlab; 2. hrdlo n. otvor v síti; —en žlábek udělati.

Einkehr (oh. Mt.) *f.* zastavení-se, ubytování-se; —en mf. zastaviti se kde; zahostiti se kde; v hostinci se ubytovati; —haus *n.* výsadní hospoda, h. pro pocestné, hostinec zájezdný, h. ubytovací, h. příbytečný; —recht *n.*, Ablager *n.* vhostné právo; —wirth *m.* hostinský ubytovací, příbytečník.

Ein-keilen etw. zaklinovati, zaklíniti V.; —keilung zaklinování; ustrnutí; —kerben vrubovati, zavrubovati; —kerkern jmd. někoho dáti do žaláře P., uvězniti někoho; —kindschaft *f.* přidělení, připojení dětí jedněch ke druhým P.; —klagen zažalovati; sein Recht wider jmd e. na někom žalobou dobývati svého práva, k někomu žalobou hleděti o své právo P.; die Schuld, den zugefügten Schaden e. žalovati na někoho z dluhu, z učiněné škody P.; —klammern etw. závorkovati, uzávorkovati, do závorek dáti, závorkami opatřiti, zavříti T.; —klang (=s, Mt. —klänge) *m.* souzvuk, jednozvukosť, stejnozvukosť; 2. svornosť, srovnalosť, shodnosť P., shoda; mit E. in einer Sache s něčím se shodujíc, srovnávajíc P., ve shodě s něčím (n. s někým); —klauig jednopaznehtný; —kleben vlepiti; —kleiden obléci, odíti, přistrojiti; obaliti; —klemmen sevříti, sklíčiti, stisknouti; —klinken na kliku zavříti, zapadnouti; —kneten zamísiti; —knötig (v. Halme) jednokolénký; —kochen svařiti, zavařiti; —gekochtes zavařenina, závara; —kohlen propáliti uhlí V.; —kohlung *f.* propalek V.

Einkommen mſ. (um etw.) žádati za něco P.; ſchriftlich e. žádati písemně, podati písemnou žádosť P.; (in einen Ort) vjíti, přijíti; (vom Gelde) sbíhati se, přicházeti, scházeti se; E. n. žádosť; 2. důchod P. (příjem roční) T.; —ſteuer f. daň z důchodův, daň z příjmův P.

Ein-kömmling (-s, M. -e) m. příchozí; —körnig jednozrný; —korporiren v. Incorporiren; —kriechen mſ. vlezti; (vom Tuche) sraziti se; —künfte pl. f. důchody P., příjmy.

Einlad-en jmd. pozvati, vyzvati; zu Geſchäften e. vyzvati k obchodu T.; eine Waare e. naložiti, nakládati zboží P. T.; —end vábný; —ung f. pozvání; E. der Waare nakládání zboží P.; —ungs- zvací.

Einlag-e f. vložení; (z. B. einer Handelsgeſellſchaft) vklad (vložené peníze) P. T.; (im Spiele, in der Lotterie) sázka ve hře, v loterii P.; E. příloha; —er n. ležení; příbytek; —ergeld n. bytovné; —ern z. B. den Stein (arch.) založiti T.; —sbogen m. vkladní arch P.; —ſchein —sſchein m. (b. einer Geſchäftsunternehmung) vkladní lístek T. T., (b. Spiele) sazecí lístek P.

Einlangen mſ. přijíti, dojíti P.; eine Schrift iſt eingelangt spis přišel, došel P.

Einlass (-ſſes, oh. M.) m. vpouštění, napouštění; 2. slevení P.; 3. postranní branka, dvírka; 4. (b. Goldſchläger) vpušťátko; E.- vpustný, vpouštěcí.

Einlassen vpustiti (někam); natočiti, napustiti do něčeho; (b. Zimmern.) zapustiti V.; ſich in eine Sache e. dáti se v něco P., pustiti se v něco; ſich in Geſchäfte e. dáti se n. pustiti se v obchody T.; ſich in einen Proceß e. při vésti n. počíti, vedení pře počíti P.

Einlass-geld n. vpustné; —karte f. vpustný lístek; —klappe f. zámyčka, klapka vpouštěcí.

Einlassung f. vpuštění; výdlab.

Einlauf (-s, oh. M.) m. vběh, vběhnutí; 2. (v. amtlichen Eingaben příchod, přínos; 3. přistavadlo; —en mſ. vběhnouti; (v. Schiffe) vplouti, připlouti, připlaviti se (do přístavu); e. přijíti P.; E. n. eines Schiffes připlutí; —ender Wechſel směnka přicházející, sm. přišlá P. T.

Ein-laugen lužiti, namáčeti do louhu, louhem mořiti; —läuten vyzváněti, sezv., pozváněti; —lauter m. jednohláska.

Einlege-geld n. vkladné; —holz n. vkladiny pl.; —meſſer n. zavěrák.

Einleg-en etw. vložiti, umístniti kam; die Originalien bei der Inrotulirung e. položiti originály při skládání spisův P.; die Berufung gegen ein Urtheil e. vložiti odvolání z rozsudku P.; Urkunden zum Protokoll e. přiložiti listiny ku protokolu P.; die Quittung bei der Kaſſe e. položiti, složiti kvitanci u pokladnice P.; ein Meſſer e. zavříti; Reben e. rozvody klásti, pohřižovati; Schrift e. (Typ.) nakládati písmo T.; Soldaten e. vojáky vložiti, položiti někam (do domu, do vsi atd.) P.; ſich e. (mont.) osaditi se, zasedávati V.;—epunkt m. (mont.) místo založení V.; —er m. vložitel, vkladatel; 2. rozvod; 3. (mech.) základka, padka, žabka V.; —eſtein m. dlažicí kámen; —etiſch m. stůl skladací.

Einleit-en etw. uvesti, zavesti; nastrojiti; eine Streitſache in's rechtliche Verfahren e. podati spornou věc na právní řízení P.; einen Rechtsſtreit e. při zavesti, při počíti P.; der Rechtsſtreit iſt eingeleitet pře počala n. zašla P.; die Kundmachung e. spůsobiti vyhlášení P.; eine neuerliche Verhandlung in der Hauptſache e. nařiditi nové líčení ve věci hlavní P.; —er m. uvoditel; —ung f. uvedení; (ſtiliſt.) úvod T.; nastrojení; E. des Strafverfahrens početí n. nařízení trestního řízení P.; —ungsvorrede f. úvodní předmluva, úvod k něčemu.

Ein-lenken obrátiti, zatočiti, zahnouti; —lernen etw. učením pochopiti; eingelernt vučený; —leſen sebrati, sbírati; (b. Web.) snovati, osnovati; —leſer m. sběrač; —leuch-

ten mh. zřejmým býti, do očí bíti; vysvítati z čeho; —liefern etw. dodati; postaviti koho kam; den Beanzeigten zum Strafgerichte einliefern dodati, postaviti nařknutého k soudu trestnímu P.; —lieferung *f.* dodání, postavení P.; —liegen v nájmu býti, bydleti; —lieger *m.* podruh; samotář; —ling *m.* jedinec; —lochen zadlabati V.; —logiren vložiti koho ke komu do příbytku P.

Einlös-en etw. vyměniti něco; vyplatiti něco P., T.; im Pfande e. vyplatiti základ P.; —ung *f.* výměna; výplata; výkup.

Einlösungs-amt *n.* měna V.; —recht *n.* právo výplatné, právo k výplatě P.; —schein *m.* výměnný lístek, výměnka P., T.; (výkupný list).

Einloth-gabel *f.* olovnice, závaží T.; —lullen uhejčkati, uspati, uspinkati; —machen etw. zadělati; Obst e. naložiti ovoce; e. nasoliti; (Teig) mísiti, zadělati; —gemachtes zadělávané; podpouštka; —machpapier *n.* obálkový papír.

Einmahn-en etw. upomínati čeho, upomínati koho z čeho, vyupomínati co od koho P.; eine Schuld e. upomínati z dluhu P.; —ung upomínání, vyupomínání P.; —ungsausweis *m.* upomínací výkaz, výkaz upomínaných platů (daní atd.).

Einmal *num.* jednou, jedenkrát; auf e. pojednou, najednou, rázem, *sl.* naráz; e. *adv.* někdy, kdysi; nicht e. ani; ich sehe es nicht e. ani toho nevidím; hören Sie e. slyšte pak; —eins *n.* násobilka, násobicí tabulka T.; násobovka Š., množilka.

Ein-männig, —männisch jednomužný; —mariniren (einen Fisch) marinovati (rybu).

Einmarsch *m.*, —irung von Truppen in eine Stadt vtrhnutí (n. vtažení) vojska do města P., příchod vojska; —iren vtrhnouti, vtáhnouti.

Einmass *n.* proměra, proměrek; —master *m.* jednostežník (koráb); —mastig jednostežennı́, o jednom stežni; —mauern zazditi; obezditi; —meischen zapařiti (slad); —mengen etwas vmíchati, vmísiti něco več, do čeho; sich in etw. e. vměšovati se, vplítati se več P.; —mengsel *n.* přimíchanina, přimíšenina; —messen naměřiti (do pytle); proměřiti; —miethen pronajmouti, v nájem dáti; sich e. nájemně se ubytovati někde; —mischen etwas vmíchati, vmísiti; přimísiti něco do čeho; smísiti; sich in etw. e. vmísiti se več, míchati se, vměšovati se, vplítati se v něco, do čeho; —mischung *f.* míchání-se do čeho, vměšování-se več.

Ein-momentig jednodobý; das =e jednodobosť; —monatlich jednoměsíční.

Einmünd-en mh. vústiti se, vbíhati, vtékati, vpadávati; —ung *f.* vústění; —ungspunkt *m.* vběžiště; ústí; —ungswinkel *m.* vústovací kout.

Ein-mummen zakukliti; —münzen přebiti, předělati peníze; —muthen (mont.) žádati propůjčky na něco V.; —müthig jednomyslný P.; =er Ausspruch jednomyslný výrok P.; —müthigkeit *f.* jednomyslnosť; —nähen všíti něco več, zašiti do něčeho.

Einnahm-e (M. =en) *f.* (eines Platzes) vzetí P., dobytí (mil.); (am Gelde) příjem P.; bare Geld=e. příjem v hotovosti, hotový příjem T.; (der Ort) výběrna.

Einnahms-amt *n.* úřad výběrčí; —buch *n.* kniha příjmův; —casse *f.* výběrčí, přijimací pokladnice; —colonne *f.* sloupec příjmů, sl. příjmový T.; —post *f.* položka n. článek příjmův, položka příjmová T.; —rubrik *f.* rubrika n. oddělení příjmův T.; —summe *f.* suma příjmův P.

Einnamig jednojmený; (math.) jednorodý; =e Größen veličiny jednorodné T.

Einnehm-bar přijímatelný; dobytný; —en etw. vzíti, bráti; Gelder e. přijmouti, přijímati peníze P., T., bráti peníze T.; die Steuer e. vybírati daně P.; einen Platz e. zaměstnati, zajmouti místo; (mil.) dobyti (města), vzíti (město); eine Arznei e. užívati, požívati léku; e., einen Eindruck machen zajímati, do-

jmouti; für sich e. zajmouti, zajímati; něčí přízeň si získati; eingenommen (z. B. vom Vorurtheil) zaujat, předpojat, a, o, ý; —end jímavý, zajímavý, dojímavý.

Einnehmer (-s, unv. Mz.) *m.* výběrčí, berník P.; —dienst *m.* výběrčí služba.

Ein-nicken (schlummernd) zaklímati; —nisteln, —nisten mſ. vhnízditi, zahn.; sich se; —nöthigen vnutiti več; —öde *f.* poušť, pustina, poustka, samota; —ölen etw. olejovati, olejem natříti n. potříti; e. pomazati; eingeölter Verband olejované obinadlo; —ordnen etwas vřaditi; —ordnung *f.* vřadění T.; —packen etwas skládati, skliditi; —passen vpraviti; mh. hoditi se več; —pfarren k faře připojiti; wohin —gepfarrt sein k některé faře náležeti, farou někam náležeti P.; —pferchen zahraditi; vměstnati; —pflanzen vsaditi, zasaditi; vštípiti; —pfropfen vštípiti, zaštěpiti; na-[cpati.

Einpfündig jednoliberní.

Ein-pökeln nasoliti, do soli naložiti; —prägen vyryti, vtisknouti, vtlačiti, vraziti; einem etw. e. v paměť vštípiti, zašt., do mysli vložiti; —predigen kázaním přemluviti.

Einquartier-en (das Heer) vložiti (vojsko) do příbytkův P.; ubytovati; sich e. ubytovati se; —ung *f.* (des Heeres) vložení, vkládání vojska do bytův, ubytování vojska P.; ein Soldat in der E. voják na bytu; —ungszettel *m.* ubytovací n. vložní lístek.

Ein-rammeln, —rammen zaberaniti V., beranem zatlouci, zarážeti; —rathen einem etwas raditi k čemu, přimlouvati se k čemu P.; E. des Ministerrathes rada ministerstva P.; —räuchern vykaditi, zakaditi, vykouřiti, nakouřiti, podkouř.

Einräum-en etw. ukliditi, skliditi; dem Richter eine Macht e. propůjčiti, dáti soudci moc P.; jmdn. eine Servitut auf sein Gut e. povoliti, dáti komu služebnosť na svém statku P.; dem Kläger ein liegendes Gut e. postoupiti žalobníkovi nemovitého statku P.; dem Kläger den Besitz des Gutes e. zvesti, uvesti žalobníka v držení statku P.; —end připouštěcí, připouštivý; -es Bindewort (grm.) spojka připouštěcí T.

Ein-raunen einem etw. namluviti komu čeho; —rechnen etwas vpočísti něco do čeho P.; —rechnung *f.* vpočtení P.

Einred-e *f.* popírání; obrana; E. (auf die Klage) odpověď P.; auf eine Klage die E. erstatten na žalobu odpověď dáti; k žalobě odpověděti P.; —en přemluviti (k čemu); namluviti komu čeho; mh. mluviti komu do řeči; odmlouvati, odpírati komu; napomínati.

Einregistrir-en etwas vepsati, zapsati, vtáhnouti do knih; —ungstaxe *f.* *v.* Registertaxe.

Einreib-eholz *n.* (Buchb.) natěrák; —en etw. vetříti, vemnouti; natříti, potříti, namazati; rozetříti; Farben e. rozetříti barvy T.; —ung *f.* vetření, potření, potírání.

Einreich-en etw. podati něco P.; eine Schrift b. Gericht e. podati n. zadati spis k soudu P.; um etw. e. zadati si o něco; —ungsprotokoll *n.* podací protokol P., zadavací protokol.

Ein-reihen seřaditi, vřaditi; jmd. unter die Bürger, Beamten e. postaviti někoho v řad měšťanův, úředníkův, mezi měšťany, úředníky, učiniti koho měšťanem, úředníkem P.; —reißen natrhnouti; zbořiti, rozbořiti, strhnouti, rozvaliti; (mech.) rejhovati V.; mſ. roztrhnouti se, probořiti se; rozmáhati se; —reißer *m.* zbořitel; —reiten přejeti; mſ. vjeti (kam); —renken napraviti, do kloubu vpraviti; —rennen v běhu strhnouti; mſ. vběhnouti kam.

Einricht-en etw. zříditi něco P., zaříditi něco, spořádati něco; einen Bruch e. (math.) spořádati n. zříditi zlomek T.; ein Glied e. srovnati, narovnati, napraviti úd; e. (math.) zavesti V.; —ung *f.* zřízení P.; zařízení; E. der Landtafel zřízení desk zemských P.; E. (chir.)

napravení (kosti); E. eines Hauses nábytek P.; —ungsstücke *pl.* nábytky P., kusy nábytku, nábytečné kusy, svršky.

Ein-riss (-sses, M. -sse) *m.* strž V.; —ritt *m.* vjezd; —ritzen natrhnouti; vškrábnouti; —rosten zarezavěti.

Einrück-en mf. (v. Soldaten) zur Truppe přiraziti k vojsku P., dostaviti se k vojsku; in eine Stadt e. (v. Truppen) *v.* Einmaschiren; in die Zeitung e. dáti, vložiti něco do novin; den Soldaten e. machen učiniti n. spůsobiti, aby voják přirazil k vojsku P.; —ung *f.* (mil.) příchod; —ungsgebühr *f.* plat za vložení (do novin) P.

Einrühren etw. zamíchati, zavrtěti.

Eins *num. et adv.* jedno; jedna T.; e. sein sjednocen (-i) býti; e. werden shodnouti se, smluviti se; das ist Alles e. to je všechno jedno; E. jednuška T.; jednička.

Ein-saat *f.* výsevka, výsevek; —säen zasíti; —sacken žokovati T., do pytlů dáti; —sagen napověděti; našeptávati; —sager *m.* napovědač; napověda; —salben etw. mastí pomazati, namazati, namastiti; —salzen osoliti, nasoliti.

Einsam *adj.* samotný, soukromný, osamělý.

Einsamenlappige Pflanzen *pl.* jednoděložné rostliny T.

Einsam-er *m.* samotář; —keit *f.* samota, samotina, osamělosť; soukromí, ústraní.

Ein-sammeln etw. sbírati, shromažďovati něco; die Beiträge e. sbírati pomůcky P.; —sammler *m.* sběratel; —sargen do rakve položiti.

Einsatz (-es, M. -sätze) *m.* vsazení; (Spiel) sázka P., vsázka, vsad, zástava, základ; (b. Teich) sádka, násada; —bret *n.* (im Teiche) dluže; —gewicht *n.* vsazovací závaží, vkladací závaží.

Ein-säuern okyseliti; -säuerungsmittel *n.* zákvas; —saugemittel *n.* vssavadlo; —saugen vssáti, vtáhnouti do sebe; —säumen etw. zalemovati, olemovati, obroubiti něco; —schachteln vsouti, všoupnouti, vraziti T.

Einschalt-en etw. vložiti něco; prokládati T.; in die Zeitung e. *v.* Einrücken; —ung *f.* (grm.) vsouvání T.; (math.) vkládání T.; prokládání T.; —ungsgebühr *f.* *v.* Einrückungsgebühr.

Ein-schärfen einem etw. komu co přísně přikázati; zapověděti; P. —scharren zahrabati.

Einschenk-en naliti, natočiti piva; klaren Wein e. fig. do pravdy komu pověděti; —zimmer *n.* nálevna.

Einschicht *f.* samota; —en uvrstviti; —ig jednovrstevný.

Einschieb-en etw. vstrčiti, zastrčiti; —er *m.* závora; —sel *n.* podstrčená věc, přídavek; (grm.) vložka, vstavka, vsuvka T.; —zeichen *n.* známka vložení.

Ein-schiesen rozstříleti; do peci sázeti; vetkati; mezi něco vhoditi; (mont.) zapadati V.; —schiffen zboží do lodi vpraviti; složiti; mf. připlouti, připlaviti se; sich e. do lodi vstoupiti; E. *n.* (von Sachen) složení na loď; —schiftung *f.* výdlab; —schlafen mf. usnouti; fig. utuchnouti, zbrněti, ztrnouti; E. *n.* der Glieder zbrnění, obrna údův.

Einschläfer-er *m.* uspatel, -avatel; —ig uspávavý; —n uspati, ukonejšiti; —nd uspávající, uspávavý; —ung *f.* uspání; —ungsmittel *n.* uspavadlo.

Einschlag (-s, M. —schläge) *m.* vražení, zaražení; (b. Näh.) záhyb, záloha; (b. Web.) vetkaní; útek; oprava (vína); fig. rada; —en etw. vraziti, zatlouci, zaraziti (kůl) V.; rozraziti, roztlouci; zaobaliti, obvinouti; zahrabati; naplniti, natlouci; vetkati; mh. ruku dáti (nač); (v. Blitz) uhoditi, udeřiti; (wdm.) dokopati se; patřiti k čemu; mf. vraziti se; podařiti se; —end sem náležející, náležitý; *v.* Einschlägig; —gespinnst *n.* útková příze.

Einschlägig vztahující-se, jehož se dotýče; příslušný; das -e Ministerium ministerstvo jehož se dotýče, to které ministerstvo P.; die

=en ⸗⸗ des Gesetzes ⸗⸗ zákonu na něco se vztahující P.

Einschlag-messer *n.* zavěrák; —seide *f.* útkové hedvábí; —spunkt *m.* (mont.) místo zarážky, místo zaražení V.; —stuch, —tuch *n.* obálka, obalečný šat, šátek na zabalení.

Einschlauchen den Rauchfang (Bauk.) vhrdliti T.

Einschleichen sich wohin vlouditi se, vkrásti se kam; sich in den Besitz e. vlouditi se v držení nějaké věci P.

Einschliess-en etw. zamknouti, zavříti; obklíčiti, obstoupiti; einen Ort e. obstoupiti místo P.; e. připojiti, přiložiti; die Eidesformel zu den Schriften e. přiložiti, připojiti spůsobu přísahy ke spisům P.; e. vložiti; pojmouti, zahrnouti co v co; einen Ort in das Zollgebiet e. pojmouti, zahrnouti místo v obvod celní P.; einen Winkel e. (math.) úhel zavírati T.; in einen Brief e. vložiti n. zavříti do listu T.; e. mh. zamykati se, zapadati; eingeschlossen zavřený; —lich *adv.* v to pojímajíc, zavírajíc, zahrnujíc P.; (včetně); —ungszeichen *n.* závorka.

Ein-schlitzen etw. vystřihnouti; —schlummern mf. usnouti, zdřímnouti; —schlüpfen mf. vklouznouti, vkrásti se; —schlürfen mf. vsrknouti, vlokati; —schluß *m.* zavření: závěrka; mit E. einer Sache spolu s věcí, věc v to pojímajíc, počítajíc P.; —schmeicheln sich přilísati se, připochlebiti se, přilichotiti se, zalichotiti se komu; —schmieden (Hütt.) prokovati V.; —schmieren etw. namazati, pomazati, zamazati.

Einschneid-e *f.* jednoostří; —en etw. zaříznouti, vřízn., zakrojiti; (geom.) proříznouti, nakrojiti; das Getreide e. požíti; e. mh. zakrojiti se, zařezati se; —esäge *f.* nařezovačka.

Einschneidig na jednu stranu ostrý.

Einschnitt (=es, M. =e) *m.* naříznutí; řez, nářez; vřez T.; vřezání, vřezanina; výřez, výstruh; zástřižek, výstřih, výstřižek; vrub, žlábek, zářezek; E. der Rabarme střih V.; (mus.) přerývka; (Straßenb.) příkop; —ig jednořezý; jednostřižný; —sfeim *m.* rozpukálka.

Einschnür-e *f.* šněrovadlo; —en etw. zašněrovati.

Einschöpfen etw. načerpati, naváziti, nabrati (vody atd.).

Einschränk-en etw. zahraditi, zahájiti; (philos.) vyhraniti T.; obmeziti něco čím, odměřiti komu co P.; den Sträfling auf Wasser und Brot e. nedati trestníkovi leč vodu a chleb P.; ein Recht e. skrátiti právo, ukrátiti práva P.; —end obmezující, obmezivý; —ung *f.* vyhranění, obmezení T.; odměření; skrácení, ukrácení P.; unbefugte E. der persönlichen Freiheit bezprávné ukracování svobody osobní P.; —ungsmauer *f.* zeď ohradní.

Einschreibe-buch *n.* zapisovací kniha P., kniha zápisná, zápisník T.; —gebühr *f.* zápisné *n.*

Einschreib-en etw. zapsati koho, co, vepsati (do knihy) P.; eine Figur in die andere e. (math.) vepsati obrazec do obrazce T.; —er *m.* zapisovač, -ovatel, zápisčík; —ung *f.* zapsání, vepsání, vpis, zápis; vklad; —ungstaxe *f.* zápisné *n.*

Ein-schreiten für einen zastoupiti, zastupovati koho P.; in einer Sache e. vložiti se več P.; um einen Dienst e. podati žádosť, žádati za službu P.; —schröpfen (dem Verbrecher ein Merkmal) vtisknouti zločinci znamení P.; —schrumpfen mf. svrasknouti se, scvrknouti se; vráskovatěti; zakrsati; sraziti se; —schrumpfung *f.* (der Formen) zakrsávání T.

Einschub (=s, M. —schübe) *m.* strčení, postrčení; zastrčení; zapuštění; —leiste *f.* svlak zapuštěný T.; příčka u varhan.

Einschüchte *f.* *v.* Einschichte.

Einschüchtern jmd. ustrašiti koho P.; zastrašiti; durch Geschrei e. zakřiknouti koho, zaraziti koho křikem P.

Einschürig jednostřižný; =e Wolle jednostřižka.

Ein-schuss *m.* vstřik, vpád vody; vklad (peněžný); —schütteln, —schütten vsypati.

Einschütz-e *f.* stavidlo; —en (Mühl.) zaraziti; —ordnung *f.* řád při zarážení, řád hradicí, ř. při hražení vody.

Einschwärz-en počerniti; eine Waare e. podludně přinesti n. přivezti zboží P. T.; —er *m.* podloudník.

Einschwatzen einem etw. namluviti, napleskati komu čeho; sich e. přilichotiti se komu.

Einsegn-en etw. požehnati, posvětiti; pokropiti; eine Wöchnerin e. šestinedělku uvesti, uváděti; sich e. lassen k úvodu jíti; das E., —ung *f.* požehnání; pokropení; vykropení; E. einer Leiche pokropení těla P.; E. eines Grabes vykropení hrobu P.; E. einer Wöchnerin úvod šestinedělky P.

Einseh-en etwas nahlednouti do čeho, več, dívati se do čeho; die Vertheilung der Masse e. nahlednouti v rozvrh podstaty P.; e. něco seznati, pochopiti, něčemu porozuměti; —end důvtipný, schopný.

Einseitig jednostraný T., jednoboký; stočený, křivý; stranný; eine e. errichtete Urkunde listina od jedné strany učiněná P.; ein e. verbindlicher Vertrag smlouva zavazující jednu stranu, sml. s jedné strany závazná P.; -e Geschwister polourodní bratří n. sestry P.; e. *adv.* jednou stranou; einseitwendig jednostraný T.

Einsend-en etw. zaslati; —er *m.* zasylatel.

Einsenk-en dolů spustiti; pohroužiti; Reben e. rozvody klásti; —ung *f.* spuštění, pohroužení; vkleslosť, zakl., zakleslina; (b. Büchsenm.) dlab. [jednuška.

Einser *m.* jednička, jednotka,

Einsetz-en etwas vsaditi, zasaditi něco; sázeti, štěpovati; einen Erben e. ustanoviti, zříditi dědice P.; jmd. zum Erben e. ustanoviti n. zříditi někoho za dědice P.; in ein Amt e. dosaditi, saditi někoho na úřad T.; etw. im Spiele e. vsaditi něco ve hře P.; jmd. wieder sein Eigenthum e. navrátiti někomu vlastenství, navrátiti někoho k vlastenství P.; in den vorigen Stand e. navrátiti ku předešlému právu P.; ein Fest e. ustanoviti, nařiditi svátek; —er *m.* ustanovitel, usaditel; —stück *n.* (beim Reißzeug) nástrčka T.; —ung *f.* eines Beamten dosazení koho na úřad; E. in den vorigen Stand navrácení ku předešlému právu n. stavu P.; Erbs-e. ustanovení n. zřízení dědice P.; —ungsbulle *f.* dosazovací n. ustanovovací bula.

Einsicht (oh. M.) *f.* nahlédnutí v co, do čeho; 2. (M. -en) náhled, rozum, úsudek, poznání; E. der Originalien nahlédnutí v prvopisy P.; E. von einem Blatte sich verschaffen nahlédnouti v list P.; E. nehmen in die Bücher vhlédnouti, nahlédnouti do knih T.; —ig rozumný, důmyslný, obezřelý; —nahme *f.* přihlédnutí, nahlédnutí več, do něčeho.

Einsickern vsrknouti.

Einsiedelei *f.* poustka, poustenka, poustev, poustevna; samota.

Einsiedler (-s, unv. M.) *m.* poustevník, pousteník, samotář; —ei *f.* *v.* Einsiedelei; —hütte *f.* poustevna; —isch poustenický, poustevnický; —vogel *m.* (astr.) pták poustevník T.

Ein siegeln zapečetiti; —silbig jednoslabičný T.; -keit -osť; —sinken mf. probořiti se; —sitzen mh. vsednouti (do vozu); —sitzig jednosedý; —sitziger Wagen vůz na jednu osobu; —spannen do rámu dáti; (Pferde) zapřáhnouti; —spänner (-s, unv. M.) *m.* vůz jednospřežný, jednokonný; vozka s jedním koněm; (Bauer) jednospřežník; —spännig jednospřežný; jednokonný; na jednu osobu; —sperren zamknouti, zavříti; fig. obklíčiti; —spielen (geom.) cíliti, postaviti aby cílil T.

Einsprache (oh. M.) *f.* (gerichtliche) gegen etw. obrana proti čemu P.; E. (Einwurf) námitka P.

Einsprech-en namlouvati komu co; mh. odmlouvati, odpírati; bei einem e. zastaviti se u koho; —er *m.* domlouvatel; odmlouvatel.

Einspritz-en vstříknouti; —ung *f.* *Injection* (med.) vstřikování; —wasser *n.* vstříkaná voda T.

Einspruch (=s, M. —sprüche) *m.* obrana P.; einen E. gegen ein Urtheil erheben brániti se, obranu podati (proti rozsudku) P.

Einspünden zátkou zandati, začepovati (zašpuntovati).

Einst *adv.* jednou; někdy; druhdy; das verkehrte E. převrácená bývalosť.

Ein-stallen do chléva dáti; —stämmig jednokmený, o jednom pni; —stämmung des Kindes (chir.) záčel hlavy dětské v pánvici; —stampfen všlapati, ušlapati; udupati.

Einstand (=es, ob. M.) *m.* nastoupení úřadu; —smann *m.* voják náhradník; —srecht *n.* právo vkračování v trh, právo odkupné, právo výkupné.

Ein-stechen etwas zapíchnouti, vetknouti; —stecken etwas vstrčiti, zastrčiti; zatknouti; das Schloß e. zapouštěti, zapustiti zámek T.; —stehen mf. vstoupiti do služby; für einen Mann e. státi spolu za jedno, za jeden muž P.; —stellen etw. (z. B. den Druck, eine Sitzung, Untersuchung, Verhandlung) zastaviti (tisk, sedění, vyšetřování, řízení) P.; e. přetrhnouti něco P., T.; e. přestati v něčem P.; etw. in die Rechnung e. vložiti, vepsati něco do účtův P. T. **Einstens** *adv.* *v.* Einst.

Einstich *m.* zábod; vetknutí.

Einstig *adj.* někdejší, ondejší; *adv.* někdy, budoucně.

Einstimmen mh. souhlasiti, srovnávati se, snášeti se.

Einstimmig *adj.* jednohlasný P.; souhlasný, shodný T.; jednosvorný, *adv.* jednohlasně; —keit -osť.

Einstimmung *f.* shodnutí.

Einstöckig jednopatrový, jednoposchodní.

Ein-stopfen vecpati, nacpati něco do čeho; —stoßen zatlouci, zaraziti; vytlouci (zuby); —streichen namazati; —streuen vtrouviti, vsypati; fig. vměšovati; —strich (=s, M. =e) *m.* sříznutí; vrub; —strömen mf. vtékati; —stromöffnung *f.* otvor vtékací; otvor vpuzovací; —strophig jednostrofný T., o jedné sloze; —studiren učiti se, naučiti se čemu; vpraviti se, vmysliti se več T.; —sturz (=es, M. —stürze) *m.* (von baufälligen Gebäuden) sesutí, zboření P., T.; den E. drohen býti na sesutí, na zboření P., T., na spadnutí; —stürzen zbořiti, zbourati; mf. zbořiti se, sesouti se, zřítiti se, spadnouti.

Einstweil-en *adv.* prozatím, na čas, do času; —ig *adj.* prozatímný, dočasný.

Einsumpfen Kalk od. Lehm (Bauk.) žumpovati, zamáčeti vápno, hlínu T.

Ein-sylber *m.* jednoslabičník; —sylbig jednoslabičný, jednosložkový; —tägig jednodenní.

Eintags-fieber *n.* jednodenní zimnice; —fliege *f.* jepice; —geschöpf *n.* jednodenňátko, tvor jednodenní.

Ein-tauchen ponořiti, potopiti; —tauschen (eine Sache gegen eine andere) směniti, vyměniti něco.

Einte ddd. první; in der =n Stunde když šlo na jednu.

Eintheil-bar rozdělitelný; —en etwas děliti, rozděliti něco P.; děliti na částky T.; —er *m.* rozdělitel; —ig jednočlený, jednočástečný; —ige Größe (math.) jednočlen, jednočlená veličina T.; —ung *f.* dělení, rozdělení T.

Eintheilungs-glied *n.* díl T.; —grund *m.* (philos.) dělidlo T.; —zahlen *pl.* rodové číslovky T.; —zeichen *n.* znak n. znaménko rozdělení n. rozdělovací T.

Einthun vendati, vpraviti do čeho.

Ein-tönig jednozvučný T.; =keit -osť; —tracht (ob. M.) *f.* svornosť, shoda; —trächtig svorný.

Eintrag (=s, ob. M.) *m.* újma, škoda; *v.* Nachtheil; —en etw. vnesti, vložiti več, do čeho, kam; 2. vepsati, zapsati něco do něčeho P.; etw. in die öffentlichen Bücher e. zapsati něco veřejnými knihami P.; vložiti, vepsati něco do veřejných knih P.; (math.) eine Gerade in einen Kreis e. vnesti n. vpraviti přímku

ve kruh T.; 3. e. dávati n. přinášeti úžitek P., vynášeti T.

Ein-träglich *adj.* výnosný T.; —tragung *f.* zapsání, vložení, vklad; důchod P.; —treffen (an einem Ort v. Personen) přijíti na místo, v místo P.; sejíti se v místě P.; e. shodovati se, srovnávati se P.; seine Angaben treffen nicht ein řeči jeho se neshodují P.; e. (in Erfüllung gehen) vyplniti se, naplniti se P.; wenn die Bedingung —trifft když se výminka vyplní, když nastane co bylo vymíněno P.; —treiben (eine Schuld, eine Strafe) dobývati dluhu, pokuty, vymáhati dluh, pokutu; —treibung dobývání, vymáhání něčeho P.; —treten ušlapati, zadupati; mf. vstoupiti, vejíti, vkročiti; in die Rechte e. vstoupiti v práva P.; e. vzejíti, nastati, přijíti P.; Bedenken treten ein vzcházejí pochybnosti P.; die Amtshandlung, das Verfahren hat einzutreten řízení má počíti, soud n. úřad má říditi P.; —trichtern nálevkou vlíti.

Eintritt (-es, od. M.) *m.* vchod, vstup; E. in ein Land příchod do země P.; E. der Waare přívoz zboží P. T.; —sbillet *n.*, —skarte *f.* vstupný lístek, vchodný l.; —gebühr *f.*, —sgeld *n.* vstupné (, ého *n.*), plat za vchod.

Ein-trocknen mf. vyschnouti; —tröpfeln vkapati, po kapkách pouštěti kam; —tunken namočiti do něčeho; —üben vycvičiti; sich e. vycvičiti se v čem, vyučiti se čemu, naučiti se čemu, vpraviti se več; —übung *f.* einer Rede, Sprache naučení-se n. doučení-se řeči, vycvičení-se v řeči T.

Einund-dreissig *num.* třidcet jeden; —dreißiger *m.* jedenatřidcátník; —fünfzig *num.* padesát jeden (jeden a padesát); —vierzig *num.* čtyřidcet jeden (jeden a čtyřidcet); —zwanzig *num.* dvadcet jeden, jeden a dvadcet, jedenmecítma.

Einung *f.* sjednocení.

Einverleib-en přivtěliti, připojiti; in die öffentlichen Bücher e. vložiti něco do veřejných knih P.; —ung *f.* přivtělení, připojení; bücherliche E. vložení, vklad do knih P.

Einverleibungs- vkladní P.; —clausel *f.* vkladní doložka P.; —fähig vkladný, spůsobný ke vložení do knih P.; —gebühr *f.* vkladné; —gesuch *n.* žádosť za vložení, ž. za vklad do knih, žádosť vkladací P.

Einvernehm-en jmd. slyšeti, vyslechnouti koho P.; das E. slyšení, vyslechnutí P.; 2. snešení, sjednání; srozumění P.; mit jdn. in E. sein snášeti se, za jedno býti, sjednávati se s někým oč, v čem (s někým ve srozumění býti, s někým srozumění míti) P.; das Ministerium des Innern hat im E. mit dem Ministerium der Justiz verordnet ministerium záležitostí vnitřních, sjednavši se o to s ministerium práv, nařídilo P.; —ung *f.* einer Person slyšení, vyslechnutí osoby P.

Einverständ-igen sjednati; —niß (-sses, M. -sse) *n.* úmluva; shoda; vůle a vědomí; (besonders heimliches) srozumění P.; *v.* Einvernehmen.

Einverstehen sich mit jmd. s někým se oč snesti, sjednati, s někým míti srozumění v čem P.; sich zu etw. e. k něčemu se podvoliti P.

Einvisiren (geom.) vlicovati, slicovati, k něčemu zaměřiti T.

Ein-wage *f.* průvažek; —wand (M. —wände) *m.* námitka, odpor; obrana.

Einwander-er *m.* přistěhovalec T.; —n přistěhovati se, vstěhovati se (do země); —ung *f.* přistěhování-se do země, vstěhování-se do země T.

Einwärts *adv.* do vnitř; e. gehen šmaťhati; e. gebogen vehnutý, zahnutý do vnitř.

Ein-wechseln směniti; vyměniti; —weichen omočiti, rozmočiti; mf. odmoknouti.

Einweih-en posvětiti, zasvětiti, vysvětiti; Eingeweihter zasvěcenec; —er *m.* světitel; —ung *f.* posvěcení, zasvěcení, vysvěcení; —ungsfeier *f.* slavnosť posvěcení, sl. posvěcování.

Einwend-en etw. gegen etw. namítati komu čeho P.; gegen eine Sache nichts einzuwenden haben proti věci nic nemíti; e. brániti se čím; —ung *f.* námítka (námitka) P. T.; obrana P.; odpor; E. der nicht empfangenen Valuta obrana neobdržené hodnoty T.; E. des nicht gehörigen Gerichtsstandes obrana pro nepříslušnosť k soudu, obrana pro nenáležitosť soudu, obrana proti soudci P.; —ungen gegen die gegentheiligen Beweismittel obrany proti průvodům odpůrcovým P.; auf die Verjährung ohne E. der Partei kein Bedacht nehmen nehleděti ku promlčení, jestli že strana sama té obrany nepřivede P.; E. gegen die Vertheilung der Concursmasse odpor proti rozvržení podstaty konkursní P.

Ein-werfen *v.* Einwenden; —wichsen voskem namazati; —wickeln etw. zavinouti, zabaliti; —wiegen ukolébati.

Einwillig-en svoliti, přivoliti k čemu; podvoliti se k čemu P.; —ung *f.* svolení, přivolení.

Einwirk-en etw. vetkati; auf etw. e. působiti v něco, v něčem P.; dojímati něčeho n. něco T.; —ung *f.* působení v něco T.; —ungsmittel *n.* působidlo.

Einwohner (-s, oh. M.) *m.* obyvatel P.; —schaft *f. coll.* obyvatelstvo; —zahl *f.* počet obyvatelstva.

Ein-wurf (-s, M. —würfe) *m.* námítka proti čemu P. T.; —wurzeln vkořeniti, zakoř.; mſ. zakoř. se, kořeny pouštěti; —wurzelung *f.* der Faschinen (Bauk.) zakořenění apruží T.

Einzahl (oh. M.) *f.* (grm.) jednotný počet, jednotné číslo, jednotník. [něco P. T.; vplatiti.

Einzahlen etw. platiti, zaplatiti

Einzählig *adj.* jednoducbý T.

Einzahlung *f.* placení, splácení; vplacení, vplacování; E. von Seite der Verpflichteten placení od povinných P.; —sbogen *m.* list (arch) na vklady, list na vplacování, list vplacovací.

Ein-zapfen (Bier) natočiti piva; začepovati; —zäunen plotem ohraditi; —zeichnen etw. zaznamenati.

Einzel-bestimmung *f.* ustanovení jednotlivé P.; —bezirksrichter *m.* okresní samosudí, samosoudce P.; —gericht *n.* samosoud, jednosoud P.; —haft (—verhaftung) *f.* vazba samotná, samovězenství P.; samovazba; E. (—kerker) samotnice P.; —ding *n. v.* Einzelwesen; —glied *n.* jednotlivý úd; —hof *m.* samota, dvůr na samotě; —höfner *m.* samotář, jednodvorec; —interessen (*pl.*) der Menge snahy jednotlivcův z lidu.

Einzeln *adj.* jednotlivý, jeden, sám jeden P.; samotný P.; die Vollmacht ist von jeder —en Partei zu unterschreiben plnomocenství podepsati se má od každé jedné strany P.; e. *adv.* jednotlivě, po jednom, podrobně T.; po různu; —er *m.* jednotlivec T.; —heit *f.* jednotlivosť T.

Einzel-richter *m.* samosudí, samosoudce P.; —wechsel *m. v.* Solawechsel P.; —wesen, Einzelnwesen *n.* jednotlivectví.

Einzieh-en etw. vtáhnouti, přitáhnouti; svinouti; jmds. Vermögen e. vzíti, pobrati, odejmouti (v pokutě) někomu majetnosť P.; die Kassaanweisungen e. ukázky pokladničné nazpět vzíti; z oběhu zase vzíti; Gelder e. vybrati peníze T.; e. (Bauk.) úžiti; einen Balken e. trám navléknouti T.; e. mſ., in eine Wohnung e. přistěhovati se do příbytku; —ung *f.* vtažení; E. der Brustwand slehlá stěna prsní; E. von Geldern vzetí peněz (z oběhu) T.; (Bauk.) E. bei Säulen žlábka T.; E. mit Riemen zúžená žlábka lemovaná T.

Einzig *adj.* jediný; e. und allein sám jediný, samojediný P.; *adv.* jediné.

Einzöllig coulový, jednocoulový.

Einzug (-s, M. —züge) *m.* vtažení; feierlicher E. slavný vjezd.

Einzwängen vtěsnati, vtisknouti.

Eirund vejčitý T., jako vejce okrouhlý.

Eiründe *f.* vaječná okrouhlosť.

Eis (=es) *n.* led; das erste, dünne E. stříž; das E. brechen led prosekávati, vysekávati; —art *f.* lednina; —bahn *f.* klouzačka; kluziště; —bahngeld *n.* kluzné; —balken *pl.* kozy; —bär *m.* medvěd lední (bílý); —baum *m.* koza; —beere *f.* *Chiococca* ledovka; —berg *m.* ledová, ledná hora; —bier *n.* pivo od ledu, ledák; —blick *m.* ledový pohled; —bock *m.*, —brecher *m.* lední koza, kobyla T.; —brecher *m.* (Person) ledař *v.* Eishauer; —bruch *m.* lámání ledu, strž ledu; eisen led dělati, led sekati, ledovati, zledniti, v led obrátiti; mſ. zledovatěti.

Eisen (=s) *n.* železo; (Fesseln) železa, okovy *pl.*; —ader *f.* žíla železné rudy; —alaun *m.* kamenec železitý T.; —arbeiter *m.* železokujec; železokovec, železář; —artig železitý, železovitý.

Eisenbahn *f.* železnice P., železná dráha T.; -betrieb *m.* vozba po železnici; —gesellschaft *f.* společnosť železničná; —karte *f.* mapa železnic, m. železných drah T.; —polizei *f.* policie železničná P.; —unternehmung *f.* podnětí železnice, p. železničné P.; —zeit *f.* čas železničný (č. počítaný pro jízdu po železnici); —zug *m.* vlak železničný.

Eisen-bereiter *m.* železář; —bergwerk *n.* železné hory P., ž. báně; —beschlag *m.* kování; —blausäure *f.* kyselina ferocyanovodíková T.; —brecher *m.* lamželezo; —chlorid chlorid železitý T.; —cyanid cyanid železitý T.; —draht *m.* železný drát; —drechsler *m.* soustružník železa, s. v železe; —erz *n.* železná ruda, železovec T.; —farbe *f.* železná barva; —farbig železové barvy, železobarevný; —feil, —feilicht *n.*, —feilspäne *pl.* železné odpilky, okuje železné, okujiny; —fest železný, pevný jako železo; —fleck *m.* skvrna od rezu; —fresser *m.* chvastoun, železochrup; —gänse *pl.* (chem.) housky T.; —gewerkschaft těžířstvo železných hor P.; —gießer *m.* železolijec, slevač železa; —gießerei *f.* železolijna, slévárna na železo; —glanz *m.* železovec klencový T.; —grau železosivý; —grube *f.* *v.* Eisenbergwerk; —guß *m.* litina železná; -hammer *m.* železné kladivo; železná puchérna; *pl.* hamry; —handel *m.* obchod s železem; —händler *m.* železník, obchodník s železem; —hut *m.* *Aconitum* oměj (bot.); —hütte *f.* huť železná; -hüttenkunde *f.* náuka hutnická; —kitt *m.* tmel na železo T.; —kuchen *m.* oplatek; —mohr čerň železná T.; —ofen *m.* železná pec; ž. kamna; —oxyd *n.* (chem.) kysličník železitý T.; —oxydsalze *pl.* soli železité T.; —oxydul *n.* (chem.) kysličník železnatý T.; —oxydulsalze *pl.* soli železnaté T.; —probe *f.* zkouška na železo; boží soud železem; —rost *m.* rez na železe; —sand *m.* železný písek; —saure Salze *pl.* železany T.; —säure *f.* kyselina železová T.; —schichte *f.* vrstva železa; —schiene *f.* železná šína; —schimmel *m.* bělouš; —schlag *m.* okuje, okujiny, okoviny *pl.*; —schlacke *f.* truska od železa; —schmied *m.* kovář; —schmiede *f.* kovárna; —schrot *n.* železné broky; —schwarz *n.* barva železná; =es Mineral minerál barvy železné T.; —schwere *f.* tíže železa; fig. nesmírná tíže; —seife *f.* mýdlo železité; —späne *pl.* odpilky; —stab *m.* prut železný; —stahl *m.* ocílka; —stange *f.* železná hůl; —stein *m.* železec.

Eisente *f.* lední kachna.

Eisen-vitriol *m.* skalice železná, zelená, železný vitriol T.; zmida; -waare *f.* železné zboží, zboží ze železa; —werk *n.* dílo ze železa; 2. železárna; —zeit *f.* fig. železné n. zlé časy; —zeug *n.* železné nádobí, nářadí.

Eisern železný; fig. tvrdý jako železo; tvrdého srdce; Orden der —en Krone řád železné koruny P.

Eis-essig *m.* ocet ledový T.; —fahrt *f.* jízda po ledě; *v.* Eisgang; —fänger *m.* (Mühl.) česlice; —feld *n.* ledové pole T.; —fischerei *f.* nálední lovení; —förmig leditý,

ledovitý, jako led; —gang *m.* dřenice ledu, strž ledová; —gebirge *n.* ledné hory, l. pohoří; —grau ledošedý; prašedivý; —griff *m.* (b. Hufschm.) ozubec, zábodec, záchyt (nožka u podkovy); —grube *f.* lednice (ledoveň, ledovna, ledárna); —händler *m.* ledař, ledovník; —hauer *m.* sekáč ledu, ledař, ledosek.

Eisig ledový.

Eis-kalt studený jako led; —kammer *f.* lednice; —keller *m.* lednice, sklep na led; —kluft *f.* rozpuklina, rozsedlina v ledu; —lager *n.* lediště; —loch *n.* prohlubeň v ledu; *v.* Eisgrube; —mann *m.* ledař; —meer *n.* ledné moře, ledové moře T.; —nagel *m.* (b. Hufschm.) podkovák; —pfahl *m. v.* Eisbock; —pol *m.* lední točna; —punkt *m.* bod mrazový T.; —scholle *f.* kra, ledina; okenice ledu; —schuhe *pl.* klužťky, želízka, brusle; —stichel *m.* bodec na led; —stoß *m.* dřenice ledu; —vogel *m.* lednáček, rybaříček; —zacken, —zapfen *m.* ropouch, rapouch, rampouch; —zucker *m.* ledový cukr.

Eitel prázdný, planý; marný marnivý, ješitný, marnomyslný.

Eiter *m.* dicker hnis *Pus*; jauchiger E. talov, talovina; eingedickter E. talov ztvrdlý; blutiger E. soukrvice; —ansammlung *f.* sebrání talovu; —band *n.* (Pferdearzt) žíně; —beule *f.* vřed, nežit; —blatter *f.* neštovice hnisavá; —fluß *m.* tok talovu; —geschwulst *f.* otok talovitý; —geschwür *n.* hlíza; —harn *m.* hnisová moč; —icht hnisovitý, talovitý; —jauche *f.* černý talov; —metastase *f.* talovové obrácení; eitern *mh.* hnisati, hnisovatěti, jitřiti se, hnojiti se; eiternder Kopf hnisavá hlava; —punkte *pl.* místa hnojná; —stock *m.* knot, dřeň ve vředu; —ung *f.* jitření, objitření, hnisání; furunculöse E. objitření nežitné; —ungsmittel *n.* lék hnojicí, jitřidlo; —wunde *f.* rána hnisavá.

Eiweiss *n.* bílek T.; E.= bílkový; —stoff *m.* bílkovina T.

Ejaculation *f.* (lt.) vystřikování.

Ejalet *n.* (ar.) náměstnictví, vladařství.

ejusdem (lt.) téhož (t. měsíce).

Ekbasis *f.* (gr.) zástopí.

Ekchymose *f.* (gr.) podlitina, modřina (od rány) (chirur.).

Ekel (=s, ob. M.) *m.* ošklivosť; hnusení, nechuť; (E. machen, erregen znechutiti, zošklivití; E. ohyzda, ostuda; e. *adj.*, —haft břidký, hnusný T.; e. machen zošklivití; —krankheit *f.* hnusota, čemer.

Ekeln mh. ošklivití se, zošklivití se, znechutiti se, zhnusiti se komu; die Speise ekelt mir to jídlo se mi zošklivuje n. hnusí; es ekelt mich deine Thorheit tvoje hlouposť se mi hnusí; ich ekele mich vor dir, es ekelt mich von dir hnusíš se mi.

Ekelname *m.* ohavné jméno.

Ekklisis *f.* (gr.) vymknutí (kostí).

Eklamps-ie, *—is f.* (gr.) psotník, dětské křeče (*sl.* božec).

Eklekt-icismus *m.* (gr.) výběrnictví; —iker *m.* výběrník.

Eklip-se *f.* (gr.) zatmění; —tik *f.* ekliptika T., slunník.

Eklog-e *f.* (gr.) výbor básní; selanka; —it *m.* eklogit (Min.) T.

Ekphonesis *f.* (gr.) zvolání T.

Eksarkoma *n.* (gr.) divé maso, vojenské maso (chir.).

Ekstase *f.* (gr.) vytržení T.; roznícení, roznícenosť.

Ektasis *f.* (gr.) *v.* Diastole.

Ekthlipsis *f.* (gr.) výstrk.

Ektopie *f.* (gr.) vyměštěnosť (srdce) (med.).

Ektropium *n.* (gr.) víčko vyvrácené.

Ekzema *n.* (gr.) opar (med.).

Elaborat (=es, M. =e) *n.* (lt.) vypracování; výrobek; práce (hotová); —ion *f.* vypracování.

Elaidin *n.* (chem.) elaidin T.; —säure *f.* kyselina elaidinová T.; —saure Salze elaidinany T.

Elain *n.* (gr.) *v.* Olein; —spath *m.* mastivec; pyramidaler E. m. jehlancový T.; rhomboëdrischer E. m. klencový T.

Eläopten *n.* (gr.) (chem.) eléopten T.

Elasticität *f.* (fr.) pružnosť (smršťnosť) T.

Elasticitäts-gränze *f.* meze pružnosti T.; —größe *f.* velikosť n. stupeň pružnosti T.; —messer *m.* pružnoměr; —*modulus m.* (mech.) měřidlo pružnosti T.

Elastisch pružný (zpružný, smrštný, elastický) T.; —flüssig vzdušnotekutý T.

Elater *m.* (gr.) (bot.) mrštník T.; —*ium n.* (bot.) praskavka; —ometer *n.* pružnoměr; *Elatineae pl.* úporovité T.

Elatit *m.* (gr.) jedlokam.

Elbogen (-s, unv. Mz.) *m.* loket; —bein *n.* kosť loktová T.; —gelenk *n.* ohbí pažní, loktík; —gelenksband *n.* vaz loktový; —kampf *m.* rohování; —knorren *m.* okovec; —winkel *m.* úhel loketní.

Elbschifffahrt *f.* plavba polabská; —sgesellschaft *f.* společnosť plavby polabské T.

Eldorado *n.* (span.) zemský ráj.

Eleagneae *pl.* hlošinovité t. rostliny T.

Elector *m.* (lt.) volitel; volenec (kurfirst); —alschaf *n.* vybraná, zešlechtěná ovce.

Electuarium *n.* (lt.) letkvař *v.* Latwerge.

Eleg-ant (fr.-lt.) půvabný, lepý, spůsobný; lepospůsobný T.; ozdobný; —anz *f.* půvabnosť; ozdobnosť.

Eleg-ie *f.* (gr.) truchlozpěv, žalozpěv (dumka); —isch elegický.

eleïson! (gr.) smiluj se!

Elektr-icität *f.* elektrickosť; elektřina; —isch (gr.) elektrický T.; mlunný, mlunový; —ischer Stoff mluno, mlunná látka, hromovina, elektřina, električina; —isiren elektřiti, elektrovati T., elektrisovati; —isirmaschine *f.* elektrika T., mlunostroj, mlunidlo; —isirt elektrovaný, elektrický T.; —isirung *f.* elektrování, elektření T., elektrisování.

Elektro-chemie *f.* (phys.) elektrochemie T.; —gen *n.* mlunivo; —lyse *f.* elektrolučba; —lysirung *f.* rozlučování elektřinou T.; —lyt *n.* (phys.) elektrolyt T.; —magnet *n.* (phys.) elektromagnet T.; —magnetisch elektromagnetický (mlunodralný); —magnetismus *m.* elektromagnetičnosť T.; —meteor *n.* povětroň (meteor) elektrický T.; —meter *n.* elektroměr T., mlunoměr; —motor *m.* elektrobudič T., mlunopudič; —motorisch elektrobudivý, elektrobudící T.; —phor *m.* (phys.) elektronoš T.; —skop *n.* elektrověst T.

Element (-s, Mz. -e) *n.* (lt.) prvek; živel T.; die vier —e čtyři živly; —e der Bahn (astr.) základy dráhy T.

Elementar-, —isch živelní P.; 2. počáteční; prvopočáteční; prvotní; základní, přípravný; —analyse *f.* (chem.) rozbor prvkový T.; —begriffe *pl. m.* pojmy základné T.; —ereigniß *n.* příhoda živlem spůsobená; —geometrie *f.* měřictví počátečné, počátky měřictví T.; —kenntnisse *pl. f.* vědy prvopočáteční, základní; —lehre *f.* prvosloví; základní n. prvotní učení; —lehrer *m.* učitel prvních počátkův; —mathematik počátkové matematiky *pl.* T.; —organ *n.* (math.) prvotní ústroj T.; —schaden *m.* škoda živlem učiněná, škoda živelní P.; —schule *f.* prvopočáteční škola, elementárka; —schüler *m.* začátečník; —unterricht *m.* prvotní n. počátečné učení n. vyučování T.; *pl.* počátkové vyučování; —werk *n.* dílo základní; —zufall *m.* příhoda živelní P.

Elen (nicht Elend) *n.*, —thier *n.*, —hirsch *m.* los.

Elenchus *m.* (gr.) rejstřík, přehled, seznam; 2. (philos.) smítání něčeho, poražení čeho čím T.

Elend (-s, oh. Mz.) *n.* bídnosť, ubohosť; bída; strasť, svízel; elend *adj.* daremný, ničemný; bídný; strastný, trudný; e. leben bídně se živiti, nuzovati se; —e bídnice, bídačka; —er *m.* bídník, bidák; —iglich *adv.* bídně, psotně; —voll přebídný. [(im Schachsp.) hroch, slon.

Elephant (-en, Mz. -en) *m.* slon;

Elephantenartig slonovitý.

Elephanten-ausschlag *m.* slonovina arabská; —käfer *m.* klikoroh;

—rüssel *m.* chobot, trouba slonová; —zahn *m.* zub slonový.

Elephant-iasis *f.* (gr.) (med.) slonovina; oblitina; *E. Graecorum* oblitina řecká; *E. Arabum* slonovina arabská; *E. nodosa*, *E. tuberculosa* slon. hlivnatá; *E. glabra* slonovina hladká; —in *f.* slonice.

Eleutherobranchi *pl.* (gr.) (zool.) volnožabré ryby T.

Elevatorium *n.* (lt.) (chir.) napravovadlo, přístroj k napravování zlomených kostí.

Elevation *f.* (phys.) výstup T.; —sschraube *f.* (math.) šroub zdvihací T.; —swinkel (math.) úhel výstupu T.

Eleve (-en, M. -en) *m.* (fr.) chovanec, učeň T.; vychovanec, vyučenec T. [denáctka.

Elf *num.* jedenácte; die E. je-

Elfe (-en, M. -en) *m. et f.* duch (skřítek).

Elfeck *n.* jedenáctihran, -ník.

Elfenbein *n.* kosť slonová n. sloní, slonokosť, *st.* sloň; —ern slonový, ze slonové kosti; —krebs *m.* rak slonový.

Elfenkönig *m.* král duchův.

Elf-er *m.* jedenáctka; —erlei jedenácterý; —fach jedenácteronásobný; —jährig jedenáctiletý; —mal jedenáctkrát; —te ddd. jedenáctý.

Elimin-ation *f.* (lt.) vyloučení (odmísení) T.; —ationsmethode *f.* spůsob vylučovací (odměšovací), vylučování, odměšování T.; —iren vyloučiti (odmísiti) T.

Elision *f.* (lt.) vymítka, zámlčka T.

Elite *f.* (fr.) výbor, květ, tresť; —corps *n.* vybraný sbor.

Elixir *n.* (arab.) lék. [bezoarová T.

Ellagsäure *f.* (chem.) kyselina

Ellbogen *m. v.* Elbogen.

Elle (M. -n) *f.* loket.

Ellen-bogen *m. v.* Elbogen; —handel *m.* obchod v loketním zboží; —lang loketní; —maß *n.* loket, loketní míra; —waare *f.* lok. zboží.

Eller (M. -n) *f. v.* Erle; *pl.* Ellern (bot.) březovité T.

Ellips-e *f.* (gr.) výpustka, výsuvka T.; 2. (math.) schodnice; —enähnlich schodničitý T.; —enfläche *f.* (math.) plocha schodnice, plocha schodničná T.; —ograph *m.* schodnicepis T.; —oid *n.* schodničník T.

Ellipt-ik *f.* (gr.) schodné, nedostatečné stupňování T.; —isch výpustný; -er Satz výpustná věta, věta vypuštěním n. výpustkou přikrácená T.; 2. *e.* (math.) schodničný.

Eloah *m., pl. Elohim* (hebr.) Bůh.

Elocution *f.* (lt.) proslovování, pronášení T.

Eloge *f.* (fr.), *Elogium* (lt.) vychvalování; chvalořeč; chvalopis T.

Elongation *f.* (lt.) (phys.) výchylka T.; —swinkel *m.* (phys.) úhel výchylky T. [—enz *f.* výmluvnosť T.

Eloqu-ens (lt.) výmluvný T.;

Else *f. v.* Aloje.

Else-baum, —beere *f.* střemcha.

Elster (M. -n) *f.* straka *Pica caudata* (*Corvus pica*); die E. schwatzt straka řehotá, repotá; E.- stračí.

Eltern *pl.* rodiče P.; *v.* Aeltern.

Elusion *f.* (lt.) obejití P.; *v.* Umgehung.

Elysium *n.* (gr.) ráj.

Email *m. et n.* (fr.) smalt T., tav; —arbeiter, —eur *m.* smaltovník; —malerei *f.* smaltová malba T., smaltomalířství.

Emanation *f.* (lt.) výron, vyřinutí T.; —shypothese *f.* podmínka výronu.

Emancip-ation *f.* (lt.) propuštění z moci, ze závazku P., vyproštění, vyvazení P.; E. der Juden vyproštění židův; E. der Schulen vyvazení škol P.; —iren propustiti ze závazku; vyprostiti, emancipovati.

Emarginatus (lt.) vykrojený T.

Emball-age *f.* (fr.) obal, obálka T., zabálka; obalné, zaobalné; —iren zaobaliti něco T. [rábu).

Embargo *n.* (sp.) zabavení (ko-

Emblem *n.* (gr.) význak (smyslný znak n. obraz) T., příznak, podobenství; —atisch význačný T.

Embryo *m.* (gr.) zárodek T.; zároda; —*tegium* (bot.) víčko klové T.

Emenagogum *n.* lék projímající, lék propravující.

Emend-ator *m.* (lt.) opravce; opravovatel; —e *f.* pokuta.

Emeritirt (lt.) vysloužilý P., čestně bývalý.

Emersion *f.* (lt.) (aftr.) vynoření, výnor T. [davivina; —isch davivý.
Emet-in *n.* (gr.) (chem.) emetin,
Emeute *f.* (fr.) vzpoura.
Emigr-ant (=en, M. =en) *m.* vystěhovalec P.; —ation *f.* (lt.) vystěhovalstvo; —iren vystěhovati se *v.* Auswandern.
Emin-ent (lt.) výborný; =e Majorität der Stimmen znamenitá většina hlasův P.; —enz *f.* (Titel der Cardinäle) vyvýšenosť P., vznešenosť, eminence.
Emir *m.* (arab.) kníže, emír.
Emiss-är (=s, M. =e) *m.* (lt.) *v.* Aussendling; —ion *f.* vyslání; vydání P.; E. der Banknoten vydání, vydávání bankovek P.; —ionsvermögen *n.* (phys.) zářivosť T. [cie).
Emittiren (lt.) vyslati; vydati (ak-
Emmerling *m.* *v.* Ammer.
Emollitio *f.* (lt.) oměk, obměk.
Emolumente *pl.* *n.* (lt.) požitky *v.* Vortheile; *v.* Ergötzlichkeiten.
Empetr-eae *pl.* šichovité (rostliny) T.; —*um* *n.* šicha (bot.).
Empfang (=s, od. =es, Empfänge) *m.* obdržení P.; přijmutí; příjem P., T.; in Empfang nehmen (eine Summe) přijmouti (sumu) T.; E. přivítání; —en etw. přijmouti, obdržeti něco, vzíti; einen e. někoho přijmouti, přivítati; einen Gesandten e. přijmouti vyslance P.; (med.) e. počíti (v životě); e. werden počíti se, zroditi se.
Empfänger (=s, unv. M.) *m.* příjemce, přijimatel, obdržitel P., T.
Empfanggeld *n.* příjemné, přijetné *n.*
Empfänglich vnímavý, jímavý; chopný, schopný; für Eindrücke e. dojemlivý; —keit *f.* vnímavosť T.
Empfangnahme *f.* přijmutí, přijímání T.; E. der Rente přijímání výročních důchodův P.
Empfängniss *f.* (med.) početí.
Empfangs-bestätigung *f.*, —recepisse *n.*, —schein, Empfangschein *m.* obdržecí list, přijimací list P. T.; —gebühr *f.* náležitý příjem T.; —rubrik *f.* rubrika přijimací, rubrika příjmův P.; —station *f.* stanice přijimací; —vorschreibung *f.* zapsání ve příjem, z. ku příjmu P.
Empfehl-en einen poručiti, doporučiti, schváliti, schvalovati T.; sich e. poroučeti se komu; zalíbiti se komu; —enswerth schválení hodný; —er *m.* poručitel, schvalovatel; —ung *f.* poručení, schválení; —ungsbrief *m.*, —ungsschreiben *n.* list poručný, přímluvný, na poručenou, psaní přímluvčí P., list schvalovací T.
Empfind-bar čitelný T., citelný; —elei *f.* citlivůstka, *pl.* citlivůstky, hraní citem T.; öftere E. citlivkování; —en čítí T.; cítiti, ucítiti, pocítiti, počíti; vnímati T., zkusiti, okusiti, zakusiti; für jmd. Liebe e. k někomu lásku chovati; —end citný; —ler *m.* citlivůstkář; —lich, —sam citlivý, choulostivý; nedůtklivý T.; znamenitý, patrný; (phys.) citlivý T.; =er Nachtheil znamenitá škoda; —lichkeit, —samkeit *f.* citlivosť; nedůtklivosť, choulostivosť T.; —ung *f.* čití T., cítění, cit, pocit.
Empfindungs-kraft *f.*, —vermögen *n.* citnosť, čitnosť, moc čicí T.; —los bezcitný, necitelný; —losigkeit *f.* bezcitnosť T.; —nerven *pl.* nervy čicí T.; —werkzeug *n.* čidlo T.; —wort *n.* citoslovce, mezislovce.
Empha-sis *f.* (gr.) důraz, dúraznosť T.; —tisch důrazný T.
Emphysema *n.* (med.) nádma *f.*, náduť *f.*
Emphyt-eusis *f.* (gr.) zákup P.; —ent (=en) *m.* zákupník P.; —eutisch zákupní, -ný P.; =er Vertrag zákupní smlouva T.
Empir-ema *n.* (gr.) průpověď z přezvědu T.; —ie *f.* přezvěd, zkušenosť; zkušba; —iker *m.* zkušebník; —isch zkušebný, zkusný, přezvědný T.; —ismus *m.* zkušenství T.
Empor *adv.* vzhůru, nahoru; —bringen etwas vznesti, povznesti něco; zvelebiti, zlepšiti něco P.; den Handel, Bergbau e. zvelebiti obchod, hory P.
Empör-en pozdvihnouti, jitřiti, bouřiti; sich se; —er *m.* buřič, odbojník P.

Emporhelfen pomoci (na nohy); sich e. podnesti se na nohy.

Emporium *n.* (gr.-lt.) obchodní město, tržiště T.

Empor-keimen mſ. vyklíčiti se; —kirche *f.* kruchta, kůr; předkostelí; —kommen mſ. vyjíti na horu, na horu se dostati, povznesti se; das E. výnik, vyniknutí; —kömmling *m.* povýšenec; (scherzh.) výskoček (, čka); —quellen mſ. vypryskovati; —ragen mh. čníti, strměti, vyvstávati; —scheune *f.* (ökon.) patro, odry; —stellen vztyčiti, vstaviti; —sträuben (v. Haar) ježiti se; —treten *v.* Auftreten.

Empörung *f.* vzpoura, odboj.

Emporwachsen mſ. vzrůsti, vyrůsti.

Empyema *n.* (gr.) vřed vnitřní.

Empyreuma *n.* (gr.) přiboudlina; —tisch přiboudlý T.

Emsig bedlivý, snažný, ustavičný; ochotný.

Emuls-in *n.* (lt.) (chem.) emulsin T.; —ion *f.* mléčnina; emulse T.

Enallage *f.* (gr.) zjinačení, obměna T. [nosť T.

Enantiosis *f.* (gr.) protiznač-

Encephalon *n.* (gr.) (zool.) mozek T.

Enchiridion *n.* (gr.) rukověť.

Enclave *f.* (fr.) okličí T., zákliček. [né částice T.

Encliticae *voculae* (gr.) příklon-

Encomium *n.* (gr.) chvalořeč, pochvalná řeč T.

Encyclica *f.* (gr.-lt.) oběžný list (papežský).

Encyklopäd-ie *f.* (gr.) všenáuka; sborné dílo; —isch všenáučný, encyklopedický; -es Lexikon slovník náučný.

End- konečný P.; —absicht *f.* konečný úmysl, záměr.

Ende (-s, ob. M.) *n.* konec, skončení, dokončení, dokonání, závěrek; 2. (M. -n) konec, končina; kraj, strana; aus allen —n der Welt ze všech konců světa; E., Lebensende konec života, skonání; bis zu Ende do konce, do cela; naposled; vom Anfange bis zu E. z počátku až do konce; ohne E. bez konce, bez přestání; Ende gut Alles gut dobrý konec díla věnec; Alles nimmt sein E. všecko má na světě konec (každý den má svůj večer); zu E. bringen ku konci dovesti.

Endemisch (gr.) domácí, pokrajinský.

Enden končiti, dokončiti, skončiti, ku konci přivesti, dokonati; mh. skončiti se, dokonati, skonávati.

End-entscheidung *f.* konečné rozhodnutí P.; —er *m.* Sechs-e. (Hirsch) šesterák; —ergebniß *n.* (des Streitverfahrens) konečný výpadek, výsledek (trestního řízení) P.; —erledigung *f.* konečné vyřízení P.; —es-gefertigter podepsaný, nížepsaný; —fläche *f.* plocha konečná T.; —geschwindigkeit *f.* rychlosť konečná, r. na konci T.; —giltig konečně platný P.; -er Vergleich konečně platné narovnání P.; —glied *n.* (math.) poslední člen T., konečný člen; —igen womit končiti se něčím; skonávati v něco T.; *v.* Enden; —igung *f.* dokonání, skončení; (der Wörter) končení, východ slov.

Endivie *f.* (it.) štěrbák (bot.).

End-klang *m.* dozvuk T.; —laut *m.* koncovka, zakončení T.

Endlich konečný T.; skončený, ukončený, obmezený; *adv.* konečně, posléze, naposled; —e Linien, Größen konečné čáry, veličiny T.; —e Gestalten ukončené tvary T.; —keit *f.* konečnosť; obmezenosť T.

Endlos nekonečný, neskončený, neskonalý; bez konce.

Endo-carditis *f.* (gr.) (med.) zánět nitroblány srdce; *—carpium n.* (bot.) vnitřní obplodí T.; *—merida pl.* vnitrokloubí (zool.) T.; *—smose f.* (phys.) vssávání, vhlcování.

Endossiren (fr.) *v.* Indossiren.

Endostoma *n.* (bot.) vnitroústí T.

End-punkt *m.* krajní, koncový n. konečný bod T.; —rede *f.* doslov; —reim *m.* rým koncový T., končitý rým; —resultat *n.* *v.* Endergebniß; —ring *m.* (an der Nabe) krajinka, houfník; —sbäume *pl.* mostnice krajní T.

End-silbe, —sylbe *f.* koncovka T.; —ständig (bot.) vrcholový T.

Endtel *n.*, —naht *f.* obníček, steh na obníček; —n šíti na obníček; šíti obníčkem, obníčkovati.

Endung (M. -en) *f.* (grm.) pád T., sklon; 2. koncovka.

End-ursache *f.* poslední příčina; —urtheil *n.* konečný rozsudek P.; —wort *n.* poslední slovo; —ziel *n.* záměr, účel T., konec, konečný záměr; —zwecklich účelný T.

Energ-ie *f.* (gr.) ráznosť, důraznosť; působnosť T.; úsilnosť; —isch rázný T., důrazný, působný T.; -es Auftreten rázné vystoupení, r. postavení-se proti komu.

Eng *v.* Enge.

Engag-ement *n.* (fr.) zámluva, zamluvení k službě, přijmutí ve službu P.; 2. služba P.; úřad P.; závazek T.; —iren einen najmouti ve službu, zamluviti koho ke službě (k. p. vojenské atd.) P.; sich e. lassen zamluviti se k službě, dáti se v službu, vzíti n. přijmouti službu P.; zavázati se k službě, vejíti v smlouvu oč T.; —irt (milit.) súčastněn.

Eng-brüstig úzkoprsý, dušný, dychavičný; —e *adj.* těsný T., úzký, stísněný; tuhý; —er Ort kout; —er Weg úvoz; —er Paß úžina, těsnina; —er Kamm hustý hřeben; —e Verschließung tuhé zamčení P.; —er *comp.* užší; tužší P.; (*adv.*) úžeji; toužeji, těsněji; —e *f.* úzkosť, tíseň, těsnosť, těsnota.

Engel (-s, unv. M.) *m.* anděl, angel; (schlecht anjel); *dem.* andílek; —fisch *m.* žravec, žravoch, žralok; —gestalt *f.* podoba anděla, andělská postava; —kopf *m.* andělská hlava; —kraut *n.* prha; —reinheit *f.* andělská čistota, and. nevinnosť; —sbirn *f.* andělka; —schaaren *pl.* sborové, kůrové andělští; —sgruß *m.* pozdravení andělské; —smarke *f.* anglický trojník; —trankwurz *f.* prha.

Eng-en úžiti, súžiti, stísniti; svírati; sich se; —er (*comp.*) *v.* Enge.

Engerling *m.* (Maikäferpuppe) *f.* ponrava, kundrát; (wdm.) uhry *pl.*

Eng-führung *f.* (Mus.) úzkochod hudební; —herzig úzkoduchý; bázlivý.

Englisch andělský; der -e Gruß pozdravení andělské; 2. e. anglický; -e Fräulein anglické panny; -e Krankheit křivice.

Eng-mäuler *pl. n.* úzkoústí (t. plazi) T.; —paß *m.* prosmyk, průsmyk, soutěska T.; úžina horská.

en gros (fr.) (kfm.) ve velikosti T.; Verkauf *en gros* velprodej, veleprodej T.

Enharmonisch (gr.) stejnohlasný.

Enjambement *n.* (fr.) přiveršení, průplet T.

Enkaust-ik *f.* (gr.) malířství vpalovací T.; —isch vpalovací, enkaustický T. [pacholek.

Enke (M. -n) *m.* pohůnek, mladší

Enkel (-s, unv. M.) *m.* vnuk, vnouče; —in *f.* vnuka, vnukyně, vnučka; —welt *f.* vnukovstvo.

Enkom-iast *m.* (gr.) chvalořečník T.; —ium *n. v. Encomium.*

Enorm (lt.) ohromný, nesmírný.

en porteur (fr.) zahlbar (kfm.) svědčící ukazateli T. (na př. směnka).

Enquete *f.* (fr.) vyšetřování, zkoumání; —commission *f.* skoumací ko-

enragirt (fr.) zuřivý. [mise.

Ens *n.* (lt.) (Philos.) bytosť, něcota T. [úhrnek, spolčina.

Ensemble *n.* (fr.) pospolnosť T.;

Ent-adeln šlechtictví zbaviti; —arten mf. nezdařiti se, nepodařiti se; odroditi se (vyroditi se), zvrhnouti se T.; —arteter odrodilec, zrůdník T.; —artung *f.* zrůdnosť, odrodilosť T.; —äußern etw. zbaviti, zprostiti; sich einer Sache e. vzdáti se čeho P.; —behren neměti, býti bez čeho, obejíti se bez čeho; —behrlich bez čeho kdo býti může, čeho pohřešovati může, pohřešitelný P.; unentbehrlich nevyhnutelný; —bieten jmd. (zu sich) někoho k sobě obeslati; přikázati, aby přišel P.; einen Gruß e. vzkázati pozdravení P.

Entbind-en etw. odvázati, rozvázati; jmd. einer Pflicht e. zprostiti koho, prosta n. prázdna učiniti

povinnosti, od povinnosti osvoboditi, vyvaditi; entbunden werden (v. Frauen) poroditi, slehnouti; —ung *f.* odvázání; 2. slehnutí, porod; leichte E. snadný porod.

Entbindungs-anstalt *f.* porodní ústav, porodní dům, porodnice; —arzt *m.* babič, porodník, porodní lékař; —kunst *f.* babičství, porodnictví.

Ent-blättern (eine Pflanze) listí otrhati; —blöden sich ostýchati se; sich nicht e. neostýchati se, opovážiti se; —blößen obnažiti, odhaliti; sich se; —blößt obnažený; —brennen mſ. zapáliti se, rozpáliti se, zahořeti, roznítiti se.

Entchen *n.* kachnička.

Entdeck-en etw. odkryti, odhaliti; najíti, vynajíti, nalezti, vynalezti, objeviti; ein Verbrechen e. nalezti zločin P.; ein Verbrechen wurde —t zločin přišel na jevo P.; jdn. ein Geheimniß e. vyjeviti, pronesti někomu tajemství P.; sich e. svěřiti se, zjeviti se, objeviti se; —er *m.* nálezce, vynálezce, objevitel, odkrytel; —ung *f.* odkrytí, nalezení, vynalezení, objevení; objev, nálezek, vynálezek, vynález; E. von Amerika objevení (odkrytí) Ameriky (T.); —ungsreise *f.* objevná cesta.

Ente (M. -n) *f.* kachna (kačka, kačena, kačice, lička) *Anas.*

Entehr-en jmd. někoho zneuctiti, cti zbaviti, ze cti zloupiti; neúctu někomu učiniti P.; eine weibliche Person unter Zusage der Ehe e. porušiti osobu ženskou pod přípovědí manželství P.; —endes Vergehen cti zbavující přečin; —ung *f.* zneuctění; porušení.

Enteignen vyvlastniti něco.

Enteilen spěšně n. rychle ujíti.

Enteisen ledu zbaviti.

Enten-braten *m.* pečená kachna; —ei *n.* kachní vejce; —fänger *m.* kachnář; —fleisch *n.* kachní maso; —flug *m.* let kachen; 2. houf kachen; —hund *m.* kachňák; —jagd *f.* honba na kachny; —pfuhl *m.* kachniště; —ruf *m.* (wdm.) hvizd na kachny; —stall *m.* kačinec.

Entente *f.* (fr.) shoda.

Enter *m. v.* Enterich; —beil *n.* širočina plavecká.

Enterb-en einen vyděditi koho, dědictví zbaviti P.; —ung *f.* vydědění P.; —ungsursache *f.* příčina vyděďovací, příčina vydědění P.

Enterhaken *m.* hák lodnický, lodní přitahák. [kačírek.

Enterich (-s, M. -e) *m.* kačer,

Entern (ein Schiff) zaháčiti, zahákovati loď.

Ent-fahren mſ. odjeti, uj.; vypadnouti, vyskočiti, vyklouznouti; —fallen mſ. vypadnouti; odpadnouti; vytrhnouti se; z paměti n. z mysli vyjíti, vypadnouti; přestati, minouti P.; ein Grund —fällt důvod přestává, pomíjí P.; e. přijíti P.; die auf jmd. —fallende Summe suma na někoho vycházející P.; —falten etw. rozvinouti; die Stirn e. vyjasniti čelo; fig. objeviti; sich e. rozvinouti se, rozvíti se; —färben etw. barvy zbaviti, barvu vzíti; sich e. změniti barvu; barvu ztratiti, zblednouti; —färbung *f.* odnětí barvy; —fasern etw. vlákna odníti, vláken zbaviti; 2. e. (einen Mantel *etc.*) odříti, otříti, ošoupati (oděv atd.)

Entfern-en etw. oder einen von etw. vzdáliti, oddáliti; odstraniti, odkliditi něco P., ukliditi něco, odloučiti; sich e. odejíti, vzdáliti se P.; —t vzdálený, oddálený, daleký; eine Meile weit e. na míli vzdálí; —ung *f.* vzdálení, odstranění něčeho; (v. Amte) sesadění (s úřadu) P.; E. odchod, vzdálení P.; (Weite) vzdálenosť.

Ent-fesseln einen rozpoutati, pout zbaviti; —flammen etw. od. einen rozplameniti, rozpáliti, zap., roznítiti, rozohniti; mſ. vzejmouti se, rozplameniti se; —fliegen mſ. uletěti, odletěti; —fliehen mſ. uteci, odběhnouti, prchnouti, uprch.; —fließen mſ. uteci, vyt., odplynouti, uplynouti; (von Thrän.) vyroniti se; —fremden jdn. etw. odciziti něco od koho P.; vzíti, ukrásti komu co P.

Entführ-en etw. odvesti; eine Frauensperson e. unesti osobu žen-

skou P.; —er *m.* únosník, únosce; —ung *f.* unešení, únos P.

Ent-fürsten einen zbaviti někoho knížecí hodnosti; —fuseln zbaviti přiboudliny; —gang *m.* (des Gewinnes) ujití zisku P.; (am Erwerbe) újma na výdělku, co na výdělku komu ujde P.

Entgegen *prp. c. dat.* proti, naproti; *adv.* proti, na odpor; vstříc, v ústrety; —gehen vstříc jíti; naproti jíti; —gesetzt *v.* Entgegensetzen; —haben namítati něco; nichts e. daß . . . nebýti od toho, aby . . . P.; —kommen einem naproti přijíti; nadejíti komu; einer Bitte e. vyhověti něčí žádosti P.; —lächeln einem usmívati se na koho; —nahme *f.* přijmutí; —nehmen etw. (e. Bericht) přijmouti k sobě, vzíti zprávu od koho P.; —reden einem odmlouvati komu; —reiten einem jeti někomu naproti; —schlagen einem etw. někomu něco naproti hoditi; e. (vom Herzen) vstříc bíti n. tlouci; —schreiten einem kráčeti komu naproti n. vstříc; —sehen (der Erledigung einer Sache) očekávati (vyřízení věci) P.; —sein (einer Sache) odporen býti, protiviti se čemu P.; odporovati čemu; —setzen (der Klage eine Einwendung) proti žalobě přivesti obranu P.; —gesetzt opačný, protivný, vzporný; *adv.* na příč; im =en Falle jinak, jináče, sice P.; —stehen einer Sache odporovati, na odpor býti věci P.; was der Sache —steht co tomu protivného, odporného jest P.; —steigen vystupovati naproti n. vstříc; —stellen einem etw. postaviti něco proti komu; sich e. postaviti se proti čemu n. komu.

Ent-gegnen (einem) odpověděti, odvětiti; —gegnung *f.* odpověď P.; obrana P.; —gehen mf. ujíti P.; minouti; vyhnouti se, uhnouti se, ucházeti; wenn etw. von den Einkünften e. sollte kdyby co na důchodech ušlo P.; —gangener Gewinn ušlý zisk P.

Entgelt (=s, ob. M.) *m. et n.* záplata T.; odplata; ohne E. zdarma, zadarmo, bez mzdy, bez platu; —en mh. (einem etw. e.) splaceti, splatiti, odplatiti; vzpomínati (komu co dobrým, zlým); e. müssen (für etw.) odbývati zač; —lich *adj.* záplatný P.; =er Vertrag záplatná smlouva P.

Ent-glasen (chem.) rozeskliti P.; —gleisen, —gleiten mf. vyklouznouti, odklouznouti; (Eisenb.) vymknouti se z kolejí; —glimmen mf. roznítiti se, zapáliti se; —glühen mf. rozohniti se, roznítiti se; für etw. e. zahořeti, zapáliti se pro něco; —göttern einen oder etw. božství zbaviti; —gürten rozpásati.

Enthalt *m.* (vlt.) *v.* Aufenthalt; *v.* Inhalt; —en etw. obsahovati, osáhati, zavírati v sobě něco P.; zdržovati v sobě něco T.; sich e. (einer Sache) zdržeti se čeho, od čeho P.; worin e. sein zavírati se, obsažen býti v něčem T.; —sam zdrželivý; —samkeit *f.* zdrželivosť.

Enthaupt-en einen stíti komu hlavu; —ung *f.* stětí.

Entheb-en etw. vyzdvihnouti; einen einer Sache e. zprostiti, zbaviti koho, čeho P.; einer Pflicht, eines Amtes e. zbaviti koho povinnosti, úřadu; —ung *f.* (des Amtes, vom Amte) zbavení úřadu; —ungsurkunde *f.* (vom Militärdienste) propustný (-ní) list vojenský P.

Entheilig-en (einen gottesdienstlichen Ort *etc.*) poskvrniti, v neúctu přivesti (místo posvátné) P.; znesvětiti (místo posvátné); —ung *f.* znesvěcení, poskvrnění.

Ent-hüllen etw. odkryti, odhaliti; sich se; —hülsen etw. vyluštiti, zbaviti luštiny.

Enthus-iasmiren roznítiti, zan., nadchnouti k něčemu T.; —iasmus *m.* (gr.) nadšení, -osť; roznícení, zanícení T., -osť; —iast (=en) *m.* nadšenec, roznícenec, zanícenec T., vytrženec; —iastisch nadšený, roznícený, zanícený T.

Enthymema *n.* (gr.) zámlka T.

Entien *pl.* (Grundbuchs=e.) věci náležité do knih pozemečných P. *v.* **Ens**.

Entität *f.* (lt.) věc, zboží.

Ent-jochen (das Zugvieh, den Menschen) uvolniti, jha zprostiti n. zbaviti; —jungfern o panenství připraviti, zmrhati pannu; —keimen mj. vypučiti, vzejíti; —kleiden svléci, odstrojiti; sich se; —kleidung *f.* svlečení oděvu; —knospen vypupeněti; —kommen vyváznouti; ujíti, uteci, prchnouti P.; der an dem E. eines Gefangenen Schuld trägt kdo tím vinen jest, že vězeň prchnul P. —körpern těla zbaviti; sich e. tělo odložiti.

Entkräft-en einen vysiliti, síly zbaviti, zemdliti, zmořiti; seslabiti; einen Beweis e. důkaz zbaviti moci, platnosti P.; der Beweis wurde —et důkaz pozbyl moci P.; den Beweis durch einen Gegenbeweis e. vyvrátiti, poraziti průvod odvodem P.; die Verdachtsgründe gegen sich e. vyvesti se z podezření P.; sich e. vysiliti se; —end oslabující T.; —ung *f.* (med.) bezsilí, vysílení; (jur.) oslabení (theilweise), vyvrácení (gänzliche) důvodu; —ungsgrund *m.* odvod; vývod P.

Entlad-en etw. skládati, složiti (náklad); einen einer Sache e. zprostiti čeho; (phys.) vybíjeti T.; sich einer Sache e. zbaviti se n. zprostiti se čeho; sich e. (v. Gewitter) spustiti se (bouře se spustila); dobouřiti; —ung *f.* složení; (phys.) výboj T.

Entlang *adv. cum gen. et acc.* zdélí, podél; e. des Gebirges podél pohoří; vom Morgen bis zur Nacht e. od rána do večera.

Entlass-en (einen seines Dienstes, seiner Verpflichtung) propustiti koho (ze služby, ze závazku) P.; ein —ener propuštěnec P.; ein vom Militär E. propuštěnec vojenský P.; —schein *m.* *v.* Entlassungsschein; —ung *f.* propuštění P.

Entlassungs-gesuch *n.* žádosť za propuštění, ž. propustná P.; —schein *m.*, —urkunde *f.* propustný list P.; z. výhostný list, výhost.

Entlast-en etw. břemene zbaviti; einen Grund e. vyvaditi pozemnosť, závady svesti s pozemnosti P.; —etes Gut vyvazený statek P.; —ung *f.* (des Grundbesitzes) vyvazení pozemnosti P.; E. des Verdachts vyvedení-se, vývod; Beweismittel zur E. des Angeschuldigten průvody k vyvedení-se obviněného P.

Entlastungs-capital *n.* vyvazovací hlavní suma P.; —commission *f.* vyvazovací komise P.; —grund *m.* vývod; —handlung *f.* vyvazovací řízení P.; —operat *n.* vyvazovací dílo, práce P.; —schriften vyvazovací spisy P.; —zeuge *m.* vývodný svědek P.

Ent-lauben etw. zbaviti listí; —laufen mj. odběhnouti, uběhnouti; —lebt bez života; —ledigen einen einer Sache zprostiti, prosta *n.* prázdna učiniti, zbaviti koho čeho P.; sich einer Sache e. zprostiti se čeho P.; sich eines Auftrages e. naplniti rozkaz P.; —leeren etw. vyprázdniti; vyvesti: sich e. vyprázdniti se; —legen vzdálený, ústranní, podálný; odlehlý; —lehnen etw von einem vypůjčiti si co, vzíti něco propůjčkou P.; Stellen, Stoffe wozu e. vzíti n. vyníti z čeho k čemu T.; (math., bei der Subtraction) vypůjčiti, vzíti T.; —lehner *m.* příjemce propůjčky, propůjčník P.; —leiben život vzíti, usmrtiti; sich e. usmrtiti se; —leihen etw. vypůjčiti se (si) něco od koho; —locken einem etw. odlouditi; vylouditi; —lohnen odměnu dáti; záplatu dáti komu zač P.; —lohnung *f.* odměna; záplata za něco P.; —lösen *v.* Ablösen; —mannen vyklestiti, vyskopiti; —menscht lidskosti zbavený; —muthigen chuť komu vzíti; —nehmen etw. vzíti od čeho T.; odejmouti; vypůjčiti se; (kfm.) auf jmd. e. ukázky na někoho vydati T.; den Wechsel auf jmd. e. *v.* Trassiren; etw. e. rozuměti, vyrozuměti čemu z čeho P. T.

Entnerven *v.* Entkräften.

Entomo-graph (-en) *m.* (gr.) hmyzopisec; —log *m.* hmyzozpytec; —logie *f.* hmyzosloví, hmyzopis, hmyzo-

znalství, náuka o hmyzu; —*spheces pl.* (zool.) lumkovití t. hmyzi T.; —*straca pl.* (zool.) raci článkovití T. [krytokořenné T.

Entorrhizae (gr.) (*plantae*) rostliny

Entquellen mſ. odtékati; prýštiti se. [meziaktí.

Entr'acte *m.* (fr.) mezidějství,

Ent-raffen etw. uchvátiti něco; —rathen einer Sache srazovati s čeho; pozbyti něčeho; —räthſeln uhodnouti (hádanku).

Entrée *f.* (fr.) vstup; vstupné P.; —billet *n.* vstupní lístek.

Entreissen etw. odtrhnouti, vytrhnouti, vyrvati, vychvátiti; ſich se.

Entre-mets *pl. n.* (fr.), mezikrmě; —pas *m.* (fr.) polouklus (u koní); —pôt *n.* (fr.) skladiště; —preneur *m.* (fr.) podnikatel; —priſe *f.* podniknutí; —ſol *n.* (fr.) polouposchodí; —vüe *f.* (fr.) schůze; rozmluva.

Entricht-en etw. položiti, slož. T.; zapraviti, zaplatiti; eine Sache e. dáti, odevzdati věc; eine Gebühr e. dáti, dávati nějaký plat P.; —ung *f.* dání, odevzdání P.; gegen E. einer Gebühr etw. veranlaſſen učiniti něco z jistého platu P.

Ent-ringen vykroutiti, vyrvati; ſich se; —rinnen mſ. vytékati, ujíti, ucházeti, uteci.

Entropium *n.* (gr.) vevrácení řas, vevinutí řas, obrácení řas do oka (chir.).

Ent-rüsten einen rozhněvati, rozzlobiti, rozhorliti, rozlítiti; ſich se; —ſagen mh. odříci se, odříkati se čeho P., vzdáti se čeho; —ſagung oderčení, odřeknutí P.; —ſatz (=es, oh. M.) *m.* osvobození, zproštění obležení.

Entschädig-en einen nahraditi (někomu škodu), dáti komu náhradu P. T.; —ung *f.* náhrada P. T.

Entschädigungs-anspruch *m.* pohledávání náhrady, právo k náhradě P.; —ausmittlung *f.* vyšetření, vyměření náhrady P.; —betrag *m.* náhradná suma, náhradný peníz P.; —bürge *m.* podpůrce P.; —capital *n.* hlavní náhradná suma, hlavní náhradné peníze; (verſichertes) náhradná jistina P.; —erkenntniß *n.* nález o náhradu, nález pro náhradu; nález náhradní P.; —frage *f.* otázka o náhradu, náhrada; to co se týče náhrady P.; —klage *f.* žaloba o náhradu P.: —maßſtab *m.* měřítko náhrady P.; —pauſchale *n.* náhrada úhrnková, náhr. úhrnkem P.; —preis *m.* náhradná cena P.; —rente *f.* výroční náhradné P.; —ſumme *f.* náhradná suma P.; —theilbetrag *m.* jistá částka náhrady P.; —verhandlung *f.* jednání o náhradu, jednání v příčině náhrady P.

Entscheid-en etw. rozhodnouti něco; eine Streitſache e. rozhodnouti, rozeznati při P.; über etw. e. rozhodnouti, rozeznati v něčem P. T.; zwiſchen Parteien e. rozhodnouti, rozeznati něco mezi stranami, r. strany o něco, rozeznati koho s kým oč P.; entſchieden werden rozsudek vzíti o něco P.; —end rozhodující, rozhodný P. T.; —ung *f.* rozhodnutí; rozeznání P.; (M. =en) rozsudek P.; rozhodnutí; etw. der E. zu Grunde legen na něčem zakládati rozsudek P.

Entscheidungs-art *f.* spůsob rozhodnutí P.; —grund *m.* příčina rozhodnutí, příčina rozsudku, př. rozhodovací.

Entschieden odhodlaný k čemu P.; určitý P.; rozhodný; —heit *f.* rozhodnosť; odhodlanosť; určitosť P.; mit E. odhodlaně, určitě P.

Ent-schlafen usnouti; zesnouti, umříti; —ſchlagen ſich (einer Sache) nepodvoliti se k čemu, nepřijmouti čeho na se P.; ſich eines Zeugniſſes e. nepodvoliti se ke svědčení, nechtíti svědectví vydati P.; ſich eidlich einer Sache e. odpřisahati se čeho P.; ſich e. *v.* ſich entledigen; —ſchleiern odhaliti, roušku sejmouti; —ſchließen otevříti; ſich zu etw. e. odhodlati se k čemu, ustanoviti se na čem P. T.; —ſchließung rozhodnutí; allerhöchſte E. nejvyšší rozhodnutí P.; —ſchloſſen odhodlaný, hotový; rozhodnutý.

Ent-schlossenheit *f.* odhodlanosť P.; —schlummern mſ. sdřímnouti; —schlüpfen mſ. vymknouti se, vyklouznouti, ukl., uprchnouti; —schluß *m.* (-sses, M. —schlüsse) *m.* odhodlání, ustanovení, umínění, úminek (uložení) T.; úmysl, předsevzetí P.; einen E. fassen *v.* sich entschließen.

Entschuldig-en einen vymluviti, omluviti, vymlouvati, omlouvati někoho n. něco; sich e. vymluviti se, omluviti se něčím z něčeho P., vyvesti se z čeho; —ung (M. -en) *f.* výmluva, omluva, vývod, odvod P.

Entschuldigungs-beweis *m.* omluvný důkaz, o. průvod P.; vyvozovací důkaz, vývod P.; —grund *m.* omluvná příčina, omluva P.; —karte *f.* omluvenka; —schreiben *m.* list omlouvací, list omluvný T.

Entseelt mrtvý, umrlý.

Entsetz-bar odsaditelný, sesaditelný; —en einen eines Amtes sesaditi, odsaditi, složiti koho (s úřadu) P.; einen Ort e. vysvoboditi místo od obležení, zprostiti místo obležení P.; einen e. poděsiti koho; sich e. zhroziti se, zděsiti se, strnouti; das E. ustrnutí, zděšení, vyděšení, poděšení T.; hrůza, úžas; —lich hrozný, strašný, strašlivý, úžasný; —ung *f.* (v. Amte) sesazení, odsadění, složení někoho s úřadu P.; 2. E. zděšení *v.* Entsetzen.

Ent-siegeln etw. rozpečetiti něco, oddělati počet P.; —sinnen sich upamatovati se, vzpomenouti si.

Entsprech-en einem, einer Sache srovnávati se s čím, dosti činiti, stačiti, vyhověti čemu; přiměřený n. vhodný býti k něčemu, býti k věci, hoditi se k čemu P.; hoditi se k věci T.; einem Wunsche, Ansuchen e. vyhověti žádosti P.; —end vhodný, příhodný, přiměřený P. T.; -e Verfügung, Weisung vhodné, přiměřené opatření, nařízení P.

Ent-spriessen povstati, pojíti z čeho, odkud; aus demselben Blute —sprossen z též krve pošlý P.; —springen mſ. uskočiti, prchnouti, uteci odkud; aus dem Gefängnisse e. prchnouti, uteci z vězení P.; e. vzniknouti, vzejíti P.; prýštiti se, temeněti; pocházeti, pojíti odkud n. z čeho P.; uroditi se.

Entsteh-en mſ. vzniknouti, vzejíti, pojíti; povstati P., zaroditi se; entstanden vzniklý, pošlý; der durch Nachlässigkeit an einer Sache -e Schaden škoda na věci nedbanlivostí vzniklá P.; die durch Brandstifter -en Feuersbrünste ohňové skrze žháře pošlí P.; das E. vznik, vzejití, povstání P.; početí, počátek P.; E. einer Verhandlung počátek jednání P.; E. der Wellen vznikání vln T.; —end povstávající n. vznikající; -e Unruhen povstávající n. vznikající nepokoje P.; —ung *f.* *v.* Entstehen *n.*; —ungsursache *f.* příčina vzniku, př. že (jak) něco povstalo; E. des Brandes příčina požáru.

Ent-stellen etw. zpotvořiti; převrátiti něco P.; něco na opak pověděti; eine Thatsache e. převrátiti příběh P.; —strömen mſ. vytékati, vylévati se; —täuschen z klamu vyvesti; —täuschung *f.* vyvedení z klamu; —thronen einen s trůnu svrhnouti, trůnu zbaviti; —völkern lidu zbaviti, lidi vyhladiti, vyhubiti.

Entweder... oder... *cnj.* buď... buď..., buďto... anebo...

Entweich-en mſ vysmeknouti se, vyklouznouti; ustraniti se, odstraniti se; uteci, ujíti, prchnouti P.; (phyſ.) prchati T.; vyhnouti se, uhnouti se; —ung *f.* prchnutí, útěk; ein Entwichener zběh, odběhlec, odběhlík, uprchlec, uprchlík.

Ent-weihen znesvětiti, zneuctiti; —wenden odciziti komu co, krádeží odejmouti, ukrásti; —wendung *f.* odcizení, ukradení; krádež P.; —werfen etw. navrhnouti něco P. T.; rozvrhnouti něco; nakresliti něco; einen Plan e. návrh n. nákres n. plán učiniti; sepsati, zdělati něco P.; das Gericht soll die Fragen an die Zeugen selbst entw. soud sám má zdělati otázky k svědkům P.

Entwerth-en (eine Sache z. B. die Banknoten) zlehčiti cenu některé věci P.; (völlig e.) zrušiti cenu

věci P.; zbaviti ceny, odceniti T.; —ung *f.* zbavení ceny, odcenění T.; klesání hodnoty.

Entwickel-n etw. rozvinouti, vyvinouti, vyvinovati, rozvinovati, rozvíjeti T.; rozplesti, rozmotati; eine Reihe e. (math.) řadu rozvinouti T.; sich e. rozviti se, rozvinouti se, dospívati T.; —te Function (math.) úkon rozvinutý T.; —ung *f.* rozpletání, rozvinutí, rozvin, vývin, vyvinutí, vyvíjení, vyvinování T.; rozpletek, rozsnova, rozvod; skončení, konec; (math.) E. der Functionen rozvinutí, rozvod úkonu (funkcí) T. E. der Dämpfe tvoření par T.; —ungsflasche *f.* (chem.) láhev vyvinovací T.

Ent-winden vyvinouti, vykroutiti; sich se; —wischen mf. uklouznouti, upláchnouti; uprchnouti; —wöhnen *v.* Abgewöhnen; ein Kind e. odstaviti dítě; —wöhntes Kind odstávče; —wohnt sein odvyklým býti, ve zvyku už nemíti; —würdigen zneuctiti, snížiti; sich se.

Entwurf (-s, M. Entwürfe) *m.* návrh, nákres T.; nástin, nastínění, naznačení; rozvrh.

Ent-wurzeln vykořeniti, z kořen vyvrátiti; —zaubern kouzla zprostiti, z čar vyprostiti, odčarovati, odkouzliti; —zäumen oduzditi, uzdu sníti.

Entziehen (einem etw.) odníti, odejmouti komu co P.; heimlich eine Sache e. někomu něco kradmo n. podtají odejmouti P.; Blut e. (med.) ubrati krve; pouštěti žilou; baňky sázeti; sich seiner Pflicht e. vytahovati se, vyjímati se z povinnosti P.; sich der Gerechtigkeit, Strafe e. uhýbati se, vyhýbati se spravedlnosti, trestu P.

Entziffer-n etw. vyložiti, vysvětliti, rozluštiti; —ung *f.* vysvětlení, vyložení; —ungskunst *f.* umění vysvětlovací.

Entzück-en einen k vytržení přivesti; rozkoší, radostí naplniti; —t vytržený, u vytržení mysli, zachvácený, bez sebe; —end přerozkošný, rozkoš plodící; —ung *f.* vytržení T.

Entzünd-en etw. zapáliti, rozpáliti, podpáliti, zažíci, rozžíci; Liebe e. roznítiti lásku; sich e. vznítiti se, zapáliti se, rozžíci se; (v. Wunden) zanítiti ze, zapáliti se; —et zapálený, zanícený; (v. der Haut) zpruzený; —lich zápalný, rozpalný; —ung *f.* zapálení, zanícení, rozžeh, rozžehnutí; zapálenosť; (med.) zánět, zanícení, zapálení; E. der Haut zpruzení *v.* Hautentzündung.

Entzündungs-beule *f.* nežit; —fieber *n.* náhlice; —geschwulst *f.* zapálenina, horký nežit; —symptome *pl.* známky zánětu.

Entzwei *adv.* na dvé, na dva díly, na poly, vejpůly; —bersten rozpuknouti se; —brechen rozlomiti; —en rozdvojiti; sich e. rozdvojiti se, nepohodnouti se s kým; —gehen mf. rozpadnouti se, puknouti, roztlouci se; —schlagen roztlouci, rozraziti, přeraziti.

Enumer-ation *f.* (lt.) výčet, vyčtení T.; —iren vyčísti, vyčítati T.

Enuncia-tio *f.* (lt.) věta T.; *—tiva pronomina* (gr.) výroková místojmena (T.).

Enveloppe *f.* (fr.) obálka, zabálka. [druhá strana.

Envers (anwär) *m.* (fr.) rub,

Envoi *m.* (fr.) zásilka.

Enzian (-s) *m.* hořec, hořčec; —kügelchen *n. pl.* hořcová zrnečka.

Enzyklopädie *f.* (gr.) *v.* Encyklopädie.

eodem (lt.) téhož dne. [mým.

eo ipso (lt.) právě tím; tím sa-

Epakten *pl.* (gr.) (astr.) epakty T.; přestupné dni.

Epan-adiplosis *f.* (gr.) zdvojení (v řeči); častější záchvaty zimničné; *—orthosie f.* oprava, napravení T.

Eparchie *f.* (gr.) náměstnictví, místodržitelství, vladařství; 2. osada biskupská.

Epaulette *f.* (fr.) náramek (důstojnický). [ková.

Ependyma *n.* (gr.) blána mozko-

Epenthe-se *f.* (gr.) (gramm.) vsutí, vsouvání, vsuvka T.; —tisch vsouvací T.

Ephel-is, *pl.* —*ides f.* (gr.) pihy *pl.*; —kystikon (grm.) přísuvné T.

Ephemer (gr.) jednodenní; nestálý, případný T.; —e Einkünfte nestálé, případné příjmy T.; —e *f.* (med.) jednodeňátko, jepice; 2. (zool.) jednodenní zimnice, náhlice; —iden *pl.* (astr.) efemeridy T.; 2. denní časopis, denník; —isch jednodenní; fig. krátkověký; —on *n.* (Insekt) jepice; (Gewächs) ocun, naháč.

Epheu (-s, ob. M.) *m.* břečtan; —artig břečtanovitý; —gesträuch *n.* břečtanoví; —harz pryskyřice břečtanová; —kranz věnec z břečtanu; —linie *f.*, Cissoide břečtanice.

Ephor-at *n.* (gr.) dozorství církevní; —ie *f.* okrsek dozorský; —us *m.* dozorce církevní.

Epi-cherema *n.* (gr.) sousudek sražený T.; —*coenus* obecný, obojrodný T.; —cykel *m.* epicykl (T.); —cykloide *f.* nákolnice, čára nákolná, kolnice zevnější T.

Epidem-ie *f.* (gr.) (med.) obecná nakažlivá nemoc P., nákaza (*sl.* záraza P.); —isch nákazný, nakažlivý.

Epiderm-idalgeschwülste *pl.* narostliny pokožkové; —is *f.* (gr.) pokožka (anat.); —iskrankheiten choroby pokožky; —isstructur *f.* sklad n. složení pokožky.

Epi-dot *m.* (gr.) (Min.) augit osodělný T., skoryl; —gamie *f.* (gr.) druhé manželství; —*gastrium n.* nadbřišek T.; —glottis *f.* (anat.) čípek; hrdelní jazýček, příklop, nákryvka T.; —*gonium* (bot.) obálka T.

Epigramm (-s, M. -e) *n.* (gr.) nápis, nápisná báseň T.; —atisch epigramatický T.; —atist (-en) *m.* epigramatik T.

Epi-graph *n.* (gr.) nápis T.; —graphik *f.* náuka o nápisech, nápisnictví T.; —*gynae pl.* rostliny pestíkokvěté T.

Epik *f.* (gr.) epické básnictví T.; —er *m.* epik, epický básník T.

Epi-karpium *n.* (bot.) vnější oplodí T.; —kuräer *m.* epikurista; rozkošník; —lepsie *f.* padoucí nemoc, padoucnice; —leptikus *m.* padoucník; —log *m.* doslov; dozpěv, závěrek, závírka T.; —phania *f.* (gr.) zjevení Páně; den tří králů; —phonema *n.* zvolání; —phora *f.* souvrat T.; (med.) slzavost; —physis *f.* (zool.) přírostek T.

Episch epický, rozpravný T.

Episkop-al- biskupský; —alen *pl.* biskupníci; —at *n.* biskupství; *coll.* biskupstvo, biskupové *pl.*; —us *m.* (gr.lt.) biskup.

Episode *f.* (gr.) vstavek T., zábězka, vedlejší příhoda, meziděj.

Epispastikum *n.* calta, caletka, placka, těsto palčivé.

Epistel (M. -n) *f.* epištola, poslání; list, psaní T.

Epi-steme *f.* náuka T.; —stomium *n.* čep; —strophe *f.* převrácení, převrat T.; —stropheus *m.* (anat.) čepovec T.; —syllogismus *m.* závěrek n. závírka zadní T.; —taphium *n.* náhrobní nápis; náhrobek T.; —*thalamium m.* píseň svatební T.

Epithel, —ium *n.* (gr.) (zool.) poslizka, poblanka T.; —ialgeschwülste *pl.* narostliny poslizkové; —ialkrebs *m.* (med.) rak poslizkový.

Epi-thesis *f.* (gr.) přisutí, přísuť T.; —theton *n.* přímětek, soujmeno T.; —tome *f.* (gr.) výtah, výpis; —*tritus* (Vers) epitrit T.; —*zeuxis f.* (gr.) bezprostředné opakování, zápětnosť T.

Epoche *f.* (gr.) doba důležitá, nová doba, epocha. [dopění, dopěv T.

Epod-os, —e *f.* (gr.) epoda T.;

Epopöe *f.*, Epos *n.* (gr.) hrdinská báseň, hrdinozpěv.

Eppich (-es, ob. M.) *m.* miřík, celer, *Apium*; 2. *v.* Epheu.

Eprouvette *f.* (fr.) (chem.) skoumavka T. [2. rytíř.

Eques (*g. equitis*) *m.* (lt.) jezdec;

Equip-age *f.* (fr.) ekvipáž P., povoz, pojezd (*sl.* zápřah P.); 2. ošacení; 3. lodnický sbor; —iren odíti, ošatiti; vypraviti.

Equiset-aceae *pl.* (bot.) přesličkovité T.; —*um n.* (lt.) přeslička (bot.).

Equivoque *adj.* (fr.) dvojsmyslný; E. *f.* dvojsmyslnosť.

Equus *m.* (lt.) kůň.

Er *pron.* on; sie ona; es ono; ich habe ihn gesehen viděl jsem ho (jej); der E. samec.

Er-achten etw. für gut, für nothwendig uznávati, míti, pokládati něco za dobré, za potřebné P.; ich —achte es für nothwendig vidí se mi toho potřeba P.; gehorsames E. poslušné zdání P.; nach jmds E. dle něčího zdání P.; —arbeiten prací dobyti n. nabyti, vypracovati.

Erb-acker *m.* dědičná role; —adel *m.* dědičné šlechtictví; —amt *n.* dědičný úřad P.; —anfall *m.* dědičný nápad P.; —antheil *m.* dědičný podíl; —antretung *f.* ujmutí dědictví, uvázání-se v dědictví P.

Erbarm-en sich slitovati se, smilovati se, ustrnouti se; unpers. líto, žel býti; Gott —e sich slituj se Bůh, buď toho Bohu žel; das E. smilování, slitování, žel, litosť, milosrdenství; —end slitovný, milostivý; —er *m.* slitovník, slitovatel.

Erbärmlich politování hodný, žalostný, přežalostný; bídný, špatný, daremný.

Erbarmung *f.* *v.* Erbarmen *n.*; —slos nemilosrdný.

Erbau-en etw. postaviti, vystavěti; rolnictvím vytěžiti; vzbuditi, ponoukati; vzdělati; sich e. vzdělati se; fig. —t (im Gemüthe) povznešen, potěšen; —er *m.* vystavitel, zakladatel; —lich vzdělavací; příkladný T.; —ung *f.* vzdělání pohnutí (mysli) T.; —ungsschrift *f.* spis vzdělavací.

Erb-beamte *m.* dědičný úředník; —begräbniß *n.* rodinná hrobka; —berechtigt k dědictví oprávněný; kdo má právo k dědění n. k dědictví T.; —besitz *m.* dědičné držení; —dorf *n.* dědina; —e (-en, M. -en) *m.* dědic P.; E. (-es, obh. M.) *n.* dědina; dědictví; —eigen dědičný a vlastní P.; —eigenthum *n.* dědičné vlastenství P., d. vlastnictví; —eigenthümlich (allod) zpupný P.; —einantwortung *f.* odevzdání P.; —einigung *f.* *v.* Erbvertrag P.; —en děditi P.; zděditi něco (dědictvím nabyti); sich —erklären *v.* Erbserklären; —eserbe *m.* dědic po dědici P.

Er-betener Zeuge dožádaný svědek P.; —betteln etw. vyžebrati, vyškemrati co; dožebrati se čeho; —beuten etw. ukořistiti, plen n. kořisť vzíti; vzíti něco v plen, v kořisť, plenem vzíti něco P.; —beutetes Schiff loď vzatá plenem P.

Erb-fähig spůsobný k dědictví P.; —fähigkeit *f.* spůsobnosť k dědictví P.; —fall *m.* případ dědičný P.; —fehler *m.* dědičná, zděděná vada, dědičný neduh, rodinný neduh; —feind *f.* úhlavní (dědičný) nepřítel P.; —feindschaft *f.* úhlavní (dědičné) nepřátelství.

Erbfolge *f.* posloupnosť dědičná, posloupnosť v dědění P. T.; agnatische po meči; cognatische po přeslici T.; —krieg *m.* vojna o posloupnosť, válka o dědictví T.; —ordnung *f.* řád n. pořad posloupnosti pořad posloupenský P. T.; Erbfolger (-s, unv. M.) *m.* *v.* Erbe.

Erb-frau *f.* dědička, dědičná paní; —fürst *m.* dědičný kníže; —gelder *pl.* (mont.) dědičné P.; —genoß *m.* spoludědic P.; —genossenschaft *f.* spoludědictvo P.; —gesessen *v.* Ansässig; —grind *m.* sladká, dědičná strupovatosť, ohnipara; —gruft *f.* rodinná hrobka; —grund *m.*, —gut *n.* dědičný statek, dědina P., —gutsmann *m.* dědinník P.; —herr *m.* dědičný pán; —huldigung *f.* slib dědičné věrnosti P.

Erbiet-en sich zu etw. podávati se, nabízeti se k čemu P.; sich e. zu schwören podávati se n. nabízeti se ku přísaze P.; —ig sein zu etw. *v.* sich Erbieten.

Erb-in *f.* dědička P.; —interessent *m.* účastník dědičný, účastník v dědictví P. [prositi se čeho.

Erbitten etw. vyprositi, upr.; do-

Erbitter-n rozhněvati, rozhořčiti, zkyseliti; sich se; —ung *f.* rozhněvání, rozhořčení; E. der Parteien zkyselení stran P.; E. záští, hořkosť, kyselosť, rozhořčenosť.

Erbitt-lich uprositelný, ústupný, povolný; doprositelný; —ung *f.*

vyprošení; uprošení; —ungsmittel *n.* prostředek k uprošení.

Erb-jagd *f.* dědičné lovčí právo; —jägermeister *m.* dědičný lovčí; —kämmerer *m.* dědičný komorník; —kauf *m.* dědičná koupě, dědičný zákup; —königreich *n.* dědičné království P.; —krankheit *f.* dědičná nemoc; —land *n.* dědičná země P.; —ländisch co se týče dědičných zemí P.; v zemích dědičných; -e Universität universita zemí dědičných P.

Erblassen mſ. zblednouti; fig. umříti.

Erb-lasser *m.* zůstavitel, zůstavce (dědictví) P.; —lasserisch zůstavitelský, zůstavitelův P.; —leben *n.* dědičné léno, dědičné manství P.; —lehre *f.* zděděné naučení, podaná náuka, tradicí; —lich dědičný P.; zděditelný, dědický P.

Er-blicken etw. spatřiti, zočiti, shlednouti; —blinden oslepiti, zraku zbaviti; mſ. oslepnouti; zakaliti se; —blöden sich opovážiti se, nestyděti se.

Erb-los dědictví zbavený, bez dědicův; —loses Gut statek bez dědicův, statek odúmrtní, statek odumřený P.; —mangel *m.* zděděný, dědičný neduh, -ná vada, chyba; —mann *m.* dědičný pachtovník *v.* Erbpächter; —marschall *m.* dědičný maršálek; —monarchie *f.* dědičné mocnářství P. T.; —nehmer *m.* příjemce dědictví P.

Er-borgen vypůjčiti se, vydlužiti se (v. si); —borgt vypůjčený; fig. líčený, strojený; —boßen einen rozzlobiti, rozhněvati, rozlítiti; sich se; —bot *n.* nabídnutí, podávání-se; —bötig volný, hotový k něčemu.

Erb-pacht *m.* dědičný pacht P.; —pächter *m.* dědičný pachtovník P., dědičný pachtýř.

Erbpacht-gut *n.* dědičný pachtovní statek P.; —herr *m.* dědičný pachtovatel P.; —mann *m.* *v.* Erbpächter; —vertrag *m.* dědičná pachtovní smlouva, sml. o dědičný pacht P.; —zins *m.* úrok z dědičného pachtu P.

Erb-pflicht *f.* povinnosť n. závazek z dědičnosti; dědičný závazek; —prinz *m.* dědičný princ.

Erbrechen (e. Thür) vylomiti, vylámati (dveře) P.; ein Siegel e. odtrhnouti pečeť, odpečetiti něco P.; sich e. vrhnouti, bliti, dáviti; E. *n.* vrhnutí, blití; E., das Erbrochene vývratek, výdavek.

Erbrecht *n.* (objectiv) právo dědičné P.; (subjectiv) právo dědické P.

Erbrechung *f.* vylomení; (gerichtlicher Siegel) odtržení, násilné otevření soudních pečetí P.

Erb-rente *f.* dědičný důchod; —schacht *m.* (mont.) arcišachta, hlavní šachta; —schaden *m.* *v.* Erbfehler; 2. (jur.) dědičná závada.

Erbschaft (M. -en) *f.* dědictví P.

Erbschafts- co se týče dědictví P.; —antretung *f.* ujmutí dědictví, uvázání-se v dědictví P.; —auseinandersetzung *f.* rozdělení, rozvržení dědictví P.; —benützung *f.* užívání dědictví P.; —einantwortung *f.* odevzdání dědictví P.; —gläubiger *m.* věřitel dědictví P.; —kauf *m.* koupě dědictví; dědičná k.; —käufer *m.* kupec dědictví P.; dědičný kupec; —klage *f.* žaloba v příčině dědictví —masse *f.* podstata dědictví P.; —sache *f.* věc k dědictví náležitá P.; —schuld *f.* dědičný, zděděný dluh; —schuldner *m.* dědičný dlužník, dlužník dědictví P.; —theilung *f.* *v.* Erbschaftsauseinandersetzung.

Erb-schatzmeister *m.* dědičný pokladník; —schutzherr *m.* dědičný ochrance.

Erbse (M. -n) *f.* hrách *Pisum*.

Erbsen-artig, —förmig hrachovitý; —auflauf *m.* hrachový nákyp; —baum *m.* hrachovík, hrachovník *Caragana*; —beet *n.* hrachový záhon, záhon hrachu; —brei *m.* hrachovka, kaše z hrachu; —feld *n.* hrachoviště; —groß veliký jako hrách, zvící hrachu; —hülse *f.* luska hrachová; —käfer *m.* hrachovák; —mehl *n.* hrachová mouka; —sieb *n.* hrachovec; —stein *m.* hrachokam Pisolith; —stroh *n.* hrachoví

na; —suppe *f.* polívka z hrachu, polívka hrachová; —zähler *m.* fig. malicherník.

Erbserklär-en sich přihlásiti se k dědictví P.; —ung *f.* přihlášení-se k dědictví P.

Erbstaat *m.* dědičný stát P.; die österreichischen —en *pl.* dědičné země rakouské P.

Erbsteuer *f.* daň z dědictví, daň dědická P.; —äquivalent náhrada za dědickou daň P.; —ausweis *m.* průkaz daně dědické P.

Erbstollen *m.* (mont.) dědičná štola P., arcištola; nejhlubší štola; —gebühr *f.* plat k dědičné štole P.; —neuntel *n.* devátek k dědičné štole P.

Erb-stöllner *m.* dědičný štolník P.; —stück *n.* věc k dědictví náležitá, věc dědičná P.; —sucht *f.* chtivosť n. žádosť dědictví; —süchtig dědictví chtivý; —sünde *f.* (bibl.) hřích dědičný, prvopočáteční; —theil *m.* (objectiv) dědičný díl; (subj.) dědický díl P., podíl; —thron *m.* dědičný trůn; —thürhüter *m.* dědičný dveřník; —titel *m.* dědičný titul; —tugend *f.* dědičná n. zděděná ctnosť; —übel *n.* dědičné porušení, dědičné nakažení, dědičná vada.

Erbuhlen vymilkovati.

Erb-vereinigung *f.* dědičná jednota, dědičný spolek; —vergleich *m.* dědičné narovnání; —verhandlung *f.* řízení týkající-se dědictví P.; —vermächtniß *n.* dědičný odkaz; —vertrag *m.* dědičná smlouva P.; dědická smlouva; —vogt *m.* dědičný ochrance; —vorschneider *m.* dědičný kraječ.

Erbzins *m.* dědičný úrok P.; —gut *n.* úročně dědičný statek P.; —herr *m.* pán dědičného úroku P.; —mann *m.* dědičný úročník P.; —vertrag *m.* smlouva o dědičný úrok, sm. úročně dědičná P.

Erdachse *f.* osa země, osa zemská T.

Erdacht vymyšlený.

Erd-agamen *pl.* zemolezci t. plazi T.; —apfel (-s) *m.* brambor, bobál, zemák, zemče; *pl.* —äpfel brambory, zemčata.

Erdäpfel-brei *m.* kaše ze zemčat, kaše bramborová, bramborník, tučky; —feld *n.* brambořiště; —gefäß *n.* bandůrka; —quetschmaschine *f.* stoupa na zemčata.

Erd-arbeit *f.* práce pozemní; —art *f.* zemina; —artig zemitý; —axe *f.* *v.* Erdachse; —back (-s, M. -e) *n.* hlinice, truhlík na hlínu; —bahn *f.* dráha země, zemědráha T.; —ball (-es, oh. M.) *m.* *v.* Erdkugel; —bau *m.* podzemní budova; —beben *n.* zemětřesení T.

Erdbeer-brei *m.* jahodnice; —e (M. -en) *f.* *Fragaria vesca* jahoda, jahůdka; smeklička.

Erdbeeren-kraut *n.* jahodník, jahodová nať, jahodoví; —pflücker *m.* jahodník, jahodář; —pocken *pl.* jahodnice; —saft šťáva z jahod, jahodník; —strauch *m.* *v.* Erdbeerenkraut.

Erdbeer-kraut *n.*, —pflanze *f.* *v.* Erdbeerenkraut; —saft *m.* *v.* Erdbeerensaft.

Erd-beschreibung *f.* zeměpis T.; —bewegung *f.* hnutí země; —bewohner *m.* pozemčan, pozemšťan, zeměnín; —bezwinger *m.* podmanitel světa; —biene *f.* čmel; —birne *f.* slunečnice; *v.* Erdapfel; —boden *m.* povrch země; půda; země; dem E. gleich machen z kořene vyvrátiti; —bohrer *m.* zeměvrt; —brand (M. —brände) *m.* podzemní požár; —bruder *m.* spolužitel, spoluzemšťan; —buckel *m.* hrb zemský T.; —bürger *m.* zeměobčan, zemšťan; —dunst *m.* zemní výpar; výpar země; —durchmesser *m.* průměr země.

Erde (M. -n) *f.* země (zem); těleso zemské; suchá země, pevnina; Gartenerde prsť; *pl.* —n, Erdarten zeminy T.

Erd-en *adj.* *v.* Irden; —enzemský; —enge *f.* úžina země.

Erden-geschöpf *n.* zemětvor; —glück *n.* blaho n. štěstí vezdejší, pozemské; —gott (M. —götter) *m.* pozemský bůh (t. člověk), bohovec; —göttin *f.* pozemská bohyně; —größe *f.* pozemská n. vezdejší velikosť; —grund *m.* dno zemské;

Erden-gut (M. —güter) *n.* pozemský n. vezdejší statek; —hülle *f.* pozemská n. vezdejší schrána (t. tělo)

Erdenk-en etw. vymysliti, sm.; domysliti se čeho; —lich vymyslitelný, smyslitelný; což se koli vymysliti může P.; auf was immer für eine =e Art pod jakýmkoli vymyšleným spůsobem (jakýž by se koli mohl vymysliti spůsob) P.; unter keinem =en Vorwande pod žádnou vymyšlenou záminkou P.

Erden-kind *n.* dítko pozemské (poët.); —kloß *m.* hrouda; —leben *n.* život pozemský, vezdejší; —sohn *m.* zeměsyn, zemšťan, pozemšťan; —wärts *adv.* k zemi.

Erd-epheu *m.* břečtan; 2. oponec; —erschütterer *m.* zemětřas, zeměborce fig.; —erschütterung *f.* zemětřesení, otřas, zachvění země; —fahl blatobarevný; —fall *m.* propadnutí; propadek, propadlina P.; —ferne *f.* (astr.) odzemí, odzemnosť T., dalekozemí; —fest co v zemi upevněno jest P.; —fläche *f.* zemská plocha, plocha země; —floh *m.* dřepčík, zemní blecha; —galle *f.* zeměžluč; kontrud; —geborener pozemšťan; —gegend *f.* zemní krajina; —gerste *f.* roupník; —geschoß *n.* přízemí; —grau zeměšerý; —gürtel *m.* pás země, p. zemský, pás zemní T.; —haltig zemnatý; —harz *n.* živice, zemní pryskyřice, z. klí, smolín; —hase *m.* štěkuška; frček; —haue *f.* motyka, kopáč; —haufen *m.* kopec země; —holz *n.* zeměkeř, nízký keř; —hügel *m.* mohyla, kopec; —hummel *f.* čmel, čmelák; —icht zemitý, zemovitý.

Erdicht-en etwas smysliti něco P., vymysliti něco; Thatsachen e. smysliti příběhy P.; —et smyšlený; etwas —etes *v.* Erdichtung; —end smyslivý; —er smyslitel; —ung *f.* (z. B. falscher Umstände) smyšlení, vymyšlení (nepravých okolností) P.; 2. E. (etwas —etes) smyšlenka, báje T.; výmysl.

Erd-ig zemnatý; —kamm *m.* (ökon.) hrobek, hrůbek; —kämme machen hrobčiti, hrobkovati; —kamm-former *m.* hrobčák; —karte *f.* *v.* Landkarte; —kern *m.* (geol.) jádro země T.; —kloß *m.* hrouda; —kluft *f.* rozsedlina; rokle; —kohle *f.* hnědouhlí zemité; —körper *m.* tělo země T., hmota zemní; —kreis *m.* obor země T., okruh zemní; —kröte *f.* ropucha, zemská žába; —kugel *f.* zeměkoule T., koule zemská, zemní; —kunde *f.* zeměznalství, zeměvěda; —lager *n.* vrstva země; lože na zemi; —licht *n.* zeměsvit; —magnetismus *m.* (phys.) magnetičnosť země T.; —männchen *n.* podzemský mužíček; 2. mandragora; —maus *f.* hraboš, polní myš.

Erd-messer *m.* zeměměřič; —meßkunst *f.* zeměměřictví; —nähe *f.* blízkozemí, území; bestimmter Ort der E. územiště; —oberfläche *f.* povrch země, povrch zemský T., svrchek země; —öl *n.* kamenný olej.

Erdolchen dýkou probodnouti.

Erd-pech *n.* klí zemské; —pol *m.* točna zemní; —punkt *m.* bod zemní; —rauch *m.* *Fumaria* (bot.) dýmnivka; routička, zemědým; —reich *n.* království zemské, pozemské, kr. na zemi; 2. půda, země, *v.* Erdkugel. [považiti se.

Erdreisten sich osměliti se, o-

Erdrinde *f.* kůra země, k. zemská T. [uškrtiti koho.

Erdrosseln zardousiti, zaškrtiti,

Erdrübe *f.* tuřín; brambořík.

Erdrück-en utlačiti, umačkati, zamačkati, zadáviti; ein Kind im Schlafe e. zalehnouti dítě; —end úmorný.

Erd-saft *m.* šťáva zemská; —salz *n.* *v.* Salpeter; —sänger *pl. m.* přízemníci (zool.) T.; —schichte *f.* vrstva země; —schnecke *f.* slimák; —scholle *f.* hrouda; fig. trupel; —schwamm *m.* *Lycoperdon* pýchavka; —spalte *f.* rozpuklina; —stamm *m.* odzemek; oddenek, pařez; —stoß *m.* otřas, zátřes země; —strauch *m.* nízký keř, zeměkeř; —strich *m.* pás; pásmo, podnebí země; —sturz *m.* sesutí země; —thal *n.* pozemské údolí. [vystáti.

Erdulden snesti, trpěti, strpěti;

Erd-umschiffer, —umſegler *m.* zeměplavec, zeměoplavatel; —urſprung *m.* počátek země; —verderbend zeměhubný; —vogel *m.* zemní n. běhavý pták T.; —wahrſager *m.* zeměpravec; —wall *m.* násyp země; val; —wärme *f.* teplota země; —weite *f.* zeměvzdálí T.; —weſen *n.* zemnosť, zemskosť; —winde *f.* loutko T.; —winkel *m.* kout světa; —zirkel *m.* kruh země; —zone *f.* pás zemský n. zemní; T.; —zunge *f.* klín, jazyk zemní; (zwiſchen zwei Meeren) mezimoří.

Erect-il (lt.) naduřující, bobtivý; —ion *f.* (lt.) vzpřímení, naduření, vstání; 2. zřízení, založení něčeho T.; —ionsurkunde *f.* zřizovací listina; —us *adj.* (lt.) přímý.

Ereifern mſ., ſich e. rozhorliti se, zapáliti se, rozvroucniti se.

Ereign-en ſich státi se, udati se, přihoditi se, zběhnouti se T.; —iß (=ſſes, M. =ſſe) *n.* událosť P.; příběh, příhoda T.

Ereilen etw. dostihnouti, dohoniti koho.

Eremit (=en, M. =en) *m.* (lt.=gr.) poustevník *v.* Einſiedler; —age *f.* (fr.) poustevna, poustka *v.* Einſiedelei.

Ererben etw. zděditi něco.

Ernten nažíti, nakliditi.

Erethesie *f.*, **Erethismus** *m.* (gr.) rozdrážděnosť.

Erfahr-en etw. dověděti se čeho, slyšeti něco; die Wahrheit e. zvěděti pravdu, dověděti se pravdy P.; e. zkusiti něco; dojíti čeho zkušením P.; e. *adj.* zkušený, zkusilý, zběhlý, vědomý v čem; —ener zkusilec, zkušenec, znalec; —enheit *f.*, —ung *f.* zkušení, zkušenosť P. T., zkusilosť, zběhlosť; in E. bringen přezvěděti něco P.; Uibelthäter, wo ſie immer in E. gebracht werden könnten, feſtnehmen zločince, kdežby koli mohli přezvěděni býti, zatýkati P.

Erfahrungs-beweis *m.* důkaz z přezvědu T.; —los nezkušený; —mäßig dle zkušenosti, se zkušeností se srovnávající T.; —reich velmi zkušený; —ſeelenkunde *f.* duševěda zkusná; —urtheil *n.* úsudek ze zkušenosti; —wiſſenſchaft *f.* náuka zkusná.

Er-fassen etw. uchopiti, zachytiti; postihnouti, vystihnouti něco T.; —fechten etw. vybojovati; vyžebrati, žebrotou vychoditi.

Erfind-en etw. poznati, zkusiti; vynalezti; nalézati, vynalézati T.; (durch Theorie e.) vymysliti, vymýšleti T.; —er *m.* nálezce; —eriſch, —ſam nalezavý, smyslivý, vymýšlivý výmyslný; —ung *f.* vymyšlení, nalezení, vynalezení, nález, vynález, výmysl T.; —ungsgabe *f.*, —ungsgeiſt *m.*, —ungskraft *f.* vynalezavosť, výmyslnosť, vymýšlivosť T.; —ungsrecht *n.* právo vynálezu.

Erflehen etw. vyprositi, vymodliti něco.

Erfliessen vyjíti P.; vyteci; ein Beſchluß erfloß snešení vyšlo P.

Erfolg (=es, M. =e) *m.* následek, výsledek (východ, výpadek, konec, věci P.); úspěch T.; účinek; ein guter E. zdar, prospěch T.; E. haben uspěti T.; welchen E. eine Sache haben werde jaký prospěch věc bude míti P.; —en *v.* Ausfolgen, Ergehen; —laſſung *f.* (e. Entſchädigung) vydání, vyplacení náhrady P.; —laſſungsverwilligung *f.* povolení k vydání, pov. vydací P.; —rechnung *f.* účtování výsledku T.; —reich úspěšný T.; výsledku plný, účinku plný.

Erforder-lich potřebný P. T., patřící T., náležitý; —lichen Falls potřeba-li, jestli toho třeba, když toho potřeba jest, dle potřeby P., (T.); —n žádati čeho, vyhledávati něčeho n. něco P., chtíti tomu; s sebou nesti; wie es die Sache —t jak věc to s sebou nese, jak věc toho vyhledává, jak věc tomu chce; die an einer Urkunde —ten Zierlichkeiten náležitosti, ježto se vyhledávají n. kterých se žádá n. kterých potřeba jest na listině P.; —niß (=ſſes, M. =ſſe) *n.* potřeba P.; nach E. der Umſtände dle potřeby okolností P.; —niſſe der Handlungsbücher náležitosti knih obchodních

P. T.; eine Frist nach E. der Arbeit bestimmen ustanoviti lhůtu, jakož jí práce žádá P.

Erforsch-bar vyzpytatelný, dostižitelný; —en etw. vyhledávati, vyzvídati, skoumati; vyzvěděti něco; eine Schuld e. vyzvěděti vinu P.; eine gestohlene Sache, einen Verbrecher e. vyzvěděti, přezvěděti, uptati ukradenou věc, zločince P.; —er *m.* skoumatel, vyskoumatel, hledatel, vyhledavatel; —ung *f.* vyzvědění, přezvědění, uptání někoho n. něčeho P.

Erfragen etw. uptati něco u někoho P.; doptati se čeho, doptati se [nač.

Erfrechen sich opovážiti se.

Erfreu-en potěšiti, obveseliti, obradovati koho; sich se; —lich potěšitelný.

Erfrieren mf. zmrznouti; ozábnouti; vymrznouti, promrznouti.

Erfrisch-en etw. občerstviti; sich se; —ung *f.* občerstvení.

Erfroren zmrzlý, oznobený.

Erfühlen etw. domakati se čeho.

Erfüll-en etw. plniti, splniti, vyplniti něco P.; eine Bedingung e. vyplniti výminku P.; sich e. naplniti se, vypln. se; —er *m.* naplnitel, doplnitel; —ung *f.* plnění, splnění, vyplnění, naplnění; doplnění; dovršení; dotvrzení, dolíčení něčeho P.; —ungseid *m.* přísaha doplňovací P.; —ungsstempel *m.* kolek doplňovací P.; —ungszeit *f.* čas [k plnění P.

erga (lt.) proti.

Ergänz-en etw. doplniti T., dovršiti něco P.; eine abgeführte Weisung e. doplniti skončené provodění P.; —lich doplnitelný; —ung *f.* doplnění; E. des Grundbuches doplnění knihy pozemečné P.; E. der Caution doplnění, doplacení jistoty P.; E. nahražení P.; doplněk T., dodatek.

Ergänzungs-bestimmung *f.* doplňovací ustanovení P.; —beweis *m.* doplňovací průvod P.; —bezirk *m.* (milit.) doplňovací okres, odvodní okres; —bezirkscommando *n.* velitelstvo odvodního okresu; —eid *m.* doplňovací přísaha P.; —geschworener doplňovací porotník P.; —richter *m.* náhradný soudce P.; —satz *m.* (grm.) věta doplňková n. doplňovací T.; —verlosung *f.* slosování doplňovací T.; —winkel *m.* (math.) doplněk, úhel doplňovací T.

Ergattern etw. vysliditi něco.

Ergeb-en poddati, vzdáti; sich e. vzdáti se; (unpers.) přihoditi se, udáti se, státi se; jeviti se, vysvítati, vycházeti z čeho T., následovati, vyplývati, pocházeti; mh. vydávati; —en *adj.* oddaný, poddaný, příchylný; —enheit -osť; —enster Diener! nejoddanější služebník! —niß (-sses, M. -sse) *n.* událosť; 2. výsledek T.; E. einer Untersuchung východek, výpadek vyšetřování P.; —ung *f.* odevzdání; odevzdanosť, odhodlanosť.

Ergehen dojíti; mf. unpers. vyjíti, projíti P.; in dieser Beziehung ist an jmd. ein Decret ergangen v této příčině prošel k někomu dekret P.; es wird dir schlecht e. zle se ti povede; e. lassen vydati něco P.; einen Befehl e. lassen vydati rozkaz P.; das Recht wider jmd. e. lassen právo na někoho pustiti, právu na někoho dáti průchod P.; eine ergangene Verordnung vyšlé nařízení [P.

Ergetzen *v.* Ergötzen.

Ergiebig výnosný, výtěžný; vydatný.

Er-giessen *v.* Ausgießen; sich e. (v. Flüße) vlévati se, vtékati, vpadati; rozlíti se, rozvodniti se; —glühen rozpáliti, rozžíci, rozžhaviti; mf. rozplameniti se, rozžíci se, roz- [žhavěti.

ergo (lt.) tedy.

Ergötz (-es, oh. M.), —en, (-s, oh. M.) *n.* potěcha, rozkoš; —en einen rozveseliti, obveseliti, potěšiti; sich e. rozveseliti se, kochati se v čem; —lich rozkošný, potěšný; —lichkeit *f.* roskošnosť; (Roboterg.) výsluha P.; —ung *f.* *v.* Ergötz.

Ergrauen mf. šedivěti, sešedivěti; (v. Tage) šeřiti se; rozednívati se, rozbřeskovati; fig. zhroziti se čeho; E. *n.* der Haare šedivění vlasův.

Ergreif-en etw. uchopiti co, cho-

piti se čeho, popadnouti; das Gemüth e. dojmouti, dojímati, dosahovati čeho T.; pronikati T.; einen Verbrecher e. zločince popadnouti P.; jmd. auf der That e. někoho při skutku dopadnouti, postihnouti, polapiti P.; einen Recurs e. vzíti rekurs P.; eine Gelegenheit e. užiti příležitosti P.; die Flucht e. na útěk se dáti, prchnouti P.; ergriffen uchopený, jatý; dojatý; —end dojímavý; pronikavý T.; —er (=s, und. M.) *m.* postižitel (kdo koho v čem postihl); —ersantheil *m.* postižné *n.*; —ung *f.* (des Verbrechers) dopadení, polapení zločince P.

Ergrimmen rozezliti, rozvztekliti; mf. rozvztekliti se.

Ergründ-en etw. vyskoumati, vypátrati, vystihnouti, vyzpytovati co, dopátrati se, dozpytovati se, dobádati se, dohloubati se čeho (T.); —er *m.* skoumatel, vyskoumatel, pátratel, vypátratel; —lich vystižitelný; =keit -osť; —ung *f.* vyskoumání, vystižení.

Erguss (=sses, M. Ergüsse) *m.* výlev, výtok.

Erhaben vyvýšený, povýšený, pozdvižený, vypuklý; vznešený T., pov.; —e Person vznešená osoba P.; —heit *f.* vznešenosť T.; vyvýšenosť; vršek, hrbol.

Erhalt-en etwas obdržeti něco, nabyti něčeho, dosáhnouti něčeho P.; dostati něco (d. něčeho); der Beschwerdeführer erhält das Wort stěžovatel obdrží povolení, by mluvil P.; e., bewahren zachovati (něco n. někoho při čem) P.; im Gebrauche eines Rechtes e. werden při užívání práva zachován býti P.; e. (unterhalten) chovati, vychovávati někoho n. něco P.; einen Arbeitsbezug e. chovati potah ku práci P.; —er *m.* zachovatel; —ung *f.* obdržení, dosažení, nabytí něčeho; zachování čeho n. koho při čem P.; udržování; chování, vychovávání P.; úživa T.

Erhaltungs-brille *f.* zachovavací náočnice, šetřice; —kosten *pl.* náklad na chování P.; náklad na udržování; —werth *m.* chovací cena; to, co chování něčeho stojí P.

Er-handeln vykupčiti; —harten mf. stvrdnouti; —härten etw. stvrditi co, potvrditi čeho P. T.; —härtet stvrzený, potvrzený T.; —härter *m.* tvrditel, potvrditel; stvrditel, stvrzovatel; —haschen etw. lapiti, lapnouti, uchvátiti.

Erheb-en etw. pozdvihnouti, vyzdvihnouti, vznesti, povznesti; fig. jmd. e. vynášeti, vychvalovati, velebiti koho; e. k hodnosti povýšiti; auf Potenz e. (math.) povýšiti na mocnosť, umocniti P.; die Steuer e. vybrati, vybírati daně P.; das Geld aus einer Kasse e. vzíti, přijmouti k sobě peníze z pokladnice P., vyzdvihnouti si peníze z pokladnice P.; Abschriften von einer Schrift e. vzíti přepisy nějakého spisu P.; eine Klage gegen jmd. e. zvesti žalobu, žalovati na koho P.; eine Rente zum Capital e. výroční důchod zvesti na hlavní sumu P.; den Werth einer Sache e. vyšetřiti cenu věci P.; den Schaden e. vyšetřiti škodu; den Thatbestand e. vyhledati skutečnou událosť T.; den Protest e. *v.* Leviren; die Stimme e. vznesti n. povznesti hlas, povznášeti hlas, povýšiti hlasu T.; die Sprache im Stil höher e. ponášeti sloh výše T.; sich e. vstáti, povstati, zdvihnouti se; strhnouti se; vynášeti se, honositi se, vypínati se čím; der erhobene Schaden vyšetřená škoda; —lich značný, znamenitý; důležitý; podstatný P.; —ung *f.* vybrání, vybírání (vybírka) T.; E. von Abschriften vzetí přepisův P.; E. eines Capitals přijetí k sobě hlavní sumy P.; E. einer Klage zvedení žaloby na někoho P.; E. des Werthes vyšetření ceny P.; E. statistischer Daten vyhledání zpráv statopisných P.; E. des Thatbestandes vyhledání skutečné události; *pl.* —ungen (geol.) zdvižení, vyzdvižení, vyzdvihnutí T.; —ungen pflegen vyhledávati něco P.; —ungskrater *m.* (geol.) kráter n. jícen zdvižení T.; —ungsthäler *pl.* (geol.) údolí zdvižením povstalá T.; —ungstheorie *f.* theorie zdvižnosti, theorie zdvihu T.

Erheischen *v.* Erfordern.

Erheitern rozveseliti, obveseliti; sich se; das Erheiternde rozveselující, obveselující, uveselující T.

Er-hellen vyjasniti, ojasniti; mh. jasněti, světle se ukázati; daraus —hellet z toho vysvítá, patrně se vidí; —heucheln etwas vylichotiti; —heuchelt přetvářený; nalíčený; licoměrný; —hitzen rozpáliti, rozhorčiti; rozohniti; fig. rozhorliti; sich se; —hitzt uhřátý, roznícený, vřelý.

Erhöh-en etwas zvýšiti, vyvýšiti; ein Gebäude e. stavěti na výš; eine Steuer e. zvěčšiti n. zvýšiti daň (nadvěčšiti daň) P.; —ung *f.* povýšení; obvýšnosť, vyvýšenosť T.; E. der Stimme povyšování, povýšení hlasu T.; —ungsfähig povyšitelný T.

Erhol-en jmd. dohoniti; sich e. oddechnouti si, odpočinouti si; okřáti, zotaviti se; síly nabyti, vzpamatovati se; sich aus einer Ohnmacht e. vyjíti z mrákoty; sich bei jdn. Raths e. raditi se, poraditi se; radu míti n. bráti s někým P.; wider jmd. seinen Schaden e., sich bei jdn. seines Schadens wegen e. postíhati své škody na někom; hleděti k někomu o náhradu své škody P.; aus den Gütern seine Befriedigung e. postíhati svého zaplacení na statcích, hojiti se pro své zaplacení na statcích P.; sich auf jmd. e. hojiti se na kom P. T.; —ung *f.* oddech, odtucha, odtušení, okřání T.; seine E. wider jmd. suchen postíhati něčeho na někom P.; —ungsstunde *f.* hodina oddechu, hodina odpočinku, hodina k odpočinutí.

Erhör-en einen vyslyšeti koho; nicht e. oslyšeti; —lich vyslyšitelný; —ung *f.* vyslyšení.

Erhungern etw. hladem dobyti, vyhladověti; 2. mf. hladem zajíti, hladem zahynouti.

Eric-a *f.* (gr.-lt.) vřes (bot.); *—ineae* (bot.) vřesovité T.

Erinner-er *m.* připomínač; —lich *adv.* k upamatování; v paměti; —n jmd. an etwas, einer Sache e. připomenouti komu co, upomenouti koho nač, pamatovati koho nač n. v čem P., napomenouti koho P.; die Kunstverständigen ihres aufhabenden Eides e. připomenouti znalcům učiněnou přísahu P.; jmd. einer Sache e. oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti komu něco n. o čem P.; die Gläubiger der Vertheilung des Vermögens e. rozvržení majetnosti oznámiti věřitelům P.; dem Gegner seine Wohnung e. lassen odpůrci své obydlí věděti dáti P.; sich auf etw. e. (sich dessen e.) pamatovati se, upamatovati se, vzpomenouti (si) na něco; ich —e mich dessen přichází mi to k paměti T.; das E. upamatování; seines Wissens und —ns dle svého vědomí a své paměti, pokud kdo čeho vědom a pamětliv jest P.; —ung *f.* připomenutí, vzpomenutí, napomenutí P., vzpomnění T., oznámení; *pl.* —ungen beim Rechnungsproceß připomínky ve při účetní P.; E. vzpomínka, upomínka, památka T.; (Zustand) pamět, pamětlivosť; etw. in E. bringen přivesti něco ku paměti P.

Erinnerungs-buch *n.* památní n. pamětní kniha, pamětnice; —fähigkeit *f.*, —kraft *f.*, —vermögen *n.* vzpomínavosť; vzpomněnlivosť T., —los bez upomínky.

Eriometer *n.* (gr.) vlnoměr.

Eris *f.* (gr.) sváda, svár; 2. (myth.) bohyně sváru.

Erjagen etw. uhoniti, dohoniti, dopadnouti, uloviti.

Er-kalten mf. stydnouti T., vystydnouti, vychladnouti; fig. ochabnouti; —kälten zastuditi, ustuditi; sich e. zastuditi se, nastuditi se, nastydnouti; —kaltung *f.* stydnutí T.; ustydlosť; —kältung *f.* nastuzení; —kältungsübel *n.* nastuzenina; —kargen naskrbiti, vyskrbiti; —kaufen etw. koupiti něco; vkoupiti se več; jmd. e., bestechen podkoupiti koho; porušiti koho; —käuflich podkupný, uplatitelný, úplatný, porušitelný.

Erkenn-bar poznatelný; —en etw. poznati T., seznati, rozezn. něco; rozuměti, vyrozuměti čemu; über etw. e. nalezti o čem, rozeznati něco, r. v něčem P.; auf etw. e.

z. B. auf einen Eid e. nalezti někomu přísahu P.; für Recht e. nalezti za právo P.; jmd. für schuldig e. nalezti někoho za vinného P.; e. uznati něco P.; eine Urkunde für richtig e. uznati listinu za pravou P.; etw. für nothwendig e. uznati něco za potřebné P.; erkannte Nothwendigkeit uznaná potřeba P.; sich e. poznati se; —tlich poznatelný; uznalý, vděčný, povděčný.

Erkenntniss (M. -sse) *f.* (philos.) poznání, seznání; poznatek; E. (-sses, M. -e) *n.* (polit.) nález, rozeznání P.; —kraft *f.*, —vermögen *n.* mohutnosť (moc) poznavací T.

Erker (-s, unv. M.) *m.* výstupek T.; ústupek, výpustek; arkýř; E. am Dache vikýř, vikéř T.; —fenster *n.* okno ve vikýři; —stube *f.*, —zimmer *n.* světnice s výstupkem.

Erkiesen etw. zvoliti, vybrati.

Erklär-en etw. objasniti, vysvětliti, vyložiti, vykládati něco; seinen Willen e. oznámiti, pronesti, zjeviti svou vůli P.; ein Gesetz, eine dunkle Stelle e. vyložiti, vykládati, rozkládati, vyjasňovati zákon, zatmělé místo P.; einen zu seinem Erben e. vyhlásiti koho za svého dědice P.; einen für wahnsinnig, für schuldig e. vyhlásiti někoho za šílence, za vinného P.; sich e. (über etw.) pronesti se, prohlásiti se o něčem P.; sich erbserklären přihlásiti se k dědictví P.; —ter Feind odpovědný nepřítel; —end vykladací; —ende Methode vykladací návod n. spůsob T.; —er *m.* vykladatel; —ung *f.* (M. -en) oznámení, prohlášení, pronešení P., osvědčení; öffentliche E. veřejné prohlášení P.; Erbse. přihlášení-se k dědictví P.; E. výklad, vyložení; vyjasňování, vysvětlení T.; vysvětlivka; —ungskunst *f.* vykladačství.

Erklecklich postačující, dostatečný; e. sein postačovati P., stačiti.

Erkoren vyvolený, vybraný.

Erkrank-en mf. onemocněti, roznemoci se, rozstonati se; —t sein stonati, *st.* nemáhati; im —ungsfalle kdyby se (někdo) rozstonal, a, o.

Erkühlen ochladiti; mf. ochladnouti, ochladiti se.

Erkühnen sich opovážiti se, osměliti se.

Erkund-en, —igen, —igung einholen dotázati se, dotazovati se čeho na kom, vyptati se nač na kom, přezvěděti co na kom P.; —igung *f.* dotazování, vyptávání; —igungsweise *adv.* mehre Personen vernehmen vyslechnouti některé osoby pro dotázání, pro přezvědění P.

Erkünstel-n etwas líčiti, tvářiti něco, pitvořiti něco; vynutiti T.; vyumělkovati, umělivě udělati; —t líčený, strojený, tvářený; vynucený T.; uměle nastrojený.

Erlaben občerstviti; sich e. občerstviti se, okřáti.

Erlag (-s, oh. M.) *m.* (der Caution) složení, položení jistoty; E. *v.* Depositum.

Erlags- složní P.; —anbringen *n.*, —gesuch *n.* složní žádosť, žádosť za schování P.; —gebühr *f.* složné P.; —schein *m.* složný list P.; —tag *m.* den složení, d. položení P. T.; den složný T.

Erlahmen mf. ochromnouti.

Erlangen etw. dosáhnouti, obdržeti, dojíti čeho; nabyti něčeho.

Er-lass (Erlasses, M. Erlässe) *m.* slevení P.; propuštění, prominutí; 2. vynešení P. (n. p. od ministerstva); —lassen etwas sleviti komu co P.; odpustiti, prominouti komu co P.; dáti, vydati, vynesti (nařízení); eine Norm e. dáti, vydati, vynesti pravidlo P.; —lassene Verordnung vydané nařízení P.; —laßjahr *n.* milostivé leto (odpustné leto); —läßlich prominutelný; —lassung *f.* eines Gesetzes vydání (vynešení) zákona P.

Erlaub-en einem etwas dovoliti komu čeho P.; e., Urlaub geben odpustiti koho P.; —niß *f.* dovolení; odpuštění P.; ohne E. sich vom Amte entfernen bez odpuštění od úřadu odejíti P.; —nißschein *m.* dovolovací list P.; —t dovolený P.

Erlaucht *f.* (Titel) Osvícenosť P.; E. *adj.* Osvícený.

Erläuter-n etw. zčistiti; ein Gesetz e. vysvětliti, objasniti zákon P.; —ung (M. -en) *f.* vysvětlení, objasnění čeho P.; rozbírání, rozjímání T.; (im Rechnungsprocesse) výklad, odpověď (na výtky) P. T., vysvětlení výtek T.

Erle *f.*, Erlenbaum olše *Alnus*.

Erleb-en etw. dožiti, dočkati se čeho; er wird kaum noch den Morgen e. on sotva rána dočká; —niß (-sses, M. -sse) *n.* dožití, dočkání; aus den —nissen des Herrn O. ze života pana O.

Erledig-en etwas vyprázdniti, zprostiti; vysvoboditi, osvoboditi; einen Bericht, ein Gesuch, eine Klage e. vyřiditi zprávu, žádosť, žalobu P.; privatrechtliche Ansprüche e. naplniti čeho se právem soukromým vyhledává P.; —t prázdný, uprázdněný P.; vyřízený; eine —te Sache vyřízená věc P.; ein —tes Amt uprázdněný úřad P.; —te Lehrkanzel prázdná n. uprázdněná stolice učitelská P.; —ung *f.* vyřízení P.; 2. uprázdnění; etw. zur E. zustellen něco k vyřízení dodati P.; hiemit erhält der Bericht seine endliche E. tímto se zpráva konečně vyřizuje P.

Erleg-en einen, ein Thier zabiti; 2. eine Caution, eine Strafe e. dáti, složiti jistotu, pokutu P.; etw. zu Gerichtshanden e. položiti něco při soudě n. u soudu P.; složiti sumu peněz do pokladnice P.; složiti sumu peněz T.; —er *m.* složce, složitel P.T.; —ung *f.* zu Gerichtshanden složení, položení něčeho u soudu P.

Erleichtern etw., einem etw. e. ulehčiti, odlehčiti, usnadniti komu něco; sich e. ulehčiti sobě.

Erleichterung *f.* odlehčení, ulehčení; ulevení, úleva; E. schaffen odlehčení učiniti; —smittel *n.* lehčidlo, polehčovadlo.

Erleiden etw. utrpěti; einen Schaden e. vzíti škodu na čem P.; škodovati; erlittener Schaden vzatá škoda P., utrpená škoda.

Erlen- olšový; —baum *m.* *v.* Erle; —fink *m.* čížek; —holz *n.* olšové dříví.

Erlenkönig *m.* král duchův.

Erlen-strauch *m.* olšový keř; —wald *m.* olší, olšoví, olšina; —zapfen *m.* olšovka, olšová šiška.

Er-lernen etw. naučiti se, vyučiti se čemu; —lesen etw. vybrati, vyvoliti; —leuchten osvítiti, osvětliti; fig. *v.* Aufklären; —leuchtung *f.* osvícení; osvětlení (k. p. města); osvěta; —liegen mh. u. mš. ležeti; die Urkunden e. beim Gerichte listiny leží u soudu P.; die beim Gerichte —liegenden Gelder peníze u soudu složené P.; e. podlehnouti čemu (nemoci); ulehnouti (pod tíží).

Erlkönig *m.* *v.* Erlenkönig.

Erlös (-ses, ob. M.) *m.* výtěžek, stržené n. utržené peníze (kurz: stržené, ého *n.* T.).

Erlösch-en etw. zhasiti, vyhasiti, uhasiti; mš. shasnouti, uhasnouti, vyhasnouti; minouti, pominouti, přestati P.; e. vymříti; projíti; der Beweis, das Recht, das Verbrechen erlischt důkaz, právo, zločin pomíjí, přestává P.; das E. zánik, shasnutí, uhas., utuchnutí T.; erloschen uhaslý, shaslý; mrtvý; vymřelý; -es Recht právo uhaslé, mrtvé P.; ein -es Geschlecht vymřelý, shaslý rod P.; -er Heimatschein prošlý, mrtvý domovský list P.; —ung *f.* minutí, pominutí, vymření, shasnutí; projití P.; E. der Verbrechen u. Strafen pominutí zločinův a trestův P.; —ungsart *f.* spůsob pominutí P.

Erlös-en einen vykoupiti, vysvoboditi, osvoboditi, vybaviti, vyprostiti; —e uns von dem Übel! zbav nás od zlého! —er *m.* vybavitel, osvoboditel, vyprostitel; (Relig.) spasitel, vykupitel; —ung *f.* vysvobození, vykoupení, spasení, spása.

Erlügen etw. nalhati čeho; vymysliti; erlogen lživý, vymyšlený.

Ermächtigen jmd. zu etw. zmocniti, zplnomocniti koho k čemu P.; sich e. *v.* Bemächtigen.

Ermahn-en einen (zu etw.) napomenouti (koho k čemu); jmd. zur Ordnung e. napomenouti koho k pořádku P.; k pořádku koho volati P.; —end napomínavý; —ung *f.* napomenutí P.

Ermangeln mh. opominouti něco P.; das Gericht wird nicht e. soud neopomine toho učiniti P.; e. scházeti na někom n. na něčem P.; an mir wird es nicht e. na mně nesejde P.; mne se nebude nedostávati; —ung *f.* opominutí čeho; scházení na čem P.; in E. einer Sache když na něčem schází, když něčeho není P.

Ermannen sich vzmužiti se, srdce nabyti.

Er-mässigen etw. zmírniti, umírniti; —matten zemdliti, umdliti; mf. zemdleti, umdlévati, slábnouti.

Ermessen etw. vyměřiti něco; povážiti, posouditi něčeho; uznati něco P.; das E. uvážení, uznání P.; nach dem E. des Richters dle uvážení soudcova P.; eine Sache wird jds. E. anheimgestellt věc zůstavuje se, zůstává při něčí vůli.

Ermittel-n etw. vyhledati, vyšetřiti; vyměřiti něco P.; die Entschädigung e. vyšetřiti n. vyměřiti náhradu P.; —ung *f.* vyšetření, vyhledání P.

Er-möglichen umožniti, možným učiniti; —morden einen zavražditi někoho.

Ermüd-en einen unaviti, uondati, ztýrati; mf. unaviti se, uondati se; —et unavený; —end unavující; —ung *f.* unavení.

Ermunter-n einen povzbuditi; obveseliti; —ung *f.* povzbuzení; pobudka, pobídka T.; —ungsmittel *n.* povzbuzovadlo, fig. podnět.

Ermuthigen einen vzmužiti, srdce komu dodati.

Ernähr-en einen krmiti; živiti (koho) P.; sich e. živiti se něčím P.; —end živný, krmný; —er *m.* živitel; -in ka; —ung *f.* výživa; krmení; živení, dužení T.; —ungscanal *m.* (zool.) dučej sokovodná T.; —ungshaus *n.* živitelna, výživna.

Ernenn-en einen jmenovati koho čím; ustanoviti koho zač; einen Beamten, einen zum Nachfolger e. jmenovati někoho úředníkem, nástupcem P.; der Richter soll einen andern Kunstverständigen e. soudce má jiného znalce jmenovati P.; —ung *f.* jmenování P.

Ernennungs-decret *n.* jmenovací n. ustanovovací dekret P.; —recht *n.* jmenovací n. ustavovací právo P.; —urkunde *f.* jmenovací n. ustavovací listina P.

Erneu-en, —ern etwas obnoviti něco; einen Vertrag e. obnoviti smlouvu P.; eine Urkunde e. starý list v nový obnoviti P.; —erer *m.* obnovitel, obnovovatel; —erung *f.* obnovení, obnovování, obnova P.; —erungsfähigkeit *f.* obnovivosť, mohutnosť obnovovací T., novotnosť.

Erniedrigen etw. oder einen snížiti, ponížiti, pokořiti; sich e. sn. se; zahoditi se, zavrhnouti se.

Ernst *adj.* vážný, přísnomyslný, opravdový, opravdivý; e. tuhý, přísný; —er Augenblick vážná doba T.; —er Befehl tuhý, přísný rozkaz P.; jmd. e. erinnern někoho přísně napomenouti P.; e. skutečný, opravdový P.; —er Wille skutečná, opravdová vůle P.; e. úsilný, pilný P.; E. (-es, oh. M.) *m.* vážnosť, přísnomyslnosť, opravdovosť; mit E. auf etw. sehen k něčemu přísně hleděti P.; —haft, —lich *v.* Ernst; —voll velmi vážně, velmi přísně; er ist e. on je mysli velmi vážné, je samá vážnosť.

Ernte (M. -n) *f.* žeň (*pl.* žně), žetí, žatva, sklizeň, sklízení; —fest *n.* obžinky, dožinky *pl.*; —frohne *f.* robota ve žních; —geräthschaft *f.* nářadí žnecké; —gewinn *m.* výtěžek žně; —göttin *f.* Živěna; —hüter *m.* (Sternbild) hlídač T.; -kranz *m.* věnec žnecký, věnec při obžinkách; —maschine *f.* samožnec, kosidlo; —monat *m.* srpen.

Ernt-en kliditi, sklízeti obilí, žíti; fig. nabyti, užiti; —er *m.* žnec.

Ernte-wagen *m. v.* Leiterwagen; —zeit *f.* žně *pl.*, čas žní.

Erober-er *m.* dobyvatel, vybojovatel, podmanitel; —n etw. dobyti něčeho, vybojovati, podmaniti něco; —nd dobývavý, podmaňovací; —ung *f.* dobytí, vybojování, výboj.

Eroberungs-begierde *f.*, —sucht

f. dobývavosť, podmanivosť, výbojnosť; —gierig. —süchtig dobývavý, žádostiv dobývání, výbojný.

Eröffn-en etwas otevříti; odemknouti; odkryti; einen Brief, ein Siegel e. otevříti list, pečeť P.; eine Geschwulst e. otok prodíti; einem etw. e. oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti komu co n. o čem P.; den Parteien einen Beschluß e. oznámiti stranám snešení P.; den Concurs e. oznámiti konkurs P.; 3. etw. e. počíti něco; *Conto* e. (kfm.) začíti s někým účet T.; sich e. otevříti se, odkryti se; —eter Concurs oznámený konkurs P.; —end otvěravý; —ung *f.* otevření P.; 2. zpráva, oznámení; E. des Concurses oznámení konkursu P.

Eröffnungs-bilanz *f.* začáteční (počáteční) rozvaha T.; —folio *n.* (kfm.) list začátečný T.; —rede *f.* úvodní n. počínací řeč, vstupní n. nástupní řeč.

Erörter-n etw. vyložiti, vysvětliti něco P.; rozebrati něco; —ung *f.* (des Factums) rozebrání, vysvětlení (příběhu) P.; rozprava T.; politische E. rozbírání, uvažování věcí politických, úvahy politické P.

Eros *m.* (gr. Myth.) Milek *v. Amor.*

Erosion *f.* (lt.) vymílání, vyžrání T.; —sthäler *pl.* (geol.) údolí vymletá, výmoly T.

Erosus (lt.) (bot.) vyhlodaný, vykousaný, vyžíraný T.

Erotema *n.* (gr.) dotaz; —tisch dotazovatelský, vytazovatelský T.

Erotisch milostný, erotický T.

Erotomanie *f.* šílenosť z lásky.

Erpicht žádostivý čeho, zarytý do čeho; e. sein auf etw. po něčem náramně bažiti, po něčem prahnouti.

Erpress-en etw. z. B. Geld vydírati peníze; P.; —ung (M. -en) *f.* vydírání; přetahování P.

Erproben etw. zkusiti, seznati něco, přesvědčiti se o čem P.; dokázati něčeho, osvědčiti co P.

Erprobt zkušený; —e Fähigkeit zkušená spůsobilosť P., osvědčená sp.; —e Gesinnung mysl na někom seznaná P.; —es Mittel osvědčený prostředek; —heit *f.* zkušení, seznání čeho, přesvědčení o něčem; dokázání, osvědčení čeho P.

Erquick-en občerstviti, posiliti; das hat mich —t to jsem (tím) okřál; sich e. občerstviti se, okřáti.

Errata *pl. n.* (lt.) chyby.

Errathen etw. uhodnouti něco.

Erratisch (lt.) bloudivý T., bludný; —e Blöcke (geol.) balvany bloudivé T., balvany bludné.

Erreg-bar rozčilitelný, rozdráždítelný, popuditelný, popudlivý; —barkeit *f.* rozčilitelnosť, rozdráždítelnosť T.; popudlivosť; —en etw. pohnouti čím; spůsobiti co; rozčiliti.

Erreich-bar dosažitelný, zasažitelný, dostižitelný; keit osť T.; —en etw. dosáhnouti, dosíci, dojíti čeho; ein Alter e. dojíti let, přijíti k letům P.

Errett-en osvoboditi, vysvoboditi; spasiti; —er *m.* vysvoboditel, vyprostitel.

Erricht-en etw vyzdvihnouti, zpřímiti; učiniti, udělati, zdělati, sestaviti, zříditi; eine Urkunde z. B. ein Testament e. učiniti, udělati zdělati listinu (závět) P.; ein Geschäft e. zříditi obchod T.; einen Vertrag e. učiniti n. udělati s mlouvu P., zavříti smlouvu, vejíti ve smlouvu P.; ein Urbarium e. udělati, zříditi urbář P.; eine Gesellschaft, eine Anstalt e. založiti (zaraziti P.) spolek, ústav; zříditi spolek, ústav P.; ein Dreieck e. (math.) sestaviti trojúhelník T.; eine Senkrechte e. vytyčiti, postaviti kolmou T.; —ungsinstrument *n.*, —ungsurkunde *f.* zřizovací listina T.

Erringen etwas dobyti něčeho, těžce nabyti něčeho, vymoci něco.

Erröth-en etw. červeniti, zaruditi; ntr. rdíti se, zardíti se, zapýřiti se, začervenati se; —ung *f.* zardění, zardělosť, začervenalosť.

Error *m.* (lt.) omyl, mýlka T.

Errungenschaft *f.* vymoženosť.

Ersätt-igen nasytiti; —lich nasytitelný, nasytný.

Ersatz (-es, ob. M.) *m.* náhrada T., nahrazení; úhrada, napravení; —betrag *m.* peníz n. suma náhrady, peníz náhradný, suma náhradná T.; —geschworener *m.* náhradný porotce, náměstný porotce P., náhradník porotčí; —leistung *f.* nahražení T.; —mann *m.* náhradník P.; —mittel *n.* náhradný prostředek, náhrada, náhražek; —pflichtig povinný náhradou někomu T., p. k náhradě; —post *f.* položka náhradní T.; *v.* Ersatz; —quelle *f.* pramen náhrady; —recht *n.* právo k náhradě P.; —reserve *f.* (mil.) náhradná záloha, náhradná reserva.

Ersaufen mf. utopiti se, utonouti.

Ersäufen einen utopiti koho.

Erschaff-en etw. tvořiti, stvořiti, utvořiti; —er *m.* stvořitel, tvůrce; —ung *f.* stvoření, útvor.

Erschallen zahlaholiti; mf. hučeti, zníti, zavzníti.

Erschein-en mf. jeviti se T., zjeviti se, objeviti se, ukázati se; bei der Tagsatzung e. přijíti ke stání P.; vor Gericht e. státi k soudu P.; im Reichstage e. přítomen býti sněmu P.; bei den Sitzungen zur bestimmten Stunde e. přicházeti k určité hodině do sezení P.; wenn ein Theil nicht —t nepřijde-li, nestane-li jedna strana P.; e. (erlassen werden) vyjíti, vydán býti P.; das E. přijití, stání; vyjití P.; vom Tage des —ens eines Gesetzes ode dne, kterého zákon vyšel, kterého byl vydán P.; die —ende Partei stojící strana, přišlá strana P.; —ung *f.* zjevení-se, objevení-se, ukázání-se; zjev, objev, výjev, úkaz T.; —ungsort *m.* jeviště; 2. objeviště, kde se něco objevilo.

Erschiessen jmd. zastřeliti koho.

Erschlaff-en jmd. ochabiti, seslabiti; mf. ochábnouti, seslábnouti; —ung *f.* ochabnutí, oslabení, seslábnutí.

Erschlagen jmd. ubiti, utlouci [koho.

Erschleichen etwas vylouditi co na kom; vlouditi se v co, do čeho, podludně dosíci něčeho T.; ein Privilegium e. vylouditi výsadu P.; eine Erbschaft e. vlouditi se do dědictví P.; erschlichen odlouzený, podludný T.; vylouzený P.; erschlichene Erbschaft vylouzené dědictví P.; erschlichenes Privilegium vylouzená (-děná) výsada P.

Erschliessen (aufschließen) otevříti; uneig. dosouditi se, dobrými úsudky pravdy se dopíditi; sich e. odemknouti se; uneig. svěřiti se, projeviti se.

Erschöpf-en etw. vyčerpati; vybrati; vyprázdniti P.; die Untersuchung e. věc úplně vyšetřiti P.; die Gemeindekasse ist —t pokladnice obecní jest prázdna, vyprázdněna P.; die Verlassenschaft ist durch die Erben —t pozůstalosť vybrána jest od dědiců P.; —t (von Kräften) unaven, umdlen; ich bin schon ganz —t už nemohu nikam D.; —end úplný P.; zevrubný; etwas e. behandeln vystihnouti, zevrubně n. úplně pojednati T.; -e Untersuchung úplné vyšetření P.

Erschreck-en einen polekati, ulekati, poděsiti, zděsiti, postrašiti, ustrašiti; mf. ... se; erschrocken uleklý, zděšený, poděšený; —end lekavý, děsivý; —lich strašný, děsný, hrozný.

Erschütter-n etw. zatřásti, otřásti něčím; fig. pohnouti, skormoutiti (srdce); den Credit e. zviklati, zlehčiti úvěr P.; mf. zachvěti se, zatřásti sebou; seine Stellung ist —t postavení jeho jest zviklano; —nd úžasný (příběh); —ung *f.* otřesení; —ungskreise *pl. m.* (geol.) kruhové otřasní T.

Erschwer-en přitížiti komu čeho P.; —ender Umstand, —ungsumstand *m.* přitěžovací okolnosť P.

Erschwingen vznesti se k čemu, dostoupiti, vyletěti; die Unkosten e. útraty zmoci, sehnati.

Ersehen etwas uviděti, shlídnouti, spatřiti, uzříti něco; porozuměti, srozuměti, vyrozuměti čemu.

Ersetz-bar nahraditelný; —en einen auf eine Stelle posaditi na místo; etw. e., einen e., einem etw. e. nahraditi, vynahraditi komu co

P.; náhradu dáti T.; dosaditi (co schází); —ung *f.* des Schadens nahražení škody P.

Ersichtlich patrný, zřejmý, zjevný P.; etw. e. machen něco patrně ukázati, vyložiti P.; in den öffentlichen Büchern etw. e. machen zaznamenati něco ve veřejných knihách P.; —e Schuldigkeit patrná, zjevná povinnosť P.

Ersinn-en etw. smysliti něco P., vymysliti něco; ersonnen smyšlený; etwas -es smyšlenina, smyšlenka; —lich smyslitelný; alle —liche Freude co jen srdce ráčí.

Ersitz-en etw. vydržeti něco časem právním, vydrž. čas, v. právní leta P.; ersessenes Recht vydržené právo P.; —ung *f.* vydržení let právních P.; —ungszeit *f.* čas, lhůta vydržecí P.

Erspar-en etw. uspořiti, ušetřiti, uschrániti, nastřádati; —niß *f.* uspoření, úspora T.; příchovek, záchovek; —ungssystem *n.* soustava šetrnosti, s. spořivosti.

Erspiegelnde Strafe výstražné potrestání, trest, jímž by se jiní káli P.

Erspriess-en, aufsprießen mſ. vypučeti, vyraziti; fig. prospěti; —lich prospěšný; —lichkeit *f.* prospěšnosť, prospěch.

Erst *adv.* (zu erst) nejprv, nejprvé, poprvé, zprvu, dříve; 2. teprv, teprva, teprvé. [siliti se.

Erstarken mſ. sesileti, -něti, po-

Erstarr-en ztvrditi, zmrtviti; mſ. ztuhnouti T.; strnouti, zdřevěněti, zkoprněti; vor Kälte zkřehnouti; —t ztuhlý, strnulý; vor Kälte e. zkřehlý; —ung *f.* ztuhnutí, strnutí, zkřehnutí; —ungspunkt *m.* bod ztuhnutí T.; bis zum E. až ke ztuhnutí, až ztuhne.

Erstatt-en jmd. eine Sache vrátiti, navr. komu co P.; die Einrede e. podati odpověď P.; einen Vortrag e. přednášeti co, přednášku míti o čem P.; ein Gutachten e. podati zprávu; —ung *f.* vrácení, navrácení, podání P.

Erstaunen mſ. užasnouti, strnouti podivem, podiviti se; das E. úžas, užasnutí, podiv, podivení, ustrnutí; zu seinem größten E. k svému největšímu podivení.

Erste ddd. *num.* první, prvý; přední. [bodnouti.

Erstechen jmd. zapíchnouti; pro-

Ersteh-en (eine Sache bei der Licitation) koupiti, přivesti na se nějakou věc při dražbě P., vydražiti; mſ. *v.* Aufstehen; —er *m.* dražební kupec, kdo při dražbě něco koupí P., zákupce; —ungspreis *m.* dražební cena P.

Ersteig-en einen Berg vylezti, vystoupiti na vrch, dostoupiti hory; eine Stadt e. zlezti město; (d. e. Licitation) podáním na se něco přivesti, koupiti (při dražbě), vydražiti *v.* Erstehen; —er *m.* *v.* Ersteher.

Erstens *adv.* předně, nejprvé, ponejprv, za první.

Erstgeb-ärende *f.* prvnice, prvnička, prvorodička; —oren prvorozený, prvorodilý, prvorodý; —orener prvorozenec, prvenec P.; —urt *f.* prvorozenství, prvenství.

Erstick-en jmd. udusiti, zadusiti, zardousiti koho P.; sich e. zadusiti se P.; —end dusivý, dusný; —er *m.* dusitel, zadusitel; —ung *f.* udušení, zadušení; E. im Kohlendampf zadušení od uhlí; —ungsgefahr *f.* nebezpečí že se (někdo) udusí; —ungstod *m.* smrt udušením.

Erst-igkeit *f.* prvenství, prvota; —lich *adv.* napřed, předně; dříve, časněji, prvé; —ling (-s, M. -e) *m.* prvně, prvňátko; prvenec; prvotina.

Erstlings - blume *f.* prvotinné kvítko; —flaum *m.* pejří, první chmejří (na bradě); —haar *n.* chmejří (na hlavě); —kuß *m.* první políbení; —liebe *f.* první láska; —sohn *m.* prvorozený syn, prvorozenec; (*st.* prvenec); —tochter *f.* dcera prvorozená; —versuch *m.* první, prvotní, začáteční pokus.

Erstmals *adv.* ponejprv, poprvé.

Erstorbensein *n.* zamřelosť rány.

Erstreben etw. dopíditi se čeho, dodělati se čeho, domoci se čeho.

Erstreck-en rozestříti něco *v.* Ausstrecken; eine Frist e. prodloužiti lhůtu P.; eine Tagsatzung e. odložiti stání P.; sich e. postačiti k něčemu P.; so weit sich das Vermögen —t pokud majetnosť postačuje P.; sich e. vztahovati se na něco n. k čemu P.; so weit sich eine Forderung —t pokud se pohledanosť vztahuje P.; das Urtheil soll sich nicht weiter e., als rozsudek nic dále vztahovati se nemá, leč na . . . P.; —teich *m. v.* Streckteich.

Erstreckungs-bescheid *m.* odročovací výměr P.; —kosten *pl.* odročovací náklady P.

Erstrichterliches Urtheil rozsudek prvního soudce P.

Erstummen mf. oněměti

Erstumpfen mf. ztupěti.

Erstürm-en (eine Stadt *etc.*) útokem dobyti (města), ztéci, zlezti (město, pevnosť); —ung *f.* dobytí (města).

Ersuch-en einen (um etw.) žádati, požádati, dožádati, prositi koho; dožádati se koho k čemu; eigens —te Zeugen svědkové schvalně dožádaní P.; E. (-s, oh. M.) *n.* požádání, žádosť; —sschreiben *n.* (an eine Behörde) žadací list, dožadací list n. dopis k úřadu, písemné dožádání úřadu P.

Ertappen einen přistihnouti, postihnouti, polapiti koho; jmd. auf der That e. postihnouti koho při skutku n. v skutku P.

Ertasten etw. domakati se čeho.

Ertheil-en einem etw. dáti, uděliti komu co P.; jmd. einen Paß e. někomu dáti průvodní list P.; der Partei eine Frist e. uděliti straně lhůtu P.; Abschriften e. vydati přepisy P.; —ungsbrief *m.* udělovací list. [—ung *f.* usmrcení.

Ertödt-en einen, etw. usmrtiti;

Ertönen mf. hlas vydati, zníti, zavzníti, zvučeti, ozývati se.

Ertosen mf. zaduněti.

Ertrag (-es, oh. M.) *m* užitek P.; výnos T.; výtěžek; Vertheilung des —es unter die Theilhaber rozdělení užitku mezi podílníky P.; —en etw. unesti, udržeti; fig. přetrpěti, snesti, snášeti.

Erträglich snesitelný; e. sein projíti, snesitelným býti.

Erträgniss *n.* důchod, úžitek P.; výnos; výtěžek; —ausweis *m.* výkaz důchodův n. úžitkův P.; —quelle *f.* pramen důchodův P.

Ertrags-anschlag *m.* předchodné spočtení úžitkův P.; —bilanz *f.* (kfm.) rozvaha výnosu T.; —fähigkeit *f.* výnosnosť T.; —rechnung *f.* účtování, účet úžitkův; —schätzung *f.* vycenění úžitkův P.; —zweig *m.* druh (způsob) výnosu; jistá časť, jistý způsob důchodu P.

Er-tränken einen, etw. utopiti koho; —träumen sich etw. ve snu si něco představovati; —trinken mf. utopiti se, utonouti; E. *n.* utopení, utonutí; ein —trunkener utopený, utopenec, utonulý, utonulec; —übrigen uchovati, zachovati, ušetřiti, uspořiti, zahospodařiti; 2. zbývati.

Eruca *f.* (lt.) housenka.

Eruir-en (lt.) etw. vyšetřiti, vyskoumati, vypátrati něco T.; —ung *f.* vypátrání.

Eruption *f.* (lt.) výbuch, soptění T.; —skegel *m.* (geol.) kužel výbuchu T.

Erve *f.* lesní hrách, hrachor.

Erwachen mf. procitnouti, probuditi se.

Erwachsen mf. vzrůsti, vyrůsti, dospěti; fig. rozmnožiti se, rozmoci se; in Rechtskraft e. vejíti v moc právní P.; e. (entstehen) vzejíti P.; dem Kläger erwächst ein Recht žalobníkovi vzchází právo, žalobce nabývá práva P.; erwachsen *adj.* vzrostlý, dorostlý; vzešlý; eine -e Person dospělá, vzrostlá osoba P.; der jmdn. -e Schaden škoda někomu vzešlá P.

Erwäg-en etw. uvážiti něco, považiti čeho P.; —ung *f.* uvážení, považení P., rozvážení, úvaha, rozvaha T.; in E. einer Sache uvažujíc něco, prohlédajíc k čemu P.; etw. in E. ziehen vzíti něco v uvážení, vzíti v úvahu, uvážiti něco.

Erwähl-en einen (zu etw.) zvoliti, vyvoliti (koho k čemu) P.; —ter König zvolený král.

Erwähn-en etw. zmíniti se o čem, podotknouti čeho; připomenouti co, připomínati něco T.; —t jmenovaný, dotčený, podotknutý; oben e. (ob-e.) na hoře n. svrchu uvedený n. dotčený, svrchu řečený; —ung f. zmínka. [hřiti se.

Erwarmen mf. oteplití se, za-

Erwärm-en otepliti, zahříti, ohřáti; sich se; das E., — ung f. zahřití, zahřání, zahřívání T.; —ungsfläche f. (mech.) povrh topitelný T.

Erwart-en etw. čekati, očekávati něco P., nadíti se čeho P.; einen Auftrag von der Behörde e. čekati nařízení od úřadu P.; E. n., —ung f. očekávání; zu den schönsten —ungen berechtigen k nejkrásnějším nadějím opravňovati.

Erweck-en einen zbuditi, probuditi koho; fig. povzbuditi; —ung f. zbuzení, probuzení; fig. vzbuzení (citu).

Erwehren brániti, zbraňovati čemu; sich e. brániti se čemu; ubrániti se čemu.

Erweich-en etw. změkčiti, obměkčiti; (im Wasser) vymočiti, rozmočiti, odmočiti; fig. obměkčiti, oblomiti; mf. změknouti, rozměknouti, obměknouti; sich e. obměkčiti se; —te Laute pl. měkké n. změkčené hlásky T.; —end obměkčivý, obměkčující; —ung f. obměkčení; změkčování, měkčení (tvrdých souhlásek) T.; změknutí; změklina, oměklina, obměklina; —ungsmittel n. prostředek obměkčovací, změkčovadlo.

Erweis (-ses, M. -se) m. důkaz, průvod P.; v. Beweis; —en etw. dokázati něco; etw. mit dem Eide e. dokázati něco, dolíčiti čeho přísahou P.; e. provesti něco P.; seine Forderung gegen jmd. svou pohledanosť provesti na někoho P.; eine Beschuldigung e. provesti obvinění P.; sich gegen jmd. gnädig e. ukázati se milostivě k někomu P.; —lich dokazatelný průvodný P. T., pokud se co dokáže n. provede P.; der e. verursachte Schaden škoda, pokud se dokáže, způsobená P.; etw. e. machen dokázati, provesti něco P.

Erweiter-n etw. šířiti, rozšířiti něco T.; roztáhnouti, rozprostraniti, uprostraniti v. Erstrecken, Ausdehnen; —ung f. šíření, rozšíření T., rozprostranění; —ungsproject n. návrh na rozšíření.

Erwerb (-es, ob. M.) m. nabytí P.; vydělání, získání; těžba T.; výdělek P.; živnosť P.; —en etw. vydělati, vyzískati, vytěžiti něco, nabyti, dobyti čeho P.; dosáhnouti, dojíti čeho; ein Recht e. nabyti práva; —er m. vydělavač; nábyvce, dobyvce P.; nabyvač, dob., nabyvatel P.; —fleiß m. přičinlivosť, pracovitosť; —lich nabytelný; —los bez výdělku, bez výživy P.; —niß (-sses, M. -sse) n. výdělek.

Erwerbs-fähig spůsobný k nabývání P.; —fond m. důložek na těžbu, důložek těžby n. živnosti, důložek těžebný T.; základní jistina výdělkového podniknutí; —geschäft n. výživa; živnosť, obchod P.; —gesellschaft f. spolek výdělkový; spolek k vydělávání P.; —kunde f. znalosť výdělku; —mittel n. prostředky k výživě, k výdělku P.; —quelle f. pramen výdělku, živnosti P.; —sinn m. těživosť T.

Erwerbsteuer f. daň výdělková, daň z výdělku P.; (daň výdělečná); —schein m. list na daň z výdělku.

Erwerbs-verhältniss n. poměr n. míra nabývání, vydělávání, p. živnosti P.; —zeugniß n. vysvědčení výdělkové P.; —zweig m. spůsob výdělku, sp. živnosti P., živnosť T.

Erwerbung f. nabytí, nabývání čeho P., těžení, vydělávání; —surkunde f. nabyvací listina P.

Er-widern (einem) mb. odpověděti, odvětiti; —widerung f. odpověď; in E. der geschätzten Zuschrift odpovídajíce na vzácný přípis (n. dopis); —wiedern etw. opětovati; einem etw. e. odměniti, odplatiti; —wirken (einem ob. sich etw.) vyžádati sobě (komu) něco, vymoci

něco; —wirthschaften uhospodařiti; —wischen v. Ertappen; —wünschlich žádostivý; —wünscht žádaný, žádoucí; —würgen einen zardousiti, zaškrtiti, uškrtiti někoho.

Erysipelas *n.* (gr.) (med.) růže; bösartiges E. oheň pekelný při ráně.

Eryth-ema (gr.) *n.*, —rema *n.* (med.) červeň; *E. fugax* červenosť prchlá; —riasis *f.* (med.) červenica (novorozených); —rin *n.* (chem.) erytrin T.

Erz (-es, M. -e) *n.* ruda T.; měď; E.- rudný, rudový; 2. arci-, pra-, nejvyšší, hlavní, největší; (*v.* Erzbischof, Erzdieb, Erzfeind u. s. w.); —ader *f.* žíla rudy.

Erzähl-en einem etw. vypravovati, vyprávěti něco, povídati o čem T.; —end vypravovací, vyprávěcí; T.; vypravující, rozprávěcí; —er *m.* vypravovatel, povídatel; —ung *f.* vypravování, povídka P.

Erz-amt *n.* arciúřad; —arbeit *f.* dílo v mědi; —art *f.* druh rudy; —bischof *m.* arcibiskup; —bisthum *n.* arcibiskupství P.; —blech *n.* plechovina; —dieb *m.* prazloděj; —en *adj.* rudový; —engel *m.* archanděl; —erde *f.* šlich.

Erzeug-en etw. ploditi, zploditi; vydávati; vyvoditi; Metalle e. dobyti, dobývati kovů P.; eine Waare e. dělati, hotoviti zboží P.; robiti T.; vyráběti; —te Metalle dobyté kovy P.; —te Waare zhotovené zboží P.; —ende Gerade (geom.) tvořící n. tvorná přímka; —er *m.* plodič, ploditel, zploditel; (v. Metall 2c.) výrobce, dělatel, hotovitel T.; —niß (-sses, M. -sse) *n.* plod zemský, plodina; landwirthschaftliche —nisse plodiny hospodářské P.; Boden-e. plody, plodiny zemské P.; E. výrobek, zhotovenina; —ung *f.* výroba, hotovení; dobývání (kovův) T.; —ungslinie *f.* (geom.) čára tvorná n. tvořící (tvořivka) T.; —ungspreis *m.* (kfm.) výrobná cena (t. co výrobek stojí výrobce samého) T.

Erz-farben rudový, rudobarevný; —faul pralíný; —feind *m.* úhlavní nepřítel, arcinepřítel; —gang *m.* rudná žíla P.; rudný couk T.; —gebirge *n.* krušné hory T.; rudné hory; (in Böhmen) Rudohoří; —gießer *m.* kovolijec; —gräber *m.* rudník, rudokop, kovkop; —grube *f.* báně, rudnice, rudný n. hornický důl; —haltig rudný, rudnatý; -haus *n.* (Schmelzh.) bechyně; 2. arcidům

Erzherzog (-es, M. —zöge) *m.* arcivojvoda P. (arcivévoda), arcikníže; —in *f.* arcivojvodkyně, arcivévodkyně, arcikněžna; —thum *m.* arcivévodství.

Erzieh-en utáhnouti; einen e. vychovati; erzogen vychovaný; gut e. zvedený; —er *m.* vychovatel, vychovavatel; pěstoun; —eramt *n.* vychovatelství; —erin *f.* vychovatelka; —ung *f.* vychování, P., vychovávání.

Erziehungs-anstalt *f.*, —institut *n.* vychovací ústav, vychovatelna P. T.; —haus *n.* vychovací dům P.; —kosten *pl.* vychovací náklad, náklad na vychování P.; —kunde *f.* vychovatelství, vychovavatelství, náuka o vychovávání, umění vychovatelské T.; —wesen *n.* (obj.) vychovanectví, (subj.) vychovatelství P.

Erzielen etw. dosáhnouti něčeho, nabyti n. dojíti něčeho.

Erz-kammer *f.* bechyně; —kasten *m.* rudnice; —käufer *m.* rudokupec; —kunde *f.* kovoznalství; —liederlich pradarebný; —lügner *m.* arcilhář; pralhář, sedmilhář; —ofen *m.* *v.* Schmelzofen; —pinsel *m.* hňup, hňupák, fululum; —priester *m.* arcikněz; —schaum *m.* trusky *pl.*; —schelm *m.* podšívaný čtverák; —schicht *m.* arcivrstva; —schlag *m.* šupina od rudy; —schlacken *pl.* škváry; —schmelzhaus *n.* rudna, tavírna; —stufe *f.* krušec, balvan rudy; —truchseß *m.* arcistolník; —überbleibsel *pl.* kouty.

Erzürnen einen rozhněvati, rozzlobiti, rozjitřiti; sich se.

Erz-vater *m.* arciotec; —wage *f.* rudováha; —wäscher *m.* propírač rudy; —werk *n.* rudovna, rudna, rudník.

Erzwingen vynutiti, vymoci.

Es *n.* (Mus.) es; (Krtsp.) eso, touš.

Es *pron.* ono *v.* Er.

Escadre *f.* (fr.) škadra.

Escadron *f.* (fr.) jezdecká setnina, švadrona, škadrona; —chef *m.* rytmistr, velitel škadrony.

Escamot-age *f.* (fr.) kejklířství; —eur (-s, M. -e) *m.* (fr.) kouzlostrojce, kejklíř; —iren kejklovati.

Escarpe *f.* (fr.) příkop, zákopec, škarpa.

Esch-baum *m.*, —e (M. -en) *f.* jesen, jasan *Fraxinus.*

Esche (M. -en) *f.* dědina.

Eschen jesenový; —holz *n.* jesenové dřevo, jesenové dříví, jesenina; —wald *m.* jesenový les.

Escompte *m.* (fr.) úroková srážka T.; srážkové úroky; —bank *f.* srážecí peněžna T.; eskomtní banka; —geschäft *n.* obchod srážkový T.

Escomptiren peněžiti (kupovati n. prodávati) se srážkou P. T.

Esconto *n.* srážka P.; *v.* Escompte.

Escort-e *f.* (fr.) ozbrojený průvod P.; —iren provoditi, provázeti koho.

Esculentus (lt.) jedlý.

Esel (-s, unv. M.) *m.* osel *Asinus*; kleiner E. oslík; junger E. osle (,ete), oslátko; jmd. einen E. bohren palcem na koho vrtati, fík komu ukazovati; —ei *f.* oslovství; —füllen *n.* oslátko; —haft oslovský; —in *f.* oslice; eseln oslovati, prohloupiti; mezkovati se, mezkovskou práci konati.

Esels-fleisch *n.* oslovina, osličina, osličí maso; —füllen *n. v.* Eselfüllen; —haut *f.* oslovice, osličí kůže; —milch *f.* osličí mléko; 2. pryšec, hadí mlíčí *Euphorbia*; —mühle *f.* mlýn, žernov osličí; —ohr *n.* oslí ucho; (im Buche) varhánky, záhybky v knize.

Eseltreiber *m.* oslohonec, oslář, oslák; —wagen *m.* oslácký vozík.

Esito *m.* (it.) vývoz; —zoll *m.* clo vývozné *v.* Ausgangszoll.

Espadon *m.* (fr.-span.) meč veliký.

Espagnol *m.* (fr.) španělský tabák; —ade *f.* chvastounství, chlouba; —e *f.* španělský tanec.

Esparsette *f.* vičenec, vikvenec, ligrus.

Espe *f.* osyka (osina) *Populus tremula.*

Espéce *f.* (fr.) ráz mince.

Espen- osykový; —baum *m.* osyka *v.* Espe; —blatt *n.* osykový list; —laub *n.* listí osykové; er zitterte wie E. třásl se jako osykový list; —wald *m.* osykoví, osyčí, osyčina.

Esperance *f.* (fr.) naděje.

Esplanade *f.* (fr.) pláň, pláně, planina, planiště.

Espress-ivo, *con —ione* (it.) (mus.) výrazně, významně.

Esprit *m.* (fr.) duch; vtip, ostroumí; jádro (spisu); tresť.

Esquire *m.* (engl.) šlechtic.

Essai *m.* (fr.) pokus; jednání.

Ess-bar jedlý, jedomý; —besteck *n.* jídelní nářadí, příbor.

Esse (lt.) býti.

Esse (M. -n) *f.* výheň T., výhně; komín T.

Essen etw. jísti (pokrmu požívati); (zur Tafel) stolovati; (Kindersp.) papati; gierig e. hltati; ohne zu e. und zu trinken nejeda ani nepije; ohne Appetit e. jísti ano se jemu nechce; sich krank e. přejísti se (dojísti se nemoci); das E. jedení; jídlo.

Essen-kehrer *m.* kominík; —flinge *f.* pohrabáček.

Essentia *f.* (lt.) bytnosť, bytelnosť T., bytnota; —*lis* bytný, bytelný T.

Essenz (oh. M.) *f.* bytnosť, jestota; 2. (M. -en) výtah, výstřelek, tresť; líhovka, líhovina; (als Kraftmittel) silivka; —iell bytelný, jestotný.

Esser *m.* jedlec, jedlík.

Ess-gabel *f.* vidlička; —geschirr (-s, unv. M.) *n.* nádoba jídací; —gier *f.* hltavosť (v jídle).

Essig (-es, M. -e) *m.* ocet *Acetum*; —artig octovitý; —äther *m.* tresť octová, éther octový T.; —brauer *m.* octář; —fabrication *f.* octářství T.; —fabrik *f.* octárna; —flasche *f.* láhev na ocet, ocetnička; -gährung *f.* kvašení octové, kysání T.; —gurke *f.* okurka na kyselo, ok. nakládaná; —handel *m.* octářství; —lämpchen

n. kahan octový T.; —mutter *f.* zákvas; —salz *n.*, —saures Salz octan; —sauer kyselý jako ocet; —säure *f.* kyselina octová T.; —säurenhydrat *n.* hydrat kyseliny octové T.; —spriet, —spirit *m.* líh octový; —ständer *m.* káď na ocet; —zucker *m.* octový cukr.

Essito *m.* (it.) *v.* Esito.

Ess-löffel *m.* lžíce; —luft *f.* chuť n. chtivosť k jídlu; —saal *m.* jídelna; —waare *f.* pokrm; —zeit *f.* čas k jídlu.

est (lt.) jest.

Estacade *f.* (fr.) ostroh.

Estafette *f.* (fr.) štafeta; —ngebühr *f.* štafetné P.

Estampe *f.* (lt.) (b. Mal.) těrka, roztěrka.

Estime *f.* (fr.) vážnosť.

Estrade *f.* (fr.) zvýšené místo; výstupek.

Estragade *f.* (fr.) přezmen.

Estrich (-s, M. -e) *m.* dlažba, podlaha T.; strop, lepenice T.;—scheit *n.* pích; —stamm *m.* stropnice, poval.

Estropiren (fr.) zchromiti, zmrzačiti.

Etabli-ren (fr.) zříditi, zaříditi; sich e. usaditi se P.; (v. Kaufleuten) založiti n. zříditi (zaraziti) kupectví, prodej, obchod, krám P.; —ssement *n.* založení, zřízení; závod (průmyslový) T.

Etag-e *f.* (fr.) poschodí, patro; —*ère f.* etažerka, stupník, přístěnný stolek.

Etalon *m.* (fr.) (math.) základné měřidlo T., cejch, cejchovec.

Etang *m.* (fr.) rybník, *sl.* stav.

Etap-e *f.* (fr.) sklad, skladiště; 2. (mil.) zásobna vojenská, zástaviště; průchodiště; —encommando *n.* (mil.) velitelstvo zástavišť; —enstraße *f.* vojenská silnice, průchozí silnice; —ier *m.* správce zásob vojenských.

Etat *m.* (fr.) stav; výkaz, rozvrh P.; —sjahr *n.* účetní rok.

Eth-ik *f.* (gr.) mravoučení, mravouka; mravověda T.; —iker *m.* mravovědec T.; —isch mravovědný T.

Ethno-graphie *f.* (gr.) národopis; —graphisch národopisný T.; —logie *f.* národověda, národosloví.

Etho-graphie *f.* (gr.) mravopis; —logie *f.* mravosloví; mravoznalství; —pöie *f.* (gr.) mravoličnosť T.

etiam (lt.) také.

Etiquette *f.* (fr.), Etikette *f.* etiketa T., slušnosť, dvornosť, spůsob, mravy; 2. nápisný lístek, nápiska.

Etlich, —e *num.* několik, koliko; —ermaßen *adv.* poněkud, jakž takž.

Etoil *f.* (fr.) hvězda.

Etranger *m.* (fr.) cizinec.

Etude *f.* (fr.) (Mus.) studie, kus ke cvičení.

Etui (M. -s) *n.* (fr.) pouzdro; —fabrik *f.* pouzdrárna; —macher *m.* pouzdrář.

Etwa *adv.* někdy, snad; as, asi; aspoň; —ig nahodilý, případný; —iger Entschädigungsanspruch právo k náhradě, ač jestli jaké P.

Etwas *pron.* co, něco; cosi, drobet, trochu, málo; ein E. nécota T.

Etwelche *v.* Etliche.

Etymolog (-en, M. -en) *m.* (gr.) slovozpytec; —ie *f.* slovozpyt T.; —isch slovozpytný T.

Etymon *n.* (gr.) prvek T.

Euchronsäure *f.* (chem.) kyselina euchronová T.

Eudiomet-er *n.* (gr.) eudiometr T., kyslíkoměr; —rie *f.* eudiometrie T.

Euer *pron.* váš, vašnosti.

Euklashaloid prismatoidisches (Min.) sádrovec osodělný T.

Eukrasie *f.* (gr.) (med.) dobrošťavnosť.

Eule (M. -n) *f.* sova *Strix*; die —n nach Athen tragen fig. nositi dříví do lesa.

Eulen- soví; —artig sovitý; —geschrei *n.* houkání sov; —spiegel *m.* šibal, šašek; —winkel *m.* fig. soví kout; fig. Kocourkov.

Eulichtwerden *n.* (der Zähne) laskominy *pl.*

Eunuch (-en, M. -en) *m.* (gr.) kleštěnec, skopec.

Euphantasiotos (gr.) *adj.* živé obraznosti T.

Euphem-ie *f.* (gr.) lepomluvení, něžnomluvení, mluvení s obalem T., —isch lepomluvný, něžnomluvný; s obalem T.; —ismus *m.* šetrný, vý-

hodný výraz, lepomluv, něžnomluv T., krytomluv.

Euphon-ie *f.* (gr.) blahozvuk, libozvuk, milozvuk; blahozvučnosť T.; --isch blahozvučný, libozvučný.

Euphorbia *f.* (lt.-gr.) pryšec, mlíčí (bot.); *—ceae* (bot.) pryšcovité T.

Euphotid *n.* (Min.) gabrovec.

Euphrasia *f.* (gr.) veselosť, jará mysl; 2. (bot.) světlík.

Eupion *n.* (chem.) eupion.

Eurhytmie *f.* (gr.) blahoměrnosť, krasomíra T.

Eurig *adj.* váš, vašinský.

Eurit *n.* (zool.) eurit T.

Eurystoma *pl.* (gr.) (zool.) velkoústí t. plazi T.

Eustachische Röhre (anat.) trubice Eustachova T.

Euter (-s, unv. M.) *n.* výmě, vemeno; —warze *f.* bradavka.

Eutom (gr.) snadně dělitelný T.

Evacuiren (lt.) vyprázdniti T.

Evangel-isch (gr.) evangelický; *pl.* die —ischen evangelíci, evangelictvo; —ist (-en, M. -en) *m.* evangelista, blahověst; —ium *m.* evangelium, blahověstí.

Evaporation *f.* (lt.) odpařování, vypařování. [vzestoupení.

Evection *f.* (lt.) (astr.) evekce T.,

Eventu-alität *f.* (lt.) možný případ; E. des Geldcurses možné případnosti měny peněžné P.; —ell *adj.* případný, nahodilý; případně možný; *adv.* případně, po případě; v případnosti něčeho, jestli něco P.; die Klage e. auf ein geringeres Verbrechen richten žalobu zříditi na ten případ, jestli tu jaký menší zločin P.

Eviction *f.* (lt.) správa P. (záruka) *v.* Gewähr; —leistung *f.* *v.* Gewährleistung.

Evident (lt.) vidný, patrný, zřejmý T.; —ist *m.* (mil.) evidentista.

Evidenz (*Evidentia*) *f.* (lt.) vidnosť, zřejmosť T., zjevnosť P.; etw. in E. halten míti, chovati něco na jevě, v patrnosti P.; přehled něčeho udržovati; den Kataster in E. halten katastr míti v patrnosti, míti přehled katastru P.; —buch *n.* kniha výkazná, výkazník; —haltung *f.* vidnosť, zachování vidnosti, udržení vidnosti; zachování zřejmosti něčeho, zachování něčeho v zřejmosti; péče o zřejmosť něčeho T.; držení ve zřejmosti; E. der Reichsgränzen zachování hranic říšských v patrnosti P.; Sorge für die E. péče o vidnosť, p. o patrnosť, p. o zjevnosť P.; Landwehr-E. vykazování zemské obrany.

eviva! (it.) ať žije! sláva!

Evocation *f.* (lt.) obsílka, předvolání, pozvání k soudu.

Evolu-te *f.* (lt.) (math.) odvinutá (křivka) T.; —tion *f.* vývin, vyvinutí, vyvinování-se T.; (math.) odvinutí, odvoj T.; (milit.) obrat; —tionsperiode *f.* doba rozvití.

Evolv-ente *f.* (lt.) (math.) odvojná (křivka) T.; —iren odvinouti T.

Evonym-eae *pl.* brslenovité T.; *—us* *m.* brslen T. (bot.) *v.* Spindelbaum.

Ewig věčný; *adv.* věčně, na věky; —bestehend věkověčný; —grün *n.* brčál; —keit *f.* věčnosť; in alle E. na věky věkův.

ex (lt.) z; *ex abrupto* znáhla, bez přípravy, bez úvodu T.

Ex- (in Zusammensetz.) bývalý P.; někdejší.

Exact (lt.) správný, zevrubný; —e Wissenschaft přísná věda T.

Exactum (*Futurum*) (lt.) budoucně skonalý čas T.

Exagger-are (lt.) upřílišiti, přepínati, nadsazovati T.; *—atio f.* přepínání, nadsazování T.; *—ativum* zhrubělé (slovo) T.

Exalt-ation *f.* (lt.) horování, povznešení (mysli) T.; přepjatosť T.; —iren horovati; —irend horující; —irt přepjatý (přepatý) P.

Exam-en *n.* (lt.) zkouška P.; —inand *m.* kdo zkoušen býti má P.; zkušebník; —inator *m.* zkoušeč, zkoušející; —iniren zkoušeti.

Exanthem *n.* (gr.) (med.) osutina; fieberhafte —e *pl.* osutiny horečné.

Exapostilar *n.* (gr.) světilna (*st.*).

Exarch (-en, M. -en) *m.* (gr.) náčelní arcibiskup, exarcha.

Excedent (=en) *m.* (lt.) výstupce P.; výtržník.

Excell-enz *f.* (Titel) Vznešenosť, Excellence P.; —iren vyznačovati se, vyznamenávati se.

Excentr-icität *f.* (astr.) výstřednosť T.; —icitätsfehler (astr.) chyba od výstřednosti T.; —icitätswinkel *m.* (astr.) úhel výstřednosti T.; —ik *f.* výstřední kotouč, výstředník T.; výstřednosť; (Eisenbahn) výstředka; —isch výstřední; přepjatý T.

Except-ion *f.* (lt.) výjimka; *E.*, —*um* výjimek T.; —*iv*, —*ivus* výjemný, výjimečný T.; —*iva enunciatio* věta výjimečná n. výjemná T.

Excernirend (lt.) výjemný.

Excerp-iren (lt.) vyjímati, vytahovati, vypisovati, výtah činiti z knihy, z knih; —t (=es, M. =e) *n.* výpis, výňatek; —te *pl.* výpisky, výtahy T., výňatky.

Excess (=sses, M. =sse) *m.* (lt.) výstupek, výtržnosť P.; (math.) nadbytek P.; —iv výtržný.

Excindirung *f.* oddělení P.; E. der Pfarre vyfaření. [plodu T.

Excipulum *n.* (lt.) (bot.) odění

Excisur *f.* (lt.) výřez, výkroj.

Excit-atorium *n.* (lt.) napomenutí; —iren vzbuditi, povzbuditi; napomenouti.

Exclamatio *f.* (lt.) zvolání T.

Exclu-diren (lt.) *v.* Ausschließen; —sion *f.* (lt.) výhrada, výluka T.; —siv výhradný, výlučný.

Excommunic-ation *f.* (lt.) vyobcování z církve P.; —iren vyobcovati koho z církve P.

Excori-ation *f.* (lt.) odření, zedření, zpruzení; oděrek, sloupenina; —iren odříti (kůži); —irt odřený; =e Füße oprýskané nohy.

Excremente *pl. n.* (lt.) trus, výmětky tělesné.

Excrescenzen *pl. f.* (lt.) fleischige der Nase narostliny nosu.

Excret (lt.) *n.* odchodek; —ion *f.* vyměšování T., vyčišťování.

Exculpiren (lt.) jmd. vyvesti koho z viny P.; sich e. vyvesti se z viny, očistiti se P.; omluviti se.

Exclusiv, —*us* (lt.) *adj.* výhradný, výlučný T.; jmdn. —*am* geben někomu dáti výlučnou, vyloučiti někoho P.; —*e adv.* výlučně, v to nepojímajíc, nezavírajíc, nepočítajíc P. T.

Exclusum *tertium* (lt.) vyloučení třetího, vyloučení třetí T. [šený T.

Excultus *m.* (lt.) sloh vybrou-

Excurs *m.* (lt.) vycházka; výlet; 2. záběha, vkladek T.; —iv zabíhavě, mimochodem T.

Excus-ation *f.* (lt.) omluva *v.* Entschuldigung; —iren sich omluviti se.

Exdeputirter bývalý poslanec P.

Execration (lt.) *v.* Exsecration.

Execut-ion *f.* (lt.) vymahání, exekuce P.; (von Seite der Partei) vedení práva, dobývání práva, dobývka P.; (von Seite des Richters) právní dopomožení, dop. práva P.; E. einer Strafe vykonání trestu nad kým P.

Executions-akt *m.* exekuční výkon P.; —fähig dobytný, spůsobný k exekucí, exekučně spůsobný P.; —gesuch *n.* exekuční žádosť, žádosť za právní dopomožení P.; —klage *f.* žaloba exekuční, žaloba dobyvací P.; —körper *m.* vykonavací sbor; —kosten *pl.* exekuční náklady, náklady na právní dopomožení P.

Execut-iv (lt.) výkonný, vykonavací T.; =e Gewalt výkonná moc P.; =e Feilbietung exekuční prodej; —or (=s, M. =en) *m.* vymahatel.

Exeg-ese *f.* (gr.) výklad, vykládání T.; —et (=en) *m.* vykladač, vykladatel T.; —etik *f.* vykladačství, vykladatelství T.

Exemp-el (=s, unv. M.) *n.*, —*lum* *n.* (lt.) příklad; úloha; —lar (=s, M. =e) *n.* exemplář T.; výtisk (knihy) P.; jeden kus (rudy, rostliny atd.); —larisch vzorný, příkladný; výstražný T. [jimka T.

Exemption, Exemtion *f.* (lt.) vý-

Exequ-ent (=en, M. =en) *m.* (lt.) dobyvatel, vymahatel (berní atd.); —ien *pl.* pohřební n. zádušní služby boží.

Exequiren (ein Recht von Seite der Partei) dobývati práva, vesti právo na něco P.; (von Seite des

Richters) dopomáhati komu práva P.; e. vykonati, vykonávati P.; ein Urtheil e. vykonati rozsudek P.; Steuern e. vymáhati daně.

Exercir-en (lt.) cvičiti se ve zbrani P.; —haus *n.* cvičírna; —platz *m.* cvičiště (vojenské) P.

Exercitium *n.* (lt.) cvičení P.; schwere Exercitien (zu Pferde) *pl.* těžká představení na koni.

Exergasia *f.* (gr.) vypracování T.

Exhibi-ren (lt.) podati něco k úřadu P.; —tenprotokoll *n.* protokol podavací P.; —tenzahl *f.* (*numerus exhibiti*) podavací číslo P.; —tum (M. -ten) *n.* podaný spis P.

Exhorte *f* (lt.) napominací řeč, výklad.

Exhum-ation *f.*, —irung *f.* (lt.) vyhrabání, vykopání (mrtvoly); —iren vykopati (mrtvolu).

Exil (-s, ob. M.) *n.* (lt.) vyhnání, vypovězení (ze země), vyhnanství P.; —iren vyhnati, vypověděti koho (ze země) P. [něco od čeho P.

Eximiren (lt.) vyjmouti koho n.

ex improviso (lt.) bez námyslu, z patra (z nedojepí) T., bez přípravy.

Existenz *f.* (lt.) byť, jsoucnosť T.; bytí, bytnosť P.; trvání; —zeugniß *n.* *v.* Lebenszeugniß.

Existiren (lt.) býti, živu býti, bytovati, trvati, státi.

Exitus *m.* (lt.) (gram.) zakončení, koncovka. [ší jesuita.

Exjesuit (-en) *m.* bývalý n. někdej-

Exkaiser *m.* bývalý císař, někdejší císař. [král.

Exkönig *m.* bývalý král, někdejší

ex officio (lt.) z povinnosti; úředně. [kloubí T.

Exomera *pl.* (zool.) zevnitro-

Exophthalmia *f.* (gr.) (med.) oko vysedlé.

Exorc-ismus *m.* (gr.) zaklínačství, zaklínání ďábla; —ist *m.* (lt.) zaklínač.

Exordium *n.* (lt.) přístup k řeči T.

Exorrhizae *pl.* (gr.) (bot.) nahokořenné rostliny T.

Exosmose *f.* (gr.) exosmose T.

Exostose *f.* (gr.) pakosť, výrotek kostní.

Exotisch (gr.) cizinský, cizozemský; -e Pflanzen cizokrajní rostliny.

Expans-ibel (lt.) pnutelný, rozprostranitelný T.; —ibilität *f.* pnutelnosť, rozprostranitelnosť T.; —ion *f.* rozprostranění, pnutí T.; —ionsdampfmaschine *f.* parostroj s přetržkou T.; —ivkraft *f.* síla rozpínavá n. rozprostraňující, rozpínavosť, rozprostranlivosť T.

Expect-ant, —anz *f.* (lt.) *v.* Anwärter, Anwartschaft.

Exped-ient (-en, M. -en) *m.* (lt.) výpravník; —iren etwas (ein Geschäftsstück, eine Waare) vypraviti něco (v. úřední spis, zboží) P.; rozeslati, odbyti, odbývati T.; die Parteien e. odbyti n. odbývati strany P.

Expedit *n.* výpravna P.; —amt *n.* úřad výpravčí, výpravna; —ition *f.* expedice, výprava; rozesílka, odsílka T.; —or (-s, M. -en) *m.* výpravce, výpravní P.; odsylatel, rozesylatel T.; —skanzlei *f.* kancelář výpravčí, výpravna P.

Expensen *pl.* (lt.) útraty *v.* Kosten.

Experiment *n.* (-s, M. -e) (lt.) zkouška T, pokus; —al zkušebný T.; —ator *m.* zkusitel.

Expert (lt.) znalý, zkušený; ein —er znalec; —ise *f.* (fr.) vyšetřování od znalců; —*o credite* (lt.) věřte zkušenému!

Explan-ativ (lt) objasňovací, vykladací; —*ativa enunciatio* objasňovací n. vykladací věta T.; —ation *f.* rozbírání, objasnění T.

Expli-cation *f.* (lt.) vysvětlení; rozvin, rozvinutí; rozklad, rozkládání T.; —cativ vykládavý; —ciren rozvinouti; rozkládati T.; —*cite adv.* (lt.) výslovně; rozvinutě, rozloženěT.

Explo-diren (lt.) vybuchnouti; —sion *f.* výbuch, vybuchnutí; —siv třaskavý, výstřelný; —*sivae consonae* výstřelné (souhlásky) T. [kořistiti.

Exploitiren (fr.) využitkovati, vy-

Expoli-tio *f.* (lt.) uhlazení (úhlada) T.; —*tus* uhlazený T.

Exponent (-en, M. -en) *m.* (lt.) (math.) udavatel, vykladatel T.; E. der Potenz mocnitel T.; (auf Ausstellungen) vystavovatel.

Exponential-gleichung *f.* (math.) rovnice s vykladatelem n. mocnitelem nestálým T.; —größe (math.) veličina s vykladatelem n. mocnitelem nestálým T.; —rechnung počítání v mocnostech.

Exponentienzahl *f.* (math.) číslo s vykladatelem mocnosti, číslo mocněné T.; číslo s vykladatelem kořene, číslo odmocněné T.

Exponir-en (lt.) (einen Beamten) ustanoviti úředníka vně místa P.; —ter Beamte úředník vně ustanovený P.; —tes Vorwerk (Fortifik.) oddělená hradba.

Export (=es) *m.* (lt.) vývoz (vývozba) T.; *v.* Ausfuhr; —bier *n.* vývozné pivo; —eur *m.* vývozník T.; *v.* Ausfuhrhändler; —geschäft *n.*, —handel *m.* vývozný obchod *v.* Ausfuhrhandel; —iren vyvážeti; —irter vyveženec.

Expos-é (fr.) *n.* rozbor, rozklad; —ition *f.* vyložení, vyvedení T., rozložení; 2. výstava.

Expr-ess *adv.* (fr.=lt.) výrazně, výslovně; schválně; —esse *f.* zvláštní příležitosť.

Expromiss-ion *f.* převzeti cizího dluhu (ukázka na plat P.); —or *m.* přejemce cizího dluhu.

Expropri-ation *f.* (lt.) vyvlastnění P.; vyvlastněnosť; —iren vyvlastniti.

Exreligioser *m.* bývalý řeholník.

Exrotulir-en (lt.) (die Akten) rozdělati spisy P.; —ung *f.* rozdělání spisův P.

Exsecratio *f.* (lt.) proklínání T.

Exsiccator *m.* (lt.) (chem.) sušič, vysušovač T.

Exspectative *f.* (lt.) čekavosť.

Exstase *f.* (gr.) *v.* Ekstase.

Exstirpator *m.* (lt.) (Oekon.) spěšák. [výměsek.

Exsudat (lt.) *n.* (med.) výpotek,

Extabulation *f.* (lt.) výmaz z knih; vymazání z knih P.; —staxe *f.* výmazné (, ého *n.*) P.

Extempor-ane Rede řeč bez námyslu, z patra T., řeč bez přípravy; *ex tempore* (lt.) bez námyslu, z patra T.; bez přípravy; —iren bez přípravy, bez námyslu mluviti.

Extens-ion *f.* (lt.) rozsah, rozsažnosť T.; —iv rozsažitý P., rozsažný T.; rozložitý; —or *m.* (anat.) natahovač T., napínač (Ausstreckmuskel).

Extenu-ation *f.* (lt.) vypovězení; vyhubení; —iren vypověděti, vyhnati, vyhubiti.

Extern (lt.) zevnější; —ist (=en) *m.* externista, zevnější nemocí zachvácený.

Exterritorialität *f.* (lt.) mimozemnosť, mimozemství P.; jinozemství; (als Recht) právo mimozemní P., jinozemské.

Extra (lt.) zvláštní P.; —auslagen *pl.* zvláštní vydání P.

Extract (=es, M. =e) *m.* (lt.) výpis, výtah (z knih); (chem.) výtaž, výtažek T.; vytaženina; —ivstoff *m.* výtažnina T.

Extraction *f.* (lt.) vytažení; E. des Blasensteines (chir.) vyjímání kamene z měchýře.

Extrad-iren (lt.) vydati, odevzdati; —itionsschein *m.* vydací list, vydací ukázka.

Extra-fein velejemný; nejjemnější, nejpěknější; nejtenčí T.; —fracht *f.* mimořádný náklad; mimořádné povozné T. [vati.

Extrahiren vytahovati T., vypiso-

Extra-ordinär (lt.) mimořádný P.; —post *f.* zvláštní pošta, mimořádná pošta, —spesen *pl.* mimořádné útraty T.; —strom *m.* (galvan.) proud mimoběžný T.; —vagant krajní, zabíhavý; —vaganz *f.* výstřednosť, podivný n. šílený nápad; —vasat *n.* (med.) podlitina krevná.

Extrem (=s, M. =e) *n.* krajnosť T., výstřednosť, přepjatosť T.; von einem E. zum andern z krajnosti v krajnosť; —*i termini* (philos.) pojmové krajní T.; —itäten *pl.* končiny; okončiny T.; untere E. údové dolejší.

Exul-ant (=en, M.=en) *m.* (lt.) vypovězenec, vyhnanec P.; —iren žíti ve vyhnanství.

Exuterium *n.* (lt.) (chir.) proděvadlo.

Eyrer *m.* (holl.) loď na lov sledů.

F.

Faba *f.* (lt.) bob (rstl.).

Fabel (M. -n) *f.* báje, bajka; F.- baječný, bajkový; —buch *n.* kniha bájek; bajepis, bajkopis; —dichter *m.* bajepisec, bajkopisec, bajkář; —ei (M. -eien) *f.* bajka, smyšlenka; —froh rád bajkám; —göttin *f.* Bajena; —haft baječný; —hans *m.* bajkář; —held *m.* baječný hrdina; —land *n.* země bájek; baječná země; —lehre *f.* bajesloví; —lese *f.* výbor bájek; —n bájiti, bájeti; blouzniti, třeštiti; —name *m.* baječné jmeno; —reich bajeplný, baječný; F. *n.* baječná říše; -sammlung *f.* sbírka bajek; —schmied *m.* bajkář; —volk *n.* baječný lid; —weisheit *f.* baječná moudrosť; —welt *f.* baječný svět; —werk *n.* bajka; bajepis, bajkopis; —wesen *n.* baječný tvor, baječná bytosť; baječnictví. [baječ.

Fabler (-s, unv. M.) *m.* bajkář,

Fabric-ant(-en,M.-en)*m.*fabrikant (veldělník P.), továrník T.; —at (-s, M. -e) *n.* výrobek (věc ve veldilně zhotovená) P.; tovar T.; —ation *f.* dělání robení, vyrábění T.; zhotovení (ve veldílně); fabrikace, továrnictví T.

Fabrications-buch *n.* kniha továrnická T.; —conto *m.* (*n.*) účet továrnický; —stoff *m.* látka na tovary, látka továrnická, látka fabrikační T.; —mäßig spůsobem fabrikačním.

Fabriciren dělati, robiti, vyráběti, hotoviti, zhotoviti, vyhotovovati.

Fabrik (M. -en) *f.* (fr.) fabrika, továrna, veldílna.

Fabriks - arbeiter *m.* pracovník n. dělník ve veldílně, pracovník fabriční P.; —besitzer *m.* držitel fabriky, držitel továrny; —buchhaltung *f.* účetnictví továrnické T.; —gegend *f.* fabriční kraj T.; —gericht *n.* soud nad veldílnami P.; —inhaber *m.* majetník veldílny P.; —marke *f.* *v.* Fabrikszeichen; —mäßig spůsobem fabričním, fabričně; —preis *m.* fabriční cena T.; —unternehmung *f.* podnětí veldílny P.; —waare *f.* výrobek, zboží fabriční T.; —wesen *n.* továrnictví; —zeichen *n.* znak továrny, znak fabriční, z. fabriky T.

Fabul-a *f.* (lt.) *v.* Fabel; —ant (-en) *m.* *v.* Fabler; —iren *v.* Fabeln; —ist (-en) *m.* *v.* Fabeldichter; —ös *v.* Fabelhaft.

Façade *f.* (fr.) popředí; (Bauf.) průčelí, licní strana T.

Fäcalien *pl.* (lt.) výkaly, výmětky.

Facchino *m.* (it.) nosič, břemenář.

Face *f.* (fr.) líce; (Fortific.) průčelí hradby; *en face* z předu T.

Facett-e *f.* (fr.) hranitka; —enhranitkovitý; —iren hranitkovati.

Fach (-s, od. -es, M. Fäche *et* Fächer) *n.* přehrada, příhrádka; skrýše, komůrka; fig. (Zweig eines Geschäftes od. Wissens) odbor, oddíl, obor, okres; předmět; věc; ein Mann von F. muž toho předmětu znalý, znalec P.; —baum *m.* (Wassermühle) práh, pražec (mlýnský)T.

Fächeln váti, provívati, zavívati; sich f. ovívati se, oháněti se.

Fachen tříditi, děliti, oddělovati; příhrádkovati; 2. zum Zorn f. podněcovati k hněvu; 3. mrskati vlnu.

Fächer (-s, unv. M.) *m.* vějíř, vějka; (bot.) pouzdro T.; —förmig vějířovitý, vějkovitý; —ig příhrádečný, přehrádečný; —macher *m.* vějířník, vějkář; —n *v.* Fächeln; —palme *f.* vějířnice, vějířník; -spiel *n.* pohrávání s vějířem.

Fach-gelehrsamkeit *f.* učenosť odborná; —gelehrt ve svém oboru učený; —gemäß *adj.* věci přístojný, přiměřený; *adv.* -ně; —genoß *m.* soudruh v povolání; —gerten *pl.* *f.* pruty přehradné do lepenice T.

Fachiren (fr.) zlobiti, hněvati; 2. (Kochk.) v. Faschiren.

Fach-lehrer m. učitel předmětu P.; —lehrsystem n. vyučování odborné, vyučovací soustava dle předmětův; učitelství předmětové P.; —mann m. znalec P.; —männergericht n. soud znalecký; —mitglied n. e. Commission člen komise pro jistý odbor n. předmět (předmětový úd komise P.); —ordnung f. roztřídění, stupňování; —schrift f. odborný spis, spis jistého odvětví; —schule f. škola odborná.

Fächser m. v. Senker.

Fach-spaltend (bot.) pouzdrosečný, chlopnosečný T.; —studium n. studium odborné; studie předmětův; st. předmětové P.; —tisch m. stůl k mrskání vlny; —wand f. přetynění, přepažení, zátyň, příhrada; —werk n. přehražování, přepažování, přetyňování, okenicování T.; přehrady, okenice; ein Haus von F. mazanka.

Facil (fr.-lt.) lehký, snadný; ochotný; —ität f. lehkosť; obratnosť, ochotnosť.

Facit (oh. M.) n. (lt.) součet, úhrnek, suma.

Fackel (M. -n) f. pochodně; fig. podnět, podpal; die F. des Lebens světlo života; —fest n. pochodňová slavnosť; —feuer n. pochodňový oheň; plápolající, žíhavý oheň; —musik f. hudba při pochodních; —n mh. pláti, plápolati, šlehati; fig. meškati, prodlévati, piplati se; —schein m. pochodňové, pochodní světlo; —ständchen n. zastaveníčko s pochodněmi; —träger m. pochodník, světlonoš; —zug m. průvod pochodňový, průvod s pochodněmi.

Façon f. (fr.) tvar, tvář, podoba, spůsoba; —eisen n. líčené, udobené železo; —niren tvářiti, dobiti, udobiti, spůsobovati; mit —nirter Randeinfassung s útlou krajní lemovkou.

Facsimil-e n. (lt.) snímek, snímka T.; —iren sníti, snímati T., snímkovati.

Facta *pl. n.* (lt.) v. *Factum.*

Factencolonne *f.* věcný vypisovací sloupec T.

Facticius (lt.) dělaný T.

Faction *f.* strana, spolek T.

Fact-isch skutečný; f. erreichen dosáhnouti n. dokázati čeho skutkem; etw. f. anerkennen uznati něco skutkem; -er Besitz einer Sache skutečné držení věci; das ist f.! to je prokázáno! —itiv působivý; *Verbum —itivum* působivé (časoslovo) T.

Factor (-s, M. -en) m. (lt.) faktor, dílovedoucí; (Rechenk.) činitel T., působitel; fig. podnět; ein unumgänglicher F. nevyhnutelný budič; —ei f. faktorství; skladiště kupecké; —enfolge f. (math.) pořad činitelů T.; —entafel f. (math.) tabulka činitelův (činitelka) T.

Fact-otum n. (lt.) všehyb, všeřídící, vševěd; —um n., pl. —a příběh, událosť, skutečnosť; skutek, čin T., děj; (math.) součin T.; účinek.

Factura f. (lt.), *fattura* (it.) faktura, účet ze zboží T., účet na zboží P.; —betrag m. (kfm.) vynáška faktury n. fakturní; —buch n., Facturenbuch n. kniha fakturní T., kniha účetní na zboží P. Facturiren účtovati, fakturovati T.

Facultas f. (lt.) mohutnosť.

Facultät (M. -en) f. fakulta P.; —sstudien *pl.* studie fakultní P.; studie u fakulty, st. na fakultě.

Fade *adj.* mělký, jalový T.; suchopárný, nudný, prázdný; jednotvárný; fig. -er Patron omrzelý kmotr; -es Getränk mdlý nápoj.

Fädeln navlíknouti (jehlu v niť); sich f. třepiti se.

Faden (-s, unv. M. od. Fäden) m. nit; gedrehter F. dratva, dratev; F. pramen; (Längenmaß: Klafter) sáh; (am Schermesser) jehla na břitvě; fig. den F. wieder aufnehmen věci se znovu uchopiti; F.- nitkový, nitěný; —artig, —förmig nitkovitý, vláknovitý; —gold n. nitkové zlato, zlato v nitkách; —holz n. sáhové dříví.

Fäden-icht v. Fadenförmig; —ig nitkovatý, vláknovatý.

Faden-kreuz *n.* kříž nitkovatý, kř. vláskový n. vlásečný T.; —leiter *m.* (Web.) nabírák, naběrák, naběračka, vodič; —mikrometer *n.* (astr.) mikrometr nitkový T.; —nackend, —nackt čistonitý, čiře nahý, z cela nahý; —recht *adv.* po niti; —saum nitkové třepení; —scheinig otřený; —schlag *m.* přistěhování; —schleife *f.* nitěnka; —seide *f.* nitkové hedvábí; —silber *n.* nitkové stříbro; —stamm *m.* (bot.) nit T.; —weise *adv.* po nitkách; —wurm *m.* vlasovec; struněnec, živý vlas *Gordius*; —ziehen *n.* vláčka.

Fadheit *f.*, Fadesse *f.* mělkosť, suchopárnosť, nudnosť, prázdnosť.

Fadler (-s, unv. M.) *m.* švadlíř, niťař; —geschäft *n.* švadlířství, niťařství.

Fagot (-s, M. -en) *n.* fagot; —ist (M. -en) *m.* fagotista.

Fähe *f.* (wdm.) čubka, fena.

Fähig spůsobný, příhodný, vhodný k něčemu P.; spůsobilý, schopný P.; nadaný vlohami T.; wahl-fähig volebný P.; executionsf. dobytný, spůsobný k dobývání, sp. k exekuci P.; sich f. machen spůsobiti se k něčemu T.; —keit *f.* (M. -en) spůsobilosť spůsobnosť, schopnosť P., T.; vloha T.

Fahl plavý, žlutavý, bledožlutý; —erz *n.* krušec čtyrstěný T.; —leder *n.* nártová ohlávková kůže, svrchní výrostková kůže; —roth ryzavý, zbleda červený.

Fähnchen *n.* *v.* Fähnlein.

Fahnden (auf einen) pátrati po kom, stíhati koho.

Fahne (M. -en) *f.* prapor; praporec; korouhev P.; *sl.* zástava; (wdm.) péro; (zool.) prapor, pýří T.; F. (bot.) pavezka.

Fahnen-aussteckgebühr *f.* korouhvičné, plat za zaražení korouhvičky P.; —busch *m.* chochol, kytka praporeční, k. u praporce; —eid *m.* (mil.) přísaha korouhevní, přísaha na korouhev P.; —flucht *f.* opuštění praporce; —flüchtig od praporce uběhlý; —hafer *m.* smeták (oves); —junker *m.* podpraporečník; —schmied *m.* kovář při jízdě; —schwingen *n.* máchání praporem; zmítání, zatáčení praporem; —stange *f.* tyč korouhevní; —träger *m.* praporečník; —wache *f.* praporeční stráž; —weihe *f.* svěcení praporu.

Fähnlein (-s, unv. M.) *n.* korouhvička praporec.

Fähnrich (-s, M. -e) *m.* praporečník, korouhevník.

Fahr-bahn *f.* jízdná dráha, vozová cesta; (mech.) voziště; —bar jízdný, sjízdný; vozný, vozebný, svozný; —betrieb *m.* (auf einer Eisenbahn) vozba po železnici; -betriebsmittel *n.* prostředek k zavedení vozby, prostředek vozebný; —bollette *f.* *v.* Fahrkarte.

Fahre *f.* rozor, brázda.

Fähre *f.* prám; převoz (přívoz).

Fahr-en *mf.* jeti, jezditi, vezti se; mit der Hand f. rukou pohybovati, házeti, klátiti; aus dem Bette f. z postele skočiti; aus der Haut f. fig. z kůže vyskočiti; aus der Hand f. z ruky vypadnouti; etw. f. lassen ostaviti něco, upustiti od čeho P.; propustiti koho n. něco; f. vezti, voziti; über einen Fluß f. převezti, převážeti, plaviti, přeplaviti přes řeku; das F. jetí, vezení-se; jezdění, vození-se, jízda, pojížďka; unvorsichtiges F. neprozřetelné jezdění P.; F. vezení, vození čeho; (zu Wasser) plavení, plavba; přeplavení, převážení; —end jedoucí, jezdící, jízdný; vezoucí, vozící, vozný; -er Ritter rytíř dobrodružný; -es Gut movitý statek, movitá věc; movité zboží; -e Frau frejířka; —er (-s, unv. M.) *m.* jezdec; —gast *m.* kdo se dá vezti, kdo se dá voziti; kdo se chce svezti, host povozní n. jízdný; —gebühr *f.*, —geld *n.* povozné.

Fähr-gebühr *f.*, —geld *n.* přívozné, ého *n.* P.

Fahrgeleise *n.* kolej.

Fährgerechtigkeit *f.* právo ku přívozu, právo přívozné.

Fahrgut *n.* movitý statek.

Fährkahn *m.* převozný člun.

Fahr-kanonier *m.* dělovozník; —kappe *f.* (mont.) hornická kápě; —karte *f.* povozní list; jízdný lístek; —knecht *m.* přívoznický pomocník; —lässig nedbalý, nedbanlivý P.; —lässigkeit *f.* nedbalosť, nedbanlivosť P.

Fährleute *pl.* přívoznictvo.

Fahr-linie *f.* čára přejezdu; —mann *m.* vozný (ého *m.*). [zník.

Fährmann *m.* převozník, přívo-

Fahr-nagel *m.* svorník váhový; —nisse *pl.f.* svrchky P.; —ordnung řád jízdný (řád povozní P.).

Fährpacht *m.* u. *f.* pacht n. nájem přívozu.

Fahrplan *m.* rozvrh jízdy.

Fahrpost *f.* povozná pošta P.; —porto *n.* poštovní povozné P.; —sendung *f.* zásylka poštou povozní P.

Fahr-preise *pl.* ceny za jízdu; —schacht *m.* (mont.) sestupná báň, s. šachta, sestupnice, temnice.

Fährschiff *n.* převozná loď.

Fahr-sessel *m.* sesle n. sedátko na kolečkách; —steiger *m.* sestupný lezec; —strahl *m.* (phys.) průvodce T.; —straße *f.* vozová cesta.

Fahrt (M. -en) *f.* jízda; pojezd P., pojížďka; cesta, silnice; F., Fährte *f.* (wdm.) stopa, sled.

Fahrtaxe *f.* sazba na jízdy.

Fahrt-haken *m.* (mont.) závěsnice; —messer *m.* jízdoměr.

Fahr-trense *f.* jízdné stíhlo; —wasser *n.* plaviště P., splavná voda; —weg *m.* vozová cesta P., —wind *m.* plavný, splavný vítr; —zeit *f.* čas jízdy, č. jízdný; -zeug *n.* loď, loďka, člun, kocábka; überh. plavidlo.

Faience *f.* majolík, kamenina.

Fait *m.* (*n.*) (fr.) skutek *v. Factum*; **F. accompli** (fr.) hotový skutek, skutek ukončený, dokonaný čin.

Fäkalien *v.* Fäcalien.

Fakir *m.* (arab.) chuďas; indický poustevník.

Fakkel *f. v.* Fackel.

Falb plavý, bledožlutý; —e *m. et f.* plavý kůň, plávek, plávka.

Falbel (M. -n) *f.* násběrka, nábrka.

Fälbel *m. v.* Felbel. [hrnka.

Fälbeln násběrkou opatřiti, nasbírati. [dnouti.

Falben mf. plavěti, blednouti, ru-

Fälben uplaviti, blediti, ruditi.

Falcade *f.* (fr.) obloukový skok koňský.

Falcatus (lt.) srpovitý T.

Falcula *f.* (lt.) dráp; pazour T.

Falkaune *f.* (Geschütz) sokolnice, válečná hadice.

Falke (-n, M. -n) *m.* sokol *Falco*; (Weibchen) sokolice.

Falken-artig sokolovitý; —auge *n.* sokolí oko; —beize *f.* honba se sokolem, sokolí honba; —blick *m.* fig. sokolí zrak; —haube *f. v.* Falkenkappe; —hof *m.* sokolna; —ier (-es, unv. M.), —jäger *m.* sokolník; —kappe *f.* zástina; —schlag *m.* snášení-se sokola, slet, padání sokola; —wärter *m.* sokolník, so-

Falkner *v.* Falkenjäger. [kolář.

Falkonett *n.* (Geschütz) jestřáb, harcovnice.

Fall (-s od. -es, M. Fälle) *m.* pád, padnutí, upadnutí, klesnutí, úpad; zu —e bringen (eine Jungfrau) svesti, ku pádu přivesti; zu —e kommen ku pádu přijíti; F. des Wassers padání, ubývání vody; F., Ablauf spád; F., Umstand případ, případnosť P.; es findet in zweierlei Fällen statt může se uváděti v dvojí příčině T.; von F. zu F. v každém případě zvláště P.; in keinem —e na žádný spůsob P.; nöthigen —s když toho potřebí P.; für den F., daß . . . jestliže . . . P.; im entgegengesetzten F., im widrigen F. jinak P.; F. (grm.) *Casus* pád T., sklon.

Fallacia *f.* (lt.) klam; podvod; klamný závěrek T.

Fällbar rubný, mýtný.

Fall-baum *m.* padák, spád u čihadla; —beil *n.* stinadlo; —block, —bock *m.* pích, beran; —brücke *f.* padací, visutý, zdvihací most.

Falle (M. -n) *f.* pasť, lapačka, sklopec; fig. osidlo; klička; F., Fallklinke (an der Thür) západka.

Falleisen *n.* pasť; železná pasť.

Fallen mſ. padnouti, upadnouti; padati, upadati, nížiti se, menšiti se; (im Preiſe) padati, klesati, sleviti, T.; (v. einem Mädchen) klesnouti (zmrhati se, podnesti se); f. (in der Schlacht) padnouti; (v. Viehe) padnouti; das fällt mir ſchwer to je mi těžko, to se mi zdá obtížno; ein Wort f. laſſen slovem se zmíniti, zmínku učiniti, slovo prohoditi; es fiel ein heftiger Regen silně sprchlo; hodně namoklo; *act.* einen todt f. pádem n. v pádu zabiti; ſich todt f. pádem se zabiti; das F. padnutí, padání; F. der Preiſe klesání cen T.; F. der Schichten spád T.

Fällen (e. Baum) káceti, rubati, porážeti, mýtiti; den Anker f. kotev hoditi; f. (wdm.) porážeti, postříleti zvěř; ein Loth, eine Senkrechte f. spustiti kolmici, kolmou, svislou T.; (chem.) sraziti, srážeti T.; einen Ausſpruch, ein Erkenntniß, ein Urtheil f. vynesti výrok, nález, rozsudek P.; učiniti rozsudek.

Fallend padající; padoucí; in die Augen f. patrný; jdn. zur Laſt -e Handlungen skutky jimiž někdo vinen jest T.; -es Verhältniß (math.) poměr sestupný T.; die -e Sucht *v.* Fallſucht.

Fall-endung *f.* (gram.) pád; —fenſter *n.* spustné, padací okno; —fertig padavý, vrátký; —flecken *m.* naražek, naraženina; —friſt *f.* lhůta propadná P.; —gatter *n.* padák, padací n. zapadací mřížka; —grube *f.* lapačka, zapadací příkop; —gut *f.* odúmrť; —haus *n.* rasovna; —holz *n.* západka v pasti; 2. klestí, souš.

Fallib-el (lt.) mylný, omylný, klamný; —ilität *f.* mylnosť, klamnosť.

Fällig padavý; prošlý P.; —e Zeit, Friſt prošlý čas, prošlá lhůta P.; f., zahlbar dospělý, došlý k zaplacení, splatný, výplatný P.; —es Capital splatná hlavní suma P.; —e Intereſſen splatné úroky P.; —er Wechſel směnka dospělá (k vyplacení) P., směnka prošlá, směnka splatná; f. werden dospěti, dospívati, docházeti k placení T.; der Wechſel wird f. směnka dospěla, směnka dospívá (ku placení) P.; f. (einhebbar) výběrný P., T.; —e Nutzungen výběrné požitky P.; —keit *f.* (des Lagerzinſes) splatnosť úroku skladního P.; prošlosť; —werdung *f.* dospění, projití.

Falliment *n.* (it.) úpadek.

Fallinstrument *n.* padací stroj, padostroj, spouštědlo.

Falli-ren mſ. padnouti P.; přijíti v úpadek T.; prokupčiti; —t (-en, M. -en) *m.* úpadce, padlec T.

Fall-klappe *f.* příklop, příklopec; —klinke *f.* odbička, západka (u dveří); —knecht *m.* holomek, pohodňák; —kraft *f.* pádnosť; —maſchine *f.* padostroj T.; —meiſter *m.* pohodný, ras; —meſſer *n.* zavěrák; —raum *m.* (phyſ.) prostor pádu T.

Falls *adv.* jestliže; kdyby *v.* Fall.

Fall-schirm *m.* padák, padadlo, pádlo T.; *v.* Falle; —ſchloß *n.* zapadavý n. zapadací zámek; —ſtrick *m.* sklon, sklonka, oko, smečka, lečka, osidlo; fig. klička, úklad; —ſucht *f.*, *Epilepsie* padoucnice, padoucí nemoc, nemoc sv. Valentina; —ſüchtig padoucný; —thür *f.* padací, zapadací dveře, padák, poklop, příklop, sklopec; —tram *m.* rákosní trám T.

Fällung *f.* (chem.) sražení; sraženina T.; —smittel *n.* sražedlo, prostředek sražecí T.

Fall-winkel *m.* úhel spádu P.; —wunde *f.* naraženina.

Falsa-rius *m.* (lt.) porušitel, -šovatel, padělatel (spisu); —tion *f.* *v.* Falſification.

Falsch falešný, nepravý, nespravedlivý P.; křivý P.; lichý T.; neupřímný; —e Angabe nepravé udání P.; —e Loſung nepravé heslo P.; —er Spieler nespravedlivý hráč P.; —es Maß oder Gewicht nepravá n. nespravedlivá míra n. váha; —er Eid křivá přísaha P.; —er Zeuge křivý svědek P.; —es Zeugniß křivé svědectví P.; f. podvržený P., nevěrný, ošemetný; —e Poſt (kfm.) nepravá položka, nepravý článek T.; —er Begriff lichý pojem; —er Weg

bludná cesta; —er Schlüssel padělaný klíč; —e Münze nepravé n. padělané peníze; f. hören přeslechnouti se; F. *n.* vada, chyba, kaz; nepravosť, lživosť, lež; podvod, faleš.

Fälsch-en porušiti, pokaziti, nepravým činiti; den Wein f. strojiti, připravovati víno; gefälschter Wein strojené n. míchané víno; —er *m.* porušitel, porušovatel.

Falsch-gläubig křivověrný; —heit *f.* faleš, falešnosť, nepravosť, lichosť, ošemetnosť; nepravda; F. eines Urtheils křivosť T.

Fälschlich *v.* Falsch; f. etwas vorgeben lživě, křivě něco udávati P., křivě předstírati.

Falschmünzer *m.* penězokaz, penězorušec; —ei *f.* penězokazství.

Fälschung *f.* porušení, padělání, falšování.

Falset *n.* (it.), —stimme *f.* přehlas, hrdelní hlas (T.) *v.* Fistelstimme.

Falsifi-cation *f.* (lt.) porušení, pokažení, podvržení (spisu); —ciren, falsiren porušiti, pokaziti, podvrhnouti (spis).

Falsum (*pl.* Falsa) *n.* (lt.) porušení; porušenina, podvržek, poddělka (*rus.*).

Falt-e (M. -en) *f.* (am Kleide) řasa, záhyb; gezogene —en sběry *pl.*; F. im Gesichte vráska.

Fältel *n.* záhybek; —n řáskovati.

Falten (das Kleid) řasovati, nabírati, sbírati; die Stirn f. krčiti, skrčiti, svráskati, vraštiti, svraštiti čelo; die Hände f. sepnouti ruce; sich f. krabotiti se; vráskati se, krčiti se; gefaltet (bot.) řasnatý, vráskatý, záhybnatý; mit gefalteten (od. gefaltenen) Händen sepatýma rukama.

Falten-bruch *m.* přebyb, zálom řas; —förmig řasovitý, záhybovitý; —hut *m.* řasnatý klobouk; —kleid *n.* řasnatý šat; —kranz *m.* kruh řasnatý T.; —los bezřasý; bez záhybů; bez vrásek; —magen *m.* (b. Wiederkäuern) knihy *pl.*; —rand *m.* podlinka, násběrka, okrajek; —reich řásný, řasnatý; —rock *m.* kabát s varhánky; —weise *adv.* řasovitě, na řasy, v řasách; —wurf *m.* nábor záhybův n. řas, řasování T., ústrojnosť záhybův, řásnosť, prohyb šatův.

Falter (-s, unv. M.) *m.* motýl.

Faltflügler *pl.* (zool.) řasokřídlí t. hmyzi T.

Faltig řásný, řásnatý, řasnatý, nabíraný; svraštilý.

Falz (ob. M.) *f.* (v. Vögeln) *v.* Balz; F. (-es, M. -e od. Fälze) *m.* (Buchb.) přehyb, záhyb; drážka; žlábek, paz T.; F. an Säulen prutování T.; —bank *f.* dražkovice, stolice k prutování; —bein *n.* (Buchb.) zahybačka, hladidlo, hladicí kosť; —bock *m.* mízdřicí stolice; —brett *n.* falcovní prkno; —eisen *n.* postruhací, mízdřicí nůž; —en skládati (archy) T., falcovati, zahýbati; přehýbati; dražiti, vydražiti, prutovati, žlábkovati; —er *m.* skladač; zahybač, přehybač, drážkář, dražník; —hammer *m.* dražné kladivo; —hobel *m.* (bei Tischl.) dražkovník; —ig drážkovatý; —messer *n.* zahybák; —zange *f.* zahybačky *pl.*, přehybací kleště; —ziegel *m.* falcovka, falcovní, drážková taška, dražkovice.

Fama *f.* (lt.) pověsť, hlas.

Famil-iär (lt.) důvěrný, tovaryšný, družný; —iarität *f.* důvěrnosť, družnosť; —ie (M. -ien) *f.* rodina P.

Familien-fehler *m.* vada, chyba v rodině, vada rodinná; —gemälde *n.* rodinný obraz T.; —geschichte *f.* dějepis rodu T.; příběhy v rodině; rodinopis; —glück *n.* domácí štěstí n. blaho, štěstí v rodině; —gruft *f.* rodinná hrobka; —gut *n.* statek rodinný; —haupt *n.* hlava rodu, staršina, vladař domu P.; —leben *n.* domácí život; —vater *m.* otec rodiny; 2. hospodář P.; —verband *m.* svazek rodiny P.; —vermögen *n.* majetnosť rodiny P.; —vertrag *m.* rodinná smlouva P.; —vorsteher *m.* představený rodiny P.; —wappen *n.* erb rodinný T.; znak rodový.

Famm *m.* (schwed.) sáh *v.* Faden.

Famös *adj.* rozhlášený, pověstný.

Famulus *m.* (lt.) sluha.

Fanal *m.* (fr.) světlárna.

Fanat-iker (-s, unv. M.) *m.* (lt.)

fanatik T.; ztřeštěnec, třeštil, blouznivec; —iſch třeštivý, fanatický T., blouznivý; —iſiren einen někoho vášnivě roznítiti P., zfanatisovati; —ismus m. vášeň (zvláště náboženská) P.; třeštivosť, blouznivosť.

Fancy n. (engl.) vrtoch.

Fanfare f. (fr.) fanfára, plesný hlahol trub a bubnův.

Fanfaron m. (fr.) chvastoun, chvastal; —nade f. chvastounství.

Fang (=es, M. Fänge) m. lov, kořisť; guter F. dobrý lov; F. (Werkzeug) lapačka, sklopec; (bei Raubthieren) Fänge pl. zuby, tesáky; pazoury; —buhne, —bühne f. jímací srub T.; —damm m. jemka, jímka T.; —egeld n. chytné; —eiſen n. železa, železná pasť; —emeſſer n. lovecký nůž.

Fang-en etwas chytiti, lapnouti, lapiti, polapiti, popadnouti, uloviti; jmd. beim Worte f. za slovo bráti, v řeči koho postihnouti; ich habe ihn gefangen fig. dostal jsem ho na lep; f. mh. (Wurzel faſſen) ujmouti se, přijm. se; (v. Blutegel) přivěsiti se ke kůži, zachytiti; fig. zapáliti se, rozp. se, rozohniti se; ſich f. lapiti se, polapiti se, chytiti se; —end chytací, lapací, jímací; chytavý, lapavý, jímavý.

Fänger (=s, unv. M.) m. chytač, lapač, jímač; —ei f. chytanice, lapanice, lapačka.

Fang-gier f. chytavosť, lapavosť; —horn n. lapadlo; —leine n., —ſtrick jímací lano, lapák; (wdm.) smečka; —pfahl m. (in Flüſſen) lapač T.; —ſchnur f. chytací šňůra, lapačka; —werk n. nádržka; —werkzeug n. lapadlo, jímadlo, chapadlo.

Fant (=es, M. =e) m. (it.) fučík, třeštík, třeštidlo.

Fantasie f., Fantom n. v. Phantaſie, Phantom.

Fapuin m. (fr.) ničema.

Färbbar barvitelný.

Farbbrühe f. v. Färbebrühe.

Farbe (M. =n) f. barva T.; F. der Haare, der Haut barva vlasův, kůže; natürliche F. barva přirozená T.; metalliſche F. barva kovová T.; fig. F. eines Aufſatzes barvitosť, barva T.; F. bekommen zabarviti se, zapáliti se.

Färbe-bad n. lazeň barvicí T.; —brühe f. barvicí břečka T., barvířská břečka, jícha; —geräth n. barvířské náčiní; —ginſter f. kručinka barvířská, žlutidlo; —haus n. v. Färberei; —holz n. barevné dříví; —kufe f. barvířská káď; —kunſt f. barvířství.

Farbemalz n. barevný slad.

Färben etwas barviti něco T.; obarviti něco, barvou napustiti, natříti; die Wangen f. líčiti tváře; ſich f. barviti se, zbarviti se, barvu dostati, barvu chytati; (vom Obſte) zapalovati se; (wdm.) vybarviti se, línati, srsť tratiti.

Farben-bild n. barevný obraz; 2. (phyſ.) vidmo barevné T.; —bilderdruckerei f. barvotiskárna; —bogen m. barevný oblouk, duha; —brechung f. promíšení, měnění, spojení barev; měňavosť barev; —bret n. prkénko na barvy; —chemie f. lučba barev, lučba barvířská T.

Färbend barvivý, barvicí; =e Mineralien barvivé n. barvicí nerosty n. minerálie T.

Farben-druck m. barvotisk, barevný tisk T.; —eiſen n. želízko na barvu, roztěrák; —gebung f. barvitosť T.; —glanz m. lesk barev; —haltbar stálé barvy, pevné barvy, barvou pevný; —haut f. duhovka; —kaſten m. schránka na barvy, barevnice; —kreiſel m. (phyſ.) obratlík barevný T.; —macher m. barvář; —material n. barvivo; —meſſer n. oteradlo; F. m. barvoměr; —pracht f. krása n. skvělosť barev; —reiber m. roztěrač, barvotěr; —ringe pl. m. (phyſ.) prsténky Newtonovy T.; —ſpiel n. hra barev T.; měňavosť; —voll barevnatý; —waare f. barvy, barviny pl.; —wandlung f. talácení barev T.; —wechſel m. střídání, měnění barev; měňavosť; —zerſtreuung rozptýlení barev T.; —zeug n. barevná n. barvená tkanina.

Färber (=s, unv. M.) m. barvíř; F.= barvířský.

Farberde *f.* barvířská hlinka, rudka, zemka.
Färber-distel *f.* srpek; —ei *f.* barvířství; (Ort) barvírna T.; —genossenschaft *f.* společenstvo barvířské; —handwerk *n.* barvířství, barevnictví; —röthe *f.* mořena barvířská, brotec; —werkstatt *f.* barvírna, barevna.
Färbestoff *m.* barvivo T.; barvina, barvidlo; adjectiver F. barvivo přídatné T.; subjectiver F. barvivo samostatné T.; —fabrik *f.* barvárna.
Farben-wechselnd barvoměnný, měňavý; —zeug *n.* náčiní barvířské.
Farbig barevný.
Farblos bez barvy; nebarevný.
Färbmittel *n.* barvidlo.
Farbstoff *m.* *v.* Färbestoff.
Färbung *f.* barvení, rozbarvení, natírání, nanášení barev; barevnosť barvitosť; beigemischte F. příbarvek; F. des Dialektes příbarvek nářečí; F. der Haare barvitosť vlasův; F. der Haut zbarvení kůže.
Farbwaaren *pl.* barvy, barviny; —handlung *f.* obchod s barvami.
Farce *f.* (fr.) fraška T., šibřinek; (Kochk.) sekanina, nádívka, nadívanina; —ur *m.* fraškář; šašek.
Farin *m.* cukrová mouka; —a *f.* (lt.) mouka; —ös moučný; —zucker *m.* moučný cukr.
Farm (M. =en) *m.* (engl.) nájemný dvorec; —er *m.* pachtýř, nájemník, dvořák.
Farn *m.*, —kraut *n.* kapradí, paprutí, kapradina.
Farrago *f.* (lt.) směs.
Farre (=n, M. =n) *m.* býk, vůl.
Färse *f.* jalovice, jalovka, jalůvka; —nkalb *n.* jalovička.
Farz (=es) *m.* prd, pšouk; —en prděti, bzdíti.
Fas *n.* (lt.) právo; *per fas et nefas* právem i neprávem.
Fasan (=s, M. =en) *m.* bažant.
Fasanen- bažantí; auf —art zubereitet přistrojený na způsob bažanta; —beize *f.* honba, lov na bažanty sokolem; —garten *m.*, —gehäge *n.*, —haus *n.*, —hof *m.* bažantnice; —jäger, —meister, —wärter *m.* bažantník; —zwinger *m.* ohrada n. parkán na bažanty, bažantnice.
Fasan-erei *f.* bažantnice; 2. bažantnictví; —feder *f.* bažantí péro; —hahn *m.* bažant (samec); —henne *f.* bažantice, bažant (samice).
Faschine *f.* apruže, hať T., vazina, otýpka.
Faschinen-bau *m.* stavba s apružemi T.; —messer *n.* sekáček T.; —werk *n.* hatě *pl.* T.
Fasching (=s, oh. M.) *m.* masopust; —s= masopustní; —snarr masopustník; die letzten —stage *pl.* masopustní ostatky. [Fachiren.
Faschiren (fr. *hacher*) sekati *v.*
Fascia *f.* (lt.) (anat.) povázka T.
Fascicul-atus (lt.) svazečnatý, hromadný T.; —iren svázati, do svazkův dáti; —*us* *m.* svazek T.
Fascikel (=s, unv. M.) *m.* (lt.) svazek; —bezeichnung *f.* známka svazku.
Fasciniren (lt.) očarovati.
Fase *f.* *v.* Fasen; b. Zimmerl. zápustka; 2. *v.* Phase.
Fasel (=s, oh. M.) *m.* u. *f.* mláď plod; plemeno; zur F. na plemeno; 2. F. býk; —ei *f.* třeštění, blázněni; třeštivosť; —er *m.* ztřeštěnec, třeštil; marnotlach; —gebühr *f.*, —geld *n.* přípustné; —haft třeštivý; —hengst *m.* pušťák.
Faseln mh. roditi, plemeniti se, množiti se; 2. třeštiti, blázniti, balamutiti. [sich f. třepiti se.
Fäseln nitky vytrhovati, třepiti;
Fasen mh. *v.* Faseln.
Fasen (=s, unv. M.) *m.* nitka, vlákno, vlášení; *dem.* vlášeníčko, čmýříčko; —nackend, —nackt *v.* Fadennackend.
Faser (M. =n) *f.* vlákno; *coll.* vlášení, chmýří, čmýří, chmýření; —bündel *n.* vláknový svazek.
Fäserchen *n.* vlákenko, vlášeníčko.
Faser-gewächs *n.* vláknatá rostlina; —gewebe *n.* vláknina, vláknovina; —icht vláknitý, -ovitý, žilkovitý; —ig vláknatý, -ovatý, žilkovatý, mrcasatý T.; —kapsel *f.* (zool.)

svaz měšnatý T.; —krebs *m.* (Kfbt.) rak vláknitý.

Fäsern, fasen třepiti, otřepiti; sich se.

Faser-stoff *m.* vláknina T.; vláknovina, vláč (i, *f.*); —torf *m.* vlákenná rašelina; —zelle *f.* bunice vlákenná T.

Fash (fesch) (engl.) švarný; —ionable švihácký; F. *m.* švihák.

Fass (Fasses, M. Fässer, auch Fässe) *n.* sud; ein F. Bier sud piva

Fassbar chopitelný, jímatelný.

Fassbier *n.* pivo ze sudu, p. čepovní, posudní pivo.

Fassbinder *m.* bednář; —ei *f.*, —handwerk *n.* bednářství.

Fassboden *m.* dno u sudu.

Fässchen *n.* soudek, soudeček.

Fassdaube *f.* duha, dužina, duhovina; dešťka.

Fassel, Fässel *n. v.* Fäßchen.

Fass-en etw. chopiti, uchopiti, chytiti, uchytiti, zachytiti, pochytiti; jmouti, jímati, ujímati, pojmouti; popadnouti, polapiti; bráti, vzíti; faßt ihn! chyťte ho! chopte ho! chopte se ho! Korn f. žito do pytlův sypati; Waaren od. Materialien f. dostávati, přijímati; Bienen f. včely do úle usaditi; den Stein in Gold f. kámen do zlata vsaditi, zasaditi; (wdm.) súžiti hon; einen Beschluß f. ustanoviti se na něčem, (collegialisch) snesti se na čem, snešení učiniti o něco P.; in Worte f. vysloviti, pronesti T.; eine Linie in die Zirkelöffnung f. čáru kružítkem vzíti T.; ein Abschnitt faßt einen Winkel úsek zavírá úhel T.; f. fig. (begreifen) pochopiti, pojmouti rozumem, vtípiti se; mh. f., in sich f. obsahovati, zavírati, pojímati, vnímati, bráti n. přijímati v sebe; Wurzel f. ujmouti se, přijmouti se; das Bier f. pivo spílati; sich f. chopiti se, zachytiti se; fig. vzpamatovati se, upamatovati se; sich kurz f. krátce pověděti; gefaßt auf etw. odhodlaný k něčemu; —er *m.* jímatel.

Fass-faul sudem zapáchající; —förmig sudovitý, bečkovitý; —futter *n.* povlak; —gebünde *n.* sudové nádobí; —geld *n.* posudné, bečevné; —hahn *m.* kohoutek u sudu, obrtel u pípy —hefen *pl.* posudní kvasnice, sudové droždí; —holz *n.* dříví na sudy, dříví bednářské.

Fassion (M. -en) *f.* (lt.) přiznání, přiznávka, přiznací list, přiznavací list P., přihláška (k dani).

Fasskellner *m.* podsudní, -ího *m.*

Fasslich chopný, pochopný, pochopitelný; keit osť.

Fass-mass *n.* ham; modla bečvářská; —schaufel *f.* nandavák; —schoppen *m.* sudárna; —spund *m.* zátka, špunt.

Fassung *f.* chopení, uchopení, chycení, popadení, uchvácení; fig. umínění, ustanovení-se, předsevzetí; pochopení, vyrozumění, pojmutí; F. des Gemüthes hotovosť, pohotovenosť mysli; spokojenosť n. upokojenosť mysli T.; F. eines Gesetzes, des Protokolls kterými slovy zákon pojat, v která slova zákon n. protokol sepsán jest P.; F. vzchopení-se, vzpamatování-se, up.-se; aus der F. kommen zaraziti se, zmužilosti pozbyti; zmásti se; F. (Form) spůsob; *v.* Façon; F. der Brille obruba brejlí.

Fassungs-artikel *m.* věc odběrná; F. für das Militär věci k vojenské potřebě; —kraft *f.*, —vermögen *n.* chápavosť, chápací moc ducha, chopnosť P.; pochopnosť, stižitelnosť T.; —schein *m.* přijímací list, odběrací list.

Fasszieher *m.* líhař, postěhař.

Fast *adv.* skoro, téměř, takměř, bez mála, málem.

Faste *f.*, Fasten (unv. M.) *f.* půst (*gen.* postu).

Fasten mh. postiti se, půst míti; F.- postní; —gebet *n.* postní modlitba; —halter *m.* postník; —kost *f.* postní strava; —speise *f.* postní jídlo; —suppe *f.* postní polévka; —zeit *f.* postní čas, půst.

Faster *m.* postník.

Fastnacht *f.* předpostní večer, postní svatvečer; die junge F. masopustní úterek; die große oder alte F. masopust, masopustní neděle.

Fastnachts-bruder *m.* masopustník; —lust *f.* masopustní veselí.

Fasttag *m.* postní den.

Fata *n. pl.* (lt.) osudy, příhody, příběhy; *v.* Fatum.

Fata Morgana (it.) vzdušný přelud, obrazy povětrné, obrazy vzduchové.

Fatal (lt.) osudný, nešťastný, zpropadený; protivný; —ismus *m.* osudověrství T.; —ist (=en) *m.* osudověrec T.; —ität *f.* nehoda, neštěstí, protivenství.

Fatent (=en) *m.* (lt.) přiznavač (berničný), kdo přiznává svůj majetek k dani. [těrně malovati.

Fatigiren (lt.) unaviti; (Mal.) ti-

Fatiren (lt.) sich auf eine Summe přiznati se na sumu P.

Fatsch-e *f.* povijadlo, obvinadlo, úvazek (fáč); —en poviti, povíjeti, obvinouti, obvazovati.

Fatuität *f.* nechutnosť, pošetilství.

Fatum *n.* (lt.) osud T., los, uložení, dopuštění.

Fatz-en kudrlinkovati, šaškovati; —narr *m.* kudrlinkář, šašek.

Faubourg *m.* (fr.) předměstí, podměstí.

Faul shnilý, zpráchnivělý, zetlelý; líný, lenivý; špinavý, nečistý; f. sein *v.* Faulenzen; —baum *m.* krušina.

Fäule (oh. M.) *f.* hniloba, hnilina, shnilina, shnilosť, hnileť; práchnivina; zpukřelina, zetlelina.

Faulen mh. hníti, shníti.

Faulenz-en mh. lenošiti, leniti, lenovati, zaháleti; —er (=s, unv. M.) *m.* lenoch, lenivec, zahaleč, povaleč, peciválek; —erei *f.* lenošení, lenošství.

Faul-fieber *n.* hnilavka, hnilá n. shnilá zimnice, shnilka, shnilice *Febris putrida*; —fleck *m.* nahnilá skvrna, hnilokaz, hnilovatina; —fleisch *n.* shnilé, divé maso; —fräßig hniložravý; —heit *f.* hnilosť, shnilosť; 2. lenosť, lenivosť, zahálčivosť; —icht nahnilý, hnilovatý.

Fäulig shnilý, zpráchnivělý, zetlelý. [shnilka.

Faulkrankheit *f.* shnilá nemoc,

Fäulniss (oh. M.) *f.* (*n.*) hnilina, hniloba, hnilota, shnilota, shnilina.

Faulthier *n.* lenochod, tichochod.

Faum *m.* pěna *v.* Schaum.

Fäumen mh. pěniti se.

Faum-kelle *f.*, —löffel *m.* opěnovačka, sběračka; —schüssel *f.* sběrací mísa; —strudel *m.* pěněný strudl.

Faun (=es, M. =e od. =en) *m.* (lt.) faun, vlkodlak, kozonožec, lesoň; —a *f.* (myth.) Zvěřena; 2. zvěřepis; —enblick *m.* nestydatý vzhled; —enhaft ohyzdný, šeredný.

Faust (M. Fäuste) *f.* pěsť; auf eigene F. na vlastní vrub, o vlastní újmě; F. (ein Maß) pěsť; —amboß *m.* ruční kovadlina; —ballen *m.* pěstník, palec u hoblíku; —dick *adv.* s pěsť n. na pěsť tlustý.

Fäustel *m.* pemrlice V., mlatek.

Faust-gross s pěsť veliký; —hammer *m.* plocek; —handschuh *m.* pěstnice, rukavice bez prstů; —hobel *m.* pěstní hoblík; —kampf *m.* pěstní boj, pěstní bitka; —kämpfer *m.* pěstník; —knochen *pl.* kosti záruční; —kolben *m.* palcát; —kröse *f.* útorník.

Fäustling *m.* kyj; hrstník (kapr); *v.* Faustrohr; *v.* Fausthandschuh.

Faust-pfand *n.* základ P.; —pinsel *m.* ruční štětka; —recht *n.* právo násilenské, právo silnějšího; —rohr *n.* bambitka; —säge *f.* ruční pila; —satz *m.* (Fischerei) hrstní násada; —schlag *m.*, —stoß *m.* udeření (pěstí); (scherzh.) buchta.

Fauteuil *m.* (fr.) křeslo, lenoška.

Faux (fr.) *adj. v.* Falsch.

Favete linguis! (lt.) šetřte jazyků! (mlčte!) [přízeň; výhoda.

Faveur *f.* (fr.), *favor m.* (lt.)

Favor-isiren přáti, nadržovati, příznivým býti komu; —it (=en) *m.* milostník, miláček; —ite, —itin *f.* milostnice, milice, oblíbenka.

Favus *m.* plást medu; 2. (med.) mol suchý; *F. confertus* mol slitý; *F. dispersus* mol porůzný.

Fayence *v.* Faience.

Faxen *pl. f.* šašky, frašky, šibřinky. [tek.

Fazenda *f.* (portug.) zemský sta-

Fazzoletto *n.* (it.) šátek (facalíček).
Feber, Februar *m.* únor (měsíc); —verfassung *f.* únorovka.
Febrifuga *f.* (lt.) pudizimnice; *Febris f. v.* Fieber.
Fechs-en kliditi, skliditi, sklízeti, těžiti; vzdělati, -ávati; das F., die —ung klizení, sklizení, sklizeň, klidba.
Fecht-boden *m.* šermiště; —degen *m.* šermovní kord; —en mh. potýkati se, šermovati, zápasiti; fig. hádati se; oháněti se, rozh. se; žebrotou jíti, holdem jíti, prositi; (scherzh.) choditi na prosík.
Fechter (-s, unv. Mz.) *m.* šermovník, šermíř; —ei *f.* šermování; —spiel *n.* šermířská hra, šermování; —sprung *m.* šermířský obrat; —streich *m.* šermířský úskok.
Fecht-handschuh *m.* šermířská rukavice; —haus *n.* šermírna; —kunst *f.* šermířství, šermovnictví; —locale *n.*, —platz *m.* šermiště; —meister *m.* šermmistr, šermovní mistr; —saal *m.* šermovna; —schule *f.* šermovní škola; —stube *f. v.* Fechtsaal; —übung *f.* šermířské cvičení, šermovní cvičení.
fecit (lt.) udělal, sdělal.
Feder (Mz. -n) *f.* pero, péro, pírko, pérce; leicht wie eine F. lehký jako pírko; F. (mech.) pero, zpruha, zpružina, zpružka T.; —n *coll.* peří; —n schleißen peří dráti; —artig peřitý, perovitý; —besen *m.* peroutka; —bett *n.* peřina, duchna, poduška; —blume *f.* perovka, květina z peří; perovitá květina; -büchse *f.* pernice, pouzdro na pera; —busch *m.* chochol, peření, perovka, peřetí; —eisen *n.* zpruhové želízko; —erz *n.* zamuděnek; —fechter *m.* (vlt.) šermíř od péra (*st.*); —feld *n.* záhon per, líha per T.; —flocke *f.* perový prach, peřité čmýří; —fuß *m.* pernatá noha, rousná noha; —füßig rousnatý; —futteral *n. v.* Federbüchse; —gras *n.* vousy sv. Ivana; —händler *m.* brkař, perař; —hart pružný, zpružný; —harz *n.* pružec *m.* (pryž A.); —haus *n.* (Uhrm.) perovnice, bubínek; —held *m.* hrdina od péra, perosek; —icht peřitý, perovitý; —ig pernatý; (bot.) perovitý T.; —kampf *m.* písemná hádka, perohádka, peropůtka, peroboj; —kämpfer *m.* perobojce; —kiel *m.* brk, pisk; —kielbusch *m.* svazek brkův; —kielhändler *m.* brkař; —kissen *n.* peřinka; —klemmer *m.* (am Gewehr) svěradlo; —kraft *f.* pružnosť, zpružnosť, mrštnosť; —kräftig zpružný; —krone *f.* čmýří, pýří, vlášení; —leicht lehký jako pírko; —lesen *n.* čistění, přebírání peří; viel —lesens machen mnoho okolkův dělati, okolkovati, meškati, párati se s čím; —messer *n.* perořízek; —motten *pl. f.* pernatušky (t. motýli) T.
Federn mh. pelichati.
Feder-nelke *f.* rychlička, rychlíček; —pose *f. v.* Federkiel; —schleißen *n.* draní peří; —schmücker *m.* chocholář; —schütz *m.* ptáčník; —spule *f. v.* Federkiel; —stahl *m.* ocelová pružinka; —staub *m.* prach z peří; —strauß *m.* kytka z peří; —streit *m.* hádka perem; —strich *m.* trhnutí; —stutz *m. v.* Federbusch; —uhr *f.* hodiny s pery; hodiny na perách; —ventil *n.* zámyčka s perem; záklopka pružná n. s perem T.; —vieh *n.* drůbež, haveď; —viehhändler *m.* drůbežník, krosnář; —wage *f.* váha pružná T.; —weiß *n.* záběl, běl ševcovská, kamenný len; (osinek ztlučený na prach); —wild, —wildbret *n.* pernatá zvěř; —wischer *m.* vytěrátko, otěrátko na pera; —wolke *f.* (phys.) řasa T.; —zeichnung *f.* výkres perem, výkres perový; —zirkel *m.* kružidlo zpružné, kružidlo se zpruhou, k. nulové, k. vláskové T.; —zug *m.* trhnutí perem.
Fee *f.* vila, víla; böse F. jezinka.
Feen-arm *m.* rámě vily; —haft vilovitý; —mährchen *n.* báchorka, pohádka o vilách; —welt *f.* čarovný kraj, čarosvět.
Feerie *f.* skupení vil, sbor vil, divadelní představení se sborem vil.
Fege *f.* třibidlo, žejbro, žejbrovadlo; vymetačka; *v.* Kornfege; *v.* Fegewisch; F., —feuer *n.* očistec,

(*st.* čistec); —geld *n.* výmetné; —kraut *n.* přeslička; —lappen *m.* *v.* Fegewisch; —mühle *f.* čisticí mlýn, podsívací mlýn.

Fegen cíditi, vycíditi, čistiti, vyčistiti, vymetati; (das Getreide) žejbrovati, prosívati; fig. den Beutel f. měšec vyprázdniti; (das Geschirr) drhnouti, odrhnouti.

Fegeopfer *n.* oběť očistná; fig. povrhel.

Feger (-s, unv. M.) *m.* čistič, cídič, vymetač; fig. pometlo.

Fege-russ *m.* saze, kopt; —wisch (-es, M. -e) *m.* věchet, vytěrák, hadr.

Fegsel (-s, ob. M.) *n.* smeť, *pl.* smetí.

Fehde (M. -n) *f.* svár, spor, rozepře, rozmíška, rozbroj, záboj; —brief *m.* odpovědný list; —handschuh *m.* odpovědná, vyzývací rukavice; fehden mh. v záští s kým býti.

Fehe (M. -n) *f.* (das nordische Eichhorn und sein Pelzwerk) běla, bělka.

Fehl *adv.* chybně, mylně, omylně, neprávě, nedobře, klamně; der Schuß war f. rána chybila; F. *m.* *v.* Fehler; —bar chybný, mylný; —bitte *f.* marná prosba; —bitten prositi marně, nadarmo; —blick *m.* bludný vzhled.

Fehl-en mh. chybiti, mimo hoditi; den Weg f. s cesty sjíti, zblouditi; f. chybiti, pochybiti, chybovati, omýliti se, poklesnouti; weit gefehlt! chyba lávky! f. chyběti, scházeti, nedostávati se; vaditi; nezdařiti se, nepodařiti se; minouti; —end chybící, chybující.

Fehler (-s, unv. M.) *m.* chyba, omyl P.; vada, nedostatek P.; kaz, úhona; F. der Ablesung chyba ve čtení T.; F. der Theilung ch. v dělení T.; —frei, —los bez chyby, bez vady P.; —haft chybný, vadný, nedostatečný P.; —haftigkeit *f.* chybnosť; —voll chybný.

Fehl-fahren mf. chybně jeti, bludně jeti, v jízdě zablouditi, zajeti si; —führen s cesty svesti, zavesti; —gang *m.* sejití s cesty; zablouzení; zacházka; marná, daremná chůze; —gebären potratiti, nedochoditi; (v. Thieren) pometati, zmet.; —geburt *f.* potracení; zmetání; 2. nedochůdče; zmetek, zmetče; —gehen mf. s cesty jíti, zajíti si, zablouditi; einen f. minouti koho; unpers. nezdařiti se, nepodař. se, nepoštěstiti se; —greifen pochybiti v čem T., chybně chmátnouti n. sáhnouti; —griff *m.* chybný chmat; omyl, mýlka, pochybení v něčem T.; —rippe *f.* krátké žebro; —schießen chybiti (při střílení); —schlag *m.* chybné udeření, chybení, minutí; nezdaření; —schlagen mh. chybiti, minouti, chybně n. mimo udeřiti; mf. nezdařiti se, nepodař. se, nepoštěstiti se, nepovesti se; selhati; F. *n.* nepodaření-se; —schluß *m.* lichý n. chybný závěrek (úsudek) T.; —schuß *m.* chybná rána; —tritt *m.* chybný, křivý krok; fig. chyba, poklesek; —wunsch *m.* marné přání.

Fehm (ob. M.) *f.* žír, žaludová pastva; žírné právo; F. (-s, M. -en) *m.* hranice dříví, stoh, kupa; F. (M. -e) *f.*, —ding *n.*, —gericht *n.* tajný soud; —schöppe *m.* přísední tajného soudu; —schwein *n.* žírné prase; —stange *f.* stožár.

Fehn (-s, M. -e) *n.* slatina, rašeliniště; —ker *m.* slatinář, rašelinář. [ka (kožišina) *v.* Fehe.

Feh-rücken *m.*, —wamme *f.* běl-

Fei *f.* *v.* Fee; —en očarovati, okouzliti; kouzlem chrániti.

Feier (ob. M.) *f.* odpočinutí, odpočinek; slavení, svěcení; svátek, slavnosť; ples; —abend *m.* svatvečer, odpočinek; (b. Zimmerl.) vandrovka; —brauch *m.* slavnostní obřad; —er *m.* slavič, světič; odpočíválek, světílek, zahaleč; —gang *m.* slavný průvod; —gesang *m.* zpěv slavnostní; —gewand, —kleid *n.* sváteční, slavnostní oděv; —glocke *f.* svatvečerní zvonění, vyzvánění.

Feierlich slavný P., sváteční, slavnostní; *adv.* slavně; f. begehen světiti, slaviti den; —keit (M. -en) *f.* slavnosť, obřad P.; (Erforderniß) náležitosť P.; *pl.* -en hody, hodovánky, radovánky.

Feier-mahl *n.* slavná hostina, hody; —morgen *m.* slavnostní jitro.

Feiern mb. odpočívati, zaháleti; (*st.* prázdniti); *act.* slaviti, světiti; gefeiert slavený, oslavený; der Gefeierte oslavenec.

Feier-rede *f.* řeč slavnostní, řeč oslavovací P.; —schmuck slavnostní ozdoba, šperk; —stelle slavné, vážné místo; —stunde hodina oddechu, odpočinku; slavná, vážná hodina; —tag *m.* den odpočinku; svátek, sváteční n. zasvěcený den; den slavný; —täglich sváteční; —tagskleid sváteční oděv; —tanz slavnostní tanec; —tisch obětný stůl; —voll veleslavný, přeslavný; —zug *m.* slavný průvod.

Feifel (M. -n) *f.* žlázy slinné; žláza, hříběcí; —ader podjazyční žíla.

Feig nesmělý, bojácný, bázlivý, zbabělý; křehký, zetlelý; ochablý; —blatter fíková neštovice; —bohne lupen bílý, vlčí hrách.

Feige (M. -n) *f.* (Baum und Frucht) smokva, fík *Ficus*.

Feigen-baum *m.* smokvoň, smokva, fík, fíkovník; —birn *f.* fíkovka; —blatt *n.* fíkový list; —förmig fíkovitý, smokvovitý; —garten *m.* fíkovna, fíkovnice, smokevnice; —haus *n.* fíkovna, smokevna; —kaffee *m.* fíkovka, fíková káva (cikorie); —kraut *n.* krtičník; —laub *n.* fíkové listí; —mal *n.* (med.) fíkovina; —wald fíkový les, fíkoví, smokvoví.

Feig-heit *f.* zbabělost, bázlivost, bojácnost; —herzig zbabělý, nestatečný, bázlivý; —ling (-s, M. -e) *m.* zbabělec, sketa; bázlivec; —sinn *m.* zbabělá mysl; —warze *f.* fíková bradavice, fík; —warzenkraut *n.* krtičník menší, roupník, roupové koření.

Feil *adj.* prodajný, zákupný; na prodej; fig. feile Seele laciná duše; —bäcker *m.* pecnář; —bar pilovatelný; —bieten prodávati, na prodej vystaviti P.; öffentlich (im Licitationswege) f. veřejně prodávati, prod. dražbou P.; —bietung *f.* prodávání, prodej P.; öffentliche F. (Licitation) veřejný prodej, dražba P., (licitace).

Feilbietungs-bedingniss *f.* výminka dražební, výminka dražby P.; —edikt *n.* provolání dražby P.; —frist *f.* lhůta ke dražbě P.; —tagfahrt *f.* dražební stání, stání v příčině dražby P.

Feildirne *f.* rozkošnice, bludnice.

Feil-e (M. -en) *f.* pilník; fig. uhlazenost, vyhlazenost T.; das bedarf der F. to potřebuje opravy n. brusu; —en pilovati.

Feilen-fabrik *f.* pilnikárna; —hauer *m.* pilnikář; —klinge *f.* pilníková čepel.

Feilheit *f.* prodajnost.

Feilicht *n.* *v.* Feilstaub.

Feil-schaft *f.* prodajná věc P.; Verfall von —schaften propadení prodajných věcí P.; —schen smlouvati se o cenu, cenkovati se s kým; smlouvati, tržiti T.; *v.* Feilbieten.

Feil-sel *n.*, —späne *pl.* *v.* Feilstaub; —stätte *f.* pilovna; —staub *m.* opilky, odpilky, piliny; —stock *m.* svěradlo.

Feim *m.*, —en *m.* *v.* Fehm *m.*

Fein tenký, tenounký, drobný; jemný; čistý, lepý; útlý, ladný, něžný; fig. bystrý; chytrý, vtipný; (von der Sprache) vybroušený; zjemněný T.; f. gemahlenes Mehl jemně umletá mouka; —es Pulver mělný prach; —es Silber čisté stříbro T.; —es Gold čisté n. ryzé zlato T.; fig. sehr f. prohnaný, štvaný; —e Sitten broušené mravy; —er Fuchs chytrá liška, chytrák, ferina; der ist der —e! to je ten pravý! ten je pěkný! to je liška! —bildung *f.* ušlechtilé vzdělání; —brenner *m.* přepalovač, čistič, vypalovač, přehaněč (nějakého líhu na čisto).

Feind (-es, M. -e) *m.* nepřítel; protivník, odpůrce, odporník (*st.* vrah); der böse Feind zlý duch, zloboh; f. *adj.* *v.* Feindlich; —esgefahr *f.* nebezpečenství před nepřítelem P.; —in *f.* nepřítelkyně; —lich, —selig nepřátelský; —seligkeit *f.*, —schaft *f.* nepřátelství P.

Fein-e *f.* *v.* Feinheit; —eisen *n.* bílené železo; —fühlig jemnocitný, útlocitný, něžnocitný; —gefühl *n.*

útlocit, útlý cit, jemný cit, něžný cit; —gehalt m. edler Metalle co kovu čistého kovy vzácné v sobě drží P., jakosť (stříbra neb zlata) T.; —gespitzt jehlitý T.; —gezähnt zoubkovaný T.; —heit f. tenkosť, teničkosť; čistota, čistosť, ryzosť; jemnosť, něžnosť; F. (im Vortrage) vybroušenosť T., bystrosť; pěknosť, lepota; —hörig bystrosluchý; —körnig drobnozrný; —ling (-s, M. -e) m. chytrák, schytralec, chytroušek; —säge f. drobná pilka, drobnilka; —schmecker m. labužník; choutkář; —sinnig útlosmyslný, jemnosmyslný, něžnosmyslný; jemného citu; —stimmig něžnohlasý.

Feinte f. (fr.) lesť, úskok, finta; lstivý obrat.

Feist tučný, tlustý, vytylý, tělnatý; f. werden utyti; —darm m. dršťka; —en tučniti, ztučniti; mh. bzdíti. [mít.

Felbel m. felbl, poloviční aksa-

Feld (-es, M. -er) n. pole; role; F. im Schilde, F. des Fernrohrs pole T.; in's F. rücken polem se položiti; das F. behaupten obdržeti, získati pole; das F. räumen opustiti, ztratiti pole, odtáhnouti; einen aus dem —e schlagen s pole koho sehnati; ein goldener Löwe im blauen —e (Herald.) zlatý lev v modrém poli.

Feld-ahorn babyka; —altar polní, vojenský oltář; —anger draha pl.; —antheil padělek, polní dílec; —apotheke polní, vojenská lékárna; —arbeit polní práce; —arzt polní, vojenský lékař; —aufsicht dohlížení, dohlídka k polím, sl. huťaření P.; —aufsichtspersonale osoby k polím dohlížející P., polní dozorstvo; —bäcker m. polní pekař, vojenský pekař; —backofen m. polní pekárna; —batterie f. polní baterie n. střelnice; —bau m. vzdělávání polí, polařství; 2. polnosť, role; —baum m. polní strom, planý strom; —beet n. záhon; breites F. líha; —biene f. čmel, čmelák, zemská včela; —binde f. polní pás, polní páska, důstojnický pás; —birn f. planá hruška; —chen n. der Muscheln (zool.) měsíček T; —dienst m. polní služba; —dienstbarkeit f. polní služebnosť P.; —ein adv. polem, přes pole; vedle pole; —flagge f. polní prapor; —frucht f. polní plodina, úroda; —furche f. brázda; —geflügel n. polní ptactvo; —gepäck n. polní, vojenská zavazadla; —geräth n., —geräthschaft f. polní, rolnické nářadí; vojenské náčiní; —gericht n. polní, vojenský soud; —geruch m. pražmo; —geschirr n. v. Feldgeräth; —geschrei m. válečný, bojovný pokřik; —gestänge, —geschleppe n. (geom.) mihadla pl. T. V.; —gränze f. polní mez; —gränzstein m. polní mezník; —herr m. polní vůdce, vojenský vůdce, vojevůdce, vojvoda; —huhn n. kuroptev; —hut n. polní klobouk; F. f. polní hlídka; polní pastva; —hüter m. polní hlídač (sl. huťař) P.; —jagd f. polní honba, polní lov; —kamille f. heřmánek; —kaplan m. polní kaplan, vojenský kaplan; —kessel m. polní, vojenský kotel; —krähe f. mandelík; —kraut n. polní zelina.

Feldkriegs-kanzlei f. polní kancelář vojenská; —kasse f. polní pokladna vojenská; —kommissär m. polní komisař.

Feld-küche f. polní kuchyně, vojenská k.; —kümmel m. kmín luční; —lager n. ležení, tábor; —lazareth n. polní nemocnice; —lerche f. skřivan obecný; —mark f. mez, meze; (Gemeindbegränzen) meze obce (sl. chotar) P.; F. (Flur) trata, trať P.; —marschall m. polní maršál, polní maršálek P.; —marschalllieutenant m. polní podmaršál, polní podmaršálek P.; —maß n. polní míra, p. provazec; —mäßig adv. válečně; —meister m. pohodný; —messen n. měření polí, měření země; F. n., —meßkunst f. zeměměřictví, měřictví polní T.; —münze f. máta planá; —nägelein n., —nelke f. v. Federnelke; —obst n. plané ovoce; —ochs m. plužní vůl, tažný vůl; —pater, —priester m. polní kněz; —rauch m., —raute f. routička v. Erdrauch;

—reich polnatý; —rittersporn *m.* stračka, stračí nožka; ostrožka polní; —rose *f.* růže planá; 2. větrná růžička, zavilec; —ruthe *f.* měřický prut; —schade *m.* škoda na poli, škoda polní P.; —scherer *m.* polní ranhojič; —scheuche *f.* hastroš, strašidlo v poli; —schlange *f.* (Geschütz) švihovka, švihavka, hadice; —schmiede *f.* vojenská kovárna; ruční kovárna, příručná kovárna; —schön *adj.* z daleka pěkný; —schwamm *m.* pečárka; —senf *m.* hořčice rolní; —servitut *n.* *v.* Felddienstbarkeit.

Feldspath *m.* živec T.; orthotomer F. ž. přímodělný; empyrodoxer F. ž. sklový; polychromatischer F. ž. mnohobarevný; tetartoprismatischer F. ž. čtvrtihranolový.

Feld-sperling *m.* úpolník; —stein *m.* mezní kámen, mezník; —stück *n.* kus pole, dílec polní; obraz krajiny; lehké polní dělo; —taube *f.* holub polní; —thymian *m.* mateřídouška; —trompete *f.* polnice, polní n. vojenská trouba; —ulme *f.* jilm; —verpflegsamt *n.* polní zaopatřovací úřad; —wächter *m.* *v.* Feldhüter; —wärts *adv.* do pole, k poli; —webel *m.* šikovatel P.; —weg *m.* cesta polní; c. do pole; —weges (oh. M.) *n.* (vlt.) hon, *pl.* hony, hona; —wegwarte *f.* (bot.) čekanka; —wiese *f.* louka v poli, louka mezipolní; 2. l. z pole; —werk *n.* polní hradby; —winde *f.* svlačec polní; —wirth *m.* polní hospodář, rolník; —wirthschaft *f.* polní hospodářství; rolnictví; —zeichen *n.* (mil.) polní znamení, vojenské znamení; —zeug *n.* válečné nářadí; —zeugmeister *m.* polní zbrojmistr, generál dělostřelby P.; —zug *m.* polní výprava, polní tažení T.

Felg-e *f.* podorané pole; 2. loukoť; —en podorati, podmítati, krojiti, strhovati, mísiti; —enbohrer *m.* čepovník; —enhauer *m.* loukotník.

Fell (=es, M. =e) *n.* kůže, kožina, spratek; fig. einem das F. gerben záda komu vyprášiti, kůži vyklepati; —bereiter *m.* jirchář, koželuh; —eisen *n.* ranec, filec, vak; —gar dodělaný (kůže); —händler *m.* obchodník se škárami n. s kožemi; —wamms *n.* kožená kazajka; —werk *n.* kožišina.

Felonie *f.* lenní proněvěra P.

Fels (=es, M. =en) *m.* *v.* Felsen; —ab *adv.* ze skály dolů; —abhang *m.* svislosť, sklonitosť skály; —adler *m.* orel skalní; —art *f.* druh skály; hornina; —arten *pl.* horniny T.; —äugig sloupooký; —bank *f.* úskalí T.; *v.* Felsenbank; —burg *f.* hrad na skále.

Felsen (=s, unv. M.) *m.* skála, skalina; *pl.* Felsen *coll.* skalí; -abhang *m.* skalní sráz; —ader *f.* skalní žíla; —an *adv.* na skálu; —bank *f.* (im Meere) úskalí, skalina v moři; —bein *n.* kosť spánková; —berg *m.* skalnatý vrch, kamýk; —bewohner skalák, skalník; —block *m.* skalní balvan; —bucht *f.* skalní chobot; —burg *f.* hrad na skále; —fest pevný jako skála, skalopevný; —feste *f.* skalní tvrz; —gebirge *n.* skalnaté pohoří; —gegend *f.* skalnatá krajina, skalnato, skalice; —geklüft *n.* skalní rozsedliny; skalní úžlabí; —gestade *n.* skalnaté pobřeží; —gewölbe *n.* skalní klenba, skalní klenutí; —grund *m.* skalnatá půda, skalnato; —gruppe *f.* souskalí T.; —hang *m.* svislá skála, skalní sráz, spád, *pl.* klapy; —hart tvrdý jako skála, skalotvrdý; —höhle *f.* sluj, skalní jeskyně; —keller *m.* sklep skalní, sklep ve skále; —kette *f.* souskalí, řada skal; —klippe *f.* skalí, skalina, úskalí; —kluft *f.* skalní rozsedlina T., puklina; —klumpen *m.* *v.* Felsenblock; —mann *m.* skalopevný muž; 2. skalní muž, skalník; —region *f.* krajina skalní T.; —reihe *f.* souskalí *n.*, poskalí; —riff *n.* mořské souskalí, poskalí; —riß *m.*, —ritze *f.* skalní rozsedlina; —rose *f.* skalní růže; —rücken *m.* hřbet skály; —schlund *m.* skalní prohlubeň, propasť; —sturz *m.* zřícení skály; skalní svály, skalní zříceniny; —wand *f.* skalní stěna, sk. úboč; skalní strmina. [skály.

Felsern *adj.* skalní, skalový, ze

Fels-gegend *f.* *v.* Felsengegend; —gehäng *n.* klapy *pl.* T.; —hang *m.* sklonitosť skály; *v.* Felsenhang; —icht skalovitý; —ig skalný, skalnatý; —it *m.* bělokam T.; —itporphyr *m.* křemencový porfyr T.; —kuppe *f.* obvrch skály; —loch *n.* skalní sluj; —massen *pl.* skaliny T.; —stein *m.* skalnina.

Femel, Femmel *m.* *v.* Fimmel; —wirthschaft *f.* probírací, toulavé hospodářství lesní.

Femin-a *f.* (lt.), *femme f.* (fr.) žena, ženština; —*inum n.* (grm.) jmeno n. slovo podstatné rodu ženského.

Femur, *gen. femoris n.* (lt.) stehno; *Femoral-* stehenní. [*taria.*

Fench (-es) *m.* bér *Panicum Se-*

Fenchel (-s, ob. M.) *m.* fenikl, vlaský kopr *Foeniculum*; —branntwein *m.* feniklová kořalka, feniklovka; —hirse *f.* bér *v.* Fench.

Fenchgras *n.* bér.

Fenster (-s, unv. M.) *n.* okno; *coll.* okení; —band *n.* okenní závěsa; —bekleidung *f.* pažení okna, vypažení oken; —brett *n.* prkénko okenní T.; —brüstung *f.* okenní podprsnice, podprsní zeď u okna T.; —chen *n.* okénko, okence; —einfassung *f.* okenní obruba n. obrubeň T.; —flügel *m.* křídlo okna, kř. okenní T.; —fronton *m.* čelo, průčelí okenní T.; —futter *n.* pažba, vypažení okenní; očepí T.; záruben okenní; —geld *n.* pookenné; —gewände *n.* ostění okna n. oken T.; *b.* Schaffstall přístěnek T.; —laden *m.* okenice; —maßwerk *n.* (architekt.) kružba okenní.

Fenstern okny opatřiti; vypeskovati, vyplísniti; *fig.* f. (fensterln) gehen na zálety choditi.

Fenster-rahm, —rahmen *m.* okenní rám; —recht *n.* právo okenní; —reiber *m.* okenní obrtlík; —rinne *f.* podokenní n. příokenní žlábek; —schaft *m.* meziokní T.; —scheibe *f.* tabule v okně; —schirm *m.* okenní záclona, záštita; —schmiege *f.* ústup okenní T.; —sohlbank *f.* pásek podokenní T.; —steuer *f.* daň z oken, okenné, pookenné; —stock, —pfosten *m.* okenní sloupec T.; —sturz *m.* svržení s okna, vyhození z okna, výhoz oknem; 2. ramenák T., stropina v okně; —trieb *m.* pastorek okenní, závlačka okenní T.; —verdachung *f.* zástřeší n. římsa u okna, ř. okenní, vpuštění nad okny T.; —verkleidung *f.* pažení, vypažení okna n. oken T.; —vorhang *m.* opona u okna; —werk *n.* okeniště.

Ferae *pl.* (lt.) (zool.) šelmy T.

Ferch (-s) *m.* mrva, hnůj, trus; *v.* Pferch; —en vpraviti někam.

Feria *f.* (lt.) den; 2. den sváteční, svátek. [dník P.

Ferialtag *m.* prázdný den, práz-

Ferien *pl.* (lt.) prázdniny P.; F. halten prázdniti. [paša, velitel divise.

Ferik-pascha *m.* (türk.) ferik-

Ferkel (-s, unv. M.) *n.* sele, selátko, podsvinče, čunče; —kaninchen *n.*, —maus *f.* morče. [ti se.

Ferkeln mh. prasiti se, oprasi-

Ferm *adj.* pevný, vytrvalý, stálý.

Fermage *f.* (fr.) nájemné, pachtovné.

Ferman *m.* (pers.) nařízení, úkaz (tureckého císaře).

Fermate *f.* (Mus.) dodržka, dodržovka, odpočívka.

Ferme *f.* (fr.) *v.* Farm; 2. pacht.

Ferment *n.* (lt.) kvas, kvasidlo T.; —iren kvasiti.

Fermeté *f.* (fr.) pevnosť, vytrvalosť, stálosť. [týř *v.* Farmer.

Fermier *m.* (fr.) nájemník, pach-

Fermoir *n.* (fr.) sponka u knihy.

Fern daleký, vzdálený, odlehlý; *adv.* daleko, podál; von f. pozdálečí; das sei f. von mir odstup to ode mne; in wie f. pokud, jak dalece; in so f. jestliže, pokud, tak dalece; in nicht —er Zeit v době ne příliš vzdálené.

Fernambuk *m.* pryzila, fernambuk, červené dřevo.

Fern-ansicht *f.* pohled z dáli, podálný pohled; —berufen z daleka povolaný; —berühmt široko daleko rozhlášený, slovutný; —darstellung *f.* obraz podálný; dalekozor; —e *f.* dalekosť, dálka, dale-

čina; oddálenos, vzdálenosť, podálnosť; weite F. vzdálina; in der F. podál, opodál, vzdálí, povzdál; aus der F. z dáli, z daleka; F. fig. budoucnosť; in die F. na dlouze; —er další; *adv.* dále, budoucně; —erhin *adv.* dále, na dál, budoucně, na příšť, příště; —glas *n.* dalekohledné sklo, dalekohled; —her *adv.* z daleka; —hin *adv.* do dálky; —ländisch z dalekých krajů n. vlastí; 2. v daleké zemi; —rohr *n.* dalekohled; astronomisches F. d. hvězdářský T.; terrestrisches F. d. zemní T.; —schein *m.* vzdálenohled; —scheinlehre *f.* *v.* Perspective; —schön zdaleka krásný; —schreibekunst *f.* dalekopisectví; —schreiben *n.* dalekopis; —sehend dalekovidný; —sicht *f.* rozhled; *v.* Fernansicht; —sichtig dalekozraký T.; —treffer *m.* dalekostřelec.

Feroce (it.) divoce, bouřlivě.

Ferridcyan (chem.) fericyan T.; —eisen fericyanid železový T.; —metalle *pl.* fericyanidy T.; —wasserstoff fericyanovodík T. [vový).

Ferronière *f.* (fr.) náčelek (ko-

Ferrum *n.* (lt.) železo.

Ferse (M. -n) *f.* pata; wunde —n vrty *pl.*; auf der F. folgen v zápětí, v patách následovati; 2. F. *v.* Färse.

Fersen-bein *n.* patní kosť, ostrožnice; —flechse *f.* šlacha na patě; —geld *n.* geben paty ukázati, poraditi se s Vaňkem, prásknouti do bot, zaplatiti patami; —messer *n.* paták; —nagel *m.* dlatec.

Fertig hotový, připravený, přichystaný, uch., přistrojený; 2. spůsobný, hbitý, obratný, zručný; 3. ochotný, volný; f. machen hotoviti, zhot., vyhot.; sich f. machen přichystati se, přistrojiti se k čemu; f. zu etw. hotov k něčemu; (dienstf. hotov k úsluhám n. službám); —en *v.* Verfertigen; das Protokoll oder eine Urkunde f. podepsati se v protokole n. v listině P.; —keit *f.* spůsobilosť P.; hbitosť, zběhlosť, obratnosť T.; —keiten und Kenntnisse der Sachverständigen spůsobilosti a vědomosti znalcův P.

Fertigung *f.* hotovení; 2. podpis P.

Fertilität *f.* (lt.) úrodnosť, plodnosť. [metlovka.

Ferula *f.* (lt.) metla; 2. (bot.)

Fesch *v.* Fash.

Fessel (M. -n) *f. et n.* pouto, *pl.* pouta, okovy; (am Pferdehufe) spěnačka; —bein *n.* spěnací kosť, spěnačka; kosť paty T.; —los bez okovů, okovů prost, nevázaný.

Fesseln einen spoutati, upoutati, ukovati koho, do okovů n. do železdáti koho P.; sepnouti; fig. svírati; fig. poutati, op., lákati koho; gefesselt v okovích P., spoután.

Fesselriemen *m.* spěnací řemen.

Fest *adj.* pevný, tuhý, silný; *adv.* z tuha, tuze; —e Gesundheit stálé, trvalé zdraví; —e Stimme jistý, pevný hlas T.; —er Körper tělo n. těleso pevné T.; —er Auftrag (kfm.) zakázka na jisto T.; —e Preise stálé, určité ceny T.; für —e Rechnung kaufen na jisto koupiti T.

Fest (-es, M. -e) *n.* svátek T., hod; slavnosť; das hohe F. hod slavný; —abend *m.* svatvečer; —altar *n.* slavnostní oltář.

Feste *f.* pevnosť, pevnota; tvrdosť; tvrď, tvrdlina, pevnina; (mil.) tvrz, pevnůstka; F. des Himmels *v.* Himmelsfeste.

Fest-essen *n.* kvas, hodokvasení P.; —esser *m.* kvasovník P.; —gang *m.* slavný průvod; —geläute *n.* slavnostní, sváteční zvonění; —gesang *m.* slavnostní zpěv, slavozpěv; —halten etwas pevně držeti; einen f. zatknouti koho P.; einen Angeschuldeten f. někoho míti, držeti v zatčení, ve vazbě (k. p. obviněnce) P.; einen Grundsatz f. zachovati se, držeti se pravidla, zachovati se n. držeti se dle pravidla P.; an einer Sache f. setrvati, zůstati, zůstávati při čem P.

Festig-en opevniti, upevniti, utvrditi, potvrditi; —keit *f.* jistota, pevnosť, pevnota T.; tuhosť, křepkosť, silnosť; F. eines Steines tvrdosť kamene; fig. stálosť, trvalosť; —keitsmodul *m.* (mech.) měřítko pevnosti n. pevnoty T.; —ung *f.* (der Zähne) utvrzení (zubův).

Festina lente! (lt.) spěš s rozvahou!

Festivität *f.* slavnosť.

Fest-kleid *n.* slavnostní n. slavnostenský oděv; —land *n.* pevnina T.

Fest-lich sváteční; slavnostní; fig. slavn.; —lied *n.* slavnostní píseň, písen při slavnosti; —mahl *n.* slavnostní hostina, slavnostní hody; —nehmen jmd. jmouti někoho; vyzdvihnouti koho P.

Feston *m.* (fr.) květinoví, kytina; —niren okytiti, kvítím okrášliti.

Fest-setzen etw. určiti, ustanoviti něco T.; eine Frist položiti, ustanoviti lhůtu P.; eine Strafe für den Uibertreter einer Verordnung f. vysaditi pokutu na přestupce některého nařízení P.; —gesetzter Preis určitá n. stálá cena; —sitzend im Fleische ustrnulý v mase; —stellen stanoviti, ustanoviti něco P.; —stellung *f.* ustanovení; F. der Staatsgewalten ustanovení mocí státních P.; —tag *m.* svátek P.; F. der Juden židovský svátek P.; —theile *pl.* tužiny, pevniny, tvrdiny. [po všem.

Festum *n.* (lt.) slavnosť; *post f.*

Festung (M. -en) *f.* pevnosť P. T.

Festungs-arbeit *f.*, —bau *m.* dílo o pevnosti P.; práce v pevnosti; —baukunst *f.* stavitelství na pevnostech; —commandant *m.* velitel pevnosti P.; —gefangener vězeň na pevnosti —krieg *m.* válka u pevností; —mauern *pl.* zdi pevnosti P.; —platz *m.* nátvrzí; —strafe *f.* trest v pevnosti P.; —werk *n.* hradba.

Fest-zeit *f.* slavnostní čas; —zug *m.* slavný průvod.

Fête *f.* (fr.) slavnosť *v.* Fest.

Fêtiren slaviti; einen f. slavně přijmouti, častovati koho.

Fetisch *m.* (fr.) modla *v.* Abgott.

Fett *adj.* tučný, tlustý, mastný; krmný; f. machen omastiti; vykrmiti; sich f. machen pomastiti se; f. werden stloustnouti, stučněti, roztuč., roztyti; —e Säuren *pl.* (chem.) kyseliny mastné T.; F. (-es, M. -e) *n.* tuk T., sádlo; mastnota T.; F. zum Anmachen omastek; flüchtige —e *pl.* těkavé tuky n. mastnoty.

Fett-ablagerung *f.* obrostení tukem; —auge *n.* oko (na polévce); —bauch *m.* břicháč, bachráč; —darm *m.* pastelín; —e *f.* tučnosť, tlustosť; tuk, sádlo; mastnota; omastek; (Bauk.) krokevnice P.; —en krmiti; omastiti; —feder *f.* tučné peří; —fleck *m.* mastná skvrna; —gans *f.* tučnice; —geschwulst *f.* tučník; —glanz *m.* lesk mastný T.; —händler *m.* sádelník, máselník; —haut *f.* plsť sádelná, buničina podkožní T.; tučná třetí blána; —henne *f.* *Sedum* rozchodník, tučný mužík (bot.); —icht tukovitý; —ig tučný, mastný; —igkeit *f.* tučnosť; tuk, mastnota; —klumpen *m.* hrouda sádla; fig. břicháč; —kohle *f.* lesklé uhlí, mastné uhlí; —leibig otylý, vypasený, břichatý; f. werden břichatěti; —magen *m.*, der vierte Magen der wiederkäuenden Thiere slez; —markt *m.* sádelný trh; —masse *f.* tučnina; —ringelchen *n.* *v.* Fettauge; —saure Salze *pl.* smahloolejany T.; —säure *f.* kyselina smahloolejová n. tuková T.; —schwarte *f.* škvarek; —stein *m.* mastnek, tuček; —sucht *f.* přetučnělosť, tučnivka (med.); —thon *m.* smurka, mastná hlína; —ung *f.* krmení, omaštění; oka v polévce; —wanst *m.* *v.* Fettbauch; —zelle *f.* míšky, skrýšky tukové.

Fetwa *m.* (arab.) fetwa, právní výnos, právní n. soudní výrok (u Turků).

Fetzen (-s, unv. M.) *m.* hadr, cár, kloc; onuce; f. (*verb.*) trhati, hadrovati, dřístati; in's Brot f. chleb žižlati; —zeug *n.* hadrovina, tapartovina.

Fetz-er *m.* trhač, dřístač, dříč; 2. (scherzh. Degen) trhák, škrtoun, flákačka; 3. chlost, pardus, bití; 4. zadek, zadnice; —ig hadrovitý.

Feucht *adj.* vlhký; navlhlý, ovlhlý; f. machen navlhčiti; —e *f.* vlhko, vlhkota, vlhkosť, vlžina, vláha; —emesser *m.* vlhkoměr; —en navlhčiti, provlhčiti; navlažiti; mh. moknouti, mokvati, vlhnouti, navlhnouti, zvlhnouti; —heit *f.* *vn.*

Feuchtigkeit *f.* vláha, vlhkosť T.; *v.* Feuchte; —sgrad *m.* (phys.)

stupeň vlhkosti T.; —smesser *m.* vlahoměr T.

Feuchtkalt vlhký a zimavý, vlhký a studený, sychravý.

Feudal- manský P.; —ismus *m.*, —system *n.* soustava manská; s. starošlechtická; —ist (-en) *m.* přívrženec soustavy manské n. starošlechtické; —recht *n.* manské právo; —verband *m.* manský závazek.

Feudum *n.* (lt.) manství P.; *f. antiquum* m. starožitné; *f. novum* m. nové; *f. datum* m. dané; *f. oblatum* m. poddané; *f. intra curtem* m. v obvodu zemském; *f. extra curtem* m. zahraničné; *f. masculinum* m. mužské, m. po meči; *f. femininum* m. ženské, m. po přeslici, m. po vřetenu P.

Feuer (-s, vh. Mz.) *n.* oheň; das entzündete, flammende F. žár, plápol, zážeh; F. schlagen křesati; F.! (der Ruf wenn es brennt) hoří! oheň! (Commandowort) pal! F. palba, střelba; fig. zápal, horoucnosť, vroucnosť.

Feuer-anleger *m.* palič, žhář; —anzeiger *m.* ukazovač ohně; —arbeiter *m.* pracovník ohněm, v ohni; hasič; —auge *n.* ohnivé, plamenné oko; —bahn *f.* dráha proti ohni; —bake *f.* pobřežní světlárna; —becken *n.* pánev na oheň; —berg *m.* sopka; —beschau *f.* prohlídka n. přehlídka v příčině ohně P.; —beständig netěkavý, v ohni stálý T.; —blatter *f.* ohnivá neštovice, noční neštovice; —blende *f.* stinítko; —bock *m.* kozlík, podkladek; -brand *m.* hořící hlaveň, ohnipal; podpalek, *pl.* podpalky; *v.* Feuersbrunst; —brücke *f.* (mech.) sedlo, zídka T.; —büchse *f.* krabička na křesivo, troudník, prachnička; 2. puška; —dienst *m.* ohnislužba, ohněctění; —drache *m.* ohnivý drak; —eimer *m.* hasicí čber; —esse *f.* krb; komín; výheň; —fächer *m.* dýmač, dmuchač, rozdymovač; vějka, dmychadlo na oheň; —fangend zápalný, chytlavý; —färbig ohněbarevný, ohnivý; —fest *adj.* nezápalný, nespalný P.; (ohnivzdorný), před ohněm bezpečný T.; —festigkeit *f.* nespalnosť; —fläche *f.* povrch topitelný T.; —flamme *f.* ohňový plamen; —fuchs *m.* (Pferd) ohnivá ryzka, ohnivák; —funken *m.* ohnivá jiskra; —gefahr *f.* nebezpečenství ohně P.; —gefährlich pro oheň nebezpečný P.; -e Handlungen, Orte skutky, místa pro oheň nebezpečná P.; —geräthe *n.* hasicí nářadí P.; —gewehr *n.* ručnice, puška; —herd *m.* ohniště; krb; —kanal *m.* (mech.) průtah T.; —krücke *f.* hřeblo; —kugel *f.* ohnivá koule T.; svíticí koule; zápalná k.; —lärm *m.* pokřik o ohni, poplach; —läuterung *f.* čistění ohněm, č. v ohni; —lohe *f.* plamen, plápol.

Feuerlösch-corps *n.* sbor hasičský; —korb *m.* hasicí koš, koš k hašení; —meister *m.* mistr hasičský, správce hasičstva; —ordnung *f.* řád hasicí P.; —requisiten *pl.* potřeby k hašení ohně P., potřeby hasicí; —ungskosten *pl.* náklad na hašení ohně P.

Feuer-luft *f.* ohnivý, kyslíkový vzduch; —mal *n.* spálenina, opálenina; smah; —mann *m.* hasič, požárný, -ník; fig. ohňoš; —masse *f.* ohnivá spousta; —mauer *f.* zeď n. štít proti ohni P. T.; —meteor *m.* povětroň (meteor) ohnivý T.; -molch *m.* mlok, ohnižil.

Feuern oheň rozdělati; zatopiti; páliti; den Wein f. sirkovati; mh. střeliti, vystřeliti, páliti, vyp.; fig. hřáti; das Gesicht —t ihm obličej mu hoří.

Feuer-ordnung *f. v.* Feuerlöschordnung; —pfanne *f.* pánev na oheň, na uhlí; —polizei *f.* policie požárová P.; —probe *f.* zkouška ohněm, v ohni; očista (horoucím železem); —rachen *m.* ohnivá, soptící tlama; —raum *m.* (mech.) ohniště T.; —rose *f.* hlaváček; —roth ohňorudý, červený co oheň, ohnivý; f. werden (im Gesichte) zardíti se, červenati se; —sbrunst *f.* požár, oheň P.; —schaden *m.* škoda ohněm n. požárem spůsobená, škoda od požáru, šk. z požáru; —schadenvergütungsanstalt *f. v.* Feuerversicherungsanstalt;

—schaufel *f.* lopatka na uhlí; -schein *m.* ohnivá záře; —schirm *m.* (v. Büchse) záštita n. záclonka před ohněm; —schlagen *n.* křes, křísnutí, křesání; —schlund *m.* ohnivý jícen; —schnaubend oheň sršící; —schrift *f.* ohnivé písmo; —schürer *m.* pohrabáč; —schwamm *m.* troudák, hubka; —sicher bezpečný před ohněm P.; —snoth *f.* nouze, bída z požáru; —sonne *f.* ohněm strojené slunce; —speiend oheň vyhazující, soptící, soptivý; -er Berg sopka; —spritze *f.* stříkačka P. T.; (stříkačka hasičská, stříkačka na oheň); —stahl *m.* křesací ocílka, želízko ku křesání, křesadlo; —stätte *f.* spáleniště, žaroviště, pohořeliště; *v.* Feuerherd; —stein *m.* křesací kámen, křesavec; —stoff *m.* ohňovina; —strafe *f.* odsouzení na oheň, upálení; —strahl *m.* ohnivý paprsek; —tod *m.* upálení; —topf *m.* hrnec na uhlí.

Feuerung *f.* rozdělání ohně, zatopení; střelení, vypálení, střelba; palivo; topeniště; topení T.; ohnisko T.; F. mit Kohlen topení uhlím; —skosten *pl.* výdaj na palivo; —smittel *n.* palivo.

Feuer-vergoldung *f.* pozlacení v ohni; —versicherungsanstalt *f.* pojišťovna škod požárových, poj. pro pohořelé (pojišťovatelna pro škodu od ohně P.); —wache *f.* hasičská stráž; —waffe *f.* palná, střelná zbraň; —wahrsager *m.* ohňopravec; —wehr *f.* hasičstvo, požárnictvo; —wehrmann *m.* basič, požárník; —weiser *m. v.* Feueranzeiger; —werk *n.* ohňostroj; —werker *m.* ohňostrojce; —werkskunst *f.* ohňostrojství; —zange *f.* kleště do ohně; —zeichen *n.* ohnivé znamení, ohnivý úkaz; 2. znamení požáru, ohně P.; *v.* Feuermal; —zeiger *m. v.* Feueranzeiger; —zeug *n.* rozžehadlo T., křesadlo, křesivo; —zunder *m.* troud.

Feuile *f.* (fr.) list.

Feuilleton (-s, M. -s) *n.* (fr.) besednice (*sl.*), zábavník, zábavný list, zábavná část (při novinách); —ist (-en) *m.* feljetonista.

Feurig ohnivý; fig. plamenný, horoucí, vroucí.

Fez (Fes) *m.* (*n.*) (türk.) fez (turecká čepice s třapcem).

Fiaker (-s, unv. M.) *m.* (Fiacre) (fr.) *m. e n.* fiakr, dovozce P., povozčík; —hälter *m.* držitel fiakrů; —nahrung *f.* živnosť fiakrská, fiakrovství; —ordnung *f.* řád fiakrovský; —pulver *n.* prášek fiakrovský.

Fiasco *n.* (it.) úpadek; F. machen propadnouti.

Fiat (lt.) budiž.

Fibel *f.* slabikář, lístek.

Fiber *f.* vlákno, žilka, nitka.

Fibrill-a *f.* (lt.) (bot.) mrcas T.; —*osus* (bot.) mrcasatý T.

Fibr-in *n.* vlákenina T.; —oin *n.* (chem.) fibroin T.; —ös vlákenný, vláknatý; —öse Haut (zool.) šlachovice T.; —öse Zellen (bot.) bunice vlákenné T.

Fibula *f.* (lt.) (zool.) kosť lýtková T.

Fichte (M. -en) *f.* smrk.

Fichten- smrkový; —apfel *m. v.* Fichtenzapfen; —bäume *pl.* smrčí, smrkoví; —gimpel *m.* hejl ořešník; —holz *n.* smrkové dřevo, smrkové dříví, smrčina; —kreuzschnabel *m.* (Vogel) křivka obecná; —reisig *n.* praskačí, pejručí; —wald *m.* smrkový les, smrčí, smrkoví; —zapfen *m.* smrková šiška, šůta, smolka.

Fictic-iant (-en) *m.* (lt.) živnostník; —ium *n.* živnostenská daň, daň z výdělku.

Fiction *f.* (lt.) výmysl, smyšlenka, lež P.; 2. (Hypothese) podmínka T.; fictitiv výmyslný. [genbaum.

Ficus *f.* (lt.) fík *v.* Feige Fei-

Fideicommiss (-sse) *n.* svěřenství (statek nápadný k ruce důvěrné, důvěrné svěření) P.; Geldf. svěřenská jistina; F.- svěřenský P.; —anwärter *m.* svěřenský nápadník, náp. statku k ruce důvěrné, nápadník důvěrného svěření P.

Fideicommissarisch svěřenský P.; -e Substitution svěřenské náměstenství P.

Fideicommissbehörde *f.* svěřenský úřad. [záruka; —*or m.* rukojmě.

Fidejuss-io *f.* (lt.) rukojemství,

Fidel (lt.) věrný; *—itas f.* věrnosť.
Fides *f.* (lt.) věrnosť; *sub fide sacerdotali* pod věrou duchovní.
Fidibus *m.* zápalec, zápalka, *pl.* zápalky, zažehavky.
Fidiren *v.* Creditiren.
Fido (it.) (kfm.) *v.* Credit.
Fieber *n.* (kaltes) zimnice; (allgemein) třesavka, třasavice, třesutka; (hitziges) horečka, horučka, žehavice; gelbes F. *febris flava* žlutavka; —anfall *m.*, —anstoß *m.* záchvat zimnice, z. zimničný; —bild *n.* horečné vidmo; —frost *m.* zimničný mráz, zimničnosť; —glühend horečnatý; —haft *adj.* zimničný, horečný; —hitze *f.* horečná palčivosť, zimničné rozpálení; —kalt zimničný; —kranker zimničník.
Fiebern mh. zimnici míti, na zimnici stonati; horečně mluviti, pomateně mluviti.
Fieber-rinde *f.* china; —rindenbaum *m.* china; —schauer *m.* zimničné mrazení; —traum *m.* zimničné blouznění.
Fiedel *f.* skřipky, skřipce; kejdy; kobza; —n smykati, fidlovati; hudlati, skřípati na housle, šumařiti.
Fieder *f.* (bot.) lístek T.; —blatt *n.* pernatý list; —kloben *m.* skřipec.
Fiedern peřiti, opeřiti; die Betten f. peřiny vycpati, nacpati; gefiedert pernatý, opeřený; an Füßen rousný, rousnatý.
Fieder-schnittig (bot.) peřenosečný, vyštěrbený T.; —spaltig (bot.) protisečný T.; —theilig (bot.) peřenodělený, peřenodílný; vyštěptaný T.; —ung *f.* opeření; *coll.* peří, peření, peroví.
Fiedler (-s, unv. M.) *m.* hudlař, šumař, houdek. [*dum.*
Fief *m.* (fr.) manství, léno *v. Feu-*
Fiek (-es, M. -e) *m.* vřed, hlíza, příměť; prstní červ, živý vlas, vidlák.
Fiemen (-s) *m. v.* Fehm.
Fier-a *f.* (it.) trh; —ant (-en, M. -en) *m.* trhovec P. T. [mysl.
Figment *n.* (lt.) smyšlenka, vý-
Figur (M. -en) *f.* (lt.) postava, postata, podoba, podobina, tvárnosť, spůsoba, figura; (stilist.) vid T.; (philos.) obrazec T.; grammatische F. mluvnická figura, vid mluvnický; F. des Inhaltes vid obsahu T.; symmetrische F. souměrná podoba; (als Zeichnung) souměrný obrazec T.
Figuralgesang *m.* figurální zpěv.
Figur-ant (-en) *m.* figurant; —ation *f.* podobnění, upodobnění, utváření, uspůsobnění, zdobení, ozdobení, oživení.
Figürchen *n.* osůbka.
Figurenzeichnung *f.* kreslení n. kreslitelství figur T.
Figurir-en figurovati, zfigurovati, zobraziti, vyobraziti, vyznačiti T.; představiti, podobiti, podobniti, vypodobniti, upodobniti, utvařiti, uspůsobiti; oživiti; místo zastupovati, vyplňovati; —te Zahlen (math.) čísla obrazcová T.; —stange *f.* praporeček měřický T.
Figürlich nevlastní, obrazný; *adv.* nevlastně, obrazně.
Fikzion *v.* Fiction.
Fila-ment *n.* (lt.) vlašení; *—ria f.* vlasovec (zool.).
Filet *n.* (fr.) síťová tkanina, síťovina; (Buchb.) obrubné ozdoby; —iren pozlátkem obrubovati.
Filia *f.* (lt.) dcera.
Filial- (lt.) vedlejší, filiální P.; —bank *f.* vedlejší bank P., filiálka bankovní; —handlung *f.* vedlejší obchod; —kasse *f.* vedlejší pokladnice P., filiálka pokladničná n. kasovní; —kirche *f.* kostel vedlejší n. filiální, filiálka; —verein *m.* haluze n. odvětví spolku P.; filiálka spolku.
Filigran *n.* (fr.) cetinky *pl.*, nitkové dílo ze zlatého n. ze stříbrného drátu; f. *adj.* křehoučký; —arbeit *f.* nitkové dílo; —arbeiter *m.* cetinkář.
Filiren (fr.) přísti; (Mus.) vydržovati ton; (Kartensp.) podmítati.
Filius *m.* (lt.) syn.
Filix *f.* (lt.) kapradí.
Fille *f.* (fr.), *filia* (lt.) dcera.
Filou *m.* (fr.) šelma, šibal, taškář, filuta; —terie *f.* šelmovství, šibalství, taškářství, filutářství.
Filter *n.* cedítko; Filtration *f.* procezování.

Filtrir-apparat *m.* cedidlo T., filtra; —en cediti T., procediti, přečistiti něco; —papier *n.* papír cedicí; —sack *m.* procezovací pytlík; —stein *m.* procezovací kámen; —trichter *m.* procezovací nálevka.

Filum *n.* (bot.) nif T.; *f. elasticum* (bot.) síťka lepká T.

Filz (-es, M. -e) *m.* plsť T.; fig. hrubec, hrubeš; lakomec, skrblec, houžvička, držgrešle; fig. výtopek, kapitola; —arbeit *f.* plstění, zplstění; —decke *f.* plstěná pokrývka; podsedlovka; —en plstiti, plsťovati; fig. plísniti, kárati koho; sich f. plstiti se; plesti se, másti se, motati se, modrchati se; F. *n.* plstění; —er *m.* plstič, plstník; fig. výtopek; —geige *f.* plstnice, plstěný podkladek; —hut *m.* plstěný klobouk, plstěnec; —ig plsťnatý T.; fig. skrblý, houževný, lakomý; —laus *f.* muňka, mrle; —macher *m.* plstník, plstíř; —schuh plstěný střevíc, *pl.* plsťky; —tafel *f.* plsticí tabule; plstěná tabulka; —werk *n.* plstina, plstěné zboží.

Fimmel (Fimel) *m.* samčí konopě, paskonná (n. poskonná konopě, poskůnky, paskonice; 2. železný klín (fimol, výmol); palice; —holz *n.* fidlovačka; smýkačka, hladítko; —n poskonné konopí pleti.

Fin *f.* (fr.) konec.

Final (lt.) konečný P.; účelný; —ausweis *m.* konečný výkaz; —buchstabe *m.* litera koncová T.; —e *n.* ukončení, závěrka; —erledigung *f.* konečné vyřízení P.; —*is conjunctio* účelná spojka T.; —isiren etw. něco ukončiti, přivesti něco ku konci, k dokonání P.; —nexus *m.* spojení účelné, souvislosť účelná T. [chodník.

Financier *m.* (fr.) finančník, dů-

Finanz-behörde *f.* úřad finanční; —bezirk *m.* okres finanční; —bezirksdirection *f.* finanční ředitelstvo okresní; —iell finanční.

Finanzen *pl. f.* finance, zemské n. státní důchody, příjmy; peněžné záležitosti n. poměry T.

Finanz-landesdirection *f.* finanční ředitelstvo zemské; —minister *m.* ministr finanční, m. financí, m. pokladu; —ministerium *n.* ministerium financí, ministerium finanční P.; —patent *n.* finanční patent P.; —procuratur *f.* finanční prokuratura; —verwaltung *f.* správa finanční T.; —wache *f.* finanční stráž P.; —wachorgan *n.* zřízenec finanční stráže P.; —wesen *n.* finančnictví P.; —wissenschaft *f.* finanční věda P., finančnictví T.; —zoll *m.* clo finanční T.

Finde-buch *n.* výkazná kniha, výkazník; —geld *n.* nálezné.

Findel-haus *n.* dům nalezenců v P., nalezčinec; —kind *n.* nalezenec P.

Findelohn *m.* nálezné. [zenců v.

Findelpfleger *m.* pěstoun nale-

Finden etw. nalezti, najíti něco, napadnouti, zastihnouti co; (wdm.) vysliditi, stopovati; fig. seznati, shledati; etw. für gut, für wahr, für billig f. uznati něco za dobré, za pravé, za slušné P.; was der Richter zu bestimmen —et co se soudci vidí, by ustanovil P.; eine Größe f. (math.) hledati, nalezti, určiti T.; sich f. najíti se, nalezti se, shledati se, sejíti se; sich in etw. finden vpraviti se do čeho, hoditi se k čemu; ich finde mich nicht sehr wohl (cítím že mi není příliš dobře; gefunden nalezen, a, o, ý.

Finde-ort *m.* nálezní místo, naleziště. [P.; —lohn *m.* nálezné P.

Finder (-s, unv. M.) *m.* nálezce

Find-lich nálezný, nalezatelný; —ling (-es, M. -e) *m.* nalezenec P. (Bienenz.) nálezek; —linge, —lingsblöcke *pl.* balvany bludné T.; —ungsrecht *n.* nálezné právo, právo ná-

Fine (it.) konec. [lezce.

Finesse *f.* (fr.) lesť, obmysl.

Finger (-s, unv. M.) *m.* prst; durch die F. sehen skrze prsty hleděti nač, přezříti co; drei od. fünf F. voll špeta, špetka; —förmig prstovitý (prstěný, prstnatý T.); —fuß *m.* (Versfuß) prstečník; —gelenk *n.* prstní článek; —geschwür *n.* vidlák, pajeď; příměť, červ, zánehtice; —glieder *pl.* články prstové, články prstův ručních; —griff *m.* špetka,

štipka, štipec; —hut *m.* náprstek; —hutblume *f.*, —hutkraut *n.* *Digitalis* náprstník; —knochen *m.* kosť prstní; —kuppe *f.* bříško u prstu; —ling *m.* paleček, prsteček, prstečník; —los bezprstý, bez prstův.

Fingern prsty hráti; prstovati; prsty opatřiti, oprstiti; mh. prsty omakati.

Finger-nagel *m.* nehet u prstu; —rechnen *n.* počítání na prstech; —reif, —ring *m.* prsten; —satz *m.* poloha, kladení prstův, prstoklad.

Fingers-breit prst s šíří, na prst široký; —dick prst s tloušťí, na prst tlustý.

Finger-spiel *n.* hra na prsty; —spitze *f.* vrch n. špička prstu; —sprache *f.* řeč prsty, prstomluva; —wurm *m.* *v.* Fingergeschwür; —zeig *m.* ukázání prstem; fig. návěští, známka; es ist ein F. Gottes ukazuje se v tom prst boží.

Fingir-en smysliti, vymysliti něco *v.* Erdichten, Vorgeben; —t smyšlený, vymyšlený T.; podmíněný, domnělý T.; —te Rechnung účet domnělý, slepý, smyšlený.

Finis *m.* (lt.) konec; (philos.) účel T.; Finissage *f.* (fr.) ukončení něčeho.

Finissimo (it.) co nejjemněji.

Finit-iv končící; —*o m.* (it.) závěrka účetní; —*us modus* (grm.) určitý spůsob T.

Fink (M. -en) *m. et f.* pěnkava, pinkava *Fringilla coelebs*.

Finken- pěnkavčí; —falke, —habicht *m.* krahujec, krahulík; —fang *m.* chytání pěnkav; —ritter *m.* rytíř mluvka; —schlag *m.* pěnkání, pinkání.

Finkler *m.* chytač pěnkav, ptáčník.

Finn-e (M. -en) *f.* vršek, špička; 2. nos u kladiva; 3. slatina, rašeliniště; 4. uher (svinský), trud (ve tváři); 5. (b. Fischen) ploutev; —en plošiti, uplošiti, rozplošiti, rozklepati; —icht trudovitý; —ig trudovatý, uhrovatý.

Finster *adj.* tmavý, temný; chmurný, pošmourný; zasmušilý; zamračený; -es Wesen -osť; f. werden tmíti se, zatm. se, zatemniti se; —blickend mračivý; —ling (-es, M. -e) *m.* zatmělec, zatemnělec; temnotář; —lings *adv.* po tmě, ve tmě; —niß (M. -sse) *f.* tma T.; temno, temnota; (Astron.) zatmění T.; F. der Sonne, des Mondes zatmění slunce, měsíce T.; F. fig. zatemnělosť; —ode Nacht tmavopustá noc.

Finte *f.* (*it. finta*) lesť, obmysl, úskok; (Fechtk.) lichý bod.

Fioco (it.) mdle, slabě.

Fiorino *m.* (it.) zlatý (mince).

Fioritur *f.* (it.) (im Gesange) květitosť.

Fippern mh. třásti se, chvíti se, vrtěti sebou. [štipec.

Fipps *m.* šňupec, šňupka, štípka,

Firlefanz *m.*, —erei *f.* šibřinky, šašky, třesky plesky, láry fáry.

Firm (lt.) pevný; cvičený.

Firma (M. Firmen) *f.* (it.) firma P.; obchodnický podpis; obch. dům T.; —führer *m.* firmuvedoucí P.; firmovník.

Firmament *n.* (lt.) obloha T., nebeská tvrz, báně.

Firman *m. v* Ferman.

Firmant (-en) *m.* podpisovatel T.

Firmazeichnung *f.* der Handelsleute známka firmy obchodníkův P.

Firm-eln, —en biřmovati.

Firmerl *n.* vroubek, formička (na punčoše). [movna.

Firm-haus *n.*, —kapelle *f.* biř-

Firmiren (it.) podpisovati T.

Firmling (-s, M. -e) *m.* biřmovanec.

Firn *adj.* lonský; —er Wein, —ewein *m.* lonské víno, staré víno.

Firn (-es, oh. M.) *m.* čerstvě padlý sníh (v Alpách); 2. (M. -en) vrchol sněhovce; —er *m.* sněhovec, sněžník, sněžka (hora sněhem pokrytá, v Alpách).

Firniss (-sses, M. -sse) *m.* pokost, fermež T.; mit F. anstreichen, firnissen pokostiti, pokostovati, fermežiti, oferm.; —sieder *m.* pokostář.

First (M. -e) *f.*, —en (M. -en) *m.* (des Berges) hřeben, slémě hory T.; F. (am Dache) vaz, hřeben, slé-

mě n. slemeno, kukla, kobka T.; F. des Schnabels (zool.) slémě zobáku T.; —balken *m. v.* Firstsparren; —ennagel *m.* slemenní hřebík; —sparren *m.* trám hřebenový n. kuklový, slémě, slemeno T.

Fiscal (=s, M. =e) *m.* (lt.) státní zástupce, fiskál; —adjunct *m.* fiskální příruční P.; —amt *n.* fiskální úřad P.; —gut *n.* fiskální statek P.; —isches Interesse prospěch fisku P.

Fisch (=es, M. =e) *m.* ryba; (Astron.) ryby, rybnář; —aas nálava; —amt *n.* úřad porybný (-ní) P.; —angel *f.* udice na ryby; —auge *n.* rybí oko; F., ein —äugiges Pferd kůň jadrooký; —bärn *m.* sak na ryby; —behälter *m. v.* Fischhälter.

Fischbein *n.* rybí kosť, kostice T.; F. im Mieder podpěnka (planžet); —ern kostičný, kosticový; —fabrik *f.* továrna na kostici, kosticovna.

Fisch-beschreibung *f.* rybopis; —brühe *f.* jícha, omáčka na ryby; jícha z ryb; rosol z ryb; —brut *f.* rybí plod, výměť, výstřelek.

Fischel *n. et m.* (eine Art Münze) rybka, rybička; —n machen kačery podrážeti, podlíšky, mističky dělati; —n *verb.* rybinou páchnouti.

Fischen ryby loviti n. chytati; fig. uloviti, uzmouti něco.

Fischer (=s, unv. M.) *m.* rybář, rybák; F. Martin (Vogel) ledňáček; F.= rybářský P.; rybácký; —barke *f.* rybářská kocábka, bárka; —boot *n.* rybářský člun; —ei *f.* rybářství T.; (Hütte) rybárna; —eirecht *n.* právo k lovení ryb P., právo rybolovské; —garn *n.* síť na ryby, rybářská síť; —gedicht *n.* rybářská báseň; —geld *n.* porybné, výlovné; —hütte *f.* rybárna; —in *f.* rybářka; —korb *m.* vršovnice; —mädchen *n.* děvče rybářské; —ordnung *f.* řád rybářský P.; —seil *n.* houž, houžev; —stängchen *n.* honek, honček; —stange *f.* rybářské bidlo, žezlo; —stechen *n.* rybářská kolba, rybářské dostihy *pl.*

Fisch-falle *f.* slup na ryby; —fang *m.* lov, lovení, chytání ryb; loviště na ryby; —faß *n.* lejta, voznice na ryby; —fleisch *n.* rybovina, rybí maso; —flosse *f.* ploutev, plýtva; —gabel *f.* vidlice na ryby; —galle *f.* rybí žluč; —gallerte *f.* rybí huspenina; —garn *n. v.* Fischergarn; —geld *n.* porybné; —geruch *m.* rybina; —gräte *f.* rybí kosť, kostice; —hälter *m.* sádka, rybárna, kabelna; —hamen *m.* ohnoutka, keser; —handel *m.* obchod s rybami, obchod rybářský; —händler *m.* obchodník s rybami, rybář; —kasten *m.* sádek, *pl.* sádka; —kiefer *m.* žábry *pl.*; —knecht *m.* pěšák; —köder *m.* vnada, vnadidlo na ryby; —korb *m.* koš na ryby; —kunde *f.* ryboznalství, rybověda; —laus *f.* zaťalec, rybí klíště; —leich *m.* potěr; —loch loviště; —markt *m.* trh na ryby, rybí trh, trh rybný; —meister *m.* porybný (, ého *m.*); sádecký; —milch *f.* rybí mlíčí; —netz *n.* síť na ryby; —ohr *n.* žábry *pl.*; —ordnung *f. v.* Fischerordnung; —otter *m. et f.* vydra *Lutra*; —otterhund *m.* vydrák; —reich rybný, rybnatý; —reiher *m.* volavka šedá; —reuse *f.* vrše; —roggen *m.* jikry *pl.*; —satz *m.* násada rybí; —säugethiere *pl. n.* (zool.) kytovití T.; —schmalz *n.* rybí tuk (sádlo); —schuppe *f.* rybí šupina, slupina; —schuppenkrankheit *f.* (med.) rybí kůže; —schwanz *m.* rybí ocas; —ständer *m.* sádka; —suppe *f.* polívka z ryb; —tapper *m.* čeřen; —teich *m.* rybník; —thran *m.* rybí tuk, tukovina, trán; —tonne *f.* tuna, káď na ryby; —tunke *f.* (Kochk.) rybí omáčka, om. na rybu; —verleger *m.* nákladník ryb; —versteinerung *f.* rybokam; —wächter *m.* baštíř; —wate *f.* nevod, vatka, vlak; —weib *n.* rybářka; —wirthschaft *f.* rybaření; —zins, —zoll *m.* počberné; —zug *m.* zatažení n. zalovení ryb.

Fiscus, Fiskus *m.* (lt.) fiskus, zástupce komory, koruny, státní zástupce P.; 2. Staatsschatz komora, státní pokladnice P. [bob.

Fisole (M. =en) *f.* fizole, fazol,

Fispern šeptati, šuškati.

Fissil *adj.* (lt.) rozštěpitelný, rozštěpný.

Fissi-linguia *pl.* (lt.) (zool.) klanojazyčníci (t. plazi) T.; *—rostres pl.* (zool.) klanozobci (ptáci) T.

Fissur *f.* (lt.) rozštěpení, rozštěpenina; F. der Hirnschale proštěp n. rozštípení lbi; F. der äußern Schädeltafel rozstoupení svrchní kůry n. desky lební; *fissus* (lt.) klaný T.

Fistel (M. -n) *f.* (lt.) (med.) píštěl, píšťala, stříl; 2. (ob. M.) *v.* Fistelstimme; —gegend *f.* místo píštělné; —messer *n.* (chir.) píštělník; —n kozmicí zpívati; —öffnung *f.* díra střílová; —schneider *m.* prořezavač píštěle; —stimme *f.* fistule, kozmice, přehlas, hrdelní hlas T.

Fisten bzdíti *v.* Feisten.

Fistula *f.* (lt.) *v.* Fistel; *—ti pl.* (zool.) píšťalohubé n. lulankovité ryby T.

Fitis-laubvogel, —sänger *m.* budníček věčší.

Fitschepfeil *m.* *v.* Armbrust.

Fittig (-es, M. -e) *m.* křídlo, peruť, perutí; fig. ochrana, záštita.

Fitz *m.* (engl.) syn (nemanželský), potomek.

Fitz (-es, M. -e) *m.* uzlík v přízi; —band *n.*, Fitze *f.* pásemnice, pásnice, pásmo; —eln, —en pásma vázati; etwas f. zaplesti, zmodrchati, zamotati; —er *m.* modrcha, pleticha, pletichář; —erei *f.* pletichářství; —faden *m.* motouz, motovouz, motka; —garn *n.* pletky; —ung *f.* cuchanina, matlanina.

Fix *adj.* (lt.) pevný, stálý P.; nehybný; —er Gehalt stálé služné P.; —e Frist neprodlužná lhůta P., T.; —e Idee představa zarytá, utkvělá (nehybná) T.; —er Punkt (math.) pevný bod; —färberei *f.* barvení na pevno.

Fixfax *m.* klam, kejkle (čáry-máry); —erei *f.* svévole.

Fix-iren upevniti; 2. zírati nač, zrak upírati nač, utkvíti zrakem n. myslí na čem; 3. utvrditi, ustáliti T.; einen Gegenstand f. k něčemu zřetel obrátiti, zrak upříti na něco, k něčemu T.; die Gedanken f. ustrnouti v myšlenkách, na myšlenkách T.; sich f. usaditi se; —ität *f.* pevnosť, stálosť, určitosť; —stern *m.* stálice T.; —sternkatalog *m.* seznam stálic T.; —um *n.* stálé služné.

Fjeld *n.* (in Schweden &c.) vysočina.

Fjord *m.* (in Norwegen) záliv mořský.

Flabellum *n.* (lt.) vějíř.

Flach plochý, ploský T.; rozplesklý, placatý, čapatý; mělký; —es Land venkov P.; *v.* Flachland; —e Hand dlaň; —er Kopf *v.* Flachkopf fig.; —er Winkel přímý úhel T.; —boot *n* mělký člun, plochý člun; —bürste *f.* (Wasserbau) plochá jehla.

Fläche (M. -n) *f.* plocha (ploština) T., plošina, povrch T.; rovina, roveň T., rozloha P.; —n rovnati, srovnati.

Flächen-einheit *f.* jednička plošná T.; —inhalt *m.* rozsáhlosť, povrchnosť; obsah plochy T.; obsah povrchnosti; —maß *n.* plošná míra; míra rozlohy, míra rozložná P.; plochomíra; —messer *m.* plochoměr; —messung *f.* plochoměrství T.; rozlohoměrství; —zahl *f.* číslo ploché T.

Flach-feld *n.* *v.* Blachfeld; —füßig ploskonohý, čapatý; —gang *m.* (wdm.) sopík; —hand *f.* dlaň; —huf *m.* plochý roh; —kernig (bot.) ploskojaderný T.; —kopf *m.* ploská, třepatá hlava; fig. mělká, jalová, prázdná hlava; obmezenec; nedozrálek; —köpfig mělkého ducha; mělký; —land *n.* kraj, venkov; 2. rovina, *pl.* roviny T., planina; —länder *m.* dolnozemec; doliňan, dolňák; —meißel *m.* dláto rovné; —nase *f.* ploský nos; ploskonosec, ploskonoska.

Flachs (-ses, ob. M.) *m.* len *Linum*; —abfall *m.* padrť, padrtina, otřepky, pazdeří; —acker *m.* leniště, lenoviště; —bau *m.* lnářství T., lenařství; —bauer *m.* lnář, lenař; —bereiter *m.* pazderník; —bläuel *m.* palička na len; —breche *f.* mědlice, trdlice, lamačka, třepačka,

klapačka; —brechen *n.* tření, mědlení lenu; —brecher *m.* mědlič, tříč lenu; —bündel *n.* otep lenu; —büschel *m.* hrsť lenu; —darre *f.* pazderna, sušírna; —dotter *m.* hubilen, tratilen *Myagrum* (bot.).

Flachse *f. v.* Flechse.

Flachseitig mělkoboký, plitkoboký, plochostraný.

Flächsen *adj.* lněný, ze lnu.

Flachs-feld *n. v.* Flachsacker; —fink *m.* čečatka; —haar *n.* vlasy jako len; —handel *m.* lenařství; —häuptel *n.* hlavička, palička lenová; —hechel *f.* vochle, vochlice na len; —kopf *m.* lenohlávek, bělohlávek; —köpfig lenohlavý, bělohlavý; —kraut *n. v.* Flachsseide; —mühle *f.* stoupa na len; —raufe, —riffel *f.* drhlen, drhlice; —reiste *f.* žemně, žemnička, obláčka; —röste *f.* rosení, močení lenu; —rösthaus *n.* močírna na len; —same *m.* lněné semeno; —schwinge *f.* potěračka, potírka; —seide *f.* kokotice *Cuscuta* (bot.); —speicher *m.* skladiště lenu; —stengel *m.* stonek, steblo lněné.

Flachsticken *n.* vyšívání ploché.

Flachswerg *n.* koudel.

Flach-werk *n.* ploché, mělké dílo; 2. střecha z tašek; —winkel *m.* úhel přímý T.; —ziegel *m.* plochá cihla, taška.

Flacken čechrati, načechrati (vlnu); f., flackern mh. plápolati, planouti, míhati se. [vkou, voněčka.

Flacon *n.* (fr.) láhvička s voňa-

Fladen (=s, unv. M.) *m.* mazanec; tykanec; 2. pokruta; 3. (v. Rindvieh) kravinec.

Flader (M. =n) *f.* žilina, žileť, žilka, svál v dřevě; —holz *n.* dřevo svalovaté n. svalovité, žilovaté n. žilovité, mosor; žiletina; —ig žilovatý; —n (b. Anstreich.) žilovati.

Flage *f.* slatina, bahnitá krajina; 2. liják, lijavec.

Flagell (*—um*) *n.* (lt.) bič; (bot.) výrostek T.; —ant (=en) *m.*, —ator (=s, M. =en) *m.* bičovník, mrskač.

Flageolet *n.* (fr.) flažolet, píštělice.

Flagge *f.* lodní prapor P., vlajka; die F. aufstecken, —n mh. vytyčiti, vystaviti vlajku; —nschiff *n.* praporní loď P.

Flagitium *n.* (lt.) hanebnosť.

Flagrant (lt.) zjevný, patrný; horoucí; prudký; *in —i* hned za horka, na samém činu n. skutku (popul. za tepla).

Flähme (M. =n) *f.* slabina, slabizna; (wdm.) šněrovačka.

Flakkern mh. *v.* Flackern. [bund.

Flamänder *m.* flamendr *v.* Vaga-

Flamant *m.*, Flamingo *m.* plameňák (Vogel). [vysoký svícen.

Flambeau *m.* (fr.) pochodeň; 2.

Flamberg oder Flammberg *m.* (poët.) meč.

Flamm-e (M. =en) *f.* plamen; oheň, plápol; (wdm.) ohnička; Farbe der F. barva plamene T.; —en plamenem vypáliti; mh. plápolati, pláti, planouti, plamenem hořeti; die Sonne flammt slunce pálí.

Flämmen (wdm.) vypáliti.

Flammenblick *m.* plamenný pohled, planoucí, ohnivé vzezření.

Flammend plamenný, plápolavý, planoucí.

Flammen-feuer *n.* plápolavý oheň; —glut *f.* žhavosť plamene; —haar *n.* plamenné vlasy; —haß *m.* záští planoucí n. horoucí; —kuchen *m.* podplamenice, podplamenka; -ofen *m.* pec pálací; —reiger, —reiher *m. v.* Flamant; —säule *f.* plamenný sloup; —schrift *f.* plamenné písmo; —schwert *n.* plamenný meč; —tod *m.* smrt v ohni; —vogel *m. v.* Flamant.

Flammette *f.* (fr.) *v.* Laßeisen.

Flamm-fieber *n.* spála; —icht plamenovatý, plamenitý; —ofen *m.* pálací pec, výpalna.

Flanche *f.* (mech.) přítrubek.

Flanell *m.* (fr.) flanel, vlnovka.

Flan-eur *m.* (fr.) pobuda; —iren potloukati se, plahočiti se.

Flanke (M. =n) *f.* bok, strana, pobočina; (milit.) bok (křídlo); (wdm.) slabiny, pach. [masa atd.).

Flanken *m.* krajíc, kus (chleba,

Flankenmarsch *m.* pochod z boku, pochod poboční.

Flankiren okřídliti; mh. potulovati se, harcovati, lelkovati.

Flanqueur *m.* harcovník; těkavec, pobuda, obejda, potlukač; krajník.

Flasche (M. -n) *f.* láhev, láhvice, lahvice (flaška); F. (b. Flaschenzug) kladka T., skřipec, kroužek k vytahování tíže; elektrische F. láhev elektrická T.; dreihalsige F. trojhrdelná láhev T.

Flaschen-baum *m.* lahevník; —bier *n.* pivo láhvičné, pivo v láhvích; p. z láhve; —birn *f.* baňatka, flaška; —keller *m.* láhevna, láhevnice; —korb *m.* koš na láhve; —kürbiß *m.* tykev láhvovitá; —macher *m.* láhvičkář, baňkář; —zug *m.* kladkostroj T.; skřipec; gemeiner F. kladkostroj obecný T.

Flaser *f.* vlákno; *v.* Faser.

Flatter-ding *n.* letavka; —er, —geist, —ling *m.* fučík, fučílek, třeštidlo, pudivítr, větroplach; —esche *f.* osyka; —feuer *n.* oheň plápolavý T.; —flamme *f.* plamen plápolavý T.; —haft nestálý, vrtkavý, těkavý, třeštivý; —ie *f.* lichocení; —ling *m.* motýl; 2. *v.* Flatterer; —n mh. třepati, třepetati křídly; třepati se; vláti, chvěti se; plápolati; větřiti, těkati; —pappel *f.* osyka; —ruß *m.* saze, kopt; —sinn *m.* těkavosť, vrtkavosť.

Flatt-eur *m.* (fr.) pochlebník, lichotil; —iren pochlebovati komu, lichotiti komu.

Flatul-ent (lt.) nadýmavý; —enz *f.* (med.) nadýmání, dmutí, větry *pl.*

Flau mdlý, ochablý, chabý T., slabý, prázdný, vyvětralý, nechutný; *adv.* ledabylo; f. werden mdlíti; —en máchati, vymáchati (prádlo); —heit *f.* ochablosť, chabosť, vlažnosť.

Flaum (-es) *m.* prachové peří, prach; puch T.; pápeří; F. am Baume chmejří; —bart *m.* pejří na bradě; páper; 2. holobrádek, holofous, vlnofous; —enfeder *f.* *v.* Flaum; —haar *n.* pejří, páper; (bot.) vlna T.; —haarig (bot.) pejřitý; —ig pejřitý, pejřím n. prachem obrostlý.

Flause *f.* jalová výmluva; fig. *pl.* —n kusy, fuky; —nmacher *m.* fukař, fukač, vyvaděč.

Flauto *m.* (it.) fletna (flautna).

Flavescent (lt.) zažloutlý.

Flebile *adv.* (it.) plačtivě.

Fleche *f.* (fr.) šíp; (Fortif.) flešna, šípová hradba.

Flechs-e (M. -en) *f.* šlacha, svazová n. suchá žíla; —enartig, —icht šlachovitý; —ig šlachovatý (žilovatý).

Flecht-e (M. -en) *f.* pletina, pleteň, úplet, spletek, pletenec; rohož, rohožka; (med.) lišej; fressende F. vlkojed; frieselhafte F. krupka, jahlina; (bot.) F. lišejník *Lichen*; —en plesti, zaplesti, uplesti, víti, vinouti, provlékati; fig. zamotati, splesti.

Flechten-erzeuger *m.* pletinář, košinář; —erzeugung *f.* pletinářtví; —frucht *f.* (bot.) plešek T.; —geschwür *n.* vřed plazivý; —gestell *n.* (bot.) podstava, nožice T.; —grind *m.* (med.) úročky plazivé.

Flecht-er (-s, unv. M.) *m.* pletáč, košař; košinář, košatník; —holz *n.* hatě; —schuh *m.* bačkora; —waaren *pl.* pletiny; —waarenhändler pletinář; —weide *f.* vrba košařská; —werk *n.* pletenina, pletivo, pleteň; —zaun *m.* pletina, opleť.

Fleck (-es, M. -e) *m.* kus, čásť, díl země; 2. místo; 3. lata, plata, záplata; 4. F., —en *m.* městec, městys; 5. skvrna, poskvrna; kaňka; 6. úhona, vada; maz; —en špiniti; skvrniti, poskvrn.; látati, záplatovati, příštipkovati; spravovati; mh. skvrniti, špiniti; mazati se; pom. se, špiniti se; —enlos neúhonný; —enwasser *n.* voda na skvrny; —fieber *n.*, —typhus *m.* (med.) skvrnavka, peteče; pitomice; nachovina, změtice; —icht skvrnovitý; —ig skvrnatý; f. werden skvrnatěti; —kehlchen *n.* (Vogel) řehák zahradní; —putzer *m.* čistitel skvrn.

Fledermaus (M. -mäuse) *f.* netopýr (nedopýr) *Vespertilio.*

Flederwisch *m.* peroutka, kosinka.

Flegel (-s, unv. M.) *m.* cep; fig. klacek, chrapoun, hulvát; —ei *f.* hrubství; —haft nevycválaný,

hrubý; —jahre *pl. n.* doba n. leta klackovská (pop. bláznivá leta); —kappe *f.* ocepek, ošití; —riemen *m.* (Mittelband am Flegel) svor, svůr; —stiel, —stock *m.* držák u cepu.

Flehen mh. snažně prositi; upěti, lkáti; zu Gott f. Bohu se modliti; —swort *n.* prosebné slovo; -swunsch *m.* snažné přání; —tlich *adj.* prosebný, úpěnlivý; *adv.* snažně, prosebně, úpěnlivě.

Fleisch (-es, oh. M.) *n.* maso; F. ohne Fett libovina; wildes F. zbytné, divé maso, vojenské (vojské) maso, plíny; F. des Obstes dužnina; F. fig. tělo; pleť; —bank *f.* masné krámy; jatky P.; —beil *n.* sekera na maso; —beitrag *m.* přídavek na maso P.; —bergel (in Prag) řeznický vršek; —beschau *f* přihlídka, přihlížení k masům P.; —birn *f.* masovka; —brühe *f.* omáčka z masa, jícha; —eisen *n.* škrabák; —en mízdřiti.

Fleischer (-s, unv. M.) *m.* řezník, masař; —beil *n.* řeznická sekyra; —gang *m.* fig. marná chůze; —gesell *m.* řeznický tovaryš; -hund *m.* řeznický pes; —n *adj.* masný, masový. [nosť.

Fleischeslust *f.* tělesnosť, chlíp-

Fleisch-essend masojedlý; —esser *m.* masojed, masojídek; —farbe *f.* pletní n. masová barva; —farben, —farbig masové barvy; —fibrin *n.* vlákenina z masa T.; —fliege *f.* masařka; —fressend masožravý; —gabel *f.* vidlička na maso; —gebackenes pečité z masa; —geschwulst *f.* masitosť; —gewächs *n.* maso vzrostlé; narostlina; —hafen *m.* hrnec na maso; —hacker, —hauer *m.* řezník; —icht masovitý; —ig masný; masitý; libový, libovnatý, dužný, dužnatý T., tělnatý; —kammer *f.* sklep n. komora na maso; —knödel *m.* knedlíček z masa; —korb *m.* koš na maso, masák; —lich tělesný, smyslný; —los bezmasý; —markt *m.* masný trh P., trh na maso; —messer *n.* kuchynský nůž; —schau *f.* přihlídka n. dohlídka k masu; —schnitzel řízek masa; —seite *f.* syrovina, rub kůže; -selcher *m.* uzenář; —taxe *f.* sazba na maso P.; —topf *m.* hrnec na maso; —verlust *m.* (med.) potracení masa; —wärzchen *pl. n.* jahůdky; —wasser *n.* voda z masa; —wucherung *f.* přirostení masa.

Fleiss (-es, oh. M.) *m.* pilnosť, píle, snažnosť, bedlivosť; mit F. naschvál, schválně, z úmyslu, úmyslně; —belohnung *f.* odměna pilnosti; —billet *n.*, —brief *m.* lístek pilnosti.

Fleissig *adj.* pilný, snažný, dbalý; pracovitý; pozorný, bedlivý; —en etw. čeho pilně hleděti; čeho bedliv býti; —lich *adv.* (vlt.) pilně.

Flekk *m.* *v.* Fleck.

Flennen, flensen mh. plakati, břečeti, šklebiti se, fňukati.

Fletschen zplošiti, na plocho bíti; rozvírati hubu, šklebiti se; die Zähne f. zuby vyšklebovati, ceniti.

Fletschern mh. šplouchati, šplíchati, šplechtati, máchati se.

Fletschzahn *m.* vyvstalý, vysedlý zub.

Flex-ibel, —*ibilis* (lt.) ohebný T.; sklonný; —ion *f.* ohýbání T.; skloňování; —or *m.* (anat.) ohybač, schylovač T., stahovač M.; —uös okolkovatý; —ur *f.* ohýbání; ohyb.

Fliboot (M. -e) *n.* rychlice, rychlá loď. [ník.

Flibustier (-s, M. -e) *m.* kořist-

Flick-arbeit *f.* správka, záplatování; spravované dílo; —en etwas zašívati, spravovati, látati, záplatovati; die Schuhe f. přištipkovati; —er *m.* správkář, záplatář, přištipkář; —erei *f.* správka, spravovačka, látačka; —erlohn *m.* mzda za správku; —gans *f.* půl uzené husy; —lappen *m.* záplata, přívěsek, přištipek; —schneider *m.* záplatář; —schuhmacher, —schuster *m.* přištipkář; —werk *n.* slátanina T.; fig. stvůra; —wort *n.* přílepek, přípln.

Flieder (-s, oh. M.) *m.* bez; spanischer F. šeřík, lilák; —muss *n.*, —saft *m.* povidla n. kaše z bezu, zavařenina bezová; —thee *m.* thé z bezu.

Fliege (M. -n) *f.* moucha, muška *Musca*; spanische F. pryskyrka; —n *pl.* (zool.) muchovití hmyzi T.

Fliegen mf. letěti, létati; fig. spěchati, páditi, hnáti se; vláti, plápolati, chvíti se.

Fliegend létavý, letací, letný; prchavý, spěchavý; pádivý; —er Fisch létavá n. letací ryba T.; f. vlající; mit —er Fahne s vlajícím praporem; —es Lazareth přenosná, povozná nemocnice; —e Brücke přenosný most, skladací most, člunkový most; —es Corps těkavý sbor, probíhavý sbor; —er Buchhandel kočující n. stěhovavé knihkupectví; —e Blätter *pl.* těkavé listy.

Fliegen-ei *n.* muší vejce, trusek; -fänger *m. v.* Fliegenschnäpper; -fängerin *f.* mucholapka; —fenster *n.* síťkové, síťové okno; síť na okno; —garn *n. v.* Fliegennetz; —gift *n.* otrušík, muší kámen; —klappe, —klatsche *f.* plácačka, pleskačka na mouchy; —mücken *pl.* muchatkovití hmyzi T.; —netz *n.* síť na mouchy, síť na okně proti muchám; —papier, —todpapier *n.* papír muchomorný; —pilz *m.* muchomůrka; —pulver *n.* prášek muchomorný; —schimmel *m.* muškovaná brůna; —schnäpper *m.* (Vogel) lejsek; —schwamm *m.* muchomůrka; —schwarm *m.* roj much; —stein *m.* myšák, otruch T.; —wedel *m.* oháňka, vějička.

Fliegsam létavý.

Flieh-en mf. uteci, utíkati, ubíhati, prchati, uháněti; prchnouti, uprchnouti; zu einem f. uteci se k někomu; útočiště bráti; etw. f. varovati se čeho; —kraft *f.* odstředivosť, snaha n. síla odstředivá n. odběžná T., těkavosť, [žice, ploška.

Fliese (M. -en) *f.* dlažka, dla-

Fliess (-es, M. -e) *n.* chomáč, hrstka vlny; rouno; das goldene F., Orden des goldenen —es, Orden vom gold. —e řád zlatého rouna.

Fliessblattern *pl.* splývavé neštovice, slité neštovice; n. jedna slitina.

Fliesse *f. v.* Flossfeder.

Fliess-en mh. téci, plynouti, řinouti se; fig. jíti, vycházeti z čeho T.; f. mf. prouditi se, řinouti se; rozplývati se; (v. d. Zeit) míjeti, ubíhati; f. machen propraviti tok; —end tekoucí, plynoucí; tekutý; (v. Stil *etc.*) plynný; —endes Wasser živá voda, živý pramen.

Fliess-garn *n.* veliká síť rybářská; —gold *n.* ryžovní zlato; —harz *n.* tekutá pryskyřice; —papier *n.* prožíravý, prorážlivý, prosakovací papír, pijavý papír; —wasser *n.* tekutá voda (voda říčná a z potoka); živá voda]; 2. (anat.) míza.

Flietsch *f.* (Schimpf für Mädchen) záchora, žába.

Flikken *v.* Flicken.

Flimmen mh. tlíti, doutnati; 2. *v.* Flimmern.

Flimmer (-s) *m.* blyštidlo, třpytidlo, blyštinka, třpytinka; *v.* Glimmer; —bewegung *f.* míhání; —n mh. třpytiti se, blyštěti se, míhati se, kmitati se; das F. mihot; —nd blyskotný, třpytivý, míhavý, kmitavý.

Flinder *m. v.* Flitter.

Flink hbitý, čilý, mrštný, čerstvý, křepký, hybký, obratný, bystrý, čiperný; —heit *f.* hbitosť.

Flinkern mh. *v.* Flimmern.

Flins *m.* pazourek (kámen), oblázek.

Flinte (M. -en) *f.* ručnice, puška.

Flinten- puškový; —dolch *v.* Bajonet; —hahn *m.* kohoutek u ručnice; —kolben *m.* úhlaví, hlaviště; —krätzer *m.* vytahováček, kančík; —kugel *f.* kulka do ručnice; —lauf *m.*, —rohr *n.* hlaveň; —schaft *m.* pažba; —schuss *m.* rána z ručnice.

Flintglas *n.* sklo flintové, flint T.

Flispern, flistern *v.* Flüstern.

Flitsch-e (M. -n) *f.* blyštinky; —gold *n. v.* Flittergold, Fliessgold.

Flitter (-s) *m. et f.* (M. -n) cetka, blyskotka; —esche, —espe *f.* osyka; —gelehrsamkeit *f.* učenosť povrchní, blýskavá; —glanz *m.* lesk lichý, zdánlivý, povrchní; —gold *n.* dracoun, pozlátko; —gras *n.* třeslice; —haube čepec vyšitý cetkami; —jahr *n.* líbáček, líbánky, cukrový rok; —mädchen *n.* fintilka;

—monat *m.* cukrový měsíc; libáček; —n *v.* Schimmern; —pappel *f.* osyka; —sand *m.* písek blýskavý, slídovatý; —schläger *m.* cetkář; —silber *n.* stříbrné cetky; —staat *m.* nádhera prázdná, planá; —werk *n.* cetkovina, blyskotka, pozlátkovina; povrchní ozdoba; —witz *m.* planý vtip; —woche *f.* libánkový týden, libáček.

Flitzbogen *m.* luk, kuše.

Floccus *m.* (lt.) vlášení; (zool.) střapec (na konci ocasu) T.

Flock-asche *f.* pýření; —e *f.*, —en *m.* kosma, chomáč, kotouč, pýří; kotouček, vláček, chumáček (sněhu); pazdero; klk, kluk, klok.

Flocken rozkouskovati, rozčechrati; mh. es flockt sníh padá v chomáčích, padají kotouče sněhu; f. kosmy pouštěti; —binse *f.* suchopeřník; —gekräusel *n.* kroužky, prsténky kosmaté, kotoučky; —gewölke *n.* vlnovitá oblaka, beroušky, beránky *pl.*

Flock-feder *f.* *v.* Flaum; —ig pýrnatý, kosmatý, pazderný, pazderovatý; —seide *f.* boura, zadní hedvábí; —wolle *f.* vlnové ostřižky.

Floh (=es, Mt. Flöhe) *m.* blecha; —biß *m.* bleší štípnutí; —en, flöhen (einen, sich f.) blech hledati.

Flöhig blechatý.

Floh-kraut *n.* hnidák, blešník; —krebse *pl.* raci skákaví T.; —stich *m.* blešina, štípnutí bleší.

Flor (=s, ob. Mt.) *m.* květ, rozkvět, kvetení, čas květu; květoví; fig. štěstí, blaho; (Zeug) flor, pavučník, pavučinka, rouška; —a *f.* (myth.) Květena; —band *n.* stužka z floru; —eal *m.* (fr. Monat) květen.

Floren, Florin *m.* (Münze) zlatý, rýnský, zlatník.

Flores *pl.* (lt.) květy; F. *antimonii* (chem.) květ antimonový T.; F. *zinci* (chem.) květ zinkový T.; -cenz *f.* květenství.

Floret, Florett *n.* končíř; 2. odpadky hedbávné; —seide *f.* *v.* Flockseide.

Flor-iren kvěsti; zkvětati, prokvétati; —ist (=en) *m.* květinář, květomil.

Flos (Mt. *flores*) *m.* (lt.) květ.

Floskel (Mt. =n) *f.* (lt.) pěkná, líčená slova, ličidla T.; floskule.

Floss (=es, Mt. Flösse) *n.* vor, plť; mehrere Flöße verbunden pramen; —amt *n.* úřad náplavní, splavnický; —anstalt *f.* splavnictví, zařízení pramenové plavby; —band *n.* houž, houžev, svázka, svírka, sluka.

Flössbar voroplavný, plavný s vory T. [vorový T.

Flossbrücke *f.* most z vorův, most

Flössbutter *f.* vyvařené máslo.

Flösse (Mt. =n) *f.* vorové, pramenové dříví; 2. pramen *v.* Floß; 3. *v.* Floßanstalt. [*v.* Floßfeder.

Flosse (Mt. =n) *f.* ploutev, plýtev

Flössen vlévati; plaviti, naplaviti; máchati (prádlo); sbírati (mléko); mf. plavati.

Flossen-füsse *pl.* *m.* nohy ploutevné T.; —füßer *pl.* *m.* blanýši T.; —thiere *pl.* ploutvonozí T.

Flösser, Flosser (=s, unv. Mt.) *m.* plavec, splavník, *sl.* plťník, plťař; —ei *f.* splavnictví.

Floss-feder *f.* ploutev, ploutva, plýtva; —garn *n.* nevod, vlak; —gebühr *f.*, —geld *n.* prámné (, ého *n.*) P., poplavné; splavné; – gerechtigkeit *f.* právo poplavné, právo plavní, právo ku plavení P.; právo splavnické; —gericht *n.* (ehem. in Prag) právo poříčné; —holz, Flößholz *n.* dřevo, haluz; 2. dříví pramenové, vorové n. plavené dříví.

Flossig ploutevnatý.

Floss-junge *m.* vorník, vorňák; —knecht *m.* vorák, plavec; —meister *m.* vrátný (, ého), náplavní, náplavnický mistr; —ordnung *f.* řád, pořádek splavnický; —platz *m.* náplavka; —rechen *m.* jímka, zbraň; brlení; —scheit *n.* poleno plavené; —tafel *f.* vor; —teich *m.* nádržka; —verwalter *m.* správčí náplavnický; -wasser *n.* splavná voda; -wehr *n.* jez.

Flöte (Mt. =n) *f.* flétna, flauta; 2. cívka; 3. vláček, pačísek vlny; F. blasen *v.* Flöten.

Flöten hráti n. pískati na fletnu; sbírati (mléko); mh. sladce, líbezně se ozvati.

Flöten-gesang *m.* fig. zpěv fletnový, fletnozvučný; —macher *m.* fletnář; —pfeife *f.* fletnová píšťala; —spiel *n.* hra n. braní n. pískání na fletnu. **Flotille** *f.* *v.* Flottille.

Flott splavný, plující, plovoucí; f. leben hýřiti.

Flotte (M. -n) *f.* loďstvo P., flota.

Flottille *f.* flotila, sbor lodí T., malé loďstvo, soulodí; —nabtheilung *f.* družina lodní.

Flottmilch *f.* nesbírané mléko.

Flötz (-es, M. -e) *n.* plocha; průjezd; sloje T., vrstva; —gebirge *f.* třetihory; hory usazené, h. slojové; —gyps *m.* sádrovec; —kluft *f.* sluje; —sandstein *m.* plita, třetí žernov.

Fluch (-s, M. Flüche) *m.* klení, kletí, prokletí, zakl., kletba, klatba; —beladen kletbou obtížený, prokletý; —eid *m.* přísaha se zaklínáním; —en einem, über etw. klíti, klnouti, zlořečiti, láti komu, proklínati koho; —er *m.* proklínač, zlolajce.

Flucht (ob. M.) *f.* útěk P.; auf der F. begriffen sein na útěku býti P.; 2. F. spěch, pospěch, kvap; in der F. na kvap, na spěch; 3. F. (wdm.) veliký skok; 4. (arch.) řada; sechs Fenster in einer F. šest oken v jedné řadě; F. směr; in gerader Flucht rovným směrem, přímo; 5. eine F. Tauben hejno holubů; —bau *m.* (wdm.) brloha z nouze; (Bauk.) přídveřek.

Fluchte *f.* záhata, soutka, přehrada.

Flücht-en ms. utéci, prchnouti, uprchnouti; den Blick f. vyhýbati se čímu pohledu, nemoci snésti čího pohledu; sich wohin f. ujíti, uteci kam P.; —er *m.* motýl *v.* Falter.

Flüchtig těkavý, prchavý, prchlý; f. vrtkavý, rychle pomíjející, lehký; zběžný, povrchní; spěšný, létavý, letný; f. *adv.* zběžně, povrchně; přebížkou T.; —er Feind utíkající nepřítel, nepřítel na útěku; —keit *f.* (chem.) těkavosť T.

Flüchtling (-s, M. -e) *m.* uteklec, zběhlec, odběhlec, odběhlík, uprchlík, uprchlec; 2. vrtkavec, fučík, větroplach.

Flucht-linie *f.* (geom.) přímka; průčelná čára; in gerader F. přímo, rovným směrem; —stab *m.* (geom.) tyč, tyčka T.

Fluctu-ation *f.* (lt.) vření (tekutiny v nádobě); 2. kolotání, zmítání; —iren kolotati se, zmítati se; —irend kolotavý, zmítavý T.

Fluder (-s, unv. M.) *n.* splav, žlab T.; galtes F. jalová stoka; —boden *m.* dlažba; —gefälle *n.* střík, spád; —schwelle *f.* práh.

Flug (-es, od. -s, M. Flüge) *m.* let, létání; (stilist.) vzlet T.; F. Vögel hejno, houf, stádo ptákův; F. Bienen roj včel; F. let, kvap, spěch; —blatt *n.* běhlý list P., těkavý n. poletný list; —bretchen *n.* (Bienenst.) šlapačka, lopatka; —dach *n.* plášť, jednostraná střecha, kosina T.

Flügel (-s, unv. M.) *m.* křídlo, peruť; okřídlí, výběh; kosinka, peroutka; (mech.) křídlo; (mil.) bok *v.* Flanke; —adjutant *m.* krajní (křídelní) pobočník; —altar *n.* skladací oltář; —decke *f.* (zool.) krovka T.; pokrovka; —feder *f.* křídelní pero; —frucht *f.* (bot.) nožnice T.; —füßler *pl.* (zool.) křídlonožci; —hof *m.* *v.* Geflügelhof; —horn *n.* křídlitý roh, křídlatec; —ig křídlatý; —kleid *n.* batle, batlička, dětské šatičky; —mann *m.* (milit.) krajník; —meister *m.* (wdm.) křídelník; —n, beflügeln okřídliti; (wdm.) křídlovati, v křídlo postřeliti; ms. přiletěti; —pfeil *m* křídlatá šipka n. střela; —rad *n.* křídelník, křídelné kolo; —schlag *m.* zatřepání křídly; —vieh *n.*, —werk *n.* drůbež, havěď.

Flug-fertig k letu hotový; —gast *m.* noclehář, (scherzh. luffák).

Flügge *adj.* dopeřený, výletný (zlítný, slítný) T.

Flug-geld *n.* výletné, včelné; —haut *f.* blána létací T.; —loch *n.* (Bienenst.) česno, leták, letáč, výlet; elektrisches —rad *n.* elektrické točidlo T.

Flugs *adv.* honem.

Flug-sand *m.* hluchý, navátý písek (homok T.); —schnell letorychlý; —schrift *f.* spis běhlý P., sp. běžný, těkavý; —schütze *m.* ptakostřelec; —werk *n.* létadlo, létací stroj; —wildpret *n.* pernatá zvěř.

Fluid (lt.) tekutý; —um *n.* tekutina.

Flunder od. Flünder *m.* flundra (ryba). [moucha *v.* Fliege.

Flunk (-es) *m.*, —e *f.* křídlo; 2.

Flunker-ei *f.* chvastounství; —n mh. kmitati se; chvastati se; fig. prášiti.

Fluor *m.* kazík; fluor T.; F. *albus* (med.) bílý tok, bělotok; —ide *pl.* fluoridy T.; —oid *n.* (Min.) fluoroid, kazotvar T.; —wasserstoff *m.* fluorovodík T.

Flur (M. -en) *f.* niva, pláň, role; palouk; trať, trata P.; humno, mlat; —en meze vytyčiti; —göttin *f.* Nivěna; —gränze *f.* meze rolí; —hüter *m.* polní hlídač P.; —recht *n.* polní právo P.

Fluss (-sses, M. Flüsse) *m.* řeka; 2. tok, tečení, plynutí; 3. tav, tavidlo T.; rozpuštěnina; 4. F. *v.* Pottasche; fig. plynnosť T.; fig. F. o. Gang des Verses chod verše T.; F. (b. Deklam.) tok, proud T.; im Flusse der Rede mezi řečí T.

Fluss- říčný; —adler *m.* orel říčný; —antrieb *m.* nános; —anwohner *m.* pořičan; —arm *m.* rameno řeky T.; —bad *n.* koupel v řece; —becken *n.* kotlina řeky T.; —bett *n.* řečiště, říčné koryto P., koryto řeky; —binnenland *n.* meziříčí T.; —eisen *n.* železo tekuté, rozpuštěné; —fahrzeug *n.* loď, člun; —fall *m.* spád řeky, práh; —fieber *n.* hostec; —fisch *m.* ryba říčná; —fischerei *f.* rybářství na řece, r. na řekách; —galle *f.* (Pferd.) nálevky; —gebiet *n.* poříčí T.; —gefälle *n.* spád řeky P.; —haloid *n.* kazivec T.; oktaëdrisches F. kazivec osmistěný T.; rhomboëdrisches F. kazivec klencový T.

Flüssig tekutý P., plynný; —e Sachen tekuté věci P.; elastisch f. vzdušný, vzdušnotekutý T.; tropfbar f. kapalný T.; f. machen plynným učiniti, rozpustiti, rozliti, rozplaviti; f. (Kassaw.) výplatný; eine Entschädigung, einen Gehalt f. machen k výplatě vykázati (učiniti aby se něco platilo, něco učiniti výplatné, přivesti co ku placení) (k. p. náhradu, služné) P.; —er Laut (grm.) tekutá (souhláska) T.; —es Merkur (Min.) rtuť tekutá T.; —keit *f.* tekutosť, kapalnosť T.; 2. (M. -en) tekutina, kapalina T.; mok; 3. F. (Rheuma) hostečnosť; —keitsmaß *n.* (Hdl.) míra tekutin, míra tekutinná T.

Fluss-kannenkraut *n.* přeslička říčná; —mittel *n.* tavidlo T.; —netz *n.* síť řek, síť vodstva T.; —nixe, —nymphe *f.* vodní vila, rusalka; —ofen *m.* veliká tavní pec; —otter, Fischotter *m.* (*f.*) vydra; —perlmuschel *f.* velevrub; —pferd *n.* hroch; —recht *n.* právo k řece; —regenpfeifer *m.* kulík říčný; —riegel jesep T.; —rohrsänger *m.* rákosník říčný; —sand *m.* říčný písek; —säure *f.* kyselina kazivcová (fluorovodíková) T.; —schiff *n.* loď na řece; —schifffahrt *f.* plavba říčná T.; poříčná plavba, plavectví; —see *n.* jezero říčné T.; —siederei *f.* draslářství; (Ort) draslárna; —spath *m.* kazivec T.; —stoff *m.* hostcovina; —system *n.* souříčí T.; —thal *n.* poříčné údolí; —wasser *n.* voda říčná, voda měkká.

Flüstern šeptati, šuškati, šustěti; f. heißt lügen co je šeptáno, to je nalháno (co je šeptem, to je s čertem); —d šeptavý, šepotný; *adv.* šeptmo, po šeptmu, šepotavě.

Flut (M. -en) *f.* povodeň, potopa, zátopa; vystupování, přibývání vody; (des Meeres) příliv T., přítok; die —en vlny *pl.*; —bett *n.* splav, splavidlo; —en mh. prouditi se, vlniti se; valiti se; vystupovati, přibývati; —graben *m.* jalová strouha, stoka; —zeit *f.* čas přítoku (moře). [tok.

Fluxion *f.* (lt.) tečení, proudění,

Fluxus *m.* (lt.) tok (med.).

Focke *f.*, Focksegel *n.* spodní plachta na předním stěžni; Fockmast *m.* přední stěžeň.

Focus *m.* (lt.) ohnisko T.

Föder-al (lt.) spolkový; —alismus *m.* soustava spolková; —alist (-en) *m.* foderalista, přívrženec soustavy spolkové; —ation *f.* spolčení.

Föderativ-staat *m.* stát spolkový; —system *n.* soustava spolková.

Fodern *v.* Fordern.

Fohlen *n.* *v.* Füllen.

Föhn *n.* jižní vichr.

Fohre *f.* *v.* Forelle.

Föhre, Fohre (M. -n) *f.* borovice, sosna; —nwald *m.* borový les, bor, bořina, boří (*st.* borka *pl.*). [(houba).

Föhrling (-s, M. -e) *m.* pečárek

Fokke *f.* *v.* Focke. [rách Švédských).

Fokul *m.* (schwed.) ledovec (v ho-

Folge (M. -n) *f.* postup, postoupnosť, posloupnosť, řad, řada T., pořadí, sled, následí; postupování, pokračování; chronologische F. posloupnosť n. pořádek letočetný T.; F. budoucnosť; následek, účinek P., T.; in F., zu F. dle, podle; in F. höherer Bewilligung eine Versammlung halten shromáždění míti z vyššího povolení P; in F. der Gerichtsordnung podle řádu soudního P.; das ist keine F. z toho nevyplývá; F. poslušnosť, poslušenství; einem F. leisten poslouchati koho, poslušen býti koho, někým se v čem spravovati P.; —brief *m.* list zvodný; —jahr *n.* rok potomní; —leistung *f.* poslušnosť, poslušenství; —magd *f.* nevolná děvečka, nevolnice.

Folg-en einem mj. následovati koho n. čeho P., nastoupiti, postupovati za kým; rasch auf einander f. stíhati se; auf jmd. f. nastoupiti po někom; auf Regen folgt Sonnenschein po dešti bývá jasno; der Zuwachs folgt der Hauptsache věc přibylá následuje věci hlavní P.; Fortsetzung folgt pokračování budoucně; f. (woraus) jíti, pocházeti z čeho P. T., vych. n. vyplývati z čeho; *v.* Gehören; woraus f. wird z čehož přijde T.; f. mh. poslouchati, poslechnouti; folge mir! pojď za mnou! —end následující, následovný, potomní; —ends *adv.* pak, potom, budoucně, dále, následovně.

Folgen-los bez následků; —reich *adj.* velikých následkův, plný následkův; —reihe *f.* *v.* Reihenfolge; —schwer důležitých následkův, důležitý v následcích.

Folgepunkt *m.* bod následní.

Folger *m.* nástupce, nástupník, následovník.

Folge-recht, —richtig důsledný P.; —richtigkeit *f.* důslednosť P.

Folger-n etw. (aus etw.) dovozovati čeho z čeho P., vyvoditi T., dovoditi, zavírati T.; das Gefolgerte závěrka, důsledek, následovnosť T.; —nd výsledný T.; —ung *f.* dovodění, dovozování P.; vyvozování, vývodek, závěrka; důsledek; sousledek T.; —ungen machen vyvozovati T.

Folge-satz *m.* průpověď, věta výsledná T., v. důsledná; výsledek T.; závěrečná věta, závěrek; následující věta; —weise *adv.* posloupně, postupně, pořadem T.; —widrig nedůsledný.

Folg-lich *adv.* následovně, tedy; potom, zatím, pak; —sam volný, povolný, ochotný, poslušný; keit osť.

Foli-ant (-en, M. -en) *m.* foliant; —e (M. -en) *f.* podlístek, lístek pod drahým kamenem.

Folio *n.* (lt.) folio, list, půlarchová velikosť; *in F.* v archovém formátě T.; —format *n.* (Typ.) folium, archový formát T.; *—l* *m.* (bot.) lístek T.; —schiff *n.* (Typ.) loďka dvoučtvercová.

Foli-ren, —iren číslovati něco (T.), číslicemi poznamenati; —rung *f.* číslování listův (listování) T.

Folium *n.* (lt.) list.

Foll-iculus *m.* (lt.) měchýřek, míšek (T.); *—is* *m.* (lt.) měch, pytel.

Folter (M. -n) *f.* skřipec, mučidlo, trapidlo; trápení, muka; útrpné právo, tazání útrpným právem; —geräthe, —zeug *n.* nářadí k mučení; —kammer, —stube *f.* mučírna; —n mučiti (natáhnouti na skřipec, na žebříce katem trápiti; útrpným právem tázati); fig. sužovati, trýzniti koho; —pein, —qual *f.* muka; —seil *n.* housličky.

Foment *n.* (lt.) pařidlo, nápařek, *pl.* záhřivky; —ation *f.* paření, napařování, napaření; —iren pařiti, napařovati.

Foncier *adj.* (fr.) pozemkový, *Credit F.* úvěr pozemkový.

Fond (=es, M. =e) *m.* fond, základ; základní jmění; nadací (t. základ, jistina) P.; (matice) T.; nadání (fundace) T.; *pl.* Fonds veřejné papíry úvěrné T.; —iren *v.* Fundiren.

Fonderie *f.* (fr.) slevárna; tavírna.

Fonds-beamte *m.* úředník při nadacím P.; —curse *pl.* měny papírův úvěrných T.; —gut *n.* nadací statek; —obligation *f.* nadací dlužní list P.; úpis veřejných záložkův T.

Font-aine *f.* (fr.) krasostudna, vodomet; —anelle *f.* (med.) lupínek, pleška, temenec kožní M.

Foenum, *Fenum n.* (lt.) seno; *F. graecum* (bot.) seněnka, řecké seno.

Foppen einen šiditi, za blázna míti, špičkovati, nabírati koho.

Foramen *n.* (lt.) otvor.

Forc-e *f.* (fr.) síla, moc; nucení; *par force* silou, násilím, násilně.

Forceps *m. et f.* (lt.) kleště.

Forcir-en (fr.) nutiti, nutkati, vyn.; mocí vzíti něco, dobyti čeho; —te Recognoscirung důrazná obhlídka; —ter Marsch rychlý n. chvatný pochod, urychlený pochod, zdvojený pochod.

Förder *adv.* dále, budoucně, ještě; —er *m.* pomahatel, napomahatel, zvelebovatel, podporovatel; —lich nápomocný, podporný, prospěšný, platný; *adv.* spěšně, honem, hned, bez odkladu.

Fordern (etw. bei jdn., von jdn.) pohledávati, žádati čeho na kom, od koho, žádati koho zač P.

Förder-n etw. dopraviti dále; uspíšiti; Erz zu Tage f. rudy dobývati; f. odstraniti, odkliditi; napomáhati, přispívati; dopomoci; das allgemeine Beste f. rozšiřovati, zvyšovati, přivoditi obecné dobro P.; —niß *f.*, —ung *f.* napomáhání, dopomáhání; uspíšení, popílení; F. des allgemeinen Wohls zvyšování obecného dobra, pomáhání k obecnému dobru; F. (mont.) dobývání rudy.

Forderung (M. =en) *f.* pohledávání, pohledanosť, pohledávka P.; (požadavek, půtah k něčemu); vybídnutí, vybídka, vyzvání; eine F. stellen pohledávati něčeho: *v.* Fordern.

Foreigneoffice *n.* (engl.) zahraničný úřad (ministerstvo zahraničných věcí v Londýně). [*faria.*

Forelle (M. =n) *f.* pstruh *Salmo*

Forellen-birn *f.* pstružka; —schimmel *m.* pstruhavý n. pstruhobělý kůň, světlohnědý kůň; —teich *m.* pstružník, pstruhovec.

Forfait *n.* (fr.) zločin. [T.

Forficulina *pl.* (zool.) škvorovití

Fork-e *f.* vidle, podávky; —el, Forchel, Furkel (M. =n) *f.* razsocha, rozsocha, rozsoška.

Form (M. =en), *Forma f.* (lt.) forma, tvar T., tvářnosť, spůsoba P.; postava, údoba; kadlub; F. (beim Elektrophor) mísa T.

Formal-grund *m.* důvod formální T.; —*is* (lt.) formální T.; —ität (M. =en) *f. v.* Förmlichkeit.

Form-at (=s, M. =e) *n.* formát; skladka, složka T., spůsoba; —ation *f.* tvaření, utváření, tvarování; tvoření T.; (geol.) útvar, útvarek T.; —ativ tvořící, tvorný; —*ativa syllaba, vox* tvořící n. tvorná slabika n. hláska T.

Form-bar tvorný, útvarný; —barkeit *f.* útvarnosť, tvořitelnosť T.; —brett *n.* (Metallg.) kadlub.

Formel (M. =n) *f.* spůsob, vzorec, formule P., T.; F. bei der Valutabestimmung spůsob, jímž se vyměřuje hodnota P.; arithmetische F. vzorec aritmetický, formule aritmetická P.; —bücher *pl.* knihy formulí T.; —kunde *f.* diplomatický sloh, kancelářský sloh. **Formell** formální.

Formen etw. tvořiti, tvarovati, působiti, sp., podobiti, upodobiti; (aus weichen Stoffen) lípati, slepky dělati T.; das F. tvaření, vytvarování, utvarování T.

Formen-lehre *f.* tvarosloví (tvarování) T.; —schneider *m.* forminář, písmořezec T.; dřevoryjec (dřevorytec T.), dřevořezec.

Form-er *m.* dlabač forem, formář, vzorkář; —fehler *m.* chyba ve formě; —gebrechen *n.* nedostatek formální T.

Formica *f.* (lt.) mravenec; —*tio* *f.* (med.) hemzání, brnění, zbrnělosť údů.

Förmig tvarný, podobný.

Formir-en tvořiti; (Hdl.) zapisovati do knih; (mil.) řaditi; —ung *f.* tvoření; řadění, seřaďování.

Formkunst *f.* lepectví, lipačství, umění lipací T.

Förmlich řádný T.; =er Wechselbrief řádná směnka T.; f. foremný, způsobný, údobný; —keit *f.* řádnosť, formálnosť; obřad, slavnosť.

Form-los neforemný, beztvarý Š.; beztvárný T.; neúdobný; —losigkeit *f.* beztvárnosť T.; —scheibe *f.* kruh hrnčířský; —schneidekunst *f.* dřevořezectví (dřevorytectví) T.; —stecher *m.* *v.* Former.

Formul-a *f.* (lt.) *v.* Formel; —ar (=s, M. =e) *n.* vzor, vzorec, formulář T.; —iren formulovati, spořádati, slovně vytknouti; —irung *f.* der Fragen postavení otázek, formulování.

Form-veränderung *f.* změnění tvaru; F. der Nägel nepravidelný tvar nehtův; —wort *n.* slovo formální T.

Formyl *n.* (chem.) formyl T.; —chlorid *n.* chlorid formylový T.; —iodid iodit formylový T.; —säure *f.* kyselina formylová.

Forsch-begier, —begierde *f.* pátravosť, skoumavosť; —begierig pátravý, skoumavý, hloubavý, zpytovný; —eisen *n.* *v.* Sonde; —en pátrati po čem, skoumati, zpytovati něco, vypátrati, vyskoumati, vyzpytovati něco, bádati, píditi se po čem, vyzvídati co; —end pátravý, skoumavý, zpytovný; f. auf einen blicken skoumavě se dívati na koho; —er (=s, unv. M.) *m.* skoumač, skoumatel, zpytovatel, badatel, pátratel; —geist, —ungsgeist *m.* zpytovnosť, hloubavý, bádavý, skoumavý duch; —gierig, —süchtig hloubavý *v.* Forschbegierig.

Forst (=es, M. Forste u. Förste) *m.* (auch, F.: M. =en *f.*) les, lesina, hvozd; *v.* Firste; —abschätzung *f.* vycenění n. odhadnutí lesa; —adjunkt *m.* lesnický adjunkt; —amt *n.* lesní úřad, lesnický úřad P.; —anschlag *m.* vycenění lesův P.; —beamte *m.* lesní úředník P.; —benutzung *f.* užívání lesův P.; —bereiter *m.* lesní pojezdný P.; —betrieb *m.* hledění lesův P.; —bezirk *m.* lesní obvod, ochoz P., hájemství; —ding *n.* soud ve věcech lesních.

Förster (-s, unv. M.) *m.* lesní, ího, *m.*, lesník; —ei *f.* *v.* Forstbezirk, Forsthaus.

Forst-examinator *m.* zkoušeč lesníkův P.; —frevel *m.* lesní škoda, lesní pych P.; —frevler *m.* lesní škůdce P.; —gerecht zběhlý, zkušený v lesnictví P.; —gerechtigkeit *f.* právo lesní, právo k lesům P.; —gesetz *n.* lesní zákon P., zákon o lesích, zákon o lesnictví; —haus *n.* myslivna; —hut *f.* hlídání lesův; —hüter *m.* hajný, hajič; —karte *f.* (geom.) mapa lesnická, mapa lesův T.; —kultur *f.* vzdělávání lesův T.; —kunde *f.* lesoznalství, lesnictví; —mann *m.* lesník P.; —mäßig dle řádu lesního P.; —meister *m.* forstmistr, lesmistr, polesný P.; —nutzung *f.* užitek lesní P.; —ordnung *f.* lesní řád P.; —personale *n.* lesnictvo; —recht *n.* lesní právo P.; —schule *f.* škola lesnická T.; —streitigkeit *f.* rozepře v příčině lesův P.; —wesen *n.* lesnictví P. T.; —wirth *m.* lesní hospodář P.; —wirthschaft *f.* lesní hospodářství P.; —wirthschaftsführung *f.* správa lesního hospodářství P.; —wissenschaft *f.* věda lesnická P., lesnictví; —zeichen *n.* líz, líha.

Fort (=s, M. =s) *n* (fr.) tvrz T., pevnůstka.

Fort *adv.* pryč; dále; honem; skokem; hned; pořád; in einem f., f. und f. ustavičně, bez přestání; —an *adv.* budoucně; —arbeiten mh. dále pracovati; —bau *m.* další stavba; —begeben sich odejíti, odebrati se; —blühen dále kvěsti; —breiten etw. rozšiřovati; —bringen etw. odkliditi, odstraniti něco n. někoho; 2. (Pflanzen *etc.*) pěstovati, chovati; —dauer *f.* trvání, setrvání; —dauern mh. trvati, setrvati, potrvati; —dauernd trvavý.

Forte (it.) (muſ.) silně; —piano *n.* fortepiano.

Fort-fahren mh. odjeti; 2. něco před se vesti P., v něčem pokračovati; mit einer Arbeit f. před se jíti v čem P.; —fließen plynouti dále n. stále; —führen einen odvesti někoho; 2. etw. f. pokračovati v něčem.

Fortgang (=es, oh. M.) *m.* (einer Verhandlung) pokračování, další řízení, jednání P.; 2. prospěch v čem P., T.; die Sache nimmt einen sehr günſtigen F. věc jde dobře ku předu; —szeugniß *n.* vysvědčení o prospěchu P.

Fort-gehen mſ. odejíti, odebrati se; 2. postoupiti, před se jíti, pokračovati; —hin *adv.* dále, pak, budoucně, vícekrát.

Fortification *f.* (lt.) ohražení, hradby *pl.*, hradební stavby; pevnitelství; —sziegel *m.* kabřinec T.

Fortificiren ohraditi, opevniti, (město atd.). [nějí.

Fortissimo (it.) (muſ.) co nejsil-

Fort-jagen einen zahnati, odehnati, zapuditi; —kommen mſ. ujíti, vyváznouti; postupovati; uživiti se, vyživiti se; podařiti se, prospívati; F. *n.* ujití; zdar, prospěch P.; další, budoucí opatření P.; beſſeres F. lepší opatření; lepší budoucnosť (P.); —laufen mſ. odběhnouti, uteci; pořád jíti P.; nach einem Geſetze f. jíti dle zákona T.; in's Unendliche f. jíti do nekonečna T.; —laufende Zahlen, Zinſen čísla, úroky pořád jdoucí P.; —laufende Reihe nepřetržitá, nepřetržená řada T.

Fortpflanz-en etwas přesaditi; rozplemeniti, rozploditi, rozšířiti; ſich f. rozplemeniti se, rozploditi se; —ung *f.* přesazování; plemenění; F. der Wärme des Lichtes *etc.* (phyſ.) šíření, rozšiřování T.

Fortpflanzungs-geschwindigkeit *f.* (phyſ.) rychlosť rozšiřování T.; —kraft *f.* plemenivosť; —methode *f.* plemenění; soustava rozplemeňovací; —mittel *n.* (des Schalls) (phyſ.) prostředí T.; —ſyſtem *n.* soustava rozplemeňovací.

Fort-reise *f.* odchod, odjezd, cesta pryč; —reiſen odejíti, odjeti, odputovati; —reißen s sebou n. za sebou strhnouti; —ſatz (=es, M. =ſätze) *m.* prodlouženina; (anat.) vypuklina, násadec T.; *v.* Fortſetzung; —ſchaffen odkliditi, odstraniti, odbyti; —ſchicken odeslati, poslati pryč.

Fortschreit-en mſ. postupovati, pokračovati, jíti před se (T.); fig. jíti, plynouti T.; —end postupný T.; —ung *f.* pokračování; posloupnosť, postupnosť T.; —ungsgeſetz *n.* (math.) zákon pokračování, zákon postupnosti T.

Fortschritt (=es, M. =e) *m.* pokrok, postup T., prospěch; (eigenſchaftlich) pokročilosť; —spartei *f.* (pol.) strana pokroku.

Fortsetz-en přesaditi; postupovati, pokračovati v čem; ein Proceß f. při dále vesti, před se vesti, ve při postupovati P.; —ung *f.* pokračování; F. (e. Gebirges) prodloužení, odnože T.

Fort-spinnen rozpřádati; —ſtoßen zapuditi, zahnati; —tragen odnesti; 2. dále nositi; —treiben zahnati; 2. dále hnáti; —trieb (=es oh. M.) *m.* zahnání; (mont.) další těžba. [˘těstěna.

Fortuna *f.* (lt.) štěstí; (Göttin)

Fort-während ustavičný; *adv.* ustavičně, pořád; —wälzen odvaliti; 2. dále valiti; —wollen chtíti pryč; —ziehen mſ. odstěhovati se, vystěhovati se; 2. odtáhnouti.

Forum *n.* (lt.) náměstí, veřejné soudní místo; soud.

Fossil (lt.) zkamenělý; —e Fauna zkamenělé živočišstvo T.; —e Flora zkamenělé rostlinstvo T.; —e Organismen zkameněliny *pl.* T.; F. *n.*, *pl.* —ien zkameněliny P.

Fötus *m.* (lt.) plod T., zárodek.

Fourag-e *f.* (fr.) píce P.; potrava; —eur, —irer (=s, unv. M.) *m.* pícník, picovník; —iren picovati P.

Fourier *m.* (fr.) vojenský účetvedoucí; —ſchütz *m.* důstojnický sluha.

Fourn-ier *n.* (fr.) furnýr, dyha; *coll.* dyhoví, furnýr; —iren dyhovati, dyžiti; —itur *f.* dodávka; potřeby, zásoby.

Fovea *f.* (lt.) jáma; *F. articularis s. glenoidea* (zool.) jamka kloubová T.; *F. axillaris* podpaždí T.

Foyer *m.* (fr.) ohnisko, střediště; 2. ohřivárna, sborovna divadelní.

Fra *m.* (it.) bratr.

Fracht (M. -en) *f.* náklad P., *v.* Frachtgut; *v.* Frachtlohn; —anstalt *f.* rozesilatelství nákladu P.; —brief *m.* nákladní list P. (T.).

Frächter (-s, unv. M.) *m.* nákladce (zboží) P., vozka T.

Fracht-fahrer, —führer *m.* nákladní povozník P.; —gebühr *f.* vozné, dovozné; —gut *n.* nákladní zboží P.; povozní věc, náklad; —karte *f.* lístek nákladní; —lohn *m.* povozné T.; nákladní mzda P.; —mäkler *m.* nákladní dohodce P.; —nota *f.* seznam nákladu T.; —post *f.* nákladová pošta T.; —preis *m.* povozní cena T.; —schiff *n.* nákladní loď P.; —spesen *pl.* dovozné útraty T.; —stück *n.* nákladový kus; —train, —zug *m.* vlak nákladový T., vlak s nákladem; —waare *f.* přivážené zboží; —wagen *m.* nákladní vůz P.

Frack (M. -s) *m.* (fr.) frak; —leihanstalt *f.* půjčovna fraků, frakovna.

Fraction *f.* (lt.) část, odštěpek P., frakce.

Fractur *f.* (lt.) polomení, zlomení; zlomenina; F., —schrift lomené písmo, fraktura, frakturové písmo T.

Fragamt *n.* dotazný úřad, dotazovna; poptavárna.

Fragaria *f.* (lt.) jahodník; —*ceae* (bot.) mochnovité (rostliny) T.

Frage (M. -n) *f.* otázka P.; es ist die F. ob... jest otázka zdali... P.; F. an den Zeugen dotázka P.; —n stellen někomu otázky o něco činiti n. dělati; podati na někoho otázku o něčem, dotazovati se na někom něčeho T.; die Sache ist in F. gestellt věc jest na pochybnosti postavena; —n abfertigen otázky odpraviti, odbyti T.; die F. beantworten odpovídati k otázce; auf eine F. antworten (überhaupt) odpovídati na otázku T.; —glied *n.* tazací člen, otázka, otazek, otazný člen T.

Fragen mv. (nach etw., um etw.) ptáti se nač, po čem, zeptati se, optati se, vyptati se nač, tázati se, otazovati se, dotazovati se; dbáti oč, starati se oč; es fragt sich jest otázka, nastává otázka; —d tazací, tázavý; —des Bindewort tazací spojka T.

Frage-punkt *m.* otázka T.; předmět n. věc otázky; —satz *m.* věta tazací T.; —steller *m.* tazatel; —stellung *f.* dávání otázek n. dotázek; otazování, dotazování P.; das Recht der F. právo k otazování, k dotazování P.; die F. abändern jinak otázky dávati, v otazování učiniti změnu P.; —stück *n.* dotázka P.; —wort *n.* tazací slovo T.; —zeichen *n.* znak n. znaménko n. znamení otázky T., otazovka, otazník.

Fragilität *f.* (lt.) křehkosť.

Fraglich záhadný, nerozhodnutý, nevyjednaný.

Fragment (-s, M. -e) *n.* (lt.) zlomek (úlomek, úrubek) T.; —arisch zlomkový, zlomkovitý T.; kusý.

Fragner *m.* hokynář.

Fragstück *n.* (P.) *v.* Fragestück.

Fragum *n.* (bot.) jahoda.

Fraiss (ob. M.) *f.* psotník; 2. F., Fraisch hrdelní právo; —gericht *n.*, —amt *n.* hrdelní soud.

Fraissam *adj.* strašlivý; F. *f.* (ob. M.) strach, úzkosť, úžas; 2. úročky, vyraženina.

Frakk *n.* *v.* Frack.

Fraktur *f.* *v.* Fractur.

Framboësie *f.* (fr.) (med.) houba malinová, malinice.

Franciscaner (-s, unv. M.) *m.*, —mönch *m.* františkán; —kloster *n.* františkánský klášter; —orden *m.* františkánský řád.

Franco (it.) volně; bez poštovného, bez útrat, s výplatou T., vyplaceno; eine Waare f. in's Haus zustellen zboží až domů n. až na místo s výplatou dostaviti T.; f. Spesen (kfm.) bez útrat T.

Frank svobodný; f. und frei z úplna svobodný; es ist f. und frei je to docela na veřejnosti.

Frankatur *f.* posílka (napřed) vy-

placená T.; —zwang *m.* nucené vyplácení dopisův.

Frank-e *m.* (Münze) frank; —iren (einen Brief) psaní napřed vyplatiti; frankovati psaní P., T.

Franklinische Tafel (phyſ.) deska Franklinova T.

Frans-e *f.* třepení; —en *pl.* třásně, třísně T.; —ig třepenatý.

Franz-apfel *m.* francouzské jablko; —band *m.* francká vazba, polokožní vazba; —baum *m.* krsek, karle; —branntwein *m.* francovka (koňák, vinná kořalka); —brot *n.* dalamánek; —gold *n.* pozlátko.

Franz-e *f.* *v.* Franſe; —ig *v.* Franſig.

Franz-Josephsorden řád Františka Josefa P.

Franzosen *pl.*, —krankheit *f.* (med.) francouze; —holz *n.*, Guajakholz kvaják.

Französisch francouzský; —e Sprache jazyk francouzský, francouzština.

Frapp-ant (fr.) překvapující, zarážlivý; nápadný; —iren překvapiti, zaraziti; dojmouti.

Frass (-es, Mz. -e) *m.* žraní, žrádlo; F., —begier *f.* žravosť, obžerství.

Frater *m.* (lt.) bratr; (im Kloſter) bratr laik; —niſiren bratříčkovati si s kým, bratřiti se s kým; —nität *f.* bratrství.

Fratschler, Frätſchler *m.* hokynář; dohazovač; překupník.

Fratt opařený, zpruzený (kůže); F. (-es, vh. Mz.) *m.* zpruzenina.

Fratz (-es *et* -en, Mz. -en) *m.* škvrně, mrně, žábě; F., —e *f.* ošklеba; frašky, šašky; —engeſicht *n.* pitvora; —engeſtalt *f.* potvora, ohava, ostuda; —engewächs *n.* parůda.

Frau (Mz. -en) *f.* paní; panička; unſere liebe F. Matka boží, Panna Maria; —baſe *f.* klepna; —baſerei *f.* klepařství, klevetění.

Frauen-ader *f.*, —birn *f.* krásenka; —eis *n.* kamenné, panenské sklo, slída, led matky boží; —faden *m.* babí léto; —flachs *m.* květel, len Matky boží; —freund *m.* paničkář; —gemach *n.* pokoj ženský; —glas *n.* *v.* Fraueneis; —haar *n.* netík, ženský vlas; —käfer *m.* sluníčko; —kirche *f.* chrám Matky boží; —kleid *n.* ženský oděv, ženský šat; —kloſter *n.* ženský klášter; —knecht *m.* ženkýl; —mantel *m.* ženský plášť; —münze *f.* (bot.) vrátič; —perſon *f.* osoba ženská P.; ženština; —ſchenkel *m.* (Birn) dívčička; —ſchneider *m.* ženský krejčí, paninský krejčí; —ſtand *m.* ženství; manželství; stolice pro ženské (v kostele); —ſtift *n.* ústav pro ženské; —tag *m.* den, svátek Matky boží; —verein *m.* spolek paní; —volk *n.* ženské, ženy *pl.*; —wurzel *f.* vrátič; —zimmer *n.* pokoj ženský; 2. ženská, ženština; *coll.* ženské pohlaví; —zwinger *m.* ženštinec, příbytek žen.

Fräulein (-s, unv. Mz.) *n.* slečna, slečinka; —ſtift *n.* ústav slečen.

Fraus *f.* (lt.) podvod.

Fray *m.* (ſpan.) bratr.

Frech smělý, drzý, opovážlivý; nestydatý, nezbedný, svévolný; —heit *f.* drzosť, opovážlivosť P.; —lich *adv.* směle, drze. [(sedlák.

Freeholder *m.* (engl.) svobodník

Fregatte (Mz. -n) *f.* (fr.) fregata T. (válečná loď); —ncapitän *m.* kapitán fregaty; —nvogel *m.* korábník.

Frei svobodný, volný T.; —er Wille svobodná vůle T.; —er Abzug des Waſſers svobodný odpad vody P.; —e Beſchäftigung svobodný obchod P.; svobodné zaměstnání; —es Gewerbe svobodná živnosť P.; einen auf —en Fuß ſetzen někoho dáti na svobodu P.; auf —em Fuße unterſuchen vyšetřovati koho při svobodě, bez vazby P.; dem Rechte —en Lauf laſſen právu průchod pustiti; —er Lehrgegenſtand svobodný (nepředepsaný) předmět P.; f. von einer Verbindlichkeit prost, prázden závazku P.; —e Rede svobodná n. volná řeč T.; —e Sprache führen svobodně n. volně mluviti P.; aus od. mit —er Hand gezeichnet od ruky kreslený; unter

—em Himmel pod širým nebem; in —er Stunde v prázdné chvíli; ich werde so f. sein (Höflichk.) budu tak smělý, osmělím se, dovolím si; —e Achse (mech.) osa volná T.; —e Gase plyny volné T.; —e Wärme teplo volné T.; f. geben v. Freigeben; f. lassen v. Freilassen; f. machen v. Freimachen; f. sprechen v. Freisprechen; f. stellen v. Freistellen.

Frei-arche *f.* (Wasserb.) jalový žlab; (roubení, stroj stavidelný) stavidlo T.; (b Uferbau) truhlík T.; —bataillon *n.* prapor dobrovolníkův; —bauer *m.* svobodný sedlák, svobodník; (im Böhmerwalde) chodové *pl.*, —beutelig (bot.) prostoprašničný; volnoprašničný T.; —beuter *m.* kořistník, loupežník námořský; —beuterei *f.* námořské loupežnictví P.; —billet *n.* lístek zdarma (*rus.* darový); —blätterig (bot.) mnoholupený T.; —brief *m.* výsadní list P.; —bursch *m.* krajánek; —corps *n.* sbor dobrovolníkův, sbor dobrovolnický; —denker *m.* volnověrec (svobodný myslitel); —ding *n.* *v.* Freigericht; —e *f.* šířina, prostora, prostranina; —eigen vlastní; —en *mh.* (um eine Person) ucházeti se o dívku, choditi za dívkou; namlouvati si, milkovati; ženiti se, vdávati se.

Freier *m.* namlouvač, ženich; nápadník; záletník; —smann *m.* námluvčí, snoubce, starosvat.

Frei-exemplar *n.* (Typ.) výtisk z darma, výtisk přídatkový; —fahrung *f.* (mont.) ohledání hor, východ na hory P.; —frau *f.* svobodná paní, baronka; —gänger *m.* dobrovolník; —geben einen oder etwas propustiti; uvolniti, povoliti; —gebig štědrý; —gebigkeit *f.* štědrosť, štědrota; —geist *m.* svobodomyslník, svobodověrec; —gelassener propuštěnec; —geld *n.* úmrtné z pozůstalostí poddanských (v horním Rakousku) P.; —gericht *n.* svobodné právo; tajný soud (vestfalský); —graf *m.* sudí tajného soudu; —gut *n.* svobodný statek P.; —hafen *m.* svobodný přístav P., T., volný přístav T.; —hafengebiet *n.* zemiště svobodného přístavu P.; —handel *m.* svobodný, volný obchod T.; —handelsystem *n.* soustava volného obchodu T.; —handzeichnung *f.* kreslení od ruky; výkres od ruky T.

Freiheit (ob. M.) *f.* svoboda P; 2. svobodenství, svobodství T.; svobodnosť, volnosť; sich die F. nehmen osměliti se, opovážiti se, odvážiti se; 3. F. (M. -en) svoboda, výsada, nadání, právo; *v.* Privilegium; poetische F. zvůle n. zvolnosť n. volnosť básnická T.

Freiheits-brief *m.* výsadní list P.; *v.* Freibrief; —kampf *m.* boj o svobodu; —lied *n.* píseň svobody; —strafe *f.* potrestání vazbou; trestání vězením P.

Freiheraus *adv.* zrovna, zpříma.

Freiherr *m.* svobodný pán P.; —in (Freifrau), Freiin *f.* svobodná paní P.; —nstand *m.* stav baronský.

Frei-karte *f.* lístek bez platu, z darma (*rus.* darový) P.; —kiemer *pl.* ryby volnožábré T.; —knecht *m.* kat; —kunst *f.* svobodné umění; —laßbrief *m.* propustný list; —lassen einen pustiti n. propustiti někoho n. něco P.; —ledig svobodný, panický; panenský; —lehen *n.* svobodné manství, léno. [ano.

Freilich *adv.* ovšem, arci, ba, jistě,

Frei-mädchen *n.* *v.* Freudenmädchen; —machen einen od. etwas osvoboditi někoho n. něco od něčeho; někoho zprostiti, zbaviti, prosta n. prázdna učiniti něčeho P.; eine beanständete Waare f. vyvaditi zboží P.; —mann *m.* popravčí; pohodný; —maurer *m.* svobodný zedník; —maurerorden *m.* svobodné zednictvo; —muth *m.* (ob. M.) upřímnosť; —müthig upřímný, otevřený; —reiter *m.* strážní posluhovač; —saß (-ssen, M. -ssen) *m.* svobodník P.; —schaar *f.* pluk n. sbor dobrovolníkův; —schießen *n.* svobodná střelba; —schlächter *m.* huntýř; —schurfgebühr *f.* (mont.) kutné, kutištné *n.*, poplatek z kutání; —schütz *m.* čarostřelec, střelec kouzelník; —schwimmer *m.* samoplavec; —sinn *m.*,

—finnigkeit *f.* svobodomyslnosť P.; —finnig svobodomyslný; —sprechen (v. einer Beschuldigung) někoho vyhlásiti za nevinného, někoho propustiti z obvinění P.; einen Lehrjungen f. někomu dáti za vyučenou; *sl.* propustiti někoho z učení P.; —staat *m.* svobodná obec; —stadt *f.* svobodné město; útočištné město; —stätte *f.* bezpečné útočiště; —stehen *nf.* státi sám; es steht den Parteien frei strany mají toho vůli, strany mají na vůli, stranám se toho nezhajuje P., nebrání se jim.

Freistell-e *f.* místo prázdné; místo z darma; (im Spiele) hrada; —en (einem etw.) někomu něco na vůli dáti, zůstaviti něco při něčí vůli P.; —ung *f.* dání na svobodu.

Freistunde *f.* prázdná hodina, volná chvíle. [mluvy, zálety *pl.*

Freit od. Freith (M. =en) *f.* ná-

Freitag (=s, M. =e) *m.* pátek; der stille F., Charfreitag veliký pátek; —s=, freitägig páteční.

Frei-thätig volnočinný, zvolný; —tisch (=es, M. =e) *m.* oběd zdarma; —treppe *f.*, —tragende Treppe schody vnější T.; —vererblich svobodně dědítelný P.; —werber *m.* snoubce, námluvce, starosvat; —werben *n.* uvolnění, uvolněnosť T.

Freiwillig dobrovolný P.; ein —er dobrovolník; —encorps *n.* sbor dobrovolníkův, sbor dobrovolnický; —keit *f.* dobrovolnosť, dobrá vůle.

Frei-wohnung *f.* svobodný příbytek, obydlí z darma P.; —zügigkeit *f.* volnochodnosť; (der Person) svobodné stěhování-se osoby P.; (des Vermögens) svobodné stěhování majetnosti, volné odvážení a přivážení statku a nábytku P.

Fremd cizí; cizokrajní, jinozemský; —er Wechselbrief cizí směnka P., T.; f. werden cizeti, zcizeti, odciziti se; eine —e cizinka; ein —er cizinec; —artig jinotvárný, cizotvárný; cizorodý; —e (ob. M.) *f.* cizina.

Fremden-beherbergung *f.* přechovávání cizincův; —blatt *n.* list n. seznam cizincův, věstník cizincův; —führer *m.* průvodce cizinců; —liste *f.* výkaz cizincův; —polizei *f.* policie nad cizinci P., policie cizinecká; —thum *n.* cizinství; —wesen *n.* věci, záležitosti týkající se cizincův P., cizinectví.

Fremd-herrschaft *f.* cizovláda; —länder (=s), —ling (=es, M. =e) *m.* cizinec, jinozemec, jinostranec; spött. cizák; —ländisch cizozemský; jinokrajný, jinostraný; —sucht *f.* cizolibosť; —tönend cizozvuký; —wort *n.* hostinské, cizojazyčné slovo T.; cizomluv T.; —wörterbuch *n.* cizojazyčný slovník.

Frenesie *f.* (fr.) šílenství.

Frequent (lt.) lidnatý, četný, velmi navštěvovaný; pospěšný; —ation *f.* navštěvování P.; —ationszeugniß *n.* vysvědčení o navštěvování, vysvědčení navštěvovací P.; —ativ opakovací; —*ativum* (*verbum*) opakovací časoslovo T.; —iren navštěvovati.

Frequenz *f.* (lt.) návštěva.

Fresco *n.* (it.) stěnná malba; malba na obmítce, malba na vápně, stěnomalba, fresko; —gemälde *n.* obraz na vápně, o. na obmítce T.; —maler *m.* malíř stěnný; —malerei *f.* stěnné malířství.

Fress-bauch *m.* žrout, pandero; —begierde *f.* žravosť, hltavosť; —begierig žravý, hltavý, lakotný.

Fress-e *f.* huba, tlama; —en žráti, sežírati, požírati, hltati; fig. pohltiti; ztráviti (v. Feuer *etc.*); um sich f. rozjídati se, rozžírati se (v. Krebsschaden); —end žravý; um sich f. rozjídavý, rozžíravý, leptavý, jízlivý; =e Eigenschaft moc sžírající; =es Geschwür rozjedlý vřed; —er (=s, unv. M.) žráč, žrout, hltoň, hltač; —erei *f.* žranice, vyžírka.

Fress-gier *f.*, —gierig *v.* Freßbegierde, freßbegierig; —lust *f.* žravosť; —sack (=es, M. —säcke) *m.* žrout, nesyta; —sucht *f.* žravosť, obžernosť; —trog *m.* koryto, žlab na žrádlo; —werkzeug *n.* (zool.) žíradlo, *pl.* žíradla T.; beißende =e žíradla kousací (kusadla) T.; saugende =e žíradla ssací (sosadla) T.; —zange *f.* kousadlo (zool.).

Fret *m.* (fr.) náklad (lodní); dovozné *n.*

Frett (M. -e) *n.*, —chen *n.*, —e *f.*, —marder *m.*, —wiesel *n.* fretka, [vretka.

Fretta *f.* (it.) spěch.

Freude (M. -n) *f.* radosť, veselí, obveselení, potěšení; —berauscht radostí opojen, a, o, ý; —blick *m.* radostný pohled, radostný zrak; —los bez radosti.

Freuden-becher *m.* číše radosti; —bote *m.* blahověst; —botschaft *f.* radostné poselství, radostná novina, blahověstí; —feier *f.*, —fest *n.* radostná slavnosť, radovánky; —gefühl *n.* cit radosti; —gesang *m.* zpěv radosti, zpěv radostný; —geschrei *n.* radostný pokřik; —kuchen *m.* radovanec, radostník; —leben *n.* radostné, veselé živobytí; —mädchen *n.* rozkošnice (veřejná holka, nevěstka); —mal *n.*, —malzeit *f.* hody, hodovánky; —ruf *m.* radostné volání; —schuß *m.* výstřel radosti; —tag *m.* den radosti; svatební veselí; —thräne *f.* slza radosti; —trunk *m.* radostný přípitek.

Freudetrunken radostí opojený.

Freudig radostný, veselý, potěšený.

Freuen sich (über etw.) radovati se čemu (z čeho); zaradovati se, veseliti se, těšiti se (z čeho, čemu, nad čím).

Freund (-es, M. -e) *m.* přítel (*pl.* přátelé); 2. příbuzný, spřízněný.

Freundes-bündniss *n.* přátelský svazek; —gruß *m.* přátelské pozdravení; —hand *f.* přátelská ruka; —land *n.* země přátelská P.

Freund-in (M. -en) *f.* přítelkyně, družka; příbuzná; —lich přátelský, přívětivý, vlídný, laskavý; —keit osť.

Freundschaft *f.* (oh. M.) přátelství, družství, tovaryšství; příbuznosť, příbuzenství; *coll.* přátelstvo, příbuzenstvo; —lich přátelský T.; *v.* Freundlich; —sbrief *m.* list přátelský T.; —sdienst *m.* přátelská služba.

Frevel (-s, unv. M.) *m.* křivda, bezpraví; (Gewaltthätigkeit) odboj, pych, výtržnosť P.; (Kühnheit) opovážlivosť P.; —haft opovážlivý; bezprávný; výtržný, zúmyslný; -er Schleichhandel opovážlivé podloudnictví P.; —n mh. bezpraví činiti, křivditi komu, rouhati se komu; —that *f.* bezbožný, zúmyslný, rouhavý čin.

Freventlich *v.* Frevelhaft.

Frevler (-s, unv. M.) *m.* výtržník, svévolník, odbůjce; F. gegen die richterliche Gewalt odbůjce proti moci soudcovské P. [kář.

Friand *m.* (fr.) labužník, chout-

Fricandeau *n.* (fr.) dušená teletina. [poušťka.

Fricassée *n.* (fr.) odvářka, pod-

Friction *f.* (lt.) tření; —sfeuerzeug *n.*, —szündhölzchen *n.* třecí zapalovadlo, zapalovátko; —srolle *f.* kladka protitěrná T.

Friede, —n (-ens, oh. M.) *m.* pokoj, mír P., T.; (Beilegung eines Zwistes) smír P.; F. schließen uzavříti n. učiniti pokoj n. mír.

Friedens-abschluss *m.* uzavření míru; —bedingung *f.* výminka míru; —bote *m.* hlasatel, zvěstovatel míru; —bruch *m.* zrušení pokoje P.; —congreß *m.* sjezd o pokoj P.; —freund *m.* mírumil, přítel míru; —fuß *m.* stav míru, spůsob míru; das Heer auf den F. setzen uvesti vojsko v mírový stav, ve spůsob mírový; —gage *f.* služné (vojenské) n. plat (vojenský) na čas n. v čas pokoje P.; —gericht *n.* smírný soud P.; —kuß *m.* políbení pokoje; —partei *f.* strana mírumilovná, strana pokoje; —präliminarien *pl.* předchozí výminky míru; —richter *m.* smírný soudce, smírce P.; —richterlich smírčí *adj.*; -e Function smírcovské řízení n. konání P.; —schluß *m.* zavření pokoje, míru P. T.; —stifter *m.* mířitel, pokojitel; —störer *m.* buřič, rušitel pokoje, kazimír; —unterhandlung *f.* smlouvání, jednání o pokoj P.; —zeit *f.* čas pokoje P.

Friedfertig pokojný, smírný, klidný; —keit -osť.

Friedhof *m.* hřbitov, svaté pole; —serweiterung *f.* rozšíření hřbitova; —sordnung *f.* řád hřbitovní.

Fried-lich pokojný, smírný P.; etw. im —lichen Wege ausgleichen porovnati něčeho smírným spůsobem P.; 2. f.ʻ, —liebend pokojemilovný; mírumilovný, mírulibý, míromyslný; —sam, —selig blahomírný; —seligkeit -osť.

Frieren mh. mrznouti, zimu trpěti; mſ. mrznouti, zmrznouti, omrznouti, tuhnouti; es friert mrzne, tuhne, je zima; es friert mich mne zebe.

Fries (-ses, M. -se) *m.* suknovitá tkanina, houně *v.* Boi; 2. (archit.) trámeň (vlys) T.; obrubnice; (b. der Thür) obroubení náplně T.

Friesel (-s, unv. M.) *m. et n.* jáhliny (osutiny); —ausschlag *m.* potničky; —fieber *n.* změtice horečná.

Frigid (lt.) chladný; studený, mrazivý; —arium *n.* chladírna; —ität *f.* chladnosť.

Frikzion *f. v.* Friction.

Frimaire *m.* (fr.) jinovatník (měsíc franc. republiky).

Fripier *m.* (fr.) vetešník.

Frisch *adj.* čerstvý, svěží, čilý, jarý; —es Mädchen švarné, svižné děvče; —e Butter nové máslo; —e Blätter zelené listí; etw. —es novinka; jmd. auf der —en That ertappen postihnouti n. přistihnouti koho při samém skutku, v samém skutku P.; auf die —e Luft gehen vychladiti se, provětrati se; —e Wäsche bílé prádlo; —er Muth jará n. bystrá mysl; f. zu! f. daran! chutě, s chutí do toho! jen do toho! f. gewagt ist halb gewonnen s chutí do toho půl máš hotovo; f. werden zčerstvěti; f. entstanden nově zarozený, nově učiněný.

Frisch-arbeit *f.* přepouštění; přečišťování; —bier *n.* ředina, patoky; —blei *n.* olovo zkujněné T.; —e *f.* čerstvosť, čerstvota, svěžesť, čilosť; zelenosť; —eisen *n.* zkujněné železo T.; —en etw. občerstviti, zčerstviti; ochladiti, zotaviti; obnoviti; přečistiti, přepouštěti; kujné činiti, kujniti, zkujňovati T.; Eisen f. zkujňovatí železo T.; mh. f. (wdm.) občerstviti se; napájeti se; (v. Sauen) oprasiti se; —esse *f.* výheň, pec čisticí; —feuer *n.* oheň zkujňovací T.; —hammer *m.* stupy *pl.*, kovaně; —heit *f.* čerstvosť, čerstvota; svěžesť; —herd *m.* nístěj zkujňovací T.; ohniště zkujňovací.

Frisch-ling (-s, M. -e) *m.* divoké sele; nedoroček; lončák; —melk *adj.* novodojný; —ofen *m.* čistírna; —schlacken *pl.* trusky od zkujňování T.; —stahl *m.* ocel zkujněná, surová, ocel surový T.; —ung *f.* občerstvení; ochlazení; F. geben napájeti.

Friseur (-s, M. -e *et* -s) *m.* (fr.) kadeřník, vlasenkář; —laden *m.* kadeřna.

Frisir-en kadeřiti; —kunst *f.* kadeřnictví; —mantel *m.* vlásečník, podvlasník.

Frisoir *n.* (fr.) rydélko.

Frist (M. -en) *f.* čas, rok P.; (Terminbestimmung für Parteien) srok P.; (Erstreckungsfrist) lhůta, hojemství, odklad P.; den Parteien eine F. auf einen Tag bestimmen položiti stranám rok k jistému dni, položiti den, sročiti strany k jistému dni P.; binnen Monatsfrist v prodlení jednoho měsíce P.; za měsíc; —befehl *m.* nařízení průtahu; —bestimmung *f.* (für die Parteien) sročení stran; lhůty položení stranám P.; —en položiti rok; lhůtu dáti, protáhnouti; —enzahlung *f.* placení po lhůtách P., T.; —erstreckung, —erweiterung, —verlängerung *f.* prodloužení lhůty, hojemství; odročení čeho P.; —gesuch *n.* odročovací žádosť, žádosť za lhůtu P.

Frisur *f.* (fr.) ustrojení hlavy, příčeska.

Fritt-e *f.* (chem.) směs, frita T.; —ofen *m.* (chem.) pec fritovací T.

Frivol (lt.) lehkovážný T.; lehký, svévolný, nestoudný; —ität *f.* lehkovážnosť, svévolnosť, svévole.

Froh *adj.* (*adv.*) rád; veselý, povděčný, radostný; —gefühl *n.* radostný pocit; —gesang *m.* radostný zpěv. [veselí.

Fröhlich veselý, radostný; —keit *f.*

Froh-locken mh. radovati se;

plesati, jásati; —lockend plesavý, jásavý; —müthig veselomyslný, rád na světě.

Frohn *adj.* panský, robotný; F. (=s od. =en, M. =e od. =en) *m.* dráb, biřic; —arbeit *f.* robotní práce P.; robota; —arbeiter *m.* robotník; —bauer *m.* robotník P.; —dienst *m.* robota *v.* Frohne.

Frohne (Fröhne) (M. =en) *f.* robota (*mor. i sl.* panština); 2. F. (Bergzehent) desátek horní P.

Fröhn-en mh. robotiti, robotovati; fig. seinen Lüsten f. hověti svým žádostem, sloužiti rozkošem; —er *m.* robotník; —erei *f.* šatlava *v.* Frohnfeste.

Frohn-fasten *pl.* suché dni; —feste *f.* věznice P., šatlava; —fuhre *f.* robotní povoz P.; —geld *n.* robotné (, ého *n.*); —herr *m.* robotní pán P.; —leichnamsfest *n.* slavnosť božího těla; —pflicht *f.* robotní povinnosť P.; —pflichtig robotný, povinný robotou, povinný k robotě; —pflichtigkeit *f.* robotnosť, povinnosť robotní P.

Frohsinn *m.* veselá, utěšená mysl; —ig veselomyslný, veselý.

Fromm zbožný, pobožný, nábožný; bohabojný; dobrý, tichý, krotký; dobrotivý, milosrdný, útrpný; f. spravedlivý; —e Legate odkazy na skutky milosrdné P.; —e Stiftungen nadání na skutky milosrdné P.; —e Schwester pobožnice.

Frömmel-ei *f.* pobožnůstkářství, nábožn., pobožnůstkování, svatouškování; —n pobožnůstkovati, nábožnůstkovati, svatouškovati.

Frommen mh. prospívati, úžitek nesti, platen býti.

Frömm-igkeit *f.* nábožnosť, pobožnosť, zbožnosť, bohabojnosť; —ler (=s, unv. M.), —ling (=s, M. =e) *m.* svatoušek, pobožnůstkář.

Frommsinn *m.* nábožná, pobožná mysl.

Frons *f.* (lt.) čelo; (bot.) lupení, [listí T.

Front *m.* (fr.) čelo; *en f.* z předu, v čele; —ale *n.*, —al *m.* náčelek (u koní); —almarsch *m.*, —marsch *m.* (mil.) pochod čelový; —e *f.* (it.) čelo, průčelí; Front! (Commando.) čelem! —enspitze *f.*, —*ispicium n.* (Bauk.) štít přední T.; (náčelí); —mauer *f.* průčelí, průčelná zeď T.; —on *m.* (Bauk.) náčelí, průčelí, lícní štít, čelo (kabřinec) T.

Frosch (=es, M. Frösche) *m.* žába, skokan *Rana*; (b. Binder) útory *pl.*; —ader *f.* žíla podjazyční; —brut *f.* pulce; —gequak *n.* žabí kvakot, křehotání, kuňkání; —geschwulst *f.* (b. Pferd.) žába v hubě; —keule *f.* žabí stehénko; —kraut *n.*, —löffel *m.*, —löffelkraut *n.* žabník *Alisma*; —laich *m.* žabina, žabí potěr; —mäulchen *n.* žabky *pl.*; —schale *f.* žabí miska; —stein *m.* žabí kámen; —wurm *m.* pulec.

Frost (=es, M. Fröste) *m.* mráz, mrazina; umrznutí, zmrzlina; —anfall *m.* (med.) mrazení n. studenosť připadlá; —beule *f.* oznobenina, oznoba, ozáblina; —brand *m.* střížaha.

Frösteln mh. zimu cítiti; es fröstelt mich jde po mně mráz, mrazí mě.

Frost-fleck *m.* oznoba, omrzlina; —gefühl *n.* mrazení; —ig mrazivý, zimavý, sychravý; zimomřivý, ozáblý; (stilist.) chladný (mrazivý) T.

Fröstl-er (=s, unv. M.), —ing (=s, M. =e) *m.* zimomřivec.

Frost-mischung *f.* smíšení zimotvorné, smíšenina zimotvorná T.; —pflaster *n.* přílep na oznobeniny; —punkt *m.* bod mrazový, bod mrazu T., mraziště; —rauch *m.* mlha mrazivá; —salbe *f.* masť na oznobeniny; —schauer *m.* mrazivé třesení, mrazení; —wetter *n.* mrazivé počasí; —wind *m.* mrazivý, ledový vítr; —wunde *f.* ozáblina, oznoba, oznobenina, omrzlina.

Frott-eur *m.* (fr.) roztěrač, natěrač podlahy; —iren tříti, potírati (chir.); natírati, voskovati podlahu; —oir *n.* natěrací hadr; 2. třecí kartáč.

Frotzeln mh. žmoliti.

Frucht (M. Früchte) *f.* plod; ovoce P.; (Feldfrucht) úroda; *pl.* Früchte plody P., požitky P.; fig.

následek; —achse *f.* (bot.) osa rodicí T.; —alter *n.* plodství; —auge *n.* zárodkové očko; (bot.) nákvětek.

Fruchtbar úrodný, plodný; plodivý; (*st.* žirný); f. machen zúrodniti (zplodistviti) něco; f. werden zúrodněti (zplodistvěti); —er Boden úrodná půda T.; —keit *f.* úrodnosť, plodnosť, plodivosť T.

Frucht-baum *m.* ovocný strom; —baumzucht *f.* štěpařství; —blase *f.* porodní měchýř; —blatt *n.* (bot.) plodolist, list plodový T.; —boden *m.* obilnice, sýpka; (bot.) lůžko T.; —börse *f.* plodinárna; obilna, obilná bursa; —brei *m.* (bot.) libovina, dužnina T.; —bringend plodný, plodorodný, plodonosný, úrodný; eine Summe f. anlegen uložiti peníze pod úroky P.; —decke (bot.) oblečka T.

Früchtenabsonderung *f.* oddělení úrody P.; —sprotokoll *n.* protokol o oddělení úrody P.

Früchtenhandlung *f.* ovocnářství, obchod s ovocem.

Frucht-entwickelung *f.* plodotvoření; —erde *f.* plodná, úrodná země; —garten sad, štěpnice; —gehäuse *n.* (bot.) obplodí, odění plodu T.; —genuß *m.* požívání P.; (Nutzung) požitek P.; —göttin *f.* Živěna, Živa; —handel *m.* obchod s plodinami; —händler *m.* obchodník s plodinami; ovocnář; —haus *n.* sklad plodin; —haut, —hülle *f.* (bot.) obplodí T.; —horn *n.* roh hojnosti; —kapsel *f.* semenice; —keim *m.* zárod, zárodek; —knopfdecke *f.* (bot.) obalka T.; —knospe *f.* zárodkové očko, zárodkový pupen; —knoten *m.* zárodek; vaječník; —körper *m.* (bot.) plodnice T.; —lager *n.* ovociště; —lese *f.* sbírka plodin; —los bezplodný, neplodný; fig. neplatný, neúžitečný, marný; *adv.* marně, darmo, nadarmo, zbůhdarma; —malerei *f.* malířství ovoce T.; —mangel *m.* nedostatek plodu, neúroda; —monat *m.* (Fructidor) září, ploden; —nabel *m.* (bot.) pupek oplodný T.; —narbe *f.* (bot.) šrám n. jizva obplodná T.; —nießer *m.* poživatel, poživatečník P.; —nießung *f.* požívání, braní požitkův P.; (Nutzungen) požitky P.; —oberhaut *f.* vnější obplodí T.; —röhre *f.* strmělka; —speicher *m.* sýpka; —stiel (bot.) stopka plodu, stopka obplodová T.; —stück *n.* obraz ovoce T., vyobrazení ovoce; —tödtung *f.* utracení n. zahubení plodu; —tragend ovocenosný, plodonosný, ovocný; —träger *m.* (bot.) plodonoš T.; —wasser *n.* *v.* Schafwasser; —wolle *f.* chmýř; —zeit *f.* čas zrání; —zins *m.* poplatek na plodinách; —zucker *m.* (chem.) cukr ovocný T.

Fructi-dor *m.* (fr.) (Monat) ploden; —ficiren (ein Capital) uložiti peníze pod úroky (P.).

Fruct-uarius *m.* (lt.) požitečník; —*uos* plodný; —*us m.* (lt.) plod.

Frugal (lt.) střídmý; skromný; —ität *f.* -osť.

Früh raný, časný, brzký; jitřní, ranní; jarní; *adv.* časně, ranně, ráno, z rána, z jitra; jitřním časem; záhy; —aufwartung *f.* ranní obsluha; ranní úcta; —birn *f.* raná hruška, ranečka; —blume *f.* sedmikrása, chudobka; —druck *m.* prvotisk; —e *f.* ráno, jitro; —ere ddd. dřívější; —estens *adv.* nejraněji, nejdříve; —gebet *n.* ranní, jitřní modlitba; —geburt *f.* porod předčasný; 2. nedošlý plod, nedochůdče T.; —hafer *m.* roučák; —imbiß *n.* snídaní; —jahr *n.* jaro; —jahrs- jarní; —kind *n.* ranouš, ranoušek, rychlík.

Frühling (-es, M. -e) *m.* jaro, vesna; *v.* Frühkind; —er *m.* jařátko; *pl.* jary.

Frühlings-flur *f.* jaroskvoucí krajina; —lied *n.* jarní píseň; —luft *f.* jarní povětří; —monat *m.* jarní měsíc; máj; —morgen *m.* jarní jitro; —nachtgleiche *f.* (—*äquinoctium*) rovnodení n. rovnodennosť jarní T.; —pflanze *f.* jarní rostlina; —punkt *m.* bod jarní T.; —regen *m.* jarní dešť; —saat *f.* jarní osení, jař; —schnee *m.* jarní sníh; —sonne *f.* jarní slunce; —sturm *m.* jarní bouře; —tag *m.* jarní den; —thau *m.* jarní rosa; —traum *m.* májový sen.

Frühlings-trunken vesnou n. jarem opojený; —wange *f.* fig. svěží líce; —wärme *f.* jarní teplo; —wasser *n.* voda z roztálého sněhu z jara; —wehen *n.*, —wind *m.* jarní vánek; —wetter *n.* jarní počasí; —zeichen *n.* znamení jara; —zeit *f.* jarní čas, jaro, vesna.

Früh-mahl (-s, M. -e) *n.* snídaní *v.* Frühstück; —messe *f.* ranní mše, ranní služby boží; —mette *f.* jitřní; —morgens *adv.* z rána; —obst *n.* rané, roučí ovoce; —pflanze *f.* raná rostlina, jařinka, roučinka; —predigt *f.* ranní kázaní, výklad; —reif *adj.* raný, časně n. brzo zralý; —roth *n. v.* Morgenroth; —saat *f.* jarní setí, jař, jařina; —stück (-es, M. -e) *n.* snídaně, snídaní; —stücken snídati; —zeitig raný, časný; -e Geburt *v.* Frühgeburt; f. *adv.* ráno, z rána, za rána, za času, časně, záhy, brzo.

Fruktifiziren *v.* Fructificiren.

Fuchs (-ses, M. Füchse) *m.* liška; (das Männchen) lišák, *st.* lis; (Pferd) ryzka, ryzák, ryšlák, ryška; (Mensch) zrzoun, ryšan; fig. chytrák, chytrá liška, šibal; *v.* Fuchsfell; schrz. (Goldstück) žluťák, červeňák; (kupfern. Gefäß) měděnec; (Schmetterl.) kopřiváček; —balg *v.* Fuchsfell; —bau *m.* liščí brloh, liščí doupě; —eisen *n.* železa na lišky.

Füchseln škádliti, drážditi koho; im Kartensp. podbírati, podmítati, šiditi. [nou zapáchati.

Fuchsen *adj.* liščí; f. *verb.* liščí-

Fuchs-fell *n.* liščina, liščí kůže; liška; —grube *f.* jáma na lišky, liščí jáma; *v.* Fuchsbau; —haar *n.* liščí srsť; chlup; zrzavý vlas; —hund *m.* jamník.

Fuchsia *f.* (bot.) fuksinka, fuksie (čílko *Presl*). [vyrudlý.

Fuchsicht *adj.* liškovitý; zrzavý;

Fuchs-jagd *f.* honba n. lov na lišky; —loch *n.* (Bräuh.) liška; —mütze *f.* čepice z liščiny; —pelz *m.* liščí kožich, kožich z liščiny; —prellen *n.* houpání, vymršťování lišky; —roth ryšavý, zrzavý; —schwanz *m.* liščí ocas, oháňka; fig. pochlebník, lichotník; den F. streicheln lichotiti, pochlebovati komu; F. (Säge) přířezavačka, oháňka; F. (Pflanze) ocáskovec *Alopecurus*; —schwänzeln, —schwänzen mh. pochlebovati, lichotiti komu, lísati se; —schwänzer *m.* pochlebník, lichotník, podlezač; —sucht *f.* plchavosť.

Fuchtel *f.* ploský kord; udeření plochou, rána plochou; —n bíti na plocho; mh. bíti se kordem, máchati, šermovati.

Fuchtig sein vztekati se. [babka.

Fucken *m.* kluk, cucek, pucek,

Fucus *m.* (lt.) chaluha, řasa mořská Tang *m.* (bot.)

Fuder (-s, unv. M.) *n.* náklad, vůz; (ein achteimeriges Faß) polouvozí; F. Wein (d. i. 32 Eimer) náklad vína T.

Fug (-es, ob. M.) *m.* právo; nach F. und Recht dle práva i slušnosti, co pravého a slušného jest P.

Fuge (M. -en) *f.* spojení, spára, dráha, dráž, draže; drážka, žlabina; (bot.) páže T.; (in Mauern) spára T.; (Tischl. u. Zimmerl.) hnízdo T.; aus den —en treten rozpojiti se; —en mit Moos verstopfen (beim Schiffb.) temovati T., ucpávati.

Fuge, Fuga *f.* (it.) (Mus.) fuga.

Füge-bank *f.* střihovačka; —block *m.*, —bock, —stock *m.* (Wagn.) střihovadlo, střihovač; —bohrer *m.* skladák, skladáček; —hobel *m.* dražebník, dražební hoblík.

Fugeisen *n.* (Maur.) štěrbátko.

Fügen spojiti, spojovati, připojiti, přidati; říditi, zříditi, spořádati; sich in oder nach etw. f. hoditi se k něčemu; sich dem Gesetze f. poddati se, podrobiti se zákonu.

Fugen-naht *f.* (bot.) poutec, šev T.; —schnitt *m.* (Bauk.) spár, sparování T. [Bindewort.

Fügewort *n.* spojka, spojovka *v.*

Füg-ig ohebný, povolný; —lich příhodný, vhodný; pohodlný, příslušný, schopný; *adv.* aspoň, alespoň; dobře P.; was f. geschehen kann co se dobře státi může P.

Fuglos bezprávný.

Füg-sam povolný, ohebný, po-

slušný; —ung *f.* spojení; řízení, spořádání, spravování; (philos.) uložení T.; F. Gottes boží řízení, boží uložení, *pl.* boží soudy.

Fühl-bar čitelný, cítitelný; dotýkatelný, makavý; citlivý, citný; důtklivý; —en makati, omakati, chmatati, ochmatati, dotknouti se čeho, ohledati co; cítiti co, ucítiti, pocítiti, číti, učíti; sich f. cítiti se; sie —t sich Mutter ona se poznává matkou; —end cítící, citný, pocitný; —faden *m.*, —horn *n.* tykadlo T.; (chmatadlo, makadlo); —gras *n.*, —kraut *n.* citlivka; —kraft *f.* moc cítící; —los bezcitný, necitný.

Fühlung (Mz. -en) *f.* cit *v.* Gefühl; (mil.) styk.

Führband *n.* vodidlo, vodítko.

Fuhre *f.* vozba; 2. (Mz. -en) povoz (fůra); F. für die Gerichtsabgeordneten povoz zřízencům soudním P.; F. zu Bauten vozby ke stavění P.

Führ-en vesti (vésti); (zu Wagen) vezti (vézti), voziti; *v.* Aufführen; zu Gemüthe f. na mysl přiváděti, připomínati; f. zastávati, říditi, spravovati; *v.* Verrichten; das Handlungsbuch f. vesti obchodní knihu; ein Protokoll f. vesti protokol P.; ein Geschäft f. provozovati živnosť; zabývati se prací; den Proceß f. vesti při P.; den Krieg f. vesti vojnu n. válku P.; Zeugen f. vesti svědky P.; etw. im Schilde f. obmýšleti, zamýšleti něco; eine Benennung, einen Titel f. užívati jmena, titule P.; das Wort in jmds. Namen f. mluviti od někoho P.; eine Ebene durch zwei sich schneidende Gerade führen roveň vesti dvěma přímkami, jež se vespolek sekou P.; sich gut f. dobře se chovati.

Führer (-s, unv. Mz.) *m.* vůdce; průvodce, průvodčí; (Milit.) vůdčí, předvaděč; —schaft *f.* vůdcovství.

Fuhrfrohne *f.* robota potažní.

Führig (wdm.) povodný.

Fuhr-knecht *m.* pacholek od koní; oráč; —lohn *m.* povozné (, ého *n.*) T.; —mann *m.* vozka P., T., vozataj (forman); —mannskittel *m.* halena vozkova; —mannswinde *f.* zdvihák, kolozub (hever) T., jeřáb; —straße *f.* silnice.

Führung *f.* (mech.) vodidlo T.; —slinie *f.* průchodní linie n. cesta, průchodiště.

Fuhr-weg *m.* vozová cesta; —werk *n.* povoz, vozba P.

Fuhrwesen *n.* povoznictví P.; —corps *n.* sbor vozatajský; —mannschaft *f.* povoznictvo, vozatajstvo P.

Fukken *m. v.* Fucken.

Fulg-ent (lt.) lesklý; —enz *f.* lesk; —uration *f.* blýskání.

Füll-bar naplnitelný; —bier *n.* dolívka; —bottich *m.* káď spílací, slévací; —e (oh. Mz.) *f.* plnosť, plnota, úplněk; náplněk; hojnosť, dostatek; nádivka, nadívanina; dolívka; —eimer *m.* dolevací vědro; —en plniti, naplniti, vyplniti; nabiti, nabíjeti; nadívati; das Bier f. spílati pivo.

Füllen mh. hřebiti se, ohřebiti se.

Füllen (-s, unv. Mz.) *n.* hříbě, hříbátko; —garten *m.* hřebečnice; —stute *f.* hřebice.

Füll-er *m.* plnitel, naplňovatel, naplňovač; nadívač; —erde *f.* zem na zasýpání, rum, suť, sutina, návoz; —erei *f.* obžerství; —faß *n.* nalevací, spílací nádoba; nálevka, hubatka; —hals *m.* střez; —hälschen, —hälsel *n.* slučka; —horn *n.* roh hojnosti; —kammer *f.* (Bräuh.) spilka; —kanne *f.* hubatka; —knecht *m.* spileční; —kraut *n.* nadívané zelí; —sel *n.* nádívka, nadívanina; —stimme *f.* (Musi.) příhlas; —thür *f.* (Wasserb.) stavidlo; —trog *m.* slevací koryto; —ung *f.* plnění, naplnění; vycpání, nabíjení; (Bierbr.) spílání, spilka; (d. der Thür) náplň T.; —ungsort *m.* naplňovadlo; spilka; —wein *m.* dolívka; *pl.* nálevky.

Fulminan *n.* (chem.) fulminan T.; —säure *f.* (chem.) kyselina fulminanová T.

Fulmin-ant (lt.) hřímavý, horlící; skvělý; —ate *pl.* (chem.) fulminaty T., soli třaskavé; —ation *f.* hřímání; hromování, hrožení; —iren hromovati, klíti, soptiti. [řidlo.

Fumade *f.* (Artill.) čadidlo, kou-

Fumar-ia *f.* (lt.) routička (bot.); —*iaceae pl.* dymnivkovité (rostliny) T.; —*ium n.* (lt.) udírna, čadírna; —olen *pl.* (geol.) fumaroly T.; —säure kyselina fumarová T.; —saure Salze *pl.* fumarany T.

Fum-et *n.* (fr.) vůně z vína n. z masa; —igiren prokouřiti, prokaditi.

Fumus *m.* (lt.) kouř, čad; fig. chlouba.

Function (M. -en) *f.* (lt.) úkon T., práce; činnosť; F. eines Lehrers činnosť učitelská P.; richterliche F. řízení, konání soudcovské P.; F. der Staatsgewalt řízení, konání moci státní P.; ganze F. (math.) úkon celistvý T.; gebrochene F. úkol lomený T.; —är (-s, M. -e) *m.* konatel P., úkonník T.; politischer F. politická úřední osoba, politický zřízenec T.; —sreihe *f.* (math.) řada úkonová T.; —szulage *f.* (eines Beamten) příplatek úřední P., přislužné.

Fund (-es, ob. M.) *m.* nález P.; 2. (M. -e) nalezená věc.

Fundament (-s, M. -e) *n.* (lt.) základ; podstavec, podstavník.

Fundamental- základní (-ný), základový T.; —abstand *m.* (phys.) základná odlehlosť T.; —artikel *m.* fundamentální článek, základní čl.; —formel *f.* (math.) vzorec základný T.; —satz *m.* základní zásada, základná věta T.; —stern *m.* (astr.) základní hvězda (stěžejní hvězda); —versuch *m.* základná zkouška T.

Fundamentum *n.* (lt.) základ; *f. divisionis* (philos.) dělidlo T.; *f. probationis* (philos.) důvod T.

Fundation (M. -en) *f.* (lt.) založení P.; nadání, fundace P.; —sinstrument *n.* list zakladací; list nadací.

Fundator *m.* (lt.) zakladatel P.

Fund-geld *n.* nálezné; —grube *f.* první důl.

Fündig rudný, rudonosný.

Fundir-en (lt.) založiti něco; —t založený; —te Staatsschuld založený dluh státní T.

Fund-ort *m.* naleziště; —recht *n.* právo nálezce, právo nálezné.

Fundus *m.* (lt.) půda, pozemek; *F. instructus* hospodářské příslušenství P.; hospodářský dvůr.

Fünebre (fr.) pohřební.

Funeral-anstalt *f.* ústav pohřební; —ien *pl.* přípravy n. obřady pohřební; —verein *m.* jednota pohřební.

Funer-at (-en) *m.* pohřbenec, pochovanec; —ation *f.* pohřbení.

Fünf *num.* pět; F. *f.* pětka; —eck *n.* pětihran, pětihraník, pětiroh; pětiúhelník T.; —eckig pětihraný, pětiúhelný; —eimerig pětivěderný; —er *m.* pětka T.; (Münze) pětník T.; pěták; (Banknote) pětka T.; —erlei paterý; —fach, —fältig pateronásobný, pětinásobný; —fingerkraut *n.* pětiprstka (mochna); —flach *n.* pětiplocha; —füßig pětinohý; pětistopý; —gesang *m.* pětizpěv; —gliederig pětičlený T., pětiúdý; —hundert *num.* pět set; —hundertel *n.* pětistina; —jährig pětiletý; —kantig pětihraný; —mal pětkrát; —monatig pětiměsíční; —percentig pětiprocentní P.; —percentige Obligation dlužní list s úroky pěti ze sta P.; —pfünder *m.* pětiliberka, pětiliberník; —satz *m.* (arithm.) počet pětičlený; —seitig pětistraný; —stimmig pětihlasný; —tägig pětidenní; —tausend *num.* pět tisíc; —te ddd. pátý; —tel *n.* pětina T.; —tens *adv.* za páté; —theilig pětidílný; —zack *m.* pětizub, pětizubec, pětiroh; —zählig (bot.) pateřený, pětičetný T.

Fünfzehn *num.* patnáct; —eck *n.* patnáctihran; —er *m.* patnáctník, patnácterka, patnáctka; —erlei patnácterý; —fach patnácteronásobný; —jährig patnáctiletý; —tägig patnáctidenní; —te ddd. patnáctý; —tel *n.* patnáctina; —tens *adv.* patnácté.

Fünfzig ob. funfzig *num.* padesát; —ellig padesátiloketní; —er *m.* padesátník; padesátka, padesaterka; —erlei padesaterý; —jährig padesátiletý; —mal padesátkrát; —ste ddd. padesátý; —stel *n.* padesátina; —stens za padesáté.

Fünfzöllig pěticoulový, pětipalcový.

Fungin *n.* (lt.) houbovina.

Fungiren (lt.) službu konati, úřad spravovati n. zastávati.

Fung-it *m.* houbokam; —ös houbovatý; —us *m.* (lt.) houba; *F. haematodes* (med.) rak cevnatinný.

Funiculus *m.* (lt.) provázek; *f. seminalis, umbicalis* šňůra pupeční T.; *f. spermaticus* (anat.) provázek semenný, pr. chamovodný T.

Funis *m.* (lt.) provaz.

Fünkchen, Fünklein *n.* jiskřička, jiskerka.

Funk-e (=ens, M. =en) *m.* jiskra; elektrischer F. jiskra elektrická T.; —eln mh. jiskřiti se, blyštěti; třpytiti se, blyštiti se (*sl.* ligotati); stark f. zářiti; das F. jiskření; F. der Sterne (phys.) třpytění hvězd T.; —elneu z brusu nový, zcela nový.

Funken mh. jiskry dávati, jiskřiti; F. *m.* jiskra *v.* Funke; —messer *m.* jiskroměr, bleskoměr; —stein *m.* jiskřivec.

Funkzion *f. v.* Function.

Funus *n.* (lt.) pohřeb.

Fuocoso, *con fuoco* (mus.) ohnivě, velmi živě.

Für *praep. c. acc.* místo, na místě, za, pro, o; f. sich o sobě, sám o sobě; für sich sein o sobě býti T.; für Jmd. arbeiten někomu pracovati n. dělati; für die Schulen ku potřebě škol, do škol; Schritt f. Schritt krok za krokem, krok po kroku; Tag für Tag den ode dne, den po dni, den jako den, den co den, každý den; Wort für Wort slovo od slova, slovo za slovem; f. und f. na věky.

Fürbass *adv.* dále, ku předu.

Fürbitt-e *f.* přímluva (P.); —en přimluviti se, přimlouvati se za koho; —er *m.* přímluvce, přímluvčí.

Furche (M. =n) *f.* brázda; rozor; žlábek; (an der Stirne) vráska; F. zum Ableiten des Wassers rýha, svodnice; —n brázditi, rozbrázditi; svraštiti, krabiti,

Furchen-rain *m.* ostředek; —zahn *m.* zub žlábkovaný T.

Furcht (oh. M.) *f.* bázeň, strach; einem F. einjagen strachu komu nahnati, postrašiti, přestrašiti, zastrašiti koho; —bar strašný, strašlivý, hrozný T.; —barkeit strašnosť; —bild *n.* přízrak, příšera, obluda.

Fürcht-en etw. od. sich vor etw. f. báti se, strachovati se, hroziti se čeho n. koho, strach míti z čeho, obávati se čeho; —erlich strašlivý, strašný, hrozný.

Furcht-erscheinung *f.* strašné zjevení, přízrak, příšera; —gespenst *n.* strašidlo; —los nebojácný; nebázlivý; *adv.* neohroženě; bez bázně, beze strachu; —sam bázlivý, bojácný, lekavý, nesmělý; vlt. strašlivý; ein —samer bázlivec, strašpytel, baba; —voll strachuplný.

Furcula *f.* (lt.) kosť vidličná T.

Fürdauern trvati *v.* Fortdauern.

Fürder *adv.* (förder, ferner) dále.

Furfur *m.* (lt.) otruby; (med.) lupy; —ation *f.* (med.) strupovina; —in *n.* furfurin T.

Für-gang *m.* úvod; —hang *m. v.* Vorhang.

Furiant (=en) *m.* furiant; hrdouš.

Furie *f.* lt. (Myth.) lítice, vzteklice, dračice.

Für-käufer *m.* překupník; —lieb *adv.* za vděk; mit etw. f. nehmen spokojiti se něčím.

Furor *m.* (lt.) vztek; vzteklá náruživosť; —e (it.) *m.* hluk; F. machen spůsobiti hluk.

Für-schlag *m.* (Fleischh.) plát; —schub *m.* závora; —sorge *f.* opatření; starosť, pečlivosť; —sorglich über das Dasein eines Verbrechens sich erklären prohlásiti se na případ žeby tu byl zločin P.; —sprache *f.* přímluva P.; F. für jmd. einlegen přimlouvati se k někomu za koho P.; schriftliche F. list přímluvný, psaní přímluvné P.; —sprechen přimlouvati se za koho; —sprecher, —sprech *m.* přímluvce; —spruch *m. v.* Fürsprache.

Fürst (=en, M. =en) *m.* kníže; —abt *m.* kníže opat; —bischof *m.* kníže biskup; —en do knížecího stavu povýšiti; gefürstet oknězený; =er Graf knížecí hrabě.

Fürsten-mässig knížetský; —sohn *m.* kněžic; —tag *m.* sjed knížat.

Fürsten-thum *n.* knížetství; —thron *m.* knížecí trůn; —würde *f.* knížecí hodnosť, knížetství.

Fürst-erzbischof *m.* kníže arcibiskup; —in *f.* (M. -en) kněžna (*st.* knění); —lich knížecí, knížetský.

Furt (M. -en) *f.* brod.

Für-trag *m.* snůška, snáška; „snešeno“ T.; (*v.* Uebertrag); —tuch *n.* zástěra (fěrtuch).

Furtum *n.* (lt.) krádež. [nežit.

Furunkel (-s, unv. M.) *m.* (lt.) (med.)

Fürwahr *adv.* zajisté, ovšem; jistotně, věru, opravdu; —halten za pravé míti n. pokládati T.

Fürwort (-s, M. —wörter) *n.* místojmeno, místojmení, náměstka, (zájmeno T.).

Fusel (-s, ob. M.) *m.* přiboudlina, přičmoudlosť; 2. (gem.) pála (=pálenka); —öl olej přiboudlý T.

Fusiformis (lt.) vřetenovitý T.

Füsil *m.* (fr.) ručnice; —ier, Füselier *m.* střelec; pěší voják, pěšák; —iren jmd. zastřeliti někoho.

Fusion *f.* (lt.) sloučení; —ist (-en) *m.* (pol.) fusionista, přítel sloučení.

Fuss (-es, M. Füße) *m.* noha; zu F. pěšky; F. eines Berges pata hory, úpatí, podnoží hory T.; (Maß) střevíc, stopa T.; (b. Münzen) ráz T.; Vierundzwanziggulden fuß ráz čtyradvadcetizlatový T.; den Beschuldigten auf freiem —e untersuchen vyšetřovati obviněnce při svobodě P.; flüchtigen F. setzen na útěk se dáti, uteci P.; mit festem —e auftreten pevně našlápnouti, pevně našlapovati.

Fuss-bad *n.* koupel, lázeň na nohy; —bank *f.* podnožka, stolička pod nohy; —bekleidung *f.* obuv; —blatt *n.* chodidlo; —boden *m.* podlaha; —brett *n.* (Töpf.) podkruží; 2. šlapačka.

Füsschen *n.* nožka, nožička.

Fuss-dienst *m.* pěší služba; pěší n. ruční robota; —eisen *n.* pouta, okovy na nohy.

Füsseln mh. nohama pohrávati.

Fussen mh. postaviti se, na nohou státi; na něco spolehnouti, spočívati na čem.

Fuss-fall *m.* úklona, padnutí na kolena; —fällig padna n. padaje k nohoum; —fetzen *m.* onuce; —förmig (bot.) znožený P.; —galle *f. v.* Flußgalle; —gang *m.* pěšinka, stezka, chodník; —gänger *m.* pěšák, chodec; —geburt *f.* porod po nohou, porod nohami; —gelenk *n.* kloub v koleně, kloub chodidelný; —geschwulst *f.* otok v nohou; —geschwür *n.* proval, noha provalená; odpar, odraženina; —gesims *n.* (b. Geländer) římsa podslupní T.; —gestelle *n.* podstavek T.; trnož, podnož, podnoží; —gicht *f.* Podagra *n.* dna v nohou; —knöchel *m.* kotník na noze; —knochen *m.* kosť nožní; *pl.* kosti nohy, chodidelné T.; —kuß políbení nohy; —lampe přínožní n. podnožní světloška; —lampenfieber *v.* Lampenfieber; —lappen *m.* onuce.

Füssling, Fußling (-s, M. -e) *m.* chodidlo, příkopytí.

Fuss-mass *n.* míra střevičná; m. stopná, stopomíra T.; —mehl *n.* prach; —pfad *m.* pěšinka, stezinka; —pfund (mech.) jednička dynamická, librostopa T.; —punkt *m.* nožník, podnožník, nožní bod P.; F. des Perpendikels pata kolmice; p. kolmičná T.; —putzer utěrák na nohy; —rücken *m.* nárt T.; —sack *m.* obnožník; —schämel *m.* podnožka, stolička pod nohy; —schweiß *m.* paření n. zapaření nohou, spary *pl.*; —socke *f.*, —söckel *n.* nohavka, nohavička, ponožka, obnožka; —sohle *f.* podnoží, spodek nohy; šlapadlo, chodidlo; chůda; —soldat *m.* pěší voják, pěšák, pěchotník; —stapfe *f.* šlápěje, šlepěje, šlapa, stupěje, stupa; —steig *m.* stezka, pěšinka, chodník; —steigrecht *n.* právo ke stezce, právo k chodníku P.; —stoß *m.* kopnutí; —strick *m.* osidlo, lečka; —tafel *f.* podnožnice; —teppich koberec podlažní; —tritt *m.* šlápnutí; krok, kročej; šlápěj; stupeň, stupadlo, trnož, podnož; —unterlage *f.* podnož, podkladek; —volk *n.* pěchota; —wärmer *m.* ohřivadlo na nohy; —weg *m. v.* Fußsteig; —wisch *m.* otěrka, onuce; —wurzel *f.* zanártí T

Fuss-wurzelknochen *m.* (zool.) kosti zanártní; —zehe *f.* prst u nohy (ksuk).

Fustage *f.* (it.-fr.) zabálka.

Fusti *n.* (it.) úbytek (na zboží); *Fusti*-Rechnung *f.* počet n. účet úbytkový. [*f.* -osť.

Futil (lt.) ničemný, bídný; —ität

Futter (-s, unv. M.) *n.* krmě, pokrm; (Viehf.) píce, obrok P.; krmení; (Bauk.) zárubeň, obrubeň; obkladek, obložení; (Schneid.) podšívka.

Futteral (-s, M. -e) *n.* pouzdro; toulec; (b. Röhrkasten) obložení; —macher *m.* pouzdrář.

Futter-amt *n.* obroční úřad; —bank *f.* řezací stolice, řezačka; —bau *m.* picnictví T.; —beutel *m.* pytlík na píci, na obrok, obroční pytlík; —boden *m.* picník, senník; —gemenge *n.* míšenice, smíšená píce; —gewächs *n.* picná rostlina T.; —grand *m.* žlab; —klinge *f.* kosa řezací; kosa na řezanku; —kraut *n.* picná zelina; —leinwand *f.* plátno na podšívku, podšívka; —macher *m.* *v.* Futteralmacher; —mauer *f.* taras; obhradná n. ohradná zeď T.; —meister *m.* obročník, picník.

Futtern, füttern krmiti, obrok dáti; povleci, potáhnouti, pošiti; vykládati, podložiti; podkládati, podšiti.

Futter-platz *m.* krmel, krmelec, krmeliště, místo ke krmení; —raufe *f.* jesle, nástěnka; —sack *m.* pytlík obročný, p. krmicí; —schneide *f.* *v.* Futterbank; —schwinge *f.* opálka, opálačka; —stätte *f.* (der Fasanen) zásyp; —tornister *f.* schránka na potravu; —trog *m.* žlab, koryto ke krmení, koryto na píci, krmelec.

Fütterung *f.* krmení, obročení; *v.* Futter. [na podšívku.

Futterzeug *n.* podšívka; látka

Futti-kerl *m.* zpropadený chlap; —zeug *n.* zpropadená věc.

Futur-um (lt.) (grm.) budoucí čas T.; *F. exactum* (grm.) budoucně skonalý čas T.; *pro* —*o* pro budoucnosť, na budoucí čas.

Fuyard *m.* (fr.) zběh, uprchlík.

G.

Gäa *f.* (gr.) *v.* Geia.

Gabare *f.* kabárka, mělká loď.

Gabbro *m.* (Min.) gabrovec T.

Gabe (M. -n) *f.* dar P. *v.* Geschenk; 2. daň, dávka P. *v.* Abgabe; 3. nadání (duševní) *v.* Talent, Fähigkeit.

Gabel (M. -n) *f.* vidle, vidlice, vidlička T.; G., —ast *m.* rozsocha, razsocha; —baum *m.* (Schiff.) vidličný stožár; —bein *n.* kosť vidličná, rozsochatka T.; —deichsel *f.* vojnice; —förmig vidlovitý, vidličnatý, rozsochatý; —frühstück *n.* snídaně masitá, ranní zákuska; —gehörn *n.* (wdm.) vidlice; —hebel *m.* vidlová páka P.; —hirsch *m.* vidlák; —holz *n.* razsocha; —ig vidlatý, rozsochatý.

Gabella *f.* (it.) dávka, plat.

Gabel-macher *m.* vidlář; —maß *n.* vidličná míra.

Gabeln vidličkou vzíti, napíchnouti; (wdm.) na parohy, na vidle napíchnouti; (im Nähen) šíti zaječím stehem.

Gabel-stange *f.* tyče vidlatá, rozsocha, roháč; —stich *m.* (b. Näh.) zaječí steh; —wagen *m.* vůz rohatkový, rohatka; —weihe *m.* luňák; —werk *n.* rohatka; —zweig *m.* rozsocha.

Gabion *m.* (fr.) hradební koš.

Gabler *m.* *v.* Gabelhirsch; *v.* Gabelmacher.

Gachiren (fr.) kaňhati.

Gademer (-s, unv. M.) *m.* baráčník, chatrčník.

Gackel-hans *m.* žváč, tlučhuba; —liese *f.* klepna, třepna; —n, gaďern, gadsen kdákati, krákorati, kodkodákati; die Henne gadert slepice kdáče; fig. žvaniti.

Gaden (-s, unv. M.) *m.* (altd.) schránka; 2. sklep, kotec; 3. barák, chatrč; 4. patro, poschodí; gädig poschodní, patrový; zweigädig dvoupatrový.

Gaffel (M. -n) *f.* cech, pořádek; 2. *v.* Gabel; 3. dávka, plat; 4. G., —baum *m.* (Schiff) *v.* Gabelbaum; —meister *m.* starší cechu.

Gaff-en mh. zevlovati, lelkovati, lelky chytati, čuměti; —er *m.* zevloun, zevel, lelek; 2. okénko ve střeše T.

Gagat *m.* černý jantar.

Gage *f.* (fr.) služné P., plat (gáže); G. der Offiziere plat důstojníkův, plat důstojnický P.

Gageln *pl.* (bot.) voskovníkovité (rostliny) T.

Gähn-affe *m. v.* Maulaffe; —en mh. zívati; —sucht *f.* zívavosť, zívačka.

Gähr-bottich *m.* kvasicí, kysací káď; —e, Gahre *f.* kvašení, kysání, kysnutí; —en mh. kysati, kvasiti se, řinouti se; —end kysavý, kvasný; jitřivý; —kammer *f.* spilka, kvasírna, kysárna; —mittel *n. v.* Gährungsmittel; —teig *m.* zkynulé těsto; kvas, nákvasa; —ung *f.* kvašení T.; kysání, kynutí; fig. (im Volke) jitření; faule G. kvašení hnilé T.; geistige G. kvašení líhové T.; saure G. kvašení kyselé, kysání T.; schleimige G. kvašení slizové, sliznaté T.

Gährungs-messer *m.* kvasoměr; —mittel *n.* kvasidlo, kvas; —stoff *m.* kvas, kvasidlo T., kvasivo, nákvasa; droždí, kvasnice.

Gaillard *m.* (fr.) veselý hoch; 2. hradba na korábě.

Gakkern, gakſen *v.* Gackern, gacksen.

Gala *f.* (span.) dvorní slavnosť; G., —montour *f.* slavný oblek, slavnostní, skvostný oděv.

Galaktit *m.* (gr.) mlékokam, mléčník.

Galakto-graph *m.* (gr.) mlékopis; —meter *n.* mlékoměr; —poſie *f.* léčba mléčná; —pyra *f.*, Milchfieber mléčivka; Galakturie *f.* (med.) močení mléčné.

Galan (-s, M. -e) *m.* miloušek.

Galant (fr.) dvorný, zdvořilý, spůsobný.

Galanterie (ob. M.) *f.* dvornosť, spůsobnosť, zdvořilosť; (M. -en) šperk, ozdoby, ozdobiny, okrasy; —arbeiter *m.* ozdobinkář, zdobeninkář; —drechsler *m.* ozdobnický soustružník; —waare *f.* zboží ozdobné P., ozdobinky, zdobeninky, úpravinky, krasozboží P.; —waarenhandel *m.* obchod se zbožím ozdobným P.; —waarenhändler, —händler *m.* obchodník se zbožím ozdobným P.; ozdobinář.

Galanthomme *m.* (fr.) zdvořilec, zdvořák, dvořílek.

Galatine *f. v.* Gelatine.

Gala-uniform *f.* slavnostní uniforma.

Galbulus *m.* (bot.) možicha T.

Galea *f.* (bot.) lebka T.

Galben-kraut *n.*, —pflanze *f.* galbaník *galbanum* (bot.).

Gald *adj. v.* Gelt.

Galeere (M. -n) *f.* galeje, galéra T., veslice; einen auf die —n schicken poslati někoho na galeje.

Galeeren-arbeit *f.* práce galejní P., práce na galejích; —ofen *m.* (Hütt.) galejní pec; —sklave *m.* galejní otrok.

Galenoid *n.* leštěnotvar T.

Galeone *f.* galeona (loď); Galeot (-en) *m.* galejník, galejní veslář.

Galerie *f.* galerie, sloupcová síň (krasochodba) T.; 2. poslední místo (v divadle), přínebí, přístropí.

Galgen (-s, unv. M.) *m.* šibenice; poprava; (Typ.) šibenička; G.- šibeniční; —dieb, —schelm, —schwengel, —strick, —vogel *m.* šibeničník, padouch; —säule *f.* sloup šibeniční; —strafe *f.* tresť šibenicí.

Galitzenstein *m.* skalice.

Gall *adj. v.* Gelt.

Gall-apfel *m.* duběnka (dubenka T.), dubinka, dubovka (káleska); —äpfeltinte *f.* inkoust z duběnek, duběnkový inkoust.

Gall-e (ob. M.) *f.* žluč T.; fig.

zanevřelost, hořkost srdce; zlost; 2. (wbm.) kelka; 3. (Bräuh.) kal, *pl.* kaly, zákal; temenec, temeniště; —en duběnkovati; žluč vyndati; (wbm.) močiti.

Gällen ožlučiti; fig. zahořčiti.

Gallen-absonderung *f.* vylučování žluče; —blase *f.* měchýřek žlučný T., žlučník, žlučnice; —farbstoff *m.* barvivo žlučné T.; —fett *n.* tuk žluční T.; —fieber *n.* žlučnice, zimnice žlučná; —fluß *m.* žlučetok, úplavka žlučná; —gang *m.* žlučevod; —krankheit *f.* nemoc n. choroba žluční; —steine *pl. m.* kameny žlučné T.; —steinsäure *f.* kyselina žlučnopatuková; —sucht *f.* žloutenice, žloutenka *Icterus*; —süchtig žlouteničný; popudlivý, hněvivý, nevrlý.

Gallerie *f. v.* Galerie.

Gallert-artig huspeninovitý (T.); —e *f.* huspenina, rosol T., klihovina.

Gallicolae *pl.* (zool.) duhenčice T.

Gallig žlučný, žlučnatý.

Gallimathias (ob. M.) *m.* hatlanina T., zmatenina, nesmysl.

Gallismus *m.* lebozpyt.

Gallomane (-n) *m.* třeštifrancouz, frankošílenec.

Gallosche *f.* kaloše, *pl.* přezuvky; nábotnice, svrchní střevíce.

Gall-stoff *m.* žlučovina; —sucht *f. v.* Gallensucht.

Gallus *m. v.* Gallapfel; —säure *f.* (chem.) kyselina duběnková T.; —saure Salze *pl.* duběnkany T.; —tinktur *f.* (chem.) tinktura duběnková T.

Galmei (-es, ob. M.) *m.* kalamín T., kadmina.

Galon-en *pl. f.* (fr.) prýmy, lemy; —nirt premovaný.

Galopp *m.* cval, trysk, úprk; im G. cvalem, tryskem; G. (Tanz) kvapík; —in (-s, M. -s) *m.* poslíček; (mil.) příslužný důstojník; —iren cválati, cvalem běžeti, cvalem jeti.

Gälse *f.* komár *Culex.*

Gälstern mſ. zhořknouti, zpernatěti.

Gält *adj. v.* Gelt.

Galvan-isch galvanský T.; galvanický; —isiren galvanisovati; —ismus *m.* galvanickost; —ographie *f.* galvanopis; —ometer *n.* galvanoměr T.; —oplastik *f.* galvanoplastika, umění galvanoplastické, galvanotvarnictví, umění galvanotvarnické T.

Gamasea *pl.* broučkovití t. hmyzi T.

Gamba (*Viola di gamba*), Gambe (M. -n) *f.* mezikolenní viola, gamba (violoncel).

Gambede *f.* (fr.) kotrmelec.

Gamin *m.* (fr.) hejsek, uličník.

Gamma *n.* (gr.) gamma.

Gamme *f.* (fr.) *v.* Skale.

Ganerbe *m.* soudědic.

Ganfen (jüd.) krásti.

Gang (-es, M. Gänge) *m.* chůze, chod, chození; pochůzka, docházka P.; G. der Industrie chod průmyslu P.; viele Gänge machen choditi, nachoditi se; pochůzky činiti P.; in G. bringen do běhu uvesti, pustiti; G. cesta; (Mühle) složení P.; (im Hause) chodba T.; spád; (mont.) rudná žíla, rudný couk P.; krummer G. (des Steines) čer; G. (wbm.) ochoz, stopa; G. und Stand der Uhr (astr.) chod a ukazování hodin T.; g. und gebe *adj. v.* Gänge.

Gangbar schůdný, scestný; -er Ort schůdné místo, místo kde se chodívá P.; -er Artikel odbytné zboží T.; -e Münze berný peníz; -es Geld berné peníze T.

Gangbeine *pl.* nohy chodicí (u ptáků T.).

Gänge *adj.* chodicí; běžný, berný, obyčejný, čeho se užívá; g. und gebe vůbec běžný, obyčejný T.; g. und gebe sein býti v obyčeji T.; es ist g. und gebe je to ve zvyku, v obyčeji.

Gängelband *n.* vodítko.

Gänger *m.* chodec; —in *f.* chodkyně.

Gang-gebirge *n.* coukové hory; —gestein *n.* hluché kamení coukův T.

Gängig chodící; (wbm.) vodivý.

Gangl-ion (M. —ien) *n.* (gr.) čidelní n. čilní uzlina; navní kosť; —iensystem *n.* soustava uzlinná T.; —isch uzlinný.

Gangrad *n. v.* Tretrad.

Gangräna *f.* (gr.) sněť, pal; *G. sicca* pal suchý.

Gang-spille *f.* (auf Schiff.) velká nátoč; —steig *m.* pěšina. [*f.*).

Gans (M. Gänse) *f.* husa, hus, (i

Gänse-auge *n.* husí oko; (Typ.) *v.* Gänsefuß; —blume *f.* *Bellis* chudobka, sedmikráska; —braten *m.* pečená husa; —feder *f.* husí pero, brk; —fett *n.* husí sádlo; —flügel *m.* husí křídlo, peroutka, kosinka; —fuß *m.* husí noha; (Typ.) husí nožka, uvozovací n. úvodné znamení, uvozovka *v.* Anführungszeichen; —händler *m.* husař; —haut *f.* husí kůže, zimomrazky; —hirt, —junge *m.* husák, husipas, husop.; —klein *n.* husí drůbky, drobečky (kaltoun); —küchlein *n.* house; —laus *f.* čmelík, šmelík, švela; —leber *f.* *v.* Gansleber; —mädchen *n.* husačka, husopaska, pasačka hus; —marsch *m.* husí chod; —nudel *f.* šiška pro husy.

Ganser, Gänserich *m.* houser.

Gänse-stall *m.* husinec; —steige *f.* posada na husy; —treiber *m.* husák; —wälger *m.* šiška pro husy; —wein *m.* husí víno (voda).

Gansleber *f.* (Kochk.) husí játra; —pastete *f.* paštika z husích jater.

Ganssuppe *f.* polívka z husy.

Gant *f.* veřejná dražba; G., —handlung *v.* Crida; —haus *n.* dražební dům; —mann *m.* Cridatar; —masse *v.* Concursmasse; —meister *m.* dražební správce.

Ganz *adj.* celý, celistvý, úplný, neporušený, netknutý; nerozdělený; veškeren; —e Zahl (math.) číslo celistvé, číslo celé T.; g. *adv.* cele, zcela, docela, úplně, zúplna; g. und gar na prosto, zcela, dokonce, dokonale, zúplna, do čista, na čisto, z čista, zhola; g. allein sám a sám; g. sicher jistojistě; das Ganze celek T.; celosť, celota, úplnosť; im —en verkaufen prodávati na cel T. *v. en* [*gros.*

Gänzen zceliti, zaceliti.

Ganz-fabrikat *n.* celotovar T.; —heit *f.* celosť; veškerosť T.; —hufner *m.* celoláník; —jährig celoroční.

Gänzlich *adj.* celý, úplný, konečný; *adv.* zcela, docela, celkem, dokonce, zúplna, úplně, na prosto, do čista.

Ganz-metall *n.* celokov, dobrokov, lepokov; —randig (bot.) nejcelejší, celokrajní (-ný) T.; —seiden *adj.* celohedvábný.

Gar *adj.* hotový, upravený, připravený, dodělaný; (vom Leder) vydělaný; (Hüttenb.) dokovený; (v. Speisen) uvařený, dovařený; g. machen dodělati; g. *adv.* velmi, tuze, příliš; ganz und g. *v.* Ganz.

Garant (-en) *m.* (fr.) rukojmě T.; —ie *f.* jistota; bezpečnosť P.; rukojemství P. T.; G., Eviction správa P.; —iepunkt *m.* zaručující článek; —iren (Sicherheit leisten) jistotu dáti za něco, pojistiti čeho, ujistiti něco P.; bezpečnosť dáti komu; g., Bürgschaft leisten ručiti za jiného, uručiti se za koho ke komu, rukojemství dáti komu P.; g., Eviction leisten správu dáti za něco, spravovati něco P., záruku dáti.

Garaus *m. et n.* veta, konec; mizina; jdn. den G. machen někoho doraziti.

Garbe (M. -en) *f.* snop, snůpek; 2. (Schafg.) řebříček (bot.); garben mh. (von Getreide) snopovati.

Gärben *v.* Gerben T.

Garben-band *n.* povříslo; —bindepflock *m.* roubík; —binder *m.* vazač (snopů); —bündel *n.* došek; —haufen *m.* stoh (obilí); —zehend *m.* desátek snopový P., posnopné *n.*

Gärber *m. etc. v.* Gerber.

Garbo *m.* (it.) slušnosť, dvornosť; *con g.* (mus.) dvorně.

Garce *f.* (fr.) děvka.

Garçon *m.* (fr.) mládenec, mladík, chlapík.

Garde (M. -n) *f.* (fr.) stráž; garda; *G. du Corps* životní n. osobní (tělesná) stráž (královská); *G. des Dames* stráž n. ochrana paní, strážná dáma, strážkyně dám; National-garde národní obrana, národní stráž; —regiment *n.* gardový pluk.

Garderobe *f.* (fr.) šatnice, oděvna; šatstvo, oděv.

Garderoben-genie *n.* chytrý sloužící; chytrá služka, čiperná panská; —meister *m.* šatník, šatnický (, ého), oděvník; —personale *n.* osoby při šatstvu. [tovník.

Garderobier *m.* šatník (, a), ša-

Gardine *f.* (it. *cortina*) opona, záclona, závěsa.

Gardist (-en, M. -en) *m.* strážník, gardista.

Gar-e (ob. M.) *f.* hotovosť, dodělanosť, ukončenosť; (b. Köhler) dopálenosť; (Oekon.) uložení, dospělosť; —eisen *n.* železo dodělané T.

Gargar-isiren kloktati; —isma *n.* (gr.) (med.) kloktadlo, klokotadlo, klokadlo; —ismus *m.*, —isation *f.* kloktání.

Gargote *f.* (fr.) krčma, jídelna.

Gar-herd *m.* pec dodělavací T.; —koch *m.* stravovník, kuchynník; —kochen dovařiti, uvařiti; —küche *f.* veřejná n. obecná kuchyně; hostinská kuchyně; —küchler *m.* stravovník; —küchlerei *f.* stravovnictví; —kupfer *n.* dočištěná měď; měď dodělaná; —machen dodělati, dodělávati T.; —machung *f.* (des Leders) vydělání kůže; (des Kupfers) dopravení mědi, doměděni. [písma).

Garmond *n.* (typ.) garmond (druh

Garn (-es, M. -e) *n.* příze P.; Jägerg. teneto P.; Fischg. síť P.; —baum *m.* vratidlo osnovní; —färber *m.* barvíř příze; —händler *m.* přezák, přezař, obchodník ve přízi; —haspel *f.* moták, motovidlo.

Garnichtsthun *n.* zahálení, zahálka.

Garnir-en (fr.) olemovati, obroubiti; —t (Kochk.) obložený; —te Stube pokoj s nábytkem, pokoj nábytkem opatřený.

Garnison *f.* (fr.) (milit.) posádka P.; —iren posádkou býti n. ležeti; —skirche *f.* vojenský n. posádečný kostel.

Garnitur *f.* lem, obruba; ozdoba, okrasa; výprava, vystrojení; stejné pořadí; v. Geräthe výprava, souprava; (am Schießgewehr) kování; G. von Riemen svazek n. souprava řemenův.

Garn-knäuel *n.* klubko příze; —reuse *f.* vrše síťová, ze sítí; —sack, —schlauch *m.* náhonec; —spule *f.* cívka, vřetenec; —stange *f.* soška, rozsoška, rozpora, rohatina, tenetní vidlička; —stück *n.* přadeno; —winde *f.* vijadlo, svijadlo, sviják; —zug *m.* zatažení, zalovení sítí.

Garofen *m.* vysušovací pec.

Garrot *m.* (fr.) roubík (na zaškrcení).

Gar-salz *n.* vyvařená sůl; —schlacken *pl. f.* trusky z dodělání, rozškvarky T.

Garstig ohyzdný, škaredý, šeredný, ošklivý; špinavý, ušpiněný; nemravný; darebný; —keit *f.* ošklivosť, ohyzdnosť.

Garten (-s, M. Gärten) *m.* zahrada; sad; —ammer *f.* jola; —anlage *f.* zakládání zahrady; 2. sadba zahradní; novosad; —arbeit *f.* práce v zahradě; —bau *m.* zahradnictví T.; —baugesellschaft společnosť zahradnická; —baum *m.* štěp, štěpný, zahradní strom; —beet *n.* záhon zahradní, hřádka; —erde *f.* prsť, zahradní země; —freund *m.* sadomil; —frosch *m.* rosnička; —gemüse *n.* zelenina; —gewächs *n.* zahradní rostlina; —grasmücke *f.* pěnice slavíková; —hacke, —haue *f.* motyka; —haus *n.*, —häuschen *n.* zahradní domek; —kunst *f.* (schöne) krasozahradnictví T.; —kürbiß *m.* tykev; —land *n.* zahradní půda T.; —laube *f.* zahradní besídka, loubí; —laubvogel *m.* pěnice slavíková; —leiter *f.* spirák; —majoran *f.* voněkras, majoránka (marjánka); —messer *n.* žabka, kosíř; —nelke *f.* hvozdík zahradní, karafiát; —pflanze *f.* zahradní bylina, z. rostlina; —produkt *n.* plodina zahradní; —resede *f.* ryt vonný, rezeda, rezedka; —rittersporn *m.* kralomoc, svalník královský, stračka zahradní; —röthling *m.*, —rothschwanz *m.*, —rothschwänzchen *n.* řehek zahradní, řehák; —schaufel *f.* rýč, lopata; —thor *n.* vrata zahradní; —weg *m.* cestička, stezka, pěšina zahradní; —wesen *n.* zahradnictví; —wirthschaft *f.* sa-

dařství, zahradnictví; —zaun *m.* zahradní plot; —zeitung *f.* zahradnické noviny *pl.*

Gärtler *m.* baráčník, domkář.

Gärtner (-s, unv. M.) *m.* zahradník; —ei *f.* zahradnictví; —kitt *m.* zahradnická malta; maz zahradnický; —kunst *f.*, —messer *n.* *v.* Gartenkunst, Gartenmesser.

Garzette *f.* (fr.) volavka stříbřitá.

Gas (-ses, M. -se) *n.* plyn; —e im Darm plyny ve střevích, větry, větrnosti *pl.*; —anstalt *f.* plynárna; —bassin *n.*, —behälter *m.* plynojem; —beheizung topení plynem; —beleuchtung *f.* osvětlení plynem; osvětlení plynové T.; —beleuchtungsgesellschaft *f.* společnosť plynárnická; —brenner *m.* (Apparat) plamenník.

Gäschen mh. pěniti se, zpěniti se, šuměti.

Gäscht (-es) *m.* pěna (šum, záběl); 2. kysání, kvašení, pěnění-se; —ig pěnivý; —wurm *m.* pěnomil.

Gasconnade *f.* (fr.) chvastanice.

Gasentwickelung *f.* (chem.) vyvinování plynu; —sapparat *m.* (chem.) přístroj plynopudný, přístroj plyn vyvinující T.; —sflasche *f.* (chem.) láhev plynopudná, láhev plyn vyvinovací T.

Gas-erzeugung, —fabrication *f.* výroba plynu; —flamme *f.* plynový plamen; —förmig plynovitý; —installation *f.* zavedení plynu do domu, plynovod; —laterne *f.* svítilna plynová; —messer *m.*, —ometer *n.* (*m.*) plynoměr, plynojem T.; —ofen *m.* plynová pec; —ofenhaus *n.* plynopalna.

Gäspe *f.* přehrštlí.

Gas-regulator *m.* (chem.) řídič n. regulator plynu T.; plynopud; —reservoir *n.* plynojem; —röhre *f.* trouba plynová, plynovod; —röhrensystem *n.*, —röhrenzug *m.* řad plynovodný, potrubí plynovodné.

Gasse (M. -en) *f.* ulice; (große) střída; *dim.* Gäßchen *n.* ulička.

Gassen-bettler *m.* žebrák pouliční; —bube, —junge *m.* uličník; —hauer *m.* uličnická píseň, píseň pouliční; —kehrer *m.* zametač ulic (metař); —mädchen *n.* uličnice; —mensch *n.* poběhlice veřejná; —pöbel *m.* luza, sběř, chatra; —rinne *f.* rýha; —szene *f.* pouliční výjev; —treter *m.* blatošlap.

Gast (-es, M. Gäste) *m.* host; weiblicher G. hostice; als G. auftreten po hostinsku vystoupiti; —bett *n.* postel hostinská; —en hodovati, kvasiti; hospodským býti.

Gasteralgie *f.* (gr.) *v.* Gastralgie.

Gasterei *f.* *v.* Gastmahl.

Gasteropoden *pl.* *m.* (gr.) (zool.) břichonožci T.

Gast-frau *f.* hostitelka; —frei *adj.* hostinský, hostinný, pohostný; *adv.* po hostinu; —freund *m.* hostimil, hostirád, hostivít; —freundlich *v.* Gastfrei; —gabe *f.*, —geschenk *n.* dar pohostinský; výslužka; —geber *m.* hostitel; hostinský; —gebot *n.* slavné hody; —haus *n.* hostinec, hospoda P., hostinský dům; —herr hostitel; —hof *m.* hostinec, hospoda P.; hostinský dům; —in *f.* hostice, hostka; —iren hostiti, hostinu strojiti, hodovati, kvasiti; 2. auf der Bühne g. pohostinsku hráti, vystoupiti; —leute *pl.* hosté; —lich hostinský, pohostný; jmd. g. aufnehmen pohostiti koho; —mahl *n.* hostina, hody, kvas; —nahrung *f.* hostinská živnosť; —ordnung *f.* řád hospodní, pořádek pro hospodské.

Gastralgie *f.* (gr.) (med.) bolesť v žaludku.

Gastraeum *n.* (zool.) přída, přední povrch dříku a břicha T.

Gastrecht *n.* právo hostinské, právo pohostinské, pohostinné.

Gastr-enteritis *f.* (gr.) (med.) zánět žaludku a střev; —epatitis *f.* zánět žaludku a jater; —icismus *m.* chorobnosť žaludečná; 2. snědek.

Gastr-ilog *m.* (gr.) břichomluvec; —isch břišní, žaludkový; —ismus *m.* zácpa žaludku; —itis *f.* zánět žaludku.

Gast-rolle *f.*, —spiel *n.* pohostinská hra, hra pohostinsku.

Gastro-nom *m.* (gr.) labužník; —nomie *f.* choutkoznalství, choutkářství; *—pulmonalis* (zool.) kyškody-

chatelný T.; —sis *f.* choroba žaludková; —*zoa pl.* (zool.) slimýšovití T.

Gast-saal *m.* hodovní síň; hostinská světnice, hostnice; —tafel *f.*, —tisch *m.* hostinský stůl; —wirth *m.* hostinský, hospodský P.; —wirthschaft *f.* živnosť hospodská, hospodní; —zimmer *n.* hostinský pokoj; hostnice.

Gas-vulkane *pl.* mofety T., plynomety; —wanne *f.* vana plynopudná T.; —werk *n.* plynárna.

Gat *n.* (holl.) otvor, díra.

Gät-en plétí, vypleti; —gras *n.* plevel, výplevky; —hacke, —haue *f.* hejdlička. [vlékačky.

Gatien *pl.* gatě, spodničky, pod-

Gätmesser *n.* klukovec, klučovec.

Gatte (=n, M. =n) *m.* manžel P., choť, muž.

Gatter (=s) *n.* mříže T.; G.= mřížový; —fenster *n.* okno mřížové; —n mřížovati, zamřežovati; fig. shromážditi; g. auf etw. číhati nač, slíditi po čem; —thor *n.* mřížová vrata; —wand *f.* zapeření; —werk *n.* mřežování, mřížoví.

Gattin *f.* manželka P., choť, žena.

Gattir-en (chem.) míchati T.; —ung *f.* míchání; přísada T.

Gattung (M. =en) *f.* spůsob, jakosť P.; druh T.; eine G. von Sachen věci jistého spůsobu P.; G. rod T.; (bot.) pokolení; —sbegriff *m.* pojem rodový; —sname *m.* jmeno rodové; jmeno druhové.

Gau (=s, M. =e) *m. et n.* kraj, krajina, dědina, župa T.; venkov.

Gauch (=es, M. Gäuche) *m.* holobrádek; ztřeštěnec, pošetilec; G. (=es, ob. =en, M. =en) *m.* kukačka *v.* Guckguck; —bart *m.* pýří, čmýří na bradě; 2. (bot.) kozí brada (rostlina); —e *f. v.* Jauche; —federn *pl. f.*, pápeří; —heil *n.* (bot.) *Anagallis* drchlička, drchnička.

Gau-dieb *m.* šejdíř, prazloděj; —ding *n.* okresní soud.

Gaudium *n.* (lt.) potěšení, veselí.

Gauf *m.* přehrštlí.

Gau-gericht *n.* právo krajinské; —graf, —richter *m.* krajský sudí (cudař *st.*).

Gaukel *m. v.* Gaukelei; —bild *n.* mámivý, klamný obraz; —ei (M. =eien) *f.* kejklířství, laškování; mamidlo, šalidlo, klam, podvod; —haft, —icht kejklířský, lichotvárný; přetvářivý; —kunst *f.* kejklířství; —licht *n.* svíčka k blikání; gaukeln kejklovati, šašky prováděti; šáliti, mámiti, podváděti; —nd lichotvárný; —puppe *f.* tatrmánek, loutka; —spiel *n.* klamná hra, hravý klam.

Gaukler *m.* kejklíř, mamič, šejdíř, podvodník; —ei *f. v.* Gaukelei.

Gaul (=es, M. =e) *m.* oř, kůň; ein elender G. herka, mrcha.

Gaum (=es, M. =e) *m. v.* Gaumen; —elei *f.* mlsnota, mlsnosť, paškrtnosť, choutkářství.

Gaumen (=s, unv. M.) *m.* patro, ponebí *palatum*; —buchstabe *m. v.* Gaumenlaut; —fläche *f.* plocha patrová; —gerecht chutný; —geschwulst *f.* (Pferd) žáber, žába; —knochen *m.* kosť patrová (zool.) T.; —laut *m.* nební n. ponební (podnební) hláska T.; hrdelní zvuk; —lauter *m.* hrdelní zvučka; —lüstling *m.* břichopásek, choutkář; —zähne *pl. m.* zuby patrové T.

Gauner (=s, unv. M.) *m.* šejdíř, šibal, podvodník; —bande *f.* rota šejdířův; —ei *f.* šibalství, šejdířství; —isch šibalský, šejdířský.

Gaunern mh. šiditi, taškařiti.

Gauter gauter! (v. Truthahn) hudry hudry! [proud.

Gave *m.* (fr.) bystřice, horský

Gazelle *f.* (zool.) gazela.

Gazetier *m.* (fr.) novinář.

Gazette *f.* (fr.) noviny.

Gea *f.* (gr.) země.

Geachtet vážený.

Geächtet v klatbu daný, psanec.

Geächze *m.* lkání, upění, stenání.

Geäder (=s, ob. M.) *n.* žilstvo, žiloví; (im Holze) sloj, žileť.

Geängst-et, —igt v úzkostech postavený. [jaký koliv.

Geartet zřízený; wie immer g.

Geässe *n.* (wdm.) pastva; huba.

Geäste *n.* větvoví.

Geback, Gebäck (=s, M. =e) *n.* pečení; pečité, pečivo.

Gebahr-en (mit Einkünften, mit Geld) zacházeti, nakládati, hospodařiti s důchody; vládnouti důchody n. penězi P. T.; —ung *f.* (Materialg., Geldg.) nakládání n. hospodaření se hmotami, s penězi P. T.; správa.

Gebalge *n.* pranice, rvačka.

Gebälk *n.* kladí, břevnoví T.

Gebärde *f.* *v.* Geberde.

Gebär-en roditi, uroditi, porodití; (v. Thier.) metati, vrhnouti, sázeti; líhnouti, vylíhnouti; fig. vydávati, nesti; geboren rozený, narozený; —erin *f.* rodička, roditelka; —haus *n.* porodnice P.

Gebärmutter *f.* materník, matka, děloha; —höhle *f.* dutina matečná; —mündung *f.* otvor n. ústí matky; —verhärtung *f.* zatvrzení matky.

Gebär-organe *pl.* rodidla, ústroje rodicí T.; —stuhl *m.* porodní sedadlo; —zeit *f.* čas porodu.

Gebäu (-es, M. -e) *n.* *v.* Gebäude.

Gebäude (-s, unv. M.) *n.* stavení, budova P.; —steuer *f.* daň ze stavení.

Gebauer (-s, unv. M.) *n.* klec.

Gebe *adj.* dajný *v.* Gänge; —endung *f.*, —fall *m.* *v.* Dativ.

Gebein (-es, M. -e) *n.* kosti *pl.*; —haus *n.* kostnice.

Gebelfer *n.*, **Gebell** *n.* štěkání, štěkot.

Geb-en etw. dáti, podati; darovati, obdarovati; fig. obětovati; von sich g. od sebe dáti, vydati; g. mh. míti, nesti, dávati; roditi; es gibt (giebt) viel Schnee je mnoho sněhu; was gibt's Neues co nového? er gab ihm einen Schlüssel dal mu klíč; —er *m.* dárce P.

Geberde (M. -n) *f.* tváření, posuna T.; posuněk; *pl.* posuňky, pitvoření; sich geberden tvářiti se, dělati se, stavěti se; sich äußerst unruhig g. jeviti veliký nepokoj, ukazovati veliký nepokoj na sobě.

Geberden-ausdruck *m.* výraz ve tváři; —kunst *f.* tvářitelství, mimika T.; —macher *m.* posuňkář, tvářitel; —spiel *f.* posunování, posunění T.; přetvářnosť, posuňky.

Geberin *f.* dárkyně P.

Gebet (-es, M. -e) *n.* modlitba; —buch *n.* modlitební n. modlicí kniha; —läuten *n.* vyzvánění; sezvánění k modlitbě; -zeit *f.* čas modlení.

Gebiet (-es, M. -e) *n.* (einer Gemeinde, Stadt) zemiště, území (obce, města) P.; (Pfarrg., Zollg.) obvod (farní, celní) P.; G. der Monarchie půda, obvlasť říše P.; G. des Meeres obvlasť mořská T.; G. eines Flusses poříčí T.; G. einer Nationalität pole národnosti T.; G. der Wissenschaft obor, pole vědy P.; (G. durch -sko übersetzt z. B. Krakauer G. Krakovsko).

Gebiet-en einem etw. veleti, přikázati P.; sein Alter —et Achtung stáří jeho káže k úctě, nutí k uctivosti; —ende Art (grm.) rozkazovací spůsob; —er *m.* (-s, unv. M.) velitel; —erin *f.* velitelka; —erisch rozkazující, poroučivý; velitelský; mocný, nutný.

Gebiets-ansicht *f.* krajevid; —erweiterung *f.* rozšíření obvodu; —theil des Reiches částka říše P.; —vergrößerung *f.* rozšíření obvodu, zvěčšení země.

Gebild-e (-es, unv. M.) *n.* (geol.) útvar; G. (aus Metall *etc.*) výtvar; Kunst-g. výtvar umělecký; neptunische G. *pl.* útvary neptunické T.; plutonische G. útvary plutonické T.; vulkanische G. útvary vulkanické T.; pyrogene G. ú. ohněrodné T.; marine G. ú. mořské T.; metamorphische G. ú. metamorfické n. přeměněné T.; —et vzdělaný T.

Gebind-e (-es, M. -e) *n.* vázání, svazování; pásmo, vazba, vaz; —el *n.* pleten, pletník.

Gebirg-e (-es, M. -e) *n.* pohoří, horsko, *pl.* hory, vrchy; —er *m.* *v.* Gebirgsbewohner; —ig hornatý.

Gebirgs-abfall *m.* svah; —art *f.* (M. -en) hornina T.; —ast, —arm *m.* haluze hor; haluze pohoří T.; odnoží, větev hor; —bach *m.* vrhlice, ručej; —bau *m.* skladba hor T.; —beschreibung *f.* horopis; —bevölkerung *f.* horci *pl.*, horalé *pl.*, horané *pl.*; —bewohner *m.* horák, horal; *pl.* horáci, horalé, horci *rus.*;

—dorf *n.* horská n. pohorská vesnice; —gefüge *n.* sloh hornin; —gegend *f.* horská dědina; —gesteine *n. v.* Gebirgsarten; —grat *m.* hřbet (chrbet) hory, čeřen hory T.; —karte *f.* mapa hor, mapa horopisná T.; —kessel *m.* kotlina horská T.; —kette *f.* pásmo hor, p. horské T.; —knoten *m. v.* Gebirgsstock; —krieg *m.* pohorská válka; —kunde *f.* horoznalství; —land *n.* hornatina T.; —massen *pl.* horstvo *coll.* T.; —paß *m.* soutěska; prosmyk (průsmyk, přesmyk) T.; —region *f.* krajina horská (kr. holská) T.; —see *m.* horské jezero (in den Karpaten mořské oko) T.; —spitze *f.* štít hory, štít horský T.; —stock *m.* uzel, hnízdo hor T.; —system *n.* horstvo, soustava hor T.; —thal *n.* údolí horské T.; —volk *n.* národ pohorský, horané, horalé *pl.*; horačina; —wand *f.* horská stěna, skalní stěna; —wasser *n.* horská voda, horské vody; —widerlage *f.* protihoří T.; —zug *m.* pohoří T.

Gebiss (-sses, M. -sse) *n.* zuby, hryz, chrup T., kousadlo; *pl.* zuboviny; 2. udidlo, uzda; —macher *m.* udidlář.

Gebläs-e *n.* (mech.) dmychadlo T., *pl.* měchy; G. mit heißer Luft dmychadlo horkovzdušné T.; hydraulisches G. dmychadlo hydraulické n. vodní T.; trockenes G. dmychadlo suché T.; —ofen *m.* pec dmychadelná, pec dmyšná T.

Geblöke (-s, ob. M.) *n.* bekot, mekot, brekot; bukot, mukot.

Geblüme (-s, ob. M.) *n.* květinoví.

Geblüt (-es, ob. M.) *n.* krveť, krev; fig. plémě, rod, krev.

Geboren narozený; ein Geborener rozenec.

Geborgen schován, ukryt, a, o, ý; —heit *f.* schovanosť, skrytosť, ukrytosť; bezpečnosť.

Geborsten puklý.

Gebot (-es, M. -e) *n.* velení, příkaz P.; die zu G. stehenden Mittel prostředky jsoucí před rukama; P. prostředky ježto jsou po ruce n. pohotově; die zehn —e Gottes desatero božích přikázaní; desatero boží přikázaní; G. podání ceny, *v.* Angebot; *v.* Aufgebot; —en nařízený, nabídnutý; učiněný; vhodný; —sbrief *m.* písemný rozkaz.

Gebräme (-s, ob. M.) *n.* lem, lemování, obklad, prýmování.

Gebrannt pálený.

Gebräu (-es, M. -e), —de (-es, unv. M.) *n.* várka, var.

Gebrauch (-es, M. Gebräuche) *m.* užití, užívání P.; von einer Sache G. machen užívati čeho P.; 2. G. zvyk, návyk, obyčej P.; widriger G. protivná zvyklosť P.; —en etw. užiti, užívati čeho.

Gebräuchlich užívaný, běžný, obyčejný P. T., obvyklý; wie es g. ist jakož jest obyčej P.; —keit *f.* užívanosť, běžnosť, obyčejnosť T.

Gebrauchs-anweisung *f.* návod k upotřebení n. k užívání, navedení jak se má čeho užívati; —berechtigter oprávněný k užívání P.; —ordnung *f.* obřad; řád požitečný; —recht *n.* právo k užívání P.

Gebrause (-s, unv. M.) *n.* jek, jekot, huk, hukot.

Gebrech *adj.* lámavý, drobivý; —e (-s, ob. M.) *n.* lámání; lomoz; lomození; (wdm.) rypák; rytina; —en (unperf.) nedostávati se, chyběti, scházeti; G. *n.* (-s, unv. M.) nedostatek P.; Leibesgebrechen vada na těle, vada tělesná P., vada těla; äußere G. nedostatky vidomé; —lich lámavý, křehký; vadný, závadný, úhonný; keit osť. [o řeči; 2. role.

Gebreite (-s, unv. M.) *n.* výklad

Gebresten (-s) *n. v.* Gebrechen.

Gebrochen (phys.) lomený, zlomený, lámaný, zlámaný; —e Linie čára klikatá T.; —e Strahlen paprsky lomené T.; —e Zahl číslo lomené, zlomek T. [benina, drobky.

Gebröckel *n.* drobenina, rozdro-

Gebrüder *pl.* bratří, bratrstvo.

Gebrüll (-s, ob. M.) *n.* hukot; bukot, řvaní. [ďata *pl.*

Gebrüt, —e (-es, unv. M.) *n.* mlá-

Gebühr (M. -en) *f.* náležitosť P., T.; (gebührende Forderung) náležité pohledávání, náležitá pohledanosť P.; über die G. mit Steuern be-

schweren mimo náležitosť někoho stěžovati daněmi P.; sich nach G. bezahlen lassen podle náležitosti sobě dáti zaplatiti P.; G. povinnosť P.; (gebührendes Recht) právo P.; G. (Schuldigkeit) náležitá daň, dávka, náležitý n. povinný plat P.; G. der Soldaten plat vojákům náležitý P.; G. (festgesetzte Abgabe) poplatek; Ausgabsg. náležité vydání P.; Empfangsg. náležitý příjem P.; Rechtsg. právní poplatek; Stempel-g. kolkový poplatek; kolkové (, ého *n.*); (häufig durch die Endsylbe -né gegeben: Postg. poštovné P.; Einverleibungsg. vkladné *etc.* P.; —en mh. náležeti, patřiti; slušeti; sich g. (unpers.): es —et sich sluší, náleží.

Gebühren-ansatz *m.* položení pohledanosti, platův T.; výměra poplatku; —bemessung *f.* vyměření poplatku; —bemessungsamt *n.* úřad k vyměřování poplatku.

Gebührend náležitý P.; příslušný T.

Gebühren-freiheit *f.* osvobození od náležitého platu P.; —gesetz *n.* zákon o poplatcích, z. poplatkový; —tarif *m.* sazba poplatku.

Gebührlich náležitý.

Gebund (-es, M. -e), Gebünde (-s, unv. M.) *n.* svazek; otep, otýpka, snop; návaz.

Gebünde *n.* bednářské nádobí, posudí *coll.*, (einzeln) nádoba.

Gebunden vázaný; (phys.) vázaný, utajený T.; -e Rede vázaná řeč T.

Geburt (M. -en) *f.* zrození, narození P.; rod; 2. porod; leichte G. snadný porod; schwere G. těžký porod; eheliche G. manželský porod; uneheliche G. nemanželský porod; ein Kind unehelicher G. dítě rodu n. z rodu nemanželského, dítě nemanželské P.; der G. nahe blízka porodu; von hoher G. vysokého rodu; der G. nach dle rodu (*st.* rozenia-dle svého). [dem (z . . .)

Gebürtig *adj. et adv.* rodilý, ro-

Geburts-adel *m.* šlechtictví přirozené P.; —arbeit *f.* pracování ku porodu; —arzt *m.* porodní lékař P.; —brief *m.* rodový list; porodní list P.; —buch *n.* kniha rodová; kniha narozených P.; —genoß *m.* sourozenec; —gegend *f.* rodiště, rodná dědina; —glied *n.* přirození; —helfer *m.* porodní pomocník P.; —helferin *f.* pomocnice ku porodu; —hilfe *f.* porodnictví; babičství; —hilflich porodnický; —jahr *n.* rok narození P.; —ort *m.* rodiště P.; —register *n.* popis narozených P.; —schein *m.* list rodový (list rodní P.); —schmerzen *pl. m.* bolesti při porodu, bolesti porodní; —stätte, —stelle *f.* rodiště; —tag *m.* den narození, rodoviny, narozeniny; —theile *pl.* rodidla.

Gebüsch (-es, M. -e) *n.* křoví, křovina; houští, houština.

Geck (-en, M. -en) *m.* hejsek, floutek; zhejsalec; ein alter G. starý hastroš; ein grauer G. plesnivec; —enhaft, —isch hejskovský, zhejsalý; —erei *f.* zhejsalosť. [*v.* Denken.

Gedacht myšlený; připomenutý

Gedächtniss (-sses, ob. M.) *n.* paměť, upamatování; ewiges G. věčná paměť P.; Beweis zum ewigen G. důkaz pro věčnou paměť P.; —buch *n.* památník, památní n. pamětná kniha, kniha pamětí; —feier *f.* pamětiny *pl.*, výroční slavnost, upomínka, památka; —mangel *m.* nedostatek paměti, nedostatečná paměť; —münze *f.* pamětný peníz; —rede *f.* řeč na památku čeho n. koho, řeč pamětná T.; —säule *f.* sloup na památku; pamětný sloup; —tafel *f.* pamětná deska; —tag *m.* památný den, výroční památka; —übung *f.* cvičení paměti.

Gedackt (vlt. = gedeckt) krytý (in Orgeln). **Gedämmer** *n.* soumrak.

Gedämpft dušený, přidušený T.; *v.* Dämpfen.

Gedanke (-ens, M. -en) *m.* (auch Gedanken *m.*) myšlenka, pomysl T.; nápad, úmysl; zdání, domnění; upamatování, paměť.

Gedanken-dieb *m.* krádce myšlenek; —ding *n.* myšlenka; —gang *m.* chod myšlenek T.; —kreis *m.* kruh myšlenkový; —leere *f.* prázdnota mysli; —los bezmyslný; —mittheilung *f.* sdělení n. sdílení my-

šlenek s někým T.; mündliche ústní; schriftliche písemné T.; —reich důmyslný, myslivý; —reihe *f.* řada myšlenek T.; —reim *m.* rým významný T.; —stoff *m.* zásoba myšlení, látka ku přemýšlení T.; —strahl *m.* zábřesk v myšlenkách; —strich *m.* přestávka, pomlčka (zámlčka), znak n. znaménko přestávky, pausa T.; —voll zamyšlený; *v.* Gedankenreich; —welt *f.* obor pojmův.

Gedärme (=s, unv. M.) *n.* střevoví, *pl.* střeva; —katarrh *m.* střevní katarh (střevní nádcha); —verschlingung *f.* (med.) zauzlení střev.

Gedeck (=s, od. =es, M. =e) *n.* kryt, krytba, krov; krytí; nakrytí; (für eine Mahlzeit) prostírka, prostření, příbor.

Gedeih-en nf. svědčiti, sloužiti, k duhu jíti; dařiti se, podařiti se, povesti se; es —t ihm gut dobře mu to slouží n. svědčí; G. *n.* zdar; —lich zdárný, svědčící; prospěšný, příhodný; =keit osť.

Gedenk *adv. c. gen.* pamětliv, a, o; g. des Spruches pamětliv výroku; —brief *m.* list pamětný; —buch *n.* pamětná kniha, kniha pamětí; —en zmíniti se o čem; pamatovati nač; an etw. g., einer Sache g. pamatovati na něco; ich —e (já) hodlám, míním; sie —t daran pamatuje na to; —mann *m.* pamětník P.; —münze *f.* pamětný peníz P.; —tafel *f.* pamětná tabulka, p. deska.

Gedicht (=es, M. =e) *n.* báseň T.; smyšlenka; —chen *n.* básnička; —lich básnický.

Gediegen ryzý, čistý, samorodý, samorostlý; celistvý, pouhý; pevný, stálý, dokonalý T., zdařilý; —gold *n.* ryzé zlato; —silber *n.* samorostlé stříbro.

Gedinge (=s, oh. M.) *n.* smlouva; úmluva; plat; —arbeit *f.* práce úkolová n. úkolní, práce na úkol; —geld *n.* plat ujednaný, p. z úkolu; —häusler *m.* domkářský výminkář.

Gedonner (=s, oh. M.) *n.* hřímot, hřímavice.

Gedräng (=es, oh. M.) *m. vn.*

Gedränge (=es, oh. M.) *n.* tlačenice, tíseň; těsno, mačkanice, dav, zácpa, nával.

Gedrängt *adj.* směstnaný, sevřený; stručný T.; sporý, stísněný; —e Schreibart od. Stil stručný sloh, stručný spůsob v psaní T.; —er Vortrag stručné přednešení n. přednášení T.; —heit *f.* stručnosť T.

Gedräu (=es, oh. M.) *n.* hrozba, pohrůžky *pl.*

Gedreht kroucený.

Gedritt trojitý, trojí, trojnásobný.

Gedüft (=es, od. =s, oh. M.) *n.* vůně.

Geduld (oh. M.) *f.* trpělivosť, snášenlivosť; nur G.! jen strpení! —en sich shovívati, poshověti, strpěti; —ig, —sam trpělivý, snášelivý; —los netrpělivý.

Gedungen najat, a, o, ý.

Gedünst (=es, oh. M.) *n.* výpar.

Geeignet zu etw. spůsobilý k něčemu, spůsobný k něčemu P.; hodný k něčemu P., vhodný.

Geest (oh. M.) *f.*, —land *n.* písčina. [báje, bájky.

Gefabel (=s, oh. M.) *n.* bájení, *pl.*

Gefahr (M. =en) *f.* nebezpečenství, nebezpečí; auf deine G. na tvůj vrub; auf Ihre eigene G. o vlastní újmě Vaší; es haftet G. am Verzuge prodlení s nebezpečím spojeno jest, meškání přináší nebezpečenství, zprůtahu pochází nebezpečí P.; auf G. und Unkosten des Ausgebliebenen na škodu a újmu toho, kdo nepřijde P.; man sah die G. im Voraus fig. čula kosa kámen.

Gefährd-e *f. v.* Gefahr; 2. lesť, šalba, úskok, klam; ohne G. beze lsti; —en einen někoho v nebezpečí uvrhnouti; —et sein v nebezpečenství býti P.

Gefahr-deich *m.* hráz uprostřed vody; —e *n.* jezděnice; voženice.

Gefährlich nebezpečný, nejistý; =e Drohung nebezpečná výhrůžka P.

Gefahrlos bezpečný; —igkeit *f.* bezpečnosť.

Gefährt (=es, M. =e) *n.* vůz, povoz; —e (=en, M. =en) *m.* průvodce, průvodčí; druh, soudruh; úča-

stník, společník; G. *f.*, —in družka, společnice; —schaft společnosť.

Gefahrvoll nebezpečný; pln nebezpečenství.

Gefäll (-es, M. -e) *n.* (eines Flusses) spád (řeky) P.; (d. Mühlgerinne) střik; *pl.* -e (Renten) důchodky P.; případné důchody.

Gefallen (einem) mdh. líbiti se, zalíbiti se; oblíbiti si, zalíbiti si; sich etw. g. lassen dáti n. nechati si něco líbiti, vzíti s čím za vděk, s čím spokojen býti; jdn. zu g. suchen vděčiti se, hleděti se zachovati komu; G. (-s, ob. M.) *m.* libosť, zalíbení, záliba; obliba; G. finden oblíbiti, oblibovati, zamilovati něco; G. ochota, ochotnosť; einem etw. zu G. thun udělati někomu něco k libosti; thun Sie mir den G. buďte tak laskav, prokažte mi tu ochotu.

Gefällig libý, milý, příjemný T., ; vhodný, líbezný, přívětivý, ochotný úslužný; —e dienstfertige Worte slibné řeči, slibná slova T.; —keit *f.* libosť, líbeznosť; ochotnosť, úslužnosť; jdn. eine G. erweisen učiniti komu co k libosti P.; aus G. etwas thun učiniti co z ochoty.

Gefälls-amt *n.* úřad důchodkový P.; —ämtliches Verfahren řízení úřadův důchodkových P.; —angelegenheit *f.* důchodková záležitosť P.; —anstand *m.* důchodková závavada P.; —beamte *m.* důchodkový úředník P.; —erträgniß *n.* důchodkový užitek P.; —gericht *n.* důchodkový soud P.; —gesetz *n.* zákon důchodkový P.; —kasse *f.* pokladnice důchodková P.; —obergericht *n.* vrchní soud důchodkový P.; —pächter *m.* paehtýř (nájemce P.) důchodkův; —strafgesetzbuch *n.* důchodkový zákonník trestní P.; —übertretung *f.* důchodkový přestupek P.; —verkürzung *f.* skrácení důchodkův P.; —verwaltung *f.* správa důchodková P., správa důchodkův.

Gefaltet řasnatý, vráskatý, záhybnatý, vrapatý T.; in einander g. (bot.) zvířelý T.; mit —en Händen sepatýma rukama.

Gefangen polapený; zatčený, uvězněný P.; g. nehmen jmd. zajmouti koho; der —e vězeň P.; G. im Kriege zajatý P.; die —e zajatá, vězná; —aufseher *m.* strážný vězňů P., dohledač k vězňům; —haus *n.* věznice; Verschließung im G. zavření ve věznici; —meister *m.* vězenský *m.*; —nehmung, —setzung *f.* zatčení, uvěznění; (im Kriege) zajetí; —schaft (ob. M.) *f.* vězenství, vazba; (Kriegs-g.) zajetí; —wärter *m.* hlídač vězňův.

Gefängniss (-sses, M. -sse) *n.* vězení, žalář, věznice; vazba, uvězení; —baute *f.* stavba vězničná, stavba věznice P.; —beamte *m.* úředník při věznici, [úředník vězničný P.; —genosse *m.* spoluvězeň P.; —kundiger *m.* znalec vězenství P.; —leben *n.* živobytí ve vězení; —strafe *f.* trest vazby n. vězení P.; —system *n.* spůsob vězenství P.; —verwalter *m.* správce věznice; —verwaltung *f.* správa věznice P.; —vorsteher *m.* vězničný, představený věznice P.; —wesen *n.* vězenství P.

Gefärbt barevný; —e Mineralien barevné minerálie n. nerosty P.

Gefasel (-s, ob. M.) *n.* tlachanice.

Gefäss (-es, M. -e) *n.* nádoba T., nádobí, osudí; (zool. u. bot.) ceva, céva; —barometer *n.* tlakoměr nádržkový T.; —beschreibung *f.* cevopis; —geschwülste *pl.* cevnatiny; —haut *f.* cevnatka, blána žilnatá T.; —lehre *f.* cevozpyt; —mal *n.* znamení cevnatinné; —pflanzen *pl.* rostliny cevnaté T.; —reich, —voll cevnatý, žilavý, žilovatý; —system *n.* cevstvo, soustava cev, soustava cevní T.

Gefecht (-s, ob. -es, M. -e) *n.* seč, bitka, půtka, zápas; —sübung *f.* (mil.) sečné cvičení.

Gefege *n.* (wdm.) tluč.

Gefels *n.* skalí, poskalí, skaloví.

Gefensterte Schiene dlaha děravá.

Gefieder (-s, unv. M.) *n.* peří; 2. ptactvo, havěď; G. eines Pfeiles nálep; —t (bot.) peřený, zpeřený T.

Gefilde (-es, unv. M.) *n.* niva, pláň, pole *pl.*

Geflecht (-s, unv. M.) *n.* pleteň, úplet, popletek, pletina; (zool.) pletež T.; pletivo *v.* Flechtwerk.
Gefleckt skvrnatý, blamatý.
Geflimmer (-s, oh. M.) *n.* třpytot.
Geflissen pilen, lna, lno, pilný; —tlich *adj.* schvální, úmyslný; *adv.* schvalně, naschvál, z úmyslu, úmyslně P. [a kmit.
Geflitter und **Geflatter** *n.* třpyt
Geflügel (-s, oh. M.) *n.* perutí, křídla; 2. ptactvo, pernactvo, letavci; drůbež, havěď; G.- drubežní; —behältniß *n.* posada; —händler *m.* drůbežník; —händlerin drůbežnice; —hof *m.* kuří dvůr, ohrada na drůbež; —stall *m.* kurník; —t okřídlen (, a, o, ý); —tes Wort fig. pružné slovo.
Geflüster (-s, oh. M.) *n.* šepot.
Gefolge (-s, oh. M.) *n.* družina, komonstvo, průvod.
Geformt utvářený; —er Stoff (stil.) připravená látka T.
Gefranst třásnatý T., třásnitý.
Gefräss (-es, M. -e) *n.* žranice, žrádlo; tlama; —ig žravý, požíravý, obžerný, hltavý; —igkeit -osť.
Gefreiter *m.* (mil.) svobodník, závodčí *m.*
Gefreund *adj.* spřátelený, spřízněný; G. (-s, M. -e) *m.* přítel *v.* Freund; —in *f.* přítelkyně *v.* Freundin; —et spřátelený.
Gefrier-en mſ. zmrznouti, umrznouti; mh. mrznouti; gefroren zmrzlý; —punkt *m.* bod mrazu, bod mrazový T., mraziště.
Gefroren zmrzlý, á, é; —es *n.* (Kochk.) mraženina, mražené, (zmrzlina).
Gefüg-e (-es, oh. M.) *n.* složení, sklad něčeho, skladba, sloh; G. der Sprache, des Satzes sklad n. skladba jazyka, věty T.; —ig (—e) *adj.* ohebný; povolný, hybký; —igkeit -osť.
Gefühl (-s od. -es, M. -e) *n.* cit, cítění, čití; pocit, chmat; —ig citný, citlivý; —los necitný, necitelný; bez citu, cituprázdný; —losigkeit *f.* bezcitnosť, necitelnosť T.; —sinn *m.* čidlo.
Gefühls-mangel *m.* bezcitnosť, nedostatek citu —nerven *pl.* nervy čicí T.; —organ *n.* čidlo chmatu, chmatadlo T.; —vermögen *n.* mohutnosť cítící T.; —voll citlivý, cituplný; —werkzeug *n.* čidlo; gefühlt cítěný; nie g. nikdy nepocítěný.
Gefüllsel *n.* nadívanina.
Gefüllt nadívaný; g. blühend plnokvětý, plný.
Gefürstet okněžený P.; —e Grafschaft knížecí hrabství T.
Gegacker (-s, oh. M.) *n.* kdákot.
Gegeben daný; —e Größe (math.) daná veličina; —e Linie daná čára T.; —e Zahl dané číslo T.; 2. g. ustanovený T.; eine durch zwei Punkte —e Linie dvěma body stanovená čára T.; das —e dané, podstatek T.
Gegen *prp. c. acc.* k, ke, ku; proti; g. Morgen k východu; k ránu; g. Mittag k poledni; k jihu; g. jmd. k někomu; g. den Wind proti větru P.; g. baare Bezahlung za hotové peníze; g. Entgelt etw. thun učiniti něco z platu P.; ein Urtheil g. jmd. ergehen lassen na koho rozsudek vydati P.; einem etw. g. baare Sicherheit verwilligen někomu něco povoliti na hotovou jistotu P.; seine Einwendungen g. jmd. od. gegen etw. einbringen své obrany proti někomu n. něčemu podati P.; g. jmd. sich erklären proti komu se ozvati P.; ein späteres Recht ist g. das frühere unwirksam právo poslední proti prvnímu žádné moci nemá P.; g. jmd., g. etw. sich sicherstellen před někým, před něčím se ohraditi P.; gegen jmds. Willen mimo něčí vůli P.; appelliren g. ein Gericht, g. ein Urtheil odvolati se od soudu, odvolati se z rozsudku (na soud vyšší) P.
Gegen-absicht *f.* protivný, opačný úmysl; —admiral *m.* podadmirál; —arznei *f.* protilék; —ausführung *f.* odvedení, odvození P.; Ausführung und G. dovodění i odvodění P.; —äußerung *f.* odvratné prohlášení, odvratná prohláška P.; jmd. etwas zur G. zustellen dodati komu něco, aby proti tomu

učinil své prohlášení, aby proti tomu podal svou zprávu P.; —befehl *m.* jiný rozkaz, opačný rozkaz; —bemerkung *f.* odvratná připomínka; —bericht *m.* zpráva proti (předešlé) zprávě, odvratná zpráva P.; —bescheinigung *f.* list stvrzovací; výměnný list; —beschimpfung *f.* odhanění P.; —besuch *m.* výměnná n. vzájemná návštěva; —bewegung *f.* (mus.) vstřícné pohybování; —beweis *m.* odvod P. T.; —beweismittel *n.* odvod P.; —bild *n.* *v.* Gegenstück.

Gegend (M. -en) *f.* krajina, kraj, dědina; okolí, končina; místo, strana; G. am Meere pomoří.

Gegen-dienst *m.* odsloužení, vzájemná služba P. T.; G. erweisen odsloužiti se, na vzájem posloužiti T.; rechnen Sie auf einen G. na odslouženou pane! —druck *m.* (Typ.) protitisk; —einander *adv.* proti sobě, vzájemně; —forderung *f.* zpětná pohledávka T., vzájemná pohledanosť, pohledanosť proti pohledanosti P.; —füßler *m.* (geogr.) protinožec; —geschenk *n.* dar na vzájem, vzájemný dar, dar za dar P.; —gewicht *n.* protivná váha T.; —gift *n.* kazijed, protijed; 2. obvěnění; —grund *m.* odvod, důvod proti čemu, důvod odporný T.; —hall *m.* ohlas; —händler *m.* *v.* Controlleur; —kaiser *m.* vzdorocísař; —kraft *f.* (phys.) protivná síla, protisíla T.; —leistung *f.* plnění n. služba od druhé strany, vzájemné plnění P., vzájemná služba; —lenker *m.* (mech.) protivodič T.; —mine *f.* protipodkop; —papst *m.* vzdoropapež; —part *m.* odpůrce, protivník; —partei *f.* *v.* Gegentheil; —rache *f.* odemsta; —rechnung *f.* počet n. účet od druhé strany, vzájemný počet n. účet; odčet P. T.; —rede *f.* odvratná řeč, řeč proti řeči; odpověď P.; —riß *m.* protitrh; —rüstung *f.* vzájemné zbrojení; —satz *m.* protiva (protivnosť); příčnosť T.; odlišnosť; protiběžná věta; im G. davon tomu na proti; —schein *m.* list stvrzovací (l. odevzdací P. T.); —schimpf *m.* odhanění; —schlußrede *f.* řeč na řeč konečnou, odvratný spis konečný, odpis konečný P.; —schrift *f.* obrana, obranný spis, sporný spis T.; odpis P.; Schrift und G. spis i odpis P.; —seite *f.* (math.) strana protější (vstřícná) T.; —seitig obapolný, vzájemný T.; odměnný T.; —seitiges Recht právo odvetné P.; —seitigkeit *f.* vzájemnosť, obapolnosť T.; —seits *adv.* vzájemně, navzájem, obapolně; —spalt protiskula; —sperre *f.* spoluzávěra, druhé, třetí atd. zamčení P. T.; jmd. mit der G. betrauen svěřiti komu druhý, třetí atd. klíč P. T.; —stand (-es, M. —stände) *m.* věc, předmět, P. T.; —ständig (bot.) střícný, vstřícný; —ständlichkeit *f.* předmětnosť T.; —standslos bez předmětu; 2. bez podstaty, nepodstatný; die Anklage ist g. geworden žaloba pozbyla své podstaty; —stellung *f.* (des Beschuldigten und der Zeugen) vůči postavení svědkův obviněnému P.; —stoß *m.* (philos.) odraz T.; —strom *m.* proud protiběžný T.; —stück *n.* protiběžný (souběžný) kus, pr. obraz, protiobrazí T.; —theil (-s, M. -e) *n.* opak, protiv něčeho P., protiva; im G. na opak; das G. für wahr halten opak něčeho za pravé míti P.; G. *m.* druhá strana, protivná, odporná strana; odpůrce, protivník.

Gegenüber *adv.* proti P., naproti; (*sl.* oproti); dem Kläger g. proti žalobníkovi; g. stehen naproti státi P.; die den Lasten g. stehenden Rechte práva závadám naproti jsoucí, stojící P.; g. stellen naproti postaviti P.; die Zeugen g. stellen svědky jedny druhým vůči postaviti T.; G. *n.* protějšek; —liegend, —stehend protější, protilehlý T., naprotější; —stellung *f.* vůči postavení P.

Gegen-vermächtniss *n.* obvěnění; —versicherung *f.* zajištění; —visite *f.* vzájemná návštěva; —wart (oh. M.) *f.* přítomnosť, nynějšek, nynější čas; (grm.) přítomný čas T.; —wärtig přítomný; -e Urkunde tato listina; 2. g. nynější; -e Zeit *v.* Gegenwart; —wehr *f.* odpor, obrana; —werk *n.* protihradbí; —winkel

m. úhel protilehlý, protější T.; —wirkung *f.* protičin, protičinnosť T., protivné působení; opačný účinek; —wohner *m.* (geogr.) protidomci *pl.*; —zauber *m.* protikouzlo; —zeichnen spolupodepsati; —zeichnung *f.* spolupodepsání P.

Gegitter *n.* mřížoví.

Gegliedert článkovaný, sčleněný, členitý T.

Gegner (-s, unv. M.) *m.* odpůrce, protivník P.; sok; —isch protivnický.

Gegründet důvodný, odůvodněný; —e Furcht podstatná bázeň P.

Gehaben sich míti se.

Gehacke *n.* sekanina.

Gehäckkammer *f.* řezárna.

Gehäge *n.* *v.* Gehege.

Gehalt (-es, M. -e) *m.* služné P.; 2. obsah; (einer Münze) zrno P., jádro, ráz; —en držený; povinovaný; (b. Mal.) souměrný, srovnalý; usedlý, upevněný; nepřístupný; spokojený; —ig obsahuplný; fig. podstatný, jadrný, důkladný; —leer, —los nedůkladný, planý, jalový.

Gehalts-abstufung *f.* služní posloupnosť, posloupnosť služného P., postup sl.; —abzug *m.* srážka na služném, s. ze služného P.; —quittung *f.* kvitance na služné P.; —sperre *f.* stávka služného, obstávka služného; —stufe *f.* stupeň, řád služného, stupeň služní P.; höhere G. vyšší řád služní; —verbot *n.* obstávka služného; zápověď na služné; —vorschuß *m.* záloha na služné, záloha služní; —zulage *f.* služní příplatek P., přídavek ke služnému.

Gehaltvoll jadrný, věcnatý T.

Gehämmertes Werk kuté dílo T.

Gehänge (-s, unv. M.) *n.* stráň, úboč; (wdm.) sluchy; (Bauk.) věníky, věncoví; *v.* Gehenk. [ostrý.

Geharnischt oděný v brnění; fig.

Gehäse *n.*: Vordergehäse zaječí předek; Hintergehäse zaječí zadek.

Gehässig nenávistný, nenávistivý, nevraživý; jmd. g. machen někoho dávati v ošklivosť, v nenávisť P.; —keit *f.* nenávisť, záští P.

Gehau (-es) *n.* myť, mýtina, paseka; junges Gehau mlází.

Gehäuse (-s, unv. M.) *n.* pouzdro T., hranička, zavření.

Gehbar schůdný.

Gehe *f.* (Feldstück) úchoz.

Gehecke *n.* lehniště.

Geheftet sešitý; -e Füße (zool.) nohy srostloprsté T.

Gehege *n.* hájnice, záseka; obora, ohrada; —oberbereiter *m.* nad-

Geheilig posvátný. [pojezdný.

Geheim tajný P.; tajemný, skrytý; —e Gesellschaft tajný spolek P.; g. *adv.* tajně, podtají, potajmu, skrytě, kradmo, kradí; —bund *m.* tajný spolek; —bündelei *f.* tajné spolčenství; —halten tajiti, zatajiti něco, tajnosť čeho zachovati P.; —haltung *f.* (der gemachten Anzeige) zatajení (učiněného udání) P.; —kraft *f.* tajná síla; —kunst *f.* tajné umění, tajnouma; —lehre *f.* tajnouka; náuka o tajných věcech; —mittel *n.* tajný prostředek.

Geheimniss (-sses, M. -sse) *n.* tajemství; G. des Amtes tajnosť úřadu, tajnosť úřední; —forscher *m.* tajnozpytec; —krämer *m.* tajnůstkář; —lehre *f.* tajnověda, náuka o tajinách, o tajnostech; —voll tajemný, tajeplný, tajemství plný T.

Geheim-rath tajný rada; —schreiber *m.* tajemník; —schrift *f.* tajnopis; —sinnig tajnomyslný; —sucht *f.* baživosť po tajnostech; tajivosť; —zeichen *n.* *v.* Chiffre; —zimmer *n.* tajnice, tajník.

Geheiss (-es, ob. M.) *n.* rozkaz, příkaz, nařízení, poručení; —en připověděti, slíbiti *v.* Heißen.

Gehen mf. jíti, choditi, kráčeti; in die Schule g. jíti do školy; öfter choditi do školy; auf die Arbeit g. jíti do díla; geh' auf dein Zimmer jdi do svého pokoje! fig. einem auf den Leib g. dorážeti na někoho; vorsichtig g. opatrně jednati; müßig g. zaháleti, prázdniti; über die Zeit g. (v. Schwangeren) přechoditi; sich müde g. uchoditi se; eine Linie geht durch einen Punkt (math.) čára jde n. prochází bodem T.; g. *impers.* mf. jíti, pohybovati se; dostati se, podíti se; díti se, dařiti se;

vesti se; dosahovati; wie gehts? jak se vede? wie geht's Ihnen? jak se máte? G. *n.* chůze.

Gehenk (-es, M. -e) *n.* závěsky, obvěsky; G. zum Säbel závěsník; G. věšadlo, věšátko. **Geher** *m.* chodec.

Geherrsche *n.* pánovitosť.

Geherze *n.* lísání, objímání.

Geheuer *adj.* bezpečný, jistý; (*v.* Ungeheuer). [čení.

Geheul (-s, ob. M.) *n.* vytí, sku-

Gehilfe (-n, M. -n) *m.* pomocník, pomahač.

Gehirn (-s od. -es, M. -e) *n.* mozek; großes G. mozek velký T.; kleines G. mozek malý T.; —entzündung *f.* zánět, zapálení mozku; —erschütterung *f.* otřesení n. otrucení mozku; —erweichung *f.* obměk n. změknutí mozku; —fehler *m.* vada mozku; organische G. *pl.* ústrojné choroby mozku; —höhle *f.* dutina mozková; —kräfte *pl.* moci mozku; —los *fig.* bezhlavý; —losigkeit *f.* bezmozečnosť; *fig.* bezhlavosť; —schale *f.* lebka; —substanz *f.* mozkovina.

Gehl žlutý *v.* Geld.

Gehmeister *m.* mistr chodu, mistr chůze. [o, ý).

Gehoben zdvižen, pozdvižen (a,

Gehöfte (-s, unv. M.) *n.* dvorec.

Gehölz (-es, M. -e) *n.* lesík.

Gehör (-s, ob. M.) *n.* sluch, slech; poslech T.; jdn. G. geben vyslyšeti někoho, slyšení dáti komu P.

Gehorch-e *n.* násluch; —en (einem) poslechnouti; poslouchati, poslušen býti koho P.

Gehör-en einem náležeti n. patřiti komu; zu etw. g. náležeti n. patřiti n. slušeti k čemu, někam; vor ein Gericht g. náležeti, slušeti k soudu P.; zu gleichen Zahlen g. in demselben Systeme gleiche Logarithmen k rovným číslům náleží v též soustavě rovné poměročty T.; sich g. slušeti se, patřiti se; —fehler *m.* vada sluchu; —gang *m.* zvukovod T.; —hammer *m.* kladívko; —ig patřící (patřičný), náležející, náležící, náležitý; —lehre *f.* sluchosloví; —los hluchý.

Gehörn (-es, M. -e) *n.* rohy, parohy *pl.*

Gehörorgan *n.* ústrojí slyšecí n. sluchové, slychadlo T.

Gehorsam *adj.* poslušný; G. (-s, ob. M.) *m.* poslušnosť, poslušenství.

Gehr-e *f.*, —ung *f.* příčnosť; šikmota; 2. plást vosku; —hobel *m.* svlakovník; —ig šiký.

Gehrock *m.* kabát jednoduchý.

Gehudel (-s, ob. M.) *n.* hudlovanice.

Gehülfe *m. v.* Gehilfe.

Geh-weg *m.* pěšina; —werk *n.* hýbací, jdoucí, chodící stroj.

Geier (-s, unv. M.) *m.* sup *Vultur*; weißköpfiger G. sup šedohlavý; geh' zum G.! jdi na kolo (na kolník)! was der G.? kého výra, kého šlaka! der G. hol's! aby to drak! —blick *m. fig.* chtivé, dravčí oko; —mensch *m.* šlakovec, zpropadenec; —s- supí.

Geifer (-s, ob. M.) *m.* slina, výplivek; —bart *m.*, —maul *n.* slintač, slintal; —n *mh.* slintati, cintati; —thierchen *n.* pěnomil.

Geig-e (M. -en) *f.* housle *pl.*; es hängt ihm der Himmel voll —en celé nebe mu do kola hraje; —en housti, na housle hráti.

Geigen-blatt *n.* podstrunník, chmatátko; chmatiště; —bogen *m.* smyčec (šmytec); —futter *n.* pouzdro na housle; —hals *m.* krk u houslí; —harz *n.* smola na struny, kalafuna; —himmel *m.* veselé podnebesí; —holz *n.* dříví na housle; 2. *Cytharexylon* houselnice (*rstl.*); —macher *m.* houselník, houslíř; —saite *f.* struna na houslích; —sattel, —steg *m.* kobylka; —schlüssel *m.* (Musik.) klíč houslový; —spieler *m.* hudec, houdek, houslista; —strich *m.* smyk, trhnutí na houslích; —wirbel *m.* kolík u houslí.

Geiger *m. v.* Geigenspieler.

Geil (von Fleisch) přetučný; (v. Erdboden) mastný; (v. Menschen) bujný; chlipný, vilný; —e *f.* (ob. M.) bujnosť, tučnota; 2. (M. -en) nároky *pl.*, moudí; —en *mh.* bujněti, chlipněti, vilněti; 2. vyklestiti.

Geil-heit *f.* tučnosť; bujnosť, bujenství; chlipnosť, vilnosť; —süß werden zabřesknouti; —wurz *f. v.* Knabenkraut. **Geisel** *v.* Geißel.

Geiss (M. =en) *f.* koza; —blatt *n.*, —bohne *f. Lonicera Caprifolium* zemolez, kozí list; —bock *m.* kozel.

Geissel (=s, unv. M.) *m.* zastavenec, osoba daná v zástavu, osoba zastavená P.; rukojmě; G. (M. =n) *f.* bič, praskač, karabáč, důtky, žíla; G., —hieb *m.* švih, švihnutí; —er *m. v.* Geißler; —n bičovati, bičem mrskati, švihati, šlehati; —stiel *m.* násadka, bičiště; —streich *m.* švih.

Geiss-fuss *m.* kozí noha; —hirt *m.* kozák; —käse *m.* kozí sýr; —klee *m.* kozí jetel; čilimník; —leder *n.* kozlovice.

Geissler (=s, unv. M.) *m.* mrskač, bičovník. [*m.* kozinec.

Geiss-milch *f.* kozí mléko; —stall

Geist (=es, M. =er) *m.* duch; der böse G. zlý duch, zloboh, běs; 2. G. (oh. M.) duch; rozum; jádro, zrno; 3. G. (M. =e) líh, silice, tresť; —arm chudý duchem; —begabt duchem nadaný; —brenner *m.* lihař, lihovník, lihopal, vodkář; —brennerei *f.* lihopalna, lihovar.

Geister-au *f.* krajina duchův; —banner, —beschwörer *m.* zaklinač duchův; —bild *n.* vidění ducha; —erscheinung *f.* zjevení-se duchů; —geschichte *f.* příběh o duchách; —haft duchovitý; —herrschaft *f.* panování n. vláda nad duchy; —insel *f.* ostrov duchů; —kenner *m.* znatel lidí; —könig *m.* král duchův; —leben *n.* život ducha, život duchový; —lehre *f.* duchověda, náuka o duchu; —ling *m.* myslílek; —mährchen *n.* pohádka o duchách; —reich *n.* říše duchův; —schaar *f.* sbor duchův; —seher *m.* snovid, duchovid, vidovník; —welt *f.* říše duchův, svět duchův.

Geistes-abwesenheit *f.* nepřítomnosť ducha; —anlage *f.* vloha T.; —anstrengung *f.* namáhání ducha, n. duchem, n. duševní; —arbeit *f.* práce duchem, práce duševní; —arm *adj.* chudý duchem; —armuth *f.* chudoba n. nedostatek ducha; —beschäftigung *f.* zaměstnání ducha; —bildung *f.* duchovní vzdělání, vzdělanosť ducha; —erhabenheit *f.* vznešenosť ducha; —flug *m.* let, horování ducha; —gabe *f.* duševní vloha, dar ducha; —gebrechen *n.* vada ducha T.; —gegenwart *f.* přítomnosť ducha; —gestörtheit *f.* pomatenosť ducha; —gesund zdravého ducha; —größe *f.* velikosť ducha; —kraft *f.* síla ducha P.; —krank chorý duchem, choromyslný; —krankheit *f.* nemoc ducha; choroba duševní; choromyslnosť; —richtung *f.* směr ducha; —schwach slabý na duchu; slaboduchý; —schwäche *f.* slabosť ducha, mdloba ducha n. mysli; —schwung *m.* vzlet ducha; —stimmung *f. v.* Gemüthsstimmung; —störung *f.* výtržnosť mysli; —thätigkeit *f.* duchovní činnosť T.; —verwandt příbuzný duchem, podobného ducha; —verwirrung *f.* zmatení, pomatení mysli; —waffe *f.* zbraň duchovní, zbraň duševní; —zerrüttung *f.* rozervanosť ducha.

Geist-händler *m.* lihovinář; —hell jasného ducha; —ig jadrný, silný; ducha plný; duchovní T.; =es Eigenthum vlastenství ducha P.; =es Wohl duchovní dobro P.; —ige Getränke líhové nápoje; das —ige (philos.) duchovní T.; —leer duchaprázdný; —lich duchovní P.; =es Lied duchovní píseň T.; —licher duchovní osoba P.; duchovník; —lichkeit *f.* duchovenstvo; —los *adj.* duchaprázdný; bez ducha; —reich *adj.* duchaplný, duchem výtečný, duchem nadaný n. obdařený; důmyslný, vtipný, důvtipný T.; 2. líhuplný, líhovatý; —siech *adj.* chorého ducha; —tödtend duchomorný; —wasser *n.* líhovka.

Geiz (=es, oh. M.) *m.* lakomosť, lakomství, lakota, lakotnosť, skrblosť, skouposť; 2. G. (=es, M. =e) zloděj, vlk (na rostlinách); —drache *m.*, —teufel *m.* náramný skrblík; —en mb. lakotiti, lakomiti, skrbliti.

Geiz-hals *m.* lakomec, skrblík, houžvička; —hungriger škrupinkář; —ig lakomý, skrblý, skoupý.

Gejammer (-s, oh. M.) *n.* nářek.

Gejauchze (-s, oh. M.) *n.* vejskot, plesot, plesání. [kovaný T.

Gekerbt (bot.) vroubovaný, zej-

Gekk *m. v.* Geck.

Geklagter žalovaný P.

Geklänge *n.* zvukot.

Geklapper *n.* klekot.

Geklatsche *n.* tleskot; pleskot.

Geklingel *n.* klinkot. [štrnkot.

Geklirre *n.* břinkot, drnkot, *sl.*

Geknirre *n.* skřipot, vrzot.

Gekrach *n.* třeskot, praskot, hřmot, rachot, hrochot.

Gekrächze *n.* krákot.

Gekrähe *n.* kokrhání. [opilky *pl.*

Gekrätz *n.* oškrabky, odstružky,

Gekreuzt skřížený; -e Reime střídavé (střídné) rýmy T.

Gekritzel *n.* škrabanina, čmáranina (*sl.* čarbanina), klikyháky, čarymáry. [hýbaná římsa T.

Gekröpftes Gesims (Bauk.) za-

Gekrös-e *n.* ožidlí (na krk); 2. drůbky, drobečky, okruží T.; —haut *f.* mázdra okružní.

Gekünstelt strojený, líčený T.

Gelächter (-s, oh. M.) *n.* smích, řehtot; zum G. dienen býti za posměch, sloužiti ku posměchu.

Gelag (-es, M. -e) *n.* hostinka, dobrá vůle, pitka.

Geländer (-s, unv. M.) *n.* zábradlí T.; (Weinb.) odry; —baum *m.* zábradelník T.; —docke, —säule *f.* bradáč, zábradelník, zábradelní sloupek T.; —kranz *m.* zábradlí T.; —schaft *m.* zábradlice.

Gelang-en mf. dojíti, přijíti, doraziti, dostati se; zu dem Seinigen g. k svému přijíti P.; die an den obern Richter —ten Akten spisy vyššího soudce došlé P. [T.

Gelappt (bot.) lalokatý, laločnatý

Gelärm (-es, oh. M.) *n.* povyk, pokřik.

Gelass (-sses, M. -sse) *n.* místnosť, prostranství; pozůstalosť.

Gelassen mírný, tichý, trpělivý; —heit *f.* mírnosť.

Gelatine *f.* (fr.) rosolina T., klihovina; 2. (bot.) balatička T.

Gelaube (-s, oh.M.) *n.* listí, lupení.

Geläufig čerstvý, hbitý, zběžný, spěšný, rychlý, obratný, zběhlý; ihm ist die Sprache g. jest v jazyku tom zběhlý T.; -er Ausdruck běžný význam T.; —keit *f.* čerstvosť, hbitosť, zběhlosť.

Gelaunt rozmarný; übel g. ve zlé míře; gut g. dobré mysli.

Geläute *n.* zvonění; zvony.

Gelb žlutý; g. werden žloutnouti, žlutěti; —es Fieber žlutavka; G. *n.* žluť; —beere *f.* řešetlačka T.; —bleierz *n.* olovec jehlancový T.; —braun žlutohnědý; —brot *n.* mazanec; —en žlutiti, nažlutiti, ožlutiti; mf. žloutnouti, sežloutnouti, zažloutnouti; —erde *f.* žlutivka; —erz *n.* kyz; —gießer *m.* mosazník; —grau žlutošedý; —grün žlutozelený; —haarig rusovlasý; bělovlasý; —holz *n.* žluté dřevo T.; maruše žlutá; —lich zažloutlý, přižloutlý, žlutavý; —reif do žluta zralý; —roth žlutočervený, žlutorudý; —schecke *f.* (Pferd) plavkostraka; —schnabel *m.* žlutonoska, žlutopysk, žlutozobák; 2. pískle, mládě, ptáče; 3. holobrádek; —schnäbelig žlutozobý; —sucht *f.* žloutenice, žloutenka *Icterus*; —süchtig žlouteničný.

Geld (-es, M. -er, gewöhn. oh. M.) *n.* peníze *pl.*; ideales G. účetní mince T.; reales G. skutečná mince T.; ein Stück Geld peníz; —abgabe *f.* dávka peněžná n. peněžitá P.; —aufwand *m.* peněžný náklad P., T.; —ausfuhrverbot *n.* zápověď vyvážení peněz P.; —ausgabe *f.* peněžité vydání P., T.; vydání peněz; —bank *f.* peněžna; —beitrag *m.* příspěvek peněžitý, peněžná pomůcka P.; —einlage *f.* peněžný vklad; —betrag *m.* vynáška n. suma peněžná (-itá) T.; —betragscolonne, —colonne *f.* sloupec peněžný T.; —beutel *m.* měšec, váček, sáček na peníze; —buße *f.* peněžná pokuta P., pokuta na penězích; —curs *m.* peněžná měna P.,

kurs peněžný; —einnehmer *m.* výběrčí, přijímatel peněz; —fideicommiß *f.* peněžné svěřenství P.; —gabe *f.* dar na penězích, dar peněžný; —gebahrung *f.* hospodaření, nakládání s penězi P. T.; —geber *m.* půjčovatel peněz; —gehalt *m.* zrno, cena peněz; —geschäft *n.* věc, záležitosť peněžná (peněžitá) P.; —giebigkeit *f.* peněžná dávka P.; —gier *f.* chtivosť peněz; —gürtel *m.* opasek; —händler *m.* žid lichvář; —kasse *f.* pokladnice; —klemme *f.* nouze o peníze, nedostatek peněz; —lehen *n.* peněžné manství P.; —leistung *f.* plnění v penězích, dávka peněžná (peněžitá) P.; —mann *m.* peněžák; —markt *m.* trh peněžný P.; —post, —posten *m.* položka peněžná; součet peněžný P.; —preis *m.* cena peněz; 2. cena peněžitá P.; —rechnung *f.* účet peněz, počty peněžné, účtování peněz P. T.; —rente *f.* důchod peněžný, důchod z peněz; —rest *m.* nedoplatek; —rimesse *f.* rimesa peněžná P.; —schuld *f.* dluh peněžný (peněžitý) P.; —sendung *f.* posílka (zásílka) peněz P. T.; posílka peněžitá T.; —sorte *f.* druh peněz P. T.; —strafe *f.* pokuta peněžitá, trest na penězích P.; —stück *n.* peníz P.; —summe *f.* peněžná suma, suma peněz P. T.; —umlauf *m.* oběh peněz, oběh peněžný P. T.; —verkehr *m.* obchod peněžný; 2. (Cassaw.) průchod peněz, obrat peněžný; —vorschuß *m.* záloha peněžná; —währung *f.* číslo peněz; *v.* Geldwerth; —wechselrechnung *f.* počet penězoměnný n. penězoměnecký T.; —wechsler *m.* penězoměnec T., peněžník; —werth *m.* hodnota peněz P. T.; hodnota peněžná T.; etwas in G. anschlagen vyceniti něco dle hodnoty peněžité T.; —wesen *n.* peněžnictví P.; —zahlung *f.* placení penězi, placení peněžité P., placení v penězích; —ziffer *f.* číslo peněz P.; —zins *m.* úrok z peněz, úrok peněžitý P.

Gelée *n.* (fr.) rosol, rosolina, hu- [spenina.

Gelege (=s, unv. M.) *n.* (Weinb.) odvod; 2. (ökon.) hrsti (obilí).

Gelegen ležící, položený; unter einer Gerichtsbarkeit g. sein ležeti, býti pod soudní mocí P.; g. příhodný, příležitý; —e Zeit příhodný, příležitý čas P.; an etw. g. sein záležeti na čem P.; mir ist sehr daran g. mně na tom velmi záleží; —heit *f.* (M. =en) položení, poloha; 2. příležitosť, příhodnosť; případnosť, náhoda.

Gelegenheits-dichter *m.* básník příležitostný; —gedicht *n.* příležitá báseň, báseň ke zvláštní příležitosti T.; —handel *m.* obchod pro zvláštní případ; —macher *m.* svodník; —macherei *f.* svodnictví; —macherin *f.* svodnice; —predigt *f.* příležité kázaní; —rede *f.* řeč příležitá P.; —schrift *f.* příležitý spis.

Gelegentlich *adj.* příležitý; *adv.* příležitě, dle příležitosti.

Gelehr-ig, —sam učenlivý, vtipný, schopný k učení; —igkeit *f.* učenlivosť; učenosť, vědomosť; —t učený; ein —ter učenec.

Gelehrten-bank *f.* lavice učenecká, lavice učených; —feind *m.* nepřítel učenců v; —freund *m.* přítel učenců v; —innung *f.* cech učenářský; —leben *n.* život učence, život učenecký; —stand *m.* stav učenecký; 2. učenci *pl.*; —verein *m.* jednota n. spolek učených; —wesen *n.* učenectví.

Gelehrtheit *f.* učenosť.

Geleis, Geleise (=es, unv. M.) *n.* kolej; aus dem G. kommen vyšinouti se, vysmeknouti se z koleje.

Geleit (=es, M. =e) *n.* vyprovození; průvod P.; sicheres G. bezpečný průvod; —en *v.* Begleiten; —fahrzeug *n.* průvodná loď; —sbrief, —sschein *m.* průvodný (-ní) list P.; —schaft (M. =en) *f.* družina, průvodnictvo, komonstvo; —sgeld *n.* průvodné, plat z průvodu; —smann *m.* průvodce, průvodčí, provoditel.

Gelenk (=es, M. =e) *n.* kloub, tíh T., přehyb, ohyb, ohbí, příhba, heb (hbi *f.*); widernatürliches G. kromobyčejný kloub; (b. Schust.) přehnutina, přehyba; g. *adj.* obratný,

ohebný, hbitý; —amboß *m.* kovadlina se záhbím; —bein *n.* kosť nápěstní; —grube *f.* jamka kloubová T.; —heit *f.* obratnosť, ohebnosť; —ig kloubnatý; g. werden z-ohbitěti; —knochen *m.*, —kopf, —s-kopf *m.* chocholík; hlávka kloubová T.; —saft, —schleim *m.*, —schmiere *f.*, —wasser *n.* voda kloubní n. kloubová, mok kloubní, mok tíhový, tíhovina T., kloubovina; —sam obratný, hbitý.

Gelenks-band *n.* vaz, vazadlo, svazadlo; —entzündung *f.* zapálení kloubu; —geschwulst *f.* otok kloubu; —gicht *f.* příhbová dna; —höhle *f.* lože, hnízdo kosti; —steifigkeit *f.* strnutí kloubu; —verbindung *f.* spojení kloubové.

Gelf, Gelft (-es, M. -e) *m.*, — erz [*n.* kyz (Min.).

Gelfern jíkati.

Gelichte *n.* světlosť.

Gelichter (-s, ob. M.) *n.* vrstva; 2. druh; gleichen —s jednoho rázu, na jedno kopyto, z jednoho brda.

Gelieb-e *n.* milkování, mazlení; —en mh. líbiti se, libo býti, ráčiti; —te *f.* milenka, milá, (*st.* zmilitka), kochanka; —ter *m.* milovník, miláček, milenec, kochánek.

Gelind-e *adj.* měkký, jemný, hebký; mírný, tichý, levný, lahodný; —igkeit *f.* jemnosť, hebkosť, mírnosť, levnosť; G. der Bestrafung mírnosť, levnosť trestu P.

Gelingen mf. zdařiti se, podařiti se, povesti se, poštěstiti se; gelungene Arbeit zdařilé dílo. [pot.

Gelispel (-s, ob. M.) *n.* šept, še-

Gell-en (in den Ohren) mh. zníti, zvučeti; brněti; —end pronikavý (hlas).

Geloben (einem etw.) slíbiti, přislíbiti, zaslíbiti, připověděti něco; slíbiti se. [Gelübde.

Gelöbniss (-sses, M. -sse) *n. v.*

Gelobt zaslíbený; —er *m.* zaslíbenec. [zaslíbení.

Gelobung *f.* přípověď, přislíbení,

Gelosen (*c. gen. et acc.*) zbýti n. pozbyti čeho.

Gelse (M. -n) *f.* komár *v.* Gälse.

Gelt *adj.* jalový, neúrodný; —e Kuh jalovice; —es Fluder jalový žlab (Mühlb.) *v.* Galt.

Gelt! (*int.*) vyť! veď!

Gelte (M. -n) *f.* dížka.

Gelten řezati (nunvici).

Gelt-en mh. platiti, státi, cenu míti, vážiti; platnosť, průchod míti P. T.; (von einer Sache) platnosť míti o čem, vztahovati se k čemu n. na něco T.; das gilt für ... soudí se, pokládá se za ...; es gilt als Regel béře se za pravidlo T.; —end platící, platný; g. machen přivesti důvod P. T.

Gelt-er *m.* nunvář; —kuh *f.* jalovice, jalůvka; —schaf *n.* jalová ovce.

Geltung (ob. M.) *f.* průchod, platnosť P.; eine Ansicht zur G. bringen dáti zdání platnosť, průchod P.; P.; den Gesetzen G. verschaffen dáti zákonům platnosť n. průchod P.; die Gesetze haben G. práva jdou, práva mají průchod n. platnosť P.

Geltvieh *n.* jalovina, jalový dobytek.

Gelübde (-s, unv. M.) *n.* slib P.; Bürger-g. slib měšťanský P.; —tag *m.* slibný den. **Gelüche** *n.* kaluže.

Gelüft (-es) *n.* větřík.

Gelungen zdařilý.

Gelüst-e (-es, unv. M.) *n.* choutka P., zachtění, chtíč; —en mh. bažiti po čem, zachtíti se čeho; sie —et nach Reichthum ona baží po bohatství; es —et mich (dessen od. nach dem) chce mi se toho; G. *n.* zachtění, choutka T.

Gelüstig chtivý.

Gemach *adj.* volný, povolný; lehký, tichý; *adv.* volně; G. (-s, M. Gemächer) *n.* pokoj, jízba, komnata, světnice T.; G. (ob. M.) *n.* slátanina, špatné dílo.

Gemächlich *adj.* volný, povolný, nenáhlý; pohodlný; *adv.* zvolna.

Gemächt (-es, M. -e) *n.* plácanina, špatné dílo; 2. moudí, šourek.

Gemahl *m. v.* Gemal.

Gemahn-e *n.* upomínání, nap., upamatování, připamatování; —en einen upomenouti, upamatovati, připamatovati; mh. unpersön.: es —et mich zdá se mi.

Gemal (-es, M. -e) *m.* manžel, muž P.

Gemälde (-s, unv. M.) *n.* obraz, malba (malbina); —handel *m.* obchod s obrazy, obraznictví; —händler *m.* obrazník; —saal *m.*, —sammlung *f.* obrazárna, obrazovna.

Gemalin *f.* manželka, žena P.

Gemangfutter *n.* směška.

Gemansche *n.* machlanice, -ina.

Gemarkung *f.* (der Gemeinde) meze, hranice obecní P.

Gemäss *adj.* srovnalý, shodný, přiměřený, shodující-se, srovnávající-se; *prp.* (*adv.*) *c. dat.* dle; dem Gesetze g. dle zákona, podle zákona P.; dem Befehl g. handeln zachovati se dle příkazu P.; der Wahrheit g. dle pravdy; G. *n.* míra, měřidlo; —heit *f.* přiměřenosť; in G. des Gesetzes dle zákona; —igt mírný.

Gemäuer (-s, unv. M.) *n.* souzdí, sezdění, *pl.* zdi, zdivo.

Gemein *adj.* obecný T., obyčejný, všední, vespolný, společný T., prostý P.; sprostý, nízký T.; g. mit jmd. od. mit einander haben míti něco společně s někým, spolu, v obec s někým, míti něco vespolek T.; —er Mord prostá vražda P.; —er Soldat prostý voják, sprostý P., řadový; —er Mensch sprosťák, sprostec; —es Volk obecný lid, sprostý l.; das Haus der —en (in England) sněmovna obecných, dolejší sněmovna.

Gemein-acker *m.* občina, obecní pole; —anger *m.* obecní draha *pl.*; —beste *n.* obecné dobro, obecné blaho; —bier *n.* obecné pivo; —bild *n.* obecný obraz T.; —braun šedohnědý.

Gemeinde (M. -en) *f.* obec P.; —ältester *m.* obecní starší P.; (erster Vorstand) starosta obce P.; —angehöriger *m.* příslušník obce P.; —angehörigkeit *f.* příslušnosť k obci P.; —angelegenheit *f.* obecní záležitosť; —archiv *n.* obecní archiv, obecní listovna P.; —auflagen *pl. f.* platy n. povinnosti obecní P.; —ausschuss *m.* obecní výbor P.; —beamte *m.* obecní úředník P.; —beschluss *m.* obecní snešení, snešení obce P.; —bezirk *m.* obecní obvod; obecní zemiště P.; —bote *m.* obecní posel P., obecní zprávník P.; —brunnen *m.* obecní studnice, obecní studna, ob. studně; —bürger *m.* občan P.; —dienst *m.* ob. služba P.; —fraction *f.* odštěpek obce P.; —gerechtsame *f.* obecní právo P.; —gesetz *n.* obecní zákon P.; —glied *n.* člen obce P.; —gut *n.* obecní statek P.; —haus *n.* obecní dům; —hof *m.* obecní dvůr; —last *f.* ob. povinnosť; ob. břímě P.; —lastenumlage *f.* rozvržení obecních povinností, břemen P.; —leben *n.* žití v obci P.; —localität *f.* obecní místnosť P.; —markung *f.* obecní meze, hranice P.; —meister *m.* obecní starosta.

Gemeinder (-s, unv. M.) *m.* člen obce; 2. představený obce; 3. společník.

Gemeinde-rath *m.* obecní rada; (Person) obecní radní P.; —recht *n.* obecní právo; —repräsentant *m.* zastupitel obce; —repräsentanz *f.* zastupitelství obce; *coll.* zastupitelstvo obce P.; —schule *f.* obecní škola; —siegel *n.* obecní pečeť; —üblich v obci obyčejný P.; —verband *m.* obecní spolek, svazek P.; —verfassung *f.* obecní zřízení P.; —vermögen *n.* obecní majetnosť P.; —verwalter *m.* obecní správce P.; správce obce; —vorstand, —vorsteher *m.* obecní přestavený P.; starosta obce; —vorstand *coll.*, —vorstehung *f.* obecní představenstvo P.; —wache *f.* obecní stráž P.; —wappen *n.* obecní znak; erb obce, obecní erb T.; —weise *adv.* po obcích P.; —wesen *n.* obecenství, záležitosti obecní P.; —wohl *n.* obecní dobré, obecní blaho, dobré obce P.; —zuweisung an die Gerichte přikázání obcí k soudům P.; —zweck *m.* potřeba obce, potřeba obecní P.

Gemeindsherr *m.* ředitel obce.

Gemein-e *f. v.* Gemeinde; das G. obecné, všední; —empfindung *f.* čití obecné T.; —fasslich vůbec pochopitelný; —feld *n.* občina, obecní pole; —freiheit *f.* svoboda obce; —gebrauch *m.* společné, po-

spolité užívání; obecní zvyk; —geist *m.* duch jednoty, duch společný; duch obecnosti P.; —gläubiger *m.* obecný věřitel; —grund *m.* obecní půda, občina; 2. všeobecný důvod; —gültig vůbec platný, obecně platný; —gut *n.* obecný majetek; 2. majetek obecní, statek obecní; —heerde *f.* obecní stádo; —heit *f.* sprostota, sprosťáctví T.; ovšedněloсť; 2. občina; *v.* Gemeinde; —herrschaft *f.* spoluvláda, spolupanství; —hin *adv.* obyčejně; —hirt *m.* pastucha obecní, slouha; —holz *n.*, —holzung *f.* obecní les; —hutung *f.* obecní pastva; —iglich *adv.* vůbec, obyčejně P.; —interesse *n.* dobré obecné, dobro všech P.; —kirche *f.* společný chrám n. kostel; —kundig rozhlášený, všeobecně známý; —leben *n.* obecný n. obyčejný život; —nutzen *m.* obecné dobro, obecný úžitek; —nützig, —nützlich *adj.* obecně n. vůbec užitečný P.; obecnosti prospěšný; všeužitečný; —platz *m.* obecné místo; všední průpověď T.; —säckel *m.* obecní pokladnice; —sam *adv.* obecný, společný, pospolný, vespolný; =e Hand ruka společná P.; =e Sache mit jmd. machen s někým státi P.; —schädlich vůbec škodný.

Gemeinschaft (oh. M.) *f.* pospolnosť, pospolitosť T.; společenství; společnictví; eheliche G. spolek manželský P.; G. des Eigenthums společné vlastenství P.; G. der Güter spolek statkův, shromáždnosť statkův P., spolnosť statkův; —lich *adj.* společný; vespolný, pospolný T.; =er Exponent (math.) společný udavatel T.; —er Factor (math.) společný činitel T.; g. *adv.* společně, ve spolek, ze spolku P.

Gemein-schatz *m.* obecný poklad; —schießen *n.* společná střelba; —schreiber *m.* obecní písař; —sinn *m.* jednomyslnosť, svornomyslnosť; 2. obecné dobré smýšlení, obecnomyslnosť, obecný smysl, smysl pro obecné dobro; —spruch *m.* obecná průpověď; —staat *m.* svobodný stát.

Gemeint: ich bin g. mám v úmyslu.

Gemein-trift občina, obecní pastviště; —üblich *adj.* obyčejný, obecný P.; —verständlich *adj.* prostonárodní T.; —wesen *n.* obecenství P.; obecnosť; —wesenverwalter *m.* obecní hospodář, obecní správce P.; —wohl *n.* obecné dobro, obecné blaho; —zeche *f.* obecní pitka; —zeitig (Silbe) dvojdobý. [*pl.*

Gemelli *pl.* (lt.) blíženci, dvojčata

Gemeng-e (=es), —sel (=s, unv. M.) *n.* směs, směsice, smíšenina T.; (ökon.) směška.

Gemerke *n.* znamení; 2. paměť.

Gemessen vyměřený; odm.; =er Auftrag přísný rozkaz P.; =e Robot robota vyměřená, úkol P.; —heit *f.* odměřenosť, odměra.

Gemetzel (=s, oh. M.) *n.* seč, sekanice, řezba.

Gemin-ation *f.* (lt.) zdvojení; —iren zdvojiti; —irt zdvojený, dvojitý T.

Gemind (=es, M. =e) *n.* píď.

Gemisch *n. v.* Gemenge.

Gemischt smíšený; různý, rozličný; —er Senat smíšený senát P.; —e Commission smíšená komise P.; —e Ehe smíšené manželství P.; —er Zug (Eisenb.) smíšený vlak P.; —e Waarenhandlung prodej různého zboží, obchod ve zboží různém P.; —flächig rozličnoploský, rozličnoplošný, různoplochý T.; —linig rozličnočarý, různočarý, z rozličných čar T.

Gemm-a *f.* (lt.) (bot.) pupenčík; —ation *f.* pupenění; —e (M. =en) *f.* hlubený drahokámen T.; —*ula* *f.* (bot.) zárodek T.

Gems (M. =en) *f. v.* Gemse; —bock *m.* kamzík (samec).

Gemse (M. =n) *f.* kamzík *Capella rupicapra.*

Gemsen-fuss *m.* noha kamzičí; —geier *m.* sup kamzikář; —geiß, —thier, —ziege *f.* kamzice; —jäger, —steiger *m.* kamzikář, kamzikolovec, lovec kamzíkův; —haut *f.* kamzikovice; —wurz *f.* kamzičník *Doronicum* (bot.). [dá barva.

Gemsfarbe *f.* kamzičí n. žlutohnědá barva.

Gemüll (=es, oh. M.) *n.* měl.

Gemurmel, Gemurr (=es, oh. M.) *n.* bublání, mumlání, bručení, reptání; (vom Wasser) hrčení.

Gemüse (=s, oh. M.) *n.* zelení, zeliny, zelenina, vařivo; —bau *m.* zelinářství P.; —garten *m.* zelnice, zeleniště; —gärtner *m.* zelinář, (spött. košťálník); —gewächs *n.* zelina; —land *n.* země zelinářská; —samen *m.*, —sämerei *f.* semeno zeliny.

Gemüth (=es, M. =er) *n.* mysl P. T.; fig. srdce; srdečnosť, prostocitnosť T.; jemnoduší; —lich srdečný, prostocitný T.; jemnoduchý; es ist mir so g. je mi tak volno; —lichkeit *f.* srdečnosť, prostocitnosť T.

Gemüths-art *f.*, —beschaffenheit *f.* povaha mysli P. T.; —bewegung *f.* hnutí mysli P., pohnutí mysli; vlastní puzení; —erschütterung *f.* vytržení mysli; —gebrechen *n.* vada mysli P.; —hinterhaltung *f.* tajení v mysli P.; —stil *m.* sloh citný T.; —stimmung *f.* míra (mysli); položení n. rozpoložení mysli; spořádání mysli, stav mysli; chuť (rozmar) T.; in guter G. v dobré míře T.; —zustand *m.* stav v mysli P.

Gen *prp.* k, proti; gen Himmel k nebi; gen Osten k východu; *v.* Gegen.

Genähe *n.* šití.

Genannt jmenovaný, nazvaný.

Genant (fr.) těsný, obtížný.

Genäschig *v.* Näschig.

Genau *adj.* úplný, dokonalý, důkladný, přísný, správný, zevrubný; těsný, důvěrný; —er Freund důvěrný přítel; —e Rechnung přísný, zevrubný počet T.; —er Ausdruck věrný výraz T.; —e Antwort místná odpověď T.; g. *adv.* dokonale, důkladně, zevrubně; den Gegenstand g. beschreiben předmět zevrubně vypsati P.; etw. g. in Augenschein nehmen něco bedlivě ohledati P.; den Tag g. anmerken den pilně zaznamenati P.; etw. g. erwägen něčeho s pilností n. bedlivě považiti P.; etwas g. befolgen něčeho pilně šetřiti P.; g. beschreiben zevrubně vypsati T.; sich an die Frist g. halten přísně šetřiti lhůty P.; das Protokoll g. führen protokol správně vesti P.; g. arbeiten důkladně pracovati P. T.; —igkeit *f.* bedlivosť, pečlivosť, zevrubnosť, důkladnosť; G. des Ausdruckes věrnosť výrazu T.

Gendarm *m.* *v.* Gensdarm.

Genealogie *f.* (gr.) rodosloví P., rodopis T.

Genecke (=s, oh. M.) *n.* škádlení.

Genehm příjemný; etw. g. halten schváliti něco P.; sei es g. oder nicht buď komu libo nebo žel P.; —haltung *f.* schválení; —igen etw. schváliti něco, k něčemu dáti povolení P.; etw. zur —igenden Kenntniß nehmen něco přijmouti k vědomí a schváliti P.; —igung, —haltung *f.* schválení P.; zu einer Sache die G. ertheilen *v.* Genehmigen.

Geneigt náchylný k něčemu P.; nakloněný k čemu; sklonitý; —heit náchylnosť, náklonnosť; sklonitosť.

General (=s, M. =e od. Generäle) *m.* (lt.) generál (velitel vojenský) P.; *en general* (fr.) vůbec; G.= (in Zsmstz.) hlavní.

General-adjutant *m.* nejvyšší pobočník; —agent *m.* hlavní jednatel; —agentur *f.* hlavní jednatelství; —at *n.* vojevůdství, generálství; —baß *m.* generální bas; —commando *n.* generální velitelstvo P.; —depot hlavní sklad; —direction *f.* generální ředitelstvo; —director *m.* generální ředitel; —feldmarschall nejvyšší polní maršál; —feldwachtmeister nejvyšší polní strážmistr; —feldzeugmeister nejvyšší polní zbrojmistr; —großmeister nejvyšší (hlavní) velmistr; —inspection *f.* nejvyšší dozorství P.; —inspector *m.* nejvyšší dozorce.

Generalis (lt.) obecný T.; —ation *f.* obecnění, zobecňování T.; —iren zobecniti, zobecňovati T.; —simus *m.* nejvyšší vojevůdce. [P.

Generalität (oh. M.) *f.* generálstvo

General-karte *f.* obecná (n. přehledná) mapa, obecný zeměvid P. (T.); —kriegscommissär *m.* nejvyšší komisař vojenský; —landtag *m.* společný sněm, valný sněm; —lieutenant *m.* generállajtnant (podmaršál); —major *m.* nejvyšší polní strážmistr,

generálmajor; —marsch m. obecný pochod, hlavní pochod; —pächter m. hlavní pachtýř; —pardon m. obecná milosť P.; —pause (Mus.) všeobecná pomlčka; —probe f. hlavní zkouška; —procurator m. vrchní státní zástupce P.; —quartiermeister m. nejvyšší bytovník; —rechnungsdirectorium n. nejvyšší ředitelstvo účetní P.; —staaten pl. sbory poslanecké; —staatsanwalt m. v. Generalprocurator; —stab m. náčelnictvo; —sturm m. hlavní útok; společný útok; —versammlung f. hlavní shromáždění P.; valné shr.; valná schůze; —waarenconto m. (n.) účet ze zboží vůbec T., celkový n. všeobecný účet ze zboží.

Gener-ation f. (lt.) rození, plemenění; plození, rozplozování, rozplod; 2. pokolení, plémě (koleno); —ell *adv.* obecně; —*icus* (philos.) rodový T.; —isication f. v. Generalisation; —isch rodní, rodový T.; —ös (žen.) velikomyslný; štědrý; —osität f. velikomyslnosť.

Genesen mš. uzdraviti se; pozdraviti se; zhojiti se, vyhojiti se; g. *adj.* uzdravený, pozdravený, zhojený. [T., rodosloví.

Genesis f. (gr.) vznik, vznikosloví

Genesung f. pozdravení, uzdravení; —smittel n. lék uzdravovací.

Genetisch (gr.) počáteční; rodový, rodoslovný; vznikový, vznikojevný, vznikoslovný T.

Genevre m. (fr.) borovička, jalovcová kořalka.

Genial *adj.* (fr.) důmyslný, ostroumný; duchaplný T.; duchamocný; —ität f. -osť.

Genick (=es, M. =e) n. vaz, (hořejší část šíje) T.; —en (wdm.) zaraziti, zavaziti, zajíci dáti za uši; —fang m. (wdm.) zavazení (smrtelná rána do vazu); —schmerz m. bolesť v šíji.

Genie (ob. M.) n. (fr.) duch, veleduch, důvtip, ostrovtip; důvtipná, moudrá hlava; —amt n. vojenský úřad stavitelský P.; —corps n. vojenský sbor stavitelský, vojenské stavitelství P.; —direction f. vojenské ředitelstvo stavební n. měřické; —director m. ředitel vojenských staveb.

Genien pl. bůžkové.

Geniess (=es, ob. M.) m. úžitek, výtěžek; 2. (vlt.) psí žrádlo; —bar poživatelný; —en etw. požívati čeho P., užívati čeho; genossen požívaný, užívaný, užitý; —er m. uživatel, poživatel; —jagen n. (wdm.) první honba; —lich v. Gen'eßbar; —lust f. chuť k jídlu; —waare f. potraviny.

Genie-streich m. (žen-) vtipný, důvtipný kousek; —wesen n. vojenské stavitelství P.

Geniren (fr.) překážeti komu, býti komu na obtíž; sich g. ostýchati se; nuditi se.

Genist (=es, ob. M.) n. drobná sláma; opišky, roští.

Geniste f. v. Genster.

Genit-alien pl. (lt.) plemenidla, údy plodící; —iv m., —*ivus* m. (grm.) genitiv (roditel, pád rodový, původník). [2. duch tvůrčí.

Genius (M. =ien) m. (lt.) bůžek,

Genommen vzat (, a, o, ý), odňat (, a, o, ý).

Genoss (=ssen, M. =ssen) m. účastník, společník, druh, soudruh.

Genossenschaft (M. =en) f. spolek, společenství; společnictví, tovaryšství; 2. společenstvo; tovaryšstvo, družina P.; —sgericht n. soud z téhož spolku; soud sobě rovných P.; —sglied n. člen spolkový; —shaus n. spolkový dům; —staxe f. poplatek ke společenstvu.

Genossin f. společnice.

Genre (žanr) n. (fr.) svojevkusí; (svévkus, svédruh T.); druh, způsob písma; G., —bild n., —gemälde n. životomalba, prostomalba, obraz ze života; —malerei f. malba ze života T.; životomalířství; —zeichnung f. životokres.

Gens'darm m. (fr.) četník P., žandarm; —erie f. četnictvo (zemské) P.; —eriegesetz n. zákon o četnictvu (zemském) P. [žlutidlo.

Genster m. kručinka barvířská,

Gentian-a f. (lt.) hořec, hořčec v. Enzian; —*eae* pl. hořcovité (rostliny) T.; —in n. hořcovina.

Gentilia (*nomina*) *pl.* (lt.) rodová (jmena) T. [věk.

Gentleman *m.* (engl.) řádný člo-

Genug *adv.* dost, dosti; g. thun dosti n. zadost učiniti komu; G. (oh. M.) *n.* dostatek.

Genüg-e (-es, oh. M.) *n.* hojnosť, dostatek; G. leisten, thun dosti n. zadost učiniti P.; —eleistung *f.* dostičinění; —en *mh.* dosti býti, stačiti, dostačiti; vyhověti, zadost učiniti; —end, —lich dostatečný; —lich, —sam kdo přestává na svém; s málem se uspokojující, na svém přestávající, mírný, změrný; —lichkeit, —samkeit *f.* spokojivá povaha, spokojivosť.

Genugthuung *f.* dostiučinění, zadostučinění P. [*etc.* T.

Genus *n.* (lt.) pokolení, rod (grm.)

Genuss (-sses, M. Genüsse) *m.* požívání, požitek P., poživa, požívka T.; Genüsse und Bezüge úžitky a požitky P.; im G. einer Stiftung sein požívati nadacího P.; —durst *m. v.* Genußsucht; —reich *adj.* poživohojný, poživný, rozkošný; —sucht *f.* požívavosť, dychtivosť po požitku; —süchtig požívání chtivý, požívavý.

Genziane *f. v. Gentiana*, Enzian.

Geo-centrisch (gr.-lt.) zeměstředový T.; —*corysiae pl.* (gr.) (zool.) (gr.) štěnicovití T.; —däsie *f.* zeměměrství T.; podíloměrství; —dätisch zeměměřický T.; —dynamik *f.* dynamika hutných (pevných) těl T.; —gnosie *f.* zeměznalství (T.); —gnost (-en, M. -en) *m.* zeměznalec T.; —gnostisch zeměznalecký T.; —gonie *f.* náuka o původu země T.; zeměplozí; —graph (-en, M. -en) *m.* zeměpisec; —graphie *f.* zeměpis T.; —graphisch zeměpisný T.; —log (-en, M. -en) *m.* zemězpytec, geolog; —logie *f.* zemězpyt T., zeměvěda; —logisch zemězpytný; -es Terrain zemiště horniny, půda horniny T.; —meter (-s, unv. M.) *m.* měřič, měřitel T., zeměměřič; —metrie *f.* měřictví T., zeměměřictví; —metrisch měřický T., zeměměřický.

Geordnet spořádaný; -e Gleichung (math.) rovnice spořádaná T.; —es Polynom mnohočlen spořádaný T.

Georgi- jirský, svatojirský; —ne *f.* (bot.) jiřinka; —orden *m.* řád svatojirský; —termin *n.* lhůta n. čas o sv. Jiří.

Geo-saurus *m.* (gr.) zeměještěr; —skopie *f.* zeměhledí; —statik vá- [hosloví.

Gepaart sdružený T.

Gepäck (-es, oh. M.) *n.* zavazadla *pl.*, oboz; —schein, —zettel *m.* obozní cedule, zavazadelní list.

Gepanzert obrněný T.; —es Schiff obrněný koráb, -ná loď, pancéřka.

Gepard (M. -en) *m.* (fr.) gepard, levhard honebný.

Gepeitsche (-s, oh. M.) *n.* šlehot.

Gepfeife, Gepfiffe (-es, oh. M.) *n.* hvízdot. [zvyklosť, obyčej P.

Gepflogen *v.* Pflegen; —heit *f.*

Gepiepe (-s, oh. M.) *n.* pipot.

Geplänkel (-s, oh. M.) *n.* šarvátka.

Geplärr (-s, oh. M.) *n.* žvanice.

Geplätsche (-s, oh. M.) *n.* žblunkání, žblunkot.

Gepoche, Gepolter (-s, oh. M.) *n.* buchot, hřmot, rámus.

Gepräge (-s, unv. M.) *n.* znak, známka; G. der Münze ráz mince P.; G. des Wortes ráz slova T.

Geprange (-s, oh. M.) *n.* (wdm.) řápy medvědí.

Gepränge (-s, oh. M.) *n.* sláva, nádhera, skvostnosť. [skot, rachot.

Geprassel (-s, unv. M.) *n.* tře-

Gepresst smáčknutý, stisknutý.

Gequake (-s, oh. M.) *n.* kvakot (žab). [laut (grm.) hustší sykavka T.

Gequetscht smačknutý; —er Zisch-

Gerade *adj.* přímý, rovný; sudý, nelichý; g. Zahl sudý počet T., suda T.; g. Linie (eine Gerade) přímá čára, přímka T.; g. *adv.* právě, přímo, zpříma, upřímo, rovně, zrovna; g. aus! zrovna, přímo! —hin *adv.* přímo, zrovna; —weg *adv.* přímo, přímě P.; zjevně; bez okolkův; g. wechseln vydati směnku přímo P.; G. *n.* přímoduchosť.

Gerad-flügler *pl. m.* přímokřídlí (zool.) T.; —heit *f.* (—igkeit) rovnosť, přímosť; —lauf *m.* rovnoběž-

nosť; —läufig rovnoběžný; —linig přímočarý, rovnočarý T.; —sinnig pravomyslný, přímomyslný; —stellig sudomístný T.; —winkelig přímoúhelný; —zahlig (math.) sudý; sudostupnitý T.

Geraid *n. v.* Gereut, Geräumt.

Geran-iaceae *pl.* kakostovité (rostliny) T.; —*ium n.* kakost, čapí nůsek (bot.). [vatel novin.

Gérant *m.* (fr.) odpovědný vyda-

Gerassel (-s, ob. M.) *n.* rachot, praskot. [náčiní, nástroje; nádobí.

Geräth, —e (-es, M. -e) *n.* nářadí,

Gerathen mj. (wohin) přijíti, padnouti, upadnouti, dostati se do čeho, kam; octnouti se kde; podíti se kam; in einen Streit g. přijíti ve spor P.; g. zdařiti se, zvesti se P., podařiti se, povesti se, poštěstiti se; g. *adj.* přišlý; 2. zdařilý; auf's Gerathewohl na zdařbůh, na božezdař.

Geräth-kammer *f.* komora na nářadí, nářadna; —schaft (M. -en) *f.* nářadí P.; náčiní; —schaftenconto *m.* (*n.*) (kfm.) účet z nářadí T.

Geraum (v. d. Zeit) dávný; —e Zeit dlouhý čas, (*adv.* dlouho); seit —en Jahren ode dávna; po mnoho let; 2. g. *vn.*

Geräumig *adj.* prostranný, rozlehlý, obšírný; dávný (-ní); g. werden šířiti se, prostraněti; —keit *f.* prostrannosť.

Geräumte (-s, ob. M.) *n.* novina, kopanina; paseka; průsek.

Geräusch (-es, ob. M.) *n.* chřest; chřestot, šust, šustot, šum, šumot, rachot; G. der Welt hluk, povyk světa; G. (wdm.) osrdí; —los bez hluku; —voll hlučný, hřmotný, šumný.

Geräusper (-s, ob. M.) *n.* chrkot.

Gerbe-bank *f.* postruh, mízdřicí stolice; —baum *m.* oštěp; —eisen *n.* smykač mízdřicí; —haus *n.* koželužna.

Gerben (Häute) vydělávati, strojiti kůže; 2. strojiti ocel T.; fig. vyprášiti komu.

Gerber (-s, unv. M.) *m.* koželuh; —ei *f.* vydělávání koží T.; Lohg. koželužství; Weißg. jirchářství; 2. (Ort) koželužna; jirchárna; —grube *f.* jáma na kůže; —lohe *f.* tříslo, dubice; —lohmühle, —mühle *f.* stupník na tříslo, tříslárna.

Gerbe-säure *f.* kyselina tříslová T.; —saure Salze *pl.* tříslany T.; —stahl *m.* ocel vydělaná T.; ocel kovaná; —stoff *m.* tříslovina T.; —stube *f.* koželužna.

Gerecht *adj.* přiměřený, náležitý slušný; patřičný, znalý, zběhlý, spravedlivý; —e Hoffnung jistá naděje P.; —e *n.* právo, spravedlnosť; —heit *f.* přiměřenosť, vhodnosť; —igkeit *f.* spravedlnosť, spravedlivosť; 2. právo.

Gerechtigkeits-göttin Pravěna; —hand *f.* ruka spravedlnosti; —liebe *f.* láska ke spravedlnosti; -pflege *f.* vykonávání spravedlnosti.

Gerechtsam *adj.* právní; —e *f.* právo, spravedlnosť P.; —keit *f.* právnosť, právní poměr n. povaha.

Gerede (-s, ob. M.) *n.* mluvení, rozprávka, hovor; řeč, pověsť.

Gerege (-s, ob. M.) *n.* přepršky *pl.*

Gereichen mh. sloužiti, prospěti; zum Schaden g. na škodu býti P.; zum Nachtheile der Gesundheit g. k újmě na zdraví býti P.

Gereimtheit (ob. M.) *f.* shodnosť.

Gereiss (-es, ob. M.) *n.* trhání, draní; trhanice, dranice, dračka; um diese Waare ist ein G. to zboží jde na dračku; sie hat das G. ta má trhání (naháňky, drdy *pl.*).

Gereizt rozdrážděný; -heit -osť.

Gereuen mh. unpers. želeti, litovati, pykati, žel n. líto býti čeho; sich etw. nicht g. lassen něčeho nelitovati, něco vážiti P.; jdn. gereut etw. někomu jest něčeho žel (P.)

Gereut (-es, M. -e) *n.* kopanina, novina; (im Walde) mýť, paseka; —einnehmer *m.* výběrčí pasečného; —er *m.*, —genoß *m.* klučovník, kopaničář; —ordnung *f.* řád pasečných, ř. mýtný. [ník P.

Gerhab (-es, M. -en) *m.* poruč-

Gericht (-s, M. -e) *n.* jídlo, krmě; ein G. Fische mísa ryb; —chen, —lein *n.* krmička.

Gericht (-es, M. -e) *n.* soud; právo P.; 2. soudnice, soudní svět-

nice; —lich soudní, právní P.; eine Sache g. vornehmen věc soudem před se vzíti P.; -e Arzneikunde *f.* soudní lékařství P.; -es Verfahren soudní řízení P.; —liche Rede soudní řeč T.

Gerichts-abgeordneter *m.* soudní vyslanec P.; —acten soudní spisy; —arzt *m.* soudní lékař P.; —ausschuß *m.* vyšetřovací výbor soudní; —barkeit *f.* soudní moc P., soud; G. in Absicht auf Verbrechen soudní moc v příčině zločinův P.; —beamte *m.* soudní úředník P.; —bediente *m.* soudní služebník P.; —behörde *f.* soud, soudní úřad P.; —beisitzer *m.* soudní přísedící P.; —bezirk *m.* soudní obvod P.; —chemiker *m.* soudní lučebník; —commission *f.* soudní komise; —competenz *f.* soudní příslušnosť P.; —consulent *m.* soudní rádce, soudní raditel P., poradník soudní; —diener *m.* soudní sluha, s. služebník; -eid *m.* přísaha u soudu; —einführung *f.* uvedení soudův P.; —einführungscommission *f.* komise soudy uvozující P.; —eintheilung *f.* soudní rozdělení P.; rozdělení soudův; —ferien *pl.* soudní prázdniny P.; —gebühr *f.* plat k soudu P.; —halter *m.* soudce P.; etw. zu —handen erlegen položiti, složiti něco k soudu, u soudu P.; —haus *n.* soudní dům, soudnice P.; —herr *m.* pán soudu P.; —hof *m.* soud P., soudní dvůr; oberster G. nejvyšší soud P.; G. des Geschwornengerichtes soud při porotě, sbor soudcův při soudu porotním P.; —inhaber *m.* majetnictví soudu, majetnictví soudní P.; —insiegel *n.* soudní pečeť P.; —instruction *f.* soudní naučení P.; —inventar *n.* soudní popis P.; —kanzlei *f.* soudní pisárna, soudní kancelář; —karte *f.* soudní mapa P.; —kosten *pl.* soudní útraty, soudní náklady P.; —observanz *f.* soudní zvyklosť, soudní zachování P.; —ordnung *f.* soudní řád P.; —organisirung *f.* zřízení soudův P.; —organisirungscommission *f.* komise soudy zřizující, soudní zřizující komise P.; —ort *m.* soudní místo, sudiště P.; —person *f.* soudní osoba P.; —pflege *f.* soudní správa, soudnictví P.; —protokoll *n.* soudní protokol P.; —regulirung *f.* spořádání soudův P.; —saal *m.* soudní síň P.; —sache *f.* soudní věc, věc náležitá k soudu P.; vor den —schranken stehen státi před soudem; —schreiber *m.* soudní písař P.; —siegel *n.* soudní pečeť P.; —sitzung *f.* soudní sezení P.; —sprengel *m.* s. obvod P.; —stand *m.* příslušný soud P.; (ehemals právo) P.; —stelle *f.* soud P.; —stillstand *m.* zastavení běhu soudního, soudní poklid; nejití práv, mlčení práv P.; —styl *m.* sloh soudní n. právnický T.; —tag *m.* den soudu, den soudního řízení P.; einen G. anberaumen položiti, ustanoviti den soudu, sročiti někoho s někým k jistému dni P.; —üblich při soudu obyčejný P.; -unkosten *pl.* soudní náklady P.; —verfassung *f.* soudní zřízení P.; —vollzieher *m.* soudní vykonavatel P.; —vorstand *m.* soudní představený P.; —wesen *n.* soudnictví P.; —wundarzt *m.* soudní hojič P.; —zugehöriger *m.* příslušný k soudu, soudní příslušník P.

Gering *adj.* malý, drobný, skrovný; chatrný; nepatrný, nevážný, nedůležitý, lehký; špatný, daremný; etw. —es maličkosť; —achtung *f.* nešetrnosť, malovážnosť, nevšímavosť, pohrdavosť; —fügig nepatrný P.; —hältige Münze lehká mince P.; —schätzen lehce, málo vážiti, zlehčiti; —schätzig malovážný, nevšímavý, pohrdavý; 2. malocený, chatrný; -es Metall kov malé ceny P.; —schätzigkeit *f.* chatrnosť, nepatrná hodnota; —schätzung *f.* zlehčení, dání v lehkosť P.

Gerinn-boden *m. v.* Gerinnsboden; —e (-es, od. M.) *n.* (in der Mühle ꝛc.) žlab, stoka, rýha, vantrok T.; —en mſ. sesednouti se, sraziti se; —sboden *m.* (mech.) dlažba T.; —sel *n.* (chem.) sraženina T.

Geripp-e (-es, unv. M.) *n.* kostra, kostlivec; fig. kostroun; —t žebernatý, žebírkovaný.

Geriren sich (lt.) počínati sobě.

Gerissen trhán, a, o.

Gerittenes Pferd kůň jezdmo předvedený; von H. g. Pferd kůň na němž H. jede.
Germ (-s, M. -e) *m. v.* Hefe.
German-isation *f.* (lt.) zněmčování, poněmčování; —isationssystem *n.* soustava poněmčovací; —isiren zněmčovati, poněmčovati;—ismus *m.* německomluv, poněmčilé mluvení P.
Germen *n.* (bot.) (lt.) vaječník T.
Germ-en mh. *v.* Gähren; —er *m.* posed (bot.).
Gern *adv.* rád, a, o; (*comp.* lieber raději, radší); herzlich g., vom Herzen g. od srdce rád, milerád; g. haben rád míti, milovati; —gast *m.* slidikvas (radhost); —nehmer *m.* rádober.
Geröchel (-s, oh. M.) *n.* chropot.
Gerohre *n.*, Geröhrich *n.* (oh. M.) rákosí.
Geroll *n.* kotalina; 2. rachocení.
Gerölle *n.* valouny *pl.* T.
Gerönne *n.* kořeny vinného kmene.
Gersch (-es, oh. M.) *m.* (bot.) kozí noha *Aegopodium.*
Geröste *n.* pražení, smažení
Gerst-e (oh. M.) *f.* ječmen *Hordeum*; gerollte G. kroupy; —el *n.* krupovka, ječmenovka. [(Kochk.)
Gersten (-s, unv. M.) *m.* svítek
Gersten-absud *m.* krupovka, odvar n. odvárka z krup; ječná voda, ječný odvar; —acker ječniště, ječmeniště; —ähre ječný klas; —apfel *m.* ječmenáč; —bauer *m.* ječmenkář; —bier *n.* ječné pivo; —birn ječmenka; —brot *n.* ječný chleb; —feld *n. v.* Gerstenacker; —förmig ječmenovitý; —graupen *pl. f.* ječné kroupy; —grütze *f.* ječná, trhaná krupice; —kaffee *m.* ječná káva; —korn *n.* ječné zrno, jáhla (na oku); —leder *n.* hebké, vláčné, ječné usní; —malz *n.* ječný slad; —mehl *n.* ječná mouka; —mutter ječná sněť; —saft *m.* šťáva ječmínková (pivo); —schleim *m. v.* Gerstel; —schwelke *f.* valečka; —seim *m.* ječmenec; —trank *m.* ječmínkovina (ptisana *řec.*).
Gerte (M. -n) *f.* prut; metla; —nkraut *n.* metlovka.
Geruch (-es, M. Gerüche) *m.* čich, čuch, počich T.; čichání, vonění; (überhaupt) zápach; pach; výpach, výdech; angenehmer G. vůně; übler G. odporný zápach (smrad); —los bez čichu; nevonný; —sempfindung *f.* čití; —ssinn *m.* čich, čuch T.; —sorgan, —swerkzeug *n.* čichadlo T.; —substanz *f.* páchnidlo.
Gerücht (-es, M. -e) *n.* pověsť, zpráva, hlas; řeč; dobré n. zlé jméno.
Geruchvoll vůně plný, vonný, voňavý, páchnoucí. [ruhig.
Geruh-en mh. ráčiti; —ig *v.*
Gerührt (v. Gefühl) pohnut, dojat, a, o, ý.
Geruhsam *adj.* pokojný.
Gerülle (-s, oh. M.) *n.* měl, drol, drobky, trolky. [paráti, haraburdí.
Gerümpel (-s, oh. M.) *n.* ham-
Gerundet okrouhlý T., zakrouhlený.
Gerund-ium (grm.) *n.* (lt.) gerundium, konavý spůsob T.; —ivsatz *m.* (grm.) věta gerundivní T.; —*ivum* (grm.) přídavnokonavé T.
Gerüst (-s, M. -e) *n.* lešení T.; G. des Daches krov, stolice T.; G. in der Scheuer odr, odry, dyje, patro T.; G. auf Dachziegel odr T.; G. in der Malzdörre kobyla T.; —balken vysouvka, vytknutý trám T.; záděra zednická; —baum *m.* štěníř T.; —bock *m.* koza; —kammer *f.* strojovna; —stamm *m.* trám k lešení.
Gerüthe (-s, oh. M.) *n.* proutí.
Gesagt řečen, a, o, ý, praveno; g. gethan slovo skutkem učiněno, řečeno a splněno.
Gesägt pilovitý T., pilovaný.
Gesäme *n.* semení, *pl.* semena.
Gesammt *adj. et adv.* veškeren, všecken, všecek, celý, společný, obecný; —e Hand ruka společná T.; das —e veškerosť; celek T.; —belehnung *f.* společné podání léna P.; —betrag *m.* součet, úhrnek, veškerá suma, suma všeho T., suma úhrnečná; —eindruck *m.* dojem celkový, d. z celka T., povšechný dojem; —ergebniß *n.* celkový výsledek; —ertrag *m.* veškerý výnos n. úžitek P., T.; —heit *f.* celosť, celota, veškerosť, povšechnosť, pospolnosť;

veškerenstvo; G. der Grundbesitzer všickni držitelé pozemností P.; —industrie f. veškerý průmysl P.; —ministerium n. veškeré ministerstvo; ministerstvo vespolek P.; —monarchie f. veškeré mocnářství P.; —name m. společné jmeno P.

Gesammt-sache f. věc hromadná; veškerosť věci P.; —summe v. Gesammtbetrag; —urtheil n. (einer Commission) společný úsudek, úsudek ze spolku P.; —verband m. (des Reiches) obecný svazek (veškeré říše) P.; —verbindlichkeit f. obecný závazek P.; —wesen n. veškerenství; —wirkung f. společné působení P.; —wohl n. obecné dobro (n. dobré), dobré všech P.; —zahl f. součet.

Gesandt-er vyslanec P.; —in f. vyslankyně; —schaft f. vyslanectví, vyslanství P.; —schaftspersonale n. vyslanectvo, osoby vyslanecké P.

Gesang (=es, M. Gesänge) m. zpěv P.; nápěv; píseň, zázpěv; (Abtheilung eines Gedichtes) zpěv; pl. Gesänge zpěvy, písně T.; festlicher G. slavozpěv; G.= zpěvní; —artig na způsob zpěvu, zpěvupodobný T.; —buch n. zpěvník; —kunst f. zpěvnictví, zpěvné umění; —liebe f. zpěvumilovnosť; —los nezpěvný; —partie f. zpěvná části; —reich adj. zpěvný, zpěvohojný; —schule f. škola zpěvu; —schwalbe f. zpěvná vlaštovice; —stück n. zpěvný kus.

Gesangs-übung f. cvičení-se ve zpěvu; —unterricht m. vyučování ve zpěvu.

Gesang-vogel m. zpěvný pták; —weise f. nápěv; adv. zpěvně, zpěvavě.

Gesäss (=es, M. =e) n. zadnice, zadek; sedadlo, sedánek; —bein n. v. Sitzbein.

Gesättigt nasycen, a, o, ý.

Gesätzel (=s, unv. M.) n. odsadek, odsádka; článek, částka; (am Rosenkranze) desátec růžence.

Gesaufe, Gesäufte (=s, oh. M.) n. chlastanice. [mot, šumění.

Gesause (=s, oh. M.) n. šum, šu-

Gesäusel (=s, oh. M.) n. šepot, šepotání, šuškání; (des Baches) hrčení; (des Windes) vání, chvění.

Geschabt strouhaný; —e Manier skoblení, černé ryjectví (strouhaný spůsob) T.

Geschäft (=s, M. =e) n. überhaupt podnětí, podnímka, podniknutí, zaměstnání, zaneprázdnění P.; obchod, dílo, práce P.; jednání, řízení, konání P.; potřeba, záležitosť, věc; der hat —e! ten má naháňky! gute —e dobré výdělky; er hat wenig —e mit seiner Waare gemacht málo odbyl svého zboží T.; —ig účinlivý, otáčivý, pracovitý, přičinlivý, ochotný; g. thun (Handelsw.) brnožiti T.; —lich obchodní; jednací; —liche Beziehung jednání P.; in —licher Beziehung co se týče jednání P.

Geschäfts-angelegenheit f. obchodní záležitosť n. věc T.; —aufsätze pl. m. jednací spisy T.; —auftrag m. uložená, svěřená práce; uložené, svěřené jednání P.; —ausweis m. výkaz prací P.; —bahn f. běh n. chod záležitostí; 2. dráha obchodnická; —behandlung f. odbývání prací; —bereich m. obor jednací; —bericht m. zpráva jednací, zpráva jednatelská; —beschreibung f. jednací popis n. popsání T.; —besorger m. náměstek v obchodu; —betrieb m. provozování obchodu P.; —brief m. list jednací T.; —fertig obratný, hbitý, ochotný v řízení; —freund m. přítel obchodní, dopisovatel obchodní T.; —führer m. jednatel P.; —führung f. vedení práce, řízení věci; jednatelství P.; —gang m. spůsob, pořádek práce n. řízení n. jednání P.; —gebahrung f. vedení práce, řízení věci P.; —gegenstand m. věc jednací; —kreis m. obor práce, okres řízení n. jednání; co kdo má na práci, na starosti P., působnosť; —kundig v řízení zběhlý, ve věci zběhlý, věci povědomý, obchodu povědomý P.; —leiter m. správce díla; 2. jednatel; —leitung f. vedení obchodu, práce, věci P.; jednatelství; —locale n., —localität f. místnosť úřední; míst. obchodní,

živnostní P. T.; —los bez zaměstnání, bez práce; —mann *m.* obchodník T.; ve věcech zběhlý, věcí povědomý P.; —ordnung *f.* jednací řád; —prax *f.* zkušenosť v jednání, zk. v obchodu P.; —protokoll *n.* jednací protokol P.; —ressort *m.* působnosť, obor působnosti; —sache *f.* obchodní n. úřední věc; —sinn *m.* obchodnickosť, průmyslnosť; —stube *f.* pracovna; —stück *n.* spis podaný; jednací spis; uložená práce (úřední) P.; —styl *m.* úřední spůsob psání P., ú. sloh; sloh jednací T.; —tag *m.* všední den, den pracovní; —träger *m.* jednatel P.; (pol.) plnomocník; öffentlicher G. jednatel vládní P.; —überbürdung *f.* přílišné ukládání práce P., přetížení prací; —übergabe *f.* odevzdání prací, odevzdání věcí úředních P.; —umfang *m.* obor práce P.; —verbindung *f.* spojení obchodní P.; —verhältniß *n.* poměr práce n. zaměstnání n. řízení P.; —vermittler *m.* prostředkovatel; —vermittlung *f.* jednatelství P.; prostředkovatelství; —verwaltung *f.* řízení n. správa věcí n. práce P.; —zahl *f.* číslo spisu podaného; číslo jednací P.; —zug *m.* chod jednací, pořad v řízení; —zweig *m.* odvětví *n.*, odbor jednací. [*n.* hlahol.

Geschall, Geschäll (=es, oh. M.)

Geschätzt vážený, ctěný; —er Herr! vážený pane! [*pl.* pěny.

Geschäum (=es, M. =e) *n.* pěna;

Gescheh-en mj. státi se, díti se, přihoditi se, zběhnouti se, udati se, strhnouti se; potkati koho, přihoditi se komu; vyplniti se, vykonati se, dein Wille geschehe buď vůle tvá! g. *adj.* stalý, údálý, zběhlý, učiněný; es ist um ihn g. je po něm veta; das —ene to, co se stalo; děj T.; událosť; historisch —enes dějina P.; —niß *n.* událosť. [(Maß).

Gescheid (=es, M. =e) *n.* mírka

Gescheid, gescheidt, gescheit rozumný, moudrý, umělý, rozšafný; chytrý, opatrný, prozřetelný; —heit *f.* chytrosť, opatrnosť, prozřetelnosť,

Geschenk (=es, M. =e) *n.* dar P., nadělení; —annahmen *n.* (in Amtssachen) braní darův ve věcech úředních) P.; —geber *m.* dárce; —nehmer *m.* příjemce daru P.; —t darován, a, o, darovaný.

Gescheuche (=s, unv. M.) *n.* straGescheut *v.* Gescheidt. [šidlo.

Geschicht-e (M. =en) *f.* příběh, událosť; děj, běh; věc, skutek; pověsť dějepravná, dějina; *pl.* dějiny; dějepis T., historie; G. der Menschheit dějiny člověčenstva T.; allgemeine G. dějepis (vše)obecný T.; G. über den Rechtshandel příběh, rozepře P.; das sind auch —en! to jsou věci! G. *n.* vrstvení; —enbuch *n.* kniha povídek.

Geschichtet (geol.) vrstvitý T.

Geschicht-gelehrter *m.* dějeznalec; —lich dějepravný; —schreiber *m.* dějepisec, letopisec; —schreibung *f.* dějepisectví.

Geschichts-buch *n.* kniha dějepisná; dějepis; —erzähler *m.* dějepravec; dějinopravec; —forscher *m.* dějezpytec T.; —forschung *f.* dějezpyt T.; —gemälde *n.* obraz dějepisný; —kalender *m.* kalendář dějepisný; —kenntniß *f.* dějeznalosť; —quellen *pl.* prameny dějin, zřídla dějepisná T.; —schreiber *m. v.* Geschichtschreiber; —schreibung *f.* dějepis; —umstand *m.* okolnosť příběhu, okolnosť skutku P.; —werk *n.* dílo dějepisné; —wissenschaft *f.* dějevěda T.; —zug *m.* výjev z dějin.

Geschick (=es, oh. M.) *n.* spůsobnost, schopnosť; G. (M. =e) *n.* osud, dopuštění, uložení; —lich *v.* Geschickt; —lichkeit *f.* spůsobilosť P.; spůsobnosť k něčemu P., obratnosť, zručnosť; —t spůsobilý, spůsobný, schopný; obratný; —theit *f.* spůsobilosť, spůsobnosť, obratnosť.

Geschiebe (=s, oh. M.) *n.* postrkování, smýkání; šoupka; valoun T., úlom.

Geschilf (=s, oh. M.) *n.* rákosí.

Geschimmer (=s, oh. M.) *n.* třpyt, bleskot.

Geschimpfe (=s, oh. M.) *n.* hanění, přezdívání. [nice.

Geschinde (=s, oh. M.) *n.* dře-

Geschirr (-es, M. -e) *n.* nádoba; *coll.* nádobí, náčiní, osudí; (Pferde-) úpřež (, i *f.* z *rus.*), přístroj koňský, postroj, *pl.* pochvy (chámy), řemení; spřežení, zápřež; —bret *n.* police, misník; —bürste *f.* kartáč na pochvy; -en pochvami opatřiti; —holz *n.* dříví bednářské; —kammer *f.* pochvárna; —riemen *m.* šle, řemení; —schreiber *m.* písař kuchyňský.

Geschlacht *adj.* (vlt.) štíhlý; 2. dobrý.

Geschlecht (-s, od. -es, M. -er od. -e) *n.* rod, pokolení, plémě *gens*; 2. pohlaví P. *sexus*; 3. (grm.) rod (pohlaví) *genus*; —lich pohlavní; —los *v.* Geschlechtslos.

Geschlechts-baum *m.*, —folge *f.* posloupnosť rodu; rodokmen; pokolení P.; —bezeichnung *f.* (grm.) přechýlka T.; —endung *f.* (grm.) koncovka rodová; 2. G., —fall *m.* pád rodový *v.* Genitiv; —folger *m.* nástupce z rodu, potomek; —glied *n.* úd rodinný; 2. úd rodicí, přirození; —krankheit *f.* pohlavní nemoc; —kunde *f.*, Genealogie rodosloví P.; —los bez rodu; bez pohlaví T.; —name *m.* jmeno rodné P., příjmení; —organe *pl. n.* částky pohlavní, plemenidla T.; —register *n.* rodopis P.; —tafel *f.* rodokmen T.; —trieb *m.* pohlavní pud; —unterschied *m.* rozdílnosť pohlaví T.; —verhältniß *n.* poměr pohlaví T.; —wandlung *f.* (grm.) přechýlka T.; —wappen *n.* rodový znak, znak rodu P.; —wort *n.* (grm.) člen.

Geschlinge (-s, oh. M.) *n.* osrdí T., okruží; 2. pleteň T.; [pletení, pletenina.

Geschlitzt (bot.) dřípnatý T.

Geschmack (-es, od. -s. M. -e od. Geschmäcke) *m.* chuť, chutnání T.; pochutnosť; krasochuť, krasocit; vkus, libosť, obliba; okus, okušení, okoušení T.; verdorbener G. porušená chuť; —ler (-s, unv. M.) *m.* choutkář; —los *adj.* nechutný; nevkusný T.; *adv.* bez chuti.

Geschmacks-ähnlichkeit, —anmahnung *f.* příchuť; —bildung *f.* vzdělání, vytřibení vkusu P.; —herr *m.* fig. vkusovládce; —kunde *f.* vkusoznalství; —lehre *f.* krasověda T.; —organ *n.* ústrojí chutnací n. okoušecí, chutnadlo T.; —sinn *m.* smysl okoušecí T.; —urtheil *n.* úsudek krasocitný; —wissenschaft *f.* vkusověda, nauka o vkusu.

Geschmack-voll chutiplný; vkusný T.; libochutný; —wärzchen *n.* (zool.) bradavička chutnací T.; —widrig nevkusný, protivkusný T.; nechutný; -keit osť. [lísání, lichocení.

Geschmeichel (-s, oh. M.) *n.*

Geschmeid-e *n.* kovitosti, kovité věci P., kované n. kovité šperky, *pl.* kovitky, kovánky; —ehändler *m.* kovinkář; —ig tažitelný, tažný, ohebný, hebký T.; mrštný, obratný; řízný T; —igkeit *f.* ohebnosť (hlasu atd.) T.

Geschmeiss (-es, oh. M.) *n.* trus vajíčka (hmyzu); hmyz, žížaly; fig. holota, luza, sběř.

Geschmetter (-s, oh. M.) *n.* von Trompeten hlahol n. třepetání trub.

Geschmiere (-s, oh. M.) *n.* mazanice.

Geschöpf (-es, M. -e) *n.* tvor, stvoření; živok; Inbegriff der —e tvorstvo.

Geschoss (-sses, oh. M.) *m.* poplatek, daň; II. G. (-sses, M. -sse) *n.* střelba; 2. luk, kuše; střela šíp; 3. výrostek, letorost, haluz; 4. poschodí, patro; —register *n.* rejstřík berničný.

Geschräge *n.* ohrada, ostroh.

Geschraubt *adj.* šroubovaný; (vom Stil) skrutlý, skroucený, nadmutý T.

Geschrei (-es, oh. M.) *n.* křik, pokřik, hluk, povyk, skřek, vřesk; viel G. wenig Wolle mnoho pisku málo zisku; G. des Zinns vrzání cínu T.

Geschrieben psán, a, o, psaný.

Geschrumpft svráskalý, scvrklý, smrsklý. [obnoží.

Geschuhe (-s) *n.* obuv; řemínky,

Geschütz (-es, M. -e) *n.* střelba. 2. děla *pl.*; —feuer *n.* dělostřelba; —gießerei *f.* slévárna děl; —kunst *f.* umění puškařské; —rohr *n.* hlaveň.

Geschwader (=s, unv. M.) *n.* škádra, lodní družina *v.* Escadre.

Geschwär *n. v.* Geschwür.

Geschwätz (=es, M. =e) *n.* tlachání, bleptání, žvastání, pleskání, tlachy, klepy, klevety, štěbet; —ig štěbetavý, žvavý, žvastavý.

Geschweig-e *adv.* nemluvě, neřku-li, nerci, na tož, tím méně; —en mlčeti; ich —e seiner übrigen Tugenden pomlčím o jeho ostatních ctnostech.

Geschwind *adj.* čerstvý, spěšný; hbitý, rychlý, čilý; *adv.* čerstvě, rychle, hbitě, honem, kvapem; —igkeit *f.* rychlosť, rychlota, čerstvosť T.; —igkeitscoëfficient *m.* (mech.) součinitel rychlosti T.; —igkeitshöhe *f.* (mech.) výška rychlosti T.; —schreiber *m.* rychlopisec; —schritt *m.* rychlokrok; —schuß *m.* rychlý výstřel.

Geschwister *n.* bratří a sestry P.T.; (bratř *st.*); *pl.* sourozeňata (überhpt.), sourozenci (männl.), sourozenky (weibl.); *coll.* sourozenstvo; —kind *n.* dítě bratrovo, bratrovec; bratrovka; dítě ze sestry, dítě sestřino, sestřenec, sestřenice.

Geschworener *m.* přísežný; porotce, porotník P.

Geschwornen-bank *f.* lavice porotnická, lavice porotcův P.; —gericht *n.* soud přísežných, porotní soud; —liste *f.* seznam přísežných, seznam porotcův P.

Geschwulst (M. Geschwülste) *f.* *Tumor* (med.) otok (oteklina, opuchlina, spuchlina, odutina); blutige G. nádor; eiternde G. otok talovnatý; —ig nadmutý; —zertheilung *f.* rozcházení-se otoku.

Geschwür (=es, M. =e) *n.* vřed, nežit, hlíza, pryskýř *Ulcus* (med.); —artig vředovitý; —en mh. podbírati se, vředovatěti; —ig vředovatý; g. werden zvředovatěti; —boden *m.* spodek vředu, dno vředu.

Gesechst o šesti, ze šesti částí.

Gesegel (=s, oh. M.) *n.* plachtoví.

Gesegn-en (vlt.) žehnati *v.* Segnen; —et požehnán, a, o, požehnaný.

Gesehen viděl, a, o; 2. viděn a, o, ý.

Gesell (=en, M. =en) *m.* společník, druh; (Handwerksgesell) tovaryš P.; —en družiti, sdružiti, přidružiti, přitovaryšiti; sich se.

Gesellen-lade *f.* pokladnice tovaryšská P.; —ordnung *f.* pořádek tovaryšský P.; —verein *m.* jednota tovaryšská.

Gesellig družný, soudružný, tovaryšný T.; družebný; —keit *f.* družnosť; —keitstrieb *m.* pud společenský.

Gesellin (M. =en) *f.* družka, družice, společnice.

Gesellschaft (M. =en) *f.* společnosť P.; tovaryšstvo, družstvo; spolek, společenství, družství, tovaryšství, obecenství; geheime G. tajný spolek P.; Handlungs-G. spolek tržební, kupecký, obchodní P.; —er (=s, unv. M.) *m.* druh, soudruh, společník; Handlungs-G. společník T.; člen spolku tržebního n. kupeckého P.; —lich společný, společenský *v.* Gesellig.

Gesellschafts - capitalconto *m.* účet ze společných vkladů n. jistin T.; —contract *m. v.* Gesellschaftsvertrag; —eigenthum *n.* spolkové vlastenství, vlastenství spolku P.; —fräulein *n.* slečna společnice; —glied *n.* člen n. úd spolku P., úd společnosti T.; —handlung *f.* obchod spolkový P.; —haus *n.* beseda, besedovna společná; —kreis *m.* spolek, dychánek; společenský kruh; —rechnung *f.* (math.) spolkový počet T.; —recht *n.* spolkové právo P.; —siegel *n.* pečeť spolková; —spiel *n.* společenská hra; —tanz *m.* tanec společenský; —vertrag *m.* smlouva spolková P., smlouva společná T., smlouva společenská.

Gesendet poslán, a, o, poslaný.

Gesenk (=es, M. =e) *n.* odvod, rozvod, hříženice; (b. Fischer) hřížidlo, hroužidlo; G., —e *n.* (geogr.) stráň, úbočí T.; —amboß *m.* kovadlina se zádlaby, s výdlaby; —hammer *m.* zádlabník.

Gesetz (=es, M. =e) *n.* zákon P.; bürgerliches G. zákon občanský P.; G. der Ähnlichkeit zákon podobnosti T.; —auslegung *f.* vykládání zákonův P., dávání rozumu záko-

nům P.; —buch *n.* kniha zákonův, zákonník P.; bürgerliches G. zákonník občanský P.; Straf-g. zákonník trestní P.; —entwurf *m.* návrh zákona; —freund *m.* přítel zákona; —gebend zákonodárný P.; -e Gewalt zákonodárná moc P.; —geber *m.* zákonodárce P.; —gebung *f.* zákonodárství P.; —gebungsrath *m.* rada zákonodárná; —göttin *f.* Pravěna; —kraft *f.* zákonní moc P.; —kunde *f.* zákonoznalství P.; —kundig znalý n. povědomý zákonův, zběhlý v zákonech P.; ein —kundiger zákonoznalec P.; —lich *adj.* zákonní; *adv.* dle zákona, zákonně; —lichkeit *f.* zákonnosť; —los bezzákonný, bez zákona, bez zákonův, nemající zákona P.; —losigkeit *f.* bezzákonnosť; —mäßig zákonní, dle zákona P.; —mäßigkeit *f.* zákonnosť P.; —sache *f.* věc týkající se zákonův P.; Commission in —sachen komise v příčině zákonův P.; —sanction *f.* schválení, stvrzení zákona P.; —übertretung *f.* přestoupení zákona, přestupek zákona P.; —unwissenheit *f.* neznání zákonův P.; —vollstreckung *f.* vyplnění zákona; —vorlage *f.* návrh zákona, navržený zákon P.; —werk *n.* zákon; zákonník P.; —widrig *adj.* odporný zákonu P.; protizákonní; *adv.* proti zákonu; —widrigkeit *f.* protizákonnosť, skutek zákonu protivný, odporný P.

Geseufze (-es, oh. M.) *n.* vzdychání, vzdechy *pl.*

Gesicht (-es, M. -e od. -er) *n.* zrak, vid; oči; obličej, tvář, líce; pohled; —er machen škarediti se, ošklíbati se; G. vidění, úkaz; —erschneider *m.* oškleba, šklebílek.

Gesichts-ausdruck *m.* ráz, výraz v obličeji; —ausschlag *m.* (med.) úhorky; —bild *n.* obraz obličeje; —farbe *f.* pleť, barva na tváři; —feld *n.* prostor zorný, prostor zrakový, pole zrakové T.; —grind *m.* (med.) ohnipara, úročky, slitina na tváři; —krampf *m.* křeč obličejová; —kreis *m.* obzor, obzorník; —punkt *m.* hlediště P., hledisko, dohlediště, bod dohledný, stanoviště, stanovisko, (strana) T.; (math.) bod oční (očník) T.; —röthe *f.* ruměnec; —sinn *m.* zrak; —strahl *m.* (geom.) přímka zraková, zorná T.; —täuschung *f.* klam zraku; —trübung *f.* zatmění zraku n. očí; —winkel *m.* úhel zorný, zrakový T.; —zug *m.* ráz, rys, tah v obličeji.

Gesiebente *n.* (oh. M.) sedmerka.

Gesims (-es, M. -e.) *n.* římsa T.; G. unter dem Fenster bankál T.; G. um den Ofen krancle T.; über dem Fenster nadokní T.; —bret *n.* sajma T.; —hobel *m.* prutovník, římsovník; —stein *m.* římsák; —mauerwerk *n.* zídka římsová T.; —ziegel *m.* římsovice, římsová cihla.

Gesinde (-es, oh. M.) *n.* čeleď, čeládka P., chasa; —hälter *m.* pán čelední, chovatel, držitel čeledi, kdo čeleď chová n. drží P.

Gesindel (-s, oh. M.) *n.* sběř, holota, luza, chatra.

Gesinde-lohn *m.* čelední mzda P.; —ordnung *f.* řád čelední P.; —polizei *f.* policie čelední P.; —stube *f.* čeledník; —tisch *m.* čelední stůl; —verband *m.* svazek čelední P.

Gesinnt smýšlející; g. sein mysliti, smýšleti.

Gesinnung (oh. M.) *f.*, —sart *f.* smýšlení, mysl P.; —stüchtig řádně smýšlející, šlechetně smýšlející, hodnomyslný, blahomyslný.

Gesittet mravný, zvedený; cudný; —heit *f.* mravnosť, cudnosť.

Gesittung *f.* mrav, umravení.

Gesondert oddělený; -e Größe (math.) veličina přetržitá n. rozpojitá T.; -e Function (math.) úkon rozvinutý T.

Gesonnen sein míti v úmyslu.

Gespalten klaný T.

Gespan (-s, M. -e) *m.* druh, společník; G. (-s, M. -e) *n.* (vlt.) svědectví.

Gespann (-es, M. -e) *m.* župan, stoliční pán, stoličník; G. (-es, oh. M.) *n.* spřež, spřežení, zápřež, potah; —schaft *f.* (in Ungarn) stolice P., župa, županství; —t (phys.) napnutý, napatý T.

Gesparr, Gespärre (-es, oh. M.) *n.*

krov, vazba; volles G. vazba plná; leeres G. vazba střídná T.

Gespenst (-es, M. -er) *n.* strašidlo.

Gespenster-artig příšerný, obludný; —erscheinung *f.* objevení se strašidel, vidění, hrůzy (noční); —geschichte *f.* povídka o strašidlech; —glaube *m.* víra v strašidla; —stunde *f.* hodina strašidel.

Gespenstisch příšerný, strašidelný, obludný.

Gesperre *n.* zavření, závěra; závora, zavíradlo; západ u zámku T.

Gespiel-e (-en, M. -en) *m.* druh; —in *f.* družka, společnice dětských her.

Gespilde (-s, ob. M.) *n.* právo předkupné.

Gespinnst (-es, M. -e) *n.* předivo, přádlo; zápředek.

Gespitzt zaostřený, špičatý; fig. -e Antwort pichlavá odpověď.

Gespött (-es, ob. M.) *n.* posměch, výsměšky, úsměšky, úštipky *pl.*

Gespräch (-es, M. -e) *n.* rozmluva T., rozprávka, hovor; sich in ein G. einlassen do řeči se dáti; —ig mluvný, hovořivý, hovorný; —los nemluvný; —sform *f.* forma dialogická n. rozmlouvací n. rozmluvná T.; —sweise *adv.* v rozmluvách, rozpravně.

Gesprengt, Gesprenkelt kropenatý.

Gespross (-sses, ob. M.) *n.* haluzí *n. coll.*

Gestade (-s, unv. M.) *n.* břeh.

Gestählt zocelený.

Gestalt (M. -en) *f.* podoba T., postava P., spůsoba P.; 2. G. tvar T.; nachahmende -en nápodobiny *pl.* T.; unendliche -en nekonečné tvary T.; nach G. der Dinge dle povahy, dle spůsoby věci P.; —barkeit *f.* útvarnosť, tvařitelnosť T.; —en tvořiti, utvořiti, utvařiti, tvarovati T.; utvářniti, udobiti, uspůsobiti; sich se; —enreich mnohotvárný; —et uspůsobený; wie immer g. v jakékoli postavě; —ig údobný, tvárný; —reich mnohotvárný; —ung *f.* utváření, uspůsobení; G. eines Landes, einer Sache spůsobení, zřízení země, věci P.; —ungskraft *f.* síla tvářivá, síla tvářicí T.; —ungstrieb *m.* tvářivosť, pud tvářivý T.

Gestampfe *n.* podup, dupot, cupot.

Geständ-ig kdo se přiznal; přiznalý; g. sein einer Sache, —igen etw. znáti se, přiznati se k čemu n. v čem, vyznati něco P.; —niß (-sses, M. -sse) *n.* přiznání, vyznání P.

Gestänge *n.* tyčkoví; d. Pumpen soubidlí T.; (mont.) bidelní stroj; —steuer *f.* (mont.) bidelné T.

Gestank (-es, ob. M.) *m.* smrad, puch, zápach.

Gestapel (-s, ob. M.) *n.* nakupení.

Gestatt-en etw. (einem) povoliti čemu, v čem; dovoliti, dopustiti, přáti komu čeho, připustiti co P.; —ung *f.* povolení, dovolení, dopuštění P.; ohne G. eines Rechtsstreites žádné pře právní nedopouštějíceP.

Gestäude (-s, unv. M.) *n.* křoví.

Geste (M. -n) *f.* (lt.) posuněk, pohyb *v. Gestus.*

Gesteck (-es) *n. v.* Besteck.

Gesteh-en etw. znáti se, přiznati se k čemu; vyznati se z čeho; *v.* Gestatten; mf. sesednouti se, usednouti se; sraziti se; —ungskosten náklady na dobytí něčeho, náklady výrobné na něco P.

Gestein (-es, ob. M.) *n.* kamení, skála; (M. -e) horniny, kameny; phytogene —e kameny rostlinné T.; zoogene —e kameny živočišné T.

Gestell (-s, M. -e) *n.* podstava, podstavek, podkladek; postavec; G. des Mühlwerkes hranice; G. beim Pflug shlaví; G. im Hochofen podlož T.; —ig machen (sich oder jmd.) postaviti se, dostaviti někoho k. p. před soud P.; —macher *m.* podstavkář.

Gestern *adv.* včera; seit g. od včerejška, od včíra.

Gestick (-es), —e (-es, ob. M.) *n.* vyšívání; —t vyšívaný.

Gesticul-ation *f.* (lt.) tváření, posunování, posunky *pl.* T.; —iren posunovati, posunami provázeti řeč T.

Gestiefelt obutý, v botách; -e Beine (der Vögel) nohy obotěné T.

Gestielt visutý.

Gestiftet založený; -er Häusler usedlý n. usazený domkář P.; -es Vermögen jmění nadané.

Gestion *f.* (lt.) eines Amtes řízení,

jednání, konání úřadu, úřadování P.; —sprotokoll *n.* protokol jednací P.

Gestirn (=es, Mz. =e) *n.* shvězdění; —ig hvězdnatý; —nacht *f.* hvězdnatá noc; —t hvězdnatý; der —te Himmel hvězdnaté nebe.

Gestöber (=s, ob. Mz.) *n.* prášení, prášenice.

Gestohlen kraden, a, o, ý.

Gestöhne *n.* lkání, stenání.

Gestossen tlučený; (v. Stimmlaut b. d. Deklam.) vyražený, vyrážený T.

Gesträuch (=s od. =es, Mz. =e) *n.* křoví, chrastí, křovina, chrastina.

Gestreift pruhovaný, žíhaný.

Gestrenge *adj.* přísný; 2. statečný, urozený; —er Herr! urozený Pane!

Gestrichelt čárkovaný, čerchanýT.

Gestrickt pletený; =e Gestalten (Min.) tvary pletené T.

Gestrig včerejší; —er Tag včerejší den, včerejšek.

Geströhe, Geströhde *n.* sláma.

Gestrudel (=s, ob. Mz.) *n.* kloktání; vření; 2. vír.

Gestrüppe *n.* roští, chrastí, houští.

Gestübe (=s, unv. Mz.) *n.* prach, mour; praš.

Gestunden einem etw. odročiti, lhůtu povoliti, poshověti.

Gestus *m.* (lt.) pohyb; posuna T.

Gestüt-e *n.*, —haus *n.* kobylna T., hřebčírna, hřebčinec; —meister *m.* mistr hřebčinský.

Gesuch (=s, Mz. =e) *n.* žádosť P.; —schreiben *n.* an jmd. dožadací list k někomu P.; —sleger *m.* prosebník; —t hledaný; (stilist.) nucený T.; —te Zahl (math.) hledané číslo.

Gesumm (=s, ob. Mz.) *n.* bzučení, bzukot.

Gesümpfe (=es, ob. Mz.) *n.* bahniště.

Gesund *adj.* zdravý; fig. spasný, prospěšný; g. machen uzdraviti koho; g. werden ozdravěti, pozdraviti se; ich bin g. jsem zdráv, a, o; —brunnen *m.* léčivé zřídlo, léčivý pramen T.; —en vyhojiti se z něčeho; —heit (ob. Mz.) *f.* zdraví, zdravosť, zdravota; gefährdete G. zdraví v nebezpečí vydané n. uvedené P.

Gesundheits-certificat *n.* vysvědčení zdravoty P.; —göttin Zdravěna; —halber *adv.* pro zdraví, v příčině zdravoty; —kunde *f.* zdravoznalství; —lehre *f.* *v.* Diätetik; —paß *m.* zdravotní pas; —pflege *f.* zdravotnictví, léčebnictví; léčba; —polizei *f.* policie zdravoty, policie zdravotní P.; —rath *m.* zdravotní rada; —regel *f.* zdravotní pravidlo; —rücksichten *pl.* zření k zdravotě; aus G. v příčině zdravoty P., z příčin zdravotních; allgemeine G. zření k obecné zdravotě P.; —zeugniß *n.* vysvědčení zdravoty P., vysvědčení zdravotní.

Gesunken kleslý, á, é. [(vozu.

Gesurr (=es, ob. Mz.) *n.* hrkot

Getäfel (=s, ob. Mz.) *n.* vykládání, vypažování; obložka.

Getast (=es, ob. Mz.) *n.* chmat, hmat; chmatání, hmatání.

Getäusche (=s, ob. Mz.) *n.* klam.

Gethan učiněn, a, o, ý.

Getheilt dělený, (poltěný) T.

Gethue *n.* konání, činění, dělání; 2. lahození, lichocení.

Gethürmt věžatý.

Getobe (=s, ob. Mz.) *n.* zuření.

Getöne (=s, ob. Mz.) *n.* zvukot.

Getöse (=s, ob. Mz.) *n.* povyk, hřmot, hluk, jek.

Getränk (=es, Mz. =e) *n.* nápoj P.; Verfälschung der —e porušování nápojův P.; schädliche Mischung der —e škodlivé míšení nápojův P.; geistige —e lihové nápoje; leichte —e lehké pití; —ebezug *m.* braní n. odbírání nápojův P.

Getrau-en sich důvěřovati si, troufati si; —ter oddaný P., snoubený.

Getreide (=s, ob. Mz.) *n.* obilí; —bau *m.* obilnictví T.; setí obilí; —boden *m.* obilná půda P., T.; (Magazin) obilnice P.; —fehmen *m.* stoh; —handel *m.* obchod s obilím, obchod obilný P.; —händler *m.* obchodník s obilím, obilník P.; —hülse *f.* pleva; —kammer *f.* obilnice, sýpka; —land *n.* obilná půda T.; —magazin *n.* obilnice P.; —markt *m.* trh na obilí; —maß *n.* míra na obilí, míra obilná P.; —reuter *m.* (zool.) pilous; —sack *m.* pytel na

obilí; —schneidemaschine *f.* samožnec, požinadlo, žací stroj; —schrot *f.* obilná tluč; —sense *f.* kosa na obilí; hrabice; —sperre *f.* zápověď na vývoz obilí; —stoff *m.* obilina; —vorrath *m.* zásoba obilí; —zehent *m.* desátek obilný, osep P.; —zins *m.* osep P. [nosť; —lich *adv.* věrně.

Getreu *adj.* věrný; —heit *f.* věr-

Getriebe *n.* hybostroj, pohybovadlo, ústrojí; (mech.) pastorek T.

Getrieben hnán, a, o, hnaný; —e Arbeit kuté dílo T.

Getriebewelle *f.* hřídelíček.

Getroffen zastižen, trefen, a, o.

Getrost bezpečný, smělý, důvěrný.

Getrösten sich (einer Sache) naditi se čeho, doufati, naději se těšiti.

Getrunken pil, a, o. [cvičenosť.

Geübt cvičen, a, o, ý; —heit *f.*

Geuse (=n, M. =n) *m.* spůrce.

Getümmel (=s, oh. M.) *n.* ryk, hluk; tlačenice.

Gevatter (=s, unv. M.) *m.* kmotr, kmotřík, kmoch; G. stehen kmotrem n. za kmotra býti; einander G. sagen kmotrovati si; —geld *n.* vázané, dar do vínku; —in *f.* kmotra, kmoška; —kind *n.* kmotřenec, kmotřenka; —kuchen *m.* radostník; —schaft *f.* kmotrovství; *coll.* kmotrovstvo.

Gevier-e (=es, unv. M.) *n.* čtverhran; —t čtvernatý, čtverný; čtverhraný; das —te čtverhraník; (Typ.) čtvernice, čtvereček. [(*sl.* ptáč).

Gevögel (=s, oh. M.) *n.* ptactvo

Gewächs (=es, M. =e) *n.* rostlina; (med.) vyrostlina, narostlina, nárost; zrostlina, vzrůst.

Gewachsen rostlý, zrostlý; g. sein (einer Sache) stačiti, dostačiti k čemu, seč býti, vydržeti co.

Gewächs-erde *f.* prsť; —haus *n.* rostlinárna, skleník; —kunde, —lehre *f.* rostlinověda, rostlinoznalství, náuka o rostlinách; —reich *n.* rostlinstvo; g. *adj.* rostlinohojný, hojný na rostliny. [(wdm.) tesáky *pl.*

Gewäff (=es, oh. M.) *n.* zbraň;

Gewagt odvážný, odvážlivý; opovážlivý; —es Geschäft odvážná věc, odvážná smlouva P.

Gewählt volen, a, o, ý.

Gewahr werden (etw., einer Sache), —en (einen, etw.) viděti, uviděti, shlídnouti, spatřiti, spozorovati něco.

Gewähr (oh. M.) *f.* jistota, pojištění, rukojemství; správa P.; G. leisten spravovati, správu dáti komu zač P.; G. leisten etw. durch Oeffentlichkeit ujistiti, pojistiti, zjistiti něco veřejností P.; zur G. verpflichtet správou zavázaný n. povinný P.; G. (eine das Eigenthum einer nicht landtäflichen Realität bewährende Urkunde) zápis P.; an die G. Gebrachter zápisník, knihovní vlastník P.; G.=, —s= správní: zápisní P.; —abschreibung *f.* propuštění (zápisu) z knih, vypsání z knih P.; —anschreibung *f.* vložení zápisu do knih, vepsání do knih P.; —brief *m.* správní list, správní zápis; vysvědčení o knihovním vlastenství P.; —en jdn. etw. slíbiti, přislíbiti; přáti n. příti, dopřáti komu čeho P.; uděliti komu co P.; mh. eine Bitte g. povoliti žádosti n. k žádosti P. [den.

Gewahren (etw.) *v.* Gewahr wer-

Gewähr-lassen *n.* hovění; —leisten *v.* Gewähr; —leistung *f.* spravování, správy dání P.; ujištění; —leistungsurkunde *f.* správní list, správní zápis P.; —mann *m.* správce P.; důvěrník.

Gewahrsam *adj. v.* Aufmerksam; G. *m. et f.* opatrování P.; jmění P.; jmd. in G. bringen někým se ujistiti P.; etw. dem —e eines Anderen anvertrauen někomu něco k opatrování dáti P.

Gewähr-schaft (oh. M.) *f.* ujištěnosť, pojištěnosť; —ung *f.* slíbení, dopřání.

Gewalt (M. =en) *f.* moc P.; richterliche, väterliche G. moc soudcovská, otcovská P.; äußere G. (phys.) síla zevnější (T.); aus eigener G. o své újmě P.; G. u. Vollmacht plnomocenství P.; 2. G. násilí P.; jmd. G. anthun učiniti komu násilí P.; —anmaßer *m.* násilník; —brief *m.* list mocný; —geber *m.* zmocni-

tel P.; —haber *m.* zmocněnec, zmocněný P.; 2. mocník, zvolník; —herrscher *m. v.* Despot; —ig násilný; mocný; náramný, ohromný, nerázný; —iger (*m.*) plnomocník.

Gewältigen etw. přemoci, podmaniti si; ein Instrument g. s nástrojem obratně zacházeti, nástroj ve své moci míti.

Gewalt-missbrauch *m.* zlé užívání moci P.; —sam násilný P.; =e Hand anlegen násilí někomu učiniti, ruku na koho mocně vložiti, svou moc nad někým provesti P.; —streich *m.* násilná rána, násilný skutek; —that *f.* násilí P.; —thäter *m.* násilník, odbojník P.; —thätigkeit *f.* násilnosť, násilí, zjevná moc P.; G. odboj; pych; výtržnosť P.; —träger *m.* zmocněnec, plnomocník P.

Gewand (=es, M. =e) *n.* tkanina; oděv, roucho, šat, šatstvo, oblek.

Gewand (=s, M. Gewänder) *m.*, Gewände *n.* brázda (líha) viničná *v.* Gewende.

Gewand-schnitt *m.* střih, kroj sukna; —sweise *adv.* na oko.

Gewandt obratný T.; zběhlý, ohebný, zručný, mrštný; —heit *f.* obratnosť.

Gewärtig sein (einer Sache), —en etw. očekávati něco, nadíti se čeho, oddati se čemu; ohne —ung eines Spruchs výroku, nálezu nečekajíc P.

Gewäsch, —e (=es) *n.* žvanice, klevety.

Gewässer (=s, unv. M.) *n.* vodstvo, vody *pl.* T.; fließendes G. vody tekoucí T.; stehendes G. vody stojaté T. [nina T., tkaň, pletivo, pleteň.

Gewebe (=s, ob. M.) *n.* tkaní; tka-

Gewehe (=s, ob. M.) *n.* vánice.

Gewehr (=s, M. =e) *n.* zbraň, zbroj; (Feuerg.) střelná zbraň T., ručnice; unterlassene Verwahrung eines —s obmeškané uložení střelné zbraně P.; —fabrik *f.* dílna na zbraň; zbrojírna; —fabrikant *m.* zbrojíř; —feuer *n.* střelba z ručnic; —händler *m.* zbraníř; —kammer *f.* zbrojnice; —kolben *m.* hlaviště na ručnici; —schrank *m.* puškovnice.

Geweih (=es, M. =e) *n.* parohy, jelení koruna. **Geweisst** bílený.

Gewellfleisch *n.* ovar.

Gewend-e (=s, unv. M.) *n.* obracení; úvrať, souvrať; lán; hony; potah koní; obruba; —ig obratitelný; obratný, mrštný.

Gewerbe (=s, unv. M.) *n.* živnosť P.; (řemeslo; obchod; průmysl T.); städtisches G. městská živnosť P.; freies G. svobodná živnosť; concessionirtes G. živnosť povolená n. koncesionální; G. těžba T.; —freiheit *f.* živnostenská svoboda; —geld *n.* živnostenská dávka; Gewerber *m.* živnostník.

Gewerb-fleiss *m. v.* Gewerbsfleiß; —los bez živnosti.

Gewerbs-ausstellung *f.* výstava průmyslnická, v. průmyslová T.; —bank *f.* banka živnostenská; —befugniß *n.* právo živnostenské, řemeslnické; právo ku provozování živnosti P.; —betrieb *m.* provozování živnosti P.; —bücher *pl.* knihy živnostenské (řemeslnické, obchodnické, průmyslnické) P.

Gewerb-schaft *f.* živnostnictvo (řemeslnictvo; obchodnictvo) P.; —schein *m.* list živnostenský; —schule *f.* průmyslnická škola, průmyslová škola.

Gewerbs-fleiss *m.* průmysl P., průmyslnosť T.; —freiheit *f.* svoboda živnostní, -stenská (volnosť průmyslu, volnosť průmyslová T.); —gericht *n.* soud živnostenský, soud živnostní P.; —geschäft *n.* živnosť (řemeslo; obchod, průmysl) P.; —gesetz *n.* zákon o živnostech, o řemeslech P.; —inhaber *m.* majetník živnosti, živnostník P.; —kammer *f.* komora živnostenská P.; —leute *pl.* živnostníci, průmyslníci; —mann *m.* živnostník (řemeslník, průmyslník; obchodník) P., T., těžebník T.; —mobilare *n.* náčiní těžebné, řemeslnické T.; —ordnung *f.* řád živnostnický, řád živnostenský P.; —stand *m.* živnostnictví, průmyslnictví; 2. živnostnictvo; —stätte *f.* dílna, pracovna; —steuer *f.* daň z živnosti; —thätigkeit *f. v.* Gewerbs=

fleiß; —unternehmung uvázání-se v živnosť (v řemeslo) P.; —verein *m.* průmyslová jednota; průmyslnický spolek; —verfahren *n.* řízení v příčině živností, řemesel P.; —verhältniß *n.* poměr živnosti, poměr v živnosti; —verlust *m.* ztráta živnosti P.; —verständiger *m.* znalec živnosti (řemesla) P.; —vorrichtung *f.* přípravy k vedení živnosti P.; —zins *m.* úrok ze živnosti (z řemesla, obchodu) P.; —zustand *m.* stav živnosti P.

Gewerf (-es, M. -e) *n.* *v.* Gewäff.

Gewerk (-es, M. -e) *n.* dílo, práce; 2. dílna; 3. pořádek, řemeslo T.; cech; 4. (mont.) horní bratrstvo; —e (-en, M. -en) *m.* dělník, pracovník; 2. (mont.) těžíř, nákladník P.; —schaft (M. -en) *f.* těžířstvo; nákladnictvo P.; —sfahne *f.* cechový n. pořádkový praporec; —sherr *m.* pán dílny.

Gewichst voskovaný.

Gewicht (-es, M. -e) *n.* váha T. T.; 2. tíže (tíha) T.; 3. závaží; rohes G. váha hrubá P.; einer Bitte G. verleihen žádosti váhu dáti P.; eine Sache von G. věc vážná, důležitá P.; G. auf etw. legen dodávati čemu váhy; —ausschlag *m.* vývažek; —gleiche *f.* rovnováha; —ig těžký; fig. vážný, důležitý; —los bez váhy, netěžký.

Gewichts-abgang *m.* provažek T.; —einheit *f.* jednička váhová T.; —größe *f.* velikosť váhy; —spesen *pl.* útraty dle váhy T.

Gewicht-stange *f.* váhová žerď, váhové bidelko; —stein *m.* závaží.

Gewichtverlust *m.* *v.* Gewichtabgang.

Gewichtvoll vážný, závažný, vevážný, váhyplný.

Gewiegt závažný, váhy plný.

Gewieher (-s, ob. M.) *n.* řehot, řehtání.

Gewild (-es, ob. M.) *n.* zvěř.

Gewillt *adj. et adv.* maje vůli; g. sein vůli míti, chtíti.

Gewimmel (-s, ob. M.) *n.* hemžení, hemženice, hemzot; chumel, roj.

Gewimpert (bot.) brvitý T.

Gewinde (-s, ob. M.) *n.* vinutí, točení; kotouč T.; točenina; stůčka; (in der Schraube) závitek; —bohrer *m.* závitník.

Gewinn (-s, od. -es, ob. M.) *m.* zisk T.; auf G. und Verlust na zisk i na ztrátu; k zisku a ke ztrátě P.; abgehender G. und zugehender Schaden zisk přestávající a škoda povstávající; ušlý zisk a přišlá škoda P.; G. (M. -e) im Spiel výhra P.; —begierig ziskuchtivý, zištný; —bringend výnosný, prospěšný; —conto *m.* (*n.*) účet zisku T.; —en etw. dosáhnouti čeho; dobyti, nabyti čeho; (durch Arbeit) vydělati; získati něco prací P.; (im Spiel) vyhrati; einen Proceß g. obdržeti při P.; eine Schlacht g. boj na kom obdržeti n. vyhrati, zvítěziti; —er (-s, unv. M.) *m.* vyhrávající, vyhratel, získatel; 2. výherní los; —los bez zisku, nezištný; —rechnung *f.* počty n. počítání zisku a ztráty T.; —reich zištný, úžitečný.

Gewinnst (-es, M. -e) *m.* výhra *v.* Gewinn; —entgang *m.* ušlý zisk P.; —lotterie *f.* výherní loterie P.

Gewinn-sucht *f.* zištnosť P., ziskuchtivosť; —süchtig zištný, ziskuchtivý; —theil *m.* *v.* Dividende.

Gewinnung *f.* dobytí, nabývání; (chem.) dobývání, vyrábění P.; (fkm.) tvrzení. [víření bubnův.

Gewirbel (-s, ob. M.) *n.* vír,

Gewirk (-es, ob. M.) *n.* tkaní na stávku; tkanina; (Bienenz.) postav včel.

Gewirre (-es, ob. M.) *n.* matení, pletení; pletenice, matenice, matenina, zmatenina, motanina T.

Gewiss jistý, nepochybný; einer Sache g. sein ubezpečen býti o čem; g. jistý, jakýsi, nějaký, některý; -sser Maßen *v.* Gewissermaßen; zu -sser Zeit kdysi; um so gewisser tím spíše; g. *adv.* zajisté, dozajista.

Gewissen (-s, ob. M.) *n.* svědomí P. T.; nach seinem besten Wissen und G. dle svého nejlepšího vědomí a svědomí P.; —haft svědomitý P.; —haftigkeit *f.* svědomitosť P. T.; —los *adv.* bez svědomí, *adj.* nesvědomitý.

Gewissens-angst *f.* úzkosť svědomí; —biß *m.*, —skrupel *m.* hryzení svědomí, úštipky svědomí; —freiheit *f.* svoboda svědomí; —vertretung *f.* zastoupení (svého) svědomí.

Gewisser-massen *adv.* poněkud, z části, v jistém ohledu, jaksi.

Gewissheit (ob. M.) *f.* jistota P. T., jistotnosť T.; historische G. historická n. dějinná jistota.

Gewitter (=s, unv. M.) *m.* bouře, bouřka T.; —drohend bouředěsný; —guß *m.* bouřka s deštěm; —luft *f.* vichřice; —n: es —t nastává bouřka; —schwer dušný; —sturm *m.* bouřka; —wind *m.* vichr; —wolke *f.* mrak, bouřný oblak; (mehre) hrady (*st.* tuča).

Gewitzigt poučen, a, o, zmudřelý, zkušený. [ný.

Gewoben tkán, a, o, tkaný, utka-

Gewoge (=es, ob. M.) *n.* vlnění.

Gewogen náchylný, příznivý komu, laskavý, dobrotivý ke komu; —heit *f.* náchylnosť, příznivosť.

Gewöhnen (einen an etw., zu etw.) učiti koho zvykat, přivykati, navykati, uvykati; sich g. (an etw.) zvyknouti, přivyknouti, uvyknouti čemu, v obyčej vzíti.

Gewohnen mf. zvyknouti, navyknouti, přivyknouti čemu.

Gewohnheit (M. =en) *f.* zvyk, zvyklosť, obyčej P., navyklosť, návyk.

Gewohnheits-bettler *m.* žebrák z návyku; —dieb *m.* zloděj z návyku; —recht *n.* právo obyčejové, právo z obyčeje vzešlé P.; —sünde *f.* navyklý hřích; —wegen *adv.* z obyčeje, z návyku.

Gewöhnlich *adj.* obyčejný, obvyklý; —er Bruch (math.) zlomek obyčejný T.; g. *adv.* obyčejně; das —e obyčejné (*n.*).

Gewohnt (gewöhnt) zvyklý, uvyklý, naučený; —sein *n.* naučenosť, zvyklosť, zvyk.

Gewölbe (=es, unv. M.) *n.* klenba, klenutí (klenutina, klenuť, sklepení); krám, komora; —rüstung *f.* obloukové lešení T.; —stein *m.* klenák, sluka T., sklepovice.

Gewölk (=es, M. =e) *n.* oblaky, mračno; —chen *n.* obláček.

Gewonnen získán, a, o, získaný.

Geworden stal, a, o, ý.

Geworfen hozen, a, o, ý. [hemžení.

Gewühl (=es, ob. M.) *n.* hrabání;

Gewürz (=es, M. =e) *n.* koření (vonné); —apfel *m.* voňáč, kořenáč; —büchse *f.* kořenka, kořenačka; —haft kořený; —handel *m.* obchod se zbožím kořenným; prodej kořenného zboží P.; —händler *m.* kořenář P.; —kräuter *pl.* kořenivé byliny; —kuchen *m.* kořenec, *sl.* zahybanec; —mühle *f.* kořenník; —nägelein *n.*, —nelke *f.* hřebíček; —reich kořenatý; —torte *f.* kořeněný tort; —waare *f.* kořenné zboží, kořenné věci *pl.*, koření *coll.*, kořenivo; —wein *m.* kořeňák. [nádobí.

Gezäh (=es, M. =e) *n.* hornické

Gezähnt zubatý T.

Gezänk (=es, M. =e) *n.* váda, hádka, svár. [moře; dmutí T.

Gezeiten *pl.* (des Meeres) pohyby

Gezelt (=es, M. =e) *n.* stan.

Gezeug (=es, ob. M.) nářadí, nádobí. [plaz.

Geziefer (=s, ob. M.) *n.* hmyz,

Geziem-en mh. slušeti, příslušeti, patřiti; —end *adj.* slušný, příslušný, náležitý; *adv.* slušně.

Geziert zdobený; (stil.) šňořený, líčený, nucený T.

Gezimmer (=s, ob. M.) *n.* srub; (der Erde) úloh země T.; útes.

Gezirpe (=s, ob. M.) *n.* cvrkání, cvrkot.

Gezische (=s, ob. M.) *n.* sikot, sipot. [třesot.

Gezitter (=s, ob. M.) *n.* třesení,

Gezogen tažen, a, o, ý; (v. Stimmlaut) táhlý, prodloužený T.; —er Wechsel směnka vydaná P.; —e Loose tažené losy T.; —e Nummern tažená n. tahem vyšlá čísla T.; —e Obligationen zlosovaná upsání T. [(hadí atd).

Gezücht (=es, ob. M.) *n.* plemeno

Gezwitscher (=s, ob. M.) *n.* švitinkání, šveholení, švehol, štěhot, švitoření (ptactva). [zela T.

Ghasel, Gasel *n.* (Gedicht) ga-

Ghasi *m.* (türk.) vítěz.

Ghetto *m.* (it.) židovská čtvrť, židovské město.

Giaur *m.* (türk.) nevěřící, nevěrec.

Gibbon *m.* (zool.) rukáč (opice dlouhoruká).

Gibb-ös (lt.) *adj.* hrbatý; —us [*m.* hrb, hrbol.

Gicht (oh. M.) *f.* dna, pakostnice, suché lámání; G. der Füße *v.* Podagra; G. (chem.) kychta T.; —brüchig dnou zlámaný; —darm *m.* denné střevo; —en mučiti; —fieber *n.* dnavá zimnice; —ig dnavý, pakostný; —kranker pakostník; dnou zlámaný; —kraut *n.* *Gratiola* konítrud; —lähmung *f.* mrtva, mrtvina; —leidend dnavý; —leinwand *f.* plátno protipakostničné; —rübe *f.* posed; —schmerzen *pl.* trolení; lámání; —wurz *f.* třevdala, třemdala.

Giebel (-s, unv. M.) *m.* (Bauk.) štít T.; der obere Theil des —s kukla T.; G. (grm.) stříška T.; —dach *n.* střecha sedlová T.; —mauer *f.* zeď lomeničná; —seite *f.* svisle; —wand *f.* štít.

Giebigkeit (M. -en) *f.* dávka P.

Gier (oh. M.) *f.*, —de (oh. M.) *f.* lakota, lakotnosť, lakomosť, hltavosť, chtíč; chtivosť; —en mh. žádati; —ig chtivý, lakotný, hltavý; —igkeit *f.* chtivosť, hltavosť.

Giess-arm *m.* prolívka; (lacha T.); —bach *m.* bystřice, bystřina, ručej T.; —bad *n.* lázeň polevací; —becken *n.* nalevadlo; —bottich *m.* slevací káď; —bret *n.* (Bräuh.) tarásek (karásek); —eimer *m.* slevací vědro; —el *n.* (Zinng.) nálevka; —en líti, naliti, slíti; politi, zaliti něco; vlíti; unpers. es wird stark g. (stark regnen) bude se líti; sich g. rozliti se, vyliti se; gegossen litý, ulitý, odlitý, slitý; —er *m.* slevač; —erei *f.* slevárna, lijárna; —faß *n.* nalevadlo, polevačka; —fieber *n.* tavířská hořečka (zimnice); —form *f.* kadlub; —hammer *m.* pemrlice; —haus *n.*, —hütte *f.* slevárna; —kanne *f.* kropicí konev, kropice, kropenka; —kelle *f.* slévací lžíce; —kunst *f.* slevačství (lijectví, krasolijectví T.); —meister *m.* tavířský mistr; —modell *n.* slevačská forma; —ofen *m.* rozpouštěcí pec; —pudel (chem.) slevadlo T.; —schaufel *f.* spilák; —stein *m.* křemen; 2. vylevadlo; —waare *f.* *v.* Gußwaare; —werk *n.* litina, slitina; -zettel *m.* (Typ.) lístek licí T.

Gift (-es, od. -s, M. -e) *n.* jed; otrava; fig. zlosť, vztek; —becher *m.* koflík s jedem; —bereiter *m.* jedoděj, travič; —blase *f.* jedovník; —blume *f.* jedovatá květina; —en jedovati; sich g. zlobiti se; —fang *m.* jedojem; rýha jedová T.; —handel *m.* obchod s jedem (unbefugter) (nepovolený); —hauch *m.* jedovatý dech; —ig jedovatý, jedový, otravný; jízlivý; —mehl *n.* mouka jedová T., utrejch; —milch *f.* pryšec, mlíčí (hadí, vlčí) *rst.*; —milcher *pl.* pryšcovité (rostliny) T.; —mischer *m.* travič, otravce, otravník; —mischung *f.* otrávení; —mittel *n.* lék proti jedu, protijed, kazijed; —pflanze *f.* jedovatá bylina; —ranunkel *f.* pryskyřník lítý; —schlange *f.* jedovatý had; —sprühend jedosršný; —stein *m.* (mont.) jedový kámen; -stoff *m.* jedovatina; —sturmhut *m.* šalamounek; —trank *m.* jedovatý nápoj; —voll jeduplný; —waaren *pl.* jedoviny; —zahn *m.* jedovatý zub T.

Gigant (-en, M. -en) *m.* (gr.) obr, velikán; —esk, —isch *adj.* obrovský, velikánský (hrozitánský) T.

Gigot *m.* (fr.) skopová kýta.

Gilbe (oh. M.) *f.* žluť, žlutina.

Gilde (M. -en) *f.* společenstvo *v.* Innung (vgl. Gilte).

Gilet *n.* (fr.) vesta, živůtek.

Gilt-abschreibung *f.* propuštění, vymazání, odepsání něčeho z desk zemských P.; —anschreibung *f.* vložení, vepsání něčeho v desky zemské n. do desk zemských P.; —brief *m.* vysvědčení o knihovním vlastenství P.; —buch *n.*, —e *f.* desky zemské (v arcivojvodství Rakouském) P.; jmd. an die G. bringen někomu (aby nabyl vlastnictví) něco vložiti do desk zemských P.

Giltig *v.* Gültig.

Giltlöschung *f.* *v.* Giltabschrei- [bung.

Gimmern šveholiti.

Gimpel (-s, unv. M.) *m.* (Vogel) hejl; fig. hňup, loula.

Gin *m.* (engl.), Genevre *m.* (fr.) kořalka jalovcová, borovička.

Gine *m.* (fr.-ar.) duch, ďas.

Ginst, —er *m.* *v.* Genster.

Giocoso (it.) žertovně.

Gipfel (-s, unv. M.) *m.* vrch, vršek, vrchol, vrcholek, témě T.; —holz *n.* dříví vrchové, vršky; —punkt *m.*, —spitze *f.* vrcholiště.

Gips *v.* Gyps.

Giraffe (M. -en) *f.* (fr.-ar.) žirafa, (kamelopard T., velbloudokrčec). [paprskový svícen.

Girandol-e *f.* (fr.), —leuchter *m.*

Gir-ant (-en) *m.* (it.) převodce (směnky) P., T.; —atar *m.* převodník směnečný P., T.; —iren (einen Wechsel an jmd.) převesti směnku na koho P., T.; —irung *f.* převedení; převodění P. T.

Girlitz *m.* zvonohlík *v.* Grünitz.

Giro *n.* (it.) (Hdl.) převod P. T.; G. *in bianco* převod na prázdném P.; G.- převodní P.; —bank *f.* převodní bank P; —fähig převodný P., převoditelný; -er Wechsel převodná (převoditelná) směnka P., T.; —valuta *f.* převodní hodnota P.

Girouette *f.* (fr.) větrník.

Girren vrkati, cukrovati; fig. lkáti.

Gischt *v.* Gäscht.

Gitano *m.* (span.) cikán.

Gitter (-s, unv. M.) *n.* mříže; in einer Teichröhre líska T.; G.- mřížový; —fenster *n.* mřížové, zamřežované okno; —ig omřežovaný; —n mřežovati, zamřežovati; —stab *m.* mřížový prut, prut z mříže; —thür *f.* mřížové dveře; —werk *n.* mřížoví, mřežování, brlení.

Giusto *adv.* (it.) vhodně, přiměřeně.

Glabella *f.* (lt.) rozbrví T.

Glac-e *f.* (fr.) mražené, zmrzlina; —éhandschuhe *v.* Glanzhandschuhe; —iren omraziti; vyleštiti, vyhladiti.

Glacis *n.* (fr.) koliště; obhradí.

Gladiator (-s, M. -en) *m.* (lt.) šermíř, zápasník.

Gladius *m.* (lt.) meč; *gladii jus* hrdelní právo. [hlaholské písmo.

Glagolitische Schrift hlaholice,

Glandul-a *f.* (lt.) žláza T.; *—ae conglobatae* žlázy laločnaté T.; *—ae sebaceae* žlázy tukové; *—ae tubulosae* žlázy rurnaté T.; *—osus* žlaznatý T.

Glanz (-es, oh. M.) *m.* lesk, leskot, blesk, bleskot; skvělosť, jasnosť, záře; *pl.* —e (Min.) leštěnec T.; —bürste *f.* lešticí kartáč.

Glänz-en leštiti, hladiti, vyhladiti; mh. skvíti se; blyštěti se, lesknouti se, třpytiti se; —end lesklý, blýskavý, skvělý, zářivý; fig. slavný.

Glanz-erz *n.* leštěnec *v.* Bleierz; —farbe *f.* lesklá barva; —firniß *m.* lesklý pokost; —gras *n.* lesknice, lesklice; —handschuhe *pl.* leštěné, lesklé rukavičky; —käfer *m.* leskalka; —kante *f.* (geom.) lesklá hrana T.; —kobalt *m.* ďasec kyzotvarý T.; —kohle *f.* hnědouhlí lesklé T.; —leder *n.* blýskavá kůže; —leinwand *f.* leštěné plátno; —los nelesklý, leskuprázdný; —mittel *n.* leštidlo; —nummer *f.* (eines Concertes, einer Vorstellung) skvělé číslo, skvělá část (koncertu, představení); —punkt *m.* (geom.) bod lesklý; (graph.) jiskra; fig. G. einer Vorstellung *v.* Glanznummer; —ruß *m.* lesklé saze, mastné saze, čelestno; —seite *f.* líc; —stahl leštidlo; —süchtig leskuchtivý; —taffet *m.* leštěná dykyta; —voll lesklý, leskuplný, skvělý; —werkstätte *f.* leštírna; —wichse *f.* leštidlo.

Glas (-ses, M. Gläser) *n.* sklo; skelko, sklíčko; 2. sklenice, sklenka; 3. (zum Kopfputz) sklenáček; —apfel *m.* sklenáč; —arbeiter *m.* sklářský dělník; —artig sklovitý; —ätzen *n.* (chem.) leptání ve skle T.; —auge *n.* sklené oko, bílé oko; —äugig sloupooký, sklenooký; —birne *f.* sklenatka; —blase *f.* bublinka ve skle; —blasen *n.* (chem.) foukání skla T.; —boden *m.* sklené dno; —brenner *m.* sklář; —deckel *m.* skleněné víčko; —druckwaare *f.* sklené mačkané zboží; —elektricität *f.* elektřina skelná T.

Glaser (-s, unv. M.) *m.* sklenář; —arbeit *f.* práce sklenářská; —blei *n.* sklenářské olovo.

Glaserde *f.* sklovitá zemina.

Glaser-ei *f.* sklárna; —handwerk *n.* sklenářství.

Gläserkasten *m.* skleničník.

Gläsern *adj.* sklený, skleněný.

Glas-erz *n.* stříbrovec krychelný T.; —fabrik *f.* skelna, sklárna; —fabrikant *m.* sklárník; —fluß *m.* litík, slitina skelná T.; lité sklo; —fritte *f.* skelná frita; —galle *f.* pěna skelná T.; —gefäß *n.* skelná nádoba; —glanz *m.* lesk skelný T.; —glocke *f.* kapák; skleněný příklopec; —händler *m.* obchodník se sklem, sklenář; —haus *n.* skleník; —haut *f.* (anat.) *v. Hyaloidea*; —hell průhledný; —horizont *m.* (astr.) horizont sklený T.; —hütte *f.* skelná huť T., skelna, sklárna; *pl.* skláře, skelné hutě; —icht sklovitý; —ig skelnatý; —iren *v.* Glaciren, Glasuren; —kasten *m.* skleničník; —kirsche *f.* sklenice, sklenovka (třešně); —kolbe *f.* sklená banička; —kopf *m.* (mont.) krvavník; —körper *m.* skleň, sklivec T., sklenec; sklovatec; 2. mok sklený, mokrosť sklená; —kugel *f.* kulička skleněná; —linse *f.* (zu Fernröhren) sklená čočka; —macher *m.* sklář; —maler *m.* malíř skla; —malerei *f.* malba na skle, malba skelná, sklomalba T.; malířství obrazův na skle T.; —masse *f.* sklovina; —meister *m.* sklářský mistr; —ofen *m.* pec skelná T.; —perle *f.* sklená perle, dutka; —runde *f.* kolečko sklené; —satz *m.* smíšenina skelná T.; —scheibe *f.* tabule sklená, tabule skla; sklená deska; —schleifer *m.* brusič, hladič, leštitel skel; —schneider *m.* řezač skel; —schrank *m.* skleničník, police na sklenice; —spinner *m.* přadlec skla; —spinnerei *f.* přádelna na sklo; —sprengen *n.* trhání skla T.; —stein *m.* sklenec; —tafel *f.* sklená tabule; (anat.) deska lbi; —thränen *pl.* (chem.) slzy n. krůpěje skelné n. sklené T.; —thür *f.* sklené dveře.

Glasur *f.* (chem.) glasura T., poleva, poliva, polévání; mit G. überziehen, —en polévati; —topf *m.* ledecký hrnek, polívaný hrnek.

Glas-vergoldung *f.* pozlacování skla; —waare *f.* skelné zboží, sklovinу; —waarenhändler *m.* sklenář; —wagen *m.* zasklený kočár, kočár s okny; —werk *n.* skleněné věci.

Glatt *adj.* hladký; kluzký; úlisný, lichotivý; pěkný; *adv.* zhola, zrovna, docela; g. wegschneiden při samém uříznouti; —able *f.* šídlo hladké; —bart *m.* holobrádek; —bein *n.* hladicí kosť; —brennen *n.* pálení na hladko T.

Glätte (ob. M.) *f.* hladkosť, uhlazenosť, vyhlazenosť T.; 2. klejt T.

Glatt-eis *n.* (ob. M.) náledí, omraz, holeť; es —eiset dělá se náledí, je kluzko; —eisen *n.* hladítko, hladicí želízko; cihlina.

Glätt-en etw. hladiti, uhladiti; fig. vypilovati, vypraviti; —er *m.* hladič, hladitel; hladidlo. [prosto.

Glatterdings *adv.* zhola, na

Glatt-feile *f.* hladík, hladicí pilník; —haarig hladkovlasý; hladkosrstný, hladkochlupý; —heit *f. v.* Glätte; —hobel *m.* hladík, hladicí hoblík, šlichtovník; —hobeln hladiti, na hladko hoblovati.

Glätt-holz *n.* hladicí dřevo, hladítko; (b. Schust.) fidlovačka; —kiesel *m.* křemelka.

Glattköpfig plechatý.

Glättmaschine *f.* hladicí stroj.

Glatt-platte *f.* hladicí ploška; —scheit *n.* pleskačka, pleskáč.

Glätt-stahl *m.* hladidlo; —stube *f.* hladírna.

Glatt-wasser *n.* řídké pivo, ředina, patoky *pl.*; —weg *adv. v.* Glatterdings.

Glättwerkzeug *n.* hladidlo, hla-

Glattzüngig úlisný. [dítko.

Glatz-e (M. -en) *f.* lysina, pleš; plechatosť; —ig lysý, plechatý; —kopf *m.* lysáč, plecháč. [důmyslný.

Glau *adj.* světlý, jasný; důvtipný,

Glaube (-ns, ob. M.) *m.* víra; *v.* Credit; jdn. —n beimessen wider einen Andern někomu víru dáti na

jiného, věřiti, uvěřiti někomu něco na jiného P.; 2. G. víra, náboženství P.

Glauben etw. věřiti, uvěřiti čemu, víru dáti čemu, víru přiložiti k čemu (věřiti něco); einem g. věřiti komu; an etw. g. věřiti v něco; an Gott g. věřiti v Boha; ich glaube myslím; was glauben Sie? co myslíte? *v.* Meinen, Dafür halten; —d věřící, dověrný; —fest *adj.* ve víře pevný.

Glaubens-abfall *m.* odpadnutí od víry P.; —artikel *m.* článek víry; —bekenner *m.* vyznavač víry P.; —bekenntniß *n.* vyznání víry P.; —bote *m.* věrozvěst, zvěstovatel víry; —eifer *m.* horlivosť ve víře; —formel *f.* předpiska víry; —freiheit *f.* svoboda náboženská P.; —genosse *m.* vyznavač téhož náboženství, jednověrec P.; spoluvěrec T.; stejnověrec; —genößlich stejnověrý; —gericht *n.* soud o víře; —hinterlage *f.* sklad víry; —lehre *f.* učení víry, věrouka; —mangel *m.* bezvěrství; nevěřivosť; nedostatek víry; —meinung *f.* smýšlení u víře; —neuerer *m.* novotář ve víře; —satz *v.* Dogma; —schwester stejnověrka; —streit *m.* spor náboženský; —stürmer *m.* věroborce; —verbesserer *m.* opravce víry; —verfassung *f.* řád náboženský; —werth *adj.* víry hodný; —zank *m.* sváda o víru; —zwang *m.* nucení k víře, k náboženství P.

Glauberit *n.* glauberovec (sůl).

Glaubersalz *n.* glauberovka, sůl Glauberova, sůl hořká. [rohodný.

Glaubhaft k věření snadný; vě-

Gläubig věřící.

Gläubiger (-s, unv. M.) *m.* věřitel P.; —ausschuß *m.* výbor věřitelův P.

Glaub-lich k víře podobný, uvěřitelný; —niß *n.* zásada samozřejmá, položení samozřejné; —würdig hodnověrný P., věrohodný; —würdigkeit *f.* hodnověrnosť P. T.

Glauchherd *m.* (mont.) spírka.

Glauko-lith *m.* (gr.) sivolík; —ma *n.* (med.) bělmo; —sis *f.* bělmice, obělmení.

Gleba *f.* (lt.) hrouda.

Gleich rovný, stejný; podobný; srovnalý; (v. Zahlen) sudý; týž, tentýž; zu —en Theilen betheilen poděliti někoho rovným dílem P.; er hat nicht seines —en nemá sobě rovného; g. *adv.* stejně, právě, jako; co; zároveň; hned, tu n. v tu chvíli; er ist g. wider gut geworden přes tu chvíli se udobřil; g. an der Ecke na samém rohu; u samého rohu; g. *cnj.* třebas, ať, ačkoli; g. als ob, als wenn právě jako by; *adj.* G. *n. v.* Gelenk; —alt stejného stáří, stejnověký; —artig stejnorodý T., stejného spůsobu P., jednostejný; k sobě náležité, co k sobě náleží T.; —artigkeit *f.* stejnorodnosť T.; —bedeutend stejnoznačný; —beknechtigung *f.* stejnoporobnosť; —benannt stejnojmený, stejného jmena n. pojmenování T.; —berechtigt rovnoprávný, rovné právo s jinými mající P.; —berechtigung *f.* rovnoprávnosť, rovné právo P.; —beschaffen stejný, rovný; —bürtig rovnorodý; —e *f.* rovnosť; hladina; —en etw. rovnati, srovnati; g. (einer Sache, einem) podobati se, podobu míti, vrovnati se, vyrovnati se čemu; —er *m.* rovnač, srovnatel; 2. rovník; —ergestalt, —ermassen *adv.* rovně, podobně, zároveň; —falls *adv.* taktéž, podobně, rovněž; —förmig *adj.* stejný, jednostejný P. T.; (stejnojaký T.); stejnotvarý; (von der Bewegung) stejnodobý T.; -e Urkunden listiny v jednostejná n. v táž slova sepsané P.; g. *adv.* jednostejně, stejnou měrou, rovnou n. touž měrou; týmž spůsobem; —förmigkeit *f.* jednostejnosť P.; —gefühl *n. v.* Sympathie; —geltend rovnomocný T., rovnoplatný.

Gleichgewicht (ob. M.) *n.* rovnováha T.; stejnováha; rovnovážnosť, rovnota; —ig rovnovážný, rovné váhy; —slage *f.* (mech.) poloha rovnováhy T.; —spunkt *m.* tížník; —stange *f.* vahadlo.

Gleich-giltig jednostejný; nevšímavý, lhostejný, necitný, chlad-

ný; -keit -osť; —halten jmd. mit einem Andern in Betreff einer Sache učiniti někoho jinému v něčem rovna, v touž míru někoho s někým postaviti P.; die Strafe soll dem Vergehen gleich gehalten werden trest má se srovnávati s přečinem, má přiměřen býti ku přečinu P.; g. pokládati někoho jinému za rovného P.; —heit *f.* stejnosť, rovnosť T.; G. der Staatsbürger rovnosť občanův P.; G. der Stimmen rovnosť hlasův P.; bei G. der Stimmen jestli rovnosť hlasův, jsou-li hlasové počtem sobě rovni P.; —heitszeichen *n.* znaménko n. poznak rovnosti, rovnítko T., stejnítko; —herzig stejného srdce, stejnomyslný; —jährig stejnoletý, v stejných letech; —kantig rovnohraný T.; —klang *m.* souzvučí; (stilist.) názvučí, souznění T.; —kommen einem vyrovnati se komu; —lang stejně dlouhý; —laufend *adj.* rovnoběžný T.; —laut *m.* stejnozvuk, stejnozvučnosť, stejnohlas, stejnohlasí T., stejnohlasnosť; —lautend souhlasně T., stejného n. téhož znění, v stejná n. v táž slova sepsaný P.; —machen srovnati, sestejniti co; —macher *m.* stejnitel, rovnatel; —maß *n.* rovnoměrnosť, stejnoměrnosť T., stejnoměra; rovnováha T.; —mäßig rovný, podobný, souměrný, stejnoměrý; *adv.* stejně T.; —messer *m.* rovnoměřič, rovnoměr; —muth *m.* stejnomyslnosť, rovnoduší, rovnodušnosť; poklid mysli; —müthig stejnomyslný, rovnodušný; —namig stejnojmený T., soujmený, stejného jmena, stejného pojmenování T., téhož jmena; —namigkeit *f.* stejnojmenosť T.; —niß (-sses, M. -sse) *n.* podobenství T., příklad; podobení, připodobení, připodobování, podobnosť T.; srovnání; podobizna; —nißrede *f.* řeč v podobenství; —sam *adv.* jako, téměř, takměř, takořka, skoro; —schenkelig rovnostopý, stejnostopý; rovnoramený T.; stejnoramený; -es Dreieck stejnorameník; —schritt *m.* stejnokrok, stejnochod; —seitig rovnostraný T.; stejnostraný; fig. obapolný; —sinn *m.* *v.* Gleichmuth; —sinnig jednomyslný, stejnomyslný.

Gleichstell-en etw. vrovnati co komu, čemu T.; die Einen mit den Andern (bezüglich einer Sache) g. jedny s druhými v něčem srovnati; sich jmd. g. stavěti se komu v roveň, rovnati se komu; vrovnati se někomu T.; —ig stejnomístný T.; —ung *f.* srovnání, uvedení v rovnosť, stejné postavení; G. von Grund und Boden srovnání pozemností jedněch se druhými, uvedení pozemností vespolek v rovnosť P.

Gleich-stimmig stejnohlasý, rovnohlasý; —theilig rovnodílný, stejnodílný, stejnočástný, rovnočástný; —tönig stejnozvučný.

Gleichung *f.* srovnání, vyrovnání; (math.) rovnice T.; (stejnina, souměr).

Gleich-verhältniss *n.* *v.* Proportion; —viel *adj.* tolikéž, rovně; —wie *cnj.* jakož; —winkelig rovnoúhelný T.; —wohl *cnj.* však, ale, předce, nicméně, jednak; —zeitig souvěký, jednověký, současný T., rovnočasný T., jednočasný, stejnočasný; —zeitigkeit *f.* současnosť T.

Gleis (-es, M. -e) *n.* *v.* Geleise.

Gleisse *f.* *Aethusa* kozí pysk, tetlucha (bot.).

Gleissen mh. lesknouti se.

Gleissnen licoměrniti.

Gleissner (-s, unv. M.) *m.* pokrytec, licoměrník, přetvářivec; —ei *f.* pokrytství, licoměrnosť; —isch pokrytský, pokrytecký, licoměrný.

Gleit-bahn *f.* smykavka; —en ms. lehce běžeti; klouznouti, sklouznouti; mh. klouzati se, sklouzati se; fig. lehce přejíti; —end klouzavý, kluzký; -e Reibung kluzké tření; -er Reim houpavý (kolébavý, klouzavý, poskočný), trojpádný, čtyrdobý, tréslabičný rým T.

Glen-e *f.* (gr.) zornice v oku; 2. kloub; —oidalgrube, —oidalhöhle *f.* jamka kloubová.

Gletscher (-s, unv. M.) *m.* ledná hora, ledovec T.

Gleukometer *n.* (gr.) sladinoměr.
Glied (-es, Mz. -er) *n.* člen, článek; úd; (math., phil., stil.) člen; (archit.) článek T.; (Milit.) řada; šik; *v.* Gelenk.
Glieder-artig článkovitý, údovitý; —artiges Öffnen der Frucht (bot.) rozčlenění-se T.; —band *n.* svaz; —bau *m.* složení údův; —flosser *pl.* měkkoploutvé ryby T.; —fluß *m.* hostec; nátcha; —fügung *f.* článkovitosť; —gicht *f.* pakostnice, dna údův; —ig údný, článečný; —lähmung *f.* ochromělosť kloubův; —mann *m.* mužík malířský T.; skladací panák, pohyblivý panák.
Gliedern článkovati, rozčlánkovati, sčlánkovati, učlánkovati.
Glieder-pause *f.* přestávka mezivětná; přestávka vedlejší T.; —reißen *n.* suché lámání; —ring *m.* (bot.) kruh T.; —satz *m.* obvětí T.; —schmerz *m.*, —sucht *f.*, —weh *n.* lámání v údech, suché lámání; dna; —thiere *pl.* členovci T.; —ung *f.* členění; článkování; rozčlenění, sčlenění; článkovatosť, článkovitosť, členitosť, člennosť T.; —wasser *n.* voda kloubová, voda tíhová, mezikloubní vlhkosť; —weise *adv.* po článcích, článkovitě, člen po členu, člen za členem T.
Glied-hülse *f.* (bot.) struk, členitý lusk T.; —maß *n.* úd, končina; —massen *pl.* okončiny T.; —wasser *n.* *v.* Gliederwasser; —weise *adv.* *v.* Gliederweise.
Glimm-asche *f.* jiskrnatý popel; —brand *m.* doutnání; —en mh. tlíti, doutnati T.; *v.* Funkeln.
Glimmer (-s, unv. Mz.) *m.* slída T., leštnák; —erde *f.* slídozemina; —n mh. třpytiti se; —schiefer *m.* svor.
Glimmholz *n.* doutnavka.
Glimpf (-es, ob. Mz.) *m.* povolnosť, mírnosť; —lich povolný, mírný.
Glinse *f.* skula, skulina.
Glires *pl. pl.* (zool.) hlodavci, hlodaví (ssavci) T.
Gliss-ant (fr.) smykavý; choulostivý; —*icato* (*it.*) hladce.
Glitsch-bahn, —e *f.* klouzačka; —en klouzati, sklouzati; —er *m.* klouzák; —ig klouzavý, sklouzavý, kluzký.
Glob-osus (lt.) kulovatý, kulovitý T.; —*ularia f.* kulenka (rstl.); -*ularieae pl.* kulenkovité T.; —*us* (Mz. -en) *m.* (lt.) koule; zeměkoule.
Glochid-es (bot.) kotvička T.; —*eus* (bot.) kotvičnatý, ozubnatý T.
Glöckchen *n.* zvoneček.
Glocke (Mz. -n) *f.* zvon; G. an der Luftpumpe báně; G. an der Uhr cimbál; was ist die G.? kolik je hodin? (bot.) G. zvonec, zvonek, zvoneček *Campanula.*
Glocken-apfel *m.* zvonáč; —birn *f.* zvonačka; —blume *f.* zvonec; —förmig zvonkovitý (zvončitý) T.; zvonovitý; —garn *n.* (wdm.) vlček; —geläute *n.* zvonění, vyzvánění; —gerüste, —gestell *n.* hranice (podstavec); —gießer zvonař; —gießerei *f.* zvonařství; —gut *n.* zvonovina T.; —hammer *m.* kladivo (u zvonu); —hans *m.* panák na hodinách; —haus *n.* zvonice; —klöpfel *m.* srdce (u zvonu); —läuter *m.* zvoník *v.* Glöckner; —maß *n.* zvonoměr; —rand *m.* věnec u zvonu; —schlag *m.* bití zvonů; —schwengel *m.* srdce, lopatka u zvonu; —speise *f.* zvonovina; —spiel *n.* zvonkostroj, hrací hodiny, hravé zvonečky; —stiel *m.* klanice zvonu; —stuhl *m.* *v.* Glockengerüst; —taufe *f.* svěcení zvonu; —thurm *m.* zvonice; —zug *m.* zatažení na zvon; 2. zvonítko, rukověť ke zvonku.
Glöckner (-s, unv. Mz.) *m.* zvoník.
Glokke *f.* *v.* Glocke.
Glomerulus *m.* (bot.) klubko T.
Glor-ia *f.* (lt.) sláva, oslava, veleslava, záře; —iet *n.* slavostánek, slavochrámek; —iole *f.* záře; —iös, —reich slavný, veleslavný, přeslavný.
Gloss-arium *n.* (gr.) slovář, výklad slov; —ator *m.* vykladač slov; poznámkář; —e (Mz. -en) *f.* (gr.) glosa, výklad, vysvětlení, přípisek; poznámka; —iren vykládati; —itis *f.* (med.) zánět jazyka; —ologie *f.* názvosloví T.; —oskopie *f.* (med.) ohledávání jazyka T.

Glottis *f.* (gr.) (zool.) štěrbina hlasová T.

Glotz-auge *n.* vyvalené, veliké n. výřivé oko; okáč; —äugig okatý; —en mh. oči vyvaliti, vybouliti.

Glouton *m.* (fr.) hltoň, žrout.

Gloxinea *f.* (bot.)

Gluchzen mh. kvokati *v.* Glucken.

Gluck *m.* kvok, kvokání; bluňk.

Glück (-es, ob. M.) *n.* štěstí, prospěch; G. wünschen štěstí přáti; Gott gebe G. dazu pomáhej Pán Bůh, zdař Bůh, mnoho štěstí; G. auf! (Ruf der Bergleute) zdař Bůh! na zdar! [—sen mh. kvokati.

Gluck-e (M. -en) *f.* kvočna; —en,

Glücken mh. und mf. poštěstiti se; od ruky jíti.

Gluck-end kvokavý; —henne *f.* kvočna; (Astr.) kuřátka, báby.

Glück-lich šťastný, blahý; g. preisen blahoslaviti; —licherweise *adv.* na štěstí; —los nešťastný; —sbote *m.* blahověst, dobrověst; —selig blažený, blahý, blahoslavený.

Glücks-fall *m.* šťastná příhoda, šť. náhoda; —göttin *f.* Štěstěna; —hafen *m.* *v.* Glückstopf; —hafner *m.* karbaník; —haube *f.* čepec, kožka, dítěcí košilka; —jäger *m.* dobrodruh; —kind *n.* šťastlivec, šťastnoušek; —rad *n.* kolo štěstí; —ritter *m.* dobrodruh; —spiel *n.* hra odvážná; —stern *m.* dobrá hvězda, hvězda štěstí; —verein *m.* spolek výherný; —vertrag *m.* smlouva odvážná P.; —wechsel *m.* změna štěstí; —zug *m.* šťastný tah.

Glück-wunsch *m.* přání, žádání štěstí; —wunschschreiben *n.*, —wünschungsschreiben *n.* blahopřejný dopis n. list, blahopřejné psaní.

Gluf, —e *f.* špendlík.

Gluh *adj.* *v.* Glühend.

Glüh-eisen *n.* žehadlo; —en rozpáliti, roztopiti; žíci; žehati, žíhati; etw. Wein g. udělati trochu horkého vína; mh. žeravěti T., žířeti; fig. plápolati, hořeti; vor Scham g. pýřiti se; —end žeřavý, žhavý, žhoucí; —hitze *f.* horoucí plápol, znoj; —lampe *f.* lampa bezplamenná T.; —ofen *m.* pec žíhací T.; výheň; —span (M. —späne) *m.* výpalek T.

Gluht *f.* *v.* Glut.

Glüh-ung *f.* (chem.) žíhání T.; —wachs *n.* vosk pozlacovací; —wein *m.* kořenné víno, vařené víno, polívka z vína.

Glum-ae *pl.* (bot.) plevy T.; —*ellae* [(bot.) pluchy T.

Glunks *int.* bluňk, žblunk; G. machen, —en blunkati, žblunkati.

Glut (M. -en) *f.* plamen, plápol; žár, horko, žeh, zážeh, řeřavosť; parno, roznícenosť.

Glut-en *n.* (lt.) klíh, lep; —inös [klihovatý.

Glut-kohle *f.* uhlí žhavé; —kuß *m.* žhavé políbení; —pfanne *f.* uhelník, ohřivadlo; —voll rozežhavený, žhoucí.

Glyceride *pl.* (chem.) glyceridy T.

Glycerin *n.* tukosladina, sladotuk; —phosphorsäure (chem.) kyselina glycerinokostičná T.; —schwefelsäure (chem.) kyselina glycerinosirková T.

Glycin-erde *f.* (chem.) kysličník berylitý T.; —salze *pl.* soli berylité T.

Glycium *n.* (chem.) sladík.

Glycirrhiz-a *f.* (gr.) lekořice (bot.); —in *n.* lekořicovina.

Glyphik, Glyptik *f.* (gr.) sošnictví, sochařství T.

Glypto-gnosie *f.* (gr.) řezboznalství; —graphie *f.* řezbopis; rytinopis; —theke *f.* řezbovna, sochárna.

Gnade (ob. M.) *f.* milosť, milostivosť; auf G. und Ungnade sich ergeben vzdáti se na milosť i nemilosť P.; von Gottes —n z boží milosti, boží milostí P.; einen zu —n aufnehmen přijmouti někoho na milosť P.; (Titel) Euer Gnaden Vaše Milosť.

Gnaden-beweis *m.* důkaz milosti; —bewerbung *f.* ucházení-se o milosť P.; —bild *n.* zázračný obraz; —brief *m.* list milosti; výsada z milosti P.; —brot *n.* vyživení n. chleb z milosti; —frist *f.* poshovění; —gabe *f.* milostivý dar, dar z milosti; dání z milosti P.; —gehalt *m.*, —geld *n.* plat (stálý) z milosti, milostné P.; —gesuch *n.* žádosť za udělení milosti P.; —jahr *n.* milostivý rok, milostivé leto; —kraut *n.*

Gratiola koní trud; —lohn *m.* mzda z milosti; —stoß *m.* dobití n. doražení z milosti; den G. geben někoho z milosti doraziti; —verleihung *f.* udělení n. propůjčení milosti P.; —voll milostivý, milostný, milostiplný.

Gnädig milostivý, milostný; Gott sei dir g.! Bůh ti buď milostiv! —er Herr milostivý pane! milostpane! —e Frau! milostivá paní! milost paní! jemnost paní!

Gneis, Gneiß (-es) *m.* rula (Min.) T.; —ig rulovatý.

Gnom (-es, M. -en) *m.* (gr.) zemboh, zemský bůžek, kutek; —e *f.* propovídka, propovědná báseň; —isch gnomický T.; —onik *f.* umění hodinářské.

Gnosis *f.* (gr.) poznatka.

Gnu, —thier *n.* (zool.) pakůň.

Göbel *m. v.* Göpel.

Gobelins *pl.* (fr.) kobelíny, francouzské koberce.

Göd, Gödel *m. v.* Oheim.

Godlin *f. v.* Muhme.

Goffo *m.* (it.) hňup, hlupák.

Gold (-es, ob. M.) *n.* zlato; gediegenes Gold ryzé zlato T.; G. waschen jilovati, ryžovati zlato; von G. zlatý.

Goldader *f.* (mont.) zlatonosná žíla; 2. (med.) zlatá žíla, krvavka, krvavnice; —fluß *m.* tok zlaté žíly; krvavka; —knoten *m.* nádory krvavičné.

Gold-amalgam *n.* (chem.) amalgam zlata T.; —ammer *f.* strnad obecný; —anstrich *m.* pozlacení; —arbeiter *m.* zlatník; —artig zlatitý; —atlas *m.* zlatohlav; —auflösung *f.* rozpuštění zlata; —bach *m.* zlatonosný potok; —bedeckt zlatem pokrytý; —behältniß *n.* zlatenice; —berg *m.* zlatá báně; —bergwerk *n.* zlaté hory, zlaté báně; —birn *f.* žlutanka; —blatt *n.* pozlátko; 2. zlatolist; —blatt-elektroskop *n.* pozlátkový elektrověst T.; —blech zlatý plech; —borte *f.* zlatý prým; —brokat *m.* zlatohlav; —draht *m.* zlatý drát; —en *adj.* zlatý; —enes Kind! zlatoušku! sich —en *verb.* blyštěti se jako zlato; —erz *n.* zlatá ruda; —erzhältig zlatorudný; —faden *m.* zlatá nit, zlatá nitka; —farbe *f.* zlatá barva, zlatitá b.; —farben *adj.* zlatobarevný; —fasan *m.* bažant zlatý; —federig zlatoperý; —finger *m.* prstenník; zlatec, mezinec; —fink *m. v.* Goldammer; —firniß *m.* pokost zlatý T.; —fisch *m.* kapr zlatý; —fischer *m.* zlatolovec; —fliege *f.* zlatěnka; —flimmer, —flitter *m.* zlatá cetka; —flügel *m.* zlatokřidlec; —fuchs *m.* (zool.) liška ryška; L. ryzka (kůň); —füßig zlatonohý; —gang *m.* zlatý couk; zlatá žíla (mont.); —gefäß *n.* zlatá nádoba; —gefiedert zlatoperý; —gelb zlatožlutý, zlatý; —gelbe Farbe barva zlatá T.; —gewicht *n.* zlatnická váha; —glänzend zlatoskvělý, zlatolesklý, zlatoskvoucí; —glätte *f.* klejt zlatý T.; —gräber *m.* zlatokop; —gran *m.* dukátové zrno; —grube *f.* zlatý důl; —grund *m.* zlatá půda (b. Mal.); —gulden *m.* zlatý, pravý zlatník; —haar *n.* zlatý vlas; (Person) zlatovlásek; —haarig zlatovlasý; —hähnchen *n.* (Vogel) zlatohlávek, králíček; —hase *m.* nahoš, cupol; —haufen *m.* hromada zlata; —hell jasný jako zlato; —hund *m.* šakal; —ig zlatý, zlatnatý; —käfer *m.* zlatohlávek, chrobák zlatý; —karpfen *m.* kapr zlatý; —kind *n.* zlatoušek, zlaté dítě; —klee *m.* jetel žlutý; —korn *n.* zlaté zrno; —lack *m.* zlatolak; pečetní zlatovosk; fijala žlutá; —leiste *f.* pozlacená lišta n. ližtva; —lockig zlatokadeřavý; —lösung *f.* roztok zlata T.; —macher *m.* zlatoděj; —mähnig zlatohřivý; —mündig zlatoústý; —münze *f.* zlatá mince; —oxyd *n.* (chem.) kysličník zlatový T.; —oxydul (chem.) kysličník zlatnatý T.; —pulver *n.* zlatý prášek; —regen *m.* zlatý déšť; —regenpfeifer *m.* kulík obecný; —reich zlatohojný, bohatý zlatem, b. na zlato; —reinette *f.* zlatáč; —ring *m.* zlatý prsten; —rouge *n.* červeň zlatá; —sand *m.* zlatý písek; G. waschen ryžovati; —sandig zlatopíský; —saure Salze *pl.* zlatany T.; —säure *f.* (chem.) kyselina zlatová T.; —scheidung *f.* odlučování

zlata T.; —schlacke *f.* škvár zlata; —schläger *m.* zlatotepec; —schlägerhäutchen *n.* zlatotepecká mázdra (kožička) T.; —schlagloth *m.* pajka zlatnická; —schmelzer *m.* zlatolej, zlatotavec; —schmied *m.* zlatník; —schmiedkunst *f.* zlatnictví; —schneider *m.* zlatořez; —schnitt *m.* (Buchb.) zlatá ořízka; —schwefel *m.* sirník antimonový T., zlatosíra; —sohn *m.* zlatoušek, mazlíček; —specht *m.* zlatel; —spinner *m.* zlatopředec; —stab *m.* zlatý prut; —staffirer *m.* pozlacovač; —stange *f.* slitek, prut zlata; —stein *m.* *v.* Chrysolith; —stickerei *f.* vyšívání zlatem; —stoff *m.* zlatovina, zlatohlav; —stoffhändler *m.* zlatohlavník; —stück *n.* zlatý peníz; —sucher *m.* hledač zlata; —tochter *f.* zlatička, zlatouška; —tragend zlatonosný; —umzogen pozlacený; —verbrämt zlatem lemovaný; —vogel *m.* zlatáček; —waare *f.* zlaté zboží; —wage *f.* vážky dukátové, vážky na zlato; —wäsche *f.* ryžování; ryžovna; —wäscher *m.* ryžovník, vypírač zlata; —wäscherei *f.* ryžovnictví; ryžoviště; ryžovna; —wasser *n.* zlatá voda; —weide *f.* zlatolejčí, zlatice, zlatina; —wespe *f.* zlatěnka; —wirker *m.* zlatotkáč; —wolf *m.* šakal, vlk žlutosrstný; —wurm *m.* zlatohlávek; —wurz *f.* vlastovičník; 2. lilie žlutá; —zahn *m.* zlatý zoubek; —zange *f.* klíšťky zlatnické.

Golf (=s, M. =e) *m.* záliv T.; —strom *m.* (geogr.) proud n. tok zálivný (v moři) (*rus.*).

Gollaschfleisch *n.* guláš.

Gölle *f.* *v.* Sumpf.

Gölse *f.* *v.* Gelse. [dna v číškách.

Gonagra *n.* (gr.) dna v kolenou,

Gondel (M. =n) *f.* kocábka, gondole, kondola; —führer, —ier, —schiffer *m.* kocábník, gondolník.

Gonfaloniere *m.* (it.) náčelník.

Gonio-messer *m.*, —meter *n.* (gr.) úhloměr T.; —metrie *f.* úhloměrství T.; —metrisch úhloměrský.

Gönn-en přáti, popřáti, dopřáti komu čeho; —er *m.* příznivec, podpůrce; —erschaft *f.* příznivosť, příznivectví; *pl.* příznivci. [motok.

Gonorrhöa *f.* (gr.) kapačka, cha-

Göpel (=s, unv. M.) *m.* tažení koňské, cev n. stroj koňský; žentour T.; —herd *m.* šlak, okolek V.; —hund *m.* žentourní závaží; —korb *m.* válec (n. koš) žentourový T.; —stätte, —kaue *f.* žentourov, žentouřiště. [dub.

Gork *m.* korek; —eiche *f.* korko-

Gosche *f.* (gemein) tlama (kušna).

Gosse (M. =n) *f.* stoka, strouha, rýha; výliv, vylevadlo; (Mühle) koš T., hrot; —nschub *m.*, —ntrube *f.* korčák T.

Gothisch gotický, gotský.

Gott (=es) *m.* Bůh (Hospodin); wir bezeugen vor G. osvědčujeme živým Bohem; so wahr mir Gott helfe tak mi dopomáhej Bůh! will's G. bohdá, dá pán Bůh; *pl.* Götter bozi, bohové; —ähnlich, —artig bohopodobný.

Götter-abend *m.* (fig.) božský večer, překrásný večer; —bild *n.* modla; —bote *m.* (Myth.) posel bohův; —dienst *m.* modloslužba; —fabel *f.* *v.* Mythologie; —feier *f.*, —fest *n.* (fig.) posvátná slavnosť; —freude *f.* božská radosť; —frieden *m.* božský mír, posvátný mír.

Gottergeben Bohu oddaný; —heit *f.* oddanosť Bohu.

Götter-geburt *f.* bohoplodí; —gedanke; *m.* božská, šťastná myšlenka; —geschichte *f.* *v.* Mythologie; —gestalt *f.* božská postava; vznešená postava; —gleich *adj.* bohorovný; —haus *n.* božnice; modlárna; —lehre *f.* *v.* Mythologie; —sohn *m.* bohovec; —speise pokrm božský, bohokrmě; —trank *m.* božský nápoj *v.* Nektar.

Gottes boží, božský; in Gottes Hand v rukou božích; —acker *m.* svaté pole, hřbitov; —baum *m.* smokvoň nábožná; —bild *n.* obraz boha; —bote *m.* boží posel; —diener *m.* sluha boží, sluha páně; —dienst *m.* služby boží P.; —dienstlich bohoslužební (-ný); =e Sachen věci bohoslužebné P.; —fahrt *f.* pouť (nábožná); —feind *m.* bohovrah;

—flamme *f.* plamen božský; —freudig v bohu radostný; —furcht *f.* bohabojnosť, bázeň boží; —fürchtig bohabojný; nábožný; —gabe *f.* boží dar; —gebärerin *f.* bohorodice, boží rodička; —gelehrsamkeit *f.* bohosloví; —gelehrter *m.* bohoslovec; —gnade *f.* boží milosť; —haus *n.* dům Páně; chrám Páně; —jämmerlich přežalostný, přebídný; —kasten *m.* chrámová pokladnice; —lamm *n.* beránek boží; —lästerer *m.* rouhač; —lästerung *f.* rouhání-se bohu P.; —läugner *m.* neznaboh, zapřiboh; —lohn *m.* odplata boží; um G. zdarma, za darmo; —pfennig *m.* boží peníz, závdavek; —raub *m.* svatokrádež; —räuber *m.* svatokrádce, svatokrádežník; —regierung *f.* bohovláda, svatovláda, kněžívláda; —segen *m.* boží požehnání; —seher *m.* věštec; —sohn *m.* syn boží (božic, bohovec); —stimme *f.* hlas boží; —tisch *m.* stůl Páně; —urtheil *n.* nález boží, očista; —verächter *m.* potupník boha; -vergessen bezbožný; —vogel *m.* rajka; —willen *m.* vůle boží; um G. pro Boha, pro Bůh; fig. zdarma.

Gott-gehorsam bohaposlušný; —glaube *m.* víra v boha; —heit (ob. M.) *f.* božství; 2. (M. -en) božství (pohanský bůh).

Gött-in (M. -en) *f.* bohyně; —lich božský; fig. zbožnělý, nebeský.

Gott-lieb *adj.* bohumilý, bohulibý; —lob! bohudík! —los bezbožný, bohaprázdný; —losigkeit *f.* bezbožnosť, bohaprázdnosť; -mensch *m.* bohovec; —mutter *f.* máti boží; —preiser *m.* bohochvalce; —selig pobožný, nábožný, zbožný, svatý; ein —seliger spasenec; nebožtík; —stürmer *m.* bohabor, bohoborce; —vermenschlichung *f.* zlověčování P.

Götze (-n, M. -n) *m.* bůžek, modla.

Götzen-bild *n.* modla; —block *m.* modla; —diener *m.* modlář *v.* Abgötter; —dienst *m.* modlářství, modloslužba; —hain *m.* háj posvátný, modlářský háj; —haus *n.* modlárna; —lehre *f.* modlosloví; —priester *m.* modlářský kněz; —tempel *m.* pohanská božnice, modlářský chrám, modlárna, modliště.

Gouachemalerei *f.* malba guašová, malba vodními barvami T.

Gourmand (-s, M. -s) *m.* (fr.) labužník, lahůdkář, břichopásek.

Gout *m.* (fr.) chuť, obliba; —e, —er *n.* svačina; —iren ochutnávati; libovati si v čem; schvalovati něco.

Gouvern-ante *f.* (fr.) pěstounka, vychovatelka; —ement *n.* vláda zemská P., vladařství; —ements-bezirk *m.* obvod vlády zemské P.; —eur (-s, M. -e) *m.* vladař; 2. pěstoun, vychovatel; Bankg. vrchní správce banku P.

Grab (-es, M. Gräber) *n.* hrob, rov; jmd. in's G. bringen utrápiti koho; G.- hrobový. [kati.

Grabbeln čmýrati; chmatati; ma-

Grab-eisen *n.* kopáč, motyka; —eland *n.* kopanina, kopanice; —en kopati, rýti; rýpati, hrabati, kutiti; rýti, řezati (v kameně atd.).

Graben (-s, M. Gräben) *m.* příkop, rov T.; výkop; rokle; (Weinb.) náplav;—hacken *n.* rýhování; —mauer *f.* protější stěna; —schere *f.* předhradbí; —steiger *m.* (mont.) lezec.

Gräber (-s, unv. M.) *m.* kopač, vykopavatel; příkopník, hrabač; —dieb *m.* hrobokrádce; —diebstahl *m.* vyloupení hrobův P.; —geruch *m.* hrobovina, umrlčina; —stille *f.* *v.* Grabesstille; —weide *f.* truchlovrba.

Grabes-gerüst *n.* ohrobník; -rand *m.* kraj hrobu; —stille *f.* ticho hrobové; —tuch *n.* *v.* Grabtuch.

Grab-gedicht *n.* náhrobní báseň; —gesang *m.* zpěv náhrobní; —hügel *m.* rov, náhrobek; mohyla; —kreuz *n.* kříž náhrobní, kříž na hrobě; kříž na hrob; —legung *f.* pohřbení; —lied *n.* píseň pohřební; —mal (-s, M. —male od. —mäler) *n.* náhrobník, náhrobek, hrobní n. náhrobní pomník; —meißel *m.* *v.* Grabstichel; —nacht *f.* hrobová tma, tma jako v hrobě; —rede *f.* pohřební řeč T., řeč nad hrobem, řeč náhrobní; —schaufel *f.*, —scheit *n.* lopata, rýč; —schild *n.* náhrobní

štít; umrlčí znak; —ſchrift *f.* hrobní, náhrobní nápis T.; —ſtätte *f.* hrobka, hrobiště, pohřebiště; hrob; —ſtein *m.* náhrobní kámen; —ſtichel *m.* rydlo T., rydélko, rypadlo, rypátko; —tuch *n.* pohřební roucho; rubáš; —zeichen *n.* znak náhrobní.

Graecismus *m.* (ſtil.) řekomluv T.

Grad (-es, Mz. -e) *m.* stupeň T.; G. der Verwandtſchaft koleno, stupeň příbuznosti P.; G. (Würde) hodnosť P.; akademiſcher G. hodnosť akademická P.; —ation *f.* (lt.) postupování P., vystupování, stupňování T.; —ativ stupňovací; —*ativa conjunctio* (grm.) stupňovací spojka T.; —bogen *m.* oblouk stupňový T.; (mech.) kružeň T.; stupňokruh; —iren, —uiren stupňovati T.; postupovati; jmd. g. povýšiti někoho na hodnosť (akademickou) P.; (Salz) gradovati V.; —irhaus, —irwerk *n.* stupňovna, gradovna T.; —leiter *f.* v. Scala; —meſſer *m.* stupňoměr; stupňočet; —meſſung *f.* měření stupně, stupňův T.

Gradual-e *n.* (lt.) zpěv na stupních, graduále; —erbfolge *f.*, —ſyſtem *n.* stupňová posloupnosť v dědění n. dědičná T.; —vorrückung *f.* postoupení v službě.

Grad-uel (lt.) stupňovitý, po stupních; —uiren einen povýšiti někoho na hodnosť (akademickou) P., *v.* Gradiren.

Gradus *m.* (lt.) stupeň *v.* Grad.

Gradweise *adv.* postoupně, po stupních. [—en- hraběcí.

Graf (-en, Mz. -en) *m.* hrabě;

Gräf-in *f.* hraběnka, hrabinka; —lich hraběcí, hrabětský, hrabský.

Grafschaft *f.* hrabství P.

Grallae *pl. f.* (lt.) (zool.) štíhláci, bahňáci T.

Gram *adj.* nepříznivý, odporný; jdn. g. ſein nevražiti, nevříti na koho; G. (-s, ob. Mz.) *m.* hoře, žal, soužení. [soužiti se.

Grämen ſich hrýzti se, trápiti se.

Gram-en *n.* (lt.) tráva; —*ineae pl.* (bot.) trávy T.

Gram - erfüllt hořem naplněný; —haft, grämiſch *v.* Grämlich.

Gräml-er *m.* mrzout, morous; —ich mrzutý, nevrlý, mrzoutský; —ing *m.* mrzout, nevrlec.

Grammat-ik *f.* (gr.) mluvnice; —*icum genus* gramatický rod T.; —ikaliſch, —iſch mluvnický, mluvničný; —ikenmacher, —iker *m.* mluvničník, gramatikář, mluvopisec.

Gramme *n.* (fr.) gram (Gewicht) T.

Grämmeln chroupati, křoupati.

Gram-sucht *f.* hoře, trápení se; —voll hořeplný.

Gran *m.*, Grän (-es, Mz. -e) *n. m.* grán, zrno, zrnko (Gewicht) T.

Granat (-es ob. -en, Mz. -en) *m.* granát (Edelſtein); —apfel *m.* granátové n. zrnaté n. rajské jablko, marhan; —baum *m.* marhaník; —birne *f.* granátnice; —blende *f.* peřestek dvanáctistěný T.; —e (Mz. -en) *f.* granát (koule); —enbohrer *m.* vrtač granátův; —engeſchütz *n.* houfnice; —enſand *m.* křehoť; —oid *n.* granátotvar T.

Grand (-es, Mz. -e) *m.* štěrk; 2. koryto.

Grand (-es ob. -en, Mz. -en) *m.* (ſpan.) grand, španělský velmož.

Grand-bier *n.* korytnice; —hauer *m.* korytník; —ig *v.* Grantig.

Grand-ezza *f.* (it.) vznešenosť; —ios velkolepý, veletvárný T.; —ioſität *f.* velkolepost, veletvárnosť T,

Grand-mehl *n.* hrubá, zadní mouka; —prior *m.* velkopřevor; —ſtein *m. v.* Granit.

Grangewicht *n.* zrnové vážky.

Granit (-s, Mz. -e) *m.* (fr.) žula T.; žďár; G.-, —iſch žulový; —block *m.* žulový balvan; —felſen *m.* žulová skála; —iſche Structur (geol.) žulový sloh T. [žravci T.

Granivora *pl.* (lt.) (zool.) zrno-

Grann-e (Mz. -n) *f.* osina T., osť, ostina; pazdero, pazdeří; —enlos bezosiný; —ig osinatý.

Gränsig letinkovatý; das Bier iſt g. pivo má letinku.

Grantig nevrlý, vrňavý.

Granul-ation *f.* (lt.) zrnění; —iren zrniti T.; —irt ozrněný; -e Leber zrnatosť jater; —irung *f.* zrnění; —it (-s) *m.* (fr.) bělokam, bělo-

kamen T.; —ös zrnatý; g. werden zrnatěti. **Granum** *n.* (lt.) zrno.

Gränz-baum *m.* liz; —begehung *f.* výchoz na hranice P.; obchůzka po hranicích; —berichtigung *f.* napravení mezí, hranic P.; —beschreibung *f.* popsání n. popis hranic P.; —besichtigung *f.* ohledání hranic P.; —bestimmung *f.* vyhranění mezí, ustanovení hranic P.; —bezirk *m.* pomezí T.; pomezní okres T.; —e (M. -en) *f.* hranice, meze, pomezí, konec, končina; die G. überschreiten z mezí vystoupiti; —en mh. mezovati, hraničiti, dotýkati se, stýkati se; *act.* vymeziti, meze vytknouti; —enlos bez meze, bez hranice; —er (-s, unv. M.) *m.* hraničák, hraničář; (in Böhm.) chodové *pl.*; —festung *f.* pomezní pevnosť P.; —gebirge *n.* pomezní hory; —jäger *m.* pomezní, hraničný myslivec; pomezník, hraničák; —ler *m.* hraničák; —linie *f.* mezní, hraničná čára P.; —mal *n.*, —marke *f.* mezník, mezní znamení; —marken setzen vyhraniti meze, n. př. kamením P.; —nachbar *m.* vedlejší soused P.; —pfahl *m.* meznice; —punkt *m.* mezník T.; bod mezní, tečka mezní, meziště, souhraní, rozhraní; —recht [illegible] hraničné právo; —regulirung *f.* upravení hra[illegible]; —scheide *f.* meze; rozhraní; —stein *m.* mezník, hraničník P.; —streit *m.* pře o meze, pře mezní P.; —truppen *pl.* hraničáři, hraničáci, vojsko pohraničné; —vergleich *m.* narovnání o meze P.; —verkehr *m.* pomezní obchod T.; —verrückung *f.* přestrčení n. přendání n. přesazení mezníků P.; —wache *f.* pomezní stráž T.; —wächter *m.* pomezný, hraničný strážník, strážce; —zeichen *n.* znamení mezní n. hraničné P.; —zoll *m.* pomezní clo P.; —zollamt *n.* pomezní úřad celní P.

Graphik *f.* (gr.) pisectví T., písemné umění; písemnictví T.

Graphit *m.* tuha T.; —tiegel *m.* (chem.) tyglík tuhový T.

Grapp *v.* Krapp.

Graps-e *f.* chmatanka; —en chmatati, chňapati.

Gras (-ses, M. Gräser) *n.* tráva; travička, travina; in das G. beißen za své vzíti, bradou zemi rýti; —anger *m.* trávník, pažiť, palouk; —artig travovitý; —beere *f.* trávnice, truskavice; —butter *f.* jarní máslo.

Gräschen *n.* travička.

Gras-en mh. trávu žíti; g. gehen na trávu jíti; g. v trávě se pásti; —er *m.* travař; —erei *f.* chození na trávu P., žetí trávy, úžinky, přížinky *pl.*

Gras-feld *n.*, —fleck *m.* pažiť, trávník; —frosch *m.* rosnice; —futter *n.* píce travná; —garten *m.* trávnice, trávník; —grün zelený jako tráva; G. *n.* zeleň travná; —halm *m.* stéblo u trávy, metlice; —hof *m.* pastviště; —huhn *n.* křástal, chřástal, krcák; —hüpfer *m.* koníček, kobylka; —icht travovitý; —ig travnatý; —korb *m.* nůše na trávu; —lauch *m.* pažitka; —lilie *f.* kohatka, bělozářka, bílá záře, pavučnice; —magd *f.* travařka, travačka, trávnice; —mäher *m.* sekáč; —mücke *f.* pěnice; schwarzköpfige G. černohlávek; —narbe *f.*, Wechselfeld odmlad, omlaď; —pferd *n. v.* Grashüpfer; —platz *m.* trávník, pažiť; —reich travnatý; —rupferin *f. v.* Grasmagd; —schnepfe *f.* sluka otavní, otavník; —sense *f.* kosa; —sichel *f.* srp na trávu, klepanec.

Grassiren (lt.) (v. Krankheiten) řáditi, zuřiti (nemoc n. nákaza řádila, zuřila).

Gräßlich děsný, hrozný T.; ohyzdný, ošklivý; ukrutný.

Gras-tuch *n.* loktuše, plachta na trávu, trávnice; —ung *f.* žetí trávy; trhání trávy; —vogel *m. v.* Grashuhn; —wuchshörer *m. fig.* puntičkář; —wurzel *f.* pýr, pýřavka.

Grat (-es, M. -e) *m.* hřeben, hřbet, roh; (Bauk.) nároží; —balken trám nárožní P.; —e *f.* (Bauk.) nároží T.; *v.* Grat.

Gräte (Gräthe) (M. -n) *f.* hřbetní kosť; rybí kosť, osť, kostice; (am Hause) zápraží, popraží.

Grateisen *n.* nůž na obruče.

Grätenfisch *m.* ostnatá ryba.
Grathobel *m.* svlakovník.
Grat-ia *f.* (lt.) milosť; —*iale n. v.* Graziale. [P.
Gratification *f.* (lt.) náhrada; dar
Grätig ostnatý.
Gratis (lt.) z darma P.; —exemplar *n.* výtisk nádavkový P.; —gage *f.* (des Militärs) plat vojenský darem P. **Gratsäge** *f.* svlakovka.
Grätsch-eln, —en rozkračovati se; šmaťhati.
Grat-sparren *m.* krokev nárožní, nárožnice T.; —stichbalken *m.* nárožní kráče (kratče) T.
Gratul-ant (-en, M. -en) *m.* (lt.) blahopřejec, gratulant; —ation *f.* přání, blahopřání, gratulace; —ationsbrief *m.* blahopřejný list, -né psaní T.; —iren dobrého přáti, štěstí přáti, gratulovati komu.
Grau *adj.* šedivý, šedý, šerý; —e Haare *pl.* šediny, šedivé vlasy; —e Vorzeit šedověkosť; G. *n.* šeř, šeď, šedo; —ammer *f.* propáska; —äugig sivooký; —bart *m.* šedivec, šedivous, sivobrádek; —blau sivý, šeromodrý, šedomodrý. [hrůza.
Grauel (-s, ob. M.) *m.* strach,
Gräuel (-s, unv. M.) *m.* ohavnosť, mrzkosť; ošklivosť; ohava, ohyzda; —n, graueln mb. unpers. ošklivití si; mir —t mně se ošklivi; —that *f.* zločinství, ohavný skutek.
Grau-en mb. šedivěti, ošedivěti; der Himmel —t nebe se šeří; mir —t davor hrozím se toho; —enhaft hrozný, děsný T., strašný; —fink *m.* březovka; —gans *f.* husa veliká; —gelb šedožlutý; —haarig šedovlasý, šedivý; šedosrstý; —kopf *m.* šedivec; —köpfig šedohlavý, šedivý.
Gräulich zašedivělý, našedivělý, přišedivělý; hrozný, strašný; šeredný, škaredý, ošklivý, ohyzdný.
Graumeise *f.* sýkora lužní, popelníček.
Graupe (M. -n) *f.* kroupa.
Gräupel-artig krupkovitý; —erz *n.* krupková ruda; —n krupiti se; es —t krupice padá, krupky padají, krupí se; —n *pl.* krupice, krupky, kroupy T.

Graupen-brei *m.* kaše z krup, krupová kaše; —er *m.* krupník, krupař; —hagel *m.* hrad, ledovec, kroupy; —händler *m.* krupař; —macher *m.* krupař; —mühle *f.* krupárna, krupník, stoupa; —müller *m.* krupař; —regen *m.* padání krup T.; —stampfe *f.* stoupa na kroupy.
Graus *adj.* hrozný, strašný, strašlivý; G. (-es) *m.* štěrk, rum; hrůza, hrozivosť.
Grausalz *n.* sůl šedá, šedivka.
Grausam *adj.* ukrutný, krutý, zuřivý; eine —e ukrutnice; ein —er ukrutník; —keit *f.* ukrutnosť; ukrutenství, ukrutnictví.
Grau-schimmel *m.* sivka, sivý kůň; —schimmlich násivý; —schwarz šedočerný; —sen mb. *v.* Grauen; —sig, —slich *v.* Graus; —specht *m.* žluna šedivá; —wacke *f.* (Min.) drob T., droba; —wackenformation *f.* (geol.) útvar drobový; —werk *n.* bělizna. **Grave** (it.) vážně.
Grav-eur (-s, M. -e *et* -s) (fr.) *m.*, —irer *m.* ryjec (rytec).
Gravimeter *n.* tížeměr, tíhoměr.
Gravir-arbeit *f.* ryjecká práce; —en rýti; —t podezřelý; —nadel *f.* jehla ryjecká.
Grav-is (lt.) těžký; *g. accentus* (grm.) slabý, těžký (ton n. zvuk) T.; hluboký, hrubý (ton) T.; —ität *f.* vážnosť, mocnosť; důraznosť; —*itas styli* mocnosť n. pronikavosť slohu T.; —itätisch vážný, povážný; —itation *f.* (phys.) tížení, tíže obecná T.
Graz-iale *n.* (lt.) příplatek z milosti, milostné *n.*; G. des Soldaten plat vojenský z milosti P.; —ie (ob. M.) *f.* spanilosť, milostnosť T., půvab, vděk, lepota; 2. (M. -ien) milostenka, vděkyně; —iös spanilý, milostný T., vnadný, půvabný, lahodný; —*ioso* (it.) milostně, půvabně, vděkuplně.
Greif (-es, M. -e) *m.* noh, křídlatý lev (baječné zvíře).
Greif-bar pojemný, chopný, chopitelný; chmatný, ochmatný; —barkeit -osť; —bret *n. v.* Griffbret; —en lapiti, polapiti, chytiti, popad-

nouti, chopiti, uchopiti; einen Ton g. hlas bráti; mh. nach etw. g. sáhnouti po čem, popadnouti co, chopiti se čeho; um sich g. zmáhati se, rozšiřovati se; g. makati, chmatati, ohledávati; Platz g. vztahovati se na něco P.; —holz *n.* (b. Tuchscherer) rukověť, držadlo; -ig *v.* Griffig.

Greil (-es, M. -e) *m.*, Hacke kopáč.

Grein-en mh. usklebovati se, šklebiti se; —er *m.* šklebil, plaček.

Greis (-es, auch -en, M. -e) *m.* stařec, kmet, stařeček, staroušek; —en šediveti, ošediveti, sestárnouti; —en *m.* (Min.) slídový křemenec T.; —enalter *n.* starosť, staroba; kmetství, věk kmetský; —grau světlošedý; —ig kmetský.

Greisler, Greißler *m.* hokynář (*st.* hrstnář, hrstník) *v.* Grießler.

Grell přesvětlý; ostrý, pronikavý, křiklavý T. **Gremial-** sborový.

Gremium *n.* (lt.) střed; sbor P.; (Apothekergr. sbor lékarnický; Buchhändlergr. sbor knihkupecký; Großhändlergr. sbor velkupců P.).

Grempel *m.* krámec; —n tarmarčiti. [kramář.

Grempe (-n, M. -n) *m.* hokynář,

Gremsig neústupný.

Grenadier (-s, M. -e) *m.* granátník; —bataillon *n.* prapor granátnický, prapor granátníkův; —mütze *f.* granátnická čepice; —stand *m.* granátnictví.

Grendel *m.*, —baum *m. v.* Pfluggrendel; —kette, —wiede *f.* houž, houžev; —ringe *pl. m.* zděře na

Grenze *f. v.* Gränze. [hřídeli.

Griebe *f.* škvarek, škvarka.

Griebs (M. -se) *m.* ohryzek, střed jablka. **Griechisch** řecký.

Grief-e *f. v.* Griebe; —enwurst *f.* tučnice.

Gries (-es) *m.* krupice; G. (M. -e) *v.* Kies; —brei *m.* kaše krupičná; —docke *v.* Griessäule; —el *m.* výtrol; —eln roztroliti se, rozdrobiti se; es —elt krupky padají; mich —elt, es —elt mir die Haut jde po mně mráz; —en krupici mleti.

Griesgram (-es, M. -e) *m.* mrzout, omrzelec; *adj.* mrzutý; *adv.* mrzutě; —en mrzutým býti; hněvati se; griesgrämig mrzoutský.

Gries-grube *f.* štěrkoviště; —handel *m.* krupařství, hrstnictví; —händler *m.* krupař, hrstník; —icht krupičkovitý, štěrečnatý; —knödel *m.* knedlík z krupice; —koch *m.* nákyp z krupice; —ler *m.* krupař, hrstník; —mehl *n.* krupičná mouka; —mühle *f.* krupičník; —nockerl noky krupičné; —ort *m.* štěrkoviště; —säule *f.* (b. Pflug) slupice; —stein *m.* krupinec; —strudel *m.* strudl krupičný; —suppe *f.* polívka z krupice.

Griff (-es, M. -e) *m.* chmátnutí, sáhnutí, uchopení, chyt, pojetí; etw. im —e haben něco v prstech míti, znáti z paměti; G. fig. úskok; hrsť; špetka, štipka; držadlo, rukojeť, rukověť, jilec; G. der Schrift (typ.) chmatec písma T.; G. (wdm.) pařát, pazour.

Griff-blatt *n.* chmatátko; —bret *n.* pražec, prážek, jho (u houslí atd.); —bügel *m.* poutko, oblouk u jilce.

Griffel (-s, unv. M.) *m.* pisadlo, pisátko; ukazovátko, rafie, rafika; držátko, roubíček; (bot.) čnělka T.; strmělka; —förmig strmělkovitý; —fuß *m.*, —polster *n.* (bot.) podstavec čnělky, sedlo T.; —säule *f.* (bot.) sloupec plemenitelný T.

Griffig co se dá rukama obemknout. **Griffholz** *n. v.* Taste.

Grille (M. -en) *f.* cvrček; die G. zirpt cvrček cvrká; G. fig. vrtoch, brykule, starosti; —n haben míti brykule, vrtochy.

Grillen mh. mrzeti se, vrtochy míti, brykule si dělati.

Grillen-artig cvrčkovitý; —fang *m.* (oh. M.) vrtošivosť, vrtohlavosť; —fänger *m.* vrtohlavec, vrtohlávek; trampotář; —geschwirr *n.* cvrkot; —haft, grillig vrtohlavý, vrtošivý, nevrlý, trampotný; -er Zuschauer bezděčný divák.

Grimass-e (M. -en) *f.* posuněk, pitvora, pitvoření; titvoření; —en machen, —iren pitvořiti se,

titvořiti se, posuňkovati, šklebiti se; —enmacher *m.* posuňkář.

Grimm (-es, ob. M.) *m.* zloba, zlosť, zuřivosť, vztek; —darm *m.* denník, tračník T., denné n. trační střevo; —en mh. zuřiti, sápati se; es —t mich mám ujímání, hryze mě v břiše; G. *n.* hryzení, hryzota, žření; —er *m.* luňák; —ig zlostný, vzteklý, lítý, zuřivý, krutý, prudký, silný; —kalt *adv.* krutě zima.

Grind (-es, M. -e) *m.* strup, strupy *pl.*, strupovatosť; nässender G. chrasta, prašivina; ein loser G., durchtriebener Schalk štvanec, šibal; —fuß *m.* (der Pferde) vlk, prachy, měšky; —ig chrastavý, strupatý, prašivý; -es Gesicht strupovitá tvář, uhřivosť; -er Kopf *v.* Grindkopf; —igkeit *f.* strupivosť, strupatosť; —kopf *m.* strupatá hlava; (Pers.) strupáč; —kraut *n.* chrastavec, *Scabiosa.*

Grins-eln, —en šklebiti se, kňourati; —end, —enhaft šklebivý, kňouravý; —er *m.* ošklеba.

Grippe (oh. M.) *f.* (fr.) (med.) chřipka, chrypka. [dlenka.

Grisette (M. -n) *f.* (fr.) šva-

Grob hrubý; tlustý, veliký, hmotný; nezdvořilý, neotesaný; -e Stimme hluboký, tlustý, nízký hlas; g. gestoßen z hruba utlučený; g. werden hruběti, zhr., hrubnouti, zhrubnouti; —draht *m.* hrubý, tlustý drát; —feile *f.* hrubý pilník; —geschütz *n.* hrubá, veliká, těžká střelba; —heit (M. -en) *f.* hrubosť, nezdvořilosť; —ian (-s, M. -e) *m.* hrubeš, hrubec, nezdvořák; —körnig hrubozrný, velkozrný.

Gröbl-ich obhroublý, přihrublý; —icher Angriff hrubé uražení někoho P.; —ing (-s, M. -e) *m.* hruboš, hrubeš. **Gröbs** *m.* *v.* Griebs.

Grob-schmied *m.* kovář (*mor. i rus.* kuzněc); —sinnig *adj.* (*adv.*) hrubých smyslů; —wollig hrubovlný.

Grog *m.* (engl.) grog, rum s vodou a cukrem.

Grogneur *m.* (fr.) mrzout.

Groll (-es, oh. M.) *m.* zášti, nevražení, nevření na koho; mit G. hněvivě; —en mh. nevříti, nevražiti na koho.

Grolzen mh. říhati, krkati.

Gros *n.* (fr.) houf, množství; G. der Armee hlavní voj; *en g.* verkaufen prodávati ve velikém. [trojník.

Gröschel (-s, unv. M.) *n.* grešle,

Groschen (-s, unv. M.) *m.* groš (kroš) T.; guter G. dobrý g. T.; —brot *n.* grošový chleb; —stück *n.* grošák.

Groshandel *m.* *v.* Großhandel.

Gross (*comp.* größer, *sup.* ddd. größte) veliký, velký; sehr g. náramný; sich g. machen roztahovati se, vypínati se; womit g. thun chlubiti se, honositi se čím; G. *n.* dvanácte tuctův; —admiral *m.* velkoadmirál, nejvyšší admirál, nejvyšší velitel loďstva; —ährig velikoklasý, klasnatý; —ältern *pl.* rodiče rodičův, rodiče otcovy i matčiny, děd a bába P.; —artig velkotvárný, velikolepý T.; das —artige velkolepé, velkolepost T.; —äugig okatý; —bart *m.* bradáč; —bauch *m.* břicháč; —binder *m.* bečvář; —blätterig velikolistý; —botschaft *f.* velvyslanství; —botschafter *m.* velvyslanec; —brüstig prsatý (gem. kozatý); —concept *n.* (Papier) veliký konceptní papír; —e (—es) *n.* (oh. M.) velikosť; im —en ve velikém, ve veliku.

Grösse (oh. M.) *f.* velikosť, ohromnosť, náramnosť; 2. (M. -n) (math.) veličina; benannte G. veličina jmenovaná T.; unbenannte G. veličina nejmenovaná T.; —n veličiti, zveličiti.

Grossenkel *m.* pravnuk P.

Grössen-lehre *f.* veličinověda; —wahn *m.* velemyslnosť, veledomýšlivosť. **Grösser** *adj.* věčší.

Gross-feldherr *m.* (ehem. in Polen) veliký hetman; —fürst (-en) *m.* veliký kníže, velkokníže P. (T.); —fürstenthum *n.* velkoknížetství, veliké knížetství P. T.; —fürstin *f.* velkokněžna, veliká kněžna; —gewachsen narostlý, vyrostlý; odr.; —gewerbe *n.* velkoprůmysl, velprůmysl T.; —gezogen odchovaný; —handel *m.* velkoobchod T.; veltržba P.;

—händler *m.* velkoobchodník, velkokupec P.; —handlung *f.* velkokupectví, velprodej P. (T.); —heit *f.* velikosť T. *v.* Größe; —herr *m.* sultán, turecký císař; —herriſch velkopanský; —herzig velkodušný; —herzog *m.* velkovojvoda, (velvojvoda, veliký vojvoda) P. (T.); —herzogthum *n.* velkovojvodství (velvojvodství) P. T.; —hofmeiſter *m.* nejvyšší hofmistr; —hörnig rohatý.

Gross-ier (=s) *m.* (fr.), —iſt (=en) *m.* velkoobchodník.

Gross-industrieller *m.* veliký průmyslník, velkoprůmyslník; -jährig zletilý P. (plnoletý); g. ſein svá leta n. právní leta míti P., zletilý býti; —jährigkeit *f.* zletilosť P.; die G. erreichen dojíti právních let, přijíti k svým letům P.; —kanzler *m.* nejvyšší kancléř; —knecht *m.* nádvorník; —kopf *m.* hlaváč; —köpfig hlavatý, velikohlavý; —kreuz *n.* veliký kříž, velkokříž, velkříž P.; G. *m.* (Perſon) velkřížník P.; -macht *f.* velmoc P.; —mächtig velemocný, velikomocný, přemocný; —marſchall *m.* velkomaršálek; —maul *n.* hubař, tlučhuba; —mäuler *pl.* velkoústí (plazi) T.; —mäulig hubatý; —meiſter *m.* velmistr P.; —muth (ob. M.) *f.* velikomyslnosť, velikoduší, velkoduchosť; —müthig velikomyslný; velikoduchý; hrdý, vysokomyslný; —mutter *f.* bába, babička; —naſe *f.* nosáč; —naſig nosatý; —neffe *m.* posvatan; —nichte *f.* posvatanka; —octav *n.* velká osmerka; —offizier *m.* veldůstojník; —oheim *m.* praujec; —ohr *n.* ušák, ušatec; —prior *m.* velkopřevor; —reich *n.* veleříše; —ſchatzmeiſter *m.* velkopokladník; —ſchön velekrásný T.; —ſchulterig ramenatý; —ſeitig bokatý; —ſiegelbewahrer *m.* velkopečetník; —ſinnig velikomyslný, velkodušný; —ſprecher *m.* chlubník, vychlubovač, chvastač, tlučhuba; —ſprecherei *f.* chlubnosť, chlouba, honosení-se; —ſtädtiſch velikoměstský; —ſtirnig čelatý.

Grösst-e bdb. největší; —er Kreis (math.) kruh největší T.; —entheils *adv.* na věčším díle, z věčšího dílu, věčším dílem, z věčší části, hlavně.

Gross-thuerei *f.* vypínání, nadýmání; —thun nadýmati se; —thuend hrdomyslný; honosný.

Grossulari-a *f.* (bot.) srstka; —*eae pl.* (bot.) meruzalkovité T.

Gross-uhrmacher *m.* věžní hodinář; —vater *m.* děd; —väterlich dědovský; —vezier *m.* velvezír; —vieh *n.* skot; —werden *n.* vzrůstání; zmáhání-se, zvěčšování-se; —würdenträger *m.* velkohodnosta.

Grotesk (fr.) divoobrazný T., hrubý, hrubotvárný, netvárný; —eſſer *m.* hltoň, žrout; —ſäufer *m.* chlastoun; —tänzer *m.* skokoun.

Grotte (M. =n) *f.* jeskyně; —narbeit *f.*, —nwerk *n.* tvary jeskyňové.

Grübchen *n.* důlek, dolíček, jamka, ďubka, prohlubinka; —ſpiel *n.* hra do důlkův, hra v koutky, hra na šmejkavou. [lina; prohlubeň.

Grube (M. =n) *f.* jáma; důl, do-

Grübel-ei *f.* dloubání, hloubání, rýpání, šťourání; —haft dloubavý; —kopf *m.* dloubálek, hloubálek; —n hloubati, dloubati, ďoubati, rýpati; šťourati; hloubálkovati, rozumkovati; —ſüchtig hloubavý.

Gruben dolovati, doly dělati; (Weinb.) rozváděti, rozvody dělati.

Gruben-arbeiter *m.* dělník v dolích; —baum *m.* (mech.) prah, žlabní špalek T.; —beil *n.* žumberka; —brand *m.* požár v dolích; —ende *n. v.* Senker; —erz *n.* dolová ruda; —feldmaß *n.* meslo; —gas *n.* plyn uhelný, baňský, lehký uhlovodík T.; —gezäh *n.* hornické nástroje; —gräber *m.* jamař; —grund *m.* (bot.) vnitropupí T.; —heimer *m.* jamník; —kohle *f.* rožďové uhlí; —kompaß *m.* kompas horní V.; —meiſter *m.* dolmistr; správce dolův; —ſteiger *m.* dololezec V.; —verkohlung *f.* zuhlení v jamách, pálení uhlí v jamách T.; —waſſer *n.* voda dolová V.; —zimmerung *f.* roubení u dolu.

Grub-er *m.* rozvod; —ig jamnatý, dolinovatý, dolovatý, dolíčkovatý; (zďobaný).

Grübler (-s, unv. M.) *m.* hloubač, hloubatel, hloubálek, skoumá-
Grude *f.* řeřavé uhlí. [lek.
Gruft (M. Grufte) *f.* hrobka, krypta; *v.* Grotte; —stein *m.* náhrobní příklop. [chuchlovatosť.
Grumescenz *f.* (lt.) sraženosť;
Grummet (-s, ob. M.) *n.* otava; zweites G. podrost, podrostek, podrostlina; —butter *f.* máslo podzimní; —ernte *f.* sekání otavy; —wiese *f.* otaviště. [—us *m.* chuchel, hromada.
Grum-ös (lt.) chuchlovatý, sražený;
Grün zelený; fig. nezralý; —es Holz syrové dříví; G. (ob. M.) *n.* (chem.) zeleň T., zeleno, zelenosť; —beere *f.* angrešt; —blau zelenomodrý.
Grund (-es, M. Gründe) *m.* dno; 2. pozemnosť P., pozemek (grunt); 3. základ P.; 4. důvod příčina P.; 5. (b. Anstreich.) spodek, půda, podklad; G. und Boden země a půda, pozemnosť P., pozemek; von G. auf bauen stavěti od základu; der Entscheidung eine Urkunde zu —e legen na základě listiny něco rozhodnouti P.; was einer Sache zu —e liegt na čem se něco zakládá, na čem něco založeno jest P. T.; etw. von G. aus verstehen rozuměti něčemu od kořene P.; um den G. des Wissens fragen dotazovati se na někom příčiny n. o příčině vědomí P.; auf G. einer Verfügung etw. veranlassen za příčinou nějakého nařízení něco spůsobiti P.; etw. mit G. besorgen s právem, právě se něčeho obávati P.; zu —e gehen zhynouti, pohynouti, zmařenu býti, přijíti na zmar P.; zu —e richten něco zmařiti, zkaziti P.
Grund-angel *f.* řečištní udice; —anstich *m.* základní n. spodní nátěr r; —aushebung *f.* (Bauk.) vykopání základův T.; —bau *m.* základní stavba T.; základ; —baum, —balken *m.* práh základní, břevno; —bedingung *f.* základní, hlavní výminka; —begriff *m.* základní n. hlavní pojem; —besitz *m.* držení pozemnosti P.; 2. pozemnosť P.; —besitzer *m.* držitel pozemnosti P.; statkář T.; —bestandtheil *m.* základní částka, první základ T.; —bestandvertrag *m.* projednací smlouva o pozemnosť P.; —birn *f.* *v.* Erdapfel; —blei *n.* olovnice; —bogen *m.* (an der Trompete) nátrubní kolečko; —bohrer *m.* *v.* Erdbohrer; —brav předobrý; —bret *n.* ředidlo; —bruch *m.* podemletí T., průval, průtrž vody; —buch *n.* (M. —bücher) kniha pozemnosti P., kniha pozemečná n. pozemková, kniha gruntovní (kniha pozemná P.); —bücherlicher Akt výkon týkající-se knih gruntovních n. pozemkových (P.).
Grundbuchs-beamte *m.* úředník při knihách pozemkových n. pozemečných (pozemných); knihovní, (iho *m.*) P.; —directionsadjunct *m.* příruči ředitele knih pozemkových P.; —director *m.* ředitel knih pozemkových P.; —extract *m.* výtah knihovní P.; —führer *m.* knihovní P.; —führung *f.* vedení knih pozemkových P.; —gebühr *f.* plat ku knihám pozemkovým P.; —gesetz *n.* zákon o knihách pozemkových P.; —manipulation *f.* manipulace při knihách pozemkových; —stand *m.* stav pozemkových knih P.; —taxe *f.* sazba peněžná, taksa ku knihám pozemkovým P.
Grund-complex *m.* pozemnosti pospolité, poz. v jednom položení ležící P.; —dienstbarkeit *f.* služebnosť pozemková (pozemná) P.; —ebene *f.* (geom.) plocha průmětná T.; —ehrlich prapoctivý; —eigenthum *n.* pozemné vlastenství P.; —eigenthümer *m.* vlastník pozemnosti P.; —eis *n.* tříšť, stříž, chříst, první led; —eisen *n.* vodní závaží.
Grundel, Gründel (-s, -unv. M.) *m.* (Fisch) mřín, mřínek *Cobitis*; 2. *v.* Grendel.
Gründen etw. založiti co, základ čeho položiti n. klásti P. T.; eine Anstalt g. zříditi (n. zaraziti) ústav P. T.; den Beweis worauf g. zakládati důkaz na něčem T.; den Beweis auf Urkunden g. zakládati důkaz na listinách P.; sich auf Zeugenschaften g. dokládati se svědectví P.; gegründete Hoffnung dobrá ná-

děje o čem P.; gegründete Furcht podstatná bázeň P.

Grundentlastung *f.* vyvazení n. vyvazování pozemností P.

Grundentlastungs-cassa *f.* vyvazovací pokladnice P.; —commission *f.* vyvazovací komise; —fond *m.* fond vyvazovací; —geschäft *n.* řízení vyvazovací (v příčině pozemností) P.; —landescommission *f.* komise zemská k vyvazení pozemností P.

Grundentwurf *m.* základní rozvrh.

Gründer (-s, unv. M.) zakladatel.

Grund-erträgniss *n.* užitky pozemkové, užitky z pozemností, výtěžek z pozemků; (an Früchten) úroda zemská P.; —ertragsschätzung *f.* vycenění n. odhad užitkův z pozemností; —erz *n.* spodní ruda; —farben *pl.* základní n. podkladné barvy T.; —feste *f.* základ, osnova; —fläche *f.* (math.) plocha základní; plocha spodní P.; G. des Schädels spodek lbi; —form *f.* hlavní forma; —frost *m.* námraz; —fuß *m.* *v.* Grindfuß; —gebirge *n.* základní hornina; —gebühr *f.* hlavní plat; —gesetz *n.* základní zákon T.; —größe *f.* (math.) základ, veličina základní T.; —grube *f.*, —graben *m.* (Bauk.) výkop na základy P.; —herr *m.* pán n. držitel pozemností (statkář); —herrlich co se týče pána pozemností; —hobel *m.* kocour, šturmalík; —iren základ dělati; půdovati; podbarviti; —kante *f.* (math.) hrana základní, spodová T.; —kette *f.* osnova; —kraft *f.* síla základní T.; —kreis *m.* základní kruh T.; —lage *f.* základ P.; spodek; první vrstva; —lauter *m.* samohláska; —legung *f.* zakládání, kladení n. položení základův.

Gründlich důkladný T., podstatný; *adv.* důkladně; —keit *f.* důkladnosť.

Gründling *m.* (-es, M. -e) mřínek, slíž.

Grund-linie *f.* (math.) základní čára, čára spodní T.; —linien eines Gesetzes osnova zákona P.; —los bezedný; neskončený; nepodstatný, nedůvodný; —loth *n.* *v.* Senkblei; —macht *f.* základní mohutnosť T. —mauer *f.* základní zeď, hlavní zeď T.

Gründonnerstag *m.* zelený čtvrtek.

Grund-pachtvertrag *m.* pachtovní smlouva o pozemnosť P.; —pfahl *m.* základní kůl; —pfähle bei dem Wehre kolí (*coll.*) základové, sedlo T.; —pfand *n.* zástava pozemnosti, zástava pozemková P.; —pfeiler *m.* základ; —princip *n.* zásada T.; —rechnungsprotokoll *n.* protokol počtův pozemkových P.; —recht *n.* právo základní P.; —regel *f.* hlavní pravidlo; —reihe *f.* (math.) prvotní řada T.; —rente *f.* důchod z pozemnosti, z půdy T.; —riß *m.* půdorys T.; (stilist.) jádro, základ T.; —satz (-es, M. Grundsätze) *m.* pravidlo, zásada, (smýšlení) P.; —sätzlich zásadní; —schnitt *m.* (math.) prvoseč, prvořez T.; —schwelle práh T.; —sprache *f.* původní, prvotní jazyk; —ständig (bot.) spodní T.; —stein *m.* základní kámen.

Grundsteuer *f.* pozemné (, ého *n.*), daň pozemná P., daň pozemková, daň pozemečná, daň z pozemkův; —provisorium *n.* zatímné opatření v příčině pozemného P.; —regulirungscommission *f.* komise na upravení daně pozemkové.

Grund-stoff *m.* prvek, nerozluček, nerozlučnina T.; živel prvotní; -strich *m.* hlavní tah, hlavní, základní čára (v písmě) T.; —stück *n.* pozemek P., pozemnosť; —stütze *f.* hlavní podpora; —suppe *f.* ssedlina, usedlina, kal; —ton *m.* hlavní, základní zvuk.

Gründung *f.* založení; —scomité *n.* výbor zakladací; —swesen *n.* zakladatelství.

Grund-ursache *f.* původní, první příčina, počátek, podnět; —verschreibung *f.* pozemný zápis P., zápis pozemečný n. pozemkový; —wage *f.* krokvice; —wahrheit *f.* základní, původní pravda; —wesen *n.* zásada, základ; —wolle *f.* puch T.; —wort *n.* základní slovo T.; —zahl *f.* (grm.) základní číslo; (math.) základ; —zahlwort *n.* (grm.) základní číslo T., základní číslovka; —zeichnung *f.* rys základní; —zerstücklung

f. rozdělení pozemností P.; —zerstückelungstabelle *f.* tabulka o rozdělení pozemností T.; —zins *m.* pozemné (, ého *n.*), úrok pozemný P., úrok z pozemků; —züge *pl. m.* základy; G. des Gesetzes základy n. osnova zákona P.

Grün-e *n.* zeleno; zelení; G. *f.* zeleň; —en mh. zeleněti, zelenati se; —erde *f.* zelená hlinka; —fink *m.* zvonek; —gelb zelenožlutý; —igkeit *f.* zelenosť; —itz (-es, M. -e) *m.* zvonohlík (pták); —krähe *f.* mandelík; —lich zelenavý; —ling (-s, M. -e) *m.* (Vogel) zvonek*; (Stein) zelenavec, křemen s helem; —sand *m.* zelený písek; zelený pískovec T.; —span *m.* měděná rez, zelená rez, mědirez, plíseň měděná, plísta, měděnka T.; —specht *m.* datel zelený; žluna zelená; —stein *m.* zelenokam, zelenokámen T., zelenec; —sucht *f.* zelenice. [těti.

Grunzen mh. chrochtati, chroch-

Grünzeug *n.* zelenina, zelené; —händler *m.* zelinář; —händlerin *f.* zelinářka, zelenářka.

Grupp-e (M. -en) *f.* skupa, skupení, skupina T., skupenina; G. von Statuen sousoší; —en, —iren kupiti, skupiti, nakupiti T.; —enbild *n.* obraz skupin, skupení; —enweise *adv.* skupně; v kupách, v skupeních; —irung *f.* kupení, skupení T., skupenství.

Grus (-es, oh. M.) *m.* suť; štěrk.

Gruse *f.* drn, pažit.

Gruss (-es, M. Grüße) *m.* pozdravení, pozdrav.

Grüssen einen pozdraviti; g. lassen vzkázati pozdravení, vzkázati pozdravovat. [*f.* (wdm.) zahájený čas.

Gruss-formel *f.* pozdravení; —zeit

Grütz-e (oh. M.) *f.* krupice; gröbere G. lámanka; G. im Kopfe haben míti v hlavě řezanku; —händler *m.* krupař; —kopf *m.* hňup, hlupák; —mühle *f.* krupičník, krupičný mlýn; —stampfe *f.* krupičná stoupa; —suppe *f.* krupičná polévka; —zähler *m.* hryzikrupa, držgrešle, skrblík. [—in *n.* (chem.) kvajacin.

Guajac-en *n.* (chem.) kvajacen;

Guajak *n.*, —baum *m.*, —holz *n.* kvajak, francouzské dřevo, svaté dřevo; —harz *n.* pryskyřice kvajaková T.; —säure *f.* kyselina kvajaková T. [guano T.

Guano *n.* (span.) ptačí mrva,

Guardian (-s, M. -e) *m.* (it.) kvardian. [vladař.

Gubernator *m.* (lt.) zeměsprávce,

Gubernial-decret *n.*, —erlaß *m.*, —verordnung *f.* guberniální dekret, g. výnos, g. nařízení; —rath *m.* guberniální rada; —circular *n.* guberniální cirkulář. [(gubernium) P.

Gubernium *n.* správa zemská

Gückeln pokukovati.

Guck-en koukati, pokukovati; mh. objeviti se, vyskytnouti se; vykukovati; 2. kukati; —er *m.* koukal; kukátko; G., —guck *m.* kukačka, žežhulka; geh zum G.! jdi k šípku! —fenster *n.* kukátko, vyhlídka; —kasten *m.* kukátko.

Guerre *f.* (fr.) válka, vojna.

Guerilla *f.* (span.), —krieg *m.* těkavá válka, malá válka; —krieger *m.* bitkář.

Guide *m.* (fr.) průvodce.

Guillochir-en (fr.) proplétati, splítky dělati; —kunst *f.* umění průpletné, umění splítkové, splítkování; —maschine *f.* giloš, stroj gilošovací, splítkovadlo.

Guillochis *f.* (fr.) proplétání, průplety *pl.*, splítky *pl.* [tina.

Guillotine *f.* (fr.) stinadlo, gilo-

Guinée *f.* (fr.) guinea (peníz).

Guirlanden *pl.* (fr.) věncoví.

Guitarre *f.* (fr.) kytara.

Gula *f.* (lt.) (zool.) nadhrdlek, hořejší část hrdla T.

Gulden (-s, unv. M.) *m.* zlatý (*mor.* rýnský), zlaťák, renčák; -bruch *m.* (math.) zlatový zlomek T.; -fuß *m.* zlatový ráz P.; —schein *m.* zlatka, zlatovka; —stück *n.* zlatník, zlaťák.

Guldinische Regel (mech.) pravidlo guldinovo (metoda centrobarická) T.

Gülle *f.* hnojnice, hnojovka.

Gült- úroční; —bauer *m.* úročník; —buch *n. v.* Giltbuch; —e *f.* poplatek; plat úroční, úrok; *v.* Gilte; —herr *m.* pán poplatků.

Gültig platný P.; —en platným učiniti, potvrditi; —keit *f.* platnosť.
Gummi (oh. Mz.) *n.* guma, klí, klejovina, klejovatina, klovatina, klovatosť; arabisches G. (*gummi arabicum*) klí arabské, klejovina arabská T., arabská klovatina; *G. elasticum* pružec T., pružeť Š.; —ball *m.* míč gumový; —fluß *m.* mokvání klí; —gut *n.* žluť pryskyřičná; —haltig klovatý; —harz *n.* gumopryskyřice, pryskyřice klovatá T., guma pryskyřičná n. smolná; —schuhe *pl.* střevíce gumové.
Gundelrebe *f.*, Gunderlunge *f.*, Gundermann *m.* poponec, poponka, oponec, openec, (kondrhel, kontryhel). [ranník (rstl.)
Günsel (oh. Mz.) *m.* T. zběhovec,
Gunst (oh. Mz.) *f.* přízeň, náchylnosť, milosť; zu —en (kfm.) k lepšímu T., k dobrému, ku prospěchu, v prospěch; zu —en eines Andern v prospěch n. k lepšímu jiného; —bezeugung *f.* prokazování přízně.
Günst-ig příznivý, nakloněný čemu; příhodný k čemu; —ling (-s, Mz. -e) *m.* milostník, oblíbenec, milec.
Gurgel (Mz. -n) *f.* hrdlo, jícen, chřtán, hltan; trubice dychavičná; —abschneider *m.* hrdlořez; —ader *f.* hrdelnice; —n mh. klokati, kloktati, klektati; —schlund *m.* uzel, hltadlo; —schneider *m.* hrdlořez; —wasser *n.* kloktadlo, kloktací voda.
Gurke (Mz. -n) *f.* okurka *Cucumis*.
Gurken-artig, —förmig okurkovitý; —beet *n.* okurčiště, okurkový záhon; —feld *n.* okurkoviště; —händler *m.* okurkář; —lake *f.* okurkový lák; —salat *m.* okurkový salát.
Gurre *f.* herka.
Gurr-en (im Bauche) kručeti v břiše; —ig podivný, podivínský.
Gurt (-es, Mz. -e) *m.* pás, přepás; 2. popruh, podpěnka; 3. G. (Bauk.) pás T.; —band *n.* (b. Gesims) pás.
Gürtel (-s, unv. Mz.) *m.* pás T.; pásek, opasek; pasadlo; —los bezpasý; bez pasu; —n upásati, připásati, upnouti; opásati; —rose *f.* vřed ohnivý; oheň sv. Antonína; *Zona, Zoster*; —schließe *f.* sponka na opasku; —schnalle *f.* přezka na opasku; —thiere *pl.* pásatí ssavci T.
Gürten *v.* Gürteln.
Gurtgehenk *n.* obáslo.
Gürtler (-s, unv. Mz.) *m.* pasíř; —handwerk *n.* pasířství.
Gurt-riemen *m.* podpěnka; -schnalle *f.* přezka u podpěnky; —sims *m.* pásová římsa.
Guss (-sses, Mz. Güsse) *m.* lití, slévání; 2. (v. Metall) litina, slitina; 3. výlev; 4. lijavec; 5. slevek; 6. (Brau.) nálev; —bach *m.* bystřice, ručej; —eisen *n.* litina T., lité železo; —form *f.* slevadlo, kadlub; —haus *n.* slévárna; —loch *n.* nálevka, náleveň; —materie *f.* livo; —mauer *f.* litá zeď T.; —meister *m.* *v.* Gießmeister; —modell *n.* slevadlo; —regen *m.* příval, lijavec, liják; —reif *m.* okruží; —rinne *f.* žlábek; —stahl *m.* litá ocel T.; —stein *m.* výlivka; —waare *f.*, —werk *n.* litina, slitina.
Gusto (it.), *Gustus m.* (lt.) chuť, vkus *v.* Geschmack; —sache *f.* věc vkusu, po něčí libosti, choutka; gustiren skoumati.
Gut *adj.* dobrý, prospěšný; etw. g. sein lassen něco nechati jak jest; kurz und gut zkrátka a dost; g. mittel Waare (kfm.) nadprostřední P.; g. ordinär nadprostý T., dobrý, obyčejný, dobrý, pořadovní; zu —e kommen k lepšímu býti, přijíti P.; das Handlungsbuch soll Alles enthalten was dem Kaufmann zu —e kommt kniha obchodní má obsahovati vše, čehož kupec pohledává P.; für etw. g. stehen práv býti komu z čeho; für einen g. sagen ručiti za koho; gut Heil! na zdar!
Gut (-es, Mz. Güter) *n.* dobro; statek T.; věc, zboží P.; Habe u. G. jmění, jmění a statek; bewegliches G. statek movitý P.; unbewegliches G. statek nemovitý P.; höchstes G. (philos.) svrchované dobro T.; seine Güter abtreten svých statků komu postoupiti.
Gut-achten *n.* zdání, dobré zdání P.; sein G. abgeben své zdání

dáti n. oznámiti P.; —ächtlich etw. einbegleiten o něčem dáti zprávu, zdání své oznámě; něco předložiti s oznámením zdání svého P., připojiti své dobré zdání; —artig dobré povahy; chvalitebný; neškodný; —befinden n. (des Richters) uznání, uvážení soudcovo P.; nach —dünken jakož se bude zdáti, jakož se bude zdáti za podobné.

Güte (ob. M.) *f.* dobrota P.; dobrotivosť; in der G. po dobrém.

Güter-abtretung *f.* postoupení statkův P.; —anweisung *f.* ukázka na zboží P.; —ausweis *m.* vykázání, výkaz statkův P.; —besteller *m.* *v.* Frachtenmäkler; —gemeinschaft *f.* spolčení statkův, spolek statkův, P.; (zwischen Ehegatten) společné vzdání statkův (mezi manžely) P.; —lehre *f.* statkověda T.; —masse *f.* celosť jmění; —namhaftmachung *f.* statkův ze jmena jmenování P.; —verwalter *m.* správce statkův P.; —verzeichniß *n.* seznam statkův, věcí, zboží P.; —zug *m.* (Eisenb.) nákladový vlak.

Gut-erz *n.* bohatá ruda; —gelaunt v dobré míře; —gewicht *n.* vývažek T.; návaží; —haben etw. něco k dobrému n. k lepšímu míti, míti něco za někým T.; —haben *n.* (in der Rechnung) pohledávka T., pohledanosť P.; ein G. von 40 fl. bei jmd. haben pohledávati u někoho 40 zl. P.; —habungsausweis *m.* (milit.) pohledavací výkaz; —heißen etw. něco schváliti P., přivoliti k čemu T.; —herzig dobrosrdečný; -keit -osť.

Gütig dobrotivý, laskavý; —keit *f.* dobrotivosť.

Güllich přátelský; *adv.* po dobrém, v dobrotě; —er Vergleich narovnání n. porovnání přátelské P.; die Forderungen der Masse g. einbringen pohledanosti podstaty po dobrém vyupomínati P.; sich g. thun hověti sobě.

Gut-machen něco napraviti P.; einen g. udobřiti koho; —müthig dobromyslný; keit osť; —rechnung *f.* počet k lepšímu P.; počet k dobrému; auf G. des folgenden Jahres kommen někomu něco počítati k lepšímu na příští rok P.; —sagen *n.* ručení, rukojemství. [statkář.

Gutsbesitzer *m.* držitel statku P.,

Gutschreiben k lepšímu připsati n. zúčtovati; na úvěrovou stranu připsati komu co P.

Guts-herr *m.* pán statku P., statkář; obrigkeitlicher —körper statek vrchnostenský P.; —unterthan *m.* poddaný statku P.

Gutta *f.* (lt.) kapka, krápě; *g. percha* perčovina, klejina perčová; *g. rosacea* (med.) trudovina, krápě červená; pupenina na tváři, granáty; *Guttae pl.* (Bauk.) perly T.

Gut-that *f.* dobrodiní; —thäter *m.* dobrodinec, dobroděj; —thätig dobročinný *v.* Wohlthätig.

Guttur *n.* (lt.) hrdlo; —*alis consonans* (grm.) hrdelnice, hláska hrdelná T. [keit osť.

Gutwillig dobrovolný, ochotný;

Gymnasial- gymnasijní P.; —lehrer *m.* gymnasiální učitel P.; —lehrerstelle *f.* gymnasiální učitelství P.; —plan *m.* návrh o zřízení gymnasií (návrh gymnasijní) P.; —schüler *m.* gymnasijní žák; —unterricht *m.* učení gymnasijní P., učení na gymnasiích; —wesen *n.* záležitosti n. věci gymnasijní.

Gymnasi-ast (-en, M. -en) *m.* žák gymnasijní; —um (-s, M. -ien) *n.* (gr.-lt.) gymnasium.

Gymnast-ik *f.* (gr.) tělocvik, silocvik; —isch tělocvičný, silotužný; —ische Anstalt tělocvična. [ka T.

Gymnium *n.* (gr.-lt.) (bot.) kolén-

Gymnoptera *pl.* (gr.) (zool.) nahokřídlí (hmyzi).

Gynäko-kratie *f.* (gr.) ženovláda; —logie *f.* (med.) ženoznalství (lékařské); —man *m.* ženkýl. [stvo.

Gynandria *f.* (gr.) (bot.) sourod-

Gyno-phorum *n.* (gr.) (bot.) pestíkonoš T.; —*stenium* *n.* (bot.) sloupec plemenidelný T.

Gyps (-es, M. -e) *m.* sádra, (Min.) sádrovec T.; —abdruck *m.* sádrový otisk; —abguß *m.* sádrový odlivek; —arbeiter *m.* sádrař, sáderník; —bild *n.* sádrová soška;

—en *verb.* posádřiti; —en *adj.* sádrový; —er *m.* sádrař; —erde *f.* sádrovina; —pfeife *f.* sádrová dýmka; —stein *m.* sádrovec; —waare *f.* sádrové zboží.

Gyro-id *n.* (min.) vratitvar T.; —ma *n.* (gr.) mistička, češujka; —mantie *f.* kruhověštba, kruhoprava; —phag *m.* fatkář; —trop *m.* (phyf.) obratič T.; —vag *m.* tulák, poběhlík.

Gyrus (gr.-lt.) *m.* (bot.) kruh T.

H.

Ha! *intj.* ha!

Haar (-es, M. -e) *n.* vlas, *pl.* vlasy T.; (der Thiere) chlup, *pl.* chlupy T., srsť; (an den Pflanzen) runina, hunina; kosmina; *fig.* —e lassen müssen pustiti chlup, škodu vzíti; kurze —e sind bald gebürstet s málem je člověk brzo hotov; sich in die —e kommen servati se.

Haar-aufsatz *m.* vlasovka, strojené vlasy; —ausfallen *n.* pršení, padání, lezení vlasův; —balg míšek vlasový; —ball *m.* chomáč z chlupů (v hovězím žaludku); —band *n.* tkanice na vlasy, přípletka, spletačka; —bereiter *m.* vlasenkář; —besen *m.* štětka, smeták; —bett *n. v.* Matratze; —beutel *m.* vlasenec, pytlíček na vlasy; vacoun; (in einer Kalesse) přízadek; —bildung *f.* mangelhafte nedostatek vlasův; abnorme H. vlasy neb srsti nepřirozené; —blume *f.* vlasokvět; nicht ein —breit ani s vlas; —bürste *f.* kartáč na vlasy; —büschel *n.* střapec (na konci ocasu) T.; chomáč, chundel, svazek chlupův (měkkých) T.; (bot.) čupryna T.; —decke *f.* žíňovka; —dünn *adj.* tenký jako vlas; (bot.) vlasovitý T.; —eisen *n.* želízko na vlasy, želízko kadeřicí; (Gerb.) kosa omykací; —en, mh. od. mf. línati, pelichati; —erz *n.* leštěnec vláskovitý; —färbungstinctur *f.* barvina na vlasy; —feder *f.* pejří, chmejří; (Uhr) zpruha vláskovitá; —fein tenký co vlas; —flechte *f.* vrkoč, rulík, pletenec vlasův; zápletka do vlasů; —förmig vlasovitý, vláskovitý T.; -e Gestalten tvary vláskovité T.; —fuchserei *f.* vlasotepství; —gefäß *n.* vlasečnice, ceva syrovatečná T.; —geflecht *n.* pletenéčko; —gewebe *n.* vlasenice, tkanina z vlasin; —gras *n.* ječmenka, vousatec; —händler *m.* vlasař, žíňař; —hemd *n.* žíněná košile; —ig vlasatý; srstnatý, chlupatý; —kamm *m.* čcsák, hřeben na vlasy; (zum Haarschlichten) rozpravovač, rozpravovák; —kappe *f.* vlasenka; —keim zárodek vlasů; —klauber *m.* (verächtl.) vlasotepec, puntičkář; —klein vláskový, co vlásek, na vlas; —klumpen *m.* chumáč vlasův; —knopf *m.* pupenec n. kořen vlasů; —kräusler *m.*, —künstler *m.* kadeřník *v.* Friseur; —krone *f.* chmejří; —linie *f.* (geom.) vlasová čára T.; —locke *f.* kadeř, kučera; —los bezvlasý; —lose Stelle lysina, pleš; —mantel *m.* vlasečník; —moos *n.* plstivka; —nadel *f.* vlasnice, jehlice do vlasův; —nest *n.* vrkoč, kotouč; —netz *n.* síťka; korunka z vlasův; (bot.) vlasoví, kosmatíčko; —pigment *n.* barvina vlasů; —pinsel *m.* štětička vlasová; štětec vláskový T.; —puder *m.* prach na vlasy; —putz *m.* ústroj hlavy; —ringel *n.* prstenec vlasový, kroužek z vlasův; —röhrchen *n.* (mech.) trubice vlasová, trubička vlásková T.; —sackmilbe *f.* (zool.) roztoč vlasový; —salbe *f.* voňavka (mazadlo) na vlasy; —schädel *m.* lebka; —scharf

ostrý jako jed; fig. určitý na vlas; —scheitel m. poutec; —schere f. nůžky na vlasy; —schleife f. tkanice žíněná; 2. tkanice do vlasů; —schlinge f. vlasina; sklona; oko, pletka na ptáky; —schmuck m. šperk do vlasů; —schneidecabinet n. střižna, stříhárna (vlasův); —schopf m. chochol, kštice; —schur f. stříhání vlasův; —schwärze f. čerň na vlasy; —seil n. žiňák, provázek žíněný; (med.) síto, žíně, žíňovka; —seite f. srstní strana; —sieb n. síto žíněné, vlašená roucha; —silber n. samorostlé stříbro; —spalterei f. vlasotepství, malichernost; —spange f. záponka na vlasy; —strich m. vlásečná n. vlasová čára, vlásková čára T.; —tour f. vlasenka; —tuch n. žíněnka; prosevátko žíněné; —wachs n. voňavka na vlasy; (anat.) žíla lýkovitá; —wickel m. návlaska; —wild n. srstnatá zvěř; —wirre f. chocholka; —wuchs m. vzrůst vlasův; sparsamer H. vlasy řídké; —wulst f. chomáč, motouz vlasův; —wurzel f. kořen vlasu, kořínek vlasový; čmýří, vlášení; —zange f. klíšťky na vlasy; —zirkel m. kružítko drobnoměrné T.; —zopf m. vrkoč, rulík, pletánek, copánek; —zotte f. kosmina, chundel; (b. Pferd) rousy.

Habe (ob. M.) f. jmění T.; majetek; H. u. Gut jmění a statek.

Haben míti; držeti; die Sache hat nicht viel an sich není mnoho na tom; habt Acht! (Commandow.) pozor! (ffm.) h. dal; soll má dáti; (als Hilfszeitw. durch jsem); ich —e gehört slyšel jsem; unpers. es hat keine Eile není na spěch.

Habe-nichts: Her H. pan z Nemanic, z Nuzovic; Herr —recht pan Takchcimit. **Haber** m. v. Hafer.

Hab-gier f. lakota; —haft werden (des Beschuldigten) zatknouti obviněného P., zmocniti se koho.

Habicht (=es, M. =e) m. jestřáb; junger H. jestřábě, jestřábek.

Habichts-fang m. chytání jestřábův; 2. H., —korb m. koš, poklop na jestřáby; —kraut n. jestřábník; —nase f. jestřábí, orlí nos, klikonos; —netz n. síť na jestřáby; —schnabel m. zobák jestřábí; —stein m. jestřábec.

Habil adj. (lt.) mocen čeho, schopný, obratný; —itiren jmd. přispůsobiti koho k čemu P.; sich für e. Amt h. přispůsobiti se k úřadu P.; —itirt přispůsobený P.; durch Ansässigkeit h. usedlý k něčemu (k. p. k zemi) P.; —itirung, —itation f. (für Lehranstalten) přispůsobení se n. někoho k úřadu učitelskému P.

Habit (=s, M. =e) m. (lt.) oděv, hábit; —uell povahou T., povahou zobyčejnělý; —us m. držení, postava, postavení T.; p. těla; spůsobilosť, povaha, uvyklosť T.

Hablosigkeit f. zdřevěnělosť údův.

Habronem-erz n. hnědel (Min.) T.; —malachit m. hemismatischer (Min.) malachit polouhranolový T.

Hab-schaft (M. =en), —seligkeit (M. =en) f. jmění, lakotnosť, lakomosť; —süchtig ziskuchtivý, lakotný, lakomý.

Hach-é, —is n. (fr.) sekané maso, sekanina; —ékräpfchen n. kraplička n. měchurka se sekaninou.

Hächsel (=s, ob. M.) n. řezanka; —schneidemaschine f. stroj na řezanku, řezadlo; —späne pl. skolky.

Hacht (M. =en) f. vochle; petlice.

Hack (=s, ob. M.) m. seknutí; H.= sekací; —bank f. kuchařská lavice k sekání; —beil n. sekera; —block m. špalek k sekání; —bret n. sekadlo; (Mus.) klepavka; —e (M. =en) f. motyka; krace; sekera; sekání; —eisen n. sekáč, sekadlo; —en etw. sekati, rozsekati; kopati; —enleder n. opatek; —enstiel m. topůrko, násada; —enstück n. nápatí, pata; —er m. sekáč.

Häckerling (=s, ob. M.) m. řezanka, sečka; —sbank f. řezačka, řezací stolice; —seisen n. řezací kosa, kosíř; —skammer f. řezárna, sečkárna; —sschneider m. řezankář, sečkář.

Hack-früchte pl. kopaniny; —messer n. sekáč, sekáček.

Häcksel (=s, ob. M.) n. v. Häch=sel.

Hader (-s, M. -n) *m.* hadr, kloc, cár, onuce; 2. (oh. M.) hádka, váda, svár, nevole, pře, rozepře; —buch *n.* kniha sporův; —er *m.* hádkář, svárce; škorpil; —lump *m.* otrhanec, ošklubanec; hadrník, hadrář; —lumpen *m.* hadr, cár; —messer *n.* hadrák; —n reptati; hádati se, hašteřiti se, vaditi se; —sammler *m.* hadrník, hadrář; —sucht *f.* hádavosť, vadivosť, hašteřivosť; —süchtig vadivý, hašteřivý, škorpivý.

Hafen (-s, M. Häfen) *m.* přístav P. T.; 2. hrnec; —amt *n.* přístavní úřad P.; —barre *f.* přístavní závora; —damm *m.* přístavní hráz T.; —deckel *m.* poklička, pokryvátko; —geld *n.* přístavné P.; —leuchte *f.* maják, světlárna přístavní; —ordnung *f.* přístavní řád; —polizei *f.* přístavní policie P.; —stadt *f.* město s přístavem; —träger *m.* přístavní nosič; —zeit *f.* přístavový čas T.; —zoll *m.* přístavné (, ého *n.*) P.

Hafer (-s, oh. M.) *m.* oves *Avena*; —acker *m.* ovesniště, ovsiště; —bauer *m.* ovsař, ovískář; —bier *n.* ovesné pivo; —birn *f.* ovesnička; —boden *m.* ovesná sýpka; —brei *m.* ovesná kaše; —brot *n.* ovesný chleb, ovesňák; —grütze *f.* krupky ovesné; roubenina ovesná; —händler *m.* ovsař; —kasten *m.* ovesnice, truhla na oves; —korn *n.* ovesné zrno; —mehl *n.* ovesná mouka; —sack *m.* pytel na oves; —schleim *m.*, —schleimsuppe *f.*, —seim *m.* ovsovka; —schrot *m.* ospa, tluč ovesná; —stoppel *f.* ovesniště, ovsiště; —stroh *n.* ovesná sláma; —stück *n.* kus pole s ovsem; —suppe *f.* *v.* Haferschleim; —trank *m.* nápoj z ovsa; —weihe *f.* svěcení ovsa; —zins *m.* ovesné (, ého *n.*), poplatek v ovse.

Haff (-es, M. -e) *n.* (vlt.) zátoka T.; *v.* Hafen.

Hafner (-s, unv. M.) *m.* hrnčíř.

Haft (oh. M.) *f.* vazba P., zatknutí; jmd. zur H. bringen někoho do vazby dáti P.; in der H. halten někoho držeti ve vazbě P.; H. (M. -e) *m.* sponka, spinadlo; —bar závazný; jmd. für etw. h. machen někoho za něco odpovědna učiniti; —befehl *m.* rozkaz zatykací P., rozkaz k zatknutí; —brief *m.* list zatykací, zatykač P.

Haften mh. váznouti, uváznouti, vězeti; in etw. h. tkvíti v čem; jdn. für etw. h. práv býti někomu z čeho; zavázán býti z čeho n. za něco P. T.; die Caution —et für die Strafe jistota zavazena jest, vězí, leží pro pokutu P.; auf dem Gute h. Schulden statek jest zavazen n. vězí v dluzích, na statku jsou dluhy P. T.; es —et Gefahr am Verzuge z prodlení nastává nebezpečí P.; die auf dem Grunde —ende Last závada na pozemnosti záležející P.

Haft-geld *n.* základ P.; —kiefer *pl.* srostločelistné ryby T.; —kiemer *pl.* srostložábré ryby T.

Haftung *f.* závazek, závazanosť P.; persönliche H. závazek osobní; sächliche H. závazek věcný P.; bücherliche H. závada P.; für etw. in H. treten vejíti n. vstoupiti v závazek pro něco, zavázati se v něčem P.

Haftungs-entbindung *f.* zproštění, zbavení někoho od závazku, vyvazení P.; —pflicht *f.* povinnosť pro závazek, povinnosť aby někdo někomu práv n. zavázán byl z něčeho; zavázanosť P. T.; závaznosť; —urkunde *f.* list závazný P. T.; —zeugniß *n.* vysvědčení rukojemské, vysv. zaručovací.

Hag (-es, M. -e) *m.* háj, hajniště; plot živý; křoví, houští; —apfel *m.* jablko plané, pouchně.

Hagebuche *f.* habr, hrab *Carpinus*; —nholz *n.* habrovina.

Hagebutt-birne *f.* šípovka; —e *f.* šípek; —enwasser *n.* šípkovice.

Hagedorn *m.* hloh *Crataegus*.

Hag-eiche *f.* zimňák, křemelák.

Hagel (-s, oh. M.) *m.* kroupy *pl.*, krupobití T., sutky, hrad; (wdm.) broky; Donner und H.! tisíc hromů! hrom a peklo! Jan H. luza, sběř, chatra; —korn *n.* kroupa, ledovec; —n, unpers.: es —t padají kroupy; —schaden *m.* škoda z kru-

pobití, potlučení ohilí; —schlag m., —sturm m. krupobití; —schnur f. (im Vogelei) šňůra bílková (zool.) T.; —voll na mol opilý; —wolke f. krupobitné mračno.

Hager adj. hubený, vyzáblý, vychudlý, vychřadlý, vyschlý; keit osf.

Hage-rose f. šípek; —stolz m. bezženec, starý mládenec; alter H. ostarek.

Haggen pl. závěsníky.

Häher (-s, unv. M.) m. sojka; (Männchen soják).

Hahn (-s od. -es, M. Hähne) m. kohout, kur, kokeš; samec ptačí, (am Dache) korouhvička; (Gewehr) kohoutek; (an Fässern) kohoutek.

Hahnen- kohoutí, kohoutový; —balken, —baum m. hambalky (T.), hřady, slepičí bidlo; —bart m. podhrdlek, podbradek, lalok; —fuß m. pryskyřník *Ranunculus*; —gekräbe n., —geschrei n. kokrhání, kuropění; —kamm m. kohoutí hřeben; (bot.) kokrhel, kokrháč, kohoutek; —kampf m. kohoutí boj; —schlag m. stínání kohouta; —schraube f. (Gewehr) kohoutí točenice, šroub; —tritt m. skočení na slepici; 2. očko ve vejci T.; (bei Pferd.) nákolenice.

Hahn-rei (-s, M. -e) m. rohatý manžel, rohoun; —steuerring m. (mech.) rozdělovatel s kohoutky T.

Hai (-es, M. -e) m. háj v. Hag; 2. H. (M. -e) m., —fisch m. žravoch, žralok (žarlok). **Haide** f. v. Heide.

Hain (-s, od. -es, M. -e) m. háj; bor; *coll.* hájoví; Freund H. morana; —anemone f. zavilec lesní, růžička větrná, sasanka, pohaněnka hájní; —buche f. v. Hagebuche.

Häkchen n. háček; udička; (kalligr.) proužek T. **Häkel** n. háček.

Häkel adj., —ig, häklig, heikelig (hakel) nedůtklivý, choulostivý.

Häkelarbeit f. háčkování.

Häkel-ei f., —igkeit f. nedůtklivosť, choulostivosť; —n háčkovati, přiháčkovati, zaháčkovati; fig. popichovati, pošťuchovati; kličkovati, skobliti; —nadel f. haklice, háčkovka, skoblivka; —zeug n. háčkovátko, kličkovátko.

Haken (-s, unv. M.) m. hák T.; udice; (an der Thür) skoba; (b. d. Glocke) babka; (am Kleide) spona; (am Pflughaupt) pata; hierin liegt der H. tu to vězí, tu je háček; h. *verb.* hákovati, zahákovati, přihákovati, hákem chytati; —band n. návěsná spona; —bret n. násada; —büchse f. hákovnice; —eisen n. náhradník; —harfe f. harfa s háčky; —haue n. špic; —nagel m. svorník; suk; —pflug m. nákolesník, hák; —schar f. náhradník; —schlüssel m. hák; —spieß m. kyr; —stiel m. hákoviště; —zahn m. špičák, kel; —zapfen m. čep s hákem, čep hákový; —zeug n. hrabice; —ziegel m. hák.

Haker m. rádelník.

Hakig (bot.) háčkatý; —er Bruch (Min.) hákovitý lom T.

Hakk m. v. Hack.

Haksch (-es, M. -e) m. kanec.

Hakse, Häksel (M. -n) f. pateno; hnát, cáp, veliká noha; sekáč (nůž).

Halali! *int.* (Jägerruf) halali! skončeno!

Halb *adv.* půl, polo, do polou, odpolu, napolo; polovic; poloviční (-ný); h. so viel, h. so groß polovice toho, polou tolik T.; —e Differenz (Math.) polourozdíl T.; —er Divisor polovice dělitele T.; —er Rest polovice zbytku T.; —er Beweis důkaz poloviční, důkaz z polovice P.; den —en Beweis herstellen dokázati něčeho, dovesti něčeho do polou n. z polovice P.; H.- (in Zsmstzg.) polou- P.; —achse f. půle osy, polouosí T.; —affen pl. munovití T.; —ärmel m. půlrukáv.

Halbaryt m. merotec T. (Min.).

Halb-axe f. v. Halbachse; —bauer m. polouláník, polousedlák P.; -bier n. podpivek, poloviční pivo; —blind polouslepý; —bogen m. polooblouk; půlarch; —bruder m. poloviční, nevlastní bratr, poloubratr P.; —bürtig polourodný P. T.; —chaise f. půlkočár; —consonant m. (grm.) polousouhláska T.; —dunkel n. přísvit polousvětlí; —durchsichtig polouprůhledný, polouprůzračný T.; —e f., H. Bier půl pinty, polůvka (hol-

ba); v. Hälfte; —engulbenstück n. půlzlatník. [h. pro zisk, ze zisku.

Halber *prp.* pro, z.; Gewinnstes

Halber (-s, unv. M.) *m.* polovičák, polovičník.

Halb-erhaben polouvypuklý; —erschlagener nedobitec; —esel *m.* (zool.) půlosel; —fabricat *n.* polotovar T.; —faß *n.* půlsud; —flach poloplosky; —fleck *m.* (Schust.) podpatčice; —flügler *m.* poloukřídlí (hmyzí) T.; —franzband *m.* polotuhá vazba; —frucht *f. v.* Halbgetreide; —geformt (stilist.) polopřipravený T.; —gefroren polozmrzlý; polouzkřehlý; —geheftete Füße (zool.) nohy polousrostlé T.; —gelehrter *m.* nedouk; —geschäft *n.* obchod na polou, obchod poloviční P.; -geschoß *n.* (Bauk.) poloupatro T.; polouposchodí; —gesicht *n.* bok tváře; —getreide *n.* souržice, směska; —gott *m.* polobůh; —gräser *pl. n.* (bot.) šáchorovité T.; —hakenbüchse *f.* polouhákovnice; —harz *n.* polouprysky-řice T.; —heit *f.* polovičnosť, polovičatosť, polovice; H. im Glauben nedověrství, polověrství; —hüfner *m.* polouláník; —hundert půl sta; —ig poloviční; —insel *f.* poloostrov T., půlostrov; —iren půliti, rozpoliti, na dvé rozděliti T.; —irung *f.* půlení, rozpolení T.

Halbirungs-linie *f.* (math.) čára rozpolovací T.; —punkt *m.* bod půlicí, rozpolovací, bod rozpolný T.

Halb-jahr *n.* půlletí, poloulетí; —jährig polouletní, pololetní; -e Auffündigung výpověď polouletní, výpověď na půl leta napřed oznámená P.; -es Kind dítě v poloulетí, dítě pololeté; —jährlich po půlletí; —kenntniß *f.* nedoumí; —kreis *m.* poloukruh T., poloukruží, půlkolo; —kreisförmig poloukružný; —kreislinie *f.* (math.) poloukružnice T.; —kugel *f.* polokoule, poloukoule, poloukulí T.; —kugelig poloukulatý; —kutsche *f. v.* Halbchaise; —laut *m.* polohláska; *adv.* polohlasně, půlhlasem; —leinwand *f.* poloplátno; —leiter *m.* (phys.) polouvodič T.; —mal *adv.* polovičně; eine Größe h. nehmen (math.) vzíti polovici veličiny T.; —mensch *m.* poloučlověk; —messer *m.* polouměr T., paprsek (v kruhu); —metall *n.* poloukov T.; —mond *m.* poloměsíc, půlměsíc; —mondförmig měsíčný, v poloměsíci; —mondig poloměsíční; —mutter *f.* macecha; —nackt polonahý; —part *f.* polovička; *adv.* polovičně, na polovic; —perlgraupen *pl.* poloperlovky; —pfeiler *m* poloupilíř T.; —pferd *n.* poloukůň; —pfund *n.* (Gewicht) půlliberka; —pfündig půlliberní; —rad *n.* půlkolo; —rechts! (Commando.) pravo v bok! —reif nedozralý, na polo zralý; —rund polokulatý; —schatten *m.* poloustín, poloviční stín T.; —scheid *f. v.* Hälfte; -schlag *m.* pološlak, (polomrtvice); —schlummer *m.* polosnění, polospánek; —schreitig (Mus.) polostoupavý; —schuh *m.* polostřevíc; —schürig dvakráte střižný; —schwester *f.* nevlastní sestra, polousestra P.; —seide *f.* polohedvábí; —seidel *n.* půlžejdlík; —seite *f.* půl strany; —sohle *f.* podrážka; —staude *f.* polokeř; —stiefel *m.* polobotka, krátké boty, škorně; opánka; —taub nedoslýchavý, polohluchý; —tinte *f.* střední barva, poloviční tinta T.; —todt polomrtvý; —ton *m.* půlton; poloviční přízvuk T.; —tonige Silbe polopřízvučná slabika T.; —trauer *f.* poloviční smutek; —tuch *n.* polosukno, poloviční sukno; —vergangen polouminulý, nedominulý (čas) T.; —verrückt zbrklý; —vers *m.* poloviční verš, polouverší T.; —vocal *m.* polousamohláska T.; —wagen *m. v.* Halbchaise; —wild polodivý; —zirkel *m.* polokruh, půlkolo.

Hald *adj.* příkrý, strmý, srázný.

Halde *f.* stráň, přívrší, návrší; 2. halda, hromada; —n mh. strměti.

Hälfte *f.* půl (*gen.* polu *et* poli), pola, pole, půle, půlka, polovice T.; zur H. odpolu, odpoly, z polovice T., na polovic.

Halfter (M. -n) *f.* ohlávka, ohlav (, i); —anbindriemen *m.* vazák; —geld *n.* uzdné; —kette *f.* ohlávkový řetízek; —n ohlav dáti.

Halhydrat *n.* (gr.) (chem.) halovodan, halhydrat T.; —wasser *n.* voda halhydratová, voda halovodní T.

Hall (=es, M. =e) *m.* hlahol; huk, hukot, hluk, jek, jekot.

Hall-bursch *m.* solivárník; —e (M. =en) *f.* síň, kobka T.; sínec, předsíň; loubí; podloubí T.; solna, solivár; Productenhalle tržnice; skladiště. [dinu!

Halleluja! (hebr.) chvála Hospo-

Hallen *v.* Schallen.

Halloh! *intrj.* alo! alou! oho!

Hallor (=s, M. =en) *m.* solivar, solák, solař *v.* Hallbursche. [přelud.

Hallucination *f.* (lt.) blouznění,

Halm (=s, od. =es, M. =e od. =en auch Hälme) *m.* stéblo T.; —en mh. stebelněti; —endach *n.* došková střecha; —enfrüchte, —früchte *pl. f.* stebliny *pl.*; —knoten *m.* kolínko, souček stebelní.

Halogene, —ide *pl. n.* (gr.) haloidy, prvky halové T.; 2. (Min.) halovce T.; —idsalze *pl.* (chem.) soli halové T.; —meter *n.* soliměr.

Hals (=ses, M. Hälse) *m.* krk, hrdlo, šíje; der obere H. (b. Pferd.) hřeben u koní; (bei der Säule) hrdlo; (wdm.) hlas; Ofen=h. hrdlo (při topení) T.; sich etw. vom —e schaffen zbaviti se něčeho, zbýti něco s krku; —arbeit *f.* práce na kvap; —band *n.* stužka na krk; ohrdlík T., náhrdlek, obvojek; —bart *m.* podbradní fousy; —bindchen *n.* (bei Frauen) nákrčka; —binde *f.* nákrčník, náhrdlek; (mediz.) obvinky *pl.*; —bräune *f. v.* Bräune; —brechend. —brecherisch nebezpečný, krkolomný; —bruch *m.* zlámání vazu, sražení hlavy; —bund *m.* límec; —bürge *m.* životní rukojmě.

Hälschen *n.* krček.

Hals-dreher *m.* vijohlav, vrtohlav, krutihlav *Yunx* (zool.); —drüse *f.* žláza hrdelní.

Halse (M. =n) *f.* obojek, halže.

Hals-eigene *m.* nevolník; —eisen *n.* železný obojek; kruh, kuna železná; —en einen obejmouti, kolem krku vzíti; —entzündung *f.* zánět v krku, zánět v hrdle; —feifel *f.* (b. Pferd.) myši, žláza na koňově krku; —fesseln *pl.* pouta, okovy hrdelní; —flor *m.* kytajka; —förmig hrdlitý; —gegend *f.* ohrdlí; vordere hrdlo; hintere H. týl; —gehänge *n.* nášijec, náhrdlec; —gericht *n.* hrdelní soud; —geschmeide *n.* okrasa, šperk na krk; —geschwulst *f.* záškrt, otok hrdelní; —grube *f.* podhrdlek, dolejší část hrdla T., důlek hrdla, lžička krku; —ig hrdlatý; —joch *n.* jarmo, jho; —kette *f.* pásek, obojek, ohrdlík T.; —kragen *m.* límec; —krause *f.* ožidlí, okruží; —kraut *n.* čípek.

Häls-lein *n.* krček; —ling *m.* oprátka (na věšení).

Hals-loch *n.* otvor na krk; —mandel *f.* mandle v krku; —proceß *m.* hrdelní pře; —pulver *n.* (med.) prášek hrtanový; —reifen *m.* pláň, pláňová obruč; —riemen *m.* podkrčník; —schleife *f.* pásek na krk; —schmuck *m.* šperk na krk; —skrofeln *pl.* krtice hrdelní; —starrig tvrdošíjný, urputný, zarputilý, zpurný, neústupný; keit osť; —strafe *f.* trest na hrdle; —tuch *n.* šátek na krk, nákrčník; —wamme *f.* lalok; —weh *n.* bolení v krku; —winder *m. v.* Halsdreher; —wirbel *m.* obratel šíjový; —zäpflein *n.* čípek v hrdle.

Halt (Flickw.) inu; h.! stůj! zadrž! H. (=es, oh. M.) *m.* držení, zadržení; fester H. pevné držení; H. an Schwefel sirnatosť V.; 2. H. stálosť; 3. držadlo; 4. opora, opírka; —bar držebný P., držitelný, pevný; =er Grund platný důvod P., podstatný důvod.

Halten etw. držeti; kurz h. na úzdě držeti; den Athem an sich h. dech tajiti; mit jmd. Rath h. raditi se s kým, radu u koho bráti, radu s kým bráti; eine Versammlung, eine Rede, das Wort h. držeti shromáždění, řeč, slovo P.; sein Wort h. státi slovu, k slovu, v slovu; Wache h. na stráži býti, státi; Vieh h. dobytek chovati; ein Gesetz, eine Verordnung h. držeti, zachovávati zákon, nařízení P.; Be-

diente, verdächtige Personen bei sich h. chovati u sebe služebníky, lidi podezřelé P.; für etw. h. míti, pokládati, považovati zač P.; ich halte nichts anderes dafür nemám za jiné T.; den Concurs für eröffnet h. konkurs za vyhlášený pokládati P.; worauf h. držeti o něčem T.; viel von sich h. mnoho na sobě zakládati; jmd. einem Andern gleich h. někoho jinému za rovného držeti n. míti P.; bereit h. pohotově míti P.; genehm h. schváliti něco P.; inne h. přestati v něčem P.; es mit jdn. h. držeti s kým; h. zastaviti, zastaviti se, státi; sich h. držeti se, chovati se; sich nicht auf den Füßen h. können nemoci na nohou státi; sich an eine Person od. Vermögen, an ein Pfand h. držeti se osoby n. majetnosti, základu, hleděti sobě osoby n. majetnosti, základu P.; h. mh. držeti, obsahovati, zavírati v sobě; wie hält's? jak je? H. *n.* des Wortes stání k slovu.

Halt-end drživý, držlivý, držebný; —er (-s, unv. M.) *m.* držitel; (chem.) držadlo (držaň).

Hälter (-s, unv. M.) *m.* (Fischh.) sádka; (bot.) držadlo; (Wasserb.) nádržka.

Haltig, hältig držebný, obsahující.

Hältigkeit *f.* (der Münze) zrno a přísada (mince); H. (Gewichtigkeit) vážnosť čeho P.

Halt-ihnfest *m.* (scherz.) držho, pochop; —kette *f.* návojník, držel, nádržník; nášijek (nášlík); —nagel *m.* srdeň; —platz *m.* stanoviště, zastávka; —punkt *m.* opora, podpora; stání, staniště; —riemen *m.* držel, držák; —schaf *n.* ovce čelední, příchovek; —stange *f.* (mont.) bodec T.; —station *f.* (Eisenb.) zastávka; —stätte *f.* záloha; (wdm.) stanoviště; —ton *m.* vydržení hlasu; —ung (ob. M.) *f.* držení; pevnosť; H. des Körpers držení těla T., nesení, nošení, postava (těla); H. chování-se P.; H. und Bewegung postava a hnutí T.; drohende H. pohrůžlivé chování P.; eine drohende H. annehmen pohrůžlivě k někomu se míti, pohrůžky činiti komu P.; H. způsob, směřování (kam) T.

Halunke (-en, M. -en) *m.* dareba, šibal, padouch.

Halurgie *f.* (gr.) soliznalství.

Hamachromie *f.* (gr.) mnohonásobný barvotisk.

Hämatin *n.* (chem.) hématin T., [červeň krevná.

Hämato-cele *f.* (gr.) průtrž n. kýla krevná (M.); —metra *f.* krvotok matečný; děloha krví naplněná M.; —poësis *f.* zkrevnění M.; —uresis *f.* močení krve M.; —xylon *n.* *v.* Blutholz, Blauholz, Campecheholz.

Hamen (-s, unv. M.) *m.* (Fischh.) ohnoutka, sak; (wdm.) rukávník.

Hämisch potutelný P.

Hamme (M. -n) *m.* hýždě; zadní kýta, šunka; H. *f.* (Sense) kosa; (an der Sense) pata; (Bierbr.) skoble, skoba, ham.

Hammel (-s, unv. M.) *m.* skopec (skop); —braten *m.* skopová pečeně; —fell *n.* skopovice; -fleisch *n.* skopovina, skopové maso; -jährling *m.* roční skopec; —knecht *m.* skopař, skopčák; —n skopiti, vyřezávati; —schlägel *m.* skopová kýta.

Hammer (-s, M. Hämmer) *m.* kladivo; an d. Thür klepadlo; H. im Ohre kladívko T.; (im Hammerw.) kobyla T.; Streith. mlat; H. *v.* Hammerwerk; —arbeiter *m.* hamerník, samokovník P.; —axt *f.* kladivnice, kladivo se sekerou; —bar kovný, kujný.

Hämmerer *m.* kovač, buchač.

Hammer-fisch *m.* kladivoun; —gerüste, —gestelle *n.* (Hütt.) stroje *pl.* V.; —haube *f.* (Hütt.) čepec hamru P.; —haue *f.* kladivo s motyčkou; —herr *m.* hutní pán, hutník; —hülse *f.* obrtlík T.; —hütte *f.* *v.* Hammerwerk; —knecht *m.* *v.* Hammerarbeiter; —kopf *m.* buchar T.: 2. čepec, hlava u kladiva; —meister *m.* hutník, hutmistr; —n, hämmern kouti, kovati T.; —ordnung *f.* řád hamerní V.; —preller *m.* (Hütt.) odrážka T.; —rad *n.* kovaňské kolo; —scheibe *f.* terč kla-

diva, prsa kladiva; —schlag *m.* udeření kladivem; *pl.* okuje, okoviny; —schmied *m.* hamerník; -schweif *m.* ocásek kladiva; —spiel *n.* hra s kladívkem; —spitze *f.* jazyk, špice u kladiva; —ständer *m.* (Hütt.) sloup obrtlíkový V.; —stiel *m.* topůrko u kladiva; topor, topořiště T.; —stock *m.* (Hütt.) špalek pod kovadlem V.; —werk *n.* hamry, samokov P. T.; kovaně; —werksconcession *f.* povolení na hamry; —werksordnung řád hamernický P.; —zeichen *n.* (im Forstwesen) líha, liz.

Hämorrhag-ie, Hämorrhöa *f.* (gr.) krvácení; H. der Haut krvotok v kůži; —isch krvotočný; h. sterben umříti z krvotoku.

Hämorrhoidal *adj.* krvavičný; —adern *pl.* krvavnice, žíly krvavičné; —beschwerden *pl.* obtíže krvavičné; —fluß *m.* krvavka, tok zlatých žil; —knoten *pl. m.* nádorky *pl.* (v zadku); —krankheit, Hämorrhoiden *pl.* zlatá žíla, krvavka, krvavice, krvavnice.

Hampelmann *m.* panák.

Hämpf-erling, —ling *v.* Hänfling.

Hamster (-s, unv. M.) *m.* křeček, skřeček; —höhle, —röhre *f.* skřečkový n. skřeččí pelech, doupě, díra.

Hamul-osus (lt.) háčkovatý; hákovatý T.; —us *m.* (lt.) háček T.; *Hamus m.* (lt.) hák.

Han *m. v.* Chan.

Hanaper *n.* (engl.) pokladnice (státní).

Hand (M. Hände auch Hande) *f.* ruka (*dual.* ruce); flache H. dlaň; geballte H. pěsť; rechte H. pravice; linke H. levice; H. an etw. legen dáti se do čeho, začíti co; aus freier H. z ruky, od ruky; jdn. zu Handen někomu k ruce, k ruce někoho P.; zu eigenen Handen etw. zustellen dodati něco do vlastních rukou P.; etw. zu Gerichtshanden erlegen položiti něco u soudu, při soudě P.; von unterschiedlichen Händen geschrieben rozličnou rukou psaný P.; jdn. hilfreiche Hand bieten, jdn. an die Hand gehen pomocné ruky někomu podati, pomocen býti, pomáhati komu P.; vor der H. nyní, zatím, prozatím.

Hand-accord *m.* úmluva n. smlouva ústní; —anlegen *n.* dotýkání; gewaltthätige —anlegung násilné sažení, násilné vztažení ruky na koho P.; —arbeit *f.* ruční práce P.; —arbeiter *m.* nádenník; rukodělník; —ärmel *m.* rukáv; —ballen *m.* bříško ruky; —beil *n.* jednoručka, jednoruční sekera V.; —bibliothek *f.* příručná knihovna; —billet *n.* vlastnoruční dopis; —bock *m.* ruční palice; (mech.) pavouk, beránek V.; —bogen *m.* luk; —bohrer *m.* nebozízek; —breit *adv.* s dlaň, na dlaň široký; —bret *n.* (Mauer.) spořidlo; —buch *n.* příručná kniha T.; rukověť; —büchse *f.* ručnice; —druck, Händedruck *m.*, Händedrücken *n.* tisknutí, stisknutí ruky; —einkauf *m.* kupování z ruky; —eisen *n.* ruční pouta, okovy na ruce.

Händeklatschen *n.* tleskání, potlesk.

Handel (-s, od. M.) *m.* obchod; tržba P., T.; auswärtiger H. přespolní n. zahraničný obchod n. tržba, obchod s cizími zeměmi, obchod do cizozemska T.; inländischer H. domácí obchod n. tržba T.; H. und Wandel všeliké obchody, žití a bytí (*rus.*); H. (M. Händel) svár, různice, pře; —jude *m.* židák, handrlák.

Händelmacher *m.* svárce, rváč, práč.

Handeln über etwas jednati o čem P., T.; wegen etw. h. jednati oč P.; das Amt h. říditi něco, hleděti k někomu dle úřadu P.; Nothdürften h. líčiti při P.; h. obchod míti n. vesti v čem; auf Wechselart h. tržiti, obchod vesti způsobem směnečným P.; h. (feilschen) smlouvati P., T.

Handels-agent *m.* obchodní jednatel P.; -agentie *f.* obchodní jednatelství; —artikel *m.* obchodní věc, zboží T.; článek obchodní; —bilanz *f.* rozvaha obchodní, rozvaha tržební T.; —buch *n.* kniha obchodní, tržební P·

Handelschaft *f.* tržebnictvo, obchodnictvo P.

Handels-capital *n.* tržební důložek T.; —conto *m.* účet obchodní P.; —correspondenz *f.* dopisování obchodní; dopisování ve věcech obchodních n. tržebních P.; —einig werden shodnouti se, smluviti se v koupi, v trhu; —fond *v.* Handels-capital; —freiheit *f.* svoboda tržby, obchodu, svobodná tržba, svobodný obchod P.; —gärtner *m.* obchodničí zahradník; —gebiet *n.* obvod tržební, obchodní P.; —gefährte *m.* spoluobchodník, obchodní společník; —gericht *n.* obchodní soud (tržební soud) P.; —gerichtspräsident *m.* president obchodního soudu; —geschäft *n.* obchodní věc n. záležitosť, obchodnictví (tržební věc); tržebnictví P.; —gesellschaft *f.* spolek obchodní, spolek tržební, sp. obchodnický, sp. obchodníkův P.; —gesetz *n.* zákon tržební P., zákon obchodní; —gesetzbuch *n.* obchodní zákonník; tržební zákonník P.; —gesetzgebung *f.* obchodní zákonodárství P.; —gewächse *pl.* rostliny tržební T.; —gewicht *n.* váha obchodní, tržební, obchodnická, tržebnická T.; —haus *n.* obchodní dům.

Handelskammer *f.* obchodní komora (tržební komora) P.; Handels- und Gewerbekammer obchodní a průmyslová komora T.; —correspondent *m.* dopisovatel obchodní komory; —gesetz *n.* zákon o komoře tržební n. obchodní P.; —präsident *m.* předseda obchodní komory.

Handels-lustig kupčivý; —mann *m.* obchodník P.; —marine *f.* obchodní n. tržební námořstvo P.; —ministerium *n.* ministerium tržby, m. obchodu P.; —papiere *v.* Creditspapiere; —platz *m.* tržiště, tržební n. obchodní místo P.; —prax *f.* tržební n. obchodní obyčej, zvyklosť P.; —recht *n.* tržební, obchodní právo P.; —schiff *n.* kupecká loď; —section *f.* odbor obchodní; —senat senát tržebního n. obchodního soudu P.; —stadt *f.* obchodní město; m. kupecké, tržební; —stand *m.* stav tržebnický, tržebnictvo, stav obchodnický, obchodnictvo, stav kupecký, kupectvo P.; —styl *m.* kupecký sloh; *v.* Handelsprax; —system *n.* soustava tržební, obchodní T.

Händelstifterei *f.* svárlivosť.

Handels-verbindung *f.* spojení tržební, obchodní T.; —verein *m.* spolek tržebnický, obchodnický P.; —vertrag *m.* tržební, obchodní smlouva P. T.; —verkehr *m.* obchod; —volk *n.* tržebnictvo, obchodnictvo; —zustand *m.* stav obchodu, stav tržby P.

Hände-ringen *n.* lomení rukama, spínání rukou; —schau *f.* prohlížení rukou; Wahl durch H. volba počítáním rukou.

Hand-fahrt *f.* (mont.) lezení po žebřících V.; —fäustel *m.* pemrlice; kyjaň V.; —feile *f.* ruční pilník; —fertig zručný; —fesseln *pl.* ruční pouta P.; —fest silný, statečný; h. machen uvězniti koho; —feste *f.* správní list (hamfešt) P.; průkazný list; —fläche *f.* dlaň.

Hand-flügler *pl.* prstoletci T.; —förmig (bot.) dlanitý T.; —frohne *f.* ruční robota P.; —geld *n.* závdavek P.; —gelenk *n.* kloub, přehyb ruční; —gelöbniß, —gelübde *n.* slib rukou dáním P.; —gelte *f.* nálevka; —gemein werden seprati se, servati se; —gemenge *n.* rvačka, pračka, pranice; šarvátka; —geschmeide *n.* náručky; —gewehr *n.* ručnice, ruční zbraň; —gicht *f.* dna, hostec v rukou; —göpel *m.* (mech.) stožár V.; —greiflich hmotný, chmatavý, makavý, patrný, zřejmý; —griff (M. -e) *m.* výhoda, ruční obrat, nástižek, výstižek; 2. držadlo *v.* Handhabe; —griffgucker *m.* rukověštec; —habe *f.* držadlo, držátko, držiště, rukověť; H. (beim Messer) střenka; H. (b. Pfluge) tíhel; (H. d. der Gestellsense) berla; —haben etw. v ruce míti co, vládnouti čím (k. p. dlátem); 2. ruku nad čím držeti, hájiti něčeho P., bdíti; die Gerechtigkeit, das Gesetz h. hájiti spravedlnosti, ruku nad zákony držeti P.; die Ueberwachung h. přihlížeti, dohlížeti k čemu P.; die Polizei h. vykonávati policii P.; —habung der Gesetze pečování o to,

aby se zákony plnily P.; H. eines Verbotes přihlížení k tomu, aby se zápověď zachovávala P.; H. der Baupolizei vykonávání policie stavební P.; —hacke *f.* jednoručka T.; —hammer *m.* plocek V.; ruční kladívko; —haue *f.* (Mühl.) kladní sekera; —heber *m.* ruční páka; —hoch *adv.* na ruku zvýší; —ig, händig zručný; —käse *m.* syreček, homolka; —kauf *m.* koupě ruční, k. od ruky; —knochen *pl.* kosti ruční T.; —knopf *m.* (zu Zimmerthüren) hlavička; —korb *m.* náruční košík, sudníček, úborek; —krause *f.*, —kröslein *n.* okružátko, točenice; —kunst *f.* zručnost, umělost v ruce; —kurbel *f.* (b. d. Sägemühle) klika vytáčecí V.; —kuß *m.* políbení ruky; —lang *adj.* (*adv.*) s ruku dlouhý; —langen *mh.* podávati; —langer *m.* podavač, přidavač (nádenník); —langerarbeit *f.* práce podavačská; —laterne *f.* svítilnička, lucerna.

Händlein *n.* ručička; —schwamm *m.* prstíčky, ručičky.

Händler (-s, unv. M.) *m.* obchodník, kupec, tržebník.

Hand-leitung *f.* rukověť; *v.* Anleitung; —leuchter *m.* ruční svícen; —lexikon *n.* příručný slovník.

Händlich, handlich příručný.

Handlohn *m.* nádennická mzda.

Handlung (M. -en) *f.* skutek, konání, jednání, čin P., T.; děj; milde H. des Schuldners štědrý skutek dlužníkův P.; H. obchodnictví, kupectví, tržebnictví P.; obchod, tržba, prodej P.

Handlungs-activen *pl.* obchodní pohledanosti, pohledávání P.; —angestellter *m.* příkazník obchodní, obchodnický, tržební, tržebnický, auch bloß kupecký T., obchodnický, ého; —art *f.* způsob jednání; —bilanz *f.* obchodní, kupecká účetní rozvaha n. závěrka; —buch *n.* obchodní, obchodnická kniha P., T.; —commis *m.* kupecký; —compagnon *v.* Handlungsgesellschafter; —diener *m.* obchodní sluha; —firma *f.* kupecká firma; —fond *m.* tržební základ P.; —freund *m.* přítel obchodní; dopisovatel obchodní T.; —geräthschafts-conto *m.* (kfm.) účet z nářadí obchodnického T.; —gesellschaft *f.* tržební n. obchodní spolek P.; tržební n. obchodní společnost T.; *v.* Handelsgesellschaft; —gesellschafter *m.* obchodní n. tržební společník T.; —haus *n. v.* Handelshaus; —localität *f.* obchodní, tržební, kupecká místnost T.; —passiva *pl.* tržební n. obchodní n. kupecké dluhy n. povinnosti P.; —person *f.* kupecký, ého *m.*; —personale *n.* obchodní, tržební, kupecké příkaznictvo T.; —prax *f. v.* Handelsprax; —reisender *m.* obchodní, tržební, kupecký cestovník T.; —requisiten *pl.* obchodní, tržební n. kupecké potřeby T.; —spesen, —unkosten *pl.* obchodní, tržební náklady, útraty (výlohy) T.; —unkostenbuch *n.* kniha obchodnických n. tržebnických nákladův T.; —unkostenconto *m.* účet z obchodních n. tržebních nákladův T.

Hand-messer *n.* kudla; —muff *m.* rukávník (štucl); —mühle *f.* mlýn ruční, samotížný, pěší V.; —pfand *n.* základ (*sl.* záloh) P.; ein H. geben něco dáti v základ, zastaviti něco P.; ein H. weiter verpfänden základ dále zastaviti P.; —pfandgeber *m.* zastavitel, zástavce P.; —pfandnehmer *m.* příjemce základu P.; —pferd *n.* náručník, náruční (poboční, brázdní) kůň; —ramme *f.* beran T., beránek, pavouk, koza V.; —reichung *f.* podání ruky; —rohr *n.* ručnice; —rücken *m.* hřeben dlaně, hřbítek dlaně, svrchní dlaň; —rüster *m.* náruční socha, kleč; —sam *adj.* zručný. [sečný nůž.

Handschar *m.* (türk.) handžar,

Hand-schelle *f.* pouto na ruku; —schlag (oh. M.) *m.* dání ruky P., podání ruky; tlesknutí rukama; durch H. etw. angeloben něco rukou dáním slíbiti P.; —schleuder *f.* prak; —schlitten *m.* ruční sáňky; —schmuck *m.* náruční šperk; —schreiben *n.* vlastnoruční list; —schrift *f.* (M. -en) rukopis; ruka, písmo něčí ruky P.; —schriftlich *adj.* rukopisný T.; *adv.* vlastní rukou.

Handschuh (M. -e) *m.* rukavice; —leder *n.* jircha; —macher *m.* rukavičkář; —macherei *f.*, —machergewerbe *n.* rukavičkářství.

Hand-sieb *n.* sítko; —siegel *n.* soukromá pečeť (knížecí); —skizze *f.* (geom.) běžný n. spěšný nástin T.; —spritze *f.* ruční stříkačka; —stock *m.* hůlka; —streich *m.* pohlavek; 2. přepadení; smělý čin; durch H. erobern úprkem dobyti; —stutzel *m.* náručka; —tag *m.* den ruční roboty; —taste *f.* klapka, kláves; —teller *m.* dlaň.

Handtir-en mh. rukama dělati; 2. obchod n. živnosť vésti; —er *m.* obchodník; —ung *f.* zaměstnání P., živnosť.

Hand-tuch *n.* ručník, ubrousek; —voll *f.* hrsť; (beide Hände voll) přehršlí; eine H. Erde hrsť země; eine H. Menschen hrstka lidu; —waffe *f.* ruční zbraň; unbefugtes Halten einer H. držení ruční zbraně bez povolení; —wahrsager *m.* rukověštec; —weiser *m.* *v.* Wegweiser.

Handwerk (-es, M. -e) *n.* řemeslo; —er *m.* řemeslník P.; —ercompagnie *f.* (mil.) setnina řemeslníkův.

Handwerks-bursche, —gesell *m.* řemeslnický tovaryš; —gewerbe *n.* řemeslnictví T.; —innung *f.* pořádek řemeslnický P.; —junge *m.* učeník; —leute *pl.* řemeslníci; —ordnung *f.* řád řemeslnický P.; —zeug *n.* řemeslnické nářadí.

Hand-werkzeuge *pl.* nástroje ruční; —wurzel *f.* zápěstí; —wurzelknochen *pl.* (zool.) kosti zápěstné T.; —zeichen *n.* znamení ruky P.; vlastnoruční znamení; —zeichnung *f.* kreslení od ruky; výkres od ruky T.; —zirkel *m.* kružidlo T.; —zugramme *f.* (mech.) beranidlo obyčejné T.

Hanf (-es, oh. M.) *m.* konopě; männlicher H. samec, konopě samčí, poskonná, paskonná, paskůnky, pěnek; weiblicher H. konopě samičí n. hlavatá, hlavatka, hlavatice, pěnka; —acker *m.* konopiště; —breche *f.* mědlice, trdlice.

Hänfen *adj.* konopný.

Hänferling *m.* *v.* Hänfling.

Hanf-feld *n.* konopiště; —gewächse *pl.* (bot.) chmelovité T.; —hahn *m.* pěnek, paskůnky; —henne *f.*, Hänfin *f.* hlavatka, pěnka; —körner *pl.* semenec; —leinwand *f.* konopné plátno; —liderung *f.* (mech.) ševle konopná T., ucpávka konopná.

Hänfling (-s, M. -e) *m.* konopka, jiřice polní.

Hanf-männchen *n.* *v.* Hanfhahn; —mühle *f.* konopník; —same *m.* semenec.

Hang *m.* stráň; H. zu etw., für etw. náchylnosť, náklonnosť k něčemu.

Hänge-bauch *m.* svislé břicho (pandero); —baum *m.* (mont.) výhonek V.; —bett *n.* visuté lože, palanda, moran; —brücke *f.* visutý most; —bügel *m.* třemen závěsný; —garn *n.* síť na ptáky; —gewicht *n.* závěsné závaží; —lampe *f.* visutá svítilna; —matte *f.* visutá rohož.

Hangen mh. viseti; an einer Person h. přidržeti se někoho; h. bleiben uváznouti, zůstati viset.

Häng-en svěsiti (uši, hlavu); pověsiti, zavěsiti; oběsiti; sich an jmd. h. věšeti se na koho; —end oder hangend visutý; svislý; -e Angelegenheit věc trvající, zašlá, nedokonaná P.; h. (bot.) odvislý T.; —endes *n.* (geol.) visuté T.; —eplatte *f.* d. Gesims (Bauk.) kranec, krancovka T.; —erechen *m.* věšák, rohatina, lestvice. **Hangeriemen** *m.* zavěšák.

Hänge-säule *f.* (Bauk.) věšák T.; —schloß *n.* visací, visutý zámek; —seil *n.* (wbm.) smyčka; —stock *m.* řeznické věšadlo.

Hange-wand *f.* visutá stěna T.; —werk *n.* věšadlo T.; (Bauk.) visutina. [visutka T.

Hangfrucht *f.* (bot.) dvounažka,

Häng-gerüst *n.* (archit.) lešení visuté T.; —libelle *f.* (astr.) libela závěsná T.; —nagel *m.* (mech.) svorník V. **Hangsel** *n.* svěsek.

Hängstütze *f.* visutá podpora T.

Hanguhr *f.* visací hodiny.

Hansa, Hanse *f.* (vlt.) hanza, svazek obchodní, tržební.

Hansaffe *m.* tatrmánek.

Hanseatisch hanzovní.

Hänseln za blázna míti koho.
Hänsen ve společnosť přijmouti.
Hansestadt *f.* hanzovní město.
Hans-taps *m.* fulpa; —wurst *m.* šašek, pikulík, harlekyn, tajtrlík.
Hanthieren, hantieren *etc.* *v.* Handtiren *etc.*
Hapern unpers. (es hapert) mh. vězeti, váznouti, (hapati).
Happ (-s, M. -e) *m.* chňap; mlasknutí, tlasknutí hubou; —en chňapnouti; —en (-s) *m.* sousto; happig chtivý.
Harangu-e *f.* (fr.) vážná promluva; pobádavá řeč; (spott.) mnohořečí T.; —eur *m.* nabádač, pobádač; —iren nabádati slovy někoho k něčemu.
Härchen *n.* vlásek.
Harem (-s, M. -s u. -e) *m.* (arab.) dům žen, ženský dvůr, harem (v Turecku).
Hären *adj.* vlasový, vlasinový, žíněný; sich h. *verb.* *v.* Haaren.
Harfe (M. -n) *f.* harfa (pluňka).
Harfen-ist (-en), —schläger, —spieler *m.* harfeník; —istin *f.*, —mädchen *n.* harfenice; —macher *m.* harfář.
Häring (-s, M. -e) *m.* sleď *Clupea harengus*; eingesalzener H. slaneček; geräucherter H. koptěnec.
Härings-fang *m.* lov sledí, lov na sledě; —fänger, —fischer *m.* sledilovec; —milch *f.* sledí mlíčí; —salzer *m.* nasolovač sledí.
Hark-e *f.*, —en *m.* ramovačka, radlička; *v.* Rechen; —en hrabati.
Harlekin (-s, M. -s u. -e) *m.* šašek, harlekyn T.; —ade *f.* šašky, šaškovství, harlekynáda T.
Harm (-s, oh. M.) *m.* hoře, hryzota, hryzení.
Härmen sich, harmen mh. hoře míti, soužiti se; trápiti se, hrýzti se.
Harm-los, —frei bez hoře; bezstarostný.
Harmonie (-ien) *f.* (gr.) harmonie, souhlasí; souhlasnosť, skladnosť; fig. shoda T.; shodnosť, souhlas; (phys.) libozvuk T.; —lehre *f.* náuka o harmonii; —los bez souhlasu; —musik *f.* hudba foukacích nástrojův.

Harmon-ik (oh. M.) *f.* *v.* Harmonielehre; —ika *f.* harmonika (souhlasnice); —iren souhlasiti; —isch souhlasný, skladný; souměrný, směrný; —isiren laditi, sladiti.
Harmotom *m.* (gr.) (Min.) puchavec klonodělný T.
Harmvoll hořeplný.
Harn (-s, od. -es, oh. M.) *m.* moč, scanky, štiny *Urina*; —abgang unwillkürlicher tečení moče bezděčné; —apparat *m.* přístroj močoplodný M.; —beschwerden *pl.* těžkosť, překážky při pouštění moče, řezání vody, těžké pouštění vody; —blase *f.* měchýř močový T.; —blasenkatarrh *m.* nádcha měchýře; —blasenstein *m.* katar v měchýři; —brennen *n.* řezání, pálení moče; řezavka; —dyskrasie *f.* kalokrevnosť močovitá M.; —fluß *m.* močivka *v.* Harnruhr; —gefäß *n.* trubičky močové; —glas *n.* sklenice na moč; —gries *m.* písek v moči M.
Harnisch (-es, M. -e) *m.* odění, brnění; fig. jmd. in H. bringen rozdrážditi, rozhněvati, rozzlobiti koho; —en obrniti; geharnischt obrněný; —haus *n.* *v.* Zeughaus.
Harn-kanal *m.*, —leiter *m.* močnice, močevod T.; —leiteröffnungen *pl.* pichy močové v měchýři; —losigkeit nedostatek močeM.; —mittel močepudný prostředek; —organe *pl.* ústroje močoplemenidelné T.; —röhre *f.* močovnice, močová trubice, cíbel; —röhrenkanal *m.* průduch močový; —ruhr *f.* močivka, (scavka) močotok, úplavice močová; —sand *m.* písek v moči; —saures Salz močan T.; —säure *f.* kyselina močová T.; —schneiden *n.* řezavka, strouhavka; —schneller *m.* (anat.) vystřikovač močový; —sediment *n.* kal v moči, usedlina v moči M.; —stein *m.* kámen močový; —steinkrankheit *f.* nemoc od kamene močového (M.); —stoff *m.* močovina T.; —strang *m.* provazec měchýřový T.; —strenge *f.* řezavka, stavení moče; —träufeln *n.* kapavé močení; —treibend močepudný; moč vzbuzující; —verhaltung, —ver-

stopfung, —winde *f.* stavení, zástava moče; —werkzeuge *pl.* močidla; —wolke *f.* oblak na moči; —zwang *m. v.* Harnstrenge.

Harpeggio *n.* (it.) hra jako na harfu *v. Arpeggiato.*

Harpun-e (M. -en) *f.* kyr, hazecí oštěp (na velryby); —ier *m.* oštěpník.

Harrass (-sses, M. -sse) *m.* haras; —band *n.* harasová stužka; —nadel *f.* harasovka.

Harren mh. (*c. gen.*) čekati, (*st.* ždáti).

Harsch *adj.* zatvrdlý, okoralý (chleb); —en mf. zdrsnatěti; zatvrdnouti.

Harschier *m. v.* Hartschier.

Hart *adj.* tvrdý; fig. pevný, silný, neohebný, nepohnutelný; drsný; bezcitný, necitlivý, nemilosrdný; —es Holz tvrdé dříví; —e Haut des Auges blána tvrdá T.; —er Mitlaut (grm.) tvrdá souhláska T.; —er Winter tuhá zima; h. *adv.* těžce, tuze, nesnadno; h. zufrieren na tvrdo zamrznouti; es traf h. auf h. přišla kosa na kámen; h. am Rande na samém kraji, při samém kraji; —blei *n.* olovo tvrdé T.

Härt-e (oh. M.) *f.* tvrdosť, tvrdota T.; (H. des Stils) drsnosť, drsnatosť T.; fig. zatvrzelosť srdce, necitelnosť; des Körpers otuženosť; —en etw. tvrditi, ztvrditi; das Eisen h. železo kaliti, tvrditi T. P., zoceliti; otužiti.

Harten mf., hart werden tvrdnouti, stvrdnouti, utužiti se.

Härte-pulver *n.* kal V.; —scala *f.* (Min.) skála tvrdosti V.; —wasser *n.* kal V., voda ke kalení.

Hart-flüssig tvrdětočný V.; -frucht *f.* (bot.) tvrdka T.; —gläubig nevěřivý, nedůvěřivý; —hacken *n.* (Wein) kopačka první; —harz *n.* pryskyřice tvrdá T.; —häutig tvrdokoží, tvrdoblaný; —heit *f.* tvrdosť, tvrdota; —herzig tvrdosrdný, zatvrzelého n. tvrdého srdce, nelidský; —heu *n.* třezalka; —hobel *m.* tvrdý hoblík; —holz *n.* habr *Carpinus*; —hörig nahluchlý, přihluchlý, nedoslýchavý; keit osť; —kopf *m.* tvrdohlavec; —köpfig tvrdohlavý; —leibig zacpaného života; —leibigkeit *f.* (med.) zácpa, tuhavka.

Härtl-ich natvrdlý, přitvrdlý; —ing *m.* (Apfel) tvrdáč.

Hart-mäulig (v. Pferd) tvrdohubý; —näckig tvrdošijný, zatvrzelý, zarputilý; keit osť; —riegel *m.* svída; (Frucht) svídanka; —rindig okoralý; —schälig tvrdoslupiný.

Hartschier (-s, M. -e) *m.* (vlt.) střelec, lukostřelec; strážce; dráb; *f.* (vlt.) stráž. [*m.* tvrdokam.

Hart-sinnig *v.* Hartnäckig; —stein

Härt-ung *f.* tvrzení; —wasser *n.* kalicí, zakalovací voda.

Hart-werk *n.* tvrdoť; —winde *f.* *v.* Hartriegel. [rokování,

Haruspicium *n.* (lt.) obětné pro-

Harz (-es, M. -e) *n.* pryskyřice T.; smola, smůla; 2. hvozd, les; fossiles H. pryskyřice kopaninná P.; —beule *f.* smoleč, smolák; —en mh. pryskyřici sbrábati, sbírati; —elektricität *f.* elektřina pryskyřičná; električnosť pryskyřice T.; —erde *f.* pryskyřičná země; —firniß *m.* pokost pryskyřičný T.; —ig pryskyřičnatý, smolnatý; —kitt *m.* tmel pryskyřičný T.; —kuchen *m.* plást T., pokruta pryskyřičná; —scharrer *m.* smolař, škrabač smoly; —seife *f.* mýdlo pryskyřičné T.

Hasard *m. v.* Hazard.

Hasch-en chytiti, lapiti, lapnouti, uchvátiti, uloviti; —er, Häscher *m.* jímač, zajímač; H., —falke *m.* (zool.) pochop; Häscherspiel, —spiel *n.* lapák, lapky *pl.*, honička; —zange *f.* lapačky *pl.*

Hase (-n, M. -n) *m.* zajíc (vřešťák, šarák); scherzh. ušák; fig. baba, bázlivec.

Hasel (M. -n) *f.* líska; —busch *m.*, —gebüsch *n.*, —gestäude *n.* lískoví, líští; —geflügel *n.* jeřábkové *pl.*; —henne *f.* jeřabice, jeřábčí samička; —huhn *n.* jeřábek.

Haseliren děckovati, laškovati.

Hasel-kätzchen *n.* lísková kočička; —maus *f.* plch lískový; —nuß *f.* lískovec, lískový ořech; —nußstrauch *m.*, —staude *f.*, -strauch

m. líska, lískový keř, lískoví, líští, lískovina; —ſtock *m.* lískovka, lískovice; —wild *n. v.* Haſelgeflügel; —wurz *f.* kopytník.

Hasen-auge *n.* zaječí oko; -balg *m.* zaječina, zaječí kůže; —beize *f.* vnada, vnadidlo na zajíce; —braten *m.* pečený zajíc; —fährte *f.* zaječí stopa; —fett *n.* zaječí sádlo; -fleiſch *n.* zaječina, zaječí maso; —fuß *m.* běh zaječí; fig. bázlivec, strašpytel; —füßig fig. lehkonohý, větronohý; —garn *n.* teneto zaječí, t. na zajíce; —geier *m.* zajičkář, zaječník; —haar *n.* zaječí srsť, chlup; —hakke *f.* (b. Pferd.) zaječí noha; —herz *n.* bázlivé srdce; —jagd *f.* honba na zajíce; —klee *m. Oxalis* šťavel (šťovík); —klein *n.* (wdm.) drob zaječí; —kopf *m.* loula, hňup; —lager *n.* lože zaječí; —ohr *n.* zaječí uši, sluchy *pl.*; (Schwamm) ucháč, ušička, podoubník; —panier *n.*; das H. ergreifen zaječí úmysl míti, s Vaňkem se poraditi, na útěk se dáti; —ſcharte *f.* zaječí pysk; —ſchweif *m.* zaječí péro.

Häsin *f.* zaječice, ramlice.

Haspe, Häspe (M. -n) *f.* petlice, skoba, skobla (hašpra).

Haspel (-s, M. -n) *m. et f.* (M. -n) moták, motovidlo; (b. Web.) viják, vijátko; (b. Seil.) kolovrat, motadlo; (b. Zimmerl.) kolovrátek, hředlo, rumpál; (Mühlb.) obrtlík T.; (Schimpf) trdlo, nemehlo; —baum *m.* hřídel, válec, rumpál u vratidla V.; —eiſen *n.* (mech.) pánev, pánvička V.; —gerüſt, —geſtell *n.* stavec; —n motati, navíjeti; (mont.) táhnouti vratidlem V.; —rad *n.* hřídelní kolo; —welle *f.* hřídel, válec.

Hasp-en (-s, unv. M.) *m.* svorní kroužek *v.* Haspe; -haken *m.* stěžeje.

Haspler *m.* motač, navíječ, navalovač, namotavač; (mont.) tahoun (hašplíř) V.

Hass (-ſſes, oh. M.) *m.* nenávisť, záští, zanevření, nevražení na koho.

Hass-en einen nenáviděti koho, nevražiti, zanevříti na koho; —er *m.* nenávistník, nenaviditel.

Hässlich ošklivý; ohyzdný T.; šeredný, škaredý; —keit -osť. [spěch.

Hast (oh. M.) *f.* chvat, kvap,

Hasta *f.* (lt.) oštěp, kopí; —*tus* (bot.) hrálovitý T.

Hast-en mh. chvátati, spěchati; es —et nicht to nespěchá; —ig kvapný, náhlý; fig. prudký, popudlivý.

Hätholz *n.* (mont.) popříčka T.

Hätschel-chen *n.* mazlíček; —n (ein Kind) hejčkati, konejšiti; mazati se, mazliti se s kým.

Hatschier *m. v.* Hartſchier.

Hätt'ich *m.* er kommt mit ſeinem H. zu ſpät pozdě bycha honí.

Hatze *f. v.* Hetze.

Hau (-es, M. -e) *m. v.* Hieb; H. *f.* myť, paseka; —axt *f.* tesák; tesla; —bajonnet *n.* bodák sekací; —bank *f.* sekací lavice; —bar sečný.

Haube (M. -n) *f.* čepec; (b. Vogel) chocholka, chochol; (zweiter Magen) čepec; (b. Hufeiſen) čepička; (b. Windmühlen) střecha, čepice T.; (chir.) klobouček; H. des Meilers hlava V.; H. (geom.) vrhlík T.; —n (die Braut) čepiti, očepiti, zavíjeti nevěstu.

Hauben-aufsetzen *n.* čepení, zavíjení; —band *n.* stužka na čepec; —dach *n.* střecha vlaská T.; —droſſel *f.* brkoslav; —faſan *m.* bažant chocholatý; —könig *m.* (Vogel) králíček, zlatohlávek; —kopf *m.* palice na čepce; —krämer *m.* čepčář; —lerche *f.* chocholouš; —macherin *f.* čepčářka; —meiſe *f.* parukářka; —netz *n.* čepeční síť; —putzerin *f.* čepčářka; —ſchleife *f.* stužka n. mašle na čepec; —ſtärkerin *f.* škroběna; —ſtock *m.* palice na čepce, čepečník; —taube *f.* chocholáč, holub chocholatý; —taucher *m.* (Vogel) roháč obecný.

Haubitze (M. -n) houfnice; -npatrone *f.* rána houfnicová.

Haublock *m. v.* Hackblock.

Hauch (-es, M. -e) *m.* dech, dych, oddech, dechnutí, dchnutí; (grm.) přídech T.; —blatt *n.* čípek; —buchſtabe *m.* přídešné písmeno; —en mh. dýchati, dechnouti; —end dýchavý; —ender Laut (grm.) vanutá souhláska T.; —laut *m.* přídech

T.; přídešná hláska, dyšná hláska; —stoff *m.* dešivo; —zeichen *n.* přídešná známka. [alter H. starý sekáč.

Haudegen *m.* sečný meč; ein

Hau-e (M. -en) *f.* motyka; kracle, kopáč; (an der Mühle) kypřice T.; —eisen *n.* sekáček; (Salzw.) čakan V.; —en sekati, seknouti, tnouti; über die Schnur h. přes míru činiti, meze překročiti; Holz h. dříví štípati, kálati; einen Wald h. les mýtiti; mit der Zimmeraxt h. tesati, tesliti; in Stein h. do kamene tesati; mit der Ruthe h. metlou šlehati, švihati; Erz h. rudy dobývati; —er *m.* sekáč; tesák; divoký kanec; kel; krummer H. kolozub; H., Häuer (mont.) havíř; kovkop; —erlohn *m.* kosné; —erschaft *f.* (Weinb.) zákupka, zákupenství.

Häufchen *n.* hromádka (T.).

Haufe (-ns, M. -n) *m.* *v.* Haufen.

Häufel (-s, unv. M.) *n.* hromádka; —n mh. kopčiti, hromádky n. kopky dělati; mit Karten h. pod hromádky hráti; —spiel *n.* hra pod kopky, pod hromádky, kupčík.

Haufen (-s, unv. M.) *m.* hromada, kupa, kupina; stoh; tlupa, zástup, shluk, dav (lidí).

Häufen kupiti, nakupiti, nahromaditi, navršiti.

Haufen-verkohlung *f.* zuhlení v hromadách T.; —weise *adj.* hromadný; *adv.* valem, úhrnkem, sborně.

Häuf-er *m.* hromaditel; —ig častý, mnohý, valný, hojný, hromadný; h. *adv.* často.

Haufwolke *f.* kupa T.

Hau-geld *n.* kopné, plat od kopání; —hechel *f.* jehlice, babí hněv; —klinge *f.* sekáč, osekáč; —land *n.* klučenina, novina; —messer *n.* sekáč, mýtník, mýtní sekera.

Häupel *n.* *v.* Häuptel.

Haupt (-es, M. Häupter) *n.* hlava; 2. náčelník, představený; 3. (Stück) kus; 4. (Wasserb.) zájezek, náhon.

Haupt-abschnitt *m.* hlavní oddělení, hořejší oddělení, rozdíl T.; —agent *m.* hlavní jednatel; —altar *m.* veliký, hlavní, hrubý oltář; —amt *n.* hlavní úřad P.; —ausweis *m.* hlavní výkaz P.; —balken *m.* hlavní trám, převaz, spínka, spírka; —begriff *m.* hlavní pojem T.; —binde *f.* obtáčka, vínek; —buch *n.* hlavní kniha P., T.; —buchconto *m.* (kfm.) účet hlavní knihy P.; —cassa *f.* hlavní pokladna; —cäsur *f.* (stilist.) hlavní cesura n. přeryvka T.; —colonne *f.* (kfm.) hlavní sloupec P.; —eid *m.* přísaha rozhodná P.; př. rozhodovací; —eingang *m.* hlavní vchod.

Häuptel (-s, unv. M.) *n.* hlávka (zelí, salátu); —kohl *m.*, —kraut *n.* hlávkové zelí; —salat *m.* hlávkový salát.

Haupt-erbe *m.* hlavní dědic P.; —erkenntniß *n.* hlavní nález P.; —feind *m.* úhlavní nepřítel; —function *f.* (math.) hlavní úkon T.; —gebiet *n.* (des Unterrichtes) hlavní obor (vyučování) P.; —geschäft *n.* hlavní obchod, zaměstnání, práce P.; —geschworner *m.* hlavní porotník P.; —geschwulst *f.* otok na hlavě; —gesims *n.* (archit.) hlavní římsa T.; —gestell *n.* kantár, kantárek; —gläubiger *m.* hlavní věřitel; —grind *m.* ohnipara, strupy; —grund *m.* hlavní důvod P.; zvláštní důvod T.; —haar *n.* vlasy T.; kštice; —handlung *f.* hlavní skutek; 2. hlavní obchod P.; —inhalt *m.* hlavní obsah P.; —kissen *n.* podhlavnice, poduška; —klasse *f.* hlavní třída T.; —kohl *m.* hlávkové zelí; —kraft *f.* jádro, duše, tresť, výtah; —krankheit *f.* hlavní nemoc; —kreis *m.* (math.) největší kruh T.; —lehrer *m.* hlavní učitel, třídní učitel P.; —leute *pl.* setníci; hejtmané.

Häuptling (-s, M. -e) *m.* náčelník, hlava; —s *adv.* horempádem, střemhlav.

Haupt-losung *f.*, —losungsakt *m.* hlavní losování P.; —lüge *f.* pralež; —mann (-s, M. —männer od. —leute) *m.* setník P.; hejtman; Kosakenh. ataman; —mannschaft *f.* setnictví; hejtmanství P.; Stadth. městské hejtmanství P.; —meridian *m.* (geom.) obtočnice základní, meridian základní T.; —moment *n.* eines Geschäftes hlavní doba, kus,

článek některé věci, hlavní věc v něčem P.; —narr *m.* arciblázen; —netz *n.* (math.) hlavní síť (trojúhelná n. měřická) T.; —pause *f.* hlavní přestávka T.; —person *f.* hlavní osoba P.; —proceß *m.* hlavní pře; —product *n.* (math.) hlavní součin P.; —punkt *m.* (math.) hlavní bod T.; H. eines Vertrages hlavní článek, hlavní kus ve smlouvě P.; —punkte der Tonarten hlavní tony v tonině; —quartier *n.* (mil.) hlavní stan P.; —regel *f.* hlavní pravidlo P.; —reihe, —progression *f.* (math.) hlavní posloupnosť T.; —ronde *f.* hlavní obchůzka P.; —sache *f.* hlavní věc P.; 2. (—proceß) hlavní pře P.; —sächlich hlavní, podstatný; *adv.* zvláště P.; —satz *m.* věta (sada) hlavní, zásada; návěsť hořejší T.; —satztheil *m.* hlavní částka n. člen věty T.; —schlüssel *m.* hlavní klíč P.; —schnitt *m.* hlavní řez, hlavní průřez T.; —schuldiger *m.* hlavní vinník P.; —schuldirector *m.* ředitel hlavní školy; —schuldner *m.* hlavní dlužník P.; —schule *f.* hlavní škola P.; —schullehrer *m.* učitel na hlavní škole; —schwindel *m.* závrať; —seite *f.* lícní strana, líc peníze T.; —stadt *f.* hlavní město P.; stolice T.; Haupt- und Residenzstadt hlavní a sídelní město P.; —stamm *m.* hlavní rod P.; 2. (Capital) hlavní n. základní suma P.; —steueramt *n.* hlavní berničný úřad; —strahl *m.* pramen, paprsek hlavní T.; —straße *f.* hlavní silnice P.; —strich *m.* základní n. hlavní čára T.; —strom *m.* hlavní, prvotní proud T.; —stück *n.* hlava, hlavní věc P.; —summarium *n.* hlavní úhrnečný počet P.; —summe *f.* (kfm.) hlavní suma, hlavní součet T.; —thäter *m.* hlavní pachatel P.; —thor *n.* hlavní vrata T.; —titel *m.* záhlaví, hlavní titul T.; —ton *m.* hlavní n. základní ton; přízvuk plný; př. hlavní T.; —treffen *n.* hlavní bitva; —treffer *m.* (in d. Lotterie) hlavní výhra, hlavní číslo, hlavní trefa; —tuch *n.* plachetka (na hlavu); —ursache *f.* hlavní příčina P.; —verhandlung *f.* hlavní řízení P.; —verrechnung *f.* hlavní účtování P.; —versammlung *f.* hlavní shromáždění P.; —wache *f.* hlavní stráž P.; (als Locale) hlavní strážnice; —weh *n.* bolení hlavy; —welle *f.* (mont.) hřídel hlavní V.; —werk *n.* hlavní dílo P.; —wort *n.* podstatné jmeno T.; jmeno statné, jmenovka Š.; —wurzel *f.* hlavní kořen, matice; —zahlen, —zahlwörter *pl.* čísla základná T.; —zollamt *n.* hlavní celní úřad; (Locale) hlavní celnice.

Haurevier *n. v.* Hauwald.

Haus (-es, M. Häuser) *n.* dům (stavení); von H. zu H. dům od domu P.; zu —e doma; nach —e domů; H., Familie dům, rod; kaiserliches H. dům císařský P.; Minister der auswärtigen Angelegenheiten und des —es ministr záležitostí zahraničných a domu císařského P.; (Oberhaus, Unterh.) sněmovna P.

Haus-altar *m.* domácí oltář; —andacht *f.* domácí pobožnosť; —apotheke *f.* domácí lékárna P.; —armen *pl.* domovní chudí P., podomovní chudí P.; —arrest *m.* domácí vězení; —bank *f.* (Mühl.) podval V.; —baum *m.* (b. Windm.) sloup T.; —besitz *m.* držení domu P.; —besitzer *m.* držitel n. majetník domu P.; (domácí pán); —boden *m.* podstřeší, půda; hůra; —büchel *n.* domácí (zápisná) knížka P.

Hau-schärfe *f.* (Mühl.) křes V.; —schlag *m.* les mýtný, les na porážení; (Mühlb.) křes V.

Haus-dieb *m.* domácí zloděj, domácí krádce P.; —diebstahl *m.* domácí krádež, krádež v domě P.; —dienstbarkeit *f.* služebnosť domovní P.; —durchsuchung *f.* hledání v domě P.; —ehre *f.* česť domu, česť rodiny; 2. fig. domácí paní; —einrichtung *f.* domácí nábytek P.

Hausen *zw.* hospodařiti; bydleti; 2. bouřiti, dováděti, řáditi.

Hausen (-s, unv. M.) *m.*, —fisch *m.* vyza, vyz; *Acipenser huso*; —blase *f.* vyzí měchýř; vyzí klí; —fleisch *n.* vyzina; —schnitten *pl.* řízky vyzí.

Häuser-beschau *f.* ohledání domův P.; —n *v.* Hausiren.

Haus-erziehung *f.* domácí vychování; —flur *f.* síně; přídvor; —frau *f.* hospodyně; domácí paní; —freund *m.* domácí přítel; —friede *m.* domácí poklid; —gebacken doma pečený, domácí (chleb); —geflügel *n.* drůbež; —geist *m.* hospodáříček, skřítek, šotek; —genosse *m.* domácí (člověk) P.; -en čeleď P.; —geräth *n.* domácí nářadí P.; —gesetz *n.* domový zákon P.; —gesinde *n.* čeleď P.; —halt (-es, ob. M.) *m.* domácí hospodářství P. T.; H. des Königs králova družina; —halten *mh.* hospodařiti; —hälter *m.* hospodář; —hälterin *f.* hospodyně; —hälterisch hospodařivý, spořivý; —haltung *f. v.* Haushalt.

Haus-haltungskosten *pl.* náklady na domácí hospodářství, domácí náklady hospodářské P. T., náklad na domácí potřeby T.; —buch *n.* (kfm.) kniha domácích potřeb n. vydání T.; —conto *n.* účet z domácích potřeb, účet z domácího vydání, účet z vydání na domácí potřeby T.

Haus-herr *m.* pán domu, domácí pán; hospodář; —hocker *m.* pecivá-lek; —hofmeister dvorecký, správce domu; —hund *m.* domácí pes; —inhaber *m.* majetník domu.

Hausir-befugniss *f.* právo k obchodu podomnímu P.; —bewilligung *f.* povolení k obchodu podomnímu P.; —en provozovati obchod po domích, provozovati obchod podomní P.; —er *m.* podomník; —geschäft *n.*, —handel *m.* obchod podomní n. podomovní P.; obchod podomský T.; —karte *f.*, —paß *m.* list na obchod podomní.

Haus-kalender *m.* domácí kalendář; —kanzlei *f.* domová kancelář P.; —klassensteuer *f.* třídní daň domovní; —knecht *m.* podomek P., nádvorník; —kost *f.* domácí strava.

Häusl-er (-s, unv. M.) *m.* domkář P.; —ich *adj.* domácí P.; -e Religionsübung soukromé vykonávání náboženství P.; 2. domácký; *adv.* po domácku.

Haus-mädchen *n.* domácí služka; —maier *m.* (*Major domus*) správce domu (panovnického); —mandit *m.* (Min.) burel jehlancový T.; —mann *m.* (M. —männer ob. —leute) nájemník; podruh; —meister *m.* domovník; 2. domácí pán; 3. *v.* Häusler; —miethe *f.* podružství; nájem; nájemné; —mittel *n.* domácí prostředek; —mutter *f.* hospodyně P.; —offizier *m.* domácí obřadník; -ordnung domácí řád, domácí pořádek P.; österreichische H. řád (pořad) domu n. rodu rakouského P.; —platz *m.* nádvoří; —rath *m.* domácí nářadí P.; —recht *n.* domácí právo P.; —rothschwänzchen *n.* (Vogel) řehák domácí; —sasse *m.* obyvatel; —satz *m.* závada na domě, záv. domovní P.; —schabe *m.* tarakan, šváb; —schatz *m.* poklad domu; fig. domácí poklad; —schild *n.* štít na domě; —schlüssel *m.* klíč od domu; —schmätzer *m.* lejsek šedivý; —schwamm *m.* mnohoděr, domácí houba, dřevomorka.

Hausse *f.* (fr.) (Hdl.) přískok (na burse), zdražení; strana výšitelův T.; H. erleiden výšiti se T.; Haussier *m.* (fr.) *v.* Hauteur.

Haus-servitut *f.* domovní služebnosť P.; —sperling *m.* vrabec (obecný); —stand *m.* domácí stav; hospodářství; domácnosť; (Personen) hospodářstvo; —steuer *f.* podomné, podomovné, daň domovní, daň z domu P.; —suchung *f.* hledání v domě P.; —thier *n.* domácí dobytče; domácí zvíře; —thür *f.* dveře u domu.

Haustorium *n.* (bot.) hubka kořenová T.

Haus-vater *m.* hospodář P.; -verkauf *m.* prodej domu; —verwalter, —verweser *m.* správce domu, domovní (, ího *m.*) P.; —verwaltung *f.* správa domu; —vieh *n.* dobytek; —wächter *m.* strážce domu; —wäsche *f.* prádlo na domácí potřebu; —weib *n.* hospodyně; —wesen *n.* hospodářství, domácnosť; —wirth *m.* hospodář; —wirthschaft *f.* domácí hospodářství P.; —wurz *f.* ne-

třesk *Sempervivum*; —zins *m.* domovní činže, nájemné P.; —zinssteuer *f.* daň z nájemného P., daň činžovní; —zucht *f.* domácí kázeň.

Haut (M. Häute) *f.* kůže; kožka; (H. des Menschen auch pleť); dicke H. kůže tlustá; weiße H. (des Auges) blána bílá, bělina; (an der Milch) škraloup; —ablösung *f.* slezení (odření) kůže; —artig mázdřitý; —aufschürfung *f.* odření kůže; —ausdünstung *f.* výpar n. výzev kožní; —ausschlag *m.* vyraženina, osutina; —bälge *pl.* míšky kožní.

Hautbois *f.* (Hoboa) (fr.) hoboj; Hauptboist (-en, M. -en) *m.* hobojista.

Häut-chen *n.* kožička; mázdra; —eln, —en kůži svléci; sich h. svlíkati se T., línati, línati se.

Hautentzündung *f.* zánět kůže.

Hautesse *f.* (fr.) Výsosť (titul).

Hauteur *m.* (fr.) (kaufm.) výšitel, zdražovatel T.

Haute-volée *f.* (fr.) vznešená společnosť.

Haut-farbe *f.* pleť, pletní barva; —fleck *m.* poskvrna na kůži; —flügler *pl.* žilnokřídlí t. motýli T.; —gewebe *n.* blánovina; —hörner *pl.* rohové výrostky kožní.

Häutig kožnatý, blánatý.

Haut-jucken *n.* svrbivka, svrbění kůže; —knoten *m.* hlívy v kůži; —krankheit *f.* kožní choroba, kožní nemoc; —krebs, Häutler *m.* kabátník; —lappen ausgeschnittener výřezek n. výkrojek kůže; —melanose *f.* gutartige černina zrnitá; —moos *n.* mechovky, mšiny *pl.*; —narben *pl.* šlichty, šrámy v kůži; —papillen *pl.* bradavky kožní; —pigment *n.* barvina kožní.

Hautrelief *n.* (fr.) řezba vysokovypuklá, řezba plnovypuklá, plnovypuklina T.

Haut-röthe *f.* (med.) červenice, zčervenalosť; —schälung *f.* záděr, záděra; —schmiere *f.* maz n. nešvara pokožní; —schrunden *pl. v.* Hautsprünge; —schwiele *f.* mozolnosť, zmozolení; H. vom Druck náhněť; —schwinden *pl.* mechovky, mšiny; —skelet *n.* kostra kožní n. vnější T.; —spalte *f.* rozsedlina, rozpuklina v kůži, zprýštění; —sprünge *pl. m.* rozsedliny, pukání kůže; —system *n.* blánstvo; —talg *m.* tuk kožní; —veränderung *f.* proměna kůže; —verlust *m.* potracení kůže; —wassersucht *f.* voda zákožní.

Hau-waffe *f.* sečná zbraň; —wald *m.* mýť; pasečina; mýtný les; -wunde *f.* sečná rána; —zahn *m.* tesák, kel T. [cigara.

Havanna-Zigarren *pl.* havanská

Havar-ie, Avarie *f.*, (fr.) škody námořské P.; —iren námořské škody nesti P.; —irte Güter zboží trpící námořské škody P.

Hazard (ob. M.) *m.* (fr.) náhoda, případek; —spiel *n.* odvážná hra.

He! *int.* he! hej! he he he! he he he! [rodní T.

Hebamme (M. -n) *f.* bába (po-

Hebammen-candidatin *f.* čekatelka babičství; —curs *m.* učebný běh babičský; —kunst *f.* babičství; —unterricht *m.* vyučování v babičství.

Hebarm *m.* hejble, ručička, drmolec, housle u lehčidla.

Hebdomas *f.* (gr.) týden. [da).

Hebe *f.* (gr. Myth.) Mladana (Mlá-

Hebe (M. -n) *f.* zdvihák; 2. berně, daň; 3. výmlatek; —apparat *m.* zdvihadlo; —baum *m.* páka T., vidle, vidlice k tažení V.; sochor, zdvihák, podvážka; —bock *m.* (mech.) koza V.; —brücke *f.* zdvihací most; —daumen *m.* (mech.) *v.* Hebling; —eisen *n.* páč, pačidlo; —gabel *f.* (wdm.) zdvihačka; —gerüst *n.* zdvihací lešení, zdvihadlo; —geschirr *n.*, —kamm, —kopf *m.* zdvihák T. V.; —korb *m.* koš s rukovětma.

Hebel (-s, unv. M.) *m.* páka T.; sochor; (am Gewehr) zdvihátko; einarmiger H. páka jednoramená T.; gleicharmiger H. p. rovnoramená T.; krummliniger H. p. křivá n. zkřivená T.; —arm *m.* rameno páky T.; (am Gewehr) rameno zdvihátka.

Hebe-latte *f.* patka, ručička T.; —leiter *f.* hasák.

Hebelzeug *n.*, Hebelwerk *n.* pačidla, zdvihadla *pl.*

Hebe-mahl *n.*, —schmaus *m.* (b. Zimmerleuten) zdvižné; —maschine *f.* (Mühl. *etc.*) lehčidlo, lehčení T.

Heben zdvihati, zdvihnouti, zvednouti; zvedati; auf das Pferd h. na koně vsaditi; aus den Angeln h. vypáčiti; den Mühlstein h. lehčiti mlýn; fig. in den Himmel h. vychvalovati, vynášeti; Steuern h. daně vybírati, přijímati; einen Streit h. při skončiti; sich h. zdvihnouti se, vyzdvihnouti se; vznesti se, zmoci se, vyniknouti; (math.) snímati se, rušiti se T.

Hebe-nagel *m.* zvedák, zvedací hřeb; —punkt *m.* zdvižiště, podpořiště.

Heber (-s, unv. M.) *m.* zdvihač, zvedač; (phys.) násoska T.; *v.* Hebel.

Heberad *n.* zdvihací kolo.

Heber-barometer *n.* tlakoměr dvouramený T.; —stange *f.* (Klempn.) pákovka.

Hebe-schiene *f.* (Mühlb.) svoreň, kozlík, lehčidlo; —schraube *f.* (geom.) šroub zdvihací T.; lehčidlo V.; —stange *f.* drouh, sochor, páka; —tatze *f.* (mech.) zdvihák, pracka zdvihací, rameno v hřídeli V.; —werk *n.* pumpa na zdvih V.; —winde *f.* zvedák; —zange *f.* zdvihačky, zdvihací kleště; —zapfen *m.* (mech.) patka, palečník, klanička V.; —zeug *n.* jeřáb; (in d. Mühle) lehčidlo T. V., zdvihadlo.

Heb-lade *f.* (mech.) hasák T. V., —ling *m.* (mech.) zdvihák, pracka zdvihací, rameno v hřídeli V.; —schüssel *f.* (Wasserk.) zdvihovačka.

Hebräisch hebrejský; Hebraismus *m.* hebrejomluv.

Hebung (ob. M.) *f.* zdvihání, zdvižení, pozdvižení; (stilist.) zdvih T.; 2. H. des Geldes vybírání, příjem; berně; —skammer *f.* berní komora; výběrčí komora; —ssystem *n.* (geol.) soustava zdvižení T.

Hechel (M. -n) *f.* vochle, hachle, vochlice, česačka; fig. durch die H. ziehen přetřepávati, drbati koho; —bank *f.* vochlovačka; —flachs *m.* výčesek; —händler *m.* vochlář; —kamm *m.* vochlice, hřeben k česání; —kammer *f.* vochlárna; —kraut *n.* jehlice, babí hněv; —macher *m.* vochlář; —n vochlovati, hachlovati; fig. přetřásati, přetřepávati koho; —scheven *pl.* pazdeří; —stuhl *m. v.* Hechelbank.

Hechler (-s, unv. M.) *m.* česač lenu, vochlovač.

Hecht (-es, M. -e) *m.* štika; fig. pěkný kvítek, ptáček; —blau modrošedý; —fleisch, —enfleisch *n.* štikovina; —satz, —ensatz *m.* štíhlata *pl.*; —teich, —enteich *m.* štikovec.

Heck *n.* (-s, M. -e) *n.* plot, ohrada; (Schiffb.) zátylek; —e (M. -en) *f.* líhnutí, plemenění ptákův, páření-se ptákův; 2. křoví, křovina; 3. plot; —en mh. hnízditi, na vejcích seděti; pářiti se.

Hecken-binder *m.* otýpkář; —braunelle *f.* (Vogel) pěnice modrá; —hopfen *m.* planý n. divoký chmel; —kirsche *f.* zimolez; —rose *f.* šípek; —scheere *f.* postřih; —sense *f.* planicí kosa; —stock *m.* (Wein) ohradní kmen; —strauch *m.* křoví (ve plotě); —weißling *m.* hlohásek; —zaun *m.* živý n. samorostlý plot.

Heck-herberge *f.* pokoutní krčma; —ig křovinatý; —jagen pytlačiti; —mutter *f.* plemenice; —zeit *f.* čas hnízdění, plemenění, líhnutí, páření.

Hecto-litre *m.* (fr. Maß) hektolitr T.; —*metre n.* (fr. Längenmaß) hektometr T.

Heda! *int.* he! hej! slyšte!

Hedera *f.* (lt.) břečtan; —*ceae pl.* břečtanovité.

Hederich *m.* poponec, openec *Glechoma hederacea*; 2. trýzel *Erisymum n.* (bot.).

Heer (-es, M. -e) *n.* vojsko, voj; 2. stádo, množství; —bann *m.* svolání do zbroje. **Heerde** *v.* Herde.

Heeres-ergänzung *f.* doplňování vojska; —folge *f.* povinnost vojenská; —kraft *f.* válečná síla; —macht *f.* moc válečná; —rolle *f.* výkaz n. sepsání vojska; —zug *m.* tažení vojenské, válečný tah.

Heer-fahne *f.* hlavní korouhev; —fahrt *f.* tažení vojenské; —führer *m.* vojevoda, vůdce; —geräth

n. vojenské potřeby, vojenské nářadí; —haufen m. válečný zástup.

Heerling (-es, M. -e) *m.* nedozrálý hrozen *v.* Herbling.

Heer-meister *m.* (der Johanniter) vojmistr; —pauke *f.* vlaský buben, kotel; —rauch *m.* požáry *v.* Höhenrauch; —säule *f.* proud vojska; —schaar *f.* vojenský zástup; —schau *f.* přehlídka vojska; —schnepfe *f.* otavník; —spitze *f.* čelo vojska; —straße *f.* silnice, hlučnice, královka; —verpflegungsamt *n.* vojenský zásobní (zaopatřovací) úřad; —wesen *n.* (zu Wasser und zu Lande) vojenství (na zemi a na moři) P.

Hefe (M. -en) *f.* droždí; kvasnice; H. des Volkes luza, láje, sběř, chatra, holota.

Hefen-bottich *m.* káď na kvasnice; —erzeugung *f.* výroba droždí n. kvasnic; —fabrik *f.* droždírna; —faum *m.* weißer záběl; —handel *m.* obchod ve droždí, droždířství; —händler *m.* droždíř, drožďář, kvasničkář; —teig *m.* těsto s droždím.

Hef-ig kvasničný; —ner *m.* *v.* Hefenhändler.

Heft (-es, M. -e) *n.* *et* *m.* rukověť, jilec (b. Messer) střenka; sponka, spinadlo; háček, haklík; sešit, sešitek P. T.; —blech (Bauk.) sponka T.; —eisen *n.* (Glasbütt.) lepítko; (Bauk.) spinadlo, sponka T.

Heftel (M. -n) *f.* (*n.*) spona, sponka, spínka, spinadlo, záponka; H. *f.* *et* *n.* *v.* Heft; —macher *m.* sponkář; —n zaháčkovati, sponkami sepnouti.

Heft-en etwas připnouti něco; (mit Nägeln) přibiti; h. sepnouti; die Reben h. vázati réví; seine Augen auf etw. h. oči na něco upříti; —end spínavý, spojovací; —faden *m.* šicí, vazací niť.

Heftig prudký, prchlý, náhlý; *adv.* z prudka; —keit *f.* prudkosť, náhlosť.

Heft-lade *f.* vazadlo, svazovačka; —lein *n.* haklík, haklice; —nadel *f.* sešivací jehlice; —pflaster *n.* přílep (flastr přilípavý); —scharte *f.* obtáčka; —zeher *pl.* *m.* srostloprstí, svazoprstí (ptáci) T.; —zwirn *f.* nitě na sešívání, nitě na sešitky.

Hege (ob. M.) *f.* ochrana; 2. (M. -n) hajniště, hajina; 3. rozkoš, ples; —bereiter *m.* hajný, hajník; pojezdný; —holz *n.* hajniště, zahájený les.

Hegemonie *f.* (gr.) náčelnictví, nadvláda. [klášterní.

Hegumenos *m.* (gr.) přednosta

Hegen hájiti, zahájiti, ohraditi; Diebe h. zloděje přechovávati; Hoffnung h. naději míti, chovati; das Gericht h. soud zahájiti; gehegtes Gericht zahájený soud.

Heger (-s, unv. M.) *m.* hajný P., hajník; —haus *n.* hajnovna, dům hajného.

Hege-schlag *m.* zahájená myť; —wisch *m.* hajka, haječka.

Hehl (ob. M.) *n.* tajnosť; etw. h. tragen něco skrývati; —en etwas skrývati, tajiti; —er *m.* přechovavač P.; —sucht *f.* tajivosť; tajnůstkářství.

Hehr vysoký; fig. vznešený; posvátný; —messe *f.* veliká mše.

Heide (M. -n) *f.* pusta, pustina, lada, step; vřesoviště; vřes.

Heide (-n, M. -n) *m.* pohan.

Heide-boden *m.* vřesová půda; —erde *f.* vřesovka, vřesovice, vřesovina; —feld *n.* vřesoviště; —korn *n.* pohanka, tatarka, hejduše; —kraut *n.* vřes, vřasa *Erica.*

Heidelbeer-e *f.* borůvka, černá jahoda, černice; —staude *f.*, —strauch *m.* borůvčí.

Heidelerche *f.* skřivan lesní.

Heidelstroh *n.* pohančina.

Heiden-feld *v.* Heidefeld; —geld pastevné; —haar chmerek; —schaft *f.* pohanstvo; —thum *n.* pohanství; —vorhof (b. d. Juden) předchrámí pro pohany.

Heiderling, Heideschwamm *m.* pečárka, pečírka, žampion.

Heidestein *m.* žula.

Heidi! *int.* hajho! hudě! *v.* Hiddi!

Heidig vřesovatý.

Heid-in *f.* pohanka; —nisch pohanský.

Hei-e (M. -en) *f.* palice, tlukadlo; —en zatloukati palicí.

Heikel-ig, —ich *v.* Häkelig.
Heil *adj.* celý, zahojený; h. werden zaceliti se, zhojiti se; H. (=es, ob. M.) *n.* spása, spasení, blaho; prospěch, štěstí; Heil dir! blaze tobě! H.! sláva! H.= hojicí.
Heiland (=es, M. =e) *m.* spasitel.
Heil-anstalt *f.* hojitelna, léčebna, léčebnice; —art *f.* spůsob hojení; —bad *n.* hojicí, léčivá lázeň; —bar hojitelný, léčitelný, uléč.; —bringend spasný; spásonosný; —brunnen *m.* hojivá, léčivá voda; —en hojiti, zahojiti, vyhojiti, léčiti, vyléčiti, uzdraviti; zaceliti (ránu), zarostiti; mſ. zhojiti se, zaceliti se; —er *m.* léčitel, hojitel, (lékař).
Heilig (*comp.* —er, *sup.* dbd. -ſte) svatý, posvátný; h. machen, —en světiti, posvětiti, zasvětiti.
Heiligen-bild (=es, M. =er) *n.* obraz svatý; —dienst *m.* služby ke cti svatého; —freſſer, —lecker *m.* svatoušek, pobožnůstkář; —geſchichte *f.* životy svatých, dějiny svatých.
Heilig-er *m.* posvětitel; —geſprochen za svatého vyhlášený; —keit *f.* svatosť, posvátnosť; päpſtliche H. (Titel) Svatosť papežská P.; —macher *m.* posvětitel; —ſprechen za svatého (za svatou) vyhlásiti; das —ſte (im Tempel) svatyně; —thum *n.* svatyně, svatina; *pl.* —thümer posvátnosti, svaté věci (ostatky); —thumsfahrt *f.* posvátná pouť; —thumsraub *m.* svatokrádež; —ung *f.* posvěcení.
Heil-kraft *f.* moc hojivá, moc léčivá, m. hojicí, hojivosť, léčivosť; —kräftig léčivý, hojivý; —kraut *n.* hojicí bylina; 2. bolševník; —kunde, —kunſt, —lehre *f.* léčitelství, lékařské umění, nauka o léčení; —los nenapravitelný, bohaprázdný, bezbožný; nezbedný; nezhojitelný, nezléčitelný; —mittel *n.* lék, lékařství; —mittelverkauf *m.* prodej léků P.; —quelle *f.* léčivé zřídlo; léčivý pramen; —ſalbe *f.* masť rostivá, zcelivá; —ſam hojicí, uzdravující, léčivý; fig. prospěšný, blahodárný; spasonosný, úžitečný; spasitelný; spomocný; —ſamkeit léčivosť; fig. blahodárnosť; —ſtoff *m.* léčivo; —ſyſtem *n.* soustava léčebná; —ung *f.* léčení, léčba; hojení, zahojení, narostění; —verkünder *m.* blahověst; —verſtändiger zběhlý, zkušený, umělý v léčení, znalý léčby P.; —voll spasitelný, spásyplný; —wirkung *f.* hojivý účinek; —wurz *f.* léčivý kořen; 2. bolševník.
Heim (=s, M. =e) *n.* dvůr; 2. dědina; 3. domov; h. *adv.* domů; doma.
Heimat (ob. M.) *f.* domov P.; —land *n.* rodný kraj, domov; —lich domovský, domácký T., domácí.
Heimats-behörde *f.* domovský úřad; —liebe *f.* láska k otčině; -los bez domova P.; —recht *n.* právo domovské; —ſchein *m.* domovský list P.; —weſen *n.* domovství, záležitosti domovské P.; —zuſtändigkeit *f.* příslušenství, kam kdo domovem přísluší.
Heim-begeben ſich domů se navrátiti; —buch *n.* kniha dědinská; —bürge *m.* správce dědinský.
Heimchen (=s, unv. M.) *n.* cvrček.
Heim-e *f. v.* Heimat; —fahrt *f.* jízda domů; —fall (M. —fälle) *m.* spadnosť P.; (heimgefallene Erbſchaft) odúmrt P.; —fallen spadnouti, připadnouti zase na koho; P.; —gefallenes Gut statek na někoho zase připadlý; (durch erbloſen Todesfall) statek odumřený P.; —gefallenes Lehen odumřené léno P.; —fällig spadný, případný zase na koho P.; —fallsrecht *n.* právo spadné, právo k věcem zase připadlým, k věcem odumřeným P., právo odúmrtní J.; —iſch domácí; —kehr (ob. M.) *f.* návrat domů; —lich *adj.* domácí; skrytý, tajný, pokoutní; =es Gemach záchod; h. *adv.* tajně, skrytě, kradmo, podtají; —ling (=s, M. =e) *m.* pecivále k; —ſagen (ein Gewerbe, Privilegium) *v.* Entſagen; —ſtellen na vůli nechati; -ſuchen navštíviti; Gott ſucht ihn heim Bůh se ho dotýká, Bůh ho navštěvuje; —ſucht *f. v.* Heimweh; —ſuchung *f.* navštívení; Mariä H. navštívení panny Marie.

Heimtück-e *f.* (ob. M.) potutelnosť, potměšilosť, poťouchlosť; -isch potutelný, potměšilý, poťouchlý.

Heim-wärts *adv.* k domovu; —weg (-s, M. -e) *m.* cesta domů; —weh (-s, ob. M.) *n.* tesknosť, stesk, stýskání, touha po domově (domácí nemoc).

Heine (M. -n) *f.* cvrček *v.* Heimchen.

Heint *adv.* *v.* Heute.

Heinze *f.* včela *v.* Biene.

Heinzelbank *f.* *v.* Schnitzbank.

Heinzen *m.* (zum Kleetrocknen) rohatiny, stojany, ježky.

Heirat (ob. M.) *f.* svatba, sňatek manželský P.; (v. Mannspers.) ženitba; (v. Weibspers.) vdavky; —en vzíti se, pojmouti se, jíti za sebe; (v. Mannspers.) ženiti se, oženiti se; (Weibspers.) vdáti se, provdati se.

Heirats-caution *f.* svatební jistota P.; —contract *v.* Heiratsvertrag; —erlaubniß *f.* povolení k ženění; —fähig dospělý, spůsobný k manželství, na vdaní; —gut *n.* věno P.; —lust *f.* chuť k manželství; scherzh. (v. Mann) ženidlo; (v. Weib) vdavadlo; —lustig ženivý; vdávavá; —mäßiges Mädchen děvče na vdaní; —vertrag *m.* svatební smlouva P.

Heisa! *int.* hejsa! hosa!

Heisch-brief *m.* obsílka, list obsylací, list půhonný; —en žádati čeho, žádati za něco; —esatz *m.* (grm.) věta žádací T.; (philos.) požadavek T. požadávka.

Heiser chraplavý, chraptivý, sípavý; h. sein chraptěti, sípati; h. werden ochraptěti; —keit *f.* chraptivosť, chrapot.

Heiss horký, vřelý, vroucí, horoucí; —e Quelle vřídlo, teplice T.; —blutig *adj.* horkokrevný.

Heissen nazvati, nazývati, jmenovati; veleti, přikázati; mh. nazývati se, jmenovati se, slouti; unpers. es heißt praví se; das heißt to jest.

Heiss-geben (mech.) hříti, páliti V.; —geliebt vroucně milovaný; —gierig hltavý; —hunger *m.* zámor, veliký, hltavý hlad; —sporn *m.* horkokrevný, horko nakvašený; —wasserbehälter *m.*, —wasserreservoir *n.* (mech.) nádržka na teplou vodu V.

Heister *f.* (Baum) *v.* Rüster; 2. (Vogel) *v.* Elster.

Heiter jasný (den); veselý, utěšený T., bodrý; —keit *f.* jasnosť, jasnota; jasná mysl, veselá mysl T.

Heiz-apparat *m.* topidlo, topicí stroj; —bar k topení příhodný, topitelný; —en topiti, zatopiti, vytopiti; —er *m.* topič; —fläche *f.* povrch topitelný T.; —holz *n.* palivo; —mantel *m.* náhřivka; —material *n.* topivo T.; —ofen *m.* kamna, pec; —stube *f.* výhřevna, záhřevna; —ung (M. -en) *f.* (Bauk.) topeniště; —ungsvermögen *n.* topivosť T.

Hekate *f.* (gr. Myth.) Morana.

Hekatombe *f.* (gr.) stožertva, krvavá oběť při slavnostech.

Hekt-ik *f.* (gr.) úbytě *pl.*, mze; —isch úbytný; souchotivý, souchotinářský.

Held (-en, M. -en) *m.* hrdina T., rek.

Helden-dichter *m.* rekopěvec; —frau rekyně; —gedicht *n.* hrdinská báseň T., báseň o hrdinách; (epos, epopea); —haft hrdinský, rekovský, rekovný; —lied *n.* píseň hrdinská T.; —mäßig *adj.* hrdinský; —muth *m.* hrdinství, hrdinnosť, rekovství, rekovnosť; —stück *n.*, —that *f.* skutek n. čin hrdinský; —thum (ob. M.) *n.* hrdinství, rekovství; —weib *n.*, Heldin *f.* rekyně.

Helenin *n.* (chem.) helenin T., omanovina.

Helf-en mh. pomoci, spomoci, pomáhati, napomáhati, přispěti komu čím; helf Gott! pomáhej pánbůh; h. platno býti; was hilft's co platno, co na plat, jaká pomoc; —end pomocný; —er (-s, unv. M.) *m.* pomocník, spomocník; —ershelfer *m.* náhončí; —ersknecht *m.* pochop.

Helianthus *m.* (gr.lt.) slunečnice.

Helio-centrisch slunostřední; —lith *m.* (gr.) slunikam; —meter *n.* slunoměr T.; —sis *f.* úpal n. zážeh sluneční; —skop *n.* slunihled; —stat (-en) *m.* (astr.) slunostať T.; —trop, —tropium *n.* slunivrat.

Helix *f.* (gr.) závitek, (Linie) závitnice.

Helkos *n.* (gr.) vřed.

Helkosis *f.* (gr.) zjitření.

Hell světlý; jasný; sehr h. skvoucí; beim —en Tage za bílého dne; —es Wasser čistá voda; —e Wahrheit pouhá, zřejmá, patrná pravda; —er Ton zvučný, jasný ton T.; —e Stimme zvučný hlas; H. *n.* jasnosť, světlosť; (Schiff.) bechyně, bednění; —äugig jasnooký; —blau jasnomodrý; —dunkel *n.* přísvit T.; —e (ohn. M.) *f.* jasno, jasnosť, jasnota, světlosť.

Hellebard-e (M. -en) *f.* bradatice, partyzána, halapartna; —ier (-s, unv. M.) *m.* halapartník, bradatičník.

Helleborus *m.* (gr.lt.) čemeřice.

Hellen jasniti, zjasniti, osvětliti.

Hellen-ismus *m.* (grm.) řecký způsob mluvení, rčení z řecka T.; —ist (-en) *m.* helenista, znalec řečtiny.

Heller (-s, unv. M.) *m.* halíř; das ist keinen H. werth to nestojí za babku, za vindru; —karg *adj. et adv.* držgrešle; —magazin *n.* halířový spis.

Hell-farbig jasnobarevný; —haarig světlovlasý; —ig jasný, světlý, čistý; —klingend zvučný; —licht jasně světlý; beim —lichten Tage za bílého dne; —pfeife *f.* in der Orgel výhlasnice; —seher *m.* jasnovidec, jasnohledec; —sichtig bystrozraký; jasnovidný, jasnohledý, prozíravý; —weg *m.* svahová cesta.

Helm (-es, M. -e) *m.* přílba, přílbice, helma; (Stiel) násada; H. des Hammers (Hütt.) pořisko V., topořisko; (chem.) H. (Blasenhut) klobouk, alembík; —biene *f.* trubec; —busch *m.* chochol na přílbici; —en přílbicí opatřiti; nasaditi (sekeru); —fenster *n.* hledí.

Helminth-es *pl.* (gr.) hlísty (*f.*), hlíště (*m.*); —iasis *f.* (med.) červivka, červitosť, červi *pl.*; —isch červopudný; —olith *m.* červokam; —ologie *f.* červosloví, červoznalství.

Helm-macher, —schmied *m.* přílbičník; —rohr *n.* (chem.) nos alembíku V.; —schirber *m.*, —visir *n.* hledí; —stange *f.* makovičná tyč T.; —stutz *m. v.* Helmbusch; -taube *f.* chocholáč.

Helopyra *f.* (gr.), Sumpffieber blatňačka, bahnivka.

Helot (-en, M. -en) *m.* (gr.) otrok, nevolník; —ismus *m.* otroctví. [ský.

Helvetisch *adj.* helvetský, švýcar-

Hemde (-s, M. -n) *n.* košile; —bloß čistonitý; —geld *n.* košilné; —knopf *m.* knoflíček u košile; —näherin *f.* košilářka; —nackt košilatý; —schlitz *m.* rozparek u košile.

Hemeralopia *f.* (gr.) (med.) nevidky *pl.*

Hemi-anorthotyp *n.* (gr.) dvojklonotvar T.; —anorthotypes System (Min.) soustava dvojklonná T.; —anthrop *m.* poloučlověk; —anthropie *f.* poloulidství; —edrie *f.* polouplochosť V.; —edrisch polouplochý; —krania *f.*, —kranium *n.* polouhlavní bolesť n. nemoc; polouhlaví; —orthotyp *n.* (min.) klonotvar T.;—orthotypes System(Min.) soustava jednoklonná T.; —prismatisch polouhranolový T.; —*ptera pl.* (zool.) poloukřídlí T.; —sphäre *f.* polokruží, polokoule; polukoule T.; —stichium *n.* polouverš; —tropisch polozvratný.

Hemm-balken *m.* záklinek; —bar překazitelný; —eisen (mont.) bodec V.; —en etw. staviti, zastaviti T., zdržeti, zadržeti něco, překážeti čemu; unpers. vaditi čemu P.; die Execution, die Verjährung, Wirksamkeit des Gesetzes h. staviti eksekuci, promlčení, působení zákona P.; das Wasser h. vodu hraditi, zahraditi; den Wagen h. vůz zavříti; den Lauf einer Maschine h. krotiti V.; —end závadný; —ende Einwirkung závadné působení T.; —gabel *f.* haspra vozová; —kette *f.* zavíradlo, zavírák, hamovník; —niß *f. v.* Hemmung; —pfahl *m.* (b. Flößen) voráč; —schuh *m.* šupka (čupka), kudla, hamovačka, valovec, zavěračka, kolotěž, nákolník; —stein *m.* založený kamen; —ung *f.* stavení, zastavení, zástava T.; H. (Hinderniß) závada, překážka T.; (b. Uhren) stroj spravovací, pravítko T.; —zügel *m.* hemovačka.

Hendeka (gr.) jedenáct.

Hendel *n. v.* Hühnel. [ní T.

Hendiadys *f.* (gr.) (grm.) obdvoje-

Hengst (=es, M. =e) *m.* hřebec, pušťák; —füllen *n.* hřebeček, hříbě; —geld *n.* připustné.

Henkel (=s, unv. M.) *m.* ucho; držadlo; —bohrer *m.* uchovrt; hemerejz; —dukaten *m.* dukát s úškem; —gefäß *n.* nádoba s úškem; —korb *m.* uchatý koš; —n uchatiti, uchem opatřiti; —thaler *m.* tolar s úškem; —thon *m.* úškovice; —topf *m.* ucháč, krajáč.

Henken věšeti, oběsiti.

Henker (=s, unv. M.) *m.* popravce; kat; was H.! kýho draka! kýho výra! geht zum H.! jděte k rasu (k čertu)! —beil *n.* popravní sekera; —block *m.* popravní špalek; —ei *f.* katovství; 2. katovna; —geld *n.* popravné; —mahl *n.* katovský, poslední oběd; —mäßig katovský; —schwert *n.* meč katovský n. popravčí; —sknecht *m.* holomek, katův pomocník; —sstube *f.* katovna.

Henne (M. =en) *f.* slepice; kůra; fette H. (bot.) *Sedum* rozchodník, tučný mužík. [Hahn.

Henning (=s, M. =e) *m.* kohout *v.*

Henosis *f.* (gr.) sjednocení, smíření, sloučení.

Henotikon *n.* (gr.) smírný n. jednotivý spis.

Heortologium *n.* (gr.) svátkopis, kalendář svátkův.

Hepar (*gen. hepatos*) *n.* (gr.) játra *pl. v.* Leber (T.).

Hepat-icae *pl.* (bot.) jatrovkovité n. jaterkovité (mechy) T.; —isch hepatický T.; jaterní; —it *m.* játrokam; —itis *f.* zánět jater; —ologie *f.* jatrosloví, jatroznalství.

Hephästos *m.* (gr. Myth.) Vulkan, Ohněboh.

Hepta (gr.) sedm; —chord *m.* (gr.) sedmizvuk; sedmice; —ëdron *n.* sedmistěn; —gon *n.* sedmihran; —meter *m.* sedmiměr; —ndrie *f.* (bot.) sedmimužstvo; —rchie *f.* sedmivláda; —teuch *m.* sedmiknižní.

Her *adv.* sem; komm h.! pojď sem! um mich h. okolo mne; alle diese Tage h. po všecky ty dni.

Herab *adv.* dolů, shůry, shora; —beugen, —biegen sehnouti, skloniti; —blasen sfouknouti; —blicken shlédnouti; —bringen etw. sundati něco; —drücken stlačiti; den Preis h. stlačiti cenu T.; —fahren mſ. svezti se, sjeti; splaviti se; —fallen spadnouti; —fallend svislý; —gefallen spadlý; —fliegen sletěti, slítnouti; —fließen mſ. steci, splývati; —führen svesti; —geben sundati; —gehen mſ. sejíti; —gießen slíti něco; —gleiten svezti se; —hangen mh. chlípěti, ochlípěti, dolů viseti; h. lassen spustiti, skloniti; —hängen svěsiti; —hängend svislý, visutý; ochlíplý; —huschen shrknouti; —kommen mſ. sejíti, sestoupiti; 2. schudnouti, na mizinu přijíti; —kunft *f.* sejití; 2. původ *v.* Abkunft; —küssen slíbati; —langen etw. podati dolů; h. mh. dosáhnouti; —lassen etw. spustiti; sich h. snížiti se, skloniti se k čemu; —lassend sklonný, blahosklonný; —laufen mſ. seběhnouti; —laufend nízoběžný T.; —mindern zmenšiti; —nehmen sníti, sejmouti; sundati; —neigen sich skloniti se; —reißen strhnouti; —rollen svaliti, skuliti, skutaliti; sich se; —schicken seslati; —schlagen sraziti, stlouci; —senden seslati; —senken spustiti; —setzen sesaditi; (math.) dáti dolů T.; den Preis h. snížiti cenu T.; die Münze ponížiti, zlehčiti minci P.; den guten Ruf h. zlehčiti dobrou pověsť P.; —sinken mſ. sklesnouti; —springen mſ. seskočiti; —steigen sestoupiti; —steigend sestupný; —stoßen shodnouti; sestrčiti; sraziti; —sturz *m.* skácení-se; —stürzen svrhnouti, shoditi koho; mſ. slítnouti, spadnouti; —thun sundati; —träufeln skanouti, skapati, shůry kapati; —wärts *adv.* dolů; —werfen sraziti, shoditi, svrhnouti; —würdigen (z. B. die Religion) snížiti, snižovati, zlehčiti, -čovati (náboženství); —würdigung *f.* (der Religion) zlehčování (náboženství) P.; —ziehen etw. stáhnouti něco.

Herald-ik *f.* erbovnictví, náuka

o erbích T., znakoznalství, znakosloví; —iker *m.* znakoznalec, znakoslovec; —isch znakoznalecký.

Heran *adv.* sem blíže; při-; —brechen přikvapiti, nastati; —bringen přinesti; —führen přivesti; —gehen přicházeti; —gewachsen poodrostlý; —kommen přijíti; přicházeti; —kunft *f.* příchod; —locken přivábiti; —nahen blížiti se k něčemu; —reifen mj. uzrávati, dozrávati; —rücken přitáhnouti; —schleichen připlížiti se; —segeln připlouti; —wachsen mj. zrosti, odrosti, dospívati; —zaubern přičarovati.

Herauf *adv.* nahoru, vzhůru; —fliegen vyletěti vzhůru; —gehen jíti na horu; vzejíti; —heben pozdvihnouti; —kommen na horu přijíti; —kriechen mj. vylezti; —kunft *f.* vzchod; —springen vyskočiti na něco; —steigen vystoupiti na horu; —ziehen vytáhnouti něco.

Heraus *adv.* ven; mit jmd. rund h. sprechen někomu do pravdy pověděti; —arbeiten dobyti čeho; vypraviti; sich h. vydobyti se; —bilden vytvořiti něco; —brechen vylomiti; vydáviti; mh. (v. d. Flamme) vypuknouti; —brennen etw. vypáliti něco; —bringen etw. vynesti něco ven; přinesti něco (z pokoje atd.); vypraviti něco, vyčistiti; —fahren mj. vyjeti; —finden vynajíti, vynalezti; —forderer *m.* vybízeč, pobízeč; pobadač P.; vyvolávatel; —fordern jmd. (zum Kampf) vybídnouti, pobídnouti, vyvolati, vyzvati někoho (k boji, k bitce) P.; —gabe (oh. M.) *f.* vydání, vydávání; —geben (e. Schrift) vydávati, vydati spis P.; zum Fenster h. oknem vyndati; —geber (-s, unv. M.) *m.* vydavatel P.; vydatel; —geforderter vyzvaný, vybídnutý, pobídnutý; —gehen vyjíti, vycházeti; —hauen vybíti, vytlouci; vysekati; —heben vyníti n. vyjmouti něco; vypáčiti; vysaditi; vytknouti, vyznačiti; —hebungszeichen *n.* *v.* Hervorhebungszeichen; —holen dobyti čeho z něčeho; —klügeln vymudrovati; —kommen mj. vyjíti; fig. vytočiti se z čeho, odkud; vyjeviti se; —lassen vypustiti; —lesen etwas vybrati něco; —machen vypraviti, vydobyti; —nahme (oh. M.) *f.* vynětí, vyjmutí, vyndání; —nehmen vyníti, vyjmouti, vyndati něco; —nehmer *m.* vyběrač, vyjimač; —rücken mj. vytáhnouti; —sagen etw. vypověděti něco; —schauen mh. vykukovati; fig. čníti, strměti, čouhati; —schießen vystřeliti; vyraziti; —springen mj. vyskočiti; —stehend vystouplý, vystupující; —stellen vystaviti; —streichen vytrhnouti, vyhoditi; fig. vychváliti, vynášeti; —strömen mj. vyvaliti se, vyřítiti se; —thun vyndati; —treiben vyhnati; —treten vystoupiti; —ziehen vytáhnouti.

Herb, —e trpký; přesný.

Herb-a *f.* (lt.) bylina, zelina; —arist (-en) *m.* rostlinář, zelinář (znatel n. sběratel); —*arium* *n.* bylinář, rostlinář (kniha).

Herbe (oh. M.) *f.* trpkosť, trpkota.

Herbei *adv.* sem; —bringen přinesti; —eilen mh. pospíchati sem; přispěchati, přikvapiti; —fliegen mj. přiletěti; —führen přivesti; —kommen přijíti; —lassen připustiti; sich zu etw. h. podvoliti se k čemu n. v něco P.; —rufen přivolati; -schaffen (die Behelfe) opatřiti potřeby; die Zeugen vor's Gerichts h. připraviti svědky před soud P.; —segeln připlouti, připlaviti se; —treiben přihnati; —ziehen přitáhnouti.

Herben trpknouti, zatrpkávati.

Herberg-e (M. -n) *f.* hospoda P. (řemeslnická); fig. přístřeší; —en einen hostiti, přechovávati koho; 2. h. mh. uhostiti se někde.

Herbergs-gebühr *f.* hospodné; —ordnung *f.* řád hospodní P.; —vater, —wirth *m.* otec hospodní; hospodář P.

Herb-heit *f.* trpkosť; —igkeit *f.* zabřesklosť, zakyslosť; —lich zatrpklý, přitrpklý; —ling *m.* (Wein) kyselák; (Weintrauben) kyselky *pl.*; nedozrálý hrozen.

Herbringen přinesti něco; hergebrachte Gewohnheiten starobylé, přišlé zvyklosti P.

Herbst (-es, ob. M.) *m.* podzim, podzimek, jeseň; —abend *m.* podzimní večer; —adonis *m.* hlaváček podzimní; —äquinoctium *v.* Herbstnachtgleiche; —arbeit *f.* podzimní práce; —birn *f.* podzimka, podzimní hruška; —blume *f.* ocun, naháč; —brief *m.* nařízení o vinobraní; —en víno sbírati; —gerste *f.* ječmen šestiřádkový, šesterák; —heu *n.* otava; —ling *m.* čirůvka, ryzec; (Schaf) podzimče; —luft *f.* podzimní vzduch n. povětří; —monat *m.* podzimní měsíc; září; —nachtgleiche *f.* podzimní rovnodení, podzimní rovnodennosť T.; —nebel *m.* mlha podzimní; —obst *n.* podzimní ovoce; —ordnung *f.* řád o vinobraní, řád viničný; —punkt *m.* bod podzimní T.; —rose *f.* růže podzimní, pozdní růže; —rübe *f.* tuřín; —saat *f.* ozimní osení; —satz *m.* *v.* Herbstordnung; —schwamm *m.* václavka; —stürze *f.* podzimní podmítka; —tag *m.* podzimní den; —wind *m.* vítr podzimní; —zeit *f.* podzim, podzimek, podzimní čas; —zeitlose *f.* ocun.

Herd (-s, M. -e) *m.* ohniště, ohnisko, nístěj; krb; fig. domov, otčina; (Vogelstell.) číhadlo; —asche *f.* popel nístějní.

Herde (M. -en) *f.* stádo; H. Vögel hejno ptáků; fig. hromada; —hammel *m.* náčelní n. přední beran; —nweise *adv.* stádně, po celých stádech, houfně.

Herd-fink *m.* (Vogelst.) humenečni pěnkava; —frischen *n.* kujnění n. zkujňování v ohništích; —geld *n.*, —steuer *f.*, —zins *m.* podymné; —haken *m.* pohrabáč; —pfähle *pl.* koly předpražní; —pfoste *f.* (an dem Wehre) tesy u jezu; —vogel *m.* humenečník. [dictví.

Hereditát (Häreditát) *f.* (lt.) dě-

Herein *adv.* sem, do vnitř; h.! dále! h. da! (zum Hund) sem pojď! —brechen mf. vniknouti někam; —lassen vpustiti; —rest *m.* (kfm.) zbytek za jinými, zbytek za někým, zbytek návratný T.; —wärts *adv.* sem do vnitř.

Her-fahren etw. přivezti; 2. h., —gefahren kommen přijeti; —fallen über einen vypadnouti na koho; přepadnouti koho; —fliegen mf. přiletěti; —fließen mf. připlynouti; —führen etw. einem přivesti (-vedu); (zu Wagen) přivezti (-vezu); —gang (ob. M.) *m.* příchod; obyčej; —geben dáti, podati, vydati; —gebracht přinešený *v.* Herbringen; —gegen *v.* Dagegen; —gehen mf. sem jíti, přicházeti; dáti se do čeho, začíti co; díti se; es ging lustig her bylo veselo; über einen h. pomlouvati koho; —halten nastaviti, držeti komu; h. müssen za něco odbývati, trpěti; —holen přinesti, přivesti; zu weit hergeholt příliš zdaleka vzato; —jagen přihnati; —kommen mf. přijíti; vzejíti, pojíti (odkud); H. *n.* pojití, počátek; zvyklosť, starobylá zvyklosť, bývalý, starý obyčej T., starobylý obyčej P.; wie es —kommens ist jakož jest obyčej; —kömmlich *adj.* bývalý, obyčejný, uvyklý, obvyklý T.; starobylý; -e Art starobylý spůsob P.; *adv.* wie es h. ist dle starobylého obyčeje, dle starobylé zvyklosti P., jakož jest obyčej; nicht h. nebývalý, proti zvyku n. obyčeji T.; das – kömmliche obyčejné, bývalé, bývalosť T.

Herkulisches Spiel tělocvičná n. silocvičná hra.

Her-kunft (ob. M.) *f.* příchod; 2. rod, urození; původ; —leihen propůjčiti komu co P.; die Kinder zum Betteln h. půjčovati děti k žebrání P.; —leiten etw. vesti, vyvozovati, odvozovati, odváděti k. p. svůj rod (T.).

Herling *m.* *v.* Herbling.

Hermandad *f.* (span.) bratrstvo.

Hermaphrodit (-en, M. -en) *m.* (gr.) (zool.) obojňák, oběnec, obojúdec, štíra T. [Hermelin.

Hermchen (-s, unv. M.) *n.* *v.*

Hermelin (-s, M. -e) *m.*, —wiesel *n.* hranostaj, chramostejl, hermelín; —kragen *m.* límec hranostajový, límec hermelínový; —mantel *m.* plášť hranostajový n. hermelínový.

Hermeneut-ik *f.* (gr.) vykladatelství, vykladačství, umění vykladatelské n. vykladací T., výkladnictví; —isch výkladný, vykladatelský.
Hermetisch (gr.) neprůdyšný, neprůzevný, neprůpustný.
Hermit *m.* bílý mravenec.
Her-nach *adv.* potom, napotom; —nehmen od někud vzíti; jmd. h. nabírati koho; das hat mich stark —genommen to mne silně sebralo.
Hernia *f.* (lt.) (chir.) průtrž, kýla *v.* Bruch; —*ria f.* (bot.) průtržník Bruchkraut.
Hernieder *adv.* dolů; —blicken shlednouti na něco; —fahren sjeti; —gleiten sklouznouti; —hängen svěsiti; —kommen sejíti; —lassen spustiti; —leiten svesti; —springen skočiti dolů, seskočiti; —ziehen stáhnouti.
Heroenmuth (ob. M.) *m.* hrdinská [mysl.
Hero-ide *f.* (gr.) heroida T., báseň bohatýrská; —isch hrdinský T., rekovský; =es Mittel lék násilný; —ismus *m.* hrdinství, rekovství.
Herold (=es, M. =e) *m.* hlasatel T.; —sstab *m.* hlasatelská hůlka.
Herons-ball *m.* (phys.) baňka Heronova T.; —brunnen *m.* (phys.) zdroj Heronův T.
Heros (*gen.* Heros, M. Heroen) *m.* (gr.) hrdina, rek, bohatýr.
Herpes *f.* (gr.) (med.) lišej, jáhlina, *pl.* jáhly; *H. cingulus*, *H. zoster* jahlina opasní, oheň sv. Antonína Gürtelrose; *H. iris* jahlina duhová; *H. labialis* jahlina retní.
Herr (=n, M. Herren) *m.* pán; H. im Hause hospodář; Gott der H. Hospodin, pán Bůh.
Herrchen *n.* panáček. [sahovati
Herreichen etw. podati; nh. do-
Herren-, Herrn= panský; páně; —acker *m.* zpupné, panské pole; —arbeit *f.* robota (panština); —bank *f.* panská lavice; —bekleidungsetablissement *n.* oděvna pro pány; —birn papežka; —dienst *m.* panská služba; robota; —gunst *f.* panská přízeň, panská láska; H. ist wie ein Dunst panská láska po zajících běhá (n. skáče); —hof *m.* panský dvůr; —kleid *n.* mužský šat; —los bez pána; —lose Sache věc nemající pána, věc nikomu nenáležitá P., věc nepřivlastněná; —meister *m. v.* Heermeister; —pilz, —schwamm *m.* hřib, doubravník, tvrzník; —schlafrock *m.* župan pro mužského; —sitz *m.* panské sídlo; —sonntag *m.* masopustní neděle; —stand *m.* stav panský; —tafel *f.* panská tabule; —tag *m.* neděle; 2. den soudný.
Herrgott *m.* pán Bůh; —shühnchen *n.*, —skäfer *m.* sluněčko, pinkalinka.
Herrichten etw. zříditi něco.
Herr-ig panský; —in *f.* paní, vládkyně; —isch pánovitý, zpanštělý, zhrdlý; —lich velebný, vznešený, velkolepý, slavný, nádherný; výtečný; výborný; překrásný T.; —lichkeit *f.* vznešenosť, velikolepost; (Titel) Vznešenosť, Slovutnosť.
Herrn- *v.* Herren=.
Herrschaft (ob. M.) *f.* panství P.; H. (M. =en) panství, panský statek; H. (M. =en) panstvo *coll.* (páni a paní); hohe —en vysoká panstva; —sbesitzer *m.* držitel panství P.
Herrschbegier *f. v.* Herrschgier; —ig *v.* Herrschgierig.
Herrschen (über ein Land, im Lande) nh. panovati, vládnouti.
Herrscher (=s, unv. M.) *m.* panovník P., vládce; —gewalt *f.* moc panovničí; —haus *n.* dům n. rod panovničí P.; rod panovnický (schlecht panující); —in *f.* panovnice; —milde *f.* milostivosť panovnická P.; —sitz *m.* sídlo panovnické; —stab *m.* žezlo, berla; —wort *n.* slovo velitelské; —würde *f.* důstojnosť panovničí.
Herrsch-gebiet *n.* vladomocenství, obvod vladařský; —gier, —sucht, —lust *f.* vlády chtivosť, vladochtivosť, vladobažnosť; —gierig —süchtig vladochtivý, vladobažný.
Herrühren nh. pocházeti, pocházeti, přicházeti, původ míti.
Herrvetterschaft *f.* strejčkovství.
Her-schaffen zjednati, opatřiti; —schießen nh. sem střeliti; Geld h.

peněz poskytnouti, penězi přispěti; h. ms. přiletěti, rychle přiběhnouti; —schleichen připlížiti se; —sein odněkud býti; wo ist sie her? (woher ist sie?) odkud pochází? —senden poslati něco sem; —stammen ms. pocházeti, původ míti.

Herstell-en etw. sem postaviti; (feststellen) ustaviti něco P.; zříditi, upraviti něco; den Thatbestand h. skutečný příběh na jisto postaviti; k místu přivesti P.; einen Beweis h. něčeho dokázati, dovesti P.; die Achtung vor dem Gesetze h. obnoviti úctu k zákonu T.; die Sicherheit h. navrátiti bezpečnosť P.; einen Kranken h. uzdraviti, vyléčiti; —ung *f.* zřízení něčeho; ustavení, obnovení; oprava; uzdravení; —ungskosten *pl.* náklady na zřízení něčeho; náklady na upravení.

Her-strich (ob. M.) *m.* (der Zugvögel) návrat, přílet (tažného ptactva; —stürmen přivaliti se; —tönen zaznívati; —tragen přinesti něco.

Herüber *adv.* sem na tu stranu; (Zsmtz.) pře-; —bringen přenesti; —führen sem převezti; —kommen přejíti sem; —ragen sem přesahovati; —steigen přestoupiti; —tragen přenesti; —werfen sem přehoditi.

Herum *adv.* okolo, vůkol, kol; um die Stadt h. okolo města; weit h. široko daleko; ringsh. kolem do kola, kol-kolem; sich —balgen tahati se s kým; —blättern (im Buche) ve knize se přebírati, listy převraceti, listy přehazovati; —drehen obrátiti, obraceti, otočiti, otáčeti; sich se; —fahren semotam jezditi, objížděti; —flattern mh., —fliegen ms. poletovati, obletovati, proletovati se; —fragen mh. poptávati se semotam, dotazovati se tu i tam; —führen prováděti, kolem voditi, semotam voditi; —gaffen lelky chytati, zevlovati; —gehen ms. obcházeti, procházeti se; potloukati se; —irren ms. blouditi, potulovati se; —jagen honiti koho do kola; sich h. honiti se do kola; —kommen in der Welt svět projíti, svět prohlídnouti; —laufen ms. pobíhati; světem běhati, světem choditi, toulati se; —läufer *m.* tulák, poběhlík; —läuferei *f.* poběhlictví; tuláctví; —läuferin *f.* tulačka, poběhlice, běhna; —liegen vůkol ležeti; —liegend vůkol ležící, vůkolní; —reichen (die Speisen) roznášeti, podávati (jídla); —rennen rejditi, harantovati; -schweifen, —streichen ms. toulati se, potloukati se, plahočiti se kde; -schweifer, —streicher *m.* obejda, poběhlík, tulák, plahočil; —sitzen seděti kolem n. vůkol; —springen poskakovati kolem; obskakovati; —stehen státi vůkol něčeho; —tasten pochmatávati; —tragen roznášeti; —träger *m.* roznašeč; —treiben sich proháněti se; —treiber *m. v.* Herumschweifer; —vagiren potulovati se; —wandern choditi n. putovati kolem; —wenden obrátiti; —wühlen in etw. mh. rýpati se, piplati se, nimrati se v čem; —ziehen toulati se P.; —ziehender Lebenswandel život toulavý, tulácký.

Herunter *adv.* dolů; —beugen schýliti; —bringen snesti; fig. jmd. h. na mizinu koho přivesti; —fallen spadnouti; —feilschen, —handeln smlouváním sehnati; —hangen ms. dolů viseti; —hängen svěsiti; —hüpfen shopkovati, seskákati; —kanzeln s kazatelny ohlásiti; -klettern slezti; —kommen ms. sjíti; fig. schudnouti, na mizinu přijíti; —lassen spustiti co; vom Preise h. sleviti; —machen einen vypeskovati, vyplísniti komu; —nehmen (den Hut) smeknouti, sundati; —reißen strhnouti; —rufen svolati; —schieben sestrčiti; —sinken sklesnouti; —steigen sestoupiti; —stürzen etw. sraziti něco; h. ms. skáceti se, svaliti se; —tragen snesti; —treiben sehnati; —wälzen svaliti, sváleti něco; —wärts *adv.* dolů; —ziehen stáhnouti.

Hervor *adv.* ven, na jevo; (in Zsmstzg.) vy-; —blicken mh. vyhlídnouti, vyzříti; —blühen (durch etw.) prokvétati; —brechen ms. vyraziti, vyřítiti se; dobývati se; prosypati se; (v. der Flamme) vyblk-

nouti, vyšlehnouti; —bringen vynesti, přinesti odtud; —gebracht zplozený; —bringungskraft *f.* vyvozovačnosť, vývodnosť; —dringen mſ. vyhrnouti se, vytlačiti se; —führen vyvesti, vypustiti; —geben vyjíti; —heben etw. vytknouti, vyraziti, zaostřiti; —hebung *f.* výtka, vytčení, zaostření T.; —hebungszeichen *n.* znaménko vytčení, znaménko pamatovací T.; —holen vyndati; vydobyti; odněkud přinesti; —keimen mh. vycházeti, vznikati; —kommen mſ. přijíti, vyjíti odkud; —langen vysahovati; —lassen vypustiti; —locken vylouditi, vyvábiti; —nehmen etw. vyjmouti, vyníti něco; —quellen mſ. vyprýštiti se; —ragen mh. čníti, strměti, trčiti, čouhati, vyčuhovati; —ragend strmící, strmný, vysedlý; vynikající; —recken vystrčiti; die Zunge h. vypláznouti jazyk; —rufen vyvolati; einen Rechtsstreit h. příčinu dáti, počátek dáti ku při P., počíti n. začíti při; —schießen vystřeliti; fig. vyraziti; —sprießen mh. pučeti; —springen vyskočiti; —spritzen mh. vypryskovati; —sprossen mh. proskakovati; odnožovati se; —sprung *m.* výskok; —stürzen vyraziti; —thun sich vynikati; vyznamenati se čím; —treiben vyhnati; —treten mſ. vystoupiti, vyjíti, vynikati, jeviti se, zračiti se T.; vykročiti; —tritt *m.* výstup; —wachsen vyrůsti; —zaubern vykouzliti; —ziehen etw. vytáhnouti něco.

Herwälzen přivaliti něco.

Herwärts *adv.* sem.

Herz (-ens od. -en, Mz. -en od. -e) *n.* srdce; (Spielkarten) srdce; H. fassen srdce nabyti, vzmužiti se; vom —en ze srdce, od srdce, upřímně; es liegt mir am —en záleží mi na tom; es fiel mir ein Stein vom —en spadl mi kámen se srdce, odlehčilo se mi; mein H.! mé srdéčko, můj miláčku, má dušinko; —abhärtend zatvrzující; —ader *f.* srdečnice, žíla srdeční.

Herzählen vypočítati, vyčísti; fig. vypravovati, vylíčiti něco.

Herz-allerliebst *adj.* nejmilejší; roztomilý; —beutel *m.* osrdec, (pelešek n. peleška srdce T.); —beutelentzündung *f.* zánět osrdce; —beutelwassersucht *f.* vodnatosť v osrdci; —blatt *n.* (Kartensp.) list červených; fig. mazánek, mazlíček; —brechend srdcelomný, pronikavý; mein —chen! mé srdéčko! —eleid (ob. M.) *n.* zkormoucení srdce, hoře, lítosť, žal; —en celovati, líbati; přituliti, objímati; sich h. milovati se, laskati se, srdečně se objímati.

Herzen-bändiger *m.* fig. krotitel srdcí; —ergießung *f.* výlev srdce; —fänger, —fesßler *m.* jímatel srdcí.

Herzens-angst *f.* úzkosť, sevření, svírání srdce; —blut *n.* srdeční krev; fig. nejdražší, nejmilejší; —bruder *m.* roztomilý, přemilý bratříček; —einfalt *f.* prostosrdečnosť; —gut *adj.* od srdce dobrý, ze srdce d.; —kind *n.* nejmilejší dítě, zlatoušek, miloušek; —kundiger *m.* znatel srdcí; —lust *f.* srdečná radosť, srdečné veselí; —qual *f.* trápení srdce; —schlag *m.* tepot srdce; —schmerz *m.* bolesť srdce; —trieb *m.* pud srdce; —trost *m.* útěcha srdce; —weh *n.* bol srdce; —willig *adv.* ochotně, ze srdce; —wunsch *m.* přání srdce.

Herz-entzündung *f.* zánět srdce; —erfreuend srdcetěšný; —ergreifend dojemný; —erweiterung *f.* rozšíření srdce; —fehler *m.* vada srdce; —förmig srdčitý T.; —geflecht *n.* pletež srdeční T.; —gefühl *n.* srdečný cit; —gespann, —gesperr *n.* píchání u srdce, bolení srdce; —grube *f.* srdeční důlek, dolíček prsní; —haft srdnatý, zmužilý; —höhle *f.* dutina srdeční; —ig prostosrdečný, prostomilý; —innig srdečný; —kammer *f.* komora srdeční T.; —kirsche *f.* srdcovka, srdečnice, srdcatka; —klappe *f.* chlopeň srdeční, klapka srdeční; —klee *m.* šťavel; —klopfen *n.* (med.) klepání srdce; tlučení srdce; —könig *m.* (Kartensp.) červený král; —kraut *n.* srdečník; —lich srdečný; —lichkeit *f.* srdečnosť, srdečenství; —liebchen *n.* drahoušek, miloušek; —los bez

srdce; —muschel *f.* srdcovka; —nagel *m.* (s. Nagel) svorník, svoreň, srdeň; —nagend srdcekrušný.

Herzog (-s, od. -es, M. -e) *m.* vojvoda, vejvoda, vévoda; —enkirsche *f.* vojvodka; —in (M. -en) *f.* vojvodkyně; —lich vojvodský; —sohn *m.* vojvodic; —thum (-s, M. —thümer) *n.* vojvodství P. T.

Herz-ohr *n.* úško srdeční T., úško u srdce; —pfirsich *f.* srdcová broskev; —pochen *n.* klepání n. tlučení srdce; —pünktlein *n.* mazánek, mazlíček, miláček; —scheibe *f.*, —stück *n.* (mech.) srdce T.; —schlag *m.* bití, tepání, tepot, tlukot srdce; 2. srdeční mrtvice; —schraube *f.* (math.) střední šroub T.; —stärkung *f.* posila srdce; útěcha, potěcha; —stoß *m.* tlučení srdce, tluk, tepot srdce; —stück *n. v.* Herzscheibe.

Herzu *adv.* sem *v.* Her, Herbei.

Herzug *m.* příjezd, příchod.

Herzukommen přijíti.

Herz-walze *f.* (b. Kanonengieß.) dřeňový drouh, válek; —wasser *n.* voda v osrdci; —wassersucht *f.* vodnatosť srdeční; —weh *n.* bol, bolení srdce; —wunde *f.* rána do srdce; fig. srdeční bol; —wurm *m.* srdnice, škrkavka; —zerreißend srdcerývný, srdcervoucí; h., —zerschneidend srdcelomný. [mavec.

Herzynit *m.* (Min.) hercynec, šu-

Hesper-iden, —*idae pl.* (zool.) poloudenňátka T., večerničky, hesperidky; —os (—us) *m.* (gr.-lt.) večer; (astr.) večernice, zvířetnice.

Hetäre *f.* (gr.) důvěrnice, družka, milenka.

Hetero-clita *pl.* (gr.) (grm.) přestupnosklonná T.; —dox jinověrý; —gen jinorodý, rozdílnorodý, různorodý T.; —*genea pl.* (grm.) přestupnorodná T.; —*mera pl.* rozličnočlení n. různočlení (brouci) T.; —morphismus *f.* jinotvárnosť; (Min.) jinohranivosť; —nomie *f.* cizozákonnosť, jinozákonnosť T.; —sis *f.* zjinačení T.; —*zetesis f.* lapavá otázka; 2. důkaz jinopádný T.

Hetman (-s, M. -s) *m.* (poln.) hetman.

Hetz-bahn *f.* štvanice; —e (M. -en) *f.* štvaní, štvanice; fig. švanda; H. Hunde smečka n. laje psův; —en (den Hund *etc.*) štváti, poštvati; —er *m.* štváč; fig. poštěvač; —garten *m.*, —haus *n.*, —insel *f.* štvanice; —hund *m.* štvaný pes; —jagd *f.* štvanice; —peitsche *f.* býkovec (harapník); —platz *m.* štvaniště; —riemen, —strick *m.* smečka.

Heu (-es, ob. M.) *n.* seno; gebrühtes H. pařenka; griechisches H. seněnka, boží travka; —abfälle *pl. m.* mělky, trusky senné; —bauer *m.* senař; —baum *m.* pavuza; —behältniß *n.*, —boden *m.* senník, seniště; —bund, —bündel *n.* otep sena; —büschel *n.* chomáč sena.

Heuchel-bube *m.* licoměrník; pokrytec; —ei (M. -eien) *f.* licoměrnosť, pokrytství; lichocení; —n lichotiti se; mh. pokrytcem býti, přetvařovati se, líčiti; —reue *f.* pokrytská litosť.

Heuchler (-s, unv. M.) *m.* pokrytec, licoměrník, přetvářivec; —isch pokrytský, přetvářivý.

Heuen mh. seno dělati; seno roztřásti, sušiti.

Heuer *adv.* letos; H. *f.* nájem, pacht; —acker *m.* nájemné role; —ig *v.* Heurig; —leute *pl.* nájemníci; —ling *m.* letošník; —mann *m.* nájemník; —n najmouti; pachtovati.

Heu-ernte *f.* sekání, sečení sena, senoseč; sklízení sena; —et *f.* čas k sekání sena; —fehm *m.* stoh sena; —gabel *f.* senné vidle, podávky, rohatiny; —gewinn *m.* výtěžek sena; —händler *m.* senař; —hauer *m.* sekáč sena, senosečec; —haufen *m.* kupa sena; —kette *f.* senotěž; —krippe *f.* jesle na seno, překladník; —kuppe *f.* kupa sena.

Heul-affe *m.* vřešťan, vřešťoun; —en mh. (Hund) výti; der Hund —t pes vyje; (Uhu) houkati, kuvykati; die Eule —t sova houká; der Uhu —t výr huhlá; der Kauz —t kulich kulichá, kujík kujíká n. kuvyká; h. (weinen) kvíleti, úpěti; (Kinder) vřeštěti; —er *m.* vřešťoun, vřeštil, skučil.

Heu-machen *n. v.* Heuernte; —mäher *m. v.* Heubauer; —monat *m.* červenec, lipen, *sl.* sečen; —pferd *n. v.* Heuschrecke; —raufe *f.* žebřina; —rechen *m.* senné hrábě.

Heureka! (gr.) nalezeno! hle!

Heurig letošní; —er (Wein) letošák, letošní víno.

Heurist-ik *f.* (gr.) nalezatelství T.; dějezpyt T.; —isch nalezatelský, nalezací, vyhledavací T.

Heu-same *m.* květ, měl senný, mělky, trusky senné; —scheibe *f.* kupka sena; —scheuer, —scheune *f.* senník; —schober *m.* stoh, kupa sena; —schrecke *f.*, —springer *m.* kobylka, koníček luční *Locusta viridissima*; kobylka stěhovavá *Acridium migratorium*; —schreckenwolke *f.* mrak, hejno kobylek; —seil *n.* pavuzník, utahák, vazák; —statt *m.* senník.

Heut, —e *adv.* dnes, dneska; von h. ode dneška; bis h. do dnes, po dnes, do dneška; —e *n.* dnešní den, dnešek, dnes; —ig dnešní; der =e Tag dnešní den, dnešek; fig. h. nynější.

Heu-wage *f.* senná váha, váha na seno; —wagen *m.* senný, žebřinový vůz, vůz na seno; —wiese *f.* kosná louka; —zeit *f.* senný čas, čas senoseči.

Hexa-chord *m.* (gr.) šestizvuk, šestice; —eder *m.*, —edron *n.* šesterec, šestistěn, krychle T.; —e=drisch krychelný; —edrisches Sy=stem (Min.) soustava krychelná T.; —gon *n.* šestihran, šestiúhelník; —meter *m.* šestiměr; šestiměří; —ndrie *f.* (bot.) šestimužstvo; —n=gulär šestikoutý; —pla *n. pl.* šestijazyčná bible; —podie *f.* šestistopí T.; —podisch šestistopý T.; —ptera *pl.* šestikřídelci; —rch (=en) *m.* šestipán; —stichon *n.* báseň šestiřádková; —stylisch šestisloupý.

Hex-e (M. =en) *f.* čarodějka, čarodějnice, kouzelnice, černokněžka; —en mh. čarovati, kouzliti.

Hexen-bann *m.* zaklínání čarodějnické; —buch *n.* čarodějnická kniha; —fahrt *f.* jízda čarodějnic, jízda do čar; —formel *f.* formule zaříkací; —geschichte *f.* příběh o čarodějnicích; —kraut *n.* čarovník, černokvět; —kreis *m.* čarodějnické kolo; —kunst *f.* umění čarodějnické; —meister *m.* čaroděj, kouzelník, černokněžník; —milch *f.* prysec, hadí mlíčí; —probe *f.* zkouška v kouzlách; —schuß *m.* (med.) ústřel, *pop.* houser; —tanz *m.* tanec čarodějnic; —werk *n.* čáry *pl.*; —wesen *n.* čarodějství.

Hexer *m.* čarodějník; —ei *f.* čáry, kouzla *pl.* **Hi, hi!** *int.* hy, hy!

Hiatus *m.* (gr.) průziv, mezina (rozpoj T.); mezidech.

Hiazinte *f. v.* Hyacinthe.

Hibernaculum *n.* (bot.) obpupení T. **Hibriden** *pl. m.* (gr.) zvrhlíci.

Hidalgo *m.* (span.) šlechtic.

Hiddi geigei! *int.* (Ruf auf die Gänse) hudě hejhej!

Hidrotikon *n.* (gr.) potidlo.

Hie und da *adv.* porůznu, zde i onde; hie und dorthin ledakams.

Hieb (=es, M. =e) *m.* rána, udeření, tětí, šlehnutí; einem einen H. geben uhoditi koho; H. im Gesichte šrám, jizva ve tváři; H. (Forstw.) paseka, mýť.

Hiebei *adv.* přitom.

Hieb-fechten *n.* šermování sečné; —waffe *f.* sečná zbraň; —weise *adv.* sečmo; —wunde *f.* rána sečená, rána sečná, rána tatá.

Hiedurch *adv.* tudy *v.* Hierdurch.

Hief (=es, M. =e) *m.* (wdm.) zatroubení; —horn *n.* lovecká trubka; —stoß *m.* zatroubení.

Hie-für, —gegen, —her, —hin, —mit, —nach, —neben *adv. v.* Hierfür *etc.*

Hier *adv.* tu, tady, zde; weit von h. daleko odtud; von h. aus odtud; h. und da tu i tam, zde i onde, porůznu; —ämtliche Note přípis zdejšího úřadu; —amts *adv.* u zdejšího úřadu; —an *adv.* na tom, při tom.

Hierarch-ie *f.* (gr.) kněžovláda; —ikon *n.* kněžovládství; —isch hierarchický, kněžovládný.

Hier-auf *adv.* po tom, na to,

napotom, po té; —aus *adv.* z toho; —bei *adv.* při tom; —durch *adv.* tudy, tím; —ein *adv.* sem, do toho místa; —für *adv.* za to; —gegen *adv.* proti tomu; —gerichtlicher Bescheid rozhodnutí zdejšího soudu; —her *adv.* sem; bis h. až potud, až sem, až dosud; dotud; —hin *adv.* tudy tam; —hinten *adv.* tudy vzadu; —in *adv.* v tom; —ländisch *adj.* zdejší, tuzemský; —mit *adv.* tím, tímto; —nach *adv.* dle toho, po tom; —nächst, —neben *adv.* tu vedle; blíže; —nieden *adv.* zde, dole; na tomto světě.

Hieroglyph-en (gr.) *pl.*, —enschrift *f.* hieroglyfy, písmo hieroglyfické T.; svatotajné písmo; obrazopísmo; —ensprache *f.* tajnoobrazná mluva; —ik *f.* hieroglyfika T., obrazopisectví, obrazomluva; —isch hieroglyfický T.

Hier-ortig zdejší; —orts *adv.* zde; —sein *n.* přítomnosť, zdebytí; —seitig zdejší; *adv.* na této straně; —selbst *adv.* tuto, zdeť; —über *adv.* o tom, na to, v tom, nad to; —um *adv.* o to, o tom; v tom okolí; —unten *adv.* zde dole; —unter *adv.* pod tím; mezi tím; —von *adv.* z toho, z těch věcí; o tom; h. geschieht die Verlautbarung což se ohlašuje; —wegen *adv.* *v.* Deswegen; —wider *adv.* proti tomu, naproti tomu; was saget Ihr h.? co tomu říkáte? —zwischen *adv.* mezi to; mezi tím.

Hiese (-s, ob. M.) *m.* strašidlo.

Hieselbst *adv.* tu, tuto, tutéž.

Hiesig *adj.* zdejší.

Hievon *adv.* *v.* Hiervon.

Hiez (-es, M. -e) *m.* kocour, macek; —e *f.* kočka *v.* Kieze, Katze.

Hift *m.*, —horn *n.* *v.* Hief, Hiefhorn.

Hilfe (ob. M.) *f.* pomoc; eigenmächtige H. pomáhání sobě o své újmě P.; H. zur Entweichung eines Verhafteten pomoc k uprchnutí zatčeného P.; H. leisten pomoci, pomáhati; pomocí přispěti komu; —leistung *f.* pomoc; materielle H. pomoc hmotná P.

Hilf-fertig ochotný; —los bez pomoci P., pomoci zbavený; —reich pomocný, nápomocný; účinný, ochotný.

Hilfs-adresse *f.* adresa podpůrná P.; —amt *n.* pomocný úřad P.; —ämterdirektor *m.* ředitel úřadův pomocných; —arbeiter *m.* pomocník při práci P., pomocný dělník; —bedürftig nuzný; —buch *n.* kniha pomocná, kniha poboční T.; —comité *n.* výbor pomocný; —ebene *f.* (geom.) pomocná roveň T.; —function *f.* úkon pomocný T.; —gelder *pl.* peníze pomocné, peníze ku pomoci P.; —gleichung *f.* (math.) rovnice pomocná T.; —größe *f.* (math.) veličina pomocná T.; —heer *n.* pomocné vojsko; —linie *f.* čára pomocná T.; —mittel *n.* prostředek, prostředky k něčemu; —organe *pl.* (der Polizei) zřízenci (policejní) P.; —personale *n.* pomocné osoby, pomocnictvo P.; —quelle *f.* pomůcka T.; —truppen *pl.* pomocné vojsko; —wissenschaft *f.* věda pomocná P., T.; —zeitwort *n.* časoslovo pomocné T.; —zollamt *n.* pomocný celní úřad P.

Hil-oferus *m.* (lt.) (bot.) povláčka jádra, povl. jaderná T.; *—um* (*n.*) *carpicum* (bot.) pupek obplodný T.; *h. spermicum* (bot.) pupek semenný T.

Himbeer-abguss *m.* malinový odlivek, malinovka; —e (M. -en) *f.* malina; —eis *n.*, —gefrorenes *n.* malinové mražené; —saft *m.* malinová šťáva; —staude *f.*, —strauch *m.* malinník *Rubus Idaeus*; *coll.* maliní, malinoví; —wasser *n.* malinovka; —wein *m.* malinák, malinovec, malinovník.

Himmel (-s, ob. M.) *m.* nebe, *pl.* nebesa; obloha nebeská; ráj, život věčný, spasení; unter freiem H. pod širým nebem; das weiß der H. to sám bůh ví; beim H.! před živým bohem, při sám Bůh! H.! nastojte! nebesa! —an *adv.* k nebi, k nebesům; —anstrebend nebe dychtivý; —athmend nebedyšný; —berührend nebetyčný, nebesažný; —bett

n. postel s nebesy; —bettaufstellungsgebühr *f.* (b. Juden) sňatečné, oddavné, ložné *n.*; —blau blankytný, lazurový, jasnomodrý; —bläue *f.* blankyt, jasnomodrosť; —brand *m.* divizna; —fahrt *f.*; H. Christi nanebevstoupení Páně, boží vstoupení; H. Mariens nanebevzetí panny Marie; —gesandt s nebe poslaný; —haut *f.* (b. der Kutsche) obnebí; —hoch nebetyčný; —reich *n.* nebeské království; —roth *n.*, —röthe *f.* červánky *pl.*

Himmels-achse *f.* osa nebes; —angel *f.* stěžeje nebes; —atlas *m.*, —karten *pl.* mapy nebes T.; -beschreibung *f.* popis nebe; —bewohner *m.* nebešťan; —bogen *m.* obloha; 2. duha; —bote *m.* posel s nebe; —bürger *m.* nebešťan.

Himmel-schlüssel *m.* nebe klíč; 2. (bot.) *Primula veris* prvosenka, petrklíč, bílá bukvice; —schön překrásný, krásný jako anděl; —schreiend do nebe volající; —segen *m.* nebeské požehnání.

Himmels-chor *m.* fig. nebeský sbor; —duft *m.* nebeská vůně; —erscheinung *f.* nebeské zjevení; —erschütterer *m.* nebesotřasce; —ferne *f.* dálka nebes; —feste *f.* obloha, tvrz nebeská; —freude *f.* radosť nebeská; —frucht *f.* nebeský plod; —gabe *f.* dar nebes, dar nebeský; —gegend *f.* strana nebes, strana světa T., pás, pásmo; —gerste *f.* ječmen dvouřádkový; —geschöpf *n.* tvor nebeský; —gestalt *f.* nebeská postava; —gewölbe *n.* klenutí nebeské; obloha; —globus *m.* koule nebes, koule nebeská T.; —göttin *f.* nebešťanka; —jungfrau *f.* nebeská panna; —karte *f.* nebevid, mapa nebes; —kerze *f.* divizna *Verbascum* (bot.); —körper *m.* nebeské těleso; —kreis *m.* kruh nebeský T.; —kugel *f.* koule nebes T.; —kunde *f.* hvězdoznalství; —lilie *f.* kosatec *Iris* (bot.); —lust *f.* nebeská n. rajská rozkoš; —pol *m.* točna; stěžeje nebeská; —raum *m.* nebeský prostor, prostranství nebes; —röthe *f.* červánky *pl.*; —ruhe *f.* poklid nebeský; —strich *m.* strana světa, pás, pásmo; —stürmer *m.* nebeborce; —thau *m.* manna, rosa medová; —vogel *m.* rajka; —wagen *m.* (Astron.) vůz na nebi; —willen; um H.! pro pána krále, pro boha, pro všecko na světě! —wonne *f.* rozkoš nebeská; —zeichen *n.* (astr.) znamení nebeské; znak nebeský T.

Himmel-steigend k nebi vystupující; —tragend nebenosný; —trunken nebeskou rozkoší opojený; —wärts *adv.* k nebi, k nebesům; —weit předaleký; —zerstörer *m.* nebesoborce nebeborce.

Himmlisch *adj.* nebeský; —e Freude nebeská radosť, radosť jako v nebi.

Hin *adv.* tam, tamo; h. und her semotam; zde onde; hin und herfahren pojížděti; h. und herwerfen přehazovati; h. u. zurück tam a nazpět (tam a zase P.); oben h. povrchně; ledabylo; vor Freude h. uradovaný; h. ist h. co tam to tam; hin ist alle meine Kraft! pryč (ta tam) jest všecka moje síla!

Hinab *adv.* dolů; h. mit ihm! dolů s ním! —beugen sehnouti; —blicken shlednouti dolů; —fahren mf. dolů jeti, sjeti; svezti se; —fallen mf. spadnouti, svaliti se; —gleiten mf. svezti se T.; —lassen spustiti; —rufen svolati; —sehen dolů hleděti; —senden dolů poslati, seslati; —sinken sklesnouti; —steigen mf. sestoupiti; —stellen sestaviti; —treten sestoupiti; sejíti; 2. sešlapati; —ziehen stáhnouti.

Hinan *adv.* tam; na; den Berg h. na horu, do vrchu; zum Himmel h. k nebi, k nebesům; —führen vesti na horu, vzhůru.

Hinarbeiten auf etw. pracovati [k něčemu.

Hinauf *adv.* nahoru, vzhůru; sich —begeben ubírati se vzhůru, na horu; —fliegen mf. vzletěti, vyletěti (vzhůru); —gehen jíti na horu; —klettern mf. vydrápati se, vyšplhati se na horu; —kommen přijíti na horu; —tragen vynesti na horu; —wärts *adv.* na horu, vzhůru.

Hinaus *adv.* ven; h. mit ihm! ven s ním! wo soll das h.? kam to vede? das läuft auf Eins hinaus! to vede k témuž konci; sich —arbeiten vypracovati se z čeho; —denken do dáli mysliti; wo denkst du hinaus? kam myslíš? -drängen vytlačiti; vypuditi; —führen vyvesti; —gabe *f.* (von Kassenanweisungen) vydání (pokladničných ukázek) P.; —geben (Abschriften von Urkunden) dáti, vydati (přepisy listin) P.; —gehen ms. ven jíti, vyjíti; auf ein's —kommen shodnouti se; —practiciren einen vystrnaditi koho; —schauen vyhlednouti; zum Fenster h. z okna vyhlednouti; sich —scheren táhnouti po svých; —sein über etw. povznešen býti nad něco; über die Gefahr ist er noch nicht hinaus ještě nevyšel z nebezpečí; —stoßen vyhoditi, vyraziti; —treiben vyhnati, vypuditi; —ziehen vytáhnouti; —sperren jmd. před někým zavříti.

Hin-bannen upevniti, přimraziti; sich —begeben odebrati se (kam), vydati se (kam); —blick *m.* pohled (kam, nač); —blicken mh. pohlednouti, pozříti (kam nač); —bringen přinesti, donesti kam; die Zeit h. čas tráviti; —brüten mh. über etw. tajně něco kouti.

Hind (-es, oh. M.) *n.* laň; —beere *f. v.* Himbeere.

Hinder-er *m.* překažeč; —lich překáživý, závadný, překazný; h. sein einem in (an) etw., —n einen an etw. překaziti; překážeti čemu, p. komu v čem; —niß (-sses, M. -sse) *n.* (H. *f.*) překážka P. T.; —nisse in den Weg legen zamezovati cesty k něčemu P.

Hindeut-en auf etw. ukázati na něco; —end ukazovací; -es Fürwort (grm.) ukazovací zájmeno T. —ung *f.* ukázání, poukázání; unter H. auf . . . s poukázáním na . . .

Hindin (M. -en), Hinde *f.* laň, laňka.

Hindrängen sich tlačiti se kam.

Hindurch *adv.* skrze něco, onady, onudy, tudy, tamtudy; die Stadt h. skrze město; die ganze Nacht h. po celou noc; zwei Nächte h. po dvě noci; sich —arbeiten propracovati se; —fliegen proletěti (skrze něco).

Hineilen spěchati kam.

Hinein *adv.* do něčeho, več, tam; in den Tag h. leben o nic se nestarati; —beißen mh. do něčeho kousati, hrýzti; —biegen vkloniti, vkláněti; —blicken in etw. pohlednouti do něčeho; —bringen vnesti; vměstnati, vpraviti; —dringen ms. vedrati se, vtlačiti se, vraziti kam; —fallen spadnouti do něčeho, vpadnouti več; —fügen vpraviti kam; —gehen ms. vejíti, vměstnati se, směstnati se kam; —gerathen ms. dostati se někam; —kommen ms. do něčeho n. někam přijíti; —langen vsáhnouti do něčeho; —langung *f.* vsah, vsažení; —lenken vříditi; —passen hoditi se; —picken vklobati; —schlagen vraziti, zaraziti več; bíti do něčeho; —sehen mh. nahlednouti, vezříti, vhlednouti v něco; —sicht *f.* nahlednutí, hledění več; —springen skočiti do něčeho, vskočiti v něco; —stopfen vecpati, vepchati; —thun někam co strčiti, zadělati; —treiben vehnati kam, več; —wärts *adv.* do vnitř; —ziehen vtáhnouti do něčeho, někam; —zwingen vnutiti někam, do něčeho.

Hin-essen Alles všecko snísti; —fahren vezti tam, dovezti; ms. jeti tam, dojeti; fig. pojíti, sejíti (se světa); —fahrt *f.* dojezd; fig. smrť, zahynutí; (wdm.) vchod s pole do lesa; —fährte *f.* (wdm.) stopa s pole do lesa; —fall *m.* (oh. M.) pád, padnutí; —fallen ms. padnouti, upad., praštiti sebou; —fallende Krankheit *v.* Fallsucht; —fällig *adj.* pomíjející; padoucí; vrátký, sypký, úpadný; —fälligkeit *f.* pomíjejicnosť; vrátkosť; —fort *adv.* potom, budoucně; —führen navesti, dovesti; —führer *m.* dovoditel, dovaděč; —gang *m.* odchod; fig. sejití, umření; —gebung *f.* oddanosť, odevzdanosť, příchylnosť komu; —gegen naproti tomu *v.* Dagegen; —gehen ms. tam jíti, dojíti; fig.

projíti; etw. h. lassen něco prominouti; h. fig. sejíti, pojíti (smrtí); —gestreckt prostřený T.; —halten držeti (k. p. od sebe); nastaviti ruku; zdržovati, protahovati něco; einen h. někoho potahovati.

Hink-en mh. kulhati, napadati, (belhati, klecati); —end kulhavý T., napadavý (belhavý, klecavý); —er *m.* kulhavec (kulhánek).

Hin-kommen ms. přijíti, dojíti někam; podíti se, octnouti se kde; —kriechen připlaziti se kam; —kunft (ob. M.) *f.* příchod, příští; in H., —künftig pro příští, budoucně; —langen mh. podati; vysáhnouti; stačiti, dostačitelným býti; —länglich *adj.* dostatečný, postačitelný; postačující, hodný P.; -e Beweismittel dostatečné průvody P.; ohne -e Ursache bez hodné příčiny P.; h. *adv.* dostatečně, do syta; —lässig *v.* Nachlässig; —legen položiti co někam; —lenken zaříditi, obrátiti tam; —liefern dodávati, dovážeti; —marsch *m.* odchod; —nehmen přijmouti; —neigen přikloniti; —nen: von h. odtud, odsud; —platzen bouchnouti, plesknouti tam; ms. praštiti sebou, plesknouti, mýknouti sebou; —reichen podati; mh. stačiti, postačiti, dostačiti; so weit das Vermögen —reicht pokud majetnosť n. statek stačí (pokud té majetnosti n. toho statku stává P.); —reichend, —reichlich *v.* Hinlänglich; —reise *f.* cesta tam; Hin- und Rückreise cesta tam a nazpět; —reisen někam se vydati, někam jíti, jeti; —reißen strhnouti; zachvátiti; uchvátiti, uchvacovati (jímati) někoho T.; fig. zanítiti; chvatem unášeti; das H. záchvat, zachvácení; —reißend záchvatný, úchvatný, uchvacující (jímavý) T.; —richten zaříditi, zaměřiti, obrátiti tam; Jmd. h. odpraviti koho P.; popraviti někoho; ein —gerichteter popravenec, odpravenec; —richtung *f.* odpravení, poprava P.; —schaffen někam připraviti; dovezti, donesti; —scheiden (von der Welt) sejíti se světa, umříti, život skonati; zesnouti; —schicken poslati, vyslati kam; —sehen mh. popatřiti, pohlednouti kam; —sein; der ist schon hin už je po něm; ich bin ganz hin jsem už bez ducha.

Hinsicht (ob. M.) *f.* zření, patření, nahlížení, pohled; fig. uvážení; pozorování, zření, ohled; —lich *adv.* (*c. gen.*) ohledem, vzhledem, zřením na to, hledě k tomu.

Hin-sinken sklesnouti; —stellen nastrčiti, nastražiti, nastaviti; —steuern ms. veslovati tam; fig. worauf h. zaměřiti k čemu, směřovati, čeliti k čemu; —strecken roztáhnouti, natáhnouti; rozložiti; o zem hoditi (čím), praštiti, mýknouti, mrsknouti (kým); —stürzen ms. svaliti se; vpadnouti, vraziti tam.

Hintan *adv.* na zad, k zadu, pozadu; —geben (ein Anlehen) pustiti někomu (půjčku v jisté sumě) P.; eine Sache h. vzdáti se čeho P.; —halten etw. zdržeti, zadržeti, překaziti něco; —haltung *f.* (von Unruhen) uvarování nepokojův P.; H. von Bedrückungen přetržení všelikého utiskování lidu P.; H. der Hindernisse odvrácení, odvarování překážek P.; —setzen etw. obmeškati něco; opovrhati něčím P.; jmd. mit —setzung des Rechtes angreifen právem opovrhna na jiného sahati (P).

Hinten *adv.* zadu, pozadu, vzadu, pozad; h. an, h. auf, h. her, von h., von h. zu ze zadu, z pozad; —vorn *n.* (ob. M.) převrácenosť.

Hinter *prp. c. dat.* za; h. dem Berge za horou; *c. acc.* h. die Thür stellen za dveře postaviti; h. einander za sebou, po sobě; einen hinter's Licht führen fig ošáliti někoho; h. *adv. v.* Hinunter; h. *adj.* (ddd. —e) zadní; —achse *f.* zadní náprava; —anker *m.* pozadní kotvice; —ansicht *f.* vzhled ze zadu, od zadu T.; —backe *f.* obřitek, řitna, hyždě T.; kýta; —beetung *f.* (b. Wehr) podjezí T.; —bein *n.* zadní noha; —bier *n.* ředina, zadina, patoky; —bleiben ms. pozůstati; přestati; —blieben pozůstalý; -e Tochter pozůstalá dcera; —bringen za-

nesti; fig. einem etw. h. donášeti, tajně oznámiti; —bringer *m.* donašeč; —bug *m.* příhbí, ohbí; —bühne *f.* zádivadlí; —deck *n.* zadní paluba; —drein *adv.* po, pak, potom; der —e zadek, zadnice; das —e zadina, zádel; —einander *adv.* po sobě, za sebou; —essen zajídati; —felge *f.* lícnice; —fleck *m.* kožka na opatku; —führen einen *v.* Hintergehen; —fuß *m.* zadní noha; 2. zánoží; —gebäude *n.* zad, zadek stavení, zadní stavení; —gebäse *n.* (wdm.) zadek, zadní část zajíce; —gehen einen oklamati, ošiditi, podvesti koho; das H. klam, lesť, podvod, šalba; —gestell *n.* (b. Sattel) zadní luk; —getreide *n.* zadina; —glied *n.* (math.) člen zadní, člen druhý T.; —grund *m.* pozadí T.; —halb *adv.* zadu, za; —hals *m.* šíje, zadní strana krku T.; —halt (-es) *m.* záloha, záloží; fig. úklady, osidla, léčky, nástraha; —halten zadržeti; fig. zatajiti; —hand *f.* zápěstí; in der H. sein (Kartensp.) za rukou býti.

Hinterhaupt (ob. M.) *n.* týl, záhlaví T.; —bein *n.* kosť týlová T.; kosť skřivancová; —leiste *f.* hřeben týlní.

Hinter-haus *n.* zadní dům, přístavek; —her *adv.* pozadu; potom, později; pak; —hof *m.* humno; —keule *f.* kýta, zadeček; —lage *f.* (Bräub.) kuše; —laß *m. v.* Nachlaß; —lassen etw. nechati, zanechati po sobě někoho n. něčeho, zůstaviti, pozůstaviti po sobě někoho n. něco P.; —lassene Witwe pozůstalá vdova P.; —lassenschaft *f.* pozůstalosť; —lasser *m.* pozůstavitel; —leder *n.* (am Schuhe) opatek; H. um den Schweif ozba.

Hinterleg-en etw. bei jmd. uložiti, složiti něco u koho, někomu něco (k věrné ruce) schovati dáti P.; —er *m.* svěřitel P.; —ung *f.* svěření P.

Hinter-leib *m.* zadek těla; —list *f.* lesť, obmysl P.; —listen obelstíti koho, úklady klásti komu P.; —listig lstivý, obmyslný; —mann *m.* zadák; následovce P.; —naht *f.* zadní šev; —rücks *adv.* zadu, pozadu, ze zadu, od zadu, za zády; einem etw. h. thun někomu něco za zády učiniti; —saß (-ssen, Mi. -ssen) *m.* chalupník; —satz *m.* závětí T.; —schemel *m.* (in d. Schneidemühle) pachole.

Hinterst *adv.* nejzáze; ddd. —e *adj.* nejzazší, nejzadnější, poslední.

Hinter-stich *m.* zásteh; —strich *m. v.* Apostroph; —theil *m.* zadní částka, zadní díl; H. des Thieres zadek zvířete; H. der Floßprame zadák; H. des Schubes zápětí; H. des Wellenberges (phys.) zadek vrchu T.; H. des Wellenthales (phys.) zadek dolu T.; —treffen *n.* (mil.) zadní šik, zadní řada; —treiben překaziti, zameziti; —wälder *m.* zálesák; —wand *f.* zadní stěna; —wärts *adv.* ze zadu, na zad; -zeug *n.* der Pferde podocasník.

Hin-thun postaviti, dáti kam schovati; pohoditi kdes, zandati kam; —tritt *m.* skonání, vykročení z tohoto světa.

Hinüber *adv.* na druhou stranu; über die Brücke h. přes most; —blicken mh. na druhou stranu pohlednouti; —bringen přepraviti, převesti; —fahren převezti někoho n. něco; 2. převezti se; —fahrt *f.* převoz, přeprava, přepravení-se; —führen převesti; —schaffen přepraviti; —schauen mh. na druhou stranu hleděti; —schlafen ms., —schlummern ms. zesnouti v pánu, na onen svět se odebrati.

Hinunter *adv.* dolů, na důl; —fahren ms. sjeti, dolů jeti; —schlucken požříti, polknouti; —schlüpfen ms. sklouznouti; —wärts *adv.* dolů, na [důl.

Hinwärts *adv.* tam, tamto.

Hinweg *m.* cesta tam; h. *adv.* pryč; sich —begeben odcházeti, ubírati se pryč; —nahme *f.* odejmutí; —nehmen odníti, odejmouti; —raffen uchvátiti; —schlagen uraziti; —setzen odstaviti, odsaditi; sich h. odsednouti; sich über etw. h. nedbati nač, nevšímati si čeho; —thun odundati; —wehen odva-

nouti; —ziehen odtáhnouti něco; mſ. odebrati se, odtáhnouti.

Hin-weisen auf etw. ukazovati nač; —weisend ukazovací; -es Fürwort (grm.) ukazovací zájmeno T.; —welken mſ. uvadnouti; —wenden obrátiti, obraceti (tam na druhou stranu); otočiti; zatočiti něco (tam na druhou stranu); —werfen pohoditi, povrhnouti; —wieder *adv.* opět, znova, zase; —wirken auf etwas působiti k čemu T.; —wurf *m.* pohoz; —ziehen táhnouti něco kam; mſ. přestěhovati se; odebrati se kam; —zielen mh. měřiti k tomu, měřiti na to T.; namířiti tam; fig. směřovati tam.

Hinzu *adv.* k tomu; —addiren (math.) přičísti T.; —bilden přitvořiti; —bitten připrositi; —bringen přitlačiti; mſ. k něčemu se dotírati; —fügen přidati, připojiti; dosaditi; Geld h. doložiti peněz; —fügung připojení; H. eines Lautes (math.) přimítání, přimítka T.; —gabe *f.* přídavek; —gekommen přibylý, přišlý; —schreiten přikročiti, přikračovati; —setzen přidati, přisaditi; —thun přičiniti, přidati.

Hiobs-post *f.* (fig.) smutné návěští. [zdy.

Hipparch (-en) *m.* (gr.) velitel jí-

Hippe *f.* oplatek; (beim Gärtn.) žabka; kosíř; —nbäcker, —nträger *m.* oplatkář; —neisen *n.* oplatnice.

Hippo-castanieae *pl.* (gr.-lt.) (bot.) konikaštanovité T., maďalovité (*Prsl.*); —*castanum n.* kaštan koňský n. planý (konikaštan), maďal; —drom (-s) *m.* (gr.) jízdárna, jezdiště; —log (-en) *m.* koněznalec; —potamus *m.* hroch, vodní kůň.

Hippuris *f.* (gr.) (bot.) truskavec; —säure Salze *pl.* hipurany T.; —säure *f.* kyselina hipurová T.

Hircin-säure *f.* kyselina jurová; —um *n.* skopovina.

Hircus *m.* (lt.) kozel.

Hirn (-es, M. -e) *n.* mozek; —abſceß *m.* objitření n. nežit v mozku; —balken *m.* jizva mozková; —bewegung *f.* hýbání mozku; —blasenwurm *m.* (b. Schafen) motolice; —blutader *f.* žíla mozková; —bohrer *m.* mozkovrt; —brutig *v.* Wahnſinnig; —ende *n.* oddeněk; —entzündung *f.* zánět mozku; —erschütterung *f.* otřesení mozku, otrucení m.; —erweichung *f.* změknutí n. obměknutí mozku; —geburt *f.*, —geſpenſt, —geſpinnſt *n.*, —gewebe *n.* přízrak, vrtoch; —haut *f.* blána mozková, plena mozku; weiche H. (*pia mater*) obmozečnice T., omozečnice (matka milostivá); harte od. dicke H. (*dura mater*) podlebnice T., svrchní mázdra; —hautentzündung *f.* zánět blány mozkové; —kammer *f.* přihrada n. hlubinka mozková; —kaſten *m.* mozkovice; —krank *adj.* blouznivý; —kraut *n.* světlík; —lappen bříško mozku; —leiſte *f.* (Bauk.) svlak čelní n. krajový T.; —los bez mozku; —mark *n.* střeň mozku; —ſchädel *m.*, —ſchale *f.* leb, lebka T., mozkovice; —ſchädellehre *f.* lebosloví; —ſchalenbruch *m.* zlomení lbi; —ſchalenhaut *f.* olbí T.; -ſchnelle *f.* šňupka; —ſchnitte *f.* topinka s mozečkem; —ſchwiele *f.* mozolovatosť; —ſuppe *f.* mozečková polívka; —toll, —verrückt pomatený; —waſſerſucht *f.* vodnatosť mozeční; —wund *adj.* pošetilý, šílený.

Hirsch (-es, M. -e; auch H., -en, M. -en) *m.* jelen *Cervus*; junger H. kolouch; —antilope *f.* sajha jelení; —bezoar *m.* světlomasť; —bock *m.* jelen; —brunft, —brunſt *f.* říje, říjení; —bürſche *f.* porážení, porážka jelenův; —eber *m.* vepř jelenovitý, babirusa; —fährte *f.* jelení stopa; —fänger *m.* tesák, zářažec; —fleiſch *n.* jelenina; —garten *m.* obora na jeleny; —geſchrei *n.* říje; —geweih *n.* jelení parohy; —haut *f.* jelenice, jelení kůže.

Hirschhorn *n.* jelení roh, paroh; —geiſt *m.* (chem.) líh parožný, l. rohový, líh z rohu jeleního (líh jelenorožný T.); —käfer *m.* roháč; —öl *n.* olej parožný, olej z rohu jeleního (olej jelenorožný T.); —ſalz *n.* sůl parožná, sůl z rohu jeleního (sůl jelenorožná T.); —zinke *f.* pazouch, cink.

Hirschin *f.* laň *v.* Hirſchkuh.

Hirsch-jagd *f.* honba na jeleny; —käfer *m.* roháč; —kalb *n.* kolouch; —kameel *n.* lama; —krankheit *f.* *v.* Maulsperre; —kuh *f.* laň, laně, laňka, jelenka, zvíře; —kuh- laní; —leder *n.* jelení kůže, jelenice; —ledern *adj.* jelení, zvířecí; —ling *m.* čirůvka, ryzec; —park obora na jeleny; —ruf *m.* vabnička na jeleny; —schlägel *m.* jelení kýta; —schwamm *m.*, —trüffel *m.* lanýž zrnatý *Lycoperdon cervinum*; —schweiß *m* barva jelení; —wildpret *n.* jelenina; —zagel *m.* jelení ocas; —zahn *m.* kousák; —zämmer, —ziemer *m.* jelení zadek, hřbet jelení.

Hirse *f.* proso; gemahlene H. jáhly, pšeno; —artig jahlitý; —auflauf nákyp jahlový, jahelník; —feld *n.* prosniště; —gras *n.* pšeníčko; —händler *m.* jahlář; —hülse *f.* omelky; —korn *n.* prosné zrno, jáhla, pšeno; krupička na oku; —korngroß veliký jako prosné zrno.

Hirsen-förmig jahlitý; -e Flechte jahlina; —gras *n.* pšeníčko; —kuchen *m.* pšenník; —mühle, —stampfe *f.* opichač; jahelna; prosník; —same *m.* prosina; —speise *f.* jahelník; —stroh *n.* prosovina.

Hirsgang *m.* (Mühlw.) jahelka.

Hirsut-ia *f.* (lt.) srstnatosť; —*us* (bot.) srstnatý T.

Hirt (-en, M. -en) *m.* pastýř; pastucha; —en *verb.* pásti.

Hirten-brief *m.* pastýřský list; —gedicht *n.* selanka, pastýřská báseň, zpěv pastýřský T.; —haus *n.*, —hütte *f.* pastuška; —horn *n.* trouba n. roh pastuší; —junge *m.* pasák, pastevec; —lied *n.* píseň pastýřská; (kurz: pastýřská); —lohn *m.* výpasek, pastevné; —mädchen *n.* pasačka, paska; —mäßig *adj*, pastýřský; —pfeife *f.*, —rohr *n.* pastuší píšťala; sopelina, trestinka; —stab *m.* pastýřská hůl; biskupská berla; —tasche *f.* pastuší tobolka, brašna; (Gewächs) kokoška; —volk *n.* pastýřský národ, kočovný národ; —wohnung *f.* pastýřský byt, pastuška, salaš. [sačka.

Hirtin (M. -en) *f.* pastýřka, pa-

Hirtus (lt.) (bot.) škohlavý.

Hirud-inea *pl.* (zool.) pijavice *pl.* T.; —*o* *f.* (lt.) pijavice. [Schwalbe.

Hirundo *f.* (lt.) vlašťovka *v.*

Hispidus (bot.) kosmatý, stěnatý T.

Hisse *f.*, —block *m.* skřipec (na lodích); hissen skřipcem zdvihati *v.* Aufhissen.

Hisstau *n.* zdvihací lano, návlačné lano. [nosloví, tkaněsloví.

Histologie *f.* (gr.) (med.) tkani-

Historie *f.* (gr.-lt.), *Histoire* (fr.) příběh; dějiny; letopis, dějepis.

Historien-maler *m.* dějepisný n. historický malíř; —malerei *f.* malířství historické; malba historická T.; —schreiber *m.* *vn.*

Histor-iker (-s, unv. M.), —iograph (-en) *m.* dějepisec T.; —iographie *f.* dějepis T.; dějepisectví; —isch historický, dějepisný, dějepravný, dějinný T.

Hitz-blase *f.* ospice; —blatter *f.* opar, přímět, palčivá neštovice; —butter *f.* přepouštěné máslo; —e (oh. M.) *f.* horko; glühende H. znoj, parno; H. des Wassers vřelosť; H. im Leibe horkosť, palčivosť; fig. horlivosť, vroucnosť, ohnivosť, zápal; zlosť, hněv; die H. läßt nach horkosť se umenšuje; H. (med.) oddych T.; —en mh. hřiti, hřáti; —end výhřevný; —getränke *pl.* horké, rozpalující nápoje; —ig horký, palčivý, palčlivý, pálivý; -e Krankheit horká nemoc, hlavnička; -es Fieber palčivá zimnice; -es Eisen žežavé železo; h. (v. Menschen) ohnivý; -er Mensch prchlý, prudký člověk; —kopf *m.* prchlivec, náhlík; —messer *m.* horkoměr.

Hobel (-s, unv. M.) *m.* hoblík (hobl); —bank *f.* hoblovací stolice, hoblovka; —eisen *n.* želízko do hoblíku; —förmig hoblovitý T.; —maschine *f.* hoblovací stroj, hoblovadlo; —n hoblovati; jmd. h. cepovati koho; —späne *pl.* ostružky, hobliny, hobloviny, hoblovanky, hoblovačky; (ein Buttergebackenes) pečené listy; —stätte *f.* hoblovna, hoblárna.

Hoboê, Hoboi *f.* *v.* Hautbois.

Hoch *adj.* vysoký (*comp.* höher vyšší; *sup.* dtd. höchste nejvyšší); hohes Haupt vznešená osoba; hohe Messe *v.* Hochamt; hohe See širé moře; das hohe Lied píseň písní; die höchste Zeit svrchovaný čas; höchste und hohe Gäste nejvznešenější a vznešení hosté; *adv.* es h. aufnehmen za zlé míti; h. und theuer schwören svatosvatě přisahati; es wurde auf dem Schloße h. getafelt na zámku byla slavná hostina; Hoch! sláva! jmd. ein Hoch ausbringen někomu slávu provolati; Hoch (Titel) Vysoký; hoch her *adv.* s vysoka.

Hoch-achtbar vysoce vážený; —achten ctíti koho, vážiti sobě koho, v uctivosti míti koho; —achtung *f.* vážnosť, šetrnosť, uctivosť; úcta; —achtungsvoll uctivý; —altar *m.* veliký, hlavní n. hrubý oltář, arcioltář; —amt *n.* zpívaná, velká, hrubá mše; —aufgeschossen vysokorostlý; —bau *m.* velestavitelství; —bauten *pl.* nadzemní stavby; —bejahrt *adj.* letitý, mnoholetý; —beinig nohatý, čapatý; —berühmt veleslovutný; —besteuerter kdo mnoho daní platí, veliký poplatník P.; —betagt *v.* Hochbejahrt; —deutsch vysokoněmecký; —dieselben (Titel) Jeho Výsost; —druckdampfmaschine *f.* veletlaký parostroj, parostroj s vysokým tlakem n. o vysokém tlaku T.; —ebene *f.* vysočina T., výšina; —edel vešlechetný; (Titel) velmožný; —ehrwürdig velebný, velectihodný; —erfreut rozradovaný; —erhaben vznešený; vypouklý; —fahrend nadutý, hrdopyšný, vypínavý; —fein velejemný; —flut *f.* vystoupení vody; —fürstlich knížecí; —garn *n.* náhonec; —gebirge *n.* velehory T., vysokohoří; Euer —geboren Vaše Vysokorodí P.; —geborener Herr Graf! Vysoce Urozený Pane Hrabě! —geehrt vysoce ctěný, velectěný; —gepriesen veleslavný; —gericht *n.* popraviště P.; stinadlo; (Vogelst.) věšák, věšadlo; —gesang *m.* slavný zpěv, slavozpěv; —geschätzt vysoce vážený, velevážený; —gesegnet velepožehnaný; —gestapelt vysoko navrstvený; fig. vypínavý, vysokobažný; —gewild *n.* vysoká zvěř; —gradig *adj.* vysokého stupně, vysokostupňový; —halten mnoho sobě vážiti; —heilig svatosvatý, nejsvětější; —her *adv.* s vysoka; —herzig šlechetný, spanilomyslný, velikodušný; —holz *n.* oklestky; —kirche *f.* státní církev (v Anglii); —land *n.* vysočina T.; —länder *m.* horan.

Höchlich *adv.* velice.

Hoch-löblich (Titel) vysoce slavný P., veleslavný; —meister *m.* velmistr P.; —mittel *adj.* (Waare) nadprostřední; —mögend velikomocný, vysokomocný; —muth (ob. M.) *m.* vysokomyslnosť, hrdosť, zpupnosť, pýcha; —müthig vysokomyslný, hrdý; pyšný; —nothpeinlich hrdelní; —ofen *m.* vysoká (hutní) pec T.; —ofengase *pl. n.* plyny vysokopecné T.; —ofenproceß *m.* (chem.) chod (pochod) vysokopecný T.; —plateau *n.* vysoká planina, vysoká rovina; —preisen veleslaviti; —preislichen Andenkens veleslavné paměti; —quelle *f.* horský pramen; —quellenwasserleitung *f.* horský vodovod; —roth velečervený; —ruf *m.* provolání slávy; —schätzen vysoce sobě vážiti; —schule *f.* vysoké školy P.; —schwanger *adj.* na slehnutí.

Höchsel *n.* podkladek.

Hoch-selig slavné paměti; —sinn (ob. M.) *m.* šlechetnomyslnosť, velikomyslnosť.

Höchst *adv.* nejvýš; dtd. —e nejvyšší, vrchní, svrchní; svrchovaný; —es Gut svrchované dobro T.; —e *m.* Svrchovaný (Bůh); —e Vollkommenheit svrchovanosť *v.* Hoch.

Hochstapler *m.* vysokopýšek, vysokoběžník, vypínavec; —in *f.* vysokopyška, vysokoběžnice, vypínalka.

Höchst-besteuerter největší poplatník P.; —commandirender *m.* nejvyšší velitel; —dieselben Jejich Výsosti, Jich Milosti; —ens *adv.* na nejvýš; leda, jedva; höchstens mit Moos bewachsen leda mechem porostlý; —es svrchovanosť: vrch.

Hochsteppe *f.* vysoká step. [vý-
Höchstgnädig *adj.* nejvýš milosti-
Hochstimmig *adj.* vysokohlasý.
Höchstmöglich *adv.* pokud možno, co nejvíce možná.

Hoch-strasse *f.* silnice, hlučnice; —ſtrebend vysokotužný, vysokobažný; —tönig přízvučný, plnopřízvučný; —tönige Silbe přízvučná n. plnopřízvučná slabika T.; —trabend vypínavý, nadutý; h. in der Rede vysokomluvný, vychloubavý; —träger *m.* nadutec; —verrath *m.* velezrada P.; —verräther *m.* velezrádce P.; —wald *m.* vysokokmenný les, veleles; —waſſer *n.* velká voda; povodeň, rozvodnění; —weg *m.* silnice; —wichtig veledůležitý; Euer —wohlgeboren Vaše Vysokoblahorodí P.; Euer —würden Vaše Důstojnost P.; —würdig důstojný, velebný.

Hochzeit (M. -en) *f.* svatba (oddavky); —bitter *m.* svat, (zváč na svatbu); —er *m.* ženich; —erin *f.* nevěsta; —feſt *n.* svatební hody, veselka; —gaſt *m.* svatebník, svatebčan; —gedicht *n.* svatební báseň; —gewand *n.*, —kleid *n.* svatební roucho; —gott *m.* Jasoň; —kuchen *m.* radostník; —leute *pl.* svatebníci; —lich svatební; —lied *n.* svatební píseň; —mahl *n.* oběd svatební; —meiſter *m.* starosvat; —mutter *f.* svatbí; —paar *n.* snoubenci; —slied *v.* Hochzeitlied; —ſtifter *m.* snoubce; —tag *m.* svatební den; —vater *m.* starosvat; —woche *f.* líbáček. [haldiště.

Hock (-s, M. -e) *n.* stáje; 2.

Hock-e (M. -en) *f.* stoh; mandel; svazek; otýpka; 2. hřbet; 3. (Turnk.) skrčka; —en mh. na bobečku seděti; *fig.* civěti, čuměti; zu Hauſe h. doma dřepěti, doma se koutkovati; —end skrčený, schoulený; —er *m.* čumil, pobuda.

Höcker (-s, unv. M.) *m.* hrb; hrbol T.; pahrbek, pahorek; —ig hrbatý; —naſig hrbonosý; —pferdchen *n.* koník hrbounek.

Hode (M. -n) *f.* varle; *pl.* varlata, nároky, moudí.

Hode-gesis, —getik *f.* (gr.) návod, vodítko; —get (-en, M. -en) *m.* průvodce.

Hoden-bruch *m.* *v.* Hodenſackbruch; —förmig moudítý, (moudovitý, kulatý T.); —geſchwulſt *f.* otok moudí; —haut *f.* šourečnice; —kraut *n.* *Orchis* vstavač, kukačka (*rstl.*); —ſack *m.* šourek; —ſackbruch *m.* průtrž šoureční, kýla moudní.

Hodometer *n.* (gr.) cestoměr.

Hof (-es, M. Höfe) *m.* dvůr; allerhöchſter H. nejvyšší dvůr P.; H. um den Mond, um die Sonne kolo, okolek, kruh měsíční, sluneční T.; H. um die Sterne okolky n. kola hvězd T.; den H. einem machen dvořiti se komu; —agent *m.* dvorský jednatel P.; —amt *n.* dvorský úřad P.; —anſage *f.* (für Zeremonien) dvorní prohláška; —bäcker *m.* dvorský pekař; —beamte *m.* dvorský úředník P.; —beſchwerde *f.* stížnosť ke dvoru P.; —beſitzer *m.* držitel dvoru, dvořák P.; —beſorger *m.* dvorecký (, ého *m.*); —buchbinder *m.* dvorský knihař; —buchdruckerei *f.* dvorní n. dvorská knihtiskárna; Hof- und Staatsbuchdruckerei dvorská a státní tiskárna P.; —burgwache *f.* dvorská hradní stráž P.; —dame *f.* dvořanka, dvorská dáma; —dienſte *pl.* *m.* služby dvorní, služby ve dvoře (eine Unterthansverbindlichkeit) P.; 2. služby u dvora; *fig.* kořeni-se; —fähig ke dvoru oprávněný.

Hoffart (ob. M.) *f.* pýcha, vypínavosť; hoffärtig pyšný, vypínavý.

Hoffen doufati v něco, nadíti se čeho, očekávati něco; das läßt ſich h. to možno očekávati; to je nadějná (t. věc); —tlich *adj.* nadějný; *adv.* nepochybně, snad, možná.

Hoffnung (M. -en) *f.* naděje; H. beſſerer Zeiten čáka k lepšímu, naděje v lepší časy; in der H. ſein čekati se do kouta, s útěžkem býti; ſie iſt in H. ona je jiná, v jiném stavu.

Hoffnungs-grube *f.* nadějný důl; —kauf *m.* koupě věci nadějné, koupě toho, co kdo v naději očekává P.; —los bez naděje, beznadějný;

zoufalý; —ſtrahl *m.* fig. paprsek naděje; —voll nadějný, nadějeplný.

Hof-folge *f.* dvorská družina; —frau *f.* dvořanka; —gebäude *n.* dvorské stavení; —gefolge *n. v.* Hoffolge; —gericht *n.* soud dvorský; —geſinde *n.* dvorská čeleď, dvorština; —hund *m.* domácí pes.

Hofiren (einem) lichotiti komu; 2. jíti na stranu.

Hof-jäger *m.* dvorský myslivec; —junker *m.* panoš.

Hofkammer *f.* dvorská komora P.; H. im Münz- und Bergweſen dvorní komora nad mincovnictvím a hornictvím P.; —dekret *n.* dekret dvorské komory T.; —obligation *f.* dlužní úpis dvorské komory T.

Hof-kanzlei *f.* dvorská kancelář P.; —kanzleidekret *n.* dekret dvorské kanceláře; —kanzler *m.* dvorský kancléř; —lager *n.* dvůr; —leben *n.* život při dvoře.

Hoflehen *n.* dvorské manství, d. léno; —gericht *n.* dvorský manský soud P.; —richter *m.* dvorský manský sudí P.; —tafel *f.* dvorské desky manské.

Höfler *m.* dvořák.

Hofleute *pl.* dvořané.

Höflich zdvořilý, dvorný; —keit *f.* zdvořilosť, dvornosť; —keitsbrief *m.* list umluvitosti, list slušnosti; —keitsformel *f.* dvorná formule, výraz zdvořilosti. [dvořenín.

Höfling (-es, M. -e) *m.* dvořan,

Hof-livré *n.* dvorní oděv služební; —machen *n.* dvoření-se; —mann *m.* dvořan, dvořenín; H. fig. obojetník; —mäßig dvorský; —meier *m.* šafář (dvořák, rataj); —meiſter *m.* dvormistr, hofmistr, správce dvora; 2. pěstoun, vychovavatel; —meiſtern pěstounem, vychovavatelem býti; fig. kantorovati koho, domlouvati komu; —narr *m.* dvorský šašek.

Höfner (-s, unv. M.) *m.* dvořák.

Hof-platz *m.* nádvoří; —poſtverwaltung *f.* dvorská poštovní správa; —rath *m.* dvorský rada, dvorský radní P.; dvorní rada; —recurs *m.* rekurs ke dvoru P.; —richter *m.* dvorský sudí; —ſchauſpieler *m.* dvorský divadelní herec P.; —ſtaat *m.* dvůr (císařský), dvořanstvo, dvořenínstvo P.; —ſtab *m.* dvorský štáb; —ſtelle *f.* dvorský úřad; —ſtube *f.* světnice na dvůr; —ſtyl *m.* sloh dvorský P. T.; —tafel *f.* dvorské desky; —theater *n.* dvorské divadlo P.; —vogt *m.* dvorník, dvořák; nádvorník; —weſen *n.* dvořanství; —widrig proti dvorskému zvyku; —wirthſchaft *f.* sedlská živnosť, sedlské hospodářství; —zahlamt *n.* dvorský výplatní úřad P.; —zins *m.* podvorné; —zwang *m.* nudnosť při dvoře; 2. povinnosť ke službě ve dvoře.

Höhe (M. -en) *f.* výška, výše; vyvýšenosť, vysokosť; výšina; vrch; (math.) výška T.; in die H. ſpringen vyskočiti; in den —en ſchweben horovati; in die H. gehen (v. Preiſen) přiskočiti; přiskakovati, připláceti něčemu T.

Hoheit (-en) *f.* (Titel) Výsosť P.; —sapfel *m.* ženské jablko; —srecht *n.* právo veličenské P.; právo panovničí n. panovnické T.

Höhen-grad *m.* stupeň výšky; —karte *f.* výšinovid T.; —kreis *m.* kruh výšný T.; —maß *n.* míra výšky; —meſſer *m.* výškoměr; —parallaxe *f.* (aſtr.) paralakse výšná T.; —rauch *m.* střížaha T.; podýmy, požáry; —zug *m.* površí, souvrší, pohoří. [kníže kněžské, velekněz.

Hohepriester *m.* nejvyšší kněz,

Höhepunkt *m.* vrch T.

Höher *adv.* výše; *adj.* ddd. —e vyšší; —e Gleichung (math.) vyšší rovnice T.; —e Ordnung vyšší řád T.; *v.* Hoch.

Hohl dutý, doupnatý; —er Zahn vyhlodaný n. vyžraný, vykotlený zub; —e Fläche plocha dutá n. vyhloubená T.; —er Winkel (math.) úhel dutý T.; —es Brot odpadlý chléb; h. werden doupněti, (v. Zahn) vyžrati se; H.- dlabací; —auge *n.* vpadlé oko; —backe *f.* vpadlý obličej; —bohrer ušně; —deichſel *f.* tesla, teslice, dlubna.

Höhle (M. -n) *f.* dutosť, doupnatosť, dutina; jáma; jeskyně (nora, pecera) T.; skrýše; H. im Knochen

dutina T.; (der Thiere) doupě, brloh, peleš. [bátko.

Hohleisen *n.* dlabač, dláto, dla-

Hohlen *v.* Holen.

Höhlen dutiti, dloubati, dlabati; —bewohner *m.* jamník, jeskyňák; —förmig jamovitý, jeskynitý.

Höhler *m.* dlabač, vydlabovač.

Hohl-feile *f.* dlabací, dloubací pilník; —geschoß *n.* dutá koule; —geschwür *n.* vřed píštělní; —glas *n.* sklo duté, láklé, proláklé, vyhloubené sklo T.; dutá sklená nádoba; duté sklené zboží; —hand *f.* dlaň; —heit *f.* doupnatosť, dutosť; —hobel *m.* kocourek, váček; —hörner *pl.* (zool.) dutorozí T.

Höhlig doupnatý; jeskyňatý.

Hohl-kehle *f.* podbradka, lišta T.; výžlabek; —kehlhobel, —leistenhobel *m.* výžlabník; —kernig dutojadrný T., dutojádrý; —klingend dutozvučný; —kopf *m.* štíhlava, prázdná n. jalová hlava; —kreisel *m.* (zum Kinderspiel) vlk; —leiste *f.* výžlabek; *v.* Hohlkehle; —maß *n.* dutá míra T.; H. für trockene Dinge dutá míra sutého T.; für Flüssigkeiten dutá míra tekutého T.; —meißel *m.* *v.* Hohleisen; —raum *m.* dutina, dutosť; —rund *adj.* vydutý; —spiegel *n.* duté, poddute zrcadlo T.; —straße *f.* úvoz; —taube *f.* doupnák.

Höhlung (oh. M.) *f.* dloubání, dlabání; 2. (M. -en) dutina, vydutina (ďupa, ďupka); H. einer Kanone duše, vývrt.

Hohl-vene *f.* žíla dutá T.; —wangig vpadlých tváří; —weg *m.* úvoz, úžlabí, hluboká cesta; —werk *n.* krytba prejzová; —winkel *m.* (math.) úhel dutý T.; —wurz *f.* *Corydalis* dymnivka; —zahn *m.* vyžraný, vykotlený, kotlavý, štěrbivý zub; —ziegel *m.* kůrka T.; prejz; H. mit einem Haken hák T.; breiter H. žlabovice T., žlábkovice; —ziegeldecker *m.* prejzař; —zirkel *m.* chmatací kružidlo T.; vyduté kružidlo.

Höhmaschine *f.* sklonka, věšák.

Hohn (-es, oh. M.) *m.* hana, posměch, výsměch, pošklebek; —ecken posmívati se, vysmívati se komu.

Höhn-en einen haněti, pohaněti koho; vysmívati se komu; —end posměšný; —er *m.* úšklebník, vysměvač, ruhač.

Hohn-gelächter *n.* výsměch T., posměch, výsměšek; —geschrei *n.* posměšný křik; —gezische *n.* posměšný sykot.

Höhnisch posměšný, uškllibavý.

Hohn-lächeln mh. usmívati se, ušklíbati se; —lacher *m.* ušklíbáček, posměvač, vysměváček; —rede *f.*, —sprache *f.* posměch, rouhání.

Hoho! *int.* hoho!

Höker *m.* *v.* Hökler.

Hokke *f.* *v.* Hocke.

Hökler (-s, unv. M.) *m.* hokynář P.; —ei *f.* hokynářství P.; —in *f.* hokyně, hokynářka.

Hokuspokus *m.* et *n.* čáry máry, mamičství, kejklířství.

Hold *adj.* přívětivý, příznivý; rozmilý, ušlechtilý, milostný, milenký; ich bin der Sache h. já té věci přeju; —es Mädchen dívčinka; H. poddaný.

Holder *m.* *v.* Holunder.

Hold-in *f.* milenka, miluška; —schaft *f.* *v.* Liebschaft; —selig spanilý, milostný, libý, líbezný; roztomilý; —seligkeit *f.* spanilosť, milostnosť T.

Holen přinesti něco; Briefe h. pro psaní jíti; jmd. h. lassen poslati pro koho; Athem h. dýchati; oddychovati; der Henker hat ihn geholt ďas ho vzal. [pistole.

Holfter (M. -n) *f.* pouzdro na

Holla! *int.* hola! hej! jářku!

Holländer (-s, unv. M.) *m.* (Mühlw.) krupník; řezadlo.

Hölle (oh. M.) *f.* peklo; (in der Malzdörre) včelesno.

Höllen-abgrund *m.* pekelná propasť; —angst *f.* smrtelná úzkosť; —bewohner *m.* pekelník; —brand *m.* oheň pekelný; 2. fig. zatracenec, bezbožník; —brut *f.* pekelná rota; —fahrt *f.* sestoupení do pekla; —fürst *m.* kníže pekla; —geist *m.* zmek; —gott *m.* pán pekla; pekelník; pikulík, peklouš; —hund *m.* pekelný pes; —kind *n.* horouc-

ník, pekelník; —lärm *m.* pekelný n. ďábelský křik, rámus; —pforte *f.* brána pekelná; —reich *n.* pekelná říše; —richter *m.* soudce pekel; —schlund *m.* jícen pekelný, propasť pekelná; —stein *m.* pekelný kámen T.; —zwang *m.* zaklínání čerta.

Höllisch pekelný.

Hollunder *m. v.* Holunder.

Holm (-es, M. -e) *m.* (Wasserb.) pouch T., příčka; 2. chlum, kopec; 3. ostrov.

Holo-branchien *pl.* (gr.) (zool.) ryby žabernaté; —*sericum* *n.* (bot.) aksamít T.; —*sericius* (bot.) aksamítnatý T.; —*thuria pl.* (zool.) oblenice T.; —*thuridea pl.* (zool.) sumýšovití T.; —tonie *f.* (med.) křečovitosť.

Holper (-s, unv. M.) *m.* hruda; gefrorner H. zmrazek; H. drknutí vozu; závada; —ig drsný, drsnatý; kostrbatý T.; hrudnatý, zmrazkovatý; —n mf. drknouti, klopejtnouti.

Holunder (-s, vb. M.) *m.* bez; —beere *f.* bezinka; *mor.* kozinka; —blüte *f.* bezový květ; —feld *n.* bezoviště; —holz *n.* bezovina; —mark *n.* dřeň, duše v bezu; —staude *f.*, —strauch *m.* bezoví; —substanz *f.* bezovina; —thee *m.* čaj bezový, thé bezové; —wasser *n.*, -blätterwasser *n.* bezovka, bezovice.

Holz (-es, vb. M.) *n.* dřevo *lignum*; *coll.* dříví; 2. (M. Holze = verschiedener Art, und Hölzer = kleine Stücke) strom, dřevo *arbor*; 3. les *sylva*; —abfälle *pl.* otesky; odkolky; —anweisung *f.* ukázka na dříví P.; —apfel *m.* pouchle, pouchně, pláně, plané jablko; —apfelbaum *m.* pouchnička, planá jabloň; —arbeit *f.* dělání (porážení) dříví; —arbeiter *m.* dřevař, dřevosek; —artig dřevitý; —aufseher *m.* dřevník, dřevař; —ausweis *m.* vykázka dříví P.; —axt *f.* kladnice, kalačka, rozštěpačka, kladní sekera; —band *n.* obruč, obrouček; —bar *adj.* klestitelný; —bauer *m.* podlesák; —beamte *m.* polesní úředník; —bedarf *m.* potřeba dříví; —beere *f.* střemcha; —birn *f.* polnička, planička, planá hruška; —boden *m.* dřevník, kůlna na dříví; 2. půda lesní; —bock *m.* koza, kozel, krovka; —bund *n.* otýpka dříví; —dieb *m.* dřevokrádce; —druck *m.* dřevotisk P.; —en dřívím obložiti; dříví porážeti, planiti, mýtiti; geholzte Graupen holce, švábské kroupy.

Hölz-er *pl.* (v. Holz) drva; Stiefelhölzer desky do bot; lange H. am Wagen stěnhy; —ern *adj.* dřevěný; —erner Mensch fig. pařez, špalek, dub.

Holz-essig *m.* dřevěný ocet T.; —fäller *m.* dřevař; —fang *m.* jímka na dříví; —fänger *m.* (Pfahl in der Moldau) lapač; —faser *f.* vlákno dřevěné T.; (vlákno dřevné); —fladder *f.* mosor, sval; —floß *n.* pramen, plť; von 40 Tafeln těžina, ztěžina; —garten *m.* ohrada; —geist *m.* dřevěný líh T., líh ze dřeva; —gelder *pl.* (mont.) dřevné P.; —gerecht *adj.* lesův znalý; —grund *m.* lesní půda; —häher *m.* sojka; —handel *m.* obchod se dřívím; —händler *m.* obchodník se dřívím, dřevař, dřevárník; —hau *m.* paseka, mýť; —hauer, —hacker *m.* drvoštěp; —haufen *m.* hranice dříví; —hebel *m.* zum Wasserzug táha; —hof *m.* dřevník, dřevnice, ohrada; —icht dřevovitý; —ig dřevnatý T.; —instrument *n.* dřevěný nástroj (hudební); —käfer *m.* lýkožrout, vrtáč; —kammer *f.* dřevník, komora na dříví; dřevnice, dřevárna; —keil *m.* dřevěný klín; —keule *f.* dřevěná palice; —kirsche *f.* ptáčnice, sladička; —klauben *n.* sbírání dříví P.; —klotz *m.* kláda; —knecht *m.* podpolesný; —kohle *f.* dřevěný uhel; *coll.* dřevěné uhlí T.; —krähe *f.* datel černý, žluna černá; —krankheit *f.* (der Ziegen) dřevivka; —lager *n.*, —lege *f.* ohrada (na dříví); dřevárna, dřevnice, dřevník; sklad dříví; —land *n.* dřevištné území; —laus *f. v.* Holzwurm; —lese *f.* sbírání dříví; —malerei *f.* malba na dřevo; —mangel *m.* nedostatek dříví; —mark *f.* hranice lesa; —markt *m.* trh na dříví, trh dře-

vařský; —maſt *f.* žír (krmení žaludy a bukvicemi); —mehl *n.* červotoč; červotočina; —niederlage *f.* *v.* Holzlager; —ordnung *f.* řád pasečný; —pantoffel *m.* dřevěnka, dřevák; —paſſirung *f.* povolení na dříví; povolené dříví P., výměrek dříví; —platz *m.* ohrada; nátoň, drviště, dřevniště, haldiště; —preis *m.* cena dříví (dřevní cena) P.; —puppe *f.* dřevěná loutka; —rechen *m.* zbraň, záplava, jímka; hrábě; —reißer *m.* šindelář, dračkář; -ſcheit *n.* poleno, dřevo; —ſchlag *m.* porážení, kácení dříví; 2. mýť, paseka, seč; —ſchleife *f.* plaz, spoušť, smyk; —ſchlüſſel *m.* odmykadlo, odmykač; —ſchneidekunſt *f.* dřevorytec, dřevořezec, dřevořezbář; -ſchneiderei *f.* dřevořezba, dřevořezbářství; —ſchnitt *m.* dřevořez; dřevořezba, dřevorytba T.; (als Abdruck) dřevotisk T.; —ſchnitzkunſt *f.* řezbářství; —ſchoppen *m.* dřevník, dřevárna, kůlna na dříví; —ſchraube *f.* šroub dřevěný, kuželitý T.; —ſchreiber *m.* polesní písař; —ſchuh (M. —ſchuhe) *m.* dřevěnek, dřevěnka, dřevák; —ſchuhmacher *m.* dřevěnkář; —ſchüſſel *f.* dřevěnka, dřevěná miska; —ſchwamm *m.* dřevomorka; —ſchwemme *f.* plavba dříví, výtoň; náplavnictví, splavnictví; —ſchwemmer *m.* drvoplavec; —ſpalter *m.* drvoštěp; —ſpan *m.* dračka, tříska; —ſpatz, —ſperling *m.* úpolník; —ſtamm *m.* kmen T.; —ſtätte *f.* drviště; —ſtaub *m.* dřevotoč; červotoč; —ſtein *m.* dřevek; —ſtich *m.* dřevorytba; —ſtift *m.* dřevený nejtek; —ſtock *m.* špalek; —ſtoff *m.* dřevovina; —ſtoß *m.* halda, hranice dříví; —ſturz *m.* válení dříví; —tag *m.* den vydávání dříví; —taube *f.* doupnák; —theer *m.* dřevěný dehet T.; —trage *f.* nosidla na dříví P.; —träger *m.* drvonoš; —trift *f.* lesní pastva; —ung *f.* (M. -en) dělání dříví P.; mýtění lesův; (Waldſtrecke) les P.; —ungsrecht *n.* právo ke dříví P.; —ungszettel *m.* lístek na dříví P.; —verſchleißer *m.* dřevnický, prodavač dříví; —verwalter *m.* správce dříví; —waare *f.* zboží dřevěné; —wand *f.* srub, stěna dřevěná; —wärter *m.* hajný; —weg *m.* cesta do lesa; —wespen *pl. f.* drvožraví T., -vci; —wurm *m.* červotoč, dřevný červ, umrlčí hodinky; —zehnter *m.* desátek ze dříví; zucht *f.* dřevnictví, stromařství.

Homagial-eid *m.* přísaha poddanská, přísaha holdovací; —ſteuer *f.* berně holdovací; *Homagium n.* (lt.), *Homage n.* (fr.) poddanský slib; manský slib (*st.* člověčenství).

Homicidium *m.* (lt.) zabití člověka.

Homil-et (-en) *m.* (gr.) výkladník, kazatel, vykladač, homileta; —etik *f.* umění kazatelské T.; —etiſch vykladací, homiletický; —ie (M. -ien) *f.* výklad, homilie.

Homo (lt.) *m.*, Homme (fr.) člověk.

Homo-gen *adj.* (gr.) jednorodý, stejnorodý; stejný, jednaký T.; rovnopřírodý; —gramm *n.* stejnopis; —graphie *f.* stejnopisba; —log *adj.* soujmený, stejnojmený; stejnělehlý; —nym *adj.* soujmený, stejnojmený; rozdílnoznačný, různoznačný T.; —nymie *f.* stejnojmenosť; —*nymum m.* (grm.) rozdílnoznačné slovo (t. slovo jedno, mající však významův více) T.

Homöopath-ie *f.* (gr.) rovnoléčba, homeopatie; —iſch homeopatický.

Homo-phon (gr.) stejnozvučný, stejně znějící, souhlasící; —uſie *f.* (Theol.) stejnobytnost.

Honestas *f.* (lt.) vážnosť, počest.

Hongroise *f.* (fr.) uherský tanec.

Honig (-es, ob. M.) *m.* med (stred, strdí); —apfel *m.* sládě, slaďátko; —bär *m.* medvěd brtník; —bau *m.* medařství, medaření; —bauer *m.* medař; —becken *n.* medovnice; —behältniß *n.* medník; —biene *f.* včela medonosná, plástnice; —birn *f.* medovka, meduně; —blüte *f.* medný květ; —eſſer *m.* medojed; —faß *n.* medovnice; —fladen *m.* plást; —flecken *m.* (wdm.) prašiviny; —fließend medoplynný; —gefäß *n.* (bot.) medník T.; —gelte *f.* medovnice; —geſchmack *m.* medovina; —gras *n.*

medynek *Holcus*; —grube *f.* (bot.) jamka medová T.; —händler *m.* medař; —hummel *f.* čmel, medák, medojedka, zemská včela; —korb *m.* medovnice; —kuchen *m.* medovec, perník; —küchler *m.* pernikář; —lese *f.* vybrání medu; —lippe *f.* (bot.) pysk medník T.; —meisch *m.* břečka medová; —mund *m.* medová n. medná ústa; —presse *f.* ráz, rázy; —scheibe *f.* voština; plást, plástev; -schimmel *m.* (Pferd) sivák; -schnitte *f.* chleb s medem, pomazanka medová; —seim *m.* stred, strdí; —stein *m.* medek; —steinsäure *f.* (chem.) kyselina medková T.; —stock *m.* špalek, úl medný; —süß *adj.* sladký co med; —thau *m.* medovice, rosa medová; —trank *m.* pití medné; —wabe *f. v.* Honigscheibe; wort *n.* fig. medové slovo; —zelle *f.* buňka; —zucker *m.* medový cukr.

Honn-et (fr.) správný, poctivý, pořádný; —eur *m.* (fr.) česť, úcta, uctivosť, pocta; einem die —eurs machen někomu česť n. úctu prokazovati, klaněti se, pokloniti se; přisluhovati komu.

Honor (lt.) česť; *ad honores* pro česť; co hodnosť, co důstojenství; —ant (=en) *m.* eines Wechsels (kfm.) poctitel směnečný P. T.; —ar (=s, M.=arien) *n.* odměna P.; honorář; čestný plat; čestný dar; —at (=s) *m.* poctěnec (směneční) P.; —ation *f.* poctění, počesť P.; H. eines Wechsels (kfm.) čestné přijmutí, přijmutí pro česť podpisu T.; —ationsgebühr *f.* počestné (směneční) P.; —atior *m.* hodnostník; —atioren *pl.* vzácnější obyvatelstvo, přední, znamenitější, čelnější osoby; —iren honorovati, honorár n. čestné platiti; einen Wechsel h. přijmouti směnku pro česť podpisu P. T.

Hop! *int.* hop! (hops! hopsa! hops! hopsa!).

Hope *f.* trudovatina.

Hopfen (=s, ob. M.) *m.* chmel; *coll.* chmelina; dem Biere H. geben, das Bier hopfen chmeliti, ochm.; —acker chmelnice; —bau *m.* chmelařství T., chmelaření; —bauer *m.* chmelař; —bier *n.* chmelnice, chmelnička; —bitter *adj.* chmelný, chmelovitý; —blüte *f.* chmelový květ; —boden *m.* (ökon.) chmelná půda; —börse *f. v.* Hopfenhalle; —extract *m.* chmelina; výtažek chmelový; —fechser *m.* česač chmele; 2. sazenice; —feld *n.* chmelnice, chmeliště; —garten *m.* chmelnice, chmelník; —gärtner *m.* chmelař; —halle *f.* chmelárna, tržnice chmelná; —handel *m.* chmelařství; —händler chmelař; —hefen *pl. f.* chmelinka, chmelnička, záběl; —kammer *f.*, —kasten *m.* chmelárna, sousek, místo na chmel; —keim *m.* chmelíček; —klee *m.* jetel chmelovitý; —männchen *n.* (Raupenpuppe) chmelařík; —mehl *n.* chmelová moučka; —pflanze *f.* chmelová sazenice; —platz *m.* chmeliště; —reben *pl. f.* chmelina; —reiß *n.* šlahoun; —sack *m.* chmelák; —setzling *m.* sazenice, sádka chmelová; -stange *f.* chmelka, chmelovka, chmelná tyč; —stichel *m.* průboj, průbojník; —stock *m. v.* Hopfensetzling; alter Hopfenstock babka; —zapfen *m.* hlávka chmelová.

Höpfner *m.* chmelař.

Hoplotheke *f.* (gr.) zbrojnice.

Hoppeln hopkovati, hopcovati.

Hör (=en) *f.* državné *n.*; —bar *adj.* slyšný, slyšitelný.

Hopsa! *int.* hopsa!

Hora *f.* (lt.) hodina.

Horch-e *f.* (ob. M.): sich auf die H. stellen jíti na posluchy *pl.*; —en mh. poslouchati něco; přislouchati, naslouchati čemu, slýchati; —er *m.* nasluchač, posluchatel.

Horde (M. =en) *f.* horda, stádo, rota; sběř; (Hürde) lísa.

Hordein *n.* (lt.) ječmenovina.

Hordenschlag *m. v.* Pferche.

Hord-eolum *n.* (lt.) (med.) ječné zrno; —*eum n.* (lt.) ječmen.

Hör-en slyšeti, uslyšeti něco; naslýchati, poslouchati; jmd. mit der Duplik h. slyšeti někoho v duplice P.; sich h. lassen dáti se slyšet, ozvati se; hör! slyš! —ensagne

n.; vom H. od slyšení, od sluchu, dle zpráv; —er *m.* posluchač T.; —igkeit *f.* přikázanosť P.; —igkeits-verband *m.* závazek přikázanosti P.

Horizont (-es, od. M.) *m.* (gr.) obzor T.

Horizontal obzorný; vodorovný; —e Projection (math.) vodorovný průmět T.; sich h. stellen vodorovně se položiti T.; —ebene *f.* roveň vodorovná T; —fläche *f.* vodorovná plocha T.; scheinbare H. plocha zdánlivě vodorovná T.; —ität *f.* vodorovnosť; —kreis *m.* kruh obzorný, obzorník T.; 2. kruh vodorovný T.; —linie *f.* (math.) vodorovná čára T.; —parallaxe *f.* (astr.) paralakse obzorná T.; —richtung *f.* obzorný směr; —schrauben *pl. f.* (geom.) šrouby vodorovně řídící n. stavěcí T.; —sonnenuhr *f.* (astr.) vodorovné hodiny sluneční T.; —wage *f.* rovnováha.

Hör-maschine *f.* násluška (růžek náušní, naslouchaček, sluchovod); *v.* Hörrohr; —mittel *n.* sluchadlo.

Horn (-s, M. Hörner) *n.* roh; in's H. blasen troubiti na roh; H. (bot.) strmka.

Horn-amboss *m.* rohatka, rohatina; —arbeit *f.* rohové dílo; —arbeiten *pl.* rohoviny; —arbeiter *m.* rohovník; —auswuchs *m.* der Haut rohové výrostky v kůži; —baum *m.* rohovník; —beize *f.* lužení rohu; —blatt *n.* rohový lístek T.; —blattgewächse *pl. n.* (bot.) růžkatcovité T.; —blei *n.* olovo rohové T.; —blende *f.* jinoraz; —blendfels *m.* jinorazovec T.; —bock *m.* beran.

Hörnchen *n.* růžek *v.* Hörnlein.

Horn-dose *f.* rohová tabatěrka; —drechsler *m.* rohovník; —erdäpfel *pl.* rohlíčky.

Hörner-los bezrohý; —klang *m.* zvuk rohův; —n *adj.* rohový, z rohův; —schall *m.* hlahol rohův; —träger *m.* rohoun, roháč, rohatec.

Horn-eule *f.* kalous; —fessel *f.* (wdm.) závěsník k troubě; —gebilde *n.* (chem.) částky rohové T.; —geld *n.* parožné, zárožné; —geschmetter *n.* hlahol rohův; —gewebe *n.* tkanina rohová T.; —hart tvrdý jako roh; —haut *f.* rohovka, mázdra n. lupina rohová; durchsichtige H. im Auge blána rohová, rohůvka T. *v.* *Cornea*; die harte H. blána bílá T.; —hautfleck *m.* bělmo, skvrna.

Horniss (M. -sse *et* -ssen) *f.* sršeň.

Horn-ist (-en) *m.* trubič; —käfer *m.* roháč; —kluft *f.* rozsedlina, rozpuklina, štěrbina, škulina v kopytě; —kraut *n.* *Cerastium* rožec; —laterne *f.* rohová svítilna.

Hörnlein (-s, unv. M.) *n.* rohlík.

Horn-leiste *f.* (b. Holzarbeiter) svlak; —los bezrohý; (v. Hausth.) paličatý; —masse *f.* rohovina; —metalle *pl.* kovy rohové T.; —rad *n.* rohovité, čelničné kolo; —riss *m.*, —spalte *f.* *v.* Hornkluft; —ruf *m.* zatroubení na roh; —signal *n.* znamení rohem; —silber *n.* stříbro rohové T.; —sohle *f.* pata kopytní; —spitze *f.* (b. einer Tabakspfeife) špička rohová; rohový koneček; —stein *m.* křemenec rohový T.; pazourek rohový (dřesva); —steinporphyr *m.* (geol.) porfyr křemenný T.; —strahl *m.* střela; —strauch *m.* dřín; —substanz *f.* rohovina, látka rohová T.; —thiere *pl. n.* dutorozí T.

Hornung *f.* (wdm.) parohy; H. *m.* únor; —sblume *f.* blednivka, bledule *Leucoium*; 2. sněženka *Galanthus nivalis*.

Horn-vieh *n.* hovězí dobytek, rohatý dobytek, skot; —vogel *m.* rohas; —wand *f.* stěna kopytní; —werk *f.* (Fort.) rohatka.

Horoskop (-s, M. -e) *n.* (gr.) hvězdočet.

Horribel (lt.) strašný.

Hör-rohr *n.*, —trichter *m.* násluška, sluchovod (trubka n. trubice ušní, sluchadlo, sluchátko T.); —saal *m.* posluchací síň, posluchárna.

Horst (-es, M. -e, auch -en) *m.* křoví; houšť; (wdm.) hnízdo; —en *mh.* (wdm.) hnízditi.

Hörstube *f.* posluchárna.

Hort (-s) *m.*, —e *f.* sídlo; fig. útulek; skála; pevnosť.

Hortamina *pl. n.* (lt.) léky povzbuzovací, podněcovadla.

Hortensia *f.* (lt.) hortensie (bot.).

Hortus *m.* (lt.) zahrada; Horticultur *f.* zahradnictví; Hortolog *m.* znalec zahrad.

Hose (M. -en) *f.* spodky, kalhoty; nohavice, (poctivice); H. mit Fransen (der Mädchen) rousky; H. des Federviehes rousy, parousy; H. des Flachses vlákna; 2. smršť (Wind-, Wasser-); 3. soudeček (na máslo).

Hosen okalhotiti; gehoste Taube rousňák.

Hosen-band *n.* úvazek u kalhot; H. des englischen Ordens podvazek; —bein *n.* nohavice (u kalhot); —butter *f.* soudečkové máslo; —flicker *m.* záplatář; —klappe *f.*, —latz *m.* poklopec; —macher kalhotář; —tasche *f.* kapsa u kalhot; —tatzeln *pl.* (der Mädchen) kružinky na rouskách; —träger *m.* (*pl.*), —halter *m.*, —hebe *f.* šle, šlehy, kšandy.

Hosianna! (hebr.) sláva!

Hospital (-s, M. Hospitäler) *n.* (lt.) nemocnice, špitál; —fieber *n.* zimnice nemocničná, z. špitálská.

Hospiz (-es, M. -e) *n.* (fr.) klášterec.

Hospodar (-s, M. -e) *m.* hospodár (-ář); —iat *n.* hodnosť hospodára, hospodárství.

Hostie (M. -n) *f.* (lt.) oplatek, beránek boží, hostie.

Hôtel (-s, M. -s) *n.* (fr.) hostinec; —ier *m.* hostinský.

Hott! *int.* hot! hat! (v pravo!).

Hotterhügel *m.* (Forstw.) hraničný kopec.

Hotze *f.* kolíbka.

Hotzel *f.* houpačka; —n houpati.

Hoxe *f.* (mech.) beran T.

Hu! *int.* hu! uh!

Hub (-s, ob. M.) *m.* zdvihnutí, zdvíž.

Hube *f. v.* Hufe.

Hübel (-s, unv. M.) *m. v.* Hügel.

Hübner *m. v.* Hüfner.

Hübsch *adj.* hezký, pěkný, čacký, švarný; -es Mädchen hezká holka; —heit *f.* hezkosť.

Hucke *f.* krosna *v.* Hocke.

Hückeln skákati o jedné noze.

Huckstein *m.* tkvínec; 2. hukva.

Hudel (-s, M. -n) *m.* onuce, hadr; 2. podval; —ei *f.* hudlaření, hudlování, hudlařství; —n mh. hudlovati, břiditi; fig. týrati koho.

Hudler (-s, unv. M.) *m.* hudlař, břidil.

Huf (-es, M. -e) *m.* kopyto *Ungula*; 2. pazneht T.; —bein *n.* kopytní kosť; —beschlag *m.* okování; —beschlager *m.* okovavač.

Hufe (M. -n) *f.* (Landes) lán, hon (*pl.* hony, hona); (des Ackers) zor, zvor.

Hufeisen *n.* podkova, podkovka; —förmig podkovovitý; —förmiger Bogen (archit.) oblouk podkovitý, maurický, arabský T.; —spitze *f.* šíp.

Hufen mh. potřebovati; 2. kopytem vyhoditi; gehuft kopytnatý.

Hüfener *m. v.* Hufner.

Hufen-geld *n.*, —steuer *f.*, —zins *m.* lánové; poradelné, osep; —gut *n.* statek celolánský.

Huf-erschütterung *f.* (Pfrdkkht.) proštěpení kopyta; —förmig kopytovitý; —hammer *m.* kovací kladivo; —ig kopytný; —lattig *m. Tussilago* devětsil, podkovka (podběl); —nagel *m.* podkovník, podkovák.

Hufner, Hüfner *m.* láník, celoláník.

Huf-raspel *f.* rašple na kopyta; —schmied *m.* podkovář, podkovník; —sohle *f.* pata kopyta, pata rohu; —stempel *m.* průboj podkovní.

Hüft-ader *f.* žíla kyčelní; —bein *n.* kosť boční, kosť boková T.; kosť nejmenovaná; —darm *m.* kyčelník; —e *f.* kyčle, kyčel T.; —enbausch *m.* unterwundener hanzalík, honzíček; —engegend *f.* nadkyčlí T.; —gelenk *n.* kloub bedrní n. kyčelní.

Hufthiere *pl.* kopytnatí, paznehtovití (ssavci) T.

Hüft-knochen *m.* mit der Pfanne kosť dolovatá; —pfanne *f.* puška kosti bedrní.

Huftritt *m.* zášlap.

Hüftweh *n.* bolesť v kyčlích; dna kyčelní, kyčelnice, *Coxalgia, Coxagra* (med.).

Huf-zange *f.* kleště na podkováky; —zwang *m.* stěsnění kopyta.

Hügel (=s, unv. M.) *m.* pahrbek T., pahorek; kopec; *coll.* pahrbčí, pahoří; —ab *adv.* s kopce (dolů); —ameise *f.* mravenec ryšavý; —auf *adv.* na horu, do vrchu; —förmig, —icht kopčitý, pahrbčitý; —ig pahorkatý, pahrbečnatý; —kamm *m.* *v.* Hügelrücken; —land *n.* pahorkatina; pahornatina, pahornatý kraj T.; —n sich kopcovati se; —reihe *f.* pásmo pahorkův T.; —rücken *m.* hřbet, hřeben pahrbku.

Huh! *int.* hu!

Huhn (=s, M. Hühner) *n.* kuře (*pl.* kuřata); (statt Henne) slepice; (statt Rebhuhn) kuroptva; das wälsche H. kopka, krůta.

Hühnchen, Hühnel *n.* kuře, kuřátko.

Hühner-aar *m.* luňák; —auge *n.* kuří oko; (mozol); —augenoperateur *m.* mozolník; —beize *f.* honba na kuroptvy; —biß *m.*, —darm *m.* (bot.) myší úško, hvězdnice, kuří střevce *Alsine* (*Stellaria*); —dieb, —geier, —habicht *m.* jestřáb, slepičník; —ei *n.* slepičí vejce; —futter *n.* kuří n. slepičí zob, sypání; —hahn *m.* kohout; —handel *m.* drůbežnictví, krosnářství; —händler *m.* drůbežník, krosnář, slepičkář; —haus *n.* kurník, kuřinec, posada; —hof *m.* dvůr (kuří); —hund *m.* slepičák, ohař, stavěcí pes; vyžle, slídník; —korb *m.* kukaně, kokaně, slepičí koš; —lager *n.* pelech, (kuroptviště); —laus *f.* čmelík, čmelka, šmelka, čmejr, šmejr; —markt *m.* kuří trh, trh na drůbež; —nest *n.* slepičí hnízdo; —pest *f.* kuří pád; —stall *m.* kurník, kuřinec, hraď; —stange *f.* hraď, hřada, ráhno; —steige *f.* posada, hraď; —stelzen *pl.* kuroštihláci; —vieh *n.* drůbež, havěď; —wärter *m.* slepičník; —weh *n.* záškrt, tipec; —weihe *f.* *v.* Hühnerdieb; —zucht *f.* chování slepic, kuřatnictví, drůbežnictví.

Hühnlein *n.* *v.* Hühnchen.

Hui! *int.* huj! nuže! in einem Hui v jednom mžiku.

Huissier *m.* (fr.) vrátný; dveřník; soudní sluha.

hujus anni (lt.) tohoto roku.

Hukke *f.* *v.* Hucke, Hocke.

Huld (oh. M.) *f.* laskavost; —gestalt *n.* líbezná postava; —göttin *f.* bohyně milosti, milostka, milostenka, bohyně vděků.

Huldig-en einem přísahu věrnosti komu skládati, holdovati komu; fig. skláněti se čemu; —er *m.* holdovník; —ung *f.* slib poddanosti, věrnosti, hold, holdování, podvolení; —ungseid *m.* přísaha podvolenosti; přísaha holdovní.

Huld-in *f.* *v.* Huldgöttin; —reich laskavý, milostivý; —voll přízněplný.

Hülfe *f.* *v.* Hilfe.

Hulfter *v.* Halfter, Holfter.

Hüll-chen *n.* (bot.) pokryvečka, obalík T.; —e (M. =en) *f.* zastření, obal, obložka, příkrov, pokrývka; (bot.) pokrývka, obal T.; irdische H. tělesná schránka, tělesné ostatky, svleky; in Hülle und Fülle v přehojnosti, dost a dost, plno a plno; —en etw. zakryti, obaliti, obhaliti, zahaliti, zavinouti, zastříti; —haut *f.* (bot.) poponka; —tuch *n.* prostěradlo.

Hülse (M. =en) *f.* šešulina, šešulka, slupka; lusk, luska; (mech.) ořech T.; H. in der Stampfmühle ometky, opišky; H. der Weinbeeren kominy, patěsky, matoliny; H. der Getreidekörner plevy; —n loupati, vylupovati.

Hülsen-artig, —förmig šešulinovitý, luskovitý; —fächlein *n.* šešulka, šešulina; —früchte *pl.* *f.* luskoviny, (kulovatiny, luskovaté plodiny); *coll.* stručivo; —gewächs *n.* lusková, luštinová rostlina, luskovatina; —papier *n.* luštinový papír; —tragend luskatý.

Hum! *int.* hm!

Human (lt.), —istisch lidský (vlídný T.); —*ae artes pl.* humanitní n. pěkná umění T.; —*iora pl.* humanitní náuky T.; —ismus *m.* humanismus T.; —ist (=en) *m.* humanista; —ität *f.* lidskosť, (vlídnosť) T.; —itätsklasse *f.* humanitní třída; —itätszweck *m.* účel lidskosti P.; —*o more* (lt.) po lidsku, lidsky mluvíc T.

Humbug (oh. M.) *m.* šal, šalba, balamucení, klam.

Humerale *n.* (lt.) náramek.

Humicolae *pl.* (lt.) přízemní (ptáci) T.

Humid (lt.) vlhký; —ität *f.* vlhkosť.

Humilität *f.* (lt.) poníženosť.

Humin *n.* (chem.) humin T., prsťovina; —substanzen *pl. f.* (chem.) látky huminové (prsťové) T.

Humivagae *pl.* (lt.) (zool.) zemolezci (plazi) T.

Hummel (M. -n) *f.* čmel, čmelák, medák; (Sackpfeife) bzíkalky; H. die Malztenne humno; —ig nemotorný.

Hummer (-s, unv. M.) *m.* rak humra.

Humor (-s, oh. M.) *m.* (it. - lt.) dobrá míra, dobrá n. jará mysl; 2. (lt.) vlhkosť; *H. aqueus* mokrosť bělečná (med.).

Humoral-krankheiten *pl.* šťavochoroby; —pathologie *f.* šťavochoroborosloví.

Humorist (-en) *m.* humorista T.; —ik *f.* humoristika T.; —isch humoristický T.

Hump-eln, —en mh. kulhati, belhati se; —ler *m.* břidil.

Humpen (-s, unv. M.) *m.* konev, korbel.

Humul-aceae *pl.* chmelovité (rostliny); —*us m.* chmel *v.* Hopfen.

Humus *m.* (lt.) prsť T.; —säure *f.* kyselina prsťová; —saures Salz prsťan.

Hund (-es, M. -e) *m.* pes *Canis*; junger H. štěně; großer H. (astr.) velký pes; laufender H. (archit.) hunt T.; (med.) rother H. směť spálová; H. d. Binder kleště.

Hunde-hafer *m.* psí obrok P.; —haus *n.* psinec, psinek; —haut *f.* psí kůže, psovice.

Hündeln mh. oštěniti se.

Hundeloch *n.* psinek.

Hundert *num.* sto; das H. setka (stotka) T., stovka; —fach, —fältig stonásobný; —fuß *m.* stonožka; —guldig stozlatový; -e Banknote stovka; —jährig stoletý; —mal stokrát; —meilig stomílový; —pfünder *m.* (Kanone) stoliberka; —ste (ddd.) stý; —stimmig stohlasý; —tausend stotisíc; —tausendtel *n.* stotisícina; —thürmig stověží.

Hunde-scheu psoplachý; —sporn *m.* odraz; —stall *m.* psinec; —steuer *f.* psovné (, ého *n.*); daň ze psův P.; —wärter *m.* hlídač psův, psovod.

Hunds-beere *f.* kalina; —biß *m.* kousnutí ode psa; —bude *f.* psí bouda, kotec; —dorn *m.* šípek; —fänger *m.* ras, pohodný; —fell *n.* psovice; —fett *n.* psí sádlo; —fleisch *n.* psina; —fott (-s, M. —fötter) *m.* padouch, zlosyn; —führer *m.* psovod, psovodník; —gestank *m.* psina; —haar *n.* psí srsť; —halsband *n.* obojek; —häuschen *n.*, —hütte *f.* psinec, psí bouda; —haut *v.* Hundsfell; —igel ježek psohubý; —kamille *f.* psí rmen; —kopf *m.* psí hlava; 2. psohlavec (opice); —krankheit *f.* psinka; —kuppel *f.* smečka na psy; —kürbiß *m.* stříkavá okurka; posed; —lager *n.* psí pelech, kotec; —laus *f.* klíště psí; —leben *n.* psí život, psotný ž.; —loch *n.* psinek; —milch *f.* pryšec, psí n. vlčí mléko, mlíčí; —müde *adj.* unavený jako pes; —peitsche *f.* kocour; —petersilie *f.* kozí pysk, tetlucha; —rose *f.* šípek; —rübe *f.* posed; —sattel *m.* odraz; —schnauze *f.* psí nos; —seuche *f.* psí nemoc; —stall *m.* psinec; —tage *pl. m.* psí dni; —tod *m.* oměj, psímor; —veilchen *n.* violka psí; —vogt, —wärter *m.* psovod; —würger *m.* tolita (bot.); —wuth *f.* psí vzteklosť, vzteklina, pominulosť, běsnosť; —zahn *m.* špičák; —zwinger *m.* psinec.

Hüne (-n, M. -n) *m.* obr, velikán.

Hunger (-s, oh. M.) *m.* hlad; lačnosť; H. fühlen lačněti; —s sterben hladem umříti; —blume *f.* hladověnka, muchoplaška *Draba*; -grube *f.* boční důlek M.; —ig, hungrig hladový, hladný, lačný; —kraut *n.* maceška; 2. *v.* Hungerblume; —kur *f.* léčení hladem, zdržení - se jídla; —leider *m.* hladomřivec; hladoš; —leiderisch hladomřivý; —n mh. hladověti, lačněti, hlad míti; hlad trpěti; —pfoten blasen fig. dmychati

do hrsti, hlady pištěti; —rechen *m.* (unv. M.) *pl.* tahouny, bejky; —snoth *f.* hlad (obecný), drahota, hladomor; —thurm *m.* hladomorna; —tod *m.* smrť z hladu, smrť od hladu, smrť hladem: —tuch *n.*; am =e nagen hlad a nouzi tříti.

Hunz-en *v.* Aushunzen, Verhunzen; —er *m.* peskovatel; břídil.

Hüpf-en skákati, poskakovati, hupkati, hopkovati; vor Freude h. plesati; gehüpft wie gesprungen pěšky jako za vozem; —end skákavý; —er *m.* poskakovač; —ling *m.* výskoček; —maus *f.* skokuška.

Huppen hopcovati *v.* Hüpfen.

Hürde (M. =n) *f.* lísa, líska; (Darrh.) košatinka, košatka; (Schafh.) ohrada ovčí, polní stavadlo; —n lísami ohraditi; olísiti; polní stavadlo vystavěti, vytknouti; —n= lísový; —ngerte *f.* prut na lísy.

Hure (M. =en) *f.* kurva, nevěstka, smilnice; —n mh. kurviti se, smilniti; —nhaus *n.* hampejz, kurevna; —nwirth *m.* svodník; —r *m.* kurevník, smilník; —rei *f.* kurevství.

Hurrah! *int.* hurá!

Hurren *v.* Schnurren.

Hurtig hbitý, čilý, hybký, bystrý, rychlý; —keit *f.* hbitosť.

Husar, Hußar (=en, M. =en) *m.* husar; —enregiment *n.* pluk husarský; —entasche *f.* brašna n. taška husarská.

Husch! *int.* huš! fuk! hrk! —en šustnouti, hrknouti.

Husit (=en) *m.* husita; —isch husitský; —ismus *m.* husitství.

Hussah! *int.* hejsa!

Hüsteln mh. pokašlávati.

Husten mh. kašlati, chrchlati; H. (=s, oh. M.) *m.* kašel *Tussis*; —kraut *n.*, —wurzel *f. v.* Huflattich.

Hut (=s, M. Hüte) *m.* klobouk; ein breiter H. širák; H. (Destillirkolben) klobouk; H. Zucker homole cukru; 2. H. (oh. M.) *f.* ochrana; stráž, hlídka; auf seiner H. sein na pozoru se míti; 3. pastva, pasení; pastviště, pastvina; —band *n.* stužka na klobouk; —bürste *f.* kartáč na klobouk.

Hüt-en pásti; hlídati, hájiti, chrániti, stříci něco; fig. das Bett h. müssen stonati, ležeti v posteli; nesměti z postele; sich vor etw. h. na pozoru se míti, stříci se, vystříhati se čeho; (*st.*) chovati se čeho; —e dich! chraň se, střez se toho! —er *m.* hlídač, ostřehač, ostražník; (Ballspiel) pasák (veliký a malý); —ergeld *n.*, —erlohn *m.* pastevné (, ého *n.*).

Hut-fabrik *f.* dílna n. továrna na klobouky; —fabrikant *m.* továrník klobouků, kloboučník; —filz *m.* plsť na klobouky, klobučina; —förmig kloboukovitý; —futteral *n.* pouzdro na klobouk; —krämpe *f.* střecha u klobouku; —macher *m.* kloboučník; —mädel *n.* paska, pasačka; —mandel *m.* krytý hrotek, stojatý hrotek, panák; —rechen *m.* věšadlo na klobouky.

Hütsche *f.* trnož; 2. houpačka.

Hutschen mf. klouzati; houpati se; civěti, čuměti; hůtu býti.

Hutschnalle *f.* přezka na klobouce.

Hutstein *m.* mezník u pastviště.

Hütte (M. =n) *f.* bouda, budka; chalupa, chatrč, chatka, chyže, chyše; (mont.) huť.

Hütten-amt *n.* hutní úřad; —arbeiter *m.* hutník P.; —bau *m.* hutnictví; —beamter *m.* hutní úředník P.; —bewohner *m.* chatrčník, baráčník; —deck *n.* (Schiffsw.) svrchní paluba; —katze *f.* (med.) hutní záducha, dušnosť havířská; —knappschaft *f.* hutnictvo, hutníci; —kunde *f.* hutnictví, hutní věda; —mann (=s, M. —männer od. —leute) *m.* hutník P.; —meister *m.* hutmistr, nadhutník; —ordnung *f.* hutní řád P.; —rauch *m.* utrejch, myšák; —werk *n.* hutě *pl.* P.; —werksconcession *f.* povolení na huť P.; —wesen *n.* hutnictví P.; —wissenschaft *f. v.* Hüttenkunde; —zinsen *pl.* hutné P.

Huttresse *f.* lemovka na klobouk.

Hutung (M. =en), Hutweide *f.* pastva, pastviště.

Hutzeug *n.* klobučina, kloboukovina.

Huzel (M. -n) *f.* (gedörrte Apfelspalten) křížalka; —bäcker, —mann *m.* křížalkář.

Hyacinth *m.* hyacint, jacint, jacint, jacek (kamen); —e *f.* hyacint, jarokrása, jarkvět. [Hyady T.

Hyaden *pl.* (Astron.) Deštnice,

Hyal-in *adj.* (gr.) sklovitý; —ines Mineral sklovitý nerost (T.); —it *m.* sklovitec; —itis *f.* (med.) zánět sklené blány (v oku).

Hyalo-graphie *f.* (gr.) sklopis, sklopisectví; —*idea membrana* (anat.) mázdřice n. lupina světlá, blána sklená M.; —typie *f.* sklotisk.

Hyalurgie *f.* (gr.) sklářství.

Hyäne (M. -n) *f.* (gr.) (zool.) hyena (hrobovlk). [(grm.) míšenec T.

Hybrid-us (lt.) zvrhlý; —*a vox*

Hydat-is *f.* (gr.), *pl.* —iden (med.) boubele *pl.*, bublinnosť; —it *m.* hvězdný korál; —ochroos *adj.* vodobarevný.

Hydr-a *f.* (gr.) hydra, nezmar, saň, hadice; —achne, —achnis *f.* vodná neštovička; —*achnea pl.* (zool.) vodulovití hmyzi T.; —ämia *f.* vodnatosť krve, vodokrevnosť, vodnatá n. bílá krev; —ämisch vodokrevný; —archos *m.* panovník vod; —argyriasis, —argyrosis *f.* (med.) opar po rtuti; —arthron *n.* (med.) vodnatosť kloubní; —at (-s, M. -e) *n.* vodan (chem.) T.; —atwasser *n.* (chem.) voda hydratová T.

Hydraul-ik *f.* (gr.) hydraulika, hydrodynamika, dynamika kapalin T., tokoměrství; 2. umění vodovodné, vodovodství T.; —iker *m.* vodostrojce, vodař; —isch hydraulický, vodařský, tokoměrský; -er Kalk vápno k stavbám vodním; -er Widder (phys.) vodní trkač T.; -e Presse vodní lis. [dík T.

Hydriodsäure *f.* (chem.) iodovo-

Hydro-boracit *m.* (gr.) snadnoplavek; —bromsäure *f.* (chem.) bromovodík T.; —*cantharida pl.* potápníci (brouci) T.; —cele *f.* (chir.) průtrž vodnatá, kýla vodnatá; —*charidae pl.* (bot.) řezanovité T.; —chlorsäure *f.* (chem.) chlorovodík T.; —*cores pl.* (zool.) vodoklopovití T.; —dynamik *f.* v. Hydraulik; —elektrisch hydroelektrický; -e Säule (phys.) sloup hydroelektrický T.; —gen *n.* vodík T.; —genpol *m.* (phys.) pol vodíkový T.; —graph (-en) *m.* vodopisec; —graphie *f.* vodopis T.; —graphisch vodopisný T.; —lith *m.* vodokam, hydrolit; —mel *n.* medovina, voda medná, voda medová; —meter *n.* tokoměr T., vodoměr; —metra *f.* (med.) vodnatosť matky; —metrischer Flügel (mech.) mlýnek tokoměrný T.; —pathie *f.* léčení vodou; —peritonitis *f.* (med.) zapálení a vodnatosť pobřišnice; —*philina pl.* (zool.) vodomilci (brouci); —phobie *f.* vododěsnosť, vodobázeň; —pisch vodnatý; ein -er vodnatec; —ps *m.*, —psie *f.* (med.) vodnatosť; —säure *f.* kyselina vodíková T.; —statik *f.* hydrostatika T., tokoměrství; —statisch hydrostatický T., (vodní), vodovážný; —technik *f.* vodní stavitelství; —techniker *m.* vodostrojce.

Hydrurie *f.* (gr.) úplavice močová M., močivka.

Hygea *f.* (gr. myth.) Zdravěna.

Hygiostatik *f.* (gr.) zdravověda.

Hygro-ma *n.* (gr.) nádor vodnatý M.; —meter *n.* vlahoměr T.; vlhkoměr; —skop *n.* vlahovid, vlahověst.

Hylognosie *f.* (gr.) prvkoznalství.

Hymen *n.* (gr.) (anat.) bránice panenská; H. *m.* (Ehegott) Polel; —*ium n.* (bot.) rouško T.; —*ophorum n.* (bot.) rouškonoš T.; —*optera pl.* (zool.) žilnokřídlí (hmyzi) T.

Hymn-e (M. -en) *f.*, —us *m.* (gr.) chvalozpěv, hymna; —olog *m.* zpěvovědec.

Hyoscyam-in *n.* hyoscyamin T., blínovina; —*us m.* blín (bot.).

Hypallage *f.* (gr.) jinopádnosť T.

Hyper-ämie *f.* (gr.) překrevněnosť, krevnatosť, mnohokrevnosť, zbytnokrevnosť; —ästhesie *f.* nadčitelnosť, rozdrážděnosť; —basis *f.*, —baton *n.* odřadění, odřad (přestavení); odklad T.; —bel, —bole *f.* (stilist.) nadsázka; (math.) nadbytnice T.; —bolisch přesažitý, přepjatý; nadbytečný T.; —boloid *n.*

(math.) nadbytečník T.; *—icum n.* (bot.) třezalka; —kritik *f.* přepjatá, překroucená kritika T.; —kritiker *m.* přepjatý kritik; —oxyd *n.* nadkysličník T.; —sarkosis *f.* slonovina arabská; —sthen *m.* (Min.) měnek osodělný T.; —sthenie *f.* přesilí T.; —sthenisch hypersténický T.; nadsilný; —sthenit *m.* talácivec T.; —trichosis *f.* vlasatosť; —trophie *f.* (med.) zbytnosť, nadbytečnosť; H. der Milz dužnosť sleziny; —trophische Drüsen zbytné žlázy *pl.*

Hyphen *n.* (gr.) znak n. znaménko spojovací T.

Hypno-bat (-en) *m.* (gr.) náměsičník; —logie *f.* snověda, snářství.

Hypoblastos *m.* (gr.) klonoš T.

Hypochond-er (-s, unv. M.), —rist (-en) *m.* (gr.) záduměivec; —rie *f.* záduměivosť, těžkomyslnosť; —risch záduměivý, těžkomyslný; —rium *n.* (zool.) slabina T.

Hypo-crateriformis (bot.) řepicovitý T.; —cykloide *f.* (math.) čára kolná, kolnice, koloběžnice T.; —diastole *f.* znaménko prodlení T.; —gastrisch podbřišní; —gastrium *n.* podbřiší, podbřišek T., M.; *—gynae pl.* (bot.) rostliny lůžkokvětné T.; —koristisch zlíbezňovací, pěstěný; —kras *m.* kořeněné víno; —krit (-en, M. -en) *m.* pokrytec, licoměrník; —kritik *f.* umění přednášecí, přednašečství T.; —mnema *n.* vzpomínka; doložení; —noëma *n.* předsudek; domnění; —phora *f.* (med.) píštělný vřed; (rhetor.) námítka; —phyllisch (bot.) podlistní; —plexie *f.* (med.) částečná mrtvice; —stase *f.* zvěcnění, zpodstatnění myšlenky T.; —statisch věcný; —stroma *n.*, *—thallus m.* (bot.) podhubí, podplisní T.; —taktisch podřadný T.; —taxis *f.* podřadění T.; —tenuse *f.* (math.) podpona T.; *—thecium n.* (bot.) lehátko T.

Hypothek (M. -en) *f.* (gr.) zástava (nemovitá), hypotéka P.

Hypothekar-forderung *f.* zástavní pohledanosť P.; —gläubiger *m.* zástavní věřitel P.; —gut *n.* zástavní statek P.; —last *f.* zástavní závada P.; —urkunde *f.* zástavní listina; —verschreibung *f.* zástavní úpis, úpis na zástavu svědčící P.

Hypotheken-bank *f.* hypoteční banka (půjčovna na zástavy nemovité; zastavná peněžna T.); —buch *n.* kniha zástav P.; —schein *m.* list zástavní.

Hypothe-se *f.* (gr.) podmínka (podpověď) T., podložená zásada; —tisch podmínečný, podmiňovací T., (podpovědný), podkladný.

Hypotyposis *f.* (gr.) živé vyobrazení n. vylíčení, před oči stavění T.

Hypsometrie *f.* (gr.) výškoměrství.

Hyster-a *f.* (gr.) matka, materník; —algie *f.* bolesti v matce; —ie *f.* (med.) mateřivka (*rus.* matečnice), hysterie; —isch zádušlivý; —itis *f.* zánět matky; —ocele *f.* průtrž matky.

Hysteronproteron *m.* (gr.) zvrácenosť (konecpřed, konecprv T.).

Hystr-icismus *m.* (med.) (gr.) osutina ježovcovitá; —icit *m.* dikobrazokam; —ix *m.* dikobraz (zool.).

I.

I *int.* i! i nun inu!

Iatrophysik *f.* (gr.) přírodozpyt lékařský.

ibidem (lt.) tamtéž.

Ibis (*indecl.*) *m.* volavka egyptská n. nilská, ibis.

Ich *pron.* já; das Ich úsoba, našnosť.

Ichneumon (-s, M. -s) *m.* (gr.) (zool.) promyka; *—ides pl.* (zool.) lumkovití (hmyzi) T.

Ichsucht *f. v.* Egoismus.

Ichthyo-grahie *f.* (gr.) rybopis; —lith *m.* rybokam; —log *m.* rybo-

znalec; —saurus *m.* ryboještěr; —fis *f.* rybí kůže, šupinovatosť

Icterus *m.* *v.* Ikterus. [(med.).

Ictus *m.* (lt.) zdvih T.

Idea *f.* (gr.) *v.* Idee.

Ideal (=s, M. =e) *n.* vidina, pravzor T.; ideal, —isch vidinný, ideální T.; —e Münze (Rechnungsmünze) myšlený n. smyšlený n. počítací peníz T.; —isiren idealisovati T., zvidinovati; —ismus *m.* vidinství T.; —ist (=en) *m.* vidinář; idealista T.; —istisch idealistický T.; —ität *f.* idealnosť, vidinnosť T.; —welt *f.* svět myšlený; —werth *m.* hodnota myšle-

Idee (M. =n) *f.* vida, idea T. [ná.

Ideell *v.* Idealisch.

Ideen-association *f.* družení, sdružení, sdružování, sdruženosť představ, s. ideí; družnosť, družitelnosť, družebnosť, druživosť T.; —los bezidejný T.

idem (lt.) totéž; týž T.

Ident-ificiren (lt.) zjednostejniti, ztožniti T., ztotožniti; —isch tožný, totožný, jednostejný T.; —ität *f.* jednostejnosť, tožnosť T., totožnosť; die I. der Person sicherstellen dokázati že někdo týž jest, jehož se dotýče P.; —itätsgleichung *f.* (math.) rovnice tožná n. jednostejná T. [ký T.

Ideoelektrisch (gr.) samoelektric-

Ideologie *f.* (gr.) pojmověda.

Idiom (=s, M. =e) *n.* (gr.) řeč krajinská, podnářečí P.

Idiospasmus *m.* (gr.) křeč.

Idiosynkrasie *f.* (gr.) svécitnosť T.

Idiot (=en) *m.* (gr.) nedouk T.; nedoučenec; nevědomec; blbec; —eninstitut *n.* ústav pro blbce, blbinec; —enwesen *n.* nedoučenství; nedoukovství; 2. blbinství; —ikon *n.* krajinské mluvení; slovník řeči krajinské T., krajoslovník; —ism *m.* cizomluv T., krajemluv, úsloví T., zvláštnosť.

Idol (=s, M. =e) *n.* (gr.=lt.) modla; —isiren modlářsky ctíti, zbožňovati.

Idyll-e (M. =en) *f.* (gr.), —endichtung *f.* selanka, idyla T.; —ion *n.* idylické drama, pastýřská hra T., —isch idylický T.

Igel (=s, unv. M.) *m.* ježek, (jež); —artig ježovitý; —fisch *m.* ježák; —kälber *pl.* ježky, prasata; —shaut *f.* ježovina, ježovice; —stachel *m.* ježina; —stein *m.* ježákokam.

Ignis *m.* (lt.) oheň; *i. sacer* (med.) svatý n. divoký oheň, nežit ohnivý.

Ignobilität *f.* (lt.) špatnosť

Ignominie *f.* (lt.) pohanění.

Ignor-ant (=en) *m.* (lt.) nevědomec, neznalec; —anz *f.* nevědomosť; —iren etw. nevěděti; stavěti se jako by nevěděl, zapírati koho.

Ihm *pron. dat.* jemu (mu).

Ihn *pron. acc.* jej, jeho (ho).

Ihnen *pron. dat. pl.* jim.

Ihr *pron.* vy; 2. *dat. fem.* er hat es ihr gegeben dal to jí; —enthalben, —entwegen pro vás; pro ni; —ig její, svůj; sie fordert das —ige žádá své věci; sie sollen das —ige thun ať dělají svou povinnosť; —o vaše, jejich; —zen, —en vykati někomu.

Ikon *f.* (gr.) obraz.

Ikono-graphie *f.* (gr.) obrazopis T.; —latrie *f.* ctění obrazův; —logie *f.* obrazosloví T.

Iko-saëder *n.* (gr.) dvacítistěn T.; —sandrie *f.* dvacítimužstvo; —sitetraëder *n.* čtyrmecítmastěn T.

Ikterus *m.* (gr.) žloutenice (med.).

Ileum, *ilium n.* (gr.), *os ilei* (gr.=lt.) (zool.) kosť kyčelní T.

Iliaca *regio* (zool.) nadkyčlí T.

Ilicineae *pl.* (bot.) cesminovité T.

Ilex *f.* (lt.) cesmina, bodlavá palma.

Illata *pl.* (lt.) přínos (nevěstin).

Illaudabel (lt.) nechvalný, neslavný. [nemanželský.

Illeg-al, —itim (lt.) nezákonní;

Illiberalismus *m.* (lt.) nesvobodomyslnosť.

Illiquid (lt.) neprokázaný, nejistý P.; (nicht recht gestellt) nepravý P. T.

Illumin-ation *f.* (lt.) osvětlení, osvícení; —iren osvětliti, osvítiti; 2. vymalovati; 3. fig. opiti, ochmeliti; —irer *m.* osvětlovatel.

Illus-ion *f.* (lt.) mam, omam T.; přelud; —orisch mámivý, klamný.

Illustr-ation *f.* (lt.) zdobokres, ilustrace; —iren kreslenými ozdobami opatřiti; zdobokresy op.; —irte Zeitung obrázkové noviny; —issimus (Titel) nejjasnější, přejasný.
Ilme *f. v.* Ulme.
Iltis od. Iltiß (-sses, M. -sse) *m.* tchoř, schoř; —balg *m.* tchořovice; —falle *f.* sklopec, sochorec na tchoře; —fleisch *n.* tchořina, tchořovina.
Im (in dem) *prp.* u, v, ve.
Imagin-är (fr.-lt.) pomyslný (nemožný) T., domněvačný; —ation *f.* obraznost; —iren představovati si, domýšleti se.
Imam (Iman) (-s, M. -s) *m.* (arab.) náčelník (n. tureckého chrámu).
Imbibition (lt.) vsáklosť; zapojení; —sröthe *f.* vsáklá červenosť, vsáklá krev.
Imbiss (-sses, od. M.) *m.* snídaní; příkusek, zákusek.
Imbricat-ivus, *—us* (lt.) střechovitý T.
Imit-ation *f.* (musf.) nápodoba, napodobení; —ativ (lt.) napodobivý; *—ativum verbum* (grm.) napodobivé časoslovo T.; —ator *m.* napodobitel; —iren napodobiti.
Imman-ent (lt.) vtomný T.; —enz *f.* vtomnosť T.
Immater-ialität *f.* (lt.) (philos.) nehmotnosť T.; —iell bezhmotný, nehmotný.
Immatricul-ation *f.* (lt.) zápis; —ationsgebühr *f.* zápisné (, ého); —iren zapsati. [nedospělosť.
Immaturität *f.* (lt.) nezralosť,
Imme (M. -n) *f.* včela.
Immediate *adv.* (lt.) neprostředně.
Immel *m.* pilous.
Immen-frass *m.*, —vogel *m.*, —wolf *m.* vlha; —stock *m.* úl.
Immensurab-el (lt.) nesměrný, nesmírný, nesměřitelný; —ilität, Immensität *f.* nesměřitelnosť.
Immer *adv.* vždy, vždycky; pokaždé; pořád; jakkoli, ačkoli, byť; —dar, —fort *adv.* stále, neustále, ustavičně, bez přestání; pořád, napořád.
Immer-grün (-s, od. M.) *n.* brčál, barvínek, zimostráz, zelenec, zimozelen, břečtan; —kuh *f.* fig. železná kráva. [T.
Immersion *f.* (lt.) (astr.) vnoření
Immer-während ustavičný, vždy trvající, věčnebytný; —zu *adv. v.* Immerfort.
Immittelst *adv.* zatím, mezitím.
Immitten *adv.* uprostřed.
Immobil (lt.) nemovitý; 2. (grm.) nepřechylný T.; —ien *pl.* nemovitosti P., T.; —ienbank *f.* banka pro nemovitosti; —ienconto *m.* účet z nemovitostí T.
Immodestie *f.* (lt.) neskromnosť.
Immoralität *f.* (lt.) nemravnosť.
Immort-alität *f.* (lt.) nesmrtelnosť; —elle *f.* nesmrtelka, imortelka (bot.).
Immunität *f.* (lt.) zaručená ochrana, zaručená výsada, nedotknutelnosť.
Immutatio *f.* (lt.) měna, proměna T.; *I. numeri* (stilist.) rozčíslení přestavené T.
Impari-pinnatus (lt.) (bot.) lichospeřený T.; *—syllabum* (grm.) lichoslabičný T., nestejnoslabičný.
Impartial (lt.) nestranný.
Impastiren (it.) nakládati barvy, impastovati T.
Impatienz *f.* (lt.) netrpělivosť.
Impedimentum *n.* (lt.) překážka, závada.
Impenetrabilität *f.* (lt.) neprostupnosť T., nepronikavosť, nepromokavosť.
Imperat-iv (lt.) velící; (grm.) *m.* rozkazovací způsob T.; —or *m.* (lt.) císař (velitel).
Imperfectum *n.* (lt.) (grm.) nedominulý, polouminulý (čas) T.
Imperial- (lt.) císařský; I. *m.* (russische Goldmünze) imperiál; —papier *n.* císařský papír (veliký papír).
Imperium *n.* (lt.) říše, císařství.
Impersonal (lt.) bezosobný; *—ia (verba) pl.* bezosobná (časoslova) T.
Impertin-ent (lt.) nectný, hanebný; —enz *f.* nectnosť, hanebnosť.
Imperturbabilität *f.* (lt.) ohrozilosť T.

Impetigo *f.* (lt.) chrastavosť, *pl.* chrásty suché. [(nemoci).

Impetus *m.* (lt.) nával, záchvat

Impf-anstalt *f.* ústav očkovací; —en očkovati; štěpovati, roubiti; —ling (=s, M. =e) *m.* očkovanec; —reiß *n.* rub; —ung *f.* očkování P.

Impfungs-arzt *m.* očkující lékař P.; —prämie *f.* odměna za očkování, odměna očkovací P.; —schein *m. v.* Impfungszeugniß; —stoff *m.* očkovací látka, neštovičina; —zeugniß *n.* vysvědčení n. list očkovací P.

Impli-ciren (lt.) zahrnouti; *—cite adv.* (lt.) zavinutě; po smyslu, bytně; (math.) —cite Function úkon zavinutý, nevyvinutý, nerozvinutý T.

Impolitesse *f.* (fr.) neuhlazenosť.

Imponderabilien *pl.* (lt.) netěžiny, nevažitelniny T.

Imponir-en (lt.) vážnosť si u koho dáti; nadvládati komu; —end nadvládný.

Impopulär (lt.) u lidu neoblíbený.

Import *m.* (lt.) dovoz T., (přívoz); —eur *m.* (fr.) dovozník T.; přivažeč; —geschäft *n.* dovozný n. dovážecí obchod, obchod přívozný n. přivažecí T.; —iren dovážeti.

Importunität *f.* (lt.) nevhodnosť, obtížnosť.

Imposant *adj.* (lt.) veleváżný, velejímavý, vladomocný; velebný, velikolepý, velitelský.

Impost (=es) *n.* (lt.) poplatek, dávka; —eur *m.* (fr.) pomluvač; —ur *f.* podvod; pokrytství; utrhání na cti.

Impot-ent (lt.) nemužný, nestatečný, neplodný; —enz *f.* (lt.) mužská neplodnosť.

Imprägnation *f.* (lt.) obtěžkání; (chem.) napojení, nasycení.

Imprecation *f.* (lt.) proklínání, zatracování T. [vadla.

Impresario *m.* (it.) podnikatel di-

Imprim-atur (lt.) ať se tiskne, povoleno k tisku; —eur *m.* (fr.) knihtiskař.

Impromptu (fr.=lt.) z hotova, bez přípravy, na ručesť, z patra, bez námyslu (T.).

Impropr-iae *diphthongi pl.* (lt.) nevlastní dvouzvučky T.; —etät *f.* nevlastnosť, obraznosť.

Improvis-ateur (=s) *m.* (fr.), —ore *m.* (it.) básník na ručesť (bez přípravy), improvisator T.; —iren na ručesť skládati, improvisovati T.

Imprudenz *f.* (lt.) nemoudrosť; nerozvážlivosť.

Impubertät *f.* (lt.) nedospělosť.

Impudenz *f.* (lt.) nestoudnosť, nestydatosť.

Impuls *m.* (lt.) podnět, ruch, pobídka k čemu T., popud, ponutka T.; J. d. Schuß tlak.

Imput-abilis (lt.) příčetný, (přičtitelný T.), příčítatelný; *—abilitas f.* příčetnosť (přičtitelnosť) T.; —ation *f.* přičtení, příčet P.; přičítka T.; —iren einem etwas přičísti, přičítati někomu něco (P.).

In *prp. cum dat.* v, ve; na, za; po; při; in dem (im) Garten v zahradě; im Uibrigen ostatně; in der That skutečně; II. *cum acc.* do, ve; in den Garten do zahrady, v zahradu; bis in den Tod až do smrti.

Inactiv (lt.) nečinný.

Inadaequatus (lt.) nesrovnalý; nepřiměrný T.

Inangriffnahme *f.* začetí.

Inanimatus (lt.) bezživotný T.

Inani-tät (lt.) *f.* prázdnosť, prázdnota, marnosť, marnivosť; —tion *f.* vyprázdnění, prázdnosť; ochabnutí.

Inarticulatus (lt.) nečlenitý, nečlánkovaný (*-a vox* grm.).

Inaugur-alrede *f.* posvěcovací řeč, nástupná řeč; —ation *f.* (lt.) zasvěcení, posvěcení; —iren zasvětiti, posvětiti.

Inbegriff (=s, M. =e) *m.* soubor; soujem, snětí T., obsah; J. von Sachen věci vespolek n. úhrnkem vzaté P.; mit J. v to pojímajíc, zavírajíc n. počítajíc P.

Inbrunst *f.*, Inbrünstigkeit vroucnosť, horoucnosť, zápal; inbrünstig vroucí, vroucný, horoucný.

Incandescenz *f.* (chem.) pálání T.

Incasso *n.* (it.) přijetí (P.) n. přijímání peněz, vybrání, vzetí peněz; sehnání, shánění peněz T.; —geschäft *n.* výběrné peněžnictví T.

Inceptivum (*verbum*), *Inchoativum (verbum)* (lt.) (gram.) počínavé časoslovo T.

Incidenz *f.* (lt.) vejití, vstup, náhoda; —fall *m.* zvláštní událosť, příhoda; —streitigkeit *f.* pře vedlejší, mezispor P.; —urtheil *n.* rozsudek mezisporný, r. vedlejší P.

Incis-im *adv.* (lt.) násečně T.; —*io f.* (lt.) (stilist.) přestřížka T.; —*um n.* (lt.) vkladek, vložená (jednotlivá) slova T.

Incisura *f.* (lt.) násek, nářez.

Inclin-ation *f.* (lt.) přiklonění, přichýlení; příklonnosť T.; magnetische J. sklon, skloněk, sklonění T.; —ationsnadel *f.* (phys.) jehla sklonná T.; —atorium *n.* (lt.) magnetisches *n.* (phys.) klonidlo T.; —iren přikloniti.

Inclusive *adv.* (lt.) včetně P., T., v to n. v tom zahrnujíc T., v to počítajíc, v to pojímajíc P.; bis i. den 6 September až do 6 září, ten den v to počítajíc. [ný, neztužný T.

Incoërcibel (lt.) (chem.) neztužitel-

incognito (lt.) na zapřenou.

Incolat *n.* (lt.) občanské právo, občanství; —sgebühr *f.* zápisné (za udělené občanství), dávka občanská.

Incommensurabel (lt.) (math.) nesouměřitelný, nesměřitelný T., nesmírný.

Incompet-ent (lt.) nepříslušný; nenáležitý; —enz *f.* (des Gerichtes) nenáležitosť (soudu), nepříslušnosť (k soudu n. pod soud) P. [T.

Inconcinnität *f.* (lt.) neskladnosť

Inconsequ-ent (lt.) nedůsledný; —enz *f.* nedůslednosť.

Incontr-o *m.* (it.) shoda; —iren shodovati se; 2. (Rechn.) porovnávati.

Incorpor-ation *f.* (lt.) přivtělení, připojení; —ationstaxe *f.* taxa za přijmutí do spolku, přístupné, zápisné; —iren přivtěliti, připojiti T.; —irte Länder země přivtělené P.; —irung *v.* Incorporation.

Incorrect (lt.) *adj.* nesprávný T.

Increment (-s, M. -e) *n.* (lt.) přírostek, rostení řeči, postupování, postup k věčšímu, stupňování T.

Incrimination *f.* (lt.) obviňování.

Incrustir-en (lt.) korou potáhnouti n. obložiti; —ende Materie (chem.) korovina T.

Indeclinab-el (lt.) neohebný; nesklonitelný, nesklonný T. (grm.); —ilität *f.* nesklonnosť.

Indefinit-us (lt.) neobmezený, bezmezný T.; *adjectivum —um* (gr.) neurčité přídavné T.

Indelt *n.* *v.* Inlet.

Indem *conj.* když, poněvadž.

Indemnität *f.* (lt.) beztrestnosť; bezzáručnosť.

Independenz *f.* (lt.) nezávislosť.

Indess, indessen *conj.* zatím, prozatím, když mezitím; tím časem; nicméně. [kazovatel T., ukazadlo P.

Index *m.* (lt.) obsah, ukazatel, u-

Indian (-s, M. -e) *m.* *v.* Truthahn; —er *m.* Indián.

Indicat-ion *f.* (lt.) příznak; —*iv* (lt.) oznamovací T., ukazovací (způsob).

Indic-iren (lt.) zapisovati do ukazatele; učiniti n. sepsati ukazovadlo T.; vložiti, vepsati něco do ukazadla T.; —*ium n.* (lt.) známka.

Indictionscyklus *m.* (astr.) letokruh indiktový T.

Indiffer-ent (lt.) nevšímavý, netečný, nejetný; nelišný, nerozlišný, nerozličný T.; —entismus *m.*, —enz *f.* netečnosť T., nevšímavosť; —enzfläche *f.* (phys.) plocha nejetná n. netečná T.; —enzpunkt *m.* (phys.) bod nejetnosti n. netečnosti T.

Indign-ation *f.* (lt.) nevole, nelibosť; —ität *f.* neslušnosť.

Indigenat *n.* (lt.) rodáctví.

Indigo *m.*, —pflanze *f.* indych, indigo, modřil; —blau *n.* modř indychová T.; —fabrik *f.* indychárna; —karmin *m.* karmin indigový T.; —roth *n.* červeň indigová T.; —solution *f.* (chem.) roztok indychový T.; —weiß *n.* bílý indych T.

Indirect (lt.) nepřímý P. T.; prostředeční; *adv.* nepřímo, prostředečně; i. beweisen z nemožnosti dokázati T.

Indiscernibil-ia *pl.* (lt.) (philos.) nerozeznatky T.; *lex —ium* zákon nerozeznatelnosti T.

Indiscret (lt.) nešetrný; neskromný; —ion *f.* nešetrnosť, neskromnosť.

Individu-al, —ell (lt.) jedinecký, jednický T.; osobní P.; -e Vertheilung rozvržení, rozdělení na každou osobu P.; —alisiren jednotliviti, zjednotliviti T., ojedniti, zosobiti; —alität *f.* osobnosť, osobenství, osobní povaha; jednotlivosť; jedinectví T.; —ell *v.* Individual; —um (-s, M. -uen) *n.* osoba P.; jednotlivec; jedinec, jedník T., jednotník; erwerbsloses J. osoba bez výdělku P.; die Seele als J. duše co jednotina.

Indiziren *v.* Indiciren.

Indol-ent (lt.) bezcitný, netečný, lhostejný; —enz *f.* bezcitnosť, netečnosť.

in dorso (lt.) na hřbetě, na rubu (žádosti); Indorsat (-s, M. -e) *n.* rubopis *v.* Indossament.

Indoss - ament *n.* (it.) (eines Wechsels) rubopis P.; J. zur Eincassirung des Wechsels rubopis ku přijetí peněz na směnku P.; J. *in bianco* rubopis nevyplněný P.; —ant (-en) *m.* rubopisec P.; —at (-s, M. -e) *m.* rubopisník P.; —iren přenesti na koho směnku rubopisem n. rubopisně P.; —irung *f.* (d. Wechsel) přenešení směnky rubopisem, rubopisné přenešení směnky P.; J. (Belegung einer Beilage mit dem Stempelbogen) přivěšení kolku P.; —o *n. v.* Idossament.

Indruck *m.* (b. Ochsen) přeživadlo.

Iuducir-en vyčísti, vyčítati; (phys.) navesti T.; —ender Strom (phys.) proud navádějící, proud prvotní T.

Induc-tion *f.* (lt.) výčet; (phys.) návod T.; —tionselektricität *f.* (phys.) električnosť návodem T.; —tionsstrom *m.* (phys.) proud navádějící T.; —tiv (lt.) návodný; —tor (-s, M. -en) *m.* (phys.) navodič T.

Indulgenz *f.* (lt.) shovívavosť.

Indult (-es, M. -e) *m.* (lt.) lhůta, průtah, shovění; povolení.

Industrial-betrieb *m.* provozování průmyslu, průmyslnosť P.; —ismus *m.* průmyslnictví; —lehrerin *f.* učitelka ručních prací; —schule *f.* škola industriální, industriálka, *v.* Industrieschule.

Industrie (oh. M.) *f.* (lt.) těžba; průmysl P.; průmyslnosť T.; —bezirk *m.* průmyslný okres, průmyslná krajina T.; —erzeugniß *n.* výrobek průmyslu; —etablissement *n.* závod průmyslový; —halle *f.* tržnice výrobkův průmyslnických.

Industr - iell, —iös průmyslný; ein —ieller průmyslník.

Industrie-privilegium *n.* výsada průmyslová; —schule *f.* průmyslová n. průmyslnická škola; —system *n.* soustava průmyslová V.

Induvia *f.* (lt.) (bot.) oblečka.

Ineinander *adv.* dohromady, do sebe; —gefaltet (bot.) zvířelý T.; das —greifen der Gegenstände zasahování věci jedné do druhé P.; —schiebung *f.* (der Gedärme) zauzlení, vcházení střev do sebe.

Infallib-el (lt.) neomylný; —i-list (-en) *m.* neomylník; —ilität *f.* neomylnosť.

Infam (lt.) bezectný, zlopověstný, ostudný, hanebný; —ie *f.* bezectnosť, zlopověstnosť, hanebnosť.

Infant (-en, M. -en) *m.* (span.) královic španělský, infant; —in *f.* infantka.

Infanterie (oh. M.) *f.* pěchota P.; —regiment *n.* pěší pluk P., pluk pěchoty.

Infanterist (-en) *m.* pěší voják, pěšec P., pěšák. [záhať, záhata.

Infarctus (M. -cten) *m.* (med.)

Infection *f.* (lt.) nákaza.

Inficir-en nakaziti; zachvátiti nemocí; —t zachvácen, chycen, a, o; nakažen. [vsrkání; sáknutí.

Infiltration *f.* (lt.) (med.) nádor;

Infinitiv-us (lt.) neurčitý; (grm.) neurčitý (způsob); *judicia* —a (besser *indefinita*) *pl.* úsudky neurčité T.

Infirmität *f.* (lt.) slabosť, křehkosť.

in flagranti (lt.) při samém skutku, na samém skutku (postihnouti); za horka, za tepla.

Inflammation *f.* (lt.) zanícení.

Inflex - ibel (lt.) neohebný T.; —ion *f.* (der Stimme *etc.*) ohýbání.

Inflorescentia *f.* (lt.) květenstvíT.

Influenz *f.* (lt.) (med.) chřipka, velká rýma.
Infolge *v.* Folge.
Inform-ation *f.* (lt.) poučení; zpráva T.; —ationsbuch *n.* (kaufm.) kniha zpráv T.; —ator (-s, M. -en) *m.* (lt.) učitel, vychovavatel; —atorium *n.* naučení, návod; —iren poučiti P.; —irung *f.* naučení, poučení; zur J. der Parteien k naučení stranám P.
Infrau (M. -en) *f.* podruhyně, nájemnice.
Inful (M. -en) *f.* infule; —irt infulovaný.
Infund-ibuliformis (bot.) nálevčitý T.; —iren vlíti; vnuknouti.
Infusion *f.* (lt.) (chem.) nálev T.; —sthierchen *n.*, **Infusorium** *n.* nálevník (polevník) (zool.).
Inganno *m.* (it.) podvod, klam; (mus.) klamný závěrek.
Ingarn *n.* jádro u tenat.
Ingber, Ingwer (-s, ob. M.) *m.* zázvor.
Ingeborener *m.* rodák, tuzemec.
Ingenieur (-s, M. -s) *m.* (fr.) měřič T., inženýr; —akademie *f.* akademie inženýrská; —corps *n.* sbor inženýrský.
Ingen-iös (lt.) důvtipný; —*ium* *n.* (lt.) (philos.) tvořící n. tvorný duch T.
Ingleichen *cnj.* též, taktéž, rovněž, nápodobně. [T.
Ingluvies *f.* (lt.) (zool.) vole (ptačí)
Ingred-iens *f. et n.*, —ienz (M. -ienzien) *f.* přísada, přiměsek.
Ingrimm (-s, ob. M.) *m.* veliký hněv.
Ingross-ator (-s, M. -en) *m.* (lt.) knihovní zapisovatel, knihovní P.; —iren zapsati něco v knihu (k. p. v desky zemské) P.; —ist (-en, M. -en) *m.* ingrosista, účetní zapisovatel.
Inguen *n.* (lt.) tříslo, pach T. (zool.).
Inhab-en míti (něco v moci) P.; —er (-s, unv. M.) *m.* majetník; (majitel P.); —ung *f.* jmětí (jmění P.) něčeho.
Inhalt (-s, ob. M.) *m.* obsah T.; látka, jádro; J. einer Urkunde znění n. obsah listiny P.; dem ganzen Inhalte nach v celém znění P.; v celém obsahu; —los obsahuprázdný; —schwer důležitý, mnohojevný; —sreich, —svoll obsahuplný; —sverzeichniß *n.* ukazatel obsahu.
Inhär-ent (lt.) úvisný, ulnulý T.; —enz *f.* úvisnosť, ulnulosť T.
Inhib-iren (lt.) zapověděti; —ition *f.* (lt.) zápověď; obstávka.
Inhuman *adj.* (lt.) nevlídný; nelidský; —ität *f.* nevlídnosť.
Initial-is (lt.) začáteční; —buchstabe *m.* začáteční n. velké písmě T., iniciálka.
Initiative *f.* (lt.) podání n. předložení nějakého návrhu, navržení něčeho; podnět; die J. ergreifen dáti podnět k něčemu; předložiti nějaký návrh, navrhnouti něco; učiniti první kroky k něčemu.
Initium *n.* (lt.) počátek.
Injection *f.* (lt.) vpravení do něčeho; (chir.) vstřikování.
Injurie (M. -en) *f.* (lt.) urážka (cti) P.; thätliche J. urážka cti skutkem P.; J. (Beschimpfung) pohanění P.; —nklage *f.* žaloba z urážky P.; —nproceß *m.* pře pro urážku.
Inkasso *v.* Incasso.
Inlage (M. -n) *f.* vloženina; vložka, vkladka.
Inland (-s, M. Inländer) *n.* zdejší země, tato země, vlasť P., domácí kraj, tuzemsko T.; im —e zde v zemi P.
Inländ-er (-s, unv. M.) *m.* zemek, zemec P., tuzemec, zdejšinec; —isch zemský T., tuzemský, zdejší, domácí T.; -e Waare zdejší n. domácí zboží T.; -e Weine domácí vína.
Inlaut (-s) *m.* (grm.) slovostředí T.; mezisloví.
Inled, Inlich, Inlied (-s, M. -e) *n.* sypek.
Inmann (-es, M. Inmänner od. Inleute) *m.* podruh.
Inne *adv.* uprostřed, v prostředku; —behalten u sebe podržeti, zadržeti; —haben míti P.; —halten staviti, zastaviti něco; (z. se); mit der Execution i. staviti n. zastaviti vedení práva n. eksekuci P.; mit einer Sache i. přestati od čeho P.; wenn mit dem Mehrbieten bei der Licitation —gehalten wird když se v dražbě přihazovati přestane P.
Innen *adv.* vnitř, uvnitř, uvnitřku; i. gelegen vnitřní; —masse *f.* vnitřní hmota; —welt *f.* vnitřní (duševní) život.

Inner (ddd. —e) *adj.* vnitřní; —er Sinn vnitřní smysl T.; —e Winkel *pl.* úhly vnitřní T.; das —e vnitro, vnitřek; Ministerium des —n ministerium vnitra, ministerium záležitostí n. věcí vnitřních P.; ministerium domácích záležitostí; J. fig. srdce, mysl, cit; —halb *praep.* mezi, vnitř, uprostřed; i. zweier Stunden za dvě hodiny; i. eines Jahres do roka; —lich vnitřní; —ste ddd. nejvnitřnější; J. *n.* vnitřek, vnitro; er ist in seinem —sten bewegt pohnut jest v nejhlubších utrobách.

Innewerden dověděti se čeho, zvěděti, poznati, znamenati něco.

Innig *adj.* vnitřní; upřímný, srdečný, vroucí, vroucný T.; i. geliebt vroucně milovaný; —keit (ob. M.) *f.* upřímnosť, srdečnosť, vroucnosť T.; —ung *f.* zvroucnění.

Innung (M. -en) *f.* pořádek; J. und Zunft pořádek a cech P; —s-vorstand *m.* starší pořádku; starosta pořádku, přední starší pořádku P.

Inobedienz, Inobsequenz *f.* (lt.) neposlušnosť.

Inobligat (lt.) nepovinný.

Inoculation (lt.) očkování. [vec.

Inolith *m.* (gr.) vláknovec, paprsko-

Inqui-rent (-en), —sitor (-s, M. -en) *m.* (lt.) vyšetřovatel P.; —riren vyšetřovati něco; dotazovati se koho P.; —sit (-en, M. -en) *m.* vyšetřovanec P.; —sition *f.* vyšetřování, dotaz; 2. věrosoud, inkvisice; —sitorisch vyšetřovací, inkvisiční P.

Inrotulir-en (lt.) (die Akten) složiti spisy v hromadu, srotulovati P.; —ung *f.* složení spisův, srotulování P.; —ungstagfahrt *f.* stání k složení spisův P.

Insan-ia *f.* (lt.) šílenství, vzteklství; —ität *f.* nezdravosť, nezdravota. [vatel, bydlitel P.

Insass (-ssen, M. -ssen) *m.* oby-

Insassenzeugniss *n.* vysvědčení sousedské.

Insbesondere *adv.* zvláště.

Inschlitt (-s, ob. M.) *n.* Unschlitt.

Inschrift (M. -en) *f.* nápis P., T.; —enkunde *f.* nápisnictví.

Inscription *f.* (lt.) zápiska; nápis.

Insect (-es, M. -en) *m.* (lt.) hmyz; *Insecta pl.* hmyzi T.; —enfressend hmyzožravý; —enlehre *f.*, —ologie *f.* hmyzozpyt.

Insel (M. -n) *f.* ostrov, výspa T.; —bewohner *m.* ostrovan; —gruppe *f.* souostroví T.; —land *n.*, —region *f.* ostroví, ostrovnatá končina T.; —reich *adj.* ostrovnatý; J. *n.* říše ostrovská, říše ostrovův; —reihe *f.* ostrovořadí T.; pořadí ostrovů.

Inselt *n. v.* Unschlitt. [ostrovsko.

Insel-volk *n.* ostrované *pl.*; —welt

Inseparab-el (lt.) nerozlučitelný, nerozdílný; neoddělitelný, nedílný T.; —le *m.* (kleiner grüner Papagei) přítulníček.

Inserat (-es, M. -en) *n.* (lt.) inserát, vklad (do novin); —gebühr, Insertionsgebühr *f.*, Insertionspreis *m.* návěštné, plat za návěští.

Ins-geheim *adv.* tajně, podtají, potajmu, pokradmu, kradí; —gemein *adv.* vůbec, obecně, pospolu; —gesammt *adv.* vesměs, vespolek, vespolně, úhrnkem.

Insidiös (lt.) obmyslný, lstivý.

Insiegel (-s, unv. M.) *n.* pečeť.

Insign-etten *pl.* (fr.) náznaky; —ien *pl.* (lt.) znaky P.

Insimulation *f.* (lt.) obviňování.

Insinu-ation *f.* (lt.) podkládání; vnuknutí; —iren (lt.) poddati n. dodati čeho n. něco komu P.; podložiti, podkládati něco někomu; vnuknouti.

Insofern *cnj.* pokud, nakolik.

Insol-ation *f.* (lt.) (med.) úpal sluneční, úžeh; —ent dotíravý, vtíravý; —enz *f.* neslušnosť. [(kfm.) T.

in solidum (lt.) společnou rukou

Insolv-ent (lt.) nespůsobilý ku placení *v.* Zahlungsunfähig; —enz *f. v.* Zahlungsunfähigkeit. [spaní.

Insomnia *f.* (lt.) bezsennosť, ne-

in spe (lt.) v naději.

Inspec-tion *f.* (lt.) dohlídka, dohled, dozor P.; (das Aufsichtspersonale) dozorstvo P.; —tionsreise *f.* dohledací cesta; —tor (-s, M. -en) *m.* (lt.) dozorce P.; —torat *n.*, —tur *f.* dozorství.

Inspic-ient (-en) *m.* (lt.) dohledač, dohlížitel; —iren dohlížeti, přihlížeti k čemu P.

Inspir-ation *f.* (lt.) vdechnutí, vdechování; vnuknutí; —iren vnuknouti komu něco, nadchnouti koho.

Install-ation *f.* (lt.) uvedení v úřad P.; —iren uvesti někoho na úřad P., v úřad, usaditi koho na úřad.

Instandhaltung *f.* (der Straßen, Gebäude udgl.) zachování n. udržování (silnic, budov a j.) v dobrém stavu P.

Inständig ustavičný, snažný, úsilný.

Instandsetzung *f.* dovedení, upravení.

Instantia *f.* (lt.); *ab instantia* jmd. entlassen propustiti někoho v nedostatku důkazův, pro nedostatek důkazův P.

Instanz (M. -en) *f.* (lt.) námitka (philos.) T.; 2. stolice (soudní); Behörde erster, zweiter, dritter J. úřad první, druhé, třetí stolice P.; die Sache ist in allen —en entschieden věc rozhodnuta jest ode všech soudních stolic P.; —enzug *m.* pořad soudních n. úředních stolic, pořad instancí; odvolávání - se k vyšším stolicím P.

Instauration *f.* (lt.) obnovení.

Inster (-s, unv. M.) *n.* okruží, *pl.* droby

Instinct (-es, od. M.) *m.* (lt.) pud T.; —iv, —mäßig bezděčně; přirozeným pudem.

Institut (-es, M. -e) *n.* (lt.) ústav P.; 2. J., Institution zřízení P.; J. der Militärgränze zřízení vojenského pomezí P.

Institution (M. -en) *f.* (lt.) řád; freie J. zřízení svobodné P.; *pl.* —en řády T.; römische —en římské instituce.

Institutor (-s, M. -en) *m.* zakladatel, zřizovatel.

Instituts-verwaltung *f.* správa ústavu P.; —vorstand *m.* přednosta ústavu.

Instradir-en (it.) vykázati cestu P.; Briefe, Personen i. vykázati cestu listům, osobám; poslati listy n. osoby vykázanou cestou P.; —ung *f.* vykázání cesty P., vykázka.

Instruction (M. -en) *f.* (lt.) naučení (návod) P.; J. des Abgeordneten naučení poslancovi, n. poslanecké P.; jdn. eine J. ertheilen někomu dáti v čem naučení P.; eine J. einholen o něco vzíti naučení P.; J. eines Civilprocesses líčení pře o právo soukromné P.; J. vyšetřování přípravné P.

Instructions-richter *m.* přípravný soudce P.; —verfahren *n.* přípravné řízení P.

Instruct-iv (lt.) průvodný, průvodní P.; přípravný, -ní P.; *pl.* —iven *v.* Instruction; —or (-s, M. -en) *m.* vychovatel; cvičitel; návodčí *m.*

Instruiren (lt.) jmd. někomu dáti naučení o čem n. v čem P.; eine Klage i. žalobu upraviti, žalobu průvody opatřiti P.; den Proceß i. při upraviti; opatřiti, čeho ve při potřeba P.

Instrument (-es, M. -e) *n.* (lt.) nástroj; 2. listina P.; 3. řemeslo; optisches J. nástroj optický T.; fixe —e (astr.) pevné nástroje T.

Instrumental (-s, M. -e), —endung, —*is casus* (grm.) instrumentál T.; nástrojník, nástrojní pád; —messe *f.* mše s hudbou; —musik *f.* hudba nástrojní.

Instrumentation *f.* nástrojnění, užívání nástrojův (hudebních).

Instrumenten-buch *n.* kniha listin P.; —fabrik *f.* veldílna na nástroje; —macher *m.* nástrojník.

Insubordination *f.* (lt.) neposlušnosť, neposlušenství.

Insubtil (lt.) nejemný.

Insula *f.* (lt.) ostrov; —ner (-s, unv. M.) *m.* ostrovan.

Insult-e *f.* (fr.), —ation *f.* (lt.) zneuctění, neúcta, urážka; —iren pohaněti, zneuctiti, uraziti koho.

Insumtion *f.* (lt.) náklad (peněžitý) na něco.

Insur-gent (-en, M. -en) *m.* (lt.) buřič P., povstalec; —giren povstati; —rection *f.* pozdvižení, vzbouření P., povstání; *coll.* povstalstvo.

Intabulation *f.* (lt.) vklad (do knih veřejných) P.

Intabulations-bewilligung *f.* po-

volení vkladní, povolení ke vkladu (knihovnímu) P.; —buch n. kniha vkladní, kniha vkladův P.; —clausel f. vkladní doložka P.; —fähig vkladný, spůsobilý ke vložení do knih P.; —gesuch n. žádosť za vložení do knih, vkladní žádosť P.; —taxe f. vkladné P. [šený.

Intact (lt.) nedotknutý, neporu-

Intaglio m. (it.) zhlubený obraz T.

Integrab-el (lt.) docelitelný T.; —ilität f. docelitelnosť T.

Integral n. (math.) cel T.; vollständiges, allgemeines I. cel úplný, všeobecný; unbestimmtes I. cel neurčitý T.; —gleichung f. cel T.; —rechnung f. počet docelný, počet celkový; počtářství docelovací, docelné T.; —zeichen n. znaménko n. poznak celný n. docelování T.; I. mittels Reihen celení pomocí řad T.

Integr-ation f. (lt.) celení; —ationsmethode f. spůsob celení T.; —iren celiti, doceliti, docelovati T.; doplniti; —irend co se týče celosti doplniti; —irend co se týče celosti P.; -er Bestandtheil díl k celosti náležitý P.; doplňující čásť; —ität f. celek, celosť P., celistvosť T., celitosť, celota; I. des Reiches celitosť říše P.; I. des Charakters neúhonnosť mravův P.; —um n. celek.

Integumentum n. (lt.) pokrývka; i. nuclei (bot.) zakrývka zárodková T.

Intellect-ion f. (lt.) rozumění, náhled; —ualis (philos.), —uell rozumový T.; —ualist (-en) m. rozumovec; —ualität f. rozumnosť; —us m. (lt.) rozum.

Intelligent adj. vzdělaný.

Intelligenz f. (lt.) rozumnosť T.; vzdělanosť rozumu; —blatt n. oznamovatel.

Intend-ant (-en) m. (fr.) intendant, nejvyšší dozorce (Militär-, Theater-); —atur f. dozorstvo.

Intens-ion f. (lt.) důsah; zvýšení, sesílení T.; I. des Accentes důsah n. důsažnosť přízvuku T.; —isah n. důsažnosť přízvuku T.; —ität f. ráznosť T., vsažnosť; —itätsanker m. (phys.) kotvice ráznosti T.; —itätsinductor m. (phys.) návodič ráznosti T.; —iv důsažný T.; sesilovací, zmocňovací; mocný, trvalý P.; -e Einwirkung mocné, trvalé působení P.; verba —iva (grm.) časoslova sesilovací n. zmocňovací T.

Intention (M. -en) f. (lt.) zámysl

Inter (lt.) mezi. [T.

Intercalar-e n. (lt.) uprázdnění kněžského obročí; neobsazení; —rechnung f. účet interkalární.

Inter-cediren (lt.), in's Mittel sich legen vložiti se, vkládati se v něco P.; vložiti se do čeho; für eine fremde Schuld (durch Sicherheitsleistung oder Bürgschaft) i. jistotu n. rukojemství dáti za cizí dluh P.; (durch Uebernahme) cizí dluh na sebe vzíti P.; i., fürsprechen přimluviti se za někoho P.; —cellulargänge pl. (bot.) průchody mezibuničné T.; —cession f. vložení-se v něco; přímluva. [kaz.

Interdict (-s) n. (lt.) zápověď, zá-

Interess-ant (fr.) zajímavý T.; —e n. (fr.) účastenství, účastí T.; záležitosť, důležitosť, věc T.; zájem; dobré, prospěch P. T.; im I. einer Sache pro dobré n. dobro věci samé, k dobrému n. ku prospěchu věci P.; im I. der öffentlichen Ordnung pečujíc o veřejný řád; es liegt im unmittelbaren I. vyhledává toho přímý prospěch P.; woran I. nehmen účasten býti, účastniti se něčeho n. v něčem (účastniti v něčem T.); es ist sein I. to jest jeho věc, to se jeho týká, záleží mu na tom T.; es ist ohne I. für mich nezáleží mi na tom, nic se mne netýká T.; pl. —en (vom Capital) úroky (z kapitálu, z hlavní sumy, z hlavních peněz) T.

Interessen-ausstände pl. m. zadržalé úroky T.; —conto m. (n.) účet z úrokův, účet úrokový T.; —contobuch n. (kfm.) kniha účtů úrokových; kniha na účty úrokové T.; —contocorrentbuch n. účetní kniha jdoucích úrokův T.; —rechnung f. počet úrokový T.; zusammengesetzte I. složitý počet úrokový, úrokování úrokův T.; —tafel f. tabulka úrokův, t. úroční.

Interess-ent (-en) m. (lt.) účastník T.; (Partei) strana; —iren za-

jímati T.; das —irt mich to mě zajímá, je mi to důležité; i. týkati se koho T.; sich i. účastniti se v čem; für etwas sich i. (Sorge tragen) pečlivosť n. bedlivosť míti o něco T.; —irt účasten něčeho; wobei i. sein *v.* Interessiren; i. ziskuchtivý; -er Mensch poberto.

Interferenz *f.* (lt.) des Lichtes křížení-se světla T.

Interim *adv.* (lt.) zatím; J. *n.* zatímnosť, mezičasí; —al (-s) *n.* zatímka; —istisch zatímný, mezitímný P.

Interims-actie *f.* zatímná akcie P.; —ausgabe *f.* zatímné vydání; zatímný výdaj T.; —empfang *m.* zatímný příjem; —conto *m.* (*n.*), —rechnung *f.* zatímný účet T.; —quittung *f.* zatímná kvitance; —recognition *f.* (b. Wechseln) zatímný úpis (při směnkách); —schein *m.* zatímný lístek P.; J. auf Ordre lautend zatímný list svědčící na něčí řad P.

Inter-jection *f.* (lt.) (grm.) mezislovce T., citoslovce, citovka; —linearübersetzung *f.* překlad meziřádkový; —locutorisches Urtheil rozsudek vedlejší, rozsudek mezimluvní P.; —ludium *n.* (lt.) (Orgelsp.) mezihra; —mezzo *n.* (it.) (Theat.) mezihra; šprým; —mittiren povoliti, -lovati; přestati, -ávati; —mittirend (phys.) občasný T.; -es Fieber *v.* Wechselfieber.

Intern (lt.) vnitřní.

International (lt.) mezinárodní; —recht *n.* právo mezinárodní.

Internir-en zavezti koho; ein —ter zaveženec. [mocní.

Internisten *pl.* (lt.) vnitřně ne-

Internuntius *m.* (lt.) vyslanec mimořádný.

Interpell-ation *f.* (lt.) dotázka P.; doptávka (na sněmě); vskočení v řeč, vskočení v jednání P.; —ator (-s, M. -en) *m.* dotazovatel; —iren dotazovati se na kom čeho, na kom o čem, někoho oč, někoho na něco P.; někomu v řeč skočiti.

Interpol-ation *f.* (lt.) (der Manuscripte) podplátka; prokládání, proklad (vkládání, vřadění) T.; —ationsformel *f.* vzorec prokladu T.; —iren (Manuscripte) podplátati; (math.) prokládati T.; —irt proložený.]kování, zakročení.

Interposition *f.* (lt.) prostřed-

Interpret (-en) *m.* (lt.) vykladač, vykladatel T.; —ation *f.* vyložení, výklad čeho n. nač; 2. souslov T.; —ationskunst *f.* vykladačství, umění vykladatelské T.; —iren vyložiti, vykládati něco T.

Interpunction *f.* (lt.) rozpunktování, rozdělení T., rozdělování, kladení značek (písemných); —szeichen *f.* znaménko rozdělovací, dělidlo řeči, dělidlo písma T.

Inter-regnum *n.* (lt.) mezivládí T.; —rogation *f.* otázka T., otazník; —rogativ tazací; —*rogativum* (grm.) tazací slovo T.; —*rogativa conjunctio* tazací spojka; —ruption *f.* (stilist.) přetržka T.; —scapulium *n.* mezipleci T.; —*stitium n.* (bot.) brázda T.; —trigo *f.* (med.) zpruzení, vlk; —usurium *n.* úroky z úrokův, úroky na úrocích T.; —vall (-s, M. -e) *n.* mezera, přestávka; mezina; (Mus.) mezera; mezihlasí; (jur.) lhůta.

Interven-ient (-en, M. -en) *m.* (lt.) prostředník; —iren (in einer Sache) vložiti se, vkládati se, vkročiti v něco; prostředníkem býti, prostředkovati v něčem P.; sprostředkovati něco T.; —tion *f.* vložení-se, vkročení v něco, zastoupení, prostřednictví P., T.; ohne J. einer Behörde bez úředního vkládání se v něco P.; J. bei Wechseln (Honoration) prostřednictví P., T.

Intestat-erbe *m.* dědic nápadní, nápadník P.; *ab* —*o* (lt.) sterben zemříti bez posledního pořízení, bez učinění závětu P.

Intestinum *n.* (lt.) střevo; *i. coecum* střevo slepé n. jednooké T.; *i. crassum* střevo tlusté T.

Inthronisation *f.* (gr.-lt.) vstoupení na trůn, nastolení. [věrník.

Intim (lt.) důvěrný; —*us m.* dů-

Intim-at (-s, M. -e) *n.* (lt.) náveští; nejvyšší nařízení P.; —ation *f.* oznámení od úřadu P.; —ationsdekret der Appellations- und Revi-

sionsurtheile dekret jímž se oznamuje rozsudek odvolací a dovolací, oznamovací dekret rozsudku odvolacího a dovolacího P.; —iren oznámiti někomu něco úředně, o. pořadem úředním P. [náboženská.

Intoleranz *f.* (lt.) nesnášenlivosť

Inton-ation *f.* (lt.) dání tonu, udání, vzetí hlasu, intonace; —iren intonovati; —irt intonovaný T.

Intoxitation *f.* (lt.) otrávení.

Intrade *f.* (M. -n) (fr.) předehra; vstup; fanfára (trub); M. -en důchody státní.

Intransitiv (lt.) nepřechodný; *verbum —um* (grm.) nepřechodné časoslovo T.

Intrigant (fr.) lstivý, obmyslný; J. (-en, M. -en) *m.* pletkář, pletichář T., obmyslník, úkladník, úskočník; chytrák.

Intrigu-e *f.* (fr.) pleticha P., pletka, spletka T., pikle; verliebte —en milostné pletky; —enlustspiel *n.* spletečná komedie T.; —enmacher *m.* pletichář; —iren pletichati něco P., pletichy dělati T., snovati.

Introduction *f.* (lt.) přístup (k řeči atd.) T.; (Mus.) úvod.

Introitus *m.* (lt.) vchod, úvod, počátek mše.

Intui-tio *f.* (lt.) názor, nazírání T.; —tiv názorný, nazíravý T.

intus (lt.) uvnitř.

Inulin *n.* omanovina.

Inunction *f.* (lt.) potírání, mazání.

Inundation *f.* (lt.) zatopení, zátopa, povodeň, rozvodnění; —s-rayon *m.* povodní obvod.

Invagination *f.* (lt.) vsunutí, vpošvení. [valid P., vysloužilec.

Invalide (-en, M. -en) *m.* (lt.) in-

Invaliden-fond *m.* invalidní nadací P.; —fondsbeitrag *m.* pomůcka k nadacímu invalidnímu P.; —haus *n.* invalidní dům, invalidovna P.; vysloužilna; —system *n.* soustava invalidní P.

Invasion *f.* (lt.) feindliche vpád nepřátelský P.; —sersätze *pl.* náhrady škod vpádem nepřátelským učiněných P. [směšky.

Invective *f.* (fr.) úštipky, po-

Invent-ar (-s, M. -ien) *n.* popis, inventář P.; —arisiren, —iren popsati, popis učiniti P.; —ur *f.* popsání, popis P.; Rechtswohlthat der J. právní dobrodiní popisu P.; sich mit der Wohlthat der J. erbserklären připověděti se, přihlásiti se k dědictví, popisem se v tom opatříc, popisem opatřiti se hledíc P.; ohne der Rechtswohlthat der J. die Erbschaft antreten ujmouti dědictví bez opatření-se popisem, nehleděvši se v tom popisem P.; —urbuch *n.* popis, kniha popisná, popisník.

Invention *f.* (lt.) des Stoffes výmysl, nález, vymyšlení, nalezení T.

Invers-ion *f.* (lt.) obrat, obrácené postavení, přestavení slov, mimořádný slovosled T.; —*us* obrácený (T.).

Investi-ren (lt.) uvesti v úřad; —tur *f.* uvedení v úřad P.; —turzeichen *n.* znaky investiturní.

Inveterirt (lt.) zastaralý.

Invigiliren (lt.) bdíti nad něčím.

Invitation *f.* (lt.) pozvání.

Invocation *f.* (lt.) volání o pomoc, vzývání někoho na pomoc T.

Involu-cellum *n.* (bot.) pokryvečka, obalík T.; —*crum* *n.* (lt.) pokryvka, obal T.; obálka.

Involutus (lt.) nadvinutý (T.).

Inwendig *adj.* vnitřní; *adv.* vnitř, uvnitř.

Inwiefern *adj.* jak dalece, pokud.

Inwohn-en přebývati, bydleti; —er (-s, unv. M.) *m.* obyvatel, bydlitel.

Inzicht (M. -en) *f.* půtah, znamení; J. eines Verbrechens půtah zločinu (t. na obviněného) P.; 2. J. urážka.

Inzwischen *conj.* zatím, mezitím.

Ipse (lt.) sám.

Ird-en *adj.* hliněný; —isch *adj.* ze země, zemský, pozemský; fig. vezdejší, světský; die —ischen Ueberreste tělesné pozůstatky; —waaren *pl. f.* hliněné n. hrnčené zboží.

Iren-äen *pl. f.* (gr.) mírozpěvy; —e *f.* Mířena.

Irgend *adv.* někde, kdesi, někdy; snad; asi; i. einer, i. jemand ně-

kdo, nějaký, některý, kterýs, jakýs; —wie *adv.* nějak, nějak, některak; —wo *adv. v.* Irgend; —wohin *adv.* někam.

Irid-eae *pl.* (bot.) kosatcovité (rostliny) T.; —ium *n.* irid, iridium T.; —iumschwarz *n.* čerň iridiová T.; —oxyd *n.* (chem.) kysličník iridnatý T.; —salmiak salmiak iridiový T.; —säure *f.* kyselina iridiová T.; —schwamm *m.* houba iridiová T.

Iris *f.* (gr.) duha; (Göttin) Duzena; (anat.) duhovka; I. (Pflanze) kosatec; —iren *n.* doužkování T. [oku).

Iritis *f.* (med.) zánět duhovky (v

Iron-ie *f.* (lt.) úsměška, výsměška; opačné mluvení n. dotýkání, opakomluv, násměšné n. úsměšné mluvení T.; —isch úsměšný, posměšný, výsměšný, násměšný, ironický T. [nění T.

Irradiation *f.* (lt.) (phys.) oslo-

Irrational (lt.) nerozumný; (math.) nedoplnitelný, neskončitý T.; -e Function úkon nesouměřitelný, nesměřitelný T.

Irre *adj.* bludný, mylný; zmatený, pomat., pošetilý, trhlý; i. reden pomateně mluviti; i. werden s smyslem se pominouti, zblázniti se; J. (M. -en) *f.* blud, blouznění.

Irredu-cibel, —ctibel (lt.) nezjednodušitelný T.; nepřevodný.

Irreführen jmd. svesti někoho, v blud uvesti koho, zavesti koho.

Irregul-är *adj.* (lt.) nepravidelný, bez pravidel; nestejný; (grm.) *declinatio—aris* sklonění nepravidelné T.

Irr-en mýliti, omýliti, svesti, zavesti, klamati; mh. blouditi, zblouditi, zabl., pobloudití; sich i. mýliti se, klamati se, pochybiti; —end bloudivý, bludný, scestný; —enhaus *n.*, —enanstalt *f.* blázinec, ústav n. dům pomatených n. bláznův P., ústav choromyslných, (pošetilna T.); —fahrt *f.* zábludná plavba; bloudivá jízda; —gang *m.* bludiště, bludochod; —garten *m.* bludiště zahradní, zábludná zahrada; —geist *m.* bludník, bludný duch, nepobuda; —glaube *m.* bludařství, bludověrství; —ig mylný, bludný; scestný; nepravý; lichý.

Irrig-ation *f.* svlažení, svlažování T., navlažení; —iren svlažiti, navlažiti.

Irrit-abilität *f.* (lt.) drážlivosť (dráždivosť) T.; —iren drážditi, popouzeti k hněvu.

Irr-lehre *f.* bludné n. scestné učení; J. ausstreuen rozsívati bludné učení P.; —licht *n.* bludička, světýlko; *pl.* —lichter bludičky T.; —pfad *m.* bludná cesta; —sinn *m.* bludomyslnosť, pomatenosť; šílenosť; bláznovství; —sinnig na rozumu pomatený P., šílený; ein —sinniger pomatenec P.; šílenec; —stern *m.* bludice, pobludice; —thum (-s, M. —thümer) *m.* omyl P., mýlka T., blud; J. vorbehalten vyhradě n. vyhradíc omyly a propustky T.; —thümlich *adj.* mylný; *adv.* mylně, omylem; —ung (M. -en) *f.* omyl, mýlka; —wahn (ob. M.) *m.* bludné domnění P.; *v.* Irrsinn; —weg *m.* scestí, zámota T., záblud, bludná cesta; —wisch (M. -e) *m. v.* Irrlicht.

Isabellfarbe *f.* hnědožluť.

Isagon *n.* (gr.) stejnohraník, stejnoúhelník. [nová T.

Isäthionsäure *f.* kyselina isethio-

Isat-In *n.* (chem.) isatin T.; —*is* *f.* (gr.) (bot.) boryt.

Ischiagra, Ischias *f.* (gr.) (med.) kyčelní bolesť, bolesť v kyčlích. [če.

Ischurie *f.* (gr.) (med.) stavení mo-

Isegrimm (-es, M. -e) *m.* omrzelec, nevrlec, mrzout; fig. vlk.

Isenbart, Isambert *m.* (Birne) peregryzka, přehryzka.

Islam (-s, ob. M.) *m.*, —ismus *m.* islam, víra turecká.

Islandmoos *n.* jaterník, plicník.

Iso-barometrische (gr.) Linien čáry rovnotlačné, rovnotlačnice T.; —chromatisch rovnobarevný T.; -chron *adj.* rovnočasný T.; —dynamische Linie čára rovnomocná, rovnomocnice T.; —gonen *pl.* čáry rovnoodklonné, rovnoodklonice T.; —klinen, —klinische Linien čáry isoklinické n. rovnosklonné, rovnosklonnice T.; —kolon *n.* rovnočlenosť, rovnočlení.

Isola *f.* (it.) ostrov.

Isol-ation *f.* (lt.) osamotnění (o-

samocení); —ationsmauer *f.* rozdělovací n. rozlučná zeď T.; —ationsschemmel *m.* podnožka samoticí, samotidlo T.; —ator *m.* (neutr.) (phys.) samotič T.; —iren samotiti, osamotniti T.; —irt osamělý, osamotnělý, ojedinělý; —irung *f. v.* Isolation; —irungsmauer *f. v.* Isolationsmauer.

Iso-metrisch (gr.) rovnoměrný; -e Projection (geom.) rovnoměrný průmět T.; —morphie *f.* rovnotvárnosť T.; —morphismus *m.* stejnohranivosť. [hyzop (bot.).

Isop (-es, oh. M.) *m.* (gr.) izop,

Iso-poda *pl.* (gr.) (zool.) rovnonožky, raci rovnonozí T.; —thermen *pl.* (phys.) rovnoteplice T.

Isthmus *m.* (gr.) okřídlí T., úžina zemská; J. des Rachens (anat.) úžina hltanová T. [T.

Itakolumit *m.* (Min.) itakolumec

Itakon-säure *f.* (chem.) kyselina itakonová T.; —saure Salze *pl.* itakonany T. [rovněž.

item *adv.* (lt.) zase; též, taktéž,

Iterativ (lt.) opakovací, opětovací; *verbum —um* (grm.) opětovací časoslovo T.

Itinerarium *n.* (lt.) cestopis.

Itzig *adj.*, itzo, itzt, itzund, itzunder *adv. v.* Jetzig, Jetzt, Jetzunder.

Ive *f. v.* Eibe.

Ivesse *f.* (fr.) opojení, zpitosť.

Ixodea *pl.* (zool.) klíšťovití T.

Izari *m.* brotec východozemský.

J.

Ja *adv.* ano, tak, tak jest; ja auch, ja wohl ba, arciť, ovšem; však, vždyť, ale; ja, mich dünkt ba, mně se zdá; Ihr hört es ja vždyť to slyšíte; kommt ja pojďte předce; sie hat ihr „Ja" gegeben svolila, přivolila, dala své přivolení. [žiny, podkruží.

Jabot *m. et n.* (fr.) náprsní kru-

Jabruder *m. v.* Jaherr.

Jachern, jachtern povykovati, hulákati. **Jach** *adj. v.* Jäh.

Jacht (M. -en) *f.* (holl.), —schiff *n.* jachta, rychlice (loď).

Jacke (M. -n) *f.* (*dim.* Jäckchen, Jäcklein *n.*) kazajka (kamizola, hazuka).

Jackern hnáti; hnáti se dále.

Jagd (M. -en) *f.* lov, honba, myslivosť; *sl.* polovačka P.; auf die J. gehen jíti na lov n. na honbu; J., Jagdbarkeit honebnosť; J. und Fischerei myslivosť (honebnosť) a rybářství P.; —amt *n.* lovčí úřad; —angelegenheit *f.* záležitosť honební; —anzug *m.* lovecký oděv; —bahn *f.* honiště, loviště; —band *n.* (archit.) svěrák T.; —bar honný, příhodný k honbě; —barkeit *f.* myslivosť T.; honebnosť; —bezirk *m.* obvod honební P., honbiště, loviště; —dienst *m.* služba honební; —flinte *f.* brokovnice; lovecká ručnice; —frevel *m.* honební pych; —frohne *f.*, —folge *f.* robota honební P.; —gebiet *n. v.* Jagdbezirk; —gehege *n.* hájenství; —geld *n.* honebné, honné, lovné; —genoß *m.* spolulovec; —gerechtigkeit *f.* právo honební, právo myslivní, právo myslivosti n. k myslivosti P.; —gesetz *n.* zákon honební, zákon myslivní, zákon o myslivosti P.; —göttin *f.* bohyně lovu (Lověna); —haus *n.* lovčí dům; —horn *n. v.* Waldhorn; —hund *m.* lovčí pes (T.), lovecký n. myslivecký pes; —junker *m.* lovčí panoš; —kleid *n.* lovčí n. myslivecký šat (n. oděv); —kunst *f.* honectví, lovectví; —leute *pl.* honci; —messer *n. v.* Weidmesser; —netz *n.* lovčí síť n. teneto; —pachtvertrag *m.* smlouva o pacht myslivosti n. honebnosti P.; —partie *f.* lovecká vycházka; —patent *n.* patent o myslivosti, o honebnosti P.; —polizei *f.* policie honební n. myslivní P.; —recht *n. v.* Jagdgerechtigkeit; —rechtsausübung *f.* vykonávání práva myslivosti P., vykonávání práva honebního; —regal *n.* zeměpanské právo myslivosti n. ho-

nebnosti P.; —reiter *m.* jízdný myslivec, jízdný lovec; —rennen *n.* lovecké dostihy; —sache *f.* věc n. záležitosť honební; —schaden *m.* škoda myslivostí učiněná P.; —schirm *m.* (wdm.) stání; —schloß *n.* lovecký zámek, lovčí hrádek; —spieß *m.* lovecký, myslivecký oštěp; —spinnen *f. pl.* (zool.) lovcovití T.; —strick *m.* (vlt.) osidlo; —stück *n.* (Gemälde) lovecký obraz; (ein Musikstück) lovecká; —sucht *f.* dychtivosť po honbě, lovuchtivosť; -süchtig dychtivý honby; —tasche *f.* lovecká, myslivecká brašna; —trieb *m.* léč; —verbot *n.* zákaz honby, zákaz myslivosti P.; —verständiger zkušený myslivec P., znalec lovu; —wesen *n.* myslivosť P., honebnosť; —zeit *f.* čas honby, čas lovu; —zug *m.* průvod honební, průvod lovčí; —zweck *m.* účel myslivosti P., účel honebnosti.

Jagen ms. hnáti se, běžeti, kvapiti, pospíchati; *act.* honiti koho; in die Flucht j. zahnati; in den Leib j. (jdn. ein Messer) někomu nůž do těla vraziti; das Wild j. zvěř honiti, loviti; ein Pferd zu Tode j. uhnati koně; einen aus dem Dienste j. vyhnati koho ze služby.

Jäger (-s, unv. M.) *m.* myslivec, lovec P.; —bursche *m.* myslivecký mládenec; —ei (ob. M.) *f.* myslivectví P.; (M. -en) myslivna; —garn *n.* teneto myslivecké; —in *f.* lovkyně; myslivcová; —junge *m.* myslivecký pacholík; —kleid *n.* *v.* Jagdkleid; —kunst *f.* umění myslivecké P.; —lied *n.* lovecká píseň; —recht *n.* právo myslivecké P.; 2. zástřelné, vnitřnosti zvířecí, droby; —schnur *f.* tětiva; —spieß *m.* *v.* Jagdspieß; —tasche *f.* myslivecká brašna; —zug *m.* lovecký výjezd.

Jäh *adj.* náhlý, prudký, kvapný; prchlý, prchlivý, popudlivý; —e *f.*, -heit *f.* náhlosť, prudkosť, kvapnosť.

Jaherr (-n, M. -en) *m.* svědčílek, kýval.

Jähl-ich, —ing *adj.* náhlý; —ings *adv.* náhle, kvapně, nenadále.

Jahn (-es, M. -e) *m.* (Oekon.) řad, řada; (Forstw.) dílec.

Jahr (-s, M. -e) *n.* rok, leto (léto); gemeines J. rok obecný, obyčejný T.; bürgerliches J. rok občanský; anomalistisches J. rok nepravidelný T.; siderisches J. rok hvězdný T.; Sonnenjahr rok slunečný; J. der Erschaffung der Welt leta od stvoření světa T.; J. der Geburt Christi leta od narození Páně, leta Páně T.; J. aus J. ein co rok, každý rok; po mnoho let; stále; von J. zu J. rok od roku; über's J. za rok (na přesrok), po roce; es geht schon in das vierte J. už na čtvrtý rok; nach vielen —en po mnoha letech; im vorigen —e loni; J. (Alter) věk; —e im Holze leta (léta), kruhy; J. d. Fischer horko; —arbeit *f.* roční práce; —buch (M. —bücher) *n.* letopis P.; —ding *n.* výroční soud.

Jahrelang *adj.* mnoholetý, po leta n. dlouhá leta n. dlouho trvající.

Jahres-angabe *f.* udání roku; —bericht *m.* výroční zpráva; —betrag *m.* (einer Steuer) výroční suma daně P.; —feier *f.*, —fest *n.* výroční slavnosť; —folge *f.* časořadí, pořadí let; —frist *f.* roční lhůta P.; —gehalt *m.* roční služné, roční plat P.; —programm *n.* výroční zpráva; —rate *f.* výroční částka n. suma P.; —rechnung *f.* počet za rok, výroční počet P.; —reihe *f.* časořadí T.; —rente *f.* výroční důchod P.; —ring *m.* rok; roční kruh; *pl.* —ringe leta T.; —schluß *m.* konec n. sklonek roku; —tag *m.* výroční den P.; —werth *m.* (Preis) výroční cena T.; —zahl *f.* rok T.; letočet; —zeit *f.* roční počasí, čas roční T. částť roku; *pl.* —zeiten roční časové T.

Jahr-fest *n.* výroční slavnosť; —fünf *n.* pětiletí; —gang *m.* roční běh, rok (školní) P.; J. einer Zeitschrift ročník; —geld *n.* výroční plat P.; (Pension) výroční výslužné P.; —hundert *n.* století, věk.

Jähr-ig roční; —lich *adj.* výroční; každoroční; —ling (-s, M. -e) *m.* ročak, ročák, ročka, ročně (, ěte).

Jahr-markt *m.* výroční trh P.;

—pacht *m.* roční pacht (nájem), —tausend *n.* tisíciletí; —weise *adv.* po rocích, ročně; —wuchs *m.* letorost; —zahl *f.* rok, roční počet; *v.* Jahreszahl; —zehent *n.* desítiletí P.
Jähzorn (-s, ob. M.) *m.* náhlosť, prudkosť, prchlosť, prchlivosť, hněvivosť; —ig náhlý, prudký, prchlý, prchlivý, hněvivý.
Jakal *m. v.* Schakal.
Jakobiner (-s, unv. M.) *m.* jakobín.
Jakobs-apfel *m.* jakoubče; —birn *f.* jakubka; —blume *f.* starček, přímětník, přímětné koření; —erdäpfel *pl.* jakubky (brambory); —hühner *pl.* jakubky, jakoubata.
Jalou-sie *f.* (fr.) žárlivosť; 2. příčkované n. smykací okenice (mřížované okenice, shrnovací okenice); —x žárlivý; —xfenster *n. v.* Jalousie; —xthür *f.* clonné dvéře.
Jamb-isch (gr.) jambický T.; —us *m.* (Vers) jamb T., kratodlužka.
Jammer (-s, ob. M.) *m.* nářek, naříkání, kvílení; 2. bída, strasť, psota; 3. litosť, žal; —bild *n.* žalostný obraz; —bringend žalonosný; —geheul *n.* žalostné skučení; —geschrei *n.* nářek, naříkání, bědování; hořekování, kvílení; —gestalt *f.* žalostná postava.
Jämmerlich bídný, žalostný, žalostivý, mizerný.
Jammer-lied *n.* žalozpěv; —müde *adj.* unavený až běda; —n mh. naříkati, bědovati, hořekovati, kvíliti; sein Unglück —t mich neštěstí jeho mě kormoutí, mě bolí; —schade! *int.* přeškoda! přeběda! —stand *m.* bídný n. žalostný stav; —thal *n.* slzavé n. plačtivé údolí; —voll žalostný, přežalostný; —zeit *f.* bídný čas.
Jäner *m. v.* Jänner.
Janhagel *m.* luza, sběř *v.* Hagel.
Janitschar (-s, od. -en, M. -en) *m.* (türk.) janičar; —enflinte *f.* janičarka; —enmusik *f.* hudba janičarská n. turecká.
Jänner, Januar *m.* (lt.) leden.
Jansenist (-en, M. -en) *m.* jansenista.
Jappen chňapati, lapati (japati).
Jaquet *n.*, Jaquette *f.* (fr.) kazajka; kabátek.

Jardin *m.* (fr.) zahrada.
Jargon *m.* (fr.) krajinská mluva, krajemluva.
Jasagen potakovati, přisvědčiti.
Jäse *f.*, Jäsen (-s) *m.* (Fisch) jesen.
Jasmin (-es, ob. M.) *m.* jasmín, šešmík; —born *m.* kustnice, kustovnice; —eae *pl.* (bot.) jasmínovité T.; —gut *n.* jasmínina; —laube *f.* loubí jasmínové, besídka jasmínová; —öl *n.* olej jasmínový; —strauch *m.* jasmínový keř.
Jaspis *m.* (gr.) jaspis T., drahule.
Jäten *x. v.* Gäten *x.*
Jauch-e (M. -en) *f.* jícha, břečka; —ig jíchový, břečkový.
Jauchert (-es, M. -e) *n.* jitro (půdy).
Jauchz-en mh. výskati, jásati, plesati; —er *m.* výsk, výsknutí, zavýsknutí; 2. výskal, jásal.
Jausen mh. svačiti; J. *m.* svačina.
Javellische Lauge (chem.) louh javelský T.
Jawort (ob. M.) *n.* svolení, přivolení, slovo na to; das J. geben svoliti, přivoliti čemu n. k čemu.
Je *adv.* vždy; von je her vždycky, hned s počátku; (s. a. jeher) wer hat solches je gesehen kdo to kdy viděl; je zwei, je drei *x.* po dvou, po třech atd. P.; je... desto čím... tím T.; je mehr, desto weniger čím více tím méně T.; je länger, je schlimmer čím dále tím hůře; je nachdem... dle toho jak...; je *int.* ej! aj! o je! o je! ach Herr Je! o Jemini! o Jemine! i pro krále, o jemine!
Jecur (*g. jecoris*) *n.* (lt.) (anat.) játra *pl.* T.
Jedenfalls *adv.* živou mocí, na všecken spůsob.
Jedennoch *conj.* Dennoch.
Jeder (-e, -es) *pron.* každý, jedenkaždý, všeliký, (*st.* všaký); —hand, —lei *adj. et adv.* jaký koli; každého spůsobu; —mann (—männiglich) jedenkaždý; —zeit *adv.* vždycky, každého času.
Jedesmal *adv.* pokaždé, vždy; —ig *adj.* pokaždé se stávající; každý.
Jedoch *cnj.* ale, však, avšak, alebrž, ale předce.

Jedweder *v.* Jeder.
Jeher, von j., seit j. *adv.* jakživ, jakživo, od jakživa, ode dávna.
Jehowa (-s, ob. M.) *m.* (hebr.) Hospodin, Bůh.
Jemals *adv.* kdysi, někdy.
Jemand (*indecl.*; *et c. gen.* Jemands, *dat.* Jemanden, *acc.* Jemand u. Jemanden) *pron.* někdo, kdosi.
Jenachdem *adv.* jak, jak totiž, dle toho jak.
Jener, -e, -es *pron.* onen, ona, ono: j. dort onen, ona, ono.
Jenseits, (jenseit) *adv.* za..., na druhé straně; j. des Meeres za mořem; jenseitig *adj.*
Jericho *n.*, Rose von J. kozílist, růže z Jericha, křísenka, lesní lilie.
Jesu! *int.* jemine! jemináčku!
Jesuit (-en, M. -en) *m.* jesuita; —ennonne *f.* jesuitka; —enorden *m.* řád jesuitský. [*m.* ježíšek
Jesus Ježíš; —kind *n.*, —knabe
Jetzig *adj.* nynější.
Jetzt *adv.* (jetzunder vlt.) nyní, teď; eben j. právě teď; —zeit *f.* nynějšek.
Jeweilig *adj.* jsoucí, počasný, pochvilný; časem, čas po čase; der —e Bürgermeister každý úřadující purkmistr.
Jexe *f.* (Mühlb.) koutnice.
Jobber *m.* (engl.) lichvář; —ei *f.* lichvářství.
Jocatio *f.* (lt.) rozesmání T.
Joch (-es, M. -e od. Jöcher) *n.* jho, jiho, jarmo; (Feldmaß) jitro; (Wasserb.) bárka T.; (Gebirgsj.) sedlo, proluka T.; —acker *m.* jiterní pole; —arbeiter *m.* potažník; —band *n.* (b. der Brücke) žebro T.; krakorec; —bein *n.* kosť jarmová T.; —bret *n.* stavidlo; —brücke *f.* bárkový most T.; —brückenpfeiler bárka T.; —en ojarmiti; —holm *m.* (archit.) zhlaví T.; —nagel *m.* svoreň do jha; —pfahl *m.* jehla T.; —schweller *m.* (Bauk.) podvoj; —stange *f.* těžadlo; —stöckel klanička; —träger *m.* mostina, příčník.
Jockey *m.* (engl.) pojezdčí.
Jod *n.* (gr.) (chem.) řasík, chaluzík T.; —blei *n.* iodid olovnatý T.; —eisen *n.* iodid zlatnatý; (Isach) iodid zlatový T.; —kalk iodové vápno T.; —metalle *pl.* iodidy T.; —säure *f.* kyselina iodičná T.
Jodeln jodlovati.
Jodler *m.* (Gesang) jodlačka.
Johannis-apfel *m.* janské jablko, janoušek; —beere *f.* meruzalka červená, ryvéz, rybíz; —birn *f.* janovka; —blume *f.* koprtina; —brot *n.* rohovník, chleb svatojanský; —feuer *n.* svatojanský oheň; (*rus.* kupadlo); —fest *n.* slavnosť svatojanská; —fliege *f.* svatojanská muška, pryskyrka; —käfer *m.* brouček svatojanský, světluška; —kirsche *f.* janovka; —korn *n.* námel žitný; —kraut *n.*, —pflanze *f.* třezalka, děravec, sv. Jana bylina; —nacht *f.* noc svatojanská; —tag *m.* den sv. Jana; —wurm *m.* světluška, svatojanská muška; svatojánek.
Johanniter (-s, unv. M.) *m.* johanita, janovník; —orden *m.* řád svatojanský P.; —ritter *m.* rytíř řádu svatojanského P.
Johanns- 2c. *v.* Johannis- 2c.
Jolen *v.* Jodeln.
Jongl-erie *f.* (fr.) kejklířství; —eur (-s) *m.* kejklíř.
Jonquille *f.* (fr.) narcis voňavý.
Jot, Jota *n.* (gr.) jota; *J. subscriptum* (gr.) jota podepsané T.; —iren jotovati.
Jour (fr.) *m.* den.
Journal (-s, M. -e) *n.* (fr.) denník; —artikel *m.* článek denníkový P.; položka denníková, položka n. článek v denníku T.; —folio *n.* denníkový list T.; —isiren něco denníkem zapsati, v denník vložiti, vepsati P., T.; —ist (-en, M. -en) *m.* žurnalista, časopisec; 2. denník vedoucí, kdo vede denník P.; —istentag *m.* sjezd žurnalistů; —istenverein *m.* spolek žurnalistů; —post *f.* položka denníková P.; —rechnung *f.* účet denníkový P., účet denníkem T.
Jovial (fr.) bodrý, veselomyslný, joviální; —ität *f.* bodromyslnosť.
Jubel (-s, unv. M.) *m.* jásot, ples, plesot, plesání, jásání; —ablaß *m.* odpustky milostivého leta; —bruder

m. veselý chlapík, veselík; —chor *m.* plesný sbor; —feier *f.*, —feierlichkeit *f.*, —fest *n.* slavnosť, slavoples; —gesang *m.* plesozpěv, slavozpěv; —geschrei *n.* jásání, plesný pokřik; —hochzeit *f.* druhosvatba, *pl.* druhotiny; —jahr *n.* milostivé léto; —klang *m.* plesný zvuk; —lied *n.* plesná píseň; —n mh. jásati, plesati, radovati se; —paar *n.* druhosvatebníci *pl.*

Jubil-ant (-en) *m.* (lt.) oslavenec, druhoslavník, druhotinář, druhotinník; —ation *f.* oslavení, oslava; —ationsgehalt *m.* plné výslužné P.; —äum *n.* jubileum; —iren oslaviti; slavným spůsobem do výslužby dáti.

Juch! juchei! *int.* juchu! juchej!

Juchs *m.* *v.* Jux. [*v.* Juften.

Jucht *f.* juchet, měřítko; —en *m.*

Judaisiren mh. židovštiti, židařiti, židovštinou zatrhávati. [líbení.

Judaskuss *m.* zrádné, jidášské po-

Jude (-n, M. -n) *m.* žid.

Jüdeln, juden mh. židařiti, lichviti; *v.* Judaisiren.

Juden-apfel *m.* židovské, rajské jablko; —beere *f.* *v.* Judenkirsche; —emancipation *f.* vyprostění židův (vyvazení židův P.); —festtag *m.* svátek židovský P.; —glaube *m.* židovská víra; —harz *n.* horní klej, židovská smola; —hut *m.* šábesák; —kirsche *f.* mechyně, boborolka, židovské višně, židovské jahody; —pech *n.* smola židovská, smola horní; —pilz *m.*, —schwamm *m.* kovář, koloděj (houba); —schaft *f.* židovstvo, židé P.; —schule *f.* židovská škola; —steuer *f.* daň židovská P.; —tandelmarkt *m.* židovské kotce, tandlmark; —thum *n.* židovství; —zins *m.* židovské úroky; 2. *v.* Judensteuer. **Judex** *m.* (lt.) soudce.

Judic-ial, —iell (lt.) soudní; —iös (log.) soudný, rozsudný, dosudný.

Judicium *n.* (lt.) rozsudek, nález.

Jüd-in *f.* židovka; —isch židovský.

Juften (-s, ob. M.) *m.* juchta; —gerberei *f.* juchtářství; —geruch *m.* juchtovina; —stiefel *m.* juchtová bota.

Jugend (ob. M.) *f.* mladosť; mladictví, mládí; (Person) mládež, mladictvo; —alter *n.* mladictví; mládí, mladověkosť; —bekannter *m.* známý od mladosti; —blüte *f.* květ mladosti; —buch *n.* kniha pro mládež; —fehler *m.* chyba z mládí; —feuer *n.* bujarosť, oheň mladistvosti; —freund *m.* přítel z mládí; 2. přítel mládeže; —frisch svěží; —kleid *n.* der Vögel opeření písklat T.; —kraft *f.* mladická n. mladistva síla; —lich mladý, mladistvý; jinošský; útlý, něžný; —liebe *f.* první láska, jará láska, mladická láska; —lust *f.* veselí mládeže; —muthig junácký; —reife *f.* mladická vyspělosť; —streich *m.*, —stück *n.* mladický kousek; —welt *f.* mláď, mládež.

Jugland-eae *pl.* (lt.) (bot.) ořešákovité T.; —it *m.* ořechokam, ořešákokam; *Juglans* ořešák.

Jugular-es *pl.* (lt.) (zool.) hrdloploutvé ryby T.; —vene *f.* hrdelnice T.

Jugulum *n.* (lt.) (zool.) podhrdlek, dolejší časť hrdla T.

Jugum *n.* (lt.) jho (jiho); jařmo.

Jukken *v.* Jucken.

Juli, Julius *m.* (lt.) červenec, lipen; —revolution *f.* povstání červencové, povstání v červenci.

Julus *m.* (gr. lt.) (bot.) šišvorec T.

Juncaceae *pl.* (lt.) (bot.) sítinovité.

Juncagineae (lt.) (bot.) bařičkovité (rostliny) T.

Jung *adj.* (*comp.* jünger, *sup.* jüngste) mladý, mladistvý; j. werden omládnouti; von j. auf z mládí; Jung und Alt mladí i staří; —er Wald mláz; ein —es mládě, mladé; der —e mládec, mladík, jinoch; učeník; —e *f.*, eine —e, die —e mladice; —emagd *f.* panská, pokojová; (im Bauernhofe) mladšinka.

Jungen mh. roditi, mladé míti; —arbeit *f.* práce učenická; —haft chlapčí, chlapecký; fig. nezvedený, rozpustilý; —streich *m.* chlapecký kousek.

Jünger (-s, unv. M.) *m.* učeník.

Jungfer (M. -n) *f.* panna; —apfel *m.* panenské jablko; *v.* Stechapfel; —biene *f.* jarka, jará včela;

—birn *f.* panenka, panenská hruška; —braten *m.* svíčková pečeně; —gold *n.* ryzé zlato; —häutchen *n.* bránice panenská *Hymen* (anat.); —honig *m.* panenský med, porojkový med; —kind *n.* paneněe.

Jüngferlich panenský.

Jungfern-kloster *n.* panenský n. ženský klášter; —knecht *m.* pannář (děvkář); —krankheit *f.* blednice; —kranz *m.* panenský věnec; —öl *n.* panenský (první) olej; —sohn *m.* syn nemanželský.

Jungfer-raub *m.* děvokrádež; —räuber *m.* děvokrádce; —schaft *f.* panenství; —schänder *m.* děvonásilník; —schwarm *m.* paroj, poroj, panenský roj; —schwefel *m.* samorostlá síra; —stand *m.* panenství; —sucht *f.* blednice; —wachs *n.* porojkový, jarý, panenský vosk.

Jungfrau (M. -en) *f.* panna; děva, dívka, dívčina; —enhaft po panensku; —enhündlein *n.* rukávníček.

Jungfräulich panenský.

Jungfrauschaft *f.* panenství.

Junggesell (-en) *m.* mládenec, panic; 2. mládek, mladší tovaryš; —enschaft *f.* mládenectví, panictví.

Jung-jäger *m.* podlesní; —knecht *m.* pohůnek.

Jüngling (-s, M. -e) *m.* jinoch, jonák, mládenec, mládec, mladík; —salter *n.* mládenectví, jinošství; —sglut *f.* mladický n. jinošský oheň n. žár.

Jung-meister *m.* mladší mistr; —schoß *m.* letorost.

Jüngst *adv.* nedávno, posledně, onehdá; ddd. —e nejmladší; das —e Gericht poslední soud.

Jungvieh *n.* jalovina.

junior (lt.) mladší.

Junius *m.* (lt.). Juni *m.* červen.

Junker (-s, unv. M.) *m.* jinoch, jonák; panic; zemánek; —haft panický.

Juno *f.* (astr.) Juno, Královna T.

Junta *f.* (span.) vladařský výbor.

Juppe, Jupe (M. -n) *f.* jupka, jubka, župice, kabátek.

Jupiter *m.* (astr.) Jupiter, Kralomoc T.; —smonde *pl.* (astr.) měsíce n. družice Jupitera T.

Jura-formation *f.* (geol.) útvar Jurský T.; —ssische Gebilde (geol.) útvary Jurské T.; —ssisches System (geol.) soustava Jurská T.

Jur-at (-en) *m.* (lt.) jurát, právník; —idisch právnický P.; -e Facultät právnická fakulta P.; -e Person osoba hromadná P.; —isdiction *f.* soudní moc, pravomocnosť; 2. soudní správa; 3. příslušnosť soudu P.

Jurisdictions-gebühr *f.* plat za soudní správu P.; —norm *f.* pravidlo o příslušnosti soudův, pravidlo příslušnosti soudní P.; —obrigkeit *f.* vrchnosť vykonávající soudní správu, vrchnosť soudní P.; —recht *n.* právo moci soudní, právo k vykonávání soudcovství P.; —verhältnisse *pl.* poměry soudní příslušnosti P.

Jurisprudenz *f.* (lt.) právnictví.

Jurist (-en) *m.* (lt.) právník P.; 2. posluchač práv P.

Jury *f.* (engl.) porota, přísežný n. porotní soud; (bei Ausstellungen ꝛc.) znalecký soud; —mann *m.* porotník, přísežný.

Jus *n.* (lt.) právo; *jus ad rem* právo k věci P.; *jus ad vitam v.* Avitalitätsrecht; *jus in re* právo na věci P.

Just *adv.* právě, zrovna; navzdor, naschvál; —ament *n.* schválnosť.

Justificir-en (lt.) ospravedlniti; 2. popraviti, odpraviti; —ung *f. v.* Rechtfertigung.

Justir-en (lt.)upravovati, vyrovnávati; odměřovati; cejchovati; —feile *f.* pilník upravovací.

Justorium *n.* rovnadlo; měřidlo.

Justiz *f.* (lt.) soudnictví, soudní správa; Minister der J. *v.* Justizminister; —beamte *m.* soudní úředník P.; —collegium *n.* soudní sbor, soud; —commissär *m.* soudní komisař P.; —dienst *m.* soudní služba P.; —etat *m.* rozvrh vydání na soudy P.; —fach *n.* soudnictví; soudní odbor; —gesetzgebung *f.* zákonodárství ve věcech soudních, zákonodárství soudní P.; —gesetzgebungsfach *n.* soudní zákonodárství P.;

—gesetzsammlung *f.* sbírka zákonův soudních P.; —hof *m.* soud (soudní dvůr); oberster J. nejvyšší soud; —hofstelle *f.* dvorský soud P.; —iär (=s, M. =e) *m.* právní (, ího *m.*) P.; —iariat *n.* právní úřad P.; —mann *m.* právník, umělý v právích P.; —minister *m.* ministr práv, ministr soudnictví; —ministerialdecret *n.* dekret od ministerium práv P.; —ministerialerlaß *m.* vynešení od ministerium práv P.; —ministerium *n.* ministerium práv, ministerium věcí soudních P.; minist. soudnictví; —norm *f.* pravidlo soudní P.; J. für das Militär soudní pravidlo vojenské; soudní řád vojenský P.; —pflege *f.* soudní správa, soudnictví T.; *v.* Gerichtspflege; —rath *m.* radní některého soudu P.; —reform *f.* oprava v soudnictví; —senat *m.* rada některého soudu P.; —stelle *f.* soud P.; —tabelle *f.* soudní výkaz P.

Juvel, Juwel (=s) *n. et m.* (holl.), —e (M. =en) *f.* klenot P.

Juvelen-glanz *m.* lesk klenotův; —handel *m.* obchod s klenoty, klenotnictví; —händler *m.* klenotník; —kästchen *n.* schránka na klenoty, klenotnice; —schmuck *m.* klenotní ozdoba.

Juvelier, Juwelier (=s, M. =e) *m.* klenotník.

Jux (=es, ob. M.) *m.* švanda, mecenda, junda.

Juxta (lt.) vedle zapsání P.; *per juxtam* jukstou (vedlezapsáním) P.; —position *f.* (grm.) přiřadění T.

K.

Romanische Wörter suche man unter — Romanská slova buďtež hledána pod

C. **C.**

Kabale *f.* (fr.) *v.* Cabale.

Kabbala *f.* (hebr.) tajnouma židovská.

Kabel (M. =n) *f.* (holl.) lano; 2. los, kostka; —garn *n.* příze na lana.

Kabeljau *m. v.* Stockfisch.

Kabeln losem děliti, losovati.

Kabinet *n. v.* Cabinet.

Kachel (M. =n) *f.* kachel, kachlík; —ofen *m.* kamna kachlová.

Kachexie *f.* (med.) chorobnosť; kachektisch chorobný.

Kacken mh. kakati (Kindersp.).

Kadenz *f. v.* Cadence.

Kadet *m. v.* Cadet.

Kadi *m.* (türk.) kadi, turecký sudí.

Kadmium (=s) *n.* ladík P.; —gelb *n.* žluť kadmová; —oxyd *n.* kysličník kademnatý T.; —oxydsalze *pl.* soli kademnaté.

Käfer (=s, unv. M.) *m.* brouk, (chroust, chrobák); —muschel *f.* bajdarka.

Kaffee (=s, ob. M.) *m.* káva; —aufsatz *m.* kávovní nářadí, n. ke kávě; —bau *m.* rostění kávy; -baum *m.* kávovník; —becher *m.* kávový koflík; —besuch *m.* náštěva ke kávě; —bohne *f.* zrnko kávy; bob nejmenší; —braun kávobarevný, kávový, barnavý; kávové barby; —bret *n.* podkávovník: —brot *n.* karásek; —erbse *f.* cizrna; —gerbsäure *f.* kyselina kávotříslová T.; —geschirr *n.* nádobí na kávu; —haus *n.* kavárna, kafírna; —kanne *f.* konvička na kávu; —kocher *m.* kávovar *v.* Kaffeesieder; —lager *n.* kal, ssedlina kávová; vyvařenina z kávy; —löffel *m.* lžička kávovní, l. na kávu; —maschine *f.* kávostroj, kávovar; —mühle *f.* mlýnek na kávu; —nahrung *f.* kavárnictví; —pflanzung *f.* rostění kávy; —salon *m.* kavárna; —satz *m. v.* Kaffeelager; —säure *f.* (chem.) kyselina kávová T.; —schale *f.* luština kávová; 2. šálek, misticka kávová; —schank *m.*, —schanknahrung *f.* kavárnictví; —schenk,

—schenker *m. v.* Kaffeesieder; —schwester *f.* kafenda, kaňčkářka; —service *n.* kávovní nářadí; —sieder *m.* kavárník (kafírník); —sud *m.* ssedlina kávová, kal kávový; —surrogate *pl.* kávoviny *pl.*; —tasse *f.* šálek na kávu; —tiegel *m.*, —trommel *f.* pánvice na pražení kávy, pražidlo na kávu; —tuch *n.* kávový ubrus, ubrousek ke kávě; —wirth *m. v.* Kaffeesieder; —zeug *n.* kávovní nářadí; —zimmer *n.* kavárna (kafírna).

Käfich, Käfig (=s, M. =e) *m.* klec; kleiner K. kletečka, klícka; großer K. auf dem Vogelherd spěnice; —macher *m.* klecař, kletečník.

Kaftan (=s, M. =s) *m.* (türk.) kaftan, svrchní kabát.

Kahl *adj.* lysý, holý; k. werden lysati, olysati, olyseti, holeti; —er Pelz oblezlý, ošumělý kožich; —er Platz, —e Stelle lysina; holina, pleš; —arschel *n.* kusá slepice, kusačka, kulačka; —bäuche *pl.* holobřiché ryby T.; —heit *f.* lysosť, holosť; pleš; oblysení; —hieb *m.* (Forstw.) poruba; —kopf *m.* holá, lysá hlava; holohlavec, plešák, lysoň; —stelle *f.* holeť, holina.

Kahm (=s, od. M.) *m.* plíseň, plesnina, plesnivina; křís; rosol; —ig plesnivý.

Kahn (=s, M. Kähne) *m.* člun, kocábka, loďka, bárka; —bein *n.*, —knochen *m.* kosť člunkovitá T.; —führer *m.* člunovod, vůdce člunu; —geld *n.* člunové.

Kahr (M. =en) *f.* (öfon.) odůrka.

Kai, Quai (=s, M. =s) *m.* (fr.) nábřeží; —meister *m.* pobřežný, nábřežník. [recký člun.

Kaïke *f.* (türk.) kajka, čajka, tu-

Kaimakam (=s, M. =s) *m.* (türk.) náměstník, místodržící.

Kaiman (=s, M. =s) *m.* kajman, krokodil americký *v.* Alligator.

Kainkasäure *f.* (chem.) kyselina kainková T.

Kaiser (=s, unv. M.) *m.* císař; —adler *m.* orel císařský; orel zlatý, orel veliký; —apfel *m.* jablko císařské; —auszug *m.* (Mehl) výražek císařský; —fleisch *n.* vařená uzenina; —geld *n.* císařské peníze; —haus *n.* císařský dům, c. rod; císařská rodina P.; —in *f.* císařovna, císařová; —krone *f.* císařská koruna; —lich císařský; —pflaume *f.* císařská švestka, císařka; —reich *n.* císařství, říše císařská P.; —schnitt *m.* (chir.) vyřezání dítěte; —thee *m.* čaj císařský; —staat *m.*, —thum *n.* císařství P.; —torte *f.* císařský dort; —wasser *n.* (Getränk) císařská vodka; —würde *f.* císařské důstojenství P., císařství.

Kajaputbaum *m.* černoběl (*m.*), kajaput, kajaputník *Melaleuca*.

Kajütte (M. =n) *f.* kajuta; —njunge *m.* lodní pacholík.

Kakadu (=s, M. =s) *m.* papoušek bílý, papoušek chocholatý, kakadu.

Kakao (*indecl.*) *m.* kakao; —baum *m.* kakaovník; —masse *f.* kakaovina; —trank *m.* nápoj kakaový.

Kakerlak (=s od. =en, M. =en) *m.* bělák, kakrlak.

Kako-dämon *m.* (gr.) zlý duch, běs; —dyl *n.* (chem.) kakodyl T.; —dylsäure *f.* (chem.) kyselina kakodylová T.; —phonia *f.* zlozvuk.

Kalabase, Kalabasse *f.* (Geschirr) kalvaska. [mongolský, kalandra.

Kalander *m.*, —lerche *f.* skřivan

Kalb (=s, od. =es, M. Kälber) *n.* tele, telátko; —e (M. =en) *f.* jalovice; —en mh. oteliti se.

Kälber-bröschen *n.* okruží; —brust *f.* (Speise) telecí hruď, t. hrudí; —fang *m.* (wdm.) záraz v prsa; —hirt *m.* telák; —kuh *f.* stelná kráva; —magd *f.* telačka; —magen *m.* syřiště, syřidlo; —n *v.* Kalben; k. *adj.* telecí; —stall *m.* teletník; —wärter *m.* telák; —zunge *f.* (Speise) telecí jazyk.

Kalb-fell *n.* telecí kůže, teletina; —fleisch *n.* telecí maso, teletina; —in *f.* jalovice; —leder *n.* telecí usně, teletina; —lederne Stiefeln telecí boty. [pinkalinka.

Kälblein *n.* telátko; 2. (Käfer)

Kalbs-braten *m.* telecí pečeně; —brust *f. v.* Kälberbrust; —cotelette *f.* telecí žeberka; —keule *f.* telecí kýta; —kopf *m.* telecí hlava; —schlä=

gel *m.* telecí kýta; —zunge *f. v.* Kälberzunge.

Kalbzeit *f.* čas k telení.

Kaldaunen *pl.* drůbky, drobečky, (kaltoun). [pestrohled.

Kaleïdoskop *n.* (gr.) krasohled T.,

Kalendel *f. v.* Calendula.

Kalender (-s, unv. M.) *m.* kalendář; alter K. kalendář starý; neuer K. kalendář nový T.; —jahr *n.* rok kalendářský; —macher *m.*, —schreiber *m.* kalendářník.

Kalesche, Kalesse (M. -n) *f.* koleska, kolesnice; —wagen *m. v.* eliášek. **Kalfaktor** *v.* Calfactor.

Kalfater-er *m.* zacpavatel, ucpavatel lodní; —n (holl.) konopěmi n. koudelí zacpávati, ucpávati (lodní díry), konopiti, konopačiti (*rus.*).

Kali (-s, ob. M.) *n.* (arab.) draslo.

Kaliber *n.* světlosť děla, duše zbraně; průměr koule; vahoměr; ráz, ráž (mince).

Kali-hydrat *n.* (chem.) hydrát drasla, hydrát kysličníku draselnatého T.; —lauge *f.* louh draslový T.; —salze *pl. n.* soli drasla, soli draselnaté T.; —seife *f.* mýdlo draslové T.

Kalium *n.* draslík (kov) T.; —amalgam *n.* amalgam draslíkový T.; —oxyd *n.* kysličník draselnatý, kali T.; —oxydsalze *pl. n.* soli draselnaté T.

Kalk (-es, ob. M.; verschiedene Arten M. -e) *m.* vápno; Wiener K. mastná hlinka.

Kalkant *m. v.* Calcant.

Kalk-anwurf *m.* vápenná obmítka; —artig vápnovitý; —boden *m.* vápenina; —brenner *m.* vápenník; —bruch *m.* vápenný lom; —en vápeniti, vápniti; —erde *f.* vápno, vápenná země; (chem.) kysličník vápenatý T.; —grube *f.* vápenice; —haken *m.* karbovačka; —haloid *n.* vápenec; —hütte *f.* vápenice; —ig vápnatý; —lager *n.* sloje vápenné T.; —löscher *m.* hasič vápna, karbéř; —malerei *f. v* Frescomalerei; —mergel *m.* slín vápenný; —milch *f.* vápenné mléko T., vápenka; —mischer *m.* karbovačka; —mörtel *m.* malta vápenná T.; —mühle *f.* sádromlýn; —ofen *m.* vápenice, vápennická pec T.; —putz *m.* pačok T.; —salze *pl.* soli vápenaté, soli vápna T.; —schiefer *m.* břidlice vápenná T.; —schwefelleber sirník vápeničný T.; —stein *m.* vápenec T.; —vitriol *m.* sádra; —wasser *n.* voda vápenná T.

Kalligraph (-en, M. -en) *m.* (gr.) krasopisec; —ie *f.* krasopis; krasopisectví; krasopsaní T.; —isch krasopisný.

Kalli-logie *f.* výmluvnosť; krasouka, náuka o kráse; —technik *f.* krasouma. [tišina.

Kalm *adj.* tichý; K. (M. -e) *m.*

Kalmäuser (-s, unv. M.) *m.* potměšil, potměšilec; skrblík; —ei *f.* potměšilosť; skrblictví; —n mh. skrbliti.

Kalmuck (-s, M. -s) *n.* (*m.*) kalmuk (Rauhtuch, Rauhmantel).

Kalmus (*indecl.*) *m.* prsní kořen (puškvorec); —branntwein *m.* kořalka puškvorcová; —schwertel *m.* kosatec vodní, žlutý kosač; —zucker *m.* cukrovaný puškvorec.

Kalo-biotik *f.* (gr.) blahoživnosť; —ger *m.* mnich (řecký); —logie *f.* (gr.) krasověda T.

Kalomel (-s, ob. M.) *n.* (chem.) kalomel T.

Kalt (kälter, kälteste) *adj.* studený, chladný; zimný, zimavý; (von Speisen) vystydlý; —es Fieber zimnice, studenice, studenka; einen k. behandeln chladně s kým jednati; —bad *n.* lázeň studená; —blütig studenokrevný, chladnokrevný; fig. studený, chladný, necitlivý; —blütigkeit *f.* chladnokrevnosť.

Kälte (ob. M.) *f.* zima, zimno, zimnosť, zimavosť; chlad, chladno; —grad *m.* stupeň zimy T.; —mischung *f.* míšenina zimotvorná T.; —pole *pl.* poly studené T.

Kalten mf. chladnouti; mh. studiti; es kaltet je chladno, studí.

Kälten chladiti, studiti.

Kälter (*comp.*) studeněji; *adj.* studenější; bdd. kälteste nejstudenější.

Kalt-fühlend studenocitý, studený; —gründig studenopůdý; —herzig chladného srdce.

Kältlich *adj.* chladný.

Kältling (-es, M. -e) *m.* chladný člověk.

Kalt-meissel *m.* dláto ocelové; —schale *f.* nádrobka, drobenina; —schmied *m.* mosazotepec; —sinn *m.* chladnosť, studenosť mysli; —sinnig chladný, studený; netečný; —wasserpumpe *f.* (mech.) pumpa na studenou vodu T.

Kalville *f.* *v.* Calville.

Kalvin-er (-s, unv. M.), —ist (-en, M. -en) *m.* kalvín; —isch kalvínský; —ismus *m.* kalvinství.

Kamarilla *f.* *v.* Camarilla.

Kamasche (M. -en) *f.* kamaše; podholenky; (Pflaume) václavka; —ndienst *m.* (Milit.) kamašnictví.

Kambrai *m.* *v.* Kammertuch.

Kambrisches System (geol.) soustavka kambrická T.

Kameel (-s, od. -es, M. -e) *n.* velbloud; —blume *f.* kamelka *v.* Camelie; —bock *m.* sajka; —führer *m.* velbloudář; —garn *n.* příze velbloudí; —haar *n.* velbloudí srsť; tkanina z velbloudí srsti; —kuh *f.* velbloudice; —parder *m.* žirafa; —treiber *m.* velbloudář, velbloudník; —ziege *f.* láma.

Kamerad, Kamarad (-en, M. -en) *m.* (fr.-it.) druh, tovaryš, společník; —schaft *f.* družství, tovaryšství.

Kameral-bezirk *m.* komorní okres P.; —bezirksbehörde *f.* komorní úřad některého okresu; okresní úřad komorní P.; —bezirksverwaltung *f.* okresní správa komorní P.; —gefälle *n.* komorní důchodky P.; —gefällenverwaltung *f.* správa důchodkův komorních; komorní úřad zemský P.; —gerichtsbarkeit *f.* komorní moc soudní; řízení soudu komorního P.; —gut *n.* komorní statek P., T.; —herrschaft *f.* komorní panství P.; —ist (-en) *m.* úředník n. znalec komorní správy, kameralista P.; —istisch kameralistický; -e Function výkon komorní správy n. komorního úřadu P.; —obligation *f.* (Hdl.) komorní úpis T.; —wesen *n.* věci n. záležitosti komorní P.; —wissenschaft *f.* vědy věcí komorních P., náuka komorní; —zahlamt *n.* komorní výplatna P.

Kamille (M. -n) *f.* heřmánek *Matricaria Chamomilla.*

Kamillen-aufguss *m.* nálev heřmánkový; —thee *m.* heřmánkový čaj, heřmánkové thé; —trank *m.* nápitek n. nápoj heřmánkový.

Kamin (-s, od. -es, M. -e) *m.* (*n.*) komín, dymník T.; wälscher K. ohniště vlaské T.; —feger *m.* kominík; —fegerlohn *m.* mzda kominická P.; —mantel *m.* plášť nad komínem (Bauk.); —pech *n.* spečené saze; —reinigung *f.* čistění, vymetání komínův P.; —steuer *f.* podymné P.; —thür *f.* dvířka ke komínu.

Kamisol (-s, M. -söler) *n.* (fr.) kamizola, kamizolka.

Kamm (-es od. -s, M. Kämme) *m.* hřeben; (b. Pferde) koňská šíje, zátylek; (zool.) hřeben T.; (des Gebirges) hřbet (hřeben) hory; (Mühle) palce; (b. Web.) brdo, nitenice; (b. Zimmerl.) ozuh, kamp T.; einen über den K. hauen dáti komu klofec; der Kamm schwillt ihm fig. roste mu hřebínek; —abfälle *pl.* (*m.*) výčes, výčesky *pl.*; —adler orel chocholatý; —bank *f.* *v.* Kammbret; —baum *m.* (Mühle) rozvora; —bret *n.* police; (Kürschn.) česací prkno; —bürste *f.* štětka, kartáč; —einsatz *m.* (b. Steinrade) náboj.

Kämm-eln vlnu česati, mykati; —en česati; den Flachs k. hachlovati; (b. Zimmerl.) na ozub dáti, ozubem spojiti, kampovati T.; —er *m.* česač.

Kammer (M. -n) *f.* komora P., komůrka; K. im Gehirn (anat.) dutina T.; K. (polit.) komora (sněmovna); (Schatzk.) komora (finanční, královská); (phys.) lichte K. světlice T.; dunkle K. temnice T.; *v.* Camera; —amt *n.* komornictví; 2. úřad komorní; —anwalt *m.* *v.* Kammerprocurator; —bote *m.* komorní posel; —büchse *f.* komorní ručnice.

Kämmerchen *n.* komůrka.

Kammer-diener *m.* komorník; —dienerin *f.* komornice, komorná; —einkünfte *pl.* komorní důchody.

Kämmerei *f.* komorní úřad; komorní úřednictvo.

Kämmerer (-s, unv. M.) *m.* komorník P., komoří (, ího *m.*); Unterkämmerer podkomoří P.; —amt *n.* komorničí úřad; —schlüssel *m.* klíč komorničí.

Kammer-frau *f.* komornice; —fräulein *n.* komorní slečna; —gut *n.* statek komorní P.; —herr (-en) *m.* komorník P.; —jungfer *f.* komornice, komorná, panská; —junker *m.* komorní panoš; —lakai *m.* komorní lokaj; —mädchen *n.* *v.* Kammerjungfer; —musik *f.* komorní hudba; —page *m.* komorní panoš; —procurator *m.* zástupce komory P.; —procuratur *f.* zastupitelství komory P., komorní prokuratura; —rath *m.* rada komorní (finanční); —regal *n.* komorní právo výhradné P.; —sänger *m.* komorní zpěvák; —stil *m.* (Mus.) sloh komorní; —tisch *m.* komorní stůl; —ton *m.* (Mus.) ton komorní; —topf *m.* nočník; —trauer *f.* komorní (dvorský) smutek; —tuch *n.* (oh. M.) kambrejské plátno; —zofe *f.* *v.* Kammerjungfer.

Kamm-farn *m.* slezinník; —fett *n.* sádlo zátylkové, sádlo podhřivní; —form *f.* hřebínek; —futter *n.* pouzdro na hřeben; —garn *n.* česaná příze; —haar *n.* hříva; —kiel *m.* (Mühl.) podkolí.

Kämmlinge *pl. m.* (oh. E.) očesky, výčesky *pl.*, výčes.

Kamm-litze *f.* třásně, nicení; —macher *m.* hřebenář; —muschel *f.* hřebenovka; —rad *n.* palečník, hřebenáč, licník T., paleční, hřebenové, cevní, liení kolo; —radlöcherbohrer *m.* hříčník; —weite *f.* (Mühlb) rozteč; —wolle *f.* vlna česaná.

Kamp (-s, M. -e) *m.* ohrada, oplot.

Kämpe (-n, M. -n) *m.* zápasník, [bojovník.

Kampf (-es, M. Kämpfe) *m.* zápas, půtka; boj; —begierde *f.* potýkavosť.

Kämpf-en *mh.* (mit einem) zápasiti, potýkati se s kým; —er (-s, unv. M.) *m.* zápasník, bojovník; potykač; (b. Gewölbe) pata T.

Kampfer (-s, oh. M.) *m.* kafr T., —baum *m.* kafrovník; —geist *m.* kafrový líh; —öl *n.* kafrový olej; —salbe *f.* kafrová masť; —säure *f.* (chem.) kyselina kafrová (kamforová) T.; —saure Salze *pl.* kafrany, kamforany T.

Kampf-fertig hotový, připravený k zápasu, k boji; —genoß, —gesell *m.* spolubojovník; —gewohnt boji n. zápasu zvyklý; —hahn *m.* bojovný kohout; 2. (zool.) jespák bojovný; —jagen *n.* zápas zvířat; —lust *f.* bojovnosť, bojechtivosť; —lustig bojechtivý, bojovný; —platz *m.* bojiště; —preis *m.* cena zápasní; —richter *m.* soudce nad zápasem; —schule *f.* zápasna; —scene *f.* výjev bojovní, zápasní; —wesen *n.* zápasnictví.

Kampher *m.* *v.* Kampfer.

Kamph-eren *n.* (chem.) kamferen T.; —ilen *n.* (chem.) kamfilen T.; —olsäure *f.* kyselina kamfolová T.

Kamphin (-s, oh. M.) *n.* kamfín; —beleuchtung *f.* kamfínové osvětlení, osvětlení kamfínem.

Kamphoramidsäure *f.* kyselina kamforamidová T.

Kanal (-s, M. Kanäle) *m.* (lt. *canalis*) (in der Stadt) stoka, kanál T.; (schiffbarer, auf dem Festlande) průplav; natürlicher (im Meere) průliv; (im Straßenb.) průtok, trativod; (Orgel) průvan; (im Körper) žlábek; (im Knochen) dučej, nora T.; —einmündungsgebühr, —gebühr *f.* průtočné, stočné; —isazion (*Canalisation*) *f.* kanalisace, stavba průtoků.

Kanalisir-en opatřiti stokami n. trativody; —ung *f.* dělání n. kladení n. stavba stok; —ungssystem *n.* soustava stok, průtočnictví.

Kanal-räumer *m.* průtočník, čistič stok (stokočistec, stokař); —räumergewerbe *n.* živnosť průtočnická; průtočnictví; —rinne *f.* průtoční žlab; —spundgatter *n.* mříž do sto-

ky, do trativodu; —wage *f.* (geom.) svahoměr dvouramený n. spojitý T.

Kanapé *n. v.* Canapé.

Kanarienvogel *m.* kanárek.

Kanaster *m.* košový tabák, knastr.

Kanavas *m.* kanafas.

Kandelaber *m.* (lt.) *v.* Candelaber.

Kandelzucker, Kandiszucker *v.* Candiszucker.

Kandidat (=en, M. =en) *m. v.* Candidat.

Känguru (*indecl.*) *n.* (zool.) klokan.

Kaninchen (=s, unv. M.) *n.* králík; —behältniß *n.*, —gehäge *n.*, —garten *m.* králikárna; —fell *n.* králičí spratek; —haar *n.* srsť králičí; —jagd *f.* honba na králíky.

Kanne (M. =en) *f.* konev, konvice.

Kannen-giesser *m.* konvář; politischer K. politikář, tlučhuba; —kraut *n.* přeslička *Equisetum.*

Kannibale (=en, M. =en) *m.* lidožrout.

Kanoë *v.* Canot.

Kanon (=s, M. =s) *m.* (gr.) ředidlo T.; pravidlo, vzor, kanon; stálý plat; (Mus.) kanon.

Kanon-ade *f.* kanonáda, dělostřelba; —e (M. =en) *f.* (it.) dělo, kus; K. von zwölf Pfund dvanáctiliberka; K. b. Dampfkesseln kanon T.

Kanonen-bohrer *m.* nebozez na vrtání děl; —boot *n.* dělový člun, dělostřelecká lodice, dělovka; —chef *m.* dělovod, dělmistr; —donner *m.* hukot děl, hřmění děl; —feuer *n.* dělostřelba, střelba z děl; —gießer *m.* dělař, dělolijec; —gießerei *f.* dělolijna, slévárna děl; —gut *n. v.* Kanonenmetall; —kreuz *n.* kříž z děloviny; —kugel *f.* koule dělová, koule do děla; —lauf *m.* hlaveň u děla; —metall *n.* dělovina; —ofen *m.* kanonky *pl.*; —schuß *m.* rána n. výstřel z děla.

Kanonier (=s, M. =e) *m.* dělostřelec; —boot *n.* lodice dělostřelecká T. *v.* Kanonenboot.

Kanonik *f.* zvukoměrství.

Kanonik-at *n.* kanovnictví; —us *m.* kanovník.

Kanoniren stříleti z děl; K. *n.* dělostřelba.

Kanon-isation *f.* vyhlášení za svatého; —isch církevní, kanonický; =e Normen kanonické zákony; =es Recht kanonické právo; —isiren za svatého vyhlásiti; —issin *f.* kanovnice; —tafel *f.* (liturg.) oltářní tabule.

Kantapfel *m. v.* Schlotterapfel.

Kante (M. =n) *f.* hrana T.; kraj, okrají; (am Kleide) obruba; (auch ostří T.); *pl.* —n krajky; —n ohraniti, okrajiti; na hranu postaviti (bednu); šmýkati, vláčeti; —ntuch *n.* krajkový, vyšívaný šátek.

Kantharid-e (M. =en) *f.* (gr.) kantaridka, pryskyrka (zool.); -in *n.* (chem.) kantaridin T.

Kantig hranatý; vierkantig čtverhraný.

Kantner (=s, un. M.) *m.* líha, ližina, kantnéř.

Kanton *m. v.* Canton.

Kantschu (=s, M. =s) *m.* kančuha (karabáč).

Kanzel (M. =n) *f.* kazatelna; —ei *f. v.* Kanzlei; —ist (=en) *m.* kancelářský (t. písař) P., kancelista; —lied *n.* píseň před kázaním n. po kázaní; —n s kazatelny ohlašovati; kázati; einen f. kárati koho; —rede *f.* kázaní; —redner *m.* kazatel; —ton *m.* kazatelský spůsob n. sloh T.; K., —vortrag *m.* kazatelské přednášení T., přednáška s kazatelny.

Kanzlei (M. =en) *f.* kancelář, písárna P.; —beamte *m.* kancelářský úředník P.; —bote *m.* posel kancelářský; —diener *m.* kancelářský služebník P.; —director *m.* ředitel kanceláře P.; —erforderniſſe *pl.* potřeby kancelářské P.; —gebühr *f.* kancelářské, kancelářné *n.* P.; —geschäft *n.* práce kancelářské P.; —manipulationsgeschäft *n.* kancelářská manipulační práce P.; —official *m.* kancelářský oficiál; —papier *n.* kancelářský papír; —pauschale *n.* kancelářské úhrnkové P.; —personale *n.* osoby kancelářské P.; —requisiten *pl. v.* Kanzleierforderniſſe; —schreiben *n.* kabinetní list; —schreiber *m.* kancelářský písař P., kancelářský (, ého) *m.*; —schrift *f.* písmo kancelářské T.; —siegel *n.* kancelářská pečeť P.; —styl *m.* sloh kan-

celářský T.; —wesen *n.* kancelářství P. [cléř P.

Kanzler (-s, unv. M.) *m.* kan-

Kanzlist (-en) *m. v.* Kanzelist.

Kaolin (-s, M. -e) *n.* čínská n. bílá hlína, porcelánovka.

Kapaun (-es, M. -e) *m.* kapoun; —en vykapouniti; vyklestiti.

Kapell-e (M. -en) *f.* (it. *Capella*) kaple, kaplička; 2. hudební sbor, kapela; 3. (chem.) test, kapela T.; —ensilber *n.* stříbro kapelní, přepálené n. přepalované T.; —iren *v.* Kuppelliren; —meister *m.* kapelní mistr, kapelník. [Capitain.

Kapitän (-s, M. -e) *m.* (fr.) *v.*

Kapitel (-s, unv. M.) *n.* hlava T.; kapitola (oddělení); 2. kapitola, kapitula (kanovnictvo); Domkapitel kapitula hlavního chrámu P.; 3. K. fig. důtka, domluva.

Kaplan (-s, M. Kapläne) *m.* kaplan *v.* Capellan.

Kapp-e (M. -en) *f.* kápě, kapice; čepice, čapka; kukla sedlská; K. (bot.) kápě, kukla P.; (am Dreschflegel) ošití, ocepek; (b. d. Stiefeln) koleno, kolínko, přeložka.

Kappelzaum *m. v.* Kappzaum.

Kappen ukukliti; oklestiti (strom); vyklestiti (kohouta), vykapiti, vykapouniti; die Strümpfe k. přidělávati punčochy; (Schifff.) k. utíti, přeseknouti.

Kappen-blume *f.* oměj, šalamounek; —gewölbe *n.* klášterské klenutí T.; —hälter *m.* (am Dreschflegel) zářez; —macher *m.* čepičník, čapkář; —ring *m.* ohlavník, obojek.

Kapper (M. -n) *f.* (Gewürz) kaparka, kaprle.

Kapp-feder *f.* pero; —fenster *n.* vikýř; —hahn (-s, M. —hähne) *m.* kapoun; —ig čepičatý; —nagel *m.* ohlavec; —weide *f.* vrba bílá; —zaum *m.* obnosek, uzda (kabacoun).

Kapsel (M. -n) *f.* (lt. *Capsula*) tobolka, mošnička; (am Gewehre) kapsle, zápalka, zápalnička, zápalníček, klobouček; —drücker *m.* (am Schießgewehre) přítlačka. [lapiti.

Kapsen etw. chňapnouti něco,

Kapuze (M. -en) *f.* kápě, kukle.

Kapuziner (-s, unv. M.) *m.* kapucín; —balsam *m.* balsám kapucínský; —orden *m.* řád kapucínský.

Karat *v.* Carat.

Karausche *f.*, —nkarpfe *m.* karas, karásek.

Karavan-e (M. -en) *f.* karavána T., sbor cestujících (ve východních zemích); —enthee *m.* čaj karavanský (čaj po zemi vežený); —serai *f. et n.* hostinec pro karavany.

Karbanatel, Karbonadel *n. v.* Carbonade.

Karbatsche (M. -n) *f.* karabáč.

Karbe *f.*, Garbe kmín. [culus.

Karbunkel, Karfunkel *v.* Carfun-

Kardätsche *f. v.* Kartätsche.

Karde *f.*, —ndistel *f.* štětka soukenická, kropáčky. [T.

Kardia *f.* (gr.) (anat.) ústa žaludku

Kardialgie *f.* (med.) srdobol.

Kardio-gnost (-en) *m.* srdceznalec; —ide *f.* (math.) srdice, čára srditá T.; —logie *f.* srdcesloví; —pathie *f.* srdobolí; —tomie *f.* srdcepytva, pytvání srdce; —tromus *m.* třesutka srdce.

Karditis *f.* (gr.) zánět srdce.

Karfiol *m. v.* Carfiol.

Karfunkei *m. v.* Carfunculus.

Karg (-er, -ste) skrblý, skoupý, houževný; —en mh. skrbliti, houžviti; —er *m.* skrbec, skupec, houžvička; —heit *f.* skoupost.

Karikatur *v.* Caricatur.

Karmeliter (-s, unv. M.) *m.* karmelita, karmelitán; —nonne *f.* karmelitka, karmelitánka; —orden *m.* řád karmelitský; —torte *f.* karmelitský dort.

Karmesin *n.* červec, karmazín.

Karmin *m.* karmín, červec T.; barvina červená; —säure *f.* kyselina karmínová T.

Karniess (-es, M. -e) *m.* karnýs, hlavní římsa T.; —hobel *m.* karnýsek T.

Karnuffel, Karnifel *m.* diblík.

Karosis *f.* (gr.) (med.) spavice, ospalosť.

Karotide *f.*, *Carotis f.* (gr.), Kopfschlagader krkavice T.

Karpaxis *f.* (gr.) (bot.) osa rodící T.

Karpfen (-s, unv. M.) *m.* kapr; —brut *f.* potěr kaprový; —eingeweide *n.* loní; —fleisch *n.* kapřina, kaprovina; —leich *m.* (*n.*) trdlo; —sulz *f.* kapří rosol; —teich *m.* kaprový rybník.

Karpo-lith *m.* (gr.) plodokam; —log (-en), —logist (-en) *m.* ovocník, znalec ovoce; —logie *f.* ovocnictví, ovoceznalství, plodoznalství; —logisch ovocnický; —*phorum n.* (bot.) plodonoš T.; —*phyllum n.*, *Carpelum n.* (bot.) list plodivý, plodolist T. **Karré** *n. v.* Quarré.

Karren (-s, unv. M.) *m.* kára; *f.* mh. karovati, na káře voziti, s károu jezditi; —führer *m.* kolečník, kárník; —wagen *m.* kočárek.

Kärrner (-s, unv. M.) *m.* kolečník, kárník.

Karst (-es, M. -e) *m.* kratce (krácе), kopáč, okopavačka; —en mh. kopati, kratcovati.

Kartätsche (M. -en) *f.* kartáč (štětka); (Kanone) kartáč (dělo); —n kartáčovati, očesávati; házeti kartáče.

Kartätschen-abzug *m.* (Typ.) otisk kartáčem, oplesk, obtažek; —distel *f. v.* Karde; —kugel *f.* kartáčová koule, kartáč. [(dělo).

Kartaune *f.* švihavka, kartoun

Karte (M. -en) *f.* list, lístek, karta *pl.*; —n (zum Spiel) karty (hránky); K. (geogr.) mapa T.; *v.* Landkarte; —n spielen hráti v karty.

Kartel *n. v.* Cartel.

Karten-auslegerin *f.* vykladačka karet; —blatt *n.* karetní list; —freund *m.* přítel n. milovník karet; —geld *n.* karetné; —maler *m.* malíř karet, kartář; —papier *n.* karetní, tuhý papír; —schlagen *n.* vykládání karet, vykládání z karet; —spiel *n.* hra v karty; —spieler *m.* hráč v karty, karbaník, karetník; —stempel *m.* kolek na karty.

Karthäuser *m.*, —mönch *m.* kartuzián; —kloster *n.* klášter kartuziánský; —nelke *f.* slzičky panny Marie, kartouzek. [kel 2c.

Kartoffel (M. -n) *f.* 2c. *v.* Erdapfel

Karyatiden *pl.* (gr.) hlavizny, karyatidy, břevnonošky.

Karyophyll-in *n.* hřebíčkovina; —it *m.* hvozdíkokam; —um *n.* hvozdík, hřebíček.

Karyopsis *f.* (bot.) tvrdka T.

Käse (-s, ob. M.) *m.* sýr; —butter *f.* máslo s tvarohem; —frau *f.* sýrařka; —händel sýrařství; —händler *m.* sýrař; —hürde *f.* syrník, komárník; —kammer *f.* syrnice; -käulchen *n.* nuky syrné; —kohl *m. v.* Blumenkohl; —krämer *m.* sýrař; —kuchen *m.* sýrovník; —lab *n.* syření, syřidlo, stavidlo; —made *f.* červ v sýru; —milch *f.* syrovátka; —n syřiti; —napf *m.* tvořidlo; —erzeug *n.* sýrovina.

Kaserne (M. -en) *f.* kasárna, *v.* Caserne. [—stoff *n.* sýrovina T.

Käse-säure *f.* kyselina sýrová;

Käsig syrnatý, syrný.

Kasperle *n.* kašpárek; —theater *n.* divadlo s kašpárkem, divadlo tatrmánkové. [*v.* Cassa.

Kasse (M. -n) *f.* pokladna, kasa

Kassenfabrication *f.* výroba pokladnic. [selská T.

Kasselergelb *n.* (Farbe) žluť ka-

Kastanie (M. -n) *f.* kaštan.

Kastanien-baum *m.* kaštan; wilder K. maďal, divoký n. planý kaštan; —braun *m.* (Pferd) plávek, kaštánek; —farbe *f.* kaštanová barva; —haar *n.* rusé vlasy, kaštanové vl.; —kuchen *m.* koláč s kaštany; —wald *m.* les kaštanový.

Kästchen *n.* schránka, skřínka.

Kaste (M. -en) *f.* třída lidu, odloučená vrstva, kasta.

Kastei-en trýzniti, trápiti, mrskati (sebe); —er *m.* mrskač.

Kastelwerk *n.* (mech.) korečkový řetěz T.

Kasten (-s, unv. M.) *m.* schránka, skříně; truhla, truhlík; (im Wagen) korba; (in der Mühle) korečky; (in der Schneidemühle) láda; —amt, Kastneramt *n.* úřad obroční; úřad obročního n. obročnický; obročnictví P.; —bau *m.* truhlíková stavba T.; —gebläse *n.* dmychadlo truhlíkové T.

Kasten-geist *m.* kastovnictví, kastářství; —verhältnisse *pl.* kastovní poměry; —wesen *n.* vrstevná odloučenosť stavův, kastovnictví.

Kastner (-s, unv. M.) *m.* obroční (, ího *m.*); —amt *n.* *v.* Kastenamt.

Kastor *m.* (gr. lt.) bobr; —eum *n.* bobrovina, bobrový stroj; —hut *m.* kastor, kastorový n. bobrový klobouk; —in *n.* bobrovina.

Kata-chrese, —chresis *f.* (gr.) nevlastnomluv T.; —falk (-s) *m.* truchlolešení, smuteční n. umrlčí lešení; —gma *n.* zlomení kosti; —komben *pl.* pohřební klenby; katakomby; —lektisch (Vers) bezslabičný, nedoměrný, neúplný, kusý (verš) T.; —lepsie *f.* strnutí; —lexe *f.* skoncování n. ukončení verše n. rozměru T.; —log (-es, M. -e) *m.* seznam (knih), sepis, výčet, výkazník; —logisiren v katalog uvesti; —lysis *f.* rozpojení, katalyse T.; —lytische Kraft (chem.) síla katalytická T., síla rozpojovací; —menien *pl.* (med.) měsíčné, květ, čas ženský; —pasma *n.* sypání na rány; —phora *f.* klesnutí; ospalosť, spavice; —phrakt *m.* žebrovaz; —plexie, —plexis *f.* strnutí.

Katarakt (-s, M. -e) *m.*, —e (M. -en) *f.* (gr.) říčné prahy T., slapy, vodospády *pl.*; 2. (Med.) bělmo, oblak; —enschwelle *f.* práh.

Katarrh (-s, oh. M.) *m.* (gr.) katar, nádcha; —al nádchový, horučný; —alfieber *n.* nádcha.

Kataster (-s, oh. M.) *m.* (it. fr.) katastr P. (berničná výměra země).

Katastral-daten *pl.* data, udání katastrální P.; —gemeinde *f.* obec katastrální P.; —karte *f.* mapa katastrální T.; —organ *n.* osoba ku katastru zřízená, katastrální zřízenec P.; —preis *m.* cena katastrální P.

Katastrophe (M. -en) *f.* (gr.) katastrofa, osudná příhoda; osudný, náhlý, násilný obrat n. převrat; rozhodná doba, rána, rozhodný skutek.

Katech-ese, —esis *f.* (gr.) učení výptavné; učení základní; —et (-en, M. -en) *m.* katecheta, učitel náboženství; —etik *f.* učení o vyptávání; —etisch vyptavací, katechetický T.; —isiren vyptávati se; vyučovati v náboženství; —ismus *m.* výptavná kniha; katechismus, kniha o náboženství.

Katechugerbsäure *f.* (chem.) kyselina katechotříslová T.

Katechumen (-en, M. -en) *m.* věroučeň, věroučeník, cvičenec víry.

Kategor-ie *f.* (gr.) kategorie T., obor ponětí; oddělení, odřad, pořad; K. des Grundbesitzes und Grundbesitzers způsob pozemnosti a povaha držitelova P.; —isch kategorický T., výslovný, bezvýminečný; určitý.

Kater (-s, unv. M.) *m.* kocour, kot.

kat exochen (gr.) po výtce, po přednosti T., hlavně, zvláště, především.

Katharinenbirn *f.* kateřinky, kačenky *pl.*

Kathe (M. -n) *f.* kotec, bouda.

Katheder *f.* (*m. et n.*) (gr.) stolice učitelská, katedra, učebnice.

Kathedral-e *f.*, —kirche *f.* hlavní chrám, biskupský chrám, velechrám.

Kathete *f.* (gr.) (math.) odvěsna, odvěsnice T.

Katheter *m.* (gr.) (Med.) močevod, cev n. cívka na vedení moče; —isiren moč skrze cívku pouštěti; —ism *m.* cívkování.

Kathetometer *n.* úhloměr T.

Kathisma *n.* (gr.) světilna.

Kathode *f.* (gr.) (phys.) katoda.

Kathol-icismus *m.* katolictví; —ik (-en, M. -en) *m.* (gr.) katolík (povšechník); -isch katolický; povšechný.

Katoptr-ik *f.* (gr.) (phys.) katoptrika T., náuka o zrcadlení; —isch katoptrický, zrcadelný.

Kattun (-es, M. -e) *m.* kartoun; —drucker *m.* tiskař kartounu; —fabrik *f.* fabrika n. továrna n. veldílna na kartoun; —industrie *f.* kartounářství, kartounictví; —manufactur *f.* rukodělna na kartoun; —presse *f.* lis na kartoun; —rock *m.* kartounka; —weber *m.* tkadlec kartounu, kartounář, kartouník.

Katzbalg-en sich práti se, kočkovati se, hašteřiti se; —er *m.* rváč; —erei *f.* kočkování.

Kätzchen (-s, unv. M.) *n.* kočička; (bot.) jehněd, kočička; —frucht *f.* (bot.) šišvorec T.

Katze (M. -n) *f.* kočka; (Ballsp.) hra na kočku; (bot.) jehněda, kočička; (Krankheit der Bergleute) kočka hornická, záducha hornická.

Kätzeln mh. okotiti se.

Katzen-auge *n.* kočičí, jiskravé oko; – balsam *m.* marulka; —buckel *m.* kočičí hrb; —freund *m.* kočkář; —geruch *m.* kočičina; —gold *n.* kočičí zlato; —jammer *m.* kocovina, pochmelina (*rus.* pochmelí); —kraut *n.*, —münze *f. Nepeta cataria* marulka; —liebe *f.* fig. ošemetná láska; —musik *f.* kočičina, kocovina; —schrei *m.* mňoukání; —silber *n.* kočičí stříbro, slída.

Kauder-ei *f.* lichvářství; —er *m.* lichvář; —n mh. lichvařiti.

Kauderwälsch *adj.* zpaťhaný, zhatlaný; K. (ob. M.) *n.* hatlanina, haťmatilka; —en hatlati, bláboliti.

Kaue (M. -en) *f.* *v.* Käfig; kotec, budka (na jehňata).

Kau-en mh. žváti, žvýkati, přežívati; —er (-s, unv. M.) *m.* žváč, žvanil.

Kauf (-s, M. Käufe) *m.* koupě, kup P., T.; trh P.; ein guter Witz wird dabei gerne in den K. genommen dobrý vtip se ochotně přijme; —bar kupný; —brief *m.* kupní list, trhový list P.; —en etw. koupiti něco P.; öfter k. kupovati.

Käufer (-s, unv. M.) *m.* kupec, (kupující, kupovač, kupovatel) P.

Kauf-fahrer *m.* kupecká loď, kupecký koráb; 2. velitel kupecké lodi; —fahrtei *f.* kupectví námořské; —fahrteischiff *n.* kupecká loď P.; —gegenstand *m.* trhová věc P.; —geld *n.* kupní peníz *v.* Kaufschilling; —geschäft *n.* koupě, trh P.; —halle *m.* tržnice; *pl.* kotce; —handel *m.* obchod kupecký, kupectví P.; —hof *m.* kupecký dvůr; —laden *m.* kupecký krám (*st.* sklep) P.; —leute *pl.* kupci, kupectvo.

Käuflich kupný T.; *adv.* kupně, kupem, kupmo, koupí *inst.*

Kauf-lustiger *m.* kdo zamýšlí koupiti, kdo koupě žádostiv jest, kdo by chtěl koupit, koupě chtivý, kupovač (P.); —mann (-s, M. —leute, selten —männer) *m.* kupec P.; —männin *f.* *v.* Kaufmannsfrau; —männisch kupecký P.; -er Brief list kupecký, obchodní, obchodnický T.; —mannschaft *f.* (ob. M.) (Geschäft) kupectví; (Kaufleute) kupectvo P.

Kaufmanns-buch *n.* kniha kupecká; —diener *m.* kupecký mládenec P.; —frau *f.* kupcová *f.*; —geschäft *n.* obchod kupecký, živnosť kupecká P.; -e treiben svůj obchod vesti během kupeckým P., kupčiti; —gut *n.* kupecké zboží P.

Kauf-platz *m.* tržiště P.; —preis *m.* kupní cena, trhová cena P.; —rechtsgelder *pl.* kupní, trhové peníze P.; —sbude *f.* kotec.

Kaufschilling *m.* stržené peníze; kupní, trhová suma P., kupný peníz; —sberechnung *f.* účtování peněz trhových, účtování stržené sumy P.; —sberechnungscommission *f.* komise k účtování stržené sumy, komise účtovací T.; —sfristengelder *pl.* kupní n. trhové peníze, placené v jistých lhůtách P.

Kauf-schlag *m.* (vlt.) podání ruky při koupi (gem. plácnutí, *st.* trh); —spiel *n.* kupčík; —stück *n.* kupní n. trhová věc; (zum Verkauf bestimmt) věc na prodej; (gekauft) koupená věc P.; —summe *f.* kupné (, ého *n.*) T.; —vertrag *m.* smlouva trhová P.; —werth *m.* hodnota kupní T. [ček.

Kaul *m.*, —frosch *m.* pulec, špru-

Kaule (M. -n) *f.* koule *v.* Kugel.

Kaum *adv.* sotva, jedva, ledva, z těžka, s těží.

Kau-mittel *n.* žvýkací prostředek (med.); —muskel *m.* (anat.) žvýkač (sval).

Kaupel-ei *f.* kramaření; —er *m.* kupčík, kramář; —n kramařiti, kupčiti, vyměňovati, směňovati.

Kaust-icum *n.* (chem.) žíradlo; proděvadlo; —ik *f.* (gr.) umění leptací *v.* Aetzkunst; —isch žahavý T., leptavý, mořicí; štípavý, uštěpačný; —ische Linie zápalová čára T.

Kaute (M. -n) *f.* důl, jáma; 2. Kaute (Flachs) zemně, zavinutka; 3. směna, výměna.

Kauter-isation *f.* (gr.) propálení, propalování, prožžení; —isiren vypalovati, žehati, vyžehati (železem); —ium *n.* propalovadlo, proděvadlo, žehadlo.

Kautschuk *n.* (chem.) kaučuk T.

Kauz (-es, M. -e) *m.* sýc, kulich; fig. divý muž, divous; reicher K. [bohatý kubík.

Kauzen krčiti se.

Kauzion *f. v.* Caution.

Kazike (-s, M. -s) *m.* kazik, indiánský náčelník.

Kazine *f.* (pers.) pokladnice sultánova (*rus.* kazna).

Kebs-dirne *f.*, —frau *f.*, —weib *n.* ženina, souložnice, kuběna; —ehe *f.* souložnictví; —kind *n.* boček, levoboček, dítě nemanželské; —mann *m.* kuběnář, souložník.

Keck *adj.* (*comp.* -er, *sup.* -este) drzý, smělý; k., —lich *adv.* drze, směle; —heit *f.* (ob. M.) drzosť, smělosť.

Kegel (-s, unv. M.) *m.* kužel T., kuželka, homole; abgestutzter K. kužel zkomolený; kužel komolý T.; (archit.) K. bei den Fenstern und Thüren zavěšák n. závěsník se skobou T.; K. *v.* Kegelschnecke; K. spielen, K. schieben hráti v kuželky; —bahn *f.* kuželna, kuželník, valour; —berg *m.* homole, homolovitá hora T.; —birn *f.* kuželka; —dach *n.* kuželová střecha T.; —fläche *f.* (geom.) plocha kuželová T.; —förmig kuželovitý, homolovitý T.; homolitý; —geld *n.* kuželné; —linie *f.* čára kuželovitá; —mantel *m.* (math.) křivý povrch n. křivá povrchnosť kužele (plášť kužele) T.

Kegeln mh. v kuželky hráti.

Kegel-plan, —platz *m. v.* Kegelbahn; —rad *n.* kuželité, kuželovité, úhlovité kolo T.; —schnäbler *pl.* klínozobí ptáci T.; —schnecke *f.* kuželín, homolín; —schnitt *m.* kuželový průseč n. průsek T.; kuželový řez A.; —schnittslinie *f.* (math.) čára kuželosečná, kuželosečnice T.; —spiel *n.* hra v kuželky.

Kehl-balken *m.* hambalek spodní, odřice T.; svázka; —bohrer *m.* nebozez žlábkovitý; —buchstabe *m.* hrdelní písmeno; —deckel *m.* (zool.) jazýček, příklop, nákryvka T., víčko; —drüse *f.* žláza hrdelní.

Kehle (M. -n) *f.* (archit.) žlab, žlábek, úžlabí T.; 2. (anat.) hrdlo T., chřtán, podkrčí.

Kehl-eisen *n.* žlábkovité železo; —en žlabiti, ožlabiti, žlábkovati; hrdlo podříznouti, zařezati; —flosser *pl.* hrdloploutvé ryby T.; —gang *m.* podbradek; —heimer Platten (archit.) plotny kehlheimské T.; —hobel *m.* žlábkovec T.; —kopf *m.* chřtán, hrtan T., ohryzek, Adamovo jablko; —kopfentzündung *f.* zánět, zapálení ohryzku; —kraut *n.* listnatec, babí jahoda, čípek, čípková bylina; —laut *m.* (grm.) hrdelnice, hrdelní hlas T.; —leiste *f.* (archit.) laloška, požlabek T.; —rinne *f.* výžlabek; —sparren *pl. m.* (archit.) krokvice bochné T.; —stichbalken *m.* krátče hambalkové T.; —stimme *f.* hlas hrdelní; (grm.) hrtanový přídech T.; —sucht *f. v.* Bräune; —ung *f.* (b. Gesims) žlabení, žlábkování T.; —ziegel *m.* žlabovice.

Kehr (ob. M.) *f.* obracení; —ab, —aus *m.* poslední tanec, doskok; —besen *m.* koště, chvoště; K. zum Kehren der Spreu sháněčka; —bürste *f.* smeták; —e *f.* úvrať; —en obrátiti; 2. mesti; 3. mſ. navrátiti se; den Rücken k. ukázati paty; sich an etw. k. ohlédati se nač, všímati si čeho; obraceti se nač; an sich gekehrt zádumčivý; —flügel *m.* peroutka, kosinka.

Kehricht (-s, ob. M.) *n.* smetí, výmetky (výmetec *sl.*); —platz *m.* smetiště.

Kehr-ruder *n.* opačina, opačnice; —seite *f.* rub; opak, opačnosť; -wisch *m.* smeták, smetadlo, pometlo.

Keif-en mh. hubovati na koho; vaditi se s kým; —er *m.* vadil, hubař; —isch vadivý.

Keil (-s, M. -e) *m.* klín, klínec; průboj; —bein *n.* kosť klínová n. klínovatá, kolková T.; —en zakli-

novati, uklinovati; kálati, rozkálati; mf. klínovitěti; klínovitým býti; —er v. Keuler; —förmig klínovitý T.; —hacke, —haue f. špičák, nosatec, havířský čakan; —holz n. sukové dříví; —länge f. strana klínu T.; —pflock m. klínec; —presse f. lis klínový T.; —rücken hlava klínu T.; —schärfe f. břit klínu T.; —schlägel m. klínovka; —schrift f. klínové písmo T.; —stein, —ziegel m. klín T.

Keim (-es, M. -e) m. zárodek; 2. (bot.) kel T., klík, puk, pouček, výstřelek; —apparat m. (ökon.) klíčidlo (přístroj k rychlému klíčení semena); —bläschen n. puchýřek pučivý (puchýřek Purkyňův) T.; —chen n. zárodek; —deckel m. (bot.) víčko klové T.; —en mh. pučeti, vzcházeti, klíčiti se; fig. původ bráti, vzniknouti; —fähig klíčivý, zárodný; —federchen n. (bot.) pírko T.; —fleck m. plama zárodková T.; —häufchen n. (bot.) kupka T.; —haut f. blána zárodková T.; —hof m. (bot.) ďubka klová T.; —kern m. jádro plodu T.; —knospchen n. pupenčík T.; —loch n. dírka klová T.; —monat m. *Germinal* pučen; —pflänzchen n. klička T.; —schale f. (bot.) chranič T.; —scheibe f. (bot.) lehátko T.; —stengelchen n. pníček (bot.); —träger m. klonoš T.; —warze f. víčko klové T.; —würzelchen n. (bot.) kořínek T.

Kein, —er, —e, —es *pron.* (*adj.*) žádný, nižádný, ani jeden; nikdo; —erlei nijaký; —eswegen *adv.* nikterak, nijak, nižádnou měrou, nižádným spůsobem; —mal v. Niemals.

Kekk v. Keck.

Kelch (-es, M. -e) m. číše, kalich; (am Obste) šešulka; —artig, —förmig kalichovitý, číšovitý; —deckel m. mistička; —los bez kalicha; —röhre f. (bot.) trubka kalichová T.; —saum m. (bot.) kraj n. okraj kalichový T.; —ständige Pflanzen rostliny kalichokvěté T.

Kelle (M. -en) f. naběračka, naběrací lžíce; sběračka; (Maur.) obmítačka, zednická lžíce T.

Keller (-s, unv. M.) m. sklep (loch); —affel f. v. Affel; —bursche m. sklepníček, (gem.) kluk; —ei f. veliký sklep; sklepení; 2. *coll.* sklepnictvo; —fenster n. světlík, sklepní okno; —geruch m. sklepovina; —geschoß n. nadsklepí; —hals m. šíje (sklepa) T.; (Gewächs) lýkovec, vlčí lýko; —knecht m. sklepák; —leiter f. líha, námětek; —magd f. sklepnice; —meister n. nadsklepní (, ího m.); —öffnung f. otvor do sklepa.

Kellner (-s, unv. M.) m. sklepník; —in f. sklepnice; —junge m. sklepníček.

Kelp n. (chem.) kelp T.

Kelter (M. -n) f. lis, čeřen, pres na víno; —baum m. lisnice, presovní kláda; —er m. lisovník, presovník; —gesang m. vinařský zpěv; —haus n. lisovna, presovna, lis; —kasten m. čeřen; —maschine f. lisostroj; —meister m. nadlisovní; —n lisovati, tlačiti, presovati (víno); —recht n. lisovní právo; —stange f. loutka; —wein m. víno z oseče, oseč.

Kenn-bar znatný, znatelný, poznatelný, značný; —en etw. něco znáti, poznati (věděti); k. lernen poznávati, seznámiti se; —er (-s, unv. M.) m. znatel, znalec T.; —erling m. vědílek; —erschaft f. znalectví, znalství, znatelství.

Kenntniss (M. -sse) f. vědomosť P. T.; K. der Landessprachen znalosť, povědomosť jazykův zemských, zběhlosť v jazycích zemských P.; K. und Nachachtung vědomosť a zachovávání-se dle něčeho P.; etw. zur K. bringen něco dáti na vědomí, věděti dáti, někomu v známosť uvesti P.; was hiemit zur allgemeinen K. gebracht wird o čemž se dává vůbec věděti; etw. zu K. nehmen vzíti něčeho vědomosť P., T., vzíti n. přijmouti něco na vědomí; K. zpráva T.; wovon K. haben míti čeho n. o čem zprávu T.; in K. gesetzt werden zpraven býti něčeho P.; jdn. etw. zur —nahme zustellen někomu něco dodati, aby toho vzal vědomosť P.; —quelle f. pramen vědomosti P.; —reich znalý, zběhlý.

Kennung *f.* znání, poznání; (b. Pferden) jádro.

Kennzeich-en *n.* (wdm.) známka, znak T., znamení; K. der Primzahlen znak prvočísel T.; 2. K. (philos.) sudidlo T.; —enlehre *f.* znakosloví; —nen značiti, označiti.

Kennziffer *f.* známka poměročetná, význak; 2. ukazatel, ukazovatel, ukazadlo, ukazovadlo T.

Kentern překlopiti; gekentertes Schiff překlopený koráb.

Keper (-s, unv. M.) *m.* tažené dílo, kepr (Zeug).

Kerate *pl.* (Min.) rohovce T.

Kerb (-es, M. -e) *m.*, —e *f.*, —en *m.* vrub, zásek. [(*rstl.*).

Kerbel *m.*, —kraut *n.* kerblík

Kerb-en etw. vroubiti, vrubovati, vroubkovati něco; —enfügung *f.* (b. Tischl.) vroubení; —holz *n.* vrub, vrubovka (rabuše, rováš); —thiere *pl.* hmyzi T.; —zahn *m.* (bot.) vrub, vroubek, zejk T.

Kerker (-s, unv. M.) *m.* žalář P.; —fieber *n.* horučka žalářní; —inspector *m.* dozorce žalářní, dozorce nad žalářem P.; —meister *m.* žalářní (, ího *m.*), žalářník; —strafe *f.* trest žalářní, trest žaláře P.; —visitazion *f.* přihlídka k vězňům P.

Kerl (-s, M. -e) *m.* chlap; chlapík.

Kermes (oh. M.) *m.* červec; —baum *m.* červcový strom, červec.

Kern (-s, M. -e) *m.* jádro; (bot.) K. (Keimkern) jádro plodu T.; K. (des Getreides) zrno; (der Kirschen, Pflaumen) pecka; (der Pflanzen) semeno; (des Stammes) dřeň, střeň, strženˇ, ostržeň, jádro; (b. Pferd) *v.* Kennung; fig. (das Beste) výbor, květ, jádro.

Kern-ansatz *m.* závara; —apfel *m.* (bot.) jablko T.; —beißer *m.* dlesk, dlask; —brav jak náleží hodný; —en mh. vyjádřiti, jádro vyloupnouti; fig. vybrati; (v. d. Butter) krupičkovatěti; —fäule *f.* hnití jádra; —fest zdravý, jadrný; —fett *n.* plsek, plsní sádlo (plesť); —gehäuse *n.* jadernice, šišeň, ohryzek; —gesund zdravý jako rys; jako výlupek; —haut *f.* (bot.) povláčka jádra, povláčka jader, povláčka jaderná T.; —holz *n.* jádro dřeva; —hülle *f.* chranič (balatička) T.; —ig jadrný, jadrnatý; —igkeit *f.* jadrnosť T.; —lager *n.* (b. Büchs.) lůžko jádra; —leinwand *f.* silné, pevné, jadrné plátno; —mann *m.* silák; šlechetník; —mehl *n.* výražek, výražka; —obst *n.* jadrnaté ovoce; —reich jadrnatý, zrnatý; —schatten *m.* stín plný T.; —scheit dřeňové poleno; —schule *f.* jadrnice, jadroviště; —schuß *m.* rovný výstřel; —seife *f.* mýdlo tuhé T.; —wand *f.* (Wasserb.) štět T. [skotvarnictví T.

Keroplastik *f.* voskolepičství, vo-

Kerze (M. -en) *f.* svíce, svíčka.

Kerzen-beere *f.* voskovník; —gerade *adj.* rovný jako svíčka; —gießer *m.* svíčkář; —handel *m.* obchod se svíčkami, svíčkářství; —kraut *n.* divizna; —weib *n.*, Kerzlerin *f.* svíčková (bába); svíčkářka.

Kescher *m.* *v.* Kesser.

Kessel (-s, unv. M.) *m.* kotel; (geol.) K. (eine Vertiefung) kotlina T.; (wdm.) lože; —erz *n.* kotlovina; —flicker *m.* kotlářík, pánvičkář; —grube *f.* kotlina; —haus *n.* kotlovna; —herd *m.* kotliště; —jagd *f.* (wdm.) obstavená honba; —kreuz *n.* kotelník; —lippe *f.* (Bauk.) pysk kalichový T.; —meister *m.* nadkotelný; —schmied *m.* kotlář; —schmiede *f.* kotlárna; —stein *m.* kal n. usedlina v kotlích; —thal *n.* kotlina T. [keser.

Kesser (-s, unv. M.) *m.* ohnoutka,

Kessler, Kesseler (-s, unv. M.) *m.* kotlář *v.* Kesselschmied.

Kette (M. -n) *f.* řetěz; galvanische K. řetěz měřický T.; (bei Web.) osnova; (wdm.) hejno, houf.

Kettel (M. -n) *f.* petlice, řetízek; —n řetízkovati.

Ketten na řetěz dáti, připnouti; fig. spojiti; —arbeit *f.* řetízkové dílo, řetízkování; —bogen *m.* (archit.) řetězový oblouk T.; —bruch *m.* (math.) zlomek řetězový, spojitý (spjatý) T.; —brücke *f.* řetězový most; —brückenactienverein *m.* akciový spolek mostu řetězového; —faden *m.* o-

snova; —garn *n.* útek; —gebirge *n.* pásmaté hory T.; —gesang *m.* kanon; —glied *n.* článek, kroužek, oko; —haken *m.* hák u řetězu; —hund *m.* věžník; —linie *f.* čára řetězná n. řetězová (řetěznice) T.; —nagel *m.* (geom.) řetězový hřeb T.; —naht *f.* řetězový šev; —rechnung *f.* řetězový počet; —regel *f.*, —satz *m.* (arithm.) pravidlo řetězové, počet řetězový T., pravidlo počtu řetězového; —reim *m.* propletený rým, proplétaný rým; —ring *m.* kroužek, článek řetězu n. řetězový, řetězný (ohnivo); —schmied *m.* řetězník; —stab *m.* (geom.) žerď řetězová T.; —steg *m.* řetězová lávka; —stich *m.* řetězový steh; —strafe *f.* trest řetězy; —tanz *m.* kolo, potkávka, tanec na potkávku; —werk *n.* řetězoví.

Ketzer (=s, unv. M.) *m.* kacíř, bludař, bludověrec, křivověrec; —ei *f.* kacířství; —gericht *n.* věrosoud; —in *f.* kacířka; —isch kacířský, bludařský, křivověrský; —schrift *f.* spis kacířský. [říčice.

Keubel (=s, unv. M.) *m.* řešeto,

Keuch-en mh. těžce oddýchati, supěti, pychtěti; —end dušný, dychavičný, udychtěný; —er *m.* dychavičník; —husten *m.* záduch, záducha, zádušný n. dusivý n. davný kašel; —sucht *f.* dychavičnosť.

Keule (M. =n) *f.* palice, kyj; (der vierfüßigen Thiere) kýta; (der Vögel) stehno; —n palicí tlouci, palicovati.

Keulen-förmig kyjovitý; —käfer *m.*, —träger *m.* kyjenoš; —pilz *m.*, —schwamm *m.* kyjanka, kuřátka.

Keuler (=s, unv. M.) *m.* (wdm.) kanec *v.* Keiler. [ci) T.

Keulhörnige *pl.* kyjerožci (brou-

Keuper (=s, oh. M.) *m.* (geol.) pestroslín T.

Keusch čistý, neposkvrněný, neporušený; stoudný; —baum *m.* drmek; —heit *f.* čistota, neposkvrněnosť, neporušenosť.

Keusch-e (M. =en) *f.* chyše; —ler (=s, unv. M.) *m.* domkář.

Khan *m.* *v.* Chan. [Kazine.

Khazine *f.* (pers.) pokladna *v.*

Kiaya, Kihaja *m.* (türk.) zástupce, náměstek, plnomocník.

Kibitka *f.* (tatar.) kibitka.

Kibitz (=es, M. =e) *m.* čejka.

Kicher *f.*, —erbse *f.* cizrna.

Kicher-er *m.* chechtal, chechta; —n řehtati se, chechtati se.

Kiefer (unv. M.) *m.* (anat.) čelisť T., sáně, sáňky; K. (d. Fische) žábra; (oh. M.) štěrk; K. (M. =n) *f.* (Baum) borovice, chvoj, sosna; —eule *f.* borovnice (motýl); —fuß *m.* noha čelistná T.; —gehölz *n.* boroví; —harz *n.* borová pryskyřice; —holz *n.* borové dříví; —knochen *m.* kosť čelistná; —kreuzschnabel *m.* křivka bavorská; —mäuler *pl.* volnoplýtevníci.

Kiefern *adj.* borový, chvojový.

Kiefer-nadel borová jehlice; —nadelbäder *pl.* lázně n. koupele jehličnaté; —nadelextrakt sosnovina, jehličina; —pilz *m.*, —schwamm *m.* klouzek, máselník; —wald *m.* bor, borek, boří, borovina, boroví; —wolle *f.* (Waldwolle) sosnovka; —zapfen *m.* korky, borové šišky, šuty.

Kiel (=s, M. =e) *m.* brk T.; K. des Schiffes podlodí, spodek lodi; nádní, podsek; (b. Gärtn.) cibulka; (bot.) člunek, loďka T.; —en mh. (v. Vögeln) opeřiti se, ospencovatěti; *act.* (ein Rebhuhn) zapeřiti, perem zapíchnouti; —förmig brčitý; —ig brkovatý; —kropf *m.* vole.

Kieme (M. =n) *f.* (b. Fisch) žábra T.

Kiemen-bogen *m.* oblouk žaberný T.; —deckel *m.* skřele, pokryvka žaberná (pokryvka žábry, pokryvka žaber) T.

Kien (oh. M.) *m.* louč, loučka, smolnice; —art *f.* loučovka; —baum *m.* *v.* Kiefer; —fackel *f.* dračka; —ofen *m.* kopetnice, koptová pec; —öl *n.* borový olej; —post, —porst *m.* rojovník.

Kienruss *m.* saze, kopt, kopet T.; —brenner, —erzeuger *m.* koptář; —hütte *f.* koptárna; —knabe *m.* koptík.

Kienwald *m.* *v.* Kieferwald.

Kiepe (M. =n) *f.* nůše.

Kies (=es, von mehren Arten M.

=e) *m.* štěrk, křemení; Kiese *pl.* (Min.) kyzy T.

Kiesel (=s, unv. M.) *m.* křemen, skřemen, křemel, křemelec, oblátek, oblázek; (chem.) křemík T., křemýk; —artig křemenitý, křemelitý; —boden *m.* křemenice; —erde *f.* křemenka; —feuchtigkeit *f.* (chem.) mok křemenný T.; —gallerte *f.* (chem.) rosol křemenný T.; —guhr *f.* (geol.) *v.* Kieselsinter; —masse *f.* křemenovina; —saure Salze *pl.* křemany T.; —säure *f.* kyselina křemíková T.; kyselina křemenová, křemenka; —säurenhydrat *n.* (chem.) hydrat kyseliny křemíkové T.; —schiefer *m.* buližník T.; —seife *f.* (chem.) mýdlo křemenné T.; —sinter *m.* (geol.) pěna křemenná T.; —stein *m. v.* Kiesel.

Kies-grube *f.* křemeliště; —hammer *m.* pemrlice, přemelice, křemelnice; —icht křemenitý, štěrkovitý; —iger Ort křemeliště; —sand *m.* štěrk. [kočka *v.* Katze.

Kieze (M. =n) *f.* brašna; loktuše;

Kiff (=s, M. =e) *m.* svár; sváda.

Kiffe (M. =n) *f.* chatrč, bouda.

Kikri! Kikriki! kykyryhy!

Kilo-gramme *n.* (fr.) kilogram (1000 gramů); —*litre m.* kilolitr (1000 litrův) T.; —*metre n.* kilometr (1000 metrův) T.

Kimm-e (M. =en) *f.* útor; —eisen *n.* (Böttch.) vtěrák, útorník; —en pořezávati, vtírati; —hobel *m.* útorník; vtěrák, zatěrák; —ung *f.* vzdušný oblud T.

Kind (=es, M. =er) *n.* dítě, dítko, děcko, robě; *pl.* —er děti, dítky.

Kindbett *n.* (oh. M.) slehnutí; šestinedělí, omladky; kout; —erin *f.* šestinedělka, koutnice; —fieber *n.* omlaznička, odmladní horečka; —schmaus *m.* křtiny *pl.*

Kindel-bier *n.* křtiny *pl.*; —frau *f.* bába porodní; —n slehnouti; dováděti, dětinství prováděti.

Kinder-bewahranstalt *f.* opatrovna (dítek) P.; —brot *n.* bochánek; —butte *f.* cucáček; cumlík; —ei *f.* dětinství; —fresser *m.* dětožrout; —gries *m.* feiner drobná krupička; —haft *v.* Kindlich; —haube *f.*, —käppchen *n.* karkule; —karten *pl.* karty pro děti; —leicht *adj.* lehounký; přesnadný; —lich *adj.* dětský; *adv.* po dětsku; —liebe *f.* láska k dětem; dětská, dětinná láska; —los bez dětí; ein —loser bezdětek; —mädchen *n.*, —magd *f.* chůva; —mahl *n.* křtiny, křestné hody *pl.*; —mehl *n.* (*farine lactée*) moučka dětská, m. mléčná; —posse *f.* dětinství; —rollen *pl.* (Theat.) úlohy malých dítek; —spiel *n.* dětská hra; hračka, hříčka; —sprache *f.* dětská mluva, dětská řeč; —sterblichkeit *f.* úmrtnosť dětí; —stube *f.* dětinec; —wagen *m.* chodítko, vodítko; —wärterin *f.* opatrovnice, hlídačka dětí; —wiege *f.* kolebka.

Kindes-alter *n.* dětinství, mladictví; —beine *pl.*; von —beinen an od dětinství, z mládí, od maličkosti; —kiefern *pl.* čelistky dítěcí; —lage *f.* posazení dítěte v matce; —mord *m.* zavraždění dítěte P.; —noth *f.* pracování ku porodu, bolesti porodní; in —nöthen liegen pracovati ku porodu; K. porod, slehnutí; —statt; an K. annehmen *v.* Adoptiren.

Kind-heit *f.* dětinství, dětství P.; dětinnosť, dětskosť; —isch dětinský T.; dětský; k. werden zdětinětí; —lich dětinný T.; dítěcí, dětecký; k. schön dětinně krásný T.

Kindsfrau *f.* dětská.

Kindtaufe *f.* křest dětský; —mahl *n.* křtiny *pl.*; —mutter *f.* kmotra.

Kinn (=s, M. =e) *n.* brada T.; —backen *m.* čelisť, skráně; —bart *m.* vousy na bradě; —kette *f.*, —reif *m.* podbradek, podbradník, kantárek; —lade *f.* čelisť, sáně, sáňka, sanice. [osk, besídka.

Kiosk (=es, M. =e) *n.* (türk.) ki-

Kipfe (M. =n) *f.* (am Wagen) klanice; (am Schiff) kleč; —nbohrer *m.* klaničník.

Kipf-kette *f.* náklaničník; —stock *m.* (am Wagen) oplín, šárnice, šremlice.

Kipp-e *f.* svislosť, svah; er steht auf der K. je na kahanci, na korábě; 2. K. útor; 3. bahnice (ovce);

—eln mh. proklouznouti; —en nakloniti, naklopiti, postaviti na útory; vybrati, vyměniti; ťukati vejce; obřezávati peníze; mh. sklouznouti, svezti se; —er m. obřezavač peněz; —karren m. táčky, kolimaha.

Kirche (M. -en) f. (Gebäude) kostel, chrám; (Gemeinschaft) církev (st. kostel).

Kirchen - amt n. zádušní úřad; kostelní úřad P.; —amtmann m. správce úřadu zádušního —angelegenheit f. záležitosti církevní, věci círk. P.; —bann m. církevní kletba P.; —buch n. zádušní kniha; —buße f. církevní trest, pokání P.; —capital n. zádušní hlavní suma, zádušní jistina P.; —diebstahl m. kostelní, chrámová krádež P.; —diener m. kostelník; —dienst m. kostelní služba; —dotazion f. kostelní nadání; —fest n. slavnosť chrámová; posvícení; —fond m. kostelní nadací; (Vermögen) zádušní, kostelní majetnosť, záduší P.; —gemeinde f. osada; —gemeinschaft f. spolek církevní P.; —geschichte f. dějiny církve, dějepis církevní; —gesetz n. zákon církevní; —gewalt f. moc církevní P.; —gut n. kostelní, zádušní statek P.; —lehre f. církevní učení; —lehrer m. učitel církve; —musik f. kostelní hudba; —ordnung f. obřadnictví; —patron m. podací pán kostela P.; —patronat n. kostelní podací (právo) P.; —rath m. konsistoř, církevní rada; —raub m. vyloupení kostela P.; —rechnung f. kostelní účty; —recht n. právo církevní P.; —sachen pl. věci, záležitosti církevní P.; —staat m. církevní stát, papežský stát, papežská země, papežsko; —strafe f. pokuta církevní P.; —vater m. otec církevní; 2. zádušník; —vermögen n. v. Kirchenfond; —versammlung f. církevní sněm; —vogt m. zádušní starosta P.; —weib n. kostelní n. svíčková bába; —wesen n. církevnictví, věci n. záležitosti církevní.

Kirch-fahrt f. pouť; —gang m. (der Wöchnerin) úvod; —hof m. hřbitov v. Friedhof; —lich církevní; —messe f. výroční mše; 2. posvícení; —sprengel m. farní osada P.; 2. biskupská osada; biskupský obvod; —tagsfeuer f. slavení pouti, pouť; —thurm m. kostelní věž; —weihe f., —weihfest n. posvěcení chrámu; posvícení; —weihkuchen m. posvícenský koláč.

Kirmes f. v. Kirchmesse; —artige (kirchmeßartige) Gasterei halten posvícenskou si držeti.

Kirr-e adj. krotký; K. f., —heit f. krotkosť; —en zkrotiti, ochočiti; mh. vrzati, skřípati; (wdm.) vábiti; —ung f. vábení; (der Ort) vabiště.

Kirsch-baum m. třešně *Cerasus*; —baumholz n. třešňové dříví; —branntwein m. třešňovka; —e (M. -en) f. třešně; —farbig třešňový, třešňové barvy; —fink m. dlask, dlesk; —kuchen m. koláč s třešněmi; —lorbeer m. třešně n. višně bobková; —lorbeerwasser n. voda bobkotřešňová T.; —meth m. třešník; —vogel m. brhel; —wasser n., —wein m. třešňovka.

Kissen n., Kopfkissen n. poduška, podhlavnice, podhlavnička.

Kiste (M. -en) f. bedna T., truhla, skříně; —nmacher m. bedničník, bednář.

Kitt (-es, M. -e) m. tmel T., chyt.

Kittel (-s, unv. M.) m. halena, palanda; K. der Weiber kytle; —knöpfe pl. knoflíky k halenám.

Kitten tmeliti, zatmeliti, zatmelovati T.

Kittenapfel m. v. Quittenapfel.

Kitt-masse m. tmelovina; —mörtel m. klí maltové.

Kitze f. v. Katze.

Kitzel (-s, ob. M.) m. lecht, lechtání; K. n. kůzle; —ig lechtavý, lektavý, -ivý; fig. choulostivý; —n einen lechtati koho; es —t mich lechtá mě.

Kitzler (-s, unv. M.) m. lechtač, lektač, lektal; (anat.) *Clitoris* poštěváček, lechtáček.

Kixkox m. rozhuda v. Toleranz.

Klachel (-s, unv. M.) m. klacoun, klicoun, klacek, kolohnát.

Klack! Klacks! *int.* bác! plác!
Klack (=s, M. Kläcke) *m.* puklina; —en, kläcken mſ. puknouti.
Kladd-e (M. =n) *f.* špína; mokro; náčrtek; (kfm.) první zápisky, první zápisník T., kniha kladní, kniha příručná P.; —en čistiti, cíditi; navrhnouti, rozvrhnouti.
Klaffen mh. klapati; odstávati, rozvírati se; šklebiti se; k. klepati, tlachati, žvaniti; —de Wunde zející rána, roztulená rána, rozstouplá rána.
Kläff-en mh. (v. Hunden) hafati, štěkati; —er *m.* hafák, hafal.
Klafter (M. =n) *f.* sáh; zehn Klafter Holz deset sáhů dříví; —holz *n.* sáhové dříví; —ig sáhový (dreiklaft. třísáhový); —lang *adj.* sáhodlouhý; —maß *n.* sáhová míra, sáh, sáhovka; —n oběma rukama (ramenoma) obsáhnouti; 2. do sáhů rovnati, sáhovati; —schlag *m.* porážení (sekání) sáhového dříví; —setzer *m.* sáhař, kdo rovná dříví do sáhů; —stab *m.*, —stange *f.*, —stock *m.* sáhovka, sáhovice, sáh.
Klagbar *adj.* žalobný; k. werden, k. gegen jmd. auftreten *v.* Klagen.
Klage (M. =n) *f.* žaloba (*st.* půhon); K. gegen jmd. žaloba na někoho P.; K. fig. stesk, stížnosť, nářek; —endung *f.*, —fall *m.* (grm.) *Accusativ* vinitel; —factum *n.* skutek n. příběh žalobný P.; —frau *f.* plačna, plačnice; —führung *f.* žalování; vedení žaloby; —lied *n.* píseň žalostná; —los bez žaloby, jmd. k. stellen opatřiti n. učiniti, aby někdo neměl proč žalovati, vyhověti něčí stížnosti P.; —mann *m.* plaček.
Klagen gegen jmd. žalovati na někoho z něčeho, o něco (*st.* pohnati koho na soud, před soud) P.; über jmd. k. stěžovati sobě do někoho, na někoho, naříkati; (vlt.) sich k. *v.* Beklagen sich; klagender Theil strana žalující, žalobná P.
Klagepunkt *m.* žalobný kus, žalobný článek P.
Kläger (=s, unv. M.) *m.* žalobník (*st.* původ); —ei (M. =en) *f.* ustavičné žaloby; —isch žalobnický.
Klage-recht *n.* právo k žalobě, žalobné právo P.; 2. žalobný důvod; —rückerlag *m.* vrácení žaloby P.; —ruf *m.* nářek, naříkání, žalostné volání; —sache *f.* pře; —schrei *m.* úpěnlivý křik, výkřik; —schrift (M. =en) *f.* žalobný spis, písemná žaloba P.; —stimme *f.* žalostný hlas; —ton *m.* žalostný zvuk; —weib *n. v.* Klagefrau; —wort *n.* slovo žalobné, žalostné.
Klag-führer *m.* žalobník veřejný; —geheul *n.* žalostné skučení; —gesang *m.* žalozpěv; —gewand *n.* smutečné roucho.
Kläglich žalostivý, žalobný, úpěnlivý, naříkavý; *adv.* žalostně.
Klaglos *v.* Klagelos.
Klamm *adj.* (*comp.* —er, *sup.* —ste) úzký; těsný; teskný, tesklivý; K. (=es, vh. M.) *m.* křeč; 2. námel; —en mh. tísniti se.
Klammer (M.=n) *f.* skoba (archit.); 2. (typ.) závorka; in —n schließen do závorek dáti, závorkami opatřiti, uzávorkovati T.; —füße *pl. m.* nohy spínací (n. ptákův) T.; —n skobou stáhnouti; —satz *m.* věta v závorkách, věta vložená.
Klampe (M. =n) *f.* skoba; spona; břevno.
Klang (=es, M. Klänge) *m.* zvuk, zvučení, znění T.; ein Name von K. zvučné jmeno; unter den Klängen der Hymne při zvucích hymny, při znění hymny; —boden *m.* ozývací půda; —ente *f.* hohol *Anas clangula*; —farbe *f.* barva zvuku T.; —figur *f.* obraz zvukový T.; —lehre *f.* zvukosloví *v.* Akustik; —los nezvučný, temný; —messer *m.* zvukoměr T.; —reich *adj.* zvučný; =e Stimme zvučný hlas T.
Klapp! klapps! *int.* bác! plác! K. (=es, M. =e) *m.* plácnutí, třasknutí; —büchse *f.* bouchačka; —e (M. =en) *f.* poklop, příklop; (am Rocke) příklopec; 2. (bot.) chlopně; 3. (mech.) klapka; —en mh. klapati, klepati, klepnouti; mit den Füßen k. cupati; das —t nicht to nesouhlasí, to se neshoduje (to nehraje).

Klappen-rock *m.* kabát s příklopci; —ventil *n.* záklopka, zámyčka klapková.

Klapper (Mz. -n) *f.* klapačka, klepačka; řehtačka, chřestačka; —apfel *m.* klepáč; —baum *m.* kokosník; —blech (Mz. -e) *n.* talíř při hudbě); —dürr *adj.* přeschlý, suchý jako kostroun; —ente *f. v.* Klangente; —jagd *f.* nadháňka *v.* Klopfjagd; —mann *m.* (wdm.) klepač, chřestač, honec; 2. smrťák, smrtonoš, kostlivec, kostroun; —n klapati; řehtati, chřestati; klektati, klekotati; der Storch —t čáp klektá, čáp klekoce; mit den Zähnen k. jektati, cvakati zuby (zubami); —nuß *f.* klokoč; —ralle *f.* chřástal (Vogel); —rose *f.* vlčí mák, planý mák, pukavec; —schlange *f.* chřestejš *Crotalus*; —stein *m.* chřestavec, kámen orličí; —storch *m.* čáp bílý; —werk *n.*, —zeug *n.* řehtadlo, řehtáček, řehtačka.

Klapp-handschuh (Mz. -e) *m.* rukavice sklopovací, shrnovačky *pl.*; —hut *m.* skladací klobouk; —mütze *f.* ušatá čepice.

Klapps! *int.* bác! *v.* Klapp; K. *m.* fig. špička; —en mh. klapati *v.* Klappen.

Klapptisch *m.* skladací stůl.

Klar *adj.* (*comp.* —er od. klärer, *sup.* —ste od. klärste) světlý, jasný; k. machen vyjasniti; k. řídký, židký; zřetelný, zřejmý, patrný; —äugig světlooký; —e *f.* židká omáčka.

Klär-e *f.* (oh. Mz.) jasno *n.*, jasnota; 2. průčistka; —en jasniti; čistiti, učistiti; sich se.

Klar-flachsene Leinwand tenké lněné plátno; —heit (oh. Mz.) *f.* jasnosť T., světlosť, čistosť; židkosť; K. (der Lichtbilder) zřetelnosť T.

Klär-kessel *m.* (b. Zuckers.) čistec, kotel průčistný; —sel *n.* (b. Zuckersied.) průčistka.

Klasse (Mz. -n) *f.* třída P., T.; K. der Gläubiger třída věřitelův P.

Klassen-exponent, —zeiger *m.* (math.) udavatel třídy, udavatel třídní T.; —handlung *f.* obchod se zbožím třídním P.; —lehrer *m.* třídní učitel P.; —lotterie *f.* třídní loterie P.; —mäßig třídní, dle třídy; řádný; -er Stempel řádný kolek (kolek třídní, kolek dle třídy P.); —zeiger *m. v.* Klassenexponent.

Klassisch klasický *v.* classisch.

Klaterig spletený; špatný.

Klatsch! *int.* plesk, tlesk, bouch! K. (-es, Mz. -e) *m.* klep, tlach; —bank *f.* klevetárna, klepanda, klepačka; —büchse *f.* bouchačka; fig. klepna; —e (Mz. -en) *f.* plácačka (na mouchy); 2. klepna; —en pleskati, tleskati, třaskati, práskati; fig. klevetati, klevetiti, klepati.

Klatscher (-s, unv. Mz.) *m.* klevetník, klepař; —ei *f.* klevety; klepy *pl.*; —in *f.* klevetnice, klepna.

Klatsch-geschichte *f.* klevety *pl.*, klepy, klevetiny, klevetopis; —gesellschaft *f.* klepařská společnosť; —haft klevetný; —maul *n. v.* Klatscher, Klatscherin; —rohr *n.* pukačka; —rose *f. v.* Klapperrose; —schwester *f. v.* Klatscherin.

Klaub-en přebírati; —er *m.* přeběrač; —erei *f.* přebírání, přebíračka; —ericht, —erig (-s, oh. Mz.) *m.* (mont.) klopy V., výběrky *pl.*; —holz *n.* sběrky, suché dříví; —steine *pl.* drobné kameny.

Klaue (Mz. -en) *f.* (gespaltener Huf) pazneht; (der Raubthiere) spár, dráp, pazour T., pařát; (in der Sägemühle) ručička; —n drápati.

Klauen-förmig pazourovitý; —krankheit *f. v.* Klauenseuche; —mehl *n.* moučka z paznehtův; —öl *n.*, —schmalz *n.* tuk paznehtní; —seuche *f.*, —weh *n.* paznehtice, kulhavka, pochroma. [paznehtnatý.

Klau-hammer *m.* paznožice; —ig

Klausel *f. v.* Clausel *Clausula.*

Klausur *f. v.* Clausur.

Klavier *n. v.* Clavier.

Klebe-feuer *n.* lípavý oheň; —garn *n.* síť na skřivánky; —kraut *n.* svízel *Galium*; —laus *f. v.* Filzlaus.

Kleben lepiti, klejovati; mh. lepiti se, přilepiti se, lípnouti, lpěti, lpíti T.; k. bleiben uváznouti.

Kleber (=s, unv. M.) *m.* lepič; (ob. M.) (chem.) lep T., kližec, sliz; jmelí, mazavina; —ei *f.* lípanice; —ich *m. v.* Klebekraut; —icht klejovitý, lepovitý; —ig klejovatý, lepký, lepivý, lepkavý, chytavý.

Klebe-roth *m.* (Wein) brunát; —werk *n.* mazanice, lepenice.

Kleb-kraut *n. v.* Klebekraut; —netzchen *n.* (bot.) síťka lepká T.

Kleck, Klecks (=es, M. =e) *m.* kaňka, kaňha; —buch *n. v.* Schmierbuch; —en kaňhati, kaňkati; —er *m.* kaňhal, mazač, mazálek; —erei *f.* kaňhanina; —sig kaňhavý.

Klee (=s, ob. M.) *m.* jetel, dětel (jetelka, jetelina) *Trifolium*; —acker *m.* jeteliště; —blatt *n.* trojlístek jetelový; —blüte *f.* květ jetelový; pápa; —feld *n.* jeteliště; —fütterung *f.* jetelování; —häuptel *n.* medulka; —salz *n.* sůl šťovíková, s. šťavelová T., šťovan Š.; —säure *f.* kyselina šťovíková T.; —saure Salze *pl.* (chem.) šťovany T.

Klei (=s, M. =e) *m.* jíl; 2. klí; —acker *m.* jílovaté pole.

Kleiben *v.* Kleben.

Kleiber *m.* (Vogel) brhlík *Sitta*.

Kleiboden *m.* mastnice, mazanice.

Kleid (=es, M. =er) *n.* oděv, oblek, roucho, šat, šaty, šatstvo; K. der Vögel opeření T.; —en šatiti, ošatiti, odíti, odívati; obleci, ustrojiti; nh. slušeti, státi.

Kleider-armer *f.* šatník, šatnice; —bewahrer *m.* šatník, šatný; —fleck *m.* záplata; —handel *m.* obchod se šaty, šatařství; —händler *m.* šatař, rouchář, oděvník, obchodník s šaty, s oděvem; —kammer *f.* šatnice, oděvna, oblekárna; —krämer *m.* vetešník; —laus *f.* veš šatní; —macher *m.* oděvník, krejčí; —magazin *n.* sklad oděvu; —markt *m.* trh na oděv; —motte *f.* šatní mol; —narr *m.* strojílek; —rechen *m.* lestvice, věšák, věšadlo na šaty (na zdi); —salon *m.* oděvna; —stellen *m.*, —stock *m.* stoják, rohatina; —tracht *f.* kroj v šatech; —wärter *m.* šatník; —zimmer *n. v.* Kleiderkammer.

Kleidsame Tracht přístojný oděv.

Kleidung (M. =en) *f.* oblíkání, obláčení; ošacení; *v.* Kleid; —sstück *n.* šat.

Kleie (M. =en) *f.* otruby *pl.*

Kleien-abschuppung *f.* otruby *pl.*; —boden *m.* (in der Mühle) prašník; —händler *m.* otrubář.

Klei-erde *f.* mastnice, mazanice; —ig otrubnatý; —land *n.* mastná země n. půda.

Klein *adj.* malý (*comp.* =er menší; *sup.* —ste nejmenší); fig. zakrsalý; drobný, nepatrný; k. geschnitten drobně krájený; k. werden maleti, omaleti; ein —es dítě, malátko; —es Geld drobné peníze; Klein (ob. M.) *n.* drobky, drobty; drobot; drobotina; (Oekon.) úhrabky.

Klein-bänker *m.* kramář, malokrámník; —bauer *m.* chalupník; —blätterig malolistý; drobnolistý; —brot *n.* žemle, žemlička, houska; —bürger *m.* maloměšťák; —er *comp.* menší; *adv.* méně; —ern zmenšiti; —fügig nepatrný, malitký; —fuhrmann *m.* vozejčkář; —geistig maloduchý; —geld *n.* drobné peníze; —gemälde *n.* drobnomalba; —geschreibe *n.* (wdm.) střeva; —gewehrfeuer *n.* drobná n. ručničná střelba; —gewerbe *n.* malý průmysl, průmysl v malém T.; —gläubig slabé víry, malé víry; —gläubigkeit malověrnosť; —gut *n.* drobné zboží; —handel *m.* malotržba P., malý n. drobný obchod T.; —händler *m.* prodavač n. obchodník v malém T.; maloprodej, prodej n. obchod v malém T.; —heit (ob. M.) *f.* malosť T., skrovnosť, drobnosť; —herzig malosrdý, nesmělý; —icht, —ig *n.* úhrabky.

Kleinigkeit (M. =en) *f.* maličkosť; drobítek, *pl.* drobnůstky; —sgeist *m.* titěrnosť, malichernosť; —skrämer *m.* drobnůstkář; malicherník.

Klein-kanzleipapier *n.* malokancelářský papír; —knecht *m.* pohůnek; —kohle *f.* drobné uhlí; —kreuz *n.* (eines Ordens) malý kříž P.; K. *m.* malokřížník P.; —laut *adj.* (*adv.*) málomluvný, nesmělý; —lich *adj.*

(*adv.*) maličký, malitký, malinký, malounký; malicherný; —ling *m.* obmezenec; titěra; —maler *m.* drobnomalíř; —messer *m.* drobnoměr; —muth *m.* malomyslnosť; —müthig malomyslný, malé mysli; k. werden zmalomyslněti, zmalátněti.

Kleinod (=s, M. =e) *n.* drob, drobky, drůbky; 2. (M. =e od. =ien) klenot; drahý šperk; fig. drahotinka, drahoušek; 3. moudí, nároky; —ien=händler *m.* klenotník.

Klein-postpapier *n.* malý poštovský papír; —schmied *m.* kovář drobných věcí; das —schöne drobnokrása; ladnosť T.; —seite *f.* malá strana; —sinnig malého ducha, slabého ducha; —städter *m.* maloměšťák; kabátník, šosák; —städtisch maloměstský; —ste ddd. nejmenší; —theilig drobný; —uhrmacher *m.* hodinář (pokojový); —verkauf *m.*, —verschleiß *m.* prodej v malém; odbyt v malém P.; —verschleißer *m.* prodavač v malém P.; —vieh *n.* brav, malý dobytek; —viehzucht *f.* chování drobného dobytka; —waare *f.* drobné zboží; —weidewerk *n.* (wdm.) honba na nízkou zvěř; —weise *adv.* po drobnu, v malém; —weiser Verkauf *v.* Kleinverkauf; —winzig malounký; —zeug *n.* maličkosti *pl.*

Kleister (=s, unv. M.) *m.* lepidlo, lep, maz; (in d. Mühle) kvásek; —ig mazavý, lepkavý; —mehl *n.* mouka na lepidlo; —n etw. mazati, lepiti.

Klekk *v.* Kleck.

Klemm-e (M. =en) *f.* svěradlo, sklíčidlo, proštěp; (b. Pferde) ztrnutí; (Verlegenheit) tíseň, nesnáze, tesknosť, tesknota; —en einen přiskřípnouti; sich se; —haken *m.* (b. Zimmerl.) svěradlo T.; —ig pevný.

Klempern mh. *v.* Klimpern.

Klempner (=s, unv. M.) *m.* klempíř, plechař; —arbeit *f.* práce klempířská; —blech *n.* plech klempířský; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* živnosť klempířská, řemeslo klempířské; —waare *f.* zboží klempířské, zboží plechové.

Kleppen ujížděti rychle.

Klepper *m.* mimochodník; K., —mensch *m.* ošmrda.

Kler-ik *f.* (gr.lt.) klerika; —ikal duchovenský; —ikat *n.* kněžství; —isei *f.*, —us *m.* kněžstvo, duchovenstvo.

Klett-e (M. =en) *f.* lopuch *v.* Klettenkraut; —en vlnu čistiti, přebírati.

Kletten-distel *f.* *v.* Klette; —gestrüpp *n.* lopoučí, lopouní; —kraut *n.* lopuch, hořký lupen; —stange *f.* (b. Vogelst.) kotrč, rohatiny.

Kletter (=s, unv. M.) *m.* čistič vlny.

Kletter-baum *m.* oklestek, oholený, kluzký strom; —eisen *n.* kotvice; —er *m.* lezec; —füße *pl. m.* nohy šplhací u ptákův T.; —n lezti, drápati se, soukati se kam, šplhati; —stange *f.* tyčka k lezení, ke šplhání; —vogel *m.* šplhavec T.; —zehe *f.* prst zpátečný, vratiprst.

Klibbern mh. třásti se zimou.

Klieb-eisen *n.* rozštěpač bednářský; —en rozštípati; ms. rozštípnouti se; —ig štěpinatý.

Klima (=s, M. =s od. =te) *n.* (gr.). podnebí (klima) T.; —tisch *adj.* podnební.

Klimax *f.* (gr.) postupování, postup k věčšímu, stupňování T.

Klimm-en ms. vylezti, vznesti se; —end popínavý, pnulý, pnoucí-se T.

Klimper-ei *f.* břinkání; —lied *n.* břinkačka; —ling *m.* břinkálek; —n břinkati, drnkati; mh. cvrnkati, břinkati; —werk *n.* břinkadlo.

Klinge (M. =en) *f.* čepel, čepelka; (an d. Thür) klika; fig. meč; einen auf (oder vor) die K. heraus=fordern někoho na kordy (na souboj) vyzvati; einen über die K. springen lassen zajatému hlavu sraziti.

Klingel (M.=n) *f.* zvoneček; —beutel *m.*, —sack *m.* zvonicí n. sběrací n. almužní pytlíček; —draht *m.* drát ke zvonku; —n mh. zvoniti, cinkati, klinkati; —schnur *f.*, —zug *m.* zvonítko, zvonotěž, zátažka ke zvonku.

Kling-en mh. zníti; —end znějící, zvučný; =e Münze bité, ražené peníze.

Klingen-hieb *m.* tnutí, rána mečem; —schmied *m.* čepelář.
Kling-klang *m.* klinkot, klinkání; —stein *m.* znělec.
Klin-ik *f.* (gr.) klinika, náuka lékařská při loži nemocných; —isch klinický; =s Institut, Klinikum *n.* klinikum, ústav klinický, kde se vyučuje lékařství u lože nemocných.
Klink-e (M. =en) *f.* (an der Thür) klika; —enhaken, —haken *m.* skoba, petlice.
Klino-meter *n.* (gr.) sklonoměr; —metrische Kristalle *pl.* klenonosé krystaly T.
Klins-e (M. =en) *f.* skulina, štěrbina, rozsedlina; —ig štěrbinatý, skulinatý.
Klippe (M. =en) *f.* úskalí, skalina, útes (skalní), bradlo T.
Klippel (=s, unv. M.) *m.* *v.* Klöppel.
Klippen bradliti; sich se.
Klippen-bank *f.* úskalí T.; —paß *m.* skalní průsmyk T.
Klipper *m.* (b. Bildh.) palička; —schiff *n.* (engl.) kliperka, loď s rozhrnovacím přístrojem.
Klippfisch *m.* sušená treska.
Klippig skalnatý, bradelnatý.
Klirr-en mh. břinčeti, břinkati, drnkati, štrnkati, cvrnkati; —werkzeug *n.* břinkadlo.
Klisometer *n.* (gr.) pánvoměr.
Klitoris *f.* (gr.) (anat.) poštěváček.
Klitsch! *int.* plesk!
Klitter, klittern *v.* Kleck, Klecken.
Kloben (=s, unv. M.) *m.* skřipec, rozskřipec (u ptáčníka); (zum Zügel) obrtlíček k otěži; (b. Böttcher) pachole, kloub; (b. d. Egge) branoklik; K. Flachs svazek lenu, panenka lenu, kloub lenu, kočík; —arme *pl.* *n.* (im Mühlbau) příčky u pytlování; —deichsel *f.* vojnice; —faden *m.* spěry; —ring *m.* zděř v kloubu; —säge *f.* rozmítačka, rozmetačka.
Klopf (=es, M. =e) *m.* klepot; —bank *f.* klepací stolice, klepačka; —damm *m.* drnová hráze; —e (M. =en) *f.* (b. Nadler) klepadlo; fig. (ob. M.) tíseň; —eisen *n.* (b. Korbm.) nabiják; —en klepati, ťukati; e. Pferd koně klestiti; mh. klepnouti, plesknouti, lupnouti; —end klepavý; =er Schmerz klubavá bolesť; —er (=s, unv. M.) *m.* klepač, klepatel; (an den Thüren) klepadlo, klepačka, tlukadlo; —fechter *m.* pěstník, zápasník, zápasec; —garn *n.* hebká příze; —geist *m.* klepavý duch; šotek; —hammer *m.* klepací kladivo, kladívko, klepáč, klepadlo; —hengst *m.* klepec, mačkanec; —holz *n.* palice, klepadlo; (b. Faßb.) kyjanka; —jagd *f.* klepací honba, nadháňka; —keule *f.* palička, klepačka; —stöckel *m.* (am Joche) bičík; —werkzeug *n.* třepačka.
Klöppel (=s, unv. M.) *m.* klepadlo, palička, tlouček; am Dreschflegel biják; in der Mühle odrážka; kuželka n. palička krajkářská; K. srdce (u zvonu); klát, klacek na psa; —arbeit *f.* práce krajkovaná; —n krajky plesti, drhati; einen Hund k. psu klát zavěsiti; —schule *f.* škola krajkářská, krajkovna.
Klöppler (=s, unv. M.) *m.* krajkář.
Kloss (=es, M. Klöße) *m.* chuchel, chuchlík; (Mehlspeise) knedlík, *sl.* haluška; —artig knedlíkovitý; —ig knedlíkovatý.
Kloster (=s, M. Klöster) *n.* klášter P.; —acker *m.* pole klášterské; —ähnlich jako klášter; —bild *n.* klášterní obraz; —brauch *m.* obyčej klášterní; —bruder *m.* klášterník; —disciplin *f.* kázeň klášterní, řád kl. P.; —frau *f.* klášternice; —gang *m.* chodba klášterní, chodba v klášteře; —gebäude *n.* klášter; —geistlicher *m.* klášterník, řeholník P.; —gelübde *n.* slib klášterní, řeholní P.; —gewölbe *n.* klášterské klenutí T.; —gut *n.* klášterní statek; —jungfer *f.* klášternice, klášterní panna.
Klösterlich klášterský.
Kloster-name *m.* klášterní jméno; —neuburger (Wein) klášterské (víno); —nonne *f.* mniška, jeptiška, klášternice; —schule *f.* klášterní škola; —schwester *f.* klášterní sestra, klášternice; —thurm *m.* klášterní věž; —verwalter *m.* správce kláštera, správce klášterní; —zucht

f. řeholní kázeň P., kázeň klášterská.

Klotz (=es, Mt. Klötze) *m.* (Mt. Klötzer) *n.* klát, klacek; kláda; pařez; fig. nemehlo, trdlo, dub; —erbse *f.* bohatý hrách.

Klötzerschneide *f.* pila na pařezy.

Klotz-gerinne *n.* (Mühlb.) žlab, vantroky T.; —ig špalkovatý, klackovatý; —wagen *m.* valník.

Klub (=s) *m.* (engl.) klub P. (spolek uzavřený). [T.; fig. mezera.

Kluft (Mt. Klüfte) *f.* rozsedlina

Klüft-en mſ., sich f. rozsedati se; —ig, kluftig rozsedlý, rozpuklý; slujnatý; —ung *f.* *v.* Kluft.

Klug (*comp.* klüger, *sup.* klügste) rozšafný, opatrný; chytrý, moudrý, rozumný; das Ei will klüger sein als die Henne kuře chce moudřejší být než slepice.

Klugheit *f.* rozšafnosť, opatrnosť; chytrosť; moudrosť, rozumnosť; —slehre *f.* náuka o opatrnosti.

Klügl-er (=s, unv. Mt.), —ing (=s, Mt. =e) *m.* mudrák, mudrlant, mudroch; chytráček; —ich *adv.* rozšafně, moudře, rozumně.

Klump (=s, Mt. Klümpe) *m.*, —en (=s, unv. Mt.) *m.* balvan, kus, hruda; kruch; kra; žmol, chundel; chumáč, chuchvalec.

Klümper-ig hrudovatý, chuchvalcovatý; —n sich drobiti se; chundeliti se, zachuchvaliti se.

Klump-frucht *f.* *v.* Mondkalb; —fuß *m.* šantala, koňská noha; —ig chuchlovatý; =keit -osť; —kartoffel *m.* krucháč.

Klunker (=s) *m.* od. K. (Mt. =n) *f.* cucek, cancour; kosma; kaštan (na šatě); —n mh. v cuckách viseti.

Klunsch (=es, oh. Mt.) *m.* brusovitosť, klihovatosť chleba; —ig brusovitý, klihovatý.

Klunse (Mt. =n) *v.* Kluft.

Kluppe (Mt. =n) *f.* *v.* Kloben.

Klutter *f.* píšťalka ptáčnická.

Klystier *n.* (gr.) klystýr, průstřik; einhüllendes K. klystýr hladivý; erweichendes K. klystýr obměkčivý; —spritze *f.* klystýrka.

Knabe (=n, Mt. =n) *m.* chlapec, pachole (, ete), pacholík, hoch.

Knaben-alter *n.* pacholetství; —artig jako chlapec; —haft chlapecký; —kleid *n.* chlapecký oděv; —kraut *n.* vstavač, kukačka, žežulčiny umrlé ruce *Orchis*; —schande, —schändung *f.* samcoložství; —schänder *m.* samcoložník; —schule *f.* chlapčí škola; —seminar *n.* pacholecí seminář; —stimme *f.* hlas chlapčí; —streich *m.* chlapecký kousek.

Knäblein (=s, unv. Mt.) *n.* chlapeček, hošíček. [tenka s mandlemi.

Knäckebrot *n.* výchopeň, hně-

Knacken chrupati, chroupati, chroustati; mh. prasknouti, puknouti, lusknouti.

Knäckente *f.* čírka modrá.

Knack-erbsen *pl. f.* pučálka; —erig chruplavý; —ern mh. chroupati; —mandel *f.* chrupavá mandle.

Knacks *m.* lusk, chrup; puklina (ve skle).

Knackwurst *f.* chrupák.

Knagge *f.* suk (ve dřevě); 2. kus, krajíc chleba.

Knall (=es, Mt. =e) *m.* puk, buch, bouchnutí T.; třesk, třeskot, třasknutí T.; —baumwolle *f.* střelná bavlna; —büchse *f.* pukavka, bouchačka; —effekt výbuch T.; —en mh. třesknouti, třasknouti, tráskati T., bouchnouti, bouchati; mit der Peitsche praskati; —er *m.* praskač; *v.* Knall; —erbse *f.* (b. Feuerw.) třaskavá zrnka; —gas *n.* třaskavý plyn (buchavka) T.; —gasgebläse *n.* dmychadlo s třaskavým plynem (dm. s buchavkou); —gold *n.* třaskavé zlato T.; —kugel *f.* třaskavá kulička; —präparat *m.* přístroj třaskací; —pulver *n.* prášek třaskavý (bouchací) T.; —quecksilber *n.* stříbro třaskavé T.

Knapp *adj.* těsný; *adv.* k. an der Wand u samé zdi; k. skrovně; na mále; er ist mit —er Noth davongekommen ušel s velikou těžkostí.

Knappe (=en, Mt. =en) *m.* panoš, zbrojnoš, tovaryš; (mont.) horník, havíř. [chroupati.

Knappern rozkousati, rozhryzti;

Knappheit *f.* těsnosť, skrovnosť.

Knappkuchen *m.* chruplavý koláč.

Knappschaft *f.* (mont.) horní tovaryšstvo, horní bratrstvo P.; —s-kasse, —slade *f.* pokladnice tovaryšstva n. bratrstva horního, bratrská pokladnice P.

Knarpeln *v.* Knorpeln.

Knarr-e (M. -en) *f.* vrzadlo, skřipadlo; —en mh. vrzati, skřípati; —ente *f.* kopřivka.

Knast *m.* *v.* Ast.

Knaster (-s, unv. M.) *m.* knastr (tabák) *v.* Kanaster; —bart *m.* mumlák, bubloun; —ig vrzavý; —n mh. praštěti, praskati, chrustěti.

Knäuel od. Knauel (-s, unv. M.) *m.* klubko (T.); K. *m.* chmerek (Gewächs); —gras *n.* říznačka, kluběnka; —n víti na klubko.

Knauer (-s, unv. M.) *m.* rula.

Knauf (-es, M. Knäufe) *m.* hlavice, hlava sloupu T.; makovice; (Geschützk.) hlavina. [chroustati.

Knaupeln mh. hrýzti, chroupati,

Knaus-en, —ern mh. skrbliti; —er (-s, unv. M.) *m.* skrblík, skupec, držgrešle; —erei *f.* skrblictví, stuchlictví; —erig skrblý, skoupý; —ern mh. skrbliti, skudliti.

Knautsch-en kňučeti, kňourati; —ig kňouravý.

Knax (-es, M. -e) *m.* starý věchourec, mladorád.

Knebel (-s, unv. M.) *m.* roub, roubík, roubel, šprejl; für d. Hunde klát; (mont.) topořiště, násadiště; *v.* Knöchel; —bart *m.* valousy, pavousy; —holz *n.* roubík; —n roubíkovati (snopy); svázati někoho; (wdm.) kozlíkovati; geknebelt škrcený.

Knecht (-es, M. -e) *m.* pacholek; überhaupt sluha; (in der Mühle) pachole T.; —dienst *f.* pacholkování; —en pacholsky jednati; zotročiti, porobiti, v porobu vrhati; —eslohn *m.* pacholská (malá) mzda; —essinn *m.* pacholčí (otrocká) mysl; —isch služebnický, pacholský, rabský; jmd. k. behandeln někoho za nášlapek míti; —schaft *f.* služebnictví, pacholství; fig. poroba; —vieh *n.* příchovek.

Kneif (-s, M. -e) *m.* kudla; (Schust.) knejp; (Gärtn.) žabka; (Schmied.) struh; —en *v.* Kneipen.

Kneip-e (M. -en) *f.* skřipec, štipadlo; 2. hryzení v břiše (K. haben); 3. krčma; —en štípati, štípnouti; hrýzti, ujímati (v břiše); tlačiti, hněsti; K. *n.* hryzení, ujímání (v břiše). [tlukač hospod.

Kneipenfeiler *m.* hospodník, vy-

Kneipzange *f.* štipce, štípačky, cvrnčálky, štípací kleště.

Kneiss-eisen *n.* (b. Gerb.) škrabačka; —en oškrabávati kůže.

Knesma *n.* (gr.) proškrabanina (na těle).

Knet-en hněsti, uhněsti; —ling *m.* hnětenka, hnětinka; —maschine *f.* hnětadlo; —scheit *n.* (b. Bäck.) kopisť, měsidlo; —trog *m.* díže.

Knick (-es, M. -e) *m.* prask, lup; K. *n.* živý plot; —en lusknouti, praskati; eine Blume k. zlomiti, ulomiti, podlomiti, uštípnouti, utrhnouti; mh. prasknouti; klecati, kulhati; skrbiti, škudliti.

Knicker *m.* skrbec, skrblík, skupec, houževička; 2. skladací slunečníček, stínítko; —ei *f.* skoupost, skrblictví; —ig skoupý, skrblý.

Knicks (-ses, M. -se) *m.* prask, praskot; záhyb v papíře; poklonka.

Knie (-s, M. Knien od. Knie, zweisilbig) *n.* koleno; zu Rauchröhren kolínko; auf die Knie sinken, fallen kleknouti na kolena; —band *n.* podvazek; —bank *f.* klekátko; (Artill.) kolenice; —beugung *f.* poklona; —bohrer *m.* šmatha; —bug *m.* přehyb kolena; —bügel *m.* (mont.) nákolenník; —end kleče (*trsg.*), na kolenou; —fall *m.* pokleknutí; —geige *f.* violončel; —gelenk *n.* přehbí v koleně; —halter *m.* poutec (na voly); —holz *n.* kleč; parkosí, padrtí; —kehle *f.* podkolení; —n mh. klečeti; mf. kleknouti, padnouti na kolena; —polster *n.* podkolenka; —riemen *m.* (Schust.) potěh; —scheibe *f.* čečel T., číška, oko kolena; —schwamm *m.* (b. Pfrd.) nálevka; —steifen *pl.* chodáčky (k narovnání zakřivených kolen); —watschig *adv.* šourem.

Kniff (=s, M. =e) *m.* štípnutí, uštípnutí; výkrut, úskok, chytrosť.
Knight *m.* (engl.) rytíř, zeman (*st.* kněz).
Knikk *v.* Knick.
Knipp (=es, M. =e) *m.* *v.* Kniff; —en lousknouti.
Knipps (=ses, M. =se) *m.* frčka, šňupka, lusk, lusknutí.
Knirps (=ses, M. =se) *m.* (verächt.) skrček, knotek, capart, (prcek).
Knirren mh. vrzati.
Knirschen mh. skřípati (zuby); *acc.* *v.* Zerknirschen.
Knister-gold *n.* dracoun, praskavé zlato; --n mh. praskati, třaskati; (v. Feuer) jiskřiti se.
Knittel *m.* *v.* Knüttel; knitteln mh. *v.* Knütteln, Knistern.
Knöbel *m.* *v.* Knebel.
Knoblauch, Knobloch (=s, oh. M.) *m.* česnek; —artig česnekovitý; —brühe *f.* česneková omáčka; —geruch *m.* zápach z česneku, zápach česnekový; —häuptchen, —köpfchen *n.* palička česneku; —kraut *n.* trejzel česnekový, česnáček *Erysimum*; —mittwoch *f.* středa česneková (středa po letnicích); —zehe *f.* česnekový spárek, pazourek, stroužek.
Knöchel (=s, unv. M.) *m.* hlezno; hlezeň T., kotník, kůtek, koteň; (Würfel) kostka; —bein *n.* kosť hleznová P.; —chen *n.* kůstka; rundes K. des Sylvius (im Ohr) (phys.) kůstka Sylviova T.; —n v kostky hráti.
Knöchen trýzniti, mučiti koho.
Knochen (=s, unv. M.) *m.* kosť, hnát; —ähnlich, —artig kostitý; —ansatz *m.* přírostek; vrcholek *v.* Knochenfortsatz; —asche *f.* popel kostní T.; —auswuchs *m.* nádor kostní, výkosť, vykostlina; —beschreibung *f.* kostipis; —brand *m.* prohnil; —bruch *m.* zlomení, zlomenina kosti; —brüchigkeit *f.* křehkosť kosti; kosti drobivé; —eindruck *m.* vpáčení, vehnutí, vtlačení kosti; —erde *f.* země kostní T.; —fett *n.* morek, tuk v kostech; —fissur *f.* skulky, skuliny *pl.*; —fortsatz *m.* (zool.) vypuklina, násadec; výrostek; přírostek T.; —fraß *m.* kostižer, rozjed kosti (chir.); —fügung *f.* spojitosť kostí; —gallerte *f.* rosol n. huspenina kostní T.; —haus *n.*, —kammer *f.* kostnice; —haut *f.* okostice T.; —kohle *f.* uhel kostní, živočišný T.; —leim *m.* klíh kostní T.; —mann *m.* kostlivec; —mark *n.* číš, morek v kostech T.; —mehl *n.* mouka kostní T.; moučka z kostí; —schaum *m.* kostěná pěna; —schwarz *n.* čerň kostní; —splitter *pl.* drobty kosti, kosť odloupená; —substanz *f.* des Zahnes zubovina T.; —thiere *pl.* obratlovci, nitrokloubí T.; —verbindung *f.* spojení kostí; —werk *n.* kostra. **Knöchern** *adj.* kostěný.
Knochig kostnatý, kostlavý.
Knöchlein *n.* kůstka.
Knödel (=s, unv. M.) *m.* knedlík; *sl.* haluška.
Knollen den Teig uzliti těsto.
Knollen (=s, unv. M.) *m.* (bot.) hlíza, bambol, bambulina, bulva T.; (an der Haut ꝛc.) nádor, hrbol; bakule; (in der Wolle) sponka; K. Brot zával chleba; (Salz) krušec; —gewächs *n.* bambulatina; —krankheit *f.* slonovina arabská.
Knoll-icht bambulitý; —ig bambulatý, bambulinatý, hliznatý T.; bakulatý; —sucht *f.* (med.) *v.* Knollenkrankheit.
Knopf (=es, M. Knöpfe) *m.* hlavice, pupenec; K. am Kleide knoflík (zápěnka); K. am Degen hruška; (bot.) kokousek T.
Knöpf-en zapnouti; —er *m.* (am Handschuh) zapínáček, zapinadlo.
Knopf-fabrik *f.* veldílna knoflikářská, knoflikárna; —form *f.* způsoba n. podoba knoflíku; —gießer *m.* knoflíkolijec, knoflikář; —hölzchen *n.* čamrda, šamrda; —ig uzlovatý; —loch *n.* dírka na knoflík, dírka knoflíková; —macher *m.* knoflikář; —seide *f.* hedvábí na knoflíky.
Knopper (M. =n) *f.* (am Kelche) kotva, kotvice, borka; K. an Blättern dubinky; —eiche *f.* drňák; —eisen uzlovaté železo; —hammer *m.* důlkovací kladivo; —kirsche *f.*

v. Knorpelkirsche; —n *v.* Knorpeln.

Knorpel (=s, unv. M.) *m.* chrupavka, chrupka T.; chrustačka; chrustavka; K. am Halse ohryzek; —fische *pl.* chruplavé n. chrupečnaté ryby T.; —haut *f.* ochrupnice T.; —ig chrustavý, chruplavý (T.); —kirsche *f.* chrupavka, chrupěnka, chrupavá třešně; —leim *m.* klíh chrupavečný T.; —n mh. chroupati, křoupati, chroustati; —ringe *pl. m.* poloukroužky; —thiere *pl. n.* chrustavci.

Knorr (=en, M. =en) od. —en *m.* am Holze suk, sval, svalec; K. am Halme kolínko; (am Knochen) (anat.) ropon T.; (überhaupt) hrbol; —hahn *m.* drop; —icht sukovitý, uzlovatý, svalovatý.

Knosp-e od. Knospe (M. =en) *f.* poupě, pupen T.; oko, puk; —en mh. pupeniti se, pučeti.

Knospen-blatt *n.* lupének v pupenu, lupének pupenový T.; —decke *f.*, —einfassung *f.* obpupení T.; —zwiebel *f.* pupen cibulovitý, pukový T.

Knospig pupenatý, pupencovatý.

Knöt-chen *n.* uzlíček; pupínek; mozolek; —eln mh. uzlíčkovati; knoflíčkovati.

Knoten (=s, unv. M.) *m.* uzel T. (math., astr., phys. sc.); K. in der Haut pupenec, pucher; K. an Pflanzen hrbol; K. an Halmen kolínko; K. am Flachse hlávka; den K. schürzen und lösen zaviti a rozviti uzel T.; (mech.) fester K. uzel pevný n. stálý T.; knoten mh. uzliti, zauzliti, uzel udělati, na uzel zavázati.

Knöten mh. obraceti oka.

Knoten-artig uzlovitý; —geschwulst *f.* bakule, harhule; —gras *n.* kolenec; —krankheit *f.* svalovatosť; —linie *f.* uzlovka, uzlovice, čára uzlová T.; —los bezuzlý; bezsuký; —moos *n.* knotník; —peitsche *f.* knut; —punkt *m.* fig. spojiště, uzliště; —schrift *f.* uzlové písmo; —seil *n.* (b. Dachd.) uzelník T.; —stock *m.* sukovka, sukovatá hůl; —wurz *f.* krtičník.

Knöterich (=s, oh. M.) *m.* kolenec, rdesen, rdesno (bot.).

Knot-holz *n.* sukovaté dříví; —icht *adj.* uzlitý, uzlovitý; —ig uzlovatý, svalovatý, sukovatý.

Knötlein *n.* souček; kolénko.

Knotpeitsche *f.* knut.

Knuff (=s, M. Knüffe) *m.* štulec.

Knupen *m.* přadénko hedvábí.

Knüpfen sepnouti, spojiti; die Freundschaft k. v přátelství vejíti.

Knüppel *m. v.* Knüttel.

Knurr-en mh. vrčeti, chrčeti; broukati, bručeti, bublati, mumlati; —ig vrčivý, bublavý, mumlavý, broukavý; —kater *m.* vrčivý kocour; mumlal, bublal, nevrlec.

Knut-e (M. =en) *f.* knut (důtky, kančuh); —en knutem bíti n. mrskati.

Knüttel (=s, unv. M.) *m.* kyj, klacek, stonek, obušek, sochor; —holz *n.* kyjoví, ramloví, oklestky; —n kyjovati, kyjem bíti; —vers *m.* sklepaný n. usmolený veršík; *pl.* —verse klepanice, verše cepové T.

Koax! (Ruf der Frösche) kvak! —en kvakati.

Kobalt (=s, M. =e) (chem.) kobalt, ďasík T.; —beschlag *m.* broskvovinka; —blau *n.* modř kobaltová (ďasíková) T.; —glanz *m.* souďasec; —grün *n.* zeleň kobaltová n. ďasíková T.; —kies *m.* ďasec T.; —oxyd *n.* kysličník kobaltitý T.; ďasičitec; —oxydul *n.* kysličník kobaltnatý T.; —speise *f.* míseň kobaltová; —ultramarin *m.* ultramarin kobaltový T.; —vitriol *m.* skalice červená T.

Kobel (=s, unv. M.) *m.* holubník, holubí báně.

Koben (=s, unv. M.) *m.* bouda; krmník, sviňský chlívek.

Kober (=s, unv. M.) *m.* košík; (b. Wagen) karnéř.

Kobold (=s, M. =e) *m.* diblík, skřítek, šotek; 2. kotrmelec.

Koch (=es, M. Köche) *m.* kuchař, vařič; (Brei) kaše; aufgelaufener Koch nákyp; —apfel *m.* jablče, varče, varčátko; —apparat *m.* varné náčiní, vařidlo; —bar vařitelný; —birne *f.* vařivka, pozdní hruška; —buch *n.* kuchařská kniha.

Köchel *n.* nákyp.

Kochen etw. vařiti, uvařiti, kuchařiti, strojiti; wh. vařiti se, vříti T.; zráti, uzráti. [toulec.
Köcher (-s, unv. M.) m. toul,
Koch-er (-s, unv. M.) m. vařič; —erei f. vaření, kuchaření, strůje; schlechte K. kuchtění; —geschirr n. nádobí kuchyňské, nádobí varné.
Köchin f. kuchařka.
Koch-junge m. kuchtík, kuchařík; —kraut n. vařivo; —kunst f. kuchařství; —löffel m. vařečka; —maschine f. samovar; —punkt m. (chem.) bod varu T.; —salz n. sůl kuchyňská T.; —tiegel m. rendlík; —topf m. vařák; —wein m. víno kuchyňské; —zucker m. kuchyňský cukr.
Kockel f. podložka (na jhu).
Kockelskörner pl. n. chebuliny.
Kockelstrauch m. chebule *Coccu-*
Kodde f. podsviňče. [*lus.*
Kodein n. (chem.) kodein T.
Koder m. podbradek, lalok.
Köder (-s, unv. M.) m. vnada, návnada, nástraha; —n nástrahu zasaditi, vnaditi, navnaditi.
Kodling m. v. Kochapfel.
Kofe (M. -n) f. nádoba v. Kobel.
Kofent (-s, M. -e) m. patoky, ře-
Koffee m. v. Kaffee. [dina.
Koffer (-s, unv. M.) m. truhla, kufr; —deckel m. víko od kufru.
Kog (-es, M. Köge) m. (b. Böttch.) kyj, kyjanka.
Kogel (M. -n) f. kukla, kukle; chochol; —ig chocholatý; kuklovatý.
Kohl (-s, ob. M.) m. kapusta, zelí; —birn f. kapustnice.
Kohle (M. -n) f. uhel, (g. uhle) T.; (Groß-) uhlí kusové, u. v kusech; (Würfel-) u. kostkové (kurz: kostky); pl. —n uhlí coll.; —n uhlí páliti; uhlí dusiti.
Kohlen-abgang m. měl uhelná; —behältniß n. uhelnice; —becken n. uhelník; K., —mulde f. koryto (necky) uhelné T.; —bildung f. útvar uhelný; —braun uhlohnědý; —brenner m. uhlíř; —brennerei f. uhlířství; pálení uhlí T.; (Ort) uhlírna; —chlorid n. chlorid uhlitý T.; —dampf m. dým z uhlí; —feuer n. řeřavý uhel; —formation f. útvar uhelný T.; —fuchs m. liška uhlířka; —gebirge n. pohoří uhelné; —gehau n. mýť, paseka na uhlí; —gewerke n. uhelna; —glut f. žhavé uhlí; —klein n. drobné uhlí; —krücke f. pohrabáč; —lager n. sloj uhelná T.; —meiler m. hromada uhlířská, milíř; —metalle pl. uhličníky T.; —mulde f. v. Kohlenbecken; —oxyd n. uhličnatec, kysličník uhelnatý; —pfanne f. pánev na uhlí, uhelník; —platz m. uhelniště; —pulver n. prach uhelný; —saure Salze pl. uhličitany T.; —säure f. kyselina uhličitá T., kyselina uhličnatá, uhlíková, uhličnatka; —schiefer m. lupek; —schwarz adj. černý jako uhel; —stätte f. uhelniště, stádlo; —staub m. mour, prach uhelný; —stein m. uhlovec; —stoff m. uhlík T.; —stoffeisen n. uhličník železa T.; —sulfin n. sírouhlík, sirník uhelčitý T.; —tiegel m. pánvice uhelná, tyglík uhelný T.; —topf m. uhelník; —verschleiß m. prodej uhlí; —verschleißverein m. spolek uhlířský; —wagen m. vůz na uhlí; —zeichnung f. nákres uhlem.
Köhler (-s, unv. M.) m. uhlíř; —glaube m. slepá víra; —hütte f. chatrč uhlířská; —lohn m. uhelné.
Kohl-fuchs m. v. Kohlenfuchs; —garten m. zelniště, zelnice; —gärtner m. zelinář, košťálník; —grün do žluta zelený; —haken m. pohrabáč; —ig uhelný; —knecht m. uhlířík; —kopf m. hlávka zelná; —markt m. uhelný trh; —meise f. sýkora veliká, koňadra; —palme f. kapustoň; —rabe m. krkavec horní; —rabi, —rübe f. über der Erde brukev; K. unter der Erde řípa, dumlík, tuřín; —schwarz v. Kohlenschwarz; —stätte f. v. Kohlenstätte; —stengel m. košťálník.
Kokos-baum m. kokosník, kokos; —nuß f. kokos, kokosový ořech; —nußmilch f. mléko z kokosových ořechů, mléko kokosové; —nußöl n. kokosový olej.
Kolben (-s, unv. M.) m., Kolbe (M. -n) f. palice, palcát, kyj; (am Feuergewehr) hlaviště, úhlaví, ú-

hlava; (bot.) palice T., palička, kyčka; kýta (telecí); (mech.) píst T., pích; (wbm.) palička; s. a. Kolbenröhre; —ente f. kachna zrzavá; —flasche f. baňka; —gras n. bojínek; ocáskovec; —hals m. krk úhlaví, krk ručnice; —hirsch m. (wbm.) paličkář; —hülle f. (bot.) toul paličný T.; —rad n. (mech.) růženec T.; —röhre f. (b. Druckwerken) bota T.; —schläger m. paličník; —schuh m. botka, úhlaví; —stange f. táhlo T.; pích, píst; —streiter m. palcátník; cepník; —weizen m. pšenice paličkovatá, paličnatka; —zeit f. (wbm.) čas paličkování.

Kolbig banatý; palicovatý.

Kolera *etc. v.* Cholera.

Kolibri (M. -s) *m.* kolibřík, medosos, (medossav); —fresser *m.* sklípkan (pavouk).

Kolik *f.* (gr.) kolika, řezání, ujímání; dna střevní.

Koliren cediti plátnem.

Kolk (-es, M. -e u. Kölke) *m.* výmol, tůně T.

Kolkothar *m.* (chem.) kolkotar P., červeň anglická, červeň zemní, červený vitriol.

Kolkrabe *m. v.* Kohlrabe.

Koller (-s, unv. M.) *m.* janek, jankovitý kůň; 2. závrať, vrtohlavosť ovčí; 3. obvoj, nákrčník; kazajka; —ig jankovitý (kůň); —n kotáleti, kuliti; mh. kuliti se, kouliti se; kručeti v břiše; smyšiti se (o koni); fig. vztekati se; —nd kručivý.

Köllnische Mark Kolínská hřivna T.

Kollodium *n.* (gr. - lt.) kolodium, lepkavá tresť.

Kololith *m.* (gr.) střevokam.

Kolon (-s, unv. M.) *n.* (gr.) dvoutečka; člen v periodě; člen strofy T.; (anat.) denné střevo, denník.

Kolophon-ium *n.* (gr.) kolofon, kalafuna; —säure *f.* kyselina kalafunová.

Koloquinthe *f.* kolokinta, zámořská okurka.

Koloss (-sses) *m.* (gr.) velikán; veletvor T.; kolossal velikánský, veletvorný T.

Kolter (-s, unv. M.) *m.* přikrývka; K. *n.* krojidlo, čertadlo.

Koluren *pl.* (gr.) krojníci (astr.) T.

Komensäure *f.* (chem.) kyselina komenová T.

Komet (-en, M. -en) *m.* (gr.) vlasatice, kometa T.; —ensucher *m.*, Nachtfernrohr (astron.) hledač T.

Kom-iker (-s, unv. M.) *m.* komik, veseloherec; —isch směšný, komický T.

Komma (-s, unv. M.) *n.* (gr.) čárka; členec; (phys.) přestávka T.

Kommen mf. přijíti, přicházeti; wohin k. přibyti; dostati se kam; um etw. k. ztratiti něco, pozbyti čeho, přijíti oč (P.); davon k. uteci, vyváznouti; es muß dazu k. musí na to dojíti; es wird nicht dazu k. však na to nedojde; zu sich k. (nach der Ohnmacht) k sobě přijíti, vzpamatovati se; komm! pojď! woher kommt es? čím to je?

Komöd-iant (-en, M. -en) *m.* (gr.) komediant; —ie (M. -ien) *f.* komedie (divadelní hra), veselohra T.; —iendichter *m.* básník n. skladatel veseloher T.

Komst (-es, ob. M.) *m.* sražené mléko; ovařené nakládané zelí; mléčitý (bílý) jantar.

Komthur (Komtur) (-s, M. -e) *m.* komtur P.; —ei *f.* komturství.

König (-s, M. -e) *m.* král P.; —in *f.* králová P., královna; —lich královský; —liche Hoheit (Titel) královská Výsosť; —reich *n.* království P.

Königs-adler *m.* orel královský; —apfel *m.* ananas, královské jablko; —birn *f.* královka; —blau *n.* (chem.) modř královská T.; —gelb *n.* žluť královská T.; —kerze *f.* divizna; —krone *f.* koruna královská; —mahl *n.* královská hostina; —mantel *m.* plášť královský; —mehl *n.* královská mouka, královský výražek; —mord *m.* kralovražda; —mörder *m.* kralovrah, kralobijce; —sohn *m.* kralevic; —straße *f.* královská, hlavní silnice; —tochter *f.* králova dcera (*st.* královna); —wasser *n.* (chem.) lučavka královská T.; voda královská; —würde *f.* důstojnosť královská; —zepter *m.* žezlo královské; —zucker *m.* královský cukr.

Königthum (-s, oh. M.) *n.* království.

Können mh. moci; ich kann nicht nemohu.

Kopeke (M. -n) *f.* (russ. Münze) kopejka T.

Kopf (-es, M. Köpfe) *m.* hlava; fig. vtip, paměť; sich etwas in den Kopf setzen smysliti si něco, zmanouti si; den Kopf schütteln potřásti hlavou; mit dem Kopfe nicken hlavou kývnouti; etw. aus dem —e wissen věděti něco nazpamět; K., Ueberschrift nápis, (kaufm.) čelo, očelení, hlava T.; der Kopf dieses Contos ist überschrieben účet tento má za čelo…, účet tento jest očelen T., účet má v záhlaví; K. des Zirkels hlavička kružidla T.

Kopf-ab! hlavu dolů! —abschneider *m.* hlavořez; —abwärts *adv.* hlavou dolů; —arbeit *f.* práce hlavou P.; práce z hlavy; —aufsatz *m.* ozdoba na hlavu; —ausschlag *m.* osutina na hlavě; —bedeckung *f.* přikrytí hlavy, náhlavek; —binde *f.* otočník, točenka, vínek; —bohrer *m.* lebovrt; —brechen *n.* lámání hlavy; —brechend, —brecherisch hlavolomný.

Köpfchen (-s, unv. M.) *n.* hlávka, hlavička; (bot.) strboul, hlávka T.

Köpfen einen hlavu stíti, useknouti; osekávati vrchole stromův.

Kopfen *impers.*; der Salat kopfet salát žene do hlávek, salát hlavatí.

Kopf-fieber *n.* záchvat hlavy; —fluß *m.* tok z hlavy; —form *f.* hlavička; palice; —füßler *pl.* hlavonožci T.; —geburt *f.* porod hlavou; —geld *n.* daň z hlavy, zhlavné; —geschwulst *f.* otok na hlavě; —gestell *n.* (für Pferde) náhlavek, kantárek; —glieder *pl.* okončiny přihlavní T.; —grind *m.* ohnipara, prašivina hlavy; —hälfte *f.* polouhlaví; —hänger *m.* svatoušek, křivohlávek; —haut *f.* kůže náhlavní; —holz *n.* vršky, vrškové dříví; —hülle *f.* (bot.) okrov T.; —kissen *n.* podhlavnice, poduška; —kohl *m.* hlávkové zelí; —laus *f.* veš; —los bezhlavý; —mittel *n.* léky pro hlavu; —nicken *n.* pokynutí hlavy, posvědčování; —nicker *m.* kyvač; —platte *f.* pleš (na hlavě); —polster *m.* podhlavnice, poduška; —putz *m.* výstroj hlavy; pásník; —rad *m.* (Mühlb.) vlk; —rechnen *n.* počítání z paměti (z hlavy) T.; —scheu *adj.* náhlý na hlavu, choulostivý na hlavu (kůň); fig. opatrný, zkušený; —schlagader *f.* (anat.) krkavice T.; —schmerz *m.* bolení hlavy; —schütteln *n.* třesení hlavou; —schmuck *m.* šperk na hlavu; —steuer *f.* daň z hlavy P.; —stimme *f.* kozmice, hrdelní hlas (přehlas, fistule) T.; —stück (-s, M. -e) *n.* pohlavek, záušek; —tuch *n.* šátek na hlavu; —über, —wärts *adv.* vratolomno, krkolomně; střemhlav; neodvratně; —über —unter *adv.* páté přes deváté, nohama vzhůru; —verletzung *f.* uražení v hlavu, úraz hlavy P.; —weh *n.* bolení hlavy; —wunde *f.* rána na hlavě; —zeug *n.* obalenka na hlavu.

Koppe (M. -en) *f.* vrcholek, kupa; hlava; chocholka; Schneekoppe Sněžka.

Koppel (M. -n) *f.* smečka (k. p. psův); společné pole; ohražené pole; (b. der Orgel) spinadlo; —gerechtigkeit *f.* společné právo; —hund *m.* pes na smečce; —jagd *f.* společný hon, honba; —n svázati ve smečku; k. mit einem Zaune hraditi, ohraditi; (b. d. Orgel) spínati; —wirthschaft *f.* střídavé hospodářství; —zug *m.* (Orgel) spínka.

Koppen klestiti, oklestiti, obsekati (vrcholky k. p. stromův); (b. Getreide) špicovati; mh. škytati; (v. Pferd) krkati.

Koralle (M. -n) *f.* korál (*pl.* -le).

Korallen-arbeit *f.* korálení; -bank *f.* mělčina koralová, koraliště T.; —baum *m.* koralovník; —erz *n.* koralák; —fang *m.*, —fischerei *f.* lovení koralův; —fischer *m.* korálník; —insel *f.* ostrov koralový T.; —kalk *m.* vápenec koralový T.; —riff *n.* hřbet n. zádor koralový T.; —schnur *f.* šňůra koralův; —stock *m.* peň polypový T.; —wurz *f.* koralice.

Koran (*indecl.*) *m.* koran, náboženský zákonník turecký.

Koranzen *v.* Kuranzen.

Korb (-es, M. Körbe) *m.* koš; úborek; (im Bräuh.) ciz; (archit.) koš T.; —blütler *pl.* (bot.) souložné, spoluložné T.

Körbel-kraut *n.* *v.* Kerbelkraut; —rübe *f.* řepa kerblová.

Korb-flechter, —macher *m.* košatník, košinář, košikář; —händler *m.* košař; —hülle *f.* (bot.) zákrov T.; —sitzerin *f.* (im Markte) košatnice; —sitzstelle *f.* stánek košatnický, košatniště; —wagen *m.* košatinový, košinový vůz; —weide *f.* vrba ohebná, košařská; —werk *n.* košení.

Kordon *m.* *v.* Cordon.

Körherr *m.* volič; 2. tržní dozorce.

Koriander (-s, unv. M.) *m.* koriandr; —wasser *n.* koriandrovka.

Korinthe (M. -n) *f.* korintka (hrozinka).

Kork (-es, M. -e) *m.* korek; korkový strom; —bildnerei *f.* korkořezba T.; —bohrer *m.* korkovrt T.; —holz *n.* korkové dříví; —säure *f.* kyselina korková T.; —saure Salze *pl.* korkany T.; —stöpsel *m.* zátka korková; —waaren *pl.* korkoviny; —waarenfabrik *f.* továrna na korkoviny, korkovna; —wachs *n.* vosk korkový, cerin T.; —zieher *m.* vrtadlo, vývrtka.

Kormoran (-s, M. -e) *m.* (fr.) černý pelikán, mořský havran.

Korn (-s, M. Körner) *n.* zrno; K. (ohne M.) žito, rež; überhp. obilí; K. (am Schießgew.) muška; jmd. auf's K. nehmen vzíti koho na cíl; Schrott u. K. der Münze stříž a zrno mince P., (T.); K. (archit.) zrno T.

Korn-acker *m.* žitiště; —ähre *f.* žitný klas; —blume *f.* chrpa, modrák; —boden *m.* žitná půda; obilnice; sýpka; —brand *m.* sněť, námel, prachel; —branntwein *m.* samožitná kořalka; —brot *n.* žitný, samožitný, režný chleb; —büchse *f.* zrnovací puška.

Kornel-baum, —kirschbaum *m.* dřín; —kirschbranntwein *m.* dřínovka; —kirsche, —le *f.* dřínka.

Körnen zrniti, zrnatiti; (anlocken) vnaditi; mh. zrněti, zrnatěti.

Körner *m.* (b. Schloss.) průboj, průbojník.

Korn-ernte *f.* žeň žitná; —erträgniß *n.* úžitek na zrně P.

Körner-fresser *pl.* zrnožravci T.; —frucht *f.* zrní; —futter *n.* zob; —schlauch *m.* (bot.) teříšek, vřecko T.; —schüttung *f.* osep T.

Korn-fege *f.* žejbrovačka, prosevačka; —feld *n.* žitiště; —frucht *f.* (bot.) obilka T.; —garbe *f.* snop žita; —handel *m.* obchod s obilím, obchod obilný P.; —händler *m.* obchodník s obilím, obilník; —haus *n.* obilnice, žitnice, sýpka.

Körnig zrnný, zrnatý.

Korn-jahr *n.* rok úrodný na žito; —jude *m.* lichvář (žid) obilný; —kammer *f.* obilnice P.; —kasten *m.* sousek, obilnice; —magazin *n.* sklad obilí; —mehl *n.* žitná mouka; —preis *m.* cena obilí, cena obilní P.; —reiter *m.* shonka; —schaufel *f.* věječka, vějecí, obilná lopata; —schreiber *m.* obroční písař; -schwinge *f.* opálka na žito; —staupe *f.* svrbivosť; —vorschußmehl *n.* dalamán; —wage *f.* váha obilná, váha na obilí; —weihe *f.* pilich; —wucher *m.* lichva v obilí P.; —wucherer *m.* lichvář obilný P.; —wurm *m.* pilous; —zehnte *m.* desátek obilný; —zins *m.* žitné, dávka žita; osep.

Körper (-s, unv. M.) *m.* (zool.) tělo; (math.) tělo, těleso T.; (eine Gesammtsache) tělo T.; der ganze österreichische Staatsk. všecko tělo říše Rakouské P.; K. (Gesellschaft) sbor P.; (bücherliches Gut) pozemnosť, věc P.; (phys.) organischer K. těleso ústrojné, organické T.

Körper-abmagerung *f.* vychudnutí; tělo hubené; —bau *m.* ústrojí n. sklad n. složení těla; —berechnung *f.* (math.) počítání tělesného obsahu T.; —beschaffenheit *f.* povaha těla, povaha tělesná T.; —bewegung *f.* pohybování těla; —bildung *f.* postava; vyvinování (tělesné); —farbe *f.* pleť; —haare *pl.*

chlupy na těle, srsť; —lich tělesný, hmotný P.; =er Besitz hmotné držení věcí P.; =e Sachen tělesné věci P.; =e Verletzung v. Körperverletzung P.; —maß n. míra těles n. tělesná, krychelná, kostková T.; —messer m. tělesoměr; —messung f. (math.) tělesoměrství T.; —n těliti; tělo spůsobiti; —schaden m. vada n. úraz těla; —schaft f. sbor, spolek; —schatten m. (svůj) vlastní stín T.; —strafe f. tělesný trest, trest na těle P.; —theil m. (phyf.) částice T.; —verletzung f. úraz těla n. na těle, tělesný úraz P.; —welt f. svět hmotný.

Korund (=s) m. (Min.) korund T.; dodekaëdrischer K. od. Spinell korund dvanáctistěný T.; rhomboëdrischer (gewöhnlicher) K. korund klencový T. [(loď).

Korvette f. korveta T., rychlice

Korymbus m. (gr.=lt.) chocholík.

Koryph-äus, —äe, (=en, M. =en) m. výtečník, slovutník, proslavenec; 2. chorovod T.

Kosak (=en) m. kozák; —enhauptmann m. ataman; —enpeitsche f. nahajka; —isch kozácký.

Koscher (jüd.) čistě upravené (jídlo); —speise f. jídlo košerované.

Kosel (M. =n) f. oprasnice, prasná svině; 2. cuchta, nečistá ženština; —n mh. prasiti se.

Kos-en mh. přátelsky rozprávěti; milkovati, celovati, pomilovati, miliskovati; —ewoche v. Flitterwoche.

Kosmet-ik f. (gr.) okrasnictví; —isch okrasnický, strojivý; =e Mittel pl. líčidla, krášlidla, krášlivo coll.

Kosmisch (gr.) světový.

Kosmo-gonie f. (gr.) světoplozí, světoplodí T., světorodství; —graph m. světopisec; —graphie f. světopis; —logie f. světosloví T.; —polit (=en) m. světan, světoobčan; —politismus m. světanství, světoobčanství, všeobčanství; —rama n. světozor. **Kosmos** m. (gr.) svět.

Kost (oh. M.) f. strava.

Kostbar nákladný, drahý; —keit f. věc drahá P., skvost (, u); (Eigenschaft) drahosť.

Kosten mh. státi, přijíti; was —et ein Stück? po čem je, zač je kus? k. trns. okusiti, ochutnati.

Kosten pl. f. náklady na něco P., T.; (výlohy P. germ.); útraty, škody P., T., výdaje, vydání na něco; Aufwandk. škody nákladní, náklady P.; Gerichtsk. škody soudní P.; Zehrungsk. škody útratné, útraty P.; —anschlag m. předchozí rozvrh, účet n. počet nákladův P., T., výčet nákladů T., (rozvrh výloh); —aufwand m. náklady na něco pl. P., T.; —ersatz m. náhrada škod, nákladův, útrat P. T.; —frei adj. et adv. zdarma, bez útrat, bez nákladův T., bez výdejů; (bez výloh) P.; —preis m. (kfm.) vlastní cena, kupní cena T.; —überschlag m. v. Kostenanschlag; —verurtheilung f. odsouzení k náhradě škod, v náhradu škod P.; —verzeichniß n. seznam útrat, seznam výdajův, (seznam výloh).

Kost-frau f. stravovačka; —fräulein n. stravnice; —frei strava zdarma; kdo má stravu za darmo; —gänger m. stravník; —geber m. stravovač, stravovatel P.; —geld n. stravné (, ého n.), plat za stravu, plat za stravování; —haus n. stravní dům; —herr m. v. Kostgeber.

Köstlich skvostný, vkusný; rozkošný; výborný.

Kost-mädchen n. stravnice; —schule f. stravovna, škola se stravováním.

Kostspielig nákladný, drahý P.

Kost-verächter m. labužník, vyběráček; —wein m. víno na okus.

Köswoche f. v. Flitterwoche.

Kotarnin n. (chem.) kotarnin T.

Köter m. věžník, nádvorní pes.

Koth (=es, oh. M.) m. bláto, hnůj; lejno, trus, kal; —brechen n. kalodav, dávení kalu.

Kothe (M. =n) f. chata, chatrč.

Köthe (M. =n) f. koutek, jamka; 2. (b. Pferd) kůtek, kotník.

Koth-entleerung f. pouštění trusu; —farbig blatobarevný; —fliege f. moucha blatní, blatačka; —grube f. kaliště, kaluha; —haar n. rousy pl.; —ig blativý, blatný; es ist k.

je bláto, blativo; —lache *f.* louže *v.* Kothgrube; —lachenwasser *n.* lužovina, lužovice; —lerche *f.* chocholouš; —meise *f.* blatnička, sýkora lužní; —nagel *m.* záblatník.

Koth-sass (-ssen) *m.*, Köthner *m.* chalupník; —schaufel *f.* záblatnice; —schmierer *m.* blatomaz; —schnepfe *f.* blaták. [obuv.

Kothurn *m.* (gr.) truchloherní

Kothziegel *m.* válek.

Kotton *m. v.* Coton.

Kotze (M. -n) *f.* houně, hunice; 2. koš, nůše; —n *pl.* (Kaufmannshallen in Prag) kotce. [Husten.

Kotzen mh. *v.* Husten; K. *m. v.*

Kotzen-fabrik *f.* hounírna; —macher *m.* houňař, hotovitel houní.

Kozinsäure *f.* (chem.) kyselina kocinová T. [škvrně, mrně.

Krabbe (M. -n) *f.* krab; 2. fig.

Krabbeln mf. soukati se (kam); šimrati, lektati, hemzati. [jídka.

Krabbenfresser *m.* (zool.) rako-

Krach (-s, oh. M.) *m.* třesk, prask, chřest, třeskot, praskot, lomoz, rachot; der große K. (auf der Börse) veliký poprask; —en mh. praskati, praštěti, rachotiti; *act.* rozlouskati, roztroskotati; —ente *f.*, —gans *f.* kachna strakatá; —mandel *f.* chruplavá mandle.

Krächzen (v. Raben) krokati; (von Krähen) krákati, kvákati; (v. Menschen) hekati, kvíleti, lkáti.

Krack (-es, M. -e) *m. v.* Rabe; *v.* Krähe (krkavec); 2. *v.* Krach; 3. jeskyně, doupě.

Krackse *f. v.* Kraxe.

Kraft (M. Kräfte) *f.* moc P.; körperliche K. síla; abstoßende K. síla odpudivá, odpuzovací T.; anziehende K. síla přitažlivá T.; in K. treten vejíti v moc, nabyti moci P.; K. eines Befehles mocí příkazu, podle příkazu, z příkazu P.

Kraft-abnahme *f.* úbytek sil; —anstrengung *f.* úsilí, usilování; -anwendung *f.* snaha; —arznei *f.* lék silicí; —aufwand *m.* úsilí; —ausdruck *m.* důraz (T.); rázný význam; —äußerung *f.* silojev; —brühe *f.* jícha, silná omáčka; —dünger *m.* silící hnůj.

Kräftenparallelogramm *n.* rovnoběžník sil T.

Kraftfülle *f.* plnosilí *v.* Energie.

Kräftig mocný, silný, důrazný; fig. jadrný; *adv.* mocně, silně, důrazně T.; —en posiliti, posilniti; sich se.

Kraft-lehre *f. v.* Dynamik; —los nesilný, bezsilný, ochablý; —losigkeit *f.* bezsilí; nevláda, ochablosť; —maschine *f.* (mech.) přijimatel, vnímatel T.; —mehl *n.* škrobová mouka; —messer *m.* siloměr; —mittel *n.* silný prostředek, silidlo; —spruch *m.* rázný výrok, rázné rozhodnutí; —stein *m. v.* Kragstein; —suppe *f.* silicí polívka; jícha; —tour *f.* ukázka síly; —voll silný, rázný; —wasser *n.* silivka, silicí vodička; —wurzel *f.* (bot.) devětsil; stosil.

Kragen (-s, unv. M.) *m.* límec; beim K. fassen za chřtán popadnouti; den K. sich anfüllen fig. drštku sobě nacpati, naprati; —borde *f.* prýmek na výložek; —mantel *m.* plášť s úvěškem; —stickerei *f.* vyšívání na límci.

Kragstein *m.* (Bauk.) ležina, vypuštěný n. krajní kámen, krajník (nosič, ramenáč) T.

Krähe (M. -n) *f.* vrána.

Krähen (vom Hahne) kokrhati.

Krähen-auge *n.* (bot.) vraní oko; —beere *f.* šicha černá; —fuß *m.* vraní noha; (bot.) jitrocel vraní; —geschrei *n.* vraní kvak; —hütte *f.* (wdm.) výrovka; výrovna, vraní bouda; —specht *m.* datel černý.

Krahn (-s, M. -e) *m.* skřipec, jeřáb, samotíž; —leiter *f.* ostrev, ostrva; —rad *n.* jeřábové kolo.

Krähwinkel *m.* kocourkov.

Krakeel (-s, oh. M.) *m.* svár, váda, křik; *v.* Zank; —er *m.* svárlivec.

Krall (-es, M. -e) *m.* drápnutí, škrábnutí; —e (M. -en) *f.* (bei Vögeln u. Säugethieren) dráp, pařát, pazour; —en škrábnouti, drápnouti; —ig pazouratý.

Kram (-es, oh. M.) *m.* krám; K. *v.* Kramwaare; gelehrter K. učenecké harampátí; —bude *f.* krám; —diener *m.* krámský sluha; —en

mh. přebírati se, kutiti se v čem; vykládati (na krám).

Krämer (-s, unv. M.) *m.* kramář P.; —ei *f.*, —handel *m.* kramářství P.; —eibefugniß *f.* (*n.*) právo kramářské, právo ku provozování kramářství P.; —waare *f.* zboží kramářské; —wage *f.* kupecká váha, obyčejná váha, *pl.* kupecké váhy T., kramářské váhy.

Kramladen *m.* krám.

Krammets-baum *m.* jalovec; —vogel *m.* kvíčala.

Krampe *f.* (b. Schloss.) skoba; K. [am Buche zápona.

Krämpe (M. -n) *f.* (am Hute) střecha, ústřeší; okolek, obruba; die K. niederschlagen ochlípiti klobouk.

Krämpel (M. -n) *f.* mykadlo, česák; —er *m.* mykač; —kamm *v.* Krämpel; —n mykati, česati vlnu; —wolle *f.* česaná vlna.

Krampf (-es, M. Krämpfe) *m.* křeč; —aderbruch *m.* průtrž cevovitá; —artig křečovitý; —haft křečný, křečovitý; —husten *m.* křečovitý kašel; —mittel *n.* lék proti křeči; —stillend protikřečný; —sucht *f.* křečovitosť.

Krämpler (-s, unv. M.) *m.* česač [vlny.

Krampus *m.* bubák.

Kram-sitzerin *f.* krámská; —stelle *f.* kotec; —waare *f.* krámské zboží.

Kran *m.* *v.* Kranich.

Krän *m.* *v.* Kren.

Krängeln mh. od. sich k. (b. Sei- [ler) zamotati se.

Kranich (-s, M. -e) *m.* jeřáb, zorav, žerav (Vogel); 2. *v.* Krahn; —beere *f.* *v.* Preiselbeere; —hals *m.*, —schnabel *m.* *v.* Storchschnabel.

Krank *adj.* (*comp.* kränker, *sup.* kränkste) nemocný, nezdravý, nedužívý, chorý, churavý; bolavý; k. machen churaviti; k. werden rozstonati se, roznemoci se; ochuravěti; k. sein stonati, nezdráv býti, churavěti, nedužiti; k. darniederliegen nemocen ležeti.

Kränkel-ei *f.* churavění, postonávání; —n mh. churavěti, postonávati, nedužiti, nedužívěti; ein —nder chorý.

Kranken mh. stonati, nedužiti.

Kränken einen ubližovati, utrhati komu; rmoutiti, kormoutiti, trápiti, soužiti, mořiti koho; das kränkt mich to mě rmoutí.

Kranken-anstalt *f.* nemocnice P.; —bericht *m.* zpráva n. návěští o nemocných; —besuch *m.* návštěva nemocného; —bett *n.* lože nemocného; —geschichte *f.* výpis nemoci P. T.; chorobopis; —haus *n.* nemocnice T., léčebnice; —kost *f.* strava nemocných; —kosten *pl.* léčebné; —pflege *f.* ošetřování, opatrování, hlídání nemocných; —pfleger *m.* *v.* Krankenwärter; —stube *f.*, —zelle *f.* jistbice nemocných P.; —wärter *m.* hlídač n. opatrovník nemocných P.; —wärterin *f.* hlídačka n. opatrovnice nemocných; —zettel *m.* léčebný lístek.

Krankheit (M. -en) *f.* nemoc *morbus*; endemische K. pomístná nemoc T.; epidemische K. morová nemoc T., nakažlivá nemoc.

Krankheits-anlage *f.* náklonnosť n. náchylnosť k nemoci; —aushilfe *f.* pomoc v nemoci; —kosten *pl.* škody (výlohy) v příčině nemoci P., útraty v čas nemoci; —lehre *f.* nauka o nemoci; —stoff *m.* chorobina; —zeichen *n.* příznak nemoci.

Kränk-lich stonavý, churavý, nedužívý, chorý; —ling, —ler *m.* churavec, stonavec; —ung *f.* (einer Person) příkoří, sužování P.; K. eines Rechtes skrácení k. p. svobody, práva P.; (Verletzung) ublížení někomu na čem P.

Kranz (-es, M. Kränze) *m.* věnec, vínek; K. von Erzählungen souběr povídek; K. (archit.) hlavní římsa; (b. Zimmerl.) věnec T.; (in der Mühle) lub T.

Kranz-ader *f.* žíla věnčitá; —bein *n.* čelní kosť; —bret *n.* příramky *pl.*; —bund *n.* (in d. Mühle) přeslice.

Kränz-chen *n.*, —el *n.* věneček; (Tanz) taneční zábava, ples; —eljungfer *f.* družička; —en věnčiti, ověnčiti; das K. (wdm.) tvrdá stopa.

Kranz-förmig věnčitý; —leiste *f.* (Bauk.) kranec, kranclovka; krancovka T.; —tau *n.* (Bauk.) lano T.; —vene *f.* žíla věnčitá T.

Krapf (=es, M. Kräpfe, auch =en, M. =en) *m.* (b. Schloss.) hák zámeční; K. b. Ziehbrunnen hák studničný; K. hltan, ohryzek.

Krapfen (=s, unv. M.) *m.* kobliha, koblížka (kraplička); länglicher K. šiška; —bäcker *m.* koblihář; —liebhaber *m.* koblihář.

Krapp (=es, oh. M.) *m.* mořena, mařena T., brotec; —färberei *f.* barvení mořenou T.; —flotte *f.* břečka mořenová; —lack *m.* (chem.) lak mořenový T.; —roth *n.* červeň mořenová T.; mořenovina; —stampfe *f.* stoupa na mořenu.

Krass *adj. v.* Dick, Grob; —e Unwissenheit hrozná, ukrutná nevědomosť.

Krater (=s, unv. M.) *m.* (gr.) jícen, kotlina sopky T.; —rand *m.* kraj n. okraj kotliny.

Krätschen *v.* Grätschen.

Kratsch-en rýpati, kypřiti; —messer *n.* kypřák.

Krätz (=es, oh. M.) *n.* chrást, lupení; zeliny; —garten *m.* kuchyňská zahrada, zelnice.

Kratz-beere *f.* srstka, angrešt; 2. ostružník, ostružina; —bürste *f.* hřebelce, hřebílko; —e (M. =en) *f.* krace, kracle; (archit.) karbovačka T.; (b. Gärtn.) škrabák (T.).

Krätze (M. =en) *f.* opilky, úškrabky, ostružky, odřizky; (chem.) výškrabek T.; 2. (oh. M.) (med.) svrab, chrásta, prašivina *Scabies.*

Kratz-eisen *n.* škrabák; —el *n.* drhlička, drábka; *pl.* —eln cucky, pačesy, babky, drhlinky; —en etw. škrábati, drápati; sich den Kopf k. drbati se v hlavě; die Wolle k. vlnu česati; mit der Feder k. škrtati; —er, Krätzer (=s, unv. M.) *m.* drapač, škrabal, drbal; 2. škrabadlo, škrtadlo; (schlechter Wein) škrabák, trpčák; (Branntwein) rasovina; —fuß *m.* šoup, podškrabek; —füße machen poklony šoupati; —haft drápavý, draslavý, škrabavý; —holz *n.* (b. Ziegelstr.) škrabák.

Krätzig svrabivý, prašivý, chrastavý. [čka.

Kratzkelle *f.* (b. Dachd.) škraba-

Krätz-messing *m.* (b. Nadl.) škraloup, popel mosazný; —milbe *f.* roztoč svrabový, zákožka (T.); —pustel *f.* přímota; —salbe *f.* masť proti svrabu; —werk *n.* truskovna.

Kratzwolle *f.* vlnové ostřižky, cucky *pl.*

Krauen šimrati, čmýrati.

Kraus *adj.* kadeřavý T., kučeravý, kudrnatý, kružitý; —beere *f.* brusnice *v.* Preiselbeere; —e *f.* kadeřavosť, kudrnatosť; ožidlí, okruží; kružinka; *pl.* kučery, kudrny, kadeře; —eisen *n.* cejn.

Kräusel *m. v.* Kreisel; —beere *f.* srstka; —eisen *n.* kadeřidlo, kučeradlo; —er *m. v.* Friseur; —hosen *pl. f.* rousky, kalhoty s kružinkami; —kamm *m.* hřeben kadeřicí.

Käuseln kadeřiti, kudrniti, kroutiti kadeře, kroužkovati; sich se.

Kräuselzange *f.* kadeřicí klíštky.

Krausemünz-e *f.* máta kadeřavá, kudrnáč; —zelteln *pl.* mátovky, pokroutky mátové.

Krausen mh. kadeřavěti, kadeřiti se, kudrnatěti.

Kräusen kadeřaviti, kudrnatiti.

Kraus-haar *n.* kadeře, kadeřavé vlasy; —haarig kadeřavý, kudrnatý; —huhn *n.* bažant kadeřavý; —kohl *m.* kapusta kadeřavá, kadeřák; —kopf *m.* kadeřávek, kudrnáč, kudrna, kučera; —locke *f.* kadeře, kudrlinka.

Kraut (=es, M. Kräuter) *n.* bylina, zelina; *coll.* bylí; (der Kohl) zelí hlávkové, hlavatice, hlavatka; gedünstetes K. dušené zelí; (die Blätter der Gewächse) nať; Heilkräuter koření, léčivé byliny; Kräuter sammeln byliny sbírati; —acker *m.* zelniště; —beet *n.* zelný záhon, záhon zelí; —blatt *n.* zelný lupen, chrást; —e *f.* (oh. M.) pletí; —en plíti.

Kräuter *m. v.* Kräutler; K. *pl. v.* Kraut; —absud *m.* odvar ze zelin, odvar zelinný; —bad *n.* bylinná lázeň; —bettchen *n. v.* Kräutersäckchen; —blatt *n.* zelný lupen; —buch *n.* bylinář, bylinník, zelinník; —butter *f.* máslo po zelené pastvě; —frau *f. v.* Kräuterweib; —garten *m.* bylinárna, zelinárna; —handel *m.*

bylinářství, obchod bylinářský, obchod s bylinami; —händler *m.* bylinář, kořenář, zelinář; —ich *n.* nať *v.* Kräutig; —in *f. v.* Kräutlerin; —kenner *m.* znatel bylin; —kissen *n. v.* Kräutersäckchen; —kunde *f.* bylinářství, bylinoznalství, znání bylin; —lese *f.* sbírka bylin; —markt *m.* zelený trh; —pasta *f.* mazadlo bylinné; —reich *adj.* bylinatý; K. *n.* bylinstvo; —reinette *f.* (Apfel) zelenáč; —säckchen *n.* bylinný n. lékařský pytlíček; —saft *m.* šťáva z bylin; —seife *f.* bylinné n. rostlinné mýdlo; —suppe *f.* polévka z bylin; —tränke *pl.* odvary z bylin; pití zelné; —weib *n.* zelinářka, bylinářka, kořenářka; —wein *m.* bylin̆ák, kořeňák, kořenné víno; —wissenschaft *f.* bylinoznalství; —zucker *m.* cukrovina zelná.

Kraut-feld *n.* zeliště, zelniště; —garten *m.* zelnice, zelinárna; —hakke, —haue *f.* okopavačka, krace, kopáč, kňovatka; —haupt *n.* hlávka zelná; —hobel *m.* kruhadlo, kružadlo, řezadlo, řezátko.

Kräutig (=s, oh. M.) *n.* nať.

Krautjunker *m.* košťálník, kobylkář, zemánek.

Kraut-mann *m.* hastroš, strašák, strašidlo; —markt *m.* zelný trh; —messer *n.* cetlovadlo, cetlík; —pflanze *f.* hlavatice, sazenice zelná; —raupe *f.* housenka zelná; —rübe *f.* kolník; —salat *m.* zelný salát; —scheibe *f.* kružadlo, kružátko; —stampfe *f.*, —stößer *m.* sekáč, šťuchadlo; —stengel, —strunk *m.* košťál; —strudel *m.* zelný strudl; —suppe *f.* zelná polívka, zelnice; —wasser *n.* zelňačka; —weihe *f.* svátek matky boží kořenné (15. srpna); —wurm *m.* zelák, lezák.

Kravall (=s, M. =e) *m.* šrůtka, půtka; sběh; kramola P.; —er *m.* šrůtkář.

Kravatte (M. =n) *f.* nákrčník; —nerzeuger *m.* nákrčnikéř, nákrčkář, kravatník.

Kraxe (M. =en) *f.* krosna.

Kreatin *n.* (chem.) kreatin T.; —in *n.* (chem.) kreatinin T.

Krebs (=ses, M. =se) *m.* rak *Cancer* (zool.); K. mit großen Scheeren klepetáč; (med.) K. rak; offener K. podjed; K. der Haut rak v kůži n. kožní; (astr.) rak; —artig rakovitý; rozžíravý, rozjídavý; —auge *n.* račí oko; rakůvka, žernůvka; —beule *f.* bucheň; —brühe *f.* račí jícha n. omáčka; —büchlein *n.* račinka.

Krebs-eln mh. račiněti, račinou páchnouti; —en mh. račiti, raky chytati; —enstrudel *m.* račí strudl; —entorte *f.* račí dort.

Krebs-fang *m.* lov raků, lov na raky; —fänger *m.* rakař; —fäule *f.* rakovina, rozžíravý hnis; —gang *m.* račí chod; seine Sachen gehen den K. jeho věci jdou zpět, nazpátek, sedí na raku, jede na raku; —gängig vrátký, nazpět jdoucí; —geruch *m.* račina; —geschwür *n.* rak; —händler *m.* rakař; —knoten *m.* rakovnice; —kreis *m.* (geogr.) obratník raka; —pfanzel *n.* svítek račí; —schaden *m.* (med.) rak; —schale *f.* račí skořepina; gebrannte =en pálené rakoviny; —schere *f.* klepeto; —schwanz *m.* račí ocas; —weibchen *n.* račice.

Kreide (oh. M., von einzelnen Arten M. =n) *f.* křída; —erde *f. v.* Kreidenerde; —fels *m.* skála křídová; —fleck *m.* lysina; —formation *f.* útvar křídový T.; —glas *n.* křídové sklo; —n křídití, křídovati; —nerde *f.* křídová země; —stift *m.* křídovka; —weiß *adj.* bílý co křída.

Kreidig křídovatý.

Kreis (=ses, M. =se) *m.* kruh T., kolo; ganzer K. (math.) kruh celý T.; K. (Landeseintheilung) kraj P.; in allen —en des Lebens ve všech poměrech života; —abgeordneter *m.* krajský poslanec P.; —abschnitt *m.*, —segment *n.* (math.) úseč n. úsek kruhu, úseč kruhová, úsek kruhu T.; —abschnittswinkel *m.* (math.) úhel úseku, úhel úsekový T.; —amt *n.* krajský úřad; —ämtliches Verfahren řízení u krajského úřadu; —arzt *m.* krajský lékař P.; —ausschnitt *m.*, —sector *m.* (math.) výseč n. výsek kruhu, výseč kruhová,

výsek kruhový T.; —ausschnitts-winkel *m.* (math.) úhel výseku, úhel výsekový T.; —beamte *m.* krajský úředník, úředník krajské vlády P.; —behörde *f.* krajský úřad P.; —bereisung *f.* objížďka po kraji P.; —bewegung *f.* pohybování kruhem T.; —bogen *m.* oblouk kruhový T.; gekreuzte K. oblouky křížové, oblouky skřížené, oblouky křížem T.; —bote *m.* krajský posel.

Kreisch-en mh. (v. Fett) škvařiti se; kvičeti, škvíkati; vřeštěti, skuhrati; —er *m.* skuhrač.

Kreischirurg *m.* krajský hojič P.

Kreisel (-s, unv. M.) *m.* vlk, brčadlo, vrzák; (phys.) obratlík T.; *v.* Drehkrankheit; —n mh. víři ti se, vrtěti se; točiti se do kola; (in der Mühle) přičerniti; den Läufer k. popohnati kámen; —rad *n.* řinák T.; —wind *m.* vír.

Kreisen obcházeti do kola; kroužiti, kroužkovati; (mont.) drobniti; (wdm.) obcházeti.

Kreis-figur *f.* kruhová postava; —fläche *f.* plocha kruhu, plocha kruhová T.; —förmig kruhovitý; —forstexaminator *m.* krajský zkoušeč (zkoušce) ve věcech lesnických P.; —gang *m.* obchůzka; —gebiet *n.* krajský obvod, krajské zemiště, kraj P.; —gemeinde *f.* krajská obec P.

Kreisgericht *n.* krajský soud; —sadjunkt *m.* adjunkt u krajského soudu; —spräsident *m.* přednosta krajského soudu; —srath *m.* radní (rada) krajského soudu.

Kreis-hauptmann *m.* krajský P.; —lauf *m.* oběh; (Turnk.) kolemběh; K. des Blutes oběh krve T.; —linie *f.* čára kruhová, kružnice, kruhovka T.; —messung *f.* kruhoměrství T.; —mikrometer *n.* (astr.) mikrometr n. drobnoměr kruhový T.; —nonius *m.* (astr.) nonius kruhový T.; —peripherie *f.*, —perimeter *n.* obvod n. odměr kruhu T.; —präsident *m.* krajský P.; —rabbiner *m.* krajský rabín P.; —rath *m.* (Körperschaft) krajská rada P.; (Person) krajský radní P.; —rechnung *f.* počítání n. počet o kruhu, kruhopočítání T.; —referent *m.* krajský přednášce P.; krajský zpravoděj; —regierung *f.* krajská vláda; —ring *m.* (math.) okruh, okruží T.; —ringsfläche *f.* (math.) mezikruží, plocha okruhová n. okružná T.; —rund *adj.* okrouhlý T.; —säge *f.* okrouhlá pila T.

Kreiss-en mh. hekati; roditi, ku porodu pracovati; —erin *f.* rodička, roditelka.

Kreis-stadt *f.* krajské město P.; —strich *m.* (phys.) tah do okrouhla T.; —tag *m.* krajský sjezd; —tanz *m.* tanec do kruhu, do kola; vrták; —vertretung *f.* zastoupení kraje; krajské zastupitelství P.; (d. Vertreter) krajské zastupitelstvo P.; —vorsteher *m.* krajský (krajský přednosta); —wundarzt *m.* krajský hojič P.

Kremp-e, —el *v.* Krämpe, -el.

Kremserweiss *n.* (chem.) běloba kremžská T.

Kren (-s, ob. M.) *m.* křen; —acker *m.*, —anlage *f.*, —feld *n.* křeniště, křenoviště, křenovka; —gefäß *n.* křenka; —teig *m.* (zum Auflegen auf den Körper) křenová placka, křenové těsto.

Kreosot *n.* (gr.) kreosot, smudina, smahlina; —wasser *n.* (chem.) voda kreosotová T.

Krepp (-es, M. -e) *v.* Crépe.

Kresse (ob. M.) *f.* řeřicha; 2. K., Kresling (-s, M. -e), Kreßling *m.* květoň (Fisch).

Kretscham *f.*, (-s) *m.* krčma.

Kreuz (-es, M. -e) *n.* kříž; in's K., über's K. legen křížem, přes kříž, na kříž položiti; K. (Mus.) křížek; (anat.) kříž T.; k. und quer kříž na kříž, skrz na skrz; in's K. segeln křižovati (po moři).

Kreuz-artig křížitý, křížovitý; —art *f.* teslík, kříž; —band *n.* (bei Zimmerl.) útočka, křížová spona T.; (b. d. Thür) křížová závěsa T.; (b. d. Post) křížová obálka; (anat.) svaz křížový; —bein *n.* křížová kosť, svatá kosť T.; —bild *n.* kříž; —blume *f.* vítod; —bogen *m.* oblouk křížový, oblouk se přetínající, oblouk křížem T.; —brav *adj.* předobrý,

aokonalý; —bruder *m.* křižák; —brunn *m.* křížovka, křížový pramen; —diopter *f.* kříž úhloměrný, kříž s průhledy T.; —dorn *m.* (bot.) řešetlák; 2. kustnice; —en křižovati, kříž dělati; die Hände *t.* ruce přeložiti; *t.* mh. kroužiti po moři, moře na kříž projížděti; —ente *f.* morčák bílý; —enzian *m.* (bot.) prostřelenec.

Kreuzer (=s, unv. M.) *m.* (Münze) krejcar; (Schiff) kroužilka, křižovací loď, křižovačka, křižák; —bruch *m.* krejcarový zlomek T.

Kreuzes-last *f.* tíže kříže; —tod *m.* smrť na kříži.

Kreuz-fahne *f.* prápor s křížem; —fahrer *m.* křižák; —fahrt *f.* tažení křižácké n. křížové, křižácká výprava T.; —feuer *n.* křížová střelba; křížový oheň; —förmig křížovitý; —fuchs *m.* křižák (liška); —gang *m.* průvod s křížem; 2. (archit.) křížová chodba T., ochoz, křižovatka, ambit; —gasse *f.* křížová ulička; —gespanne *n.* (am Thore) podpaždník; —gewölbe *n.* klenutí křížové T.; —haspel *m.* motovidlo křížové T.; —haue *f.* stěněr; —herr *m.* křižovník; —herrnkloster *n.* klášter křižovnický; —herrnorden *m.* řád křižovnický; —holz *n.* křižovnice.

Kreuzig-en křižovati, ukřižovati; sich *t.* křižovati se, křížem se žehnati; —ung *f.* ukřižování.

Kreuz-kraut *n.* starček; —lahm stržený, pošinutý v kříži, polámaný v kříži; —leine *f.* křižovačka, křížová oprať; —naht *f.* křížový steh; —partikeln *pl.* částky kříže P.; —reim *m.* křížovec, křížový rým; —riemen *m.* křižovatka; —riß *m.* (geom.) rys křížový T.; —ritter *m.* křižák; —scheibe *f. v.* Kreuzdiopter; (Forstw.) křížovina; —schiff *n. v.* Kreuzer; —schmerz *m.* bolesť v kříži, stržení kříže; —schnabel *m.* křivka; —spinne *f.* křižák T.; —spitz *m.* špic T.; —stich *m.* (b. Nähen) křížový steh; —tag *m.* křížový den; —thaler *m.* křížový dolar, křižák T.; —träger *m.* křižák; fig. bídák; —ungspunkt bod křížový T.; —verband *m.* (Bauk.) vazba křížem, vazba na kříž T.; —verkämmung *f.* (Bauk.) zakampování rybinou T.; —vogel *m.* křivka; —wechsel *m.* (wdm.) zkřížení, křižovatka; —weg *m.* rozcestí, křižovina, křižovatka T.; —weise *adv.* křížem, na kříž, přes kříž; —woche *f.* křížový týden, prosebný týden T.; —zeichen *n.* (anstatt der Unterschrift) křížky P.; seine Aussage mit dem K. bemerken své seznání poznamenati (třemi) křížky P.; —zug *m. v.* Kreuzfahrt; —zügel *m.* skřížené udidlo.

Kribbel-kopf *m.* durdil, durdivec; —köpfig durdivý; —krankheit *f.* námelka; —n hemžiti se, hemzati se, hmyzati se, čmýrati se; šimrati; K. *n.* hemžení; K. im Rücken hemžení v páteři; —sucht *f.* námelka.

Krickel-ei (M. =eien) *f.* mrzoutství; 2. choulostivosť; —kopf *m.*, Krickler *m.* mrzout; choulostivec; nedůtklivec; —n býti mrzutým n. nedůtklivým.

Krickente *f. v.* Kriechente.

Kricklich *adj.* mrzutý; nedůtklivý, choulostivý.

Kriebel-krankheit *f.*, —n *v.* Kribbelkrankheit, =eln.

Kriebs *m. v.* Griebs.

Kriech-e (M. =en) *f.* prcavka, trnoslíva (Baum); 2. čírka (Ente); —en mf. lezti, plaziti se, plížiti se; —end plazivý, lezavý T.; fig. podlízavý; —ente *f.* čírka; —er (=s, unv. M.) *m.* podlezač, plazil; —erei *f.* plazivosť, podlízání; —rose *f.* růže lesní.

Krieg (=es, M. =e) *m.* (K. gegen jmd., K. mit jmd.) vojna, válka T.

Kriegen dostati, dosáhnouti čeho, bráti, vzíti; jmd. daran *t.* lapiti koho; napáliti koho; mh. bojovati, vojovati, válčiti s kým.

Krieger (=s, unv. M.) *m.* bojovník, vojín; —haft válečný, vojenský; —isch bojovný; —mäßig, —weise *adv.* spůsobem vojenským.

Krieges- *v.* Kriegs=.

Krieg-fertig *adj.* k boji hotový; —führen *n.*, —führung *f.* válčení, bojování; —führende Parteien strany válčící; —gebet *n.* modlitba v čas války; —geübt v boji cvičený.

Kriegs-anstalten *pl.* přípravy válečné, přípravy k boji; —artikel *pl. m.* (—regeln) články vojenské, pravidla vojenská, vojenský řád P.; (Waare) věci válečné; —aufgebot *n.* provolání k válce; —begebenheit *f.* válečná událosť; —bereitschaft *f.* vojenská n. válečná hotovosť; —casse *f.* vojenská pokladnice P.; —commissär *m.* vojenský komisař P.; —commissariat *n.* vojenské komisařství P.; —darlehen *n.* vojenská půjčka P.; —darlehensobligation *f.* dlužní list na vojenskou půjčku P.; —dienst *m.* vojenská služba P.; —dienste nehmen vstoupiti do služby vojenské; —entschädigung *f.* náhrada válečná P.; —erklärung *f.* vyhlášení, vypovězení války; —fall *m.* případ války P.; —flotte *f.* válečné loďstvo T.; —furie *f.* fig. vzteklice válečná; —fuß *m.* spůsob válečný, míra válečná P.; das Militär auf K. setzen uvesti vojsko v míru válečnou, ve spůsob válečný P.; —gebrauch *m.* válečný obyčej P.; —gebühr *f.* válečný plat P.; —gefangener *m.* vojenský zajatý P.; —genoß *m.* spolubojovník; —geräth *n.* válečné nástroje; —gericht *n.* vojenský soud P.; —gerichtlich verurtheilt soudem vojenským odsouzen; —gesang *m.* válečný zpěv; —geschichte *f.* dějiny válečné; —geschrei *n.* křik n. ryk n. povyk válečný; —gesetz *n.* vojenský zákon P.; —getöse *n.* válečný lomoz; —glück *n.* štěstí válečné; —gott *m.* bůh války; (bei d. Slaven) Svatovít; —hafen *m.* válečný přístav; —held *m.* rek, hrdina v boji; —jahr *n.* vojenský rok; —kamarad *m.* spoluvojín, spolubojovník; —kanzlei *f.* vojenský kancelář P.; —kunst *f.* vojenství, vojenské, válečné umění; —lager *n.* ležení, tábor; —lied *n.* válečný (vojenský) zpěv, válečná píseň T.; (kurz: válečná); —list *f.* válečná lesť, chytrosť; —lust *f.* bojechtivosť; —lustig bojechtivý, válečný, válkychtivý; —macht *f.* moc vojenská, moc válečná P. T., moc branná T.; —mann *m.* válečník, bojovník, vojták, vojín; —marine *f.* námořstvo válečné (vojenské) T.; —minister *m.* ministr vojenství; —ministerium *n.* vojenské ministerium P.; —operation *f.* válečný podnik; —pflichtig ke službě vojenské povinný; —rath *m.* vojenská rada P.; —recht *n.* vojenské právo, vojenský zákon P.; (Gericht) vojenský soud P.; —rechtlich jmd. behandeln hleděti k někomu dle vojenského zákona, souditi někoho vojenským soudem P.; —ruhm *m.* sláva válečná; —schaden *m.* škoda z války, škoda válečná, škoda válkou spůsobená P.; —schauplatz *m.* bojiště; —schiff *n.* válečná loď T., vojenský koráb; —staat *m.* válečná mocnosť T.; 2. vojenská n. válečná branná moc T.; —steuer *f.* válečná daň P.; —trompete *f.* vojenská, válečná trouba; —übung *f.* vojenské cvičení, vojenský cvik P.; —unfall *m.* válečná nehoda P.; —unruhen *pl.* válečné nepokoje P.; —verwaltung *f.* vojenská správa T.; —volk *n.* vojsko P.; —wesen *n.* vojenství P.T.; —zahlamt *n.* vojenský výplatní úřad, vojenská výplatna P.; —zeit *f.* čas vojny, č. války P.; —zucht *f.* vojenská kázeň P.; —zustand *m.* válečný stav, válečnosť P.

Kriekente *f. v.* Kriechente.

Krimmen lechtati, šimrati.

Krimpeleisen *n.* staré železo.

Krimp-en (vom Tuch) sraziti se; —frei (Tuch) nesrážívé (sukno).

Krippe (M. -n) *f.* (zur Fütterung mit Heu) jesle; (Trog) žlab, koryto; (ein Flechtwerk) plot; s. a. *Crêche.*

Krippen-beisser *m.* (Pferdkkht.) ještěr; —beißer, —setzer *m.* krkač; —reiter *m.* (spött.) kobylkář; —spiel *n.* jesličky.

Krise, Krisis *f.* (gr.) rozhoda, rozhodná (doba), rozhodný obrat T.; obrácení; K. (Hdl.), bedenklicher Umstand nesnáze T.; nesnadné okolnosti, obtíž.

Krispelholz *n.* (Rothgerb.) licovací dřevo.

Krispen (b. Rothgerb.) licovati, líciti, strojiti do třísla.

Krispig zkroužený.

Krist *m. v.* Christ.

Kristall *m.* *v.* Krystall.

Krit-erium *n.* (gr.) sudidlo T.; —icismus *m.* kriticismus, sudebné rozumování (pravosudství); —icität *f.* kritičnosť, sudebnosť T.

Kritik *f.* (gr.) posouzení (spisu); posudek, sudba T., úvaha, kritika; (Beurtheilungskunst) sudebnictví T.; —after, —enmacher *m.* sudílek T., úsudkář; —er *m.* sudebník, suditel, posuzovatel, kritik T.

Krit-isch (gr.) kritický, soudný, rozbíravý (sudebný, posudný); rozhodný; nesnadný, nebezpečný, povážlivý T.; —isiren etw. posuzovati, souditi T.

Kritt-elei *f.* sudílkování; —eln sudílkovati; —ler *m.* sudílek, úsudkář.

Kritz-elei *f.* klikyháky, čmáry, škráby; —eln škrábati, čmárati; —en *v.* Kratzen; —ler *m.* škrabák, škrabal.

Kroatisch charvátský (chorvatský).

Kröbs *m.* *v.* Griebs.

Krokodil, Krokodill (-es, Mz. -e) *m. et n.* (gr.) ostrovid, krokodil; —thränen, —sthränen *pl. f.* (fig.) krokodilské slze, liché slzy.

Krokon-säure *f.* (chem.) kyselina krokonová T.; —saure Salze *pl.* krokonany T.

Krokus *m.* (gr.-lt.) pochodenka, kročec; šafrán (bot.).

Kroll-en (v. Birkhähnen) klochceti, tokati; *act.* svařiti, sraziti; —erbse *f.* návara.

Krollzen *v.* Krollen.

Kron-blume *f.* komonka; řebčík; —bohrer *m.* korunkový nebozez; —dach *n.*, —eindeckung *f.* korunovitá krytba, korunovité pokrývání T.

Krone (Mz. -n) *f.* koruna P.; (am Pferdehufe) kroužek; (im Deich- und Mühlenb.) koruna T.

Krönen korunovati P., okorunovati; mit dem Kranze k. věnčiti, ověnčiti; eine Preisschrift k. spis cenou poctiti.

Kronen-artig korunovitý; —bein *n.* (b. Pferd) kroužková kosť; —gold *n.* korunní zlato; —haupt *n.* korunovaná hlava; —holz *n.* (am Wehre) záplava T.; (am Brückenjoch) zhlaví T.; —jasmin *m.* pustoryl, český jasmín; —klee *m.* kopejšník; —leuchter *m.* *v.* Kronleuchter; —los (bot.) bez koruny; —lose Pflanzen rostliny bezkorunné, bezplatečné, jednoobalné T.; —röhre *f.* (bot.) trubka koruny, trubka korunní T.; —saum *m.* (bot.) okraj korunní T.; —schluß *m.* (v. Waldbäumen) zakorunění; —thaler *m.* křížový, lážový dolar T.; —tragende Pflanzen (bot.) rostliny korunaté, rostliny plátečnaté, rostliny dvojobalné T.; —tritt *m.* (b. Pferd) zášlap, zášlapa, záskoka; —wicke *f.* věnečenka, kočičí drápky *Coronilla.*

Kron-erbe *m.* nápadník koruny, následník, dědic koruny; —feldherr *m.* korunní vojevoda, korunní hetman; —gehörn *n.* koruna jelení; —glas *n.* sklo korunné T.; —gut *n.* korunní statek P.; —land *n.* korunní země P.; —leuchter *m.* korunník, korunitý svícen; —prinz *m.* princ následník, dědičný princ (korunní princ); —rad *n.* paleční, lícní kolo, palečník, líceník, hřebenáč; —schatzmeister *m.* korunní pokladník; —stedtit *m.* příbramec; —thaler *m.* *v.* Kronenthaler.

Krönung *f.* korunování P., korunovace.

Krönungs-diarium *n.* denník korunovační; —feier *f.*, —fest *n.* slavnosť korunovace, slavnosť korunovační; —mahl *n.*, —mahlzeit *f.* hody n. hostina korunovační, hody při korunování; —marsch *m.* pochod při korunovací; —saal *m.* síň korunovační; —tag *m.* den korunovace; —zug *m.* průvod korunovační.

Kron-vogt *m.* korunní správce; —werk *n.* (fortif.) korunovitá hradba.

Kröppel *m.* *v.* Krüppel.

Kropf (-s, Mz. Kröpfe) *m.* nádor, boule; hrbol; (zool., archit., mech.) vole; —drüse *f.* hrbol.

Kröpf-en cpáti, krmiti; mh. (wdm.) žráti; —er *m.* holub volatý, voláč.

Kropf-gans *f.* nesyt, nejesyt; —gerinne *n.* (in der Mühle) okrou-

hlý žlab T.; —gicht f. krtice; —ig volatý, volavý; —rad n. (mech.) vlk T.; —röhre f. (Wasserb.) píšťala; —taube f. v. Kröpfer.

Kröpfung f. (b. Gesims) lomení, záhyb T. [krtičník.

Kropf-vogel m. nesyt; —wurz f.

Krös n. v. Gekröse.

Kröschen v. Kreischen.

Krös-e f. útorní drážka; —el n. útorník.

Kröte (M. -n) f. ropucha, zemská žába; (b. Pferd) žába, kurděj.

Kröten-fuss m. žabí noha; —gras n. rosička; —kugel f. pulec; —stein m. žabec, žabice; žabí kámen.

Krück-e (M. -en) f. berla, berle; hřeblo, pohrabáč; (im Bräuh.) lehčidlo, chladidlo; —en hřeblem vyhrabovati; —enstange f. (b. Bäck.) sháňka.

Krug (-es, M. Krüge) m. žbán, (džbán, čbán); 2. krčma, hospoda.

Krügelhändler m. žbankář.

Kruger m. hospodský, krčmář.

Krülle f. v. Locke.

Krume (M. -n) f. střída, střídka; drobet, drobka, pl. drobty, drobky. [bečkovati.

Krümeln, krümen drobiti, dro-

Krümelzucker m. cukr drobkový, cukr hroznový T., c. nekranitelný.

Krumm adj. křivý T., zahnutý; fig. nespravedlivý; k. machen zkřiviti; k. werden zkřivěti, zkřivolačeti, zkřiviti se; —e Linie (math.) křivá čára, křivka T.; —e Fläche křivá plocha T.; —bein n. v. Krummfuß; —beuge f. (beim Binder) ohybač, ohybák; —darm m. střevo kyčelné, kyčelník T.

Krümm-e (ob. M.) f. křivosť, křivolakosť, zkřivenosť; (M. -en) křivina, křivolačina; 3. (Thierkkht.) kulhavka; —el m. šour; K. des Pfluges podplužník; —elzucker v. Krümelzucker; —en etw. křiviti, zkřiviti, zakřiviti něco; sich se.

Krumm-fuss m. křivonožec, křivonožka; šmaťha; —füßig křivonohý, chromonohý, chromý; bočitý; —gefäß n. baňka; —gehörnt, —hörnig křivorohý; —geschnäbelt křivozobý; —hals m. křivošíjek; —haue f. tesla; —holz n. skřipec; (b. Brauer) rozpůrka; (ökon.) nášijec (krumpolec); —kopf m. křivohlávek; —linig křivočarý, křivočárný T.; jmd. —schließen někoho sepnouti křížem P.; —schnabel m. (Vogel) křivka, křivozobka; —seitig křivostěný; —stab m. biskupská berle; —stroh n. drchanka, svijanka.

Krümmung (M. -en) f. křivení, zkřivení; (Beschaffenh.) křivosť, zkřivenosť, zakřivenosť, zakřivení T.; křivotina, křivolačina, ohnutina, ohyb; —shalbmesser m. (math.) poloměr zakřivení n. zakřivenosti T.; —skreis m. (math.) kruh zakřivení n. zakřivenosti T.

Krumm-weg m. oklikovatá cesta, cesta křivolaká; —wendig křivoběžný; —zapfen m. křivočep T.

Krüppel (-s, unv. M.) m. mrzák; jmd. zum K. machen zmrzačiti koho; —baum m. krsek, zakrslík; —haft, —ig mrzácký, mrzákovitý; —n einen od. etw. zmrzačiti něco n. někoho.

Kruspel m. et f. chrupavka, křupka, chrupka; —n chrupati, křupati.

Krust-e (M. -n) f. kůra v. *Crusta*; K. nach einem Regen auf dem Felde kožich; škraloup; K. strup, strupina; —enthiere pl. korýšové T.; —ig koravý, kornatý; k. werden okorati.

Kryophor m. ledonoš T.

Kryptisch (gr.) zakrytý T.

Krypto-gamen pl. (gr.) (bot.) tajnosnubné (rostliny) T.; —gamie f. tajnosnubstvo; —gamisch (bot.) tajnosnubný; —graphisch tajnopisný; —logisch tajnořečný.

Krystall (-es, M. -e) m. (gr.) krystal T.; hraň C. (hlaf); 2. křišťál; —fabrik f. krystalna; —flächen pl. (Min.) plochy krystalové T.; —förmig hranitý; —gestalt f. tvar krystalový T.; —glas n. sklo krystalové T.; —gruppe f. (Min.) skupina krystalová T.; —in n. (chem.) anilin T.; —inische Gesteine pl. horniny krystalené T.

Krystallisation f. hranění; —sart f. zhraněnosť, zhranění.

Krystallisiren krystaliti, krystalovati T.; hraniti, zhraniti; ſich se.

Krystall-linse *f.* im Auge čočka krystalová T.; —linſenfeuchtigkeit *f.* mokrosť křišťalná, křišťálová; —o*graphie *f.* krystalopis T.; hranipis; —reihe *f.* (Min.) řada krystalová T.; —waſſer *n.* křišťálová, čistá voda.

Kubatur *f.*, Kubazion *f.* krychlení, kostkování T.

Kübe *f.* snovadlo.

Kubebe *f.* (arab. it.) pepř kubeba; (Roſine) hrozinka veliká; —n*pulver *n.* prach z kubeb, prach kubebový.

Kübel (*s, unv. M.) *m.* kbel, kbelík; střez (dřez, třez); (mont.) okov, (kyvle) V.; —förmig kbelovitý; —ſcharre *f.* škrabadlo.

Küben mh. huhlati, houkati.

Kubik- (gr.) kostečný, kostkový, krychlový T.; —fuß *m.* kostečný střevíc, kostečná (krychelná) stopa T.; —klafter *f.* kostečný sáh, sáh kostkový n. krychelný T.; —maß *n.* krychlená, kostková, prostorná míra T.; —meile *f.* kostečná míle; —wurzel *f.* (math.) kořen třetí n. třetího stupně T.; —zahl *f.* (math.) mocnosť třetí n. třetího stupně T.; —zoll *m.* palec kostečný n. kostkový (krychelný) T.

Kub-iren kostkovati; —iſch kostečný, kostkový; *e Gleichung (math.) rovnice stupně třetího T.

Kübler (*s, unv. M.) *m.* bednář.

Kubus *m.* (gr.*lt.) kostka, krychle T. [prava, ústroj.

Küche (M. *en) *f.* kuchyně; ú-

Küchel (*s, unv. M.) *n.* koláček (zvl. lékárnický); trocišek; —bäcker *m.* koláčník, pekař lahůdek; —chen *n.* *v.* Küchel.

Kuchelspeise *f.* vařivo.

Kuchen (*s, unv. M.) *m.* koláč; placek, placka, pokruta; flacher K. calta; geknetener K. hnětenka.

Kuchenbäcker *m.* koláčník, caletník.

Küchen-bedienter, —diener *m.* kuchtík; —bret *n.* kuchyňské prkno.

Kuchen-bret *n.* prkno na koláče; —eiſen *n.* oplatník.

Küchen-garten *m.* zelnice, kuchyňská zahrada; —gemüſe *n.* vařivo; —geſchirr *n.* kuchyňské nádobí; —gewölbe *n.* (archit.) potravnice, špižírna T. [tář.

Kuchenhändler *m.* koláčkář, cal-

Küchen-junge *m.* kuchtík, kuchtič; —kelle *f.* vařečka, měchačka; —kräuter *pl.* kuchyňské zeliny; —latein *n.* sprostá, kuchyňská latina; —mädchen *n.*, —magd *f.* kuchyňská; kuchařka; —meiſter *m.* kuchmistr, nadkuchyňský; —ſalz *n.* sůl obecná, kuchyňská; —ſchelle *f.* (bot.) koniklec, fousek, svaté koření, černá zelina; —tiſch *m.* kuchyňský

Kuchenweib *n.* koláčnice. [stůl.

Küchen-wesen *n.* kuchyňství; —zettel *m.* (kuchyňská cedule) jídelní list.

Küchlein (*s, unv. M.) *n.* kuchynka; 2. (Arzn.) koláček; 3. kuře.

Kuckuk (*s, M. *e) *m.* kukačka, žežhulka *Cuculus*; der K. guckt (kuckt), ruft kukačka kuká.

Kuckuks-blume *f.* vstavač, kukačka, žežhulčiny umrlé ruce *Orchis*; —brot *n.*, —klee *m.*, —kohl *m.*, —sſalat *m.* šťavel *Oxalis acetosella.*

Kuder *m.* kocour *v.* Kater.

Kufe (M. *n) *f.* sanice, kleč; kádě; troky, necky; bečka (na sůl); —nbier *n.* ležák. [bečvář.

Küfer, Küfner (*s, unv. M.) *m.*

Kugel (M. *n) *f.* koule T., kule, kulka; K., Klumpfrucht *v.* Mondkalb; —abſchnitt *m.*, —ſegment *n.* (math.) úseč z koule, ús. kulová, úsek kulový T.; —ähnlich kulitý, kulovitý, kulatý T.; —ausſchnitt *m.*, —ſector *m.* (math.) výseč z koule n. kulová, výsek kulový T.; —bahn *f.* *v.* Kegelbahn; —blume *f.* kulenka; —blütler *pl.* (bot.) kulenkovité T.; —büchſe *f.* kulovnice, ručnice na kule.

Kügelchen *n.* kulička.

Kugel-dreieck *n.* kulovitý trojúhelník T.; —elektroſkop *n.* (phyſ.) elektrověst kuličkový T.; —fang *m.* (milit.) kulojem, kulochyt; —feſt *adj.* neprostřelitelný; fig. omražený;

—fläche *f.* (math.) povrch koule, povrch kulový T.; —flasche *f.* baňka; —form *f.* kulatosť; —förmig kulatý, kulovitý; —gestell *n.* (zum Rechnen) počítadlo; —gewölbe *n.* *v.* Kuppel; —gießer *m.* kulolijec; —gürtel *m.* *v.* Kugelzone; —haube *f.* kukla; —ig kulovatý; =e Zusammensetzung složení kulovité, sloh kulovitý T.; —kreis *m.* kruh kulový; —kreisel *m.* vlk; s. a. Kreisel; —mütze *f.* (geom.) vrhlík T.; —n kuliti, kouleti, kotáleti; mf. kuliti se, kotáleti se; —regen *m.* kulobití, dešť kulí; —rund *adj.* kulatý; (v. Mädchen) boubelatý; —schnecke *f.* bulka; —schnitt *m.* průřez koule; —spritze *f.* (milit.) kulomet; —zieher *m.* výkrut, vytahovák, vytahováček, vytahovátko; —zone *f.* (math.) pás T.

Kuh (M. Kühe) *f.* kráva (kravice, kravička); —antilope *f.* sajha bůvolí; —baum *m.* mlékodrv, kraví strom; —blume *f.* *v.* Butterblume; —erei *f.* kravařství; —fladen *m.* kravinec; —fleisch *n.* kravina; —glocke *f.* zvonec; —haut *f.* kraví srsť, kravina; —hälter *m.* kravař; —hälterei *f.* kravařství; —händler *m.* kravař; —hirt *m.* kravák, skoták; —horn *n.* kraví roh; (zum Blasen) růžek, fugara; —kalb *n.* jalovice; —käse *m.* kravský sýr.

Kühl *adj.* chladný; —apparat *m.* chladič T.; —bad *n.* lázeň chladná; —bottich *m.* chladicí káď, chladnice; —e (oh. M.) *f.* chládek, chlad, ochlad.

Kuhleder *n.* kravina.

Kühl-eimer *m.* chladnice; —en chladiti, vychladiti, ochl., prochl.; fig. sein Mütchen od. sein Lüstchen k. zlosť, laskominy, žáhu si setříti, na někom si chuť spraviti; mf. chladnouti, ochladnouti, vychladnouti, ochladiti se; —er *m.* chladitel, chladič; —faß *n.* chladnice T.; —geläger *n.* kaly *pl.*; —hafen *m.* (Glashaus) chladník; —ig *f.* chladivý; přichladlý; —kammer *f.* stírka; —kessel *m.* chladicí kotlík, chlaďák, chladič; —mittel *n.* chladidlo; —ofen *m.* ohladicí pec, chladna, chladník; —pfanne *f.* chladicí pánev; —schiff *n.*, —stock *m.* chladnice, stok chladicí, stok na chlazení; —trank *m.* chladicí, ochlazovací nápoj; —ung *f.* chlazení; —wanne *f.* chladnička, chladovka.

Kuh-melkerin *f.* dojačka od krav; —milch *f.* kraví, kravské mléko; —mist *m.* kravinec, kravský hnůj.

Kühn (=er, =ste) smělý, odvážný, odvážlivý; —heit *f.* smělosť; —lich *adv.* odvážně; —ling (=s, M. =e) *m.* smělec, opovážlivec; —muth *m.* odvážnosť.

Kuh-pilz *m.* křemenák, křemenáč; borovník, hřib volský, kraví; —pocken *pl.* chraničky, kravské neštovice; —reigen *m.* pastýřský tanec; —schelle *f.* *v.* Kuhglocke; —stall *m.* kravín, kravárna; —strick *m.* přítěž, přítěžka; —weizen *m.* černejš, kraví pšenice.

Kujave *f.* kujava; kujavník.

Kuks *v.* Kux.

Kukuk *m.* *v.* Kuckuk.

Kukuruz (=es, oh. M.) *m.* kukuřice, kokořice; —feld *n.* kukuřičiště.

Kuli *m.* (ind.) nádenník indický.

Kulm (=s, M. =e) *m.* chlum; *v.* Holm.

Kulpe (M. =n) *f.* chochol.

Külstern mh. chrkati.

Kuminsäure *f.* (chem.) kyselina kuminová T.

Kumme *f.* (b. Thüren) pánvička T.; 2. hlubina, kotlina.

Kümmel (=s, oh. M.) *m.* kmín; wälscher, römischer K. šabrej kmín; K. spalten fig. pavučiny rozplétati; —birn *f.* kmínovka; —branntwein *m.* *v.* Kümmelwasser; —käse *m.* sýr s kmínem; —mann *m.* kmínař; —n okmíniti, s kmínem zadělati; —spalter *m.* malicherník; —wasser *n.* kmínovka, kmínka.

Kummer (=s, oh. M.) *m.* hoře, soužení, zármutek; nouze, bída; 2. (jur.) zabavení statků.

Kümmerer *m.* (vlt.) obstavník; (wdm.) churavec, churavý jelen.

Kummer-frei, —los bezlopotný, bezstarostný; —haft zkormoucený, ztrápený; —klage *f.* žaloba na (o) zabavení statku.

Kümmer-lich nuzný, lopotný, bídný; ſich k. nähren nuzovati se; —n unperſ. kormoutiti, zarmoutiti; ſich k. kormoutiti se, trápiti se, truditi se; —niß *f. v.* Kummer.

Kummer-recht *n.* (vlt.) stavné právo; —tag *m.* den bídy; —voll přelopotný, hořeplný.

Kummet (-es, M. -e) *n.* chomouti; —decke *f.* chomoutina; —geld *n.* chomoutné; —kiſſen *n.* podchomoutník; kocour; —riemen *m.* chomoutník; —ſtock *m.* kleště, kleštice, kleština (chomoutu).

Kümmig *m. v.* Kümmel.

Kump-an (-es, M. -e), —e (-en) *m.* soudruh. [homole, hruda.

Kump-e *f.*, —en (-s, unv. M.) *m.*

Kumpf (-es, M. -e) *m.* (Mühle) pastorek; K., Kumpen *m.* hlubina, tůně; hluboká mísa; kumpf *adj.* kusý; tupý; —reifen *m.* zděře na pastorek, kruhy k pastorku.

Kund *adj.* rozhlášený, ohlášený, oznámený; *adv.* známo; k. geben vyjeviti něco; k. machen vyhlásiti něco; oznámiti komu co, věděti dáti; —bar vůbec známý P.; k. bemittelt ſein zámožný býti, jak vůbec známo P.; —e (oh. M.) *f.* vědomosť, známosť něčeho P.; náveští, oznámení P., zpráva; K. (-en, M. -en) *m.* známý odkupce; odběrač P., odběratel; (auf Beſtellung) zámluvce, zákazník.

Künden *v.* Kundmachen.

Kundgebung *f.* projevení, průjev *v.* Kundmachung.

Kundig (kündig) vědomý čeho, znalý čeho (honěný v čem); k. ſein (einer Sache) uměti něco, znáti se v něčem, znalý býti, povědom býti čeho P.

Kündig-en vypověděti *v.* Auffündigen; —ung *f.* der Miethe výpověď nájmu P.

Kundmach-en *v.* Kund; —ung *f.* vyhlášení, vyhláška, oznámení, náveští P.; K. des Strafurtheils vyhlášení trestního rozsudku P.

Kundmachungs-art *f.*, —ſyſtem *n.* spůsob vyhlašovací, spůsob vyhlášení P.; —patent *n.* patent vyhlašovací; —tag *m.* den vyhlášení; vom K. an ode dne něčeho vyhlášení P.

Kundmann *m. v.* Kunde.

Kundschaft (oh. M.) *f.* náveští, oznámení P.; K. (von Zunftvorſtehern) list na vysvědčenou, vysvědčení od představených cechovních P., (kundšaft), vysv. cechovní; K. *v.* Kunde *m.*; —er (-s, unv. M.) *m.* zvěd, vyzvědač P.; *v.* Kunde *m.*

Kunft *f.* (nur in Zſmſtz.); *v.* Zukunft, Hinkunft, Ankunft, Uebereinkunft, Zuſammenkunft.

Künftig *adj.* budoucí; —e Zeit (grm.) budoucí čas T.; k. *adv.* budoucně P., příště; k. hin budoucně P.

Kunkel (M. -n) *f.* kužel; přástevna; in die K. gehen jíti na přástvu, na přádky; alte K. babizna; —adel *m.* šlechtictví po přeslici; —lehen *n.* ženské léno; —ſtube *f.* přástevna; —verwandtſchaft *f.* příbuzenství po přeslici; —weib *n.* přástevnice, přádka, přadlena.

Kunst (M. Künſte) *f.* umění, uma T.; umělosť, umělství, umělectví; die ſchöne K. pěkné umění, pěkná uma, krasouma T.;—anlage *f.* vloha; —ausdruck *m.* název T.; (n. umělecký); —ausſtellung *f.* umělecká výstava; —blume *f.* strojená, dělaná květina; —dunger *m.* strojená mrva; —eifer *m.* horlivosť v umění.

Künstel-ei *f.* umělůstka, umělá n. umělecká hříčka; strojení, přeličování, umělkování T.; —n mh. umělkovati; strojiti, líčiti, přeličovati T.

Kunst-erfindung *f.* umělecký nález; —feuer *n.* strojený oheň, ohněstroj; —freund *m.* přítel umění; —gärtner *m.* krasozahradník; —gebilde *n.* výtvar n. výtvor umělecký T.; —gegenſtand *m.* věc umělecká P.; —genoß *m.* spoluumělec; —genuß *m.* poživ umění; —gerecht *adj.* umělý, pravidelný; —geſang *m.* krasozpěv; —geſchichte *f.* dějepis umění T., dějiny umění; —geſchmack *m.* krasochuť; —griff *m.* umělý obrat; —halle *f.* umělecký dům *v.* Muſeum; —handel *m.* obchod ve

věcech uměleckých P.; —handlung *f.* kupectví, prodej věcí uměleckých P.; —kenner *m.* znalec n. znatel umění, znalec v umění T.; —körper *m.* hmota strojená, tělo strojené n. dělané T.; —lehre *f.* teorie ujmy n. umění T., návod k umění.

Künstler (-s, unv. M.) *m.* umělec T.; —haus *n.* umělecký dům; —in *f.* umělkyně; —isch umělecký T.; —ruhm *m.* umělecká sláva; —schaft *f.* umělectví T.; —stand *m.* umělectví; (Personen) umělectvo; —verein *m.* spolek umělcův.

Künstlich umělý T.; strojený, strojný, dělaný; -e Wässer strojené vody; —er Magnet strojený (dělaný) magnet T.; —keit *f.* umělosť T.

Kunst-los *adj.* neumělý; nestrojený, nelíčený; —losigkeit nestrojenosť, nelíčenosť T.; —mittel *n.* umělý prostředek; —mühle *f.* strojený mlýn; —philosophie *f.* krasověda P.; —product *n.* výrobek umělecký P. T., plod krasoumný, výtvor umělecký; —production *f.* výroba umělecká T.; —ramme *v.* Maschinenramme; —reich umělý T.; —reise *f.* cesta umělcova, pouť umělčí; —reiter *m.* krasojezdec, umělý jezdec; —reitergesellschaft spolek krasojezdecký; —richter *m.* krasosudce T.; —sinn *m.* krasomysl, smysl umělecký T.; —sprache *f.* názvosloví T.; —straße *f.* silnice, ražená cesta, silnice umělá T.; —stück *n.* umělecké dílo; —trieb *m.* pud umělecký T.; —verein *m.* jednota umělecká P., jednota krasoumná; —verständiger *m.* znalec, umělý ve věci; znalec věcí uměleckých P.; —voll umělý T.; velmi umělý; —welt *f.* umělectvo; —werk *n.* výtvor umělecký, dílo umělecké; krásný výtvor; krásný výtvar T.; —wort *n.* umělecký výraz, význam, název (T.). [zmateně.

Kunterbunt *adv.* (*adj.*) pomíchaně,

Küpe (M. -n) *f.* (chem.) kypa T.; kbelík, čber; káď barvířská; modřování, modření.

Kuper *m. v.* Kessel.

Küpfe *f. v.* Kipfe.

Kupfer (-s, oh. M.) *n.* měď; oktaëdrisches od. gediegenes K. měď osmistěná T.; K. im Gesichte uhry, trud, trudovatina; —ähnlich měditý; —asche *f.* popel měděný T.; —aussatz *m.*, —ausschlag *m.* trudovatosť, uhrovatosť; —bergwerk *n.* hory měděné; —blatter *f.* trudovatina, trudy *pl.*; —braun mědihnědý; —druck *m.* měditisk; —druckerei *f.* měditiskárna; —ende *n.* (phys.) konec měděný T.; —erz *n.* mědivec T., měděná ruda; —farben *adj.* měděné barvy, mědibarevný; —gefäß *n.* měděnice, měďák, měděná nádoba; —geld *n.* měďáky, měděné peníze; —geschirr *n.* měděnice, měděnek; —haltig mědnatý, mědný; —hammer *m.* veliké kladivo; 2. měďarna, mědné hutě; —hammerschlag *m.* okuje (*pl.*) měděné T.; —ig mědnatý; k. im Gesicht trudovatý, uhrovatý; —keit osť; —kies *m.* mesec T.; —König *m.* měď ryzá; —lasur *f.* (*m.*) (Min.) modřec polouhranolový T.; —münze *f.* peníz měděný; —n měděný; k. *verb.* mědí pobíjeti; —nase *f.* měděný nos; —oxyd *n.* kysličník mědnatý T.; —oxydsalze *pl. n.* soli mědnaté T.; —oxydul *n.* kysličník mědičnatý T.; —platte *f.* měděná deska; —pol *m.* (phys.) pól měděný T.; —rost *m.* rez mědi; —roth *adj.* mědičervený, mědihnědý; K. *n.* barva měděná, mědná T.; —säule *f.* sloup měděný, galvanický; —schiefer *m.* břidlice mědná T.; —schlag *m.* okuje z mědi; —stecher *m.* mědiryjec T.; —stecherei *f.*, —stecherkunst *f.* mědiryjectví, mědirytba T.; —stein *m.* měděný kámen; —stich *m.* rytina, rytba do mědi, mědirytina (T.); —stichverlag *m.* sklad mědirytin P.; —tafel *f.* měděná deska; —vitriol *m.* skalice modrá T., kada; —waare *f.* měděné zboží; —werk *n.* kniha s mědirytinami; —zeichner *m.* mědipisec.

Kupfrig *v.* Kupferig.

Küpfstock *m. v.* Kipfstock.

Kuphonspath *m.* puchavec T.

Kuppe (M. -n) *f.* kupa; *v.* Koppe; (zool.) K. des Schnabels čub zobákový T.

Küppe *f. v.* Küpe.
Kuppel (M. -n) *f.* klenutí báňovité, báně, kuple, kopule T.; 2. *v.* Koppel; K. zum Säbel *v.* Kuppelriemen; —ei *f.* kuplířství P., svodnictví; —n sváděti; —riemen *m.* převěsník, obvěsný, opasný řemen; —ung *f.* (mech.) vazba T.; K. zweier Balken narážka, naražené trámy T.
Kuppennagel *m.* (zool.) pazour nehtovitý T.
Kuppler (-s, unv. M.) *m.* kuplíř P., svodník; —in *f.* kuplířka P., svodnice.
Kupresse *f. v.* Cypresse
Kur *f. v.* Cur; *v.* Cour; *v.* Chur.
Kuranzen jmd. plísniti koho; vypráskati komu.
Kürass (-sses, M. -sse) *m.* brnění, kyrys.
Kürassier (-s, M. -e) *m.* kyrysník; —regiment *n.* pluk kyrysnický.
Kurbel (M. -n) *f.*, Kurbe (M. -n) *f.* klika T.; —knie koleno T.; —warze *f.* (mech.) čočka T.
Kürbiss (-sses, M. -sse) *m.* tykev; —feld *n.* tykviště; —flasche *f.* láhev tykvová, tykvice; —frucht *f.* (bot.) dýně T.; —kraut *f.* tykvina.
Küren *verb.* voliti; gekoren, erkoren vyvolený.
Kurfürst (-en) *m. v.* Churfürst.
Kürre *v.* Kirre.
Kurrig žertovný; chlácholivý.
Kurschmied *m. v.* Curschmied.
Kürschner (-s, unv. M.) *m.* kožišník; K.- kožišnický; —ei *f.*, —handwerk *n.* kožišnictví; —naht *m.* šev kožišnický.
Kurz (*comp.* kürzer) krátký; stručný; seit —em od nedávna, po nějaký čas; in —em co nevidět; im —en Wege *v.* Weg; den Kürzern ziehen prohrati, ke skrácení přijíti; míti újmu n. škodu; —athmig krátkodechý, dýchavičný; —athmigkeit, —athmung *f.* krátkodechosť, dýchavičnosť.
Kürz-e (oh. M.) *f.* krátkosť T.; 2. stručnosť T.; —en skrátiti, ukrátiti; utrhnouti.
Kurz-flügler *pl.* krátkokrovečni (hmyzi) T.; —füssig krátkonohý; —halsig krátkošíjný, krátkokrký; —lebend krátkověký.
Kürzlich *adv.* nedávno, před nedávnem; k. erlassene Verfügung nedávno vydané nařízení P.
Kurz-röckchen *n.* (Mädchen) krátkošatka; —schnäbler *pl.* krátkozobci T.; —sichtig krátkozraký T.; -er Wechsel (Hdl.) směnka splatná v krátce po vidění, směnka na krátko; —sichtigkeit *f.* krátkozrakosť; —steifhaarig (bot.) škohlavý T.
Kürzung (oh. M.) *f.* skrácení, skracování; ostření, zostření T.; —szeichen *n.* skracovka *v.* Abbreviationszeichen.
Kurz-waare *f.* drobné zboží; krátké zboží; —waarenhandel *m.* obchod s krátkým zbožím; —während krátkodobý; —weg *adv.* zkrátka; —weile *f.* kratochvíle; —weilig kratochvilný; —zählig (Vers) neplný, bezestopý (verš) T.; —züngler *pl. m.* krátkojazyčníci (zool.) T.
Kuss (Kusses, M. Küsse) *m.* políbení, polibek, hubička.
Küssen (einmal) políbiti, (öfter) líbati, celovati, hubičkovati; sich se.
Kuss hand *f.* políbení po ruce; —hände nachwerfen hubičky rukou posílati.
Küste (M. -n) *f.* pomoří, přímoří, pobřeží, břeh mořský T.
Küsten-bewohner *m.* pomořan; —bezirk *m.* přímořský okrsek P.; —fahrer *m.*, —fahrzeug *n.* loď k pobřežní plavbě T.; —fahrt *f.* pobřežní plavba T.; —fluss *m.* pomořská řeka T.; —gebiet *n.* obřeží, oblasť pobřežní T.; —handel *m.* pobřežní obchod; —land *n.* přímoří P., pomoří T.
Küster (-s, unv. M.) *m.* kostelník.
Kutsch-beschlag (-s, unv. M.) *m.* potáhnutí kočáru, kování u kočáru; —bock *m.* kozlík; —e (M. -en) *f.* kočár; —en mh. s koňmi jeti, povozničiti; —er (-s, unv. M.) *m.* kočí, vozka; —ersitz *m.* kozlík; —feder *f.* péro u kočáru; —geschirr *n.* pochvy *pl.*; —iren *v.* Kutschen; —kasten *m.* korba u kočáru; truhlík v kočáře; —pferd *n.* kočovský kůň; —schlag *m.*, —thür *f.* dvířka u kočáru.

Kutte (M. -n) *f.* hazuka, planda, kutna.

Kuttel (M. -n) *f.* drštka; *v.* Eingeweide; —bank *f.*, —hof *m.* jatka; —flecke *pl. m.* dršťky.

Kutten kutiti, hrabati. [ďák.

Kutttenmönch *m.* kapičník, plan-

Kutter (-s, unv. M.) *m.* (ein schnellsegelndes Kriegschiff) kuter T., kutra (korveta).

Kuttler *m.* drštkář.

Kutze *f. v.* Kotze.

Kutzer (-s, unv. M.) *m.* krb, krbec.

Kux *m.* (mont.) kus, tříza P., (ku-

Kuz *m. v.* Kauz. [kus)

Kylistik *f.* (gr.) rukotanec.

Kyproid *n.* (Min.) kruchotvar T.

Kyrie-eleïson! (gr.) Pane smiluj se! (*star.* Hospodi pomiluj!)

Kyrilizenschrift *f.* kyrilice, kyrilské (n. cyrilské) písmo.

Kyst-e, —is *f. v.* Cyste.

L.

La la! *int.* la la!

Lab (-es, oh. M.) *n.* syřidlo, syřiště. [rec.

Labarum *n.* (lt.) průvodní prapo-

Labb-e (M. -en) *f.* ošklivý pysk; —en, —ern chlemtati; cucati, ssáti; tlachati, žváti. [stvení.

Labe (oh. M.) *f.* posila, občer-

Labellum *n.* (lt.) (bot.) pysk, medník T.

Laben (Kräfte ertheilen) posilniti, občerstviti; (gerinnen machen) sy-řiti, podpouštěti; sich an etw. l. pochutnati si na čem.

Laberdan (-s, oh. M.) *m.* nasolená treska. [znutí.

Labet (fr.) (Kartsp.) bžunda, uvá-

Labe-trank *m.* nápoj občerstvující; —trunk *m.* napití občerstvující.

Labial- (lt.) retní, pyskový; —*is* (grm.), —buchstabe *m.* hláska rtová, retnice T.

Labiat-ae *pl.* (lt.) (bot.) ožankovité (n. pyskaté) rostliny T.; —*us* pyskatý.

Labil (lt.) (phys.) vratký T.

Labium *n.* (lt.) pysk, ret.

Lab-kammer *f.* syřiště; —kraut *n.* svízel; —magen *m.* syřidlo.

Labor-ant (-en) *m.* (lt.) lučebnický pracovník; —atorium *n.* pracovna T.; chemisches L. lučebnická pracovna, lučebna; —iren pracovati; an einer Krankheit l. stonati.

Labrador (-s) *m.*, —stein *m.* labradorec, živec mnohobarevný T.

Lab-sal (-s, oh. M.) *n.* občerstvení, posilnění; —ung (M. -en) *f.* syření; občerstvení, posilnění.

Labyrinth (-es, M. -e) *n.* (gr.) bludiště T.; L. im Ohr bludiště T.; závitek; fig. zmatek; —artig, —isch bludištný; —förmig (bot.) hadovitý T.

Lac (*gen. Lactis*) *n.* mléko; *l. sulfuris* (chem.) mléko sirkové T.

Lacerta *f.* (lt.) ještěrka.

Lachabend *m.* šibřinky, žertovná zábava večerní.

Lach-bar lizný; —baum *m.* lizník, lizovaný strom; —e (M. -en) *f.* louže, kalužina, kaliště; liz, líha; průklest, průsek; smích, checht.

Läch-eln mh. usmívati se; —elnd usmívavý, úsměvný.

Lach-en mh. smáti se; stark l. chechtati se; einen Baum l. lizovati strom; zum L. bringen rozesmáti koho; —er (-s, unv. M.) *m.* smíšek, usměvač; chechtoun.

Läch-erlich směšný; keit osk; —ern rozesmáti koho

Lach-falk *m.* sokol chechtavý; —hans *m.* smíšek.

Lachig kalužný.

Lach-krampf *m.* křeč ze smíchu; —lust *f.* chuť do smíchu; —mewe *f.* racek chechtavý; die —nerven reizen k smíchu popouzeti.

Lachs (-ses, M. -se) *m.* losos; —brut *f.* střevlička, strdlička; —falle *f.* lososnice, slup na lososy; —fang *m.*, —fischerei *f.* lovení n. chytání lososův, lov na lososy; —forelle *f.* červenuška, bolen, volen; —häring *m.* slaneček na spůsob lososa.

Lachstein *m.* mezník.

Lach-sucht *f.* chechtavosť; —taube *f.* smíchotka, hrdlička chechtavá.

Lachter (-s, unv. M.) *f. et n.* látro, sáh hornický.

Lachweihe *f.* poštolka (zool.).

Lacinia *f.* (lt.) (bot.) ušet, cíp (dříp) T.; —*tus* (bot.) dřípatý T.

Lacis *n.* (fr.) síťkovina.

Lack (-s, M. -e) *m.* lak T.; (Gewächs) fijala žlutá; —arbeiter *m.* pokostník.

Lack-en *v.* Lackiren; —farbe *f.* barva laková T.; —firniß *m.* pokost lakový T.; —iren lakem potáhnouti, lakovati, olakovati, polakovati; —irte Schuhe lakýrky; —irer (-s, unv. M.) *m.* lakýrník; —stiefel *pl. m.* lakýrky; —stock *m.* trs fialový; —waare *f.* lakované zboží; —wichse *f.* lak.

Lackmus *v.* Lakmus.

Lacrima *f.* (lt.) slze.

Lact-ation *f.* (lt.) kojení, krmení mlékem (prsem); —*eïn n.* (lt.) mlékovina; —*icin m.* (lt.) výtěžek mléčný, úžitek z mléka; —isch mléčný.

Lacuna *f.* (lt.) příkop, jáma; (zool.) míšek T.

Lacus *m.* (lt.) jezero; *lacustris adj.* jezerní, jezerský; Lacusterzeit *f.* doba jezerská, věk jezerský.

Ladanum *n.* (gr. lt.), —strauch *m.*, —ziste *f.* ledno.

Lädchen (-s, unv. M.) *n.* krámek, truhlík.

Lade (M. -n) *f.* truhla, skříně; schránka; šuple; pokladnice cechovní; schůzka mistrův; —brief *m.* zvací list; —maß *n.* mírka na prach.

Laden *verb.* (Lasten od. Waaren) naložiti, nakládati (zboží na vůz) T.; eine Pflicht auf sich l. uvesti, vztáhnouti, vzíti na sebe povinnosť P.; ein Gewehr l. ručnici nabiti; l. (phys.) nabíjeti T.; vor das Gericht l. pohnati, obeslati před právo n. ku právu, před soud; *v.* Einladen.

Laden (-s, unv. M.) *m.* krám P., T.; (*sl.* sklep); okenice; —diener *m.* krámský sluha; —gehilfe *m.* krámský P., krámecký (, ého *m.*); —flügel *m.* okenice; —kassa *f.* (kfm.) krámská pokladnice n. kasa T.; —mädchen *n.* krámská; —meister *m.* (einer Zunft) mistr pokladnice, pokladník cechu n. pořádku; —strazze *f.* (Hdl.) krámská dluhová kniha T.

Ladepfropf *m.* (zum Schießen) zacpávka.

Lader (-s, unv. M.) *m.* nakladač, skladač; L. eines Gewehres nabiječ.

Lade-rüster *f.* (b. Pflug) tíhle (sochy) u pluhu; —schaufel *f.* nabíjecí lopatka; —stecken, —stock *m.* nabiják; —tasche *f.* patronovka, sumka; —zeug *n.* nabijedla *pl.*

Lädiren (lt.) porušiti, porouchati, uškoditi.

Ladung (M. -en) *f.* (Hdl.) náklad P., T.; L. eines Geschützes náboj, rána; L. vor das Gericht obsílka, obeslání.

Ladungs-fähigkeit *f.* (eines Schiffes) nosnosť, spůsobilosť k nákladu; —flasche *f.* (phys.) láhev nabíjecí T.; —platz *m.* nákladiště, skladiště; —schein *m.* nákladní lístek T.

Lady (lehdi) *f.* (engl.) milostpaní, urozená paní.

Laff *adj.* slabý, mdlý; nechutný, zvětralý; —e (-en) *m.* hlupec, hňup; tintidlo, tintíšek.

Laffette, Lafette (M. -n) *f.* lože, podložka, podstavec děla.

Lage (oh. M.) *f.* položení, poloha, postavení; (M. -n) vrstva; (auf d. Schiff) řada děl; volle Lage (v. Schuß) plný výstřel; jmd. in eine üble L. versetzen přivesti koho do bryndy; ich bin nicht in der L. není mně možno, nemohu; (math.) L. der Punkte, der Linien položení bodův, čar T.; auf einander folgende —n po sobě jdoucí polohy T.

Lägel (-s, unv. M.) *n.* baňka.

Lagena *f.* (lt.) láhev.

Lager (-s, unv. M.) *n.* lože,

lůžko; (ffm. *etc.*) sklad; (geol.) sloj, ložisko T.; L. (z. B. bei einem Schupfenthor, wo der Dorn aufsitzt) pánvice T.; (b. Mauerw.) lože T.; L. der Fässer klády, ližiny; (b. Bier) matka pivní; L. eines Thieres lože, brloh, doupě, pelech; (milit.) ležení T., tábor; (einer Flüssigkeit) usedlina, ssedlina, kal; L. von Kaffee podvar, vyvařenina; (bot.) stélka T.; —absteder *m.* táborník; —arbeit *f.* tábornická práce; —baum *m.* ližina; —bier *n.* ležák, březňák; —buch *n.* kniha skladu, kniha skladová T.; 2. kniha základní (kniha smluv, práv a povinností); —conto *m.* (*n.*) účet ze skladu, účet skladový T.; —faß *n.* svídnický sud; —fuge *f.* (Bauk.) spára v loži, spára ložní T.; —geld *n.* skladné; 2. přechovné T.; —gestell *n.* postel, lože; —hälter *m.* (Mühl.) zhlaví; —mütze *f.*, —kappe *f.* čapka polní.

Lagern mh. ležeti; *act.* položiti, uložiti; sich l. položiti se, lehnouti; fig. usaditi se, rozhostiti se někde, utábořiti se.

Lager-obst *n.* podzimní ovoce; —ort, —platz *m.* ložiště, ložisko T., lehadlo, postel; —stein *m.* lomový kámen; —stock *m.* úl ležatý, ležák; —ung *f.* (geol.) uložení T.; L. der Eingeweide uložení útrob; —ungsverhältnisse *pl.* (geol.) poměry uložení T.; —wache *f.* táborová stráž; —wein *m.* víno na matce; —zins *m.* plat ze složeného zboží, plat ze skladu, skladné T., skladištné, (ého *n.*).

Lago *m.* (it.) jezero *v. Lacus.*

Lagophthalmus *m.* (gr.) (med.) oko zaječí.

Lagune (M. -n) *f.* (it.) laguna T., pobřežní bažina; —nstadt *f.* město v lagunách n. lagunské (Benátky).

Lahm *adj.* chromý, kulhavý; der —e chromec, kulhavec.

Lähme *f.* chromosť, chromota.

Lahmen mh. ochroměti, okulhavěti; (med.) ochrnouti.

Lähm-en zchromiti, ochromiti někoho; —ung *f.* kulhání, napadání; (med.) ochrnutí, ochroma.

Lahn (-s, M. -e) *m.* lán.

Lai *m.* (fr.) národní zpěv.

Laib (-es, M. -er) *n.* (Brot) bochník chleba; —chen *n.* bochníček; syreček.

Laibe (M. -n) *f.* člun.

Laich (-es, ob. M.) *m. et n.* potěr T.; trdlo; —en mh. (v. Fisch) tříti se, potírati se; —karpfen *m.* potěrák; —kräuter *pl.* rdestovité T.; —zeit *f.* tření T.; čas tření.

Laie (-en, M. -en) *m.*, *Laïcus* (gr. lt.) nezasvěcenec, laik; —nbruder *m.* bratr řeholní, laik P.; —nschwester *f.* sestra řeholní P.

Laïs *f.* (gr.) milostnice.

Lakai, Lakei, Lackei (-en, M. -en) *m.* lokaj, sloužící, služebník.

Lake (M. -n) *f.* lák, rosol.

Laken (-s, unv. M.) *n.* plachetka, *sl.* loketka, loktuše; prostěradlo.

Lakmus *m.* lakmus T., (mlak); —papier *n.* papír lakmusový T. (papír mlakovaný); —pflanze *f.* lakmus; —tinktur *f.* tinktura lakmusová T.

Lakon-isch (gr.) lakonický, úsečný; maloslovný T.; krátký ale jadrný; *adv.* lakonicky, úsečně, zkrátka a jadrně, zkrátka a důrazně; —ismus *m.* úsečnosť, malosloví, maloslovnosť T.

Lakrize *f.* lekořice.

Lall-en žvatlati; —end žvatlavý; —er (-s, unv. M.) *m.* žvatlal.

Lama (M. -s) *n.* láma, lamice; L. *m.* tibetský nejvyšší kněz, lama; —ismus *m.* lamaismus (náboženství).

Lambertsnuss *f.* panenský ořech.

Lambris *m. et n.* (fr.) nástěnek, zapažení stěny při podlaze.

Lament-ation *f.* (lt.) nářek, úpění; —iren naříkati, bědovati, úpěti; —irmichel *m.* bědoválek, plaček, hekal; —*oso* (it.) upěnlivě.

Lamin-a *f.* (lt.) (zool.) nehet T.; (bot.) čepel T.; *l. proligera* (bot.) lehátko T.; —iren na plocho rozklepávati.

Lamm (-es, M. Lämmer) *n.* jehně, jehněc, beránek; beruška; —braten *m.* jehněcí pečeně, beránek (pečený); —en mh. bahniti se, obahniti se (jehniti se).

Lämmel (-s, unv. M.) *n.* cucáček dětský. [hluchavka.
Lamium *n.* (lt.) hluchá kopřiva,
Lämmer-braten *m. v.* Lammbraten; —fleisch *n.* jehnětina; —geier *m.* jehnětník, birkut; —hirt *m.* ovčák; —n *v.* Lammen; *adj.* jehněcí; —nes *v.* Lammfleisch; —stall *m.* jehnětiště; —wolken *pl. f.* berušky.
Lamm-fell *n.* jehnětina, beránek; —fleisch *n.* jehněcí (maso), jehnětina, beránek; —fromm *adj.* co beránek krotký, trpělivý, mírný.
Lämmlein *n. v.* Lamm.
Lampe (M. -n) *f.* lampa, kahan T., světloška; chemische L. lampa chemická n. lučebnická T.
Lampen-anzünder *m.* lampář; —becken *n.* kahan; —docht *m.* knot do lampy; —fieber *n.* lampová zimnice; tesknosť prvního vystoupení; —flimmer *m.* zásvit, záblesk od lampy; —glocke *f.* příklop n. koule na lampu; —händler, —macher, —mann *m.* lampář; —mikrometer *m.* drobnoměr kahanový (lampový) T.; —mikroskop *n.* drobnohled kahanový T.; —ofen *m.* kamínka lampová *pl.*, pec lampová T.; —schirm *m.* záslona n. stříška na lampu, nálampek; —teller *m.* podlampek.
Lampion *m.* (fr.) lampička, lampion. [katice.
Lamprete (M. -n) *f.* minoha, o-
Lampyris *f.* (gr.) světluška, svatojanská muška. [lounek, záblatník.
Lan *f.*, Lannagel *m.* zákolník,
Län *n.* (schwed.) kraj.
Lana *f.* (lt.) vlna (ovčí).
Lanc-eatus (lt.) kopinatý T.; —*eolatus* (lt.) kopíčkovitý T.; —*ette f.*, —*ier m.*, —iren *v.* Lanzette 2c.
Land (-es, M. Länder u. Lande) *n.* země; pole, role; das L. bebauen pole vzdělávati; L. půda; nasses L. mokřina; fettes L. tučnice; L. (außerhalb der Stadt, flaches L., Platt-Land) venkov, kraj P., T.; vom —e z venku; auf dem —e na venkově, P., na venku, v kraji.
Land-adel *m.* zemanstvo, šlechta statkářská; —amtmann *m.* krajinský přednosta; —amt *n.* úřad venkovský; úřad zemský; —arbeiter *m.* rolník, obdělavatel rolí, dělník rolní T.; —armee *f.* vojsko zemské n. na zemi; —artige Straße přespolní cesta; —bau *m.* orba, rolnictví, zemědělství; —bauer *m.* rolník, sedlák; —baukunst *f.* stavitelství krajinské; stavitelství pozemní T.; —baumeister *m.* venkovský stavitel; —bevölkerung *f.* obyvatelstvo selské T.; —bewohner *m.* venkovský obyvatel P.; *pl.* L. venkovský lid P.; —bote *m.* zemský posel; —brauch *m.* zvyk země; —brett *n.* tenké truhlářské prkno; —buch *n. v.* Landtafel.
Ländchen *n.* krajinka.
Land-drost *m.* přednosta krajský; —edelmann *m.* zeman (spött. kobylkář); —eigenthum *n.* vlastnictví země; —eigenthümer *m.* vlastník země.
Landeln *v.* Launeln.
Landen mh. přistáti T., přiraziti k zemi, ku břehu; Truppen l. vysaditi vojsko na břeh; der Fluß —et řeka připlavuje.
Landenge *f.* úžina zemská, mezimoří, okřídlí (převlaka) T.
Länder-beschreibung *f.* zeměpis; —bestand *m.* souzemí T.; —bestürmer *m.* zeměborce, světoborce; —ei *f.* (M. -eien) *f.* země, zemstvo, krajinstvo; —kenntniß *f.* zeměznalství; —los *adj.* (Fürst, König) bez zemí, bezzemek.
Ländern zvolna se otáčeti; tančiti volnou (sousedskou).
Landern ohraditi, zahraditi (louku, les *atd.*).
Länder-tausch *m.* výměna zemí; —umfang *m.* des Reiches objem, obvod zemí říšských P.; —verwüster *m.* zhoubce země.
Landes-abgaben *pl.* zemské daně n. poplatky; —angelegenheit *f.* věc, záležitosť zemská P.; —ansässigkeit *f.* usedlosť k zemi P.; —ausgaben *pl.* zemské vydání P.
Landesausschuss *m.* zemský výbor P.; —beisitzer *m.* přísedicí zemského výboru; —rath *m.* rada zemského výboru; —secretär *m.* sekretář zemského výboru.

Landes-baudirection zemské ředitelství staveb, zemské ředitelství stavební; —baudirector *m.* zemský ředitel staveb; —befugniß *f. v.* Privilegium; —befugt *v.* Privilegirt; —behörde *f.* zemský úřad P.; —buchhaltung *f.* zemská účtárna; —commission *f.* zemská komise; —congregation *f.* (in Kroazien) zemský sjezd P.; —credit *m.* zemský úvěr T.; —cultur *f.* zeměvzdělání P., zemědělství T.; —culturrath *m.* rada zemědělská; —culturſachen *pl.* věci, záležitosti týkající se zeměvzdělání P.; —bürger *m.* občan; —caſſa *f.* zemská pokladna; —chef *m.* zemský správce P., správce země; —deputation *f.* zemské poslanství P.; —deputirter zemský poslanec P.; —eingeborener zemek, zemec, osoba v zemi rodilá; domácí P.; —einkünfte *pl.* zemské důchody P.; —einnahme *f.* zemský příjem P.; —fabrik *m.* zemská veldílna P.; —flüchtig ze země uprchlý; —fürſt (-en) *m.* zeměpán, panovník P.; —fürſtlich zeměpanský; -es Gericht soud zeměpanský (císařský) P.; —gericht *n.* soud zemský (krajinský P.).

Landesgerichts-archiv *n.* archiv soudu zemského (n. krajinského P.); —bezirk *m.* obvod soudu zemského (n. krajinského, krajina P.); —dienſt *m.* služba při soudě zemském (n. krajinském P.); —präſident *m.* přednosta n. president zemského soudu; —rath *m.* radní soudu zemského (n. krajinského P.); —ſprengel *m.* obvod soudu zemského (n. krajinského P.).

Landes-gesetz *n.* zemský zákon P.; —geſetzblatt *n.* zemský zákonník P.; —gewalt *f.* zemská moc P.; —gränze *f.* zemské meze, hranice P.; —hauptcaſſa *f.* zemská hlavní pokladna; —hauptſtadt *f.* hlavní město zemské P.; —herr *m.* zeměpán P.; —herrlich zeměpanský P.; —intereſſe *n.* dobré země, prospěch zemský P.; —kind *n.* zemek, zemec; —kirche *f.* náboženství panující (v zemi); —militärcommando *n.* vojenské velitelství zemské P.; —mittel *n. pl.* zemské prostředky; zemské síly P.; —münze *f.* mince zemská P.; —münzeprobiramt *n.* úřad zemský minci zkoušející (zemské průbířství) P.; —mutter *f.* matka země (vladařka); —ordnung *f.* řád zemský; zřízení zemské; —product *n.* plodina zemská, výrobek zemský; —referent *m.* zemský zpravoděj, přednašeč zemský P.

Landesregierung *f.* zemská vláda P.; —sblatt *n.* věstník vlády zemské; —sverordnung *f.* nařízení vlády zemské P.

Landes-schulbehörde *f.* zemský školní úřad P.; —ſchulinſpector *m.* zemský inspektor škol; —ſchulrath *m.* zemská školní rada; —ſchutz *m.* ochrana zemská P.; —ſchutzverluſtigung *f.* ztráta ochrany zemské P.; —ſicherheitswache *f.* stráž zemské bezpečnosti, zemská stráž bezpečenská (P.); —ſprache *f.* jazyk zemský P.; der L. kundig jazyka zemského znalý, povědomý, v jazyce zemském zběhlý P.; —ſtatut *n.* statut, zákon zemský, ústava zemská P.; —ſtelle *f.* zemská vláda, řízení zemské P.; —üblich *adj.* v zemi obyčejný; —vater *m.* zeměotce (otec vlasti); —verfaſſung *f* zřízení zemské, ústava zemská T.; —verrath *m.* zrada zemská, zemězrada P.; —verräther *m.* zrádce zemský, zrádce země, zemězrádce P.; —vertheidigung *f.* zemská obrana P.; —vertretung *f.* zastoupení země P.; *coll.* zastupitelstvo zemské P.; —verwaltung *f.* zeměspráva; —verweiſung *f.* vypovězení ze země P.; —währung *f.* zemské číslo P.; —wappen *n.* znak zemský; —zoll *m.* clo pozemské P.; —zuſchuß *m.* zemský příplatek, z. přídavek P.; —zweck *m.* zemská potřeba, zemský účel P.

Land-festung *f.* pevnosť zemní; —fleiſchhauer *m.* řezník venkovský; —flüchtig ze země prchlý; —fracht *f.* náklad povozní; povozné; —frau *f.* venkovanka; —friede *m.* obecný, veřejný pokoj v zemi; 2. jednota smírčí, j. k. zjednání zemského pokoje; —fuhre *f.* obecný povoz;

—gebirge *n.* hory pozemské n. pozemní T.; —gemeinde *f.* venkovská obec P.; —gericht *n.* hrdelní soud P.; —gerichtliches Verbrechen hrdelní zločin P.; —graf (=en) *m.* lanthrabě, lantkrabě T.; —grafschaft *f.* lantkrabství T.; —gut *n.* zemský statek; pozemek venkovský, venkovský statek; —handel *m.* obchod po zemi P.; tržba po suchu T.; —haus *n.* dům venkovský, dům letní; d. zemský; L. der Regierung vládní dům; —heer *n.* vojsko zemské; vojsko na zemi P.; —hose *f.* smršť (zemská) T.; —junker *m.* zeman; —karte *f.* mapa, zeměvid T.; —knecht *m.* právní posel *v.* Landsknecht; —kriecher *pl.* sucholezci (ryby) T.; —kundig v zemi vůbec známý P.; —kutscher *m.* venkovský povozník P., záměstský povozčí; —läufer *m. v.* Landstreicher.

Ländlein (=s) *n.* zemička *v.* Ländchen. [Launler.

Landler (=s, unb. M.) *m. v.*

Ländler *m.* (Tanz) sousedská.

Landleute *pl.* venkovský lid.

Ländlich *adj.* venkovský; l. sittlich jiný kraj, jiný obyčej, jiný kraj, jinak hraj!

Land-macht *f.* branná moc na suchu, moc vojenská na zemi P., T., mocnosť pozemní T.; —mann *m.* venkovan; —marschall (Oberst=) maršálek zemský; —messer *m.* měřič T., zeměměřič, zemský měřič P.; —miliz *f.* obrana zemská T.; —partie *f.* vycházka na venkov; eine L. machen vyjíti (n. vyjeti) za město; —pfleger *m.* správce země; —plage *f.* pohroma země; —rath *m.* zemská rada; 2. (Person) radní soudu zemského P.; —recht *n.* zemský soud P.; —regen *m.* krajinský dešť, táhlý, všeobecný dešť. dešť po celé zemi, dešť celozemský T.; —richter *m.* zemský sudí P.; —rücken *m.* úvrší, hřbet T.; —saß (=ssen) *m.* dědinník, popložník, statkář v zemi usedlý; —sässig v zemi zakoupený, usedlý; —schaft (M. =en) *f.* krajina T., kraj.

Landschafts-beamte *m.* stavovský, zemský úředník P.; —buchhaltung *f.* stavovská, zemská účtárna P.; —casse *f.* stavovská, zemská pokladnice P.;—gemälde *n.* krajevid T., krajemalba; —maler *m.* malíř krajin T., krajinomalíř; —zeichnung *f.* kreslení krajin; 2. výkres krajiny T.

Land-scheide *f.* hranice zemské; —schreiber *m.* zemský písař P.; —see *m.* jezero, pleso; —seite *f.* strana protizemní; —sitz *m.* venkovské, letní sídlo, letní byt.

Lands-kind *n.* rodák, zdejšinec, tuzemec; venkovan; —knecht *m.* biřic, dráb; —knechtspiel *n.* hra na drába; —leute *pl.* krajané, rodáci; —mann *m.* krajan, spolurodák; unser L. našinec; —männin *f.* krajanka; —mannschaft *f.* krajanství; *coll.* krajanstvo.

Land-soldat *m.* voják; —spitze *f.* okřídlí, klín země, výběžek do moře; —stadt *f.* městečko venkovské; —stand *m.* člen (úd) stavův zemských P.; —stände stavové zemští P., T.; —ständisch stavovský; —steigung *f.* vystoupení na zem; —stelle *f.* služba, úřad v kraji; —straße *f.* silnice, cesta po suchu P.; L. (gegenüber der Chaussée) krajinská silnice P.; —straßenbau *m.* stavitelství silnic, stavitelství silničné P.; —streicher *m.* tulák, poběhlík, pobuda P.; —streicherei *f.* potulování, tuláctví; —sturm (oh. M.) *m.* hotovosť zemská P.; 2. (M. —stürme) bouře na zemi; —stürmler *m.* zemský obrance.

Landtafel (M. =n) *f.* zemské desky P.; —beamte *m.* úředník zemských desk P.; —behörde *f.* úřad zemských desk P.; —fähig spůsobný k držení zemských statkův, spůsobný k deskám P.; —fähigkeit *f.* spůsobnosť k držení zemských statkův, spůsobnosť k deskám P.; —patent *n.* patent o deskách zemských P.

Landtäfliches Gut statek zapsaný deskami zemskými, statek zemský.

Landtag (=es, M. =e) *m.* zemský sněm P.; partieller L. sněmík.

Landtags-abgeordneter *m.* sněmovní poslanec; —abschied, —abschluß, —beschluß *m.* sněmovní usnešení, sněmovní nález; —fähig

způsobilý do sněmu; —kanzlei *f.* sněmovní kancelář; —wahlordnung *f.* volební řád k zemskému sněmu P.

Land-thal *n.* (geogr.) údolí v nížině T.; —thier *n.* zemské zvíře; —truppen *pl.* vojsko na zemi, vojsko pozemní T.; —üblich *v.* Landesüblich. [přistávka.

Landung *f.* přistání ku břehu,

Landungs-gebühr *f.* náplavné *n.*; —platz *m.* přístaviště; —truppen přístavné vojsko (*rus.* výsadné v.).

Land-verkehr *m.* obchod po zemi P.; —vögel *pl.* ptáci zemní T.; —vogt *m.* ředitel, správce země; —vogtei *f.* okres správní, okres zemský; —volk *n.* lid vesnický, lid venkovský *pl.*, vesničané, venkované; —wache *f.* zemská stráž P.; —wahlbezirk *m.* volební okres pozemský n. venkovský P.; —wanzen *pl.* (zool.) stěnicovití T.; —wärts *adv.* k zemi obrácený; —weg *m.* voznice, venkovská cesta P.; sedlská cesta.

Landwehr (oh. M.) *f.* zemská obrana P.; —bataillon *n.* prápor zemské obrany; —evidenthaltung *f.* vykazování zemské obrany; —mann *m.* zemský obránce P.

Land-wein *m.* domácí víno; -wind *m.* vítr pozemní; vítr odzemní T.; —wirth *m.* hospodář (polní).

Landwirthschaft *f.* hospodářství (sedlské, polní) T.; —lich hospodářský P.; —sbetrieb *m.* provozování polního hospodářství P.; —sgesellschaft *f.* spolek hospodářský P.

Land-wolle *f.* vlna domácí; —zoll *m.* zemské clo P.; —zunge *f.* ostrožna T., okřídlí, výběžek do moře (jazyk země).

Lang *adj.* (*comp.* länger, *sup.* dod. längste) dlouhý; etwas l. podlouhlý; —es Leben dlouhý život, věk, dlouhověkosť; —e Silbe dlouhá slabika; —ährig dlouhoklasný; -arm *m.* (von Menschen) rukáč; dlouhoručec; —armig dlouhoruký; —bart *m.* bradáč; —baum *m.* (b. Wagen) *v.* Langwied; —beil *n.* (b. Wagner) střihovačka, licovačka; —bein *n.* noháč, nohatec, dlouhonožec; —beinig nohatý, dlouhonohý; —boot *n.* podlouhlý člun; —dauernd dlouho trvající; —duodez *n.* (Typ.) obdélná dvanácterka T.

Lange *adj. v.* Lang; l. *adv.* dlouho, dávno; wie l.? dokud, pokud, jak dlouho? so l. als pokud, dokud, dokavad; von l. her zdávna, ode dávna, od starodávna; l. arbeiten dlouho pracovati, napracovati se, nadělati se.

Länge (M. =n) *f.* délka, dél, dlouhosť; der L. nach na dél, vzdél; in die L. na dél, na délku; die Sache zieht sich in die L. věc se protahuje, prodlužuje; L. eines Vocals, einer Silbe délka n. dlouhosť samohlásky T.; geographische L. délka zeměpisná T.; —holz *n.* válek (na těsto).

Langen etw. podati, přinesti; dosáhnouti čeho; nach etwas l. sáhnouti po čem; l. mh. stačiti, dostačovati. **Längen** váleti těsto.

Längen-ansicht *f.* (geom.) vzhled do délky T.; —durchschnitt *m.* průřez, průsek podélný T.; —einheit *f.* jednička délky T.; míra na délku; —maß *n.* míra délková, míra na délku; —meile *f.* míle délky, míle podélná T.; —nonius *m.* drobnítko délné, nonius délný T.; —profil *n.* (geom.) průřez n. průrys na délku T.; —schwingung *f.* chvění strun podélné T.; —thal *n.* podélné údolí T.

Länger *adj.* delší; *adv.* déle; l. machen dloužiti, prodloužiti.

Langeweile *f. v.* Langweile.

Lang-fädig, —faserig dlouhovláknký; —finger *m.* dlouhoprsťák, dlouhoprstka (*m.*), poberto; —fingerig dlouhoprstý; —flügler *m.* dlouhokřídlí (ptáci) T.; —fuß *m.* dlouhonožec, noháč, nohatec; —füßig dlouhonohý, nohatý; —geöhrt ušatý; —gestreckt na délku roztažený, rozestřený; —glied *n.* (am Pferdezaume) zavěšovka; —haar *n.* dlouhé vlasy; 2. (Person) dlouhovlasec, vlasáč; (Thier) dlouhosrstec, srstnáč; dlouhochlupec, chlupáč; -haarig dlouhovlasý, dlouhosrstný, dlouhochlupý; —hals *m.* dlouhý krk;

(Person) dlouhokrčka, dlouhošejka; —halsig dlouhokrký, dlouhohrdlý, krkatý; (Gefäß) zahrdlitý; —haus n. dům podlouhlý n. obdélný; —hin adv. do délky, do dálky, do dáli; —holz n. dlouhé dříví; (als Maßstab) měřítko, pravítko; —hörnig dlouhorohý; pl. (zool.) dlouhorozí (t. brouci), roháči T.; —hose (Mädchen) dlouhokalhotka; —jährig dlouhověký, dlouholetý; —lebend dlouhoživý, dlouhověký.

Länglich podlouhlý, obdélný T.; obdloužný; —rund oblý T., válcovitý, vejčitý.

Lang-muth m. shovívání; shovívavosť; —müthig shovívavý, promíjelivý; —nase f. dlouhý nos; (Person) nosáč; —nasig nosatý; —ohr n. dlouhé ucho; fig. ušák, ušatec, osel (Schimpfw.); —rock m. dlouhý kabát, kaftan; 2. (Person) kabátník, dlouhokabátník.

Längs *prp. c. dat. et gen.* podle, vedle, po, při, u, podél, podélmo; l. dem Flusse podél řeky; l. dem Wege, oder l. des Weges podél cesty, podle cesty.

Langsam *adj.* zdlouhavý, váhavý, volný, nenáhlý.

Langschiene *f.* deštice na dél.

Lang-schläfer *m.* dlouhospal, ospalec, spachta; —schnabel *m.* dlouhozobec; —schnäbelig dlouhozobý; —schnäbler *pl. m.* (zool.) dlouhozobci T.; —schwelle *f.* (b. d. Eisenbahn) ližina; —sichtig dalekozraký.

Längsreihe *f.* podélný řad.

Längst *adv.* dávno, dlouho, před lety; ddd. —e *adj.* nejdelší; —ens *adv.* nejdéle, co nejdéle; nejvýše, nejvíce; l. in drei Tagen nejdéle za tři dni; —vergangene Zeit (grm.) dávnominulý čas.

Langsteifhaarig (bot.) srstnatý T.

Längsthal *n.* údolí podélné T.

Langtönig táhlozvučný.

Langue *f.* (fr.) jazyk; —tte *f.* (fr.) jazýček; 2. vroubek. [žebně T.

languente, languido (it.) tou-

Langweil-e (ob. M.) *f.* dlouhá chvíle; ich habe L. stýská se mi; —en nuditi koho; sich l. nuditi se, mrzeti se, teskniti, dlouhou chvíli míti; —end nudivý; —ig nudný, nudivý, teskný, omrzelý.

Lang-wiede, —welle *f.* (b. Wagen) rozvora; —wierig dlouhotrvalý, dlouhotrvavý, táhlý, zdlouhavý; —zugespitzt (bot.) dlouze zaostřelý, zašpičatělý (list) T.

Lanist (-en) *m.* (lt.) šermovník.

Lanke *f.* slabina, tříslo.

Lannagel *m. v.* Lan.

Lanne *f. v.* Gabeldeichsel.

Lannésche Flasche (phys.) láhev Lannéova, vybiječ elektrický T.

Lanthan *n.* (chem.) lantan T.; —oxyd *n.* kysličník lantanatý T.; —oxydsalze *pl.* soli lantanaté T.

Lanug-inosus (lt.) vlnatý T.; —o *f.* (zool.) páper, pýří; (bot.) vlna T.

Lanzade, *Lançade f.* (fr.) bodnutí oštěpem; fig. výpad; chlouba; obloukovitý skok koně. [oštěp.

Lanze (M. -n) *f.* kopí, dřevce,

Länzen kopím koho probodnouti.

Lanzen-blatt *n.* hrot, ostří u kopí; —brechen *n.* klání, sedání; —brecher *m.* kolec; —förmig kopinitý, kopinatý T.; —knecht, —krieger, —mann *m.* kopiník; —schaft *m.* kopiště, oštěpiště, ratiště; —schwinger *m.* oštěpometec, oštěpometač; —spiel *n.*, —stechen *n.* klání, sedání; —träger *m.* kopiník; —wurf *m.* hození kopím, hod oštěpem.

Lanzette *f.* kopíčko, pušťadlo, nožel; —nförmig, lanzettlich kopíčkovitý T.

Lanz-ier (-s) *m.* kopiník; —iren metati n. házeti střely; ein Schiff l. spustiti koráb na vodu; —irende Schmerzen bodavé bolesti (med.).

Lapidar-schrift *f.* písmo nápisové, písmo lapidární T., písmo památníkové; —stil *m.* sloh nápisový n. lapidární T. [pečné T.

Lapilli *pl.* (lt.) (geol.) kaménky so-

Lapis *m.* (lt.) kámen; *l. encausticus* leptavý n. žíravý kamen T.; *l. infernalis* kamének pekelný T.; *l. divinus* kámen božský (na oči).

Lapp *adj. v.* Laff, Schlaff.

Lappalie (M. -en) *f.* malichernosť, titěrnosť; *pl.* trety.

Läppchen *n.* (am Rocke) sklopka; (am Schuh) úško; *v.* Klunker.

Lappe *m. v.* Laffe.

Lappen (-s, unv. M.) *m.* překlopec, klapka; L. an der Leber laloky, klapky jater; L. am Rock sklopka; L. hadr, onuce; záplata; (bot.) lalok T.; L. *pl.* psí sluchy; —füße *pl.* nohy laločnatě obroubené T.; —schwänze *pl.* chvostnatí (hmyzi) T.; —taucher *m.* (Vogel) roháč; potápka.

Lapper *m.* správkář, příštipkář; vetešník; —ei *f.* příštipkování, spravování; titěrnost, malichernost, titěra. [Labbern.

Läppern chlemtati, chleptati *v.*

Lapp-icht ochablý, plihý; —ig cárovatý, záplativý; lalokatý.

Läpp-isch titěrný T.; —schen laškovati, šibřinkovati. [modřín.

Lärche (M. -n) *f.*, —nbaum *m.*

Larifari! třesky plesky, láry fáry.

Lärm (-es, oh. M.) *m.* hluk, povyk, hřmot, lomoz, ryk; L. schlagen na poplach bíti P.; L. blasen troubiti na poplach; —en mh. povykovati, hulákati, bouřiti; —end bouřivý, hlučný; —er *m.* povykář, křikloun, bouřil; —glocke *f.* poplašný zvon, hlásný zvon.

Larmoyant (fr.) kormutlivý.

Lärm-schläger *m.* křikloun, povykář; —schuß *m.* hlásný výstřel, výstřel na poplach; —voll hřmotu plný, plný hluku.

Larve (M. -n) *f.* (lt.) larva, škraboška, kukle, natvářka; příšera; L. der Insekten larva T., kuklice, kukelka, škrabulka, ponrava; —ngesicht *n.* škaredý obličej; obličej zakuklený; larvirt zakuklený.

largo (it.) rozvláčně.

Larynx *m.* (gr.) hrtan T.; ohryzek; —knorpel *m.* chrustavice hrdelní.

Lasche *f.* (an Kleidungsstücken) patka, klapka; jazyk; —n patkami, klapkami opatřiti; (v. Leder) sešiti; (b. d. Zimmerl.) sdělati, spojiti; fig. spráskati, střískati koho, vypráskati komu.

Lasciv (lt.) oplzlý; —ität *f.* oplzlosť.

Lase (M. -n) *f.* hliněný baňatý žbán s trubkou a uchem, hubatka.

Laserkraut *n.* hladýš. [chání.

Läsion *f.* (lt.) porušení, porou-

Lasir-en lazurovati; lazovati T.; mit Farben —te Blumen barvami lazované květiny T.

Lass *adj.* mdlý, slabý, unavený, umdlený; —bauer *m.* nájemník, nájemný popložník; —brief *m.* výhostný list; —dünkel *m.* vysoké domnění o sobě.

Lasse *f.*, Zerklüftung rozsedlina, prorva, prorvanina, úžlabina; 2. poplatnosť, závazek ku placení úroků. **Lasseisen** *n.* pušťátko.

Lassen mh. nechati, nebrániti, připustiti, dopustiti; in die Stadt l. do města pustiti; einen von sich l. propustiti koho; sich hinunter l. spustiti se; laß mich in Ruhe dej mi pokoj; laßt mich gewahren učiňte mi po vůli, učiňte mi to; er ließ ihn rufen dal ho zavolati; er ließ sich ein neues Kleid machen dal si dělati nový šat; er hat mich grüßen l. vzkázal mě pozdravovati; l. Sie es mich wissen vzkažte mi to, dejte mi o tom vědět; ich lasse dir sagen dám ti vědět, dám ti vzkázat; ich lasse dich sagen nechám tebe mluvit; Waare kommen l. zboží objednati, dáti si zboží přinesti; ich will es um zehn Thaler lassen za deset tolarův to dám; wir wollen es dabei bewenden l. přestaneme na tom; eine Sache liegen l. upustiti od čeho; ich kann sie nicht l. nemohu jí opustiti; laß mich dieses Glück genießen přej mi toho štěstí; laß ihn nur kommen jen ať přijde; l. Sie mich auserzählen dovolte ať dopovím; laß ihn nicht aus dem Hause nepouštěj ho z domu; sein Leben l. život ztratiti; laßt uns auf Gott denken pamatujme na Boha, mějme Boha na paměti; laßt uns gehen pojďme; sich auf die Knie l. na kolena padnouti; sich hören l. dáti se slyšet; laß sehen ukaž; laß einmal hören pověz pak; er ließ uns seinen Zorn empfinden vylil si na nás žluč, vylil si zlosť; davon

läßt sich viel sagen o tom by bylo co mluviti; das läßt sich hören to se může poslechnout, to je milé poslechnutí; sein Betragen läßt es nicht hoffen z jeho chování nelze toho se nadíti; 2. l. (unpers.) slušeti, hoditi se; wie läßt das? jak to vypadá? das läßt nicht to se nehodí, to dobře nejde; das läßt nicht für mich to se mi nehodí; das läßt nicht für meinen Stand to nesluší na můj stav; das Kleid läßt gut ten šat dobře sluší; lassend příslušný.

Lass-gut *n.* nájemný statek, nájemné popluží; —heit *f.* ochablosť.

Lässig lenivý, nedbalý; liknavý.

Lasskopf *m.* baňka lazební; die —köpfe aufsetzen baňky sázeti.

Lässlich prominutelný, odpustitelný; =e Sünde všední hřích.

Lass-pflichtig nájemný, poplatný; —reis *n.* mladý výstavek; zahájený mláz; —sünde *f.* všední hřích.

Last (M. =en) *f.* břímě P., břemeno T.; tíže; (kfm.) náklad T.; povinnosť P., T.; öffentliche —en břemena veřejná, povinnosti veřejné P.; L. (bücherliche Haftung) závada P.; die —en depuriren závady svesti z něčeho, vyvaditi něco P.; L. dluh P. T.; was dem Kaufmann zur L. und zu Gute kommt které dluhy a pohledanosti kupec má P., T.; L. (Gewicht) těha; einem etw. zur L. legen viniti koho z čeho, uvalovati vinu na koho; —bar obřemenitelný, obtěžitelný; =e Thiere nákladová, soumarná hovada; —en mh. tížiti, tlačiti, tisknouti; —enstand *m.* einer Realität stav závad, závadnosť pozemností P., *pl.* závady, břemena.

Laster (=s, unv. M.) *n.* nepravosť T., mrzkosť, neřesť, nešlechetnosť.

Lästerer *m.* rouhač, utrhač.

Laster-haft nepravý, v nepravostech pohřížený, nepravostem oddaný, mrzký, nešlechetný T.; —knecht *m.* hříšník, ohavník, nešlechetník, otrok hříchu, mrzkoš.

Läster-lich rouhavý P.; auf =e Art rouhavě P.; —maul *n.* rouhač, utrhač; —n jmd. rouhati se komu P., utrhati komu (na cti); —nd zlolajný; —rede *f.* rouhavá řeč; —schrift *f.* rouhavý spis.

Laster-sinn *m.* náklonnosť k nešlechetnosti; —sklave *m.* v. Lasterknecht.

Lästersucht *f.* rouhavosť, utrhačnosť.

Lasterthat *f.* nešlechetný skutek.

Lästerung *f.* rouhání P.; L. auf die Person des Landesfürsten rouhání-se osobě zeměpána P.

Lästig obtížný P.; —e Bedingung obtížná výminka T.

Last-maschine *f.* v. Arbeitsmaschine; —pferd *n.* nákladový n. soumarský kůň; —recht *n.* právo břemenné P.; —schiff *n.* nákladová loď n. koráb; —thier *n.* soumar, soumarské n. nákladové hovado; hovado břemenonosné; —träger *m.* nosič břemen, břemenář; (mont.) droužník; —train, —zug *m.* (Eisenb.) nákladový vlak; —voll břemenatý.

Lasur *m.* v. Lasurstein; —blau lazurový, blankytný; —farbe *f.* barva lazurová n. blankytná; —malachit *m.* hemiprismatischer (Min.) modřec polouhranolový T.; —meise *f.* sýkora ruská, modřinka v. Blaumeise; —stein *m.* (dodekaëdrischer Amphigenspath) lávovec dvanáctistěnný T., kámen lazurový, k. blankytný, lazur.

Latein (=s, oh. M.) *n.* latina, řeč latinská; —er (=s, unv. M.) *m.* latiník; latinář, latinák; římský katolík; —isch latinský; *adv.* latinsky, latině.

Latent *adj.* (lt.) skrytý, utajený, zavřený; —e Wärme (phys.) teplo vázané, skryté T.

Lateral-erben *pl.* dědici postranní, poboční, vedlejší.

Lätare-Sonntag *m.* (Rosensonntag, der 4te Fastensonntag) neděle družebná.

Lateriren sčítati po stranách (vgl. *Latus*).

Laterne (M. =n) *f.* (lt.) svítilna, svítilnice, lucerna; —nmacher *m.* lucernář; —nträger *m.* lucerník; (v. Eisen) lucernice.

Latex *m.* (lt.) balatička T.

Lath *n.* (engl.) okres hrabský.

Latin-isiren zlatiniti, polatiniti; —ismus *m.* latinomluv, zlatinělé mluvení T.; latinářství.

Latirbaum *m.* přívora T.; (d. Wasserwehren) záplava T.

Latitud-e *f.* (fr.) šířka, rozšířenosť; —inaire *m.* volnomyslník, volnověrec; —inarismus *m.* volnověrství.

Latrine *f.* (lt.) záchod, kaliště; stočiště; —nsystem *n.* soustava záchodová, výkalnictví, stočnictví.

Latsch-e *f.* křáp, škrám, bačkora, bůta; čubka, psice; —en *mh.* šmaťhati, šámati; —er *m.*, —fuß *m.* šmaťhal, šmaťha; —ig šmaťhavý, šmatlavý, paťhavý; —spiel *n.* paťhačka.

Latte (M. -n) *f.* lať T., (bidlo, žerď, tyčka).

Latten laťovati, polaťovati; —bohrer *m.* laťový nebozez, laťovník; —nagel, —spiker *m.* laťník, laťovník, laťovák, laťovní hřebík T., laťovec; (*mor.* peřák T.); —werk *n.* latí T., laťoví; laťovina. [ka.

Lattig, Lattich (-s, M. -e) *m.* locika.

Lattkeil *m.* (Mühl.) pasklín.

Latus *m.* (lt.) strana; (Rechn.) snáška; *ad latus adv.* po boku, ku pomoci *v.* Ablatus.

Latwerge (M. -n) *f.* letkvař.

Latz (-es, M. Lätze) *m.* poklopec; náprsník ženský; (Hüttenw.) přehrada; Lätzchen *n.* (bei Kindern) cintáček.

Lau *adj.* vlažný, vlahý; l. und flau tažně a vlažně; l. (v. Wasser) odvlažený, odražený.

Laub (-s, od. M.) *n. coll.* listí, lupení T.; chvojí; špendličí.

Laubad *n.* lázeň vlažná.

Laub-ast *m.* zelená ratolesť; —baum *m.* listnatý strom; —brechen *n.* (Weinb.) podlom; —dach *n.* zelené loubí, zelené podstřeší; —e (M. -n) *f.* loubí, podloubí, poddomí; půda, hůra, ponebí; L. im Garten besídka.

Lauben-dach *n.* střecha loubová, střecha n. krov besídky; —gang *m.* loubový, podloubí; —sitz *m.* sedátko v besídce, sedátko pod loubím.

Lauberhütte *f.* stánek pod zelenou; —nfest *n.* (der Juden) hody stánkův, slavnosť pod zelenou.

Laub-fall *m.* listopad; —fäller *m.* (fig.) podzim; —fleck *m.* piha; —frosch *m.* rosnice; zelená žabka, jiřice; —futter *n.* listová, lupeňová píce, letina; —gesproß *n.* vypučelé lupení; olistěná větvička; —gewebe, —gewinde *n.* pletivo z listí n. lupení; —gewölbe *n.* loubí z listí, větevné n. listové obloučí; —gezelt *n.* stánek větvový, zelený n. pod zelenou; —holz *n.* lupenaté, listnaté stromoví; —huhn tetřívek; —hütte *f.* besídka; —ig listnatý, lupenatý; —kammer *f.* listnice; —los bezlupený, bezlistý.

Laublütig vlažnokrevný.

Laub-mist *m.* mrva, hnůj z listí; —moose *pl. n.* (bot.) mechy T.; —rausch, —rost *m.* ruda, rez; —rechen *m.* hrábě na stelivo; L. *n.* hrabání listí n. stlaní P.; —rüst *f. v.* Lauberhüttenfest; —säge *f.* lupenka; —streu *f.* stlaní, stelivo, strouhanka, hrabanka; —thaler *m.* starý tolar lážný; —umkränzt, —umwunden listím ověnčený; —vogel *m.* budníček, sykavka; —wald *m.* les listnatý; —werk *n.* listí; lupení; (architekt. Verzier.) rozvody (*rus.*), květiny, kvítí; lupení T.

Lauch (-es, M. -e) *m.* (*n.*) česnek, luk; —distel *f.* mačka; —farbe *f.* barva česneková; —farben, —farbig, —grün ošlejchový, lukový; —stein *m.* lukovec *Prasem, Praser.*

Laudanum *n.* (lt.) uspavadlo.

Laudemial-entrichtung *f.* placení, zapravování laudemia P.; —perzent *n.* procento laudemiální P.

Laudemium *n.* (lt.) laudemium P., vzdajné (, ého), přenosné.

Laudum *n.* výrok rozsudího P.

Laue (oh. M.) *f.* vlažnosť.

Lauen *mh.* táti, jihnouti.

Lauer (oh. M.) *m.* patěsky, břečka, ředina.

Lauer (oh. M.) *f.* číh, číhání, čižba, číhaná na ptáky; (wdm.) *v.* Anstand; (das Verhören) posluch; auf der L. sein od. stehen číhati,

býti na číhané (na posluchách); (Wache) stráž; (Kundschaft s. d.); —er (=s, unv. M.) *m.* číhač, číhař, čihák; vyzvědač; čumil; —grube *f.* číhanka, jáma na číhání zvěře, jáma na čekanou; —n mh. číhati na koho n. po kom (nač po čem); čouhati, čuměti; hinter der Thüre l. za dveřmi poslouchati; —posten *m.* (milit.) nástraha, číhanka; —sam číhavý; —wein *m.* zadní víno, zadina *v.* Lauer *m.*

Lauf (=es, vh. M.) *m.* běh; L. einer Sache běh n. průchod věci P.; im —e der Verhandlung v běhu řízení, v běhu líčení pře P.; mezi řízením, mezi jednáním, při jednání; der Prozeß soll seinen ungehinderten L. haben pře má svůj průchod bez překážky míti P.; L. des Wassers tok vody P.; L. des Flusses tok, běh T.; L. der Thiere *v.* Laufzeit; 2. L. (M. Läufe) (wdm.) běh, běhák T.; L. am Gewehre hlaveň; (Mühl.) lub, kadlub V.; běhoun, brus točicí.

Lauf-bahn *f.* běžiště; fig. běh, dráha života; stav; —band *n.* vodidlo, vodítko, popruh; —bank *f.* *v.* Laufwagen; —bret *n.* lávka; —brief *m.* list oběžný; —brücke (b. Brückenb.) lávka; (b. Gerüst) lávka n. chodba na lešení T.; —bursche *m.* klusák, poslíček, běhoun; —dohne *f.* (wdm.) plůtek, pletka.

Läufel *f.* (wdm.) stopa, sled; 2. L., Läufe *f.* šlupka (zelená).

Laufen mf. běžeti, běhati; těkati, cválati; im Kothe l. cachati; Sturm l. útokem hnáti; Gefahr l. v nebezpečí přijíti n. uběhnouti; *v.* Fliehen, Entlaufen; l. mh. téci, plynouti, linouti se; (v. Geld) obíhati, platiti; (math.) u vzdálenosti rovné jíti n. běžeti, rovně běžeti T.; die Frist, der Zins läuft vom Tage... lhůta, úrok jde ode dne... P.; sich krank l., sich müde l. uchvátiti se, uběhati se.

Läufer (=s, unv. M.) *m.* běhoun; klusák; tulák, poběhlík, pobuda; (Bauk.) zaběhač T.; (der obere Mühlstein) běhoun T.; (b. der Schnellwage) běhoun T.; (Mus.) běh, přebížka; —auge *n.* (im Mühlsteine) díra (běhounová) T.

Lauferei *f.* běhanice, běhání.

Läufer-spinne *f.* běhák, pavouk poběhlý; —vogel *m.* humeneční pták, humenečník.

Lauf-feuer *n.* těkavý oheň, skákavý oheň; 2. těkavá střelba; —füße *pl.* nohy běhací T.; —gewicht *n.* běhoun T.; —graben *m.* (mil.) průkop, obléhací příkop; —gurte *f.* vodítko, vodicí opratˇ.

Läufig (v. Thieren) běhavý, běhlý, honivý; l. sein běhati se, honiti se.

Lauf-jagen *n.* honba na psy; —käfer *m.* střevlec (T.); —karren *m.* táčky, kolečko; —klaue *f.* spár; —latte *f.*, —ruthe *f.*, —pfosten *m.* (am Baugerüste) loutka T.

Läufling *m.* uteklec, uprchlec.

Lauf-mädchen *n.*, —magd *f.* poslice, posličká, poselkyně; —mehl *n.* zálubné; —paß *m.* list zapuzovací (propuštění s necti); —platz *m.* běžiště, rejdiště; —rad *n.* šlapací, jeřabí kolo T.; —ring am Gewehr zděrka; —ruthe *f.* *v.* Lauflatte; —teppich *m.* koberec shrnovací, koberec na podlahu; —vögel *pl.* běhavci T.; —wagen *m.* (für Kinder) chodítko, chodák; —zaum *m.* vodidlo; —zeit *f.* (der Thiere) čas běhání, honění; —zettel *m.* oběžný lístek.

Läugbar *v.* Leugbar.

Lauge (M. =n) *f.* louh T., (voda z popele); ätzende L. louh žíravý T.; javellische L. louh javelský T.; —n lužiti, loužiti, do louhu namáčeti, v louhu močiti.

Laugen-asche *f.* lužiny, kalkus; —haft, —artig luhovitý; —salz *n.* žíravina, alkali T.; festes, fixes L. alkali stálé T.; flüchtiges L. alkali těkavé T.; mineralisches L. alkali zemné, minerální T.; vegetabilisches L. alkali rostlinné T.; —tuch *n.*, —sack *m.* luhovka; —wasser *n.* louh.

Laughütte *f.* luhovna, louhárna.

Läugnen *etc.* *v.* Leugnen *etc.*

Lau-gold *n.* praskavé, šumivé zlato; —igkeit, —lichkeit vlažnost; —lich vlažný, odvlažený; —ling *m.* vlažnec, vlažník.

Laumonit *m.* (Min.) puchavec průdělný T., rozsýpavec.
Laun-e (M. -en) *f.* míra (mysli), rozmar; gute L. dobrá míra T.; bei guter L. v dobré míře, dobré chuti, v dobrém rozmaru; üble L. nevrlá mysl T., nevrlosť; bei übler L. ve zlé míře; verſtimmter L. rozmrzelý T.; eigene L. svémrav, svémraví T.; ſich in Jmds. —n fügen něčím choutkám hověti; L. (Mühl.) svor, svorec; —eln mh. nimrati se, loudati se s čím; —en mh. míti vrtochy; —enhaft vrtkavý, rozmarný; —er *m.* vrtkavec, choutkář; nimral; —erei *f.* vrtkavosť; —ig rozmarný T.; veselý, žertovný, šprymovný T.; veselomyslný; —iſch vrtkavý, nestálý, rozmarný; svémravný T.; —ler (-s, unv. M.) *m.* loudal, nimral, nimra.
Laurenziusbirn *f.* vavřinečka.
Laurer *m.* *v.* Lauerer.
Laurin *m.* kafr vavřínový; —*eae pl.* (bot.) vavřínovité T.; —ſäure *f.* kyselina laurinová n. laurostearinová T.; —ſaure Salze (chem.) laurany, laurostearany T.
Lauro-cerasus *f.* (lt.) (bot.) višně bobková; *Aqua—cerasi* voda bobkovišňová; —ſtearin *n.* (chem.) výstřelek vavřínový; —ſtearinſäure *f.* *v.* Laurinſäure.
Laurus *f.* (lt.) vavřín.
Laus (M. Läuſe) *f.* veš *Pediculus*; Läuſe ſuchen vískati někoho, vískati vši; —bube *m.* všivák.
Lausch-e *f.* poslouchání, číhání; čekání, čekaná; —en mh. poslouchati, číhati, vyzvídati; —er *m.* číhal, čihák, posloúchal, vyzvídal.
Läuschen *n.* veška.
Lausekerl *m.* všivák.
Läuse-krankheit *f.* všivice, všivá nemoc, všivosť *Phthiriasis* (*Pedicularis morbus*); —kraut *n.* všivec, hnidoš *Pedicularis*.
Lausen mh. vši hledati, vískati.
Lause-rei *f.* všivota, všiváctví; —ſucht *f.* *v.* Läuſekrankheit.
Lausig všivý.
Laut *adj.* hlasitý, hlasný, slyšný; slyšitelný, zvučný; známý, rozhlášený; l. *adv.* nahlas; l. leſen čísti na hlas, čísti hlasitě; die Hunde geben l. psi vydávají, ozývají se; l. *prp. c. gen.* dle, podle, vedle, jak ukazuje; l. des königlichen Befehles dle příkazu královského; L. (-es, M. -e) *m.* hlas, zvuk; znění, hláska, zvučka; —abſtufung *f.* stupňování hlásek T.; —auflöſung *f.* rozvedení, rozložení hlásek T.; —ausfall *m.* výsuvka; —bar hlasitelný, hlasný; slyšný, slyšitelný; rozhlášený, známý; —barkeit (der Conſonanten) hlasitelnosť, hlasnosť T.
Laute (M. -n) *f.* (Muſ.) loutna; (b. Färb.) hřeblo.
Lauten mh. zníti, zvučeti, ozývati se; der Brief, die Zuſchrift —et auf den Herrn N. list, dopis svědčí panu N. P.; —et auf den Herrn N. svědčí ze jmena a jmenovitě panu N. P.; der Schuldſchein —et auf eine Summe dlužní list svědčí na sumu P.; das Geſetz —et alſo zákon zní takto, v ten smysl P.
Läuten zvoniti, vyzváněti.
Lautener (-s, unv. M.) *m.* loutenník.
Läutener (-s, unv. M.) *m.* zvoník.
Lauten-ist (-en), —ſpieler *m.* loutnista (kdo hraje na loutnu); —macher *m.* loutnář.
Lauter *adj.* přesný, ryzý, pouhý, čistý, čirý; *adv.* l. Streit samá hádka.
Läuterer *m.* čistitel, přečišťovatel, cídič.
Lauter-keit *f.* přesnosť, pouhosť, čistosť; L. der Juſtiz neúhonnosť soudu P.; —maiſche *f.* jalový rmut.
Läutern etw. čistiti, přečistiti, cíditi; tříbiti; den Wald l. proklestiti les; geläuterter Geſchmack vybraný vkus, vytříbený vkus.
Lauterstall *m.* (Pferdekrankheit) močivka, scavka, úplavice močová.
Läuterung *f.* čištění, přečišťování; —skunſt *f.* umění přečišťovací.
Lautir-en hláskovati T.; —methode *f.* hláskování.
Laut-lehre *f.* náuka o hláskách T.; hláskosloví, zvukosloví; —lich zvukový (fonetický) T.; —los bezhlasý, nehlasný; *adv.* tichounce; einem l. zuhören poslouchati někoho ani ne-

hlesnouc; —rückung *f.* posloupné přetvořování, přesmyknutí hlásek T.; —steigerung *f.* zmocnění, zvýšení hlásek T.; —system *n.* soustava hlásek T.; —veränderung *f.* měna, proměna hlásek T.; —verhältniß *n.* (metr.) sklad zvukův T.: —verschiedung *f. v.* Lautrückung; —verstärkung *f.* sesilení, zmocnění hlásek T.; —wandlung *f.*, —wechsel *m. v.* Lautveränderung.

Lauwarm *adj.* vlažný.

Lava (oh. M.) *f.* láva T., sopkovina; —strom *m.* proud lávy T.

Lavatorium *n.* (lt.), Lavemain (fr.) *n.* umyvadlo.

Lavement *n.* (fr.) umývání, vymývání; (med.) vystřikování.

Lavendel (=s, oh. M.) *m.* levandule. **Lavette** *f. v.* Lafette.

Lavine (M. =n) *f.* (*it. lavigna*) lavina, snežina T., spousta sněhu, balvan sněhu.

Laviren (lt.) mh. vyhověti, vyhybovati se čemu; času čekati; kroužiti, větru se vyhybovati.

Lavis *m.* (fr.) (b. Mal.) tušování, smývání.

Lavoir *n.* (fr.) umyvadlo; 2. prádelna.

Lax *adj.* (lt.) volný, uvolněný, ochablý; —amentum *n.* povolení; ulehčení; —anz *f.*, —ativ *n.*, —irmittel *n.* lék počistivý; —iren počistiti, počišťovati; míti průjem, míti běhavku; —ismus *m.*, —ität *f.* ochablosť.

Lazareth (=es, M. =e) *n.* (fr.) lazaret, nemocnice, léčebnice; —amt *n.* úřad lazaretní.

Lazulith *m. v.* Lazurstein.

Lebe-hoch *n.* sláva! zdráv buď! ein L. ausbringen slávu komu provolati; —mann *m.* světák, veselík.

Leben mh. žíti, živu býti; přebývati někde; lebe wohl! měj se dobře, buď zdráv!

Leben (=s, oh. M.) *n.* život, živobytí; fig. svět, světlo; fig. hrdlo; jmd. am L. strafen trestati někoho na hrdle P.; um's Leben kommen o hrdlo, o život přijíti P.; in's L. treten v skutek, v platnosť vejíti P.; L. und Weben životění; bei meinem L.! ať nejsem živ! bei deinem L.! pro všecko na světě!

Lebend živý, živoucí; Schenkung unter —en dání (darování) mezi živými P.

Lebendig živoucí; —e Rede ústní řeč T.; das —e Wort živé n. ústní slovo T., slovo hlasné; —er Zaun samorostlý plot (J.); —e Kraft (phys.) síla živá T.; —keit *f.* živosť T.; živobytnosť; —schön plnokrásný T.; das —schöne plnokrása, plnokrásné T.

Lebens-alter *n.* věk života P.; —art *f.* způsob živobytí, život, obcování; stav, živnosť; —beschreibung *f.* životopis T.; —bild *n.* obraz ze života; —blüte *f.* květ n. rozkvět života; —dauer *f.* čas života, trvání života, letitosť T.; mittlere L. letitosť průměrná T.; —elixir *n.* lék životodárný, oživovadlo; —ende *n.* konec života P.; —frage *f.* životní otázka; životní záležitosť; —frisch *adj.* jarý, svěží; —gefahr *f.* nebezpečenství života P.; —gefährlich krank nemocen k smrti, nemocen na smrť; =e Drohung pohrůžky životu nebezpečné P.; =e Verletzung uražení s nebezpečenstvím života spojené P.; =e Wunde rána s nebezpečenstvím života spojená T.; —geister *pl.* duchové životní; —genoß *m.* společník života; —genossin *f.* společnice života; —genuß (oh. M.) *m.* požitek života; —größe *f.* *f.* velikosť přirozená T., životní velikosť; ein Bild in L. obraz velikosti přirozené, obraz v přirozené velikosti T.; —hauch *m.* vdechnutí života; —jahr *n.* rok věku; —kraft *f.* moc života; —kräftigkeit *f.* životnosť; —lage *f.* položení života; —lang, —länglich do života, do smrti P.; =er Gebrauch užívání do života, užívání doživotní P.; etw. zum =en Gebrauche überlassen postoupiti něčeho k doživotnímu užívání P.; =er Kerker žalář doživotní, žalář věčný (t. na čas věku) P.; —lauf *m.* život P., běh n. chod života; —luft *f.* kyslík T.; —lust *f.*

chuť n. vůle k životu; —lustiger Mensch radožil; —mittel *n.* věci k živobytí potřebné, věci živné T.; věci potravné; potrava P.; —müde *adj.* omrzelý, přesycený života; —ordnung *f.* pořádek života; —regel *f.* pravidlo života P.; —spiegel *m.* zrcadlo života; —strafe *f.* trest na hrdle, trest smrti P.; —tag *m.* den života; mein L... co živ budu, jak živ...; —trieb *m.* pud životný T.; —überdrüssig *v.* Lebensmüde; —unterhalt *m.* výživa, obživa T.; výživa doživotní, výživa do života P.; einem den nöthigen L. geben někomu dáti potřebné vychování života, potřebnou výživu P.; —versicherung *f.* pojištění doživotního důchodu; —versicherungsanstalt *f.* pojišťovna doživotního důchodu; —vorräthe *pl.* potravné zásoby; —wandel *m.* život P.; —weise *f.* *v.* Lebensart; —wonne *f.* rozkoš života; —zeichen *n.* známka života; sie gab noch —zeichen von sich bylo na ní znáti, že žije; —zeit *f.* čas života P.; —zeugniß *n.* vysvědčení že někdo živ jest, vysvědčení o životě P., v. živobytnosti; —ziel *n.* cíl, účel živobytí; fig. smrť, skonání života.

Leber (Mz. =n) *f.* játra *pl. hepar*; —atrophie *f.* úbytě jater; —braten *m.* černá pečeně, pečená játra; —erz *n.* červenek; —farbe *f.* barva hnědožlutá, barva jaterná; —flecken *m.* žlutina, pupen žlutavý; —knödeln *pl.* knedlíčky z jater; —kraut *n.* tolije; —krautanemone *f.* podlíška; —lappen palečky u jater; —moose *pl.* (bot.) jatrovkovité, jaterkovité T.

Lebern mh *v.* Laben, Gerinnen.

Leberreim *m.* žertovný verš; sklepaný verš. [tuk z velrybích jater.

Leberthran *m.* trán n. tuk jaterní,

Leberuf *m.* volání na zdraví, volání slávy.

Leber-verhärtung *f.* zatvrzení jater; —wurst *f.* jitrnice, jaternice.

Lebewohl *v.* Leben; L. (oh. Mz.) *n.* rozloučení; einem L. sagen rozloučiti se, rozžehnati se s někým.

Lebhaft živý, jarý, čilý; =e Gasse hlučná ulice; —igkeit *f.* čilosť, živosť T.; L. in Geschäften živosť v obchodě T.

Leb-kuchen *m.* *v.* Lebzelten; -küchler, —küchner *m.* *v.* Lebzeltner; —lich živoucí; —los bezživotný; T., bez života; neživý; =er Körper bezduché tělo; alle meine —tage co živ budu; *v.* Lebenstag; bei meinem —zeiten za mého života, pokud jsem živ.

Lebzelten *m.* perník; marcipán, pernikářské zboží; —torte *f.* dort perníkový.

Lebzeltner (=s, unv. Mz.) *m.* pernikář; —gerechtigkeit *f.* právo pernikářské; —genossenschaft *f.* společenstvo pernikářské; —zunft *f.* cech pernikářský.

Lechz-en mh. rozpukati se, rozpraskati se; velmi žízniti, práhnouti; fig. nach etw. l. dychtiti, toužiti po čem; —end dychtící, dychtivý.

Leck *adj.* rozsedlý, rozeschlý, rozpuklý, tekavý; L. (Mz. =e) *m.* rozsedlina, rozpuklina; štěrbina.

Leck-e *f.* (auch Leck *m.*) liz; —en lízati, mlsati; (verächtl.) líbati; mokvati, kapati, téci; —er *adj.* chutný, úpravný, lahodný; mlsný.

Lecker (=s, unv. Mz.) *m.* lízač, lízal; hejsek, holobrádek; L. des Hirsches liz; *v.* Zunge; —bissen *m.* pamlsek, lahůdka, pochoutka; —ei *f.* mlsání, lízání; mlsavosť, mlsnosť, labužnosť; —haft mlsavý, mlsný, labužný, vybíravý; —maul *n.* lahůdkář, mlsač, mlsoun, labužník; —n mh. laskominy nač míti.

Leck-saft *m.* liz, líznice, šťáva k lízání; —wein *m.* kapalné víno, úkapky z vína; —werk *n.* (Salzw.) kapárna.

Lection (Mz. =en) *f.* (lt.) lekcí, čtení, přednáška P.; úloha; úkol; Vertheilung der —en unter die Lehrer rozdělení přednášek mezi učitele n. na učitele P.; —splan *m.* rozvrh n. pořádek přenášek P.

Lect-or (=s, Mz. =en) *m.* (lt.) čtenář; předčítatel; —ure *f.* (fr.) čtení; čítání knih.

Lecus *m.* (gr.) (bot.) podcibulí T.

Leder (=s, unv. Mz.) *n.* úsně, u-

seň, vydělaná kůže; —apfel *m.* koženáč; —artig usňovitý, kožovitý T.; —ausschnitthandel *m.* obchod krojičský; —ausschnitthändler *m.* krojič, vykrajovač koží; —galanteriearbeit *f.* ozdobiny kožené; —handel *m.* usnířství, obchod s usněmi, obchod s kožinami; —händler *m.* usníř, kožinář; —haut *f.* škára T.; —industrie *f.* průmysl usnířský, kožinářský; —n kožený, usněný; ein —ner Kerl vyzáblý chlap; —reinette *f.* koženka; —sack *m.* usník, kožený n. usněný měch (žok); —schild *n.* kožený štít; —tuch *n.* kožanka; —zeug *n.* usnina, kožina, *pl.* koževiny.

Ledig *adj.* prázdný, prostý; einer Sache l. sein prázden býti něčeho P.; l. (unverheiratet) svobodný P.; neženatý; nevdaná; —en uprázdniti, zprostiti, zbaviti čeho; —gang *m.* zahálka, zahálení; —keit *f.* svobodenství, bezženství, panictví; (von Mädchen) panenství, děvictví; —lich *adv.* jen, jediné, jenom, toliko, pouze. **Lee** *n.* (Schifff.) závětří.

Leene *f.* svině, prasnice.

Leer *adj.* prázdný; jalový; fig. planý T.; —er Magen lačný žaludek; —darm *m.* střevo lačné, lačník T.; —e *f.* prázdno, prázdnota, prázdnina T.; prázdnosť; (b. Seil.) hranička, vlk; —en prázdniti, vyprázdniti; —gebind, —gespärre *n.* (Bauk.) střídaná vazba T.

Lee-seite *f.* závětrná strana; —wärts *adv.* k zemi; za větrem.

Lefze (M. -n) *f.* pysk, ret; *pl.* —n pysky T., rty.

Leg *adj.* mělký, nízký; L. (-s) *n.* (Hütt.) směs kovová.

Lega *f.* (it.) svazek; příměs (kovu v minci). [nitý) T.

Legal (lt.) zákonní, -ný (záko-

Legalisir-en (eine Urkunde) legalisovati listinu, od soudu osvědčiti podpis v listině P.; stvrditi n. ověřiti; eine gerichtlich —te Urkunde listina od soudu v příčině podpisu osvědčená T.; —ung *f.* der Urkunde legalisace, soudní osvědčení (pravosti) podpisu v listině P., stvrzení, ověření; —ungsklausel *f.* doložka legalisovací, doložka v příčině soudního osvědčení podpisu P.

Legalität *f.* zákonnosť P., (zákonitosť) T.

Legat (-en, M. -en) *m.* (lt.) vyslanec (papežský) P.; L. (-es, M. -e) *n.* odkaz P. (v závětu); —ar *m.* odkazník P.

Legation *f.* vyslanství; —srath *m.* rada vyslanecký.

legato (it.) vázaně.

legatur (lt.) budiž čteno, čte se.

Legbett *n.* (Hütt.) stok.

Lege-büchse *f.* samostřel; —geld *n.* *v.* Leggeld.

Legeisen *n.* (mont.) peří V.

Legen etw. položiti, uložiti, klásti; etw. in etw. l. vnesti, vložiti něco do něčeho (T.); Nachdruck l. auf etw. důraz dávati na něco; eine Urkunde bei der Inrotulirung l. položiti, klásti listinu při srotulování spisův P.; (math.) durch die drei Punkte eine Ebene l. třemi body položiti rovnou plochu n. roveň T.; Rechnung über etwas l. počty z něčeho činiti n. klásti, počet vydati; sich l. položiti se, lehnouti, ulehnouti; sich an etw. l. spolehati se nač; oddati se něčemu; sich an die Musik l. oddati se hudbě; sich l. (v. Winde) utichnouti, stichnouti; ulehnouti, uleviti, utišiti se, stišiti se; sich in den Weg l. zalehnouti cestu.

Legende (M. -n) *f.* (lt.) legenda T., čtení n. pověst o svatém n. o svaté; (auf der Münze) nápis (obpis) T., čtení, slova na penízi.

Léger *adv.* (fr.) lehce, nenuceně; těkavě.

leges *pl.* (lt.) zákony *v. Lex.*

Lege-stachel *m.* žahadlo; —stätte *f.* *v.* Legstätte. [zápisné, přístupné.

Leggeld *n.* základ, základní peníz,

Leggiere (it.) lehce.

Leghenne *f.* nosná slepice.

Leg-ie (M. -ien) *f.*, —ion (M. -ionen) *f.* (lt.) legion, legie, zástup; pluk (v starořímském vojště); —ionär *m.* legionář, člen legie, vojín.

Legir-en (lt.) odkázati někomu něco P.; 2. (it.) smísiti, směšovati,

legovati kovy T.; —ung *f.* směs kovová, slitina T.

Legislat-iv *adj.* (lt.) zákonodárný; —or *m.* zákonodárce P.; —ur *f.* zákonodárství P.

Legist (=en) *m.* (lt.) zákonoznalec.

Legitim *adj.* (lt.) zákonní, -ný; —a *f.* díl povinný P.; —ation *f.* průkaz P., T.; L. unehelicher Kinder (durch den Landesfürsten) vyhlášení dětí nemanželských za manželské P.; —ationskarte *f.*, —ationsschein *m.* (der Deputirten, der Reisenden ꝛc.) průkazný lístek, prokázka P., T.; —iren prokázati co T.; ein Kind l. dítě legitimovati, d. nemanželské vyhlásiti za manželské (uvesti v poctivosť lože manželského) P.; sich l. prokázati se něčím P.; —ist (=en) *m.* legitimista (in Frankreich), zákonovec; —ität *f.* legitimita, zákonnosť.

Leg-kasten *m.* šatník se šuplaty; prádelník; —stätte *f.* skladiště P.

Leguan *m.* leguan, padalec (Eidechse); 2. (Schifff.) kotouč konopný na korábech k ochraně rahen atd.

Legum-en *n.* (lt.) (bot.) lusk T.; —in *n.* sýrovina rostlinná T.; —*inosae pl.* (bot.) luštinaté n. motýlovité (rostliny) T. [příloh.

Lehde (M. =en) *f.* lado, úhor,

Lehen *v.* Belehnen, Leihen; L. (=s, unv. M.) *n.* manství, léno; 2. půjčka, nájem; L.= lenní, manský P.

Lehens-absonderung *f.* oddělení léna P.; —absonderungsurkunde *f.* listina o oddělení léna P.; —brief *m.* manský n. lenní list, list na léno P.

Lehenschaft *f.* (mont.) propůjčka horní P., horní nájem, baňský pacht.

Lehens-eid *m.* manská přísaha, manská povinnosť P.; —fähigkeit *f.* spůsobnosť lenní P.; —fälligkeit *f.* nápad statku manského P.; —frevel *m.* *v.* Felonie; —geld *n.* manský plat, plat z léna, lenné (, -ého) P.; —gesetz *n.* manský zákon P.; —gut *n.* manský statek P.; deutsche —hauptmannschaft německé lenní hejtmanství P.; —heimfall *m.* spadnutí léna zase na pána P.; L. durch den Todesfall manská odúmrť P.; —herr *m.* pán léna, pán manský P.; —hof *m.* manský soud P.; —indult *m.* (Verlängerung der Frist zur Ablegung des Lehenseides) lhůta ku povinnosti manské P.; —investitur *f.* podání manství; —mann *m.* man P.; —pflicht *f.* povinnosť manská P.; —recht *n.* manské právo P.; —schranne *f.* *v.* Lehenshauptmannschaft; —stück *n.* manská n. lenní věc P.; —succession *f.* posloupnosť v manství P.; —tafel *f.* manské desky P.; Hofl. m. desky dvorské P.; —täflich co se týče desk manských, co k deskám manským náleží P.; —taxe *f.* taksa n. sazba manská P.; —träger *m.* man P.; —verband *m.* svazek manský, léno P.; —verfassung *f.* zřízení lenní P.; —verleihung *f.* propůjčení léna P.; —verlust *m.* ztracení léna P.; —vertrag *m.* smlouva manská, smlouva lenní P.; —verwirkung *f.* propadení léna P.; —waare *f.* laudemium P.; —wesen *n.* věci, záležitosti lenní P.; —zins *m.* úrok manský P.

Lehm (=es, oh. M.) *m.* hacka, hlína T., (jíl); —boden *m.*, —erde *f.* hlinová zem, hlinovatka, hlinovatina; hliněná podlaha; —en hlinou vymazati něco; zahlinovati; —ern *adj.* hliněný; —gebäude *n.* lepenice, lepenka; -grube *f.* hliniště, hlinice; *pl.* hlinky; —häuschen *n.*, —hütte *f.* lepený domek, mazanka; —ig hlinovatý, jílový; —stätte *f.* *v.* Lehmgrube; —stein *m.* vepřovice, cihla syrová; —strich *m.* lepenice; —tretig pafhavý; —wand *f.* lepenice, stěna lepená.

Lehn (=s) *n.* *v.* Lehen; —bank *f.* *f.* půjčovna; lavice s lenochem.

Lehn-e (oh. M.) *f.* úbočí, stráň; in der L. šikmo; L. lenoch, opěradlo, spolehadlo; lounek, zákolník; l. *adj.* kosý, nachýlený; —en mh., sich l. opříti se, podepříti se; l. *v.* Belehnen; *v.* Leihen.

Lehn-lakai *m.* nájemný služebník; —mauer *f.* opěrací zídka; —pferd *n.* nájemný kůň; —satz *m.* odbor T.; —schaft *f.* (mont.) *v.* Le=

henschaft nájem horní; —sessel, —stuhl *m.* lenoch, lenoška; —wort *n.* hostinské, cizojazyčné slovo T.

Lehr (=es, M. =e) *n.* modla, vzorec, forma; —amt *n.* úřad učitelský P.; učitelství; —amtscandidat *m.* čekatel učitelský P.; —amtsprüfung *f.* zkouška na učitelství P.; —anstalt *f.* ústav učebný P.; ústav vyučovací T.; —art *f.* způsob učebný; —befähigung *f.* způsobnosť k vyučování P.; —beschreibung *f.* náučné vypsání P.; —bogen *m.* skruží, skruž T.; —brief *m.* list výučný (list na vyučení řemesla, list na vyučenou P.); —buch *n.* učebná kniha P., náučná kniha T.; —bursche *m.* učeník; —cours *m.* běh učebný; —e (M. =en) *f.* učení, učba, cvičení; náuka T.; výstraha; (b. Seil.) *v.* Leere; —eifer *m.* horlivosť k učení; —en einen učiti, vyučovati koho čemu n. v čem P.

Lehrer (=s, unv. M.) *m.* učitel; —besoldung *f.* služné učitelů; —conferenz *f.* učitelská porada P.; —in *f.* učitelka; —pädagogium *n.*, —bildungsanstalt *f.* ústav ke vzdělání učitelův; —seminär *n.* učitelský seminář P.; —stand *m.* stav učitelský; —stelle *f.* učitelství, místo učitelské.

Lehr-fach *n.* (ein bestimmtes) věda P.; náuka; (Fachstudium) odbor náučný (studium jisté vědy P.); —fähig spůsobilý k vyučování; —fähigkeit *f.* spůsobnosť k vyučování P.; —fähigkeitsbeweis *m.* důkaz spůsobnosti k vyučování, důkaz učitelské spůsobilosti P.; —form *f.* spůsob učení; —gang *m.* běh učební; —freiheit *f.* svoboda u vyučování P.; svoboda učení; —gebäude *n.* soustava učební P.; —gegenstand *m.* učební věc n. předmět P.; —gehilfe *m.* pomocník učitelský, pomocník školní P.; —geld *n.* plat za vyučování, učebné P.; —gerüst *n.* lešení pod skruže T.; —haft poučný, poučlivý; učelivý; —haftigkeit poučnosť; —herr *m.* výučný pán n. mistr (mistr u něhož se učeník vyučil); —jahre *pl.* učebná leta, leta učení P., leta výučná; —junge *m.*, —jünger *m.* učeník; —kanzel *f.* stolice učitelská P.; —körper *m.* učitelstvo, sbor učitelský P.; —ling (=es, M. =e) *m.* učeň P., učeník; —meister *m.* učitel, mistr; mistr výučný *v.* Lehrherr; —methode *f.* návod (navedení, spůsob vyučovací, sp. učebný P.); —mittel *n. pl.* učebné prostředky, pomůcky k vyučování; —ordnung *f.* řád učební; —reich *adj.* poučný; —saal *m.* učební síň P., učebna *f.*; —satz *m.* věta poučná, poučka P., věta náučná; —schrift *f.* poučný spis; —stand *m.* stav učitelský, učitelství; učitelstvo P.; —stelle *f.* místo učitelské P.; —stil *m.* sloh náučný n. učebný T.; —stuhl *m.* stolice učitelská P.; —stunde *f.* učebná hodina P.; —vortrag *m.* náučné n. učebné přednášení, přednešení T.; —zeit *f.* čas učení, čas učebný P.; —zwang *m.* učení nucené, nucenosť učební P.

Lei (=es, M. =en) *m.* křidlice; —endecker *m. v.* Schieferdecker.

-lei -erý *v.* Allerlei, Einerlei, Mancherlei, Zweierlei *etc.*

Leib (=es, M. =er) *m.* tělo; život (břicho); živůtek, kazajka; einem an den L. geben lezti komu na krk; sich einen vom —e halten někomu se brániti, před někým se oháněti; ein L. (*n.*) Brot *v.* Laib; —arzt *m.* osobní (životní) lékař; —binde *f.* pás, opasek.

Leibeigen *adj.* nevolný; ein —er nevolník (chlap, parob, otrok); -schaft *f.* nevolnictví P., tělesná poddanosť; (*st.* člověčenství); —thum *n.* právo vrchnostenské nad nevolníkem.

Leibel *n.* kazajka.

Leiben žíti; wie er leibt und lebt jak stojí a chodí. [ství do života P.

Leiberwirthschaft *f.* hospodář-

Leibes-beschaffenheit *f.* povaha těla P.; —bewegung *f.* pohybování těla; —constitution *f.* složení těla; —erbe *m.* přirozený dědic P.; —farbe *f.* pleť; —frucht *f.* plod (života); —gebrechen *n.* vada těla, vada tělesná P.; —größe *f.* životní velikosť; —herr *m.* pán nevolníkův; —kleid *n.* šatstvo (*st.* oděv chodicí) P.

Leibessen *n.* oblíbené jídlo, zamilované, vyvolené jídlo.

Leibes-strafe *f.* tělesný trest P.; —übung *f.* cvičení těla, tělocvik.

Leib-fall *m.* odúmrť nevolnická; —garde *f.* osobní stráž; —gedinge *n.* věno doživotné, věno věčné P.; výminěk; —gedingstadt *f.* věnné město P., T.; —gurt *m.* opasek; —haft životní, vlastní; živoucí; er ist der ≈e Teufel jest to učiněný ďábel, vtělený ďábel; —herr *m.* pán nevolníkův; —jäger *m.* průvodčí myslivec; —lich tělesný, tělný, hmotný; vlastní, přirozený; rodný; —marschall *m.* průvodčí maršálek; —pacht *m.* dědičný, životní pacht; —regiment *n.* životní pluk; —rente *f.* (výroční) důchod do života, důchod doživotní P., T.; doživotné T.; —rentenvertrag *m.* smlouva o výroční důchod doživotní P.; —rock *m.* živůtek; —schaden *m.* průtrž, kýla; —stuhl *m.* noční stolice; —wache *f.* vlastní, osobní stráž, životní stráž (tělesná stráž P.); —wäsche *f.* prádlo oblekové, pr. na oblíkání; —weh *n.* hryzení; —zucht *f.* výminěk; —züchter *m.* výminkář; —zwang *m.* zácpa života, tuhavka (med.).

Leich *m. v.* Laich; L. *n.* kuželiště, kuželna; znamení, cíl; —dorn *m.* kuří oko; —e (M. ≈en) *f.* mrtvola, mrtvé tělo; —en *v.* Laichen.

Leichen-acker *m.* hřbitov; —begängniß *n.* pohřeb P.; —beschau *f.* ohledání mrtvého těla P.; obhlídka mrtvol; —bitter *m.* kdo zve na pohřeb; —brandstätte *f.* žaroviště, žďár; —diener *m.* mrtvolář, mrtvolník; —feier *f.* pohřební slavnosť; —fressend mrtvoložravý, mrtvinožravý; —gepränge *n.* nádhera pohřební, pohřeb nádherný P.; —gerüst *n.* (Katafalk) umrlčí lešení P.; —glocke *f.* umíráček; —haus *n.* mrtvolna, mrtvolnice (umrlčinec, kostnice); —kammer *f.* umrlčí komora P. (kostnice); —kosten *pl.* náklady pohřební P.; —mahl *n.*, —essen *n.* pohřební hostina; —musik *f.* hudba při pohřbu; —öffnung *f.* otevření mrtvého těla P.; —predigt *f.* pohřební kázaní, pohřební řeč; —raub *m.* ukradení mrtvého těla P.; —rede *f.* pohřební řeč; eine L. halten řečniti při pohřbu; —sänger *m.* pohřební zpěvák; —schändung *f.* zprznění mrtvého těla P.; —schmaus *m. v.* Leichenmahl; —stein náhrobek, náhrobník; —träger *m.* mrtvolník, mrtvolář; nosič mrtvol; —tuch *n.* příkrov; —verein *m.* jednota pohřební P.; —wagen *m.* umrlčí vůz P., pohřební vůz; —wärterin *f.* mrtvolnice. [karpfen.

Leichkarpfen *m.* potěrák *v.* Laich≈

Leichnam (≈es, M. ≈e) *m.* mrtvola *v.* Leiche.

Leicht *adj.* lehký T.; fig. nevážný, lehkovážný, lehkomyslný; l. auszuführen snadný, lehký; das ist l. zu sagen to se snadno (n. lehce) řekne; —e Arbeit lehká n. snadná práce; —er Schatten slabý stín; —es Gewicht lehká váha P.; —e Verletzung lehký úraz P.; —e Verwundung lehké zranění P., lehké poranění; —e Person fig. lehká osoba; l. *adv.* lehce; —e *f. v.* Leichtigkeit; —en lehčiti, snadniti; klestiti jehňata; —er *comp.* lehčí; —erdings *adv.* lehce, snadně; ddd. —este nejlehčí; —fertig *adj.* lehký, hbitý, obratný; 2. lehkomyslný, lehkovážný; —flüssig snadno roztopitelný, tavitelný T.; —fuß *m.* rychlonožec, lehkonožec; lehkomyslník; —gläubig lehkověrný; ≈keit -osť; —igkeit *f.* lehkosť; snadnosť; —lich *adv.* lehounce; —sinn *m.* lehkomyslnosť; —sinnig lehkomyslný; —stelle *f.* (im Wasser) mělčina; —weg *adv.* povrchně.

Leid (≈es, ob. M.) *n.* hoře, žal, žalosť, křivda; bezpraví, urážka; vor L. sterben žalem zemříti; einem sein L. klagen svůj bol komu žalovati; Niemanden zu Liebe oder zu Leide nehledě na čí přízeň nebo nepřízeň P.; es ist mir l., es thut mir l. je mi líto, (žal mně); —bar snesitelný; —bitter *m. v.* Leichenbitter; —eform *f.* (grm.) trpná forma T.; —en trpěti, snášeti, zkusiti; einen Schaden l. škodu vzíti n. nesti P.,

(škodu utrpěti); škodovati něco n. na čem P.; Strafe l. pokutu nesti P.; l. dopouštěti, dovoliti; L. (-s, unv. M.) *n.* utrpení; —end trpný; trpící; l. sein trpěti, újmu na zdraví míti, churavěti.

Leidenschaft (M. -en) *f.* náruživosť T., vášeň; —lich vášnivý, náruživý.

Leidens-gefährte *m.* spolutrpitel; —kampf *m.* utrpení; den L. beenden dotrpěti.

Leid-entlich *adj.* snesitelný, mírný; levný; nečinný, trpný; —er! bohužel! pohříchu! —ig obtížný, protivný; mrzutý, smutný, nešťastný; —kleid *n.* smuteční šat; —lich *v.* Leidentlich.

Leidner Flasche (phys.) láhev lejdenská T., láhev lugdunská.

Leid-sam trpělivý; —tragen *n.* truchlení; der —tragende smutečník, truchlící; —wesen *n.* hoře, zármutek, litosť. [ker *m.* křidličník.

Leie *m.* křidlice *v.* Lei; —ndek-

Leier (M. -n) *f.* lyra; ewige L. věčné přemílání; es ist die alte L. to je stará písnička; —er *m.* kolovrátkář; —förmig lyrovitý T.; —gang *m.* fig. obvyklý chod, starý zvyk; —kasten kolovrátek (flašinetl); —kastenspieler *m.* kolovrátkář (flašinetlář); —n hráti na lyru; hráti na kolovrátek; kňourati; loudati se; —schwanz *m.* (Vogel) velechvost.

Leife *f.* (bot.) rubina (vnější obplodí) T.

Leih-amt *n.*, —anstalt *f.* půjčovna P.; —bank *f.* půjčovní bank P., půjčovní peněžna, půjčovna T.; —bibliothek *f.* zápůjčná knihovna (propůjčná knihovna P.), půjčovna knih; —en einem etw. půjčiti, propůjčiti něco n. něčeho P.; —geschäft *n.* půjčka; vypůjčka P.; —haus *n.* půjčovna P.; —kauf *m.* litkup, boží peníz P.; —vertrag *m.* smlouva o půjčku P.

Leilaken *m.* prostěradlo, plachta.

Leim (-es, oh. M.) *m.* klih T.; (klej, klí); —abfallleder *n.* odpadky vydělané kůže; —baum *m.* výstavek; —bock *m.* kačata *pl.*; —bret *n.* vějičník; —en klížiti, klihovati; —er (-s, unv. M.) *m.* kližitel; (b. Fischer) jalovník; —farbe *f.* klihová barva; —gebend klejodárný, klejonosný, klejovatý; —ig klihovatý; —ruthe *f.* vějička, lestvice; —sieder klihař; —siederei *f.* klihárna; —stange *f.* rohatina, rohatka, ostrva; —süß *n.*, —zucker *m.* cukr klihový T.; —tiegel *m.* rendlík na klih, klihovnička; —wasser *n.* voda klihová; —zwinge *f.* (Tischl.) stahovačka.

Lein (-s, oh. M.) *m.* len; —acker *m.* leniště, lenoviště; —bau *m.* lnářství, setí, hledění, rostění lenu; —blüte *f.* lněný květ; —brecherin *f.* třcdlí, třečka; —dotter *m.* povázka, lnice, hubilen.

Leine (M. -en) *f.* lano, provaz; táhlo; oprať; L. des Jägers smečka.

Leinen lněný; l. mh. *v.* Neigen sich; l. táti *v.* Thauen; L. *n.* (oh. M.) plátno; prádlo; —kranz *m.* (b. Schlagwerk) věnec z prostrankův (paraple) T.

Lein-fink *m.* čečatka; —garn *n.* lněná příze; —knoten *m.*, —kopf *m.* palička, hlavička lenu; —kraut *n.* květel, len matky boží; —kuchen *m.* bochnice, pokruta, pokrutina; —öl *n.* olej lněný; —same *m.* lněná pleva; —tuch *n.* plachta, prostěradlo; *v.* Leinwand; —waaren *pl.* *v.* Leinzeug.

Leinwand (oh. M.) *f.* plátno; —bleiche *f.* bělidlo na plátno; —en *adj.* plátěný; —handel *m.* plátenictví; —händler *m.* pláteník; —lappen *m.* *v.* Compresse.

Lein-wäsche *f.* plátěné prádlo; —weber *m.* tkadlec (plátna); —zeug *n.* lněné zboží, plátno.

Leise *adj.* (*comp.* -er, *sup.* -ste) tichý, tichounký; das l. Gehör jemný sluch, tenký sluch (má tenké uši); —treter *m.* tichošlápek; chytrák. [sluchý.

Leishörig jemnosluchý, tenko-

Leistbar vykonatelný, vyplnitelný; -es Pferd kůň pěkného rostu (údělku), pěkné postavy.

Leiste (M. -n) *f.* (b. Tischl.) mečík, lišta, lištva; b. Gesims lišta T.

(am Wagen) lišeň, lišně; L. *f.*, —en *m.* (Anat.) tříslo, dýmě.

Leisten *verb.* plniti něco, odbývati něco P., T.; Abgaben l. dávati (daně) P., T.; Arbeit l. dělati, činiti, konati něco P., T.; Dienste l. sloužiti, konati služby P.; einen Eid l. přisahati, učiniti n. vykonati přísahu P.; Folge l. poslušen býti koho P.; Gewähr l. spravovati P.; Robot l. robotovati, roboty odbývati P.; Zahlung l. platiti, plniti placení P., T.

Leisten (-s, unv. M.) *m.* kopyto; —beule *f.* dyměj, výr; —binde *f.* úvazek tříselný; —bruch *m.* (med.) klínek; průtrž v tříslech; —canal *m.* (zool.) dučej tříselný T.; —gegend *f.* tříslo, pach T.; —hobel *m.* lištovník; —holz *n.* lišeň, lišniště; —macher *m.* kopytář; lištář; —nagel *m.* lištovník; —ring *m.* kruh tříselný T.; —schneider *m. v.* Leistenmacher; —werk *n.* lištování, lištoví.

Leistung *f.* (M. -en) plnění, odbývání P., T.; práce; L. výkon T., výtvor; —en und Gegenleistungen plnění vzájemné s jedné i druhé strany P., T.; seine —en sind ausgezeichnet jeho práce jsou výtečné, (v. Musik.) jeho hra jest výtečná T.

Leistungs-fähig spůsobilý k něčemu; —kraft *f.* (einer Fabrik) výrobnosť; —periode *f.* doba plnění P., T.; —pflicht *f.* povinnosť k plnění P., T.; povinnosť plniti něco T.; —pflichtig kdo povinen jest plniti P., T.; -er Grund pozemnosť, ze které se má něco plniti, odbývati T.

Leit-artikel *m.* úvodní článek; —band *n.* vodítko, vodidlo; —barkeit *f.* (der Wärme) voditelnosť.

Leite (M. -n) *f.* stráně, úbočí; 2. voznice.

Leiten vesti, přivesti, uvesti P., voditi; říditi něco P.; ein Geschäft, eine Handlung l. vesti jednání, kupectví, obchod P.; die Verwaltung l. správu vesti P.; eine Verhandlung, ein Verhör l. říditi líčení pře, říditi výslech P.; eine Sache an jmd. l. podati věc na koho P.; das Wasser l. vodu vesti, sháněti P.; —end vedoucí; vodivý, vodící T.; -er Stern *v.* Leitstern; -er Artikel *v.* Leitartikel.

Leiter (-s, unv. M.) *m.* (einer Commission) ředitel (komise) T., správce; 2. (Naturl.) vodič T.; guter L. dobrý vodič T.

Leiter (M. -n) *f.* řebřík, žebřík; (am Wagen) řebřina; (im Keller) líha; (im Stall) jesle; —baum *m.* rohatka; příčkovaná tyč; —spreize *f.* rozpěrák, rozvěrka; —sprosse *f.* příčel, zpruha; —wagen *m.* řebřinový vůz; —werk *n.* řebřinoví.

Leit-faden *m.* rukověť P.; —fähigkeit *f.* vodivosť T.; —graben *m.* stoka, svodnice, rejha; —hammel *m.* přední n. náčelní beran (ločovka *z něm.* Leitschaf); —hund *m.* ohař lovčí, vodič; —linie *f.* (math.) ředitelka T.; —pferd *n.* povodník; —riemen *m.* řemenná oprať; otěž; —röhre *f.* vodicí trouba; —seil *n.* oprať; —stange *f.* vodilka; —stern *m.* hvězda průvodní, vodící; hvězda života; —strahl *m.* (phys.) provaděč, průvodce T.; —thier *n.* (wdm.) čelní zvíře.

Leituch *n. v.* Leilaken, Leintuch.

Leitung *f.* (der Geschäfte) vedení, správa (věci n. práce).

Leitungs-draht *m.* vodicí drát (při dalekopisu) P.; boshafte Beschädigung des -es bei den Telegraphen zlomyslné porušení vodicího drátu při dalekopisech P.; —rohr *n.* cívka; —widerstand *m.* odpor vodu T.

Leit-zaum *m.* uzda, udidlo; —zeichen *n.* ukazující znak, ukazadlo.

Lekanor-in *n.*, —säure *f.* (chem.) [kyselina lekanorová T.

Lekken *v.* Lecken.

Lemma *n.* (gr.) (philos.) odbor T.

Lemming (-s, M. -e) *m.* (zool.) pestruška, lumík (myš).

Lemna *f.* (gr.) okřehek (bot.); —*eae* (bot.) okřehkovité (t. rostliny) T.

Lemniscate *f.* (lt.) (math.) *v.* Schlingenlinie. [hrdlonozí T.

Lemodipoda *pl.* (gr.) (zool.) raci

Lendbraten *m.* *v.* Lendenbraten.
Lende (M. -n) *f.* ledví, bedro T.
Lenden-braten *m.* ledvinová pečeně, ledvina; —darre *f.* (med.) *v.* Rückendarre; —gegend *f.* äußere bedra *pl.*; L. innere ledví; —gicht *f.* dna bederní; —lahm stržený, namožený; —weh *n.* bolesť v kříži; —wurz *f.* ledvičník.
Lenis (*consona*) (lt.) lahodná souhláska T.; (*spiritus*) jemný (přídech) T.
Lenk-bar povolný, poslušný; —en etw. říditi, spravovati něco, vládnouti něčím; der Mensch denkt und Gott —t člověk míní a Bůh mění; —er (-s, unv. M.) *m.* (des Gespannes) ředitel, správce; —schämel *m.* (am Wagen) oplín, obrtlík; —seil *n.* oprať; —stange *f.* vodilka (vojnice, ojnice T.); —zaum *m.* uzda.
Lente *adv.* (lt.) zdlouha.
Lenti-cularieae *pl.* (bot.) bublinatkovité (t. rostliny) T.; —*cella f.* (bot.) šipel, čočolka (pupen kořenující) T.; 2. píha (bradavice kory) T.; —culär čočkovitý; —culith *m.* čočkokam; —go *f.* čočka; píha.
Lentiscus *f.* (lt.) lentyšek (bot.).
Lenz (-es, M. -e) *m.* jaro; vesna; —en mh. táti, jihnouti, pouštěti; —monat *m.* březen; —zeit *f.* jaro.
Leo (*g. leonis*) *m.* (lt.) lev.
Leopard (-en, M. -en) *m.* levhard.
Leopoldsorden *m.* řád Leopoldský P.
Lepid-es *pl.* (bot.) lupty T.; —*optera pl.* (zool.) motýli, šupinokřídlí (t. hmyzi) T.; —*otus* luptivý T.
Lepra *f.* (med.) oblitina, malomoc.
Leptomeningitis *f.* (gr.) zánět omozečnice M. **Lepus** *m.* (lt.) zajíc.
Lerche (M. -en) *f.* skřivan *Alauda*.
Lerchenbaum *m.* modřín.
Lerchen-falke *m.* ostříž; —nest *n.* hnízdo skřivánčí; —strich *m.* chytání skřivanův pod síť; 2. tažení, stěhování-se skřivanův.
Lern-begierig vědochtivý, žádostivý učení; —eifer *m.* horlivosť v učení; —en učiti se čemu P.; —freiheit *f.* svoboda v učení-se P. [T.
Lesbar čitelný (čitatelný, čitelný
Lese *f.* sbírání; sbor, sbírka; výbor; —art *f.* spůsob čtení, četba; —begier *f.* chtivosť ke čtení; —buch *n.* čítanka; —gesellschaft *f.* čtenářský spolek; —halle *f.*, —kasino *n.* čítárna; —holz *n.* klesť; —kreis *m.* čtenářstvo.
Lesen čísti, čítati; 2. sbírati, shromážditi; einem den Leviten l. den Text l., das Kapitel l. čísti komu kapitolu, čísti komu pod uši.
Leseprobe *f.* čtení na zkoušku T.
Leser (-s, unv. M.) *m.* čtenář; čitatel; 2. sběrač, sběratel; —lich *v.* Lesbar.
Lese-saal *m.*, —stube *f.* čítárna; —steine *pl. m.* sebrané kamení T.; —verein *m.* čtenářský spolek; —welt *f.* čtenářstvo; —zeichen *n.* znaménko čítací T.; —zeit *f.* čas vinobraní, čas žní; —zimmer *n.* čítárna.
Lethargie *f.* (gr.) zmrtvělosť, ztupělosť. [menutí.
Lethe *m.* (gr. myth.) řeka zapo-
Letsch *adj.* křivý, lichý, zlý; levý; —ig mdlý, plihý.
Letten (-s, unv. M.) *m.* jíl T.
Lettern *pl.* lité písmo; —gut *n.*, —metall *n.* liteřina (slovíčkovina) T.
Lettig jílovatý.
Lettre *f.* (fr.) písmo; list, spis.
Letz-e (M. -en) *f.* občerstvení, potěšení, rozkoš; rozžehnání; —en veseliti, občerstviti, potěšiti; sich mit jmd. l. žehnati se s kým; —geld *n.* zpropitné.
Letzt *adj.* poslední; —er Wille poslední vůle P.; L. *et* —e *f.* posled, posledek; zu guter L. na dobré ukončení; zum —enmal naposled, naposledy, posléze; —ens *adv.* posléze, posledně, konečně; —hin *adv.* onehdy, nedávno; —nachgeborener posléze zrozený, poslední zrozenec P.; —verfallener Termin posléze prošlá lhůta P.; —willig co se týče poslední vůle, závětný P.; -e Verfügung poslední pořízení o něčem P.
Leu (-en, M. -en) *m.* *v.* Löwe.
Leuchse *f.* lišně.
Leucht *adj.* svítící; —e *f.* světlo, svítidlo, svítilna; svíce; —en mh. svítiti; fig. skvíti se; —er *m.* sví-

tič; svícen; fig. vzor; —gas *n.* plyn světelný T.; plyn svítící (svítiplyn); —käfer *m.* světluška; —kraft *f.* svítivost; —kugel *f.* svítící koule, světlavka; —öl *n.* olej k svícení; —span *m.* louč, dračka; —steine *pl.* kameny světelné T.; —thurm *m.* světlárna (maják T.).

Leucin *n.* (chem.) leucin T.; —säure *f.* kyselina leucinová P.

Leucit *m.* (Min.) lávovec sopečný T.; —oid *n.* (Min.) leucitotvar T.

Leuen mh. řváti, bučeti.

Leug-bar zapíratelný; —nen etw. zapříti, zapírati něco, popírati čeho; —ner (-s, unv. M.) *m.* zapírač.

Leukäthiopie *f.* (gr.) (Kkht.) bělenka od narození.

Leuko-ma *m.* (gr.) bělmo; —pathia *f.* (Kkht.) bělenka; (Fleck) bělina; —rrhöe *f.* bělotok, bílý tok.

Leumund (-s, ob. M.) *m.* pověst; —zeugniß *n.* vysvědčení zachovalosti.

Leut-e *pl.* lidé; *coll.* lid, lidstvo; —selig přívětivý, laskavý, vlídný, lidský; lidnatý; -keit, -ost.

Leviathan (-s, M. -e) *m.* (hebr.) ryboještěr, leviatan.

Levir-en (fr.) den Protest vzíti směnečné osvědčení, dáti směnku osvědčiti P.; Mangels der Acceptation od. der Zahlung einen Protest l. nepřijmutí n. nezaplacení směnky dáti sobě osvědčiti P.; —ung *f.* des Protestes dání směnku osvědčiti P.; unterlassene L. neosvědčení směnky P.

Levit (-en, M. -en) *m.* levita; einem den —en lesen *v.* Lesen.

Levkoje *f.* blednivka, bledule (bot.)

Lex (*g. legis*) *f.* (lt.) zákon.

Lexik-alisch slovnický; —ograph (-en) *m.* slovníkopisec T., slovnikář; —ographie *f.* slovníkopisectví T.; —on (-s, M. Lexika u. Lexikone) *n.* (gr.) slovník T.

Lexis *f.* (grm.) hlesnutí T.

L'hombre *n.* (fr.) lombr (hra v karty).

Liane *f.* (fr.) liana, otáčivá rostlina.

Lias *m.* (geol.) lias (lijas) T.; —kalk *m.* vápno liaské T.; —mergel *m.* slín liaský T.

Libell-e *f.* (zool.) šídlo vodní, vážka; 2. (astr.) libela T.; —*ulina pl.* (zool.) vážkovití (t. hmyzi) T.

Liber *m.* (lt.) kniha; (bot.) lýko.

Liberal (lt.) svobodomyslný, svobodopřejný; —ismus *m.*, —ität *f.* svobodomyslnost.

Liberation *f.* (des Mondes) kolébání měsíce T.

Libertas (lt.), *liberté* (fr.) *f.* svoboda; Libertin *m.* (fr.) větroplach; prostopášník.

ad libitum (mus.) dle libosti.

Libretto *n.* (it.) operní kniha, text zpěvohry.

Lichen *m.* (lt.) lišejník (bot.); (med.) lišej; —stärke *f.* škrob lišejníkový T.

Licht *adj.* světlý, jasný, skvělý; —e Augenblicke jasné chvíle T.; —er Schlag paseka, mýť; L. (-es, ob. M.) *n.* světlo T., jasno; průměr, světlost; L. und Schatten světlo a stín T.; im —en (Bauw.) v světlosti T.; einen hinter das L. führen někoho zaslepiti, obelstiti; L. (M. -er) *n.* svíce, svíčka; —ader *f.* ží a skráňová; -bild *n.* obraz světelný T.; oblesk, světlorytina; —blau bledomodrý, modrojasný; —blende *f.* stinidlo; —blick *m.* zásvit, záblesk; —braten *m.* svíčková pečeně; —braun *m.* (Pferd) světle hnědý kůň; —butzen *m.*, —dieb *m.* zloděj; —e *f.* světlo, světlost; prázdnost; průměr; —en proředití; prorůzniti; den Wald l. prosekati, proklestiti, promýtiti les; (v. Anker) vytáhnouti kotvici; (v. Weg) raziti; klestiti dráhu; vyjasniti, osvítiti; odlehčiti; den Wechsel l. směnku k náhradě odeslati.

Licht-er *m.*, —fahrzeug *n.*, —schiff *n.* loď skladní; polehčivá loď.

Licht-feindlich světloborný; -fliege *f.* světluška; —flocken *m.* (astr.) světlové vláčky; —fuchs *m.* (Pferd) plavouš, plávek, ryzka; —funken *m.* jiskra; —gießer *m.* svíčkář; —glanz *m.* lesk, blesk; —glieder *pl.* (an der Säule) články ubývající T.; —halter *m. v.* Lichtsparer; —hof *m.* světliště, světlík; —hut *m.* zhasináček, zhasinátko; —kerze *f.* sví-

čka; —knecht *m.* *v.* Lichtſparer; —kraft *f.* světlost, svítivosť; —kunſtwerk *n.* světlostroj; —lehre *f.* nauka o světle; svěloznalství; —loch *n.* des Auges zřetelnice T.; —löſcher *m.* *v.* Lichthut; —meß- hromničný; —meſſe *f.* hromnice *pl.*, očišťování panny Marie; —meßkerze *f.* hromnice, svíce hromničná; —meteor *n.* povětroň světelný T.; —nelke *f.* knotovka; —punkt *m.* opor světla, světlina; fig. jasná, světlá doba; —putz *m.* štipce (tratiknot, utěradlo); —putzer *m.* utěrač; —recht *n.* právo ke světlu P.; —roth jasnočervený; —ſchein *m.* záře; —ſchere *f.* štipce (tratiknot, utěrák); —ſchertaſſe *f.* *f.* podštipečník, tácek pod štipce; —ſcheu *adj.* temnolibý, světla se štítící; pokoutný, zasmušilý, ukryvačný; —ſchimmel *m.* jasnosivec (kůň); —ſchirm *m.* stinidlo, stinítko, záslonka, stříška n. štítek na oči; L. zum Umnehmen nadočník; —ſchlag *m.* paseka; —ſchnuppe *f.* oharek, opalek; —ſeite *f.* světlá strana T.; —ſpalter *m.* hranol; —ſpan *m.* louč *v.* Leuchtſpan; —ſparer *m.* hospodáříček, nástrčka na svícen; —ſtärke *f.* síla n. důraz světla, světlosť T.; —ſtock *m.* svícen dřevěný; —ſtoff *m.* světlivo, světlovina; —ſtrahl *m.* paprsek (světla) T.; —taſſe *f.* podsvícník; —träger *m.* světlonoš; —ung *f.* im Walde paseka, průsek; —weite *f.* světlosť (oblouku) T.; —wolke *f.* světlý oblak; —wurm *m.* *v.* Leuchtkäfer; —zieher *m.* svíčkář.

Licenz *f.* (*Licentia*) (lt.) dovolení, povolení; poëtiſche L. básnická zvůle n. zvolnosť n. volnosť (svoboda) T.; —gebühr *f.* von Monopolsgegenſtänden plat za povolení věci samotržebních.

Licit-ando (lt.) veřejnou dražbou; —ation (M. -en) *f.* dražba P., licitace.

Licitations-bedingungen *pl. f.* výminky dražební, výminky pod kterými se dražba odbývá, pod kterými trh před se jde P.; —erlös *m.* suma n. peníz dražbou stržený P.; —ordnung *f.* pořádek dražební P.; —percent *n.* procento dražební P. —protokoll *n.* protokol licitační, protokol dražební; —tagfahrt *f.* stání dražební P.; —weg *m.* způsob dražební, způsob dražby P.; im -e etw. verkaufen od. an ſich bringen způsobem dražebním, dražbou něco prodati n. koupiti P.

Licitiren licitovati; (von Seite des Amtes) prodávati dražbou P.; (von Seite des Käufers) kupovati dražbou P.

Lictor *m.* (lt.) paličník (*st.*), úřední sluha starých Římanů.

Lid *n.* víko *v.* Lied.

Liderung *f.* (mech.) ševle T., ucpávka, přicpávka.

Lieb *adj.* milý, příjemný, líbezný, lahodný; jmd. l. haben milovati koho, míti rád; den ganzen —en Tag celý boží den; du —er Gott! božínku! —er Freund! milý příteli! —äugeln mh. očkem házeti po někom, zamilovaně pokukovati na koho; po kom; —blümchen *n.* sedmikrása; —chen *n.* milá, milenka (*st.* militka, zmilitka); Ew. —den Vaše láska, Vaše milosť, Vašnosť.

Liebe (oh. M.) *f.* láska, milosť; L. zu Jmd. láska k někomu; —athmend láskodechý, láskou dýchající; —ängſtlich, —bang, —bänglich, —beklommen láskoteskný; —diener *m.* otrok lásky; smyslník, chlípník; —dienerei *f.* ochotenství, služebnosť; vilnosť, chlípnosť; —glühend, —heiß láskou vřelý, horoucí, roznícený; —krank láskochtivý; —lei *f.* milkování, laškování; milůstka; —ln milkovati; es —lt mir zachtělo se, zalíbilo se mi; —los lásky prázdný, bez lásky.

Lieben (jmd.) milovati, kochati koho; —d milující; —swerth, —swürdig lásky hodný, milování hodný T., milostný.

Lieber *adv. comp.* raději *v.* Lieb.

Liebesänger *m.* pěvec lásky.

Liebes-abenteuer *n.* milostné dobrodružství; —band *n.* svazek lásky; —blick *m.* pohled milostný; —brief *m.* milostný list, milostné psaníčko (gewöhnlich zamilované psaní); —dienſt *m.* posloužení z lá-

sky; —eifer *m.*, —feuer *n.* oheň lásky; —erklärung *f.* vyznání lásky; —flamme *f.* plamen lásky; —geschichte *f.* příběh zamilovaný, milovánka; —glück *n.* štěstí lásky; —gluht *f.* lásky žár; —gott *m.* milek, bůžek lásky; —göttin *f.* bohyně lásky, lada; —gram *m.* milostné toužení; —handel *m.*, —intrigue *f.* milostná pletka, *pl.* -né pletky; —kind *n.* dítě lásky (dítě panenské; d. nemanželské); boček; —kranker vzdychálek; —lust *f.* rozkoš lásky; rozkoš smilstva; —paar *n.* zamilovaný párek, milenci; —talisman *m.* laskavec; —verhältniß *n.* milostné spojení; —wort *n.* slovo lásky; —zeit *f.* lásky čas.

Liebevoll láskyplný, laskavý, milostný. [koho.

Liebgewinnen jmd. oblíbiti si

Liebhaber (-s, unv. M.) *m.* milovník; ochotník; —ei *f.* milovnictví; libůstkářství; —in *f.* milovnice; —theater *n.* divadlo z ochoty; divadlo ochotnické.

Liebkos-en mh. lahoditi, lichotiti komu, lísati se ke komu; —er *m.* úlisník, lichotník, lichotil, lahodník; —ung *f.* lichocení, miliskování.

Lieblich líbezný, libý T., libostný, lahodný; l. thun militkovati, miliskovati; —keit *f.* líbeznosť, libosť, vděk T. [oblíbenec.

Liebling (-s, M. -e) *m.* miláček,

Lieblings-arbeit *f.* oblíbená práce; —essen *n.* nejmilejší jídlo; —kind *n.* mazánek, mazlík; —sache *f.* libůstka, obliba.

Lieb-los lásky prázdný; —losigkeit *f.* neláska; —reich líbezný, milostný, laskavý; —reiz *m.* vděk, milostnosť T., půvab; —reizend milostný T.; roztomilý, prostomilý; —schaft (M. -en) *f.* milenství, milůstka; láska; ddd. —ste nejmilejší; —stöckel *n.* *Ligusticum Levisticum* libeček.

Lied (-es, M. -er) *n.* píseň T.; 2. víko, poklop; —chen *n.* písnička; —eln pozpěvovati, písničkovati.

Lieder-buch *n.* zpěvník; —dichter *m.* skladatel písní; —gruß *m.* zpěvné zastaveníčko; —krämer *m.* písničkář.

Liederlich lehký, nedbalý, nepořádný, daremný; keit osť.

Lieder-sammlung *f.* sbírka písní, zpěvník; —sänger *m.* písničkář; —tafel *f.* zpěvácký spolek.

Liedlein *n.* písnička.

Liedlohn (-s, ob. M.) *m.* mzda P.; —sstreitigkeit *f.* rozepře o mzdu, r. stranu mzdy P.

Liefer-ant (-en, M. -en) *m.*, —er (-s, unv. M.) *m.* dodavatel P.; odvaděč T.; —geld *n.* peníze za dodávání P., dodavné *n.*

Liefern etw. dodati, dodávati čeho; podati čeho kam; odevzdati, odvesti, odváděti něco P.; eine Arbeit l. vykonati práci P., T.; dělati n. hotoviti něco T.; (abgeben) odevzdati práci P., T., práci odvesti T.; eine Schlacht l. potkati se polem, svesti bitvu.

Liefer-schein *m.* list dodavací; —ung *f.* dodání, dodávání, dodávka T., (odvod, odvodek P., odvedení, odvádění T.); L. (Buchh.) částka, sešit.

Lieferungs-bedingung *f.* výminka dodavací P.; —contract *m.* dodavací smlouva P., smlouva o dodání, o dodávání, o dodávku T.; —geschäft *n.* obchod dodavací T.; (obchod na odvod, odvádění, obchod odvodný), —obligation *f.* dlužní list za dodání, za dávání něčeho P.; —ort *m.* místo kam má věc býti dodána, místo dodavací P.; —reluition *f.* výměna dodavací n. za dodávání P.; —zeit, Lieferzeit *f.* lhůta dodací (čas n. lhůta k odvodu, k dodání, čas odvodní, dodací, dodavací P., lhůta odvaděcí T.).

Liegen mh. und mf. ležeti; oft l. líhati, lehati; unbeweglich l. ležeti ani se nehýbaje, l. nepohnutě; auf einander zu l. kommen přilehnouti na sebe, padnouti na sebe T.; das liegt nur am Glück to je na štěstí; —d ležící, ležatý; in —der Haltung leže (*trgs.*), ležatě, ležmo; —des *n.* (geol.) ležaté T.; ležatina; —schaft (M. -en) *f.* nemovitosť P.

Lieger *m.* povalovač, lenoch.

Liesch *n.*, —gras *n.* šmel (bot.) T.

Lieue *f.* (fr.) francouzská míle (liga, leuka).

Lieutenant *m.* (fr.) poručík P.

Liga *f.* (it.) jednota, spolek.

Ligamentum *n.* (lt.) (anat.) svaz T.

Ligatur *f.* (lt.) (grm.) dvojnice, dvojná písmena *pl.* T.; (Mus.) obloučk; (chir.) úvazek, obvazek.

Ligne *f.* (fr.) čára *v.* Linie.

Lign-in *n.* (lt.) vláknina dřevná, lignin T.; dřevina; —it *m.* dřevek; —on *m.* (chem.) lignon T.; —*osus* dřevnatý T.; —um *n.* (lt.) dřevo.

Ligue *f.* (fr.) *v.* Liga.

Liguster *m.* ptačí zob (bot.).

Lilak *m.* (span.) šeřík; šeříková barva.

Liliaceae *pl.* (bot.) liliovité (rostliny) T.

Lilie (Pl. -n) *f.* lilie, lilije *Lilium* (bot.).

Lilien- liliový; —armig lilioramený; —artig, —förmig liliovitý T.; —weiß *n.* bělosť liliová.

Lilla *m.* (span.) *v.* Lilak.

Lima *f.* (lt.) brus.

Liman *m.* (türk.) liman, pobřežní jezero T., rozliv.

Limatura *f.* (chem.) piliny T., opilky *pl.*

Limax *m.* (*f.*) (lt. gr.) slimák (zool.)

Limbus *m.* (lt.) kraj, lem; (geom.) okraj T.; (bot.) kraj, okraj kalichový n. korunní T.; (kirchl.) předpeklí.

Limit-ation *f.* (lt.) vyhranění, určení mezí n. hranic; obmezení T.; obmezivosť; —ativ vyhraňovací T.; —iren vyhraniti, obmeziti, stanoviti T.; —irter Preis, —um *n.* (Hdl.) obmezená n. stanovená cena T.

Limon-ade *f.* limonáda; —adenpulver *n.* limonádový prášek; —e (Pl. -en), —ie *f.* (it.) limon, limoun; —ietorte *f.* dort limonový.

Limpf (-es, Pl. -e) *m.* vrchol stromu.

Linctus *m.* (med.) liz M., lízavina.

Linde *adj.* *v.* Gelinde.

Linde (Pl. -n) *f.* lípa *Tilia.*

Linden-holz *n.* lipové dřevo, lipovina; L., —wald *m.* lipí, lipoví, lipník.

Linder-er *m.* lahoditel, kojitel, krotitel; —n lehčiti, ulehčiti, umírniti, uleviti, obleviti; ukrotiti; —ung *f.* úleva, odleva.

Lindigkeit *f.* jemnosť, levnosť, lahodnosť, povolnosť.

Lindwurm (Pl. —würmer) *m.* saň, drak, ještěr.

Linea *f.* (lt.) čára *v.* Linie.

Lineae (bot.) lnovité T.

Lineal (-es, Pl. -e) *n.* pravítko T.; —isch (bot.) čárkovitý T.; —zeichnung *f.* *v.* Zirkelzeichnung.

Lineamente *pl.* tahy (náčrtky).

Linear čarovitý; —e Ausdehnung délka T.; —e Gleichung (math.) rovnice prvního stupně, r. prvostupňová, r. přímky T.; —erbfolge *f.* posloupnosť dědičná v pokolení T.

Lingu-a *f.* (lt.) jazyk; —*alis* jazyčný; jazyčná hláska T.; —ist (-en) *m.* jazykoznalec; —istisch jazykový, jazykoznalský.

Linie (Pl. -n) *f.* (math.) čára P.; linie; gerade L. č. přímá, přímka T.; krumme L. č. křivá, křivka T.; schiefe L. č. šikmá T.; punktirte L. č. tečkovaná T.; (milit.) linie, řada; (Maß) čárka; (Zoll.) úmezí; Verwandtschafsl. pokolení P.; Blutsverwandte in auf- und absteigender L. pokrevní v pokolení vzhůru vstupujícím i dolů sestupujícím, pokrevní pokolení vstupujícího i sestupujícího P.; Seitenl. pokolení pobočné; in gerader L. von jmd. abstammen v pokolení přímém od někoho pocházeti.

Linien-amt *n.* úřad (celní) na čáře P., úřad úmezní; —ämtliche Expedition úřední odbývání na čáře P.; —dienst *m.* služba ve vojsku řadovém P.; služba řadová; 2. (Steuer-) služba úmezní; —förmig linovitý, čarovitý; —infanterie *f.* řadová pěchota; —passirschein *m.* průchodní list, záměstský list; —schiff *n.* loď řadová T.; —system *n.* (Mus.) součaří; liniová soustava; —truppen *pl.* vojsko řadové P.; —zieher *m.* čaradlo, čárkovadlo.

Liniment *n.* (lt.) mazadlo, nátěr, masť T.

Liniren mh. linovati T., čáry dělati (čářiti, čárati).

Link *adj.* levý, krchlý; —e Hand levice; l., —isch nemotorný, hloupý.

Links *adv.* levo, v levo, na levo; (b. Fuhrl.) tihy, čehy; —seitig levostraný.

Linnen *n.* (ob.M.) *v.* Leinen; —manufactur *f.* rukodělství lnářské T.

Linse (M. =en) *f.* čočka, čečka, šocovice *Lens*; (phys.) čočka T.; achromatische L. č. bezbarevná, achromatická T.; concavconvexe L. č. dutovypuklá T.; sphärische L. č. kulitá n. sferická T.

Linsen-bein *n.*, —knochen *m.* (anat.) kůstka čočkovitá; —erz, —eisenerz *n.* semenka V.; —feld *n.* čočkoviště; —fleck *m.* čočka; —stein *m.* čočkokam, šočovičník.

Linteum *n.* (lt.) lněnice, roucho.

Lipinsäure *f.* (chem.) kyselina lipinová T.

Lipoma *n.* (gr.) tučník (med.).

Lipp-e (M. =en) *f.* pysk, ret; (bot.) medník T.; *pl.* —en pysky, rty (ústně).

Lippen-geschwulst *f.* otok n. nádor retu; —laut, —lauter *m.* retní hláska, retnice T.

Lipp-fisch *m.* pyskoun; —ig pyskatý T.

Lipyl *n.* (chem.) lipyl T.; —oxyd *n.* kysličník lipylnatý T.; —verbindungen (chem.) sloučeniny lipylové T.

Liqueur (M. =s) *m.* (fr.) likér, lihovice (sladká pálenka); —fabrikant *m.* likérník; —glas *n.* likérka, sklenka na likéry.

Liquid (lt.) prokázaný, čistý, jistý P., T., pravý P., T.; upravený T.; —e Summe prokázaná, na jisto postavená, pravá suma P., T.; l. (grm.) tekutý T.; —ation *f.* (Rechn.) prokazování; prokázka, likvidace P. T.; —ator (=s, M. =en) průkazce, likvidator P.; —atur *f.* likvidatura, průkazna; —iren prokázati, prokazovati něco, likvidovati P., T.; die Kosten, die Forderungen l. prokazovati škody, pohledanosti P.; mit den Gläubigern l. s věřiteli účtovati (prokazování činiti P.); eine Casse l. vyšetřovati pokladnici P., T.; ein Geschäftsstück l. likvidovati kus P.; —irung *f.* (im Concurse) prokazování, likvidování v konkurse P.

Liquidirungs-acten *pl.* spisy prokazovací, likvidační P.; —erkenntniß *n.* nález v příčině likvidování, nález likvidační P.; —klage *f.* žaloba prokazovací, žaloba likvidační P.; —protokoll *n.* protokol likvidační P.

Liquid-ität *f.* einer Forderung prokázanosť, pravosť pohledanosti P.; pravosť pohledávky T.; —stellung *f.* der Rückstände na jisto postavení n. zlikvidování zadržalostí P., T.; prokázka zádržků.

Lis (*g. litis*) *f.* (lt.) spor, rozepře; *litis contestatio* sepření-se stran P.

Lispel (=s) *m.* šepot; —n mh. šeptati, šeplati.

Lispler *m.* šeptač, šeptal, šeptoun.

List (M. =en) *f.* lesť, obmysl; L. und Betrug lesť a klam P.

Liste (M. =en) *f.* list (lista P., T.); seznam T.; výčet.

Listig lestný, lstivý; chytrácký; —keit *f.* lstivosť.

Litanei (M. =en) *f.* litanie.

Liter *m. v.* Litre.

Liter-a *f.* (lt.) písmě, písmeno, litera T.; —arisch literární, literní T.; písemnický; —at (=en, M. =en), —ator (=s, M. =en) *m.* literát, spisovatel; —atur *f.* literatura T., písemnictví (knižnictví); schöne L. krásná n. slovesná literatura T.; —aturgeschichte *f.* dějepis literatury T.

Lithiasis *f.* (gr.) (med.) kámen v ledvině, v měchýři.

Litho-chromie *f.* (gr.) barvotisk T.; —fellinsäure *f.* (chem.) kyselina litofelinová T.

Lithograph (=en) *m.* (gr.) kamenopisec T.; kamenoryjec; —ie *f.* kamenopis, kamenopisectví T.; kamenoryjectví, kamenotisk; —isch kamenopisný T.

Litho-logie *f.* (gr.) kamenoznalství, kamenověda; —mantie *f.* kamenověštba; —phag *m.* kamenožrout; —phan *m.* kamenostěn; —phyten *pl.* kamobýlí, koraliny; skamenělé rostliny; —tomie *f.* kamenořez; —tri=

vtika *pl.* (med.) kamenopudné prostředky.

Litorale *n.* (lt.) přímoří (P.).

Litotes *f.* (gr.) (stilist.) zdrobnění T.

Litre *m.* (fr. Hohlmaß) litr T.; —glas *n.* sklenice litrová.

Liturg-ie *f.* (gr.) liturgie, bohoslužba T.; řád kostelní, církevní, obřadnictví; -ik *f.* obřadověda, liturgika; —isch bohoslužebný, liturgický T.

Litze *f.* prýmek, šňůrka.

Livid (lt.) ssinalý; fig. závistivý.

Livor *m.* (lt.) ssinalosť.

Livre *f.* (fr. Münze) livra; *L. Sterling* libra sterlinků, libra sterlinková (engl. Rechnungsmünze) T.

Livrée *f.* (fr.), Livrei livereje, liveraj; —hut *m.* klobouk služebnický, klobouk livrejní.

Llama *f.* *v.* Lama.

Llano *m.* (span.) rovina.

Lob (=s, ob. M.) *n.* chvála, pochvala; mit L. chvalně.

Lobatus (lt.) laločnatý T.

Lob-begierig chvalochtivý, chvály žádostivý; —en chváliti, pochváliti, schváliti koho, co; sich l. vychvalovati se, vynášeti se; —ens=werth, —enswürdig chvályhodný; —er *f.* chvalitel, vychvalovatel; —ge=sang *m.* chvalozpěv; —hudelei *m.* pochvalkování.

Löblich slavný, slovutný; chvalný.

Lob-posauner *m.* vytrubovač, vychvalovač; —preisen velebiti, slaviti, veleslaviti; —preiser *m.* veleslavitel; —rede *f.* chvalořeč, pochvalná řeč T.; —redner *m.* chvalořečník, vychvalovač, chvalič; —sänger *m.* chvalozpěvec.

Lobus *m.* (lt.) lalok (bot.) T.

Local (lt.) místní P.; —e Behand=lung léčení místné; —e Krankheit místní nemoc; L. (grm.) *v.* Local=endung; —armenfond *m.* místní nadací chudých P.; —bedürfnisse *pl.* místní potřeby; —beschäftigungsan=stalt *f.* místní pracovna; —chronik *f.* místní dějiny; (in Zeitschr.) domácí zprávy, místní zprávy; —com=mission místní komise P.; —durch=schnittspreis *m.* místní průměrná cena (P.); —e *n.* místo, místnosť; —endung *f.* lokál T., místník; —isiren umístiti; obmeziti; —isirungscom=mission *f.* komise k vyhledání n. opatření míst P.; —ist (=en) *m.* lokalista, místní duchovní správce; —ität (M. —itäten) *f.* místnosť P.; —mieth=zins *m.* místní nájemné, místní nájemní peníz P.; —polizeifond *m.* místní fond policejní; —preis *m.* místní cena P.; —umstand *m.* místní poměr P.; —zuschuß *m.* místní přídavek P.

Locanda *f.* (it.) hospoda, krčma.

Loca-tion *f.* (lt.) pronájem, pronajmutí P.; *—tivus m. v.* Localendung; —tor *m.* pronájemce P.; *—torium, —rium n.* nájemné, pachtovné.

Loch (=s, M. Löcher) *n.* díra; (schlechte Wohnung) hnízdo, psinec, díra; (b. Mal.) temniny; L. *m.*, —baum *m. v.* Lachbaum; —bohrer *m.* průbojník (*rus.*), proděvák, nebozez kolářský; —eisen *n.* probiják, proražec; —en díru udělati, probiti, protlouci; (b. Zimmerl.) vyhloubiti, vydlabati T.; —er *m.* nebozez kolářský.

Löcherig děravý, dírkovatý.

Lochien *pl.* (gr.) čistění po porodu.

Loch-säge *f.* zlodějka; —taube *f.* doupnák.

Lockbild *n.* vábný obraz.

Locke *adj.* krotký.

Locke (M. =n) *f.* kadeř, kučera, kudrna; geringelte L. prstenec; L. vábení, louzení; volavec (pták); vabidlo.

Lock-en louditi, lákati, vábiti T.; 2. kadeřiti, kadeřaviti; sich l. kudrnatěti, kroužiti se; —end lákavý, luzný T., loudivý; vábný, vábivý; —enkopf *m.* kudrna, kudrnáč, kučera, kadeřávek.

Locker *m.* vabitel, vabič, lakač; *adj.* volný, viklavý; kyprý, sypký; řídký; lehkomyslný; eine =e Stelle kypřina; —ling *m.* lehkomyslník; —n zviklati, rozviklati, oslabiti, uvolniti; zkypřiti; l. mf. oslabnouti, zviklati se; zkypřeti.

Lockig kadeřavý.

Lock-mittel *n.* vnadidlo, lakadlo, vnada T., vabidlo; —pfeife *f.* píšťalka

ptáčnická; vábnice, vábnička;—speise *f.* vnada, nástraha; újeď; —ung *f.* lákání, loudění T.; vábení; —vogel *m.* volavec, vábník. [*cus.*

loco, *in loco* (lt.) v místě *v. Lo-*

Locomobile *f.* samohyb, parohyb, lokomobila (*f.*).

Locomotiv *n.*, —e *f.* parovoz, lokomotiv T.; —bahn *f.* železnice parovozová T., ž. parostrojná; —führer *m.* vůdce parovozu.

Locumtenent *m.* (lt.) místodržící.

Locus *m.* (lt.) místo; *l. communis* (stilist.) všední propověď, obecné místo T.; *loco sigilli* (L. S.) místo pečeti; *in loco* v místě, zde.

Lode (M. -n) *f.* letorost, mláz, prut; hadr; vlasy nečesané; —n mh. vyrážeti, pučeti, rašiti.

Loder-asche *f.* pýř, pýřina, chmýr; —n mh. plápolati, pláti, planouti; —nd plápolavý, planoucí.

Löffel (-s, unv. M.) *m.* lžíce, lžička; (Ohren des Hasen) sluchy; —behältniß *n.* lžičník; —ente *f.* ploskozobka; —gans *f.* nesyt; —kraut *n.* lžičník; —macher *m.* lžičář, lžičkář, lžičník.

Löffeln lžicí nabrati, jísti; fig. šmourati se, milkovati se; zahrávati si s kým. [kolpík.

Löffler *m.* čmuchálek; (Vogel)

Log (-es, M. -e) *m.* plavoměr; —gen plavboměrem měřiti; —leine *f.* uzlák, uzlovka (na korábě).

Logarithm-isch (gr.) poměročetný, logaritmický T.; —us *m.*, —e *f.* poměročet T.

Loge (M. -n) *f.* (fr.) lože; —ment *n.* (fr.) usazení, obydlí, příbytek.

Logen-billet *n.* lístek k loži, do lože; —meisterin *f.* klíčnice u lože, nadložná.

Loggia *f.* (it.) krytá pavlač.

Logik (oh. M.) *f.* (gr.) logika T., (umnice, myslivěda); —er *m.* logik (umník). [tovati.

Logiren (lož...) mh. bydleti, by-

Logisch logický (umnický).

Logis *n.* (fr.) byt, příbytek.

Logistik *f.* (math.) poměročetnice, logistika T.

Logo-graph (-en) *m.* (gr.) letopisec; —griph (-en) *m.* literní hádanka (pohádka T.); slovní hádanka; —mach *m.* slovotepec T.; —machie *f.* slovotepství T.

Logos *m.* (gr.) slovo T.

Logothet (-en) *m.* (gr.) písař, písec, kancléř.

Logotypie *f.* (gr.) slovotisk.

Loh *adj.* plamenný, plápolavý, planoucí, plápolný; —er Brand živý požár; L. *n.* bažina, rašelina; mláz, výstřelek; —beize *f.* pruzení, moření tříslem, máčení v tříselné vodě; tříselná jáma; —brühe *f.* odvar třísla n. tříselný T., tříselnice; —e *f.* tříslo T.; plamen, plápol, žeh, žár; —en tříslem vydělávati, pruditi, dubiti; mh. plápolati, pláti; —extract *m.* výtah z třísla n. tříselný T.; —feuer *n.* oheň planoucí, plápolavý; —gar *adj.* tříslem vydělaný, vydubený; —gerber *m.* koželuh; —gerberei *f.* koželužství T.; —grube *f.* tříselnice; —mühle *f.* stoupa na tříslo.

Lohn (-s, oh. M.) *m.* mzda P., T.; L. im Gelde mzda peněžná, plat; Tagl. mzda denní P.; —arbeit *f.* práce ze mzdy, práce námezdní P.; —arbeiter *m.* námezdník, splatník; —en einem odplatiti, odměniti, odsloužiti se; der Herr —e dir! zaplať ti to Bůh! einem l. (*dat.*), einen l. (*acc.*) (einem Diener, das Gesinde) vyplatiti, dáti mzdu; sich l. vyplatiti se. [mezdník.

Löhner (-s, unv. M.) *m.* dělník,

Lohn-herr (-n) *m.* zákazník, zakazovač, objednavač; – kutscher *m.* povozný P., nájemný kočí; —streitigkeit *f.* rozepře v příčině mzdy P., rozepře o mzdu; —tag *m.* den mzdy, den platu, den kterého se pracuje ze mzdy; 2. den výplaty.

Löhnung (oh. M.) *f.* (des Soldaten) plat P.; *v.* Lohn. [zdní P.

Lohnvertrag *m.* smlouva náme-

Lohrinde *f.* tříslo.

Loi (loa) *f.* (fr.) zákon.

Lokal *v.* Local. **Lokke** *f.* *v.* Locke.

Lokken *v.* Locken.

Lokomotive *f.* *v.* Locomotive.

Lolch (-s) *m.* jílek, opilka *Lolium.*

Lombard (=s, M. =e) *n.* půjčovna, zastavárna.

Lomber (=s, ob. M.) *n.*, —spiel lombr (hra v karty) *v.* L'hombre.

Longimetrie *f.* (lt.gr.) délkoměrství.

Longitudinal (lt.) podélný, obdélný.

Lonicere *f.* (fr.) zimolez, kozí list (bot.).

Loos *v.* Los. **Lootse** *v.* Lothse.

Loquacität *f.* (lt.) žvatlavosť.

Lorbeer (=s, M. =en) *m.*, —baum *m.* vavřín, bobek; —blätterig bobkolistý; —e *f.* bobek kozí, ovčí; —seidelbast *m.* lýkovec bobkolistý.

Lorch (=es, M. =e) *m.* potápka (Vogel), Haubentaucher.

Lorchbaum *m.* modřín *v.* Lärchenbaum.

Lorche (M. =n) *f.* černý hřib.

Lord (=s, M. =s) *m.* (engl.) lord (anglický pán z vyšší šlechty); —mayor *m.* purkmistr (Londýnský); —ship *f.* (engl.), —schaft *f.* lordství.

Lorgnette *f.* (fr.) kukadlo, kukátko, skélko.

loro (it.) jejich; *conto loro* jejich účet.

Los (=es, M. =e) *n.* los T. (hřeb); náhoda, osud; heslo; das L. werfen *v.* Losen.

Los *adj.* volný, nepevný, rozvázaný; viklavý, puštěný; —es Maul nectná huba; fig. hubařka, štěkna, štěkule.

Los-backen odpeci se, odpadnouti; —bäcker *m.* žemličkář, houskář; —binden odvázati, rozvázati; —blasen zatroubiti; —brechen odlomiti, ulomiti, utrhnouti, odervati; vypuknouti, propuknouti, vybuchnouti; (wdm.) vylomiti; —brennen vypáliti, vystřeliti, spustiti; —brief *m.* list propustný P., list výhostný, výhost; —brot *n.* bílý chléb; —bruch *m.* vypuknutí, propuknutí; odlom, úlom, výlom, průlom, strž.

Lösch-anstalten *pl.* hasicí přípravy; —bank *f.* karbovna, hasírna; —brand *m.* opalek, oharek; —büchse *f.* shasinátko; —commando *n.* oddíl hasičský.

Lösche (M. =n) *f.* škopek hasicí; spraš, mour, prach z uhlí; okuj; truska na prach stlučená.

Lösch-en (das Feuer) hasiti P., zhasiti, uhasiti, vyhasiti; aus den Grundbüchern, aus einem Verzeichnisse l. vymazati, propustiti z knih pozemních, ze seznamu P.; (Schiffsp.) skládati z lodi P.; l. mf. shasnouti, vyhasnouti, dohořeti; —er (=s, unv. M.) *m.* hasič, hasil; (Werkz.) hasidlo, zhasinák.

Lösch-geräthe *n.* hasicí nářadí P.; —grube *f.* hasírna; —mannschaft *f.* hasičstvo; —mittel *n.* hasidlo, hasivo; —ordnung *f.* hasicí řád P.; —papier *n.* papír pijavý, prožíravý; —platz *m.* místo skladní P.; —ung *f.* hašení, zhasínání; bücherliche L. vymazání n. propuštění z knih P.; L. der Ladung skládání lodního nákladu P.

Löschungs-bewilligung *f.* povolení k vymazání, ku propuštění z knih, povolení výmazné P.; —fähig výmazný, propustný; spůsobný k vymazání n. ku propuštění z knih P.; =e Quittung výmazná n. propustná kvitance P.; —gebühr *f.* výmazné P.; —gesuch *n.* žádosť za vymazání, žádosť výmazná P.

Losdrücken das Gewehr spustiti ručnici (spustiti střelnou zbraň P.).

Lose *adj.* kyprý; lehkomyslný; čtveračivý, dovádivý; *v.* Los.

Löse-geld *n.* výkupný peníz, výkupné (, ého) P., výkup, výplata; —keil *m.* (Bauk.) rozběrací klín T.

Lösen etwas popustiti, uvolniti, povoliti; l. zrušiti něco; (math.) die Klammern l. závorky otevříti, rozkleniti T.; die Zunge l. podřezati jazyk; von einem den Zauberfluch l. sníti klatbu; eine Frage l. rozhodnouti otázku, odpověděti k otázce; eine Aufgabe l. rozřešiti úlohu; Geld l. (Hdl.) tržiti peníze, těžiti T.; gelöste Summe stržená suma; etw. an sich l. něco výplatou na se převesti, vyplatiti n. splatiti něco k své ruce.

Losen mh. losovati o něco; metati n. táhnouti losy (hřeby) P.

Löser-dörre *f.*, —seuche *f.* spráchnilka (spálené knihy).

Los-fahren mf. pustiti, povoliti; vyjeti, obořiti se na koho; —gehen mf. (v. Gewehr) spustiti P.;

—helfen pomoci od čeho, z čeho, čemu.

Loskauf *m.* výkup; vykoupení; —en vykoupiti P.; —preis *m.* cena výkupná P.; —ssumme *f.* výkup, výkupné (, ého), odkup.

Los-kernig (bot.) prostosemený, volnosemený T.; —kommen vyváznouti z čeho, zniknouti čeho; —lassen propustiti P. [pojitelný.

Löslich *adj.* rozvazatelný, roz-

Los-machen oddělati, odundati; odvázati, rozvázati; vyprostiti, vybaviti.

Losnummer *f.* losové číslo T.; gezogene L. číslo slosované T.

Los-reissen odtrhnouti P.; sich se; —reißung *f.* (v. Staatsverband) odtržení (od svazku státního) P.; —sagen jmd. von etw. propustiti koho (ze slibu atd.); sich von etw. l. odříci se koho, čeho P.; —schlag *m.* udeření; —schlagen udeřiti; —schnellen vymrštiti se; —sprechen von der Strafe vyhlásiti koho za prosta trestu; nalezti, že někdo jest trestu prázden, osvoboditi koho od trestu P.; von der Haftung l. propustiti ze závazku P.; —sprechung des Beschuldigten vyhlášení někoho za nevinného P.; —tausch *m.* výměna losův; —trennung *f.* odloučení; L. vom Staate odtržení, odštěpení od státu P.

Lösung *f.* tržení, těžení T.; výtěžek; stržený peníz, stržená suma, stržené (, ého) P.T.; 2. L. rozvázání, rozvinutí, rozuzlení; rozřešení (rozřecha) T.; L. des Unterthanverbandes zrušení závazku poddanského P.; L. einer Frage rozhodnutí otázky P.; 3. L. (chem.) roztok.

Losung *f.* losování (metání n. tažení losův) P.; (mil.) úsloví, (heslo P.). [žebná T.

Lösungsbuch *n.* kniha tržebná, tě-

Lösungsgeld *n.* dávka na špendlíky, jehelné (ého *n.*).

Losungs-operat *n.* spis losovní, sp. o losování P.; —pflicht *f.* povinnosť k losování P.; ein —pflichtiger kdo losovati n. los táhnouti má, losovník P.; —protokoll *n.* protokol losovní, protokol o losování P.; —wort *n.* heslo T., úsloví; —zettel *m.* lístek losovní P.

Los-werden mf. zbýti, pozbyti něčeho, zhostiti se, zprostiti se čeho, zniknouti čeho; —zählen jmd. von etw. zprostiti, oprostiti koho čeho; —zettel *m.* lístek losovní, losovací P.

Loth (-es, M. -e) *n.* váha, závaží; olovnice T., závažnice; (als bestimmtes Gewicht) lot; (chem.) pájka T., letování; prach a broky; (math.) svislá (čára) T.

Löthe (oh. M.) *f.* pájka. [řiti.

Lothen mh. lotovati, olovnicí mě-

Löthen spojiti, spájeti T., letovati, sletovati, přiletovati.

Lothgabel *f.* (geom.) vidlice olovničná T.

Löth-ig lotový, lot těžký; ryzý; pouhý, samočistý (zlato, stříbro); —kolben *m.* (chem.) pojidlo, spájedlo T.; —lampe *f.* lampa n. kahan spájecí T.

Loth-leine *f.* závažničné lano; —nagel *m.* letovnice, letovní želízko; —recht *adj.* prostopádný, přímý; —rechte *f.* (math.) svislá (čára) T.

Löthrohr *n.* dmuchavka T.; —apparat *m.* (chem.) přístroj dmuchavečný T.; —blasen *n.* foukání dmuchavkou T.; —flamme *f.* plamen dmuchavečný T.; —lampe *f.* lampa dmuchavečná, kahan dmuchavečný T.; —probirkunst *f.* skoumání n. skoumatelství dmuchavkou T.

Loths-e (-en, M. -en) *m.*, Lothsmann *m.* lodivoda T. (přístavní kormidelník P., T.), pilota T.; —en vésti n. voditi loď; —engebühr *f.* lodivodné; —enzeichen *n.* plavčí znak.

Lotte *f. v.* Lutte.

Lotter *adj.* darebný, nedbalý; 2. *v.* Locker; —bett *n.* pohovka; —bube (-n) *m.* lotr, padouch, zlotřilec.

Lotterie (M. -en) *f.* loterie P.; —anlehen *n.* loterní půjčka T.; —los *n.* los loterní.

Lotto *n.* (it.) loterie; —amt *n.* loterní úřad P.; —anlehen *n.* loterní vypůjčka P.; —collectur *f.* sbírka

loterní; —direction *f.* ředitelství loterie P.; —gefälle *n.* loterní důchodky P.; —gewinnst *m.* výhra loterní P.; —hofbuchhaltung *f.* loterní dvorská účtárna; —spiel *n.* hra v loterii P. [T.

Louisd'or *m.* (fr. Münze) luidor

Loupe *f.* *v.* Lupe.

Löve, Löwe (-n, M. -n) *m.* lev.

Löwen-fuss *m.* lví noha; kontryhel; plavun; —haft lvovský; —haus *n.* lvárna; —herz *n.* lví srdce; —hund *m.* lvíček, podpažník; —junge *n.* lvíče; —maul *n.* lví tlama; (bot.) hledík; —thaler *m.* dolar se lvem; —zahn *m.* lví zub; (bot.) smetanka, pampeliška; —zwinger *m.* lví dvůr, lví ohrada. **Löwin** *f.* lvice.

Loyal *adj.* (fr.) zákonní, lojální; —ität *f.* lojálnosť; —itätsadresse *f.* adresa oddanosti.

Luchs (-ses, M. -se) *m.* rys, ostrovid; —auge *n.* rysí oko; fig. ostrý zrak; —balg *m.*, —fell *n.*, —haut *f.* rysina; —er *m.* (wdm.) sluchy zvěří.

Lück-e (M. -en) *f.* skula, skulina, štěrbina, rozsedlina; mezera T.; (bot.) —en des Zellgewebes hlubiny T.; —enbüßer *m.* výplněk, nástavek, nástrček; —enhaft mezerovatý; —enzeichen *n.* znak n. znaménko výpustky T.; —ig skulinatý, štěrbinatý. [netní.

Luckschnur *f.* (wdm.) šňůra te-

Lucr-ativ (lt.) výnosný, ziskonosný T.; *—um n.* (lt.) zisk, výhoda.

Lucubration *f.* (lt.) noční bdění, noční práce. [(tiskového písma).

Luculenz *f.* (lt.) zřetelnosť, jasnosť

Ludel (M. -n) *f.* cucátko; (verächtlich) lulka; *v.* Lache; —n mh. ssáti, cucati; 2. helekati, hlaholiti.

Luder (-s, ob. M.) *n.* mrcha, zdechlina; (e. Schimpf) slota, mrcha; *v.* Lockspeise; (vlt.) hra; —n mh. hejřiti, mrhati; (wdm.) přivnaditi, navnaditi; —platz *m.* (wdm.) újediště, vnadiště.

Luës *f.* (lt.) nákaza.

Luft (M. Lüfte) *f.* povětří, vzduch; einem L. machen pomoci, odlehčiti komu; L. vítr; —ader *f.* tepna; —bad *n.* vzduchová lázeň; —ballon *m.* balon větroplavecký (koule vzdušná T.); —behälter *m.* vzduchojem T.; —bild *n.* obraz vzduchový T.; úkaz povětrný; vidění, přelud, přízrak; —blase *f.* bublina; —dicht neprůdušný, neprůzevný; —druck *m.* tlak vzduchu; tlak vzduchový T.; —eintritt *m.* vniknutí vzduchu; —elektricität *f.* elektřina vzduchu n. vzduchová T. [Schleier l.) pozdvihnouti.

Lüften provětrati, vyvětrati; (den

Luft-erscheinung *f.* úkaz povětrný; vzduchozjev, vzduchovid; —fahrt *f.* vzduchoplavba; —fenster *n.* okno průvětrné (špehýrka) T.; —gürtel *m.* pás, pásmo, podnebí; —hahn *m.* větrný kohoutek; —heizung *f.* topení vzduchem, topení vzdušné T.; —höhle *f.* vzdušnice T.; —ig vzdušný, větrný; lehký, lehkomyslný, vrtkavý, nestálý; -e Höhe větrná výška; —kreis *m.* vzduchový, vzdušný obor; —leere *f.* vzduchoprázdnina, vzduchoprázdnosť; —messer *m.* vzduchoměr, větroměr; —mörtel *m.* malta vzdušná T.; —pumpe *f.* vývěva T.; —reich *n.* říše povětrná; —röhre *f.* průdušnice, vzdušnice T.; vzdušná trubice; —röhrenentzündung *f.* zánět průdušnice; —schauer *m.* větérek, vánek; —schiff *n.* větroloď, vzducholoď; —schifffahrt *f.* vzduchoplavba T.; větroplavba (povětrná plavba T.); —schloß *n.* větrný n. povětrný hrad n. zámek; —spiegelung *f.* vzdušný oblud T.; —springer *m.* metelník, povětroskočec, vzduchoskočec; —sprung *m.* metelec, větroskok; —stein *m.* povětroň; —strömung *f.* proudění vzduchu, proudění vzdušné T.; vítr T.; —thermometer *n.* teploměr vzdušný T.; —trocken *adj.* vysušený na vzduchu.

Lüftung *f.* provětrání, vyvětrání.

Luft-vögel *pl.* ptáci vzdušní, létaví T.; —wahrsager *m.* vzduchopravec; —wandler *m.* větrochodec; —wurzel *f.* kořen větrný, nadzemní (bot.) T.; —zellen *v.* Lungenzellen; —ziegel *m.* cihla egyptská, vepřovice (nepálená na slunci sušená ci-

hla); —zug *m.* průvan, průvěj, úvětří, čišení.

Lug (-es, oh. M.) *m.* lež, klam; L. und Trug klam a mam; mit L. und Trug lživě a lstivě. [lháti.

Lüg-e (M. -en) *f.* lež; —en mh.

Lügen-fürst *m.* arcilhář; —haft lživý, lhavý; —maul *n.* lživá huba; fig. lhář; —prophet *m.* lžiprorok; —vogel *m.* šidák.

Lügner (-s, unv. M.) *m.* lhář.

Luke *f.* díra, otvor pro světlo.

Lükke *f. v.* Lücke.

Lull-en ukonejšiti, uspati, uchlácholiti; ssáti, cucati; —er *m.* cucák, kojenec. [sťovka.

Lumbricus *m.* (lt.) hlísta, de-

Lumbus *m.* (lt.) bedro T.; *Lumbago f.* (Kkht.) bolesť v bedrách, bedrní bol, úsad.

Lumen *n.* (lt.) světlo; *l. philosophicum* (chem.) světélko filosofické T.

Lümmel (-s, unv. M.) *m.* maňas, hulvát; —n mh. podpírati se loktem.

Lump (-es, M. -e *et* -en, M. -en) *m.* otrhanec, nuzák; darebák, ničemník, lump.

Lumpen (-s, unv. M.) *m.* hadr, kloc, onuce, cár; —ding *n.* bídná věc, onuce; —geld *n.* hadr peníz; špína peníz; —gesindel *n.* holota, luza, sběř; —sammler *m.* hadrník, hadrář; —zeug *n.* špatná látka.

Lump-erei *f.* darebáctví, ničemnosť; —ig otrhaný, hadrovatý.

Lun-a *f.* (lt.) měsíc, luna; —ambulismus *m.* náměsičnictví; —*arium n.* (astr.) lunostroj T.; —ation *f.* (astr.) lunace T., obměsící.

Lunette *f.* (archit.) štítek T.; (Fortif.) brejlice, lunetka.

Lunge (M. -en) *f.* plíce *pl.*; angegriffene L. porušené plíce.

Lungen-bläschen *n. v.* Lungenzellen; —blutung *f.* krvácení plic, krvotok plicní; —braten *m.* svíčková pečeně, poledvice; —compression *f.* stěsnění plic; —entzündung *f.* zánět plic, zapálení plic; —flechte *f. v.* Lungenmoos; —flügel *m.* plíce (*n. sing.*), křídlo plic; —katarrh *m.* katar plicní; —krankheit *f.* plicní nemoc; —kraut *n.* plicnice, plicník; —lähmung *f.* ochrnutí plic, ochroma plicní; —moos *n.* plicník *Lichen*; —probe *f.* zkoušení plic T.; —sack *m.* měchaté plíce T.; —sucht *f.* souchotě, souchotiny *pl.*; —süchtiger souchotinář; —zellen *pl.* bunice n. sklípky plicní T. [—n mh. lenošiti, zaháleti.

Lunger-er *m.* zahaleč, lenoch;

Lünse (M. -n) *f.* zákolník, lounek.

Lunte *f.* doutnák, lunt; (wdm.) ohon; —nstock *m.* hůl zapalovací, *rus.* palník.

Lupe (M. -n) *f.* (phys.) lupa T.

Lupfe (M. -n) *f.* palička, hlavička.

Lüpfen pozvednouti *v.* Lüften.

Lup-ia *f.* (med.) vlček; —ös werden vlkovatěti.

Lupp-e (M. -en) *f.* kruh železa; 2. (chem.) dejl T.; 3. fena, psice; —en klestiti.

Lupulin *n.* (lt.) chmelovina.

Lupus *m.* (lt.) vlk.

Lurid *adj.* (lt.) zmrlý.

Lurtsch *m.* (engl.) lurč (hra); —bret *n.* lurč, lurčovka.

Lusche *f. v.* Lausche.

Luscität *f.* (lt.) šilhavosť, šilhání.

Lust (M. Lüste) *f.* rozkoš T., libosť T., potěšení, pochuť, vyražení; chuť, laskominy; chtíč; mit L. chutě; er hat keine L. nechce se mu, nezdá se mu; ich hatte L. zachtělo se mi; —anlage *f.* rozkošné sady *pl.*; —bahn *f.* procházka; —bar *adj.* příjemný, zábavný; —barkeit *f.* veselosť, veselí, veselka, *pl.* hody.

Lüstchen *n.* choutka; auf einen ein L. haben míti na někoho s kopce.

Lustdirne *f.* rozkošnice, bludnice, nevěstka, veřejná holka (obecná dívka, prázdná ženka).

Lüst-elei *f.* choutka, laskomina, příchuť; —eln, —en mh. bažiti, dychtiti po čem, laskominy nač míti.

Luster *m.* (fr.) (*Lustre m.*) lesk, záře; 2. korunný svícen, visutý mnohoramený svícen, lustr.

Lüster-er *m.* bažitel, bažihuba; —n mh. prahnouti, dychtiti, bažiti

po čem; l. *adj.* chtivý, dychtivý, žádostivý čeho, baživý.

Lust-fahrt *f.* projížďka; —garten *m.* květosad, krasosad, milosad; —gas *n.* plyn opojivý n. opojný T.; —gelage *n.* hody, veselí; —haus *n.* milohrádek.

Lustig veselý; —keit *f.* veselosť; —macher *m.* čtverák, šprymovník.

Lust-kugel *f.* (Feuerw.) šprymovnice; —mädchen *n. v.* Lustdirne; —ort *m.* zábavné místo; —reich utěšený, rozkošný.

Lustr-ation *f.* (lt.) prohlídka; —iren (lt.) objasniti; prohlednouti co.

Lust-ritt *m.* projížďka; —schloß *n.* milohrad, rajhrad; —seuche *f.* venerická, francouzska nemoc; —spiel *n.* veselohra; —wandeln mſ. (—wallen) procházeti se.

Lusus *m.* (lt.) hra.

Luteolin *n.* (lt.) rytovina T.

Luther-aner (-s, unv. M.) *m.* luterán; —isch luteránský.

Lutiren (lt.) tmelovati, zatmelovati, zatmeliti T.

Lutsch-beutel *m.* cumel, cumlík; —en mh. cumlati, cucati.

Lutte *f.* přížlabek T. [T.

Lutum *n.* (lt.) bláto; (chem.) tmel

Lux (*g. lucis*) *f.* (lt.) světlo.

Lux-ation *f.* (lt.) vyvinutí, vymknutí kosti; —iren vyvinouti, vymknouti kosť. [nádherný.

Luxuriös (lt.) nákladný, skvostný,

Luxus (oh. M.) *m.* (lt.) nádhera P. (*rus.* rozkoš, (*sl.* ozrač) (přepych T., přehoj Š.); —artikel *m.* nádherné zboží, nádherné věci P., T.; (zboží přepychu, přehoje Š.); —bäcker *m.* pekař pochoutek n. pochutin, pochutečník; —biere *pl.* piva pochutečná; —fabrikant *m.* fabrikant skvostin; —gebäck *n.* pochutečné pečivo (nádherné pečivo P.); —steuer *f.* daň z nádhery (daň na přepych).

Luzern-e *f.*, —klee *m.* vojtěška, lucinka.

Lyceal-classe *f.* třída lycejní P.; —schüler *m.* žák lycejní P.

Lyceum (M. -een) *n.* (gr.) lyceum P. (vrchní gymnasium). [nička (bot.).

Lychnis *f.* (gr.) knotovka, smol-

Lymph-drüsenentzündung *f.* zánět n. zapálení žláz mízních; —e *f.* (lt.) (anat.) míza T.; —gefäße *pl.* míznice. [samomsta.

Lynch *m.*, —justiz *f.* samosoud,

Lypothymie *f.* (gr.) těžkomyslnosť.

Lyr-a (M. -en) *f.* (gr.) lyra; —ant (-en) *m.* šumař; loutník; —ik *f.* lyrika T., zpěvobásnictví; —iker *m.* lyrik T.; —isch lyrický T.; l.-dramatisch lyricko-dramatický T.; l.-didaktisch lyricko-didaktický T.; l.-episch lyricko-epický T.

Lythr-arieae *pl.* (bot.) kyprejovité, vrbicovité T.; —*um n.* vrbice (bot.).

Lytrum *n.* (gr.) výkupné *n.*

Lytta *f.*, Lyssa *f.* (gr.) vzteklosť, vzteklina.

M.

Maass *v.* Maß.

Maat (-es, M. -e) *m.* pomocník, příručník lodní. [ba).

Macadam *m.* (*n.*) makadam (dlaž-

Macaron-e (M. -n) *f.* (it.) makarona (cukrovina s mandlemi); 2. M. (-en, M. -en) *m.* tatrman; *pl.* —*i* makaronky (kroucené nudle); —ische Verse verše makaronické T.

Maecenas (*indecl.*) *m.*, Mäcen (-s, M. -e) *m.* mecenáš, štědrý příznivec.

Macer-ation *f.* (lt.) máčení, močení (chem.) T.; —iren (chem.) máčeti, močiti T.

Mach-bar zhotovitelný; udělatelný; —e (oh. M.) *f.* dílo, práce; —en etw. dělati, udělati, činiti, u-

činiti něco, konati, robiti; zhotovovati; was m. Sie? co děláte? drei und drei —t sechs tři a tři jest šest; das macht sich recht gut to je hezké; —er m. dělatel, hotovitel; —erlohn m. mzda za dílo, mzda za práci; (b. Schneider) plat od šití.

Machin-ation (M. -en) *f.* (lt.) pletichy *pl.*; —iren pletichati, strojiti pletichy.

Macht (M. Mächte) *f.* moc P.; eigene M. vlastní moc P.; etw. in seine M. bekommen něco sobě v moc uvesti T.; (pol.) M. mocnosť P.; fremde M. cizí mocnosť P.; die europäischen Mächte mocnosti evropské P.; M. mohutnosť; —brief *m.* list mocný P., list zmocňovací P.; —geber *m.* zmocnitel P.; —haber *m.* mocnář, panovník P.; 2. zmocněnec, zmocněný P.; —handlung *f.* mocný skutek, mocný čin, mocné jednání P.

Mächtig mocný, mohutný; einer Sache m. mocen něčeho T., kdo má něco ve své moci; beider Landessprachen m. mocen obou jazyků zemských; m. werden zmohutněti; —keit *f.* mocnosť, mohutnosť T.

Macht-los bez moci P.; bezmocný P.; —spruch *m.* mocný výrok P.; —vollkommenheit *f.* úplná mocnosť; aus eigener M. z vlastní své moci; —wort *n.* mocné slovo P.

Machwerk *n.* stvůra, slátanina.

Maçon *m.* (fr.) zedník.

Macula *f.* (lt.) skvrna; *m. germinativa* (zool.) plama zárodková T.; —*tus* skvrnatý; —tur *f.* (oh. M.) makulatura, nepotřebný papír.

Madame *f.* (fr.) paní.

Mädchen (-s, unv. M.) *n.* děva, dívka, děvice, dívčina, děvče; holka; —anstalt *f.* ústav pro dívky, dívčí ústav; —haft dívčinský; —hosen *pl.* rousky; —jäger *m.* děvkář, holkář, namlouválek; —raub *m.* únos dívky; —schule *f.* dívčí škola.

Made (M. -n) *f.* červ; hryzlice (mol) T.

Madeira (port.), **Madera** (span.) *m.* (Wein) maderské víno.

Mademoiselle *f.* (fr.) panna, slečna.

Madenwurm *m.* hlísta, škrkavka; madig červivý.

Madonna *f.* (it.) bohorodice, Matka boží.

Madrigal (-s, M. -e) *n.* (fr. it.) (stilist.) madrigal T.

Mäeia, Mäia, Mäeutik *f.* (gr.) babičství, porodnictví.

Maëstro *m.* (it.) mistr.

Magasin-age *f.* (fr.) přechovné T.; skladištné (ého); —ier *m.* zásobárník, skladník T.

Magazin (-es, M. -e) *n.* sklad, skladiště T.; zásoba, zásobna, zásobárna, zásobnice T., zásobný sklad; (phys.) magnetisches M. sklad magnetický T.; —eur *m.* *v.* Magasinier.

Magd (M. Mägde) *f.* děva, dívka; dienende M. děvečka (děvka), služka.

Mägde-baum *m.* chvojka klášterská; —krieg *m.* dívčí boj.

Mägdlein *n.* mladice, dívka.

Mage (-en, M. -en) *m.* (vlt.) příbuzný, pokrevný.

Mage, Magus (Magen, M. Magen) *m.* mag, hvězdopravec, čaroděj.

Magen (-s, unv. M., auch Mägen) *m.* žaludek *Stomachos*; (b. d. Wiederkäuern: 1. Pansen, Wanst *Rumen, Ingluvies* bachor; 2. Haube, Netzmagen, Zipfelmagen, Magenzipfel *Reticulum* čepec; 3. Blättermagen, Psalter *Omasus, Liber* knihy *pl.*; 4. Laubmagen *Abomasus* slez).

Magen-brei *m.* strávenina T.; —brennen *n.* žáha, palčivosť v žaludku; —drücken *n.* tlačení v žaludku.

Magen-entzündung *f.* zánět, zapálení v žaludku; —erschlaffung *f.* oslabení žaludku; —erweichung *f.* obměk žaludku; —essenz *f.* silivka žaludková; —geschwür *n.* vřed v žaludku; —grube *f.* důlek prsní; —grund *m.* dno žaludku; —husten *m.* kašel žaludkový, štěkavý, záducha; —katarrh *m.* katar žaludku; —krankheit *f.* nemoc žaludeční; —krätzer *m.* zabiják (špatné víno); —krebs (med.) rak v žaludku; —liqueur likér pro žaludek; —mittel *n.*

lék žaludkový; —mund *m.* česlo T.; —saft *m.* šťáva žaludková T.; —schmerzen *pl.* bolesti žaludku; —schwäche *f.* nezáživnosť, mdlota žaludku; —stärkung *f.* sílení žaludku; silidlo žaludku; —tropfen *pl.* kapky do žaludku; —überladung *f.* přeplnění n. přecpání žaludku; —verhärtung *f.* zatvrdnutí žaludku; —wurst *f.* bachor; —zipfel *m.* (zweiter Magen der Wiederkäuer) čepec; —zufälle *pl.* případnosti žaludku.

Mager *adj.* hubený, vyzáblý, vychřadlý, vychrtlý; fig. chatrný, skrovný; —keit *f.* hubenosť; —n zhubeněti, zchřadnouti.

Mägern vyhubeniti.

Magersucht *f.* hubeniny *pl.*, souchotiny *pl.*

Mag-ie *f.* čarodějství, kouzelnictví; —ier, —iker *m.* *v.* Mage; —isch kouzelný, čarodějný; =e Lampe kouzelná svítilna.

Magist-er (=s, unv. M.) *m.* (lt.) mistr, magistr; —rand (=en, M.=en) *m.* magistrand, babič zkušitebný (zkušitebník). [gistrát P.

Magistrat (=es, M. =e) *m.* (lt.) ma-

Magistrats-beamte *m.* magistrátní úředník; —rath *m.* magistrátní rada, m. radní; —secretär *m.* sekretář magistrátní.

Magnat (=en) *m.* (it.) velmož (mocnáč); —enwürde *f.* velmožství.

Magnesia *f.* (gr. lt.) magnesie (hořkel T.); *M. alba* magnesie bílá T.; *M. usta* magnesie pálená T.; —hydrat *n.* (chem.) hydrat kysličníku hořečnatého, hydrat magnesie T.; —salze *pl.* soli hořečnaté, soli magnesie T.

Magnes-it *m.* magnesit, hořčíkovec; —ium *n.* hořčík; —iumoxyd *n.* kysličník hořečnatý T.

Magnet (=es, M. =e) *m.* (gr. lt.) magnet T. (dralo); —eisenstein *m.* magnetovec (dralovec), železovec osmistěný T.; —isch magnetický T., (dralný); =es Fluidum, =e Materie magnetina T.; —isiren magnetovati T. (zdralniti); —ismus *m.* magnetina T.; 2. (—ischer Zustand) magnetičnosť T., magnetismus; —kies *m.* (Min.) kyz klencový T.; —messer *m.* draloměr; magnetoměr; —nadel *f.* jehla n. jehlice magnetická, střelka T., magnetka (dralka).

Magneto-elektrisirmaschine *f.* (phys.) magneto-elektrika T.; —elektricität *f.* magneto-električnosť; magneto-elektřina T.; —meter *n.* magnetoměr T.

Magnet-pol *m.* (phys.) pól magnetický T.; —stein *m.* magnetovec.

Magni-ficenz *f.* (lt.) (Titel) Velevzácnost; —fik výborný, překrásný.

Magnium *n.* (chem.) hořčík T. *v.* Magnesium; —oxyd *n.* *v.* Magnesiumoxyd T.

Magnolie *f.* šacholan (bot.).

Mahagoniholz *n.* mahagonové dřevo. [mahaleb.

Mahalebkirsche *f.* trnkovišně,

Mahd (M. =en) *f.* sečení, kosení; řad, pokos, úžinek, úseč; —er, Mähder *m.* *v.* Mäher.

Mäh-derei *f.* sekáčství; —dig sečný, kosný; —en (mit der Sense) síci, sekati, kositi; (mit der Sichel) žíti; —er *m.* sekáč, kosič, sečec, žnec; —erin *f.* žnečka.

Mahl (=s, M. Mähler) *n.* hostina, kvas; 2. znamení, liz; jízva; skvrna; —axt, —barte *f.* lizovačka, cejchovačka; —baum *m.* lizovní strom; (Mühlb.) moučník, moučnice; (wdm) otěrák; —en mh. mlíti, mleti; —gang *m.* mlýnské složení T.; —gast *m.* mleč P.; —geld *n.* plat od mletí, melné P.; (an Getreide) měřičné P.; —gerinne *n.* vantroky; —gerüst *n.* hranice; —gut *n.* melivo T.; —metze *f.* měřičné, výměrek; —noth *f.* nouze o mletí P.; —producte *pl.* mlýnské výrobky, výrobky obilné, melivo; —schlag *m.* věno; —stein mezník P.; —werk *n.* mlýnské ústrojí; —zahn *m.* stolička T., zub třenovní; —zeichen *n.* liz, cejch P.; —zeit *f.* jídlo; oběd; večeře.

Mähmaschine *f.* žací stroj, požinadlo, kosidlo.

Mahnbrief *m.* list upomínací T.

Mähne *f.* hříva T.

Mahn-en napomenouti; wegen einer Schuld m. upomínati z dluhu

P.; an etw. m. připomínati na něco; —er *m.* upomínač, upomínatel.

Mähnig hřivnatý.

Mahnzettel *m.* lístek upomínací.

Mahomedan-er (=s, unv. M.) *m.* mahomedán; —isch mahomedánský; —ismus *m.* mahomedánství.

Mährchen (=s, unv. M.) *n.* báchorka, pohádka T.; —erzähler, —schreiber *m.* pohádkář, báchorkář; —haft báchorkovitý.

Mähre (M. =n) *f.* *v.* Mährchen; 2. herka (kůň); —n mh. u. *act.* báchorku vypravovati; 2. kutiti se, šplíchati se v čem.

Mahrte *f.* plást, plástva.

Mährte *f.* drobenina, drobenka.

Mähzeit *f.* čas sečby.

Mai (=s, M. =e) *m.* květen, máj; M. ratolesť; *v.* Maie; —blume *f.*, —glöckchen *n.*, —lilie *f.* konvalinka; —e (M. =en) *f.* máje *pl.*, májoví *coll.*; —fest *n.* májová pouť, májová slavnosť, *pl.* májoviny; —fisch *m.* májnice; —hanf *m.* májovky *pl.*; —käfer *m.* babka; 2. majka.

Maire *m.* (fr.) starosta.

Mais (fr.span.) *m.* (*indecl.*) kukuřice. **Maisch** *m.* *v.* Meisch.

Maitrank *m.* májový nápoj.

Maitre *m.* (fr.) mistr; velitel; Maitresse *f.* (fr.) mistryně, velitelka; souložnice.

Maiwurm *m.* majka.

Majestät (ob. M.) (lt.) *f.* velebnosť (božská); (M. =en) (Titel) veličenství P., milosť (královská, císařská); —isch velebný, velkolepý T., majestátný; panovničí T.; das —ische velebné, velkolepé, velebnosť, velkolepost T.

Majestäts-beleidigung *f.* urážka Jeho Veličenství P.; —brief *m.* majestát; —gesuch *n.* žádosť k zeměpánu, ž. k Jeho Veličenství; —rechte *pl.* práva panovničí, panovnická T.; —verbrechen *n.* zločin urážky Jeho Veličenství P.

Majolik *m.* (it.) majolík, majolika T. [major, praporník.

Major (=s, M. =e) *m.* (lt.fr.)

Majoran *m.* (=s, ob. M.) (it.) voněkras, majoránka (marjánka).

Major-at (=es, M. =e) *n.* majorát P.; —enn (lt.) zletilý *v.* Großjährig; —ennität *f.* zletilosť; —ität *f.* (lt.) (der Stimmen) věčšina, věčší počet (hlasův) P.

Majuskel *f.*, —schrift *f.* písmě nápisné n. nápisové; písmo nápisové T. **Makako** *m.* makako (opice).

Makame *f.* (arab.) (metr.) makama T. **Makarone** *v.* Macarone.

Makel (=s, unv. M.) *m.* skvrna; poskvrna (lt. *macula f.*).

Mäkelei *f.* přetřepávání.

Makel-ig skvrnatý; —los *adj.* neposkvrněný; bezvadný; *adv.* bez poskvrny, bez vady; —n skvrniti, mazati.

Mäkeln přetřepávati; dohazovati.

Maki *m.* maki (opice).

Mäkler *m.* dohodce P., dohazovač, prostředník; —gebühr, —eigebühr *f.* dohodné P.; —notiz *f.* dohodčí lístek.

Makrele *f.* (dän.) makrela (ryba).

Makro-cephalus *m.* (gr.) hlaváč; —*daktyli pl.* (zool.) dlouhoprstí T.; —*kosmos m.* velesvět T.

-mal -krát, ráz; einmal jednou; zweimal dvakráte, dva rázy.

Mal *n.* *v.* Mahl. [*m.* malachit T.

Malachit *m.* (=en, M. =en) (Min.)

Malacia *f.* (gr.) (med.) choutečnosť (*pop.* ona zapadává).

Malako-pterygii *pl.* (zool.) měkkoploutvé ryby T.; —*straca* (zool.) skořepáci, raci skořápkoví T.

Malaga *m.* (Wein) malaga (víno).

Malcontent (=en) *m.* (fr.) nespokojenec; —ismus *m.* nespokojenství.

Male-deien zlořečiti; —ficant (=en, M. =en) *m.* (lt.) zločinec.

Maleinsäure *f.* (chem.) kyselina maleinová T.

Malen malovati; fig. líčiti.

Maler (=s, unv. M.) *m.* malíř; —akademie *f.* akademie malířská; —atelier *n.* malírna; —ei *f.* malířství; 2. malba, malování T.; —in *f.* malířka; —isch malířský, malebný; —kunst *f.* malířství; —schule *f.* škola malířská T.; —staffelei *f.* malířské lešení T.; —stock *m.* podložek malířský; —stube *f.* malírna.

Malheur *n.* (fr.) nehoda.

Mali-ce *f.* (fr.) (*—tia* lt.) zloba, zlosť; —tiös zlomyslný.

Mallepost *f.* smíšena pošta.

Malleus *m.* (lt.) (anat.) kladívko (v uchu) T. [lovití T.

Mallophaga *pl.* (gr.) (zool.) čme-

Malm (=s, ob. M.) *m.* prsť, prach.

Malpighische Schleimhaut (anat.) blána Malpighova T.

Malter (=s, unv. M.) *n.* malta, karb T.; (unbeſtimmtes Maß) maltra, látro, mandel, čtvrť kopy; —ei *f.* (Bauk.) karbovna T.; —haue *f.* (Bauk.) hřeblo T.; —n mh. latrovati; —truhe *f.* karbovna, truhlík na maltu T.

Maltheserorden *m.* řád maltezský; —sritter *m.* rytíř řádu melitského P. n. maltezského.

Maltraitiren (fr.) einen týrati, trýzniti koho.

Malum *n.* (lt.) jablko; (med.) *M. mortuum* mrtvé jablko.

Malus *f.* (lt.) jabloň.

Malva *f.* (lt.), Malve (M. =en) *f.* (bot.) sléz (s. nízký); *—ceae pl.* slézovité (rostliny) T.

Malvasier *m.*, —wein *m.* malvaz; —apfel *m.* malvazka; —birn *f.* malvazinka. [věření, pronevěra.

Malversation *f.* (fr.=lt.) zprone-

Malz (=es, ob. M.) *n.* slad T.; —boden *m.* valečka; —darre, —dörre *f.* hvozd, hvozdnice, sladovna; —dörren *n.* hvozdění; —dörrer *m.* hvozda; —en slad dělati, hvozditi; —er, Mälzer (=s, unv. M.) *m.* hvozda; —extract *m.* sladovina; —geld *n.* hvozdné; —haus *n.* várečný dům; —müller, —ſchröter *m.* sladomel; —quetſchmaſchine *f.* sladohnět; —ſteuer *f.* daň ze sladu P.; —zel=teln *pl.* caltičky sladové.

Mama, Mämme (ob. M.) *f.* (Kin=derſpr.) máma (matka).

Mameluk (=en) *m.* mameluk; —en=regime *n.* fig. vláda n. správa mamelucká. [(zool.) ssavci T.

Mamma *f.* (lt.) prs T.; *—lia pl.*

Mammon (=s, ob. M.) *m.* (chald.) mamona; —sknecht *m.* mamoník, mamonič, mamonil.

Mammuth (=s) *m.* mamut (zool.); —sknochen *m.* mamutova kosť.

Mamsell *f. v.* Mademoiſelle.

Man *pron.* kdo, kdos, někdo; člověk, lidé; my; man ſagt povídá se; prý; m. kann nicht gehen nemůže se jíti, člověk nemůže jíti.

Manch-er *pron.* (*num.*) některý, mnohý; —erlei mnohý, rozličný, rozdílný, všeliký; —es ledacos, ledcos.

Manchester (=s, unv. M.) *m.* (engl.) manšestr (látka).

Manchette *f. v.* Manſchette.

Manchmal *adv.* někdy, časem, leckdy, mnohdy.

Manco (it.) in der Kaſſe (kfm.) schodek T.; nedostatek.

Mandant (=en) *m.* (lt.) plnomocnitel.

Mandarin (=s, od. =en, M. =en) *m.* mandarin (čínský úředník).

Mandat (=es, M. =e) *n.* (lt.) rozkaz P.; plnomocenství; —ar (=s, M. =e) *m.* plnomocník, zmocněnec P.; —or (=s, M. =en) *m.* plnomocnitel.

Mandel (M. =n) *f.* mandel; 2. mandle; —brot *n.* mandlový chleb (chleb z mandlí, cukru atd.); —drüſe *f.* mandle; —krähe *f.* mandelík; —kren *m.* křen s mandlemi; —ku=chen *m.* koláč s mandlemi; —milch *f.* mandlovina, mléko mandlové (šťáva mandlová); —nuß *f.* mandle; —öl *n.* mandlový olej; —ſäure *f.* kyselina mandlová T.; —ſaure Salze *pl.* mandlany T.; —ſemmel *f.* mandlovka; —ſtein *m.* mandlovec T.; —ſtrudel *m.* mandlový strudl; —torte *f.* dort mandlový; —weide *f.* mandlovka (vrba). [dolina.

Mandoline (M. =n) *f.* (fr.) man-

Mandragora *f.* (gr.=lt.) mandragora, pokřín, divý mužík (bot.).

Manege *f.* (fr.) jízdárna.

Manen *pl.* (lt. *manes*) duše zemřelých, stíny.

Mangan *n.* buřík, jermík, (mangan) T.; —blende *f.* jinorypek; —erz *n.* burel T.; —hyperoxyd *n.* (chem.) kysličník manganičitý T.; —oxyd *n.* kysličník manganitý T.; —oxydhydrat *n.* hydrat kysličníku manganitého T.; —oxydſalze *pl.* soli manganité

T.; —oxydul *n.* (chem.) kysličník manganatý T.; —oxydulsalze *pl.* soli manganaté T.; —säure *f.* kyselina manganová T.; —saure Salze *pl.* mangananу T.

Mange (M. -n) *f.* mandl, valník; —bret *n.* mandlovadlo.

Mangel (-s, M. Mängel) *m.* nedostatek T.; vada T.; M. in der Rechnung výtka, nedostatek (v účtech P., T.; M. der Acception nepřijmutí směnky P.; M. der Beweise nedostatek důkazův; die Untersuchung aus M. der Beweise aufheben vyšetřování pro nedostatek důkazův zastaviti P.; jmd. aus M. der Beweise entlassen propustiti někoho pro nedostatek důkazův n. v nedostatku důkazův P.; M. der Zahlung neplacení, nezaplacení P., T.; —s der Zahlung einen Protest leviren nezaplacení dáti sobě osvědčiti P., T. [tek, vytýkání P., T.

Mängelaufnahme *f.* učinění vý-

Mangelbret *n. v.* Mangebret.

Mängel-erläuterung *f.* odpověď na výtky T.

Mangel-haft nedostatečný, vadný T., závadný; —kammer *f.* mandlovna; —n mb. nedostávati se, chyběti, scházeti; m., mangen váleti, mandlovati (prádlo atd.).

Mang-futter *f.*, —korn *n. v.* Mengfutter. [cvikla.

Mangold (-es, M. -e) *m.* cvika,

Manie (ob. M.) *f.* (gr.) šílenství, šílenosť, pominutí.

Manier (M. -en) (fr.-it.) manýra, spůsob T.; obyčej, zvyk; eigenthümliche M. zvláštní spůsob, zvláštnosť, příchuť; svémravnosť; —irt z přívyčky, pitvorný, nucený T.; svémravný; —lich spůsobný.

Manifest (-es, M. -e) *n.* (lt.) manifest, vyhlášení panovničí P.; vyhlášení vládní P.; —ation *f.* vyjevení P.; projevení, průjev; —ationseid *m.* přísaha vyjevovací P.; —iren jeviti; —irung der Documente vyjevení listin P.

Manipul-ation (M. -en) *f.* (lt.) manipulace; zacházení T.; nakládání s něčím P.; —ationsbeamte *m.* manipulační úředník; —iren manipulovati P., zacházeti n. nakládati s čím T.; —us *m.* (lt.) hrsť, rukověť; (zwei Handvoll) přehrstí.

Mank (it.lt.) neúplný T. *v.* Manco.

Mann (-es, M. Männer) *m.* muž; člověk; manžel; etw. an M. bringen odbyti, prodati něco P.

Manna (ob. M.) *f. et n.* (hebr.) mana; —zucker *m.*, Mannit *m.* cukr manový, mannit T.

Mann-bar dospělý; zletilý P.; -e Tochter dcera na vdaní; —barkeit *f.* dospělosť; zletilosť P.; —begierde *f.* vdávavosť, mužebažnosť.

Männchen (-s, unv. M.) *n.* mužík; samec, sameček. [lířský).

Mannequin *m.* (fr.) panák (ma-

Männer-lehen *n.* manství mužské P.; —mörder, —tödter *m.* mužebijec. **Mannes-** *v.* Manns-.

Mann-fest, —haft *adj.* zmužilý, statečný; —heit *f.* mužství, zmužilosť; —igfach (—ichfach), —igfältig rozmanitý T., všelijaký, rozličný; —igfaltigkeit *f.* rozmanitosť T.

Männiglich *pron.* (*adv.*) všelikdo.

Männin *f.* (vlt.) mužatka, žena.

Mannit *m.* (chem.) *v.* Mannazucker; —gährung *f.* kvašení manitové T.

Männlich mužský P.; —e Linie pokolení po meči, po straně meče P.; m. (bot.) samčí T.

Manns-alter *n.* věk mužský P.; —bild *n. v.* Mannsperson.

Mannschaft (ob. M.) *f.* mužstvo P.; (Truppen) vojsko, vojáci P.; —sbuch *n.* zápisná kniha mužstva, seznam vojákův P.; —sstand *m.* stav mužstva, mužstvo.

Manns-fahrt *f.* (mont.) lezení V.; —loch *n.* (mech.) (b. Dampfkesseln) hrdlo, hrdlovina V., otvor T.; —person *f.* osoba mužská P.; —schneider *m.* mužský krejčí, hotovitel mužského oděvu; —schwäche *f.* seslábłosť mužská, slabota mužská; —stamm *m.* mužský kmen, rod po meči P.; —süchtig vdávavá, vdávalka; —treu *f.* mužská víra; (bot.) mačka; —zucht *f.* vojenská kázeň P.

Mannweib *n.* štira, obojúdec; 2. mužatka.

Mano-meter *n.*, —ſkop *n.* (gr.) varoměr, hustoměr; vzduchoměr T.

Manöv-er (-s, unv. M.) *n.* (fr.) polní cvičení, válečné cvičení, manevr; fig. obrat; —riren manevrovati.

Mansard-e *f.* (fr.) podkrovní světnička; —endach *n.* (Bauk.) střecha lomená n. Mansardská T.

Mansch, Mantſch (-es, vh. M.) *m.* mačkanina, máchanina; —en mh. máchati se, šplíchati se v čem.

Manschester *m.* manšestr *v.* Manchester.

Manschette (M. -n) *f.* (fr.) náručka, kružinka, manšetka; —nfieber *n.* (ſcherz.) strach, úzkosť.

Mantel (-s, M. Mäntel) *m.* plášť; M., —fläche *f.* des Cylinders, des Kegels (math.) oblina válcová, kuželová, plášť válcový kuželový T.; M. fig. pokrývka, zástěra, zámysl; (Bauk.) klobouk, plášť T.; —fläche *f.* (math.) *v.* Mantel; —inſekt *n.* kudlanka; —kind *n.* boček (cizoložně); —mauer *f.* okolnice T.

Mänteln opláštiti.

Mantelsack *m.* tlumok, vak.

Mantille *f.* (ſpan.) pláštík (ženský), pláštinka, mantilla.

Mantisse *f.* (lt.) přívěsek; M. des Logarithmen (math.) závěska T.

Manual (-es, M. -e) *n.* (lt.) kniha příručná P.; M. b. d. Orgel manuál, klávesiště. [var.

Manufact (-s, M. -e) *n.* (lt.) to-

Manufactur (M. -en) *f.* (lt.) rukodílna P., T.; 2. rukodělství, rukodělnictví T.; —iſt, —sarbeiter rukodělník P.; —sweſen *f.* rukodělnictví P.; —waare *f.* zboží rukodělné, rukodělničí, rukodělnické zboží, tovar T., ruční dílo. **Manus** *f.* (lt.) ruka.

Manuscript (-es, M. -e) *n.* (lt.) rukopis P. T.

Mapp-e (M. -en) *f.* pouzdro (na spisy); *v.* Landkarte; —enarchiv *n.* archiv na mapy, mapovní archiv, mapovna; —eur *n.* (geom.) mapopisec, mapař T.; —iren mh. mapovati; —irungskunde *f.* (geom.) mapopisectví T. [(věkem).

Marasmus *m.* (lt.) (med.) sešlosť

Marasquin *m.* (fr.), **Maraschino** *m.* (it.) maraskin (jadrovice).

Marca *f.* (kfm.) *v.* Mark.

marcato (it.) význačně.

Marchande de Mode *f.* (fr.) modistka, výstrojnice, modnice.

Märchen *n.* *v.* Mährchen.

Marder (-s, unv. M.) *m.* kuna; M.- kuní; —wamme podbřišky kuní.

Margarin-säure *f.* (chem.) kyselina margarinová T.; —ſaure Salze *pl.* margarany T.

Margaron *m.* (chem.) margaron T.

Marginalien *pl.* (lt.) krajniny, pokrajní přípisky, pokrajní poznámky T. [jáž.

Mariage *f.* (fr.) (Kartenſp.) mar-

Marien-bad *n.* (chem.) lázeň vodní, lázeň Marie V.; —blume *f.* chudobka, sedmikrása *Bellis*; —diſtel *f.* ostroper; —eis *n.*, —glas *n.* led matky boží (slída); —flachs *m.* len matky boží; květel; —käfer *m.*, —kälblein *n.*, —kuh *f.* pinka linka, slunečko. **Marille** *f.* meruňka.

Marin *adj.* (lt.) mořský; —e Gebilde (geol.) mořské útvary T.

Marine *f.* (fr.) námořstvo T., námořské loďstvo P.; —obercommando *n.* námořské nadvelitelství P., vrchní velitelství námořské; —offizier *m.* námořský důstojník P.

Marineur *m.* (fr.) námořník.

Marin-iren (Fiſche) nakládati, nasolovati ryby; —irt naložený.

Marionette (M. -en) *f.* (fr.) loutka; tatrmánek; —nſpiel *n.* hra s loutkami, s tatrmánky; —ntheater *n.* loutkové divadlo, d. s tatrmánky, s kašpárkem.

Mariote sche Flaſche (phyſ.) láhev Mariotská T.

Mark (-es, vh. M.) *n.* (in Knochen) morek, číš T., (in Pflanzen) dřeň, střeň T.; duše; (in Geſchwür.) ostržeň, chuchel, chuchval.

Mark *f.* hranice, meze P., končina; (Land) krajiště, marka T.; (Gewicht) hřivna P. T.; M. Gold hřivna zlata; (Münze) marka.

Mark-baum *m.* hraničný strom; —e (M. -en) *f.* známka P. T.; —en známkovati; —er *m.* marčan.

Marketender (=s, unv. M.) *m.* markytán; —in *f.* markytánka.

Markgewicht *n.* váha hřivenná T.

Markgraf (=en, M. =en) *m.* markrabě P.; —schaft *f.* markrabství P.; Markgräfin *f.* markrabina.

Mark-höhle *f.* dutina číšová T.; —ig morkovatý, dřeňovatý; fig. jadrný T.

Markir-en značiti, označiti, vyznačiti, zostřiti T.; —t znamenán; —pflock *m.* kolík, roubík T.

Mark-los nejistý T.; —männer *pl. m.* chodové; —ordnung *f.* pořádek mezní; —pfahl *m.* znamení, cejch V.; —rain *m.* mezní trávník; —röhre *f.* (bot.) střenice, dřeňovice T.

Markscheid-e *f.* hranice, výhraní, rozhraní P.; —ekunst *f.* horní měřictví n. hraničství P., T.; —en mezovati, stáhnouti, odtáhnouti V.; —er *m.* (mont.) horní hranič, horní měřič P., T.; —erei *f.* horní n. baňské měřictví.

Mark-schicht *f.* (bot.) vrstva střeňová, dřeňová T.; —schwamm *m.* der Haut (med.) rak morkový v kůži; —stein *m.* hraničný kámen, mezník P.

Markt (=s, M. Märkte) *m.* trh; tržiště, náměstí P.; *v.* Marktflecken; —amt *n.* tržní úřad P.; —amtmann *m.* správce trhu, tržní (, ího *m.*); —aufseher *m.* tržní dozorce, tržní P.; —aufsicht *f.* dohlídka tržní; *coll.* tržní dozorstvo; —besucher *m.* trhovec P.; —flecken *m.* městec, městce, městys P.; —gast *m.* trhovník; —geld *n.* tržné (, ého) P.; —gericht *n.* (eines Marktfleckens) soud městecký P.; —halle *f.* tržnice; —knecht *m.* biřic; —leute *pl.* tržníci P.; —ordnung *f.* tržní řád.

Marktorte *f.* dort morkový.

Markt-platz *m.* tržiště P.; —polizei *f.* policie tržní P.; —preis *m.* tržní cena P.; —protokoll *n.* (Schrift) tržní protokol; (Ort) tržní kancelář; —revisor *m.* tržní dohlížitel, tržní dozorce P.; —rufer *m.* tržní provolavač P.; —sänger *m.* písničkář; —schreiber *m.* tržní písař; písař městecký P.; —schreier *m.* mastičkář, dryáčník; —schreierei *f.* dryáčnictví; —schuld *f.* tržní dluh P.; —stadt *f.* tržní město; —stand *m.* tržní stavadlo P., stánek; —standgeld *m.* tržné (ého) P.; —tag *m.* tržní den, trh P.; den trhu; —verkehr *m.* tržba; —waare *f.* zboží P.; —waarenconto *m.* (*n.*) (kfm.) účet ze zboží trhového T.; —waarenscontro *n.* zásobník skladův trhových T.; —zettel *m.* tržní lístek P.

Markung *f.* meze, hranice T.; (geom.) rozhraní T.

Markvoll morkovatý; fig. jadrný.

Marmor, Marmer (=s, unv. M.) *m.* mramor (marvan); —arbeiter *m.* mramorář; —bruch *m.* mramorový lom; —iren mramorovati; —säule *f.* mramorový sloup; —schleifer *m.* mramorník.

Marod-eur (=s, M. =s) *m.* (fr.) nedužívec, mrzák; 2. drancovník, *st.* záškodník; —iren nedužiti.

Marone (M. *Maroni*) *f.* (it.) maronky *pl.*, jedlý kaštan.

Marotte *f.* (fr.) pošetilá libůstka.

Marqu-e *f. v.* Marke; —eur *m.* markér; —iren *v.* Markiren.

Marquis (*indecl.*) *m.* (fr.) markýs.

Mars *m.* (lt. myth.) Mars (Ladoň); (astr.) Mars, Smrtonoš; (chem.) železo.

Marsch (=es, M. Märsche) *m.* pochod P.; M.! pochod! kroč!

Marsch (M. =en) *f.* bařina.

Marschall (=s, M. Marschälle) *m.* maršálek P., maršál; —swürde *f.* maršálství P.

Marsch-fertig k pochodu hotov; —iren mš. pochodem jíti P.; táhnouti (vojensky), mašírovati; —land *m.* bařina T.; —lied *n.* píseň na pochod, píseň k pochodu, píseň při pochodu; —linie *f.* běh cesty; —route *f.* rozpis cesty, výkaz pochodu; gebundene M. (přísně vykázaná cesta), donucovací list cestovní; —station *f.* pochodní zástávka P., stanice. [konírna (marštal).

Marstall (=es, M. Marställe) *m.*

Marsupialia *pl.* (gr.=lt.) (zool.) vačnatí (ssavci) T.

Marter (M. -n) *f.* muka; --er *m.* mučitel.
Märterer *m. v.* Märtyrer.
Marter-kammer *f.* mučírna; —n mučiti, trápiti; —säule *f.*, —stöck-lein *n.* boží muka; —stube *f.* mučírna; —thum *n.* mučenictví; -werk-zeug *n.* mučidlo; —woche *f.* veliký týden, svatý (velkonoční) týden, pašijový týden. [mučeník.
Märtyrer (-s, unv. M.) *m.* (gr.)
März (-es) *m.* březen; —bier *n.* ležák, březňák; —blume *f.* blednivka, bledule. **Märzen** *v.* Merzen.
Märzesse *v.* Mazesse.
März-gans *f.* březnovka; —hase *m.* březňák, mladík.
Marzipan (-es, M. -e) *m.* (*n.*) marcipán; —torte *f.* dort marcipánový. [*n. v.* Merzschaf.
März-kuh *f.* březnovka; —schaf
Masche (M. -n) *f.* mašle, pletka, klička, smyčka, oko.
Maschine (M. -n) *f.* mašina, stroj.
Maschinen-arbeiter *m.* strojnický dělník, strojník; —bauanstalt, —fabrik *f.* strojnická továrna; mašinárna, strojírna, strojovna; —betrieb *m.* hnaní stroje; —händler *m.* strojař, mašiník; —lehre *f.* strojnictví T., strojevěda; —macher *m.* mašinář (strojíř); —meister *m.* strojmistr; —ramme *f.* beranidlo s kleštěmi, beranidlo strojové T.; —schneidemesser *n.* řezadlo strojné; —zeichnung *f.* výkres stroje; rejsování (kreslení) strojův T.
Maschin-erie *f.* strojivo, soustrojí (mašinerie) T.; (im Gedichte) strojnosť T.; —ist (-en) *m.* mašinista, strojvoda, strojevod; 2. *v.* Maschinenmacher. [rod T.
Masculinum *n.* (lt.) (grm.) mužský
Maser (M. -n) *f.* (im Holze, im Fleische) brza, žilka; *pl.* —n osypky (výsypky) *Morbilli.*
Maserle *f.*, Masholder *m.* babyka.
Maske (M. -en) *f.* škraboška, larva; kukle, přístroj; maska T., osoba přikuklená.
Masken-ball *m.* maškarní bál, m. ples; —fest *n.* maškarní zábava; —hans *m.* tatrman; —zug *m.* maškarní průvod.

Mask-erade *f.* (fr. it.) maškaráda; —iren do maškar oblíkati; zakukliti; (Fortif.) obestříti; —irt zakuklený; (Fortif.) obestřený; -e Thür skryté dvéře; m. (bot.) šklebivý T.
Maskopei (M. -en) *f.* družstvo pro společný zisk a ztrátu.
Masliebe *f.* sedmikrása, chudobka *Bellis.*
Mass (-es, M. -e) *n.* míra P., T.; (Ordnung) pořádek P.; M. für M. veta za vetu, oplata; in dem —e als die Gläubiger sich anmelden v témž pořádku jakož se věřitelé opovídají P.; nach M. podle P.; das größte gemeinschaftliche M. největší míra společná T.; M. *f.* máz, pinta; M. Bier máz piva, pinta piva.
Massa *f. v.* Masse. [proměření T.
Massabgang *m.* schodek míry T.;
Massacr-e *f.* (*n.*) (fr.) řež, seč, mordování; —iren (fr.) rozsekati.
Massamt *n.* úřad nad měrami, úřad měrodárný.
Massa-vertreter *m.* zástupce podstaty P.; —verwalter *m.* správce podstaty P.
Masse (M. -n) *f.* (fr.lt.) hmota; (Verlassenschaftsmasse, Concursm.) podstata P.; (Volksm.) množství lidu; (Menge) spousta T.; síla; (mech., geol.) masa T.; träge M. líná masa (líná hmota) T.; (astr.) M. der Planeten masa n. hmotnosť oběžnic T.
Mass-e *f. v.* Maß; gewisser Maßen jaksi; erwiesener Maßen dokázaný spůsobem; über die Maßen přes míru.
Masseinheit *f.* jednička (míry) T.
Massel (-s, unv. M.) *n.* mírka; čtvrtce.
Massen-anhäufung *f.* shluknutí-se, sklukování se lidu P.; —einheit *f.* (phys.) jednička masy T.; —gebirge *n. pl.* slehlé hory, horospousty T.
Massen - gebühr *f.*, —geld *n.* (mont.) odměrné, plat z míry V.
Massen-haft *adj.* houfný; *adv.* houfně; —moment *n.* (mech.) moment lenivosti T.; —weise *adv.* úhrnkem; hromadně. [ter.
Massepfleger *m. v.* Massaverwal-

Mass-flasche *f.* (phys.) vybiječ elektrický, láhev Lanneova T.; —gabe *f.* pravidlo P.; nach M. dle, podle, v té míře P.; —gebend měrodárný, měrodějný, úměrný; rozhodný; -e Ansicht bytné smýšlení; -es Beispiel předchozí příklad; m. sein dávati pravidlo P.; der Ausspruch ist für jmd. oder für eine Sache m. výrok dává pravidlo, jest pravidlem někomu n. nějaké věci P.; —geblich předpisný, předměrný; —halten *n.* mírnění; —hältig (Geschirr) plnoměrný, plnou míru držící.

Massicot *n.* (fr.) (chem.) klejt T.

Massig nevrstvitý; balvanovitý T.

Mässig *adj.* mírný; pinetní, mázový; *adv.* mírně; —en etw. zmírniti, zmenšiti něco; umenšiti, uskrovniti něčeho; die Gerichtskosten m. zmírniti, zmenšiti soudní škody, umenšiti n. uskrovniti soudních škod P.; m. einen zkrotiti koho; sich m. zmírniti se; sich im Essen m. skrovniti se v jídle; —keit *f.* mírnosť, míra T.

Massiv (fr. lt.) hmotný, masivní T.; celý, celistvý; fig. hrubý.

Mass-kanne *f.* pinetní, mázová konvice; —latte *f.* (Bauk.) sáhovka T.

Massliebe *f.* *v.* Maßliebe.

Mass-los *adj.* nemírný; *adv.* bez míry; —losigkeit *f.* bezměrnosť; —nahme *f.*, —nehmung *f.* *vn.*

Massregel (M. -n) *f.* pravidlo P.; prostředek; opatření T., zařízení; in einer Sache zweckmäßige —n treffen věc náležitě opatřiti P., T.; durchgreifende —n důrazné prostředky, důrazná opatření P.; —n einen, etwas vpravovati do pravidel, vtěsnati; —ung *f.* vpravování.

Mass-stab (M. —stäbe) *m.* míra, měřidlo P., měřítko; —voll mírný, v míře držený, úměrný.

Mast (ob. M.) *f.* žír, píce; krmení, krmník; M. (-es, M. -e od. -en) *m.*, —baum *m.* stěžeň, stožár P.

Mastdarm (M. -därme) *m.* konečník, pastelín T.; —austritt *m.* *v.* Mastdarmvorfall; —fissur *f.* rozsedlina pastelínu; —fistel *f.* píštěl v zadku; —venen *pl.* žíly zadkové; —vorfall *m.* výhřez pastelínu.

Masten ostěžniti; dobrou krmí býti.

Mäst-en krmiti, vykrmiti; —er *m.* krmič. **Master** *m.* (engl.) mistr.

Mast-gans *f.* krmná husa; —geld *n.* krmné P.

Mastitis *f.* (gr.) (med.) zánět prsů.

Mastix (*indecl.*) *m.*, —baum *m.* lentyšek, tryšle; —blätterig tryšlolistý.

Mast-jahr *n.* krmný rok P.; —korb *m.* košina, košatka (u stěžně); —ochs (M. -en) *m.* krmný vůl; —recht *n.* krmní právo P., žírné právo; —schwein *n.* krmnice, krmník, picek, krmný vepř; —stall *m.* krmník; —ung *f.* žír, vykrmení; —vieh *n.* krmný dobytek P.; —werk *n.* stěžňoví, stožároví.

Mastozoon *n.* (gr.) ssavec.

Matador (-s, M. -en) *m.* (span.) výtečník T.; 2. (in Spanien) býkobojce.

Matelot *m.* (fr.) námořník, plavec; *pl.* —s plavecké spodky; —e *f.* námořnický tanec; 2. lodnická krmě.

Mater *f.* (lt.) matka; (anat.) *dura m.* podlebnice T.; *pia m.* obmozečnice T.

Materia *f.* (lt.) *v.* Materie.

Material (M. -ien) *n.* hmota, látka P.; zásoba T.; M. (die zur Fabrication nöthigen Vorräthe) přípravná n. připravená zásoba, přípravné zásoby T.; Baum. stavivo P.; Brennm. palivo P.; Spinnm. předivo P.; —gebahrung *f.* (kfm.) nakládání n. hospodaření se hmotami, se zásobami T.

Materialien-buch *n.* (kfm.) kniha hrubých n. syrových látek T.; —conto *m.* (*n.*) účet z přípravné zásoby T.; —handlung *f.* *v.* Materialwaarenhandlung; —rechnung *f.* počet z hmot, z látek; účtování hmot, látek P.

Material-isch hmotný; —ismus *m.* hmotenství; všehmotenství; —ist (-en) *m.* materialista T; —istisch materialistický T.; —rechnung *f.* *v.* Materialienconto; —schoppen *m.* kůlna na zásoby; —vorrath *m.* zásoba

hmot P.; materiál; —waarenhändler *m.* materiálník P.; —waarenhandlung *f.* kupectví n. prodej zboží materiálního, obchod se zbožím materiálním P.

Mater-ie (M. -ien) *f.* (lt.) hmota P., T.; látka P.; M. und Form věc a způsoba P.; M. (med.) hnis, talov; —iell *adj.* hmotný, tělesný P.; věcný, materiální T.; -e Vortheile prospěchy hmotné P.; geistiges und -es Wohl duchovní a tělesné dobré P.; -er Punkt hmotný bod T.

Mathemat-ik *f.* (gr.) veličinověda (počtověda), matematika T.; —iker (-s, unv. M.) *m.* počtář, matematik; —isch matematický T.; m. schön velekrásný T.; das M. Schöne velekrása, krásné u velké rozsáhlosti (měrovodná krása) T.

Mathesis *f.* (gr.) *v.* Mathematik.

Matratze (M. -en) *f.* žíňovka, žíněnka, matrace. [ha mateční P.

Matrik (M. -en) *f.* matrika, kni-

Matriken-auszug *m.* výtah z matriky, výtah matriční P.; —führer *m.* zapisovatel matriční, matrikář; —führung *f.* vedení matečních knih, matrik; zapisování do matečních knih, do matrik P.

Matrimonium *n.* (lt.) manželství.

Matritze (W. -n) *f.* (fr.) matice T., matrice. [na, důstojná paní.

Matrone (M. -n) *f.* (lt.) matro-

Matrose (-n, M. -n) *m.* (holl.) námořník, lodník, plavec T.; —nfleisch *n.* (Kochk.) maso po lodnicku, máso námořské; —nkleid *n.*, —nkleidung *f.* lodnický šat, lodnický oděv, námořský šat.

Matsch *adv.* mač, veta; M. (-es, oh. M.) *m.* povidla, omáčka, ovocná; 2. (im Spiele) suchá; m. sein býti v konci (v bryndě); einen m. machen v nic koho uvesti; —en mísiti, hněsti; mačkati, vytlačovati ovoce; —ig kašovitý.

Matt *adj.* mdlý T., uvondaný; slabý T.; ploský; bez lesku; M.! (Schachspiel) mat! Schach matt! šach mat!

Matte (M. -n) *f.* rohož, rohožka; louka; sražené mléko; mdlivo.

Matten zemdliti koho; mſ. uchvátiti se, umdleti.

Mattenflechter *m.* rohožník.

Matt-gold *n.* tmavé zlato; —heit *f.* zemdlenosť; tmavosť; —igkeit *f.* mdlota, mdloba.

Maturität *f.* (lt.) dospělosť; —sprüfung *f.* zkouška dospělosti P., zkouška maturitní (maturitka, maturka).

Matutine *f.* (lt.) jitřní (mše).

Matz (-es, M. -e) *m.* tvaroh; hňup, hlupák; macek.

Matz-e *f.*, —en *m.* *v.* Mazze.

Mätzhamelei *f.* (fig.) podvod.

Mauer (M. -n) *f.* zeď T.; (stěna T.); gemischte M. smíšená zeď T.; M. unter dem Dachstuhl podkrovní zeď, podkrovnice T.; —anker *m.* hák; skoba; —anschlag *m.* vývěšek na zdi, nálepek na zdi P.; —band *n.* (Bauk.) kleště T.; lem, pás T.; —bank *f.* pozednice, půzednice T.; —bekleidung *f.* vykládání, obložení T.; —brecher *m.* beran, taran; -durchspitzung *f.* špicování zdi T.; —fest *adj.* (*adv.*) vezděný, ve zdi zadělaný; co vezděno n. ve zdi upevněno jest P.; —fronte *f.* průčelí zdi T.; —giebel štít T.; —kreis *m.* kruh zedník T.; —latten *pl.* *v.* Mauerbank; —läufer, —kletter *m.* (Vogel) šoupálek, stěnolez (,a) *Certhia*; —n mh. zdíti; —quadrant *m.* (astr.) kvadrant zední T.; —schaft *m.* (Bauk.) meziokní T.; —schließe *f.* kleště T. *v.* Mauerband; —specht *m.* šoupálek; —speise *f.* malta T.; —stein *m.* zední kámen T.; zdicí kámen; —stütze *f.* podstávka, podpora; —werk *n.* zdi *pl.* T., zdivo; —ziegel *m.* cihla zední T.; cihla zdicí; —zinnen *pl.* *f.* cimbuří.

Mauke *f.* (Pferdekrankheit) *pl.* mušky, prohnily; (schlechte Speise) kucmoch.

Maul (-es, M. Mäuler) *n.* mul, mulák, mezek *Mulo* (zool.).

Maul (-s, Mäuler) *n.* huba; —affe *m.* zevel, otevřhuba; —affen mh. lelkovati, zevlovati.

Maulbeer-baum *m.* morušeň, morušník, moruše *Morus*; -e *f.* moruše;

—ensaft *m.* šťáva morušová; —pflanzung *f.* morušový sad.
Mäulchen *n.* hubička, hubinka.
Mauldresch-en mh. tlachati, hubou tlouci; —er (-s, unv. M.) *m.* tlučhuba, mlac-huba, melhuba, hubomel.
Maulen mh. hubovati.
Maulesel (-s, unv. M.) *m.* mezek; —treiber *m.* mezkář.
Maul-faul nemluvný; —fletscher *m.* ošklíbálek; —gatter *n.*, —gitter *n.*, —korb *m.* náhubek; —held *m.* fig. rytíř mluvka, rytíř z hubovic; —pferd *n.* mezek; —recht příhodný do huby; einem etw. m. machen někomu něco do huby (pod hubu) připraviti; —schelle (M. -n) *f.* políček, facka; —seuche *f.* hrdelnice, housenky, pojeď, žába; —sperre *f.* (Pferdekr.) ztuhnutí, ztrnutí úst; —tasche *f.* *v.* Maulschelle; —thier (M. -e) *n.* mezek; —trommel *f.* drnkačka, brumle; —werk *n.* fig. vyřídilka, odříkačka.
Maulwurf (-s, M. —würfe) *m.* krt, krtek; —s- krtkový, krtí; —s-haufen, —shügel *m.* krtinec, krtiště.
Maur (-en, M. -en) *m.* maur.
Maurache *f.* *v.* Morchel.
Maurer (-s, unv. M.) *m.* zedník; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* zednictví, řemeslo zednické, živnosť zednická; —kelle *f.* obmítačka, zednická lžíce; —kitt *m.* malta; —meister *m.* zednický mistr.
Maus (M. Mäuse) *f.* myš; keine Maus soll sich rühren ani myš ať se nehýbe. [moušl; —n šachrovati.
Mauschel (-s, unv. M.) *m.* židák,
Mäuschen (-s, unv. M.) *n.* myška; —still tichoučký, tichounký, tichý jako pěna. [nání.
Mause (oh. M.) *f.* pelichání, lí-
Mäuse-dreck *m.* myšinec; —falk *m.*, —geier *m.*, —habicht *m.* káně; —falle *f.* pasť na myši; —fleisch *n.* myšina; —fraß *m.* výhryz; —gerste *f.* myší ječmen, žitnavka; —loch *n.* myší díra.
Mausen mh. myši chytati; fig. etw. m. uzmouti, štípnouti; sich m. pelichati, línati, peří n. chlupy pouštěti, tratiti.
Mäuse-ohr *n.* myší úško; (bot.) pomněnka, nezabudka; —pfeffer *m.* čistec; —pulver *n.* otruch.
Maus-er *m.* (Vogel) pelichač; (Krebs) kabátník; fig. zloděj, poberto; —ern, sich m. pelichati T.
Mäuse-still *v.* Mäuschenstill; —todt mrtvičký, zcela mrtvý.
Mausig; sich m. machen roztahovati se, vzdorovati.
Mausoleum *n.* (gr.lt.) mausoleum, slavný náhrobek.
Mäusseln, mauseln mh. loudati se, párati se s čím.
Mauth, Maut (M. -en) *f.* mýto T.; —beamte *m.* mýtní úředník P.; —einhebung *f.* vybírání mýta; —einnehmer, —ner *m.* mýtný P.; —gebühr *f.* mýto P.; —gefälle *n.* mýtní důchodky P.; —haus *n.*, —station *f.* mýtnice; —umgehung *f.* obejití, objetí mýta, projetí mýta P.; —versteigerung *f.* dražba na mýto, zdražbení mýta; —versteigerungskundmachung *f.* návěští o dražbě mýta.
Maxelei *f.* mlsná krádež.
Maxilla *f.* (lt.) čelisť, sáně.
Maxim-e (M. -en) *f.* (fr.lt.) pravidlo P.; —*um* nejvyšší číslo, nejvýše (co se nemůže převýšiti) P.; (math.) největší hodnota, největšina T.; —umthermometer *n.* teploměr teplokrajný.
May *m.* *v.* Mai.
Mazze, Mazesse *f.*, Mazzen *m.* (jüd.) přesník, přesnice, maces, barches.
Meatus *m.* (lt.) (bot.) chod; *m. acusticus, auditorius* zvukovod T.; *m. intercellulares pl.* (bot.) průchody mezibuničné T.; *m. pneumatici pl.* (bot.) vzdušnice T.
Mechan-ik (oh. M.) *f.* (gr.) mechanika T., hybozpyt, strojnictví; —iker (-s, unv. M.), —ikus *m.* strojník, strojeznalec; —isch strojný, strojnický, mechanický; -es Moment moment dynamický T.; —ismus *m.* strojba, strojství; strojnosť; fig. slepočinnosť.
Mechant (fr.) ošklivý, šeredný, hanebný.
Meckern mh. mečeti; mekati.
Medaill-e (M. -en) *f.* (fr.) pa-

mátní (-ný) n. pamětný n. čestný peníz P. (T.); medalie; —encabinet *n.* kabinet medalií n. penízů (penězovna) T., sbírka medalií; —enkunde *f.* znalství medalií T., medalioznalství; —eur *m.* ryjec medalií, ryjec na duto, na vyduto T., medalník; —irkunst *f.* ryjectví na duto, na vyduto, ryjectví medalií; hlubitelství T.; —on (-s, M. -s) *n.* velký památní peníz, medalion T.

Median (lt.) (—papier *n. etc.*) prostřední (papír prostřední velikosti), medianový.

Mediante *f.* (lt.) (Mus.) střední [ce.

Mediastinum *n.* (lt.) (anat.) meziplíčnice, přepona, přípona T.

Mediat-eur *m.* (fr.) prostředník; —ion *f.* prostřednictví; —isiren mediatisovati, zbaviti svrchované moci.

Medicago *m.* (lt.) tolice, vojtěška, lucinka (bot.).

Medicament (-s, M. -e) *n.* (lt.) lék; —enregie *f.* (Militär-) ředitelství vojenských léků P.

Medicin (ob. M.) *f.* (lt.) (Arznei-wissenschaft) lékařství P.; (Arznei) lék P.

Medicinal-anstalten *pl.* ústavy léčebné; —auslagen *pl.* náklady léčebné; —collegium *n.* lékařský sbor; —commission *f.* lékařská komise; —personen *pl.* osoby lékařské, léčitelstvo P.; —polizei *f.* policie léčebná P.; —rath *m.* lékařská rada; (Person) lékařský rada; —wesen *n.* léčebnictví P.

Medicin-er (-s, unv. M.) *m.* medik; —isch lékařský P., medicinský; -e Praxis provozování léčby, léčení P. **Medicus** *m.* (lt.) lékař.

medio mense (lt.) (Mitte Monats) zahlbare Wechsel *pl.* směnky výplatné v polovici měsíce P.T.

Medio- polovičný T.; —garn *n.* polovičná osnova příze T.

Medis - ance *f.* (fr.) pomluva; —ant pomluvačný, utrhačný; —iren pomlouvati koho.

Medit - ation *f.* (lt.) rozjímání, přemýšlení, přemítání na mysli T.; —iren rozjímati, přemýšleti, přemítati na mysli T.

Meditrina *f.* (lat. Myth.) Zdravěna.

Medium *n.* (lt.) prostředí T.; (grm.) střední, zvratnočinný T.

Medizin *f.* *v.* Medicin.

Medull-a *f.* (bot.) střeň, dřeň T.; (zool.) číš, morek T.; *m. spinalis* mícha T.; —in *n.* bezovina.

Medusa *f.* (zool.) medusa.

Meer (-es, M. -e) *n.* moře T.; —adler *m.* orel mořský; —anwohner *m.* pomořan, přímořan; —äsche *f.* (Fisch) jesen mořský; —beherrscher *m.* mořevládce; —beschreibung *f.* mořepis, popis moře; —bewohner *m.* obyvatel mořský; námořan; —bucht *f.* chobot mořský, zátoka; —busen *m.* záliv (mořský) T.; —eiland *n.* ostrov mořský; —enge *f.* úžina mořská (hrdlo mořské) T., mezizemí.

Meeres-becken *n.* stočiště mořské T., kotlina moře; —dracken *pl.* mořské splavy n. splávky; —fläche *f.* *v.* Meerfläche; —gebiet *n.* obmoří, přímoří; —gott *m.* (Myth.) Mořebůh (Neptun); —grund *m.* mořské dno; —horizont *m.* obzor mořský T.; —länge *f.* mořská délka (geogr.); —öde *f.* (fig.) pustina mořská; —spiegel *m.* hladina mořská T.; —stille *f.* ticho n. tišina na moři, tichosť moře.

Meer-ferkel *n.* morče *v.* Meerschwein; —fläche *f.* hladina mořská; —frau *f.* mořská panna, ochechule; —gebiet *n.* oblasť mořská T.; obmoří; —gegend *f.* pomoří, přímoří; —getöse *n.* hučení moře, hukot moře; —gras *n.* řasa, mořská tráva, chaluha; —grün zelený jako moře; (Farbe) zeleň mořská; —herrschaft *f.* vláda na moři; —hose *f.* smršť mořská T.; —jungfer *f.* *v.* Meerfrau; —karte *f.* mapa mořská, mapa plavecká T., mořevid; —katze *f.* kočkodan; du M.! (Schimpf) ty dračice; —küste *f.* pomoří; —lilie *f.* křín mořský; —nixe *f.* ochechule; —rettig *m.* křen; —schaum *m.* pěnek, pěna mořská; —schäumer *m.* námořský loupežník; —schaumkopf *m.*, —schaumpfeife *f.* pěnovka, pěn-

kovka; —schwein *n.* vizka, morče; 2. plískavice; —stern *m.* hvězdýš; —stille *f. v.* Meeresstille; —straße *f.* průliv; —strudel, —wirbel *m.* vír v moři; —umfassung *f.* obmoří; —ungeheuer *n.*, —wunder *n.* potvora mořská, nestvůra mořská; —weib *n. v.* Meerfrau; —zunge *f.* (geogr.) okřídlí, kosa.

Meeting *n.* (engl.) veřejná schůze, veřejné shromáždění, tábor.

Megalosaurus *m.* (gr.) veleještěr.

Megäre *f.* fig. dračice (megéra).

Megaskop *n.* (gr.) velehled T.

Megatherion *n.* (gr.) lenochod předpotopní.

Mehl (-es, ob. M.) *n.* mouka; —absatz *m.* prodej mouky, odbyt mouky; —bahn *f.* zálubně; —beerbaum, —beerstrauch *m.*, —beerstaude *f.* muk; —beere *f.* mukyně; —beutel *m.* moučný pytlík, p. na mouku; —birn *f.* moučnice; —blume *f.* petrklíč; —brei *m.* kaše z mouky; —dorn *m.* muk; —en pomoučiti, namoučiti; —faß *n.* bečka na mouku; —fäßchen *n. v.* Mehlbeere; —flecke *pl.* flíčky (z těsta); —früchte *pl.* plodiny moučné T.; —halle *f.* moučnice, moučná tržnice; —handel *m.* obchod s moukou, mukařství, krupařství P.; —ig moučný, moučnatý; —käfer *m.* moučník; —kammer *f.* moučnice, komora na mouku; —kasten *m.* moučnice, truhla na mouku; —kleister *m.* lep, maz moučný; —meise *f.* mlynaříček; —milbe *f.*, —schabe *f.* pilous; —sack *m.* pytel na mouku; —sieb *n.* síto na mouku, prosevačka; —speise *f.* jídlo z mouky, moučná krmě; —staub *m.* prach; —steuer *f.* moučné; —suppe *f.* polívka z mouky; —thau *m.* manna, medovka; padlí (*n.*); —trank *m.* kal, okal; —verfälschung *f.* porušování mouky P.; —weiße *m.* (Wein) bělovačka; —wurm *m.* moučník, pilous; —zucker *m.* tlučený cukr.

Mehr *adv.* více T.; m. bieten (b. d. Licitation) více podávati, výše podávati, nad to podávati při dražbě P.; er braucht nur m. zu kommen netřeba leč aby přišel; (Comparativ mit als od. denn) er hat mehr, als (denn) nöthig ist má více než je potřebí; er ist m. gewachsen als ich on je věčší než já; *adj.* —er, —e, —es (auch —erer, —ere, —eres) více; věčší (větší) počet; so geht's mit —ern andern Dingen tak se děje i s mnohými jinými věcmi.

Mehr (-s, ob. M.) *n.* věčšina, většina; —abnahme *f.* věčší odkup, věčší odbyt, věčší odbírání; —ausgabe *f.* co se vydalo nad jistou míru, vyšší vydání P.; předání, předaj T.; —betrag *m.* přebytek, nadbytek P., T.; —deutig víceznamný; keit; ost; —en množiti; rozmnožiti, rozhojniti; sich se; —entheils *adv.* věčším dílem; —er (-s, unv. M.) *m.* množitel, rozmnožovatel; násobitel; M. des Reichs (Titel der ehemaligen deutschen Kaiser) rozmnožitel říše; —erlei *adj.* několikerý, vícerý; —es *v.* Mehr *adj.*; —fach *adj.* násobný, víceronásobný; —gliederig, —gliedig několikočlený T.; —heit *f.* (ob. M.) mnohosť T.; věčšina, věčší počet, strana P.; (grm.) množný počet, množník; —heitsform *f.* (grm.) množné číslo (množník) T.; —linge *pl.* množčata, spolčata, blíženci; —lingsgeburt porod několikadětný T.; —momentig vícedobý; -e Handlung -osť; —stimmig vícehlasý; —silbig víceslabičný; —silbigkeit *f.* několikaslabičnosť T.; víceslabičnosť; —ung *f.* množení, přímnožek; M. der Wurzeln přispořování, příspora T.; 2. M. stoka; -zahl *f.* věčší počet, věčšina P.; (Grm.) množný počet, množník; —zifferige Zahlen čísla několikociferná, víceciferná, čísla o několika cifrách T.

Meid-e (-en, M. -en) *m.* valach (kůň); —en valašiti, vyklestiti.

Meiden etw. vzdalovati se čeho, vyhýbati se čemu P.; Jmd. m. straniti se koho.

Meier (-s, unv. M.) *m.* dvořák, dvorník, ratajník, dědinník; šafář; (bot.) *v.* Miere; —ei *f.* dvůr, rataj; —er *m. v.* Meier; —gut *n.* poplužní statek; —hof *m.* dvorec, poplužní dvůr; —in *f.* dvořačka; šafářka.

Meile (Mk. -n) *f.* míle P.; fünf —n pět mil.

Meilen-certificat *n.* vysvědčení mil, vysv. milní P.; —geld *n.* milné; plat za každou míli P., pomilné *n.*, —maß *n.* měření dle mil; —recht *n.* právo na míli cesty; právo obvodové; —säule *f.*, —stein *m.*, —zeiger *m.* milník, milní sloup, milní kámen P.; —stiefel *m.* (im Märchen) boty mílové (několikamílové).

Meiler (-s, unv. Mk.) *m.* milíř T.; kupa uhlířská; —holz *n.* dříví milířové; —platz *m.*, —stätte, —stelle *f.* uhliště, stádlo; —verkohlung *f.* milíření, zuhlení, zuhlování v milířích T.

Mein *m. n.*, meine *f. pron.* můj, moje; svůj, svoje; m. und dein moje a tvoje, vlastnictví, co čího jest, co mého vlastního a co cizího jest P.; wo es sich um das M. und Dein handelt kdež o to jde, co čího jest P.; ich erfülle —e Pflicht plním svou povinnosť; m.! medle, mnedle.

Meineid (-es, Mk. -e) *m.* křivá přísaha P.; zrušení přísahy, zrušená přísaha P.; —ig křivopřísežný P.; ein -er křivopřísežník P.; —serinnerung *f.* výstraha před křivou přísahou P.; —sklage *f.* žaloba z křivé přísahy P.

Meinen wh. mníti, domnívati se; mysliti; wen meinen Sie? koho myslíte? |*adv.* pro mne, mnedle, třebas.

Meinet-halben, —wegen, —willen

Meinig (ddd. -e) *adj.* můj.

Mein-kauf *m.* podvodná koupě; —schwörer *m.* křivopřísežník; —that *f.* zločin.

Meinung (Mk. -en) *f.* mnění T., domnění (mínění), zdání P., smýšlení P.; einer M. sein za něco pokládati T.; von seiner M. abgehen upustiti, ustoupiti od svého mínění P.; seine M. abgeben dáti své zdání o něčem P.; einer M. beistimmen *v.* Beistimmen; —sdifferenz, —sverschiedenheit *f.* rozdílnosť mínění n. domnění, rozd. v domnění; rozdílnosť hlasův P.; bei sich zu ergebender M. jsou-li hlasové rozdílni, jsouli hlasové na rozdílech P.; kdyžby se jedni od druhých dělili v mínění, kdyžby byli ve svém mínění na rozdílech.

Meisch (-es, Mk. -e) *m.*, —e *f.* máče) zápara; rmut; —bottich *m.* vystírací káď; —en karbovati, vystírati, míchati na rmut; —holz *n.* karbovačka. **Meise** (Mk. -n) *f.* sykora.

Meisen-hütte *f.* číhanka na sykory; —kasten *m.*, —schlag *m.* poklopec, padák na sykory; —kloben *m.* skřipec na sykory; —pfeife *f.* píšťala na sykory, sykorka.

Meiss (-es, Mk. -e) *m.* paseka mýť.

Meissel (-s, unv. Mk.) *m.* dláto, dlabadlo; —n etw. dlabati, dlátem rýti.

Meist *adv.* nejvíce; *adj.* ddd. —e největší; —anbot *n.* největší podání (n. nabídka) P.; —bietender nejvíce n. nejvýše podávající P.; —ens *adv.*, —entheils *adv.* nejvíce, z věčší části.

Meister (-s, unv. Mk.) *m.* mistr P., T.; —brief *m.* list na mistrovství, list mistrovský P; —collegium *n.* sbor mistrů; —gebühr *f.* (Taxe) poplatek za mistrovství, mistrovské P.; —gesang *m.* mistrný zpěv; —geselle *m.* starší tovaryš; podmistří *m.*! podstarší (u sladovníků); stárek (u mlynářů); palír (u zedníků); —haft mistrovský, mistrný; —in *f.* mistryně; mistrová; —knecht *m.* mejstřík; —lade *f.* pokladnice mistrův; —lied *n.* mistrovská píseň; —n mistrovati koho; výtečně provesti; —probe *f.* prokázka řemesla P.; —recht *n.* právo mistrovské P.; —sänger *m.* mistrný pěvec; —schaft (oh. Mk.) *f.* mistrovství P., T.; die M. üben mistrovati P.; M. mistrnosť, výtečnosť T.; *coll.* mistrovstvo, mistři; —streich *m.* mistrovský kousek; —stück *n.*, —werk *n.* mistrovský kus P., mistrná věc; —zug *m.* mistrný tah (ve hře šachovní).

Mekern *v.* Meckern.

Mekon *n.* (gr.) mák; —at *n.* mekonan, sůl makokyslá; —in *n.* makovina; —ion, —ium *n.* šťáva maková, opium; —it *m.* makovec; —säure *f.* kyselina maková T.; —saure Salze *pl.* mekonany T.

Mel *n.* (lt.) med.

Melam *n.* (chem.) melam T.; —in *n.* melamin T.

Meläna *f.* (med.) úplavice černá, černice.

Melanchol-ie *f.* (gr.) těžkomyslnosť, zádumčivosť T.; —iker těžkomyslník, člověk těžkomyslný; —isch zádumčivý, těžkomyslný, melancholický, kalokrevný T.

Melange *f.* (fr.) směsice.

Melan-glanz *m.* rhomboëdrischer tmavostříbřec klencový T.; —graphit *m.* rhomboëdrischer tuha klencová T.; *—orrhagie f.* (gr.) (med.) *v.* Meläna.

Melanos-e, —is *f.* (Kkht.) černice; (Flecke) černina; (Stoff) černeť.

Melanosomata *pl.* (gr.) (zool.) černokrovecní (brouci) T.

Malaphyr *m.* (fr. gr.) (Miner.) porfyr jinorazový, melafyr T., černojisp. [černina.

Melas *m.* (gr.) černá vyraženina,

Melasikterus *m.* (gr.) (med.) černá nemoc.

Melasma *n.* (med.) (gr.) černina.

Melasse *f.* (fr.) (Zuckerw.) melasa T., (kal cukrový); —nbrennerei *f.* melasovna; —nspiritus *m.* líh melasový.

Meld-e (M. -en) *f.* lebeda *Atriplex* (bot.); —engewächse *pl.* merlíkovité (rostliny) T.

Meld-en opověděti (opovědíti), hlásiti, ohlásiti P.; sich zu etw. m. hlásiti se, přihlásiti se k čemu P.; —ung *f.* (ankommender Fremden) opověď, opovídání (příchozích cizinců) P., hlášení; von einer Sache M. thun zmíniti se o čem P.; —ungswesen *n.* hlášení; —zettel *m.* lístek opovědní P., lístek opovědací, lístek přihlašovací.

Melior-ation *f.* (lt.) nadlepšení, polepšení, zlepšení něčeho P.; —ationskosten *pl.* náklad na zlepšení; —iren zvelebovati, zlepšovati T.

Melirt (gr.) (vom Tuche) žíhaný, míšené barvy.

Melis *m.* *v.* Meliszucker.

Melisch (gr.) zpěvný.

Melismatisch (mus.) zpěvodobný.

Meliss-e *f.* (gr.) (bot.) melisa, medunka; —insäure *f.* kyselina melisinová T.

Meliszucker *m.* melis. [vinami.

Malitismus *m.* (gr.) léčba medo-

Melk dojný, dojivý; —e *f.* výdoj; —en dojiti; —er *m.* dojič; —erei *f.* mlékařství; —erin *f.* dojička; —faß, —gefäß *n.*, —gelte *f.* dojačka, dížka; —kuh *f.* dojnice; —schaf *n.* bahnice, dojná ovce; —topf *m.* dojáč, doják; —tuch *n.* mlíčen.

Mellan *n.* (chem.) melan T.

Mellit *m.* (Melilith *m.*) medek T.; —saure Salze *pl.* medkany T.; —säure *f.* (chem.) kyselina medkováT.

Mellon *n.* (chem.) melan *v.* Mellan; —kalium *n.* melanid draselnatý T.; —metalle *pl.* melanidy T.

Melniker *m.* (Wein) melnické (víno), melničina.

Melod-ie (3sylbig, M. —ien, 4sylbig) *f.* (gr.) nápěv; zpěv; —iös, —isch zpěvný, libopěvný; libozvučný, libohlasný.

Melo-drama *n.* (it.) melodrama T.; činohra s průvodem hudby; —manie *f.* (gt.) náruživá láska k hudbě, hudební šílenství.

Melon-e (M. -en) *f.* meloun; —erie *f.*, —enbeet, —enpflanzung melouniště, záhon melounův; *—ida f.*, *—idium n.* (bot.) jablko, malvice T.

Melos *n.* (gr.) úd, člen; 2. zpěv; nápěv. [hojičské.

Melosis *f.* (gr.) ohledávání ran-

Melotypie *f.* (gr.) tisk notový.

Membrana *f.* (lt.) blána, blanka, kožka.

Membrum *n.* (lt.) člen; (stilist.) člen věty T.; (philos.) díl, dílec T.

memento! (lt.) pamatuj!

Memme (M. -en) *f.* baba, zbabělec, bázlivec.

Memoire (M. -en *et* -es) *n.* (fr.) pamětník; *pl.* paměti T., zápisky.

Memor-abilia *pl.* (lt.) pamětnosti, věci památné; —abilienbuch *n.* kniha pamětí; —andum *n.* spis pamětný, připamatování; *—ia f.* (lt.) paměť; památka; —ial (-s) *n.* kniha příručná, kladní P.; —iren z paměti se učiti, v paměť sobě vštěpovati T.

Menage *f.* (fr.) chování skrovné; 2. strava P.; —geld *n.* stravní peníz, stravné P.; —rie *f.* zvěřinec.

Mendicant (-en) *m.* (lt.) žebravý mnich. [sluha putujícího pěvce.

Ménestrel, Menetrier *m.* (fr.)

Menge (M. -en) *f.* množství T., hojnosť, síla; M., Troß des Feindes množství, tlupa nepřátel P.

Mengelmuss *n.* míchanina.

Mengen míchati, smíchati, pomíchati, poplesti; sich in Alles m. do všeho se plesti. [madná T.

Mengeneinheit *f.* jednička hro-

Meng-er *m.* hokynář; —futter, —korn *n.* směska; —sel (-s, unv. M.) *n.* míšenice, směsice; —theil *m.* přiměsek, příměska.

Meningitis *f.* (gr.) (med.) zánět blány mozkové.

Meninx *f.* (gr.) blána mozková; *m. dura* (=*dura mater*) podlebnice T.; *m. vasculosa* (=*pia mater*) obmozečnice T.; *m. serosa* pavučnice T.

Mennig (-s) *m.*, —e *f.* (oh. M.) suřík.

Mennonist, Mennonit (-en) *m.* novokřestník, novokřtěnec.

meno (it.) méně. [ation.

Menorrhöa *f.* (gr.) *v.* Menstru-

Mens (*g. mentis*) *f.* mysl; um, rozum. **Mensa** *f.* (lt.) stůl.

Mensch (-en) *m.* člověk; *pl.* die —en lidé; M. (-es, M. -er) *n.* děvka.

Menschen-alter *n.* věk lidský P.; —antlitz *n.* člověcký, lidský obličej; —art *f.* druh lidí; —beschreibung *f.* lidopis; —dränger *m.* lidohromce; —feind *m.* nevlídník; nepřítel lidský; nelida (*m.*); —feindlich protilidský; —fleisch *n.* člověčina; —fresser *m.* lidožrout, lidojed; —freund *m.* lidomil; —freundlich vlídný, lidský; —gedenken *n.* paměť lidská P.; seit M. od paměti lidské, pokud paměť lidská dosahuje P.; —geruch člověčina; —geschichte *f.* dějepis lidstva; —geschlecht *n.* pokolení lidské T., člověčtvo; —gierig lidolačný; —handel *m.* lidokupectví; —händler *m.* lidokupec; —haß *m.* nevlídnosť, nelidnosť; —kenner *m.* lidoznalec; —kind *n.* člověče, syn lidský; —leben *n.* lidský život; —leer lidopustý, lidoprázdný; —liebe *f.* láska k lidem, vlídnosť; —list *f.* lidská lesť; —los liduprázdný; —menge *f.* množství, dav lidu P.; —möglich člověku možný; —mörder *m.* lidobijce, lidotepec; —paar *n.* dva lidé; dva manželé; —pack *n.* rota, luza; —raub *m.* krádež lidí P.; —räuber *m.* lidokrádce; —rechte *pl. n.* práva člověcká; —scheu *adj.* ostýchavý, štítivý; —schinder *m.* dříč lidu; —sohn *m.* syn člověka; —stimme *f.* hlas lidský; —thum *n.* člověctví, lidství.

Mensch-gott *m.* Bůhčlověk; —heit *f.* člověctví, člověčenství; 2. člověčenstvo T.; —lich člověcký, člověčí, lidský; keit osť; —werdung *f.* vtělení-se. [*ses m. v.* Menstruen.

Mensis *m.* (lt.) měsíc; *pl. men-*

Mensula *f.* (lt.) stolek měřický.

Menstru-ation *f.*, —um *n.*, —en *pl.* čas n. tok ženský, měsíčné, čmýrka; —um *n.* (chem.) rozpouštědlo T.

Mensur *f.* (lt.) (Tonk.) výměra; (Fechtk.) náměr; —iren odměřovati.

Menta, mentha *f.* (lt.) máta (bot.).

Mentagra *f.* (med.) pihva, fíko-

Mention *f.* (lt.) zmínka. [vina.

Mentor *m.* (gr.) rádce, napomínatel.

Menu *m.* (fr.) jídelní list.

Menuett (M. -e) *f. et m.* (fr.) menuet, minet (tanec).

Mephistopheles, Mephisto *m.* ďábel, mefisto.

Mephit-is *f.* (lt.) zlopary, škodné výpary; —isch dusný (o výparech), zapáchavý.

Mercantil (fr.lt.), —isch tržební, obchodní P.; —beisitzer *m.* přísedni soudu tržebního P.; —buchführung *f.*, —buchhaltung *f.* vedení knih obchodních P., v. knih kupeckých; vedení knih po kupecku T.; —gericht *n.* soud tržební, s. obchodní P.; Mercantil- und Wechselgericht soud tržebný a směnečný P.; —stil, —styl *m. v.* Handelsstyl.

Mercur *m.* (lt.) (myth.) Radohost; (Astr.) Dobropán, Merkur T.; (Min.), rtuť; *v.* Quecksilber; —ien *pl.*, —ialmittel *pl.* (*n.*) prostředky rtuťnaté,

rtuťoviny; —ismus *m.* (med.) rtutivka. [novina, půda slínová.
Mergel *m.* slín; —boden *m.* slí-
Meridian *m.* (lt.) poledník T., polední kruh; M. bei Umdrehungsflächen (geom.) obtočnice T.; —differenz *f.* odlehlosť poledníkův T.; —ebene *f.* plocha polední, plocha poledníková T.; (geom.) roveň n. plocha obtáčení n. obtáčecí T.; —kreis *m.* kruh polední T.; —linie *f.* čára polední, čára poledníková, polednice T.; —marke *f.*, —zeichen *n.* znak n. známka polední T.
Meridional (lt.) polední, jižní.
Merino *m.* (span.) merino (Zeug); —schaf *n.* ovce španělská, merinka.
in merito (lt.) v podstatě, ve věci samé.
Meritorisch záslužný; věcný; -e Entscheidung rozhodnutí věci n. strany věci samé P., rozhodnutí zásadné; -e Prüfung zkoušení věci, zk. podstaty P. [znamení.
Merk (-es, M. -e) *n.* známka,
Merk-bar *adj.* *v.* Merklich; —en znamenati, poznamenati; zaznamenati; porozuměti, vyrozuměti; auf etw. m. dávati pozor na něco; sich etw. m. pamatovati si co; —lich znamenitý, značný; —mal (M. -e) *n.* znak, příznak T.; známka; —pfahl *m.* pamětný kůl; —sam *adj.* pozorný; —stein *m.* *v.* Markstein.
Merk-wort *n.* heslo; —würdig znamenitý, pamětihodný, památný; —würdigkeit *f.* památnosť, znamenitosť T.; —zeichen *n.* pamětné znamení, známka. [linfalke *m.* dřemlík.
Merle (M. -en) *f.* kos; M., Mer-
Merula *f.* (lt.) kos.
Merz-en brakovati, vybrakovati; —schaf *n.* brakyně; —vieh *n.* vybrakovaný dobytek.
Mes-alliance *f.* (fr.) nerovné manželství, křivé manželství.
Mescolanza *f.* (it.) směs.
Mese *m.* (it.) měsíc. [Gekröse.
Mesenterium *n.* (gr.) (zool.) *v.*
Mesit, —yl, —ol, —en *n.* (chem.) mesit T.
Meso-dme *f.* (gr.) (anat.) přepona, bránice; —*gastrium* *n.* (zool.) obpupí, středobříšek T., středobříší; —*karpium* *n.* (bot.) střední oplodí T.; —labium *n.* (math.) středozor; —*phyllum* *n.* (bot.) mezilistí T.; —xalsäure *f.* (chem.) kyselina mesoxalová T.; —xalsaure Salze *pl.* mesoxalany T. [prava.
Messagerie *f.* (fr.) společná do-
Mess-amt *n.* veliká mše; —apparate *pl. m.* (geom.) měřické nástroje, měřické náčiní T; —band *n.* *v.* Meßkette; —bar *adj.* měřitelný, vyměřitelný T.; —brief *m.* list na míru, list měřicí P.; —diener *m.* kostelník.
Mess-e (M. -en) *f.* mše P.; služby boží; 2. veltrh, valný výroční trh P., velkotrh T.; —eisen *n.* železné měřítko; —en měřiti; fig. vážiti, odměřovati; mh. obsahovati.
Messen-gelder *pl.* mešní peníze, mešné P.; —stiftsbrief *m.* list na mešní nadací, mešní nadací list P.; —stiftung *f.* mešní nadací, nadací na mše P.; —stiftungsausweis *m.* výkaz mešních nadání.
Messer (-s, unv. M.) *m* měřič.
Messer (-s, unv. M.) *n.* nůž; —gurt *m.* nožnice; —händler *m.* nožíř; —heft *n.* střenka u nože; —klinge *f.* čepel; —leger *m.*, —röstchen *n.* kozlíček pod nůž; —scheide *f.* nožny *pl.*, nožnice; —schmied *m.* nožíř; —schmiedhandwerk *n.* nožířství, řemeslo nožířské; —schnäbler *pl. m.* nožezobí ptáci T.; —stich *m.* bodnutí, píchnutí nožem, rána nožem.
Mess-fahne *f.* měřický praporeček T.; —freiheit *f.* svoboda tržní; —geld *n.* mešné; měrné; tržné; —glöckchen *n.* mešní zvonek; —glocke *f.* zvon na sezvánění ke mši; —gut *n.* tržní zboží; —hemd *n.* komže.
Messias *m.* (hebr.) mesiáš, spasitel.
Messing (-s, oh. M.) *n.* mosaz (,i *et* u) T.; —arbeiter *m.* mosazník; —brenner *m.* mosazář; —draht *m.* mosazný drát; —en *adj.* mosazný; —fabrik *f.* mosazárna; —gelb žlutý jako mosaz; -e Farbe barva mosazná T.; —schmied *m.* mosazník; —stück *n.*, —geldstück *n.*, —münze

f. mosazák; —werk *n.* mosazárna.

Mess-kanne *f.* konev měřicí; 2. k. mešní; —kette *f.* řetěz měřický T.; —kettenring *m.* kroužek řetězový T.; —kunde, —kunst *f.* měřictví T.; —leute *pl.* tržní lid; —markt *m.* tržiště; —ner *m.* kostelník; —opfer *n.* oběť mše svaté; —priester *m.* mešník; —schnur *f.* šňůra měřická T.; —stange, —ruthe *f.*, —stab *m.* tyčka měřická T.; —tisch *m.* stolek měřický T.

Messung (M. -en) *f.* měření T.

Mess-waare *f.* tržní zboží; —wechsel *m.* směnka veltržní P. T.; —zeit *f.* čas veltržní P.; —zettel *m.* list na míru, list měřicí P.

Meste *f.* slánka.

Mestiz (-en) *m.* (span.) mestic.

Meta-centrum *n.* nadstředí, mimostředí T.; —ceton *n.* (chem.) metaceton T.; —cetonsäure *f.* (chem.) kyselina propionová T.; —chlorcyan *n.* (chem.) metachlorcyan T.; —chromatypie *f.* snímky malebné; —kritik *f.* úvaha o posudku; —lepsis *f.* (stilist.) přenětí T.

Metall (-es, M. -e) *n.* kov; edle —e kovy vyšší (drahé) T.; unedle —e kovy nižší (sprosté) T.; leichte lehké; schwere těžké T.; —arbeiter *m.* kovovník, kovokujec; —druck *m.* kovotisk P.; —geld *n.* *v.* Metallmünze; —geräthe *n.* nářadí kovové; —gießer *m.* slevač, kovolijec; —glanz *m.* lesk kovový T.; —gold *n.* pozlátko; —händler *m.* obchodník s kovem; —ique-Obligation metalika, metaličné upsání T.; —isch kovový; -e Arzneien léky z kovův; —isiren zkoviti; —kolik *f.* *v.* Hüttenkatze; —legirung *f.* smíšenina kovová, slitina T.;—münze *f.* peníze ražené, bité, mince kovová P., mince ražená, bitá T.

Metallograph-ie *f.* kovopis; —isch kovopisný.

Metall-oxyd *n.* kysličník kovový T.; —säure *f.* kyselina kovová T.; —schrift *f.* kovopis; —stoff *m.* kovovina; —thermometer *n.* teploměr kovový T.; —urg (-en) *m.* kovoznalec; —urgie *f.* metalurgie T., kovoznalství, kovověda; —waare *f.* kovové zboží.

Meta-mer *adj.* (gr.) (chem.) metamerický T.; —merie *f.* (chem.) metamerie T.; —morphisch přeměněný, metamorfický T.; —morphismus *m.* přeměněnství T.; —morphose *f.* přeměna T.; proměna; —pher *f.* přenos, přenůška T.; podobenství; nevlastnomluv T.; —phorisch přenosný; přenešeně, přenosně T.; —phrase *f.* (stilist.) převod, převedení T.; —physik *f.* metafysika, prvověda T., poznatkozpyt; prostověda T., —plasmus *m.* přetvar, přetvařování, přetváření T.; —*plasta pl.* (grm.) přetvarky T.; —stase *f.* přesada; obrácení; —thesis *f.* přesmyk, přesmyknutí, přesmyčka.

Meteor (-es, M. -e) *m.* (gr.) (phys.) meteor, povětroň T.; vzduchovid, úkaz na obloze; (poët.) meteor; —eisen *n.* železo povětroňové T.; —ismus *m.* (med.) větrnosť; —ognosie *f.* meteorognosie T.; —ologie *f.* meteorologie, náuka o povětroních; —stein *m.* povětroň, povětrný kámen T. [med pící.

Meth (-es, M. -e) *m.* medovina,

Method-e (M. -en) *f.* (gr.lt.) návod, spůsob učení T.; —ik *f.* metodika, návodství T.; —isch metodický, návodný T.

Methyl *n.* (chem.) methyl T. [nání.

Metier *n.* (fr.) živnosť, zaměst-

Metonymie *f.* (gr.) přejmenování T.

Metopon *n.* (Bauk.) čelo T.

Métre *n.* (fr. Längenmaß) metr T.

Metr-ik *f.* (gr.) skladoměří; skladoměrství, měrověda, měrosloví T.; —isch metrický, měroslovný T.; měrný, skladoměrný, časoměrný.

Metro-logie *f.* (gr.) měrosloví T.; —meter *n.*, —nom *m.* doboměr; —nomisch doboměrný; —*nymica pl.* (grm.) rodová jmena T.; —pole *f.* metropole; fig. hlava (země), stolice, stoličné město; —polit (-en) *m.* metropolita. [rozměr T.

Metrum (-s, M. Metra) *n.* (lt.)

Mett (-es, oh. M.) *n.* maso libové.

Mette (M. -n) *f.* jitřní; 2. babí leto.

Metze *f.* měřice, míra (čtvrtce); 2. *v.* Hure.

Metzel-bank *f.* jatky *pl.*; —ei *f.* seč, sekanice, rubanice; —n porážeti (dobytek); sekati, rubati, pobíjeti.

Metzen (-s, unv. M.) *m.* měřice T.; *v.* Metze; —geld *n.* měřičné.

Metzg-e (M. -en) *f.* jatky *pl.*, porážka; —er *m.* řezník.

Metzkasten *m.* odměrka.

Meubel (M. Meubles) *n.* (fr.) nábytek P.; —n *pl.* svršky, věci nábytečné; —niederlage *f.* sklad nábytku; —stücke *pl.* nábytky P., svršky, věci nábytečné.

Meubliren nábytkem opatřiti.

Meuchel-mord *m.* úkladná vražda P.; —mörder *m.* úkladný vražedník P.; —mörderisch úkladně vražedný P.; gegen jmd. m. handeln ukládati něčímu životu P.; —n úkladně zabiti.

Meuchl-er (-s, unv. M.) *m.* zákeřník, úkladník; —erisch, —ings *adv.* zákeřnicky, úkladně.

Meute *f.* smečka psův; —n rotiti; —rei *f.* vzpoura (vojenská) P.; —rer *m.* vzpurník, buřič, odbojník.

Meve (Möve) *f.* racek (Vogel).

Mezzanine *f.* (Bauk.) poloupatro; 2. poloupatrové okno T.

Mezza voce (it.) (Mus.) přitajeným hlasem, polouhlasem.

Mezzo-forte *adv.* (it.) polosilně; —*rilievo* *m.* (Bildh.) polouvypuklá práce, polouvypuklina T.; —sopran *m.* polousopran; —*tinto* *v.* Halbtinte.

Miasma *n.* (gr.) nakažlivina T., povětří nakažlivé, zlopar.

Miau! mňouk! (Katzenruf); —en mňoukati. [oběh krve.

Mication *f.* (lt.) kroužení krve,

Mich *acc.* mě, mne.

Midder *f.* žláza telecí.

Midshipmann *m.* (eng.) nejnižší důstojník námořský.

Mieder (-s, unv. M.) *n.* šněrovačka, živůtek.

Miene (M. -en) *f.* vzhled, pohled, tvář; (utvářka) T.; M. machen strojiti se, chystati se; —nspiel *n.* tváření T. (posunkování).

Miere *f.* hvězdnice; ptačinec; drchnička (*rstl.*); 2. M. mravenec *v.* Ameise.

Mies *n.* *v.* Moos.

Mieth-e (M. -en) *f.* nájem P.; —contract *m.* nájemní smlouva P.; —en etw. najmouti něco P.; jmd. m. zjednati koho P. T.; —er *m.* nájemník P.; —frau *f.* pronajimatelka; —geld *n.* nájemné; nájemní peníz P.; —herr *n.* pronajimatel; —kutscher *m.* nájemný vozka; —leute *pl.* nájemníci; —lohn *m.* mzda; nájemné; —mann *m.* nájemník; podruh P.; —preis *m.* *v.* Miethgeld; —stück *n.* nájemná věc P.; —ung *f.* najmutí, nájem P.; —vertrag *m.* nájemní smlouva P.; —wagen *m.* nájemný vůz; —wohnung *f.* nájemný byt; —zeit *f.* nájemní čas, čas nájmu P.; —zins *m.* nájemné (, ého) P., plat z nájmu.

Miez (-es, M. -e) *m.* kocour, macek; —e *f.* kočka.

Miglie *f.* (it.) míle vlaská.

Mignon *m.* (fr.) milostníček; —*ne* *f.* milostnička.

Migräne *f.* (fr.) poloustranní bolení hlavy, migrén.

Mikro-kosmus *m.* (gr.) malosvět T., svět menší; —*lepidoptera* *pl.* (zool.) motýlové malí T.; —log *m.* malicherník; —logie *f.* drobnohlednosť; malichernosť; —logisch malicherný; —meter *n.* drobnoměr T.; —meterschraube *f.* (phys.) šroub drobnoměrný T.; —*pyle* *f.* (bot.) dírka klová T.; —skop *n.* drobnohled T.; —skopie *f.* drobnohledství; —typie *f.* drobnotisk.

Milan (-es, M. -e) *m.* (fr.) luňák.

Milbe (M. -en) *f.* roztoč, zákožka *Acarus* (zool.).

Milch (oh. M.) *f.* mléko T.; M. der Fische mléčí; —ader *f.* mléčnice; —ahorn *m.* javor mléčnatý; —anstalt *f.* mlékárna; —artig mlékovitý; —asch *m.* ucháč, čepák; slevák, krajáč; —bad *n.* mléčná lázeň; —bart *m.* pejří, mech, prvorostlé vousy; holobrádek; —behälter *m.* mléčník, mlékárna; mlékovod; —bruder *m.* soukojenec spolukoje-

nec; —bruftgang mízovod prsníkový T.; —en *adj.* mlékový, mléčný; —er, —ner *m.* mléčník, mléčná ryba; —fieber *n.* hořečka k mléku; —fleiſch *n.* brzlík; —fluß *m.* mlékotok; —frau mlékařka; —gährung *f.* kysání (kvašení) mléka T.; —gefäß *n.* mléčnice T.; —geld *n.* mléčné P.; —gelte *f.* dížka, dojačka; —geſchirr *n.* mléčník; —glas *n.* (chem.) sklo mléčné T.; —haltig mléčnatý; —händler *m.* mlékař P.; -in -ka; —harn *m.* (med.) moč bílá; —ig mléčný, mléčnatý; —kaffee *m.* bílá káva; —kammer *f.* mlékárna; —karpfen *m. v.* Milcher; —keller *m.* mléčnice; —knoten *m.* (med.) sražené mléko; kulky (v prsech); —kuh *f.* dojná kráva; —kur *f.* léčení mlékem; —löffel *m.* sběračka; —maier *m.* mlékárník; -in -ice; —mann *m.* mlékař; —meſſer *m.* mlékoměr; —nudeln *pl.* mléčné nudle; —nutzung *f.* úžitek mléčný P.; úžitek z mléka; —pacht *m.* propachtování, pronajmutí mléka, dojiva P.; —rahm *m.* smetana; —reich *adj.* mléčnatý; —röhre *f.* (bot.) mléčnice T.; —ruhr *f.* úplavice bělavá; —ſaft *m.* mléč, mléčnosť, zažitina; míza, šťáva mléčná; —ſaures Salz mlékan T.; —ſäurengährung *f.* kvašení mléčnokyselé; kysání mléka T.; —ſchaum *m.*, —ſchnee *m.* pěna mléčná, paráda; —ſchorf *m.* uročky *pl.*, ohnipara; —ſchweſter *f.* spolukojenka, soukojenka; —ſpeiſe *f.* mléčný pokrm; —ſtand *m.* mlékařská živnosť; —ſtein *m.* mlékokam, mléčník; —ſteuer *f.* mléčné P.; —ſtockung *f.* (med.) zadržení n. ssednutí mléka; ssedlé mléko; —ſtraße *f.* (am Himmel) mléčná dráha T.; (mléčná n. bílá n. boží cesta na nebi, cesta do Říma); —topf *m.* hrnec na mléko, doják; großer M. krajáč, ucháč; —tuch *n.* mlíčen; —verdünnung *f.* zřeďování mléka; —verfälſchung *f.* porušování mléka P.; —verhaltung *f.* zástava mléka (med.); —verkaufsanſtalt *n.* mlékárna; —waſſer *n.* syrovátka; —weib *n.* mlékařka; —weiße *f.* bělosť mléčná; —werk *n.* dojivo, dojení; —wirthſchaft *f.* mlékařství P.; —zahn *m.* cucák, mléčný zub; der erſte M. vlček; —zins *m.* mléčné *n.*; —zucker *m.* cukr mléčný T.

Mild *adj.* jemný; fig. lahodný, líbezný; libý, tichý; nábožný, pobožný; laskavý, dobrý, dobrotivý (T.); m. ſtimmen ojemniti; —e Stiftungen nadání dobročinná; —er Winter povolná zima; —e (ob. M.) *f.* lahodnosť, laskavosť, dobrota.

Milder-er *m.* obměkčitel, dobřitel, lahoditel; —n etw. zjemniti, zlahodniti; utišiti, ukrotiti; uleviti; ein Erkenntniß m. obleviti nálezu P.; eine Strafe m. oblehčiti, polehčiti trestu P., zmírniti trest; —ung *f.* ulevení, utišení, ulehčení; —ungsgrund *m.* příčina polehčovací P.; —ungsmittel *n.* mírnidlo; -ungsumſtand *m.* okolnosť polehčovací P.

Mild-herzig dobrosrdečný, dobrý; —thätig dobročinný, štědrý.

Miliaria *f.* (lt.) (med.) *pl.* potničky.

Militär (-s, ob. M.) *n.* (fr.) vojsko P.; M. (M. -s) *m.* vojín, voják; —appellationsgericht *n.* vojenský odvolací soud P.; —ärar *n.* vojenský erár, vojenský důchod P.; —arzt *m.* vojenský lékař P.; —ausreißer *m.* vojenský zběh P.; —baudirection *f.* vojenské stavební ředitelstvo; —beitrag *m.* příspěvek na vojsko (pomůcka na vojsko P.); —beurlaubter *m.* vojenský odpuštěnec P.; —commandant *m.* vojenský velitel P.; —commando *n.* vojenské velitelství P.; —dienſtleiſtung *f.* vojenská služba P.; —erſatzmann *m.* vojenský náhradník P.; —execution *f.* vojenská exekuce P.; durch M. etw. bewerkſtelligen něčeho dobyti, něco k místu a konci přivesti pomocí vojenskou P.; —flüchtiger *m.* zběh, uprchlík vojenský (utěkač vojenský P.); —gericht *n.* vojenský soud P.; oberſter —gerichtshof *m.* nejvyšší soud vojenský P.; —gränze *f.* vojenské pomezí P., vojenská hranice; —gränzgebiet *n.* zemiště vojenského pomezí P.; —individuum *n.* osoba vojenská P.; —intendant *m.* vojen-

ský intendant, v. hospodář; —intendantur *f.* vojenská správa hospodářská; —isch vojenský; =e Haltung vojenské chování; —jahr *n.* rok vojenský P. (rok správní P.) T.; —justizbeamte *m.* vojenský soudní úředník P.; —justiznorm *f.* řád soudní vojenský P.; —körper *m.* (ein Corps) vojenský sbor; (die Armee) vojsko P.; —lehranstalt *f.* vojenské učiliště; —macht *f.* vojenská, válečná, branná moc; —mannschaft *f.* prosté vojsko P.); —obercommandant *m.* vrchní velitel vojenský (vojenský nadvelitel P.); —pflicht *f.* povinnosť vojenská; povinnosť k vojenské službě P.; —pflichtig stavem vojenským povinen, povinen vojensky sloužiti P.; povinný ke službě vojenské; ein =er osoba ke službě vojenské povinná; —polizeiwache *f.* policejní stráž vojenská P.; —schule *f.* škola vojenská; —stand *m.* stav vojenský; —stellungspflichtig povinen postaviti se k odvodu P.; =es Alter věk, ve kterémž někdo jest povinen k odvodu se postaviti P.; —spital *n.* vojenská nemocnice; —stiftung *f.* vojenské nadání P.; —stiftungsplatz *m.* vojenské místo nadací P.; —stil *m.* sloh vojenský T.; —übung *f.* cvičení vojenské P.; —widmung *f.* služba vojenská; povinnosť k vojenské službě P.

Milium *n.* (lt.) proso; (med.) krupička. [(zemská obrana).

Miliz (M. =en) *f.* vojsko domovské

Mille (lt.) tisíc; *pro m.* z tisíce, na tisíc; —*folium n.* (bot.) řebříček.

Milliade *f.* tisíciletí.

Milliarde *f.* (fr.) miliarda (tisíc milionů). [sícinka T.

Millimeter *n.* (fr.) milimetr, ti-

Million (M. =en) *f.* milion T.; —är (=s, M. =e) *m.* milionář; —tel *n.* (math.) miliontina T.

Milly-kerzen *pl.* milyovky.

Milz (M. =en) *f.* slezina, (auch slezen, slezeno) *Splen*; M.= slezinný; —anschwellung *f.* oduření n. otok sleziny; —ausschnitt *m.* (chir.) výřez sleziny; —brand *m.* sněť; —brandkarbunkel *m.* ohnivý nežit, černá neštovice; —ig slezinatý; —krank *adj.* neduživý na slezinu; —kraut *n.* slezinník; —kuchen *m.* kra sleziny; —schmerz *m. v.* Milzweh; —stockung *f.* zacpání v slezině; —sucht *f.* vrtošivosť *Spleen*; —tumor *m.* kra sleziny; —verhärtung *f.* zatvrzení sleziny; —weh *n.* bolesť sleziny.

Mim-e (=en, M. =en) *m.* (gr.) tvářitel T.; —esis *f.* posměšné opakování n. přetváření, přetvařování T.; —ik *f.* tvářitelství, tvářitelské umění T.; —iker *m.* tvářitel. [livka.

Mimose *f.* (lt. span.) (bot.) cit-

Minaret (=s, M. =s) *n.* (arab.) minaret, modlitební věž (u Turků).

Minder *adv.* méně; *adj.* menší; sprostější; mladší; —gradig méněstupňový; —heit *f.* menšina, menší počet, menší strana.

Minderjährig nezletilý, let nedošlý, nemající let (právních) P.; —keit *f.* nezletilosť; —keitsnachsicht *f.* doplnění let, dání let, prominutí nezletilosti P.

Minder-n menšiti, ztenčiti; sich se; —ung *f.* umenšení; M. der Wörter zdrobnění; —zahl *f.* menšina. [nejmenším.

Mindest, —ens *adv.* nejméně, při

Mine (M. =n) *f.* (fr.) podkop, průkop; fig. úklady; —n podkopy dělati.

Minen-auge *n.* otvor (oko) podkopu; —führer *m.* vůdce podkopův; —gang *m.* chodba podkopu; —kammer *f.* komora v podkopu; —ladung *f.* nabití podkopu; —zünder *m.* zapalovadlo podkopu.

Mineral (=es, M. =e od. =ien) *n.* (fr. lt.) minerál P., nerost T.; —alkali *n.* žíravina minerální, alkali minerální T.; —bäder *pl. n.* minerální lázně T.; —blau *n.* modř minerální T.; —chemie *f.* lučba neorganická, neústrojná; —dünger *m.* hnůj minerální; —gelb *n.* žluť minerální (nerostová) T.; —grün *n.* zeleň minerální (nerostová) T.

Mineralien *pl.* nerosty *v.* Mineral; —beschreibung *f.* nerostopis; —kunde *f.* nerostoznalství; —sammlung *f.* sbírka nerostův.

Mineral-isch nerostový; —ker=

mes červec minerální T.; —og *m.* nerostoznalec; —ogie *f.* nerostopis T.; —quelle *f.* pramen minerální, zřídlo minerální T.; —reich *n.* říše nerostův, říše minerálií T., nerostlinstvo; —theer *n.* dehet nerostový; —wasser *n.* voda minerální, nerostová. [Minerva.

Minerva *f.* (lt. Myth.) Mudřena,

Mineur *m.* (fr.) podkopník.

Miniatur *f.* (lt.) miniatura, miniaturní malba (drobnomalba) T.; —gemälde *n.* obraz miniaturní T.; (drobnoobraz). [ka.

Minimalbetrag *m.* nejmenší část-

Minimum (lt.) nejméně; das M. (math.) nejmenšina, nejmenší hodnota T., nejmenší část n. stupeň; —thermometer *n.* teploměr mrazokrajný T.

Minir-en (fr.) podkopy dělati; —kunde *f.* podkopnictví.

Minister (-s, unv. M.) *m.* ministr P.; M. des Innern ministr vnitra; M. oh. Portefeuille min. poradný P.

Ministerial- ministerský P.; —erlaß *m.* ministerské vynešení P.; —commissär *m.* ministerský komisař P.; —rath *m.* radní ministerský P.; —verordnung *f.* nařízení ministerské; —weg *m.*; etw. im -e veranlassen učiniti něco prostředkem ministerstva P.

Minister-iell ministerský; —ium (-s, M. -ien) *n.* (einzelnes) ministerium P.; (gesammtes) ministerstvo P.; M. des Aeußeren ministerstvo zevnějška (min. zevnitra P.), min. zahraničných záležitostí; M. der äußeren Angelegenheiten u. des Hauses ministerium záležitostí zahraničných a rodu císařského P.; M. des Cultus und des Unterrichtes ministerium záležitostí duchovních a vyučování P.; M. der Finanzen ministerium financí, min. finanční P.; M. für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten ministerium obchodu (tržby), průmyslu a veřejné stavby P.; M. des Innern ministerium vnitra P.; M. der innern Angelegenheiten ministerium záležitostí vnitřních P.; M. der Justiz ministerium práv P., min. soudnictví; M. des Krieges min. války (vojny) P.; M. des Kriegswesens min. vojenství, m. záležitostí válečných P.; M. für Landescultur und Bergwesen ministerium zeměvzdělání a hornictví P.; M. für Landesvertheidigung m. zemské obrany.

Ministerrath *m.* rada ministerská, ministerstvo P.

Ministr-ant (-en) *m.* (lt.) ministrant; —iren ke mši sloužiti.

Minium *n.* suřík *v.* Mennig.

Minne (oh. M.) *f.* láska, milosť; —dichter, —sänger *m.* milopěvec; —lied *n.* milostná píseň; —sang *m.* milostný zpěv; —spiel *n.* milkování; —wonne *f.* rozkoš lásky.

Minnig-hold, —lich *adj.* militký, zmilitký, rozmilý, milounký.

Minor (lt.) menší; *propositio minor* (philos.) návěsť dolejší, dolejšek T.; —enn nezletilý *v.* Minderjährig; —es *pl.* (Priesterweihe) nižší posvěcení; —it (-en) *m.* minorita; —itenkloster *n.* klášter minoritský; —ität *f.* menšina.

Minotaur *m.* (gr.) lidobýk, polobýk.

Minuend (-en) *m.* (lt.) (math.) menšenec T. [statek, schodek.

Minus (lt.) méně; M. *n.* nedo-

Minuskel, —schrift *f.* řádkové písmo T. [chen *n.* menšítko.

Minus-wärme *f.* neteplota; —zei-

Minuta *f.* (lt.) nástin, rozvrh; *alla minuta* (it.) (Handel) podrobně, v malém.

Minute (M. -en) *f.* minuta (menšina) T.; —nfleisch *n.* maso rychle vařené n. pečené, maso na rychlo; —nring *m.* kruh minutový; —nzeiger *m.* (an einer Uhr) minutníček.

Minut-ien *pl.* (lt.) maličkosti; —ion *f.* zmenšení; —iös malicherný, titěrný. [2. kočka, macek.

Minze *f.* (bot.) máta *v.* Münze;

mio conto (it.) můj účet. [T.

Miosis *f.* (gr.) zmalení, zmenšení

Mir *pron.* mně.

Mirabil-ia, —ien *pl.* (lt.) podivnosti, věci podivu hodné.

Mirakel (-s, unv. M.) *n.* (lt.) zázrak; miraculös (lt.) zázračný.

Mirza *m.* (perſ.) mirza, kníže.

Misanthrop (=en) *m.* (gr.) omrzelec, nevlida, mrzout; —ie *f.* nevlídnosť; mrzoutství; —iſch nevlídný.

Miscelle (M. =n) *f.* (lt.) drobnůstka, drobotina; *pl.* Miscellaneen rozličnosti.

Misch-bar mísitelný, směsitelný; —eln promichovati; —en etw. míchati, mísiti; —er *m.* míchač, měsič; —form *f.*, Medium (gr.) zvratnočinné T.; —futter *n.* míšenice; směška; —geſchirr *n.* měsečka, měsidlo; —getreide *n.*, —korn *n.* směska; —laute *pl.* smíšené hlásky T.; —ling *m.* směška, směsice, míchanina; míšenec, zvrhlec, zvrhlík; -lings=form *f.* zrůdná n. míšená forma, -ný tvar T.; —lingswort *n.* zrůdné slovo, míšenec T.; —maſch *m.* míchanice, matlanina; —maſchine *f.* mísidlo; —theil *m.* souměsek; —ung *f.* míchání, mišení; směs, smíšenina, míchanina T., směsice; ſchädliche M. der Getränke škodlivé míšení nápojův P.; M. der Wörter zdrobnění; —ungs=gewicht *n.* rovnomocnina T.; —werk=zeug *n.* mísidlo.

Miserabel (lt.) mizerný, bídný.

Miseratio *f.* (lt.) politování T.

Misère *f.* (fr.) bída.

Miserere! (lt.) smiluj se Pane! 2. M. *n.* (med.) dávení kalu, kalodav.

Misericordia *f.* (lt.) milosrdenství.

Mispel (M. =n) *f.* mišpule, nyšpule.

Miss *f.* (engl.) slečna.

Miss- ne-; zlý; protivný čemu P.; —achten einen, etwas zneváž iti; —achtung *f.* nevážnosť k někomu P.

Missal (=s, M. =e) *n.* (lt.) mešní kniha.

Miss-behagen mh. nelíbiti se; —beliebig nelibý, nemilý; —bildung *f.* zrůdnosť T.; —billigen neschváliti; —billigung *f.* nelibosť P.; —brauch *m.* nepořad, zlé užívání P., nadužití; zneužívání; —credit *m.* nedůvěra, kleslá důvěra; —deuten etwas chybně vyložiti, chybně vykládati; eine —deutete Stelle místo chybně vyložené; —deutung *f.* chybný výklad.

Missen mh. nebyti zde, scházeti; pohřešiti *v.* Vermiſſen.

Miss-erfolg *m.* nezdar; —ernte *f.* neúroda.

Misse-that (M. =en) *f.* zločin P.; —thäter *m.* zločinec P.

Miss-fall (=s, M. —fälle) *m.* potracení, zmetání; —fallen einem mh. nelíbiti se, omrzeti; M. *n.* nelibosť (k něčemu n. k někomu) T.; —fällig nelibý, nemilý; —form (M. =en) *f.* patvar; zrůda; —gängig zvrácený; —gebären nedochoditi, potratiti; (v. Thieren) zmetati; —gebilde *n.* nestvůra; —geboren křivorodý, potvorný, obludný; —geburt *f.* potvora, netvora P.T.; —geſchick *n.* zlý osud, pohroma; —geſchöpf *n.* potvora, pitvor; unzeitiges M. nedochůdče; —geſtalt *f.* potvora, nestvůra, ohava; —geſtalten etwas zpotvořiti něco; —geſtaltet potvorný, zpotvořený P.; —glücken nezdařiti se, nepoštěstiti se; —gönnen einem etwas nepřáti komu něčeho; —gönner *m.* nepříznivec; —griff (=s, M. =e) *m.* přechmat, omyl; —gunſt *f.* nepřízeň, nepřejnosť; —günſtig nepříznivý; —handeln einen zle nakládati s kým; —handlung *f.* zlé s někým nakládání P.; gegenſeitige M. der Eheleute obapolné zlé nakládání manžela s manželem P.; M. von Patenten und öffentlichen Verordnungen zlé nakládání s patenty a s veřejnými nařízeními P.; ſchwere M. těžké s někým nakládání P.; —heirat *f.* zvrhlé manželství; —hellig nesouhlasný; —helligkeit *f.* nesouhlasnosť; nepohodnutí.

Mission (M. =en) *f.* vyslanství; 2. blahověstná výprava, mise; innere M. misionářství doma; M. (Perſonale) vyslanectvo; —är (=s, M.=e) *m.* misionář.

Missiv *n.* (lt.), —e *f.* (fr.) poselství.

Miss-jahr *n.* neúrodný rok; 2. zlá úroda T.; —kennen zneuznati; —klang *m.* zlozvuk, lichozvuk, drsnozvuk T.; —laune *f.* omrzelosť; —launig omrzelý; —laut *m.* zlozvuk; —leiten zle voditi; —lich nepříjemný, nemilý, zlý.

Miss-lingen mſ. nezdařiti se, nepodařiti se, nepovesti se; —lungen nezdařilý; —lungenheit *f.* nezdařilosť, nezdar; nepovedenosť.

Missmuth (=s, oh. M.) *m.* nevrlosť; —ig nevrlý.

Miss-stand (=es, oh. M.) *m.* zlý stav, nepřístojnosť; nesnáz; —ſtimmung *f.* nevrlosť, omrzelosť, rozmrzelosť; —ton *m.* zlozvuk T.; —tönen mh. zlozvuk vydávati; —trauen nedůvěřovati komu; M. *n.* nedůvěra; —trauensvotum *n.* hlas nedůvěry; —trauiſch nedůvěřivý, nedověrný; —vergnügen *n.* mrzutosť, nelibosť, nespokojenosť, nevrlosť; —verhältniß *n.* nepoměrnosť, nesrovnalosť; —verſtanden nesrozumělý, nedorozumělý T.; —verſtändniß *n.* nedorozumění; hier iſt ein M. tu je mýlka; —verſtehen nesrozuměti, neporozuměti čemu; —wachs *m.* neúroda; —wollend neblahovolný, zlovolný.

Mist (=es, oh. M.) *m.* hnůj, mrva, mrvina; lejno; —beet *n.* pařeniště, hřízeň.

Mistel (M. =n) *f.* jmelí; —droſſel *f.* bravník.

Mist-en neřáditi, trousiti, káleti, trus pouštěti; 2. hnůj kydati; hnojiti, mrviti; —flechte *f.* košina; —fuhre *f.* vůz hnoje (fůra hnoje); —grube *f.*, —haufen *m.* hnojiště, mrviště; —haken *m.* kopáč; —jauche *f.* hnojnice; —käfer *m.* brumbál, chrobák; —ler *m. v.* Miſteldroſſel; —pfütze *f.*, —pfuhl *m.* hnojniště; hnojnice; —ſtätte *f.* hnojiště; —ung *f.* pohnojení; —wagen *m.* vůz na hnůj, hnojný vůz, hnoják.

Mistresse *f.* (engl.) paní, velitelka; dáma.

Mit *prp. c. dat.* s, se; při, na; o; po, podle; pod; m. mir se mnou; m. Fleiß pilně; (bezeichnet m. ein Werkzeug od. Mittel, durch welches etwas geſchieht, ſo wird es im Böhm. ohne Vorwort durch den Inſtrum. überſetzt) m. dem Meſſer ſchneiden nožem řezati n. krájeti; m. der Axt hauen sekerou sekati; m. den Augen winken očima mrkati; m einem Wort slovem; mit der Leiche gehen na pohřeb jíti; m. *adv.* das geht noch mit to ještě ujde n. projde; warſt du auch m. dabei? byl jsi také při tom?

Mit-abgesandter *m.* spoluposel; — angeklagter *m.* spoluobžalovaný P.; —arbeiter *m.* spolupracovník (spolupracovatel) P.; — aufſeher *m.* spoludozorce; —belehnter *m.* společný man, spoluman P.; —belehnung *f.* dání něčeho ve společné manství, podání společného manství P.; —berechtigter *m.* spoluoprávněnec P.; —berechtigung *f.* spoluoprávnění, společné oprávnění P.; —beſchuldigter *m.* spoluobviněnec P.; —beſitz *m.* společné držení; —beſitzer *m.* spoludržitel; —bevollmächtigter *m.* spoluplnomocník, spoluzmocněnec P.; —bevollmächtigung *f.* společné plnomocenství P.; —bewerben spolu se ucházeti o něco; —bewerber *m.* spoluuchazeč P.; —bewohner *m.* spoluobyvatel; —bieten spolu podávati (při dražbě) P.; —bringen něco s sebou přinesti P.; —bruder *m.* spolubratr; —bürge *m.* spolurukojmě P.; — bürger *m.* spoluměšťan, spoluměštěnín P.; (Staats=) spoluobčan P.; —bürgſchaft *f.* spolurukojemství, společné rukojemství P.; —diener *m.* spolusluzebník; —eigenthum *n.* společné vlastenství, vlastnictví P.; —eigenthumer *m.* spoluvlastník P.; —einander *adv.* spolu, společně, dohromady; —erbe *m.* spoludědic P.; —eſſer *m.* spolujedec; (Kkht.) újedí; —finder *m.* spolunálezce P.; ſich —freuen radovati se s kým; —gabe *f.* věno, přínos P.; —gefangener *m.* (im Gefängniſſe) spoluvězeň P.; (im Kriege) spoluzajatý; —gefühl *n.* soucit (soustrasť, soustrázeň; souslasť, soulibosť) T.; —genoſſe *m.* einer Sache společník ve věci P.; —geſell *m.* spolutovaryš P.; —gift *f.* věno P.; —gläubiger *m.* spoluvěřitel P.; —glied *n.* (einer Geſellſchaft) člen n. úd spolkový P.; —gliederſtand *m.* počet členův n. údův; —haftung *f.* ručení společné, ručení ze spolka

P. T.; —handelnd spolujednající T.; —helfer *m.* pomocník P.; —herausgeber *m.* spoluvydavatel P.; —herrscher *m.* spolupanovník P.

Mithin *cnj.* pročež, tudy.

Mit-interessent spoluúčastník T.; —kläger *m.* spolužalobník (spolužalobce P.); —laut, —lauter *m.* souhláska, spoluhláska T.; —leid *n.* útrpnosť s někým P.; —leidenheit, —leidenschaft (ob. M.) *f.* účastenství; —leidig útrpný; —leidlos bez útrpnosti; —mann *m.* spolák; —mensch *m.* bližní; —name *m. v.* Beiname; —nehmen s sebou vzíti; —nichten *adv.* nikterak. [kartáčnice.

Mitrailleuse *f.* (fr.) kulomet, *rus.*

Mit-regent *m.* spoluvládce P.; —regentschaft *f.* spoluvláda, spoluvladařství P.; —schuld *f.* spoluvina P.; —schuldiger *m.* (eines Verbrechens) spoluvinník (zločinu n. ve zločinu) P.; —schuldner *m.* spoludlužník P.; —schüler *m.* spolužák, spoluučeník; —sperre *f.* spoluzávěra, společné zavírání P. T.; —stimmen spolu hlasovati T.

Mittag (=es, M. =e) *m.* poledne; um M., zu M. o poledni, v poledne; mittägig *adj.* polední, jižní.

Mittags-brot *n.*, —essen *n. v.* Mittagsmahl; —fernrohr *n.* stroj pasážní, průchodní, trouba polední T.; —fläche *f.* plocha polední T.; —gebet *n.* modlitba v poledne; —gegend *f.* strana jižní, strana polední T.; —gespenst *n.*, —hexe *f.* polednice, poludnice; —höhe *f.* výška polední T.; —kreis *m.* poledník, kruh polední T.; —land *n.* jižní země; —länder *m.* jihozemec, poledňan; —läuten *n.* polední zvonění, poledne; M. für einen Verstorbenen vyzvánění hran; —licht *n.* polední světlo; —linie *f.* čára polední, polednice T.; —mahl *n.* oběd; —punkt *m.* bod jižní, jih T.; —ruhe *f.* poledníčko, polední odpočinutí; —seite *f.* polední n. jižní strana; —strahl *m.* paprsek polední; —uhr *f.* hodiny polední T.; —verbesserung *f.* oprava polední T.; —wärts *adv.* k poledni, k jihu; —wind *m.* jih, polední vítr, jižní vítr; —zeichen *n.* znak n. známka polední T.; —zeit *f.* čas.

Mittagwärts *adv.* k jihu.

Mitte (ob. M.) *f.* střed T., prostřed, prostředek; středina T.; aus der M. z prostřed, z prostředka; Ort in der M. prostředí, prostředek; —fasten *f.* středopostí.

Mittel (=s, unv. M.) *n.* prostředek P.; Arzneim. lék; Geldm. prostředky peněžné n. peněžité P.; Landesm. důchody zemské P.; Zahlungsm. jmění, majetnosť P.; M. (Gremium, Zunft) pořádek, sbor P.; (math.) průměr T.; (phys.) prostředí T.; m. *adj.* (kfm.) střední, polovičný T.; gut M., fein M. nadprostřední T.; *v.* Mittler.

Mittel-alter *n.* (histor.) střední věk, středověk T.; —bahn *f.* střední dráha; —band *n.* svorník, svůra.

Mittelbar *adj.* prostředečný, nepřímý P.; *adv.* prostředně, prostředečně, prostředkem P.; m. durch jmd. einwirken prostředkem někoho působiti P.; —e Einwirkung prostředečné působení P.; —er Vortheil prostředečný, nepřímý užitek P.

Mittel-bass *m.* (Mus.) střední bas; —bauch *m.* (anat.) středobřišek, obpupí T.; —begriff *m.* článek n. pojem střední T.; —behörde *f.* úřad střední; —bier *n.* ředina; —brustring *m.* (anat.) článek středoprsový T.; —ding *n.* prostředina; —druckmaschine *f.* parostroj středotlačný, parostroj s prostředním tlakem P.; —ente *f.* kopřivka; —fell *n.* mezipličnice, přípona, přepona T.; —finger *m.* střední, prostřední prst, prostředec; —freier *m.* (in Deutschl.) nižší šlechtic, poddaný šlechtic; —fuß *m.* nárt; —fußknochen *pl. m.* kosti přednártní T.; —gebirge *n.* středohoří T.; —grund *m.* prostředí; —gut *adj.* nadprostřední; —hand *f.* záprstí; —handknochen *pl. m.* kosti záprstní T.; —ländisch *adj.* středozemní, středozemský T.; =es Meer středozemní moře; —landsgebirge *pl. n.* vnitrozemní n. vnitrozemské hory T.; —linie *f.*

středová čára, obojstředná čára T., střednice; (b. Magnet) meznice T.; —los nezámožný, nemajetný; —losigkeit *f.* nedostatek prostředkův; nemajetnosť; —losigkeitszeugniß *n.* vysvědčení nemajetnosti; —mann *m.* prostředník; 2. muž prostřední; —maß (ob. M.) *n.* prostřední míra P.; —mäßig prostřední P. T.; —mäßigkeit *f.* prostřednosť; —mast *m.* prostřední stěžeň; —mauer *f.* přezeď, přezdění; —meer *n.* středomoří T.; 2. středozemní moře; —partei *f.* strana střední, st. prostřední; —punkt *m.* střední bod (středík) T.; —punktsgleichung *f.* rovnice středová T.; —punktslinie *f. v.* Mittellinie; —punktswinkel *m.* úhel středový, kruhostředový T. [prostředkem, po...

Mittels (Mittelst) *prp. c. gen.* skrze,

Mittel-satz *m.* věta vložená T.; —säulchen *n.* (bot.) sloupeček, sloupek plodový T.; —schaft *m.* (b. Büchsenm.) středopažbí; —schatten *m.* poloustín T.; —schule *f.* škola střední (prostřední) P.; —sparren *m. m.* prostřední krokev T.

Mittels-mann *m.*, —person *f.* prostředník P.; 2. dohazovač P.; —rath *m.* sborový radní.

Mittelst *v.* Mittels.

Mittel-stand *m.* prostřední stav P.; —stimme *f.* (Mus.) hlas střední, hlas prostřední; —straße *f.* střední cesta; —stück *n.* díl střední; kus z prostředka; M. zweier Thorflügel klapačka T.; —ton *m.* (Mus.) střednice *v.* Mediante; —tonig polopřízvučný T.; —wall *m.* mezihradbí; —weg *m.* středocestí, střední cesta; —werg *n.* pačes; *pl.* pačesy; *coll.* pačesí; —wort *n.* (grm.) příčestí T.; M. im Slavischen přechodník; —zeit *f.* střední čas; střední věk *v.* Mittelalter; —zeitig obojetný, středočasný T.

Mitten *adv.* v prostředku, v půli, u prostřed; m. in der Nacht okolo půlnoci; m. entzweibrechen v půli přelomiti.

Mitternacht *f.* půlnoc; 2. sever T.; mitternächtig, mitternächtlich *adj.* půlnoční.

Mitternachts *adv.* v půlnoci, okolo půlnoci; —gegend *f.* strana severní, půlnoční T.; —punkt *m.* bod severní, půlnoční T.; —tiefe *f.* (astr.) hloubka půlnoční T.; —uhr *f.* hodiny půlnoční T.

Mittfasten *pl. f.* středopostí.

Mitthäter *m.* účastník činu, společník; spolupachatel.

Mittheil *m.* soudíl; —bar sdílný; —en einem etw. (bekannt geben) oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti, vyjeviti někomu něco P.; (übergeben gegen Rückstellung) propůjčiti P.; (ohne Rückstellung) dáti, odevzdati něco; podati, dodati něčeho n. něco P.; (ausfolgen) vydati P.; sdíleti co s kým T.; —ung *f.* sdělení; M. von etw. machen *v.* Mittheilen; —ungsgabe *f.* dar sdílivosti.

Mittler (-s, unv. M.) *m.* prostředník; smírce; ddd. —e *adj.* střední, prostřední; —e Temperatur des Tages průměr tepla denního T.; —weile *adv.* zatím, mezi tím; —weilig *adj.* zatímný.

Mitt-woche (M. -en) *f.* středa; —wöchentlich *adj.* středový; *adv.* každou středu.

Mit-unter *adv.* semtam, někdy; —urheber *m.* spolupůvodce; —verbrecher *m.* spoluzločinec P.; —verweser *m.* spoluspráyce; —vormund *m.* spoluporučník P.; —wähler *m.* spoluvolič; —weide *f.* společná pastva, spolupasení, spolupastva P.; —welt *f.* souvěk, nynější věk; —wirken spolupůsobiti, k něčemu se přičiniti P.; —wirker *m.* spolusobce P.; —wirkung *f.* společné působení, spolupůsobení; thätige M. skutečné se k něčemu přičinění P.; M. der Staatsbürger součinnosť, společné působení občanův státních P.; —wissen věděti spolu s jinými o něčem; —wissenschaft *f.* vědomí, spoluvědomosť; —zeit *f.* přítomný čas; —zeuge *m.* spolusvědek P.; —ziehen táhnouti s někým; spolu s něčím jiným táhnouti.

Mixtur (M. -en) *f.* (lt.) (chem.) míchanina, smíšenina T., míchanice, míšenice.

Mnemo-nik *f.*, —neutik, —technik *f.* (gr.) pamětiuma, mnemonika.
Mob *n.* (engl.) luza.
Möbel (-s, unv. M.) *v.* Meubel.
Mobil (lt.) pohybný, movitý; —ar, —iar *n.*, —arvermögen, —iarvermögen *n.* majetnosť movitá, věci movité, movitosť P.T.; —garde *f.* mobilní garda, přechodná stráž; —ien *pl.* věci movité, nábytek P.; (—ienstücke) nábytky P. T.; věci nábytečné; —*is* (lt.) pohybný; (grm.) přechylný T.; —isation *f.*, —isirung *f.* mobilisace, mobilisování; —isiren mobilisovati, v hotovosť uvesti (vojsko); —ität *f.* přechylnosť T.; —machung *f.* válečná příprava; —zustand *m.* pochodnosť; vojenská hotovosť.
Mocca, —kaffee *m.* moka, káva arabská.
Modalität (M. -en) *f.* (lt.) spůsob P., spůsobovosť T.; M. der Ablösung spůsob výkupu P.; unter diesen —en tímto spůsobem T.; —surtheile *pl.* úsudky podle spůsobovosti T.
Mode (M. -en) *f.* (fr.) moda; kroj; (stroj); spůsob, obyčej, zvyk; —artikel *m.* modní článek; —bild *n.* obraz modní; —händler *m.* obchodník s modními věcmi; —laden *m.* sklad modního zboží.
Model *m.* (Bauk.) *v.* Modul.
Modell (-es, M. -e) *n.* vzorec, vzorek, model T.; obrazec; —eur, —irer *m.* vzorkář; —iren vzorce dělati, vzorkovati T., vzorky strojiti; —kunst *f.* vzorkovnictví; —macher, —schneider, —stecher *m.* vzorkář T.; —zeichnung *f.* výkres dle vzorku (dle modelu) T.
Modeln obdělati.
Moden-salon *m.*, —zeitung *f.* *v.* Modesalon, Modezeitung.
Moder (-s, vh. M.) *m.* zpráchnivělosť, zetlelosť, zetlelina, zpuchlina; —erz *n.* bahňák; —grund *m.* bahno, bahniště. **Moderato** (it.) mírně.
Moderir-en (lt.) (Gerichtskosten) zmenšiti, uskrovniti, zmírniti (soudní náklady) P.; sich m. mírniti se; —ung *f.* der Gerichtskosten zmenšení, uskrovnění, zmírnění soudních škod P

Modern mh. tlíti, práchnivěti.
Modern *adj.* (fr.) novověký T., novodobý, novokrojní; -e Literatur novověké písemnictví; —isiren nové době přispůsobiti, moditi.
Modest (lt.) mírný; —ie *f.* mírnosť.
Mode-salon *m.* salon modní; —sucht *f.* modnictví; —waaren *pl.* modní zboží, modniny; —waarenhändler *m.* obchodník se zbožím modním; —waarenhändlerin *f.* modistka, modnice; —waarenhandlung *f.* obchod s modním zbožím; —zeitung *f.* modní časopis.
Modifi-cation *f.* (lt.) změna P., pozměnění; připůsobení, uspůsobení T.; —ciren etw. pozměniti (přeměniti, proměniti), částečně změniti, zjinačiti něco; připůsobiti, uspůsobiti T.
Modul, —us *m.* (lt.) (math.) měřítko T.; sloupomíra, sloupoměr, sloupová míra T.; —ation *f.* (mus.) přecházka, modulace; —iren přecházeti, modulovati.
Modus *m.* (lt.) spůsob T.
Mofette *f.*, Moufette *f.* (fr.) *pl.* —n plyny škodlivé, větry škodlivé (v dolech); 2. *pl.* mofety T.; sopky plynové, sopky plynometné.
Mögen moci; weiter m. meine Füße nicht dále nemohou moje nohy; wenn er nicht bleiben will, so mag er gehen nechce-li zůstati ať jde; es mag sein wie es will buď jak buď; mag er doch thun was er will nechť (nechať, ať) dělá co chce; wo mag er so lange bleiben? kdež asi zůstal, kde pak asi je? ich mag deiner nicht nestojím o tě; ich möchte gern zu ihm gehen rád bych k němu šel? ich bat ihn, daß er kommen möchte prosil jsem ho, aby přišel; ich möchte mich zu Tode lachen smíchy bych pukl.
Möglich možný; so viel m. podle možnosti; pokud možné P.; —keit *f.* možnosť T.; —st podle nejvyšší možnosti P.; —st bald se vší možnou rychlostí, co nejrychleji.
Mogul (-s) *m.*, Groß-Mogul veliký mogul (velevládce v Indii).

Mohn (-s, ob. M.) *m.* mák; *Papaver*; M.- makový; —blüte *f.* květ makový; —feld *n.* makoviště; —haupt, —kopf *m.* makovice; —kuchen *m.* makovec, makovník; —stoff *m.* mákan, makovina; —semmel *f.* makovka; —strudel *m.* makový strudl.

Mohr (-en, M. -en) *m.* mouřenín, černoch; (chem.) čerň platinová T.

Möhre *f.* mrkev *Daucus Carotta.*

Möhren *adj.* mrkvový; —feld *n.* mrkviště; —fliege *f.* moucha mrkvářka.

Mohren-grau mourový; —hirse *f.* medynek; —kopf *m.* mouřenín; mouřenínská hlava; (Pferd) mourek; (Vogel) černohlávek; —land *n.* Mouřenínsko; —weizen *m.* černýš.

Mohr-in *f.* mouřenínka; —rübe *f. v.* Möhre. **Mokka** *m. v.* Mocca.

Mola *f.* (lt.) (med.) *v.* Mondkalb.

Molasse *f.* (engl.) (geol.) molasa T., (křehký pískovec); —nformation *f.* útvar molasový T.

Molch (-es, M. -e) *m.* mlok (ohnižil, ohniživ). [stečka.

Molécule *f.* (fr.) molekul T., čá-

Molest *adj.* (lt.) obtížný; —ie *f.* obtížnosť; —iren obtěžovati.

Molke *f.* syrovátka.

Molken-brühe *f.* žinčice; —kirsche *f.* syrnice; —kur *f.* léčení n. hojení syrovátkou; —wesen *n.* syrovátečnosť.

Molkerei *f.* mlékařství.

Molkig syrovátečný.

Moll (lt. *mollis*) *m.* (Musik.) měkký zvuk, mol; —dreiklang *m.* měkký trojzvuk; —*is* (lt.) měkký; —tonart *f.* měkká tonina; —*usca pl.* (zool.) měkkýši T.

Molo *m.* (it.) *v.* Hafendamm.

Molossus *m.* (gr.) (Versm.) molosus T., trojdlužka.

Molterbeere *f.* moroška, horská ostružina, malinník nízký.

Molto (it.) velmi.

Molton *m.* (fr.) moldoun (látka).

Molybdän *n.* (gr.) žestík, molybdén T., olovec; —oxyd *m.* kysličník molybdeničitý; —säure *f.* (gr.) kyselina molybdénová T.; —saure Salze molybdéňany T.

Moment (-es, M. -e) *m.* (lt.) doba T., časová doba, okamžení T.; M. *n.* stránka věci, článek P., příčina T.; ponutka; důležitosť T.; einige —e hervorheben na některé články ukázati P., některé věci vytknouti; —an *adj.* okamžitý T., chvilkový; —enaxe *f.* osa momentová T.

Monach-a *f.* (gr.) mniška, řeholnice; —os *m.* mnich, řeholník.

Mon-ade *f.* (gr.) malitka; jednotice; jednice T.; —adelphie *f.* (gr.) (bot.) jednobratrstvo; —andrie *f.* (bot.) jednomužstvo.

Monarch (-en, M. -en) *m.* (gr.) mocnář, samovládce P.; —ie *f.* mocnářství P.; —isch mocnářský P., monarchický.

Monas *f.* (gr.) jednice T.

Monast-erium *n.* (gr.-lt.) klášter; —isch klášterský, mnišský.

Monat (-es, M. -e) *m.* měsíc; Mitte —s *v. medio mense*; —lich *adj.* měsíční; *adv.* měsíčně; —liches *n. v.* Monatsfluß; —mittel *n.* der Temperatnr měsíční průměr tepla; —rose *f.* růže měsíční.

Monats-bericht *m.* měsíční zpráva P.; —fluß *m.* čmýra, měsíčné, čas ženský; —frist *f.* měsíční lhůta, měsíční hojemství; měsíční odklad P.; —geld *n.* měsíčné, plat za měsíc P.; —name *m.* jméno měsíce; —rate *f.* měsíční částka peněz P., měsíční splátka; —schrift *f.* měsíční spis P.; měsíčník; —uhr *f.* měsíční hodiny; —weiser, —zeiger *m.* (an Uhren) měsíčníček; —zimmer *n.* měsíční světnice; světnice, kteráž se najímá na měsíc P.; —zins *m.* měsíční úrok; měsíční nájemné; měsíční pachtovné P.

Monatweise *adv.* měsíčně, po měsících, každý měsíc, za měsíc.

Mönch (-es, M. -e) *m.* mnich, řeholník; —erei *f.* mnišství, mnichovství; —isch mnišský.

Mönchs-habit *m.* mnišská hazuka; —kappe *f.* kapice; mnišská kápě; —kloster *n.* klášter mnišský; —kutte *f.* kutna mnišská; —orden *m.* řád mnišský; —platte *f.* pleš n. lysina mnišská; —schrift *f.* písmo mniš-

ské; —stand *m.* mnišský stav; —wesen *n.*, Mönchthum *n.* mnišství.

Mond (-es, M. -e, auch -en) *m.* měsíc, luna; *pl.* —e družice, souputníci T.; —alter *n.* (astr.) stáří luny T.; —beglänzt, —beschienen, —beschimmert, —bestrahlt oluněný, lunou n. měsícem osvěcovaný; —beschreibung *f.* lunopis T.; —bewohner *m.* měsíčan; —äugig, —blind (v. Pferden) lunozraký, lunooký.

Monde *m.* (fr.) svět.

Monden-glanz *m. v.* Mondesglanz; -jahr *n. v.* Mondjahr; —lang co trvá měsíc n. více měsíců; —schein *m. v.* Mondschein.

Mondes-glanz *m.* lesk měsíce; —hell *adj.* lunojasný, jasný co měsíc; —wandel *m.* chod n. běh měsíce.

Mond-farn *m.* netík; —finsterniß *f.* zatmění měsíce n. na měsíci, zatmění luny T.; —flecken *pl.* skvrny luny T.; —förmig měsíčitý; —gebirge *n.* hory měsíce n. luny, hory na měsíci n. na luně, h. měsícové T.; —hof *m.* kruh okolo měsíce; —jahr *n.* rok měsícový T.; —kalb *n.* (med.) zásnět, koule, kra; —karte *f.* mapa luny T., mapa měsíce; —knoten *pl.* (astr.) uzly měsícové T.; —koller *m.* měsíčník; —lauf *m.* oběh měsíce; —lich *adj.* (*adv.*) měsíčitý; půlměsícovatý, jako půlměsíc; —licht *n.* světlo od měsíce; —los bez svitu měsíce; —nacht *f.* měsíčná noc, noc při svitu měsíce; —phasen *pl.* měny luny T.; —ring *m.* kruh příměsíční; —samen *m.*, —samenkraut *n.* chebule; —schein *m.* světlo n. záře měsíce; beim M. při měsíčku; —schnecke *f.* donka; bezpupka; —s-distanzen *pl.* odlehlosti luny T.; —stein *m.* kámen měsíční; —sterne *pl.* hvězdy záměsíční T.; —sucht *f.* náměsíčnosť T.; náměsíčnictvi; -süchtig měsíčný, náměsíčný; -e náměsíčnice; -er náměsíčník; —tafeln *pl.* tabule luny, t. měsíce, t. měsícové T.; —topographie *f.* místopis luny, lunopis T.; —uhr *f.* hodiny měsícové T.; —wechsel *m.* proměna měsíce; —zeiger *m.* (astr.) epakty T.; —zirkel *m.* okruh měsíce, okruh luny.

Moneta *f.* (lt.) mince.

Moniliformis (bot.) růžencovitý T.

Monit-eur *m.* (fr.), —or *m.* (lt.) oznamovatel; upomínatel; —or *m.* monitor, spodovodní železná loď válečná; —orium *n.* (lt.) upomínka, napomenutí, list napomínací (papežský).

Mono-akt *n.* (gr.) dramolet T.; —ceros *m.* jednorožec; —chord *n.* samostrun T.; —*cotyledones pl.* jednoděložné rostliny T.; —drama *n.* monodrama T.; *Monoecus* (bot.) jednodomý T.; *pl. Monöcia* (bot.) jednodomé; —gamie *f.* (gr.) jednoženství P.; —gramm *n.* jmenoznak T.; podpisná známka, jednotlivka T.; —graphie *f.* spis o sobě, spis n. pojednání zvláštní T.; —gynie *f.* jednoženství; —log (-s *et* -en, M. -e) *m.* samomluva T.; —logisch samomluvný T.; —meter *n.* jednoměr, jednoměři T.; —morphie *f.* jednotvárnosť; —nom, -nomium *n.* (math.) jednočlen, jeden člen T.; —*phyllus* (bot.) srostlolupený, jednolupený T.; —podie *f.* jednostopí.

Monopol (-s) *n.* (gr.) samotržba, samoobchod; samokup; samoprodej P.T.; —ist (-en) *m.* samoobchodník, samotržebník; samokupec, samoprodavce T.; —sordnung *f.* řád samotržební P.

Mono-stichon *n.* jednoverší T.; —strophon *n.* stejnostrofná (stejnosložná) báseň T.; —*syllabus* (grm.) jednoslabičný T.; —theismus *m.* jednobožství; —tom *adj.* jednodělný T.; —ton *adj.* jednozvučný T.; stejnozvučný; jednotvárný T.; —tonie *f.* jednozvučnosť T., stejnozvučnosť; jednotvárnosť T.; —*tropeae pl.* (bot.) samovratcovité T.

Mons *m.* (lt.) hora.

Monsieur! (fr.) pane!

Monster *n.* (engl.) *v.* Monstrum —proceß *m.* ohromná pře.

Monstr-anz *f.* (lt.) monstrance; —ativ okazovací, okazatelný T.

Monstr-ös potvorný, obludný T.; —osität *f.* potvornosť, obludnosť; —um *n.* (lt.) potvora.

Mont (fr.) hora *v. Mons.*
Montag (=s, M. =e) *m.* pondělí, pondělek.
Montäg-ig, —lich *adj.* pondělní.
Montagnard *m.* (in der frz. Nationalversammlung) člen hory (horan, -al, -ák).
Montagne *f.* (fr.) hora; pohoří.
Montagszeitung *f.* noviny pondělní.
Montan- *v.* Berg=; —betrieb *m.* dělání hor V.; —ist (=en) *m.* věcí horních znalý n. zkušený; ve věcech horních zběhlý P., znalec hor, horoznalec; horník; —istik *f.*, —*isticum n.* hornictví T. (V.); —istisch hornický P., baňský T.; =es Museum museum hornické P.; —*us* (lt.) horní; —werk *n. v.* Bergwerk.
Monte *m.* (it.) hora; kupa, hromada; *M. di pièta* půjčovna; (des lombardischen Königreichs půjčovna řečená monte P).
Monteur *m.* (Maschinenfabric.) strůjce, výstrojčí *m.*
Montir-en odíti (vojsko); vypraviti (dělo); vystrojiti stroj; —ungsstücke *pl.* oděvy vojenské P.
Montour *f.* (fr.) oděv vojenský P.; —commission *f.* vojenská oděvní komise P.; —ökonomie *f.* vojenská oděvárna P.; —stücke *pl. n.* vojenské oděvy P.
Monument (=s, M. =e) *n.* (lt.) památník T.; pomník; —al *adj.* pomníkový; —alkerze *f.* svíčka příhrobní.
Moor (=s, M. =e) *n.* slatina T., bahniště; —bäder *pl.* lázně, koupele slatinné T.; —birke bříza nízká; —boden *m.*, —grund *m.* třesaviště T.; třesavisko, slatina; —heide *f.* bahnitka; —kohle *f.* uhlí slatinné, bahenné hnědouhlí; —land *n.* slatina, bahniště, krajina bahnitá; —pflanze *f.* rostlina bahništná, slatinná; —salz *n.* sůl slatinná, sůl slatinová; —vogel *m.* lyska; —wasser *n.* voda ze slatiny.
Moos (=es, M. =e) *n.* mech; 2. *v.* Moor; 3. (scherzh.) prachy, cvoky (peníze); —beere *f.* klikva, mechynka; —gestein *n.* omšelé kamení; —gewächs *n.* mechatina, mešina; —ig mechatý, mechovatý; omšený; —lager *n.* lože z mechu, l. mechové; —pflanzenzelteln *pl.* pokrutky n. caltičky z mešin; —rose *f.* růže mechokvětá, r. mechová; —stein *m.* kámen mechem obrostlý.
Mops (=es, M. =e) *m.* mopslík.
Moqu-ant (fr.) úštěpný, uštipačný, štiplavý, posměšný; —erie *f.* úštipky *pl.*; —eur *m.* uštěpač, úštipkář; —iren úštipky si z čeho dělati.
Mora *f.* (lt.) doba T.; odklad, odložení něčeho; *periculum in m.* nebezpečí v prodlení; (it.) prstohra.
Moral *f.* (lt.) mravověda T., mravouka; —*is*, —isch mravoučný, mravní; 2. hromadný P.; —ische Person (z. B. ein Verein) osoba hromadná P., osoba sborová; —ische Weltordnung vyšší ústrojí světa; —ist (=en, M. =en) *m.* mravoučník; moralista; —ität *f.* mravnosť; (dramat. Spiel) mravoděj; —itätszeugniß *n.* vysvědčení o mravích, v. mravův; v. zachovalosti; —philosophie *f.* mudrosloví mravoučné.
morando (it.) liknavě.
Moräne *f.* (fr.) (geol.) moréna T.; balvan ledovcový; *v.* Muräne.
Morast (=es, M. Moräste) *m.* močál, bahno T.; marast; —birke *f.* bříza nízká; —ig bahnatý, bažinatý, bažinný.
Moratorium *n.* (lt.) příročí P.
Morbilli *pl.* (lt.) (med.) osypky M.
morbleu! (fr.) zpropadeně!
Morbus *m.* (lt.) nemoc.
Morchel (M. =n) *f.* smrž, smrha; große M. chřapáč, kuželáč.
Mord (=es, od. M.) *m.* (—that) vražda P.; —anschlag *m.* vražedný úmysl, vražda úkladná; —anstifter *m.* úkladník.
Mordant *m.* (fr.) (chem.) mořidlo T.; 2. (mus.) rozrážka.
Mord-begier, —begierde *f.* vraždychtivosť; —begierig vraždychtivý; —brand *m.* úkladný požár.
Mordbrenner *m.* žhář, palič P.; —ei *f.* žhářství, paličství P. [koho.
Morden vražditi, zavražditi ně-
Mörder (=s, unv. M.) *m.* vra-

žedník P., vrah; —grube, —höhle *f.* vražednická skrýše, vr. peleš; —isch, —lich vražedný P.; =er Angriff vražedný útok na koho P.; =e Waffe vražedná zbraň P.

Mord-geschichte *f.* příběh vražedný, vražednický kousek; —gier *f.* vraždivosť, vraždychtivosť; —jo! mordiánský! —schlag *m.*, —that *f.* vražda; —sucht *f.* vraždivosť; —versuch *m.* pokus vražedný, p. vraždy.

Morelle *f.* srdcovka (třešně).

morendo (it.) umíravě.

Morene *f. v.* Moräne, Muräne.

Mores *pl.* (lt.) mravy.

Morganatische Heirat manželství nerovné, manželství vedlejší, manželství pobočni (m. na levou ruku).

Morgen (=s, ob. M.) *m.* jitro, ráno; diesen M. dnes ráno; 2. M. zejtřek, zejtří; 3. východ, vzchod; 4. (ein Feldmaß) jitro; m. *adv.* zejtra, na zejtří; —blatt *n.* ranní list; —brot *n.* snídaní.

Morgend zejtřejší; der —e Tag zejtřejší den, zejtřek.

Morgen-dämmerung *f.* soumrak ranní, svítání T., úsvit, rozednění, zábřesk; —gabe *f.* (b. neuen Eheleuten) dar na zejtří, dar z jitra, zejtří P.; —gegend *f.* strana východní P.; —glocke *f.* ranní klekání; —grauen *n.* úsvit, ranní šero; —land (M. —länder & —lande) *n.* východ, východní země; —länder *m.* východčan, východozemec; —licht *n.* ranní záře, zábřesk; —post *f.* ranní pošta; —punkt *m.* bod východu T.; —reif *m.* jíní, jinovatka; —roth *n.*, —röthe *f.* ranní červánky, zoře (zora) T.

Morgens *adv.* ráno, z jitra.

Morgen-schein *m.* záplava; úsvit; —sonne *f.* ranní slunce; —stern *m.* hvězda jitřní, jitřenka T.; dennice; (Waffe) řemdih, čakan; —strahl *m.* zábřesk; —stunde *f.* ranní hodina; die M. hat Gold im Munde kdo ráno vstává tomu Bůh dává, rané ptáče dál doskáče; —thau *m.* ranní rosa; —wärts *adv.* k východu; —weite *f.* odlehlosť východní, odlehlosť od východu.

Morgig zejtřejší; jitřní.

Morinell *m.*, —e *f.* (span.), —enregenpfeifer *m.* kulík hnědý.

Mormon (=en) *m.* mormon; —ismus *m.* mormonství.

Morning *n.* (engl.) jitro *v.* Morgen.

Morosität *f.* (lt.) nevlídnosť, morouství.

Morph-ea *f.* (gr.) (med.) oblitina; —ium, —in *n.* uspanlivina (ospanlivina T.); —ologie *f.* tvarozpyt, tvarověda; —osenlehre *f.* náuka o tvarování.

Mors *f.* (lt.) smrť.

Morsch *adj.* zpukřelý, zetlelý, zpráchnivělý; uležely, zhniličelý; heitosť; —en zpukřeti, zpráchnivěti.

Mörser (-s, unv. M.) *m.* hmoždíř (moždíř); —boot *n.* člun s hmoždíři; —keule *f.* palička do hmoždíře.

Mortadellen *pl. f.* (it.) uzenky z vepřoviny a hověziny.

Mortalität *f.* (lt.) smrtelnosť T.; úmrtnosť; —sausweis *m.* výkaz úmrtnosti.

Mörtel (=s, ob. M.) *m.* malta, karb T.; hydraulischer M. malta hydraulická n. vodní T.; —bewurf *m.* nához malty T.; —kasten *m.* maltovna, karbovna T.; —kelle *f.* zednická lžíce T.; —pflaster *n.* dlažba maltová T.

Mortier *m.* (fr.) moždíř.

Mortuar, -ium *n.* (lt.) odúmrtné P.

Mortuus *adj.* (lt.) mrtvý.

Morus *f.* (gr.=lt.) moruše.

Mosaik *f.* (fr.), —arbeit *f.* mosaika, práce musivní (dílo vysazované) T., kaménkomalba.

Mosaisch *adj.* (fr.) mosaický; 2. mojžíšovský, židovský; Mosaismus *m.* židovství. [šna, kabele.

Mosche (M. =n) *f.* kráva; 2. mo-

Moschee (M. =n) *f.* (arab.) mešita, mečet, modlitebnice turecká.

Moschen-geld *n.* ocasné; —kalb *n.* jalovička; —macher, —mann *m.* kabelář.

Moschus *m.* (arab. lt.) pížmo; —ratte *f.*, —thier *n. v.* Bisamratte; —rose *f.* růže pížmová; —säure *f.* kyselina pížmová. [vatka.

Moscovade *f.* moskováda, cukro-

Moselblümchen *n.* (Wein) květ moselský. [znavač turecké víry.
Moslem (M. -s) *m.* moslemín, vy-
Mosquito *m.* (span.) moskit, moskitka (muška).
Most (-es, M. -e) *m.* mest T.; břečka (vinná), břeččák, mladé víno; —eln, —en, möften mh. mest dělati; mestem chutnati; —geschmack *m.* mestovina; —messer *m.* mestoměr; —trank *m.* mestník.
Motetto *n.* (it.) zpěv textový (na text biblický).
Motio *f.*, Motion *f.* (lt.) hnutí, pohnutí, pohyb; povzbuzení; návrh; (grm.) přechýlka.
Motiv (M. -e) *n.* hybadlo; 2. důvod P.; 3. podnět, pobídka, ponutka T., pobudka; 4. (Mus.) motiv, základní nápěv; —iren etw. něco odůvodniti, dovozovati, opatřiti něco důvody P.T.; —irte Schrift odůvodněný spis P.T.; —irter Antrag důvodný návrh; —irung *f.* odůvodnění něčeho, důvody něčeho opatření P.T.
Motor *m.* (lt.) hybadlo; fig. podnět.
Motsche *f.* kráva; Motschel *n.* tele.
Motte (M. -n) *f.* mol (, e); —nfräßig prožraný, zkažený od molův; —nkraut *n.* rojovník.
Motto *n.* (it.) motto T., heslo úvodné, propověď, úsloví.
Motus *m.* (lt.) pohyb. **motu proprio** (lt.) z vlastního popudu; *con moto* (it.) pohyblivě, živě.
Moufette *f.* (fr.) *v.* Mofette.
Moull-etismus *m.* změkčení, měkkosť T.; —irt změkčený, měkký T.
Mouss-iren (fr.) mh. pěniti se, šuměti, perliti se; —*eux* pěnivý.
Mousson *m.* (fr.), *pl.* —*ons* větry střídavé T.
Moutarde *f.* (fr.) hořčice s octem.
Möve, Mövve (M. -n) *f.* racek.
Moxa *f.* (med.) nápal.
Much-eln mh. zatuchnouti; —lig *v.* Muffelig.
Muck, —s *m.* muknutí. [tochy.
Mucke (M. -n) *f.* brykule, vr-
Mücke (M. -n) *f.* komár *Culex.*
Mucken mh. muknouti, ceknouti.
Mücken-sehen *n.* (med.) pýr, krupičky, komáři, mušky před očima; —seiger *m.* malicherník; —stecherei *f.* malichernictví; —stich *m.* píchnutí n. bodnutí od komára.
Muck-er *m.* mračil, mrzout, pošmurník; 2. tichošlápek; 3. svatoušek, pobožnůstkář; —ern mh. koktati; —isch pošmourný, mračivý.
Mucro *m.* (lt.) (bot.) hrot T.; —*natus* hrotnatý, hrotitý T.
Müde *adj.* unavený, umdlený, uondaný, zondaný; 2. sytý, omrzelý; m. werden unaviti se, upachtiti se; m. machen *v.* Müden; M. *f. v.* Müdigkeit; —n unaviti, upachtiti.
Müdigkeit *f.* unavenosť, ustalosť, umdlenosť, uondanosť. [nosta.
Mudir (-s) *m.* (türk.) okresní před-
Muezzin *m.* (arab.) vyvolavač, hlasatel modliteb.
Muff (-es, M. Müffe) *m.* plíseň, plesnivina; rukávník; (mech.) mufle T., nákružek; M. bei einer Röhre hrdlo V., nátrubek.
Muffel (-s, unv. M.) *m.* (Hund) muflík; M. (M. -n) *f.* (chem.) mufle T.; —ig natuchlý; plesnivý; —n mh. mouliti, žmouliti; hafati; špouliti hubu; stuchnouti; —ofen *m.* (chem.) pec muflová T.
Muff-en, müffen mh. hafati; —ig, müffig stuchlý.
Mufti (-s, M. -s) *m.* (arab.) církevní sudí turecký.
Mufzen *v.* Müffen.
Muhamedan-er *m.*, —isch *v.* Mahomedaner, —isch.
Müh-e (M. -en) *f.* namahání, úsilí, snaha; —en zaměstnávati, zaneprazdňovati; sich m. usilovati oč.
Muhen mh. mučeti, bučeti.
Mühevoll *v.* Mühsam.
Mühl-bach *m.* potok mlýnský T.; —bauer *m.* sekerník; —baum *m.*, —bank *f.* moučnice; —bursche *m.* mlynářský (chasník); der erste M. stárek; der wandernde M. krajánek.
Mühle (M. -n) *f.* mlýn.
Mühl-eisen *n.* železí T., vřeteno; —enbau *m.* stavba mlýnská T.; —engang, —gang *m.* složení mlýnské T.; —enspiel *n.* hra v mlýnek; —gast *m.* mleč; mlečka; —gerech-

tigkeit *f.* právo mlecí P.; —gerüst *n.* hranice; —graben *m.* strouha mlýnská (žlab mlýnský) T.; —haus *n.* mlýnice; —knappe *m. v.* Mühlbursche; —ordnung *f.* mlecí řád P.; —pfanne *f.* (mech.) pánvice, náraz T.; —rad *n.* kolo mlýnské; —rechen *m.* česlo, česlice T.; zbranidlo; —roß *n.* šlapák; —sandstein *m.* žernovec; —stein *m.* mlýnský kámen, žernov; —teich *m.* nadymač, náržka; —trichter *m.* korčák; —zwang *m.* nucené n. donucené mletí P., služebnosť mlýnská.

Muhme (M. -n) *f.* teta, strýna; *dim.* Mühmchen, Mühmlein *n.* tetička.

Müh-sal *n.* trampoty, klopoty; —sam, —selig trudný, pracný, klopotný; —waltung *f.* namáhání.

Mükke *f. v.* Mücke. [latka.

Mulatt (-en) *m.* mulat; —in *f.* mu-

Mulde (M. -n) *f.* necky; (geol.) koryto T.

Mulden-förmig neckovitý; —gewölbe *n.* klenutí neckovité T.; —macher *m.* neckář. [země.

Mull (-es, ob. M.) *m.* měl, sypká

Müller (-s, unv. M.) *m.* mlynář; —bursche *m.*, —gesell *m. v.* Mühlbursche; —gewerbe *n.* živnosť mlynářská; —in *f.* mlynářová, mlynářka; —junge *m.* prášek; —leinwand *f.*, —tuch *n.* žínka.

Mulm (-s, M. -e) *m.* prsť; měl; červotočina; —en prstiti; prstnatěti; —ig *adj.* sypký, kyprý, mělný.

Multer (M. -n) *f.* necky, troky; *v.* Mulde; —ig *v.* Mulmig.

Multijugus (lt.) mnohojaremný (bot.) T.

Multiplic-ant (-en) *m.* (lt.) (math.) násobenec T., (násobitelné); —ation *f.* násobení T.; množení; —ationskreis *m.* kruh množicí, kruh opakovací T.; —ationstabelle *f.* tabulka násobicí (násobilka) T., množilka; —ationszeichen *n.* násobítko T.; —ativ násobný, násobicí T.; —ator *m.* násobitel T. [žiti.

Multipliciren násobiti P.T.; mno-

Multungula *pl.* (lt.) (zool.) mnohopaznehtí (ssavci) T.

Mulus *m.* (lt.) *mulo m.* (it.) mul (, a, moula *m.*).

Mumie (M. -n) *f.* mumie.

Mumme (M. -en) *f.* nunvice (mumvice); 2. samec (pivo); 3. natvářka, škraboška.

Mummeln mh. mumlati bublati.

Mummen zakukliti. [škarní hra.

Mummen-spiel *n.*, —schanz *f.* ma-

Mummerei *f.* zakrytí tváře, natvářka (maškara).

Mumpfeln žvýkati bez zubův.

Mund (-s, ungewöhn. M. Münde ob. Münder) *m.* ústa *pl.*; (das Maul huba). [čisto).

Mundant (-en) *m.* přepisovač (na

Mund-art *f.* nářečí; —artischer Ausdruck výraz z nářečí, výraz nářečný T.; —bäcker *m.* panský pekař; —becher *m.* oblíbená číše; —bedarf *m.* potrava; —bissen *n.* sousto.

Mündel (-s, unv. M.) *m.* poručenec P.; —geld *n.* peníze poručencovy, peníze poručenské.

Munden (einem) mh. chutnati.

Münden (v. Flüssen) ústiti se, vylévati se, vtékati do...

Mund-faul *adj.* kurdějový, rozjedový; fig. nemluvný; —fäule *f.* kurděje, rozjedlina v ústech; das Wort sich —gerecht machen slovo si přispůsobiti; —höhle *f.* dutina úst, dutina ústní T.

Mündig dospělý P.; keit osť P.

Mundiren (Amtssprache) přepsati na čisto.

Mund-klemme *f.* sevření, uzamknutí úst; skřipec na ústa; —kuß *m.* hubička; —lack *m.* oplatek; —leim *m.* vyzí klih T.

Mündlich *adj.* ústní; —es Verfahren (b. Gericht) ústní řízení P.; —es Versprechen ústní přípověď P.; —keit *f.* ústnosť T.; M. des Verfahrens ústní spůsob řízení P.

Mund-mehl *n.* bílá mouka, vyražená mouka; —nagel *m.* šindelák; —närbchen *n.* (bot.) šrámek ústní T.; —orgel *f.* moldánky; —saum *m.* (zool.) obruba T.; —schale *f.* hnětenka; —schenk *m.* češník, číšník; —semmel *f.* žemle, žemlička; —spalte *f.* mezirtí; —sperre *f.* sklí-

čení úst; —stück *n.* nadústí; M. am Pferdezaum udidlo; M. am Musikinstrumente strojek, obústek; M. am Dudelsack piskoř; M. an der Kanone duše; M. an der Tabakspfeife troubel, čutor; M. der Scheide náhubek n. ústí pošvy; fig. *v.* Mundwerk; —tasse *f.* mistička.

Mundum *n.* (lt.) přepis na čisto T., čistopis.

Mündung *f.* des Flusses vtok; ústí T.; M. von Kanälen otvor T.; M. der Moosfrucht (bot.) ústo T.; —sland *n.* obústí T.; —spunkt *m.* vyústění, ústí; —sstab *m.* děloměr.

Mundus *m.* (lt.) svět.

Mund-voll (ob. M.) *m.* sousto; —vorrath *m.* špíže, zásoba, potrava; —wasser *n.* voda k vyplakování n. vymývání úst, vyplachovací vodička; —weck *m.* dalamánek; —wein *m.* oblíbené víno; —werk *n.* fig. vyřídilka, odříkačka, huba jako trakař; —winkel *m.* koutek retní.

Mungo *m.* (zool.) *v.* Ichneumon.

Municipal-rath *m.* městská rada; —rechte *pl.* práva městská (obdařená) P.; —verfassung *f.* zřízení městské P.

Municipium *n.* (lt.) krajinské město římské s vlastním řízením obecním.

Munificenz *f.* (lt.) štědrosť, štědrota. [důvod.

Muniment *n.* (lt.) ochrana; 2.

Muniren (lt.) opatřiti (střelivem).

Munition (ob. M.) *f.* střelivo P.; —swagen *m.* vozík na střelivo.

Munkel-ig pošmourný; —n mh. šeptati; im Dunkeln ist gut m. když se šeří víc se věří; es —t lidé si šeptají, pošeptávají; es —t je pošmourno.

Münster (-s, unv. M.) *n. et m.* velechrám, kanovnický chrám, hlavní chrám.

Munter *adj.* bodrý, čilý, bystrý; bdící; m. sein bdíti.

Münz-amt *n.* mincovna P. T.; —ausfuhr *f.* vývoz mince P.; —cabinet *n.* sbírka mincí, mincírna.

Münze (M. -en) *f.* mince P. T., ražený peníz T.; (Geldstück) peníz P.; 2. (bot.) máta *Mentha.*

Münz-einheit *f.* (Handelsw.) mincovní (peněžná) jednička T.; —en mincovati, peníze bíti, raziti; —fälscher *m.* falšovník mince P., penězokaz; —fuß *m.* mincovní ráz n. číslo; stříž a zrno mince P. T.; —gepräge *n.* ráz peněz; —gerechtigkeit *f.* *v.* Münzrecht; —gewicht *n.* mincovní n. peněžná váha T.; —haus *n.*, —kammer *f.* mincovna; —kraut *n.* vrbina; —kunde *f.* penězoznalectví, mincířství *v.* Numismatik; —liste *f.* mincovní lista T., seznam mincí P.; —meister *m.* mincovní (mincmistr); —probe *f.* mincovní zkouška, m. průba P.; —probiramt *n.* mincovní zkoušecí úřad, mincovní průbírna P.; —rechnung *f.* počet mincovní; počet penězoměnný T.; —recht *n.* právo mincovní P.; —regal *n.* veličenské mincovní právo P.; —schein *m.* lístek mincovní P.; —schlag *m.* ražení mince; —sorte *f.* druh peněz n. mince P.T.; —sortenscontro *n.* zásobná kniha mincovní, zásobník mincovní T.; —verfälschung *f.* falšování mince P., kažení mince; —währung *f.* číslo mincovní (peněžné); —wardein *m.* zkoušeč kovu; —wart *m.* mincovní *m.*; —wesen *n.* mincovnictví P.; (peněžnictví T.); —zettel *m.* mincovní lístek.

Muräne *f.* (Fisch) mařenka, úhoř mořský; losos pomořský; 2. *v.* Moräne, Murre.

Mürb-e *adj.* křehký; uleželý, uhniličelý; M. (ob. M.) *f.* křehkosť; —en etw. zkřehčiti, zkypřiti; mh. zkřehnouti, zkypřeti; —lich přikřehlý, nakypřelý; —teig *m.* křehké těsto.

Murks (-es, M. -e) *m.* trpaslík, skrček; —en žížlati (nožem); nemotorně zvíře zabiti; mh. mrzeti se.

Murmel-bach *m.* bublavý potok; —n mumlati, mručeti, broukati, bublati; (v. Bach) bublati, klokati, kloktati, klokotati; —nd mručivý; —nder Laut mručivá hláska T.; —thier *n.* svišť, popelice.

Murr-bach *m.* ob. nasse —e příval mokrého písku a kamení; trok-

kene —e příval suchého písku a kamení v. Muräne, Moräne.

Murr-en mh. reptati, broukati, mrukati; —er m. reptač, reptal, repták, broukal; —ig reptavý, broukavý. [Murrig.

Mürrisch *adj.* nevrlý, mrzutý; v.

Murr-kopf m. v. Murrer; —sinn m. nevrlosť, broukavosť, reptavosť.

Mus n. v. Muß. **Muscat** v. Muskat.

Musche *f.* v. Mosche.

Muschel (M. -n) *f.* mušle (zool.); skořepa, skořepina, rakovice, žabinec, lastura; —n in Schalen mušle v skořepách; —artig, —förmig skořepovitý, skořápkovitý; —bank *f.* lastuří mělčina T.; —cabinet n. sbírka lastur; —insekten *pl.* (zool.) raci článkovití T.; —kalk m. vápenec lastuří, vápno lastuří T.; —kalkformation *f.* (geol.) útvar vápna lastuřího T.; —schale *f.* lastura T., lastuří skořepina n. skořepka; číška slimáčí; —silber n. stříbro třené n. malířské; —thiere *pl. n.* lasturníci, lasturovití. [maršál.

Muschir (-s) m. (türk.) mušir,

Muscul-atur *f.* (lt.) svalstvo, svalovina; —ös svalovitý; *—us m.* v. Muskel.

Muscus m. (lt.) mech; 2. pížmo.

Muse *f.* (Myth.) musa, uměna, umka; 2. v. Pisang.

Muselmann (-s, M. Muselmänner) m. moslemín, muzulman (turek).

Musen - günstling m. miláček mus; —kunst *f.* v. Dichtkunst; —tempel m. chrám mus.

Museum (-s, M. Museen) n. museum T., musej. [m. v. Musiker.

Music-iren v. Musiziren; *—us*

Musik *f.* (gr.) hudba (musika).

Musikalien *pl.* věci hudební, hudebniny; —händler m. obchodník s věcmi hudebními P.; —handlung *f.* obchod s věcmi hudebními P.; —impost n. hudebné, poplatek z hudby P.; —leihanstalt *f.* půjčovna věcí hudebních; —verlag m. sklad věcí hudebních P.

Musik-alisch hudební, hudebný; —ant (-en) m. hudec, houdek; —composition *f.* skladba hudební; T.; —director m. ředitel hudební; —er (-s, unv. M.) m. hudebník; —fest n. hudební slavnosť; —impost n. v. Musikalienimpost; —instrument n. hudební nástroj; —meister m. mistr v hudbě, mistr hudební; —sinn m. hudebnosť; —verein m. spolek hudební, spolek hudebnický.

Musiren mh. v. Moussiren.

Musiv-arbeit *f.*, —ische Arbeit v. Mosaik; —geld n. (chem.) musivní zlato T.; malířské zlato.

Musizir-en mh. housti, hudbu provozovati; —end hudbu provozující.

Muskat m. (Wein) muškát; -baum m. muškátový strom, macizeň, macizník; —e *f.* muškátový ořech; —eller (Wein) m. běl, muškatel; —ellerbirn *f.* muškatelka, makovnice; —ennuß, —nuß *f.* v. Muskate.

Muskel (-s, M. -n) m. (*f.*) *Musculus* (anat.) sval T.; (*st.* myška); —entzündung *f.* zánět n. zapálení svalův; —fibrin n. vláknina z masa, vláknina masná T.; —ig svalnatý, svalovitý; —kraft *f.* síla svalův T.; —lehre *f.* učení o svalech.

Musket-e (M. -en) *f.* (fr.) puška, mušketa; —ier (-s, M. -e) m. mušketýr.

Muss (-s, M. -e od. Müße) n. povidla *pl.*, odvářka, břečka; 2. (oh. M.) mušenosť; das Muß ist eine harte Nuß co se musí, to se hnusí.

Mussapfel m. v. Kochapfel.

Musse (oh. M.) *f.* prázdnosť, prázdeň, bezdělí, pochvilí, chvíle, prázdný čas, (dospěšný čas T.); M. haben po chvíli míti, kdy míti.

Musselin (-s, M. -e) m. mušelín.

Müssen mh. museti; man muß... potřebí jest, třeba jest, sluší, náleží se, dlužno, musí se.

Mussestunde *f.* volná chvíle.

Mussig břečkovatý.

Müssig zahálčivý, lenošivý; prázdnivý, prázdnící; neúžitečný; m. gehen zaháleti; —es Capital mrtvý, neplodný, ladem ležící (prázdnící) kapitál T.; —e Erfindung jalová smyšlenka; —en přinutiti; uprázdniti; —gang (-s, oh. M) m. za-

hálka, zahálení, prázdnění, zahálčivosť; —gänger *m.* zahaleč; —gehen *n.* zahálení; —keit *f.* *v.* Müssiggang; —liegen *n.* lenošení, lenošivé válení.

Mussiren mh. *v.* Moussiren.

Muster (-s, unv. M.) *n.* vzor, vzorec P.T., vzorek T.; —arbeiter *m.* vzorný dělník T.; —blatt *n.* vzor T.; —form *f.* vzorný tvar; —haft vzorný, příkladný; —hauptschule *f.* vzornice, vzorná hlavní škola; —karte *f.* vzorník T.; —lehrer *m.* vzorný učitel; —n přehlížeti (vojsko); vzorkovati; fig. přetřásati koho; —schule *f.* škola vzorní n. vzorná P., vzornice; —stück *n.* vzorné sepsání (vzor) T.; —ung *f.* přehlídka P.; —waare *f.* zboží na vzor T.; vzorkové zboží; —wirthschaft *f.* hospodářství vzorné, příkladné P.

Muta (*littera*) *f.* (lt.) němá (hláska).

Mut-abilis (lt.) proměnný, proměnitelný T., měnivý; —*atis —andis* změníc, což se má změniti (což má změněno býti) P.; —ation *f.* měna, změna, proměna; M. der Stimme změna hlasu T.; *Mutatio numeri* měna n. proměna míry n. měrnosti T.

Muth *n.* (ein Maß) met T.

Muth (-s, oh. M.) *m.* mysl; zmužilosť, srdnatosť, smělosť, statečnosť; den M. verlieren srdcem klesnouti; —arm *adj.* nesmělý. [rážce horní P.

Muthbewilligung povolení k za-

Muth-e *f.* žádosť (za právo živnostenské); —en žádati, zamýšleti; (mont.) zaraziti hory P., zajeviti.

Muth-geber *m.* posilovatel ducha; —ig srdnatý, zmužilý, statečný; bujný, bodrý, živý; —los bojácný, nesmělý, kleslého ducha; —maßen mníti, domnívati se, domýšleti se, tušiti; —maßlich dohadný T.; domnělý; jak se zdá; —schein *m.* listina zarážku horní, list na zaražení hor P.; —ung *f.* zaražení hor, horní zarážka P.

Muthwill-e (-ens, oh. M.) *m.* svá vůle, svévole P.; —en treiben (—en *verb.*) dováděti, dokazovati, rozpustile si počínati (o dětech); —ig svévolný P.; -e Beschädigung der Bäume svévolné škození n. uškození stromům P.; —igkeit *f.* svévolnosť, svévole.

Muthzettel *m.* *v.* Muthschein.

Mutiren (lt.) měniti.

Mutschierung *f.* dělení majetku.

Mutter (M. Mütter) *f.* máti, matka, máteř (rodička); 2. (b. Bienen) královna, matka; 3. *Uterus* Bärmutter, Gebärmutter; 4. (mont.) lože; 5. (Wein-, Bier-, Essig-) bába; —allein samotinký; —beschwerden *pl. f.* *v.* Hysterie; —biene *f.* matka, královna; —bier *n.* bába; —blatt *n.* (bot.) list podvětevný P.; —bruder *m.* ujec; —brust *f.*, —busen *m.* mateřský prs.

Mütterchen *n.* matinka; altes M. staruška, babuška.

Mutter-drüse *f.* děložka *pl.*; —fluß *m.* bělotok, výtok z materníka; —gottesbild *n.* obraz matky boží; —halb od matky; —hase *m.* zaječice, ramlice; —kalb *n.* jalovice; —korn *n.* námel; —krankheit *f.* mateřivka; —kranz *m.* (chir.) západka, věneček materní; —kraut *n.* heřmánek; —kuchen *m.* lůžko (n. koláč) mateční; čistidlo; (bot.) zárodečnice, semenice T.; —lamm *n.* jehnice; —land *n.* země mateřská T.; —lauge *f.* (chem.) louh matečný T.; —leib *m.* život mateřský, život matky.

Mütterlich *adj.* matčin, mateřský.

Mutter-liebe *f.* láska mateřská, láska matčina; láska k matce; —los bez matky; —losigkeit der Bienen osiřelosť včel; —mahl *n.*, —mahlzeichen *n.* blizna, znamení; —milch *f.* mléko mateřské; —nackend, —nackt čiřenahý, čistonahý, čistonitý; —pferd *n.* klisna, kobyla; —sau *f.* prasnice, souprasnice; plemennice; —schaf *n.* bahnice (jehnice); —scheide *f.* (anat.) vateň, pošva; —schraube *f.* šroub nastrkavací; š. vnější; —schwein *n.* *v.* Muttersau; —schwester *f.* teta; —seelallein samotinký; —söhnchen *n.* mazánek, mazlíček; —sprache *f.* jazyk mateřský; mateřština; —spritze *f.* (chir.)

matečnice; —stadt *f.* rodinné město; —stimme *f.* matčin hlas, mateřský hlas; —stock *m.* babka; —windsucht *f.* bubeník matečný, náduť matečná; —witz *m.* vtip; důvtip přirozený; —wuth *f.* *v.* Nymphomanie; —zäpflein *n.* čípek materní.

Mutz (-es, M. -e) *m.* kusák, šváb; hlupec; —e *f.* kusá ovce.

Mütze (M. -n) *f.* čepice, čapka; (bot.) čepička, čepec T.

Mutzen zkomoliti, kusým udělati; 2. šňořiti, strojiti.

Mützen-macher *m.* čepičník, čepičář; —sack *m.* pytlík n. svěsek u čepice. [hubí, podplisní T.

Mycelium *n.* (gr.-lt.) (bot.) pod-

Mygalidae *pl.* (zool.) čalouníkovití T. **Mylady!** (engl.) milostpaní!

Mylord! (engl.) milostpane!

Myo-graphie *f.* (gr.) svalopis; —logie *f.* svaloznalství, svalověda, svalozpyt. **Myops** (gr.) krátkozraký.

Myosotis *f.* (gr.) (bot.) pomněnka, (myší úško). [tisíc.

Myriade *f.* (gr.) myriada, deset

Myriceae *pl.* (bot.) voskovníko-

Myricin *n.* voskovina. [vité.

Myrio-phylleae *pl.* (bot.) kroceňovité T.; *—poda pl.* (zool.) stonožky T.

Myrmecismus *m.*, *Myrmekiasis f.* (gr.) (med.) hemzavosť.

Myrrhe *f.* (gr.) myrha.

Myrtaceae *pl.* (bot.) myrtovité T.

Myrte (M. -n) *f.* myrt, myrta.

Myrten-baum *m.* myrta; —hain *m.* myrtoví, myrtoviště, myrtový háj; —kranz *m.* myrtový věnec; —zweig *m.* větev myrtová.

Myster-ie *f.* (gr.) (Schauspiel) duchovní hra; —ien *pl.* tajiny, tajnosti; (als Lehre) tajnoučení; —iös tajemný; tajemilovný; —ium *n.* tajnosť, tajemství; tajnice, svatotajemství T.

Mysticismus *m.* mysticismus T., tajinnosť.

Mystifi-cation *f.* (gr.-lt.) obelstění, klam; —ciren obelstiti, oklamati.

Myst-ik *f.* (gr.) mystika T.; tajnouka; —iker *m.* mystik; tajinář; —isch mystický, tajemný, svatotajemný T.; tajinný; skrytý; tajný.

Myth-e (M. -en) *f.* (gr.) báje T.; —enlehre, —ologie *f.* bajesloví T., bajevěda; —enschilderung, —ographie *f.* bajepis; —isch baječný T.; —olog *m.* bajeslovec T.; —ologisch bajeslovný T.; —us *m.* *v.* Mythe.

Myxo-rrhöe *f.* (gr.) slizotok; —sarkoma *n.* vyrostlina sliznatá.

N.

Na! *int.* ná! *v.* Nun.

Nabe (M. -n) *f.* náboj T., píst.

Nabel (-s, M. Näbel) *m.* pupek *umbilicus*; -anhängsel *n.* (bot.) šatka, masíčko T.; —band *n.*, —binde *f.* povijadlo, úvazek, fáček; —bruch *m.* (chir.) výhřez pupku; —fleck *m.* (bot.) tytlíček T.; —förmig pupkovitý; —gegend *f.* obpupí T., opupí, středobřišek; —geschwulst *f.* pupkatosť; —grund *m.* (bot.) vnitropupí T.; —kraut *n.*, —pflanze *f.* pupkovník; —ring *m.* (bot.) obpupí T.; —schnitt *m.* pupkořez; —schnur *f.*, —strang *m.* pupeční provázek, pupeční šňůra T.; —streifen *m.* (bot.) poutec T.; —warze *f.* *v.* Nabelanhängsel.

Naben onábojiti, nábojem opatřiti; —bohrer *m.* plužňák; —loch *n.* pístová díra; —reif, —ring *m.* zděř n. kruh na pístě, zděř nábojní.

Näber *m.* nebozez.

Nabob (-s M. -s) *m.* velmož, boháč indický.

Nach *prp. c. dat.* do, k, po; pro na, o; n. Prag do Prahy; n. Rußland do Rus; n. Hofe ke dvoru;

n. Hause domů; n. Westen k západu; n. dem Stocke greifen po holi sahati; n. dem Arzte schicken pro lékaře poslati; sich nach etw. umthun o něco se přičiniti; n. jmd. fragen po někom se ptáti; einem nach dem Leben trachten na život komu jíti, o život komu státi, něčího bezhrdlí hledati; er geht n. mir jde za mnou; n. Gottes Geboten handeln dle božích přikázaní jednati; vor wie nach před tím jako potom, jako dříve tak dále, zas jako dříve; n. und n. pomalu, ponenáhlu, znenáhla, zvolna; der Länge n. na dél *v.* Länge.

Nach-achtung *f. v.* Darnachachtung; —äffen opičiti se po kom, vytvářeti koho T.

Nachahm-en etw. dělati po kom, následovati koho, nápodobiti, nápodobniti; —end nápodobivý; -e Gestalten *pl.* nápodobky, nápodobiny T.; —er *m.* následovník; nápodobitel T., nápodobovatel; (spött.) nášlapník T.; —erei *f.* nášlapnictví T.; —ung *f.* následování, nápodobení T., nápodoba; (Sache) napodobenina; —ungstrieb *m.* pud napodobování, nápodobivosť; —ungswort *n.* napodobovací slovo.

Nach-ähren paběrkovati, klasy sbírati (po někom); —arten einem mf. zdařiti se po kom.

Nachbar (-s, M. -en) *m.* soused P.; —besitzer *m.* soused, vedlejší soused, sousední držitel P.; —glieder *pl.* (math.) vedlejší členy; —in *f.* sousedka; —land *n.* sousední země; —lich sousední, sousedský; —schaft *f.* sousedství; —staat *m.* sousední stát P.

Nach-benannt následující, následně jmenovaný; —berufen povolati koho po kom P.; —berufener Erbe dědic po někom povolaný P.; —beter *m.* nášlapník; potakovač T.; —bier *n.* patoky, ředina; —bild *n.* obraz, výpodoba, vypodobení; —bilden etw. nápodobiti, padělati T.; —bildung *f.* nápodobení, padělání T.; napodobenina; —bürge *m.* podrukojemě P.; —bürgschaft *f.* podrukojemství P.

Nachdem *adv.* potom, zatím; *cnj.* jak, jakož, když.

Nachdenk-en rozjímati, přemýšleti, přemítati (na mysli) T.; n. machen upamatovati; —end, —lich přemýšlivý; —lichkeit *f.* přemýšlivosť.

Nachdruck (-s, vh. M.) *m.* důraz, důklad, síla P. T.; (Würde) vážnosť P.; mit N. handeln úsilně, vší silou, s důrazem jednati P.; N. (M. —drücke) der Bücher patisk P., —en (ein Buch) patisknouti P., patiskovati knihu; —er *m.* patiskař; —szeichen *n.* znak n. znaménko důrazu T.; nachdrücklich *adj.* důrazný; *adv.* důrazně.

Nach-durst *m.* žáha po pití, ranní žáha; —eifer *m.* horlivosť, řevnivosť; —eifern mh. po někom horliti, řevniti; —eifernd horlivý, řevnivý; —eiferung *f.* horlení, horlivé následování, setrvání v horlivosti; —eile *f.* (öffentliche) honění (veřejné) P.; jmd. mittelst N. verfolgen stíhati někoho honěním P.; jmd. durch öffentliche N. als Verbrecher bezeichnen veřejným honěním poznamenati koho za zločince P.; —eilen einem někoho honiti, po někom jíti P.; spěchati za někým.

Nacheinander *adv.* po sobě, za sebou; —sein *n.* posloupnosť.

Nachen (-s, unv. M.) *m.* kocábka, člun, člunek.

Nach-erbe *m.* poddědic; —erinnerung *f.* připomenutí, doložení; —essen *n.* zájedky, zákusky; —fahren einem mf. jeti za někým; následovati *v.* Nachfolgen; —feier *f.* doslavování, dodatečná slavnosť.

Nachfolg-e (vh. M.) *f.* posloupnosť P.; N. in der Regierung, im Amte posloupnosť n. nastoupení po někom ve vládě, v úřadě P.; N. in einer Erbschaft *v.* Erbfolge; —en einem (nachahmen) následovati někoho v něčem P.; následovati za někým n. po někom; im Amte n. nastoupiti po někom na úřad P.; —end následující, nástupný T.; —er (-s, unv. M.) *m.* nástupce, nástupník T., posloupník, P., následník; —erecht *n.* právo k posloupnosti P.

Nachforsch-en mh. (einer Sache, einem Gegenstande) (dem Verbrechen) vyhledávati (zločin) P.; n. (auskundschaften) přezvídati, vyzvídati něco P.; pátrati po čem; sledovati, stopovati; zpytovati; —ung *f.* vyhledávání, vyzvídání P.; pátrání; N. gegen den Beschuldigten vyhledávání obviněného P.

Nachfrag-e (M. -en) *f.* poptávka T., doptávka, dotaz, dotázka; —en mh. ptáti se, doptávati se; —schreiben *n.* (Postw.) poptavací list, poptávka.

Nach-fülle *f.* doměrek; dolívka; —gährung *f.* dokysání, dokvašení T.; —geben dodati; mh. povoliti, popustiti; —geborene Kinder děti později (po něčem) zrozené P.; (nach dem Tode des Vaters) děti na sirobu zrozené P.; pohrobci; —geburt *f.* lůžko, postélka, koláč; čistidlo; —gehen ms. za někým jíti; dem Rechte n. po právu jíti, právem jíti P.; seinen Geschäften n. po svých obchodech n. potřebách pocházeti P.; seinem Hange n. dáti sobě vůli; —genuß *m.* další požitek; —gerade *adv.* už konečně, předce už; —gerathen ms. vydařiti se, podařiti se (po kom); —geschmack *m.* pochuť, pachuť, záchuť, záchutka; —giebig povolný, ústupný, shovivavý; n. (z. B. Bauchwand) ustoupavý, popouštivý; keit osť; —graben einer Sache kopati, dokopávati se čeho; —grummet *n.* druhá otava; —hall (-es) *m.* ohlas, ozvuk; —hallen mh. rozléhati se, ozývati se; —hallend ozvučný; -er Mitlaut ozvučná souhláska T.; —haltig trvalý, trvanlivý; platný; keit osť; —hang *m.* dodatek P.; im N. zu einem Erlasse jako dodatek k vynešení P.; dodatkem; —hangs- dodatkový, dodatečný P.; —helfen připomáhati; —her *adv.* potom, napotom; —herig *adj.* potomní; —holen doložiti něčeho, něco později přinesti n. přivesti P.; früher übergangene Beweismittel n. průvodů pominutých doložiti P.; —hut *f.* zadní n. potomní pastva; 2. (mil.) zadní voj; —jagen mh. (einem) honiti se za kým; —jahr *n.* posmrtní rok; —klang *m.* dozvuk; nasaler N. (grm.) ozvuk nosový, ozvučnosť nosová T.; —komme (-n, M. -n) *m.*, —kömmling (-s, M. -e) *m.* potomek P.; —kommenschaft *f.* potomstvo P.; —laß (-sses, oh. M.) *m.* pozůstalosť P.; 2. slevení, slevek T.; gänzlicher N. odpuštění (k. p. dluhu, viny) P.; N. in der Krankheit polehčení v nemoci; —lassen etw. pozůstaviti; popustiti, povoliti, oslabiti; eine Summe n. sleviti sumu P.(T.); an einer Summe n. sleviti, uleviti něco se sumy P.; eine Schuld n. odpustiti dluh, vinu P.; im Fleiße n. obleviti, ochabnouti v pilnosti P.; —lassenschaft *f.* pozůstalosť P.; —lässig nedbalý T., nedbanlivý; keit osť P., T.; —laßmasse *f. v.* Nachlassenschaft; —laßvertrag *m.* smlouva o slevení T.; —lauf (-s, M. —läufe) *m.* (Brntwbr.) zadky *pl.* (lutr); —laufen einem ms. za někým běhati; —lese *f.* paběrování; paběrek; —losen dodatkem losovati P.; —losung *f.* losování dodatečné P.

Nachmach-en nápodobiti, padělati T.; einem etw. n. dělati co po kom T., öffentliche Creditspapiere, Urkunden n. nápodobiti, -ovati veřejné úvěrné papíry, listiny P.; —er *m.* nápodobce, napodobitel P., napodobovatel; —ung *f.* nápodobení, napodobování P.

Nach-malig *adj.* potomní; —mals *adv.* potom; —mann *m.* následovce P.; —mauerung *f.* (Bauk.) vytloukání sudlic T.; (b. Gewölbe) nadezdění, nadezdívka T.; —mittag *m.* odpoledne, odpolední, popolední (*n.*); —mittägig odpolední *adj.*; —mittags *adv.* odpoledne; —musterung *f.* nová přehlídka; —nahme *f.* dobírka, dojímka, doběrek; výplata na zboží T.; —pfand *n.* podzáklad P.; —pfänden podzákladem n. v podzáklad něco vzíti P.; —pfändung *f.* vzetí něčeho v podzáklad n. podzákladem P.; —raum (-es, oh. M.) *m.* sklizky, shrabky; —rechen *m.* pohrabovačky; —rechnen

einem etw. přepočítávati něco po někom; —rede *f.* pomluva, klevety; —reden einem etw. pomlouvati koho; —rederisch, —redig pomlouvavý, pomlouvačný; —reisen einem jíti n. cestovati za kým; —reiten einem jeti za někým; —rennen einem hnáti se za kým.

Nachricht (M. -en) *f.* zpráva, návěští P.; schriftliche N. písemná zpráva T.; (Warnung) výstraha P.; bring mir N. dej mi vědět.

Nach-richter *m.* popravce, kat; —rücken einem mh. u. ms. následovati koho; —ruf (-s, oh. M.) *m.* volání za někým; öffentlicher N. veřejný pokřik P.; N. fig. ohlas, slova nad hrobem, památka; —rufen einem volati za někým, na někoho; —ruhm *m.* sláva po smrti; —sagen einem etw. mluviti o někom; pomlouvati někoho; —sammeln paběrkovati, sbírati po někom; —satz *m.* zadní položení; závětí T.; zásudek T.; zásadka, podpovídka; N. eines Verhältnisses následující člen, vteročlen poměru, sled T.; —schau *f.* prohlídka, —schießen (einem) střeliti po někom.

Nachschlag *m.* (Mus.) dorážka; —ebuch *n.* kniha hledací, nahlédací; ukazatel; —en einem bíti po kom; die Münze n. minci ražením napodobiti P.; ein Buch n. hledati v knize P., vyhledávati v knize; —sprotokoll *n.* hledací protokol P.; —sregister *n.* hlavní ukazadlo, hlavní registřík P.

Nach-schlüssel *m.* odmykač, paklíč; —schreiben mh. einem psáti za někým, psáti někomu; einem etw. n. přepisovati něco po někom; —schrift *f.* dodatek (ku psaní n. k listu) P.; přípis, přípisek, do-uška P.; —schub (-s, M. —schübe) *m.* (der Truppen) doplňující zástup; N. von Blattern druhé vysutí n. vyražení neštovic; —schuld *f.* dluh pozdější, poslednější P.; —schuldner *m.* poddlužník P.; —schur *f.* druhá stříž; —schuß *m.* (M. —schüsse) (am Gelde) doplatek P.; —schwarm *m.* druhý roj; paroj; —sehen einem hleděti za někým, pohlížeti za kým; 2. einem etwas n. prominouti komu něco; —setzen mh. einem stíhati, honiti koho, za někým se hnáti.

Nachsicht (oh. M.) *f.* prominutí (něčeho); N. des Alters doplnění let, prominutí let P.; N. eines Erfordernisses, der Strafe, der Zahlung prominutí nějaké náležitosti, trestu n. pokuty, platu P.; N. der Taxe prominutí taksy; N. pozdější prohlídnutí; —ig shovívavý, prohlídavý; promíjivý; n. sein shovívati komu. **Nachsilbe** *f. v.* Nachsylbe.

Nachsinnen (über etw.) *v.* Nachdenken.

Nach-sommer *m.* babí, babské leto; záletí; —spähen einem mh. *v.* Nachspüren; —spiel *n.* dohra; —sproß *m.* nový mláz; -spüren mh. (einem *etc.*) slíditi po kom n. po čem P.; hledati někoho n. něčeho; —spürung *f.* slídění P.

Nächst *prp. c. dat.* vedle, podle, onehdá; po; n. dem po tom, mimo to; ddd. —e *adj.* nejbližší; příští; der —e bližní; —en Tages druhý den, druhého dne (nazejtří).

Nach-stechen z. B. ein Wappen rytím napodobiti něco k. p. erb; —stechung *f.* napodobení rytím P.; —stehen ms. za někým jíti n. státi, poslednější býti v něčem P.; jmd. in etw. n. za někým něco míti nazad P.; die Rechte der Gemeingläubiger stehen jenen der verbücherten nach práva věřitelův prostých jdou za právem věřitelův knihovních P.

Nachstell-en mh. (Netze, Fallen) líčiti na zvěř, na ptáky; einem n., dem Leben n. ukládati někomu o život P.; (mil.) dodatně k odvodu stavěti; sich n. dodatně se stavěti (k odvodu); —er *m.* úkladník; líčkář; —erisch úkladný; —ung *f.* (dem Leben) ukládání, úklad o život P.; (milit.) dodatný odvod.

Nachstemp-eln kolkovati dodatkem P.; 2. kolkovati doplňkem P.; kolek doplniti; 3. napodobiti kolek P.; —lung *f.* kolkování dodatečné; k. doplňovací P.; napodobení kolku.

Nächstenliebe *f.* láska k bližnímu; —verein *m.* spolek lásky k bližnímu.

Nach-steuer *f.* dodatná daň; —stoß *m.* dostrk; doraz; —stoßen einem bodnouti po někom; —suchen mh. hledati něčeho, vyhledávati něco; 2. žádati něčeho; —sylbe *f.* koncovka, přívěska.

Nacht (M. Nächte) *f.* noc; bei der N. (bei N.) v noci; über N. přes noc; zu N. essen večeřeti; gute N.! dobrou noc! N.= noční.

Nach-tanzen tancovati za kým, t. po kom; —tänzer *m.* druhotanečník.

Nacht-arbeiter *m.* noční dělník; (scherzh.) zloděj; —becken *n.* nočník; —blindheit *f.* noční mlha, slepičí mlha, vlčí mlha, nevidky *pl.*, mžutka; —blume *f.* nockvět; —bogen *m.* (astr.) oblouk noční T.; —en mh. smrkati se, tmíti se; es —et smrká se, tmí se, dělá se šero.

Nächten *adv.* včera večer.

Nacht-essen *n.* večeře; —eule *f.* sova noční; —falter *m.* nočňátko T. (nočátko A.), můra; —frost *m.* noční mráz; —geist *m.*, —gespenst *n.* příšera, obluda, strašidlo, duch noční; —gemälde *n.* noční výjev; —geschirr *n.* nočník; —gleiche *f.* rovnodennosť, rovnočasí; —haube *f.* noční čepec.

Nachtheil (=s, M. =e) *m.* újma, škoda P.; zum N. der Gemeinde=einkünfte důchodům obecním k újmě, ke škodě P.; N. ublížení P.; ohne N. der Gesundheit züchtigen trestati koho bez ublížení zdraví P.; —ig nepříznivý, škodlivý P.; n. sein na újmu, na škodu býti někomu P.; Stimmen, die für den Angeklagten n. sind hlasy obviněnému nepříznivé P.

Nacht-hemde *n.* čechel, noční košile; —herberge *f.* nocleh.

Nachthun einem etw. dělati něco po někom.

Nachthut *f.* noční hlídka.

Nächtig noční.

Nachtigall (M. =en) *f.* slavík; die N. schlägt, flötet slavík tluče; —en= slavičí; —engesang *m.*, —sang *m.*, —enschlagen *n.* slavičí zpěv, tlukot slavíka. [pamlsky.

Nach-tisch (ob. M.) *m.* pochoutky,

Nacht-könig *m.* průtočník, stokočistec; pohodný; —lager *n.* nocleh; N. halten nocovati, přenocovati; —lang *adv* přes noc; —leuchter *m.* svítilna. **Nächtlich** *adj.* noční.

Nacht-licht *n.* světlo v noci; *pl.* —lichter světýlka; —mahl *n.* večeře; —mahlen mh. večeřeti; -marsch *m.* (mil.) noční pochod; —mütze *f.* noční čepice; —nebel *m.* noční mlha; (Kkht.) *v.* Nachtblindheit.

Nach-ton *m.* pozvuk, dozvuk.

Nacht-patrouille *f.* noční hlídka; —quartier *n.* nocleh.

Nach-trab *m.* (mil.) zadní houf, zadní sbor (*st.* zadek vojska).

Nacht-rabe *m.* lelek (kozodoj).

Nachtrachten (einer Sache) číhati na něco, pásti po něčem.

Nachtrag (=s, M. =träge) *m.* doložení, dodání, doplnění něčeho; dodatek, doplněk, dostavek T.; im —e zu etw doplňujíc něco, dokládajíc něčeho k něčemu; —en etw. dodati něčeho k něčemu, doplniti čeho; dostaviti T.; eine Prüfung n. podrobiti se zkoušce později, doložiti zkoušky P.; později zkoušku dělati.

Nachträglich *adj.* potomní P., dodatný, pozdější; *adv.* dodatně, dodavkem, dodatkem, dodatečně (dostavkem T.); =e Einhebung einer Gebühr pozdější n. potomní vybírání povinného platu P.; =es Gesetz zákon pozdější, později vydaný; z. doplňovací, dokladací; doložení, přídavek zákona P.

Nachtrags-band *m.* svazek dodatečný, dodatek; doplněk; —gebühr *f.* doplatek P.; 2. pohledávka dostavečná T.; —prüfung *f.* zkouška doplňovací P.; —zahlung *f.* doplatek *v.* Nachzahlung.

Nacht-reiher *m. v.* Nachtrabe.

Nachtret-en einem kráčeti za někým, následovati koho; —er (=s, unv. M.) *m.* přívrženec, nášlapník, nohsleda *v.* Nachahmer.

Nach-trieb *m.* odnož, výstřelek; —trunk *m.* dopitek.

Nachts *adv.* v noci, s noci, nočně.

Nacht-ronde *f.* (mil.) noční obchůzka P.; —schatten (-s, unv. M.) *m.* potměchuť, lilek sladkohořký, psí víno *Solanum dulcamara*; —schwalbe *f. v.* Nachtrabe; -schwärmer *m.* noční hejřil, noční tulák; fig. noční sova; —stück *n.* noční (podnoční) obraz T.; 2. noční zastaveníčko (hudební); —stuhl (M. —stühle) *m.* noční stolice; —topf *m.* nočník, noční hrnek (širan); —viole *f.* večernička; —wache *f.* ponůcka, hláska, noční stráž P.; N. im Arbeiten práce do noci; N. halten ponocovati; —wächter *m.* ponocný P.; —wächterstube *f.* ponocárna; —wandeln měsíčníkovati; —wandler *m.* náměsíčník; -in -ice; —zeit *f.* noc P.; noční doba; (Eisenb.) čas noční; zur N. v noci, nočně P., noční dobou; —zeug *n.* noční šatstvo.

Nach-verhalt *m. v.* Darnachachtung; —vogt *m.* podsprávce; —wachsen obnovovati se, podrůstati; přirůstati; —wehen *pl. n.* poslední bolesti; bolesti po porodu; —wein *m.* zadní víno, patěsky.

Nachweis-eamt *n.* ukazovna; —en etw. prokázati, pokázati něco; dokázati čeho P.; —ung *f.* průkaz P.; N. einer Arbeit, einer Forderung liefern průkazy dáti práci, pohledanosti, prokázati práci, pohledanosť P.; —ungszeichen *n.* (bei Anmerkungen) znak n. znaménko odkazovací T.

Nach-welt *f.* potomstvo · potomnosť; —werfen einem etw. po někom hoditi; Holz n. dříví přeložiti; —winter *m.* pozimek; —wuchs *m.* přírostek, podrost; fig. budoucí síla; —zahlung *f.* dopláceni; doplatek P.; —ziehen za sebou vléci; einem n. táhnouti za kým; das Los n. dodatkem losovati P.; nachgezogenes Los los dodatečně vytažený P.; —zucht *f.* příplodek; —zug *m.* zadní vojsko, posilky *pl.*; —zügler *m.* (mil.) pozadník, opozdilec.

Nacken (-s, unv. M.) *m.* týl, šíje, vaz, znak; záda, hřbet; N. an der Axt týlec, čepec, obušek; einem um den N. fallen obejmouti koho.

Nackend *adj. v.* Nackt.

Nacken-grübchen *n.* důlek šíjový; —streich *m.* zášijek, pohlavek.

Nackt (nacket, nackend, nackig) *adj.* nahý; holý; fig. čistý, pouhý; —er Satz věta holá T.; —häuter *pl. m.* (Reptilien) naháči T.; —heit *f.* nahosť, nahota.

Nadel (M. -n) *f.* jehla, jehlice; elektrische N. jehla elektrická T.; Magnetn. jehla magnetická T.; *pl.* —n (vom Tannen- und Fichtenholze) jehličí, špendličí; N. am Strumpfe cestička; —ähnlich, —artig jehlovitý; —blatt *n.* list jehličnatý, jehličný; —büchse *f.* jehelník.

Nädelchen (-s, unv. M.) *n.* jehlička.

Nadel-holz *n.* jehličné dříví; jehličné stromoví; jehličí; —kissen *n.* polštářík na jehly; —macher *m.* jehlář; —n mh. přijehliti, jehlou připnouti; —öhr *n.* úško jehelní; —reisig *n.* jehličí; —stich *m.* píchnutí n. bodnutí jehlou, vbodení jehly; —streu *f.* hrabanina, hrabanka, jehličí, chrastí; —wald *m.* černý les, jehličný les; —wickler *m.* (zool.) martináč chvojový, smoláček.

Nadir *m.* (arab.) (astr. u. geom.) podnožník T.

Nadler (-s, unv. M.) *m.* jehlář; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* jehlářství.

Nagel (-s, M. Nägel) *m.* (von Eisen *etc.*) hřeb, hřebík (hvozd); (v. Holz) klínek, kolík; 2. (an Fingern und Zehen) nehet T.; (b. Thieren) pazneht; —blüthe *f.* květ na nehtech; —bohrer *m.* nebozízek, hřebovík.

Nägelein *n.* hřebíček; *v.* Gewürznägelein.

Nagel-eisen *n.* železo na hřeby; —er *m. v.* Nagelschmied; —fell *n.* nehetník; —fest co hřebem přibito jest P.; —förmig hřebovitý; —garbe *f.* (Bäck.) kolík; —geschwür *n.* (chir.) vidlák, zánehtice, přímět; —glied *n.* článek nehtový T.; podnehtí; —hautfalte *f.* koruna nehtová; —holz *n.* (Bauk.) hřebovice T.

Nageln hřebem přibiti; die Stiefel n. nýtovati boty, probíjeti boty.

Nagel-neu *adj.* z brusu nový, novičký; —schmied *m.* cvočkář, hřebař, hřebíkář; —schmiede *f.* cvočkárna, hřebikárna; —schneider *m.* kolíkář; —tritt *m.* (v. Pferde) zášlap.

Nagemaul *n.* (*m.*) hryzák, hlodec.

Nag-en (etw. od. an etw.) hrýzti, hlodati; —end hlodavý, hryzavý, hryzlivý, užíravý; -e Magenschmerzen hryzení žaludku; —er (-s, unv. M.) *m.* hryzák, hlodač, hlodec; (zool.) *pl.* hlodatkovití (hmyzi) T.; —ethier *n.* hlodavec T.

Nahe *adj.* (*comp.* näher, *sup.* nächste od. näheste) blízký; *adv.* blízko, blízce; näher bližší; *adv.* blíže; der nächste nejbližší; etw. näher bestimmen něco šíře, obšírněji, zevrubněji vyložiti, určitěji ustanoviti P.; er legt es mir immer näher on mi s tím pořád blíže nadchází; nähere Aufklärung über eine Sache erhalten lepší světlosti v něčem nabyti P.

Nähe (oh. M.) *f.* blízko, blízkosť; in der N. na blízku.

Nahehin *adv.* skoro, skorem.

Nähe-mädchen *n.* švadlena; -maschine *f.* šicí stroj. [žiti se.

Nahen mf. od. sich n. (einem) blí-

Nähen etw. šíti. [*v.* Nahe.

Näher *comp.* bližší; *adv.* blíže

Näherin *f.* *v.* Nähterin.

Nähern blížiti, přiblížiti; sich se.

Näherungs-bruch *m.* (math.) zlomek přibližný T.; —formel *f.* vzorec přibližnosti T.; —methode *f.* způsob přibližování, způsob přibližný T.; —weise *adv.* přibližně, přibližmo, přiblížením T.; —werth *m.* hodnota (cena) přibližná T.

Nahia *f.* (türk.) okres turecký.

Näh-kissen *n.*, —polster *m.* šicí n. jehelní polštář, jehláček, šiječka; —maschine *f.* šicí stroj.

Nähr-bar živitelný, krmitelný; —en mh. živiti, krmiti; fig. chovati; —end živný, potravný; —er *m.* živitel, krmitel; —geschäft *n.* obživa.

Nahrhaft živný, poživný, zážívný, krmný; potravný, stravný, silný; —igkeit -osť.

Nähr-kraft *f.* potravnosť, živnosť, krmnosť; —mittel *n.* obživa, žividlo; —stand *m.* obživný stav, dělný stav.

Nahrung (M. -en) *f.* potrava T.; pokrm P., krmě; jezivo; výživa P.; živnosť P.; freisäßliche —en živnosti svobodnické P.; N. des Feuers podpal.

Nahrungs-erwerb *m.* výživa, výdělek P.; —mittel *n.* potravina, potrava, pokrm; obživa; —quelle *f.* výživa, obživa, pramen výživy; —saft *m.* míza pokrmná T.; šťáva potravná; —stand *m.* stav výživy, stav živnosti P.; —stoff *m.* potravná látka, l. krmná, obživina; N. der Lebenssäfte látka dužebná T.; —zweig *m.* způsob výživy; způsob živnosti P., živnosť T.

Nährvater *m.* pěstoun; živitel.

Naht (oh. M.) *f.* šití; N. (M. Nähte) *f.* šev, steh; zásteh; (zool.) šev T.; umschlungene N. (chir.) šev obvázaný; —anlegung *f.* (chir.) šití, šev.

Nähter *m.* švadlíř (šijec); —in *f.* švadlena, švadlí (neu: šička) —n švadliti. **Nahtstrich** *m.* pruh.

Naide *f.* (gr.) vláskovka.

Naiv *adj.* (fr.) prostomyslný, prostosrdečný, prostolibý, prostý, naivní T.; —etät *f.* -osť T.

Najaden *pl.* *f.* (gr. myth.) rusalky; (bot.) řečankovité T.

Nakken *m.* *v.* Nacken.

Nakkt *v.* Nackt.

Name (-ns, M. -n) *m.* jmeno (jméno); im —n des Gerichts jmenem soudu P.; in jmds. —n das Wort führen mluviti od někoho P.; im —n eines Dritten Prozeß führen při vesti od jiného P.; im —n Gottes ve jmeno Páně, ve jmeno boží.

Namen-buch *n.*, —büchlein *n.* slabikář; —liste *f.* poznamenání jmen P.; —los beze jmena, bezejmený T.; -e Anzeige bezejmené udání, udání od osoby nejmenované P.; —register *n.* seznam jmen P.

Namens-bruder *m.* jmenovec, spolujmenovec; —fertigung *f.* podpis; —tag *m.* jmeniny *pl.*; —träger *m.* soujmenec, soujmenovec, kdo téhož jmena jest P.; N. und Gesinnungsträger téhož jmena i smýšlení, rovný někomu jmenem i smýšlením P.; —unterfertiger, —unterschreiber *m.* podpisatel jmena P.; —veränderung *f.* změnění jmena P.; —verwandte *m.* jmenovec; *f.* jmenovkyně, jmenovnice.

Namen-tlich *adv.* zejmena, najmě; *adj.* jmenovitý; n. aufrufen volati někoho ze jmena P.; —veränderung *f. v.* Namensveränd.; —verzeichniß *n.* seznam, seznamenání, poznamenání jmen P.; —zeichnung *f.*, —zug *m.* podpis jmena P.; den —zug beisetzen doložiti podpis jmena P.

Namhaft *adj.* jmenovitý; výslovný; eine —e Summe Geldes značná suma peněz; n. machen jmenovati, ze jmena jmenovati, ze jmena položiti P.; (bekannt geben) vyjeviti P.; die Zeugen, die Fahrnisse n. machen ze jmena jmenovati n. ze jmena položiti svědky, svrchky P.; —machung *f.* (der Güter und Personen) jmenování ze jmena, položení ze jmena (statkův, osob) P.; (Bekanntgebung) vyjevení P.

Nämlich *adv.* zejmena, jmenovitě; totiž; der —e týž, tentýž.

Nankin, Nanking, Nanquin *m.* (Zeug) nankin.

Napf (-es, M. Näpfe) *m.* okřín.

Naphta *n.* (gr.) kamenný olej, nafta T.; —lidin *n.* (chem.) naftalidin T.; —lin *n.* (chem.) naftalin T.;

Napiformis (lt.) (bot.) řepovitý T.

Napoleons-kirsche *f.* napoleonka, napoleonská třešně.

Narb-e (M. -en) *f.* jizva; längliche N. šlichta, šrám; N. im Vogelei očko T.; N. am Vogelei jizva T.; N. (bot.) blizna T.; —en (Gerb.) holiti, srážeti kůži; —enfell *n.* lícovka; —ennaß *n.* (bot.) mok bliznový T.; —ig jizvatý, šrámovatý.

Narciss-eae *pl.* (bot.) narcisovité T.; —*us m.*, —e (M. -en) *f.* narcis, narcisek, jaroko.

Narde *f.*, —nwurz *f.* nard.

Narkot-ika *pl.* (gr.) léky n. prostředky omamující; omamiviny; —in *n.* mámivina; —isch omámivý, omamující; —ismus *m.* omámenosť.

Narr (-en, M. -en) *m.* blázen, pošetilec, šašek; ein guter N. blázínek, bláhovec.

Närr-chen *n.* blázínek, bláhovíček; —en škádliti koho.

Narren (einen Mann ec.) za blázna míti; mh. blázniti; —haus *n.* blázinec; —kappe *f.* bláznovská čepice; —spiel *n.*, —possen *pl.* šašky, šibřinky; —zen mh. bláznovati, blázniti, bl. se.

Narr-etei, —heit *f.* bláznovství, bláznivosť T.; einem —heiten vorbringen někomu šaškův nadělati.

Närrin *f.* bláznice.

Narriren *v.* Narren, Narrenzen.

Närrisch bláznovský, bláznivý, -er Kauz směšný podivín.

Narval (-s, -en, M. -en) *m.* jednozubec, jednorožec mořský (zool.).

Narzisse *f. v.* Narcisse.

Nasal (lt.) nosový; —irung *f.* nosování T.; —*is* (grm.) nosová hláska T.

Naschen mh. mlsati.

Näschen (-s, unv. M.) *n.* nosíček (nosejček).

Näscher *m.* mlsač, mlsoun; —ei *f.* mlsání, mls; pamlsky; —in *f.* mlsačka.

Naschhaft, näschig mlsný, mlsavý.

Näschlein *n.* (wdm. = Nase) povětrník.

Nasch-lust *f.* mlsavosť, mlsnosť; —markt *m.* trh pamlsečný; —werk *n.* mls, mlska, mlsnota, *pl.* pamlsky.

Nase (M. -en) *f.* nos; die N. rümpfen krčiti nosem; bei der N. herumführen voditi za nos někoho; seine N. hoch tragen nos vysoko vypínati; fig. einem eine N. geben dáti komu přes nos; —horn *n. v.* Nashorn.

Nasen-bluten *n.* krvácení nosu; —buchstaben *m.* nosové písmeno; —depression *f.* sražení nosu, sražený nos; —haare *pl.* chloupky v nose; —höhle *f.* dutinka nosová; —horn *v.*

Nashorn; -knochen *m.* kosť nosová T.; —knorpel *m.* chrustačka, chrupavka v nose; nánosek; —krebs *m.* (med.) rak v chřípích; —laut *m.* nosová hláska T., nosovka S.; —loch (M. —löcher) *n.* chřípě T.; hintere N. nozdry T.; —muschel *f.* skořepka nosová T.; —polyp *n.* výrost n. vyrostlina n. narostlina v nose; —pöpel *m.* šušně; —schleim *m.* sopel; —schleimfluß *m.* soplivka; —zäpflein *n.* čípek do nosu pro kýchání; —schnalzer, —stüber *m.* šňupka, frčka; —ton *m.* nosový ton; —winkel *m.* koutek nosový; —wurzel *f.* kořen nosový.

Nase-rümpfen *n.* krčení nosem; —weis *adj.* všetečný, doskočný; ein —weiser všetečka *m.*

Nashorn (-s, M. -hörner) *n.* nosorožec *Rhinoceros.*

Nasig nosatý; (in Zsmtz.) -nosý.

Näsling *m.* (Fisch) podoustev.

Nass (*comp.* nässer, *sup.* nässeste) mokrý; nasses Holz syrové dříví; N. (-sses, oh. M.) *n.* mok; mokřina.

Näss-e (oh. M.) *f.* mokro, mokrota, mokrosť; fruchtbare N. vláha; —eln mh. namočiti, namokřiti.

Nassen mh. zmoknouti, namoknouti.

Näss-end mokvavý; —er *m.* (zum Kleben v. Marken) mokřidlo, -ítko.

Nass-galle *f.* temenec, temeniště, úvar, mokřina; —kalt sychravý.

Nässlich navlhlý.

Nasswarm *adj.* vlhký, vlažný.

Nast (-es, M. -e) *m. v.* Ast; —holz *n.* (beim Pflug) přínos, přínosní dřevo. **Nasturtium** *n.* (lt.) řeřicha.

Natatores *pl.* (lt.) (zool.) ptáci vodní n. plavací T.

Nates *f.* (lat.) (anat.) hyždě T.

Nath *f. v.* Naht. [plotina.

Näther (-s, unv. M.) *m.* opleť,

Nation (M. -en) *f.* (fr.-lt.) národ P.

National- národní P.; —bank *f.* národní bank P.; národní banka; —e *n.* (des Untersuchten) osobitosť vyšetřovaného P.; (schriftliche Angabe der persönlichen Eigenschaft) list osobitosti P.; —er (-en, M. -en) *m.* národovec; —fest *n.* národní slavnosť; —garde *f.* národní obrana; národní obranstvo P., (národní stráž); —gardist *m.* národní obrance P.; —haß *m.* národní nenávisť; národní záští; —institut *n.* národní ústav P.; —isiren einen znárodniti koho P.; sich n. (zu einer Nation angehörig werden) znárodněti P.; —ität (M. -en) *f.* národnosť P.; (Nation) národ P.; —lied *n.* národní píseň; —ökonomie *f.* národní hospodářství n. ekonomie; —ökonomisch co se týče národní ekonomie (národohospodářský); —reichthum *n.* národní bohatství; —stolz *m.* národní hrdosť; —tanz *m.* národní tanec; —theater *n.* národní divadlo; —versammlung *f.* národní shromáždění, národní sněm.

Nationell *v.* National.

Nativität *f.* (lt.) osud (od narození); rodnosť, roditelnosť T.; —steller *m.* rodozvěstec.

Natrium *n.* (chem.) sodík T.; —oxyd *n.* kysličník sodnatý T.; —oxydsalze *pl.* soli sodnaté. [hranolový T.

Natrolith *m.* (Min.) puchavec

Natron *n.* soda, natron; —alaun *m.* kamenec sodový T.; —glas *n.* sklo sodové T.; —lauge *f.* louh sodový T.; —salpeter *m.* ledek sodový T.; —salz *n.* salajka T.; —seife *f.* mýdlo sodové T. [vzlykati.

Natschen mlaskati; 2. fňukati,

Natter (M. -n) *f.* užovka; (Otter zmije); überh. had; —adler *m.* orel krátkoprstý; —kraut *n.* haděnec; —milch *f.* hadí mord (bot.).

Natur (oh. M.) *f.* příroda T.; (natürliche Beschaffenheit) přirozenosť T.; N. eines Geschäftes povaha věci P.; peinlicher N. trapné povahy; die N. der Sache bringt dieß mit sich podstata věci to přináší T.; etw. *in —a* leisten plniti něco na hotově n. v hotovosti P.; eine Arbeit *in —a* verrichten odbývati práci na hotově P.; (M. -en) povaha, fig. osoba.

Natural *adj.* hotový, naturální P.; *adv.* na hotově, v hotovosti; —arbeitsleistung *f.* hotové vykonávání práce, práce v hotovosti P.; —*e genus* (grm.) přirozený rod T.

Naturalien *pl.* plody přírodní, přírodiny P.T., přírodniny; věci na obživu; —cabinet *n.* přírodovna, přírodnická komnata; —hautbuch *n.* hlavní kniha přírodnin T.; —journal *n.* denník přírodnin T.; —rechnung *f.* účet přírodnin; Naturalien- und Materialienrechnung účtování přírodnin a hmot P.; —sammlung *f.* sbírka přírodnin.

Natural-isiren *v.* Nationalisiren; —ist (-en) *m.* přírodník, přírodovec; —jahresertrag *m.* hotový roční úžitek P.; —leistung *f.* hotové plnění, hotová práce n. dávka P.; —lieferung *f.* hotové dopravování n. odvádění něčeho P.; —tribut *m.* poplatek plodinami; —verpflichtung *f.* povinnosť naturální, povinnosť k hotovému plnění něčeho P.; —wohnung *f.* příbytek naturální, příbytek v hotovosti P.

Natur-anlage *f.* přirozená vloha; —begebenheit *f.* přirozený běh; —beschreibung *f.* přírodopis T.; —bleiche *f.* přirozené bělidlo; —dichter *m.* přirozený básník T.; —dienst *m.* služba přírodě; —ell *n.* přirozená povaha, přirozenosť T.; —erscheinung *f.* úkaz n. výjev v přírodě, přírodní T.; —erzeugnisse *pl.* plody, plodiny přírodní P.; —forscher *m.* přírodoskumec, přírodozpytec, přírodozpytatel; —forschung *f.* přírodoskum, přírodozpyt; —gang *m.* přirozený chod; —gemäß přirozený T.; dle přírody; —geschichte *f.* přírodopis T.; přírododěje *pl.*; —gesetz *n.* zákon přírody, zákon přirozený P.; (der Natur gemäß) zákon přírodní P.; —heilkraft *f.* léčivosť přírody; —kenner *m.* přírodoznalec, přírodoznatel, znalec přírody; —kenntniß *f.* přírodoznalství; —kind *n.* člověk dle přírody, dítko přírody; —körper *m.* hmota přírodní T., hmota v přírodě; —kraft *f.* přirozená síla; síla přírody; —kunde *f.* přírodověda, přírodnictví, přírodoznalství T.; -laut *m.* přirozená hláska T.; —lehre *f.* přírodozpyt (silozpyt) T.

Natürlich *adj.* přirozený, vrozený; samorostlý; -er Wirkungskreis působnost přirozená P.; -er Tod přirozená smrť; -er Gang der Dinge přirozený běh věcí; n. nemanželský; -es Kind dítě nemanželské, boček, levoboček; n. *adv.* přirozeně; n.! ovšem! —keit *f.* přirozenosť T.

Natur-papier *n.* přirozený papír, polobarevný papír; —philosophie *f.* přírodomudrctví, světověda; —poësie *f.* přirozené básnictví T.; —produkte *pl.* plodiny, přírodniny T. *v.* Naturerzeugnisse; —recht *n.* právo přirozené P.; právo přirodilé P.; —reich (ob. M.) *n.* říše přírody; —schwimmer *m.* přirozený plavec; —selbstdruck *m.* přirozený samotisk; —sohn *m.* samorost; —spiel *n.* hra n. hříčka přírody; —sprache *f.* přirozená řeč T.; —stahl *m.* ocel zkujněný, surový; —system *n.* soustava přirozená; soustava přírodopisná T.; —trieb *m.* přirozený pud; —wahrheit *f.* přirozená pravdivosť; —werk *n.* dílo, plod přírody; —widrig *adj.* nadpřirozený; *adv.* proti přírodě; —wissenschaft *f.* věda přírodní, přírodověda; —wüchsig samorostlý; —wunder *n.* div přírody; —zustand *m.* přirozený stav; —zweck *m.* přirozený účel.

Naucum *n.* (lt.) (bot.) rubina T.

Nausea *f.* (lt.) (med.) nechutenství, nechuť; námořská nemoc.

Nautisch plavecký.

Navigation *f.* (lt.) *f.* plavba.

Navigations-acte *f.* plavební uzavření, plavební snešení; —edict *n.* plavební edikt P.; —schule *f.* škola plavecká; —vertrag *m.* smlouva plavební P.

Nazion *f.* *v.* Nation.

Neapelgelb *n.* žluť neapolská T.

Nebel (-s, unv. M.) *m.* mlha T.; —bad *n.* koupel mživá; —bank *f.* pruh mlhavý; —bild *n.* mlhavý obraz, rozplývavý obraz; (phant.) mlhavé vidmo; —bogen *m.* duha mlhová; —ferne *f.* mlhavá vzdálenosť; —flecken *m.* (astr.) mlhovina T.; —grau mlhošedý; —ig mlhavý, mživý; —kleid *n.* oděv n. šat pro případ mlhy; —n mh. mhlíti, mžíti; es —t mží; —regen *m.* mžení; —stern *m.* hvězda mlhavá.

Neben *prp. c. dat.* u, při, vedle, podle; er ſitzt n. ihm sedí u něho, vedle něho; *c. acc.* ſtelle dich n. mich postav se ke mně, vedle mne.

Neben-absicht *f.* vedlejší ohled; vedlejší úmysl; —accidenzien *pl.* případky, vedlejší důchodky P.; —achſe *f.* (math.) osice, osa menší T.; —arbeit *f.* vedlejší, postranní práce; (mont.) přístavka P.; —augen *pl.* (der Inſekten) očka T.; —ausgaben *pl. f.* vedlejší vydání; —bedeutung *f.* vedlejší význam; —bedingung *f.* výminka vedlejší, připměnka P.; —begriff *m.* ponětí vedlejší T.; —bei *adv.* při tom, mimo to, vedle toho; —beſchäftigung *f.* (der Beamten) vedlejší zaměstnání, vedlejší výživa (úředníkův) P.; —beſtimmung *f.* vedlejší určení, vedlejší určitosť; —blatt *n.* (bot.) palist T.; —bruder *m.* bližní, spolubližní; —buch *n.* (kaufm.) kniha poboční, pomocná T.; —buhler *m.* sok, soupeř; —buhlerin *f.* sokyně; —bürge *m.* vedlejší rukojmě, podrukojmí; podpůrce *m.*; —colonne *f.* vedlejší sloupec T.; —dach *n.* příkroví, přístřeší; —diäreſe *f.* vedlejší, postranní přerývka (cesura) T.; —ein *adv.* k tomu.

Nebeneinander *adv.* vedle sebe; —ſein vedle sebe býti T.; —ſetzen vedle sebe položiti n. posaditi; —ſetzen *n.*, —ſtellung *f.* vedle sebe položení n. postavení T.

Neben-einkünfte *pl.* vedlejší důchody, příjmy P.; —eintheilung *f.* soudělení T.; —erzeugniß *n.* vedlejší výrobek P.; —fluß *m.* přítok T.; —frage *f.* vedlejší otázka, dotázka P.; —gang *m.* vedlejší chodba; (mont.) průvodník, sputník žíly V.; —gebirge *n.* odhoří T.; —gebühren *pl.* vedlejší důchody, důchodky; vedlejší náklady (výlohy); příslušenství P.; Forderung ſammt N. pohledanosť i s příslušenstvím; —gegenden *pl.* strany nebes vedlejší T.; —gemach *n.* vedlejší jizba; —genüſſe *pl.* vedlejší požitky *v.* Nebengebühren; —gericht *n.* vedlejší soud; —geſchäft *n.* vedlejší zaměstnání; —geſchmack *m.* příchuť; příchutka; —geſell (-en) *m.* spolutovaryš; —geſtein *n.* (mont.) celá skála V.; —gründe *pl. m.* důvody vedlejší, odvozené (příčiny) T.; —her *adv.*, —hin *adv.* mimochodem P., vedle; —klaſſe *f.* vedlejší třída P.; —kreis *m.* kruh menší, vedlejší T.; —krone *f.* (bot.) korunka, věnec T.; —kronenbecher *m.* (bot.) řepička T.; —laut *m.* vedlejší hláska T.; —lehrer *m.* vedlejší n. poboční učitel P.; —leiſtung *f.* vedlejší plnění, práce, dávka P.; (mech.) jalový výkon T.; —linie *f.* vedlejší čára; (geneal.) vedlejší větev; vedlejší pokolení; —menſch *m.* bližní; —mond *m.* měsíc podružný; —nieren *pl.* nadledviny T.; —perſon *f.* (bei einem Wechſel) vedlejší osoba (při směnce) P.; —pfeiler *m.* postranní n. vedlejší pilíř P.; —planet *m.* družice, souputník T.; —rechnung *f.* účet vedlejší T.; —recht *n.* právo vedlejší, pravomocnosť vedlejší; —regel *f.* vedlejší pravidlo; —reihe *f.* řada vedlejší P.; —rolle *f.* (Theatr.) vedlejší úloha; —ſache *f.* vedlejší věc P.; —ſatz *m.* věta vedlejší (poboční, postranní); věta podřízená n. podřadná T.; —ſatztheil *m.* vedlejší n. podřízená částka věty T.; —ſchiff *n.* (Bauk.) loď vedlejší T.; —ſchlaghammer *m.* soukov; —ſchoß *m.*, —ſchößling *m.* odnož; —ſonne *f.* odslunce, tvárné slunce T.; —ſporteln *pl. v.* Nebenaccidenzen; —ſtiege, —treppe *f.* vedlejší, postranní schody T.; —ſtreit *m.* vedlejší spor n. rozepře P.; —ſtrom *m.* (phyſ.) proud navedený, podružný T.; —ſtube *f.* výstupek, alkovna T.; —thal *n.* přídolí T.; —ton *m.* vedlejší přízvuk; poloviční přízvuk, polopřízvuk T.; —tonig polopřízvučný T.; —verbindlichkeit *f.* vedlejší povinnosť P.; ſammt -en s příslušenstvím P.; —winkel *m.* (math.) úhel vedlejší T.; —wohner *pl. m.* (geogr.) vedledomci T.; —wort *n.* příslovce T., příslovka (gram.).

Nebst *prp. c. dat.* vedle, při; —dem mimo to, při tom, nad to, též.

Nebul-ist (-en, M. -en) m. (lt.) mlhovidec, mlhotinář; —ös mlhavý.
Necess-är n. (fr.) skřínka; —*itas* f. (lt.) nutnosť, potřeba.
Neck-en škádliti, pokoušeti; —er m. škádlitel; —erei f. škádlení; —erisch, —isch škádlivý, čtveračivý.
Nectar m. v. Nektar.
Neer (M. -en) f. zpáteční voda (v řece) (*cfr.* Nehrung).
Nefas n. (lt.): *per n.* neprávem.
Neffe (-n, M. -n) m. svatan; (Brudersohn) bratrovec; (Schwestersohn) sestřenec.
Neg-ation f. (lt.) zápor T., zápornosť; —ativ popírací, zapírací, záporný P.T.; sich n. äußern pronesti se, prohlásiti se záporně P.; neshodovati se s něčím; -er Bericht zpráva záporná P.; n. v. Passiv.
Neger (-s, unv. M.) m. (fr.) černoch, mouřenín, negr; —haut f. kůže negrův, kůže černoší; —in f. černoška, negerka.
Negiren etw. příti, popírati, zapírati něčeho P.T.
Negligé n. (fr.) nedbalky, šat po domácku.
Nego-ce (fr.), —*tium* (lt.), —*zio* (it.) obchod, tržba; —ziant (-en) m. obchodník, kupec; —ziiren vyjednávati; kupčiti.
Nehmbar berný.
Nehmen (etw.) mh. (einmal) vzíti, jmouti (jíti), (öfter) bráti P.; das Vermögen in die Sperre n. majetnosť pod pečeť vzíti P.; jdn. das Wort n. (überneh.) přejmouti někomu řeč, slovo P., přetrhnouti řeč; zakázati někomu další mluvení P.; das Wasser n. (Mühl.) ujmouti vody V.; etw. in Augenschein n. ohledati něco P.; einen Dienst n. vstoupiti v službu P.; Theil n. an etw. účastenství, podíl míti v něčem P.; účastniti se čeho; voraus n. napřed vzíti P.; Arznei n. v. Einnehmen; ich habe heute noch nichts zu mir genommen ještě jsem dnes nic nejedl; etw. auf sich oder über sich n. předsevzíti něco, vzíti něco na sebe; sich in Acht n. míti se na pozoru; nimm dich in Acht! měj se na pozoru! einen in die Lehre n. přijmouti n. vzíti koho do učení; eine Person zur Frau n. pojmouti n. vzíti za manželku; Schaden n. škodu vzíti.
Nehm-endung f. v. Ablativ; —er m. bráč, berce; krádce; (v. Abnehmer, Einnehmer).
Nehrung (M. -en) f., flaches Uferland předmoří, námoří, námořská nížina (mořeje T.).
Neid (-es, ob. M.) m. závisť, nepřízeň; —en v. Beneiden; —enswerth *adj.* závidění hodný; —er m. závistník; (b. d. Nägeln) záděry, zánehtiny; —esblick m. závistivý pohled; —hammel m. (gem.) závistník; —isch závistný, závidný; —nagel m. záděra; —sucht f. závistivosť.
Neig-e f. (ob. M.) schodek, úbytek, újma; N. des Lebens sklonek života; es geht mit ihm in die Neige je na kahánku, dodělává; N. des Bieres stočky; das Bier ist schon an der N. piva je na mále, pivo dochází; N. des Berges sklonitosť hory; —en etw. kloniti, chýliti, nahnouti; sich se; sich wohin n. chýliti se k čemu T.; sich n. durch die Schwere nachylovati se, navahovati se; —ung (M. -en) f. naklonění, sklonění, schýlení; (*geogr. etc.*) sklon, sklonek, sklonění, sklonitosť T.; magnetische N. sklonek magnetický T.; N. durch Schwere návah, svah; N. (zu etw., für etw., N. zu einem) náklonnosť, náchylnosť; chuť k čemu; chtění, choutka, žádosť; —ungswinkel m. úhel sklonu n. sklonitosti T.
Nein *adv.* ne, nikoli, nikoliv; —herr (M. -en) m. fig. nekal, nekálek, odmítal, pan nikoliv; —wort n. odmítnutí, zamítnutí, odepření.
Nekro-log (-s, M. -e) m. (gr.) nekrolog, zpráva životopisná o zemřelém; —mantie f. zaklínání duchův n. mrtvých.
Nekros-e, —is f. (gr.) mrť, mrtvina, mrlina, mrtvé maso; —irt zmrtvělý.
Nektar (-s, ob. M.) m. (gr.-lt.) nektar, nápoj bohův, n. nesmrtelnosti; —ine f. nektarka, mednice; —ium n. (bot.) medník T.

Nelke (M. -n) *f.* karafiát, hvozdík; hřebíček; wilde N., Karthäuser-N. slzička, kartouzek.

Nelken-braun hřebíčkobarevný, hřebíčkový; —nuß *f.* ořech hřebíčkový; —öl *n.* silice hřebíčková T.; —saure Salze *pl.* hřebíčkany T.

Nematoides *pl.* (zool.) červi vláskovití T. [bohyně pomsty.

Nemesis *f.* (gr. Mythol.) Sudice,

Nenia *v.* Naenia.

Nenn-art *f.* (gram.) neurčitý spůsob T.; —bar jmenovatelný; —en jmenovati P.; nazývati; sich se, slouti; —endung *f. v.* Nominativ; —enswerth *adj.* zmínky hodný; —er *m.* des Bruches (math.) jmenovatel T.; —werth *m.* cena jmenovitá P.T.; —wort *n.* jmeno (podstatné) T., jmenovka Š.

Neo-log (-en) *m.* (gr.) novotář; —logisch, —logistisch novotářský, novomluvný T.; —logismus *m.* novomluv T.; —myst (-en) *m.* novosvěcenec; —phyt (-en) *m.* novoobrácenec, novověrec; —terismus *m. v.* Neologismus.

Nephel-in *m.* (Min.) mastivec klencový T.; —ium *n.* (gr.) oblak oka, zakalení rohovky.

Nepotismus *m.* (lt) strejčkování, kmotrovství. [marulka.

Nept (-es, ob. M.) *m.* *Nepeta*

Neptun (-s) *m.* (myth., astr. ꝛc.) Neptun T.; —ische Gebilde *pl.* útvary neptunické T.; —ismus *m.* neptunismus T. (vodorodství); —ist neptunista T. [Nereida, Mořanka.

Nereide (M. -n) *f.* (gr. Myth.)

Nerve (-en, M. -en) *m. et f.* nerv (čiva, čiv; žilna); N. der Blätter (bot.) žebro, žíla T.

Nerven-beschreibung *f.* nervopis; —fieber *n.* hlavnička, žehavice, horoučka nervová; —gebäude *n.* nervstvo T.; —haut *f.* des Auges blána síťková, sítnice T.; —knoten *m.* uzlina nervová T.; —krankheit *f.* nemoc nervovní; —salbe *f.* masť nervovní; —scheide *f.* ponervnice T.; —schlag *m.* nervová mrtvice; -schwach *adj.* slabonervý, slabých nervů; —schwäche *f.* slabosť nervů; —strang *m.* proužek nervový; —substanz *f.* nervovina; -system *n.* soustava nervovní.

Nerv-icht nervovitý, čivovitý; —ig nervnatý, čivnatý; —ös nervovní, čivní; slabonervý; —*us m. v.* Nerv.

Nessel (M. -n) *f.* kopřiva; —ausschlag *m.*, —sucht *f.*, —friesel *n.* kopřivka, pupenčina; —könig *m.* kopřivka (Vogel); —pflanze *f.* kopřivník; —schmetterling *m.* kopřivásek, kopřiváček; —strauch *m.* kopřivina; —tuch *n.* žihlavník, povlékačka, kopřivina.

Nest (-es, M. -er) *n.* hnízdo T.; chumáč; vrkoč; —ei *n.* podkladek; leeres N. pouch; —el *f.* vrkoč; stuha; —eln ovrkočiti, omašliti; —flüchter *m.* (zool.) cipuška T.; vylítalci *pl.*; —heckchen *n.* (letztgeborenes Kind) výškrabek; —hocker *m.* (zool.) hnízdoš T.; —küchel *n.* poslednátko, dosedek; —ler *m.* stuhař; —ling *m.* hnízdoš, hnízdovec.

Nett *adj.* (fr.) švarný, čacký, kloudný; čistounký; —heit, —igkeit (—eté) *f.* švarnosť, čistota.

Netto (it.) čistý, na čisto, z čista P.T.; —betrag *m.* čistá suma n. vynáška T.; —ertrag *m.* čistý výnos n. úžitek P.; výnos na čisto T.; —gewicht *n.* čistá váha P.; —gewinn *m.* čistý zisk T.; —tara *f.* srážka z čistého.

Netz (-es, M. -e) *n.* síť, sítě; (anat.) tenetce; opona T.; —augen *pl.* oči složené, složité T.; —becken *n.* namačedlo; —chen *n.* síťka; —en močiti, máčeti, mokřiti, vlažiti; 2. síťkovati, mřížkovati; (geom.) rozestříti T.; das Getreide n. kropiti V.; —flügler *pl.* síťokřídlí hmyzi T.; —förmig síťovitý T.; —gewebe *n.* sítěnina, sítina; —haut *f.* blána síťková, sítnice T., síťovka, bránice, mázdřice sítná; plstní mázdra, plsť; —macher *m.* vazbář, vazebník, síťař; —quadrat *n.* (geom.) síť čtverečná T.; —stange *f.* rozpora, žehle, soška; —stricker *m.* síťař; —tenne *f.* (Bräuhaus) kropírna; —werk *n.* síťovina.

Neu *adj.* nový; *adv.* v nově P.,

z nova; —bau *m.* nová stavba P.; —bekehrter novověrec; —bildend novotvorný; —bildung *f.* (med.) obnova kůže, narostlina; —blau *n.* nová modř, šmolka; —bruch *m.* novina, klučenina P.; —eintreten v nově vstoupiti v něco P.

Neuer-dings *adv.* na novo, znova, z novu; —er *m.* novotář P.; —lich *adj.* onehdejší, nedávní; *adv.* onehdá, nedávno; —n mh. novotiti; —ung (M. -en) *f.* novota P., novotina.

Neuerungs-sucht *f.* novotářství P.; —vertrag *m.* smlouva o obnovení, smlouva novotná P.; N. (erneuerter Vertrag) smlouva obnovená P.

Neu-es *n.* novina; obnovení; —gebacken *adj.* novopečený, čerstvě pečený, (z nového těsta); —gebildet *adj.* nově tvořený; —geburt *f.* znovuzrození; fig. obnova; —gestaltung *f.* nové zřízení P.; —gierde *f.* zvědavosť; —gierig zvědavý; ein —gieriger zvědavec, všezvěd; —gierigkeit *f.* zvědavosť; —groschen *m.* nový groš T.; —heit *f.* novosť T.; novota; —igkeit (M. -en) *f.* novina, novinka; —igkeitskrämer *m.* novinkář; —jahr *n.* nový rok T.

Neujahrs-artikel *m.* (kfm.) dárky k novému roku; —buch *n.* novoročka, novoročník; —geschenk *n.* novoroční dar, koleda; —lied *n.* novoroční píseň, koleda; —wunsch *m.* přání k novému roku, přání novoroční.

Neu-kreuzer *m.* nový krejcar, novák; —land *n.* novina (niva) T.; klučenina, kopanina; —lich *adv.* ondy, onehdy; nedávno; *adj.* onehdejší; —ling *m.* nováček, novouk; —modisch novomodní, novokrojní; —mond *m.* novoluní, nový měsíc T.

Neun *num.* devět; um n. Uhr v devět hodin; —auge *n.* (Fisch) mihule; —e *f.*, —er *m.* devítka; —erprobe *f.* (math.) devítková zkouška T.; —fach, —fältig devaterý, devateronásobný; —hundert *num.* devět set; —hundertel *n.* devítisetina; —jährig devítiletý; —kraft *f.*, —kraftwurzel *f.*, —kraut *n.* devětsil; —tausend *num.* devět tisíc; ddd. —te *num.* devátý; —tehalb půl deváté, půl deváta; —tel *n.* devětina T.; devítina; devátek, díl devátý T.; —tens *adv.* za deváté; —ter *m.* devátý; —tödter *m.* tuhýk, masák, masojídek; —undzwanzig *num.* dvadceť devět; —undzwanzigster *num.* dvadcátý devátý.

Neunzehn *num.* devatenáct; —jährig devatenáctiletý; —mal *num.* (*adv.*) devatenáctkrát; —tel *n.* devatenáctina; ddd. —te devatenáctý.

Neunzig *num.* devadesát; —jährig devadesátiletý, —mal *num.* (*adv.*) devadesátkrát; ddd. —ste *num.* devadesátý; —stel *n.* devadesátina.

Neu-organisiren něco v nově zříditi, v nově spořádati P.

Neur-algie *f.* (gr.) bol nervový, bolesť nervů; —ilyma *n.* (zool.) ponervnice T. [*v.* Neubruch.

Neu-reut *n.*, —riß *m.*, —rode *f.*

Neuro-ptera *pl.* (zool.) síťokřídlí hmyzi T.; —tomie *f.* pytvání nervů.

Neu-stadt *f.* nové město; —städter, —städtisch novoměstský; —sucht *f.* novotářství; —testamentarisch, —testamentisch *adj.* novozákonní.

Neutral *adj.* (lt.) obojetný, neutrální T., nijakový; střední; nestranný; —isiren zobojetniti, neutralisovati T.; —ität *f.* nestrannosť.

Neutro-activum *f.* (grm.) střednočinné T.; —*passivum* (grm.) střednotrpné T. [rod T.

Neutrum *n.* (lt.) (grm.) střední

Neu-vermählten *pl.* novozasnoubenci; —zeit *f.* nový věk, novověk T.

Nevado *m.* (span.) sněžná hora (sněhovec, sněžka, sněžák), ledovec.

Nexus *m.* (lt.) spojitosť, spojení T.; *n. subditelae* závazek poddanský P.

Nicht *adv.* ne; nikoli; ich stehe n. auf! nevstanu! zu —e werden zvrátiti se, zvrhnouti se; zu —e machen zničiti; mit —en nikterakž.

Nicht-achtung (des Gesetzes) nevážení si (zákona) P.; —christ *m.* nekřesťan P.

Nichte (M. -n) *f.* neť (*gen.* nete-

ře); vom Bruder bratrovna; von der Schwester sestřenice, sestřenka.

Nicht-einbringung *f.* (der Klage) nepodání (žaloby) P.; —erfüllung *f.* neplnění něčeho P.; —erscheinen *n.* vor Gericht nestání k soudu P.; —gebrauch *m.* neužívání P.

Nichtig *adj.* ničemný P.; null und n. neplatný a ničímž P.; n. werden ničímž býti, v nic přijíti, pominouti P.; etw. für n. erklären vyhlásiti n. nalezti, že něco jest neplatné a ničímž P.; —erklärung *f.* vyhlášení něčeho za neplatné P.; —keit *f.* ničemnosť; 2. neplatnosť P.; bei sonstiger N. pod neplatností P.; bei sonstiger N. der Untersuchungshandlung jinak vyšetřování bude neplatné a ničímž P.; N. zmatek.

Nichtigkeits-beschwerde *f.* zmatečná n. zrušovací stížnosť P.; —grund *m.* zmatečný n. zrušovací důvod P.

Nicht-leistung *f.* neplnění, neodbývání; —leiter *m.* (phys.) *pl.* nevodiči, špatní elektrovodiči T.

Nichts *adv.* nic; weiter n. nic více; N. *n.* nic; nicota T.; mein N. (scherzh.) má treta, moje maličkosť, moje nepatrnosť.

Nichtschuld *f.* nedlužnosť P.; eine N. zahlen platiti, čeho kdo není dlužen P.

Nichtsein *n.* nebytí; nebytnosť.

Nichts-nutz, —nutzig, —werth, —würdig *adj.* darebný, ničemný; n. werden zničemněti.

Nicht-übereinstimmung *f.* nelad, nesouhlas, nesouhlasnosť T., neshoda; —zahlung *f.* neplacení, nezáplata P. [kynutí hlavou.

Nick (-es, M. -e) *m.* kynutí, po-

Nickel *m.*, —erz *n.* nikl T., broník; —kies *m.* (Min.) bronec klencový T.; —oxyd *n.* (chem.) kysličník niklitý T.; —oxydulsalze *pl.* (chem.) soli nikelnaté T.

Nick-en mh. kývati, kývnouti, kynouti; mit den Augen n. mrknouti, mžiknouti; schlummernd n. klemžeti; —haut *f.* (Vögel) mžurka T.; —stunde *f.* hodina k dřímání.

Nicotian-a *f.* (*herba n.*) tabák (rostlina); —in *n.* (chem.) tabákovina nikotin T.

Nie, —mals *adv.* nikdy, nikdá.

Niéce *f.* (fr.) neť (*gen.* neteře).

Nieder *adj.* nízký, nižní, dolní; —e Metalle kovy malé ceny; kovy nižší V.; n. *adv.* dolů, k dolu; n.! klekni! klekněte! n. mit ihm! pryč s ním! —beugen, —biegen etw. sehnouti; —brennen spáliti, vypáliti; mf. shořeti; —bruch *m.* sklesnutí; —dämpfen udusiti, utlumiti koho; —druck *m.* tlak dolů; —druckdampfmaschine *f.* parostroj malotlačný, parostroj z nízkým tlakem, parostroj o nízkém tlaku T.; —drücken etw. přitlačiti, přitisknouti; fig. utlačovati, utiskovati koho; schwer —drückend tíživý; —e *f.* nížina; —er *v.* Nieder; —fahren mf. sestoupiti; sjeti; —fahrt *f.* sestoupení, sjetí; svežení; —fallen mf. padnouti, upadnouti; —gang *m.* klesání; fig. úpadek; N. der Sonne zapadání, západ slunce; —gebeugt naproučený T.; —gebogen sehnutý; —geschlagen zkormoucený, zarmoucený; sklíčený; —grund *m.* podol, podolí, nízoví *n.*, nízovina, nížavina; —hauen sesekati; —knien mh. kleknouti, pokleknouti; —kommen sejíti; 2. slehnouti, poroditi; —kunft *f.* slehnutí, porod; —lage (M. -n) *f.* (einer Waare) sklad P., skladiště T.; N. eines Heeres porážka P.

Niederlags-gebühr *f.* skladné P.; skladištné; —rechnung *f.* účet ze skladu; —verwandter *m.* skladník P.

Nieder-lassen etw. spustiti něco; den Mühlstein n. složiti, přiložiti kamenu ve mlýně V.; sich n. spustiti se; (zu den Füßen) padnouti; sníižiti se; posaditi se, sednouti; usaditi se; osaditi se kde; —lassung *f.* osada; —legen etw. položiti, složiti, klásti, skládati; ein Amt n. vzdáti úřad, vzdáti se úřadu; složiti úřad ze sebe P.; die Vormundschaft n. vzdáti se poručnictví P.; —liegend (bot.) položený, lehavý T.; —machen, —metzeln sesekati, porubati; —reißen strhnouti; ein Haus n. zbořiti, zbourati, strhnouti dům;

—reiten přejeti, zajeti; —säbeln šavlí pobiti n. sesekati; —satz m. usedlina; —schlag m. sraženina, usedlina; —schießen zastřeliti; ms. sletěti; —schlagen poraziti; fig. zarmoutiti, sklíčiti; die Augen n. oči sklopiti; n. ms. padnouti, praštiti sebou; —schlagmittel n. sražedlo V.; —schreiben sepsati; —senken spustiti, pohřížiti; —setzen postaviti; posaditi; sich n. posaditi se, usednouti; —sinken ms. sklesnouti; im Wasser utonouti; —stämmig (Baum) nízký; —stechen probodnouti; —steigen sestoupiti; —steigend sestupující T., sestupný; —stoßen sbodnouti; —trächtig adj. nešlechetný, hanebný, podlý; -keit osť; —treten pošlapati; —ung f. nížina T., dolina; sklon; —wärts adv. dolů; —werfen poraziti koho; —ziehen stáhnouti.

Niedlich *adj.* čacký, ladný, švarný; das —e drobnokrása, krásničké, pěkničké T.; —keit *f.* ladnosť.

Niedrig *adj.* nízký; (moral.) nízký, podlý T.; —en nížiti, ponížiti; sich se; —keit *f.* nízkosť.

Niemals *adv.* *v.* Nie.

Niemand *pron.* nikdo.

Niere (M. -n) *f.* ledví, ledvina, *pl.* ledviny *Renes pl.*; (Min.) pecka V.; *pl.* —n ledviny T.

Nieren-becken *n.* močejem T.; —braten *m.* ledvinová pečeně, ledvina; —entzündung *f.* zánět n. zapálení ledvin; —fehler *m.* vada ledvin; —fett *n.* plstní sádlo, plzek, tuk ledvin; —förmig ledvinitý, ledvinovitý T.; —schnitte *f.* ledvinovky; —stein *m.* kámen v ledvině, ledvinec; —stück *n.* (Speise) ledvina.

Niese-kraut *n.* kýchavice *Veratrum*; —ln ňuhňati, huhňati; —mittel *n.* kýchadlo; —n mh. kýchati; —pulver *n.* kýchací prášek, čemerka; —r *m.* kýchač; (einmaliges Niesen) kých, kýchnutí; —wurz *f.* čemeřice *Helleborus.*

Niess-bar užívatelný; —brauch *m.* požívání *v.* Nutznießung; —en užívati, požívati čeho; —wurz *f.* *v.* Nieswurz.

Niet (-es, M. -e) *n.* nýtek (nebýtek). **Niete** *f.* nic, nicka.

Niet-en nýtovati, nýtky přibiti; —fest *adj. et adv.* co přikuto, přinýtováno jest T.; —nagel *m.* nýt, nýtek, nejtek; klínek T.; N. am Finger *v.* Neider. **Niffeln** drbati, šoustati.

Nigelle *f.* (lt.) černucha (bot.).

Nigrit-ies *f.* (med.) černěnka; —ine *f.* černilka.

Nigrum *n.* (lt.) čerň, černo.

nihil *adv.* (lt.) nic; —ismus *m.* nicotářství; —ist (-en) *m.* nicotář, nicotník, nihilista.

Nicken *v.* Nicken.

Nil-pferd *n.* hroch, (kůň říčný) *Hippopotamus*; —reiher *m.* *v.* Ibis.

Nimbus *m.* (lt.) mrak T.; fig. svatozáře, posvátná záře, slavosvit.

Nimmer *adv.* nikdy; —mehr *adv.* nikdy více, jak živ ne, přenikdy; ich will's nimmer und —mehr nechci a nechci; —müde *adj.* neunavený, neunavný; —satt *m.* nenasyt, nesyta (im Trinken nedopita); —s-tag *m.*: am N. za uherský měsíc, na svatého Dyndy, co nebude nikdy.

Niobium *n.* (chem.) niobium T.

Nipp *m.* srk, okus, liz; —en mh. srknouti, líznouti čeho.

Nippern *adj.* *v.* Niedlich.

Nippes *pl. f.* (fr.), —sachen *pl.* věci přístrojné; —tisch *m.* stolek přístrojný, stolek na věci přístrojné.

Nippflut *f.* nízký příliv T.

Nirgend, —s *adv.* nikde, nikdež.

Nische (M. -en) *f.* (Bauk.) výklen, výklenek T.

Niss (M. Nisse) *f.* hnida, hnidy; —kamm *m.* hnidák; —stecher *m.* (Schimpfw.) hnidopich.

Nitr-at *n.* (chem.) dusičnan, nitrat T.; —et *n.* (chem.) dusičník, nitret T.

Nitro-benzid (chem.) nitrobenzid T.; —benzoesäure *f.* kyselina nitrobenzová T.; —buttersäure *f.* kyselina nitromáslová T.; —buttersaure Salze nitromáslany T.; —gen *n.* dusík T. *v.* Stickstoff; —mannit *m.* (chem.) nitromanit T.; —schwefelsäure *f.* (chem.) kyselina nitrosirková T. [ledek T.

Nitrum *n.* (lt.) sanytr; —salz *n.*

Niveau *n.* (fr.) vodorovnosť, roveň, hladina T.; —differenz *f.* odlehlosť hladin T.; —schichte *f.* vrstva vodorovná T.; —plan *m.* plán svahoměrný.

Nivellement *n.* (fr.) (math.) nivelování, znivelování, měření svahu T.

Nivellir-diopter *n.* (*f.*) (geom.) svahoměrné prohledítko, svahoměrný diopter T.; —en měřiti svah n. spád n. spádnosť, nivelovati T.; —instrument *n.* nástroj nivelovací, svahoměr T., spadoměr; —kunst *f.* svahoměrství T.; —latte *f.* svahoměrná tyčka T.; —wage *f.* svahovážky, váha vodorovnosti T.

Nix (*g. nivis*) *f.* (lt.) sníh.

Nix (-es, M. -e) *m.* vodní mužík; —blume *f.* vodňanka; stulík; —e (M. -en) *f.* vodní žínka; —enkräuter *pl.* (bot.) řezanovité T.

Nobel *adj.* (*nobilis* lt., *noble* fr.) šlechtický; ušlechtilý, vznešený *v.* Edel, Adelig; *v.* Köstlich.

Nobilit-ät *f.* (lt.) ušlechtilosť; urozenosť, šlechtictví; —iren povýšiti někoho v stav urozený, dáti n. propůjčiti někomu šlechtictví, učiniti někoho šlechticem P.

Noblesse *f.* (fr.) urozenství; vznešenosť; 2. urozenstvo, šlechta.

Noch *cnj.* ani, ni; weder reich, n. arm ani bohatý, ani chudý; n. *adv.* ještě; wenn er n. so reich wäre kdyby byl sebe bohatší; —geschäft *n.*, Geschäft auf Noch (kaufm.) kup a prodej s volným dodavkem T., obchod přídatkový; —malig *adj.* opětovaný; —mals *adv.* ještě jednou, zase, opět.

Nock (-es, M. -e) *n.* (auf Schiffen) kraj ráhna.

Nocke (M. -n) *f.* knedlíček (do polívky).

Nocturn-a *pl.* (lt.) nočňátkovití (zool.) T.; —e *f.* (fr.), —*us m.* (lt.) noční zpěv.

Nodus *m.* (lt.) uzel; boule.

Noir *n.* (fr.) čerň, černota.

Nol-eggio (it.), —issement (fr.) *n.* najmutí n. naložení lodí.

Nomad-e (-en) *m.* (gr.) kočovník T.; —isch kočovný, kočovnický; —isiren mh. kočovati.

Nomen *n.* (lt.) jmeno; —clatur *f.* seznam jmen, jmenosloví T.

Nominal *adj.* (lt.) jmenovitý T.; —betrag suma jmenovitá T.; —frage předmětná otázka T.; —*is* (lt.) názevný T.; —werth *m.* cena n. hodnota jmenovitá P.T.

Nomin-ativ *m.* (lt.) (grm.) nominativ T., jmenovatel; —ell jmenovitý T.

Non (lt., fr.) ne, nikoli.

Nonchalance *f.* (fr.) nedbalosť, nevšímavosť, netečnosť.

None (M. -en) *f.* (lt.) (mus.) nona, devátý stupeň.

Nonius *m.* (math. u. phys.) nonius, drobnítko T.; der N. trägt vor nonius nadděluje T.; vortragender N. nonius naddělovací T.; der N. trägt nach nonius podděluje T.; nachtragender N. nonius podělovací T.

Nonne (M. -en) *f.* řeholnice, mniška T.; jeptiška.

Nonnen-abtei *f.* abatyšství; -kleid *n.* oděv řeholnický, o. jeptišek; —kloster *n.* ženský klášter; —zelle *f.* cela jeptišek.

Nonpareille *f.* (Schrift) neporovnatelné (t. malý druh písma).

non-plus-ultra (lt.) nic nad to, nepřekonatelno.

Nopp-e (M. -en) *f.* uzlíček (v sukně); —en mh. čistiti sukno.

Nord (-es, oh. M.) *m.* sever, půlnoc T.; —bahn *f.* severní dráha, severní železnice T.; —bahnactie *f.* akcie severní dráhy T.; —bewohner *m.* (—länder *m.*) seveřan; —en (-s) *m. v.* Nord; —gegend *f.* strana severní, půlnoční T.; —kreis *m.* kruh severotočnový; —ländisch, nördlich *adj.* severní, půlnoční; —licht *n.*, —schein *m.* severní záře; —meer *n.* severní moře; —nordost *m.* severní severovýchod; —nordwest *m.* severní severozápad; —ost *m.* severovýchod T.; —östlich *adj.* severovýchodní; —pol *m.* pol severní T., točna severní; —punkt *m.* bod severu T.; —see *f.* severní moře; —seite *f.* severní strana; —stern *m. v.* Polarstern; —wärts *adv.* k seve-

ru; —west *m.* severozápad T.; —westlich *adj.* severozápadní; -wind *m.* sever, seveřice, severní n. půlnoční vítr.

Nörgeln bublati, mumlati.

Norm (M. -en) *f.* (lt. *Norma*) pravidlo P.T.; 2. výhrada.

Normal *adj.* řádný, pořádný, pravidelný, za pravidlo přijatý P., normální; —e Dauer řádné, pravidelné trvání P.; —e Linie pravidelná (čára), pravidelnice T.; —druck *m.* (mech.) tlak kolmý T.; —e (M. -ien) *n.* pravidlo; předpis P.; —ebene *f.* (geom.) roveň pravidelnic T.; —idee *f.* měrná, vzorná idea T.; —ienbuch *n.* kniha pravidel P.; —iensammlung *f.* sbírka předpisův; —jahr *n.* rok normální, rok za pravidlo přijatý P.; —maß *n.* (geom.) pravidelná n. normální míra T.; —pfahl *m.* cejch T.; —preis *m.* cena normální.

Normalschul-e *f.* škola normální P., normálka; —fond *m.* fond škol normálních P.;—fondsbeitrag *m.* pomůcka k fondu škol normálních P.

Norma-tag *m.* den noremní, den vyznamenaný P.; den vyhražený; —tiv *adj.* upravující, rozhodující.

Normiren etwas pořádati něco, dávati nařízení strany něčeho P.; upraviti. **Nössel** (M. -n) *f.* žejdlík.

noster (lt.) náš.

Nota (M. Notas od. Noten) *f.* (lt.) znak, příznak T.; poznámka, poznamenání T.; (kfm.) seznam T.; N. über gekaufte Waaren seznam nakoupeného zboží T.; N. (*Conto*) účet (běžný) P.T.; nehmt euch dies *ad —m* vezměte si to k poučení, pamatujte si to; *N. admirationis*, *N. exclamationis* (grm.) znak n. znaménko podivení (výkřičník) T.; *N. interpunctionis* dělidlo věty n. písma, znak n. znaménko rozpunktování T.; *N. interrogationis* znak n. znaménko otázky T.; *v.* Note.

Notabilität *f.* (lt.) znamenitosť; *pl.* —en, Notabeln znamenité n. věhlasné osoby.

Notacantha *pl.* (zool.) zbrojatky.

Notar (-s, M. -e) *m.* notář P.T.

Notariats-act *m.* notářský výkon, notářský čin P.; —archiv *n.* notářský archiv, notářská listovna P.; —caution *f.* notářská jistota P.; —gebühr *f.* notářský plat, notárné P.; —geschäft *n.* notářské jednání; notářský výkon, notářský čin P.; 2. notářství P.; —institut *n.* notářský ústav; notářství P.; —instrument *n.* listina notářská, spis notářský P.; —kammer *f.* komora notářská P.; —kanzlei *f.* kancelář notářská; —ordnung *f.* řád notářský P.; —prüfung *f.* zkouška notářská, zk. k notářství P.; —spesen *pl. f.* útraty notářské P.; notářské škody T.; —stelle, Notarstelle *f.* místo notářské, notářství P.; —zeichen *n.* známka notářská P.

Notaten *pl.* (lt.) poznámky; —buch *n.* kniha poznámek, kniha zaznamenavací.

Notation *f.* (lt.) význam T.

Note (M. -n) *f.* známka; poznámka, poznamenání; seznam; N. (Rechnung) účet P.; dopis P.; služební list P.; —n wechseln vzájemně si dopisovati P.; (Banknote) bankovka P.; (Musikn.) nota; *v.* Nota.

Noten-druck *m.* tisk not; —emission *f.* vydání, vydávání bankovek P.; —kopf *m.* hlavička noty; —papier *n.* papír na noty; —schreiber *m.* písař not; —schrift *f.* notopis, notové písmo; —umlauf *m.* oběh bankovek P.; —wechsel *m.* vzájemné dopisování P.

Noth (ob. M.) *f.* potřeba, nouze P.; fig. těžkosť, nesnáz, svízel; mit schwerer N., genauer N. s těží; N. kennt kein Gebot, N. bricht Eisen nouze železo láme, nouze vede žízeň k strouze; n. *adv.* třeba, potřebí; was n. ist čeho je třeba; —adressat *m.* podpůrný adresovník P.; —adresse *f.* adresa podpůrná P.; —brücke *f.* jalový (prozatímný) most T.; —dach *n.* jalová střecha T.; —damm *m.* jalová hráz T., zájezek, jímka; —durft *f.* potřeba; nouze; 2. řeč, spis P.; -en verhandeln při líčiti P.; Verhandlung der mündlichen -en ústní líčení pře P.; seine N. verrichten jíti na potřebu, na stranu; —dürftig potřebný, nuzný;

—dürftigkeit *f.* nouze P.; —durfts-verhandlung *f.* pře líčení P.; —erbe *m.* dědic přirozený P.; —fall *m.* nuzná potřeba T.; im -e v čas potřeby P.; —gebäude *n.* zatimná budova; —gedrungen z nucené n. donucené potřeby P.; nucený, vynucený, mušený; —helfer *m.* pomocník; —herd *m.* krb, ohniště v komíně T.; —hilfe *f.* pomoc v nouzi; —hufeisen *n.* náhradná podkova, výražná podkova.

Nöthig *adj.* potřebný P.; der —e Gebrauch einer Sache užívání věci dle potřeby P.; —en Falls třebali, když toho třeba P.; es ist n. třeba, potřeba; etw. für n. finden shledati něco za potřebné P.; das —e veranlassen nařiditi čeho potřeba; —en einen zu etw. nutiti, přinutiti, donutiti, dohnati koho k čemu.

Noth-pfennig *m.* uschráněný peníz; —signal *n.* prosebné znamení, pr. návěští; —stand *m.* nouze P.; nuzný stav; —taufe *f.* křest z potřeby; —wahlgesetz *n.* zákon o nucené volbě; —wehr *f.* donucené bránění, donucená obrana P.; gerechte N. spravedlivá obrana z donucení, kdo se spravedlivě brání násilí svému P.; —wendig *adj.* potřebný, nutný T.; schlechterdings n. nevyhnutelně potřebný; —wendigkeit *f.* potřeba; nevyhnutelnosť P.; nutnosť T.; —zeichen *n.* znamení nouze, prosebné znamení; —zucht *f.* násilné smilství P.; —züchtigen eine Weibsperson násilí učiniti osobě ženské; násilně porušiti osobu ženskou P.; —züchtiger *m.* násilník; —zwang *m.* donucení, nutnosť.

Notion *f.* (lt.) (philos.) pojem T.; seznání; gefällsämtliche N. postih důchodkový (nález úřadu n. soudu důchodkového, nález důchodkový P.); —iren jmd. postihnouti závadu kolkovou (důchodkovou), důchodkový přestupek udati (nález vynesti na koho pro přestupek důchodkový, vynesti na někoho důchodkový nález P.); —irt postižen, a, o, ý.

Notiren (den Curs) zaznamenati, zapsati měnu P. (T.); n. den Wechsel, den Protest zaznamenati směnku, směnečné osvědčení P.

Notiz (M. -en) *f.* (lt.) zápiska T.; zpráva (krátká) T.; návěští; wovon N. nehmen v paměť, na paměť vzíti, povšimnouti si čeho T.; —buch *n.* zápiska, *pl.* zápisky.

Notorisch *adj.* (lt.) vůbec známý P.

Notre Dame *f.* (fr.) Matka Boží, Bohorodice, Panna Maria.

Nottorno *n.* (it.) noční zpěv.

Nouveauté *f.* (fr.) novosť; novinka. **Nouvelle** *f.* (fr.) novina.

Novation *f.* (lt.) obnovení, obnova; N., —svertrag *m.* smlouva novotná P.

Novelle (M. -n) *f.* novela, povídka; 2. novela, dodatek k zákonu.

November (-s, unv. M.) *m.* (lt.) listopad; —stiftung *f.* nadání listopadové; —tag *m.* den listopadový; den v měsíci listopadu; in den —tagen ve dnech listopadových.

Novitäten *pl. f.* (lt.) novinky.

Noviz (-en, M. -en) *m.* (lt.) novotník, novic.

Noxa *f.* (lt.) škoda.

Nu! *int.* nu! Nu *n.* (*m.*) okamžik; in einem Nu v okamžení, mžiknutím.

Nuanc-e *f.* (fr.) odličnosť: odstín T., odlika; —iren odlíčiti, odličovati, odstíniti, odstiňovati T.

Nubecula *f.* (lt.) *v.* Nephelium.

Nubil *adj.* (lt.) *v.* Mannbar.

Nüchtern *adj.* střízvý, střízlivý; lačný; n. einnehmen (e. Arznei) na tštítrobu n. na lačný žaludek vzíti n. užívati; —heit *f.* střízlivosť.

Nucl-earium *n.* (lt.) (bot.) povláčka jádra, povláčka jaderná T.; —*eatus* (bot.) prostosemený, volnosemený T.; —*eolus* *m.* zrníčko, jadérko; —*eus* *m.* zrno, jádro.

Nuddern; das Schiff nuddert loď dělá lichý proud.

Nudel (M. -n) *f.* nudle (řezance), šlejšky *pl.*; —kuchen *m.* placka na nudle; —macher *m.* nudlář; —n krmiti nudlemi n. šlejškami; —pfanzel *n.* svítek nudlový; —suppe *f.* polívka s nudlemi, p. nudlová;

—teig *m.* nudlové těsto, těsto na nudle.

Nudität *f.* (lt.) nahota; oplzlosť.

Null *adv.*; n. und nichtig sein neplatným a ničímž býti P. *v.* Nichtig; N. (M. -en) *f.* (math.) nula, nicka T.; —ität *f.* nicota; zmatek, neplatnosť P.; —itätsbeschwerde *f.* zmatečná stížnosť, zrušovací stížnosť P.; —punkt *m.* bod nulový T.

Numer-ale *n.* (lt.) (grm.) číselné slovo, číslovka T.; —ation *f.* číslení, čtení a psaní čísel T.; —ator *m.* (math.) čítatel zlomku; —iren číslovati, čísly znamenati P., čísla čísti a psáti T.; —irungscolonne *f.* číselný n. číslovací sloupec T.; —isch číselný (písmenný) T.; —*us m.* číslo; počet T.; (stilist.) rozčíslení T.; úměr, úměrnosť (řečnická) T.

Numismatik *f.* (lt.) penězoznalství, penězosloví; —er *m.* penězoznalec.

Nummer (M. -n) *f.* číslo P.T.; —iren *v.* Numeriren; —isch *v.* Numerisch; —n *v.* Numeriren; —o *n. v.* Nummer.

Nummulith *m.*(Min.) penízkokam; —enkalk *m.* vápenec numulitový T.

Nun *adv.* nyní; *cnj.* tedy; *int.* nuže, no; nu; tož; er las n. četl pak; als wir n. vernommen porozuměvše pak; n. und nimmer nikdy a nikdy.

Nuncupation *f.* (lt.) slavné přijmutí za dědice.

Nunmehr *adv.* nyní konečně; —ig *adj.* nynější.

Nunnation *f. v.* Nasalirung.

Nuntius *m.* (lt.) päpstlicher velvyslanec papežský P.

Nuptiae *pl. f.* (lt.) sňatek, svatba.

Nur *conj.* jen, jenom, toliko; pouze; nicht n. nejen; n. so weit jen dotud.

Nürig *adj.* čacký, hezký.

Nürnberger-Waaren *pl.* norimberské zboží; —handlung *f.* obchod se zbožím norimberským.

Nüscheln mh. huhňati.

Nuss (M. Nüsse) *f.* ořech; N. am Gewehr ořech, zálupec, -ek; —baum *m.* ořešák; ořech, ořechový strom; —bogen *m.* (b. Büchsenm.) ořechový oblouk; —braun ořechový, tisavý, ryzý; —brecher *m.* louskáček, louskátko, dědek, ořešník, klíšťky na ořechy.

Nüsschen *n.* oříšek; (bot.) holénka T.

Nuss-farbig ořechové barvy, ořechový; —hacker, —häher *m.* ořešník; (sojka); —händler *m.* ořechář; —holz *n.* ořešina; —knacker *m. v.* Nussbrecher; —krappe *f.* (b. Büchsenm.) ořechový n. zálupný čípek, zálupná kladka; —kuchen *m.* koláč ořešný; —öl *n.* ořechový olej; —sattel *m.* krž, kržek; —schale *f.* skořápka, skořepina ořechu; —staude *f.*, —strauch *m.* líska, *coll.* lískoví, lištì; —wellbaum *m.* (b. Büchsenm.) ořechový hřídelík.

Nüster, Nuster (M. -n) *f.* chřípě, nozdry. [ské T.

Nutation *f.* (lt.) chvění osy zem-

Nute *f.* (b. Büchsenm.) trubice.

Nuth (M. -en) *f.* drážka, žlábek, úžlabek T.; —hobel *m.* drážkář; —leiste *f.* lišta vydražená T.

Nutrition *f.* (lt.) krmení; —s-kraft *f.* moc krmitelná; —sorgane *pl.* údy krmitelné.

Nutritiv (lt.) krmný.

Nutsch (-es, M. -e) *m.* cumlátko; —eln, —en mh. cucati, cecati; *v.* Lutschen; —läppchen *n.* cumlík.

Nutz *m. v.* Nutzen; n., nütz *adj.* úžitečný; —anwendung *f.* užití čeho, zúžitkování; upotřebení; —bar poživatečný, požitný T., užitelný, užitebný; —bringend úžitečný; etw. n. verwenden něčeho užitečně upotřebiti; —effect *m.* úžitečná, skutečná práce, úžitečný výkon T.; —eigenthum *n.* vlastenství n. vlastnictví poživatečné P.; —en etw. užívati, potřebovati čeho; N. (-s, oh. M.) *m.* úžitek, prospěch P.

Nützen, nutzen mh. (einem) prospěti, k úžitku býti.

Nutz-genuss *m.* braní požitkův, požívání P.; —holz *n.* dříví k palivu; —jahr *n.* rok poživatečný P.

Nützlich *adj.* úžitečný, prospěšný; *adv.* úžitečně; —keit -osť T.

Nutzlos *adj.* neúžitečný; *adv.* bez úžitku.

Nutzniess-end požívačný; —er *m.* požívatel P.; —ung *f.* požívání, braní požitkův P. T.; —ungsconto *m.* (*n.*) požitečný n. požitkový účet, účet z požitkův T.; —ungsrecht *n. v.* Nutzungsrecht.

Nutzung (obh. Mz.) *f.* požívání, požitek P.; (Gebrauch) užívání P.; 2. (Mz. -en) (Einkünfte) důchody P.

Nutzungs-anschlag *m.* vycenění požitkův P.; —eigenthum *n.* vlastnictví požitkův, vl. požitečné P.; —pflanze *f.* požitečná bylina; —recht *n.* právo k požívání, právo požitečné P.; —sache *f.* věc požitečná P.

Nutzvieh *n.* dobytek užitkový.

Nux *f.* (lt.) ořech *v.* Nuß.

Nyktalopsie *f.* (gr.) *v.* Nachtblindheit.

Nymph-aea *f.* (gr. lt.) (bot.) leknín (rstl.); —*aeaceae pl.* lekninovité (rostliny) T.; —e (Mz. -en) *f.* (gr.) nymfa, víla, rusalka; *pl.* —en (anat.) hřebínek, pysk lůnový menší; —enfalter *m.* babečka; —omanie *f.* zmužtělosť, zvilení.

Nystaxis *f.* (gr.) mžikání, mžikavosť.

O.

O *int.* o!

Oase (Mz. -n) *f.* (gr.) oasa T.

Ob *prp. c. dat.* nad; při; pro; *cnj.* zdali, jestli; —acht (obh. Mz.) *f.* pozor, bedlivosť; —angeführt, —angezeigt, —angezogen, —bemeldet, —benannt, —berührt, —besagt svrchu n. výše n. napřed jmenovaný, řečený, dotčený, nadřečený, předřečený.

Obdach (-es, Mz. Obdächer) *n.* příštřeší; přístřešek; einem O. geben, O. gewähren přístřeší komu dáti; —los bez přístřeší; ein —loser bezpřístřešník.

Obduciren (lt.) ohledati mrtvolu.

Obduction *f.* (lt.) (einer Leiche) obvod, ohledání mrtvého těla P., obdukce; —sbefund, —sbericht *m.* obvodní zpráva, ohledací zpráva P.

Obedienz *f.* (lt.) kázeň (klášterní).

Obelisk (-en, Mz. -en) *m.* (gr.) obelisk, pamětný sloup.

Oben *adv.* nahoře, svrchu, navrchu; —ein, —hin *adv.* povrchně, zběžně, ledabylo; nur o. jen povrchně; —werk *n.* (Schiffb.) hořejšek.

Ober *adj.* (bbb. —e) vrchní, svrchní, hořejší, vyšší; —abtheilung *f.* hořejší oddělení; —ältester (einer Zunft) přední starší, starosta P.; —amt *n.* vrchní úřad P.; —amtmann *m.* vrchní (-ího *m.*); —arm *m.* rámě, páže T., záloktí, nadloktí; —armbein *n.*, —armknochen *m.* kosť ramena, kosť ramenná T.; kosť pažní, kosť paže; —ärmel *m.* svrchní rukáv; —arzt *m.* vrchní lékař (vojenský) P.; —aufsicht *f.* vrchní dohlídka, vrchní dohled n. dozor P.; —bau *m.* stavba vrchní T.; —bauch *m.* nadbřišek; —bauer *m.* (Kartensp.) shorek, svršek; —befehl *m.* vrchní velitelství P.; —befehlshaber *m.* vrchní velitel P.; —begriff *m.* článek vyšší, věčší (krajní) T.; —behörde *f.* (politische) vrchní úřad (politický) P.; —bein *n.* vlaská n. natní n. navní kosť; —bett *n.* vrchnice, duchna, svrchní peřina; —boden *m.* strop T.; —commissär *m.* vrchní komisař; —deutsch hornoněmecký; —direction *f.* vrchní ředitelství; —director *m.* vrchní ředitel; —drescher *m.* poklasný; —e *m. v.* Oberbauer; O. *n.* vrch; —eigenthum *n.* vrchní vlastenství; vrchní vlastnictví P.; —eigenthümer *m.* vrchní vlastník P.; —eisen *n.*

(Mühle) kypřice; —feuermann *m.* vrchní hasič; —feuerwerker *m.* vrchní ohněstrojce; —finanzrath *m.* vrchní rada finanční P.; —fläche *f.* povrch P., vrchní plocha T.; O. der Erde povrch země, povrch zemský T.; O. rozsáhlosť povrchu T.; —flächlich *adj.* povrchní, nedůkladný; —flächlichkeit povrchnosť; —förster *m.* nadlesní, nadlesník; —fuß *m.* nárt, nártí; —gährung *f.* kvašení od hora T.; —gerhab *m.* vrchní poručník P.; —gericht *n.* vrchní soud P.; —gerichtliches Urtheil rozsudek vrchního soudu P.; —geschoß *n.* hořejší poschodí; —gewehr *n.* ručnice.

Oberhalb *prp. c. gen.* nad, výše, svrchu; o. der Stadt nad městem.

Ober-hand *f.* zápěstí; (ob. M.) fig. přednosť, převaha; —haupt *n.* hlava, náčelník P.; O. des Staates hlava státu, hlava státní P.; —haus *n.* hořejší sněmovna P.; —haut *f.* pokožka T.; —hefe *f.* droždí T.; —hefenbier *n.* pivo nadkvasné; —herr *m.* vrchní pán P.; —herrschaft *f.* vrchní panství P.; die O. über jmd. haben nadvládati někomu; —hirt *m.* vrchní pastýř; —hirtlich vrchnopastýřský; —hoheit *f.* svrchovanosť; nadvladí; nadvýšenosť. [stavená.

Oberin *f.* (eines Stiftes) před-

Ober-ingenieur *m.* vrchní inženýr; —inspicient *m.* vrchní dozorce.

Ober-irdisch nadzemský; —jäger *m.* vrchní myslivec, nadmyslivec; —jägermeister *m.* nadlovčí; —kellner *m.* nadsklepní (, -ího *m.*); —kiefer *m.* čelisť svrchní, hořejší čelisť; —klasse *f.* vrchní třída; —kleid *n.* svrchní oděv; —knecht *m.* nádvorník; —länder *m.* horan; —landesgericht *n.* vrchní soud zemský P.; —landesgerichtsrath *f.* radní vrchního soudu zemskéhoP.; —länge *f.* (der Buchstaben) délka hořejší T.; —lästig příliš naložený (o lodi); —lauf *m.* svrchní paluba na lodi; —leder *n.* nárt; —lehen *n.* vrchní léno P.; —lehenherr *m.* vrchní pán léna P.; —lehrer *m.* vrchní učitel (vyšší učitel P.; —lieutenant *m.* nadporučík P.; —lippe *f.* hořejší pysk, h. ret; hoř. ústna T.; —mann *m.* přednosta; rozsudí *v.* Obmann; —meister *m.* přední mistr; —offizier *m.* vyšší důstojník P.; —pelz *m.* krzno; —pfarre *f.* arcifara; —pfarrer *m.* arcifarář; —postamt *n.* vrchní poštovský úřad P.; —postverwaltung *f.* vrchní poštovská správa P.; —priester *m.* nejvyšší kněz; —rang *m.* přednosť; —richter *m.* vrchní soudce P.; —rist *m.* *v.* Oberfuß; —rock *m.* svrchník, svrchní kabát.

Obers *n.* smetana.

Ober-satz *m.* (phil.) návěsť hořejší, hořejšek T.; —schenkel *m.* stehno T.; —schenkelknochen *m.* kosť stehna n. stehenní T.; —schlächtig korečný, vrchní vodou hnaný; *-e* Mühle korečník; —schlußsatz *m.* *v.* Obersatz; —schreiber *m.* kancelářský (, ého), přední n. první písař; —schule *f.* vrchní škola; —schwelle *f.* podvoj, nadedveří, nadpraží.

Oberst *adj.* (ddd. —e) nejvyšší P.; svrchovaný; —er Grundsatz svrchovaná zásada T.

Oberst (-en, M. -en) *m.*, —er *m.* (mil.) plukovník P.

Oberstaatsanwalt *m.* vrchní zástupce státní P.; —schaft *f.* vrchní zastupitelstvo státní.

Oberstburggraf (-en) *m.* nejvyšší purkrabě P.

Oberstelle *f.* svrchek, hořejšek; O. des Schildes svrchek n. hlava štítu T.

Oberstes *n.* vrch, vršek, svršek.

Obersthof-kämmerer *m.* nejvyšší dvorský komorník P.; -kämmereramt *n.* nejvyšší dvorské komornictví P.; —marschall *m.* nejvyšší dvorský maršálek P.; —marschallamt *n.* nejvyšší dvorské maršalství P.; —meister *m.* nejvyšší hofmistr P.; —meisteramt *n.* nejvyšší hofmistrství P.; —richter *m.* nejvyšší dvorský sudí P.; —richteramt *n.* nejvyšší dvorské soudcovství P. [hlas.

Oberstimme *f.* (Mus.) vrchní

Oberst-jägermeister *m.* nejvyšší lovčí P.; —küchenmeister *m.* nejvyšší kuchmistr P.; —lehenrichter *m.* nejvyšší manský sudí P.; —lieutenant

m. podplukovník; —stallmeister *m.* nejvyšší podkoní P.; —wachtmeister *m.* praporník (u jezdectva).

Obertheil *m.* (*n.*) svrchek, svršek, povrch.

Obervormund *m.* vrchní poručník P.; —schaft *f.* vrchní poručenství; vrchní poručnictví T.; —schaftlich vrchnoporučenský T.

Oberwähnt dotčený; výšedotčený, často dotčený; jmenovaný, výše jmenovaný, často jmenovaný, nadepsaný, výš psaný, nahoře psaný, svrch upsaný, předjmenovaný, předoznámený, předřečený P., nadřečený.

Ober-wärts *adv.* nahoru; horem, vrchem; —wasser *n.* svrchní, hořejší voda T.; —welt *f.* nadsvětí, nebesa.

Ob-gedacht, —genannt *v.* Oberwähnt; —gleich *conj.* ač, ačkoli, nechť, jakž; jakžkoli.

Ob-haben (auf sich haben) na sobě míti; držeti; wegen meines obhabenden wichtigen Amtes jakož mám na sobě důležitý úřad; in Folge ihres obhabenden Eides jakož mají na to přísahy.

Ob-handen *adj. et adv. v.* Vorhanden; —hut (ob. M.) *f.* postraha, dozor, dohlídka; —ig hořejší, předešlý.

Object, Objekt, (=es, M. =e) *n.* (lt.) věc, předmět P.T.; O. einer Entschädigung, einer Untersuchung předmět n. věc náhrady, předmět vyšetřování P.; O. der Steuer věc ze které se platí daň, věc poplatná P.; O. pozemnosť P.; emphyteutisches O. pozemnosť zákupná P.

Objectiv *adj.* (lt.) předmětný, objektivní T., věcný; das O. předmětnice; —diopter *n.* (geom.) průzor, průhled, diopter předmětový T.; —glas *n.* sklo předmětové P.; —iren předmětiti, zpředmětiti, předmětniti, zpředmětniti T.; —ität *f.* předmětnosť, objektivnosť T.; —linse *f.* čočka předmětová, předmětnice T.

Objectsatz *m.* věta předmětná T.

Oblate (M. =n) *f.* (lt.) oplatek; —nbäcker, —nmann *m.* oplatečník, oplatkář.

Oblatio *f.* (lt.) podání, nabídka

Oblatorium *n.* (lt.) (kfm.) list návěštný, list nabízecí, nabídka obchodnická. [náležitá.

Oblei (M. =en) *f.* náležitosť, dávka

Obliegen (einem, mir, dir) mh. příslušeti, náležeti; hleděti čeho; —heit *f.* povinnosť P.

Oblig-at *adj.* (lt.) povinný; =er Gegenstand přikázaný, povinný předmět P.; =es Lehrfach povinný, nařízený odbor vědy; —ation (M. =en) *f.* dlužní list P., dlužní úpis, upsání T.; ständische O. stavovský dlužní úpis T.; —ationsbuch *n.* kniha státních úpisův T.; —ationsconto *m.* (*n.*) účet z úpisův T.; —atorisch povinný P., závazný; —iren ;(fr.) zavázati; sich o. z. se; ohne mein —o (it.) (Wechselk.) bez mé závaznosti, bez mého závazku P.

Obliquus (lt.) šiký; (grm.) nepřímý T.; *casus o.* pád nepřímý T.

Obliteriren (lt.) překolkovati (listinu kolkem úředním), přeznačiti; zahrdliti.

Oblong *n.* (lt.) (math.) obdélník T.; o. *adj.*, —*us* (lt.) obdélný, podlouhlý.

Obmann (=es, M. —männer) *m.* přednosta (vrchní představený P.; O. eines Ausschusses, einer Gemeinde starosta výboru, st. obce P.; O. beim Schiedsgericht vrchní rozsudí P., vrchní rozsudce, rozhodčí.

Oboë *m. v.* Hautbois. [T.

Obovatus (lt.) opak-vejčitý (bot.)

Obrigkeit (M. =en) *f.* vrchnosť P.; —lich, —s= vrchnostenský.

Obrist (=en, M. =en) *m.* plukovník P.; —lieutenant *m.* podplukovník P.

Obschon *cnj.* ač, ačkoli.

Obschweben mh. vznášeti se nad čím; fig. nastávati, vznikati.

Obscön *adj.* (lt.) oplzlý, nestoudný; —ität *f* oplzlosť, nestoudnosť.

Obscur *adj.* (lt.) temný; fig. neznámý; —ant (=en) *m.* temnotář; —antismus *m.* temnotářství.

Obsecration *f.* (lt.) uprošování T.

Obsequenz *f.* (lt.) povolnosť, poslušnosť.

Observ-anz *f.* (lt.) zachování, zachovávání; uvyklosť, obyčej P.; nach der bisherigen O. dle dosavádní zvyklosti P.; verschiedene Gerichtsobservanz rozličná zachování soudův, rozličné zvyklosti soudní; —ation *f.* pozorování; —ationsarmee *f.* vojsko pozorovací P.; —ationscorps *n.* sbor pozorovací; —atorium *n.* pozorovatelna; hvězdárna.

Obsidian *m.* (mech.) obsidian T.

Obsieg-en (z. B. im Prozeß) obdržeti při; zvítěziti, zůstati práv ve při P.; —ende Partei strana zvítězilá, strana která zvítězila, která při obdržela, která zůstala práva P.; —er *m.* zvítězitel, vítěz P.

Obskurant *m.* *v.* Obscurant.

Obsol-esciren zakrsati, zakrněti; —et (lt.) zastaralý T., zakrsalý.

Obsorg-e (ob. M.) *f.* péče, starosť o něco P.; opatrování čeho; O. über die Waisen und ihr Vermögen péče o sirotky a jejich statek, opatrování sirotkův a statků jejich P.; —er *m.* pečovatel, opatrovatel P.

Obst (-es, ob. M.) *n.* ovoce; —bau *m.* ovocnictví; -baum *m.* ovocný strom, štěp; —baumzucht *f.* štěpařství T.; —brecher *m.* louskáček; —cultur *f.* ovocnictví; —darre *f.* sušírna, sušárna. [bičství.

Obstetrik *f.* (fr.) porodnictví, ba-

Obst-frau *f.* ovocnářka, ovočnice; —garten *m.* štěpnice, ovocný sad; —handel *m.* ovocnářství, obchod v ovoci, o. s ovocem, obchod ovocný P.; —händler *m.* ovocnář P.; -in -ka; —fern *m.* pecka; —knöpfchen, —knötchen *n.* (nach der Blüte) holička, haluška; —korb *m.* koš n. košatka na ovoce; k. s ovocem; (im Markte) trhovka; —leser *m.* česač, sběrač ovoce; —muß *n.* povidla; —pflücker *m.* trháček, česáček; —reich *adj.* ovocnatý.

Obstruction *f.* (lt.) překážka, závada; (med.) zácpa.

Obst-speise *f.* krmě s ovocem; —wein *m.* ovocňák, ovocné víno.

Obszön (lt.) *v.* Obscön.

Obturator *m.* (lt.) zavěrač (sval).

Obtusus *adj.* (lt.) tupý T.

Obumbration *f.* (lt.) zastínění.

Ob-walten nacházeti se, nalezati se kde; panovati nad čím; —wohl *cnj.* ač, ačkoli.

Occasion *f.* (lt.) příležitosť.

Occident (-s, ob. M.) *m.* (lt.) západ; —al, —alisch západní, západozemský; —alist (-en) *m.* západník (v Rusku). [záhlaví *v.* Hinterhaupt.

Occiput, *Occipitium* *n.* (lt.) týl,

Occultation *f.* (astr.) zakrytí T.

Occupation *f.* (lt.) (mil.) obsazení; přivlastnění, přiosobení; předejití T.; —sarmee *f.* vojsko osadné, vojsko obsadné; —scorps *n.* sbor osadný, sb. obsazovací.

Occupiren obsaditi; přivlastniti.

Occurrenz *f.* (lt.) příhoda, událosť.

Ocean (-s, M. -e) *m.* (gr.) oceán, velmoře; —isch velmořský; —lehre *f.* mořeznalství.

Ocher (-s, unv. M.) *m.* ochr, ochra; —gelb ochrožlutý.

Ochlokratie *f.* (gr.) luzovláda.

Ochs (-sen, M. -sen) *m.* vůl; *dim.* Oechschen, Oechslein *n.* volíček.

Ochsen mh. (von den Kühen) běhati se, honiti se; —auge *n.* volské oko; (Speise) vsazené vejce; O. (Bauk., rundes Dachfenster) oblouk (T.); —bauer *m.* volař; -dumm hloupý jako vůl; —fell *n.* *v.* Ochsenhaut; —fleisch *n.* volovina, hovězina; —gaumen *m.* volské patro; —geblök, —geschrei *n.* bučení; —geruch *m.* volina; —haft volovský; —händler *m.* volař, volák, honák; —haut *f.* volovice, volovina; —hirt *m.* volák, skoták; —horn *n.* (Bauk.) kobylí hlava T.; —kalb *n.* býče, býček; —kraut *n.* jehlice, babí hněv; —stall *m.* volárna, volovna, volín; —treiber *m.* volař, volák, honák; —ziemer *m.* býkovec, žíla; —zunge *f.* volský jazyk.

Oechsner *m.* volák. [stý.

Ochthiasis *f.* (med.) měkkýš pro-

Ocrea *f.* (bot.) botka T. [kruh.

Octant *m.* (astr.) oktant T., osmi-

Octav *n.* (lt.) osmerec, osmerka T.; —e *f.* (Mus.) osmice, oktava; —schiff *n.* (Typ.) loďka osmercová T.

octo (lt.) osm.

October (-s, unv. M.) *m.* (lt.) říjen; —revolution *f.* říjnové povstání.

Octonarium *n.* (lt.) osmiměr T.

Octroyir-en (fr.) z vlastní vůle dáti, libovolně uděliti, oktrojovati; —te Constitution darovaná ústava, udělená ústava, oktrojírka

Ocular *n.* (phys. u. astr.) očnice T.; —diopter (geom.) průhled, průzor oční T.; —linse *f.* oční čočka, očnice; —rohr *n.* (astr.) trouba okulární T.

Oculir-en očkovati, štěpovati, vroubiti; —messer *n.* očkovací nůž.

Oculist (-en) *m.* (lt.) oční lékař.

Odaliske (M. -n) *f.* turecká milostenka. [lezpěv.

Ode (M. -n) *f.* (gr.) oda T., ve-

Oed-e *adj.* pustý; —er Grund pustá pozemnosť, úlehlé, lado P.; ö. liegend ležící ladem P.; —e (M. -en) *f.* poušť, pustina.

Oedem *n.* (gr.) (med.) vodnatosť (plic), nabubřelosť; —atisch spuchlý, nabubřelý. [Athemzug.

Odem *m. v.* Athem; —zug *m. v.*

Odeon (M. Odeen) *n.* (gr.) pěvčí síň, pěvčí dvůr.

Oder *cnj.* nebo, anebo, či, čili; entweder dieser oder jener buď ten neb onen.

Odermennig *m. et f.* řepík.

Odiös *adj.* (lt.) nenáviděný; Odiosität *f.* nenávistnosť, nevraživost; *Odium n.* (lt.) nenávisť, nepřízeň.

Odont-algie *f.* (gr.) bolení zubův; —olith *m.* zubokam; —ologie *f.* zuboznalství.

Odor *m.* (lt.) vůně, zápach; —ament *n.* vykuřovadlo, kadidlo.

Oe=**ö**: Wörter, die mit einem **oe** anfangen, sind im Alphabete als wie mit einem bloßen **o** beginnend zu suchen. — Slova počínající se **oe** řaděna jsou tuto, jakoby psána byla pouhým **o**.

Ofen (-s, M. Oefen) *m.* kamna; pec T.; —auge *n.* (Hütt.) výtok pecní; —bank *f.* lavice u kamen; —bauer *m.* kamnář; —bruch *m.* (Hütt.) saziny (v tavírně), škraloup hutnický; —decke *f.* svrchnice; -dunst *m.* čad; —gestell *n.* záprava V.; —heizer *m.* topič; —hocker, —hüter *m.* peciválek; —kranz *m.*, —krone *f.* krancle, krovec; —krücke *f.* pohrabáč, hřeblo; —loch *n.* čelesten, čelestno, prsk; sopouch; —loch-stöpsel *m.* babka; —mauer *f.* pekelec; —mäuerchen *n.* pecánek (u kamen); —röhre *f.* trouba u kamen; —schaufel *f.*, —schießer *m. v.* Backschaufel; —setzer *m.* kamnář; —thür *f.* dvířka u kamen; —topf *m.* kamnovec; —verkohlung *f.* zuhlení, zuhlování v pecech T.; —wisch *m.* pometlo.

Offen *adj.* otevřený, veřejný P.; fig. o. upřímný; weit o. (z. B. Weste) velmi rozevřený; —e Rechnung otevřený n. počatý účet T.; in —er Rechnung mit Jmd. stehen s někým otevřený n. počatý účet míti T.; —es Geschäft otevřený obchod; auf —er Straße na veřejné cestě P.; —e See širé moře; die Einsicht steht Jedermann o. každý může v to nahlédnouti, každému se dovoluje, by v to nahlédl P.; der Partei steht der weitere Rechtzug o. straně další právo se nezavírá, nezhajuje P.; dem Gläubiger steht der Weg der Appellation o. chceli-se věřitel k vyššímu soudu odvolati, má toho vůli; věřiteli cesta k odvolání se nezamezuje P.; Spruch, worüber eine weitere Beschwerdeführung o. steht výrok, na kterýž sobě dále stěžovati n. stížnosť vésti dovoleno jest P.; —e Frage nerozhodnutá otázka, neuzavřená otázka; —er Leib (med.) otevřený n. měkký život, stolice.

Offenbar *adj.* zjevný, patrný P.; —en (z. B. seinen Vermögensstand) jeviti (svou majetnosť) P., zjeviti; sich worin o. vyjevovati se; jeviti se; —er *m.* vyjevovatel; —ung *f.* zjevení, objevení, vyjevení.

Offen-haltung *f.* nezavření; —heit *f.* otevřenosť, upřímnosť; O. der Rede přímomluvnosť; —herzig prostosrdečný, upřímný; -keit osť.

Offensiv *adj.* (lt.) výbojný, do-

rážlivý; zur —e greifen přejíti k útoku; —krieg *m.* válka útočná.

Oeffentlich veřejný; ö. zjevný; —e Blätter časopisy; —e Bücher veřejné knihy P.; —e Rücksichten veřejné, obecné potřeby P.; ö. od. geheim zjevně nebo skrytě P.; —es Mädchen obecná holka; —keit *f.* (oh. M.) veřejnosť P.; Oe. und Mündlichkeit des Verfahrens řízení ježto se děje veřejně a ústně P.; —keitsrecht *n.* právo veřejnosti.

Offeriren (lt.) nabídnouti, nabízeti *v.* Anbieten.

Offert-e (M. -en) *f.* podání P.; nabídka, nabídnutí; *v.* Anbot; —enverhandlung *f.* řízení n. jednání ofertami.

Offic-ial (-s, M. -e) *m.* oficiál; —iant (-en) *m.* služebník, zřízenec; úředník P.; důvěrník; —iell *adj.* úřední *v.* Officiös. [P.

Officier (-s, M. -e) *m.* důstojník

Officiers-gage *f.* plat důstojnický P.; —rang *m.* řád důstojnický; hodnosť důstojnická P.; mit O. ausgetretene Militärs osoby, ježto vystoupily ze stavu vojenského, zůstavše v řádu důstojnickém P.; —stellvertreter *m.* zástupce důstojnický, zástupník; —tisch *m.* (in Herrschaftshäusern) komorní stůl.

Officin (M. -en) *f.* *v.* Apotheke, Barbierstube, Buchladen; —al *adj.*, —ell *adj.* lékárnický (lékařský).

Officiös *adj.* úřední P.; -e Amtshandlung řízení z povinnosti úřadu P.; im -en Wege spůsobem úředním P.

Officium *n.* (lt.) služba; povinnosť; úřad; **ex officio** úředně.

Offizier *m.* *v.* Officier.

Oeffn-en etw. otevříti něco P.T.; (phys.) otevříti, odemknouti T.; sich ö. ot. se; (v. d. Wunde) projmouti se; das Oe. otvírání, otvírání-se; —ung (M. -en) *f.* otevření; otvor T.; —ungsrecht *n.* (vlt.) závazek pohostinský.

Oft *adj.* (*comp.* öfter, *sup.* am öftersten) častý; *adv.* často, za časté, mnohokrát; öfter *adv.* častější; *adv.* častěji, vícekrát; oftmalig častokrátný, častý; oftmals *adv.* často (častokrát).

Oh! *int.* oh! oj! ó!

Oheim (-es, M. -e) *m.* (väterlicher Seits) strýc; (mütterlicher Seits) ujec P. **Oehl** *v.* Oel.

Ohm, Oehm (-s) *m.* *v.* Oheim.

Ohn *f.* vědro; *v.* Ahm; pleva; —engeld, —geld *n.* nápojné.

Ohne *prp. c. acc.* bez; kromě; mimo; leč, než; o. Zweifel bez pochyby; es ist nicht o. to není jen tak; —das, —daß *adv.* aniž; —dem, —dieß, —hin *adv.* bez toho; —weiters bez okolkův, bez průtahu; —hose (M. -n) *m.* bezkalhotka; —kopf *m.* bezhlavec; —sorge *indecl. m.* bezstarostný člověk.

Ohn-fehlbar nepochybný, neomylný; —fern *adv.*, unfern, unweit nedaleko; —geachtet *cnj.* ač, třeba, nicméně, proto, předce; —gefähr *adv.* asi; O. *n.* náhoda, případek; —macht (oh. M.) *f.* mdloba, omdlení; malomocnosť; in O. fallen omdleti, padnouti do mdloby; —mächtig *adj.* mdlý; omdlelý, ve mdlobách; o. werden omdleti.

Ohnvogel *m.* nesyt.

Oho! *intrj.* oho!

Ohr (-es, M. -en) *n.* ucho (*dual.* uši, *pl.* ucha); (Bauk.) *v.* Lunette, Schild; (wdm.) sluchy *pl.*

Oehr (-es, M. -e) *n.* úško, ucho.

Ohr-band *n.* (am Säbel) úvěsek na jilci; —drüse *f.* žláza příušni T.

Oehrchen *n.* *dim.* úško.

Oehren úško přidělati.

Ohren-bammel, —bommel *f.* dyndička v uších; dyndička do uší; —beichte *f.* zpověď soukromná, zpověď do ucha; —blasen *n.* poštívání; —bläser *m.* poštěvač, poštěváček, pošeptavač; —brausen *n.*, —sausen *n.* hučení v uších; —entzündung *f.* zánět n. zapálení v uších; —klingen *n.* znění n. zvonění v uších; —schmalz *n.* maz, vosk, hnůj v uchu, m. ušní T.; —speicheldrüse *f.* žláza příušní T.; —trommel *f.* bubínek; —trompete *f.* Eustachische (phys.) trouba Eustachova T.;—wurm *m.* *v.* Ohrwurm; —zeuge *m.* svě-

dek ušní (poušní), svědek který něco byl slyšel P., svědek slušitý.

Ohr-eule *f.* sova ušatá, kalous; —feige *f.* facka, políček; —feigen jmd. políčkovati, fackovati; —finger *m.* malík, ušník; —ig, öhrig úškovatý; —kissen *n.* poduška; —knorpel chrustavka n. křtálek ušní; —lappen *m.*, —läppchen *n.* lalok, lalůček ušní, uchavice.

Oehrlinge *pl.* škvorovití (zool.).

Ohrlein *n. dim.* úško.

Ohr-löffel *m.* lžička do ucha, lžička na čistění uší; —muschel *f.* úško otevřené, žlebinka ušní, boltec; —öffnung *f.* otvor ušní; —putzer *m. v.* Ohrlöffel; —ring (M. -e) *m.*, —gehäng *n.* náušnice; —schwamm *m.* prašatěnka, ušatka; —speicheldrüse *f.* žláza příušní; —trompete *f. v.* Ohren...; —wachs *n.* vosk v uších *v.* Ohrenschmalz; —wurm *m.* škvor, uchavec.

Oehse *f.* úško.

Oekonom (-en, M. -en) *m.* (gr.) hospodář.

Oekonomie *f.* (gr.) hospodářství (polní) P.T.; politische Oe. politické hospodářství, politická statkověda; —amt *n.* hospodářský úřad; —director *m.* ředitel hospodářství, ředitel hospodářský; —verwalter *m.* správce hospodářství, správce hospodářský.

Oekonomisch hospodářský P.

Okta-chord *n.* (gr.) osmistrun (nástroj hudební); —ëder *n.* (gr.) osmistěn T.; —ndrie *f.* (bot.) osmimužstvo.

Oktober *v.* October.

Octogon *n.* (gr.) osmiúhelník.

Oekumenisch (gr.) povšechný, všeobecný, celosvětský; -es Concil, -e Kirchenversammlung všeobecný sbor (církevní).

Oel (-es, M. -e) *n.* olej; ätherisches Oel silice T.; flüchtiges Oel olej těkavý T.; brenzliches Oel olej přismáhlý, přiboudlina, přismoudlina T.; —baum *m.* oliva, olejový strom; —beere *f.* oliva, olivka; —berg *m.* hora olivetská, olivová; —bild *n.* obraz olejný; —bildend olejotvorný; —blatt *n.* list olivový; —drüse *f.* záboj, *pl.* patěsky.

Olb (-es, M. -e) *m.* labuť *v.* Schwan.

Olbent, Olfent, Olifant *m.* slon *v.* Elephant.

Oleander (-s, unv. M.) *m.* růže bobková, bobkovnice; —schwärmer *m.* (zool.) oleandrásek.

Oleaster (-s) *m.* hlošina, planá oliva.

Olein *n.* (chem.) olein T.; —*eae pl.* (bot.) olivovité T.; —säure *f.* kyselina olejová T.

Olekranon *n.* (gr.) roh loketní.

Oelen olejovati, olejem natříti, pomazati. **Oleum** *n.* (lt.) olej.

Oel-firniss *m.* pokost olejový n. olejný T.; —flasche *f.* baňka olejná, olejníček; —gas *n.* plyn olejový, olejný; —gemälde *n.* olejomalba, olejobarevný n. olejný obraz; -händler *m.* olejkář, olejník; —horizont *m.* horizont olejový T.; —ig olejný.

Olifant (-en) *m.* (fr.) slon.

Oligarchie *f.* (gr.) vícevláda, několikovláda.

Oligo-blennie *f.* (gr.) bezsliznosť; —galie, —galaktie *f.* bezmlečnosť, chudomlečnosť; —trichia *f.* řídkosť vlasův, řídkovlasosť.

Olim (lt.) někdy.

Olitäten *pl.* olejky (voňavé); -krämer *m.* olejkář. [T.

Olium *n.* kyselina sirková, olium

Olive (M. -n) *f.* oliva (bot.); b. Thüren u. Fenstern oliva T.

Oliven-baum *m. v.* Oelbaum; —farbe *f.* barva olivová; —farben *adj.*, —grün olivové barvy, olivový; —garten *m.* olivnice.

Olivin *m.* olejek.

Oel-käfer *m.* majka; —kitt *m.* tmel olejný T.; —krämer *m.* olejkář; —kuchen *m.* olejnice, bochnice.

Olla *f.* (lt.) hrnec; *O. capitis* lebka T. *v.* Hirnschale.

Oellig *f.*, Oelk (M. -e) *f.* cibule.

Olm (-es) *m.* mlok *v.* Molch; 2. červotoč, -ina, práchno *v.* Mulm.

Oel-malerei *f.* olejná malba, malba olejovými barvami T.; —mann *m.* olejník, olejkář; —mühle *f.* o-

lejna; —müller *m.* olejník; —pflanzung *f.* sad olivový; —presse *f.* lis, stupník olejný, vybijáky; —purificirfabrik *f.* čistírna oleje; —reich *adj.* olejnatý; —same *m.* kolník lesní; hubilen, tratilen; povázka; —säure *f.* kyselina olejová T.; —saure Salze *pl.* olejany T.; —schale *f.* šálek n. mistička na olej; —stampfe *f.* stoupa na olej; —stein *m.* olejný kámen; —süß *n. v.* Glycerin; —tonne *f.* tuna na olej; —trester *pl. v.* Oeldrüse; —trotte *f.* olejnice; —ung *f.* olejování; letzte Oe. poslední pomazání; —wald *m.* les olivový.

Olymp (-s) *m.* (gr.) Olymp (hora v Řecku); —iade *f.* olympiada T., olympické časořadí; —isch olympický.

Oel-zucker *m. v.* Glycerin; -zweig *m.* větev olivová.

Ombrometer *n.* (gr.) dešťoměr T.

O mega *n.* (gr.) dlouhé o; Alfa und Omega počátek a konec.

Omelette *f.* (fr.) svítek (Speise); O. *soufflée* pěnovka (sníh) z vajec.

Omen *n.* (lt.) předjevný osud; věštba osudu, osudověstí.

Omentum *n.* (lt.) opona (zool.) T.

Omin-iren (lt.) tušiti; —ös *adj.* předjevný, osudojevný, osudověstný, osudný. [minutí.

Omission *f.* (lt.) vypuštění, po-

Omne (lt.) všecko. [společenský.

Omnibus (M. -sse) *m.* omnibus, vůz

Omnipotenz (lt.) všemohoucnosť.

Omphal-itis *f.* (gr.) zánět pupku; —*odium n.* (bot.) vnitropupí T.; —os *m.* pupek; —otom *m.* pupkořez.

Onager *m.* (gr.lt.) osel.

Onan-ie (ob. M.) *f.* samoprznění, samosmilství; —ist (-en) *m.* onanista, samosmilce.

Oenanth-äther *m.* (chem.) tresť vinná T.; —säure *f.* (chem.) kyselina enantová T.; —ylsäure *f.* kyselina enanthylová T.

On-dit (fr.) (= praví se) pověsť.

Oneiromantie *f.* (gr.) snářství, snoprava. [ren obtížiti.

Onera *pl.* (lt.) břemena; oneri-

Onkel (-s, unv. M.) *m. v.* Oheim.

Oenologie *f.* (gr.) vínoznalství, vinařství.

Onomato-poëtisch (gr.) nápodobovací (slovo) T.; —pöia *f.* rovnozvučí, rovnozvučnosť, zvukopodobí, zvukopodobenství T.; —pöisch rovnozvučně, zvukopodobně T.

Ontologie *f.* (gr.) bytosloví T.

Onus (*pl. onera*) *n.* (lt.) břemeno.

Onych-atrophia *f.* (gr.) úbyt nehtův; —ia *f.* nehtojed, pajeď, zánehtice, vidlák, živý vlas.

Onyx (-es, M. -e) *m.* (gr.) nehetec, ryval, ohňáč.

Oolith *m.* (gr.) vápenec jikernatý T.; —formation *f.* (geol.) oolitový útvar, útvar vápence jikerného.

Opak (lt.) tmavý.

Opal (-s, M. -e) *m.* opál (oslepovec); —isiren *n.* opalisování T.

Oper (M. -n) *f.* (it.) zpěvohra, opera T.

Oper-a *f.* (lt) práce; —at (-es, M. -e) *n.* (lt.) dílo, práce, spis P.; O. einer Verhandlungscommission práce n. spis komise jednací P.; —ateur *m.* (fr.) operator; —ation *f.* podnětí, podniknutí P.; výkon T., operace; chirurgische O. operace ranhojičská; militärische O. vojenské podniknutí P.; Finanzop. podnětí finanční P.

Operette *f.* malá zpěvohra, operka, operetka T. [operovati.

Operiren jednati; (chir.) řezati,

Operist (-en) *m.* člen zpěvohry.

Operment *n.* kamenka T.

Opern-gucker *m.* kukátko; —haus *n.* zpěvoherna, dům operní T.; —musik *f.* hudba operní, zpěvoherní, zpěvoherecká T.; —sänger *m.* zpěvoherec, operní zpěvec T.; —styl *m.* sloh operní, zpěvoherní, sloh zpěvoherský T.; —text *m.* text opery, text operní, text zpěvoherní T.

Opfer (-s, unv. M.) *n.* oběť, žertva; —altar *m.* obětnice; —bereit *v.* Opferwillig; —er *m.* obětník, žřec; —gang *m.* ofěra, obětní průvod; —geld *n.*, —pfennig *m.* peníz obětní; —haus *n.* obětnice.

Opfer-herd *m.* obětniště; —messer *n.* nůž žertevný; —n etw. obětovati; —platz *m.*, —stätte *f.* obětniště, žertviště; —willig obětovný, keit osť.

Ophiuchus *m.* (gr.) (astr., ein Sternbild) Hadonoš T.

Ophthalm-ie *f.* (gr.) nemoc očí, zevnější zánět očí; —isch oční; —itis *f.* vnitřní zánět očí; —ologie *f.* náuka oční.

Opian *n.* (chem.) opian T.; —säure *f.* kyselina opianová T.; —saure Salze opianany T. [T.

Opilionia *pl.* (zool.) nepředáci

Opinion *f.* (fr. lt.) mínění.

Opium (-s, ob. Mz.) *n.* (lt.) opium, opij, makovina, makové mléko.

Opodeldok *n.* (gr.) opodeldok (lék).

Opok *m.* (Stein) opuka.

Opossum *n.* (zool.) vačice.

Oppon-ent (-en) *m.* (lt.) popůrce T., odpůrce, odpěratel, odporník; —iren mh. odpírati, odporovati (komu).

Opportun (lt.) výhodný; —ist (-en) *m.* výhodář; —ität *f.* výhoda, výhodnosť; —itätspolitik *f.* politika výhodnosti.

Opposition *f.* (lt.) odpor P., strana odporná; strana protivládní; O. (philos.) protiva, protivnosť T.; (astr.) protisluní, protistání T.; in O. mit jdn. sein někomu na odpor býti, státi P.

Oppositions-klage *f.* žaloba odporovací P.; —mann *m.* oposičník; —partei *f.* strana odporná, odporující P., st. oposiční.

Opposit-us (bot.) vstříčný T.; protilehlý; —*um n.* opak.

Opt-ation *f.* (lt.) žádání T.; —ativ *m.* žadací spůsob T.

Opt-ik *f.* (gr.) optika T., světlozpyt, světlověda, světloznalství; —iker *m.* optik, světlozpytec; —isch optický T.; světloznatelský; —ometer *n.* zrakoměr T. **Option** *f.* (lt.) volba.

Optimist (-en) *m.* (lt.) zdarovidec, prospěšník. **Ora!** (lt.) pros!

Opus *n.* (lt.) dílo; spis; skladba.

Orakel (-s, unv. Mz.) *n.* (lt.) chrám prorocký, věštebna (věštebnice, odpovědnice); O., —spruch *m.* věšťba, výrok božský (bohozpráva.

Orange *f.* (fr.) pomoranč; —nblütensaft *m.* šťáva z pomorančových květův; —ntunke *f.* omáčka pomorančová, omáčka oranžová; —rie *f.* pomorančovna; —vogel *m.* pomorančník, oranžník.

Oratio *f.* (lt.) řeč T.

Orator (-s, Mz. -en) *m.* (lt.) *v.* Redner; —ik *f.* řečnictví T.; —isch řečnický T.; —ium (Mz. -ien) *n.* oratorium, duchovní skladba zpěvní T.; 2. řečniště.

Orbicularis (lt.) (bot.) okrouhlý T.

Orbis pictus *m.* (lt.) svět v obrazích, obrazy života.

Orbita *f.* (lt.) dráha, kolejiště; (astr.) oběžniště, dráha oběžnic (planet).

Orcan *v.* Orkan.

Orchester (-s, unv. Mz.) *n.* hudební sbor, orchestr; hudebniště; —meister *m.* mistr orchestru.

Orchestik *f.* (gr.) krasotanečnictví, umění tanečnické T.

Orch-ideae *pl.* vstavačovité (rostliny) T.; —*is m.* vstavač (bot.).

Orcin *n.* (chem.) orcin T.

Orcus *m.* (lt. Myth.) podsvětí.

Ordalien *pl.* (lt.) božské soudy, (svatocud).

Orden (-s, unv. Mz.) *m.* řád P.; geistlicher O. řád, zákon, řehole P.

Ordens-band *n.* řádová stužka P.; —frau *f.* řeholnice; —geistlicher *m.* řeholník P.; —gelübde *n.* slib řeholní P.; —insignien *pl. v.* Ordenszeichen; —kanzler *m.* kancléř řádu P.; —kapitel *n.* kapitula, shromáždění řádu P.; —kleid *n.* oděv řádový; —kreuz *n.* řádový kříž, kříž řádu P.; —mitglied *n.* člen n. úd řádu P.; —person *f.* osoba řeholní, řeholník; řeholnice P.; —regel *f.* řehole P.; —ritter *m.* rytíř řádu; —schwester *f.* řeholnice; —statuten *pl.* pravidla řeholní; pravidla řádová P.; —stifter *m.* zakladatel řádu; —verleihung *f.* propůjčení n. udělení řádu P.; —zeichen *n.* znamení řádové, řád P.

Ordentlich řádný, pořádný P.; správný; —er Wohnort řádné, obyčejné bydliště P.

Ordin-alia *pl.* (lt.) řadová čísla T.; řadové číslovky; —anz *f. v.* Ordonanz; —är *adj.* obyčejný, pořadovní; sprostý, zadní, hrubý T.;

gut o. (kfm.) nadsprosté T.; —ariat *n.* ordinariát P.; —arius *m.* řádný učitel, třídní učitel; řídící lékař; přednosta církve; —ate *f.* (math.) pořadnice T.; —atenachse *f.* (math.) čára n. osa pořadnic T.; —ation (priesterliche) posvěcení kněžské P.; —iren (einen Geistlichen) posvětiti, vysvětiti na kněžství P.; o. (v. Arzte) radu udíleti, přijímati (nemocné), nařídíti spůsob léčení.

Ordn-en pořádati, spořádati něco T., (uspořádati); den Rechtszustand o. spořádati stav právní T.; fallend geordnet (math.) sestupně spořádaný T.; —er *m.* pořadatel P.

Ordnung (M. -en) *f.* řád; pořad P.; (Reihe)) pořádek, řada P.; Ruhe und O. pokoj a řád P.; dabei soll diese O. beobachtet werden při tom týž pořad zachovati se má P.; die Acten in guter O. bei Gericht aufbehalten spisy v dobrém pořádku zachovati P.; die Eingaben der Ordnung nach eintragen podávané spisy po pořádku zapisovati P.; die Namen der O. nach ablesen, ausrufen po pořádku čísti, jmenovati jmena P.; jmd. oder etw. ist an der O. na někom n. na něčem jest řada, pořádek P.; jmd. zur O. weisen odkázati někoho k pořádku P.; zur O. rufen volati, kázati k pořádku P.; zur Tagesordnung übergehen přejíti k dalšímu pořádku dne, od něčeho přejíti k tomu na čem toho dne dále jest pořádek P., př. k dennímu pořádku; O. (math.) řád T.

Ordnungs-exponent *m.* (math.) udavatel pořadu, udavatel pořadový T.; —gemäß podle řádu; —liebend pořádný, správný, pořádku milovný; —mäßig *adj.* řádný P.; pořádný; -e Kundmachung řádné vyhlášení P.; —strafe *f.* trest na nepořádek; pokuta řadová; —widrig proti řádu, nepořádný P.; -e Handlungen nepořádné skutky P.; —zahlen *pl. f.* (grm.) *v.* Ordinalia.

Ordo *m.* (lt.) pořádek *v.* Ordnung.

Ordonanz *f.* (fr.) nařízení; 2. obsílka, obslužná stráž; voják (důstojník) zvěstovný (*rus.* věstový).

Ordre *f.* (fr.) (bei Wechseln) řad P. T.; auf O. lautender Wechsel směnka svědčící na něčí řad P.; auf meine eigene O. na můj vlastní řad P.; O. (milit.) rozkaz P.; *O. de bataille* válečný řád; O. (kfm.) příkaz, nařízení, vůle T.; in O. na příkaz, dle vůle T.; O. geben nařídíti, dáti něco učiniti T. [horní.

Oreaden *pl.* (gr.) (myth.) nymfy

Organ (-s, M. -e) *n.* (gr.) ústroj T., nástroj P., prostředek P.; die Zeitung N. ist ein O. der Regierung noviny N. jsou tlumočníkem vlády P.; O. (von Personen) zřízenec P.; ämtliche —e zřízenci úřední P.; —e der Nationalgarde zřízenci národní stráže P.; die dem Ministerium unterstehenden -e zřízenci ministerští, úřady i osoby od ministerstva zřízené P.; O. prostředník, jednatel P.

Organdin *m.* (fr.) organtin (látka).

Organ-enlehre *f. v.* Organologie; —isation *f. v.* Organisirung; —isch ústrojný, ústrojitý, organický T.; -es Ganze ústrojný n. ústrojitý celek T.; -es Wesen ústrojná bytosť T.; -es Gesetz zákon řádný, zákon organický P.; —isiren etw. něco zříditi, v pořádek přivesti P.; —isirung *f.* organisace, zřízení P.; O. des Unterrichtswesens zřízení věcí n. záležitostí vyučovacích P.

Organisirungs-commission *f.* zřizovací komise P.; —grundzüge *pl. m.* zřizovací základy, osnova, návrh zřízení P.; —operat *n.* zřizovací práce P.; —plan *m.* osnova, návrh zřízení P., organisační plán; —werk *n.* dílo zřizovací P.

Organ-ismus *m.* ústrojí, ústrojnosť T.; zřízení P.; staatlicher O. ústroj státní P.; O. der Behörden zřízení úřadův P.; —ist (-en) *m.* varhaník; —ographie *f.* ústrojepis, vypsání ústrojův T.; —ologie *f.* (bot.) ústrojesloví, údosloví T.; —on *n.* strojidlo T.

Orgel (M. -n) *f.* varhany *pl.*; —bau *m.* varhanářství; —bauer *m.* varhanář; —er *m.* varhaník; —kasten *m.* varhaniště; —lade *f.* vzduš-

nice varhanní; —n mh. na varhany hráti; —punkt m. (muf.) prostup varhanický; —fchule f. škola varhanická; —fpiel n. hra na varhany; —fpieler m. varhaník.

Orgien pl. (gr.) prostopášné hody.

Orient (=s, ob. M.) m. (lt.) východ, vzchod; východní země; —aler m. východčan, východozemec; —alifch východní; —alift (=en) m. orientalista, znatel východních jazyků.

Orientir-Bousolle f. (geom.) busola přilicovací n. orientovací T.; —en (den Meßtifch) seříditi, do směru stavěti, postaviti T.; fich o. seznámiti se s čím, obezříti se v čem, rozhlednouti se; vpraviti se več; —ungstabelle f. přehled, rozhled.

Orificium n. (lt.) ústí.

Original (=s, M. =e od. =ien) n. prvopočátek; O. einer Urkunde prvopis listiny, listina prvotní, originál P.; etw. *in —i* vorlegen předložiti prvopis něčeho, předložiti něco prvopisně P.; gleichlautend mit dem O. srovnávajíc se s prvopisem, stejného znění s prvopisem,

Original *adj.* (lt.) prvotní, původní T.; —ausgabe f. původní vydání; —bild n. prvotní obraz, prvotní malba T.; —charakter m. ráz původní T.; —dichter m. básník původní T.; —ität f. původnosť T., prvopočátečnosť; —fchuldfchein m. prvopis dlužního listu P.; —text m. prvopis, prvotní tekst T.; —vertheilung f. prvopočáteční rozdělení n. rozvržení P.; —wechfel m. směnka prvopisná P.; —zeichnung f. výkres prvotní, původní T.

Originell *adj.* původní, prvotní.

Orion m. (gr.) (aftr.) kosy, *st.* [proluky.

Orkan (=es, M. =e) m. (*it. oragano*) orkán T., vichr (buran).

Orlean m. (chem.) orlean, žluť (n. červeň) orleanská T.

Orlog (=es, M. =e) m. (vlt.) válka (na moři); —fchiff n. vojenský koráb.

Ornament (=es, M. =e) n. (lt.) ozdoba; příkrasa T.; —enzeichnung f. kreslení ozdob, kres. příkras T.; —ik f. příkrasnictví; —iren ozdobiti; —ift (=en) m. ozdobník.

Ornat (=es, M. =e) m. (n.) (lt.) ornát, obřadní roucho.

Ornitho-log m. (gr.) ptakoznalec; —logie f. ptakoznalectví; —rhynchus m. (zool.) ptakopysk.

Orobanche f. (bot.) záraza (*rstl.*); —*ae pl.* zárazovité (rostliny) T.

Oro-gnosie f. (gr.) horoznalství; —graphie f. horopis T.; —logie f. horozpyt, horosloví, horoznalství.

Orphanie f. (gr.) sirotenství.

Orrhos m. (gr.) syrovátka; syrovatčina.

Ors (=es, M. =e) n. (vlt.) oř, kůň.

Ort (=es, M. =e u. Oerter) m. místo; an Ort u. Stelle v místě n. na místě samém P.; O. n. (m.) částka (míry, peněz, váhy); (Münze) ort (peníz); O. m. šídlo; —befchreibung f. místopis.

Oertchen n. místečko.

Oerte f. cech.

Oertern mh. šlichtovati, kraje prken pilou tříti.

Ort-gemäss *adj.* místu přiměřený; místní; —haus n. dům nárožní.

Ortho-dox (gr.) pravověrný; pravoslavný; —doxie f. pravoslaví; —epie f. pravořečnosť, náuka pravého vyslovování n. pravořečnosti T.; —epifch pravořečný T.; —gon n. pravoúhelník; —gonal pravoúhelný; —graphie f. pravopis T.; —graphifch pravopisný, ortografický T.; —klashaloid prismatifches (Min.) bezvodec T.; —logie f. správnosť řeči, spr. jazyka; —metrifch přímoosý T.; —pädie f. napravování n. narovnání těla; —*ptera pl.* přímokřídlí T. (zool.); —*spermus* (bot.) ploskojaderný T.; —typ m. (min.) přímotvar T.

Oertlich místní, na jistých místech, místem P.; —keit f. (Ort) místo P.; Oe. *v.* Ortsbefchaffenheit.

Ortolan m. (Vogel) jola, strnad zahradní. [lík T.

Ortpflock m. (geom.) roubík, ko-

Orts-behörde f. úřad místní P.; —befchaffenheit f. povaha místní, povaha místa P.

Ortschaft (M. =en) f. místo; —sregifter n. rejstřík místopisný.

Ortscheid *n.* (b. Wagen) rozpora.
Orts-geistlicher *m.* místní správce duchovní; —gemeinde *f.* místní obec P.; —gemeindeverfassung *f.* zřízení obce místní P.; —gericht *n.* místní soud P.; —nummer *f.* číslo místa, číslo místní P.; —obrigkeit *f.* místní vrchnosť P.; —parallaxe *f.* (astr.) paralakse místní T.; —polizei *f.* místní policie P.; —polizeisteuer *f.* daň na místní policii P.; —ried *n.* (geog.) humenice T.; —seelsorger *m.* místní správce duchovní P.
Ortstein *m.* nárožník.
Orts-thaler *m.* půlzlatník; —veränderung *f.* (zool.) přemístění, přeměšťování T., změna místa; —zeit *f.* (astr., Eisenb.) čas místní (č. počítaný dle některého místa).
Oryktognosie *f.* (gr.) nerostoznalství. **Oryza** *f.* (gr.-lt.) rejže.
Os *n.* (lt.) kosť.
Oscen *m.* (lt.) pěvec, zpěvavý pták; *pl.* **Oscines** (zool.) šídlozobí (zpěvaví) ptáci T.
Oscill-ation *f.* (lt.) chvění *v.* Schwingung; —iren chvěti se.
Oese (M. -en) *f.* okap u střechy.
Osmigsaure Salze *pl.* (chem.) osmiany T. [T.
Osmium *n.* (chem.) osmium (voník)
Oesophag *m.* (gr.) jícen, chřtán.
Ossa *pl.* (lt.) kosti.
Ost *m.* *v.* Osten.
Ostacanthi *pl.* (zool.) ostnaté ryby T. [vzchod.
Osten (-s, ob. M.) *m.* východ,
Osten-siv (lt.) okázalý; vychloubavý; —tation *f.* výchluba, na odiv stavení, okázalosť T.
Osteo-grahie *f.* (gr.) kostipis; —lith *m.* kostikam; —log *m.* kostiznalec; —logie *f.* kostiznalství; —malacie *f.* obměk kosti; —phyma *n.* nádor kostní; —sarkosis *f.* zmasení kostí; —tomie *f.* kostipytva.
Oster (vlt.) *v.* Osten; —abend *m.* velikonoční svatvečer; —blume *f.* koniklec; —ei *n.* kraslice, pomlázkové vejce; —feier *f.*, —fest *n.*, —festtag *m.* velikonoční hod boží, velikonoc; —gerte *f.* (mit Bändern) pomlázka; —geschenk *n.* pomlázka; —gränze *f.* (astr.) meze velikonoční T.; —kuchen *m.*, —fladen mazanec; —lamm *n.* velikonoční beránek.
Osteria *f.* (it.) hostinec.
Oster-luzei *f.* podražec; —markt *m.*, —messe *f.* velikonoční trh; —monat *m.* duben (měsíc); —montag *m.* pondělí velikonoční; —n *pl.* velikonoc, veliká noc, *pl.* velikonoce; —palme *f.* kočičky; —peitsche *f.* *v.* Ostergerte; —semmel *f.* jidáš, jidášek; —sonntag *m.* hod boží velkonoční; —tag *m.* den velikonoční; —zeit *f.* velikonoce, přesnice; —zirkel *m.* (astr.) letokruh velikonoční T.
Ost-gegend *f.* strana východní; —her *adv.* od východu.
Ostium *n.* (lt.) ústí, ústa *pl.*
Ostländer *m.* východňan, výchozemec.
Oestlich východní.
Ost-nordost *m.* východní severovýchod; —punkt *m.* (astr.) bod východu, bod východní, východ T.
Ostracit *m.* ústřicokam.
Ost-see *f.* Baltické moře; —südost *m.* (astr.) (T.) východní jihovýchod; —wärts *adv.* k východu, na východ; —wind *m.* východní vítr.
Otiatr-ie, —ik *f.* (gr.) ucholéčba, léčení uší.
Otorrhöe *f.* (gr.) tečení z uší.
Ottava *f.* (it.) osmice *v.* Octav.
Otte *f.* *v.* Erle.
Otter (M. -n) *f.* vřítenice, zmije; 2. *v.* Fischotter; —fleisch *n.* vydřina, vydrovina; —mütze *f.* vydrovka; —ngezücht *n.* ještěří plemeno. [otomanka.
Ottomane *f.* otomanská pohovka,
Ouverture (M. -en) *f.* (fr.) uvertura, úvod, vchod hudební.
Oval (lt.) vejčitý; —linie *f.* (math.) čára vejčitá, ovální T.
Ovarium (-s, M. -ien) *n.* (lt.) vaječník T.
Ovation (M. -en) *f.* (lt.) pocta.
Ovum *n.* (lt.) vejce.
Oxal-ideae *pl.* (bot.) šťavelovité (rostliny) T.; —*is* *f.* šťavel; —säure *f.* *v.* Kleesäure.

Oxhoft (-s, M. -e) *n.* půldruhovědrák.

Oxyd (-es, M. -e) *n.* (gr.) kysličník T.; —ation *f.* okysličení T.; —ationsstufe *f.* (chem.) stupeň okysličení T.; —hydrat *n.* hydrat kysličníku, kysličník vodnatý T.; —iren okysličiti T.; —irte Schrift rezavé písmo T.

Oxygen *n.* (gr.) kyslík T.

Oxygon *n.* (gr.) ostroúhelník.

Oxy-iodid *n.* (chem.) oxyiodid (kyslořasičník) T.; —mel *n.* kvašený med, medovina; —meter *n.* kysloměr; —moron *n.* (stilist.) svézapření T., výrok sám sobě odporující (n. př. veřejné tajemství); —tonon *n.* (grm.) ostropřízvučné v poslední slabice. [se.

Ozäna *f.* (gr.) smrdutý vřed v no-

Ozean *m.* (gr.) *v.* Ocean.

Ozelot *m.* ozelot, tigr mexický.

Ozon *n.* (gr.) (chem.) ozon T., parovzduch (voněpar).

P.

Päan (-s, M. -e) *m.* (gr.) péan, vítězný zpěv T.

Paar (-es, M. -e) *n.* pár, párek, dvé, dvojice; (math.) ein P. Seiten dvé stran T.; (bot.) P. Blätter jařmo T.; p. *adj.* sudý; paar oder unpaar suda nebo licha (Kinderfp.); zu —en treiben pokořiti; —en pářiti, spářiti, družiti; sich se; —ig po páru; p. gefiedert (bot.) sudospeřený T.; —ling (M. -e) *m.* (chem.) sdruženec T.; spářenec; —ung *f.* páření-se; —weise *adv.* po páru, po dvou; —zeher *pl. m.* (Vögel) sudoprstí (ptáci) T.

Pabst (-es, M. Päbste) *m.* *v.* Papst.

Pacht (-es, M. -e) *m.* (od. P., -en *f.*) pacht P., násed Č. (nájem); —abgabe *f.* pachtovné (nájemné) P.; —bedingnisse *pl.* výminky pachtovní (v. nájmu); —contract pachtovní (nájemná) smlouva P.; —en etw. pachtovati (najmouti) P.

Pächter (Pachter) (-s, unv. M.) *m.* pachtovník P., pachtýř, (násedník, nájemník).

Pacht-geld *n.* pachtovné, nájemné; —geschäft *n.* pachtovní (najemní) věc; pacht (nájem) P.; —gesellschaft *f.* pachtovní společnost, pachtýřská sp.; —grund *m.* pachtovní (nájemní) pozemnost P.; —gut *n.* pachtovní (nájemný) statek n. věc P.; —hof *m.* pachtovní (nájemný) dvůr P.; —jahr *n.* pachtovní (nájemní) rok P.; —lustig chtivý n. žádostivý pachtu, kdoby chtěl něco pachtovati; —schilling *m.* pachtovní (nájemný) peníz, pachtovné (nájemné) P.; —stück *n.* pachtovní (nájemní) kus P.; —vertrag *m.* *v.* Pachtcontract; —weise *adv.* spůsobem pachtovním; etw. überlassen někomu něco pustiti v pachtu n. pachtem, v nájmu, nájmem; —zins *m.* nájemné, pachtovné (, ého), pachtovní (n. nájemní) úrok P.

Pacco *m.* (it.) paklík, balík *v.* Pack.

Pachyderm-ata *pl.* (zool.) tlustokožci (tlustokožní T.); —ia *f.* slonovina arabská.

Pacific-ation *f.* (lt.) uspokojení; usmíření, uzavření míru; —ator *m.* miřitel, smírce; —iren uspokojiti, utišiti, miřiti. [se smlouvající.

Paciscenten *pl. m.* (lt.) strany

Pack (-es, M. -e) *m. et n.* balík T., paklík, svazek, batoh; P. (ob. M.) holota, sběř. [chytan.

Pack-an! (Hundsname) chyťho!

Päckchen *n.* balík, balíček T., paklík.

Pack-en popadnouti, chapnouti koho; baliti, zabaliti T., skládati, pakovati; zabedniti T.; sich p. kliditi se, táhnouti (pryč); —er *m.* na-

kladač, pakovač; (vdm.) chytan, chyťho, chňapho (Hund).

Packet (-es, M. -e) *n.* balíček; paklíček, svazek, uzlík, fílec; —boot *n.* poštovská loď.

Pack-haus, —hof *m.* nákladečný dům, nákladna; —knecht *m.* nakladač; záškodník, ztracenec; —leinwand *f.* režné n. obalné plátno, pytlovina; loktuše; —papier *n.* zábalný papír; —pferd *n.* soumar, soumarský, nákladečný kůň; —riemen *m.* přítužný řemínek; —sattel *n.* nákladní sedlo; —träger *m.* nosič, roznašeč; —wagen *m.* nákladečný vůz; —wesen *n.* zavazadla *pl.*; —zug *m.* vlak nákladečný, vlak nákladový.

Pact-a, —en *pl.* (lt.) smlouva, úmluva; —iren úmluvu činiti n. učiniti, umlouvati se.

Pädagog (-en) *m.* (gr.) vychovatel; —ik *f.* vychovatelství; —isch vychovatelský, pedagogický; —ium (M. -ien) *n.* vzdělavací ústav učitelský. **Pädiatrik** *f.* (gr.) léčba dětí.

Padischah (-s) *m.* (pers.) padišah, král králů (sultan turecký).

Paff! *int.* baf; —en bafati.

Page (-en) *m.* (fr.) panoš, páže.

Pagin-a *f.* (lt.) strana T.; —iren stránkovati P., strany číslovati T.; —irung *f.* stránkování T.

Pagode (M. -en) *f.* (ind.) pagoda.

Pah! *int.* e což!

Paille (fr.) bledožlutý.

Pair (-s, M. -s) *m.* (fr.) pán sněmovní; —skammer *f.* panská sněmovna. **Pakfong** *m.* pakfon (stříbran).

Pakk *v.* Pack.

Pakket *v.* Packet.

Paladin (-s) *m.* paladin, fig. hrdina.

Palais *n.* (fr.) *v.* Palast.

Paläo-graphie *f.* (gr.) známosť starého písma, staropisectví, dřevní písemnictví T.; —graphisch staropisný, paleografický; —ntologie *f.* náuka o zkamenělinách T.

Palast (-es, M. Paläste) *m.* palác.

Paläster (M. -n) *f.* pala, palestra, liskačka, cukačka, pleskačka (na míč).

Palastmässig k palácu náležitý.

Palatalen *pl.* (lt.) *v.* *Palatinae.*

Palatin (-s, M. -e) *m.* palatin (náměstník v Uhřích); —al *adj.* palatinský; —at *adj.* palatinský; —at (-s) *n.* palatinát, palatinství.

Palatinae *pl.* (lt.) (grm.) podnebné (hlásky) T.

Palazzo *m.* (it.) palác *v.* Palast.

Paletot *m.* (*n.*) (fr.) (Kleid) paleto, návlečník.

Palette *f.* (fr.) paleta T., barevnička malířská.

Palimpsest (-es, M. -en) *m.* (gr.) palimpsest, rukopis povteřený, povterník T., druhopis.

Palindrom *n.* (gr.) zpětoverší T.

Palissade (M. -n) *f.* (fr.) kolí, ohrada; —nzaun *m.* parkan, ostroh.

Palladium (-s, M. -dien) *n.* (gr.) (myth.) paladium, zázračný, ochranný obraz; 2. (chem.) palad, paladík T.

Pallas *f.* (gr.) (Myth., Astr.) Mudřena T.

Pallasch (-es, M. -e) *m.* palaš.

Pallast *m.* *v.* Palast.

Palliativ (-s, M. -e) *n.* (lt.) přístěrek; (Arzn.) prostředek polehčující.

Pallium (-s, M. -llien) *n.* (lt.) plášť biskupský.

Palmar-e, —ium *n.* (lt.) odměna advokátovi.

Palm-baum *m.* palmovník, palma, palmový strom; —butter *f.* tuk palmový T.; —e (M. -en) *f.* palma; um die P. ringen zápasiti o věnec; —enwald, —wald *m.* palmoví; —honig *m.* med jarý.

Palmipedes *pl.* (lt.) (zool.) ptáci vodní n. capatí T.

Palmitinsäure *f.* kyselina palmitinová T.

Palm-kätzchen *pl.* koťátka, kočičky; —öl *n.* olej palmový T.; —sonntag *m.* květná neděle; —weide *f.* rokyta; —weihe *f.* svěcení kočiček; —zweig *m.* větev n. ratolesť palmová, kočičky, koťátka.

Palpation *f.* (lt.) dotýkání.

Palpebra *f.* (lt.) víčko (oční), míhavice T.

Pampa *f.* (M. *Pampas*) pláně (rovina) v jižní Americe.

Pamphili *m.* (Kartensp.) shorek, svršek (filek).

Pamphlet (-es, M. -e) *n.* (fr.) běhlý list, běhlý spis; hanopis.

Panacee *f.* (fr.) všeobecný prostředek, všeobecný lék, všehoj.

Panach-e *m.* (fr.) chochol; —e *n.* pestrotina.

Panamahut *m.* klobouk panamský.

Panaritium *n.* (lt.) *v.* Fingergeschwür.

Pandekten *pl.* (gr.) pandekty, sborník práva římského.

Pandur (-en, M. -en) *m.* pandur (v Uhřích).

Panegyrik-er *m.* (gr.) chvalořečník, chvalopisec T.; —us *m.* chvalořeč, pochvalná řeč; chvalopis T. **Panicula** *f.* (lt.) (bot.) lata T.

Panier (-s, M. -e) *m. et n.* korouhev, praporec.

Pan-ique *f.* (fr.), —ischer Schrecken omračný, záchvatný, náhlý strach, děsný strach.

Panis *m.* (lt.) chleb.

Pankreas *n.* (gr.) (anat.) slinice.

Panner *n. v.* Panier und Banner.

Panorama *n.* (gr.) světozor, všehozor, všezor.

Panpfeife *f.* varhánky.

Pansch *etc. v.* Pantsch.

Panse *f. v.* Banse.

Pan-slaventhum *n.* všeslovanstvo; —slavismus *m.* všeslovanství; —slavistisch všeslovanský; —sophia *f.* (gr.) mudrctví povšechné, vševědectví, všeznalectví; —sophistisch všemudrcký.

Panster (-s, unv. M.) *m.*, —rad *n.* hřebenáč, hubenáč, dvéstrojník; (výstrojník) T.,V., rejhovník; -mühle *f.* hřebenáčník, hubenáčný mlýn.

Pantalon *m.* (fr.) šašek; *pl.* —s široké kalhoty.

Panthe-ismus *m.* (gr.) světobožství, vševožnictví; —on (-s, M. -s) *n.* vševožiště.

Panther (-s, unv. M.) *m.* pardál, pantr.

Pantoffel (-s, unv. M., auch M. -n) *m.* pantofel, trepka; —baum *m.*, —holz *n.* korek, korkodub, korkový strom; —blume *f.* pantoflíček; —leder *n.* kůže na trepky, trepkovina, trepkovice; —mann *m.* (fig. v. Gatten) pantoflář, pantofelník, muž pod pantoflem.

Panto-graph (-en, M. -en) *m.* (gr.) jeřábek, všepis T.; —mime *f.* pantomima T.; —phobie *f.* (med.) lekavosť, děsivosť; —mimik *f.* pantomimika T.; vytvařování, posunkování, němá hra, němohra.

Pantsch *m.*, —e *f.* brynda; bryndanice, břížďalice; plíhavá cesta; —en bryndati, cmírati, šplíchati; sich se, plískati se; —er *m.* bryndač, bryndal, cmírač; —tafel *f.* (der Kottonf.) polevadlo, machadlo.

Panzer (-s, unv. M.) *m.* brnění, pancíř; (zool.) krunéř, skořápka T.; —fisch *m.* oděnák; —hemde *n.* osníř, železná n. drátěná košile; —macher *m.* brníř, pancířník; —n brniti, obrniti (panceřovati, opanceřovati); —schiff *n.* loď obrněná, l. panceřová, koráb panceřový; —thier *n.* brněnec, pasovec; —wangen *pl.* kostilícné ryby T.

Päon-ie *f. Paeonia* (gr.) pivoňka; —isch péonický T.

Papa *m.* papa, papínek; táta, tatínek, otec; 2. (lt.) papež *v.* Papst.

Papagei (-s, od. -en, M. -en) *m.* papoušek, papuch; —artig papouškovitý; —grün zelený jako papoušek; —schnabel *m.* papuší zobák, papuší nos. [*pl.* (bot.) makovité T.

Papaver *n.* (lt.) mák vlčí; —*aceae*

Papelhans, Pappelhans, Papperhans, Plapperhans *v.* Plauderhans; papeln, pappeln, pappern *v.* Plaudern.

Papier (-s, M. -e) *n.* papír; etw. zu P. bringen něco sepsati, ve spis uvesti P.; —effecten *pl.* úvěrní, státní papíry P.; —fabrik *f.* papírna P.; —geld *n.* papírové peníze P.T.; —handel *m.* obchod s papírem, papírnictví; tržba, obchod s papíry státními, o. v papírech státních T.; —händler *m.* papírník; —korb *m.* koš na papír; —maché *n.* papírovina, tluč n. kaše papírová; —macher *m.* papírník; —regiment *n.* papírové řízení; —scheere *f.* nůžky na papír; —staude *f.* papírový keř; —stempel *m.* kolek na papír P.

Papilio *m.* (lt.) motýl, babečka (zool.); —*naceae* (bot.) *v.* Leguminosae; —*nina pl.* (zool.) babečky T.

Papillen *pl.* (lt.), Papeln *pl. f.* bradavky.
Papillon *m.* (fr.) *v. Papilio.*
Papillotte *f.* (fr.) kudrlinka (ze vlasů). [hrnec, rychlovar T.
Papinianischer Topf papínský
Papismus *m.* papežství.
Papist (=en) *m.* papeženec, papežník; —erie *f.* papeženství, papežnictví; —isch papeženský.
Papp *m. v.* Pappe; —arbeit *f.* lepenice; —arbeiter *m.* lepenkář; —bogen *m.* lepenka; —e *f.* kaše; maz; klej; lepenka.
Pappel (M. =n) *f.*, —baum *m.* *Populus* topol; P., —blume *f.*, —rose *f.* slez (s. vysoký, proskurník) *Althaea*; —garten *m.* topoliště.
Pappen papati (jísti); 2. lepiti, lípati; —deckel *m.* lepenka; —leim *m.* klej; —macher *m.* lepenkář; —stiel *m.* cafalík, balatka; um einen P. za babku, za pac.
Papper *m.* papálek.
Pappus *m.* (bot.) chmýr T.
Papst (=es, M. Päpste) *m.* papež; —ei *n.* papše; —krone *f.* koruna papežská. [—ich papežský.
Päpstl-er *m.* papežník, papeženec;
Papst-thum *n.* papežství; —würde *f.* hodnosť papežská, důstojenství papežské, papežství.
Papulös (lt.) pupencovitý.
Paputsche (M. =n) *f.* bačkor, bačkora.
Paquet *n.* balíček T. *v.* Packet.
Parabansäure *f.* kyselina parabanová T.
Parabel (M. =n) *f.*, Parabole *f.* (gr.) (math.) parabola (stejnice); podobenství T.; parabolisch parabolický T. [T.
Paraboloid *n.* (math.) paraboloid
Parachronismus *m.* sčasí, sčasnosť, časoblud.
Parade (M. =n) *f.* (fr.) paráda; —bett *n.* lože parádní; —pferd *n.* fig. parádní koník; —platz *m.* místo na parády (vojenské).
Paradiastole *f.* (gr.) rozličení.
Paradies (=es, M. =e) *n.* (gr=lt.) ráj; —apfel *m.* rajské jablko; —äpfelsäure *f.* omáčka z rajských jablek; —baum *m.* banan; —fink *m.* rajáček; —holz *n.* rajské dřevo; —isch rajský; —vogel *m.* rajka, rajský pták. [klad.
Paradigma *n.* (gr.) obrazec, pří-
Paradiren mth. na odiv se stavěti; ozdobně se ukazovati.
Para-dox (gr.) novořeký T.; protiřeký, obecnému mínění odporný; —doxie *f.* novořekosť T.; —doxon *n.* (mech.) paradoxon T.
Paraffin *n.* (chem.) parafin T.
Parafiren sešiti.
Para-goge *f.* (gr.) přisutí, přísuvka T.; —graph (=en, M. =en) *m.* paragraf T., postupec, postávka; —graphiren v odstavce rozděliti; —klet (=en) *m.* (gr.) těšitel, pomocník; —lipomena *pl.* (gr.) dodatky, doplňky.
Parallaxe *f.* (gr.) mimohled T.
Parallel (gr.) rovnoběžný T., (souběžný); —e *f.* rovnoběžka, rovnoběžnice T.; rovnoběžnosť; P., —graben *m.* (Fortif.) spojovací příkop; —epiped *n.* (math.) rovnoběžnostěn T.; —ismus *m.* (math.) rovnoběžnosť T. (souběžnosť); —kreis *m.* kruh rovnoběžný T.; —lineal *n.* pravítko rovnoběžné, pravítko k linování n. rejsování čar rovnoběžných T.; —ogramm *n.* (math.) rovnoběžník T.; —perspective *f.* (geom.) dálnotvárnosť rovnoběžná T.; —stelle *f.* přídoba, přídobnosť.
Para-logisiren (gr.) klamně zavírati T.; —logismus *m.* klamný závěrek T.; —lyse, —lysis *f.* mrtvice, ochroma (med.); —lysiren přerušiti, zrušiti, neplatným činiti; vahou vyrovnati.
Parament (=es, M. =e) *n.* (lt.) parament, oltářní roucho.
Para-meter *n.* (gr.) (math.) příměr T.; —mythie *f.* nápodobená báje, přebájení T.; —pet *n.* (fr.) (Bauk.) zábradlí T.; —phimose *f.* (med.) palice (*rus.* neodlupa); —phrase *f.* obtlumačení, opsání T.
Parapluie (=s) *n.* (fr.) deštník.
Parasit (=en, M. =en) *m.* (gr.) příživník, cizopasník, cizopásek; *pl.* —en raci příživní T.; —isch ci-

zopasný; -e Pflanze rostlina příživná, cizopasná.

Parasol (-s, M. -e) *m. et n.* (fr.) slunečník, stínítko; záslona.

Para-syntheta *pl.* (gr.) (grm.) druhosložená T.; —taktisch souřadný; —taxis *f.* souřadnosť T.; —tom *adj.* klonodělný T.; —*uchenium n.* (zool.) pošijek T.; —weinsäure kyselina hroznová (paravinná) T.

Parce (M. -n) *f.* (lt. myth.) sudice, sudička.

Parcell-e *f.* (lt.) část, částka, dílec, oddělek T.; P. eines Grundstückes částka (*mor.* padělek, *rus.* údělek) pozemku P.; —iren rozkouskovati pozemnosť P.; —irung *f.* rozdělení T., (größere) rozdrobení T.

Pardon (-s, ob. M.) *m.* (fr.) milosť P.; P. geben, —niren dáti, uděliti milosť P.

Pare (M. Parien) *n.* (lt.) einer Urkunde stejnopis, spis jiný v táž slova n. v jednostejná slova (sepsaný); spis násobný P.; eine Schrift in zwei Parien einbringen podati spis dvojnásobně P.

Parelcon *n.* (grm.) přívor, přirážka T. [žina T.

Parenchym *n.* (gr.) nácpa; du-

Parentation *f.* (lt.) řeč náhrobní, řeč pohřební.

Parenthes-e, —is *f.* (gr.) vložka, vstavka, vsutá věta T.; *per —im* mimochodem T.; P., —zeichen *n.* závorka T.

Parere *n.* (it.) (ärztliches) zdání (lékařské) P.

Pares curiae (lt.) soud sobě rovných (t. kde strany souzeny bývají od soudce sobě rovného) P.

Paresis *f.* (gr.) bezvládí údův.

Parforce *adv.* (fr.) mermomocí, silou; —jagd *f.* štvanice.

Parfüm *m.* (fr.) vůně; —erie *f.* voňavka, vonidlo; —eriewaaren *pl.* voňaviny; —eur *m.* voňavkář.

al pari (it.) na rovni, v rovné ceně, v rovné míře P.; die Staatspapiere stehen *al pari* papíry státní jsou na rovni P. (T.).

Parification *f.* (lt.) vyrovnání.

Parir-en mh. (Fechtkunst) vyhnouti se, ráně vyhověti; zastaviti, zadržeti; 2. poslouchati; —stange *f.* am Säbel křížová příčka.

Pariser-blau *n.* modř pařížská T.

Parisyllabum *n.* stejnoslabičné T.

Parität *f.* (lt.) rovnosť; rovnoprávnosť; der Course rovnoměna T.; —ische Ehe manželství mezi sobě rovnými.

Park (-es, M. -e) *m.* (engl.) sad (anglický), park; *v.* Artilleriepark.

Parkan *m.* šamlat.

Parket *v.* Parquet.

Parlament (-es, M. -e) *n.* (engl.) sněm (zvl. anglický), parlament; sněmovna P.; —är (-es, M. -e) *m.* vyjednavatel P.; —iren vyjednávati; —sakte *f.* nález n. usnešení sněmovní, nález parlamentu; —smitglied *n.* sněmovník, člen sněmovny.

Parme (M. -n) *f.* (Fisch) plihavice, parma.

Parmesankäse *m.* sýr parmský, parmezán.

Parnassi-a *f.* (bot.) tolije; —*eae pl.* (bot.) tolijovité T.

Paroch-ialkirche *f.* farní kostel P.; —ie *f.* (gr.) obvod farní; fara P.

Parodie (M. -n) *f.* (gr.) parodie, podpodobení, posměšné nápodobení, násměšné podobení (T.); protizpěv, žertovný dozpěv.

Parole *f.* (fr.) heslo.

Paro-nomasie *f.* (gr.) hra ve slovích, hra slovní T.; —nycha *f.* *v.* Nagelgeschwür; —*nychieae pl.* (bot.) průtržníkovité T.; —nymum *n.* odvozené slovo T.

Parot-is *f.* (gr.) zláza záušní T.; —itis *f.* boule za uchem, záušnice.

Paroxysmus *m.* (gr.) záchvat T.; třeštivosť; trápení horečky.

Parquet (-s, M. -e) *n.* (fr.) podlaží, vykládaná podlaha; —boden, —irter Boden podlaha vykládaná, parketovaná T.; —tafeln *pl.* parkety T.; podlažky, dlažiny.

Pars *f.* (lt.) část; *p. orationis* část řeči T. [podíl.

Part (-es, M. -e) *m.* částka, díl,

Partei (M. -en) *f.* strana P.; jds. P. nehmen dáti se k něčí

straně, státi s někým, státi při někom P.; —anſicht *f.* smýšlení strannické P.; —führer *m.* vůdce strany; (b. Arbeitern) rotník; —gänger *m.* stranník, rotník P.; —geiſt *m.*, —hang *m.* strannictví P.; —haß *m.* nenávisť strannická P.; —iſch, —lich *adj.* stranný P.; —lichkeit *f.* strannosť, přijímání osob P.; —los nestranný; —loſigkeit *f.* nestrannosť P.; —mann *m.* stranník; —name *f.* přistoupení ke straně, spolčení se stranou; —ſache *f.* věc stran se týkající, věc soukromá P.; —ſucht *f.* strannictví; —tag *m.* schůze strannická; sch. jisté strany; —wuth *f.* strannické záští; záští jedné strany na druhou P.

Parterre (=s, M. =s) *n.* (fr.) přízemí T., přízemek, pozemí; *adj.* pozemní, přízemní.

Partezettel *m.* pohřební n. úmrtní list.

Partial- částečný P.; —bruch *m.* (math.) zlomek částečný T.; —darlehen *n.* podílná půjčka; —gefälle *n.* (geom.) spád částečný T.; —hypothekaranweiſung *f.* částečná ukázka zástavná T.; —los *n.* částečný los T.; —obligation *f.* částečné (dlužní) upsání T.; —product *n.* (math.) součin částečný; —quozient *m.* (math.) podíl částečný T.; —ſumme *f.* součet částečný T.; —zahlung *f.* placení částečné, placení po částkách, placení na srážku P.

Particip (=es, M. =e) *n.* *v.* Participium; —ation *f.* účastnění; —ationsgeſchäft *n.* obchod na podíl, o. společný T.; —ationsconto *n.* účet na podíl, ú. podílový T.; —ialconſtruction *f.* (grm.) vazba pomocí příčestí, vazba s příčestím; (im Slaviſchen) vazba pomocí přestupníku, vazba s přestupníkem T.; —iren (an etwas) míti účastenství, účastniti se čeho, při čem, v čem (účastničiti v něčem T.); —ium (=s, M. =ien) *n.* (grm.) příčestí; ſlaviſches P. přechodník, přestupník.

Particul-a *f.* (lt.) částka; —är částečný P.; částkový, částkovaný; soukromý P.; zvláštní, podrobný T.; —are *n.* sepis, seznam, výkaz P.

Particular-capitalconto *m.* (kfm.) účet ze vkladků T.; —conto *m.* částečný účet, účty jednolivých osob T.; —extract *m.* výtah n. výpis částečný; —geſchichte *f.* částečný dějepis; —intereſſe *n.* soukromý prospěch, soukromé dobré, souk. potřeby P.; —rechnung *f.* částečný účet, výkaz T.

Particulier *m.* (fr.) soukromník.

Part-ie (2ſilbig, M. —ien 3ſilbig) *f.* část, částka T., díl, podíl T, kus; spolek; úloha, úkol; *v.* Luſtfahrt; *v.* Heirat; —ikel (M. =n) *f.* (grm.) částice T., dílec, kousek.

Partiell *adj.* částečný T.

Partisan (=es, M. =e) *m.* (fr.) stranník; přívrženec.

Partisane (M. =n) *f.* (fr.) halapartna, partizána, sudlice.

Partit-e (M. =en) *f.* (lt.) klam, šalba, pleticha (partyka); —enmacher *m.* pletichář; partykář; —iv *adj.* oddělovací, rozdělovací, dělící T.; —ur (M. =en) *f.* partitura.

Partition *f.* (lt.) rozčástění, rozvrh T.

Partner (=s, unv. M.) *m.* stranník, podílník.

Partus *m.* (lt.) porod.

Parüre *f.* (fr.) šperk, šperkoví.

Parvenü *m.* (fr.), Emporkömmling povýšenec, (ſcherzh.) výskoček, šťastnoušek.

Pas *m.* (fr.) krok; tanec.

Pasch (=es, M. =e) *m.* násoba; suda, paš.

Pascha (=s, M. =s) *m.* (türk.) paša, baša, baše.

Pasch-en kostkovati; pašovati, podluzovati (zboží); —er (=s, unv. M.) *m.* podloudník, pašer; —erei *f.* podloudnictví.

Pasquill (=es, M. e) *n.* (it.) hanopis; potupný spis, potupná malba (*st.* zrádná cedule) P.; —ant (=en) *m.* hanopisec, kdo spisuje, dělá, metá spisy potupné, paskvilant P.; Pasquinade *f.* (it.) úštipkování.

Pass *adj.* příhodný; volný; P. (=ſſes, M. Päſſe) *m.* mimochod, jinochod; 2. prosmyk, úžlabí, úžina v horách; 3. pas, průvodní list P.

Passabel (fr.) *adj.* snesitelný.

Passag-e *f.* (fr.) průchod, průjezd P.; chodba; (Mus.) ¡přebížka, pasáže; —eninstrument *n.* (astr.) stroj průchodný; trouba polední T.; —ier (-es, M. -e) *m.* pocestný P.; —iergut *n.* věci, zboží pocestných P.

Passamt *n.* úřad listův průvodních P., pasovní úřad.

Passant (-en) *m.* (fr.) průchodce P.; —enprotokoll *n.* průchodčí protokol P.; —enzelle *f.* průchodčí jistbice P.

Passatwind (-es, M. -e) *m.* vítr pasátní, stálý východní vítr T.

Pass-brief *m.* průchodní (průvodní) list; —bureau *n.* úřadovna listův průvodních *v.* Paßamt.

Pass-en pásti, nehrati; čekati; hlídati koho; *imp.* přiléhati, padati; náležeti, patřiti; hoditi se, slušeti; —end vhodný, příhodný T., slušný, příslušný, spůsobný, místný, příležitý; —endes Kennzeichen vhodné n. případné znamení P.

Pass-gang *m.* mimochod, jinochod; —gänger *m.* mimochodník.

Passion (M. -en) *f.* (lt.) vášeň, náruživosť; fig. náruživé zalíbení v čem, libůstka, oblíbenosť; umučení, utrpení, pašije; —al *n.* pasionál, životy mučeníkův; sich auf etw. —iren v něčem si náruživě libovati; —irt náruživý; —sblume *f.* mučenka, pašijovka; —swoche *f.* veliký, svatý týden; —szeichen *n.* pašije.

Passir-en (fr., bewilligen) povoliti čemu, k čemu P.; (nachlassen) zdvihnouti něco P.; (durchgehen, durchfahren) projíti, projeti P.; (geschehen) státi se, přihoditi se, udáti se; —schein *m.* průchodní n. průvozný lístek P., průchodka (pasírka); —ung *f.* (b. Militär z. B. Futter auf zwei Pferde) povolení n. výměrek (obroku na dva koně) P.T.; 2. průchod, průjezd.

Passiv *adj.* (lt.) trpný; 2. dlužný, povinný P.; 3. (phys.) nejetný, netečný, nerušný T.; sich p. verhalten zdrženlivě se chovati; —es Wechselconto kniha směnek splatných T.; —*a* *pl.* dluhy, dlužnosť, stav dluhů T.; —capital *n.* dlužná hlavní suma, hlavní suma dluhu P., povinná jistina T.; —forderung *f.* dluh, povinnosť P.T.; —form *f.* (grm.) trpná forma T.; —handel *m.* trpný obchod T.; —interessen *pl.* povinné úroky P.T.; —ität *f.* trpnosť; (phys.) nejetnosť, netečnosť T.; —stand *m.* stav dluhův, dlužnosť P.T.; —um *n.* (grm.) trpný (spůsob) T.; P., —vermögen *n.* dluh P.T.; —wechselscontro *n.* kniha směnek dlužných n. splátných T.

Pass-los bez pasu; —losigkeit *f.* neopatřenosť pasem; —zeichen *n.* (b. Lithogr.) dopadací čárka.

Passus (oh. M.) *m.* (lt.) krok; věta (ve spisu).

Pasta, Paste (M. -en) *f.* (it.) mazadlo, pasta.

Pastell (-es, M. -e) *m.* *et n.* (fr. it.) tužka barevná, suchá barva T.; —gemälde *n.* obraz pastelový, obraz suchobarevný, obraz tužkobarevný T.; —malerei *f.* malba pastelová, m. tužková, malba suchými barvami, malba suchobarevná, m. tužkobarevná T.

Pastete (-n) *f.* paštika; —nbäcker *m.* paštikář.

Pastille (M. -n) *f.* cukřinka.

Pastinake (M. -n) *f.* (lt.) paštinák, paštrnák.

Pastor (-s, M. -en) *m.* (lt.) pastor, protestantský duchovní; —ale *n.* (mus.) pastýřská; —altheologie *f.* pastýřské bohosloví P.; —at (-s) *n.* pastorství, hodnosť pastora; 2. pastorna, příbytek pastorův.

Patella *f.* (lt.) (zool.) miskovka; 2. *v.* Kniescheibe. [obětní miska.

Patene (M. -n) *f.* (lt.) patena,

Patent (-es, M. -e) *n.* (lt.) patent, otevřený list P.; výsada T.; list výsadní; —algehalt *m.* plat patentální P.; —alinvalid *m.* patentální invalida P.; —iren výsadu uděliti, výsadou opatřiti; —irt patentovaný; výsadou opatřený; —mäßig dle patentu, patentní P.; —widrig proti patentu P.

Pater (-s, M. *Patres*) *m.* (lt.) otec; pater, duchovní; —nität *f.*

otcovství; —noster *n.* otče náš; —nosterwerk *n.* (Bauk.) pateř T.

Path-e (-en, Mz. -en) *m.* kmotr, kmoch; P. *f.* kmotra; —enbrief *m.* list kmotrovský; —engeld *n.*, —engeschenk *n.* dar kmotrovský, dar do vínku. [T.

Pathetisch (gr.) vášnivý, náruživý

Pathin *f.* kmotra (kmochna).

Patholog-ie *f.* (gr.) choroboskum, chorobozpyt, choroboslový; —isch choroboskumný.

Pathos *n.* (gr.) vážnosť; strázeň, strázňivosť T. [nemocný.

Patient (-en, Mz. -en) *m.* (lt.)

Patriarch (-en, Mz. -en) *m.* (gr.) arciotec, patriarcha.

Patric-iat (-es, ob. Mz.) *n.* měšťanská šlechta; —ier (-s, unv. Mz.) *m.* (lt.) měšťanský šlechtic, vladyka.

Patrimonial-beamte *m.* patrimoniální úředník, vrchnostenský úředník; —gericht *n.* patrimoniální soud P.; —gerichtsbarkeit *f.* soudní moc patrimoniální P.

Patrimonium *n.* (lt.) dědictví; dědičné panství, patrimonium P.

Patriot (-en, Mz. -en) *m.* (gr.) vlastenec P.; —isch vlastenecký; —ismus *m.* vlastenectví P.

Patristik *f.* (gr.) náuka o církevních otcích.

Patrize *f.* (b. Schriftg.) razidlo.

Patrolle *f.* *v.* Patrouille.

Patron (-es, Mz. -e) *m.* (lt.) patron; (einer Kirche od. Schule) p., podací pán kostela n. školy P.; ein trockener P. kmotr suchopar; —anz *f.* ochrana, ochranství, záštita; —at *n.*, —atsrecht *n.* podací právo P.; —e (Mz. -en) *f.* patrona, rána; (b. Mal.) vzornice, patron.

Patronen-hülsenstock *m.* (milit.) pouzderník na náboje, *rus.* patronník; —tasche *f.* kulovnice, prachovnice, sumka; —zieher *m.* kančík.

Patronymica *pl.* (grm.) jmena rodová T.

Patrouill-e *f.* (fr.) vojenská obchůzka P., hlídka; P. zu Pferde objížďka P.; Nachtw. noční obchůzka n. objížďka vojenská (ponůcka) P.; —enführer *m.* stráževod; —iren obchůzku, objížďku činiti, obcházeti, objížděti P.

Patsch! *int.* plác, plesk, bác! —e (Mz. -en) *f.* *v.* Pfütze; (Kinderspr.) pac; —en mh. plesknouti; plácati; pleskati; cvaňhati se, cachati; šplechtati; —füßig pleskonohý. [vati.

Patschok pačok; —iren pačoko-

Patt! (Schachsp.) pat!

Patte (Mz. -en) *f.* výložek; klapka (na kapsu), patka.

Patz-en mh. *v.* Patschen; —hammer *m.* pacák; —ig *adj.* vypínavý, pánovitý.

Pauke (Mz. -n) *f.* kotel, pouka, vlaský n. vypouklý buben; 2. dyměj; —n mh. na kotle tlouci.

Pauken-fell *n.* (im Ohre) blána n. mázdra bubínková T.; —höhle *f.* bubínek, dutina bubínková T.; —schall *m.* hlahol kotlův (bubnův); —schläger *m.* bubeník; —treppe *f.* (anat.) schodiště bubínkové T.

Pauker *m.* bubnovač, bubeník.

Paulaner (-s, unv. Mz.) *m.* (Mönch) pavlan.

Pauper-ismus *m.* (lt.) chudinství; —ität *f.*, —*tas* (lt.) chudoba.

Pausback *v.* Bausback.

Pausch *v.* Bausch.

Pauschal- úhrnkový P.; —ausgleichung *f.* vyrovnání úhrnkové n. úhrnkem P.; —e *n.* úhrnek; plat úhrnkový, úkolový P.; výměrek úhrnkem T.; —einlaß *m.* slevení úhrnkové n. úhrnkem P.; —gelder *pl. n.* peníze úhrnkové P.; —iren vyměřiti, učiniti, vzíti něco úhrnkem P.T. [bubřeti, nabíhati.

Pauschen tlouci; 2. mh. bobtěti,

Pauschgeding *n.* dílo úkolem pronajaté T.

Paus-e (Mz. -en) *f.* (lt.) přestávka T.; pomlčka; P. (durch Strohpapier gezeichnet) snímek, snímání, průkres, prokreslení; —en (durch Pausepapier) snímati, prokresliti; —epapier *n.* papír snímací, papír snímkový T.; —iren přestati, vyčkávati; (Mus.) pausovati, počítati přestávky.

Pausten mh. duřmatěti, bubřeti.

Pautz! *int.* bác! [chudoba.

Pauvre (fr.) chudý; —té *f.* (fr.)

Pavesade *f.* (fr.) (auf Kriegs-schiffen) paveznice. [duran, pavián.

Pavian (-es, M. -e) *m.* (Affe)

Pavillon (-s, M. -s) *m.* (fr.) pavilon; přístavek T.; besídka.

Pax *f.* (lt.) pokoj.

Pays *n.* (fr.) kraj, země.

Paysage *f.* (fr.) krajina.

Pazient (-en M. -en) *m.* *v.* Patient.

Peccat-or *m.* (lt.) hříšník; —*um* *n.* hřích, provinění.

Pecco-thee *m.* čaj čínský, peko.

Pech (-es, oh. M.) *n.* smola, smůla T.; fig. nemilá věc, nehoda; er hat P. stíhají ho nehody; —blume *f.* *v.* Pechnelke; —brennerei *f.* smolárna; —erde *f.* smolovice; —erz *n.* smolinec; —fackel *f.* smolnice, smolná pochodeň; —handel *m.* smolařství; —haube *f.* smolná kápě; —holz *n.* smolničí; smolovina; —hütte *f.* smolárna; —ig smolný, posmolený; smolnatý; —kerze *f.* smolnice; —kohle *f.* smolák, smolné uhlí; —kranz *m.* smolník, smolnice, smolný věnec; —meste *f.* kolomaznice; —nelke *f.* smolnička; —öl *n.* olej smolný T.; —pfanne *f.* smolná pánvice; —reich *adj.* smolnatý; —schwarz černý jako smůla (jako havran); —sieder *m.* smolař; —stein *m.* smolek T.; —tanne *f.* smrk; —torf *m.* smolná rašelina; —vogel *m.* fig. nehodář; nešťastný kulich; —wamms *n.* smolnice, smolník.

Pecto-branchii *pl.* (zool.) srostložabré ryby T.; —*gnathi pl.* (zool.) srostločelistné ryby T.

Pectus (*g. pectoris*) *n.* (lt.) prsa; hruď. [*adj.* peněžný.

Pecun-ia *f.* (lt.) peníze; —iär

Pedal (-es, M. -e) *n.* (lt.) pedál, podnože, podnožina.

Pedant (-en) *m.* (lt.) školomet, školometka T., puntíčkář; vrták; —erie *f.* školometství; malichernosť, malicherenství T.; —isch školometský; malicherný T. [ha.

Pedell (-es, M. -e) *m.* školní slu-

Pedes *pl.* (lt.) nohy.

Pedicul-ina *pl.* (zool.) vši T.; —*us m.* (lt.) veš. [T.

Pedunculus *m.* (lt.) (bot.) stopka

Pegasus (*indecl.*) *m.* Pegasus, Šemík (básnický oř).

Pegel (-s, unv. M.) *m.*, Peil (-es, M. -e) *n.* (mech.) vodoměr T.; pegeln, peilen měřiti hloubku vody.

Pein (oh. M.) *f.* muka, trápení, trýzeň; —gericht *n.* soud trestní (hrdelní); —igen mučiti, trýzniti, trápiti; —iger *m.* trýznitel; —lich *adj.* traplivý, trapný, mučivý; -es Gericht soud trestní P.; *v.* Peingericht; -e Halsgerichtsordnung řád práva hrdelního P.; -es Recht trestní právo P.; —voll trapný.

Peissker (-s) *m.* (Fisch) piskoř.

Peitsch-e (M. -en) *f.* bič, (praskač); —en bičovati, šlehati, mrskati.

Peitschen-hieb *m.*, —streich *m.* švih, švihnutí; —knecht *m.* praskač; —stab *m.*, —stiel *m.*, —stock *m.* bičiště; —trieb *m.* (bot.) odrostek T.

Peitscher *m.* šlehač, mrskač.

Pekt-ase *f.* (chem.) pektase T.; —in *n.* (chem.) pektin T.; —ose *f.* (chem.) pektose T.

Pelargon-ium *n.* (gr.) čapí nůsek, jeřabí nůsek (bot.); —säure *f.* (chem.) kyselina pelargonová T.; —saure Salze *pl.* pelargonany T.

pêle-mêle (pellmell) *adv.* (fr.) haťmať, bez ladu a skladu.

Pelikan (-s, M. -e) *m.* pelikán, nesyt (zool.); 2. pelikán, zubotěž (klíštky na zuby). [lánská.

Pellagra *n.* (gr.) (med.) růže mi-

Pelleterie *f.* (fr.) kožišiny.

Pelote *f.* (fr.) (chir.) poduštice.

Peloton *n.* (fr.) četa, oddělek (vojáků).

Pelvimeter *n.* (chir.) pánvoměr.

Pelvis *f.* (lt.) *v.* Becken.

Pelz (-es, M. -e) *m.* kožich; kožišina; přikryvadlo; einem den P. waschen vyprati komu spratek fig.; wasch mir den P. und mach mich nicht naß leda pán Bůh za zlé neměl, leda bylo; —bräme *f.* kožíšek na výložek, obruba z kožišiny; —en spratek sedříti; einen p. vyprášiti

komu; v. vrubovati, štěpovati; —fäustling m. obručník z kožišiny; —fell n. spratek; —fresser pl. čmelovití T.; —handel m. kožišnictví; —kirsche f. chrupavka; —kragen m. sobolka, labutinka; —mantel m. plášť s kožišinou; kožich; —motte f. kožichovec, mol kožišní; —mütze f. spratovka; —reis n. vrub; —rock m. kožich; —schuhe pl. bufy, čuchy; —waare f. kožišiny; —werk n. kožišina; —werkhändler m. kožišinář, kožišník; —wolle f. rouno.

Pemphigus m., Pemphix f. (gr.) (med.) puchýřina.

Pendant (-s) m. (fr.) poboční kus.

Pendel (-s, unv. M.) n. kyvadlo T.; P.- kyvadelní; —beobachtungen pl. pozorování kyvadla T.; —schlag m. kyv T. (cvakot); —uhr f. hodiny kyvadelné T., hodiny s kyvadlem.

Pendul n. (lt.) v. Pendel; —inmeise f. moudivláček, moudníček; —linse f. knoflík u kyvadla.

Penetr-ant, —irend (lt.) prostupující, pronikavý; —iren prostoupiti, proniknouti; prohloubati.

Penibel (fr.) obtížný, namáhavý.

Peniche n. (fr.) (Schiff) peniška.

Penis m. (lt.) (anat.) úd mužský.

Pennal (-es, M. -e) n. (lt.) perovnice, pouzdro na pera. [nig.

Penny m. (engl.) penízek v. Pfen-

Pension (M. -en) f. (fr.) výslužba P.; (odstávka); výslužné P.; stravné P.; in P. na odstávce, na výslužném; —är (-s), —ist (-en) m. výslužník, poživatel výslužného; chovanec; —at (-s, M. -e) n. vychovací dům n. ústav, vychovárna P.; —iren dáti do výslužby P.; —irung f. dání do výslužby P.

Pensions-anstalt f. v. Pensionat; —etat m. rozvrh výslužného; stav výslužný; —fond m. fond výslužný, fond pensijní; —gehalt m. výslužné P.; —stand m. výslužnosť; vysloužilosť P.; —verbot n. obstávka výslužného P.; —versicherung f. pojištění výslužného.

Pensiv (fr.) rozmýšlivý; těžkomyslný.

Pensum n. (lt.) úloha.

Pentadik f. (gr.) pětičná soustava.

Penta-glotte f. (gr.) pětijazyčná kniha; —gon n. pětiúhelník T.; —gonaldodekaëder n. (Min.) kyzotvar T.; —*mera* pl. (zool.) pětičlení (brouci) T.; —meter m. pětiměr, pětiměří T.; —phthong m. pětihláska T.; —podie n. pětistop, pětistopí T.; —teuch n. pětikniží. [poslední T.

Penultima f. (lt.) (grm.) před-

Pepo m. (gr.-lt.) (bot.) dýně.

Pepsin n. (chem.) pepsin T.

per (lt.) (kfm.) na, v; (auch ob. Präp. mit dem Ablativ); *per Saldo* zůstatkem T.; *p.* Comptant za hotové T.; Summe *p.* 200 fl. suma dvou set zlatých T.

Per-ambulator m. (lt.) (geom.) cestoměr T.; —anthodium n. (bot.) zákrov T. [(látka).

Percal, Perkal (-s) m. perkál

Percent (M. -e) n. procento; co se úročí ze sta, co se béře a dává ze sta úroků, užitků P.; etw. mit 3, 4, 5 P. verzinsen (Zinsen zahlen) úročiti 3, 4, 5 zlatých ze sta P.; (Zinsen nehmen) 3, 4, 5 zl. ze sta úroků bráti P.; —al-, —ual procentní P.; —alaccidentien pl. procentní případky, případky ze sta P.

Perception f. (lt.) (einer Steuer) přijímání, vybírání daně P.; (philos.) vnímání T., postřeha.

Percip-ient (-en) m. kdo něco přijímá, vybírá P.; P. der Steuern příjemce daní; výběrčí P.; —iren přijímati, vybírati. [žení.

Percussion f. (lt.) náraz, nará-

Percussions-gewehr n. náražná ručnice; —pulver n. prach náražný, třaskavý T.; —vorrichtung f. narážka.

Peremptorische (lt.) Frist lhůta neprodlužná; lhůta zavitá, propadná P. [víceletý, mnoholetý.

Perennirend (lt.) (bot.) ozimý,

Perfect (lt.) dokonalý, obratný; úplný; minulý; *Perfectum* (grm.) minulý čas T.; —ibel zdokonalitelný; —ibilität f. spůsobnosť ke zdokonalovaní; zdokonalovatelnosť P., dokonalitelnosť T.

Perfid (fr.) úskočný, podskočný, zrádný, proněvěřilý; —ie *f.* úskok, úskočnosť, proněvěra.

Perforation *f.* (lt.) prohryzení, protržení žíly.

Pergament (-es, Mt. -e) *n.* (gr.) pergamen (bělpuch, blána); —band *m.* vazba pergamenová; —birn *f.* pergamentka; —en *adj.* pergamenový; —macher *m.* pergamentník, blanař.

Perhorresc-enz *f.* (des Gerichtes, des Richters) zavržení (soudu, soudce) P.; —iren zavrhovati něco; odmítati, zamítati něco; lekati se čeho.

Peri-anthium *n.* (gr.) (bot.) *v.* Perigonium; —*cardium n. v.* Herzbeutel; —*carpium n. v.* Fruchthülle; —*chaetium n.* (bot.) obštětí T.; —gäum *n.* (astr.) přízemí T.; —gonium *n.* (bot.) okvětí, obal květový T.; —*gynae pl.* (bot.) rostliny kalichokvěté T.; —heldistanz *f.* odlehlosť přísluní, odlehlosť přísluní T.; —helium *n.* (astr.) přísluní T.; —kranium *n.* olbí T.; —meter *m.* (math.) obměr, objem T.

Period-e (Mt. -en) *f.* (gr.) perioda, (jistý objem času P.), doba, období, občas P., občasí, úběh času; (grm.) obvětí, obvěta T.; (math.) občíslí, obvod T.

Perioden-bau *m.* sečlenění period; —glied *n.* člen v periodě T.; —lehre *f.* náuka o periodách, o obvětích T.; —weise *adj.* obvětný; *adv.* obvětím, obvětami; spůsobem obvětí n. obvět T.

Period-icität *f.* občasnosť; —iren *n.*, —irung *f.* skládání n. tvoření obvětí, obvětení T.; —isch obvětný; občasný; (math.) občíselný T.; —ische Presse tisk občasový, periodický P.

Peri-oeci *pl.* (gr.) (astr.) vedledomci T.; —*osteum n.* (zool.) *v.* Beinhaut; —petie *f.* (stil.) obrat T. (o. štěstí).

Peripher-ialmethode *f.* spůsob měření obvodového, spůsob obvodový T.; —ie *f.* (gr.) obvod T.; okoloměr, kruhový okolek; —iewinkel *m.* (math.) úhel v obvodu, úhel obvodový T.; —isch okoloměrný, obvodní.

Peri-phrasis *f.* (gr.) obhovor; opis T.; —phrastisch opisný; opsaný T.; —pneumonie *f.* zánět plic (med.); —skopisch obhledný T.; —*spermium n.* (bot.) obklovina T.; obsemení, objadří T.; —*spomenon n.* (grm.) slovo s průtažným přízvukem T.; —ssologie *f.* zbytnomluv T.; —*stoma n.* (zool.) obruba T.; —*stomium n.* (bot.) obústí T.; —styl *n.*, —stylle *f.* sloupení; —*thecium n.* (bot.) chranič T.

Periton-aeum *n.* (gr.) (anat.) pobřišnice *v.* Bauchfell; —itis *f.* zánět pobřišnice.

Perjurium *n.* (lt.) křivá přísaha.

Perl-birn *f.* medovka; —druck *m.* (Typ.) perlový, drobňounký tisk; —e (Mt. -n) *f.* perla, perle (*st.* biser); —en mh. perliti se.

Perlen-arbeiten *n.* vyšívání s perlovím; —branntwein *m.* perlovka; —fischer *m.* perelník; —fischerei *f.*, —fang *m.* lovení perel P.; —muschel *f.* perlanka, mušle perlová; —mutter *f. v.* Perlmutter; —reich *adj.* perelnatý; —schmuck *m.* šperk perlový; —schnur *f.* šňůra perel; —sucher, —taucher *m.* perelník; —thierchen *n.* perličátko; —vogel *m.* perlásek.

Perl-gras *n.* strdivka; —graupen *pl.* perlovky; —hirse *f.* kamejka; —huhn *n.* perlička; —it *m.* (Min.) perlovec T.; —kirsche *f.* perlovka.

Perlmutter *f.* perlina, perlovina (perleť Š.); —glanz *m.* lesk perlový T.; lesk perlinový; —schale *f.* skořepiny perlinové.

Perl-pflanze *f.* perelnice; -schrift *f.* perlové (drobňounké) písmo; —stab *m.* (Bauk.) perlovec T.; —stein *m.* perlák, perlec; —thee *m.* perlový čaj; —weißes Blätterchen perlička, neštovička.

Perlustriren (lt.) přehlednouti.

Perman-ent (lt.) stálý, trvalý, ustavičný; —enz *f.* stálá trvalosť; trvalé shromáždění; —enzcommission *f.* (polit.) stálá komise.

Permisches System (geol.) soustava permická T.

Permiss-ion *f.*, Permiß *m.* (lt.) dávání vůle (soudcům) T.; mit Permiß s dovolením; —iv *adj.* připouštivý, přípustný T.

Permut-ation *f.* (lt.) odměna T.; (math.) přestavení, přemístění T.; —ationsform *f.* (math.) přestava, přeměstek T.; —iren přestaviti T.

Pero-poda *pl.* (gr.) (zool.) pahýlonozí (plazi) T.; *—pterygii pl.* (zool.) holobřiché ryby T.

Peror-ation *f.* (lt.) zavírka (T.), závěrečná řeč; —iren hlasořečiti T.

Perpendik-el (-s, unv. M.) *m.* (*n.*) (lt.) (Uhr) kyvadlo; (Geom.) kolmice, kolmá n. svislá přímka; —ulär svislý, kolmý T.

Perpetu-ell *adj.* stálý, ustavičný; —ität *f.* stálosť, ustavičnosť; *—um mobile n.* (lt.) nepostoj T., samohyb, ustavičné hybadlo.

Perplex (lt.) zaražený, zmatený.

Perron *m.* (fr.) výstupek (před stavením); výstupiště (v nádraží).

Persico (-s, unv. M.) *m* (it.) broskvovice, broskvovka (kořalka).

Persifl-age *f.* (fr.) chvála na rub, posměškování T., posměch, úštipka; —eur *m.* chvalič na rub, posměškář T.; —iren chváliti koho na rub, posměškovati se někomu, posměšky z koho míti n. si strojiti T.

Person (M. -en) *f.* (lt. *persona*) osoba; in P. erscheinen osobně přijíti P.; P. postava.

Personal-arrest *m.* osobní uvězení, uvězení osoby P.; —befugniß *f.* osobní povolení, osobní právo P.; —bezeichnung *f.* značení, poznačení osoby T.; —conto *m.* účet osobní T.; —e *n.* lidé, osoby *pl.* (osobstvo); —execution *f.* eksekuce n. vedení práva na osobu P.; —gewerbe *n.* živnosť n. řemeslo osobní P.; —haftung *f.* osobní závazek, osobní závaznosť P.; Personal- und Real-Haftung závaznosť osoby a statku nemovitého P.; *—ia* (*pronomina*) osobní T.; —ien *pl.* osobní záležitosti; —ität *f.* osobnosť; —recht *n.* osobní právo T.; —richter *m.* osobní soudce P.; —stand, —status *m.* (z. B. eines Amtes) stav n. počet osob úředních, počet úředníkův, úřednictvo P., stav osobní; —union *f.* spojenosť osobní; —zulage *f.* osobní přídavek P.

Personen-beschreibung *f.* popis osoby, popis osobní P.; —beziehung *f.* vztah k osobě, vztah osobní, doplněk osobní T.; —fahrt *f.* jízda osob; —recht *n.* právo osob P.; —stand *m.* osoby *pl.* *v.* Personalstand; —transport *m.* dovážení n. dopravování osob; —verhältniß *n.* poměr osobní, poměr osob T.; —verkehr *m.* přecházka n. přejíždka osob; (Eisenbahn.) průvoz osob, vozba osob; —zug *m.* (Eisenbahn.) vlak osobní.

Personifi-cation *f.* (lt.) zosobnění; zosobněnosť; —ciren zosobiti, zosobniti, zosobňovati.

Persönlich *adj.* osobní P.; -es Sachenrecht osobní právo k věci P.; —keit *f.* osobnosť T.

Perspectiv (-es, M. -e) *n.* (lt.) dalekohled T.; —e *f.* pohlídka T., půhlednictví, prozračnictví; dálnotvárnosť T.; (b. Mal.) opodálná barevnosť T.; —isch pohlídečný, dálnotvárný T.

Perspicuitas *f.* (lt.) zřetelnosť T.

Perte *f.* (fr.) (kfm.) *v.* Verlust.

Pertinentien *pl.* (lt.), Pertinenzstücke věci příslušné, příslušnosti, příslušenství.

Perturbation *f.* (lt.) rušení, přerušení.

Perücke (M. -n) *f.* vlasenka, paruka.

Perücken-futter *n.*, —haube *f.* podešívka pod vlasenku; —kopf *m.*, —stock *m.* palice vlasenkářská; —macher *m.* vlasenkář, parukář.

Perula *f.* (lt.) (bot.) obpupení T.

Pervigilium *n.* (lt.) malosť spaní; *pl.* *—ia* noční slavnosti (bajeslovné).

Pes (*pl. pedes*) *m.* (lt.) noha; stopa (verše) T.

Pessimist (-en) *m* (lt.) nehodověrec (kdo očekává jenom vždy nehody).

Pest (M. -en) *f.* mor; pád (dobytka); —ähnlich, —artig morovitý;

—beule f. hlíza; —cordon m. zátah proti moru P.; —ilenz f. (lt.) v. Pest; —infection f. nakažení morové; —krank *adj.* morem nakažený; —vorschrift f. předpis v příčině moru P.; —zeit f. morový čas, čas moru, mor.

Petarde (M. -n) f. (fr.) třeskavka, bořivka, petarda.

Peter-schierling m., —silie (od. M.) f. petržel, petružel.

Peters-pfennig m. groš n. peníz sv. Petra; peníz svato-petrský; —schlüssel m. petrklíč *Primula veris* v. Himmelsschlüssel, Schlüsselblume; —stab m. berla svato-petrská; —tag m. den sv. Petra; —vogel m. v. Sturmvogel. [skvrnavka.

Peteschen pl. (fr.) (Kht.) peteče,

Petiren (lt.) žádati za něco, žádati čeho P.

Petit m. (lt.) drobné písmo, petit.

Petition (-en) (lt.) žádosť P., petice.

Petitio *principii* předjatý důvod T.; —niren v. Petiren; —nsrecht právo k podávání žádostí P.

Petrefact (M. -en) n. (lt.) zkamenělina T.; —enkunde f. náuka o zkamenělinách.

Petroleum n. (lt.) skalní (kamenný) olej, nafta T., petrolej; —lampe f. lampa na petrolej; —mann m. petrolejník.

Petschaft (-es, M. -e) n., (M. -en) f. pečeť P.

Petschir-en pečetiti, zapečetiti; einen Schüler p. uskřípnouti žáka; —stecher m. ryjec pečetí; —stöpfel n. pečetítko.

Petto m. (it.) prsa; vnitřek; *in petto* v srdci; potajmu.

Petunia f. (bot.) petunka. [ňáč.

Petz (-es, M. -e) m. medvěd; hu-

Petze (M. -en) f. čubka (psice, fena); prázdná ženka.

Petzel n. jehně.

Peuple m. (fr.) lid.

Pfad (-es, M. -e) m. pěšina, stezka, chodník; —los nescestný.

Pfaffe (-n, M. -n) m. pop.

Pfaffen-baum m. brslen; —bisschen n. (scherzh.) nejchutnější kousek (jídla); —hut m. (Schwamm) smrha, smrž; —hütchen n., —kappe f., —mützholz n., —pfötchen, —röhrchen, —röschen n. brslenky; —schnitt m. řízek libový; —sohn m. popovic; —thum n. popství.

Pfafferei f. popství.

Pfäffisch popský.

Pfahl (-s, M. Pfähle) m. kůl; eingemauerter P. jehla T.; —brücke m. most pilířový; —bürger m. v. Spießbürger.

Pfählen koliti, okoliti, kolím zapažiti; einen pf. vraziti n. strčiti na kůl.

Pfahl-haus n. dům na jehlách; —mühle f. šejrovna, šejdovna; —ramme f. beran, bába; —rost m. (Bauk.) rošt jehlovaný T.; —schuh m. (Bauk.) kování, střevíc, bota na kolu T.; —werk n. kolí T.; —wurzel f. (bot.) kořen srdeční, kolový T.; —zaun m. kůlový plot.

Pfaidler m. v. Fabler.

Pfalz (M. -en) f. palác; 2. falce, krajina (v st. Německu) císaři přímo poddaná; —gericht n. soud dvorský; soud falcký; —graf (-en) m. falchrabě, falc-krabě; —stadt f. město falcké.

Pfammet (-s, M. -e) n. úkol (dělnický); 2. odměrek v. Portion.

Pfand (-es, M. -e od. Pfände) n. zástava; základ; (*sl.* záloh) P.; ein P. nehmen základ vzíti, v základu vzíti něco P.; ein P. auslösen vyplatiti základ; das P. ist verfallen základ propadl P.; zu P. geben základ dáti, v základ něco dáti, základ zastaviti P.; auf Pfänder leihen pod základ půjčovati P., půjčovati na zástavy.

Pfändbar zajímatelný.

Pfand-besitz m. zástavní držení, držení něčeho v zástavě P.; —besitzer m. zástavní držitel P.; —bestellung f. dání základu, zastavení základu, dání něčeho pod základ P.; P. auf ein unbewegtes Gut zástava daná statkem nemovitým P.; —brief m. zástavní list P.; —buch n. kniha zástavní, kniha zástav P.; —bürge m. zástavčí v. Geißel; —capital n. zástavní jistina P.

Pfänd-egeld *n.* zájemné (ého *n.*); —en (ein fahrendes Gut) vzíti v základ n. základem (věc movitou); základ vzíti n. bráti P.; das Vieh p. zajmouti dobytek, vzíti v zájem n. zájmem P.; —er *m.* zajimač; —erspiel *n.* hra na výkup (na fanty).

Pfand-geber *m.* zastavitel základu P.; —geld *n.* peníze na vyplacení zástavy; —gläubiger *m.* zástavní věřitel P.; —haus *n.* zástavna, zastavárna, zástavní dům; —inhaber *m.* majetník základu, majetník zástavy P.; —leihgeschäft *n.* obchod zástavnický; —nahme *f.* vzetí do zástavy; —nehmer *m.* příjemce základu n. zástavy; základník, zástavník P.; —recht *n.* právo zástavní, právo k základu P.; —schaft (M. -en) *f.* zástava, základ; zástavnosť; základnosť, zástavný peníz; —schein *m.* zástavní list P.; —schilling *m.* peníze za věc zastavenou; —stück *n.* základ, věc zastavená n. zástavní P., zástava.

Pfändung *f.* vzetí n. braní základu n. něčeho v základ P.; P. des Viehes zájem dobytka P.

Pfändungs-bewilligung *f.* povolení k vzetí základu P.; —inventar *n.* inventář zájemný; —protokoll *n.* protokol v příčině braní n. vzetí základu P.; —taxe *f.* taksa n. sazba pro braní základu P., zájemné; —unkosten *pl.* náklady na braní základu P.

Pfand-verschreibung *f.* zástavní zápis P.; —vertrag *m.* zástavní smlouva P.; —weise *adv.* způsobem zástav, co zástava; na zástavy; —weiser Inhaber einer Sache kdo má něco v základě n. základem P.

Pfännchen *n.* pánvička.

Pfanne (M. -en) *f.* pánev, pánvice; Backpf. pekáč.

Pfannen-arm *m.* rámě pánvičné; —kuchen, Pfannkuchen *m.* svítek; —schmied *m.* pánevník, pánvičník; —stein *m.* (Salzs.) pánvičný kámen.

Pfänner *m.* majetník solných dolův.

Pfannkuchen *m.*, Pfänzel *n.* svítek *v.* Pfannenkuchen.

Pfarr-acker *m.* farská role; —beneficiat *m.* farář P.; —beneficium *n.* farní obročí; fara P.; —bezirk *m.* farní osada; —e *f.*, —ei (M. -en) *f.* fara P.; —er (-s, unv. M.) *m.* farář P.; —gemeinde *f.* farní osada P., farnosť; —genoß *m.*, —kind *n.* farník P., osadník; —kirche *f.* farní chrám n. kostel P.; —sprengel *m.* farní obvod P., farní osada; —temporalien *pl.* farní požitky P.; —verleihung *f.* podání, propůjčení fary P.; —wohngebäude *n.* fara; —wohnung *f.* farní příbytek; farářský příbytek P., fara.

Pfau (-es, M. -e, ob. -en, M. -en) *m.* páv; —enauge *n.* paví oko; pavík (motýl); —enschwanz, —enschweif *m.* paví ocas; —hahn *m.* páv (samec); —henne *f.* pávice (samice); —taube *f.* pávek, pávka.

Pfauch-en, —zen, pfuchzen fučeti (jako křeček, jako kočka).

Pfebe (M. -en) *f.* plucar; dýně.

Pfeffer (-s, oh. M.) *m.* pepř; türkischer, spanischer P. paprika; wenn er doch wäre wo der P. wächst kdyby šel k šipku; —baum *m.* pepřák; —büchse *f.* pepřovka, pepřenka; —kuchen *m.* perník; —küchler *m.* pernikář; —ling *m.* *v.* Pfefferschwamm; —münze *f.* máta peprná; —münzöl *n.* olej z máty peprné; —n *act.* pepřiti, opepřiti (něco); mh. páliti jako pepř; —pflanze *f.* pepřovník; —schwamm *m.* peprník; liška; —stoff *m.* pepřovina; —strauch *m.*, —staude *f.* *v.* Pfefferbaum.

Pfeif-chen *n.* píšťalka; —drossel *f.* cvrčala; —e (M. -en) *f.* trubka; buňka; cívka; (zum Rauchen) dýmka (fajfka); (zum Pfeifen) píšťala, píšťalka; (phys.) píšťala; —en mh. pískati; hvízdati, fičeti.

Pfeifen-beschlag *m.* kování na dýmce; —bohrer *m.* píšťalník; —brenner *m.* vypalovač dýmek; —deckel *m.* víčko u dýmky; —erde *f.* dýmkovina; —fabrik *f.* dýmkárna; —kopf *m.* lulka; —macher *m.* dýmkář; —mauler *pl.* píšťalohubé n. lulankovité ryby T.; —räu-

mer *m.* ciditel dýmek; šťarátko, prošťuchovátko, šparák; —rohr *n.* trubka od dýmky; —saft *m.* výmoček; —spitze *f.* nátrubek u dýmky; —stock *m.* (b. d. Orgel) píšťaliště; —stopfer *m.* nacpavač, nacpavačka; —strauch *m.* pustoryl, český jasmín.

Pfeif-ente *f.* hvízdák; —entwerk *n.* píšťalí, píšťalstvo; —er *m.* pištěc, pískač; hvízdač; —hase *m.* pišťucha.

Pfeil (-es, M. -e) *m.* šíp, šipka; (ein Sternb.) šíp, střela T.; —bogen *m.* luk, lučiště, kuše.

Pfeiler (-s, unv. M.) *m.* pilíř T., sloup; hölzerner P. jehla; P. bei einer Jochbrücke várka T. (oblouk); —spiegel *m.* zrcadlo mezisloupní, mezipilířní.

Pfeil-fisch *m.*, —hecht *m.* štika jehlohubá (jehla mořská); —förmig střelovitý T., šípovitý; —macher *m.* šipař; —schnell střelhbitý, rychlý jako střela, jako šipka; —schütze *m.* šipnář; —stein *m.* tkvínec; —stiel *m.* šipiště; —wunde *f.* rána šípem, rana od šípu.

Pfennig, Pfenning (-es, M. -e) *m.* peníz, vídeňský; půl krejcaru; —fuchser *m.* stuchlík, skrblík, držgrešle; —gras *n.*, —kraut *n.* penízek; —rechner *m.* počítálek.

Pferch *m.* mrva; Pf. (-es, M. -e) *m. et* —e (M. -en) *f.* ohrada, ovčí stavadlo, mrviště; —en mrviti, košarovati; mh. trus pouštěti; gepfercht nabitý; nacpaný; —hütte *f.* budka ovčácká; —lager *n.* rouh; die Herde im P. halten rouhovati; —voll hnojný.

Pferd (-es, M. -e) *n.* kůň, komoň, oř; zu —e koňmo, jezdecky; Militärdienst zu Pferd vojenská služba v jezdectvu; —chen *n.* koník, koníček.

Pferde-arbeit *f.* práce s koňmi P.; —arzt *m.* lékař koňský P.; —bahn *f.* koňská dráha (koněspřežná železnice T.); —bohne *f.* bob koňský; —decke *f.* čabraka, houně na koně; —dieb *m.* zloděj koní; —fleisch *n.* konina; —fliege *f.* střeček koňský; —frohne robota s koňmi, koní robota P.; —futter *n.* obrok; —geschirr *n.* postroj na koně; pochvy, chámy; —göpel *m.* (mont.) žentour n. stroj koňský T.; —gurt *m.* popruh, podpěnka; —haar *n.* žíně, vlašina; hříva; —hälter *m.* chovatel koní; povozný P.; —handel *m.* koňařství, konířství; —händler *m.* koníř P.; —junge *m.* pasák koní; —kardätsche *f.* *v.* Pferdestriegel; —kastanie *f.* maďal, divoký n. planý kaštan, koní kaštan; —knecht *m.* koňák, pacholek od koní; —kotzen *pl.* houně na koně; —kraft *f.* koňská síla T.; —krankheit *f.* koňský neduh P.; —leder *n.* konina, kůže koňská; —mähne *f.* koňská hříva; —markt koňský trh P.; —mist *m.* kobylinec, koninec; —mundstück *n.* náhubek koňský; —rennen *n.* závod koní, dostihy koňské; —rotz *m.* soplivosť, soplivice; —scheue *f.* koněděsnosť; —schwemme *f.* brodiště na koně; —stall *m.* konírna; —striegel *m.* hřbelec na koně; —treiber *m.* koňák, koňař; —tummler *m.* harcovník; —wechsel *m.* směna, směňování koní, střídání-se koní P.; —widerhalt *m.* držení koňské; —zeug *n.* *v.* Pferdegeschirr; —zucht *f.* chov n. chování koní T.; —zugtag *m.* den roboty s koněm P.

Pfette *f.* (Bauk.) krokevnice.

Pfiff (-es, M. -e) *m.* hvizd, hvízdnutí; pisk, písknutí.

Pfifferling *m.* (Schwamm) kozák; gelber P. liška; giftiger P. prašivka; das ist nicht einen P. werth to nestojí ani za babku, za špetku; einen P. wirst du bekommen dostaneš čočku, sojku, houby.

Pfiff-icus *m.* fig. chytrák; —ig vychytralý, chytrácký; úskočný.

Pfingst-en *pl.* letnice, svatodušní svátky; —fest *n.* svatodušní hod boží, letničný hod b.; —nelke *f.* *v.* Federnelke; —rose *f.* pivoňka; —tag *m.* (erster) boží hod svatodušní; (zweiter) pondělí svatodušní; —woche *f.* týden svatodušní.

Pfinne *f.* *v.* Finne.

Pfirsich (M. -en). Pfirsche (M. -n) *f.* broskev; —baum *m.* broskevník; —branntwein *m.* broskvovka,

broskvice; —kuchen *m.* broskevný koláč.

Pflanz-bar saditelný, štípitelný; —e (M. -en) *f.* rostlina, bylina; —en sázeti, štěpovati, osaditi; die Fahne auf den Wall p. prapor na val zaraziti; sich an einen Ort p. umístiti se kde.

Pflanzen-albumin *n.* bílkovina rostlinná T.; —alkali *n.* žíravina rostlinná T.; —anatomie *f.* pytva rostlinná; —basen *pl. f.* zásady rostlinné T.; —beschreibung *f.* rostlinopis; —buch *n.* rostlinář; bylinář; —casein *n.* (chem.) sýrovina rostlinná T.; —chemie *f.* prvkosloví rostlinné; lučba rostlinná T.; —faser *f.* vlákno rostlinné T.; —fibrin *n.* vláknina T.; —gallerte *f.* huspenina rostlinná T.; —geographie *f.* obytosloví rostlin T.; —haus *n.* bylinárna; —kenntniß *f.*, —kunde *f.* rostlinoznalství, rostlinnictví; bylinářství; —laus *f.* mšice; —lehre *f.* *v.* Botanik; —leim *m.* klih rostlinný T.; —milben *f. pl.* (zool.) sviluškovití T.; —milch *f.* mlíčí v rostlinách; —physiologie *f. v.* Phytobiologie; —reich *adj.* bylinatý, rostlinatý; P. (oh. M.) *n.* bylinstvo, rostlinstvo; —saft *m.* šťáva n. míza rostlin; —schleim *m.* sliz rostlinná T.; —stein *m.* býlokam, rostlinokam; —thier *n.* býložilec; —wespen *pl.* pilatkovití T.; —zellstoff *m.* buničina T.

Pflanz-er (-s, unv. M.) *m.* sadař T., štěpař; osadník; P., —holz *n.*, —stock *m.* roubíček štěpařský; —garten *m.* semeniště, štěpnice; —lich rostlinný, rostivý, rostitý.

Pflänzling (-es, M. -e) *m.* sazenice.

Pflanz-ort *m.* osada; —schule *f.* semeniště, školka; —ung (M. -en) *f.* sad.

Pflaster (-s, unv. M.) *n.* (chir.) přílep, nálep, náplasť T., flastr; 2. (Gassen-) dlažba, dláždění T.; —er *m.* dlaždič; —geld *n.* dlažebné P.; Verpachtung des -es propachtování dlažebného P.; —material *n.* dlaživo; —mauth *f. v.* Pflastergeld; —n dlážditi, dlažiti; přilepiti; —ramme *f.*, —schlägel *m.* beran, pěchovadlo T., pěchovačka; —stein *m.* kámen dlažební; —treter *m.* dlažbošlab, blatošlap, zahaleč; —zeug *n.* dlaždičské nádobí; —ziegel *m.* dlažice, dlažička, podlažice.

Pflaume (M. -n) *f.* slíva, švestka.

Pflaumen-baum *m.* švestka, švestkový strom, slivoň; —garten *m.* slivnice; —geist *m.* slivovina, líh slívový; —händler *m.* švestkář; —kern *m.* jádro ze švestky; —kuchen, Pflaumkuchen *m.* koláč se švestkami, slivník; —muß *n.* povidla (švestková); —stein *m.* pecka ve švestce.

Pflege (oh. M.) *f.* chování, opatrování P.; (des Körpers) ošetřování P.; pěstování, hledění něčeho; P. der Künste, der Wissenschaften, der Nationalität vzdělávání umění, věd, národnosti P.; P. der Sprache zvelebování jazyka; P. der Kranken obsluha, opatrování; P. opatrovnictví, poručenství; —ältern *pl.* chovatelé, pěstounové P.; —befohlener *m.* schovanec P.; —befohlene *f.* schovanka P.; —gericht *n.* opatrovní soud P.; —kind *n.* chovanče, schovanec P. *v.* Pflegesohn, Pflegetochter; —kosten *pl.* náklad na chování P.; —mutter *f.* chovatelka, pěstounka P.

Pflegen etw. oder einen chovati, opatrovati někoho n. něco; ošetřovati koho P.; seines Amtes, seines Berufes p. hleděti svého úřadu, svého povolání P.; Gerechtigkeit p. konati spravedlnosť P.; Unterhandlungen p. vyjednávati P.; eine Untersuchung p. vyšetřovati něco, vyšetřování před se vesti P.; eine Verhandlung p. jednati, jednání předse bráti n. předse vesti P.; p. mh. obyčej mívati, zvyknouti; (wird sehr oft im Böhmischen durch die frequentative Form -ávati, -ívati ausgedrückt:) er pflegte zu sagen říkával, říkávával; das pflegt er sonst nicht zu thun toho on nedělává.

Pfleger (-s, unv. M.) *m.* chovatel, pěstoun; (Curator) opatrovník P.; (Richter) opatrovní sudí P.

Pflege-sohn *m.* chovanec, schovanec P.; —stätte *f.* místo n. sídlo pěstování P.; —tochter *f.* chovanka, schovanka P.; —vater *m.* chovatel, pěstoun P.

Pfegling *m. v.* Pflegekind.

Pflegschaft *f.* chovatelství, opatrovatelství; opatrovnictví P.; chovanství, opatrovanství; —lich opatrovnický, chovanský, opatrovanský; =e Vermögensgebahrung opatrovnické hospodaření s majetností P.; —sangelegenheit *f.* věc n. záležitosť opatrovnická P.

Pflicht (M. =en) *f.* povinnosť P.; —aufgabe *f.* povinnosť na někoho vložená P.; —brüchig zpronevěřilý své povinnosti P.; —exemplar *n.* povinný výtisk; —gefühl *n.* vědomí své povinnosti P.; —ig povinný něčím, někomu; podrobený něčemu P.; zehentpflichtige Gründe pozemnosti desátečné P.; —iger *m.* povinník; —igkeit *f.* povinnosť, podrobenosť P.; —leistung *f.* konání své povinnosti; —mäßig, —schuldig povinný P.; keit osť; —theil *m.* povinný díl P.; —vergessen *adj.* své povinnosti nepamětlivý, nad povinností svou zapomnělý P.; —verletzung *f.* porušení své povinnosti P.; —widrig s povinností se nesrovnávající P.

Pflock (=es, M. Pflöcke) *m.* kolík, roubík T.; dřevěný nejtek.

Pflöcken kolíkem přibiti, přikoliti.

Pfloghammer *m.* perlík.

Pflück-en (Blumen) trhati, utrhnouti; (eine Gans) škubati, šklubati; (Obst) česati (ovoce); —er *m.* trhatel, škubatel, česatel.

Pflug (=es, M. Pflüge) *m.* pluh; —abgabe *f.* poplužné; —achse *f.* plužní náprava; —arm *m.* snice, osnice; —bar orný; —bret *n.* deska, shaněčka, odháňka; —deichsel *f.* drábec, drábice.

Pflügen orati.

Pflug-grendel, —gründel *m.* hřídel (u pluhu); —haken *m.* nákolesník; náradlník, nosatec; —kehre *f.* úvrať; souvrať; —land *n.* plužina; —recht *n.* právo poplužné; —säge *f.* krojidlo, čertadlo; —säule *f.* slupice; —schar *f.* rádlo, radlice, lemež; —scharbein *n.* kosť radličná T.; —schleife *f.* vláče, vlačuhy; —sterze *f.* tíhle, kleč; —stöckchen *n.* zhlaví; —sturze *f.* otka, (bodka, botka); —treiber *m.* pohůnek; —wende *f.* souvrať, úvrať.

Pfort-ader *f.* vrátnice, teřišnice T.; —e (M. =en) *f.* brána, branka, dvířka, vrátka; Hohe Pf., Ottomanische Pf. vysoká porta (in der Türkei).

Pförtner *m.* vrátný, vrátník, dveřník; (anat.) vrátník T.

Pfoste (M. =en) *f.* fošna; (Thür=) veřeje, dveřeje T.

Pfot-e (M. =en) *f.* tlapa (noha bez palce) T., pracna; —ig tlapatý.

Pfriem (=es, M. =e) *m.*, —en *m.* šídlo; klín (země); P., —enkraut *n.* *Genista* kručinka; —enschnäbler *pl. m.* šídlozobí (zpěvaví ptáci) T.; —förmig šídlovitý T.

Pfropf (=es, M. Pfröpfe) *m.* vrub, štěp; P. im Furunkel střeň ve dřevě; P., —en *m.* zátka (špunt); —en etw. pěchovati, cpáti; zandati; štěpovati, roubiti; (b. Zimmerl.) vštípiti, vštěpovati co T.; —er *m.* štěpovník, štěpovač, štěpař; —messer *n.* štěpařský nůž, žabka; —reis *n.* vrub, štěp; —säge *f.* štěpařská pilka; —schule *f.* školka (štěpných stromů); —zieher *m.* vývrtka, vrtáček.

Pfründ-e (M. =en) *f.* prebenda P.; geistliche P. obročí duchovní P.; —ler, —ner *m.* obročník P.; (Spitalpf.) špitálník P.; —lerportion *f.* pomocné z ústavu chudých, špitálnické (, ého) P., údělek špitálnický.

Pfuchzen fučeti (jako kočka) *v.* Pfauchzen.

Pfühl (=es, M. =e) *m.* podhlavnice, poduška (duchna, peřina); (artill.) podklad.

Pfuhl (=s, M. Pfühle) *m.* močál, bažina, bahniště; (Bauk.) obloun T.; gedrückter P. tlačený n. stlačený obloun T.; —en mh. močálem zapáchati; —ig močálovatý, bahnatý.

Pfui ! *int.* fi, fuj ! pfui euch ! jdětež vy ! hanba vám ! styďte se !
Pfund (-es, M. -e ; nach einem Zahlw. unverändt.) *n.* libra ; zwei Pfund dvě libry ; sein P. vergraben svou hřivnu zakopati ; —apfel *m.* libernáč ; —birn *f.* libernice ; —en mh. libru vážiti. [libernáč, libráč.
Pfünd-en na libry vážiti ; —er *m.*
Pfundgewicht *n.* liberka.
Pfündig liberní. [švina.
Pfundleder *n.* podešvice, pode-
Pfunze *f.* kahánek.
Pfusch ! *int.* pšuk! —en mh. prsknouti, pšuknouti (v. Schießpulver) ; 2. břiditi, hudlařiti ; —er *m.* břídil, hudlař ; 2. pšuk ; —erei *f.* hudlařství, hudlaření ; —mäkler *m.* šantročník ; —werk *n.* hudlanina.
Pfütz-e (M. -n) *f.* louže, kaluže ; kaliště ; —enwasser *n.* lužovina, lužovice ; —ig loužovatý.
Phagedäne *f.* (gr.) (med.) rozjed, rozjedlina, pajeď, (, di).
Phakopsis *f.* (gr.) pihovatosť.
Phakosis *f.* (gr.) čočka (v oku).
Phalaen-a *f.* (gr.) (zool.) martináč, nočňátko ; —*ida pl.* nočňátka (zool.) T. ; —*oidea pl.* (zool.) spěnuškovití (motýli) T. [vití T.
Phalangidae *pl.* (zool.) kosco-
Phalanx (M. -angen) *f.* (gr.) klín vojska. [snubné rostliny T.
Phanerogamen (gr.) (bot.) jevno-
Phänomen (-s, M. -e) *n.* (gr.) úkaz, výjev T., zjev, objev.
Phantasie *f.* (gr.) obraznosť ; obrazotvornosť, obrazotvorná moc T. ; —gebilde *n.* výtvar n. výtvor obraznosti T. ; —reich živé n. veliké obraznosti, obrazotvorný.
Phantas iren blouzniti, třeštiti ; vyobraziti (T.), vyobrazovati si něco ; —ma *n.* (gr.) přelud, přeluda T. ; —magorie *f.* (phys.) fantasmagorie T.
Phantast (-en) *m.* blouznivec, třeštivec, snář T. ; —erei *f.* blouznivosť, snářství T. ; —isch blouznivý, snářský T.
Phantom (-s, M. -e) *n.* (gr.) přelud T., zálud, přízrak ; —svision *f.* přízračné vidění.

Pharao (oh. M.) *n.*, —spiel *n.* farao (ein Kartenspiel) ; —bank *f.* banka u stuplice, farao.
Pharisä-er (-s, unv. M.) *m.* farisej, zákonník ; fig. licoměrník ; —isch farisejský, licoměrný ; —ismus *m.* farisejství, licoměrnosť.
Pharmaceut (-en) *m.* lékárník ; —ik, Pharmacie *f.* (gr.) lékárnictví.
Pharmako-dynamik *f.* náuka o silách léčebných ; —gnosie *f.* lékoznalství ; —pöia *f.*, lékopis, kniha předpisů lékárnických.
Pharyngitis *f.* (gr.) zánět požeráku ; *Pharynx m.* (gr.) požerák *v.* Schlundkopf.
Phasan *m. v.* Fasan.
Phase (M. -n) *f.* (gr.) údobí T. ; (astr.) měna T., proměna ; diese Angelegenheit ist in eine neue P. getreten věc ta vstoupila do nové doby.
Phaseole (M. -n) *f.* (gr.) bob ; fisole. [T., korkovnictví.
Pheiloplastik *f.* (gr.) korkořezba
Phenyl *n.* (chem.) fenyl T. ; —säure *f.* kyselina fenylová T.
Philantrop (-en) *m.* (gr.) lidomil ; —ie *f.* lidomilství ; —isch lidumilný.
Philister (-s, unv. M.) *m.* šosák.
Phillipsit *m.* (Miner.) puchavec křížový T.
Philolog (-en) *m.* (gr.) slovozpytec ; —ie *f.* slovozpyt ; —isch slovozpytný.
Philomele *n. v.* Nachtigall.
Philoslave (-n) *m.* slavomil.
Philosoph (-en) *m.* (gr.) filosof T., mudrc ; —ie *f.* filosofie T., mudrctví ; —iren mh. mudrovati, pravdu zpytovati ; —isch filosofický T., mudrcký.
Phimosis *f.* (gr.) (med.) kukla, sklíčení žaludu přední M., *rus.* nezálupka. [nice, banička.
Phiole (M. -n) *f.* láhvice, skle-
Phlegma (-s, oh. M.) *n.* (gr.) netečnosť ; —sie *f.* zanícení ; —tiker *m.* člověk chladnokrevný ; člověk chladné krve, chladnokrevník, netečník, flegmatik ; —tisch netečný, chladnokrevný T.
Phlegmone *f.* (gr.) horký otok.
Phlogistisch (gr.) zápalčivý.

Phlyktäne *f.* (gr.) puchýřek.

Phlyzatium *n.* flyzacie, neštovice velká kulatá s tmavým strupem.

Phöbus *m.* (gr. Myth.) Jasoň, Slunečník. **Phoka** *f.* (gr.) fuleň.

Phokänsäure *f.* kyselina fuleňová.

Phonet-ik *f.* (gr.) zvukověda; —ikon *n.* (Instrum.) zvukoroh; —isch zvukový T., zvučný, hlasný.

Phönicin *n.* (chem.) purpur n. nach indigový T. [molet.

Phönix (=es, M. =e) *m.* (gr.) sa-

Phono-lith *m.* (gr.) znělec T.; —meter *n.* zvukoměr.

Phosphat *n.* (chem.) kostan.

Phosphor (=s, ob. M.) *m.* (gr.) kostík, fosfor T.; —e *pl.* světlonoši, fosfory T.; —escenz *f.* světélkování T.; —esciren světélkovati T.; —et *n.* kostičník; —feuerzeug *n.* rozžehadlo fosforové T.; —ige Salze *pl.* fosforany T.; —ige Säure kyselina fosforová T.; —kupfer *n.* mnohozelen; —metalle *pl.* kostičníky; —nekrose *f.* kostíková mrlina; —säure *f.* kyselina fosforečná n. kostičná T.; —saure Salze *pl.* kostičnany, fosforečnany T.; —schimmern *n.* *v.* Phosphorescenz.

Photogen *n.* (gr.) světlík.

Photograph (=en) *m.* fotograf (světloobrazník); —ie *f.* fotografie (světlopis T.); —isch fotografický.

Photo-meter *n.* světloměr T.; —phobia *f.* štítění-se světla; —sphäre *f.* světlokruh T.

Phrase (M. =n) *f.* (gr.) rčení, spůsob mluvení T.; průpověď; (verächtl.) prázdná slova T.; —ologie *f.* mluvosloví T., výrazosloví.

Phrastik *f.* (gr.) náuka o proslovení, proslovování T.

Phrenolog (=en) *m.* (gr.) lebloslovec, leboznalec; —ie *f.* lebosloví, leboznalství, lebozpyt.

Phryne *f.* (gr.) fig. záletnice.

Phthiriasis *f.* (gr.) (Kfht.) všivice.

Phthisis *f.* (gr.) (Kfht.) mze, úbytě *pl.*

Phthor (=s) *n.* (chem.) kazík.

Phylax *m.* (gr.) strážce (Hundsname).

Phyllo-dium *n.* (gr.) (bot.) licholist T.; —*poda pl.* raci lupenonozí T.; —*podium* (bot.) listové podnoží T.

Physiatrie *f.* (gr.) přírodoléčba.

Physik *f.* (gr.) silozpyt, fysika T.; —alisch silozpytný, fysikální T.; =es Cabinet kabinet fysikální T.; —at *n.* služba zdravotního dozorce; —er *m.* silozpytec; —us *m.* zdravotní dozorce (krajský n. městský lékař).

Physiognom-ie *f.* (gr.) tvar n. tvářnost obličeje; Ph., —ik *f.* tvářezpyt, tvářeznalství; —iker *m.* tvářeznalec, tvářezpytec; —isch fysiognomický T.

Physio-graphie *f.* (gr.) přírodopis T.; —kratie, —krazie *f.* fysiokratie; přírodovláda; —kratische Gesellschaft fysiokratická společnosť; —logie *f.* životozpyt, životověda, silověda.

Physisch přirozený, fysický; ph. großjährig sein přirozená leta svá míti P.; —e Großjährigkeit přirozená zletilosť P.; —es Jahr *v.* Sonnenjahr; —e Person osoba jednotná P.; —er Tag přirozený den P.; —e Kraft síla tělesná, hmotná, fysická. [(hmyzi) T.

Physopoda *pl.* (gr.) měchonozí

Phyto-biologie *f.* (gr.) (bot.) činosloví, životosloví rostlinné T.; —chemie *f.* *v.* Pflanzenchemie; —gene Gesteine (Min.) kameny rostlinné T.; —geographie *f.* obytosloví rostlin T.; —gnosie, —graphie *f.* rostlinopis, rostlinosloví T.; —*laceae pl.* (bot.) ličidlovité (rostliny) T.; —logie *f.* rostlinozpyt; —nomie *f.* rostlinoskum; —physiologie *f.* *v.* Phytobiologie; —*spheces pl.* (zool.) pilatkovití (motýli) T.; —tomie *f.* pytva rostlinná.

a piacere (it.) dle libosti; Wechsel *a p.* směnka dle libosti (výplatná) T.

Pianist (=en) *m.* pianista.

Piano (it.) (mus.) jemně, tiše; P., —forte *n.* pianoforte *v.* Fortepiano.

Piarist (=en, M. =en) *m.* piarista; —enorden *m.* řád piaristský.

Piaster (=s, unv. M.) *m.* piastr (turecký peníz).

Pica *f.* (lt.) straka (zool.); **2.** (med.) nesytka, nesytnosť; —mar *n.* (chem.) pikamar T.

Picant *adj. v.* Piquant.

Pich-en smoliti; (Fässer) požahovati sudy; —statt *f.* požahovárna.

Pichurimsäure *f. v.* Laurinsäure.

Pick (=es, M. =e) *m.* klob, klof, klofec.

Pickel-beere *f.* borůvka; —flöte *f.* pikolo; —häring *m. v.* Pickling; fig. šašek, kašpárek; —haube *f.* helm; přílbice; šišák.

Picken zobati, ďobati, klobati.

Picket *n. v.* Piquet.

Pickling (=s, M. =e) *m.* sleď uzený, uzenáček, koptěnec, roštík.

Picknick (=s, M. =e) *m.* merenda.

Pièce *f.* (fr.) kus, díl, oddělení.

Piedestal *n.* (fr.) podstavek T.

Pieke (M. =n) *f.* pika, kopí; oštěp; von P. auf od sprostého; (Kartensp.) pik, lopatka; P. dva sáhy; —nträger *m. v.* Pikenier; —schaft *m.* kopiště, oštěpiště.

Piepen *v.* Pipen.

Piét-a *f.* (it.) (mal.) matka boží bolestná; —ät *f.* uctivá oddanosť, úcta posvátná; —ismus *m.* svatáctví; —ist (=en) *m.* svatoš (svatáček T.); —*oso* (it.) (muf.) soucitně.

Pigment (=es, M. =e) *n.* (lt.) barvivo T.; (zool.) barvina (v oku) T.; —bildung abnorme nepravidelné barviny; —mäler *pl.* znamení barevná; —mangel *m.* nedostatek barviny. **Pikant** *adj. v.* Piquant.

Pikenier (=s, M. =e) *m.* oštěpník, kopinník.

Pikir-en propíchati, propichovati *v.* Piquiren; —nadel *f.* jehla n. jehlice propichovací (T.).

Pikken *v.* Picken.

Pikrin-säure *f.* (chem.) kyselina pikrinová T.; —saure Salze pikrinany T. **Pila** *f.* (lt.) míč.

Pilaster (=s, unv. M.) *m.* pilíř sloupový T.

Pilger (=s, unv. M.) *m.* poutník; —fahrt *f.* pouť, putování; —gewand *n.*, —kleid *n.* poutnický oděv; —in, —mädchen *n.* poutnice; —n mh. putovati; —stab *m.* hůl poutnická.

Pilgrim (=es, M. =e) *m. v.* Pilger; podruh.

Pille (M. =n) *f.* pilule, pilulka; —ndreher, —nmacher *m.* pilulkář.

Pilon *m.* (fr.) palička (z moždíře).

Pilosus (lt.) chlupatý.

Pilot (=en, M. =en) *m.* (fr.) lodivod *v.* Lothse.

Pilot-e (M. =en) *f.* (Wasserb.) jehla, jehlice T., kůl vodní; —enschuh *m.* kování, okovec, střevíc (na jehly, na jehle) T.; —iren (Bauk.) jehlovati, beraniti T; —'sche Röhre (mech.) trubice Pilotova T.

Pilz (=es, M. =e) *m.* hřib, doubravník; —stamm *m.* střeň T.

Pimpel-ig rozmazaný, rozmazlený; —n kňourati, kníkati; mazliti se.

Pimpernelle *f. v.* Pimpinelle.

Pimpernuss (M. —nüsse) *f.* klokoč; klokočka.

Pimpinelle *f.* bedrník.

Pincette *f.* (fr.) proštěpek, proštěpec, kleštičky ranhojičské; skoble, skoblice.

Pingue-cula *f.* (lt.) tučné zrnko na oku; —*do* (zool.) tuk T.

Pinguin (=s, M. =s) *m.* (zool.) tučnice.

Pin-ie (M. =en) *f.* (Baum) limba, pinie; —ienzapfen *m.* šiška, šách T.; —insäure *f.* kyselina pininová (sosnová) T.

Pinken křesati (na ocílce); 2. kovati.

Pinna *f.* (lt.) (bot.) *v.* Feder; (zool.) *v.* Flossen; —*tus* (bot.) peřený, speřený T.

Pinne (M. =en) *f.* cvok, cvek; kolík; —baum *m.* (Web.) prsní vratidlo, prsník.

Pinnen (Schiffb.) dřeva spojovati, sčepovati, začepovati.

Pinnipeda *pl.* (lt.) ploutvonozí (ploskonozí) T.

Pinsel (=s, unv. M.) *m.* štětec T., štětička; fig. hňup, troup, hlupec; —ei *f.* malovanina; hlupáctví; —macher *m.* štětkář; —n zacházeti se štětcem; mazati; p. (winseln) kňourati, skuhrati; —saft *m.* mok k natírání. [pinta (míra).

Pinta *f.* (it.), Pinte (M. =en) *f.*

Pinzette *f. v.* Pincette.
Pion *m.* (fr.) pěšák, sedlák (ve hře šachovní).
Pionnier (=s, M. =e) *m.* zákopník (hradebník); —corps *n.* sbor zákopnický P.
Pip-e (M. =en) *f.* čípek, pípa, pipka; —en mh. pískati, pípati, pipčeti. [perin T., pepřina.
Piper *m.* (lt.) pepř; —in *n.* pi-
Pipette *f.* (chem.) pipeta T.
Pipig pískavý, kuňkavý.
Pippel *n.* (zool.) cipuška (ptáče mající po vylíhnutí puch) T.
Pipplerei *f.* páračka, piplačka.
Pipps (oh. M.) *m.* (Hühnerkht.) tipec, pipec. [pavý; tiptový.
Pipps-en mh. típati se; —ig tí-
Piquant (fr.) perný T. ostrý, štíplavý; půvabný, zajímavý, překvapující, pikantní. [(Kartenſp.) piket.
Piquet *n.* (fr.) polní stráž, piketa;
Piquiren (fr.) popichovati, dopalovati; =irt dopálen, a, o, ý.
Pirat (=en, M. =en) *m.* (lt.) mořský loupežník. [va, brhel.
Pirol (=es, M. =e) *m.* (Vogel) žlu-
Pisang (=s, M. =e) *m.* banan, bananík; —apfel *m.* banan.
Pisé *m.* (fr.) šlapanice, pěchovaná hlína; —bau *m.* (Bauk.) stavba lepeničná T.
Piss-e *f.* moč; —en mh. močiti, scáti; —oir *n.* (fr.), Pißwinkel *m.* záchodek.
Pistazie (M. =en) *f.* (gr.) pistácie; (Frucht) pistáčky *pl.*; wilde P. klokoč; —ntorte *f.* dort s pistáciemi.
Pistiaceae (bot.) babolcovité T.
Pistill (=s, M. =e) *n.*, —e (M. =en) *f.* (lt.) sloupek; tlouček, palička, píst T.; (bot.) čnělka T.
Pistol (=s, M. =en) *n.*, Piſtole (M. =en) *f.* (fr.) pistol; —nhalfter *f.* bambitnice.
Piston (=s, M. =e) *m.* (b. Gewehr) piston, pístek. **Pitoyable** (fr.) bídný.
Pittoresque (fr.) malebný.
Pityriasis *f.* (gr.) (med.) otrus, otruby *pl.*, práchnivosť na hlavě.
piú (it.) více; *p. forte* silněji.
Pivot *m.* (fr.) (milit.) opora.
pizzicato *adv.* (*it.*) drnkavě.

Placat (=s, M. =e) *n.* (lt.) vývěsek, plakát P., návěští, vyhláška vyvěšená n. přilepená.
Placement *n.* (fr.) (kaufm.) úměstka T., umístnění.
Placenta *f.* (lt.) koláč; *p. sanguinis* (zool.) slitina krevná T.
Placet (=s, M. =s) *n.* prosba.
Placetum regium (lt.) svolení, schválení panovniči.
Plache (M. =en) *f.* plocha, rovina; P., Plachte plachta, plachetka, loktuše.
Placiren (fr.) postaviti, umístiti T.; ſich p. usednouti; usaditi se.
Plack (=s, M. =e) *m.*, —en *m. v.* Plagerei; —en plošiti, placatiti; třísniti, skvrniti; *v.* Plagen; —er *m. v.* Plager; 2. bouchnutí; 3. kaňka; —erei *f. v.* Plagerei.
Plafond (=s, M. =s) *m.* (fr.) (Bauk.) strop T.; —tribune (unter dem Plafond) podstropí.
Plage (M. =en) *f.* soužení, trápení, trampota; —geiſt *m.* trapič, trapitel, sužovatel; —n mořiti, soužiti, sužovati, trápiti; ſich se; —r *m. v.* Plagegeiſt; —rei *f.* trápení, soužení, trampota.
Plagiat (=es, M. =e) *n.* (lt.) spisovatelská n. literární krádež; —or (=s, M. =en) *m.* písemnický krádce T.
Plagiëder *n.* (gr.) kosotvar T.
Plagium *n.* (lt.) odcizek n. přísvojek spisovní, krádež spisovní n. spisovatelská.
Plaid (pläd) *m.* (engl.) pláštík.
Plaid-iren, —oyiren (fr.) líčiti při, zastávati před soudem; —oyer *n.* obhajná řeč, obhajčí řeč, obrana před soudem.
Plaisir *n.* (fr.) potěšení, rozkoš.
Plakat (=es, M. =e) *n. v.* Placat.
Plakken *v.* Placken.
Plampe, Plämpe *f.* škrtoun, špičák; brynda.
Plan (=es, M. =e od. Pläne) *m.* prostranina; rovina, planina, pláň; 2. plán, návržek T., nákres, rys T.; půdorys; P. u. Riß plán a výkres P.; P. fig. úmysl, zámysl, záměr, náměr; p. *adj.* rovný, plochý.

Planaria *pl.* (zool.) červi ploší T.

Planchette (*n.*) *f.* (fr.) planšet; (geom.) destičky.

Plan-concav (lt.) (phyf.) ploskodutý T.; —convex (phyf.) ploskovypuklý T.

Plane *f.* *v.* Plachte.

Planen etw. něco zamýšleti, obmýšleti, připravovati, chystati, fig. osnovati.

Pläner *m.*, —kalk *m.* (Min.) vápenec opukový; opuka T.

Planet (-en, M. -en) *m.* (gr.) oběžnice, planeta T.; —arium *n.* planetostroj T.

Planeten-bahn *f.* *v.* Orbita; —jahr *n.* oběh (rok) planetní (T.); —lefer *m.* hvězdočet, planetář; —tafeln *pl.* (aftr.) tabule planet T.

Planetoiden *pl.* drobné planety T.

Plani-globium *n.*, —sphäre *f.* (lt.) (aftr.) plochokoule T.; —metrie *f.* plochoměrství T.; —*pennia* *pl.* (zool.) hladkokřídlí (hmyzi) T.

Planiren (fr.) planiti, rovnati T., plošiti; (ein Buch) klížiti, protahovati papír.

Planke (M. -n) *f.* plaňka, hont, fošna. [různo střileti.

Plänkel-ei *f.* různostřelba; —n

Planken plankovati, ohontiti, ofošniti. [ník, harcovník.

Plänkler *m.* různostřelec, šarvát-

Plankwerk *n.* plaňkoví.

Planmässig *adv.* dle záměru, dle zámyslu, dle plánu. [v čem.

Planschen cmírati, šplíchati se

Plant-a *f.* (lt.) bylina, rostlina; —age *f.* (fr.) sady; (Colonie) osada; —agenbesitzer *m.* sadař T.

Plantag-ineae *pl.* (bot.) jitrocelovité T.; —*o* *f.* jitrocel (rstl.).

Plantigrada *pl.* (lt.) (zool.) ploskochodci (ssavci) T.

Planum *n.* (lt.) *v.* Fläche.

Plapper-ei, —er, —haft, —maul, —n *v.* Plauderei ꝛc.

Plärr-auge *n.* krhavé oko, plačtivé oko; —äugig brlooký, krhavý, plačtioký.

Plärr-e *f.* tlama, tlampa; —en mh. hulákati, řváti; brečeti, vřeštěti; —maul *n.* bečán, vřešťoun.

Plasma *n.* (gr.) tvar, útvar.

Plast-ik *f.* (gr.) sošnictví; tvárnictví; (Thonbildnerei) hlinolepectví, hlinotvárnictví; hlinolepné, hlinotvárné umění T.; —iker *m.*, —ischer Künstler obrazník, obrazný n. tvarný n. výtvarný umělec T.; (Thonbildner) hlinolep, hlinotvárce T.; —isch plastický, obrazný, tvarový, vidný; výtvarný, tvářivý; hlinotvárný T.; -e Künste sošnická (výtvarná) umění; -es Leben tvořivý život; —er Stoff tvorebná látka.

Platan-e *f.*, —*us* *m.* (gr.-lt.) platan (strom), vodoklen; —*eae* *pl.* vodoklenovité T. [na horská T.

Plateau *n.* (fr.) vysočina, plani-

Platengras *n.* pýr.

Platin *n.*, —a (ob. M.) *f.* (span.) (Min.) platina T.; —cyan *n.* (chem.) cyanid platinatý T.; —draht *m.* drát platinový; —feuerzeug *n.* rozžehadlo platinové T.; —glühlampe *f.* (chem.) kahan bezplamenný T.; —lösung *f.* roztok platinový T.; —mohr *m.*, —schwarz *n.* čerň platinová T.; —salmiak *m.* salmiak platinový T.; —schwamm *m.* houba platinová T.

Platon-iker *m.* platonik; —isch (philof.) platonický; -e Liebe láska platonická.

Platsch ob. Plätscher *m.* plác, tlesk; platschen, plätschern mh. plískati, šplíchati.

Plätschnase *f.* splesklý nos.

Platt *adj.* plochý, ploský; čapatý, placatý; pokrajní; fig. sprostý, jalový; všední, nízký T.; ein —er Witz sprostý vtip; p. *adv.* rovnou cestou, naprosto; zprosta, zhola; —baum *m.* (b. Vogelst.) výstavek; —bret *n.* žehlovací prkno.

Plättchen *n.* (der Pilze) řasa, čepel T.; (Bauk.) pásek, páska T.

Plattdeutsch *adj.* dolnoněmecký; sprostě německý; P. *n.* dolnoněmčina.

Platt-e (M. -en) *f.* cihlička, žehlička; lysina, pleš; (b. Gesims) plát, plátec, deska T.; (v. Eisen) plotna T.; (phyf.) deska T.; (b. Schneid.) pletka; —eisen *n.* želízko do cihličky; cihlička, žehlička.

Platteisse (M. -n) *f.* plotice, platýs (ryba).
Platten zpleštěti, zplacatěti.
Plätten zpleštiti, placatiti; 2. žehliti, hladiti prádlo.
Plattennagel *m.* zpleštěný hřeb.
Platterbse *f.* cizrna.
Platterdings *adv.* zhola, doprosta, na prosto, na čisto.
Platt-fisch *v.* Platteiße; —flügler *pl.* hladkokřídlí hmyzi T.; —form *f.* des Daches (Bauk.) plochatina T., plošina, taras; —fuß *m.* ploska nohy T., ploskosť chodidla; (Person) ploskonožec; —fußgänger *m.* (zool.) *v.* Plantigrada; —füßig ploskonohý.
Plattir-en platovati, potáhnouti kov kovem T.; —er *m.* platnéř.
Platt-karten *pl.* mapy ploské (n. merkatorské) T.; —köpfig ploskohlavý; —nagel *m.* (zool.) nehet T.
Plattner (-s, unv. M.) *m.* platnéř, platnýř; —gasse *f.* (in Prag) ulice platnéřská; —handwerk *n.* řemeslo platnéřské, platnéřství.
Platt-ofen *m.* kamna s plotnou, kamna plotnová; —schlagen zplošiti; rozklepati. **Platttopf** *m.* nahřeváč.
Platz (-es, M. Plätze, auch Platze) *m.* místo P., prostora, prostraniště, prostranství (plac); öffentlicher P. veřejné místo P.; Handels-Pl. místo tržebné n. obchodní T.; auf einen ausländischen P. ausgestellter Wechsel směnka svědčící v místo zahraničné P.; am hiesigen —e (Hdl.) zde; die Anordnung greift hinsichtlich einer Sache P. (hat Geltung) nařízení na něco se vztahuje; nař. platí o něčem, má místo v příčině něčeho P.; den P. behaupten pole obdržeti; zvítěziti; auf dem —e bleiben padnouti na bojišti; das Gefühl hat P. gegriffen cit se rozňal; P. plesk, třesk; cejch, líz, líha; P. *int.* plesk, plác! —bäcker *m.* plachetník; —büchse *f.* bouchačka.
Plätzchen *n.* místečko.
Platz-commandant *m.* místní velitel; —commando *n.* místní velitelství P.; —diener *m.* sluha náměstní, průvodčí posluha.
Platze *f.* (am Baume) líz, náraz; kule, puma. [placka T.
Platzelgewölbe *n.* české klenutí,
Platzen mh. pleskati; bouchnouti, vybouchnouti; pukati, praskati; rozplasknouti se. [rážeti.
Plätzen (die Bäume) lizovati, na-
Platz-gewerbe *n.* živnosť náměstní; —kenntnisse *pl.* místní známosti T.; —knecht *m.* prvotanečník, přední tanečník; —rakete *f.* praskavka; —regen *m.* příval T.; —rimessenconto *m.* (*n.*) účet ze směnek místních; —tratte *f.*, —wechsel *m.* směnka místní P.T.
Plätzung *f.* líha, líz.
Plauder-ei (M. -eien) *f.* plácanice, pleskanice, tlachání; —er *m.* pleskač, pleskal, tlachal, žvastal, žvatlač, štěbetka, mluvka, žvanil; —haft žvavý, tlachavý, plácavý; —maul *n.* tlučhuba, mlachuba s. a. Plauderer; —n mh. žvastati, žvaniti, tlachati, plácati, pleskati; —stube *f.* tlachárna, žvastárna; —tasche *f.* tlachalka; —werk, —zeug *n.* žvanina, tlachanina, pleskanina.
Plausch-en mh. plésti, řečí másti, mámiti, naváděti; —er *m.* navaděč.
Plausibel *adj.* (lt.) chvály hodný; pravdě podobný.
Plebejer (-s, unv. M.) *m.* (lt.) nešlechtic. [n. nález lidu.
Plebiscit (-es) *n.* (lt.) usnešení
Plebs *f.* (lt.) obecný lid; chatra, luza. [deštnice.
Plejaden *pl.* (gr.) (astr.) kuřátka,
Plenar-sitzung *f.* obecné (plné) sedění P.; —versammlung *f.*, Plenum *n.* obecné shromáždění, obecná schůzka P., plné n. valné n. všeobecné shromáždění T., plná n. obecná schůze čili schůzka.
Pleo-chroismus *m.* (gr.) mnohobarevnosť T.; —nasmus *m.* nadplněk (přeplněk) T. [přílišnosť krve.
Plethora *f.* (gr.) plnosť; (med.)
Pleur-a *f.* (gr.) (anat.) *v.* Brustfell; -itis *f.* (med.) *v.* Brustfellentzündung.
Plexus *m.* (lt.) (anat.) pletivo, pletež *v.* Geflechte.
Plic-a *f.* (lt.) koldoun, splštění vlasův (med.); —*atus* (bot.) řasnatý

T.; —*ipennia pl.* (zool.) řasokřídlí (hmyzi) T. [(blinec).

Plinse, Plinze *f.* svítek, bába;

Plinthe *f.* (gr.) (Bauk.) podstavek T. (plochý).

Plitz platz! *intr.* plesk třesk!

Ploderhosen *v.* Pluderhosen.

Ploke *f.* (gr.) tožesloví T.

Plomb-e *f.* (fr.) olověná pečeť; olověná známka; —iren olovem zalévati, zaoloviti. [bouchati.

Plotz! *int.* bác, bouch! —en mh.

Plötzlich *adj.* náhlý, nenadálý, kvapný; *adv.* náhle, znáhla, najednou, z čista jasna, z nenadání, rázem.

Pluche (plüsch) *m.* (fr.) vlněný aksamít, polouaksamít.

Pluderhosen *pl.* plundry, nabrané nohavice; 2. boží milosti, pečené listy. **Plumae** *pl. v.* Flaumfeder.

Plumb-agineae *pl.* (bot.) mlékosedovité T.; —*um n.* (lt.) olovo.

Plum-e *f.* (fr.) (lt. *pluma*) pero; —*osus v.* Federig.

Plump! *int.* bluňk, žblunk! p. *adj.* neohrabaný, neotesaný, neokrouchaný T., nemotorný, balvanovitý; —en mh. bluňkati, žbluňknouti; —heit *f.* nemotornosť, neohrabanosť.

Plumps! *int. v.* Plump!

Plump-sack *m.* (zum Schlagen) pešek; fig. hňup, nemehlo; —sen *v.* Plumpen. [federchen.

Plumula *f.* (lt.) (bot.) *v.* Keim-

Plunder (-s, ob. M.) *m.* haraburdí, harampátí.

Plünder-er *m.* dráč, drancovník, plenitel; —n etw. (eine Stadt) drancovati, pleniti P.; —ung *f.* drancování, plen P.; die Stadt der P. preisgeben vydati město v plen P.

Plural *m.,* —*is* (*numerus*) (lt.) (grm.) množné číslo, množný počet, množník T.

Plus (lt.) (math.) více T., a.

Plüsch (-es, M. -e) *m. v.* Pluche.

Plüsen (b. Tuchm.) přebírati.

Plüsiren (ein Kleid) řáskovati.

Plusquamperfectum (*tempus*) (lt.) (grm.) dávnominulý (čas) T.

Pluton *m.* (gr. myth.) Pluto; —isch (geol.) plutonický T., vodozvratný; —ismus *m.* (geol.) plutonismus T.; —ist (-en) *m.* plutonista.

Plutz! *int.* plesk! pác!

Plutzer (-s) *m.* plucar, (meloun); (Gefäß) báně, baňka, čepák, čepáček; —bier *n.* pivo v baňkách; —birn *f.* čáslavka, václavka.

Plutzig baňatý; oteklý, opuchlý.

Pluviale *n.* (lt.) pluviál (dlouhý šat kněžský).

Pneum-a *n.* (gr.) dech; vzduch; —atik *f.* (gr.) pneumatika, dynamika plynův, dynamika vzdušných těl T., plynopud; —atisch dechový; vzdušný; —atosis *f.* bubenitosť, větrnosť, nadmutí; —onie *f.*, —onitis *f.* zánět n. zapálení plic; —othorax *f.* větrnosť prsní.

Poa *f.* (gr.) tráva; (Rispengras) lipnice.

Pöbel (-s, ob. M.) *m.* luza; chatra; —anführer *m.* náčelník luzy; —haft sprostácký, sprostý; uliční T.; uličnický; —herrschaft *f.* luzovláda; —weisheit *f.* sprostácká moudrosť.

Pocal (-es, M. -e) *m.* (fr. *bocal*) číše, kalich.

Poch-arbeiter *m.* rudotluk, puchérník T.; —en mh. tlouci, klepati, bušiti, buchati; Erz p. tlouci rudu P.; p. (auf etw.) fig. vypínati se čím, honositi se; —er *m.* buchač; fig. hrdopýšek, chlubník; —klotz *m.* tlukadlo; —mühle *f.*, —werk *n.* tlukárna, puchérna P.; —werksconcession *f.* povolení k založení puchérny; —werksschaffer *m.* správce puchérny; —werkszinsen *pl.* úroky z tlukáren, z puchéren; tlukárné, puchérné P.

Pocke (M. -n) *f.* neštovice *Variola.*

Pocken-gift *n.* jed neštovičný; —grube *f.* důlek n. ďubka neštoviční; —impfung *f.* sázení neštovic (očkování).

poco (it.) trochu.

Podagr-a *n.* (gr.) pakostnice, dna v nohách; —ist (-en) *m.* dnavec.

Podest *n.* (Bauk.) přestávka, odpočivadlo (na schodech) T.

Podesta *m.* (it.) starosta obecní n. městský, purkmistr.

Podetium *n.* (gr.) (bot.) *v.* Flechtengestell.

Podex *m.* (lt.) zadnice, řiť.

Podische Cäsur přerývka stopní T.

Podium *n.* (lt.) zvýšené místo; (im Theater) předjeviště T.

Poëma *n.* (gr.) báseň T.

Poësie *f.* (gr.) básnictví T.; básnířství; die —en básně *pl.* T.

Poët (-en, M. -en) *m.* básník T.; —erei *f.* básnilkování; —ik *f.* básnictví; náuka o básnictví T.; —isch básnický, poetický T.

Pohl (-es, M. -e) *m.* pol, plsť aksamítu; náplstník; —kamm *m.*, —schaft *m.* brdo (u aksamitníkův); —mehl *v.* Pollmehl.

Point *n.* (fr.) bod; *P. de vue* (geom.) bod dohledný T.; *P. d'honneur* věc cti; —e *f.* ostří T.; fig. hlavní myšlenka; —iren (geom.) naměřiti, zaměřiti k čemu.

Pokal (-es, M. -e) *m.* *v.* Pocal.

Pökel (-s, obh. M.) *m.* lák, rosol; —fleisch *n.* solenice, solenina; —häring *m.* slaneček; —n soliti, maso nakládati. **Pokke** *f.* *v.* Pocke.

Pol (-es, M. -e) *m.* pol, točna T.; fig. proť, protiva.

Polar-bär *m.* medvěd lední; —beere *f.* chocholanka (malina severní) *Rubus arcticus*; —distanz *f.* (astr.) odlehlosť od polu; odlehlosť polární, odpolnosť T.; —draht *m.* (phys.) drát polární T.; —coordinate *f.* (math.) souřadnice polární, polová T.; —dreieck *n.* trojúhelník polární T.; —durchmesser *m.* průměr polární T.; —isation *f.* (phys.) polarisovaní, polarisace T.; —isationsebene *f.* plocha polarisační T.; —isationsinstrument *n.* nástroj polarisační n. polarisovací T.; —isiren polarisovati; —iskop *n.* (phys.) polariskop T.; —kreis *m.* kruh polární T.; —licht *n.* světlo severní; —meer *n.* moře polární, moře obtočnové; nördliches P. moře severopólové n. severopolární T.; südliches P. moře jihopólové, jihopolární T.; —projection *f.* (math.) promítka polární T.; —stern *m.* severka, polárka; —zirkel *m.* kruh polární.

Polder (-s, unv. M.) *m.* úhrazí, nížina, hrázemi chráněná T.

Poldistanz *f.* *v.* Polardistanz.

Polei (-s, obh. M.) *m.* polej (bot.).

Polem-ik *f.* (gr.) písemný spor, polemika T.; —isch polemický T., hádavý, sporný; —isiren příti se, hádati se, spor míti s někým.

Polemon-iaceae *pl.* (bot.) jirnicovité T.; —*ium* *n.* jirnice.

Polhöhe *f.* (astr.) výška pólu T.

Polir-eisen *n.* hladítko; —en hladiti, leštiti; —er *m.* (b. Maur.) polír P. (palír); —feile *f.* hladíček, hladicí pilník; —mühle *f.* hladírna; —schiefer *m.* lešticí břidlice; —stahl *m.* hladicí ocílka.

Polit-ik *f.* (gr.) politika, zeměsprávní umění; —iker (-s), —*icus* *m.* politik; —isch politický, co se týče zeměsprávního umění; 2. fig. chytrý, lstivý; —isiren politisovati, politikou se obírati.

Politur *f.* uhlazenosť, vyhlazenosť; lesk.

Polizei (obh. M.) *f.* (gr.-lt.) policie P.; —amt *n.* policejní úřad P.; —anstalt *f.* policejní zřízení; policejní ústav P.; —aufsicht *f.* dohlídka policejní P.; unter P. stehen býti pod dohlídkou p.; —beamte *m.* úředník policejní; —commissär *m.* policejní komisař P.; —commissariat *n.* policejní komisařství P.; —direction *f.* policejní direkce, policejní ředitelství P.; —director *m.* ředitel policie; —ordnung *f.* policejní řád P.; —rath *m.* policejní rada; —rücksicht *f.* příčina policejní P.; —übertretung *f.* policejní přestupek P.; —vorschrift *f.* předpis policejní; —wache *f.* stráž policejní; —wesen *n.* věci n. záležitosti policejní P.

Polizze *f.* (it.) pojišťovací lístek, pojistný list, pojistka T.

Poll *m.* (engl.) jmenovité hlasování, hlasování dle jmena, hlasování vyvoláváním.

Pollen *m.* (lt.) (bot.) pel *v.* Blumenstaub; —drüse *f.*, —halter *m.* (bot.) držadlo, žlázka pelová T.; —stielchen *n.* (bot.) nožka pelová, ocásek T.

Pöller (-s, unv. M.) *m.* hmoždíř.
Pollmehl *n.* kruchová, režná mouka. [volbiště.
Pollplatz *m.* hlasovací místo,
Pollution (M. -en) *f.* (lt.) vykalování noční.
Pollwecke *f.* kruchovka, krušinka.
Polon-aise *f.* (fr.) polonéza, polská (tanec); —ismus *m.* polskomluv, popolštěné mluvení T.
Polster (-s, unv. M.) *m. et n.* polštář, poduška (vycpanka, podstel); (b. Fußboden) podkladek, polštář T.; (im Wagen) kožník; (b. Tragen) pachole; P. mit Riechwerk voníček; —apfel *m.* poduštička; —n vycpávati, podkládati; vypchávati; —sessel *m.* sesle vycpaná.
Polter-abend *m.* večer před svatbou; —er *m.* hřmotil, buchač, rachotil, hurtoš; —geist *m.* strašidlo; —haft bouřivý; —kammer *f.*, —kasten *m.* haraburdna; —n mh. buráceti, bouřiti, hřmotiti; švandrkovati; —nonne *f.* bekyně; —nuß *f.* křapáč; —stock *m.* bušvanda, ručvanda.
Poltrake *f.* (Münze) polturák.
Poltron (-s, M. -s) *m.* (fr.) bouřil.
Poly-adelphus (gr.) (bot.) mnohobratrý T.; —basit *m.* (Min.) tmavostříbřec klencový T.
Polychotom-ie *f.* (gr.) několikadílnosť, mnohodílnosť, několikačástečnosť, mnohočástečnosť T.; —isch několikodílný, mnohodílný; několikačástečný, mnohočástečný T.
Poly-eder *n.* několikostěn, mnohostěn T.; —*galeae pl.* (bot.) vítodovité (rostliny) T.; —gamie *f.* mnohomanželství; mnohoženství, mnohomužství P.; —glotte *f.* spis v mnohých jazycích; —gon *n.* několikoúhelník, mnohoúhelník T.; —gonalzahlen *pl.* čísla polygonální, mnohoúhelníková T.; —gonometrie *f.* měřictví mnohoúhelníkův T.; —histor (-es, M. -e) *m.* vševěd; učenec mnohostranně vzdělaný; —mer *adj.* (chem.) polymerický T.; —merie *f.* polymerie T.; —nesien *n.* Ostrovsko.
Polynom *n.* (gr.) (math.) několikočlen, mnohočlen T.; —ial, —isch mnohočlený; —ialformel *f.* (math.) vzorec mnohočlenový T.; —ialcoëfficient *m.* (math.) součinitel mnohočlený T.; —iallehrsatz *m.* věta mnohočlenová.
Polyonychia *f.* (med.) mnohonehtí, mnohonehtosť.
Polyp (-en, M. -en) *m.* (gr. zool.) krakatka; (med.) houba, ježek, nárostek; masitý vřed; —enstock *m.* peň polypový T.
Poly-phyllus (gr.) (bot.) mnoholupený T.; —ptoton *n.* mnohopádnosť T.; —syndetisch mnohospoječný T.; —syndeton, —*syntheton n.* mnohospoječnosť T.; —technik *f.* polytechnika, ústav polytechnický; -technisch polytechnický; —theismus *m.* mnohobožství.
Polzirkel *m.* kruh točnový.
Pomaceae *pl.* (lt.) (bot.) jabloňovité T.
Pomade (M. -n) *f.* (fr.) pomáda, mazadlo na vlasy.
Pomeranze (M. -en) *f.* (it.) pomeranč, pomoranč.
Pomeranzen-baum *m.* pomorančník; —haus *n.* pomorančovna; —mann, —händler *m.* pomerančník; —saft *m.* šťáva pomorančová; —sauce *f.* omáčka z pomorančův; —torte *f.* dort pomorančový; —wasser *n.* pomorančovka.
Pomesine (M. -n) *f.* pomoranč, pomesina.
Pomolog (-en, M. -en) *m.* (lt.-gr.) ovocník; —ischer Verein jednota ovocnická.
Pomona *f.* (lt.) (myth.) Ovocněna.
Pomp (-es, oh. M.) *m.* (*f.*) (fr.-lt.) skvostnosť, okázalosť, přepych; -haft, —ös *adj.* okázalý, skvostný.
Pompholix *f.* (gr.) puchýřina.
Pompier (-s, M. -s) *m.* (fr.) hasič, požárník; —wache *f.* stráž hasičská, požárnická.
Pomum *n.* (lt.) jablko.
Pönale *n.* (lt.) pokuta.
Poncelet-rad *n.* (mech.) kolo Ponceletovo T.
Ponderabilien *pl.* (lt.) těžiny T., vážitelniny.

Poniren (lt.) (philos.) klásti T.
Pönit-entia *f.* (lt.), —enz *f.* pokání; —*entiarius m.* zpovědník.
Pontifex *m.* (lt.) nejvyšší kněz; P. *maximus* papež.
Pontificale *n.* (lt.) kněžská štola.
Ponton *m.* (fr.) mostník; —ier *m.* mostař; —iercorps *n.* sbor mostařský P.
Pony (-s, Mz. -s) *n.* (engl.) malý [koník.
Pöonie *f.* *v.* Päonie.
Popanz (-es, Mz. -e) *m.* strašák, bubák, hastroš.
Pope (-n, Mz. -n) *m.* pop.
Pöpel (-s, unv. Mz.) *m.* skrček, cvalík; 2. pípa (v nose); 3. jadřinec (v jablku *etc.*).
Popul-är (lt.) prostonárodní T.; 2. u lidu oblíbený; —arisiren zprostonárodniti T.; —ation *f.* obyvatelstvo.
Porcellan *v.* Porzellan.
Por-en *pl.* (gr.) pory T.; potnice; P. der Haut pichy, rupice T.; —öses Mineral minerál (nerost) huspeninovitý T.; —ös porovatý T., dírkovatý, pichovitý, pichovatý; —osität *f.* porovatost T.
Porphyr (-s, Mz. -e) *m.* (gr.) (Min.) porfyr.
Porre (-s, ob. Mz.) *m.* por (če-[snek).
Porrigo *f.* (lt.) (med.) *v.* Pityriasis.
Porst (-es) *m.* bahnitka; rojovník (rstl.).
Port (-es, Mz. -e) *m.* (lt.) pří-[stav.
Portal (-es, Mz. -e) *n.* (span.) průčelí, průčelná brána T., průčeliště.
Porte-chaise *f.* (fr.) nosítka *pl.*; —épée *m.* důstojnický třapec, důstojnický návěs; —feuille *n.* tobolka; P. (eines Ministers) obor, záležitosti; Minister ohne P. ministr poradný P.; —monnaie *n.* tobolka na peníze, peněženka.
Porter *m.* (engl.) porter (silné pivo anglické).
Porteur (fr.) *m.* *v.* Ueberbringer.
Porticus *m.* (lt.) (Bauk.) loubí, podloubí T.
Portier *m.* (fr.) vrátný (, ého) P. [vrátník.
Portion (Mz. -en) *f.* (fr. lt.) díl, podíl P.; odměrek, údělek, porce; Armen-p. podíl chudinský (P.); —ist (-en) *m.* údělník.
Porto *n.* (it.), —gebühr *f.* poštovné, porto P.; —frei *adv.* bez poštovného P., bezplatně (na poště); -e Versendung rozesílání prosté poštovného.
Portrait (-s, Mz. -s *et* -e) *n.* (fr.) podobizna, portrét, poprsní n. lícní obraz P.; —maler *m.* portrétník, podobizník T., podobiznář; malíř podobizen; —malerei *f.* malba portrétův, portrétnictví, podobiznictví, malířství lícních obrazův T.
Portulak (-es, ob. Mz.) *m.* (lt.) kuří noha (rstl.).
Porzellan (-es, Mz. -e) *n.* (lt.) porcelán, porculán; —brennerei *f.*, —fabrik *f.* porcelánovna; —en *adj.* porcelánový, z porcelánu; —erde *f.* porcelánka, porcelánovka; —gut *n.*, —masse *f.* směs n. látka porcelánová, porcelánovina T., porcelánina; —maler *m.* malíř obrazův na porceláně T.; malíř na porceláně; —malerei *f.* malířství obrazův na porceláně; malba na porceláně; obraz na porceláně T.; —ofen *m.* pec na porcelán, pec porcelánová T.; —pfeife *f.* porculánka.
Posament (-es, Mz. -e) *n.* prýmky *pl.*, premování.
Posamentier, Posamentirer (-s, unv. Mz.) *m.* prýmkář, posamentýr, zlatopředec; —waaren *pl.* zboží prýmkářské.
Posaun-e (Mz. -en) *f.* pozoun, pozounek, pozounka; —en mh. troubiti na pozoun; fig. ausp. vytrubovati, rozhlašovati; —enbläser, —er (-s), —ist (-en) *m.* pozouník.
Pose (Mz. -n) *f.* *v.* Federkiel; 2. kytka lenu.
Position *f.* (lt.) (philos.) klad T., tvrdivosť, zádržka T.; (astr., milit. *etc.*) poloha T.
Positions-geschütz *n.* hrubé dělo (kus); —mikrometer *n.* mikrometr n. drobnoměr polohy T.; —winkel *m.* (astr.) úhel položení, úhel polohy T.
Positiv *adj.* (lt.) kladný T.; daný, prostodaný; P. *m.* (grm.) po-

ložitel T.; první stupeň; P. n. malé varhany. **Posizion** f. v. Position.

Posse (M. -n) f. fraška T.; v. Possen. **Posseln** piplati.

Possen m. čtveráctví, šibalství, šibřinky; P. treiben, P. reißen šašky tropiti, šaškovati, laškovati, dováděti, šprýmovati, čtveračiti; —dichter m. skladatel, spisovatel frašek T.; —haft fraškářský T.; čtverácký; frašce podobný T.; —macher, —reißer m. šašek, fraškář T.; čtverák; —schreiber m. fraškář; —spiel n., —stück n. fraška; —treiber m. v. Possenmacher.

Possess-ion f. (lt.) v. Besitz; —iv přisvojovací; —*ivum* (*pronomen*) (grm.) místojmeno (zájmeno) přisvojovací T.; —or (-s, M. -en) m. (lt.) držitel.

Possirlich prostosměšný T., podivný, směšný, žertovný.

Post (M. -en) f. (Artikel, Absatz) položka, článek P.T.; P. in einem Handlungsbuch položka v knize obchodní P.; P. in einer Klasse Concursgläubiger pohledanosť k. p. v první, v druhé atd. třídě věřitelův konkursních P.; 2. P. pošta P.T.; 3. kulka do ručnice; dlouhý brok; —ablauf m. odchod pošty P.; vor dem P. dříve než odjede pošta P.

post festum (lt.) po všem.

Postalisch *adj.* poštovský.

Postament n. (lt.) (Bauk.) podstavek T.

Post-amt n. poštovní úřad; —arbeit f. pospěšná práce, práce na rychlo; —beamte m. poštovní úředník, poštovní zřízenec P.; —bote m. poštovský posel P.; —comptoir n. poštovní kancelář P.; —conducteur m. poštovní konduktor P.; —debit n. poštovní zásylka; povolení k rozesílání poštou.

Posten (-s, unv. M.) m. místo P., stanoviště; (mil.) stráž; (Amt) úřad, povinnosť P.; der P. eines Lehrers místo n. úřad učitelský P.; Geldp. suma peněz P.; verlorener P. ztracená stráž; —lauf m. poštovský běh P.; der P. ist offen pošty jdou.

poste restante (it.) zadrží se na poště (t. psaní).

a posteriori v. *a p...*

Posteriorität f. (lt.) potomnosť P.

Posterius (lt.) (philos.) slednosť, následek T.; 2. v. Thesis.

Post-expedient m. poštovní expedient P., poštovní výpravník; —expedition f. poštovní expedice P.; —frei v. Portofrei; —gefäll n. poštovní důchodky P.; —geld n. poštovné P.; —gerechtigkeit f. poštovní právo, právo k poště P.; —halter m. poštovní P.; —haus n. poštovna P., pošta; —horn n. poštovská trubka.

Posthumus m. (lt.) pohrobek.

Postille (M. -n) f. (lt.) postila.

Postillon (-s, M. -e) m. (fr.) poštovský pacholík P., poštovský.

Post-inspector m. poštovský dozorce P.; —inspectorat n. poštovské dozorství P.; —journal n. denník poštovský (-ní) P.; —karte f. mapa poštovní, mapa poštovská T.

Postludium n. (lt.) dohrávka, dohra.

Post-meister m. poštmistr, poštovní P.; —nummer f. v. Postzahl.

Posto m. (it.) v. Posten; P. fassen usaditi se; místo obsaditi (vojskem).

Post-papier n. poštovský (tenký) papír; —porto n. v. Postgeld; —*positio* f. (grm.) záložka T.; —recepisse n. poštovní lístek P.; (Aufgabs-) poštovní obdržecí lístek P.; (Retour-) poštovský návratný lístek P.; —rittgeld n. plat za jízdu po poště, poštovné (, ého).

Postscriptum n. (lt.) přípisek, doložka T., do-uška.

Post-stallhälter m. držitel stáje poštovské; —station f. poštovské stanoviště, poštovní stanice; pošta P.; —straße f. poštovská silnice P.; —stube f. poštovna.

Postscenium n. zájeviští.

Posttag m. poštovní den P.

Postul-ant (-en) m. (lt.) žadatel P.; —at (-s, M. -e) n. žádosť; požadek T.; Landtagsp. žádosť sněmovní, žádosť od sněmu P.; —iren žádati P.

Post-verbindung *f.* spojení poštovské; —vergehen *n.* poštovní přečin P.; —versendung *f.* rozesílání poštou, posílka poštou; —verwaltung *f.* správa poštovská T.; —wagen *m.* poštovský vůz P.; —wagensgut *n.* zboží vozu poštovského, zboží na vůz poštovský naložené n. náležité P.; —wechsel *m.* střídání-se pošt P.; —wesen *n.* záležitosti poštovní, poštovnictví P.T.; —zahl *f.* číslo položky, číslo článku, číslo článkové; položka, číslo P.; číslo řadové; —zettel *m.* poštovní lístek P.; —zug *m.* přípřež poštovská; 2. vlak poštovský.

Potage *f.* (fr.) jícha; silná polévka; —löffel (fr.) předkladací lžíce.

Potam-eae *pl.* (bot.) rdestovité (rostliny) T.; —iden *pl.* *f.* vodní víly, rusalky; —ographie *f.* vodopis.

Potasche *v.* Pottasche.

Poteau *m.* (fr.) dřevěný sloup.

Potentat (=en, M. =en) *m.* (lt.) mocnář.

Potentille *f.* (lt.) mochna (bot.).

Potenz (M. =en) *f.* (lt.) mocnosť, moc; stupeň T.; (math.) mocnota, mocnosť T.; —iand (=en) *m.* (math.) mocněnec, základní číslo mocnosti P.; —iator *m.*, —exponent *m.* (math.) udavatel n. vykladatel mocnosti, udavatel stupně mocnosti, mocnitel T.; —iren, —iiren (math.) mocniti, zmocniti, povýšiti n. uvesti na mocnosť T.; —reihe *f.* řada mocností T.; —tafel *f.* tabulka mocností (mocnilka) T. [(*rus.* výlaz).

Poterne *f.* (fr.) výpadní branka,

Potestas *f.* (lt.) moc.

Potpourri *n.* (fr.) směs, míchanina; 2. vonidlo.

Potsche *f.* *v.* Paputsche.

Pottasch-e (M. =en) *f.* salajka, draslo; sůl louhová; —macher *m.*, —sieder *m.* salajkář, draslář; —siederei *f.* draslárna, draslovna.

Pottbäcker *m.* hrnčíř.

Potte *f.* baňka.

Pott-fisch *m.*, —wall *m.*, —wallfisch *m.* vorvaň. [vlaská.

Pottweide *f.* bělice, vrba bílá,

Potz-männchen *n.* *v.* Popanz; —tausend! tisíc láter! hrome! basa má kolíky!

Poudr-e *f.* (fr.) *v.* Puder; —ette *f.* hnojný prach, hnojicí moučka; —ier *m.* nádoba na posypátko.

Poularde *f.* (fr.) mladý kapoun.

pour (fr.) pro, na; *p. acquit* (kfm.) za obdrženou (t. na zaplacené směnce) T.; *p. le merite* za zásluhy; *p.-parler* hádka.

Poussiren *v.* Bossiren.

Pouvoir *n.* (fr.) moc; síla.

Povel *n.* (kfm.) brak, přebrakované zboží T.

Präambul-iren (lt.) přípravy činiti; okolkem začínati, okolkovati; předehrávky činiti T.; —um *n.* příprava, okolkování; předehrávka T.

Präbend-e *f.* (lt.) obročí, duchovní chleb P., prebenda; —ist (=en) *m.* obročník, prebendář.

Präcarium *n.* *v.* Precarium.

Präcedenz *f.* (lt.) přednosť, předstih; —fall *m.* předchozí případ.

Präceptor *m.* (lt.) učitel.

Pracher *m.* žadonil, škemral; —ei *f.* žadonění, žadonilství; —n žadoniti, škemrati.

Pracht (ob. M.) *f.* skvělosť; nádhera, nádhernosť T.; velikolepí, skvostnosť, skvostnota; —ausgabe *f.* skvostné vydání; —bau *m.* velkolepá stavba; —exemplar *n.* skvostný výtisk; —gebäude *n.* velikolepé stavení; —geschoß *n.* (Bauk.) hlavní patro T.

Prächtig překrásný, skvělý, T.; skvostný, nákladný, velikolepý, okázalý; das ist p.! to je krása! to je znamenité!

Pracht-käfer *m.* krasec; —liebe *f.* nádherymilovnosť; —stück *n.* velikolepý kus; —wagen *m.* skvostný vůz.

Präcip-ität *n.* (lt.) (chem.) sraženina, precipitát T.; —itiren im Reden v řeči se překvapovati; —uum *n.* přednosť; plat napřed odváděný.

Präcis (lt.) určitý, odměřený; —ewechsel *m.* směnka s určitým dnem, směnka odměřená P.; —ion *f.* úsečnosť T.; —iren pevně určiti, přesné naznačiti; —ität *f.* určitosť.

Präclusivfrist *f.* lhůta zavitá P.; lh. neprodlužná, nepřestupná.

Präcordia *f.* (lt.) osrdí; —lſchmerz *m.* bolesť okolo srdce.

Practicant *m. v.* Praktikant.

Prädestination *f.* (lt.) předuložení T., předurčení.

Prädic-abel (lt.) přisuditelný; —ament *n.* (philoſ.) přísudek, výrok T.; —ant (=en) *m.* kazatel; —at (=s) *n.* příznak, predikát; (grm.) výrok, přísudek T.; —ativ výrokový T.; —atsfrage *f.* výroková otázka T.

Prädiciren přisouditi, přiřknoutiT.

Prädisposition *f.* (lt.) příprava; příhodnosť, vhodnosť.

Präfect (=en, M. =en) *m.* (fr.=lt.) přednosta, starosta; (einer Schule) ředitel; —ur *f.* ředitelna.

Präfixum *n.* (lt.) (grm.) předpona T.

Prägel-erbsen *pl.* pálenec, pučálka, pražený hrách; —n pražiti.

Prägen raziti, bíti (minci n. peníze) T.; in's Gedächtniß p. do paměti vtisknouti, vštípiti.

Pragmatisch (gr.) pragmatický; —e Sanction pragmatická sankce.

Prägn-ant (lt.) smysluplný, plnoznačný; přeplný; šťavnatý T.; —anz *f.* velejadrnosť.

Prägravation (lt.) přetížení; P. bei Einhebung der Standgelder vybírání tržného nad sazbu.

Präg-tiegel *m.* razicí pánvice; —ung *f.* (des Geldes) ražení, bití peněz P.; —ungskoſten *pl.* náklad na ražení peněz, ražebný náklad T.

Prahl-en mh. chlubiti se, honositi se, vychloubati se, vynášeti se, vypínati se čím; —er (=s, unv. M.) *m.* vychloubač, honositel, chlubce, chlubič; —erei *f.* chlouba, honosnosť, chvastavosť; —haft, —eriſch chlubný, chlubivý, honosný, chvastavý; —hans *m.* darmochlub, chvastoun; —ſucht *f.* chlubnosť, chlubivosť, honosnosť, honosivosť; —ſüchtig chlubný, chlubivý, honosný, honosivý.

Prahm (=es, M. =e) *m.*, —e (M. =en) *f.* prám.

Prairie *f.* (fr.) travnatá rovina (v Americe).

Präjud-icat *n.* (lt.) předešlý, předchozí soudní výrok P.; —iciren předchodně rozsouditi něco P.; 2. na újmu, na škodu býti komu P.; promeškati směnku T.; —icirlich nepříznivý, škodlivý, na újmu jsoucí P.; —icirung *f.* předchodní n. předchozí rozsudek; újma, škoda P.; —*icium*, —iz *n.* (lt.) škoda, újma T.; předstižný úsudek.

Prakt-ik *f.* (vh. M.) (gr.=lt.) cvičnosť; —ikabel pohyblivý; —ikant (=en) *m.* praktikant P.; —iker *m.*, —*icus* *m.* praktik, zkušenec; —iſch praktický, cvičný, výkonný; =e Geltung verſchaffen skutečný průchod, skutečnou platnosť něčemu dáti P.; =er Nutzen skutečný úžitek P.; =er Mann člověk zkušený P.; —iziren, —iciren praktikovati; (als Arzt) léčiti, hojiti P.; (als Advokat) provozovati advokátství, zastupovati strany P.; (ſich zu einem Amte vorbilden) cvičiti se v čem P., cv. se k čemu, na vycvičenou n. na učení v čem býti u koho, cvik n. cvičení bráti u koho T., praktikovati.

Prälat (=en, M. =en) *m.* (lt.) prelát; —ur *f.* prelátství.

Prälegat (=s) *n.* (lt.) odkaz napřed učiněný, věc napřed odkázaná; něčeho napřed odkázání P.

Präliminare *n.* (lt.) (einer Rechnung)rozpočet(počet napřed učiněný, předchozí počet, předchozí rozvrh P.T.); preliminář; *pl.* =rien (Friedenspräl.) předchozí smlouva o pokoj P., předchozí výminky míru.

Prall (=es, M. =e) *m.* odraz, odražení; p. *adj.* pružný; —en mh. odraziti se, odskočiti, obrážeti se; —triller *m.* trylek odrazný, úsečný, krátký.

Prälud-iren předehrávati; —ium (M. =ien) *n.* (lt.) předehra T., předehrávka, předehří.

Prämeditiren (lt.) rozvažovati, rozjímati.

Prämiant (=en) *m.* obdařenec.

Prämie (M. =en) *f.* (lt. *praemium*) odměna P.; (Erſatz) náhrada P.; Aſſecuranzp. pojistné P.T.

Prämien-geschäft volný kup a prodej, koupě a prodej s odstupným (při státních papírech) T.; —schein *m.* list na prémie.

Prämisse (M. -en) *f.* (lt.) (phi-los.) návěsť T., co předpoloženo.

Prämonstratenser *m.* premonstrát, premonstrák; —orden *m.* řád premonstrátský.

Prang *m.* honosení-se, vypínání-se.

Prang-e *f.*, —el *m.* klacek, kyj.

Prang-en mh. skvíti se, honositi se, vypínati se; —er (-s, unv. M.) *m.* honositel, vychlubač; 2. pranýř, sloup hanby, lešení hanby.

Pranke (M. -n) *f.* pazour.

Pränot-ant (-en) *m.* (lt.) zaznamenatel P.; —at (-en) *m.* záznamník P.; P. (-s) *n.* záznam, zaznamenání P.; —ation *f.* záznam, zaznamenání, prenotace (*st.* připověď ke statku) P.; —ationsrechtfertigung *f.* spravení záznamu P.; —ationsrechtfertigungsklage *f.* žaloba ke spravení záznamu, žaloba záznam spravující P.

Pränumer-ando *adv.* (lt.) v předplacení, spůsobem předplatním; —ant (-en) *m.* předplatce, předplatitel; —ation *f.* předplacení, napřed zaplacení; —ationsbedingung *f.* výminka předplacení; —ationsbetrag *m.* předplatek P., peníze předplatné; —iren napřed zaplatiti, předplatiti P.

Präpar-ande *f.* (lt.) přípravna; —at (-s, M. -e) *n.* (chem.) přípravek T.; anatomisches P. pytevní přístroj, zhotovenina; chemisches P. lučebnina, připravenina; —iren připraviti T.

Präponder-anz *f.* (lt.) převaha; —iren převažovati.

Präposition (M. -en) *f.* (lt.) (grm.) předložka T.; —alendung *f.* místník.

Präpotenz *f.* (lt.) převláda, přemoc, přesila.

Präsens *n.* (lt.) (grm.) přítomný čas T.

Präsent (-es, M. -e) *n.* dar; *adj.* přítomný; —ant (-en) *m.* podací pán; (kaufm.) předkladatel T.; P. zur Annahme předkladatel ku přijetí T.; P. zur Zahlung předkladatel ku placení T.; —ation *f.* (zu einer Stelle) podání k. p. na úřad, na faru P.; P. eines Wechsels zur Zahlung předložení směnky ku placení P.T.; —ationsfrist *f.* lhůta ku předložení (směnky), lhůta předkladná P.T.; —ationsrecht *n.* právo podací P.; —*atum* podáno; P. *n.* den podání P.; —iren (jmd. zu einem Amte) podati, podávati koho na úřad P., navrhnouti koho na úřad; eine Eingabe p. podati spis P.; einen Wechsel zur Zahlung p. předložiti směnku ku placení P.T.; —irt! (Commandow.) vzdejte česť! —irteller *m.* talíř předkladací.

Präsenz-bogen *m.*, —liste *f.* výkaz n. seznam přítomných; —dienst (milit.) služba výkonná n. skutečná.

Präserv-ativ (-es, M. -e) *n.* (lt.), —ativmittel *n.* (Verhütungsmittel) záchrana, prostředek vyvarovací, p. chránivý, chránidlo; —iren *v.* Verhüten.

Präses *m.* *v.* Folg.

Präsid-ent (-en) *m.* (lt.-fr.) president, přesední, předsedící, předsedatel P., předseda, přednosta; —entin *f.* presidentka; —ialbefehl nařízení presidiální; —iren presidovati na prvním n. na předním místě seděti, předseděti, předsadati P.; —ium *n.* (Person) předsední P.; (Würde) předsednictví P.; (Colleg.) přednictvo, přednostenstvo.

Prasseln mh. praskati.

Prass-en mh. hodovati, kvasiti, hejřiti; —er *m.* hodovník, kvasovník, hejřil.

Präst-andum *n.* (lt.) povinná dávka; —ation *f.* dávka (T.) *v.* Leistung; —iren *v.* Leisten.

Prästig-iator (-s, M. -en) *m.* (lt.) kejklíř; —ien *pl.* kejkle.

Präsum-iren domnívati se P.; —tion *f.* (lt.) domnění P.; —tiv domnělý.

Präten-dent (-en, M. -en) *m.* (lt.) osobovatel, domáhatel, žadatel (trůnu); —diren domáhati se čeho, osobovati si něco, přivlastňovati si něco; potahovati se nač; —sion *f.*

půtah, právo k něčemu, pohledávání, žádání čeho na kom T.; osobování si čeho T.; osobivost, přivlastňování; —sionslinie *f.* (b. Abgränzungen) čára přivlastňovací; —ziös domáhavý, osobovačný, domýšlivý.

Präter-iren (lt.) minouti, pominouti; —itum *n.* (grm.) minulý čas T.; —ition, —mission *f.* (stilist.) pomíjení, pominutí.

Prätext (-es, M. -e) *m.* záminka T.

Pratze (M. -n) *f.* pazour, tlapa, pracka.

Präventiv (lt.) předstižný; předchozí P.,T.; —censur *f.* censura předchozí, censura rukopisův; -maßregel *f.* předstižné opatření P.

Praxis (oh. M.) *f.* (gr.) cvik, cvičení-se v něčem P.T., cvičení-se k čemu T.; učení-se čemu; P. für den Richteramtsdienst cvičení-se ke službě soudcovské P.; die P. bei einem Gerichte nehmen cvičiti se k úřadu soudcovskému, cvik vzíti, cvičení bráti u soudu P.; die P. ausüben *v.* Praktiziren; P. obyčej P.T.; P. zkušenost; P. der Gerichtsbehörden obyčej při soudech.

Prec-ar (lt.) *adj.* náhodný, nejistý, pochybný, prozatímný; *adv.* prosmo; z ohledu .., z přízně k..; nejistě; pochybně; prozatím; —areihandel *m.* trpený obchod (s válčící zemí); —arium *n.* výprosa, propůjčka výprosná P.

Précaution *f.* (fr.) předstraha T.

Predig-en mh. kázati, hlásati; Aufruhr p. povzbuzovati ke vzbouření P.; Unglauben p. rozhlašovati nevěru P.; —er (-s, unv. M.) *m.* kazatel.

Predigt (M. -ten) *f.* kázaní; —buch *n.*, —sammlung *f.* sborník kázaní, sbírka kázaní.

Pregeln *v.* Prägeln.

Preis (-ses, M. -se) *m.* cena P.T.; wirklicher P. cena pravá, cena skutečná T.; laufender P. (Marktpreis) cena běžná, cena tržní T.; nomineller P. cena jmenovitá T.; den P. angeben für etw. cenu udati, něco v něčem položiti P.; P. odměna, pocta; sláva, chvála; etwas (eine Sache) P. geben něco opustiti; jmd. P. geben (z. B. dem Spotte, der Gefahr) vydati koho v posměch, v nebezpečenství P.; P. lem, obruba; —ansatz *m.* vysazení ceny; vysazená cena, výcena T.; —aufgabe *f.* cenná úloha; —ausschreibung *f.* vyhlášení ceny, rozepsání ceny za něco P.; —bewerbung *f.* snažení-se o cenu P.; —courant *n.* cenný lístek, cenník T.; seznam cen; běžné ceny; procenění.

Preiselbeere *f.* brusnice, brusinka. [slaviti, velebiti; oceniti.

Preisen slaviti, oslavovati, vele-

Preis-frage *f.* otázka cenná; —nachlaß *m.* slevení, sleva; einen P. gewähren sleviti (s ceny, na zboží); —nehmer *m.* cenou obdařený; —richter *m.* soudce nad cenami; přisuzovatel ceny; -schießen *n.* závodní střelba, cenná stř.; —schrift *f.* cenný spis, spis cenou poctěný; —tarif *m.* sazba na ceny; —verzeichniß *n.* zaznamenání ceny; 2. seznam n. výkaz cen; —werth, —würdig *adj.* cenný, ceny hodný, ceně přiměřený; veleslavný; —würdigkeit *f.* cennost T.; —zuerkennung *f.* přisouzení ceny P.

Prell-e *f.* mrsk, mrsknutí, mrštění; —en mrštiti; den Fuchs p. houpati lišku; p. fig. ošáliti, obelstiti, ošiditi koho; —er *m.* udeření, uhození (na napnutou věc); —erei *f.* šalba, šizení; —ring *m.* (in Hammerwerk.) odražecí n. odražný kroužek T.; —stein *m.* (am Hause) patník, nárožník; —stock *m.* (in Hammerw.) ohrádka T., zarážka.

Premier- (fr.) první; —lieutenant *m.* první poručík; —minister *m.* první, přední ministr.

Presbyops (gr.) dalekozraký.

Presbyter (-s, unv. M.) *m.* (gr.) starší církevní; kněz; —ium *n.* presbyterium (v kostele).

Press *adj.* úzký, těsný. [pilný.

Pressant (fr.) nalehavý, nutný,

Press-bar stlačitelný; —baum *m.* lisovací vampule; —bengel *m.* klika, rukověť (u lisu).

Press-e (M. -en) *f.* lis, pres;

čeřen; 2. tisk P.; freie P svobodný tisk; 3. tiskadlo; tiskárna; —en stlačiti, zmáčknouti; lisovati, presovati; čeřenovati; fig. tisknouti, utiskovati; Matrosen v. násilím vybírati plavce; gepreßte Kugel stlačená koule.

Press-frechheit *f.* drzosť, nevázanosť tisku P.; —freiheit *f.* svoboda tisku, svoboda tisková P.; —gericht *n.* soud tiskový P.; —gesetz *n.* zákon o tisku, zákon tiskový P.; —haft neduživý, churavý; —hefe *f.* lisované droždí.

Pressiren um etw. žádati čeho na kvap, nalehati na koho.

Pressirostres *pl.* (lt.) (zool.) krátkozobci T.

Press-keil *m.* (b. Keilpressen) stahovací n. přitužovací klín T.; —linge *pl. m.* (was von der Zuckerrübe nach deren Auspressen zurückbleibt) výtlačky; —meister *m.* strojmistr; —schraube *f.* (geom.) šroub přitužovací T.; —schwamm *m.* tlačená houba; —übertretung *f.* přestupek tisku, přestupek tiskový P.; —vergehen *n.* přečin tiskový P.; —verordnung *f.* nařízení o tisku P.; —wurst *f.* bachořice.

presto (it.) rychle.

Prestige *n.* (fr.) mámení, šalba.

Pretiös cenný; 2. upejpavý.

Pretiosen *pl.* skvosty, skvostiny, (šperky).

Pretium *n.* (lt.) cena; odměna.

Preussisch-Courant (Hdl.) pruská měna, pruské peníze, pruský kurant T.

Prezel *v.* Brezel.

Preziosen *v.* Pretiosen.

Priapismus *m.* (med.) ztopoření, topornosť, *pl.* těhotky.

Prick (M. -e) *m.* bod; —e *f.* bodadlo, bodec; (Fisch) *v.* Bricke; —eln, —en mh. bodati, píchati.

Priester (-s, unv. M.) *m.* kněz; —amt *n.* úřad kněžský, kněžství; —ehe *f.* manželství kněží; —haus *n.* kněžinec; —in *f.* kněžka; —kleid *n.* kněžský oděv; —lich kněžský; —rock *m.* gewöhnlicher klerika; P. mit kurzen Aermeln dalmatika; langer P. talár; —thum (oh. M.) *n.* kněžství.

Prima *f.* (lt.) prima, první, přední; (Mus.) prvnice; (Schule) první třída; P.-Donna první zpěvkyně; P.-Nota (kfm.) denník T., první zápisky T.; P.-Sorte (kfm.) přední druh (zboží) T.; P.-Wechsel *m.* směnka první P.T.

Primage *f.* (fr.) primáže T., pojistné (, ého *n.*)

Prim-är *adj.* prvotní; —*aria* (*argumenta*) *pl.* hlavní důvody T.; —ärarzt, —arius *m.* první lékař; —as (M. -aten) *m.* primas, předník; —at (-s) *n.* přednosť; přednostenství; —e *v.* Prima; —factor *m.* (math.) činitel prvý, prvočinitel T.; —itiv prvobytný, prvotní, původní T.; —iz *f.* primice, prvotiny; —ogenitur *f.* prvorozenství P.; —*ula f.* (lt.), —el (M. -n) *f.* (bot.) petrklíč; —*ulaceae pl.* podléskovité (rostliny) T.; —zahl *f.* základní číslo, prvé číslo, prvočíslo, prvočet T.

Princeps *m.* (lt.) náčelník, kníže.

Princip (M. -ien) *n.* (lt.) počátek, začátek; 2. první n. přední zásada, první pravidlo; základ i pravidlo, základ P.; (philos.) zákon T.

Principal (-es, M. -e) *m.* (einer Handlung) pán (obchodu) P.; P. (-es, M. -e) *n.* principál, první píšťala (ve varhanách); —schuldner *m.* první, hlavní dlužník P.; P. d. e. Sicherstellung jistec T.

Principium *n.* (lt.) počátek, počínek T.

Prinsenkäs *m.* brynza.

Prinz (-en, M. -en) *m.* fr.) princ, kněžic, královic, císařovic; —enkirsche *f.* kněžatka; —essin *f.* princezna, princezka.

Prinzmetall *n.* žlutá měď, princovina.

Prior (-es, M. -e) *m.* (lt.) převor; —*a pl.* spisy předchozí; *a* —*i v. a p....*; —in (M. -en) *f.* převorka; —ität *f.* přednosť P. (úpřednosť); prvenství, prvota; bücherliche P. přednosť knihovní P.; P. der Zeit prvenství, prvosť času P., prvota; —itätsactien *pl.* akcie prvokupné; —itätsobligation *f.* dlužní úpis prvocenný (obligace prioritní).

Prise (M. -n) *f.* šňupec, šňupka, štipec (tabáku); kořisť; zajatá loď; gute P. pravá n. řádná n. náležitá kořisť.

Prisen-gericht *n.* soud kořistný, s. nad kořistí; —meister *m.* soudce nad kořistí; —recht *n.* právo kořistné, právo ke kořisti.

Prisma (M. Prismen) *n.* (gr.) hranol T.; —tisch hranolový T.; —toidisch theilbar (Min.) osodělný T.

Prison *m.* (fr.) vězení vojenské, věznice; —nier *m.* zajatý.

Pritsch-e (M. -n) *f.* plácačka, pleskačka; pryčka; šalanda, palanda; pryčna, lehací lavice (vojáků).

Pritschelwetter *n.* plískanice.

Pritschwagen *m.* pryčka.

Prius (lt.) přední; (philos.) prvosť, přednosť, předek.

Privat *adj.* (lt.) soukromý P., -mný; —angelegenheit *f.* soukromná záležitosť P.; —betheiligter *m.* soukromný účastník P.; —diener *m.* soukromý služebník P.; —docent *m.* soukromý docent P.; —ehre *f.* česť soukromá, česť osob soukromých P.; —eigenthum *n.* vlastenství soukromé P.; —gelehrter *m.* soukromý učenec P.; —geschäftskanzlei *f.* soukromá jednatelna; —ier (-s, M. -s) *m.* soukromník P.; —interesse *n.* soukromý prospěch, soukromé dobré; prospěch n. dobré osob soukromých P.; —isiren vesti soukromý život, žíti v soukromnosti P.; —ist (-en) *m.* soukromník; soukromný žák, privatista; —istenprüfung *f.* zkouška privatistův; —iv výhradný, výmezný; obludný, záporny; *a —ivum* (grm.) záporné a T.; —kläger *m.* soukromý žalobník (s. žalobce P.); —leben *n.* soukromý život P.; —mann *m.*, —person *f.* osoba soukromá, soukromník P.; —recht *m.* soukromé právo P.; —rechtstitel *m.* soukromý právní důvod P.; —sache *f.* soukromá věc; —übereinkommen *n.* soukromé umluvení, soukromé snešení P.; —verbrechen *n.* soukromý zločin, zločin osob soukromých se týkající P.; —verein *m.* soukromý spolek; —vermögen *n.* majetnosť soukromá P.; —zeugniß *n.* soukromé vysvědčení P.

Privet (-es, M. -e) *n.* (fr.) záchod.

Privilegien-angelegenheit *f.* věc n. záležitosť výsadní P.; —eingriff *m.* sahání v (cizí) výsady P.; —erlöschung *f.* pominutí výsady P.; —erweiterung *f.* rozšíření výsady P.; —taxe *f.* výsadné (, ého) P.; —übertragung *f.* přenešení výsady; —urkunde *f.* výsadní list P.; —verlängerung *f.* prodloužení výsady P.; —verleihung *f.* dání, propůjčení výsady P.

Privileg-iren výsadu dáti někomu; výsadou opatřiti, výsadním právem někoho nadati P.T.; —irt výsadní P.T.; -es Gericht výsadní soud P.; -es Testament výsadní závět P.; —ium (M. -ien) *n.* (lt.) výsada; výsadní n. zvláštní právo P.; privilej; *pr. fori cambialis et paratae executio* výsada soudu směnečního a rychlého dopomožení práva P.

Prix *m.* (fr.) *v.* Preis; *P. courant* *v.* Preiscourant; *P. fixe* cena pevná.

pro et contra (lt.) pro i proti, v prospěch i na odpor, na obě strany, obapolně T.

Prob-abilis (lt.) průvodný, dokazatelný T.; —abilität *f.* pravděpodobnosť; —at *adj.* osvědčený, zkušený; —ates Mittel zkušený lék; —ation *f.* (lt.) důkaz, průvod T.

Probe (M. -n) *f.* zkouška P.; Kauf auf die P. koupě na zkoušku P.T.; zur P. schicken poslati na zkoušku T.; P. (Beweis) důkaz P.; die Beweismittel machen eine halbe P. aus průvodové činí poloviční důkaz P.; P. (Muster) okázka P., ukázka; (Tuchp. okázka sukna P.); P. (Stempelinstrument) průba P.; eine Bezeichnung mit Stempel od. P. znamenání kolkem n. průbou P.

Probe-blatt *n.* list na ukázku, ukázka; —blei olovo průbné, olovo zkušebné T.; olovo na zkoušku, na okázku; —bogen *m.* arch na zkoušku, na okázku T.; —candidat *m.* zkušební čekatel P.; —fahrt *f.* jízda na zkoušku, jízda zkoušecí, j.

zkušební P.; —haltig co ve zkoušce obstojí P., pevný; -er Wechsel pořádná směnka P.T.; —jahr n. zkušební rok, rok zkoušky P.; —lection f. čtení n. přednáška na zkoušku P.; —prax f. zkušená; —scheibe f. (phys.) kotouček zkušebný T.; —schrift f. krasopis T., předloha krasopisná; —stück n. věc na zkoušku, na okázku P.T.; —vorlesung f. v. Probelection; —werkzeug n. skoumadlo; —zeit f. zkušební čas, čas zkoušky P., čas zkušebný T.

Probir-en okusiti, okoušeti; —er m. průbíř, rudoskumce; —kunst f. průbířství T.; zkušebnictví; —ofen m. pec průbířská; —stein m. zlatnický kámen, průbířský kámen.

Problem (-s, M. -e) n. (gr.) záhada, zahádka; úloha T.; —atisch záhadný; možný T.; -es Urtheil úsudek možný T.

Pröbling (-s, M. -e) m. zkoušenec.

Probosc-idea *pl.* (zool.) chobotnatí T.; —*is f.* (gr.) *v.* Rüssel.

Probst (-es, M. Pröbste) m. probošt; —ei f., —stelle f. proboštství.

Proced-iren (lt.) v. Verfahren; —ur f. (gerichtliche gegen jmd. (soudní řízení na někoho, přikročení k někomu soudem n. právem P.

Procent (M. -e) n. (lt.) procento, *pl.* procenta, úroky (ze sta); —chen n. lichvička.

Procenten-abzug m. srážka ze sta, srážka procentní P.; —aräometer n. (phys.) hustoměr (aréometr) procentový n. setinný T.; —rechnung f. (kfm.) počet procentový T.; —zuschüsse *pl.* příplatky, přídavky procentní P.

Procent-zahl *f.* číslo setinné, procentové T.; —zeichen n. znaménko setinné, procentové T.

Process (-sses, M. -sse) m. (lt.) běh, výkon, způsob něco dělati T.; (chem.) chod, pochod T.; (jur.) pře, rozepře, spor (*sl.* pravota) P.; P.-sporní (pravotní) P.; —akten *pl.* sporné spisy P.; —handlung soudní čin; líčení pře P.

Procession *f.* (lt.) průvod, procesí; —sraupe *f.* tažná housenka.

Processiren mh. souditi se, pravovati se, (*sl.* pravotiti se).

Process-kosten *pl.* soudní škody P.; soudní útraty, soudní náklady; —ordnung *f.* soudní řád P.; —sache *f.* pře, sporná věc P.; —verhandlung *f.* líčení pře P.

Proclam-ation *f.* (lt.) provolání P.; —ationsschreiben provolací list; —iren provolati, provolávati něco P.; alte Satzposten p. staré knihovní dluhy n. závady provolati P.

Procura *n.* (lt.) plnomocenství P.T.; *per procuram* einer Person v plnomocenství některé osoby P.T.; —führer *m.* prokurovník, podpisník, obchodní plnomocník; —nt *m.* zástupce, zmocněný, zplnomocněný T.; —tor *m.* plnomocník P.; Staatsprocurator státní zástupce P.

Produc-ent (-en, M. -en) *m.* (lt.) dobyvce, dobyvač; výrobce T.; P. einer Urkunde ukazatel listiny P.; —iren (d. Naturerzeugnissen) dělati, robiti, vyráběti P.T.; eine Urkunde p. (vorzeigen) ukázati listinu, prokázati něco listem P.; sich p. ukazovati se, dávati se viděť; dávati se slyšet.

Product (-es, M. -e) *n.* (lt.) plod, vývod T.; Naturp. plod, plodina (úroda) P.; Industriep. výrobek P.; (Resultat) výsledek; (math.) součin T., znásobenina Š.; P. der Phantasie výmyslek T.; Geistesp. plod ducha; P. *m.* (dem eine Urkunde angewiesen wird) úkazník P.

Producten-halle *f.* tržnice, plodinárna; —handel *m.* obchod v plodinách; —händler *m.* obchodník v plodinách, plodinář; —preis *m.* cena dobytých plodin, cena dobyvků; cena výrobků P.T.

Production *f.* (lt.) dobývání plodin, dobývka plodin T.; (Kunst- od. Industriep.) dělání, robení, vyrábění; výroba T.; P., *Productio* (grm.) dloužení, prodlužování; protažení, protáhnutí P.; P. (theatr.) představení.

Productions-capital *n.* výrobný kapitál, hlavní suma n. jistina na dobývání plodin, na vyrábění P.;

plodin T.; —kosten *pl.* náklad výrobný, náklad na dobývání plodin, na robení n. vyrábění něčeho P.T.; —preis *m.* cena výrobná, cena vyraběcí T.

Productiv plodný, plodivý, úrodný P.; výrobný T.; —fähigkeit, —ität *f.* výrobnosť. [prostopášný.

Profan (lt.) světský; svatorušný,

Profess (=esses, ob. M.) *f.* řeholní slib P.; P. (M. =essen) *m.* kdo učiní řeholní slib, řeholník P.

Profession *f.* zaměstnání; řemeslo P.; —ist (=en) *m.* řemeslník P.; —istenarbeit *f.* práce řemeslnická.

Professor (=s, M. =en) *m.* (lt.) profesor, vyšší učitel; —encollegium *n.* sbor profesorský.

Profil (=s, M. =e) *n.* (fr.), —plan *m.* průrys T., postranní n. sestranní rys, stranorys.

Profit (=es, ob. M.) *m.* zisk, výdělek, prospěch T.; úžitek, výtěžek; —macherei *f.* výdělkářství, úžitkářství.

Profoss (=en) *m.* profos. [ství.

Progno-sie, —sis *f.* (gr.) předpověď, předvěstí, předznámka; —stikon *n.* hvězdoskum; předvěstí, proroctví; einem das P. stellen předpovídati komu; —sticiren prorokovati, věštiti; 2. tušiti.

Programm (=es, M. =e) *n.* (gr.) program; přehled T.; seznam; —s=punkt *m.* článek programu.

Pro-grediren (lt.) postupovati, vzestupovati T.; —greß (M. =esse) *m.* (lt.) postup; pokrok.

Progress-ion *f.* postupnosť, postupování T.; (math.) posloupnosť T.; —ist (=en) *m.* přívrženec pokroku; (pokrokář); —iv postupovací, stoupavý; —ive Methode spůsob postupovací T.; p. (math.) postupmo, postupně; —ivsteuer *f.* stoupavá daň.

Prohibitiv (lt.) zápovědný P., zbraňovací; —system *n.* zřízení n. soustava zápovědná, zapovědací P.T., zbraňovací T.; —zoll *m.* clo zbraňovací T.

Pro-ject (=es, M. =e) *n.* (lt.) návrh, navržení; rozvrh; —jection *f.* (math.) průmět, námítka T.

Projections-axe *f.* (geom.) osa průmětná T.; —ebene *f.* (geom.) plocha průmětná T.; —lehre *f.* (math.) průmětnictví, průmětosloví T.; —methode *f.* (geom.) spůsob promítací, spůsob průmětný T. [nouti T.

Projiciren (lt.) (geom.) promít-

Proklamazion *f.* *v.* Proclamation.

Proklitisch *adj.* (gr.) předklonný; *Procliticae pl.* (grm.) předklonná n. bezpřízvučná slůvka P.

Prokurator *m.* *v.* Procurator.

Pro-legomena *pl.* *n.* (gr.) připomenutí; úvod; —lepsis *f.* (gr.) upředčení; řečí předchvácení, samonamítání, sobě (samému) namítání T.; —letariat *n.* chudinectví; —letarier *m.* chuďas, chudák; —*lixus* (*stilus*) provláčný T.; —log (=es, M. =e) *m.* proslov T.

Prolong-ation *f.* (lt.) prodloužení; P. eines Wechsels odročení směnky (t. směnečného placení) P.T.; —iren prodloužiti; p. odročiti (placení), prodloužiti lhůtu (ku placení) P.T.

Promemoria (M. =ien) *n.* (*f.*) spis ku připomenutí, spis upamatovací, připamatovací T.; pamětný spis, přípis.

Promen-ade *f.* (fr.) procházka; —iren procházeti se.

Promesse (M. =n) *f.* (fr.) promesa, přípovědný list.

pro mille (lt.) (kfm.) z tisíce T.

Promontorium *n.* (lt.) předhoří; (anat.) předkostí.

Promo-tion *f.* (lt.) zur Doctors=würde povýšení někoho na doktorství P., promoce; —viren einen zum Doctor povýšiti někoho na doktorství T.

Prompt (lt.) bystrý, ochotný, hbitý, hybný; =e Bedienung rychlé obsloužení; p. *adv.* ochotně P.; hbitě.

Pro-mulgiren (lt.) ein Gesetz vůbec vyhlásiti zákon P.; —nomen *n.* (*pl.* —*nomina*) *v.* Fürwort; —*nunciamento n.* (span.) prohlášení vzpoury; —nunciation *f.* pronášení, přednášení T.

Pro-odos *m.* (gr.) (stilist.) předpění, předpěv, předpěvek T.; —ömium *n.* *v.* Exordium; —pädeutik *f.* proprava T.; —pädeutisch propravný T.;

—paganda *f.* propaganda, rozšiřovací ústav; —*paroxytonon* *n.* (grm.) slovo s přízvukem ostrým v slabice třetí od konce T.; —peller *m.* (engl.) pohaněč; 2. otočný parník; —*perispomenon n.* (grm.) slovo s průtažným přízvukem slabiky předposlední T.

Prophet (-en, M. -en) *m.* (gr.) prorok (věštec); —in *f.* prorokyně; —isch prorocký, proročí; prophezeien prorokovati, věštiti.

Prophylaktikum *n.* (gr.) ochránlivý prostředek.

Propination *f.* (lt.) (eines Getränkes) vystavování nápoje P.; —sberechtigter kdo má právo vystavovati (nápoj), oprávněný k vystavování P.; —srecht *n.* právo vystavovací P.

Propion-säure *f.* (chem.) kyselina propionová T.; —saure Salze *pl.* propionany T. [vrhovati něco P.

Proponiren (lt.) navrhnouti, na-

Proportion (M. -en) *f.* (lt.) úměr, úměra, úměrnosť, úměří T.; (math.) úměra, úměrnosť, tožnosť, jednakosť poměrův, srovnalosť T.; —al úměrný, poměrný; srovnalý T.; —alität *f.* úměrnosť, srovnalosť T.; —almaßstab *m.* měřítko úměrné T.; —alwinkel *m.* úhel úměrný, úhel úměrnosti n. srovnalosti T.; —alzirkel *m.* kružidlo úměrné T.; —iren soustejniti, souměrniti; —irt úměrný, souměrný, srovnalý T. **à propos** (fr.) mezi jiným.

Proposition (M. -en) *f.* (lt.) návrh, navržení P.; předloha; věta, položka, návěsť T.

Propre (fr.) zvláštní; vlastní; —handlung *f.* svůj vlastní obchod P.T.; —wechsel *m.* svá vlastní směnka P.T.

Propr-ietär (-s) *m.* vlastník usedlosti; —ietät *f.* (lt.) vlastnosť T.; —*ius* vlastní; *nomen* —*ium* jmeno vlastní T.

Propst *m.* *v.* Probst. [pudidlo.

Propulsor *m.* (lt.) (phys.) pudič,

Prorog-ation *f.* (lt.) odročení něčeho P.; —iren odročiti P.

Prosa, Prose (ob. M.) *f.* (lt.) prosa, prostomluva T.; —iker *m.* spisovatel prostomluvou, prosaik T., —isch prosaický, prostomluvný; fig. nebásnický T.; jednotvárný.

Proscenium *n.* popředí jeviště T.

Proscolla *f.* (gr.) (bot.) držadlo, žlázka pelová T.

Proscri-biren v psanství dáti; —birter (lt.) psanec P.; —ption *f.* psanství. [ník.

Prosector *m.* (lt.) vrchní pytev-

Proselyt (-en) *m.* (gr.) novověrec; získanec; přívrženec; —enmacherei *f.* hledání přívrženců v.

Prosimia *pl.* (zool.) munovití T.

Prosit! (lt.) na zdraví! na zdar!

Prosod-ie *f.* (gr.) zvukomíra, časomíra, časoměří; přízvukomíra, přízvukoměří T., (zpěvní časoměr, zpěvoměr); —ik *f.* zvukoměrství; časoměrství; přízvukoměrství T.; —isch zvukoměrný; časoměrný; přízvukoměrný T. [zosobování T.

Prosopopoeia *f.* (gr.) zosobení,

Prospect (-es, M. -e) *m.* (lt.) rozhled, přehled; —malerei *f.* malba prospektová; malířství prospektové, malířství vyhlídek T. [spěch.

Prosperität *f.* (lt.) zdar, pro-

Prossimo (it.) nejblíže příští T.

Prostata *glandula* (lt.) předstojná žláza, předstojnice M. [suvka T.

Prosthesis *f.* (gr.) předsutí, před-

Prostitu-iren (lt.) *v.* Beschimpfen; eine —irte obecná (holka); —tion *f.* bezectí; bezstydnosť, zhanobení; hanobenství.

Prostratus (lt.) prostřený T.

Prosyllogismus *m.* (gr.) závěrek n. zavírka přední T. [předvěta T.

Protasis *f.* (gr.) (grm.) předvětí,

Protec-tor *m.* (lt.) ochrance, záštitník; příznivec; —torat *n.* ochranitelství; —tion *f.* ochrana, přichrana; záštita; přízeň P.

Protegiren (lt.) jmd. chrániti, přichraňovati koho P., ochr. koho, zašticovati koho, krýti koho, nadržovati komu.

Proteïn *n.* (gr.-lt.) (chem.) protein T.; —körner *pl.* látky n. sloučeniny proteinové T.

Protest (-es, M. -e) *m.* (lt.) odpor P.; stížnosť; (Wechselp.) smě-

nečné osvědčení P.T.; P. wegen Nichtannahme (des Wechsels) osvědčení pro nepřijetí (směnky); P. wegen Nichtzahlung (des Wechsels) osvědčení pro neplacení (směnky) P.T.; —ant (=en, M. =en) *m.* protestant; odpůrce; —antisch protestantský; —ation *f.* odpor; P. bei eigenen Wechseln směnečné osvědčení při svých vlastních směnkách P.T.; —aufnahme *f.* vzaté n. učiněné osvědčení (směnky) P.T.; —gebühr *f.* plat za osvědčení směnky P.T.; —iren (widersprechen) odepříti čemu, ozvati se proti čemu, odporovati čemu, odpor proti čemu položiti n. vložiti P.T.; protestovati proti čemu; (in Wechselsachen) směnečně osvědčiti P.; einen Wechsel p. směnku dáti osvědčiti P.; —irter Wechsel směnka osvědčená P.; —kosten, —spesen *pl.* náklady na osvědčení směnky P.; —protokoll *n.* protokol směnečného osvědčení P.

Prothesis *f. v.* Prosthesis.

Protokoll (=es, M. =e) *n.* (gr.=lt.) protokol P. (*chrv.* zápisník); etw. zu P. geben něco do protokolu n. v protokol dáti, vložiti P.; —arische Aufnahme sepsání, zdělání protokolu o čem P.; p. Vernehmung vyslechnutí koho protokolem P.; —iren vložiti něco v protokol n. do protokolu; zapsati, zapisovati, spisovati něco protokolem P.; die Firma p. zapsati firmu protokolem P.; protokolovati firmu P.; —ist (=en) *m.* zapisovatel, protokolista, P.; —sführer *m.* zapisovatel P.; —sführung *f.* zapisování protokolem, vedení protokolu P.; —snummer *f.* číslo protokolu podacího (*Nr. exh.*) P.

Protomedicus *m.* (gr.=lt.) arcilékař.

Prototyp (=en, M. =en) *n.* (gr.) pravzor. [Höcker hrbol T.

Protuberantia *f.* (lt.) (zool.),

Protz-e *f.*, -wagen *m.* koleska, vozík dělový; -en hněvati se; 2. ab= skolesiti (dělo); auf= nakolesiti (dělo). [věc.

Provenienz *f.* (lt.) přišlosť, přišlá

Proventriculus (zool.) přední žaludek T. [Sprichwort.

Proverbium *m.* (lt.) přísloví *v.*

Proviant (=es, M. =e) *m.* (it.) potrava P.; špíže; —magazin *n.* potravna, zásobna; —meister *m.* potravný (, ého) P., zásobník; —wagen *m.* potravný vůz. [božská.

Providentia *f.* (lt.) prozřetelnosť

Provinz (M. =en) *f.* (lt.) province, země P., krajina T.

Provinzial- zemský, provinciální P.; —chronik *f.* krajinský letopis, krajinský dějepis; —einnahmskassa *f.* zemská přijímací pokladnice P.; —gesetzsammlung *f.* sbírka zákonův zemských; —hauptstadt *f.* provinciální hlavní město P.; —interesse *n.* prospěch, potřeba některé province n. země P.; -ismus *m.* krajinské mluvení n. slovo, krajinomluv P., krajemluv; —zahlamt *n.* zemská n. provinciální výplatna P.; —zeitung *f.* provinciální noviny P.

Provision *f.* (lt.) provise P.; P. b. der Zahlung eines Wechsels provise při placení směnky P.; (Vorrath) záloha P.; (Entgelt) odměna P.T.; —sconto *m.* (*n.*) (kfm.) účet z odměn peněžnických P.

Provisor (=s, M. =en) *m.* (lt.) (einer Apotheke) provisor P.; —isch zatímný, prozatímný, na ten čas P.; —ium *n.* zatímné opatření P., zatímné nařízení.

Provocation *f.* (lt.) vyzvání, pobídnutí P.; podnět; Provocateur *m.* podněcovatel.

Proximus (lt.) nejbližší.

Prozent *v.* Procent.

Prozess *m. v.* Proceß.

Prüde *adj.* (fr.) upejpavý, *v.* Spröde.

Prudel (=s) *m.* proud páry, výduchy *pl. v.* Sprudel; —n mh. *v.* Dampfen; kypěti, vříti, prouditi.

Prudentia *f.* (lt.) opatrnosť.

Prüf-en (jmd. über etw.) zkoušeti koho v čem P.; aus den Gesetzen geprüft zkoušený v právích P.; eine Urkunde p. zkoušeti n. skoumati listinu P.; —stein *m. v.* Probirstein; —ung (M. =en) *f.* zkouška P.; P. aus den Landesgesetzen zkouška znalosti zákonův zemských P.

Prüfungs-candidat *m.* čekatel

zkoušky P.; —commiſſion *f.* komise zkušební P.; —form *f.* způsob zkoušení P.; —gegenſtand *m.* zkušební předmět P.; —taxe *f.* zkušebné P.; —vorſchrift *f.* zkušební předpis, předpis o zkoušce P.; —zeit *f.*, Prüfzeit *f.* čas zkušebný; —zeugniß *n.* zkušební vysvědčení P.

Prügel (-s, unv. M.) *m.* kyj, klacek; sochor; sprask, výprask; —ei *f.* pranice; —holz *n.* hůlkové n. ramlové dříví; —n bíti, práti, mlátiti, práskati koho; —ſtuhl *m.* drholec; —ſuppe *f.* fig. výprask.

Prügler *m.* práč.

Prunelle *f.* hlavuška, hlavěnka, černohlávek (bot.).

Prunin *n.* slivovina.

Prunk (-es, oh. M.) *m.* skvostnosť, skvělosť; oslava; —en mh. skvíti se; upejpati se, zdráhati se; —end, —haft skvostný, lesklý; —ſaal *m.* skvostná, ozdobná síň; —voll skvostný, samý lesk; —wagen *m.* skvostný vůz.

Prunus *f.* (lt.) slíva.

Prurigo *f.*, *Pruritus m.* (lt.) (med.) svědivosť, svědění.

Psalm (-es, M. -e *et* -en) *m.* (gr.) žalm; —iſt (-en) *m.* žalmista.

Psalter (-s, unv. M.) *m.* žaltář; (3ter Magen d. Wiederkäuer) knihy *pl.*

Pseudo- (gr.) přezděný, lživý, lichý, klamný, pa-; —*cephala pl.* (zool.) raci bezhlaví T.; —kryſtalle *pl.* liché krystaly, pakrystaly T.; —morphoſe *f.* patvar T.; klamná proměna; —*mutulus m.* (archit.) podlažnice T.; —nym *adj.* lichojmený; skrytojmený, přejmenovaný; —*scorpiones pl.* (zool.) štíři nepraví T.

Psiloma *n.* (gr.) lysina.

Psilomelan *m.* (Min.) burel beztvárný T.

Psittig (-es, M. -e) *m. v.* Papagei.

Psoriasis *f.* (gr.) (med.) lupiny *pl.*, lupenka, svrabivosť.

Psoropthalmie *f.* (gr.) svrbení očí.

Psych-iatrie *f.* (gr.) léčba ducha, léčení ducha; —iſch duševní; —ologie *f.* dušezpyt, duševěda, duševesloví T.; —ologiſch dušeslovný, duševědný T.; —ometer *m.* dušeměr.

Psychrometer *m.* (gr.) (phyſ.) sychroměr T., vlhkoměr.

Psydracium *n.* (gr.) (med.) psydracie, neštovice s tenkým světlým strupem.

Pter-idum *n.* (gr.) (bot.) nožnice, nožnička T.; —*ophoriles pl.* (zool.) pernatušky (moli) T.; —*opoda pl.* (zool.) blanýši T.; —ygium *n.* (med.) roh T.; —*yla f.* (bot.) záhon per, líha per T. [z krup.

Ptisane *f.* (gr.) krupovka, odvar

Ptychopleurae *pl.* (zool.) řasoboci (plazi) T.

Pubertät *f.* (lt.) dospělosť pohlavní.

Public (fr.) veřejný; —ation (lt.) *f.* uveřejnění; P. (eines Geſetzes) vyhlášení (zákona) P.; P. vydaný spis; —iren vyhlásiti P.; —iſt (-en) *m.* publicista, politický spisovatel; —ität *f.* veřejnosť P.; —um *n.* obecenstvo.

Pud (M. -e) *n.* (ruſſ. Gewicht von 40 Pfund) pud.

Puddeln (chem.) pudlovati T.

Puddelofen *m.* pec pudlovací T.

Pudding *m.* (engl.) pudding, ježek, svazovanec (Speiſe).

Puddlingsprocess *m.* pudlování T.

Pudel (-s, unv. M.) *m.* (im Spiele) závada, chyba; (Hund) pudlík, pudláč; *v.* Pfuhl; —närriſch zbrklý, rozblázněný.

Puder (-s, unv. M.) *m.* (fr. *poudre*) pudr, prášek; —kaſten *m.* pudrovka; —n pudrovati, pudřiti.

Puerper-a *f.* (lt.) šestinedělka; —alfieber *n.* odmlaznička; hořečka šestinedělek; —*ium n.* šestinedělí.

Puff (-es, M. Püffe) *m.* buch, (buchta), rána, udeření; směšná anekdota, časopisný žert, puf; bříško, náběra; p.! *int.* buch, plesk, třesk! —en mh. buchati, buchcovati; bouchnouti, uhoditi, lupnouti, praštiti; —enwamms *m.* nabíraná kazajka; -er *m.* bucharka (pistolka); 2. (Eiſenb., Dampfſchiff.) odrážka; —erei *f.* bouchanice; —iger Menſch zavalitý člověk.

Pulmo *m.* (lt.) plíce; —*naria f.* (bot.) pliciník.

Pulp-a *f.* (lt.) (bot.) libovina,

dužnina T.; —ös libivý, libový, dužný.

Puls (-ſes, M. -ſe) *m.* puls, žilobití; —ader *f.* tepna T.; —adergeſchwulſt *f.* náduť tepny; —en, —iren bíti, tlouci, tepati; —ſchlag *m.* žilobití; (einmal) tepnutí; —ometer *n.* pulsoměr.

Pult (-es, M. -e) *n.* podstavec, stolek; —dach *n.* (Bauk.) plášť, jednostranná střecha, kosina T.

Pulver (-s, ob. M.) *n.* (lt. *pulvis*) prach, (pr. střelný); er iſt keinen Schuß Pulver werth nestojí za špetku tabáku; P. (unv. M.) prášek (med.); —beutel *m.* prašník; —büchſe *f.* prachovka; —faß *n.* soudek na prach; —flaſche *f.* krabička na prach; prachovnice; —horn *n.* prachovka; —iſiren *v.* Pulvern; —kammer *f.* prašná komora, prachovna; —karren *m.* vozík (karka) na prach; —korn *n.* zrno prachu; —macher *m.* prachař, prachovník; —maß *n.* prachoměr; —maſſe *f.* prachovina; —mühle *f.* prachovna, prachárna; —müller *m.* prachař, prachárník, prachovník.

Pulvern, pülvern změlniti, na prach setříti, rozetříti; prášku užívati.

Pulver-probe *f.* zkouška na prach; 2. prachoměr; —ſack *m.* pytel na prach; (b. Gewehr) prachovnice; —ſchwamm *m.* hubka; —ſtampfmühle *f.* stoupa na prach; —thor *n.* prašná brána; —thurm *m.* prachovna, prachárna, prašná věž; —wagen *m.* vozík na prach; —weſen *n.* prachovnictví.

Puma *m.* americký lev, kuguár.

Pump! *int.* pum!

Pumpe (M. -en) *f.* pumpa, čerpadlo T., násos; Luftp. vývěva.

Pump-eln, —en mh. duněti, temný hlas vydávati; —en čerpati, pumpovati; fig. dlužiti se.

Pumpen-macher *m.* pumpař; —rohr *n.*, —röhre *f.* roura, trouba T.; —ſauger, —ſchuh *m.* bota T., cedník, střevíc pumpy; —ſtange *f.* (mech.) táhlo T.; —ſtempel *m.* píst T.; —ſtiefel *m.* bota T., botka konvice.

Pumper *m.* pumpovač; pumpovník, čerpadelník.

Pumpernickel (-s, ob. M.) *m.* režný chleb, komisárek; 2. hrubý perník, caltik; 3. tajtrlík.

Pumphose *f.* šaryvary *pl.*

Pumpwerk *n.* pumpovadlo.

Punctation *f.* (lt.) (eines Vertrages) punktace, návrh smlouvy P., rozvrh n. nástin smlouvy; vytknutý článek.

Punct-um *n.*, —*us* *m.* (lt.) bod *v.* Punkt; und damit iſt —um! a na tom dost! —ur *f.* (chir.) bodení.

Punkt (-es, M. -e) *m.* (math.) bod T.; (grm.) tečka T.; bodec, bodík, puntík; (Artikel) článek, kus, položka P., číslo, místo; dem Erkenntniſſe in allen —en nachkommen dosti učiniti nálezu ve všech kusích P.; P. für P. beantworten kus od kusu, číslo od čísla k něčemu odpovídati P.; in dieſem —e v té věci; die höchſten —e des Gebirges nejvyšší vrcholy hor T.

Pünkteln *v.* Punkten.

Punkt-en, —iren tečkovati T.; punktovati, puntíkovati, vybodati; —irte Röthe kropenatá červenosť; —irfeder *f.* pero tečkovací T.; —irkunſt *f.* tečkovatelství; —irmanier *f.* tečkování, tečkovací způsob T.

Pünktlich *adj.* tečkovitý; správný, náležitý; *adv.* v čas, na vlas.

Punktschiesen *n.* střelba v tečku.

Punsch (-es, M. -e) *m.* (engl. *punch*) punš, punč; —apfel *m.* punšátko; —geiſt *m.* punšový líh; —lied *n.* píseň při punši; —maſſa *f.*, —eſſenz *f.* punšovina.

Punz *m.*, —e *f.*, —en *m.* čekan, punc, punz; —iren punzovati; —irung *f.* punzování, punz P.; —irungspatent *n.* patent o punzování P.

Pupillar-gelder *pl.* sirotčí peníze P.; —mäßige Sicherheit sirotenská (sirotčí) jistota P.; —ſubſtitution *f.* sirotenské náměstenství (zřízení dědicův dětem nezletilým) P.; —tabelle *f.* sirotčí výkaz; seznam sirotkův, seznam sirotčí P.

Pupille (M. -en) *f.* (lt.) sirotek; nezletilý P.; 2. P. im Auge zenice, zřenice, zřítelnice T., panenka.

Pupipara *pl.* (zool.) puporodní (hmyzi) T.

Puppe (M. -n) *f.* loutka, panna; děcko, dítě; fig. poupátko; (zool.) pupa, kukle T., ponrava; —n s loutkami si hráti; (zool.) zaviti se.

Puppen-krämer, —macher *m.* loutkář; —spiel *n.* hra s tatrmánkem; —spieler *m.* tatrmánkář; -stand *m.* (b. Insekt.) doba kuklení.

Pur *adj.* (lt.) pouhý, čistý, samočistý, ryzý; —e Wahrheit živá pravda.

Purg-anz *f.* (lt.), —ativ *n.* počišťovka; —atorium *n.* očistná přísaha; —iren počistiti, počišťovati, vyčistiti; —irmittel *n.* *v.* Purganz.

Purific-ation *f.* (lt.) čištění; —iren čistiti, vyčistiti; —irfabrik *f.* čistírna.

Purim (hebr.), —fest *n.* židovská slavnosť osudu (slavnosť Mardocheiova). [snomluvnosť T.

Purismus *m.* čistomluvnosť, pře-

Purist (-en) *m.* purista T., čistomluvec; —erei *f.* čistomluvectví; —isch puristický, přesnomluvný, čistomluvný T.

Purit-aner *m.* puritán, přesnověrec; —ät *f.* přesnosť, čistota T.

Purp-eln *pl. f.* ospice; —er *m.* *v.* Purpur; —ern *adj.* nachový, červcový, purpurový.

Purpur (-s, vh. M.) *m.* purpur, nach, červec; P. der Freude ruměnec radosti; —a *f.* (med.) purpura, purpuřina, nachovina; —farbe *f.* červec, nach; —farben, —roth *adj.* červcový, nachorůžový; —hut *m.* klobouk purpurový, kardinálský; —in *n.* (chem.) purpurin T.; —kleid *n.* purpurový oděv; —mantel *m.* plášť purpurový; —reiher *m.* volavka červená; —röthe *f.* nachočervenosť; —schnecke *f.* nachovec, nachový hlemejžď; —schwefelsäure *f.* (chem.) kyselina nachosirková n. purpurosirková T.; —stoff *m.* nachovina.

Pürschen *v.* Bürschen.

Purzel *v.* Burzel; —taube *f.* purclík, kotrlčák. **Puseln** *v.* Liebkosen.

Pussta *f.* (in Ungarn) pustotina (pusta) T.

Pustel (M. -n) *f.* (lt. *putula*) neštovice, nežítek. [vati.

Pusten mh. nadýmati, nafuko-

Püster *m.* měch; 2. fukač; —n, pustern mh. praskati, prskati.

Pustulös neštovičný.

Put! (Ruf auf die Hühner) put! —e *f.*, —el *n.*, —er *m.* puta, putka, putička; —ern mh. blaboliti, drmoliti; prskati; láti, hubovati; —hahn *m.* krocan; —henne *f.* krůta, putka; —huhn *n.* krůtě; putička.

Putrescenz *f.* (lt.) hnilina, hnilota; práchnivosť.

Putsch *m.* třask, výbuch.

Pütte *f.* (b. Deichb.) důl T.; 2. P., Pütz *m.* vědro *v.* Bütte.

Putz (-es, vh. M.) *m.* šperk P.T.; ozdoba, okrasa, výstroj; —arbeit *f.* šperkovnictví; —birne, —docke *f.* fiflena, fintilka, strojenda; —en etw. čistiti, cíditi; das Licht p. utříti svíčku; den Bart p. holiti bradu; den Feind p. nepřítele poraziti; p. fig. šperkovati, strojiti. [*v.* Butz.

Putzen (-s, unv. M.) *m.* pucek;

Putz-er *m.* čistitel; utěrač; P. auf die Füße útěrka; —händler *m.* šperkovník; —holz *n.* cídicí dřívko; —ig nepatrný, neúhledný; žertovný; —laden *m.* šperkovní krám; —macherin *f.* šperkovnice; čepčářka; —narr *m.* švihlík; —pfötchen *n.* cídinožka; —schere *f.* štipce; —stube *f.* strojírna, šperkovna; —sucht *f.* strojivosť; —süchtig strojivý, šperkovný; —süchtiger *m.* strojílek; —waare *f.* šperk, zboží šperkovní T.; šperkoviny, výstrojné zboží; —waarenhändler *m.* šperkovník.

Pyämie *f.* (gr.) talovitosť krve.

Pygmäisch (gr.) zakrsalý, trpaslíkovitý. [(žaludku) T.

Pylorus *m.* (gr.) (zool.) vrátník

Pyothorax *m.* (gr.) hnis prsní.

Pyralides *pl. m.* (zool.) zavíječi T.

Pyramidal jehlancový T.; —es System soustava jehlancová T.; —isch jehlančitý; —projection *f.* (math.) průmět jehlancový, promítka jehlancová T.; —schnitt *m.* (math.) sek n. průsek jehlancový, průseč jehlancová T.; —stutz *m.* zkomolený

n. komolý jehlanec T.; —zahlen (math.) čísla jehlancová T.

Pyramide (M. -n) *f.* (gr.) jehlan, jehlanec T., pyramida.

Pyren *n.* (bot.) pecka T.; *—idium n.* (bot.) jádro plodu T.; *—omycetes pl.* (bot.) tvrdohouby T.

Pyridium *n.* (bot.) *v.* Apfelfrucht.

Pyrit *m.* (Min.) kyz krychlený T.

Pyritoid *n.* (Min.) kyzotvar P.

Pyro-gallussäure *f.* (chem.) kyselina smahloduběnková T.; —gene Gebilde ohněrodné útvary T.; —latrie *f.* (gr.) ctění ohně, klanění se ohni, ohněslužba; —lusit *m.* (Min.) burel hranolový P.; —manie *f.* bažení po žhářství; —mantie *f.* ohněprava; —meter *m.*, —skop *n.* ohněměr, žaroměr T.; —morphit *m.* (Min.) olovec klencový T.

Pyrop (-s, M. -e) *m.* (gr.) ohnioko, kruchlík, český granát.

Pyro-phor *m.* (gr.) (chem.) ohněnoš, pyrofor T.; —phorsäure (chem.) kyselina smahlokostičná, pyroforečná T.; —säure *f. v.* Brenzsäure; —technie, —technik *f.* ohněstrojství; —sie, —sis *f.* (med.) pálení žáhy; —techniker *m* ohněstrůjce; —traubensäure *f.* (chem.) kyselina smahlohroznová T.; —weinsäure *f.* kyselina smahlovinná T. [kratka.

Pyrrhichius *m.* (gr.) (metr.) dvoj-

Pythia *f.* (gr.) kněžka, věštkyně.

Pythagoräischer Rechentisch *m.* (math.) násobicí tabulka, násobilka T. *v.* Einmaleins.

Pyxidium *n.* (gr.) (bot.) *v.* Deckelfrucht.

Pyxis *f.* (gr.) schránka, skřínka.

Q.

Quabb-e, —el *f.* lalok (u skotu).

Quabb-e, Quäbbe *f.* houpavisko, třasavisko, slatina; —elig houpavý, kyprý; —eln mh. houpati se, třásti se (jako bahno).

Quackel *f. v.* Quakel; —n mh. batoliti se; vrtkým, viklavým býti.

Quack-ler *m.* vrtoch, vrták, vrtohlavec, vrtoduch; —salber *m.* mastičkář, dryáčník.

Quaddeln *pl.* pupeny.

Quader (-s, unv. M.) *m.*, (M. -n) *f.* (lt. *quadra*) čtvercovec (kvádrovec T.), čtvercový, kusový, tesaný kámen (kvádr); —mauer *f.* zeď z tesaného kamene, zeď z kvádrův (štuková zeď) T.; —sandstein *m.*, —stück *n. v.* Quader; —werk *n.* (archit.) čtverhranění T.

Quadrangulum *n.* (lt.) čtverec.

Quadrant (-en, M. -en) *m.* (lt.) kvadrant, kruhočtvrť, čtvrtikruh, čtverník T.

Quadrat (-es, M. -e) *n.* (lt.) čtverec T.; čtverhran; (arith.) mocnosť, mocnota stupně druhého, mocnosť druhá (čtverec) T.; kněžský klobouček, kněžská čepička; —fuß *m.* stopa čtverečná (čtvercová) T.; čtverečný střevíc; —isch čtverečný T.; —klafter *f.* sáh čtvercový, čtverečný T.; —maß *n.* míra čtverečná; —meile *f.* čtverečná míle; —netz *n.* (math.) čtvercová síť T.; —ruthe *f.* prut čtverečný; —stein *m. v.* Quaderstein; —ur *f.* čtverhranosť; (math.) čtvercování T., čtveroměrnosť; (astr.) čtvrť; —wurzel *f.* kořen stupně druhého, kořen druhý, čtvercový T.; —zahl *f.* číslo dvojmocněné, čtvercové T.

Quadr-iga *f.* (lt.) čtverospřež; —ilinguis čtyrjazyký; —ille *f.* (fr.) kadrila, čtvertanec, čtveřilka; —illirt mřížkovaný; —inom *n.* čtyrčlen T.; —iren čtverhraniti, čtvercovati T.; 2. 2. (math.) na stupeň druhý povýšiti n. uvesti, zdvojmocniti T.; 3. hoditi se, shodnouti se; *—o n.* čtverohlas, čtverozpěv.

Quadru-mana *pl.* (lt.) (zool.) čtverorucí (ssavci) T.; —peden *pl.* čtvernožci, čtvernožstvo; —pelallianz *f.* jednota n. svazek n. spolek čtyř; —pliren, —plizíren zečtveřiti, zčtvernásobiti.

Quagga *n.* (Thier) kvaga.

Quai *m.* (fr.) nábřeží T. *v.* Kai.

Quajak *v.* Guajak.

Quak (Laut der Frösche) kvak, kuňk; —el *f.* křepelka; —en kvakati, kuňkati, skřehotati.

Quäk-en kňoukati, kňourati; vřeštěti; —er *m.* vřískač, vřešťák; kvekr; Q., —fink *m.* jikavec.

Quäkler *m.* žvatla, žvatlal.

Qual (M. -en) *f.* muka, trápení P., trýzeň.

Quale *n.* (lt.) jakosť P.; das Q. eines Bezugs jaký jest příjem P.; Q. *f.* *v.* Quehle.

Quäl-en mučiti, trápiti, trýzniti, soužiti; —er *m.*, —geist *m.* trapič, trapitel, sužitel, trýznitel. [P.

Qualification *f.* (lt.) spůsobilosť

Qualifications-ausweis *m.* průkaz spůsobilosti P.; —gutachten *n.* zdání o spůsobilosti P.; —tabelle *f.* výkaz spůsobilosti.

Qualificir-en sich přispůsobiti se k něčemu P.; *v.* Eignen sich; —t sein spůsoben býti, spůsobnosť míti k něčemu P.

Qualit-ät *f.* (lt.) jakosť P.T.; povaha; dobrota P.; —ativ dle jakosti P.; —ätszeichen *n.* (math.) znaménko n. znak jakosti T.

Quall (-es, ob. M.) *m.* trysk, tryskot, výtrysk (vody atd.).

Qualle *f.* (zool.) slimejš T.

Qualm (-es, M. -e) *m.* čad, čoud; —en mh. čaditi; —ig čoudnatý.

Qualster *m.* chrkel (v krku).

Quandel *m.*, —pfahl *m.*, —ruthe, —stange *f.* ostředí milíře.

Quantit-ät *f.* (lt.) kolikosť; velikosť a malosť P.; míra, jisté množství P.; die Q. des jmd. gebührenden Antheils díl kolikýž někomu svědčí, díl velký a malý, jakož někomu svědčí P.; Q. míra, časoměr, časoměrnosť T.; —ativ dle množství, dle velikosti a malosti P.

Quantitäts-anker *m.* (phys.) kotvice hojnosti T.; —inductor *m.* (phys.) navaděč hojnosti T.; —verse *pl.* verše časoměrné T.

Quantitir-end časoměrný T.; —tes Sylbenmaß časomíra, časoměrnosť T.

Quantum *n.* (lt.) (einer Sache) míra, množství věci P.; (math.) veličina T. [tel.

Quapp (-es, M. -e) *m.* měch, py-

Quappe (M. -n) *f.* *v.* Aalquappe.

Quarantain-anstalt *f.* ústav stavovací v příčině zdraví P., staviště; —e *f.* (fr.) stávka P.; die Q. halten ve stávce držen býti pro vyšetření zdraví P.

Quark (-es, ob. M.) *m.* tvaroh; 2. fig. bláto, mazanice; —fliege *f.* sýrařka; —käse *m.* homolka; —kaul tvořidlo; —kloß *m.* tvarohový knedlík; —kuchen *m.* tvarožník; —schragen *m.* kozlík.

Quarrée *n.* (fr.) (Milit.) čtverhran, čtverec.

Quarren mh. kňourati; im Bauche kručeti.

Quart (-es, M. -e) *n.* čtvrtina, čtvrtka; (Typ.) čtvrtec, čtverka T.; (Format) čtverec; —a *f.* (lt.) čtvrtá třída *v.* Quarte.

Quartal (-es, M. -e) *n.* (lt.) čtvrtletí P.; 2. *v.* Quartalgeld; Q.-čtvrtletní; —ausweis *m.*, —tabelle *f.* čtvrtletní výkaz P.; —geld *n.* čtvrtletné (, ého *n.*), čtvrtletní plat n. úrok; —iter *adv.* čtvrtletně P.; —schrift *f.* čtvrtletník.

Quart-ana *f.* (lt.) (med.) čtvrtenice, zimnice čtvrtodenní; —e (M. -en) *f.* (Mus.) čtvrtice; —eron (-s) *m.* kvarteron, čtvrták, čtvrtorodec (potomek bělocha a tercerona); —ett *n.* čtverozpěv; čtverohra; —format *n.* čtverec.

Quartier (-es, M. -e) *n.* (fr.) obydlí, příbytek P.; Nachtq. nocleh P.; Q. geben fig. milosť dáti (*st.* živiti koho); Q. opatek; —beitrag *m.* příplatek na obydlí, na příbytek P., příbytečné, ého *n.*; —geber *m.* přechovavatel; hostitel; —geld *n.* příbytečné P.; —macher, —meister *m.* ubytovatel,

vložný P., bytovník; —meisteramt *n.* ubytovací úřad; —träger *m.* ubytovník, vložník, hospodář příbytku P.; —zettel *m.* lístek obytní, lístek příbytečni P.

Quartschiff *n.* (Typ.) loďka čtvercová T.

Quarz (-es, M. -e) *m.* křemen; —artig, —icht křemenitý; —fels *m.* křemenec T.; —führend (Min.) křemenný T.; —ig křemenatý; —it *m.* křemenec T.; —oid *n.* křemotvar T.

quasi (lt.) skoro, asi, jaksi.

Quassia *f.* (bot.) hořkoň, kvasie.

Quast (-es, M. -e) *m.*, —e *f.* třapec, střapec.

Quästen utříti (hadrem).

Quastenmacher *m.* třapečník, (prýmkář).

Quästion *f.* (lt.) dotázka P.; —s-schreiben *n.* (amtliches) dotazovací list úřední P., poptávka úřední n. poštovská.

Quäst-or (-s, M. -en) *m.* (lt.) pokladník; —ur *f.* účetna, pokladna.

Quatember (-s, unv. M.) *m.* (lt.) čtvrtletí P.; čtvrtletní půst, suché dni; —gelder *pl.* (mont.) čtvrtletné P.; —tag *m.* suchý den.

Quater-nion *n.*, —ne *f.* (lt.) (math.) čtveřina (kvaterno) T.; 2. kvatern (kniha); —on *m. v.* Quarteron.

Quatrillion *f.* (math.) kvatrilion T.

Quatuor *n. v.* Quartett.

Quecke *f.* pýr, pýř, pýřina, pýřavka *Triticum repens*.

Quecken mh. skřečeti, skřekati.

Quecken-exstirpator *m.* (ökon.) pýrovka; —gras, Queckgras *n. v.* Quecke.

Quecksilber *n.* rtuť; —horizont *m.* (astr.) horizont rtutný, rtuťový T.; —hornerz *n.* (Min.) rohovec jehlancový T.; —oxyd *n.* (chem.) kysličník rtutnatý T.; —oxydul *n.* (chem.) kysličník rtutičnatý T.; —pendel *n.* kyvadlo rtutné T.; —thermometer *n.* teploměr rtutný T.; —n rtuťový, rtuťný, rtutěný.

Quehle (M. -n) *f.* ručník, utěrák; 2. žlab *v.* Kehle.

Quell *m. v.* Quelle; —brunnen *m.* studánka; —e (M. -en) *f.* pramen, zřídlo (žídlo, vřídlo) T.; zdroj, strumen; prameniště, temeniště; —en mf. u. mh. prameniti se, prýštiti se, temeniti se; fig. plynouti, vyplývati; dmouti se; bobtěti; *act.* močiti, máčeti, namáčeti.

Quellen-abstand *m.* odlehlosť pramenův T.; —land *n.* vrchoviště T.; —lehre *f.* náuka o pramenech, zřídlosloví (dějepisné) T.; —reich *adj.* pramenitý, pramenatý; —see *m.* pramenité n. pramenové jezero T.

Quell-grund *m.* temeniště; —reich *v.* Quellenreich; —salz *n.* pramenitá sůl; —sand písek nánosný; —sprung *m.* výprysk pramene; —wasser *n.* pramenitá voda, živá voda.

Quendel (-s) *m.* douška mateří; *Thymus Serpyllum*; —öl *n.* olej douškový.

Quene *f.* jalovice.

Quengel-ei *f.* kníkání; —n kníkati, plačtivě naříkati.

Quent (-es, M. -e) *n.*, —chen, —lein *n.* kvintl T., kvintlík, kventík.

Quer *adj.* příčný, popříčný T., kosý; *adv.* na příč T., popříč, přes příč; —achse *f.* osa příčná T.; —art *f.* kříž; —bälkchen *n.* (bot.) trámec T.; —balken *m.* příčka, příčnice; příčný trám, žerov, hontina T.; —band *n.* (Bauk.) pás, vazba, svaz příčný T.

Querc-in *n.* dubovina; *—ineae pl.* dubovité (rostliny) T.; *—us f.* (lt.) dub.

Quer-citrin *n.* (chem.) kvercitrin [T.

Querduodez *n.* příčný dvanácterec, příčná dvanácterka T.

Quere *f.* příček, příč, příčka, šika; in die Q., der Q. nach na příč, příčně.

Quereisen *n.* kypřice.

Querel *f.* (lt.) žaloba, rozepře, váda.

Quer-en mh. kositi, na koso vláčeti; sich q. zpříčiti se; —faltig (bot.) příčně řásný T.; —feld, —feldein *adv.* maní nemaní; maninou; fig. z nenadání; —folio *n.* příčné folio; —format *n.* příčný formát T.; —furche *f.* příčník, příčná brá-

zda; —gasse *f.* příčná ulice; —geist *m.* příčná hlava, příčník; —heit *f.* příčnosť; —holz *n.* příčka; příčné dřevo; b. Eggen průvlačka; b. Flöße vořina; —kopf *m.* příčník, vrtošník. [dlačka), moutvička.

Querl (-s, Pl. -e) *m.* vrtička (kve-

Querlag-e *f.* příčnosť, příčná poloha; —ern sich zpříčiti se.

Querlen vrtěti, moutiti, zamoutiti, zatřepati, kvedlovati.

Quer-linie *f.* příčnice, příčná čára T.; —pfeife *f.* fletna; —profil *n.* (geom.) příčný průrys, průrys na příč T.; —quart *n.* příčný čtverec, příčná čtverka; —riß *m.* (geom.) příčný rys; —sack *m.* přesýpací pytel, bisah; ranec; —schnitt *m.* řez n. průřez příčný n. popříčný T.; —schwelle *f.* (archit.) příčník T.; popříčník; —schwingung *f.* kývání n. chvění příčné T.; —sinus *m.* (math.) přístava obrácená T.; —sprosse *f.* (b. Fenster) příčka T.; —stand *m.* (Mus.) příkrosť, příčnosť; —straße *f.* příčnice; —strich *m.* příčná čára, příčnice T.; —thal *n.* údolí příčné, popříčné T.; —wand *f.* zapažení, příčka, příčná zeď.

Questen *v.* Quästen.

Quetsch-birn *f.* pukavka; —e *f.* tíseň; 2. švestka; 3. *v.* Quetschmaschine; —en mačkati, mačknouti, skřípnouti koho; —fleck *m.*, —ung *f.*, —wunde *f.* zhmožděnina, uskřípenina; —laut *m.* smačknutá hláska T.; —maschine *f.* mačkadlo; hnětadlo; —zange *f.* (b. Haarkräusler) kadeřidlo. [na kulečníku.

Queue (föh) *m.* (kyj) šťuchadlo

Quick čerstvý, svěží; Q. *m.* rtuť; —arbeit *f.* rtuťování; —en portutiti; —er *v.* Knicker; —ern mh. *v.* Kichern.

Quidproquo *n.* (lt.) nedorozumění.

Quiek *m.* (ein Laut) kvik; —en, —sen mh. kvičeti, kvíkati, kníkati.

Quieren vláčeti, orati na příč.

Quiesc-ent (-en) *m.* (lt.) kdo v odpočinutí jest P.; —entengehalt *m.* odpočivné P.; —enz *f.* odpočinutí, odpočívání, odpočinek; —iren odpočívati; einen qu. dáti na odpočinek.

Quillen *v.* Quellen.

Quillochiren *v.* Guillochiren.

Quinatus (lt.) (bot.) *v.* Fünfzählig.

Quinion *f.*, Quinterne *f.* (math.) pateřina, kvinterno T.

Quint-a, —e *f.* (lt.) (Mus.) kvinta, pětice; 2. pátá třída (školní); —aner *m.* kvintan, žák páté třídy; —eron *m.* pěták; —essenz *f.* pátá tresť; fig. květ, jádro; výstřelek, kvítek; —et *n.* pětizpěv, pětihra; —illion *f.* (math.) kvintilion T.; —ole *f.* (Mus.) paternice. [—en *v.* Querlen.

Quirl *v.* Querl; (bot.) přeslen T.;

Quisquilien *pl.* (lt.) odpadky.

Quitsch-eln, —en mh. chřípěti, chřípati.

Quitt (fr.) *adj.* (*adv.*) prost, prázden čeho; einem q. sein býti někomu práv; wir sind q. jsme spraveni.

Quitte (Pl. -n) *f.* kdoule *Cydonia.*

Quitten-apfel *m.* kdulyně, kdoulové jablko; —baum *m.* kdoule, kdoulový strom, kdoulovník; —birn *f.* kdoulová hruška; —brot *n.* kdoulovec; —gelb kdouložlutý, žlutý jako kdoule; —muß *n.* kdoulovka; —saft *m.* šťáva z kdoulí, šťáva kdoulová, kdulovice; —wein *m.* víno kdoulové.

Quitt-iren (jmd. über eine Summe Geldes) kvitovati, propustiti, prázdna i svobodna učiniti (někoho z jisté sumy peněz) P. (T.); den Dienst q. vzdáti službu P.; —irungsrevers *m.* úpis na vzdání služby, důstojnosti P.; —ung (Pl. -en) *f.* kvitance, (propuštění z dluhu); Q. über eine Summe kvitance (na něco n. z něčeho), list propouštěcí z jisté sumy P. [formálnosti.

Quoad formalia (lt.) co se týče

Quodlibet (-es, Pl. -e) *n.* (lt.) směs, míchanice, míšenice (všelichochuť) T.; všehochuť, colibo.

Quot-e *f.* díl, částka P., podíl T.; —er Theil tolikátý díl P., několikátý díl T.; —encommission *f.*, —endeputation *f.* komise k vyměření podílů, k. podílová.

Quotidianfieber *n.* denní horečka n. zimnice. [(math.) podíl.

Quotient (-en) *m.*, —us *m.* (lt.)

R.

Raa (M. -n) *f.* ráhno; —holz *n.* ráhnice.
Rabatt (-es, oh. M.) *m.* srážka P.; výhodná srážka T.; předplatné úroky T. [(Beet) záhonec.
Rabatte (M. -n) *f.* (fr.) výložek;
Rabbi *m.* (hebr.), —ner (-s, unv. M.) *m.* rabi, rabín; —nat *n.* rabínství. [kavec (T.).
Rabe (-n, M. -n) *m.* havran, kr-
Raben-aas *n.* mrcha; —gekrächze *n.* krákání; —haar *n.* havraní (černé) vlasy; —kind *n.* krkavče; —mutter *f.* zkrkavčelá matka; krkavčice; —schnabel *m.* (chir.) krkavčí nos; —schwarz vraný, černý jako havran; —stein *m.* fig. popraviště, stinadlo.
Rabiner *m.* *v.* Rabbi. [nický.
Rabisch (-es) *m.* rabuše, vrub hor-
Rabulist (-en) *m.* hubař, tlachoun, štěkavec, tlučhuba.
Racaille *f.* (fr.) sběř; brak.
Raçe (M. -n) *f.* (fr.) plémě, plemeno T., ráz.
Rach-begierig mstyžádostivý *v.* Rachgierig; —durst *m.* mstivosť.
Rache (oh. M.) *f.* msta, pomsta; R. an einem nehmen pomstiti se, vymstiti se někomu n. na někom; —blick *m.* mstivý pohled; —engel *m.* anděl pomsty; mstící anděl; —geist *m.* mstivosť, mstivý duch; duch pomsty; —göttin *f.* lítice.
Rachel (M. -n) *f.* rokle, roklina.
Rachen (-s, unv. M.) *m.* tlama, hltan T., hrtan.
Räch-en (etw.) mstíti, pomstiti čeho pro něco; sich an einem r. mstíti se komu, pomstiti se na kom; —end mstící, mstivý.
Rachen-förmig (bot.) tlamavý T.; —höhle *f.* hrdlo; —katarrh *m.* katar hrdla. **Rächer** *m.* mstitel.
Rach-geist *m.*, —gier *f.* mstivosť, mstyžádosť; —gierig mstivý, mstyžádostivý.

Rack (-es, M. -e) *n.* polička; misník; věšák *v.* Reck. [t. vrzavý.
Rackelhahn *m.* tetřev prostřední,
Racker *m.* dříč; —ei *f.* mozolování-se, lopotění, dřenice; sich —n lopotiti se, pachtiti se, dříti se.
Rad (-es, M. Räder) *n.* kolo T.; kozelec, kotrmelec; eine Sprache über's R. brechen lámati řeč; —achse *f.* náprava; —arm *m.* rameno T.; —bärge, —ebärge (M. -n) *f.*, —ber (M. -n) *f.* kolečko, radvanec, samokol; —brechen, —ebrechen kolem lámati; 2. lámati řeč; —brunnen *m.* tažná studně, studně s kolem.
Radehaue *f.* motyka, kopačka.
Rädeln mh. do kola se točiti.
Rädelsführer *m.* náčelník, původce P. **Rademacher** *m.* koloděj.
Raden (-s, oh. M.) *m.* koukol *Agrostemma* (bot.); —sieb *n.* koukolka, koukolnice.
Räder (-s, unv. M.) *m.* říčice; vysevač; —gestell *n.* nákolečník, nákolesník; —macher *m.* přesličkář, kolovratník; —n vozem zajeti, přejeti; 2. kolem lámati; —schoppen *m.* kolna, kůlna; —stuhl *m.* jezdítko; —werk *n.* kolostroj, *pl.* kola T.; 2. trakař *v.* Radbärge. [zavírka.
Radesperre *f.* kolotěž, šupka,
Rad-felge *f.* loukoť; —förmig kolovitý T., okrouhlý, kulatý; —grube *f.* podkolí; —haue *f.* motyka; —hemmung *f.* závěrka.
Radiata *pl.* (zool.) hvězdýši T.
Radical (lt.) základní, kořenný; (polit.) radikální; R. *n.* (chem.) radikál T.; (math.)' *v.* Radicalgröße; —cur *f.* důkladná léčba; —exponent *m.* (math.) udavatel kořene, dobyvatel T.; —größe *f.* radikál, veličina odmocněná, kořenová, veličina kořene T.; —ismus *m.* radikalismus; —ist (-en) *m.* radikalista; —theorie *f.* (math.) teorie radikálů T.

Radic-and (-en) *m.* (lt.) (math.) odmocněnec T.; —ator (-s, M. -en) *m.* udavatel kořene, dobyvatel T.; —ation *f.* odmocňování, dobývání kořene T.

Radicir-en (lt.) (math.) odmocniti, kořene dobývati, hledati, vyhledávati, kořene se dobírati T.; —tes Gewerbe živnosť vsazená, řemeslo vsazené (živnosť s nemovitostí spojená) P.

Radicula *f.* (lt.) kořínek.

Radie *f.* (math.) polouměrnice; 2. podezdívka.

Radiess (-es, M. -e) *m.* ředkev; —chen *n.* ředvička, řetkvička.

Radir-en nožíkem zhladiti P., škrábati, vyškrábati; r. leptati; eine —te Stelle in der Urkunde písmo (nožíkem) zhlazené v listině P.; —te Manier spůsob leptací T.; —gummi *n.* guma stěrací, stěračka; —messer *n.* stěráček; —nadel *f.* rycí jehla.

Radius *m.* (lt.) paprsek T.; (math.) poloumĕr T.; *radius vector* (phys.) provodič, průvodce, provaděč T.

Radix *f.*, *pl. Radices* (lt.) kořen.

Rad-kranz *m.* kruh kola T.; —linie *f.* kružice; koloběžnice *v.* Cykloide; —macher *m. v.* Rademacher; —nagel *m.* zákolník.

Radot-age *f.* (fr.) žvanění, tlachání; —iren žvaniti, tlachati.

Rad-reif *m.* nákolec, ráf; —schuh *m.* šupka; *v.* Radesperre; —schuhkette *f.* šupkový řetěz; —sperre *f. v.* Radesperre; —stube *f.* (Mühl.) lednice V.; kolnice; —ver *f. v.* Radbärge; —welle *f.* hřídelek; —werk *n.* koloví.

Rafen *m. v.* Raff.

Raff *m.* lemež; R. *n. v.* Raffholz; —el *f.* vochlička; —eln mh. vochlovati; —en etw. hrabati, shrábnouti, uchvátiti, schvátiti; an sich r. urvati; —er (-s, unv. M.) *m.* hrabák, poberto; —holz *n.* klesť, sbíranky (nasbírané dříví).

Raffin-ade *f.* (fr.) rafináda T., čištěný cukr; 2. R., —erie *f.* cukročistna; čistírna; —eur *m.* cukročistec; —iren čistiti T., přečistiti; přečišťovati; (in der Metallurgie) bíliti T.; r. hloubati (myslí); -ter Mensch zchytralec; —irfeuer *n.* (chem.) pec bílicí T.

Raffzahn *m.* kusací zub, kusák; hák, špičák.

Rage (ráž) *f.* (fr.) zlosť, vztek.

Rag-en mh. čněti, čníti, strměti; —ewurzel *f.* vstavač *Orchis.*

Ragout (-s, M. -s) *n.* (fr.) smíška; (Speise) promíška, souměska.

Rahm (-es, M. -e *et* Rähme) *m.* smetana; saze; plesnivina; *v.* Rahmen; R., —baum *m.* věšadlo; —beere *f.* ostružina.

Rähmel *m.* škraloup; klacek; prouh lenu; —n čmoudem páchnouti.

Rahmen (-s, unv. M.) *m.* rám, rámec; obložení; postav, postavec (ku tkání den řešetních); —macher *m.* rámkář.

Rahm-hobel *m.* rámcovník; —ig štíhlý *v.* Rahnig; *v.* Schmutzig; -löffel *m.* sběračka, lžíce na smetanu; —sack *m.* cedítko, cedník; —stück *n.* díl rámce T.

Rahn *adj.*, —ig štíhlý.

Rahne (M. -en) *f.* zálom, vývrat; štíhlosť; peří po obou stranách brku.

Rai (-es, M. -e) *m.* (Fisch) plošák (rejnok), *Raja.*

Rail (relj) *n.* (engl.) příčka, práh, krokev.

Railliren (fr.) žertovati.

Rain (-es, M. -e) *m.* pažiť, trávník; meze; —balken *m.* kaz; —en mh. mezovati; —farn *m.* vratič; —stein *m.* mezník P.; —weide *f.* ptačí zob *Ligustrum*; —weiden *n.* pasení po mezích P.

Raison *f.* (fr.) rozum, rozumnosť; uznání, uznalosť; —nabel *adj.* rozumný, slušný; uznalý; r. sein dáti se viděti, uhoditi se přes kapsu; —nement *n.* rozumování T.; —nementsgabe *f.* přemítavosť; —niren mh. rozkládati, rozumovati, reptati.

Raiten (vlt.) *v.* Rechnen; 2. *v.* Sieben.

Raiter (-s, unv. M.) *m.* říčice, řešeto.

Rait-officier *m.* početní úředník P.; —taxe *f.* početné P.; —ung *f.* počet.

Raja (radža) *m.* náčelník indický; 2. R. *f.* turečtí křesťané; 3. *v.* Rai.

Raket-e (M. -en) *f.* raketa; —en-satz *m.* sádka n. nácpa raketní; —eur *m.* raketník.

Rakken *v.* Racken. [stal, krástal.

Ralle (M. -n) *f.* (Vogel) chřá-

Rallentando (it.) (Mus.) prodlévavě. [se.

Ralliiren (fr.) (Mil.) sebrati; sich

Ram (-es, M. -e) *m.* samec; *v.* Rammel.

Rammassirt (fr.) hmotný (v těle).

Ramm-bär, —block, —bock *m.*, —e *f.* beran T., pích, palice (bába); —el *m.* beran (*v.* Ram); —eler *m.* beraník; —eln mh. hmožditi se; (v. Hasen) honcovati se, ramlovati se; *act.* hmožditi; r., —en beraniti, jehlovati; —klotz *m. v.* Rammbär.

Rammler *m.* ramlík, zajíc samec.

Ramm-maschine *f.* beranidlo, stroj beranicí n. beranový, jehlovadlo, beran T.; —pfahl *m.* (Bauk.) jehla T.; —seil *n.*, —tau *n.* lano k beranu, lano beranové T.; —werk *v.* Rammmaschine.

Ramp-e *f.* (b. Kammm.) odlupky, štěpinky; 2. (fr.) (Bauk.) sjezd, příjezd, příjezdiště, přijíždka; vchod, náchod; hřeben; (Eisenb.) přejíždka; —en mh. koupiti n. prodati něco úhrnkem. **Rana** *f.* (lt.) žába.

Rancune *f.* (fr.) zášti.

Rand (-es, M. Ränder) *m.* kraj, okraj, okrajek, okrají; R. der Hutkrämpe okolek; R. der Tüchel obruba; lem; farbiger R. (phys.) obruba barevná T.; —bewurfstung *f.* ošlahounování břehu T.

Ränd-eln okrajkovati, obníčkovati; vroubkovati; —en, —ern obrubovati.

Rand-gebirge *n.* pokrajné hory T.; —glosse *f.* pokrajní přípisek; —schicht *f.* krajná vrstva T.; —stielig (bot.) lopatovitý T.; —wurst *f.* (b. Faschinenb.) krajní šlahoun T.

Ranft (-es, M. -e *et* Ränfte) *m. v.* Rand; R., Ranftel krajíc; skrojek; R. am Felde škraloup.

Rang (-es, oh. M.) *m.* řád P.; pořadí; řada; důstojnosť T., důstojenství P.; přednosť; Stand u. R. stav a řád P.; militärischer R. vojenské důstojenství P.; Staaten zweiten —es státové druhého řádu T.; —älter službou n. důstojenstvím n. stupněm starší; —ältester v řádu nejstarší; —bestimmung *f.* vyměření, ustanovení řádu n. důstojenství P.

Range (M. -n) *f.* svině; *v.* Rain; R. (-n, M. -n) *m.* harant, výrostek.

Ranger *m.* (engl.) hajný; 2. slídník.

Rangfolge *f. v.* Rangordnung.

Rangir-en řaditi, pořádati P.; rozřaditi; sich untereinander r. řaditi se pod sebe vespolek P.; —bahnhof *m.* nádraží rozřaďovací.

Rang-liste *f.* zápisný list dle důstojenství; —ordnung *f.* pořádek dle důstojenství P.; pořad T.; —streit *m.* hádka o přednosť; —stufe *f.* společenský stupeň; —sucht *f.* předčivosť, dychtivosť po přednosti.

Rank *adj.* štíhlý; das Schiff ist r. koráb se kloní k jedné straně; R. (M. Ränke) *m.* pletichy *pl.* P.; Ränke schmieden pletichati P.; durch Ränke den Credit verlängern pletichami prodloužiti úvěr n. víru P.

Rank-e (M. -en) *f.*, —en *m.* úponka, popínka, ručička T., réva; sich —en pnouti se, popínati se; plaziti se; rozkládati se.

Ranken-füsse *pl.* (zool.) rozviliny T.; —füßer, —füßler *pl. m.* vilejši T.; —gewächs *n.* rostlina úponná.

Ränke-schmied *m.* pletichář P.; —süchtig, —voll pletichářský, pletichavý, obmyslný P.

Ranuncul-aceae *pl.* (bot.) pryskyřníkovité T.; —*us*, Ranunkel *m. et f.* pryskyřník.

Ranz-en (-s, unv. M.) *m.* uzlík, filec, ranec; terbuch, pandero; r. *vrb.* hmožditi; mh. smahlinou páchnouti, hmožditi se; (v. Thieren) běhati se, honiti se; —ig (v. Oele u. der Butter) zarážívý, zažluklý (žluklý T.); zamřelý; (v. Thieren) běhlý; r. werden (v. der Butter) zažluknouti (žluknouti T.); die Butter ist r. máslo zaráží.

Ranzion *f.* (fr. *rançon*) výkup, výplata. [(ptáci).
Rapaces *pl.* (lt.) (zool.) dravci T.
Rapé (-s, M. -s) *m.* (fr.) rapé, strouhaný tabák.
Raphanie *f.* (gr.) (med.) námelka.
Rapid (lt.) rychlý, chvatný, záchvatný; —ität *f.* rychlost.
Rapientia *pl.* (zool.) dravouši T.
Rapier *m.* *v.* Rappier.
Rapp *adv.* rychle.
Rappe (-en, M. -en) *m.* vraník, vraný kůň; 2. vranka (Fisch); R. *f.* (Pferdekkht.) mušky, prchly (*rus.* mokřec). [ce); odvolací list.
Rappél *m.* (fr.) odvolání (vyslan-
Rappel (M. -n) *f.* chřestačka; 2. trdlice, mědlice; R. (-s, ob. M.) *m.* vrtohlavost, ztřeštěnost; —kopf *m.* třeštík, střelenec; —ig, —köpfig vrtohlavý; třeštivý, střelený; —n mh. chřestěti; fig. třeštiti; es —t im Kopfe pstro v hlavě.
Rappen hrabati, sbírati.
Rappier (-s, M. -e) *m.* (fr.) bodoun, rapich.
Rapport (-s, M. -e) *m.* (fr.) oznámení, zpráva; přednešení, přednáška P.; R. mit jmd. sdílnost; sblíženost s kým; —eur *m.* *v.* Reporter; —iren (einem etw.) zprávu komu podati.
Rapps! *int.* chap, chňap! R. (-es, ob. M.) *m.* (b. Müll.) zálubné; 2. vrtohlavost *v.* Rappel; 3. řepka *v.* Raps.
Rapps-en chňapati, hrabati; —er *m.* chňapač, pětiprstka. [nice.
Rappuse (ob. M.) *f.* rvačka, dra-
Raps (-ses, ob. M.) *m.* řepka, olejka; —kuchen *m.* pokrutina; —wintersaat *f.* bivice, řepka ozimá, ozimka. [mazník.
Rapulare *n.* (lt.) výkazník; vý-
Rapunzel *m.* *et* *f.* zvonec řepkovitý, planý kolník, rozponka.
Rar (-er, -ste) *adj.* (lt.) vzácný, řídký; —eficiren zřediti; —ität *f.* vzácnost, řídkost.
Rasch (-er, -erste) rychlý, čerstvý, čilý, hbitý; fig. náhlý, prchlý; R. (-es, M. -e) *m.* haras.
Rasch-el *f.* střelená, lehkomyslnice; —eln mh. chrastiti, lomoziti se.
Raschheit *f.* rychlost, čerstvost, hbitost. [rasník.
Rasch-macher, —weber *m.* ha-
Rasen (-s, unv. M.) *m.* drn, trávník, pažiť; r. *verb.* mh. vztekati se; fig. zuřiti, řáditi; —bank *f.* drnové sedátko. [zběsilý.
Rasend vzteklý, zuřivý, běsný,
Rasen-eisenstein *m.*, —erz *n.* železná bahenná ruda, železovec bahenní T., bahňák; —meister *m.* pohodný, ras; —platz *m.* drniště; —sitz *m.* sedátko z drnu; —ziegel *m.* drnovka.
Raser *m.* šílenec; —ei *f.* běsnost, zběsilost T., vzteklost P.
Rasig drnatý.
Rasir-büchse *f.* mýdlovka; —en (fr.) holiti břitvou, bříti; ein Haus r. dům strhnouti, zbořiti, rozbořiti, se zemí srovnati; —er *m.* holič; —geschäft, —gewerbe *n.* holičství; —messer *n.* břitva.
Räsonniren *v.* Raisonniren.
Raspel (M. -n) *f.* (*m.*) rašple, třelce, hrubý pilník; —n rašplovati, třelčiti, třelcem ohladiti.
Räss *adj.* škrablavý, perný, trpký.
Rasse *f.* *v.* Raçe.
Rassel (M. -n) *f.* chřestačka, řehtačka; —er *m.* chrastil; —n mh. chřestěti, chrastiti, rachotiti, šramotiti; drnčeti, řinčeti; —nd chřestivý; —wächter *m.* ponocný.
Rast (ob. M.) *f.* odpočinek P., oddech; R. (im Gewehrschlosse) západ; —en mh. odpočinouti, odpočívati; oddechnouti si; —los neustálý, neunavený.
Rastr-al (-es, M. -e) *n.*, —um *n.* čarkovadlo, čařidlo; —iren čarkovati, čáry táhnouti.
Rast-tag *m.* den odpočinutí, den odpočinku P.; —zimmer *n.* odpočívárna.
Rasur (M. -en) *f.* (lt.) (in Aufsätzen) zhlazení (strouhání) písma nožíkem P.; škrábané n. vyškrábané místo T.; 2. otěrky *pl.*
Rate (M. -n) *f.* (lt.) lhůta P.T., částka; splátka.

Raten-bank *f.* splátková banka; —schein *m.* splátkový list; —weise *adv.* po částkách, po lhůtách P.; rozdílně P.T.; die Summe wird r. gezahlt suma se platí rozdílně P.; —zahlung *f.* placení po částkách, po lhůtách P.T., splácení, uplácení.

Rath (-s, vh. M.) *m.* rada; (Collegium) rada P.; (M. Räthe) (Person) radní P., rada, rádce; R. des Oberlandesgerichts radní vrchního soudu zemského P.; einem mit R. und That beistehen někomu raden i pomocen býti; —en hádati; einem r. raditi, poraditi, radu dáti; —forschen, —fragen ptáti se n. tázati se o radu; —fragender Brief list o radu T.; —gebender Brief list radicí; —geber *m.* rádce P.

Rathhaus *n.* radnice P.; —diener *m.* sluha v radnici; —meister *m.* domovník v radnici.

Räthlich *v.* Rathsam.

Rath-los bez rady; —losigkeit *f.* bezradnosť; —mann *m.* *v.* Rathsherr. [čný, prospěšný, radný.

Rathsam spořivý, šetrný; užite-

Raths-beisitzer *m.* přísedící rady P.; —bote *m.* radní posel P.

Rath-schlag *m.* rada; einem —schläge geben radu dáti komu P.; R. (in der Gerichtsordnung) výnos P., nález; jdn. von etw. mittels —schlags oder —schlägig verständigen někomu něco výnosem věděti dáti P.; —schluß *m.* snešení, nález rady P.

Raths-collegium *n.* rada P.; -diener *m.* radní služebník P.

Räthsel (-s, unv. M.) *n.* hádanka, hadačka T. (pohádka = Mährchen); —haft záhadný T., hádankový, pohádkový; —n mh. pohádkovati.

Raths-enge *f.* užší rada; —fähig spůsobilý do rady, sp. pro radu; —herr *m.* radní pán P.; —keller *m.* městský sklep; —mann *m.* *v.* Rathsherr; —meister *m.* starosta (rady); purkmistr; —person *f.* radní osoba P.; —personale *n.* *coll.* radní osoby *pl.* P.; —protokoll *n.* radní protokol P.; —protokollist *m.* radní zapisovatel, radní protokolista P.; —schluß *m.* *v.* Rathschluß; —schreiber *m.* radní písař P.; —secretär *m.* radní sekretář; —sitzung *f.* sedění rady P., zasedání rady; schůze rady; —stelle *f.* úřad n. místo radního, radnictví P.; —stube *f.* radní světnice P.; —substitut *m.* náměstek radního; —tag *m.* den schůze rady; —versammlung *f.* rada; —verwandter *m.* radní (, ího *m.*), člen rady P.; —wahl *f.* volba rady; —wechsel *m.* střídání se radních; —zimmer *n.* *v.* Rathsstube.

Ratification *f.* (lt.) schválení, potvrzení něčeho P.; —surkunde *f.* listina potvrzovací, schvalovací P.

Ratificiren (lt.) něco schváliti, stvrditi, něčeho potvrditi P.

Ratio *f.* (lt.) rozum T.; *—cinium* *n.* (philos.) prostředečný závěrek T.; *r. conversionis* závěrek obrácený T.; *r. subalternationis* závěrek podřaděný T.

Ration *f.* (fr.) odměrek, výměrek; odměrka; —al *adj.* (lt.) rozumový T.; (math.) souměřitelný, směřitelný T.; -e Wurzel kořen n. dobývanec celý, úplný T.; *—alia* *pl.* (gr.) oživená T.; *—alis* rozumový; (math.) souměřitelný T.; *—alismus* *m.* rozumovnosť.

Ratsch-e, Rätsche (M. -n) *f.* řehtačka, chřestačka; —en chřestiti, rachotiti; (das r schlecht aussprechen) rejkati (mluviti na r).

Ratte (M. -n) *f.* krysa, německá myš *Mus rattus.*

Ratten-fänger *m.* krysař; (Hund) krysák, krysáček (ratlík); —gift *n.* jed na krysy; —könig *m.* chumáč krys; —pulver *n.* prášek pro krysy; —schwanz, —schweif *m.* krysí ocas; (Pferdekkht.) mol ocasní; (b. Tuche) cvora, svora.

Ratz (-es) *m.* plch; tchoř *v.* Ratte.

Ratze *f.* *v.* Ratte; 2. racek (pták).

Ratzen mh. chrastiti; 2. krásti.

Rätzen (v. Hasen) mh. vřeštěti.

Raub (-es, vh. M.) *m.* loupež P., lup; auf den R. ausgehen vycházeti na loupež, na lup; —aal *m.* *v.* Aalraupe; —anfall *m.* loupežný útok, loupežnický náběh P.; —begierde *f.* loupeživosť; —begierig *v.*

Raubgierig; —biene *f.* zlodějka; —en (einem etw.) odejmouti, odníti, uchvátiti; loupiti, loupežiti, dráti; —end loupící, loupežný.

Räuber (-s, unv. M.) *m.* loupežník P., lupič; R. am Finger záděr; R. am Lichte zloděj, vlk, tratiloj; R.- loupežnický; —bande *f.* loupežnická rota P.; —ei *f.* loupežnictví P.; lupičství; —höhle *f.* loupežnická peleš, skrýše; —isch loupežnický; -er Anfall *v.* Raubanfall; —unwesen *n.* loupežnické rejdy, l. neplechy; —volk *n.* loupežný národ.

Raub-fisch *m.* dravá ryba; —fliege *f.* roup; *pl.* —fliegen roupcovití hmyzi T.; —fuß *m.* noha chápací T.; —geflügel *n.* dravci *pl.*; —genosse *m.* spoluloupežník P.; —gesindel *n.* loupežnická rota P.; loupežná sběř; —gierig loupeživý; —mord *m.* loupežná vražda P.; —schiff *n.* loupežná, loupežnická loď P.; -schloß *n.* zámek loupežnický; —schütz *m.* pytlák P.; —staat *m.* stát loupežný; —sucht *f.* loupeživosť; —thier *n.* šelma T.; dravec; dravé n. loupežné zvíře; —vogel *m.* dravec T., dravý n. loupežný pták; —wespen *pl.* dravouši T.; —wild *n.* dravectvo, dravá zvěř; —zügler *m.* loupežný poběhlík.

Rauch (-es, oh. M.) *m.* dým, kouř T.; čoud, čmoud, čad.

Rauch *adj.* kosmatý, chlupatý, huňatý; srstnatý.

Rauchaltar *m.* oltář zápalu.

Rauch-apfel *m.* durman; —beere *f.* srstka; —buche *f.* habr, hrab.

Rauch-dampf *m.* pára; —en kouřiti, čaditi, čmuditi; mh. kouřiti se; Tabak r. tabák kouřiti, dýmati; —er *m.* kuřák.

Räucher-apparat *m.* vykuřovadlo, vykuřovátko; —er *m.* kadič, kaditel; —faß *n.* kadidelnice; —ig dymný, začazený; —kammer *f.* udírna; —kerze *f.* trocišek, františek; —n kouřiti, vykouřiti, vykuřovati, kaditi; (im Rauche trocknen) uditi; —pfännchen *n.* kouřidelko, kouřidelnice; —stätte *f.* udírna; —ungsapparat *m.* *v.* Räucherapparat; —ungsmittel *n.* kuřidlo; —wurst *f.* uzené jelítko, uzenka.

Rauchfang (-es, M. —fänge) *m.* komín, dymník T.; —geld *n.* podymné; —kehrer *m.* kominík; —mantel *m.* plášť u komína, podymník T.; —steuer *f.* podymné (, ého) P.

Rauch-färber *m.* *v.* Rauhfärber; —faß *n.* kadidelnice; —frost *v.* Rauhfrost; —fuß, —füßig, —gar, —haarig, —hafer *v.* Rauhfuß, rauhfüßig rc.; —händler *m.* *v.* Rauhwaarenhändler; —ig čadný, čadivý, dymnatý; —kammer *f.* udírna; dymnice, dymárna; —kanal *m.* dymník T.; —kasten *m.* dymnice T.; —loch *n.* sopouch, copouch, capouch; fig. čadírna, čmudírna; —opfer *n.* zápalná oběť; —pfanne *f.* pánvička na vykuřování, kuřidlo; —säule *f.* dymný sloup; —schmutz *m.* učazenosť; —stube *f.* *v.* Rauchkammer; —tabak *m.* kuřlavý tabák; —topas *m.* záhněda; —topf *m.* (der Bienen) kuřník; —verzehrer *m.* (techn.) dýmotrav, dýmojem; —waaren *pl.* *v.* Rauhwaaren; —wehr *f.* (b. Faschinenb.) apružná zbraň T.; —werk *n.* vonidlo, kadidlo, kuřidlo; (Wdmw. und Forstw.) *v.* Rauhwerk; —zimmer *n.* kuřnice, kuřlárna, kuřácký pokoj.

Raude *f.* strup.

Räud-e (oh. M.) *f.* svrab, prašivina, chrásta; —ig prašivý, chrastavý, svrablavý; —igkeit -osť.

Rauf-bold (-s, M. -e) *m.* práč, rváč; —degen *m.* potykací meč; (Person) sekáč, práč, rváč.

Rauf-e (M. -en), —el *f.* drhlen, vochlice.

Räufeln drhnouti.

Rauf-en mh. rváti, tahati, trhati; bei den Haaren r. za pačesy vzíti; Wolle, Feder r. šklubati, drhati, dráti; sich r. rváti se, práti se; —er *m.* rváč, práč; R. von Gewohnheit práč z navyklosti P.; —erei *f.*, —handel *m.* rvačka, pračka P., pranice.

Rauh *adj.* drsný, drsnatý, draslavý, kostrbatý; kosmatý, huňatý; (v. der Stimme) chraptivý, chraplavý; —e Stimme drslavý hlas T.; (moral.) surový; fig. (Luft) sychravý,

ostrý, krutý; r. werden drsnatěti; der säuerliche Apfel macht ihm —e Zähne z nakyslého jablka přišly mu laskominy; —bank *f.* (Hobel) sražák; —blätterig ostrolistý; —e (oh. M.) *f.*, Rauheit *f.* drsnosť; kosmatosť; chraplavosť; krutosť, ostrosť; —en zdrastiti, zdrsnatiti; —färber *m.* barvíř kožišin; barvíř srstí; —frost *m.* jíní, jinovatka; —fuß *m.* rous, rousina T.; (Falke) rousňák; —fußbussard *m.* (Vogel) louče; —füßig rousnatý T., rousný, rousatý; —gar *adj.* po kožišnicku vydělaný; —haarig srstnatý T.; huňatý, ruňatý, kosmatý, ježatý; keit osť; —hafer *m.*, Wildhafer smeták; ovsíř; svéřepec; —händler *m.* *v.* Rauhwaarenhändler; —hobel *m.* sběrák; —honig *m.* nepřepouštěný med; —igkeit *v.* Rauheit; —maschine *f.* (b. Tuchscherer) česací stroj; —reif *m.* jíní, jinovatka.

Rauhwaaren *pl.* kožišiny, zboží srstnaté P.; —händler *m.* kožišinář, kožišník; —handlung *f.* obchod s kožišinami (obchod ve zboží srstnatém, prodej zboží srstnatého).

Rauh-weizen *m.* vousatka, vousačka, kosmatka; —werk *n.* (wdm.) kožišina; (Forstw.) klesť; —zeit *f.* čas pelichání.

Rauke *f.* (bot.) *Sisymbrium* souřepice (*rus.*), hulevník (rukev).

Raum (-es, M. Räume) *m.* prostor T., prostora P., prostranství; místo; zu wenig R. příliš málo místa; leerer Raum prázdnina T.; r. *adj.* prostranný, volný; die —e See širé moře; —er Wind plavný vítr; -einheit *f.* jednička prostorná T.

Räum-eisen *n.* proděvátko, parátko, kančík; —en etw. ukliditi; odkliditi, uložiti, uprázdniti; opustiti něco P.; cíditi; einen Brunnen r. cíditi studni; das Feld r. (im Kriege) pole opustiti; jdn. etw. r. (abtreten) někomu něco pustiti, něčeho postoupiti P.; ein Gebäude r. vystěhovati se ze stavení, vykliditi věci ze stavení P.; die Stadt r. vytáhnouti z města, opustiti město, vyjíti z města; ein Grundstück r. pustiti pozemnosť P.; der Wind räumt vítr povoluje; —er *m.* cídič, uklizeč; 2. šťouchátko, prošťuchovadlo.

Raumgrösse *f.* veličina prostorná.

Räum-hacke *f.* kopačka; —ig prostranný, prostorný.

Rauminhalt *m.* (des Gefäßes) objem, obsah prostorný T.; prostorná velikosť (nádoby).

Räumlich *v.* Räumig; -es Fürwort místojmeno místné (T.); -e Größe *v.* Raumgröße; —keit *f.* prostornosť T.

Raum-messung *f.* prostoroměrství; —nadel *f.* jehla vrtací, šparák, šparátko.

Räumung *f.* cídění, klizení; R. gemietheter Lokalitäten postoupení najatých místností, vystěhování-se z najatých místností P.; R. des Landes vyjití ze země.

Raunen klestiti (dobytek); mh. šeptati, šuškati.

Raunz-en mh. fňukati, kuňkati, kňourati; —er *m.* kuňka, kuňkal, kňoural.

Raup-e (M. -en) *f.* housenka; fig. —en im Kopfe *pl.* vrtochy; —en mh. housenky sbírati; —engabel *f.* rohatinky; —enhaus *n.* houseník; —enleser *m.*, —er *m.* housenkář, sběrač housenek; —füßig (vom Pferde) housenkonohý, rousnatý.

Rausch (-es, M. Räusche) *m.* podnapilosť, podnapití, opití, opice; einen R. haben míti opičku; im —e der Freude v záchvatu radosti; —buhne *f.* (Wasserb.) srub přímovodní T.; —en mh. šustěti, šuměti, hrčeti; hlučeti; rachotiti, šramotiti; chrastiti; r., ranzen (v. Schweinen) chrouti se, boukati se; —end chřestivý, šumný T.; šustivý, hrčivý; —gelb *n.* kamenka T., sirník otrušičný; —gold *n.* cetka, dracoun, praskavé pozlátko, šumicha; —metall *n.* šustice; —roth *n.* *v.* Rauschgelb; —silber *n.* praskavé stříbro.

Räusp-eln pochrkávati; —erer *m.* chrchloun, chrkač; —erig chrchlavý, chrkavý; —erlaut *m.* chrchlavá

hláska T.; —ern sich chrkati, chrchlati. [Juvelier) roub.
Räute *f.* kroužek u klíče; (b.
Raute (M. -n) *f.* routa (bot.); (in Karten) bubny; (Rhombus) kosočtverec T.
Rauten-förmig routovitý; kosočtverečný, kosočtvercový T.; —könig *m.* bubnový král; —netz *n.* (Sternbild) síť romboidická; —stein *m.* routa, kámen routový.
Ravelin (-es, M. -e) *n.* (*m.*) (fr.) předhradbí. [záhyb.
Raveling (-en) *f.* zatáčka v řece,
Rayon (-s, M. -s) *m.* (fr.) (einer Festung) obvod (v pevnosti) P.; (Belagerungsr.) obvod obleženosti P.
Razion *v.* Ration. [zájezd.
Razzia *f.* (türk.) loupežné tažení,
Reaction *f.* (lt.) zpátečnictví P.; zpětná činnosť; (chem.) úkaz, působení T.; —är (-s, M. -e) *m.* zpátečník; —srad (mech.) zpátečné kolo.
Reactivir-en obnoviti; opět v činnosť uvesti; —ung *f.* opětné uvedení v život, v činnosť.
Reag-enzien *pl.* (lt.) skoumadla T.; —enzpapier *n.* papír skoumací, papír reagovací T.; —iren (chem.) skoumati T.; protipůsobiti.
Real (lt.) jsoucný, věcný T.; —act *m.* čin n. řízení ve věcech nemovitých P.; —behörde *f. v.* Realgericht; —credit *m.* úvěr nemovitostní P.; —execution *f.* eksekuce n. vedení práva na nemovitosť P.
Realgar (-s, oh. M.) *n.* (*m.*) (arab.) síra polouhranolová T.
Real-gericht *n.* (Gerichtsbehörde) soud nemovitostní P., soud reální; —gewerbe *n.* živnosť s nemovitostí spojená; —grund *m.* (philos.) důvod věcný, počinek, prvotek T.; —gymnasium *n.* reální gymnasium; —index *m.* věcný obsah; —isiren etw. něco v skutek uvésti, uskutečniti *v.* Verwirklichen.
Realität (oh. M.) *f.* jsoucnosť, možnosť T.; 2. (M. -en) nemovitosť P.; —enverkauf *m.* prodej nemovitostí.
Real-lehen *n.* manství nemovité, manství na statcích nemovitých; manství věcné P.; —methode *f.* návod pragmatický T.; —princip *n. v.* Realgrund; —richter *m.* soudce nemovitostní P., soudce reální; —schule *f.* škola reální, reálka P.; —schüler *m.* žák na reálce, žák z reálky; —union *f.* spojenosť věcná T.; —werth *m.* (der innere, wirkliche Werth) skutečná hodnota P.
Reambulation *f.* (lt.) der Gränzen *v.* Gränzbegehung. [on *f.* obnovení.
Reassum-iren (lt.) obnoviti; —ti-
Reb-acker *m.* vinice; —artig révovitý; —auge *n.* oko na révě.
Rebben mh. (v. Thieren) honiti se, běhati se.
Reb-binde *f. v.* Rebwinde; —bögel *m.* šlahoun vinný; —e (M. -en) *f.* réva (vinná), les.
Rebell (-en, M. -en) *m.* (lt.) odbůjce, odbojník P.; —in *f.* odbojnice; —ion *f.* odboj P.; —iren mh. odboj vesti, povstati, vzbouřiti se; —isch odbojný.
Reben-blatt *n.* vinný list; —geländer odry *pl.*; —laub *n.* révové listí; —laus *f.* (zool.) révokaz; —messer *n.* kosíř; —saft *m.* révová šťáva (víno); —stand *m.* réví; —thräne *f.* révový pláč.
Reb-huhn *n.* kuroptev, kuroptva, korotev; —hühnerjagd *f.* honba na kuroptve; —huhngarten *m.* kuroptevnice.
Reb-schneider *m.* řezač vinice; —schnur *f.* šňůra, provázek; —schoß, —schößling *m.* vinná ratolesť, prut révový; —senkung *f.* pohřižování, kladení rév; —stock *m.* babka vinná.
Rebus *n.* známková hádanka.
Rebwinde *f.* (bot.) barvínek.
Recapitul-ation *f.* (lt.) ohlavení částek; opakování; —iren něco v krátkosti opakovati.
Recens-ent (-en) *m.* (lt.) posudce T.; posuzovatel, recensent; —ion *f.* posudek, posouzení, úvaha T.
Recepisse *n.* (lt.) obdržecí n. přijimací list, list na přijatou T.
Recept (-es, M. -e) *n.* (lt.) předpiska, recept P.; Krankenrec. předpiska lékařská P.; —irkunde *f.* předpisovnictví; —ivität *f.* vnímavosť T

Recess (-sses, M. -sse) *m.* (lt.) ustoupení, postoupení smlouvy (práv).

Rechaud *m.* (fr.) uhelníček.

Rechen (-s, unv. M.) *m.* hrábě (hrable) *pl.*; R. am Teiche brlení; d. Durchlaß česle; d. Teichzapfen klec, česlice; zum Holzfangen záplava, jímka; d. der Mühle zbraň, zbranidla; d. der Sense hrabka.

Rechen *verb.* hrabati.

Rechen-amt *n.* účtárna; —bank *f.* početnice; (d. Teichrechen) římsa; (d. Mühlrechen) půboj, původ; —bohrer *m.* hrabník, hrabovník; —bret *n.* početnice; —buch *n.* početní, počtářská kniha; —fehler *m.* chyba v počtu; —gang *m.* lavička; —kunst *f.* počtářství, početní, počtářské umění T.; —pfennig *m.* početní groš, penízek; —schaft *f.* počet, účet, činění n. vydání počtu; R. ablegen počet klásti, vydati; —sense *f.* hrabice; —spindel *f.* (d. Teich) soška; —stab *m.* počítadlo; —stange *f.* česle, šprle; —stiel *m.* hrabiště; —stift *m.* rafička, roubelec; —tafel *f.* početnice, početní tabulka; —ziffer *f.* číslice.

Recher *m.* hrabač, nahrabovač (sena). [trání; —iren pátrati.

Recherch-e (M. -en) *f.* (fr.) pá-

Rechling *m.* pohrabky *pl.*; (Fisch) okoun. [auf etw. r. spolehati se nač.

Rechnen čítati, počítati; ceniti;

Rechnung (M. -en) *f.* počet; účet P.T.; fig. R. náděje, čáka; zisk; R. über etw. legen z něčeho počet dáti, vydati, učiniti, položiti (z něčeho se vyčísti) P.; in die R. einbeziehen, stellen něco do počtu n. v počet vložiti, položiti, pojíti P.; auf jds. R. etwas einheben na něčí počet, na něčí řad něco vybírati P.; für jds. R. leisten na něčí počet n. řad něco plniti P.; auf eigene R. etw. betreiben provozovati něco na svůj vlastní počet, sobě samému na zisk a ztrátu P.; R. tragen einer Sache povinný, náležitý zřetel k něčemu míti, k něčemu hleděti P.; fig. sich R. machen dělati si náději T.

Rechnungs-abschluss *m.* závěra n. závěrek n. zavření počtův n. účtův T.; početní závěra P.; závěrka účetní; —absolutorium *n.* vysvědčení o vyčtení, propuštění z počtův, propuštění účetní P.; —agnoscirung *f.* uznání účtův n. počtův za pravé P.T.; —acten *pl.* spisy početní, účetní P.; —anstand *m.* nedostatek, vada v účtech, v počtech P.T.; —art *f.* spůsob počítání, spůsob počítací, spůsob početní T.; tvar početní T.; —aufgabe *f.* úkol početní T.; úloha početní; —auszug *m.* účetní výpisek, běžný účet (pořádnosť) T.; —beamte *m.* úředník účetní; početní úředník, účtární úředník P.; —beleg *m.* průvod k počtům, průvod účetní P.; —bemängelung *f.* výtky n. vytýkání účetní, činění výtek účetních P.; —betrag *m.* obnáška účetní T.; —colonne *f.* (kfm.) vykazovací sloupec P., početní sloupec; —departement *n.* odbor účetní; —differenz *f.* rozdílnosť účetní n. v účtech; —directorium *n.* účetní ředitelstvo; —erläuterungen *pl.* odpověď na výtky P.; —erledigung *f.* vyřízení účtův n. počtův, vyřízení účetní P.T.; —ersatz *m.* náhrada účetní, náhrada z účtův P.T.; —fach *n.* účetnictví P.T.; —fehler *m.* chyba v počtech, chyba počítání T.; —führer *m.* početvedoucí, (účetní, ího *m.* Buchhalter) P.T.; účtovatel, účtovník; —führung *f.* vedení počtův P.; vedení účtův T.; —gegenstand *m.* předmět účtový, věc účtová T.; oberster — hof nejvyšší účtárna P.; —jahr *n.* správní rok P.; —kunst *f.* účetnictví; —leger *m.* účtovatel, účtující (účetník, kládce účtův n. počtův P., T.); —legung *f.* dávání, činění, kladení počtův P.; —mangel *m.* nedostatek početní, účetní; nedostatek v počtech, v účtech, nedostatek z počtův; výtka účetní P.T.; —münze *f.* počítací peníz T.; —post *f.* položka účetní, položka početní T.; —prax *f.* zběhlosť, zkušenosť účetní, zkušenosť v účtování; účetní (n. účetnická) zvyklosť, obyčej P.T.; —proceß *m.* početní rozepře, spor

účetní; —prüfung *f.* početní přehlídka P., přehlídka n. zkouška účtův n. počtův, zkouška n. přehlídka účtovní T.; —rath *m.* účetní rada P.; —rest *m.* zbytek na počtě, z. na účtě zůstalý, zbytek účetní P. T.; —revident *m.* účetní revident (přehlídce početní P., přehlídce n. přehledač účtův, přehledač účtovní T., přehledač účetní); —system *n.* soustava účtovní T.; —taxe *f.* početné, účetné P.; —thatsache *f.* (—factum) skutek početní P.; —verständiger početní znalec, znalec počtův n. účtův P.; —verstoß *m.* omyl v počtech P.; —währung *f.* početní číslo P.; —wesen *n.* účetnictví T.; —wissenschaft *f.* účtověda T.; —zweig *m.* účetní odvětví P.

Recht *adj.* pravý P.; zu —er Zeit v pravý čas, včasný P.; —er Winkel pravý úhel T.; přímý úhel; r. *adv.* dobře, vhod, vděk; právě; velmi hodně; du hast r. máš dobře; R. (=es, M. =e) *n.* právo P.; R. auf etw. právo k něčemu P.; R. wider jmd. právo na někoho P.; zu R. bestehend právně platný, právní platnosť mající P.; was —ens ist co za právo jest P.; im Wege —ens pořadem práva P.; einem R. geben posvědčiti, za pravdu dáti komu; —e *f.* pravice, pravá ruka; —eck *n.* obdélník T., přímohran, pravokout; —en (mit einem) *mh.* hádati se, souditi se, příti se.

Rechtfertig-en (etw., einen) omluviti (ospravedlniti) něco P.; eine Ausnahme r. omluviti výjimku P.; sein Ausbleiben von der Tagsatzung r. omluviti své nestání k soudu P.; r. etw. něco učiniti, právně spraviti něco P.; die Pränotation r. spraviti záznam P.; sich über etw. r. omluviti se v čem n. z čeho (spraviti se něčeho P.), ospravedlniti se; sich über eine Anschuldigung r. vyvesti ze z obvinění; očistiti se z čeho P.; sich mit etw. r. prokázati se čím P.; —ung *f.* (der Pränotation) spravení záznamu P.; (Entschuldigung) omluva (ospravedlnění) P.

Rechtfertigungs-klage *f.* žaloba ke spravení něčeho, žaloba spravovací P.; —rede *f.*, —schreiben *n.* řeč, list očišťovací, vyvozovací T.; —schrift *f.* spis omluvný P.

Recht-gläubig pravověřící, pravověrný; —haber *m.* svéhlavec, takchcimít; —haberei *f.* pravotářství, neústupnosť; —läufig pravoběžný; —lich právní P.; =e Behelfe právní potřeby P.; r. řádný; =es Verfahren řádné řízení; —lichkeit *f.* právnosť; —los *adj.* bezprávný P.; *adv.* bezprávně; —losigkeit *f.* bezprávnosť P.; —mäßig dle práva, právní, právný dědic P.; =er Titel řádný právní důvod P.; =er Besitzer řádný držitel P.; =er Besitz řádné držení P.; =e Ehe řádné manželství P.; —mäßigkeit *f.* řádnosť P.

Rechts *adv.* pravo, na pravo, v pravo, na pravou stranu.

Rechts-abtretung *f.* postoupení práva P.; —angelegenheit *f.* právní věc n. záležitosť P.; —anhängig ku právu zadaný; —ansicht *f.* právnické domnění P.; —anspruch *m.* pohledávání právní P., půtah pr.; —ansprüche machen táhnouti se na něco pořadem práva P.; —anwalt *m.* právní zástupce; —befestigung *f.* upevnění, utvrzení práva P.; —behelf *m.* právní potřeba, právní průvod P.; —bestand *m.* právnosť, pravobytnosť; —beständig podle práva, právný P.; právní; etw. r. erweisen něčeho podle práva dokázati P.; —bildung právní vzdělání P.

Rechtschaffen počestný P., poctivý; (rozšafný); —heit -osť P.

Rechtschreibung *f.* pravopis.

Rechtsdreher *m.* pravokrut.

Rechtseitig pravostraný.

Rechts-fall *m.* právní případnosť; právní pře P., právní případ; —folge *f.* právní následek P.; —frage *f.* právní záležitosť; —freund *m.* právní zástupce; —führung *f.* vedení pře; právní pře P., soudní pře; —gang *m.* právní běh P.; —gebrauch *m.* užívání práva, právní obyčej P.; —gefühl *n.* právní cit, pravocitnosť; —gelehrter u-

čený v právích P., právník; —geschäft právní věc, právní záležitosť, právní jednání P.; —geschichte *f.* dějepis práva, právní dějepis P.; —geschichtlich co se týče právního dějepisu P.; —giltig právně platný P.; —giltigkeit *f.* právní platnosť P.; právnosť; —grund *m.* právní důvod, právní příčina P.; —grundsatz *m.* právní zásada, právní pravidlo P.; —handel *m.* právní pře P.; —her *adv.* s pravé strany, z prava; —historisch *v.* Rechtsgeschichtlich; —institut *n.* právní ústav P.; —kraft *f.* právní moc, právní utvrzení P.; in R. erwachsen (die R. beschreiten) v moc právní vejíti, nabyti právní moci P.; —kräftig právní moc mající, právně utvrzený P.; -es Urtheil rozsudek v moc právní vešlý, právně utvrzený P.; r. entscheiden s právní mocí rozhodnouti P.; —kunde *f.* znalosť práv, zběhlosť ve právích P.; —kundig v právech zběhlý, znalý práv, umělý v právech P.; —leben *n.* právní život P.; —lehrer *m.* učitel práv P.; —mittel *n.* právní prostředek P.; (Schutzmittel gegen richterliche Amtshandlungen) opravný prostředek P.; R. der Beschwerdeführung opravný prostředek vedení stížnosti P.; —object *n.* právní předmět, pr. věc P.; —pflege *f.* vykonávání spravedlnosti; soudní správa P.; —practicant *m.* právní praktikant P.

Rechtsprechungslehre *f.* pravořečnosť; náuka o pravořečnosti.

Rechts-princip *n.* první pravidlo právní, právní zásada P.; —sache *f.* právní pře, právní rozepře P.; —schutz *m.* právní ochrana, zákonní ochrana P.; —sinn *m.* pravomyslí (*rus.*); —spruch *m.* právní výrok P.; —staat *m.* právní stát P.; —stand *m.* soud P.; 2. právnosť; —stelle *f.* slova zákona, znění zákona P.; —streit *m.*, —streitigkeit *f.* právní pře, právní rozepře P.; —studium *n.* studium práv P.; —titel *m.* právní důvod P.; —urkunde *f.* právní listina P.; —verbindlich právně n. dle práva závazný P.; -e Erklärung pronešení právně závazné P.; —verbindlichkeit *f.* právní závaznosť P.; —verdrehung *f.* překrucování práv P.; —verfahren *n.* právní řízení P.; —verfassung *f.* zřízení právní P.; —verhältniß *n.* právní poměr P.; —verhandlung *f.* právní jednání, líčení pře P.; —verletzer *m.* rušitel práv P.; —verletzung *f.* rušení, porušení práva P.; —vermuthung *f.* právní domněnka P.; die R. für sich haben domnění jest o někom, že má právo P.; —verständiger *m.* znalý práv, zběhlý v právích P.; —verwahrung *f.* právní ohradění-se proti čemu P.; pr. výhrada P.; —vorsicht *f.* právní opatrnosť P.; —weg *m.* pořad práva P., pořad soudní; von —wegen z práva, dle práva P.; —widrig proti zákonu P.; —wirksam *v.* Rechtskräftig; —wirkung *f.* právní účinek; právní následek P.; —wissenschaft *f.* právní věda, pravověda P.; —wissenschaftliche Fakultät pravovědná fakulta P.; -es Studium studium vědy právní, studium pravovědné P.; —wohlthat *f.* dobrodiní práva, d. právní P.; weiterer —zug další odvolávání-se (k vyššímu soudu) P.; —zustand *m.* právní stav P.

Recht-winkelig pravoúhelný; -zeitig včasný; *adv.* v pravý čas P., v náležitý čas, včas, včasně; etw. r. einbringen podati něco v pravý čas P.

Recidiv (-es, M. -e) *n.* návrat n. navrácení-se nemoci, návratná nemoc. [nádržka vývěvy T.

Recipient *m.* der Luftpumpe (phys.)

Reciprocität *f.* (lt.) právo odvetné, právo odměnné P.; die R. beobachten šetřiti odvetu, zachovávati vet za vet P.; in —sfällen v případech odvetných, když se něco stává odvetem P.

Reciproc-us (lt.) (philos.) vespolný, obapolný; střídný, vzájemný T.; (grm.) vzájemný T.; zvratný; (math.) převratný T.; *pronomen —um* vespolné zájmeno (místojmeno) T.; *jus —um* právo odvetné, právo odměnné P. [*v.* Reciprocus.

Reciprok (lt.) vzájemný, vespolný

Recit-ativ *n.*, —*ativo n.* (it.) zpěv vypravovací; —iren odříkati, odříkávati T.; Gebete r. odříkávati modlitby.

Reck (=es, M. =e) *n.* (Turnk.) hřada, hrázda; —e (=en, M. =en) *m.* velikán; R. *f.* natahovadlo; —en táhnouti, natahovati, protahovati, roztahovati; sich se; die Hand r. ruku vystrčiti, vztáhnouti; —scheit *n.* (b. Sattl.) protahovačka.

Reclamant (=en) *m.* (lt.) ozevce, ozvatel P.

Reclamation *f.* (lt.) ozev, ozvání-se proti čemu, pohledávání, reklamace P.; R. gegen die Werthanschläge ozev, reklamace proti vycenění P.; —sfrist *f.* lhůta k ozvání, l. reklamační P.; —sverhandlung *f.* ozevní, reklamační řízení P.

Reclam-e *f.* (fr.) hlášení; rozhlašování, roztrubování; —iren (lt.) ozvati se proti čemu, reklamovati něco P.; odvolávati něco (odvolávati něčemu P.).

Reclination *f.* (lt.) vpáčení, ohnutí, přehnutí; (med.) stlačení bělma.

Recognition *f.* (lt.) der Urkunden) seznání listin P.; —sschein *m.* zatímný list; —szeichen *n.* seznavací znak T.

Recognoscir-en (lt.) ohledati; vyzvídati; —ung *f.* ohledání P., obhlídka. [jímání.

Recollection *f.* (lt.) nábožné roz-

Recommand-ation *f.* (fr.) odporučení; —ationsschreiben *n.* *v.* Empfehlungsschreiben; —iren jmd. schváliti, schvalovati (poručiti) komu koho, přimlouvati se za koho P.T.; einen Brief r. rekomandovati P.T.; —irt („eingeschrieben") zapsáno.

Reconvalesc-ent (=en) *m.* (lt.) ozdravějící P.; —enz *f.* ozdravění P.

Recréation *f.* *v.* Erholung.

Recreditiv *n.* (lt.) odvolací list.

Recrimination *f.* (lt.) obvinění žalobníka.

Recrudescenz *f.* (lt.) zhoršení-se nemoci, obnovení nemoci.

Recrut (=en, M. =en) *m.* (fr.) branec P.; —enstellung *f.* odvod; —iren bráti, odváděti (na vojnu) P.; —irung *f.* braní, odvádění (na vojnu) P.

Recrutirungs-flüchtig kdo před braním n. před odváděním ubíhá, odvodní uběhlík P.; —flüchtigkeit *f.* útěk před braním P.; —gesetz *n.* odvodní zákon P.; —kosten *pl.* odvodní náklady, odvodní (výlohy) P.; —patent *n.* odvodní patent P.; —pflichtiger *m.* odvodník, povinný k odvodu (kdo povinen jest k odvodu se postaviti) P.; —vorschrift *f.* předpis o braní na vojnu, odvodní předpis P.

Rectascension *f.* (lt.) (astron.) přímý výstup, přímovýstup T.

recte *adv.* (lt.) právě, vlastně.

Rectificabel (math.) zpřímitelný T.

Rectification *f.* (lt.) rektifikace, upravení (daně pozemní), oprava (katastru) P.; (math.) zpřímení (křivky) T.; (geom. u. astr.) napravení; (chem.) přečištění T.; —sausweis *m.* rektifikační výkaz T.; —surbarium *n.* rektifikační urbář T.

Rectificir-anstalt *f.* (Spiritus-) čistírna, přečišťovna; —bret *n.* (geom.) deska napravovací T.; —en (math.) zpřímiti T.; ein Instrument r. napraviti T.; (chem.) přečistiti T.; —schraube *f.* napravovací šroub T.

Rector (=s, M. =en) *m.* (lt.) ředitel, rektor; —at *n.* rektorství, úřad rektorský.

Rectus *adj.* (lt.) přímý T.; *recta constructio* (gtm.) přímá vazba T.

Recurr-ent *adj.* (lt.) návratný T.; R. (=en) *m.* rekurent (odsádce, odsazující), stížnosť vedoucí, stěžovatel P.; —iren rekurovati (odsaditi, odsazovati) k soudu n. úřadu oč n. proč P., odvolati se k vyššímu úřadu (politickému); 2. stěžovati si čeho do koho, stížnosť vésti P.

Recurs (=es, M. =e) *m.* (lt.) rekurs (odsázka) P.; 2. stížnosť; im —wege spůsobem rekursu P., v rekursu, rekursem (spůsobem odsázky).

Recusation *f.* (lt.) zavržení P.

Redac-teur (=s, M. =e) (fr.),

—tor (M. -en) (lt.) *m.* redaktor P. (pořadatel); R. *en chef* hlavní n. první redaktor; —tion (M. -en) *f.* redakce P.; —tionsbureau *n.* kancelář redakční P., kancelář redakce.

Rede (M. -n) *f.* řeč; schriftliche R. písemná řeč T.; einen zur R. setzen od. stellen někoho k odpovídání pohnati; zur R. stehen odpovídati z čeho, odpovídati za něco; R. und Antwort odpověď P.; Rede und Antwort über etw. geben odpověděti k čemu P.; (vor Gericht) ku právu odpovídati; práv býti z čeho před soudem P.; —art *f. v.* Mundart; —figur *f.* figura řeči P.; —freiheit *f.* svoboda řeči, svoboda v řeči, svobodné slovo P.; —führer *m.* mluvčí; —kunst *f.* řečnictví, slovesnosť T.; *pl.* —künste slovesná umění T.; —lehre *f.* náuka řečnická.

Redemtor *m.* (lt.) vykupitel.

Red-en mh. mluviti, hovořiti; rozprávěti, rozmlouvati; (längere Zeit sprechen) řečniti (řečiti), řeč činiti T.; —ende Künste slovesná umění T.; —ensart *f.* spůsob mluvení, promluva; —er (-s, unv. M.) *m.* mluvil, hovořil, hovořílek, hovořitel.

Rede-theil *m.* čásť řeči T.; —ton *m.* přízvuk smyslový n. významový T.; —weise *f.* spůsob mluvení, spůsob mluviti T.; —wendung *f.* obrat řeči T.; —zeichen *n.* znamení mluvy; —zimmer *n.* mluvírna P., hovorna.

Redigiren (lt.) redigovati, vesti, pořádati (časopis).

Redivivus (lt.) z novu obživlý.

Redlich *adj.* bezelstný, bez obmyslu P.; poctivý; *adv.* poctivě; —keit *f.* bezelstnosť P., poctivosť.

Redner (-s, unv. M.) *m.* řečník P.T.; als R. auftreten řečňovati; vyvstati, vystoupiti jako řečník P.; —bühne *f.*, —stuhl *m.*, —ort *m.* řečniště; —isch řečnický; —kunst *f.* řečnictví, umění řečnické T.; —styl *m.* sloh řečnický.

Redoute, Reduite *f.* (fr.) reduta.

Redselig hovorný, povídavý.

Reducibel (lt.) (math.) zjednodušitelný T.; převodny.

Reducir-en (lt.) zjednodušiti; ein Heer r. rozpustiti, propustiti vojsko; zmenšiti vojsko P.; r. (math.) uvesti, převesti, svesti na... T.; (berechnen) uvesti, převesti něco nač (k. p. vídeňské číslo na konvenční minci) P.; (chem.) redukovati, zkoviti, odkysličiti T.; (astr.) auf den Horizont r. svesti n. uvesti na obzor T.; —t (math.) převedený T.; (mech.) přenešený T.; —ung *f.* zvedení P., převedení; —ungstabelle *f.* tabulka zvodní T.

Reduction *f.* (lt.) (math.) uvedení, převedení; převod, proměňování, zjednodušení T.; (chem.) zkovení; odkysličení T.

Reductions-lineal *n.* (geom.) pravítko převozovací T.; —mittel *n.* prostředek ke zkovení, k odkysličení T.; —rechnung *f.* počet penězoměnný n. penězoměnecký (T.), počet převodný; —zahl *f.* (math.) měnitel T.; —zirkel *m.* (geom.) kružidlo převozovací T. [T.

Reduplication *f.* (lt.) zdvojnění

Reede *f. v.* Rhede.

Reell (fr.) skutečný; věcný; (math.) možný T. [ktář).

Refectorium *n.* (lt.) jídelna (refe-

Refer-at (-es, M. -e) *n.* (lt.) zpráva P.; in einem Fache das R. haben v jisté třídě přednášeti P.; —ent (-en, M. -en) *m.* zpravoděj (zprávodavce, zpravodatel); (in ämtlichen Sachen) referent, přednašeč (přednášce P.); (aus der Ferne) dopisovatel P.; —enz (M. -en) *f.* zpráva; odporučení; —iren zprávu dávati P.; (im Aemtl.) přednášeti P.

Reff (-es, M. -e) *n.* krosna; 2. (an der Sense) hrabice, hrabka; 3. násep, mělčina *v.* Riff; 4. spratek; —band *n.* popruh; (am Kopf) náhlavek; —krämer, —träger *m.* krosnář.

Refigiren (lt.) sejmouti vyhlášku.

Reflect-iren (lt.) (phys.) odrážeti T.; mh. odrážeti se; přemítati T.; rozmýšleti; auf etw. r. chtíti něčeho užiti, zamýšleti něco, před se vzíti; r. přihlédati T.; —irend přemítavý; die hierauf —irenden kteří

by toho chtěli užiti, kdoby chtěli; —irt odražený T.; —or (=s, M. =en) *m.* (geom.) odražeč T.

Reflex (=es, M. =e) *m.* (lt.) odražené světlo T.; —ibilität *f.* odrážívosť; —ion *f.* přemítání (na mysli) T.; přemět, přemítka T.; přihlédání, příhled T.; (phys.) odraz, odražení T.

Reflexions-begriff *m.* pojem přemětový, přemětný T.; —goniometer *n.* úhloměr optický, odrazový T.; —instrumente *pl.* nástroje zrcadelné T.; —kreis *m.* kruh zrcadelný (T.); —licht *n.* světlo odražené T.; —vermögen *n.* rozjímavosť; (phys.) odraznosť T.; —winkel *m.* úhel odrazu T.

Reflexiv (lt.) zvratný; —*um* (*pronomen*) zvratné (místojmeno) T.

Reform (M. =en) *f.* (lt.) oprava; R. des Gerichts=, Schul=, Steuer=wesens oprava v soudnictví, v školství, v bernictví P.; —ation *f.* oprava; reformace; —ator (=s, M. =en) *m.* oprávce, opravovatel; —er (=s, unv. M.) *m.* opravník; přítel oprav; —iren opraviti, napraviti něco P.; ein Urtheil r. napraviti rozsudek P.; —irte Kirche reformované náboženství (evangelické); ein —irter reformat, reformovanec; —ist (=en) *m.* *v.* Reformer.

Refraction *f.* (lt.) (phys.) lámání, lom (paprsků) T.; —stafeln *pl.* (astr.) tabule lámání paprsků T.

Refractor *m.* (lt.) (phys.) lomič, refraktor T.

Refrain *m.* (fr.) přízpěv T.; vratizpěv, zvratka.

Refugié (=s, M. =s) *m.* (fr.) uprchlík náboženský.

Refundiren (lt.) vrátiti, splatiti.

Refüsiren (fr.) odmítnouti, odepříti T., odpírati.

Regal (=es, M. =e) *n.* police, skřínka; R., —e (M. =ien) *n.* korunní právo, korunní výsada, regál P.; právo veličenské; —bogen *m.* regálový arch.

Regatta *f.* (it.) plavba o závod; plavecké dostihy *pl.*

Rege (=r, =ste) obratný, čilý, živý; R. *f.* hnutí, pohnutí; (b. Vogelst.) spíra, spára.

Regel (M. =n) *f.* (lt. *regula*) pravidlo P.; in der R. vůbec, obyčejně, mimo zvláštní případy P., pravidelně; Regel de tri pravidlo trojčlenové, počet trojčlenový, trojčlenka T.

Regeling *f.* zábradlí na lodích.

Regel-los nepravidelný; —mäßig *adj.* pravidelný P., řádný; *adv.* pravidelně; —mäßigkeit *f.* pravidelnosť; —n etw. pořádati, spořádati něco P.; zříditi; —recht *adj.* pravidelný; —ung *f.* pořádání, spořádání P.; R. eines Geschäftes, der Staats=verhältnisse pořádání n. spořádání práce, pořádání poměrů státních P.; —widrig proti pravidlům.

Regen hnouti, hýbati; (b. Vogelst.) pařiti; sich r. hnouti se, hýbati se.

Regen (=s, unv. M.) *m.* dešť, déšť; tropischer R. dešť návratný n. tropický T.; R.= dešťový, deštní; —bach *m.* dešťový potok, bystřice, bystřina, ručej; —bad *n.* kropicí n. dešťová lázeň; sprcha; —bogen *m.* duha T.; —bogenfarben *pl.* barvy duhové T.; —bogenhaut *f.* duhovka T. *Iris*; —dicht nepromokavý deštěm.

Regener-ation *f.* (lt.) přerod; znovuzrození; —ator *m.* (lt.) obnovovatel; (mech.) obnovovadlo.

Regen-frei bez deště; —gallen *pl.* část duhy, duha necelá, kusá T.; —gestirn *n.* deštnice; —gewölk *n.* mráka, mrákava; —guß *m.* liják, lijavec T.; —kappe *f.* kápě n. kukla pro dešť; —kleid *n.* oděv do deště, šat pro dešť; —mantel *m.* dešťák, plášť pro dešť; —maß *n.*, —messer *m.* dešťoměr T.; —pfeifer *m.* (Vogel) kulík; —rinne *f.* žlábek, strouha; —rock *m.* kabát pro dešť, dešťák; —schauer *m.* přeháňka; R. *m. et n.* příštřešek (u domu), loubí; —schirm *m.* deštník; —schwamm *m.* dešťovnice; —stein *m.* dešťovec; —strom *m.* příval.

Regent (=en, M. =en) *m.* (lt.) vladař P.; (Monarch) mocnář P.; —schaft *f.* vladařství P.

Regen-vogel *m.* koliha; —wasser *n.* dešťová voda T. (dešťovice, de-

šťovina); —wasserrecht *n.* právo k dešťové vodě P.; —wetter *n.* deštivé počasí; —wind *m.* dešťový, mokrý vítr; —wolke *f.* mračno, mráka, mrákava, chmura; —wurm *m.* dešťovka; —zeit *f.* deštivé počasí, plíšť T. [výpisy, zápisy.

Regesta *pl.* (lt.) výtahy z listin;

Regenbogenschwalbe *f.* (b. Vogelst.) pá-

Regheit *f.* čilosť T. [řidlo.

Regie *f.* (fr.) správa P.; in eigener R. ve své správě, ve vlastní své správě P.; řízením vlastním; nákladem vlastním; —aufwand *m.*, —kosten *pl.* náklad na správu, náklad správní P.T.

Regier-en (fr.-lt.) vládnouti něčím, nad čím P., panovati P.; správu vesti P.; (grm.) říditi něco, říditi se něčím (T.); die —ten poddaní T.; —er *m.* vládce, panovník; vladař P.; —ung *f.* vláda P.; R. des Landes vláda zemská P.

Regierungs-art *f.* způsob vlády P.; —behörde *f.* úřad vládní P.; —blatt *n.* vládní věstník, vládní list P.; —erlaß *m.* vládní vynešení P.; —feindlich protivládní; —folgetafeln *pl.* tabule posloupnosti panovníkův T.; —form *f.* způsob vlády, vládní forma; —gewalt *f.* moc vládní T.; —organ *n.* osoba od vlády zřízená; úřad n. časopis od vlády zřízený P.; —rath *m.* vládní rada (vládní radní P.); —recht *n.* vládní n. vladařské právo P.; —vorlage *f.* (eines Gesetzes) předloha vládní; —zeitung *f.* noviny vládní P.

Regime *n.* (fr.), *Regimen* *n.* (lt.) řízení T.; (Abhängigkeit) závislosť T.

Regiment (-s, M. -er) *n.* pluk; 2. správa, řízení.

Regiments-arzt *m.* lékař plukovní P.; —auditeur *m.* plukovní soudce; —chirurg *m.* plukovní ranhojič; —commandant *m.* velitel pluku; —gelder *pl.* peníze plukové P.; —inhaber *m.* majetník pluku (P.); —kasse *f.* pokladnice pluková P.; —priester, —seelsorger *m.* duchovní při pluku; kněz plukovní; —quartiermeister *m.* plukový ubytovatel P.; —tambour *m.* plukovní bubeník.

Regio (lt.) *Region* (M. -en) *f.* (fr.) krajina, končina, obvod; —nalausstellung *f.* výstava krajinská, v. okresní, v. místní.

Regisseur (-s) *m.* (fr.) pořadatel, správčí divadelní, režisér.

Register (-s, unv. M.) *n.* ukazadlo P., ukazatel T.; (Verzeichniß) seznam P.; rejstřík; veřejná kniha P.; (b. d. Orgel) registr; —papier *n.* účetní papír, registr; —taxe *f.* vkladné (, ého), plat za vložení do knih P.

Registrat-or (-s, M. -en) *m.* (lt.) spisovní (, ího), registrátor; —ur (M. -en) *f.* registratura, spisovna P.

Registraturs-akten *pl.* registraturní spisy P.; —beamte *m.* úředník ve spisovně; —vorstand *m.* přednosta spisovny.

Registriren registrovati, zapisovati, zaznamenati.

Reglement *n.* (fr.) pravidla *pl.*, řád T.; R. für den Kriegsdienst předpis služby vojenské; —iren pravidla dáti, pravidly opatřiti T.

Regn-en mh. pršeti (dštíti); es —et prší; —erisch deštivý, pršlavý.

Regnicol-a *m.* (lt.) občan říšský; —ardeputation *f.* (pol.) kralevinska deputace.

Regnum *n.* (lt.) říše, království.

Regratterie *f.* (fr.) vetešnictví, překupnictví.

Regress (-sses, M. -sse) *m.* (lt.) postih, postíhání něčeho na někom hojení-se na něčem P.T.; R. (Ersatz) náhrada; R. auf Sicherstellung postih ke zjištění P.; R. auf Zahlung postih ku placení P.; R. des Honoranten postih poctitelův P.; R. gegen Jmd. nehmen něčeho na někom postíhati, hojiti se na čem P.; der R. (das —recht) gegen Jmd. geht verloren právo postíhací pomíjí P.; —ansprüche (gegen Jmd.) postíhací právo na koho P.; unter dem Verlust der —ansprüche gegen den Indossanten pod ztrátou práv postíhacích na rubopisce P.

Regress-iren sich *v.* Regreß nehmen; —iv sestupný, sestupovací T.; zpětný; postižný.

Regress-nahme *f.* postíhání čeho na kom, hojení-se na čem P. T.; —nehmer *m.* postihatel P. (postižce T.); —pflichtiger postižník P.T.; —recht *n.* právo postihací.

Regsam čilý T., hbitý; —keit osť.

Regul-a *f.* (lt.) pravidlo *v.* Regel; *R. de tribus* (math.) *v.* Regel de tri; —är *adj.* pravidelný, řádný; —äre Infanterie řadová pěchota; —ativ *n.* pravidlo P.; —ator *m.* rovnatel; upravitel, upravovatel; —iren etwas něco spořádati, upraviti P.; v pravidla uvesti, zpravidelniti T.; die Vorlesungen r. spořádati čtení P.; —irung *f.* upravení, spořádání P.; R. der Flüsse upravení řek P.

Regulus *m.* (chem.) král T.; (zool.) králíček (pták).

Regung *f.* ruch; —slos nehybný, bez hnutí; —slosigkeit *f.* nehnutosť.

Reh *adj.* *v.* Rehe; R. (=es, M. =e) *n.* srna, srnka; srnec.

Rehabilit-ation *f.* (lt.) navrácení v předešlý stav, n. dobrého jmena; —iren navrátiti n. uvesti v předešlý stav, navr. dobré jmeno.

Reh-bock *m.* srnec; —braun *m.* (Pferd) srnouš, srnáč; —brunft *f.* říje, říjení.

Rehd-e, —er, —erei *v.* Rhede ec.

Rehe *adj.* schvácený, uchvácený; r. machen, r. reiten (ein Pferd) schvátiti koně; Rehe *f.*, —krankheit *f.* ochvať, ochvácenosť, schvácenosť.

Reh-farbig srnobarvý; —fell *n.* srnčina, srnina, srnice; —fleisch *n.* srnčí n. srní maso, srnina, srnčina; —geiß *f.* srna, srnka; —haut *f.* *v.* Rehfell; —jäger *m.* srnař; —kalb *n.* srně, srnče (ete), srnčátko; —kuh *f.* *v.* Rehgeiß; —leder *n.* vydělaná srnice; —rücken *m.* srnčí hřbet; —schlägel *m.* srnčí kýta; —ziege *f.* *v.* Rehgeiß; —zicklein *n.* *v.* Rehkalb.

Reib-ahle *f.* šídlo třecí; —bret *n.* dýnko, hladítko zednické; —e *f.* struhadlo; obrtlík; —eisen *n.* struhadlo; drhlen; —en tříti, mnouti, šoustati; drhnouti; —enapf *m.* pernice; —er *m.* tříč, šoustač; drbač; obrtlík; R. d. d. Elektrisirmaschine natěrák T.; (Bauk.) partáč T.; závrtka; —esand *m.* písek na drhnutí; —faß *n.* střez; —hölzchen *n.*, —hölzel *n.* třecí sirky; —isch (=wisch) *m.* přeslička; —nagel *m.* svorník; —schale *f.* třecí miska, roztěračka; —scheit *n.*, —scheiter (am Pflug) podjížď, podjíždka; —ung *f.* tření T.; R. (M. —ungen) zwischen Parteien tření, třenice mezi stranami P.; R. an der Uhr šoupání, šoupátko.

Reibungs-coëfficient *m.* (mech.) koeficient (poměr) tření T.; —elektricität *f.* elektřina nátěrná n. třením vzbuzená T.; —exponent *m.* poměr tření T.; —fläche *f.* plocha tření; plocha třecí T.; —messer *m.* tribometr T.; těroměr; —winkel *m.* úhel tření T.; —zündhölzer *pl.* *v.* Reibhölzchen.

Reich (=es, M. =e) *n.* říše P.

Reich *adj.* hojný; bohatý, možný, zámožný, mohovitý; ein —er boháč, bohatec; —begabt bohatě nadaný n. obdařený.

Reichen mh. (bis an etw. r.) sahati, dosahovati, dosáhnouti; (zu etw. r.) stačiti, dostačiti, postačiti; (mit etw. r.) vystačiti; etw. r. (einem die Hand r.) podati, podávati.

Reich-gabel *f.* podávky; —haltig bohatý, vydatný; —lich *adj.* hojný.

Reichs-abschied *m.* nález říšského sněmu; —acht *f.* říšská klatba (acht); —adel *m.* říšská šlechta; —adler *m.* říšský orel (ve znaku); —amt *n.* říšský úřad P.; —angelegenheit *f.* věc n. záležitosť říše n. říšská P.; —anstalt *f.* ústav říšský P.; geologische R. říšský ústav zemězpytný P.; —apfel *m.* říšské jablko P.; —archiv *n.* říšský archiv, říšská listovna P.; —armee *f.* říšské vojsko P.; —bauten *pl.* říšské stavby P.; —bergwerk *n.* říšské báně, hory P.; —bürger *m.* říšský občan P.; —bürgerrecht *n.* právo říšského občanství P.; —contingent *n.* příspěvek k říši, co na koho v říši dáti n. plniti přijde P.; —credit *m.* říšský úvěr P.; —ding *n.* *v.* Reichstag; —domänen *pl.* říšské korunní statky P.; —erbamt *n.* dědičný úřad říš-

ský; —erzamt *n.* říšský arciúřad; —fahne *f.* říšská korouhev, říšský prapor; —folge *f.* posloupnosť říšská; —freie Stadt říšské svobodné město; —gericht *n.* říšský soud P.; —gesetz *n.* říšský zákon P.; —gesetzblatt *n.* říšský zákonník P.; —gesetzsammlung *f.* sbírka zákonův říšských P.; —gewalt *f.* říšská moc P.; —graf *m.* říšský hrabě; —haushalt *m.* říšské hospodářství P.; —institut *n.* říšský ústav P.; —kanzler *m.* říšský kancléř; —kleinodien *pl.* říšské klenoty, říšské svátosti; —lehen *n.* říšské manství P.; —ministerium *n.* říšské ministerstvo P.; —monopol *n.* říšská samotržba T.; —post *f.* říšská pošta; —rath *m.* říšská rada P.; (Person) říšský radní; —schatz *m.* říšský poklad P.; —schatzschein *m.* říšský pokladní list P.; list říšského pokladu T.; poukázka na říšskou pokladnici; —siegel *n.* říšská pečeť P.; —stadt *f.* říšské město; —stände *pl.* stavové říšští; —tag *m.* říšský sněm P.

Reichstags-angelegenheit *f.* věc, záležitosť říšského sněmu P.; —eröffnung *f.* počeť n. zahájení říšského sněmu P.; —mitglied *n.* člen, úd říšského sněmu P.; —sitzung *f.* sedění říšského sněmu P.

Reichs-thaler *m.* říšský tolar; —truppen *pl.* říšské vojsko; —unmittelbar *adj.* co říšské vládě přímo n. neprostředně podřízeno jest P., říšský; =e Stadt město přímo podřízené vládě říšské P., říšské město; —verbindung *f.* spojení říše P.; —verfassung *f.* říšská ústava P.; —verräther *m.* zrádce říše; —versammlung *f.* říšské shromáždění; —vertretung *f.* říšské zastupitelství P.; *coll.* (die —vertreter) říšské zastupitelstvo P.; —verweser *m.* správce říše, říšský správce P.; —vogt *m.* náměstník v říši; —wappen *n.* říšský erb P.; říšský znak; —zweck *m.* říšská potřeba P. [bohatství, hojnosť.

Reichthum (=s, M. —thümer) *n.*

Reich-ung *f.* podání, podávání; —werkzeug *n.* podavák, podavátko.

Reif *adj.* zralý; dospělý; r. werden uzrati, dozrati, dospěti; —es Kind dochůdče (, etc); —es Urtheil zralý úsudek, vytříbený úsudek.

Reif (=es, M. =e) *m.* provaz, lano; proužek, vroubek; obruč; kruh, kolo; (Bauk.) obrouček T.; (oh.M.) jíní T., jinovatka, šedivý mráz, padlý mráz; —beuge *f.* ohybadlo.

Reif-e *f.* zralosť; dospělosť; —en mh. zráti, dozrati, uzrati; dospěti; unpers.: es —t jíní, padá jíní; r. *act.* obručiti, okružiti; —en (=s) *m.* *v.* Reif; —er *m.* *v.* Seiler; —heit *f.* *v.* Reife; —ig jínovatý; —lich *adj.* zralý; r. *adv.* zrale; s rozmyslem; —ling (=es, M. =e) *m.* (am Baume) vlk, zloděj; —messer *n.* pořiz; —ring *m.* kroužek; —rock *m.* obroučková, tuhá sukně; —schläger *m.* lanař.

Reigen (=s, unv. M.) *m.* kolo, tanec do kola, kolovod, kolochod, rej; den R. eröffnen řadu n. kolo počíti; —führer *m.* kolovod, chorovod [(, a).

Reiger *m.* *v.* Reiher.

Reigras *n.* jílek; lipnice; metlice; französisches R. ovsíř, ovsík.

Reih-e (M. =en) *f.* řada P.T.; řad P.; pořadí; auf die R. kommen přijíti na řad; R. posloupnosť T.; —en řaditi, zřaditi; přistehovati; mh. (wie ein Fuchs schreien) skoliti.

Reihen (=s, unv. M.) *m.* *v.* Reigen; —folge *f.* pořádek P.; pořad, posloupnosť pokolení P.; an die R. der Indossamente gebunden sein vázán býti pořádkem rubopisův, vázán býti pořádkem, ve kterémž jdou po sobě rubopisy P.; —führer *m.* *v.* Reigenführer; —glied *n.* člen řadový T.; —tanz *m.* *v.* Reigen; —vorstellung *f.* řada představ T.; —vulkane sopky řadové T.; —weise *adv.* řadou T.; pořadem, řadami, v řadách; eine Arbeit r. verrichten konati práci po třídě t. jeden po druhém.

Reiher (=s, unv. M.) *m.* volavka *Ardea*; —ente *f.* kachna chocholatá; —schnabel *m.* (bot.) čapí nůsek.

Reih-nadel *f.* přistehovací jehla; —nagel *m.* svorník; —stich *m.* přísteh; —weise *adv.* *v.* Reihenweise.

Reim (=es, M. =e) *m.* rým T.; —buch *n.* rýmovník; —en mh. rýmo-

vati se; příslušeti, hoditi se; *act.* rýmovati (něco s něčím) T.; rovnati; srovnávati; sich zu etw. r., sich auf etw. r. shodovati se, srovnávati se, snášeti se s čím; —er *m.* rýmař; —sylbe *f.* podrymek; —vocal *m.* samohláska rýmová, samohláska rýmu T.

Rein *adj.* čistý P.T.; fig. holý, prostý P., pouhý P.; —es Gewicht čistá váha P.; —e Mathematik matematika čistá n. prostá T.; die —e Wahrheit aussagen, einem —en Wein einschenken pouhou pravdu pověděti; das Factum r. ohne Einmengung einer Gesetzstelle erzählen skutek vypravovati zhola, bez vplítání slov zákona P.; r. gewaschen umytý.

Reindel, Reinel (-s, unv. M.) *m.* (*n.*) rendlík, (krcálek).

Reine-Claude *f.* (fr.) (Pflaume) zelenka, žlutinka (ringle).

Reineke (-ns, M. -n) *m.* liška (lišák, kuliferda, ferina); čáp.

Rein-ertrag *m.* čistý užitek P., čistý výnos T.; —ertragsberechnung *f.* vypočtení čistého úžitku P.

Reinette *f.* (fr.) renetka.

Rein-fädig čistonitý; —heit *f.* čistota; R. des Stils přesnosť T.

Reinig-en čistiti, očistiti; sich se; sich vom Verdachte r. vyvesti se z podezření P.; —keit *f.* čistota; —ung *f.* čištění, vyčištění; oč., očišťování; 2. vyvedení-se z čeho, vývod P., očištění-se.

Reinigungs-eid *m.* přísaha očišťovací P.; —kammer *f.* očistná komora; —ort *m.* čistírna, očistnice.

Reinlich čistotný; —keit *f.* čistota P.; —keitspolizei *f.* policie čistoty n. čistotní P.

Rein-schreiben přepsati na čisto T.; —schrift *f.* čistý přepis, přepis na čisto, čistopis; —stellung *f.* (einer Frage) vyjasnění (otázky).

Reis (-ses, M. -ser, auch -se) *n.* mláz, prut; *coll.* proutí, mlází; 2. (-es, ob. M.) *m.* *v.* Reiß; —baum *m.* (b. Vogelst.) vějiště; —bund *n.*, —bündel *n.* otýpka proutí, otýpka roští, hať.

Reise (M. -n) *f.* cesta P.; pouť; —anzug *m.* oblek cestovní; —apotheke *f.* pocestná lékárna P.; —beschreibung *f.* cestopis T.; —bündel *n.* tlumok; —diäten *pl.*, —gebühr *f.* cestovné P.T.; —effecten *pl.* cestovní nábytek; drobné věci na cestu; —fertig na cestu připraven n. přichystán; —gefährte *m.* spolupocestný; —geld *n.* pocestné P., peníze na cestu; —gepäcke *n.* pocestní zavazadla, věci n. zavazadla pocestných P.; —hut *m.* klobouk cestovní; —karte *f.* mapa cestovnická, mapa cestovní, mapa pocestní; —kleid *n.* šat cestovní; —kosten *pl.* útraty pocestní P.T., ú. cestovní; —mantel *m.* pocestný plášť; —memoiren *pl.* vzpomínky z cest; —müde *adj.* cestou unavený.

Reisen mf. u. mh. cestovati, putovati; —der pocestný, cestovatel; —der Commis cestovný T., cestující (kupecký).

Reise-pass *m.* cestovní list, průvodní list; —requisiten *pl.* cestovní potřebnosti; p. na cestu; —tasche *f.* pocestní n. cestovní tobolka; —urkunde *f.* cestovní list; —vorschuß *m.* záloha na cestu P.; jdn. einen R. geben někoho na cestu založiti (penězi) P.

Reis-holz *n.*, —ig *n.*, —iges *n.*, —igholz *n.* klesť, klestí, oklestky, chrastí, proutí; —ig *adj.* klestový, chrastový; (vlt.) na cestu přichystaný; jízdný.

Reiss (-es, ob. M.) *m.* rejže; —auflauf *m.* rejžový nákyp.

Reissaus *n.* (ob. M.) fig. útěk; R. nehmen fig. vzíti do zaječích, ukázati paty, zaplatiti patami; R. *m.* uprchlec, uprchlík.

Reiss-bau *m.* vzdělávání rejže; —bein *n.* trhavka, trhačka, kobylka; —besteck *n.* *v.* Reißzeug; —blei *n.* tužka; (Min.) tuha klencová T.; —blume *f.* (Mehl.) rejžová běl; —brei *m.* kaše z rejže, kaše rejžová; —bret *n.* deska rýsovací n. rýsovní T.; rýsovka.

Reiss-en trhati, dráti; mf. trhati se, přetrhnouti se, prasknouti;

pukati se; R. n. trhání, drání; R. im Kopfe loupání, lámání, trhání (v hlavě); —end trhavý, dravý; =er Schmerz trhavá bolesť; =e Fortschritte machen náramné pokroky dělati; —er m. trhač, dráč; dříč.

Reiss-feder f. rýsovní, rýsovací péro T.; —feld n. rejžiště, rejžoviště; —hader m. (in der Mühle) obojek; —haken m. (b. Schlosser) trhák.

Reissker m. (Schwamm) ryzec.

Reiss-kette f. závorný řetěz; —knödel m. knedlík rejžový, knedlík s rejží, rejžovec; —krämpel m. rozmykačka; —maß n. vyměřovadlo; —mehl n. rejžová mouka; —messer n. trháček; —schiene f. pravítko rýsovací n. příložné (přikladací) T.; —schmoren m. rejžovec; —stift m. rýsovátko; —stroh n. rejžovina, rejžová sláma; —strudel m. rejžový strudl; —suppe f. rejžová polívka, polívka s rejží; —teufel m. fig. trhan; —zahn m. trhák T.; —zange f. vytrhovací kleště; —zeug n. rýsovadlo T.

Reiste (M. =n) f. obláček, pověsmo, zemnička lenu.

Reiswerk n. klestí, roští, roština.

Reit-bahn f. jezdiště; —bar jízdný; —bursche m. v. Jockey.

Reitel (=s, unv. M.) m. úvin, houž, houžev; kláda; —kette f. podvazník, podvazovačka, podvazovák; —n ovinovati.

Reit-en mf. jeti, jezditi (na koni); denselben Weg r. jeti toutéž cestou; 2. r. v. Raiten; gerittenes Pferd projížděný kůň, jezdecký kůň; R. n. jezdění (na koni); unvorsichtiges schnelles R. neprozřetelné rychlé jezdění (na koni) P.; —end jízdný; jezdící; jezdivý.

Reiter (=s, unv. M.) m. jezdec; (Schaffer) šafář, dvořák; spanischer R. válečná rohatina, rohatka, rozsocháč; R. zum Kleetrocknen kozlík; (ein Sieb) říčice; —dienst m. služba na koni; —ei (vh. M.) f. jízda, jezdectvo, jízdný lid, jízdné vojsko; rejdiště, jezdiště; jízdárna; —lied n. jezdecká (píseň); —n říčicí podsívati.

Reit-gerte f. bičík; —haus n. jezdírna, jízdárna; —kleid n. jezdecký šat, jezdecký oděv, jezdecké šaty; —knecht m. jízdný pacholek n. sluha; —kunst f. jezdectví; —lings adv. okročmo; —platz m. jezdiště; —schule f. jezdecká škola; jízdárna, jezdiště; —stange f. uzda; —tasche f. jezdecká brašna; (Schimpf) randa, rundidlo; —zeug n. jezdecké pochvy pl.

Reiz (=es, M. =e) m. půvab, vnada (pochotnosť) T.; 2. popud, podnět T., pud; —bar popudlivý, drážlivý; vabitelný; —barkeit f. popudlivosť; —en drážditi, podrážditi, rozdrážditi; poškádliti; popuditi; vábiti, lákati; die Thiere r. drážditi zvířata P.; die Haut r. pruditi kůži; —end dráždící, dráždivý; 2. vábivý, vábný, půvabný, vnadný T.; lákavý, luzný; 3. prudivý; r. schön luzně-krásný; —fähig v. Reizbar; —mittel n. dráždidlo; vábidlo; äußeres (Arzn.) prudidlo; —voll vnadný, půvabný.

Rekel (=s, unv. M.) m. hafák, (Hund); fig. nemehlo, hulvát, maňas, mamlas; sich —n hulvátsky si počínati.

Rekrut m. v. Recrut.

Relation (=en) f. (lt.) oznámení P.; 2. zpráva P.; 3. vztah jedné věci ke druhé P.; vztažnosť T.; poměr, poměra T.; —iren zprávu podati, oznámení učiniti; —sbegriff m. v. Beziehungsbegriff.

Relativ (lt.) vztažný, vztažitý, poměrný T., přirovnalý, závislý; =e Stimmenmehrheit poměrná věčšina, přímá věčšina, (prostá věčšina hlasův), věčšina hlasův vůbec P.; Personen, die nach denjenigen, welche die absolute Mehrheit erlangten, die r. meisten Stimmen für sich haben osoby které mají vůbec nejvíc hlasův po těch, kdož nadpoloviční věčšinu obdrželi P.; —säße pl. vztažné věty n. průpovědi P.T.; —*um* (*pronomen*) vztažné (místojmeno) T.

Relator (=s, M. =en) m. (lt.) zpravoděj.

Relaxation *f.* (lt.) popuštění; ochabení; zřídnutí, zžidnutí.

Releg-ation *f.* (lt.) vyloučení, vypovězení (z učiliště); —iren vyloučiti, vypověděti.

Relev-ation *f.* (lt.) ulehčení; vyproštění, zproštění; —iren ulehčiti; zprostiti; vyznamenati koho.

Relief (=s, M. =s) *m.* (fr.), *rilievo* (it.) vypuklá práce T.; *bas-relief* povypuklá n. ploskovypuklá práce, povypuklina T.; *demi-relief* polouvypuklá práce, polouvypuklina T.; *haut-relief* plnovypuklá práce, plnovypuklina T.

Religion (M. =en) *f.* (lt.) náboženství P.; (Glaube) víra P.

Religions-act *m.* náboženský výkon; —bedrückung *f.* utlačování náboženství; —bekenntniß *n.* vyznání náboženské, vyznání víry P.; —dienst *m.* služba náboženská P.; —edict *n.* edikt náboženský; —eifer *m.* horlivosť náboženská; —eiferer *m.* horlitel náboženský; —fond *m.* náboženský fond (-ská matice); —freiheit *f.* svoboda v provozování náboženství P., sv. v náboženství, sv. náboženská; —genoß *m.* vyznavač (téhož) náboženství P., stejnověrec; -geschichte *f.* dějiny náboženství, dějiny náboženské, dějepis náboženství T.; —gesellschaft *f.* spolek náboženský P.; —krieg *m.* válka náboženská P.; válka o náboženství T.; —lehrer *m.* učitel náboženství; -meinung *f.* mnění, domnění náboženské P.; —partei *f.* strana náboženská P.; —sekte *f.* odštěpek náboženský, sekta náboženská P.; —spaltung *f.* roztržka v náboženství P.; —störung *f.* rušení náboženství P.; —streit *m.* spor náboženský; —übung *f.* provozování náboženství P., obřad náboženský; náboženské vyznání P.; —unterricht *m.* vyučování víře P.; —veränderung *f.* změna víry P.; —verschiedenheit *f.* rozdílnosť náboženství T.; —verwandter *m. v.* Religionsgenoß; —weiser *m.* (b. d. Israeliten) náboženský správce P.; —zwang *m.* nátisk v náboženství P.

Religi-ös *adj.* (lt.) nábožný T.; náboženský; —osität *f.* nábožnosť P.

Reliqui-arium (=s, M. =ien) *n.* (lt.) relikviář, sbírka ostatků, schránka na ostatky; —e (M. =en) *f.* ostatky svatých.

Relui-ren (etw. im Gelde) vyměniti něco penězi P.; —tion *f.* (lt.) vyměnění, výměna P.

Reluitions-preis *m.* cena výměnná, cena vyměňovací P.; —vertrag *m.* smlouva vyměňovací P.

Remarquiren (fr.) spozorovati.

Rembours (vh. M.) *m.* (fr.) (kaufm.) náhrada, úhrada T.; —iren nahraditi, uhraditi T.; sich r. vynahraditi si něco, nazpět si něco nahnati T.

Remedium (=s, M. =ien) *n.* (lt.) prostředek, lék. [vzpomínky T.

Reminiscenz (M. =en) *f.* (lt.)

Remis *adv.* (fr.) (im Spiel) roveň, na rovni (když nikdo neprohral). [na; 2. mlází.

Remise (M. =n) *f.* (fr.) kolna, kůl-

Remission *f.* (lt.) vrácení; prominutí čeho; (med.) úleva, ulevení, ulehčení v nemoci.

Remitt-enda *pl.* (lt.) zboží vrácené, zboží nazpět zaslané; —ent (=en) *m.* (eines Wechsels) odsílatel, odeslatel směnky, remitent (kdo má směnku přímo od vydavatele a na nějž náleží, aby ji ku přijetí odeslal) P., první vlastník směnky T.; —iren (e. Wechsel) odeslati směnku P.T.; —irend (med.) ulevující; —irung *f.* odsílka P.T.

Remitz (=es, M. =e) *m.* moudivláček, remyš.

Remonstr-ation (M. =en) *f.* (lt.) námitka; —iren namítati, námitky činiti.

Remont-e (M. =en) *f.* (fr.), —e=pferd *n.* vojenský náhradní kůň P.; —ebrandzeichen *n.* přížaha vojenských koní P.; —irungscommission *f.* komise koně nahražovací n. dostavovací P.

Remorqu-eur *m.* (fr.) vlečná loď; —iren vléci, táhnouti.

Rempart *m.* (fr.) násep.

Remployiren (fr.) ustanoviti, znovu do služby přijmouti.

Remuner-ation *f.* (lt.) odměna P.; —iren odměnu dáti komu zač, odměniti koho za něco.

Renaissance *f.* (fr.) znovuzrození; obnova (umění), doba novorodá; umění novorodé; —ſtil *m.* (Bauk.) sloh renesanční T., sloh novorodý. [tržní.

Renale *n.* (lt.) pás hacní, p. prů-

Rencontre (-s, M. -s) *n.* (fr.) setkání, potyčka.

Rendezvous *n.* (fr.) dostaveníčko, umluvená (, é). [(od víry) P.

Renegat (-en) *m.* (lt.) odpadlík

Renes *pl.* (lt.) *v.* Nieren.

Renette *f.* *v.* Reinette.

Renit-ent *adj.* (lt.) odpíravý; R. (-en) *m.* odpěrač; —enz *f.* (lt.) zbraňování-se čeho P., odpírání, zpěčování.

Renk-e (M. -en) *f.*, —en (-s, unv. M.) *m.* blána.

Renken spraviti, spravovati; (ausr., einr., verrenken); ſich r. roztahovati se. [thier.

Renn (-s, M. -e) *n.* *v.* Renn-

Rennbahn *f.* závodiště, rejdiště, harciště. [syřiště; *v.* Rinne.

Renne (M. -n) *f.* rýha, rýna;

Renn-en mſ. hnáti se, pádití, kvapiti, trčiti, uháněti; —er *m.* běhoun, rychlík; klusák (kůň); —hirſch *m.* *v.* Rennthier; —käfer *m.* střevlec; —pferd *n.* klusák, běhoun, závodní kůň; —ſpiel *n.* dostihy *pl.*, hra o závod, závodní hra; *st.* sedání, kolba, klání; —ſpieß *m.* hrot, sudlice, oštěp.

Rennthier *n.* sob T., ren, renec; —fleiſch *n.* sobí maso; —haut *f.*, —leder *n.* sobovice; —heerde *f.* stádo sobův; —kalb *n.* sobátko; —kuh *f.* sobice; —zucht *f.* chov sobův.

Renom-ée *f.* (lt.) pověsť, slovutnosť; —irt slovutný; —iſt (-en) *m.* rváč, zlopověstník.

Renonciren (fr.) vzdáti se čeho.

Renov-ation *f.* (lt.) (z. B. der Zunftvorſteher, eines Hauſes) obnovení (k. p. starších cechovních, domu) P., obnova; —iren obnoviti.

Rent-amt *n.* důchodní úřad P., důchodenský úřad; —ämtliche Bücher knihy úřadu důchodního P.; —amtsſchreiber *m.* důchodní n. důchodenský písař; —e (M. -en) *f.* důchod (stálý) P.; perpetuirliche R. ustavičný důchod T.; Geld-r. důchod peněžný T.; Leib-r. důchod doživotný T.; Grund-r. důchod z půdy, důchod pozemkový T.; R. (Börſe) důchodný papír, renta.

Renten-anstalt *f.* důchodní ústav P.; —capital *n.* hlavní suma (kapitál) z důchodův P.; —dotation *f.* nadání důchodu P.; —urkunde *f.* důchodní listina T.; —verſicherungsanſtalt *f.* ústav ku pojišťování důchodův, pojišťovna důchodův T.

Rent-forderung *f.* důchodní pohledanosť P., důchodní pohledávka T.; —iren úročiti; ſich r. vydávati úroky, nesti úroky P.T.; fig. vyplatiti se, vypláceti se; —irer, —ier (-s, unv. M.) *m.* důchodník (kdo má své důchody) P.; —meiſter *m.* důchodní P.; —ner *v.* Rentirer; —ſchreiber *m.* *v.* Rentamtsſchreiber; —rechnung *f.* důchodní počty P.

Renunciation *f.* (lt.) odřeknutí-se, vzdání-se čeho.

Reolen *v.* Rigolen.

Reorganis-ation *f.* (lt.) nové zřízení P., upravení; —ationsplan *m.* návrh nového zřízení P.; —iren něco znova zříditi P.; —irung *f.* *v.* Reorganiſation.

Reparatur *f.* (lt.) (e. Werkes) správa, oprava díla P., správka; —saufwand *m.* náklady na správu P.; —slaſt *f.* povinnosť k dávání správy, povinnosť k opravování P.

Repariren (lt.) spraviti, opraviti něco P.

Reparti-mento *n.* (it.) uložené odměření; —ren rozvrci, rozvrhnouti něco na díly, rozděliti něco P.; —tion *f.* rozvrh, rozvržení; R. der Concursmaſſe rozvržení n. rozčástění podstaty konkursní na věřitele P.

Repartitions-ausweis *m.* výkaz rozvrhový, rozvrh P.; —ſchlüſſel *m.*

klíč rozvrhový, ukazadlo rozvrhové T.

Repatriiren (lt.) navrátiti do vlasti.

Repeal *n.* (engl.) odvolání něčeho.

Repens (bot.) plazivý, lezavý T.

Repert-oir *n.* (fr.) rozvrh, rozdělení, seznam, přehled (her), repertoar; —orium (=s, M. =orien) *n.* výkazník, rejstřík, ukazadlo, nalezadlo, repertorium P.

Repetent (=en, M. =en) *m.* (lt.) opakující (učitel n. žák).

Repetir-en opakovati, opětovati; —end opakující, opakovací T.; —uhr *f.* opakovací hodinky, opakovačky, repetýrky.

Repetition *f.* (lt.) opakování T., opětování.

Repetitions-kreis *m.* kruh opakovací T.; —zeichen *n.* opakovací znamení.

Repetitorium *n.* (lt.) opakovací přednáška.

Repletion *f.* (lt.) plnosť.

Repliciren (lt.) odpovídati, namítati, námítky dělati.

Replik (M. =en) *f.* (lt.) replika P.; Fristen der R. lhůty repliční P.

Reponiren (lt.) etw. uložiti (spisy), na své místo navrátiti n. uvesti; přendati, přestaviti.

Report *m.* (engl.) *v.* Rapport; —er *m.* (engl.) zpravoděj (novinářský); —iren (lt.) zpět odnesti.

Repos *m.* (fr.) pokoj; odpočinek; odpočívárna; místo k odpočinku.

Reposi-tion *f.* (lt.) uložení, navrácení n. uvedení na své místo; přestavení; —torium *n.* (lt.) příhrádka.

Repouss-iren (fr.) odraziti; —oir *n.* dlátko.

Repphuhn *n.* *v.* Rebhuhn.

Repräsent-ant (=en, M. =en) *m.* (lt.) zástupce, zastupitel P.; —anz *f.* zastoupenství; zastupitelství P.; (Körperschaft) zastupitelstvo P.; —ation *f.* zastoupení, zastupování; (stilist.) živé vyobrazení, vylíčení T.; —ative Verfassung zastupovací zřízení P., zastupitelské zřízení; —iren zastoupiti, zastupovati koho.

Repress-alien *pl.* (lt.) odměna, odplata; odveta; R. ausüben užívati práva odměnného n. odvetného P.; —iv *adj.* postižný, stavovací P.T.; —ivgesetz *n.* postižný zákon P.

Reprobiren (lt.) zavrhnouti něco.

Reproche *f.* (fr.) důtka, výčitka.

Reproduciren (lt.) obnovovati T.; Akten r. předložiti opět spisy.

Reproduction *f.* (lt.) obnovení, obnova, obnovování T.; —svermögen *n.* obnovivosť, mohutnosť obnovovací T.

Reproductiv (lt.) obnovovací; zobrazovací.

Reps *m.* *v.* Raps.

Reptilien *pl.* (lt.) plazi T., zeměplazi; —fond *m.* fig. patolízalský fond (tajný fond pol.).

Republik *f.* (fr.) republika T.; svobodná obec; —aner (=s, unv. M.) *m.* republikán (republičník); —anisch republikánský.

Repuls *m.* (lt.) odbytí, oslyšení.

Repulsivkraft *f.* síla odpuzovací, odrážlivá, odpudivá, odpudivosť, odrážívosť T.

Reputation *f.* (lt.) vážnosť, úcta.

Requête *f.* (fr.) prosba, žádosť.

Requiem (=s, unv. M.) *n.* mše za mrtvé, mše zádušní, mše smuteční, m. černá.

Requiriren (lt.) Jmd. požádati koho zač; etw. r. požádati čeho na kom n. od někoho, dožádati se čeho na kom n. při kom P.

Requisiten *pl.* potřeby P.T.; potřebnosti; —wagen *m.* vůz přístrojový; —verwalter, —meister, Requisiteur *m.* správce potřeb P.

Requisition *f.* (lt.) dožádání P.; 2. vymahání T.; —sschreiben *n.* dopis dožadací, dožádání P.

Res *f.* (lt.) věc. **Resch** *adj.* režný.

Rescript (=es, M. =e) *n.* (lt.) nejvyšší odpis, reskript P.

Resed-aceae *pl.* (bot.) resedovité T.; —e *f.* reseda, rezedka, ryt.

Reservage *f.* (fr.) chranidlo T.

Reservat *n.* (lt.) výhrada P.; —jagd *f.* honba výhradní, výhrada honební; —punkt *m.* (in der Rechnung) výhradní položka, výhradní kus n. článek v účetním propuštění P.

Reservationsinvalide *m.* reservační invalida P.

Reserve *f.* (militärische) vojenská záloha; záložní voj P.; —fond

záloha T.; fond n. matice záložní; —gelder *pl.* záložní peníze P.T., peníze do zálohy T.; —karte *f.* list záložnický; —mann *m.* záložník; —mannschaft *f.* záložní mužstvo P.; —paß *m.* pas záložnický; —stand *m.* záloha; —truppen záložní vojsko P.

Reserviren (lt.) zachovati, vyhraditi. [servník).

Reservist (-en) *m.* záložník (re-

Reservoir *n.* (fr.) nádržka T.

Resid-ent (-en) *m.* (lt.) sídelník, sídlitel; —enz *f.* sídlo; —enzstadt *f.* sídelní město P., stolice; —iren mh. sídlem býti, sídliti; -uum *n.* zůstatek.

Resign-ation *f.* (lt.) vzdání-se úřadu; —iren (auf ein Amt) vzdáti se úřadu, složiti úřad P.

Resin-a *f.* (lt.) pryskyřice; —asphalt *m.*, —it *m.* *v.* Retin . . .

Resol-ut (lt.) odhodlaný, hotový; —ution *f.* odhodlání; rozhodnutí P., resoluce; —viren rozhodnouti něco, rozhodnouti v příčině čeho P.; (math.) proměniti (vyšší oddělení v nižší); zvesti nač T.

Resonanz *f.* (lt.) ozvuk T.; —boden *m.* ozvučná půda; —bret *n.* deska ozvučná T.; —figuren *pl.* obrazce ozvukové T.

Resor-biren (lt.) pohltiti; —ption *f.* pohlcení, pohlcování; —ptionsgeschwür *n.* der Cornea kaz v rohovce.

Respect (-es, ob. M.) *m.* (lt.) šetrnosť, vážnosť, uctivosť; mit R. zu sagen s dovolením, s odpuštěním; —iren šetřiti čeho; poctu vzdávati, ctíti co; —ive *adv.* pokud se dotýče P., z ohledu toho; —tage *pl.* výhodní dnové P.T.

Respicient (-en) *m.* dohledač P., dohlédatel (u finanční stráže).

Respir-ation *f.* (lt.) dýchání, oddychání, oddychování; —ationsorgane *pl.* ústroje dychací; —ator *m.* (lt.) vdechovadlo; —iren dýchati, oddychovati; —o *m.* (it.) (Hdl.) lhůta platební T.

Respon-dens (lt.) odpovídající; (philos.) obhajce T.; —sion *f.* odpověď T.; —sorium *n.* odzpěv, zpěv odpovídací (v kostele).

Ressort (-s, M. -s) *m.* (fr.) úřad; obor; —iren slušeti pod koho P.

Ressource *f.* (fr.) pomoc; útočiště; beseda (měšťanská, kupecká, šlechtická atd.).

Rest (-es, M. -e) *m.* zbytek; ostatek, nevyplněný plat P., zadržalosť; Zahlungsr. nedoplatek P.; Schüttungsr. nedoměrek P.; (Geschäftsr.) zádržek; Rechnungsr. na počtě zůstalý zbytek P.; noch nicht eingehobener R., zu erhebender R. nedoběrek; zum R. bleiben zbýti; Jmd. den Rest geben doraziti, dobiti koho, dodati komu.

Restant (-en) *m.* restant; dlužník; kdo neplatí n. něčeho neplní.

Restaur-ant, —ateur *m.* (fr.) hostinský (, ého), hostitel; —ation *f.* obnovení starého řádu; 2. (M. -en) hostinec. [dlužen býti.

Resten, restiren mh. neplatiti,

Restenausweis *m.* výkaz nedoplatků; výkaz zádržků.

Restiren zůstávati v zadrželosti.

Restitu-iren (lt.) navrátiti něco P.; r. *in integrum* navrátiti ku předešlému stavu P.; —tion *f.* (gegen eine Fallfrist) navrácení ku předešlému právu (v propadené lhůtě) P.; R. *ob terminum lapsum* pro vyjití lhůty P.; R. wegen schlechter Vertretung pro špatné zastupování P.; —tionsedict *n.* edikt restituční.

Restric-tion *f.* (lt.) obmezení; výhrada; —*tiva enunciatio* (lt.) věta obmezovací T.; restringiren obmeziti; vymeziti.

Rest-zettel *m.* (im Aufforderungsprozeß) list restovní (v při vyzyvací) P.

Result-at (-es, M. -e) *n.* (fr.) výsledek, východek P.T., výpadek, konec, následek; (math.) výsledek T.; (Product) vývod T.; R. einer Untersuchung výsledek, východek n. konec vyšetřování P.; —iren vycházeti z čeho; —irend výsledný T.; následný.

Resumé *n.* (fr.) přehledný soubor, přehled.

Retard-ation *f.* (Mus.) průtah; R. einer Uhr opozďování-se hodin,

opozdění hodin T.; —iren protahovati, zadržovati; opozdívati se.

Retention *f.* (lt.) zadržení, zástava; —srecht *n.* právo zadržovací n. zádržné P.; wechselseitiges R. obapolné právo zadržovací P.

Reticentia, Reticenz *f.* (lt.) smlčení, zamlčení, zarážka T.

Reticulum *n.* (lt.) síťka T.

Retina *f.* (anat.) sítnice *v.* Netzhaut.

Retinaculum *n.* (lt.) (bot.) *v.* Pollenhalter.

Retin-asphalt *m.*, —it *m.* (gr.) pryskyřec.

Retinitis *f.* (lt.-gr.) (med.) zapálení sítnice, zánět blány síťkové.

Retirade *f.* (fr.) couvání, ustupování. **Retorsion** *f.* (lt.) odvet.

Retorte (M. -n) *f.* (fr.) (chem.) křivule, retorta T.

Retouch-iren (fr.) opraviti (malbu atd.); —eur *m.* opravovatel.

Retour (fr.) *adv.* zpátky; R. *f.* obrat, návrat, zpátečná cesta; —billet *n.* zpáteční lístek; —en *pl.* náhrada (za směnky zaslané); —niren (den Wechsel) vrátiti (směnku) P., zpět zaslati (směnku) T.; —recepisse *n.* návratný n. zpáteční obdržecí list P.; —rechnung *f.* návratný účet P.T.; —wechsel *m.* směnka návratná P.T.

Retract *m.* (lt.) návratná koupě.

Retraite *f.* (fr.) návrat, ústup; odtažení, zpáteční pochod; večerní zoře; vzdálení-se. [stup.

Retrocession *f.* (lt.) návratný po-

Retrograd (lt.) zpětběžný T.; —ation *f.* zpátečný běh (oběžnic).

Rettelkette *f.* utahováček.

Retten einen od. etw. ochrániti, zachrániti, uchrániti, vysvoboditi, osvoboditi; sich se.

Retter (-s, unv. M.) *m.* vysvoboditel, osvoboditel, vyprostitel.

Rettig (-es, M. -e) *m.* řetkev, ředkev; —feld *n.* ředkviště; —förmig (bot.) řepovitý T.; —weib *n.* ředkvářka, ředkvičkářka.

Rettung *f.* osvobození, vysvobození.

Rettungs-anstalt *f.* úchranný ústav, útuliště; —boot *n.* ochranný člun; —corps *n.* sbor ochranči, sbor ochranný; —haus *n.* křísírna; —los bez pomoci, zcela ztracen; —mittel *n.* pomoc, úchrana; —taglia *f.*, —gebühr *f.* záchranné *n.*; —verfahren *n.* zachraňování.

Retuschiren *v.* Retouchiren.

Reu-e (ob. M.) *f.* žel P.; von einer That aus R. abstehen od skutku, želeje toho, upustiti P.; —en žel, líto býti, želeti, pykati; es —t mich je mi líto; —geld *n.*, —kauf *m.* litkup, boží peníz P.; —ig lítostný, želící; —muth *m.* zkroušenosť, litosť; —müthig zkroušený.

Reunion *f.* (fr.) jednota; beseda; zábava taneční.

Reuse (M. -n) *f.* vrše. [provesti.

Reussiren (fr.) uspěti, prospívati;

Reut (-es, M. -e) *n.* kopanina T. *v.* Neuland; —e *f.* motyka, kopačka; R. am Pfluge *v.* Pflugstürze; R. in d. Sägemühle podavačka, otka (bodka, botka); —en mýtiti, planiti, vykopávati; —hacke, —haue *f. v.* Reute. [očkování.

Revaccination *f.* (med.) opětné

Revanch-e *f.* (fr.) odplata, pomsta; —iren odplatiti, oplatiti.

Reveille *f.* (fr.) úsvita, bubnování na úsvitě, zoře ranní.

Revenüen *pl. f.* (fr.) požitky, důchody.

Reverberir-en odrážeti (paprsky); —ofen *m.* (chem.) pernice, pec reverberovací T.

Reverendus (lt.) ctihodný.

Reverenz *f.* (lt.) úcta; poklona.

Revers (-ses, M. -se) *m.* (lt.) úpis, zápis P.T.; R. (b. Münzen) rub, rubová n. rubní strana, obratek (peníze) P.

Revers-alien *pl.* (lt.) co se děje právem odměnným n. odvetným P.; R. anwenden užiti práva odvetného P.; —ion *f.* eines Verwiesenen návrat, navrácení-se vypovězence; —ionspendel *n.* kyvadlo obratné T.; —iren sich upsati se, dáti od sebe úpis P.T.

Revid-ent (-en) *m.* (lt.) přehlédač počtův P.T.; —iren přehlednouti něco P.; gegen ein Urtheil r. do-

volávati se z rozsudku (na soud nejvyšší) P.

Revier (=es, M. =e) *n.* okršlek P., okres; (Forstbezirk) lesní okršlek, hájemství P., revír; —förster *m.* hájemský revírník P.

Revision *f.* (lt.) (Durchsicht) přehlednutí, přehlídka P., prohlídka; R. der Gesetze přehlídka zákonův P.; R. der Rechnungen přehlídka počtův P.; R. (Berufung zur dritten Instanz) dovolání-se P., revise.

Revisions-amt *n.* úřad přehledací P., úřad přehledný; —instanz *f.* soud dovolací, s. dovolavací P.; —sache *f.* věc, záležitosť dovolací; věc přehlédací P.; —schrift *f.* spis dovolací; spis přehlédací P.; —zug *m.* dovolávání-se P.

Revisor (=s, M. =en) *m.* (lt.) přehlížeč, prohlížeč, prohlížitel, revisor.

Revol-te *f.* *v.* Revolution; —tiren mh. vzbouřiti se proti komu; —ution *f.* vzbouření, povstání, pozdvižení; (astr.) oběh T.; —utionär (=s, M. =e) *m.* revolucionář.

Revolver (=s, unv. M.) *m.* (engl.) mnohostřel, rychlostřel, revolver; —schießgewehr *n.* rychlostřelná ručnice.

Revüe *f.* (fr.), Review *n.* (engl.) přehlídka; (Zeitschrift) obzor.

Rezension *f.* *v.* Recension.

Rezess *m.* *v.* Receß. [rebarbora.

Rhabarber *m.* *et* *f.* reveň (rstl.),

Rhach-is (bot.) vřeteno T.; —itis *f.* (med.) křivice. [štěrbiny.

Rhadagen *pl.* (med.) rozsedliny,

Rhamneae *pl.* řešetlakovité (rostliny) T. **Rhaphanie** *v.* Raphanie.

Rhapsodie *f.* (gr.) zlomek, úryvek.

Rhed-e (M. =en) *f.* rejda, stavadlo T.; —er *m.* vlastník, pán lodi, lodník P., loďař T.; —erei *f.* loďařství T., spolek lodnický; —ereivertrag *m.* smlouva vlastníkův lodí, smlouva o spolek lodnický P.

Rhegma *n.* (gr.) (bot.) praskavka T. *v.* Springfrucht.

Rhein-ländisch rýnský; —reise *f.* cesta na Rýn, c. porýnská; —wein *m.* rýnské víno.

Rhetor (=s, M. =en) *m.* (gr.) řečník T., krasořečník, krasomluvec; —ik (oh. M.) *f.* řečnictví, umění řečnické T.; —isch řečnický.

Rheuma (=s, oh. M.) *n.* (gr.) hostec (revma).

Rheumat-isch hostečný; —ismus *m.* hostec, hostečnosť; —ofelis *f.* purpura revmatická.

Rhinesmus *m.* (gr.) nosování T., nosohlas, nosovka S.

Rhino-ceros (=sses, M. =sse) *n.* (gr.) nosorožec; —lithen *pl.* kamínky v nose.

Rhizo-graph (=en) *m.* (gr.) kořenopisec; —graphie *f.* kořenopis; —*ma* *n.* (bot.) oddeněk T.; -*podium* *n.* (bot.) podhubí, podplisní (u hub) T.; —*trichia* *f.* (bot.) vlášenička T.

Rhodan *n.* (chem.) rhodan, sírocyan T.; —verbindungen *pl.* rhodanidy T.; —wasserstoff *m.* rhodanovodík, sírocyanovodík T.

Rhodicin-säure *f.* kyselina rhodizinová T.; —saure Salze rhodizinany T.

Rhodium *n.* ruměník, rhodium T.; —oxyd *n.* (chem.) kysličník rhoditý T.; —salmiak salmiak rhodiový T.

Rhododendron (=s, M. =dren) *n.* (gr.) (bot.) růžodrv, růže alpská.

Rhodonee *f.* růžice T.

Rhomb-eus (bot.) kosočtverečný T.; —oëder *m.* klenec T. (čtvrtáček, kosočtverečník); —oëdrisch klencový T.; —us *m.* (gr.) kosočtverec T., kosník, čtvrták, kosohran.

Rhyas *f.* (gr.) (med.) slzotok, slzivosť, krhavosť, tečení očí.

Rhynchophora *pl.* (gr.) (zool.) sosáčnatí (t. brouci) T.

Rhytm-isch úměrný, rytmický T.; —us (M. =en) *m.* (gr.) úměr, rozměr, měrnosť, rytm T.

Ribes *v.* Riebes.

Ribisel *m.* *v.* Riebes.

Ricaneur *m.* (fr.) posměvač.

Ricapito *m.* (it.) odevzdání něčeho; 2. přijmutí směnky.

Richt-baum *m.* (Bauk.) vampule T.; —beil *n.* popravní, stínací sekyra; —blei *n.* závaží (zednické); —bühne *f.* popravní (-né) lešení; —e *f.* přímosť; pořadí, řada.

Richten etw. řiditi, zříditi; zaměřiti kam, obrátiti kam, nač P.; r. souditi P.; die auf ein Verbrechen gerichtete Absicht úmysl obrácený ke zločinu, úmysl k zločinu směřující P.; gerichtet sein gegen etw. směřovati k čemu P.; gegen jmd. směřovati na někoho P.; eine Klage gegen jmd. r. podati na koho žalobu P.; das Gesuch ist an den Vorsteher zu r. žádosť má svědčiti představenému P.; sich an etw. r. spravovati se něčím P., (dle něčeho), říditi se něčím T.

Richter (-s, unv. M.) m. soudce, sudí P.; —amt n. úřad soudcovský, soudcovství, sudství P.; R. in Streitsachen sudství ve věcech sporných P.; adeliges R., R. außer Streitsachen sudství mimosporné, sudství ve věcech nesporných P.

Richteramts-decret n. soudcovský dekret, soudcovský ustavovací list P.; —dienst m. soudcovská služba P.; —personale n. osoby soudcovské, osoby soudní P.; —posten m. místo soudcovské P.; —prüfung f., —praxis f. zkouška soudcovská P.

Richtercollegium n. sbor soudcův P.

Richterlich soudcovský P.; -e Function soudcovské řízení, konání P.; -es Individuum osoba soudcovská P.

Richtern posuzovati; haněti.

Richter-personale n. osoby soudcovské P.; —spruch m. soudcův výrok P.; —stelle f. sudství, soudcovství P.; —stellvertreter m. soudcův náměstek P.; —stuhl m. soudní (-ná) stolice P., soudcovská stolice.

Richt-essen n. (b. Zimmerl.) zdvižné; —haus n. soudní dům (rychta); —holz n. (b. Nadler) ředidlo; (b. Stiefelputz.) deska.

Richtig *adj.* pravý P.; pořádný; správný P.; -e Abschrift správný přepis P.T.; (math.) —e Auflösung pravé rozřešení T.; —befund m. shledání pravosti P.T.; —befundklausel f. (kfm.) osvědčení pravosti T.; —keit f. pravosť, pravdivosť P.; správnosť T.; R. der Forderung pravosť pohledanosti P.; —stellen upraviti něco P.T.; (begleichen) spraviti, vyrovnati P.T.; —stellung f. upravení.

Richt-linie f. v. Abscisse; —maß n. pravidlo; —pfennig m. správní ceta T.; —pfennigtheilchen n. (kfm.) dílce správní cety T.; —platz m. popraviště, místo popravní P.; -punkt m. směr, směřiště; —scheit n. pravidlo, pravítko; opolna T.; krokvice; —schnur f. pravidlo P., ředidlo; Jmd. etw. zur R. bekannt geben někomu něco oznámiti, aby se tím spravil n. spravoval P.; zur R. dienen ke správě býti P.; za pravidlo býti; dieß soll Jedermann zur R. dienen tím se každý spravuj P.; R. (b. Zimmerl.) šňůra tesařská; —statt, —stätte f. v. Richtplatz; —stuhl m. soudní stolice; —ung f. směr T.; naměření, zaměření, obrácení; spravení, spravování; R. der Waarenversendung vykázání cesty; —ungslinie f. přímka zraková, ředitelka T.; —ungswinkel m. úhel směru T.; —weg m. průklest, průsek.

Ricinostearinsäure f. (chem.) kyselina ricinostearinová T.

Ricinus m. (bot.) skočec.

Rick (-es, M. -e) n. polička; tyčka; ohražení; —bohne tyčný bob.

Riebsel m., —beere f., Riebs m., *Ribes* rybíz (ryvíz, ryvez, revíz); —kuchen m. koláč rybízový; —wein m. rybizák.

Riech-bar vonitelný; —büchse f. voněčka, puška s voňavkou; —en mh. voněti, páchnouti; *act.* čichati (ňuchati), cítiti (vůni atd.); zu etw. r. přivoněti k čemu; —er m. scherzh. (=Nase) ňuchna; —essenz f. voňadlo; —fläschchen n. voněčka; —kraft f. voňavosť; citnosť, čijnosť; —stoff m. voňavá látka, voňavina; —wasser n. voňavka.

Ried (-es, M. -e) n. trata, trať P. v. Riet; —gras n. ostřice; kleines R. lesknice; —hahn m. tetřev; —kamm m. brdo; —nagel m. rozvorník; —rohr n. rákos.

Rief-e (M. -n) f. žlábek; (bot.)

žebro; šnorek T.; —eln, —en žlábkovati.

Riegel (-s, unv. M.) *m.* závora; přívora, zástrčka; fig. einem einen R. vorschieben někomu kámen v cestu položiti; R. (wdm.) příčina; (mech.) příčka (padík, štalec) T.; lopata příčná T.; (Zimmerl.) zatykačka, zatykač; im Zimmer police; (Holz) drouh, sochor; (im Schlosse) zásuva, šoupka; (b. Thor an Scheunen) ramenáč; (b. Seifensied.) brus; — fest na závoru daný; —mauer *f.*, —wand *f.* lištování, hrázděná zeď T.; příčkovaná zeď, zatykačka; —nagel *m.* nicohlav; —schloss *n.* zámek se závorou. **Riemchen** *n.* řemínek.

Riemen (-s, unv. M.) *m.* řemen; (mech.) R. ohne Ende řemen bezkonečný T.; leinener R. popruh plátěný; fig. aus Andrer Haut ist gut R. zu schneiden z cizího krev neteče; r. *verb.* řemeniti, ořem.; —blume *f.* řemenice; —gehenk *n.* řemení; —händler *m.* řemenář; —maß *n.* (geom.) míra pruhová T.; —pferd *n.* opratní kůň, opratník; —stecher *m.* kejklíř; —werk *n.*, —zeug *n.* řemení *coll.*; pochvy *pl.*

Riemer (-s, unv. M.) *m.* řemenář; -gewerbe, -handwerk *n.* řemenářství.

Riem-fisch *m.* hřebenejš; —lein *n.* (Bauk.) pásek T.; —zeug *n. v.* Riemerzeug. [plahočil; švingulant.

Riepel *m.* macek, kocour; tulák,

Ries *v.* Riess. [likán.

Riese (-en, M. -en) *m.* obr, ve-

Ries-el *f.* splav, sběh; *v.* Sommersprosse; —eln mh. (v. Bach) hrčeti; es —elt (v. Regen) mhlí, mlží; (v. Schnee) krupice padá.

Riesen-ameise *f.* mravenec obrovský; —bau *m.* obrovská stavba; —beherrscher *m.* obrovládce; —bett *n.* obrovské pohřebiště, obrovský náhrobek; —dämme *pl.* obrovské hráze T.; —gebirge *n.* holemé hory T.; ohromné hory; R. (in Böhmen) Krkonoše; —größe *f.* velikánství, obrovská velikosť; —haft obrovský; —kraft *f.* obrovská síla; —muschel *f.* zeva; —schlange *f. Boa* hroznejš; —topf *m.* obrovská popelnice.

Riesin *f.* obryně, obřice, obrová.

Riess (-es, M. -e) *n.* rys papíru; —hänge *f.* kříž, věšák (v papírně, v podobě **T**).

Riester *v.* Rüster.

Riet, Rieth *n.* rákos; močál, bažina; trata, trať; *v.* Weberblatt; (auch die einzelne Ruthe) paprsek; —binder *m.* rákosník; —gras *n. v.* Riedgras; —scheit *n.* podjížď, podjíždka. [(geogr.) hřbet, zádor T.

Riff (-es, M. -e) *n.* násep, násyp;

Riffe *f. v.* Rispe.

Riffel *f.* drhlen, drhlačka, vochle, vochlice; —abfall *m.* mědlinky *pl.*, —baum *m.* vochleň; —n drhnouti, drhliti (len); mykati, čechrati (vlnu); tříti, šoustati.

Riffler *m.* čechrač, čechral, drhač.

Rigid *adj.* (lt.) tuhý, ztuhlý; —ität -osť.

Rigol-artig rýhovitý, strouhovitý; —e (M. -en) *f.* rýhule, rýha, strouha; —en rýhovati, rýhule dělati, přerývati hluboce, přerývati na hluboko; —pflug *m.* rýhovadlo.

Rigor-ist, —osist (-en) *m.* přísník, přísnomyslník, přísnomluvec; —ismus *m.* přísnosť mravův; —osum *n.* přísná zkouška.

Rigsdaler *m.* (dän.) říšský tolar *v.* Reichsthaler.

Rikoliren *v.* Rigolen.

Rille (M. -n) *f.* strouha; (bot.) brázda T.; —nkernig (bot.) křivojaderný, brázdojaderný T.

Rimesse (M. -en) *f.* (it.) rimesa P., směnečná zásilka; zaslaná směnka T.; einen Wechsel als R. erhalten obdržeti směnku rimesou n. způsobem rimesy P. [menati.

Rimpeln zuby na hřebeně nazna-

Rind (-es, M. -er) *n.* hovado; hovězí dobytek, skot.

Rinde (M. -n) *f.* kůra T.; R. an der Wunde strup; R. an der Milch škraloup.

Rinden-gefäss *n.* kornice; —höckerchen *n.* (bot.) šipel, čočolka, pupen kořeňující T.; —käfer *m.* zákorník, korovec; —schäler *m.* korábník, korolup; —schicht *f.* (bot.) vrstva korná T.

Rinder-au *f.* skotoviště, pastviště hovězího dobytka; —braten *m.* hovězí pečeně; —n *adj.* hovězí; *vrb.* mh. honiti se, běhati se; —pest *f.* hovězí n. dobytčí mor, pád; —stall *m.* chlév.

Rind-fällig odkoralý, odpadlý (chléb); —fisch *m.* treska; —fleisch *n.* hovězina, hovězí maso; —fleischhauer *m.* hovězák; —fliege *f.* ovad; —ig korovatý, okoralý.

Rinds-auge *n.* volovec, volské oko; —braten *m. v.* Rinderbraten.

Rind-suppe *f.* hovězí polívka; —vieh *n.* hovězí dobytek, skot; —viehzucht *f.* chov, chování, hlídání hovězího dobytka T. (*rus.* skotovodstvo); —weide *f.* skotoviště; —zucht *f. v.* Rindviehzucht; —zunge *f.* hovězí jazyk.

Ring (=es, M. =e) *m.* kolo, okolek; kruh; obruč; prsten; (astr.) R. des Saturn kruh Saturnův T.; R. am Baume leto; R. an der Nabe zděř; im Mühlläufer zděř T.; (Bauk.) podhrdlek, prsten, oslupka T.; R. bei Gliederthieren článek T.; am Leibe der Insekten kroužek T.; —e *pl.* des Flußpferdes pasy; R. der Pilze prsten T.; R. in der Stadt náměstí (tržiště, rynk).

Ring-bahn *f.* kolbiště, turnajský plac; —bein *n.* (b. Pferde) poutko, rohlík, obručí; —drossel *f.* kos turecký.

Ringel *m. et n. v.* Ring; —blume *f.* měsíček; —brot *n.* preclík; —ente *f.* kachna kroužkovaná; —fink *m.* (Vogel) kruháček; —gans *f.* brněžka; —haar *n.* prstenec; —kraut *n.* měsíček; —n prstýnkovati, skroužiti; sich se; —raupe *f.* prstenice, prstenák; —reihen, —reigen *m.* kolo, tanec do kola; —reim *m.* zvratka; —rennen *n.* prstenní kolba; —schmied *m.* kroužkář, přezkář; —spiel *n.* jízda na koníčkách, kolotoč; 2. hra s kroužkem; —stechbahn *f.* kolbiště; —stechen *n.* prstenní kolba; —tanz *m.* kolo, tanec do kola; —taube *f.* hřivnáč, hřivnák; —weizen *m.* černejš.

Ring-en mh. mit einem křížkovati se, porážeti se, vzíti koho do křížku, v zápas jíti, zápasiti s kým, zápoliti; nach etw. r. klopotiti se po něčem; die Wäsche r. prádlo ždímati; die Hände r. ruce spínati, rukama lomiti; —er *m.* zápasník, zápolník.

Ring-finger *m.* prstenní prst, prstenník: —förmig kruhovitý T.; prsténkovitý; —kampf *m.* zápas; —kragen *m.* okruží; —kugel *f.* (astr.) koule kruhová T.; —lein *n.* kroužek T.; —macher *m.* prstenář; —mauer *f.* zeď ohradná T., zeď hradebná, zeď okolná, zeď kolem okolo; mit einer R. umgeben obezditi; —mikrometer *n.* drobnoměr kruhový T.; —platz *m.* náměstí; —rennen *n.* prstenní kolba.

Rings *adv.* vůkol, okolo, kolem do kola; —her, —herum, —um *adv.* kolem do kola, kolem okolo.

Ring-schule *f.* zápasovna; —sonnenuhr *f.* sluneční hodiny kruhové T.; —spiel, —stechen *n.* prstenní kolba; —uhr *f.* hodinky v prsteně; —wechsel *m.* sprstenkování, výměna prstenův. [Ring.

Rinken *m.* přezka, kruh, zděř *v.*

Rinn-äugig krhavý, bolooký, plačtivý; —e (M. =en) *f.* žlab, žlábek; strouha, rýha; R. am Knochen žlábek T.; —eln vyžlabiti, vyžlábkovati; —en mf. téci, kanouti, plynouti, roniti se; das Licht —t svíčka teče; —enartig, —enförmig žlabovitý; —engräber *m.* struhař; —enzirkel *m.* (b. Böttch.) útorník; —leiste *f.* (Bauk.) žlábkovice (voletka) T.

Rinnsal (=es, M. =e) *m.*, Rinnsel (=s, M. =n) *m.* strouha, řečiště; (geogr.) nurt T.

Rinnsel (=s, unv. M.) *n.* syřidlo.

Rinnstein *m.* kamenný výlev, žlábek.

Rio *m.* (span.) řeka.

Riol-e *f.*, —en, —pflug *v.* Rigole ꝛc.

Ripa *f.* (lt.) břeh.

Ripieno *m.* (it.) výplněk.

Ripp-e (M. =en) *f.* žebro, řebro; (mech.) pero T.; (b. Gewölbe) žebro; (b. Schiff.) kleč; sich —eln hýbati se, vrtěti sebou; —en mh. žebérkovati.

Rippen-fell *n.*, —haut *f.* požebernice, pohrudnice *Pleura v.* Brustfell; —fellentzündung *f. Pleuritis v.* Brustfellentzündung; —fleisch *n.* žebrovina; —gegend *f.* obžebří, nážebří; —stoß *m.* rána do žeber; —weh *n.* bolesť v žebrách; —weichgegend *f.* slabina. **Rippig** žebernatý.
Rippsrapps *adv.* halabala, leda bylo, na pospěch; dračka, dranice; es geht r. zu jde to jako na dračku.
Rippsucht *f.* slezinnosť.
Rips *m. v.* Raps; 2. (Stoff) rips.
Ripuar-ier *m.* (lt.) pobřežný obyvatel; —isch pobřežný.
Risalit *m.* (Bauk.) výstupek T.
Risch *adj.* rázný, rychlý; R. (-es, M. -e) *m.* sběh (vody). [scheit.
Rischt *n.* (b. Wagen) *v.* Riet-
Riscontro *n.* (it.) platba směnkami.
Risico (-s, ob. M.) *m. et n.* (it.) odvaha, odvážlivosť P.; nebezpečí; újma T.; auf jds. R. někomu k zisku i ke ztrátě P.; auf sein R. o jeho újmě T.; das Geschäft ist mit vielem R. verbunden při tom obchodu jest mnoho nebezpečí T.
Risk-ant, risquant (fr.) odvážlivý, nebezpečný T.; —iren, risquiren etw. odvážiti se něčeho, (odvážiti se na něco, k něčemu) T.; míti při něčem nebezpečí T.
risoluto (it.) odhodlaně.
Risp-e *f.*, —en *m.* lať; (bot.) lata T.; *v.* Wildhafer; —engras *n.* lipnice.
Riss (-sses, M. -sse) *m.* trh, trhnutí, tržení; trhlina, roztrhlina; roztrženina; rozděrek, rozedření; skulina, rozsedlina T., rozpuklina; roztržka (v přátelství); 2. fig. výprask; 3. rys, nákres, nástin; vor den R. treten nehody předejíti. [klý.
Rissig *adj.* trhlý, natrhlý; rozpu-
Rist (-es, M. -e) *m.* zvýšenina; (b. Pferde) *v.* Widerrist; R. am Menschenfuße nárt.
Rist-e (M. -n) *f.* mačka, pověsmo, pověseň; —en mh. mačky strojiti.
ritardando (it.) prodlévavě.
ritenuto (it.) zdrželivě.
Ritornell (-s, M. -e) *n.* (stilist.) ritornel T., návratný verš ve skladbě.
Ritorno, *Ristorno m.* (it.) zpětné odepsání (v účtu).
Ritratta *f.* (it.) směnka návratná.
Ritscher (-s) *m.* svarba (hrách a kroupy). [jízda.
Ritt (-es, M. -e) *m.* jezd, jetí,
Rittelgeier *m. v.* Rüttelgeier.
Ritten *m.* zimnice *v.* Rütten.
Ritter (-s, unv. M.) *m.* rytíř; zum R. schlagen na rytíře pasovati; —akademie *f.* rytířská akademie P.; —bürtig rytířského rodu; —dach *n. v.* Kronendach; —dienst *m.* služba rytířská; —fest *n.* sedání, kolba, turnaj; —gut *n.* rytířský statek P.; —lehen *n.* rytířské manství P.; —lich, —mäßig rytířský; —pferd *n.* kůň rytířský; —roman *m.* román o rytířích; —schaft *f.* rytířstvo P.; rytířství; —schlag *m.* pasování na rytířství; —sitz *m.* rytířské sídlo, tvrz; —spiel *n.* rytířská hra; —sporn *m.* (Pflanze) ostrožka, stračka; —stand *m.* stav rytířský; rytířství P.; —streich *m.* dobrodružství; —thum *n.* rytířství
Ritt-geld *n.* pojezdné (, ého) P.; —lings, —weise *adv.* jízdně, jízdmo, po jezdecku.
Rittmeister (-s, unv. M.) *m.* ritmistr, setník u jízdy. [obřadní.
Ritual (-s, M. -e) *n.* (lt.) kniha
Ritus *m.* (lt.) obřad P.T.; Kirche des griechischen R. církev řeckého obřadu T.
Ritz (-es, M. -e) *m.*, —e (M. -en) *f.* trhlina, tržnina, roztrženina; štěrbina, skula, skulina; —en škrábati, škrábnouti, škrtati, drhnouti; —messer *n.* kopíčko, trhátko; —ung *f.* trhlina, rozpuklina.
Rival (-s, M. -e) *m.* (fr.) soupeř T.; sok; r. *adj.* soupeřský, sokovský; —ität *f.* soupeřství, sokovství; sočivosť. **Rivole** *f.* (Weinsorte) ryvola.
Roastbeef *n.* (engl.) pražená pe-
Robat *f. v.* Robot. [čeně.
Robb *n.* odvar; povidla.
Robbe (-n, M. -n) *m. et f.* tuleň, mořský pes, mořské tele; —nfang *m.* lov tulení, lovení tuleňův; —nfell *n.* tulenice, tuleňovice.
Robe (M. -n) *f.* (fr.) (Kleid) šuba.
Robinie *f.* (bot.) trnovník.

Robot (M. -en) *f.* (*m.*) robota P. (*sl.* panština); —ablösung *f.*, —abolition *f.* vykoupení, výkup roboty P.; —bauer *m.* robotník; —dienst *m.* robota; —en mh. robotovati; —gelder *pl.* plat za robotu, robotné (, ého) P.; —lehen *n.* robotné manství P.; —tag *m.* robotní den P.; —verzeichniß *n.* robotní seznam P.

Robust (lt.) silný, zavalitý.

Roche (M. -n) *m.* plošák *Raja* (rejnok); (Schachspiel) hroch.

Rochel *f.* houžev.

Röcheln mh. chroptěti; (v. Fröschen) rachati; —d chroptivý, chropotný; rachavý.

Rock (-s, M. Röcke) *m.* kabát; (Frauen-) sukně; ihm passen alle Röcke umí mlíti na každý mlýn; —band *n.* závázka.

Rocken (-s, unv. M.) *m.* (Spinnr.) přeslice; der obere Theil desselben kužel; 2. R. žito, rež; —blume *f.* chrpa, modrák; —feld *n.* žitiště; —macher *m.* přesličník; —mutter *f.* námel, svatojanský chleb; —stock *m.* *v.* Rocken; —trespe *f.* stoklasa; —weisheit *f.* fig. babská moudrosť.

Rock-kragen *m.* límec u kabátu; zahrnutí; —macher *m.* kabátník; —schoß *m.* šos u kabátu.

Rococo *n.* (it.) starodávnina; r. *adj.* starodobý, starodávný.

Rode *f.*, —acker *m.* *v.* Neubruch; —axt, —hacke, —haue *f.* klučnice, pařeznice, kňovatka.

Rödel *m.* úvin.

Rodel *m.* *v.* Rotulus.

Rodeland *n.* *v.* Neubruch.

Rodelbücher (in Vorarlberg) knihy úroční P.

Roden mýtiti, klučiti.

Rodeplatz *m.* klučoviště.

Rodomontade *f.* (fr.) chlubné řeči, chlubenice.

Rogel *adj.* doupný, doupnatý; vyšeptalý; viklavý; —n mh. viklati se.

Rogen (-s, oh. M.) *m.* jikra, jikry; —er, —fisch, Rögling, Rögner *m.* jikrnáč, jikrnatá ryba; —stein *m.* vápenec jikrnatý T., jikerec.

Roggen *m.* *v.* Rocken.

Roh *adj.* drsný; surový, syrový T.; nevydělaný; režný; hrubý, nevzdělaný; —e Haut kůže syrová n. nevydělaná T.; —e Leinwand režné plátno T.; —es Gewicht váha hrubá, váha z hruba; —einnahme *f.* příjem z hruba, hrubý příjem P.T.; —eisen *n.* syrové železo, surovina T.; —heit *f.* (—igkeit) surovosť, hrubosť; —herzig surového srdce.

Rohm *m.* veltrus, ventrus.

Rohr (-s, M. -e) *n.* ceva, cívka, trubka, roura; (b. Gewehr) hlaveň; (bot.) tresť, třtina; rákos; spanisches R. španělka; —ammer *f.* strnad rákosní; —bein *n.* hnát; píšťalové kolínko; —busch *m.* rákosí, třtinoví.

Röhrchen *n.* trubka, trubice, trubička (rourka).

Rohr-dach *n.* rákosová střecha; —decke *f.* rohož, rohožka; 2. strop rákosový T.; strop na rákos; —dommel *f.* bukač.

Röhre (M. -n) *f.* trouba (roura); trubka; (phys.) trubice (roura) T.; trubina; R. am Stiefel holénka.

Röhren mh. hrčeti, chlípěti (krev); 2. (wdm.) říti, říjeti.

Röhren-artig trubovitý; —beutelige Pflanzen *pl.* souprašničné n. srostloprašničné rostliny T.; —bohrer, —macher, —mann, —meister *m.* potrubný (, ého), trubník, trubař; —büchse *f.* (Bauk.) zděř T.; —gang *m.* řad trub (při vodovodu), potrubí; —kessel *m.* kotel trubnatý T.; —knochen *pl.* hnátové kosti; —leitung *f.* potrubí T.; —libelle *f.* libela trubičná T.; —mäuler *pl.* rurákovité ryby T.; —meister *m.* potrubný, nadtrubný (, ého); —reihe *f.* řad (trub); —system *n.* soutrubí.

Rohr-fisch *m.* lulanka; —flechte *f.*, —geflecht *n.* rohožka; —gebüsch *n.* třtinoví, rákosí; —geschwür *n.* píštěl, stříl; -glanz *m.* (bot.) lesknice; —gras *n.* ostřice; třtina, rákos.

Röhricht *adj.* trubkovitý, rurkovitý; trubčitý T.; R. *n.* rákosiště.

Rohrig rákosnatý; třtinatý.

Rohrkäfer *m.* rákosníček *Donacia*.

Röhrkasten *m.* kašna; 2. koryto u studnice; —futteral *n.* obložení u kašny.

Rohr-kolbe *f.* orobinec (T.); —matte *f.* rohož, rohožka; —nagel *m.* hřeb na rákos, hřeb rákosový, rákosník T.; —pfeife *f.* píšťalka, trestinka; —reiber *m. v.* Rohrdommel; —sänger *m.* (Vogel) rákosník; -schilf *n.* rákos; —schlag *m.* třtěnisko, trstěnisko T.; —stab, —stock *m.* rákoska; —wand *f.* stěna rákosová.

Röhrwasser *n.* voda trubní.

Rohr-weihe *f.* (Vogel) pochop; —werkpfeife *f.* (phys.) píšťala s jazýčkem T.; —zucker *m.* třtinový cukr T.

Roh-schwefel *m.* síra surová T.; —stahl *m.* ocel zkujněný, surový *v.* Frischstahl; —stoff *m.* látka surová, surovina T. **Rokk** *m. v.* Rock.

Rokken *m. v.* Rocken.

Rokoko *n. v.* Rococo.

Roland (-s) *m.* velikán.

Roll-a *f.* (lt.) oběh P.; 2. *v.* Rolle; Beschluß *per —am.* —arbeschluß *m.* snešení oběhem P.

Roll-apfel *m.* chřestáč; —ate *f.* (Zuckergebäck) zavinutka, kornout.

Roll-bar svinutelný; —bret *n. v.* Mangebret; —e (M. -en) *f.* stůčka; kroužek; kolečko; R. (mech.) kladka T.; závitek, chumáč; (ökon.) říčice, žejbrovačka; (anat.) okovec, předloketní kosti; R. výpis, výpisek; výkaz; (b. Theater) role, úkol T.; úloha, osoba; seine R. einstudiren učiti se, vyučiti se roli své; —en mf. kouleti se; mh. rachotiti, chřestěti, hrčeti; *act.* kouleti, kotáleti; žejbrovati, váleti, vinouti; die Augen r. oči v kolo točiti; sich r. vinouti se; —end kulivý; běžný.

Rollen-fach *n.* obor, druh rolí T.; —tabak *m.* svíjený tabák, tabák v rulích; —zug *m.* kladkostroj (Archimedův) T.

Roller *m.* křepčil; kocour.

Rollette *f. v.* Roulette.

Roll-fleisch *n.* závinek; —gerste *f.* ječmen šestiřadý, šesterák; kroupy *pl.*; —holz *n.* válec; —hügel *m.* vrcholek; —kammer *f. v.* Mangelkammer; —kuchen *m.* zamrštěnec; —rüssel *m.* der Insekten sesák svinutý T.; —schnalle *f.* přezka na svinutí; —sessel *m.* sesle na kolečkách; —stein *m.* valoun; —vorhang *m. v.* Rouleau; —wagen *m.* dětský vozejček; lehký vozík, koleska; —werk *n.* rachtáč.

Roman (-s, M. -e) *m.* román T.; —dichter, —schreiber, —enschreiber *m.* románopisec T., spisovatel románův; —enhaft románovitý T.; —enheld *m.* hrdina románový T.; hrdina románu.

Romant-ik *f.* romantika T.; —isch romantický T.

Romanze (M. -n) *f.* romance.

Römerzinszahl *m.* letokruh indiktový T. **Römisch** římský.

Ronde *f.* obchůzka důstojnická.

Rondeau *n.* (fr.) okružná báseň; okružná píseň; —ritt *m.* jízda kolem.

Rondel (-s, M. -e) *n.* kulaté místo, kulatý pokojík.

Rosa *f.* (lt.) růže; *sub r.* pod pokličkou, t. důvěrně; *—ceae pl.* (bot.) růžovité T.

Rösch *adj.* křehký.

Rösche *f.* (Mühlbau) spád T.

Röschen *n.* růžička.

Rose (M. -n) *f. Rosa* růže; (Krkht.) růže *v.* Rothlauf.

Rosen-antlitz *n.* růžový obličej; —baum *m.* pěnišník, růžodrv; bobkovník, bobkovnice; —birn *f.* růžovka; —busch *m.* růžoví, růžový keř; —dorn *m.* šípek; —essenz *f.* růžovina; —farbe *f.* růžová barva; —farben, —farbig *adj.* růžobarevný, růžový; —fest *n.* růžová slavnosť, růžoviny; —gebüsch *n.*, —gestäude *n.*, —hecke *f.* růžoví; —honig *m.* med růžový; —knopf *m.*, —knospe *f.* růžové poupě; —kranz *m.* růženec; růžový věnec; —kranzförmig růžencovitý T.; —kränzler růženečkář; —kraut *n.* růžovec; —kreuzer *m.* (Bruderschaft) bratr růžového kříže; —mädchen *n.* růženka; —monat *m.* růžen, červen; —öl *n.* olej růžový; —quarz *m.* růženín; —roth *n.*, —röthe *f.* růžovosť; —saft *m.* růžová šťáva; —sonntag (Lätaresonntag) *m.* neděle družebná; —stock, —strauch *m.* růžový trs, růžový keř;

—wangen *pl. f.* růžové líce; —wasser *n.* růžová vodička.

Roseola *f.* (lt.) (med.) růžovky *pl.*

Rosett-e (Mz. -en) *f.* růžice T.; R. bei Rädern hvězda T.; —enförmig růžicovitý, růžičkovitý T.; —enkupfer *n.* měď čištěná.

Rosig růžový, růžený.

Rosinante *m.* (*f.*) fig. herka.

Rosine (Mz. -n) *f.* hrozínka, rozinka; —nmann *m.* hrozinkář.

Rosmarin (-es, ob. Mz.) *m.* rozmarina, rozmarin; —apfel *m.* jablko rozmarinové, rozmarináč; —kranz *m.* věnec rozmarinový, věnec z rozmariny.

Rosoglio (Mz. -ien) *m.* (*n.*) (it.) rosolka. [(hltoň).

Rosomak *m.* (Thier) rosomak

Rosores *pl.* (lt.) (zool.) hlodavci, hlodaví T.

Ross (-sses, Mz. -sse) *n.* oř, komoň, kůň; —arzt *m.* lékař koní; —bauch *m.* (Pflaume) řimbuch; —beere *f.* borůvka; —bereiter *m.* koníř, projížděč; —bube *m.* pohůnek; —egel *m.* koňská pijavice.

Rössel *n.* (Schachspiel) koník, koníček; —sprung *m.* (Schachspiel) koníčkův skok. [se, hřínati se.

Rossen mh. (v. Stuten) hřebiti

Ross-geld *n.* chomoutné; —haar *n.* vlášení; žíně; vlasina; (koňský chlup); —haarbusch *m.* žíněný chochol; —handel *m.* konířství; —händler *m.* koníř; —hären *adj.* žíněný.

Rossig hřebivý, konivý; r. sein *v.* Rossen.

Ross-käfer *m.* brumbál; —kamm hřbílec; —kastanie *f.* maďal, planý kaštan (konikaštan); —kopf *m.* (Bauk.) kobylí hlava T.; —mähne *f.* hříva; —markt *m.* koňský trh P.; —nessel *f.* čistec *Stachys*; —pflaume *f.* hlušice, bluma, veliká slíva; —schwanz, —schweif *m.* konský ocas; türkischer R. bunčuh; (bot.) přeslička; —schwefel *m.* síra koňská T.; —stall *m.* konírna; —wärter *m.* koňák; —wedel *m.* oháňka z vlašin; *v.* Rossschwanz; —zucht *f.* chov koní.

Rost (-es, Mz. Röste) *m.* rošt T.; mříže; rez; snět.

Röst-anstalt *f.* pražírna; (Flachs-) močírna.

Rost-balken *m.* (Bauk.) rošt T.; —boden *m.* (Bauk.) křížovaná (kapucínská) podlaha T.; —braten *m.* dušená n. pečená hovězina, pečeně pražená; —braun rezavý.

Röste *f.* (Oekon.) močidlo.

Rosten mh. rezivěti, rezavěti, zrezavěti.

Rösten močiti, rositi (len); smažiti, škvířiti; pražiti T.; sušiti, žářiti.

Rost-farben, —farbig snědobarevný, rezavý.

Rösthaus *n. v.* Röstanstalt.

Rostig rezivý, rezavý; rezovatý.

Rostopschin *m.* roztopšinka.

Rost-pendel *n.* kyvadlo roštovné T.; —pfahl *m.* (Bauk.) jehla T.

Rostrum *n.* (lt.) (zool.) *v.* Schnabel.

Roststätte *f.* pražiště; 2. rosiště.

Röstung *f.* pražení, upražení, usmažení; —sarbeit *f.* (chem.) pražení T. [ský.

Rota *f.* (it.) komorní soud papež-

Rotang *n.* rákos španělský.

Rotation *f.* (lt.) otáčení, kroužení.

Rotations-achse *f.* osa otáčení, osa otáčecí T.; —fläche *f.* plocha otáčení, otočeň T.; —geschwindigkeit *f.* rychlosť otáčení T.; —körper *m.* otočník T.; —magnetismus *m.* magnetičnosť otáčením T.; —maschine *f.* otočný stroj; —zeit *f.* čas otočení, kolot T.

Rotatorische Erschütterung otřesení vířivé T.

Roth červený; ruměný; zardělý; rudý; (v. Haar) ryšavý, zrzavý; r. werden začervenati se, zarděti se; R. *n.* červeň, červenosť; —auge *n.* (Fisch) *v.* Näßling; —baum *m.* modřín; —binder *m.* bečvář; —bleierz *n.* olovec polouhranolový T.; —blütig červenokvětý; —braun hnědočervený; —buche *f.* buk; —drossel *f.* cvrčala.

Röthe (ob. Mz.) *f.* červenosť; rudosť; zardělosť; R. der Wangen ruměnec.

Rotheisenstein *m.* krevel.

Röthel (-s, unv. Mz.) *m.* rudka, hlinka tesařská; —n (med.) *pl.* růžovky.

Röthen *act.* červeniti, zruměniti; mh. červenati se, zapalovati se; červeněti; sich r. červenati se, začervenati se, rděti se, ruměniti se.

Roth-falke *m.* poštolka; —farbig červenobarevný; —fichte *f.* smrk; —fink *m.* hejl; —fleckig s červenými skvrnami; —forelle *f.* *v.* Sälmling; —fuchs *m.* liška pálená; (v. Pferd) ryzka; (Schimpf) zrzoun; —fußfalke *m.* poštolka rudonohá; —gerber *m.* koželuh; —gießer *m.* měďař, mědilijec; —giltigerz *n.* rudek klencový T.; —guß *m.* litina měděná; —haarig ryšavý, zrzavý, rudovlasý, červenovlasý; —holz *n.* červené dřevo, sandálové dřevo; —kehlchen *n.* (Vogel) červenka; čermák; —kopf *m.* zrzoun; ryšan; rezek; —kupfer *n.* červená měď; —kupfererz *n.* *v.* Kupfererz; —lauf *m.* (Kkht.) růže.

Röthlich přičervenalý, načervenalý, zarudlý, přirudlý.

Rothliegendes *n.* (geol.) jesepový n. červený pískovec T.

Röthling (-s, M. -e) *m.* (Vogel) řehek, řehák; (Schwamm) ryzec; (Apfel) červinka, krvavka.

Roth-schimmel *m.* tisek, tiska; —schmied *m.* kotlář, měďař; -schwanz *m.*, —schwänzchen *n.* řehák domácí; —stoff *m.* červenina; —sucht *f.* červenice; —tanne *f.* smrk; *v.* Fichte; —wälsch *n.* hantýrka; —wild, -wildpret *n.* červená zvěř; —wurst *f.* jelito.

Rotonde *f.* (fr.) *v.* Rotunde.

Rott-e (M. -en) *f.* rota; spolek; sběř P.; spřež; —en *v.* Roden; sich —en, —iren rotiti se, srocovati se P.; —engesell, —enmacher, —enstifter *m.* rotitel; —grund *m.* klučenina T.; —irung *f.* rocení P.; —meister *m.* rotmistr (desátník).

Rotul-a *f.* (lt.) (med.) pokrutka; —iren skládati spisy; —us *m.* (lt.) der Acten skladek spisův T.

Rotunde (M. -en) *f.* (lt.) rotunda, okrouhlé stavení, okrouhlice.

Rotz (-es, ob. M.) *m.* ozhr (vozdr), sopel; 2. *v.* Rotzkrankheit; —ausschlag *m.* (med.) nádorky v kůži ozhřivých; —bube *m.* usmrkanec, uvozhřenec; —en mh. smrkati; —ig ozhřivý, uvozhřený; —kind *n.* frně; —krank (Pferd) ozhřivý, vozhřivý; —krankheit *f.* ozhřivka, vozhřivka, (nozdřivka), vozhřivice.

Roué (-s, M. -s) *m.* (fr.) prostopášník, padouch.

Rouge (fr.) červený; R. *n.* červeň, červená barva.

Roul-eau *m.* *et* *n.* (gr.) obvinec; —ette *f.* svinovací n. spouštěcí záclona (v okně); —iren v oběhu býti, obíhati P.

Rout *m.* (engl.) vznešená n. čest- [ná společnosť.

Route *f.* (fr.) (z. B. bei einer Seefahrt) výkaz (plavby); *v.* Marschroute.

Routin-e *f.* (fr.) zběhlosť, obratnosť, zručnosť T.; zkušenosť, cvičenosť herecká; prohnanosť; —irt zběhlý, obratný, zručný; prohnaný T.

Royal-ist (-en) *m.* (fr.) kralovec; —papier *n.* královský papír.

Rübe (M. -n) *f.* řípa *Rapa*.

Rubel (-s, unv. M.) *m.* (russ. Münze) rubl (, e *m.*).

Rüben-acker *m.*, —feld *n.* řepiště, řepniště, řepoviště; —boden *m.* řepová půda; —messer *n.* cetlík; —zucker *m.* cukr řepový.

Rubeolae *pl.* (med.) osypky; spalničky.

Rübesamen *m.* řepka *v.* Raps.

Rübezahl *m.* (myth.) Krakonoš.

Rubia *f.* (lt.) (bot.) mařena, mořena; —*ceae* *pl.* mařenovité T.

Rubin (-es, M. -e) *m.* rubín, rdín; —blende *f.* rudek, rumělka T.; —glas *n.* sklo rubínové, nachové T.; —schwefel *m.* síra polouhranolová T.

Rüböl *n.* olej řepkový.

Rubrik (M. -en) *f.* sloupec, (rubrika) P.T., oddělení, oddíl; R. einer Schrift záhlaví, rubrika P.T.; —enrechnung *f.* účet sloupcový, oddílový, rubriční P.T.

Rubrum *n.* (lt.) záhlaví, nadpis.

Rübs, Rübsen *m.*, Rübsamen *m.* *v.* Raps.

Rübsenfeld *n.* řepčiště.

Ruch (=es) *m. v.* Geruch; —bar *v.* Ruchtbar; —los bohaprázdný, bezbožný, nešlechetný; —tbar rozhlášený; r. werden do hlasu přijíti P.; rozhlásiti se; r. machen do hlasu dáti, rozhlásiti něco, hlas o někom n. o něčem pustiti P.

Ruck (=es, M. =e) *m.* smyk, trhnutí, škubnutí, postrk.

Rück-anfall *m.* (der Erbschaft an den Erblasser) navrácení nápadu, dědictví P.; —antwort *f.* zpětná odpověď; —bezüglich (grm.) zvratný T.; —bleibsel *n.* zbytek, ostatek; —blick *m.* ohled P.; ohlednutí-se; —bürge *m.* podpůrný rukojmě; jistec; —deutend (grm.) vztažný T.; —empfang *m.* (e. Vorschusses) zpět obdržení zálohy peněžné P.

Rücken pomknouti, posunouti T.; mf. postupovati; die Uhr —te hodiny hrkly; in's Feld r. do pole vytrhnouti, vytáhnouti; in ein Land r. do země vtrhnouti.

Rücken (=s, unv. M.) *m.* hřbet, záda T.; R. der Hand vršek ruky; R. der Axt čepec, obuch; —blatt *n.* lopatka; —darre *f.* úbyt n. ubytí n. ubývání michy; —flossen *pl.* plýtvy n. ploutve hřbetové, hřebínky T.; —gebirge *n.* hřbetnaté hory T.; —gegend *f.* pohřbí, pohřbetí; —halt (=es) *m.* záloha *v.* Hinterhalt; —kissen *n.* náplecnice; —krümmung *f.* shrbení; —mark (=es) *n.* micha T. *Medulla spinalis.*

Rückenmarks-darre *f.* -schwindsucht *f. v.* Rückendarre; —entzündung *f.* zánět n. zapálení michy; —erschütterung *f.* otřesení n. otrucení michy; —höhle *f.* páteřnice T.

Rücken-naht *f.* (bot.) šev zadní, hřbetový T.; —riemen *m.* náhřbetník, pohřbetník; —schlägiges Rad (mech.) kolo se zadním nápadem T.; —seite *f.* rub; (bot.) záda, hřbet T.; —theil *m.* zadek; —wirbel *m.* páteřnice; —wunde *f.* rána hřbetní.

Rücker *m.* hýbač, hýbatel; (in der Taschenuhr) postrkovátko.

Rück-erinnerung *f.* rozpomenutí, rozpomínání; —erlag *m.* (der Klage) navrácení žaloby P.; —ersatz *m.* (eines Betrages) zase navrácení sumy P.; —ersatzrecht *n.* právo k navrácení P.; pr. k náhradě; —fahrt *f.* jízda nazpátek; —fall (=es, M. =fälle) *m.* (zum Verbrechen) navrácení-se k zločinu, zločinu zase spáchání P.; —frage *f.* otázka na otázku; 2. *v.* Nachfrage; —gabe *f.* návrat, navrácení; —gang (=es, M. =gänge) *m.* návrat, navrácení; —gängig couvající; na zmar přišlý; der Kauf wurde r. trh se rozešel P.; r. machen (einen Kauf 2c.) zvrátiti, zvrhnouti (koupi atd.), (Kkht.) nemoc zase přivesti, (zpáčiti nemoc).

Rückgrat (=es) *m.* (*n.*) páteř, hřbetnice T., hřbetní kosť.

Rückgrats-höhle *f.* páteřnice; —thiere *pl.* obratlovci, nitrokloubí T.; —wirbel *m.* článek hřbetnice.

Rück-haken *m.* zavěšák, zadák; —halt (=es, oh. M.) *m.* zadržení, tajení; zadrželosť; —haltlos netajený; nezatajený; *adv.* bez obalu; —kauf *m.* koupě návratná P.; —kaufen etwas něco nazpět koupiti, od někoho zase něco odkoupiti P.; —kaufsrecht *n.* právo odkupné; —kehr (oh. M.) *f.* návrat, navrácení-se P.; —lager *n.* (b. Faschinenb.) zadní lože, hon zpáteční T.; —läufig zpětběžný; —ling (=s, M. =e) *m.* kozelec, kotrmelec; —lings *adv.* zpět, zpátkem, pozpátku; zadu, od zadu; —marsch *m.* zpátečné tažení n. pochod; —rechnung *f.* počet n. účet návratný P.T.; (Gegenr.) počet na počet, odčet P.; —reise *f.* cesta návratná P., návrat; für die Hin= und Rückreise za cestu tam a nazpět; —schlag *m.* odraz; (des Donners) zpátečné udeření T.; —schluß *m.* něčeho zpět odeslání P.; unter R. des Communicats odsílaje n. vraceje zase propůjčený spis P.; R. zpětný závěrek; —schritt *m.* zpátečný krok, couvnutí; —schritte machen od zadu se pouštěti; —seite *f.* spodní strana P., rubní strana, rub; obrácená strana.

Rücksicht (M. =en) *f.* ohled, vzhled; zření, zřetel P.; R. auf etw. nehmen pozor, vzhled, ohled míti na něco n. k čemu P., hleděti

n. prohlédati k čemu, patřiti na něco T.; zřetel k něčemu obrátiti, něco míti na zřeteli; aus R. auf etw., gegen einen z ohledu na ..., hledíc k ...; oh. R. auf Personen, auf Geschenke bez ohledu na osoby, na dary P.; —lich *adv.* vzhledem, z ohledu na ..., hledíc na ... hledíc k ...; —slos bezohledný; *adv.* bez ohledu; —snahme *f.* ohled na něco; mit R. hledíc k ...; —svoll ohledný; —swürdig pozoru hodný, zřetele hodný, ohledu hodný P.; =e Umstände uvážlivé příčiny P.

Rück-sprache *f.* rozprávka, rozmluva; R. nehmen od. pflegen mit Jdn. mluviti, rozmlouvati s kým oč n. o čem, domlouvati se, umluviti se s kým oč P.; —stand (=es, M. —stände) *m.* zadrženosť, zadržalosť P.T., zádržek; R. einer Zahlung nezáplatek P.T.; R. eines Restes nedoplatek P.T.; —stände von Amtsgeschäften neodbyté, nevyřízené úřední práce P., zádržky; —ständig zadržený (zadržalý P.T.); nezaplacený, nedoplacený; neodbytý, nevyřízený P.T.; =e Arbeit neodbytá n. nevyřízená práce T.; =er Gehalt, =e Zinsen zadržené služné, zadržené úroky P.; —standsausweis *m.* výkaz zadržalostí; výkaz zádržků; výkaz neodbytých, nevyřízených prací P.T.; —stauen *n.* (des Blutes) zpáteční tok krve; R. des Wassers zpáteční voda; —stellen nazpět dáti; —stellig *v.* Rückständig, Rückgängig; —stoß *m.* (beim Schuß) zpátečné cuknutí; —tritt *m.* odstoupení od čeho; odstup; zpáčení; R. von einer Uebereinkunft odstoupení od úmluvy P.; —umlaut *m.* návratné přehlasováníT.

Rückung (M. =en) *f.* pošinutí; pomyk; —sfähigkeit *f.* pomykavosť; —skraft *f.* pomykavá síla.

Rück-vergüten nahraditi; —verkauf *m.* prodej návratný P.; —verrechnung *f.* účtování návratné P.; —versicherung *f.* zajištění, zaručovací n. podpůrné pojištění, záruka při pojištění; —versicherungsvertrag *m.* smlouva zajišťovací, smlouva zaručovací (při pojištění); —verwandlung *f.* der (Laute) návratná proměna T.; —wand *f.* zadní stěna.

Rückwärts *adv.* zpět, zpátky, zpátkem, nazpátek; zádama; —anliegend (bot.) dolů střechovitý T.; —beugung *f.* zpáčení-se; —einschneiden (math.) nazpět proříznouti T.

Rück-wechsel *m.* (kfm.) směnka návratná P.T.; —wirken zpět působiti na něco, v něčem n. k něčemu P.; —wirkend zvratný; —wirkung *f.* zpětné působení; R. ausüben *v.* Rückwirken; —zahlen splatiti, spláceti něco P.; —zahlung *f.* (von Vorschüssen) splácení záloh (peněžných) P.T.; —zug (=es, M.—züge) *m.* odtažení, pochod nazpět, tažení návratné, tažení zpátečné.

Rüde (=n, M. =n) *m.* pes, ohař; lišák; vlk.

Rüde *adj.* (fr.) hrubý, drsný; Rüdesse, Rudität *f.* hrubosť, drsnosť.

Rudel (=s, unv. M.) *n.* hejno, stádo, houf; 2. vařečka, měchačka; —n hýbati, míchati čím.

Ruder (=s, unv. M.) *n.* veslo; —bank *f.* veslářská lavice; —er *m.* veslář, veslovník; *pl.* (zool.) veslaři T.; —feder *f.* (zool.) letka; kosinka; peruť T. *v.* Schwungfeder; —füße *pl.* nohy veslovité T.; —füßer, —füßler *m. pl.* (zool.) ploutvonozí T.; —knecht *m.* veslář; —loch *n.* otvor veselný; —meister *m.* veslářský mistr n. správce; —n mh. veslovati; (b. Vogelst.) pářiti, sparovati; —rad *n.* bei Dampfbooten veslovací kolo T.; —schiff *n.* loď veselní; —werk *n.* vesloví.

Rudimente *pl.*(lt.) počátky, základ.

Ruf (=es, M. =e) *m.* volání, zavolání; (oh. M.) povolání P.; hlas, pověsť; pozvání P.; literarischer R. pověsť spisovatelská P.; dem —e Folge leisten poslušen býti svého povolání; podle povolání se zachovati P.; den R. zu einer Stelle annehmen pozvání na úřad přijmouti [P.

Rufe (M.=n) *f.* škraloup; strup.

Ruf-en mh. volati, křičeti, vyvolávati, hlásati; die Namen r. volati někoho ze jmena P.; —endung *f.*,

—fall *m.* (grm.) volatel; —er *m.* volač, volatel.

Rufig korovatý, okoralý.

Rüge (Mz. -n) *f.* domluva P.; důtka; 2. trest, pokuta P.; 3. donáška; —gericht *n.* karací soud.

Rüg-en dotknouti, podotknouti čeho; v lehkosť uvesti; udati; vytýkati, předhazovati komu; pokutovati; —er *m.* vytykač; donašeč.

Ruhe (obh. Mz.) *f.* pokoj, mír P.; klid T.; poklid; 2. odpočinutí, odpočinek P.; —bank *f.* stolice n. lavice k odpočinutí; —bett *n.* pohovka, lehátko; —gehalt *m.* odpočivné; výslužné (, ého) P.; —kissen *n.* podhlavníček; —lager *n.* spočivadlo; —los nepokojný, bezpokojný; *adv.* bez pokoje.

Ruhen mh. odpočinouti, odpočívati, spočívati; pokoj dáti; úhořiti, úhorem ležeti; auf etw. r. spočívati, ležeti, býti na čem, v čem; padati, připadati na něco T.; fig. spáti, ležeti; er möge die Sache r. lassen ať toho nechá, ať od toho upustí, ať toho nechá s pokojem; (phys.) ein Körper ruht těleso je v klidu, jest klidné T.

Ruhe-ort, —platz *m.* odpočivadlo T.; místo k odpočinutí; —punkt *m.* přestávka, odpočívka; (mech.) podpora, bod podporný T.; —sitz *m.* pohovka, odpočivadlo; —stand *m.* *v.* Ruhe; Vergehen gegen öffentlichen R. přečinění proti veřejnému míru n. pokoji P.; einen Beamten in den R. versetzen úředníka dáti na odpočinutí, na odpočinek P.; —stätte, —stelle *f.* místo (k) odpočinku; fig. hrob; —störer *m.* rušitel pokoje P.; —stunde *f.* hodina (k) odpočinku; —tag *m.* den odpočinutí P.; —zeichen *n.* (mus.) odpočívka; (grm.) *v.* Interpunctionszeichen; —zimmer *n.* světnice n. pokoj odpočívací T.; odpočívárna.

Ruhig pokojný, tichý, klidný.

Ruhm (-es, obh. Mz.) *m.* sláva, oslava; ohne R. zu melden nechlubě se, bez chlouby mluvě; —begierde *f.* chtivosť slávy; slavochtivosť.

Rühmen etw., jmd. slaviti, veleslaviti, oslavovati, vynášeti; sich r. (eines Rechtes) chlubiti se, vychloubati se, pochloubati se čím (právem) P.

Ruhmes-glanz *m.* velesláva; slavolesk; —glänzend slavoleskly; —halle *f.* síň slávy, slavín.

Ruhmgier *f.* slavobažnosť; —ig slavobažný. [chvalný.

Rühmlich slavný, chvalitebný,

Ruhm-los neslavný, nechvalný; —redig chlubný, vychloubavý, honosný; —sucht *f.* lakota po slávě; —würdig slávy hodný.

Ruhr (obh. Mz.) *f.* (med.) úplavice, běhavka; rothe R. červenka; R. (ökon.) náměška, namíšení polí.

Rühr-bar pohnutelný; —ei (-es, Mz. -er) *n.* míchané vejce; —en mh. pocházeti, přicházeti; dosahovati; *act.* hnouti, pohnouti, hýbati, pohybovati; tknouti T.; dotknouti; das Gemüth r. dojmouti; r. míchati; (v. Vogelst.) pářiti, sparovati; sich r. hýbati se; vládnouti sebou; —end tklivý, pohnutlivý; dojemný, dojímavý; das —ende tklivé, pohnutlivé; (stark) dojímavé, rozčilující T.; —faß *n.* máselnice, moutevník, kbelík na máslo; —haken *m.* rádlo; —holz *n.* vrtidlo, moutvice; —ig pohyblivý; přičinlivý; -e Partei strana pohyblivá, přičinlivá P.; —kelle *f.* vařečka; měchačka.

Ruhrkraut *n.* protěž *Gnaphalium.*

Rühr-löffel *m.* *v.* Rührkelle; —milch *f.* kyška; —nagel *m.* rejholec, nicohlav T.

Ruhrpflanze *f.* *v.* Ruhrkraut.

Rühr-sam pohyblivý; —schaft *m.*, —scheit *n.* kopisť; R. in der Mühle pružinka; —schnur *f.* spár, spara; —stange *f.* vrtidlo; moutidlo; —stecken, —stock *m.* *v.* Rührschaft; —ung *f.* pohnutí, tknutí T.; (intensivere) dojmutí, rozčilení T.; pohnutosť; tklivosť.

Ruhrvogel *m.* sparník.

Ruin (-es) *m.* (lt.) zkáza, záhuba; —e (Mz. -en) *f.* zbořeniny, zříceniny, ssutiny, rozvaliny *pl.*, zbořeniště, troska; —iren jmd. zničiti koho.

Rükken *v.* Rücken.

Rülps (-es, M. -e) *m.* říhnutí, krknutí; —en mh. říhati, krkati; škytati.

Rum (-es, ob. M.) *m.* (engl.) rum.

Rumex *m.* (*f.*) (lt.) šťovík.

Rumforder Suppe polívka rumfordská, rumfordka.

Rumicin *n.* (*m.*) šťovíkovina, šťavelina.

Ruminiren (lt.) přežívati, přežvykovati.

Rummel (-s, ob. M.) *m.* hřmot, hluk *v.* Rümmelei, Rumor.

Rümmel (-s, unv. M.) *m.* drouh; —ei *f.* haraburdí, harampátí.

Rummeln *v.* Rumpeln.

Rumor (-s) *m.* (lt.) hluk, povyk, cavyk; hřmot; —en *v.* Rumpeln.

Rumpel-er (-s, unv. M.) *m.* bouřil, chrastič; —kammer *f.* haraburdna, haraburdírna; —kasten *m.* skříň na veteš; —n mh. rachotiti, bouřiti; buráceti, kručeti, škvrčeti v břiše; —werk haraburdí, harampátí.

Rumpf (-es, M. Rümpfe) *m.* tělo, kmen těla bez hlavy, (dřík) trup T.; úl, špalek včel; vrak; moučnice; korčák, peň; (b. Schuſt.) holénka.

Rümpfen (die Nase) kroutiti nosem, krčiti nos, k. nosem; r. (den Mund) ukřivovati, špouliti hubu.

Rumpf-glieder *pl.* končiny dříkové T.; —gliedeknochen *pl.* kosti končin dříkových T.; —leder *n.* ostarek, kůže z ostarka; —leiter *f.* (in der Mühle) lihy, ližiny, kačata; —parlament *n.* kusý sněm; —schuh *m.* korčák.

Runcinatus (lt.) (bot.) kracovitý T.

Rund *adj.* (*comp.* runder u. ründer, *sup.* rundeste u. ründeste) okrouhlý, krouhlý; kulatý; —es Mädchen boubelaté děvče; —e Summe rovná suma P.; s. okrouhlá; —e Zahl rovný počet P., rovné n. okrouhlé číslo T.; r. heraussagen zhola, bez obalu, zrovna, zpříma říci; R. (-s, M. -e) *n.* koleso; okrouhlík.

Rund-backig boubelatý; —blume *f.* koulenka; —bogen *m.* oblouk okrouhlý T.; —e (ob. M.) *f.* kolo; okrouhlosť; okrouhlice; in die R. do kola; R. obchůzka *v.* Ronde; —eisen *n.* dláto ušaté; —fahrt *f.* objížďka; —fläche *f.* okolnice; —gang *m.* obcházka; —gemälde *n.* kruhomalba; —gesang *m.* píseň do kola (kolozpěv); —heit *f.* okrouhlosť; —hobel *m.* kruhlák; —holz *n.* kruhlák, kuláč; —länglich oblý, zakulatělý; —lich zakrouhlený T.; —mäuler *pl.* kruhoústé n. mihulovité ryby T.; —reise *f.* objížďka; —schau (ob. M.) *f.* obhled, obhlídka; —schreiben *n.* oběžný list P.; oběžník; —schrift *f.* (ringsum) obpis; —stab *m.* (Bauk.) obloun T.; —stempel *m.* kolek; —um *adv.* kolem do kola; r. ist Wald kolem jest les; —ung (ob. M.) *f.* okrouhlosť, zakulacenosť T., kulatosť, zaokrouhlenosť; okrouhlina.

Ründung (ob. M.) *f.* kulacení, okrouhlení.

Rund-wache *f.* obchozí stráž, obchůzka; —wangig boubelatý; —weg *adv.* zhola, zkrátka, na prosto.

Rune (M. -n) *f.* runa T.; R. (-en) *m.* valach; —nschrift *f.* runské písmo T.

Runen klestiti (koně), valašiti.

Rung-e (M. -en) *f.* klanice; —e-kette *f.* klaničník; —nagel *m.* srdečník; svorník; —schale *f.*, —schämel *m.*, —stock, —stuhl *m.* oplín, obrtlík.

Runkel (M. -n) *f.*, —rübe *f.* *v.* Mangold.

Runken (-s) *m.* (v. Brot.) zával chleba, kus chleba.

Runks *m.* klacek, hulvát.

Runsen *pl.* *f.* ručej, bystřice (ve Švýcařích).

Runstein *m.* runský kámen T.

Runzel (M. -n) *f.* řasa, záhyb; vráp, vrásek, vráska T.; —ig svrasklý, vráskatý, vraskavý; —n (die Stirne) krčiti, skrčiti; krabatiti, svraštiti; mh. svrasknouti, vráskovatěti, svraštěti; sich r. zaškarediti se; —stirn *f.* svrasklé čelo.

Rupf (-es, M. -e) *m.* trhnutí; —en trhati, šklubati; eine Gans r. husu škubati; —er *m.* šklubač; 2. úštípky, poslíčky, návěstné bolesti; —leinwand *f.* cupanina; —werkzeug *n.*, —zeug *m.* šklubadlo.

Rupie (M. -n) *f.* (ostind. Münze) rupie. [dý.
Ruppig ošklubaný, otrhaný; chu-
Ruprecht; der Knecht R. bubák, strašidlo.
Ruptur *f.* (lt.) roztržka.
Rural (lt.) venkovský, vesnický.
Rusch (-es, ob. M.) *m.* rákosí; über R. und Busch přes hory a bory.
Ruscheln mh. chrastiti; ledabylo dělati. [váda.
Ruse (ob. M.) *f.* hluk, hřmot,
Rusig nestálý, nepokojný.
Russ (-es, ob. M.) *m.* saze, kopt T., mour; —braun sazohnědý; -bütte *f.* putnička na saze.
Russe (-n, M. -n) *m.* Rus.
Rüssel (-s, unv. M.) *m.* rypák; des Elephanten chobot T., trouba; R. bei Insekten sosák T.; R. der Schweine rypák T.; R. am Pfluge slupice; —käfer *m.* klikoroh; R. *pl. Rhynchophora* sosáčnatí (brouci) T.; —kranz *m.* (b. d. Holzflöße) haluze; —thier *n.* chobotuška *Viverra nasalis*; —thiere *pl.*, *Proboscideae* chobotnatí T.
Russ-farbig sazobarevný, sazavý; —hütte *f.*, —kammer *f.* koptárna; —ig ukoptěný, umouněný, učazený.
Russisch ruský.
Russschwarz sazočerný.
Rüst-baum *m.* sloup u lešení; stěníř T.; —bock *m.* koza pod lešení T.
Rüste (ob. M.) *f.* odpočinek *v.* Rast; 2. (M. -n) pařez, špalek.
Rüstel *m.* kychta.
Rüsten strojiti, připravovati; chystati, přichystati; r. lešení stavěti T.; sich r. strojiti se, připravovati se, chystati se k čemu; sich zum Feldzug (zum Kriege) r. strojiti se, zbrojiti se do pole P.
Rüster (-s, unv. M.) *m.* (ökon.) kleč; tíhle; (b. Schust.) příštipek; R. (M. -n) *f.* (Baum) jilm, vaz, břest; —holz *n.*, —wald *m.* břestina, břestovina.
Rüsthaus *n.* zbrojnice.
Rustical (lt.) vesnický; —e *n.* rustikale P. (poplatek selský); —ist (-en) *m.* svobodník; —robot *f.* robota rustikální P.
Rüstig statný; hbitý, obratný, čilý, bodrý; —keit *f.* statnosť.
Rustik *f.* (archit.) rustika T.
Rüst-kammer *f.* zbrojnice; —meister *m.* zbrojmistr; mistr zbrojířský; —ung *f.* chystání, strojení, příprava, ozbrojování; zbroj, úprava vojenská P.; —ungsstücke *pl.* zbroje P.; —wagen *m.* vůz se zbraní; 2. vůz přístrojový; —zeug *n.* zbroj, zbrojná úprava.
Ruta *f.* (lt.) routa (bot.); *—ceae* (bot.) routovité T.
Rüthchen *n.* proutek, metlička.
Ruthe (M. -n) *f.* prut, proutek; metla; (Meß-) prut měřický.
Ruthen-bündel *n.* otýpka; —fischer *m.* rybář na udici, na prut, udičník; —gänger *m.* kouzelník s proutkem; —geflecht *n.* pomlázka.
Ruthenisch maloruský (rusínský).
Ruthenium *n.* (chem.) rutenium T.; —säure *f.* kyselina rutenová T.
Ruthen-kraut *n.* metlovka; —maß *n.* (geom.) prut měřický T.; —streich *m.* šleh, šlehnutí, šupnutí (metlou); -e *pl.* rány metlou, mrskání P.; jmd. mit -en züchtigen trestati koho metlou P.
Rütli (-s, ob. M.) *n.* (Schweiz) paseka, mýť.
Rutsch-bahn *f.* klouzavka; —bretchen *n.* (fig. v. Kindern) neposeda; —e *f.* (Bauk.) nával (v pile) T., návalec; —en dříví s vrchu váleti, šoupati; mf. klouznouti; —er *m.* šoupal; (Tanz) klouzák; (kleine Fahrt) výlet, výkluzek; —ig kluzký, klouzavý; —lavine *f.* lavina posuvná T.; —peter *m.* obrtlík.
Rüttel-geier, —weiher *m.* poštolka; —holz *n.* hladítko; —n etw. třásti něčím; an etw. r. třásti něčím, viklati něčím; fig. rušiti něco.
Rütt-en etw. třásti; (b. Handschuhm.) hladiti; —en *n.*, auch Rütt *m.* zimnice; —stroh *n.* drchanka, drchanina, cuchanina. [T.
Ryakolith *m.* (Min.) živec sklový
Rythmus *m.* *v.* Rhytmus.

S.

Sa! *int.* hejsa, chutě, nuže!

Saal (-es, M. Säle) *m.* síň, sál; —band *n.* *v.* Sahlband; —gut *n.* svobodný statek; —mann *m.* dvořák.

Saame *v.* Same.

Saat (M. -en) *f.* setí, setba, síje, osení, osetí; —bestellung *f.* upravení setby n. síje P.; zur S. v čas síje, v čas setí P., v čas setby; —bohne *f.* bob sevný, bob osevný; —enstand *m.* stav osení P.; —feld *n.* zaseté, oseté pole; —frucht *f.*, —korn *n.* obilí; —furchen orati pod setbu; —gans *f.* husa polní; —gut *n.* semena *pl.*, semení *n.*; —gut-ausstellung *f.* výstava semenářská; —krähe *f.* havran; —platz *m.*, —stelle *f.* oseniště; —weide *f.* pastva na osení; —zeit *f.* čas setí, setba, síje.

Sabbat, Sabbath (-es, M. -e) *m.* sobota; —ianer *m.* sobotník; —jahr *n.* rok odpočinku (u Židův); —tag *m.* den sobotní P.

Sabb-e *f.*, —er *m.* slina; —eln slintati.

Säbel (-s, unv. M.) *m.* šavle; fig. opička, špička; —bein *n.* bočitá noha, křivý hnát; křivonožec, křivonožka, bočitec; —beinig křivonohý, bočitý; —fisch *m.* mečoun; —förmig šavlovitý; —fuß *m.* *v.* Säbelbein; —gefäß *n.* objilčí, obrukovětí; —krumm *adj.* šavlovitý, křivý jako šavle; —n mh. šavlovati, šavlí sekati; šavlemi se bíti; —schnäbler *m.* (Vogel) křivozobka; —tasche *f.* visák (u husarův).

Säbenbaum *m.*, *Sabina f.* chvojka rajská, chvojka klášterská.

Sacchar-ificiren zcukřiti; —in *n.* cukrovina; —ina *f.* cukrnice (bot.); —ometer *m.* (*n.*) cukroměr; —um *n.* (lt.) cukr.

Sacco *m.* (it.) pytel; 2. bunda.

Sacer (lt.) svatý.

Sach-beweis *m.* důkaz věcný; —beziehung *f.* vztah k věci, vztah věcný, doplněk věcný T.; —dienlich věci prospěšný, úžitečný.

Sache (M. -n) *f.* věc; záležitosť, řízení, jednání; (Streits.) sporná věc, pře, rozepře P.; zur S.! k věci! gute S. braucht Weile dobrá práce potřebuje času.

Sächelchen *n.* titěra, titěrka.

Sachen-conto *m.* (*n.*) účet věcný T.; —recht *n.* právo k věci P.; dingliches S. věcné právo k věci P.

Sach-erklärung *f.* vysvětlení věcné, vysvětlení n. vyložení věci T.; —fällig *adj.* padlý, propadlý; s. werden im Proceß přemožen býti ve při, ztratiti při, propříti, padnouti ve při, křiv zůstati ve při, odsouzen býti něčeho P., propadnouti; —fällige Partei strana přemožená, padlá, strana, která ztratila při, která ve při zůstala křiva P.; —gemäß *adj.* (*adv.*) k věci přiměřený, podle povahy věci P.; —genoß *m.* účastník věci P.; —kenner *m.* znalec P.; *v.* Sachverständiger; —lage *f.* věci P.

Sächlich (sachlich) věcný, nijaký, neobojí; (grm.) střední; —es Geschlecht střední rod (T.).

Sach-räthsel *n.* hádanka (hadačka) věcná T.; —register *n.* ukazadlo věci, ukazadlo věcné P.; —reich věcnatý.

Sachs (-sen, M. -sen) *m.* Sas.

Sachsenspiegel *m.* (jur.) saský řád, saský zákonník, práva saská.

Sächsischblau *n.* modř saská T.

Sacht, sachte *adj.* tichý; povolný, nenáhlý; *adv.* pomalu, zpovolna, zlehka.

Sach-verhalt *m.* sběh věcí; —verständiger *m.* znalec P.; —walter *m.* zástupce, plnomocník P.; —wort *n.* statné n. podstatné jméno.

Sack (=es, M. Säcke)) *m.* pytel (žok); kapsa, vak, tlumok; měšec; *v.* Tasche; (Bauk.) klenutí svěšené T.; —dieb *m.* taškář, měšečník.

Säckchen (=s) *n.* pytlíček.

Säckel (=s, unv. M.) *m.* (*n.*) sáček, váček, měšeček; —meister *m.* *v.* Sackmeister.

Sacken do pytlův sypati, cpáti; sich s. (v. Hause) sedati se, sázeti se, slehati se; (v. Wasser) opadávati, ubývati.

Säcken do pytle dáti; v pytli do vody hoditi.

Sack-gans *f.* nesyt; —garn *n.* náhonec; —gasse *f.* slepá ulice; —geige *f.* kapesní housle; —leinwand *f.* plátno režné, pytlové, pytlovina.

Säckler (=s, unv. M.) *m.* měšečník, pytlikář.

Sack-meister *m.* pokladník; —nadel *f.* jehla na pytle; —netz *n.* náhonec; —paletot *m.* volný palet; —pfeife *f.* dudy, kajdy; —pfeifer *m.* dudák, dudač; —pistole *f.* kapesní pistolka; —träger *m.* nosič pytlův; břemenář; fig. osel.

Sacra *pl. n.* (lt.) věci posvátné, bohoslužebné.

Sacrament (=es, M. =e) *n.* svátosť; (Fluchwort) sakrament; —ale *n.* posvátnosť; —alisch svátostný; —iren mh. klíti, sakramentovati.

Sacrarium *n.* (lt.) svátostnice, schránka na svátosti.

Sacrilegium *n.* (lt.) svatokrádež.

Sacrist-an (=es, M. =e) *m.* kostelník; —ei (M. =en) *f.* sakristie.

Säcuiar- stoletní, storoční, věkový; 2. světský; —isation *f.* (eines Geistlichen) propuštění (osoby duchovní) z řádu P.; —isiren v řád světský uvesti n. navrátiti; —jahr *n.* rok stoletní, rok sekulární T.; —störungen *pl.* rušení stoletní T.; —veränderungen *pl.* (astr.) proměny stoletní T.

Saeculum *n.* (lt.) věk, století; *in saecula saeculorum* na věky věkův.

Sadebaum *m. v.* Sädenbaum.

Sadrach (=es, M. =e) *m.* zuřivec.

Säe-bar posevný, výsevný; —mann *m.* rozsevač; —maschine rozsevadlo; —n mh. síti; —zeit *f.* čas setby, setba.

Saffian (=es, M. =e) *m.* safian.

Saflor (=es, oh. M.) *m.* světlice (rstl.).

Safran (=es, oh. M.) *m.* šafrán; —bau *m.* šafranictví; —baum *m.* šafranovec; —farben, —färbig šafranobarevný, šafránový; —feld *n.* šafraniště; —handel *m.* šafranictví.

Saft (=es, M. Säfte) *m.* šťáva, šťavina, sok; míza; (Erdsaft) prýštěnina; —abfluß *m.* mízotok; —bälgchen *n.* míznice; —behälter *m.* (bot.) zádržka T.; —behältniß *n.* *v.* Saftgefäß; —braten *m.* (Kochk.) pečeně na jíše, pečeně jíchová.

Säftebereitung *f.* (zool.) odmíšení, odměšování T.

Saft-en mh. dostávati mízu; —faden *m.* (bot.) vlákno šťavnaté T.; —farben *pl.* barvy šťavné T., b. rostlinné; —gang *m.* sosnice T., míznice, šťavnice; —grün *n.* (chem.) zeleň šťavná (řešetláková) T.; —ig šťavnatý T.; šťavný, míznatý; fig. oplzlý, nečistý; —leer, —los bez mízy, bez šťávy; —messer *m.* mízoměr, šťavoměr; —röhre *f.* *v.* Saftgang; —suppe *f.* šťavná polévka, hustá polévka.

Saga *f.* (nord.) pověsť.

Sagbar pověditelný.

Sage *f.* řeč, výpověď; 2. (M. =en) pověsť T. (*rus.* skazka).

Säge (M. =n) *f.* pila; —blatt *n.* plech pily T.; —block *m.* kláda, rejl; —bock *m.* kozlík na řezání dříví; —fisch *m.* pilovec, piloun; —fliege *f.* pilucha, pilatka; —gatter *n.* rám n. rámec u pily T.; —hornig pilorohý; —hörnige *pl.* (zool.), *Serricornia* pilorozí (brouci) T.; —mehl *n.* piliny, drtiny; —mühle *f.* pila T.

Sagen (einem od. zu einem etw.) říci, praviti, pověděti T., díti; er hat gesagt řekl, pravil; s. lassen vzkázati; s. poručiti, přikázati, veleti; so zu s. takořka, čemu říkajíc; sage! rozuměj!

Sägen pilou řezati.

Sägenfliege *f. v.* Sägefliege.

Sagengeschichte *f. v.* Mythologie

Säger *m.* řezač (pilou); (Vogel) morčák.

Säge-schmied *m.* pilař; —späne *pl.* piliny, drtiny; —wagen *m.* (mech.) vůz T.; —werk *n.* pilnice.

Sagewort *n. v.* Zeitwort.

Sagitta *f.* (lt.) šíp; —*ria f.* (lt.) šipěnka, střelovka (rstl.); —*'us* střelovitý T., šipovitý.

Säglich vyslovitelný.

Sago *m.* (ob. M.) sago; —baum *m.*, —palme *f.* sagovnice, sagovník.

Saher *m.* požínka, požinek, pýření.

Sahl-band (-es, M. —bänder) *n.* krajna (u sukna); okrajek, obruba; (geol.) okraje couku T.; —brief *m.* postupná listina, postupný zápis; —leiste *f. v.* Sahlband; —weide *f.* rokyta.

Sahn-e (ob. M.) *f.* smetana; —käse *m.* maldřík; —kelle *f.* sběračka.

Saigern *v.* Seigern.

Saint (fr.) svatý. [zabaviti.

Saisiren (fr.) obstaviti, zadržeti,

Saison *f.* (fr.) doba, občasí, pobytí, přebytí; Bades. lázenská doba; Theaters. divadelní doba.

Saite (M. -n) *f.* struna.

Saiten-instrument *n.* strunný nástroj; —macher *m.* strunař; —spiel *n.* hra na strunné nástroje; —steg *m.* kobylka, mostek; —wurm *m.* struněnec.

Saitig ostruněný.

Sakk *m. v.* Sack.

Sakristei *f. v.* Sacristei.

Sal *n.* (*m.*) (lt.) sůl.

Saladiére *f.* (fr.) salátníček, miska na salát.

Salamander (-s, unv. M.) *m.* salamandr, mlok, ohnižil.

Salami *m.* salám; —mann *m.* salámník; —messer *n* salamák.

Salangane *f.* indická vlašťovka.

Salar, —ium *n.* (lt.) služné (, ého), plat (P.).

Salasch *m.* salaš, bačovka.

Salat (-es, M. -e) *m.* (it:) salát, locika; —haupt *n.*, —kopf *m.* hlávka salátu; —schüssel *f.* miska na salát, salátnice.

Salbader (-s, unv. M.) *m.* olejkář; mastičkář; tlachal, žvanil, tlučhuba; —ei *f.* olejkářství, mastičkářství; tlachání, žvaní; —n mh. olejkařiti; tlachati, žváti.

Salband *n. v.* Sahlband.

Salbe (M. -n) *f.* masť.

Salbei (ob. M.) *f.* šalvěj *Salvia.*

Salben mazati, pomazati, namazati, mastiti; sich se; —behältniß *n.*, —büchse *f.* mastnice; —krämer *m.* mastičkář.

Salber *m.* mastil, mastitel.

Salböl *n.* olej na pomazání.

Salbung *f.* mazání, pomazání, olejování; —sreich, —svoll blahodějný.

Saldir-en (it.) skončiti počet, vyrovnati, zaplatiti P. T., zapraviti T.; —t vyrovnáno, zaplaceno T.; —ung *f.* vyrovnání účtu.

Saldo *m.* (it.) číslo vyrovnací; zůstatek T., suma na počtu zůstalá, nedoplatek, zbývající dluh P.; im S. bleiben v dluhu zůstati; die Rechnung ist S. počet jest vyrovnán, zapraven, skončen P.; *pro S., per S.* pro vyrovnání; *per S.* auf neue Rechnung zůstatkem na nový účet T.; —ausgleich *m.* vyrovnání zůstatků T.; —contist *m.* vedoucí knihy úvěrné T., úvěrník; —conto *m.* (*n.*), —buch *n.* kniha úvěrná T.; —zahlung *f.* placení zbývajícího dluhu, placení na vyrovnanou P.

Saleb, Salep (-s, ob. M.) *m.* (arab.) salep.

Salic-arieae *pl.* (lt.) (bot.) vrbicovité T.; —in *n.* salicin T.; vrbovina; —*ineae pl.* vrbovité T.; —yl *n.* (chem.) salicyl T.

Saliére *f.* (fr.) solnice, solná bečka

Saligenin *n.* (chem.) saligenin T.

Saline (M. -n) *f.* solna, solina T., solivárna; —nschein *m.* solivárný list (salinka); —nsudmeister *m.* solivárný, (, ého), solmistr.

Saliretin *n.* (chem.) saliretin T.

Salisches Gesetz salický zákon.

Salix *f.* (lt.) vrba.

Salm (-es, M. -e) *m.* losos; 2. *v.* Psalm; —falle *f.* lososnice, slup

na lososy; —fleisch *n.* lososina; —forelle *f.* pstruh.

Salmiak (=es, oh. M.) *m.* salmiak T., čpavek; —geist *m.* čpavá vodka.

Sälmling *m.* (junger Lachs) střevlička, strdlička; 2. (Rothforelle) červeňák, červenuška (*slov.* zlatovčice).

Salniter *etc. v.* Salpeter.

Salomonssiegel *n.* (bot.) kokořík.

Salon (=s) *m.* (fr.) salon (síň pohostná).

Saloppe *f.* (fr.) plášť ženský.

Salpeter (=s, oh. M.) *m.* (lt. *sal petrae*) sanytr P., salitr; ledek T.; —äther *m.* (chem.) tresť dusíková T.; —erde *f.* země ledkovatá T.; —erzeugung *f.* dělání sanytru P.; —grube *f.* sanytřiště, ledkoviště; —monopol *n.* samoprodej sanytru P.; —plantagen *pl.* zahrady ledkové T.; —saure Salze *pl.* dusičnany T.; —säure *f.* kyselina dusičná (lučavka) T., kyselina sanytrová, ledkovka; —siederei *f.*, —werk *n.*, Salpetrière *f.* (fr.) sanytrárna P., ledkárna, ledkovar T.; —wesen *n.* sanytrářství.

Salpetrig-e Säure kyselina dusíková T.; —saure Salze *pl.* dusany T.

Salsamenterie *f.* uzenárna.

Salse (M. =n) *f.* (it.) omáčka, jícha; povidla; 2. salsa, sopka bahnitá. [kovití T.

Saltatoria *pl.* (lt.) (zool.) kobyl-

Salter (=s) *m.* (dritter Thiermagen) knihy *pl. v.* Psalter.

Salto *m.* (it.) skok; *s. mortale* smrtí skok, odvážný kotrmelec.

Salubrität *f.* (lt.) zdravosť (vzduchu); —spolizei *f.* policie čistotní, p. v příčině čistoty vzduchu.

Salus *f.* (lt.) zdraví; blahobyt.

Salutir-en (lt.) (v. Soldaten und Schiffen) vzdáti česť komu T., pozdraviti koho; (durch Schüsse) stříleti pro česť P.; —ung *f.* vzdání n. prokázání cti někomu, střílení pro česť P.; pozdrav.

Salvaguardia *f.* ochranný list, list pro bezpečnosť; *v.* Sauvegarde.

Salvator (=s, oh. M.) *m.* (lt.) spasitel; —ium *n.* ochranný list.

Salve (M. =n) *f.* (fr.), —schuß *m.* výstřel pozdravovací P. *salve!* (lt.) na zdar!

Salviren ochrániti.

Salvo errore et omissione (lt.) vyhradě (n. vyhradíc) omyly a propustky T.

Salz (=es, M. =e) *n.* sůl (*gen.* soli); (chem.) basisches S. s. zásaditá T.; neutrales S. sůl obojetná, neutrální T.; —amt *n.* úřad nad solí, úřad solný P.; —äther *m.* tresť solná T.; —beamte *m.* úředník nad solí P.; —bergwerk *n.* solné hory V., solné báně, solné doly; —brühe *f.* rosol, solenka; —brunnen *m.* slaný pramen; —büchse, —dose *f.* slánka; —en soliti, osoliti; gesalzen solený; —faß *n.* solnice, solnička; —fleisch *n.* nasolené maso; —fluß *m.* slaný pramen; S. (med.) mokrosť slaná, slaný vřed; —formation *f.*, —gebirge *n.* útvar solný T.; —gefäll *n.* solné důchodky P.; —gras *n.* bařička, solanka, solnička; —großverschleiß *m.* prodej soli ve velkém; —grube *f.* solna, solárna, solný důl, solná báně; —grund *m.* solniště; —händler *m.* solař; —häring *m.* slaneček; —haus *n.* solnice; —hecht *m.* solená štika; —kloß *m.*, —klumpen *m.* kruch, krušec soli; —korn *n.* solné zrnko; —kraut *n.* slaněnka; —kufe *f.* bečka solná, solnice; —lager *n.* sloj n. ložisko soli T.; —magazin *n.*, —niederlage *f.* solnice; —monopol *n.* solná samotržba, solný samoprodej P.; —morast solniště; —pfanne *f.* solná pánev V.; —quelle *f.* pramen solný n. slaný; —sauer slaněkyselý; —säure *f.* kyselina solná T.; solovka; —schreiber *m.* solný písař; —sieder *m.* solivar, solivárník, solař, solnář, solník; —siederei *f.* solivárství, solivárnictví; solařství; (Ort) solivar T., solivárna, solná huť; —sohle *f.* rapa, slané zřídlo; —stein *m.* nasazenina solná (v pánvi); —thon jíl slaný T.; —tonne *f.* bečka solná; —verschleiß *m.* prodej soli; —wasser *n.* slaná voda, solná voda; —werk *n. v.* Salzsiederei. [nožnička T.

Samara *f.* (lt.) (bot.) nožnice,

Sambuc-eae *pl.* bezovité, kalinovité T.; *—us f.* (lt.) bez.

Same *et* —n (=ns, Mt. =n) *m.* sémě, símě, semeno T. (lt. *semen*, gr. *sperma*); (zool.) výkal; (v. Fischen) potěr.

Samen-ader *f.* semenice; —aderkropf *m.* (med.) nádor semenice; —ausführend semenovodný; —baum *m.* semenáč, semenák, výstavek; —behälter *m.*, —behältniß *n.* semenník, semenice; —bläschen *n.* puchýřek semenitý; —büchse *f.* semenka; —drüse *f.* (bot.) šatka, masíčko T.; —entleerung *f.*, —ergießung *f.* vykalování; ucházení semena; —fäden *m.* (anat.) nitky semenné; —fisch *m.* potěrák, trdelník; —fluß *m.* výkalotok, chamotok; kapačka; —fresser *pl.* (zool.) semenožravci T.; —gang *m.* semenník, semenovod *Ductus deferens* (anat.); —gefäße *pl.* cévy semenné; —gerste *f.* ječmen na setí; —handel *m.* obchod v semeni, semenářství; —händler *m.* semenář, obchodník se semením; —hülle *f.* (bot.) obsemení, objadří T.; —kern *m.* (bot.) jádro T.; —korn (Mt. —körner) *n.* semínko, zrnko; (oh. Mt.) žito na setí; —kraut *n.* rdest; —krone *f.* (bot.) chmýr T.; —lappen *m.* (bot.) děloha T.; —lappenlos bezděložný T.; —leiter *m.* semenáček; —mantel *m.* (bot.) míšek T.; —oberhaut *f.* (bot.) pokožka semenná T.; —organe *pl.* (anat.) ústrojí semenné; —röhrchen *n.* semenice; —salz *n.* (mont.) semenatka; —schale *f.* slupka T.; —schule *f.* semeniště, semenice; —schwammwulst *f.* (bot.) šatka, masíčko T.; —schwiele *f.* (bot.) puchřec semenný T.; —strang *m.* semennice (semenník) *Funiculus spermaticus*; —thierchen *n.* semenoživilec, semenáček; —träger *m.* (bot.) zárodečnice; semennice T.

Sämerei (oh. Mt.) *f.* semení *coll.*, semena *pl.*; —markt *m.* trh semenářský.

Samiel (=s) *m.* (hebr.) ďábel.

Sämisch jirchový, zámišový; -gerber *m.* jirchář, zámišník; —gerberei *f.* zámišnictví T.; —leder *n.* jircha, zámiš.

Sämling (=s) *m.* (Hanf) semenec.

Sammel-bar sběratelný, shromážditelný; —buch *n.* sběrací kniha; sborník; —linse *f.* čočka sběrací (spojná, spojovací) T.; —n sebrati, sbírati; shromážditi, nashromážditi; Getreide s. obilí sklízeti; sich s. shromažďovati se, scházeti se; —name *m.* hromadné jmeno podstatné T. *v.* Collectivum; —platz *m.* shromáždiště; —werk *n.* sbírka; sborník; —wort *n.* hromadné slovo n. jmeno.

Sammen, mitsammen, zusammen *adv.* spolu.

Sammet, Sammt (=es, Mt. =e) *m.* aksamít; —band *n.* aksamítka, sametka, aksamítová stužka; —blume *f.* aksamitník; —bürste *f.* štětička na aksamít; —einband *m.* vazba v aksamítu; —ente *f.* kachna hnědá; —gans *f.* aksamítnice; —haar *n.* (bot.) aksamít T.; —haarig (bot.) aksamítnatý T.; —kappe, —mütze *f.* aksamítka; —macher, —weber *m.* aksamitník, aksamitář; —stoff *m.* mochev; —stuhl *m.* stav aksamitářský.

Samml-er *m.* sběrač, sběratel, shromažďovatel; =in sběratelka; —ung *f.* (oh. Mt.) sbírání, shromažďování; (Mt. =en) sbírka P.; eine S. veranstalten učiniti sbírku P.; Gesetz=S. sbírka zákonův P

Sammlungs-kasse *f.* pokladnice sběrací P.; —ort *m.* shromaždiště P.; —sconto *n.* (kaufm.) snáška T., snůška.

Sammt *prp. c. dat.* s, se, i s; s. seiner Gemahlin i s manželkou; s. und sonders (vlt.) všickni vespolek a každý zvláště; všecko všudy.

Sammt (=s) *m. v.* Sammet.

Sämmtlich *adj.* (*adv.*, *num.*) všickni, vesměs, veškero; =e Schriften sebrané n. veškeré spisy.

Samstag (=es, Mt. =e) *m.* sobota, šístek.

Samstägig sobotní.

Sanctificiren (lt.) posvětiti; z svatého vyhlásiti.

Sanction *f.* (lt.), (Genehmigung) schválení, potvrzení P.; (mit Straf-androhung) zahájení P.; pragmatische S. pragmatická sankce P.; —iren stvrditi, schváliti.

Sand (-es, oh. M.) *m.* písek.

Sandaal *m. v.* Sander.

Sandale (M. -n) *f.* (gr.) sandál.

Sandarak *m.* (gr.) kamenka.

Sandart *m. v.* Sander.

Sand-bad *n.* písečná n. písková lázeň T.; —bank *f.* jesep, písčina T.; mělčina; —bars, —börs *m.* candát; —beere *f.* medvědice; —berg *m.* návěj písku; písečný vrch; —boden *m.* písčitá, písečná půda, písky *pl.* T.; —büchse *f.* schránka na posýpátko.

Sandel *m.*, —holz *n.* sandál, sandálové dřevo.

Sanden pískem posypati.

Sander (-s, unv. M.) *m.* candát, sandát (Fisch).

Sand-erde *f.* pískovice; —feder *f.* vousy sv. Ivana (*rstl.*); —fege *f.* prohazovačka zednická; —gebirge *n.* písečné hory; —gries *m.* štěrk; —hafer *m.* sveřepec; —hose *f.* smršť písková T.; —ig písečný, písečnatý; —korb *m.* písečný koš; —korn *n.* zrnko pískové; —kraut *n.* písečenka; —läufer *m.* hvízdák, brodák; —mann *m.* pískař, prodavač písku; —regenpfeifer *m.* (Vogel) kulík písečný; —stein *m.* pískovec T.; —torte *f.* dort sypký, drobivec; —uhr *f.* písečné n. sypací hodinky, sutky; —wüste *f.* písčina, písečná pustina.

Sanft *adj.* jemný, lahodný; útlý T., něžný *v.* Sanftmüthig.

Sänft-e *f.* pohovka; *pl.* nosítka; —enträger *m.* nosidlář, nosítkář; —eln mh. hladiti, laskati, lahoditi.

Sanft-heit *f.* jemnosť; —muth *m.* tichá mysl; útulnosť; —müthig tichý, pokojný, jemnocitný; útulný.

Sang (-es, M. Sänge) *m.* zpívání; zpěv; —bar zpěvný; —drossel *f.* drozd obecný.

Sange (M. -n) *f.* otýpka, svazeček.

Sänger (-s, unv. M.) *m.* zpěvák, zpěvec; —grasmücke *f.* pěnice mistrná; —in *f.* zpěvačka; zpěvkyně; —krieg *m.* zpěv o závod, pěvčí boj.

Sang-kunst *f.* zpěvectví; —los nezpěvný; bez zpěvu.

Sanguin-iker *m.* (lt.) sankvinik, člověk letory lehkokrevné T.; —isch lehkokrevný, sankvinický; -es Temperament -á letora T.

Sanguisorb-a *f.* (lt.) (bot.) toten; —*eae pl.* totenovité (rostliny) T.

Sangweise *adv.* zpěvmo, zpěvně.

Sanis *f.* (lt.) (med.) soukrvice.

Sanität (oh. M.) *f.* (lt.) zdraví, zdravota P.

Sanitäts-anstalt *f.* ústav zdravotní T.; —bericht *m.* zpráva zdravotní, zpráva v příčině zdravoty P.; —beschau *f.* (bei neuerbauten Häusern) ohledání (nových stavení) v příčině zdravoty P.; —collegium *n.* sbor zdravotní; —cordon *m.* zátah proti nákaze, před nákazou P.; den S. ziehen zátah učiniti P.; —personale *n.* osoby zdravotnické, osoby, jimž svěřena jest péče o zdravotu; —polizei *f.* policie zdravotní; —protokoll *n.* zdravotní protokol P.; —rath *m.* (Titel) zdravotní rada (z. radní); aus —rücksichten v příčině zdravoty, za příčinou zdravoty P.; —wesen *n.* záležitosti zdravotní P., zdravotnictví T.

Sanscülott *m.* (fr.) bezkalhotka, bezhalhotník, holobřišec.

Santalaceae *pl.* (bot.) santalovité T.

Saphir (-es, M. -e) *m.* (arab.) safír.

Sapon-aria *f.* (lt.) mydlice (rstl.); —in *n.* mýdlovina.

Sapp-e, Sape (M. -n) *f.* (fr.) podkop, průkop; —en mh. podkopy dělati; —eur *m.* podkopník, průkopník.

Sardelle (M. -n) *f.* sardele, sardelka; —nsauce *f.* sardelová omáčka.

Sardine (M. -n) *f.* sardinka; sleď sardinská; russische S. bělorybka (ruská sardinka).

Sarg (-es, M. Särge) *m.* rakev; —stein *m.* kámen mrtvožer.

Sark-asmus *m.* (gr.) jízlivomluv, úšklebek; jízlivý vtip T., úštipek; —astisch jízlivý, úšklebný T., úštipný.

Sarko-ma *n.* (gr.) masitosť; -phag *m.* kamenná rakev; —sin *n.* (chem.) sarkosin T.

Sarmentum *n.* (lt.) (bot.) odrostek T. [tesák.
Sarrass (=sses, M. =sse) *m.* záraz,
Sarter (=s) *m.* vzorec korábu.
Sassolin *n.* (chem.) *v.* Borar=
Sässhaft osedlý *v.* Seßhaft. [säure.
Satan (=es, M. =e) *m.* (hebr.) satan, satanáš; —isch satanský.
Satellit (=en, M. =en) *m.* (lt.) (astr.) souputník, družice T. [zovati.
Satiniren (fr.) satinovati, vyhla-
Satisfaction *f.* (lt.) zadostiučinění. [trap, perský náměstník.
Satrap (=en, M. =en) *m.* (gr.) sa-
Satt *adj.* (*adv.*) syt, -ý; einer (eine) Sache satt sein, s. werden, eine Sache satt haben nabažiti se čeho; ich bin dessen s. mám toho dost; ich habe dich s. mám tebe dost; —e Farbe hustá n. sytá barva.
Sattel (=s, unv. M.) *m.* sedlo; S. des Berges proluka, sedlo T.; —baum *m.* luk, hlava sedla; S. bei der Braupfanne strom; kozičky; S. an der Windmühle sedlisko; —bein *n.* kobylka; —bügel skoba; —dach *n.* střecha sedlová T.; —decke *f.* pokrovec, postlání sedla; —druck *m.* sadmo, sadno, sadliště, útlak; —einfassung *f.* sedlové příslušenství; —fertig hotov k jízdě; —fest pevný v sedle; —frei (=es Gut) nerobotný (statek); —gurt *m.* podpěnka, popruh; —knopf *m.* knoflík n. hruška u sedla; —n sedlati, osedlati; —ochs sedlový vůl; —pferd sedlový n. podsední kůň; podsedelník; —riemen *m.* sedelník; —zeug *n.* sedloví.
Sättig sytý; —en einen sytiti, nasytiti (auch chem.); sich s. nasytiti se; fig. nabažiti se čeho; —ung *f.* sycení, nasycení; —ungs=capacität *f.* sytnosť, násytnosť T.
Sattler (=s, unv. M.) *m.* sedlář; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* sedlářství. **Sattsam** dostatečný.
Saturei *f.* (bot.) čibr, saturie.
Saturiren (lt.) nasytiti; naplniti.
Saturn (=s) *m.* (lt.) (Myth., Astr.) Hladolet, Saturn T.; —monde *pl.* družice n. souputníci Saturna T.; —ring *m.* kruh Saturnův T.

Satyr (=s, M. =n) *m.* (gr.) satyr T.; kozonožec; —e (M. =en) *f.* satyra, báseň mravokárná T.; —en=schreiber, —iker *m.* satyrik; —isch satyrický, mravokárný T.
Satz (=es, M. Sätze) *m.* sadba; (typogr.) sazba; 2. zástava P.; 3. (*enunciatio*) věta, průpověď, vyrčení T. (sada); einfacher S. věta jednoduchá T.; zusammengesetzter S. věta složená T.; (Mus.) skladba T.; 4. (wdm.) skok; 5. zatroubení; 6. kal, usedlina; 7. S. d. Pumpen složení T.; 8. S. der Häsin (wdm.) výmět, výmětek, kladení.
Satz-aussage *f.* výrok T.; —band *n.* spona T.; —bildung *f.* složení, skládání, tvoření věty; útvar věty; rozvinování věty T.; —brief *m.* zástavní list P.; —buch *n.* zástavní kniha, kniha zástav P.; —figur *f.* figura větná, propovědná T.; —folge *f.* větosled T.; —form *f.* způsob n. tvar věty T.; —frage *f.* otázka větná, výroková T.; —ganzes *n.*, —gefüge *n.* souvětí, souvěta T.; ústrojí n. ústrojnosť věty T.; (Periode) obvětí, obvěta T.; —gläubiger *m.* zástavní věřitel P.; —glied *n.*, —theil *m.* člen, článek, částka věty T.; —hase *m.* zaječice, ramlice; —hauptwort *n.* hlavní slovo ve větě; —lehre *f.* náuka o větě, o větách, větosloví T. **Sätzler** *m.* zástavní věřitel.
Satz-post *f.* zástavní vklad P.; knihovní pohledanosť P.; —schrift *f.* sporný spis P.; —stock *m.* sazenice; —teich *m.* násadní rybník; násadník; —theile *pl.* členy, články, části, částky věty T.; —theilzeichen *v.* Satzzeichen; —tonzeichen *n.* znak hlasoměnný, znaménko hlasoměnné T.; —ung *f.* (M. =en) ustavení, ustanovení P.; S. (Taxe) sazení, sazba P.; Brot=S., Fleisch=S., sazba na chleb n. na maso P., sazení chleba, masa.
Satzungs-gebäcke *n.* sazené pečivo, pečivo sazbě podrobené P.; —übertretung *f.* přestoupení sazby, sazební přestupek P.
Satz-verbindung *f.* spojení n. spojování vět n. průpovědí; věta složitá n. složená T.; —verbindungs=

lehre *f.* náuka o spojování vět; náuka o obvětích T.; —weise *adj.* (*adv.*) členitý T.; —zeichen *pl. n.* dělidla vět n. písma, znaky n. znaménka punktování n. rozpunktování T.

Sau (M. Säue od. Sauen) *f.* svině; —aß *n.* sviní žrádlo; —beere *f.* psí víno.

Sauber (-er, -ste) čistý; švarný, čacký; —er Vogel fig. pěkný ptáček, dobrá kopa.

Säuberer *m.* čistitel; S. in Mühl. žejbrování, čistidlo T.

Sauberkeit *f.* čistota; švarnosť.

Säuber-lich švarný; —n etw. čistiti, cíditi; s. in Mühl. žejbrovati. [brovadlo.

Saubersieb *n.* žejbrovačka, žej-

Sau-bohne *f.* bob sviňský n. koňský; —borg *m.* nunvice, řezanice, míška; —brot *n.* (bot.) slunečnice, chleb sviní n. sviňský; brambořík.

Sauce *f.* (fr.) omáčka, jícha.

Saudistel *f.* mléč, bodlák sviň-

Sauen wh. kaňhati. [ský.

Sauer *adj.* (*comp.* saurer [säurer] *sup.* sauerste (säuerste) kyselý; fig. krušný, peprný, trpký; zasmušilý, škaredý; S. *m.* kvas *v.* Sauerteig; —ampfer *m.* šťovík, šťavík; —braten *m.* svíčková pečeně; dušená pečeně; —brunnen *m.* kyselka; kyselice T.; —dorn *m.* dřišťál.

Sauerei *f.* sviňáctví, sviňství; kaňhání.

Sauer-frei *adj.* (chem.) prostý kyseliny; —kirsche *f.* višně kyselá, kyselice; —klee *m.* šťavel kyselý; —kraut *n.* (—kohl *m.*) kyselé zelí, nakládané zelí.

Säuer-lich nakyslý, zakyslý, příkyslý, zabřesklý, návinný; -keit -osť; —ling *m.* šťovík; kyselka (voda); kyslice (jablko).

Sauer-luft *f.* uhličnatka; —milch *f.* kyselé, sražené mléko; —n zkysati.

Säuern zkyseliti; zakvasiti; den Teig s. těsto zadělati (s kvasem).

Sauer-ort *m.* zátěstek; —salz *n.* podsolan; —sehend, —sichtig zasmušilý; —stoff *m.* kyslík T.; —stoffpol *m.* pol kyslíkový T.; —stoffsalze *pl.* soli kyslíkové T.; —stoffsäuren *pl.* kyseliny kyslíkové T.; —suppe *f.* kyselo; —teig *m.* kvas, nákvas, nákvasa, zákvas, zákvasa, rozkvasek; —topf *m.* zasmušilec, zašmouřenec, škareda; —töpfig, —töpfisch zasmušilý, zašmouřený, zakaboněný, škaredý; —wasser *n.* kyselka.

Sauf-aus, —bold, —bruder *m. v.* Säufer *m.*; —en wh. u. *act.* píti; chlastati.

Saufer, Säufer *m.* piják, pijan, chlastoun; —ei *f.* chlast, chlastanice, pijanství; —wahnsinn *m.* třesavka opilců, třesavosť opilská *Delirium tremens, D. potatorum*; —gelag *n.* řad, řadování, chlastanice; —gurgel, —hals, —hans *m. v.* Saufaus.

Sau-finne *f.* uher; —fleisch *n.* vepřovina, vepřové maso.

Sauf-lust, —sucht *f.* chlastavosť.

Saugader *f.* střebavka, míznice

Säugamme *f.* kojná [T.

Saug-bar sesatelný; sběratelný; —e *f.* (in d. Malzdörre) včelesno; —eferkel *v.* Spanferkel; —egel *m.* pijavice; —eglas *n.*, —ehorn *n.*, —e-kännchen *n.* cucáček.

Säuge-milch *f.* mlezivo; —mutter *f.* (ökon.) mlznice.

Saugen wh. ssáti, cucati, sosati, střebati, píti.

Säugen (ein Kind) kojiti.

Sauger *m.* ssáč; fig. dráč, lupič.

Säugerin *f. v.* Säugamme.

Säugerohr *n. v.* Saugröhre.

Saugerüssel *m.* cucadlo, sosáček.

Säugethier *n.* ssavec T. [cadlo.

Saugewerkzeug *n.* sesadlo, cu-

Saug-gefäss *n. v.* Saugader; —glas *n. v.* Säugeglas; —lappen *m.* der Insekten lepidlo T.

Säugling (-es, M. -e) *m.* kojenec, kojenče (, ete), kojeňátko; —spflegeanstalt *f.* jesle, jesličky *pl.*, kojnice, opatrovna kojenců.

Sauglocke *f.* fig. prasečení, prasečina; (sviňologie); mit der S. läuten prasečiti.

Saug-napf *m.* kojník; —pumpe

f. pumpa na zdviž, pumpa ssací (čerpadlo) T.; —röhre *f.* ssací trouba, ssavice T., srkáč; —ventil *n.* ssací klapka T.; —warze *f.* sosek, sosec, cec, bradavička prsní; přissavadlo T.; (bot.) hubka kořenová; —werk *n.* stroj ssací n. ssavý T.; —würmer *pl.* červi střebaví T.

Sau-haar *n.* štětina; —igel *m.* ježek sviňský; fig. sviňák, prase člověk.

Säuisch sviňský, sviňácký.

Säule (M. -en) *f.* sloup T.; (phys.) Voltaische S. sloup Voltův T.; (mech.) S. am Kranich návojna T.

Säulen osloupiti; —deckel *m.* poklop, příklop (římsa) T.; —förmig sloupovitý; —fuß *m.* podslupí, pata (sloupu) T.; —gang *m.* sloupořadí, chodba sloupová T.; sloupoví, sloupení; —gebälke *n.* břevnoví sloupův T.; —geländer *n.* sloupcové zábradlí T.; —gesimse *n.* římsa sloupu T.; —glied *n.* článek sloupu T.; —halle *f.* síň sloupová, sloupení T.; —haupt *n.*, —knauf, —kopf *m.* makovice, zhlaví, hlava, hlavice u sloupu T.; —kranz *m.* hlavní římsa T.; —kuppelung *f.* sesloupení, seslupení T.; —ordnung *f.* řád sloupův T.; —reihe *f.* sloupení, sloupořadí; —schaft *m.* dřík (stvol) sloupu, dřík sloupový T.; —stellung *f.* poslupí T.; —stuhl *m.* (Bauk.) podslupí T.; —weite *f.* mezislupí T.

Säulige Zusammensetzung sloh sloupovitý, složení sloupovité T.

Saum (-es, M. Säume) *m.* lem, obruba; kraj, okraj, pokraj; S. an Frauenkleidern nátle (*f.*), nátlí (*n.*); —band *n.* lemovka, lemovačka; —en na mezka naložiti.

Säumen obroubiti, obrubovati, lemovati; mh. dlíti, prodlévati, meškati, váhati; mit etw. s. obmeškávati něco, o. s čím, zanedbávati něco P.; mit der Bezahlung der Steuern s. meškati s placením daní (zanedbati daně zapraviti P.).

Saumer *m.* (Saumesel *m.*) soumar, soumarník.

Säumer *m.* meškatel.

Saumhaft, Säumig *v.* Saumselig.

Saumnaht *f.* obrubný šev.

Säumniss *f.*, S. (-sses, M. -sse) *n.* meškání, obmeškání. [břemenář.

Saum-pferd, —roß *n.* soumar,

Saumsal (-es, ob. M.) *n.* obmeškání, prodlení P.; —szinsen *pl.* úroky pro obmeškání, úroky z prodlení P. [vrstva T.

Saumschicht *f.* (archit.) krajní

Saumselig váhavý, otálivý, meškavý, obmeškalý (P.).

Saumthier *n.* soumar.

Sau-mutter *f.* prasnice, oprasnice; —nickel *m.* necuda, sviňák; —pelz *m.* fig. sviňák.

Saurach (-s, ob. M.) *m.* dříšťál.

Säure (ob. M.) *f.* kyselost; 2. (M. -n) (chem.) kyselina T.; —nbildner *m.*, —nradical *n.* prvek kyselinný n. kyslotvorný.

Saus (-ses, ob. M.) *m.* šum.

Sauschneider *m.* miškář, nunvář.

Sausekopf *m.* šumileb, fučík.

Säuseln mh. libě váti, povívati, zavívati; žužliti, susliti; —d suslivý; —der Mitlaut (grm.) suslivá souhláska T.

Saus-en mh. šuměti, (šustěti, fučeti, zučeti); in den Ohren s. zníti v uších; —ewind *m.* vichřice, metelice; (Person) větroplach, pudivítr, třeštidlo.

Sau-stall *m.* svinec, sviňský chlév; —trog *m.* koryto pro svině.

Sauvegarde *f.* (fr.) ostraha, stráž obranná, ochranná. [ský, kořen sviní.

Sauwurz *f.* krtičník; kořen sviň-

Savanne (M. -n) *f.* savana, lesní luh (v Americe).

Savoyenkraut *n.* kapusta.

Saxifraga *f.* (lt.) lomikamen (bot.).

Sbirre (-n, M. -n) *m.*(it.) dráb, biřic.

Scab-ies *f.* (lt.) svrab; —iös chrastavý, prašivý; —iosa *f.* (bot.) chrastavec, hlizník.

Scala *f.* (lt.-it.), Scale (M. -en) *f.* (Mus. *etc.*) stupnice T., skála.

Scalp *m.* (engl.) olbí, polebnice, kůže na lebce; —iren (lt.) kůži s lebky sedříti.

Scamnum *n.* (lt.) lavice.

Scandal (-es, M. -e) *m. et n.*

(fr.)pohoršení; ostuda; -ös pohoršlivý; -e Schriften u. Bilder pohoršlivé spisy a obrazy.

Scan-diren (lt.) skandovati, počítati slabiky, skandovati T.; —sion *f.* rozměr, rozměřování T.; —*sores* *pl. m.* (lt.) (zool.) šplhavci.

Scapito *m.* (it.) ztráta.

Scapulier (-es, Mz. -e) *n.* (lt.) škapulíř.

Scarabaeus *m.* (lt.) brouk; *s. stercorarius v.* Mistkäfer.

Scarificiren (chir.) natrhnouti, roztrhnouti, naseknouti tělo.

Scarlatina *f.* (lt.) (med.) šarlach, šarlat, spála.

Scarpe *f.* škarpa *v.* Escarpe.

Scart-eke *f.* škartka, čtvrtka (papíru); —iren (Akten) vylučovati (nepotřebné spisy úřední ku prodeji).

Scene (Mz. -en) *f.* (gr.-lt.) dějiště, jeviště; (Unterabtheilung des Aktes) výjev, výstup T.; S. (überhaupt) obraz, výjev T.; —rie *f.* úprava, spořádání divadelní T.; rozvrh divadelní hry; fig. rozhled.

Scenisch *adj.* scenický, divadelní.

Scepter, Skepter (-s, unv. Mz.) *m. et n.* (gr.-lt.) žezlo, berla P.

Schaale *f. v.* Schale.

Schaar (Mz. -en) *f. v.* Schar.

Schabas (*indecl.*) *m.* (jüd.) šábes.

Schab-e (Mz. -n) *f.* struhadlo; (b. Faßb.) skobla; (zool.) mol; šváb, tarakan; (med.) svrab, chrásta; —ebaum *m.* (b. Gerb.) mízdřicí štěp n. stolice, postruh; —eisen *n.* struháč; škrabadlo; mízdřicí skobka; —en (etw. mit etw.) škrábati; strouhati; skobliti; mízdřiti; —enkraut *n.* divizna červíková.

Schäben *pl.* pazdeří *v.* Scheve.

Schäbenseuche *f.* nakažlivá prašivina.

Schaber *m.* struhač; fig. držgrešle, houževička; *v.* Schabeisen.

Schabernack (-es, od. Mz.) *m.* šelmovství, čtveráctví; šibřinky *pl.*; podvod; příkoř; —en čtveračiti; —er *m.* podvodník, filuta.

Schaberübchen *n.* fig. mrkvička.

Schäbig prašivý, svrablavý, chrastavý; fig. ničemný, daremný; chatrný, zvětřelý.

Schabkäfer *m.* kožejed *Dermestes.*

Schablone *f.* (Bauk.) šablona, sajma, sajmo T., skruž, skruže, křivice V.; —nfeige *f.* (mech.) loukoměr V.

Schabmesser *n.* struhák, škrabací nůž, skobla, skoblice.

Schabracke (Mz. -n) *f.* pokryvka, čabraka, šabraka; —nmacher *m.* čabračník, čabrakář.

Schabsel (-s, unv. Mz.) *n.* ostružky, oškrabky, oškrabliny.

Schach (-es) *m.* šach; Sch. spielen hráti v šach, h. v šachy; fig. einem Sch. bieten v cestu se komu postaviti, na odpor se postaviti; —bret *n.* šachovnice; —en čtverhraniti; 2. v šach hráti.

Schächer (-s, unv. Mz.) *m.* šachr, zištný obchod; —er *m.* šachrář, šantročil; —jude *m.* žid šachrák; —n šachrovati, šantročiti.

Schach-matt! šachmat! fig. zondaný; —spiel *n.* šach, šachy, hra šachovní; —stein *m.* kámen ve hře šachovní; —tafel *f.* šachovnice.

Schacht (-es, Mz. -e od. Schächte) *m.* šachta T., důl, rudnická n. kovkopní jáma P.; Sch. treiben dolovati.

Schachtel (Mz. -n) *f.* krabice, škatule; alte Sch. babizna, babice, stará krabice.

Schachtelei *f.* šatlava. [slička.

Schachtelhalm *m.* (—heu) přeslička.

Schachtel-händler,-krämer,-macher, —mann *m.* škatulář.

Schächt-en (jüd.) porážeti dobytek; —er *m.* košerář, košerák.

Schacht-fenster *n.* (mont.) okenice V.; —förderung *f.* hnání na den, na horu V.; —gestänge *n.* tahadla V.; —gestelle *n.* klec V.; —geviert *n.* věnec šachtovní V.; —holz *n.* dříví (les) k šachtě V.; —meister *m.* mistr šachtovní V.; —mündung *f.* ústí n. zhlaví šachty V.; —ofen *m.* (chem.) pec šachetná T.; —scheibe *f.* (mont.) skřipec V.; —steuer *f.* šachetné, ého V.; —stoß *m.* stěna, bok šachty V.; —thür *f.* poklop V.; —winde *f. v.* Pferdegöpel.

Schade, Schaden (-ns, Pl. Schäden) *m.* škoda; ztráta P.T.; újma T.; auf Schaden und Gewinn na zisk i na ztrátu, k zisku i k ztrátě P.; Sch. nehmen, leiden, zu Sch. kommen škodu vzíti P., škodu míti; Sch. thun, zufügen škodu komu učiniti, škoditi, uškoditi, ublížiti komu, čemu, na čem P.; Sch. tragen škodu nesti, ponesti P.; Sch. (Fehler) an der Waare kaz T.; Sch. um die Sache! škoda toho, škoda té věci!

Schädel (-s, unv. Pl.) *m.* leb T., lebka; (spött. mozkovice; kotrba); —bohrer *m.* lebovrt; —bruch *m.* leb proražená, vražená, vlomená; proražení lbi; —dach *n.*, —gewölbe *n.* klenutí lbové T.; —decke, —haut *f.* olbí; —eindruck *m.* vpáčení n. vehnutí lbi; —grund *m.* spodina lbová T.; —haut *f.* olbí T.; —höhle *f.* dutina lbová, mozkovice (mozkovna) T.; —knochen *m.* kosti lebové; —lehre *f.* lebosloví, lebozpyt; —quetschung *f.* leb zhmožděná; zhmoždění lbi; —stätte *f.* popraviště; —verletzung *f.* leb porušená, proražená; porušení lbi.

Schaden mh. (einem) škoditi, uškoditi, ublížiti komu na čem; sich sch. škoditi si; Sch. *m. v.* Schade; —ersatz *m.* nahražení, napravení škody, náhrada P.; —feuer *n.* požár; —froh *adj.* škodolibý, škodopřejný, rád cizí škodě; ein —froher škodolibec, zlorád, kazisvět; —vergütung *f. v.* Schadenersatz.

Schadhaft *adj.* chybný, závadný; úhonný, chatrný; porouchaný; kazovitý; -e Waare kazovité zboží T.; —igkeit *f.* kazovitosť.

Schädlich škodlivý, škodný; —er Raum (phys.) jalový prostor T.; —keit *f.* škodlivosť; *pl.* —keiten škodné věci.

Schädling *m.* (Hütt.) záškodník V.

Schadlos beze škody P.; neškodný; jmd. sch. halten někomu škodu napraviti P.; nahraditi; častovati n. vyčastovati koho.

Schadloshaltung *f.* napravení škody, náprava P.; -srevers *m.* úpis n. list nápravní, úpis o napravení škod P.

Schaf (-es, Pl. -e) *n.* ovce; fig. hlupec; Sch. am Baume kočičky, koťátka; —blattern *pl.* ovčí neštovice, drobnice; —bock *m.* beran.

Schäfchen *n.* ovčička.

Schafen mh. jehniti se, bahniti se.

Schäfer (-s, unv. Pl.) *m.* ovčák; —axt *f.* valaška; —dichter *m.* selankář; —ei *f.* ovčáctví; ovčárna, salaš; —gedicht *n.* selanka, zpěv pastýřský, báseň pastýřská T.; —haus *n.*, —hütte *f.* ovčárna, pastuška, pastýrna; —in *f.* pastýřka; —könig *m.* báča; —leben *n.* život pastýřský; —lich ovčácký; —lied *n.* pastýřská (píseň); —mädchen *n.* pastýřka; —spiel *n.* hra pastýřská T.; —stunde *f.* šťastná hodinka zamilovaných, pěkná hodinka, milostná hodinka, rajská hodinka.

Schaff (-es, Pl. -e od. Schäffer) *n.*, *m.* škopek; (in der Mühle) násypka.

Schaffell *n.* skopovice.

Schaff-en (die Welt) stvořiti; sch. dělati, jednati, pohledávati; říditi, spravovati; poroučeti, rozkazovati; (mont.) vydělati pec V.; aus dem Leben sch., aus der Welt sch. se světa sprovoditi; viel zu sch. haben míti mnoho na práci; sich etw. sch. *v.* Anschaffen; —end tvořivý, tvořící; —er *m. v.* Schaffner.

Schaffleisch *n.* ovčina, ovčí maso.

Schäffler (-s) *m.* bečvář.

Schaffner (-s) *m.* ratajník, šafář; —in *f.* šafářka.

Schaffot (-s, Pl. -e) *n.* popravní lešení, popraviště.

Schaf-garbe *f.* řebříček, ovčí řebro *Achillea millefolium*; —haut *f.* ovčina; —hirt *m. v.* Schäfer; —hürde *f.* stavadlo, lísa pro ovce, ohrada; —kameel *n.* láma, lamice; —käse *m.* ovčí sýr, brynza; —kraut *n.* husenník.

Schäfler, Schafmeister *m.* ovčák, mistr ovčácký (*sl.* báča).

Sohafmutter *f.* bahnice.

Schafot *n. v.* Schaffot.

Schaf-pocke *f.* ovčí neštovice, ospice, drobnice; —schere *f.* nůžky

ovčácké; 2. —schere, —schur *f.* stříž ovcí; —skopf *m.* ovčí hlava; fig. hňup, troup, ťulpas; —stall *m.* ovčín, ovčinec, ovčárna; —stroh *n.* přeslička.

Schaft (-es, M. Schäfte) *m.* pažení; Sch. am Gewehre pažba; Sch. einer Lanze ratiště, kopiště; Sch. am Pfeil střeliště, šipiště; Sch. am Stiefel holeně; Sch. einer Säule hlaveň; (bot.) stvol T.; Sch. eines Baumes peň; (zool.) Sch. der Feder ostenka T.; Sch. zwischen den Fenstern meziokní T.; Sch. zwischen den Thüren mezidveří T.

Schäft-en opažiti, nasaditi (ručnici); —er *m.* pažebník (lůžkář).

Schafthalm *m.* (bot.) přeslička *v.* Schachtelhalm.

Schaf-vieh *n.* brav; —wasser *n.* voda ovčí, porodní vláha; —wolle *f.* ovčí vlna; —zucht *f.* ovčářství, ovčáctví T.

Schakal *m.* (pers.), Jakal, Chakal šakal, pes žlutorouný.

Schake *f.* noha; stehno.

Schäker (-s) *m.* čtverák, žertéř, laškovník; —ei *f.* čtveráctví; —haft, —ig čtveračivý, dovádivý; —n mh. čtveračiti, dováděti, laškovati (s kým).

Schal *adj.* jalový, nechutný; —es Bier zvětralé pivo.

Schälbar odlupný, loupatelný.

Schälbe *f.* jalovice.

Schalbret *n.* (Bauk.) šalovačka; T.; krajina V.

Schälchen *n.* (an der Eichel) čepička, číška, mistička žaludová.

Schal-e (M. -en) *f.* číška, miska, šálek; šupina, slupina; skořepina, skořápka; Sch. des Löffels řápek; (bot.) okrovka T.; —en (ein Messer) střenky přidělati.

Schälen (Bäume *etc.*) loupati, oloupati; luštiti, vyluštiti; sich se.

Schalen-gehäuse *n.* skořápka; —krebse *pl.* skořepáci, raci skořepkoví T.; —obst *n.* skořepné ovoce, ovoce se skořepinou.

Schäler *m.* loupač.

Schälhengst *m.* pušťák, sveřepec.

Schalk (-es, M. Schälke) *m.* šibal T., chytrák, čtverák; —haft šibalský T.; čtverácký; —haftigkeit *f.* šibalství T., čtveráctví; —sinn *m.* čtveráctví, šelmovství.

Schall (-es, M. Schälle) *m.* hlahol T.; —becken *n.* talíře, misky; —bild *n.* obraz zvukový T.; —en mh. hlaholiti, hlučeti; —gelächter *n.* hlučný smích; —leitend hlaholovodivý, hlaholovodný T.; —nachahmung *f.* napodobení hlaholu T.; —rohr *n.* zvukovodná trouba; —welle *f.* vlna hlaholu T.

Schalm (-es, M. -e) *m.* oddělení; dílec lesa n. pozemku; liz, liha.

Schalmei (M. -en) *f.* šalměj, šalmaj; —bläser, —er, —pfeifer *m.* šalmajník.

Schalmuschel *f.* miskovka.

Schalotte *f.* ošlejch *v.* Chalotte.

Schalstück *n.* krajina V.

Schalt-buchstabe *m.* vsuvka; —en *act.* u. mh. (mit etw.) vládnouti; sch. und walten mocně vládnouti čím, vládnouti a mocně říditi něco P.

Schalthier *n.* korejš, skořepinák.

Schalt-jahr *n.* přestupný rok T.; —monat *m.* přestupný měsíc; —rad *n.* (mech.) hřeben V.; —satz *m.* vložka, vkladka, vsutá n. vložená věta T.; —tag *m.* přestupný den.

Schalung *f.* pažení.

Schaluppe *f.* *v.* Chaloupe.

Scham (oh. M.) *f.* stud, styd; 2. (—glied) hanba; —bein *n.* kosť stydká T., kosť tříselní; —berg *m.* hrma; —beule *f.* dýměje; —bogen *m.* hřeben.

Schämel (-s, und. M.) *m.* podnožka, šamlička, šemlice.

Schämen sich (vor Jmd., über etw., sich einer Sache sch.) styděti se (někoho, za něco).

Scham-gegend *f.* ohanbí; tajné místo; —glied *n.* stydký úd, hanba, přirození; —haft stoudný, stydlivý, stydlavý; fig. das —hütlein abziehen studu se odříci; —lefzen *pl.* (anat.) pysky, klapky, křížalky, hřebínky; —los nestoudný, nestydatý, necudný; bez studu; —losigkeit *f.* ne-

stoudnosť, nestydatosť; —pflanze *f.* *Mimosa* citlivka, stydlivka; —roth *adj.* uzardělý, zapýřený; sch. werden zapýřiti se, zardíti se, začervenati se; —roth *n.*, —röthe *f.* zardělosť, uzardělosť, zardění; —theile *pl.* stydké údy; —jünglein *n.* *Clitoris* poštěváček.

Schand-balg *m.* necuda, ostuda; —bar hanebný, mrzký; —bild *n.* hanebný obraz; —blatt *n.* nectný list, hanopis; —bube *m.* ohavník; —bühne *f.* lešení hanby P., pranýř.

Schande (oh. M.) *f.* hanba P., nečesť; 2. Sch. šanda, kšanda, šle.

Schänden etw. hanobiti; zohaviti; znectiti, zhanbiti; (eine Person sch.) zprzniti, porušiti, zhanobiti.

Schandenhalber *adv.* pro ostudu.

Schänder (-s, unv. M.) *m.* hanobič; zohavitel; prznitel.

Schand-fleck *m.* úhona, skvrna, poskvrna, poškvrna; —gedicht *n.* hanebná báseň P.; —gewerbe *n.* hanebná živnosť P.; —haus *n.* hampejz, pelešinec. [mrzký.

Schändlich *adj.* hanebný, ohavný,

Schand-pfahl *m.* pranýř; —schrift *f.* *v.* Pasquill; —that *f.* hanebný čin, hanebný skutek, hanebnosť P.

Schändung *f.* zohavení; zprznění; Sch. einer unmündigen Person zprznění, porušení osoby nedospělé P.

Schank (-es, oh. M.) *m.* prodej nápojův, výčep P.; —befugniß *n.*, —recht *n.* právo ku prodeji nápojův, právo výčepné P.; —bewilligung *f.* povolení ku prodeji nápojův P.

Schänker *m.* *v.* Schenker 2.).

Schank-gerechtigkeit *f.* právo výčepnické; —gewerbe *n.* *v.* Schanknahrung; —haus *n.* krčma P.; —locale *n.*, —localität *f.* výčepnická místnosť; —nahrung *f.* živnosť krčemní, živnosť výčepná P.; živnosť výčepnická; —stube *f.* nálevna, šenkovna; —wirth *m.* krčmář, výčepník P.; —zeichen *n.* vích, věník, věnec (krčemní).

Schanz-apparat *m.* hradební přístroj; —arbeit *f.* práce hradební, práce o hradbách P.; —e (M. -en) *f.* hradba; *pl.* —en hradby P.; —en mh. kopati (hradby); namáhati se, pachtiti se; —engräber *m.* hradebník, zákopník; násepník; —kleid *n.* plátno přistěrací (na lodi); —zeug *n.* kopací n. hradicí náčiní.

Schapel (-s) *m.* křivina, křivotina.

Schar (M. -en) *f.* hejno, zástup, tlupa; Sch. am Pfluge radlice.

Scharbe (M. -en) *f.* nesyt černý, baklan.

Scharb-emesser *n.* struháč, škrabák; —en, schärben krájeti.

Scharbo ck (-es, oh. M.) *m.* (med.) kurděje, podjeď.

Scharen shlučiti, hromaditi; sich sch. shluknouti se.

Scharf (schärfer, ddd. schärfste) ostrý T., břitký; perný; peprný; čpavý, štíplavý; —er Befehl přísný rozkaz P.; —e Strafe těžký trest P.; —er Verstand bystrý rozum P.; —er Witz ostrý vtip T.; —es Gesicht bystrý zrak T.; sch. laden na ostro nabíjeti; das Sch. (-es, oh. M.) *n.* ostří; 2. ostrý spodek korábu; 3. ostré nabití děla.

Schärf-apparat *m.* brusidlo; —e (oh. M.) *f.* ostrosť, ostrota; ostří, břitkosť; fig. přísnosť; (zool.) šerpovina.

Scharf-eckig ostrorohý, ostrohraný; —eisen *n.* oškrd.

Schärfen etw. ostřiti, brousiti; (grm.) skracovati; den Mühlstein sch. mlýnský kámen křesati T.; vykřesati.

Schärflein *n.* *v.* Scherflein.

Schärflich (bot.) šerpivý T.

Scharf-richter *m.* mistr popravní, kat (mistr ostrého meče) P.; —schütze *m.* ostrostřelec; —schützencorps *n.* sbor ostrostřelců, sbor ostrostřelecký; —sichtig ostrozraký, bystrozraký; bystrooký; —sinn *m.* vtip, ostrovtip, ostrovtipnosť T., důvtipnosť; —sinnig vtipný, ostrovtipný, důvtipný; —sinnigkeit *f.* ostrovtipnosť T.

Scharfstein *m.* brousek.

Schärf-ung *f.* ostření; (grm.) skrácení T.; —zeichen *n.* známka přízvuku.

Scharlach (=es, Pl. =e) *m.* červec, šarlat; (med.) spála, šarlat; —ausschlag *m.* šarlat; —en, —farben červcový, šarlatový; —fieber *n.* psotnice n. horučka spálová.

Scharmütz-el (=s, unv. Pl.) *n.* půtka, šarvátka, potržka, bitka; —eln, —iren, scharmuziren mh. šarvátkovati, harcovati; —irer, —ler *m.* harcovník. **Scharnier** *v.* Charniere.

Schärpe (Pl. =n) *f.* šerpa, rouško.

Scharr-boden *m.* (in d. Mühle) pracharna; —e (Pl. =en) *f.*, —eisen *n.* škrabačka; šorna; —en škrabati; škortati, hrabati; —icht (=es, oh. Pl.) *n.* oškrabky, výškrabky *pl.*; —riegel *m.* plazník; —werkzeug *n.* hrabadlo, škrabadlo.

Schart-e (Pl. =en) *f.* štěrbina, úštěrb, zub; —ig štěrbavý, štěrbivý; zubatý; zubovatý; sch. machen štěrbiti, naštěrbiti.

Schar-wache *f.* ponůcka; hlídka; —weise *adv.* po hromadách, hromadně, po zástupích; —wenzel *m.* (Kartensp.) spodek, kluk; filek; 2. vrkosil, šukálek; —werk *n.* robota. [př. chleba).

Schärzel *m.* skrojek, náčinek (k.

Schatten (=s) *m.* stín T.; sch. (*verb.*) mh. stíniti; —bild *n.* přelud; *v.* Schattenriß; —dach *n.* přístřešek; —farbe *f.* barva stínicí; —gang *m.* stinné loubí; —glieder *pl.* der Säule (Bauk.) články přibývající T.; —käfer *m.* potemník; —linie *f.* (geom.) stínová čára T.; —malerei *f.* malba stínová, malba stínem T.; —partie *f.* strana stinná T.; —projection *f.* (geom.) průmět stínový, promítka stínová T.; —punkt *m.* (astr.) konec stínu T.; —reich *adj.* stinný; Sch. *n.* říše duchův; —riß *m.* nástin; výkres n. obraz stínový, obraz stinný, podoba stínová T.; —seite *f.* strana tmavá n. stinná T., strana ve stínu (západní); fig. temná stránka (nějaké věci); —spiel *n.* hra stínová; —strich *m.* čára n. čárka stínová; —werfend stínicí, stinný T.; —zeichnung *f.* *v.* Schattenriß; —zeiger *m.* (astr.) ručka n. tyč stínicí n. stinná T.; —zug *m.* stinný rys.

Schatt-ig stinný, stínatý; —iren stíniti, vystíniti, stinovati T., nastinovati, ostinovati; —irung, —ung *f.* stínění, ostínění, stinování.

Schatulle *f.* *v.* Schachtel.

Schatz (=es, Pl. Schätze) *m.* poklad P.; —amt *n.* pokladní úřad.

Schätzbar cenný, cenitelný; sch. vážný, vzácný; =e Sache (kostbare S.) drahá, drahocená věc P.; (eine Sache die geschätzt werden kann) věc cenitelná P.

Schätzchen *n.* drahoušek, miloušek, miláček; milenka, srdínko.

Schätzen (seine eigene Sache) ceniti, vyceniti P.; (eine fremde Sache) odhádati, odhadovati P.; jmd. sch. vážiti si koho; seinen Schaden sch. svou škodu ceniti P.; das Vermögen des Verschuldeten (gerichtlich) sch. lassen majetnosť dlužníkovu dáti odhádati P.; sich etw. für eine Ehre sch. pokládati si něco za česť.

Schätzer (=s, unv. Pl.) *m.* odhadce, odhadatel P., odhadovač; cenitel; —gebühr *f.*, —lohn *m.* odhadné (, ého) T.

Schatz-gräber *m.* dobyvač n. kopač pokladův; —kammer *f.* pokladna, pokladnice; —kasten *m.* klenotnice.

Schätzmann *m.* *v.* Schätzer.

Schatz-meister *m.* pokladník P.; —schein *m.* pokladní list, pokladní úpis P.; —ung *f.* poplatek.

Schätzung *f.* (seiner eigenen Sache) cenění, vycenění P.; (einer fremden Sache) odhad P.; odhadná cena P.; gerichtliche Sch. soudní odhad P.; Sch. vážení, váženosť.

Schätzungs-betrag *m.* suma vyceněná P., výcena T., suma odhadná, suma odhádaná P.; —commission *f.* odhadní komise; —eid *m.* přísaha vyceňovací P.; —patent *n.* patent odhadný P.; —preis *m.*, —werth *m.* cena; odhadná cena P.; —protokoll *n.* protokol dražební, protokol odhadný.

Schau (oh. Pl.) *f.* odiv P.; prohlídka; zur Sch. ausstellen vystaviti na odiv P.; zur Sch. tragen na odiv nositi; —amt *n.* ohledavací úřad.

Schaub (-es, M. -e) *m.* otep, oklep; došek; *v.* Schob.
Schaube (M. -n) *f.* šuba, čuba.
Schauben - bund *n.* vázanice; —lage *f.* řada n. šár došků̊v.
Schau-brot *n.* chléb posvátný n. předložený, *pl.* chleby předložení; —bude *f.* bouda pro diváky, bouda divadelná; —bühne *f.* divadliště; jeviště.
Schauder (-s, unv. M.) *m.* mráz, zimomra, zimomráz; hrůza; —haft, —lich hrozný, děsný T.; —n mh. hroziti se, zhroziti se, děsiti se, žasnouti.
Schauen mh. (etw., einen, nach etw., auf etw.) dívati se, hleděti, patřiti (koukati, koukati se) nač, kam; schau! podívej se! hleď!
Schauer (-s, unv. M.) *m.* divák; 2. prorok, vidoucí (bibl.).
Schauer (-s, unv. M.) *m.* přeháňka (deště, krupobití atd.); 2. zákampí; 3. *v.* Schauder; —blicksam hrůzozračný; —haft *v.* Schauderhaft; —ig děsný, hrozný; (vom Wetter) sychravý; —lich strašný, strašlivý, hrozný T.; —n; es —t kroupy padají; es —t mir hrůza mě obchází; —voll přehrozný, hrůzohrozný (hrůzoucí hrůza).
Schauessen *n.* *v.* Schauspeise.
Schaufel (M. -n) *f.* lopata; —boden *m.* (mech.) svorec V.; —hirsch *m.* lopatkář; —bütte *f.* lopatárna V.; —ig lopatkový; lopatnatý; —kranz *m.* kruh kola V.; —macher, —schmied, —verkäufer *m.* lopatář, lopatník; —n (ein Rad) napeřiti, vypeřiti, lopatkovati V.; —rad *n.* kolo lopatečné, lopatkové T.; -raddampfer *m.*, —radschiff *n.* parník lopatkokolý; —riegel *m.* (b. Wasserrad) rozporka V.; —theilung, —weite *f.* (mech.) rozteč V.; —ung *f.* (mech.) peření V.; —zahn *m.* lopatka.
Schaufenster *n.* (b. Laden) vyhlídka, okno vyhlížecí.
Schaufler (-s, unv. M.) *m.* daněk lopatář, daněk špičák.
Schau-gebühr *f.*, —geld *n.* plat za podívání; —gepränge *n.* nadherná okázalosť; —gerüst *n.* lešení k dívání.
Schaukel (M. -n) *f.* houpačka, kolébka; —n mh. houpati; kolébati; sich se. [pač, houpal, kolísač.
Schaukler (-s, unv. M.) *m.* hou-
Schau-kreis *m.* obzor; —lust *f.* dívavosť; —lustig dívavý.
Schaum (-es, ob. M.) *m.* pěna; šum; grüner Sch. (am Teich) žabinec. [pěniti, opěniti.
Schäumen mh. pěniti se; *act.*
Schaum-fliege *f.* *v.* Schaumwurm; —gold *n.* pěnné zlato; —ig pěnivý; -es Blut pěnivá krev; —kelle *f.*, —löffel *m.* opěnovačka, šumovačka; —kraut *n.* pěněnka.
Schaumünze *f.* pamětný peníz.
Schaum - thierchen *n.*, —wurm *m.* křis, pěnomil; —wein *m.* víno pěnivé.
Schau-platz *m.* dějiště T., jeviště, llediště; der Sch. (des Drama's) ist eine Seestadt hra se děje v městě pomořském; —speise *f.* pokrm n. jídlo na odiv, *slc.* obzerance.
Schauspiel (-es, ob. M.) *n.* činohra; überhaupt divadelní hra; fig. odiv, podívaná, divadlo T.
Schauspieler (-s, unv. M.) *m.* činoherec; —gesellschaft *f.* společnosť herecká; —in *f.* herečka; —isch herecký; —personale *n.*, —truppe *f.* herectvo, sbor herecký.
Schauspiel-haus *n.* divadlo, divadelna, divadliště, divadelní dům; —kunst *f.* umění herecké n. divadelní T.; —wesen *n.* divadelnictví.
Schau-stellung *f.* vystavení na odiv; okaz; podívaná; —stück *n.* kus na odiv T., kus na podívanou; dívanina; —tragen (zur Schau tragen) na odiv nositi.
Schebe *f.* (M. -n) *v.* Scheve (-n).
Schechseln, schechsen mh. šmaťhati, šmatlati, paťhati.
Scheck-e (M. -en) *f.* (Kuh) straka; (Bohne) straka, strakáček; (Pferd) Sch. (-en, M. -en) *m.* straka, strakoš; —en *verb.* strakatiti; —ig strakatý, peřestý.
Scheda, Schedula *f.* (lt.) cedule.
Schedel *m.* *v.* Schädel.
Scheel *n.* (chem.) šél, volfram

T.; —baryt *m.* (Min.) těžek jehlancový T.; —erz *n.* chvorec T.; —säure *f.* kyselina šélová T.; —saure Salze *pl.* šélany.

Scheere *f.* *v.* Schere.

Schefel (-s, unv. M.) *m.* došek *v.* Schaub, Schob.

Scheffel (-s, unv. M.) *m.* (Maß) korec, strych; měřice; —n mh. (v. Getreide) sypati; das Getreide —t gut obilí dobře sype; —steuer *f.* měřičné (, ého); osep.

Scheibe (M. -n) *f.* kolo, kruh; terč; b. Tuchsch. šoustačka; (mech.) touš, kotouč T.; talíř V.; (mont.) kroužek V.; ševle; (bot.) terč T.; Sch. im Fenster tabulka; runde Sch. kolečko; (v. Apfel) kružalka.

Scheiben-boden *m.* (bot.) lehátko T.; —büchse *f.* puška k střelbě do terče; —glas *n.* tabulové sklo; —kupfer měď čistěná T.; —schießen *n.* střelba do terče; —stand *m.* terčiště; —wachs *n.* vosk plástevný; —zug *m.* (Bauk.) rumpál T.

Scheibig kružalečný.

Scheidbar rozlučitelný. [T.

Scheidchen *n.* pošvička, pochvička

Scheide (M. -en) *f.* pošva; rozhraní; (anat.) vateň *Vagina*; —brief *m.* (b. Juden) list propustný P.; —gebirge *n.* hory rozhranné T.; —gold *n.* zlato černé V.; —hammer *m.* pemrlice V.; —häuer *m.* (mont.) prejtýř, přeběrač rudy V.; —haus *n.* prejtovna V.; —junge *m.* prejtýř; —kunst *f.* lučba P.; —kuß *m.* políbení na rozloučenou; —latte *f.* (bei Stampfmühlen) příčka T.; —münze *f.* drobná mince, drobný peníz P.T.

Scheiden odděliti, rozděliti; (Ehegatten) rozvesti P.; (mont.) rozděliti, vyprati, prejtovati V.; sich sch. odděliti se; rozloučiti se; geschieden leben rozveden žíti P.

Scheiden-eingang *m.* (anat.) otvor do vatně; —macher *m.* pošvář; —würmer *pl.* (zool.) pláštěnci T.

Scheide-punkt *m.* rozhraniště; rozchodiště; Scheider *m.* dělič, dělitel; —stunde *f.* hodina rozchodu; —wand *f.* přehrada, přehrádka, přehražení, přepážka, přepažení; —wandspaltend (bot.) přehrádkosečný T.; —wasser *n.* lučavka T., hlodavka; —weg *m.* rozcestí, rozhraní. **Scheidrecht** *v.* Scheitrecht.

Scheidung *f.* dělení, odděl.; rozloučení; Ehesch. rozvedení manželův P.; —sklage *f.* žaloba o rozvedení n. o rozvod manželův, žaloba rozvodná P.

Schein (-es, oh. M.) *m.* záře, svit; (Astron.) der gedritte tříhraník; der gevierte čtverhraník; der gesechste šestihraník; Sch. nový měsíc, světlosť; (Anschein) podoba, spůsoba, tvárnosť P., zdání T.; mam T., záminka, zástěra; etw. zum Sch. thun činiti něco na oko (pod jistou tvárností) P.; einer Sache den Sch. von . . . geben tvárnosť, podobu, zdání něčeho něčemu dávati T.; Sch. der Neuheit nové na pohled T.; Sch. (M. -e) (Urkunde) list P.T.; Sch. auf Ausstellung eines Wechsels list na učinění směnky P.; —bar zdánlivý T., na pohled; —beere *f.* (bot.) jahoda T.; —bild *n.* stín; obluda; —en mh. svítiti; zdáti se, podobati se, viděti se; mir —t zdá se mi; —haken *m.* (b. Fenster) rohovník T.; —handlung *f.* jednání na oko, na pohled; jednání pod barvou, pod zástěrou; jednání s obmyslem P.; eine Sch. unternehmen na oko (na bělo) jednati P.; —heilig licoměrný, na oko n. povrchně nábožný; ein —heiliger svatoušek; —käfer *m.* světluška; —kauf *m.* zdánlivá koupě, lichá k.; —krankheit *f.* neduh na pohled n. zdánlivý; —same *m.* (bot.) holénka T.; —tod *m.* zdánlivé úmrtí, zdánlivá smrť; —todt *adj.* zdánlivě mrtvý, polomrtvý; ein —todter domněle mrtvý P.; —übel *n.* zdánlivé zlé P.; —verabredung *f.* líčená úmluva, úmluva na oko (učiněná) P.; —zorn *m.* hněv na oko, hněv zdánlivý, hněv líčený.

Scheiss-en mh. sráti; —haus *n.* záchod (gem. sráč).

Scheit (-es, M. -e, auch -er) *n.* poleno, štěpina.

Scheitel *m. et f.* poutec T.; témě, vrch hlavy; fig. vrchol; Sch. des Berges témě T.; Sch. des Winkels, des Dreiseits vrchol úhlu, trojúhelníku, vrchol úhlový, trojúhelníkový T.; —bein *n.* kosť temenní T.; —dreieck *n.* trojúhelník vrcholový T.; —gleichung *f.* (math.) rovnice vrcholů T.; —n rozděliti (vlasy); —punkt bod vrcholový, vrcholík T.; nadhlaví, nadhlavník; —recht *adj.* rovnovislý, závažitý; —winkel *m.* (math.) úhel vrcholový n. křížový T.

Scheiter *f.* (mech.) skruž, čtveř V.; —haufen *m.* hranice; —n rozbiti; ztroskotati; mſ. rozbiti se, ztroskotati se; nezdařiti se, zmařiti se.

Scheit-flösse *f.* plavení polen; —hauer *m.* drvoštěp; —holz *n.* polenové dříví; —recht přímočarý T. *v.* Scheitelrecht.

Schekke *f. v.* Schecke.

Schel *adj.* křivý, křivolaký.

Schelerz *n. v.* Scheelerz.

Schelf-e (M. -n) *f.* luština, šupina; —er *m.* (am Kopfe) lupy *pl.*; —en loupati; sich —en, —ern loupati se. **Schelk** *m.* jelen obrovský.

Schellbeere *f.* moroška, horská ostružina, malinník nízký.

Schell-e (M. -en) *f.* rondlička, rolnička; cinkadlo; zvonec, zvoneček; —en mh. břinkati, břinčeti, cinkati; zvoniti; —engriff *m.* zvonkojeť, zvonítko; —enkappe *f.* čapka s rolničkami; —ente *f.* hohol; —fisch *m.* bachně, vachně, lapáč; —kraut großes vlaštovičník; kleines krtičník menší, roupník.

Schelm (-es, M. -e od. -en) *m.* čtverák T.; šelma, taškář, chytrák; —en mh. čtverákem býti; čtveračiti; —erei *f.* šelmovství, čtveráctví, čtveračení T.; šibalství; Sch. treiben čtveračiti T.; —isch šelmovský, čtverácký T., šibalský; —streich *m.*, —stück *n.* čtveráctví; taškářství.

Schel-sucht (oh. M.) *f.* žárlivosť, podhlídavosť; —süchtig žárlivý, podhlídavý, zahlídavý.

Schelt-en (einen) klíti, klnouti, proklínati koho, zlořečiti komu; pohaněti koho, nadávati komu, přezdíti, přezdívati komu P.; —wort *n.* nadávka P.; jmd. mit -en behandeln *v.* Schelten.

Schem-a (M. -ata) *n.* (gr.) rozvrh; obrazec P.T.; —atismus *m.* výkazník. **Schemel** *m. v.* Schämel.

Schemen (-s, unv. M.) *m. et n.* stín; 2. duch, strašidlo; 3. škraboška.

Schenk (-en, M. -en) *m.* krčmář, hospodský; Sch. (-es, M. -e) *n. v.* Geschenk; —e (M. -en) *f.* krčma, hospoda (šenk).

Schenkel (-s, unv. M.) *m.* stehno T.; Sch. des Zirkels rameno T.; —bein *n.* kosť stehenní T.; —blatt *n.* pobočnice; —wurzel *f.* kyčel.

Schenk-en (einem etw.) dáti, darovati P.; fig. prominouti, odpustiti; Getränke sch. vytáčeti, *sl.* vyčepovati P.; natáčeti nápoje, líti, naliti, nalévati (vína n. piva), šenkovati; —er (-s, unv. M.) *m.* dárce, darovatel; 2. krčmář, šenkýř, výčepník; —erconfraternität *f.* bratrstvo šenkýřské, b. výčepnické; —tisch *m.* stůl nálevný, st. nalevací; —ung *f.* dání, darování P.; die von jmd. an eine Kirche gemachte Sch. dání od někoho ku kostelu učiněné P.; Sch. unter Lebenden dání mezi živými P.; Sch. auf den Todesfall dání pro smrť P.; dání pro případ smrti, darování posmrtné.

Schenkungs-urkunde *f.*, —brief *m.* darovací list; —vertrag *m.* smlouva darovací, smlouva o dání, darování P.

Schenk-wirth *m.* hospodský, krčmář (šenkýř). [chrastiti.

Scheppern chřapěti, chřestiti,

Scherb-e (M. -en) *f.* střep, střepina; —en *m.* hrnec; kořenáč, bábovka; —enkuchen *m.* bába, vaječník.

Scherbet *m. v.* Sorbet.

Scher-e (M. -en) *f.* nůžky *pl.*; 2. (Krebs-) klepeta T.; 3. skalina, úskalí (u moře); 4. střih; 5. b. d. Wage kříčka T.; —en (Haare, Wolle) stříhati (vlasy); den Bart sch. holiti, bříti; die Schafe sch. stříhati ovce; fig. einen sch. dříti, týrati; sich sch. kliditi se; ostouzeti se čím.

Scheren-flotte *f.* loďstvo úskalní, l. pobřežní; —kiefer *m.* (zool.) čelisť růžkovitá T.; —schleifer *m.* brusič.

Scherer *m.* (des Bartes) holič, bradýř; (der Schafe) střihač, střižec; (des Tuches) postřihač; krtice; —ei *f.* střihačství; nesnáz, opletání.

Scherf (=es, Pl. =e) *m. et n.*, —lein *n.* peníz, šart, špetka, babka; fig. hřivna, dárek, příspěvek.

Schergarn *n.* osnova.

Scherg-diener, —e (=en, Pl. =en) *m.* holomek, pochop, biřic, dráb (šerha); —en (den Tisch an die Wand sch.) strčiti, strkati; —enamt *n.* biřictví.

Scher-maus *f.* krtek; —messer *n.* břitva; —mühle *f.* snovadlo; —stock *m.* cívečnice; stožárový špalek; —stube *f.* holírna, bradýrna.

Scherwenzel *m.* červené v strašáku *v.* Scharwenzel; —n šarvancovati; ocáskovati.

Scherz (=es, Pl. =e) *m.* žert T., šprým; etw. für Sch. nehmen za žert klásti n. pokládati T.; —en mh. žertovati T.; šprýmovati s kým o čem; —haft žertovný T., šprýmovný; —macher *m.*, —treiber *m.* žertovník, šprýmař.

Scheu *adv.* plachý; ostýchavý; Sch. (oh. Pl.) *f.* plachosť; ostýchavosť; ošklivosť; ohne Sch. bez ostychu.

Scheuch-e (Pl. =en) *f.* strašák, strašidlo; —en plašiti; strašiti, děsiti.

Scheu-en mh. báti se, lekati se, děsiti se čeho; štítiti se čeho; ostýchati se; das Pferd —te kůň se splašil; ein —er ostýchavec.

Scheuer (Pl. =n) *f.* stodola T.; *v.* Scheune; Sch. *m.* číše, koflík; —acker *m.* záhumní T.; —er *m.* hrabač; —faß *n.* střez; —frau, —magd *f.* drhlečka; —gerüst *n.* patro T.; *v.* Scheungerüst; —meister *m.* poklasný; —n drhnouti, dříti; fig. domlouvati komu; sich sch. drbati se; —platz *m.* humno; —wisch *m.* vích, věchet.

Scheu-gestalt *f.* obluda; —heit *f.* plachosť; —leder *n.* (d. Pferd) klapka na oči, náočka.

Scheun-e (Pl. =en) *f.* stodola; —eplatz *m.* humno; —gerüst *n.* odr, odry *pl.*; —tenne *f.* mlat.

Scheusal (=es, Pl. =e) *n.* obluda, ohava, ohyzda; 2. strašák, strašidlo.

Scheusslich šeredný, ohyzdný, ohavný; ošklivý.

Scheutag *m.* popelec.

Scheute *f.* stříkačka.

Scheve (Pl. =n) *f.* pazdero, pazdeř.

Schibbe (Pl. =n) *f.* ovce, bahnice, jehnice. [příznak; heslo.

Schiboleth *n.* (hebr.) znamení,

Schicht (Pl. =en) *f.* vrstva; sloj; (Arbeitszeit) čas ku práci, doba pracovní; —arbeit *f.* práce šichtovní V.

Schichtel *n.* zřízek (u rukavičky).

Schichten děliti, rozděliti; tříditi; vrstviti.

Schichten-ende *n.*, —kopf *m.* (geol.) konec n. hlava vrstvy, východ T.

Schicht-er *m.* vrstvitel, rovnač; —holz *n.* dříví k sázení; —lohn *m.* mzda šichtovní V.; —maß *n.* míra vrstevná T.; —meister *m.* písař dolu, písař dolový V., šichtovní mistr, šichtmistr; —semmel *f.* věnec, věneček, pletenec; —ung *f.* vrstevnatosť, svrstvení T.; —ungsklüfte *pl.* rozsedliny vrstev, mezivrství T.; —weise *adv.* vrstevně; —wolke *f.* sloha (chmura) T.

Schick (=es, oh. Pl.) *m.* vhodnosť, příležitosť, obratnosť.

Schicken einen wohin poslati, posílati, vysílati; uložiti, usouditi; sich sch. strojiti se, chystati se; státi se, přihoditi se; hoditi se, slušeti.

Schicklich *adj.* náležitý, slušný, příslušný, spůsobilý, příhodný; —keit příhodnosť.

Schicksal (=es, oh. Pl.) *n.* osud, los; —sgöttin *f.* sudice; —stragödie *f.* osudová smutnohra T.

Schicksam *adj. v.* Schicklich.

Schickung *f.* poslání; osud; Sch. Gottes boží dopuštění, uložení boží.

Schieb-bar posuvný, postrkovací; —e *f.* postruhovačka; *v.* Schibbe; —ebock *m.* kolečko; samokol; —en strčiti, strkati, su-

nouti, šoupati; in den Ofen sch. do peci sázeti; bei Seite sch. odložiti; die Schuld auf jmd. sch. vinu na koho skládati, strkati, sčítati; Kegel sch. v kuželky hráti; Zähne sch. (v. Pferden) mh. louštiti, zaluskovati; sich sch. šoupati se, strkati se; -e dich strkej se, hejbej! der —et ten plave, ten se strká! —er *m.* postrkavač, strkač, šoupal; (mech.) šoupátko T., strkátko, postrkovadlo; závlačka, zásuvka; chlební lopata, sazečka; —ersteuerung *f.* (mech.) rozdělovatel se šoupátkem T.; —haken *m.* (in d. Sägem.) bodka, votka T.; —karren *m.* trakař; kolečko (půra) V.; kolimaha, radvanec; —klaue *f.* (mech.) hřeben V.; —ling *m.* hnanec P.

Schieblings-consignation *f.* seznam hnanců P.; —convoy *m.* hnací průvod P.; —convoyant *m.* průvodce hnanců; —kosten *pl.* hnací náklady, náklad na hnance P.

Schieb-sack *m.* kapsář; —stange *f.* (mech.) ojnice V.; b. d. Sägemühle podavač, podavačka V.; —truhe *f.* kolečko; —ungsleiste *f.* (geom.) posuvná lišta, posuvátko T.

Schieds-gericht *n.* soud rozdílčí, soud rozhodčí P.; —mann, —richter *m.* rozdílce, rozhodce, rozsudí P., rozsuzovatel; —richterlich rozdílčí, rozhodčí P.; —richterspruch, —spruch *m.* výrok rozdílčí n. rozhodčí, výrok rozsudího P., rozhodnutí.

Schief *adj.* (*comp.* —er, *sup.* —ste) křivý, kosý; šiký, šikmý, nakloněný, položitý; *adv.* šikmo, šikem, pošikmu, na pokos; einer Sache eine —e Deutung geben věc křivě vykládati T.; (math.) eine —e Linie čára šikmá T.; —er Winkel úhel kosý T.; —e Ebene plocha nakloněná, plocha položitá T.; —auge *n.* křivooký; —e *f.* sklon T., křivina, šever; —eben *adj.* polohý.

Schiefer (-s, unv. M.) *m.* lupina; tříska, dřízha; 2. (oh. M.) (geol.) břidlice T., křidlice; —blau *n.* modř břidličná; —braun *n.* hněď břidlicová, barva břidlicová; —bruch *m.* lom na křidlici; —dach *n.* břidličná n. křidličná střecha T.; —decker *m.* křidličník; —gebirge *n.* křidlicové hory; —hauer *m.* břidlicář; —ig břidličný, křidličný; —ige Struktur (geol.) sloh břidličnatý T.; —nagel *m.* břidlovec; —schicht *f.* vrstva břidličná V.; —schneider *m.* břidlicář; —stein *m.* břidlice, břidlicový kámen; —stift *m.* roubík n. roubelec břidlicový; —tafel *f.* břidlicová tabulka; —thon *m.* lupek; —ung *f.* břidličnatosť T.; —zahn *m.* vlčí zub, podzub.

Schief-halsig křivokrký; —heit *f.* křivosť; —kopf *m.* křivohlávek; —lage *f.* des Kindes nerovné n. šiké položení dítěte (plodu); Sch. der Gebärmutter náklon materníku; —mäulig křivoústý; —mund *m.* obličej s křivými ústy; zkřivená ústa.

Schiefrig *v.* Schieferig.

Schief-sehen *n.* šilhání; —sehend šilhavý, brlooký; —winkelig kosoúhelný P.; —zähnig křivozubý.

Schiel *adj. v.* Scheel; —en mh. po očku hleděti; šilhati; blikati (*sl.* švirgati); —end šilhavý; —er (-s, unv. M.) *m.* šilhoun, šilhán.

Schiemann (-es, M. —männer) *m.* podnálodní (, ího *m.*).

Schienbein *n.* holeň, kosť píšťalí n. holenní T. *tibia*; —geschwulst *f.* otok na holeni.

Schien-e (M. -en) *f.* šín T., šína; železná kolej; (chir.) dlaha, dlažka, dešťka; Sch. an d. Rüstung plát, plátev; —en anlegen, —en (zlomeninu) dáti do dešek n. do dlažiček.

Schienen-bahn *f.* dráha kolejová, železnice; —eisen *n.* železo šínové V.; —nagel *m.* šínovec; —netz *n.* síť kolejná, síť železničná; —ruthe *f.* (b. Web.) činek; —wechsel *m.* (b. d. Eisenbahn) přendavání šin n. kolejí; —weg *m.* kolejná dráha, šínová dráha n. cesta, železnice.

Schier *adj.* čirý, samý, čistý, pouhý; *adv.* skoro, málem, bezmála, téměř.

Schier-en (das Feuer) kutiti, rozkutiti; (die Eier) prohlížeti vejce; —haken *m.* pohrabáč.

Schierling *m.* der große od. gemeine bolehlav *Conium maculatum*; der kleine Sch. kozí pysk *Aethusa.*

Schiermeisel *n.* svarba, hrách a kroupy.

Schier-schauen, —schoten fig. *v.* Durchmustern; —teufel *m.* poštěvač.

Schiess-bahn *f.* střelnice; střelná dráha; —baumwolle *f.* střelná bavlna T., blkavka; —bedarf *m.* střelivo; —bock *m.* špičák, kolouch; —bolzen *m.* klínek střelčí; —bret *n.* terč. [chlební lopata.

Schiesse (M. -n) *f.* sazečka,

Schiessen mh. střeliti, (öfters) střílеti; (Geld) složiti, skládati; (b. Bäck., das Brot in den Ofen sch.) sázeti (chleb); (b. Web.) tkáti, protkávati; mſ. letěti, kvapiti; stříkati, prýštiti se; pučeti, vyrážeti; geschossen fig. střelený, ztřeštěný.

Schiess-er *m.* (mech.) vrchol, vrcholek, vrcholka V.; 2. stoupa V.; —gewehr *n.* zbraň střelná, ručnice; —haus *n.* střelnice; —ling *m.* výrostek; —nadel *f.* (mont.) jehla nabíjecí V.; —platz *m. v.* Schießstatt; —pulver *n.* střelný prach; —scharte *f.* střelní skulina, střelná díra (v hradbě), střílná; —scheibe *f.* terč; —schlange *f.* skočec; —stand *m.* střelčiště; —standswesen *n.* střelectví; —statt, —stätte *f.* střelnice; —waffen *pl.* střelná zbraň; —werkzeug *n.* střelka; —wolle *f. v.* Schießbaumwolle.

Schiff (-es, M. -e) *n.* loď, koráb T.; Sch. der Kirche (archit.) loď T.; (b. Web.) člunek; (Typ.) loďka T.; —bar plavebný P., plavný T., splavný; -er Fluß splavná řeka; (plavebná řeka P.); —bau *m.* loďařství, loděstrojství T.; —bauer *m.* loďař; —baum *m.* stěžeň, stožár; —bruch *m.* rozbití n. rozkotání n. ztroskotání lodi, rozbití korábu; ein —brüchiger rozbitek (, tka), trosečník; —brüchiger Sturm lodilomná bouře; —brücke *f.* lodní most P.; —en mſ. plouti, plaviti.

Schiffer (-s, unv. M.) *m.* plavec P.T.; lodník; 2. správce lodi P.; —geld *n.*, —lohn *m.* mzda plavecká P.; plavebné, přeplavné, převozné (, ého); —lied *n.* lodnická (l. píseň); —sprache *f.* lodnická mluva.

Schiff-fahrer *m.* plavec P.; —fahrt *f.* plavba, plavectví P.

Schifffahrts-gesellschaft *f.* spolek n. společnosť plavební; —gesetz *n.* zákon plavební P.; —vertrag *m.* smlouva plavební P.

Schiff-holm *m.* lodiště, lodnice; —kiel *m.* nádní, spodek; —kunst *f.* plavectví; —lände *f.* (Hafen in Flüssen) přístavec T., náplavka V.; —meister *m.* loďmistr; —mühle *f.* lodní mlýn P., loďka *pl.*, lodňák T. V., škrtnice; —mühlenrad *n.* kolo lodňácké T.; —müller *m.* lodičář V., —räuber *m. v.* Seeräuber; —rose *f.* větrnice.

Schiffs-amt *n.* úřad lodní P.; —bau *m. v.* Schiffbau; —beschädigung *f.* uškození lodí, škoda na lodi P., porouchání lodi; —boden *m.* lodní dno, lodní podlaha P.; —boot *n.* příkorábní člun; —capitän *m.* správce lodní P., kapitán korábu; —commandant *m.* lodní velitel P., velitel korábu; —flagge *f.* prapor lodní P., vlajka; —fracht *f.* lodní náklad P.; —führer *m. v.* Schiffscapitän; —geld *n. v.* Schiffergeld; —herr *m.* pán lodí P.; -junge *m.* lodnický hoch; plavčík; —leute *pl.* plavci P.; —mann plavec; —mannschaft *f. coll.* plavectvo, plavci *pl.* P., plavecký n. lodnický lid; —mühle *f. v.* Schiffmühle; —offizier *m.* lodní důstojník P.; —patron *m. v.* Schiffsherr; —register *n.* lodní registřík P.; —rheder *m.* lodník, majetník lodí P.; —rhederei *f.* spolek majetníkův lodí, spolek lodnický P.

Schiff-stapel *m.* lodnice, loděnice; —station *f.*, —stationsplatz *m.* zástaviště lodí, stanoviště lodí.

Schiffs-tau *n.* lano lodní T.; schwedische —wage *f.* švédská váha; —werfte *f.* loděnice T.; *v.* Schiffstapel T. [—zoll *m.* clo lodní P.

Schiff-zimmermann *m.* loďař;

Schift (-es, M. -e) *m.* pažba; pažení; —en opažiti, pažbu dáti T.; einen Sparren sch. námětkovati krokev T.; —er *m.* pažíř; —nagel *m.* nárožník T.; —sparren *m.* im Dachwerk námětek.

Schikken *v.* Schicken.

Schild (-es, M. -e) *m.* štít P., paveza; (Wappen) erb P., znak; Sch. der Mütze stříška, štítek; (zool.) háv T.; (als Blende) clonidlo; etw. im —e führen míti něco za lubem; Sch. (-es, M. -e od. -er) *n.* vývěsa, vývěska, štít vývěsný (na domě) P.; Sch. (über dem Fenster) luneta T.; Sch. (Giebel) des Hauses štít, lomenice T.; —blume *f.* želvice; —bürger *m.* šosák; —chen *n* štítek T.; —drüse *f.* (zool.) brzlík T.

Schilder-ei *f.* líčení, popsání; —haus *n.* strážnice.

Schilderhebung *f.* pozdvižení, zbouření, povstání.

Schilder-n etw. líčiti; popisovati, vyobraziti; —ung *f.* líčení, vylíčení, vyobrazení T.

Schildes-fuss *m.* spodek štítu T.; —haupt *n.* svrchek, hlava štítu T.

Schild-förmig štítovitý; (štítnatý T.); —führer *m.* pavezník, štítonoš; —hälter *m.* štítonoš T.; strážce štítu P.; —käfer *m.* štítnička; pinkalinka; —knecht *m.* štítník; —kraut *n.* štítnatka; —kröte (M. -n) *f.* želva, želv *Testudo.*

Schildkröten-schale *f.*, —schild *m.* želvina, želvinec; —sauce *f.* želví omáčka; —suppe *f.* želví polévka.

Schild-laus *f.* červec T.; —polype *m.*, —thierchen *n.* šálovka; —träger *m.* pavezník, štítonoš; —wache *f.* stráž P.; —wächter *m.* strážník; —zapfen *m.* der Kanone očepí.

Schilf (-es, M. -e) *m. et n.* rákos; rákosí; sítí; tŕtinoví.

Schilferung *f.* loupání-se kůže.

Schilf-gras *n.* skřípina; —matte *f.* rohož, rohožka.

Schill (-es, M. -e) *m.* (Fisch) morák, šíl.

Schillebold (-es, M. -e) *m.* šídlo, vážka (zool.).

Schiller (-s, ob. M.) *m.* měňavá barva; —glanz *m.* lesk měňavý; —ig měňavý; —n mh. měniti se (v barvě); —spath *m.* měnek T.; —stein *m.* měnek průdělný T.; —stoff *m.* eskulin T.; —thier *n.* barvoměnec; —wein *m.* tarant.

Schilling (-es, M. -e) *m.* šilink T., penízek; (Zahlw.) půlkopa; fig. výprask; —sbauer *m.*, —smann *m.* zákupný sedlák, činžovní sedlák; zákupník; —sgut *n.* zákupný statek; —shof *m.* zákupný dvůr.

Schimmel (-s, ob. M.) *m.* plíseň, plesnivina; Sch. (unv. M.) brůna, bělouš (kůň); fig. Sch. (Geld) plechy, floky; —ig plesnivý; —kraut *n.* bělolist, protěž; —n mh. u. mf. plesnivěti.

Schimmer (-s, ob. M.) *m.* lesk, bleskot; —käfer *m.* světluška; —n mh. blyštěti se, třpytiti se, lesknouti se; míhati se; —nd třpytivý T.; blýskavý, lesknavý.

Schimpf (-es, ob. M.) *m.* hanba, nečesť P.; pohanění, hana, potupa P.; jmd. wegen des —es Genugthuung verschaffen někomu pro hanbu učiniti náhradu P.; Sch. und Unglimpf hana a potupa; —en (einen) haněti, tupiti koho; —lich hanlivý, potupný, hanebný; —name *m.* nadávka P.; přezdívka; jdn. mit -n auf der Straße belegen někomu na veřejné cestě nadávati P.; —rede *f.* hanlivá řeč; —wort *n.* hanlivé slovo P.

Schind-aas *n.* mrcha, zdechlina, zcíplina; —anger *m.* mrchoviště.

Schindel (M. -n) *f.* šindel; (Chir.) dlaha, dlažička, deska; —dach *n.* střecha šindelová; —fuge *f.* drážka; —macher *m.* šindelář; —nagel *m.* šindelák; —schneidemaschine *f.* šindelka.

Schinden (etw.) dříti; fig. utiskovati.

Schinder (-s, unv. M.) *m.* ras, pohodný; fig. dříč, lupič, vydřiduch; —haus *n.* rasovna, pohodnice; —knecht *m.* holomek, pohodňák.

Schind-fleisch *n.* mrchovina, mršina; —grube *f.* mrchoviště; —luder *n.*, —mähre *f.* mrcha, škapa, herka.

Schinken (-s, unv. M.) *m.* kýta; hyžka; šunka; —fleckeln *pl.* uze-

ňovky, flíčky s uzeninou; —händler *m.* uzenář; —torte *f.* dort šunkový.

Schippe (M. -n) *f.* lopata.

Schirk-e *f.* cvrček *v.* Grille; —en mh. cvrkati.

Schirm (-es, M. -e) *m.* záclona, stinidlo, ochrana, záštita; (bot.) okolík prostý T.; —dach *n.* přístřešek; —en ochraňovati, štítiti; —gott *m.* ochranný bůžek; —herr *m.* ochranný pán; —lampe *f.* lampa se stříškou; —palme *f.* saryb; —traube *f.* (bot.) chocholík T.; —vogt *m.* opravce, ochránce; —wand *f.* zastěrací stěna. [Zirpen.

Schirpen mh. cvrčeti, cvrkati *v.*

Schirr *n.* *v.* Geschirr; -en (Pferde) ostrojiti (koně); —kammer *f.* pochvárna; —meister *m.* nádvorník.

Schisma *n.* (gr.) roztržka, rozdvojení; —tiker *m.* odštěpenec, rozkolník; —tisch rozkolnický.

Schlabb-e *f.* (gem.) tlama; —en, —ern chlemtati, chlemstati; —erer *m.*, —ermaul *n.* chlastoun, hltač.

Schlacht (M. -en) *f.* bitva, boj P.; —bank *f.* porážka, jatka P., *pl.* jatky; —beil *n.* masačka; —e *f.* srub; —en zabíjeti, porážeti (dobytek); zařezati; —enmaler *m.* malíř bitev, m. bojů; —enmalerei *f.* bojomalba, malířství bitev T.

Schlächter (-s, unv. M.) *m.* řezník, masař; —ei *f.* zabíjení, ubíjení, seč, sekanice, řezba.

Schlacht-feld *n.* bojiště P.; —geld *n.*, —steuer *f.* jatečné (, ého) P.; —getöse *n.* bojovný hluk; —haus *n.* jatky *pl.* P.; —lied *n.* píseň bojovní; —linie *f.* bitevní úmezí; —opfer *n.* oběť (k zabití ustanovená); —ordnung *f.* šik bitevní, sešikování, seřadění bitevní; —vieh *n.* jatečný dobytek P., nářezný dobytek J.

Schlack (-es, M. -e) *m.* kal louhový; —darm (M. —därme) *m.* pastelín.

Schlack-e (M. -en) *f.* truska, struska T., pěna, škvár hutnický; —en mh. v. Erzen pěnu dávati.

Schlacker-n mh. mnoho pršeti, plískati se; —regen *m.* plískotice.

Schlack-ig truskovitý; plískavý; —wetter *n.* sychravice; —wurst *f.* bachor.

Schlaf (-es, oh. M.) *m.* spaní, sen; spánek; Sch. des Gliedes zdřevěnění, zbrnění údu; erster Sch. první usnutí, prvospí; 2. Sch. (M. Schläfe) skráně, židoviny, spánky; —bank *f.* lehátko; —bein *n.* skráňová kosť (kosť skráně T.); —bett *n.* lože, postel; —en mh. spáti; (Kindersp.) spinkati, hajati; (v. Gliedern) brněti, zbrněti.

Schläfen uspati.

Schlafend spící.

Schläfer *m.* spáč; —ig *v.* Schläfrig; —n dřímati; es —t mich chce se mi spat.

Schlaff *adj.* ochablý, mdlý, malátný; sch. werden ochaběti, ochabnouti; —heit *f.* malátnosť (ochrnulosť) T., ochablosť.

Schlaf-geld *n.*, —kreuzer *m.* nocležné P., přenocné (, ého); —gemach *n.* ložnice, lehárna; —hemde *n.* noční košile; —los bezesný, bezsenný; -igkeit osť; —mütze *f.* noční čepice; fig. ospalec. [osť.

Schläfrig ospalý, dřímavý; —keit

Schlaf-rock *m.* župan; —sucht *f.* ospalosť, spavice; —wandeln *n.* náměsičnosť T.; —wandler *m.* náměsičník; —zimmer *n.* ložnice.

Schlag (-es, M. Schläge) *m.* ráz, rána, udeření, uhození; bouchnutí; cvakot (hodin); elektrischer Sch. elektrická rána T.; (M. Schläge bití, výprask; Holzsch. porážení dříví; Münzsch. bití, ražení peněz; Sch. rod, plémě; (med.) mrtvice; (im Walde) paseka T.; den Wald in Schläge theilen les na paseky děliti T.; er ist auch von diesem Sch. on je také toho rázu (z té čtvrti).

Schlag-ader *f.* (anat.) tepna, cipla *Arteria*; —anfall *m.* (med.) záchvat n. nástup mrtvice; er hat einen Sch. gehabt pokusila se o něj mrtvice; —baum *m.* zápora P.; Mauthsch. zápora mýtní P.; Sch. im Stalle brlení, přepažení, přívora; —bereit *v.* Schlagfertig; —damenspiel *n.* vytloukaná, hra na vytloukanou; —eisen *n.* lizovačka.

Schlägel (-s, unv. M.) *m.* palička; obiják, pích, beran, tlouk; b. Winzer nabíječka; b. Böttcher pobiječka, kyjanka; im Fischteiche čep; b. Thiere kýta; —fisch *m.* kladivoun; —milch *f.* podmáslí.

Schlag-en mh. bíti; práti; tlouci; einmal sch. udeřiti, uhoditi; Holz schl. porážeti dříví P.; den Harzkuchen sch. mrskati plást T.; Münze schl. raziti, bíti peníze P.; die Interessen zum Kapital sch. přiraziti úroky k hlavní sumě P.; den Feind sch. nepřítele poraziti; die Flamme schlägt in die Höhe plamen šlehá do výšky; die Tinte schlägt durch inkoust proráží; aus der Art sch. odroditi se; das schlägt nicht in mein Fach to nesáhá do mého odboru; die Nachtigall schlägt slavík tluče; sich sch. tlouci se, bíti se; práti se; sich zu einer Partei sch. obrátiti se, přidati se k některé straně P.; er sitzt das Auge auf den Tisch geschlagen sedí, maje oko na stůl opřené; —end bijící, rázný; -er Beweis, Grund podstatný (pádný) důkaz, podstatná, hodná příčina P.

Schläger (-s, unv. M.) *m.* práč P., rváč, bijec; tlukadlo; tesák; —ei *f.* pračka P., pranice, rvačka.

Schlag-falle *f.* stupice, slupice; stlučka; —feder *f.* am Gewehr odrážka, odražecí pero; —fertig hotov udeřit, hotový k ráně; hotový k boji; —flegel *m.* tlukadlo, bijadlo, biják; —fluß *m.* (med.) mrtvice; —holz *n.* palička; 2. dříví na porážení P.; —instrument *n.* (Musik) bicí nástroj (hudební); —licht *n.* světlo vržené, světlo plné T.; —lineal *n.* příložné pravítko T., dopadné pravítko; —loth *n.* letovadlo; —maschine *f.* stroj bicí, razicí, razidlo; —regen *m.* liják, lijavec; příval; —reim *m.* rým opětovaný T.; —schatten *m.* stín vržený, celý, plný T.; —uhr *f.* bicí hodiny; —wald *m.* pasečí; —wärter *m.* (an d. Eisenbahn) návěštný (, ého); —weite *f.* (phys.) dálka udeření, d. jiskry T.; —werk *n.* stroj beranový, beranidlo, beran (jehlovadlo) T.; Sch. an einer Uhr bicí stroj; —wort *n.* slovo řadové (slovo začáteční; slovo ukazovací, ukazovka P.; slovo vřadné T.); 2. slovo výrazné, nápověď; 3. heslo P.; —wunde *f.* stlučenina, rána od stlučení; náraz.

Schlakke *f.* *v.* Schlacke.

Schlamm (-es, ob. M.) *m.* bahno, kal; náplav; fig. nečistota; —bad *n.* kalužná lázeň T.; bahnitá lázeň; —bank *f.* bahnitá mělčina T., bahnina, bahnitý náplav; —beißer *m.*, —fisch *m.* piskoř obecný.

Schlämmen (v. Erz) propírati; (von Gold) ryžovati; (chem.) plaviti, vyplaviti T.; (Bauk.) práti, odkalovati, odbahniti.

Schlamm-grube *f.* splavnice, nápustek; —ig bahnitý, kalný; —pfütze *f.* bahniště; —vulkan *m.* salsa, sopka bahnitá T.

Schlamp *adj.* *v.* Schlampig; —amp, —amper *m.* hejsek; —e (M. -en) *f.* blivanina, hatlanina; (unreines Weib) šlundra, cuchta, cára; —en mh. hejskovati; —enleder *n.* slabiznová kůže.

Schlampern mh. chlemtati, chlastati.

Schlampig plískavý, blativý; ucouraný, rozcuchaný; (Koch.) ovařený; -e Schnecken ovařené hlemejždě.

Schlange (M. -n) *f.* had; (Chem.) haditý hrnec; točitá trouba, hadice.

Schlängel-gang *m.* chodba točitá, křivolaká; —n sich kroutiti se, vinouti se.

Schlangen-ähnlich, —artig hadovitý; —biß *m.* hadí uštknutí; —brut *f.* hadí plemeno, *pl.* háďata; —fisch *m.* vijoun; —haut *f.* výlinek, slinek; —könig *m.* král hadí, bazilišek; —stein *m.* hadec; —stich *m.* hadí uštknutí; —tödter *m.* hadohubce, hadomor; —träger *m.* (ein Sternbild) had T., hadonoš.

Schlank *adj.* štíhlý, ztepilý.

Schlankel *m.* *v.* Schlingel.

Schlapp *adj.* ochlípělý, svadlý, odvislý; Sch. *m.* chlamst; —e *f.* škoda, ztráta; (scherzh.) brynda; nesnáz; ťafka; eine Sch. bekommen dostati ránu *v.* Schlabbe; —ig *v.*

Schlaraffe (=n, M. =n) *m.* pobuda, blahorád; —nland *n.* země blahobytu.

Schlarf-e (M. =en) *f.* trepka, křám; —en *pl.* křampetle.

Schlau *adj.* chytrý, schytralý.

Schlaube (M. =n) *f.* lusk, luština.

Schlauch (=es, M. Schläuche) *m.* dutina; sypek; Sch. (mit Wein) měch, žok, usník, kožený pytel; (Röhre von Leder od. Leinwand) trubina, hadice (had); průtok, trouba, hrdlo; (bot.) láčka T.; —behälter *m.* (bot.) chranič T.; —boden *m.* (bot.) lebátko T.; —frucht *f.* (bot.) mošnička T.; —geschwulst *f.* žluna, žluva; —ig láčkovitý T.; —schicht *f.* (der Pilze) rouška T.; —schichtenträger *m.* (bot.) rouškonoš T.; —zins *m.* potrubné (, ého *n.*).

Schlauder-haft *adv.* zběžně, lecjaks, ledabylo; —ig zběžný, povrchní; —n mh. kloktati.

Schlauhe *f.* (bot.) rubina T.

Schlau-heit *f.* chytrosť, schytralosť; —kopf *m.* chytrák, chytroušek; —sinnig schytralý.

Schlecht *adj.* (=er, =este) zlý, špatný; prostý, sprostý; mit einem sch. stehen s někým za zlé býti, s někým na hněvu býti; =e Handlung zlý skutek P.; —erdings *adv.* zprosta, naprosto; —hin *adv. v.* Schlechtweg; —igkeit, —heit *f.* špatnosť; —weg *adv.* zhola, zprosta, zrovna, obecně.

Schlecken mh. mlaskati, mlasknouti.

Schlecker (=s, unv. M.) *m.* lahůdkář; mlsoun, mlsač, mlsák; —bissen *m.* lahůdka, pamlska; —haft, mlsný, mlsavý; —maul *n. v.* Schlecker; —n *v.* Schlecken; bleptati, blebotati.

Schleckspeise *f.* lahůdka.

Schlegel *v.* Schlägel.

Schleh-dorn *m.* trní, trnoví; —e *f.* trnka; —enstock *m.* trnovka.

Schleich-en mſ. plaziti se, plížiti se; loudati se, prosmykovati se; krásti se; —end plazivý, plíživý; —er *m.* loudal, plazič; bzdina, pšouk; —handel *m.* podludný obchod, podludnictví P.T.; —handelgesellschaft *f.* spolek obchodu podludného P.; spolek podludnický; —händler *m.* podludník P.T., podloudník; —waare *f.* podludné zboží P.; —weg *m.* oklika.

Schleie *f.* (Fisch) lín, línek, švec.

Schleier (=s, unv. M.) *m.* rouška, závoj; Sch. der Pilze (bot.) závoj T.; —chen *n.* (bot.) ostěra T.; —eule *f.* sova pálená; —geld *n. v.* Schleiertaxe; —lehen *n.* léno ženské, léno po přeslici P.; —taxe *f.* závojné P.

Schleif *m.* (am Brote) *v.* Schlief; —bahn *f.* smýkavka, klouzačka; -bank *f.* brusnice; —e (M. =en) *f.* oko, pletka, smyčka; mašle; sponka, slučka; brusírna; klouzačka; smyk; —en táhnouti, vléci, vláčeti; smýkati; durch die Straßen aus der Stadt sch. skrze ulice vyvláčeti z města; eine Festung sch. pevnosť rozbořiti, se zemí srovnati, zhladiti, z kořene vyvrátiti; sch. brousiti, břititi; fig. uhladiti, ušlechtiti; mſ. od. mh. klouzati se; —er *m.* brusič, brusíř; klouzal, klouzač; překluzek; —erei *f.*, —haus *n.*, —mühle *f.* brusírna; —nadel *f.* ženkle, ženklička; ozubec; —schiefer *m.* osla; —staub *m.* brusiny *pl.*; —stein *m.* brus; —trog *m.* brusidlo, brusník.

Schleim (=es, M. =e) *m.* sliz (, i *f.*) T., šlem, hlen; —drüse *f.* slizovka; —en odšlemovati; mh. šlemovati se, zašlemovati se; šlemovatěti; —fieber *n.* slizavka, zimnice slizná, pitomice; —fisch *m.* slimejš, slimoch; —fluß *m.* slizotok; —haut *n.* blána slizná T.; sliznice; —ig slizovatý, sliznatý; šlemovatý; —ige Gährung (chem.) kvašení sliznaté: —klumpen *m.* chuchel šlemu; —säure *f.* kyselina slizová T.; —saure Salze *pl.* (chem.) slizany; —stoff *m. v.* Gallerte; —thier *n.* slimýš (T.).

Schleiss-e *f.* dračka, dřezha; cupanina; šlejžka, slíž; —en štípati, kálati; Federn sch. dráti peří; mſ. *v.* Reißen mſ.; —er *m.* dráč; —ig (v. Kleidern) odřený, otrhaný.

Schlemm-en mh. hejřiti, hejsovati, kvasiti; —er *m.* hejřil, žrout;

—erei *f.* žranice, žroutství; —ig *adv.* šikmo.

Schlender *m. v.* Schlendrian; —n *mh.* cárati, courati.

Schlendrian (-es, ob. M.) *m.* slepý n. zastaralý návyk T., vetešina, staré krcení.

Schlenge (M. -en) *f.* zájezek; jímka; náhon; hať.

Schlengel (-s, unv. M.) *m.* vázanice, poutko.

Schlenkern *mh.* klátiti se, kývati se, pajdati se; plahočiti se, potloukati se; házeti, klátiti rukama.

Schlenz (-es, ob. M.) *m. v.* Rotz.

Schlepp *m.*, —e *f.* (am Kleide) vlek, vleč (, i), vlečka; (Kopfbed.) sklopka.

Schlepp-bauch (-es) *m.* pandero; —dampfschiff *n.* vlečná paroloď; —e *f.* (M. -en) *f.* vlečka (u šatů ženských); —en etw. vléci, vláčeti, smýkati; wohin sch. zavleci; *mh.* vléci se, smýkati se; plížiti se; —end plouhavý, ploužívý, plíživý; smýkavý; rozvláčný T.; —enträger *m.* vlečkář; —er *m.* smykač, smýkal; pohrabačky; —fuß *m.* paťhoun, šmaťhoun; klecavec; vlačidlo; -holz *n.* vláčenice; -kleid *n.* oděv s vlečkou; —netz *n.* nevod, vatka, vlečná síť; —riegel *m.* závlačka; —sack *m.* keser; fig. cára, šlundra; —schiff *n.* vlečná loď; —seil *n.*, —strang *m.* vlačák; —tau *n.* vlečné lano.

Schleuder (M. -n) *f.* prak, hazečka; an der Sense šoupák; —er *m.* prakovník; —n *mh.* na zdařbůh, ledabylo dělati; 2. hoditi, mrštiti; metati, z praku házeti; —stein *m.* kámen do praku. [kvapný.

Schleunig *adj.* (-er, -ste) spěšný,

Schleuse, Schleuße (M. -n) *f.* (an dem Wehre) splav, jemčina; hřebeny, závěra, vrátka; S. am Teiche splav, svodnice, splavidlo; (in Bächen und Flüssen) stavidlo, splavidlo T.; Sch. an d. Mühle stavidlo, stoka; (mech.) zápornice T.

Schleussen-bret *n.* zastavovadlo; —kammer *f.* (mech.) jemčina T.; —räumer *m.* stokočist; —thor *n.* vrata T.; —wehr *n.* jez se vraty T.

Schlich (-es, M. -e) *m.* kradeníse, úkrad; skrýše, kout; fig. úskok, obmysl; (chem.) šlich T.

Schlicht *adj.* prostý, prostodušný, prostomyslný; rovný; —er Zischlaut (grm.) prostá n. řidší sykavka T.; —art *f.*, —beil *n.* oštěpačka, širočina.

Schlichte (M. -n) *f.* (Web.) šlichta.

Schlicht-en rovnati, srovnati, vrstviti; tesati, otesati (dříví) T.; (b. Web.) šlichtovati, kašovati osnovu; das Fell sch. kůži hladiti; sch. rozčesati; fig. porovnati, říditi; einen Streit sch. srovnati při P.; *v.* Beilegen; —erei *f.* šlichtovna; —hobel *m.* hladík T.; —stahl *m.* ocel hladicí.

Schlick *m.* jíl, hlína hrnčířská; —boden *m.* jílovice.

Schlickenthaler *m.* šlikovský tolar.

Schlickgrund *m.* jíloviště, jílovatka.

Schlickkrapfen *m.* raviolka, kraplička.

Schlief (-es, ob. M.) *m.* (im Brote) brus; —en *mh.* lezti, soukati se; líhnouti se; (v. Wasser) vsákati, vsáknouti; —ig (v. Brote) brusovitý, klihovitý.

Schliess-e (M. -en) *f.* záponka, přezka; (in d. Mauer) kleště T.; —en *mh.* (v. Schlüssel) otvírati; (v. d. Thür) přilehati; fig. obsahovati, zavírati T.; etw. sch. zamknouti P.; sch. (endigen z. B. eine Verhandlung, ein Protokoll) skončiti, dokonati, zavříti jednání n. řízení, skončiti protokol P.; ein Wort womit sch. zavříti n. zavírati něčím, končiti skončiti něčím T.; eine Versammlung, den Reichstag sch. skončiti shromáždění, zavříti sněm P.; jmd. in die Ketten sch. někoho poutami okovati n. dáti do pout P.; aus etw., über etw. sch. souditi z čeho, dle čeho, po čem, o něčem P.; sich sch. zavříti se, zavírati se; končiti se; —end koncovací, zavírací T.; —er *m.* zavěrač, zamykač; klíčník; žalářník; —erei *f.* žalář, vězení; —frucht *f.* (bot.) nažka T.;

—lich *adj.* závěrečný; *adv.* naposled, k zavírce, konečně; —nagel *m.* svěrák; —werkzeug *n.* svěradlo.

Schliff (-es, ob. M.) *m.* brousnutí; broušení; obrus, zbroušenosť; Reinheit des —es čistota broušenosti, čistota brusu; —fläche *f.* plocha leštěná T.

Schlikk *v.* Schlick.

Schlimm (-er, -ste) zlý, nedobrý; —ern zlým učiniti, zhoršiti.

Schling-e (M. -en) *f.* oko, lečka, pletka, sklonek, osidlo; Sch. d. Buchstaben klička T.; den Arm in der Sch. tragen ruku uvázanou nositi.

Schlingel (-s, unv. M.) *m.* mamlas, halama, hulvát; —ei *f.* hulvátství; —haft hulvátský.

Schling-eln sich *v.* Schlängeln sich; —elnd křivolaký, křivotoký.

Schling-en mh. hltati, pohltiti, polknouti, požříti; zadrhnouti, zavázati, otočiti, obvinouti; sich sch. víti se, vinouti se, točiti se; —en-linie *f.*, Lemniscate *f.* čára kličkovatá, klička.

Schlinger *m.* hltač, hltoun.

Schlingern mh. házeti sebou.

Schling-gewächs *n.*, —kraut *n.*, —pflanze *f.* otáčivá n. úponkovitá rostlina n. bylina.

Schlipp *m.* cípek, svěsek u šatu; —er *f.* zástěrka.

Schlitteisen *n.* želízka ke klouzání *v.* Schlittschuh.

Schlitten (-s, unv. M.) *m.* saně; (mech.) Sch. bei Drehbänken saně T.; —bahn *f.* sanice; gerüstartig erbaute Sch. klouzavka; —balken *m.* smyk; —baum *m.* sanice; —fahrer *m.* saníř, saničník; - fahrt *f.* sanice; —kufe *f.* sanice.

Schlitt-ern mh. na sanice jezditi; —schuh *m.* klužťky, kosle, kůsle *pl.*, klouzadlo; Sch. fahren od. laufen klouzati se po ledě n. na ledě.

Schlitz (-es, M. -e) *m.* (am Kleide) rozparek, výstřižek; Sch. an d. Feder skřipec, rozštěp; Sch. am Leibe roztrženina; Sch. an der Säule výřezek T.; —en roztrhnouti rozedříti, rozpárati; rozříznouti; —graben *m.* splávek; —ig natržený. **Schlodde** *m. et f.* onuce, hadr.

Schloss (-sses, M. Schlösser) *n.* zámek (u dveří atd.); 2. zámek (hrad); Sch. an der Muschel oříšek T.; —band *n.* bei Muscheln svaz T.; —berg *m.* zámecký vrch; —blatt *n.* am Gewehre zálupec, zámkový lupen. **Schlösschen** *n.* zámeček.

Schlosse (M. -ßen od. Schlossen) *f.* kroupy, krupobití.

Schlosser (-s, unv. M.) *m.* zámečník; —arbeit *f.* práce zámečnická; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* zámečnictví.

Schloss-hauptmann *m.* zámecký hejtman P., hradní, hradník; —nagel *m.* cvok, cvoček; svěrák, svorník, nicohlav; —platz *m.* náhradí; —rad *n.* kolo zavěrací T.; —thurm *m.* zámecká věž; —verwalter, —vogt *m.* hradní.

Schlot (-es, M. Schlöte) *m.*, Schlotte *f.* rejha, stoka; dymník, komín; —feger *m.* kominík.

Schlotter (M. -n) *f.* řehtačka, chřestačka; Sch. (-s, unv. M.) *m.* bahno; —apfel *m.* chřestáč; —faß *n.* toulec, krbec; —gang *m.* závrativá chůze; —ig couravý, cáravý; —kopf *m.* nedbalec; —milch *f.* kyselé mléko; —n jmd. třepati koho; sch. mh. chvěti se; courati se; —ohr *n.* schlíplé ucho; (ein Thier) klepoušec.

Schlotz-en, —ern mh. cumlati; —er *m.* cumel, cumlík.

Schlucht (M. -en) *f.* úžlabí, úžlabina; výmol, rokle; (geogr.) debř, debra T.

Schluchz-e *f.*, —en *m.* škytavka, štikavka, šťkavka; —en mh. škytati, štkáti, vzlykati, lkáti; —er *m.* vzlyknutí, škytnutí.

Schluck (-es, M. -e) *m.* polknutí, požření; doušek, lyk, zuňk; —e *f. v.* Schluchze; —en lokati, polykati, hltati; —er *m.* polykač, požerač, požerák, hltač; armer Sch. chuďas, chudák, ubožák.

Schludderig, schluderig *adv.* ledabylo, halabala *v.* Schlauderig.

Schluft *f.*, —loch *n. v.* Schlucht.

Schlummer (-s, oh. M.) *m.* dřímota; —ig dřímavý; —lied *n.* ukolébavka; —los bezsenný, bezesný; —n mh. dřímati; —nd dřímající; dřímavý; —sucht *f.* dřímavosť.

Schlump-e *f.* cára, šlundra; —en mh. courati; ploužiti se; —er *m.* coural; —ern mh. žbluňkati v břiše; —ig cáravý, couravý.

Schlund (-es, M. Schlünde) *m.* jícen, hltan, požeradlo, požerák; 2. propasť, prohlubeň; rokle T.; Sch. der Krone (bot.) hrdlo T.; —kopf *m.* (zool.) požerák T.; —kopfeiterung *f.* talov v požeradle; —röhre *f.* jícenník. [polknutí, lyk.

Schlung (-es, M. Schlünge) *m.*

Schlupf (-es, M. Schlüpfe) *m.* úžlabí, klouza, rokle; —en, schlüpfen mf. (mh.) klouzati, klouznouti.

Schlüpf-erling *m.* (Schwamm) *v.* Schmalzpilz; —rig kluzký, skluzký, slizký; fig. plzký; oplzlý; -er Mitlaut (grm.) kluzká souhláska T.

Schlupf-wespe *f.* lumek (T.); —winkel *m.* skrýše.

Schlurf *m.* srk, střebnutí.

Schlürf-e *f.* střebání, střebačka; —en srkati, střebati. [ravý.

Schlurig, schlürig nedbalý; cou-

Schluss (-sses, M. Schlüsse) *m.* konec, posledek, závěrek, závěrka; soud o čem, úsudek; (philos.) rozsudek, sousudek T.; rozhodnutí čeho; Sch. der Rechnung závěrka účetní; (závěrek, zavírka T.); Sch. am Kleide zahnutí; —act *m.* poslední dějství n. jednání T.; —acte *f.* závěrečný n. konečný spis n. list; —art *f.* spůsob závěrečný; —bericht *m.* konečná zpráva P.; —bilanz *f.* konečná, závěrečná rozvaha n. bilance T.; —blatt *n.* (am Gewehr) lupen; —consonant *m.* koncová souhláska T.

Schlüssel (-s, unv. M.) *m.* klíč; —bein *n.* klíček T.; kosť kliční, kosť osí, kosť nápravná, kosť vidličná, vidlice, věnec, ostružka; —blume *f.* petrklíč (bílá bukvice, kalhotky, medvědí úško); —blumenwein *m.* petrklíčové víno; —bund *n.* svazek klíčův; —loch *n.* díra na klíč (v zámku); —ring *m.* rejdna; —verwahrer *m.* klíčník.

Schluss-erkenntniss *n.* konečný nález P.; —fall *m.* dopad, závěrečné padání; —fassung *f.* (einer Person) ustanovení P.; allerhöchste Sch. nejvyšší rozhodnutí P.; —folge *f.* rozsudek, závěrka; —folio *n.* list konečný n. závěrečný T.; —gesang *m.* dozpěv T.

Schlüssig závěrečný; odhodlaný; sie können nicht sch. werden nemohou se odhodlati; nemohou se rozhodnouti; —keit *f.* závěrečnosť.

Schluss-kehle *f.* *v.* Schoßkehle; —kraft *f.*, —kunst *f.* rozsudnosť; —nagel *m.* svěrák; – parenthese *f.* závorka; —prüfung *f.* zkouška konečná, hlavní P.; —punkt *m.* tečka závěrečná T.; —rechnung *f.* konečný počet n. účet P.; —rede *f.* závěrek řeči; konečná řeč P.; zavěrací řeč; —satz *m.* věta závěrná n. závěrečná, závěrek, závírka T.; —schrift *f.* konečný spis P.; —stein *m.* kámen zavěrací n. závěrečný, k. sazebný, závěrník, svorník T.; —verhandlung *f.* závěrečné řízení, z. líčení pře; —vermögen *n.* rozsudnosť; (kaufm.) konečná majetnosť, konečné jmění T.; —vertheidigung *f.* (des Beschuldigten) konečná obrana (obviněného) P.; —vocal *m.* koncová samohláska T.; —vorhaltung *f.* (im Verhör) konečné předložení (ve výslechu) P.; —zettel *m.* lístek závěrečný, smluvný, dohodčí P.T.; —ziehung *f.* (log.) usuzování; (Lott.) závěrečný tah; —zusatz *m.* konečné doložení P.

Schlüter *m.* pobřežný (, ého).

Schmach (oh. M.) *f.* pohanění, potupa, hana; —bedeckt, —beladen, —belastet *adj.* hanbou obtížený n. sklíčený.

Schmacht-en mh. (vor Hunger, vor Durst, vor Hitze, nach einem Trunk Wasser) prahnouti (žízní), mříti; (fig. nach einer Person) nýti; —end nyjící, nyvý.

Schmächt-ig štíhlý, ztepilý; vyzáblý; hubený; —igkeit *f.* štíhlosť; —ling (-es, M. -e) *m.* štíhlý člověk.

Schmachtung *f.* unylosť.
Schmachvoll zhanobený.
Schmack (-es, ob. M.) *m. v.* Geschmack; —haft *adj.* chutný, vkusný; —los nechutný, bez chuti.
Schmäh-en (einen, auf etw.) haněti, tupiti; —lich potupný; —lied hanlivá, potupná píseň (T.); —schrift *f.* hanlivý spis P.; potupný spis, hanopis T.; —ung *f.* hanění; —wort *n.* hanlivé slovo, potupné slovo.
Schmal *adj.* (*comp.* schmäler oder schmaler) úzký, těsný; skrovný.
Schmäl-e *f.* úzkosť, těsnosť; —en mh. láti, hubovati; sch., —ern úžiti, uskrovniti, ztenčiti, skrátiti (v čem); —ich *adj.* skrovný.
Schmalleder *n.* kůže výrostková.
Schmalte (ob. M.) *f.* šmolka; —nfabrik *f.* šmolkárna; schmaltblau *adj.* modrý jako šmolka.
Schmal-thier *n.* kolouch, šmolka; —vieh *n.* brav.
Schmalz (-es, M. -e) *n.* sádlo; přepouštěné máslo; Sch. im Ohre vosk, hnůj v uších; —birn *f.* máslenka, máslovka; —butter *f.* přepouštěné n. převařované n. topené máslo; —en, —schmälzen mastiti, omastiti; —händler *m.* máselník; —ling, —pilz *m.* klouzek, sklouzek, máselník, podmáselník; —torte *f.* máselný dort.
Schmant (-es, ob. M.) *m.* smetana; 2. Sch. (M. -e) (mont.) bláto V.
Schmarotzen mh. přiživovati se, na fatku živ býti; pochlebovati.
Schmarotzer (-s) *m.* cizopásek, fatkář, náchlebník, příživník; pochlebník; —milben *pl.* droužkovité žížaly T.; —pflanze *f.* rostlina příživná n. cizopasná.
Schmarr-e (M. -en) *f.* jizva, šrám; —en ojizviti; —ig ojizvený.
Schmatz (-es, M. Schmätze) *m.* mlask, lusk; mlaskavá hubička.
Schmatze (M. -n) *f.* pařez.
Schmatzen mh. mlaskati.
Schmätzer *m.* (Vogel) lejsek.
Schmauch (-es, ob. M.) *m.* dým, čad, čoud; —aal *m.* uzený úhoř; —en mh. kouřiti se, čaditi, čmouditi; Tabak sch. tabák bafati, kouřiti.
Schmäuchen vykuřovati; (Fleisch) uditi (maso). [*n.* sopouch.
Schmauch-ig čmoudnatý; —loch
Schmaus (-ses, M. Schmäuse) *m.* hostina, kvas, *pl.* hody; —bruder, —er *m.* hodovník, kvasovník, kvašan; —en mh. hodovati.
Schmeck-e *f. v.* Geschmack; —en etw. chutnati, ochutnati, okusiti; er —t's (spürt's) on to čuje; sch. mh. páchnouti; chutnati; voněti; nach etw. sch. páchnouti n. zapáchati něčím; die Speise —t mir jídlo mi chutná; —er *m.* okoušeč, ochutnavač; frňák, chrapák, (wdm.) větrník (nos); —ostern *pl.*, —osterruthe *f.* pomlázka.
Schmeer *v.* Schmer.
Schmeichel-ei (M. -eleien) *f.* lichocení, úlisnosť, lísání; —haft lichotivý; úlisný, lísavý; —n (einem) mh. lahoditi, lichotiti někomu, lísati se ke komu, pochlebovati komu.
Schmeichler (-s, unv. M.) *m.* lichotník, úlisník, pochlebník; —in *f.* lichotilka, pochlebnice; —isch lichotný, lichotivý, úlisný, pochlebný.
Schmeidehändler *m.*, schmeidig *v.* Geschmeidehändler, geschmeidig.
Schmeiss-en hoditi, praštiti, mrštiti, mýknouti; (v. Insekt) vejce klásti, trousiti; —fliege *f.* masařka, trusnice, strusná moucha.
Schmekken *v.* Schmecken.
Schmelz (-es) *m.* lesk, tav, smalt; skleň (, i *f.*); fig. Sch. der Stimme svěžesť hlasu; —arbeiter *m.* tavíř; —bar tavitelný, roztopitelný, roztopný T.; -keit -osť; —en etw. taviti, roztaviti, roztopiti T.; rozpustiti, přepouštěti; mf. rozhříti se, rozplynouti se, táti, roztáti, jihnouti T.; —er *m.* tavič, tavíř, roztápěč; —erei *f.*, —haus *n.* tavírna; —herd *m.* taviště; —hütte *f.* tavírna; —löffel *m.* lžíce tavířská; —malerei *f.* malba smaltová T.; —ofen *m.* pec roztápěcí T.; tavnice; tavírna; —punkt *m.* bod tání T.; —stickerei *f.* vyšívání se sklení; —tiegel *m.* tavidlo, tyglík T.; —werk *n.* tavírna.
Schmer (-es, ob. M.) *m.* sádlo, tuk, plsek, plsní sádlo; —apfel *m.* mast-

náč; —bauch *m.* teřich T., podbřišek; (Person) bachráč, břicháč; —birn *f.* mastnice, máselnice.

Schmergel *m.* výstěrek, hladivec, hladicí kámen; 2. mazavá usedlina v dýmkách, maz. [ník.

Schmerhändler *m.* sádlař, sádel-

Schmerl *m.* (Falke) dřemlík; 2. Sch. *m.*, —e *f.*, —ing *m.* (Fisch) mřínek.

Schmerz (-es, od. -ens, M. -en) *m.* bolesť, bol; stechender Sch. bolesť bodavá, pichlavá; reißender Sch. bolesť trhavá; trolení; schießender Sch. střílení; Sch. stillen bolesť krotiti n. tišiti; —anfang *m.* rozbolení; —bar *v.* Schmerzlich; —en mh. boleti; trápiti.

Schmerzen-geld *n.* bolestné (, ého) P.; —los, —frei bezbolestný, bez bolu; —schrei, —ruf *m.* žalostné volání; výkřik; —stillend bolekrotný; bolesti tišící.

Schmerz-geld *n. v.* Schmerzengeld; —haft, —lich bolný, bolavý, bolestný, bolestivý; —los *v.* Schmerzenlos; —stillend *v.* Schmerzenstillend; —verursachend boleplodný.

Schmetten (-s, oh. M.) *m.* smetana; —faum *m.* (Speise) smetanec; —löffel, —schöpfer *m.* sběračka.

Schmetterling (-es, M. -e) *m.* motýl, batolec, babečka *Papilio*; fig. větroplach; —sartig motýlovitý T.

Schmettern mh. praskati, praštěti, třaskati; (v. der Trompete) drčeti, vřeštěti; zersch. roztlouci, roztřískati; —d hlučný, hřmotný.

Schmied (-es, M. -e) *m.* kovář, (kováč); —bar kujný T.; —e (M. -en) *f.* kovárna; —eamboß *m.* kovadlina; —ehandwerk *n.* kovářství; —eisen *n.* železo kujné, kovářské T.; —en kouti, kovati; Verse sch. klepati verše; etw. Böses sch. něco zlého kouti n. snovati; —esinter *m.* okuje *pl.*; —feile *f.* kovářský pilník; —ig strupivý; —schurzfell *n.* zástěra kovářská; —swerkmesser *n.* struh.

Schmieg-e *f.* šmiha; (Bauk.) ústupek T.; Sch. am Fenster špaleta, ústup okenní T.; —eln šňořiti, fintiti; —en ohýbati, ohnouti; sich sch. (vor einem) ohýbati se, kloniti se; fig. tuliti se, vinouti se; —sam ohybný, tulný, přítulný.

Schmiele *f.* (bot.) metlice *Aira*.

Schmier (M. -e) *n.* mazadlo; —alien *pl.* mazanice; 2. vzatky, úplatky, pomazanka; —blatt *n.* (Zeitschrift) hanopis (gemein plátek); —buch *n.* první zápisník, první zápisky T.; zápiska (denník); výmazník *v.* Strazza; —büchse *f.* kolomaznice; —e *f. v.* Schmier; —en mazati T.; mastiti, natírati; die Gurgel sch. hrdlo prolívati, proplakovati; fig. kaňhati, čmárati; podmazávati; sich mit jmd. sch. mazliti se s kým; —erei *f.* mazanice, mazanina; —faß *n.* maznice, nádoba na maz; —geld *n.* mazné (, ého) P.; kolomazné (, ého *n.*); —händler *m.* kolomazník; —ig mazavý; —käse *m.* mazavý sýr; —kur *f.* (med.) léčení n. hojení natíráním n. mazáním, natírka; —meste *f.* kolomaznice; —mittel *n.* mazivo T.; —schaf *n.* prašivá ovce; —seife *f.* mýdlo mazavé T.; —sieder *m.* kolomazník.

Schmink-beere *f.* žminda; —bohne *f.* fizole, ledvinkový hrách; —e *f.* ličidlo; —en etw. líčiti, olíčiti, nalíčiti; —pflanzen *pl.* ličidlovité T.; —pflästerchen *n.* líčicí nálepek (na tváři); —weiß *n.* bílé ličidlo.

Schmirgel *v.* Schmergel; —papier *n.* výstěrkový papír.

Schmiess (-sses, M. -sse) *m.* mrsk, mrsknutí, mrštění.

Schmitz (-es, M. -e) *m.* mrsk, mrsknutí, švih, švihnutí, mýknutí; —e (M. -en) *f.* poplítka biče, šrondlík, cvora; —en mrskati, švihati; barviti na černo; ukoptiti, umouniti; čmuditi.

Schmock (-s) *m.* kutil.

Schmoll-e (oh. M.) *f.* střídka chleba; —en mh. durditi se, hněvati se; Sch. *m.* žmolek; —geist *m.* durdivosť; —ig durdivý; —is přípitek (studentský); —kammer, -stube *f.* útulek; —tag *m.* hněvivý den.

Schmor-braten *m.* dušenice, dušená n. svíčková pečeně; —en smažiti, osmažiti; škvařiti, oškvařiti; mh. usmažiti se; mf. dusiti se;

Sch. (-s) *m.* smaženka, smaženec, škvařenka; —ig smaživý; dusivý; —stück *n.* kus masa dušeného.

Schmu (oh. M.) *m.* zisk (neslušný), pšoures.

Schmuck *adj.* ozdobný, hezký, pěkný, lepý, švarný; Sch. (-es, M. -e) *m.* ozdoba, šperk T., skvost; —beiwort *n.* přímětek krášlivý, okrašlovací T.

Schmücken zdobiti, ozdobiti, okrášliti T., vylíčiti; šperkovati T.

Schmuck-feder *f.* ozdobovací pero; chochol; —händler *m.* ozdůbkář; šperkovník; —kästchen *n.* šperkovníček, šperkovnička; —sachen *pl.* šperkoviny; —waare *f.* šperkoví.

Schmudel (M. -n) *f.* cára, coura; necuda; —ei *f.* ucouranosť; —ig špinavý, nešvarný; —n špiniti, ušpiniti.

Schmugg-el (-s, oh. M.) *m.*, —elei *f.* podludný obchod, podludnictví; —eln podludný obchod n. podludnou živnosť vésti, provozovati podludnictví P.; —ler *m.* podludník, podloudník *v.* Schleichhändler.

Schmunsterlachen, schmunstern, schmunzeln, schmuzeln mh. usmívati se, zubiti se. [hlíny).

Schmussen, schmusern raziti (do

Schmuz od. Schmutz (-es, oh. M.) *m.* špína, nečistota, nešvara; —ärmel *m.* rukávec; —en *act.* u. mh. špiniti; —er *m.* špinič, špinitel; —ig špinavý; —igkeit *f.* špinavosť; —papier *n.* obálkový papír; —titel *m.* (Typ.) jalový n. slepý titul T.; —zeichnung *f.* prozatimný nákres, první nákres.

Schnabel (-s, M. Schnäbel) *m.* zobák, zoban T., zob; (Büchsenm.) zobec; —artig zobáčitý; —eisen *n.* proštěpec. [zobatý.

Schnäbel-ei *f.* líbánkování; —ig

Schnabel-kraut *n.* čapí nůsek; —iren, —n scherzh. zobati, mlsati.

Schnäbeln sich zobati se (líbati se, hubičkovati se).

Schnabel-thier *n.*, —vieh *n.* ptakořuleň; —weide *f.* fig. pochoutka, nazobání.

Schnaiteln *v.* Schneideln.

Schnak *m.*, —e (M. -en) *f.* kudrlinky, šibřinky T., šašky, šprýmy.

Schnake (M. -n) *f.* komár; 2. vodní had; 3. bahnice, jehnice.

Schnak-en kudrlinkovati, kudrlinky prováděti T.; —enmacher, —er *m.* kudrlinkář, šaškář; —isch směšný. **Schnällchen** *n.* přeztička.

Schnall-e (M. -en) *f.* přezka, přazka, sponka; klika, obrtlík; —en mh. mit der Peitsche praskati; mit dem Munde tlaskati, mlaskati; (mit der Schnalle) zapnouti, přezkou n. háčky sepnouti; —enhändler, —enmacher *m.* přezkář; —er *m.* *v.* Schnalzer.

Schnalz-en mh. luskati *v.* Schnallen; —er *m.* mlask; šňup, tlask; tlaskač, mlaskač, luskač; —laut *m.* mlaskavá hláska T.; —peitsche *f.* praskač.

Schnapp! *int.* ňaf, chňap, chlamst! Sch. *m.* chňapnutí, chlamstnutí; —bein *n.* kratší noha; —e *f.* chytačka; —en mf. zapadati; *act.* chňapnouti, chlamstnouti; —er *m.* chytač, chytal; sklopka.

Schnäpper *m.* (chir.) pušťadlo, pušťátko; 2. západka; záklopka.

Schnappern mh. švandročiti, švandrkovati.

Schnapp-feder *f.* pružina zapadací; —hahn *m.* chňapoun, chňap.

Schnäppisch prostořeký *v.* Schnippisch. [sák.

Schnappmesser *n.* zavěrák, kle-

Schnapps (oh. M.) *m.* (gemein) pála, kořalička, breberka.

Schnappsack *m.* (v. Leder) tobolka, vak, tlumok.

Schnappsen mh. breberkovati, píti pálu, breberku (kořalku).

Schnarch-eln, —en mh. chrápati, chroptěti; —er, —hans *m.* chrapoun.

Schnarr-bass *m.* bručivý n. vrčivý bas; bručina, bručadlo; —drossel *f.*, —er *m.* bravník; —e (M. -en) *f.* chřastačka, řehtačka; svijadlo, svijátko; —en mh. skřípati, vrzati; —maulen u sytých hladověti; —posten *m.* (mil.) volací stráž; —wachtel *f.* chřástal; —werk *n.* hrkadlo, vrčidlo.

Schnat (—e, Mz. -en) *f.* snětev, větev; 2. meze, hranice.
Schnatte *f. v.* Schnitt.
Schnatter-ei *f.* žvanice, žvavosť; —haft *v.* Plauderhaft; —n mh. štěbetati (v. Gänsen), knáchati (v. Enten); 2. žvaniti, brebentiti.
Schnaub-elaut *m.* supavá hláska T.; —en, schnaufen mh. funěti, supati, supěti, fučeti; dusati; prýskati, prýštěti; sápati se, sršeti; Rache sch. sršeti pomstou; Wuth sch. vztekem sršeti; vor Zorn sch. zlostí sršeti; nach Golde sch. po zlatě dychtěti. **Schnaupe** *v.* Schnauze.
Schnauz-bart *m.* kníry; —e (Mz. -en) *f.* (zool.) tlama T.; nos (psí, liščí), frňák, morda, ňuchna; —en vaditi se; obořiti se na koho.
Schnäuz-en (die Nase), sich sch. utříti nos, smrkati, vysmrknouti se; einen sch. někoho ošiditi; —tuch *n.* smrkací šátek, smrkáček.
Schnecke (Mz. -n) *f.* hlemejžď, plž, slimák (šnek) *Helix*; Sch. im Ohre závitek T., zátočka v uchu *Volute*; (Stiege) okrouhlé, točité schody; Sch. an der Säule kotouček T.; (mech.) šnek T.; —n mh. plaziti se.
Schnecken-auge *n.* an der Säule oko kotoučkové T.; —band *n.* pásek kotoučkový T.; —behältniß *n.* slimáčnice; —berg *m.* pahorek s točitou cestičkou; Sch., —grube *f.* hlemejžďovna; —förmig kružitý, závitkovitý T., kotoučovitý, hlemejžďovitý; —gang *m.* (im Garten) stezka točitá, stezka kotýšovitá; fig. račí chod; —händler *m.* hlemejžďník; —haus *n.* hlemejždí skořepina, hl. chaloupka, ulita; —kelch *m.* kalich závitkovitý T.; —klee *m.* vojtěška, tolice; —linie *f.* závitnice, závitka *v.* Spirale; —post *f.* račí pošta; —schale *f.* ulita T.; —schlich *m.* vlečení-se; —stein *m.* slimákokam; —stiege, —treppe *f.* točité schody T.; —zug *m.* račí chod.
Schnee (-s, 2silbig oh. Mz.) *m.* sníh; —ammer *f.* sněhule; —bahn *f.* sanice; —ball (Mz. —bälle) *m.* koule n. hruda ze sněhu n. sněhová; (Gewächs) kalina *Viburnum opulus*; (Speise) sněhovka, měchuřinka; —bedeckt sněhem pokrytý; —berg *m.* sněhovec, sněžník T., sněžka; 2. návěj; —bleiche *f.* (des Flachses) sněžení lenu; —blume *f.* sněhovka, sněženka, *Galanthus*; —bruch *m.* průlom sněhu (se stromův); —eule *f.* sova bílá; —fall *m.*, —fallen *n.* padání, napadání, napadnutí, úpad sněhu; —fink *m.* pěnkava podhorní; —flocke *f.* chumáček sněhu; sněžinka, vláčka, páperka sněhu; —gestöber *n.* chumelice, metelice; vánice; —gestürze *n.* průval sněhu *v.* Lavine; —glöckchen *v.* Schneeblume; —gränze *f.* hranice n. čára sněžná n. sněhová T.; —hase *m.* bělák; —haufen *m.* návěj; závěj; —huhn *n.* skřemenáč, sněžník, sněhule; —ig posněžený, sněživý; —klumpen *m.* sněžina, hruda sněhu; —könig *m.* střízlík; —koppe, —kuppe *f.* sněžka; —lage *f.* násněží; —lerche *f.* sněhule; —mädchen *n.* sněhurka; —milch *f.* (Kochk.) sníh; —reich sněžný, sněžnatý; —schuhe *pl. m.* chůdy, kůsle, sněžnice; —spornammer *f.* sněhule; —sturz *m.* průval sněhu; —wasser *f.* sněhovka, voda ze sněhu; —wehe *f.* návěj; závěj; —weiß sněhobílý, sněžný; —wetter *n.*, —witterung *f.* sněživo *n. et adv.* (je sněživo); —wolke *f.* sněžný oblak.
Schneid-bar řezatelný; —e (oh. Mz.) *f.* ostří, ostrosť, ostrota, břitkosť; fig. říznosť; Sch. der Feder ostří T.; —ebank *f.* strouhací n. řezací stolice; —el *m.* (des Bieres) říz, říznosť; —elade *f.* řezačka, stolice řezací, stolice na řezanku; —eln klestiti.
Schneide-maschine *f.* krajedlo; (zum Ernten) samožnec, kosidlo; —messer *n.* poříz, struh; řezák, kraják; —mühle *f.* pila.
Schneiden mh. řezati; (einmal) říznouti; (Brot, Fleisch, Leder sch.) krájeti; mit der Schere sch. stříhati; eine Feder sch. pero udělati; p. přiříznouti; Wein sch. klestiti; sch. (math.) séci, títi (přetínati, rozti-

nati, protínati) T.; ein Thier sch. vyklestiti zvíře; Mienen, Gesichter sch. podivně se tvářiti.

Schneider (=s, unv. M.) *m.* krejčí (krejčíř); —ei *f.*, —handwerk *n.*, -gewerbe *n.* krejčovství; -krankheit *f.* (scherzh.) svrab, chrásta; —n mh. krejčovati; —naht *f.* šev krejčovský.

Schneide-werkzeug *f.* řezadlo, krajedlo, krojidlo; stříhadlo, stříhátko; —zahn *m.* řezák T., kusák, prodavač, kusací, řezací zub.

Schneid-ig řezavý, břitký, ostrý; —klappe *f.* řezačka; —ung *f.* zářez.

Schnei-en mh. *imp.* sněžiti, sněžiti se; es —t sněží, padá sníh.

Schneisse (M. =n) *f.* pletka, oko; spruhle. **Schneiteln** *v.* Schneideln.

Schnekke *f. v.* Schnecke.

Schnell *adj.* (=er, =ste) rychlý, bystrý, spěšný, čerstvý, brzký; —bach *m.* ručej; —bank *f.* samostříl, tarasnice; —blick *m.* fig. bystrý zrak, bystrozrak; —bote *m.* rychlík, rychlec; —en mh. u. mf. mrštiti se, odskočiti; spustiti; mit den Fingern sch. luskati; an die Nase sch. šňupkati; einen sch. fig. ošiditi, opentliti; sich sch. vymrštiti se.

Schneller (=s, unv. M.) *m.* šňupka, štilec; lusknutí; spust; pružinka; (b. Erdäpfeln) pušťadlo.

Schnell-essigfabrication *f.* rychloocťářství T.; —fahrer *m.* rychlík; —falle *f.* tlučka; —fließend rychloplynný, rychlotoký; —fluß *m.* (chem.) tavidlo rychlé T.; —füßig rychlonohý, bystronohý; —gläubig lehkověrný; —igkeit *f.* rychlosť T.; bystrosť, spěšnosť, čerstvosť; —käfer *m.* zpružník, kovářík; —kraft *f.* pružnosť, mrštnosť; —läufer *m.* běhoun, rychlík, rychlec (honec); —loth *n.* (chem.) rychlá pajka T.; -post *f.* rychlá pošta; —presse *f.* rychlolis; —pressendruck *m.* rychlotisk; —reiter *m.* rychlojezdec; —ring *m.* (bot.) kroužek zpružný T.; —schreibekunst *f.* rychlopisectví, těsnopisectví; —schrift *f.* rychlopis T.; —wage *f.* přezmen T.; rychlováha, krokevnice; —wagen *m.* rychlovoz; —zug *m.* (a. d. Eisenbahn) rychlovlak.

Schnelzen mh. (mit den Fingern) luskati, šňupkati.

Schnepfe (M. =n) *f.* sluka *Scolopax.*

Schnepfen-dreck *m.* slučí trus, slučí mázka; —fisch *m.* sluka mořská; —jagd *f.* honba na sluky; —strich, —zug *m.* houf n. hejno sluk.

Schnepp-e (M. =en) *f.* an der Kanne hubička, pysk; Sch. am Leibchen der Frauensperson cíp, slučinka, poplítka; —enleibchen *n.* cípkový živůtek.

Schnepper *m. v.* Schnäpper.

Schnepp-huhn *n. v.* Schnepfe; —kanne *f.* hubatka, konev s hubičkou.

Schnerf (=es, M. =e) *m.* (Vogel) chřástal; *v.* Schnarrdrossel.

Schnerkeln na pánvi smažiti.

Schneuzen *v.* Schnäuzen.

Schnick (=es, M. =e) *m.* štipka, šňupka; —en rozprskati; —er *adj.* hezký; —ern potajmu se smáti; šeptati; —schnack *m.* třeskyplesky.

Schnieben mh. (vor Zorn) sipěti.

Schniegeln fintiti, šňořiti.

Schnipp-chen *n.* šňupka, frčka; Sch., —el drobet, ždibec; —eln žižlati, ciclati; —en šňupkovati; —isch *adj.* prostořeký, odsekavý.

Schnipps! *int.* lusk! (prstem o palec); —eln, —en spejznouti, upejznouti, chňapnouti něco.

Schnippschnapp! šup, šup! [kel.

Schnirkel *m.* čiry-čáry *v.* Schnör=

Schnirrbacken na křehko upeci.

Schnitt (=es, M. =e) *m.* řez, říz, říznutí; (math. u. min.) sek T.; průsek, průseč T.; fig. zisk; krájení, řezání; Sch. mit der Schere střih, stříhání; Sch. (des Kleides) kroj; sřez, úřez, skrojek, úkrojek; ein Sch. Brod skyva n. kus chleba; Sch. am Buche ořízka; (v. Kleid) přistřižení; Sch. in der Ernte žeň, žetí; der Sache den Sch. geben přikrojiti n. přistřihnouti věc.

Schnitt-arbeit *f.* práce ve žni; —bank *f.* osní n. řezací stolice, pořeznice; —e (M. =en) *f.* skyva; verwandte Sch. (Mehlspeise) pavezy;

Sorf. fine 800

vařovati (prádlo); —schaff *n.* běchovna.

Sechzehn *num.* šestnáct; šestnáctka; —ender *m.* (Hirsch) šestnácterák; —erlei, —fach, —fältig šestnácterý; —jährig šestnáctiletý; —tel *n.* šestnáctina; —ter šestnáctý.

Sechzig (sechszig) *num.* šedesát; —er (=s) *m.* šedesátka; 2. šedesátník; in den —erjahren v letech šedesátých; —erlei, —fach, —fältig šedesaterý; —jährig šedesátiletý; —mal šedesátkrát; —stel *n.* šedesátina; —ster šedesátý. [tvati.

Seciren (lt.) řezati; (med.) pyt-

Second (fr.) druhý; —lieutenant *m.* druhý poručík.

Secret (=es, Mt. =e) *n.* pečeť; 2. záchod; —är (=es, Mt. =e) *m.* tajemník P.; sekretář; (Tisch) područný stůl; —ariat *n.* tajemnictví P., sekretářství.

Secretion *f.* (lt.) odmíšení, odměšování T. [zinkové.

Sect (=es) *m.* (engl.) sekt, víno ro-

Secte (Mt. =en) *f.* odštěpek, sekta P., rozkolí, rozkolnictvo.

Section (Mt. =en) *f.* (lt.) odbor (soudu) P.; S. (geom.) oddělení T.; 2. anatomische S. pytva P.

Sections-befund *m.* pytevní nález P.; —chef *m.* ředitel odboru, správce odboru P.; odborní přednosta; —linie *f.* (geom.) čára oddělovací, oddělnice T.; —netz *n. v.* Secundärnetz; —rath *m.* odborní rada.

Sect-irer *m.* odštěpenec; —irung *f.* odštěpení, sektářství P.; —or *m.* (math.) výsek, výseč T.

Secund-ant (=en) *m.* soubojní svědek, příbojník; —är *adj.* vedlejší, podružný; odvozený T.; —är=arzt *m.* lékař druhého stupně, sekundář; —ärnetz *n.* (b. Trianguliren) podružná síť n. síťka (měřická, trojhranoměrská) T.; —awechsel, —owechsel *m.* směnka druhá P.T.; —e, —a (Mt. =en) *f.* sekunda, vteřina T.; —enpendel *n.* (mech.) kyvadlo sekundové (vteřinové) T.; —enzähler *m.* (astr.) čítatel sekund T.; —iren přizvukovati, přizpěvovati, sekundovati; fig. einem f. přisvědčovati; —ogenitur *f.* druhorozenství P. [nosť.

Securitas *f.* (lt.) jistota, bezpeč-

Sedativ *adj.* (lt.) tišivý, krotivý.

Sedentariae *pl.* (zool.) tkalcovití T. **Sedes** *f.* (lt.) stolice.

Sedez (*isdecl.*) *n.* (lt.) šestnácterka, šestnácterec T.

Sediment *n.* (lt.) usedlina, ssedlina, kal; —gesteine *pl.* horniny n. kameny vrstvité n. usazené T.

Sedition *f.* (lt.) povstání, vzbouření. **Seduction** *f.* (lt.) svádění.

Sedum *n.* (lt.) tučný mužík, rozchodník.

See (=s, Abldig, Mt. =n) *m.* jezero (pleso) T.; S. (Mt. =n) *f.* moře T.; die offenbare S., die hohe S. širé moře; —arsenal *m.* zbrojnice námořská, zásobárna lodí T.; —bär *m.* bílý medvěd; lachtan mořský; —behörde *f.* námořský úřad P.; přímořský úřad; —bett *n.* jezeřiště T.; —blume *f. v.* Seerose; —boden *m.* dno jezera T.; —bōrs *m.* candát, lupice; —brief *m.* námořský n. pomořský list P.; —dienst *m.* námořská služba P.; —elephant *m.* rypouš; —fahrer *m.* plavec námořský, mořeplavec; —fahrt *f.* plavba námořská, plavba po moři P.; —fahrts=journal *n.* výkaz plaveb mořských; —fischerei *f.* mořské rybářství P.; —fracht *f.* náklad námořský P.; —frachtbrief *m.* nákladní list námořský P.; —frachtvertrag *m.* smlouva o dopravování po moři P.; —fräulein *n.* ochechule; —gat *n.* mořský výliv; —gebirge *n.* hory podmořské T.; —gefecht *n.* námořská bitva P.; —gericht *n.* námořský soud P.; —gesetz *n.* námořský zákon P.; —gesicht *n.* přízrak mořský; —gras *n.* řasa; —hafen *m.* mořský přístav P.T.; —handel *m.* námořská tržba, námořský obchod P.; —hase *m.* (Fisch) blomec; —heer *n.* námořské vojsko P.; —herrschaft *f.* námořské panství, panství n. vláda na moři P.; —hund *m.*, —kalb *n.* tuleň; —jungfer *f.* ochechule; —karte *f.* mapa mořská T.; mapa

mořepisná, mořevid; —krankheit *f.* mořská nemoc; —kreis *m.* kraj jezerský; —krieg *m.* válka námořská; —küste *f.* mořský břeh P.; —küstenbezirk *m.* přímoří P.; —land *n.* pomoří.

Seele (Mz. -n) *f.* duše; fig. ich habe keine S. gesehen neviděl jsem ani živé duše, ani živého ducha.

Seelen-angst *f.* úzkosť duševní; —arm *adj.* chudičký; —forscher *m.* dušezpytec; —groß velikodušný; —größe *f.* velikoduší; —güte *f.* dobroduší; —handel *m.* lidokupectví; —heil *n.* spása duševní; —krank chorý na mysli T., dušechorý; —krankheit *f.* choroba duševní, neduh na mysli T.; —lehre *f.* dušesloví, duševěda T.; —messe *f.* zádušní mše; —mörder *m.* dušebijce; —register *n.* seznam živých (t. obyvatelův); —ruhe *f.* klid duše, poklid duševní; —tag *m.* den dušiček; —verkäufer *m.* lidokupec; —voll duchaplný; -wärmer *m.* (Kleid) dušehřejka (*rus.*); —weck *m.* dušička, bílý chleb na den dušiček.

See-leuchte *f.* světlárna; —leute *pl.* námořníci, *coll.* námořnictvo, plavectvo.

Seelig *v.* Selig.

Seelöve *m.* lvoun.

Seelsorg-e (ob. Mz.) *f.* duchovní správa P.; —er (-s, unv. Mz.) *m.* duchovní pastýř, duchovní správce P.; —estation *f.* místo duchovní správy P.

See-macht *f.* námořská moc P., n. mocnosť; branná moc námořská T.; Land- und Seemacht vojsko na zemi i na moři, vojsko na suchu i na vodě; —malerei *f.* malba mořevidná (mořemalba); malířství mořevidné T.; —mann *m.* námořník P.; —mannschaft *f.* *coll.* námořstvo; —mannskunst *f.* věda námořnická P.; —meile *f.* mořská míle; —nuß *f.* kotvice (bot.); —paß *m.* námořský průvodní list P.; —pferd *n.* mrž; —raub *m.* loupež námořská; —räuber *m.* loupežník mořský, loupežník na moři P.; —recht *n.* námořské právo P.; —regenpfeifer *m.* (Vogel) kulík pomořský; —region *f.* námoří; —reise *f.* cesta po moři; —rose *f.* weiße leknín; gelbe stulík; —salz *n.* mořská sůl P.; —sanitätsbehörde *f.* námořský zdravotní úřad P.; —schiff *n.* loď mořská, námořská P., koráb; —schifffahrt *f.* plavba mořská, pomořská, námořská T.; —schlacht *f.* bitva na moři; b. námořská; —schwalbe *f.* mořská vlastovka, rybák; —soldat *m.* voják námořský, námořník; —stadt *f.* přímořské město P.T.; —strandläufer *m.* jespák pomořský; —tonne *f.* námořská bedna; —treffen *n.* bitva na moři; b. námořská; —tüchtig v plavbě (na moři) zběhlý; —untüchtig ku plavbě neschopný; —versicherung *f.* námořské pojištění P.; —wand *f.* mořská stěna; —wärts *adv.* k moři; —wehr *f.* námořská obrana n. hotovosť; —wesen *n.* námořnictví; —winde *pl. m.* větry mořské T.; —wurf *m.* výhoz něčeho (k. p. zboží) do moře, výhoz námořský P.

Segel (-s, unv. Mz.) *n.* plachta; mit vollen —n napnutými plachtami; die Segel ausspannen plachty rozestříti, rozepnouti, plachty napnouti; die S. einziehen, die S. streichen plachty stáhnouti n. svinouti; fig. vzdáti se; —arbeiter *m.* plachtář, plachetník, plachetní tkadlec; —er, Segler *m.* plavec; vrtohlavá ovce; —garn *n.* špagát; —leinwand *f.* plachtovina; —los bez plachet; —macher *m.* plachtář; —n mh. u. mf. plaviti se, plouti; mit Händen f. rukama rozháněti; ein Schiff in den Grund f. na loď vraziti a ji potopiti; —schiff *n.* plachetní loď, plachtová loď; —stange *f.* rahno; —tuch *n.* plachtovina; —werk *n.* plachtoví.

Segen (-s, ob. Mz.) *m.* žehnání; požehnání; an Gottes Segen ist alles gelegen komu Pán Bůh požehnává nikdy se mu nedostává; S. (unv. Mz.) *m.* modlitba; —reich, —s-reich, —voll požehnaný; —sprechen *n.* žehnání; —verkündiger *m.* blahověst.

Segge *f. v.* Riedgras; —nrohrsänger *m.* (Vogel) rákosník pruhovaný.

Segment (-es, M. -e) *n.* (lt.) kus, odkrojek; (mech.) průkol; (math.) úseč, úsek T.

Segn-en žehnati, požehnati; sich se; gesegneten Leibes sein v jiném stavu býti; —ung *f.* žehnání, požehnání.

Segno *m.* (it.) znamení; *dal s.* od znamení.

Seh-achse *f.* osa zraková, osa zraku T.; —bar viditelný, spatřitelný; —e *f.* zrak; —ekraft, —kraft *f.* síla zřecí, síla zraková; —en mh. viděti, zříti; vyhlížeti; die Fenster s. auf die Gasse okna jdou na ulici; s. lassen okázati, ukázati; siehe da! hle, hleď, viz, vida! S. *n.* vidění; zrak T.; —enswürdig podívání n. vidění hoden, hodnovidný, pozoruhodný; das ist s. to stojí za podívání; —er (-s, unv. M.) *m.* divák; 2. (bibl.) prorok, vidoucí, věštec.

Sehne (M. -en) *f.* vaz, svaz; (math.) tětiva; (zool.) šlacha T.

Sehn-en sich (nach etw.) bažiti, dychtiti, toužiti po čem; —end toužívý.

Sehnen-haut *f.* šlachovice T.; —maßstab *m.* měřítko tětivné T.

Sehnerv *m.* nerv zrakový, nerv zřecí. **Sehnig** šlachovatý.

Sehn-lich dychtivý, toužebný; —sucht *f.* touha, toužení, tužba; —süchtig toužebný.

Sehr *adv.* velmi, velice, náramně, tuze, pře-; sehr gut *adv.* velmi dobře; *adj.* velmi dobrý, předobrý; S. *n.* bolesť.

Seh-rohr *n.* průzorník; —strahl *m.* (geom.) zrakový paprsek T.; —weite *f.* dálka zraku T.; —winkel *m.* (geom.) úhel zřecí T.

Seich-e *f. v.* Urin; —eln mh. močí páchnouti; —en mh. močiti, scáti.

Seicht *adj.* mělký; nízký; s. werden změlčeti, změlknouti; —e *f.* mělko, mělčina; —heit, —igkeit *f.* mělkosť. [vábí, hedváb.

Seide (ob. M.) *f.* hedbáví, hed-

Seidel (-s, unv. M.) *n.* žejdlík; Halb S. půlka; —bast *m.* lýkovec.

Seideln sepnouti (koně).

Seiden *adj.* hedbávný, hedvábný; —e Kleider hedbávné šaty; —band *n.* hedvábná stužka n. pentle; —bau *m.* hedvábnictví T.; —birn *f.* hedvábnice; —fabrik *f.* hedvábovna; —falter *m.* hedvábníček, hedvábník *Bombyx mori*; —färber *m.* barvíř hedvábí; —haar *n.* (bot.) hedváb T.; —haarig hedvábitý T.; —händler *m.* hedvábník; —hut *m.* hedvábný klobouk; —manufactur *f.* rukodělství hedvábnické; rukodílna hedvábnická T.; —motte *f. v.* Seidenraupe; —papier *n.* hedvábný papír; —pflanze *f.* hedvábnivka; —raupe *f.* hedvábníček (bourec); —schmetterling *m.* hedvábníček; —schwanz *m.* (Vogel) brkoslav; -stickerei *f.* vyšívání hedvábím; krumplířství; —stoff *m.* hedvábohlav, hedvábnina; —streif *m.* (Kleid) hedvábný pruh; —watte *f.* vata hedvábná; —weber *m.* tkadlec hedvábniny, hedvábník; —wurm *m.* hedvábníček, hedvábník; —zeug *n.* hedvábnina; —zeugmacher *m.* hedvábník; —zucht *f.* hedvábnictví.

Seiend jsoucí, jsoucný; —es jestota, jsoucnosť.

Seif-e (M. -en) *f.* mýdlo T.; harte tvrdé; weiche měkké; Schmier- mazavé; Kali- draselné; Kalk- vápenné; Metall- kovové; Kern- jadrné; 2. S. ryžování zlata; —en mydliti; 2. ryžovati zlato.

Seifen-baum *m.* mydelník; —bildung *f.* tvoření mýdla, zmydlení T.; —blase *f.* bublina; —büchse *f.* mýdlovka; —geist *f.* líh mýdlový, l. mydelný T.; —händler *m.* mydlář; —hügel *m.* ryžovnický kopec; —kraut *n.* mydlice; —kugel *f.* mýdlo kulaté; —leim *m.* klíh mydelný T.

Seifensieder *m.* mydlář; —ei *f.* mydlářství T.; (Ort) mydlárna T.; —lauge *f.* louh mydlářský P.

Seifen-stein *m.* mydlák; —wasser *n.* mydliny, mydlinky *pl.*; —werk *n.* ryžovnictví, ryžovna.

Seif-er *m.* šlichtýř; ryžovník; —ig namydlený.

Seigen *v.* Seihen.
Seiger *adj.* pádný; *adv.* pádmo; S. *m. v.* Seiher; S., Zeiger hodiny; —arbeit *f.* scezování; —gewicht *n.* závaží; —herd *m.* (chem.) pec vycezovací; —hütte *f.* scezovna; —n cediti, scezovati, vycezovati; mh. kolmo kopati; —wand *f.* prostopadná stěna.
Seih-apparat *m.* cedidlo T.; —e *f. v.* Seiher; krojidlo; mláto; —en cediti T.; —er *m.* cedník, cezák T., ceďák, cedidlo, cedítko; —tuch *n.* plátno procezovací T., cedítko; Milch-S. mlíčen.
Seil (-es, M. -e) *n.* provaz.
Seiler (-s, unv. M.) *m.* provazník; —bahn *f.* kroutilna, provazniště; —handwerk, —gewerbe *n.* provaznictví; —rad *n.* běhoun; —waaren *pl.* zboží provaznické; —waarenfabrik *f.* dílna na zboží provaznické, provazárna.
Seil-fischer *m.* udičník, rybář na udici; —gänger *m. v.* Seiltänzer; —maſchine *f.* stroj provazný T.; —tänzer *m.* provazochodec, provazolezec, tanečník na provaze.
Seim (-es, M. -e) *m.* streď, strdí; 2. odvar; Gerſtenſeim ječmenec; Graupenſeim krupovka; —en mh. na husto vařiti; odvar udělati; —honig *m.* streď.
Sein (ſeyn) *verb.* býti; trvati; ich bin jsem, du biſt jsi, er iſt jest; wir ſind jsme, ihr ſeid jste, ſie ſind jsou.
Sein *pron.* svůj (svá, své); jeho; es iſt ſ. je to jeho; er kehrte zu den —en zurück navrátil se ke svým n. k domácím; —er Zeit svým časem, po čase; —erzeitig svéčasný; —ethalben, —etwegen pro něho; —ig jeho; svůj.
Seit *prp. c. dat.* od, za, co, po, jak; ſ. dem od té chvíle, od toho času; ſ. dem daß od toho času, co...; ſ. dem Tage od toho dne; —ab *adv.* stranou.
Seite (M. -n) *f.* strana; bok; S. des Dreieckes (math.) strana trojúhelníku T.; (v. Tuche) líc; *pl.* Seiten (zool.) fláchotiny (strany na břiše) T.; bei Thieren zábočí T.; (b. Menſchen) podbočí T.; von jener S. odonud; von allen —n se všech stran P.; von Seite des Amtes ſchriftlich vorgeladen werden od úřadu listem obeslán býti T.; von S. des Gerichtes od soudu P.; von S. der Parteien od stran P.; wenn an S. des einen oder des andern Theiles mehrere Theilgenoſſen ſind když s jedné neb s druhé strany jest více účastníkův P.; bei S. legen odložiti, poodložiti; laß dieß bei S. nech toho stranou.
Seiten-after *m.* přířitek; —angriff *m.* útok se strany; —anſicht *f.* (geom.) vzhled pobočný T.; —balken *m.* (b. hölzernen Stiegen) schodnice; —blatt *n.* postranní list; pobočnice; stojánek; —blick *m.* pohled stranou; —bret *n.* postrannice; zástava; pelesť; —druck *m.* (phyſ. u. mech.) tlak na stěny T.; —falter *m. pl.* řasobocí T.; —fleck *m.* příštipek; —frießſtück *n.* (b. Thüren) vlys postranní T.; —gaſſe *f.* postranní ulice; —gewehr *n.* poboční n. příboční zbraň; —giebel *m.* kabřinec; —hieb *m.* rána se strany; rána do boku; —kraft *f.* síla postranní, součástná T.; —linie *f.* poboční pokolení P.; —oberfläche *f.* (math.) povrch postranní (postrannosť) T.; —öffnung *f.* otvor postranní, poboční T.; —ort *m.* úboč; —profil *n.* průrys po straně T.; —ſprung *m.* záskok; —ſtändig (bot.) stranný T.; —ſtechen *n.*, —ſtich *m.* klání, bodání, píchání v bocích; —ſtich *m.* (b. Näh.) ústeh; —ſtück *n.* poboční kus, obraz něčeho T.; —thal *n.* dolina postranní n. poboční T.; —theil *m.* poboční díl; —thür *f.* postranní dveře; —verwandter *m.* poboční příbuzný; poboční pokrevník T., poboční pokrevný T.; —wand *f.* pažení; srub; —wandbeine *pl.* kosti podlební; —weg *m.* postranní cesta, úbočí, úchod, újezd.
Seit-her *adv.* od toho času, od té chvíle, od té doby; —herig *adj.* dosavadní; —lings, —wärts *adv.* pobočně, stranou, postraně.

Seits *adv.*: einerseits s strany jedné P.; anderseits s strany druhé T.

Séjour *m.* (fr.) bydliště.

Sekante *f. v.* Secante.

Sekkatur *f.* (it.) týrání; sekkiren jmd. týrati koho.

Sekretär *m. v.* Secretär.

Sekte *f. v.* Secte.

Sekunde *f. v.* Secunde.

Selam *m.* (türk.) pozdravení.

Selb *v.* Selbst; —ander sám druhý, samodruhý; er kam s. přišel sám druhý; —er, —e, —es *pron.* sám, onen; sama, ona; —iger, -e, -es onen, tentýž.

Selbst *pron.* sám; sie ist die Güte s. jest pouhá n. samá dobrota; s. *adv.* i, ba; S. *n.* jáství, samosť; —achtung *f.* samovážnosť, sebevážnosť; —anschaffung *f.* (z. B. der Requisiten) zjednání sobě čeho (k. p. potřeb) ze svých peněz P.; —anschauung *f.* názor na sebe sama T.; —befleckung *f.* *Onanie* samosmilství, samoprznění; —beherrschung *f.* vláda nad sebou samým; —bekenntniß *n.* vlastní vyznání; —berechtigter sobě volný, sobě mocný, sám svůj P., soběprávný; —bereitung *f.* im Hause domácí n. vlastní příprava (aby sám si připravoval doma); —bestimmung *f.* sebeurčení, samourčení; —bestimmungsrecht *n.* (der Gemeinden) samovládnosť (obcí) P.; —betrug *m.* sebeklam; —bewegung *f.* samohybnosť T.; —bewußtsein *n.* svědomosť sebe sama T., sebevědomí; zum S. bringen osvědomiti sobě něco T.; —druck *m.* samotisk; —eigen svůj vlastní, samovlastní; —einwurf *m. v.* Prolepsis; —elei *f.* samolibectví, sobectví; —entleibung samovražda, zabití sebe; —entzündung *f.* samozánět, samožár; —erhaltung *f.* zachování sebe (samého) P.; —erkenntniß *f.* sebeznání T.; —gefällig samolibý, sobělibý; —gefälligkeit *f.* sobělibosť; —gefühl *n.* sebecit T., samocit; —genügsam sám v sobě spokojen; —gesetzgebung *f.* samospráva; —gespräch *n.* samomluva *v.* Monolog; —getriebe *n.* samohyb; —gewachsen samorostlý; —heit *f.* sobectví; —herrscher samovládce P.; —hilfe *f.* svá pomoc, pomoc sobě samému P.; —laut *m.* samohlas, samozvuk; —lauter *m.* samohláska T., (samozvučka); —leuchtend samosvitný T.; —liebe *f.* láska k sobě samému P., samolibosť, sebemilství; —losigkeit *f.* nezištnosť; bezsobství; sie sind mit seltener S. vorgegangen jednali s neobyčejnou nesobností; —mord *m.* samovražda P.; —mörder *m.* samovrah (svůj vlastní vrah P.); —mordversuch *m.* pokus samovraždy, pokus samovražedný; —regierung *f.* samovláda T.; —schaffend samoplodný; —schau *f.* samozor, samohled, pohled na sebe samého; —schließer *m.* samojem; —schuß *m.* samostřel; —ständig samostatný T.; —ständigkeit *f.* samostatnosť P.; —sucht *f.* sobectví, svojství; —süchtig sobecký, svojný; —täuschung *f.* sebeklam; —thätigkeit *f.* samočinnosť T.; —unterricht *m.* samoučba; —verbesserung *f.* svéoprava T.; —verderber *m.* samozhoubce; —vergessen *adj.* kdo se zapomněl nad sebou samým; —verkrüppelung *f.* ochromení sebe (samého); —verletzung *f.* uražení sebe P.; —verleugnung *f.* zapření sebe (samého); —verständlich jak se samo sebou rozumí; —verstümmelung *f.* zmrzačení sebe; —vertheidigung *f.* hájení sebe, obhájení sebe P., obhajování sebe; —vertrauen *n.* důvěra k sobě samému; —verwaltung *f.* samospráva T.; —willig samovolně T; —wort *n.* podstatné slovo; -zweck *m.* samosměr; svůj vlastní záměr; sobecký účel.

Selch-en uditi maso; —er (-s, unv. M.) *m.*, —fleischhändler *m.* uzenář; —fleisch *n.* uzenina, uzené maso; —kammer *f.* udírna.

Selen *n.* (chem.) selén T., luník; —e *f.* (gr.) luna, měsíc; —ige Säure (chem.) kyselina seleničitá T.; —igsaure Salze *pl.* seleničitany T.; —it (-en) *m.* měsíčan, obyvatel měsíce; —metalle *pl.* selenidy T.; —ographie *f.* lunopis T.; —säure *f*

(chem.) kyselina selénová T.; —saure Salze pl. (chem.) selénany T.; —schwefel m. sirník seleničitý T.; —wasserstoff m. selenovodík T.

Selig blažený; oslavený; blahoslavený; spasený; mein —er Vater můj nebožtík otec; seine —e Schwester jeho nebožka sestra; —keit f. blaženosť; blahoslavenství; spása, spasení; —macher m. spasitel; —preisen blahoslaviti.

Seller (-s, unv. M.) m. vetešník.

Selleri (ob. M.) m. celer; —salat m. salát celerový; —suppe f. celerová polívka, polívka s celerem.

Selten (-er, -ste) vzácný, řídký; —heit f. vzácnosť T.

Seltsam neobyčejný; divný, podivný; zvláštní; -keit -nosť.

Semen (lt.) v. Same.

Semest-er n. (lt.) pololetí P.; —ralprüfung f. pololetní zkouška P.

Semi-consonant m. (lt.) polouhláska T.; —kolon n. (grm.) středník, čárka s tečkou T. (příbodec Š.)

Seminar (-s), —ium (-s, M. -ien) n. (lt.) seminář; semeniště P.; philologisches S. seminář filologický P.

Seminivora pl. (lt.) (zool.) semenožravci T.

Semiotik f. (gr.) znakosloví, znakouka T.

Semitisch semitický; —e Sprache s. jazyk.

Semivocalis (lt.) (grm.) polousamohláska T.

Semmel (M. -n) f. žemle, žemlička, bělka, houska; —auflauf m. žemlový nákyp; —baba f. (Speise) bába žemlová; —mehl n. krupičná mouka.

Semmeln mh. v. Plaudern; 2. váhati.

Semper (lt.) vždycky.

Semperviv-eae pl. (bot.) netřeskovité (rostliny) T.; —*um* n. (lt.) netřesk (bot.).

Senarius m. (lt.) (stilist.) šestiměr T.

Senat (-es, M. -e) m. (lt.) rada, senát P.; 2. odbor rady P.; in abgesonderten —en etw. berathen raditi se o něco v rozdílných senátech; v rozdílných odborech rady P.; —or (-s, M. -en) m. senátor, radní pán P.; —sbeschluß m. usnešení senátu; —spräsident m. předseda n. president senátu P.

Send (-es, M. -en) m., —e f. (vlt.) sbor, soud církevní.

Send-bote m. poslanec, vyslanec; —brief m. Sendschreiben; —en (einem etw.) poslati, posýlati, posílati; —er m. poselač, zaselač, poslatel, posílatel, odeslatel, odsílatel T.; —ling m. odeslanec.

Send-mann m. člen soudu církevního; —recht n. dozorčí právo.

Send-schreiben n. list posílací P.; —ung f. poslání, posílka, odsílka T.

Sene f., —sbaum m. v. Sennesbaum.

Senecio f. (lt.) (bot.) starček.

Seneschall m. dvorský správce; 2. v. Senfal.

Senf (-es, ob. M.) m. hořčice; —brühe, —tunke f. hořčičná omáčka; —büchse f., —glas n. hořčičnice; —öl n. (fettes) olej hořčičný; (ätherisches) silice hořčičná T.

Senfte f. v. Sänfte.

Sengen etw. žíci; (eine gerupfte Gans) opáliti, ožáhnouti; die Sonne sengt das Gras slunce vypaluje trávu; s. mf. páliti se, zpražiti se.

Senior (lt.) starší; —at (-s) n. (Würde) staršinství P.; (Personale) staršinstvo.

Senk-blei n. závaží vodní, olovnice T., nořidlo; —e f. nížina; nevod; pohřižování rozvodu.

Senkel (-s, unv. M.) m. stuha; šňůrka; v. Senkblei; —nadel f., —stift m. ozubec (ženkle).

Senk-en (eine Leiche in das Grab) ponořititi T.; pohroužiti, pohřížiti, spustiti; 2. zmenšiti, snížiti; die Stimme s. nížiti hlas T.; —er m. hříženice, rozvod, kyvák; —faschine f. potápěcí apruže T.; —grube f. žumpa T., kaliště; —linie f. čára rovnopadná, svislá, svislice, kolmice; —recht adj. svislý, prostopadný, kolmý T., rovnopadný; *adv.* kolmo T.; s. stehen kolmo státi T.; eine —rechte (math.) kolmá (čára), kolmice T., svislice; —ung f. návah, nahnutí; úleh; sklesnutí;

(geol.) prohlubeň; S. der Stimme nížení, snížení (hlasu) T.; —wurst f. (Bauk.) potapěcí šlahoun T.

Senne f. v. Sennesbaum.

Senn-e (M. -en) f. salaš; 2. alpské stádo (stádo skotu, jenž se přes leto pase na alpách); S. (-en, M. -en) m. salašník; —enhütte, —hütte f. salaš, koliba, kolyba T.; —er m. hřebišťák, kůň ze hřebiště; 2. salašník; —erin f. salašnice.

Sennes-baum m., —Cassie f., —blätterstrauch m. senes; —blätter pl. n. senesové listí.

Señora f. (span.) v. Signora.

Sens-al (-es, M. -e et -en) m. (it.) sensál, dohodce P., dohazovač T.; —algremium n. výbor (sbor) sensálský, v. dohodců; —arie f. dohodné T., dohazovné, sensálné (, ého).

Sensation f. (lt.) cit T.; pohnutí, hluk, šum.

Sense (M. -n) f. kosa.

Sensen-gerüst n. stroj (na hrabici); —kammer f. kosárna P.; —mann, —träger m. kosinník; —ring m. kosiřík; —schmied m. kosař P.; —stiel m. kosiště; —tag m. den robotný v čas žní.

Sensib-el (lt.) citelný T.; nedůtklivý; —ilität f. citelnosť T.

Sensual-is adj. (lt.) v. Sinnlich; —*ismus* m. smyslství T.; —*itas* f. v. Sinnlichkeit.

Sensus m. (lt.) smysl T.

Sentenz (M. -en) f. (lt.) průpověď, propovídka T.; rozsudek; výrok.

Sentimental tklivý, citlivý, přecitlivý, citlivkující, zcitlivělý (T.); —ität f. sentimentálnosť, zcitlivělosť T. [korábu.

Sentlna f. (lt.) kaliště na dně

Sentinelle f. (fr.) pěší hlídka.

senza (it.) bez...

Separabel (lt.) oddělitelný, oddělený, dílný T.

Separat (lt.) odloučený, oddělený; —friede m. zvláštní mír T.

Separation f. (lt.) oddělení, oddělování, odštěpení T.; zvláštní vězení.

Separat-ismus m. odštěpenství T.; —ist (-en) m. odštěpenec T.; odštěpník; —or m. odlučovatel T.; —vertrag m. zvláštní smlouva T.; —votum n. rozdílný hlas (rozdílná přímluva) P.; zvláštní zdání; —zug m. zvláštní vlak (Eisenb.).

Separiren etw. odděliti, odloučiti, odštěpiti T.

Sepia f. (gr.) plotice; ploticina.

September (-s, unv. M.) m. (lt.) září; —patent n. patent z měsíce září; in den ersten —tagen v prvních dnech měsíce září.

Septembrist (-en) m. septembrista.

Septemvir (-s, M. -en) m. (lt.) sedmipán; —atstafel f. tabule sedmipanská (v Uhřích).

Septenarius m. (lt.) (stilist.) sedmiměr, sedmistop T.

Septennium n. (lt.) sedmiletí.

Septentrio m. (lt.) sever, půlnoc (t. sedm hvězd v souhvězdí medvěda čili vozu); —*nalis* půlnoční, severní.

Septicidus (lt.) (bot.) přehrádkosečný T.

Septime f. (lt.) (Musf.) sedmice; —naccord m. sedmový n. sedmičný souzvuk.

Septuagesima f. (lt.) devátá neděle před velikonocí.

Sequest-er (-s) (lt.) m. sekvestr (hospodář od soudu zřízený) P.; —ration f. sekvestrace P.; —riren sekvestrovati P.

Seraïl (-s, M. -s) n. (fr.-türk.) serail, palác tureckého sultana.

Seraph, —in (-es, M. -e) m. (hebr.) serafín.

Seraskier (-s, M. -s) m. (türk.) náčelník n. velitel armádního sboru.

Serbet m. v. Sorbet.

Serdar (-s) m. (türk.) náměstek.

Serenade f. (fr.) serenáda T., zastaveníčko. [(titul).

Serenissimus (lt.) Nejjasnější

Sergeant (-en) m. (fr.) seržant.

Seric-eus (bot.) hedvábitý T.; —*um* n. (bot.) hedváb T.

Serie f. (lt.) serie, řada P.; -nnummer f. číslo řady, číslo řadovní P.T.

Seriös adj. (fr.) vážný; *serioso* (it.) vážně.

Sermocinatio *f.* (lt.) jinomluv.
Sermon *m.* (fr.lt.) přednáška; kázaní. **Serös** (lt.) syrovatečný.
Serosität *f.* syrovátečnosť.
Serpentin (=es) *m.* (lt.), —fels *m.*, —stein *m.* hadec T.; —e *f.* křivolačina T.; —steatit *m.* prismatischer (Min.) hadec hranolový T.
Serpigo *f.* (lt.) (med.) žabák.
Serr-atus (bot.) pilovitý T.; —*icornia pl.* (zool.) pilorozí (t. brouci) T. [stý T.
Sertulum *n.* (bot.) okolík pro-
Serum *n.* (lt.) syrovatina.
Serv-ice *n.* (fr.) stolní nářadí n. nádobí; —iette *f.* ubrousek.
Servil *adj.* (lt.) podlízavý; zotročilý; —ismus *m.*, —ität *f.* podlízavosť, patolízalství.
Serv-iren (einem) posluhovati; —itenorden *m.* řád servitů; —iteur *m.* (fr.), —*itore m.* (it.) služebník.
Servitut *f.* (lt.) služebnosť P.; —sinhaber *m.* majetník služebnosti P.; —srecht *n.* právo služební, právo k služebnosti P.
Servus *m.* (lt.), *Servo m.* (it.) služebník, sluha. [(bot.)
Sesam (=s, od. M.) *m.* sazam
Sessel (=s, unv. M.) *m.* sesle; —meister *m.* mistr stoličný; —träger *m.* nosítkář.
Sesshaft osedlý, usedlý.
Session (=en) *f.* (lt.) sezení P.; (Reihe von Sitzungen) zasedání (b. Reichs= od. Landtage) sněmování P.; (Ansässigkeit) sedění, statek P.
Sestine *f.* (it.) (stilist.) sestina T.
Set-a *f.* (lt.) štětina T.; —*igera pl.* štětinatci T.
Setz (=es, M. =e) *m.* sadiště; —bohle *f.*, —bret *n.* (b. Treppen) poschodek T.; —e *f.* vinohrad; —ei *n.* sazené vejce.
Setzen (einem etw.) saditi, posaditi; umístiti, položiti; ustanoviti; eine Frist s. položiti, ustanoviti komu lhůtu P.; eine Behörde in Activität s. učiniti aby úřad práce své konal, aby úřadoval P; etw. in's Licht, in's Klare s. vysvětliti, objasniti, na světlo postaviti P.; jmd. in's Gefängniß s. někoho dáti do vězení, uvězniti někoho P.; in die Freiheit s. propustiti na svobodu P.; etw. in Umlauf s. něco dáti v oběh P.; außer Umlauf, Verkehr s. něco z oběhu, z obchodu vzíti P.; (math.) A an die Stelle von B s. A místo B (n. za B) položiti T.; flüchtigen Fuß s. dáti se na útěk, uteci, ujíti P.; jmd. in Unkosten s. někoho ve škody přivesti P.; auf die Probe s. zkoušeti P.; zum Pfande s. zastaviti základ P.; in die Lotterie s. vsaditi do loterie P.; außer Kraft s., außer Wirksamkeit s. něco zbaviti moci, platnosti, odejmouti čemu moc, platnosť P.; gesetzt, es wäre dem so dejme tomu, že by tak bylo; sich s. posaditi se, sednouti; sich in Bewerbung s. ucházeti se oč; sich über andere s. nad jiné se vynášeti.
Setzer (=s, unv. M.) *m.* (Typograph) sazeč; (Componist) skladatel; (am Gewehr) usazovač.
Setz-hase *m.* ramlice; zaječice; —latte *f.* (geom.) lať T.; —ling (=s, M. =e) *m.* sazenice, sazenička; —linie *f.* (Typ.) plíšek řádkový T.; —maschine *f.* sazecí stroj; —rebe *f.* sazenice; —schaufel *f.* lopatka spodní T.; —teich *m.* rybník násadní; —ung *f. v.* Position; Thesis; —wage *f. v.* Schrotwage.
Seuche (M. =en) *f.* pád, úmor P., přímorek; Pestseuche morová rána P.; —nlehre *f.* morověda; —nstoff *m.* morovina.
Seufz-en mh. lkáti, vzdychati, stenati; vzdychnouti; —er *m.* vzdech, povzdech, vzdechnutí; 2. stenač.
Sexagesimalbruch *m.* zlomek šedesátinný T. [šestiúhelník.
Sexangulum *n.* (lt.) šestihran,
Sext-a *f.* (lt.) šestá třída; *S.*, —e (M. =en) *f.* (Mus.) šestice; —ant (=en) *m.* kruhošestina (šesterník) T.; —ole *f.* (Mus.) šestinka, šesteřice.
Sexual, sexuell (lt.) pohlavní; —es System, —system *n.* (bot.) soustava pohlavní T. (umělá); —ität *f.* pohlavnosť T.; —verhältniß *n.* poměr pohlaví T.
Seyn *v.* Sein. [důrazně.
sforzando, sforzato it.) (mus.)

Shawl (schahl) *m.* (engl.) šál (velký šátek kolem krku).

Sherif *m.* (engl.) krajský sudí.

Sherry *m.* (engl.) šerské víno (španělské).

Shilling *m.* (engl.) *v.* Schilling.

Shire *m.* (engl.) hrabství, kraj (v Anglii).

Shrapnel *m.* (engl.) šrapnel (koule).

Sialismus *m.* (gr.) slintavosť, slinivka. [T.

Sibilanten *pl.* (lt.) (grm.) sykavky

Sibylle *f.* (gr.) Sibyla; fig. věštkyně.

sic! (lt.) tak!

Sich *pron.* se, sebe; sobě, si.

Sichel (M. -n) *f.* srp; —förmig srpovitý T.; —ing (-es, M. -e) *m.* posrpí, co se najednou srpem užne (trávy); —n srpiti, zkřiviti; —schmied *m.* srpař; srpník; —zins *m.* srpné *n.*

Sicher *adj.* jistý, bezpečný něčím, před kým n. před čím P.; —heit *f.* bezpečnosť, jistota; pojištění P.T.; persönliche S. am Leben, an der Gesundheit, am Körper bezpečnosť osoby životem, zdravím, tělem, bezpečnosť osobní, bezpečnosť života, zdraví, těla P.; S. leisten dáti jistotu P.

Sicherheits-behörde *f.* úřad bezpečnosti a jistoty P.; úřad bezpečenský; —betrag *m.* suma pojistná P.; —bürge *m.* podpůrce P.; —fond *m.* fond bezpečenský; —karte *f.* lístek bezpečnosti, lístek bezpečenský; —lampe *f.* kahan bezpečný, k. pojistný T.; —leistung *f.* dání jistoty P. T.; die Untersuchungshaft gegen S. aufheben vězení vyšetřovací na danou jistotu zdvihnouti P.; —maßregeln *pl. f.* opatření v příčině bezpečnosti P.; —polizei *f.* policie v příčině bezpečnosti a jistoty, policie bezpečenská; —röhre *f.* trubice (roura) pojišťovací T.; aus —rücksichten pro bezpečnosť, za příčinou bezpečnosti P., z ohledu na bezpečnosť, z příčin bezpečenských; —ventil *n.* zámyčka n. záklopka pojišťovací T.; —verschluß *m.* (b. Brief) zavírka n. podložka zabezpečovací; —wache *f.* stráž bezpečnosti P., stráž bezpečenská.

Sicherlich *adv.* jistě, zajisté.

Sichern bezpečiti, ubezpečiti; (mont.) rudy propírati.

Sicherstell-en etw. ujistiti, zjistiti, pojistiti něco, dáti jistotu nač P.T., bezpečiti, ubezpečiti, Jmd. s. někoho bezpečna učiniti P.; —er jistec P.; —ung *f.* ujištění, zjištění, pojištění P.; Execution bis zur S. eksekuce až do zjištění P.; S. leisten *v.* Sicherstellen; —ungsmittel *n.* prostředek zjišťovací n. pojišťovací P. [rudy.

Sicherung *f.* (mont.) propírání

Sicherungsanstalt *f.* pojišťovna.

Sicht (oh. M.) *f.* hled; zor; vidění P.T.; Wechsel auf kurze oder lange S. směnka na krátkou n. na dlouhou lhůtu T.; in S. na obzoru; die Flotte ist noch nicht in S. loďstvo se ještě neukazuje; —bar patrný T., zřejmý, vidný, viditelný; -keit -osť; —en etw. cíditi, čistiti; podsívati, přesívati; tříbiti, protříbiti; das Getreide s. váti, opálati; Mehl s. pytlovati; —end tříbivý; —lich shledný; —los bezpohledný; —ung *f.* přehlížení; čistění; pořádání; —wechsel *m.* směnka na viděnou P.T.; —werk *n.*, —zeug *n.* (Mühl.) pytlování.

Sicilienne *f.* (fr.) sicilská (t. píseň, tanec).

Sickern *ms.* sáknouti; crkati; kapati, kanouti.

Sider-isch (lt.) hvězdný T.; —ismus *m.* (lt.) hvězdomocenství; 2. (gr.) železoléčba.

Sider-it *m.* (gr.) (Min.) siderit; —ographie *f.* ocelorytba, ocelorytectví.

Sie *pron.* ona; *acc.* ji; *pl.* oni, ony, ona; je; (als Anrede) vy, vás.

Sieb (-es, M. -e) *n.* síto; podsévátko, prosévátko; řešeto, řítice, říčice; (b. Pump.) cedidlo T.; —bein *n.* kosť řešetná T.; —beutel *m.* podsévací pytel; —en prosívati, podsívati, sitovati, tříbiti.

Sieben *num.* sedm; —blume *f.* sedmikvět; —eck *n.* sedmihran, sedmihraník; —er *m.* sedmice, sedmička; (Münze) sedmík; —erlei

sedmerý; —fach, —fältig sedmeronásobný; —fingerkraut *n.* nátržník; —gebirge *n.* sedmihoří; —gestirn *n.* kuřátka, slepička s kuřaty, prasátka, dešťovnice, báby; —hügelig sedmichlumý; —hundert *num.* sedm set; —hundertel *n.* sedmistina; —jährig sedmiletý; —mal sedmkrát; —schläfer *m.* plch; fig. ospalec; chrounil; —stimmer *m.* (Vogel) sedmihlásek; —tel *n.* sedmina T.; —tens za sedmé; —undzwanzig *num.* sedmmecítma; sedm a dvadcet, dvadcet sedm; —zahl *f.* sedmička; —zehn, —zig *v.* Siebzehn, Siebzig.

Sieb-er *m.* prosevač, podsevač; —fabrik *f.* sítárna; —händler, —macher *m.* řešetář, sítař.

Siebner *m. v.* Siebener.

Siebwerk *n.* žejbrovadlo, latinka (v mlýně.)

Siebzehn *num.* sedmnáct; —er *m.* (Zahl) sedmnáctka; (Münze) sedmnáctník (sedmnáčník); —jährig sedmnáctiletý; ddd. —te sedmnáctý; —tel *n.* sedmnáctina; —tens za sedmnácté.

Siebzig *num.* sedmdesát; —er *m.* sedmdesátník; —jährig sedmdesátiletý; ddd. —ste sedmdesátý, á, é; —stel *n.* sedmdesátina; —stens za sedmdesáté.

Siech *adj.* chorý; churavý, neduživý; s. werden zneduživěti; —bett *n.* lože chorého; fig. choroba; —en mh. churavěti, neduživěti.

Siechenhaus *n.* chorobnice P.; —direction *f.* ředitelství chorobnice P.; —kosten *pl.* náklady na chorobnici P.; —verwalter *m.* správce chorobnice.

Siech-er, —ling *m.* neduživec, churavec; —haus *n. v.* Siechenhaus; —knecht *m.* sluha chorobní P., sluha chorobničný; —thum *n.* chorobenství, chorota.

Siede *f.* řezanka; pařen í; vaření; spařenina, zavařenina; —bank *f.* řezací stolice; —kammer *f.* řezárna, sousek; —kasten *m.* řezačka.

Siedel *m.* (*f. et n.*) žídle; lavice; zavěrací postel; (vlt.) sídlo.

Siedeln mh. sídliti.

Sied-en mh. vříti; vařiti se; das S. var, vaření T.; —epfanne *f.* (chem.) pánev zavařovací T.; —epunkt *m.* bod varu, bod varový T.; —er *m.* vařič, vařil; S., —erohr *n.* (mech.) varník T.; —erei *f.* vařičství; S., —haus *n.* varna; —heiß vřelý; —hitze *f.* horkosť varu, horkosť varová T.; varnosť.

Siefern mh. mhleti, mžíti.

Sieg (-es, M. -e) *m.* vítězství.

Siegel (-s, unv. M.) *n.* pečeť P.; gerichtliches S. soudní pečeť P; hangendes S. visutá pečeť T.; das S. beidrücken přitisknouti pečeť P.; etw. unter S. geben něco pod pečeť dáti, vzíti, zapečetiti něco P.; —bewahrer *m.* pečetník; —erbrechung *f.* odtržení pečeti P.; —erde *f.* pečetina; —geld *n.* plat od pečetění, pečetné (, ého); —kunde *f.* pečetisloví, náuka o pečetech; —lack vosk pečetní; —n etw. pečetiti; —presse *f.* pečetidlo, pečetnice; —ring *m.* pečetní prsten; —stampilie *f.*, —stock *m.* pečetidlo; —stecher *m.* pečetiryjec, pečetíř; —wachs *n.* vosk pečetní P.

Sieg-en mh. (über seinen Gegner *etc.*) vítěziti, svítěziti; —er *m.* vítěz.

Siegern mh. *v.* Sickern.

Sieges-aufzug *m.* vítězný průvod; —bogen *m.* vítězný oblouk; —gepränge *n.* vítězosláva; —lied *n.* zpěv vítězný T.; —marsch *m.* vítězný pochod; —voll, siegreich vítězný, vítězoslavný; —zeichen *n.* vítězné znamení.

Sieh! hle, hleď, pohleď, viz!

Sieke *f.* samice, samička.

Siekern *v.* Sickern.

Siel (-es, M. -e) *n.* splav, svodnice u rybníka; —e *f.* chomout; —en *pl.* pochvy; —en vodu spustiti.

Siemann *m.* ženkýl.

Sienit *m.* (Miner.) *v.* Syenit.

Sierra *f.* (span.) pohoří.

Siesta *f.* (it.) odpočinek.

Siezen (mit „Sie" anreden) onikati (říkati někomu „oni").

Signal (-es, M. -e) *n.* (fr.) návěští; znamení P.; S., —stange

(geom.) výtka T.; —ement *n.* znamení P.; (Beschreibung) popis P.; —feuer *n.* návěštný oheň; —horn *n.* návěštný roh; návěštná trouba; —isiren dáti znamení; dáti návěští, znamením zvěstovati; —schuß *m.* výstřel návěštný; —stange *f.* návěštná tyč n. žerď *v.* Signal.

Sign-atar (-s) *m.* podpisník (kdo se podepsal); —atarmächte *pl.* (pol.) podepsané mocnosti; —atur *f.* znamení, známka P.; (Unterschrift) podpis P.; S. am Bogen poznámka, poměta T., pometek; S. an Buchstaben vřezek litery T.; —et *n.* pečeť; —ification *f.* význam, smysl T.; —iren etw. znamenati co P.; 2. podepsati se v čem P.; ein Allerhöchst —irtes Gesuch žádosť znamenaná od Jeho Veličenstva P.

Signor-a *f.* (it.) paní; velitelka; —e *m.* pán, velitel; —ia *f.* vláda; vrchnosť.

Signum *n.* (lt.) znak, znamení; *s. admirationis*, *s. exclamationis* znak n. znaménko podivení T.; *s. cohaerentiae* znaménko spojovací T.

Silbe *f. v.* Sylbe.

Silber (-s, oh. M.) *n.* stříbro P. T.; —agio *n.* nádavek na stříbro P.; —amalgam *n.* amalgam stříbrný T., —arbeiter *m.* stříbrník; —bergwerk *n.* hory n. doly stříbrné; —blatt *n.* (bot.) stříbrník; —fisch *m.* stříbrejš; —gehalt *m.* co má která věc v sobě stříbra P., stříbrovitosť; —geräthe, —geschirr *n.* stříbrné nádobí; —glanz *m.* (min.) stříbrovec T.; —glätte *f.* klejt stříbrný T.; —groschen *m.* groš stříbrný T.; —kämmerer *m.* komorník nad stříbrem P.; —ling *m.* stříbrňák; —löffel *m.* stříbrná lžíce; —lösung *f.* roztok stříbra; —möve *f.* racek stříbřitý; —münze *f.* stříbrná mince T.

Silbern *adj.* stříbrný; *vrb.* posříbřiti.

Silber-oxyd *n.* kysličník stříbrnatý T.; —papier *n.* stříbřítko; —reiher *m.* volavka stříbřitá; —rubel *m.* stříbrný rubl T.; —salpeter *n.* dusičnan stříbrnatý T.; —schaum *m.* pěna stříbrná; —schmied *m.* stříbrník; —schrank *m.* schrána na stříbro; —spinner *m.* stříbropředec; —stickerei *f.* vyšívání stříbrem; —stoff *m.* stříbrovina; —trippel *m.* trupel na stříbro; —verzierung *f.* stříbrná okrasa, ozdoba ze stříbra; —weiß *adj.* stříbrné barvy, stříbrobělý; —weiße Farbe stříbrná barva T.

Silen-e *f.* (bot.) silenka; —*eae pl.* (bot.) hvozdíkovité T. (koukolovité).

Silentium *n.* (lt.) mlčení; *S.!* ticho!

Silex *m.* (lt.) křemen.

Silhouett-e *f.* (fr.) nástin, nastínění, stínorys; —iren nastíniti T.

Silicat *n.* křeman T.

Silicium *n.* (lt.) křemýk T.

Siliqua *f.* (lt.) lusk *v.* Schote.

Siller *m.* humenečník.

Sillometer *m.* plavební rychloměr.

Silphide *f.* větrní víla, větřenka.

Silphium *n.* (chem.) silfium.

Silphe (M. -n) *f.* silfa.

Silurisch (geol.) silurický T.

Simil-e (lt.) podobně; S. *n.* (stilist.) podobenství T.; —*iter cadens* stejnopadnosť T.; *s. desinens* stejnoskladnosť; —*itudo f.* podobenství *v.* Gleichniß.

Simp-el, —ler (lt.) prostý T., sprostný; —licität *f.* prostota T.

Sims *v.* Gesims.

Simul-ant (-en) *m.* přetvářilec, přetvařovač; —ation *f.* (lt.) předstírání; —iren předstírati (n. př. nemoc), přetvařovati se.

Simultan-eität *f.* (lt.) současnosť T.; —*eus* současný, zároveň jsoucí T.; —hypothek *f.* zástava společná n. nerozdílná P.; —schuldner *m.* dlužník rukou společnou a nerozdílnou P.

Sinau *m.* kontryhel (bot.).

Sing-bar zpěvný; —drossel *f.* drozd obecný; —ekunst *f.* zpěváctví, zpěvectví; —en mh. pěti, zpívati; —espiel, —spiel *n.* hra se zpěvy; —lust *f.* zpívavosť, zpěvnosť.

Singrün *n. v.* Sinngrün.

Sing-schwan *m.* labuť divoká, labuť zpěvná; —stunde *f.* hodina zpěvu.

Singul-är (lt.) jednotlivý; zvláštní; —*aris numerus* jednotné číslo, (jednotník) T., jednotný počet.

Sink-en mſ. topiti se, potopiti se, tonouti, utonouti, pohroužiti se (do vody); propadnouti se; padnouti; klesati, klesnouti; (mont.) hloubiti, sejmouti V.; —end padající, klesající T.

Sinn (-es, M. -e) *m.* smysl; čidlo; význam; rozum; fünf —e pět smyslův; S. des Gesetzes smysl n. rozum zákona P.; im —e des Gesetzes wird verordnet podle zákona se nařizuje P.; im engeren —e v užším smyslu T.; bei —en sein sebe mocen býti P.

Sinn-bild *n. v.* Symbol; —bildlich *v.* Symbolisch; —en mh. mysliti, přemýšleti; obmýšleti; vymýšleti.

Sinnen-all *n.* smyslstvo; —fällig čitelný; zračitý, patrný T.; —lust *f.* smyslnosť, tělesnosť; —reiz *m.* popud smyslův, půvab smyslný; —verwirrung *f.* pomatení smyslův P.

Sinnes-art *f.* smysl; —liebe *f.* smyslná láska; —organ, —werkzeug *n.* čidlo T., smysl; —täuschung *f.*, —vorspiegelung *f.* mam smyslův, přelud smyslův T., oblud smyslův T.

Sinn-gedicht *n.* nápis T.; —gefällig smyslný, zálibný, lahodný smyslům; —grün *n.* brčál, zimozelen, zimostráz; —ig myslivý, domyslný; —lich *adj.* smyslný, čitelný T.; 2. (mor.) smyslný T., tělesný; —los *adj.* rozumu zbavený, smyslem pominulý P., bez smyslův; —pflanze *f.* citlivka; —reich *adj.* důmyslný, vtipný, důvtipný; —spruch *m.* připovídka; průpověď, propovídka T.; —verwandt souznačný T.

Sintemal *conj.* (vlt.) poněvadž.

Sinter *m.* pěna, pěnitec T.; *pl.* okuje, okoviny; —asche *f.* červotočina.

Sinter-n mſ. kapati, krápěti, crčeti; —wasser *n.* prosakující voda.

Sin-uatus (lt.) chobotnatý T.; —uös oklikatý; —us *m.* (math.) přístava T.; (geogr.) záliv.

Siphon *m.* (gr.) trubka; trubkostroj, přístroj trubkový, sikavka (*pol.*); —flasche *f.* lahvice s trubkostrojem, se sikavkou; —*ophora pl.* slimýši trubkovití T.

Sipp-e *f.*, —schaft *f.* příbuzenstvo; (zool.) čeleď T.; chasa, cháska.

Sir *m.* (engl.) pán.

Sire! (fr.) nejjasnější pane!

Sirene *f.* (gr.lt.) ochechule; fig. svůdnice; —ngesang *m.* fig. svůdný zpěv. [zi) T.

Siricides *pl.* (zool.) drvožraví (hmy-

Sirius *m.* (gr.lt.) (astr.) psí hvězda.

Sirocco *v.* Scirocco.

Sirup (-es, M. -e) *m.* sirob.

Sismometer *n.* (gr.) otřasoměr.

Sistir-en (lt.) etw. staviti, zastaviti něco P.; —ung *f.* stavení, zastavení P.; S. und Unterbrechung zastavení a přetržení něčeho P.; —ungsperiode *f.* doba stavovací, d. zadržovací; —ungsrecht *n.* právo stavovací, právo stavné.

Sitt-e (M. -en) *f.* zvyk, obyčej P.; —en *pl.* mravy P.

Sitten-gesetz *n.* mravní zákon (mravozákon) T.; —lehre *f.* mravoučení, mravouka, mravnictví T.; —los nemravný; —spruch *m.* mravní průpověď; —verderbniß *f.* porušení, nákaza mravův.

Sittich od. Sittig (-es, M. -e) *m.* papuch, papoušek *v.* Papagei.

Sittig *adj.* mravný, mravopočestný; —en zvesti, umravniti T.

Sittlich *adj.* mravný; obyčejný; ländlich s. kolik krajův tolik obyčejův; es ist so s. je to tak obyčejné; —keit *f.* mravnosť P.

Sittlichkeits - polizei *f.* policie mravnosti P.; aus —rücksichten za příčinou mravnosti n. mravopočestnosti, prohlédajíc k mravnosti P.

Sittsam mravný, mravopočestný.

Situation *f.* (lt.) poloha, položení T.; —splan *m.* plán n. výkres polohopisný, výkres polohy, polohorys T.; —szeichen *n.* kreslení situací, výkres situační T., kreslení dle polohy; situiren postaviti, polohu dáti, umístniti; situirt položen.

Sitz (-es, M. -e) *m.* sídlo P.; sedadlo, sedátko; sedění, sezení;

místo; S. und Stimme haben hlas i místo míti P.; S. bei Gericht (das Recht zu sitzen) právo k sedání před soudem P.; den S. einnehmen sednouti P., usednouti, zasednouti; S. der Reichsgewalt sídlo moci říšské P.

Sitz-aufsperrer *m.* (Theat.) klíčník sedadel, odmykač sedadel; —bank *f.* lavice; —bein *n.* sedací kosť T., kyčelní kosť; —en mh. u. mf. seděti; bydleti; s. bleiben (v. Mädchen) zůstati na ocet; —end (bot.) přisedlý, sedavý T.; —fleisch *n.*: er hat kein S. má roupy, je neposeda; der hat S. ten posedí; —füße *pl.* (der Vögel) nohy sedací T.; —knochen *m.* sedací kosť; —kranz *m.* podsedek; podsedková kůže; -ling (-s) *m.* poseda, sedálek; – ort *m.* sedací místo, sedárna; —statt, —stätte *f.* sedadlo; —ung (M. -en) *f.* sezení (k. p. rady) P., schůze.

Sitzungs - bericht *m.* zpráva o schůzi; —locale *n.* místnosť neb světnice sedací P.; —protokoll *n.* protokol sedací P.; pr. o schůzi; —saal *m.* síň sedací P.; síň zasedací, síň rokovací, síň k schůzím; —verhandlung *f.* jednání v sezení P.

Sitz-verkauf *m.* prodej sedě, pr. sedíc, pr. při němž se sedí; —zimmer *n.* sednice, sedárna.

Sizette-spiel *n.* (fr.) šístka (hra v karty). **Skala**, Skale *f. v.* Scala.

Skalde (-en, M. -en) *m.* (vlt.) pěvec. [pnotvar T.

Skalenoëder *n.* (gr.) (Min.) vá-

Skalp *m. v.* Scalp.

Skandal *v.* Scandal.

Skelet (-es, M. -e) *n.* (fr.gr.) kostra T., kostlivec, kostěnec; —thiere *pl.* obratlovci T.

Skept-icismus *m.* (gr.) pochybovačnosť, pochybovatelství; —iker *m.* pochybovatel, pochybovač; —isch pochybovačný, skeptický.

Skizz-e (M. -en) *f.* (it.) nákres, návržek T., nástin, nárys; —iren nakresliti, navrhnouti T., nastíniti.

Sklave (-n, M. -n) *m.* otrok.

Sklaven-händler *m.* otročník, otrokář, lidokupec; —joch *n.* otrocké jařmo; otroctví; —markt *m.* otročí trh; —platz *m.* tržiště na otroky; —schiff *n.* loď s otroky; loď otročnická; -staat *m.* stát otročný, stát otročnický; —stand *m.*, —thum *n.* otroctví; —unterjocher *m.* otročitel.

Sklav-erei *f.* otroctví P.; —in *f.* otrokyně; —isch otrocký.

Skleroma *n.* (gr.) zatvrdlosť.

Skolie (M. -ien) *f.* (gr.) hodovní píseň T., společná píseň. [stonožka.

Skolopend-er *m.*, —*ra f.* (gr.)

Skorpion (-es, M. -e) *m.* (gr.) štír; —gras, —kraut *n.* pomněnka; —sklee *m.* štírovník, ledenec; —spinne *f.* klepetuška; —stich *m.* uštknutí štíří.

Skrib-eln škrábati (mazati, kaňhati); —ler *m.* škrabák, škrabal.

Skrofel *v.* Scrophel.

Skrupel (-s, unv. M.) *m.* (Maß) desítina čárky; 2. (Gewicht) skrupul, třetina kvintlíku; 3. (auch M. -n) vrtochy, brykule; —haft, skrupulös vrtošivý.

Skrutinium *n.* (lt.) *v.* Scrutinium.

Slav-e (-en, M. -en) *m.* Slovan; —enfeind *m.* protislovan; —ismus *m.* slovanství; —isch slovanský.

Sliwowitz *f.* slivovice.

Smalte *f. v.* Schmalte.

Smaragd (-es, M. -e) *m.* (gr.) smaragd, zemrud.

Smegma *n.* (gr.) maz. [liny) T.

Smilaceae *pl.* kokoříkovité (rost-

So *pron.* který, jenž, co; *adv.* tak; so gegeben jakož dáno P.; so wahr mir Gott helfe tak n. toho mi dopomáhej Bůh P.; wie so? jak to? *conj.* tedy; sobald, sobald als jak mile, jen co; hned jak.

Social *adj.* (lt.) společenský, občanský; —ist (-en) *m.* socialista; —verhältnisse *pl.* poměry společenské.

Sociativ *m.* (Gram.) sociativ T., společník, spolčovatel.

Societät *f.* (lt. *Societas*) spolek P., společnosť T.; —scontract *m.* smlouva spolková P.

Socke (M. -n) *f.* příkopytí; 2. podnožka; obnožka; 3. S. *v.* Sockel.

Sockel (-s, unv. M.) *m.* am Säu-

lenstuhl podnož T.; (b. Maur.) schodec; —gesims *n.* římsa podnožná T.; —raum *m.* přízemí.

Socken příkopytí přidělati; ponožky vzíti; sich s. usaditi se ke dnu.

Socotrinum *n.* (*Aloë*) sokotrin, sokotrinská n. rajská smola.

Sod (-es, M. -e od. Söder) *m.*, —e, Söde (M. -n) *f.* svar, svaření; omáčka, jíška; nečistota; S. (oh. M.) žáha *v.* Sodbrennen.

Soda *f.* soda T., salajka.

Sodann *adv.* pak, potom.

Sodawasser *n.* sodovka.

Sod-brennen *n.* žáha, pálení žáhy.

Sode *f. v.* Sod; 2. *v.* Soda.

Sodomit (-en, M. -en) *m.* sodomník, sodomita.

Sofern *conj.* pokud, pokavad.

Soff (-es, oh. M.) *m.* ožralství, opilství, chlast; auf einen S. jedním douškem.

Soffitte *f.* (it.) (archit.) sofita T., divadelní stěna, předstěnek.

Sofort *adv.* potom; tak dále, tudíž, *v.* Sogleich.

Sog (-s) *m.* cucnutí, sos; brázda n. stopa po lodi.

Sogar *adv.* ano i, ba i, anobrž.

Sogenannt tak nazvaný, tak řečený. [hned.

Sogleich *adv.* hned, hnedle, i

Sohlbank *f.* pásek podokenní T.

Sohle (M. -en) *f.* podešev; chodidlo; ploska, příplata (u pluhu); práh, dlaha, dlažka, dlaždička; rapa solná; S. im Flußbett dno T.

Sohlen *n.* podrážení, podrážka; —gänger *pl. m.* (zool.) ploskochodci T.; —leder *n.* podešvice, podešvina; schwaches S. německá p.; —platte *f.* spodní plotna T.; —salz *n.* vařenka; —tränke *f.* nápustka, nápouštka.

Sohl-leder *n. v.* Sohlenleder; —meister *m.* solivární dozorce, solmistr; —schiene *f.* (Oekon.) příplata; —stein *m.* (Hütt.) půda V., kámen podkladný.

Sohn (-es, M. Söhne) *m.* syn.

Söhnchen, Söhnlein *n.* synáček.

Söhn-bar smířitelný; —e *f.* smíření; —en mířiti, smířiti; sich se; —opfer *n.* oběť za hřích, oběť na smíření, smírná oběť.

Sohns-kind *n.* vnouče, synovče; —sohn *m.* vnuk, synovec; —tochter *f.* vnučka, synovka. [beseda.

Soirée *f.* (fr.) večerní zábava n.

Sokkel *m. v.* Sockel.

Sokrat-isch (gr.) sokratický; rozmluvný T.; -es Gespräch sokratické rozmlouvání T.; -e Methode sokratický návod, sokratický způsob, sokratisování T.; —isiren sokratisovati T.

Solange *adv.* potud, pokud, až; za.

Solan-eae *pl.* (bot.) lilkovité (rostliny); T.; —in *n.* lilkovina; —*um n.* (lt.) lilek (rstl.).

Solarjahr *n. v.* Sonnenjahr.

Solawechsel *m.* směnka jediná P.T.

Solch, —er, —e, —es *adj.* taký, takový, ten; —emnach dle toho; —enfalls v takové případnosti; —ergestalt, —ermassen *adv.* na takový n. na ten způsob; —heit *f.* takovosť, takosť.

Sold (-es, oh. M.) *m.* plat; služné (, ého) P.; in jmds. S. stehen v něčím platu býti, plat od někoho míti P.; Truppen in S. nehmen najmouti vojsko P. [vojín P.

Soldat (-en, M. -en) *m.* voják,

Soldaten-geist *m.* vojenský duch; —leben *n.* vojenský život; —pressung *m.* nucení k vojně; —stand *m.* stav vojenský, vojenství P.; —weib *n.* vojačka, *sl.* vojenka.

Söldisch vojenský, vojácký.

Söld-ling *m.* najatec; —ner *m.* placenec, mezdník, námezdník; žoldnéř. [slavnosť P.

Solenn (lt.) slavný P.; —ität *f.*

Solfatar-a *f.* (it.) sirný důl; —en *pl.* (geol.) solfatary T., sirné sopky.

Solicitor *m. v.* Sollicitor.

Solid *adj.* (lt.) celistvý; správný, řádný.

Solidar-haftung, —verbindlichkeit, —ität *f.* závazek, závaznosť rukou společnou a nerozdílnou P., T.; —isch, *in solidum* společně a nerozdílně, společnou a nerozdílnou rukou P.T.

Solid-ungula *pl.* (zool.) kopytní n. jednopaznehtní ssavci T.; —*us v.* Dicht, Solid; *in —um v.* Solidarisch.
Solifugae *pl.* (zool.) válcovití (hmyzi) T.
Soliloquium *n.* (lt.) samomluva.
Solitär *m.* (fr.) (lt.) (Edelstein) samotníček, sirotek.
Sollen mh. míti, slušeti, dlužen býti; es s. viele außerordentliche Dinge geschehen sein šla pověsť, že se dálo mnoho věcí neobyčejných, stalo se prý mnoho věcí neobyčejných; er soll warten nechť čeká, ať čeká; wozu soll das? k čemu to? sie sollen auch noch so reich sein byť byli sebe bohatší; Soll (kaufm.) má dáti T.
Söller *m.* pavlač; sýpka.
Soll-Etat *m.* einer Anzahl početný stav, jak býti má.
Sollicit-ation *f.* (lt.) starání koho oč T.; —or *m.* zástupce (právní).
Solmisiren (Mus.) skálu odzpívati.
Solo *n.* (it.) samozpěv; samotanec. [nomluv T.
Solöcismus *m.* (gr.) (grm.) chyb-
Solstitial-coluren *pl.* (astr.) krojnící slunovratní T.; —punkte *pl.* (astr.) obratné body slunce, body slunovratné T.
Solstitium *n.* (lt.) slunovrat, stání slunce T.
Solution *f.* (lt.) rozřešení; rozvod T.; rozklad T.; roztok.
in solutum (lt.) k zaplacení, místo placení n. zaplacení P.; jdn. *insol.* seiner Auslagen eine Sache einantworten někomu odevzdati něco místo zaplacení výloh P.
Solv-ent, —enz (lt.) *v.* Zahlungsfähig, keit.
Somatologie *f.* (gr.) tělosloví T.
Sommation *f.* (fr.) poslední vybídnutí.
Sommer (=s, unv. M.) *m.* leto, léto; —abend *m.* letní večer; —acker *m.* měkkota; —anzug *m.* letní oblek; —aufenthalt *m.* letní příbytek, letní byt; —bau *m.* jař; —bier *n.* ležák; —birn *f.* letní hruška; —docke *f.* kralka, králice, léto; —eiche *f.* letňák, drňák; —faden *m.* babí (babské) léto
—feld *n.* měkkota; —fleck, —fleckig *v.* Sommersprossen, Sommersprossig; —frucht *f.*, —getreide *n.* jařina, jař; —gewächs *n.* letní rostlina T.; —haft jako leto, jako v letě; —haus *n.* letník, letohrad; —holder *m.* chebdí; —hose *f.* (d. Mädchen) letní rousky, letničky; —jaquet *n.* letní kazajka; —käfer *m.*, —kälbchen *n.* *v.* Sonnenkäfer; —kleid *n.* letní šat n. oděv; S. der Vögel letní opeření T.; —korn *n.* jaré žito; —laube *f.* besídka; —lich letní; —mahl *n.* piha *v.* Sommersprosse; —mäßig letní; —monat *m.* srpen; —n mh. es —t leto se přibližuje.
Sömmern mh. stíniti, cloniti; slniti, vystaviti na výsluní; úhor jaří zasíti; Gewächse od. Thiere s. přes leto chovati, letovati.
Sommer-nacht *f.* letní noc; —obst *n.* letní ovoce; —punkt *m.* (astr.) letní bod T.; —rock *m.* letní kabát; letnička; letní sukně; —saat, *f.* jař, jařina, jarní síje; —solstitium *n.*, —sonnenwende *f.* letní slunovrat, letní stání slunce T.; —sprosse *f.* piha, *pl.* pihy, pihovatosť, pihavosť; —sprossig pihavý, pihovatý; —szeit *f.* léto, letní čas n. doba; zur S. v letě; —überzieher *m.* návlečník n. převlečník letní; —vogel *m.* motýl; —weizen *m.* jarka, jará pšenice; —wetter *n.*, —witterung *f.* letní počasí, letní pohoda.
Somnambul-e (=en) *m.*, —ist (=en) (lt.) *m.* náměsičník; —ismus *m.* náměsíčnosť T.
Somnolenz *f.* (lt.) spavosť, spanlivka, spavice.
Sonach *adv.* pak, potom.
Sonate (M. =n) *f.* (it.) sonáta.
Sonde *f.* (fr.) (chirurg.) paradlo, ohledací želízko, ranhojičské dlabátko, badátko; nořidlo.
Sonder *prp. c. acc.* (vlt.) bez; s. Furcht u. Grauen bez strachu a bázně; s. Zweifel bez pochyby; s. Gleichen že nemá rovného, že nenajde rovného; —bar, —barlich zvláštní, divný, podivný; =keit -osť; —bund *m.* oddělný spolek, zvláštní spolek; —gelüste *n.* choutka k oddělení-se

od koho n. od čeho P.; —ling *m.* zvláštník, obzvláštník; zvláštnůstkář, podivín.

Sondern *cnj.* nébrž, nýbrž, anobrž, alebrž; (vlt.) kromě; nicht nur... ſondern auch nejen... ale i.

Sondern (z. B. die Akten) odděliti něco (k. p. papíry) P.

Sonders *adv.*: ſammt und ſ. vesměs, všichni; vespolek.

Sonder-stellung *f.* osamotnělé n. odlučné postavení, zvláštní p.; —ung *f.* oddělení něčeho P.

Sondir-en (fr.) zkoušeti, skoumati, zpytovati; ohledati (ránu želízkem); olovnici spustiti; —pfahl *m.* bidlo skoumací, skoumadlo, pátradlo T.

Sonett (-es, Mz. -e) *n.* (it.) soneta, znělka T.

Sonnabend *m.* sobota.

Sonnberg *m.* (geogr.) žarovina T.

Sonn-e (Mz. -en) *f.* slunce; etw. an die Sonne legen, —en *vrb.* sluniti, na slunce vystaviti na výsluní položiti, na slunci hříti.

Sonnen-aufgang *m.* východ n. vzchod slunce; —bahn *f.* dráha slunce, dráha sluneční T.; —bezirk *m.* osluní; —blume *f.* slunečnice; —cyklus *m.* letokruh slunečný T.; —fackeln *pl.* pochodně sluneční T.; —ferne *f.* odsluní, odslunnosť T., dalekosluní; —finſterniß *f.* zatmění slunce T.; —fleck *m.* skvrna slunce, skvrna sluneční T.; —gebiet *n.* osluní; —geflecht *n.* (zool.) pletež břišní T.; —glas *n.* (aſtr.) sklo sluneční T.; —glut *f.*, —hitze *f.* parno, vedro sluneční; —gott *m.* Jasoň, Slunečník; —hof *m.* slunečník, kolo n. kruh okolo slunce; —jahr *n.* rok přirozený n. obyčejný P., rok sluneční T.; —jungfrau *f.* panna sluneční; —käfer *m.*, —kälbchen *n.* slunečko, pinka linka; —klar zjevný, patrný, zřejmý; —koller *m.* janek sluneční; —kreis *m.* osluní; —krone *f.* *v.* Sonnenblume; —lauf *m.* běh n. oběh slunce; —licht *n.* výsluní, slunečnosť, sluneční světlo; —mikroſkop *n.* drobnohled sluneční T.; —nähe *f.* přísluní T., úsluní, blízkosluní; —niedergang *m.* západ slunce; —rauch *m.* střížaha, požáry; —regen *m.* dešť při záři sluneční; —ſchein *m.* záře sluneční, slunečnosť; výsluní; —ſchirm *m.* slunečník, stinidlo, stinítko; —ſchuß *m.* (Pferdekkht.) slunečnice, myš; —ſchwäche *f.* (der Augen) slunečnice; —ſtäubchen *n.* prášek sluneční; prvek; —ſtich *m.* úpal, úžeh sluneční; oparky, zahoření; er hat einen S. bekommen slunce ho žáhlo, zahořel; —ſtillſtand *m.*, -ſtand-punkt *m.* *v.* Sonnenwinde; —ſtrahl *m.* paprsek sluneční; —ſtraße *f.* *v.* Sonnenbahn; —tag *m.* den slunečný; —thau *m.* rosička, sluneční rosa; —uhr *f.* hodiny sluneční T.; —vogel *m.* ohniváč; —wärme *f.* teplo sluneční; —weg *m.* *v.* Sonnenbahn; —wende *f.* slunovrat *v.* Solstitium; 2. (bot.) *Heliotropium* otočník; —wurz *f.* záraza; —zeiger *m.* jazýček (na slunečních hodinách); —zeit *f.* čas slunečný T.; —zirkel *m.* kruh n. dráha sluneční.

Sonnig slunný.

Sonntag (-s, Mz. -e) *m.* neděle.

Sonntags-buchstabe *m.* (aſtr.) litera nedělní T.; —kind *n.* nedělňátko, košilátko, šťastnoušek; —kleid *n.* oděv n. šat sváteční; —ſchule *f.* nedělní škola; —ſtaat *m.* nedělní vystrojení. [tný (hlas).

Sonor, —iſch (lt.) zvučný, hřmo-

Sonst *adv.* mimo to, kromě toho; jinak, jindy; sice; nebo, ostatně; —ig ostatní; někdejší.

Sonus *m.* (lt.) hláska T.

Soole *f.* *v.* Sohle. [lehátko.

Sopha (Mz. -s) *n.* (türk.) pohovka,

Soph-isma *n.* (gr.) klamný závěrek T.; —iſt (-en) *m.* mudrák; chytromluvec; —iſterei *f.* umění záludné; —iſtiſch mudrácký.

Sophta (Mz. -s) *m.* turecký student.

Sopp! *int.* zpátky! zpět!

Sopran (-s) *m.*, *Soprano* *m.* (it.) soprán, vysoký hlas ženský.

Sora *f.* (fr.) (med.) změtice.

Sorb-apfel *m.*, —birn *f.* oškeruše.

Sorbet *m.* *et* *n.* (arab. tr.) (orient. Getränk) šerbet; chladivka.

—er *m.* žnec; —erfest *n.* obžinky, dožinky; —fläche *f.* (math.) plocha sečná T.; —geld *n.* výžin; —handel *m.* obchod se zbožím střižným; prodej loketního zboží, obchod s loketním zbožím; —hobel *m.* obřezák; —lauch, —ling *m.* ošlejch, pažitka; —messer *n.* krajecí nůž; —öffnung *f.* průřez, rozřez; rozřezanina; —vergoldung *f.* pozlacení kraje, zlatá ořízka; —waare *f.* loketní zboží P., střižné zboží T.; —waarenhändler *m.* kupec střižného zboží T.; obchodník se zbožím střižným; —waarenhandlung *f.* *v.* Schnitthandel; —wunde *f.* rána pořezáním; —zeit *f.* čas žní P.

Schnitz (-es, M. -e) *m.* křížala, kružala; —arbeit *f.* řezba; —bank *f.* struhací stolice; —eisen *n.* poříz; —el *m.* odkrojek; (Speise) řízek; —eln řízkati; —en vyřezávati, řezbovati.

Schnitzer (-s, unv. M.) *m.* řezbář; 2. ein Werkzeug (b. Tischl.) řezáč, struháč; b. Bind. poříz; 3. (Fehler) chyba, omyl, fig. babka; einen Sch. machen, —n babku udělati pochybiti, pobloudití, zblouditi; zbouchnouti něco, chyby se dopustiti.

Schnitz-kunst *f.* řezbářství, řezbářské umění T.; —künstler *m.* řezbář T.; —ling *m.* odřezek, odstřižek; —messer *n.* poříz, pořezák, osník, struháč; řezák; —werk *n.* řezba, dřevořezba; řezbářské dílo T.; řezbina, dlabanina; —wunde *f.* řez, zářez, rána nožem.

Schnöd-e *adj.* (-er, -este) mrzký, ohavný, hanebný; —igkeit *f.* mrzkost, hanebnost.

Schnöller (-s, unv. M.) *m.* cumel, cumlík.

Schnoper (-s, unv. M.) *m.* mlsoun; ňuchač; —n ňuchati.

Schnörkel (-s, unv. M.) *m.* propletenina, průpletek; (archit.) zátočka T.; zavitina; —ei *f.* ozdůbkování, okrašlování; —n ozdůbkovati, šňořiti.

Schnorre *f.* *v.* Schnauze.

Schnuck *m.* poslední vzdech umírajícího; —en vzlykati; vzdychati.

Schnud-el, —er *m.* ozhr, šišně; —eln mh. huhňati, ňuhňati.

Schnüff-eln, schnuffen mh. čuchati, čmuchati, čenichati; huhňati; ňuhňati; —ler *m.* čmuchálek; huhňal.

Schnupf-en mh. šňupati, ňuchati, čenichati; Sch. *n.* šňupání; Sch. (-s, oh. M.) *m.* kýchavka, smrkavka, nádcha; —er *m.* šňupák; —tabak *m.* šňupací n. šňupavý tabák; —tabaksbüchse, —tabaksdose *f.* tabatěrka, pyksla na tabák; —tuch *n.* šátek smrkací, šátek na nos (smrkáček, smrkáč).

Schnupp-e (M. -en) *f.* (am Licht) oharek; —en utírati svíčku; mh. čpíti. [—ern čenichati.

Schnupp-en *m.* *v.* Schnupfen;

Schnur (M. Schnüre) *f.* šňůra; eine Schnur Perlen šňůra perlí; Sch. b. Spinnrade tětiva; fig. pravidlo; Sch. (M. Schnüren, auch Schnüre) snacha.

Schnür-boden *m.* (im Theater) spouštěcí strop; —brust *f.* šněrovačka; —chen *n.* šňůrka; an der Peitsche poplítka, mrsk, šňorlík, šrondlík; —en šněrovati; sich se; sch. natáhnouti, navlíkati (na šňůru).

Schnurgerade *adv.* přímo, zrovna, (jako by bičem šlehl).

Schnür-haken *m.* zápona u šněrovačky); —leib *m.* šněrovačka; —lein *n.* sponka, svorka; Sch. an der Peitsche *v.* Schnürchen.

Schnurmacher *m.* šňůrař, šňůrkář.

Schnür-mieder *n.* šněrovačka; —nadel *f.* šněrovací jehla, návlečka, ozubec; —nestel *f.* šněrovadlo.

Schnurr-bart *m.* valousy T., kníry; —baß *m.* *v.* Schnarrbaß.

Schnurre (M. -n) *f.* hrkačka, chřestačka; bukál, kobza; haraburdí, harampátí, hamparátí; šibřinky, fraška.

Schnurre (-n, M. -n) *m.* ponocný; biřic, dráb.

Schnurr-en mh. broukati, bručeti, bzučeti; říčeti, hrčeti, vrčeti; fig. durditi se, obořiti se, osopiti se na koho; —e, Rädchen, —e! vrč! kolovrátku, vrč! die Katzen —en kočky

předou; —ig směšný; posunkový; —pfeife *f.* bručna; —pfeiferei *f.* haraburdí, harampátí; —teufel *m.* (Spielzeug) vlk.

Schnür-schnur *f.* šněrovadlo; —schuh *m.* šněrovací střevíc.

Schnur-stock *m.* podložka, podkladací tyčinka; naviják; —stracks *adv.* přímo, zrovna, zhola.

Schnürtrog *m.* rudník.

Schob (=es, M. Schöbe) *m.*, —e *f.* otep slámy; došek (na střechu) *v.* Schaub.

Schober (=s, unv. M.) *m.* kopa, kupa; stoh, brh, brah; —baum *m.* stožár; —fleck *m.* kopiště, okopiště, okoliště, červiště, stožiště.

Schoberl, Schöberl *n.* (Kochk.) závitek, skopenec. [liště dělati.

Schobern kopiti, stohovati; oko-

Schock (=es, M. =e) *n.* kopa; zwei Schock dvě kopy; —en kopiti, kopovati; —holz *n.* kopové dříví, kopovka.

Schockel *f. v.* Schaukel.

Schofel, —ig *adj.* bídný, chatrný, ošumělý; —waare *f.*, —zeug *n.* chamradí. **Schöffe** *m. v.* Schöppe.

Schokolade *v.* Chocolade.

Scholasticus *adj.* scholastický; *S. m.* (Domherr=Sch.) scholastikus, kanovník a dozorce škol.

Scholion *n.*, Scholie (M. =en) *f.* (gr.) přímětek, poznámka T.

Scholl-e (M. =en) *f.* hruda; heimische Sch. domácí půda; Sch. (Fisch) *v.* Platteiße; —enbrecher *m.* hrudokol (přístroj na rozdrobení hrud), drolič; —enschläger, —enzerschläger *m.* hrudař; —ern mh. rozpadati se na kusy.

Schon *adv.* už (juž, již); wir wollen sch. sehen uvidíme; so ist's sch. gut je dobře; wenn sch. byť i; habe ich schon wenig, so habe ich doch genug třeba já měl málo, mám předce dost.

Schön *adj.* (=er, =ste) krásný (pěkný, hezký); *adv.* krásně; er läßt dich sch. grüßen! vzkazuje tě pěkně pozdravovat! fig. sch. thun (gegen jmd.) lichotiti se k někomu, lahoditi někomu; —augig krásnooký; —baum *m.* modřín; —blatt *n.* pěknolist *Calophyllum*; —blind *v.* Mondblind; —brot *n.* dalamánek; —dank *m.* poděkování; —druck *m.* (Typ.) líc, lícný tisk; —e *n.* (oh. M.) krásné, krása, krasota; —e *f.* (oh. M.) krása; 2. krasotinka, krásenka, krasavice; —en krášliti; mh. krášliti se, krásou se označovati.

Schon-en (*c. acc. et gen.*) (sch. etw., einen, das Geld; der Zeit, des Feindes sch.; der Schwachen sch.; schone ihrer) šetřiti něčeho; ošetřiti něco; sich sch. šetřiti se; stříci se; —end šetrný, šetřivý.

Schoner, Schooner, Schuner (=s) *m.* škonar (loď), škuna.

Schön-färber *m.* krasobarvíř; -gefühl *n.* krasocit; —geist *m.* krasoduch; (Person) krásník, krásnílek T.; krásníček; —geisterei *f.* krásnilectví, krásnilství T.; —heit *f.* krása, krasota, pěknosť, pěknota, leposť, lepota T.; hezkosť, sličnosť.

Schönheits-gefühl *n.*, —sinn *m.* smysl n. cit krásy, krasocit, krasoch f, vkus T.; —linie *f.* čára n. linie krasotná T.; —milch *f.*, —wasser *n.* krášlicí vodička, krasivka; —mittel *n.* krášlidlo; —sinn *m.* krasochuť.

Schön-schreibebuch *n.* knížka krasopisná; —schreibekunst *f.* krasopisectví; —schreiben *n.*, —schreibung *f.*, —schrift *f.* krasopis; —schreiber *m.* krasopisec; —seite *f.* líc; —ste ddd. nejkrásnější, nejpěknější; —stens *adv.* co nejkrásněji, nejhezčeji; —thuer *m.* lichotník, úlisník; —thuerei *f.* úlisnictví, lichocení. [šetrný; *adv.* -ně.

Schonung *f.* šetření; —slos ne-

Schönwissenschaft *f.* krasověda; —lich krasovědecký.

Schonzeit *f.* (wdm.) zahájený čas (na zvěř).

Schooss (=es, M. Schöße) *m.* lůno, klín; Sch. an Kleidern šos; 2. šos, dávka, plat, snůška, sebrané peníze; —bar poplatný; —geld *n.* plat šosovní P., dávka; —haus *n.* dům šosovní, dům poplatný; —hund *m.* podpaždník; —kind *n.* mazlíček,

mazánek; —rock *m.* kabát se šosy; —sünde *f.* oblíbený n. zamilovaný hřích; —tuch *n.* zástěra.

Schopf (-es, M. -e) *m.* vrchol, vrcholek; Sch. am Dach kukla, kobka střechy, malá valba T.; *fig.* pačesy; (bot., zool.) chochol T.

Schöpf-buhne *f.* (Bauk.) výhon (náhon) n. srub jímací T.; —e *f.* náběrka; 2. Sch., —el *m.* šoufek; nabíračka; —eimer *m.* okov, vědro; vědérce; —en etw. čerpati, nabírati (vody); Athem sch. oddychnouti sobě; Hoffnung sch. naděje nabyti; Muth sch. mysli nabyti; 2. sch., schaffen tvořiti; ein Urtheil, einen Spruch sch. vynesti rozsudek, výrok P.; Verdacht gegen jmd. sch. někoho v podezření vzíti P.; die Sonne —t Wasser slunce pije n. váží vodu.

Schöpfer *m.* tvůrce, stvořitel; 2. čerpač, čerpatel, naběrač, vážič; (Gefäß) *v.* Schöpfgefäß; —geist *m.* tvorčí (tvůrčí) duch; —isch tvořivý, tvůrčí T.; plodivý (plodistvý T.); —kraft *f.* tvornosť, tvořivosť, síla tvůrčí n. tvořivá.

Schöpf-gefäss, —geschirr *n.* čerpačka, naběrák, naběráček, naběradlo; —gelte *f.* nálevka, korčák; sypeň.

Schopf-haar *n.* čupryna, kakada; chocholka; —haube *f.* kokrhel; —henne *f.* chocholka, chocholatka; —ig chocholatý, čubatý.

Schöpf-kelle *f.*, —löffel *m.* sběračka, naběračka, naběrák, naběrací lžíce.

Schopf-lerche *f.* chocholouš; —meise *f.* parukářka, chocholatka; —nagel *m.* nárožník; hlavizna.

Schöpf-quelle *f.* studánka; —rad *n.* řeřabí n. samotížné kolo, korčák; —rüssel *m.* der Insekten sosák čerpací, čerpák T.

Schopftaube *f.* chocholáč.

Schöpfung *f.* stvoření; Sch. eines Spruches vynešení výroku P.; (Dichtersch.) výtvor (básnický).

Schöpfwerk *n.* čerpadlo, naběradlo.

Schöppe (-n, M. -n) *m.* přísedící; (*st.* kmet; *st.* konšel); starší obecní; starší cechovní, cechmistr.

Schoppen cpáti; Gänse sch. krmiti husy; Sch. (-s, unv. M.) *m.* kolna, kůlna; žejdlík. [radnice.

Schöppenstube *f.* soudní síň,

Schöps (-ses, M. -se, od. -sen, M. -sen) *m.* skopec, skop; (Schimpf) maňas, loula, trulant.

Schöpsen-braten *m.* skopová pečeně; —fett *n.*, —talg *n.* skopový lůj; —fleisch *n.* skopovina, skopové maso; —keule *f.*, —schlägel *m.* skopová kýta. [podepěry.

Schore (M. -n) *f.* lodní podpory,

Schoren otřihati; 2. žíti (d. Ernten); 3. drhnouti; 4. zavlačovati pole.

Schorf (-es, M. -e) *m.* strup; svrab, chrásta; přiškvara.

Schorkopf *m.* holohlavec, (kdo má ostřihanou hlavu).

Schörl (-es, M. -e) *m.* (Min.) smolák, skoryl; —quarz *m.* křemenec turmalínový T.

Schornstein, Schorstein *m.* komín, dymník; —feger *m.* kominík; —fegerkrebs *m.* (chir.) rak kominický.

Schoss (-sses, M. -sse) *m.* výstřelek, výpustek, odnož, letorost; 2. Sch. (Geschoß) poschodí; 3. Sch. (-es) am Kleide *v.* Schooß; 4. (Geldabgabe) dávka *v.* Schooß.

Schossen mh. (v. Getreide) metati se; (v. Malz) střelčiti.

Schösser (-s, unv. M.) *m.* chlební lopata, sazečka; 2. výběrčí.

Schoss-gabel *f.* podávky; —geld *n.*, —haus *n.* *v.* Schooß . . .; —gerinne *n.* vantroky; —ig střelčí; —kehle, —kelle *f.* šejtrok, předina vozu; —kehlenkette šejtrokový řetěz.

Schössling (-es, M. -e) *m.* výstřelek, výpustek; *v.* Schoß; 2. mazánek, mazlíček.

Schossreis *n.* odnož. [šulinka T.

Schötchen *n.* (bot.) šešulka, še-

Schote (M. -n) *f.* lusk, luska, luština, struk; šešule, šešulka, šešulina T.

Schoten-blume *f.* koniklec; -dorn *m.* čimišník, trnovník; —früchte *v.* Hülsenfrüchte; —gewächse *pl.* luskové n. šešulinaté rostliny; —klee *m.* štírovník, ledenec, kočičí pazourek; —pfeffer *m.* paprika.

Schotig luskovatý, luštinatý.
Schott (=es, M. =e) *n.* přepážka, pažení (na korábech).
Schotten (=s) *m.* sýr; syrovátka.
Schotter (=s, unv. M.) *m.* štěrk P.; suť; —grund *m.* (Strßb.) štěrkoviště, štěrečné pole P.; —n (e. Straße) štěrkem posýpati n. pokládati, štěrkovati silnici.
Schräfen, schräfern krouhati, cetlovati zelí.
Schraffiren proužkovati.
Schräg, —e *adj.* kosý T., pokosní, šiký; křivý, křivolaký; —e (ob. M.) *f.* křivolakosť, křivolačina, úkos.
Schragen (=s) *m.* šrák; věšák, lestvice; kozlík (na tvaroh).
Schrägwinkelig kosoúhelný.
Schramm-e (M. =en) *f.* pruh, prouha, jizva, šrám; —en pružiti, zpružiti; pruhovati; jizviti.
Schrank (=es, M. Schränke) *m.* skříně, schrána; bei Brunnen ohlubeň, ohlubnice; (Typ.) stojánek; (Web.) sbírání; —e (M. =en) *f.* ohrada, přehrada; zábradlí (šraňk); Sch. (Gränze) hranice P.; Amtssch. úřední zábradlí P.; Zollsch. celní přehrada P.
Schränken mh. křížmo n. šejdrem jíti; rozkročeně choditi.
Schranken-baum *m.* zahrážka; —los neobmezený.
Schranne (M. =en) *f.* ohražení; ohrada, šraňk; tržiště *v.* Schrank.
Schrannenschreiberei *f.* tržní kancelář. [bati; skřípati.
Schrap-e *f.* hřebelce; —en škrá-
Schraub-e (M. =en) *f.* šroub T., svor, točenice; záviť, vrtule; Sch. an der Geige kolík T.; auf —en stehen kolísati se; —en šroubovati; (vrtuliti); fig. natáhnouti, ohnouti koho.
Schrauben-bohrer *m.* ladiška V.; —bolzen *m.* (mech.) klínec šroubový T.; —dampfer *m.* (Schiff) parník šroubový, paroloď se šroubem; —dreher *m.* šroubák; —gang *m.* (mech.) otočka T.;—gewinde *n.* (mech.) závit T.; —kopf *m.* hlava šroubu V.; —linie *f.* čára n. křivka šroubová, šroubovice T.; —mikrometer *n.* drobnoměr šroubový T.; —mutter *f.* matice, matka, hnízdo šroubu T.; —presse *f.* lis šroubový T.; —register *n.* šroubový; —schiff *n.* loď šroubová, loď se šroubem; —schlüssel *m.* rozvěrák, klíč, klika T.; —spindel *f.* (mech.) vřeteno šroubové T.; —stecken *m.* loutka; —stock *m.* svěrák T., svírák, svěradlo, šroubovna; —winde *f.* (mech.) lehčidlo V.; —zieher *m.* vývrtka T., vytahovadlo na šrouby; (b. Gewehr) šroubovák, rozvěrák; —zirkel *m.* kružidlo se šroubem; —zwinger *m.* stužidlo.
Schraub-er *m.* Schraubenschiff; —schlüssel *m. v.* Schraubenschlüssel; —stock *m. v.* Schraubenstock.
Schraz (M. =en) *m.* skřítek.
Schreck *m.* puklina, rozpuklina; *v.* Schrecken *m.*; —bild *n.* strašák, strašidlo; přístrach, příšera; —en zaleknouti, postrašiti koho; Vögel sch. splašiti; eine Speise sch. okaliti, osmažiti; sch. mš. puknouti, prasknouti; leknouti se, poděsiti se; —en (=s, unv. M.) *m.* leknutí, uleknutí, zaleknutí; bázeň, strach; hrůza; —enberger *m.* strašák, bubák.
Schreckens-herrschaft *f.* hrůzovláda; —nachricht *f.* strašná n. děsná zpráva; —nacht *f.* strašlivá n. hrozná noc; —schlucht *f.* strachomorna; —regierung *f.* hrůzovláda.
Schreckenvoll hrůzyplný.
Schreck-gebilde *n.* děsný přízrak; —haft bojácný, lekavý; —haftigkeit *f.* lekavosť; —lich hrozný, strašný, strašlivý, děsný, úžasný; —ling *m.* strašpytel; —niß (=sses, M. =sse) *n. et f.*, —sal (=s) *n.* hrůza, strach, zděšení; —sam *adj.* lekavý; 2. strašlivý; keit osť; —schuß *m.* rána na poplach; výstřel na poplach; výstřel odstrašovací; lekavá zpráva.
Schrei (=es, M. =e) *m.* výkřik, zkřiknutí, vykřiknutí; —adler *m.* mohylník, orel křiklavý.
Schreib-art *f.* sloh T.; způsob psaní P.; —buch *n. v.* Schreibebuch.
Schreibe-bedarf *m.*, —behör *n.* psací potřeby; —brief *m.* dopis,

psaní; —buch *n.* kniha n. sešitek psací T., písanka; psací n. zapisovací knížka, zápiska.

Schreib-en etw. psáti (písati); Sch. *n.* psaní P.; des —ens kundig sein uměti psáti P.; (Brief) psaní; (Zuschrift) list, dopis P.; —er (-s, unv. M.) *m.* písař; Sch. des Testaments písař závětu, ten kdo píše závět n. poslední pořízení P.; Sch. dessen pisatel toho, pisec toho; —erei *f.* psanice; unnütze Sch. marné psaní; schlechte Sch. škrábanina, mazanice; —fehler *m.* chyba v psaní, omyl písařský P.; —gebühr *f.* pisné, plat od psaní; přepisné P.; —geschäft *n.* práce písařská P.; —griffel *m.* pisadlo; —kunst *f.* umění psací, umění psáti T.; umění písařské; pisectví; krasopisectví; —kürzung *f.* kratipis (krátkopsaní T.); —maschine *f.* psací stroj; —material *n.*, —requisiten *pl.* potřeby ku psaní, potřeby psací; —papier *n.* psací papír; —schrift *f.* psací písmo T.; —stein *m.* mastnek, psacek; —stift *m.* pisadlo, pisátko; —stube *f.* písárna P.; (Comptoir) účtovna (kontora) T.; —tafel *f.* tabulka ku psaní; 2. zápisná tobolka; —tisch *m.* psací stůl; —zeug *n.* nářadí ku psaní, nářadí psací T.

Schrei-en mh. křičeti; hulákati; vřeštěti; —er *m.* křikloun, vřešťoun; —erei *f.* křičenice, křik; —hals *m.*, —maul *n.* křikloun.

Schrein (-es, M. -e) *m.* skříně, police; —er *m.*, —macher *m.* truhlář, skřinař *v.* Tischler.

Schreit-en mf. kročiti, kráčeti, stoupati; zu einer Handlung sch. přikročiti, přistoupiti k čemu P.; —füße *pl.* nohy kráčecí (ptákův T.).

Schrekken *v.* Schrecken.

Schrell ostrý, drsný.

Schrembspapier *n.*, Schrenzpapier hrubý, pijavý papír.

Schrenkfüssig klecavý.

Schrift (M. -en) *f.* písmo P.T.; spis P.; —absatz *m.* postupec; —anzeige *f.* návěští o spisu; —bewahrer *m.* listovní (,ího); —enthum *n.* písemnictví; literatura T.; —führer *m.* zapisovatel P. (zápisčík); —gebrauch *m.* písecký obyčej (obecná zvyklosť ve psaní; zobyčejnělý spůsob psáti, obecné užívání (v písmě) T.); —gebräuchlich v písmě užívaný; —gießer *m.* písmolijec P.T.; —gießerei *f.* písmolijectví P.; (Ort) písmolijna P., slévárna písma T.; —halter *m.* (des Setzers) písmonoš, držák; —kasten *m.* (Typ.) kasa na písmo T.; —kegel *m.* kuželka písma T.; —kürzung *f.* kratipis, krátké písmo (T.); —lich písemný, listovní P.; psaný, sepsaný P.; etw. sch. aufsetzen něco ve spis uvesti, sepsati P.; sch. klagen žalovati písemně, žalovati skrze spis P.; etw. sch. überreichen podati něco písemně n. na spise P.; -es Verfahren řízení písemné P.; -e Vollmacht písemné n. listovní plnomocenství P.; —mäßig dle písma; —metall *n.* kov na literky, literina, písmovina T.; —mutter *f.* matice *v.* Matrizze; —saß *m.* (vlt.) man listovní; —sässig vládě zemské přímo podřízený; —satz *m.* sazba písma; T.; —schneider *m.* písmořezec T.; —setzer *m.* sazeč P.T.; —sprache *f.* písemný n. spisovní (-ný) jazyk T.

Schriftsteller (-s, unv. M.) *m.* spisovatel; —ei *f.*, —schaft *f.* spisovatelství; —in *f.* spisovatelka; —isch spisovatelský; —n spisovati.

Schrift-stempel *m.* patrice; —stück *n.* písemnosť, spis; —wechsel *m.* dopisování (s cizí zemí) P.; Sch. vyměňování písma; —wesen *n.* písemnictví T.; —züge *pl.* tahy písma, tahy písemné T. **Schrillen** mh. cvrčeti.

Schrippe *f.* dalamánek (längliches Weißbrot); karásek.

Schringen řinčeti.

Schritt (-es, M. -e) *m.* krok, kročej; Sch. für Sch. krok za krokem; Sch. an den Beinkleidern rozkrok; Executionsschritt eksekuční výkon n. čin P.; Sch. (Maß) krok, kročej T.; —lings, —mäßig *adv.* krokem; —messer *m.*, —zähler *m.* (geom.) cestoměr, krokoměr, krokočet T.; —stein *m.* kámen ku přejití vody; —weise *adv.* krokem, kročmo.

Schröder *v.* Schröter.

Schroff *adj.* (=er, =este) příkrý; strmý; —e *f.* sráz, příkřina; —heit *f.* příkrosť.

Schroll (=en, Mz. =en) *m.*, —e (Mz. =en) *f.* hruda, hrouda; *v.* Scholle; —enbrecher *m.* (Apparat) drolič *v.* Schollenbrecher.

Schröpf-e *f.* požinování, přižinování, požinky, přížinky; —en (das Getreide) přižínati, požínati, ožínati; (chir.) baňky sázeti, baňkovati; *fig.* dříti, natahovati koho; Sch. *n.* pouštění baňkami; —glas *n.*, —kopf *m.* baňka.

Schrot (=es, Mz. =e) *m. et n.* odpadky, odpilky; broky *pl.*; tluč, šrot; špalek, odkolek; cvista, okrajek; Sch. und Korn der Münze stříž a zrno mince P.T.; —art *f.* kalačka, rubačka, kladnice; —brot *n.* hrubý n. černý chleb; —büchse *f.* brokovnice; —e *f.* útinka; —eisen *n.* rypátko; knejp; —en troliti, drobiti, šrotovati; obilí obžíti; váleti sud.

Schröter (=s, unv. Mz.) *m.* šrotýř, líhař, skladač piva; (Käfer) roháč.

Schrot-giessstatt *f.* brokárna; —hammer *m.* perlík; —hobel *m.* uběrák; —korb *m.* (Mühlb.) šrotovník V.; —leiter *f.* nakladačky *pl.* V.; —mehl *n.* šrotová mouka; —mühle *f.* šrotovna, šrotýrna, mlýn na šrot; —säge *f.* kladnice; —wage *f.* krokvice T.; —wand *f.* (Bauk.) srub T.

Schrull-e, Schrolle (Mz. =n) *f.* vrtoch; —enhaft vrtošný.

Schrumpf (=es, Mz. =e) *m.* scvrknutí; (d. Getreide) sprašné; —en mf. krčiti se, scvrkati se; krněti, krsati; —ig scvrklý.

Schrund-e *f.* rozpuklina, rozsedlina; —en mf. pukati *et* pukati se, rozpukati se, rozsedati se; Sch. *n.* pukání, rozpukání; —ig zprýštilý.

Schub (=es, Mz. Schübe) *m.* hod, myk, vrh, hození; ein Sch. des Brotes vsazení chleba; Sch. hnání P. (postrk); —er (=s, unv. Mz.) *m.* šoupadlo, šoupák; pouzdro; —fach *n.* šuple; —fenster *n.* zasouvací n. zásuvné oko T.; odstrkovací okno; —kasten *m.*, —lade *f.* šuple, šuplík; —leiste *f.* (Zimmerm.) svlak T.

Schübling *m. v.* Schiebling; 2. výpuk, výstřelek.

Schub-rad *n.* (b. Sägemühl.) hřeben T.; —rechen *m.* (mech.) postrkovadlo T.; —sack *m.* kapsář; —s=pass *m.* hnací list P., hnanecký list, hn. pas; —stange *f.* (mech.) podavač, podavačka V.; 2. ojnice V.; —station *f.* hnací stanice, hnanecká stanice; —ventil *n.* šoupátko T.; —weise *adv.* šoupavě.

Schüchtern *adj.* (=er, =ste) ostýchavý, plachý, nesmělý.

Schudel *m.* lehkomyslník, nedbalec; Sch. *f.* nedbalá ženská.

Schuffe *f.* (Schöpfe) nalevák V., nálevka (šouf); nandavák, pak (paka *f.*).

Schuft (=es, Mz. =e) *m.* padouch, podlec, taškář; —ig mizerný.

Schufut (=es, Mz. =e) *m.* výr.

Schuh (=es, Mz. =e) *m.* střevíc; Sch. am Pfahle bota V.; Sch. am Mühlrumpfe korčák V.; (Mass) stopa T., střevíc; —bank *f.* lávka n. stolice n. stolička ševcovská; —bank=gerechtigkeit *f.* právo na lávku ševcovskou, pr. stoličné, pr. ševcovské; —blatt *n.* nárt; —bürste *f.* kartáč na střevíce; —draht *m.* dratev; —en; geschuhet obutý do střevíců; —fleck *m.* příštipek; —flicken příštipkovati; —flicker *m.* příštipkář; —knecht *m.* tovaryš ševcovský.

Schuhmacher *m.* švec, obuvník; —gewerbe, —handwerk *n.* ševcovské řemeslo; —lehrling *m.* ševcovský učeník (ševčík); —switwe *f.* vdova po ševci.

Schuh-nestel *f.* šněrovadlo; —sohle *f.* podešev; —stöckel *m.* podpatek, špalíček; —werk *n.* obuv (*m. et f.*); —zieher *m.* obouvátko, obouváček.

Schul-amt *n.* školní úřad P.; 2. úřad učitelský, učitelství P.; —angelegenheit *f.* věc n. záležitosť školní P.; —anstalt *f.* škola P.; —auf=seher *m.* školní dozorce, školní dohlížitel P.; školdozorce; —behörde

f. školní úřad P.; —bildung školní vzdělání P.; —buch *n.* školní kniha P.; —buchdruckerei *f.* školní knihtiskárna; —buchhandlung *f.* školní knihkupectví; —bücherverlag *m.* sklad školních hnih.

Schuld (M. -en) *f.* (moral.) vina, zavinění P.; jdn. etw. zur Sch. legen dávati někomu něco za vinu, viniti někoho z něčeho P.; sich etw. zu —en kommen lassen proviniti se v čem, dopustiti se čeho P.; an wem liegt die Schuld? kdo je tím vinen? an etw. Sch. sein býti vinen něčím; 2. Sch. (schuldige Zahlung) dluh P.T.; *pl.* —en dluhy *Passiva*; 3. (Pflicht) povinnosť; Versprechen macht Schuld dobrovolná přípověď spravedlivý dluh; —bar vinný, provinilý P.; -e Unwissenheit provinilá n. zaviněná nevědomosť P.; —barkeit *f.* vinnosť P.; —betrag *m.* dlužná suma, suma dluhu P., dlužný peníz T.; dluh; —brief *m.* dlužní list P.; —buch *n.* kniha dluhův; kniha pohledávek; —en mh. povinen býti, povinovati; dlužen býti.

Schulden-arrest *m.* vězení pro dluhy; —frei *adj.* (*adv.*) bez dluhův, dluhův prostý n. prázdný; —last *f.* zadluženosť, břímě dluhův P.T.; kurz: dluhy *pl.*; —masse *f.* úhrn dluhův; —rest *m.* zbytek dluhův; nedoplacený n. zbývající dluh P.T.; nedoplatek; —stand *m.* stav dluhův, dlužnosť P.T.; —tilgung *f.* zapravování, splácení dluhův P.T.; —tilgungsfond *m.* fond ke splácení dluhův P.; —tilgungskasse *f.* pokladnice ke splácení dluhův; pokladnice dluhy splacovací P.; —wesen *n.* dlužství (vše co se týče dluhův) P., záležitosti dlužní.

Schuld-forderung *f.* pohledávání dluhův, pohledanosť P., pohledávka T.; —frei *v.* Schuldenfrei; —haftigkeit *f.* vinnosť.

Schuldiener *m.* školní sluha.

Schuldig povinný P.; (von Geldschulden) dlužný (dlužen, žna, žno) P.; (moral.) vinen, vinný; etw. sch. sein povinen býti něčím P.; einem etw. sch. sein dlužen býti někomu; in die Massa sch. sein dlužen býti do podstaty n. k podstatě P.; einer Sache sch. sein vinen býti něčím n. něčeho P.; eines Verbrechens vinen býti zločinem P.; jmd. für sch. erklären někoho vyhlásiti za vinného P.; sich einer That sch. machen dopustiti se skutku P., proviniti se; —er *m.* vinník; *v.* Schuldner; —erklärung *f.* vyhlášení někoho za vinného, vyhláška něčí viny P.; —keit *f.* povinnosť P.

Schuldistrikt *m.* školní okres P.; —aufseher *m.* okresní dozorce školní P., dozorce školního okresu.

Schuldlos bez viny, nevinný P., bezvinný; nezavinilý.

Schuldlosigkeit *f.* nevina P., bezvinnosť; nezavinilosť; —serklärung *f.* vyhlášení koho za bezvinného n. nevinného, vyhláška něčí neviny P.; —szeugniß *n.* vysvědčení nezavinilosti.

Schuldner (-s, unv. M.) *m.* dlužník P.

Schuld-post *f.* dlužný článek, dlužná položka P.; —schein *m.* dlužní list P.; —thurm *m.* věže n. žalář na dlužníky; —urkunde *f.* dlužní listina P.; —verschreibung *f.* dlužní upsání, dlužní úpis P.

Schul-e (M. -en) *f.* škola P.; —en do školy choditi; cvičiti.

Schüler (-s, unv. M.) *m.* školák, žák; —haft školácký; —in *f.* žačka, žákyně, školačka.

Schulfach *n.* školství.

Schülfer-ig (bot.) luptitý T.; —n *pl.* lupty T.

Schul-fond *m.* školní matice (školní nadací P.); —freund *m.* přítel školy; —fuchs *m.* školomet; —gebäude *n.* školní dům, škola P.; —gehilfe školní pomocník P.; —geld *n.* školné (, ého), školní plat P.; —gerecht školský; —gesetz *n.* školní zákon P., —haus *n.* *v.* Schulgebäude; —inspector *m.* školní dozorce; —jahr *n.* školní rok P.; —knabe *m.* *v.* Schüler; —lehrer, —meister *m.* učitel P.; —mädchen *n.* *v.* Schülerin; —mann *m.* školník, znalec školství P.; —meister *m.* učitel; —ordnung *f.* školní řád P.;

—patron *m.* podací pán školy P.; —prüfung *f.* školní zkouška P.; —rath *m.* školní rada; (Person) školní radní P.; —rede *f.* školská n. školní řeč T.; —sachen *pl.* věci, záležitosti školní P.; —strafe *f.* školní trest P.

Schulter (M. -n) *f.* plece T.; —blatt *n.* lopatka T.; —blattgräte *f.* hřeben lopatky; —blech *n.* náramek, náramenník, náplecník; —federn *pl.* pera ramena n. ramenní T.; —fleck *m.* oplecí; podsádka, náramek; —gegend *f.* nadpaží T., obpaží; —ig plecatý; —n mh. na rameno vzíti. [(-en, M. -en) *m.* rychtář.

Schultheiss (-en, M. -en), Schulze

Schul-visitation *f.* školní visitace, školní přehlídka; —wesen *n.* školství; —zeit *f.* školní čas.

Schummel *f.* ošmrda, šišma.

Schummer *m.* soumrak.

Schund (-es, ob. M.) *m.* mrchovina, mrť, oděrky; neřád; fig. škvár; —er *m.* šišně, ozher; —feger, —könig *m.* průtočník, stokočist, záchodočist; —grube *f.* kaliště.

Schunken *m.* *v.* Schinken.

Schupfe *f.* *v.* Schoppen.

Schüppe *f.* lopata *v.* Schaufel.

Schupp-e (M. -en) *f.* šupina T., lupina, slupka; Sch. am Kopfe lupy *pl.*; fig. bělmo; —en strčiti; strouhati, ostr.; sich sch. loupati se.

Schuppen *m.* *v.* Schoppen; —decke *f.* zástřeška; —flosser *pl.* šupinoploutvé (ryby) T.; —los bezšupiný, bezluský; —öl *n.* olej proti lupům; —schlange *f.* slepejš; —thier *n.* luskoun, šupináč.

Schuppig šupinatý, lupinatý.

Schur (ob. M.) *f.* (der Schafe) stříž, stříhání, střih; zur Sch. na vzdor, na příkoř.

Schür-baum *m.* hrabiště, pohrabáč; semenáč; —en (das Feuer ꝛc.) *v.* Schieren.

Schurf (-es, M. Schürfe) *m.* otvor, díra, štělina; (mont.) šachtice kutací V.; —arbeit *f.* kutání, práce kutéřská V.; —bau *m.* kutání, hledání; —bewilligung *f.* povolení ke kutání V.

Schürf-en (mont.) hledati, kopati, kutiti P., kutati V.; —er *m.* kutéř P.T., kopač, hledač.

Schurf-feld *n.* (mont.) pole kutné V.; —gebiet *n.* okršlek kutný V.; kutiště; —gebühr *f.* kutištné *n.*; —gesuch *n.* žádosť za povolení ke kutání V.; —kreis *m.* okres kutný; okres kutiště výhradního V.; —licenz *f.* povolení ke kutání V., povolení kuticí n. hledací P.; —recht *n.* právo kutéřské T.; —schacht *m.* šachta hledací V.; —stollen *m.* štola hledací V. **Schürfung** *f.* kutání V.

Schürhaken *m.* pohrabáč V. *v.* Schierhaken. **Schuriegeln** týrati.

Schurk-e (-en, M. -en) *m.* padouch, taškář, lotr; —enschaft *f.* zlosynstvo; —enstreich *m.*, —erei *f.* padoušství, taškářství; —isch padoušský, taškářský.

Schürloch *n.* psinek, záhřeb, rozhrabovací díra.

Schurren (schnurren) mh. (v. d. Katze) přísti.

Schür-schaufel *f.* vyhazovačka; —stange *f.* pobidlo, šarovník; —wolle *f.* střižná vlna, ostříhaná vlna.

Schurz (-es, M. Schürze) *m.* zástěra; fig. pás; *v.* Schürze.

Schürz-band *n.* podvázka; —e (M. -en) *f.* zástěra; pasnice; —en zavázati; einen Knoten sch. zauzliti, zadrhnouti, na uzel zavázati; (in die Höhe binden) kasati, zahnouti.

Schurz-fell *n.* kožená zástěra; —gürtel *m.* podpáska; —tuch *n.* zástěra.

Schürzung *f.* vykasání; Sch. des Knotens zavázání n. zadrhnutí uzlu T.

Schuss (-sses, M. Schüsse) *m.* střelení, vystřelení, výstřel, rána; nabití; běh, sběh (vody); výrost; výstřelek; fig. ztřeštěnec, střelenec; (b. Web.) útek; —bereich *m.* střelný obor; dostřel; —blei *n.* der Maurer závaží; —bühne *f.* (mont.) záštita V.

Schüssel (M. -n) *f.* mísa, miska; hölzerne Sch. okřín; —brett *n.* police (na mísy); —schrank *m.* misník; —torte *f.* dort misečný.

Schuss-fertig ke střelení hotov; —fest nestřelný, neprůstřelný; neprostřelitelný, neranitelný; —garn *n.* útková příze; —geld *n.* zástřelné (, ého) P.; —gerecht (Pferd) ostřílený; —linie *f.* střelná čára P.; —mäßig na dostřel, na ránu; —weite *f.* dostřelná dálka, donosnosť, dostřelnosť; —wunde *f.* střelná n. prostřelná rána, prostřelení P., postřelenina, postřel.

Schuster (-s, unv. M.) *m.* švec, obuvník; —ahle *f.* šídlo ševcovské; —braten *m.* dušená hovězina, dušenice; svíčková pečeně; —glätt-holz *n.* fidlovačka; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* řemeslo ševcovské, ševcovství, obuvnictví; —karpfen *m.* lín, línek, švec; —kleister *m.* maz ševcovský; —kneif *m.* kraják, kosíř ševcovský (knejp); —leisten *m.* kopyto ševcovské; —n ševčiti, ševcovati; —pilz *m.* koloděj; —riemen *m.* potěh; —späne *pl.* třísťky ševcovské.

Schute (M. -n) *f.* motyka; (Schimpf) necuda, hanebnice.

Schüte *f.* (Fahrzeug) škuta.

Schutt (-es, od. M.) *m.* suť, výsepka; ssutiny, zbořeniny *pl.*

Schütt *adj.* židký, řídký *v.* Schütter, Dünn; Sch. (M. -en) *f.* výspa (ostrov).

Schüttboden *m.* sýpka, obilnice; —register *n.* výkaz sypaného obilí; výkaz sýpečný.

Schütte (M. -n) *f.* hromada, zásep; syp; 2. sýpka *v.* Schüttboden; eine Sch. Stroh otep slámy.

Schüttel-frost *m.* třesení zimničné, třesavice; —kasten *m.* násypka; —n klátiti, potřásati; viklati; jmd. die Hand sch. někomu ruku stisknouti; rukou potřásti.

Schütten etw. sypati, souti; (v. Flüssigkeit) líti, naliti; (wdm.) metati, klásti (mladé); mh. sypati; sich sch. (v. d. Milch) sraziti se.

Schütter *adj.* řídký, sypký; vetchý, zetlelý.

Schutter *m. v.* Schotter.

Schüttern mh. třásti se, chvěti se.

Schütt-futter *n.* zob; —gabel *f.* výtřasky *pl.*; —geld *n.* zájemné (, ého); —getreide *n.* osep, osepky; obilí suté; luskovatiny.

Schutt-halde *f.* rumovisko T.; —haufen *m.* ssutina, zrutina, rumiště.

Schütt-haus *n.*, —kasten *m. v.* Schüttboden.

Schuttkegel *m.* (geol.) kužel rumový T.

Schüttung *f.* sypání; Sch. des Getreides sypání, podsýpání P.; —s-rest *m.* nedoměrek; —sresultat *n.* výsledek sypání.

Schuttwall *m.* násep rumový.

Schütz *v.* Schütze.

Schutz (-es, od. M.) *m.* ochrana, obrana; skrýše, ohrada, útočiště; 2. Sch. (M. Schütze) *m.* in d. Mühle stavidlo, stavnice, zástava, okenice; obrigkeitlicher Sch. ochrana vrchnostní P.; ochrana vrchnostenská; —befohlener *m.* svěřenec, chráněnec; —blatt *n.* (bot.) záštitka T.; —blattern *pl.* chraničky; —bret *n.* okenice, stavnice T., poklop; stavidlo, zástavka; —brief *m.* ochranný list P.; —brücke *f.* (mech.) lávka T.; —bündniß spolek ochranný; Schutz- und Trutzbündniß spolek k ochraně i vzdoře P., spolek obranný i útočný; —dach *n.* přístřeší, podstřeší, podsíní.

Schütze (-en, M. -en) *m.* střelec; (b. Web.) člunek; (Wasserb.) stavidlo T.; Sch. (astr.) střelec T.; Sch. *f. v.* Schutz. [befohlener.

Schutz-empfohlener *m. v.* Schutz-

Schützen (einen, od. etwas vor etwas, gegen etw.) chrániti, zastoupiti koho, zachovati koho v čem; die Tratten sch. přijímati směnky T.

Schutzengel *m.* anděl strážce.

Schützen-haus *n.* střelnice; —kunst *f.* střelectví; —meister *m.* střelmistr.

Schützer *m.* obhájce, ochránce.

Schutz-gatter *n.* hřebeny; brlení; —geist *m.* strážný duch; —geld *n.* ochranné (, ého); plat za ochranu P.; —gerechtigkeit *f.* právo ochranné; der —heilige svatý ochrance, patron; —herr *m.* ochranný pán P.; —herrschaft *f.* ochranné panství P.,

ochranství; —hoheit *f.* ochranství; —jude *m.* ochranný žid P.; —leder *n.* (des Pompiers) obchránka.

Schützling (-s, M. -e) *m.* chráněnec, opatrovanec.

Schutz-los bez obrany, b. ochrany; —mann *m.* ochránce; 2. strážník; —mittel *n.* chranidlo; ochranný prostředek P.; ochrana, záchrana; *v.* Präservativ; —obrigkeit *f.* ochranná vrchnosť; —pocken *pl.* chraničky; —rede *f.* obrana, řeč obranná n. obhajná; —schrift *f.* obranný spis, písemná obrana P.; 2. ochranný spis T.; —stadt *f.* město ochranné P.; —system *n.* ochranná soustava; —verein *m.* (für entlassene Sträflinge) ochranná jednota (ku prospěchu propuštěných trestanců) P.; —verhältniß *n.* obrannosť; ochrannosť P.; —verwandter ochranný obyvatel (obyvatel pod ochranou panskou); —waffe *f.* zbraň obranná, zbraň pro obranu P.; -wehr, Schützwehr *n.* jez T.; —wehre *f.* obrana, záštita; —zoll *m.* clo ochraňovací T.; clo ochranné; —zöllner *m.* přítel ochranného cla; —zollsystem *n.* ochraňovací soustava celní.

Schwabach *n.*, —er *f.* (Schrift) švabach, švabašina.

Schwabbeln mh. plácati se, šplouchati, žbluňkati (jako voda v láhvi atd.).

Schwabe (M. -n) *f.* *v.* Schabe.

Sehwaben-spiegel *m.* švábský řád, švábský zákonník; —streich *m.* švábský (t. hloupý) kousek.

Schwach (*comp.* schwächer) slabý T.; (moral.) křehký T., mdlý, nedostatečný, chatrný; —er Beweis mdlý, nedostatečný důvod P.; —e Gesundheit chatrné zdraví P.

Schwäch-e *f.* slabosť, křehkosť, malátnosť; —en seslabiti, oslabiti, zemdliti; ztenčiti, umenšiti; eine Jungfrau sch. *v.* Schwängern.

Schwach-herzig slabého srdce; —kopf *m.* slaboch, obmezenec.

Schwächl-ich chorý, churavý, neduživý; slaboučký; —ing *m.* slaboch, slaboušek; churavec, neduživec.

Schwachsinn *m.* mdlý smysl P.; —ig mdlých smyslův P.

Schwächung *f.* (des Stimmenschalls) seslabení T.; —smittel *n.* slabidlo.

Schwaden (-s, oh. M.) *m.*, der Schwanz des Hirsches pero; (mont.) třaskavý vzduch T., záduch uhlíkový, smoud, švub; (Getreide) řad, pokos, hrsť obilí; (Gras) pšeníčko; *v.* Hirse; —brei *m.* jahelník; —grütze *f.* jáhly *pl.*

Schwadron-e *f.* *v.* Escadron; —iren mh. tlampati, chvastati se.

Schwager (-s, M. Schwäger) *m.* švakr, svakr, svat.

Schwäger-in *f.* švakrová; —schaft *f.* švakrovství P.; fig. příbuznosť.

Schwalb-e (M. -n) *f.* vlastovka (vlaštovka, lašťovka), vlastovice; Sch. schießen (Wurf von Steinen auf der Oberfläche des Wassers) mističky n. podlíšky házeti; —eln mh. prášiti, lháti.

Schwalben-blau sinavý, vlastovčí barvy; —fisch *m.* bezpich; —kraut *n.* vlastovičník; —nest *n.* vlastovčí hnízdo; —schwanz, —schweif *m.* vlastovčí ocas; 2. (Bauk.) rybina T.; —stecher *m.* fig. špičatý frak; —stein *m.* vlašťovčí kámen (*rus.* kosatík).

Schwalch (-es, M. -e) *m.* zběhnutí plamene, úslon; Sch., Schwalg (-es, M. -e) *m.* díra n. otvor ve zvonařské peci.

Schwall (-es, oh. M.) *m.* peřej, proud, příval; hromada, dav, shluk; nával.

Schwamm (-es, M. Schwämme) *m.* houba.

Schwämmchen *n.* malá houba (hubka, hubička); (Kkht.) *pl.* houby, moučnice, osutina v hubě, bedly.

Schwamm-geschwulst *f.* houbovina; —gewebe *n.* (bot.) podhubí, podplisní T.; —icht houbovitý; —ig houbovatý; —pilz *m.* hubkový hřib; —stein *m.* houbovec; —stoff *m.* houbovina *Fungin*; —wülstchen *n.* (bot.) hubka kořenová T.

Schwan (-es, M. Schwäne, auch -en, M. Schwanen) *m.* labuť (labuď); *v.* Schwanenpelz.

Schwanen mh. tušiti, zdáti se; es schwanet mir tuším, zdá mi se.

Schwanen-arm *m.* fig. labutí (bělostné) rámě; —brust *f.*, —busen *m.* fig. labutí ňádra; —gesang *m.* labutí zpěv; —hals *m.* labutí krk; (Bauk.) kobylí hlava T.; *v.* Schwanenpelz; —horn *n.* (Blasinstr.) labutí roh; —pelz *m.* labutinka, labuťový nákrček; —weiße *f.* labutí bělosť.

Schwang *m.* *v.* Schwung.

Schwanger *adj.* těhotný; (v. d. Luft) obtížený, těžký; fig. mit etw. sch. gehen obcházeti naplněn (žalem atd.); sch. werden, —n mh. otěhotněti.

Schwängern obtěžkati; (chem.) napájeti T.

Schwangerschaft *f.* těhotnosť, těhotenství *Graviditas*.

Schwank (-es, M. Schwänke) *m.* šprým T., švingulace; pletichy; Schwänke machen šprymovati, šprýmy prováděti T.; sch. *adj.* hebký, ohebný; štíhlý; —en mj. klátiti sebou, klátiti se, kolísati se, vrtkati se, váhati; —end vrtkavý (vrtlavý T.), kolísavý.

Schwanz (-es, M. Schwänze) *m.* ocas, ohon, chvost; Sch. des Fuchses prut; Sch. des Hirsches kla, kelka; Sch. des Hundes oháňka, pero.

Schwänz-chen *n.* ocásek; —el *n.* zvonek (Vogel); —eln mh. (von Hunden) vrtěti ocasem; fig. lichotiti, ošmrdovati, ocáskovati; —en mh. vrtěti ocasem; pyšně si vykračovati; ocas přidělati; něco si přiškrábnouti, pod palec schovati; die Schule sch. proplahočiti školu (gem. choditi za školu); geschwänzte Noten (Mus.) vázané noty.

Schwanz-federn *pl.* péra rýdovací T.; —los bezocasý, kusý; —meise *f.* mlynářík; —riemen *m.* podocasník; —schraube *f.* (am Gewehr) čepovní vrtule; —stern *m.* vlasatice (kometa); —wespe *f.* stříhavka.

Schwapp, schwapps! *int.* plesk, plác; —en *n.* pliskání, šplíchání.

Schwär (M. -e) *m.*, —en *m.*, —e *f.* vřed, nežit; —en mh. u. mj. hnojiti se, jitřiti se, podebrati se; —end jitřivý; den Nagel sch. machen zpřímětiti nehet; —ig vřednatý.

Schwark (-es, M. Schwärke) *m.* mračno; 2. *v.* Schwarm; —en mh. mračiti se, zatahovati se; es —et mračí se, nebe se kalí n. zatahuje.

Schwarm (-es, M. Schwärme) *m.* roj (včel); hejno; chumel, chumáč.

Schwärm-en mh. rojiti se; toulati se, plahočiti se; hejřiti; blouzniti, třeštiti; —er (-s, unv. M.) *m.* tulák, potlukač, plahočil; hejsek, zhejralec; (Religionssch.) třeštivec, přepjatec (náboženský) P.; blouznivec; blouznil; (Insekt) lišej; (Feuerw.) praskavka, blyskavka; —erei *f.* hejření; přepjatosť, třeštivosť; blouznění; —erisch toulavý; hejřivý; třeštivý, blouznivý, úrojný; —geist *m.* blouznivosť; (Person) blouznivec; —zeit *f.* (der Bienen) čas rojení.

Schwarmweise *adv.* rojmo.

Schwarte (M. -en) *f.* škvarek; škvára; (Brot) topínka; (Bret) krajina T., odkorek; —nwurst *f.* bachor.

Schwarz černý; (v. Pferde) vraný; Fisch in —er Suppe ryba na černo; die —e Kunst *v.* Schwarzkunst; Sch. *n.* čerň, černina; ein —er černoch; fig. der —e černý (t. čert); das —e im Auge zřítelnice; —amsel, —drossel *f.* kos obecný; —bäcker *m.* chlebař, pecnář; —bart *m.* černobrádek, černovous; —beere *f.* borůvka, černé jahody *pl.*; —binder *m.* bečvář; —blau černomodrý, modročerný; —brot *n.* černý, režný chleb; —dorn *m.* trnka; —dornspinner *m.* trnovníček (housenka a motýl); —drossel *f.* kos.

Schwärz-e *f.* černosť, černota; čerň, černina; černidlo, černivo (černeť Š.); —en etw., jmd. počerniti, začerniti, učerniti; fig. ušpiniti; 2. provozovati podloudnictví, podloudným spůsobem zboží donášeti n. dováželi, vynášeti n. vyvážeti co P.; zboží kradmo přivážeti (pašovati) T.; sich sch. kaboniti se, mračiti se; —er *m.* podloudník (pašerák) P.T.; —erbande *f.* rota podloudnická P.

Schwarz-färber *m.* barvíř na černo; —fisch *m.* ryba na černo; —fleckig s černými skvrnami; —fuchs *m.* liška začernalá; —gelb černožlutý (prapor); —grün temnozelený; —hafer *m.* oves hluchý, ovsíř, sveřepec; —hell černolesklý; —holz *n.* dříví sosnové (jedlové, smrkové, borové); —kohle *f.* černé uhlí, černouhlí, kamenné uhlí T.; —kopf *m.* černohlávek; —kümmel *m.* černucha; —kunst *f.* černokněžnictví; 2. skoblení, černé ryjectví (strouhaný způsob) T.; —künstler *m.* černokněžník; —kupfer *n.* měď černá T.

Schwärzlich začernalý, přičernalý, černavý.

Schwarz-meise *f.* koňadra; —schimmel *m.* popeláč, popelouš; —seher *m.* černovidec; —specht *m.* datel černý, žluna černá; —stirnig černočelý; =er Schwan labuť malá; —sucht *f.* černice (černá žloutenice).

Schwärzung *f.* podludnictví P.T.

Schwarz-wald *m.* černý (t. jehličný) les; —weiß černobílý (prapor); —weizen *m.* černejš *Melampyrum*; —wild *n.* černá zvěř.

Schwatz (=es, ob. M.) *m.* tlach; —en mh. žvastati, žvatlati, plácati, pleskati, tlachati. [chal, tlachač.

Schwätzer *m.* žvasta, žvastal, tla-

Schwatzhaft, schwätzig *adj.* žvastavý, žvatlavý, žvavý.

Schweb-e *f.* vznášení-se; věšadlo, věšák; spád; in der Sch. sein na váze býti; —eln; nebeln und schwebeln v polousnění se míhati; —en mh. vznášeti se; míhati se, kmitati se; es —t mir auf der Zunge mám to na jazyku; es —t mir vor den Augen míhá se mi to před očima; das Sch. in die Tiefe spád T.; —end vznášející-se; visutý; míhavý; =e Gelder peníze nedošlé P., peníze visuté T.; =e (nicht fundirte) Geldschuld nezaložený dluh peněžný P.; =e Verhandlung trvající, nedokonané řízení, věc na soudu jsoucí, na soudu trvající P.; =es Gerüst lešení vytknuté (z oken); lešení vetknuté (kde se díry dělají do zdi) T.

Schwefel (=s, ob. M.) *m.* síra; —alkohol *m. v.* Schwefelkohlenstoff; —antimon *n.* sirník antimonový T.; —arbeiter *m.* sírař; —äther *m.* tresť (sirková); —basen *pl.* (chem.) zásady sirné T.; —blausäure *f.* síropsotnina, sírocyanovodík, rodanovodík T.; —blei *n.* sirník olovnatý T.; —blumen *pl.* květ sirkový T.; —cyan *n.* sírocyan, rodan T.; —eisen *n.* sirník železitý T.; —faden *m.* sirka; —gelb žlutý jako síra; —geruch, —gestank *m.* siřina, sirkovina; —gold *n.* sirník zlatnatý; (3fach) sirník zlatový T.; —haltig sirný, sirnatý; —hölzchen *n.* sirka; —hütte *f.* huť sirná V.; —ig sirný; =e Säure kyselina siřičitá T.; —igsaure Salze *pl.* siřičitany T.; —kies *m.* kyz krychlený T.; —kohlenstoff *m.* sirník uhličitý, sirouhlík T.; —kupfer *n.* (halb) sirník mědnatý T.; —läuterofen *m.* pec k čistění síry T.; —leber *f.* játra sirková T.; —metalle *pl.* sirníky T.; —milch *f.* mléko sirkové T.; —n sirkovati, osirčiti; —natrium *n.*(1fach) sirník sodnatý; (5fach) sirník sodičný T.; —pfuhl *m.* sirné bahno; —platin *n.* sirník platinatý T.; —salz *n.* sůl sirná, *pl.* sirosoli T.; —saures Salz siran T.; —saure Thonerde siran hliničný; —säure *f.* kyselina sirková T., k. sirná; —silber *n.* sirník stříbrnatý T.; —treibofen *m.* pec na hnaní síry T.; —wasserstoff *m.* sirovodík T.; —werk *n.* huť sirná V.; —zink *m.* sirník zinečnatý T.; —zinn *n.* (1fach) sirník cínatý T.; (2fach) sirník cíničitý T.

Schweif (=es, M. =e) *m.* ocas, ohon; chvost (dlouhá srsť na ocase) T.; Sch. am Kleide vlečka; (b. Web.) osnova; Sch. bei Kometen ohon, metla; —affe *m.* chvostan.

Schweifen mf. plahočiti se, toulati se; 2. ocas přidělati; 3. máchati (ve vodě prádlo); 4. zakroužiti.

Schweif-riemen *m.* podocasník; —säge *f.* vykruhovačka; —stern *m.* vlasatice; —ung *f.* výkružek.

Schweig *adj.* vlhký, navlhlý.

Schweig-en mh. mlčeti, pomlčeti; odmlčeti se; umlknouti; —haft, —sam, —selig mlčelivý.

Schweimel (-s, unv. M.) *m.* závrať *v.* Schwindel; —ig závrativý; —n, schweimen mh. potáceti se, vrávorati; závrať dostávati; mizeti.

Schwein (-es, M. -e) *n.* prase; svině; vepř; (Klecks) kaňha, kaňka; —aß *n.* osýpka, zálubné; *v.* Sauaß; —brot *n. v.* Saubrot; —er *m. v.* Schweinhirt; —erei *f.* prasetství, -stvo, sviňstvo; —estall *m.* svinec; —finne *f.* uher; —fleisch *n.* vepřovina, vepřové maso; —furter Grün (chem.) zeleň švajnfurtská T.; —haft sviňský; —händler *m.* sviňař, honák sviň; —haut *f.* vepřovice; —hund, —igel *m.* sviňák *v.* Sauigel; —igeln sviňačiti; —isch sviňský; —mutter *f.*, —sau *f. v.* Saumutter; —pilz *m.* klouzek, máselník; —sborste *f.* štětina; —sbraten *m.* vepřová pečeně (vepřovinka); —schlächter *m.* vepřovák; —schlägel *m.* vepřová kýta; —schneider *m.* nunvář; miškář; —sjagd *f.* honba na divoké svině; —smagen *m.* zděnek, bachor, bachoř; —stall *m.* svinec, prasinec; —stein *m.* sviník, kámen sviňský; —swildpret *n.* divoká vepřovina, černá zvěřina; —treiber *m.* vepřák, sviňař.

Schweiss (-es, M. -e) *m.* pot; (wdm.) barva; in Sch. kommen zpotiti se; kalter Sch. studený pot; im —e deines Angesichts v potu tváři; —bad *n.* potnice, potná lázeň; —bläschen *n.* potničky *pl.*; —decke *f.* houně pro pocení; —dicht *adj.* nepropotný; —drüsen *pl.* potní žlázy; —en mh. potiti se; (wdm.) barviti (krváceti); (chem.) svařiti, svářeti T.; (von Eisen) svařiti se; —fuge, —naht *f.* svar V.; —geruch *m.* spara, prk, zápach z potu; —hund *m.* (wdm.) pes na barvu; —loch *n.*, —pore *f.* potnice, potní dírka, pích; —ofen *m.* pec svářecí T., pec svařovací V.; —stube *f.* potírna; —treibend pot vzbuzující, pot přivádějící; —tuch *n.* potní roucho, utěrák potu; —ung *f.* svařování, přivařování (železa); —wurst *f.* jelito.

Schweizer *m.*, —bäcker *m.* švejcárek (pekař); —ei *f.* švejcarna.

Schwelen mh. tlíti, doutnati.

Schwelg-en mh. hejřiti; im Ueberflusse schw. plýtvati čím; —er (-s, unv. M.) *m.* hejřil; —erei *f.* *f.* hejření; —erin *f.* hejřilka; —erisch hejřivý.

Schwelken (Obst) sušiti (ovoce).

Schwell-e (M. -en) *f.* práh; —en etw. (den Leib) bubřiti, bobniti, nadýmati; rozdouvati; Seufzer schwellten ihren Busen vzdechy dmuly ňádra její; 2. sch. ms. *et* sich sch. bubřeti, zpuchnouti, nadmouti se; das Meer schwillt moře se dme; geschwollene Backen nadulé tváře; —end kypící; -e Haare vlající vlasy; —er *m.* (Bauk.) práh; příčník T.; Sch. an d. Eisenbahn pražec, krokev; —kraft *f.* (des Tones) vlnivosť; —leiste *f.* (mont.) záložka, základka V.; —ung *f.* (des Stimmschalles) dmutí hlasu; (des Meeres) dmutí moře T.; —wasser *n.* zpáteční voda V.

Schwemm-e *f.* plavení, brodění; 2. brod, brodiště, plaviště; —en (Holz) plaviti (dříví); (Pferde) broditi (koně); (Gold) proprati (zlato); (viele Erde an das Ufer) nanesti; spláknouti; —erde *f.* nános, náplav; —ort *m.* brodiště; —teich *m.* brodiště.

Schwend-en zapuditi; vytratiti (verschwenden utratiti); —ung *f.* (bei der Manipulation, beim Kassen- u. Kastendienst) výtrata *f.*

Schwengel (-s, unv. M.) *m.* in der Glocke srdce; Sch. b. Brunnen váha; Sch. bei Göpel voj T.; Sch. kyvadlo.

Schwenk-en točiti; obrátiti; die Fahne sch. praporcem máchati; sich sch. obrátiti se, otočiti se; —ung *f.* zatáčka, obrat.

Schwer (-er, -ste) těžký; —e Arbeit těžká n. hmotná práce P.; —er Fall nesnadný případ P.; —e Noth padoucí nemoc; —e Polizeiübertretung těžký policejní přestupek P.; —e Verantwortung těžká odpovědnosť P.

Schwer-athmigkeit dušnosť, dušnota; —e (oh. M.) *f.* tíže T.; těž-

kosť; —ebene *f.* (mech.) plocha tíže, plocha tížná T.; —fällig těžký, neohebný, nemotorný, nejapný; váhavý; ťapavý, šantavý; =keit -osť; —hörig nedoslýchavý T.; přihluchlý; nahluchlý; sch. sein nedoslýchati; —hörigkeit *f.* nedoslýchavosť, mdlý sluch; —kraft *f.* tížnosť, tížebnosť, tížení, síla tížná, tíže T.; —lich *adv.* těžce, ztěžka, stěží, stěžkem, sotva; —linie *f.*, —durchmesser *m.* průměr tížný, tížnice T.; —messer *m.* tížeměr; —muth *f.* těžkomyslnosť, zádumčivosť T.; —müthig těžkomyslný; =keit -osť; —punkt *m.* těžiště, střed tíže T.; tížník; —spath *m.* merotec hranolový T.; —stein *m.* těžek jehlancový T.

Schwert (=es, M. =er) *n.* meč; —bruder *m.* spolubojovník; —el *m.* mečík *Gladiolus* (bot.).

Schwertfeger *m.* mečíř; —handwerk *n.* mečířství; mečířské řemeslo.

Schwert-fisch *m.* mečoun; —förmig mečitý, mečovitý T.; —lilie *f.* kosatec; —mage *m.* příbuzný po meči T.; —ritter *m.* rytíř meče, rytíř mečový; mečník (*pol.* mečovec, *rus.* mečenosec); —schlag *m.* udeření mečem; pasování (na rytíře); —streich *m.* rána n. sečení n. máchnutí mečem.

Schwester (M. =n) *f.* sestra; —chen *n.* sestřička; —haft, —lich sesterský; —mann *m.* švakr; —schaft *f.* sesterství; —sohn *m.* sestřenec; —stimme *f.* hlas sesterský; —tochter *f.* sestřenice.

Schwette (M. =n) *f.* hranice; pomezí *v.* Gränze.

Schwi! čehy, čihy!

Schwibbogen, Schwiebbogen *m.* oblouk průjezdní T.; průchod, průjezd. [choliti, konejšiti.

Schwicht-en, —igen (einen) chlá-

Schwieger *m. v.* Schwager; —ältern *pl.* tchán a tchyně; —in *f. v.* Schwägerin; —kind *n. v.* Schwiegersohn, Schwiegertochter; —mutter *f.* tchyně, (testa, testice); —sohn *m.* zeť; —tochter *f.* snacha; —vater *m.* tchán.

Schwiel-e (M. =en) *f.* mozol; otlačenina; —ensohler *pl.* (zool.) mozoloprstí T.; —ig mozolný, mozolovatý; —igkeit *f.* mozolovatosť.

Schwier *f. v.* Schwung.

Schwierig těžký, nesnadný; —keit *f.* těžkosť; nesnadnosť P., nesnáze; einer Sch. unterliegen nesnadné býti P.; —keiten in den Weg legen někomu v něčem činiti nesnáze, nesnadnosti, překážky, závady P.

Schwimm-achse *f.* (mech.) osa plování T.; —anstalt *f.* plovárna, plavárna; —blase *f.* měchýř plovací T.; —ebene *f.* (mech.) plocha plování; —en mh. u. ms. plouti, plovati, plavati; plynouti; auf od. in dem Wasser sch. na vodě, ve vodě plovati; in Thränen sch. v slzách se rozplývati; im Blute sch. v krvi se broditi; in Freuden sch. radostí oplývati; —end plující, plovoucí; (bot.) splývavý T.; —er *m.* plovač, plavač, plavec; (zool.) ostříž; (mech.) (zum Messen der Geschwindigkeit des Stromstriches) plavák, plávek T.; proudoměr; —feder *f.* ploutev; —fuß *m.* noha plavací; čapatá noha) T.; —füßer, —füßler *pl.* ploutvonozí, ploskonozí T.; —füßig ploskonohý; —haut *f.* blanka; *pl.* lístky; —hosen *pl.* plovací spodky, hacky; —käfer *m.* vodomil; vírník; —kunst *f.* plavectví; —meister *m.* plavmistr, plavčí mistr, plavecký (, ého); —ort *m.* plaviště; plavadlo, koupeliště; —schnecke *f.* plavnice; —schule *f.* plovárna, plavárna; —vögel *pl.* ptáci vodní, čapatí, plavací T., plováci.

Schwind *adj. v.* Geschwind; Sch. *m.* chřadnutí, schnutí.

Schwinde (M. =n) *f.* lišej, trud.

Schwindel (=s, oh. M.) *m.* závrať; 2. šal, šalba; —ei *f.* mámilství, filutství, filutářství; —er, —geist *m.* vrtohlavec, pomatenec; švihák, švihlík; *v.* Schwindler; —ig závrativý, vrátký, vrtohlavý; —n mh.; mir —t (auch: der Kopf —t mir) hlava mi (se mnou) jde kolem; —sucht *f.* závrativosť.

Schwind-en mſ. mizeti, míjeti; minouti; schnouti, chřadnouti; ſch. laſſen upustiti, ustoupiti od čeho; —flechte *f. v.* Schwinde; —grube *f.* trativod; —ig lišejovatý.

Schwindl-er (=s, unv. M.) *m.* šalič, šulič, šalbíř; filuta; —ig *v.* Schwindelig. [*pl.*

Schwindsucht *f.*, Atrophie úbytě

Schwing-e *f.* potírka, potěračka; opálka, vějice, věječka; (große geflochtene) košatka; houpačka; peroutka; *v.* Schwungfeder, (Gras).

Schwingel *m.* mrvka *Festuca*

Schwing-en etw. (die Fahne) točiti, zatáčeti, máchati čím; den Flachs ſch. len potírati; das Getreide ſch. pálati, povívati obilí; ſch. mh. klátiti se, viklati se; houpati se; (phyſ.) drhati T.; mh. (v. Pendel) kývati T.; (von d. Luft) chvěti se T.; ſich ſch. vyskočiti, vymrštiti se nač; vznesti se, vznášeti se; —eſtock *m.* třepanice; —kölbchen *n.* (b. Fliegen) pahýlky T.; —ung *f.* máchnutí; drhání; kývání; chvění-se; eine Sch. drhnutí, drh; kynutí, kyv, zachvění, záchvěj T.; točení, otáčení; opálání; švihání; vznášení-se.

Schwingungs-bogen *m.* oblouk kývání, oblouk kyvu; oblouk zachvění, oblouk záchvěje T.; —dauer *f.* trvání kyvu, trvání záchvěje T.; —knoten *pl.* uzly kyvu, uzly záchvěje T.; —punkt *m.* bod (střed) kyvu, bod kývání, bod záchvěje T.; —weite *f.* rozkyv, šířka (dálka) kyvu n. záchvěje, rozchvěj T.; —zeit *f. v.* Schwingungsdauer.

Schwipp-e (M. =en) *f.* smrštěk, šibák; nástavek; dužina; —en šibati, švihati, šupati.

Schwipps! *int.* šup! —en mſ. uklouznouti.

Schwirr-en mh. (von Grillen) cvrkati, cvrčeti, svrčeti; (v. Lerchen ꝛc.) cvrkoliti; —end cvrčivý, cvrkavý.

Schwitz (=es) *m. v.* Schweiß; —bad *n.* potnice, potná lázeň; —bank *f.* lavice potní; —e *f.* pot, pocení; —en mh. potiti se; Blut ſch. krví se potiti; ſch. machen, zur Schwitze bringen rozpotiti; das Leder ſch. pařiti; —ig upocen, a, o, ý; —mittel *n.* potidlo, prostředek pro pocení; —pulver *n.* prášek pro pocení; —ſtube *f.* potnice.

Schwög-en mh. bědovati; naříkati; klíti; —erei *f.* nářek.

Schwör-en mh. (auf etw., einen Eid ſch. bei Gott ꝛc.) přisahati P., zapřisahati se; auf die Verfaſſung ſch. přisahati na ústavu P.; zur Fahne ſch. přisahati na prapor P.; ein zur Fahne geſchworener Soldat voják jenž přisahal na prapor P.; —haus *n.* radnice; —tag *m.* den přísahy.

Schwude! *int.* čehy, čihy, tihy; *v.* Schwi!

Schwül *adj.* (=er, =ſte) parný, dušný; —e (oh. M.) *f.* (ſcherzh. Schwulität) parno, dušno, vedro; —en mh. dusiti parnem.

Schwulst (M. =en) *f.*, Sch. (M. Schwülſte) *m.* nabubřelosť T.; opuchlina, oteklina, otok.

Schwülstig opuchlý, oteklý, naběhlý. [údu.

Schwund *m.* suchota, chřadnutí

Schwung (=es, M. Schwünge) *m.* rozhoupnutí, máchnutí, rozmach; pochop; skok, mrsk, mrsknutí; (ſtiliſt.) horování T.; vzlet; Sch. der Rede pružnosť řeči; Sch. der Phantaſie vzlet obraznosti; —baum *m.* pružina; —feder *f.* letka T., křídelní pero; Sch. der erſten Ordnung kosinka; Sch. der zweiten Ordnung peruť T.; (mech.) zpružina; —gewicht *n.* kyvadelní závaží; —haft *f.* (vom Stil *etc.*) horující T., vzletný; (phyſ.) pružný; —kraft *f.* mrštnosť, pružnosť; přemítavosť T.; —kräftig pružný; —rad *n.* přemítací kolo, přeměták T.; —rede *f.* horující řeč; —riemen *m.* převěsný řemen; —voll pružný.

Schwuppe *f.* prut.

Schwur (=es, M. Schwüre) *m.* přísaha P.; —brüchig křivopřísežný P.; —gericht *n.* soud přísežných, porota P.

Schwurgerichts-hof *m.* porotní soud P.; —ſitzung *f.* porotní sedění, sedění poroty P.; —ſprengel *m.* ob-

vod soudu porotního; porotní obvod P.; —verhandlung *f.* soudní líčení před porotou.

Schwürig zjitřený, podebraný.

Schwur-strafgericht *n.* trestní porota, trestní soud přísežných P.; —vergessen kdo se zapomenul nad svou přísahou, kdo přísahy nedbá.

Scientia *f.* (lt.) věda, náuka; scientiv vědecký.

Scirocco *m.* (it.) palčivý vítr, parný vichr (v Italii).

Sciurus *m.* (lt.) veverka.

Sclave *m. v.* Sklave.

Scler-antheae *pl.* (bot.) chmerkovité T.; *—odermi pl.* (zool.) tvrdokožci T.; *—otica f.* (zool.) blána bílá *v.* Hornhaut.

Sconto (it.) *v.* Disconto, *v.* Es=conto.

Scontrir-en (die Kasse) pokladnici přehlížeti P., pokladnici prohlížeti, skontrovati T.; —ung *f.* (der Kasse) přehlížení, skontrování pokladnice P., prohlídka pokladnice T.; —ungsprotokoll *n.* přehlížecí protokol, skontrovací protokol P., protokol o přehlídce pokladny.

Scontro *m.* (*n.*) (it.) prohlídka (pokladnic, skladišť); Sc., —buch *n.* zásobná kniha; (im Kameralstyl) snáška, snášecí kniha T.

Scorbut *m.* (fr.) kurděje *pl.*; —isch kurdějovitý.

Scorpion *m. v.* Skorpion.

Scorso *m.* (it.) prošlý měsíc.

Scortum *n.* (lt.) bludnice, kurva.

Scorzonera *f.* (it.) hadí mord (bot.).

Scriba *m.* (lt.) písař.

Script-or *m.* (lt.) písař, spisovatel; letopisec; *—um, pl., —a* spis, spisy, písemností; —ur *f.* písmo, psaní, rukopis.

Scroph-el (M. =n) *f.*, *—ulae pl.* krtice (med.); *—ularia f.* krtičník (bot.); —ulismus *m.* (med.) krtičnatosť; —ulös *adj.* krtičnatý.

Scrotum *n.* (lt.) šourek (anat.).

Scrupul-ant (=en) *m.* vrtošivec, vrták; —ös *adj. v.* Skrupelhaft; *—um n.* (lt.) skrupul (váha) *v.* Skrupel.

Scrut-ator *m.* (it.) sčítatel; —i=niren (lt.) sčítati hlasy, počítati hlasy (při volbě); —inium *n.* sčítání hlasův, počítání hlasův P.

Scudo *m.* (it.) skudo (římský tolar).

Sculptur *f.* (lt.) rytba; rytina; sochařství.

Scurra *m.* (it.) šašek.

Scutum *n.* (lt.) štít.

Sebaptisten *pl. m.* samokřtěnci, samokřestníci.

Sebazinsäure *f.* (chem.) *v.* Fett=säure.

Seborrh-agia *f.*, —öa *f.* (gr.) (med.) přetučnělosť, přílišnosť podkožního tuku, škraloup tučný.

Secale *n.* (lt.) žito.

Secante *f.* (lt.) sečka, přímka n. čára sečná n. průsečná T.

Seccatur *f.* (it.) týrání.

Secco (it.) suše; *al s.* malen na sucho malovati.

Secerniren (lt.) odděliti, odlou-čiti.

Secess *m.* odloučení; 2. (M. =sse) ústraní; záchod; —schlauch *m.* záchodová trubina.

Secession *f.* (lt.) odloučení, odštěpení; —ist (=en) *m.* odštěpenec.

Sech (=es, M. =e) *n.* krojidlo, čertadlo; —en čertadlem krájeti.

Sechs *num.* šest; S. *f.* šestka, šístka; —eck *n.* šestihran, šestikout; —en rozšestiti; —ender *m.* (Hirsch) šesterák; —er *m.* (Ziffer) šestka T.; (Münze) šesták T., šestáček; —er=lei, —fach, —fältig šesterý, šesteronásobný; —fingerig šestiprstý; —flächig šestiplochý T.; —füßig šestinohý; —hundert *num.* šest set; —hundertster šestistý; —jährig šestiletý; —kreuzerstück *n.* šesták; —mal šestkrát; —malig po šestkrát; —tausend *num.* šest tisíc.

Sechst-el (=s) *n.* šestina T.; —ens *adv.* za šesté; —er (ddd. —e) šestý; —halb půl šesta.

Sechsundzwanzig *num.* dvadcet šest, šestadvadcet, šestmecítma; -ster dvadcátý šestý, šestadvadcátý.

Sechs-wochen *pl. f.* šestinedělí, kout, poloh; in die S. kommen přijíti do kouta, slehnouti; —wöchnerin *f.* šestinedělka, koutnice; —zeilige Gerste ječmen šestiřádký.

Sechtel-n pařiti, běchovati, vy-

Sorbil (lt.) střebný.
Sordine *f.* (it.) (muf.) přiduska; *con sordino* (it.) s přiduskou.
Soredium *n.* (gr. lt.) (bot.) kupka T. *v.* Bruthäufchen.
Sorg-befreit bezstarostný; —e (M. -en) *f.* starosť; péče P.; trampota; S. für etw. tragen péči míti oč, bedlivosť míti nač n. oč; dbáti oč n. čeho P.; —en (für etw.) pečovati, starati se oč; etw. f. obávati se čeho; —falt (ob. M.) *f.* bedlivosť; péče P.; —fältig bedlivý, pečlivý P. [indianské proso.
Sorghum *n.* (bot.) cirok, surok,
Sorg-los nepečlivý P., bezstarostný (nedbanlivý P.); *adv.* bez péče; —losigkeit *f.* nepečlivosť P., bezstarostnosť, bezstarostí (*n.*), (nedbanlivosť P.); ein großer Grad von S. nedbanlivosť u velké míře P.; —sam pečlivý, dbalý; -keit -osť.
Sorgsamen *m. v.* Sorghum.
Sorites *m. v.* Sorytes.
Sort-e (M. -en) *f.* (fr.) druh T., vrh; —en *v.* Sortiren.
Sortiment (-es, M. -e) *n.* (fr.) výběr, sklad rozmanitého druhu (zboží) T.; (S.-Buchhandel) knihkupectví skladnické; (Verlags-Buchhandel knihkupectva nákladnické); —handel *m.* obchod ve věcech svěřených, prodej věcí svěřených P.T.
Sortiren rozvrhovati, tříditi (druhovati).
Sorus *m.* (gr.) (bot.) hromádka T.
Sorytes *m.* (gr.) závěrek hromadný T., rozsudek hromadný, hromadník.
Sottise *f.* (fr.) hlouposť, bláznovství; urážka; neslušnosť.
sotto voce (it.) přidušeným n. přitajeným hlasem.
Soubrette *f.* (fr.) komorná.
Souffl-eur *m.* (fr.) napověda; —iren napovídati.
Soup-é u. —er *n.* (*m.*) (fr.) večeře; —iren večeřeti.
Souslieutenant *m.* (fr.) podporučík. [podzemek.
Souterrain (-s) *m.* (fr.) podzemí,
Souverain *adj.* (fr.) svrchovaný; S. (-s) *m.* svrchovaný panovník P.; —d'or *m.* (Münze) suvrén, suvrýn T.; —ität *f.* svrchovanosť P., vrchmocí; —itätsrechte *pl. n.* práva svrchovaná.
Souvenir *n.* (fr.) upomínka.
Sovereign *m.* (engl. Münze) suvrýn anglický T.
Soviel *num.* tolik, tolikéž; *adv.* sov. ich weiß pokud vím; sov. wie tolik jako by; —erlei tolikerý; —fach tolikeronásobný.
Soweit als.. *adv.* pokud, dokavad.
Sowohl ... als auch *conj.* jak — tak, netoliko — nobrž i, nejen — ale i, i —i.
Sozialist *m. v.* Socialist.
Spächtig přepadlý, vyzáblý.
Spada *f.* (it.) meč.
Spadix *f.* (gr.) (bot.) palice T.
Spagat (-es, M. -e) *m.* (it.) špagát, motouz; —buchse *f.* špagátnice; —spule *f.* cívka na špagát.
Späh, —e *f.* vyzvídka, zvěd, zvědy, špehy; —auge *n.* slídivé oko; —biene *f.* vyzvědačka; —en vyzvídati, číhati, slíditi, pásti po kom; —er *m.* vyzvědač, slídič, zvědač; —ergabe *f.* slídivosť.
Spahi (M. -s) *m.* (türk.) jezdec; 2. rytíř, zeman (turecký).
Spalier (-es, M. -e) *n.* (im Zimmer) čaloun, koberec; (im Garten *etc.*) dvojřadí.
Spallet-e *f.* (b. Fenster) špaleta T.; —laden *m.* okenice špaletná T.
Spalt (-es, M. -e) *m. v.* Spalte; S. bei der Feder rozštípení, skřipec; —bar štípatelný; —bruch *m.* štěpina, rozštěp, porušení rozštípením; —e (M. -en) *f.* štěrbina, skulina, rozpuklina, rozsedlina; rozkol, rozštěp, proštěp; S. am Knochen skula; (Rubrik) sloupec P.; (typogr.) sloupec; —el, —chen *n.* (b. Obst) křížalka; —en štípati, rozštípati, kláti, kálati (dříví); mf. pukati, rozpukati se, štípati se, rozštípati se; —füße *pl.* nohy klanoprsté; nohy obroubené (u ptáků) T.; —futter *n.* (b. Drechsl.) kličidlo, svěradlo; —ig skulinatý, štěrbinatý; štípatelný; —säge *f.* pila rozvrhovací, rozvrhovačka T.; —schnäbler *pl.* klano-

zobci (ptáci) T.; —schnitt *m.* rozštěp; —ung *f.* rozštípení, rozštěp; rozdělení; nesvornosť P.; roztržka; S. der Parteien nesnášení-se stran P.; S. des Flusses roztoky *pl.* T.; —wunde *f.* rozštěp; —zeug *n.* (b. Zimmerm.) rozvrhovačka; -züngler *pl. m.* klanojazyčníci (plazi) T.

Spalze *f.* otřepky, opišky *pl.*

Span (-es, M. Späne) *m.* blána; tříska, třísťka, dřízha, odkolek, odštěpek, oseček; Leuchtsp. dračka, louč (špán).

Spän-ekalb *n.* odstávče; —en dávati cucat; (ab-) odstaviti.

Spanferkel (-s, unv. M.) *n.* podsvinče, ssele, čunče. [spinadlo.

Spange (M. -n) *f.* spona, sponka,

Spängler (-s, unv. M.) *m.* klempíř (sponkář); —gewerbe, —handwerk *n.* klempířství.

Spanisch španělský; —e Fliege pryskýrka; —er Flieder šeřík; —e Reiter rozsochy, rohatky, rohatiny; —es Rohr španělka; das sind ihm —e Dörfer to je mu podivné.

Spänlage *f.* výtoň.

Spanmacher *m.* dračkář.

Spann (-es, M. Spänne) *n.* spřež; nárt; S. beim Seiler rožník; —ader *f.* svazová n. suchá žíla; —bret *n.* ložní prkna postranní, postranice, ložnice; —dienst *m.* robota potažní, robota s potahem.

Spanne (M. -en) *f.* píď; —lang *adj.* na píď zdéli, na píď dlouhý; -er Mensch pídimužík.

Spanneisen *n.* napinák.

Spann-en etw. táhnouti, natáhnouti, pnouti, napnouti, napínati; seine Ohren s. napnouti sluch, nastavovati uši; die Pferde s. zapřáhnouti koně; (math.) eine Sehne —t einen Bogen tětina přepíná oblouk T.; —er, Spänner *m.* skladčí; spřežník; klika, napinač; příčka; S. (zool.) spěnuška T. *v.* Spannraupe.

Spann-feder *f.* zpruha; zpružinka; —ferkel *n. v.* Spanferkel; —hoch *adv.* na píď vysoko; —kette *f.* šupka, závírka, podvazovák, podvazovačka stahovací řetěz; —kraft *f.* pružnosť; rozpínavosť T.; —nagel *m.* svorník, svěrák, nicohlav; —rahmen *m.* (Bauk.) pouch T.; —raupe *f.* píďalka, zavináč; —riegel *m.* (Bauk.) rozpěrák; —riemen *m.* spěnák, spírka; —ung *f.* natažení; (mech. etc.) napnutí, napětí; napnutosť; —weite *f.* světlosť (oblouku) T., rozpona; —zettel *m.* list n. cedule služební P. **Spansau** *f.* sprasnice.

Sparbutter *f.* sporé máslo.

Spargel (-s, vh. M.) *m.* chřesť, hromostřel, hromové koření, hromek; —beet *n.* chřestový záhon; —gewächse *pl. v.* Smilaceae; —kuchen *m.* chřestový koláč; —pflanze *f.* chřestová sazenička; —plantage *f.* chřestový sad; —suppe *f.* chřestová polívka.

Spar-herd *m.* sporák, sporokrb; —kasse *f.* spořitelna, spořitelnice; —kassenbüchel *n.* knížka spořitelničná P., kn. spořitelní.

Spärlich sporý, skrovný.

Spar-meister *m.* spořil; —mittel *n.* spořidlo.

Sparren (-s, unv. M.) *m.* (archit.) krokev, krokva T.; —feld *n.* mezikrokví T.; —kopf *m.* krokvina, krokevnice, hlava krokevní T.; —latte *f.* (Bauk.) krokevní lať T.; —träger *m.* podkrokevnice T.; —werk, Sparrwerk *n.* krokevní vazba, krokví, krov T.

Spar-sam spořivý, šetřivý, šetrný; řídký; —sucht *f.* spořivosť, šetřivosť; —verein *m.* spolek úsporný.

Spasm-a *n.*, —us *m.* (gr.) křeč; —atisch křečnatý, kdo trpí na křeče; —odisch, spastisch křečovitý.

Spasmologie *f.* křečoznalství, křečozpyt.

Spass (-es, M. Späße) *m.* žert, šprým, šašky; —en mh. šprymovati, šaškovati T., žertovati; —haft šprymovný, šaškovitý T., žertovný.

Spässling *vn.*

Spass-macher, —vogel *m.* šašek, šaškář T., žertýř, žertovník, šprymovník; —macherei *f.* šaškářství, šaškovnictví, šašky T.

Spät *adj.* (-er, -este) pozdní, opozdilý; —eres Recht potemní právo,

pozdější právo; —e (ob. M.) *f.* dávnosť, pozdnosť.

Spatel (-s, unv. M.) *m.* lopatka, lžička; kopisť; —ig (bot.) kopistitý T.

Spaten mh. rýti, rýpati; rýčem pracovati; S. *m.* rýč, rýček; —stich *m.* rýpnutí; erster S. kopání základu.

Spätgeburt *f.* pozdní porod, opozdilý porod.

Spath (-es, M. -e) *m.* nakolenice; (Min.) živec; *pl.* —e (Min.) štěpovce T.

Späthafer *m.* zelenák.

Spatheisenstein *m.* (Min.) měnivec železný T.

Spätheu *n.* podrostek.

Spatium (M. -ien) *n.* (lt.) *v.* Spazie.

Spät-jahr *n.* podzim, podzimek; —ling *m.* pozdniče, podzimče, ete; —obst pozdní ovoce; -regen *m.* pozdní dešť; —rose *f.* pozdní růže; —roth *n.* pozdní červánky; —sommer *m.* záletí.

Spatz (-es, od. -en, M. -en) *m.* vrabec; —enfalk *m.* krahulík, vrabčák.

Spazie (M. -n) *f.* (Mus.) prázdnina; (Typ.) prokladka T.; proložka, prostrčka.

Spazier-en mf. procházeti se; sp. gehen jíti, vyjíti na procházkn; —fahrt *f.* projížďka; —gang *m.* procházka; —ritt *m.* projížďka.

Specerei *v.* Spezerei.

Specht (-es, M. -e) *m.* datel, žluna *Picus*; —meise *f.* brhlík *Sitta.*

Special *adj.* (lt.) obšírný, zevrubný, podrobný; —e Angabe jednotlivé n. podrobné udání T.; sp. zvláštní P.; jednotlivý; —ausweis *m.* obšírný n. zevrubný výkaz P.; —commission *f.* zvláštní komise P.; —geschichte *f.* zvláštní dějepis T.; —ist (-en) *m.* zvláštní znatel; —karte *f.* (geom.) podrobná (zvláštní) mapa, podrobný zeměvid T.; —tarif zvláštní sazení n. sazba P.; —vollmacht *f.* zvláštní plnomocenství T.

Speciell *v.* Special; -e Bestimmung zvláštní ustanovení P.; sp. *adv.* zvláště; jednotlivě, podrobně T.

Species *f.* (lt.) tvar T., věc určitá; věc každá zvláště; věc jednotlivá P.; (apoth.) příměsek; *S. facti* vylíčení děje; —dukaten *m.* zvláštní dukát; —thaler *m.* dolar tvrdý T., dolar specijní.

Specifi-cation *f.* (lt.) tvarování; roztvarování; rozdružení; seznam, výčet, výkaz zevrubný P.T.; —ciren zevrubně vyčísti; popsati, jmenovati jednu každou věc, každou věc zvláště; jmenovati kus po kusu P.; tvarovati; roztvarovati; rozváděti na druhy T.; —sch tvarový; —sches Gewicht potažná váha.

Speck (-es, ob. M.) *m.* slanina; sádlo, tuk; —bauch *m.* podbřišek; —birn *f.* baňatka, sladnice; —flecken *pl. m.* slaninovky; —griebe, -schwarte *f.* škvarek; —händler *m.* slaninář; —ig tlustý, tučný; slaninovatý; —käfer *m.* kožejed; —knödel *m.* tukový (špekový) knedlík; —seite *f.* polta n. bocheň slaniny; —stein *m.* tuček T. (mastnec, mastnek, tučnec); —torte *f.* tukový dort; —wurst *f.* tukovice, tučnice.

Spectakel *n.* (fr.), —stück *n.* podívání, podívaná, křiklavý n. hřmotný kus.

Specul-ant (-en) *m.* (lt.) výdělkář; podnikář; —ation *f.* pátrání, vypatřování T.; auf S. na zisk T.; —ationsgeist *m.* podnikavosť T.; —ationskauf *m.* koupě na zisk P.T., koupě na výdělek P.; —ativ pozorovací, pátravý, vypatřovací T.; vymýšlivý, spekulativní; (kfm.) podnikavý T.; —iren spekulovati, pátrati, vypatřovati T., skoumati, obmýšleti; podnikati.

Spedi-ren (it.) (eine Waare) odeslati, odpraviti zboží P.; poslati, vypraviti zboží; —rer, —teur (-s) *m.* odsílač, odsílatel P., posílatel, zasílatel, dopravník, výpravník; —tion *f.* odsílka P., posílka, zásílka, doprava; posílatelství.

Speditions-buch *n.* kniha posílek, kniha posílatelská T.; —bureau *n.*, —comptoir *n.* záselna; —conto *m.* (*n.*) účet zasílatelský, účet z posílek; —gebühr *f.* plat za odeslání P., záselné *n.*;

—geschäft *n.* odesílatelství P., zasílatelství, obchod zasílatelský P.; —platz *m.* místo pro obchod zasílatelský, místo zasílatelské; —provision *f.* mzda za odeslání P.; odměna posílatelská T.

Speer (-es, M. -e) *m.* kopí, oštěp, hrot; —schaft *m.* kopiště, hrotiště.

Speibecken *n.* plivátko.

Speiche (Mt. -n) *f.* špice u písty; pramen, špice u kola T.; (anat.) vřetenní kosť T.

Speichel (-s, unv. M.) *m.* slina; ausgeworfener S. výplivek; —artig slinovitý; —drüse *f.* slinice, žláza slinná; —fluß *m.* slinotok, slinavosť, slintavosť, slinovatosť; —lecker *m.* patolízal, podleza; —n mh. plíti, plinouti, plivati; sliniti, posliniti; —stoff *m.* slinovina; —thierchen *n.* pěnomil, křís.

Speicher (-s, unv. M.) *m.* obilnice P.; sýpka (špejchar); —n nasýpčiti, nahromaditi (obilí) na sýpku.

Spei-en mh. plíti, plivati; dáviti (se); Feuer u. Flammen s. soptiti, sršeti; —er *m.* plivač, blíč, blivoň; es ist mir —erlich chce se mi blít; —erling *m.* oškeruše (bot.); —kasten *m.* plivátko.

Speil (-es, M. -e), —er *m.* špýl, šprejl; —ern špejlovati.

Speis *f. v.* Speisekammer.

Speise (Mt. -n) *f.* jídlo, krmě, pokrm; grobe S. hrubá krmě; —bier *n.* pivo stolní; —brei *m.* strávenina; *v.* Chymus; —haus *n.* jídelna; —kammer *f.* špižírna; potravna; —kelch *m.* (kirchl.) kalich na podávání; —meister *m.* potravník.

Speisen mh. jísti; hodovati; špižovati, zásobiti potravou; den Kessel sp. (mech.) napájeti T.; einen Graben sp. příkop vodou naplniti; ich wünsche wohl zu sp. přeju dobrého chutnání; ich wünsche wohl gespeist zu haben (Höfl.) přeju dobrého zažití.

Speise-pumpe *f.* (mech.) pumpa napájecí T.; —reste *pl.* zbytky jídla; S. zwischen den Zähnen zájeď; —rohr *n.* (mech.) trubice napájecí T.; —röhre *f.* jícen T., chřtán, hltan; -saal *m.*, —salon *m.*, —stube *f.*, —zimmer *n.* jídárna, jídelna; —schrank *m.* špižník; —wasser *n.* (mech.) napájecí voda T.; —wein *m.* víno stolní; —wirth *m.* stravovník.

Speis-gelbe Farbe barva zvonová T.; —kobalt *m.* ďasec osmistěný T.; —ung *f.* (mech.) napájení.

Spelt, Spelz (-es, vh. M.) *m.* špalda, samopše.

Spelze (Mt. -n) *f.* (bot.) plucha T.; kožka; otlučky, plevy *pl.*

Spencer (Spenser) *m.* (engl.) živůtek (ženský), kabátek.

Spende *f.* rozdávka; udílení.

Spend-el (Mt. -n) *f.* špendlík *v.* Spennnadel; —eln špendliti.

Spend-en (einem etw.) rozdávati, vydávati komu co; uštědřiti komu čeho; —iren hojně, štědře uděliti, uštědřiti; —sam, —selig štědrý.

Spengler *m. v.* Spängler.

Spennnadel *f.* špendlík; spinadlo.

Speranza *f.* (it.) naděje.

Sperber (-s, unv. M.) *m.* krahuj, krahulík; —baum *m.*, —beere *f.* oškeruše; —eule *f.* sova krahujčí; —grasmücke *f.* pěnice vlaská.

Spergel *m.*, —gras, —kraut *n.* kolenec *Spergula.*

Sperling (-es, M. -e) *m.* vrabec; —seule *f.* sova nejmenší.

Sperma *n.* (gr.) semeno; —*cet* *n.* (chem.) vorvaň T.; —tine *f.* semenina, semenovina; —tozoon *n.* semenožilec.

Spermo-dermis *f.* (bot.) obsemení jednoduché, plénka T.; —*trophium* *n.* (bot.) zárodečnice; semenice T.; —*tylium* *n.* puchřec semenný T.

Sperr *adj.* krušný, peprný, trpký, vyschlý.

Sperr-abnahme *f.* otevření pečeti (soudní) P.; —anlegung *f.* zpečetění čeho; dání, vzetí čeho pod pečeť P.; —bank *f.* (in einem Hafen) přístavní závory *pl.*; —baum *m.* zápora P.; —bericht *m.* pečetní zpráva P.; —buhne *f.* (Wasserb.) výhon hradicí T.; —commissär *m.* pečetní komisař P.; —e *f.* zavření; zamčení P.; (Versieglung) zpečetění P.;

(Sistirung) stavení, zastavení P.; gerichtliche S. zamčení od soudu, zamčení soudní, soudní zpečetění P.; das Vermögen des Verschuldeten in die gerichtliche S. nehmen majetnosť dlužníkovu dáti, vzíti pod soudní pečeť, zpečetiti P.; Gehalts- und Löhnungs-Sp. zastavení služného a námezdného P.; —eisen *n.* základka, padka, oškrd V.

Sperren (etw. in et. sp.) zavříti, zamknouti; zahraditi, zastaviti; sich sp. vzpírati se.

Sperr-geld *n.* závěrné; —haken *m.* rozpěrák, zlodějský klíč; rohatina; zadržák; —holz *n.* rozporka; —kegel *m.* (mech.) základka, rohatka T.; —kette *f.* zavěrák, závěrka, zavěračka, zavěrací n. závěrcový řetěz; —kies *m.* (Min.) kyz hranolový T.; —leiste *f.* rozpěnák, rozpěrák; —rad *n.* (mech.) hřeben T.; —relation *f. v.* Sperrbericht; —stange *f.* zapěradlo; —stunde *f.* hodina zavěrací P.; —weit *adv.* do kořán.

Spesen *pl.* (it.) útraty, vydání, náklady P.T.; —buch *n.* kniha nákladův n. útrat T.; —nota *f.* seznam nákladův n. útrat T.; —rechnung *f.* účet z nákladův, ú. z útrat T.

Spezerei (M. -en) *f.* (it.) koření; —händler *m.* obchodník se zbožím kuchyňským (T.); kořenník; —waare *f.* zboží kořenné P., zboží kuchyňské T.; koření kuchyňské; —waarenhandlung *f.*, —waarengeschäft *n.*, —handlung *f.* prodej zboží kořenného, obchod se zbožím kořenným (obchod se zbožím kuchyňským T.).

Sphär-e *f.* (gr.) okres, obor; rozsah; (math.) koule T.; —isch kulový, sférický T.; —oid *n.* kulovník.

Sphenoid *n.* (gr.) klinotvar T.; —alknochen *m.* kosť kolková T.

Sphingoidea *pl.* (zool.) lišejovití (motýli) T. [ník, svěrák.

Sphinkter *m.* (gr.) (anat.) šňůr-

Sphinx (M. -e) *f.* (*m.*) (gr.) (myth.) lvoš, sfinx; (zool.) soumračník, lišej.

Sphragistik *f.* (gr.) pečetisloví, náuka o pečetech T. [natý.

Spica *f.* (lt.) klas; —*tus* klas-

Spick-en prostrkati, protýkati slaninou, špikovati; den Beutel sp. kapsu si mastiti, peněz si nadělati; —feder *f.* peroutka, špikovadlo, maslovadlo; —nadel *f.* špikovačka, špikovnice, protykačka, protykací jehla; —pfahl *m.* (Bauk.) kolík ke šlahounům T.

Spicula *f.* (bot.) klásek.

Spiegel (-s, unv. M.) *m.* zrcadlo; (S. des Wassers hladina T.; —blank *adj.* čistý jako zrcadlo; —einfassung *f.* obruba zrcadelní; —eisen *n.* železo zrcadelné T.; —fabrik *f.* zrcadelna, zrcadlárna; —fasan *m.* bažant leskutý; —fechten (mit erdichteten Worten) blýskati se (naučenými slovy); —fechter *m.* blyskotkář; —fechterei *f.* šermování prázdné, šavličkářství, blyskotkářství, mamidlo; —gewölbe *n.* klášterské klenutí ploché T.; —glas *n.* sklo zrcadelné; —glatt *adj.* hladký jako zrcadlo; —händler *m.* zrcadelník; —hütte *f.* zrcadelna, zrcadlárna; —karpfen *m.* králík, tarant; —kreis *m.* kruh zrcadelný T.; —metall *n.* zrcadlovina, kov zrcadelný T.; —mikroskop *n.* drobnohled zrcadelný T.; —mühle brusírna zrcadel.

Spiegeln mh. blyštěti se, třpytiti se, lesknouti se, zrcadliti se; sich s. vzhlídati se, vzhlížeti se.

Spiegel-sextant *m.* (phys.) sextant n. šesterník zrcadelný T.; —teleskop *n.* dalekohled zrcadelný T.; —vogel *m.* modráček; —zimmer *n.* pokoj zrcadelný. **Spiegler** *m.* zrcadelník.

Spieker *m. v.* Spiker.

Spiel (-es, M. -e) *n.* hra P.; er hat dabei die Hand im —e gehabt on v tom měl ruce; —art *f.* odrůda T.; —ball *m.* hrací míč; —bank *f.* herna, hernice; —betrug *m.* podvod ve hře P.; —einlage *f.* sázka berní P.; —en hráti; dováděti; (mil.) sp. (v. Kanonen) pracovati; mh. měniti se; die Farbe —t in's Rothe barva jde do červena; —er *m.* hráč; herec; —erei *f.* hra, hračka, hříčka; —geld *n.* herné; —gesell, —gefährte *m.* spoluhráč; —haus *n.* herna; —hölle *f.* karbanický pelech; —ho-

norar *n.* herné; —karte hrácí karta; *pl.* karty; —leute *pl.* hráči; hudci; —lust *f.* hravosť; —mage *m. v.* Spillmage; —mann *m.* hráč, hudec; —marke *f.* hrací známka; —raum *m.* prostora, prostranství; pole; průduch; —schuld *f.* herní dluh P.; —stätte *f.* hřiště; —sucht *f.* karbanivosť; —uhr hrací hodinky; —waare *f.*, —werk, —zeug *n.* hračky *pl.*, hříčka; —weise *adv.* hravě; —werk *n.* hrací stroj.

Spier (=es, M. =e) *n.* osť, osina; —gras *n.* ostřice; —pflanze *f.* tavolník.

Spiess (=es, M. =e) *m.* kopí, dřevce, dřevec, oštěp; tříšťka; parohy; (Typ.) mázka, výskoček, výstavek; —bock *m.* špičák, vidlák; —braten *m.* pečeně na rožni; —bürger *m.* měšťák, šosák; —bürgerlich šosácký; —en etw. napíchnouti, nabodnouti; —ente *f.* ostralka; —förmig kopinitý (hrálovitý T.); —gerte *f.* proutek ke švihání; prače; —gesell *m* tovaryš, druh, soudruh, společník; —glanz *m.*, —glas *n.* surma, straba, sklenec, stříbřec; —gras *n.* ostřice; —knecht *m.* kopiník; —krapfen, —kuchen *m.* vaječník, trdelník; —rennen *n.* kolba, sedání; —ruthe *f. v.* Spießgerte; —ruthen laufen ulicí běhati; —schaft *m.*, —stange *f.* kopiště, oštěpiště, hrotiště; —träger *m.* kopinník, oštěpník, ratištník. [něčeho.

Spiken mh. zabodnouti se do

Spiker (=s) *m.* hřeb, bodlo; —n bodly připevniti, přibodliti.

Spikken *v.* Spicken.

Spill, —e (M. =en) *f.* vřeteno; přeslice; nátoč; kolíček, šprle T.; cívka; —en točiti, motati; —enrad *n.* kolo T.; —hahn *m. v.* Birkhahn.

Spilling (M. =e) *m.* špendlíky (žluté slivky).

Spill-mage *m.* příbuzný po přeslici; —seite *f.* ženská strana, příbuzenstvo po přeslici.

Spina *f.* (lt.) trn, bodec; 2. (anat.) hřbet, záda; (b. Knochen) *v.* Stachelfortsatz. [teřní.

Spinalirritation *f.* citlivosť pá-

Spinat (=es, oh. M.) *m.* špenát, špinát; —strudel *m.* špenátový strudl.

Spind *v.* Spint.

Spindel (M. =n) *f.* vřeteno; S. im Ohre vřeteno T.; Sp. an der Presse šroub; Sp. am Kammrade cevy, vějice; —baum *m.* brslen; kněžské čepičky, kvadrátky *Evonymus*; —förmig vřetenovitý T.; —kraut vřetenice; —macher *m.* vřetenář; —presse *f.* lis vřetenový; —schnecke *f.* ostranka; —wirtel *m.* přeslen, brslen. [spinel.

Spinell (=s, M. =e) *n.* (Min.)

Spinelle *f. v.* Stachelbeere.

Spinet (=es, M. =e) *n.* (it.) spinet, špinetka.

Spinn-e (M. =en) *f.* pavouk; —efeindschaft *f.* úhlavní nepřátelství; —en mh. přísti.

Spinnen-gewebe *n.*, —netz *n.*, —webe *f. v.* Spinnwebe; —stecher *m.* lumek.

Spinn-er *m.* přádelník T., přadlec; přadák (motýl) T.; —erei *f.* předení; přádlo; přástva; (Gewerbe) přádelnictví; S. (Ort), —haus *n.*, —fabrik *f.* přádelna, přástevna T., předárna, prediště; —erin *f.* přadlena, přadlí, přádelnice; —förmig vřetenitý, vřetenovitý; —mühle *f.* mlýn přádelný; —rad *n.* kolovrat; —rocken *m.* přeslice; (der obere Theil) kužel; —schuldigkeit *f.* povinnosť přádelní, povinnosť k předení P.; —stube *f.* přástevna.

Spinnweb-e (M. =en) *f.* pavučina; —enhaar *n.* (bot.) pavučina T.; —enhaut *f.* (zool.) pavučnice T.; mázdřice n. lupina pavučinná; —ig pavučinatý T. [len, brslen.

Spinn-wirbel, —wirtel *m.* přes-

Spinös (lt.) bodavý.

Spint (=es, M. =e) *n.* skříně, police; S. (=es, M. =e) *m.* (des Brotes) klihovatina, tkanička, cestička; S. des Holzes blána.

Spintisiren mh. hloubati, přemýšleti.

Spion (=es, M. =e) *m.* (it.) vyzvědač, zvěd P., špehoun; —age *f.* vyzvědačství, špehounství; —iren vyzvídati.

Spira *f.* (lt.) (zool.) *v.* Gewinde.
Spiraea *f.* (bot.) tavola (rstl.) T.
Spiral (lt.) kroužkovitý, závitkovitý; nadvitý; —drüsen *pl.* der Haut závitkovité (potní) žlázy kožní; —e *f.*, —linie *f.*, Schneckenlinie spirálka, závitnice (kotoučnice), čára závitková T.; —feder *f.* péro závitkovité n. obtoční; —gefäße *pl.* (bot.) závitky T.; —ig (bot.) závitkovitý T.; —isch *v.* Spiral; —linie *f. v.* Spirale. [hláska T.
Spirans (lt.) (grm.) vanutá sou-
Spirit *m.* (lt.) *v.* Spiritus; —ual (-s, M. -e) *m.* mravozorce (v semináři); —ualismus *m.* spiritualismus T., duchosloví; —uell duchaplný; —uös siličný, líhový; —uosen *pl.* líhoviny; —us *m.* duch; (grm.) přídech T.; (chem.) líh, silice; —usbrennerei *f.* (Gewerbe) lihovnictví, lihovárství; (Ort) líhovna, lihopalna, lihovárna, lihovar.
Spirium *n.* (bot.) puštička T.
Spirol *n.* (chem.) kyselina karbolová T.
Spirre *f.* (bot., Art von Trugdolde) kružel T.
Spital (-es, M. Spitäler) *n.* nemocnice P., špitál; 2. dům chudých, chudobnice; —arzt *m.* lékař v nemocnici; —chirurg *m.* ranhojič v nemocnici; —mann, Spitäler *m.* špitálník; —weib *n.* špitálnice.
Spittel (-s, unv. M.) *m. et n.* hospoda, hostinec, špitál *v.* Spital; —feld *n.* špitálsko; —thor *n.* (ehe. in Prag) špitálská brána; —verwalter *m.* správce špitála, špitálský *m.*
Spitz *adj.* špičatý, ostrý T.; etw. nicht sp. kriegen können nemoci přijíti čemu na stopu; S. *m.* špiclík (pes); fig. opička, špička; —amboß *m.* rohatina; —axt *f. v.* Spitzhacke; —balken *m. v.* Hahnenbalken; —berg *m.* špičák T., ostroun; —bogen *m.* (Bauk.) oblouk gotický, ostrý, lomený T.; —bube (-en) *m.* taškář, mamič, šibal, ošust; —büberei *f.* taškářství, šibalství.
Spitze (M. -en) *f.* špic, špice, osť; hrot, bodec, konec; S. des Berges vrch, témě; (math.) S. eines Dreieckes, einer Pyramide vrchol T.; S. der Aufsatzstange b. Blitzableiter hrot T.; das Dach läuft in die S. střecha z ostra vybíhá; etw. bis auf die S. treiben věc vesti až do nejhoršího, až na kraj; *pl.* —en krajky; —en der Behörden *pl.* náčelníci úřadů, přednostové úřadů.
Spitzel *m.* (Hund) špiclík; zvědoun, vyzvědač, slídič.
Spitzen ostřiti, špičatiti, přišpičatiti, zašpičatiti, končiti, zakončiti; die Ohren sp. nastavovati uši, ušima stříhati; den Mund špouliti hubu; sich auf etw. sp. těšiti se nač, očekávati něco.
Spitzen *pl. v.* Spitze; —grund *m.* krajková půda; —handel *m.* krajkářství; —händler, —macher *m.*, —wirker *m.* krajkář; —industrie *f.* krajkářství, krajkářský průmysl; —kleid *n.* krajkovaný oděv, krajkovaný šat; —tragend (bot.) špiclatý T.
Spitz-ente *f. v.* Spießente; —feder *f.* (b. Federvieh) špička, ospenka.
Spitzfind-eln důvtipkovati T.; —ig důvtipečný T.; zchytralý; ein -er zchytralec, chytrák, vtipáček; —igkeit *f.* důvtipečnosť T.
Spitz-hacke *f.* střihovačka, postřihovačka, nosatec, nosák T.; —hammer *m.* oškrd; —hanf *m.* špičák; —haue *f.* nosatec, nosák, špičák; —ig ostrý T., špičatý, končitý, hrotnatý; fig. důtklivý, pichlavý; —klette *f.* žebrácké vši, lupen menší, řepeň; —kopf *m.* špičatá hlava; 2. fig. chytrák; —kugel *f.* zašpičatěná kulka; —maus *f.* rejsek; —meißel *m.* oškrdík; —name *m.* přezdívka T.; —pocken homolitky *pl.*; —säule *f.* jehlanec, homole *v.* Obelisk; —schwamm *m.* špička; —weck *m.* osetka; —winkelig ostroúhelný T.; —zahn *m.* špičák T.; kel.
Spleen *m.* (engl.) vrtošivosť, nevrhlosť, nemoc sleziny *v.* Milzsucht.
Spleiss-e *f.* okuje; otřepky; —en mh. rozštípnouti; Holz sp. dříví štípati; Kupfer sp. měď dodělávati, dovařovati; —ig štěpný, kolný.

Splen (gr.) *v.* Milz; —algie *f.* (gr.) bolesť sleziny.

Splend-eur (fr.), *—or m.* (lt.) lesk; —id (lt.) skvělý, okázalý.

Splenitis *f.* (gr.) zánět sleziny.

Splint (-es, M. -e) *m.* blána, bělosť dřeva (pod korou); tříšťka.

Splitter (-s, unv. M.) *m.* tříska, tříšťka, dřízha, odštěpek, mrva; (chir.) S. herausziehen roztříštěné kosti vybírati, odjímati; —bruch *m.* zdrobené kosti, zdrobený zlom; —ig drobivý; —n mh. u. mſ. třepiti se, zadírati se; *act.* roztřepiti, roztříštiti; —nackend, —nackt *adj.* čistonitý, čitonahý, čiře nahý, nahatý; —richter *m.* přetřepavač, sudílek.

Spodium *n.* (gr.-lt.) (chem.) čerň kostní T. [dvojdelka, dvojdlužka.

Spondeus *m.* (gr.-lt.) spondej T.,

Spong-ia *f.* (lt.) spuha, houba lázeňská; *—iola radicalis v.* Saugwarze; *sp. seminalis v.* Nabelanhängsel.

Sponsa *f.* (lt.) nevěsta; *—lia pl. n.* zasnoubení, smlouvy svatební *v.* Eheverlöbniß.

Spontan (lt.) dobrovolný, samovolný, samočinný; —eität *f.* samočinnosť T.; samovolnosť, dobrovolnosť.

Sporadisch (gr.) porůzný; -e Inseln rozptýlené ostrovy T.; -e Krankheiten nemoci porůzné.

Sporang-ienhülle *f.* (bot.) obvýtrusí T.; —ium *n.* (gr.) (bot.) výtrusnice, brašnička T.

Sporco (it.) nečistý, hrubý; *v.* Brutto; —gewicht *n.* váha z hruba, váha hrubá T.

Spore *f. v.* Sporn.

Spore (M. -n) *f.* (bot.) výtrusy.

Spor-ei *n.* záprtek; —en mh. hníti.

Sporen-ast *m.* (bot.) snítka výtrusnatá T.; —blase *f.* (bot.) váček výtrusový T.; —blatt *n.* (bot.) lupen výtrusnatý T.; —fleckchen *n.* (bot.) skvrny výtrusné T.; —schlauch *m.* (bot.) teříšek, vřecko T.; —schleuder *f.* (bot.) mrštník T.

Sporer (-s, unv. M.) *m.* ostrožník, ostrohář.

Sporn (-es, M. -en) *m.* ostroha, ostruha; fig. podnět; —ader *f.* žíla třemenní; —blume *f.* ostrožka, stračka, stračí nožka; —en bodati ostruhou; sich ſp. zpěčovati se; —geld *n.* ostrožné (, ého); —leder *n.* nadostrožka; —macher *m.* ostrožník, ostrohář; —rad *n.* ostrožní kolečko, *sl.* tarajka; —ſtätig stavní na ostruhu (kůň); —ſtreichs *adv.* cvalem, úprkem, tryskem; —träger *m.* podostrožka.

Sporo-cladium *n.* (gr.) *v.* Sporenast; *—cysta v.* Sporenblase; *—discus m. v.* Scheibenboden; *—phyllum n. v.* Sporenblatt.

Sport *m.* (*n.*) (engl.) dostihy *pl.*

Sporteln *pl. f.* vzatky T., úplatky (popul. pomazanka, *st.* koláč).

Spott (-es, ob. M.) *m.* posměch P.; Sp. mit etw. treiben z něčeho dělati sobě posměch, smíchy si z něčeho (o něčem) tropiti P.

Spöttelei *f.* úsměšky, úšklebky *pl.*

Spott-en mh. posmívati se komu n. čemu; durch Mienen ſp. ušklíbati se; geſpottet v posměch uvedený; —end posměšný.

Spött-er (-s, unv. M.) *m.* posměvač, -áček; —erei *f.* posmívání-se čemu P.; —ern *v.* Spotten.

Spott-gedicht *n.* posměšná báseň P.; —geld *n.* hadr peníz; um ein Sp. za babku.

Spöttisch posměšný; úštěpačný; -e Vorſtellung posměšné líčení n. představování něčeho P.

Spott-lied *n.* posměšná n. hanlivá píseň; —name *m.* přezdívka P.; —ſchrift *f.* posměšný spis P.; —vogel *m.* posměváček, sedmihlásek; —wohlfeil *adj.* přelaciný; za babku.

Sprache (M. -en) *f.* jazyk P.; řeč, hovor P.; mluva; böhmische S. jazyk český P.

Sprach-fehler *m.* omyl n. chyba v řeči P.; —fenſter *n.* okno k rozmluvě (v klášteře); —form *f.* forma jazyková T.; —forſcher *m.* jazykozpytec T., mluvozpytec; —forſchung *f.* jazykozpyt T.; —gebrauch *m.* užívání jazyka n. řeči P.; allgemeiner —gebrauch obecný způsob

mluvení, obecné mluvení, obecné užívání T.; die Worte nach dem allgemeinen S. deuten dávati slovům n. přikládati k slovům ten smysl n. rozum, ve kterém se jich vůbec užívá P.; —gränze *f.* rozhraní n. meze jazykové P.; —karte *f.* mapa národopisná T.; —kenntniß *f.* známosť, povědomosť jazyka P.; —kunde, —kunst *f.* jazykoznalství, jazykoznatelství, známosť jazyka n. jazyků T.; mluvnictví; —kundig znalý jazyků; —laut *m.* hláska T.; —lehre *f.* mluvnice; —leidend chybný na řeč; —lich jazykový T.; —los nehovorný, nemluvný; oněmělý; -er Mensch nemluva; —meister *m.* učitel jazyka, u. řeči; (Vogel) posměváček, sedmihlásek; —organ *n.*, —werkzeug *n.* mluvidlo, ústroj mluvicí T.; —richtig správný co do jazyka T., správný v jazyku, správného jazyka; —richtigkeit *f.* správnosť jazyka T.; —rohr *n.* dalekomluv, trouba hlásná T.; mluvidlo; —schall *m.* hlahol jazykový T.; —schnitzer *m.* chybnomluvka; —stamm *m.* jazyk T.; —stoff *m.* látka jazyka T.; —studium *n.* studium jazyka T.; —theil *m.* časť řeči; —verderber *m.* kazimluv, kazířeč (*pop.* hafmatil); -vermögen *n.* mohutnosť mluvicí T.; —werkzeug *n.* *v.* Sprachorgan; —widrig proti jazyku (protijazyčný) T.; —wissenschaft *f.* jazykověda, mluvověda T.; —zimmer *n.* hovorna P.

Sprang (-es, ob. M.) *m.* (Regen) přeháňka.

Spratzen *n.* (chem.) *v.* Spritzen.

Sprechart *f.* spůsob mluvy n. řeči.

Sprechen (einen od. mit einem) mh. mluviti, rozprávěti (s kým); er ist nicht zu sp. nelze s ním mluviti; sp. *act.* vyřknouti; svědčiti komu; nalezti o čem; das Urtheil s. vyřknouti rozsudek P.; Beweismittel, worüber gesprochen worden průvodové, o kterých vyšel výrok P.; auf Beschwörung einer Sache sp. nalezti komu přísahu za něco n. k čemu P.; Recht sp. vykonávati, konati právo, přisluhovati právem n. spravedlností P.; aus dem Schlafe sp. mluviti ze sna, mluviti ze spaní; selig sp. za blahoslaveného vyhlásiti n. prohlásiti; die für den Angeklagten —enden Beweise důkazy ku prospěchu obviněnému n. obviněného svědčící P.

Sprech-er (-s, unv. M.) *m.* mluvce, mluvčí, řečník; —organ *n.* *v.* Sprachorgan; —saal *m.*, —zimmer *n.* hovorna.

Sprege *f.* (Flachs) *v.* Stauche [Flachs.

Spreiss-e *f.* rozporka; —en, spreiten rozepříti, rozepnouti.

Spreiz-balken *m.*, —baum *m.*, —e (M. -en) *f.* (Bauk.) podpora, opěrák T., rozpěrák, rozpinka; —eln, —en etw. roztahovati, rozprostírati, rozetknouti; die Füße sp. rozkročiti se; fig. rozčepejřiti se; sp. mh. praskati, prskati; sich sp. zdráhati se, zpěčovati se, zprotivovati se; durditi se; vypínati se, chlubiti se čím; —stange *f.* rozpora.

Spreng-boden *m.* kropírna; -büschel *n.* kropáček; —e *f.* kropení, skrápění; —eisen *n.* železo k trhání skla.

Sprengel (-s, unv. M.) *m.* obvod (soudní, farní, biskupský) P.; 2. *v.* Sprenkel.

Spreng-en sypati, posypati; kropiti, pokropiti; vymrštiti, vyraziti, rozraziti; einen Haufen Menschen auseinander sp. rozehnati houf lidí; das Heer sp. vojsko rozraziti, rozptýliti; in die Luft sp. do povětří vyhoditi; die Felsen mit Pulver sp. skály prachem trhati; Glas sp. trhati sklo T.; den Bogen sp. (Bauk.) vésti, rozvesti, rozložiti oblouk T.; die Saiten sp. ztrhati struny; sp. mš. skočiti, skok učiniti; daher sp. přiklusati.

Spreng-graben *m.*, —grube *f.* *v.* Mine; —gurtkette *f.* podpasník; —kanne *f.* kropicí konev, kropenka, žehnáček; —kohle *f.* uhel k trhání skla T.; —pulver *n.* prach na trhání skal; —tonne *f.* (milit.) bořice; —ung *f.* rozstřel; —wedel *m.* kropáč; —wedelig (bot.) kropáčovitý T.; —weite *f.* *v.* Bogenweite; —werk *n.* (einer Brücke) zpěradlo

T., mřížovina; —werksbrücke *f.* most zpěradelný T.

Sprenkel (=s) *m.* věšák, sklonka, oko, špruhle, smečka; —ig kropenatý; —n pokropiti, kropenatiti, cákati.

Spreu (ob. M.) *f.* pleva, *pl.* plevy, otlučky; verworfene S. výplevek; —besen *m.* shaněčka; -blättchen *n.* (bot.) plevy T.; —boden, —kasten *m.* plevnice, plevník; —kammer *f.* plevárna.

Sprich-wort *n.* přísloví; pořekadlo T.; —wörterwesen *n.* příslovnictví; —wörtlich příslovní; sp. geworden v přísloví vešlý.

Sprickel *m. et n.* výsuška (větev).

Spriegel (=s) *m.* obruč, oblouk; —n obručiti, oblóučiti.

Spriessel (=s) *m.* přeslík, příčel, příčlík, špruha, špruhel, šprysel.

Spriessen mh. *v.* Sprossen.

Spriet (=es, M. =e) *n.* socha, rozsocha; Sp. am Pfluge drábec.

Spring (=es, M. =e) *m. et n.* pramen, zřídlo; výtrysk vody; —bret *n.* (in der Schwimmschule) skakací lávka, skakadlo, skakačka; —brunnen *m.* vodomet T.; —en mf. puknouti, rozpuknouti se; skočiti, skákati; hupkati; prýštiti se, vytékati; sp. lassen (v. Thieren) připouštěti; —er (=s, unv. M.) *m.* skočec, skakač, skokan, skokoun; fučík, větroplach; (im Schachsp.) jezdec, rytíř, kůň, koník; (zool.) *pl.* kobylkovití T.; —feder *f.* zpruha; —flachs, —lein *m.* hlídlík; —flut *f.* náhlá zátopa; valný n. náhlý přítok n. příliv T.; —frucht *f.* (bot.) praskavka T.; —glas *n.* sklo praskavé; —hase *m.*, —maus *f.* skokuška, štěkuška, frček; —hengst *m.* pušťák, sveřepec; —insfeld (=es, M. =e *et* =er) *m.* hejsek, fučílek, větroplach (skočdopole); —käfer *m.* zpružník; —korn *n.* skočec; —kraft *f.* pružnosť; —kraut *n.* pryšec, pryštěc, mlíčí *Euphorbia*; netykálek; —quelle *f.* pramen, zřídlo; —schwanz *m.* skokulík; mit —stand messen (geom.) na přeskáčku měřiti T.; —stock *m.* skakací tyč; —uhr *f.* zpružné hodiny; —zeit *f.* čas k pouštění; 2. čas přítoku. [krahulík.

Sprinz (=es, M. =e) *m.* krahuj,

Sprit (=es, M. =e) *m.* líh *v.* Spiritus.

Spritz *m.* chrst, střík; S.= stříkací; —anwurf *m.* (Bauk.) obmítka, ostrá T.; —büchse *f.* stříkačka; —e (M. =en) *f.* stříkačka; —en mh. stříkati, stříknouti; chrstnouti; S. *n.* des Silbers (chem.) praskání stříbra T.

Spritzen-haus *n.* stříkačna; —macher *m.* stříkačkář; —mann *m.* stříkačník, hasič; —meister *m.* stříkacký (, ého).

Spritz-er (=s) *m.* stříkač; —fisch *m.* prskavec; —gurke *f.* tykvice planá n. stříkavá; —krapfen *m.* stříkanec, stříkanka, kotouč; —kuchen *m.* měchurka, měchuřinka; —leder *n.* (an der Kutsche) odkrápka; —wedel *m.* kropáč. [Mürbe.

Sprock *v.* Spröde, Zerbrechlich,

Spröde *adj.* suchý, tvrdý; křehký, drobivý, lámavý; (v. d. Sprache) neohebný T.; (Person) upejpavý, zdráhavý; sp. thun upejpati se; eine S. upejpačka, upejpalka; S. *f.* suchosť, tvrdosť, křehkosť, drobivosť T.; (einer Person) upejpavosť, zdráhavosť; —thun *n.* upejpání.

Spross-e (M. =en) *m. et f.* (*et* Spross *m.*) prut, ratolesť, mláz; (Fisch) výmětek; Sp. an der Leiter *v.* Sprießel; —en mf. vyrážeti, vyháněti, pučeti; —enkohl *m.* pupenáč, mladé zelí.

Sprosser (=s, unv. M.) *m.* slavík uherský; (bot.) výběžka T.

Sprössling (=es, M. =e) *m.* výstřelek, odnož, letorost, mláz; fig. potomek.

Sprotte *f.* sprotle, sprotlice, sleď říčný, salakuška.

Spruch (=es, M. Sprüche) *m.* průpověď; propovídka T.; výrok; nález P.; gerichtlicher S. soudní výrok P.; —buch *n.* kniha propovědí.

Sprüch-lich průpovědní, výměškový; —wort *n. v.* Sprichwort.

Sprudel (=s, unv. M.) *m.* výprysk, výstřik; (in Karlsbad) vřídlo (horký pramen), var; —n mh. prý-

štiti se, prameniti se; aus dem Munde sp. kloktati, vychrstnouti z huby; —quelle *f.* vřídlo; —wasser *n.* vařící voda; vřídelní voda.

Sprudler *m.* popudlivec.

Sprüh-en házeti, sršeti, jiskry dávati; soptiti; mh. prýskati, sršeti, klokotati, kloktati; Funken sp. jiskry srší, lítají; —er *m.* soptič, soptitel; —feuer *n.* soptivý oheň; —regen *m.* mžení.

Sprung (=es, Mz. Sprünge) *m.* skok, poskok; puklina, rozpuklina; rozsedlina; kůže rozpukaná; —artig skočný; —bein *n.* hleznová kosť T.; patní kosť; —bock, —stähr, —widder *m.* pouštěcí beran; —fähiger Hengst hřebec na pouštění, hřebec přípustný; —riemen *m.* popružný řemen; —weise *adv.* skokem, skočmo, hupky, na přeskáčku.

Spuck-e (obh. Mz.) *f.* slina, výplivek, výhoz; —en mh. plivati, plvati; —gefäß *n.*, —kasten *m.*, —napf *m.*, —schale *f.* plivadlo, plivátko.

Spuden sich *v.* Sputen sich.

Spuk (=es, oh. Mz.) *m.* hluk, rachot; lermo; brykule, vrtochy; strašidlo; —en mh. strašiti; —haft, —haftig strašivý.

Spuk-mährchen *n.* pohádka o strašidlech; —teufel *m.* bubák, rarášek.

Spul-e (Mz. =en) *f.* cívka, vřetence, potáč; (b. Web.) člun, píšťalka; Sp. der Feder pisk T.; —en soukati, svíjeti.

Spülen vypláknouti, vymyti; die Gläser sp. vyplachovati sklenice; vymáchati prádlo; mh. (v. Wasser) narážeti.

Spulenmacher *m.* cívkář; Spuler *m.* soukač.

Spül-er *m.* vymyvač, vyplachovač; =in -čka; —faß *n.* vymyvadlo, vyplachovadlo.

Spulförmig cívkovitý.

Spül-icht, —ig (=s, oh. Mz.) *n.* pomeje, pomyje, splašky *pl.*

Spulmaschine *f.* soukadlo, svijadlo, svijačky.

Spül-schaff *n.* dřez, střez; —wasser *n.* pomyje *pl.*

Spulwurm *m.* hlísta, škrkavka.

Spund (=es, Mz. Spünde) *m.* zátka, čep, (špunt); zacpavadlo; —band *m.* plán; —baum *m.* práh hlavní; pražec; záplava; —bohle *f.* špuntovnice T.; —bret *n.*, —diele *f.* špuntovnice.

Spünden spojiti, skládati; ein Faß sp. bedniti, zabed., začepovati.

Spund-hacke *f.* špuntovačka; špuntovnice; —hefen *pl.* svrchní kvasnice n. droždí; —loch *n.* ozředlo, špuntovní n. zátková díra, špuntovnice; —nagel *m.* špuntovák; —pfahl *m.* (Wasserb.) špuntová jehla T.; —säge *f.* zlodějka; —wand *f.* (Wasserbau) štět (stěna špuntovná) T.; —zapfen *m.* čep, zátka.

Spur (Mz. =en) *f.* známka, znamení P., znamínko; památka P., stopa; Sp. eines Fußes šlapěje, stopa P.; Sp. eines Wagens kolej P.; Sp. in der Mühle náraz, hlavišťka; S. einer Ebene *v.* Grundschnitt; —en mh. v koleji se držeti.

Spüren nach etw. slíditi, šlakovati, čenichati; etw. sp. čuchati, čouti.

Spur-enlos, —los bez stopy; =es Verbrechen zločin nemající po sobě známky, zločin bez známky P.

Spür-er *m.* slídil; —hund *m.* slídník, vyžle, vyžlenec; —schnee *m.* (wdm.) novina; —süchtig slídivý.

Sput-e *f.* spěch; sich —en pospíchati; —e dich! pospěš!

Sputum *n.* (lt.) odplivek, výplivek, chrchel.

Squam-a *f.* (lt.) (bot. u. zool.) šupina; —*ipennes pl.* šupinoploutvé ryby T.; —ös šupinatý.

Squinancia *f.* (med.) slinohoř *v.* Synanche, Cynanche.

Staar *m. v.* Star. [obec) P.

Staat (=es, Mz. =en) *m.* stát (vel-

Staaten-bund *m.*, —verband *m.*, —verein *m.* soustátí T., spojené obce; spojení obcí; —geschichte *f.* dějepis státu, dějepis státní T.; —kunde *f. v.* Statistik; —recht *n.* právo mezistátní, p. mezinárodní T.; —system *n.* soustava státův T.; —verein *m. v.* Staatenbund.

Staatlich státní (velobecní) P.

Staats-amt *n.* státní úřad P.; —angelegenheit *f.* státní věc, státní záležitosť P.; —anlehen *n.* státní půjčka P.; —anwalt *m.* státní zástupce P.; —anwaltschaft *f.* státní zástupnictví, státní zastupitelstvo P.; —anwaltschaftsbeamte *m.* úředník státního zástupnictví n. zastupitelstva P.; —auflage *f.* státní uložení P.; —aufwand *m.* statní náklady P.; —ausgabe *f.* vydání státní P.; —baubeamte *m.* úředník při státní stavbě P.; —bauten *pl.* státní stavby P.; —beamte *m.* státní úředník P.; —behörde *f.* státní úřad P.; —buchhalter *m.* státní účetník; —buchhaltung *f.* státní účtárna; —bürger *m.* státní občan (velobčan) P. (gewöhnlich bloß občan); —bürgerlich občanský, (velobčanský); —bürgerschaft *f.* státní občanství (velobčanství) P.; —controle *f.* kontrola státní P.; —credit *m.* úvěr státní P.; —diener *m.* státní služebník; —dienst *m.* státní služba P.; —eigenthum *n.* státní vlastenství P.; —einheit *f.* jednota státu, jednota státní; —einkünfte *pl.* státní příjmy P.; —erforderniß *n.* potřeba státní P.; —form *f.* spůsoba státu; constitutionelle S. ústavní spůsoba státu P.; —forstbeamte *m.* státní úředník lesní, státní úředník nad lesy P.; —forstdienst *m.* státní služba lesní P.; —forstprüfung *f.* státní zkouška lesnická P.; —gebäude *n.* státní stavení P.; —gebiet *n.* zemiště státu, zemiště státní T.; —gefährlich nebezpečný státu P.; —gefälle *n.* státní důchodky P.; —gefangener *m.* státní vězeň P.; —geheimniß *n.* státní tajemství; —geschäft *n.* státní věc, státní záležitosť; —gesetz *n.* státní zákon P.; —gewalt *f.* moc státní P.; —gläubiger *m.* státní věřitel P.; —gut *n.* státní statek P.; —güteradministration *f.* správa státních statkův P.; —haushalt *m.* státní hospodářství P.; —kanzlei *f.* státní kancelář P.; —kanzler *m.* státní kanclíř P.; —kasse *f.* státní pokladnice P.; —kleid *n.* oděv slavnostenský; —klugheit *f.* opatrnosť ve správě státní, politika P.; —körper *m.* država, tělo státu P.; —kunde *f.* *v.* Statistik; —kunst *f.* státnictví P.; —lehre *f.* náuka o správě státu P.; —mann *m.* státník P.; —merkwürdigkeit *f.* znamenitosť státní T.; —minister *m.* státní ministr; —mittel *n.* státní důchody, příjmy P.; —monopol *n.* státní samotržba P.; —note *f.* státovka; —oberhaupt *n.* hlava státu P.; —obligation *f.* státní dlužní úpis P.; státní upsání T.; —ökonomie *f.* *v.* Staatswirthschaft; —papiere *pl.* státní papíry P.; —papierconto *m.* (*n.*) účet ze státních papírův P.; —papierrechnung *f.* účty ze státních papírův; —papierscontro *n.* zásobník státních papírův T.; —procurator *m.* státní zástupce P.; —rath *m.* (Versammlung) státní rada P.; Staats- und Conferenzrath státní konferenční rada; (Person) státní konferenční radní P.; —rechnung *f.* státní účet P.; —rechnungswesen *n.* státní účetnictví P.; státní účtověda; —recht *n.* právo státní PT.; —rechtlich dle práva státního P.; statoprávní T.; —rechtslehre *f.* náuka o právu státním P.; —regierung *f.* státní vláda T.; —religion *f.* státní náboženství P.; —rücksichten *pl.* státní příčiny, státní důvody, důvody v příčině státu P.; —sache *f.* státní věc, státní záležitosť; —schatz *m.* státní poklad; státní pokladnice P.; —schein *m.* státní list (dlužní) P., státovka; —schriften *pl.* spisy státní T.; —schuld *f.* státní dluh P.; schwebende S. nezaložený; fundirte S. založený T.; —schuldentilgung *f.* zapravování, splácení dluhův státních P.; —schuldentilgungsfond *m.* fond ke splácení dluhův státních P.; —secretär *m.* státní tajemník P., státní sekretář; —siegel *n.* státní pečeť P.; —streich *m.* státní převrat, státní násilí, státní kousek (násilná změna státního zřízení); —telegraph *m.* státní dalekopis P.; —umwälzung *f.* státní převrat, převrat státu P.; —verbrecher *m.* vele-

zrádce P.; —verfassung *f.* státní zřízení P., státní ústava T.; —vermögen *n.* státní majetnosť P.; —verwaltung *f.* státní řízení, státní správa P.; —visite *f.* návštěva z úcty; —voranschlag *m.* státní rozpočet (napřed učiněný rozvrh příjmův a vydání státních, předchozí účet státní P.; von —wegen od státu, za příčinou státu P.; eine von St. befähigte Person osoba od státu uznaná za způsobilou P.; —wirthschaft *f.* státní hospodářství P.; —wissenschaft *f.* statověda P.; —wissenschaftlich statovědní P.; rechts- u. —wissenschaftliche Facultät fakulta pravovědní a statovědní P.; —zweck *m.* státní účel P.

Stab (-es, Mt. Stäbe) *m.* hůl, berlice; den St. über einen brechen odsouditi někoho na smrť, vynesti na koho výrok smrti (zlomením holi) P.; fig. někoho za ztracena prohlásiti; St. an der Säule prut, obruč T.; (phys.) prut; (mech.) ceva V.; (milit.) stáb P., náčelnictvo. [P.

Stabalprüfung *f.* zkouška stábní

Stäbchen (-s, unv. Mt.) *n.* hůlčička; an der Säule obrouček T.

Stabeisen *n.* železo v holech, železo holové, holovka V.; železo (měkké, kované) prutové.

Stäbeln tyčiti, podepříti.

Staberrad *n.* (mech.) dvojkružník T.

Stab-gold *n.* zlato v holech; —holz *n.* dříví na duhy bednářské.

Stabil (lt.) stálý P.; einen Beamten für st. erklären ustanoviti úředníka P.; *pl.* —ien (Politiker) starochvalci; —erklärung *f.* ustanovení P.; —*is militia* vojsko ustanovené P.; —ität *f.* stálosť T.

Stabreim *m.* rým písemný (dle písmen počátečních: slovo, sláva).

Stabs-auditor *m.* stábní vojenský sudí P.

Stabsilber *n* stříbro v holech V., stříbro v prutech, stř. prutové.

Stabsoffizier *m.* stábní důstojník T., náčelní důstojník, vyšší důstojník.

Stabträger *m.* berlonoš.

Stabwurz *f.* pelyněk.

staccato (it.) (mus.) trhaně.

Stachel (-s, Mt. -n) *m.* (*et f.*) bodec T.; (zool. u. bot.) bodlina; osten T., ostenec; fig. slova úštipná, úštipky; —beere *f.* srstka, angrešt *Ribes grossularia*; —dorn *m.* osten; —fisch *m.* ježanec; —flosser *pl.* ostnoploutvé ryby T.; —fortsatz *m.* (d. Knochen) vypuklina trnovitá, násadec trnovitý T.; —haut *f.* (Thier) sumejš, ostňák; —ig bodlavý, bodný, pichlavý, ostnatý; keit osť; —käfer *m.* bodlanka; —n pobodati, popíchati; bodcem poháněti (voly); —nuß *f.* kotvice; —schnecke *f.* ostranka; —schwein *n.* dikobraz, ježovec, ježatá svině *Histrix*; -schweinmensch *m.* (med.) bodlavec; —spitze *f.* (bot.) hrot T.; -spitzig hrotnatý, hrotitý T.

Stad (-es, Mt. -e) *m.*, —en *m.* (vlt.) břeh *v.* Gestade. [stádlo V.

Stadel (Mt. -n) *f.* stodola; (mont.)

Stadium (-s, Mt. -ien) *n.* (lt.) hon, běh; doba, čas; im ersten St. na prvním stupni.

Stadt (Mt. Städte) *f.* město; —amt *n.* úřad městský; —anwalt *m.* zástupce města, zástupce městský; —archiv *n.* městský archiv; —archivar *m.* městský archivář; —arzt *m.* městský lékař P.; —bank *f.* městský bank P.; —bancolotterie *f.* loterie městského banku P.; —baukunst *f.* stavitelství městské T.; —bewohner *m.* městský obyvatel P.; —bezirk *m.* obvod městský P.; zemiště města; —buch *n.* městská kniha P.; (Grundbuch) kniha městských pozemností P.; —buchhalter *m.* městský účetní, městský účetník, městský knihovní; —buchhaltung *f.* městská účtárna.

Städter (-s, unv. Mt.) *m.* měšťák.

Sfadt-fremd *adj.* k městu nenáležící; —gebiet *n.* městské zemiště P.; —gefängniß *n.* městská věznice P.; —gemeinde *f.* městská obec P.; —gemeindebürger *m.* městský občan, měšťan P.; —gemeindebürgerrecht *n.* právo městského občanství, právo měšťanské P.; —gericht *n.* městský soud P.; —graben *m.* pří-

kop městský; —gut *n.* městský statek P.; —hauptmann *m.* městský hejtman P.; —hauptmannſchaft *f.* městské hejtmanství P.; —haus *n.* městský dům, městská radnice P.

Städtisch městský.

Stadt-kind *n.* (männl.) městský synek; (weibl.) městská dcerka; —knecht *m.* biřic, dráb, pochop.

Städtler, Städtling *m.* měšťák.

Stadt-lohnwagen *m.* hostinský nájemný vůz; —magiſtrat *m.* městský magistrát P.; —markt *m.* městský trh P.; —miliz *f.* městské vojsko P.; —ordnung *f.* městský řád P.; —phyſicus *m.* městský lékař P.; —platz *m.* náměstí; —rath *m.* městská rada P.; (Perſon) městský radní P.; —rathsbeſchluß *m.* snešení n. usnešení (n. uzavření) městské rady; —rathsſitzung *f.* schůze n. sezení (zasedání) rady městské; —recht *n.* městské právo P.; —richter *m.* městský sudí, městský soudce; —ſchreiber *m.* městský písař P.; —ſchule *f.*, městská škola P.; -ſchwalbe *f.* jiříček; —ſiegel *n.* městská pečeť P.; —ſoldat *m.* městský voják P.; —theil *m.* část města P.; —verordnetencollegium *n.* sbor obecních starších městských P.; —verordneter *m.* starší obecní (městský) P.; —vogt *m.* městský správce P.; —volk *n.* městský lid, městské obyvatelstvo P.; —wache *f.* městská stráž P.; —wappen *n.*, —zeichen *n.* městský erb, městský znak P.

Stafete, Staffette *f.* (it.) štafeta P. *v.* Eſtaffette.

Staffage *f.* (fr.) stafáže T., oživa.

Staffel (M. -n) *f.* stupeň; St., —ei *f.* podstavek (malířský), stupnice T.; —gebet *n.* modlitba na stupních *v. Graduale*; —land *n. v.* Stufenland; —meſſung *f.* (geom.) měření stupňové T.; —rechnung *f.* (b. Zinſen) posloupný úrokočet T.; —ring *m.* (mech.) zděř pupková T.; —weiſe *adv.* po stupních.

Staffete *f. v.* Eſtaffette.

Staffir-en vykrášliti, vyšňořiti; —er *m.* okrašlovač. [tau) stěhlo.

Stag (-es, M. -e) *n.* (ſtarkes Schiff-

Stagn-ation *f.* (lt.) stání, stavení-se; hnití; močálnosť; —iren státi; hníti.

Stagnol *n. v.* Staniol.

Stahl (-es, M. Stähle) *m.* ocel; ocílka; —arbeit *f.* práce v oceli: —arbeiter *m.* ocelář; —blau ocelomodrý T.; —brenner *m.* ocelovař; —brunnen *m.* ocelka; —druckerei *f.* ocelotiskárna; —einfaſſung *f.* ocelová obruba.

Stähl-en etw. oceliti, zoceliti, ocelovati; —ern *adj.* ocelový.

Stahl-erz *n.* ruda ocelová V.; —fabrik *f.* továrna na zboží ocelové, veldílna ocelového zboží P.; ocelna; —feder *f.* ocelové péro; —feilicht *n.* piliny z ocele, opilky ocelové V.; —graue Farbe barva ocelová n. ocelošedá T.; —grün kalený do zelena; —hammer *m.* ocelnice V.; —härte *f.* ocelovosť, ocelnosť, ocelovatosť; – hütte *f.* ocelna, ocelnice; —kette *f.* ocelový řetízek; —perlen *pl.* perličky z ocele; -quelle *f.* pramen ecelitý; —rahm *m.* ocelový rám; —ſchließe *f.* ocelová sponka; —ſchneider, —ſtecher *m.* oceloryjec T.; —ſtecherkunſt *f.* ocelorytba, oceloryjectví T.; —ſtein *m.* ocelivec; —ſtich *m.* ocelorytina T., oceloryt; —waſſer *n.* (chem.) voda železnatá T.; ocelová n. ocelnatá kyselka, ocelka.

Stähr (-es, M. -e) *m.* beran; —en mh. běhati se; —lamm *n.* beránek.

Stake *n.* (engl.) sázka ve hře.

Stak-e *f.*, —en (-s) *m.* tyč; —en tyčí strkati, podávati; 2. tyčiti, tyčemi opatřiti; —enzaun *m.*, —ket (-es, M. -e) *n.* tyčkový plot, plot tyčený, plot z jehel n. tyček, ostroh (štachetle).

Stalagm-a *n.* (gr.) kapka; slza; —it (M. -en) *m.* (geol.) stalagmit T., krapník odzemní.

Stalaktit (M. -en) *m.* krapník (na stropě n. po straně), stalaktit T.

Stall (-es, M. Ställe) *m.* chlév, chlív, stáje; Pferdeſtall konírna; —baum *m.* pažení v chlévě; *v.* Schlagbaum; —en mh. srovnati se,

shodnouti se; postaviti koně do konírny; (v. Pferden) močiti; —geld *n.* koničné; —knecht *m.* koňák, stajní pacholek, stajník; —meister *m.* podkoní (, ího *m.*), štolba; —roß *n.* kůň stájní; —ung (M. -en) *f.* stání, stáj. [*v.* Staubgefäß.

Stamen *n.* (lt.) (bot.) tyčinka T.

Stamm (-es, M. Stämme) *m.* kmen (überhaupt); St. eines Baumes kmen; peň; stonek; St. des Körpers *v.* Rumpf; (Geschlecht) rod P.; (Linie) pokolení P.; (Haus, Familie) rod, dům P.; (gestiftetes Capital) základ P.; —ältern *pl.* první rodiče, prarodiče, předkové; —baum *m.* (einer Familie) strom rodový P.; rodokmen; St. des kanonischen Rechtes strom rodový práva duchovního P.; —blatt *n.* pamětní list; —buch *n.* rodopis; kniha rodu; pamětní kniha, památník; —burg *f.* rodinný hrad; —capital *n.* *v.* Stammgeld.

Stämmchen *n.* kmínek, pníček.

Stammeln mh. koktati, bleptati, breptati, blblati; zajíkati se; —d zajíkavý, koktavý.

Stamm-en mh. (von etw., aus Amerika) pocházeti, přicházeti (z čeho, odkud) T., jíti, rodem býti, původ míti; —ende *n.* oddeněk, odzemek; —erbe *m.* dědic rodu; —formen *pl.* kmenové formy T.; —gast *m.* stálý host; —geld *n.* základ, základní jistina P.; základní kapitál T., matice; —genosse *m.* rodovec, kmenovec P.; —geschichte *f.* *v.* Familiengeschichte; —gut *n.* rodový statek, statek jistého rodu; statek základní P.; —haft zavalitý; —haus *n.* rodový dům P.; —holz *n.* kmenové dříví.

Stämmig kmenatý; zavadlý.

Stamm-land *n.* země rodná, země v které kdo narozen jest; prvopočáteční vlasť P.; —laut *m.* kmenová hláska T.; —lehen *n.* (ursprüngliches Lehen) prvopočáteční léno n. manství; (Familienlehen) léno *n.* manství rodové P.

Stammler (-s) *m.* kokta, koktal, koktoun, brepta, brebtač, breptoun.

Stamm-mutter *f.* pramáti P.; —ochse *m.* plemenný vůl; —ort *m.* původiště; —register *n.* zápisky rodové; —schloß *n.* původní zámek, rodová tvrz; —schule *f.* sadiště; štěpnice; —silbe *f.* (grm.) kmenová slabika T.; —sitz *m.* sídlo rodové, sídlo rodu P.; prasídlo; —tafel *f.* tabule rodopisná T.; —theil *m.* díl kmenový P.; —vater *m.* praotec, první otec P.; —vermögen *n.* majetnosť rodová P.; 2. základní majetnosť P.; —verschiedenheit *f.* rozdílnosť kmenův T.; —verwandt soukmený, sourodný; —wirthschaft *f.* hospodářství rodové P.;-wort *n.* slovo kmenové. **Stämpel** *m.* *v.* Stempel.

Stampf (-es, M. -e) *m.*, —e (M. -en) *f.* stoupa, stupice, pěchovačka; —eisen *n.*, —el *m.* palice, moutvice (motvice), pích, tlouk; —en mh. dupati, cupati; hmožditi; tlouci, opíchati, pěchovati; —er *m.* tlukač, pěchař, opichač; (mech.) stoupník, biják, tlukadlo T., tlouk, stoupa; —hammer *m.* biják; —mühle *f.* krupník, stupník, stoupa, opichárna; —rolle *f.* žejbrovačka; —schlägel *m.* palička, tlukadlo, pích; —spreu *f.* otlučky *pl.*; —trog *m.* žlab na tluč; —werk *n.* stoupa T.

Stampilie *f.* (it.) razidlo, razítko.

Stand (-es, M. Stände) *m.* stav P.; St. der Industrie stav průmyslu T.; Bürgerst. měšťanstvo P.; Anklagest. obžalovanosť; Belagerungsst. obleženosť P.; Schuldenst. dlužnosť P.; lediger St. stav svobodný P.; der St. der Ehe stav manželský; wessen —es der Zeuge sei jakého stavu svědek jest P.; Einsetzung in den vorigen St. navrácení ku předešlému právu n. stavu P.; St. (Gattung) třída P.; Beamten aus dem —e der Verfügbarkeit úředníci z třídy příkazných P.; St. (geom.) stání T.; místo; St. auf dem Markte stavadlo, stůl, stánek, krámec; etw. zu —e bringen něco ujednati, k místu přivesti, dovesti, na místě postaviti P.; jmd. zu —e bringen koho postaviti P.; zu —e kommen zvesti se, sejíti se, k mí-

stu přijíti; kommt kein Vergleich zu —e když se narovnání nezvede P.; wenn der Kauf zu —e kommt když se trh zvede n. sejde P.; im —e sein s to býti P., seč býti; moci; außer —e sein (etw. zu thun) s to nebyti (aby někdo něco učinil P. *pl.* die Herren Stände páni stavové.

Standarte (M. -n) *f.* (it.) praporec (jezdecký) P.

Stand-baum *m.* matečný strom; výstavek; —bild *n.* socha T.; —bude *f.* budka tržní.

Ständchen (-s, unv. M.) *n.* (im Markte) stavadlo, stůl, kotec P.; 2. zastaveníčko (hudební); einem ein St. spielen někomu vyhrávati; —befugniß *n.* právo stavadelní, pr. stolové, pr. stoličné, pr. ku prodeji stavadelnímu, pr. ku prodeji na stavadle n. na stole P.

Stande *f.* sádek, stávek (na ryby).

Standeis *n.* stojící led.

Ständer (-s, unv. M.) *m.* štoudev; štandlík; St. d. Gerüst stěníř T.; St. im Teich stojan P.; St. im Holzwerk sloupek T.

Standes-amt *n.* (in Deutschland) občanský úřad; —beamte *m.* občanský úředník; —erhöhung *f.* povýšení stavu P.; —gebiet *n.* panské n. stavovské dědiny; —herr *m.* pán n. osoba stavu vyššího P., pán od stavu; —mäßig podle stavu P.; —person *f.* osoba vyššího stavu P.; osoba od stavu; —recht *n.* právo stavu P., právo stavovské; —stufe *f.* stupeň stavu; stupeň věku; —wahl *f.* volení stavu T.; —wappen *n.* erb stavovský T.

Stände - unterschied *m.* rozdílnosť stavův T.; —versammlung *f.* shromáždění stavův zemských, sněm stavovský.

Stand-geld *n.* tržné, místné, plat z místa. stavadelné. stolové (, ého) P., stanovištné; —gericht *n.* náhlý soud P.; —haft *adj.* statečný; (bleibend) stálý P.; platný, dostatečný; etw. st. darthun něco platně n. dostatečně provesti P.; -er Geldzins stálý úrok peněžný P.; —handel *m.* obchod stavadelní, stolový P.

Ständ-ig *adj.* stálý P.; -er Aufenthalt stálý pobyt P.; —isch stavovský P.; -er Ausschuß stavovský výbor P.; -er Körper stavovský sbor, *pl.* stavové P. **Standlager** *n.* staniště.

Ständler (-s, unv. M.) *m.* (im Markte) stánkář, stavadelník, stoličník.

Stand-linie *f.* (geom.) základní čára, základnice T.; —musik *f.* hudební zastaveníčko; —ort *m.* stanoviště, stanovisko; stojiště; St. des Gerichtsbeamten stanoviště soudního úředníka P.; —punkt *m.* stanoviště, stanovisko T.; hlediště; überwundener St. *v.* Uiberwinden; —quartier *n.* stálý byt.

Standrecht (ob. M.) *n.*, —liches Gericht náhlý soud P.; —liche Commission komise náhlého soudu P.; —liches Verbrechen zločin k náhlému soudu patřící P.; —liches Verfahren řízení náhlého soudu P.; —mäßig behandelt werden propadnouti náhlému soudu, souzen býti od náhlého soudu P., souzen býti náhlým soudem; —sstrafe *f.* trest od náhlého soudu (vyměřený n. vyřčený) P.

Stand-rede *f.* řeč z patra (bez přípravy); řeč nadhrobní (T.); —vogel *m.* pták usedlý (stálý) T.

Stange (M. -en) *f.* tyč, tyčka; (mech. *etc.*) bidlo, prut, žerď T.; stěžina; (Gold-, Eisen-, Silberst.) prut, hůl, šín; (b. Blitzableiter) tyč T.; (Hühnerst.) hřada; St. am Gewehre podstávka; fig. einem die St. halten nadržovati komu; nicht bei der St. bleiben od věci se uchylovati. [křída řezaná.

Stangelkreide *f.* křída tyčitá,

Stängel-chen *n.* tyčinka; —n den Hopfen tyčiti chmel.

Stangen-eisen *n.* železo holové, ž. prutové, holovka; —feder *f.* (am Gewehr) podstavkové pero; —holz *n.* tyčkové dříví; —reiter *m.* povojný; —schwefel *m.* síra roubíková T.; —silber *n.* stříbro prutové; —zapfen *m.* (b. Gewehr) podstávkový čep; —zirkel *m.* kružidlo n. kružítko tyčové T.

Staniol (-es, oh. M.) *n.* staniol, list cínový T. [pach.
Stank (-s, oh. M.) *m.* (vlt.) zá-
Stänker (-s, unv. M.) *m.* bzdoch, smraďoch; tchoř; šťáral; hašteřil; —ei (oh. M.) *f.* smrady; 2. šťárání; 3. hašteření, svár; —ig hašteřivý; —in *f.* smraděna; —n mh. čmuchati, čenichati; šťárati; smraditi.
Stante pede (lt.) na místě.
Stanz *f.*, —e (M. -en) *f.* (it.) stálý roční plat, stálá služba; stance T. (stanice); —fond *m.* důchod výslužný.
Stapel (-s, unv. M.) *m.* kůl, tyčka; hromada; sklad, skladiště; lodnice; —geld *n.* skladné, skladištné; stapeln skládati (zboží); 2. mf. capati, ťápati; —ort, —platz *m.* skladiště P., místo skladní, místo skladové T.; —stadt *f.* skladové město T.; —waare *f.* zboží skladné, složené P.
Stapfe (M. -n) *f.* stopa, šlepěj.
Staphylea *f.* (gr.) (bot.) klokoč; —*ceae pl.* (bot.) klokočovité T.
Stappel *v.* Stapel.
Star (-es, M. -e) *m.* (Vogel) špaček *Sturnus*; 2. St. am Auge oblak, zákal (v oku); grüner St. bělmo *Glaucoma*; grauer St. zášer *Cataracta*; schwarzer St. černý oblak, záčerň *Amaurosis*; 3. (Gewicht) cent; 4. (Maß) osmina; tyrolská čtvrtce; —amsel *f.* špaček růžový.
Stark (stärker, stärkste) silný; mocný, tuhý P.; valný; —er Mensch silák; stärkere Beweise, stärkere Gründe tužší průvody, mocnější důvody P.; —brüstig prsatý.
Starke (M. -n) *f.* jalovice (kráva).
Stärke (oh. M.) *f.* síla T.; mocnosť, tlustosť, tloušťka T.; 2. St. (zur Wäsche) škrob T.; blaue St. šmolka; —bereitungsanstalt, —fabrik *f. v.* Stärkfabrik; —gummi *n.* klí škrobové T.
Stärk-en (einen) síliti, silniti, posilniti, sesilniti; 2. die Wäsche st. škrobiti; den Auftrag st. osnovu šlichtovati; —end posilňující, silící, silivý; —fabrik *f.* škrobárna.
Starkglänzend blýskavý, lesklý.
Stärk-händler *m.* škrobař; -kraut *n.* hledík; —macher škrobař; —mehl *n.* škrob, mouka n. moučka škrobová T., škrobovina.
Stärkung *f.* posila, posilnění; 2. škrobení.
Stärk-wasser *n.* voda škrobová; —zucker *m.* cukr škrobový T.
Starr (-er, -este) tuhý, ztuhlý; st. werden *v.* Starren; jmd. st. ansehen upříti n. vypouliti oči na koho, upřeně na koho hleděti; —e *f.*, —heit ztuhlosť, ztrnulosť; —en mh. tuhnouti, ztuhnouti; trnouti, ztrnouti; dřevěněti, zdřevěněti; auf etw. st. *v.* Starr ansehen; —hals, —kopf *m.* svéhlavec, tvrdohlavec, zarputilec, urputník; —ig, —köpfig, —sinnig urputný, zarputilý, tvrdohlavý, tvrdošíjný; —krampf *m.* ztrnutí (křečovité); —sehend tupozraký; —sinn (oh. M.) *m.* tvrdošíjnosť; svéhlavosť; —sucht *f.* zmrtvělosť.
Stase, Stasis *f.* (gr.) postavení; (med.) zástava. [tržný.
Stät *adj.* stálý; ustavičný, bezpří-
Statarisch (lt.) liknavý.
Stätig *adj.* stálý; spojitý, nepřetržitý, nepřetržený; úplný, pořadový; stavní (kůň); das —e spojenina.
Statik *f.* (gr.) statika T., vahoměrství.
Station (M. -en) *f.* (lt.) (Post-, Eisenbahn-) stanice, staniště, zástaviště; zastavení; zastávka; (Anstellung) místo, úřad, stanoviště P.; —är (phys.) stálý, nehybný; —iren stanoviti; —irt sein státi kdě.
Stations-chef *m.* staničník, ředitel stanice, ř. nádraží; —ort *m.*, —punkt *m.* (geom.) zastávka, postávka; —platz *m.* stanoviště P.; -verhältnisse *pl.* poměry stanovištné; —zeit *f.* (Eisenb.) čas staničný (čas počítaný dle některé stanice).
Statisch statický T.; -er Moment moment statický (důraz sil) T.
Statist (-en, M. -en) *m.* (lt.) (im Theater) statista; —ik *f.* statopis, statistika P.T.; —iker statistik, statopisec P.; —isch statopisný P.; statistický T.; -e Commission komise

statistická; -e Daten statistické zprávy, statistické prameny P.

Stativ *n.* (lt.) (mech.) stojan T.; —kopf *m.* zhlaví stojanu T.

Stäts *adv.* pořád, ustavičně, neustále, vždy.

Statt *prp. c. gen.* (anstatt) místo, na místě; er wird es st. meiner thun učiní to místo mne; einen Stein st. Brotes (auch st. Brot) geben dáti kámen místo chleba; st. eines Andern Proceß führen při vésti od jiného P.

Statt (oh. M.) *f.* místo; St. haben, St. finden místo míti, místo nalezti P.; býti, běžeti při... T.; das kann hier nicht St. finden toho nemůže zde býti, to nemá zde místa T.; der Recurs findet nicht St. rekurs místa nemá, rekursu místa se nedává, rekursu dopuštěno n. dovoleno není P.; St. finden lassen místo dáti čemu, dopustiti čeho, připustiti něco P.; an seiner St. na svém místě (k. p. někoho poslati) P.; an St. der Abwesenden na místě nepřítomných P.; die Verjährung kommt einem nicht zu —en vydržení let někomu neprospívá, neslouží, nepomáhá, nedědí P.; die Frist kommt einem zu —en někdo užije lhůty P.; das Pfandrecht, so einem zu —en kommt právo zástavní, jehož někdo užije P.; es kommt ihm gut zu —en dobře mu to slouží. [Standgeld.

Stätte (M. -n) *f.* místo; —geld *n. v.*

Stattfinden *v.* Statt finden.

Statthaft *adj.* místný, připustitelný; vhodný; —igkeit *f.* vhodnosť; St. der Untersuchung když vyšetřování nalezne místo, když se mu dá místo P.

Statthalter (-s, unv. M.) *m.* místodržící, místodržitel P., náměstník.

Statthalterei *f.* místodržitelství P., náměstnictví; —druckerei *f.* knihtiskárna místodržitelská; —rath *m.* rada místodržitelská P.; (Person) rada u místodržitelství; rada n. radní místodržitelský; —secretär *m.* sekretář (tajemník) místodržitelský.

Statthalterschaft *f. v.* Statthalterei.

Stattlich *adj.* statný; skvostný, úpravný; *v.* Statthaft.

Statue (M. -en) *f.* (lt.) socha T.; —ngruppe *f.* sousoší T.

Stat-uiren etw. něco ustanoviti P.; —ur (M. -en) *f.* postava T.; —us *indecl. m.* stav; St. des Vermögens stav jmění T.; St. einer Behörde stav, počet úředníkův P.; —*us quo* stav, jakýž (jest) P.; stav posavadní; etw. *in —u quo* belassen něčeho nechati tak, jak bylo zastíženo, něčeho státi nechati ve své míře P.; —ut (-s, M. -uten) *n.* ustavení, ustanovení P.; pravidlo; *pl.* statuta, stanovy.

Staub (-es, oh. M.) *m.* prach, prášek; drť; pyl; sich aus dem —e machen upláchnouti, s Vaňkem se poraditi; —beutel *m.* pytlíček prašníkový T.; —beutelfach *n.* (bot.) pouzdro T.

Stäubchen *n.* prášek, prášeček.

Stauben mh. prášiti se; es staubt práší se.

Stäub-en prášiti, poprášiti, zaprášiti, prachem posypati; prach setříti; —er *m.* peroutka; (in der Mühle) prášek; (wdm.) vyžle, vyžlenec; —ern vyprášiti; vyslíditi; vyhnati; mh. es —ert (v. Schnee) práší se; (v. Regen) mrholí.

Staub-faden *m.* (bot.) nitka T.; prašnice; —ferien *pl.* poprašky; —gefäß *n.* (bot.) tyčinka T.; —ig prašný, prášivý; —junge *m.* prášek; —kamm *m.* hnidák, hnidáček; —kammer *f.* prašník; —kolben *m.* (bot.) prašník T.; —lecker *m.* patolízal; —mehl *n.* prach mlýnský; —regen *m.* prška, mrholení, mžení; —sand *m.* drobounký písek; —schwamm *m.* pýchavka, kuřavka; —sieb *n.* prachovka; —weg *m.* (bot.) čnělka T.

Stauch (-es, M. -e) *m.* rukávec, štucl; St., —e *f.* (Flachs) česle, česlice, rozkráček, kozička; —en (den Flachs) len klásti na rozkráček; st. (den Bach) vodu zahraditi; das Fleisch st. uditi maso; Waare in ein Faß st. zboží do sudu nakládati; st. vymknouti, vytknouti, vyvrtnouti (si nohu atd.).

Staud-e (M. -en) *f.* keř; křovina, křoví; —en *mh.* keřnatěti; —enförmig křovitý; strůmkovitý T.; —engewächs *n.* rostlina keřnatá n. křovitá; —ig keřnatý, křovnatý.

Stauen (das Wasser) staviti, hraditi (vodu); (ein Schiff) dobře složiti, urovnati zboží (na lodi).

Stauf (-es) *m.* čtverec (míra čtyr pinet).

Stauhöhe *f.* (mech.) výška výpadu, výška nadržení T.

Staunen (über etw.) *mh.* diviti se (čemu), žasnouti nad čím.

Staup-besen *m.* prut, metla; mrskač; výprask; —e *f.* mor, pád (nakažlivá nemoc); St. (M. -en) *v.* Staupbesen; —enschlag *m.* výprask.

Stäupen mrskati (metlou).

Stau-ung *f.* (mech.) nadržení, stavení, zastavení (vody) T.; —wasser *n.* nadržená voda T.; —weite *f.* délka (dálka) nadržecí T.; —werk *n.* (Bauk.) zástava T.

Stazion *f.* *v.* Station.

Stearin *n.* (gr.) stearin T., lojovina; —kerze *f.* svíčka lojovinná, stearinka; —säure *f.* kyselina stearinová, kyselina lojová T.; —saures Salz lojan, stearinan T.

Stearophan-säure *f.* (chem.) kyselina stearofanová T.; —saure Salze *pl.* stearofanany T.

Stearopten *n.* (chem.) stearopten T.

Stearrhöa *f.* (gr.) (med.) *v.* Seborrhöa.

Steat-it *m.* (gr.) (Min.) tučkovec T., mydlík; —om *n.* (med.) hatva.

Stech-apfel *m.* durman, kravák, panenské jablko, bodlové j., vojenský mák; —bahn *f.* koliště; —eisen *n.* rydlo, rypadlo; —en *mh.* píchati, píchnouti; bodati, bodnouti; (von Mücken) štípati; die Biene sticht včela žíhá; in Kupfer st. do mědi rýti, vrýti, vyryti; (Kartensp.) přebiti; in die See st. odplaviti se, na moře se spustiti; jmd. aus dem Felde st. vypíchnouti koho; einem den Staar st. bělmo komu sejmouti; fig. das sticht ihm in die Augen to ho kole n. píchá v oči, to jej vábí; St. *n.* bodání; píchání; —end píchavý, pichlavý T.; -er Schmerz pichlavá bolesť, bodlavá bolesť.

Stecher (-s, unv. M.) *m.* píchač, bodač; ryjec; rypač; (Werkz.) bodec; koncíř; kolík; spoušť; St. am Collar tabulky; St. (Augenglas) nástrčka, obzorka; —fliege *f.* moucha bodačka; —heber *m.* (phys.) násoska přímá T.; —kraut *n.* ostroprstec; —messer *n.* zabiják, bodák; proražec; —palme *f.* cesmina, bodlavá palma; —spiel *n.* kolba; -vieh *n.* drobný dobytek, brav; —viehhändler *m.* huntýř; —waffe *f.* bodná zbraň.

Steck-birn *f.* hedbávnice; —brief *m.* zatykač, zatykací list (na koho) P.; —brieflich einen verfolgen stíhati koho zatykačem, vydati na koho zatykací list P.

Stecken (-s, unv. M.) *m.* hůl, hůlka.

Stecken *verb.* (etw. in die Tasche, den Degen in die Scheide *etc.*) strčiti, zastrčiti; nastrčiti; er hat ihn in die Tasche gesteckt (er versteht es besser) smetl ho pod lavici; eine Pflanze st. do země zasaditi, sázeti; in Brand st. zapáliti; st. *mh.* u. *mf.* tkvíti kde, vězeti, lpěti; váznouti; st. bleiben uváznouti; wo steckt er? kde vězí? das —bleiben uváznutí.

Stecken-händler, -macher, -mann *m.* tyčkář; —pferd *n.* koníček (na hůlce).

Steck-er *m.* zatykač; —husten *m.* *v.* Stickhusten; —nadel *f.* špendlík, spinadlo; —nagel *m.* svorník; —netz *n.* tenátka *pl.*; —reis *n.* odprutec; —rübe *f.* kolník; —zettel *m.* *v.* Steckbrief.

Steeple Chase (engl.) dostihy s překážkami, jízda přes překážky.

Steg (-es, M. -e) *m.* lavička; lávka, můstek; chodba; (am Mühlgerüst) kobylice T.; St. auf der Violine kobylka, podstavek; —reif *m.* třemen, střemen; aus dem -e z patra T., z ničehož, z čista jasna, z náhla, bez přípravy; —reifdichter *m.* básník na ručesť.

Stegnasis *f.* (gr.) zacpání (potnic).

Steh-bier *n.* pivo pité stojmo ; S. trinken píti stojmo ; —brücke *f.* stojatý most.

Stehen mf. státi; senkrecht st. státi kolmo T.; (math.) Winkel st. auf Bogen úhlové opírají se na obloucích T.; unter Curatel st. dán býti pod opatrovnictví P.; unter der Gerichtsbarkeit st. slušeti pod moc soudní P.; entgegen st. býti na překážku, vaditi P.; offen st. *v.* Offen; für etw. st. (den und den Werth haben) státi zač T.; hoden býti čeho; für etw. st. (haften) ručiti za něco; wie steht's? jak se vede? jak jest? wie steht's mit ihm? jak je mu? jak se mu vede? —end stojící; stojatý; =er Ausdruck stálý výraz, stálé vyjádření T.; =es Capital jistina nemovitá T.; =es Wasser stojatá voda; =en Fußes v tu chvíli, hned, bez odkladu.

Stehkragen *m.* stojatý límec.

Steh-männchen *n.* vstaváček, stojáček; —pult *n.* (zum Schreiben) stojací pult; —schiff *n.* stojná loď.

Steif tuhý; ztuhlý; fig. nucený, dřevěný, škrobený T.; st. grüßen škrobeně pozdraviti; st. thun upnutě si počínati; —aufrecht (bot.) tuhý T.; —e *f.*, —heit *f.* tuhosť, tuhota; ztuhlosť; —en etw. ztužiti; die Wäsche st. škrobiti; podepříti; st. utvrzovati koho v čem; sich auf etw. st. spolehati nač; sich wider etw. st. zpěčovati se, zprotivovati se; —hals, —kopf *m.* tvrdohlavec, zarputilec; —igkeit *f.* tuhosť, neohebnosť T.; *v.* Steifheit; —leinen fig. škrobený, naškrobený, vyškrobený; —mehl *n.* škrob; —rock *m.* škrobená sukně, tuhá sukně; škrobenka; —sinn *m.* *v.* Starrsinn.

Steig (=es, M. =e) *m.* chodník, pěšinka, stezka; —bar přístupný, dostupný, schůdný; —baum *m.* (mont.) schody V.; —bügel *m.* třmen, střemen; —bügelri-men *m.* *v.* Steigriemen; —e *f.* posada; 2. schody *v.* Stiege.

Steig-en mf. choditi; lezti; vstoupati, vstupovati, vzestupovati (do výše) T.; auf das Pferd st. na koně vsednouti; vom Pferde st. s koně slezti, sestoupitti; st. fig. pokročiti, postoupiti, povýšen býti; (v. Preisen) přiskočiti, přiskakovati T.; die Preise des Getreides st. přiskakuje cenám obilí T., přiskakuje na obilí; st. mh. vystupovati, vystoupati T.; zdvihati se; zmahati se; —end stoupavý, vstoupající, vzestupující, vzestupný, rostoucí T.; =er Bogen (Bauk.) kobylí hlava T.

Steiger (=s) *m.* (mont.) lezec T., přehledač dolní J.; —kauf *m.* dražba; —n dražiti, zdražiti, dražiti se; jmd. st. přepláceti koho; přiraziti na někom; výšiti, vyvyšovati, povyšovati, zvyšovati; (grm.) stupňovati; die Preise st. zvyšovati ceny, přirážeti k cenám T.; —nd stupňovací; —ung *f.* dražení, připlácení; vyvyšování; (grm. u. muf.) stupňování T.; —ungsform *f.* (grm.) stupeň.

Steig-gerüst *n.* (Mühl.) zanáška V.; —kraft *f.* stoupavosť, stoupavá moc; —rad *n.* (mech.) kolo stoupací T.; —riemen *m.* střemeniště, střemenový řemen, řemen k střemenu; —röhre *f.* (b. der Pumpe) (mech.) odvodicí trouba, hrubá trouba, konev T.; stojánek; —werk *n.* (in der Mühle) zanáška V.

Steil *adj.* příkrý, strmý, kolmý; —e *f.*, —heit *f.* příkrosť, strmosť; kolmosť; —en příkřiti, zpříkřiti; sich st. (v. Pferden) vzepnouti se, vzpínati se; —weg *m.* příkrá cesta.

Stein (=es, M. =e) *m.* kámen (lat. *Lapis*, gr. *Lithos*); *coll.* kamení; (im Steinobste) pecka; (Kkht.) kámen *Lithiasis*; —adler *m.* orel skalní; —alt prastarý; —apfel *m.* (bot.) kostkovka, mišpule, mišpulyně T.; —arbeit *f.* práce v kameně; práce z kamene; —beere *f.* brusnice, kyhanka; —beißker *m.* piskoř, sekavec; —boden *m.* (Mühl.) podlaha hraničná, hranice na kámen; —bohrer *m.* nebozez na kámen, skalovrt; —bock *m.* kozorožec (zool. u. astr.); kamzík; —brand *m.* sněť pecičkovitá; pecička; —brech *m.* (bot.) lomikamen, lupkamen *Saxi-*

fraga; —brecher *m.* skalník (*st.*), lamač kamene; —bruch *m.* lom kamene, kameniště; —bühne *f.* (Bauk.) výhon kamenný T.; —butter *f.* kamenné máslo, kamenný vosk; —concrement *n.* (med.) speklosť, speklina; —drossel *f.* drozd skalní.

Steindruck *m.* kamenotisk; —er *m.* kamenotiskař; —erei *f.* kamenotiskárna T.

Stein-eiche *f.* křemelák, kameňák; —ern kamenný; —flachs *m.* len kamenný (osinek); —frucht *f.* peckovice, slivka T.; peckovaté ovoce; —galle *f.* der Pferde náraz, náraza, podzubek, odraženice; —gerölle *n.* drolina; —gewölbe *n.* klenutí kamenné T.; —gut *n.* kamenina T.; —hacke, —haue *f.* špičák; —hammer *m.* pucka; —hart *adj.* tvrdý jako kámen; —hauer *m.* kameník; —haufen *m.* kameniště; —haus *n.* kamenice; kamenný dům; —hirse *f.* kamejka, vrabí símě; —holz *n.* drvokam; —icht kamenovitý, kamenu podobný; —ig kamenatý, kamenný; —igen (einen) kamenovati; —igung *f.* kamenování; —karren *m.* hřebenáč; —kauz *m.* sýc, kulich; —kenntniß *f.* kamenoznalství; —kern *m.* pecka; —kerne *pl.* jádra zkamenělin T.; —kitt *m.* tmel T.; —klippe *f.* skalina; —kohle *f.* uhlí kamenné T.; harzlose St. uhlovec T.

Steinkohlen-bassin *n.* (geol.) kotlina kamenouhelná V.; —bergwerk *n.* uhelné hory P.; —bruch *m.* uhelna; —formation *f.* útvar uhelný T.; —gas *n.* plyn kamenouhelný T.; —gebirge *n.* horniště uhlí kamenného V.; —gesellschaft *f.* spolek kamenouhelnický, jednota kamenouhelnická; —grube *f.* uhelniště; —öl *n.* olej kamenouhelný T.; —theer *m.* dehet kamenouhelný V.; —zeche *f.* důl kamenouhelný T.

Stein-koralle *f.* kamenožilec; —körper *m.* zkamenělina; —krankheit *f.* kámen; —kraut *n.* tařice; —leiter *f.* (Mühl.) lihy, ližiny V.; —linde *f.* lípa křemelačka; —malerei *f.* kaménkomalba; —marder *m.* kuna skalní; —masse *f.* kamenina, kamenovina; —mehl *n.* zálubné V.; —meißel *m.* dláto kamenické; (Mühl.) dláto pudní V.

Steinmetz (-en, M. -en) *m.* kameník; —erei *f.* kamenictví; —hof *m.* tesárna kamenická, ohrada kamenická.

Stein-nuss *f.* kostlák, kamenáč; —obst *n.* peckovaté ovoce; —öl *n.* kamenný olej, nafta T.; —pappe *f.* kamenitá lepenka; —pilz *m.* křemenáč, kamenáč; —platte *f.* (Bauk.) deska (plotna) kamenná T.; —pocke *f.* tvrdka; —rabe *m.* krkavec skalní, samotář; —rand *m.* (Mühl.) lub, kadlub V.; —reich *adj.* hojný na kamení; fig. přebohatý, náramně bohatý; St. *n.* kamenstvo; —säge *f.* pila na kámen; pila kamenická; pila sochařská; —salz *n.* kamenná sůl T., sůl krušcová, sůl skalní V.; —same *m. v.* Steinhirse; —satz *m.* (Straßenb.) štět T.; —schale *f.* (bot.) pecka T.; —schärfer *m.* křesač V.; —scheide *f.* (mont.) spoj V.; —schleifer *m.* kamenář, brusič kamenův; —schleuder *f.* prak na kameny; —schmätzer *m.* bělohřib, skalník, (pták); —schmerzen *pl.* bolesti od kamene; —schnalle *f.* přezka kamením (drahým) vykládaná; —schneidekunst *f.* kamenořezba, kamenořezbářství T.; —schneiden *n.* vyřezávání (drahých) kamenův; —schneider *m.* kamenář, kameník, kamenořezec; —schnitt *m.*, —operation *f.* (med.) výřez kamene; —schnitt *m.* (Bauk.) střih kamenický T.; —schwalbe *f.* rorýs; —setzer *m.* vysazovatel mezníkův; dlažič, dláždič; —sperling *m.* březovka; —thier *n.* kamenožilec, kamožilec; —wächter *m.* (Mühl.) mládek; —wein *m.* kamenáč; —werkmaschine *f.* kamenometnice; —wurf *m.* hození kamenem; —würfelpflaster *n.* (Bauk.) dlažba z kamenných kostek T.; -wurzel *f.* osladič *Polypodium*; —zange *f.* klíšťky na kámen; —zeug *n. v.* Steingut; —ziege *f.* kozorožec.

Steirisch (Tanz) štýrská, štyřák.

Steiss (-es, M. -e) *m.* řiť (huzo)

b. d. Vögeln kostřec, trtač T.; (ſcherzh.) biskup; —bein *n.* kostřec, kosť kostřečná T., řitní kosť, hák; —floſſen *pl.* ploutve zadní n. zadničné T. **Stekken** *v.* Stecken.

Stell (=es, M. =e) *n.* souprava *v.* Geſtell, *v.* Garnitur.

Stella *f.* (lt.) hvězda; *—ria f.* hvězdnice (rstl.).

Stellage *f.* (fr.) podstavec, police.

Stelldichein *indecl. n.* dostaveníčko, zastaveníčko.

Stelle (M. =en) *f.* (überhaupt) místo P.T.; (Gerichtſtelle) soud P.; vorgeſetzte St. představený úřad P.; St. aus einem Buche místo z knihy P.; an ſeiner und ſeiner Brüder St. na svém místě i na místě svých bratří P.

Stellen (einen od. etw. wohin) postaviti; staviti, stanoviti; dáti, vydati, učiniti P.; hraditi (vodu); jmd. vor das Gericht ſt. postaviti někoho k soudu n. před soud P.; zur Zeugenſchaft ſt. postaviti někoho k vydání svědomí, k svědčení, postaviti svědka P.; einen Bürgen ſt. dáti rukojmí; den Wechſel auf Ordre, *a drittura,* auf eine Meſſe zahlbar ſt. dáti směnku na řad, dáti n. učiniti směnku přímo, dáti směnku v čas veltrhu splatnou P.; Fragſtücke ſt. činiti na koho dotázky, dotazovati se na kom čeho n. o čem P.; eine Forderung gegen jmd. ſt. pohledavati čeho na kom P.; etw. richtig ſt. něco zapraviti P.; etw. in Ausgabe, in Empfang ſt. položiti něco za příjem, za vydání P.; billig ſt. levně stanoviti; Schlingen ſt. osidla klásti; Vögel ſt. (nach Vögeln ſt.) číhati na ptáky; ſich ſt. dostaviti se T., postaviti se, státi (k. p. k soudu) P.(T.); ſich unter jds. Gewalt ſt. postaviti se v něčí moc P.; ſich gegen jmd. ſicher ſt. ohraditi se před kým P.; ſich ſt. dělati se, stavěti se; ſich höflich ſt. dvornosť líčiti; ſtellt euch nicht ſo, als ob ihr... jen se tak nedělejte, jako byste...; er ſtellt ſich zwiſchen mich und meinen Gönner on mi cestu k mému příznivci zastupuje; falls ſich einer nicht ſtellt nestane-li někdo, nepostaví-li se kdo.

Stellen-product *n.* (math.) součin místný T.; —ſucher *m.* uchazeč o místo n. o úřad P.; —ſumme *f.* (math.) součet místný T.

Steller *m.* (kfm.) dostavitel T.

Stell-fahrt *f.* dostavná jízda; -geſchäft *n.* (kfm.) dostavný obchod, smlouva o kup a prodej T.; —holz *n.* (mont.) panenka V.; —ig stavný, postavný; —ing *m.* postávka.

Stellionen *pl.* (lt.) zemělezci (zeměplazi) T.

Stell-macher *m.* (v. Wagner) podstavkář; —platz *m.* zápraviště; —ring *m.* (geom.) kruh řídicí n. stavěcí T.; —ung *f.* postavení; St. einer Perſon zum Gericht postavení n. dostavení osoby k soudu n. před soud P.; St. zum Militär dostavování k vojsku P.; St. einer Waare dodání zboží P.; St. der Wörter kladení, rozklad slov T.; St. (geom.) postavení; (Min.) postava T.; eine St. nehmen postaviti se.

Stellungs-amt *n.*, —behörde *f.* dostavovací n. dostavující úřad P.; —bezirk *m.* dostavovací, dostavní okres P.; —liſte *f.* odvodní list; —pflichtig kdo povinen jest se dostaviti, osoba dostavná P., povinen k odvodu.

Stellvertret-er (=s, unv. M.) *m.* náměstek P.; náhradník; —erfond *m.* (mil.) náhradnický fond; —ung *f.* náměstenství; in St. eines Andern na místě jiného P., zastupujíc někoho jiného.

Stell-wagen *m.* dostavník; —zirkel *m.* (geom.) kružidlo přítužné T.

Stelz-beine *pl.* nohy štíhlaté n. chůdovité (u ptáků) T.; —e (M. =en) *f* chůda, štihla; auf —en gehen o chůdách choditi; fig. vypínati se; —fuß, —ner *m.* chodák, štihlák; —füßig dřevonohý; štihlatý.

Stema *n.* (gr.) rodopis, rodokmen.

Stemm-axt *f.* poražecí sekyra; —e (M. =en) *f.* zápora; —eiſen *n.* dláto, dlabadlo; —en etw. porážeti (stromy); díru vydlabati; nadržovati (vodu); opříti; ſich ſt. opříti se;

zpříčiti se; —holz n. záporník; —leiste f. úvin; —ung f. opření.

Stempel (-s, unv. M.) m. palička, tlukadlo, moutev; biják; píst, písta; (auf Urkunden etc.) kolek P.; (zur Prägung etc.) stampilie; (bot.); pestík T.; —amt n. kolkový úřad P.T.; —anstand m. kolková závada P.; —befreiung f. osvobození, zproštění od kolku P.; —behandlung f. kterak se v příčině kolku zachovati, co v příčině kolku činiti jest P.; —bogen m. kolkový arch P.; —frei adj. osvobozený, zproštěný od kolku, prostý kolku, kolku nepodrobený P.; eine Urkunde st. behandeln vydati listinu bez kolku P.; —freiheit f. osvobození, zproštění od kolku P.; —gebrechen n. kolková závada; —gebühr f., —geld n. kolkové, plat náležitý za kolek, plat kolkový P.; —gefäll n. kolkové důchodky P.; —gesetz n. kolkový zákon P.; —marke f. známka kolková; —markenjournal n. denník na známky kolkové, d. kolkový.

Stempeln kolkovati P.T.

Stempel-papier n. kolkový n. kolkovaný papír P.; —patent n. patent kolkový, patent o kolku; —pflicht f. povinnosť kolku P.; —pflichtige Schrift spis kolku podrobený P.; st. Partei strana povinná kolkem P.; —schneidekunst f. ryjectví stampilií T.; —skale f. měřidlo kolku, měřidlo kolkové P., škála kolková, stupnice kolková; —ständig (bot.) pestíkokvětý T.; —strafe f. kolková pokuta P.; —träger m. (bot.) pestíkonoš T.; —übertretung f. kolkový přestupek P.; —verkürzung f. skrácení kolku P.; —vormerkung f. zaznamenání kolku, záznam kolkový P.; die St. genießen požívati záznamu kolkového P.

Stendel m., —wurz f. vstavač, kukačka, žežhulčiny umrlé ruce *Orchis* (rstl.).

Stenelytra pl. (gr.) (zool.) úzkokroveční n. úzkokřídlí (brouci) T.

Stengel (-s, unv. M.) m. der Pflanzen lodyha T., sloupek, prut; —blatt n. (bot.) list pňový, lodyžný T.; —glas n. číška s podstávkem; —n tyčiti, vytyčiti v. Stängeln.

Stengen sich naprati se, nacpati se.

Stenograph (-en) m. (gr.) těsnopisec; —ie f. těsnopis, stenografie T.; —iren stenografovati T.; —isch těsnopisný, stenografický.

Steno-se, —sis f. (gr.) stěsnění, zúžení; těsnosť; —siren zúžiti; —*stomata* pl. úzkoústí (plazi) T.; —stomie f. sevřenosť úst; —tisch tísnivý, svíravý T. [křikloun, řvoun.

Stentor m. (gr.) hlasatel; fig.

Stenzel (-s, unv. M.) m. (beim Tuchsch.) postřihovací násadka.

Stephansorden ungarischer uherský řád sv. Štěpána, uherský řád Štěpánský P.

Steppdecke f. prošívaná přikrývka; koltra. [stepi f.), suchopár.

Steppe (M. -en) f. step (*gen.*

Steppen štepovati, prošívati.

Steppen-fluss m. ponor, ponorná řeka T.; 2. (ein durch Steppen fließender Fluß) stepní řeka T.; —see m. vnitrozemské jezero T.; —vieh n. stepní dobytek; —weg m. (geog.) šlak T.

Stepp-er m. prošivač; —erin f. prošivačka, šteperka; —garn n. vláčka, příze bílá; —naht f. prošev, prošivací šev; —ort m. špice, tlusté šídlo; —rock weiblicher prošívaná sukně; —saum m. obruba štepovaná; —stich m. steh štepovní.

Sterbe f. mor, úmor; —bett n. úmrtní lože, smrtelná postel; —buch n. kniha úmrtní, kniha zemřelých P.; —drüse f. morová hlíza; —fall m. úmrť, úmrtí T., případ smrti P.; pl. —fälle (statist.) úmrtnosť; v. Mortalität; —gelder pl. n., —lehen n. odúmrtné (, ého) P.; —glocke f. umíráček; —haus n. dům úmrtní, d. zemřelého, d. v němž někdo umřel; —hemde n., —kleid n. rubáš, umrlčí košile; —krank v. Sterbkrank; —lied n. píseň pohřební; —liste f. seznam zemřelých P.

Sterben mf. umříti, skonati; fig. přestati; —d umírající, umíravý, mřivý; —skrank adj. v. Sterbkrank.

Sterbe-quartal n. úmrtní čtvrt-

letné P.; —register *n. v.* Sterbebuch; —stunde *f.* hodina smrti; fig. poslední hodinka; —tag *m.* den úmrtí P.; —taxe *f.* odúmrtné (, ého *n.*) P.

Sterb-krank na smrť nemocný; —lich smrtelný; der —liche smrtelník; —lichkeit *f.* smrtelnosť T.; úmrtnosť; —ling *m.* smrtelník; (v. Schafen) padlina, -inka, zdechlina; —lingswolle *f.* vlna z padlinek.

Stereo-chromie *f.* (gr.) tuhomalba; —graphie *f.* tělesopis; —graphisch (astr.) tělesopisný T.; —metrie *f.* tělesoměrství, tělměrství T.; —skop *n.* stereoskop T.; —tomie *f.* stereotomie, náuka o průřezu těles.

Stereotyp *adj.* (gr.) stálý, nezměněný, stereotypní (T.); —ausgabe *f.* (Typ.) vydání stereotypní; —endruck *m.* stereotypní tisk, celotisk T.

Steril *adj.* (lt.) jalový, suchopárný T.; -es Land suchopár T.; -es Weib bezdětkyně, neplodná žena; —ität *f.* bezdětství.

Sterium *n.* (gr. lt.) (bot.) tvrdka T.

Sterl (-es, M. -e) *m.* moutev, moutvice, tlukadlo.

Sterling (-s, M. -s) *m.* (engl.) sterling; ein Pfund St. libra sterlingů.

Stern (-es, M. -e) *m.* hvězda T.; (lt. *Stella*, gr. *Aster*) einen bis zu den —en erheben někoho do nebes vynášeti; St. (d. Pferd) lysina, plošina; St. im Auge zřetelnice; St. am Nagel květ; —ader *f.* ocasní žíla.

Sternalis *regio* (gr. lt.) (zool.) středohrudí T.

Stern-anis *m.* badián; —bedeckung *f.* zakrytí hvězdy T.; —bild *n.* shvězdění, souhvězdí T.; —blind *adj.* zcela slepý; —deutekunst, —deuterei *f.* hvězdoprava; —deuten mh. hádati z hvězd; —deuter *m.* hvězdopravec; —en ohvězditi; —enbühne *f.* fig. hvězdiště; —fisch *m.* hvězdejš; —gruppe *f. v.* Sternbild; —hagelvoll opilý na mol, opilý na žmoch; —haufen *m.* hvězdokupa, skupení hvězd T.; —hell hvězdný, hvězdnatý; es ist st. je hvězdno, hvězdnato; —himmel *m.* nebe hvězdné; —ig hvězdnatý; —jahr *n.* rok hvězdní T.; —karte *f.* mapa hvězd T.; —katalog *m.* seznam hvězd T.; —koralle *f.* hvězdice; —kraut *n.* hvězdník; —kreuzorden *m.* řád kříže hvězdného, řád hvězdokřížový P.; —kreuzordensdame *f.* dáma řádu kříže hvězdného P.; —kunde *f.* hvězdářství; —los bez hvězd; —nacht *f.* hvědnatá noc.

Sterno-pterygii *pl.* (gr.); (zool.) prsoploutvé ryby T.; —*ptyx* (zool.) řasohrudník (ryba).

Stern-pflanze *f.* hvězdník; hvězdnice; —putze, —schnuppe *f.* hvězdička, padající hvězda, žhounek, hvězdný výkal, (gewöhnlich:) čištění-se hvězd; střelčí plamen; —rad *n.* (mech.) čelník, kolo čelní *v.* Stirnrad; —schanze *f.* hradba ve způsobě hvězdy; —seher *m.* hvězdář, hvězdohled; (Fisch) nebehled; —system *n.* soustava hvězd, soustava hvězdná T.; —tag *m.* den hvězdný T.; —uhr *f.* hodiny hvězdné T.

Sternum *n.* (gr.) (zool.) kosť hrudní, můstek T.

Stern-verzeichniss *n. v.* Sternkatalog; —warte *f.* hvězdárna T.; —werk *n.* hvězdová hradba; —wissenschaft *f.* hvězdářství, hvězdověda; —zeichen *n.* hvězdné znamení; souhvězdí; —zeit *f.* čas hvězdný.

Sterz (-es, M. -e) *m.*, —e (M. -en) *f.* d. Pfluge kleč, tíhle; d. Thieren ocas, chvost; d. Menschen řiť, zadek; am Wagen opačina, puklina; (eine Speise) škubánky, kucmoch, kudlmoch; —en mš. potloukati se, plahočiti se.

Stet *v.* Stät. [(dřík u uzvířat) T.

Stethiaeum *n.* (gr.) (zool.) předek

Stethoskop *n.* (gr.) (med.) prsozor.

Stetig, Stets *v.* Stätig, Stäts.

Steuer (M. -n) *f.* (bezüglich des Empfängers) berně P.; (bezüglich des Gebers) daň P.; (Zahlung *etc.*) poplatek, plat P.; directe přímá daň T.; indirecte nepřímá T.; —n und Abgaben platy a dávky P.; St. *n. v.* Steuerruder.

Steuer-abschreibung *f.* odepsání berně n. daně P.; —administration *f.* berničná správa; —administrator *m.* správce berní; —amt *m.* berničný úřad P., berní úřad; —amtmann *m.* berní (, ího *m.*), berník, berničí (, ího *m.*), berničný (, ého *m.*); —anlage *f.* ustanovení daně P.; —ansage *f.* přiznání daně P.; —anschlag *m.* uložení daně, berničné uložení P.; —ausschreibung *f.* rozepsání daně P., vypsání daně; —bar poplatný P.; -er Gegenstand poplatná věc P.; —beamte *m.* berničný úředník P.; —bezirk *m.* berničný okres P.; —bezirksobrigkeit *f.* berničná okresní vrchnosť P.; —bogen *m.* berničný arch P.; —buch *n.* berničná kniha P.; —büchel *n.* berničná knížka P.; poplatní knížka P.; —defraudation *f.* proneveření daní; —direction *f.* ředitelství berničné P.; —director *m.* ředitel berní; —einnahme *f.* vybírání daně P.; —einnehmer *m.* berník P., berní, výběrčí; —fähigkeit *f.* spůsobilosť k placení daně; —federn *v.* Schwanzfedern; —frei *adj.* svobodný od daně P., nepolatný; —freiheit *f.* osvobození od daně P.; —gebühr *n.* povinná daň P.; —gemeinde *f.* berničná obec P.; —geschäft *n.* bernictví, věci n. záležitosti berničné P.; —gulden *m.* berničný zlatý P.; —jahr *n.* berničný rok, poplatní r. P.; —kasse *f.* berničná pokladnice P.; —linie *f.* berničná čára P.; úmezí berničné; -mann *m.* (Schiffsw.) veslovod, vrátný (, ého), (kormidelník P.), kotrčník.

Steuern mh. platiti daň P.; st. einer Sache (*dat.*), vlt. auch eine Sache (*acc.*) (Einhalt thun) přítrž učiniti čemu, přetrhnouti co, vstříc vkročiti čemu, předejíti něco; dem Mißbrauch st. zlému užívání přítrž učiniti, zlé užívání přetrhnouti; zlému užívání vstříc vkročiti n. vyjíti, zlé užívání předejíti P.; st. (Schiffsw.) rejdovati, zatáčeti, říditi, spravovati (loď).

Steuer-nachsicht *f.* prominutí daně P.; —nachsichtsschein *m.* list na prominutí daně, list na prominutou daň P.; —nagel *m.* zákolník, zákolesník; —patent *n.* berničný patent P.; —pflicht *f.* poplatnosť P.; —pflichtig poplatný P.; -es Gewerbe poplatná živnosť, poplatný obchod P.; —pflichtiger poplatník; —referent *m.* berničný referent n. zpravoděj; —register *n.* seznam daně P.; —repartition *f.* rozvržení daně P.; —rückstand *m.* berničná zadrženosť, zadržená daň P., nedoplatek; —ruder (-s, unv. M.) *n.* vratidlo, (kormidlo, hlavní veslo P.), kotrč, opačina; —satz *m.* výměra daně P.; —schein *m.* berničný list, poplatní list P.; —segment *n.* (Dampfschiff) průkol ke kotrči; —system *n.* berničné zřízení P.; —termin *m.* berničná n. poplatní lhůta P.; -überschüsse *pl.* přeplatky berničné; —umlegung *f. v.* Steuerrepartition.

Steuerung *f.* zamezení n. předejití něčeho; innere St. (b. Dampfmaschinen) rozdělovatel parní T.

Steuer-wesen *n.* bernictví, záležitosti berničné P.; —zahlung *f.* placení daně P.; —zuschuß *m.* přirážka k dani P.

Sthen-ie *f.* (gr.) plnosilí T.; mnohosilí; —isch plnosilný T.; —isches Fieber zánětná horučka.

Stich (-es, M. -e) *m.* bod, bodení, bodnutí, pích, píchnutí; uštknutí (hadí); (b. Näh.) steh; (b. Graviren) rytí; úrypek; (Kartensp.) vzatek, běrek, přebitek; důtka (slovy); měnění; St. um St. z ručky do ručky; St. halten vytrvati, vydržeti; im —e lassen opustiti koho, nechati koho sedět (na holičkách), nechati koho v nesnázi; —axt *f.* čepovačka; —balken *m.* (Bauk.) tramlík, krátče T.; -bogen *m.* (Bauk.) skružíčko, skružec T.; —dunkel *adj.* (*adv.*) zcela tmavý; tma jako v pytli, čirá tma.

Stichel (-s, unv. M.) *m.* rydlo, rydélko; —ei *f.* úštipky, špičky; —haar *n.* pesika; —härig drsnochlupý; ježatý; -es Pferd derešák; —n (auf einen) špičkovati, popichovati, narážeti, dorážeti na koho; —rede, —sprache *f.* úštipečná řeč; —wort *n.* úštipek.

Stich-geschäft *n.* obchod výměnný, obchod směnný, obchod prostrkem (zboží za zboží) T.; —haltig obstojný, vytrvalý.

Stichos *m.* (gr.) řada, verš T.

Stich-probe *f.* zkouška nămětná; zk. namátkou; zk. ukázková; —rechnung *f.* počet směnný T.; —wahl *f.* (pol.) užší volba; —wort *n.* heslo; ukazovací slovo, ukazovka; slovo řadové (počáteční n. vřadné slovo) T.; nápověď; *v.* Stichelwort; —wunde *f.* rána bodná, rána bodená.

Stickelhärig *v.* Stichelhärig.

Stick-en mh. vyšívati, protkávati; 2. dusiti; —erei *f.* vyšívání; krumplování; kunstvolle St. umělé vyšívání; erhabene St. vypuklé vyšívání; —fluß *m.* záducha; —gas *n.* dusičník; —husten *m.* *v.* Keuchhusten; —luft *f.* dusík, povětří zádušlivé, záduch; —nadel *f.* vyšívací jehla.

Stickstoff *m.* (chem.) dusík T.; —benzid *n.* azobenzid T.; —bestimmung *f.* určení dusíku T.; —kalium *n.* dusíkodraslík T.; —kupfer *n.* dusíkoměď T.; —metalle *pl.* dusíkokovy T.; —quecksilber *n.* dusíkortuť T.

Stickung *f.* rdoušení, zardoušení; zádav, zádava.

Stickwerk *n.* vyšívání.

Stieb-en mh. prášiti se; (v. Regen) mrholiti, mžíti; mf. prchati, prchnouti; *act.* rozprášiti, rozptýliti; —er *m.* pýchavka; šňupka; špetka, štipka; (wdm.) *v.* Stäuber.

Stief-ältern *pl.* nevlastní rodiče (otčím a macecha) P.; —bruder *m.* nevlastní bratr P.

Stiefel (=s, unv. M.) *m.* bota; St. d. Pumpen bota, konev T.; —bret *n.* deska do bot; —erbse *f.* otyčený hrách; —ette *f.* botky, (štíblata *pl.*); —gestell, —holz *n.* desky do bot; —haken *m.* obouváček, obouvák; —knecht *m.* zuvák; —kolben *m.* (mech.) píst T.; —leisten *m.* kopyto; —macher *m.* švec, obuvník.

Stiefeln (die Bohnen) tyčiti boby; sich st. boty obouti; gestiefelt und gespornt v botách a ostruhách.

Stiefel-putzer *m.* botočist, botař, cídič bot; —röhre *f.*, —schaft *m.* holínka; —stülpe *f.* okolka, kopna.

Stiefeltern *v.* Stiefältern.

Stiefel-wichse *f.* vosk (viks) n. mazadlo n. leštidlo na boty; —zieher *m.* obouvák *v.* Stiefelhaken.

Stief-geschwister *n.* nevlastní bratří a sestry P.; —kind *n.* pastorní dítě, pastorek; pastorkyně P.; —mutter *f.* macecha, macocha P.; —mütterchen *n.* (Gewächs) maceška, violka trojbarevná, srdečný květ, srdečné koření; —schwester *f.* nevlastní sestra T.; —sohn *m.* pastorek P. (pasynek); —tochter *f.* pastorkyně P.; —vater *m.* otčím P.

Stieg *m.* *v.* Steig.

Stiege (M. =n) *f.* schod; *pl.* schody T.; gerade schody přímé; Arm= ramenné; zweiarmige dvouramené; dreiarmige tříramené; gebrochene lomené, článkovité, článkované; zweimal gebrochene dvojlomené; vermischte proměnné n. míšené; freie zvenčí; fliegende visuté; geheime tajné T.

Stiegen-absatz *m.* odstávka schodův; —gehäuse, —haus *n.* schodiště T., obschodí, schodová síň; —spindel *f.* sloup schodový, schodnice T.; —spitzstufe *f.* stupeň špičatý, špičák T.; —wangen *pl. f.* schodnice T.

Stieglitz (=es, M. =e) *m.* stehlík.

Stiel (=es, M. =e) *m.* rukověť, rukojeť, držák, držadlo; St. bei der Ziehfeder držátko T.; násada; St. am Beil topůrko; St. am Blatte und Obste stopka; St. der Schwämme třeň, hloub; —en (eine Axt) nasaditi; —kappe *f.* ošití, očepek na cepovce, ocepek; —rund *adj.* (bot.) oblý T.

Stier (=es, M. =e) *m.* býk (tur); (ein Sternbild) býk T.; st. *adj.* *v.* Starr; —en mh. běhati se, honiti se; 2. oči poučiti, pouliti; —fleisch *n.* býčina; —gefecht *n.* zápas n. potýkání s býky; —haut *f.*, —leder *n.* býkovice.

Stierler *m.* dloubálek, hloubálek.

Stiersinn *m.* *v.* Starrsinn.
Stift (=es, Mz. =e) *m.* ozubec; kolíček, nýt, nýtek T.; špička; špilka; tužka, olůvko; St. d. d. Magnetnadel třeble T.; St. (=es, Mz. =e u. =er) *n.* (Institut) ústav nadací P.; (Kloster) klášter P.; (Hospital) nemocnice.
Stift-en (eine Kirche, Schule) založiti, (zaraziti) P.; zříditi; (dotiren) nadati (chrám, školu) P.; den Frieden od. einen Vergleich st. spůsobiti, učiniti pokoj n. narovnání P.; ein Vermächtniß st. učiniti odkaz P.; gestifteter Häusler osazený domkář P.; —er (=s, unv. Mz.) *m.* zakladatel; původce; St. eines Fideicommisses zakladatel nápadu k ruce důvěrné P.; St. eines Complots původce spiknutí P.; —ling *m.* nadanec P.
Stifts-brief *m.* nadací list P.; —dame *f.* šlechtična z nadacího ústavu P.; —fräulein *n.* slečna z nadacího ústavu P.; —herr *m.* člen ústavu (nadacího n. šlechtického); —hütte *f.* (bibl.) archa úmluvy; —kirche *f.* klášterní chrám P.
Stiftstange *f.* spojné bidlo.
Stiftung (Mz. =en) *f.* založení P.; milde St. dobročinný ústav; nadání na skutky milosrdné P.; St. (Dotation) nadání, nadaný plat, nadací (základ), P.T.; St. eines gütlichen Vergleiches spůsobení n. učinění přátelského narovnání P.
Stiftungs-bezüge *pl.* nadací příjmy P.; —brief *m.* *v.* Stiftbrief; -fond *m.* nadací fond (n. majetnosť P.); —fondskasse *f.* weltliche pokladnice světské nadací majetnosti P.; —platz *m.* nadací místo P.; —vermögen *n.* nadací majetnosť P.
Stigma *n.* (gr.) jizva; (bot.) blizna T.; —tisiren znamenati (jizvami).
Stikken *v.* Sticken.
Stil *v.* Styl.
Stilet (=es, Mz. =e) *n.* (it.) krátká dýka, stilet.
Still *adj.* tichý; umlklý; st.! ticho! —er Ort zátiší, místo tiché; die —e Woche týden velikonoční; der —e Freitag velký pátek; das —e Gericht tajný soud; —er Mensch tichý člověk; —er Gesellschafter tichý n. tajný (nejmenovaný) společník (při obchodu); *adv.* st. schweigen mlčeti; —chen *adv.* tichounce; —e *f.* ticho, tichosť, tišina; —en einen, etw. tišiti, utišiti, ztišiti; das Blut st. staviti, zastaviti krev; den Durst st. uhasiti žízeň; seinen Hunger st. hlad zahnati; ein Kind st. kojiti (dítě); den Zorn st. ukrotiti hněv; einen Zornigen st. uchlácholiti, udobřiti; die Unruhe st. utišiti nepokoj, spokojiti P.; —leben *n.* zátiší T.; klid; —schweigen *n.* mlčení P.; jmd. das ewige St. auferlegen uložiti n. položiti někomu věčné mlčení, uložiti někomu, aby na věky mlčel P.; etwas mit St. übergehen mlčením něco pominouti P.;—schweigende Einwilligung svolení mlčky (dané) P.; —stand (=es, ob. Mz.) *m.* stání P., zastavení-se; zástava; příročí P.; St. der Rechtspflege zastavení, nejití, mlčení práv P.; St. der Waffen příměří; St. eines Planeten stání oběžnice n. planety T.; -standspunkt *m.* zástaviště, stanoviště; —ung *f.* der Unruhe utišení nepokoje.
Stilus *m.* (lt.) *v.* Styl.
Stimm-berechtigter oprávněný k hlasování P.; —e (Mz. =en) *f.* hlas P.T.; (grm.) hláska T.; —en *act.* laditi, naladiti; zur Freude st. rozradovati; einen für eine Sache st. získati n. přivesti koho k čemu; st. mh. zníti; shodovati se T., srovnávati se, snášeti se; für etw. st. hlasovati (k čemu, pro něco, o něco, za něco), dáti hlas svůj k čemu P.
Stimmen-buch *n.* soupis hlasův; —einheit *f.* jednohlasnosť; —gleichheit *f.* rovnosť hlasův P.; —mehrheit *f.* většina hlasův; vícehlasnosť; —verhältniß *n.* poměr hlasův mezi sebou P.
Stimm-er (=s) *m.* ladič; 2. ladítko; 3. hlasovatel; —fähig spůsobný k hlasování P.; —führer *m.* hlasovatel P.; fig. vůdce; —gabel *f.* vidlice ladicí; —gebung *f.* hlasování P.; —hammer *m.* kladívko ladicí; —la=

ge poloha hlasu; —laut *m.* samohláska T.; —liste *f.* hlasovací list P.; —organ *n.* ústroj hlasový, ústrojí hlasové T.; —recht *n.* právo k hlasování P.; —ritze *f.* štěrbina hlasová T., hlasivka; —ritzenkrampf *m.* křeč hlasivky, křeč v hlasivce; —sammlung *f.* sbírání hlasův P.; —umfang *m.* objem hlasu, objem hlasový T.; —ung *f.* ladění, srovnání; (Gemüthsst.) míra, položení mysli T.; rozpoložení mysli; gute St. dobrá míra; üble, böse St. zlá míra T.; St. (polit.) smýšlení; —ungsbericht *m.* zpráva o smýšlení; —zählung *f.* počítání hlasův P.; —zettel *m.* lístek hlasovací P.

Stimul-iren (lt.) popouzeti koho; —*osus* (bot.) žehadlitý T.; —*us m.* (bot.) žehadlo T.

Stink-bock *m.* smraďoch; —en (nach etw.) mh. smrděti; páchnouti něčím; —end, —ig smrdutý, smradlavý; —käfer *m.* kaloval; smradlák; —kalk *m.* vápenec živičný T.; —lich nasmrádlý; —stein *m.* smrdlík, smrďák; —thier *n.* tchoř *v.* Iltis.

Stint (-es, M. -e) *m.* řepacha (losos.

Stipend-ist (-en) *m.* stipendista P.; —ium (M. -ien) *n.* stipendium P., nadání.

Stipes *m.* (lt.) (bot.) střeň (u hub) [T.

Stipp (-es, M. -e) *m.*, —e *f.* štípnutí, píchnutí; omáčka; —elig pihovatý; —en, —ern lehce píchati, bodkati. **Stipula** *f.* (bot.) palist T.

Stipul-ation *f.* (lt.) úmluva P.; ujednání; —iren etw. umluviti, vymíniti něco P., ujednati něco; Bedingungen st. vytknouti výminky.

Stirl (-es, M. -e) *m.* tyčka na šťourání; —en mh. šťourati, šťárati.

Stirn od. —e (M. -en) *f.* čelo; einem die Stirn bieten opříti se, postaviti se komu; —band *n.* náčelek, náčelná úponka, čelák; —bein *n.* kosť čelní, kosť čela T., koruna; —binde *f.* náčelek; —blatt *n.* náčelník; —dreistigkeit *f.* nestydatá smělosť; —en mh. čeliti, čelem se obrátiti; —gefurcht vráskočelý; -gegend *n.* očelí; —gewinde *f.* čelenka; —hammer *m.* perlík T.; široké kladivo; —haut *f.* náčelek; —los bez studu; —mauer *f.* zeď průčelná T.; —nickel *m.* štilec; —rad *n.* čelník, válcovité kolo T.; —riemen *m.* náčelník; —seite, —wand *f.* průčelí T.; —winde *f.* očelí, náčelník; —zierde *f.* čeleník, náčelek.

Stirps *f.* (lt.) (bot.) stonek *v.* Stamm.

Stöber *m.* Stäuber; —ig chumeličný, chumelivý, meteličný; -es Wetter *v.* Stöberwetter; —n *act.* vyhnati, vyprášiti; mh. šťárati, šťourati, šmejditi; prášiti se; chumeliti se, meteliti se; —wetter *n.* chumelice, metelice; prášenice.

Stocher (-s, unv. M.) *m.* dloubátko; parátko; —n bodnouti, šťouchnouti, píchnouti kam; párati; die Zähne st. párati se, dloubati se v zubích; im Essen st. přebírati se, piplati se v jídle.

Stöchio-logie *f.* (gr.) živlověda; —metrie *f.* (gr.) živloměrství; podíloměrství, prvkoměrství.

Stock (-es, M. Stöcke) *m.* kmen; peň T.; pařez; špalek; 2. hůl, hůlka; 3. loket; 4. kláda; břevno; 5. keř; trs; 6. poschodí; im zweiten St. v druhém poschodí; 7. St. základní jmění; Verkauf von Holz am St. prodej dříví stojatého; rührt euch ihr Stöcke! (v. Unbehendigen) hněte se, pařezové!

Stock (M. -s) *n.* (engl.) oběžné státní papíry, důchodné listy.

Stockade *f.* kůlovina.

Stock-alt prastarý; —beschlag *m.* kování na holi; —besen *m.* koště s násadkou; —blind zcela slepý; —böhmisch pouze český; —degen *m.* dyka v holi; —deutsch čiře německý; ein -er pouhý Němec (Němec jako poleno); —dumm *adj.* hloupý jako pařez, dubový; —dunkel *adv.* tma jako v pytli; —eis *n.* zácpa ledu; zacpaný led.

Stöckel *m.* an Schuhen špalíček, podpatek; St. am Pfluge náhonka, podjížďka; St. am Wagenleitern opleny; St. an der Trompete nátrubní nástavek, nátrubek; —pflaster

n. špalíčková dlažba T.; —schneider *m.* špaličkář.

Stöcken do klády dáti.

Stocken (den Wein) tyčiti víno, odrovati; mh. zastaviti se, zaraziti se; váznouti; in der Rede st. zajíkati se; der Handel —t obchod vázne; das Blut —t krev se zaráží.

Stock-ente *f.* kachna divoká; —feder *f.* nejsilnější pero (brk); —finster čirá tma, tma jako v pytli; —fisch *m.* treska (trska, trestka); —fleck, —flecken *m.* proleželina, skvrna z vlhkosti; —fremd pracizí; —geige *f.* skřipky; —getriebe *n.* (mech.) cevník T.; —haue *f.* klučovnice; —haus *n.* vojenská trestnice P., v. věznice; vojenský žalář; —hausarrest *m.* vězení, uvězení ve vojenské trestnici P.; —holz *n.* dříví pařezové; —ig proleželý; pňový.

Stöckisch urputný, zarputilý.

Stock-knopf *m.* bambule n. knoflík na holi; —knospe *f.* (bot.) odnoha, pazouch T.; —laterne *f.* svítilna na tyči; —meister *m.* vězničný (, ého) P.; —narr *m.* prablázen; —roden *n.* dobývání pařezův, krčování P.; —schilling *m.* výprask holí; —schirm *m.* záslonka s hůlkou; —schlag *m.* rána, udeření holí; —schläge *pl.*, —streiche *pl.* výprask, výlupek holí; trest holí (*sl.* palice, palky) P.; —schnupfen *m.* cpavá rýma; —sprosse *f.* (bot.) poběh, odprysk T.; —uhr *f.* stojací hodiny; —ung *f.* (in einer Sache) váznutí; zastavení čeho P.; in St. gerathen váznouti; aller Erwerb und Handel ist in St. gerathen všeliké živnosti a obchod váznou P.; St. der Milch ssedání mléka; —urbarium *n.* základní urbář P.; —wache *f.* stráž žalářní; —werk *n.* poschodí, ponebí, patro P.T.; —zahn *m.* třenovní zub, stolička; —zirkel *m.* kružidlo nástrčné; kružidlo násadné, kružidlo nasaditelné T.

Stoff (=es, M. =e) *m.* látka, hmota T.; wägbarer St. těžina T.; unwägbarer St. netěžina T.; gewebter St. tkanina T.; —arbeiter *m.* látkostrůjce. **Stöffel** *m.* hňup.

Stoff-ig, —lich hmotný T.; —lichkeit *f.* hmotnosť T.

Stöhnen mh. stenati, stonati.

Stokk *m.* *v.* Stock.

Stola *f.* (lt.) štola; —gebühr *f.* štolné, štolní plat P.; štolovní poplatek; —taxe *f.* sazba štolní P.

Stoll-baum *m.* stěna; —beule *f.* mozůlek; —e *f.* stěna, otesanina (Strizel) houska, pletenec.

Stollen *vrb.* podstávkami opatřiti; rozpracovati; mf. hustnouti.

Stollen (=s, unv. M.) *m.* podpora, noha, ozub; *v.* Stolle; (mont.) štola P.; einen St. treiben hnáti, vésti štolu P.; —arbeit *f.* štolovní dílo P.; —arbeiter *m.* štolník, štolovník P.; —bau *m.* (mont.) štolování, vedení štoly; —befahrung *f.* ohledání štoly P.; —firste *f.* štolovní slemeno P.; —gerinne *n.* štolový žlab P.; —gestänge *n.* štolovní lávky P.; —hieb *m.* štolní právo P.; —kaue *f.* štolní bouda (kavna) P.; —sohle *f.* štolová půda P.; —steuer *f.* štolovné (, ého) P.; —trieb *m.* vedení, dělání štoly P.; —wasser *n.* štolová voda, voda ze štoly tekoucí P.

Stöllner *m.* štolník P.

Stolo *m.* (lt.) (bot.) výběžka T.

Stolper (=s, unv. M.) *m.* brk, brknutí; einen St. machen *v.* Stolpern; —ig, —isch brkavý, klesavý, potklivý; —n mf. und mh. brknouti, klopýtnouti, zakopnouti, poklesnouti, potknouti se.

Stolprian (=s, M. =e) *m.* pochop *v.* Stolper; einen St. nehmen pochop vzíti *v.* Stolpern.

Stolz *adj.* (=er, =este) (st. auf etw.) hrdý, pyšný; St. (=es, oh. M.) *m.* hrdosť, pýcha; pyšnosť; —dürftig chudopyšný; —en, —iren mh. pyšniti se, pýchati něčím; —selig hrdopyšný.

Stoma *n.* (gr.) ústa, ústí.

Stomach-ale *n.*, —ikon *n.* (gr.) silivka žaludková, (žaludeční) silidlo, lék k posilení žaludka; —algie *f.* bolesť žaludka; —altropfen *pl.* kapky žaludkové, kapky ku posilnění žaludka; —os *m.* (gr.) žaludek.

Stoma-kaze f., —logie f. (gr.) vřed v hrdle; —titis f. zánět dásní; —*topoda* pl. (zool.) raci ústonozí T.

Stopfbüchse f. (med.) zacpavačka.

Stöpfel m. v. Stöpsel.

Stopf-en cpáti, nadívati; —er m. cpáč, nacpavadlo; —küchlein n. šiška; —nadel f. zastehovací jehla.

Stopine f. (Artill.) v. Stoppine.

Stoppel (M. -n) f. strn, strniště; (d. Federvieh) špička, ostenek; v. Stöpsel; —acker m. strniště; —ei f. stloukání, hudlování, látanina; —feder f. ospenec; —feld n. strniště P.; —n paběrkovati; slátati, splácati; strniště orati, podmítati; —rübe f. podzimní vodnice; —weide f. pastva na strništi P.; —werk n. slátanina, lepenice, plácanina.

Stoppen vytkati.

Stopper m. (Schiffsw.) slabší lano k upevnění lana silnějšího, stopor (*rus.*).

Stöpperln pl. šlejšky.

Stoppine f. (it.) zapalovadlo ohňostrojské.

Stöpsel (-s, unv. M.) m. zátka T., zacpávka, zacpavák, zandavadlo; 2. pucek, skrček, cvalík; —n zacpati; —zieher m. vývrtka, vrtáček.

Stör (-es, M. -e) n. jeseter (ryba); 2. v. Stähr.

Storch (-es, M. Störche) m. čáp, bočan; weißer od. gemeiner St. čáp bílý; schwarzer St. čáp černý; —bein n. čapí noha; —en hltati; —schnabel m. čapí zobák; (Gewächs) čapí nůsek; (Pantograph) jeřábek, všepis T.

Stör-efried, —fried m. rušitel pokoje, kazimír, neposeda; —eisen n. kutítko, šťarátko; —en mh. šťárati, dloubati se, rýpati se; st. etw. rušiti T.; vyrušovati; die Ruhe u. Ordnung st. rušiti pokoj a řád P.; —end rušivý T., vyrušující; překážlivý, vadný T.; in eine Sache st. eingreifen činiti v něčem výtržnosť; překážeti čemu n. v čem; rušiti něco P.; —ender Einfluß překážející, rušící působení P.; —ende Einwirkung přívada T.; —er m. rušitel; šťáral.

Störlen mh. šťárati, kutiti.

Storn-iren (it.) (kaufm.) vraceti z účtu na účet (opravou) T.; —irung f. vracení z účtu na účet (opravou) T.; —o m. (kaufm.) navrátka (účtovní) T.

Störrig v. Stärrig.

Störstock m. šťáradlo.

Storthing m. (schwed.) sněm v Norvežsku.

Störung (M. -en) f. šťárání; 2. výtržnosť, rušení; přerušení; St. der öffentlichen Ruhe rušení veřejného pokoje P.; St. im Handel nepořad, zmatek, rušení T.; St. (astr.) rušení, poruch T.

Stoss (-es, M. Stöße) m. rána, udeření; náraz, ústrk, strčení, šťouchnutí; (phys. u. mech.) ráz, strk T.; St. (Holz) štos, hranice, halda (dříví); kýta (telecí); St. des Herzens tlukot n. tepot srdce; St. u. Gegenstoß ráz a odraz T.; —axt f. hlavatka; —balken m. základek; —ballen m. (am Eisenbahnwagen u. Dampfschiffe) odrážka; —bank f. přiražečka; —bret n. zástrčka; —degen m. končíř; —eisen n. odražník.

Stössel (-s, unv. M.) m. moutev, moutvice; palička; tlukadlo, tlouk, pích; trdelce; St. d. Pfluge přetykač, potykač, zatykač.

Stoss-en strčiti, strkati; sich se; in die Erde st. zaraziti do země; klein st. na drobno tlouci, utlouci; in das Horn st. zatroubiti; vom Lande st. odstrčiti, odraziti od břehu; der Hirsch stößt jelen trká; —falke m. ostříž; —fuge f. (Bauk.) spára styčná T.; —gebet n. vroucí n. vřelá modlitba; —haken m. (b. Sägemühlen) bodka T.; —heber m. (mech.) vodní trkač T.

Stössig trkavý, bodavý.

Stoss-kraft f. síla odpudivá, odpuzovací, odrážívá, odrážívosť, odpudivosť T.; —maschine f. razostroj T.; tlukostroj; -platte v. Stoßballen; —reitel m. (Hammerw.) zpruha T.; —schaufel f. (mech.) lopatka vrchní; —seufzer m. vzdych, vzdychnutí; —werk n. razicí lis n. stroj;P.; tluko-

stroj; ein St. unbefugt halten razicí lis míti bez povolení P.; —werkzeug *n.* strkadlo; —winkel *m.* úhel srazu T.; —wunde *f.* rána klaná, bodnutí; ústrk, udeření; —zahn *m.* kel T.

Stotter-bock, —er *m.* kokta, koktoun; —n koktati *v.* Stammeln.

Stotz (-es, M. -e) *m.*, —en *m.* kolík, stonek; sráz, příkrosť.

Stracchino *m.* (it.) tučný sýr vlaský.

Strack *adj.* táhlý, rovný, natažený.

Stracks *adv.* hned, přímo, upřímo; tudíž, i hned.

Strada *f.* (it.) silnice, třída, ulice.

Straf-androhung *f.* hrožení, pohrožení trestem P.; —anstalt *f.* trestní ústav P., trestnice; —antrag *m.* předložení, navržení trestu, trestní návrh P.; —anwendung *f.* trestání, ukládání trestu P.; —ausmaß *f.* vyměření trestu, vyměření trestní P.; —ausmessungsgrund *m.* příčina vyměření trestu P.; —bar *adj.* trestný, trestu hodný P.; —barkeit *f.* trestnosť, trestu hodnosť P.; —dauer *f.* trvání trestu P.; während der St. v čas trestu, za času trestu.

Straf-e (M. -en) *f.* trest; pokuta; kázeň; (Geldst. pokuta peněžitá P.); bei St. von fünf Gulden pod pokutou pěti zlatých P.; jmd. zur St. ziehen někoho v trestání vzíti, trestati P.; St. leiden pokutu nesti P.; —en einen trestati, pokutovati koho, vzíti v trestání, přikročiti ke komu trestem, pokutou P.

Straf-erkenntniss *n.* trestní nález P.; —erlassung *f.* prominutí trestu P.

Straff *adj.* z tuha napnutý, natažený.

Straf-fall *m.* trestní skutek P.; trestní případ T.; —fällig trestný P.; —fälligkeit *f.* trestnosť P.; —gelder *pl.* pokutné peníze, peníze z pokut P.; —genosse *m.* spolutrestník P.; —gericht *n.* trestní soud; St. über Vergehen trestní soud nad přečiny, trestní soud přečinový P.; —gerichtsbarkeit *f.* trestní moc soudní P.; —gerichtsbezirk *m.* obvod soudu trestního P.; —gerüst *n.* trestní lešení P.; —gesetz *n.* trestní zákon P.; —gesetzbuch *n.* trestní zákonník P.; —gewalt *f.* trestní moc P.; —grad *m.* stupeň trestu P.; —größe *f.* velikosť trestu P.; —haus *n.* trestnice P.T.

Sträfl-ich *v.* Strafbar; —ing (-s, M. -e) *m.* trestanec P.

Straf-los bez trestu; beztrestný, netrestaný P.; —losigkeit *f.* beztrestnosť, netrestání P.; —maß *n.* míra n. výměra trestu P.; —milderung *f.* polehčení trestu P.; —milderungsgrund *m.* příčina polehčení trestu, polehčovací příčina trestu P.; —mittel *n.* prostředek trestní, trestání P.; —ordre *f.* trestní příkaz P.; —ort *m.* místo trestní, trestnice P.; —protokoll *n.* trestní protokol P.; —prozeß *m.* trestní řízení P.; —prozeßordnung *f.* řád trestní, řád práva trestního P.; —recht *n.* trestní právo P.; —rechtliche Beziehung co se týče trestního práva P.; —rechtspflege *f.* vykonávání práva trestního P.; —rechtsverhandlung *f.* trestní řízení P.; —register *n.*, —verzeichniß *n.* seznam trestní, seznam trestův P.; —richter *m.* trestní soudce P.; -sachen *pl.* věci n. záležitosti trestní P.; —sanction *f.* zahájení něčeho trestem, uložení trestu n. pokuty P.; —satz *m.* míra trestu P.; —urtheil *n.* trestní rozsudek P.; —verfahren *n.* trestní řízení P.; —vollstreckung *f.*, —vollziehung *f.* vykonání trestu P.; —würdig trestný, trestuhodný; —würdigkeit *f.* trestnosť, trestuhodnosť; —zelle *f.* trestní jistbice P.; —zumessung *f.* vyměření trestu P.

Strahl (-es, M. -en) *m.* paprsek n. paprslek (světla) T.; pramen; střela, šíp; (am Pferdeh.) střela; großer St. Wasser veliký trysk vody; —auge *n.* zářící oko; —en *mh.* paprskovati; třpytiti se, zářiti; (v. Pferden) moč pustiti; —enbrechung *f.* lom, lomení, lámání-se paprsků T.; —end zářící, zářivý; —ende Wärme zářící teplo P.; —muschel *f.* hřebenka; —ung *f.* záření T.; —wetter *n.* blýskavice.

Strähn od. —en (M. —en) *m.* předeno.

Stralcio *m.* (it.) narovnání obchodnické.

Stramin (=s) *m.* stramín; —stickerei *f.* vyšívání v stramíně.

Stramm *adj.* napnutý; tuhý; st. anziehen ztuha napnouti; —es Regiment tuhá vláda; —bulstrig (Haar) zježený; —en mh. napínati se; die Wunde —t mir rána se stahuje (hojí se); sich —en vypínati se, napínati se.

Strampeln cupati; hmožditi; das Bett zu Schanden st. postel zváleti.

Strämpfel *m.* trdlo.

Strand (=es, ob. M.) *m.* břeh mořský P., pobřeží mořské; —batterie *f.* pobřežní baterie; —en mf. vraziti na břeh n. na skálu n. na mělčinu; uváznouti na břehu; rozbiti se, ztroskotati se (o lodi); —gerechtigkeit *f.* *v.* Strandrecht; —gut *n.* zboží z moře na břeh vyvržené, ke břehu přihnané, zboží pobřežní P.; —läufer *m.* jespák; —mauer *f.* zeď pobřežní, zeď břehová T.; —raum *m.* nábřeží, pobřeží; —recht *n.* pobřežní právo P.; —reiter, —wächter *m.* pobřežný (, ého); —see *m.* liman, přímořské jezero; —vogel *m.* broďák; —wache *f.* pobřežní stráž; —werk *n.* pobřežní hradba.

Strang (=es, M. Stränge) *m.* postraněk; opraf, oprátka.

Strängeln, strangulіren (lt.) zaškrtiti; oběsiti.

Stranguria (ob. M.) *f.* (gr.) (med.) jehla, řezavka, řezání, bolestné kapání moče.

Strapaz-e (M. =en) *f.* (it.) trmácení, nesnáz; —iren trmáceti, ztrmáceti, uondati, zondati; —irkleid *n.* šat na šmýkání. [stras.

Strass (=es, ob. M.) *m. et n.* (fr.)

Strasse (M. =n) *f.* (allgemein) cesta P.; (Gasse) ulice, střída P.; (*Chaussée*) silnice; Aerarialst. silnice královská, císařská P.; Landst. silnice krajinská; Bezirksst. silnice okresní P.; Commercialst. silnice komerciální P.; Wasserst. cesta po vodě, dráha vodní.

Strassen-anlegung *f.* zakládání silnic T.; —bau *m.* stavba n. dělání silnic P. T.; —beleuchtung *f.* osvětlení ulic P.; —bereiter *m.* pojezdný nad silnicemi, silničný; posilničný; —bettelei *f.* žebrání po ulicích P.; —einräumer *m.* cestář P.; —excess *m.* výtržnosť uliční, výtržnosť na ulici P.; —fond *m.* matice silničná; —mauth *f.* silničné (, ého); —mord *m.* vražda na silnici P.; —netz *n.* síť silnic T.; —pflaster *n.* dlažba uliční; dlažba silničná P.; —polizei *f.* policie pocestní P.; —raub *m.* loupež na cestách, na silnicích, loupež pocestní P.; —räuber *m.* loupežník pocestní, zákeřník, nákeřník, zbojník P.; —räuberei *f.* loupežnictví pocestní, loupežnictví na silnicích, zbojnictví, zákeřnictví, nákeřnictví P.; —räumer *m.* cestář; —verkehr *m.* vozba (průchod po ulicích P.); —zoll *m.* silničné clo P.

Strateg (=en) *m.* (gr.) vojvoda; —ie *f.* strategie, vojevěda; —isch strategický, vojeznalský.

Stratzen *pl.* hadry; —buch *n.* *v.* *Strazza*; —handel *m.* obchod s hadry, obchod hadrářský; —händler, —sammler *m.* hadrář, hadrník.

Straub-e (M. =en) *f.* kotouč, kosmatice, kosmatina; —en mh. ježiti se.

Sträuben ježiti, zježiti; sich st. ježiti se, čepejřiti se, čepeřiti se; sich wider od. gegen etw. st. zpěčovati se, odporovati čemu.

Straub-haarig ježovlasý, rozježený; —ig rousný, rousnatý, kosmatý; —rad *n.* hřebenáč, jednokružník.

Strauch (=es, M. Sträuche) *m.* keř; *coll.* křoví; roští, chrastí; —dieb *m.* nákeřník, zákeřník; —e *f.* *v.* Strauchen *m.*; —eln mh. u. mf. klopejtnouti, poklesnouti, potknouti se; —en mh. pokulhávati; kýchavku míti; St. *m.* kýchavka, smrkavka, rýma; —förmig, —icht keřitý, křovitý; —gebüsch *n.* křovina; —ritter *m.* zákeřný rytíř; —werk *n.* křoví.

Strauss (=es, M. Strausse) *m.* pštros (pták); 2. St. (=es, M. Sträusse) *m.* kytka, kytice; lata;

cnocholka; 3. pranice, rvačka; —blume *f.* (—feder) uzlatka *Iresine* (bot.); —farn *m.* peropušník *Struthiopteris* (bot); —feder *f.* pštrosí pero; —gras *n.* psineček *Agrostis*; —mädchen *n.* květinářka, kytkářka.

Strazz-a *f.* (it.), —enbuch *n.* (kfm.) první zápisky první zápisník T.; kniha příruční P.

Strebe (M. -n) *f.* zápora, záporník, opora T.; podpěra; —band *n.* mečík, záporník, podpěrka; —bogen *m.* oblouk podporný T.; —kraft *f.* středivá síla; —mauer *f.* podstěnek (*rus.*), zeď podpěrací.

Streben mh. (nach etw.) snažiti se, usilovati oč; bažiti po čem; wider etw. st. odpírati něčemu.

Strebe-pfahl *m.* (b. Jochbrücken) záporník, kůl záporný T.; —pfeiler *m.* pilíř záporný T., podporný.

Strebsam přičinlivý, snažlivý; —keit *f.* -osť (T.).

Streck-bar průtažný, vytažitelný; —bein *n.* fig. natahovačka; —e (M. -en) *f.* protahovačka, natahovací stroj; 2. vzdálenosť, oddálenosť, dálka; 3. odchoz; (Weg-) hon (vlt.); (Eisenbahn-) trať, plasa; —eisen *n.* protahovačka; —en etw. vytáhnouti; napnouti, rozepnouti; die Hand st. vztáhnouti n. natáhnouti ruku; die Waffen st. zbraň složiti; e. zu Boden st. poraziti koho; zabiti koho; Fische st. nasazovati, chovati ryby; sich st. protáhnouti se; —enchef *m.* (Eisenb.) ředitel plasy; —er (-s, unv. M.) *m.* (Muskel) natahovač T.; —ofen *m.* pec rovnací, rozšiřovací T.; pec roztahovací; —scheit *m.* (b. Sattl.) protahovačka; —teich *m.* rybník na výrost, na výchov, výtažník; —ung *f.* vytažení, natažení, natahování.

Streich (-es, M. -e) *m.* rána, udeření, seknutí; šibalství, šelmovský kousek, š. kus, švanda; einem einen tollen St. spielen vyvesti někomu pošetilý kousek; —baum *m.* mízdřicí štěp; (im Stalle) přívora, záplava; —bret *n.* sháňka, shaněčka, shanědlo, odháňka, shrnovačka; hřeblo; —e *f.* roztěračka; štětka; protahovačka; —eisen *n.* mízdřicí nůž, protahovačka.

Streicheln hladiti, pohladiti; mit der Hand st. hladiti rukou.

Streichen mh. šoustati; hladiti; tříti; smýkati; (durchstreichen) mazati, vymazati, přemazovati, přetrhnouti (perem), vyškrtnouti T.; (math.) odmazati, vymazati co, vynechati něco T.; mit Ruthen st. mrskati; die Flagge st. sejmouti n. spustiti prapor; die Segel st. stáhnouti plachty; fig. vzdáti se; st. mf. padati, letěti; čišeti; sjíti, projíti; (v. Thieren) běhati se; (v. Fischen) tříti se; das —en der Schichte směr T.

Streich-er *m.* stěrač, natěrač, mazač; natěrák, natěrátko; —fahre *f.* podmítka; —fisch *m.* trdelní ryba; —garn *n.* povlak; —holz *n.* shanědlo, sháňka, shaněčka, shrnovačka; —hölzchen *n.* třecí sirka; —instrument *n.* smykací n. smyčcový nástroj; —karpfen *m.* potěrník, trdelník; —käse *m.* mazavý sýr; —nadel *f.* zkoušecí jehla; —orchester *n.* orkestr smyčcový; —ungslinie *f.* čára směru T., směrnice; —vogel *m.* tažný pták, tažník; —wisch *m.* utěrák; —zeit *f.* čas potěru (ryb); 2. čas tažení (ptačího).

Streif (-es, M. -e) *m.*, —en *m.* pruh, prouha, pásmo, pramen; (von Gesimse) prouha T.; —band *n.* papírová páska; —cavallerist *m.* nájezdník; —e *f. v.* Streif; 2. *v.* Streiferei; —eln proužečky dělati, proužkovati; —en *m. v.* Streif; st. *vrb.* stáhnouti (kůži); zdrhnouti, odrhnouti; odříti; pruhovati, proužkovati; svlíci se; mf. zasáhnouti, dotknouti se čeho; plahočiti se; (v. Soldaten) vyjížďku udělati; sich die Hand st. ruku si odříti; gestreift pruhovaný, žíhaný; —er *m.* tulák; —erei *f.* probížka, vybížka, vyjížďka, nájezd (nepřátelský).

Streif-farn *m.* slezinník; —hieb *m.* zasáhnutí; —ig pruhovatý, pruhovaný, žíhaný; —lein *n.* proužek, pásek; —regen *m.* prška, přeháňka T.; —schuß *m.* postřelení; —stein *m.*

patník, odsadník, nárožník T.; —truppen *pl.* honci; —ung *f.*, —zug *m.* probížka, vybížka, výběh, zájezd; přecházka; —wunde *f.* rána od postřelení; škrábnutí.

Streim-e, —en *m.* *v.* Striemen.

Strein-en mh. u. mf. plahočiti se, potloukati se; —er *m.* plahočil.

Streit (-es, M. -e) *m.* boj, půtka, potyčka; 2. spor, pře, rozepře P.; —art *f.* burdýř; —bar bojovný, válečný, potýkavý; svárlivý; —bold *m.* svárhvec; —en mh. bojovati, potýkati se, válčiti s kým; 2. při vésti P., odporovati čemu; čeliti proti čemu P.; —ende Theile sporné strany P.; —er (-s, unv. M.) *m.* bojovník; odpůrce; soupeř; —frage *f.* sporná věc, pře, spor P.; —führende Partei strana při vedoucí, strana sporná P.; —genosse *m.* soupeř P.; —genossenschaft *f.* soupeřství P.; —hammer *m.* mlat železný; —handel *m.* pře P.

Streitig sporný P.; jdn. etw. st. machen právu něčímu odporovati, něčí věc n. právo v odpor bráti P.; popírati; wenn eine Sache st. gemacht wird když o něco vzejde spor, jest-li o něco spor P.; —er Besitzstand sporné držení (držení v odpor a nárok pojaté) P.; —e Rechtsangelegenheit sporná právní věc P.; —keit (M. -en) *f.* rozepře P.

Streit-keule *f.* kyjanice; —kolben *m.* palcát, buzdykan, čakan, parkamečice; —kraft *f.*, —macht *f.* válečná moc; —punkt *m.* sporný kus, sporný článek P.; —sache *f.* sporná věc n. záležitosť; pře, rozepře P.; —schrift *f.* spis sporný; —sucht *f.* hašteřivosť, svárlivosť; —theil *m.* strana P.; —verfahren *n.* řízení ve věcech sporných P.; —verkündigung *f.* sepření-se stran P.; —waffe *f.* braň, zbraň; —wagen *m.* vůz bojovný.

Strekken *v.* Strecken.

Stremel *m.* ostřížek, proužek.

Strempfel *v.* Strämpfel.

Streng, —e *adj.* přísný T.; krutý, tuhý; —er Herr! urozený pane! vzácný pane! —e *f.* přísnosť, tuhosť, krutosť.

Strengel *m.* ozhřivka, hříběcí.

Streng-flüssig těžko n. nesnadno roztopitelný n. roztopný T.

Strenuität *f.* (lt.) hbitosť; zevrubnosť.

Strepitus *m.* (lt.) chřest (T.).

Streu (oh. M.) *f.* stlaní, stelivo, podstélka; —büchse *f.* (z. B. auf Pfeffer, Streusand *etc.*) sypačka, sypátko; —en etw. sypati; trousiti, roztrousiti; stláti; —futter *n.* zob; —gabel *f.* výtřasky *pl.*; —holz *n.* (Brückenb.) mostina, mostnice T.; —ling *m.* *v.* Streu; —pulver *n.* prášek sypací, zasýpátko; —sand *m.* posýpátko; —sandbüchse *f.* *v.* Streubüchse.

Strich (-es, M. -e) *m.* tah, tažení (ptactva); tření (ryb); proběhnutí (krajiny); trhnutí (perem); strana, cesta, tažení, směr; vlas (na sukně) hejno (ptactva); potěr, plod (rybí); čercha, čára T., tah; pruh, pruha; (Min.) vryp T.; prut; kus země; (Hohlmaß) korec T., strych; —el *n.* čárka; —eln čárkovati, čárky dělati; —ling *m.* tulák; —methode *f.* (math.) počítání vedle čáry, počet ob čáru, počet čárový (t. násobení, dělení vedle čáry) T.; —punkt *m.* středník, čárka s tečkou T., čárka s puntíkem (příbodec Š.).

Strich-rechnung *f.* *v.* Strichmethode; —regen *m.* přeháňka; *v.* Streifregen; —vogel *m.* přeletavý pták T.; —volk *n.* národ kočovný, stěhovavý; —zeit *f.* (der Vögel) čas k stěhování; (der Fische) čas ku potírání.

Strick (-es, M. -e) *m.* provaz; St zum Fangen osidlo; St. am Netze obrev; St. fig. padouch, šibeničník; —beutel *m.* pytlík na drátění, štrykováček; —en plésti, zatahovati, vázati; Strümpfe st. punčochy plésti, roubiti, (drátiti, jehliti, štrykovati); —garn *n.* příze ke štrykování, k pletení; —leiter *f.* provazový žebřík; střemenka; —nadel *f.* roubicí jehla; —werk *n.* provazoví; roubená práce; —zeug *n.* vázání, roubení, pletení.

Strict *adj.* (lt.) těsný; zevrubný; přísný; *adv.* navlas, zevrub.

Striegel (M. -n) *m. et f.* hřebelec, hřebílce; —haarig (bot.) hřebelečnatý T.; —n hřebelcovati, česati n. cíditi hřebelcem; fig. šiditi, natahovati; týrati; drbati koho, vyčesati komu, zmalovati koho.

Striem-e (M. -en) *f.*, —en *m.* pruh, pruha, prouha, proužek, proužka, jízva; (bot.) proužka T.; St. im Brote klihovatina, cestička; —ig pruhovatý; klihovatý; —ling *m.* (Apfel) pruháč, pružináč.

Striez (-es, M. -e) *m.*, —el (-s, M. -n) *m. et f.* calta, houska, pletenec (vánočka; mazanec). [T.

Strigosus (lt.) (bot.) hřebelečnatý

Strike (streik) *m. et n.* (engl.) stávka dělníků (vzdorné zastavení práce od dělnictva); strikiren zastaviti práci.

String-ent (lt.) stahovavý, svíravý; —iren stahovati, svírati.

Strippe (M. -n) *f.* petlice, klička.

Stritt (-es, M. -e) *m. v.* Streit; —ig sporný P.; -es Recht právo sporné, pr. v odpor pojaté P.; -e Sache věc na rozepři (na soudě) jsoucí, věc pod rozepří trvající P., věc sporná.

Stritz-e *f.*, —el *m.* pokruta; šiška; *v.* Striezel.

Strobel (-s, unv. M.) *m.* spletenina, zmatenina; fig. zmatenec, spletenec; S. šiška stromová, šách (šuta, krůta, krákorka); —kopf *m.* kostrbáč, kosmáč; —n rozcuchati, splesti. |šách T. *v.* Strobel.

Strobilus *m.* (gr.-lt.) (bot.) šiška,

Strofe (M. -n) *f.* (gr.) sloha (sloka), strofa; —nglied *n.* člen strofy.

Stroh (-es, ob. M.) *n.* sláma; —arbeit *f.* dílo ze slámy; —arbeiter *m.* slaměnář; —band *n.* povříslo; —bett *n. v.* Strohsack; —binde *f.* slaměná obtáčka do bot; —bund *n.* otep slámy; —büschel *n.* doch, došek; —butter *f.* máslo zimní (když se dobytek krmí slamou); —dach *n.* došková střecha; —decke *f.* slamovka, slaměnice; —en, ströhern *adj.* slaměný, doškový; —farben *adj.*, —farbig barvy slaměné (*gen.*); *v.* Strohgelb; —fiedel *f.* slamozvuk; —flasche *f.* slaměnice; —gelb plavý; —gewächse *pl.* steblovatiny, stebloviny; —halm *m.* steblo n. stéblo (stýblo) slámy; —halmelektrometer *n.* (phys.) elektroměr stéblový T.; —halmelektroskop *n.* (phys.) elektrověst stéblový T.; —hut *m.* slaměný klobouk, slaměnec; —hutfabrik *f.* továrna n. fabrika na slaměné klobouky; —hutfabrikant *m.* hotovitel slaměných klobouků; —hütte *f.* slaměná chaloupka; -junker *m.* kobylkář; —kranz *m.* věník slaměný, vích; —lade *f.* (chir.) vyslamená dlaha, deška; —mann *m.* slaměný hastroš; fig. panák; —markt *m.* trh na slámu; —messer *n.* řezací nůž; —sack *m.* slamník; du St.! ty slamotruse! —schaube *f.* došek.

Strohschneide-kammer *f.* řezárna; —kasten *m.* řezačka; —messer *n.* řezací nůž, řezák.

Stroh-schneider *m.* řezač, řezankář, sečkář; —schöbel *m.* došek; —schüssel *f.* ošatka, ošitka; —seil *n.* povříslo; —sense *f.* kosíř; —teller *m.* talíř ze slámy; —tuch *n.* poslamka; —wein *m.* slamňák (víno uležele na slámě); —wisch *m.* věchet, vích; —witwe *f.* fig. polouvdova, vdova po živém; —witwer *m.* polouvdovec.

Strolch (-es, M. -e), —er *m.* tulák, pobuda, poběhlík; darebák; —en mh. plahočiti se.

Strom (-es, M. Ströme) *m.* proud; tok; (großer Fluß) řeka, veletok, veleřeka T.; (phys.) proud; —ab *adv.* po vodě; —an, —auf, —aufwärts *adv.* proti vodě; —aufseher *m.* poříčný; —bett *n.* řečiště; —breite *f. v.* Stromweite.

Strömen mh. prouditi se, proudem téci, plynouti.

Strom-enge *f.* úžina řeky; úžina toku T.; —gebiet *n.* poříčí T.

Strömig proudný.

Strom-karte *f.* mapa řek, mapa vodopisná; —polizei *f.* policie přívodní; —quadrant *m.* (mech.) čtverník proudo- n. tokoměrný, kyvadlo

tokoměrne T.; —riegel *m.* jesep T.; —rinne *f.* nurt P.; —scheidung *f.* roztoky T.; —schnell *adv.* hbitě, proudem; —schnelle *f.* peřej T., ručej; —strich *m.* proud v řece T.; —system *n.* souříčí T.; —thal *n.* údolí říčné T. [T.; proud.

Strömung (M. -en) *f.* proudění

Strom-weise *adv.* proudem; —weite, —breite *f.* šířka n. šířina řeky T. [lati se.

Strönen mh. plahočiti se, tou-

Strontian, —it *m.* (chem.) strontian; —wasser *n.* voda strontianová.

Strontium *n.* strontík T.; —oxyd *n.* kysličník strontnatý; strontian T.

Strophe *f.* (gr.) *v.* Strofe.

Strophulus *m.* (med.) lišej dětský; výpar; mlezivky.

Stropp (-es, M. -e) *m.* (Schifff.) lanový svor; —kette *f.* svorový řetěz.

Strotz *adj.* (*adv.*) *v.* Starr, Steif; —bauch *m.* břicháč; —en mh. bobtěti, bubřeti; vor Zorn st. durditi se; mit etw. st. nadýmati se, vypínati se čím; —end bubřivý; fig. kypící; -e Frucht plné ovoce, plný plod, plná plodina.

Structur *f.* (lt.) (min.) sloh T.; St. des Körpers složení těla.

Strudel (-s, unv. M.) *m.* vír T.; požeradlo, prohlubeň; (Speise) závinec, závitek, kotýš, strudl; —kopf *m.* prudká n. horká hlava, durdil, nakvašenec; —n mh. vříti, klokotem se zvírati; z pramene se valiti, prýštiti.

Strumpf (-es, M. Strümpfe) *m.* punčocha (obnožka, ponožka), nohavička; *v.* Stumpf; —band (M. —bänder) *n.* podvazek.

Strümpfen (das Feld) rozorati, rozděliti (na příč) pole; 2. do punčoch n. nohaviček obouti.

Strumpf-gewende *n.* rozvor (na příč v poli); —hose *f.* nohavice; —stricker, —weber, —wirker *m.* punčochář, nohavičkář, stávkář.

Strunk (-es, M. Strünke) *m.* třeň T., sloupek, trs, hloub; košťál; —ig hloubatý, hloubovatý.

Strunze (M. -n) *f.* manda, lochna.

Strupf-e *f.* *v.* Struppe; —en *vrb.* *v.* Streifen.

Strupp-e (M. -en) *f.* podlomy; podpínka; *v.* Strippe; —eln *pl.* podšlapky, podpěnky; —ig rousný; kostrbatý, naježený; sich —iren zchvátiti se, namoci se.

Strychnin *n.* (gr.) (chem.) strychnin T. [sednice, jizba.

Stube (M. -n) *f.* světnice P.,

Stuben-arrest *m.* vězení světničné P.; —hocker, —sitzer *m.* pecivá-lek, světnička; —kammer *f.* výstupek; —mädchen *n.* panská; pokojová; —wärme *f.* teplo světničné; —zins *m.* plat ze světnice, světničné (, ého) P.

Stüber *m.* dvougrešlák, polturák.

Stübler, Stübner (-s, unv. M.) *m.* výminkář.

Stucco *m.* (it.) sádřina, malta sádrová; *Stuccatur f.*, Stuckarbeit *f.* stukatura, práce ze sádřiny.

Stück (-es, M. -e) *n.* kus, kousek, část, částka; ein St. Salz krušec soli; ein St. Tuch postav sukna; St. Leinwand stůčka plátna; St. (mil.) dělo, kus; in diesem —e v té věci.

Stück-chen *n.* kousíček, drobítek, ždibec; —eln na kousíčky rozděliti; nastaviti; —en na kusy rozsekati; rozděliti; přidělati, přišiti.

Stuckerlöhner *m.* lodní přípřežník.

Stück-giesser *m.* dělař, dělolijec, slevač děl; —gut *n.*, —metall *n.* dělovina; —hof *m.* dělovište; —hölzer *pl.* (b. Web.) stavivo; —knecht *m.* povozník, vozataj n. vozka dělostřelecký; —kohle *f.* uhlí v kusech, uhlí kusové; —ofen *m.* (chem.) pec kusová, pec vlková; —salz *n.* rozpadky V.; —schütz *m.* dělostřelec; —verkauf *m.* prodej po kusích, pr. kusový; —weise *adv.* po kusu; po kusích; (math.) na vzájem T.

Studel *f.* (am Gewehr) podstavek, stolička. [student.

Student (-en, M. -en) *m.* (lt.)

Studenten-corps *n.* sbor studentský; —stiftung *f.* studentské nadání; —stiftungsplatz *m.* nadání založené pro studenty.

Studien *pl.*, *Studia pl.* (lt.) studie, učení; (als Zeichnungsblätter) předlohy; St.- studijní P.; —abtheilung *f.* studijní oddělení P.; höhere St. oddělení vyšších studií P.; —fach *n.* studie, studijní věda P.; —fond *m.* studijní matice; —hofcommission *f.* dvorská komise studijní P., dvorská komise nad studiemi; —jahr *n.* rok studií, školní rok P.; —kreis *m.* obor studií P.; —plan *m.* studijní plán (osnova) P.; St., —system *n.* soustava učební: —wesen *n.* věci studijní P., záležitosti sudijní, studie.

Studir-en studovati, učiti se; skoumati, zpytovati; —stube *f.*, —zimmer *n.* učírna, studovna.

Studium (M. -ien, od. *Studia*) (lt.) *n.* studium; *v.* Studien.

Stuf-e (M. -en) *f.* stupeň P., schod; Erzst. kus rudy, rudka P.; —en (mont.) tlouci, bíti, hmožditi.

Stufen-folge *f.* posloupnosť P., postup T.; —gang *m.* postupování P.; —jahr *n.* rok řadový, rok sedmičný, každý sedmý rok věku lidského; —land *n.* stupňovina T.; —leiter *f.* pořad; schůdky, stupenník; stupnice; —weise *adv.* posloupně P., po stupních, stupňovitě.

Stuferz *n.* čistá ruda.

Stuhl (-es, M. Stühle) *m.* stolice; 2. (Comitat) stolice P., župa, županství T.; 3. St., Dachst. krov; 4. (med.) stolice; zu —e gehen jíti na stranu, na stolici; —befördernd (med.) otvěravý, —behörde *f.* úřad stoliční P.; —entleerung *f.* (med.) stolice; —kette *f.* (Bauk.) krokevnice T.; —gang *m.* (med.) stolice; —lehne *f.* zábradlí; —richter *m.* služný (, ého), sudí stoličný P.; —säule *f.* stoličný sloup T.; —schlitten *m.* saně se sedátkem; —schwelle *f.* stoličný práh T.; —sucht *f.*, —verstopfung *f.*, —zwang *m.* (med.) zácpa, zacpání, zatvrzení, tuhavka; —wand *f.* stoličná mříže T.; —zäpfchen *n.* (med.) čípek počistivý, čípek otvěrací, (spěrek z mýdla).

Stukatur, Stukkatur *f.* *v.* *Stuccatur*.

Stuke *f.* pařez; hromádka.

Stükk *v.* Stück.

Stülp-e (M. -en) *f.* (des Topfes) poklička; (des Hutes) střecha, ohyb, ochlípka; —en klopiti, poklopiti; založiti (klobouk); —hut *m.* klobouk ochlípený; klobouk založený, klobouk na facku; —nase *f.* piknos; —stiefel *m.* ohrnutá bota.

Stumm *adj.* němý P. (nemluvný).

Stümmel (Stummel) (-s, unv. M.) *m. et n.* pahejl T.; posledek, konec; —füßer *pl.* pahejlonohé (žížaly) T.; —n *v.* Verstümmeln.

Stumm-en *act.* oněmiti; mſ. oněmėti; —heit *f.* němosť, němota.

Stümper (-s, unv. M.) *m.* hudlař, břidil; —n mh. hudlovati, hudlařiti, břiditi.

Stumpf *adj.* tupý T., kusý, komolý; rozpleský, pripleský (nos); —e Zähne zuby vyvstalé.

Stumpf, Stumpfen *m.* okusek, pahejl; mit Stumpf und Stiel z kořene.

Stumpfen (an etw.) otupiti se.

Stümpfen tupiti, otupiti; klestiti (stromy).

Stumpf-gläubig tupověrec; -kantig tupohraný; —kegel *m.* sražená kuželka; —nase *f.* plesknatý, rozpleský nos; —nasig piknosý, pleskonosý; —schwanz *m.* kusý ocas; (Pferd) šváb; —sinn *m.* tuposť, tupohlavosť, tupá mysl T.; —winkelig tupoúhelný T.

Stümpler *m.* *v.* Stümper.

Stunde (M. -n) *f.* hodina.

Stunden-gebet *n.* duchovní hodiny; —kreis *m.* (astr.) kruh hodinný T.; —rufer *m.* hlásný; —schlag *m.* bití hodin; —staffel (chem.) kolo stupníčkové T.; —winkel (astr.) úhel hodinný T.

Stündlich hodinný, každou hodinu.

Stupf (-es, M. -e), —el *m.* bodec, osten; —en bodati, píchati, šťouchati; —er *m.* šťuchač; 2. bodnutí, šťouchnutí.

Stupid (lt.) hloupý; —ität *f.* hlouposť.

Stupor *m.* (lt.) zmrtvělosť.

Sturm (-es, M. Stürme) *m.* bouře T., bouřka; (des Windes) vichr;

(mehrer Menschen) hluk, povyk; (des Feindes) útok P.; St. laufen útokem hnáti; St. schlagen lassen dáti k útoku bubnovati; St. (Tumult) vzbouření; St. läuten zvoniti na poplach P.; —bock m. bořicí beran.

Stürmen (sturmen) tlouci, třískati; (v. Winde) bouřiti, vichřiti; valiti se; hrnouti se; *act.* rušiti, bořiti; eine Stadt st., erstürmen město ztéci, útokem dobyti.

Sturm-glocke *f.* zvon na poplach; —haube *f.* přílba, přílbice, helm; —hut *m.* železný klobouk; (Gewächs) oměj *Aconitum*.

Stürmisch bouřlivý P., bouřný; -es Wetter bouřlivé počasí, bouřlivo; -e Sitzung bouřlivé sezení.

Sturm-latte *f.* (Bauk.) větrnice, větrník T.; —lauf *m.* útok, náběh; —nacht *f.* bouřlivá noc; —petition *f.* bouřlivá prosba P.; —schritt *m.* útočný krok; mit St. útočmo; —vogel *m.* buřňák, bouřliváček; —wetter *n.* bouře; —wind *m.* vichr (vichřice T.).

Sturz (-es, M. Stürze) *m.* pád, skácení, překot; sval; (des Baumes) pařez; (des Rothwildes) pero; (des Berges) sráz, strmina; (eines Gebäudes) zboření, spadnutí; ssutina; (beim Pfluge) kleč, sochy; St. (Gefäß) příklopek; St. d. Fenster *v.* Fenstersturz; —acker *m.* podmítka; —bach *m.* ručej, horský potok; —boden *m.* podlažný strop.

Stürze (M. -en) *f.* poklička; (am Pfluge) kleč.

Stürzel, Sturzel (-s, unv. M.) *m. et n.* (am Felde) strniště; (am Weinstocke) podpustka, zřízek, odřezek; (am Stroh) řítoví.

Stürz-en převrátiti, převrhnouti, svrhnouti, skáceti, překotiti; jmd. st. svrhnouti koho (panovníka atd.); einen aus dem Hause st. někoho z domu vyhoditi; Gläser st. vyprazdňovati sklenice; Acker st. podorati, podmítati pole; das Getreide st. přehazovati, obraceti obilí; den Zehent st. (Bergwerk) vyklopiti desátek P.; st. mf. překotiti se; spadnouti (s koně); valiti se, řítiti se, hrnouti se; —feld *n.* podmítka.

Sturzglas *n.* skleněný příklop; příklopné sklo.

Stürz-karren *m.* kolečko; -schaufel *f.* věječka.

Sturztram *m.* podlažný trám.

Stute (M. -en) *f.* kobyla, klisna; —nmeister *m.* správce hřebčince; —rei *f.* kobylna, (*st.* kobylí pole), kobyliště, hřebčinec. [hříbě.

Stutfüllen *n.* kobylče, klisňátko,

Stutte *v.* Stute.

Stutz (-es, M. -e) *m.* (Gewehr) taženka, taženice, tažená ručnice, štuc; (Fortepiano) přikrácené fortepiano; (Glas) pohár skleněný; auf den St. na místě, hned; aus St. na vzdor, na schvál; st., —e *adj.* kusý; st. thun zaraziti se, pozastaviti se.

Stutz-ärmel *m.*, —el (-s, unv. M.) *m.* rukávec, náruček.

Stützbalken *m.* (Bauk.) podpor, břevno podporné T.

Stutz-bart *m.* vousy přistřižené; valousy, mrňata; —blatt *n.* (bot.) palist T.

Stütze (M. -n) *f.* podpora T., podpěra; příčka; (Bauk.) St. des Steges im Wasser penka T., podpora.

Stutzen etw. uřezati, přistřihati; (eine Pyramide) komoliti, zkomoliti T.; (den Schweif, die Ohren des Hundes *etc.*) ušvábiti; das Haar st. vlasy přikrátiti; Bäume st. oklestiti; st. mh. trkati se; mit den Gläsern st. sklenice sraziti, přiťuknouti; über etw. st. zaraziti se, užasnouti, pozastaviti se (nad čím); vyváděti n. foukati sobě, houkati si; gestutzt kusý, komolý.

Stutzen *m. v.* Stutz.

Stützen etw. podepříti, podpírati; fig. spolehati nač; den Weinstock st. vinný keř stanoviti, nabíjeti; —kegel *m.* (b. Thüren u. Fenstern) skoba, závěsník.

Stutzer *m.* švihák, švihlík; 2. *v.* Stutzglas; —kleid *n.* šviháký oděv, švihácký šat.

Stutzglas *n.* baňatá číška, pohár.

Stützholz *n.* podramek, podpěra.

Stutz-ig tvrdošíjný, tvrdohlavý, vzdorný; 2. zaražený; —käfer *m.* komolec; —kopf *m.* tvrdohlavec, zarputilec.

Stützmauer *f.* podezdívka.

Stutz-messer *n.* klešťák; —ohr *n.* (Pferd) švaboušec.

Stützpunkt *m.* opora, opěra, podpořiště.

Stutzschwanz *m.* kůň s kusým ocasem, šváb. [podpěrák.

Stützstein *m.* podporný kámen,

Stutzuhr *f.* římsové hodiny.

Styl (-es, Pl. -e) *m.* (gr.-lt.) sloh T., způsob psaní; (Bau-) sloh (stavební) T.; alten —s dle starého počtu n. kalendáře P.; —art *f.* tvar n. způsob slohu n. řeči T.; —figur *f.* figura slohu, figura slohová T.; —gefühl *n.* smysl n. cit slovesný; rozeznanlivosť slohu T.; —isiren stilisovati, skládati; napsati, sepsati něco T.; ein Gesetz st. slovy vysloviti (zákon) P.; —ist (-en) *m.* slohoznalec; —istik *f.*, —lehre *f.* stilistika, náuka o slohu T.; —istisch slohový; -e Eigenschaften vlastnosti slohové, vl. slohu T.; —iten *pl.* (Sekte) sloupolezci, sloupníci; —ometer *n.* sloupoměr; —*opodium m.* (bot.) podstavec čnělky T.; —stück *n.* spis, sepsání; —übung *f.* cvičení ve slohu, cvičení slohové.

Styptisch (gr.) svíravý (med.).

Styron *n.* (mech.) styron.

Suade (oh. Pl.) *f.* (lt.) výmluvnosť (gem. šváda).

Suavität *f.* (lt.) lahodnosť T.

sub (lt.) pod; *sub rosa* (lt.) skrytě, zatajeně.

Subaltern *adj.* (lt.) podřízený, nižší P.; —beamte *m.* nižší úředník, úředník nižšího řádu P.; —er podřízenec; —irt podružný T.; -offizier *m.* nižší důstojník, poddůstojník P.; —stelle *f.* podřízené místo, podřízený úřad P.

Sub-arendator (-s) *m.* (lt.) podarendář, podnájemník, podpachtovník P.; —conträr podpříčný T.; —diakon *m.* podjáhen; —*diminutiva pl.* (grm.) zdrobnělá (slova) druhého stupně; —division *f.* podddělení T.; —erin *n.* (chem.) buničina T.; —*familia f.* (bot.) podřadí, podčeledí T.; —hastation *f.* veřejná dražba; —*iculum n.* (bot.) podhubí, podplisní T.

subito (it.) rychle.

Subject (-es, Pl. -e) *n.* (lt.) (phil. u. grm.) podmět, úsoba; osoba T.; 2. tovaryš; kupecký P.; příhodný člověk; —ion *f.* (lt.) vznášení T.; —iv *adj.* podmětný, subjektivní T.; osobní; úsobní; —ivität *f.* podmětnosť, osobnosť, úsobnosť T.; —ivsatz, —satz *m.* věta podmětová T.; —sbezeichnung *f.* značení, naznačení podmětu T.

Sub-journal *n.* (kfm.) vedlejší n. poboční denník T.; —junctiv *adj.* domnělivý; (grm.) spojovací způsob T.; —levation *f.* (lt.) ulehčení.

Sublim *adj.* vznešený T.; —at (-es, Pl. -e) *n.* (chem.) přepuzenina T.; —iren přepuditi, přepuzovati T.; přehnati, přepáliti.

Sub-marin *adj.* (lt.) podmořský; —mission *f.* poddání-se P.; —mittiren poddati se komu v čem P.; —normale *f.* (math.) podpravidelná (čára) T.; —ordination *f.* podřadění; podřízenosť P.; —ordinirt, —*ordinatus* podřaděn, podřadný T.; —oxyd *n.* (chem.) podkysličník T.; —prior *m.* podpřevor; —rubrik *f.* (kaufm.) vedlejší, podružný oddíl; vedlejší n. podružná rubrika T., poboční rubrika, rubrika podřadná n. podřaděná; —scribent *m.* podpisce T.; —scribiren podepsati se, subskribovati; —scription *f.* podpiska T.

Subsid-iarisch (lt.) podporný, pomocný P.; -e Haftung podporná závaznosť P.; —iarrecht *n.* právo podporné, pomocné P.; —ien *pl.* pomoc; —iengelder *pl.* pomocné peníze P.

Subsistenz *f.* (lt.) výživa *v.* Lebensunterhalt; —los *adv.* bez výživy.

Sub-species *f.* (bot. u. zool.) podrod T.; —stantiv podstatný; S. *n.*, *Substantivum* (*nomen*) (gr.) podstatné jmeno T.

Substanz (Pl. -en) *f.* podstata;

—ialität *f.* podstatnosť T.; —verlust *m.* ztracení n. ztráta podstaty n. hmoty.

Substit-uiren jmd. (lt.) někoho na něčím místě postaviti P.; místo někoho n. něčí zastávati; (math.) dosaditi na místo T.; —uirter, —ut (-en, M. -en) *m.* náměstek, zástupce; —uirter Cassier náměstný pokladník; nařízený pokladník; —ution *f.* nahražení; substituce, náměstenství; náměstectví; (Personen) náměstectvo.

Substitutions-gehalt *m.* plat za substituci; —methode *f.* (math.) návod n. spůsob nahražovací, substituovací, substituční T.; —theorie *f.* (chem.) theorie substituční T.

Sub-strat (-es, M. -e) *n.* (lt.) (phys.) podloha T.; podklad, podstava; —sumiren podjímati, pojímati pod co T.; —sumtion *f.* podjem, podjetí T.; návěsť dolejší, dolejšek; —sumtionsschluß *m.* sousudek podjímací T.; —tangente *f.* (math.) podtečná T. [—ität -osť.

Subtil *adj.* tenký, táhlý; jemný;

Subtraction *f.* (lt.) odčítání, odjímání T.; —stafel *f.* (math.) tabulka odčítací (menšilka) T.; —szeichen *n.* poznak n. znaménko odjímání n. odčítání, menšítko T.

Sub-tractiv (lt.) odčítaný, odčetný, odjemný T.; —trahend, -trahent (-en) *m.* (lt.) menšitel; —trahiren odčítati, odjímati T., srážeti, odrážeti P.

Subuli-formis (lt.) šídlovitý T.; —*rostres pl.* (zool.) šidlozobí (zpěvaví) ptáci T.

Succada *f.* (it.) závara, ovocná.

Success *m.* (lt.) úspěch *v.* Erfolg.

Success-ion *f.* (lt.) (philos.) posloupnosť T.; (in der Metrik) postup časový; *v.* Erbfolge; —ionsbesitzer *m.* nástupný držitel; —ionskrieg *m.* válka o posloupnosť; —iv postupně, posloupně T., po sobě.

Succosus (lt.) šťavnatý.

Succus *m.* (lt.) šťáva.

Succurs *m.* (lt.) posila, přísila.

Succussorische (lt.) Erschütterung (geol.) otřesení skálové T.

Such-e (ob. M.) *f.* hledání; hledačka; (wdm.) čich; —eisen *n. v.* Sonde; —en etw. (z. B. eine unbekannte Größe) hledati něčeho P.T.; s. (belangen) hleděti k někomu oč, postíhati čeho na kom, na čem P., seine Erholung wider jmd. s. hleděti k někomu o náhradu, na někom náhrady postíhati, hojiti se na něčem P.; bei dem Appellationsgerichte Abhilfe s. hledati pomoci u soudu odvolacího, žádati soud odvolací za pomoc P.; Such! (Ruf auf Hunde) hledej! pojď! —er *m.* (astr.) hledač T.; —hund *m.* vyžle; —nadel *f. v.* Sonde; —stollen *m.* (mont.) štola hledací P.

Sucht (ob. M.) *f.* nemoc; nákaza; fallende S. padoucnice, padoucí nemoc; S. žádosť, touha, chtíč, vášeň; strasť; —en mh. trpěti, toužiti.

Suchtel, Suckel *f.* svině *v.* Sau.

Süchtig jedovatý; nehojný, nehojitelný.

Sud (-es, M. -e u. Süde) *m.* var, klokot; várka (piva); ein S. (ein S. Bier ꝛc.) jedno vaření, jedna várka.

Süd (-es, ob. M.) *m.* jih, poledne, strana jižní, polední P.

Sudamina *pl. n.* (lt.) potničky.

Süddeutsch jihoněmecký (jižnoněmecký) T.

Sudel *m.* kaluže, kalužina, kaliště; —buch *n. v.* Schmierbuch, Kladde, Strazze; —ei (M. -eien) *f.* kaňhanina, mazanice, hatlanina; —haft, —ig nečistý, zmazaný, zaneřáděný; —kind *n.* mouně; —koch *m.* kuchtič, kuchtík, koptič; —köchin *f.* nečistá kuchařka, kuchta; —maler *m.* malíř kaňhal; —n mazati, kaňhati, šmařiti, neřáditi, nečistiti, káleti, břiditi; (in der Küche) kuchtiti.

Süd-en *m. v.* Süd; —früchte *pl.* jižní ovoce; —früchtenhändler *m.* obchodník s jižním ovocem; —gegend *f.* jižní krajina n. strana T.; —küste *f.* jižní pobřeží; —länder *m.* jihozemec; —ländisch jižní.

Sudler (-s, unv. M.) *m.* mazač, kaňhal.

Süd-lich polední, jižní; —licht *n.* záře jižní T.; —meer *n.* jižní

moře; —oſt *m.* jihovýchod T.; —öſt-lich jihovýchodní; —pol *m.* pol (točna) jižní T.; —punkt *m.* bod jižní, jih T.; poledník.

Sudsalz *n.* vařená sůl, vařenka.

Süd-seite *f.* jižní strana; —ſlaviſch jihoslovanský; —ſüdoſt *m.* jižní jihovýchod; —ſüdweſt *m.* jižní jihozápad.

Sudtopf *m.* varník; samovar.

Süd-wärts *adv.* k poledni, k jihu; —weſt *m.* jihozápad T.

Sufficient (lt.) *v.* Hinlänglich.

Suffite *f.* *v.* Soffite.

Suffix *n.* (lt.) přítvorek, přípona (přirážka) T.

Süffling (-es, M. -e) *m.* pijan, chlastoun, ochlasta.

Suffocation *f.* (lt.) rdoušení (v plících).

Suffragan (-es, M. -e) *m.* (lt.), —biſchof *m.* světicí biskup (podbiskup). [volbách).

Suffrage *m.* (fr.) hlasování při

Suffusion *f.* (lt.) (med.) podlitina.

Sühn-altar *m.* oltář smíření; —e (ob. M.) *f.* smíření, smír; —en smířiti; —handlung *f.* rovnání, smír P.; —handlungstagfahrt *f.* stání k rovnání, stání rovnací P.

Sui juris (lt.) sobě volný P., soběprávný; nicht *s. j.* sobě nevolný P.

Suite *f.* (fr.) řada, pořadí; 2. družina, průvod; 3. čtverácký kousek. [2. osoba *v.* Subject.

Sujet *n.* (fr.) předmět, látka T.;

Sukkurs *m.* *v.* Succurs.

Sukzession *f.* *v.* Succeſſion.

Sulache *f.* *v.* Sudel, Pfütze.

Sulf-antimoniate *pl.* (chem.) siroantimoničnany T.; —antimonite *pl.* (chem.) siroantimonany T.; —hydrat, —hydrur vodíkosirník T.; —id, —it *m.* sirník T.

Sulfo-basen *pl.* (chem.) zásady sirné T.; —karbonate *pl.* (chem.) sirouhličitany T.; —kohlenſäure *f.* (chem.) kyselina sirouhličitá T.; —kohlenſaure Salze sirouhličitany T.; —mellan *n.* sulfomelan T.; —mellanmetalle *pl.* sulfomelanidy T.; —ſalze *pl.* sirosoli, soli sirné T.; —ſäure *f.* kyselina sirná T.

Sulfur *n.* (lt.) síra; —ation *f.* sesíření; —et *n.* (chem.) sirník T.

Sultan (-es, M. -e) *m.* (türk.) sultán; —e, —in (M. -en) *f.* sultánka.

Sulz-e (M. -en) *f.* liz, lízání; 2. huspenina, rosol; S., Sülze solivárna; —en liz dáti; 2. rosoliti, zrosolovati.

Sulzer (-s, unv. M.) *m.* solivárník. **Sulzig** rosolovatý.

Sülzmilch *f.* sražené mléko.

Sumach (-s) *m.* škumpina (bot.).

Summand (-en) *m.* (math.) sčítanec T.

Summar-isch úhrnečný, součetný, sumovní P.; krátký, stručný P. T.; *adv.* úhrnem, záhrnem, sumou, součetně T.; -e Abhörung des Beſchuldigten úhrnečné, sumovní vyslýchání obviněného P.; -es Verfahren úhrnečné, sumovní řízení T., stručné ř.; —ium (M. -ien) *n.* hlavní suma, součet P.; sumovní obsažení, krátký obsah, výtah P.T.; sumář; náčrtek, nástin.

Summ-ation *f.* (lt.) sečtení, sečítání T.; —ationsbuch *n.* součetná, sčítací kniha T.; —atoriſches Glied (math.) *v.* Summenformel.

Summe (M. -en) *f.* (lt. *Summa*) úhrnek, součet suma P.T.

Summen mh. nahrnouti se, nahromaditi se; 2. šuměti, sršeti; bzučeti; in den Ohren ſ. zníti.

Summen-formel *f.* (math.) vzorec součtový, vzorec součetný T.; —reihe *f.* (math.) řada součtová, řada součtův T.

Summir-bar sčítatelný, sčetný T.; —en shrnouti (v hromadu); sčítati, sumovati P.

Sumper (-s) *m.* ošatka.

Sumpf (-es, M. Sümpfe) *m.* bahno T., bažina, močál; —binſe *f.* blatnice; —blume *f.*, —dotterblume *f.*, —dotter *m.* blatouch, boleočko *Caltha*; —boden *m.* blatnice (*pl.* blata); —en mſ. zbahněti.

Sümpfen do bahna dáti, zbahniti.

Sumpf-fieber *n.* bahnivka, bahenka, zimnice bažinná, z. bahništná; —gas *n.* plyn bařinný, ba-

henný T.; —gras *n.* bahenka; —grund *m.* bahniště; —heide *f.* bahnítka; —huhn *n.* chřástal malý; —ig bahnatý, bažinatý, kalužnatý; blatný, blatnatý; —kraut *n.* blatěnka, blatnice; —land *n.* bahnitá krajina.

Sümpfler *m.* bahňoch.

Sumpf-luft *f.* vzduch bažinný; —meise *f.* sýkora lužní; —moor *m.* slatina; —ohreule *f.* pustovka; —sänger *m.* rákosník bažinný; —schnepfe *f.* große ležák; S. kleine kozlík; gemeine S. sluka otavní; —vögel *pl.* štíhláci, bahňáci T.; —werk *n.* (Hüttenbau) zdělanina; —wiese *f.* louka bahnitá.

Sumsen mh. *v.* Summen.

Sund (=es, M. =e) *m.* (dän.) průliv (mořský), sund.

Sünde (M. =n) *f.* hřích; eine S. begehen, sich einer S. schuldig machen hříchu se dopustiti.

Sünden-balg, —bock *m.* hříšník, hříchoplod; —los bez hříchu; —register *n.*, —verzeichniß *n.* seznam hříchův.

Sünd-er (=s, unv. M.) *m.* hříšník; armer S. chuďas, chudák; ubožák; —flut *f.* (Sindflut) potopa; —haft, —ig, —lich hříšný, hřešivý; —igen mh. hřešiti, prohřešiti se; —opfer *n.* oběť za hřích.

Super *prp.* (lt.) nad-; —anmerkungen, —anstände *pl.* výtky na výtky T. *v.* Supermängel.

Superarbitrir-en další zdání o čem dáti, něco dále posouditi, zdání na zdání, posudek na posudek dáti P.; —ung *f.* další zdání, další posouzení, zdání na zdání, posudek na posudek P.; (mil.) další přehlídka; —ungscommission *f.* vyšší posuzovací komise (komise dávající další zdání, další posudek, komise dále posuzovací).

Superarrestirung *f.* uvězení na uvězení, vězení na vězení.

Superbus (lt.) hrdý; skvostný, nádherný.

Super-cilia *pl.* (lt.) *v.* Augenbrauen; —einverleibung *f.*, —intabulation *f.* vklad na vklad P.; —fein *adj.* nejpěknější; —*ficies f.* (lt.) plocha, zevnější strana; *S. commissuralis* (bot.) břicho T.; *S. dorsalis* hřbet, záda T.; —*fluens* nadbytný, nadbytečný T.; —fluenz *f.* nadbytek; —intendent (=en, M. =en) *m.* superintendent, nadzíratel (církevní); —intendentenstelle *f.* superintendentství; —*ior* (lt.) vyšší, hořejší; představený; —lativ (=s, M. =e) *m.* (grm.) svrchovatel T.; —mängel *pl.* další výtky, výtky na výtky P.; další nedostatky; —numerär *adj.* nadpočetní, kdo n. co nad počet jest P.; —pfändung *f.* zástava na zástavu P.; —pränotation *f.* záznam na záznam P.; —revidiren opět přehlížeti (účet); —revision *f.* opětná n. druhá přehlídka (účtův); —satz *m.* vklad na vklad P.; —*volutivus* (bot.) svinutý T.

Supinum *n.* (lt.) (grm.) způsob dostižný T.

Suppe (M. =en) *f.* polívka; Karpfen in schwarzer S. kapr v černé omáčce, kapr na černo.

Suppen-anstalt *f.* polívkárna, ústav polívkový; —esser, —freund *m.* polívkář; —koch *m.* polívkář; —kraut *n.* zelenina (do polívky); —weib *n.* polívkářka.

Supplement (=es, M. =e) *n.* (lt.) doplněk, dodatek, dodavek, dokladek; (math.) výplněk T.; —ardreieck *n.* (math.) trojúhelník vyplňovací T.; —arsehnen *pl.* (math.) náhradnice osy T.; —band *m.* díl dodatný, díl doplňovací; —winkel *m.* (math.) úhel výplňku, úhel výplňkový T.

Supplent (=en) *m.* (lt.) náměstek P., náměstný professor; militärischer S. náhradník P.; —ensicherheitsdepositum *n.* jistota za vojenského náhradníka P.

Supplik *f.* (lt.) prosebná žádosť, prosba P.; —ant (=en) *m.* prosebný žadatel, prositel P.

Suppliren (lt.) jiného místo vyplňovati P., doplniti, zastupovati T.

Suppo-niren (lt.) podmiňovati T.; —sition *f.* podmínka T.

Support *m.* (lt.) podpírka; (mech.) sáně T.

Suppressiv (lt.) potlačovací; potlačný; -e Censur potlačná censura.

supra (lt.) svrchu; *ut s.* jako svrchu.

Supremat (-s) *m. et n.* (lt.), —ie (ob. M.) *f.* (fr.) vrchní vláda, nadvláda P.; nadvladí; *supremus* (lt.) nejvyšší.

Surrogat (-es, M. -e) *n.* (lt.) náhražek, náhradný prostředek, náhradná látka (důstavek).

Surtout *m.* (fr.) (Rock) lehký kabát návlečný, návlečník (lehký svrchník).

Suspen-diren (lt.) odložiti, odročiti něco P.T.; Jmd. vom Amte s. s úřadu koho (na čas) odsaditi P.; jdn. ein Recht s. staviti komu nějaké právo P.; Zahlungen s. zastaviti placení T.; —sion *f.* napětí, napnutí; S. im Epigramm očekávání T.; S. vom Amte odsazení s úřadu na čas P.; S. eines Rechtes zastavení práva P.; —siv *adj.* odkladný; *v.* Aufschiebend.

Suspenso: etw. *in suspenso* lassen něco na své míře zůstaviti P.; die Sache ist *in suspenso* věc stojí ve své míře, věc zůstává na rozeznání, na odporech T.; na odkladích T.; —post *f.* (kfm.) článek zůstavený, položka zůstavená T.; —rium *n.* (chir.) podvázka (*rus.*), podvěšadlo.

Süss (-er, -este) *adj.* sladký; 2. přesný, nekvašený; fig. líbezný, lahodný; —e Butter čerstvé, nové, neslané máslo; —apfel *m.* slaďátko; —chen *n.* cukrátko; —e (ob. M.) *f.* sladkosť; —elei *f.* sladkosť, sladké řeči; —eln mh. sládnouti; —en etw. sladiti, osladiti; —erde *f.* sladice; —farn *m.* osladič; —fett *n.* sladkotuk T.; —herb *adj.* sladkoperný, sladkotrpký; —herr *m.* slaďoušek, paňátko; —holz *n.* lekořice, sladké dřevo; —igkeit *f.* sladkosť, sladkota; sladina; slaď; —kirsche *f.* sladička; —kraut *n.* sladké zelí; —lich zasládlý, nasládlý, přisládlý, sladkavý; —ling *m.* syrovinka (Schwamm); 2. slaďoušek; —mittel *n.* sladidlo; —stoff *m.* sladivo; —teig *m.* přesné, nekvašené těsto; —wassergebilde *n.* útvary sladkovodné T.; —wurz *f.* osladič.

Süst, sust *adv.* teď *v.* jetzt.

Sustentation *f.* (lt.) výchovek, úživa T.; (stilist.) napínání T.; —s-revers *m. v.* Unterhaltungsrevers; Sustentiren *v.* Unterhalten.

Sutor *m.* (lt.) švec; *Sutura f.* (lt.) šev.

Suttern crkati, kapati.

suum cuique (lt.) každý ke svému, svoji k svému.

Suzerain (-s) *m.* (fr.) vrchní pán lenní; —eté *f.* (fr.) vrchní panství lenní.

Swift (-es, M. -e) *m.* kostroun.

Sybarit (-en, M. -en) *m.* zženštilec, rozkošník.

Syenit (-s) *m.* (min.) syenec, syenit T., strakud.

Syko-ma *n.* (gr.) fík (med.); —sis *f.* (med.) pihva, fíkovina.

Sylbe (M. -n) *f.* slabika, sylaba, složka, skladka.

Sylben-klauber *m.*, —schnapper, —stecher *m.* fig. slovíčkář; —maß *n.* časomíra; —räthsel *n.* složková n. slabičná hádanka; —ton *m.* přízvuk slabičný; —tonfuchs *m.* přízvukotepec.

Syllab-a *f.* (gr.-lt.) slabika *v.* Sylbe; —*icus* stabičný T.; —us *m.* seznam; (zvl. seznam spisů od papeže odsouzených).

Syllepsis *f.* (gr.) přílišnosť T.

Syllogismus (M. -men) *m.* (gr.) souběr, rozsudek.

Symbol (-es, M. -e) *n.* (gr.) znak, význak, oznak T.; —ik *f.* znakosloví T.; —isch symbolický T.; smyšlený T.; —ische Uebergabe odevzdání něčeho prostředkem znamení P.; —*um n. v.* Symbol.

Symbranchii *pl. v.* Pectobranchii.

Symmetr-ie *f.* (gr.) souměr; souměrnosť T.; —ie-Ebene *f.* (mech.) souměrná plocha T.; —isch souměrný T.

Sympath-etisch (-isch) (gr.) soucitný; -er Nerve (zool.) nerv soucitný T.; —ie (M. -ien) *f.* soucit T.; —isiren soucítiti T., sympathisovati s kým.

Symphonie (M. -ien) *f.* (gr.) symfonie. [ní, svaz T.
Symphysis *f.* (gr.) (zool.) svázá-
Symphytum *n.* (gr.lt.) (bot.) kostival. [plexio.
Symploce *f.* (gr.) (stil.) *v.* Complexio.
Symptom (-es, M. -e) *n.* (gr.) případek T.; úkaz T.; známka T., znamení; (med.) příznak.
Synagoge (M. -n) *f.* (gr.) synagoga P., modlitebnice židovská.
Synaloiphe *f.* (grm.) slitka T.
Synanche *f.* (gr.) (med.) záškrt, mázdřivka *v.* Synanche, Squinancia.
Synanthereae *pl.* (bot.) souložné, spoluložné (rostliny) T.
Synaptas *m.* (chem.) emulsin, synaptas T. [T., srážka.
Synäresis *f.* (gr.) (grm.) stažení
Synathroismus *m.* (gr.) *v.* Congeries. [zání chrustavné T.
Synchodrosis *f.* (gr.) (zool.) svá-
Synchoresis *f.* (gr.) puštění, poustění, připustka T.
Synchron-ismus *m.* (gr.) současnosť T., jednočasí, souvěk; —istisch současný (současový T.).
Synchysis *f.* (gr.) zmotání, zámotka T. [svazoprstí (ptáci) T.
Syndactyli *pl.* (zool.) srostloprstí,
Syndesmo-logie *f.* (gr.) spojosloví; —s *m.* (zool.) spojení svazové T. [spoječnosť T.
Syndetische (gr.) Satzverbindung
Syndicat *n.* soudcovství, úřad soudcovský P.; 2. družstvo zakladatelské (akcionářských podniků); —sbeschwerde *f.* stížnosť na soudce, stížnosť syndikální P.
Syndicus *m.* (gr.-lt.) soudce, syndik P. [ská (u židův).
Synedrium *n.* (gr.) rada kněž-
Synek-doche *f.* (gr.) přimínka, náznamek (soupojem) T.; —phonesis *f.* (grm.) srážka T.; spoluvyslovení. [smyslosled T.
Synesis *f.* (gr.) významosled,
Synizesis *f.* (gr.) *v.* Synäresis.
Synkope (M. -n) *f.* (gr.) (grm.) vysutí, výsuvka T.; (mus.) rozpojení; (med.) omdlení.
Synod, —us *m.*, —e *f.* (gr.) církevní sjezd, synoda P., synod, sbor.
Synodal-beschluss *m.* snešení na církevním sjezdu učiněné, snešení církevního sjezdu P.; —sitzung *f.* sezení, sedání sjezdu církevního P.; —versammlung *f.* shromáždění sjezdu církevního P.
Synodisch synodický.
Synonym (-es, M. -e) *n.* (gr.) souznačné slovo, souslov T., souslovce, sousloví, stejnojmení; s. *adj.*, —isch *adj.* souznačný, stejnojmený; —ik *f.* synonymika, sbírka slov souznačných; náuka o slovích souznačných T.
Synopsis *f.* (gr.) přehled; rozvrh.
Synovia *f.* (gr.-lt.) *v.* Gelenksaft.
Syntaktisch skladebný, syntaktický T. [skladba, slovosklad T.
Syntax *f.* (*m.*), —is *f.* (gr.-lt.)
Synthe-sis *f.* (gr.) soubor T.; (chem.) souborná zkouška; —tisch souborný T.
Syphil-is *f.* (gr.) nákaza pohlavní *v.* Lustseuche; —itisch nakažený.
Syphon *v.* Siphon.
Syringa *f.* (gr. lt.) (bot.) šeřík, lilák, turecký bez, španělský bez *v.* Flieder, Lilak. [píštěl *v.* Fistel.
Syrinx *f.* (gr.) píšťala; (med.)
Syrup, Sirup (-es, M. -e) *m.* syrop, syrob T.; —zucker *m.* cukr syrobový T.
System (-es, M. -e) *n.* (gr.) soustava, zřízení P.; S. des Stillschweigens mlčenství P.
Systemal-commission *f.* pořadací komise P.; —untersuchung *f.* pořadací ohledávání P.
System-atik, —atologie *f.* soustavosloví T.; soustavopis; náuka o soustavách; —atisch soustavný T.; systematický; —atisiren v soustavu uvesti něco; —isiren spořádati T.; ein Amt s. spořádati úřad P.; die Wälder s. spořádati lesy P.; —isirt řádný; -er Gehalt řádný plat služební P.; -e Stelle místo řádné P. T.; —kunde *f. v.* Systematik.
Systole *f.* (gr.) zrychlení, skrácení (dlouhé slabiky) T.
Syzygie *f.* (gr.) (metr.) soustopí T.; (grm.) *v.* Conjugatio.
Szene *f. v.* Scene.
Szepter *m.* (*n.*) *v.* Scepter.

T.

Tabagie *f.* (fr.) dymnice, kuřnice, kuřlárna.

Tabak (-s, M. -e, von verschiedenen Arten) *m.* tabák; —bau *m.* rostění n. sázení tabáku; —büchse *f.*, —dose *f.* tabatěrka, pyksla na tabák; —erzeugung *f.* hotovení n. dělání tabáku P.; —fabrik *f.* fabrika n. veldílna na tabák P.; —feld *n.* tabakoviště; —gefäll *n.* důchodky z tabáku, důchodky tabáční P.; —handel *m.* obchod s tabákem, tabáčnictví; —händler *m.* tabáčník; —monopol *n.* samotržba tabáční P., samotržba s tabákem; —pfeife *f.* dýmka (pipka, fajfka); —schnupfer *m.* šňupák; —stoff *m.* tabákovina; —stopfer *m.* nacpavátko; —stube *f.* *v.* Tabagie; —trafik *f.* (—verschleiß) prodej tabáku T.; —trafikant *m.* prodavač tabaku, tabáčník P.; —verlag *m.* sklad tabáku; —verleger *m.* majetník n. držitel tabáčního skladu.

Tabarro *m.* (it.) plášť.

Tabatiere *f.* *v.* Tabakdose.

Tabell-arisch tabuleční P., tabulkový; spůsobem tabulky P.; -e Uebersicht tabulkový přehled P.; —e (M. -n) *f.* (lt.) tabulka; výkaz P.

Tabernakel (-s) *n.* (lt.) stánek, archa úmluvy. **Taberne** *f.* (lt.) krčma.

Tableau *n.* (fr.) obraz (živý), skupina T.; 2. přehled T.

Table d'hote *f.* (fr.) společný stůl, společná tabule (v hostinci).

Taborit (-en, M. -en) *m.* taborita.

Tabouret (-s) *n.* (fr.) stolička.

Tabula *f.* (lt.) tabule; *T. rasa* (lt.) bílá n. holá deska; fig. čistá minulosť.

Tabular-behörde *f.* úřad veřejných knih, knihovní úřad P.; —forderung *f.* knihovní pohledanosť, pohledanosť knihami zjištěná; —gläubiger *m.* věřitel knihami pojištěný, knihovní věřitel T.; —mäßig vkladný, což do knih vloženo býti může P.; -e Urkunde vkladná listina P.; —verhältnisse *pl.* poměry knih veřejných P.

Tabulett (-es, M. -e) *n.*, —kram *m.* krosna; —krämer *m.* krosnář.

Tachy-drom *m.* (gr.) běhoun, rychloběžec; —graph (-en) *m.* rychlopisec; —graphie *f.* rychlopis; —meter *n.* rychloměr.

Tadel (-s, ob. M.) *m.* hana, hanění P.; —frei, —los bezvadný; neúhonný; —n (einen, etw. an einem) haněti, pohaněti; —süchtig hanlivý.

Tadler (-s) *m.* hanič, hánce.

Tafel (M. -n) *f.* tabule, deska; stůl; —berg *m.* stolová hora T., stoličná hora.

Täfelchen *n.* tabulka.

Tafel-decker *m.* prostěrač, stolník; —druck *m.* tisk tabulový.

Täfelei *f.* pažení, pažba.

Tafel-ente *f.* polák velký; —farben (chem.) barvy tabulové; —feigen *pl.* *f.* fíky stolní, fíky hodovní; —gelder *pl.* stolné (, ého) T.; —gries *m.* grober hrubá krupice; —gut *n.* *n.* statek stolní P.; —ig deskovitý (T.); —meister *m.* nadstolní (, ího *m.*).

Tafeln mh. stolovati, hodovati.

Täfeln opažiti.

Tafel-runde *f.* okrouhlosť stolní n. tabulová; 2. tabule, stolování; hody *pl.*; 3. hodovnictvo; stolní n. tabulní společnosť; —saal *m.* jídelna, hodovna.

Täfelwerk *n.* tabulování, deskování, vykládání T.; pažení, opažení, obložení. [přístroj hodovní.

Tafelzeug *n.* stolní nářadí P.;

Taffet (-es, M. -e, von verschied. Arten) *m.* (it.) dykyta; —weber *m.* dykytník.

Tag (-es, M. -e) *m.* den (deň); der Tag bricht an rozednívá se; svítá; T. für T. co den, každodenně; in den Tag hinein na zdař Bůh; an den T. bringen, zu —e führen něco na světlo, na jevo přivesti; an den T. kommen na jevo vyjíti, na světlo přijíti; es liegt am —e jest to na bíle dni, leží na vrchu, na jevě; einen T. bestimmen položiti, jmenovati den; binnen Jahr und T. do dne do roka; bei Tag und Nacht ve dne v noci, dnem i nocí; mein —e nicht nikdy, jakživo ne; heut zu —e za našeho času; T. (Versammlung) shromáždění; —bogen *m.* denní arch, denní list P.; (astr.) oblouk denní T.; —dieb *m.* tulák, zahaleč.

Tage-arbeit *f.* denní práce, denní úkol; —buch *n.* denník P.; —geld *n.* *v.* Taggeld.

Tagen mh. den n. rok položiti P.; shromážditi se, rokovati P.; t. mh. dníti se, rozednívati se; es tagt svítá, rozednívá se.

Tages-anbruch *m.* svitání, zábřesk, dnění-se, rozednívání-se; —befehl *m.* denní rozkaz (vojenský) P.; —cours *m.* denní běžná měna; —geschichte *f.* denní události P.; —grauen *n.* svitání, úsvit; —licht *n.* světlo denní, světlo sluneční; —ordnung *f.* denní pořádek; běh obyčejný P.; zur T. übergehen přejíti k dennímu pořádku; —presse *f.* denní tisk, denní listy P.; —zeit *f.* čas denní.

Tagewerk *n.* denní úkol P.

Tag-fahrt *f.* stání, srok P.; —falter *m.* denňátko, motýl denní T.; deňásek; —geld *n.*, —lohn *m.* nádenné, plat na den P., plat nádenní, nádennická mzda; —gelder *pl.* *v.* Diäten; —hell bělodenný; —hemd *n.* košile pro den.

Taglia *f.* (it.) odplata; podíl; T. für die Einbringung der Verbrecher odplata za dostavení zločinců P.; Rettungs-T. záchranné.

Täglich *adj.* denní, každodenní, všední; *adv.* denně, každého dne.

Tag-lohn *m.* nádenné (, ého), nádenní plat P.; denní plat n. mzda; mzda nádennická T.; —löhner *m.* nádenník P.; —ronde *f.* denní obchůzka P.; —satzung *f.* stání, sročení stran, srok P.; 2. sněm švýcarský; —satzungsprotokoll *n.* protokol o stání, protokol v příčině stání P.; —schacht *m.* (mont.) povrchní šachta P.; —schreiber *m.* písař denní P.; Tag- und Nacht-gleiche rovnodennosť; —wasser *n.* (mont.) drnová, povrchní voda P.; —weise *f.* (Dichtungsart) svitáníčko; —werk *n.* *v.* Tagewerk; —zettel *m.* denní cedule, denní list P.; —zimmer *n.* světnice na den, světnice denní P.

Taille *f.* (fr.) tělo, vzrůst, postava, úměra údův; život (prostředek těla).

Takel (-s, unv. M.) *n.* (Schifff.) jeřáb; lanoví; —n olaniti loď; —werk, —zeug *n.* lanoví.

Takt (-es, M. -e) *m.* (lt.) takt; fig. rozmyslnosť; —art *f.* způsob n. druh taktu; —cäsur *f.* přerývka stopová T., př. taktovní. [taktický.

Takt-ik *f.* (gr.) taktika; —isch

Takt-los bez taktu; nerozvážlivý, nerozmyslný; —messer *m.* taktoměr; —stab *m.* taktovka; —voll úměrný.

Talar (-es, M. -e) *m.* (lt.) talár.

Talent (-es, M. -e) *n.* (gr.-lt.) hřivna, talent; 2. vloha T., vtip, schopnosť; dobrá, výtečná, nadaná hlava, nadání, dar (ducha) T.

Talg (-es, oh. M.) *m. et n.* loj, lůj T.; —drüse *f.* žláza tuková; —en loj dáti, olojovati; —follikel *m.* ausgedehnter prasecí nežit; —ig lojný; —licht *n.* lojová svíčka; —säure *f.* kyselina lojová, kyselina stearinová T.; —siederei *f.* lojárna.

Talisman (-s, oh. M.) *m.* (fr.) talisman, čarovec, kouzlovec; fig. kouzlo.

Talje *f.* (Schiffw.) táhlo, jeřáb.

Talk (-es, M. -e) *m.* mastnek, lojník; *v.* Talg; fig. hlupák, trouba, fulpa. **Talken** *vrb.* mazati.

Talk, —en *m. et f.* dolek, vdolek; gegossener T. lívanec; —pfanne *f.* dolečník.

Talk-erde *f.* země hořká, magnesie T.; —erdensalze *pl.* soli magnesie T.; —ig *v.* Talgig; —schiefer *m.* břidlice mastková T.; —stein *v.* Talk.

Talmigold *n.* talmovina. [talmud.

Talmud (-s, ob. M.) *m.* (hebr.)

Talon (-s, M. -e) *m.* (fr.) (Hdl.) talon, ukázka na nový arch s ústřižkami n. kupony T.

Talus *m.* (zool.) *v.* Sprungbein.

Tamarisc-ineae *pl.* (bot.) tamaryškovité (rostliny) T.; —us *f.* (lt.) tamaryšek.

Tambour (-s, M. -s) *m.* (fr.) bubeník, tambor; (zum Nähen) bubínek; (Bauk.) buben T.; —in *m. et n.* tamburinka, bubínek ruční; -iren háčkovati, šíti na bubínku. [misch.

Tämisch *adj.* omámený; *v.* Dä-

Tampon *m.* (frz.) čep, čípek, zátka; —iren (med.) čípkem zandati.

Tand (-es, ob. M.) *m.* kleveta, tlach; titěrka, hříčka.

Tändel-ei *f.* laškování, zahrávání; pletky, hračky; meškání, loudání, piplání; —er, Tändler (-s) *m.* louda, loudač, piplač; 2. titěrkář; hračkář; 3. vetešník, tandléř; —haft titěrný; —markt, Tandelmarkt *m.* vetešní trh, tarmark; —n mh. laškovati T., zahrávati; 2. loudati se, piplati se; 3. tarmarčiti, šantročiti; —nd laškovný T.; —werk *n.* hříčky; —woche *f.* líbáček, *pl.* líbánky.

Tang (-es, ob. M.) *m.* (bot.) chaluha, řasa mořská *v.* Fucus.

Tangel (M. -n) *f.* jehličí, špendličí, chvojoví; —holz *n.* dříví jehličné: —streu *f.* stlaní z jehličí.

Tang-ente (*Tangens*) *f.* (lt.) tečná, styčná čára, tečná přímka T.; —enzialkraft *f.* snaha odstředivá, odstředivosť T.; —iren dotýkati se; —irende Flächen plochy tečné T.

Tanger (-s) *m.* les jehličný.

Taenia *f.* (lt.) náčelek, páska čelní; 2. (zool.) tasemnice.

Tanne (M. -n) *f.* jedle.

Tannen-fink *m.* jikavec; —holz *n.* jedlové dříví, jedlovina, jedlina; —meise *f.* uhelníček; —wald *m.* jedlí, jedloví; jedličí; —zapfen, Tannzapfen *m.* jedlová šiška, šách T., šůta.

Tannicht (-s, ob. M.) *n.* houšť jehličná.

Tannin *n.* (chem.) tříslovina.

Tantal (-s) *n.* (chem.) tantal T.; —oxyd *n.* kysličník tantaličitý T.; —säure *f.* kyselina tantalová T.; —saure Salze *pl.* tantalany T.

Tante (M. -n) *f.* teta P.; (väterlicher Seite) strýna P.; (mütterlicher Seite) ujka, ujkyně (ujčina P.).

Tantième *f.* (fr.) podíl na výnosu. [roupcovití hmyzi T.

Tanystomata *pl.* (gr.) (zool.)

Tanz (-es, M. Tänze) *m.* tanec T.; —bewilligung *f.* povolení k tanečnímu veselí, povolení taneční P.

Tänz-chen *n.* taneček; —eln poskakovati, křepčiti.

Tanzen mh. tančiti, tancovati.

Tänzer (-s, unv. M.) *m.* tanečník; —in *f.* tanečnice.

Tanz-haus *n.*, —locale *n.* tančírna; —kunst *f.* tanečnictví, taneční umění T.; —lust *f.* tančivosť; —mädchen *n.* tanečnice; —meister *m.* tančíř, taneční mistr; —musik *f.* hudba taneční; —plan, —platz *m.* tančírna; —reunion *f.*, —unterhaltung *f.* taneční zábava, tanec; —saal *m.*, —salon *m.* tančírna, síň taneční; —weise *f.* skladba taneční.

Tapet (-es, M. -en) *n.*, —e *f.* čaloun; koberec; etw. auf das Tapet bringen něco k řeči přivesti; —*um nigrum* (zool.) čaloun černý T.; —enfabrik *f.* čalounárna, tapetovna, továrna čalounů.

Tapez-ier, —irer (-s, unv. M.) *m.* čalouník; —ierspinne *f.* čalouník T.; —iren čalouniti, očalouniti, vyčalouniti.

Tapfer *adj.* statečný, statný, udatný, zmužilý; —keit *f.* -osť; —keitsmedaille *f.* peníz udatnosti P., peníz za udatnosť.

Tapino-ma, —*sis f.* (gr.) nizomluv T., nízký (sprostý) výraz, nízké slovo. [ské prase.

Tapir (-s, M. -e) *m.* tapír, moř-

Tapp-e (M. -en) *f.* pracna, pracka, tlapa, fáp; cáp; plácnutí, udeření (rukou); —en mh. chmatati, šmatati,

tápati po tmě; ťápati, capati (nohama).

Täppisch nemotorný.

Tara *f.* (it.) srážka na váze (t. srážka toho, co váží nádoba a obálka na zboží) T.

Tardigrada *pl.* (zool.) lenochodci T.

Tarif (-es, M. -e) *m. et n.* (fr.) sazba P.T.; —iren saditi, vysaditi, P.; gleich —irte Gemeinden obce, které mají stejné vysazení P.; —mäßig dle sazby P.; -e Zeugengebühr plat svědkům vysazený P.; —sposť *f.* položka sazební P.; —ssatz *m.* výměra sazební P.

Tarok-karten *pl.* taroky.

Tarsus *m.* (gr.) (zool.) chrustavka víčková T.; 2. zanártí T.

Tart-aroid *n.* (min.) poloviční přímotvar T.; —arus *m.* vinný kámen T.; —ersäure *f.* kyselina vinná T.; —rate *pl.* vinany T.

Tasche (M. -en) *f.* kapsa; tobolka; vak, váček, taška, mošna; 2. tlama; 3. bachora, puchrovatá švestka; angebundene T. kapsář.

Taschen-buch *n.* kapesní knížka; —chronometer *n.* chronometr (doboměr) kapesní T.; —dieb *m.* taškář P.; —dieberei *f.* taškářství P.; —kraut *n.* kokoška, kapsička; —macher *m. v.* Täschner; —messer *n.* zavěrák, klesák; ein ordinäres T. kudla; —spieler *m.* kejklíř P.; -ei kejklířství; —tuch *n.* kapesní šátek; šátek do kapsy: —uhr *f.* hodinky *pl.*; —wörterbuch *n.* kapesní slovník.

Täschlein *n. v.* Tasche.

Täschner (-s, unv. M.) *m.* tobolář, tobolkář, tobolečník, vačkář, brašnář.

Täseln mf. po prstech n. po špičkách choditi; *v.* Schmeicheln.

Tass (-sses, M. -sse) *m.* kupa (sena, slámy); záteň v stodole.

Tasse (M. -en) *f.* šál, šálek; tác, tácek.

Tast-atur *f.* klávesnice; —bar hmatný T., chmatný; -keit -osť; —e (M. -en) *f.* klapka, kláves; —en mh. hmatati T.; chmatati, makati; —enbret *n.* klávesnice; —eninstrument *n.* nástroj s klávesy; —er *m.* hmatal, chmatal; (d. Insekten) chmatadlo, čidlo hmatu T.; —finger *m.* (med.) prst k makání; —methode *f.* (med.) návod n. obyčej chmatací; —organ *n.* čidlo chmatu, chmatadlo; —sinn *m.* hmat, chmat, chmatání T.; —zirkel *m.* chmatací kružidlo T.

Tate (M. -n) *m.* (Kindersp.) táta, tatínek, tatíček.

Tätoviren líčiti kůži na těle barvami.

Tatsche (M. -en) *f.* plácnutí (rukou); facka.

Tatz-e (M. -en) *f.* tlapa, pracna, pazour; —el *et* —eln *pl.* kružinky; rousky; —füßig tlapatý, pracnatý.

Tau (-es, M. -e) *n.* lano T.

Taub *adj.* hluchý; fig. prázdný (klas); fig. bez citu; t. werden ohluchnouti.

Taube (M. -n) holub *Columba*; (Weibchen) holubice; (Sternbild) holubice T.

Tauben-geld *n.* poklopné; -händler *m.* holubář; —haus *n.* holubník; —post *f.* pošta holubí; —schlag *m* holubí budník, truhla na holuby; korčák.

Tauber, Täuber, Täuberich *m.* holub (samec).

Taub-geboren hluchý od narození; —gerste *f. v.* Mäusegerste; —hafer *m.* sveřepec; —heit *f.* hluchosť, hluchota.

Täub-in *f.* holubice; —ling *m.* (Schwamm) ryzec, holubinka.

Taub-nessel *f.* hluchavka, hluchá kopřiva; —stumm hluchoněmý P.

Taubstummen-anstalt *f.*, —institut *n.* ústav hluchoněmých P.

Tauchen (einen od. etw. in's Wasser) potopiti, pohřížiti, ponořiti, omočiti; t. mh. (in einen Teich), sich t. potopiti se, ponořiti se, pohřížiti se.

Täucher, Taucher (-s, unv. M.) *m.* potápěč; kartesischer T. karteský norec T.; T., Tauchvogel potápka, potáplice, morčák; —glocke *f.* zvon patápěčský T.; —schiff *n.* potápěcí loď.

—er *m. v.* Gerber.

Tau-en vydělávati, lužiti kůži;

Tauf-band *n.* vínek; —buch *n.*

křestní kniha, kniha křtěných P.; —e (ob. M.) *f.* křest; die T. ertheilen pokřtíti; T. (M. -n) křtiny *pl.*; —en (ein Kind *etc.*) křtíti, pokřtíti. **Täufer** *m.* křtitel, křestitel.

Taufkessel *m.* křtitelnice.

Täufling *m.* křtěnec, křestěnec, pokřtěnec.

Tauf-mahl *n.* křtiny, omladky *pl.*; —muschel *f.* křestní lastuřice; —name *m.* křestní jméno (křticí jméno) P.; —pathe *m.* kmotr P.; —schein *m.* křestní list, křticí list P.; —stein *m.* křtitelnice, křtitelna; —tag *m.* křestní den, křtiny *pl.*; —ung *f.* pokřtění; —windel *f.* plena křestní; —zeug *n.* příprava křestní; —zeuge *m.* kmotr (svědek křtu).

Taug-en mh. (zu etw.) hoditi se (k čemu), schopen býti (čeho), býti k čemu; —enichts (M. -e) *m.* ničema, ničemník; —lich spůsobný, hodný, vhodný, příhodný k čemu P.; spůsobilý k něčemu; -er Zeuge spůsobilý svědek P.; -es Mittel příhodný prostředek P.; —lichkeit *f.* spůsobnosť, příhodnosť, vhodnosť P.; spůsobilosť.

Taum (-es, M. -e) *m.* dým, pára.

Taumel (-s, ob. M.) *m.* závrať, vrávorání, motání; fig. vytržení, záchvat; —ig závratný, vrávoravý; —käfer *m.* vírník, potápník; —lolch *m.* jílek, pominulka; —n mh. u. mf. motati se, potáceti se, vrávorati; —taube *f.* *v.* Purzeltaube.

Taurus *m.* (gr.-lt.) býk.

Tausch (-es, M. -e) *m.* směna, směnění P., výměna; einen T. machen, eingehen směnu učiniti; —en (eine Sache mit einem t., etw. gegen etw.) směniti, směňovati P., vyměniti, vyměňovati.

Täusch-en einen šáliti, mámiti, omámiti T., klamati, oklamati, zklamati, ošiditi; sich t. (in einem, in etw.) mýliti se, klamati se (v čem); —er *m.* šalič, mamič, klamatel; —erei *f.* klam.

Tausch-geschäft *n.* obchod směnný, obchod prostrkem T.; jednání směnné n. směňovací, směňování P.; —handel *m.* směnná tržba, směnný obchod P.T.; —mittel *n.* prostředek směňovací, směnivo T.; směňovadlo P., prostředek výměnný; —rechnung *f.* *v.* Stichrechnung.

Täuschung (M. -en) *f.* mámení, šálení, oklamání, zklamání, klam, šalba, mam T.; optische T. klam optický, klam zraku T. [va P.

Tauschvertrag *m.* směnná smlouva P.

Tausend *num.* tisíc; ei der T.! u všech všudy! —er *m.* tisícka T.; —erlei tisícerý; —fach, —fältig tisíceronásobný T.; —fuß *m.* (zool.) tisíconoh; stonožka T.; —gulden-kraut *n.* zeměžluč; —guldenschein *m.* tisícka, tisícovka; —jährig tisíceletý; —künstler *m.* všeuměl; —mal tisíckrát; —sänger *m.* (Vogel) sedmihlásek, posměváček; —sassa *m.* kasafírek, ferina; —schön *n.* laskavec (rstl.); ddd. —ste tisící; —tel *n.* tisícina T.; —theilig tisícinný; -er Maßstab (math.) měřítko tisícinné T.

Tauto-gramm *n.* (gr.) stejnopis; —log *adj.* tožemluvný T.; —logie *f.* týžmluv, tožmluvnosť T., totožmluv, stejnosloví.

Tauwerk, Tauzeug *n.* lanoví.

Tavern-e *f.* (lt.) *v.* Taberne; —icus *m.* zemský pokladník.

Tax (-es, M. -e) *m.* *v.* Taxus.

Tax-abschreibung *f.* odepsání taks n. sazeb P.; —amt *n.* úřad taksovní, taksovna P.; —ator *m.* taksátor, sádce P.; —bar sazebný P.; —bezug *m.* braní, vybírání sazeb (taks) P.

Taxbaum *m.* tis (strom) *Taxus*.

Taxe (M. -n) *f.* sazba, sazení, taksa P.; Brot-T. sazení chleba P., sazba na chleb; Einverleibungs-T. vkladné (, ého) P.; Schleier-T. závojné (, ého) P.

Tax-einhebung *f.* vybírání taks P.; —eintreibung *f.* vymáhání taks P.; —entrichtung *f.* zapravení, zaplacení taks P.; —frei *adv.* bez taksy, bez sazby, zdarma P.; —freiheit *f.* osvobození, zproštění od taks, od sazeb P.; —gesetz *n.* zákon sazební, taksovní P. [(brouci) T.

Taxicornia *pl.* (zool.) krátkorozí

Taxir-en etw. saditi, vysaditi P.; das Fleisch t. maso saditi P.; t. ceniti, vyceniti něco, něco v něčem položiti P.; —ung *f.* sazení P.; T. einer Sache cenění, vycenění věci, položení věci v jisté sumě P.; odhad.

Tax-nachsicht *f.* prominutí taks P.; —note *f.* sazební, taksovní list P.; —onomie *f.* soustavosloví T.; —ordnung *f.* řád taksovní, sazební P.; —schuldigkeit *f.* povinnosť taksovní, sazební P.

Taxus *m.* (*f.*) (gr.-lt.) tis; —beere *f.* tisyně, tisenka.

Tax-vormerkung *f.* zaznamenání taks, zaznamenání sazeb P.; —zettel *m. v.* Taxnote.

Taz *f.*, —geld *n.* sazení P.; *v.* Taxe; T. posudné; Biert. posudné z piva P.; Weint. posudné z vína P.; —entschädigungsobligation *f.* dlužní list z náhrady posudného.

Techn-ik *f.* (gr.) technika, průmyslnické učení; obratnosť cvičebná; -iker *m.* technik; —isch technický P.; umělecký; -e Akademie technická akademie P.; -es Institut technický ústav P.; —ologie *f.* řemesloznalství, řemeslozpyt; —ologisch technologický.

Tectum *n.* (lt.) střecha.

Te Deum (*laudamus*) (lt.) tě Boha (chválíme).

Tegillum *n.* (lt.) (bot.) záštitka T.

Tegmen *n.* (lt.) (bot.) povláčka jádra T.

Teich (-es, M. -e) *m.* rybník T.; nádržka, vodojem; —fenster *n.* svodnice; —graben *m.* rybniště; —gräber *m.* rybnikář; —knecht *m.* pěšák, holomek (*st.*); —lilie *f.* kosatec; —sänger *m.* (Vogel) rákosník obecný; —ufer *n.* podmok; —wärter *m.* baštýř Sp.; —wirthschaft *f.* rybnikářství T.

Teig *adj.* hniličný, uhniličelý; T. (-es, M. -e) *m.* těsto; —birn *f.* hnilička; —en uhniličeti; —icht *adj.* hniličkovitý; —ig těstnatý; —stücke *pl.* kloňky; —werk *n.* těstové věci.

Teint *m.* (fr.) barva těla; pleť.

Tela *f.* (lt.) (zool.) tkanina T.; *t. cellulosa* buničina podkožní T.; *t. cornea* tkanina rohová T. [tina.

Telangiektasia *f.* (med.) cévna-

Tele-gramm (-es, M. -e) *n.* (gr.) zpráva dalekopisem, dalekoprav, telegram; —graph (-en) *m.* dalekopis, dalekozvěst P., telegraf.

Telegraphen-amt *n.* dalekopisný úřad P.; —beschädigung *f.* porušení dalekopisu P.; —bote *m.* posel při dalekopisu P.; —correspondenz *f.* dopisování dalekopisem, dopisování dalekopisné P.; —direction *f.* dalekopisné ředitelstvo P.; —linie čára dalekopisná P.; —station *f.* stanice dalekopisná, stanice telegrafická; —stationspunkt *m.* dalekopisné stanoviště P.; —tau *n.* lano telegrafní.

Telegraphisch dalekopisný; -e Depesche *v.* Telegramm. [účelu.

Teleologie *f.* (gr.) náuka o cíli n.

Telephon (-s) *n.* (*m.*) telefon, dalekomluv. [kohled.

Teleskop (-en, M. -en) *n.* dale-

Telle (M. -n) *f.* důlek, tůně.

Teller (-s, unv. M.) *m.* talíř; mistička; —bret *n.* misník; —fleisch *n.* vařená hovězina; —förmig talířovitý; (bot.) řepicovitý T.; —lecker *m.* polizač, obliza; —schrank *m.*, —spind *m.* misník.

Tellur *m.* (Min.) telur T., zemník; —ium *n.* (astr.) zeměstroj T.; —metalle *pl.* (chem.) teluridy T., —säure *f.* kyselina telurová T.; —saure Salze *pl.* (chem.) telurany T.; —silber *n.* telurid stříbrnatý T.

Tempel (-s, unv. M.) *m.* (lt.) chrám, kostel, božnice; —halle *f.* předchrámí; —herr *m.* templář; —orden *m.* řád templářský; —raub *m.* svatokrádež; —stürmer *m.* chrámoborce.

Tempera-Malerei *f.* (it.) (*tempera al secco*) malba na sucho.

Temperament (M. -e) *n.* (lt.) letora T.; cholerisches horkokrevná; melancholisches kalokrevná n. těžkokrevná; phlegmatisches chladnokrevná; sanguinisches lehkokrevná.

Temperatur *f.* teplota T., úměrnosť tepla; —wechsel *m.* měna teploty T., střídání teploty.

Tempo (M. *Tempi*) *n.* (it.) účas, účasí, časomíra; ruch; *a tempo* pravým pohybem, poměrným ruchem, stejným ruchem, v tempu; fig. v čas; —rär počasný; —risiren mh. hověti času; vyčkávati; —sprung *m.* (b. Kunstreit.) odměřený skok.

Tempus *n.* (lt.) (grm.) čas T.

Tenaille *f.* (fr.) kleště; kleština.

Tenakel *n.* (lt.) *v.* Schrifthalter; (chem.) tenakul, rámec cedicí T.

Tendenz *f.* (lt.) směr T.; politische T. směr politický; smýšlení politické P.; —poësie *f.* básnictví směrové T.; —proceß *m.* pře směrová P.

Tender *m.* (engl.) tendr T.; průvodčí loď, obslužná loď; 2. topičský vozík při parostroji.

Tend-inös *adj.* (lt.) žilnatý; —iren napnouti; —*o* (anat.) *v.* Sehne.

Tendre *adj.* (fr.) něžný, jemný; T. *m*, —sse *f.* něžnosť, něžná náklonnosť k někomu; —té *f.* lahodnosť, křehkosť jídla. [havka (med.).

Tenesmus *m.* (gr.) zácpa, tu-

Tenne (M. -n) *f.* mlat, mlateň, mlatnice, humno; —balken *m.* podmlatnice; —meister, —nmeister *m.* poklasný; —wand *f.* zátyně, oploteň, přepažení v stodole.

Tenor *m.* (lt.) (stilist.) znění a položení T.; T. (it.), —stimme *f.* tenor; —ist (-en) *m.* tenorista.

Tension *f.* (lt.) napnutí, natažení *v.* Spannung.

Tentaculum *n.* (lt.) (zool.) hmatadlo, makadlo T.; *tentando* (math.) pokusem T. [ky T.

Tenthredonidae *pl.* (zool.) pilat-

Tenuirostres *pl.* (lt.) (zool.) tenkozobci T.; *tenuis* (lt.) tenký T. [T.

Tenzone *f.* (it.) stilist.) tenzona

Teppich (-es, M. -e) *m.* koberec (čaloun); —er *m.*, —händler, —krämer, —macher, —wirker *m.* koberečník; —werk *n.* koberce *pl.*

Terasse *f.* *v.* Terrasse.

Terbium *n.* (chem.) terbium T.

Tercetto *n.*, Terzett (-es, M. -e) *n.* (it.) trojzpěv; trojhra.

Terebinsäure *f.* (chem.) kyselina terebinová.

Tergum *n.* (lt.) (anat.) záda, hřbet; *a tergo* svrchu, zevně.

Termin (-es, M. -e) *m.* (lt.) čas (*st.* rok), lhůta P.; 2. název T.; (philos.) článek T.; —ation *f.* koncovka, zakončení T.; —iren lhůtu položiti; —ologie *f.* názvosloví T.; —ologisch názvoslovnýT.; —*us m.* (lt.) název T. *v.* Termin; —zahlung *f.* placení po lhůtách, placení na roky P.

Tern-e (M. -en) *f.* (fr.) tré P., trojina; tři čísla; tré osob; eine T. vorlegen od. vorschlagen předložiti tré osob P.; T., —ion *n.* (Buch) zápisná kniha; —o *n.* (it.) *v.* Terne; —ovorschlag *m.* předložení tří osob P.

Terpentin (-es, M. -e, von mehr. Arten) *m.* terpentin T., pryskyřice modřínová; *sl.* šuškár; —öl *n.* olej terpentinový T.

Terra *f.* (lt.) země.

Terrain (M. -s) *n.* (fr.) území; poloha, půda, země P.T.; T. gewinnen půdy nabyti; —verhältniß *n.* povaha půdy P.

Terrass-e (M. -n) *f.* taras; (geom.) plasa, plasiště, teras T.; —enland *n.* stupňovina, plasiště; —iren tarasiti, utarasiti; —irwerkzeug *n.* tarasidlo.

Territorial-hoheit *f.* teritoriální výsosť P.; —miliz *f.* krajinské vojsko; —recht *n.* teritoriální právo P.; —streitigkeit *f.* spor o území.

Territorium *n.* (lt.) zemiště P.T., území.

Terror-isiren (lt.) uhroziti, uhrožovati někoho P., hrůzou strašiti koho; —ismus *m.* hroznictví; hrůzovláda; —ist (-en) *m.* terorista, zastrašovatel.

Tertia *f.* (lt.) *v.* Terz.

Terz *f.* třeť, třetice; —erol (-s, M. -e) *m. et n.* tercerol, malá bambitka; —eron (-s, M. -s) *m.* třetík, třeťák; —ianfieber *n.* třetidenní zimnice, třetnice, střídavice; —iär třetí; —iarier *pl.* bratří n. sestry třetího řádu, třetiřadci; —iärformation *f.* (geol.) třetihory, jezeřiny; —iawechsel *m.* směnka třetí P.; —ienuhr *f.* hodiny tercijní T.; —ine *f.* (ital. Dichtungsart) terzina T

Teschine *f.* (Büchse) těšinka.

Test (=es, oh. M.) *m.* kal, špína; 2. (lt.) kapalka, kapelka; okřín.

Testa *f.* (lt.) (bot.) slupka T.

Testament (=es, M. =e) *n.* (lt.) závět, dědičné pořízení (o statku), poslední vůle P.; ein T. machen závět n. dědičné pořízení dělati, udělati, učiniti P.; T. (bibl.) zákon; das alte T. starý zákon; das neue T. nový zákon; —arisch závětní P.; —macher *m. v.* Testator.

Testaments-erbe *m.* závětný dědic, závětník P.; —executor *m.* vykonavatel závětu; —publication *f.* vyhlášení závětu P.; —schreiber *m.* písař závětu; —zeuge *m.* svědek závětný P. [titel.

Testator *m.* (lt.) závětce, závě-

Testicul-atus (bot.) mouďovitý; kulatý T.; —*us m.* (lt.) moudí.

Testimonium *n.* (lt.) vysvědčení P., svědectví T. *v.* Zeugniß; *t. paupertatis* vysvědčení chudoby.

Testir-en závět učiniti, pořiditi, (poslední) pořízení učiniti o dědictví P.; einem etw. t. odkázati někomu něco; —er *m. v.* Testator; —ungsfähigkeit *f.* spůsobnosť k učinění závětu n. dědičného pořízení P. **Testis** *m.* (lt.) svědek.

Testudo *f.* (lt.) želva.

Tetanus *m.* (gr.=lt.) ztuhlosť, strnulosť.

Tête *f.* (fr.) hlava: (b. Münzen) líc, lícní strana T.; T. der Armee čelo vojska; *tête a tête* mezi čtyrma očima (rozmluva).

Tetrachotom-ie *f.* (gr.) čtyrdílnosť, čtverdílnosť, čtveročástečnosť T.; —isch *adj.* čtyrdílný, čtverodílný, čtveročástečný T.

Tetra-coccus (bot.) čtyřkokusný T.; —dik *f.* (math.) soustava čtyrciferná T.; —eder *n.* čtverstěn T.; —gon *n.* čtverohran, čtyrúhelník; —gonal=Ikositetraëder zweikantiges (Min.) leucitoid T.; —gonalzahlen *pl.* čísla čtyrúhelničná, čísla tetragonální, čísla čtyrúhelníkem dobená T.; —gonometrie *f.* (math.) čtyrúhelníkoměrství, čtyrúhloměrství, náuka o čtyrúhelnících T.; —*kolon n.* čtveroverší, čtveročlení T.; —konta=oktaëder *n.* (Min.)) démantotvar T., —lemma *n.* tetralemma T.; —meter *n.* čtyrměr, čtyrměří, čtveroměří T.

Tetrao *m.* (lt.) tetřev.

Tetra-phthong *m.* (gr.) čtverohláska T.; —pla *f.* bible čtverjazyčná; —podie *f.* čtyrstop', čtyrstopí T.; —stichon *n.* čtyřřadí, čtyrverší, čtveroverší T.; —*syllabus* čtveroslabičný, čtyrslabičný T.; —thionsäure *f.* kyselina tetrationičná T.

Teufe (M. =n) *f.* hlubina *v.* Tiefe.

Teufel (=s, unv. M.) *m.* čert, ďábel; ein armer T. chudák, chuďas, chudinka, chuděra, ubožák; es ist keinen T. werth za čerta to nestojí; daß dich der T.! aby tě ďas! —ei *f.* ďábelství, čertovství, čertovina; —haft, —isch, teuflisch ďábelský, čertovský; —n mh. klíti, čertovati, ďáblovati.

Teufels-abbiss *m.* (bot.) *Scabiosa* čertkus, chrastavec, sv. Petra koření; —banner, —beschwörer *m.* zaklinač čerta; —besessener *m.* ďábelník; —brut *f.* čertovstvo, rota ďábelská; —dreck *m.* čertovo lejno; —weib *n.* čertice, čertovka, ďáblice; —zeug *n.* čertovina, čertovství; —zwirn *m.* barvínek (rstl.).

Teuflisch *v.* Teufelisch. [ďas.

Teuker, Teuxel (=s) *m.* luciper,

Teutsch *v.* Deutsch.

Text (=es, M. =e) *m.* (lt.) tekst, slova, znění T.; T. des Gesetzes slova zákona, tekst zákona P.; —colonne *f.* (kfm.) věcný n. vypisovací sloupec T. [ninářský.

Textil-Industrie *f.* průmysl tka-

Text-iren (ein Gesetz) tekstovati (zákon) T.; —irung *f.* znění, vytknutí, tekstování, vypsání, vypisování T.; —ur *f.* soustrojnosť. skladnosť; —*us m.* tkanina *v.* Gewebe.

Thal (=es, M. Thäler) *n.* údolí, dolina, úval T.; zu T. fahren plouti po vodě, po proudu, dolů; —abhang *m.* svah.

Thalam-ium *n.* (gr.) (bot.) plodnice T.; —*os m.* (gr.) lože.

Thal-bewohner *m.* doliňák, dolan, podhorák; —bildung *f.* tvoření ú-

dolí; tvoření dolinské; útvar údolí T., útvar dolinský.

Thälchen *n.* údolíčko, malá dolina; (bot.) brázda T.

Thal-einschnitt *m.* úžlabek; —enge *f.* úžina.

Thaler (-s, unv. M.) *m.* tolar, dolar T.; —stück *n.* tolar.

Thäler *m.* *v.* Thalbewohner.

Thal-fahrt *f.* plavba po vodě, po proudu; —gebiet *n.* podolí T.; —gegend *f.* dolina; —gehänge *n.* stráň; —grund *m.* hlubina T.

Thalia *f.* (gr.) Thalie (musa veselohry).

Thallus *m.* (gr.) (bot.) stélka T.

Thal-niedrigung *f.* sklon údolí; —wand *f.* bok n. stráň údolí, bok údolní, stráň údolní T.; —weg *m.* (geogr.) nurt T.

Tharand *m.* (Wein) tarant.

That (M. -en) *f.* skutek P., čin T., účinek P.; vollendete T. dovršený n. dokonaný skutek T.; T. (Begebenheit) příběh, událosť P.; in der T. vlastně, skutečně, v skutku; —beschreibung *f.* vypsání, popsání skutku n. příběhu P., činopis; —bestand *m.* povaha skutku; skutečný příběh, skutečná událosť P.; den T. eines Verbrechens erheben skutečnou povahu zločinného skutku vyhledati, skutečný příběh zločinu vyhledati P.

Thäter (-s, unv. M.) *m.* působce P.; T. (im nachtheiligen Sinne) pachatel P.; T. (Schuldiger) provinilec, vinník P.

That-erhebung *f.* vyhledání (povahy) skutku, vyhledání příběhu P.; —form *f.* (grm.) forma činná T.; —frage *f.* co se skutku týče P.; die Entscheidungsgründe haben die That- und Rechtsfrage zu umfassen příčiny rozhodovací mají v sobě zavírat to, co se týče skutku i zákona P.; —geschichte *f.* příběh P.

Thätig *adj.* činný, účinný; snaživý, konavý; skutečný; (grm.) —es Zeitwort činné časoslovo T.; —keit *f.* činnosť, účinlivosť T.; (philos.) úkon T.

Thatkraft *f.* působnosť, účinnosť, konavosť, ráznosť, důraznosť *v.* Energie.

Thätlich *adj.* skutečný; násilný; jmd. th. beleidigen ublížiti komu skutkem P.; -e Beleidigung ublížení skutkem P.; sich th. vergehen zaviniti skutkem P.; —keit *f.* násilnosť.

That-sache *f.* skutek, účinek, příběh P., děj T., skutečný děj, skutečnosť T.; —sächlich skutečný P.; -e Bestandtheile eines Verbrechens skutečné části zločinu P.; -e Verhältnisse skutečné okolnosti T.; —umstand *m.* okolnosť skutku, o. příběhu P.

Thau (-es, oh. M.) *m.* rosa T.; gefrorener T. jíní; T. (z. B. an Weinbeeren) rosa, moučka; der T. fällt rosa padá; —benetzt orošený, porošený, urošený (urousaný); —bogen *m.* rosná duha.

Thäueln mh. pomalu mžíti.

Thau-en mh. táti, roztáti, jihnouti, pouštěti; es —et taje; 2. th. rositi; es —et rosa padá; —erde *f.* svrchnice, ornice; —fluth *f.* povodeň ze sněhu, z jihnutí; —ig porošený, obrošený, rosný, rosnatý.

Thauma-throp *m.* (gr.) (phys.) divovrat T.; —turg (-en) *m.* divotvorce.

Thau-messer *m.* rosoměr; -punkt *m.* stupeň rosný T.; —wetter *n.* (oh. M.) obleva; —wind *m.* jih, rozjih, otajek.

Thé *m.* (fr.) čaj *v.* Thee; *T. dansant* ples při čaji.

Theater (-s, unv. M.) *n.* (gr.) divadlo T.; —coup *n.* divadelní rána T.; —maschinist *m.* divadelní strojník; —repertoir *n.* rozvrh n. přehled divadelních představení; —truppe *f.* herectvo, herecká tlupa; —wesen *n.* divadelnictví.

Thee (einsylbig, -s zweisylbig, M. -e zweisylbig, von mehr. Arten) *m.* čaj; (med.) thé; —baum *m.* čajovník; —haus *n.* čajovna; —kessel *m.* čajník; —maschine *f.* samovar na čaj; —löffel *m.* lžička na čaj.

Theer *v.* Ther.

Thee-service *n.* nádobí na čaj; —serviette *f.* ubrousek k čaji;

—staude *f.*, —strauch *m.* čajovník; —zimmer *n.* čajovna.

Theid-igen srovnati se, domluviti se; —ing, —ung (M. -en) *f.* lhůta; smlouva; nemoudré tlachy.

Theil (-es, M. -e) *m.* (*et n.*) díl, čásť, částka T.; T. einer Zahlung čásť, částka, díl placení P.; T. einer Gleichung (math.) článek rovnice T.; T. podíl, účastenství; T. an einer Sache haben díl n. podíl n. účastenství míti v něčem, účasten býti něčeho P.; T. nehmen an etwas účastenství míti v čem, účastniti se v čem n. čeho T.; T. strana P.; streitende —e sporné strany, strany při vedoucí P.; Gegentheil strana druhá, odpůrce P.T.; ich an meinem —e, meines —s co se mne týče.

Theil-bar dílný, dělitelný P.; —barkeit *f.* dílnosť, dělitelnosť P.; T. der Zahlen dělitelnosť čísel T.; —betrag *m.* díl sumy, částečná suma P.; —bruch *m.* (math.) zlomek částečný T.; —dividend *m.* dělenec částečný T.; —eigenthümer *m.* vlastník dílu, vl. části, vl. z části, vlastník částečný P.; —en etw. děliti, rozděliti; in zwei Theile th. děliti na dvé, rozděliti na dvé T.; —er *m.* dělič, dělitel; rozdělovač; (math.) dělitel T.; (odnásobovatel Š.); —genosse *m.*, —haber *m.* podílník P., účastník *v.* Theilnehmer; —haftig (einer Sache) účastný, účasten, tna, tno (něčeho); t. machen zúčastniti, účastna učiniti koho; th. sein účasten býti něčeho; —haus *n.* dílčí dům; —kreis *m.* (mech.) prvotní kruh T.; —libell *n.* dílčí list, dílčí spis P.; —maschine, —scheibe *f.* (geom.) nástroj k dělení, nástroj dělicí T.; —nahme *f.* an etwas účastenství v čem n. čeho P.; soucit; bezeigte Th. über dessen Verlust prokázané účastenství při jeho úmrtí; —nehmen *v.* Theil nehmen; —nehmender, —nehmer *m.* účastník P.T., součastník; (bei einer Gemeinschaft) společník; (shromáždník) P.; —product *n.* (math.) součin částečný n. počástečný T.; zweites T. druhocíferní součin T.; —punkt *m.* (math.) bod n. tečka dělící T.

Theils *adv.* dílem, jednak, z části; th.... th.... dílem... dílem..., buď... buď..., buď... aneb....

Theil-schuldverschreibung *f.* dílčí úpis dlužní; —summe *f.* (math.) součet částečný, počástný, svémístný (místný) T.; —ung *f.* dělení P.; (dělba); (mech.) hrot, rostec, kroček T.

Theilungs-artikel *m.* podělovka; —begriff *m.* dělivo; —fläche *f.* (min.) plocha štěpná T.; —grund *m.* (philos.) dělidlo T.; —instrument *n.* dílčí listina, dílčí list P.; —punkt *m.* děliště; —zeichen *n.* dělítko, rozdělovka.

Theil-weise *adj.* částečný P., počástečný T.; th. Erfüllung částečné plnění, plnění po částkách P.; th. *adv.* po částech P., z části, částečně; —zahlung *f.* částečné placení, placení po částkách P.; —zettel *m.* list n. cedule dílčí P.

Theïn *n.* thein (kafein T.), čajovina, látka čajová.

Theïst (-en) *m.* (gr.) bohověrec.

Theka *f.* (gr.) skrýše; pouzdro, schránka; obálka; knížka.

Thema (-s, M. -s *et* Themata) *n.* (gr.) základ; úkol; věc, předmět; látka; obsah T.; T. eines Wortes kmen.

Theo-bromin *n.* (gr.) (chem.) teobromin T.; —dolit *m.* (geom.) teodolit T.; —gonie *f.* bohorodí; —graphie *f.* bohopis; —kratie *f.* bohovláda T.; —kratisch bohovládný; —log (-en) *m.* bohoslovec, bohovědec; —logie *f.* teologie, bohosloví, bohověda; —logisch teologický, bohoslovný, bohoslovecký; —phanie *f.* zjevení Páně, zj. boží.

Theor-ema *n.* (gr.) teoréma, věta poučná, poučka T.; —etiker *m.* teoretik, návodník; —etisch teoretický T., skumný, návodný; —ie *f.* teorie P., skum, vědecká zásada.

Theosoph (-en) *m.* (gr.) bohoznalec, bohomudrc.

Ther (-es, oh. M.) *m. et n.* dehet, kolomaz; Bruder Th. (d. Matrosen) kolomazník.

Therap-eutik, —ie *f.* (gr.) léčba; —eutisch léčebný.
Ther-behältniss *n.*, —büchse *f.* dehetnice; kolomaznice; —brenner *m.* kolomazník; dehtář; —en dehtiti, dehtovati, dehtem napustiti.
Theresianische Halsgerichtsordnung Teresinský řád práva hrdelního P.; Theresienorden militärischer vojenský řád Teresinský P.
Therhütte *f.* dehtovna.
Theriak (-s, ob. M.) *m.* (gr.) dryák; —skrämer *m.* dryáčník.
Therm-en *pl.* (gr.) vary, vřídla, teplice T.; —isch termický T., tepelný, teplotný.
Ther-meste *f.* soudeček na dehet.
Thermo-elektrisch (gr.) termoelektrický, teploelektrický T.; —elektrizität *f.* teploelektričnosť T.; —hygrometer *n.* sychroměr T.; *v.* Psychrometer; —meter (-s) *m. et n.* teploměr T.; —meterskala *f.* stupnice teploměru T.; —multiplicator *m.* (phys.) množitel n. násobitel termoelektrický T.; —säule *f.* teplosloup, sloup termoelektrický T.; —skop *n.*, Wärmezeiger *m.* teplohled. **Theröl** *n.* olej dehtový.
Thesaurus *m.* (gr.) poklad.
These, Thesis (M. Thesen) *f.* (gr.) these, kladení, klad; položka, zásudek; závěta, závětí T.
Theuer *adj.* (-er, -ste) drahý, drahocený; hoch und th. schwören *v.* Hoch; mein —ster! můj nejdražší! můj drahoušku! —ung *f.* draho, drahota; —ungsbeitrag *m.* přídavek pro drahotu, př. drahotní, drahotné.
Thier (-es, M. -e) *n.* zvíře; živočich, živok, tvor; (wdm.) laň, laňka (zvíře); —albumin *n.* (chem.) bílkovina živočišná T.; —arznei *f.* lék pro dobytek, l. dobytčí; —arzneikunde *f.* léčení zvířat, zvěroléčba; léčení dobytka P.; skotoléčitelství; —arzt *m.* zvěrolékař, zvířecí lékař; dobytčí lékař P.; —basen *pl.* (chem.) zásady živočišné T.; —chen *n.* zvířátko; —fett *n.* mastnota živočišná T.; —fibrin *n.* vláknina živočišná T.; —garten *m.* obora P.; —gefecht *n.*, —hetze *f.*, —kampf *m.* štvanice; —gemälde *n.* obraz zvířete n. zvířat T.; —geschichte *f.* zvěropis; —haar *n.* srsť, chlupy; —isch živočišný; zvířecí, zvířetský; —ische Elektricität električnosť, elektřina živočišná; —kasein *n.* (chem.) sýrovina živočišná T.; —kohle *f.* uhel živočišný T.; —kreis *m.* (astr.) zvířetník, zvěrokruh, svor nebeský; —kunde, —lehre *f.* živočichozpyt, živočichosloví; —lein *n.* zvířátko *v.* Thierchen; —maler *m.* malíř zvířat T.; —öl *n.* olej smahloživočišný T.; —pflanze *f.* býložilec; —quäler *m.* trapič, trýznič zvířat; —quälerei *f.* trýznění zvířat P.; —reich *n.* živočišstvo, zvířetstvo; —schaden *m.* škoda od zvířete P.; škoda zvířetem učiněná; —scheuche *f.* lapy; —schleim *m.* sliz živočišná; —seuche *f.* dobytčí pád P.; —stück *n.*, —gemälde *n.* obraz zvířete, obraz zvířat; —zeichen *n.* zvěroznámka.
Thon (-es, ob. M.) *m.* hlína; —bildnerei *f.* hlinolepectví, hlinotvárnictví; —boden *m.* hlinovka, jílovina, jílovatina; —erde *f.* hlinovitá země, hlína, hlinačka, mastník, (chem.) kysličník hlinitý T.; —erdensalze *pl.* soli hlinité T.
Thönern *adj.* hliněný.
Thon-farbe *f.* hlinka; —gefäss *n.*, —geschirr *n.* hliněná n. hrnčená nádoba; —grube *f.* hliniště, hlinisko; —hütte *f.* *v.* Lehmhütte; —ig hlinovatý, jílovatý; —kammer *f.* hlinárna; —malerei *f.* malířství obrazův na hlíně, malba na hlíně; 2. obraz na hlíně malovaný T.; —pfeife *f.* hliněnka; —schiefer *m.* břidlice T.; —stein *m.* hlinec, hlinovec.
Thor (-es, M. -e) *n.* vrata, vrátka, vrátce; brána; Th. an dem Wehre jemčina, vrata. [pošetilec.
Thor (-en, M. -en) *m.* blázen;
Thora *f.* (hebr.) židovský zákonník, thora.
Thor-acici *pl.* (gr.) (zool.) prsoploutvé ryby T.; —akopathie *f.* prsní choroba; —*ax* *m.* (gr.) (zool.) prsník T.; *v.* Brustkorb.

Thorband *n.* (Bauk.) oko T.
Thören za blázna míti, šašky si z koho tropiti.
Thoren mh. blázniti, bláznovsky n. pošetile jednati.
Thorerde *f.* *v.* Thoriumoxyd.
Thor-flügel *m.* vrateň T., vrátnice; —geld *n.* branné, otvěrné; —grendel, —grengel *m.* točna T., točenice.
Thorheit *f.* bláznovství, pošetilosť, zpozdilosť.
Thör-icht *adj.* bláznivý, pošetilý, zpozdilý; —in *f.* bláznice, nemoudrá.
Thorium *n.* (chem.) thorium T.; —oxyd *n.* kysličník thornatý T.
Thor-nagel *m.* branník; —schreiber *m.* písař ve bráně, branný; —steher, —wächter, —wärter *m.* vrátný, branný; —wache *f.* stráž mezibranská; —weit *adv.* do kořán otevřený.
Thran (-es, Ml. -e, von mehr. Arten) *m.* trán, rybí tuk T. (rybina, tukovina, vorvanina); —brennerei *f.* tukovárna.
Thrän-e (Ml. -en) *f.* slza, slze *Lacryma*; —en mh. slzeti, slziti, slzy prolévati.
Thränen-behälter *m.* slzojem, schránka na slze; —bein *n.*, —knochen *m.* kosť slzná T.; —blümchen *n.* slzička; —canal *m.* (anat.) slzovod; —drüse *f.* žláza slzná; —erzeugend slzoplodný; —fluß *m.* slzotok, tečení slzí; —gras *n.* slzivka; —karunkel *m.*, —warze *f.* jahůdka slzná; —punkt *m.* pora slzná T.; —sack *m.* (anat.) slzník; —see *m.* (anat.) slziště; —winkel *m.* koutek slzivý.
Threnodie *f.*, *Threnos m.* (*pl. Threni*) (gr.) trenodie (*t.* pláč) T.; píseň žalostná, žalozpěv.
Thrombus *m.* (gr.) krevní otok, shustlina krevná.
Thron (-es, Ml. -e od. -en) *m.* trůn P., stolec (přestol); —besteigung *f.* vstoupení na trůn, dosednutí na trůn P.; —en mh. trůniti, trůnovati, seděti n. panovati na trůně; —entsagung *f.* odřeknutí-se trůnu P.; —erbe *m.* dědic trůnu P.; —folge *f.* posloupnosť v trůnu; nápad ke trůnu P.; —folger *m.* nástupce trůnu P., následník; —himmel *m.* nebesa nad trůnem; —rede *f.* trůnní řeč, řeč panovničí s trůnu.
Thun mh. činiti, dělati, udělati, robiti, konati; pracovati; es thut mir leid je mi líto; es thut mir weh to mě bolí; mit einem zu thun haben míti s někým nějaké řízení n. jednání; es ist mir darum zu thun jedná se mi o to; es ist darum gethan je po tom veta; gesagt, gethan jak se řeklo, tak se učinilo.
Thunfisch *m.* bahenník, blatník; tumák, tuník *Thynnus*.
Thunichtgut *m.* nezbeda.
Thunlich konatelný, což se činiti n. dělati dá, možný P.; —st podle nejvyšší možnosti P.; co nejvíce možná; nach —keit podle možnosti P.
Thür (Ml. -en) *f.* dveře, dvéře (*gen.* dveří) *pl.*; bei offener Th. (z. B. verhandeln, das Testament kundmachen) při otevřených dveřích (při líčiti, závět vyhlásiti) P.; —angel *f.* stežeje T., čepy, běhoun; —angelweit *adv.* do kořán; —band *n.* závěsa u dveří T.; —bekleidung *f.* obložka n. obložení dveří, obdveří, dveřné obložení T.; —einfassung *f.* (Bauk.) obrubeň T.; —flügel *m.* dveřeň, křídlo u dveří T.; —futter *n.*, —fütterung *f.* obkladek, dveřní pažba T.; zárubeň; —gerüst *n.* podvoj, odveří; venýř T.; —gesims *n.* římsa u dveří T.; —gestell *n.* *v.* Thürgerüst; —gewände *n.* (—bekleidung v. Stein) ostění dveří (dveřní) T.; —haken *m.* *v.* Thürangel; —hüter *m.* strážce dveří, (vrátný) P., dveřník; —hüteramt *n.* (Erbth...) úřad (dědičného) strážce dveří P.; —klinke *f.* klika u dveří T.; —klopfer *m.* klepátko T.
Thurm (-es, Ml. Thürme) *m.* věž, věže; —bau *m.* stavba věže; —dach *n.* střecha na věži T.
Thürm-chen, —lein *n.* vížka; —en ověžiti; mh. věžiti se, vysoko se pnouti; —er *m.* věžný, věžník, hlásný.

Thurm-falke *m.* poštolka; —fen=ſter *n.* okno věže, okno ve věži T.; —hoch vysoký jako věž, věžitý; —ig věžnatý, mnohověžný; —knopf *m.* báně na věži, makovice P.; —mühle *f. v.* Windmühle; —ſchiff *n.* koráb věžitý; —ſchwalbe *f.* rorýs; —uhr *f.* hodiny na věži; —ver=ließ *n.* vězení, hladomorna; —wäch=ter, —wärter *m. v.* Thürmer; —zinne *f.* cimbuří T. **Thurn** *v.* Thurm.

Thür-pfeiler *m.* pilíře průčelní, leziny T.; —pfoſte *f.* veřeje, dveřeje T.; —riegel *m.* závora T.; —ſchwelle *f.* práh u dveří T.; —ſte=her *m.* přídveřník P.; —ſtock *m. v.* Thürpfoſte; —ſturz *m.* nadedveří, podvoj T.; —verkleidung, —beklei=dung *f.* obložka n. obležení dveří, obdveří T.; —verſchalung *f.* zabednění dveří T.; —zarge *f. v.* Thür=gerüſt. [hülle chranič T.

Thylacium *n.* (gr.) (bot.), Kern=

Thymeleae *pl.* (bot.) lýkovcovité (rostliny) T.

Thymian (=s, oh. M.) *m. Thymus* (bot.) douška. [brzlík.

Thymus *m.* (gr.) hrudní žláza,

Thyreoidea *f. v.* Schilddrüſe.

Thyrsus *m.* (gr.) (bot.) kytka T.; (myth.) tyč révová.

Thysanura *pl.* (gr.) (zool.) chvostnatky (hmyzi) T. [pežská koruna.

Tiara (M. =ren) *f.* (gr.) tiara, pa-

Tibet (=s) *m.* tibet (látka vlněná).

Ticken ťukati; einen t. škádliti koho.

Tief (=er, =ſte) hluboký; (v. Far=ben) temný; —er Schlaf pevné n. tvrdé spaní; T. *n. v.* Tiefe; —äu=gig vpadlých očí; —e (oh. M.) *f.* hlubokosť, hloubka; 2. (M. =en) hlubina, hlubeň, prohlubeň; —ebene *f.* nížina, nízká země T.; —en hloubiti, prohlubiti; —enmeſſer *m.* hluboměr, hloubkoměr; (Perſon) hluboměrec; —enwinkel *m.* (geom.) úhel hloubky, úhel sníženosti T.; —gang *m.* (eines Schiffes) dohlubnosť; —innig hluboce projatý; —land *n. v.* Tiefebene; —ſinn *m.* hlubokomyslnosť; hluboká mysl, důmysl T.; 2. zamyšlenosť, těžkomyslnosť, zádumčivosť; —ſinnig hlubokomyslný, důmyslný; 2. zádumčivý, těžkomyslný.

Tiegel (=s, unv. M.) *m.* tyglík T., kelímek, pánvice; rendlík; (b. d. Buchdruckerpreſſe) poklop; —o=fen *m.* pec tyglová P.

Tiene *f.* stoudev; kbelík; vanička.

Tiers-parti (fr.) třetí n. střední strana.

Tiger (=s, unv. M.) *m.* tigr, tygr; (Weibchen) tigřice; —haut *f.* tygrovice; —herz *n.* fig. tigří (ukrutné) srdce; —hund *m.* tigrovec; —wolf *m.* hyena, hrobovlk.

Tilg-en etw. zahladiti, vyhladiti, vypleniti; vyhubiti; eine Schuld t. zapraviti, zaplatiti, splatiti dluh; spláceti T.; verbücherte Schulden t. závady (knihovní) svozovati; —ung *f.* (einer Schuld) zaplacení, splacení, zapravení dluhu P., (nach und nach) splácení dluhu P.

Tilgungs-fond *m.* fond splacovací, matice ke splácení, základ splacovací P.; —plan *m.* splacovací plán, splacovací rozvrh; —quote *f.* splatný díl, splatná částka, díl splacovací P.

Tilia *f.* (lt.) lípa; *—ceae pl.* lipovité (rostliny) T.

Timidität (lt.) bázlivosť.

Timokratie *f.* (gr.) vláda bohatým. [*Phleum pratense.*

Timotheusgras *n.* bojínek luční

Tinctur *f.* (lt.) (chem.) tinktura, mok T., vodička.

Tine-a *f.* (lt.) mol; (med.) chrásta; *—oidea pl.* (zool.) moli T.

Tinkal *m.* (chem.) tinkal T.

Tinte (M. =n, von mehren Arten) *f.* (it.) inkoust *v.* Dinte; (artiſt.) tinta, sbarvení T.

Tipp *m.* ťuk.

Tippelhaber *m. Lolium* jilek (bot.).

Tippen ťukati, dotknouti.

Tipula *f.* (lt.) tiplice; *—ria pl.* (zool.) komárovití (hmyzi) T.

Tirade *f.* (fr.) (Muſ.) přebížka; fig. tiráda T., nadutá průpověď.

Tirailleur *m.* (fr.) různostřelec, harcovník. [obchodní atd.).

Tiro *m.* (lt.) nováček (vojenský,

Tisch (-es, Mz. -e) *m.* stůl; oběd, hostina; —blatt *n.* (geom.) deska (plotna) stolu n. stolová T.; —decke *f.* ubrus, prostírka na stůl; —en mh. prostříti; stolovati, hodovati; —gänger *m.* stravník; —geld *n.* stravné; —geräth, —geschirr *n.* stolní nářadí n. náčiní; —gestell *n.* podstolí, trnož.

Tischler (-s, unv. Mz.) *m.* truhlář, stolař; —ei *f.*, —gewerbe, —handwerk *n.* truhlářství; —meister *m.* mistr truhlářský; —werkstätte *f.* truhlárna, dílna truhlářská.

Tisch-lied *n.* hodovná píseň T.; —rede *f.* řeč při hodech; —rücken *n.* stolohyb, stolochod, pomykání stolův; —titel *m.* právo stolní, právo ke stolu P.; —tuch *n.* *v.* Tischdecke; —zeug *n.* stolní nářadí n. náčiní.

Titan *m.*, —ium *n.* (chem.) titan T.; —säure *f.* kyselina titaničitá T.

Titel (-s, unv. Mz.) *m.* (lt. *titulus*) (überhaupt) titul, název; (eines Buches) nápis P.; (Ehrentitel) titul P.; (Rechtsst.) právní důvod P., oprávněnosť; —blatt *n.* názevní n. titulní list; —buch *n.* náslovník, názevník, titulář; —los bez názvu.

Titre *m.* (fr.) titul *v.* Titel; 2. list, listina.

Titschkerl *n.* (Kindersp.) špaček.

Titul-ar *adj.* titulární; čestný, pro česť P.; —atur *f.* titulatura P.; —iren titulovati P.

Tituskopf *m.* (Frisur) palceřík.

Tivoli *n.* (it.) zahradní beseda, společenský sad. [rozpolení T.

Tmesis *f.* (gr.) (gram.) průseč,

Toast (tohst) (Mz. -e) *m.* (engl.) přípitek T.; názdravek,

Tob-en mh. vztekati se, sápati se, zuřiti; T. *n.* vztek; —sucht *f.* vztekavosť T.; vzteklosť, zuřivosť.

Toccata *f.* (it.) (Mus.) křižovaná skladba (kde pravá ruka s levou se křížem překládají a nápěv střídavě opakujou).

Tochter (Mz. Töchter) *f.* dcera; —kind *n.* vnouče; —kirche *f.* kostel filiální, kostel k jinému přikázaný P.

Töchterlich *adj.* dceřinský.

Tochter-mann *m.* zeť P.; —schaft *f.* dceřinství. **Tockiren** ťukati.

Töchterschule *f.* dívčí škola.

Tod (-es, oh. Mz.) *m.* smrť, úmrť P.; úmrtí; einen zum —e verurtheilen odsouditi koho na smrť, odsouditi koho hrdla P.; auf Leben und Tod sitzen seděti odsouzen jsa na smrť P.; mit dem —e abgehen sejíti smrtí, vykročiti ze života prostředkem smrti P.; —bett *n.* *v.* Sterbebett, Todesbett; —bringend smrtonosný P.

Todes-anzeige *f.* oznámení úmrtí, oznámení úmrtní P.; —art *f.* spůsob smrti P., smrť; —bett *n.* smrtelné lože P.; úmrtní n. umrlčí lože, smrtelná postel; —erklärung *f.* vyhlášení koho za mrtvého, vyhláška úmrtní T.; —fall *m.* úmrť, P., úmrtí; jmd. auf den T. etw. vermachen odkázati komu něco pro smrť P., pro případ smrti; —gefahr *f.* nebezpečenství života P.; —muth *m.* neohroženosť, smrtivzdornosť; —müthig smrtivzdorný; —röcheln *n.* chropot smrtelný; —strafe *f.* trest smrti, trest na hrdle P.; unter T. pod ztracením hrdla P.; —tag *m.* den úmrtí, den smrti P.; —ursache *f.* příčina smrti P.; —urtheil *n.* rozsudek k smrti, rozsudek o hrdlo, odsouzení na smrť P.

Todfall *m.* *v.* Todesfall; —freigeld *n.*, —pfundgelder *pl.* odúmrtné (, ého) P.; —saufnahme *f.* zapsání úmrtí, zapsání úmrtní P.

Tod-feind *m.* úhlavní nepřítel; —feindschaft *f.* úhlavní nepřátelství; hněv do smrti; —haß *m.* záští až na smrť; —krank na smrť nemocen; —sünde *f.* úhlavní hřích, smrtelný hř.

Todt *adj.* mrtvý, zemřelý P., umrlý; jmd. für t. halten souditi koho mrtvým, míti koho za mrtvého; —e Farben slabé barvy; —e Augen ztrhané, potrhané oči; —es (—er) Conto (kfm.) účet věčný T.; —es *n.* mrť, mrlina, mrtvina.

Tödten usmrtiti, zabiti koho.

Todten-acker *m.* (Gottesacker, Kirchhof, Friedhof) hřbitov P.; —amt *n.* mše černá, mše za mrtvé; —anzeige *f.* oznámení úmrtní P.;

—bahre *f.* máry *pl.*; —begängniß *n.* pohřeb; —beschau *f.* ohledání mrtvoly; —beschauzettel *m.* lístek na ohledání mrtvoly, lístek umrlčí P.; —beschreibung *f.* popis zemřelého, popis mrtvoly; —beschreibungsamt *n.* úřad k popisování n. zapisování zemřelých, úřad umrlčí P.; —besichtigung *f.* ohledání mrtvoly P.; —blaß zsinalý, zámorný; ein —blasser zámora; —buch *n.* kniha zemřelých P.; —fahl moroutný *v.* Todtenblaß; —farbe *f.* zsinalosť, zámornosť, moroutnosť, umrlčí barva; —feier *f.* slavnosť úmrtní; —flecke *pl.* pihy smrtelné; —frau *f. v.* Todtenwäscherin; —friesel *m.* potničky umírajících; —geläute *n.* vyzvánění mrtvému, hrana; —gerippe *n.* kostlivec, kostra; —geruch, —gestank *m.* umrlčina; —glocke *f.* umíráček; -gräber *m.* hrobník, hrobař; —gruft *f.* hrobka, krypta; —hemde *n.* rubáš; —hügel *m.* náhrobek; —husar *m.* smrťák; —käfer *m.* hrobařík; —kammer *f.* umrlčí komora P.; —kampf *m.* poslední zápas, zápas smrtelný, zápas se smrtí; —kleid *n.* rubáš; —kopf *m.* umrlčí n. smrtí hlava; (Nachtfalter) smrtihlav, smrtonoš; —liste *f.* seznam zemřelých P.; —mahl *n.* pohřební hody; hody umrlčí; —marsch *m.* pohřební pochod; —schau *f.* přihlídka k zemřelým; —schein *m.* umrlčí list P.; -schlaf *m.* smrlelný spánek; —sonntag *m.* smrtelná neděle; —starre *f.* ztuhlosť těla, tělo ztuhlé; —stille *f.* ticho jako v hrobě, jako po vymření; t. Zeit mrtvá doba; —tag *m.* den dušiček; —tanz *m.* tanec mrtvých, tanec umrlčí; —uhr *f.* červotoč, umrlčí hodiny, všekaz; —urne *f.* popelnice; —vogel *m.* sýc, kulich; —wäscherin *f.* umyvačka mrtvol; —zettel *m.* umrlčí lístek P.

Todter *m.* mrtvec, umrlec, nebožtík.

Tödter *m.* zabiják; vrah.

Todt-geborenes Kind dítě mrtvě narozené P., mrtvorozeně (ěte *n.*); —geburt *f.* mrtvý plod T.; —krank *v.* Todkrank.

Tödtlich *adj.* smrtelný, smrtonosný P.; smrtný, usmrcující; —e Verletzung smrtelné uražení P.; —e Wunde smrtelná rána P.; t. verwunden raniti na smrt, smrtelně poraniti.

Todt-schlag *m.* zabití P.; —schlagen zabiti koho P.; —schläger *m.* zabijce P., *gem.* zabiják.

Tödtung *f.* (eines Menschen) zabití, usmrcení P.; (einer Urkunde) umrtvení, umoření P.; *v.* Amortisation.

Tef *m.*, —stein *m.* opuka.

Toilette *f.* (fr.) přístroj, oblek; —nstube *f.* přístrojná komnata, oblekárna, strojírna, šperkovna.

Toise *f.* (fr.) sáh pařížský (T.).

Tokayer (Wein) *m.* tokajské víno, tokajčina.

Tokographie *f.* (gr.) popis nemocí porodních.

Tokologie *f.* (gr.) porodozpyt.

Toler-ant (lt.) snášenlivý; —anz *f.* snášenlivosť; religiöse T. snášenlivosť náboženská P.; T. (Käse und Butter) rozhuda, hudanina; —anzpatent *n.* patent toleranční P.; —iren snášeti, trpěti; jmd. im Orte t. někoho v místě trpěti P.; —irte Religion trpené náboženství P.

Toll *adj.* šílený, střeštěný, nepovážlivý; smyslem pominulý, pomatený.; rozzlobený, rozvzteklený, rozkacený; vzteklý, běsný; na žmoch opilý; podivný, bláznovský; —apfel *m. Solanum dulcamara* psinky, psí víno; —beere *f.*, —blatt *n.*, —kirsche *f.* rulík zlomocný *Atropa belladonna*; —en *mh.* rejditi, dováděti, čtveračiti.

Tollere (lt.) rušiti, zrušiti, zdvihnouti; (math.) sejmouti, zdvihnouti, rušiti T.

Toll-gerste *f.* jilek, pominulka, opilka *Lolium*; —haus *n.* blázinec; —heit *f.* bláznivosť, třeštivosť, šílenosť; vzteklosť T., vztek; —kopf *m.* fučík, střelenec, ztřeštěnec (šumileb); —kühn *adj.* šíleně smělý n. odvážný; drzý, zoufalý; —kühnheit *f.* šílená odvážnosť; —patsch *m.* bůta, bačkora; (Schimpf) ťulpa,

ťulpas; —rübe *f.* posed *Bryonia*; —sinn *m.*, —sucht *f.* třeštivosť, vztekavosť; —wurm *m.* fig.: den T. haben vztekati se, třeštiti.

Tölpel (-s, unv. M.) *m.* ťulpa, ťulpas, blb, hňup, troup; —ei *f.* ťulpaství, hňupství; —haft, tölpisch ťulpaský, hňupovský, troupovský.

Tompach, Tombak (-es, M. -e) *m.* (it.) (ein Mischmetall) tombak T., tompach, tumpach.

Ton (-es, M. Töne) *m.* ton T., zvuk; fig. mrav; T. der Farbe souměr barvy; T. (b. Mal.) barvitosť; (b. Lithogr.) barevná půda; —dichter *m.* hudební skladatel, hudební básník.

Tön-en mh. zníti, zvučeti; *act.* zvuk n. ton spůsobiti; —end zvučný.

Ton-gepränge *n.* okázalosť zvuková; —höhe *f.* výška tonu T.; —ica *f.* (mus.) tonika; —isch tonický; -ische Künste tonická umění T.; -funde *f.* hudebnictví; —kunst *f.* hudba, hudební umění; —künstler *m.* hudebník; —lehre *f.* zvukověda; —leiter *f.* stupnice n. škála tonův T.; —los nezvučný, bezpřízvučný; fig. jednotvárný; —malerei *f.* líčení prostředkem zvukův, malba hudební; —maß *n.*, —messer *m.* zvukoměr, tonoměr; přízvučná míra; —meister *m.* mistr hudební. [káď.

Tonne (M. -n) *f.* tuna, bečka T.,

Tonnen-band *n.* obruč; —gehalt; das Schiff hat einen starken T. tato loď unese mnoho tun; —geld *n.* potunné; —gewölbe *n.* (Bauk.) klenutí valené T.; —mühle *f.* vodárna.

Tonometer *n.* (gr.) v. Tonmesser.

Ton-reich *adj.* zvučný, hudebný; T. *n.* říše n. obor hudby; —satz *m.* hudební sadba; —schwellung *f.* vlnění tonu; —sinn *m.* hudební sluch, hudební smysl T.; —stellung *f.* kladení přízvuku; spočívání přízvuku T.; —stück *n.* hudební skladba, hudební kus.

Tonsur *f.* (lt.) postřížka.

Tontine *f.* (fr.it.) doživotní důchod, doživotí (*n.*), doživotné (, ého).

Tonus *m.* (lt.) *v.* Ton.

Ton-wissenschaft *f.* věda hudební, náuka hudební; —zauberer *m.* kouzelník zvukův (hudební čaroděj); —zeichen *n.* přízvučná znám-

Top *v.* Topp. [ka.

Topas (-es, M. -e) *m.* (gr.) topas, bleštivec; —fluß *m.* slitina topasová, sklo topasové.

Topf (-es, M. Töpfe) *m.* hrnec, hrnek; —baum *m.* hrnečník; —bret *n.* police, kabřinec; —deckel *m.* polička.

Topfen (-s, oh. M.) *m.* tvaroh *v.* Quark; —nudel *f.* tvarožné nudle; —strudel *m.* tvarožný strudl, tvarožák.

Töpfer (-s, unv. M.) *m.* hrnčíř; —arbeit *f.* práce hrnčířská; —ei *f.* hrnčířství; (Ort) hrnčírna; —glätte *f.* hrnčířská poleva; —gut *n.* hrncovina; —handwerk *n.* hrnčířství; —n *adj.* hrnčený, hliněný; —scheibe *f.* hrnčířský kruh; —thon *m.* jíl, hlína hrnčířská; —werkstatt *f.* hrnčírna.

Topf-glasur *f.* poleva, poliva; —gucker *m.* čmuchálek; —kratzer *m.* hrnkoškrab; —lecker, —näscher *m.* mlsoun, mlska, obliza; —schrank *m.* police, věšák; —stein *m.* jílovec.

Tophus *m.* (lt.) (med.) zátvrď (, di) (na kosti) tof (, u).

Topik *f.* (gr.) topika P.; rhetorische T. pramenosloví, zdrojesloví, dokazovatelství T.; grammatische T. náuka o kladení, pořádání slov a vět T.

Topograph-ie *f.* (gr.) místopis P.T.; —isch místopisný P.

Topp! *int.* plesk! T. (-es, M. -e) *m.* vrchol stěžně.

Töppel *n.* vrchol; chocholka.

Toppen *m.* *v.* Topfen.

Torf (-es, M. -e) *m.* rašelina, zib (, i *f.*) T., slatina; —boden *m.*, —grund *m.* rašelinná n. slatinná půda, rašeliniště, zibiště; —erde *f.* rašelina, rašelinová země; —harz *n.* pryskyřice z rašeliny T.; —ig rašelinný; —lager *n.*, —stelle *f.*, —land *n.* rašeliniště, luh; —moor *n.* rašelina.

Torkel (M. -n) *f.* závrať; —n mh. vrávorati, potáceti se, motati se.

Tormentille *f.* (lt.) (bot.) nátržník.
Tornister (-s) *m. et n.* (*f.*) tobole, torba; —händler, —macher *m.* tobolář, torbář.
Torpedo *m.* (milit.) třaskavice (podmořská). [řilosť, malátnosť.
Torpor *m.* (lt.) strnulosť; rozma-
Torricelli'sche Leere (phys.) prázdnina Toričelova T.; T. Röhre trubice Toričelova T.
Torsche (M. -n) *f.* tuřín (bot.).
Torso *m.* (it.) komolec.
Torte (M, -n) *f.* (it.) dort, tykanec; —nbäcker *m.* dortář; —nmehl *n.* dortová mouka.
Tortricina *pl.* (zool.) obaleči (motýli) T.
Tortuös (lt.) svíjivý; zmotaný, zdrchaný. [mučidlo; skřipec.
Tortur *f.* (lt.) muka, mučení;
Tortus (lt.) (bot.) kroucený T.
Torus *m.* (lt.) lože; (bot.) terč podplodný T.
Toscanisch toskanský; —e Ordnung řád toskanský T.; —e Säule sloup toskanský T. [biti.
Tosen mh. dusati, dusot půso-
Total *adj.* (fr.lt.) celkový; veškerý P.; t. *adv.* úplně, zcela; —abstattungssumme *f.* (kfm.) suma všeho odvodu, suma všeho placení T.; —aufwand *m.* veškerý náklad P.; —ausweis *m.* celkový výkaz P.; —differenz *f.* konečný rozdíl, konečná rozdílnosť T.; —effekt účinek z celka, účinek celkový T.; —eindruck *m.* dojem celkový, dojem z celka T.; —extrakt *m.* výtah n. výpis úhrnečný n. celkový; —gefälle *n.* (geom.) spád úplný T.; —ität (-*ité*) *f.* (fr.) veškerosť, celosť P.; T. der Grundbesitzer všickni n. veškeří držitelé pozemností P.; —leistung *f.* (mech.) výkon celkový T.; —summe *f.* veškerá suma P.; —übersicht *f.* celkový přehled P.; —vermögen *n.* veškerá majetnosť P., veškeren majetek T.; —wirkung *f.* *v.* Totaleffekt.
Tota palmati *pl.* (zool.) veslaři T.
Totschen *m.* točeň, rozpíček, bramborová placka.
Totum *n.* (lt.) celek T.

Toucan *m.* (zool.) tukan, pepřovec (pták).
Touch-e *f.* (fr.) podnět; škádlení; zatroubení (při přípitku); —iren dotknouti se.
Toupet *n.* (fr.) kštice, kadeř.
Tour (M. -en) *f.* (fr.) řada, (b. Tanz) kolo, obejití, obcházka; (b. der Reise) objití, obcházka; objetí; (b. Friseur) náčeřek; fig. kousek.
Tournier *n. v.* Turnier. [žilotěž.
Tourniquet *m.* (fr.) (chir.) žďadlo,
Tournüre *f.* (fr.) obrat; obratnosť.
Tout (tuh) *n.* (fr.) celek.
Toxiko-dendron *n.* (gr.) jedodrv; —logie *f.* jedoznalství.
Trab (-es, ob. M.) *m.* běžení, hop; klus, poklus, trop; (Kkht. der Schafe) vrtohlavosť ovcí.
Trabant (-en, M. -en) *m.* (it.) životní n. osobní strážník, průvodčí; (Astron.) družice, souputník T.
Trab-en mj. klusati; za pánem jíti; za vojskem jíti; hoch t. vypínati se; —er *m.* klusák (Pferd); 2. vrtohlavá ovce.
Träber *pl. m.* (Malz) mláto; (Wein-) výhnětky, matoliny *pl.*; —bier *n.* patoky *pl.*; —hülsen *pl. f.* matoliny; —kuchen záboj; —schaufel *f.* mrhačka, veslo.
Trace *f.* (fr.) (geom.) prvoseč, prvořez; T. (einer Eisenbahn) trať plasa; —n *pl.* (prakt. geom.) sledy čáry T.
Trachea *f.* (gr.) *v.* Luftröhre.
Trachelophora *pl.* (gr.) (zool.) majkovití (brouci) T.
Tracht (M. -en) *f.* kroj, oděv; (bot.) stav, stať, T.; krokevnice; břímě, břemeno; vrh, pomet (k. p. štěňat); výprask.
Trachten mh. obmýšleti, zamýšleti; t. nach etw. snažiti se, usilovati oč, vyhledávati, hledati něčeho, bažiti, toužiti, dychtiti po čem, státi oč; einem nach dem Leben t. o bezhrdlí někoho státi P.
Trächtig nosný, nesoucí; (v. Thieren) březí.
Trachyt *m.* (gr.) (Mineral) trachyt T., drsnek.
Traciren (fr.) (z. B. die Straße)

vytknouti, vyměřiti silnici P., vytyčiti T.

Tract (=es) *m.* (lt.) oddíl; obkres; T. des Hauses oddíl.

Tractament *n.* hostina; traktace (gem. trachta).

Tract-and *n.* věc na pojednanou; —at (=es, M. =e) *m.* jednání, vyjednávání; pojednání; spis; —ement *n. v.* Tractament; —iren častovati, hostiti koho; —uren *pl.* tahadla u varhan; —*us intestinalis* (lt.) (anat.) kyška.

Tradition *f.* (lt.) tradice, ústní podání T., ústní učení; —ell posloupný, dochovaný.

Traduction *f.* (lt.) převedení.

Trafik, Traffik *f.* (it.) obchod, prodej; trafika (na tabák); —ant (=en) *m.* trafikant.

Traganth (=es, ob. M.) *m.* (*n.*) (gr.) (chem.) tragant T.; —gummi *n.* klí tragantové; —schleim *m.* sliz tragantová T.

Trag-arm *m.* náruč k. p. dříví; —bahre *f.* nosidla, nosítka *pl.*; —balken *m.* (Bauk.) trám, břevno T.; pozednice; —band *n.* mečík; popruh; T. zu Hosen šlehy, kšandy; —bank *f.* (Mühle) příčka T.; —bar *adj.* nositelný; přenosný; výnosný, úrodný; (v. Thieren) březí; —barer Backofen přenašecí pec.

Träge *adj.* líný, lenivý; T. *f. v.* Trägheit.

Trage balken *m. v.* Tragbalken; —baum *m.* sochor, drouh; —bret *n.* lísa (u pekaře); nosidla (v horách); —hebel *m.* sochor, drouh; —himmel *m.* nebesa; —korb *m.* nůše, nůška.

Tragen etw. nesti, nositi; držeti; (v. Thieren) březí býti n. choditi; einen Schaden t. škodu nesti, podstoupiti, podniknouti P.; die Kosten t. náklady nesti, podniknouti P., zapraviti P.; einen Nutzen t. přinášeti, vydávati úžitek P.; Bedenken t. rozpakovati se v čem; Rücksicht t. zření n. zřetel míti k čemu P.; Rechnung t. einer Sache *v.* Rechnung; Sorge t. péči míti, pečovati oč P.; einen zu Grabe t. fig. někomu do hrobu posvítiti; das T. nešení; nošení; T. der Arme držení rukou T.

Träger (=s, unv. M.) *m.* nosič, nositel; T., *Atlas* (Halswirbelbein) nosič T.; T. der Gewalt držitel moci P.; T. trám, břevno.

Tragereff *n.* nosítka, krosna; podklad.

Träger-lohn *m.* plat od nešení plat od nošení P.; mzda nosičská; —stange *f.* pověrek, pověreň.

Trageseil *n.* popruh.

Trag-esel *m.* soumar; osel břemenný; —fähig snosný; —fähigkeit *f.* (mech.) snosnosť, snesitelnosť T.

Trägheit *f.* lenosť, lenivosť; —shalbmesser *m.* (mech.) poloumèr přenešené massy T.; —smoment *n.* (mech.) moment lenivosti T.

Trag-iker *m.* (gr.) tragik; —ikomisch truchlosměšný, tragikomický T.; —isch smutný, truchlivý; tragický T.

Trag-kette *f.* (b. Fuhrwes.) zavěšovací řetěz; —korb *m.* nůše, nůška; —kraft *f.* síla nešení, nosivosť T.; —kranz *m.* vích podkladací; —land *n.* převlaka T.; —modul *m.* (mech.) modul snesitelnosti, m. nosivosti T.

Tragöd-e (=en) *m.* (gr.) truchloherec T.; —ie *f.* smutnohra, truchlohra, tragedie T.; —iendichter *m.* básník tragedií, básník truchloher, básník smutnoher T.

Trag-pferd *n.* kůň ku přenášení, kůň břemenář; —stein *m. v.* Kragstein; —weite *f.* donášivosť, donosnosť; dosah; dalekosáhlosť; (b. Schieß.) dostřelnosť; die Sache hat eine große T. věc daleko hledí P., daleko sahá.

Train *m.* (fr.) souvozí; (mil.) oboz; vozatajstvo; (Eisenb.) vlak T.

Trait-é *m.* (fr.) *v.* Tractat; —eur *m.* stravovník.

Trakt *m. v.* Tract.

Trällern mh. blblati; ein Lied t. pozpěvovati.

Tram (=es, M. =e) *m.*, —baum *m.* trám, břevno T.

Traminer *m.* (Wein) drumín.

Tramontane *f.* (it.) sever; severní (=záhorský) vítr; fig. die T. verlieren rozvahu ztratiti.

Tramp *m.* dup; —e *f.* tlouk.

Trampel *m.* nemehlo, nemotora; 2. T.,—thier velbloud indický, drabař; dromedář; *v.* Dromedar; —bude *f.* harcovna; —n, trampen mh. capati, hňapati, cupati, dupati.

Tranch-e *f.* (fr.) (milit.) průkopy, zákopy *pl.*; —iren rozebrati, rozkrájeti; —irmesser *n.* kraječ, kraják.

Trank (-es, M. Tränke) *m.* nápoj.

Tränk-e *f.* napajedlo, nápojiště; —en dáti komu píti; napojiti; napájeti; kojiti dítě; navlažiti, zavlažiti, svlažit; napouštěti (k. p. papír olejem).

Trans-action *f.* (lt.) úmluva, ujednání *v.* Vergleich; —atlantisch záatlantský, zámořský; —ept *m.* (Bauf.) poboční křídlo; —feriren (gepfändete Güter) přenesti (věci v základ pojaté n. základem vzaté) P.; eine Versammlung in einen anderen Ort t. přeložiti shromáždění v jiné místo n. do jiného místa P.; —ferirung *f.* přenešení, přeložení P.; —formabel přetvořitelný, přetvorný T.; —formation *f.* (math.) přetvoření T.; (mech.) proměnění T.; —formiren přetvořiti T.; —fusion *f.* (med.) přelití krve; —gressiv *m.* (gram.) přestupný spůsob T., přechodník.

Transi-ent, transeunt *adj.* (lt.) (philos.) přechozí T.; —*tivum verbum n.* (grm.) přechodné časoslovo T.

Transito *n.* (it.) průvoz; —gebühr *f.* průvozné *n.*; —handel *m.* průvozný obchod; —magazin *n.* skladiště průvozného zboží; —risch *adj.* zatimný; pomíjející; -e Verfügung zatimné opatření, opatření na čas toliko P.; —waaren *pl.* průvozné zboží; —zoll *m.* průvozné clo.

Trans-lator (-s, M. -en) *m.* (lt.) překladatel P.; —latorsgebühr *f.* překladné (, ého), plat překladateli P.; —mutation *f.* přestavení, přestava T.; —nomination *f.* přejmenování T.; —parent *adj.* průsvitný; T. (-s, M. -e) *n.* průsvitník, průsvitný obraz n. nápis; —poniren přenesti, přepraviti.

Transport (-es, M. -e) *m.* (lt.) přeprava P., doprava; převoz, dovoz, posílka T.; T. in der Rechnung přenáška T.; —abel přenosný T.; —anstalt *f.* ústav dopravovací; —eur *m.* přepravce P.; úhlopřenašeč, úhlopřevodič T.; —haus *n.* (mil.) dům transportní, přepravný dům, přepravna (vojenská); —iren přepraviti, přepravovati; převezti, převážeti; přenášeti; —mittel *n.* dovozný n. posílací prostředek (T.); —schiff *n.* přepravná loď P.; —waare *f.* přepravné zboží; přepravené zboží P.

Trans-position *f.* (lt.) přenešení, přestavení; (grm.) přesmyknutí; přesmyčka; —scendent, —scedent, —cendental *adj.* přesažný, přesažitý, transcendentální T.; —spiriren vyzívati; —*sumtio f.* (stil.) přenětí T.

Transversal *adj.* (lt.) popříčný; —e *f.* (math.) příčka T.; —eintheilung *f.* (geom.) rozdělení popříčné T.; —magnet *m.* magnet příčný T.; —maßstab *m.* (geom.) měřítko popříčné T.; —schwingung *f.* (phys.) kyv příčný, kývání příčné n. popříčné T.

Trapa *f.* (lt.) kotvice (bot.); —*ceae pl.* kotvicovité (rostliny) T.

Trapez (-es) *n.* (gr.) lichoběžník T.; soukosník, různokout, různobok; —oid *n.* (math.) různoběžník T.; —oidisch lichoběžničný, lichoběžníkový T. [*v.* Trab; (geol.) trap T.

Trapp! *int.* cup! T. *m.* cup, cupání

Trappe (-en, M. -en) *m.* (*f.*) (Vogel) drop, drof. [pati.

Trapp-eln, —en mh. cupati, du-

Trapper *m.* (in Nordamerika) zálesák. [pové barvy.

Trappfärbig dropobarevný, dro-

Trappgestein *n.* trapové kamení, trap T.

Trass-ant (-en) *m.* (it.) vydavce (směnky) P.T.; —at (-en) *m.* směnečník P.T.; —iren jmd. dáti, vydati směnku na koho P.T.; —irter Wechsel směnka na koho daná P.T.; t. (geom.) *v.* Traciren.

Tratsch (-es) *m.*, Tratscherei *f.* tlach, klep, klepy *pl.* **Tratte** *f.* (it.) směnka dlužná (vydaná P.T. **Tratten-buch** *n.* kniha směnek dlužných (T.); —conto *m.* (*n.*) účet ze směnek dlužných n. splatných T.; —scontro *n.* kniha směnek dlužných n. splatných T.

Trau *f.* oddavky; *v.* Trauung; —altar *m.* oltář snubní.

Traube (M. -n) *f.* hrozen T.

Trauben-artig hroznovitý; —auge *n.* bělmo; —farn *m.* hroznatěnka; —förmig hroznovitý; —haut *f.* lupina n. slupka hroznová; hroznovka *Uvea*; —kraut *n.* merlík hroznatý, hrozníček, hroznava; —saft *m.* hroznová šťáva, víno; —säure *f.* kyselina hroznová T.; —saure Salze hroznany T.; —weizen *m.* křibice, orudka; —zucker *m.* cukr hroznový T. **Traubig** hroznovatý.

Traubrief *m. v.* Trauungsschein.

Trauen einen oddati, oddávati koho P.; sich t. lassen dáti se oddati P.; einem t. věřiti, důvěřovati komu, v koho; ich traue mich nicht nedůvěřuju si, neosměluju se (netroufám si); trau, schau wem! věř, ale komu, měř!

Trauer (ob. M.) *f.* smutek P.; —anzug *m.*, —gewand *n.*, —kleid *n.* smutek, smuteční oblek n. oděv; —ente *f.* kachna černá; —falter *m.* smutníček; —flor *m.* smuteční rouška; —gesang *m.* žalozpěv, truchlozpěv; -haus *n.* smutečný dům; —jahr *n.* rok smuteční; —klage *f.* úpění; —kosten *pl.* náklady na smutek P.; —lied *n.* žalozpěv T.; —marsch *m.* pochod smutečný; pochod žalostný; —n mh. smutniti, truchliti po kom n. po čem, smutek míti; für wen —st du? za koho máš smutek? —nachricht *f.* truchlivá zpráva; —rede *f.* řeč smuteční, pohřební; —spiel *n.* truchlohra, smutnohra; —wagen *m.* smutkový vůz P.

Trauf-bier *n.* úkapky, výkapky *pl.*; —dach *n.* střecha odkapová T.; —e *f.* okap, odkap, podkapí, kapalice T.; aus dem Regen in die T. kommen přijíti z bláta do louže.

Träufeln mh. kapati, kanouti; krapati, poprchávati; *act.* rositi; t., träufen kapati, nakapati nač.

Trauf-nass mokrý až z toho kape; —recht *n. v.* Dachtraufenrecht; —rinne *f.* žlab okapový T.; —stein *m.* kámen odkapový T.

Trau-gebühr *f.*, —geld *n.* oddavné (, ého) P., sňatečné, plat od oddavkův; —lich důvěřivý.

Traum (-es, M. Träume) *m.* sen; im —e reden mluviti ve snu, ze spaní; ein T. geht aus sen se vyjevil, vyplnil; Träume sind Schäume co se zdá, je sen; —ausleger, —deuter *m.* vykladač snův, snář, snověštec, snopravec; -in snářka; —buch *n.* snář (kniha).

Träum-en mh. zdáti se, sníti se; sen míti, sníti; ich träumte, ich habe geträumt, es träumte mir zdálo se mi, mně se zdálo; —end snivý; —er *m.* snář, snitel, snílek; —erin *f.* snilka; —erisch snivý.

Traum-gesicht *n.* snovidění; —gott *m.* Spánek, Snílek, Krásníček, Krášlík; —kunst *f.* vykládání snů, snářství; —leben *n.* život ve snách; —wachen *n.* snobdění.

Traun *adv.* věru, věřte, vězte, zajisté; ba, ba právě; nu budiž!

Trau-rede *f.* řeč při oddavkách, řeč oddavací T.; —ring *m.* slibný prsten, snubný prsten.

Traurig truchlý, truchlivý, smutný.

Träuschen mh. plískati, plíštěti, stříkati. **Traut** *adj.* rozmilý.

Trauung *f.* sňatek T., oddávání, oddavky *pl.*

Trauungs-buch *n.* kniha sňatků, kniha oddaných, kniha oddavek P.; —schein *m.* oddavací list T.

Travers-e *f.* (fr.) příčník, příčný trám; 2. příčná rýha, příčná stoka; —ine *f.* (auf der Eisenbahn) příčník T.

Travest-ie *f.* (it.) nárubná báseň, přeodění, travestie T.; —iren na ruby převleci n. obrátiti; travestovati T.; —irt na ruby obrácený, nárubný, přeoděný T.

Treber *v.* Träber.

Treff (-es, ob. M.) *m.* uhození,

plácnutí rukou; T. (-es, M. -e) *n.* (fr. *trèfle*, it. *trifoglio*, lt. *trifolium*) křížková karta.

Treff-en trefiti, uhoditi, dosáhnouti; dostihnouti, napadnouti, dopadnouti; uhodnouti; dovesti, dokázati, s něco býti; dobře vypodobniti; Anstalten t. přípravy činiti *v.* Anstalt; einen Vergleich t. ve smlouvu vejíti, smlouvu učiniti; eine Untersuchung t. vyšetřování zavesti; der Fuß trifft den Boden noha dopadá země; (math.) t. (v. Linien) dostihnouti, dopadnouti, setkati se; sich t. přihoditi se, nahoditi se, zběhnouti se, státi se, udati se; hoditi se; stýkati se; tknouti se, týkati se koho; das T. uhození, dotknutí; (mil.) řada, šik; bitva; —end případný k věci, přiměřený, příhodný, vhodný, trefný (T.); mrštný, řízný; *adv.* včasně, v čas; —er *m.* trefný, trefník; 2. vytažené n. výherné číslo (v loterii) T., výherný los, výhra T.; —lich výborný; skvostný, nádherný.

Treib-beet *n.* pařiště, pařeniště; —bühne *f.* (Wasserb.) náhon T.; —eis *n.* stříš, tříšť; —eisen *n.* (b. Hutmacher) shaněčka; —eisfänger *m.* (Mühlb.) česlice.

Treib-en hnáti, honiti, puditi; nalehati, nastupovati nač; provozovati něco; Jägerei, Handel, Gewerbe t. vésti, provozovati myslivosť, obchod, živnosť P.; (chem.) přeháněti, odháněti T., ohněm puditi, hnáti; t. mh. plahočiti se, potloukati se; das T. der Welt těkot světa; -garn *n.* rukávník; -haus *n.* (Hüttenb.) rozhřevárna, rozpušťovna; (b. Gärtn.) rostlinárna, hřevna, výhřevna, záhřevna; (mont.) žentouřiště V.; —herd *m.* pec n. nístěj hnací T.; —jagd *f.* nadháňka; *pl.* shony; T. ausüben honiti, loviti na shony P.; —kolbenstange *f.* (mech.) táhlo T.; —kugel *f.* šamrha; —mittel *n.* pohanědlo, pohyhovadlo; —rad *n.* (mech.) hnací kolo T.; —sand *m.* *v.* Triebsand; —welle *f.* (in der Mühle) pastorek; —zeug *n.* (wbm.) rukávník; 2. pobřežní výplavky.

Trema *f.* (lt.) třas; T. *n.* (gr.) (grm.) dělidlo. [baví T.

Trematoda *pl.* (zool.) červi stře-

Trembleur *m.* (fr.) třesavec.

Tremel (-s) *m.* drouh, sochor.

Tremol-ando (it.) (mus.) třesavě; —ante *n.* (it.) třesuté pozlátko.

Tremplin *m.* (fr.) in d. Schwimmschule skákací lávka, skakačka.

Tremse *f.* chrpa (bot.).

Tremul-ant (-en) *m.* (lt.) třesavec; —iren (b. Deklam.) chvíti se, třásti se hlasem T.; —irend třesavý.

Trenn-bar rozlučitelný, odlučitelný, oddělitelný, rozdělitelný, oddělný; —en etw. odděliti, rozděliti, odloučiti, rozloučiti; Eheleute t. rozvesti manžely; t. párati, rozpárati; sich t. rozloučiti se; fig. rozkmotřiti se, rozdvojiti se; —end rozlučný, rozlučovací; —messer *n.* paráček, rozparováček; —ung *f.* odloučení; T. der Ehe rozloučení manželství P., rozvedení, rozvod; T. eines Bandes rozvázání.

Trennungs-flächen bei Schichten plochy vrstev, plochy vrstevné T.; —linie *f.* (geom.) čára dělicí T.; —punkt *m.* rozluka, rozvod, rozbod T.; —zeichen *n.* (gram.) znak n. znaménko spojovací T., rozdělovka.

Trense (M. -n) *f.* šňůra; am Pferdezaum stíhlo, kantárek, měkká otěž.

Trepan (-es, M. -e) *m.* (fr.), —e *f.* lebovrt, trepan, nebozez; —iren vrtati lebku. [zízek.

Trephine *f.* (fr.) vrtáček, nebo-

Treppe (M. -n) *f.* schody *pl.* T.; freitragende T., Freitr. schody vnější T.; gebrochene T. schody článkovité T. *v.* Stiege.

Treppen-absatz *m.* schodiště T.; *v.* Stiegenabsatz; —flur *f.* přízchodí; —haus *n.* *v.* Stiegenhaus; —platz *m.* náschodí; —spindel *f.* sloup schodový, schodnice; —stufe *f.* schod; —vorbau *m.* obschodí; —wange *f.* schodnice.

Treschak (-es, oh. M.) *m.* (Kartensp.) strašák.

Tresor *m.* (fr.) pokladna; —ier *m.* pokladník; —schein *m.* tresorový

list T., ukázka na pokladnu (zemskou), lístek pokladniční.

Trespe (oh. M.) *f.* sveřepec (bot.).

Tresse (M. -n) *f.* (fr.) prým, prýmek, třásně.

Trester *pl. v.* Träber.

Tret-bank *f.* svůrek; —e *f.* šlapátko; —en (auf etw., in etw., an etw.) mh. šlapati, stoupati, šlápnouti, stoupnouti; einem zu nahe t. ublížiti komu; zu einem t. přistoupiti n. přikročiti k někomu; an jmds. Stelle t. na něčí místo nastoupiti; in Dienste t. do služby vstoupiti; bei Seite t. odstoupiti; das Gesetz tritt in Wirksamkeit zákon vejde ve skutečnosť, v moc, v platnosť P.; der Hahn tritt die Henne kohout skočil na slepici; —er *m.* šlapač; —kreis *m.* šlapací kruh; —rad *n.* šlapací n. jeřabí kolo T.; samotížné kolo, jeřáb; —scheibe *f.* (mech.) položité n. šlapací kolo T.

Tret-stock *m.*, —zuber *m.* šlapací káď.

Treu *adj.* (-er, -este) (einem) věrný; T. *f. v.* Treue; bei meiner T. na mou věru; jmd. auf T. und Glauben verpflichten ctí a věrou, pod ctí a věrou někoho k něčemu zavázati P.; —brüchig věrolomný, zpronevěřilý; —e (oh. M.) *f.* věrnosť; víra.

Treuge *adj.* oschlý.

Treu-gehorsamst věrně nejposlušnější P.; —gemeint upřímně míněný; —herzig upřímný, prostosrdečný, upřímného srdce; —lich *adv.* věrně; —los nevěrný, zpronevěřilý; —losigkeit *f.* zpronevěra, zpronevěřilosť P.; —müthig věrný.

Triadik *f.* (gr.) (math.) soustava trojčíselná, tříciferná T.

Triangel (-s, unv. M.) *m.* (lt. *triangulus*) třínožka; trojhran.

Triangular-methode *f.* (geom.) spůsob měření trojúhelničného T.; —zahlen *pl. v.* Trigonalzahlen.

Triangulir-en triangulovati, trojúhelničiti T., trojhraniti, trojhranovati; —ung *f.* vyměřování spůsobem trojhranův, trojhranování P.

Triankern vidličnou kotvici vyhoditi.

Trianon *m.* (fr.) besídka.

Trias *f.* (gr.) trojice; (geol.) trias T.; —gruppe *f.* (geol.) skupení triasové, skupení pestrého pískovce T. [messer.

Tribometer *n.* (gr.) *v.* Reibungs-

Tribrachys *m.* (gr.) (Versm.) tribrach T., trojkratka, běžec.

Tribuliren (lt.) soužiti, týrati.

Tribun (-en, M. -en) *m.* (lt.) obhájce, zástupce lidu; —al (-es, M. -e) *n.* soudní dvůr, soud; —e (M. -en) *f.* tribuna, řečniště.

Tribus *m.* (lt.) třída.

Tribut (-es, M. -e) *m.* (lt.) daň, poplatek P.; —pflichtig poplatný; —pflichtigkeit *f.* poplatnosť P.

Trichin-e (M. -en) *f.* (gr.) vlasitka, svalovec, trichina (zool.); —enkrankheit *f.*, —osis *f.* nemoc trichinová.

Trich-itis *f.* (gr.) zánět vlasinový; —oma *n. v.* Weichselzopf.

Trichotom-ie *f.* (gr.) třídílnosť, trojdílnosť, trojčástečnosť T.; trojdílná částečnosť; —isch třídílný, trojdílný, trojčástečný.

Trichter (-s, unv. M.) *m.* nálevka, nalevák, vlevadlo, vlevák, trychtýř; T. in der Mühle násypka, koš; —fisch *m.* pulec, vranka; —förmig (bot.) nálevčitý T.; —kasten *m.* korčák.

Tricolor (lt.) trojbarevný; *Viola t.* (bot.) maceška; —e *f.* páska n. stužka trojbarevná, trikolora *f.*

Tricot *n.* (*m.*) (fr.) tkané kalhoty.

Tridentisches Glaubensbekenntniß Tridentské vyznání víry T.

Triduum *n.* (lt.) třídenní lhůta.

Trieb (-es, M. -e) *m.* chod, hon, výhon; 2. průhon; 3. stádo; 4. pastviště; 5. pud T., puzení; 6. prut, odrost; 7. (wdm.) náhon; 8. léč; —el (-s, unv. M.) *m.* (b. Böttch.) kyjanka; —feder *f.* pružina; (am Gewehr) pudidlové pero; —federfuß *m.* pudidlová pata; -grund *m.* podnět, pobídka, ponutka; —mäßig z pudu; —rad *n.* hnací kolo; —sand *m.* sypký písek, sypčina T.; —sta-

chel m. poháněč; —stock m. srážka, kladnice; pl. —stöcke cevy T.; —voll hybný, živý; —werk n. hybostroj.

Trief-augen pl. krhavé oči; —äugig krhavý, bolooký, tekooký, plačtioký; —en mh. kapati, krápati; (v. Augen) krhati, téci; das Blut —t aus der Wunde krev crčí z rány.

Triel (-es, M. -e) m. lalok (u hovězího dobytka); 2. (Vogel) dytík.

Triennium n. (lt.) tříletí, doba tříletá.

Trieze f. kláda; páka; skřipec.

Trift (M. -en) f. stádo P.; pasení, pastva P.; pastviště; —geld n. pastevné (, ého) P.; —gerechtigkeit f. právo k pasení P. [-ost.

Triftig důkladný, dostatečný; -keit

Triftzeit f. čas pasení P., čas pastvy.

Tri-gloidei pl. (zool.) kostolícné ryby T.; —glyph m. (gr.) (Bauk.) trojřízka.

Trigonal-ikositetraëder hexaëdrisches (Min.) kazotvar T.; oktaëdrisches leštěnotvar T.; —zahlen pl. čísla trigonální, trojúhelničná T.

Trigonometr-ie f. (gr.) trojúhloměrství T.; trojhranoměrství; —isch trojúhloměrský, trigonometrický T.

Tri-kolon n. (gr.) (stilist.) trojverší, tvojčlení T.; —lemma n. trilemma T., trojbor, trojborný rozsudek.

Trill m. v. Drilling.

Triller (-s, unv. M.) m. (mus.) (it. *trillo*) tryl, trylek, drobohlásek; 2. (Münze) trojník; —n mh. trylovati, trylkovati, hlas drobiti.

Trilling m. (mech.) kladnice, kruhy, cevy T.; v. Drehling.

Trillion (M. -en) f. trilion T.

Trilogie f. (gr.) trojhra T.

Trimester n. (lt.) doba tříměsíčná. [tříměr; tříměří T.

Trimet-er m., —rum n. (gr.-lt.)

Trinit-as f. (lt.) trojice; —arier (-s) m. trojičník, trinitář.

Trink-anstalt f. nápojna; —bar pitelný, pitný; —en mh. píti; (bei Kindern bumbati); střebati, cecati; —er m. pijce, pijec, piják; —gelage n. pitka, pijácká schůzka; —geld n. zpropitné (, ého) P.; —geschirr n. nádoby pící; —lied n. píseň při pití, připitná; (pijácká); —schale f. řápek, mistička; —spruch m. přípitek, názdravek; —sucht f. pijáctví.

Trinomium n. (gr. math.) tříčlen.

Trio (-s) n. (it.) trio, trojhlasná skladba hudební.

Triol-e (M. -en) f. (it.) (Mus.) trojina, triola; —ett n. (Dichtungsform) triolet T.

Tripartit adj. (lt.) trojdělený.

Tripel-allianz f. (lt.) svazek trojičný, jednota potrojná; —salz n. (chem.) sůl potrojná T.

Triphthong m. (gr.) trojhláska T.

Triplik f. (lt.) otrojení, triplika.

Tripodie f. (gr.) třístopí T.

Trippel m. trypel, trupel (hlinka).

Trippeln mh. zdrobna kráčeti, dreptiti; cupkati.

Tripper (-s) m. (med.) kapačka, (těkačka jedovatá).

Trisection f. (lt.) eines Winkels (math.) roztrojení T.

Triste adj. (lt.) smutný, truchlý.

Tri-stichon n. (gr.) tříverší, trojverší, třířadí, trojřadí T.; —strophon n. (gr.) trojsložná báseň; —*syllabus* (grm.) tříslabičný T.

Trithionsäure f. kyselina trithioničná T.

Triticum n. (lt.) pšenice.

Tritt (-es, M. -e) m. krok, kročej; šlapěje, šlapěj, stopa; stupátko, trnož; —brett n. podnožka, prkénko T.; šlapačka; —chen n. (an einer Kutsche) stupátko; —hebel m., —lich m., —ling m., —schemel m. podnožka.

Triumph (-es, M. -e) m. (lt.) vítězosláva, velesláva; vítězný tah, vítězný průvod; T. der Wissenschaft vítěznosť vědy; einen T. feiern slaviti skvělé vítězství; —bogen m. slavobrána, vítězná brána, vítězný oblouk; —en, —iren (über etw.) mh. plesati, jásati; vítězoslaviti; —gesang m. vítězozpěv, zpěv vítězoslavný T., slavozpěv; —pforte f. slavobrána; —wagen m. vítězský vůz; —zug m. průvod vítězoslavný.

Triumvir (-s, M. -e, u. -n) m. (lt.) triumvir, trojpán.

Trivial (lt.) obecný; zobecnělý, zevšednělý, všední, oklepaný, otřený, uliční T.; —schule *f.* škola triviální P., škola obecná, triviálka; —schullehrer *m.* učitel na škole triviální P.

Trocar, Troccar, Troiscart *m.* (fr.) (chir.) trojčep, trokar; —iren trokarovati.

Troch-äisch (gr.) trochaický T.; —äus *m.* trochej (verš).

Trochisk-e *f.*, —us *m.* (gr.) pokrutka, trocišek; koláček, caltička.

Trocken *adj.* suchý; uschlý, vyschlý; —er Wechsel (eigener unförmlicher) směnka suchá (svá vlastní mimořádná) T.; —er Patron *v.* Patron; —es Vieh jalový dobytek (který nedává mléka); —e (oh. M.) *f.* suchota, suchosť, suchopárnosť; -e *n.* souš, sušina; —haus *n.*, —kammer *f.* sušírna; —häutig (bot.) mázdrovitý, mázdřitý T.; —heit *f.* suchosť, suchota; suché počasí T.; fig. hubenosť; T. des Mundes (med.) vypráhlosť úst; —platz *m.* sušiště.

Trockn-en etw. sušiti; mſ. schnouti; —iß *f. v.* Trockenheit; —ung *f.* sušení.

Troddel *m.* třepenka, třásně.

Trödel (-s, oh. M.) *m.* kotec; veteš; —ei *f.* loudání, piplání; vetešnictví; —gewerbe *n.*, —handel *m.* vetešnická živnosť n. obchod, vetešnictví P.; —mann *m.* vetešník; —markt *m.* trh vetešní; —n mh. loudati se, piplati se; vetešničiti, veteš prodávati; —ordnung *f.* řád vetešní P.; řád vetešnický; —vertrag *m.* vetešní smlouva P.; —waare *f.* veteš P.; —weib *n.* vetešnice.

Trödler (-s, unv. M.) *m.* vetešník P.; 2. louda, loudal; —handel *m. v.* Trödelhandel.

Trog (-es, M. -e) *m.* stírka; troky, necky; koryto; žlab; (mech.) žlabový špalek T.; —apparat *m.* korýtko; —macher *m.* korytář.

Trollbaum *m.* upolín.

Trollen mh. hašteřiti se; *act.* kotáleti; sich t. kývati se; šmaťhati se; táhnouti, kliditi se; —e dich! hýbej, táhni!

Tromba *f.* (it.) trouba.

Trombe *f.* (fr. it.) smršť T.

Trommel (M. -n) *f.* buben; T. im Ohre bubínek; Kaffeetr. pražidlo (na kávu); —baß *m.* bubenní bas; —bauch *m.* břicho jako buben; —fell *n.*, —haut *f.* blána n. mázdra bubínková T.; bubínek v uchu; —höhle *f.* im Ohre bubínek; dutina bubínková v uchu T.; —klöppel *m.* palička k bubnování; —n mh. bubnovati; v. Tauben bublati; —schläger *m.* bubeník; —schnur *f.* napínačka (na bubnu); —sieb *n.* síto n. řešeto dvojité; buben; —sucht *f. Tympanitis* (med.) bubnačka, bubenník, větrnosť; —taube *f.* bubláč; —wirbel *m.* víření bubnu.

Trommler (-s) *m.* bubeník.

Trompete (M. -n) *f.* trouba, polnice.

Trompeten mh. troubiti, —baum *m.* trubač *Cecropia*; —blume *f. Bignonia* trubokvět, trubovník; —macher *m.* trubkář; —schall *m.* hlahol trub; —schnecke *f.* surmovka; —stoß *m.* zatroubení; —vogel *m.* trubač *Psophia.*

Trompeter *m.* trubač.

Trona *f.* (chem.) trona T.

Tropen *pl. v.* Tropus; —länder *pl.* země meziobratníkové, z. tropické; —pflanzen *pl.* rostliny podobratníkové, rostliny tropické.

Tropf (-es, M. Tröpfe) *m.* hlupák, ťulpas; armer T. chuďas, chudák, ubožák; *v.* Tropfen; —bar kapalný T., kapavý; -er Körper kapalina, kapanina T.; —barflüssig kapalný T.; —bier *n.* slevky, stočky.

Tröpf-chen *n.* krapet, krapička; —eln, tropfen mh. kapati, krapati, krápěti; *act.* kropiti, nakapati; —elsuppe *f.* kapaná polívka, kapanka.

Tropfen (-s, unv. M.) *m.* kapka T., krůpěj; krapet; (architekt. Verzierung) perla T.; —mixtur *f.* kapkovina; —weise *adv.* po kapkách.

Tropf-glas *n.* (chem.) sklenka kapací T.; —stein *m.* krapník, kapalec T.; —steinartige Gestalten tvary krapníkovité n. kapalcovité T.;

—teig *m.* kapanka, kapání; —wein *m.* úkapky; počepky.

Trophäen *pl. f.* (gr.lt.) vítězná znamení.

Trop-icus *m.* (lt.) (aſtr.) obratník T.; —iſch (aſtr. u. geogr.) tropický T., podzvratní, podobratníkový, meziobratníkový; (ſtiliſt.) zástupný, jinoznačný, obrazný, (přeroušený) T., přenešený, odnešený, nevlastní; —us (M. -en) *m.* (gr.lt.) zástupka, jinoznačné slovce, jinoznačné rčení T.

Tross (-ſſes, ob. M.) *m.* zavazadla *pl.*; 2. záškodníci; T. des Feindes tlupa nepřátel P.; T. (M. -e) *n.* příhybka, záhybka; —bube *m.*, —junge *m.* pakostník, záškodník; —pferd *n.* soumar.

Trost (-es, ob. M.) *m.* potěcha, útěcha, odtucha; —brief *m.* list těšicí, potěšovací T.; —bringer *m.* utěšitel. [těšiti.

Trösten (einen) těšiti, potěšiti, u-

Trost-engel *m.* anděl těšitel; —leer *adj.* útěchy prázdný *v.* Troſtlos.

Tröstl-er, —ing *m.* těšílek; —ich *adj.* potěšný, těšivý, útěšný.

Trost-los bez útěchy, neutěšený, neútěšný; —reich, —voll útěchyplný, útěchohojný, utěšitelný; —wort *n.* slovo útěchy, slovo těšící.

Trott *m. v.* Trab; lis *v.* Preſſe; —baum *m.* lisnice, presovní kláda; —e *f.* čeřen, lis.

Trottel *m.* blbec, fulpa.

Trott-eln, —en šlapati, presovati (víno); mh. u. mſ. drmoliti se; pasłhati; —gänger *m.* šlapač; —kelter *f.* lisovna.

Trottoir *n.* (fr.) chodník P.

Trotz (-es, ob. M.) *m.* odvážlivosť, drzosť; pych, pýcha, zpupnosť, zpurnosť; vzdor, vzdora; zum T. (einem) navzdor; t. *prp.* (*c. dat.*), t. dem nehledě k tomu, nedbaje na to, tomu na vzdory, vzdor, navzdor (tomu); t. alle dem mimo to všechno; *c. gen.* t. aller Einwendungen nehledě na námitky, nedbaje námitek; t. aller Gefahren neohlížeje se na nebezpečí; —en mh. zpěčovati se; vypínati se; einem t. vzdorovati; auf ſeine Macht t. na svou moc spolehati; mít einem t. hněvati se s kým; —ig vzdorný, vzdorovitý; —kopf *m.* zpurník, tvrdohlavec; —ſinn *m.* zpurnosť, vzdornosť.

Troubadour (-s, M. -e) *m.* (fr.), *Trovatore m.* (it.) milopěvec, rytířský zpěvec v středověku.

Troubliren (fr.) kaliti.

Troy-Gewicht *n.* (in England) troyská váha T.

Trüb, —e *adj.* kalný, mutný, rmutný; pošmourný, mračný, mrakavý, zakabonělý; nevrhlý; zkalený; —e Augen oči kalné, zkalené, pokalené; —e *f.* pošmournosť, zakalenosť; —e *n.* kal, zákal, zkalenina, mut; —en etw. kaliti, zkaliti, zakaliti, pokaliti; kaboniti; zakaboniti; pošmouřiti, zašmuřiti; einen t. rmoutiti, zarmoutiti, zkormoutiti; ſich t. kaboniti se, mračiti se; es —t ſich mračí se; —niß (ob. M.) *f. et n.* zkormoucenosť, smutnosť, truchlosť; —ſal *f. et n.* strasť, klopota, lopota, svízel, nehoda; T. blaſen sušiti zuby, v pláči hvízdati; —ſehen *n.* pošlosť očí, pošlé oči; —ſelig strastný, lopotný; —ſinn *m.* trudomyslnosť, zkormoucení mysli; —ſinnig zkormoucený, truchlomyslný; —ung *f.* kalení, zkalení; T. der Vocale smíšení samohlásek T.

Truchsess (-ſſen) *m.* stolník, postolí (, ího) *m.*, (truksas) P.; —amt *n.* úřad postolní P.

Trudel (-s, ob. M.) *v.* Trödel.

Trüffel (M. -n) *f.* homolitka, lanýž *Tuber*; —hund *m.* lanýžák; —paſtete *f.* paštika lanýžová, paštika s lanýži; —wurſt *f.* lanýžovec.

Trug (-es, ob. M.) *m.* klam, podvod; Lug und T. klam a mam; —bild *n.* klamný, mámivý obraz; —dolde *f. v.* Afterdolde.

Trüg-en mýliti, klamati; einen t. šiditi, podváděti; —erei *f.* klam, podvod; —eriſch, —lich klamavý, klamný, mylný; šalebný; záludný; —ſam klamlivý.

Trugschluss *m.* (philoſ. u. muſ.) klamný závěrek T.

Truhe (M. -n) *f.* truhla.

Trulle *m. et f.* (Schimpf) trulant, trulda, hňup.

Trumeau (M. -x) *m. et n.* (fr.) pilíř zrcadelný; veliké zrcadlo mezi dvěma okny.

Trumm (-es, M. Trümmer) *m. et n.* kus, díl; třísně, třásně; přírostek; *pl.* Trümmer rozvaliny, ssutiny, zříceniny, zbořeniny, trosky, zbytky; zu Trümmern gehen zhynouti, zkázu vzíti.

Trümmergestein *n.* svalina, jesep T.

Trumpf (-es, M. Trümpfe) *m.* trumf; fig. štilec, šňupka; výřezek, výlupek.

Trumselig závrativý.

Trunc-atus (bot.) uťatý, tupý T.; —*us m.* (lt.) (zool.) dřík (těla) T.; (bot.) kmen T.

Trunk (-es, ob. M.) *m.* pití; jedno napití, zuňk, doušek; nápitek; —bold, —enbold *m.* ochlasta; —en *adj.* opilý, podnapilý; fig. (vor Freude) opojený (k. p. radostí); —enheit *f.* opilství P.; eingealtete T. zastaralé opilství; zufällige T. přihodilé opilství P.; —sucht *f.* pijáctví, opilství.

Trupp (-es, M. -e) *m.* tlupa P., hejno; —e *f.* zástup.

Truppen *pl.* (ob. Einzahl) vojsko, *pl.* vojska P.; —abtheilung *f.* díl vojska P.; —körper *m.* sbor vojska P.; —weise *adv.* po zástupích, po hejnech.

Trut-hahn *m.* kopan, krocan, krůťák, indian, morák; —henne *f.* kopka, krůta, trůta, morka; —huhn *n.* kopče, krůtě (, ěte).

Trutz (-es) *m.* vzdor P.; *v.* Trotz; Schutz- u. —bündniß spolek k ochraně i ke vzdoře P. *v.* Schutzbündniß.

Tschako *m. v.* Czako.

Tschäppen třepati dlaní.

Tschinellen *pl.* (mus.) talíře *v.* Cinellen.

Tschuber *m.* čupryna.

Tuber *n.* (lt.) hlíva; hlíza, bulva T.

Tuberk-el *f.* (am Knochen) hrbolinka T., uzlinka; —eln *pl.* hlívy, krupičkovina; —ulose *f.* (med.) tuberkule plic.

Tuberos-e *f.* bambule, cibule rostlinná; —*itas f.* (lt.) hrbol T.; —*us* bambulinatý, hlíznatý T.

Tubicolae *pl.* rourožilci (červi) T.

Tubul-atretorte *f.* (mech.) křivule zahrdlitá T.; —irt zahrdlitý T.; —*us m.* (chem.) hrdlo T.

Tubus *m.* (lt.) (phys.) trouba P.; dalekohled.

Tuch (-s, M. Tücher) *n.* sukno; 2. šat, roucho; 3. šátek; liederliches T. nedbalec; —bereiter *m.* připravovač sukna. **Tüchel** *n.* šátek.

Tüchen sukno dělati.

Tuch-en *adj.* soukený; —ende *n.* okraj, -ek, krajina, šlak; —fabrik *f.* suknárna, továrna n. fabrika na sukno; —fabrikant *m.* fabrikant n. továrník suken; —händler *m.* suknář T., soukeník; —lauben, —bazar *m.* soukenice, kotce soukenické; —macher *m.* soukeník; —schere *f.* postřihačské nůžky; —scherer *m.* postřihač.

Tüchtig (zu etw.) hodný, vhodný, spůsobný k čemu; statečný, důkladný P.; zdatný; —er Beamte důkladný úředník P.

Tuchweber *m. v.* Tuchmacher.

Tück (-es, M. -e) *m.* lesť; —e *f.* potutelnosť, potměšilosť; —isch potutelný P.

Tuckmäuser *m. v.* Duckmäuser.

Tuff *m.* (geol.) tuf T.; —bildung *f.* tvoření tufu T.

Tugend (M. -en) *f.* ctnosť; —haft, —sam ctnostný, ctnostlivý; —sinn *m.* ctnostnosť.

Tüll *m.* tyl (síťkovitá tkanina).

Tulpe (M. -n) *f.* tulipán; —nbaum *m.* liliovník obecný *Lyriodendron tulipifera*; —nblume *f.* trubovník.

Tumba *f.* (lt.) náhrobek, hrobka.

Tummel (-s, ob. M.) *m.* závrať *v.* Taumel; 2. napilosť, opice; 3. shon; chvat; —bahn *f.*, —platz *m.* harciště, rejdiště; —n mh. rejditi, harcovati; proháněti koho; sich t. rejditi, honcovati se; pospíšiti si (tumlovati se).

Tummler, Tümmler *m.* rejdič, rejdil, harcovník.

Tümpel, Tümpfel (-s, unv. M.) *m.* tůně, prohlubeň.
Tumpf (-es, M. -e) *m.* prohlubeňka; poklona (ženských).
Tumult (-es, M. -e) *m.* (lt.) hluk T.; zbouření, pobouření P.; —uant (-en) *m.* buřič P.; —uarisch bouřlivý P.
Tünch-e *f.* obmítka; bílení; pačok; —en obmítati, obvrhovati; bíliti T.; —er *m.* bělič; —kalk *m.* obmítkové vápno; —pinsel *m.* naterací štětka; —werk *n.* obmítka.
Tungstein *m.* těžík, chořík.
Tunica *f.* (lt.) podvěška (bot.); suknice T.; *-tapl.* (zool.) pláštěnci (červi).
Tunk-e (M. -en) *f.* omáčka, jícha; —en (etw. in etw.) omočiti, namočiti, smočiti, namáčeti, smáčeti do něčeho; —form *f.* b. Lichtzieber putýnka, putnice.
Tunnel (M. -s) *n.* (engl.) cestovod (podzemní), tunel.
Tüpf, Tup, Tupf (-es, M. -e) *m.*, —chen *n.*, Tüpfel *n.* fuk; tečka, krapka; —eln puntíkovati, kropinkovati; —eln, tupfen fukati, šťouchati; —lein *n.* an der Bohne tečky, krapinky. [turban.
Turban (-es, M. -e) *m.* (türk.)
Turbellaria *pl.* (zool.) červi vířeční T. [bina T.
Turbine *f.* (fr.) (med.) řinák, tur-
Turbiren (lt.) znepokojovati.
Türk-e (-en, M. -en) *m.* turek; —enkopf *m.* dýně, plucar, turek; -isch turecký; —ische Bohne fazol, fizole.
Türkiss od. Türkis (-sses, M. -sse) *m.* turkus (drahý kámen). [men).
Turmalin *m.* (it.) turmalin (ká-
Turn-anstalt *f.* tělocvična; —en tělocvik provozovati; T. *n.* tělocvik P., silocvik; —er (-s, unv. M.) *m.* turnéř (*sl.* borec).
Turnier (-s, M. -e) *n.* turnaj, kolba, sedání; —en mh. kláti, turnajiti; v turnaji zápasiti, sedati s kým; fig. buráceti, hřmotiti; —er *m.* turnajník, turnajec, kolec; —platz *m.* turnajiště, kolbiště.
Turn-kunst *f.* umění silotužné; —platz *m.*, —schule *f.* tělocvična; —übung *f.* cvičení silotužné; —verein *m.* spolek tělocvičný; —wart *m.* náčelník tělocvičný.
Turteltaube *f.* hrdlička.
Tusch! vzhůru, na zdraví, na slávu; tuš, slavné zatroubení *v.* Touche.
Tusch *m.*, —e *f.* tuš, čerň T.; —en, —iren tušovati T., tuší n. tušem rejsovati; —kästchen *n.* tušovníček; —manier *f.* spůsob tušování T., tušovací ryjectví, rytí na spůsob tušování; —schale *f.* miska, mistička na tuš T.
Tute od. Tüte, Düte (M. -n) *f.* kornout, sehnoutek, svinoutek; (bot.) botka T.
Tuter (-s, unv. M.) *m.* kmotr; —frau *f.* kmotra.
tutti (it.) všickni.
Tylo-ma *n.*, —sis *f.* (gr.) mozolnosť; *—poda pl.* (zool.) mozoloprstí T.; —tisch mozolný.
Tympanitis *f.* (Kfbt.) bubeník, bubnačka *v.* Trommelsucht, Windsucht.
Typ-e *f.* (z. B. des Zuckers) druh; —en *pl.* písmenka, literky tiskařské *v.* Typus.
Typhineae *pl.* (bot.) orobincovité T. [(plazi) T.
Typhlina *pl.* (gr.) (zool.) blbooci
Typhus *m.* (gr.) (med.) hlavnička, pitomice.
Typisch rázojevný, rázný, určitý, významný; (theol.) předznamenaný.
Typograph (-en) *m.* (gr.) knihtiskař T., (knihtlačitel); —ie *f.* knihtiskařství T. (knihtlačitelství P.); —isch knihtiskařský (knihtlačitelský P.); -e Ausstattung knihtiskařská úprava T.
Typus (M. Typen) *m.* (gr.) ráz T.; (theol.) předznam, předznámka.
Tyrann (-en, M. -en) *m.* (gr.) tyran, ukrutník; —ei *f.* tyranství; —isch tyranský, krutý, ukrutný; —isiren tyranisovati, krutě s kým nakládati, krutě vládnouti.
Tyres *pl.* (Radreifen) nákolce.
Tyro *m. v.* Tiro.
Tyrolienne *f.* (fr.) tyrolská (píseň).

U.

(**ü** = **ui** = **ue** folgt im Alphabete wie ein bloßes **u**).

(**ü** = **ui** = **ue** přichází v abecedě jako pouhé **u**).

Uibel *adj.* (übler, übelste) zlý; odporný, nepříjemný, nemilý; *adv.* zle, těžko, mdlo; mir ist ü. mně je těžko, nanic, mně je mdlo; mně není dobře; etw. ü. nehmen za zlé pokládati; Ui. (-s, unv. M.) *n.* zlo, zlé; nehoda, vada.

Uibel-berüchtigt zlopověstný, zle pověstný T.; —gesinnt zlomyslný; —keit *f.* zlota; těžkosť; —klang, —laut *m.* zlozvuk; —launig ve zlé míře; —stand (-es, M. —stände) *m.* nesnáz, těžkosť; vada, nedostatek; překážka; neslušnosť, nepořád P.; —that (M. -en) *f.* zlý skutek, zlý účinek P., zlý čin; —thäter *m.* pachatel (zlých skutkův); provinilec, vinník P.; zločinec; —wollend zlomyslný; -er zlomyslník P.

Uiben jmd. (in einer Sache) cvičiti koho v čem P.; in den Waffen ü. cvičiti ve zbrani; sich ü. cvičiti se P.; ein Befugniß ü. konati, vykonávati právo; užívati práva P.; Rache ü. pomstu konati.

Uiber *prp. c. acc.* nad; na; přes; o; s strany, v příčině něčeho; ü. alle Berge, über Berg und Thal přes hory a doly; ü. die Beschwerde eine Tagfahrt anordnen na stížnosť n. k stížnosti stání naříditi P.; ü. den Schätzungspreis bieten podávati nad cenu odhadní P.; Protokoll über die Zeugenaussagen protokol o seznání svědkův P.; über etw. nachdenken o něčem rozmýšleti; etw. über die vorläufige Einvernahme des Gegentheils entscheiden rozhodnouti něco po vyslyšení strany druhé, rozhodnouti něco, vyslyšíc dříve stranu druhou P.; Vorschriften ü. das mündliche Verfahren předpisy v příčině ústního líčení pře, předpisy o ústním pře líčení P.; ü. einige Punkte die Execution bewilligen eksekucí z některých kusův povoliti P.; ein Verzeichniß ü. die Schriften verfassen sdělati seznam spisův P.; ü. ein Jahr im Arreste sitzen seděti ve vězení déle jednoho roku n. přes rok P.: heut über sechs Tage ode dneška za šest dní; über's Jahr za rok, přes rok, na přes rok; ü. alle Erwartung nade n. mimo všecko očekávání; ü. die Mahlzeit přes oběd; ü. die Maß nad míru, přes příliš; Schuld ü. Schuld dluh na dluh; II. *c. dat.* über der Stadt nad městem; ü. der Tafel, ü. Tische mezi obědem, mezi hostinou; ü. dem Flusse wohnen bydleti za řekou; sie vergessen mich ü. ihm pro něho zapomínají na mne; III. *adv.* ü. und ü. na překot; es geht alles bunt ü. chodí to všecko zmateně.

Uiber-all *adv.* všude, všady, veskrz; ü. hin na vše strany; všelikam; fig. Vetter Ui., der alte Ui. všudybyl; —antworten einem etw. odevzdati komu co; jdn. eine Erbschaft ü. odevzdati někomu dědictví P.; —antwortung *f.* odevzdání; gerichtliche Ui. der Verlassenschaft soudní odevzdání pozůstalosti P.; —arbeiten přepracovati *v.* Umarbeiten; —ärmel *m.* svrchní rukáv; —aus *adv.* převelmi, příliš; náramně, nesmírně, pře-; —bau *m.* nadstavek; —bein (-es, M. -e) *n.* navní kosť, vlaská kosť; —bieten jmd. durch etw. někoho v něčem předstihnouti; překonati, převýšiti P.; ü. (mehr bieten) více podávati, nad to n. výše podávati P.; (den Preis überspannen) přetahovati koho v čem, přílišně něco dražiti P.; —blattung *f.* (b. Zimmerm.) přeplatování T.; —blättern eine Stelle přehlídnouti něco

v kníže; ein Buch ü. proběhnouti knihu; —bleibsel (-s, unv. M.) *n.* zbytek, ostatek, pozůstatek; —blick *m.* přehled, rozhled; —braue *f.* obočí.

Uiberbring-en einem etw. někomu něco přinesti; podati, dodati P.; —er *m.* (einer Sache) podatel, dodatel P.T., dodavatel; doručitel T.; kdož něco přináší n. podává n. dodává P.; Ui. eines Wechsels ukazatel P.; ein auf den Ui. lautender Wechsel směnka svědčící ukazateli P.; auf den Ui. lautende Staatsobligation dlužní úpisy státní svědčící ukazateli P.; —ung *f.* přinešení.

Uiber-bürden (jmd. mit Arbeiten, Steuern) někoho přetáhnouti n. stížiti pracemi, daněmi P.; přetížiti; —bürdung *f.* přetažení, přetížení, přílišné stížení P.; —chlorsäure *f.* kyselina chlořistá T.; —chlorsaure Salze *pl.* chlořistany T.; —dach *n.* předstřeší; —dauern přetrvati; —denken přemysliti, rozvážiti co, o čem, přemítati na mysli; —dies nad to, nadtoť, mimo to; —druck *m.* (Typ.) přetisk; —druß (-sses, ob. M.) *m.* nechuť, nelibosť; znechutění; omrzení, omrzelosť; —drüssig omrzelý, promrzelý; —eilen eine Sache s něčím n. na něco kvapiti, ukvapiti s čím P.; jmd. ü. kvapiti na koho s čím, ukvapiti na koho v čem P.; sich ü. kvapiti na sebe, ukvapiti se s něčím P.; překvapiti se, přenáhliti se s čím; —eilung *f.* ukvapení, překvapení; aus Ui. etw. thun *v.* sich Uibereilen.

Uibereln *adv.* stejně; —ander *adv.* nad sebou, jedno na druhém, jedno přes druhé, horem pádem; —kommen snesti se, umluviti se oč, shodnouti se, zůstati na čem P.T.; Ui. *n.*, —kunft *f.* snešení, úmluva, P., shoda, shodnutí, srozumění; gemeinschaftliche, freiwillige Ui. snešení společné, dobrovolné P.

Uibereinstimm-en srovnati něco s čím; mh. (in etw., mit etw.) shodovati se T., srovnati se, sjednati se s kým v čem n. oč P.; *v.* Uibereinkommen; —end souhlasný; —ung *f.* srovnání, srovnávání-se, srovnalosť P., shoda T.; Ui. der Gesetze srovnalosť zákonův P.

Uibereintreffen mh. shodnouti se.

Uiber-fahren (einen Fluß od. über einen Fluß) převážeti, přeplavovati (přes řeku) P.; jmd. ü. zajeti, přejeti koho P.; —fahrt *f.* převoz P., přívoz; —fahrtsgebühr *f.* převozné (, ého) P.; —fall *m.* přepadení, přepadnutí, přepad T.; náběh, nájezd; —fallen jmd. přepadnouti, napadnouti, zachvátiti koho; —fangglas *n.* (chem.) sklo podjímané n. podejmuté T.; —färben přebarviti; —fein *adj.* nesmírně jemný, velejemný, veletenký; —fließen *act.* politi, zaliti; mf. u. mh. přetékati; —flügeln (den Feind) obejíti n. zaskočiti (překřídliti, okřídliti) nepřítele; jmd. ü. předstihnouti koho; —fluß (-sses, ob. M.) *m.* (an etw.) nadbytek čeho P.T.; oplývání čím (přehoj S., *st.* obih); —flüssig zbytečný; nadbytečný T.; —flut *f.* zaplavení, zátopa; —fracht *f.* přebraný náklad; —frachtgebühr *f.* plat z přebraného nákladu P.; —fressen sich přežrati se, příliš se nažrati; —fuhr (M. -en) *f.* převoz, přívoz; —führen etw., einen převesti; převezti; fig. jmd. ü. přemoci koho důkazy, provesti něco na koho P.; překonati koho; ü. durch Zeugenschaften usvědčiti něco na koho, usv. koho v čem P.; —fuhrsgebühr *f.* plat za převoz, převozné (, ého); —fuhrsordnung *f.* řád přívozní; —führungsstück *n.* kus n. článek provoděcí n. usvědčovací P.; —fülle *f.* přeplněk, nadbytek; —füllen etw. přeplniti; —füttern (das Vieh) příliš nakrmiti; —gabe *f.* odevzdání, vzdání čeho P.T.

Uibergabs-akt *m.*, —geschäft *n.* odevzdávání P.; —protokoll *n.* odevzdavací protokol P.; —tag *m.* den odevzdání P.T.

Uibergang (-es, M. —gänge) *m.* přechod (přes něco, přes řeku; k něčemu, k myšlence; z něčeho do něčeho) P.T., přecházka T.

Uibergangs-gebilde *n.* útvary

přechodné T.; —gebirge *n.* horninstvo přechodné T.; druhohoří; —laut *m.* hláska přechozí n. přechodná T.; —periode *f.* doba přechodu, d. přechodná; —punkt *m.* přechodiště T.; —zeit *f.* čas přechodu, č. přechodný; —zustand *m.* stav přechodný P.

Uiber-geben einem etw. odevzdati, vzdáti; dodati komu co P.; die verkaufte Sache dem Käufer ü. prodanou věc kupci dodati P.; ü. (einreichen) podati P.; sich ü. dáviti, vrhnouti; —geber *m.* odevzdávající, dodávající; odevzdavatel, dodatel, dodavce P.; —gebogen přehnutý; (bot.) nicí T.; —gebühr *f.* co jest nad náležitosť, nad míru P., přeplatek.

Uibergeh-en etw. pominouti čeho n. koho, opominouti něco P.; etw. mit Stillschweigen ü. pominouti něčehomlčením P.; auf. jmd. ü. přejíti na koho, přecházeti; der Schaden und Nutzen geht auf den Käufer über úžitek i škoda jde na kupujícího P.; zum Feinde ü. přejíti k nepříteli; zu einer anderen Religion ü. dáti se na jinou víru P.; in etw. anderes ü. přejíti, přecházeti v něco jiného, k něčemu jinému; eine Rechnung ü. prohlednouti; die Augen gehen ihm über oči se mu zalévají (slzami); —end přechodný; =es Zeitwort přechodné časoslovo T.; —ung *f.* pominutí; Ui. eines Notherben opominutí přirozeného dědice P.; mit Ui. der Obrigkeit opominouc vrchnosť P.

Uiber-geordnet nadřízený P.; —gerollt svinutý T.; —gewicht *n.* vývažek P.; převažek T.; (Uiberlegenheit) větší moc, větší platnosť P., převaha T.; eine Partei hat Ui. strana jest mocnější P.; —gießen etw. politi; přeliti; —glücklich přešťastný; —griff *m.* přechvat, přechmat; widerrechtliche =e bezprávné přechvaty P.; —griffen přechvácený; —groß náramný, nesmírný, převeličený T.; —halten einen (v. Hol.) někoho předražiti; —handnehmen zmoci se, zmáhati se, rozmáhati se P.; —hang (=s, M. —hänge) *m.* převěsa; opona; pavlač; —hangen viseti přes něco; —hängen etw. pověsiti nad něco, nad něčím; —hangend převislý T.; -häufen (einen mit Arbeiten) zanesti, zahrnouti koho pracemi P.; —haupt *adv.* vůbec P.; —helfen einem pomáhati komu; —hin *adv.* mimo; 2. povrchně; —hoch *adv.* náramně vysoko; převysoko; —holen einen přehoniti, předstíhnouti koho; die Segel ü. plachty nadržovati; —hören etw. přeslechnouti; einen ü., einem etw. ü. vyslýchati koho (umí-li úlohu atd.); —hüpfen etw. přeskočiti; —irdisch *adj.* nadzemský, nadpozemský; —jagen (die Pferde) uhnati (koně); —kehr *f.* úhrabky, ohrabky; —kippen etw. překlopiti; —kleid *n.* svrchní oděv n. šat; —kleidet (eine Wand mit Tapeten) potažený; —kommen mh. dostati, dosáhnouti čeho, obdržeti něco P.; —kraft *f.* plnosilí T.; —kragen eine Mauer zeď vypustiti T.; —kragung *f.* vypuštění, výpustek T.; —kunft (oh. M.) *f.* přijetí, přijmutí; smlouva, úmluva, ujednání T.; —laden etw. přeložiti kam; (einen Wagen) přeplniti, přetížiti, přílišným nákladem obtížiti, příliš mnoho naložiti; den Magen ü. přeplniti žaludek; ü. *adj.* přeplněný; =ung přeplnění; —lagboden *m.* (Bauk.) strop T.; —land *n.* ostrov; —landgründe *pl.* sedlské nadbytečné pozemnosti P.; —landpost *f.* zámořská pošta; —lassen einem etw. pustiti, propustiti, zůstaviti komu co P., přepustiti co; propustiti komu čeho P.T.; —last (oh. M.) *f.* přílišná tíže; —lasten přetížiti; —latten přelatovati T.; —lauf *m.* svrchní paluba (na lodi); —laufen jmd. wegen etw. nabíhati na koho oč P.; zum Feinde ü. přeběhnouti, přebíhati k nepříteli; es —läuft mich ein Schauer běží po mně mráz; —läufer (=s, unv. M.) *m.* přeběhlec P., přeběhlík; zběh; —laut *adv.* velmi na hlas, co hrdlo stačí.

Uiberleb-en jmd. přetrvati, pře-

čkati koho P.; der andere —ende Ehegatte druhý na živě zůstalý choť P.; —ensgröße *f.* nadživotní velikosť.

Uiberleg-en etwas přeložiti; 2. povážiti čeho, uvážiti něco u sebe n. při sobě, přemítati, rozmysliti něco, rozmysliti se na něco P.; ü. (-er, -ste) *adj.* (in einer Sache) mocnější, silnější; einem ü. sein předčiti komu v čem, předčiti koho čím P.; —enheit *f.* převaha, přemoc; —sam rozvážlivý; —t rozmýšlený, rozvážený; —ung *f.* rozmysl, rozvah; rozvažování, uvážení; genaue Ui. aller Umstände bedlivé uvážení všech okolností P.; mit reifer Ui. handeln s dobrým rozmyslem něco činiti P.; eine Frist zur Ui. begehren žádati za lhůtu k rozmýšlení P.; —ungsfrist *f.* čas n. lhůta k rozmyšlení P., na rozmyšlenou; eine Ui. nehmen, haben vzíti, míti čas na rozmýšlení n. na rozmyšlenou P.

Uiberlei *adv.* (vlt.) zbytečně.

Uiber-lesen etw. zběžně pročísti; —liefern jmd. dostaviti, postaviti, dodati koho P., odevzdati k.; etw. ü. dodati, podati něčeho (něco), odeslati něco P.T.; —lieferung *f.* (Tradition) podání (ústní), tradice T.; —listen einen přelstiti koho; —machen etw. předělati; 2. (z. B. einen Wechsel) *v.* Uieberliefern; —macht (ob. M.) *f.* přemoc; —mächtig *adj.* příliš mocný; přemocný; *adv.* přílišně, nad míru; —mangansäure *f.* kyselina nadmanganová T.; —mangansaure Salze *pl.* nadmanganany T.; —mannen einen přemoci koho; —maß (-es, ob. M.) *n.* co jest nad míru, nad náležitosť P.; nadměrek, nadbytek T.; přílišnosť; alles Ui. ist schädlich všeho moc škodí; —mäßig *adj.* přílišný P.; nesmírný; náramný; (Mus.) zvěčšený; —menge *f.* přílišnosť, přílišné množství; —menschlich *adj.* nadlidský; —mitteln einem etw. dáti, doručiti, odeslati komu něco; —morgen *adv.* po zejtří; —muth (-es, ob. M.) *m.* přepych, zpupnosť P.; —müthig zpupný; —nachten mh. nocovati, přenocovati, noclehovati; —nahme *f.* přijetí, přijmutí, ujmutí čeho P.T.; Ui. der Amtsgeschäfte, einer Schuldigkeit přejmutí n. přijmutí na se úřadních prací, závazku P.

Uibernahms-auftrag *m.* rozkaz ku přijmutí, ku přejmutí čeho, rozkaz přejímací P.; —commission *f.* komise v příčině přejímání čeho, komise přejimací P.; —protokoll *n.* protokol za příčinou přejímání čeho, protokol přejímací P.

Uibernatürlich *adj.* nadpřirozený; -e Größe nadživotní velikosť.

Uibernehm-en etw. přijmouti n. ujmouti něco P.T.; (über sich nehmen) přijmouti n. přejmouti něco na sebe, podstoupiti něco P. T.; vzíti něco na sebe; eine Arbeit ü. přijmouti práci, uvázati se v práci; eine Sache im Schätzungsbetrage ü. ujmouti věc v odhadné ceně P.T.; etw. zur Verrichtung ü. něco k vykonání na se přijmouti P.; das Gut und die Schulden (zur Zahlung) ü. ujmouti statek a dluhy podstoupiti P.; sich ü. (zu viel nehmen) v něčem se přebrati; strhnouti se, namoci se; sich vom Zorne ü. lassen nechati se hněvem uchvátiti; —er *m.* příjemce, přijimač, přejímající P.T.; der Uibergeber und Ui. odevzdávající a přijímající P.; Ui. des gestohlenen Gutes přijímač kradeného zboží P.

Uiberplattung *f. v.* Uiberblattung.

Uiberrasch-en jmd. překvapiti koho T.; —end překvapující; —ung *f.* překvapení T.; (Zustand) překvapenosť T.

Uiberred-en einen přemluviti koho; —end přemlouvavý, přemluvný.

Uiberredung *f.* přemluva T.; —sgabe, —skraft *f.* přemluvnosť, přemlouvačnosť; —sgründe *pl.* důvody přemlouvací, důvody přemluvné P.

Uiber-reiben přihladiti T.; —reichen einem etw. podati komu něco n. něčeho; (eine Schrift an das Gericht) podati spis k soudu P.; —reicher *m.* podavatel n. dodavatel

něčeho; Ui. einer Schrift podatel n. podávce spisu P.; —reif přezralý; —reifen přezráti; —reiten einen přejeti, (zajeti) koho; 2. předejeti koho; —reizen předrážditi; —rest (-es, M. -e) m. zůstatek, pozůstatek, zbytek; —restlich adj. zbývající, přebytečný, zůstatečný P.; —rieseln (eine Wiese) zavlažiti (louku); —rock (-es, M. -röcke) m. svrchník, svrchní kabát; —rücks adv. naznak; —rumpeln einen náhle přepadnouti, překvapiti, přechvátiti koho, připadnouti n. přikvapiti na koho; —rumpelung f. náhlé přepadení; —säen osíti, zasíti; —satz m. přílišný zisk; —schatten zastíniti; —schätzen etw. přeceniti, cenu nadsaditi; —schätzung f. přecenění, přeceňování P.; (zweite revidirende Schätzung) přehad, druhý odhad P.; —schau f. přehlídka P.; —schauen v. Uibersehen.

Uiberschick-en einem etw. poslati něco P.; —ung f. poslání P.; —ungsart f. poselací spůsob, spůsob poslání P.

Uiber-schiessen přestřeliti, přestřelovati; sich ü. přenáhliti se; —schiffen (Personen) přeplaviti; (ein Wasser) přeplouti.

Uiberschlag (-s) m. vývažek; (Rechnungsü.) předchozí počet n. rozvrh P., rozpočet; Ui. an Kleidern výložek; —en etw. obložiti; otlouci; převrhnouti, překotiti; založiti; přehrnouti, ohrnouti; vypočítati, rozpočítati; mſ. zvážiti se, převážiti se, převrhnouti se, přehoupnouti se; přeskočiti; odvlažiti se, odraziti se; sich ü. převážiti se.

Uiber-schmieren etw. svrchu namazati; —schnappen mſ. přeskakovati; přemršťovati; fig. třeštiti; —schneien; es ist —schneit je zaváto sněhem; —schreiben svrchu napsati; —schreien einen překřičeti koho.

Uiberschreit-bare Frist přestupná lhůta P.; —en etw. překročiti; die Grenze ü. překročiti hranice; fig. vystoupiti, vykročiti z mezí P.; ein Gesetz, eine Verordnung ü. přestoupiti zákon, nařízení P.; ein gewisses Lebensalter ü. přetrvati, přečkati jistý věk života P.; —ung f. vystoupení, vykročení z čeho, překročení čeho P.; Ui. des Voranschlags vystoupení z předchozího rozvrhu P.; Ui. des 40. Lebensjahres přečkání 40 roku života P.

Uiber-schrift f. nadpis P., nápis T.; —schuhe pl. m. kaloše (svrchní střevíce, přezuvky); —schuldet předlužený T.; der —schuldete předlužilec; —schuß (-sses, M. —schüsse) m. přebytek T., nadbytek; zbytek; Ui. einer Vergütung zbytek, přebytek náhrady P.; (Jahresüb. roční přebytek T.; Rechnungsüb. výbytek, ostatek T.); —schütten přeliti, politi, rozliti; 2. přesypati; obsypati, zasypati; —schwang (-es) m. (vlt.) v. Uiberfluß; —schwängern přetěhotniti, nadbytně obtěžkati; (chem.) přesytiti; —schwängerung f. přetěhotnění; (Zustand) přetěhotněnost, přeobtěžkanosť; -schwänglich, -schwenglich zámezný, přesažitý T.; vrchovatý, nadmírmý.

Uiberschwemm-en etw. zatopiti, zaplaviti; rozvodniti se; —ter zaplavenec; —ung f. povodeň, zátopa T.

Uiber-schwungriemen m. závěsný n. převěsný řemen; —seeisch zámořský; —segeln (ein Meer) přeplouti; přeplaviti se; —sehen etw. (z. B. in der Rechnung) přezříti něco, nedopatřiti čeho P., přehlednouti něco; —senden einem etw. poslati něco někomu P., zaslati.

Uibersetz-en mh. přeskočiti, přejeti, přeplaviti se; etw. in eine andere Sprache ü. převesti, přeložiti něco na jiný jazyk P.(T.); länger od. öfter ü. překládati; einen Beamten ü. přesaditi úředníka v jiné místo P., přeložiti; ü. přeplniti; přeceniti; —er m. překladatel P.; —erkunst f. umění překladatelské, překladatelství T.; —ung f. překlad, převod, překládání P.

Uibersicht (oh. M.) f. přehled P.T.; etw. in Ui. halten něco v přehledu chovati n. zachovati n. míti, něčeho přehled zachovati P.;

—ig (—lich) *adj.* přehledný T.; —lich (v. Augen) nadhlídavý, nadhlíživý.

Uibersied-eln jmd. přestěhovati koho; přeložiti někoho P.; ſich ü. přestěhovati se P.; —lung *f.* přeložení; přestěhování P.

Uibersiedlungs-beitrag *m.* pomoc ku přestěhování P., stěhovné *n.*; —bewilligung *f.* povolení ku přestěhování P.; —koſten *pl.* náklady na přestěhování, náklady přestěhovací P.; —vorſchriften *pl.* předpisy v příčině přestěhování-se P.

Uiber-sinnlich *adj.* nadsmyslný, zásmyslový T.; —ſommern přes leto přechovati, —ſpannen etw. přepnouti, přepínati T.; —ſpannt přepjatý T.; —ſpanntheit *f.* přepjatosť T.; —ſpannung *f.* přepínání T.; —ſpringen etw. přeskočiti; přemrštiti; ſich ü. podskočiti se; —ſprung *m.* přeskok, přeskočení; —ſtamm *m.* (b. Schuſt.) obsádka, okrpí; —ſtändiges Obſt přestálé n. přezrálé ovoce; ü. Erz přeleželá ruda; —ſtehen etw. přestáti (přetrpěti n. přečkati) něco; —ſteigen etw. přelezti něco n. přes něco; fig. přemoci; Hinderniſſe ü. překážky přemoci; ü. vztahovati se výše nad něco, převyšovati, přesahati něco; vystupovati, vykračovati z čeho (z jisté míry, z počtu) P.; eine Friſt ü. převyšovati, přesahati lhůtu P.; —ſtempeln překolkovati; nadkolkovati; —ſtimmen přehlasovati; —ſtreuen etw. posypati; ſich —ſtürzen přenáhliti se; —ſüß *adj.* přesladký.

Ubertas *f.* (lt.) nadbytek, přebytek.

Uiber-täuben přehlušiti, ohlušiti (hlukem); —theuer *adj.* předražený; —theuern etw. předražiti něco; —tönte Sylbe nepřízvučná slabika T.

Uibertrag (-s, M. —träge) *m.* (in der Rechnung) převod P.; převedená suma P.; přenáška T.; —en etw. přenesti, přenášeti, převesti něco P.; (umſchreiben) přejmouti, přejímati P.; einem etw. ü. (anvertrauen) svěřiti P.; ein Amt in einen anderen Ort ü. přenesti úřad na jiné místo P.; ein Recht auf einen ü. přenesti právo na jiného P.; das Heiratsgut von einem Gute auf das andere ü. převesti věno na jiný statek P.; eine Poſt aus einem Buche in's andere ü. přejmouti něco z knihy jedné do druhé P.; vom Papier auf's Pergament ü. přejímati z papíru na pergamen P.; jdn. eine Gewalt, ein Amt ü. svěřiti, propůjčiti komu moc, úřad P.; —ener Wirkungskreis přenešená působnosť P.; im —enen Sinne v přenešeném smyslu T.

Uiber-träger *m.* (eines Rechtes) převodce, převádějící P., převaděč; —tragung *f.* (einer Sache) přenešení (věci) P.; Ui. eines Rechtes převedení, převod práva P.; přejímání, přejmutí P.; (Anvertrauung) svěření P.; —tragungsgebühr *f.* převodné, ého *n.*; —treffen einen převýšiti, předčiti, překonati koho.

Uibertreib-en nadsazovati, přepínati, upřílišiti T.; přeháněti; ein Thier ü. příliš uhnati; —ung *f.* přepínání, přehánění; přílišnosť, přepjatosť; nadsázka T.

Uibertret-en mſ. překročiti (hranice); die Zolllinie ü. překročiti čáru celní P.; ein Geſetz, eine Verordnung ü. přestoupiti zákon, nařízení P.; zu einer andern Religion ü. přejíti na jinou víru, přejíti k jinému náboženství P.; —er *m.* přestupce, přestupitel P.; přestupník; (Religions-) odpadlík; —ung *f.* (eines Geſetzes) přestoupení, přestupek P.; —ungsfall *m.* přestupek, provinění P.; im Ui. jestliže by kdo v tom se provinil P.

Uiber-trieben přílišný, přehnaný; heit -osť; —tritt (-es) *m.* (Religionsü.) přestoupení k jinému náboženství, na jinou víru P.; —verdienſt *m.*, —verdienſtgelder *pl.* přebytek výdělku, přebytný výdělek P.; —verfeinern přebrousiti, přeteniti T.; —voll *adj.* přeplněný, přeplný, příliš plný; —vortheilen einen šiditi, ošiditi koho P.; přistrojiti koho oč; —vortheilung *f.* ošizení, šidba P.;

Ui. des Käufers ošizení kupce P.; —wachen jmd. přihlížeti, dohlížeti ke komu P.; etw. ü. dohlédati k čemu, bedliv býti čeho P.; ostříhati čeho; —wachsen mſ. přerosti; einen ü. vzrosti nad někoho; —wallen mſ. překypěti; —wältigen einen přemoci, překonati, podmaniti koho; —weben přetkati; —weise *adj.* přemoudřelý; všetečný.

Uiberweis-en jmd. eines Verbrechens dokázati, provesti na někoho zločin P.; (durch Zeugenschaften) usvědčiti na koho zločin, usvědčiti koho v zločinu P.; jdn. eine Amtshandlung ü. přikázati někomu nějakou úřední práci P.; einer Commission ü. odkázati komisi; jmd. an einen Ort ü. odkázati někoho k jistému místu P.; jmd. dem Gerichte ü. odevzdati koho (k) soudu P.; einen Wechsel ü. *v.* Giriren; —ungskraft *f.* důkaznosť, překonavosť.

Uiber-werfen etw. přehoditi; sich mit einem ü. nepohodnouti se s kým; —wichtig *adj.* předůležitý; —wickeln natočiti na něco; —wiegen převažovati, přesahovati; —wiegend převládavý, převládající; =e Mehrzahl znamenitá věčšina P.; =er Vortheil znamenitě věčší prospěch P.; —winden etw. ovinouti, obvinouti; jmd. ü. přemoci koho, překonati koho, svítěziti nad kým; überwundener Standpunkt fig. odbytá věc n. záležitosť, překonaná záležitosť; —winder *m.* přemožitel, přemahatel, vítěz; —windlich přemožitelný; —wintern etw. přezimovati; přes zimu chovati; mh. (an einem andern Orte ü.) přes zimu zůstati; —wölben překlenouti, vzklenouti, klenutím opatřiti; —wölken zachmuřiti; —wurf *m.* (Kleid) přehozený pláštík; —zahlen přeplatiti něco; —zählig *adj.* nadpočetný (T.), nadčetný, přebývající T.; co nad počet n. nad sumu jest P.; lichý, výražný; =er Commissär nadpočetný komisař P.; —zahlung *f.* přeplatek P.; —zahn *m.* kolozub, přízub, vlčí zub.

Uiberzeug-en (einen) přesvědčiti, usvědčiti koho P.; sich se; *v.* Uiberweisen; ich bin —t jsem přesvědčen; —ung *f.* přesvědčení; —ungskraft *f.* průkaznosť, přesvědčivosť.

Uiberzieh-en etw. přetáhnouti, potáhnouti; das Bett ü. povlíkati peřinu; ein Land mit Truppen ü. zahrnouti zemi vojskem; ein Land mit Krieg ü. válku do země uvesti; ü. mſ. přestěhovati se; táhnouti se, přecházeti; —er *m.* návlečník, návlečný kabát; —hosen *pl.* svrchní kalhoty.

Uiber-zogen potažený; —zuckern etw. pocukrovati; —zug (=es) *m.* povlek, povlaka, pokrov; Ui. von Saiten potah; —zwerch *adv.* napříč, přespříč.

Ubication *f.* (lt.) místo přebytu P.; místnosť; die U. ausweisen prokázati místo (svého) přebytu P.

Uiblich *adj.* obyčejný P.; obvyklý; =e Zinsen obyčejné úroky P.; wie es im Lande ü. ist jakož v zemi jest obyčej, jakož má země za obyčej P.; —keit *f.* obvyklosť, obyčej.

Uibrig *adj.* ostatní; zbylý, pozůstalý; ü. bleiben ostati, zůstati, zbýti, zbývati, vybývati; es bleibt nichts anderes ü. nic jiného nezbývá, není jiného zbytí; im —en, —ens *adv.* ostatně; jinak.

Uibung (M. =en) *f.* cvičení, cvik P.; (Praxis) skutečné zachování, zkušení P.; nach der bestehenden Ui. dle dosavadní zvyklosti, jak až dosavad jest obyčej P.

Uibungs-fahrt *f.* cvičebná jízda; cvičebná plavba; —flotte *f.* cvičebné loďstvo; —gebühr *f.* (milit.) cvičebné *n.*; —lager *n.* cvičebný tábor; —marsch *m.* cvičebný pochod; —stück *n.* kus cvičebný, kus ke cvičení (od. bloß cvičení *n.*).

Ufer (=s, unv. M.) *n.* břeh T.; rechtes pravý; linkes levý T.; —bau *m.* stavba pobřežní (břehová T.); —befestigung *f.* upevnění břehu P.; —gegend *f.*, —land *n.*, —strich *m.* pobřeží T.; —recht *n.* právo pobřežní (břežní P.); —wächter *m.* pobřežný (, ého), pobřežník.

Uhlane (-n, M. -n) *m.* ulán, hulán; —nregiment *n.* pluk hulánský.
Uhle (M. -n) *f.* smeták (s násadou) na pavučiny.
Uhr (M. -en) *f.* hodiny *pl.* T.; (Sonnen- sluneční; Sand- sypací; Taschen- kapesní; Wand- visuté; Stock- stojaté; Repetir- opakovací; Schlag- bicí); hodina; es ist gerade sechs U. je právě šest hodin; —feder *f.* pružinka, pero v hodinách; —fläche *f.* plocha hodin (slunečních) T.; —futter *n.*, —futteral *n.*, —gehäuse *n.* hodiník, pouzdro, schrána na hodiny; —gewicht *n.* závaží (u hodin); —macher *m.* hodinář; —schlüssel *m.* klíček od hodinek; —weiser, —zeiger *m.* ručička (u hodin); —werk *n.* stroj hodinkový; —zeit *f.* (astr.) čas hodin T.
Uhu (-s, unv. M.) *m.* výr.
Ukelei *f.* (Fisch) úklej, uklejka, bělice. **Ulane** *m. v.* Uhlane.
Ulceration *f.* (lt.) zvředování, zjitření, rozjitření. **Ulcus** *n.* (lt.) vřed.
Ulema *pl.* (türk.) ulemové, turečtí právníci a spolu duchovní.
Ulm-baum *m.*, —e (M. -en) *f.* jilm, jilma; břest *Ulmus*; —*eae pl.* (bot.) jilmovití T.; —enwald *m.* jilmoví; —in *n.* (chem.) ulmin T.; jilmina.
Ulna *f.* (lt.) kosť loketní T.
Ultimatum *n.* (lt.) (polit.) poslední návrh (poslední slovo).
Ultimo (it.) posledního (dne) T.; —wechsel *m.* směnka posledního dne v měsíci výplatná T.
Ultra (M. -s) *m.* přepjatec, přemrštěnec; —marin *n.* (Farbe) ultramarin T., holubec; —montan *adj.* (*m.*) (lt.) záhorský, záalpský; 2. papeženský, kněžourský.
Um *prp. c. acc.* okolo, kol, vůkol; um die Stadt okolo města, kolem města; rechts um! obrať v pravo! um acht Uhr okolo osmi (hodin); um Ostern o velkonoci; um den andern Tag ob den; wie steht es um unsere Sache? jak je s naší věcí? um das Leben bringen o život připraviti; um Lohn ze mzdy, za mzdu; um zehn Gulden za deset zlatých; um etw. pro něco; um das Bier schicken pro pivo poslati; er ist um zehn Jahr älter als sie on jest o deset let starší než ona; um so mehr tím spíše; a proto; um Gottes Willen pro boha, pro bůh; das Jahr ist um rok minul; *cnj.* um zu by, aby; ich esse um zu leben jím, abych živ byl.
Umackern přeorati.
Umänder-n etw. změniti, přeměniti něco P.; zjinačiti, přejinačiti; —ung *f.* obměna T.; přeměna, přeměnění; U. der Rechte přeměna n. přeměnění práv P.
Umarbeit-en etw. předělati něco P.; přepracovati; —ung předělání P.
Umarm-en (einen) obejmouti; fig. obcovati (tělesně); —ende Reime rýmy okročené (na přeskáčku) T.; —ung *f.* obejmutí, objetí; fig. tělesné sloučení.
Um-band *m.* obvazek; —bau *m.* přestavění; —bauen etw. přestavěti; —bauten *pl.* přestavění.
Umbell-a *f.* (lt.) okolík (bot.); —*atae*, —*iferae pl.* (bot.) okoličnaté rostliny T. [smuh, umbřice.
Umber *m. v.* Umbra; —fisch *m.*
Um-beugen, —biegen etw. ohnouti něco. [obvázati.
Umbinden (die Schürze) ovázati,
Umblick *m.* obhled, rozhled.
Umbo *m.* (lt.) (anat.) *v.* Wirbel.
Umbra *f.*, —erde *f.* hněď horská.
Um-bringen einen zabiti, usmrtiti, zahubiti koho; sprovoditi koho ze světa; —bug *m.* ohyb; —drehen etw. otočiti, obrátiti; den Hals u. krk někomu zakroutiti; —drehung *f.* otáčení, kolotání T.; (mech.) otočení, otoč, oběh, závit T.
Umdrehungs-axe *f.* osa otáčecí, osa otáčení, (točna); —fläche *f.* (geom.) plocha otáčecí, plocha otáčení; 2. plocha z otáčení pošlá; —geschwindigkeit *f.* rychlosť otáčení; rychlosť otáčecí T.; —winkel *m.* úhel otočení T.; —zeit *f.* čas otočení.
Um-druck *m.* (Lithogr.) přetisk; —fahrt *f.* objezd, objetí; zájezd, zajetí; —fall *m.* pád, úpad; —fallen *mf.* padnouti, upadnouti.

Umfang (-es, ob. M.) *m.* rozsah, rozsáhlosť, objem T.; (math.) U. einer Stadt obvod města P.; U. einer Pflicht obsah povinnosti P.; im vollen —e v plné míře P.; —reich obsáhlý, objemný; —sseiten *pl.* (math.) strany obměru, strany obměrové T.

Umfass-en etw. obejmouti; objímati, pojímati; zahrnovati, zavírati (v sobě něco) T.; obroubiti, obložiti; —end objímavý, objemný T.; objetný; obšírný; —ungsmauer *f.* ohrada, ohradná zeď.

Um-flechten oplesti, oplétati; —fliessen obtékati, téci kolem něčeho; —formen etw. přetvořiti; -ung -ení; —frage *f.* dotaz, potaz, poptávka; —frieden etw. ohraditi.

Umgang (-es, M. —gänge) *m.* oběh; U. ochoz, obcházka; zacházka, zajížďka; (ob. M.) U. mit Menschen obcování P.; mit Jmd. U. haben obcovati s kým; mit Verbrechern U. haben se zločinci obcovati P.; U. von einer Sache nehmen obejíti něco, opominouti něco, od něčeho pustiti P.; věc mimo sebe pustiti; U. am Hause pavlač; U. im Kloster ochoz; [U. der Schraube (mech.) *v.* Umdrehung; —ssprache *f.* jazyk rozmluvný, mluva n. řeč pospolitá n. obecná, konversační T., řeč pro obcování.

Umgänglich *adj.* vlídný, přívětivý, tovaryšský; —keit *f.* vlídnosť.

Um-garnen tenaty obstaviti; -geben znovu dáti (karty); (einem den Mantel) dáti (plášť) na koho; (mit einer Mauer) obehnati, ohraditi (zdí); (den Feind, ein Heer, eine Stadt u.) obkličiti, obstoupiti; oblehnouti; u. *adj.* obklíčený; obstavený; obložený; —gebung *f.*, —gegend *f.* okolí T.; —gehänge *n.* ověsky *pl.*, návěs, závěs.

Umgeh-en mſ. točiti se, otáčeti se; dojíti, docházeti; der Kopf geht mir um hlava se se mnou točí; hlava mi jde kolem; u. zajíti si; minouti; (mil.) obejíti; mit Jmd. u. obcovati s kým; mit etw. u. něco zamýšleti, zanášeti se myšlenkami o...; —ung *f.* (des Gesetzes obejití (zákona P.).

Umgekehrt převrácený, obrácený P., zpáteční, opačný; na opak.

Umgeld *n.* poplatek P.; (Tax) posudné P.

Umgestalt-en etwas přetvořiti; —ung *f.* přetvoření čeho P.

Um-giessen obliti, kolem líti; —graben překopati, zkopati; —gränzen obmeziti, vymeziti, ohraničiti, ohraditi; —gürteln opásati; —haben na sobě míti, kolem sebe míti; —halsen okolo krku vzíti *v.* Umarmen; —hang *m.* opona, závěsa, zastření; —hängtuch *n.* převěsný šátek; —hauen etw. podetnouti, podseknouti, poraziti; osekati, obsekati, obtínati.

Umher *adv.* okolo, vůkol, kolem; *v.* Herum; —irren kolem blouditi; —laufen kolem běžeti; -schauen mh. ohlédati se; —sitzen mh. vůkol seděti; —tosen šuměti kolem; —treiben přemítati se, zmítati se kolem; der Schnee treibt umher sníh se shání.

Umhin *adv.* mimo, vedle; nicht u. können nemoci pominouti; so können wir nicht u. unsern Dank auszudrücken nemůžeme opominouti našich díků vysloviti; ich kann nicht u. dem Herrn N. meinen herzlichsten Dank auszusprechen nemohu nevysloviti svých nejsrdečnějších díků panu N.

Umhüll-en etw. obaliti, obestříti; —t obalený, obestřený; —te Fläche plocha obalená T.; —ung *f.* obalení; —ungsfläche *f.* (geom.) plocha obalová T.

Umkehr (ob. M.) *f.* obrat, obrácení; —en etw. obrátiti, převrátiti T.; mſ. obrátiti se; —ung *f.* převrácení, obrácení T.; převrat, převrátka.

Um-kippen (den Stein) převrhnouti, překlopiti T.; —kleiden převléci; —kommen mſ. pojíti, zahynouti; —kreis (-ses, M. -se) *m.* obvod P.T.; okruh, okruží, okolek; U. der Bezirksgerichte obvod soudův okresních P.; U. eines Ortes obvod místa P.; okolí; eine Meile im -e jednu míli v okolí P.

Umladen etw. jinam složiti.
Umlage *f.* (der Steuer) rozvržení daně P.; städtische Umlagen *pl.* městské poplatky.
Umlauf (-es, ob. M.) *m.* oběh (k. peněz) P.T.; (mech.) *v.* Umdrehung; —en mš. obíhati; v oběhu býti T.; auf den Gassen u. plahočiti se, potloukati se po ulicích; —end oběžný; —endes Capital oběžný peníz, oběžný kapitál T.; —riemen *m.* řemen na přepnutí; —schreiben *n.* oběžný list P., oběžník.
Umlaufs-geschwindigkeit *f.* rychlosť oběhu, r. oběhová T.; —mittel *n.* prostředek oběhu peněžného P.; —periode *f.* oběžná doba P.; —zeit *f.* čas oběhu n. oběhový T.
Umlaut (M.-en) *m.* přehláska; —en *n.* přehlasování; —ung *f.* přehlasování T., přezvuk.
Um-legen etw. položiti; založiti; obložiti; eine Steuer u. rozvrhnouti daň na koho P.; eine Fläche um eine Linie u. (geom.) plochu ob čáru položiti T.; mh. točiti se; —legung *f.* rozvržení daně P.; —lenken obrátiti; —liegend okolní; —nagen etw. obryzti, ohlodati; —nähen etw. ošiti, obšiti; —prägen přemincovati, jinak raziti; —ranken opínati; —reise *f.* objížďka; —reißen zbořiti, rozbořiti; ein Feld u. rozorati; —reiten objeti; přejeti, zajeti; —ringen obklíčiti, obklopiti; obstoupiti; mit einer Mauer u. ohraditi, obehnati zdí; —riß (-sses, M. -sse) *m.* nástin, nákres, obrys T.; —satteln přesedlati; fig. obrátiti, přejinačiti; —satz (-es, ob. M.) *m.* obrat n. obrácení peněz, obrat v penězích T.; (einer Waare) odbyt; —säumen etw. obroubiti; —schau (ob. M.) *f.* obhlídka, rozhled; sich —schauen ohlídnouti se; —schiffung *f.* obeplutí, oplutí.
Umschlag (-es, M. Umschläge) *m.* proměna; obrácení; výložek (u kabátu); U. beim Tuche pokrajek; U. eines Buches *etc.* obálka; (med.) obkladek, obložek; warmer U. teplý o. (příparek); kalter U. studený o. (přichladek); —en etw. ohnouti otlouci; založiti; obrátiti list; obložiti, obkládati, obaliti, obvinouti; die Aermel u. ohrnouti rukávy; u. mš. zvrátiti se, převrhnouti se; zvrhnouti se, odroditi se; (v. Wind) obrátiti se; —etuch *n.* přehozený šátek; —sbogen *m.* arch na obálku, arch obálkový, obálka P.; —smehl *n.* (med.) obkladková mouka, mouka na obkladky.
Um-schleiern etw. zahaliti, zastříti; -erte Stimme zahalený n. přihalený hlas; —schlingen etw. ovinouti něco; mit den Armen u. obejmouti.
Um-schnallen (den Degen) kolem sebe opásati; —schneiden oříznouti, obříznouti; —schnitten (bot.) obříznutý T.
Umschreib-en etw. opsati, obepsati T.; převesti něco na koho (knihovně) P.; —end opisný; —ende Wandlung (grm.) opisné časování T.; —ung *f.* opis T., přepis; přenos.
Um-schrieben obmezený, ohražený; —schrift *f.* opis, obpis; (auf Münzen) nápis T.; —schritt *m.* okročka, okráčení; —schrot (-es, M. -e) *m.* obruba, roubení; —schweif (-es, M. -e) *m.* zacházka, zajížďka; scestí; fig. oklika, okolek P.; *pl.* —schweife okolky, okolkování, (okorování) T.; -e machen okolkovati; —schwung *m.* převrat, obrat; sich —sehen ohlídnouti se; —sende *f.* obsílka; —setzen (Geld) obrátiti peníze (n. př. obchodem) T.; —setzung *f.* obměna; —sichgreifen *n.* rozmáhání-se; —sicht (ob. M.) *f.* prozřetelnosť P., obezřelosť; rozhled; rozšafnosť P.
Umsonst *adv.* darmo, zdarma; nadarmo, marně.
Umspähen obslíditi, obzírati.
Umspann-en přepřáhnouti; obemknouti, obsáhnouti; —t obepnutý; objatý; —ter Bogen (mech.) oblouk objatý; —ung *f.* opětí, opnutí.
Um-spinnen opřísti; —springen *n.* (der Laute) přesmyknutí, přesmyčka (grm.) T.; —spülen etw. omývati, oplakovati; —stalten etw. přetvořiti; —staltung *f.* přetvoření.

Umstand (=es, M. Umſtände) *m.* okolnosť P.; *pl.* okolky; ohne —ſtände bez okolků; ſie iſt in anderen Umſtänden je v jiném stavu.

Umständlich *adj.* obšírný P., zevrubný; podrobný; *adv.* zevrubně, podrobně, obšírně; místně T.; etw. =er darlegen něco šíře vyložiti P.

Umstands-satz *m.* věta příslovečná T.; —wort *n.* příslovce T., příslovka *Adverbium* *v.* Nebenwort.

Um-stechen den Raſen přeryti pažiť; —ſtehen; ferner ſind drei Ziegen umgeſtanden mimo to pošly tři kozy; —ſtehend (*pl.* =en) okolostojící, vůkolní; 2. na druhé straně; —ſtellen etw. přestaviti co, něco jinak postaviti; —ſtellung *f.* přestavení; U. der Laute přesmyknutí, přesmyčka T.; —ſtimmen hlasovati, hlasy dávati pořadem P.; jmd. u. převesti, přemluviti koho na jiné mínění P.; u. (ein muſikal. Inſtrument) přeladiti; —ſtimmung *f.* změna ve smýšlení; —ſtoßen poraziti; einen Vertrag od. einen letzten Willen u. zvrhnouti smlouvu n. poslední vůli P.; —ſtricken oplesti; v osidla koho zaplesti; —ſtülpen ohrnouti; poklopiti; —ſtülpt ochlípený; —ſturz (=es, ob. M.) *m.* převrat P., překot; -ſtürzen převrátiti, zvrhnouti; překotiti; ein Gefäß u. poklopiti; u. mſ. zvrátiti se, převrhnouti se; zbořiti se; —ſturzmann *m.* převratník; —ſturzpartei *f.* strana převratná P., strana převratu; —tauſch (=es) *m.* směna, výměna; —tauſchen etw. směniti, vyměniti; —tragen etw. kolem nositi, roznášeti; —trieb (M. —triebe) *m.* oklika (tůčka) P., pletichy, pikle P.; rejdy šmejdy T.; ohne Geſtattung eines =es nedopouštějíc žádných tůček P.; —wachſen obrůsti; —wälzen etw. obrátiti; (mit Gewalt) zvrátiti, zvrhnouti; —wandeln etw. přeměniti P.; ein Zeitwort u. časovati; —wandlung *f.* proměna; U. einer Sache, einer Strafe přeměna věci, pokuty P.; —wechſeln etw. vyměniti, vyměňovati; Geld, Staatspapiere u. vyměniti peníze, státní papíry P.; —weg (=es) *m.* zacházka; zajížďka; *pl.* —wege okolky, okliky; —wehen ováti, ovívati; —wenden etw. obrátiti, otočiti; ſich se; —werfen obhoditi; zvrátiti, zkáceti, zvrhnouti, převrhnouti; —wickeln, —windeln, —winden etw. převiti; obvinouti, obaliti; —wohnen mh. kolem něčeho bydleti; *pl.* die —wohnenden kolem bydlící; - wölken zachmuřiti, zamračiti, zakaboniti; —zäunen plotem ohraditi, oplotiti; —zechig ſein střídati se; —ziehen obtáhnouti; obstaviti; Kleider u. převleci se; u. mſ. plahočiti se; přestěhovati se; —ziehtag *m.* den stěhování; —zingeln obklíčiti, obklopiti; mit Schanzen u. ohraditi, obehnati; —zirk *m.* okres; —zug *m.* oblečení, převlečení; obtažení; přestěhování-se; (kirchl.) průvod.

Un- (nur in Zſmtz.) ne-, bez-.

Una *f.* (lt.) jedna.

Unabänderlich nezměnitelný, nezměnný, čehož změniti nelze.

Unabhängig *adj.* nezávislý T., neodvislý, samostatný P.; =e Stellung eines Richters samostatné postavení soudcovo P.; —keit *f.* nezávislosť, neodvislosť, samostatnosť P.; nezávisení, nevisení T.; U. des Richters samostatnosť soudcova P.; U. des Staates samostatnosť státní P.

Unab-lässig neustálý, ustavičný; =keit -osť; —ſehbar nedohledný, nepřehledný; =keit -osť; —ſetzbar nesesaditelný, neodsaditelný P.; =keit -nosť; —weisbar, —weislich nevyhnutelný P., neodbytný; =e Nothwendigkeit nevyhnutelná potřeba P.; —wendbar neodvratný P.; =e Verhinderung neodvratná překážka P.; —wendbarkeit neodvratnosť P.; nevyhnutelnosť T.

Un-ächt *adj. v.* Unecht; —achtſam nepozorný; —adelig nešlechtický; —ähnlich nepodobný.

Unan-gefochten bez odporu; bezodporný, nárokem nestíhaný P.; nepopíraný; nenaříkaný; =er Gebrauch užívání žádným odporem n. nárokem nestíhané, užívání nenaří-

kané P., nepopírané; —gemeldet neopovězený P.; -es Verfahren neopovězené řízení n. jednání P.; —genehm nepříjemný.

Unanim *adj.* (lt.) jednomyslný, jednosvorný, jednohlasný; —ität *f.* -osť.

Unan-nehmlich nepříjetný; nepříjemný; -keit -osť; —sehnlich neúhledný; —ständig neslušný; -es Benehmen neslušné chování P.; —ständigkeit *f.* neslušnosť.

Unart (M. -en) *f.* nemrav, nespůsob; —ig *adj.* nespůsobný, nemravný; -keit -osť.

Unarticulirt nečlenitý, nečlánkovaný T. [osť.

Unaufhörlich ustavičný; -keit

Unauflös-bar, —lich nerozlučný, nerozvazný, nezrušitelný P.; nerozpustný; -keit -osť (P.).

Unaufschiebbar neodkladný.

Unaus-forschlich nevyzpytatelný; —führbar čeho nelze vykonati; —geschlafensein *n.* nevyspání; nevyspalosť; —gesetzt *adv.* bez ustání, bez přetržení P.;—getragene Frucht nedošlý plod, nedochůdče; —löschlich neshasitelný; —sprechlich nevyslovitelný, nevýslovný; —stehlich nesnesitelný; k nevystání.

Unbändig *adj.* nevázaný, neskrocený, nezbedný; -keit -osť. [-osť.

Unbarmherzig nemilosrdný; -keit

Unbe-dacht, —dächtig, —dachtsam nerozvážlivý, nepovážlivý; —deckt nepokrytý; —denklich bezvadný P.; -er Zeuge bezvadný svědek P.; die Aushändigung eines Briefes u. finden uznati, že nic nevadí, aby se listina dala z rukou P.; u. nepodezřelý P.; -es Individuum nepodezřelá osoba P.; —denklichkeit *f.* bezvadnosť; nepodezřelosť P.;—deutend nepatrný; —dingt bezvýminečný T., bez výminky P.; na prosto, prostý P., nepodmíněný; -e Befreiung osvobození bez všeliké výminky P.; -e Erbserklärung přihlášení-se k dědictví bez výminky P.; -e Verzichtleistung vzdání bezvýminečné, vzdání-se něčeho beze vší výminky; —eidigt nepříseżný, kdo není pod přísahou, kdo nemá na sobě přísahy; —fangen nepodjatý P.; bezelstný, upřímný; —fangenheit *f.* (des Richters) nepodjatosť (soudcova) P.; —feldert kdo nemá polí P.; bez polí P.; -er Häusler domkář bez polí P.; —fleckt neposkvrněný; —fugniß *f.* neoprávněnosť; —fugt nedovolený P., neoprávněný; -e Prägung nedovolené ražení peněz P.; -e Beherbergung von Fremden nedovolené přechovávání cizinců P.; —gränzt neobmezený T.; —greiflich nepochopitelný; -keit -osť; —haglich nepohodlný; —holfen, —hilflich neohrabaný, nemotorný; —hutsam neopatrný; —kannt neznámý; neznaný; (math.) -e Zahl neznámé číslo T.; —kleidet bez roucha; neoděný; —kümmert bezstarostný; —lebt bezživotný T.; neživotný; —lieben (-s) *n.* nechuť; —liebt neoblíbený; —merkt nepozorovaný; —nannt nepojmenovaný, bezejmený; (math.) -e Zahl číslo nepojmenované; číslo bezejmené T.; —nommen nevzato; es ist ihm u. má toho vůli, zůstavuje se na jeho vůli, nebrání se mu, nezhajuje se mu P.

Unbequem, —lich *adj.* nepohodlný; —lichkeit *f.* nepohodlí, nepohodlnosť.

Unbe-rathen *adj.* bez rady; nevěda sobě rady; (vlt.) eine -e Tochter neprovdaná dcera; —rechtigt neoprávněný; kdo nemá práva k něčemu; (nicht *sui juris*) sobě nevolný, kdo není sám svůj P.; —rufen nepovolaný; —rühmt neslavný, bez slávy; —schadet (*c. gen.*) bez újmy P.; u. der Rechte eines Dritten bez újmy práv jiného P.; —scheiden neskromný; -heit -osť; —scholten na cti zachovalý, bez úhony (na cti) P., neúhonný, bezúhonný; —scholtenheit *f.* na cti zachovalosť, bezúhonnosť P.; —schränkt neobmezený P.; jmd. eine -e Vollmacht geben dáti někomu v něčem neobmezenou moc, neobmezené plnomocenství P.; —schränktheit *f.* neobmezenosť P.; —schreiblich k nepo-

psání, co se nedá popsati; —schwerdet bez stížnosti; —sonnen nerozmyslný, nesmyslný, nerozvážlivý; -heit -osť; —stand (-es, ob. M.) *m.* vrtkavosť; —ständig *adj.* vrtkavý; —stechlich nepodkupný, neporušný dary T.; —stimmt neurčitý T.; -e Antwort neurčitá odpověď P.; -e Willenserklärung neurčité vyjevení své vůle P.; -e Art (grm.) neurčitý způsob T.; -e Zahl (math.) neurčitý počet T.; es ist noch u. není ještě určeno; —stimmtheit neurčitosť; —streitbar bez odporu P., nepopíratelný; —stritten *v.* Unangefochten; —thunlich neohrabaný; nemotorný; —tont nepřízvučný T.; —waffnet neozbrojený; beze zbraně P.; —weglich *adj.* nehybný, nepohybný T.; nemovitý; -es Gut nemovitý statek, nemovité jmění; —weglichkeit *f.* nehybnosť; —wohnbar neobytný P.; —ziehlich, —züglich nevztažitý; (grm.) -es Zeitwort nepřechodné časoslovo P.; —zweifelt nepochybný P.; —zwinglich neskrotitelný; nepřemožitelný.

Unbiegsam *adj.* neohebný, neohbitý T.; (grm.) nesklonitelný, nesklonný T.

Unbild (-es, M. -er) *n.* příšera; obluda.

Unbilde, Unbill (M. -en) *f.* křivda T.

Unbrauchbar *adj.* čeho nelze potřebovati, nepotřebný; nevhodný, nespůsobný k čemu P.; —keit *f.* nespůsobilosť; nepříhodnosť, nevhodnosť; U. eines Beamten nespůsobnosť úředníkova P.; U. einer Sache nevhodnosť věci k něčemu P.

Uncia *f.* (lt.) *v.* Unze.

Uncial-Buchstaben *pl.* (Typ.) unciálky, coulovky (písmena).

Uncivilisirt nevzdělaný.

Uncultivirt nešlechtěný, nepěstovaný.

Und *cnj.* a, i; Himmel und Erde nebe a země, nebe i země.

Unda *f.* (lt.) vlna (vodní).

Undank (-es, ob. M.) *m.* nevděk; —bar *adj.* nevděčný; der —bare nevděčník; die —bare nevděčnice; —barkeit *f.* nevděčnosť.

Un-denklich nepamětný; nad paměť lidskou P.; seit -en Zeiten od časův, jichž není paměti P., od nepaměti, od nepamětných dob; —deutlich nejasný P.; nesrozumitelný, nezřetelný P., zatmělý.

Undine *f.* rusalka.

Unding (-es) *n.* nic, ničina, nicota.

Undul-ation *f.* (phys.) (lt.) vlnění; —ationstheorie *f.* (phys.) náuka o vlnění, výklad na vlnění; —atorisch vlnivý; —iren vlniti se.

Undurch-dringlich neproniknutelný, neprostupný; -keit -osť; —sichtig neprůhledný, neprůzračný.

Uneben *adj.* nerovný; —heit *f.* nerovina T.

Unecht *adj.* nepravý P.; -er Besitz nepravé držení P.; -es Gewicht váha nepravá P.; —heit *f.* nepravota P.; —heitscertificat *n.* vysvědčení o nepravotě něčeho P.

Un-edel *adj.* nešlechtický; neušlechtilý, neslíčný, nelepý; —edle Metalle kovy obecné, kovy ceny nižší P.; —ehelich nemanželský P.; ein Kind -er Geburt dítě z lože nemanželského, dítě pobočné P., boček, levoboček.

Unehr-bar nepočestný; —e (ob. M.) *f.* nečesť P.; —lich nepoctivý.

Unein-bringlich nedobytný P.; -e Forderung, Steuer nedobytná pohledanosť, daň P.; —bringlichkeit *f.* nedobytnosť P.; —gedenk (einer Sache) nepamětliv něčeho; —gekauft nezakoupený; -e Bauerngründe nezakoupené pozemnosti sedlské P.; —geschränkt neobmezený P.; —getheilt neroztříděný.

Uneinig *adj.* neshodný, nesvorný v čem, nesjednocený; in etw. u. sein neshodovati se, nesrovnávati se v čem P.; —keit *f.* nesjednocenosť, nesvornosť. **Uneins** *v.* Uneinig.

Unem-pfänglich nechápavý; —pfindlich necitelný, bezcitný.

Unendlich *adj.* nekonečný, neukončený; neskončený, neskonalý T.; —keit -nosť.

Unentbehrlich nevyhnutelný T.; nevyhnutelně potřebný P.; —keit nevyhnutelná potřeba něčeho P.

Unent-geltlich bez platu, darmo P.; etw. u. zurückstellen něco darmo vrátiti P.; -er Vertrag smlouva nezáplatná, bezplatná P.; —haltsam *adj.* nezdrželivý; —schieden nerozhodnutý, nejistý P.; —schiedenheit *f.* nerozhodnutosť, nerozhodnosť, nejistota P.; —schlossen neodhodlaný, na rozpacích; u. sein rozpakovati se; —wickelt (math.) zavinutý, nevyvinutý, nerozvinutý T.

Uner-bittlich neuprositelný; -brochen (v. Briefen) neotevřený P.; —fahren nezkušený; -heit -osť; —freulich neutěšený; —heblich nepatrný P., nedůležitý; nepodstatný P.; -e Gründe důvody nepatrné, důvody malé váhy P.; -er Schaden nepatrná škoda P.; —hört neslýchaný; —läßlich nezbytný T.; -keit -osť T.; —ledigt nevyřízený, neodbytý P.; —meßlich nesměrný, nesmírný T.; -keit -osť; —müdlich neunavný; —quickend, —quicklich neutěšený; neveselý; —sättlich nenasytný; —schrocken neohrožený; -heit -osť; —schütterliche Treue nezvratná věrnosť; —setzbar nenabytný, nenahraditelný P.; —setzlich nenahraditelný; —steiglich nedostupný, nepřístupný; —streckliche Frist neprodlužná lhůta; —träglich nesnesitelný, nestrpitelný; —wartet neočekávaný; *adv.* neočekávaně; das —wartete neočekávané, nenadálé T.; —weislich čeho nelze dokázati P., neprůkazný; —wiesen nedokázaný, neprokázaný P.; —wogen bez uvážení P.; nichts u. lassen uvážiti vše P.; —zogen (v. Kindern) neodchovaný *v.* Ungezogen.

Un-essbar nejedlý; —fähig (zu etw.) nespůsobný, nespůsobilý, neschopný P.; -keit -osť; —fahrbar nesjezdný P.; -er Zustand der Straßen nesjezdnosť silnic P.; —fall (-es, M. -fälle) *m.* pohroma, nehoda; —fehlbar neomylný; nepochybný; —fehlbarkeit *f.* neomylnosť; —flath (-es, oh. M.) *m.* neřád, neplecha, nešvara; cundra, šlundra; —flätherei *f.* prasetství; oplzlosť; —fläthig špinavý, neřádný, nešvarný; sviňský, oplzlý; —form (oh. M.) *f.* nespůsob; nestvůra; —förmlich potvorný, nestvůrný (neforemný) T.; (jur.) nepořádný P.; -e Anmeldung nepořádná opověď P.; -es Testament nepořádný závět P.; -er Wechselbrief nepořádná směnka P.; —förmlichkeit *f.* (einer Urkunde) nepořádnosť (listiny) P.T.; —frankirt (Brief) nevyplacený, nefrankovaný T.; —frei nevolný; —freund *adj.* nepříznivý; U. (-es, M. -e) *m.* nedruh; —freundlich nepřívětivý.

Unfried-e (-ens, oh. M.) *m.* nepokoj; neklid, nesvár; —fertig, —lich, —sam nepokojný; svárlivý; —lichkeit *f.* svárlivosť.

Unfruchtbar neúrodný, neplodný, jalový; -keit -osť.

Unfug (-es, oh. M.) *m.* (Unordnung) nepořad (*st.* neřád), nespůsob P.; (Ausgelassenheit) nezbednosť P.; (Ungebührlichkeit) nenáležitosť P.; (Widerrechtlichkeit) bezprávnosť, bezpráví P.; U. treiben neřády n. neplechy tropiti P.

Ungangbar (v. Wege) neschůdný P.; (v. Gelde) neberný P.

Unganz *adj.* necelý.

Ungar (-s, M. -n) Uher; —isch uherský; -e Praktik počty uherské T.

Ungastlich nehostinný.

Unge-achtet nevážený, málovážený; *adv.* (u. dessen) bez ohledu, nehledě, neohlédaje se nač; —ahndet bez trestu P.; etw. u. lassen něčeho netrestati P.; —ahnt netušený; —berdig neslušný; —bräuchlich neužívaný; —bühr *f.* neslušnosť, nenáležitosť P.; —bührlich neslušný, mimo náležitosť, nenáležitý P.; —bunden nevázaný; -e Rede nevázaná řeč T.; u. nezbedný, prostopášný; nekázaný, rozpustilý P.; —bundenheit *f.* (der Rede) nevázanosť T.

Ungeduld (oh. M.) *f.* netrpělivosť; —ig *adj.* netrpělivý; *adv.* netrpělivě.

Ungefähr *adj.* nenadálý, náhlý; náhodný, nahodilý; *adv.* z nenadání;

náhodou; bez mála, málem, skoro, asi, takměř; der —e Inhalt dessen ist obsah toho asi jest; U. *n.* náhoda.

Unge-fährdet nebezpečný; —fes-selt bez okovův P.; —formt nevytvářený; -er Stoff látka nepřipravená T.; —grundet bez důvodu, nedůvodný P.; -e Forderung nedůvodná pohledávka P.; -e Klage nedůvodná žaloba P.; —halten (auf einen über etw.) pohoršený, rozmrzelý.

Ungeheuer *adj.* náramný, ohromný, nehorázný, hrozitánský; velikánský; U. (-s) *n.* potvora, netvor, obluda, nestvůra; das —e ohromné (nehorázné) T.; —lich obludný, nestvůrný; -keit -osť.

Unge-hindert bez překážky P.; —hobelt neotesaný T.; neuhlazený, neokopaný, nemotorný; —horsam *adj.* neposlušný; U. (-es, ob. M.) *m.* neposlušnosť P.; neposlušenství; —horsamsverfahren *n.* řízení pro nestání; řízení pro nepostavení-se P.

Ungeld (-es, M. -er) *n.* mýto; clo T.; váha, važnice; celnice, mýtnice *v.* Umgeld; 2. náramné peníze.

Ungelegen *adj.* nepříležitý, nepříhodný; *adv.* nevhod; —heit *f.* nepříležitosť, zaneprázdnění, nesnáz, P.; dem Gerichte U. machen zaneprázdňovati soud, nesnáze činiti soudu P.

Ungelehr-ig neučelivý; —t neučený; —theit -osť.

Ungelenk, —sam neohebný, neobratný; nemotorný, neohrabaný.

Ungelt *n. v.* Ungeld.

Ungemach *adj.* obtížný, namáhavý; U. (-es, ob. M.) *n.* nesnáze, namáhání, obtíže.

Ungemein *adj.* neobyčejný, kromobyčejný, nevšední T.

Unge-messen nevyměřený; -e Arbeitsleistung Robot práce n. robota nevyměřená P.; —nannt nejmenovaný P.; —nießbar nejedlý; —nügend nedostatečný P.

Ungerad *adj.* nerovný, lichý; -e Zahl lichý počet P., liché číslo, licha T.; —fällig (math.) lichomístný T.; —zahligen Exponenten habend lichostupňový T.

Ungerathen *adj.* (Sohn) nezdárný (syn).

Ungerecht *adj.* nespravedlivý P.; —igkeit *f.* nespravedlivosť, nespravedlnosť P.

Unge-regelt nezřízený; neupravený; —reimt nerýmovaný; nemotorný; nesmyslný T.; nesrovnalý.

Ungern *adj.* nerád, a, o.

Unge-säumt neobroubený; 2. bez prodlení, bez průtahu, bez meškání P.; —schehen jak by se bylo nestalo; —scheut bez ostýchání; —schichtet nevrstvitý T.; —schicklich, —schickt neobratný; neohrabaný, neokopaný; —schliffen nevybroušený; neokřesaný; —schmälert bez umenšení P., bez ublížení; —schminkt nelíčený, prostý; einen —schoren lassen nechati koho na pokoji; —setzlich nezákonní P.; —setzlichkeit *f.* nezákonnosť P.; —sittet nemravný; —sondert *v.* Unentwickelt; —stalt, —staltet *adj.* neslíčný, netvorný, netvárný, neúdobný; —straft bez trestání, bez trestu T.

Uugestüm *adj.* bouřlivý, prchlý, náhlý; U. (-s, ob. M.) *n. et m.* bouře; bouřlivosť, prchlivosť.

Ungesund *adj.* nezdravý.

Ungetheilt nedělený; nedílný; -e Hand ruka nerozdílná P.; zur -er Hand haften práv býti z něčeho rukou společnou a nerozdílnou P.

Ungethüm (-es, M. -e) *n.* strašidlo, příšera, obluda, netvor, nestvůra.

Ungetrennt nepřetržitý T., nedílný.

Ungewiss *adj.* nejistý; ungewisse Stimme nejistý n. nepevný hlas.

Ungewitter (-s, unr. M.) *n.* bouře, bouřka.

Ungewohnheit *f.* neobvyklosť; ungewöhnlich neobyčejný; -keit osť.

Ungeziefer (-s, ob. M.) *n.* hmyz.

Unge-ziemend neslušný; -es Benehmen neslušné chování P.; —zogen (Kinder) nezvedený, nezbedný; -heit -osť; —zügelt bezuzdný T.; —zwungen nenucený.

Ungiltig *adj.* neplatný, bez platnosti P.; der Vertrag ist u. smlou-

vá je neplatná, je ničímž, (smlouva je jako by nebyla) P.; etw. u. machen něco zbaviti moci a platnosti, zrušiti něco P.; für u. erklären vyhlásiti něco za neplatné P.; —keit *f.* neplatnosť; U. der Ehe neplatnosť manželství P.; —keitserklärung *f.* (einer Ehe) vyhlášení manželství za neplatné P. [—lich k neuvěření.

Unglaub-e (-ens, ob. M.) *m.* nevěra;

Ungläubig *adj.* nevěřivý, nevěřící, nevěrecký; —keit *f.* nevěřivosť.

Ungleich *adj.* nerovný; rozdílný, rozličný; -e Größen (math.) nerovné veličiny T.; —artig jinorodý, rozdílnorodý, různorodý T.; jiného spůsobu; jinotvárný; -e Forderungen pohledávky každá jiného spůsobu P.; —benannt nestejnomenný, rozličnojmenný, rozdílnojmenný, různojmenný T.; —förmig nestejný, proměnný T.; —gliederige *pl.* rozličnočlení, různočlení (brouci) T.; —heit *f.* nerovnosť T.; nestejnosť, rozličnosť, rozdílnosť; —kantig nerovnohraný T.; —namig rozdílnojmenný, nestejnojmenný, různojmenný T.; —seitig nerovnostraný T.; —winkelig nerovnoúhelný T.; —zeitig rozličnočasý, různočasý, nestejnočasý, nerovnočasý T.

Unglimpf (-es, ob. M.) *m.* nevlídnosť, nešetrnosť; —lich nešetrný.

Unglück (-es, ob. M.) *n.* neštěstí, nehoda; —lich nešťastný; —sfall *m.* nehoda.

Ungnade (ob. M.) *f.* nemilosť P.

Unguentum *n.* (lt.) masť.

Unguis *m.* (lt.) nehet; pazour.

Ungula *f.* (lt.) kopyto; *—ta pl.* paznehtovití (ssavci) T.

Un-gültig *v.* Ungiltig; —gunst (ob. M.) *f.* nepřízeň P.; weder aus Gunst noch aus U. etw. thun činiti něco ani pro přízeň ani pro nepřízeň P.; —günstig nepříznivý; —heil (-s, ob. M.) *n. v.* Unglück; —heilbar nezhojitelný, neuzdravitelný; -keit -osť; —heimisch cizí P.; —heimlich trapný; příšerný; —höflich nezdvořilý; —hold *adj.* nelaskavý, nepříznivý; U. (-es, M. -e) *m.* nevlídník, morous, strašidlo, příšera.

Unicum *n. adj.* (z. B. ein Werk) jediný kus něčeho (spisu atd.), jediník, jedinec; unificiren sjednotiti; -rte Staatsschuld jednotný státní dluh.

Uniform (M. -en) *f.* (lt.) uniforma P., stejnokroj; Campagne-U. uniforma všední P.; Galla-U. uniforma slavná P., uniforma slavnostenská; u. *adj.* jednotvárný; stejnotvárný; —iren uniformovati; —irt uniformovaný (mající uniformu, jsoucí v uniformě) P.; —irung *f.* uniformování P.; —irungsvorschrift *f.* předpis o uniformování P.; —ität *f.* jednotvárnosť, stejnotvárnosť.

Unigenitus *m.* (lt.) jednorozený (syn boží).

Unilateralis (lt.) (bot.) jednostraný T.

Union *f.* (lt.) jednota P.; (math.) jednina T.; —ist (-en) *m.* jednotník, unionista. [pólový T.

Unipolar *adj.* (lt.) (phys.) jedno-

Unir-en sjednotiti; —t sjednocen, a, o; nicht —t nesjednocený.

Unitär, Unitarier (-s) *m.* unitář, kdo věří v jednici božskou; *Unitas f.* (lt.) jednota; jednice.

Universal *adj.* (lt.) obecný P.; povšechný; —erbe *m.* obecný n. hlavní dědic, dědic veškeré pozůstalosti, dědic veškerého nápadu P.; —gelenk *n.* (mech.) kloub obecný T.; —geschichte *f.* dějepis (vše) obecný T.; —heilmittel *n.* všehoj, všeobecný lék; —instrument (math.) universál; nástroj universální.

Universaliter *adv.* (lt.) (vše)obecně T.

Universal-kameralzahlamt *n.* obecná komorní výplatna P.; —kasse *f.* obecná pokladnice; —kriegszahlamt *n.* obecná vojenská výplatna P.; —lexikon *n.* slovník všeobecný, sl. náučný; Universal-Staats u. Banko-Schuldenkasse obecná pokladnice dluhův státních i bankových P.

Universell *adj.* (fr.) obecný; *adv.* obecně.

Universität (M. -en) *f.* universita, vysoké školy, vysoké učení P.

Universitäts-bildung *f.* vzdělání na vysokých školách P.; —conſiſtorium *n.* universitní konsistoř P.; —kanzlei *f.* universitní kancelář P.; —matrikel *f.* matrika universitní P.; —organiſirung *f.* zřízení universit P.; —profeſſor *m.* universitní profesor, profesor na universitě; —rector *m.* rektor university P.; —reform *f.* oprava universit P.; —ſtudium *n.* studium universitní, studium na universitě, na vysokých školách P.

Universum *n.* (lt.) vesmír (*gen.* všehomíra, *dat.* všemumíru) T.

Unke (Mz. -n) *n.* žába kuňkavá, kuňka, kuňkačka.

Unkennt-lich *adj.* neznatelný; neznalý; —niß *f.* neznámosť něčeho P.

Unkenruf *m.* žabí kuňkání n. křehotání, křehot, kuňkot.

Un-klug *adj.* nemoudrý; —körperlich netělesný; -e Sache věc netělesná P.; —koſten *pl. v.* Koſten; —kräftig bez moci a platnosti, neplatný P.; —kraut (-es, ob. M.) *n.* plevel, býlí; zuna; fig. koukol; —kunde *f.* neznání, nepovědomosť něčeho P.; neznalosť; U. der Geſetze neznání zákonův P.; —kundig (der Rechte) neznalý, neznající práva, nepovědomý práv, nezběhlý v právích P.; des Schreibens u. kdo neumí psáti P.; —längſt *adj.* nedávný; *adv.* nedávno, před nedávnem; —lauter *adj.* nekalý; —leidlich k nevystání; —lesbar, —leſerlich nečítatelný, nečitelný T. (nečtitelný P.); —leugbar nezapřitelný, zjevný, patrný; —luſt *f.* nechuť T.; nechutenství, nevole; nelibosť T.; —maſſe *f.* nesčíslná síla; —maßgeblich ničeho nepředpisujíc P.

Unmässig *adj.* nesmírný T.; nemírný; -e Unkoſten nesmírné škody P.; —keit *f.* nesmírnosť; nemírnosť; U. im Eſſen nestřídmosť.

Un-melodisch nezpěvný, zlozvučný; —menſch (-en) *m.* nelida (nečlověk), ukrutník; —menſchlich nelidský; —merklich nepozorovaný; —meßbar nevyměřitelný, nezměřitelný T.; neměrný, nesměrný; —mittelbar bezprostřední T.; přímý P.; u. unter jdn. ſtehen přímo pod někým býti P.; u. von einer Perſon od osoby samé P.; —möglich nemožný T.; —moraliſch nemravný; —mündig *adj.* nedospělý (věkem) P.; —mündigkeit nedospělosť (věku) P.; mir iſt —muſtern mně je nevolně; —muth (-es, ob. M.) *m.* nevole; —muthig rozmrzelý.

Unnach-ahmlich čeho nelze napodobiti; —giebig neústupný; —ſichtig neshovívavý, nepromíjivý; —ſichtlich neprominutelný, bez prominutí P.; unter -er Strafe pod neprominutelným trestem P.

Un-nahbar nepřístupný; —natürlich nepřirozený T.; —nennbar nevýslovný; —nöthig nepotřebný; —nütz *adj.* marný, daremný, zbytečný, neužitečný, neplatný; —obligat nepřikázaný; nepovinný; -es Lehrfach věda nepřikázaná P.; —ordentlich nepořádný P.; —ordnung *f.* nepořad, nepořádek, nepořádnosť P.; —paar *adj.* lichý (počet); Paar od. Unpaar (Spiel) suda nebo licha (hra); —paarig gefiedert (bot.) lichospeřený T.; —parteiiſch nestranný (bez přijímání osob) P.; —paß, —päßlich *adj.* churavý, nedužívý; —paſſend, —paßlich nevhodný, nenáležitý, nepříhodný; —perſönlich (grm.) neosobný T.; —poëtiſch nebásnický T.; —politiſch nepolitický; —populär *adj.* u lidu neoblíbený; —rath (-es, ob. M.) *m.* neřád, smeti, neřesť; (vlt.) nepořádek.

Unrecht *adj.* nepravý P.; *adv.* nepravě, nedobře; u. gehen blouditi; U. *n.* bezpraví (bezpráví) P.; křivda; einem U. thun ukřivditi komu; —mäßig bez právný; nespravedlivý P.; -keit -osť P.

Un-redlich nepoctivý; obmyslný P.; —redlichkeit *f.* obmysl, obmyslnosť P.; —regelmäßig nepravidelný P.T.; -keit -nosť P.; —reif *adj.* nezralý, nedospělý; -es Kind nedochůdče (, ete *n.*); —rein nečistý; —reine quadratiſche Gleichung (math.) smíšená rovnice stupně druhého T.; —richtig *adj.* nepravý, ne-

správný P.T.; —richtigkeit *f.* nepravosť, nesprávnosť P.T., nepravota T.; U. der Angabe nepravé udání P.

Unruh-e (ob. M.) *f.* nepokoj P., neklid; 2. (M. -en) rozbroj, různice; —ehstifter *m.* buřič, nepokojitel; —ig nepokojný.

Unrühmlich neslavný.

Uns *pron.* (*dat.*) nám; (*acc.*) nás.

Un-säglich nevyslovitelný, nevýslovný; —sauber *adj.* nečistý, nešvarný; —schädlich neškodný; -schätzbar necenitelný P., neocenitelný; -keit -osť P.; —schicklich nevhodný, nepřiměřený; —schiffbar nesplavný P.; -keit -osť P.

Unschlitt (-s, ob. M.) *n.* loj, lůj.

Unschlüssig *adj.* váhavý, rozpačný, rozpačlivý, rozpačitý, nerozhodný; jmd. u. machen rozpakovati koho v čem P.; u. sein na rozpacích, na rozvahách býti, rozpakovati se v čem P. [nevkusný.

Unschmackhaft *adj.* nechutný,

Unschuld (ob. M.) *f.* nevina, nevinnosť P.; —ig nevinný P.; -es Kind neviňátko; -e Kinder *pl.* mláďátka; —igerklärung *f.* vyhlášení někoho za nevinného, za bezviného, za viny prostého P.

Unselig *adj.* neblahý; zpropadený.

Unser *pron.* nás; náš, naše; —ig náš, naše; die —igen naši, našinci; —thalben, —twegen, —twillen *prp.* pro nás.

Unsicher *adj.* nejistý, nebezpečný; -e Forderungen nejisté pohledávky T.

Unsichtbar *adj.* neviditelný.

Unsinn (-es, ob. M.) *m.* nesmysl, nerozum; —ig nesmyslný.

Un-sittlich nemravný; -keit -osť T.; —sorgsam nestarostlivý; bezstarostný; —stät *adj.* nestálý; —stätig přetržitý, nespojitý; -e Größe veličina přetržitá, nespojitá T.; —statthaft nemístný P.; —statthaftigkeit nemístnosť P.; —sterblich nesmrtelný; —sterblichkeit *f.* nesmrtelnosť; —stern (-es, ob. M.) *m.* nešťastná hvězda, zlá hvězda; fig. nehoda, neštěstí, pohroma; —stetig *v.* Unstätig; —sträflich trestem nestížený; bezúhonný; bez úhony P.; —sträflichkeit *f.* bezúhonnosť, neúhonnosť P.; —streitig bezesporný, nesporný; -er Besitz držení bez odporu a nároku, držení nesporné P.; —tauglich neschopný.

Unten *adv.* dole; vespod, pospod; nach u. dolů; u., von u., von u. an z dola, ze zdola, ode zdola, od spodu, ze spoda.

Unter *prp. c. dat.* pod (něčím); u. dem Tische ꝛc. pod stolem atd.; etw. u. Schätzung verkaufen věc pod odhadní cenu prodati P.; u. Strafe pod pokutou P., pod trestem; u. Strafe od. Verlust eines Rechtes etw. verbieten pod pokutou n. pod ztrátou práva něco zapověděti P.; unter sonstiger Ungiltigkeit pod neplatností P.; u. Haftung für etw. pod zavázaností za něco P.; u. Verantwortlichkeit für etw. pod odpovídáním z něčeho P.; eine Person unter 14 Jahren osoba čtrnácti let nedošlá P.; eine Eingabe u. seiner Fertigung überreichen podati spis se svým podpisem P.; u. Einem zároveň; u. Anderem mezi jiným; u. der Arbeit při práci; u. der Regierung ... za panování; *c. acc.* etw. u. den Tisch legen položiti něco pod stůl; einen u. seine Freunde rechnen počítati někoho mezi své přátele; u. sich theilen mezi sebe rozděliti; u. einander *v.* Untereinander; *c. gen.* (vlt.) u. Tages ve dne, za dne; u. Nachts v noci; u. Weges *v.* Unterwegs; u. *adv.* mezi tím; *adj.* ddd. —e spodní; dolní, dolejší.

Unter-abtheilung *f.* další, nižší oddělení P., pododdělení; vedlejší n. podružný oddíl T.; U. einer Schule nižší třída P.; —ackern podmítati; —amt *n.* nižší úřad, podřízený úřad; —arm *m. v.* Vorderarm; —armknochen *pl.* kosti podramenné T.; —art *f.* podtvar, podrod T.; odrůda; —arzt *m.* podlékař P.; —augengegend *f.* podočí; —balken *m.* nadhlavník, ležina T.; podtrámnice; —band *n.* podvaz; —bau *m.* stavění základu; spodní n. základní stavba; podstávek; —bauch *m.* pod-

břiší; podbřišek; —begriff *m.* menší, první pojem T.; —bett (=es) *n.* spodnice, spodní peřina; —binden podvázati; —bindung *f.* (chir.) podvázání, podvazování; —bleiben mſ. vynechati; minouti, zůstati; nepřijíti.

Unterbrech-en etw. podlomiti; přetrhnouti (T.), přerušiti něco; eine Verhandlung u. přetrhnouti řízení P.; im Reden u. přetrhnouti, přerušiti někomu řeč, vskočiti někomu v řeč P.; —ung *f.* přetržení, přetržka P.; U. der Execution přetržení eksekuce P.; U. des Gerichts přetržení práv P.

Unter-breiten (etw. zur höheren Entſcheidung) předložiti něco k vyššímu rozhodnutí P.; —bringen einen pod střechu přivesti; někoho zaopatřiti; ein Capital u. uložiti jistinu; —bringung *f.* zaopatření; —brochen přetržitý, přetrhovaný; in —brochenen Tagen ve dnech přetržkou po sobě jdoucích P.; —bruſtgegend *f.* podprsí, místo podprsní; —chirurg *m.* podhojič P.; —chlorige Säure kyselina chlornatá T.; —dach *n.* podkroví T.; —deſſen *adv.* mezi tím, zatím; —dialekt *n.* podřečí, různořečí.

Unterdrück-en (ein Feuer) udusiti (oheň); fig. etw. u. potlačiti něco P.; eine Druckſchrift, einen letzten Willen u. potlačiti tiskopis, poslední vůli P.; die Armen u. utiskovati, utlačovati chudé; —er *m.* utiskovatel, utlačovatel; —ung *f.* potlačení, potlačování P.

Unter-e bdb. *v.* Unter (*adj.*); —einander *adv.* mezi sebou, společně, vespolek; 2. mezi sebe; fig. nahromadě, vesměs; —eintheilung *f.* nižší rozdělení P.; —familie *f.* (bot.) podřadí, podčeledí T.; —fangen etw. podchytiti T.; ſich u. opovážiti se čeho P.; —fertigen podepsati se v čem P.T.; —fertigung *f.* podepsání, podpis P.T.; —fläche *f.* (des Grundes) podzemnosť, dno (pozemnosti) P.; —futter *n.* podšívka; (b. Zimmerm.) podvoj, podboj; —gährung *f.* (chem.) kvašení pod sebe T.; —gang (=es) *m.* západ T.; zapadání, zacházení (slunce) P.; (Verfall) záhuba, zahynutí, zkáza; etw. vom —gange retten zachovati něco od zkázy, od zahynutí P.; —geben ſein (einem) poddán, podřízen býti komu, přikázán býti ke komu, slušeti pod koho P.; —gehen mſ. utonouti, potopiti se; zhynouti, zahynouti; (von der Sonne) zajíti, zapadnouti; —geordnet podřaděný, podřízený P.; =e Behörde podřízený úřad P.; =er Satz (grm.) věta podřaděná n. podřadní T.; —geſpann *m.* podžupan; —geſtell *n.* podstava, podstavek, podloha, stojan; —gewehr *n.* zbraň poboční; —graben (das öffentliche Zutrauen) podrývati (veřejnou důvěru) P.; —grund *m.* půda (ökon.) podrolí; — grundpflug *m.* podmítař, podryvač; —habende Mannſchaft podřízené mužstvo; -halb *prp. c. gen.* pod něčím; níže něčeho; u. der Stadt pod městem; —hals *m.* podhrdlek T.; podhrdlí.

Unterhalt (=es, ob. M.) *m.* (der Güter) zachování věcí P.; (der Perſon) vychování osoby P.; (Lebensu.) vychování života P.; U. (Nahrung) výživa P.; Einkünfte zum U. des kaiſ. Hofſtaates důchody va vychování dvora císařského P.; der nöthige U. der Gefangenen potřebná výživa vězňův P.; Güter deren U. viel koſtet věci, jichž zachování mnoho stojí P.; —en etw. podpírati, podstaviti; einen u. vychovávati koho, výživu dávati komu, chovati koho P.; vydržovati; ein Inſtitut u. platiti na ústav, vydržovati ústav P.; ein Feuer u. udržovati oheň; einen u. (mit etw.) vyrážeti, baviti koho; ſich u. (mit einem, über etw.) baviti se, vyražeti se; —end zábavný, pro zábavu, pro vyražení P.

Unterhalts-gelder *pl.* (der Beamten) plat úředníkům na vychování P.; —koſten *pl.* náklady na vychovávání (osoby), na zachování (věci) P.; —quelle *f.* pramen výživy; —revers *m.* úpis na výživu, úpis výživní P.

Unterhaltung *f.* vydržování, udržování něčeho; 2. zábava.

Unterhand-eln (einen Vergleich mit einem *etc.*) jednati, vyjednávati, smlouvati s kým (oč) P.T.; Unterhändler *m.* vyjednavatel, jednatel, prostředník P.T.; —lung *f.* jednání, vyjednávání o něco P., smlouvání T.

Unter-harz *n.* poloupryskyřice T.; —haus *n.* spodek domu; 2. (in England) dolejší sněmovna P., sněmovna obecných; —hautbindengewebe *n.*, —hautzellgewebe *n.* *v.* Fetthaut; —hefen *pl.* spodní kvasnice T., spodní droždí; —hefenbier *n.* podkvasné n. spodokvasné pivo; —hemd *n.* spodní košile; —höhlen etw. podkopati n. podryti něco; —holz *n.* roští; —hose *f.* podvlékačky, spodničky *pl.*; —irdisch *adj.* podzemní, podzemský; —jäger *m.* (Milit.) prvostřelec (desátník u myslivců); —jochen einen podmaniti, podrobiti; —kammeramt *n.* úřad podkomořský P.; —kämmerer *m.* podkomoří (, iho *m.*) P.; —kehle *f.* podbradí, podbradek, podhrdlek, lalok; —kellner *m.* podsklepník; —kiefer *m.* čelisť dolejší, sáně T.; —kinngegend *f.* podbradí; —klasse *f.* nižší třída; (math.) třída vedlejší, podtředí T.; —kleid *n.* spodní roucho; spodní šaty; (der Weiber) spodnička, suknice; *pl.* spodky, kalhoty; —knöchelader *f.* podkotní žíla; —kommen mí. přístřešek najíti, služby dosáhnouti; U. *n.* zaopatření; služba; U. haben (im Dienste) službou opatřen býti P.; U. finden najíti službu P.; —kunft (ob. M.) *f.* přebydlí, přebyt; U. jdn. geben někoho přechovávati, dáti někomu stanoviště u sebe, někoho přijímati k sobě P.; —lage (M. -n) *f.* podklad, podkladek, podval T.; podložka, podstavec; —lager *n.* (der Pilze) podhubí, podplísní T.; —lagsschämel *m.* (geom.) podstavek, stoupátko T.; —land *n.* nížina; —länge *f.* (der Buchstaben) spodní n. dolejší délka T.; —laß *n.*: ohne U. bez přestání, bez ustání P., bez přítrže.

Unterlass-en (eine Handlung) nechati čeho, přestati od čeho P.; pominouti čeho, opominouti něco P.; in der Ausstellung der Vollmacht etw. u. v daném plnomocenství něčeho pominouti P.; —ung *f.* nechání, pominutí P., opominutí T.; U. einer Handlung nechání skutku P.; eine gegen ein Gebot geschehene U. pominutí něčeho proti zákonu P.; U. des Anbaues nevzdělávání země P.; —ungshandlung *f.* opominutý skutek, opominutí P.

Unterlaufen mí. podběhnouti, proběhnouti; einem den Degen u. podskočiti komu pod meč; mit Blut u. zaliti se, podliti se, zatékati (krví); wenn ein Saumsal u. würde kdyby se co obmeškalo P.; wenn ein Irrthum im Namen u. würde kdyby pochybeno bylo ve jmeně P.; u. *adj.* naběhlý; mit Blut u. zalitý krví.

Unterlefze *f.* *v.* Unterlippe.

Unterlegen etw. podložiti, podsunouti, podsouti, podsouvati, do spod vložiti; die Schriften u. (Typ.) podložiti písmo; eine Schrift zur Bestätigung u. předložiti spis ku potvrzení P.; einen Sinn eine Bedeutung u. podložiti, podkládati, dávati něčemu smysl T.; dem Gesetze eine andere Deutung u. dávati zákonu jiný smysl, převraceti zákon v jiný smysl P.

Unter-lehrer *m.* podučitel P.; —leib (-es) *m.* život, břicho; podbřišek, podbřiší; -leibskrankheiten *pl.* nemoci podbřišní; —liegen mí. padnouti, prohrati, podlehnouti; (einem, einer Last *etc.*) u. něčemu poddán n. podroben býti P.; Waaren, die dem Zolle u. věci clu podrobené, věci, z nichž se má clo platiti P.; der Strafe u. pokutě n. trestu podroben býti, pokutou n. trestem stížen býti P.; im Prozesse u. *v.* Sachfällig werden; —lippe *f.* pysk (ústna) dolejší T.; —mauern podezditi; —mauerung *f.* podezdění, podezdívka T.; —mengen, —mischen smísiti s jiným; —miniren podkopati.

Unternehm-en etw. podníti, podniknouti něco, předsevzíti něco P. T.; U. *n. v.* Unternehmung; —end podnikavý T.; —er *m.* podnímatel (podjimatel), podnikatel P.; —ung *f.* podnik, podniknutí, podnětí; předsevzetí P.T.; podnímka; —ungsgeist *m.* podnikavosť T.

Unter-offizier *m.* poddůstojník P.; —ordnen (einem etw. *etc.*) podříditi, podřaditi, řaditi pod něco T.; —ordnung *f.* podřízení, podřízenosť P.T.; podřadění T.; —pfand *n.* základ *v.* Pfand; —reden sich (mit einem) rozmlouvati, rozpráveti s kým; —redung *f.* rozmluva.

Unterricht (-es, ob. M.) *m.* vyučování, učba P.; (Bericht) zpráva P.; (Instruction) naučení P.; —en jmd. in einer Sache učiti, vyučovati koho čemu P.; jmd. von einer Sache u. zpraviti koho o čem P.; (instruiren) naučení někomu dáti o čem n. v čem P.; sich u. poučiti se, poučení n. naučení vzíti.

Unterrichter *m.* podsudí; podrychtář P.

Unterrichts-anstalt *f.* ústav vyučovací P., ústav učebný T.; —gebiet *n.* obor vyučovací P.; —geld *n.* učebné P.; —minister *m.* ministr vyučování P.; —ministerium *n.* ministerium vyučování P.; —sprache *f.* učebný, vyučovací jazyk P.; —wesen *n.* vyučování, učba P.; vyučovatelství T.; věci n. záležitosti učebné; —zweck *m.* účel vyučování, účel účební P.

Unter-rinde *f.* spodní kůra; —rock *m.* spodní sukně, spodnička; spodní kabát; —sagen (einem etw.) zapověděti, zakázati komu co P.; —sagung *f.* zápověď, zákaz P.; —sagungsrecht *n.* právo zapovídací P.; —saß (-ssen) *m.* podsedník, poddaný; —satz (-es, —sätze) *m.* podstav, podstava, podstavek, podstavec, podloha, podklad, podkladek; (philos.) návěsť dolejší, dolejšek T., podpropovídka; —schätzen etw. podceniti.

Unterscheid-en etw. děliti, rozděliti; (ein Ding von dem andern) rozeznati, rozeznávati něco od čeho P.; sich u. lišiti se, různiti se, děliti se T.; —end rozeznavací; rozlišovací T.; -e Kennzeichen známky rozeznavací P.; —ung *f.* rozdělení, rozeznávání.

Unterscheidungs-jahr *n.* rok rozeznavací P.; —kraft *f.* rozeznávavosť; —zeichen *n.* známka rozeznavací; rozdělovka; rozeznávka.

Unter-schenkel *m.* bérce T., holeň; —schieben (einem etw.) podložiti, podvrhnouti, podmetnouti co P.; ein Testament u. podvrhnouti závěť P.; —schied (-es, M. -e) *m.* rozdíl P.T.; rozdílnosť T.; rozeznání; oddělení; —schiedlich rozdílný, rozličný, rozmanitý, různý; —schlag (-es) *m.* přehrada, příhrada, přepažení, zátyně; —schlagen etw. přepažiti, přehraditi, přetyniti; fig. (z. B. Briefe, Waare) přejmouti něco, zadržeti něco za sebou P.; —schleif (-es, M. -e) *m.* přechovávání; den Verbrechern U. geben přechovávati zločince, dávati zločincům stanoviště P.; U. obmysl, podvod P.; U. machen mit Waaren *v.* Schwärzen; —schlußsatz *m. v.* Untersatz; —schreiben (eine Urkunde) podepsati se v listině P.; sich als Zeuge u. podepsati se co svědek n. za svědka P.; —schrift (M. -en) *f.* podpis P.; —schule *f.* nižší škola P.

Unterschwefel-ige Säure kyselina sirnatá T.; —igsaure Salze sirnatany T.; —säure *f.* kyselina podsiřičná T.; —saure Salze *pl.* podsiřičnany T.

Unter-seeisch *adj.* podmořský; —setzen etw. podložiti, podstaviti; —setzer *m.* podstavek; —setzt (Gestalt) zavalitý, složitý; —sinken mš. utonouti, potopiti se; —sohlen *pl. f.* podešvy; —staatssekretär *m.* státní podtajemník P., státní podsekretář.

Unterstand (-es, ob. M.) *m.* stanoviště; jdn. U. geben přechovávati koho u sebe P.; *v.* Unterkunft; —geber *m.* přijimatel, přechovavatel P.; —los *adv.* bez bytu, bez přístřešku. [nější.

Unterste bdb. nejnižší; nejspod-

Untersteh-en einem poddán, pod-

řízen býti komu P.; (einer Gerichtsbarkeit) slušeti pod soudní moc, přikázán býti k soudní moci, býti pod soudní mocí P.; sich u. opovážiti se čeho P.; —end podřízený, poddaný, pod někým jsoucí P.

Unter-stelle *f.* nižší místo n. úřad P.; —stellen podstaviti, podvrhovati co čemu T.; —stirngegend *f.* podčelí; —stock *m.* (Bauk.) přízemí T.; —stube *f.* dolejší světnice; —stuck *n.* (b. Schneider) podloha.

Unterstütz-en etw. podepříti, podpírati; einen u. podporovati, pomocen býti, na pomoc býti, pomoc učiniti, pomáhati komu v čem P.; u. potvrditi něčeho P.; Umstände die das Geständniß u. okolnosti které potvrzujou přiznání P.; —end podporný; -e Anzeigungen podporné půtahy P.; —er *m.* podpůrce, podporovatel; —ung *f.* podpora; pomoc P.; U. bei einer Amtshandlung pomoc při úřadování P.; U. leisten den Gefällsorganen na pomoc býti, pomoc činiti zřízeným osobám důchodkovým P.

Unterstützungs-anstalt *f.* ústav pomocný P.; —beitrag *m.* pomůcka P.; —comité *n.* podporovací výbor; —kasse *f.* pokladnice pomocná P.; —punkt *m.* (mech.) bod podporný, podpora T.

Untersuch-en etw. vyšetřiti, vyšetřovati něco; zkoušeti; ohledati něco P.; einen u. vyšetřovati koho; einen Beschuldigten u. vyšetřovati obviněnce P.; die Vertheilung des Vermögens u. zkoušeti rozdělení majetnosti P.; —ung *f.* vyšetřování P.; ohledání T.; in U. ziehen do vyšetřování vzíti n. potáhnouti.

Untersuchungs-acten *pl.* vyšetřovací spisy; —bureau *n.* vyšetřovna, vyšetřovací úřadovna; —commissär *m.* vyšetřovatel, vyšetřující komisař; —commission *f.* vyšetřovací komise P.; —gefangener *m.* uvězený vyšetřovanec P.; —gefängniß *n.* vyšetřovací vězení P.; —gericht *n.* vyšetřovací soud P.; —haft *f.* vyšetřovací vězení, vazba při vyšetřování P.; —handlung *f.* vyšetřovací čin, výkon P.; —kosten *pl.* vyšetřovací náklady P.; —proceß *m.* pře vyšetřovací P.; —richter *m.* vyšetřovací soudce P.; —sache *f.* vyšetřování P.; —schritt *m.* krok n. čin vyšetřovací P.; —verfahren *n.* vyšetřovací řízení P.

Untertauchen (einen) potopiti, pohřížiti, ponořiti; *mf.* potopiti se, pohřížiti se, ponořiti se.

Unterthan (einem) *adj.* poddaný; U. (-es, M. -en) *m.* poddaný (t. člověk); —thänig poddaný P., ponížený; —thäniger Diener! ponížený služebník!

Unterthänigkeit *f.* poddanosť, poddanství P.; poníženosť; —sverband *m.* poddanský závazek, poddanství P.

Unterthans-advocat *m.* advokát, zástupce poddaných, advokát poddanský P.; —band *n.* poddanský závazek, poddanství P.; —bedrückung *f.* utiskování poddaných P.; —beschwerde *f.* stížnosť poddaných, stížnosť poddanská P.; —brandkasse *f.* pokladnice (ku prospěchu) pohořelých poddaných P.; —kasse *f.* pokladnice poddanská P.; —last *f.* závada poddanská P.; —strafpatent *n.* poddanský patent trestní P.; —verhältniß *n.* poddanství P.

Unter-theil (-s) *m.* (*n.*) spodní díl, poddíl; spod, spodek; dno, půda; —theilen etw. dále děliti n. rozděliti něco; ein Land wird in Kreise getheilt und diese in Bezirkshauptmannschaften —theilt země dělí se na kraje a tyto se dále rozdělujou na podkraje P.; —wachsen *adj.* podrostlý; mit etw. u. prorostlý; —walden *n.* podlesí; —wärts *adv.* dolů; —wasser *n.* dolejší voda T.; —wegs *adv.* na cestě, po cestě, cestou; —weisen einen (in der Musik) učiti, cvičiti; —welt *f.* podsvětí, podzemí (onen svět); —werfen etw. podhoditi, podvrhnouti; einen u. podrobiti, podmaniti; jmd. der Einzelnhaft u. někoho dáti do samovězenství, vsaditi někoho do samotnice P.; sich einem u. poddati se někomu; —werfung *f.* podrobení;

—worfen einem poddaný, podrobený; u. sein poddán n. podroben býti někomu n. něčemu P.; —wühlen etw. podryti, podrývati (na př. pořádek atd.) P.; —wühlung *f.* podrytí, podrývání P.; —würfig podrobený, poddaný; -keit -osť.

Unterzeichn-en etw. podepsati něco; p. se; *v.* Unterschreiben; —er *m.* podepsatel; podpisatel; —eter *m.* nížepsaný P.; podepsaný; —ung *f.* podpis; podpiska.

Unterzeugbier *n.* podkvasné pivo.

Unterzieh-en etw. podvleci; etw. der Schlußfassung u. předložiti, podati, předsevzíti něco k rozhodnutí P.; sich etw. u. podvoliti se, poddati se čemu, podejmouti n. podniknouti něco, vzíti na se něco; sich einer Arbeit u. vzíti na se práci, podvoliti se ku práci, podejmouti práci P.; sich einer Strafe u. podniknouti trest P.; sich einer neuen Wahl u. dáti se znovu voliti, (podati se v nové volení) P.; —hosen *pl.* podvlíkačky, podvláčky *pl. v.* Unterhose.

Unterzug *m.* (Bauk.) podvlečení, podvlek, podvlaka T.; podpora, podstávka; —sbalken *m.* (Bauk.) průvlač, trám průvlačný T.; —sständer *m.* (Bauk.) podpora T.

Unterzungengegend *f.* podjazyčí.

Un-that (M. -en) *f.* zlosynství, nešlechetnosť; —thätig nečinný; —theilbar nedílný, nedělitelný P.; -e Gewalt, Sache nedílná moc, věc P.; -keit -osť P.; —thier *n.* potvora; —thunlich co se činiti nedá, čeho nelze učiniti P.; —tief *adj.* mělký; —tiefe *f.* mělkosť; (M. -n) mělčina T.; —tragbar neplodný; —treu *adj.* nevěrný; —treue *f.* nevěrnosť, nevěra; —trüglich neklamný.

Unüber-legt nepředložený, nerozvážlivý; —sehbar nepřehledný; —windlich nepřemožitelný.

Unum-gänglich nevyhnutelný; u. nothwendig nevyhnutelně potřebný; —schränkt neobmezený; —wunden neobalený; *adv.* bez obalu.

Ununterbrochen *adv.* bez přestání, bez přerušení, bez přetržení P.; bez přítrže; in -en Tagen ve dnech pořád po sobě jdoucích P.

Unver-änderlich nezměnný, stálý T.; —antwortlich neodpovědný P.; -keit -osť; —brüchlich bez přerušení P.; —dächtig nepodezřelý P.; -keit -osť; —daulich nezáživný; -keit -osť; —dient nezasloužený; —drossen bez omrzení, neomrzelý; —ehelicht svobodný P.; (v. Mann) neženatý P.; (v. Frauenz.) nevdaná P.; —einbar neslučný; co se nedá spojiti; —fälscht nezlehčený; bezelstný; —fallen nepomíjející; —geßlich nezapomenutelný; —gleichlich nevyrovnaný; —halten *adv.* bez obalu, bez zakrytí, bez ukrytí P.; (redlich) bezelstný, beze lsti, bez obmyslu P.; —hältnißmäßig nepoměrný; přílišný; *adv.* příliš P.; —hofft *adj.* nenadálý; *adv.* z nenadání P.; —hohlen netajený, zřejmý; *adv.* netajeně; —jährbar nepromlčný P.; —jüngter Säulenschaft nezúžený dřík n. stvol T.; —kennbar patrný, zjevný P.; -e Abneigung patrná, zjevná nechuť P.; -es Unrecht patrné, zjevné bezpráví P.; —letzbar, —letzlich neporušený, neporušitelný P.; -keit -osť; —letzt bez porušení, neporušený P.T.; —meidlich nevyhnutelný P.; —merkt *adv.* nevědomky; —mögen (-s, ob. M.) *n.*, —mögenheit *f.* nemožnosť P.; Zahlungsunvermögenheit nemožnosť placení P.; —mögend nemožný P.; —muthet *adj.* nenadálý; *adv.* nenadále.

Unvernunft *f.* nerozum.

Unver-richteter Sache s nepořízenou; —schämt nestydatý, nestoudný; eine -e nestyda, necuda; —schuldet (ohne Schuld) bez viny, nevinný P.; (ohne Schulden) bez dluhův, dluhův prostý; nezadlužilý; nezadlužený, nezavazený P.; —sehens *adv.* nenadále, náhle, maně, maní; —sehrt neporušený; —sehrtheit *f.* neporušenosť P.; —sichert nepojištěný, nezjištěný P.; —söhnlich nesmířitelný; —sorgt nezaopatřený.

Unverständ-ig *adj.* nerozumný; -lich *adj.* nesrozumitelny; -keit -osť.

Unver-weslich neporušitelný; —zinslich neúročný, nezúročitelný, bez úrokův; -es Capital neúročná jistina P.; —züglich bez odtahův, bez odkladův, bez prodlení P.T.

Unvoll-bürtig v. Minderjährig; —kommen nedokonalý T.; —ständig neúplný T.

Unvor-bereitet nepřipraven, a, o, ý; —denklich nepamětný; —gesehen nenadálý, nepředvídaný P.; —greiflich ničeho nepředpisující P.; nepředstižný, nepředchodný; -e Meinung nepředpisující zdání P.; —setzlich neúmyslný; —sichtig neopatrný.

Unwahr *adj.* nepravdivý P.; —heit *f.* nepravda (lež) P.; —scheinlich k pravdě nepodobný P.; k víře nepodobný; —scheinlichkeit *f.* k pravdě nepodobnosť P.T.

Unwandelbar bez proměny, neproměnný P.

Unweg (-es, M. -e) *m.* necesta, bezcestí; —sam neschůdný, nepřístupný; nescestný.

Unweigerlich (etw. erfüllen) bez odporu, bez odmluvy, nezpěčujíc se, nezdráhajíc se (něco vyplniti) P.

Unwesen (-s, ob. M.) *n.* různice, nevole; neplecha; neřesť, neřestnosť; —tlich *adj.* nepodstatný P.

Unwetter (-s, ob. M.) *n.* nečas.

Unwider-leglich nevývratný (důkaz); —ruflich neodvolatelný P., T.; —stehlich neodolatelný P.; -er Zwang nucení jemuž nelze odolati P.

Unwill-e (-ens, ob. M.) *m.* nevole, nechuť, nelibosť; nevrlosť; —ig zlostný, hněvivý; bezděčný, nerád; nevrlý; —kürlich *adj.* bezděčný, mimovolný, bezvolný; *adv.* proti vůli, bezděky.

Un-wirksam *adj.* neplatný; -keit -osť; —wirsch *adj.* mrzutý, nevrlý; —wirthbar nehostinský; —wissend nevědoucí, nevědomý; —wissenheit *f.* nevědomosť P.; nevědoucnosť; —wohl nedobře; 2. nezdráv, churav; —wohlsein *n.* churavosť; —würdig nedůstojný; einer Sache u. nehoden, -dný; —zahl *f.* nesčislný počet; —zählbar, —zählig nesčislný.

Unze (M. -n) *f.* unce T., uncie, dvanáctina; 2. (zool.) onsa.

Unzeit *f.* nečas; zur U. v nečas; —ig nevčasný T., v nečas, nevhodný; nezralý; nedošlý.

Unzer-störbar nezrušitelný P.; —trennlich nerozlučný P.

Unzinsbar neúročný P.

Unzucht (ob. M.) *f.* smilství, smilstvo P.; jmd. zur U. verleiten někoho k smilstvu svésti P.; U. gegen die Natur smilství proti přirozenosti P.; U. zwischen Verwandten smilství mezi příbuznými P.; U. treiben smilstvo provozovati; sm. páchati; unzüchtig smilný P.; -es Gewerbe treiben provozovati smilnou živnosť P.

Unzu-frieden *adj.* nespokojený; —gänglich nepřístupný P., nedostupný; —kömmlich nepříslušný, nenáležitý, nesnadný, obtížný P.; —kömmlichkeit *f.* nepříslušnosť, nenáležitosť P.; (Unordnung) nepořádek P.; nesnáz, těžkosť P.; —länglich nedostatečný P.; -keit -nosť; —lässig nedovolený P.; -keit -osť P.: čeho nelze dopustiti.

Unzünftig (-es Gewerbe) necechovní (živnosť, ježto nenáleží k žádnému cechu) P.

Unzuständig nepříslušný, nenáležitý P.; —keit *f.* nepříslušnosť P.

Unzuverlässlich *adj.* nespolehlivý; -keit -osť.

Uippig *adj.* bujný; —keit *f.* bujnosť, bujnota; das —schöne plnokrása, bujná krása, plnokrásné, bujnokrásné T.

Ur (-s, M. -e) *m.* tur.

Ur- původní, počáteční, prvopočáteční, prvotní, pravěký; in Zsmtz. pra-. [měchýřový T.

Urachus *m.* (gr.) (zool.) provazec

Uraeum *n.* (gr.lt.) (zool.) zadek T.

Ur-ahn *m.* praotec P., praděd; —ältermutter *f.* pramáti P.; —ältern *pl.* prarodiče, předkové P.

Urämie *f.* (gr.) močokrevnosť.

Uran *n.* (chem.) uran T.; —ographie *f.* nebepis T.; —oxyd *n.* kysličník uranitý; —us *m.* (Planet) Nebešťanka T.

Urat *n.* močovina.

Urbar *adj.* orný, těžný; =er Boden orná půda, ornice T.; u. machen orniti, zorniti T.; U. *n.* urbář; —gelder *pl.* urburné P., urbárné (, ého).

Urbarial-gelder *pl.* urbární peníze P.; —giebigkeit *f.* urbární dávka P.; —stätten *pl.* rolní dávky; —steuer *f.* urbariální daň P.

Urbarium *n.* urbář P.

Urbarmachung *f.* (des Bodens) ornění, zornění půdy T.

Urbede *f.* (vlt.) berně.

Ur-bedeutung *f.* prvotní, prvopočáteční význam T.; —beginn *m.* prazačátek; —bestandtheil *m.* prvek, prvočástka; —bewohner *m.* původní obyvatel, praobyvatel, prabydlitel, prvobytel, prvobydlitel; —bild *n.* praobraz; pravzor T.; —bildung *f. v.* Urzeugung.

Urceolatus (lt.) (bot.) baňkovitý, čbánkovitý T.

Ur-einwohner *m.* prvotní obyvatel, prvobytel T.; *v.* Urbewohner; —enkel *m.* pravnuk P.; —enkelin *f.* pravnučka P.

Uretisch močový, močepudný.

Ur-fehde *f.* slibní přísaha; —form *f.*, —gebilde *n.* pratvar; —gebirge *n.* prvohoří, prahory *pl.*

Urg-ens, —enz *f.* (lt.) pobídka, nalehání P., (poháněni, poháňka).

Ur-geschichte *f.* prvotní dějiny T.; —gewächs *n.* prarostlina; —gicht *f.* (vlt.) přiznání, seznání (po mučení).

Urgiren (lt.) pobídnouti, pobádati koho k čemu; nalehati na koho oč; připuzovati koho k čemu P., poháněti.

Urgross-ältern *pl.* praděd a prabába P.; —mutter *f.* prabába P.; —vater *m.* praděd P.

Urgrund *m.* první základ; prapůvod; první příčina.

Urhahn *m. v.* Auerhahn.

Urheber (=s, unv. M.) *m.* původce (n. počátek) něčeho P.; U. eines Verbrechens původce zločinu P.; —schaft *f.* původnictví, původství.

Urin (=es, ob. M.) *m.* (lt. *urina*) moč, scanky; —al *n.*, —glas *n.* nádoba na moč, nočník; —iren *v.* Harnen; —ös močovitý.

Urkalk *m.* pravápno T.

Urkraft *f.* prvotní síla.

Urkund-e (M. =en) *f.* listina P.; U. über etw. list n. listina na něco (daný, daná) P.; Urkund dessen toho na potvrzení, tomu na svědomí P.; —en, beurkunden etw. svědectvím stvrditi, osvědčiti.

Urkunden-beweis *m.* důkaz listovní, důkaz listinami P.; —buch *n.* listinář, kniha listovní, kniha smluv, kniha zápisův P.; —lehre *f.* (Diplomatik) náuka o listinách T.; —sammlung *f.* sbírka listin; —stempel *m.* listovní kolek P.

Urkund-lich listovní P.; etw. u. aufnehmen něco listovně sepsati P.; =e Beweise listovní důkazy P.; —s=person *f.* svědek P.

Urlaub (=es, ob. M.) *m.* odpuštění P., odpustná, dovolená; auf U. sein býti na dovolené, na odpustné; —er *m.* odpuštěnec P., dovolenec; —sbewilligung odpustné povolení P.; —spaß odpouštěcí list P., list odpustný.

Urne (M. =n) *f.* (lt.) osudí (nádoba) P.; popelnice.

Uro-lith *m.* (gr.) močokam; —mantie *f.* močoprava; —*pygium n. v.* Bürzel; —rrhagie, —rrhöa *f.* močotok; —sis *f.* nemoc močová.

Ur-product *n.* plod, plodina; úroda; —production *f.* prvotní výroba T., dobývání plodin zemských P.; —quelle *f.* prapůvod.

Ursache (M. =n) *f.* příčina P.; U. an etw. sein něčeho příčina býti P.; ursächlich příčinný T.; =keit -osť.

Ur-schlag *m.* osutina, osypky *pl. v.* Ausschlag; —schleim *m.* prvotní hlen, prvohlen T.; —schönheit *f.* prvokrása; —schrift *f.* prvopis *v.* Original; —sprache *f.* prvotní jazyk T.; —sprung (=s, ob. M.) *m.* původ T., vznik a počátek, první počátek P.; —sprünglich původní T.; prvopočáteční, prvotní P., prvobytný T.; =keit -nosť; —stoff *m.* prvek, prvina, prvotní látka T.

Ursulinerin (M. -en) *f.* uršulinka, voršilinka; —enkloster *n.* klášter uršulinek; —enorden *m.* řád uršulinek. [*m.* prvek.

Ur-text *m.* prvotekst P.; —theil

Urtheil (-es, M. -e) *n.* úsudek T.; rozsudek P.; lossprechendes U. rozsudek propouštěcí P.; ein U. fällen, ein U. sprechen rozsudek vynesti na koho P.; U. soud, soudnosť T.; —en (über etw.) souditi o něčem P.

Urtheils-abschrift *f.* přepis rozsudku P.; —ausfertigung *f.* sepsání rozsudku P.; —geist *m.*, —kraft *f.* soudnosť T.; —kundmachung *f.* vyhlášení rozsudku P.; —spruch *m.* rozsudek; —taxe *f.* sazba na rozsudek, sazba rozsudková P.; (*st.* pamětné *n.*); —vollstreckung *f.* vykonání rozsudku P.

Urthümlichkeit *f.* původnosť, prabytno-ť, původní vlastnosť.

Urtic-a *f.* (lt.) kopřiva; —*aria* *f.* (med.) kopřivka; —*atio* *f.* mrskání kopřivou; —*eae* *pl.* (bot.) kopřivovité (rostliny) T.

Ur-typus *m.* pravzor; —verkauf *m.* prvotní prodej P.; —vertrag *m.* prvotní smlouva P.; —wahl *f.* prvotní volba; —wald *m.* prales; —welt *f.* prasvět, prvosvět, prvotní svět T.; —weltlich prvosvětský; —wesen *n.* prabytosť, prvotní bytosť; —wort *n.* prvotní slovo T.; —wüchsig samorostlý; —wurzel *f.* prvotní kořen T.; —zeit *f.* pravěk, starožitnosť; —zeugung *f.* plození prvotní, prvoplozí T.

Usance, Usanz *f.* (fr.) zvyk, obyčej; —tara *f.* obyčejná srážka na váze T.

Uso *n.* (it.) zvyk P.T., obyčej P.; Wechsel *a uso* směnka po zvyku P.T.

Ustrine *f.* (lt.) Leichenbrandstätte žaroviště, žďár. [let něčeho nabyti.

Usucapiren (lt.) etw. vydržením

Usur *f.* (lt.) užívání; 2. úroky *pl.*

Usurp-ation *f.* (lt.) samozvanectví, násilné osobování; —ator (-s, M. -en) *m.* (lt.) samozvanec, uchvatitel trůnu; —iren etw. zmocniti se čeho, uchvátiti něco.

Usus *m.* (lt.) zvyk, obyčej; užívání.

Ususfructus *m.* (lt.) užívání něčeho.

Utensilien *pl.* (lt.) potřeby; nářadí; —conto *m.* (*n.*) účet z nářadí T.

Uterus *m.* (lt.) (anat.) matka, materník, život ženský.

Util-e *n.* (lt.) užitečné; —itarier *m.* užitkář; —ität *f.* užitečnosť; —itätspolitik *f.* politika užitkářská.

Utopien *n.* (gr.) nezemí.

Utraquist (-en, M. -en) *m.* (lt.) obojetník; podbojí, utrakvista; —isch utrakvistický.

Utricul-atus (lt.) (bot.) láčkovitý T.; —*us* *m.* (bot.) láčka; mošnička (T.) [hrozenka, hroznovka.

Uva *f.* hrozen; *Uvea* (lt.) (anat.)

Uvula *f.* (lt.) hrozníček; (anat.)

Uxor *f.* (lt.) manželka. [čípek.

V.

(**v** wird in deutschen Wörtern wie **f**, in romanischen wie **w** ausgesprochen).

(**v** vyslovuje se v německých slovích jako **f**, v romanských jako **w**).

Vacant *adj.* (lt.) neosazený, prázdný; -e Stelle prázdné místo P.

Vacanz (M. -en) *f.* prázdniny *pl.*

Vacca *f.* (lt.) kráva.

Vaccin-a (*variola*), —e (M. -en) *f.* chranička, kravská neštovice; —*atio* *f.* (lt.) sázení neštovic, očkování (kravskými neštovicemi čili chraničkami).

Vaccin-ieae *pl.* brusnicovité (rostliny) T.; —*ium* *n.* (bot.) brusnice.

Vacir-en (lt.) naprázdno choditi; —end bez služby. [nicota.

Vacuität *f.* (lt.) prázdnota; fig.

Vacuum *n.* (lt.) prázdnina T., prázdné místo; —meter *n.* prázdnoměr. [ha příručná.
Vademecum *n.* (lt.) rukověť, kni-
Vadimonium *n.* (lt.) rukojemství.
Vadium *n.* (lt.) základ P., vadium.
vae victis! (lt.) běda přemoženým!
Vag *adj.* (lt. *vagus*) neustálý; neurčitý, kolísavý.
Vagabund (-en) *m.* (lt.) tulák, poběhlík, pobuda P.; —*ae pl.* (zool.) lovcovití T.; —engesetz *n.* zákon o tulácích, zákon o tuláctví.
Vagina *f.* (lt.) pošva; (anat.) vateň.
vale! (lt.) s bohem!
Valentinskrankheit *f.* (med.) nemoc sv. Valentina, padoucí nemoc.
Valerian-a *f.* (lt.) (bot.) kozlík, odolen (rstl.); —*eae pl.* (bot.) odolenovité T.; —säure *f.* kyselina valerová n. kozlíková T.
Valeur *f.* (fr.) cennosť, hodnota peněz *v.* Valuta.
Valet *n.* (lt.) rozloučení-se; V. *m.* (fr.) spodek v kartách.
Valuta *f.* (it.) číslo T., hodnota P.; V. im Gelde (d. Wechseln) hodnota v penězích P.
Valvula *f.* (lt.) klapka T.
Vampyr (-s, od. -en, M. -en) *m.* (fr.) upír.
Vanad-in, —ium *n.* (chem.) vanad T.; —säure *f.* kyselina vanadová T.
Vandalismus *m.* (lt.) vandalismus, vandalství.
Vanille *f.* (fr.) vanilka.
Vapeurs *pl.* (fr.) (med.) větrnosť, nadýmání; zádušina; *Vapor m.* (lt.) pára, dým; *Vaporisation f.* vypařování, odpařování.
Vari-a *pl. n.* (lt.) směs, různé věci; —abel (fr.) proměnlivý, proměnný T.; —ante *f.* různočtení T.; —ation *f.* proměna; obměna; obměňování; V. der Wurzel (gram.) rozlišování kořene T.; V. des Ausdrucks směňování slov T.; —ationsform *f.* (math.) obměna T.; —etät *f.* rozmanitosť T., rozdílnosť; odrůda; —iren proměňovati, směňovati; (math.) obměňovati T.
Variola *f.* (lt.) (med.) neštovice.
Varix *f.* (lt.) (med.) městka.
Vasa, Vase (M. -en) *f.* (fr.) vása.
Vasal od. Vasall (-en, M. -en) *m.* (lt.) man, lenník P.
Vater (-s, M. Väter) *m.* otec; fig. roditel, rodič; —angst *f.* úzkosť otcovská; —bruder *m.* otcův bratr, strýc; —erde *f.*, —boden *m.* otčina *v.* Vaterland; —fluch *m.* kletba otcovská; —güte *f.* dobrota otcovská; —halb *adv.* se strany otcovské; —hand *f.* ruka otcovská; —haus *n.* domov, otcovský dům; —land *n.* vlasť P., otčina; -ländisch vlastenský; —landskunde *f.* vlastivěda; —landsliebe *f.* láska k vlasti.
Väterlich otcovský P. (*st.* otecký); -e Gewalt otcovská moc.
Vater-los bez otce; —mord *m.* zavraždění otce; —mörder *m.* otcobijce, otcovrah; 2. (scherzh.) vysoký škrobený límec; —name *m.* jméno po otci (u Rusů atd.); —pflicht *f.* povinnosť otcovská P.; —schaft *f* otcovství P.; auf V. klagen žalovati na někoho z otcovství P.; -schraube *f.* šroub vstrkavací, šroub vnitřní; —stadt *f.* rodné město; fig. domov; die —stelle (*f.*) bei jmd. vertreten zastupovati otce; —theil *n.* otcovský podíl, díl po otci P.; —unser *n.* otčenáš.
Vatican (-s, oh. M.) *m.* vatikán (sídlo papežovo v Římě).
Vaticinium *n.* (lt.) věštba.
Vaudeville *n.* (fr.) vodevila, hra s písněmi T.
Vector (*radius*) (lt.) průvodce, poloměr (T.) *v.* Radius.
Vecturant (-en) *m.* (lt.) dovažeč.
Vedette *f.* (fr.) hlídka, zvídka (jezdecká).
Veget-abilien *pl.* (lt.) rostlinstvo *coll.*; —ation *f.* růst; rostlinstvo T.; —ationsgränzen *pl.* hranice rostlinstva, hranice vegetační T.; —ativ rostivý, rostlinný T.; —iren mh. živořiti, živočiti, živótiti.
Vehem-ens (lt.) silný, prudký T.; —enz *f.* prudkosť.
Vehikel (-s) *n.* (lt. *Vehiculum*) povoz; působidlo.

Vehm *v.* Fehm.

Veilchen (-s, unv. M.) *n.* fijalka, violka; —blau fijalový; —duft *m.* vůně fijalková; —strauß *m.* kytička fialek; —wurz *f.* kosatec, fialkový kořen.

Veitstanz *m.* (Khst.) posunčina, křečovina, tanec sv. Víta.

Velin *n.*, Velinpapier *n.* panenský n. velinský papír, velín.

Velleität *f.* (lt.-fr.) bezvolnosť.

Vellus *n.* (lt.) *v.* Vließ.

Velocipede (-s) *f.* (fr.) velociped (rychlonožka, rychlovoz, samovoz).

Velours *m.* (fr.) aksamit.

Velum *n.* (lt.) rouška, závoj *v.* Schleier.

Vendetta *f.* (it.) krvina, krevní [pomsta.

Vene (M. -n) *f.* (lt.) žíla.

Venen-mündung *f.* ústí žíly; —verzweigung *f.* rozvětvení žil.

Venerabel (lt.) ctihodný.

Vener-ie *f.* nákaza pohlavní, venerická nemoc; —isch venerický.

Venia aetatis (lt.) dání let, přidání let, vyplnění let P.

Venosität *f.* (lt.) černokrevnosť.

Venter *m.* (lt.) břicho *v.* Bauch.

Ventil (-es, M. -e) *n.* (lt.) záklopka, zámyčka, klapka T.; —ation *f.* provětrání; —ator (-s, M. -en) *m.* průvětrnice; průvětrník, průdušník; —iren provětrávati; fig. rozbírati něco, uvažovati; (gem.) přetřepávati; —steuerung *f.* (mech.) rozdělovatel se záklopkami.

Ventriloqu-enz *f.* (lat.) břichomluvectví, břichomluva; —ist (-en) *m.*, Bauchredner břichomluvec.

Venus *f.* (myth.) Lada, Krasopaní, Venuše; (astr.) Krasopaní, Venuše T.; (als Morgenstern) jitřenka, dennice; (als Abendstern) večernice; —beule *f.* dyměje; —gürtel *m.* pás Venušin; —haar *n.* netík; —hügel *m.* hrma; —muschel *f.* laděnka.

Verab-folgen (einem etw.) vydati něco P.; —folgung *f.* vydání něčeho P.; —reden etw. mit einem umluviti něco; sich *v.* umluviti se s někým oč, zůstati na čem P.; —redung *f.* úmluva, zůstání P.; —reichen einem etw. podávati; —reichung von Speisen podávání pokrmův; —säumen etw. obmeškati něco P., promeš.; eine Frist *v.* propustiti lhůtu P.; —säumung *f.* obmeškáni P.; V. einer Frist propuštění lhůty P.; —scheuen (einen, etw.) ošklivití si něco, míti něco v ošklivosti T.; —scheuung *f.* zošklivení, ošklivosť; —schieden einen propustiti koho, výhost komu dáti; einen Soldaten *v.* propustiti vojáka ze závazku P.

Ver-accisen etw. z něčeho platiti n. zaplatiti potravné P.; —accordiren mit einem etw. smluviti s někým něco; —achten einen, etw. pohrdati čím n. kým P.; —achter *m.* pohrdač, pohrdatel P.; V. der richterlichen Gewalt pohrdatel moci soudcovské P.; —ächtlich pohrdavý; k opovržení, k pohrdnutí; etw. *v.* machen něco v pohrdání dávati, uvozovati P.; —achtung *f.* pohrdání; —ähnlichen upodobniti, učiniti podobné; —allgemeinern zvšeobecniti, upovšechniti; —allgemeinerung *f.* upovšechnění; —alten sestárnouti, zastarati; —altet zastaralý; vetchý, zvetšelý.

Veranda *f.* (engl.) besídka (otevřená), loubí.

Veränder-lich proměnný, proměnlivý; měnivý (T.); -keit -osť (T.); —n etw. proměniti, změniti něco; sich se; —ung *f.* změna, proměna, změnění, proměnění, jinačení, zjinačení P.; -en in der Person der Bestandnehmer změny v osobách majících věc projednanou (v nájemnících a pachtýřích) P.

Veränderungs-ausweis *m.* výkaz změn; —gebühr *f.* změnebné (, ého), plat při změnách P.

Verankern (Bauk.) kleštěmi stu- [žiti T.

Veranlass-en etw. učiniti, spůsobiti, opatřiti něco; počátek něčeho učiniti, příčinu dáti, příčiny podati, přičiniti se k čemu, příčina (n. příčinou) býti něčeho P.T.; einen zu etw. *v.* ponuknouti koho; das Erforderliche *v.* učiniti n. opatřiti čeho třeba P.; er hat mich dazu

-laßt měl mě k tomu; -laßt werden příčinu míti, příčinu vzíti k něčemu P.; ſich durch einen Umſtand -laßt finden příčinu sobě vzíti z některé okolnosti n. případnosti P.; —ung *f.* počátek, příčina P.T.; podnět k něčemu.

Veran-schaulichen etw. učiniti názorným, představiti názorně, znázorniti co; *v.* Verſinnlichen; —ſchlagen (den Werth einer Sache) vyceniti něco P.; —ſtalten etw. přistrojiti, připraviti, přichystati, zaříditi; —ſtaltung *f.* (zur Reiſe etc.) přichystání, připravení, příprava.

Verantwort-en (eine Sache) odpovídati, práv býti z něčeho P.T.; ſeine Schuld v. odpovídati ze své viny P.; ſich v. vyvesti se, očistiti se z něčeho P.; —lich (für etw.) odpovědný z něčeho P.; für etw. v. ſein práv býti, odpovídati z něčeho P.T.; —lichkeit *f.* odpovědnosť P.; V. eines Beamten odpovědnosť úředníkova P.; —ung *f.* odpovídání P.; auf jmds. V. na něčí odpovídání P.; jmd. zur V. ziehen potáhnouti, potahovati někoho k odpovídání P.; unter eigener V. pod svým z toho odpovídáním P.

Verarbeit-en etw. věc některou vzdělati v jinou n. na jinou, zpracovati; 2. zpotřebovati něco k čemu n. nač P.T.; —ung *f.* vzdělání, zpracování; zpotřebování.

Ver-argen einem etw. někomu za zlé míti n. vzíti něco, za zlé pokládati něco P.; —armen schudnouti, ochudnouti P.; —armt schudlý; (arm gemacht) ochuzený, zchuzený P.; —arrendiren *v.* Verpachten; —arten mſ. zvrhnouti se; —äſteln ſich, —äſten ſich rozvětviti se; —äſtung *f.* rozvětvení.

Veratr-in *n.* (chem.) veratrin T.; —*um n.* (lt.) kýchavice, kýchavka (bot.).

Ver-auctioniren etwas prodávati něco dražbou P.; —ausgaben (Geld) vydati něco P., —ausgabung *f.* vydání, vydávání P.; V. von Papiergeld vydání peněz papírových P.; P.; —äußern (etw.) zciziti něco (od sebe), odciziti něco od čeho P.; (verkaufen) prodati P.; —äußerung *f.* zcizení, odcizení; prodání P.; dražba.

Verbal-adjectiv *n.*, —es Beiwort přídavné (jmeno) časoslovné T.; —e *n.* časoslovné jmeno podstatné n. přídavné T.; —endung *f.* časoslovná koncovka T.; —index *m.* obsah n. rejstřík věcný; —*is* slovný; —iſation *f.* zčasoslovení T.

Verbällen ſich den Fuß nahnísti, odraziti si nohu; V. *n.* (med.) náhnět, otlak.

Verballhornen etw. zmotati, zhájkovati něco.

Verbal-note *f.* (diplom.) nota ústní (t. pouze přečtená bez zůstavení přepisů); —ſubſtantiv *n.* podstatné (jmeno) časoslovné T.; —wurzel *f.* kořen časoslova, k. časoslovný T.

Verband (-es, Pl. Verbände) *m.* svazek P.; (Buch-) vazba; (chir.) obvazek P.; —geräthe *n.* (chir.) obvazadla *pl.*; —platz *m.* (mil.) obvaziště.

Verbann-en etw. vypověděti koho (z města, ze země) P.; die Sorgen v. zahnati starosti; —ter vypovězenec P.; —ung *f.* vypovězení, vyhnanství.

Verbarricadiren zabarikádovati, zatarasiti ulici atd.

Verbascum *n.* (lt.) divizna (bot.).

Ver-bauen (einem die Fenſter, das Licht) zastavěti komu okna, světlosť P.; v. (durch's Bauen einbüßen) prostavěti něco P.; —bauern mſ. zesedlačeti; —beißen etw. zakousnouti; ſich v. zakousnouti se do čeho.

Verbena *f.* (lt.) sporýš (lt.); —*ceae pl.* sporýšovité T.

Verberg-en etw. skrýti, skrývati, ukrývati něco před kým P.; ſich vor einem verborgen halten ukrývati se P.; —niß *n.*, —ungsort *m.* skrýše.

Verbescheiden (ein Geſuch, eine Klage) výměr dáti na žádosť, na žalobu, výměrem opatřiti žádosť, žalobu P.; jmd. vor's Gericht v. obeslati koho k soudu P.; eine verbeſchiedene Schrift spis opatřený

výměrem P.; die Klage sammt Beilagen wird dem Geklagten um seine Einrede auf 30 Tage verbeschieden žaloba i s přílohami propůjčuje se obžalovanému na 30 dní k odpovědi P.

Verbesser-lich napravitelný P.; —n etw. napraviti, opraviti něco; polepšiti čeho P.; einen Fehler in der Urkunde v. omyl v listině napraviti P.; den Lebenswandel v. polepšiti život P.; v. (z. B. ein Grundstück) zlepšiti, zvelebiti něco k. p. pozemnosť P.; —ung *f.* napravení, opravení, oprava, zlepšení, zvelebení P.; —ungsfähig polepšení schopný; —ungsmittel *n.* polepšovadlo.

Verbeug-en sich vor jmd. skloniti se před kým, pokloniti se někomu; —ung *f.* poklona.

Verbieten einem etwas zapověděti, zakázati něco P.; verbotenes Spiel zapovězená hra P.

Verbind-en etw. spojiti, spojovati něco s čím P.; eine Wunde v. uvázati n. zavázati ránu; jmd. zu etw. v. zavázati koho něčím k čemu P.; sich v. zavázati se; sich durch einen Eid v. přísahou se zavázati P.; sich ehelich v. vjíti, vstoupiti s nékým v manželství P.; einem für etw. verbunden sein býti někomu zavázán za něco; —end spojovací, svazovací, slučovací; střední; -e Kraft des Gesetzes zavazující moc zákona P.; -e Art (grm.) spojovací spůsob; —lich závazný P.; -e Handlung závazný skutek P.; einem v. sein zavázán, povinen býti komu čím P.; sich zu etw. v. machen zavázati sobě (k ruce své) někoho slibem P.; —lichkeit *f.* zavázanosť; závazek, povinnosť P.; —ung *f.* spojení, spojování; zavázání; spoj, spojek; sestava T.; eheliche V. svazek manželský P.; chemische V. sloučení.

Verbindungs-bahn *f.* spojovací dráha; —begriff *m.* spona P.; —colonne *f.* spojovací sloupec T.; —gang *m.* spojovací chodba; —gedanke *m.* spojovací myšlenka; —linie *f.* čára spojovací, spojnice T.; —maschine *f.* (mech.) spojovatel T.; —mittel *n.* spojidlo; —punkt *m.* spojiště; —röhre *f.* spojovací trouba, spojivka; —zeichen *n.* znaménko spojovací, spojovatel; spojovadlo T.

Verbitt-en etw. vyprositi si (aby se něco nestalo atd.); (einen Richter, ein Gericht) nepřijmouti soudce, n. soudu; das —e ich mir to si vyprošuju; —er *m.* zástupce.

Ver-bittern (einem das Leben) ztrpčiti komu život; —blasen (Eisenhütt.) oddýmati V.; v pecech vyhasiti; 2. (Glashütt.) sklovinu vypotřebovati; 3. (b. Maler) mlhavě vyobraziti; —blassen zblednouti; —bleiben mf. zůstati P.; bei dem bisherigen Status v. zůstati ve své míře, nechati čeho, zůstaviti něco při čem P.; das V. zůstání P.; dabei hat es sein V. na tom zůstává P.; es soll dabei sein V. haben to budiž na tom n. při tom zůstaveno P.; —bleichen zblednouti.

Verblend-en zasloniti; einen v. omámiti, zaslepiti koho; mit einer Mauer v. obezditi; v. oblepiti; zabedniti T.; —et zaslepen, a, o, ý; —ung *f.* zaslepení.

Ver-blüfft zaražený, a, o, ý; —blühen mf. odkvesti; V. *n.* odkvět; —blümen etw. zavinouti, přikrášliti T.; —blümt zavinutě, přikrášleně T.; —bluten mf. u. mh. dokrváceti; sich v. zakrváceti se; —blutung *f.* zakrvácení; —bolzen (Bauk.) zahřebiti, zaklinovati T.; nichts auf —borg (*m.*) geben nedávati nic na úvěr, nic nepůjčovati; —borgen einem etw. půjčiti komu něčeho; —borgen skrytý, ukrytý; —borgenheit *f.* skrytosť, ukrytosť P.; in der V. ve skrytě, potajmu; sich in der V. halten ukrývati se P.

Verbot (-es, M. -e) *n.* zápověď, zákaz; obstávka P.; V. auf etw. legen (z. B. auf ein Recht, eine Sache, eine Arbeit) obstaviti něco (k. př. právo, věc, dílo) P.; das V. beheben něco z obstávky propustiti P.

Verbots-gesuch *n.* obstavovací žádosť P.; —leger *m.* obstávce P.; —recht *n.* právo zapovídací P.; —rechtfertigungsklage *f.* žaloba ke spravení obstávky; —schein *m.* zápovědní n. zapovídací list P.; —werber žádající za obstávku P.; —widrig co proti zápovědi jest P.

Verbrämen etw. olemovati, oblemovati, opremovati.

Verbrauch (-es, ob. M.) *m.* zpotřebování, zpotřeba P.; —bar zpotřebovatelný, zpotřebný P.; —en etw. zpotřebovati něco nač n. k čemu P.

Verbrauchs-abgabe, —steuer *f.* zpotřebné, daň z věcí zpotřebených, daň z toho, co se potřebuje P.; daň ze spotřeby; —stempel *m.* zpotřebný kolek P.

Verbraucht zpotřebovaný, opotřebovaný T.; otřený.

Verbrausen mh. u. mf. došuměti.

Verbrech-en etw. ulomiti; (vlt.) das Gesetz v. zákon přestoupiti; zločin spáchati; (vlt.) den Kopf v. propadnouti hlavu; V. (-s, unv. M.) *n.* zločin; zločinnosť P.; —ensgegenstand *m.* věc zločinná P.; 2. (*corpus delicti*) věc doličná P.; —er *m.* zločinec P.; —erisch zločinný P.; -e That zločinný skutek, zločin P.

Verbreit-en etw. rozšířiti něco P.; eine Nachricht v. rozhlásiti, roznesti pověsť P.; eine Schrift v. roznášeti n. rozšiřovati spis P.; Gerüchte über jmd. v. rozhlašovati, roznášeti koho P.; —et rozšířený; —er *m.* rozšiřovatel; roznašeč, rozhlašovač P.; —ung *f.* rozšíření, rozšiřování.

Verbrenn-anstalt *f.* palnice; —bar spalebný; —en etw. spáliti T.; mf. shořeti T.; sich die Hand v. spáliti se do ruky, připáliti si ruku; —lichkeit *f.* hořlavosť, spalitelnosť; —ung *f.* shoření; spálení T.; (Wunde) popálenina, spálenina; —ungsproceß *m.* (chem.) chod n. pochod n. postup spalovací, p. při spálení, při shoření T.; —ungspunkt *m.* bod zápalu, bod zápalový T.; —ungstemperatur *f.* teplota zápalná, teplo spalné T.

Ver-briefen (eine Sache) utvrditi co listem (písemně) P.; sich v. zavázati se listem P.; —brieft listem stvrzený; etw. —brochen haben zločinu se dopustiti; *v.* Verbrechen; —brüdern sich sbratřiti se, pobratřiti se s někým P.; —brüderungsfest *n.* slavnosť sbratření, slavnosť sbratřovací; —brühen spařiti, opařiti; —buchen, —büchern zapsati něco knihami; zapsati, vložiti něco do knih P.; (kfm.) v knihu vepsati; —bücherte Forderung pohledávka knihovní P.

Verbum *n.* (lt.) slovo; časoslovo.

Ver-bunden zavázán, zavázaný, obvázaný; spojený; spojitý; v. sein zavázán býti (na př. slibem, přísahou) P.; —bünden spolčiti, sjednotiti; sich mit einem v. spojiti se n. spolčiti se s kým; *pl.* die —bündeten spojenci; —bündniß (-sses, M. -sse) *n.* svazek, spolek.

Verbürg-en einem etw. uručiti, urukovati, zaručiti komu něco něčím P.; die Kosten v. urukovati n. zaručiti pro škody a náklady P.; die Einhaltung des Vertrags v. ur. za držení smlouvy, ur. k dostiučinění smlouvě P.; —t zaručen, a, o, ý; —tes Geschäft uručená věc P.; —ung *f.* uručení, zaručení P.

Ver-bürsten (Wasserb.) zaštětiti T.; —büßen (e. Strafe) přestáti trest; —butten mf. zakrněti, zakrsati; —cautioniren jistotu dáti za něco; —cautionirter Beamte úředník jistec P.; —cautionirung *f.* dání jistoty P.; —clausuliren něco doložkou opatřiti P.

Verdacht (-es, ob. M.) *m.* podezření, domnění P.; (subj.) podezřelosť P.; jmd. in V. haben domnění míti na někoho n. o někom; v podezření míti někoho P.; —sgrund *m.* příčina podezření, příčina podezřelosti P.; verdächtig podezřelý něčeho n. v něčem P.; der Flucht v. podezřelý útěku P.

Ver-dachung *f.* (eines Fensters) římsa n. přístřeší okna, římsa n. přístřeší okenní T.; —dämmen zahraditi.

Verdamm-en einen odsouditi,

zatratiti; —niß *f.* odsouzení; zatracení; —t zatracený.

Ver-dampfen (chem.) odpařiti se, vypařiti se, vypařovati se, odkouřiti se, odkuřovati se T.; v. laſſen odpařiti, vypařiti, vypařovati T.; —danken einem etw. děkovati komu z čeho.

Verdau-en tráviti, ztráviti, zažiti; —lich záživný; -keit -osť; —ung *f.* trávení, ztrávení, ztrav T.; zažití.

Verdauungs-kraft *f.* zažívavosť, moc n. síla zažívací n. trávicí; —mittel *n.* (med.) prostředek vytravovací; —organe *pl. n.* travidla T.; —ſaft *m. v.* Chylus; —ſyſtem *n.* ústrojstvo zažívací.

Verdeck (-es, M. -e) *n.* ukrytina; (Schiffb.) paluba; —en etw. přikryti, zakryti; zastříti; zaklopiti; —ung *f.* (aſtr.) zakrytí T.

Verderb (-es, ob. M.) *m.* zkáza; —en etw. zkaziti něco P.; zatratiti; zmařiti; ſich v. zkaziti se, na zkázu, ve zkázu přijíti P.; V. (-s, ob. M.) *n.* zkáza, zkažení P.; Jmd. in's V. ſtürzen v záhubu koho uvesti, uvrci; —er *m.* zhoubce; —lich porušitelný; 2. záhubný, zhoubný; —niß *n. et f.* zkáza; porušení; —ſam kazivý.

Ver-deutlichen etw. zřetelným učiniti, uzřetelniti T.; —deutſchen zněmčiti, poněmčiti, v jazyk německý převesti; —dichten etw. (chem.) zhustiti, ztužiti T.; ſich se; —dichtung, —dickung *f.* zhuštění, ztužení T.; —dicken etw. zhustiti; zmozoliti; —dickung *f.* zhuštění, ztužení; mozolnosť.

Verdict (-es, M. -e) *n.* (engl.) usouzení, rozsudek, rozhodnutí, výrok poroty.

Verdielen (Bauf.) podlahu položiti T.

Verdien-en etw. vydělati něco P.T.; ſich ſelbſt den nöthigen Unterhalt v. vydělati sobě potřebnou výživu P.; v. (würdig ſein) hoden býti čeho, zasloužiti něco n. něčeho P.T.; Lob, Strafe v. zasloužiti pochvalu, trest P.; eine vollen Glauben —ende Urkunde listina úplné víry hodná P.; —te Strafe zasloužený trest P.; wie viel Glauben eine Urkunde —e mnoho-li víry dáti sluší listině P.

Verdienst (-es, ob. M.) *m.* výdělek, mzda P.; výsluha T.; 2. V. (-es, M. -e) *n.* zásluha P.; —kreuz *n.* kříž za zásluhy, kříž záslužný P.; militäriſches V. vojenský kříž pro zásluhy P.; —lich záslužný, zasloužilý; -keit -osť P.; —medaille *f.* záslužný peníz P.; —orden *m.* záslužný řád P.; —voll zasloužilý; záslužný P.; —zeugniß *n.* vysvědčení výdělečné P.

Verding-e *m. et n.* zjednání P.; —en jmd. (einem etw.) zjednati koho k čemu P.; ſich v. zjednati se, dáti se zjednati (k něčemu) P.

Verdolmetschen přetlumočiti něco (na jazyk jiný) P.

Verdoppel-n etw. zdvojnásobiti něco P., zdvojiti, odvojiti; die Geldſtrafe v. zdvojnásobiti pokutu peněžitou P.; —ung *f.* zdvojení; —ungszeichen *n.* znaménko zdvojovací, zdvojovatel T.

Ver-dorben zkažený, porušený T.; -dorren mſ. uschnouti, svadnouti; vypráhnouti; —drängen einen vytisknouti koho z čeho, od někud, odtisknouti koho od čeho P.; jmd. aus dem Amte v. vytisknouti koho z úřadu P.; —drehen etw. přetočiti, překroutiti; den Sinn, eine Rede v. překroutiti řeč, natahovati slova P.; das Recht, das Geſetz v. natahovati práva, zákon k něčemu P.; —dreifachen ztrojnásobiti, otrojiti; -ung otrojení; —drießen unperſ. mh.; ſich keine Mühe, keine Koſten v. laſſen nelitovati práce, nákladu v něčem P.; das —drießt mich to mě mrzí; unverdroſſen neomrzelý; —drießlich mrzutý, nevrlý; protivný; —druß (-ſſes, ob. M.) *m.* mrzutosť, nevole; —dummen zhlupiti, ohlupiti; ohlupačiti; -ung ohlupačení.

Verdunkel-n etw. zatemniti, přitemniti; —t zatmělý, temný T.; —ung *f.* zatemnění; 2. zatmělosť, temnosť T.

Verdünn-en zřediti, rozřediti; —t rozředěný, zřídlý T.; —ung *f.*

ztenčení, ztenčování; 2. zředění, rozředění; 3. řídkosť, rozředěnosť T.

Verdünst-en *v.* Verdampfen; -ung *f.* odpar, odpařování T.; —ungs-wärme *f.* teplo parou pohlcené T.

Ver-düstern zasmušiti; —dutzt zaražen; —edeln etw. šlechtiti, ušlechtiti, zešlechtiti; —edlung šlechtění, ušlechtění, zešlechtění (citu) T.

Verehelich-en jmd. oddati koho s kým P.; (v. Frauensp.) vdáti, provdati za někoho P.; (v. Mannsperſ.) oženiti koho; sich v. vjíti, vstoupiti s někým v manželství P.; (v. Frauensp.) vdáti se, provdati se, jíti za muže P.; (von Mannsp.) oženiti se, pojíti n. vzíti ženu n. za ženu P.; —ung *f.* vstoupení v manželství, snětí manželské, sňatek manželský P.

Verehr-en einen ctíti koho, vzdávati komu česť, počesť P.; —ung *f.* poctění, počesť P.; pocta; meine V.! má úcta!

Vereiden *v.* Beeiden.

Verein (-es, M. -e) *m.* (V. zum Wohle hilfsbedürftiger Kinder, V. für Geschichte rc.) jednota P., spolek.

Vereinbar *adj.* spojný; —en sjednotiti, spojiti P.; *v.* Vereinigen; -lich sjednotitelný, spojitelný P.; etwas mit der Pflicht v. finden shledati, že se něco s povinností srovnává P.; —ung *f.* narovnání, shoda.

Verein-en *v.* Vereinigen; mit —ten Kräften spojenými silami P.

Vereinfach-en (eine Arbeit) učiniti něco prostší, prostější P.; zjednodušiti; —ung *f.* zjednodušení.

Vereinig-en sjednotiti, spojiti; srovnati koho s kým; pojmouti n. spojiti v jedno T.; die Lande zu einem Staatskörper v. sjednotiti země v jedno tělo státní P.; sich v. (mit einem) sjednotiti se; —ung *f.* sjednocení, spojení, srovnání P.

Vereinigungs-band *n.* spojidlo, spojovadlo; —punkt *m.* spojiště T.; —recht *n.* právo k sjednocování-se P.; —zeichen *n.* spojivka.

Vereins-büchel *n.* knížka spolková; —gesetz *n.* zákon o spolcích, zákon spolkový; —jahr *n.* rok spolkový (rok, jak jej přijal některý spolek); —präses, —präsident přednosta spolku; —statuten *pl.* pravidla jednoty P., stanovy spolkové; —thaler *m.* spolkový dolar; —zeichen *n.* znamení, známka jednoty P.

Vereinzel-n etw. zrůzniti, rozkouskovati; —t ojedněly T.; *adv.* různo, na různo, po různu, každý zvláště, každý sám o sobě P.; —ung *f.* zjedinělosť; —ungssystem *n.* (im Strafverfahren) samotenství P.; (polit.) soustava rozdrobovací.

Ver-eiteln einem etw. překaziti komu v čem, překaziti něčemu P.; zmařiti něco P.; die Absicht v. překaziti úmyslu P.; —eitern sich zhnojiti se, podebrati se; —enden mh. u. mf. dokonati, zhynouti; —engen, —engern zúžiti, ztísniti; sich v. ztěsněti; -ung zúžení, ztěsnění, stísněnosť, těsnosť, těsnota; —erben etw. auf jmd. zůstaviti něco v dědictví P.; —erblich dědítelný P., dědičný; —erbung *f.* zůstavení čeho v dědictví P.; —ewigen zvěčniti; zemříti; —ewigt zemřelý, nebožtík (zvěčnělý).

Verfahr-en říditi P.; mündlich, schriftlich v. říditi ústně, písemně P.; (von Seite der Parteien) ústně, písemně při líčiti P.; v. (untersuchen) vyšetřovati něco při kom P.; mit einem v. nakládati s kým, zacházeti s kým; wider jmd. peinlich v., nach dem Strafgesetze v. přikročiti, přikračovati k někomu právem trestním, nastupovati na koho, pokračovati proti někomu dle zákona trestního P.; wider jmd. gerichtlich v. nastupovati na někoho soudem P.; in einer Sache v. postupovati, před se jíti ve věci P.; naložiti s věcí T.; die Mauth, den Zoll v. projeti mýto, clo P.; sich v. fig. zavrávorati; das V. řízení P.; nakládání s kým; přikračování k někomu, nastupování na koho, postupování, předsejití P.T.; V. in Preßsachen řízení ve věcech tiskových, řízení v příčině tisku P.; rechtliches V. über Verbrechen právní řízení v příčině zločinův P.; —ung *f.* řízení P.; —ungsart, —ungsweise

f. spůsob řízení P., spůsob postupování v čem, spůsob nakládání s čím T.

Verfall (-es, ob. M.) *m.* klesání, hynutí, zhynutí; pád T.; (Falliment) úpadek P.T.; (Einbußung) propadení P.; V. der Sitten úpadek mravův; in V. kommen klesati; in V. und Schaden kommen pád a škodu vzíti, k pádu a ke škodě přijíti P. T.; (Dach-) vyšetření odkapu T.; (kfm.) bei V. až projde lhůta T.; —en mſ. rozpadati se; hynouti, ztráceti se; in etw. v. upadnouti v něco P.; in Armuth, in Ungnade, in Untersuchung, in Strafe v. upadnouti, přijíti v chudobu, v nemilosť, u vyšetřování, v pokutu P.; in eine schwere Krankheit v. padnouti do těžké nemoci; auf etw. v. přijíti na něco, dopátrati se čeho; v. (von einer Sache) propadnouti něco někomu n. k někomu, něčemu n. k něčemu P.; *v.* in Verfall kommen; das Gut fällt auf den Fiskus, das Leben an den Lehensherrn, die Geldbuße an die Armenkasse statek propadá fisku n. k fisku, manství pánu, pokuta peněžitá k pokladnici chudých P.; —ene Caution propadlá jistota P.; ein durch Nichtgebrauch —enes Recht promlčené právo P.; ein durch Nichteinlösung —enes Pfand prostálý základ P.; —ene Frist lhůta prošlá P.; —ener Betrag einer Schuld dluh, k jehož zaplacení čas prošel, dluh záplatný, splatný, dluh dospělý k zaplacení P.T.; —ene Zinsen úroky dospělé k zaplacení P.T.; —ener Wechsel směnka dospělá k vyplacení P.T.; směnka prošlá; v. (v. Kranken) přepadlý.

Verfällen odsouditi koho k čemu; jmd. in den Ersatz der Unkosten v. odsouditi někoho k náhradě škod P.

Verfallen-heit *f.*, —sein *n.* (z. B. eines Vergleichens, einer Caution) promlčenosť, propadlosť (horní propůjčky, jistoty) P.

Verfällig *adj.* propadlý.

Verfalls-tag *m.* (eines Wechsels) den směnečné dospělosti, den, kterého směnka dospívá k zaplacení P.T.; —zeit *f.* (b. einer Zahlung) čas prošlý ku placení, čas ku placení P.; (b. Wechseln) prošlý čas při směnkách, čas směnečné dospělosti P.; bei Meßwechseln tritt die V. ein při směnkách veltržních nastává dospělosť, směnky veltržní dospívají (k vyplacení) P.; —zeitbuch *n.* kniha lhůtní T.

Verfälsch-en etw. porušiti, falšovati, zfalšovati, padělati T.; die Münze v. falšovati minci P.; den Wein v. *v.* Zurichten; —er *m.* porušovatel; falšovatel P.; —ung *f.* falšování P.; V. echter Urkunden, öffentlicher Creditspapiere falšování pravých listin, veřejných úvěrných papírův P.; V. der Getränke porušování nápojův P.

Ver-fangen *n.* (des Athems) zajíkačka; —fänglich úskočný; -e Frage úskočná otázka P.

Verfass-en etw. zříditi; učiniti; udělati, složiti něco P.; schriftlich v. sepsati P.; die Beweisschrift v. udělati, sepsati průvodný spis P.; ein Buch, ein Gesetz v. složiti, sepsati knihu, zákon P.; die Vertheilung des Vermögens v. udělati (písemný) rozvrh majetnosti P.; v. (b. Zimmerl.) vázati; —er *m.* (einer Schrift) spisovatel P.; sepsatel; V. (eines Gedichtes *etc.*) skladatel; —ung *f.* (eines Buches) sepsání, složení P.; (Einrichtung) zřízení; städtische v. zř. městskéP.; Landesv. zřízení zemské P.; (Constitution) ústava P.

Verfassungs-mässig dle ústavy, ústavní (-ný) P.; -e Gewalt ústavná moc P.; —partei *f.* strana ústavní; —treu věrný ústavě, ústavověrný; —urkunde *f.* ustavovací listina P.; ústavní listina; —werk *n.* ustavovací dílo P.; dílo ústavní; —widrig protiústavní, co proti ústavě jest, co se příčí ústavě P.

Ver-faulen mſ. shníti, zetlíti, zpuchřeti; —fechten etw. hájiti něčeho, obraňovati; —fechter *m.* obhájce; —fehlen mh. (den Weg oder des Weges) chybiti se čeho; —fehlt

pochybený; nevhodný T.; —fehmen do klatby dáti; —feinden znepřáteliti; sich se; —feinen, —feinern, zjemniti; zteniti, vyten., vybrousiti T.; fig. zešlechtiti; —feinerung f. ztenĕnosť, vytenĕnosť, vybroušenosť T.

Verfertig-en etw. dělati, udělati, učiniti P.; (fertig machen) hotoviti. shotoviti něco P.; falsche Urkunden v. dělati falešné listiny P.; —er m. dělatel, hotovitel P.; —ung f. dělání, udělání, učinění; hotovení, shotovení P.

Ver-fetten ztučněti; —filzen zplstiti sich se; —finstern zatemniti, zatmíti, zamračiti; sich se; —finsterung f. zatemnění, zatmění, mrákota; —fitzen zmotati; —flachen změlčiti; —flacht fig. mělký; planý; —fliegen prchnouti, uprchnouti; (v. Dunst) vypařiti se; —flossen uplynulý, minulý, přešlý; —fluchen zakleti; —flucht zatracený (scherzh. —flüchst zatrápený, spropadený); —flüchtigen dáti vykouřiti, vypáchnouti; sich v. vykouřiti se.

Verfolg (=es, oh. M.) m. postup, pokračování, běh; im =e der Zeit během času; —en einen stíhati koho P.; (mittels Nacheile) honiti koho P.; pronásledovati koho; jmd. mittels Steckbrief v. stíhati někoho listem zatykacím P.; strafbare Handlungen gerichtlich v. stíhati soudem trestné skutky P.; sein Recht gegen jmd. v. hleděti k někomu o své právo, domáhati se svého práva P.; seinen Weg v. svou cestou před se jíti P.; den Rechtsweg v. po právu jíti, pořadem práva jíti P.; einen Gedanken v. stopovati myšlenku T.; sledovati; —er m. stíhatel, honitel P., pronásledovník; —ung f. stíhání, honění P., pronásledování; sledování.

Verfracht-en posílati, zasílati (zboží); —er m. zasílatel; —ungsgeschäft n. v. Verladungsgeschäft.

Verfrieren mf. zmrznouti, zamrznouti; 2. zimomřivým býti.

Verfrüht přenáhlený, příliš časný.

Verfüg-bar s čímž dle libosti lze naložiti P.; =er Fond výdajný základ P.; výdajný fond T.; =er Beamte příkazný úředník P.; —barkeit (der Beamten) příkaznosť úředníkův P.; der Beamte ist im Zustande der V. úředník jest příkazný P.; —en etw. přikázati, nařídíti, opatřiti něco P.; über etw. v. přikázati, nařídíti o čem, opatření učiniti o čem, naložiti s čím P., ustanoviti o něčem T.; über die Gemeindeeinkünfte nach Willkür v. o důchodech obecních podle vůle nařizovati P.; über ein Gesuch v. vyříditi žádosť P.; sich an einen Ort v. jíti, odebrati se v nějaké místo P.; —ung f. příkaz, nařízení, opatření, naložení P.; ustanovení T.; einem etw. zur V. stellen v něčí moc něco položiti, někomu něco v moc dáti, v řízení a moc poručiti P.T.; eine V. treffen učiniti opatření; eine V. erlassen v. Verfügen; letztwillige V. poslední pořízení (o něčem) P.

Verführ-en (Waaren) rozvážeti; dovážeti, přivážeti; odvážeti P.; Jmd. v. svesti, zavesti koho k čemu P.; eine Person unter Zusage der Ehe v. svesti osobu za připovědí k manželství P.; —er m. (von Waaren) rozvažeč P.; V. einer Person svůdce P.; —erisch svůdný P.; —ung f. (v. Waaren) rozvážení P.; (einer Person) svedení, svod P.; V. zum Mißbrauche der Amtsgewalt svedení k zlému užívání moci úřední P.; V. zur Unzucht svedení ke smilství P.

Ver-füttern etw. zkrmiti, krmením vypotřebovati; —gangen minulý; =e Zeit (grm.) minulý čas T.; —gangenheit f. minulosť P.; —gänglich pomíjející; —ganten v. Versteigern.

Vergeb-en etw. zadati; eine Stelle, ein Amt v. osaditi místo, úřad P.; einem ein Verschulden, eine Strafe v. odpustiti, prominouti komu vinu n. trest P.; seine Rechte v. utratiti svých práv P.; seinem Rechte nichts v. od práva svého v ničemž neupouštěti, neustupovati

P.; (Kartenſp.) předati; —ene Arbeit marná práce; —ens *adv.* darmo, zdarma, nadarmo, marně; —lich *adj.* marný, daremný; odpustitelný; *adv. v.* Vergebens; —ung *f.* odpuštění.

Vergebühren poplatek z něčeho vyměřiti; poplatek uložiti.

Vergegenwärtigen etw. zpřítomniti, věc jako přítomnou představiti T.

Vergehen mſ. zajíti, zmizeti, ztratiti se; minouti, pominouti; ſich v. přečiniti čím proti komu, přečiniti něco P.; gegen Jmd. mit Worten ſich v. přečiniti proti někomu slovy P.; (v. Frauensperſ.) zmrhati se, dopustiti se; das V. přečin P.

Vergeistig-en zduchovniti T.; ſich v. zduchovněti T.; —ung *f.* zduchovnění P.

Vergelt-en einem etw. odplatiti komu (za něco), odplatiti se komu, odsloužiti se čím P.; Gleiches mit Gleichem v. odvetiti něco; v. mstíti, pomstíti čeho P.; —er *m.* odplatitel; mstitel P.; —ung *f.* odplátka, odsloužení, odvet, vet za vet P.; —ungsrecht *n.* právo odvetu, právo odvetné P.

Vergesellschaft-en ſich (mit einem) sdružiti se s kým; —ung *f.* družení, sdružení, sdružování; sdruženosť; družnosť, družitelnosť, sdr., družebnosť; druživosť.

Vergessen (eine Sache od. einer Sache) zapomenouti čeho P., zapomenouti na něco; ſich in etw. v. zapomenouti se na něco n. nad čím P.; v. (einer Sache) *adj.* zapomnělý; zapomínavý; —heit *f.* zapomenutí, nepaměť P.T.; ſich mit V. entſchuldigen vymlouvati se nepamětí P.; aus V. etw. thun činiti něco z nepaměti P.; vergeßlich zapomínavý, zapomělivý, nepamětlivý; unv. nezapomenutelný; -keit -osť (T.). [na čele v štětku sestřížené.

Vergette *f.* (fr.) štětka; 2. vlasy

Vergeuden (ſein Vermögen) promrhati, promarniti.

Vergewissern etw. zjistiti co; uvésti něco ve skutečnosť P.

Vergift-en einen otráviti koho P.; ſich v. otráviti se P.; —er *m.* travič; otravce, otravitel P.; —erin *f.* travička, otravitelka P.; —ung *f.* otrávení P.

Vergissmeinnicht *n.* pomněnka, nezabudka *Myosotis* (bot.).

Ver-gittern (ein Fenſter) zamřížiti, zamřežovati (okno) P. T.; —glaſen zaskliti, sklem opatřiti.

Vergleich (-es, Pl. -e) *m.* narovnání, porovnání P.; srovnání, přirovnání; připodobení, připodobnění T.; gütlicher V. porovnání přátelské P.; den V. ſchließen *v.* ſich Vergleichen; —bar rovnatelný; —en (etw. mit etw., zwei Dinge mit einander *etc.*) přirovnati jedno k druhému, srovnati jedno s druhým P., připodobiti, připodobniti T.; die Handſchriften mit einander v. přirovnati rukopis k rukopisu P.; die Abſchrift mit der Urſchrift v. srovnati přepis s prvopisem P.; den Gewinn mit dem Verluſte v. srovnávati zisk se ztrátou P.; ſtreitende Parteien v. srovnati, smířiti koho s kým P.; ſich mit jdn. v. porovnati se, srovnati se, smířiti se s kým P.; (verabreden) smluviti se, umluviti se, snesti se s kým o něco P. T.; auf einen Schiedsrichter ſich v. umluviti se o rozsudího; —end srovnavací; -e Sprachkunde srovnavací jazykověda n. mluvověda T.

Vergleichs-intimat *n.* návěští o narovnání P.; —protokoll *n.* protokol v příčině narovnání P.; —verfahren *n.* řízení v příčině narovnání, řízení narovnací; —verſuch *m.* přičinění-se o narovnání P.

Vergleichung *f.* porovnání, srovnání; smíření; smluvení, umluvení P.; —sform *f.* (gram.) stupeň T.; —spunkt *m.* střední člen srovnávání n. srovnavací T.; —sweiſe *adv.* porovnáním, způsobem porovnavacím.

Ver-glommen zetlelý; —glühen (chem.) žíhati T.; mſ. dohořeti; —glühofen *m.* pec žíhací T.

Vergnüg-en einen těšiti, potěšiti; upokojiti, spokojiti; vyrážeti;

sich v. (an etw., mit etw.) obveselovati se, vyrážeti se; das V. (oh. M.) potěšení, rozkoš, libosť, veselí, kratochvíle; V. woran finden potěšení z čeho n. v čem míti T.; —lich, —sam rozkošný; 2. spokojený; —ling *m.* rozkošník; —ung *f.* spokojenosť; utěšení; rozkoš; —ungsfahrt *f.* zábavná jízda; —ungszug *m.* (Eisenb.) zábavný vlak.

Vergold-en etw. zlatiti, pozlatiti T.; ozlatiti; —er *m.* pozlacovač; —ung *f.* zlacení, pozlacení, pozlacování T.; feurige V. pozlacení ohnivé, v ohni, za horka T.; galvanische V. galvanické pozlacení T.; kalte V. pozlacení studené, za studena T.

Ver-gönnen einem etw. dopřáti komu čeho; —göttern, —göttlichen zbožniti, zbožňovati; —graben zahrabati; —grasen přižínati; —greifen sich an jmd. násilně na někoho vztáhnouti ruku, sáhnouti na někoho mocí, násilím P.; sich an einer fremden Sache v. sáhnouti na cizí statek P.

Vergrösser-n etw. zveličiti, zvěčšiti něco P.; povýšiti něco; sich se; —ung *f.* veličení, věčšení, zvěčšení, povyšování T.; (math.) věčšení, zvěčšování T.; einfache jednoduché zvěčšování; vielfache násobné zvěčšování T.

Vergrösserungs-form *f.* tvar zvěčšovací; forma uveličovací, zhrubovací; —glas *n.* zvěčšovací sklo, drobnohled; —wort *n.* slovo zhrubovací T., slovo uveličovací.

Ver-gunst *f.*: mit V. s dovolením; —günstigen einem etw. dovoliti; —günstigungstage *pl.* výhodní dnové P.

Vergüt-en etw. napraviti něco P.; nahraditi T.; die Schaden und Unkosten v. škody napraviti, nahraditi P.; —ung *f.* náprava, napravení P.; (Ersatz) náhrada P.T.; (Belohnung) odměna P.; V. für Unkosten náprava pro škody P.; V. für Abgaben náhrada dávek P.; sich V. verschaffen nápravu sobě učiniti; přivesti sobě něco k nápravě P.; V. leisten *v.* Vergüten; —ungsbetrag *m.* suma nápravná, suma náhradná P.T.

Verhaaren mh. (zool.) línati (u chlupatých čtvernožcův) T. [hau.

Verhack (-es, M. -e) *m. v.* Ver-

Verhaft (-es, oh. M.) *m.* zatčení P., zatknutí; in V. nehmen, —en einen zatknouti koho proč, jmouti koho; —sbefehl *m.* rozkaz zatykací P.; —sbrief *m.* zatykací list P.; —ung *f.* zatčení, zatknutí P.; (Arrest) vězení P.

Verhallen dozníti; der Klang verhallt, der Ton verhallt zvuk se ztrácí.

Verhalten etw. zadržeti něco; (den Athem) zadržovati, zatajovati (dech); (jmd. zu etw.) připraviti, přidržeti, připuditi (přidržovati) koho k čemu P.; jmd. zur Zeugenschaft v. připraviti někoho k tomu, aby svědčil, přidržeti někoho k dání svědectví P.; die Schüler zu den Prüfungen v. přidržeti (přinutiti) žáky ke zkouškám P.; v. (wdm.) skrývati; sich v. chovati se, zachovati se některak v něčem n. při čem P.; (math.) míti se T.; Käufer und Verkäufer haben sich der Stipulation gemäß gegen einander zu v. kupec i prodavač podle výminek k sobě se chovejte P.; falls sich die Sachen anders v. würden pakliby co jiného v tom bylo P.; die Sache verhält sich so věc takto jest P.; eine Sache verhält sich zur andern wie . . věc jedna proti druhé jest jako . . , věc jedna se rovná n. má se k druhé jako . . P.; das V. zu etw. připravení, přidržení, připuzení (přimusení) koho k čemu; 2. chování, chování-se P.; V. und Fortgang chování a prospěch P.

Verhältniss (-sses, M. -sse) *n.* (zu etw.) poměr; (Beschaffenheit) způsob, povaha P.; (Umstände) okolnosti P.; (Proportion) srovnání, srovnalosť P.; spojení, svazek P., —exponent *m.* (math.) udavatel, vykladatel poměru T.; —glied *n.* (math.) člen (poměru) T.; —mäßig *adj.* poměrný; *adv.* dle míry P.; —quotient *m.* (math.) udavatel poměru

(měřického) T.; —wort *n.* předložka T.; —zahlen *pl.* čísla poměrná T.

Verhaltung *f.* chování, zachování P.; —szeugniß *n.* list zachovací P.

Verhand-eln (etw., mit einem) (überhaupt) jednati s kým oč, smlouvati se s kým P.; (vor Gericht) říditi P.; líčiti při n. věc P.; die Nothdurften mundlich od. schriftlich v. ústně n. písemně při líčiti P.; mit den Gläubigern wegen Nachlaß v. jednati s věřiteli o slevení P.; v. (verkaufen) prodati, prodávati P.; gestohlenes Gut v. prodávati věc ukradenou; —lung (M. -en) *f.* jednání; řízení; slyšení pře; líčení pře P.; V. des Reichstags jednání sněmu říšského P.; V. prodání, prodej P.: —lungstag *m.* den řízení P.; —lungstagfahrt *f.* stání, srok k řízení P.

Verhäng-en etw. zastříti, zakryti; popustiti (otěž); etw. über od. wider jmd. v. dáti, vydati koho v něco, uložiti komu co P.; über jmd. die Curatel v. dáti někoho v opatrovanství, dáti opatrovníka někomu P.; wider jmd. eine Strafe v. uložiti někomu trest, vydati někoho v trest P.; Gott hat es —t Bůh to dopustil; mit —tem Zügel spuštěnou uzdou (t. cvalem); —niß (-sses, M. -sse) *n.* dopuštění (boží); —nißvoll *adj.* osudný; nešťastný.

Ver-harren mh. u. mf. (auf etw.) trvati, setrvati, zůstati na čem T.; —harrlich vytrvalý, setrvalý; —harschen mf. okorati; —harten mf. stvrdnouti; —härten etw. zatvrditi; —härtung *f.* zatvrzení; (med.) stvrdlina; —haßt nenáviděný.

Verhau (-es, M. -e) *m.* (*n.*) zásek, záseka, záruba, zátyň; —en rozsekati; zasekati, zaklestiti; zutínati; sich v. zasekati se.

Ver-heben (einem etw.) vytýkati někomu něco; sich —heben polámati se; —heeren (ein Land, eine Stadt) pleniti, popleniti (zemi), zhubiti, pohubiti; —heften sešiti, sepnouti.

Verhehl-en (eine Person) přechovávati koho tajně P.; (eine Sache) skrývati, ukrývati něco P.; tajiti se s čím; gestohlenes Gut v. ukrývati kradenou věc P.; —ung *f.* přechovávání; ukrývání.

Ver-heilen celiti; —heimlichen tajiti, zatajiti něco před kým; tutlati něco; das Feuer v. tutlati oheň; —heimlichung *f.* tajení, zatajení; tutlání P.; V. der Geburt zatajení porodu P.; —heiraten *v.* Verehelichen; —heirathet (Mann) ženat; (Weib) vdaná; —heißen (einem etw.) slíbiti, přislíbiti, připověděti; —helfen (einem zu etw.) dopomoci komu čeho P.; einem zu seinem Rechte v. dopomoci někomu práva P.; —herrlichen oslaviti, zvelebiti; —hetzen štváti, poštívati na koho P.; —hetzung *f.* štvaní, poštívání.

Verhinder-n (etw., einen an etw.) překaziti komu v čem, překaziti čemu P.; překážeti, vaditi komu v čem, překážeti n. vaditi čemu P.; (beschäftigen) zaneprazdňovati koho čím P.; ein Zufall wodurch die Partei —t wurde zu erscheinen příhoda, kteráž by straně přijíti překážela P.; sich von niemand v. lassen nedávati sobě žádnému překážeti P.; —ung *f.* překážka, závada, zaneprázdnění P.; V. der Gerichtspersonen překážka soudním osobám zašlá P.; bei längerer V. kdyžby překážka déle trvala P.; —ungsfall *m.* když překážka komu zajde P.; im V. des Präsidenten v nepřítomnosti předsedního pro překážku P.

Verhoffen *v.* Hoffen; wider V. proti nadání, mimo n., nenadále P.

Verhöhn-en einen posmívati se komu n. čemu, rouhati se komu, nad kým n. nad čím P.; —ung *f.* posměch, rouhání T.

Verhör (-es, M. -e) *n.* výslech, vyslýchání P.; ordentliches V. des Beschuldigten řádné vyslýchání obviněného P.; — en einen vyslechnouti, vyslýchati koho v čem, o čem P.; die Zeugen über die Weisartikel v. slyšeti, vyslýchati svědky o článcích průvodních P.

Verhornen mf. zrohovatěti.

Verhör-stube *f.*, —zimmer *n.* vyslýchárna.

Verhüll-en etw. zakryti, zastříti, zahaliti něco P.; —t zastřený, přistřený, zakrytý T.; *adv.* pod obalem, s obalem, pod zástěrou; -te Worte slova zakrytá P.; —ung *f.* zakrytí, zastření.

Ver-hungern mſ. hladem umříti; —hunzen etw. zohaviti, zohyzditi.

Verhüt-en (ein Uibel) vyvarovati něčemu n. něco P.; (abwenden) odvrátiti, odchýliti něco od koho P.; —ung *f.* vyvarování; odvrácení, odchýlení; —ungsmittel *n.* prostředek vyvarovací P.; záchrana.

Verifi-cation *f.* (lt.) (math.) upravdění T.; upravení; stvrzení; —cator (-s, M. -en) *m.* upravovatel; stvrzovatel; —ciren upravditi, spravditi; upraviti; stvrditi.

Verinteressiren *v.* Verzinſen.

Verirr-en ſich in etw. pobloudití v čem P., zblouditi, zablouditi; —ung *f.* poblouzení P.

Veritable (fr.) pravdivý, pravý, *Veritas f.* (lt.) pravda.

Verjagen (einen von Haus und Hof) zahnati, zapuditi koho.

Verjähr-en promlčeti něco (právo) P.; —tes Recht promlčené právo; —te Zinſen promlčené úroky P.; —tes Vorurtheil zastaralý předsudek P.; —ung *f.* (eines Rechtes) promlčení (práva) P.

Verjährungs-frist *f.* lhůta promlčená; lhůta promlčná P.; —recht *n.* promlčené právo P.; —zeit *f.* čas promlčený; čas promlčný P.

Verjammern (das Leben) probědovati (svůj život). [—ung *f.* ztalovění.

Verjauch-en talověti, ztalověti;

Verjüng-en zmladiti, obnoviti; (Gewichte *etc.*) zmenšiti T.; ſich se; —ter Maßſtab zmenšená míra P.; —ung *f.* zmlazení; V. (z. B. der Monarchie) obnovení (císařství) P.; V. der Säule (Bauk.) zúžení sloupův T.

Ver-kalken (chem.) ztrupeliti T.; —kälten ſich nastuditi se, zastuditi se; —kämmung *f.* (b. Zimmerm.) zakampování T.; —kappt zakuklený.

Verkauf (-es, M. Verkäufe) *m.* prodej P.; V. falſcher, unreiner Arzneien prodej nepravých, nečistých léků P.; —en (einem etw.) prodati, prodávati P.

Verkäuf-er *m.* prodavač, prodavatel, prodávající P.T.; —lich prodajný P.; -es Gewerbe prodajná živnosť P.; -es Handwerk prodajné řemeslo P.

Verkaufs-auftrag *m.* svěření něčeho ku prodeji, svěřený prodej P.; (Tröbelvertrag) smlouva vetešní P.; —buch *n.* kniha prodejův, kniha prodejová, prodejník T.; —gewölbe *n.*, —laden *m.* krám (*sl.* sklep) P. T.; —niederlage *f.* sklad prodejného zboží P.; sklad prodejový T.; —note *f.* prodejní lístek P.; —ort *m. v.* Verkaufsſtätte; —poſten *m.* prodejní položka P.; —preis *m.* cena prodavací, cena prodejová T.; —proviſion *f.* odměna z prodeje, odměna prodejová T.; —rechnung *f.* účet prodejový, účet z prodejův, účet z prodaného zboží T.; —ſtätte *f.* prodejové místo, tržiště T.; —ſumme *f.* prodavací, prodací, prodejová suma n. peníze T.; —urkunde *f.* prodejní n. prodací listina T.

Verkaufung *f. v.* Auction. [ren.

Verkauzioniren *v.* Vercautioni-

Verkehr (-es, ob. M.) *m.* obchod P.; (Umgang) obcování, zacházení s někým P.; Handelsv. obchod tržební P.; (Eiſenb.) vozba, jízda; —en obchod vesti P.; kupčiti T.; mit jdn. v. obcovati, zacházeti s kým P.; die Dampfer v. zwiſchen O. und K. parníky plujou mezi O. a K.; den Sinn eines Geſetzes v. převrátiti smysl zákona P.

Verkehrs-art *f.* spůsob obchodu P.T.; —beziehung *f.* obchodní spojení, obchodní poměr P.; —chef *m.* ředitel vozby; —mittel *n.* prostředky obchodu, prostředky obchodní P.; —ſtraße *f.* dráha obchodní; —weg *m.* cesta obchodu; —weſen *n.* tržebnictví; —zeit *f.* (Eiſenb.) čas jízdy, čas jízdný, čas vozby.

Verkehrt převrácený; —eiförmig opakvejčitý T.; —flächig na rub o-

brácený T.; —heit *f.* převrácenosť P.; —herzförmig opaksrdčitý T.

Verkehrung *f.* převrácení, obrácení T.

Ver-keilen klincovati, klinovati, zaklinovati T.; —kennen etw. zneuznati; jmd. v. v někom se zmýliti; —ketten řetězy svázati; řetězy přehraditi; —ketzerer *m.* kaceřovatel; —ketzern kaceřovati koho P.; —kitten tmeliti, zatmeliti T.; —klagen jmd. (bei einem) žalovati na koho, žalovati koho z něčeho P.; —kläger *m.* žalobník, obžalovatel; —klagter obžalovaný P.; —klagung *f.* obžaloba P.; —klammern zaskobiti T.; —klammerung *f.* krokev, vazba; —klang *m.* dozvuk; —klären vyjasniti; fig. oslaviti, proslaviti; proměniti, přeobraziti; ozářiti; —klärt zvěčnělý; —klarung *f.* (im Seerecht) osvědčení lodnické P.; -klärung *f.* (Christi) proměnění (Pána Krista); —klatschen oklevetiti koho; —kleben zalepiti; —kleiden převleci; zastříti; eine Thür v. dveře vypažiti T.; obložiti; —kleidung *f.* obložení.

Verkleiner-n etw. zmaliti, zmenšiti něco P.; zdrobniti; snížiti; fremdes Verdienst v. ztenčovati cizí zásluhu P.; —ung *f.* zmenšení, zmenšování T.; zdrobňování, tenčení, ztenčování; snižování T.; —ungsform, —ungsart *f.* *v.* Deminutiv; —ungsglas *n.* zmenšovací sklo.

Ver-knechten (einen) porobiti koho; v. mſ. v porobu přijíti; zotročeti; —knistern (chem.) třeštěti T.; v. laſſen třeštiti T.; —knochen, —knöchern mſ. kostnouti, zkostnouti, zkostěti; —knüpfen zdrhnouti, na zádrhmo vázati; zavázati; zauzliti; fig. sloučiti, spojovati, vázati (slova) T.; —knüpfung *f.* spojování, vázání, vazba, slučování (slov) T.

Verkohl-en zuhliti T., na uhlí páliti; —ung *f.* zuhlení T., zuhlování; —ungsofen *m.* pec zuhlovací n. uhelná T.; —ungsproceß *m.* (chem.) zuhlení, chod n. pochod zuhlovací.

Verkommen mſ. vyjíti; hynouti, scházeti; spustnouti; v. *adj.* sešlý; spustlý; —heit sešlosť; spustlosť.

Ver-koppeln spoutati; —körpern vtěliti něco v něco T., ztělesniti; ſich se; —körperung *f.* vtělení T.; —koſten okusiti čeho; —köſten, —köſtigen einen stravovati koho, stravu dávati komu P.; —köſtung *f.* strava, stravování P.; —krabbeln zašantročiti; —kröpfung *f.* des Geſimſes (Bauk.) zahýbání n. lomení římsy T.; —krümmen zkřiviti, ztočiti; —krümmung *f.* ztočení, ztočenosť; —krüppeln einen mrzačiti, zmrzačiti, ochromiti; mſ. zakrsati, zakrněti; —kühlen ſich zastuditi se, nastuditi se, nastydnouti; —kühlung *f.* zastuzení; nastuzení; nastuzenina; —kümmern skrátiti; zhořčiti; einem ſeinen Gehalt v. staviti, zastaviti příjmy; v. mſ. hynouti, tratiti se; krněti, zakrněti.

Verkünd-en, —igen etw. zvěstovati P.; (publiciren) ohlásiti, vyhlásiti někomu něco; provolati něco P.; dem Unterſuchten das Urtheil v. vyhlásiti vyšetřovanému rozsudek P.; die Verordnung an einem Markttage v. laſſen nařízení dáti provolat v den trhu P.; —er, —iger *m.* zvěstovatel; ohlašovatel, vyhlašovatel; provolač P.; —igung der Ehe ohlášky, ohlášení manželství P.; V. Mariä zvěstování panny Marie.

Verkünstel-n přebrousiti, překroutiti, přeumělkovati T.; —t přebroušený, překroucený, přeumělkovaný T.; —ung *f.* přebroušenosť, překroucenosť; umělůstka T.

Verkürz-en etw. skrátiti něco; ukrátiti něco n. něčeho P.; Jmd. v. ukrátiti, ublížiti komu v čem; ujmouti, umenšiti komu čeho n. v něčem P.; —t skrácený T.; —ung *f.* skrácení, ukrácení, uhlížení, újma P.; skrácenosť T.; skrácenina, skratek; V. über die Hälfte ukrácení nad polovici P.; —ungszeichen *n.* skracovka, znamení skrácení.

Verlad-en Waaren nach einem Orte posílati, vyvážeti zboží na některé místo P.; —eſchein *m.* zásilkový list; —ung, —ungsgeſchäft *v.* Spedition, -sgeſchäft.

Verlag (-es, oh. M.) *m.* náklad

P.; V. an Geld (mont.) náklad peněžitý n. v penězích P.; V. (Vorschuß) záloha peněžitá P.; (kfm.) zásobek T.; V. (eines Buches) vydání knihy P.; sklad knih z vlastního nákladu; ein Buch in V. nehmen vydati knihu svým nákladem P.; den V. einer Schrift übernehmen náklad na knihu převzíti.

Verlags-artikel *m.* článek z vlastního nákladu; —gelder *pl.* peníze záložní P.; —handlung *f.* knihkupectví nákladnické, kn. nakladatelské; —recht *n.* právo vydavací P., právo k nakládání, právo nakladatelovo; —vertrag *m.* smlouva o náklad; smlouva o vydání P.

Verlangen (etw. von einem) žádati čeho na někom, žádati od někoho, žádati někoho za něco; nach einem v. toužiti po někom.

Verlänger-n etw. prodloužiti něco; protáhnouti něco P.; protahovati; eine Frist, ein Privilegium v. prodloužiti lhůtu n. výsadu P.; die väterliche od. vormundschaftliche Gewalt v. protáhnouti leta moci otcovské n. poručnické P.; —ung *f.* prodloužení P., ždloužení T.; —ungsstange *f.* (geom.) tyčka prodlužovací T.

Verlarven zakukliti T. [schaft.

Verlass (-sses) *m. v.* Verlassen-

Verlassen etw. pustiti od čeho P.; opustiti něco P.; (durch die Flucht) odběhnouti od něčeho P.; die Streitsache v. pustiti od rozepře s někým P.; eine Sache v. opustiti věc P.; sich auf Jmd., auf etw. v. spolehnouti, spolehati na koho n. nač, na kom n. na čem, v koho, več, v čem, nadíti se čeho P.; —es Gut opuštěný statek; odběhlý statek P.; —schaft *f.* pozůstalosť P.

Verlassenschafts-abhandlung *f.* vyjednávání, vyjednání pozůstalosti P.; —abhandlungsbehörde *f.* úřad k vyjednávání pozůstalosti P.; —curator *m.* opatrovník pozůstalosti P.; —gläubiger *m.* věřitel pozůstalosti P.; —masse *f.* podstata pozůstalosti náležitá P.; —vermögen *n.* pozůstalá majetnosť, pozůstalé jmění, pozůstalosť P.

Ver-lässig, —läßlich bezpečný, jistý; věrný; určitý P.; spolehlivý; v. verechnen na jisto vypočítati; —lässigen ubezpečiti; —läßlichkeit *f.* spolehlivosť; —lassung *f.* opuštění; V. des Ehegatten opuštění manžela P.; —latten zalaťkovati, latmi ohraditi.

Verlauf (-es, ob. M.) *m.* běh T.; V. der Zeit vyjití, projití času P.; průběh času; prodlení času P.; nach V. der bestimmten Zeit die Schuld zurückstellen při vyjití ustanoveného času vrátiti dluh P.; vor V. von 14 Tagen dříve projití čtrnácti dnů P.; dříve než projde 14 dní; stirbt jmd. vor V. eines Jahres umře-li kdo dříve roku P.; im V. des Krieges mezi válkou, v čas války, během války; V. der Rippen (anat.) chod žeber; —en mf. sběhnouti, odpadnouti; (v. d. Zeit) ujíti, utíkati, minouti; den Weg v. zaskočiti komu cestu; sich v. rozběhnouti se, rozutíkati se.

Ver-läugnen *v.* Verleugnen; —läumden *v.* Verleumden; —lautbaren *v.* Verkünden; hievon geschieht die —lautbarung což se ohlašuje; es —lautet proslýchá se, jest sem tam slyšeti; —leben (seine Zeit) prožiti (svůj čas atd.).

Verleg-en etwas auf einen anderen Ort přeložiti co na jiné místo, přendati; (auf eine andere Zeit) přeložiti k jinému času P.; eine Tagsatzung v. přeložiti rok, odročiti stání P.; v. (verschieben) odložiti něco n. čeho, odkládati s čím k jistému času, do jistého času P.; ein Buch v. vydati knihu svým nákladem P.; jmd. mit etw. (z. B. mit Geld, mit Waaren) v. založiti koho čím (k. p. penězi, zbožím) P.; sich auf etw. v. vydati se na něco (na advokátství atd.) P.; v. *adj.* sleželý, proležely; zaražený, nesmělý; *adv.* rozpačitě; —enheit (oh. M.) *f.* nesnáz, rozpak P.; einen in V. setzen rozpačiti, rozpakovati koho v čem P.; in V. gerathen přijíti do ne-

snází; in V. sein v rozpači, v rozpacích býti, rozpakovati se něčím n. v něčem P.; —er *m.* nakladatel P.; —ung *f.* (der Feilbietung) odložení dražby.

Verlehnen *v.* Verleihen.

Verleiden einem etw. někomu něco znechutiti, nemilým učiniti.

Verleih-en einem etw. propůjčiti komu něco P.; (schenken) dáti, darovati P.; —er *m.* propůjčovatel P.; —ung *f.* propůjčení, propůjčka P.; (Geschenk) dání, dar P.; —ungsurkunde *f.* (mont.) listina propůjčky horní P.

Verleit-en einen zu etw. navesti, svesti koho k čemu; zavesti koho; odvesti, svesti od čeho P.; —er *m.* svůdce P.; —ung *f.* svedení, svod P.; V. zur Auswanderung svedení k vystěhování-se ze země P.

Ver-lernen odnaučiti se čemu; učením čemu novému staré zapomenouti; —lesen přečísti; předčítati; sich v. ve čtení chybiti.

Verletz-bar *v.* Verletzlich; —en (einen am Körper) uraziti koho (v hlavu, v nohu) P.; ublížiti komu na těle P.; jmd. an seiner Ehre, an seinem guten Ruf v. ublížiti komu na cti, na poctivosti, na dobrém jmeně P.; ein Gesetz, eine Verordnung, einen Vertrag v. rušiti, zrušiti, porušiti, přerušiti zákon, ustanovení, smlouvu P.; das Recht v. přerušiti, uraziti právo P.; die öffentliche Ruhe und Ordnung v. rušiti obecný pokoj a pořádek P.; die Sittlichkeit v. uraziti, urážeti mravopočestnosť P.; den Eid, das gegebene Wort v. rušiti, zrušiti přísahu, víru někomu P.; die Amtspflicht v. porušiti povinnosť úřední P.; das Gerichtssiegel v. porušiti soudní pečeť P.; —er *m.* urazitel, urážce; uškoditel, škůdce; ublížitel; rušitel, přerušitel, porušitel P.; -ovatel; —lich přerušný, přerušitelný, porušný, porušitelný P.; —ter uražený, komu uškozeno, ublíženo P.; —ung *f.* úraz, úraza těla n. na těle; körperliche, tödtliche V. tělesné, smrtelné uražení, tělesný, smrtelný úraz P.; vorhandene -en úrazy které tu jsou P.; V. der Ehre urážka, ublížení na cti P.; V. der Rechte přerušení, uražení práv P.; V. der öffentlichen Ruhe rušení obecného pokoje P.; V. der Sittlichkeit uražení mravopočestnosti P.; V. der Amtspflicht, der gerichtlichen Siegel porušení úřední povinnosti, porušení soudních pečetí P.; V. über die Hälfte *v.* Verkürzung.

Verleugnen etw. zapříti něco; einen v. zapříti koho; sich v. zapříti se samého.

Verleumd-en einen utrhati komu na cti, na dobré pověsti, utrhati něčí cti, něčímu dobrému jmenu P.; —er *m.* utrhač (na cti) P.; —erische Reden utrhavá slova P.; —ung *f.* utrhání (na cti) P.

Ver-licitiren dražbou prodati; —lieben sich (in ein Mädchen) zamilovati se do koho; —liebt zamilovaný; —lieren etw. tratiti, ztratiti něco, potratiti, pozbyti čeho, přijíti o něco, zbaven býti čeho P.

Verlies od. Verließ (-es, M. -e) *n.* propasť; sklepení; vězení.

Verlob-en eine Tochter mit jdn. zasnoubiti někomu dceru P.; sich mit einem Manne v. zasnoubiti sobě ženu P.; —ter zasnoubený, zasnoubenec P.; —ung *f.*, Verlöbniß (-sses, M. -sse) *n.* (*f.*) zasnoubení (zásnuba) P.

Verlochstein-en vsaditi mezníky P.; —ung *f.* vsazení (mezníkův) P.

Ver-locken einen zavesti koho; —lockend vábivý; svůdný; —logen prolhaný; es —lohnt sich nicht nevyplácí se; —loren ztracen, a, o, ý; —loren gehen na zmar přijíti, k zmaření přijíti P.; —lorener Wechsel ztracená směnka P.; —losen (—loosen) losovati o něco P.; zlosovati T.; losováním něco na někoho přivesti; —loste Obligation dlužní list losem vytažený; —losung *f.* losování, tažení losův P.; zlosování T.

Verlust (-es, M. -e) *m.* ztráta, pozbytí P.; ztracení něčeho; V. eines Rechtes, einer Sache ztracení, pozbytí práva, věci P.; auf Gewinn

und V. na zisk i na ztrátu, k zisku i ke ztrátě P.; V. (im Prozesse) propření P.; (aus Strafe) propadení čeho P.; —ig kdo něco ztratil, něčeho pozbyl, o něco přišel P.; Jmd. einer Sache für v. erklären odsouditi koho nějaké věci P.; v. werden einer Sache *v.* Verlieren; im Spiele prohrati něco P., im Prozesse propříti P.; durch Nichteinlösung (eines Pfandes) prostáti něco P.; durch Nichtgebrauch (eines Rechtes) prospati něco, promlčeti něco P.; durch Verschuldung (z. B. eines Privilegiums) proviniti něco P.; (insbesondere durch die Strafe z. B. durch Confiscation) propadnouti něco někomu P.; —conto *m.* (*n.*), —rechnung *f.* účet ze ztráty; počty n. počet ze ztráty T.; —liste *f.* (mil.) výkaz ztráty.

Vermachen etw. zadělati, zahraditi, zatarasiti; einem etw. v. (legiren) odkázati komu co P.

Vermächtniss (=sses, M. =sse) *n.* odkaz P.; —geber *m.* odkazce, odkazatel P.; —nehmer *m.* odkazník P.; —stück *n.* odkázaná věc, odkaz P.; odkázanost.

Vermahl-en (Getreide ꝛc.) semlíti (obilí); —ung *f.* semletí; —ungsausweis *m.* výmelný výkaz.

Vermähl-en sich oddati se s kým P.; —ung *f.* oddání; (Trauung) oddavky *pl.* P.; —ungsschein *m.* oddavací list P.

Ver-maledeit! proklatě! -mänteln etw. zastírati něco; —marken hraniti, vyhraniti, vyhraničiti, obhraniti něco P.; —mauern zazditi; vyzditi.

Vermehr-en etw. množiti, zmnožiti, rozmnožiti; —er *m.* množitel, rozmnožovatel; —fachen zmnohonásobiti, zněkolikonásobiti T.; —ung *f.* rozmnožení; V. der Bevölkerung přibývání lidnatosti T.

Vermeid-en etw. uvarovati se čeho, vyhnouti se čemu P.; *v.* Verhüten; einen Unfall v. ujíti zlé příhody; —lich uvarovatelný, vyhnutelný P.; —ung *f.* uvarování P.; bei V. der Ungnade pod uvarováním nemilosti P.; bei V. der weiteren Unkosten pod uvarováním dalších škod P.

Ver-meintlich domnělý; —melden einem etw. *v.* Melden; —mengen v jedno mísiti, zmásti (změsti P.) něco s něčím; —mengung *f.* změtení, změt P.; —menschlichung *f.* zčlověčení T.

Vermes *pl.* (lt.) červi.

Vermess-en etw. měřiti, změřiti, vyměřiti, odměřiti něco P.; proměřiti v čem T.; *adj.* smělý, opovážlivý; —enheit *f.* smělosť, opovážlivosť P.; —ung *f.* (der Gründe *etc.*) měření, změření, vyměřování (pozemností) P.T. [nudle.

Vermicelli *pl.* (it.) vláknovité

Vermieth-en etw. (einem, an einen) najmouti, pronajmouti komu něco P., dáti někomu něco v nájem T.; sich gegen Lohn v. najmouti se komu ze mzdy P.; —er *m.* pronájemce, pronajímatel P.; —ung *f.* ponájem; pronajetí P.

Vermilinguia *pl.* (lt.) (zool.) tenkojazyčníci (plazi) T.

Vermillon *m.* (fr.) rumělka T.

Verminder-n etw. zmenšiti něco P.T., umenšiti, ujmouti čeho P.; —ung *f.* zmenšení, újma P.

Vermis *m.* (lt.) červ.

Vermisch-en etw. smísiti něco s čím P.; sich (mit einer Person) fleischlich v. tělesně obcovati n. obývati s kým P.; —ung *f.* smíšení, směs P., smíšenina T.; —ungsrechnung *f.* počet měšby hmot, počet směšovací T.

Vermiss-en jmd. pohřešiti koho n. čeho P.; —t pohřešený; —ter Nutzen ušlý zisk P.; —te Fruchtnießung ušlý požitek P.

Vermitt-eln etw. prostředkovati, zprostředkovati něco s kým n. mezi stranami P.; einen Streit, Gegensätze v. smířiti T.; —elnde Gedanke přechodné n. svazující myšlenky T.; —els *prp. c. gen.* prostředkem; -ler (=s, unv. M.) *m.* prostředkovatel, prostředník P.T.; V. zur Schlichtung eines Streites prostředkové k narovnání pře P.; —lung *f.* pro-

středkování P.; prostřednictví T.; unter V. einer Person den Frieden stiften něčím prostředkováním, za prostředkováním koho, prostředkem někoho pokoj zjednati P.; unter V. des Staates prostředkem státu P.; —lungsgeschäft *n.* prostředkovatelství (prostřednictví; dohazovačství); —lungsversuch *m.* pokus prostředkovací. [věti T.

Vermodern mſ. setlíti, spráchni-

Vermöge *prp. c. gen.* dle, podle; v. unserer Abrede dle naší úmluvy.

Vermögen mh. moci; platiti; vládnouti; viel bei jmd. v. mnoho u někoho moci; einen zu etw. v. přijměti koho k čemu; V. (-s, oh. M.) *n.* majetek, majetnosť; jmění P.; mohovitosť T.; actives V. majetnosť P.; passives V. dlužnosť P.; V. (Gewalt, Kraft) mohutnosť, moc, síla P.

Vermögend *adj.* kdo něco může, mohoucí, mohutný P.; wenn ein Theil darzuthun v. wäre kdyby strana mohla dokázati P.; v. majetný P., zámožný, mohovitý.

Vermögen-los bez majetku, bez majetnosti, nemajetný P.T.; —losigkeit *f.* nemajetnosť P.

Vermögens-absonderung *f.* oddělení majetnosti P.; —bekenntniß *f.* přiznání majetnosti P.; —beschreibung *f.* popis majetnosti P.; —bestand, —stand *m.* stav majetku, majetnosť P., stav mohovitosti, zámožnosť T.

Vermögenschaft *f. v.* Vermögen.

Vermögens-los *v.* Vermögenlos; —steuer *f.* daň z majetnosti P.; —strafe *f.* pokuta na majetnosti P.; —übertragung *f.* (einmal) přenešení majetnosti; (mehrmal) přenášení majetnosti P.; —umstände *pl. v.* Vermögensbestand; —vermehrung *f.* rozmnožení majetnosti P.; —verminderung *f.* zmenšení n. ztenčení majetnosti P.; —verwaltung *f.* spravování majetnosti P., správa majetku n. jmění T.

Vermummen zakukliti, okukliti.

Vermünzen zmincovati, rozmincovati.

Vermuth-en etw. domnívati se P.; tušiti; —lich domnělý P.; *adv.* snad P.; jak se zdá; jak se myslí; —ung *f.* (M. -en) domnění, domněnka P. T.; —ungsgrund *m.* příčina k domnívání-se, příčina k domnění P.

Vernachlässig-en etw. zanedbati čeho; nedbati, nešetřiti, nezachovávati, neplniti čeho P.; eine Vorschrift v. nezachovávati, neplniti předpisu P.; —ung *f.* zanedbání.

Ver-nageln etw. zatlouci hřebíky; ein Pferd v. zakovati koně, zajmouti koně, zabíjeti koni za živé; eine Kanone v. zatlouci, zaklinovati dělo; der Mensch ist wie —nagelt ten člověk jest jako zabedněn; —nähen vyšiti (všecky nitě atd.).

Vernalis (lt.) jarní.

Ver-narben zaceliti; —narren sich in etw. zbouchnouti se do něčeho; —narrt zblázněn, a, o, ý, zfantěný, zbouchnutý; —naschen (das Geld) promlsati.

Vernehm-en (einen) slyšeti, vyslechnouti, vyslýchati koho v čem n. o čem P.; etw. v. zaslechnouti; vyrozuměti; den Geklagten über die Klage v. žalovaného slyšeti n. vyslyšeti o žalobě P.; die Zeugen über die Beschaffenheit der That v. slyšeti svědky o povaze pře P.; sich mit jdn. v. srozuměti se s kým; sich v. lassen dáti se slyšet; V. (-s) *n.* shoda, srozumění; mit jdn. in gutem V. stehen s někým se dobře snášeti P.; dem V. nach jakož jde pověsť, jakož se proslýchá, jakož slyšeti jest P., jak se vypravuje; —lich zřetelný, jasný; —ung *f.* slyšení, vyslechnutí; výslech P.

Verneigen sich (v. Frauen) skloniti se, ukloniti se, pokloniti se.

Vernein-en (etw.) příti, zapříti, zapírati něco, popírati něco n. čeho P.; —end popírací, zapírací, záporný P.; im -en Falle v případu záporném, zapíracím, není-li něco tak, jestli něco jinak P.; -e Bedingung výminka na nepřípad (t. ač by se něco nestalo) P.; —ung *f.* popření něčeho; zápor P.; —ungsklausel *f.* doložka záporná P.; —ungswort *n.* slovo záporné P.

Verneu-en, —ern etw. obnoviti; —erte Landesordnung obnovené zřízení zemské.

Vernicht-en etw. něco zkaziti, zrušiti, zahladiti, zmařiti, v nic obrátiti P., zničiti; eine Druckschrift v. zmařiti tiskopis P.; —er *m.* ničitel, zhoubce, hubitel.

Vernieten zanejtovati něco.

Vernunft (oh. M.) *f.* um, rozum P.T.; —anschauung *f.* rozumový názor; —beweis *m.* důkaz z domyslu T.; —erkenntniß *f.* poznání z domyslu T.; —idee *f.* vida rozumová T.

Vernünft-eln mh. rozumkovati; —ig rozumný; —ler *m.* rozumkář.

Vernunft-lehre *f.* rozumověda; —los bezrozumný, nerozumný P.T.; —losigkeit bezrozumnosť, nerozumnosť P.; —mäßig rozumný P.T.; —schluß *m.* rozumování P.

Ver-öden etw. zpustošiti; mſ. zpustnouti P.; —ödet zpustlý, pustý; -e Gründe zpustlé n. pusté pozemnosti P.; —öffentlichen etw. veřejně ohlásiti, veřejně oznámiti P., uveřejniti; —öffentlichung *f.* veřejné ohlášení n. oznámení P., uveřejnění.

Verole *f.* (fr.) (med.) neštovice; svrab, prašivina. [Ehrenpreis.

Veronica *f.* (lt.) (bot.) rozrazil *v.*

Verordn-en etw. (einem) naříditi komu něco o něčem P.; (vorschreiben) předepsati P.; (festsetzen) ustanoviti P.; einen zu etw. v. zříditi, vyslati, odeslati; —eter zřízenec P., poslanec; Stadtverord. starší obecní (městský) P.; —ung (M. -en) *f.* nařízení P.; —ungsblatt *n.* nařizovací list; etw. im —ungswege anordnen ustanoviti něco spůsobem nařizovacím P.

Verpacht-en etw. (einem, an einen) propachtovati komu co P.; Verpächter *m.* propachtovatel P.; —ung *f.* propachtování P.; —ungsmodalitäten spůsob propachtování.

Ver-packen zabaliti, zabedniti (zapakovati, spakovati) T.; —pallisadiren, —pfählen zakoliti, zakolovati, plaňkovati; —passen etwas propásti, promeškati něco; —petschiren zapečetiti něco P.

Verpfänd-en (einem eine Sache) zastaviti komu co P.; —er *m.* zástavce P.; —ung *f.* zástava, zastavení P. [přesaditi.

Ver-pfeffern opepřiti; —pflanzen

Verpflegen einen ošetřovati, opatrovati koho, vychování komu dáti; opatřiti koho čím P.; das Heer v. opatřovati vojsko stravou a jinými potřebami P., zásobovati.

Verpflegs-amt *n.* zásobný úřad, zásobovací úřad; -contract *m.* smlouva opatřovací, vychovavací P.; —departement *n.* oddělení zásobné (o. opatřovací P.); —kosten *pl.* náklady za ošetřování, ošetřovné *n.*; —magazin (militärisches) zásobna (opatřovna P.), zásobnice; —verwalter *m.* (mil.) zásobník, správce zásob (opatřovací správce P.); —urkunde *f.* (mil.) list výživný; list zaopatřovací; —wesen *n.* zásobnictví, záležitosti týkající se opatřování P., opatřovatelství.

Verpflegung *f.* (z. B. im Krankenhause) ošetřování, opatrování koho (v nemocnici) P.; V. der Armen mit Nahrung und Wohnung vychování chudých stravou a obydlím P.; zaopatřování chudých; V. des Heeres mit Nahrungsmitteln opatřování vojska potravou P., zásobení vojska.

Verpflegungs-anstalt *f.* ústav opatřovací P.; —haus *n.* opatřovna.

Verpflicht-en jmd. zavázati koho čím, někoho vzíti na závazek n. v povinnosť P.; auf Treue u. Glauben v. vzíti někoho na závazek cti a víry P.; der Zufall —et jmd. zum Ersatze nicht příhoda nikoho k náhradě neváže P.; sich v. zavázati se; sich für einen andern zur Genugthuung v. zavázati se za jiného k dostiučinění P.; —ender Grund důvod dokazovací T.; —et sein zu etw. zavázán býti, povinen býti něčím, závazek n. povinnosť míti k něčemu P.; zur Rechtslegung v. s. učiněním počtův zavázán býti P.; auf Treue und Glauben v. s. k něčemu pod ctí a věrou zavázán býti P.; —eter zavázaný, povinný, po-

vinník P.; —ung (M. -en) *f.* závazek, povinnosť P.T.; V. auf Treu u. Glauben závazek pod ctí a věrou P.; eidliche V. závazek pod přísahou P.

Ver-pfuschen etw. zbudlovati něco; —pichen zasmoliti, smolou zaliti; —picht sein auf etw. *v.* Erpicht; —pönen (eine Handlung) zapověděti, zakázati něco pod pokutou, stížiti něco pokutou P.; —prassen prohejřiti; —proviantiren opatřovati, zaopatřovati (vojsko), zásobiti, zásobovati (hrad, město atd.); —puffen (chem.) smuditi; praskati, rozpraskati T.; —puffung *f.* smudění, praskot T.; —puppung *f.* zakuklení; —putz *m.* am Gebäude obmítka T.; —quellen nabubřeti; -quollen nabubřelý; —rainen omeziti něco P.; —rainung *f.* omezení P.; —rammeln, —rammen zatarasiti.

Verrath (-es, ob. M.) *m.* zrada (prorada) P.; —en jmd. zraditi, vyzraditi, prozraditi koho (zraditi nad někým) P.; ein Geheimniß v. pronesti tajemství komu P.; sich v. prozraditi se, vyzraditi se P.

Verräther (-s, unv. M.) *m.* zrádce (proradce) P.; —isch zrádný (proradný) P. [šumem zajíti.

Verrauschen mf. došuměti, s

Verrechn-en (Rechnung legen) počet n. účet dáti, vydati, dělati, počet činiti z čeho P.T.; (in die Rechnung bringen) vzíti, pojmouti, vložiti, položiti, uvesti něco do počtu n. v počet P., súčtovati něco; etw. zu jmds. Hand v. k něčímu počtu něco přičísti, připsati T.; v. s někým o něco v počet vjíti, počet míti, počet dělati (převrhati); sčísti se, učísti se s někým o něco P.; sich v. zmýliti se (v počtech); podčísti se v něčem P., přepočísti se v něčem; —et! chyba lávky! daleko od cíle! —er *m. v.* Rechnungsleger; —ung *f.* účtování; súčtování; počet; V. machen mit jdn. *v.* Verrechnen; in V. sein od. stehen v počtech býti, počet míti s někým P.; ein in V. stehender Beamte úředník v počtech jsoucí, úředník nevyčtený P.; was in V. bleibt co na účtu (na počtu) zůstává P.

Verrechnungs-art, —form *f.*, —styl *m.* spůsob účetní P.; —fall *m.* příklad, případ, příběh účetní P.; —instruction *f.* naučení účetní P.; —kunde *f.* účetní věda P., účtověda.

Ver-recken mf. scípnouti, scepeněti, zdechnouti; eine —reckte Katze scíplá kočka; —reden etw. slíbiti; 2. odříci se čeho, slíbiti, že něčeho zanechá (das Kartenspiel v.); 3. zamluviti; 4. zastati se koho řečí; sich v. zasnoubili se; smluviti se; podříci se; zaříci se; —reisen mf. (nach Frankreich) odejíti n. odjeti někam (do Francouz atd.); —renken vymknouti, vyvrtnouti; —renkung *f.* (chir.) vymknutí; sich —rennen zaběhnouti kam.

Verricht-en (ein Amt, eine Arbeit) konati, vykonávati úřad, práci P.; die Gemeindegeschäfte v. jednati obecní potřeby P.; —ung *f.* konání, vykonávání; výkon; jednání P.; 2. dílo, práce P.; etw. zur V. über sich nehmen něco k vykonání na se přijmouti P.

Verriechen vůni ztratiti, vypáchnouti.

Verringer-n etw. zmenšiti, ztenčiti něco; ujmouti komu čeho n. na čem P.; —ung *f.* zmenšení, ztenčení; újma P.

Verrost-en mf. sezrzavěti, zrezavěti, zazrzavěti; —et zrezavělý, rezavý, rezivý.

Verrerie *f.* (fr.) skleněné zboží.

Verroterie *f.* (fr.) drobné skleněné zboží.

Verruc-a *f.* (lt.) bradavice; *—osus* bradavičnatý.

Verrucht bohaprázdný, bezbožný, zlořečený, proklatý.

Verrück-en (die Markungen) přenesti, přemknouti, posaditi, posunouti mezníky, hýbati mezníky P. (T.); einem den Kopf v. zmásti, pomásti komu hlavu; —t pomatený na rozumu P., smyslem pominulý T.; —theit *f.* pomatenosť T.

Verrufen zlopověstný.

Vers (-ses, Pl. -se) *m.* (lt.) verš T.; —abschnitt *m.* přerývka, přestřížka T.

Versäen (Getreide) vysíti, rozsíti (obilí).

Versag-en einem etw. připověděti, slíbiti; die Waare ist schon —t zboží je už zamluveno; 2. einem etw. odepříti komu v čem, odepříti čemu; oslyšeti koho v čem, oslyšeti něco P.; einem eine Bitte v. odepříti něčí žádosti, oslyšeti něčí žádosť P.; v. (v. Schießgewehr) selhati P.; —ung *f.* odepření, oslyšení P.

Versal-buchstaben, —ien *pl.* velká počáteční písmena, versálky T.

Versalzen přesoliti.

Versamm-eln shromážditi, sebrati P.; sich se P.; —lung (Pl. -en) *f.* shromáždění P., sjezd T., schůzka; (einer Gemeinde) hromada P.; (Synode, Concilium) sbor P.; (Landtag) sněm P.

Versammlungs-locale *n.*, —ort, —saal *m.* shromáždiště P.; —recht *n.* právo shromažďovací.

Versand-en etw. pískem zanesti; —et pískem zanešen; —ung *f.* zanešení pískem.

Versart *f.* druh veršův T.

Versatil *adj.* (lt.) pohybný; kolotavý; proměnný, -nlivý; —ität -osť.

Versatz (-es, Pl. -e) *m.* zástava, základ (*sl.* záloh) P.; —amt *n.* zástavna (zastavárna); —amtszettel, —zettel *m.* zástavní lístek P.; zástavnice, půjčovka; —ung *f.* (bei Zimmerleuten) provázání T.

Versäum-en etwas zameškati, zmeškati koho n. něco; obmeškati něco, obmeškati se s čím n. v čem P.; die Tagsatzung v. zmeškati n. zameškati stání P.; die Frist zur Appellation v. propustiti lhůtu k odvolání, dáti projíti lhůtě k odvolání P.; seine Geschäfte v. *v.* Vernachlässigen; —niß *f. et n.* obmeškání P.; für eine V. haften z obmeškání práv býti P.; —ung *f.* obmeškání, zmeškání, zameškání.

Versbau *m.* skladba veršův T.

Verschaffen etw. opatřiti; zjednati někomu něco P.; den Gläubigern eine Sicherheit v. zjednati n. dáti věřitelům jistotu P.; seinem Worte Geltung v. slovo svoje ku platnosti přivesti.

Verschal-en (ein Messer) přidělati střenky; (b. Tischl.) pokládati; das Dach v. pobiti střechu T.; die Zimmerdecke v. nabiti strop T.; den Dachboden v. přepeřiti, přepažiti půdu T.; die Thür v. zapažiti (zabedniti T.) dveře; v. mf. vyvětrati; —ung *f.* pobití, pobíjení; nabití, nabíjení; přepeření, přepažení T.; zapažení.

Ver-schämt stoudný, stydlivý, cudný; —schänden zohyzditi, zohaviti; —schanzen náspem ohraditi; sich gegen etw. v. proti něčemu se ohraditi; —schanzung (Pl. -en) *f.* násep; —schärfen etw. přitužiti P.; die Kerkerstrafe mit Fasten v. přitužiti někomu vězení postem P.; —schärfung *f.* (der Strafe) přitužení (trestu) P.; —scharren zahrabati; —scheiden skonati, smrtí sejíti; V. *n.* skonání, skon; —schenken etw. darovati, rozdati něco komu P.; Getränke v. prodávati nápoje, vytáčeti na prodej (*sl.* čepovati) P.; —scherzen prolaškovati; fig. promrhati; —scheuchen zaplašiti; —schicken rozeslati *v.* Versenden.

Verschieb-bar posuvný; -keit pomknutelnosť, pomyčnosť, posuvnosť T.; —en etw. pomknouti, postrčiti čeho, posunouti; auf eine andere Zeit v. odložiti něco k jinému času P.; eine Tagsatzung v. odročiti stání k jistému dni P.; etw. von Tag zu Tag v. odkládati s něčím den ode dne P.; —ung *f.* přestrkování (Eisenb.); odložení, odročení T.; (eines Lautes) přestavení, přestava T.; (geol.) přesmyk T.; —ungskreuz *n.* (b. Meßtisch) posuvný kříž T.

Verschieden *adj.* rozličný, rozdílný P.; 2. zemřelý; —er Meinung sein děliti se v mínění od jiných P.; —artig rozdílný, rozdílnotvárný, různotvárný T.; —ehige Blüte květ různopohlavný T.; —heit *f.* rozličnosť, rozdílnosť P.T.; jinakosť T.; bei V. der Meinungen in

der Berathung když se při potazu jední od druhých v mínění dělí, když jsou mezi sebou o něco na rozdílu n. na rozdílech, když se o něco nesrovnávají P.

Verchiessen (alles Pulver) vystříleti (prach); (Typ.) přestrčiti n. přendati stránku; mf. (v. Wasser) ztráceti se, sbíhati.

Verschiff-en vypraviti na loď T.; vypraviti po lodi n. na lodi kam T.; na lodích vyvážeti, rozvážeti; —ung *f.* výprava na lodi, po lodi T.; —ungshafen *m.* vývozný n. výplavný přístav.

Ver-schilfen rákosem podložiti; mf. rákosem zarůsti; —schlafen prospati, zaspati; *adj.* ospalý.

Verschlag (-es, M. Verschläge) *m.* zkouška; odbyt, prodej; zisk, úžitek; zátka; bedna; (b. Zimmerm.) pažení, zapažení; zapeření T.; bednění, zabednění; V. der Zeilen záraz řádkový T.; —en etw. zaraziti, zatlouci; zabedniti, zapažiti, přepažiti, přehraditi; (einen Hund) otlouci (psa); odraziti (kupovače); *adj.* lstivý, zchytralý.

Ver-schlämmen bahnem zaplaviti; —schlechtern zhoršiti, pohoršiti něco, pohoršiti čemu P.; -schlechterung *f.* (der Münze) pohoršení mince P.; V. der Sitten zhoršení, zkažení mravův P.; —schleiern zastříti rouškou; —schleimen zašlemovati, zahleniti; —schleimung *f.* zašlemování.

Verschleiss (-es, ob. M.) *m.* odbyt, prodej P.; —buch *n.* kniha prodaného zboží; —en etw. sedrati, roztrhati; 2. prodávati, odbývati; mf. odříti se, roztrhati se; —er *m.* prodávající, prodavač, krámecký; —preis *m.* cena prodejní n. prodavací P.T.; —stätte *f.* místo prodejové T., místo prodeje.

Ver-schlemmen promařiti (čas, jmění atd.); —schleppen etw. zavleci, roznesti, rozvleci něco P.; -schleppung *f.* zavlečení; V. von Acten roznešení spisův P.; —schleudern etw. zahoditi, zahazovati; (sein Vermögen) promarniti; —schließen zamknouti něco P.; sein Herz v. srdce svoje uzavříti; —schließung *f.* zamčení P.; zavření; enge V. tuhé zamčení P.

Verschlimmer-n zhoršiti; im nicht —ten Zustande v stavu nehorším; —ung *f.* zhoršení, pohoršení P.

Ver-schlingen etw. zadrhnouti, zauzliti; pohltiti, polknouti; —schlossen uzavřený; —schlossenheit *f.* uzavřenosť; (moral.) zarytosť v sebe; —schlucken polknouti, pohltiti, pohlcovati, vlykati; —schlungen in einander propletený, vpletený, splítkovaný, skroucený.

Verschluss *m.* (amtlicher) zavření, zamčení (úřední) P.; amtlichen V. anlegen něco úředně n. od úřadu zamknouti P.; etw. unter amtlichen V. legen něco pod úřední pečeť dáti, vzíti P.; V. závora, zaváradlo, zamykadlo; —laut *m.* (gram.) koncovní hláska.

Ver-schmachten unyti, schřadnouti; —schmähen (einen, etw.) pohrdati, opovrhnouti kým, čím; —schmälern uskrovniti; zúžiti; sich se; —schmelzen (chem.) slíti, stopiti; mf. splynouti, splývati T.; —schmerzen (einen Verlust) oželeti (ztrátu); —schmieren vymazati; zamazati; —schmitzt schytralý; úskočný; —schnappen sklapnouti; —schnauben oddechnouti si; —schneiden rozstříhati; rozkrájeti; ostříhati; uřezati; (ein Thier *etc.*) vyklestiti, vyřezati; vyskopiti; —schneit sněhem zavátý; ein —schnittener kleštěnec, řezanec, vyřezanec, skopec; —schnitzen (eine Bildsäule) řezbou zkaziti, zřízkati; —schnüren zašněrovati; —schollen nezvěstný (o kom od dávného času není žádné zvěsti čili povědomosti) P.; zaniklý; er ist v. neví se o něm, není o něm ani slychu; —schonen einen mit etw. ušetřiti koho; —schönen, —schönern krásiti, krášliti, okrášliti; —schönerung *f.* okrášlení; —schränken na příč položiti; zapažiti; zahraditi; (b. Zimmerm.) hákovati T.; —schränkter Reim rým postupný T.; —schrauben sešroubovati.

Verschreib-en etw. (ein Buch) objednati něco při kom n. u koho listem n. dopisem (n. př. knihu) P.T.; eine Arznei v. předepsati komu lék P.; jdn. etw. v. zapsati někomu něco listem, veřejnými knihami P.; als Pfand für eine Summe v. zapsati někomu něco zástavou v jisté sumě P.T.; sich v. omýliti se ve psaní; —er m. (—ender) zápisce P.; 2. (dem etw. verschrieben wird) zápisník P.; —ung f. zápis; objednání P.T.; —ungsurkunde f. list zápisný.

Ver-schreien einen rozkřičeti koho; —schroben zkroucený, překroucený T., zkřivený, ztočený; —schrumpft skrčený, scvrklý; —schub m. odklad v. Aufschub.

Verschuld-en jmd. od. etw. zadlužiti koho n. co, uvesti koho n. něco v dluhy P.; eine Gemeinde v. obec uvesti v dluhy P.; ein Gut v. v. Belasten; etw. v. (an einem) proviniti, zaviniti něco (proti komu) P.; sein Leben, sein Vermögen v. proviniti svou hlavu, svůj statek pro něco P.; sich v. dlužiti se, zdlužiti se (vydlužiti si), zadlužiti se u koho v jistou sumu peněz, vdlužiti se v dluh peněžný P.; das V. zavinění; provinění, provina P.; ohne sein V. bez jeho zavinění; bez své viny P.; —et zadlužilý P., prodlužilý T.; zadlužený; (v. Sachen) zavazený, v dluhy uvedený P.; (v. Personen) provinilý; zavinilý; proviněný P.; —ung f. provinění; provinilosť.

Verschütten zasypati; rozliti.

Verschwäger-n sich sešvakřiti se, pošvakřiti se s kým P.; —t sešvakřený P.; —ung f. sešvakření P.

Ver-schwärung f. zvředovatění, zvředění; —schwätzen vyžvatlati něco; —schweben n. des Tones rozplynutí se zvuku; —schweigen zamlčeti něco, zatajiti něco n. něčeho před kým P.; —schwellen (Zimmerm.) práhem opatřiti (opražiti) T.

Verschwend-en (sein Geld, seine Zeit) promrhati, zmrhati něco P.; —er m. mrhač, marnotratník P.; ein gerichtlich erklärter V. kdo soudem n. od soudu za marnotratníka vyhlášen jest P.; —erin f. mrhačka, marnotratkyně P., marnotratnice; —erisch mrhavý, mařivý, marnotratný; —ung f. mrhání, marnotratnosť P.

Verschwiegen mlčelivý P.; v. sein in Amtssachen zachovati tajnosť věcí úředních, mlčelivosť zachovati ve věcech úředních, věcí úředních nepronášeti P.; —heit f. mlčelivosť P.; V. in Amtssachen mlčelivosť ve věcech úředních P.; —heitseid m. přísaha na zachování tajnosti, přísaha tajnosti P.

Verschwind-en mf. mizeti, tratiti se T.; (math.) eine Größe v. lassen učiniti aby veličina zmizela T.; —end mizivý; v. klein nepatrničký, nekonečně malý; =e Linien (Zeichn.) mizivé n. úběžné čáry.

Ver-schwistern v příbuzenství sourozenců uvesti; sestersky spojiti; sich v. v příbuzenství sourozenců vstoupiti, se sourozenci se spříbuzniti; —schwistert se sourozenci spříbuzněný; —schwitzen propotiti (šat); mf. vypotiti se; mf. dopotiti se; —schwollen zpuchlý.

Verschwör-en sich mit jdn. spiknouti se s někým na někoho n. proti někomu P.; 2. zaklínati se, zapřísahati se; —er m., Verschworener spiklý, (spiknutý P.), spiklec; —ung f. spiknutí P.

Verseh-en (einen Fehler begeben) nedopatřiti, poblouditi, omýliti se v čem P.T.; ein Amt v. vésti, spravovati úřad P.T.; jds. Stelle v. zastupovati něčí místo, zastupovati koho v čem, na něčím místě něco činiti P.; v. (einen mit etw.) opatřiti, -ovati koho čím P.; sich mit etw. opatřiti se čím P.; sich jds. v. na péči n. na pozoru se míti před kým, péči míti na koho, na něco P.; sich an etw. v. (v. Schwangern) přehlídnouti se na čem; womit v. sein zásoben býti čím T.; das V. nedopatření, pobloužení, omyl P., mýlka; 2. opatření; —ung f. (eines Amtes) vedení, spravování úřadu P.

Ver-sehren porouchati; (unversehrt neporušený): —seifen zmydliti (zmydelniti) T.; —seifung *f.* zmydlení T. [veršovec.

Versemacher *m.* veršovník T.,

Versend-en (Waaren) poslati, zaslati, rozeslati něco P.T.; —ung *f.* poslání, rozeslání, posílka, rozesílka P., zásilka.

Versendungs-anstalt *f.* ústav rozesílací P.; —anzeige *f.* návěští o posílce n. zásilce T.; —geschäft *n.* zasílatelství.

Versengen etw. spáliti, zžíci něco.

Versenk-en etw. pohřížiti, pohroužiti, ponořiti; —te Batterie zahlubená střelna; —ung *f.* pohřížení, ponoření; (Theaterw.) spuštění.

Versessen posedlý; versessene Interessen úroky prostálé (t. úroky, ježto nebyvše vybrány v čas, propadly) P.

Versetz-en etw. pomknouti, posuvnouti; přemístiti, přestaviti, přeložiti; přendati, přenesti; die Gränzsteine v. přenesti n. přesaditi mezníky P.; Faktoren v. (math.) činitele přemístiti, přestaviti, přeložiti T.; einen Beamten v. přeložiti úředníka jinam (z jednoho místa na druhé) P.; eine Sache v. *v.* Verpfänden; in Angst v. nahnati někomu strachu, přivesti někoho do úzkosti; jmd. in den Anklagezustand v. dáti, vydati koho v obžalovanosť P.; jmd. in den Ruhestand v. dáti někoho na odpočinek, na odpočinutí P.; in Freiheit v. propustiti koho na svobodu P.; in Gefahr v. uvesti, přivesti koho v nebezpečenství, vydati koho v nebezpečenství P.; in Irrthum v. přivesti koho v omyl P.; in die Nothwendigkeit v. přinutiti (přimusiti) koho k čemu P.; jd. einen Schlag v. udeřiti, uhoditi koho (v hlavu, do ruky atd.) P., zasaditi komu ránu; —ung *f.* (einer Person) přeložení (osoby) P.; (einer Sache) přenešení (věci) P.; (eines Baumes) přesazení stromu P.; (Bauk.) sazení (oken) T.; —ungszeichen *n.* (mus.) posuvka.

Vers-fuss *m.*, —glied *n.* noha, stopa verše.

Versicher-er *m.* pojistitel (pojistce) P.T., ujistitel, jistec P.; —n einem etw. ujistiti, ubezpečiti koho čím, v čem, o čem P.; (assekuriren) pojistiti komu čeho P.; einem eine Forderung auf ein liegendes Gut v. pojistiti někomu pohledávky na nemovité věci P.; sich einer Sache v. ujistiti se, zjistiti se čím P.; sich einer Person v. ujistiti se osobou; auf welche Art man sich der Person des Beschuldigten v. habe kterým spůsobem osobou obviněného ujistiti se jest P.; —ter pojištěnec T.; —ung *f.* pojištění, ujištění, zjištění P.T.; zur V. dessen toho na pojištění P.

Versicherungs-anstalt *f.* pojišťovna, pojišťovací ústav; *v.* Assecuranz; —gebühr, —prämie, —summe *f.* pojistné P.; —polizze *f.* pojišťovací list, pojistka P.; —vertrag *m.* pojišťovací smlouva P.; smlouva o pojištění T.

Ver-siegeln zapečetiti, spečetiti něco P.; einen Brief v. zapečetiti list; ein Behältniß v. spečetiti schránku P.; —siegelung *f.* spečetění P.; —siegen vysušiti; ms. vyschnouti, vypráhnouti, vysáknouti.

Versifi-cator *m.* (lt.) veršovec, veršovník; —ciren veršovati T.

Ver-silbern etw. postříbřiti T.; (zu Gelde machen) zvesti na peníze, zpeněžiti T.; —sinnlichen zesmyslniti, smyslniti, smyslně představiti, smyslu n. smyslům představiti; na mysl klásti, na mysl stavěti T.

Version (M. -en) *f.* překlad, výklad; čtení; četba; in einer Sache versirt sein zběhlý býti v něčem.

Vers-kunst *f.* veršesloví, veršovnictví, veršování, umění veršovnické T.; —maß *n.* rozměr verše (veršová míra) T.

Versöhn-en (zwei Personen mit einander) smířiti, usmířiti koho s kým P.; sich mit einem v. sm. se s kým; —er smírce P.; —lich smířitelný, smířlivý; —ung *f.* smíření, smír P.; —ungsrichter *m.* smírce P.

Versorg-en jmd. mit etw. opatřiti koho čím P., zaopatřiti někoho něčím; mit dem nöthigen Lebensunterhalte v. opatřiti někoho potřebným vychováním života, opatřiti potřebnou výživou P.; Jmd. mit Speise und Trank v. dáti komu opatření jídlem a pitím P.; opatřiti koho jídlem a pitím; —t sein mit etw. opatřen býti, opatření míti něčím P.; —ung *f.* opatření P., zaop.; —ungsanstalt *f.* ústav opatřovací; opatřovna, opatřovatelna P.; —ungshaus *n.* dům opatřovací P.

Verspäten sich opozditi se.

Verspause *f.* *v.* Versabschnitt.

Ver-sperren zamknouti něco P.; einem den Weg v. cestu založiti, zatáhnouti, zavaliti P.; v. durch Aufdrückung des Gerichtssiegels něco pod pečeť dáti, vzíti, spečetiti něco P.; —spielen prohrati P.; —spillen zatkati; —spinnen (die Wolle) zepřísti; —spotten v posměch uvesti; —sprechen einem etw. připověděti, přiříci komu co P.; sich v. připověděti se komu, ke komu, k čemu P.T.; (einen Fehler im Sprechen machen) podříci se; das V. připověď; —sprenzen rozplašiti, rozptýliti, rozehnati; —spüren znamenati; čenichati.

Verstand (-es, oh. M.) *m.* rozum P.T.; V. der Worte rozum n. smysl slov P.; zweideutiger V. dvojsmyslnosť P.; —sgrund *m.* důvod rozumový, důvod z rozumu vedený T.; —sstyl *m.* sloh rozumový T.

Verständig *adj.* rozumný; zkušený, zběhlý v něčem; povědomý, znalý něčeho P.; der Führung der Handelsbücher v. sein povědom býti vedení knih obchodních P.; —en einen von etwas oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti komu co P.; uvědomiti koho o čem; sich mit einem v. shodnouti se, snesti se, sjednati se P., srozuměti se s kým o něco; —keit *f.* rozumnosť T.; zkušenosť; —ung *f.* oznámení, návěští P.; srozumění; hievon geschieht die V. o tom dává se věděti.

Verständlich *adj.* srozumitelný P.; klare und -e Worte světlá a srozumitelná slova P.

Verstandlos *v.* Vernunftlos.

Verständniss (-sses, M. -sse) *n.* srozumění P.; porozumění T.; zum bessern V. pro lepší srozumění P.; mit jmd. ein V. haben (heimlich) srozumění míti s někým P.; mit jmds. V. s něčí volí a vědomím P.

Verstärk-en sesiliti, -ovati T.; —ung *f.* sesilení T.; —ungsflasche *f.* (phys.) láhev nabíjecí T.

Ver-statten einem etw. *v.* Gestatten; —stauchen sich (die Hand, den Fuß) podvrknouti si ruku, nohu; —stauchung *f.* (des Fußes) podvrknutí (nohy), ušinutí.

Versteck (-es, oh. M.) *n.* úkryt, úkrytek; V. spielen hráti na schovávanou; —en etw. schovati něco někam P.; sich v. schovati se, skrýti se; —spiel *n.* hra na schovávanou, hra na schovavačku, schovavačka; versteckt skrytý, ukrytý T.

Verstehen etw. rozuměti, srozuměti čemu P.; woraus v. z něčeho rozuměti, srozumívati P.; womit v., worunter etw. v. míniti čím; unter dem Worte -t man pod tím slovíčkem rozumí se, v tom obsaženo n. pojato jest P.; dies wird anderseits auch von der Gattin verstanden to se na druhou stranu i o manželce rozumí P.; einem etw. zu v. geben dáti někomu na srozuměnou; sich mit einem v. snesti se, shodnouti se, sjednati se s kým oč P.; (heimlich) srozumění míti s kým; sich auf etw. v. rozuměti něčemu; sich zu etw. v. podvoliti se, odhodlati se k čemu P.; das versteht sich von selbst to se rozumí samo sebou.

Versteigen sich příliš daleko zajíti.

Versteiger-n etw. prodávati něco dražbou P.; —ung *f.* (öffentliche) dražba (veřejná) P.; —ungs- dražební P.; —ungsprotokoll *n.* dražební protokol P.

Versteiner-n mf. zkameněti; —ung *f.* zkamenění; 2. zkamenělina T.; —ungsprozeß *m.* kamenění T.

Verstell-en (einen Ort) postaviti něco někam na překážku P., zasta-

viti; die Straßen mit Wägen v. postaviti v cestu vozy P.; v. přetvořiti; sich v. přetvářiti se, přetvařovati se v něco, stavěti se některak, okazovati na sobě to čeho není, něco nápodobně činiti P.; —t líčený; —te Verse přesmyknuté verše; —ung *f.* přetvoření, přetváření, napodobení P.; betteln mit V. körperlicher Gebrechen žebrati ukazujíc na sobě lživě tělesné vady P.

Ver-sterben *v.* Sterben; —stimmt rozladěn, a, o, ý; rozmrzelý, mrzut, a, o, ý; —stimmung *f.* rozladění; fig. zlá míra (mysli) T., rozmrzelosť; —stöbert sněhem zavátý; —stoffen zatvrditi se; proležeti se, zležeti se; —stockt zatvrzelý P.; —stohlen, —stohlener Weise kradmo, kradí P.; pokradmu; Waaren v. Weise in's Land bringen kradí přivážeti n. přinášeti zboží do země P.; —stopfen zacpati; —stopfung *f.* zacpání; zacpanosť; zácpa života; —storben umrlý, zemřelý; —stört vyděšený, poplašený; —stoß *m.* omyl, chyba; (spletek) P.; einen V. machen, einen V. begehen chyby se dopustiti; in V. gerathen zandati se, ztratiti se; —stoßen einen zapuditi, zavrhnouti, odstrčiti; mh. v. gegen etw., sich in etw. v. chybiti, pobloudili.

Verstreich-en vymazati, zamazati; mſ. (v. d. Zeit) minouti P.T.; die gesetzliche Frist v. lassen zákonní lhůtě, právnímu času dáti projíti P.; nach fruchtlos verstrichenen drei Tagen po tom když tři dni marně minou P.; —ung *f.* projití, minutí P.T.

Ver-stricken zaplesti, zamotati; —strickt zapletený; —stümmeln zohaviti; ochromiti; zmrzačiti P.; (eine Säule *etc.*) zkomoliti; sich selbst v. zmrzačiti se P.; —stümmelung *f.* zohavení; ochromení, zmrzačení P.; zkomolení T.; —stummen mſ. oněměti.

Versuch (-es, M. -e) *m.* pokus, zkouška T.; (pokouška P.); V. eines Verbrechens pokouška o zločin, pokouška zločinu P.; —en etw. pokusiti čeho, pokusiti se čeho n. oč P.; nichts unversucht lassen ničehož nenechati bez pokoušky (bez pokusu) P.; sich in etw. v. pokusiti se oč P.; —ter Diebstahl, Betrug pokušená krádež, pokušený podvod P.; —er *m.* pokoušce, pokušitel P.; —sweise *adv.* pokusem T.; —ung *f.* pokušení P.

Ver-sündigen sich (an einem) prohřešiti se, zhřešiti; —süßen (den Kaffee) osladiti.

Vertag-en (den Reichstag, eine Tagsatzung, eine Verhandlung *etc.*) odročiti (sněm, stání, jednání atd.) P.; odložiti něco k jinému času; —ung *f.* odročení, odložení, odklad P.; —ungsantrag *m.* návrh odročovací, n. na odročení.

Vertändeln (die Zeit) promařiti (čas).

Vertausch-en (eine Sache gegen eine andere) směniti něco za něco, sméniti něco s kým P.; —ung *f.* směnění, směna P., obměna T.

Vertebra *f.* (lt.) obratel (anat.); —*lia pl.* (zool.) obratlovci nitrokloubí T.

Vertex *m.* (lt.) *v.* Scheitel.

Vertheidig-en einen (z. B. vor Gericht) hájiti, obhajovati koho n. čeho P.; sich selbst v. gegen etw. hrániti se komu n. čemu, proti komu n. čemu; obrániti se komu, čemu P.; hájiti se; —er *m.* obhájce; V. des Angeschuldigten vor Gericht obhájce obviněného P.; —ung *f.* hájení, obhájení P.; (seine eigene) obrana P.

Vertheidigungs-kunst *f.* umění obhajovací; (mil.) um. obranné, pevnitelství; —linie *f.* čára obranná, úmezí obranné, ú. obhajné; —weise *f.* spůsob obhajování, spůsob bránění-se P.

Vertheil-en děliti, rozděliti něco P.; (repartiren) rozvrhnouti, rozvrhovati něco P.; das Vermögen in zwei Theile v. rozděliti majetnosť na dvé P.; das Heer (Truppen) in die Dörfer v. rozložiti vojsko po vsech P.; —ung *f.* rozdělení P.; (Repartition) rozvrh, rozvržení P.; V. der Concursmasse rozvržení pod-

staty konkursní (na věřitele) P.; V. der Elektrizität rozklad T.; —ungs-art *f.* spůsob dělení, spůsob rozdělení P.; —ungsausweis *m.* dílčí výkaz P., rozdělovací výkaz; —ungs-ort *m.* dělistě.

Ver-theuern zdražiti něco T.; —thun zpotřebovati *v.* Verschwenden.

Vertical *adj.* (lt.) svislý, kolmý, prostopádný; —kreis *m.* kruh kolmý, vertikální T.; —linie *f.* čára svislá, svislice T.; —projection *f.* (astr.) promítka kolmá T.; —sonnen-uhr *f.* kolmé hodiny sluneční T.; —winkel *m.* (math.) úhel vrcholový n. křížový T.

Verticill-atus (bot.) přeslenovitý T.; —*us m.* (bot.) přeslen.

Vertief-en etw. vyhloubiti, prohlubiti; sich v. fig. zabrati se, zahlubiti se, ponořiti se do čeho n. več; pohříziti se (do myšlenek); V. *n.* des Geschwüres podnětí vředu; —ung *f.* prohlubeň, prohlubina.

Vertilg-en zahladiti něco P., vypleniti něco; die Akten v. zničiti n. zrušiti (zahladiti) spisy P.; die Spuren des Verbrechens v. zahladiti známky n. památky zločinu P.; —ung *f.* zahlazení P.

Vertiren (lt.) obraceti.

Vertönen odezníti, dozníti; das Horn vertönte roh umlkl.

Vertrackt zpropadený, zatrolený.

Vertrag (-es, Mt. Verträge) *m.* smlouva P.T.; einen V. schließen udělati, učiniti smlouvu P.; smluviti se o něco T.; einen V. eingehen vejíti v smlouvu P.; —en etw. zanesti, zanášeti; (verschleppen) roznesti, rozvleci něco P.; (ertragen) snesti, snášeti něco P.; sich mit einem v. srovnati se, srovnávati se, snesti se, snášeti se s kým oč P.; wenn der Miethmann sich mit dem Hausherrn nicht v. könnte kdyby se nájemník s hospodářem srovnati nemohl P. [P.; —keit -osť P.

Verträglich srovnalý, snášelivý

Vertrag-machend kdo smlouvu dělá; die —machenden od. —schließenden Theile strany smlouvající P.

Vertrags-erbe *m.* dědic ustanovený smlouvou, dědic smluvní P.; —mäßig *adj.* (*adv.*) co dle smlouvy jest P.; -e Frist lhůta smlouvou ustanovená, lhůta smluvená P.; -pflicht *f.* povinnosť smluvní; smluvená, umluvená povinnosť P.; —urkunde smluvní list P.; —zins *m.* smluvní n. smluvený úrok P.

Vertrau-en (einem etw.) svěřiti někomu něco; einem v. důvěřiti, dověřovati komu P.; auf jmd. v. důvěřiti se, dověřovati se komu něčeho n. v něčem P.; das V. (-s, ob. Mt.) (zu einem) důvěra P.; ein Mann des -ens muž jemuž někdo důvěřuje; —ensmann *m.* důvěrník P.; —ensvotum *n.* osvědčení důvěry P.; jmd. sein V. geben někomu svou důvěru osvědčiti P.; —ens-würdig důvěryhodný P.; -keit důvěryhodnosť P.; —lich důvěrný; —t důvěrný (geheim) tajný P.; -e Sitzung tajné sedění P.; ein —ter důvěrník P.

Vertreiben jmd. vyhnati koho P., zahnati, zapuditi; eine Waare v. odbývati, prodávati zboží P.; einem die Zeit v. čas někomu krátiti.

Vertret-en etwas zašlápnouti; jmds. Stelle v. zastupovati koho v čem, někomu v něčem zastoupení činiti, na něčím místě něco činiti P.; ein Land v. zastupovati zemi (na sněmě) P.; jmd. v. zastati, zastávati koho v čem, před kým; eine Partei vor Gericht v. zastupovati stranu před soudem P.; sein Gewissen mit dem Gegenbeweise v. svědomí své zastoupiti odvodem P.; eine Streitsache vor Gericht v. zastávati své mínění P.; jds. Interessen v. zastávati něčí dobré P.; ob der Kläger sich selbst zu v. berechtigt sei zdali žalobce má právo sebe sám (svou při) zastávati P.; eine Wissenschaft ist bei den Prüfungen v. při zkouškách má se k nějaké vědě zření P.; —er *m.* zástupce P.; —erschaft *f.* zastupitelství; zastupitelstvo *coll.*; —ung *f.* stoupení; zastání P.

Vertretungs-leistung *f.* zastupování koho v čem P.; —sache *f.*

pře zastupovací, pře o zastoupení P.; —vollmacht *f.* plnomocenství k zastupování P.; —werber *m.* žadatel zastoupení (kdo žádá býti zastoupen) P.

Vertrieb (-es, ob. M.) *m.* odbyt (odbytek) P.; —ener vyhnanec; —sbesorger *m.* prostředník odbytu, odbytečník P.

Ver-trinken (das Geld) propiti; —trocknen mſ. vyschnouti; —tröſten (einen auf etw.) těšiti koho čím, odkazovati koho nač; —trotteln zdrmoliti; —tuſchen etw. ustříti, ustraniti něco P.; ein Nachlaßvermögen v. ustříti pozůstalou majetnosť P.; —tuſchung *f.* ustření, ustranění P.; —übeln einem etw. někomu něco za zlé míti, za zlé pokládati, něco ve zlé n. na zlou stránku obraceti P.; —üben (ein Verbrechen) spáchati zločin P.; an jmd. einen Mord v. vraždy se dopustiti, vraždu spáchati.

Verunedeln znešlechtiti.

Verunehr-en neúctu učiniti komu P., zneuctiti koho; —ung *f.* neúcta P.; den Religionsdienſt beleidigende V. neúcta urážející bohoslužbu P.

Verun-einigen rozdvojiti koho; —glimpfen *v.* Verleumden; —glücken v neštěstí upadnouti; —glückt nešťastný, nehodou zastižený; —heiligen znesvětiti; —reinigen znečistiti, zanečistiti; —reinigung *f.* znečištění; —ruhigen znepokojiti; —ſtalten zohyzditi, zhyzditi P.; —ſtaltung *f.* zohyzdění P.

Veruntreu-en einem etwas od někoho něco nevěrně odciziti, zpronevěřiti se v čem P.; —tes Gut věc nevěrně odcizená P.; —ung *f.* pronevěra; (obj.) zpronevěření; (ſubj.) zpronevěřilosť.

Verunzieren zohyzditi, zohaviti.

Verursachen etw. spůsobiti, udělati; Gewinn, Nutzen, Schaden v. přinesti, přinášeti komu zisk, úžitek, škodu P.

Verurtheil-en jmd. odsouditi koho něčeho n. k něčemu P.; als Verbrecher v. odsouditi někoho za zločince P.; zum Tode v. odsouditi někoho hrdla, na smrť, k smrti P.; in den Erſatz der Unkoſten v. odsouditi někoho v nákladích, k nahražení škod P.; —ter odsouzený, odsouzenec P.; —ung *f.* odsouzení P.

Verviel-fachen, —fältigen násobiti, znásobiti T., mnohonásobiti, rozmnožiti něco; —fältigend násobný, násobící.

Vervollkomn-en zdokonaliti; -ung *f.* zdokonalení, -ování; zdokonalenosť T.

Verwachen (die Nächte) probdíti.

Verwachs-en mſ. zarosti; srosti dohromady; -enblätterig (bot.) srostlolupený, jednolupený T.; —ung *f.* zarostění; zarostlosť, -lina; podrost; fleiſchige V. smasení.

Verwahr-en etw. schovati, -ávati něco P.; (bewahren) ohraditi, zahraditi něco; ſeine Ehre gegen etw. v. ohraditi svou čest proti něčemu P.; jmd. v. stříci koho, ujistiti se kým P.; ſich vor der Kälte v. opatřiti se proti zimě; ſich gegen jmd. v. ohraditi se proti komu n. před někým P.; —er *m.* schovatel, schovavač P.; —loſen zanedbati, pronedbati; —ung *f.* schování, -vání P.; einem etw. zur V. geben někomu něco dáti schovati, něco k schování dáti P.T.; V. des Verhafteten střežení zatčeného P.; jmd. in V. bringen, nehmen ujistiti se kým, někoho vězením opatřiti, někoho bezpečně opatřiti P.; jmd. in V. halten stříci koho, držeti koho v zatčení, ve vězení P.; —ungshaft *f.* zatčení pro ujištění-se P.; —ungsvertrag *m.* smlouva schovací P.

Verwaist osiřelý.

Verwalt-en etw. spravovati něco P., vésti něco; das Pupillarvermögen v. spravovati sirotčí statek n. majetnosť P.; ein Amt v. vésti n. spravovati úřad P.; —er *m.* správce P.; —ung *m.* správa, spravování P.; (Amt) správčí úřad P.

Verwaltungs-auslagen *pl.* výdaje na správu; —beamte *m.* správní úředník P.; —behörde *f.* správu vedoucí úřad P.; —gegenſtand *m.* správní věc P.; —gerichtshof *m.*

správní soud; —geschäft *n.* spravování, správní záležitost P.; —jahr *n.* správní rok P.; —kanzlei *f.* správní kancelář P.; —körper *m.* správu vedoucí n. správní sbor P.; —kosten *pl.* náklady na vedení správy P.; —maßregel *f.* správní opatření P.; —rath *m.* správní rada; —system *n.* správní způsob, způsob spravování, způsob vedení správy P.

Verwand-eln etwas proměniti něco v jiné P.T.; Gulden in Kreuzer v. zlaté v krejcary proměniti n. rozvesti T.; sich v. proměniti se, obrátiti se v něco P.; —ler *m.* (math.) měnitel, proměňovatel T.; —lung *f.* proměnění, proměna P.; měna T., přetvoření T.

Verwandt (mit einem) příbuzný; srodný; v. sein mit jdn. příbuzen býti někomu P.; dem Zeugenführer mit Blutsfreundschaft v. sein svědky vedoucímu příbuzen býti P.; in der Seitenlinie v. příbuzný v pokolení pobočním P.; in männlicher Linie v. příbuzný po meči P.; in weiblicher Linie v. příbuzný po přeslici P.; ein —er příbuzný P.; —schaft (oh. M.) *f.* příbuzenství P.; příbuznost T.; 2. (M.-en = die Verwandten) příbuzenstvo P.; —schaftlich příbuzenský P.

Verwandtschafts-grad *m.* koleno n. stupeň příbuzenství P.; —linie *f.* pokolení příbuzných P.; —verhältniß *n.* svazek příbuzenský, svazek příbuzenství P.

Verwarn-en jmd. vystříci, vystříhati někoho, výstrahu dáti někomu před někým n. před něčím, od někoho n. od něčeho, z něčeho P.; —ung *f.* vystřáhnutí, vystřežení, dání výstrahy P.; výstraha.

Verwaschen smýti; (die Farben) rozmývati barvy T.; v. *adj.* rozbředlý T.

Verwechsel-n (ein Ding mit einem andern) měniti, směniti, směňovati něco za něco, něco něčím P.; mylně vzíti; Geld v. měniti, vyměňovati peníze; —ung *f.* měnění, směnění, směna P.; V. von Papiergeld měnění peněz papírových P.; V. der Strafarten směna trestu jednoho způsobu za trest jiného způsobu P.; V. omylná proměna; —ungskasse *f.* pokladnice směňovací P.

Verwegen *adj.* opovážlivý, všetečný P.; —heit *f.* opovážlivost P.; V. eines Diebes opovážlivost zlodějova P.

Ver-wehen odváti, zaváti; —wehren (einem etw.) brániti, zbraňovati čemu n. komu čeho P.; —weichlichen rozmazliti.

Verweiger-n (einem etw.) zbraňovati se čeho, odepříti komu, zpěčovati se čemu P.; jdn. eine Bitte v. odepříti žádosti něčí P.; die Unterschrift v. zbraňovati se podpisu, zpěčovati se podepsati P.; —ung *f.* zbraňování-se čeho, zpěčování-se, odepření P.

Ver-weilen zdržeti, zastaviti; mh. dlíti, prodlíti, prodlévati, meškati, zdržeti se kde; sich —weinen vyplakati se; sich die Augen v. oči si vyplakati.

Verweis (-ses, M. -se) *m.* (mündlich) domluva; (Rüge) důtka P.; (gerügter Fehler) výtka P.; 2. výkaz *v.* Ausweis; —en einen auf etw. ukázati komu k čemu n. k někomu P.; jmd. od. etw. vor od. zu einem v. odkázati koho n. něco k někomu P.; vor das Geschworenengericht jmd. v. odkázati někoho k soudu přísežných P.; die Streitsache vor das competente Gericht v. odkázati při soudu příslušnému P.; jmd. mit seinen Ansprüchen auf den Rechtsweg v. odkázati někoho k pořadu práva s tím, čeho vyhledává P.; jmd. des Landes v. vypověděti, vyhnati koho ze země P.; einem etw. v. vytknouti, vytýkati komu (oči něčím) P.; einem ein Verbrechen v. vytýkati někomu zločin (vytýkati komu oči zločinem P.); —ung *f.* ukázání, odkázání; 2. vypovědění; 3. vytýkání, výtka P.; V. des Schuldigen vor das Kriminalgericht odkázání vinného k soudu hrdelnímu P.

Verweisungs-erkenntniss *n.* od-

kazovací nález P.; —urtheil *n.* odkazovací rozsudek P. [fig. unyti.

Verwelken svadnouti, uvadnouti;

Verwend-bar čeho možno k něčemu potřebovati, na něco vynaložiti, obrátiti; spůsobilý (k čemu) P.; —barkeit *f.* spůsobilosť; V. einer Person beim Lehrfach spůsobilosť někoho k učitelství P.; —en (Geld, Fleiß auf etw.) dáti, vydati, obrátiti, vynaložiti něco nač P.T.; (gebrauchen) užívati čeho, potřebovati čeho, obrátiti co nač T.; das Geld auf Bezahlung der Schulden v. dáti, obrátiti peníze na zaplacení dluhův P.; für die Konkursmasse etw. v. vynaložiti něco na podstatu konkursní P.; der Verordnung gemäß etw. v. obrátiti něco na to místo, kdež a kamž rozkázáno P.; vielen Fleiß auf etw. v. velikou pilnosť na něco vynaložiti P.; jmd. zu etw. v. potřebovati koho k čemu n. v čem P.; sich zu etw. od. für etw. v. užívati, obraceti, přičiniti se k čemu n. oč P.; für jmd. sich v. ujímati se někoho, přimlouvati se za koho P.; zur Stiftung eines Vergleiches sich v. přičiniti se ke spůsobení přátelského narovnání P.; für die Herbeischaffung von Urkunden sich v. přičiniti se o zjednání listin P.; —et odvrácený; -e Stellung (Min.) postava odvrácená T.; —ung *f.* (eines Bewerbers) spůsobilosť (uchazečova) P.; V. chování P.; V. und Fortgang der Studirenden přičinění a prospěch studujících P.; bei einem Amte in V. stehen potřebován býti v úřadě P.; V. der Gensdarmerie potřebování četnictva k něčemu P.; —ungszeugniß *n.* vysvědčení spůsobilosti.

Verwerf-en etw. zavrhnouti něco P.; pohoditi; ein Gesuch, einen Vergleichsversuch, e. Zeugen, Candidaten v. zavrhnouti žádosť, narovnání, svědka, uchazeče P.; zamítnouti; —lich zavržitelný P.; zamítnutí hodný; -er Zeuge zavržitelný svědek P.; —ung *f.* zavržení P.; zamítnutí; 2. přešinutí T. [P.

Verwerthen etw. zpeněžiti něco

Verwes-en *v.* Verwalten; 2. mf. tlíti, zetlíti, spráchnivěti; —er *m.* správce P.; (Stellvertreter) náměstek P.; —ung *f.* tlení, zetlení, práchnivění, spráchnivění; V. eines Amtes *v.* Verwaltung.

Ver-wettert prožluklý; —wichen minulý; —wickeln zaplesti; sich se; sich in einen Streit, in Schulden v. zaplesti se v rozepři, do dluhův P.; —wickelt zapletený T.; eine -e Sache zapletená věc P.; —wickelung *f.* zapletení, zamotání, zavinutí, uzel; zádrhel, zápletek T.; —wiegen provážiti; sich v. (beim Wiegen irren) provážiti se v čem T.; —wiesener vyhnanec, vypovězenec; —wildern mf. zdivočeti; —willigen povoliti v čem, čemu, k čemu, místo u sebe dáti čemu P.; ein Gesuch, eine Bitte v. povoliti žádosti, prosbě P.; —willigung *f.* povolení P.

Verwirk-en etw. proviniti něco komu n. proti komu P.; (durch eine Schuld verlieren) propadnouti něco komu n. k někomu P.; jmds. Gnade v. proviniti něčí milosť P.; das Leben, die Ehre, das Vermögen v. proviniti hlavu, česť, statek pro něco P.; eine Strafe von 100 fl. v. propadnouti v pokutě 100 zl. P., upadnouti v pokutu, trest P.; —te Geldsumme suma peněz v pokutě propadená P., propadlá; -lichen k skutku provesti, něco k místu a konci přivesti, na místo postaviti P.; uskutečniti, ve skutek uvesti; —lichung *f.* uvedení ve skutek; —ung *f.* provinění čeho, propadení P.

Verwirr-en etw. zmotati, zaplesti, pomásti, zmásti; —t zmatený, pomatený; —ung *f.* zmatek.

Verwischen setříti; zahladiti.

Verwitter-n zvětrati T.; —t zvětralý; —ung *f.* zvětrání T.; —ungsprozeß *m.* zvětrávání T.

Ver-witwen ovdověti; —witwet ovdovělá P.; —wogen *v.* Verwegen; —worfen zavržený; opovržený; (geol.) přešinulý T.; —worren změtený T., zmatený; —worrenheit *f.* změtenosť T.

Verwund-bar zranitelný P.; —en einen raniti, por., zraniti koho čím P.; jmd. tödtlich v. raniti koho smrtelně, k smrti, na smrť P.; sich v. raniti se, zraniti se P.; —et poraněný; —ung *f.* zranění P.; poranění; schwere, leichte V. zranění těžké, lehké P.

Verwunder-n sich diviti se čemu, podiviti se čemu; —ung *f.* podivení, úžas.

Ver-wünschen zaříkávati; zlořečiti komu; zaklíti koho; —wünscht prožluklý; zaklený; —wüsten (ein Land rc.) zpustiti, zpustošiti, popleniti (zemi); —zagen zmalomyslněti, ducha pozbyti; —zählen sich *v.* sich Verrechnen; —zahnung *f.* (b. Zimmerm.) zazubování T.; (mech.) ozubení, ozubování T.; —zapfen (b. Zimmerm.) začepovati, zapustiti T.; —zapfung *f.* začepování T.; —zärteln rozmazliti koho; —zäunung *f.* ohrada, ohražení, plot.

Verzehr-en stráviti, protráviti něco P.; was auf der Hin- und Rückreise —t wird co se na cestě tam i zase protráví, co se vydá na potravu P.; —ung *f.* strávení; protrávení, vydání na potravu P.

Verzehrungssteuer *f.* potravné (,ého), daň potravní P., daň z potravy; —äquivalent, —entschädigung *f.* náhrada za potravné P.; —nachtragsgebühr *f.* doplatek potravného P.; —pächter *m.* pachtovatel daně potravné P.; —pachtung *f.* pacht potravného; 2. pachtovnictvo potravného; —zuschlag *m.* přirážka k potravnému.

Verzeichn-en etw. poznamenati, zaznamenati něco, sepsati něco P.; (Figuren) vyrýsovati, vykresliti T.; die Akten v. seznamenati spisy P.; seine Schulden v. sepsati své dluhy P.; —iß (-sses, M. -sse) *n.* poznamenání, seznamenání; seznam, sepsání, sepis P., výčet T., soupis.

Verzeih-en einem etw. odpustiti, prominouti komu co P.; sich einer Sache v. vzdáti se čeho; —ung *f.* odpuštění, prominutí P.; um V. bitten prositi za odpuštění P.

Verzicht *m.* (*f.*) odřeknutí-se čeho; V. leisten, V. thun, —en auf etwas odříci se čeho, vzdáti se čeho, vzdáti něco P.; —leistung *f.* odřeknutí-se, vzdání se čeho P.; —revers *m.* zápis odříkací P.

Verzieh-en protáhnouti, protahovati něco P.; von Tag zu Tag, bis zu einer Zeit etw. v. protahovati něco den ode dne, až do času P.; rozmazati, rozmazliti koho; mh. meškati, dlíti; sich v. táhnouti se; protáhnouti se; —ung *f.* des Mundwinkels zkřivení úst.

Verzier-en etw. ozdobiti, okrášliti T.; —ung *f.* ozdoba, okrasa, příkrasa.

Ver-zinken pozinkovati T.; —zinnen pocinovati T.

Verzins-en úroky komu z něčeho platiti, úročiti, zúročiti komu něco z něčeho P.; einem ein Capital mit 5% jährlich v. úročiti komu z nějaké sumy (z jistiny) platu ročního 5 ze sta P.; —lich úročný P., zúročitelný, co se může zúročiti; etw. v. anlegen něco na úroky n. pod úroky dáti n. půjčiti P.; -es Papiergeld úročné peníze papírové P.; —ung *f.* (einer Summe) úročení (z jisté sumy), zúročení P.

Verzöger-n etw. prodlíti, prodlévati čím n. s čím, meškati čím, odkládati něco n. s čím P.; (in die Länge ziehen) protáhnouti, protahovati něco P.; (aufhalten) meškati koho n. něco čím P.; mit der Bezahlung der Steuer v. zaplacením daně meškati P.; ein Geschäft v. protahovati práci P.; die Streitsache wider die Ordnung v. protahovati při proti řádu P.; die Sache wird —t věc staví se na průtazích P.; věc se protahuje; die Ablegung des Eides (von einem andern) durch Ergreifung der Appellation v. vykonání přísahy meškati vzatým odvoláním P.; —nde Kraft síla kroticí, opozďovací; —ung *f.* prodlení, odklad, odtah; protahování, průtah; meškání P.; —ungszinsen *pl.* úroky z prodlení P.

Verzoll-bar clu podrobený; -e

Sachen věci clu poddané P.; —en vycliti něco P.; eine nicht —te Sache věc nevyclená P.

Verzückung *f.* úžas.

Verzug *m.* odklad, prodlení, průtah; *v.* Verzögerung; ohne weiteren V. bez dalších odtahův P.; —szinsen *pl.* úroky z prodlení.

Verzweif-eln mh. zoufati; —elt zoufanlivý; zpropadený; proklatý; nesmírný; —lung *f.* zoufalství.

Verzweig-en sich rozvětviti se P.; eine weit -te Verschwörung spiknutí daleko široko rozvětvené P.; —ung *f.* rozvětvení.

Vesanie *f.* (lt.) *v.* Wahnsinn.

Vesic-a *f.* (lt.) měchýř; pryskýř; puchýř; —ans *n.* zprýštidlo, zpryšťovadlo; —atorium *n.* přílep zpryšťovací; —ula *f.* puchýřek; —ularsystem *n.* soustava parosvětská.

Vesper (M. -n) *f.* (lt.) večer; večerní hodinky, nešpory; V., —brot *n.*, —kost *f.*, —mahl *n.* svačina.

Vest-a *f.* (lt.) (Göttin) Vesta; (Planet) Čistěna T.; V., —alin *f.* vestálka.

Veste *f.* (Kleid) *v.* Weste.

Veste *f.* tvrz *v.* Feste.

Vestibulum *n.* (lt.) předsíň, kobka; vchod do domu (, vchodiště); (anat.) předsíň (v uchu) T.

Veteran (-en, M. -en) *m.* veterán, vysloužilec; —enverein *m.* spolek veteránský; —enzeichen *n.* znamení vysloužilecké, znamení vysloužilcův P.

Veterinär *m.* dobytčí lékař; -schule *f.* škola zvěrolééčebná.

Veto (lt.) nesvoluju.

Vettel (M. -n) *f.* cundra, šlundra; alte V. babice, babizna.

Vetter (-s, unv. M.) *m.* (väterlicherseits strýc P.; (mütterlicherseits) ujec P.; —lich strýcovský; —schaft *f.* strýcovství.

Vetturino *m.* (it.) nájemný vozka.

Vetus (lt.) starý.

Vexatorisch (lt.) týravý P.

Vexir-becher (phys.) *v.* Zauberbecher; —en týrati koho; —schloß *n.* šálivý zámek; —tisch *m.* šálivý stůl.

Vezier (-s, M. -e) *m.* (türk.) vezír; Groß-V. veliký vezír, velvezír; —at *n.* vezírství.

Via *f.* (lt.) cesta; způsob; *via....* (it.) přes... [T.

Viaduct *m.* (lt.) (Bauk.) cestovod

Viaticum *n.* (lt.) cestovné, peníze na cestu.

Vibration *f.* (lt.) (phys.) chvění (podélné, popříčné) T., záchvěv; —stheorie *f.* náuka o chvění (zvuku, světla) T. **Vibriren** (lt.) chvěti se T.

Viburnum *n.* (lt.) kalina (bot.).

Vicar (-s, M. -e), —*ius* (M. -ien) *m.* (lt.) vikář, náměstek P.; střídník; bischöflicher V. biskupský vikář, b. náměstek P.; b. střídník; —*ius apostolicus* apoštolský vikář; —iat *n.*, —ie *f.* vikariát, vikářství; střídnictví; —iren na místě něčím úřadovati, náměstkovati; —irend náměstný.

Vice versa (lt.) zase nazpět, zase zpět, též zas; opak, na opak P.

Vice (lt.) místo; —admiral *m.* místoadmirál; —bürgermeister *m.* místostarosta P.; místopurkmistr; —consul *m.* místokonsul; —director *m.* místoředitel P.; —directorat *n.* místoředitelství P.; —kanzler *m.* místokancléř, podkancléř; —könig *m.* místokrál P.; —präsident *m.* místopředsední P.; místopresident.

Vicinus *m.* (lt.) soused. **Vicinalweg** *m.* domácí cesta, sousedská cesta. [bí (titul).

Vicomte *m.* (fr.) vikomt, místohra-

Victualien *pl.* (lt.) potraviny *pl.*, jezivo *coll.*, potrava; —handel *m.* obchod s potravinami; —händler *m.* obchodník s potravinami, potravinář; —markt *m.* potravný trh; —taxe *f.* sazba na potraviny, sazba potrav; —verschleißer *m.* prodavač potrav, prodavač jeziva P.

Victus *m.* (lt.) živobytí; potrava, strava. [gogne.

Vicuña *f.* (span.) vikuně *v.* Vi-

Vide! (lt.) viz! hleď! *vidi* (lt.) viděl jem; *Vidimus* (lt.) viděli jsme; *V. n.* stvrzení; Vidimation *f.* (lt.) stvrzení.

Vidimir-en (lt.) (eine Urkunde)

úředně listinu osvědčiti P.; —te Abschrift přepis úředně osvědčený P.T.

Vieh (-es, M. -e oder -er) *n.* hovado; V. (oh. M.) *coll.* dobytek; —arzneikunde *f.* dobytčí lékařství P.; —arzt *m.* dobytčí lékař P.; —beschau *f.* zhlednutí dobytka P.; —bestand, —stand *m.* stav dobytka T.; —bremse *f.* ovad, hovadnice; střeček, bzíkačka; —diebstahl *m.* krádež dobytka P.; —fall *m.* pád dobytka P.; —händler *m.* obchodník s dobytkem, dobytkář; —herde *f.* stádo dobytka; —hirt *m.* skoták, pastucha; —isch hovadský; zhovadilý; —krankheit *f.* dobytčí nemoc P.; —markt *m.* dobytčí trh P.; —pocke *f.* kravská neštovice; —schlachtungsprotokoll *n.* protokol o porážení dobytka P.; —seuche *f.* dobytčí mor, dobytčí pád P.; —stall *m.* chlév, stáje; —stand *m.* stav dobytka P.; —standstabelle *f.* seznam dobytka P.; —steuer *f.* daň z dobytka P.; —trieb *m.* honění dobytka P., průhon dobytka; —triebrecht *n.* právo ku průhonu P.; —trift *f.* pastviště; 2. právo k pasení (dobytka) P.; —weide *f.* dobytčí pastva, p. pro dobytek; —zucht *f.* chov n. chování dobytka P.; dobytkářství.

Viel *adj.* mnohý. drahný; *adv.* (*num.*) mnoho; mnohonácte; drahně, velmi (*st.* vele); wie v. kolik? so v. tolik; zu v. příliš, přílišně; der zu v. erlegte Betrag přes počet složená suma; v. besser mnohem lépe.

Viel-arm *m. Hydra* nezmar; —artig mnohotvárný, rozmanitý T,; —axig, —achsig mnohosý T.; —blätterig mnoholistý, mnoholupený T.; —brüderig mnohobratrý T.; —deutig mnohoznačný T.; (math.) mnohohodnotný; mnohovýznamný; -keit -osť.

Vieleck (-es, M. -e) *n.* mnohoúhelník, několikoúhelník T., mnohohraník; —swinkel *m.* úhel v mnohoúhelníku T.; --szahlen *pl. v.* Polygonalzahlen.

Vielerlei *num.* (*adv.*) rozličný, všeliký; kolikerý.

Viel-fach, —fältig násobný T.; mnohonásobný, kolikonás.; —farbig mnohobarevný; -förmig mnohotvárný; (math.) mnohohodnotný, několikohodnotný T.; —fraß (-es, M. -e) *m.* žrout, nesyta, hltoň, hltoun; (Thier) rosomák (hltoň); —fuß *m.* mnohonoh, mnohonožka; stonožka; —geliebt mnohomilovaný, přemilý; —gestaltig mnohotvarý; —gliedig mnohočlený, několikočlený T.; —heit *f.* mnohosť, mnohota T.; množství; —hufer *pl.* mnohopaznehtí (ssavci) T.; —jährig mnoholetý.

Vielleicht *adv.* snad, může být.

Viel-mächtig mnohomocný; -mal, —mals *adv.* mnohokrát, mnohdykrát; —männerei *f.* mnohomužství P.; —mehr *adv.* tím spíše, tím více, mnohem více; anobrž; raději, radší; —paarig (bot.) mnohojarmý T.; —sylbigkeit *f.* mnohoslabičnosť T.; —thätig mnohočinný; —weiberei *f.* mnohoženství P.; —weniger tím méně; —wissend mnohovědný; —wisserei *f.* vševědovství; —zahl *f.* množný počet; —zählig četný, početný, mnohočetný, množený T.

Vier *num.* čtyři (čtyry); die V. čtyrka, čtverka; —blatt *n.* vraní oko, vranovec (čtverolístek); —blätterig čtyrlistý; —ding *m.* čtvrtka (věrduňk); —drähtig čtyrpramený; —eck (-es, M. -e) *n.* čtyrúhelník; T.; čtverhran, čtyrhraník; —eckig čtverhraný, čtyrhraný, čtyrúhlý; *fig.* hranatý; —er *m.* čtverka, čtyrka; —erlei čtverý; —fach, —fältig čtvernásobný; —flächig čtveroplochý, čtyrplochý T.; —fuß *m.*, —füßler *m.* čtveronožec; —füßig čtvernohý; —gesang *m.* čtverozpěv; —groschenstück *n.* čtyrgrošák; —händer *m.* čtveroručec T.; —hundert *num.* čtyřista; —hundertste ddd. čtyřstý; —kantig čtyrhraný; --knöpfig (bot.) čtyruzlý T.; —ling (-es, M. -e) *m.* čtverník, čtvrtník, čtvrtňátko, čtvrtce; —mal čtyřikráte; —pfünder *m.* čtyrliberka; —pfündig čtyrliberní; —schrötig čtverhraný; *fig.* hranatý, nadělaný; neohrabaný; —seitig čtverostraný, čtyrstěný; —silbig, —syl-

big čtyrslabičný, čtveroslabičný; —sitzig čtverosedný; —spänner *m.* čtverospřežník; —spännig čtverospřežný, čtverokonný; —stimmig čtverohlasný; —tägig čtyrdenní; —tagsfieber *n.*, das —tägige Fieber čtvrtodenní zimnice, čtvrtodenka, čtvrtačka; —tausend *num.* čtyři tisíce.

Vierte ddd. *num.* čtvrtý; zum vierten mal po čtvrté.

Viertel (-s) *n.* čtvrt; čtvrtina, čtvrtá část; V. eines Bogens čtvrtka (archu); ein V. auf eins čtvrt na jednu; drei V. auf drei tři čtvrti na tři; —bauer *m. v.* Viertelsbauer; —bogen *m.* čtvrt archu; V., —kreis *m.* (math.) čtverník; —elle *f.* čtvrt lokte; —hauptmann *m.* čtvrtník; —jahr *n.* čtvrt leta; (čtvrt roku); čtvrtletí; —jährig čtvrtletní; -e Aufkündigung čtvrtletní výpověď, výpověď daná čtvrt leta napřed (čtvrtletí napřed věděti dané P.); —jährlich *adv.* čtvrtletně, každého čtvrt leta, každé čtvrtletí; —kreis *m.* (math.) čtverník, čtvrt kruhu; —maß *n.* čtvrtinová míra; —meister *m.* čtvrtní (, ího *m.*), čtvrtník *v.* Viertler.

Vierteln čtvrtiti *v.* Viertheilen.

Viertel-note *f.* (mus.) čtvrtnota, čtvrtinová nota; —pause *f.* čtvrtinová pomlčka n. přestávka; —pfund *n.* čtvrt libry; (Gewicht) čtvrtliberka.

Viertelsbauer *m.* čtvrtláník, čtvrtinář.

Viertel - stab *m.* (an Säulen); podvalek; —stunde *f.* čtvrt hodiny, čtvrthodina; —stündig *adj.* čtvrthodinný; *adv.* po čtvrt hodiny; —stündlich *adv.* každou čtvrt hodiny; —tonne *f.* čtvrt tuny.

Viertens *adv. num.* za čtvrté.

Viert-geboren čtvrtorozený; -halb *num.* půl čtvrta.

Vier-theil *n. v.* Viertel; —theilen čtvrtiti, rozčtvrtiti, čtveřiti; einen Verbrecher v. zločince čtvrtiti; -theilig čtverdílný; —theilung *f.* čtvrcení.

Viertler *m.* čtvrtní (, ího *m.*), čtvrtník.

Vierung *f.* čtveření; 2. otesávání na čtvero stěn; 3. čtyrhranosť.

Vier-vierteltakt *m.* (mus.) čtyrčtvrtní takt, celý takt; —weghahn *m.* (mech.) čtverocestý kohoutek; —weibig (bot.) čtyržený; —winkelig čtveroúhelný; —zahn *m.* čtverozub; —zähnig čtyrzubý; —zackig čtyrzubý, o čtyrech zubech.

Vierzehn *num.* čtrnáct, čtrnácte; in v. Tagen za čtrnáct dní, za dvě neděle; die V., —er *m.* čtrnáctka; —hundert *num.* čtrnáct set; —jährig čtrnáctiletý; —mal *num.* čtrnáctkrát; —tägig čtrnáctidenní; —te ddd. čtrnáctý; —tel *n.* čtrnáctina; —tens za čtrnácté.

Vier-zeilig čtyrřadý, čtyrřádkový; —zeiten *pl.* čtveropostí; —zeitiger Reim čtyrdobý rým T.

Vierzig *num.* čtyřidcet; —er *m.* čtyřidcátník, čtyřidcítník; —jährig čtyřidcetiletý; čtyřidcítiletý; —ste ddd. čtyřidcátý; —stel *n.* čtyřidcátina, čtyřidcítina; —tägig čtyřidcítidenní.

Vigil-ant *adj.* bdělý, bedlivý; —ie *f.* (mil.) noční stráž; *pl.* —ien (kirchl.) bdění, *pl.* nešpory.

Vigna *f.* (it.), *Vigne f.* (fr.) vi-

Vignette *f.* vinéta, vinětka. [nice.

Vigogne (wigonj') *f.* (fr.), *Vicuña f.* (span.) vikuně (zool.).

Vigor *m.* (lt.) moc, síla; *vigore* mocí; *—oso adv.* (it.), *con —e* (mus.) mocně, živě.

Viking, —er *m.* (nord.) bojovník.

Villa (M. -len) *f.* (it.) letník, letní sídlo; *—nella f.* (it.) pastýřská (píseň).

Ville *f.* (wilj') fr. město; *hôtel de ville* (fr.) radnice.

Villeggiatura *f.* (it.) venkování, život na venkově.

Vin *m.* (fr.) víno *v.* Wein.

Vinca *f.* (lt.) brčál.

Vincul-iren (lt.) (eine Obligation) zavaditi dlužní list P.; —um *n.* závada T.

Vindi-cation *f.* (lt.) žaloba vlastnická P.; půtah na něco; —ciren etw. od. einen brániti; mstíti; sich etw. v. k někomu o něco hleděti právem vlastnickým, něčeho žádati,

pohledávati z práva vlastnického P., pûtahy na něco činiti.

Vinum *n.* (lt.), *vino* (it.) víno.

Viol-a *f.* (lt.), —e (M. -en) *f.* violka, fialka; 2. láhvice; —*arieae* *pl.* violkovité T.; —ett *adj.* fialový, nafialovělý.

Violin-e (M. -en) *f.* (it. —*o*) housle; —schlüssel *m.* (Mus.) klíč violinový n. houslový.

Violon (-s, M. -s) *n.* violon, basa; —cell *n.* violončelo, basetl; —ist (-en) *m.* kdo kraje na basu (na violon), basista.

Viper (M. -n) *f.* (lt.) zmije.

Virgo *f.* (lt.) panna.

Virguliren (lt.) znamenati n. poznamenati háčkem, závorkou P.

Viril (lt.) mužský; —ität *f.* mužství; —stimme *f.* (polit.) hlas osobní.

Virtu-aliter *adv.* (lt.) bytně T.; —ell virtuální T.

Virtuos *adj.* (it.) virtuosní, obzvláštní T.; V., —e (-en, M. -en) *m.* virtuos, hudební výtečník]; —ität *f.* virtuosnosť T.

Virtus *f.* (lt.) zmužilosť, udatnosť; ctnosť; *V. orationis* vlastnosť řeči T.

Vis *f.* (lt.) síla, moc.

Visage *f.* (fr.) vzezření, pohled.

vis-à-vis (fr.) tváří v tvář; naproti; protějšek; protější soused.

Viscosität *f.* (lt.) lepkosť.

Viscount *m.* (engl.) *v.* Vicomte.

Viscum *n.* (lt.) ptačí lep; 2. (bot.) jmelí; *viscid adj.* lepký.

Vision (M. -en) *f.* vidění T.; (geom.) paprsek, zaměření T.; —är *adj.* v obraznosti pojatý; V. (-s, M. -e) *m.* visionář.

Visir (-es, M. -e) *n.* hledí; cílovník; V. am Feuergewehr muška; —en (auf etw.) měřiti, zaměřiti T., licovati; —er *m.* (Person) sudoměr; —linie *f.* čára dohledná n. zraková T.; čára směrná (měřenka); —korn *n.* muška na ručnici; —platte *f.* (geom.) dohledná deska T.; —stab *m.* (geom.) ham T.; —stöckel *m.* hledisko.

Visit-ation *f.* (lt.), —irung *f.* přihlídka, dohlídka P.; V. der Gerichte přihlídka k soudům P.; kanonische V. dohlídka církevní, dohlížení k církvím; —ator *m.* (lt.) přihlídce, přihlížitel P., přihlížeč; —e (M. -en) *f.* návštěva; —iren přihlížeti, dohlížeti k čemu P.; das Heer v. dohlížeti k vojsku P.; —karte *f.* lístek návštěvný, navštěvenka, visitka.

a vista Wechsel směnka splatná n. výplatná po vidění P.

Visum *n.* (lt.) stvrzení na předloženém listu cestovním.

Visum repertum (lt.) zpráva o vyšetření n. ohledání něčeho, nález ohledací, zpráva lékařská.

Visur *f.* (lt.) (geom.) zaměření.

Vita *f.* (lt.) život.

Vital (lt.) životní; —*itium* *n.* doživotní plat, výživa; —wärme *f.* teplo životní. [ka.

Vitiligio *f.* (lt.) (med.) bělina, lys-

Vitriol (-s, M. -e) *m.* (fr.) vitriol, skalice T., nickamínek; —erde *f.*, —erz *n.* skalice, ruda skaličná; —hütte, —siederei *f.*, —werk *n.* huť vitriolová; —isch skaličný; —küpe *f.* (chem.) kypa skaličná T.; —öl *f.* kyselina sirková, sirkovec, olium; —salz *n.* skalice T.

Vitrum *n.* (lt.) sklo; *V. antimonii* sklo antimonové T.

vivat! (lt.) ať žije! sláva!

Vivace (it.) živě, vesele.

Vize- *v.* **Vice-** [vladařův.

Vizthum (-s, M. -e) *m.* náměstek

Vliess *n.* rouno *v.* Fließ.

Vocal (-es, M. -e) *m.* (lt.) samohláska T.; —harmonie *f.* srovnalosť samohlásek T.; —ismus *m.* samohlasenství, povaha samohlásek; soustava samohlásek T.; —ist (-en, M. -en) *m.* vokalista; —los bez samohlásky T.; —messe *f.* mše vokální, pouhozpěvná; —musik *f.* zpěv, zpěvohudba; —tonleiter *f.* stupnice samohlásek T.; —verschmelzung *f.* splynutí samohlásek T.; —wechsel *m.* směna, proměna samohlásek T.; —zusammenziehung *f.* stažení samohlásek T.

Vocativ (-s, M. -e) *m.* (lt.) (grm.) vokativ T., volatel, vyzyvatel.

Vogel (-s, M. Vögel) *m.* pták; fig. ein loser V. čtverák, dobrá kopa; —bauer *n.* klec; —baum *m.*, —beerbaum *m.* řeřáb *Sorbus Aucuparia*; —beere *f.* řeřabina; —beschauer, -deuter *m.* ptakopravec, ptakověštec; —dunst *m.* broky na ptáky.

Vögelein *n.* ptáček, ptáčíček, ptáče (, ete), ptačátko.

Vogel-falle *f.* sklopec; —fang *m.* číh, číhání, čižba; —fänger *m.* ptáčník, číhař; —flinte *f.* ptáčnice; —frei *adj.* psaný, vypsaný, mimoprávný; jmd. für v. erklären vyhlásiti koho za psance; mimo právo; —futter *n.* ptačí zob (ptačí žrádlo); —garn *n.* pomeč, síť na ptáky; —gesang *m.* ptačí zpěv; —hecke *f.* líhnutí; —herd *m.* číhadlo; humenec; —hirse *f.* kamejka; —hütte *f.* čihárna; —kirsche *f.* ptáčnice; 2. střemcha; —klaue *f.* pazour, pařát; —kloben *m.* spár; —kraut *n.* drchnička; hvězdnice, ptačinec; —leim *m.* lep na ptáky; —milbe *f.* roztoč ptačí; —milch *f.* (bot.) křivatec, snědek; —mist *m.* ptačinec; —nest *n.* ptačí hnízdo; —perspective *f.* pohlídka s hůry, perspektiva s hůry T.; pohled s hůry; —pfeffer *m.* paprika; —pfeife *f.* píšťala ptáčnická; —schau *f.* ptakozor; *v.* Vogelperspective; —schlag *m.* poklopec; —schlinge *f.* oko na ptáky; —schwinge *f.* peruť; —stellen mb. číhati, číhařiti; —steller *m.* ptáčník, číhař; —stellerhütte *f.* *v.* Vogelhütte.

Vogesensandstein *m.* (geol.) pískovec vogeský.

Voglit *m.* (min.) voglovec.

Vogt (-es, M. Vögte) *m.* starosta (vojt) P.; dohledač polní (P.); opatrovatel P.; správce, oprávce (majetnosti) P.; —ei *f.* staroství (vojtovství) P.; opatrovatelství; správní úřad P.; —eirecht *n.* oprava, právo opravní na čem P.

Volant *m.* (fr.) pírník, pýřitý míč.

Volatil *adj.* (lt.) těkavý, prchavý.

Volk (-es, M. Völker) *n.* národ; lid P.T.; (Truppen) vojsko, mužstvo P.

Völker-kunde *f.* národopis T.; —recht *n.* právo mezinárodní; -rechtlich co dle práva mezinárodního jest P.; —schaft *f.* obyvatelstvo; 2. národové; —wanderung *f.* stěhování-se národův P.

Volkreich lidnatý.

Volks-ablegat *m.* poslanec lidu; -angelegenheit *f.* věc, záležitosť, potřeby lidu P.; —aufklärung *f.* osvěta národní P., osvěta lidu; —bewegung *f.* hnutí lidu P.; pohyb obyvatelstva (zdvižení obyvatelstva Erb.); —bildung *f.* vzdělání lidu P.; allgemeine B. obecné vzdělání lidu P.; —blatt *n.* národní list, národní denník P.; —fest *n.* národní slavnosť P.; —geschichte *f.* dějepis národu T.; —klasse *f.* třída lidu P.; —menge, —zahl *f.* obyvatelstvo; lidnatosť P.; —reichthum *n.* národní bohatství, bohatství národu T.; —schule *f.* národní škola, škola obecná; —sprache *f.* řeč lidu, mluva lidu, řeč n. mluva obecná T.; —stamm *m.* národní kmen P.; —thum (-es, M. -thümer) *n.* národnosť (národství); —thümlich národní P.; -keit národnosť P.; —unterricht *m.* vyučování lidu P.; —vermehrung *f.* přibývání lidnatosti T.; —versammlung *f.* shromáždění lidu, shromáždění národní P.; —vertreter *m.* zástupce, zastupitel národu P.; —vertretung *f.* zastoupení národu P.; —wirthschaft *f.* národní hospodářství T.; —wirthschaftslehre *f.* náuka o národním hospodářství T.; —zahl *f.* lidnatosť P., obyvatelstvo; —zählung *f.* popis lidnatosti T.; počítání n. sečítání obyvatelstva.

Voll (-er, -ste) *adj.* plný T., úplný, celý; dokonalý; fig. opilý; —es Glas plná sklenice; jmd. aus —em Herzen lieben milovati někoho z celého srdce; —er Bogen (Bauk.) klenutí z plna T.; —es Tonnengewölbe valené klenutí T.; *adv.* das Glas ist voll von Wein od. voll Wein sklenice je plna vína, naplněna vínem; voll süßen Weines pln sladkého vína; den Mund v. nehmen nacpati si hubu; v. sättigen nasytiti.

Voll-ährig *adj.* plnoklasý; —auf *adv.* nazbyt; —ausgemauertes Gewölbe vyzdění z úplna T.; – backig boubelatý, buclatý; —bart *m.* plné n. celé vousy; —blut *n.* čistá krev, čistokrevnosť; 2. čistokrevné zvíře; —blütig čistokrevný; =keit -osť; —blutstute *f.* čistokrevná klisna; —bringen etw. dokonati něco, dovesti, přivesti něco k dokonání, ku konci P.; wirklich —brachte That skutečně dokonaný n. dovedený skutek P.; —bringung *f.* dokonání; V. des Verbrechens dokonání zločinu P.; vyvedení; —bürtig plnorodý P., rovnorodý; =keit -osť P.

Vollend-en etwas skončiti, dokončiti, dokonati, vyplniti něco P.; das zwanzigste Jahr v. dojíti zúplna dvadcátého roku života P.; —et dokonaný, dovršený T.; —etes zwanzigstes Lebensjahr skončený n. vyplněný dvadcátý rok života P.; —s *adv.* zúplna, do konce, konečně. **Völlerei** *f.* obžerství.

Voll-führen etw. vykonati něco P.; ein Gesetz v. vykonati zákon P.; —führung *f.* vykonání P.; —genuß *m.* úplné požívání práv P.; —giltig úplnou platnosť mající P., úplně platný; —giltigkeit *f.* plná, úplná platnosť P.

Völlig *adj.* plný, celý; úplný, dokonalý; tlustý, masatý; *adv.* úplně, zúplna, dokonce, docela; v. vergangene Zeit dávnominulý čas T. [zletilosť P.

Volljährig zletilý P.; —keit *f.*

Vollkommen *adj.* dokonalý P.; (vollständig) úplný P.; =er Beweis úplný důkaz P.; =en Glauben verdienende Urkunde listina úplné víry hodná P.; v. *adv.* dokonale; úplně; —heit *f.* dokonalosť; hodnosť T.

Voll-kräftig plnosilý; —kugel *f.* plná koule, naplněná koule.

Vollmacht (M. =en) *f.* plná moc, plnomocenství P.; —brief *m.* mocný list P.; —geber *m.* plnomocnitel P.; —nehmer *m.* plnomocník P.; —vertrag *m.* smlouva plnomocenská P.

Voll-mond (=s, ob. M.) *m.* úplněk T.; —sinnig všecky smysly mající, mocen všech smyslův; —ständig úplný P.; zevrubný; =keit -nosť T.

Vollstreck-en etw. vykonati něco P.; eine Entscheidung, ein Urtheil v. vykonati rozhodnutí, rozsudek P.; ein Lebensjahr v. *v.* Vollenden; —ende Gewalt moc výkonná *v.* Vollziehend; —er *m.* vykonatel, vykonavatel P.; —ung *f.* vykonání P.

Voll-wichtig plný, plnovážný, plnou váhu mající; =er Ducaten plný dukát T.; —wort *n.* svolení; plnomocenství; —zählig čeho jest úplný počet P.; plnopočetný; —zählig=keit *f.* plný počet P.

Vollzieh-bar vykonatelný, výkonný P.; —en etw. vykonati něco, přivesti něco k vykonání P.; den Ausspruch des Richters v. vykonati výrok soudcův P.; —ende Gewalt vykonavací n. výkonná moc P.; —er *m.* vykonatel, vykonavatel P.T. —ung *f.*, Vollzug *m.* vykonání, výkon P.T.

Vollzugs-setzung *f.* vykonání, přivedení k vykonání P.; —verordnung *f.* nařízení vykonací P.; —vorschrift *f.* předpis vykonavací P.

Volontair (=s, M. =s) *m.* (fr.) dobrovolník.

Volta-meter *m.* (phys.) voltoměr T.; —sche Kette (phys.) řetěz Voltův, řetěz Voltovský (T.).

Voltig-e *f.* (fr.) umělý skok; —eur *m.* lezec, hbitolezec, rychlolezec.

Volum-en *n.* (lt.) objem, prostornosť, obsah prostorný T.; —inös *adj.* obsáhlý; —inosität *f.* prostrannosť; —theorie *f.* teorie objemu T.

Voluntas *f.* (lt.) vůle T.

Volute *f.* (Bauk.) kotouček T.

Vomer *m.* (lt.) (anat.) rádlo, kosť radličná.

Vom-iren (lt.) mh. dáviti, vrhnouti (blíti); —itiv (=es, M. =e) *n.*, —itorium *n.* (med.) davidlo; —itus *m.* dávení, vrhnutí.

Von *prp. c. dat*, od, z, za; von einem Dache fallen spadnouti se střechy; v. Amtswegen z úřadu, z

povinnosti úřadu P.; v. Seite des Gerichtes od soudu P.; v. nun an ode dnešního dne, ode dneška, od teďka, od nynějška (po dnešní den P.); von dem (-vom) Lehrer od učitele; o učiteli; der König von Ungarn král Uherský; klein von Person malé postavy.

Vor *prp. c. dat.* před, nad; v. einem stehen státi před někým; v. allem přede vším; das ist mir v. allem lieb to je mi nade všecko; v. Schmerzen nicht schlafen können pro bolesť nemoci spáti; v. Verlauf von 14 Tagen dříve než projde čtrnáct dnův; vor Freude radostí; v. Zorn zlostí; *c. acc.* vor jmd. etwas stellen postaviti co před někoho; eine Sache geht v. sich věc má svůj průchod; v. (vlt.) *adv.* dříve; v. Alters za starodávna.

Vor- (in Zusammensetz.) předchozí; zatímný, přípravný P.; —abend *m.* předvečer, svatvečer.

Vor-acker *m.* souvrať, zaháňka; —acten *pl.* předcházející n. předchozí spisy, předešlé sp., přípravné sp. P.

Vorago maris (lt.) vír T.

Vorältern *pl.* předkové.

Voran *adv.* napřed, před čím; nur langsam v.! jen zvolna ku předu! —gehen (einem) předcházeti před někým n. před něčím P.; —helfen (einem) pomáhati komu ku předu; —leuchten (einem) svítiti komu (na cestu); —schicken *v.* Vorausschicken.

Vor-anschlag *m.* rozpočet, rozvrh; V. der Einnahmen u. Ausgaben předchozí rozvrh příjmův a vydání P.; —anstalten *pl.* předchozí přípravy.

Vorarbeit (M. -en) *f.* práce přípravná P.; práce předchozí; —en (einem) pracovati napřed, připravovati nějakou práci P., připravovati k...; —er *m.* přední dělník, předák T.

Voraufwand *m. v.* Vorauslage.

Voraus *adv.* napřed; —bestimmen napřed ustanoviti, předustanoviti; —bezahlen zaplatiti napřed P.; —bezahlung *f.* zaplacení napřed P.; —fassen (einen Entschluß) umíniti sobě něco P.; —gefaßte Absicht úmysl rozmyšlený P.; —gabe *f.* napřed dání P.; —geben dáti něco napřed P.; —gehen napřed jíti, předejíti někoho; —haben etw. (vor einem Andern) před jiným něco napřed míti P.; —lage *f.* předchozí vydání, předchozí náklad; —sage *f.* předpověď; —schicken předeslati, napřed vyslati; der Beeidigung eine Mahnung v. před přísahou dáti napřed napomenutí P.; —sehen etw. předvídati co; —setzen etw. něco napřed položiti, pokládati P., předpokládati T.; (dafürhalten) míti za to, že..; za jiné nemíti než že..; vzíti za to, přijmouti za to, že P.; man setzt voraus předpokládá se T.; —gesetzt, daß vezmouc za to, přijmouc za to, že P.; —setzung *f.* domněnka P.; was gegen die V. ist což není položeno T.; —sicht *f.* prozřetelnosť P.; předvídavosť; V. im Zwecke prozřetelnosť k účelu P.; —sichtlich *adv.* jakož předvídati lze, jakož se nadíti jest P., jak se zdá; —vermächtniß *n.* napřed odkázání, odkaz napřed učiněný P.; —zahlen platiti napřed P.; předplatiti T.; —zahlung *f.* napřed placení P.; předplatek, předplacení T.

Vor-back *m.* podplamenice, podplameník; —bau *m.* sínec; představek, předdomí; —bauen (einem Dinge) *v.* Vorbeugen.

Vorbe-dacht (-es, oh. M.) *m.* rozmysl P.; mit V. s rozmyslem P.; —dächtig *adj.* rozmyslný P.; *adv.* rozmyslně, s rozmyslem P.; —dingung *f.* předchozí výminka; čehož se napřed k něčemu vyhledává.

Vor-beetung *f.* (Bauk.) předjezí; —begriff (-es, M. -e) *m.* předchozí pojem, první pojem.

Vorbehalt *m.* výhrada, vyhražení; zůstavení P.; mit V. der Appellation s výhradou odvolání-se na na vyšší soud, zůstavujíc toho při někom n. při něčí vůli, aby se odvolal na vyšší soud P.; ausschließender V. výhradné pozůstavení P.; —en einem etwas vyhraditi komu něco P.; sich etw. v. vyhraditi sobě něco, pozůstaviti sobě čeho P.; die

Auslösung sich v. pozůstaviti sobě výplaty P.; —lich *adv.* s výhradou, vyhradíc sobě něco, pozůstavujíc sobě něčeho P.; v. der Strafe s výhradou trestu P.; v. der Genehmigung vyhražujíc sobě schválení P.; —surkunde *f.* (milit.) list vyhražovací.

Vorbei *adv.* (an einem Hause v.) okolo, mimo, podle; —gehen (einem od. bei einem) mimo n. okolo jíti; minouti; —marschiren, —ziehen (v. Militär) kolem táhnouti; —schiffen plouti mimo.

Vorbenannt *v.* Oberwähnt.

Vorbereit-en etw. strojiti, připraviti, připravovati něco P.; chystati, přichystati něco; sich wozu v. strojiti se n. chystati se k něčemu T.; —ung *f.* příprava P.T., chystání-se k něčemu T.

Vorbereitungs-curs *m.* běh přípravný; —schule *f.* škola přípravná, přípravna, průpravna; —studium *n.* přípravné studium P.; —wissenschaft *f.* přípravná věda.

Vor-berg (=es, M. =e) *m.* příhoří T.; —bericht *m.* předchozí zpráva P.; —bescheiden *v.* Verbescheiden; —beten einem předříkávati někomu modlitbu; —beter *m.* předříkavatel modlitby, prvomodlič.

Vorbeug-en etw. (den Kopf) skloniti ku předu; (einem Uebel 2c.) vyvarovati, zabrániti něco n. něčemu; předejíti něco, něčemu vstříc kročiti P.; dem Schaden, dem Unglücksfalle v. vyvarovati škodě, neštěstí P.; —ung *f.* vyvarování, předejití, vstříc kročení P.; —ungsmaßregel *f.* prostředek vyvarovací, předstižný P.

Vor-bewusst (=es, oh. M.) *m.* *v.* Vorwissen; —bilanz *f.* začáteční n. počáteční rozvaha T.; —bild (=es, M. =er) *n.* vzorný obraz; vzor *v.* Muster; nástin, vyobrazení; —bildung *f.* přípravné vzdělání P.; wissenschaftliche V. zu einem Amte přípravné vědecké vzdělání k úřadu P.; —binden etw. z předu přivázati; —bitte *f.* *v.* Fürbitte; —bote (=n, M. =n) *m.* předchůdce; (med.) *pl.* —boten der Schwangern poslíčky, předjízdky M., úštipky; —bringen etw. něco přednesti, předložiti P.; —burg *f.* předhradí, předhradek; —bürstung *f.* (Wasserb.) štět T.; —dach *n.* přístřesí, přístřešek T., příkroví, zástřeší.

Vorder, ddd. —e přední (auch in Zsmtz.); —achse *f.* přední náprava; —arm *m.* (anat.) předramení, předloktí T.; —armknochen *pl. m.* kosti předloketní; —brust *f.* předprsí; —brustring *m.* (zool.) článek předprsní; —deckel der Kiemen předskřelí T.; —fuß *m.* přední noha; —geschirr *n.* náprsiny; —gestell *n.* des Pfluges ploužně; —glas *n.* přední sklo (v dalekohledu); —glied *n.* eines Verhältnisses (math.) přední n. předchozí člen, první člen (prvočlen) T.; —graben *m.* přední příkop; —grund *m.* (eines Gemäldes 2c.) popředí T.; —hals *m.* (zool.) *v.* Kehle; —haupt *n.* týmě, temeno; —haus *n.* předdomí; —mann *m.* předák; —mehl *n.* výraž, výražek; —parenthese *f.* přívorka; —rad *n.* přední kolo; —reihe *f.* přední řada, prvořadí; —satz *m.* násudek T. (nápověď); —schaft *m.* (b. Büchsenm.) předpažbí; —seite *f.* průčelí, popředí; příďa.

Vorderst, ddd. —e přednější; *adv.* příž; das —e zu hinterst kehren vše z rub na líc obrátiti, ze vrub na vrub převrátiti.

Vorder-stube *f.* přední světnice; —theil *m.* předek T.; popředí; (b. Schneid., Schust.) přednice; V. des Kopfes týmě; V. des Schiffes čelo; přednice; —thür *f.* první n. přední dveře; —treffen *n.* první, přední šik; —zähne *pl.* přední zuby; —zeug *n.* (der Sattelrüstung) přední stroj.

Vor-dringen postupovati n. tlačiti se ku předu; —druck *m.* (z. Frauenarbeit.) přítisk; —eilen einem předbíhati; —eilen *n.* předbíhání T.; —eilig přenáhlený; —eltern *v.* Voraltern; —empfindung *f.* předtucha T.; —ende *n.* lado při cestě; —enthalten einem etw. někomu něco za sebou zadržeti P.; ein anver=

trautes Gut v. zadržeti za sebou svěřený statek P.; -er Lohn zadržená mzda P.; —enthaltung *f.* zadržení, zadržování čeho P.; —erhebung *f.* přípravné vyšetřování, předchozí vyšetřování; přípravné vyhledávání; —erinnern (einem etw.) napřed připomenouti; —erinnerung *f.* předchozí napomenutí P.; připomenutí; —erst *adv.* především, napřed, dříve, prvé, prozatím; —erwähnt *v.* Oberwähnt; —essen *n.* zákuska, předobědek; —fahr (-s) *m.* předek P.; *pl.* —fahren předkové P.; —fahren (einen) mf. předejíti někoho.

Vorfall (-es, M. —fälle) *m.* příhoda, příběh P.; případ, případek, T.; (med.) výhřez, vystoupení, výklop; —en mf. přihoditi se, nahoditi se P.; bei —ender Reise nahodí-li se jaká cesta P.; —enheit *f.* událost, příběh, případ, případek, případnost.

Vor-fechter *m.* přední n. náčelní šermíř n. zápasník; —finden etw. najíti koho n. co; zastihnouti, shledati P.; an jmd. einen Betrug v. najíti n. shledati při někom lesť P.; wenn Akten vorgefunden werden najdou-li se spisové P.; —fluth *f.* přední voda.

Vorforder-er *m.* půhonce P.; —n (einen vor's Gericht) poháněti koho na soud, před soud, k soudu P.; der Vorgeforderte pohnaný P.; —ung *f.* půhon, pohnání P.

Vorforderungs-befehl *m.* pohnací n. poháněcí rozkaz P.; —brief *m.* poháněcí list P.; —edict *n.* poháněcí provolání P.; —frist *f.* pohnací lhůta P.

Vorfrage *f.* otázka předchozí; otázka přípravná P.; die Verhandlung hängt von der Beantwortung einer V. ab řízení závisí na tom, kterak se odpoví k některé přípravné otázce P.

Vorführ-en einem etw. představiti komu něco; jmd. v. postaviti koho (k soudu, před soud, *st.* pohnati koho oč) P.; —ung *f.* představení, postavení, (*st.* půhon); dostavení; —ungsbefehl *m.* rozkaz postavovací P.; Verhafts- u. V. rozkaz zatykací a postavovací P.

Vor-gang (-es, M. —gänge) *m.* přednost; příklad; postupování, běh T.; příběh P.; -gänger *m.* předchůdce; předchozí; předek; —gängig předchozí, předcházející; předešlý P.; -gangsrecht *n.* právo předstižné, právo prvenské; —geben etw. dáti něco napřed; předstírati komu co P.; fälschlich v. křivě n. nepravě předstírati P.; —gebäude *n.* přední stavení; -gebirge *n.* předhoří, mys *v.* Cap; -geblich předstíraný; domnělý, řečený, udaný; —gefaßte Meinung domnění napřed pojaté P., domnění předpojaté.

Vorgeh-en einem napřed jíti; předejíti, předcházeti koho v čem n. něčím P.; (vorschreiten, verfahren) před se jíti v čem n. něčím, přikročiti, přikračovati k někomu něčím P.; nach der Vorschrift v. dle předpisu před se jíti P.; gegen eine Ungesetzlichkeit v. předsejíti n. postupovati proti nezákonnosti P.; gegen jmd. mit der Strafe v. přikročiti k někomu trestem P.; im Rechtswege der Schulden wegen v. přikročiti k někomu pořadem práva o dluhy P.; V. *n.* počínání; jednání; —end předcházející, předešlý P.; -e u. nachgehende Gläubiger věřitelé přednější a poslednější P.

Vor-gemach *n.* *v.* Vorzimmer; —gemeldet napřed oznámený; —gesetzter *m.* představený P.; —gestern *adv.* předevčírem; ddd. —gestrige předvčerejší; —giebel *m.* průčelí; —greifen v něco napřed sahati, něco napřed ujímati P.; der Ansicht jmds. v. ohlásiti se v něčem prvé, než jiný mnění své pronesl, mnění svému dávati průchod n. platnost P.; předpisovati komu v čem P.; der competenten Behörde v. činiti něco příslušný úřad pomíjejíc.

Vorhaben etw. v úmyslu míti něco, úmysl míti, toho úmyslu býti, předsevzetí míti P.; einen Bau v. úmysl míti stavěti P.; das V. úmysl předsevzetí P.; umínění, umínka P.; ein V. ausführen úmysl vyvesti.

Vorhalt (-s) *m.* (Muſ.) průtah;

—en etw. zadržovati; einem etw. v. předstírati, předhazovati, vytýkati; v. nastaviti, nastrčiti.

Vorhand (obh. M.) *f.* přednosť; předek; (im Kartensp.) vynáška.

Vorhanden *adv.* co tu jest, co před rukama n. na hotově jest P.; wenn keine Verwandten v. sind když tu žádných příbuzných není P.; wenn keine Kinder v. wären kdyby nebylo dětí; die —en Beweismittel průvody které tu jsou před rukama P.; —sein *n.* jsoucnosť.

Vor-hang (=es, M. —hänge) *m.* opona; záclona; —hängen zavěsiti, zastříti; —hängeschloß *n.* visutý zámek, závěsný zámek; —hauen einem mſ. předsekávati; —haus *n.* síň, předsíň; předdomí; —haut *f.* (anat.) zálupa, čepička, předpona *Praeputium*; —hemde *n.* náprsnička, košilka.

Vorher *adv.* napřed, před tím P.; —aufkündigen něco napřed vypověděti P.; —bestimmen etw. něco napřed ustanoviti P.

Vorherbst *m.* předjesení, (babí leto). [pecí T.

Vorherd *m.* (b. Hochofen) před-

Vorher-gehen předcházeti; —gehend předchozí, předcházející, předchodný T.; ohne —gegangene Kündigung bez předchozí výpovědi; —ig *adj.* předešlý.

Vorherrsch-en vynikati, převahu míti T.; převládati; —end převládající.

Vorher-sagen (einem etw.) předpověděti; —sehen něco napřed viděti n. věděti P.; mit einer Bestimmung für einen Fall v. učiniti napřed opatření na nějaký případ P.; —verkündigen něco napřed oznámiti, napřed věděti dáti; —wissen napřed věděti; předvídati.

Vor-hin *adv.* před tím, prvé; —hof *m.* přededvoří; V. im innern Ohr předsíň T.; —höhe *f.* předvrší, přední výšina; —holz *n.* kraj lesa, krajní les; —hut (oh. M.) *f.* přední stráže; (ökon.) předhon; —ig *adj.* předešlý, minulý; —jagd *f.* přední (starší) právo honební; —jahr *n.* předešlý, minulý rok P.; —jährig loňský; —kammer *f.* (zool.) předsíň srdeční T.; —kauf *m.* předkup P.; —kaufen (einem etw.) něco napřed koupiti n. kupovati, předkoupiti, předkupovati něco P.; —käufer *m.* předkupce, předkupník, předkupovač P.; —kaufsrecht *n.* právo předkupné; —kehren opatřiti něco, opatření učiniti v něčem P.; —kehrung *f.* opatření P.; V. treffen *v.* Vorkehren; —kenntniß (M. =sse) *f.* předchozí, přípravná, propravná vědomosť T.; —kirche *f.* předchrámí; —kommen einem předstihnouti, předejíti koho v čem *v.* Zuvorkommen; v. mſ. přihoditi se, zběhnouti se, udati se P.; zdáti se; vyskytovati se; was in der Duplik —gekommen ist co bylo v duplice přivedeno P.; bereits —gekommene Bemerkungen co bylo už před tím připomenuto P.; es kommt einem nicht sogleich vor nepřijde to komu tak hned do ruky; V. *n.*, —kommniß *f.* příběh, příhoda, událosť P.; —kost *f.* zákuska; vařivo.

Vorlad-en einen obeslati koho n. im povolati koho P.; jmd. vor's Gericht v. obeslati někoho k soudu n. před soud P.; den Gegentheil zur Anhörung des Eides v. obeslati stranu druhou k slyšení přísahy P.; die Gläubiger durch ein öffentliches Edikt auf einen Tag v. povolati věřitele veřejným listem provolacím k jistému dni P.; —ung *f.* obeslání, obsílka P.; (Einberufung) povolání P.; schriftliche V. obsílka listem P.

Vorladungs-befehl *m.* obsílací rozkaz P.; —edikt *n.* povolací provolání P.; —zettel *m.* obsílací list P.

Vor-lage *f.* předloha, předložka P.; (chem., ein Gefäß) lopta, jímadlo T.; —land *n.* (Deichb.) předzemí T.; —längst *adv.* velmi dávno; —lauf *m.* předběh; (Branntw.) *pl.* výstřelky, předky; (Wein) samokap, výskok; —laufen mſ. napřed běžeti; předbíhati; nadbíhati; —läufer *m.* předchůdce; —läufig předcházející, předchozí, předešlý P.; předběžný, pří-

pravný P.; (interimistisch) zatímný; *adv.* zatím P., prvé, napřed; —laut *adj.* hovorný; prostořeký; (v. Hunde) kvapný.

Vorlege-blatt *n.* předkladný list, předloha; —löffel *m.* naběračka, podavačka, nandavačka.

Vorleg-en etw. předložiti něco komu; eine Schrift, seine Meinung v. předložiti někomu spis, své zdání P.; eine Frage v. učiniti na někoho n. k někomu otázku, vydati na koho otázku, tázati se koho o čem, dotazovati se na kom čeho n. o čem P.; —stufe *f.* (Bauk.) schod předložený P.

Vorles-en einem etw. čísti, přečísti něco před kým P.; předčítati; den Parteien den Befund der Kunstverständigen v. zdání znalcův před stranami přečísti P.; —er *m.* předčítatel; —ung (M. -en) *f.* čtení P.T.; předčítání; přednáška.

Vor-leuchten einem svítiti komu na cestu; —lieb *adv. v.* Fürlieb; —liebe *f.* (für etw.) záliba, zvláštní zalíbení v něčem, zvláštní libosť; —liegen před rukama býti, ležeti P.; die —liegenden Beweismittel průvody ježto tu jsou, ježto jsou před rukama P.; im —liegenden Falle v tomto případu; —machen napřed udělati; einem etw. v. (einem einen blauen Dunst v.) nalhati, namluviti komu čeho; —magen *m.* přední žaludek T. (bachor); —mäher *m.* přední žnec n. sekáč, předák, prvožnec; —malig *adj.* někdejší; —mals *adv.* někdy, jindy, předešle, minule; —mann *m.* předchůdce P., předník; *v.* Vorstand; —marsch *m.* (milit.) tažení ku předu; —mauer *f.* předezdí, přízdí; (b. Ofen) záhrobec; —meister *m.* (milit.) střelmistr.

Vormerk-amt *n.* záznamný n. zaznamenavací úřad; —buch, —ebuch *n.* kniha záznamná P.T., záznamka; (kniha zaznamenací, kniha na zaznamenání čeho T.); V. über die Notare kniha záznamná notářův P.; ein V. über den Giftverkauf führen knihu záznamnou vesti k zapisování prodaného jedu P.; —e *pl.* záznamy; —en etw. znamenati, zaznamenati P.; etw. bei der Landtafel v. zaznamenati něco u desk P.; bei der Landtafel vorgemerkt zaznamenaný v deskách zemských P.; die vorgemerkten Gläubiger věřitelé (v knihách veřejných) zaznamenaní; —ung *f.* zaznamenání; záznam P.; V. über die Anmeldungen zaznamenání přihlášek P.

Vormerkungs-bewilligung *f.* zaznamenavací povolení, povolení k záznamu; —gesuch *n.* záznamná žádosť P.; —patent *n.* patent o záznamech P.; —protokoll *n. v.* Vormerkbuch; —werber *m.* žadatel záznamný, žadatel záznamu P.

Vormittag *m.* předpoledne, předpolední (*n.*), čas předpolední.

Vormittägig *adj.* dopolední, předp.

Vormittags *adv.* dopoledne, předpolednem; —stunde *f.* hodina předpolední.

Vormund (-es, M. Vormünder) *m.* poručník (otec poruční) P.

Vormünderin *f.* poručnice P.

Vormundschaft *f.* poručenství; poručnictví P.; (die Vormünder) poručnictvo P.; —lich poručenský; poručnický P.; -es Gericht poručenský soud P.; -e Pflicht poručnická povinnosť, povinnosť poručníkova P.

Vormundschafts-amt *n.*, —behörde *f.* poručenský úřad P.; —angelegenheit *f.* věc, záležitosť poručenská P.; —buch *n.* poručenská kniha; poručnická kniha P.; —gelder *pl.* poručenské peníze P.; —gelübde *n.* slib poručnický P.; —oberaufsicht *f.* poručenská vrchní dohlídka P.; —rechnung *f.* poručnický účet P.; —sache *f.* věc, záležitosť poručenská, poručnická P.

Vorn *adv.* napřed, ku předu; von vorn z předu, od předu.

Vor-nächtig *adv.* předešlé noci; —nahme *f.* předsevzetí něčeho P.; —name *m.* jméno (křestní) P.; V. und Zuname jméno a příjmení P.

Vornehm *adj.* přední, vzácný; čelní; —en etw. vzíti něco před se P.; eine Arbeit v. před se vzíti práci P.; die Zeugenverhöre v.

předsevzíti vyslýchání svědkův, vyslýchati svědky P.; sich (mir) etw. v. předsevzíti (zamýšleti) něco; —lich *adj.* zvláštní; *adv.* zvláště; —thuerei *f.* vypínání; vypínavosť.

Vor-ort *m.* (in der Schweiz) přední místo; (bei einer Stadt) předměstí; —platz *m.* předdomí; zásep; předměstí.

Vorposten *m.* (mil.) přední stráž; —dienst *m.* služba v přední stráži; —gefecht *n.* půtka předních stráží; —kette *f.* pořadí(řetěz)předních stráží.

Vor-ragend vystupující, vyvstávající, čnící; —rang (-es, ob. M.) *m.* přednosť P.; —rath (-es, M. -räthe) *m.* zásoba P.; V. an Lebensmitteln zásoba potravy, zásoba potravná P.; —räthig *adj.* zásobný P.; *adv.* v zásobě; —rathsspeicher *m.* obecná sýpka; —rechnen einem etwas počítati něco před někým; —recht *n.* přední právo, přednosť P.; nadpraví; ein V. genießen míti přednosť P.; —rechtsklage *f.* žaloba o přednosť P.; —rede (M. -en) *f.* předmluva P.; V. zur Gesetzsammlung předmluva na sbírku zákonův P.; —reden einem etw. předříkávati něco někomu; —redner *m.* předešlý řečník; 2. promluvce, mluvčí; —reiten einem předejeti někoho; —reiter *m.* předjížděč, předjíždník, předjezdný (, ého *m.*); —reitkette *f.* přípřežný řetěz; —richten etwas připraviti, přistrojiti, přichystati, uchystati; —richtung *f.* příprava, úprava, náčiní, přístroj T.

Vorrück-en mſ. postoupiti, pokročiti; im Dienste v. postoupiti v službě, vyššího místa dosáhnouti P.; vorgerückt pokročilý; vorgerücktes Alter věk prodloužený, vyšší věk; —ung *f.* postoupení; postupování; V. der Nachtgleichen postupování n. předstoupání rovnodennosti T.; im —ungsfalle kdyby někdo výše postoupil, kdyby vyššího místa dosáhl P.

Vorruf-en einen povolati, zavolati koho před sebe n. před jiného P.; (beschicken obeslati P.; —ung *f.* povolání, zavolání, obeslání, obsílka P.; —ungsedict *n.* provolání povolací; provolání obsílací P.

Vor-sagen einem etw. předříkávati; —sänger *m.* předzpěvovač, prvozpěvec, přední zpěvák; —satz (-es, M. —sätze) *m.* úmysl, předsevzetí P.; böser V. zlý úmysl P.; —sätzlich úmyslný; *adv.* úmyslně, zúmyslně, z úmysla; P.; —schein (-es, ob. M.) *m.* objevení-se, ukázání-se; zum V. kommen přijíti n. vyjíti na jevo P., objeviti se; zum V. bringen na jevo něco vynesti P., objeviti něco; —schieben postrčiti, posunouti; —schieber *m.* zásuvka, zástrčka; —schießen (einem etw.) založiti koho čím P.; dáti komu zálohu; eine Summe Geldes v. založiti někoho penězi, sumou peněz P.; v. mſ. hnáti se, prudce běžeti; vyhnati, vyraziti.

Vorschlag (-es, M. Vorschläge) *m.* překlad; (Muſ.) předrážka T.; (b. Gewicht) přívažek; V. fig. návrh, předložení P.; jdn. einen V. thun, —en etwas navrhnouti něco, předložiti, předkládati něco P.; oklepati (obilí); zaraziti před něco; einen Zeugen über die Weisartikel v. předložiti svědka o články průvodní P.; —note *f.* (muſ.) předrážka.

Vor-schneider *m.* kraječ; Erbv. dědičný kraječ P.; —schnell *adj.* překvapilý, kvapný; *v.* Vorlaut.

Vorschreib-en einem etw. předepsati, předpisovati komu co P.; (Rchngsw.) předepsati; etw. in einem Buche v. zapsati něco do knihy, v knihu, knihami něco zapsati P., zaznamenati; jmd. zur Steuer v. předepsati koho daní; das vorgeschriebene Patent předepsaný patent P.; —ung *f.* předepsání T.; —ungsausweis *m.* výkaz předepsaných platů (daní),výkaz předpisovací; -ungsbuch *n.* kniha zapisovací P.

Vorschreit-en wohin postupovati kam; einem v. kráčeti před kým; —end postupovací; postupný; *adv.* postupmo, postupně.

Vorschrift (M. -en) *f.* předpis P.; pravidlo T.; —smäßig *adv.* dle předpisu P.; -e Sorgfalt přede-

psaná pilnosť P.; —swidrig *adv.* proti předpisu P.

Vorschub (-es, ob. M.) *m.* přispění, posila; einem V. geben, V. leisten na ruku býti komu, nadržovati komu v čem P.; einem Verbrecher V. leisten nadržovati zločinci P.; —sleistung *f.* nadržování

Vorschuhen podšiti (boty). [komu.

Vorschule *f.* přípravná škola.

Vorschuss (-sses, M. Vorschüsse) *m.* přednosť, předek; (Wein) samokap; (Rechngsw.) záloha P. (peněžná), záložek T.; V. nehmen zálohu vzíti P.; —branntwein *m.* výstřelky, předky *pl.*; —gelder *pl.* záložné peníze P.; —geschäft *n.* záložnictví, poskytování záloh; —kasse *f.* záložna; —quittung *f.* kvitance ze zálohy, záložní kvitance P.; —rechnung *f.* účet záložní, účet ze zálohy P.; —schuldner *m.* záložní dlužník; založenec P.; —weise *adv.* spůsobem zálohy P.

Vor-schütten etw. předsýpati něco; —schutz *m.* (Mühle) stavidlo; —schützen (einem etw.) předestříti, předstírati komu něco, zastírati se čím P.; (anführen) přivesti, předložiti něco P.; eine Krankheit v. zastírati se nemocí P., předstírati nemoc; die vorgeschützten Zeugen svědkové, jež někdo míti předstírá P.; —schweben vznášeti se před kým; es schwebte ihm sein Bild noch vor jeho obraz tanul mu na mysli; —schwelle *f.* záspí; —sehen etwas (rücksichtlich einer Sache) opatřiti něco, učiniti opatření čeho n. v něčem P.; sich v. hleděti se, chrániti se, stříci se čeho; —sehung *f.* prozřetelnosť (božská); —seiende Frage otázka před rukama jsoucí.

Vorsetz-en jmd. einem Anderen představiti koho komu P.; einem Geschäfte v. představiti koho nad něčím P.; v. (vorziehen) přednosť dáti komu před kým P.; jmd. als Richter v. představiti někoho za soudce P.; jmd. in einer Klasse der Gläubiger einem Andern v. někomu v třídě věřitelův přednosť dáti před jiným P.; vorgesetzt sein představeným býti; přednosť míti před kým P.; -ztes Amt představený úřad P.; —lich *v.* Vorsätzlich; —silbe *f.* předpona T.; —wort *n.* předkladné slovo.

Vorsicht (ob. M.) *f.* opatření P.; (Behutsamkeit) opatrnosť P.; prozřetelnosť; obmysl T.; eine V. treffen *v.* Vorsehen; *pl.* —en *v.* Vorsichtsmaßregel; —ig opatrný P.; —igkeit *f.* opatrnosť P.; —smaßregel *f.* prostředky opatrnosti P.; —sweise *adv.* z příčin opatrnosti; zatím P. [vovati někomu něco.

Vorsingen einem etw. předzpě-

Vorsitz (-es, ob. M.) *m.* předsedění, předsedání; přední n. první místo; předsednictví P.; unter dem V. des Bürgermeisters za předsednictvím purkmistra; die Räthe sollen dem Alter nach unter einander den V. haben radní sedejte jeden nad druhými podle let P.; den V. führen, V. haben, —en napřed seděti, na prvním místě seděti, předsedou býti, předsedati P.; —ender *m.* předseda, předsedící.

Vor-sommer *m.* podletí; —sorge *f.* (ob. M.) opatření T.; in V. na případ se opatřujíc *v.* Fürsorge; —spann *m.* (*f.*) přípřež P.; —spannen (die Pferde) koně připřáhnouti, zapřáhnouti; —spanner, —spänner *m.* přípřežník.

Vorspanns-commissär *m.* komisař přípřežní; —leistung *f.* dání přípřeže P.; —rayon *m.* obvod přípřežní; —straße *f.* silnice přípřežní P.; —wesen *n.* přípřežnictví P.

Vor-spiegeln (einem etwas) někomu lživě něco předstírati; něčím se lživě zastírati P.; —spiegelung falsche křivé n. lživé předstírání P.; —spiel (-es, M. -e) *n.* předehra T., předehří; —spielen (einem etw.) předehrávati; *v.* Vorspiegeln; —springen mf. vystupovati, vyčnívati; —sprung *m.* předskok, nadskok; fig. přednosť; (ökon.) výtrolky; (Branntw.) výstřelky; (Wein) výskok, samokap; (Bauf.) výstupek T.; V. des Berges výběžek; —stadt *f.* předměstí P.; —städter *m.* obyvatel

předměstí; —ſtadthaus *n.* dům předměstský, dům na předměstí.

Vorstand *m.* (das Amt) představenství P.; (die Perſon) představený P.; (die Vorſteher) *coll.* představenstvo P.; einen V. haben míti řízení u úřadu; —smitglied *n.* člen (úd) představenstva P.; —sſtellvertreter *m.* náměstek představeného P.

Vorsteck-nadel *f.* záponka, náprsní jehla; —nagel *m.* potykač, srdeň, svorník; —ſtab *m.* (geom.) zátyčka, zátyka T.

Vorsteh-ehund *m.* stavěcí pes; —en (einem Amte) představen n. představeným býti v úřadě; spravovati úřad P.; einem Geſchäfte, einer Sache v. představeným býti nad čím; říditi, vésti něco P.; —er *m.* představený P.; V. des Collegialgerichtes představený soudu sborového P.; —erdrüſe *f.* (anat.) žláza předstojná, předstojnice; —ung *f.* představenstvo *coll.*

Vorstell-en einem etw. představiti, předložiti P.; (Einwendungen machen) námitky činiti, předstírati komu co P.; brániti se, ozývati se proti čemu P.; jmds. Perſon v. představovati; zastupovati koho v čem, z. něčí místo P.; der Geſandte ſtellt die Perſon ſeines Monarchen vor vyslanec zastupuje místo svého mocnáře P.; etw. v. za něco býti; ſich v. představiti se; 2. př., vyobraziti si, pomysliti si; ſich den Sinnen v. naskytovati se smyslům; —ung *f.* představení, představa, předložení; předstírání; zastoupení; pomyšlení, pomysl P.; pojem; liſtige -en lstivá předstírání P.; (im Theater *etc.*) představení T.; —ungsvermögen *n.* mohutnosť představovací T.

Vor-sterben einem zemříti dříve jiného, z. prvé než jiný, předumříti koho P.; —ſtoß *m.* prým, lem, límec; (chem.) zoban, spojnice T.; (milit.) první udeření, výpad.

Vorstreck-en etw. natáhnouti; 2. uvěřiti komu čeho; půjčiti komu něco n. něčeho P.; (vorſchießen) založiti koho čím P.; jdn. etw. aus dem Staatsſchatze v. založiti někoho něčím z pokladnice státní P.; —ung *f.* uvěření, úvěrek; půjčení, půjčka; založení, záloha.

Vor-studium *n.* studium přípravné P.; —ſtülpen zachlípiti; —ſündflutlich předpotopní; —ſylbe *f.* předpona *v.* Vorſetzſylbe; —tanzen einem tančiti před kým; —tänzer *m.* prvotanečník, přední n. první tanečník (plesovod, chorovod); —tänzerin *f.* prvotanečnice, přední tanečnice.

Vortheil (-es, M. -e) *m.* prospěch, dobré P.; užitek P.; (Gewinn) zisk P.; výhoda; obrat (fortel) T.; entgangener V. ušlý zisk P.; zu jmds. V. k něčímu dobrému, k něčímu prospěchu P.; —haft prospěšný, užitečný, výhodný T.

Vor-thun etw. vyndati něco navrch; ſich v. vyznamenati se, vyniknouti; —trab (-es, ob. M.) *m.* (mil.) přední houfec, čelní houf.

Vortrag (M. Vorträge) *m.* přednešení, přednášení, přednáška P. (přednos); —en etw. přednesti co; přednášeti P.; etw. mündlich v. přednesti něco v slovích, ústně P.; —skunſt *f.* umění přednášecí n. přednašečské, přednašečství T.; —slehre *f.* náuka o přednášení T.

Vor-trefflich výborný; —treten mſ. vystupovati; —tritt *m.* krok ku předu; unter V. des Pedels s pedelem v čele; unter V. der Muſikkapelle s hudební kapelou v čele, napřed; —truppen *pl. v.* Vortrab; —tuch *n.* zástěra, pasna, pasnice.

Vorüber *adv.* mimo; okolo; *v.* Vorbei; —fahren jeti mimo P.; bei der Mauth v. projeti mýto P.; —gehen mimo n. vůkol jíti; —gehende Beſtimmung ustanovení pomíjející, ustanovení zatímné P.

Vorübung *f.* předchozí n. přípravné cvičení T.

Voruntersuchung *f.* vyšetřování přípravné P.; —sakten *pl.* spisy přípravného vyšetřování P.; —shandlung *f.* čin k vyšetřování přípravnému náležitý P.

Vor-urtheil *n.* předsudek P.; —vergangenheit *f.* (grm.) čas předminulý;

—vorjährig předlonský; —wachs *n.* dluže, dlužej; —walten *mb.* převládati; opanovati; —wand (-es, M. —wände) *m.* zámysl; zastření, zástěra P., záminka, předstírka T.; unter dem V. pod tím zámyslem, pod takovou zástěrou P.; einen V. nehmen zámysl bráti, zámyslu hledati P.; —wand *f.* (Bauk.) předstěnek; —wärmer *m.* předhřevač, rozhřevač; —wärts *adv.* ku předu, napřed, v před; —weg *adv.* z předu; —wegnehmen napřed vzíti, odejmouti; —wehen *pl. v.* Vorboten.

Vorweis-en einem etw. ukázati komu co P.; (vorlegen) předložiti komu co P.; eine Urkunde v. ukázati listinu P.; —weiser *m.* (einer Urkunde) ukazatel (listiny) P.T.; —ung *f.* ukázání P.

Vor-welt *f.* svět předpotopní T.; prvosvět, předsvětí, prasvět; —wenden etw. zastírati se čím, předstírati komu co P.; —werfen (dem Hunde einen Knochen) předhoditi (psu kosť); einem etw. v. dávati komu co za vinu; vyčítati komu co, výčitky komu činiti n. dělati P.; einem die ausgestandene Strafe v. vyčítati komu trest vystálý P.; —werk (-es, M. -e) *n.* přední hradby; 2. poplužní dvůr; —wiegen převahu míti P.; die -wiegende Meinung mnění mající převahu P.; převládající; —wissen *n.* předvědomí; předzvídání; —witz (-es, ob. M.) *m.* všetečnosť; —witzig všetečný; —wort (-es, M. -e) *n.* (im Buche) předmluva; 2. V. (M. Vorwörter) (gram.) předložka T., předslovce *Praeposition*; -wurf (-s, M. -würfe) *m.* (eines Stückes) předmět; 2. výčitka; 3. (wdm.) vnada; —zeichen (-s, unv. M.) *n.* předběžné znamení; —zeichnen einem etw. předkresliti něco; fig. naznačiti, ustanoviti; —zeichnung *f.* (muſ.) označení, naznačení, předznamenání; —zeigen ukázati komu co P.; eine Urkunde zum Ausweis v. prokázati něco listem P.; —zeiger *m.* ukazatel P.; —zeit *f.* pravěk, prvověk, předvěkosť; minulosť; aus der V. z dávných časův; —zeitig *adj.* předčasný; *adv.* před časem; —ziehen (eine Sache einer andern) přednosť dávati čemu před čím P.; —zimmer (-s, unv. M.) *n.* předpokoj, předpokojí; —zug (-es, M. —züge) *m.* přednosť P.; vor einem andern V. haben něco před jiným napřed míti, v něčem přednosť míti P.; den V. einräumen někomu v něčem napřed dáti, přednosť dáti P.; die Zuvorkommung gibt im Rechte den V. kdo je přednější časem bude bližší právem P.; —züglich *adj.* výborný, výtečný, znamenitý P.; zvláštní; *adv.* výtečně, zvláště; die Prüfung v. bestehen odbyti zkoušku výtečně P.; der Richter soll v. erheben ob... soudce má především n. zvláště vyšetřiti, zdali... P.; -e Geschicklichkeit výtečná n. zvláštní spůsobilosť P.; -eres Recht přednější n. lepší právo P.; —züglichkeit *f.* výtečnosť, přednosť P.

Vorzugs-klasse *f.* třída přednosti P.; —preis *m.* výhodná cena; —recht *n.* právo přednosti P.; právo přednější *v.* Vorgangsrecht; —weise *adv.* zvláště. [skonalý čas.

Vorzukunft *f.* (grm.) budoucně

Voss (-es, ob. -en) *m.* liška *v.* Fuchs.

Votir-en (über etw.) hlasovati, hlas dávati o čem P.; —ung *f.* hlasování, dávání hlasův P.

Votiv *n.* (lt.) slib; *adj.* zaslíbený; —gemälde *n.* slibný obraz; —kirche *f.* slibný n. záslibný kostel.

Votum *n.* (lt.) hlas P.; fig. přání T.; sein V. abgeben dáti svůj hlas.

Vox *f.* (lt.) hlas T.

Voyageur *m.* pocestný, poutník.

Vulcan (-es, M. -e) *m.* (lt.) sopka T.; —isch sopečný T.; —isiren rozpáliti, zohniti; —ismus *m.* vulkanismus, náuka o sopečném původu země; —isten *pl.* vulkanisté.

Vulg-är (—*aris*) *adj.* (lt.) obecný; —ata *f.* (lt.) obecné (latinské) čtení bible; —*o adv.* obecně.

Vulneration *f.* (lt.) poranění; *Vulnus n.* (lt.) rána. [vateň.

Vulva *f.* (lt.) (anat.) kep (*f.*),

W.

Waage *f.* *v.* Wage.

Waare (M. -en) *f.* zboží; tovar P.; eine außer Handel gesetzte W. zboží z obchodu vyloučené P.; grüne W. zeliny *pl.*; chemische W. lučebnické zboží, lučebniny T.

Waaren-absatz *m.* prodej, odbyt zboží P.; —anschlag *m.* vycenění zboží; —artikel *m.* věc obchodní, zboží P.; 2. druh zboží T.; —ausfuhr *m.* vývoz, vyvážení zboží P.; —austritt *m.* východ zboží P.; —ausweis *m.* vykázka na zboží P. T.; —berechnung *f.* cenozpytný počet T.; —beschau *f.* ohledání zboží P.; —bestand *m.* *v.* Waarenlager; —bolette *f.* celní poukázka na zboží P.; —conto *n.* účet ze zboží T.; —contrabande *f.* zboží v pokutě někomu pobrané; eine W. machen někomu v pokutě pobrati zboží; —controlle *f.* kontrola zboží, přihlídka ke zboží P.; —controllsamt *n.* úřad kontrolní nad zbožím P.; —einfuhr *f.* dovoz (přívoz) zboží P.T.; —eingang *m.* příchod zboží P.; —erklärung *f.* opovědění zboží P.; —führer *m.* vozka, vozič zboží P.; —halle *f.* tržnice na zboží, skladiště zboží, tovařiště; —handel *m.* obchod se zbožím, prodej zboží, kupectví P.; —händler *m.* obchodník se zbožím; —handlung *f.* kupectví, prodej zboží, obchod se zbožím; gemischte W. prodej různého (smíšeného) zboží T.; —haus *n.* *v.* Waarenhalle; —kunde *f.* tovaroznalství; —lager *n.*, —niederlage *f.* sklad zboží P.; —post *f.* část zboží; —preis *m.* cena zboží P.; —rechnung *f.* účet ze zboží, účet tovarový; —scontro *n.* zásobní kniha n. zásobník na zboží; —sendung *f.* posílka zboží; zboží poslané P.; —sensal *m.* dohodce zboží P.; dohazovač zboží, dohazovač obchodní; —transport *m.* dopravování zboží, doprava zboží P.; —umsatz *m.* obrat zboží T.; —verkehr *m.* vozba n. doprava zboží; —verlust *m.* ztráta na zboží P.; —verschleiß *m.* odbyt n. prodej zboží P.; —versendung *f.* rozesílání, rozesílka zboží P.; —versicherung *f.* pojištění zboží P.; —verzeichniß *n.* seznam zboží P.; —verzollung *f.* vyclení zboží; placení cla ze zboží P.; —vorrath *m.* zásoba zboží.

Wabbeln mh. potřásati se; houpati se (jako bahnisko).

Wabe *f.* *v.* Honigwabe.

Wach *adj.* bdělý, bdící; bedlivý; im —en Zustande na jevě.

Wach-anstalt *f.* strážní ústav P.; —commandant *m.* strážní velitel P.; velitel stráže; —commando *n.* strážní velitelství P.; —dienst *m.* služba na stráž, služba strážní P.; —e *f.* stráž P.; 2. (—stube) strážnice; die W. stehen na stráži státi P.; auf die W. ziehen jíti n. táhnouti na stráž.

Wächeln váti, povívati.

Wachen mh. (über etw.) bdíti nad něčím, bedlivosť míti nač, oč, pečovati, péči míti oč, nač, na péči míti něco, pečlivosť míti čeho P.; 2. hlídati, stráž držeti.

Wach-feuer *n.* strážný oheň; —geld *n.* strážné, plat za stráž P.; —habend strážný P.; —haus *n.* strážný dům P.; strážnice.

Wachholder *m.* jalovec; *Juniperus*; —ähnlich jalovcovitý; —beere *f.* jahůdka jalovcová, zrno jalovcové (břinka, *sl.* borovička, borůvka); —branntwein *m.* borovička, jalovcová kořalka, jalovčák; —gesträuch *n.* jalovcoví; —salbe *f.* jalovcová masť; —strauch *m.* *v.* Wachholder.

Wach-hund *m.* hlídací pes; —institut *n.* strážnictví; —körper *m.*, —corps *n.* strážný sbor P.; —mannschaft *f.* strážnictvo P.; —meister *m.* strážmistr P.; —posten *m.* stráž, hlídka; —rolle *f.* seznam stráže; —rufen zbuditi.

Wachs (-ses, M. -se) *n.* vosk.

Wachsam *adj.* bedlivý, dbalý, ostražitý, hlídavý.

Wachs-arbeiter *m.* voskovník; —artig voskovitý, voštný; -keit -osť; —baum *m.* voskovec, voskovník; —bild *n.* voskový obraz; —blatt *n.* plásť; —bleiche *f.* voskovna, bělidlo na vosk; —blume *f.* voskověnka; —boden *m. v.* Wachskuchen; —bossirer *m.* voskotvorec, voskolepník.

Wachsen mf. růsti, vzrůstati; zmáhati se; přibývati; eine Größe w. lassen učiniti, aby přibývalo veličiny, mysliti si, že veličiny přibývá T.; er ist dieser Arbeit nicht gewachsen on s tu práci býti nemůže.

Wächsern *adj.* voskový; voštěný.

Wachs-farbe *f.* vosková barva, voštnosť; —haut *f.* (zool.) ozobí T.; —kerze *f.* vosková svíčka; —kuchen *m.* koláč n. kruh vosku; voština; —leinwand *f.* voskované plátno, vošťanka, klejanka; —lichtzieher *m.* voskář; —maler *m.* malíř ve vosku; —malerei *f.* malování n. malba na vosk; malířství voskovní T.; voskomalba; —palme *f.* voskoveň, voskovnice; —pflaume *f.* špendlík; —presse *f.* ráz; —scheibe *f.* voština, kruh vosku; —seife *f.* mýdlo voskové T.; —sieberei *f.* voskárna; —stock *m.*, —stolle *f.* sloupek voskový; —stoff *m.* voskovina.

Wachsthum (-es, bez M.) *m. et n.* vzrůst, vzrůstání, rozmáhání-se.

Wachstube *f.* strážnice.

Wachs-zelle *f.* soušová dírka; —zieher *m.* voskář. **Wacht** *f. v.* Wache.

Wachtel (M. -n) *f.* křepelka, křepelice; —hund *m.* křepelář; —könig *m.* chřástal; —ruf *m.* tlukot křepelky (pětpeněz).

Wächter *m.* strážce, strážný P., strážník, hlídač; —häuschen *n* strážnice P.

Wachtmeister *m. v.* Wachmeister.

Wach-thurm, Wachtthurm *m.* hlídka, hláska, hlásná věž; —zimmer *n.* strážnice P. [droba.

Wacke *f.* (geol.) čedič hlinný T.,

Wackel-haft, —ig viklavý, vrtlavý, klátivý; —n *verb. act.* viklati, klátiti; mb. viklati se, klátiti se.

Wacker *adj.* bystrý, švarný; hodný, statný; čacký; *adv.* bodře.

Wade (M. -n) *f.* lýtko; —nbein *n.* kosť lýtková.

Waffe (M. -en) *f.* zbraň, braň; zbroj P.; oruží, orudí; mit der W. in der Armee dienen ve vojště zbrojně sloužiti P.; die W. ergreifen sáhnouti ke zbrani n. ke zbroji, chopiti se zbraně n. zbroje P.

Waffel *f.* (Backwerk) skládanec, skládanice.

Waffen-bruder *m.* spolubojovník; —fähig zbrojný, branný P.; —fliege *f.* zbrojatka T.; der erste —gang první bojování n. potýkání, první potyčka; —genosse *m.* vojín; —gewalt *f.* zbrojná, branná moc P.; branná síla; —haus *n.*, —kammer *f.* zbrojnice P.; —meister *m.* mistr zbroje, zbrojmistr; —platz *m.* zbrojiště P.; —rock *m.* kabát zbrojný, kabát vojenský; (*st.* krzno); —ruhe *f.* (mil.) klid zbraní; —schmied *m.* zbrojíř; —stillstand *m.* příměří; —träger *m.* zbrojnoš; —that *f.* válečný skutek, válečný čin; —übung *f.* cvičení vojenské; cvičení-se ve zbrani P.; zur Zeit der W. v čas cvičení-se ve zbrani P.; —volk *n.* zbrojný, branný lid P.

Waffnen zbrojiti, ozbr.; sich se.

Wagamt *n.* vážnice, vážní úřad.

Wägbar vážitelný; tížný T.; —er Stoff těžina T.

Wage (M. -n) *f.* váha; *pl.* váhy; (Gewicht) závaží; am Hakenpfluge naháňka; einem die W. halten rovnati se komu, býti komu roveň; —balken, —baum *m.* rameno váhy (vahadlo) T.; hřídel váhový; —hals *m.* odvážlivec, opovážlivec; —haus *n. v.* Wagamt; —herr *m.* vážný, povážný; —holz *n.* važiště.

Wagen *verb.* etw. odvážiti se če-

ho, vynaložiti, nasaditi (život); gewagtes Geschäft odvážná věc, odvážná smlouva; wer wagt gewinnt smělý vítězí.

Wagen (-s, unv. M.) *m.* vůz; sich auf den W. setzen sednouti do vozu, sednouti na vůz.

Wägen etw. vážiti.

Wagen-achse *f.* náprava T.; —burg *f.* vozová hradba; —deichsel *f.* voj; —faß *n.* voznice; —flechte *f.*, —korb *m.* košina, košatina; —gebühr *f.*, —geld *n.* vozové (plat z vozu ke komisi atd.); —gestell *n.* vůzka, podklad; —kette *f.* podpěnák; —leiste *f.* lišně, lišeň; —lenker *m.* vozataj; —macher *m.* *v.* Wagner; —nagel *m.* rozporník; —remise *f.*, —schoppen *m.* kolna, voznice, vozárna; —schere *f.* kříčka; —schlag *m.* dvírka u kočáru; —schmeer *n.* *v.* Wagenschmiere; —schmierbüchse *f.* kolomaznice; —schmiere *f.* kolomaz; —schmiergeld *n.* kolomazné P.; —sperre *f.* šupka, zavírka u vozu, kolotěž; —sterz *m.* opačina; —train *m.* souvozí; (milit.) oboz; (Eisenb.) vlak; —tritt *m.* stupátko.

Wäger *m.* važný (, ého).

Wage-recht *adj.* vodorovný, rovnovážný; —stück *n.* odvážný, opovážlivý kousek; —zettel *m.* lístek važný.

Wag-gebühr *f.*, —geld *n.*, —zoll *m.* važné T., plat od váhy, plat od vážení; —geschäft *n.* odvážná věc, odvážná smlouva.

Waggon (-s, M. -s) *m.* (engl.) vůz, vozec (železničný).

Wag-hals *m.* *v.* Wagehals; —halsig odvážlivý; —latte *f.* (Bauk.) pravítko velké, opolna T.; —lich odvážný; —manometer *m.* (*n.*) važný manometr T.

Wagner (-s, unv. M.) *m.* kolář; —gewerbe *n.*, —handwerk *n.* kolářství; —holz *n.* dříví kolářské (dříví na kola a vozy).

Wagniss *f.* odvaha, odvážlivost P.

Wag-recht *adj.* *v.* Wagerecht; —schale *f.* vážka, vážková miska, věsa, věska.

Wägung *f.* vážení.

Wahl (M. -en) *f.* volení, zvolení; volba P.; vybrání, vybírání, výbor, výběr P.; nach eigener W. dle své vůle, dle své libosti P.; jdn. steht die W. zu někdo má právo vybrati sobě něco P.; eine W. treffen voliti; —akt *m.* volba, volení P.; —ältern *pl.* přisvojitelé P.; —ausschreibung *f.* rozepsání volby.

Wählbar volebný (kdo volen býti může) P.; —keit *f.* volebnosť.

Wahl-berechtigt oprávněny k volbě P.; ein -er volič P.; —berechtigung *f.* právo k volení, právo voličské, voličství P.; —besprechung *f.* rozmluva, rozmlouvání, promluvení, umlouvání-se v příčině volby P.; —bewerber, —candidat *m.* volební uchazeč P., volební kandidát; —bezirk *m.* volební, okres, volební okršlek P.; —bruder *m.* pobratřenec, pobratim; —capitulation *f.* volební úmluva n. smlouva; —commission *f.* volební komise P.; —convent *m.* volební shromáždění, shromáždění voličské.

Wählen etwas voliti, zvoliti, obrati koho n. něco k čemu P.; (aussuchen) vybrati, vybírati P.

Wähler (-s, unv. M.) *m.* volič P., volitel; —isch vyběračný, vyběravý; —liste *f.* seznam voličů.

Wahlfähig volebný P.; —keit *f.* volebnosť P.; W. zum Richteramte volebnosť k úřadu soudcovskému P.; —keitsdecret *n.* dekret n. list volebnosti P.

Wahl-gesetz *n.* volební zákon; —handlung *f.* volba P.; —kind *n.* dítko přisvojené, přisvojenče (, ete) P.; —könig *m.* volebný král; —körper *m.* volicí sbor, volitelstvo P.; —kugel *f.* volební kulička P.; —liste *f.* seznam voličský (lista voličská P.); —mandat *n.* volební plnomocenství P.; —mann *m.* volič P.; —modus *m.* spůsob volby, spůsob volicí P.; —monarchie *f.* volebná monarchie T.; —mutter *f.* přisvojitelka P.; —ordnung *f.* řád volební P.; —ort *m.* voliště P.; —periode *f.* volební občas, volební ob-

dobí P.; —platz m. bojiště; —protokoll n. volební protokol P.; —recht n. právo volební T.; (actives) právo voličské, voličství P.; (passives) volebnost P., volitelnost T.; —schwester f. posestřenka (srb. posestrima); —spruch m. heslo P.; —statt f. voliště P.; 2. bojiště; —stimme f. volicí hlas P.; —tag m. volební den, den volby P.; —umtriebe pl. pikle, pletichy volební P.; —vater m. přisvojitel P.; —verfahren n. spůsob volení P., volba; —versammlung f. volební n. volicí shromáždění P.; —verwandtschaft f. příbuznost volicí n. zlíbená, výběrná T.; —zettel m. volicí lístek P.; —zimmer n. volební světnice.

Wahn (-es, ob. M.) m. domnění, blud, poblud; w. adj. (vlt.) prázdný; pošetilý; chybný.

Wähnen mb. mníti, domnívati se; domýšleti se.

Wahn-glaube m. domněnka; —sinn m., —witz m. šílenost P.; —sinnig, —witzig šílený P.; w. werden zblázniti se; ein —sinniger šílenec P.

Wahr adj. pravý P., skutečný T.; pravdivý; ein —es Paradies učiněný ráj; w. adv. právě; pravdivě; so w. mir Gott helfe tak mi pomáhej Bůh, toho mi dopomáhej Bůh P.; nicht w.? veť, vyť, není-li pravda? es ist nicht w. není pravda.

Wahren opatřiti něco, opatření učiniti stran něčeho n. v čem... P.; (bewahren) chovati, zachovati něco P., udržeti; sich w. vor etw. vystříhati se čeho.

Währ-en mb. trvati; —end adj. trvající; prp. c. gen. w. der Zeit za času, v čas, v běhu, při; w. des Krieges v čas války, během války, mezi válkou.

Währgeld n. náprava, náhrada.

Wahrhaft, —ig pravý, pravdivý P., opravdový; —igkeit f. pravdivost P.; bezelstnost, poctivost T.

Wahrheit (M. -en) f. pravda P., pravdivost, pravost; —serinnerung f. napomenutí k seznání pravdy P.; nach vorausgegangener W. po učiněném napomenutí (k. p. svědka), aby seznal pouhou pravdu P.

Wahrlich adv. věru, opravdu.

Währmann m. v. Gewährmann.

Wahrnehm-en etw. viděti, shledati; spatřiti něco P.; znamenati; (beobachten) pozorovati, uznati, poznati co, vyrozuměti čemu, chápati něco (rozumem) P.; einer Sache w. pečovati o něco; —ung f. shledání, spatření, pozorování čeho P.; gemachte -en co se nalezlo, shledalo P.; —ungsvermögen n. mohutnost pozorovací, spůsobnost k pochopení čeho, k rozumění čemu, pochopnost rozumu T.

Wahrsag-en einem věštiti; —er m. věštec; —erei f. věštba; —erin f. věštkyně; —erkunst f. věští umění; —ung f. věštění, věštba.

Wahrscheinlich adj. pravdě n. ku pravdě n. k víře podobný P.; věrutný; adv. es ist w. podobá se ku pravdě; —keit f. ku pravdě podobnost P.; W. einer Anzeigung když se půtah ku pravdě podobá P.

Wahrscheinlichkeits-fall m. (math.) případ podobnosti, případ podobného T.; —rechnung f. (math.) počet podobnosti, počet podobného T.; —schluß m. rozsudek z podobnosti ku pravdě P.

Wahrspruch m. (der Geschworenen) výrok porotcův, výrok porotčí.

Wahrung f. opatření, zachování P.; W. des Gesetzes, der Nationalität zachování zákona, chování zákona, chování n. zachování národnosti P.; W. jmds. Interessen opatření něčího prospěchu n. dobrého P.

Währung (ob. M.) f. číslo P., měna (peněžná); österreichische W. rakouské číslo, rakouská měna; Wiener W. vídeňské číslo P.; (Werth) W. hodnota P.T.; die rückständigen —en bar erlegen zadržalé sumy n. peníze v hotovosti položiti P.

Währwolf m. vlkodlak.

Wahrzeichen n. znamení (věštné), pamětná n. zvláštní známka.

Waid (-es, ob. M.) m. boryt

(barvířský) T., rét (bot.); —küpe *f.* kypa borytová T.

Wailand *v.* Weiland.

Waise (M. -n) *f. et m.* sirotek P.; W. werden osiřeti P.

Waisenamt *n.* sirotčí úřad P.; —srechnung *f.* počty n. účty sirotčího úřadu P.; —srechnungsführer *m.* sirotčí početvedoucí P.; —sverwaltung *f.* správa úřadu sirotčího P.

Waisen-buch *n.* sirotčí kniha P.; —büchel *n.* sirotčí knížka P.; —dienst *m.* sirotčí služba P.; —forderung *f.* sirotčí pohledávka P.; —gelder *pl.* sirotčí peníze P.; —haus *n.* sirotčí dům P., sirotčinec (sirotnice P.T.); —institut *n.* sirotčí ústav P.; —kasse *f.* sirotčí pokladnice, sirotčí truhlice P.; —kassenverwaltung *f.* správa pokladnice sirotčí P.; —kind *n.* sirotek, sirotče (, ete); —knabe *m.* sirotek (chlapec), osiřelý chlapec n. hoch; —mädchen *n.* sirotek (dívka), osiřelá dívka; —schaft *f.*, —stand *m.* sirotenství P., siroba; —tabelle *f.* sirotenský výkaz n. seznam P.; —vater *m.* otec (opatrovník) sirotenský; —vermögenschaft *f.* sirotčí majetnost P. **Waizen** *m. v.* Weizen.

Wake *f.* okenice (vysekaný kus ledu); 2. nevod (síť).

Wakker *v.* Wacker.

Wald (-es, M. Wälder) *m.* les, hvozd T.; junger W. mlází; —amt *n.* úřad nad lesy, úřad lesní P., úř. polesný; —aufsichtspersonale *n.* osoby k lesní dohlídce náležící, hajenstvo P., hajnictvo; —baum *m.* lesní strom; —beere *f.* borůvka; —bereiter *m.* lesní pojezdný; —beute *f.* brť; —biene *f.* včela lesní, včela brtní; —blume *f.* lesní květina; —brand *m.* požár lesní, hoření lesův P.; —erbse *f.* šočovičník (lecha, hrachor) *Orobus* (bot.).

Wälderthon *m.* útvar lesní, útvar hlíny lesní T.

Wald-esel *m.* divoký osel; —flur *f.* nálesí; —frevel *m.* lesní pych P.; lesní škoda, dělání škody v lese; —gehege *n.* hájina, hájemství; —geist *m.* boruta; —gott *m.* lesoň; —häher *m.* sojka; —hacke *f.* podtinačka; —hau *f.* mýť; —horn *n.* lesní roh, lovčí roh (lesnice, bornice); —huhn *n.* tetřívek; —hüter *m.* hajný; —ig lesnatý; —kirsche *f.* ptáčnice; —land *n.* půda lesní; 2. půda lesná n. lesnatá T.; 3. polesí; —latte *f.* sekaná lať, hrázka J., ostavek *mor.*; —mann, —mensch *m.* lesňák, lesoň; —meister *m.* lesmistr (polesný P.); (Gewächs) mařinka; božec *Asperula*; —meistertrank *m.* mařinkový nápoj; —mensch *m.* lesňák, lesoň; 2. *v.* Waldteufel; —moor *n.* slatina; —nonne *f.* (zool.) bekyně; —nutzung *f.* požitek lesní, úžitek z lesův P.; —nymphe *f.* lesní panna; —ordnung *f.* lesní řád P.; —rebe *f.* barvínek; —recht *n.* právo lesní P.; —region *f.* krajina lesná n. lesnatá T.; —rübe *f.* brambořík; —schaden *m.* škoda lesní P.; —schlag *m.* ochoz; myť, paseka; —streitigkeit *f.* pře n. spor o lesy; —streu *f.* hrabanka, strouhanka, stelivo, stlaní; —taube *f.* hřivnáč; doupňák; —teufel *m.* chlupáč, kudan; —ung *f.* lesina; —verhau *m.* paseka; záseka; —weg *m.* lesní cesta P.; —werk (M. -e) *n.* lesní hutě; —werthveranschlagung *f.* vycenění lesa P.; —wicke *f. v.* Walderbse; —wiese *f.* luh T.; —wirthschaft *f.* hospodářství lesní P.; —wolle *f.* sosnovka; —zeichen *n.* liz, líha, lízka, cejch; (das Instrument) lizovačka, cejchovačka P.; —zins *m.* úrok lesní P.

Wälgen, wälgern váleti (chleb, těsto); žmoliti, chumlati.

Walk-arbeit *f.* valchování; —distel *f.* štětka soukenická; —e (M. -n) *f.* valcha; —en valchovati, váleti; —er *m.* valchář; —erde *f.* valchovka, valchářská země.

Walkern *v.* Wälgern.

Walk-haar *n.* klky *pl.*; —mühle *f.* valcha, valchovna T., valchárna; —müller *m.* valchář.

Wall (-es, M. Wälle) *m.* násyp, násep P.; val; (Ufer) břeh P.; (Sud) var, klokot.

Wallach (-en, M. -en) *m.* valach; —en klestiti, valašiti.

Wall-breche *f.* válec; —bruder *m.* poutník; —en mh. vříti, vařiti se; 2. vláti, vlniti se; 3. putovati; —fahrer *m.* poutník; —fahrt *f.* pouť; —fahrten mh. putovati.

Wallfisch (-es, M. -e) *m.* velryba, kyt; —fahrer *m.* velrybář, lovec velryb; (Schiff) velrybovka, velrybářská loď; —fänger *m.* velrybář; —rippen *pl.* velrybí žebra; —zahn *m.* kostice.

Wall-graben *m.* hradební příkop, parkán P.; —meister *m.* valmistr, dozorce na hradby, hradebný; —nuß *f.* vlaský ořech; —rath *m.* velrybí tuk; vorvaň T.; —roß *n.* mrž, kůň mořský; —stein *m.* im Hochofen hráz T. [*v.* Blutwallung.

Wallung *f.* vření; W. des Blutes

Wallwurz *f.* kostival.

Walm (-es, M. -e) *m.* vír (vody); (Bauk.) valba T.; —balken *m.* valbovník, valbovní břevno T.; —dach *n.* valbovní střecha T.; —gratbalken *m.* valbovní nárožník T.; —tram *m.* valbovní trám.

Walpurgisnacht *f.* noc filipojakubská; noc svatojanská.

Wälsch *adj.* vlaský; —e Nuß vlaský ořech; —es Korn, —korn *n.* kukuřice; —e Praktik (math.) vlaská praktika T.

Walstatt *f.* bojiště *v.* Wahlstatt.

Walt-en mh. spravovati, řiditi; vládnouti, vladařiti; walt's Gott! pomahej Bůh, bopomozi! Bůh to suď! —er *m.* správce.

Walz-baum *m.* nával; —blech *n.* plást železný; —e (M. -en) *f.* válec T., hřídel; —en váleti, valcovati; mh. valčík tančiti.

Wälzen valiti T.; auf jmd. die Schuld w. sčítati, skládati na koho vinu; sich w. váleti se, kutáleti se.

Walzen-förmig válcovitý, valčitý; —schnecke *f.* valcucha.

Walzer *m.* (Tanz) valčík.

Walz-klötzchen *n.* (Bauk.) návalík T.; —werk *n.* valcovna; válcový stroj T.

Wamme (M. -n) *f.* lalok, podbradek; osrdí; (wdm.) slabizna; plsek, plsní sádlo.

Wamms (-ses, M. Wämmser od. Wammse) *m. et n.* kazajka, kamizola, kabátec.

Wampe *f.* terbuch, pandero, podbřišek.

Wand (M. Wände) *f.* stěna; zeď; —abstauber *m.* sprašovač, smeták na smýčení, smyčák.

Wandel *m.* (der Sprachlaute) proměna hlásek T.; Handel u. Wandel *v.* Handel; —bahn *f.* chodiště, procházka; —bar měnitelný, měnlivý, vrtkavý; (grm.) sklonný, proměnný, měnivý; (v. Gelde) běžný, berný; (v. Wege) schůdný; -keit -osť; —füße *pl.* nohy procházecí (u ptákův) T.; —n mh. u. mf. (einen Weg w., eines Weges w.) jíti, choditi, procházeti se; kráčeti; —pön *f.* litkup; —reff *n.* nosidlo, nesle; krosna; —samkeit *f.* měnivosť; —stern *m.* bludice, pobludnice; —ung *f.* *v.* Wandlung.

Wander-buch *n.* knížka cestovní n. pocestní n. vandrovní P. (cestovka, vandrovka); —er *m.* pocestný, pocestník, poutník; —gesell *m.* pocestný tovaryš, vandrovní P. (gem. vandrák); —n mf. u. mh. cestovati, putovati, (vandrovati), choditi P.; ubírati se, stěhovati se odkud; —nde Schauspieler *pl.* putovní n. kočovní divadelní herci P.; —nder Schmerz přebíhavá bolesť; —paß *m.* cestovní n. vandrovní list P.; —ratte *f.* potkan; —schaft *f.* putování (na zkušenou), vandr P.; —smann *m.* *v.* Wanderer; —taube *f.* holub stěhovavý.

Wand-gemälde *n.* malba na stěně, na zdi, obraz nástěnný n. názední, stěnomalba; —haut *f.* (bot.) vnitřní obplodí T.; —kalender *m.* kalendář visací, k. visutý (k. stěnný, na zeď); —krippe *f.* *v.* Wandraufe; —laus *f.* stěnice.

Wandlung *f.* (des Zeitwortes) časování; (liturg.) pozdvihování.

Wand-naht *f.* (bot.) šev stěnný T.; —pfeiler *m.* pilíř při zdi, pilíř pozední T.; —raufe *f.* žebřík, koš, nástěnka, nástěnek T.; —säule *f.* (Bauk.) sloup polouztracený T.;

—teppich *m.* visutý čaloun; —tuch *n.* nástěnek; —uhr *f.* visuté n. visací hodiny, nástěnní hodiny; —ung *f.* stěnoví.

Wange (M. -en) *f.* líce; an der Schleuse okřídlí.

Wangen-röthe *f.* ruměnnosť, ruměnec; 2. ličidlo; —scheibe *f.* (im Bienenstock) postranice; —streich *m.* poliček.

Wankel-haft, —müthig vrtký, vrtkavý; —muth, —sinn *m.* vrtkavosť, nestálosť mysli.

Wank-en mh. u. mſ. viklati se, vrtkati se; potáceti se; motati se; klátiti se, chvíti se; váhati, na rozpacích býti; —end nejistý (kolísavý) T. *v.* Wankelhaft; w. machen zviklati, v pochybnosť přivesti T.; w. werden (im Entschlüssen) zviklati se.

Wann *adv.* kdy; w. immer kdykoli; dann und wann leckdy, někdy, časem; von —en odkud.

Wann-e (M. -en) *f.* opálka; vana, necky; —en pálati, váti, povívati; —mühle *f.* fofr, páladlo.

Wanst (-es, M. Wänste) *m.* teřich T., bachor, pandero, terbuch T.; —ig bachratý.

Wanz-e (M. -en) *f.* stěnice (štěnice), ploštice *Cimex*; —enkraut *n.* štěničník; —ig štěničnatý.

Wappen (-s, unv. M.) *n.* erb P., znak; Familien- od. Geschlechtsw. erb rodový, erb přirozený P.; —amt *n.* erbovní úřad; —bild *n.*, —figur *f.* obraz v erbu; —brief *m.* erbovní list P.; —buch *n.* kniha erbův P.; —censor *m.* zkoušeč (zkoušce) erbův; —feld *n.* znakové pole; —führer *m.* erbovník; *v.* Wappner; —könig *m.* hlasatel; —kunde *f.* erbovnictví, náuka o erbích; —kundig povědomý erbův P., znalý erbův; —schneider *m.* řezbář erbovní; —verbesserung *f.* polepšení erbu P.; —vereinigung *f.* spojení erbův P.; —verleihung *f.* dání, udělení, propůjčení erbu P.

Wappner (-s, unv. M.) *m.* *v.* Wappenführer.

Wardein (-s, M. -e) *m.* zkoušeč, zkušebník, skoumatel.

Warlich *v.* Wahrlich.

Warm *adj.* (*comp.* wärmer, *sup.* wärmster) teplý; fig. vřelý, vroucí; -er Umschlag připarek, teplý obkladek; auf's Wärmste co nejvroucnější, co nejvřelejší; co nejvřeleji; —bad *n.* teplice T.; —blütig teplokrevný.

Wärme (oh. M.) *f.* teplo T., teplota; fig. vroucnosť; latente W. teplo vázané, skryté; relative od. specifische poměrné, vztažité; strahlende sálavé T.; —capacität *f.* chápavosť, chopnosť (jímavosť) tepla T.; —grad *m.* stupeň tepla T.; —haus *n.*, —kammer *f.* výhřevna, záhřevna, hřejna; —leiter *m.* vodič tepla, teplovod T.; —messer *m.* teploměr. [otepliti se.

Warmen teplo býti; zahřáti se,

Wärm-en tepliti, otepliti, hřáti, ohřáti; —er *m.* ohřívatel; 2. ohřívadlo, zahřívadlo.

Wärme-stoff *m.* teplo T.; —strahlen *pl.* paprsky tepla T.; —strahlungsvermögen *n.* mohutnosť zářicí, sálací T.; —zeiger *m.* *v.* Thermoskop.

Wärm-flasche *f.* ohřívka, ohřívadlo, záhřevná láhev; —pfanne *f.* vyhřívadlo, pánev hřecí, vyhřívací T.; —stube *f.* ohřívárna.

Warn-en (einen vor der Gefahr, vor Schaden *etc.*) vystříci, vystříhati, varovati koho, výstrahu dáti komu; —end varovný; —ung *f.* výstraha P.; zur W. anderer jmd. bestrafen jiným k výstraze někoho ztrestati P.

Warnungs-beispiel *n.* výstražný příklad, př. někomu k výstraze P.; —laterne *f.* výstražná svítilna, výstražka; —schreiben *n.* výstražný list P.; —tafel *f.* výstražná tabulka; —zeichen *n.* výstražné znamení, výstražka P.; Beschädigung der W. porušení výstražek P.

Wartburg *f.* strážný hrad.

Warte *f.* hlídka; stráž; hvězdárna; —frau *f.* pěstounka, chůva; —frist *f.* lhůta na počkanou; —gebühr *f.*, —geld *n.* čekavné, čekací (, ího) *n.*

Warten (auf einen, auf etw., eines Dinges w.) čekati koho n. čeho, na koho n. na co P.; ohne weiteres zu w. dále nečekajíc P.; w. sloužiti, přisluhovati komu P.; (pflegen) opatrovati, hlídati koho.

Wärter *m.* (Krankenw.) posluhovač, obsluhovač, hlídač (nemocných) P.; —in *f.* posluhovačka, obsluhovačka (nemocných).

Wart-geld *n. v.* Wartegeld; —saal *m.* čekárna, čekací síň; —stunde *f.* hodina čekání P.; —thurm *m.* hlídka, strážná věž.

Warum? (Fragw.) proč?

Warz-e (M. -en) *f.* bradavice T.; (bradavička, bradavka) *Pappilla, Verruca*); —enkraut *n.* bradavičník; —ig bradavičný.

Was? Fragw. co, cože, jak; w. für ein? jaký, co zač? w. immer cokoliv.

Wasch-bank *f.* smyvačka, umývalna; —bär *m.* rákon, mýval severní; —becken *n.* umyvadlo; —blau *n.* modřidlo; —bläuel *m.* píst, kyj; —bürste *f.* mycí kartáč.

Wäsche (oh. M.) *f.* prádlo; praní; fig. mela, řezanice.

Waschen mýti; vymyti, promyti T.; (ein Hemd ic. w.) práti; das Erz w. práti, propírati V.; Gold w. ryžovati zlato P.; w. fig. peskovati, česati koho; žvastati, plácati.

Wäscher-ei *f.* ryžovnictví T.; —in, Waschfrau *f.* pradlena; myčka.

Wasch-gold *n.* ryžovní zlato P.; —goldleiste *f.* lišta pozlacená; -haus *n.* prádelna; (kurz: prádlo); —herd *m.* propíradlo.

Wäsch-kammer *f.* prádelna, prádelnice; —kasten *m.* prádelník.

Wasch-kraut *n.* mydlice; —lappen *m.* onuce; —mittel *n.* obmyvadlo.

Wäschstangen *f. pl.* věšadla.

Wasch-stube *f.* prádelna; —tafel *f.* smyvačka; —thier *n.* mýval *v.* Waschbär; —trog *m.* prací necky; —wasser *n.* voda vymyvací; —werk *n.* ryžovna, šlichérna P.; —werkconcession *f.* dovolení na ryžovnu P.

Wasen *m. v.* Rasen; 2. *v.* Reisbündel; —meister *m.* pohodný P.

Wasser (-s, unv. M.) *n.* voda T.; (Urin) moč; zu W. und zu Lande po vodě i po zemi P.; Fasten bei W. und Brot půst o vodě a chlebě P.; unter W. setzen potopiti, zatopiti.

Wasser-ableitung *f.* (v. Röhrgange) odtrubí, odrážka; —abzug *m.* (am Feld) trativod; —amsel *f.* skorec; —ansammlung *f.* sebranísе vody; stečení n. stok mokrostí; —armuth *f.* nedostatek, chudosť vod T.; —bad *n.* vodní lázeň T.; —bau *m.* stavba vodní P.; stavba n. stavení ve vodě; —bauauslage *f.* náklad na stavby vodní P.; —baukunst *f.* stavitelství vodní, stavitelství ve vodě, vodostavitelství T.; —behälter *m.* (überhaupt) vodojem T.; (b. einer Wasserleitung) vodárna P.; (b. einer Mühle) nádržka P.; —bett *n.* (eines Flusses) koryto řeky, řečiště P.; —bezug *m.* braní, vedení sobě vody P.; —blase *f.* bublina, blabuňka; puchýř; —blei *n.* olovec, žestík, žestec *v.* Molybdän; —blume *f.* leknín, lekuta, lekno; —bruch *m.* strž vody, vodostrž; (chir.) vodní průtrž n. kýla; —buch *n.* kniha vodopisná; —damm *m.* vodní hráz P.; —dampf *m.* pára vodní, pára z vody; —dicht *adj.* nepromokavý, nepromočitelný, nepromočný T.; —druck *m.* vodotlak; —druckmaschine *f.*, —druckwerk *n.* vodotlačný stroj, vodní tlakostroj T.; —eimer *m.* okov, vědro, čber; —ewig *n. v.* Wassermoos; —fahrt *f.* plavba; —fall *m.* vodopád T.; spád vody P.; —fang *m.* jímka; náhon; zájezek; —farbe *f.* barva vodová, barva průhledná; 2. barva sivá; —faß *n.* voznice, sud na vodu; —fest *adj.* nepromokavý; —fläche *f.* vodorovnosť; hladina vodní; —flachs *m.* lenovník *Phorminm tenax*; —flasche *f.* láhev na vodu; —flut *f.* povodeň; zátopa; —führer *m. v.* Wasserleiter; —furche *f.* stoka, struha, rýha; příhon, průhon; —galle *f.* temenec T., úvar, mokřina, podmok (studánka T.); —gebiet *n.* des Meeres obvlasť mořská T.; úvodí moř-

ské; —geflügel *n.* vodní ptactvo; —gemälde *n.* malování vodní barvou; —geist *m.* vodník, vodní mužíček; —geschwulst *f.* otok vodnatý; —gesetz *n.* zákon o vodě; zákon vodopravný (z. vodní); —gestell *n.* (b. Mühl.) vodní hranice; —glas *n.* sklo vodní, rozpustné T.; 2. sklenice na vodu; —graben *m.* svodnice; —gras *n.* rákos; —grube *f.* trativod, příkop n. jáma na vodu; —halter *m.* nádržka; —haut *f.* (med.) kožka ovčí, košilka; —heilanstalt *f.* vodoléčebna, vodoléčebný ústav; —heizung *f.* topení parou T.; —hell *adj.* vodojasný; —henne *f.* lyska; —höhe *f.* výška vody; —hose *f.* smršť, sloup vodný T.; —huhn *n.* lyska. [chabý.

Wässerig vodnatý; fig. slabý, mdlý,

Wasser-jungfer *f.* vážky, šídlo, motýlice; —käfer *m.* potápník; —kanal *m.* průplav; —karte *f.* mapa vodopisná; —kasten *m.* kašna; —kessel *m.* vodojem; nádržka; —kopf *m.* (med.) vodnatosť hlavy, voda sebraná v hlavě; —kraft *f.* síla vody, síla vodní T.; —kresse *f.* řeřicha; —kunst *f.* vodotrysk, vodomet; 2. vlt. vodovod; vodárna; —lauf *m.* vodotok; —lefzen, —lippen *f. pl.* (anat.) nevěstky, hřebínky; —legitimation *f.* právo k vodě, právo k vedení vody; —leiter *m.* vodák, vodař; —leitung *f.* vodovod (vodotok); hnání vody P.; —leitungskunst *f.* umění vodovodné, vodovodství; —lilie *f.* kosatec; -linse *f. v.* Wassermoos; —magistrat *m.* magistrát přívodní; —mann *m.* vodař; (myth.) vodník; (astr.) vodnář T.; vodař; —maßstab *m.* vodoměr; —maus *f.* myš vodní; —maut *f.* mýto vodní P.; mýto pořičné; výtonné *n.*; —melone *f.* dýně řecká; —messer *m.* vodoměr; —meteor *m.* povětroň vodní T.; -moos *n.* okřehek; —mühle *f.* mlýn na vodě.

Wässern namočiti; zavodniti, zatopiti; rozřediti.

Wasser-nase *f.* (Bauf.) výsadek římsový T.; —noth *f.* nedostatek vody P.; (Ueberschwemmung) povodeň P.; —nuß *f.* (bot.) kotvice splývavá; —ochs *m.* hroch, kůň říčný; —pflanze *f.* vodní bylina; —polizei *f.* policie přívodní; —probe *f.* očista vodou; —pumpe *f.* pumpa; —rabe *m.* kormoran *v.* Wasserscharbe; —rad *n.* vodní kolo T.; mlýnské kolo; oberschlächtiges W. korečné kolo, korečník T.; mittelschlächtiges poloukorečné kolo, vlk T.; unterschlächtiges spodovodní kolo, spodák, hřebenáč T.; —rechen *m.* brlení; —recht *adj.* vodorovný T.; W. *n.* právo k vodě, právo vodní P.; —regal *n.* regal říčný; —reichthum *n.* hojnosť vod T.; —rinne *f.* žlab vodní; —riß *n.* (*m.*) výmol; —röhre *f.* trouba vodovodná; —röhrenbüchse *f.* zděř; —rose *f. v.* Wasserblume; —rübe *f.* vodnice; —sack *m.* (b. d. Pfeife) vylevák, mokváček; —säulmaschine *f.* vodostroj sloupový, samotlak vodní P.; —schacht *m.* (mont.) šachta vodní P; —schaden *m.* škoda od vody P.; —scharbe *f.* (Vogel) kormoran *Phalacrocorax Carbo Cormoranus* F.; —scheide *f.* rozhraní vod T.; —scheu vododěsný, vodoplachý; běsný; pominulý; vzteklý; W. *f.* vododěsnosť, běsnosť; —schieber *m.* záklopka k vodovodu; —schierling *m.* rozpuk; —schlange *f.* vodní had T.; vodoš; —schlauch *m.* měch na vodu; hadice na vodu; (mont.) vodnice; —schleuse *f.* splav, svodnice, stavidlo; —schnecke *f.* (mech.) vodní závit T.; —schöpfmaschine *f.* čerpák T.; —schwall *m.* střik (n. chrst) vody; —schwein *n.* tapír, mořské prase; —schwertlilie *f.* kosatec vodní; —skorpion *m.* splešťule; —spiegel *m.* hladina vodní T.; —spritze *f.* stříkačka; —stand *m.* stav vody T.; —ständer *m.* káď, kadečka, stoudev na vodu; —standsglas *n.*, -standsröhre *f.* (mech.) zkoušecí trubice, zk. sklo T.; trubka vodoměrná; —standshahn *m.* (mech.) zkoušecí kohoutek T.; —star *m.* skorec; —stern *m.* (bot.) žabí vlas; —steuer *f.* vodné P.

Wasserstoff *m.* vodík T.; —hyperoxyd *n.* kysličník vodičitý T.; —säure *f.* kyselina vodíková T.; —schwefel *m.* sirník vodičitý, tekutý, sirovodík T.

Wasser-strahl *m.* pramen, paprsek vody T.; —ſtraße *f.* cesta po vodě P.; cesta vodní T., silnice (dráha) vodní (říčná); —ſtriemig (v. Brote) klihovatý; —ſtrudel *m.* vír vody; —ſucht *f.* (med.) *Hydrops* vodnatosť; —ſüchtig vodnatý; -ſuppe *f.* polívka z vody, úkrop; —ſyſtem *n.* vodstvo T., souvodí; —taucher *m.* (Vogel) potapěč, potápka; -thurm *m.* vodárna T.; —träger *m.* vodař; —trompete *f. v.* Waſſerhoſe; —tulpe *f. v.* Waſſerblume; —uhr *f.* vodní hodiny.

Wässerung *f.* svlažování, polévání.

Wasser-vogel *m.* vodní pták T.; —wage *f.* vodováhy, vodovážky, váha vodorovnosti, libella (rovnička) T.; (ein Sternb.) trojúhelník jižní, krokvice T.; —wanzen *pl.* vodoklopovití; —wehr *n.* jez T.; splav; nádrž; —weihe *f.* svěcení vody; —welle *f.* vlna; —werk *n.* vodní dílo P.; vodní stroj, vodostroj; —zeichen *n.* (im Papier) známka vodní P.: —ziehen *n.* (der Sonne) vážení vody (při slunečních paprscích); (slunce pije n. váží vodu); —zins *m.* vodné; —zoll *m.* clo vodní P., clo z vody.

Wat-beine *pl.* (der Vögel) nohy brodicí n. brouzdací T.; —en mſ. břísti, broditi se, brouzdati se; —ſack *m.* tlumok (cestovní).

Watsche *f.* políček, faťka.

Watscheln mh. batoliti se.

Watschelnass *adj.* mokrý jako vače.

Watta, Watte *f.* vata; —macher, —erzeuger *m.* vatař.

Watten *pl.* (geogr.) mělčiny.

Wattenkraut *n.* suchopeřník.

Wattir-en vatovati; —ung *f.* vatování; (im Rocke) vatovky, podložky *pl.*

Watvögel *pl. m.* (zool.) *v.* Sumpfvögel. **Wau!** *int.* haf! (baf!).

Wau (-es, ob. M.) *m.* ryt T., žlutinka; —gelb *n.* žluť rytová T.

Wauwau (-es, M. -e) *m.* bubák, strašidlo.

Webe *f.* (oh. M.) tkaní; 2. (M. -n) (ein Stück Leinwand von 40—70 Ellen) trouba, stůčka, kotouč (plátna); —arbeit *f.* vinutí; —faden *m.* nitěnice, nicení.

Webel *m. v.* Weibel.

Weben tkáti; mh. (leben und weben) hýbati se, pohybovati se.

Weber *m.* tkadlec; tkáč; —baum *m.* vratidlo; návoj; —blatt *n.*, —kamm *m.* brdo, nitěnice; —ei *f.* tkadlectví, tkadlcovství; (Ort) tkalcovna, tkárna T.: —eintrag *m.* brdla; —faden *m. v.* Weberzettel; —in *f.* tkačka, tkalka, tkadlena; —rolle *f.* snovadlo; —ſchämel, —tritte *pl. m.* podnožky, šlapačky *pl.*; —ſchiffchen *n.*, —ſchütze *m.* člunek; —ſpinne *f.* tkadlec (pavouk); —ſtuhl *m.* stav tkalcovský; —waaren *pl.* zboží tkalcovské, zboží tkané; —zettel *m.* osnova.

Webestuhl, Webſtuhl *m. v.* Weberſtuhl.

Webevogel *m.* *Ploceus* tkalčík.

Wechsel (-s, unv. M.) *m.* změna, proměna, střídání-se P.; (Tauſch) měna, směna, směnění, proměnění P.; (Wechſelbrief) směnka P. T.; ausgeſtellter W. směnka učiněná, udělaná P.; gezogener W. směnka vydaná P.; W. b. d. Waſſerleitung náhon; W. b. Dachſtuhl příčka, příčina, příť T.; W. (Eiſenb.) výhybka.

Wechsel-abschrift *f.* přepis směnky P.T.; —agent *m.* jednatel směnečný P., jednatel v záležitostech směnečných T.; —allonge *f.* přívěsek směnečný P.T.; —angelegenheit *f.* věc n. záležitosť směnečná T.; —arreſt *m.* uvěznění pro nezaplacení směnky, směnečné uvěznění P.; —ausſteller *m.* vydatel, vydavatel směnky P.; —balg *m.* podmetek, podvrženec, podloženec, (-ně), podložené dítě; —bank *f.* směneční bank P.T.; —begriffe *pl.* pojmy střídné, obměnné (vzájemné) T.; —beziehung *f.* vzájemný vztah; nach —brauch dle obyčeje směnečného P.; —brief *m.* směnka P.; —buch *n.* směnečná kniha P.T.; -commiſſionsconto *m.* účet ze směnek obstaraných T.; —conto *m.* směnečný

účet P.P.; —comptoir *n.* směnárna, měnírna, směnečna; —cours *m.* kurs směnek; —duplicat *n.* duplikát směnky T.; —execution *f.* směnečná eksekuce, vedení n. dopomožení práva při směnkách P.T.; —fähig směnečně spůsobilý; —fähigkeit *f.* směnečná spůsobilosť P., spůsobilosť k vydávání směnek, spůsobilosť ke směnkám T.; —fälle *pl.* změny osudu; —fieber *n.* střídavá zimnice, střídavka, chodanka; —forderung *f.* směnečná pohledávka, pohledávka ze směnky P.; —geld *n.* směnečné peníze P.; —gericht *n.* směnečný soud P.; —gesang *m.* střídavý zpěv (střídný zpěv T.); —geschäft *n.* směnečný obchod, směnečné jednání P.; —gläubiger *m.* směnečný věřitel, věřitel ze směnky T.; —handel *m.* obchod směnečný; 2. obchod směnný; —haus *n.* měnecký dům P.; —inhaber *m.* majetník směnky T.; —kunde *f.* směnkoznalství, směnkářství; —laut *m.* hláska střídná, střídnice T.; —mäßig *adj.* směnečný, spůsobem směnečným P.; =er Anspruch vyhledávání něčeho spůsobem směnečným P.; =e Execution směnečné vedení práva n. dopomožení práva P.

Wechseln mh. měniti, směniti P.; směňovati; Geld w. měniti peníze P.; Briefe w. vzájemně si dopisovati P.; Schriften im Proceß w. propůjčovati sobě obapolně spisy v rozepři P.; w. měniti se, střídati se; die Kleider w. převlíkati se; Worte w. rozmlouvati s někým, auch: hádati se s kým; bald roth, bald blau w. měniti se n. přecházeti do červena a do modra (o barvách); —de Farbe měnivá n. měňavá barva.

Wechsel-ordnung *f.* směnečný řád P.; —platz *m.* směnečné místo P.T.; —protest *m.* směnečné osvědčení P.; osvědčení směnky T.; —proceß *m.* pře ve směnečných záležitostech; pře směnečná T.; —rechnung *f.* směnečný účet P.; měnecký počet T.; —recht *n.* směnečné právo; —rechtlich dle práva směnečného; směnečný P.; =er Anspruch směnečná vyhledávka, co se právem směnečným vyhledává P.; —reduction *f. v.* Wechselrechnung; —reiterei *f.* směnkaření T.; obmyslné směnečnictví P.; —schuld *f.* směnečný dluh P.; —seitig obapolný; vzájemný (odměnný) P.; =e Beschimpfungen obapolné pohanění P.; =e Beziehung vzájemný vztah P.; einander w. nicht verlassen vespolek se neopouštěti; —seitigkeit *f.* obapolnosť; vzájemnosť P.; —sensal *m.* směnečný dohodce P.T.; směnečný dohazovač; —scontro *n.* zásobník směnek T.; —stellung *f.* (b. Eisenbahnen) postavení výhybky, proměny; —stempel *m.* kolek směnečný P.T.; kolek na směnce T.; —stube *f. v.* Wechselcomptoir; —summe *f.* suma, vynáška směnky T.; —verbindlichkeit *f.* směnečný závazek, povinnosť n. závazek ze směnky T.; —verkehr *m.* (wechselseitiger Verkehr) vzájemný, obapolný obchod P.; (Verkehr mit Wechseln) obchod směnečný, obchod se směnkami P.; —weise *adv.* na vzájem, vzájemně, na obměnu; na přeskáčku T.; —wesen *n.* směnečnictví P., směnkářství T.; —wind *m.* měňavý vítr; nestálý vítr, střídavý vítr; —winkel *m.* úhel obměnný n. střídný T.; —wirthschaft *f.* hospodářství střídavé P., hospodářství trojdílné T.; —zahlung *f.* směnečné placení, placení ze směnky P.; —zieher *m. v.* Trassant; —ziehung *f.* vydání směnky na koho P.

Wechsler *m.* měnec, penězoměnec P.; —geschäft *n.* měnecký obchod P.

Weck, (=es, M. =e) *m.*, —e *f.*, —en *m.* hruda (másla); houska; kruchovka.

Weck-en einen buditi; *v.* Aufwecken; —er *m.* budič; budíček; —uhr *f.* hodiny s budíčkem, hodiny budíčkové.

Wedel (=s, unv. M.) *m.* ocas; (wdm.) pero, oháňka; (bot.) lupení, listí; vějadlo, vádlo; kropáč; —n

mb. (mit dem Schweife) vrtěti, hýbati ohonem; —schwanz *m.* ohon, oháňka.

Weder *cnj.* ani, ni; w. ... noch ani ... ani...; w. Freude noch Leid ani radosť, ani žalosť.

Wefel *n.* (v. Web.) útek; 2. dílo u včel; —n útek dělati; 2. (v. den Bienen) stavěti.

Weg (-es, M. -e) *m.* cesta P., dráha; 2. prostředek, spůsob, pořad P.; prostor T.; im —e stehen státi komu v cestě, překážeti komu P.; es steht kein Hinderniß im —e nevadí tomu žádná překážka P.; auf trockenem —e (chem.) spůsobem suchým; etw. zu —e bringen něco spůsobiti, něčeho dovesti, něco k místu n. ku konci přivesti P.; im kurzen —e zkrátka, bez okolkův, nejkratším spůsobem P.; krátkým pořadem, přímo; im —e der Gesetzgebung prostředkem n. spůsobem zákonodárství P.; im Vergleichswege prostředkem n. spůsobem narovnání P.; narovnáním; im —e Rechtens pořadem práva P.

Weg *adv.* pryč; schlecht w. přímo, zrovna, bez okolkův; in einem w. pořád, ustavičně, bez přetržení.

Weg-aufseher *m.* dohlížitel na cesty, silničný; —bar *v.* Wegsam.

Weg-begeben sich odebrati se, odejíti; —blasen odfouknouti; —bleiben nepřijíti; minouti, pominouti.

Wege-bereiter *m.* silničný; —breit *m.*, —gras *n.* *v.* Wegerich; —geld *n.* cestné (, ého), plat na cestu, plat od cesty; —kerze *f.* divizna; —lagerer *m.* nákeřník, zákeřník, zbojník P.; —messer *m.* cestoměr.

Wegen *prp. c. gen.* pro, z, ze, skrze; w. einer Sache, einer Sache w. za příčinou nějaké věci, pro nějakou věc, skrze nějakou věc; von Todeswegen pro smrť, za příčinou smrti P. [cel.

Wegerich (-s, ob. M.) *m.* jitro-

Wege-säule *f.* milník, sloup na rozcestí; —scheide *f.* rozcestí; -warte *f.* čekanka.

Weg-fahren odvezti; mf. odjeti; —fahrt *f.* odjezd; —fall *m.* odpadek; —fallen mf. odpadnouti; —fischen einem etw. uchvátiti, uloviti (někomu před hubou *etc.*); —fliegen mf. odletěti, odlítnouti; —fließen mf. odteci; —flug *m.* odlet, zálet; —führen odvesti; odvezti; odnesti; unesti (koho); —gehen mf. odejíti; die Zeit geht schnell weg čas uchází, míjí; der Fleck geht weg skvrna pouští; die Waaren gehen weg zboží jde na odbyt; —hauen odseknouti, useknouti; —jagen odehnati, zahnati; —kommen mf. odejíti; gut w. dobře proklouznouti, vyváznouti; ztratiti se.

Weglagerer *m.* *v.* Wegelagerer.

Weg-lassen pustiti od sebe koho; přepustiti co; vypustiti, vynechati co; —lassung vynechání, vynechávka; —legen odložiti; —legung *f.* odložení; W. eines Kindes zanešení dítěte P.; sich —machen odkliditi se.

Weg-mass *n.* cestní míra T.; —maut *f.* mýto cestní, mýto silničné T.; —mautschranken *m.* mýtní zápora P.; —mautstation *f.* mýtní stanice; —messer *m.* cestoměr T.

Weg-nahme *f.* ujmutí, ujímka T.; odnětí, odejmutí, vzetí; —nehmen etw. pryč vzíti, odejmouti, odníti; —raffen uchvátiti, bráti; —rauben uloupiti; —räumen odkliditi.

Weg-räumer *m.* cestář; —recht *n.* právo k cestě, právo cestní P.

Weg-reise *f.* odchod, odjezd; —reißen odtrhnouti, utrhnouti.

Weg-sam *adj.* schodný, schůdný, scestný; —säule *v.* Wegesäule.

Wegschaffen etw. odkliditi co; fig. vyhnati, odbyti koho; zrušiti něco.

Wegscheide *f.* *v.* Wegescheide.

Weg-schieben odstrčiti; —schlagen uraziti; odraziti, odtlouci; odehnati; —schleppen odvleci; —schneiden odříznouti, sříznouti, uříznouti; —sehen von einem Dinge odvrátiti oči od něčeho; —sein pryč, nepřítomen býti; fig. bez sebe býti; pominouti; dojíti, vyjíti; —setzen etw. odložiti; sich über etw. w. nevšímati si něčeho; —stoßen odstrčiti; —thun ondati, odundati.

Weg-wart *f. v.* Wegewart; -weiser *m.* ukazadlo cesty, cestník P.; (Person) průvodce, průvodčí *m.*

Weg-werfen etw. odvrhnouti, zavrhnouti, zahoditi; —ziehen odtáhnouti; —zug *m.* odtažení, odchod.

Weh *adj.* bolavý; *adv.* es thut mir w. bolí mne, mám bolesť; W. (=es, M. =e) *n.*, —e (M. =en) *f.* bolesť, bolení; žel; —en *pl.* bolesti porodní; weh! o w.! —e! *int.* běda! ouve! —e mir! běda mně! —e dir! běda tobě! ach und weh schreien bědovati a naříkati.

Weh-en mh. víti, váti, povívati; —ender Mitlaut (gramm.) vanutá souhláska T.

Weh-frau, —mutter *f.* bába (porodní) P.; —klage *f.* bědování, nářek; —klagen mh. bědovati, hořekovati, naříkati; —muth (oh. M.) *f.* žel, žalosť, hoře, litosť; —müthig žalostný, litostný, bolnomyslný.

Wehr *f.* obrana; 2. braň, zbraň; 3. (wdm.) pazour (parouz), pařát; W. (=es, M. =e) *n.* jez; hráz, stav; hať T.; —durchlaß *m.* (mech.) splav T.; —e *f.* obrana *v.* Wehr; sich zur W. stellen na odpor se postaviti; —en einem etw. hájiti komu čeho, zhajovati komu něco P.; sich w. (gegen einen Feind *etc.*) brániti se komu n. čeho P.; —gehänge *n.* závěsník; —gesetz *n.* branný zákon; (z. o službě vojenské); —haft branný P.; —nagel *m.* zákolník; —pflicht *f.* povinnosť branná, p. ke službě vojenské P.; —stand *m.* branný stav P.

Weh-ruf *m.* bědování; —tage *pl.* dnové bolesti, dnové žalosti.

Weib (=es, M. =er) *n.* žena; ženská, ženština; manželka; —chen *n.* ženuška; (zool.) samice, samička.

Weibel *m.* biřic.

Weiber-haft zženštilý; —leben *n.* manství ženské, manství po přeslici P.; —liebe *f.* láska ženská; —list *f.* ženská lesť; —mann, —narr *m.* ženař, ženkýl, babař; —mörder *m.* ženovrah; —rock *m.* sukně; —stimme *f.* hlas ženský; —süchtig zženilý, zženštilý; —verzichtsrevers *m.* ženský odříkací list n. zápis P.; —volk *n.* ženstvo, bílá pleť; —zeit *f.* měsíčné.

Weib-isch zženilý, zženštilý T.; —lich ženský P.; (zool. und bot.) samičí; =es Geschlecht ženské pohlaví; =e Linie pokolení po straně přeslice n. vřetena, po přeslici, po vřeteně; =e Blüte (bot.) květ samičí T.; —ling *m.* ženíšek.

Weibs-bild, —gesicht *n.*, —person *f.* osoba ženská P.; ženština.

Weich *adj.* měkký; fig. rozmazaný, rozmařilý, choulostivý; útlý, útlocitný; —er Laut měkká hláska T.; —e Stimme měkký (hebký n. ohebný) hlas.

Weich-bild *n.* obvod (města); —blei *n.* olovo měkké T.; —bottich *m.* (Bräuh.) štok močicí; —darm *m.* slabizna, slabiznové střevo; —e (oh. M.) *f.* měkkosť, měkkota; 2. (M. =en) (anat.) slabizna, slabiny *pl.* T.; 3. namočení; 4. (Eisenb.) výhybka.

Weichen etw. smočiti, namočiti něco; 2. změkčiti, rozměkčiti; 3. mh. (einem Dinge w.) ustoupiti, odstoupiti, couvnouti, uchýliti se, ušinouti se (s cesty); míjeti; (v. Preisen) padati, klesati (couvati) T.; —wärter *m.* (Eisenb.) výhybkář.

Weich-fisch *m.* treska; —flosser *pl.* měkkoploutvé ryby T.; —harze *pl. n.* pryskyřice měkké T.; —heit *f.* měkkosť, jemnosť T.; fig. choulostivosť, rozmařilosť; —herzig měkkosrdečný, choulostivý; =keit -osť; —land *n.* mokřiny *pl.* T.; —lich naměklý, řídký; rozbředlý; fig. zženilý, zženštilý, rozmazlený T., rozmazaný, choulostivý; =keit -osť; —ling *m.* mazánek, rozmazlenec, zženilec.

Weichsel (M. =n) *f.* višně; -baum *m.* višeň, višně; —braun *adj.* višňohnědý, višňobarevný, višňový, višňavý; =es Pferd višňák; (Stute) višňačka; —kuchen *m.* višňák, koláč s višněmi; —wasser *n.* višňovka; —zopf *m. v.* Wichtelzopf.

Weich-spitze *f.* (bot.) hrot T.; —theile *pl.* měkčiny, částky měkké; —thier *n.* měkkýš.

Weide (M. =n) *f.* pasení, pastva;

(Ort) pastvina, pastviště; (vlt.) honba; lov; (Baum) vrba *Salix*; -bank *f.* (Mühle) stavivo, podval; —junge *m.* myslivecký mládenec; —land *n.* pastvina, pastviště; —lohn *m.* pastevné (, ého *n.*); —mann *m. v.* Weidmann; —messer *n. v.* Weidmesser.

Weiden pásti; mh. pásti se (na čem).

Weiden-busch *m.*, —gebüsch, —gesträuch, —gestrüppe *n.* vrbí, vrboví *n. coll.*, vrbiny *pl. f.*; —korb *m.* koš vrbový, koš z vrbového proutí.

Weide-platz *m.* pastviště, pastvina; —recht *n.* právo k pasení, právo pastvy P.

Weiderich *m.* vrbka; gelber W. vrbina.

Weidezins *m.* úrok z pastvy P.

Weidicht *n.* vrbí, vrboví.

Weidlich statný, statečný; *adv.* notně, hodně, silně.

Weidling *m.* pečárek, pečírka; (Gefäß) kraják, ucháč; kuthan.

Weid-mann *m.* myslivec, lovec; —männisch myslivecký, lovecký; —mannschaft *f.* myslivectví; *coll.* myslivectvo; —mannsheil! zdar lovu! —messer *n.* tesák; —spruch *m.* pořekadlo myslivecké; —werk *n.* myslivectví, lovectví; myslivosť, honba, lov zvěře.

Weif-e (M. -en) *f. v.* Haspel; W. in der Schneidemühle rámec; —en motati, svíjeti; —er *m.* motač.

Weiger-n *v.* Verweigern; sich w. zpěčovati se čeho, čemu, proti čemu; zbraňovati se čeho, čemu, zpouzeti se, zdráhati se čeho, v něčem P.T.; —nd úporný; zdráhavý; —ung *f.* zpěčování-se, zdráhání-se P.T.; im —ungsfall když se kdo čeho zpěčuje, když se kdo zdráhá P.

Weih-bischof *m.* světicí biskup P.; —brunnen, —brunnenkessel *m.* kropenka, kropenice; —e *f.* posvěcení P.; höhere W. posvěcení vyšší P.; niedere W. posvěcení nižší P.; W. (Eigenschaft) posvěcenosť; posvátnosť. **Weihe** (M. -en) *f.* luňák.

Weihe-geschenk *n. v.* Weihgeschenk; —kuß *m.* posvátné políbení.

Weihel *m.* (*velum*) závoj.

Weih-en etw. (eine Glocke ꝛc.) světiti; posvětiti, zasvětiti, vysvětiti; obětovati; jmd. zum Priester w. vysvětiti koho za kněze P.; —er *m.* světič, světitel; 2. rybník T.; —evoll posvátný; —gefäß *n.*, —kessel *m.* kropenka; —geschenk *n.* věnovací dar.

Weihnacht-en *pl.* vánoce; —s-abend *m.* štědrý večer; —slieddchen *n.* koleda; —sstritzel *m.* vánočka; —stag *m.* boží hod vánoční P.

Weihrauch (-es, ob. M.) *m.* kadidlo; kadění; —büchse *f.* kadidelnice; —strauch *m.* jalovec kadidlový, kadík.

Weih-wasser *n.* svěcená voda; —wassergefäß *n.* kropenka, kropenice; —wedel *m.* kropáč; —zweige *pl.* kočičky (na květnou neděli).

Weil *conj.* protože (pro to že), poněvadž.

Weiland *adv.* někdy; *adj.* bývalý, někdejší.

Weil-e (ob. M.) *f.* chvíle, doba; eile mit W. *v.* Eilen; —en (irgendwo) mh. dlíti, zdržovati se kde; —enweise *adv.* po chvilkách.

Weiler (-s, unv. M.) *m. et n.* chalupy o samotě, samota.

Wein (-es, M. -e) *m.* víno; reiner W. v. pouhé n. čisté; gewässerter W. víno ředěné, v. s vodou smíšené; —apfel *m.* vináček, kysláček (vejlinek, velnče); —bau *m.* vinařství T.; —bauer *m.* vinař; —beere *f.* zrno vína, vinné zrno, viněnka.

Weinberg *m.* vinice, vinohrad; —amt *n.* úřad hor viničných P.; —gemeinde *f.* obec vinohradská.

Wein-birn *f.* hedbávnice, vinařky; —blatt *n.* vinný list n. lupen; —blume *f.* (Bouquet) květ, zápach vína T.; —blüte *f.* vinný květ; 2. čas květení vína; —brühe *f.* vinná jícha; vinná polévka; —drossel *f.* cvrčala.

Wein-en mh. (über etw., vor Freude ꝛc.) plakati, slzeti; —erlich plačtivý, slzivý; mir ist so w. mně je do pláče.

Wein-essig *m.* vinný ocet T.; —faß *n.* vinný sud, kalovec; —flasche *f.* láhev na víno; —fülle *f.* dolívka vína; —gabel *f.* paprutka;

—gährung *f.* kvašení vína; kvašení vinné T.; —garten *m.* vinice T.; —gärtner *m.* vinař P.; —gegend *f.* krajina (úrodná) na víno; —geist *m.* líh (vinný T.); —geistfirniß pokost líhový T.; —geistthermometer teploměr líhový T.; —geländer *n. pl.* odry T.; —gesenke *n.* hříženice; —glas *n.* sklenice na víno; —handel *m.*, —handlung *f.* obchod vinařský, obchod s vínem, vinařství; —händler *m.* obchodník s vínem, vinař, vinárník; —haus *n.* vinárna P.; —hefe *f.* vinné droždí T.; —ig vinný, vinatý; —kelter *f.* lis vinný; —kern *m.* pecička ve víně; —krankheit *f.* nemoc vína; —kranz věník vinařský; —kunde *f.* vinoznalství; —lager *n.* kantnýře *pl.*; vinný sklad; —laub *n.* vinné listí; —laube *f.* besídka vínem obrostlá; —laus *f.* *v.* Rebenlaus; —lese *f.* sbírka, sbírání vína, vinobraní (*sl.* oběračka); —lesezeit *f.* čas sbírky vína, čas vinobraní P.; —ling *m.* *v.* Weinapfel; —messer *m.* vinoměr; —monat *m.* říjen; —most *m.*, —muß *n.* mest, břečka vinná, mladé víno; —öl *n.* olej vinný T.; —palme *f.* vějířnice; —pflege *f.* pěstování vína; —presse *f.* čeřen, lis na víno; —probe *f.* zkouška vína; —ranke *f.* úponka, vinná ručička; —rebe *f.* réva vinná; —salon *m.* vinárna; —sauer, —säuerlich návinný; navinulý; —säufer *m.* vinák, vinochlast, vinodus; —säure *f.* kyselina vinná T.

Wein-saures Salz vinan T.; —schädling *m.* dřišťál; —schank *m.* výčep vína, vytáčení vína, vinárnictví; —schänke, —schenke *f.* vinárna; —schwefelsäure *f.* kyselina éthylnatosírková T.; —stab *m.* révovka, révovice; —stecken *m.* kůl, tyčka; —stein *m.* vinan, vinný kámen, réva, keř vinný; —träber, —trester *pl.* matoliny, luštiny; vinné mláto; —traube *f.* hrozen vinný; —trinker *m.* piják vína; —verfälschung *f.* strojení vína, připravování vína; falšování vína; —wachs *m.* zrůst n. daření-se vína; —zehent *m.* desátek vína, desátek vinný P.; —zeichen *n* vích, věnec, věník vinný; —zimmer *n.* vinárna; —zwang *m.* povinnosť k odbírání vína, závazek vinný P.

Weis *adj.* (vlt.) vědomý; einem etw. w. machen namluviti komu co na nos; etw. w. werden něco spozorovati; —artikel *m.* průvodní článek P.

Weise *adj.* moudrý, věhlasný; W. *m.* mudrc.

Weise (M. -n) *f.* způsob, míra P.; W. (Melodie) nápěv; eine fremde Sache redlicher W. kaufen cizí věc dobrou měrou n. bezelstně koupiti P.; ehrenhafter W. čestným způsobem; in gesetzlicher W. dle zákona, pořadem práva P.; reihenweise po pořádku P.; v řadách; paarweise po dvou.

Weisel *m.* matka, královna (včel).

Weisen ukázati; okázati jmd. auf etw. w. *v.* Verweisen, Zeigen, Unterrichten.

Weiser *m.* okazatel, ukazatel; an der Uhr ručička; 2. (Bienenz.) *v.* Weisel; —haus *n.* trubka, žlábek na matku; —los bez matky, osiřelý (včely).

Weisheit *f.* moudrosť, věhlas; mudrctví; —slehre *f.* mudrosloví; —szahn *m.* zub dospělosti.

Weislich rozumný, přichytřelý.

Weiss *adj.* bílý, bělý; einem etw. w. machen *v.* Weis; W. *n.* (wdm.) běl; (chem.) běloba; Kremser-W. běloba kremžská T.; Spanisch-W. běloba španělská T.; (im Auge) bělmo; (Eiweiß) bílek.

Weissag-en einem předpovídati, věštiti, hádati; —er *m.* věštec; hadač; —ung *f.* věštění, věštba.

Weiss-antimonerz *n.* bělotec; —armig běloramený; —bäcker *m.* žemličkář; —bart *m.* bělobrádek; —bärtig bělobradý, bělovousý; —baum *m.* topol bílý, linda; —bier *n.* bledé, bílé pivo; —binder *m.* bednář; —birke *f.* bříza bílá; —birn *f.* bělice, bělička; —blätterchen *n.* perlička; —blech *n.* plech (žesť) bílý, plech pocinovaný T.; —bleiche *f.* bělidlo; —bleierz *n.* olovec dvouhranolový T.; —brot *n.* bílý chleb,

výražkový chleb; —buche *f.* habr; —buchen habrový; —dorn *m.* hloh; —dornvogel *m.* hlohásek; —e *f.* bělosť; —e *m.* běloch, bělec; —en etw. bíliti, běliti; —fichte *f.* smrk bílý, smrčina bělokorá; —fisch *m.* bělice, bělouš; —fluß *m.* (med.) bělotok; —füßig bělonohý; —gerber *m.* jirchář; —gerberei *f.* jirchářství T.; —glühhitze *f.* (chem.) řeřavosť bílá T.; —gold *n.* platina; —grau bělošedý; —groschen *m.* bílý groš, bělka; —haarig bělovlasý; —kehlchen *n.* (Vogel) bělohřib, podbrazdník, podhrudníček; —klar *adj.* bílý a průhledný; —kopf *m.* bělohlávek, bělohlavec; —köpfig bělohlavý; —kupfer *n.* bělokrušec; —leder *n.* jircha, zámiš; —lich bělavý, přibělelý; w. werden přiběleti, zbělavěti; —lichkeit *f.* bělavosť; —ling *m.* bělouš; —mehl *n.* běl, výražka; —mischer *m.* (b. Bäcker) tenčíř, štípač; —schimmel *m.* bělouš, brůna; —spießglanz *m.* bělotec; —stein *m.* bělokamen T.; —sud *m.* zavaření na bělo; —tellur bělinec; —waare *f.* běliny *pl.*, prádlo P. (Šp.); bílé zboží (*rus.* bělí, *pol.* bělizna); —werden *n.* bělení, zbělení; W. der Haare sešedivění vlasův; —wurz *f.* kokořík; —zähnig bělozubý; —zeug *n.* *v.* Weißwaare.

Weisthum (M. Weisthümer) *n.* (vlt.) nález n. výrok soudní.

Weisung *f.* nařízení, rozkaz P.; (Verweis) důtka P.; (Beweisführung) provodění, provedení P.; bis auf weitere W. *v.* Weit.

Weit *adj.* daleký, vzdálený, odlehlý; volný, široký (šat); prostranný (místo); řídký (hřeben); *adv.* daleko; w. von hier daleko odtud; w. herholen z daleka přitáčeti P.; so w. als möglich pokud možná; so w. hast du recht potud máš pravdu; w. besser mnohem lépe; bei —em mnohem; —er befördern (kfm.) dále poslati, dále dopraviti T.; bis auf —ere Weisung až do dalšího nařízení P.; —aus *adv.* daleko, mnohem . .; —e *f.* dálka, vzdálenosť; šíř, šířka; prostora; prostranství; (Bauk.) světlosť T.; —emesser *m.* dálkoměr; —en sich podati se, šířiti se.

Weiter *comp. adv.* dále; *adj.* další; *v.* Weit; —befördern *v.* Weit; —beförderung *f.* další posílka, další dopravení T.; —n (erw.) rozšířiti *v.* Ausdehnen; ohne —s (—es) i hned, déle nečekajíc, neprodlévajíc P.; —verbreitung *f.* další rozšiřování P.

Weit-greifend, —reichend dalekosáhlý; —her *adv.* zdaleka; —hin *adv.* daleko; —läufig obšírný T.; (in Worten) rozvláčný P.; -er Verwandter vzdálený příbuzný P.; —läufigkeit *f.* (in Reden) rozvláčnosť v řečech P.; —schweifig široký, rozvláčný T.; etw. w. machen okorovati; —sehend dalekovidný; —sichtig dalekozraký; —sichtigkeit *f.* dalekozrakosť; —tragend dalekonosný.

Weizen (-s, od. M.) *m.* pšenice, pšenka *Triticum*; türkischer W. kukuřice; —acker *m.*, —feld *n.* pšeniště; —bauer *m.* pšeničkář; —bier *n.*, pivo pšeničné; —kleie feine pšeničné otruby drobné; —mehl *n.* pšeničná mouka; —schale grobe pšeničné otruby hrubé; —stroh *n.* pšeničná sláma.

Wekken *v.* Wecken.

Welcher, e, es *pron.* který, jenž; —immer kterýkoli, jakýkoli, ledajaký.

Welk *adj.* svadlý, zvadlý, uvadlý; ochablý; suchý, uschlý; —boden *m.* valečka; —en mſ. vadnouti, svadnouti, zvadnouti, uvadnouti; chřadnouti, slábnouti.

Well-bank *f.* zhlaví; —baum *m.* hřídelný strom; hřídel; —e (M. -en) *f.* vlna (vodní), val T.; 2. (mech.) hřídel T., os, osa.

Wellen-berg *m.* vrch vlny T.; —beugung *f.* ohyb, ohýbání-se vln T.; —bewegung *f.* (phys.) vlnité pohybování T.; —fläche *f.* plocha vlny T.; —förmig vlnitý, vlnovitý; -es Land krahatina, kraj krabatý n. čeřitý T.; —länge *f.* délka vlny; —linie *f.* čára vlnitá, vlnovitá, vln-

ná T., vlnice; —rinne *f.* žlábek vlny T.; —ſchlag *m.* vlnobití T.; —tafel *n.* hřídelnice; —thal *n.* důl vlny T.; —tod *m.* utonutí; —tritt *m.* podnožky *pl.*; —zapfen *m.* hákový, lopatový čep.

Weller *m.* lepič; lepidlo; —wand *f.* lepenice.

Well-fleiſch *n.* ovar; —ig (bot.) čeřitý, řeřabatý T.; —rad *n.* kolo na hřídeli, vratidlo T.; —ſtock *m.* zhlaví.

Wels (-ſes, M. -ſe) *m.* sum, sumec; —artig sumovitý, sumcovitý; —fleiſch *n.* sumovina.

Welſch *v.* Wälſch.

Welt (M. -en) *f.* svět (*st.* mír); die ſchöne W. krásná pleť; —all *n.* vesmír (*gen.* všehomíra) T.; —alt světostarý; —apfel *m.* říšské jablko; —ära *f.* časořadí od stvoření (světa) T.; —ausſtellung *f.* výstava světová, v. z celého světa; —begebenheit *f.* světoděj T.; světodějná událosť; —bekannt světoznámý; —berühmt světoslavný, proslavený, veleslavný; —beſchreibung *f.* světopis; —bezwinger *m.* světoborce; -bürger *m.* světoobčan; — gebäude *n.* *v.* Weltall; —geiſtlicher *v.* Weltprieſter P.; —geſchichte *f.* dějiny světa T.; všeobecný dějepis; —geſchichtlich světodějný T.; —gürtel *m.* pás země; —herrſchaft *f.* světovláda; im —jahr leta od stvoření T.; —karte *f.* světovid; —kind *n.* světák; —körper *m.* těleso světové; —kugel *f.* zeměkoule; —kunde *f.* světoznalství; —kundig světoznámý; —lich světský P.T.; w. geſinnt světácký; -er Stand světský stav P.; —ling *m.* světák; -mann *m.* světan; —meer *n.* velmoře, ocean T.; —pol *m.* úhel n. točna světa; —prieſter *m.* kněz církevní (světský duchovní P.); —regierer *m.* vládce světa; —ruhm *m.* vševětská sláva; —ſchau *f.* světozor, světohled, světovid; —ſtreicher *m.* světoběžník; —ſtürmer *m.* světoborce, světohromce; —ſyſtem *n.* soustava světová; —theil *m.* díl světa; —umſegler *m.* světoplavec; —umſeglung *f.* objížďka světa, plavba kolem země; —weiſe *m.* mudrc; —weisheit *f.* mudrctví; —wunder *n.* div světa.

Wende *adv.*; w. fahren (ökon.) mísiti, odůrovati, pšírovati; W. *f.* (Handlung) obrat; (Ort) úvrať; —eiſen *n.* vratidlo; —fahrt *f.* odůrka, pšírka; 2. souvrať; —graben *m.* rozvod; —hals *m.* (Vogel) vijohlav, krutihlav, vrtohlav; —kreis *m.* obratník T., zvratník.

Wendel-acker *m.* *v.* Wendefahrt; —baum *m.* vratidlo, vrtidlo; —ſtiege *f.*, —treppe *f.* točité schody T., točené n. kotoučovité schody.

Wenden obrátiti, otočiti; den Acker w. mísiti, pšírovati, odůrovati, rozorávati pole; den Braten w. točiti; die Augen auf etw. w. oči na něco obrátiti; Geld auf etw. w. peníze na něco vynaložiti; ſich wohin w. obrátiti se někam; ſich an jmd. w. uchýliti se, obrátiti se, uteci se ke komu; ſich an jmd. bittlich w. uchýliti se n. obrátiti se (n. uteci se) k někomu s prosbou P.

Wende-pflug *m.* rádlo; —platte *f.* b. Meßtiſch (math.) obratná deska P.; —punkt *m.* obrat (úvrať); (aſtr.) bod obratový T.

Wender *m.* točič; rožeň.

Wende-rohr *n.* obracovadlo; -ſcheibe *f.* b. Meßtiſch (math.) kruh obratný T; —ſtunde *f.* (phyſ.) hodina obratu, hodina obratová T.; —zehe *f.* (b. Vögeln) prst obrtný T.; prst zvratný, vratiprst; —zeher *m.* (Vogel) pták vratiprstý, vratiprsťák.

Wend-lich obracivý, obratný, zvratný; —ung (M. -en) *f.* obrat P., obrácení, otočení; zvrat; (Veränderung) změna, proměna P.; der Sache eine W. geben něco obrátiti; —ungspunkt *m.* bod úvratu n. obratu, bod úvratový n. obratový T.

Wenig *num.* (*adj.*) malý, nemnohý; (*adv.*) málo, nemnoho; trochu; —e *pl.* málokteří; —er méně (míň) P.; der —erbeziehende kdo méně béře, méně beroucí P.; —glänzend málolesklý T.; —keit *f.* malosť, maličkosť; meine W. moje nepatrnosť,

moje špetka, moje treta; —stens, zum —sten aspoň, alespoň, na nejmíň.

Wenn *conj.* když, (-li), jestli, jestliže, pakli, pakliže; ač, ačkoli; als w. jakoby; w. auch třeba, byť, byť i; w. doch kéžby.

Wenzel *m.* (Kartenſp.) spodek, filek; (Vogel) červenka.

Wer *pron.* kdo; *v.* Welcher; w. immer kdokoli.

Werb-bezirk, —ebezirk *m.* okres odvodní; okres n. okršlek najímací P.; —bezirkscommando *n.* velitelství okresu odvodního, najímacího P.; —egeld *n.* závdavek vojenský P.; —en těžiti, stěžiti, skliditi; für Kriegsdienste najímati do vojenské služby P. (verbovati); Truppen w. najmouti vojsko; um etw. w. *v.* Bewerben; —eplatz *m.* místo k najímání vojska P.; —er *m.* najímač (vojska) P. (verbíř, verbovník); W., Bewerber uchazeč; —offizier *m.* najímací důstojník P.; —sbezirk *m.* *v.* Werbbezirk; —ung *f.* najímání (vojska) P.

Werden *verb.* státi se; vzniknouti, povstati; býti; es wird Tag rozednívá se, svítá; W. *n.* vznikání, povstávání T.

Werder (-s, unv. M.) *m.* násep, náspa; výspa, ostrov; žulava T. (Wörth, norw. Fjord).

Werf-en hoditi, vrhnouti, metnouti, praštiti, mýknouti (čím); sich w. (v. Holz) bortiti se, vrhnouti se, přejíti se T.; sich in ein Kleid w. vzíti na sebe šat, naditi na se šat; —er *m.* hazeč, metač.

Werft (M. -e) *n.*, —e (M. -en) *f.* loděnice P., lodnice.

Werg (-es, ob. M.) *n.* koudel; *pl.* cucky, kluky; —bäuschchen *n.* žemničky koudelové; —händler *m.* koudelář, koudelník.

Werk (-es, M. -e) *n.* dílo, práce P., výtvor, výtvar, plod T.; skutek P.; (Schrift) spis P.; die Hand an's W. legen ruku k něčemu přičiniti P.; W. závod; (Bergbau) hory; (Hütten) hutě P.; (Fortif.) hradby *pl.*; viel —s aus etw. machen mnoho hluku s něčím nadělati; —bank *f.* pracovní stolek, postolek; —blei *n.* (chem.) olovo rudné, olovo surové T.; —brett *n.* (Schuſt.) přikrajovačka, skrajovačka; —direction *f.* (mont.) ředitelstvo horní, ředitelstvo hor; -führer *m.* dílovedoucí P.; (auch bloß vedoucí); —haus *n.* dílna, pracovna; —heilig svatácký; —holz *n.* dříví na zpracování; —mann *m.* dělník; —material *n.* robivo; —meister *m.* verkmistr, dozorce, dohlížitel, správce dílny; 2. hotovitel díla P.; (vlt.) tvůrce, působce; —messer *n.* krajedlo, knejp; —ofen *m.* huť (skelná, železná atd.) P.; —probe *f.* zkouška výkonná, zkouška díla; —satz *m.* (Zimmerm.) vazba T.; —sbesitzer *m.* držitel strojův; držitel dílny; držitel hor P.; —schuh *m.* střevíc stavitelský T.; —statt, —stätte *f.* dílna P.; —stellig *v.* Werkthätig; —stück *n.* balvan; —svorrath *m.* (mont.) zásoba horní; —svorrichtung *f.* přístroj P.; —tag *m.* všední den, pracovní den (*sl.* dělací den); -thätig skutečný; *adv.* skutečně, skutkem P.; dem Kläger den Besitz des Gutes einräumen žalobníka skutečně zvesti v držení věci P.; —thätigkeit *f.* činodějnosť; —zeug *n.* nástroj; *coll.* náčiní P.

Wermuth (-es, ob. M.) *m.* peluň, peluňka, pelynka, pelyněk *Artemisia*; —becher *m.* fig. číše hořkosti, kalich utrpení; —bier *n.* pivo s peluňkou; hořčák; —bitter hořký jako peluňka; —wein *m.* pelynkové víno, pelunčák, burčák. [hlancový T.

Wernerit *m.* (min.) mastivec je-

Werth *adj.* hodný P.; (preiswürdig) cenný P.; w. sein státi zač T.; die Erbschaft ist nicht dessen w. dědictví není toho hodno, nestojí za to P.; eine geringhältige unwerthe Münze mince lehká nehodná P.

Werth (-es, ob. M.) *m.* hodnota P.T.; cennosť; cena T.; hoher W. vysoká cena; zwei Größen haben denselben W. dvě veličiny mají stejnou hodnotu T.; W. u. Gehalt der Münze hodnota a jádro mince P.

Werth-anschlag *m.* vycenění,

procenění P.; —bemessung *f.* vyměření hodnoty P.; —bestimmungsmittel *n.* cenidlo T.; —empfang *m.* příjem hodnoty P.; —ermittelung vyšetření hodnoty; —los bezcenný P.; *adv.* bez ceny; —losigkeit *f.* bezcennosť T.; —maßstab *m.* měřidlo hodnoty P.; —messer *m.* cenoměr; —papiere *pl.* papíry zcenitelné P., papíry cenné; —schaft *f.* cennosť, cenná věc T.; —schätzung *f.* vycenění P., váženosť; —stempel *m.* kolek dle hodnoty věci P.; —strafe *f.* pokuta dle hodnoty P.; —verminderung *f.* zlehčení hodnoty P.; —voll cenyplný; —zeichen *n.* *v.* Werthpapiere.

Wesen (=s, ob. M.) *n.* bytí; viel —s von etw. machen mnoho povyku n. hluku s něčím nadělati; 2. (unv. M.) bytosť P., mrav, povaha, podstata, podstať (podstatství, podstatenství); Forstw. lesnictví P.; Kriegsw. vojenství P.; Sanitätsw. zdravotnictví, věci n. záležitosti zdravotní P.; —heit *f.* podstatnosť, bytnosť P.T.; bytelnosť T.; —sforschung *f.* bytozpyt; —tlich podstatný P., bytný, bytelný, jsoucí; hlavní, důležitý T.

Weshalb *v.* Weßhalb.

Wespe (M. =n) *f.* vosa; —nbussard *m.* včelojed; —nnest *n.* vosí hnízdo.

Wesshalb, weßwegen *conj.* (*adv.*) proč, pročež, za tou příčinou, tedy.

West, —en (=s, ob. M.) *m.* západ.

Weste *f.* (Kleid) vesta

Westerhemd *n.* (b. Tauf.) vínek.

West-land *n.* západní země; —lich *adj.* západní; *adv.* na západ, k západu; —nordwest *m.* západní severozápad; —punkt *m.* bod západní T.; —roth *n.* červánky *pl.*; —seite *f.* západní strana; —südwest *m.* západní jihozápad; —wärts *adv.* k západu, na západ; —wind *m.* západní vítr.

Weswegen *v.* Weßwegen.

Wett *adv.* prost, zbaven čeho; etw. w. machen něco vyrovnati; w. sein vyrovnati se *v.* Quitt; —bewerb *m.* závod.

Wette *f.* sázka P.; (Pfand) základ P.; eine W. eingehen založiti se s kým o něco P.; eine W. gewinnen vyhrati sázku P.; es geht um die W. jde o základ P.

Wett-eifer *m.* horlivosť, řevnivosť; závodnictví; —eifern mh. (mit einem) horliti, řevniti, snažiti se oč; záводiti s někým o něco; —en (zehn Thaler gegen einen) vsaditi (deset tolarů proti někomu); um zehn Thaler w. o deset dolarů se vsaditi; ich —e daß . . . sázím se, že . . .

Wetter (=s, ob. M.) *n.* povětří, povětrnosť, pohoda T.; počasí; (Gewitter) hromobití; schlagendes W. (mont.) třaskavý vzduch T.; W. u. Hagel! prach a broky!

Wetter-ableiter *m.* hromosvod; —baum *m.* mrakava, mračný sloup; —dach *n.* přístřešek, přístřeší T.; —fahne *f.*, —fang, —hahn *m.* větrník, kohoutek, povětrná korouhvička; —glas *n.* tlakoměr; teploměr; —häuschen *n.* vlhkoměr, vlahoměr; —kunde *f.* povětroznalství; —launisch mlživý, mlhavý; vrtkavý, nestálý; es —leuchtet blýská se; —leuchten *n.* blýskavice, blýskavka T.; (blýskání na časy); —loch *n.* průduch, průvětrník; —n (v. Gewitter) hřímati, hřmíti; klíti; —prophet *m.* prorok povětrnosti n. počasí; —schaden, —schlag *m.* potlučení, krupobití P.; —schadenversicherung *f.* pojištění pro krupobití P.; —scheide *f.* (im Gebirge) rozvětří; —schenkel *m.* (Bauk.) *v.* Abweiseblech; —seite *f.* přívětrná strana T.; —strahl *m.* blesk; —vogel *m.* kulík dešťový; —wolke *f.* mračno; —zeiger *m.* větrník; —zeug *n.* fig. hromské dílo.

Wett-geld *n.* sázka P.; —gesang *m.* závodní zpěv; —kämpfer *m.* zápasník; —lauf *m.* závod, běh n. běhání o závod, pěší dostihy *pl.*; —laufen, —rennen *verb.* závoditi, běžeti o závod; W. *n.* závod P., závodění; běhání o závod P; jízda o závod, dostihy *pl.*; —vertrag *m.* smlouva o sázku.

Wetz-en (das Messer) brousiti; fig. drážditi; tříti; —er *m.* brusič; —schiefer *m.* osla; —stahl *m.* ocelka; —stein *m.* brus; osla T.

Wichs-e *f.* vosk na boty, leštidlo, viks; fig. výprask, výlupek; —en voskovati, navoskovati, voštiti, navoštiti, voskem leštiti, cíditi; fig vypráskati, vylupati komu; —leinwand *f.* *v.* Wachsleinwand.

Wicht (-es, M. -e od. -er) *m.* darebák; zlosyn; armer W. ubožák; W. (M. -e) *n.* *v.* Gewicht.

Wichtel (-s, unv. M.) *n.* vnada; podvodná hra; (Vogel) tuhýk, *Lanius*; —n mb. tuhýkati; —pfeife *f.* píšťalka na ptáky; —zopf *m.* koltun, splštění vlasův.

Wichtig *adj.* důležitý, hodný; —e Gründe důležité příčiny P.; —keit *f.* důležitost, vážnost.

Wicke *f.* vika, vikev *Vicia* (bot.); (in die Wunde) knot, cupovačka.

Wickel *m.* poviják, povijan; —frau *f.* povaječka; —kind *n.* podouště, miminko, mimátko, dítě v peřince; —n ohrnouti, zahrnouti; (Zwirn) víti, vinouti, navinouti; —raupe *f.* zavináč, zavíječ; —schnur *f.* povijan; —stroh *n.* otáčka; —tuch *n.* zavíječka; —werg *n.* obáslo; —zeug *n.* zavití; —zwirn *m.* povinek.

Wicken-acker *m.*, —feld *n.* vikviště, vikvoviště, vičiště; —futter, Wickfutter *n.* vikvová píce, směška; —gemenge *n.* směška; —stroh, Wickstroh *n.* vičina, vikvovina, vikvová sláma.

Wickler (-s, unv. M.) *m.* motač, zamotavač; obaleč, zavíječ (motýl); fig. pletichář; 2. pláštík (pro ženské).

Widder (-s, unv. M.) *m.* beran, (ein Gestirn) beran T.; skopec; hydraulischer W. (mech.) vodní trkač T.; —fell *n.* beranice; —geruch *m.* beranina; —punkt *m.* úvrať jarní.

Widem (-es, M. -e) *n.* (vlt.) *n.* záduší; —korn *n.* desátek.

Wider *prp. c. acc.* proti; w. den Strom schwimmen proti proudu plavati; w. jds. Willen proti něčí vůli, mimo něčí vůli P.; w. alle Erwartung mimo vše nadání P.; w. jmd. ein Recht haben na někoho právo míti P.; sich w. den Kläger schützen proti žalobci se hájiti P.; w. die Classification appelliren z roztřídy se odvolávati P.; w. jmd. strafrechtlich verfahren hleděti n. přikračovati k někomu právem trestním P.; ein Mittel w. das Fieber lék proti (pro) zimnici.

Wider-bellen, —belfern odmlouvati; —beller *m.* hubař, odmlouvač, odštěkavač; —druck *m.* protitisk; rubní n. naprotější tisk; —fahren mf. přihoditi se P.; Gnade w. lassen milosť propůjčiti P.; Gerechtigkeit w. lassen učiniti co spravedlivého n. co spravedlivo jest P.; ohne böse —fahrt bez příhody; —haarig rozježený; fig. *v.* Widerspenstig; —haken *m.* (bot.) kotvička T.; —hakig kotvičnatý, ozubnatý T.; —halt *m.* opora; —haltkette *f.* držení; —klage *f.* žaloba na vzájem, žaloba vzájemná P.; —lage *f.* opěra, opírka, podpora T.; 2. ohvěnění P.; —lagsmauer *f.* zeď podporná, podpora.

Widerleg-en etw. vyvrátiti něco, poraziti něco něčím P., srážeti, smítati, porážeti co T.; eine Schrift durch eine andere w. poraziti spis spisem P.; den Beweis durch einen Gegenbeweis w. poraziti průvod odvodem P.; die Verdachtsgründe gegen sich w. vyvesti se z podezření P.; —ende Methode návod n. spůsob srážecí T.; —ung *f.* porážení, srážení, smítání čeho; vyvedení-se z čeho P.T.; vyvrácení.

Widerlich *adj.* odporný, protivný -keit -osť.

Widern mb. odporovati, zprotiviti se; odnechtíti se; zošklivovati si; diese Speise —t mir, mir —t vor dieser Speise, es —t mich vor dieser Speise to jídlo se mi zošklivuje, protiví.

Wider-natürlich nepřirozený; —papst *m.* protipapež; —part (-es, M. -e) *m.* soupeř, odpůrce, protivník; odporník; W. halten na odpor státi n. býti, odporovati; —prall *m.* odraz; —rathen (einem etw.)

odraditi, odrázeti, odrazovati, zrazovati koho; neschvalovati někomu něčeho P.; —rechtlich *adj.* bezprávný P.; *adv.* proti právu; —rechtlichkeit *f.* bezprávnosť, bezpraví, jednání proti právu P.; —rede *f.* odmluva, odmlouvání P.; —reden mh. odmlouvati komu; 2. odepříti něco; —riſt (-es, M. -e) *m.* (b. Pferde die Erhöhung bei der Mähne) záhřivek (*rus.*), zátylek, kohoutek.

Widerruf (-es, ob. M.) *m.* odvolání P.; —en etwas odvolati něco P.; —lich odvolatelný, co lze odvolati P.; —ung *f.* odvolání P.; —ungsklage *f.* žaloba odvolavací P.

Wider-sacher *m.* protivník, odpůrce P.; —ſäßig, —ſäßig odporující; —ſchein *m.* (auf Gemälden) odražené světlo T.

Widersetz-en ſich protiviti se komu, opříti se, opírati se komu P.; —lich zprotivilý P.; —lichkeit *f.* zprotivení-se; zprotivilosť P.; —ung *f.* protivení-se P., vzpírání.

Wider-sinn *m.* protivný smysl, protismysl; nesmysl; —ſinnig rozumu protivný, odporný T.; odporovačný; zvrácený; protismyslný; nesmyslný; —ſpänſtig zpurný P., urputný, odbojný; -keit -osť; zpoura proti komu n. čemu P.; —ſpiel *n.* opak něčeho P.; das W. von etw. für wahr halten opak něčeho za pravé míti P.; —ſprechen einem mh. odpírati komu; odepříti čemu P.; (leugnen) zapříti, zapírati čeho, popírati co n. čeho P.; eidlich w. zapírati čeho s přísahou P.; ſich ſelbſt w. sám sobě odporovati (gem. šlapati si na jazyk); —ſpruch (-es, M. —ſprüche) *m.* odpor; zápor P.; —ſpruchloſigkeit *f.* bezodpornosť T.

Widerstand (-es, ob. M.) *m.* odpor T.; odpíravosť; —smann *m.* odpěrač.

Wider-stehen einem odpor činiti, na odpor býti, na odpor se stavěti, protiviti se komu n. čemu P.; odolati komu n. čemu P.; —ſtehende Kraft překážecí síla, odpor T.; -ſtreben einem protiviti se komu; -ſtreit (-es, ob. M.) *m.* odpor P.T.; —ſtreiten na odpor býti čemu T.; —ſtreitend odporný T.; den Rechten —ſtreitende Gewohnheiten proti právům čelící obyčeje, obyčeje právu na odpor jsoucí P.; —wärtig protivný, protimyslný P.; —wärtigkeit *f.* protivenství, protimyslnosť; nehoda, neštěstí P.; —wechſel *m. v.* Rückwechſel; —wille *m.* nechuť, protimyslnosť P., nevole; —willig nevolný.

Widm-en einem etw. (eine Schrift) obětovati, věnovati komu co (knihu); das W., die —ung obětování, věnování; —er *m.* věnovatel, obětovatel.

Widmungs-rolla *f.* (milit.) odvodní list; —urkunde *f.* listina věnovací (listina pojišťovací P.); 2. nadací list; —zuſchrift *f.* věnovací přípis.

Widrig *adj.* (einem) protivný, odporný (někomu) P.; ein —er Gebrauch jiná zvyklosť P., protivný obyčej; —en Falls, im —en Falle jinak, sice P.; —keit *f.* protivnosť.

Wie *adv.* kterak, kterakž; jak; *cnj.* jakž; wie viel kolik; wie ſehr auch jakkoliv; wie nur, wie immer jakkoli, ledajak; wie ſo? jak to? jakže? proč? [mžiti se.

Wiebel *m.* pilous; —n mh. he-

Wiede (M. -n) *f.* houž, houžev, houžva. [dek *Upupa epops.*

Wiedehopf (-es, M. -e) *m.* du-

Wieder *adv.* opět, zase, znova, znovu; w. finden zase (opět) najíti n. nalezti; —abdruck *m.* nový otisk; —angriff *m.* opětný útok, opětovaný útok.

Wiederauf-heben (den Verhaft) zatčení n. vazbu zase zdvihnouti, propustiti někoho ze zatčení, z vazby P.; —hebung *f.* (des Verhaftes) propuštění ze zatčení, z vazby P.; —nahme *f.* něčeho zase předsevzetí P.; W. von Barzahlungen placení, vypláceni zase hotovými P.; W. der Unterſuchung opětné předsevzetí nějakého vyšetřování; zase předsevzaté vyšetřování P.; —nehmen něco z nova, opět n. zase předse vzíti P.; —nehmung *f. v.*

Wiederaufnahme; —schrift *f.* opětný přepis, z novu přepsání.

Wieder-bekommen zase dostati; —berufen (eine Person) někoho zase, opět, znova povolati P.; (mehre Personen) svolati P.; —besetzen zase osaditi, obsaditi, dosaditi P.; —besetzung *f.* opětné dosazení; —bringen zase přinesti.

Wiederein-berufung *f.* zase povolání, znova svolání P.; W. des Reichstags nové svolání sněmu říšského P.; —bringen etw. zase podati, vnesti, dostaviti, dodati, dobyti P.; -ung des Entwichenen zase dostavení uprchlého P.; —setzen zase saditi, osaditi, navrátiti P.; -ung (in den vorigen Stand) navrácení ku předešlému právu P.; —treten zase vstoupiti, přijíti, vzejíti P.; —tritt *m.* (der Waare) opětný přívoz zboží P.

Wiederer-innern sich vzpomínati (si), rozpomínati se; vzpomenouti (si), upamatovati se T.; —innerung upamatování; —kennen znovu, opět, zase poznati T.; —langen něčeho zase dosáhnouti, dobyti P.; —satz *m.* náprava; —statten něco zase vrátiti, navrátiti P.; (einen Verlust) něco zase nahraditi P.

Wieder-gabe *f.* navrácení; —geben etw. vrátiti, navrátiti; —geburt *f.* znovuzrození; —gelt (-es, ob. M.) *n.* odplata, veta za vetu; —glanz *m.* odlesk; —hall *m.* ohlas, ozvěna, odrážení zvuku; *v.* Echo; —hallen odrážeti se; —herstellen něco zase na místo postaviti, zase k místu a konci přivesti; obnoviti, navrátiti P.; —herstellung *f.* obnovení, obnova.

Wiederhol-en etw. opakovati, opětovati něco P.; sich w. opětovati se P.; —end opakovací T.; —entlich opětný; —ung *f.* opakování, opětování P.; im —ungsfalle kdyžby se něco opětovalo, opět stalo P.; -ungsunterricht *m.* učení opakovací; -ungszeichen *n.* (Mus.) známka opakovací.

Wieder-käue *f.* přežívka; -käuen, —kauen mh. přežívati, ožívati, přežvykovati; —käuend přežívavý, oživavý; —käuer *m.* přeživač, přeživavec, přežvykovač; —kauf *m.* návratná koupě P.; —kaufen koupiti něco zase návratně, odkoupiti zase od někoho něco P.; —käuflich návratně kupný P.; —kehr *f.* navrácení; zpětnosť, opačnosť; W. am Dache výžlabek; b. Web. klikatice; —kehren mf. vrátiti se, navrátiti se zase P.; (sich wiederholen) opakovati se, opětovati se P.; —schall *m.* ohlas, ozvěna; —schallen mh. ozývati se, rozléhati se; —schein *m.* odlesk, odsvit; —taufen překřtiti, na novo křtíti koho; —täufer *m.* novokřestník, novokřtěnec.

Wiederver-ehelichen sich zase n. opět vstoupiti v manželství P.; —ehelichung *f.* opětné manželství, zase vstoupení v manželství P.; —gelten něco zase oplatiti P.; —geltung *f.* zase oplacení, oplátka; odvet P.; —geltungsrecht *n.* právo odvetní, právo odvetné P.; —kauf *m.* návratný prodej P.; —kaufen něco prodati zase návratně P.

Wiederwuchs *m.* mláz, mlází.

Wiefern: in w. *cnj.* pokud.

Wiege (M. -n) *f.* kolébka; W., —messer *n.* krojíř, sekáček.

Wiegen (ein Kind) kolíbati (dítě); vážiti; —band *n.* povijadlo, povijan; —fest *n.* narozeniny *pl.*; —gabe *f.* dar do peřinky, do vínku, vázané (, ého); —gesang *m.*, —lied *n.* kolébavka, ukolébavka.

Wieger *m.* kolébač.

Wiehern mh. řehtati, řehotati, [řžáti.

Wiek (M. -en) *f.* zátočka mořská.

Wienach *adv.* kterak.

Wiener Währung vídenské číslo P., vídenská měna.

Wiesbaum *m.* pavuza.

Wiese (M. -n) *f.* louka, lučina.

Wiesel (-s, unv. M.) *n.* (*dim.* Wieselchen) kolčava, lasice.

Wiesen-bach *m.* luční potok; —bau *m.* lukařství, vzdělávání luk; —birn *f.* lučnice; —cultur *f.* hospodářství luční T.; —erz *n.* bahňák; —fleck *m.* palouk; —furche *f.* svodnice; —gras *n.* luční tráva; —grün *n.* zeleň, zelenosť luk; —hobel *m.* rovnadlo luční; —hopfen

m. chmel luční; —knopf *m.* (Gewächs) toten; —kümmel *m.* kmín luční; —land *n.* lučná půda T.; —lerche *f.* linduška luční; —plan *m.* lučina, lučiště; —quelle *f.* pramen luční; —rode *f.* vysušování luk; —thal *n.* brsina, lučné údolí; —wachs *m.* vzrostliny (tráva) luční; —wolle *f.* suchopeřník *Eriophorum*.

Wieviel *adv.* kolik; —mal kolikkrát; der —te kolikátý.

Wiewohl *cnj.* ačkoli, jakkoli.

Wigand (-es, M. -e) *m.* (vlt.) vojín.

Wikke *f.* *v.* Wicke.

Wild *adj.* divý, divoký; planý P.; —es Thier šelma, divoké zvíře; —e Thiere *pl.* divá zvěř *coll.* P.; —er Hopfen planý chmel P.; —er Zweig zvlčelá větev, vlček; -es Fleisch divé, vojenské, zbytné maso, plíny *pl.*; W. (-es, oh. M.) *n. coll.* zvěř; edles W. ušlechtilá zvěř; rothes W. červená zvěř; Hochw. vysoká zvěř; schwarzes W. černá zvěř; W. (die Hirschkuh) laň, laňka, zvíře; —acker *m.* role v oboře; —bach *m.* ručej, bystřina, bystřice; *v.* Gießbach; —bahn *f.* záseka; prť, přícestí, příkoleje; (wdm.) obořiště, loviště; —bann *m.* právo myslivosti P.; —braten *m.* pečená zvěřina; —bret *n.* zvěřina; zvěř; —dieb *m.* pytlák, krádce zvěře P.; —diebstahl *m.* pytláctví, krádež zvěře P.; —enzen mſ. *v.* wildern; ein —er divoch; —erer *m.* pytlák; —fahre *f.* rozor, brázda; —fang *m.* lovení, lapání zvěře P.; (Pferd) sveřepec; (Mensch) třeštil, třeštík, třeštidlo; —fremd *adj.* pracizí; —frevel *m.* pych nad zvěří P.; —garn *n.* tenata *pl.*; —gefälle *n.* důchodky ze zvěře; —gehäge *n.* obora; —gestaltet divotvárný; —gewachsen samorostlý; —hafer *m.* oves hluchý, ovsíř, sveřepec; —händler *m.* zvěřinář; —hausend divě řádící; —heit *f.* divosť, divokosť; —heu *n.* seno horské; —heuer *m.* horský senosečec; —huhn *n.* kuroptev; —hüter *m.* zahaněč zvěře (v poli atd.); —jäger *m.* zvěřelovec; —lager *n.*, —höhle *f.* brloh, doupě, pelech —ling *m.* zloděj (na stromě); pláně, výpustek, výstřelek; *fig.* rozpustilec; zdivočilec; —meister *m.* dozorce, dohlížitel nad zvěří P.; —mohn *m.* mák vlčí, pukavec; —niß *f.* pustina, poušť; —öde *adj.* pustodivý; —pern zvěřinou zaváněti; —pret *n.* *v.* Wildbret; —sau *f.* svině divoká; —schaden *m.* škoda od zvěře; (am Wilde) škoda na zvěři P.; —schur *f.* šuba, vlčí bunda, vlčura; —schütze *m.* pytlák *v.* Wilddieb; —schwein *n.* divoký kanec; —seite *f.* zvěřinová polta; —stand *m.* stanoviště zvěře P.; 2. stav, množství zvěře P.; die durch den übermäßigen W. verursachten Schäden škody spůsobené zvěří nad míru rozmnoženou P.; —wachsend samorostlý, co samo o sobě (divě n. planě) roste P.; —weg *m.* *v.* Wildbahn; —zaun *m.* plot proti zvěři.

Will-e, —en (-ens, oh. M.) *m.* vůle P.; (Einwilligung) přivolení, svolení P.; letzter W. poslední vůle; poslední pořízení P., (závět); mit Wissen und —en s volí a věmím P.; ohne Wissen und —en mimo vůli a vědomí, bez vůle a vědomí P.; mit jds. —en etw. thun činiti něco z něčí vůle P.; aus freien —en z dobré n. svobodné vůle P.; —ens sein chtíti něco, zamýšleti něco P.; um Gottes —en, um des Himmels —en! pro bůh, pro boha!

Willens-äusserung, —erklärung *f.* projevení, pronešení vůle P.; letzte W. pronešení poslední vůle P.; —bestimmung *f.* pobídka n. ponutka (pohnutka P.) k něčemu; —meinung *f.* úmysl, mínění P.; eine W. einholen požádati koho za mínění P.; —nerven *pl.* nervy volicí n. povolné T.

Willfahr-en einem in etw. po vůli býti komu; svoliti, přivoliti k něčemu; vyhověti komu; willfährig povolný P.; -keit -osť P.

Willig *adj.* volný, povolný k čemu; —en in etw. svoliti k čemu, uvo iti

se k čemu, podvoliti se k čemu; —lich *adv.* (vlt.) ochotně.

Willkommen *adj.* vítaný; eine —e Nachricht vítaná zpráva; sei mir w. buď mi vítán! w.! vítej nám! *pl.* vítejte nám! vítáme vás! W. (Willkomm) *m.* přivítání, uvítání, uvítaná; zum W. trinken píti na přivítanou.

Willkür (ob. M.) *f.* vůle a libosť, libovolnosť P.; samovolnosť T., libovůle; nach W. libovolně; über etw. nach W. verfügen o něčem podle vůle a libosti nařizovati P.; —lich *adj.* libovolný P.; *adv.* libovolně.

Wimbel *m.* (wdm.) rozkopnutí mraveniště (od jelena); —n rozkopnouti mraveniště.

Wimmer *m.* suk; —lein *n.* (auf der Haut) ospinka, pupenec.

Wimmerling *m.* kňukal, kňoural.

Wimmern mb. kňučeti, kníčeti, kvičeti, kňourati.

Wimpel *m.* praporeček, korouhvička lodní; —n *v.* Flattern.

Wimper (M. -n) *f.*, —haare *pl.* *v.* Augenwimper; —los bezřasý; —n mb. mžikati, mhourati, mrkati.

Wind (-es, M. -e) *m.* vítr; fig. zpráva; fig. chlouba; W. machen vychloubati se, prášiti; —beutel *m.* větroplach, pudivítr; —blase *f.* puchýř; —blume *f.* *Anemone* větrnice, zavilec, pohanina, pohoněnka, větrokvítek; —braut *f.* *v.* Windsbraut; —bret *n.* vijáček, snovadlo; —bruch *m.* (im Walde) vývrat P.; (med.) kýla větrná; náduť, náduva; —büchse *f.* větrovka T.; —dorn *m.* (med.) stříl, píštěl.

Winde *f.* vijadlo, svijadlo; zdvihadlo, zdvihák, stojaté vratidlo; stožár, klanýř T., páka, jeřáb, podjem; W. (bot.), —kraut *n.* *Convolvulus* svlačec; —baum *m.* rumpál.

Wind-ei *n.* jalové vejce, potřepek, záprtek.

Windel *f.* plena, plenka; —band *n.* povijan, povijadlo; —kind *n.* podouště, dítě v peřince, miminko; —n plenkami, obvinouti, poviti (dítě).

Wind-en víti, vinouti, zavíjeti, svíjeti; ždímati; páčiti, vytáčeti; die Hände w. rukama lomiti; sich w. točiti se, kroutiti se; —end ovíjivý, ovinujicí-se, vitý T.

Windesrichtung *f.* směr větru T.

Wind-fackel *v.* Windlicht; —fang *m.* větrník, dymník; větrojem, větrober T.; —fege *f.* vějadlo, fukadlo; —gott *m.* bůh větrův, větrník, stříboh, pohvizd; —harfe *f.* eolina; —haufen *m.* kopiště, steliště, okoliště; obchod; —holz *n.* viják, vijadlo, svijadlo, snovadlo; —hose *f.* smršť, sloup větrný T.; —hund *m.* chrt; —ig větrný, větrnatý; fig. nejistý.

Windisch slovinský; 2. lužicko-srbský.

Wind-kasten *m.* větrovnice; —kessel *m.* (bei der Feuerspritze) větrný kotel, větrník T.; —klappe *f.* zámyčka, záklopka; —kolik *f.* (med.) větrná kolika (střevní dna od větrnosti); —kraft *f.* síla větru, síla větrná T.; —lade *f.* vzdušnice, větrnice; —licht *n.* pochodně, povětrnice; —loch *n.* větrný průduch; —machen vychloubati se; —macher *m.* marnochlubník, marnomluvka; —mühle *f.* větrný mlýn P.; větrník T.; —ofen *m.* větrná pec, T.; tažná kamna; —pistole *f.* větrovka; —pocken *pl.* jalové n. větrné neštovice, ovčí n., plané n.; —rad *n.* (mech.) větrné kolo T.; —riß *m.* zálom, vývratky v lese; —rose *f.* větrojev, matice větrná, růže větrná; (růže kompasu) T.; 2. *v.* Windblume; —ruthe *f.* (Flügel d. Windrad) křídlo, rameno T.; —sbraut *f.* vichřice; —scheide *f.* (mech.) *v.* Windsprosse; —schief *adj.* zborcený, vrhlý T.; —schlag *m.* vývratky v lese; —spiel *n.* chrt; —sprosse *f.* (d. Windrad) žebro T.; —stille *f.* bezvětří T.; tišina, tišeň; —stoß *m.* poryv větru; —sturm *m.* vichr, ; -sucht *f.* (gem. větry *pl.*) *v.* Trommelsucht; —trocken *adj.* ovětralý, vyvětralý; —trompete *f.* *v.* Windhose.

Windung *f.* vinutí, točení, kroucení, svíjení; (des Flusses 2c.) oklika, T.; zatáčka; (mech.) zátočka, závitek T.; kotouč.

Wind-wehe *f.* závěj, návěj; —wurf *m.* (im Walde) vývrat; —zeiger *m.* korouhvička; větrník; —zug *m.* tah, čišení větru.

Wink (-es, M. -e) *m.* kynutí, pokynutí, kyv; mžiknutí, mrknutí; fig. nävěští, znamení.

Winkel (-s, unv. M.) *m.* kout; (math.) úhel T.; rechter pravý; schiefer kosý; spitziger ostrý; stumpfer tupý; hohler dutý T.; —band *n.* (Bauk.) úhelní spona T.; —bretchen *n.* (math.) pravítko trojúhelné, trojúhelník P.; —buchdruckerei *f.* pokoutní tiskárna P.; —ei *f.* koutkování; —eisen *n.* úhelnice; —geschwindigkeit *f.* (mech. u. astr.) rychlost úhlová n. úhelní T.; —grad *m.* stupeň úhlu, stupeň úhlový, úhlostupeň T.; —haken *m.* rohovník, úhelnice, koutník; koutnice; (Typ.) řádečník, sázítko; rovnátko; —hebel *m.* (mech.) páka lomená, zaúhlená, křivá T.; —ig úhelný, koutnatý; —kreuz *n.* kříž úhloměrný T.; —latte *f.* (geom.) lať úhelná T.; —maß *n.* míra úhelná, úhelnice T., koutnice, koutník; —messer *m.* úhloměr, koutoměr T.; —messung *f.* úhloměrství, měření úhlův T.; —presse *f.* pokoutní lis P.; —rad *n.* kuželité n. úhlovité kolo T.; —recht *adj.* pravoúhlý, pravokoutý; —schreiber *m.* pokoutní písař P.; pokoutník; —schule *f.* pokoutní škola P.; —sensal *m.* dohodce (dohazovač) pokoutní P.; —züge *pl.* okliky; —zügig klikatý; kličkovatý.

Wink-en mh. mrkati, mžikati (očima); kývati, kynouti, pokynouti; —er *m.* kývač; (Tanz) strašák.

Winsel-affe *m.* vřešťan; —er *m.* kníkač, kníkal; —n kvíčeti, kničeti, kňučeti, kníkati, kňourati; skučeti.

Winter (-s, unv. M.) *m.* zima T.; —apfel *m.* zelenáč; —aufenthalt *m.* přezimování; —beere *f.* zimoplod; —birn *f.* zimní hruška; —eiche *f.* drňák; —fällig (v. Vieh) zhubenělý; —feld *n.* ozim, ozimní pole; —feldzug *m.* (mil.) zimní tažení; —frucht *f.*, —getreide *n.* ozim, ozimé n. ozimní obilí P.; —garten *m.* zimní sad; —grün *n.* zimostráz, brčál; —haft, —isch *adj.* zimavý; *adv.* zimavo, zimno; —handschuh *m.* zimní rukavice; —hosen zimní kalhoty, zimní spodky; —hosenstoff *m.* látka na zimní kalhoty n. spodky; —ig zimavý; —jagd *f.* zimní honba; —kälte *f.* zimní studeno, mráz; —kleid *n.* zimní oděv; W. der Vögel zimní opeření T.; —lager *n.* (mil.) zimní tábor; —landschaft *f.* (Mal.) krajina v zimě; —lich *adj.* (*adv.*) zimní; —ling *m.* sněhule; —monat *m.* prosinec.

Wintern mh. zimovati, přezimovati; unpers. es wintert je zima, zima nastala.

Winter-obst *n.* zimní (podzimní) ovoce; —palast *m.* zimní palác, zimní dvorec; —punkt *m.* bod zimní T.; —quartier *n.* zimní příbytek, zimní obydlí P.; —rock *m.* zimník; —saat *f.* setba na podzim; ozim, ozimní obilí; —schlaf *m.* (der Thiere) zimní spánek; —seite *f.* strana k půlnoci; —sonnenwende *f.*, —solstitium *n.* zimní slunovrat, zimní obrat slunce T.; —tag *m.* zimní den; —vorrath *m.* zásoba na zimu; —wetter *n.* zimní čas, zimní počasí; —wolle *f.* vlna zimní; —zeit *f.* zimní čas, zima.

Winzer *m.* vinař; —lied *n.* vinařská (píseň); —messer *n.* kosíř.

Winzig *adj.* maličký, drobounký; titěrný; w. klein maloulinký, droboulinký.

Wipfel (-s, unv. M.) *m.* vrchol, vršek; —n vrcholek useknouti, vrcholkovati.

Wipp-e *f.* houpačka; (b. Drechsler) bidlo, průhybka; přezmen; (Bauk.) šlahoun T.; —en houpati; obřezávati peníze; —galgen *m.* přezmen.

Wir *pron.* my; w. schreiben (my) píšeme.

Wirbel (-s, unv. M.) *m.* vír; kotouč; zákrut, zátoč, zátočina; chocholka, poutec (vlasův); fig. chumel (práce); W. an der Geige kolík; W. am Fenster obrtlík; W. am Bierhahn kohoutek; W. (anat.)

obratel, přebyb, příheb; (b. den Muscheln) poutec T.; W. schlagen (auf der Trommel) víříti, bubnovati vírem.

Wirbel-gang *m.* (anat.) páteřnice; —geist *m.* vrtoduch; —ig vírnatý; vrtohlavý; —knochen *m.* obratel T.; —kopf *m.* témě; —kraut *n.* kozinec.

Wirbeln mb. víříti se, točiti se vírem, kotoučiti se, -kovati se; es —t mir im Kopfe točí se mi v hlavě; w. víříti, vírem bubnovati, do víru b.; v. Vögeln šviřinkati.

Wirbel-säule *f.* (anat.) hřbetnice, pateř T.; páteřnice; —sucht *f. v.* Schwindel; —thier *n.* páteřnatec T.; —wind *m.* vír T., vítr kotoučivý, vichřice.

Wirk-bret *n.* vál; —eisen *n. v.* Wirkmesser; —en činiti, konati, působiti něco n. v něčem P., účinkovati; 2. tkáti, na stávku dělati; 3. hnésti, váleti (těsto); 4. obřezávati, obkrajovati (kopyto); —end činný; -es Mitglied činný člen; -e Ursache des Todes příčina která smrť působí P.; —er *m.* konatel, činitel, působitel P.; (b. Bäck.) tenčíř; (b. Web.) předec; —erstuhl *m.* stávek; —holz *n.* válek.

Wirklich *adj.* skutečný P.; w.! skutečně! opravdu! —keit *f.* skutečnosť T.; in der W. v pravdě P., skutečně; —keitsgrund *m.* (philos.) *v.* Kraft.

Wirkmesser *n.* struh, struhák, struháč; poříz; (b. Hufschmied) vyjímač.

Wirksam *adj.* působný, účinný, dějný T., mocný, platný, průchod mající P.; dojemný, dojímavý, pronikavý T.; w. sein prospívati, pomáhati; —keit *f.* působnosť P., dějnosť T.; (Kraft, Giltigkeit) moc, mocnosť, platnosť P.; etw. in W. setzen něco ve skutek uvesti, něčemu dáti působení, moc, platnosť; P.; etw. außer W. setzen (z. B. ein Gesetz) něco zdvihnouti, zrušiti P.; in W. treten vejíti v skutečnou moc n. platnosť; nabyti skutečné moci n. platnosti P.; eine Behörde ist außer W. getreten úřad pozbyl působnosti, úřad přestal působiti P.; ein Gesetz ist außer W. getreten zákon přestal býti právem P., zákon pozbyl platnosti.

Wirkstuhl *m.* stávek (tkalcovský).

Wirkung (M. -en) *f.* moc, platnosť, účinek P.; die W. eines halben Beweises haben polovičného důkazu platnosť míti P.; die Verordnung soll keine W. haben nařízení nemá míti žádné moci P.

Wirkungs art *f.* účinek; —kreis *m.*, —sphäre *f.* působnosť, meze působení P.; činnosť, obor činnosti, dějnosť T., obor působnosti; —los neúčinný, bez účinku; —stand *m.* (grm.) *Activum* rod činný.

Wirr *adj.* pomatený, zmatený; —er Lärm zmatený hluk; W. *m.* zmatek; spletek; —bund *n.* otep drchanky; —e *adj. v.* Wirr; W. (M. -en) *f.* zmatek *v.* Wirr *m.*; politische —en spletky, zmatky politické P.; —en etw. másti; drchati, modrchati, zdrchati, cuchati; —garn *n.* zmotek, zmodrchaná příze; —geist *m.* pletichář; —ig matný; —kopf *m.* spletenec, vrtoleb; —niß *f.* zmatek, zmatečnosť; —sal (-es, M. -e) *n.* bludiště; —stroh *n.* drchanka, mětenka, cuchanka; —warr (-es, ob. M.) *m.* zmodrchanina, matlanina T.; matenice, zmatek, směsice. [*m.* kapusta mačinková.

Wirsch-kohl *m.*, —ling, Wirsing

Wirtel (-s, ob. M.) *m.* přeslen; —bein *n.* kůtek; —förmig přeslenovitý T.; —kraut *n.* krytoplod.

Wirth (-es, M. -e) *m.* hospodář P.; (Gastw.) hospodský P.; —en (bewirthen) hostiti, pohostiti, uhostiti; —in *f.* hospodyně· —lich hospodářský; *adv.* hostinský, pohostinsku.

Wirthschaft *f.* hospodářství; —en hospodařiti; —er *m.* hospodář; —erin *f.* hospodyně; -lich hospodářský.

Wirthschafts-amt *n.* úřad hospodářský P.; —ausschlag *m.* východek hospodářství P.; —betrieb *m* provozování hospodářství, hospodaření P.T.; —erträgniß *n.* užitky z hospodářství P.T.; —gebäude *n.* sta-

vení hospodářské P.; —geräthe *n.* nářadí hospodářské P.; —kalender *m.* hospodářský kalendář; —methode *f.* hospodaření, spůsob hospodářstvíT.; —rath *m.* hospodářský rada; —rechnung *f.* účet hospodářský; —turnus *m.* oběh spůsobu v hospodaření.

Wirths-haus *n.*, —stube *f.* hospoda; —raum *m.* hostinská místnosť.

Wisch (=es, M. =e) *m.* vích, vícha, věchet; smeták; utěrák; —en utříti; mf. mknouti se, vysmeknouti se, vyklouznouti, uklouznouti; —er *m.* utěrač; utěradlo, utěrák, vytěrák; W. b. Zeichnen těrka, roztěrka; fig. výtopek; einen W. bekommen dostati výtopek; —hader, —lappen *m.* —tuch *n.* utěrák, utěradlo; - wasch *n.* plesky třesky, hatlanina.

Wismut *m.* (min.) vismut T., kalík; —asche *f.* popel vismutový T.; —en (b. Zinngieß.) kalíkovati; —kalk *m.*, kaličnatka; —säure *f.* kyselina vismutičná T.

Wispel *m.* dvoukorec. [škati.

Wispeln, wispern šeptati, šu-

Wissbegier, —de *f.* zvědavosť, zvědochtivosť; —ig zvědavý, zvědochtivý.

Wissen věděti něco P.; jdn. etw. zu w. thun někomu něco věděti dáti, na vědomí dáti, oznámiti P.; ich will nichts mehr von ihm w. nechci nic o něm slyšet; das W. vědění T., vědomí P.; ohne W. bez vědomí T.; mit W. und Willen s volí a vědomím P.; nach besten W. und Gewissen podle nejlepšího vědomí a svědomí P.; seines —s und Erinnerns dle svého vědomí a své paměti, pokud kdo čeho vědom a pamětliv jest P.; Ursache des —s příčina vědomosti P.

Wissensbegierig *v.* Wißbegierig.

Wissenschaft (M. =en) *f.* věda T.; W. und Kunst věda a umění; schöne —en krásná umění; Akademie der —en akademie věd, a. náuk; 2. vědomosť; W. haben von etwas vědomosť míti něčeho n. o něčem P.; —lich vědecký T.; —slehre *f.* vědosloví.

Wissentlich *adv.* vědomě; eine gestohlene Sache w. kaufen kradenou věc vědomě koupiti, věc kradenou o tom věda koupiti P.

Wisser *m.* vědec, znalec.

Wissgier *f.* *v.* Wißbegier.

Witfrau *f.* *v.* Witwe. [hranolový T.

Witherit *m.* (Min.) merotec dvou-

Witiblich *adj.* vdovský, vdoví P.; =er Unterhalt vdovské vychování P.

Witmann *m.* *v.* Witwer.

Witsche *f.* (Gewächs) drsnobýl.

Witter-ling *m.* (Miner.) zvětralina; —n mh. větřiti, zvětřiti, číti, čouti; *v.* Wettern, Donnern; sich w. sluniti se, na výsluní býti; —ung (M. =en) *f.* povětrnosť, počasí, povětří; —ungskunde *f.* počasoznalství, povětroznalství.

Witthum *n.* *v.* Witwengehalt.

Wittiblich *v.* Witiblich.

Witwe, Wittwe (M. =n) *f.* vdova; (Vogel) strnad vdovka.

Witwen-gehalt *m.* vdovský plat (věčné věno) P.; —gesellschaft *f.* (Versorgungsanstalt) vdovská n. vdoví opatřovna P.; —kasse *f.* vdovská n. vdoví pokladnice, pokladnice k opatření vdov P.; —schleier *m* vdovský závoj; —sitz *m.* vdovské n. vdoví sídlo P.; —stand *m.* vdovství P.; im =e leben ve stavu vdovském trvati (sedati na vdovské stolici P.).

Witwer *m.* vdovec P.; —stand *m.* stav vdovecký.

Witz (=es, M. =e) *m.* vtip, důvtip; —e reißen honiti vtipy T.; —bold *m.* vtipař T., vtipáček; —elei *f.* vtipkování; —eln vtipkovati; —ig vtipný T., dovtipný; —igen einen k rozumu přivesti; gewitzigt poučen, a, o; —igung *f.* zmoudření; —jagd *f.* vtipkářství; —kopf *m.* vtipáček, vtipná hlava; —ling *v.* Witzbold; —teufel *m.* čiperný diblík.

Wo *adv.* někde; Fragw. kde? *conj.* -li, jestli; wo hinaus kudy ven; wo immer kdekoli; leckdes; —bei při čemž.

Woche (M. =n) *f.* týden (*gen.* téhodne); zwei —n dvě neděle P.; sechs —n šest neděl P.; in die —n kommen přijíti do kouta.

Wochen-bett *n.* kout, šestine-

dělí P.; —bettkosten *pl.* náklady šestinedělní P.; —blatt *pl.* týdenní list, týdenník P.; —fieber *n.* omlaznička, zimnice šestinedělek; -frohnarbeit *f.* týdňovka; —geld *n.* týdenní plat, týdenné P.; —kind *n.* zrozené, novorozeně; —kleid *n.* šat všední; —lohn *m.* týdenní mzda P.; —markt *m.* týdenní trh P.; —tag *m.* všední den P.;—lich, wöchentlich *adj.* týdenní; *adv.* týdně; w. zweimal dvakráte do téhodne, dvakráte v témdni, dvakráte za týden; —weise *adv.* po týchdnech; —zettel *m.* týdenní list, týdenní výkaz; —zimmer *n.* světnice na týden, týdenní světnice; 2. světnice šestinedělky.

Wöchner *m.* týhodník, třídník; —in *f.* šestinedělka, koutnice, omladnice.

Wocken *m. v.* Rocken.

Wo-durch *adv.* kady, kudy; čím; —fern *cnj.* jestli, pakli, jestliže, pakliže; —für *adv.* zač.

Woge (M. -n) *f.* vlna; vlnobití.

Wogegen *adv.* proti čemuž, proti tomu. [—ig vlnobitný, vlnivý.

Wog-en mb. vlniti se; —end,

Wogen-getöse *n.* hukot vln; —schlag *m.* vlnobití; —sturz *m.* vlnobití; vlnopád; —weise *adv.* vlno- [vitě.

Woher *adv.* odkud, odkad.

Wohin *adv.* kam.

Wohl *adv.* dobře; blaze; w.! ovšem! ja w. i arci, arciže, ovšem že! ich fühle es w. cítím to dobře; w. möglich dost možná.

Wohl (-es, ob. M.) *n.* blaho, dobro, dobré; öffentliches W. dobré obecné P.: komme W. komme Weh buď jak buď; —an! *int.* nuže, vzhůru! —anstand *m.*, —anständigkeit *f.* slušnost P.; —auf! nuže *v.* Wohlan; w. sein dobře se míti; —bedächtig s dobrým rozmyslem; —befinden *n.* blahozdraví; —behagen *n.* blahocit; —bekannt dobře známý; —beleibt tělný, tělnatý; —beredt výmluvný, libomluvný; —bildung *f.* körperliche příjemná postava; —edel vzácný; Euer —edeln Vaše Urozenosť; —ergehen *n.* zdar; —erzogen dobře zvedený; —fahrt *f.* blaho, blahobyt, daření-se; —feil *adj.* laciný, levný; —feilheit *f.* láce, lacinosť; —geboren blahorodý; Euer W. Vaše Blahorodí P.; —gedeihen *n.* zdar; -gefallen dobře se líbiti, zalíbiti se; das W. libosť (v něčem) T., zalíbení, záliba; W. an etw. haben zalibení míti v něčem P.; —gefällig oblíbený; libý, příjemný; —gegliedert, —gliedig dobře členěný, učleněný, sečleněný, dobročlený, z dobrých členův T.; —geben dařiti se, dobře se vésti; —gemuth *adj.* dobromyslný; W. *m.* dobromysl, blahomysl; (Gewächs) voněkras, majoránka (marjánka); —genährt vykrmený; —geneigt blahosklonný; —gerathen zdařiti se, podařiti se; *adj.* zdařilý, podařilý; —geruch *m.* libovonnosť; libá n. chutná vůně; —geschmack *m.* dobrá chuť; —gesinnt dobře smýšlející, dobromyslný P.; —gestalt *f.* sličnosť; —gestaltet lepý, sličný, lepotvárný, krasotvárný; —habend zámožný P.; —habenheit *f.* zámožnosť P.; —klang *m.* libozvuk, dobrozvuk; —klingend blahozvučný; —laut *m.* milohlas, libohlas; —leben *n.* blahožití; —meinend dobře mínící (dobromíněný P.); —meinung *f.* dobré mínění; dobré zdání P.; —muth *m.* dobromyslnosť; —nehmen *n.* (vlt.) schválení něčeho; —redenheit *f.* blahomluvnosť, dobromluvnosť T.; —redner *m.* krasořečník, libomluvec; —riechend libovonný, blahovonný; —schmeckend chutný; —schmecker *m.* labužník; —sein *n.* blahobyt; zum W.! ať slouží ke zdraví! na zdar! —stand *m.* blahobyt; zámožnosť; —standsbrief *m.* list umluvitosti, list slušnosti (list umluvitý) T.; —that (M. -en) *f.* dobrodiní, dobrodinství, skutek milosrdný P.;— thäter *m.* dobroděj, dobrodinec, dobrodince.

Wohlthätig dobročinný, dobrodějný, blahodějný; -e Verträge smlouvy dobročinné, smlouvy milosrdné P.; —keit *f.* dobročinnosť P.

Wohlthätigkeits-anstalt *f.* ústav dobročinný n. dobrodějný (dobrodinný) P.; ústav dobročinnosti T.;

—auslagen *pl.* vydání k dobročinným účelům; —lotterie *f.* dobročinná loterie; dobročinná výhra; —zweck *m.* úmysl n. účel dobročinný, dobrodějný (dobrodinný) P.; etw. zu =en legiren odkázati něco na skutky milosrdné, odkázati něco na k úmyslu dobročinnému P., k účelům dobročinným.

Wohl-thun dobře činiti, dobročiniti, dobrodiní prokazovati; —verdient (Person) dobře zasloužilý; (Sache) dobře zasloužený.

Wohlverhalt en dobře zachovalý P.; —ung *f.* dobré zachování P.; —ungsbrief *m.*, —ungszeugniß *n.* zachovací list P., list dobrého chování, vysvědčení zachovalosti.

Wohl-verlei, —verleih *m. et n.* (bot.) *Arnica* prha, andělský traňk; —verstehen něčemu dobře rozuměti; —weislich *adv.* blahorozumně, blahomoudře; —wollen někomu přáti, přízniv býti; das W. blahovolenství, blahovolí T.; blahopřejnosť, přízeň; —wollend příznivý, blahosklonný.

Wohn-bar obytný P., obytelný, bydlitelný; —en mh. bydleti, přebývati kde; příbytek n. obydlí míti; —gebäude *n.* stavení bydlecí P., st. obytné, st. příbytečné; Wohn- und Wirthschaftsgebäude st. bydlecí a hospodářská P.; —haft přebývající, obytný P.; w. sein přebývati, obývati někde P.; w. in... bytem v...; —haus *n.* dům pro obydlí, dům obytný; —ort, —platz, —sitz *m.*, —stätte *f.* bydliště, obyt T., sídlo; —partei *f.* bydlitel; nájemník P.; *coll.* strana; domácnosť; —stube *f.*, —zimmer *n.* světnice bydlecí P., světnice obytná, sv. obyvací.

Wohnung *f.* obydlí, příbytek, byt P.; —saufkündigung *f.* výpověď z obydlí P.; —sbestandtheile části obydlí n. bydlecí P., části příbytečné.

Wol *adv.* snad, asi, pak; *v.* Wohl.

Wölb-bogen *m.* klenutý oblouk; —en klenouti, sklenouti T., loubiti, sloubiti; sich se; w. (b. Schneid.) vykrouhliti; —stein *m.* klenák (sluka) T.; —ung *f.* klenutí; klenba; —ungsbau *m.* sklepovní stavba, sklenutí; sklenutina; —ungsverbindung *f.* vazba klenutí.

Wolf (=es, M. Wölfe) *m.* vlk *Lupus*; (b. Zimmerm.) kobka, kukle; (Wasserb.) beran; (Schmelzh.) hus; (Malzdarre) trouba; (Grappārb.) kozlík; (Tuchm.) trhačka; (am Lichte) vlk, tratiloj, zloděj.

Wolf-angel *f.* vlčí kosa, železa na vlky; —bart *m.* (bot.) *Tragopogon* kozí brada; —bast *m. Daphne* lýkovec, vlčí lýko; —dorn *m.* kustnice, kustovnice; —en ovlčiti se; —garten *m.* vlčí ohrada; —grube *f.* vlčí jáma; —hetze *f.* štvanice na vlky.

Wölf-ig vlčitý; —in *f.* vlčice; —isch vlcký.

Wolf-jagd *f.* honba na vlky; —kraut [*n.* oměj.

Wolfram *m.* (min.) těžík, chvořík (šél T.) *v.* Scheel.

Wolfs-balg *m.* vlčina, vlčí kůže; —bohne *f.* vlčí bob, vlčí hrách, škrkavičník; —farbe *f.* vlčí barva; —fell *n.* vlčina, *pl.* vlky; —fuß *m.* vlčí noha; —gebiß *n.* tvrdé udidlo; —geheul *n.* vytí vlkův; —geruch *m.* vlčina; —haut *f.* vlčina, vlčí kůže; —hunger *m.* vlčí hlad, lakota, zámor; —milch *f.* (bot.) *Euphorbia* pryštěc, pryšec, hadí mlíčí; —pelz *m.* vlčura, kožich n. bunda vlčí; —rachen *m.* vlčí tlama, vlčí huba; —schlinge *f.* cevy *pl.*; —schlucht *f.* vlčí doupě; fig. strachomorna; —schwärmer *m.* (zool.) mlíčník.

Wolke (M.=en) *f.* oblak; schwarze, dunkle W. mrak, mračno, mrakava, chmura; (im Auge) oblak. [hnouti.

Wölken oblačiti, oblakem zatá-

Wolken, sich wölken mračiti se, kaliti se, chmouřiti se.

Wolken-an *adv.* k oblakům; —bruch *m.* protržení oblaků, průtrž oblaků T., strž mračen; —dunst *m.* výpar mlhavý; —leer, —los bez oblak, bez mrak.

Wolkig pošmourný, zamračený, mračný, oblačný.

Woll-arbeiter *m.* vlnař; —baum *m.* plstistrom; —blume *f.* úročník; divizna; —e *f.* vlna (ovčí atd.) T.; viel Geschrei wenig W. věčší dým

než pečeně, mnoho písku málo zisku.

Wollen chtíti, hodlati; žádati; ich will chci; es geschehe was da wolle děj se co děj; das W. chtění T.

Wollen-druckerei *f.* (chem.) tištění vlny; tiskařství vlny T.; W., —druckfabrik *f.* vlnotiskárna T.; —färberei *f.* barvení vlny, barvířství vlny T.; (Ort) vlnobarvírna T.; —kleid *n.* vlněný šat, vlněnka; —tuch *n.* sukno; —waare *f.* zboží vlněné; —weber *m.* vlnař, mezuláník; —zeug *n.* vlnina, vlněná látka.

Woll-feder *f.* pýř; puch; prach; —gras *n.* suchopýr, suchopeřník; —händler *m.* vlnař; —ig vlnatý T.; —huhn *n.* bažant vlnatý; —kamm *m.* česačka, krample; —krämpler *m.* vybíječ vlny; —kraut *n.* vlnobýl; —pelz *m.* kožišina; —sack *m.* žok, měch na vlnu; —scherer *m.* střihač vlny; —schläger *m.* vlnotepec; čechral; —schur *f.* stříž; —spinnerei *f.* přádelna na vlnu; —streicher *m.* mykač vlny.

Wol-lust (M. -lüste u. -lüsten) *f.* rozkoš; chlipnosť; vilnosť; —lüstig rozkošný; chlipný, vilný; —lüstling *m.* rozkošník; chlipník, vilník; —lusttrunken *adj.* rozkoší opojen.

Woll-wurzel *f.* vlnka; —zeug *n.* vlnina, vlněná látka *v.* Wollenzeug.

Wo-mit *adv.* čím, čímž; —nach *adv.* dle čeho; (fragl.) po čem? —neben *adv.* vedle čeho.

Wonne (M. -n) *f.* slasť; —gefühl *n.* pocit slasti, slastiplný pocit; —monat *m.* květen; —tag *m.* den slastí, slastiplný den; —voll, wonnig slastný T., slastiplný.

Wootz *n.* (chem.) ocel indický, vuc T.

Wor-an *adv.* u čeho, po čem; —auf *adv.* na čem; nač; —aus *adv.* z čeho; —ein *adv.* več, do čeho.

Worf-eln, —en (Oekon.) váti, víti, převívati, opálati (obilí); —ler, —er *m.* opalač, převěvač; —schaufel *f.* věječka; —tenne *f.* mlat.

Wor-in *adv.* v čem, v kterém; -nach, —neben *v.* Wonach, Woneben.

Wort (-es, M. Worte u. Wörter) *n.* slovo; W. für W., von W. zu W. slovo od slova P.; slovo za slovem; ein W. gab das andere jedna řeč přivedla druhou; ein W. ein Mann slovo dělá muže, muž slovu stůj; mit freundlichen (schönen) Worten přívětivými (krásnými) slovy; das letzte Wort poslední slovo; einem das Wort geben (in einer Versammlung) slovo komu uděliti (dáti), k řeči koho připustiti.

Wort-abkürzung *f.* skrácení slov T.; —arm *adj.* chudý na slova; —bildung *f.* tvoření slov T.; —bildungslehre *f. v.* Formenlehre; —brechend, —brüchig slovorušný, slovolomný; —bruch *m.* nedržení slova, zrušení daného slova; —deutung *f.* výklad slova.

Wörtchen *n.* slovíčko.

Wörteln mit jmd. hádati se s kým, neshodnouti se s kým.

Wörterbuch (-es, M. —bücher) *n.* (gr. Lexikon) slovník.

Wort-erklärung *f.* vykládání, vyložení slov; —fänger, —fechter *m.* slovíčkář; —fängerei, —fechterei *f.* slovíčkářství; —fassung *f.* stavení n. kladení slov; —figuren *pl.* figury slovné T.; —folge *f.* slovosled T.; —forscher *m.* slovozpytec; —forschung *f.* slovozpyt, slovoskum; —fügung *f.* slovosklad; —führer *m.* mluvčí, prvomluvčí; —fuß *m.* stopa s ukončeným slovem, stopa z ukončeného slova T.; —gattung *f.* rod slov T.; —gefecht *n.*, —gezänk *n.* hádka, hašteření-se; —häscher *m.* slovíčkář; —kritik *f.* slovná kritika T.; —karg *adj.* nemluvný, na řeč skoupý; —kategorie *f.* část řeči T.; —klauber *m.* slovíčkář; —kunde *f.* slovoznalectví; —laut *m.* celé n. plné znění T., doslovné znění; W. des Gesetzes znění zákona P.

Wörtlich *adj.* slovný; doslovný; *adv.* slovně, doslovně, do slova; výslovně, ze jmena.

Wort-los bezeslovný; nemluvný; —räthsel *n.* slovní hádanka (hadačka) T.; —reich slovný T.; 2. mno-

homluvný, od řeči; —reichthum *m.* *v.* Wortvorrath; —schwall *m.* mluvnosť; —selig rádomluvný; —sinn *m.* (des Textes) znění slov T.; nach dem W. doslovně, jak slova (textu) znějí, vedle znění slov; —spiel *n.* hra ve slovích, slovní hra T., slovní hříčka; —stellung *f.* kladení n. pořádání slov T.; —streit *m.*, hádka (setkání-se slovy P.); —ton *m.* slovní (obyčejný) přízvuk T.; —verderber *m.* kazislov; —verdreher *m.* krutislov; —verdrehung *f.* překrucování n. převracení slov, natahování slov; —verstand *m.* smysl slova, rozum slova; —verzeichniß *n.* seznam slov; —vorrath *m.* bohatství slovné, hojnosť slovná T.; —zusammensetzung *f.* skládání n. složení slov T.

Wor-über *adv.* přes to; o čem; —unter pod čím, mezi čím.

Wo-von *adv.* o čem, o čemž, o němž; -vor před čím, před čímž, před nímž; —wider proti čemu, proti čemuž, proti němuž; —zu k čemu, nač.

Wrack *adj.* rozbitý; rozkotaný; w. werden rozkotati se; W. (-es, M. -e) *m. et n.* rozbitá loď, rozbitý koráb; *pl.* trosky lodní, rozbitiny.

Wucher (-s, ob. M.) *m.* lichva; W. treiben lichvařiti, něco na lichvu dávati P.; —blume *f.* koprtina; *Chrysanthemum*; —ei *f.* lichvářství, lichvení; —er *m.* lichvář P.; —geld *n.* lichvářské peníze; —gesetz, —patent *n.* zákon, patent o lichvě P.; —isch lichvářský, lichevní P.; —n lichviti; mh. bujniti, bujeti; bujně růsti; —ung *f.* bujení, bujnosť, zbytnosť, přílišnosť; (an Pflanzen) bujnota; —zinsen *pl.* úroky lichvářské P.

Wuchs (-es, ob. M.) *m.* vzrůst.

Wucht (ob. M.) *f.* tíže, převaha; svah; fig. pádnosť; —baum *m. v.* Hebebaum; —en mh. tížiti, vážiti; —ig tížný.

Wühl-en (in etw. 2c.) rýti, rýpati; fig. kutiti se, hrabati se; rýpati se v čem; —er *m.* rýpal; —pflug *m.* rozryvač (pluh). [kenice (v ledě).

Wuhne (M. -n) *f.* prohlubeň, o-

Wulgern *v.* Wälgern.

Wulst (-es, M. Wülste) *f.* otok, nadutina; (Bauk.) podhlavnice, podvalek T.; W. der Pilze (bot.) plachetka T.; věnec, okolek; —ig nadutý; —nadel *f.* návlečka.

Wund *adj.* raněný; ein Kind ist w. dítě je zpruzeno; w. werden zjitřiti se, objitřiti se; —e Stelle bolavé místo; zpruzenina, opruzení, oprudina; —arzneikunde *f.* hojičství P., ranhojičství (*st.* ranné lékařství); —arzt *m.* hojič P.; ranhojič; —balsam *m.* balsám na rány; —e (M. -en) *f.* rána; offene W. rána otevřená; fließende W. rána tekutá; —eisen *n.* želízko n. dlabátko ranhojičské; —enmal *n.* jizva, šrám.

Wunder (-s, unv. M.) *n.* div; zázrak; —bar *adj.* divný, podivný; zázračný; —baum *m.* *Ricinus* skočec; —blume *f.* nocenka, divokvět; —ding *n.* div, věc podivná, podivnosť; —geschichte *f.* podivný příběh; —groß ohromně veliký; —hold divomilý; —kind *n.* zázračné dítě; —lich *v.* Wunderbar; 2. svéhlavý; —lieb rozmilý, rozkošný; —macher, —mann *m. v.* Wunderthäter; —mächtig divomocný; —n sich (über etw.) diviti se, podiviti se čemu; es hat mich gewundert bylo mi divno, ku podivu; —sam divný, podivný; —schön překrásný, ku podivu krásný, divokrásný; —that *f.* div, zázrak, zázračný skutek; —thäter *m.* divotvorce; —thätig divotvorný; zázračný; —thier *n.* divozvěř, divoplod; —voll divůplný; —werk *n.* zázrak; —zeichen *n.* zázračné znamení.

Wund-essenz *f.* silivka (vodička) na rány; —fieber *n.* bolnička, hořečka od rány, hořečka raněných; —füßig bolonohý; —kleister *m.* spojidlo, spojovadlo; —kraut *n.* úročník; celík; —lefzen, —ränder *pl.* rty, kraje rány; —mal *n.* jizva, blizna; šrám, šlichta; —öffnung *f.* ústa rány, otvor rány; —pflaster *n.* flastr (přílep) na rány; —pulver *n.* prach n. prášek na rány; —reiben opruditi, zpruditi; odříti; —salbe *f.*

masť na rány; —spritze *f.* stříkačka ranhojičská.

Wunsch (-es, M. Wünsche) *m.* přání; žádosť; —art *f.* (gram.) žádací spůsob T.

Wünschbar žadatelný, žádoucí.

Wünschel-hut *m.* kouzelný klobouček; —reis *n.*, —ruthe *f.* kouzelný proutek.

Wünsch-en einem etw. přáti komu něčeho; žádati si (čeho); —enswerth žádoucí.

Würd-e (M. -en) *f.* důstojnosť, důstojenství P.T.; (subj.) důstojnictví P.; vážnosť, hodnosť; Euer —en Vaše Důstojnosť; —enträger *m.* hodnosta, hodnostník, hodnostář; (důstojník P.); —evoll důstojný, vážný; -e Sprache důstojná mluva T.

Würdig důstojný; (einer Sache w.) hodný čeho; preisw. hoden ceny: —en einen za hodna uznati koho; etw. w. ceniti, oceniti; —keit *f.* hodnosť, důstojnosť; —ung *f.* ocenění, uznání něčeho.

Wurf (-es, M. Würfe) *m.* vrh, vrhnutí, vržení, hod, hození (T.), metnutí; zmít; (v. Kanonen) výstřel, výpal; einem in den W. kommen přijíti komu na ránu, na harc; W. d. Wildschweine *v.* Rüssel.

Wurf-angel *f.* provazce; —anker *m.* vržná kotev, hazecí kotev; —beil *n.* hazecí sekera, švejcarka; —bewegung *f.* (mech.) hnutí hozením, z hodu n. hodem (učiněné) T.

Würfel (-s, unv. M.) *m.* kostka; krychle T.; mit —n spielen hráti v kostky; am Säulenstuhle rohatka T.; —becher *m.*, —gefäß *n.* vrhavka; —bein *n.* kosť krychelná T.; —bret *n.* vržnice; —figur, —form *f.* šestibok; —förmig kostečný, kostkovitý; wie —fünfe gestaltet cinkovatý; —ig kostkovaný; —macher *m.* kostkář; —meile *f.* kostková n. kostečná míle; —n *mh.* v kostky hráti; kostkovati, na kostky kropiti; —schuh *m.* kostkový n. kostečný střevíc; —spiel *n.* hra v kostky; —spieler *m.* kostkář; —stein *m.* kostka; —zoll *m.* kostkový n. kostečný palec.

Wurf-erde *f.* vyházená země; —garn *n.* čeřen, smyk, sak; —geräth *n.* hazecí nářadí; —gerüst *n.* hazečka, hazedlo; —geschoß *n.* šíp; —geschütz, —gewehr *n.* metadlo; —höhe *f.* (mech.) výška hození n. hodu T.

Würfler *m.* kostkář.

Würfling *m.* nový roj.

Wurf-linie *f.* (math.) průhodnice, čára vrhová T.; —maschine *f.* velký prak; —netz *n. v.* Wurfgarn; —pfeil *m.* šíp ruční, šíp hazecí; —platz *m.* haziště; —riemen *m.* dlužec (u sokola); —säemaschine *f.* hazecí rozsevadlo; —schaufel *f.* vějka, věječka; —scheibe *f.* terč; —schlinge *f.* polapka, lapák, osidlo; —schütz *m.* metec; —schwengel *m.* samostříl; —speer, —spieß *m.* hazecí kopí; —weise *adv.* hodmo; —weite *f.* dálka hodu T.; domítavosť; —ziel *m.* meta.

Würg-eisen *n.* škrtidlo; —en dusiti, zadusiti, rdousiti, zardousiti, škrtiti, dáviti; eine Speise w. hltati jídlo; sich w. dusiti se; —engel *m.* anděl zhoubce; —er *m.* dávič, dusitel, škrtitel; (Vogel) *Lanius* ťuhýk, masák, masojídek; —zeug *n.* dávidlo, dusidlo, škrtidlo.

Wurm (-es, M. Würmer) *m.* červ T.; (Pferdekrkht.) myš, živý vlas, zmyšení koně; W. am Finger vidlák, bolák, pajeď, zánehtice; W. im Weizen rolák; —arzt *m.* olejkář, dryáčník; —en *mh.* jako červ se plaziti; fig. hrýzti, hnísti.

Würmen červův hledati.

Wurm-frass *m.* červotočina; —fräßig, —ig červivý, červotočivý; —gehäuse *n.* červiště; —krank *adj.* červivý, škrkavičnatý, hlístivý; -heit -osť; —loch *n.* díra od červů provrtaná; —mehl *n.*, —stich *m.* červotoč, červotočina; —nest *n.* červoviště; —same *m.* citvarové semínko, hlístí semínko, škrkavčí semínko; —stichig červivý, červotočivý; —züngler *pl.* tenkojazyčníci (zool.) T.

Wurst (M. Würste) *f.* jitrnka, jitrnice, jelito; bachor; (ein Wa-

gen) okročka; okroč; (Faschinenb.) šlahoun T.; -bank f. (Bauk.) kozlík T.

Würstel n. uzenka, uzená jitrnička; —mann, —macher m. jitrničkář, uzenkář.

Wurst-fülle f. nádivka do jitrnic; —gift n. jed jitrničný; —hölzchen n. nandavačka, nacpávka; —schlitten m. saně okročné; —speiler m., —spieß m. špička, špejl; —suppe f. polívka z jitrnic, úvarová polívka; —wagen m. okročka; —zwinger m. (Bauk.) svěradlo T.

Wurz f. v. Wurzel.

Würz-apfel m. kořenáč; —büchse f. kořenka; —e f. koření; neue W. nové koření, chuť; W. (b. Bräuer) předky; mladinky pl., sladké pivo; gehopfte W. chmelovaná mladinka.

Wurzel (M. -n) f. (bot., grm., math.) *radix* kořen P.T.; —n pl. koření *coll.*; W. schlagen kořeny pouštěti P.; —artig kořenovitý; —begriff m. (grm.) původní pojem kořene T.; —bildung f. tvoření kořenův T.; —blatt n. (bot.) list kořenový, list nadkořenný T.; —exponent m. (math.) udavatel n. dobyvatel kořene; —factor m. (math.) činitel kořenový T.; —faser f. (bot.) mrcas T.; —form f. kořenová forma T.; —forscher m. kořenozpytec; —frau f. kořenářka; —gewächs n. kořenina, kořenitá rostlina; —größe f. (math.) veličina kořenová, veličina kořene T.; —haare pl. (bot.) vlášeníčka T.; —haft kořenatý, kořenný T.; —hals m. (bot.) krk T.; —holz n. dříví od kořene, kořenové dříví; —laut m. kořenová hláska T.; —mann m. kořenář; —n mh. kořeniti se, kořeny pouštěti; (wdm.) v. Dachse kořenů hledati; —reich adj. kořenatý; —sprosse f. (bot.) poběh, odprysk T.; —stock m. (bot.) oddenék; babka T.; —sylbe f. kořenová slabika T.; —torf m. rašelina kořenitá; —wort n. slovo kořenné, s. základní; —zeichen n., —zeiger m. (math.) znaménko odmocněné, odmocnítko, kořenítko T.; —ziehung f. (math.) odmocňování, dobývání kořene T.

Wurzen mh. v. Wurzeln.

Würz-en (eine Speise) kořeniti, okořeniti; —geruch m. vůně z koření, vůně kořenná; —haft kořený, kořenatý; —händler m. kořenář; —ig kořenný; —krämer m. kořenář; kramář s kořením; —ling m. kořenil; —mittel n. kořenidlo, koření; —nagel m., —nägelein n., —nelke f. hřebíček; —schachtel f. kořenka; —trog m. stírací káď (v pivováře); —ung f. (eines Gerichtes) úprava; —weihe f. svěcení koření; 2 svátek panny Marie kořenné n. zelené (15. srpna); —wein m. kořeněné víno, kořeňák.

Wusch (-es, M. -e) m. chumáč.

Wuschen mh. šustnouti se; upláchnouti.

Wust (-es, obh. M.) m. halda, spousta; chumel; neřád, smeti.

Wüst *adj.* pustý; fig. zpustlý; —es Feld, —acker m. úhor, příloh, úlehlí, lado; —e (M. -en) f. poušť P., pustina, pustotina, (pusta); zadní kejta, kus od ocasu; —en mh. plýtvati čím; *act.* pleniti, kaziti; —enei f. v. Wüste; —ensand m. pustinský písek; —heit f. pustosť, pustota.

Wustig neřádný.

Wüst-ling m. rozpustilec, zpustlec, prostopášník, zhejralec; —ung f. v. Wüstacker.

Wuth (obh. M.) f. vztek, vzteklosť T., vzteklota, běsnosť (P.), běsnota, zběsnělosť; in W. bringen rozvztekliti, rozlítiti někoho; in W. gerathen rozvztekliti se; vor W. schäumen vztekem soptiti; —ausruf m. vzteklý výkřik; —beere f. rulík *Belladonna*.

Wüth-en mh. vztekati se, běsniti se; —end vzteklý, povzteklý, rozvzteklený, poběsnělý; —er, —erich m. zuřivec; —ig vzteklý; —iges Thier vzteklé n. běsné zvíře P.

Wuth-kirsche f. v. Tollkirsche; —kranker pominulec.

Wüthling m. v. Wütherich.

Wuth-schierling m. bolehlav; —schnaubend vztekem sršící n. soptící.

X.

Xanth-in *m.* (*n.*) (gr.) (chem.) xantin T.; žluť mořenová; —ium *n.* (bot.) řepeň; —ogensäure, —onsäure *f.* kyselina xantonová T.; —onsaure Salze *pl.* xantonany T.; —oxylon *n.* žlutodrv.

Xen-ion (M. -ien) *n.* (gr.) příhostinky *pl.*; —odochium *n.* hostinec; —omanie *f.* cizobažnosť; —osis *f.* odcizení.

Xeranth-emum *n.* (gr.) (bot.) suchokvět, slaměnice; —oma *n.*, —osis *f.* (med.) vyschlosť.

Xerotisch (gr.) vysušovací, sušivý.

Xyloglyptik *f.* (gr.) dřevořezectví.

Xylograph (-en, M. -en) *m.* (gr.) dřevoryjec; —ie *f.* dřevoryjectví; —isch dřevoryjecký, dřevorytební.

Xylo-idin *n.* (gr.) (chem) xyloidin, dřevovina; —latria *f.* ctění dřevěných sošek; —*phaga pl.* drvožraví (hmyzi) T.; —pia *f.* hořkodřevník.

Y.

Yamswurzel *f.* jam.

Ymer *m.* (myth.) praobr.

Yttererde *f.* kysličník yternatý T.

Yttertantal *m.* rovnorazec.

Yttrium *n.* ytřík T., hytřík; —oxyd *n.* kysličník yternatý T.

Yucca *f.* vláknatka, yuka (bot.).

Yunx *f.* krutihlav (pták).

Z.

Romanische Wörter suche man unter — Romanská slova buďtež hledána pod

C. **C.**

Zabbelig, sabbelig uslintaný.

Zabel (-s, unv. M.) *n.* vrhcabnice.

Zackbretchen *n.* zoubce *pl.*

Zäckchen *n.* zoubek, vroubek.

Zack-eisen *n.* zubátko; —en *verb.* zoubkovati; gezackt klikatý.

Zacken *m.* řez, výřezek, výstřižek; am Lichte steklina; an den Zähnen hrot T.; an der Mauer zuby, zoubky T.; von Eis *v.* Eiszacken; —mauer *f.* zoubkovaná zeď T.

Zackig zoubkovatý, vroubkovatý, vroubkovaný, pilovaný; vidličnatý.

Zaffra *f.* (chem.) cafra T.

Zagel *m. v.* Schweif, Wipfel.

Zag-en mh. srdce tratiti, srdcem klesnouti; —er *m.* nesmělec, bázlivec; —haft bázlivý; nesmělý; —haftigkeit, —heit *f.* nesmělosť.

Zäh, —e *adj.* tuhý; táhlý, lepký, vláčný; houževný, houževnatý, skrblý, skoupý; —e *f.*, —heit, —igkeit *f.* tuhosť, táhlosť, houževnosť.

Zahl (M. -en) *f.* číslo P.T.; (Anzahl) počet P.T.; die Zahl der Competenten angeben udati kolik jest uchazečův P.; (b. Spinner.) ein Z. Garn čteník; (b. Fischer) chobot; —adverb *n.* číselné příslovce T.; —amt *n.* výplatný úřad, výplatna P.; —bar výplatný, splatný, záplatný, platebný P.T.; es ist z. má se platiti, má se vyplatiti; —barkeit *f.* výplatnosť, splatnosť, záplatnosť, platebnosť P.T.; —bret, Zählbret *n.* deska n. prkýnko na placení.

Zahlen (einem) platiti, zaplatiti

komu co, zač, od čeho (plátce býti někomu) P.T.; eine Schuld, eine Strafe z. platiti dluh, pokutu P.; für eine Arbeit, für einen Dienst z. platiti práci, za práci, od práce, platiti službu, za službu, od posloužení P.; für eine Gelegenheit, für einen Weg z. platiti od příležitosti, od cesty P.; bar z. platiti n. zaplatiti hotovými P.

Zählen počítati; (sčísti, sčítati něco P.T.); einen unter seine Freunde z. pokládati někoho za svého přítele; auf etw. z. spolehati se nač.

Zahlen-listen *pl.* přehledy číselné T.; —lotterie *f.* loterie číselná T.; —maß *n.* (math.) čísloměra, míra číselná T.; —ordnung *f.* (fortlaufende) řad čísel pořád jdoucích, čísla pořád jdoucí P.; —reihe *f.* (math.) řada čísel, číslořadí T.; —system *n.* soustava číselná P.T.; —verhältniß *n.* poměr číselný T.

Zahler *m.* platitel, plátce P.T.

Zähler *m.* čítatel T., počítatel, sčítatel; početník, číslovník.

Zahl-fähig *v.* Zahlungsfähig; —figur *f.* číslo, číslice; —geld *n.* výplatné.

Zähl-geld *n.* početné (, ého *n.*) P.; —ig číselný.

Zahl-los bez počtu, nesčíslný; —meister *m.* výplatce, výplatník; —reich *adj.* četný; mnohočetný, u velikém počtu, mnozí T.; sehr z. velmi mnozí, přemnozí T.; —system *n.* *v.* Zahlensystem; —tag *m.* *v.* Zahlungstag; —tisch *m.* stůl na placení, stůl výplatní; —ung *f.* placení, zaplacení, plat, platba P. T.; Z. binnen 24 Stunden placení ve 24 hodinách P.; baare Z. placení hotovými.

Zahlungsanweisung *f.* platební poukázka, (ukázka na plat P.T.).

Zählungsart *f.* (math.) spůsob vypočítání, spůsob počítání, vyčítání, spůsob vyčítací T.

Zahlungs-auflage *f.* nařízené n. uložené placení n. zaplacení; -auftrag *m.* platební rozkaz; rozkaz zaplacen —bogen *m.* arch platební, arch výplatní P.; —document *n.* listina na placení, listina platební P.; —fähig kdo je s plat, kdo je s to aby platil; kdo někomu platiti může; spůsobný ku placení, k zaplacení P.T.; *v.* Zahlbar; —fähigkeit *f.* spůsobnosť k zaplacení, možnosť placení T.; —frist *f.* lhůta ku placení, lhůta platební P.T.; —mittel *n.* prostředky ku placení, prostředky platební P.; (platidlo, plativo) T.; —ort *m.* místo ku placení, místo platby P.; —regreß *m.* postih placení, postih platební P.; —rest *m.* nedoplatek T.; —schein *m.* list p[la]tební P.; (Auszahlungs-) výplatní lis[t] P.T.; —summe *f.* suma platu, suma placení, suma platebná P.T.; —tag *m.* den ku placení, den platby P., den výplaty; —termin *m.* *v.* Zahlungsfrist; —überweisung *f.* odkázání platu (od někoho k někomu); —unfähig, —unvermögend (insolvent) neplatebny, kdo není s to, by platil, kdo někomu platiti nemůže, nedostatečný n. nespůsobilý ku placení n. zaplacení P.; —unfähigkeit, —unvermögenheit *f.* (Insolvenz) neplatebnosť, nemožnosť by někdo platil, nemožnosť placení, nespůsobilosť k placení P.; —vermögenheit *f.* spůsobilosť ku placení; možnosť by někdo platil, m. placení P.; —verpflichtung *f.* povinnosť ku placení, povinnosť platiti T., platební závazek; —woche *f.* týden platební P.; —zeit *f.* čas placení, čas ku placení, čas platební P.T., č. výplaty; ohne Z. ausgestellter Wechsel směnka daná bez položení platebního času, bez položení času platby P.T.

Zahlverhältniss *n.* číselný poměr, číslo T.

Zählvorrichtung *f.* (mech.) čítatel T.

Zahl-werth *m.* (der Buchstaben) hodnota číselná T.; —woche *f.* *v.* Zahlungswoche; —wort *n.* (grm.) *Numerale* číselné slovo, číslovka T.; —zeichen *n.* číselné znamení T.; *v.* Ziffer.

Zahm *adj.* krotký, pitomý; —e Sohle německý podšev; —en krotnouti, zkrotnouti, ochočiti se.

Zähm-en (ein Thier) krotiti, zkrotiti; fig. na uzdě držeti; —er *m.* krotitel; —ung *f.* krocení.

Zahn (-es, M. Zähne) *m.* zub; hohler Z. děravý n. vykotlený n. vyžraný zub; Z. (mech.) zub, palec T.; Z. am Rade *pl.* zuby, palce u kola; Zähne einer Mauer zuby T.; bis an die Zähne bewaffnet až po zuby ozbrojený; —alveole *f.* zubní lůžko; —arzt *m.* zubní lékař P., lékař zubův; —beleg *m.* nasedlina na zubích; —blecker *m.* ošklíbálek; zuboškleb; —bräune *f.* (med.) zánět dásní, mázdřivka dásní; -brecher *m.* zubotrh; —breite *f.* šířka zubu T.; —bürste *f.* kartáček na zuby T.; —dicke *f.* tloušťka zubu T.; —eisen *n.* želízko na zuby; 2. želízko zubaté.

Zähn-eknirschen *n.* skřipot zubův; —eln zoubkovati něco; mh. zoubky dostávati; —en zubatiti, zuby dělati.

Zahn-entzündung *f.* zánět zubin, zánět dásní, střílení v zubech; —fach *n.* zubnice; —fistel *f.* zubní píštěl; —flanke *f.* (mech.) *v.* Zahnseite; —fleisch *n.* dáseň, dásně; —fleischgeschwulst *f.* pojed, nálevka na dásni; —fletschen *n.* ošklíbání; —fletschend šklebivý; —fletschler *m.* ošklebа, ošklíbač; —hammer *m.* zubčák; —hobel *m.* zubovník, zubák; —höhe *f.* délka n. výška zubu T.; —höhle *f.* kotlina, štěrbina v zubu; jamka zubní; —ig, zähnig zubatý T.; —keil *m.* zubní klínek; —kitt *m.* těsto pro zuby; —klappern *n.* jektání zuby; —knirschen *n.* skřípění zubův; —kopf *m.*, —krone *f.* koruna, hlava zubu T.; —kraut *n.* *Lathraea* podbílek, babí zub; —länge *f.* *v.* Zahnhöhe; —laut *m.* zubní hláska, zubní souhláska, zubnice T.; —lehre *f.* zubosloví; —leiden *n.* *v.* Zahnschmerz; —los bezzubý; —lücke *f.* mezizubí T. (zubní lůžko, štěrbina); —mittel *n.* prostředek pro zuby, lék na zuby; —pasta, —plombe *f.* těsto pro zuby, těsto zubní; —pulver *n.* prášek na zuby, prášek zubní; —rad *n.* kolo zubaté T.; —räderwerk *n.* kolostroj zubatý T.; —reinigend zuby čistící, zubočistný; —reinigung *f.* čištění n. očištění zubův; —schmelz *m.* sklenina zubní, sklenina zubu T.; —schmerz *m.* bolení zubův, stříl, ústřel; —schmied *m.* *v.* Zainschmied; —schnäbler *pl.* zejkozobci T.; —seite *f.* bok n. strana zubu T.; —stange *f.* (mech.) hřeben T.; —stärke *f.* *v.* Zahndicke; —stein *m.* zvápnělina zubu; —stirn *f.* (mech.) čelo zubu; —stocher *m.* parátko, dloubátko na zuby; —wackeln *n.* viklání, viklavosť zubův; —weh *n.* *v.* Zahnschmerz; —wölbung *f.* okrouhlosť zubův T.; —wurz, —wurzel *f.* *v.* Zahnkraut; —zange klíšťky na zuby.

Zähre (M. -n) *f.* slza, slze.

Zain (-es, M. -e) *m.* cán V., žerď, hůl kovová; 2. prut na obruč; 3. nůška; 4. hranice (dříví), hromada; —eisen *n.* cánovka; —en (das Eisen) cánovati; —er, —schmied *m.* cánař. **Zake** *f.* cáp (beran).

Zäkel-fell *n.* capí kůže, capina, capovina; —wolle *f.* capí vlna.

Zaken *m.* *v.* Zacken.

Zambo (M. -s, od. Zamben) *m.* (span.) zambo, potomek černocha a amerikána.

Zambonische Säule (phys.) sloup zambonský T. [pelník.

Zampel *m.* cuple; —stuhl *m.* cu-

Zange (M. -n) *f.* kleště; 2. chrup, chrupadlo.

Zängeln klíšťkami n. do klíštěk vzíti.

Zangen-bret *n.* (b. Tischler) přírožec; —griffe *pl.* kleštiny; —käfer *m.* škvor, uchavec; —löffel *m.* kleština; —stück *n.* (Bauk.) jazyk T.; —werk *n.* kleštitá hradba (ozubník).

Zank (-es, oh. M.) *m.* váda, sváda, svár, hašteření; —apfel *m.* příčina vády; —eisen *n.* taháček; —en mh. (über eine Sache mit einem) hašteřiti se, vaditi se, křičeti se.

Zänker *m.* vadič, vadil, hašteřil; —ei *f.* hašteření.

Zank-gierig, zänkisch vadivý, svárlivý, hašteřivý, škorpivý; —stifter *m.* svárlivec; —sucht *f.* hašteřivosť;

Zäpfchen *n.* (am Gaumen *etc.*) čípek, jazýček; —bräune, —entzündung *f.* zánět čípku, spadení čípku, spadlý čípek.

Zapfen (-s, unv. M.) *m.* čep T.; zátka; (Baumz.) šiška, šuta; Z. an der Hammerhülse pupek T.

Zapfen *verb.* točiti (pivo); 2. (Zimmerm.) čepovati T., začepovati.

Zapfen-baum *m.* šiškovník; *pl.* —bäume sosnovité T.; —bier *n.* podčepky, podčepní pivo; —birn *f.* pasovka, kuželitá hruška; —bohrer *m.* čepovník; —deckel *m.* (mech.) příklop T.; —förmig šiškovitý; -geld *n.* počepné, čepovné, posudné, ého *n.*; —gerüst *n.* zhlaví; vázání, vazba u rybníka; —gestell *n.* hranice; —hahn *m.* čepovní kohoutek; -haus *n.* kaberna; —holz *n.* zhlaví; 2. chlapina; —kasten *m.* (im Teiche) vazba; —kloß *m.* hlavnice; —kraut *n.* čípková bylina, čípek; babí jahoda; —lager *n.* zhlaví, čepovice T.; -loch *n.* dlab, zádlab; čepová díra, čepnice T.; —pfanne *f.* čepová pánvice, čepovnice; —rand *m.* zášije; —ring *m.* (mech.) zděř u čepu T.; —schildchen *n.* der Schafthalme (bot.) nožka T.; —streich *m.* (mil.) (fr. *Retrait*) návrat (večerní bubnování n. troubení k návratu vojska); —unterlage *f.* zhlaví; —wein *m.* stočky, výtočky, slevky *pl.*

Zapf-er *m.* točič; —holz *n.* chlapina; —loch *n.* výpust.

Zapp-eln mh. třepati se, třepetati se, capati (nohama); drkotati se, teteliti se; —ler *m.* třepetálek.

Zar (-s u. -en, M. -en) (Kaiser von Rußland) *m.* cář, car (císař).

Zarg-e (M. -en) *f.* okolek, okrajek, obalek; Z. der Geige loubky (*dem.* v. lub); Z. eines Fasses útor; einer Schachtel lub, kadlub; Z. d. Mühlstein lub T.; Bauk. (Seitenbalken der Stiege) stupnice; --enzieher *m.* *v.* Kimmhobel.

Zart *adj.* útlý; něžný T.; citlivý; tenký; —e Farbe útlá barva; —e Jugend útlé mládí; —en Leibes útlotělý. **Zärte** *f.* *v.* Zartheit.

Zärtel-kind *n.* mazánek; —n *v.* Verzärteln; —woche *f.* líbánky, líbáčky. **Zärten** útliti, zútliti.

Zart-fühlend jemnocitný, něžnocitný; —gefühl *n.* jemnocit; fig. nedůtklivosť; --heit *f.* útlosť, jemnosť, něžnosť (něha).

Zärt-lich *v.* Zart; milostný, laskavý, zmilelý; —ling (-es, M. -e) *m.* mazánek, mazlíček; rozkošník.

Zartsinnig jemnosmyslný.

Zaser, —ig *v.* Faser, faserig.

Zaspel *f.* (20 Gebinde) čteník (míra na přízi) *v.* Haspel.

Zauber (-s, unv. M.) *m.* kouzlo T.; *pl.* kouzla, čáry; čarování; —bann *m.* zakletí; —bau *m.* čarostavba; —becher *m.* (phys.) čarovný n. kouzelný koflík n. pohár T.; —buch *n.* kouzelná kniha, černá k.; —ei *f.* kouzelnictví; čarování, čáry *pl.*; —er *m.* čaroděj, kouzelník, černokněžník; —flöte *f.* kouzelná fletna; —gebilde, —geschöpf *n.* čarotvar; —haft kouzelný T., čarovný, čarodějný; —kraut *n.* čarovník, černokvět; —kunst *f.* *v.* Zauberei; —laterne *f.* (phys.) kouzelná svítilna T.; —mittel *n.* kouzlo, kouzla, čáry *pl.*

Zaubern mh. kouzliti, okouzliti, čarovati.

Zaubernd čarovný, čarodějný.

Zauber-oper *f.* kouzelná opera T.; —perspective *f.* (phys.) dalekohled kouzelný T.; —rüthchen *n.*, —ruthe *f.* čarovný proutek, kouzelný proutek, čaroproutek; —schleier *m.* čarovný závoj; —spiel *n.* kouzelná hra T., čarovná hra, čarohra; —spruch *m.* kouzelná slova; —stab *m.* kouzelná hůl; —stock *m.* bušmanda, ručvanda; —strauch *m.* kouzelice; —trank *m.* nápoj čarovný; —trichter *m.* nalevák kouzelný T.; —voll kouzelný T.; —welt *f.* čarovný svět.

Zauder-er *m.* louda, loudavec, váhavec; —haft váhavý, loudavý, meškavý, prodlévavý; liknavý; -haftigkeit, —lichkeit *f.* liknavosť; —in *f.* louda, loudalka; —n *v.* Zögern.

Zaum (-es, M. Zäume) *m.* uzda, (úzda), udidlo.

Zäumen uzdu dáti, v uzdu pojíti, uzditi.

Zaum-gebiss *n.* udidlo; —geld

n. chomoutné, uzdné; —los bezuzdný; —zeug *n.* (čir.) schlípek.

Zaun (-es, Mz. Zäune) *m.* plot; oplotek; —blume, —glocke, —lilie *f.* *Anthericum* bělozářka, plotnice; —bobrer *m.* plotník. [diti, oplotiti.

Zäunen plotem obehnati, ohra-

Zaun-gerte *f.* prut do plotu *v.* Zaunruthe; —kirsche *f.* zimolez; —könig *m.* střízlík; —lilie *v.* Zaunblume, Graslilie; —macher *m.* plotař; —pfahl *m.* kůl do plotu; kůl z plotu; ein Wink mit dem Z. fig. pokynutí klackem; —rebe *f.* lilek sladkohořký, potměchuť, psí víno; —rübe *f.* posed, osech; —ruthe *f.* plestev; —stecken *m.* *v.* Zaunpfahl; —thüre *f.* lísa; —weide *f.* vrba plotní; —winde *f.* svlačec.

Zausen drchati, rváti; einen an den Haaren z. za pačesy vzíti koho, vytřepati, vykrákati komu.

Zea *f.* špalda (bot.); *Z. Mais* kukuřice.

Zebra *n.* (span.) (zool.) zebra.

Zebu (-s, Mz. -s) *m.* (zool.) bůvol indický, tur hrbolatý.

Zechbruder *m.* hodovník, kvasovník, piják, spolupiják.

Zech-e (Mz. -en) *f.* cech, pořádek P.; (mont.) cecha P., řad, řada; (Auslagen für Essen und Trinken) řad P.; *coll.* pijáctvo; —en mh. chmeliti, čbánky dusiti, popíjeti.

Zechen-eisen *n.* znamenadlo; —haus *n.* baňský dům; —meister *m.* baňský.

Zecher *m.* *v.* Zechbruder. [kát.

Zechine *f.* (it.) cechin, vlaský du-

Zech-lustig pijácký; —meister *m.* cechmistr, starší cechu, představený pořádku; 2. přední piják. [(zool.).

Zecke (Mz. -n) *f.* klíště *Ixodes*

Zecken trhati, škubati, tahati.

Zediren *v.* Cediren.

Zehe (Mz. -en) *f.* prst u nohy; bei Thieren pazour.

Zehend *n.* *v.* Zehent.

Zehengänger *pl. m.* (zool.) prstochodci T.

Zehent *n.* desetina; deset; Z. *m.* desátek (*sl.* dežma) P.; Z. zahlen desátek dávati, odváděti (*sl.* dežmovati) P.; —amt *n.* desátečný úřad; —bar povinný desátkem, desátečný P.; —barkeit *f.* desátečnosť P.; —berechtigt kdo má právo bráti desátek P.; —berechtigung *f.* právo k braní desátku P.; —frohne *f.* robota desátečná P.; —garbe *f.* desátý snop, snop desátkový; —gelder *pl.* desátečné, plat desátečný P.; —herr *m.* pán desátku P.

Zehenthiere *pl.* prstnatí ssavci T.

Zehent-hold, —mann *m.* desátečník P.; —pflicht *f.* povinnosť desátečná, povinnosť k dávání desátku P.; —pflichtig kdo povinen jest dávati desátek, povinný desátkem, desátečný P.; -es Grundstück pozemnosť z kteréž náleží dávati desátek, pozemnosť desátkem povinná, pozemnosť desátečná P.; —recht *n.* právo desátečné, právo k desátku P.; —register *n.* registřík desátečný, seznam desátku.

Zehn *num.* deset.

Zehner *m.* desítka T.; (Münze) desítník T.; (10 fl. Banknote) desítka T.; —lei desaterý; —system *n.* (math.) soustava desetní n. desítková T.

Zehn-fach, —fältig desateronásobný T.; —herr *m.* decemvir, desítipán (desátník); —jährig desítiletý; —kreuzerstück *n.* desítník; —mal desetkrát; —pfündig desítiliberní; —tausend *num.* deset tisíc; das Z. desítka tisícová T.; —tausendtel *n.* (math.) desítitisícina T.

Zehnt-e (ddd.) desátý; —e *m.* *v.* Zehent; —el *n.* desetina, desítina; —en desátek bráti; desátek dávati; —er *num.* desátý; Z. *m.* desátník, desetinník; —halb *num.* půl desáta.

Zehnzählig desátný, desítečný.

Zehr-en mh. tráviti P.; 2. utratiti, utráceti P.; sich z. žráti se, trápiti se; —er *m.* útratce; —fieber *n.* suchá zimnice, mořivá zimnice; jmd. —frei halten vydržovati koho, platiti za někoho; —geld *n.*, —pfennig *m.* stravné; útratné P.; —ung *f.* strava P.; (Auslagen für die Kost) útrata P.

Zehrungs-gebühr *f.*, —geld *n.*

stravné P., potravné (ého); —kosten škody útratné, útraty *pl.* T.; výlohy za stravu P.; Z. machen protráviti něco P.

Zehrvorrath *m.* špíže, zásoby *pl.*

Zeichen (=s, unv. M.) *n.* znamení, známka P., znaménko T., znak, poznak T.; Uibergabe durch Z. odevzdání prostředkem znamení P.; —bret *n.* rýsovací n. kreslicí deska; —buch *n.* kniha rýsovací T., kniha kreslicí; —deuter *m.* vykladač znamení; hvězdopravec; —feder *f.* *v.* Reißfeder; —instrument *n.* rýsovní n. rýsovací náčiní; rýsovací stroj T.; —kreide *f.* rýsovní, černá křída; —kunst *f.* kreslitelství, rýsovatelství; rýsovnictví T.; —lehre *f.* znakouka; vyučování v kreslení, v rýsování T.; —meister *m.* učitel kreslení T.; —papier *n.* rýsovací n. rýsovní papír T.; —schule *f.* rýsovací n. kreslicí škola T.; kreslírna, rýsovna; —setzung *f.* rozpunktování, rozdělování; —sprache *f.* řeč prostředkem znamení P.; —stab *m.* (geom.) žerď, kolík, roubík T.; —tisch *m.* (geom.) stůl rýsovní n. rýsovací T.; —tüchel *n.* vyšívanka.

Zeichn-en kresliti P., rýsovati T.; 2. znamenati, zazn., poznamenati; 3. (unterschreiben) podepsati se, podpisovati se v něčem P.T.; —er *m.* kreslič, -tel, rýsovatel, rýsovník T.; —ung *f.* kreslení P., rýsování; (das Gezeichnete) výkres P.T.; rys T.; topographische Z. výkres místopisný P.; historische Z. výkres historický T.

Zeichnungs-fläche *f.* (geom.) plocha nákresná T.; —locale *n.*,—saal *m.*, —schule *f.* kreslírna, rýsovna.

Zeidel-bär *m.* brtník (medvěd); —gabel *f.* vidlička na med; —meister *m.* včelař; —messer *n.* podřezavací nůž; —n mh. vybírati med, přehlížeti, podbírati, podmetati, podřezávati včely; —recht *n.* právo brtnické; —weide *f.* pastva včel; —zins *m.* včelné. [včel, brtník.

Zeidler *m.* včelař, podřezavač

Zeige-finger *m.* ukazovací prst, ukazováček, ukazovatel.

Zeig-en (einem etw., auf etw.) ukázati, okázati; fig. dokázati; —endes (hinweisendes) Fürwort ukazovací zájmeno (náměstka n. místojmeno).

Zeiger *m.* (Person) ukazač, ukazatel; ukazovatel; *v.* Zeigefinger; Z. an der Uhr ručička, ukazovadlo; Z. an der Sonnenuhr jazýček; Z. an Quadranten běhoun; Z. im Buche ukazadlo, ukazovatel T.; —stange *f.* ručička; —uhr *f.* ukazovací hodiny; —wage *f.* (mech.) váha s ukazovatelem T. [jmeno (T.).

Zeigewort *n.* zájmeno, místo-

Zeihen jmd. einer Sache stíhati koho čím, viniti koho z čeho, nařikati koho čím n. v čem P.

Zeil-e (M. =en) *f.* řada, řádka, řádek; ulice, středa; —en řaditi, do řádky klásti.

Zeilen-distanz *f.* řadová mezera; —maß *n.* ukazovačka T.

Zeilsemmel *f.* pletenka.

Zeischen *n.* malý čížek.

Zeisel-bär *m.* *v.* Zeidelbär; —wagen *m.* plachetný vozík, -ná bryčka, mačice.

Zeisig (=es, M. =e) *m.* čížek; ein loser Z. dobrá kopa, pěkný ptáček, kvítek; --grün *adj.* čížkový, zelený jako čížek; —weibchen *n.* čížovka.

Zeiland (=es, oh. M.) *m.* (*n.*) lýkovec *Daphne*.

Zeit (M. =en) *f.* čas P.; (Frist) lhůta P.; (kaufm.) úvěr T.; von Z. zu Z. čas od času P.; auf eine Z. lang na čas P.; bei —en v čas P.; seiner Z. svým časem, za času; ich habe keine Z. nemám kdy, nemám času; welche Z. ist es? kolik je hodin?

Zeit-ablauf *m.* projití, prodlení, vypršení času P.; —abschnitt *m.* občas, občasí P.; Z. des Erscheinens eines Journals občasí ve kterém vychází časopis P.; —alter *n.* věk P.T.; —angabe *f.* dání, vročení T.; —bestimmung *f.* ustanovení, položení času P.; určeni času T.; —bezeichnung *f.* znamenání času T.; —dauer *f.* trvání T., prodlení času P.; —eintheilung *f.* rozdělení času

T.; —element n. (mech.) prvek časový T.; —folge f. posloupnosť času P.; —form f. (grm.) čas T.; —forscher m. časozpytec; —frist f. čas, lhůta P.; (—dauer) prodlení času P.; postupnosť T.; in der Z. (nacheinander) postupně, pořadem T.; —geist m. duch času, smýšlení času P.; —gemäß adv. dle času, na čase, dle potřeby času; času přiměřený P.; —genoß m. současný, současník; souvěký P.T.; vrstevník; —gleichung f. (astr.) rovnice času T.; —größe f. (math.) veličina časová T.; —hammel m. zubák; —her adv. od té doby.

Zeitig nynější; zralý, uzralý, dozralý; raný, roučí, časný; z. aufstehen časně vstáti; —en zráti, uzráti, dozráti.

Zeit-kuh f. jalovice; —kunde f. časověda, časozpyt (T.); —lang adv. na čas, na chvíli, dávno; —lauf m. běh času P.; —lebens adv. do života; v. Lebenslänglich; —lich adj. (adv.) časný v. Zeitig; pomíjející, netrvalý; —lose f. ocun, naháč *Colchicum*; -maß n. (f.) trvání; míra času, časoměra, časomíra T.; —mäßig adv. v. Zeitgemäß; —merkmal n. znak časový; časoznámka T.; —messer m. časoměr; —moment m. doba časová, okamžení; —ordnung f. pořad času P.; —periode f. doba, věk; —punkt m. doba P., chvíle; —raum m. občasí, čas, prodlení času P.T.; —rechnung f. letočet T.; letopočet; —satz m. věta časová T.; —schrift f. časopis P.; —schriften-Abonnement n. předplacení na noviny; —schriftenleser m. čtenář časopisův; —theile pl. částky času T.

Zeitung (M. -en) f. noviny pl. P.; (Zeitschrift) časopis.

Zeitungs-blatt n. list novin, list časopisný; noviny, časopis P.; —bureau, —comptoir n. novinárna; —expedition f. rozsílatelna novin; —krämer m. novinkář; —nachricht f. zpráva novinářská, zpráva časopisná P.; —redacteur m. redaktor novin; —schreiber m. novinář (časopisec) P.; —träger m. roznašeč novin; fig. novinkář; —unternehmen n. podnětí novinářské, podnětí novin P.

Zeit-verderb m. maření času P.; —verhältniß n. poměr času, poměr časový T.; —verkauf m. prodej na lhůty (lhůtní); prodej na úvěr, na čas T.; —verlauf m. projití času, vyjití času P.; —verlust m. ztrátu času, maření času P.; ohne Z. bez prodlení, bez meškání P.; —versäumniß f. zameškání P.; —vertreib m. kratochvíle, zábava; —weilig adv. na čas, do času; adj. dočasný P., pochvilný; -er Gebrauch dočasné užívání, užívání do jistého času P.; —weise adv. počasně; adj. počasný; —wort n. (grm.) časoslovo T.

Zeke f. v. Zecke.

Zell-bruder m. mnich klášterník; —e (M. -en) f. jistbice, komůrka P., cela; (bot., anat.) buně, bunice T.; (in Wachsscheiben) buňka; (b. Wasserrad) koreček T.

Zellen sklípkovati, buňkovati; —gebäude n. stavení jistbičné, stavení komůrkové P.; —gefängniß n. komůrkové vězení; —gewebe n. sklípkovatina; (bot.) tkanina buničná T.; —gewebsentzündung f. zapálení n. zánět sklípkovatiny; —haft f. komůrková vazba; —pflanzen pl. rostliny buničné, bezcevné T.; —rad n. kolo s korečky, korčák T.

Zeller (-s), —ie (-s) m. celer v. Sellerie.

Zell-gewebe n. v. Zellengewebe; —haut f. sklípkovitá kůže; —ig sklípkovatý, komůrkovatý.

Zelosis f. (gr.) horlivosť, vroucnosť.

Zelot (-en, M. -en) m. (gr.) horlivec, horlič, horlil, horlílek.

Zelt (-es, M. -e) n. stan P.; Z. m. klus, mimochod; —dach n. valbovná střecha T.

Zelten (-s) m, calta; Zelteln pl. pokroutky, celtle.

Zelter m (Pferd) mimochodník, stupák, klusák.

Zelt-fest n. (bibl.) hod n slavnosť stánkův; —flasche f. polní n. vojenská láhev; —gang m. v. Zelt; —la-

ger *n.* staniště; —leine *f.* plachta na stan; —schneider *m.* stanař, stanovník; —stadt *f.* stanové město, staniště; —zwillich *m.* stanovina.

Zendel *m.* cendelín. [na uhlí.

Zenge *f.* (Hüttenw.) korčík, čber

Zenith *m.* (*n.*) (arab.) nadhlavník T., nadtemenník T.; —distanz *f.* (astr.) odlehlosť od nadhlavníku T.; —sector *m.* sektor nadhlavníkový (zenitový) T. [—ium *n.* klášter.

Zenob-it (-en) *m.* (gr.) mnich;

Zent *f.* (vlt.) cuda *st.* (soud); —gericht *n.* hrdelní právo.

Zentner *m.* *v.* Centner.

Zentrichter *m.* hrdelní soudce; *st.* cudař.

Zephyr (-s, M. -e) *m.* (gr.) vánek, větérek. **Zepter** *v.* Scepter.

Zer- (nur in Zsmtzgn.) od-, pře-, roz-, u-; —arbeiten rozpracovati; sich z. upracovati se; —ästen sich rozvětviti se; —beißen rozkousati; —bersten mf. rozpuknouti se.

Zer-blasen rozdýmati, rozdmychati, rozfoukati; —bohren rozvrtati; —brechen zlomiti, rozlomiti, rozlámati, rozlamovati (T.); mf. rozlámati se; —brechlich zlomitelný, křehký; —bröckeln, —bröseln rozdrobiti; —dehnung *f.* (von Wörtern) protahování, roztažení slov T.; —dreschen rozmlátiti; —drücken rozmačkati, roztlačiti, drtiti (T.).

Zeremonie *f.* *v.* Ceremonie.

Zer-fahren etw. rozjeti něco; mf. rozjeti se; —fahrenheit *f.* rozjetosť; rozplzlosť; rozervanosť; —fall *m.* rozpadnutí; —fallen mf. rozpadnouti se; rozvaliti se; děliti se, rozcházeti se T.; —fallenheit *f.* rozpadlosť; —fetzen rozškubati; —fleischen maso rozedrati; —fließen, —gehen mf. rozpustiti se, rozplynouti se, rozteci se T.; —fließlich roztékavý, rozplývavý; —fressen rozežrati, rozžírati; —gliedern rozebrati něco P., rozbírati něco T.; (eine Periode z.) rozčleniti, rozčlánkovati, rozložiti T.; pytvati něco P.; —gliederung *f.* rozbor; rozčlenění, rozčlánkování; rozloha, rozložení, rozvinutí T.; —gliederungskunst *f.* pytva; —hacken, —hauen rozsekati; —hackter Styl přetínaný, nespojitý, sekaný, roztrhaný sloh T.; —kauen rozžíti, rozžvýkati; —klopfen rozklepati; —klüftung *f.* rozštěpenosť; —knicken rozervati; —knirschen rozdrtiti; fig. zkrušiti; -ung zkroušenosť; —kratzen roškrábati, rozdrápati; —lassen rozpustiti, roztopiti; —lechzen mf. rozstoupiti se (o suchém nádobí).

Zerleg-bar rozložitelný, rozběratelný; —en rozložiti, rozkládati, rozvesti, rozbírati; rozvrci (na částky); rozkrájeti; —ung *f.* rozklad, rozkládání, rozbor T.

Zer-lumpt rozedraný; —mahlen rozemlíti; —malmen rozdrtiti T., rozdrobiti, roztroliti; —nagen rozhrýzti, rozhlodati; —pflücken rozškubati; —platzen mf. rozpuknouti se, prasknouti; —quetschen rozmačkati; —raufen zcuchati, rozcuchati.

Zerr-bild *n.* pitvora, pitvorný obraz T.

Zerreib-en rozetříti, rozemnouti; rozšoustati; —lich roztěrný; snadný k rozetření; —ung *f.* rozetření; rozšoustání.

Zerreiss-en roztrhnouti, přetrh.; rozsápati, roztrhati, rozedrati; fig. rozervati (srdce); mf. roztrhnouti se, přetrhnouti se; —lich snadný k protržení.

Zerr-en dráti, trhati, drchati; sich den Mund breit z. rozdírati hubu, ošklíbati se, šklebiti se; z. (in den Eisenh.) přelívati, slívati železo; —enfeuer *n.* oheň rozpouštěcí; —er *m.* crh *v.* Schnarrdrossel; —geburt *f.* potvora; pitvora.

Zer-ringen rozemnouti; —rinnen mf. roztéci se, rozpustiti se.

Zerrissen roztržený; (v. Geiste) rozervaný T.; —heit *f.* rozervanosť T.

Zerrstück *n.* rozedranina.

Zerrühren rozmíchati.

Zerrung *f.* namožení, natržení.

Zerrütt-en zcuchati; fig. zkaziti; —et rozervaný; —ung *f.* porouchání, pokažení (zdraví); roztržení, zhouba (země); pomatení (v mysli); roztržka, rozmíška (mezi lidem).

Zer schiessen rozstříleti; —schlagen roztlouci, rozbiti, roztřískati; sich z. roztřískati se; die Unterhandlungen haben sich gänzlich z. vyjednávání se rozešlo; —schmelzen rozpustiti, roztopiti, roztaviti; mf. r. se; —schmettern roztřískati, rozdrtiti; —schneiden rozřezati; (Brot 2c.) rozkrájeti; (mit der Schere) rozstřihnouti, -hati.

Zersetz-en etw. (chemisch) rozloučiti, rozložiti, rozkládati T.; sich z. rozložiti se (chem.); fig. rozpadnouti se; —ung *f.* rozklad; rozložení, rozlučování T.; —ungsprodukte *pl.* (chem.) zplodiny rozkladu T.

Zer-spalten rozštípati, rozkálati; —spelten rozedrati; —sprengen rozraziti; einen Heerhaufen z. rozptýliti, rozehnati; —springen mf. rozpuknouti se, rozskočiti se, prasknouti.

Zerstör-en etw. zrušiti něco P.; einen Bau z. rozkotati P., rozbořiti, rozvaliti něco; eine Druckschrift z. zrušiti tiskopis P.; —er *m.* rušitel, bořitel; —ungssucht *f.* bořivosť; —ungssüchtig bořivý, bouravý.

Zer-stossen roztlouci; —streuen rozptýliti; roztrousiti; sich z. r. se; (v. Menschen) vyraziti se; —streut rozptýlený, roztroušený; (v. Menschen) roztržitý; *adv.* po různu, rozptýleně; —streuung *f.* rozptýlení, rozptylování, rozptyl T.

Zerstreuungs-lehre *f.* (math.) rozkladné počty T.; —linse *f.* (phys.) čočka rozptylovací, rozptylka T.; —verhältniß *n.* poměr rozptylu T.; —vermögen *n.* rozptylnosť, rozptylovatelnosť T.

Zerstück-eln, —en etwas rozděliti co (na kusy, části), rozkouskovati; rozdrobiti co; die Grundstücke z. rozděliti pozemnosti P.; —lung *f.* rozdělení (na kusy); rozkouskování, rozdrobení.

Zertheilen rozděliti; (v. Arzneien) rozháněti; sich z. odděliti se; (med.) rozejíti se.

Zer-trennen rozděliti, rozloučiti; ein Kleid z. rozpárati; —trennlich rozlučný, -itelný, rozdělitelný, rozdvojitelný; —treten rozšlapati, pošlapati; —trümmern rozkotati, mf. rozkotati se.

Zer-viertheilen etw. rozčtvrtiti; —weichen etw. rozmočiti něco; mf. rozmoknouti, rozmočiti se; —wirren zmodrchati; —wühlen zrýti, rozryti, přeryti, rozrýpati; —würfniß *n.* rozmiška, roztržka, rozpor, neshodnosť; —zausen etw. rozcuchati, zmuchlati něco; —zupfen rozškubati. **Zession** *f.* *v.* Cession.

Zeter! *int.* běda! Z. über Jmd. schreien naříkati na koho; —geschrei *n.* nářek; —junge *m.* nezbeda, rozpustilec.

Zetetie *f.* (gr.) výptavnictví, dotazovatelství.

Zettel (-s, unv. M.) *m.* lístek, cedule P.T.; (b. Web.) osnova; —bank *f.* bank cedulní P., peněžna cedulní, cedulna, cedulovna T.; —ende *n.* (b. Web.) cetlík; —garn *n.* třísně, třásně; —geld *n.* cedulné (, ého *n.*); —n (b. Web.) snovati, nabírati; fig. snovati, osnovati něco P.; —träger *m.* lístkář, cedulkář, roznašeč cedulek.

Zeug (-es, M. -e) *m.* látka T.; hmota; (b. Papierm.) kaše; (b. Bäcker) těsto; (b. Web.) tkanina T.; Z. *n.* nářadí P., nádobí; leinenes, weißes Z. bílé prádlo; albernes Z. tlachy; liederliches Z. slota, luza; Z. (mont.) stroj vodní T., vodovod; —amt *n.* zbrojnický úřad; —baum *m.* (b. Web.) vratidlo; —bier *n.* pivo zakvašené; —druck *m.* tkaninotisk; —druckerei *f.* tištění, potiskování tkanin T.

Zeug-e (-en, M. -en) *m.* svědek; —efall *m.* (grm.) roditel; druhý pád; —en ploditi, zploditi (koho) P.; 2. (für einen od. wider einen) z. svědčiti, svědectví dávati o kom.

Zeugen-aussage *f.* seznání svědka; svědecké seznání P.; —beweis *m.* důkaz skrze svědky, důkaz svědecký P.; —eid *m.* přísaha svědecká; přísaha svědka P.; —führer *m.* svědky vedoucí P.; —führung *f.* svědkův vedení P.; —schaft *f.* svědectví, svědčení P.; —verhör *n.*, —vernehmung *f.* výslech, vyslýchá-

ní, slyšení svědka P.; —verhörs-protokoll *n.* protokol ku slyšení svědkův P.; —zimmer *n.* světnice svědkův P.

Zeug-er *m.* ploditel; —haus *n.* zbrojnice T.; —holz *n.* (in der Mühle) otesky *pl.*; —kasten *m.* (Papierm.) řídník; —kleid *n.* (b. Weber) cajkovka. [spřežení T.

Zeugma *n.* (gr.) (grm.) spřežka,

Zeug-macher *m.* tkaninář; —material *n.* strojivo P.; —meister *m.* zbrojmistr.

Zeugniss (-sses, M. -sse) *n.* (Zeugenaussage) svědectví; (schriftliches Z.) vysvědčení (*st.* svědomí) listovní, písemné P.; ein Z. abgeben dáti svědectví o něčem, vysvědčiti něco P.; Armuthsz. vysvědčení chudoby P.; Mittellosigkeitsz. vysvědčení nemajetnosti; Erwerbsz., Verdienstz. vysvědčení výdělku, vysv. výdělečné P.; Lebensz. vysv. života P.; Sittenz. vysv. mravů P.; Wohlverhaltungsz. vysv. dobrého chování P., vysv. zachovalosti.

Zeugschmied *m.* uzdář, kroužkář (orudník, náčinář); (Waffenschmied) zbrojíř; —e *f.* uzdárna.

Zeugung *f.* plození, zplození P.; plod.

Zeugungs-glied *n.* plodidlo; —kraft *f.* plodivosť; —organe, —theile *pl.* plemenidla, ústroje plemenicí, rozplemeňovací T.

Zeugweber *m.* látkář.

Zeus *m.* (gr. myth.) Perun.

Zibebe *f. v.* Cibebe.

Zibet, Zibeth (-es, ob. M.) *m.* zibet, cibet; —katze *f.*, —thier *n.* cibetka.

Ziche *f. v.* Zieche.

Zick *adj.* nakyslý.

Zick-e *f.*, —lein *n.* kůzle, kozle; —elfleisch *n.* kozlecí maso, kozlecina; —eln kozliti se, okozliti se.

Zickzack *adv.* křížem, křížmo, klikatě, semotam.

Zieche *f.* povlaka (cejcha).

Ziefer *n.*, Geziefer *n.* žížala; (*coll.*) hmyz; —beschreibung *f.* hmyzopis; —kenner *m.* hmyzoznalec.

Ziege (M. -n) *f.* koza *Capra.*

Ziegel *m.* cihla P.; ungebrannter Z. vepřovice; Z. streichen cihly dělati; —brenner *m.* cihlář; —brennerei *f.* cihlářství; (Ort) cihelna; —dach *n.* cihelný krov, -lná střecha P.; —dachartig, —dachförmig (bot.) střechovitý T.; —decker *m.* pokryvač P.; —ei *f.* cihelna P.; —erde *f.* cihlovina, cihlovka; —farbe *f.* cihlová barva; —färbig cihlobarevný, cihlový, cihlové barvy; —hütte *f.* cihelna; —hüttenbesitzer *m.* cihelnář, cihelník; —mehl *n.* cihelná moučka; —ofen *m.* pec na cihly, pec cihelná, cihelna; —roth červený jako cihla, cihlové barvy; —scheune *f. v.* Ziegelhütte; —stein *m.* cihla P.; —streicher *m.* cihlář; —thon *m.* hlína na cihly *v.* Ziegelerde; —werk *n.* cihlová stavba.

Ziegen-bart *m.* kozí brada; —bock *m.* kozel; —bockfleisch *n.* kozlovina, kozlina; —fell *n.* kozlovice; —fleisch *n.* kozina; —fuß *m.* kozí noha; —füßig kozonohý; -füßler *m.* kozonožec; —geruch *m.* kozina; —geschrei *m.* vřesk kozí; —haar *n.* kozí srsť, kozí chlupy; —hirsch *m.* kozojelen; —hirt *m.* kozař, kozák, kozopas; —käse *m.* kozí sýr, maldřík; —kraut *n.* kozinec; —lamm *n.* kůzle; —leder *n.* kozlovice; —melker *m.* kozodoj; —milch *f.* kozí mléko; —stall *m.* kozinec; —wolle *f. v.* Ziegenhaar. [v oku.

Zieger *m.* zadní tvaroh; speklina

Ziegler *m.* cihlář.

Zieh-ältern *pl.* vychovatelé, pěstounové P.; —band *n.* stahovačka; —bar tažný, tažitelný; -keit -osť; —beinchen *n.* (b. Vögeln) trhačka; —brunnen *m.* vážnice, kopaná studně, tažná st., st. s okovem.

Ziehe *f.* chování, pěstování P., výchov; einen zur Z. haben někoho míti na chování.

Zieh-eimer *m.* tažný okov; —eisen *n.* protahovačka; průvlačka; —eltern *v.* Ziehältern.

Ziehen mf. táhnouti; das Loos z. táhnouti, vytáhnouti los, losovati P.; jmd. oder etw. an sich z. potáhnouti, potahovati koho, čeho n. něco po sobě, k sobě, k své straně

na sebe P.; die Aufmerksamkeit auf sich z. pozornosť n. zřetel na sebe obraceti; eine Linie z. vesti čáru P.T.; táhnouti čáru; Wurzel z. (math.) kořene dobývati, kořene hledati, kořene se dobírati, odmocniti T.; einen Graben, einen Stollen z. vesti příkop, štolu P.; eine Waffe gegen jmd. z. dobyti na koho zbraně, vytrhnouti, vytasiti na koho zbraň P.; aus einer Sache Nutzen, Gewinn z. dobývati z něčeho úžitku, bráti z něčeho úžitek, zisk P., T.; Zinsen aus etw. z. bráti úroky z čeho T.; einen Wechsel auf jmd. z. vydati směnku na koho P.; gezogener Wechsel vydaná směnka P.; ein Kind z. chovati, vychovávati, pěstovati dítě P.; das Vieh z. chovati, krmiti dobytek P.; jmd. vor das Gericht z. potáhnouti, pohnati koho na soud, před soud, k soudu, připraviti, přitáhnouti koho k soudu P.; jmd. zur Rechenschaft, zur Verantwortung z. připraviti, přidržeti koho k odpovídání P.; zur Strafe z. někoho k potrestání připraviti, potrestati koho, v trestání vzíti koho P.; einen zu Rathe z. radu vzíti, bráti s kým oč; raditi se, poraditi se s kým oč P.; etw. zu Rathe od. in Berathung z. (z. B. eine Schrift) v potaz vzíti něco (n. př. spis), raditi se (o spis) P.; etw. in seinen Bereich z. něco do svého oboru vzíti; etw. in Erwägung z. něco vzíti v uvážení P.; etw. in Zweifel z. pochybnosť míti, pochybovati o čem P.; etw. in's Lächerliche z. něco na směšnou stránku obrátiti; ein bewegliches Gut in Verbot z. obstaviti movitý statek, movitou věc P.; die in Verbot gezogenen Sachen věci obstavené, věci v obstávku vzaté n. pojaté P.; eine Stelle aus einem Buche z. vyníti, vypsati některé místo z knihy P.; im Prozesse den Kürzern z *v.* Sachfällig werden; z. mf. táhnouti, zdlouha se pohybovati, kráčeti; aus dem Lande, aus einer Wohnung z. vystěhovati se ze země, z obydlí P.; in den Krieg z. do vojny táhnouti, do pole se ubírati; z. mb. píti; sich z. táhnouti se; jíti, ubírati se, bráti se kam; sich in die Länge z. protáhnouti se, protahovati se P.; der Prozeß zieht sich in die Länge pře se protahuje P.; sich aus einer Sache z. vytáhnouti se, vytahovati se z čeho P., vyvlíknouti se z čeho; eine Handlung, die eine Strafe, den Verlust eines Rechtes nach sich zieht skutek, jenž nese v sobě pokutu, ztrátu práva P.

Zieh-er *m.* tahač, tahoun; —feder *f. v.* Reißfeder; —gatter *n.* zástrojnice; —glöcklein *n.* (Zügenglöcklein) umíráček; —kind *n.* (überhpt.) chovanče; (männl.) zchovanec P.; (weibl.) zchovanka P.; —loch *n.* (Bienenz.) výlet, česno; —mutter *f.* chovatelka, pěstounka P.; —pansser *n.* zhlaví, tažné n. předsadné kolo; —pflaster *n.* zprýštivý přílep; —rad *n.* zvedák, výtažné, samotížné kolo; —riemen *m.* potěh; táhlík; —seil *n.* táhlo, vlačák; povodec; —sohn *m.* zchovanec P.; —stange *f.* (am Pfluge) hřídel, těžadlo; (b. Pumpen) tahadlo; —stock *m* tahák; —tochter *f.* zchovanka (zchovanice) P.; —ung *f.* tah, tažení P.; Z. des Looses tah, tažení losu, losování P.; —ungsaft *m.* ·ažení P.; (b. Loosen) losování P.

Zieh-vater *m.* chovatel, pěstoun; —weg *m.* dráha tažná.

Ziel (-es, M. -e) *n.* cíl, směr P.; —en mb. cíliti, mířiti; nach etw. z. směřiti, směřovati k čemu P.; naměřiti někam T.; —endes Zeitwort přechodné časoslovo T.; —er *m.* mířič; terčovník; —fall *m.* (grm.) *Accusativ* vinitel; —los beze směru, bez účelu; —loses Zeitwort nepřechodné časoslovo T.; —punkt *m.* celiště; účelný směr; —scheibe *f.* terč P., meta.

Ziel-schiessen *n.* střílení do terče; —stange *f.* (geom.) lať n. tyč záměrná; —weite *f.* náměrná dálka.

Ziemen (mir, dir, ihm) mb. slušeti, náležeti, patřiti; sich z. slušeti se.

Ziemer *m.* cemr, kus od ocasu; (wdm.) jelení hřbet; (Vogel) drozd.

Ziemlich patřící, slušný, náležící; obstojný, prostřední; *adv.* hezky, dosti dobře, jakž takž.

Ziep-drossel, —e *f.* drozd obecný; —en *mh.* cvrčeti, cvrkati, cvrlíkati. [upejpáček; upejpalka.

Zier *f.* *v.* Zierde; Z. *m.*, —affe *m.*

Zierath (=es, M. =e od. =en) *m.* okrasa, ozdoba, úprava.

Zier-bar zdobitelný, okrasitelný; —baum, —bengel *m.* *fig.* fintil; —buchstab *m.* květované písmeno, květovaná litera T., okrasné písmeno.

Zierde (M. =n) *f.* ozdoba P., okrasa T.

Zier-en zdobiti, ozdobiti, krášliti; sich z. pitvořiti se T., upejpati se; —erei *f.* upejpání; —erisch upejpavý; —garten *m.* krasosad; —lich ozdobný; *adv.* ozdobně, spůsobně T.; —lichkeit *f.* ozdobnosť; Z. einer Urkunde formálnosť, náležitosť listiny P.; —ling (=es, M. =e) *m.* upejpálek, upejpáček; —pflanze *f.* krasokvět; —rath *m.* *v.* Zierath; —ung *f.* ozdobení; —verputz *m.* (Bauk.) obmítka ozdobná T.

Ziesel *m.*, —maus *f.* sysel.

Ziffer (M. =n) *f.* číslo P., číslice, cifra T.; (stat.) poměr T.; —ansatz *m.* položení čísla, dle čísla, číselná položka P.; —artig čísličný; —baß *m.* (muf.) očíslený bas, generální bas; —blatt *n.* číselník, číslovník (ciferník); —klasse *f.* třída cifer, třída číslic, třída ciferní T.; —mäßig číselný P.; =e Ausmittlung vyměření číselné, vyměření dle čísla P.; =e Prüfung zkouška číselná, zkoušení čísla P.; =e Richtigstellung oprava číselná, oprava dle čísla P.; —n v číslicích psáti; —reihe *f.* řada cifer, řada číslic, řada ciferní T.; —schrift *f.* písmo číselné P.; —spiel *n.* hra dle čísel; —summe *f.* součet cifer, součet číslic, součet ciferní T.

Zigarr-e (M. =en) *f.*, —o (M. —os) *n.* (span.) cigaro, cigarko (doutník); —enspitze *f.* špička n. trubka na cigaro.

Zigeuner (=s, unv. M.) *m.* cikán; —apfel *m.* cikáně, cikánka; —bande *f.* tlupa cikánů, rota cikánská; —ei *f.* cikánství, cikanování; —frau, —in *f.* cikánka; —geschlecht, —volk *n.* cikánstvo, cikánské plemeno; —kind *n.* cikáně; —leben *n.* cikánské živobytí, cikanování; —mädchen *n.* cikánka; —n *mh.* cikanovati se. **Zikk** *v.* Zick.

Zikorie *f.* *v.* Cichorie.

Zilinder *m.* *v.* Cylinder.

Zille (M. =n) *f.* loď, cilina.

Zimbel *m.* *v.* Cymbel.

Zimmer (=s, unv. M.) *n.* pokoj, světnice P.; —arbeit *f.* práce tesařská, tesařství P.; —arrest *m.* vězení světničné P.; —axt *f.*, —beil *n.* širočina, tesla; —balken *m.* trám, tes T.; —band *n.* spona T.; jarmo; —bock *m.* koza tesařská; —decke *f.* strop; —einrichtung *f.*, —geräth *n.* úprava pokoje; nábytek pokoje; —frau *f.* pokojová; —gewerbe, —handwerk *n.* tesařství; —herr *m.* *v.* Zimmermiether; —holz *n.* tesanice, teseje, tesané dříví; —maler *m.* malíř pokojův; —mann *m.* tetař P.; —mannsgewerbe *n.* *v.* Zimmergewerbe; —meister *m.* mistr tesařský; —miether *m.* nájemce pokoje P. [roubiti, sroubiti.

Zimmern tesati, tesliti, otesávati;

Zimmer-nagel *m.* luník, nárožník; —platz *m.* tesárna T.; —rauch *m.* kadidlo, kouřidlo; —stube *f.* tesárna; —werk *n.* roubení, srub T., roubenina; —wichser *m.* voskovač pokojův.

Zimmet, Zimmt (=s) *m.* skořice; —baum *m.* skořicovník; —birne *f.* skořicovka; —farbe *f.* skořicová barva; —koch *n.* skořicový svítek, skořicovec; —kuchen *m.* skořičák, skořičný koláč; —nägelein *n.* skořicový hřebíček; —öl *n.* silice skořicová T.; —rinde *f.* skořice, skořicová kůra; —rose *f.* růže skořičná; —säure *f.* kyselina skořicová T.; —saure Salze *pl.* skořičany T.; —torte *f.* skořičný dort; —wasser *n.* skořicovka, skořičák.

Zimper-lich upejpavý; kuňkavý; —n upejpati se, zdráhati se; kuňkati.

Zink (-es, M. -e) *m.* zinek T.; —amalgam *n.* amalgam zinkový T.; —asche *f.* (chem.) popel zinkový T.; —baryt *n.* kalamín T.; —blumen *pl.* květ zinkový T.

Zinke (M. -n) *f.* *v.* Zacke; Z. an der Gabel roh, zubec; (b. Tischl.) škrabadlo; *v.* Zinkhorn.

Zinkeln mb. brněti.

Zink-enbläser *m.* trubiroh; -horn *n.* surma, zahnutá trouba; —hütte *f.* čistcovna, zinkárna; —ig zubatý; —oxyd *n.* kysličník zinečnatý T.; —spath *m.* kalamín; —vitriol *m.* bílá skalice T.; bílý nickamínek; —weiß *n.* běloba n. běl zinková T.

Zinn (-es, M. -e) *n.* cín T.; —asche *f.* (chem.) popel cínový T.; —bergwerk *n.* hory n. doly cínové.

Zinne (M. -n) *f.* cimbuř, cimbuří T.; stíny.

Zinn-er *m.* cínovatel; —ern *adj.* cínový, cíněný; —erz *n.* cínovec; —fisch *m.* cejn, bělouš; —folie *f.* list, lupen cínový; staniol T.; —geschirr *n.* cínovka, cínová konev, c. nádoba; —gießer *m.* cínař, konvář; —gras *n.* přeslička; —haltig cínatý, cínonosný; —haus *n.* cínovna; —kalk *m.* cínatka; —kanne *f.* cínová konvice; —kasten *m.* cínovnice; —kraut *n.* přeslička.

Zinnober (-s) *m.* rumělka T.; —erz *n.* ruda rumělková; —roth *adj.* rumělkový, červený co rumělka; —röthe *f.* červeň rumělková.

Zinn-ofen *m.* cínovna, cínárna; —oxyd *n.* kysličník ciničitý T.; —salz *n.* sůl cínová T.; —säure *f.* kyselina ciničitá T.; —saure Salze ciničitany T.; —solution *f.* (chem.) roztok cínu T.; —stein *m.* cínovec T.; —tragend cínonosný; —weiße Farbe barva cínová.

Zins (M. -se) *m.* úrok P., poplatek; (Mieth-) nájemní plat, nájemné; (Pacht-) pachtovné P., násedné (, ého *n.*) T., činže; 2. *v.* Zinsen; —auslagen *pl.* náklady na úroky; náklady na nájemné, náklady nájemní T.; —bar úročný P.; -er Grund pozemnosť ze které se platí úrok, úročná pozemnosť; —barkeit *f.* úročnosť T.; —bauer *m.* úročník, úročný sedlák P.; —betrag *m.* suma úroku P.; —buch *n.* kniha úročná P.

Zinsen mb. činži vynášeti, vydávati; úročiti; poplatky dávati.

Zinsen *pl. f.* úroky P.; —bezug *m.* braní úroků P.; —coupon *m.* úřezka úroční P.; —fuß *m.* míra úroková, míra úroků, číslo úrokové T.; —maß *n.* míra úroku, míra úroční P.; —mehrheit *f.* většina úroků T.; —quittung *f.* kvitance n. propustný list z úroků, kvitance úroční P.; —rechnung *f.* počet úrokový, počet úroční, úrokování; účet z úroků, účet úroční T.; —rückstand *m.* zadržalé úroky, nezaplacené, nedoplacené úroky P.; —saldo *n.* většina úroků T.; —vertrag *m.* smlouva o úroky P.

Zinsertrag *m.* užitky z činže, z nájmu; užitky z úroků, užitky úrokové, nájemní P.; —sschein *m.* list úrokovych n. nájemních požitků P.

Zinseszins *m.* úrok z úroku; úrok úročný n. úrokový; —rechnung *f.* složitý počet úrokový, složité úrokování.

Zins-fassion *f.* přiznání nájemného P.; —frei *adj.* osvobozený od úroku P.; (b. Miethzins) osvobozený od nájemného P.; —freiheit *f.* osvobození od úroku; o. od nájemného P.; —fuß *m.* míra úroku, míra úroková P.; —geld *n.* úrokové peníze P.; —genuß *m.* požívání úroku, požitek úrokový P.; —groschen *m.* úrok, úrokový peníz P.; (Mieth.) poplatek z nájemného, plat z činže (činžovní groš); —gut *n.* úrokový statek P.; —herr *m.* pán úroku P.; —hof *m.* činžovní dvorec; —kreuzer *m.* poplatek z nájemného; —lehen *n.* úrokové manství P.; —mann *m.* úročník P.; —pflichtig kdo povinen jest úrokem P.; —pflichtigkeit *f.* povinnosť úroková P.; —steuer *f.* daň z nájemného, daň činžovní, daň z činže; —tag *m.* den, kterého se platí úrok, den úrokový P.; —zahl *f.* občasí úrokové; —zahlung *f.* úročení, placení úroku P.

Zipergras *n.* *v.* Cypergras.
Zipf (-es, Mz. -e) *m.* cíp; 2. *v.* Pipps.
Zipfel *m.* cíp, roh; (bot.) ušet, dřípa T.; —ig rohatý, cípatý; —läufer *m.* náhradný pracovník; —mütze *f.* čepice s cípem; —pelz *m.* pelíšek
Zipolle *f.* (*Cepola*) *v.* Zwiebel.
Zipp *m.* (b. Truthahn) cípek.
Zipper-lein *n.* dna brňavka; —n mh. pobrnívati.
Zipresse *f.* *v.* Cypresse.
Zips *m.* *v.* Pipps.
Zirbel *f.*, —baum *m.*, —kiefer *f.* limba; —drüse *f.* šišimka, žláza šutková; —nuß *f.* šiška limbová, ořech limbový; —wald *m.* limbový les. **Zirk** *m.* *v.* Zirkel.
Zirke *f.* cvrček.
Zirkel (-s, unv. Mz.) *m.* kruh, kolo; 2. okrsek; 3. kružidlo T., kružítko; —begehen *n.* pokazování kolemchodem T.; —bogen *m.* oblouk kruhu; —brief *m.* oběžný list; —fläche *f.* plocha v kruhu zavřená; —form *f.* kruhotvar; —förmig kruhovitý, okrouhlý; —gang *m.* kolemchod; —linie *f.* kružná čára, kružnice; —n mh. kroužiti, kruhovati; —punkt *m.* střední bod v kruhu; —rund okrouhlý; —runde *f.* okrouhlosť, okrouhlina; —scheibe kolo, kruh; —schenkel *m.* rameno (nožka) kružidla T.; —schmied *m.* kružidlář *v.* Zeugschmied; —schnitt *m.* kruhový řez; —spitze *f.* ostří kružidla T.; —ung *f.* kroužení, kruhování; —weite *f.* rozkruží; —zeichnung *f.* nárys, výkres kružidlem.
Zirken mh. crkati, cvrkati.
Zirneiche *f.*, Zirnenbaum *m.* cer (dub).
Zirp! (Geschrei der Grille) trp, trp! —e, Zirse *f.* cvrček (T.); —en (schirpen, tschirpen) mh. crkati, cvrkati, cvrčeti (v. Grillen u. Vögeln); die Grille —et cvrček cvrká.
Zisch *m.* syčení; —eln mh. šiptati, šuškati; šišlati; —en mh. syčeti, sykati, ksikati; svistati; —er *m.* sykač; —fall *m.* vypískání, vyhvízdání; —laut *m.*, —lauter *m.* sykavka T.; —ler *m.* šišlal, šišloun.
Ziser *f.*, —erbse *f.* cizrna *v.* Kicher.
Zistrose *f.* cist.
Zither (Mz. -n) *f.* citera *v.* Cither. [trone.
Zitrone (Mz. -n) *f.* citron *v.* Ci-
Zits (-es) *m.* cic, tenký kartoun; —en *adj.* cicový; —ener Weiberrock cicovka.
Zitter *m.* lišej; trud; —aal *m.*, —fisch *m.* hladkan mlunný; —baum *m.*, —espe *f.* osyka; —er *m.* třesoun, třesavec, třeslavec; —gras *n.* třesutka, třeslice; —holz *n.* křížové dřevo; —ling *m.* třesátko; —mal *n.* lišej; trud, uher.
Zittern mh. (vor Furcht *etc.*) třásti se, teteliti se, chvěti se, drkotati se; fig. (vor einem z.) báti se, lekati se; Z. *n.* třesení.
Zitter-nadel *f.* třesadlo, třesavá jehlice; —nd třesavý (třaslavý) třesutý, třesoucí-se, chvějící-se; drkotavý; —nde Stimme třesavý hlas T.; —pappel *f.* osyka; —putz *m.* třesavka; —stimme *f.* třesavý hlas; —tanz *m.* třasák (polka); —thierchen *n.*, —wurm *m.* čárkovka; —wels *m.* sumec mlunný.
Zitwer (-s, oh. Mz.) *m.* citvár, škrkavec; —same *m.* citvarové semínko, hlístí semínko.
Zitz (-es, Mz. -e) *m.*, —e (Mz. -en) *f.* cic, cec, bradavice; (b. Thieren) struk; 2. *v.* Zits; —en cecati, cucati.
Zivette *f.* *v.* Zibeth.
Zobel (-s, unv. Mz.) *m.* sobol; —balg *m.*, —fell *n.* sobolina, sobolovice; —braun sobolohnědý; —fänger *m.* sobolník; —mütze *f.* sobolovice; —pelz *m.*, —pelzwerk *n.* sobolovina; sobolka; —thier *n.*, —wiesel *n.* *v.* Zobel.
Zober *v.* Zuber.
Zocke *f.* (Bauk.) podnož T., *v.* Sock:, Sockel.
Zodiak (-s), —us *m.* (gr.) zvěrokruh T., zvířetník, svor; —allicht *n.* světlo zvířetníkové, světlo zodiakální T.; —alsterne *pl.* hvězdy zodiakální T.
Zofe (Mz. -n) *f.* panská (služka).
Zöger-er *m.* loudal; —n mh. (mit etw.) prodlévati s čím, meškati

něčím, otáleti s něčím, loudati se s čím P.; (in die Länge ziehen) protahovati něco P.; —ung *f.* prodlení P.

Zögling *m.* chovanec; absolvirter Z. odchovanec.

Zoisch (gr.) živočišný.

Zoll (-es, M. -e) *m.* (Maß) palec P., coul T.; Z. (-es, M. Zölle) *m.* clo P.; den Z. bezahlen z něčeho platiti clo, vycliti něco P.; einen Z. auf etw. geben uložiti clo na něco P.

Zoll-amt *n.* celní úřad P.T.; —ämtlich co se týče celního úřadu P.; -e Untersuchung vyšetřování od celního úřadu, celní vyšetřování P.; —anstalt *f.* celní ústav P.; —aufseher *m.* celní dozorce, celní dohledač P.; —ausschluß *m.* celní vyloučení, celní výhrada P.; —bar clu podrobený, vycelný (z čeho se má platiti clo) P.T.; —beamte *m.* celní úředník P.; (celný, celník T.); —bemessung *f.* vyměření cla P.; —bereiter *m.* celní pojezdný P.; —bollette *f.* celní paleta n. pokázka T.; —borgung *f.* uvěření, uvěřování cla někomu P.; —einnehmer *m.* celný (, ého *m.*), celník.

Zollen platiti clo z čeho, vycliti něco; jdn. Dank z. někomu díky vzdávati P.

Zoll-erhöhung *f.* zvýšení, nadvýšení cla P.; —ermäßigung *f.* snížení cla P.; —frei osvobozený, svobodný od cla P.; —freiheit *f.* osvobození, svobodnosť od cla, celní svobodnosť P.; —gebiet *n.* celní obvod P., celní zemiště T.; —gebühr *f.* celní náležitosť, celní povinnosť, clo P.; —gefälle *n.* celní důchodky P.; —gerechtigkeit *f.* celní právo, právo k vybírání cla P.; —gesetz *n.* celní zákon T.; —gewicht *n.* celní váha T.; —gränze *f.* celní pomezí T.; —haus *n.* celna, celnice P.

Zollig coulový, palcový.

Zoll-linie *f.* celní čára, celní místo P., celní úmezí; —maß *n.* míra palcová T.

Zöllner *m.* celný, celník P.

Zoll-ordnung *f.* celní řád P.T.; —pflicht *f.* celní povinnosť P.; —pflichtig povinný vyclením P.; clu podrobený T.; —pfund *n.* celní libra T.; —satz *m.* celní sazení, celní sazba P.T.; —schranken *m.* celní zápora P.; —schreiber *m.* celní písař T.; —siegel *n.* celní pečeť P.; —stab *m.* coulník, palcové měřítko T., coulová míra; —stätte *f.* celní místo P., celnice T.; —straße *f.* celní cesta P.; —tarif *m.* (*n.*) *v.* Zollsatz; —verein *m.* celní jednota P.; —verfahren *n.* celní řízení T.; —vorschrift *f.* předpis v příčině cla, předpis celní P.T.; —wesen *n.* celní správa, celnictví T.; —zentner *m.* celní centnéř T.

Zona *f.* (gr. lt.) (med.) *v.* Zoster.

Zone *f.* (gr. lt.) (geogr.) pás, pásmo (podnebí) T., pruh země; gemäßigte Z. pás mírný; heiße horký; kalte studený T.

Zoo-gen *n.* (gr.) zvěrosol; —gene Gesteine kameny živočišné T.; —graphie *f.* živočichopis T.; —graphisch živočichopisný T.; —lith *m.* zvěrokam; —logie *f.* zvěrozpyt, živočichozpyt T.; —logisch živočichozpytný; —tomie *f.* pytva živočišná, pytvání živočichů.

Zopf (-es, M. Zöpfe) *m.* vrchol; (Haar-) vrkoč, pletánek, spletenec; cop, culík, rulík; —en u vrkoč splesti; —ende *n.* vrcholek; —holz *n.* vrcholčí, oklestky *pl.*

Zöpfig copatý, culíkovatý.

Zopf-lerche *f.* chocholouš; -stange *f.* těžadlo.

Zorn (-es, ob. M.) *m.* hněv, zlosť, zloba; —blick *m.* hněvný, hněvivý pohled; —glut *f.* hněvožáha (fig.); —ig, —müthig hněvivý, hněvný, zlobivý, zlostný; -keit osť; —los bezhněvný; —voll hněvivý; —wuth *f.* vzteklosť.

Zoster *m.* (gr.) pás; (med.) vřed ohnivý, vřed opasný, pasec jahlinový.

Zote (M. -en) *f.* mrzkomluv, ožahavá věc T.; kančina, oplzlina.

Zotel *f.* cára, coura, šlundra.

Zot-eler, —enreißer, —er *m.* oplzlec, sviňák; —eln, —en, —en reißen mh. sviňačiti, kančiti; —en-

lied *n.* nestydatá, oplzlá píseň; —ig oplzlý.

Zott-e, —el *f.* chundel, kudla, kudlina T.; hunina, kosma, kosmina T.; kosmatina, dlouhý chlup; —elhaarig kosmatovlasý; —elig *v.* Zottig; —eln mh. courati, cárati; —enfüßig kosmatonohý; —enhaar *n. pl.* kosminy; —enhaut *f.* blána kosmatá T.; —ig kosmatý, huňatý, chlupatý.

Zu *prp. c. dat.* k (ku, ke), na, do; o, v; po; při; za; u; zu mir ke mně; zu Hause doma; zu Fuße pěšky; Gasthof zur Post hostinec na poště; von Tag zu Tag den ode dne, den ke dni; *adv.* fahr zu! jeď; nur zu! jen dál, jen pořád! zu příliš, tuze; zu theuer příliš drahé; die Thüre ist zu dvéře jsou zavřeny.

Zu-ackern přiorati; —addiren přičísti, včísti T.; —bau *m.* (M. —bauten) přístavba, přístavek; —bauen přistavěti; —behör *n. v.* Zugehör.

Zuber (-s, unv. M.) *m.* čber *v.* Zober.

Zubereit-en připraviti, přichystati, uchystati; —er *m.* připravovatel, chystač; —ung *f.* příprava, chystání.

Zuberstange *f.* povědrek, sochůrek, čberové bidlo.

Zubessern nadlepšiti komu co n. čeho, přilepšiti čeho P.

Zubring-en einem etw. přinesti komu co P.; (denunziren) donesti něco komu, před koho P.; (zuschanzen) dohoditi komu čeho P.; die Zeit mit etw. z. ztráviti, ztratiti, promrhati čas na čem n. v čem P.; das von der Frau ihrem Manne Zugebrachte co žena muži svému (s sebou) přinese, přínos P.; —er *m.* přínosce, přinositel, přinašeč P.; (Denunciant) donašeč P.; (Unterhändler) dohodce, dohazovač P., prostředkovatel.

Zubuss-e (M. -en) *f.* (mont.) příplatek, doplatek P.; (Unterstützung) pomoc, pomůcka P.; (b. Brauer) bába; —en přidati, dosaditi.

Zucht (selten M. Züchte) *f.* plémě, plod P.; Z. des Viehes chov, chování dobytka P.; (Erziehung, Ordnung) vychovávání, kázeň P.; in Z. halten (seine Kinder, die Soldaten) v kázni míti své děti, vojáky P.; Z. am Pfluge houž, cuchta, kněžna; Klosterz. kázeň klášterská P.; Kriegsz., Mannsz. kázeň vojenská P.; —amt *n.* karací úřad, kázeňský úřad; —biene *f.* včeličí matka, královna, plemenice P.; —en mh. plemeniti se.

Zücht-en chovati, odchovati; mravně si počínati; —er *m.* chovatel; karatel; —erei *f.* (Ort) plemeniště.

Zuchthaus *n.* káznice P.; —strafe *f.* trest v káznici, trest kázničný P.; —verwalter *m.* správce káznice, správce v káznici.

Zuchthengst *m.* pušťák, hřebec.

Züchtig cudný, kázaný; —en kázati, kárati koho (k. p. děti metlou), trestati koho na těle P.; —er *m.* karatel, káral, trestatel; —ung *f.* trestání; —ungsrecht *n.* právo k trestání na těle P., právo karací.

Züchtling (-s, M. -e) *m.* káranec, trestanec.

Zucht-los bez kázně a bázně, nekázaný; nestoudný P.; —meister *m.* správce káznice P.; —mutter *f.* plemennice; —ochs *m.* plemenný býk, pušťák P.; —polizei *f.* karací policie (kázenská policie, policie kázně P.); —ruthe *f.* metla k mrskání; —sau *f.* prasnice; —schaf *n.* plemenná ovce, bahnice P.; —stier *m. v.* Zuchtochs; —stute *f.* plemenná klisna P.

Züchtung *f.* (v. Bienen) chování včel.

Zuchtvieh *n.* plemenný dobytek, dobytek na plemeno P.; junges Z. příplodek, příchovek.

Zuck (-es, M. -e) *m.* trhnutí, škubnutí; z.! *int.* cuk! —en mh. cuknouti, trhnouti, škubnouti (meč), dobyti (meče); Z. *n.* cukání; Z. des Augenliedes myška.

Zucker (-s, unv. M.) *m.* cukr *Saccharum*; —arbeiter *m.*, —bäcker *m.* cukrář; —arten *pl.* druhy cukru; —bäckerei *f.* cukrářství; —bäk-

ferladen *m.* krám cukrářský; —backwerk *n.* cukroví; —birn *f.* medovka, cukratka; —bohne *f.* cukrovka; —büchse, —dose *f.* cukrovka; —chen *n.* cukrátko; —eis *n.* zmrzlina, mražené; —erdapfel, —kartoffel *m.* cukrák; —fabrik *f.* cukrárna, továrna na cukr; —fabrikant *m.* cukrovárník, cukrárník; —fabrikation *f.* cukrárnictví; —feld *n.* cukroviště; —gast *m.* (zool.) cukrovka, rybička *Lepisma saccharina*; —gebäck *n.*, —gebackenes *n.* cukroví, cukroviny *pl.*; —gehalt *m.* cukrovina, cukrnatosť; —gewinnung *f.* dobývání cukru, vyrábění cukru; —haltig cukrnatý, cukrovatý; —handel *m.* obchod s cukrem, prodej cukru; —harnruhr *f.* (med.) močivka cukrnatá; —hut *m.* homole, klobouk cukru; —kalk *m.* cukrové vápno, cukrovápno; —kand, —kant (-es, M. -e) *m.* ledkový cukr, ledenec, cukrkand; —kind *n.* cukroušek; —kochapparat *m.* cukrovarný stroj, cukrovar; —kohle *f.* uhel cukrový; —küchlein *n.* pokroutky cukrové; —meister *m.* cukrmistr; —moorhirse *f.* cirok cukrnatý; —n *adj.* cukrový. [cukřiti.

Zuckern cukrovati, ocukrovati,

Zucker-obst *n.* cukrované ovoce; —pflanzung *f.* sadba cukru; Z., —plantage *f.* cukřinový sad, cukroviště; —pflaume *f.* cukrovka; —plätzchen *n.* cukerek; —production *f.* vyrábění cukru; —puppe *f.* cukrátko; —raffinerie *f.* čištění cukru; čistírna na cukr, cukročistna; —rohr *n.* cukrovník, cukrová třtina; —rohrsaft *m.* makas; —rübe *f.* cukrovka, cvikla; —säure *f.* kyselina cukrová; —saure Salze *pl.* cukrany; —siederei *f.* cukrovar, cukrovárna; (Gewerbe) cukrovárství; —staude *f. v.* Zuckerrohr; —stoff *m.* cukrovina; —streubüchse *f.* cukřice; —süß *adj.* sladký jako cukr; —taube *f.* smíchota, směšík; —teig *m.* cukrové těsto; —wasser *n.* cukrovaná voda, cukrovka; —werk *n.* cukroví *coll.*, cukerky, cukrátka *pl.*; —zange *f.* klíšťky na cukr.

Zuckung *f.* cukání, trhání, škubání.

Zu-decken etw. přikryti, zakryti; zastříti, zaklopiti; —dekretiren *v.* Zuweisen; —denken einem etw. obmysliti koho čím P.; —drang *m.* tlačenice, nával k někomu; —drehen přitočiti, zakroutiti, zatočiti; —dringen mf. tlačiti se, dráti se, tříti se kam; sich z. dotírati se kam; —dringlich dotíravý, dotěrný; -keit -osť; —drücken přitisknouti.

Zueign-en einem etw. přivlastniti komu co P.; (widmen) obětovati komu něco P.; sich etw. z. vlastniti, přivlastniti si, osobiti, přiosobiti si něco P.; —end přivlastňovací; -es Fürwort (grm.) přivlastňovací zájmeno T.; —ung *f.* přivlastnění, přiosobení, obětování P.; věnování; —ungsgedicht *n.* báseň věnovací; —ungsschrift *f.* věnovací přípis.

Zuerkenn-en einem etw. přisouditi komu co na kom P.; einem den Preis, die Unkosten gegen jmd. z. přisouditi někomu náklady na někom P.; jdn. den Eid zur Ablegung z. někomu rozsudkem uložiti, aby vykonal přísahu P.; jmd. die Todesstrafe z. odsouditi koho hrdla P.; eine gerichtlich zuerkannte Strafe uložení pokuty P.

Zuerst *adv.* nejdříve, předně, nejpředněji, nejprvé, zprvu.

Zu-fahren dovážeti, přivážeti; mf. jeti, zajeti, přijeti kam; hnáti se po čem; —fahrt *f.* vjezd, příjezd.

Zufall (-es, M. Zufälle) *m.* příhoda, případ P., náhoda T.; případek P.; ein ereigneter Z. příhoda stalá, zběhlá P.; durch einen Z. náhodou; -fälle der Krankheit případky nemoci; —en einem (durch die Erbschaft *etc.*) připadnouti, spadnouti, padnouti na koho P.; z. (v. der Thür) *etc.* dopadati, doléhati, přil., zavírati se; zapadnouti; der Antheil des Verstorbenen fällt dem am Leben Verbliebenen zu díl mrtvého připadá na zůstalého živého P.; dem einen fällt das gesammte Vermögen zu na toho jednoho připadne veškerá majetnosť P.

Zufällig *adj.* případný P., náhodný T.; *adv.* náhodou, příhodou, z příhody P.; z. verlorene Sache příhodou ztracená věc P.; -es Ereigniß případná příhoda P.; das Wesentliche und —e podstata a případek P.; —keit *f.* případnosť.

Zu-fertigen einem etw. někomu něco dodati, poslati; —fliegen přiletěti; —fließen přitékati.

Zuflucht (ob. M.) *f.* útočiště P.; seine Z. zu jmd. nehmen útočiště k někomu míti, uteci se, utíkati se k někomu oč, v čem P.; —shaus *n.*, —sort *m.*, —stätte *f.* útočiště P.

Zu-flug *m.* přílet; —fluß (-sses, M. Zuflüsse) *m.* přítok P.T.; Zuflüsse (Accidentien) případky P.

Zufolge *prp. c. gen. et dat.* dle; z. des Befehles, dem Befehle z. dle rozkazu.

Zufrieden *adj.* (mit etw.) spokojen, a, o, ý; z. sein (womit) býti spokojen; přestati n. přestávati na něčem; jmd. z. stellen spokojiti koho čím P.; den Gläubiger durch Bezahlung der Schuld z. stellen spokojiti věřitele zapravením dluhu P.; sich mit etw. z. stellen spokojiti se čím, přestati na čem P.; —heit *f.* spokojenosť P.; sein Amt zur allgemeinen Z. verwalten spravovati svůj úřad k obecné spokojenosti.

Zu-fügen učiniti, spůsobiti; einem einen Schaden z. učiniti komu škodu, uškoditi komu P.; wird jdn. ein Schaden zugefügt děje-li se komu škoda P.; —fuhr (ob. M.) *f.* (einer Waare) přívoz zboží P.; dovoz; —führen (zu Wagen, zu Wasser) převezti komu co P., přivážeti (zboží) T.; einem etw. z., bringen přivesti komu co P.; —füllen naplniti.

Zug (-es, M. Züge) *m.* tah, tažení P.; feierlicher Z. průvod P.; ein Z. Soldaten spolek (tlupa P.), četa vojska; ein Z. von Pferden, Ochsen potah, spřež, spřežení; (Eisenb.) vlak vozů; Z. von Bergen pořadí vrchův; Z. der Vögel tah, let; hejno; Z. der Luft tah; Z. (beim Trinken) doušek; in einem —e jedním douškem; Z. auf Z. ráz na ráz; Z. um Z. krok za krokem; Z. für Z. geben, handeln dáti, prodávati, tržiti z ručky do ručky (z ručky v ručku P.); eine Streitsache ist im —e pře jest na soudu, na rozsouzení, na rozeznání P.; die Sache ist im —e der Appellation, des Recurses, der Execution věc jest na odvolání, na odsázce, na eksekucí P.; im —e der Verhandlung v běhu jednání, v běhu líčení pře P.; die Züge des Gesichts tahy n. rysy ve tváři; in den letzten Zügen liegen umírati, k smrti n. k hodince smrti pracovati P.

Zugabe *f.* přídavek, přívržek P.; (Agio) nádavek P.; (b. Zahlen) příplatek P.; (b. Messen) přímërek P.; (b. Metall) přísada P. [vý, mr. tažný.

Zugameise *f.* mravenec stěhova-

Zu-gang (-es, M. Zugänge) *m.* přístup, příchod, vchod, cesta k něčemu P.; Z. und Abgang an Einkommen na příjmech co přibylo nebo se nedostalo P.; —gänglich přístupný P.T.; (willfährig) povolný, ochotný k něčemu P.; (freundlich) vlídný, laskavý P.; —gangsbrückel *n.* (b. Mühlen) lavička.

Zug-anker *m.* kotva; (Bauk.) kleště; —band *n.* (Bauk.) táhlo T.; —baum *m.* úvaz; tažirám; —bohrer *m.* vrtáček, skobka; —brücke *f.* zdvihací, zdvihutý, padací most.

Zugeben (einem etw.) přidati komu něco, něčeho, k něčemu P.; jdn. am Lohne z. přilepšiti, nadlepšiti komu mzdy P.; z. (gestatten) povoliti komu v čem, dovoliti, dopustiti P.; Kalk in den Mörtel z. omastiti maltu T.

Zugebräu *n.* přívarek P.

Zugegen *adv.* přítomen, přítomný P.; z. sein tu býti; při tom, při něčem býti, přítomen býti čemu P.; (vlt.) *v.* Entgegen.

Zügeglocke *f.* umíráček.

Zugehen mf. přijíti někomu P.; pořád jíti; díti se, státi se; Rechte, die jdn. aus einem Erkenntniß z. práva, ježto někomu z nálezu přicházejí n. vycházejí P.; zugegangener Schaden přišlá škoda P.

Zugehör (-s, ob. M.) *n.* příslušenství P.; celá příprava; das Gut sammt allem Z. statek se vším co k němu přísluší P.; —en mh. (einem) přislušeti, náležeti komu P.; —ig příslušný, náležitý P., přináležitý. **Zugeisen** *n.* *v.* Zugband.

Zügel (-s, unv. M.) *m.* uzda, udidlo, otěž; —hand *f.* levice, levá ruka; —los bezuzdný, nevázaný, nezbedný, rozpustilý P.; —losigkeit *f.* bezuzdnosť; Z. der Presse nevázanosť tisku P.; —n uzditi, zuzditi; fig. zkrotiti. **Zugemessenes** *n.* výměr.

Zugemüse *n.* příkrm.

Zugesellen přidružiti; sich zu einem z. přidružiti se, přitovaryšiti se ke komu.

Zugespitzt zašpičatěný, zaostřený, končitý.

Zuge-standener Beweisgrund připuštěný n. svolený důvod T.; —ständniß *n.* povolení; —stehen einem etw. povoliti komu v čem, povoliti čemu, dovoliti, dopustiti, přáti komu čeho P.; (verleihen) propůjčiti komu co P.; etw. wird —standen něčemu se povoluje P.; —standen, daß... dejme tomu, že..., připusťme že...

Zugethan einem oddaný, nakloněný někomu, příchylný k někomu; -sein *n.* příchylnosť, oddanosť.

Zugewähren (zuschreiben im Grundbuche) připsati komu co (v knize pozemečné.

Zug-flasche *f.* courek, cucátko; —frohne *f.* tažná robota; —führer *m.* (milit.) rotník; četař; —garn *n.* nevod; —gevögel *n.* tažné ptactvo; —graben *m.* jalová stoka n. strouha, odvod. **Zugiessen** příliti.

Zug-keil *m.* závlač, hlavinka; —kette *f.* táhlo; —kraft *f.* tažná síla n. moc; přítažlivosť; —kräftig přítažlivý.

Zugleich *adv.* spolu, s P.; (gemeinschaftlich) zároveň, společně P.; alle Einwendungen z. anführen všecky obrany zároveň přivesti P.

Zug-leine *f.* provazec; —leiter *m.* vodič; náčelní loď; —loch *n.* sopouch; —luft (ob. M.) *f.* průvan, úvětří, tah větru, čišení; —messer *n.* poříz, struhák; —mühle *f.* samotížný mlýn; —ochs *m.* tažný vůl P.; —ofen *m.* pec průvějná T.; —pferd *n.* tažný, spřežný kůň, tahoun P.; —pflaster *n.* proděvavý přílep, pryskadlo, zpryštidlo; —rad *n.* kolo řeřabí, kolo samotížné, tahadlo; —ramme *f.* (Bauk.) beranidlo T.

Zugreifen mh. sahati nač, popadnouti co, chopiti se čeho.

Zugriemenholz *n.* *v.* Zugseilholz.

Zugrunde-gehen *n.* pojití, sejití, zahynutí; —legung *f.* položení v základ; mit Z. des... vzav(ši) za základ...

Zug-schiff *n.* tažná loď; —seil *n.* lano T., táhlo P.; povodec; —seilholz *n.* brdo, rozporka; —stift *m.* tažný nýtek; —strang *m.* prostraněk; táhlo P.; —strick *m.* tahák, tahací provaz; —thier *n.* tahoun.

Zuguss *m.* dolívka, přilívka, přílev.

Zug-vieh *n.* dobytek; potah P.; —vogel *m.* tažný, stěhovavý pták T.; —weise *adv.* tažmo; 2. valně, stádně; —wind *m.* tah větru, čišení; —zehent *m.* posnopné (, ého *n.*).

Zu-halten zavříti, zavírati něco, neotvírati čeho P.; eine Frist, eine Verbindlichkeit z. zdržeti lhůtu, závazek P.; die Bedingungen z. držeti, plniti, zdržeti, vyplniti výminky P.; einem den Mund z. zakryti n. zandati někomu ústa rukou; mit einer Person z. obcovati (tělesně) s nějakou osobou; —hälterin *f.* přibočnice, příložnice (souložnice); —hauen mh. osekati, obsekati, otesati; přisekati, přitesati; —heilen zahojiti; mf. zahojiti se; —hinterst nejzadnější; —horchen mf. (einem Gesange *etc.*) poslouchati, naslouchati zpěvu; —hören (Acht haben) pozorovati čeho P.; (anhören) poslouchati koho n. čeho P.; —hörer *m.* posluchač P.; —kaufen přikoupiti něco P., přikoupiti něčeho; —kehren einem den Rücken obrátiti se k někomu zády; —keilen zaklinovati.

Zukker *m.* *v.* Zucker.

Zu-klatschen einem Beifall tleskati komu na znamení pochvaly (tleskaje rukama dávati někomu na jevo svou libosť n. pochvalu) P.; —knöpfen zapnouti, zapíti; sich se; fig. zugeknöpft upjat, a, o, ý.

Zukomm-en ms. dojíti ke komu n. k čemu, přijíti, dostati se ke komu n. k čemu P.; —e uns dein Reich přijď k nám království tvé; einem (mir rc.) z. slušeti, přislušeti komu, na koho P.; das kommt mir zu to mi náleží; der Richter, dem ein Befehl zugekommen ist soudce, jehož nějaký rozkaz došel P.; sich verhalten, wie es einem zukommt chovati se jakož na koho sluší P.; z. lassen *v.* Uebergeben; die jmd. —ende Achtung vážnosť, která někomu přísluší P. [krm.

Zukost (ob. M.) *f.* vařivo; pří-

Zukunft (ob. M.) *f.* budoucí čas, budoucnosť P.; příští; in der Z. budoucně, příště; —smusik *f.* hudba budoucnosti; —ssorge *f.* starosť o budoucnosť, st. do budoucnosti; —reich *adj.* pěknou budoucnosť ma-

Zukünftig *adj.* budoucí. [jící.

Zulage (M. -en) *f.* přídavek P.; fixe Z. stálý přídavek; er bekommt eine Z. dostává na přilepšenou; Z. (b. Zimmerl.) roubení.

Zulangen einem etw. podati; nach etw. z. sahati po čem; mh. zu etw. z. stačiti, dostačiti, vystač.

Zulänglich *adj.* dostatečný P.; —keit *f.* dostatečnosť P.; nach Z. der Mittel pokud prostředky postačujou n. dostačujou.

Zulass (-sses, M. Zulässe) *m.* připuštění; nach Z. dle možnosti, pokud dopustí...; Z. *n.* sud vinný.

Zulass-en nechati; připustiti koho k čemu; povoliti komu v čem, povoliti čemu, dovoliti, dopustiti, dopřáti (dopříti) komu čeho P.; jmd. zum Eide z. připustiti koho k přísaze P.; weiter werden keine Schriften mehr zugelassen nad to se už žádných spisův nedopouští P.; —ung *f.* připuštění; povolení, dovolení, dopuštění P.

Zulässig *adj.* dopustitelný, dopustný; čemu se povoluje, čeho se dovoluje, co možné jest dopustiti, co má své místo, svůj průchod P.; -er Bezug dovolený příjem P.; povolený příjem; —keit *f.* dopustnosť; Z. einer Sache když se čemu povoluje, čeho dopouští, když se čemu dává místo n. průchod P.; nach Z. dle možnosti; seine Kinder nach Z. seines Nahrungsstandes versorgen děti své dle možnosti své opatřiti P.

Zu-lauf *m.* (v. Menschen) sběh, shluknutí lidu; großer Z. veliký shon; —legen přidati; přiložiti, zjednati, opatřiti něco; (b. Zimmerl.) sroubiti; —leiten přiváděti; —leitungsröhre *f. v.* Steigröhre.

Zuletzt *adv.* posléze, nejposléze, naposledy, naposled.

Zulp (-es, M. -e) *m.* cumel, cumlík; —en cumlati, dumlati.

Zum (zu dem) k, do, na.

Zumachen etw. (die Thür) zavříti; 2. přidělati.

Zumal *adv.* zvláště; *conj.* jelikož, poněvadž.

Zumann *m.* příbočník, souložník.

Zumass *n.* náměrek, příměrek, přídavek na míru.

Zumauern zazditi něco.

Zumeist *adv.* nejvíce.

Zu-messen (einem etw.) změřiti, vyměřiti; naměřiti; odměřiti komu něco; *v.* Beimessen; —mischen přimísiti něco, přiměšovati komu něco P.; —mitteln dodávati.

Zumpel *m.* odškubek, otřepek.

Zümperlich *v.* Zimperlich.

Zumuth-en einem etw. přičítati komu něco, domýšleti se něčeho na koho, o kom; einem eine böse Absicht z. někomu zlý úmysl podstrkovati, podkládati; —ung *f.* podkládání, přičítání něčeho někomu.

Zunächst *adv.* nejblíže; nejdříve; z. bei mir nejblíže u mne; především u mne.

Zu-nageln hřeby zatlouci; přibiti; —nähen zašiti; —nahme *f.* přibytí, přibývání; přírostek, rozmnožení, rozmáhání-se, vzrůst P.; —name (-ens, M. -en) *m.* příjmení

(příjmí) P.; mit dem —namen der Gütige nazván dobrotivý.

Zünd-bar zápalný, zapalitelný; —en zapáliti, rozžehnouti; mb. zapáliti se; chytiti; —er m. zapalovač, podpalovač, rozžehač; rozžehadlo; zapalovadlo, zápalka.

Zunder (-s, ob. M.) m. troud; fig. podnět; —brenner, —macher m. troudař; —büchse f. troudník, prachnička; —erz n. troudek.

Zünderkanal m. (am Gewehr) zápalkové lože.

Zunderschwamm m. hubka.

Zünd-faden m. niť zapalovací; —feld n. (b. Geschütz) zápaliště; —holz n. podpal; —hölzchen, —hölzel n. zapalovadlo, zapalovátko, rozžehátko; pl. sirky; —hütchen n. zápalka T., průpalka, zápalník, zápalníček; —kraft f. zápalnosť; -kraut n. v. Zündpulver; —loch n. zápalná dírka, rus. zátravka; (b. Kalkofen) palidlo; —maschine f. rozžehadlo T., zapalovadlo, rozžehačka; —mittel n. podnět; —nadel f. zánětka, zažehačka; —nadelgewehr n. jehlovka; —papier n. zápalka; -pfanne f. pánvička; —pulver n. prach zápalný, prach střelecký; (chem.) prášek zapalovací n. zápalný T.; -punkt m. zápaliště; —requisiten pl. zápalné potřebnosti; —röhre f. zápalná trubka, zápalníček; průpalka; —ruthe f. (artill.) zapalovák; -stoff m. látka zápalná T.; látka zápalová, zápalovina, zápalina; fig. podnět; —stroh n. připal; —werkzeug n. zapalovadlo, zapalovátko; —wurst f. zápalnice; —zeug n. zažehadlo, rozsvěcovadlo.

Zunehm-en (im Stricken) přidati, přidávati, přibírati; mb. přibyti, přibývati; vzmáhati se, rozmáhati se, růsti P.T.; die Kräfte nehmen zu sil přibývá, síly se vzmáhají, vzrůstají P.; —end přibývající T.

Zuneig-en sich einem nakloniti se k někomu; —en n., —ung f. náchylnosť, příchylnosť, náklonnosť.

Zunft (-es, M. Zünfte) f. cech, pořádek (řemeslnický) P.; —ältester starší cechovní, starší pořádku P.; —aufnahme f. přijímání do cechu P.; —brief m. cechovní list P.; —buch n. kniha cechovní, kniha pořádku P.; —geist m. cechovní smýšlení (sm. v cechu panující) P.; —gemäß adv. cechovně, dle pořádku cechovního P.; —genoß m. cechovník, člen (úd) cechu P., spolucechovník; —glied n. člen (úd) cechovní P.

Zünftig cechovní P.; -es Gewerbe živnosť cechovní P.; —keit f. cechovnosť, zřízení cechovní P.

Zunft-inspector m. dozorce cechovní P.; —lade f. pokladnice cechovní P.

Zünftler m. cechovník, člen cechu.

Zunft-mässig cechovní P.; —meister m. starší cechovní P., cechmistr; —recht n. cechovní právo P.; —versammlung f. shromáždění cechovní P.; —verwandter m. spolucechovník; —vorstand m. v. Zunftmeister; —wesen n. cechovství, záležitosti cechovní P.; —zwang m. nucení k cechu P.

Zunge (M. -n) f. (anat., ethnogr., archit.) jazyk P.T.; (mech.) jazýček T.

Züngel, —chen n. jazýček; —n mb. brebencovati, repetiti; jazýčkovati.

Zungen-amputation f. uřezání jazyka; —bein n. jazylka T., kosť podjazyční, kosť hrdelní; —deckel m. čípek, příklop, jazýček; —drescher m. štěkavec, břechavec; žvanil, darmotlach, tlučhuba, melhuba; —fehler m. (med.) vada jazyka; 2. (grm.) chyba proti jazyku; —fertig hovorný, mluvný; —förmig jazykovitý; —geräusch n. tlachy pl.; -krebs m. podjed; —lähmung f. ochrnutí jazyka; —laut m. jazyčná hláska; —los bezjazyčný; —pfeife f. (phys.) píšťala s jazýčkem; —schaber m. stíráček, vytěradlo na jazyk; —schlag m., —schnalzen n. mlask; —spitze f. konec jazyka; —trockenheit f. vysychání jazyka, vyprahlosť jazyka; —wärzchen bradavičky chutnací T.; —werk n. fig. vyřídilka; —wurst f. jazyčák; —wurzel f. kořen jazyka.

Züngl-ein n. jazýček; ozubec;

čípek; žalud; poštěváček; —er *m.* jazyčkář, lízal.

Zu-nicken (einem Beifall z.) kynutím pochváliti; einem z. pokynouti někomu; —nöthigen sich einem vtírati se ke komu. [víječi.

Zünsler *m.* (Schmetterlinge) za-

Zuordnen etw. *v.* Zuweisen.

Züpfen pohekávati.

Zupf-en šklubati, škubati, trhati; třepiti, třásniti (hedvábí atd.); Charpie z. cupovati; —er *m.* škubač, trhač; —maschine *f.* třísnidlo; —seide *f.* třepené hedvábí.

Zurathehalten *n.* opatření.

Zurathen einem etw. raditi někomu k něčemu.

Zurechn-en einem etw. (imputiren) přičísti, přičítati komu co P.; eine Handlung als Verbrechen z. přičísti někomu nějaký skutek za zločin P.; jmd. eine Schuld z. přičísti komu vinu, viniti koho z čeho P.; —ung *f.* přičtení, přičítání, příčet P.; přičítka T,; —ungsfähig příčetný, přičitatelný P.; =es Alter věk, v kterémž se někomu něco přičítati může P.; =e Handlung příčetný skutek P.

Zurecht *adv.* právě; na pravém místě; —finden sich in einer Sache rozuměti čemu; pojmouti, pochopiti něco rozumem P.; —legen, —setzen, —stellen etw. srovnati, spořádati P., upraviti něco; —machen připraviti něco P.; sich z. připraviti se k čemu P.; —weisen ukázati cestu P.; odkázati k pořádku; pokárati koho; den Schuldtragenden z. napomenouti vinného P.; —weisung *f.* ukázání cesty; napomenutí P.

Zured-e (ob. M.) *f.* domluva; —en (=s, ob. M.) *n.* domlouvání; —en einem domluviti, domlouvati komu P.; durch ungestümes Z. zum Vergleich bringen prudkým domlouváním nalehati o narování P.

Zureibe-mörtel *m.* přitěrací malta; přitěrek T.; —en přiterati.

Zureich-en podávati; mh. stačiti, dostačiti; —end dostatečný.

Zureiten auf einen jeti k někomu.

Zuricht-en etw. připraviti, připravovati něco P., přistrojiti něco; den Wein z. opravovati víno P.; —er *m.* upravitel, úpravce, strůjce; —stube *f.* úpravna; —ung *f.* připravení, příprava P.; (philos.) úprava T.; Z. des Satzes připravení sadby, připravená sadba P.

Zuriegeln závoru zastrčiti.

Zürn-en mh. (einem z., auf einen z., mit einem z.) hněvati se, zlobiti se na koho; —end hněvný.

Zurück *adv.* zpět, nazpět, nazpátek, zpátkem (zase) P.; die Reise hin und z. cesta tam a zase, tam a zpět P,; in einer Wissenschaft z. sein v některé vědě pozadu býti.

Zurück-begeben sich vraceti se, nazpět se ubírati, zpět jíti; —behalten etw. zadržeti, zdržeti něco za sebou P.; —behaltung *f.* zadržení P.; —behaltungsrecht *n.* *v.* Retentionsrecht; —bekommen něčeho zase nabyti, dosáhnouti, něco zase obdržeti P.; —berufen někoho odvolati, zpět povolati P.; —bezahlen někomu něco navrátiti, oplatiti P.; —bleiben v zadu, pozadu (za jiným) zůstati, zpět zůstati P.; —blicken mh. ohlednouti se; —denken mh. upomenouti se, rozpomenouti se; —empfangen nazpět, zpátkem n. zase přijmouti, do příjmů vzíti n. položiti T.; —empfangene Interimsausgabe nazpět přijaté zatímné vydání T.; —erhalten *v.* Zurückbekommen; —erlag *m.* (der Klage) vrácení žaloby P.; —erobern něčeho zase dobyti P.; —fahren mf. jeti zpět, nazpátek P.; vor Schrecken z. trhnouti sebou, uskočiti nazpět; —fallen mf. zpátkem padnouti; an jmd. z. *v.* Heimfallen; —folgen nazpět jíti; die Beilagen folgen zurück přílohy se zase vracejí, odsílají P.; —fordern etw. žádati něčeho od někoho nazpět, nazpátek P.; —forderungsrecht *n.* právo k žádání něčeho nazpět P., právo vyžadovací, pr. pohledavací.

Zurückführ-en etw. nazpět uvesti T.; einen z. někoho zpět vesti, přivesti P.; navrátiti; (zu Wa=

gen) někoho zpět vezti, přivezti P.; etw. auf einen frühern Zustand z. přivesti něco zase v bývalý stav n. spůsob P.; —ung *f.* někoho zpět přivedení P.; Z. in den vorigen Stand přivedení něčeho zase v bývalý stav n. spůsob P.; —ungsverhältniß *n.* spůsob přivedení něčeho zase v bývalý stav P.

Zurück-gabe *f.* vrácení něčeho zase T., navrácení; —geben něco zase vrátiti, navrátiti P.; —gehen ms. zpět, nazpátek jíti; ein Kauf, eine Heirat geht zurück trh, sňatek se rozešel P.; das Geschäft geht zurück obchod, živnosť neprospívá, jde na zkázu, jde zpět P.; —gekehrt vrátilý, navrátilý; —gerollt (bot.) podvinutý T.; —gezogen couvnulý; soukromý, ustraněný; z. leben žíti v ústraní; —gezogenheit *f.* ústraní.

Zurückhalt-en zdržeti koho; zadržeti něco za sebou T.; *v.* Zurückbehalten; —end tajivý; —ung *f.* zadržení T.; —ungsrecht *n.* právo zadržovací, právo zádržné T.

Zurück-kehr, —kunft *f.* návrat, navrácení-se; —kehren ms. vrátiti se, navrátiti se (zase) P.; —kommen ms. vrátiti se, nazpět přijíti; auf etw. z. vrátiti se k něčemu; —lassen zůstaviti, pozůstaviti koho; —legen odložiti; ein Befugniß, Privilegium z. právo, výsadu vrátiti, práva n. výsady se vzdáti P.; die Klage z. žalobu vrátiti P.; das zwanzigste Jahr seines Alters z. dvadcátý rok věku svého přečkati, z dvadcátého roku svého vykročiti, roku dvadcátého zcela a úplně dojíti P.; einen Weg z. ujíti, ujeti; z. (mech.) proběhnouti T.; —nehmen vzíti něco zpět P.; eine Verfügung z. nějaké ustanovení zase zdvihnouti, zrušiti P.; sein Wort z. zrušiti danou víru, nezdržeti svého slova, své připovědi P.; —prallen mh. odraziti se, obraziti se; zavrávorati; —prellen obraziti, nazpět odraziti; —rechnen zpět, nazpět počítati T.; vom heutigen Tage an —gerechnet od dnešního dne zpět počítajíc P.; —reise *f. v.* Rückreise; —rufen někoho odvolati, zpět povolati P.; —schicken poslati koho zpět P.; —schieben (den Eid) přísahu zpátkem podati P.; —schiebung *f.* (des Eides) přísahy zpět podání P.; -schlagen odraziti, odpuditi; -schrecken odstrašiti koho; —schreiben odepsati komu P.; —sehen mh. ohlednouti se; —sein *v.* Zurück; —senden zpět odeslati koho n. něco P.; —setzen odložiti; einen gegen jmd. z. někoho za jiným na zad postaviti, nevážiti sobě někoho před jiným P.; odstrčiti koho; —setzung *f.* odložení; Z. im Amte někoho v úřadě na zad postavení, odstrčení P.; —stehen v zadu býti P.; —stellen, -ung *v.* Zurückgeben, Zurückgabe; —stoßen odstrčiti, odraziti koho; —stoßungskraft *f.* odstrkavosť, odpudivosť; —treten ms. odstoupiti od čeho P.; vom Vergleiche z. odstoupiti od narovnání P.; —tritt *m.* odstoupení od čeho; —wanken ms. vrávora'i nazpět; —weichen ustoupiti, ustupovati P.; der Feind weicht zurück nepřítel ustupuje P.; —weisen odkázati od sebe n. od čeho P.; jmd. an eine Behörde z. odkázati koho k úřadu P.; ein Gesuch z. vrátiti žádosť P.; einen Angriff z. útok odraziti; —werfen (den Feind) odraziti nepřítele; —werfung *f. v.* Reflexion; —wirken *v.* Rückwirken; —wollen chtíti nazpět; —zahlen oplatiti, odplatiti něco; —zählen *v.* Zurückrechnen; —ziehen zpět táhnouti; zpět vzíti.

Zuruf (-es, oh. M.) *m.* volání, zavolání, pokřikování na koho, okřiknutí P.; —en (einem) mh. křičeti na koho; pokřikovati, volati na koho.

Zu-runden etw. zakulatiti; —rüsten mh. chystati, strojiti, připravovati něco; —rüstung *f.* chystání strojení.

Zusag-e *f.* přiřčení, připověď P.T.; —en einem etw. přiříci, připověděti komu něco P.; mh. einem z. prospívati; milé, libé, příjemné býti, líbiti se; slušeti, vhod n. přiměřen býti; svědčiti, k duhu jíti T.; (v. d. Speise) chutnati; —end libý, příjemný, milý.

Zusammen *adv.* spolu; pospolu, pospolně, dohromady; vesměs, úhrnkem, úhrnem, záhrnem T.; —arbeiten spolu pracovati, zpracovati; ein Pferd z. ztýrati, zchvátiti koně; —ballen sbaliti; svaliti; —berufen (z. B. den Landtag) svolati (zemský sněm) P.; —binden svázati; —brechen mſ. sklesnouti; Z. *n.* klesnutí; zřícení; —bringen (z. B. eine Summe Geldes) shromážditi, sebrati, shledati (sumu peněz) P.; —druck *m.* stisk; stlak; —drückbar stlačitelný T.; -keit -osť T.; —drücken etw. stlačiti, stiskati; —fahren svezti; mſ. sjeti se; fig. leknouti se, uleknouti se, užasnouti, ustrnouti; —fallen padati v jedno T.; —fassen etw. obsáhnouti; zahrnouti, shrnouti, zavříti něco P.; etw. in wenig Worten z. pojmouti něco v krátká slova P.; —fließen mſ. stéci se, splynouti; fig. sbíhati; —fluß *m.* stok, splynutí; shrnutí; (mech.) sběh, stok T.; —fügen spojiti, sloučiti; sraziti T.; —gedrückt smáčknutý, stisknutý T.; —gehen *n.* společné počínání; —hörigkeit *f.* sounáležitosť, společná náležitosť; co k sobě náleží; —gelegt složený; (bot.) zdvojnásobený T.; —gesetzt složený, složitý T.; —gewachsen srostlý; —gezogen stažený, svinutý T.; —gießen slíti; —gußbottich *m.* káď slevací, slevák.

Zusammenhalt (-s, oh. M.) *m.* srovnání; —en přirovnávati, srovn. jedno s druhým; mh. dohromady držeti.

Zusammenhang (-es, oh. M.) *m.* spojení, spojenosť P.; spojitosť; souvislosť T., svazek P.; Z. einer Rede spojenosť řeči P.; im —e ve spojení; —en (zusammenhängen) mh. spojen býti, spojení, spojenosť míti s čím P.; —end (zusammenhängend) spojený P., spojitý, souvislý T.; -e Grundstücke pozemnosti v jednom položení ležící P.; -e Streitgegenstände věci sporné, ježto jsou spojené a sebe se dotýkají P.

Zusammen-häufen nahromaditi, nakupiti; —heften sešiti P., sepnouti; alle Bögen mit einem Faden z. všecky archy nití sešiti P.; —hefter *m.* spínač, spínatel; —hetzen seštvati; svaditi; —karten osnovati, spískati něco; —kaufen (z. B. das Getreide auf dem Markte) skoupiti, skupovati (k. p. obilí v trhu) P.; —klang *m.* souzvuk; —kneten shnésti; —kommen mſ. sjíti se, sebrati se P.; —kunft (M. —künfte) *f.* schůzka, schůze P.; —lauf *m.* sběh P.; —laufen sběhnouti; —leben pospolu žíti P.; —legen složiti něco (v jedno, v hromadu) P.; —pressen stisknouti, stlačiti; er hat seine Zähne zusammengepreßt stiskl zuby; —rechnen sečísti, spočísti, sčítati. spočítati, súčtovati T.; —rechnung *f.* součet, sečtení; —reihen seřaditi T.; —rollen etw. svinouti, stočiti; —rotten sich srotiti se, srocovati se s kým P.; —rottung *f.* srocení-se; Z. mehrerer Personen srocení-se více osob; —rufen svolati; Z. *n.*, —ruf *m.* svolání; —scharren shrabati, shrnouti; —scharrer *m.* (des Geldes) hrabal, mamonič; —schießen sestříleti, rozstříleti; (Geld z.) složiti (k. p. peníze); složiti se na něco T., skládati; z. mſ. stéci se, shrnouti se; svaliti se; —schlagen roztlouci co; jmd. z. ztřískati, ztlouci, zmlátiti koho; etw. z., eine Bude z. sbíti, stlouci; ein Tuch z. složiti; die Hände z. spínati ruce; —schmelzen staviti, dohromady rozpustiti; —schnüren sešněrovati; —schuß *m.* snůška; skladba; —setzen etw. složiti, sestaviti něco P.; eine Commission z. složiti n. sestaviti komisi P.

Zusammensetzung *f.* složení, skládání, sestavení P.; sklad, sloh T.; -sfläche *f.* (min.) plocha složení, plocha slohová T.; -sstücke *pl.* (geol.) kusy složiva T.

Zusammen-stehen pospolu, pohromadě státi P.; —stellen etw. sestaviti něco P.; —stimmen shodovati se; —stimmung *f.* shoda; —stoß *m.* sražení, srážka; setkání; sběh; —stoßen *act.* sraziti, 2. roztlouci; 3. mh. mezovati s čím P.; 4. z.

(—treffen) potkati se, setkati se, sjíti se s kým; sraziti se P.; die Gründe stoßen zusammen pozemnosti spolu mezujou P.; —stürzen mſ. zřítiti se; —tragen etw. snésti něco v jedno, v hromadu sebrati něco P.

Zusammen-treffen (mit einem) sejíti se, potkati se, setkati se s kým P.; mit etw. z. shodnouti se s něčím P.; wenn die Umstände bei einem Verbrechen z. když se okolnosti zločinu shodujou P.; wenn kleinere Verbrechen mit schweren z. když se menší zločinové s velkými sejdou P.; Gerichte die bei einem Verbrechen z. soudové, kteří se při témž zločinu setkají P.; unter demselben Gerichte z. pod týž soud vespolek náležeti P.; das Z. sejití-se, setkání-se; shodnutí-se, shodování-se P.; Z. der Verbrechen sejití-se zločinův P.; Beweise durch Z. der Umstände důkaz okolnostmi shodujícími se P.

Zusammen-treten sešlapati, ušlapati; mſ. sejíti se, sestoupiti se (v jedno, v hromadu) P.; odstoupiti, ustoupiti; —tritt *m.* (einer Versammlung) sejití-se (lidu) v shromáždění P., schůze; —wachſen mſ. srůsti; —gewachſene Finger srostlíčky; —winden svíti; sesnovati; —wölben sklenouti; —zählen etw. sčísti, sčítati P.T.

Zusammenzieh-en etw. stáhnouti; fig. svírati; sich z. stáhnouti se, sběhnouti se; spojiti se; —ung *f.* stažení, sražení T.; —ungskraft *f.* stahovací moc.

Zusammt *prp. v.* Sammt.

Zusatz (-es, M. Zusätze) *m.* přídavek, dodavek P.; dodatek, doložka, doložení P.; Z. b. Metallen přísada P.T., příměs; Z. bei einem Geſchäfte přisázka T.; Kerker ohne Z. žalář bez doložení, žalář prostý P.; einem ein Haus ohne weitern Z. legiren odkázati někomu dům z prosta, bez dalšího doložení něčeho P.; —bier *n.* patoky, ředina; —frage *f.* otázka dodatná n. dodatečná P.; —zahl *f.* doličník.

Zu-schanzen einem etw. dohoditi někomu něco (P.) *v.* Zubringen; —schärfen etw. naostřiti, přišpičatiti; —scharren zahrabati; —schauen dívati se na něco; -schauer *m.* divák; —schauerraum *m.* prostora pro diváky; —schicken poslati, odeslati; seslati. připraviti, přichystati něco; —schieben přistrčiti, zastrčiti; die Schuld jdn. z. vinu komu připisovati; —schießen (Geld) připlatiti, doplatiti P.

Zuschlag (-es, M. Zuschläge) *m.* (zu einer Steuer) přirážka, přívržek (k dani) P.; (Agio) nádavek P., T.; (Legirung) přísada P., příměs; (b. Weber) příklop; —en (eine Summe zur andern) přiraziti, přivrhnouti sumu k sumě P.; eine Sache dem Meiſtbietenden z. (b. Versteigerungen) přivrhnouti, vzdáti věc tomu kdo nejvýše podal P.; an einer Waare z. na zboží přitahovati P.; am Getreide viel z. na obilí mnoho přitahovati P., přirážeti; die Thür z. dveřmi třasknouti, bouchnouti; ein Faß z. zabedniti sud.

Zu-schliessen zamknouti; -schließer *m.* zamykač; —schmiegen sich einem lichotiti se k někomu, přilichotiti ke komu; —schmieren zamazati.

Zuschneide-bret *n.* (b. Schust.) *v.* Werkbret; —leiste *f.* (b. Glaſ.) pravítko; zuschneiden přistřihnouti, přiříznouti, přikrojiti; (v. Gras) přižínati; Zuschneider *m.* přikrajovač.

Zu-schnitt *m.* přistřižení; —schnuren zašněrovati

Zuschreib-en připsati něco k čemu, ke komu P.T.; (imputiren) připsati, přičísti komu co P.; (an jmd. schreiben) dopisovati k někomu oč P.; einem etw. in den öffentlichen Büchern z. připsati někomu něco ve veřejných knihách P.; jds. Nachläſſigkeit etw. z. připisovati n. počítati něco něčí nedbanlivosti P.; —gebühr *f.* připisné.

Zuschrift (M. -en) *f.* přípis; dopis P.T.; —lich *adv.* přípisem P.

Zuschuss (-es, M. Zuschüſſe) *m.* přirážka, přívržek; přídavek, doda-

vek; příplatek, doplatek P.T.; zuschütten (eine Grube) zasypati (jámu).

Zuseh-en (einem, einer Sache) mh. dívati se, hleděti nač; přihlížeti k čemu; —ends *adv.* očitě, vůči hledě, zřejmě, patrně, vidomě; —er *m.* divák *v.* Zuschauer.

Zu-senden poslati, zaslati, odeslati; —setzen přistaviti, přindati, přistrčiti; (im Geschäfte) přidati, přidávati, dopláceti (přisaditi, dosaditi); zu einer Waare z. (zu Metall *etc.*) přidati, přisaditi T.; einem z. dotírati, dolehati na koho; —sichern einem etw. připověděti, přiříci komu něco P.; ujistiti, zjistiti něco; —siegeln zapečetiti P.; —speise (M. -n) *f.* příkrm; 2. přikusování; —sperren *v.* Versperren; —spitzen zašpičatiti; —sprache (ob. M.) *f.* přímluva; zastavení-se u koho, navštívení; —sprechen einem Muth dodávati někomu mysli, srdce T.; Trost z. těšiti koho P.; jdn. etw. gerichtlich z. přisouditi, přiřknouti komu co P.; z. promluviti na koho, přimlouvati komu; navštíviti koho; eine gerichtlich —gesprochene Sache věc přisouzená P.; —springen mf. přiskočiti; —spruch (ob. M.) *m.* přimlouvání, přímluva; podíl; návštěva; (vlt.) připověď (ke statku atd.) *v.* Pränotation.

Zustand (-es, M. -stände) *m.* stav P.; Z. und Gang der Industrie stav a chod průmyslu P.; im —e einer Leidenschaft ve vášni P.; im —e der Trunkenheit v opilství P.

Zustande-bringen *v.* Stand; Z. *n.* ukončení; —kommen *n.* uskutečnění; bis zu dem Z. eines Gesetzes do vydání, do vyjití zákona; dokud zákon nebude k místu a konci přiveden P.

Zuständig *adj.* příslušný (k soudu, k obci atd.) P.; —keit *f.* příslušnosť P.; —keitsbehörde *f.* příslušný úřad.

Zu-ständliches *n.* podmět T.; —standsformen (des Zeitwortes) rod T.; —stehen einem mh. příslušeti komu, k někomu, k něčemu; příslušeti, náležeti na koho P.; dem Schuldner steht ein Recht zu dlužníkovi přísluší právo P.; eine Sache steht dem Gerichte zu věc přísluší k soudu P.

Zustell-en (einem etw.) dodati komu co P.; —ung *f.* dodávka, dodání, dodávání; propůjčení P.; Z. gerichtlicher Verordnungen dodávka soudních nařízení P.; Tag der Z. des Urtheils den kterého se rozsudek dodal P.; Z. obsílka (k úřadu).

Zustellungs-bestätigung *f.* dodací list P.; —gebühr *f.* dodavné, plat za dodávku P.; —kosten *pl.* náklady na dodání, náklady dodavací P.; —schein *m.* list dodací P.

Zustimm-en einem souhlasiti s někým; —ung *f.* souhlas; —ungsabresse *f.* adresa souhlasu.

Zu-stopfen zacpati; —stoßen přiraziti; —stutzen zkomoliti, udělati kusým; useknouti, zatupiti; —that (M. -en) *f.* přísada; *v.* Zugabe.

Zutheil-en (einem ein Geschäft) přikázati k někomu nějakou práci P.; (betheilen) poděliti koho čím P.; (beigeben) přikázati, přidati koho komu P.; dem Gerichte eine entsprechende Anzahl von Aushilfspersonen z. přidati k soudu některé osoby pomocné v počtu dostatečném P.; —ung *f.* přikázání, přidání koho n. čeho k někomu P.; podělení někoho něčím P.; —ungsbuch *n.* kniha rozdělovací, kniha rozvrhovací, kniha přikázané práce.

Zuthun zavříti, přičiniti, přispěti; sich z. tuliti se ke komu; přičiniti se; das Z. přičinění-se, pomoc P.; ohne jmds. Z. bez něčího přičinění, bez něčí pomoci P.; —lich přičinlivý, účinlivý; přítulný.

Zu-tragen donášeti; přinášeti; sich z. přihoditi se, státi se, udati se; —träger *m.* donašeč; (v. Bienen) nosička; —träglich prospěšný, platný.

Zutrau-en einem etw. nadíti se čeho do koho P., důvěřovati komu; das Z. důvěra P.; —lich důvěrný, dověřivý.

Zu-treffen mh. přihoditi se; *v.* Uebereinstimmen; mf. *v.* Eintreffen; —treffend vhodný, příhodný; —tre-

ten přistoupiti, připojiti se k čemu; —tritt (-es, ob. M.) *m.* přístup P.; freien Z. bei jmd. haben k někomu svobodně bez překážky moci přijíti, přistoupiti P.; einem den Z. verwehren někomu cestu zastoupiti P.

Zuverlässig, zuverläßlich *adj.* víry hodný; spolehlivý; -er Beamte, Mann úředník na kterého někdo může spolehnouti, kterému může důvěřovati P.; -e Nachricht jistá zprava P.; z. *adv.* jistě, zajisté, bezpečně; —keit *f.* spolehlivost.

Zuversicht (ob. M.) *f.* důvěra, dověrnost; —lich *adv.* zajisté; dověřivě; —lichkeit *f.* dověřivost, věrutnost.

Zuvor *adv.* předtím, prve, dříve, napřed.

Zuvörderst *adv.* především, předně.

Zuvorkomm-en einem mj. předstihnouti někoho n. něco v něčem P., předčiti koho v čem; fig. nadcházeti si někoho; einem andern Gerichte z. předstihnouti jiný soud P.; das Z., —ung *f.* předstižení, předstihnutí P.; das Z. eines Gerichtes gibt den Ausschlag předstižení soudu rozhoduje P.; —end přívětivý, nadcházející-si.

Zuvorthun md. (es einem z.) převýšiti koho, předčiti koho.

Zuwachs (-ses, ob. M.) *m.* přibytí; přírůstek P.; (v. Viehe) příplodek P.; (v. Pflanzen) přírostek P.; (v. Anschwemmen) příplavek P.; —en mj. přibyti, přibývati; připloditi se; přirůsti; naplaviti se; přimnožiti se P.; —recht *n.* právo ku přibytí, právo k věci přibylé P.; —tabelle *f.* výkaz přírostku, seznam přírostku; Zuwachs- und Abfallstabelle výkaz mnoholi přibylo a ubylo, výkaz přírostku a úbytku.

Zu-wage *f.* přívažek, vývažek P.; durch Z. die Käufer übervortheilen přivažováním šiditi kupce P.; —warten (jdn. eine Summe) někomu sečkati, počkati, vyčkati, sečkání učiniti, shovění míti (nějaké sumy do času) P.; zuwegebringen *v.* zu Stande bringen.

Zuweilen *adv.* *v.* Bisweilen.

Zuweis-en einem eine Arbeit, eine Amtshandlung přikázati někomu nějakou práci, nějaké úřední řízení P.; einem ein Amt, eine Station z. přikázati koho k nějakému úřadu n. místu P.; einem eine Summe z. odděliti někomu nějakou sumu; poděliti koho nějakou sumou P.; —ung *f.* přikázání.

Zuwenden einem etw. něco k někomu n. na někoho obrátiti P.; einen Vortheil jmd. z. nějaký prospěch k někomu obrátiti, nějakého úžitku komu dopřáti P.; einem dem Rücken z. obrátiti se k někomu zády; sich selbst etw. z. něco sám na se obrátiti, sám sobě přiosobiti P.

Zuwider *prp. c. dat.* proti; dem Gesetze z. handeln činiti něco proti zákonu n. zákonu na odpor, nešetřiti zákona, přestupovati zákon P.; z. laufen odporovati, na odpor býti, příčiti se čemu, čeliti, směřovati proti čemu P.; z. sein protiven n. na odpor býti čemu P.; er ist mir z. jest mi protiven.

Zu-wölben sklenouti; —zählen einem etw. přičísti; (Geld) vypočítati, vyčísti komu peníze P.

Zuzieh-en etw. zatáhnouti; stáhnouti; die Thür z. dveře přivříti; jmd. zu etw. z. vzíti, přivzíti koho k čemu P.; zwei Kunstverständige zum Augenschein z. k ohledání vzíti dva znalce P.; zu den zwei Kunstverständigen einen dritten z. k těm dvěma znalcům přivzíti třetího P.; zur Tafel z. k tabuli vzíti; povolati; einem Schaden z. škodu spůsobiti, přinesti P.; in der Rechnung z. přiraziti T.; sich z. spůsobiti si, utržiti sobě, uhoniti sobě, přitáhnouti sobě (k. p. nemoc); vychovati si (dobytek); —ung *f.* braní, přivzetí někoho; spůsobení něčeho; (in der Rechnung) přirážka T.; unter Z. der Kunstverständigen etw. besichtigen ohledati něco, přivezmouc k tomu znalce P.

Zu-zucht (ob. M.) *f.* příchovek, příplodek; —zug (M. —züge) *m.* přítah; (mil.) doplňující zástup, posila.

Zwack-eisen *n.* odštěpovačky *pl.*, kleště na slo; —en štípati; fig. týrati, znepokojovati koho; —nudel *f.* trhance *pl.*

Zwang (-es, oh. M.) *m.* nucení, přinucení, donucení P.; (přímus, přimusení T.); unwiderstehlicher Z. neodolatelné nucení P.; sich einen Z. anthun nutiti se k čemu P.

Zwange *f.* (mech.) kleště V.

Zwängen tísniti, nutkati kam.

Zwangs-anlehen *n.*, —anleihe *f.* výpůjčka nucená, výpůjčka z donucení P.; —arbeit *f.* práce nucená, donucená, z donucení P.; —arbeitshaus *n.* káznice (donucovací pracovna, robotárna); —curs *m.* (v. Banknoten) nucený oběh P. T.; —diener *m.* robotník; —dienst *m.* služba nucená, služba z donucení P.; —gesinde *n.* nevolnictvo; —herrschaft *f.* zvolnictví; —jacke *f.* svěračka, svíravá kazajka; —lage *f.* tíseň; stav nevolný; nucenosť; —mittel *n.* donucovací prostředek (soudní, soudní donucení) P.; —mühle *f.* mlýn panský V.; m. robotný; —steuer *f.* nucená daň; —verrichtung *f.* práce nucená P.; —weise *adv.* nuceně; z. Einhebung der Steuer nucené vybírání daně P.; einen zu etw. z. verhalten donucovati koho k čemu.

Zwanzig *num.* dvadcet; —eck *n.* dvadcítihran; —er *m.* (als Zahl überhaupt) dvadcítka; (Münze v. 20 Kr.) dvadcetník T.; (Papiergeld v. 20 Gulden) dvadcítka; (Person) dvadcátník; —erlei *adj.* (*num.*) dvadcaterý; —fach *adj.* (*num.*) dvadcateronásobný; —frankenstück *n.* dvadcítifrank T.; —guldenfuß *m.* dvadcítizlatový ráz, dvadcítizlatové číslo T.; —jährig dvadcítiletý; —kreuzerstück *n.* dvadcetník; —mal *num.* (*adv.*) dvadcetkrát; —ste ddd. (*adj. num.*) dvadcátý; —stel *n.* dvadcetina.

Zwar *cnj.* sice; jednak; ovšem.

Zweck (-es, M. -e) *m.* cvok; 2. úmysl, účel; záměr, cíl, konec T.; zum —e einer Sache za příčinou něčeho; —dienlich, —entsprechend vhodný, příhodný (k něčemu); účelný, příměrný; -keit -osť.

Zwecke (M. -en) *f.* cvok, cvoček.

Zwecken zacvokovati; mh. směřovati, mířiti, čeliti, cíliti k čemu.

Zweck-essen *n.* účelná hostina; —los, —widrig nevhodný, nepříhodný; —mäßig vhodný, příhodný, přiměřený; *adv.* přiměřeně; —mäßigkeit *f.* účelnosť T.; příměrnosť, vhodnosť P.; -nagel *m.* cvok, cvoček.

Zwei *num.* dva *m.*, dvě *f. et n.*; zu z., je z. po dvou, dva a dva T.; Z. *f.* dvojka; —armig dvouramený T.; (v. Flüsse) dvoupramený; —äugig dvouoký; —bändig dvousvazkový; -e Brüder und Schwestern plnorodní bratří a sestry P.; —blätterig dvoulistý, dvojlistý; —brüderig (bot.) dvoubratrý (-rový) T.; —decker *m.* dvoupalubná loď, dvojpalubník; —deutig obojetný; dvojsmyslný P.; dvojitý T.; -er Verstand der Worte dvojsmyslná slova, obojetná slova P.; —deutigkeit dvojsmyslnosť, obojetnosť P.; —doppelt podvojný; —drittelstück *n.* dvoutřetina; —eckig dvourohý, dvouhraný; —elementige Säule sloup dvoučlánkový T.; —endig dvoukoncí; dvouhraný; —er *m.* dvojka; (Münze) dvojník; —erlei *adj.* (*num.*) dvojí; —fach *adj.* (*num.*) dvojnásobný; -e Ausgabe vydání dvojnásobné P.; -e Ehe -né manželství P.

Zweifel (-s, unv. M.) *m.* pochybnosť P.T. (pochyba T.); ohne Z. bez pochyby, bez pochybnosti P.; etw. in Z. ziehen o něčem pochybovati, pochybnosť míti P.; in Z. stehen v pochybnosti býti P.; bei sich ergebenden Z. vzejde-li o něčem pochybnosť P.; —haft pochybný P.; —n (an einer Sache) mh. pochybovati, pochybnosť míti o čem P.; —sgrund *m.* námitka; —sohne *adv.* bez pochyby; —sucht *f.* pochybovačnosť.

Zwei-flügelig dvoukřídlý; —flügler *m.* dvoukřídlec; —förmige Funkzion (math.) úkon dvojí hodnoty, úkon dvojhodnotný T.; —füßig dvounohý; dvojnohý.

Zweig (-es, Pl. -e) *m.* větev, ratolesť; (einer Beschäftigung *etc.*) odvětví, třída T.; odbor; Z. eines Gebirges výběžek hor; Z. des Staatsdienstes větev n, třída služby státní P.; —bahn *f.* poboční dráha.

Zweigehäusig dvojpouzdrý.

Zweigen štípiti, vrubovati.

Zweigespann *n.* spřežení P.

Zweigig větevnatý, ratolestný.

Zweigliederig dvoučlený.

Zweiglos bez větví.

Zwei-groschenstück *n.* dvougrošák; —guldenstück *n.* (Papiergeld) dvouzlatovka, dvojka; (Silbergeld) dvouzlatník.

Zweigverein *m.* odvětví spolku P.

Zwei-händer *m.* dvojručec, -čák; (Schwert) dvojruční n. obouruční meč; *pl.* Z. dvourucí (ssavci) T.; —händig dvojruký; —hängig (v. Dache) dvoustranný; —hauig dvousečný; —häusig (bot.) dvoudomý T.; —häutige Mauer (eben auf beiden Seiten) dvoulícná zeď T.; —heit *f.* dvojnosť T.; —hufer *m. pl.* dvoupaznehtí (přežívavci) T.; —hundert *num.* dvě stě; —hundertel *n.* dvousetina; —hundertste ddd. *num.* dvoustý; —jahr *n.* dvouletí, dvouročí; —jährig dvouletý, dvouroký; —kampf *m.* souboj, dvouboj; —kämpfer *m.* soubojník; —kantig dvojhraný T.; —knöpfig (bot.) dvojuzelný T.; —köpfig dvouhlavý; -er Adler dvouhlavý orel P.; —kreuzerstück *n.* dvoukrejcarák; —lagerige Pflanzen rostliny dvouložné T.; —mal *num.* (*adv.*) dvakráte; —männerig, —männig dvoumužný; —master *m.* (Schiff) dvoustěžník, dvoustěžní koráb; —pfünder *m.* dvouliberka; —pfündig dvouliberní P.; —räderig dvoukolý; —samenlappige Pflanzen rostliny dvouděložné T.; —schaufler *m.* (v. Schaf) dvouzubka; —schneidig dvousečný, obousečný, po obou stranách ostrý P.; na obě strany ostrý (meč); (bot.) dvojřezný; —schürig (v. Schafen) dvojstřižný; (v. Wiesen) dvojsečný; —seitig dvojstranný; dvouboký; oboustranný; z. verbindlich obapolně závazný P.; —silbig *v.* Zweisylbig; —sinnig dvojsmyslný; —sitzig dvousedý; —spänner dvouspřež; —spännig dvouspřežný P.; —stimmig dvouhlasný, dvojhlasný; —stöckig (-es Haus) dvoupatrový, dvouposchodní (dům); —sylbig dvouslabičný; —tägig dvoudenní; —täglich druhodenní; —tausend *num.* dva tisíce.

Zweit-el *n.* polovice; zum —enmal podruhé; —ens *adv.* za druhé; —er (ddd. —e) *num.* druhý (*st.* vterý); —geboren druhorozený; —geborne druhorozenka; —geborner druhorozenec; —geburt *f.* druhorozenství.

Zwei-theilig dvoudílný; (math.) dvoučlený T.; —unddreißigstel *n.* dvaatřidcetina; —undzwanzig *num.* dvadcet dva, dvamecítma; —wächsiges Getreide obilí na odnoží; —weibig dvoužený; —wuchs *m.* (englische Krankht.) křivice; —wüchsig křivičný; (v. Getreide u. Wolle) dvourostý; —zahl *f.* dvojné číslo, dvojník, dvojný počet T.; —zählig (bot.) dvojený, dvojčetný T.; —zack *m.* dvouzubec; —zahn *m.* dvouzub, dvouzubec; (Gewächs) dvouzubka; —zeilig dvouřadý P.; dvouřádkový T.; —zeitige Zeit čas dvoudobý, dvoudobí T.; —zifferig dvouciferný, dvoučíslíčný; —züngig dvoujazyčný; fig. obojetný.

Zwekk *v.* Zweck.

Zwerch *adv. v.* Quer; —art *f.* kříž; obouručnice; —fell *n.* bránice T.; —sack *n. v.* Quersack.

Zwerg (-es, Pl. -e) *m.* trpaslík, pídimužík; (v. Pflanz.) krsek, zákrsek; —apfel *m.* karle, zákrsek; —baum *m.* krsek, zákrsek, zakrslík; —birke *f.* bříza nízká; —birn *f.* zákrska; —eln, —en *mh.* trpasličiti; —haft zakrnělý, trpaslický; —holunder *m.* chebď, chebdí; —in *f.* trpaslice; —obst *n.* krskové ovoce.

Zwetsch-e, —ke (Pl. -en) *f.* švestka.

Zwetschken-baum *m.* švestka, švestkoň, švestkový strom; -branntwein *m.* slivovice; —mann *m.* švestkář;

—muß *n.* povidla *pl.*; —strudel *m.* švestkový strudl; —weib *n.* švestkářka.

Zwick (=es) *m.* štípnutí, štiknutí; (Kartensp.) cvik; —bohrer *m.* návrtlík. **Zwicke** (M. =n) *f.* cvok.

Zwickel *m.* hmoždinka; am Hemde jazýček, cvikel; —bart *m.* valousy *pl.*; —n cviklovati.

Zwick-en štípati, štiknouti, šťknouti; (in d. Mühle) napažovati; (im Kartensp.) cvik hráti; (Bauk.) prostrkati, vycvikovati; es —t mich im Leibe štípe mě, mám hryzení (v bříše).

Zwickenmacher *m.* cvočkář.

Zwick-er *m.* štípák, štípač; 2. náskřipce *pl.* (brejle); —ern mh. míhati, mžíkati; —mühle *f.* škrtnice (*st.*), napažovací mlýn; —nagel *m.* cvok, cvoček, cvočka; —nudel *f.* trhance, štípance *pl.*; —pufferl *n.* štípaná hubička; —schere *f.* strhovačka; —stein *m.* (b. Maur.) klín, klínek T.; —zange *f.* odštěpovačky, štípací kleště; —zängelchen *n.* cvrnčálky.

Zwie-artig *adj.* dvojrodý; —äugeln na obě strany očkem házeti.

Zwieback (=es, M. =e) *m.* suchar; v. Brote topenice, topínka.

Zwiebel (M. =n) *f.* cibule T.; (bot.) bobule, bambule; puk; —apfel *m.* cibuláč; —artig cibulitý, cibulovitý; —bau *m.* cibulářství; —feld *n.* cibuliště; —flechte *f.*, —bund *n.* pleteň, pletenec, pletenníček, spleták, svazek cibule; —gewächs *n.* rostlina cibulnatá, bambulatá; —handel *m.* cibulářství; —händler *m.* cibulář, cibulník; —haut *f. v.* Zwiebelschale; —hülle *f.* (bot.) obcibulí T.; —ig cibulovatý; —knoblauch, —lauch *m. v.* Zwiebel; —knolle *f.* (bot.) cibulná hlíza T.; —kuchen *m.* podcibulí T.; —n cibulovati; einen z. týrati někoho, vymluviti komu; —noblesse *f.* (fig.) záhonková šlechta; —saft *m.* šťáva cibulová; —sauce *f.* omáčka cibulová; —schale *f.* (bot.) suknice, suknička T.; —tragend cibulonosný; —weib *n.*, —frau *f.* cibulářka.

Zwie-brache *f.* odůrka, pšírka; —brachen odůrovati, pšírovati, mísiti, rozorávati; —dunkel *adv.* (*n.*) pološero; —fach *v.* Zweifach; —fachen, —falten zdvojiti, zdvojnásobiti; —fältig dvojnásobný; dvojaký, —gespräch *n.* dvojmluva; —laut *m.* (grm.) dvojhláska; —licht *n.* dvojsvětlo; —lisch *adj.* obalmý.

Zwier *adv.* (*num.*) (vlt.) dvakráte.

Zwiesel *m.* rozsocha, razsocha; —baum *m.* dvoják; —icht rozsochovitý; —ig rozsochatý; —n rozsošiti; utáhnouti, upevniti.

Zwie-spalt (=es, vh. M.) *m.* roztržka, rozmíška, různice; —spalten rozdvojiti, rozděliti; —tracht (vh. M.) *f.* různice, roztržka, rozbroj; —trächtig hašteřivý, svárlivý; -wuchs *m. v.* Zweiwuchs.

Zwikk *v.* Zwick.

Zwillich (=es, M. =e) *m.* dvojtkanina, pytlovina, cvilink; —en dvojtkaninový; —form *f.* barchen; —weber *m.* dvojtkaninář, cvilichář.

Zwilling (=s, M. =e) *m.* blíženec; blížnec; *pl.* —e blíženci, dvojčata, spolčata; (astr.) blíženci; —kind *n.* blížně; dvojče; —sschwester *f.* blíženka.

Zwing-bar nutitelný; —burg *f.* zvolnický hrad, zvolnická tvrz; —e *f.* šroub; kleště dřevěné; svor; (b. Goldschläger) svůra; —en zu etw. nutiti, donutiti, přinutiti (přimusiti), připuditi koho k čemu P. (přibezděčiti) T.; —er *m.* nutitel, přinutitel (přimusitel); ohradí; parkan; (Ort) pevná věž; vězení; rejdiště; psinec; —herr *m.* násilník, zvolník; —herrschaft *f.* libovláda; —hof *m.* kázniště, krotírna; —schraube *f.* stužovadlo.

Zwirl (=es, M. =e) *m.* vřeteno, hřídel škapulířový; —bohrer *m.* špulíř, nebozez dvojostrý; —en rychle otáčeti.

Zwirn (=es, M. =e) *m.* niť; *coll.* nitě; —band *n.* kaloun; —bret *n.* natáčka; —en *adj.* nitěný; *vrb.* soukati, přesukovati; fig. přísti; —er *m.* soukač nití; —erei *f.* nitárna; —faden *m.* niť; —händler, —ma=

cher *m.* nitař; —mühle *f.* naviječka; —rad *n.* přeslice; —seide *f.* hedvábí kroucené; —strümpfe *pl.* nitěné punčochy; —wickel, —wickler *m.*, —winde *f.* naviják, vijáček; —wurm *m.* struněnec, vláskovka.

Zwirpen mh. cvrkati.

Zwischen *prp. c. dat. et acc.* mezi, uprostřed; pod.

Zwischen-akt *m.* přestávka mezi akty, p. meziaktová T.; mezidějství; meziakt; —amt *n.*, —behörde *f.* úřad mezitímný P.; —bau *m.* mezistavba; —damm *m.* mezihráz; —deck *n.* eines Schiffes mnzipalubí; —durch *adv.* veskrz, mezitím P.; —erkenntniß *n.* nález mezitímný P.; —frage *f.* otázka mezitímná, otázka vedlejší; —gebiet *n.* mezikrají; —geschäft *n.* řízení, jednání mezitímné, práce mezitímná, obchod mezitímný P.; —handel *m.* obchod mezitímný P.; —händler *m.* prostředník *v.* Unterhändler; —inhaber *m.* majetník mezitímný, majetník mezi časem P.; —kieferknochen *m.* kosť mezičelistná T.; —maschine *f.* (mech.) spojovatel T.; —mauer *f.* příčná zeď, přepážka T.; —ort, —platz *m.* (im Wechselgeschäft) místo mezitímné P.; —raum (-es, M. —räume) *m.* prostora, mezera mezi něčím; Z. der Zeit prostora času, mezičasí; —regierung *f.*, —reich *n.* mezivládí; —satz *m.* mezivětí, mezivěta T., vložená věta; —schein *m.* zatímný list; —spiel *n.* mezihří; —stück *n.* vkladek; —stunde *f.* hodina mezi tím; —urtheil *n.* rozsudek mezimluvný, r. vedlejší P.; —verkehr *m.* obchod mezi něčím; ob. mezizemní, obchod vzájemný T.; —verordnung *f.* nařízení mezitímné P.; —vorfall *m.* případ mezitímný P.; —wall *m.* (d. einer Festung) mezivalí P.; —wand *f.* přepažení, přepážka *v.* Zwischenmauer; —wort *n.* (grm.) citoslovce, citovka, mezislovce; vložka, vkladka; —zeit *f.* mezičasí, čas mezitímný P., čas mezi tím uběhlý; —zoll *m.* clo mezizemské (mezitímné) P.T.; —zolllinie *f.* čára mezicelní P.

Zwist (-es, M. -e) *m.* pře, rozepře, spor P., svár; —en mh. ve sváru, v rozepři býti; —ig *adj.* sporný P.; z. sein hašteřiti se, nesvářiti se; —igkeit *f.* *v.* Zwist.

Zwitschern mh. cvrlikati, šviřinkati, šveholiti, švitořiti; wie die Alten sungen, so zwitscherten die Jungen čím hrneček navře, tím i střep zapáchá.

Zwitter *m.* míšenec T.; obojúdec, dvoupohlavník, štira; —blüte *f.* (bot.) květ obojakový, oboják T.; —ding *n.* dvojiče; —esel *m.* mezek; —haft podvojný, obojný; —laut *m.* hláska obojaká, hláska obojetná, obojetnice T.; —schaft *f.*, —wesen *n.* dvojúdosť; fig. obojakosť; —wort *n.* míšenec.

Zwitzern mh. kmitati se, míhati se.

Zwo *num. f.* dvě *v.* Zwei.

Zwölf *num.* dvanáct; Z. *f.* dvanáctka; —blätterig dvanáctilistý; —eck *n.* dvanáctiúhelník, dvanáctihran, dvanáctikout; —er *m.* dvanáctník, dvanácterák; —erlei dvanácterý; —fingerdarm *m.* dvanáctník T.; —füßig dvanáctinohý; —gliederig dvanáctičlený; —jährig dvanáctiletý; —kreuzerstück *n.* dvanáctník; —monatlich dvanátiměsíční; —pfünder *m.* (Kanone) dvanáctiliberka; —pfündig dvanáctiliberní; —saitig dvanáctistrunný; —seitig dvanáctistraný; dvanáctiboký; -stündig dvanáctihodinný; —stündner *m.* (Arbeiter) dvanáctník; —tägig dvanáctidenní; —tel *n.* dvanáctina; —tens dvanácté, za dvanácté; —ter (ddd. —e) (*num.*) dvanáctý; in der —ten Stunde fig. v poslední chvíli, v posledním okamžiku; —theil *m.* dvanáctina; —zählig dvanácte čítající.

Zwoter (vlt.) *v.* Zweiter.

Zyg-enidae *pl.* (gr.) (zool.) vřetenucháci (hmyzi) T.; *-odactyli* (zool.) sudoprstí (ptáci) T.

Zylinder *m.* *v.* Cylinder.

Zymbel *f.* *v.* Cymbel.

Zyme *f.* (gr.) kvas.

Zypresse *f.* Cypresse.

Zythos *m.* (gr.) (Getränke) ječmenec.

Personennamen. — Jmena osob.

Adalbert Vojtěch, Vojtíšek.
Adelheid Adelajda, Adela, Adleta.
Agathe Agata; pop. Háta.
Aegidius Jiljí. **Agnes** Anežka.
Albina Běla.
Alexander Aleksandr; pop. Lešek.
Alexius Aleksej; pop. Aleš, Leksa.
Alois Alois; pop. Aleš.
Amadeus Bohulib.
Amalie Amalie; pop. Malčinka.
Ambrosius Ambrož; pop. Brož.
Andreas Ondřej; pop. Ondra.
Anna Anna, Anička, Aninka.
Anton Anton, Antonín; pop. Toník.
Antonia Antonie, Tonička.
Apollinar Apolinář; vlt. Apolináriš.
Apollonia Apolena. **August** August.
Barbara Barbora, Baruška. [Bárta.
Bartholomäus Bartoloměj; Bartoš,
Beate Blahoslava; Blažena.
Benedikt Benedikt; pop. Beneš.
Benigna Dobrotivá.
Blasius Blažej, Blažek.
Charlotte Karolína, Lotinka.
Christian Kristian; vlt. Křišťan.
Christine Kristina.
Christoph Krištof.
Cyrillus Cyril, Crha.
Deodat Bohdal. **Dietrich** Dětřich.
Dionysius Diviš.
Dorothea Dorota; pop. Dorka.
Eleonora Eleonora, Lenorka.
Elisabeth Alžběta, Eližběta, Eliška.
Erasmus Erazím.
Ernestine Arnoštinka.
Ernst Arnošt. **Felix** Šťastný.
Franz, Franziskus František.
Franziska Františka.
Friedrich, Fritz Bedřich; Miroslav.
Friedrike Bedřiška, Miroslava.
Gallus Havel.
Georg Jiří; pop. Jíra, Jirka, Jiřík.
Gertraud Gertruda, Kedruta.
Gottfried Bohumír.
Gottlieb Bohumil.
Gottlob Bohuchval, Bohuslav.
Gregor Řehoř; pop. Říha.
Gretchen Marketka. **Günther** Vintíř.
Hanes Hanuš. **Hartlieb** Artleb.
Heinrich Jindřich; pop. Jindra.
Henriette Jindřiše, Jindřiška.
Hieronymus Jeroným, Jarolím.
Honorius Ctiboh, Ctibor.
Ignazius Ignác; pop. Hynek.
Isabella Izabela v. Elisabeth.
Jakob Jakob, Jakub; pop. Kuba.
Jesus Ježíš. **Joachim** Jachim.
Jodokus Jošt.
Johann Jan, Jeník, Jeníček.
Josef Josef; pop. Pepík, Pepíček.
Judas Jidáš.
Judith Jitka, Juta, Judita.
Karl Karel; Karlíček.
Kaspar Kašpar. **Kastulus** Haštal.
Katharina Kateřina; pop. Kačenka.
Laurenzius Vavřinec; pop. Vávra.
Leo Lev.
Lore Lenorka v. Eleonora.
Louis, Ludwig Ludvík, Ludevít.
Louise Ludovika.
Lukas Lukáš; pop. Lukeš
Magdalena Magdalena, Majdalena.
Margaretha Marketa. [Marinka.
Maria Marie, Maří, Marjánka,
Markus Marek; pop. Mareš.
Mathias Matiáš, Matěj.
Methodius Metoděj, Strachota.
Michael Michal, -ík, Michálek.
Moses Mojžíš; pop. Mošek.
Nikolaus Mikoláš, Mikuláš.
Paul Pavel, Pavlík, Pavlíček.
Pauline Pavlina, -inka.
Peter Petr, Petřík, Petříček.
Prokopius Prokop, Prokůpek.
Rose, Rosine Rozina, Růžena.
Salamon Salamoun. **Saul** Savel.
Sebastian Šebestián; pop. Šebesta.
Sigmund Zikmund; pop. Zíha.
Simon Šimon, pop. Šiman, Šíma.
Sophie Žofie; pop. Žofka.
Thaddäus Tadeáš.
Theodat Bohdal. **Theodor** Bohdan.
Theodora Bohdanka.
Theophil Bohumil.
Thomas Tomáš. **Tobias** Tobiáš.
Ulrich Oldřich. **Ulrike** Oldřiška.
Ursula Uršula, Voršula, Voršila.
Veit Vít.
Wenzel Václav (Váceslav, Víceslav).
Wilhelm Vilém; -ine Vilemína (Mína).

Geographisches Wörterbuch. | Slovník zeměpisný.

B. = Berg (hora).
D. = Dorf (ves).
F. = Fluss (řeka).
Geb. = Gebirge (pohoří).
Ins. = Insel (ostrov).
Kl. = Kloster (klášter).
L. = Land (země).
M. = Marktflecken (městys).
Sch. = Schloss (zámek).
St. = Stadt (město).

Aachen St. Cáchy *pl.*
Aar Fl. Orlice; Orava.
Abyssini-en L. Habeš; —er Habešan.
Adelnau St. Odolanov.
Adelsberg St. Podstojná, Postojna.
Adersbach Sch. Abrsbach.
Adler Fl. Orlice.
Adrianopel St. Drinopol.
Adriatisches Meer Adriatické n. Jaderské n. Siné moře.
Afrika Afrika; —ner Afričan; —nisch africký.
Agram St. Záhřeb.
Aegypt-en L. Egypt; —er Egypťan; —isch egyptský.
Alessio St. Leš.
Alexandrien St. Aleksandrie.
Algersdorf D. Valkeřice, Erkeřice.
Algier L. Alžír.
Allenstein St. Olštyn.
Almissa St. Omiš.
Altsohl St. Zvoleň.
Altstadt Staré město.
Amaliendorf D. Šamrdoves, Amalín.
Amerika Amerika; —ner Američan; —nisch americký.
Amschelberg St. Kosová Hora.
Amselfeld Kosovo pole.
Ankona St. Ankona, Jakin.
Antivari St. Bar.
Antwerpen St. Antorf, Antverpy *pl.*
Apenninen *pl.* Geb. Apeniny.
Aquileja St. Voglej.
Arab-er, —ier Arab; —ien L. Arabie, Arabsko.
Arbe Ins. Rab.
Arber B. Arborec, Javor, Javorník.
Arbesau D. Varvažov.
Archipelagus *m.* Archipelag, Souostroví, Mnohoostroví.
Armen-ien L. Armenie; —ier Armén, Armeňan.
Arnau St. Hostinné.
Asiate *m.* Asian, Asiat; Asiatisch asijský; Asien L. Asie.
Aspern D. Asperny, Ošpra.
Athen St. Ateny *pl.*; —er Ateňan; —isch Atenský.
Athos *m.* B. Svatá hora.
Atlantischer Ocean Atlantské moře.
Auscha St. Úštěk.
Auschwitz St. Osvětim.
Auspitz St. Hustopeč.
Aussig St. Ústí nad Labem.
Austerlitz D. Slavkov.
Austral-ien Australie; —ier Australan (Australec).
Azowsches Meer Azovské, Surožské moře.
Babel St. Babylon.
Baden St. Baden; L. Badensko.
Baier *m.* Bavor, Bavořan; Baiern L. Bavory *pl.*, Bavorsko.
Baireuth St. Barut.
Baltisches Meer *v.* Ostsee.
Barau St. Bavorov.
Bartfeld St. Bardijov.
Basel St. Basilej.
Bauzen St. Bousov; 2. St. Budyšín, Budešín.
Bechin St. Bechyně.
Belg-ien L. Belgie; —ier Belgičan; —isch belgický.
Belgrad St. Bělehrad, Bělohrad (Srbský).
Belvedere (bei Prag) Leteň, Letná, na Letních.
Bensen St. Benešov.
Berberei L. Barbarsko.
Bergreichenstein St. Kašparské Hory *pl.*
Bergstadtel St. Hory Matky Boží.
Berlin St. Berlín; —er Berlíňan.
Bern St. Bern, Berna.
Bessarabien L. Besarabie.
Bethlehem St. Betlem.
Beuthen St. Bytom.
Bielitz, Bilitz St. Bělsk, Bilsk, Bílsko.
Bilenz D. Bílence.
Bilin St. Bílina, Bělina.
Birkenberg B. Březová hora.
Birkenbaum St. Mezichod.

Bischofteinitz St. Horšův Týn.
Bisenz St. Bzenec.
Bocca di Cattaro L. Boka Kotorská.
Bodenbach D. Podmokly *pl.*
Bodensee Bodamské jezero, Kostnické jezero.
Böhm-e Čech; —en L. Čechy *pl.*, Česká země; —erwald Šumava; —in Češka, Čechyně; —isch český; —isch-Aicha St. Český Dub; —isch-Kamnitz St. Česká Kamenice; —isch Leipa St. Česká Lípa.
Bologna St. Boloň, Bononie.
Bomst St. Babímost.
Bösig B. Bezděz (, i).
Bosna-Sarai St. Sarajevo.
Bosni-en L. Bosna; —er Bosňák.
Brandenburg St. Branibor; L. Branibory, Braniborsko; —er Branibor, Braniborec.
Brasilien L. Brasilie.
Braunau St. Broumov, Brunov.
Braunschweig St. Brunšvík; L. Brunšvicko; —isch brunšvický.
Brazza Ins. Brač.
Bremen St. Brema, Bremy.
Breslau St. Vratislav (, i *f.*).
Bretagne L. Bretanie, Bretaňsko, Bretonsko. **Brieg** St. Břeh.
Britt-anien L. Britanie, Britansko; —e Brit, Britan; —isch britský.
Bromberg St. Bydhošť.
Bruck (an der Leitha) St. Most (nad Litavou).
Brünn St. Brno.
Brüssel St. Brusel.
Brüx St. Most.
Buccari St. Bakar.
Buchau St. Bochov.
Budin St. Budyně.
Budweis St. Budějovice (České).
Budwitz St. Budějovice (Moravské).
Bukarest St. Bukurešť.
Bulgarien L. Bulhary *pl.*, Bulharsko; —isch bulharský.
Bunzlau St. Boleslav [Hrádek.
Bürglitz, Pürglitz Sch. Křivoklát,
Canarische Inseln *pl.* Kanárské ostrovy.
Capo d'Istria St. Kopr.
Carlopago St. Báh.
Carthago St. Kartago, Kartagina.
Castelnuovo St. Nový hrad.
Cattaro St. Kotar, Kotor.
Celte Celt (Vlach).
Champagne L. Šampaňsko.
Chemnitz St. Kamenice (saská).
Cherso Ins. Cres.
Chin-a L. Čína; —eser Číňan.
Cilli St. Celje.
Cittanuova St. Nové město.
Cividale St. Staré město.
Constantinopel St. Cařihrad, Konstantinopol, Stambul.
Constanz St. Kostnice.
Curzola St. Korčula.
Cypern Ins. Cyper.
Dalmatien L. Dalmacie, Dalmatsko.
Damaskus St. Damašek.
Däne *m.* Dán; —mark L. Dány *pl.*, Dánsko. **Dänisch** dánský.
Danzig St. Gdansk, Gdansko; —er Gdánšťan.
Dauba St. Dubá.
Deutsch německý; —brod St. Německý Brod; —er Němec; —land Němce *pl.*, Německo.
Diakovar St. Đakovo.
Dittersbach D. Jetřichovice, Dětřichovice.
Dnieper Fl. Dněpr, Dnipr.
Dniester Fl. Dněstr.
Dohna Sch. Donín. [Donešinky.
Donau Fl. Dunaj; —eschingen St.
Donnersberg B. Milešovka.
Dorpat St. Dorpat, Derpt.
Drau Fl. Drava.
Dreisesselberg B. Třístoličná hora.
Dresden St. Drážďany.
Dublin St. Dublín.
Duppau St. Doupov.
Durazzo St. Drač.
Dux St. Duchcov.
Eger St. Cheb; Fl. Ohře, Oharka.
Eibenschitz St. Ivančice.
Eidlitz St. Údlice.
Eilau St. Jilov, Jílava.
Einsiedel St. Mnichov.
Eipel St. u. Fl. Úpice.
Eisenburg St. Železné (město).
Eisenstadt St. Železnice.
Eisgrube Sch. Lednice.
Eismeer Ledné moře.
Elbe Fl. Labe.
Elbe-Teinitz St. Týnec nad Labem, Týnec Labský.

Elbogen St. Loket.
Elsass L. Elsasko, Elsasy (Alzacie).
Engelhaus St. Adělská hora.
Eng-land Anglie, Anglicko, Angličany; —länder Angličan; —lisch anglický. **Ens** Fl. Enže.
Eperies St. Prešov.
Erlau St. Jagr, Jager.
Ermeland Varmie. [Rudohoří.
Erzgebirge Krušné n. Rudné hory,
Eschelkamm M. Osí.
Etsch Fl. Ečava, Adiže.
Eule St. Jílové. [Evropan.
Europ-a Europa, Evropa; —äer
Feistritz St. Bystřice.
Feuerland Oheňsko, Ohňov.
Fianona St. Plomiň.
Finn-e Fin, (Čuchonec); —land L. Finsko (Čuchonsko).
Fiume St. Řeka (Rěka). [mand.
Flamänder Flám, Flamendr, Fla-
Flandern L. Flandry, Flámsko.
Flauten St. Zlatovo.
Flöhau St. Blšany *pl.*
Florenz St. Florencie.
Forbes St. Borovany.
Frank-en L. Fransko, Franky; —furt St. Frankobrod; —reich L. Francie, Francouzy *pl.*, Francouzsko.
Franzensbad S. Františkovy Lázně.
Franzose *m.* Francouz (, e *m.*).
Französin Francouzka.
Frauenberg, Pfrauenberg Sch. Přimda; 2. Hluboká.
Freiburg St. Příbor.
Friaul L. Furlansko.
Fünfkirchen St. Pečuh, Pětikostelí.
Furth St. Brod (bavorský).
Fürwitz D. Vrbice.
Gabel St. Jabloň, Jablonné.
Gablonz St. Jablonec.
Gaja St. Kyjov.
Galiz-ien L. Halič; —isch haličský.
Gallien L. Galie.
Gardensee Slemno.
Garonne Fl. Garona.
Gastdorf St. Hošťka.
Geiersberg St. Supíhora (Kyšperk).
Geltschberg B. Sedlo.
Genf St. Ženeva, Janov (Švýcarský).
Genu-a St. Janov (Vlaský); —esisch Janovský.
Georgenberg B. Říp.
Georgenthal St. Jiřetín.
Giesshübel St. Kysibel.
Gitschin St. Jičín, Jitčín.
Glatz St. Kladsko.
Glogau St. Hlohov.
Gloggnitz St. Hlohnice.
Gnesen St. Hnězdno.
Göding St. Hodonín.
Görkau St. Jirkov, Borek.
Görlitz St. Hořelice, Zhořelec.
Görz St. Gorice, Hořice.
Goth-e Got; —isch gotický.
Gradiska St. Hradiště (Gradiska, Gradisko).
Gran St. Ostřihom; Fl. Hron.
Gratzen St. Novéhrady.
Graupen St. Krupka.
Graz, Gratz St. Hradec (Štýrský); 2. Hradisko, Grodzisko.
Graudenz St. Hruděz.
Griech-e *m.* Řek; —enland Řecko; —isch řecký.
Grönland Grony, Gronsko.
Grossen St. Krosno.
Grossglockner B. Veliký Zvon.
Grosswardein St. Veliký Varadín.
Grottau St. Hrádek.
Grulich St. Králíky, Krulich.
Guhrau St. Hůra.
Gundrum D. Komořany *pl.*
Güns St. Kysek.
Gurk Fl. Krka.
Halle St. Hala, Dobrosol.
Hamburg St. Hamburk.
Hanseatische Stadt Hanzovní město.
Harz Geb. Harc.
Hayd St. Bor.
Heiligenberg Svatá Hora.
Herrmannstadt St. Sibiň.
Herrndorf D. Kněževes.
Herrnhut St. Ochranov.
Herrnskretschen D. Hřensko.
Hessen L. Hesy.
Hirschberg St. Doksy.
Hochstadt St. Vysoké.
Hof St. Dvorec.
Hohenbruck St. Třebechovice.
Hohenelbe St. Vrchlabí.
Hohenfurt Kl. Vyšší Brod.
Hohenmauth St. Vysoké Mýto.
Hohenstadt St. Zábřeh.

Holland L. Holandy *pl.*, Holandsko.
Holstein L. Holštýn.
Hotzenplotz St. Osoblaha.
Hoyerswerda St. Vojerci *pl.*
Hühnerwasser St. Kuří vody.
Hultschin St. Hlučín.
Iglau St. Jihlava.
Illyrien L. Ilirsko, Ilirie.
Ind-ien L. Indie; —isch indický.
Ingermannland Ižorsko.
Ingrowitz St. Jimramov.
Innsbruck St. Jinomostí, Inšpruk.
Irland L. Irsko, Iry *pl.*; Irländer Irčan.
Isar, Iser Fl. Jizera.
Istrien L. Istrie.
Italien L. Italie, Vlachy *pl.*, Vlasko; —er Vlach; —isch vlaský.
Jägerndorf St. Krňov, Karňov.
Japan L. Japansko, Japan, Japonie; —eser Japonec, Japončík.
Jassy St. Jaš, Jasy.
Jechnitz St. Jesenice.
Joachimsthal St. Jachymov.
Josephstadt St. Josefov.
Jude *m.* Žid.
Jülich St. Julich.
Jungfernteinitz St. Týnec Panenský, T. Žerotinský.
Kaaden St. Kadaň.
Kammerburg D. Komorní Hrádek (nad Sázavou).
Karbitz St. Chabařovice.
Karlowitz St. Karlovce *pl.*
Karls-bad St. Karlovy Vary, Karlovary *pl.*; —burg St. Karlovský Bělehrad; —hof (in Prag) Karlov.
Karlstadt St. Karlovec.
Karlstein Sch. Karlův Týn, Karlotýn; 2. B. Karlův Kámen.
Kärnt-en, **Kärnthen** L. Korutany, *pl.* Korutansko, Koruš; —ner Korutan (Korytan). |Karlín.
Karolinenthal (Vorstadt bei Prag)
Karpathen *pl.* Geb. Karpaty.
Kaspisches Meer Chvalinské moře.
Kesselberg B. Veliký Kotel.
Kiebel St. Kublovo.
Kiew St. Kyjev.
Kirchenstaat Papežská země.
Kladrau St. Kladruby *pl.*
Klappay Sch. Klapé, Klapý.
Klattau St. Klatovy, Klatov.
Klausenburg St. Kološ.
Kleinasien L. Malá Asie.
Klingenberg Sch. Zvikov.
Klostergrab St. Hrob.
Klösterle St. Klášterec.
Kolberg St. Kolobřeh.
Köln St. Kolín nad Rýnem, Kolín Rýnský n. Porejnský, Rýno-Kolín.
Kommern D. Komořany.
Komorn St. Komárno.
Königgrätz (Königingrätz) St. Králové Hradec.
Königinhof St Králové Dvůr.
Königsal St. Zbraslav.
Königsberg St. Královec.
Königswart St. Kynžvart.
Kopenhagen St. Kodaň.
Kornhaus St. Mšec.
Kosten St. Koštěn.
Kostenblatt D. Kostomlaty *pl.*
Krain L. Krajina, Krajinsko.
Krakau St. Krakov; —er (Einwohner) Krakovan; —er Gebiet Krakovsko.
Kratzau St. Chrastava.
Kreibitz St. Chřibská, Křipská, Skřipská.
Kremsier St. Kroměříž, Kroměžíř.
Kreuz St. Križevec, *pl.* Križevci.
Kreuzburg St. Klučborek.
Kriegern St. Krýry.
Kriven St. Křivina. [vat).
Kroat *m.* Charvat, Chorvat, (Hor-
Kroazien L. Charvaty (Horvaty), Charvatsko.
Kröndorf D. Křtěno, Trstěná.
Kronstadt St. Koruna, Brašov; 2. Kronštat.
Kroschau D. Chrášťany.
Krossen St. Krosno.
Krumau St. Krumlov.
Kubaniberg B. Boubín.
Kulm St. Chlum; 2. Chlumno, Chelmno; —see Chelmže.
Kulpa Fl. Kupa.
Kupferberg B. Měděc.
Kurland L. Kurony *pl.*, Kursko.
Küstrin St. Kostřín, Kestřín.
Kuttenberg St. Kutná hora, *pl.* Hory Kutny.
Kuttenplan St. Chodová Planá.
Laa St. Hlava, Lava; Fl. Hloh.
Lagosta Ins. Lastovo.

Laibach St. Lublaň.
Lapp-e, —länder Lap, Lapon, Lopař; —land Lapsko, Loparie.
Laun St. Louny *pl.*
Lausitz L. Lužice; —er Lužičan.
Leiden *v.* Leyden.
Leipnik St. Lipník.
Leipzig St. Lipsko.
Leitensdorf St. Litvínov.
Leitha Fl. Litava.
Leitmeritz St. Litoměřice.
Leitomischel St. Litomyšl.
Lemberg St. Lvov.
Leoben St. Lubno.
Lessina Ins. Chvar.
Lette Lotyš.
Leutschau St. Levoče.
Leyden St. Lugdun.
Lichtenstadt St. Hroznětín.
Liebenau St. Hodkovice.
Lieberose St. Liboraz.
Liebich D. Libchava.
Liefland Livonsko, *pl.* Livony (*pol.* Inflanty).
Liegnitz St. Lohnice.
Likka St. Lika.
Linz St. Linec.
Liptau St. Liptov.
Lissa St. (Böhm.) Lysá; St. (Pol.) Lešno; Ins. Vis.
Lissabon St. Lisabon, Lisbona.
Lithau-en L. Litva; —er Litvan, Litvín.
Lobsenz St. Lobženice.
Lodomerien L. Vladimírsko.
Lombardei L. Lombardsko.
London St. Londýn; —er Londýnský.
Lorenzberg, Laurenziberg (b. Prag) Petřín.
Lothringen L. Lotrinsko, Lotarinsko.
Lübben St. Libín, Lubín.
Lübeck St. Lubek, Bukovec.
Lubenz St. Lubenec.
Lublinitz St. Lublínec.
Luditz St. Žlutice.
Lundenburg St. Břeclava.
Lüneburg St. Glin.
Lussin Ins. Ložin.
Lüttich St. Lutich.
Lützen St. Lužín.
Luxemburg, Luxenburg St. u. L. Lucemburk.
Lyon St. Lyon.
Madrid St. Madrid.
Magdeburg St. Děvín.
Mähr-en L. Morava; —er Moravan.
Mailand St. Milán, Mediolán, *stč.* Medulán.
Main Fl. Mohan.
Mainz St. Mohuč.
Manderscheid D. Dobřejovice.
Mantua St. Mantova, Mantua.
Marburg St. Maribor.
Marien-bad St. Lázně Marianské; —burg St. Malbork; —schein Kl. Bohusudov, Šejnov; —werder St. Kvidín (Kvidzin).
Marmora-Meer Bílé Moře.
Marocco St. u. L. Maroko.
Marschendorf D. Maršov.
Marseille St. Marsel (i, *f.*).
Maschau St. Mašťov.
Mauth St. Mejto.
Mecheln St. Malín.
Meissen St. u. L. Míšeň.
Meleta Ins. Mlet.
Melnik St. Mělník, Melník.
Memel Fl. Němen; St. Klajpeda.
Merseburg St. Mezibor, Meziboří.
Meseritz St. Meziříč.
Mies St. Stříbro; Fl. Mže (Berounka).
Mietau St. Mitava.
Milbes St. Milovany *pl.*
Mittelwalde St. Mezibor.
Mödling St. Metlínek.
Modern St. Modrá.
Moldau Fl. Vltava; L. Multany *pl.*, Moldava.
Moldautein St. Týn nad Vltavou (Vltavotýn).
Montenegro L. Černá hora, Černohoří.
Mosel Fl. Mozela.
Mosern D. Mojžíř, Možeř.
Moskau St. Moskva.
Möttling St. Metlika.
Mrotzen St. Mráče.
Müglitz St. Mohelnice.
München St. Mnichov.
Münchengrätz St. Hradiště Mnichovo.
Münsterberg St. Zembice.
Narenta Fl. Neretva.
Neapel St. Neapole.
Neisse St. u. Fl. Nisa, Niš.
Nerft St. Narata.
Netze Fl. Noteč.
Neudorf D. Nová ves.
Neuern St. Nýrsko.

Neugedein St. Nová Kdyně.
Neuhaus St. Jindřichův Hradec.
Neusatz St. Nový Sad. [jezero.
Neusiedlersee Nezider, Neziderské
Neusohl St. Baňská Bystřice.
Neustadt St. Nové město; 2. Lvovek.
Neustift St. Němsteh.
Neutomysl St. Nový Tomyšl.
Niederlande *pl.* Nizozemí, Nizozemsko, Nižní země.
Niemes St. Mimoň.
Nikolsburg St. Mikulov.
Nissa St. Niš.
Nona St. Nin.
Nord-Amerika Severní Amerika; —See Severní Moře.
Norwegen L. Norvegy, Norvežsko, Norsko.
Nürnberg St. Norimberk.
Oedenburg St. Šoproň.
Oder Fl. Odra; —berg St. Bohumín.
Ofen St. Budín.
Olmütz St. Olomouc, Holomouc.
Oels St. Olešnice.
Oppeln St. Opole.
Oschitz St. Osečná.
Osseg St. Osek.
Osser B. Jezerní hora (Osí, Osa).
Ostsee Baltické moře.
Paris St. Paříž (, e *f.*).
Passarowitz St. Požarovec.
Peipus-See Čudské jezero.
Preiskretscham St. Pískovice.
Pers-er Peršan; —ien L. Persie.
Pest St. Pešť (, i *f.*).
Petersburg St. Petrohrad.
Peterswalde D. Petrovice.
Peterwardein St. Petrovaradín.
Petschau St. Bečov.
Pettau St. Ptuj.
Pflanzendorf D. Hřivčice.
Pfrauenberg Sch. Přimda.
Pilgram St. Pelhřimov.
Pillna D. Bylany.
Pilsen St. Plzeň.
Pinne St. Pněvy.
Platten St. Blatno.
Platten-See Blatenské n. Blatné jezero, Blatno, Blateň (Bláto).
Platz St. (Saazer Kr.) Město; (Budweiser Kr.) Stráž; Alt-Platz D. Plavsko.

Po Fl. Pad, Padev.
Podersam St. Podbořany.
Podlachien L. Podlesí.
Pol-e *m.* Polák, Lech; —en L. Polsko *n.*, Polska *f.*
Pöltenberg Hora sv. Hypolita.
Portugal L. Portugaly *pl.*
Posen St. Poznaň, Poznany *pl.*
Pösing St. Pezínek.
Postelberg St. Postoloprty *pl.*
Potsdam St. Postupín, Podstupín.
Prag St. Praha.
Presburg St. Břetislav, Prešporek (Požun).
Presnitz St. Přísečnice.
Preusse Prus, Prušák.
Preussen L. Prusy *pl.*, Prusko.
Prossnitz St. Prostějov.
Puschwitz St. Buškovice.
Raab St. Ráb.
Rachel B. Roklan.
Radkersburg St. Radgona.
Ragusa St. Dubrovník.
Rakonitz St. Rakovník.
Rann St. Brežce.
Regenfluss Řezeň.
Regensburg St. Řezno.
Reichenberg St. Liberk, Liberec.
Reichstadt St. Zákopy, Zákupy.
Reifnitz Mkt. Rybnice.
Reisen St. Ryzina.
Resciutta St. Běla.
Reussen L. Rus *v.* Russland.
Rewal St. Kolivaň.
Rheims St. Remeš.
Rhein Fl. Rejn, Rýn.
Rhodus Ins. Rodýz.
Rhone Fl. Rodan, Rhodan.
Riesengebirge Krkonoše *pl.*
Riga St. Ryga, Rýha.
Risano St. Riseň.
Rohitsch Mkt. Rogatec.
Rom St. Řím; ein Römer Říman.
Rothes Meer Červené n. Rudé moře.
Rudig St. Vroutek.
Rügen Ins. Rujana, Rana.
Russe Rus (a).
Russland Rus (, i *f.*), Rusy *pl.*, Rusko.
Saar St. Žďár.
Saaz St. Žatec (Žatče, Zátec).
Sabioncello Halbins. Pelešec.
Sachsen L. Sasy *pl.*, Sasko.

Sagan St. Žegan, Zaháň.
Salzburg St. Solnohrad.
Samter St. Samotuly.
Sandau St. Zandov.
Sanssouci Sch. Bezpečí.
Saras D. Zahražany.
Sardinien L. Sardinie, Sardinsko.
Sau, Save Fl. Sava.
Savojen L. Savojsko.
Scardona St. Skradín.
Schaab D. Pšov.
Scharfenort St. Ostroroh.
Schäsburg St. Šegešvár.
Schelessen D. Železná.
Schemnitz St. Šťávnice.
Schlackenwald St. Ostrov.
Schlan St. Slané, Slaný.
Schles-ien L. Slezsko, Slezy *pl.*; —ier Slezan, Slezák; —isch slezský.
Schluckenau St. Šluknov.
Schlüsselburg St. Lnáře.
Schmiehof D. Švihov.
Schneeherg (in Böhmen) Sněžník; (bei Wien) Sněžka.
Schneekoppe B. Sněžka.
Schocken St. Skoky.
Schöles St. Žihle.
Schön-hof D. Krásný Dvůr; —lanke Trtěnka; —linde St. Krásná Lípa.
Schott-land L. Skotsko; —länder Skot.
Schreckenstein Sch. Střekov.
Schumla St. Šumen.
Schüttenhofen St. Sušice.
Schwaatz St. Světec.
Schwaben L. Švábsko.
Schwaden D. Svádov.
Schwamberg Sch. Krasikov.
Schwarsenz St. Svařeď, Swarzendz.
Schwarzes Meer Černé moře.
Schwarzwald Černý les, Černolesí.
Schweden L. Švédy *pl.*, Švédsko.
Schweidnitz St. Svídnice.
Schweinfurt St. Sviní Brod.
Schweinitz St. Sviny Trhové.
Schweiz L. Švejcary, Švejcarsko.
Schwerin St. Zvěřín; Svěřín.
Scuttari St. Skader.
Sebenico St. Šibeník.
Seidenschwanz D. Vrkoslavice.
Seine Fl. Sekvana, Séna.
Seiwedel D. Zavidov.
Selau Kl. Želivo.
Selimno St. Sliveň.
Semmering B. Semerník, Severník.
Semlin St. Zemuň, Zemlín.
Senftenberg St. Žamberk.
Serb-e Srb; —ien L. Srbsko; —isch srbský.
Sibirien L. Sibiř (Sibirie, Severie).
Siebenbürgen L. Sedmihrady, Sedmihradsko.
Sirmien, Syrmien L. Srěm.
Slave *m.* Slovan.
Slavonien L. Slovansko.
Slowak *m.* Slovák; —ei L. Slovensko.
Slovene *m.* Slovenec.
Soldau St. Dzialdovo.
Spalatro, Spalato Ins. Splet, Split.
Spani-en L. Španěly, Španělsko; —er *m.* Španěl.
Spremberg St. Hrádek.
Staab St. Stod, Stodo.
Stagno St. Ston.
Stargard St. Starohrad.
Starkenbach St. Jilemnice.
Steiermark L. Štýry, Štýrsko.
Steinamanger St. Subotice, Kamenec.
Steinberg B. Kamenná hora.
Stettin St. Štětín.
Stockholm St. Štokholm.
Stolpe St. Slupsko.
Stolpen St. Slupno.
Stösser D. Stěžery.
Strassburg St. Brodnice; 2. Štrasburk.
Strelitz St. Střelce.
Stuhlweissenburg St. Bělehrad Královský, Stolní, Uherský.
Sulau St. Sulejov.
Sund Sund (Průliv Dánský).
Syrien L. Syrie.
Syrmien, Sirmien L. Srěm.
Tachau St. Tachov, Dřevnov.
Tarnowitz St. Hůra.
Tauss St. Domažlice.
Temesvar St. Temešvár, Tomišvár.
Tepl Kl. Teplá.
Teplitz St. Teplice.
Teschen St. Těšín.
Tetschen St. Děčín.
Theising St. Toužím, Toužetín.
Theiss Fl. Tisa.

Themse Fl. Temže.
Theresienstadt St. Terezín.
Theresiopel St. Subotice.
Thessalonich St. Soluň.
Thüringen L. Durinky.
Tiber Fl. Tibera.
Tilsit St. Tylže (Tylža).
Tirschtiegel St. Trtěl.
Todtes Meer Mrtvé Moře.
Trautenau St. Trutnov.
Trebnitz St. Třebenice.
Triest St. Terst, Trst (Tržiště).
Troppau St. Opava.
Troppelwitz M. Opavice.
Trübau St. Třebová.
Tschakathurn St. Čakovec.
Türk-e *m.* Turek; —ei L. Turky *pl.*, Turecko.
Tyrnau St. Trnava.
Übelsatz St. Blšany.
Uckern D. Okořín.
Udine St. Videm, Vidom (, i *f.*).
Ukraine L. Ukrajina.
Ulgersdorf D. Oldřichov.
Ungar *m.* Uher (Uhřín); —n L. Uhry *pl.*, Uhersko.
Unruhestadt St. Krhová, Kargová.
Unterwalden L. Podlesí.
Usedom Ins. Uznojmo.
Vandsburg St. Vícehorek.
Veglia Ins. u. St. Krk.
Vene-dig St. Benátky *pl.*; —zianer Benátčan; —zianisch Benátský.
Veröcze St. Věrovitice. [jezero.
Vierwaldstädter See Čtyrkantonské
Villach St. Bělák.
Völkermarkt St. Vlkovec.
Vottau M. Bítov.
Wagram D. Ogruň.
Wagstadt St. Bílovec.
Waizen St. Vácov.
Wallach *m.* Valach; —ei L. Va-
Wallern St. Volary *pl.* [lašsko.
Warasdin St. Varaždín.
Warschau St. Varšava.
Wartemberg St. Stráž; Syčov.
Warthe Fl. Varta.
Wegstädtel St. Štětí.
Weichsel Fl. Visla.
Weichselburg St. Vyšní hora.
Weimar St. Vojmír, Výmar.
Weissenburg Bělohrad.
Weisser Berg Bílá hora.
Weisses Meer Bílé moře.
Weisskirch St. Hranice.
Weisskirchen St. Běla crkev; Bílé kostely; D. Vliněves.
Weissthurm D. Střebíz.
Weisswasser St. Bělá.
Weckelsdorf St. Teplice.
Welmschloss D. Velemyšloves.
Wernstadtel St. Verneřice.
Welbowitz D. Bělbožice.
Wellhotten D. Lhota.
Wende *m.* Srb (Lužický).
Weseritz St. Bezdružice.
Wien St. Vídeň; ein —er Vídeňan.
Wiener-Neustadt St. Nová město za Vídní.
Wieselburg St. Mošoň.
Wiesenburg St. Rakovar.
Wildenschwert St. Ústí nad Orlicí.
Wilenz D. Bílenec.
Wilna St. Vilno.
Windisch-Feistritz St. Bystřice Slovenská; —Grätz St. Slovenský Hradec.
Winterberg St. Vimberk.
Wippach St. Vipava.
Wirsitz St. Vířisko.
Wittingau St. Třeboň.
Wohlau D. Volyně.
Wolhynien L. Volyň.
Wolmar St. Vladimírec.
Wreschen St. Vřešně.
Wscherau St. Všeruby.

Zampelburg St. Sempolno.
Zara St. Zader.
Zeben St. Sabinov.
Zeng St. Seň.
Zerbst St. Srbiště.
Ziegenrücken B. Kozí hřbety.
Zigeuner Cikán.
Zirke St. Sěrakov.
Zirona Ins. Drveník.
Zittau St. Žitava.
Znaim St. Znojmo.
Zopten, Zoptenberg Sobotka.
Zuri Ins. Žirje.
Zürich St. Curich, Tygur.
Zweibrücken St. Dvoumostí.
Zwettel St. Světlá.
Žižkaberg (bei Prag) Žižkov.

Rank, Josef,

Neues Taschenwörterbuch der böhmischen und deutschen Sprache nach Jungmann, Šumavský, und Anderen von Josef Rank [Auch mit tschechischem Titel:] Nový slovník kapezní jazyka českého i nemeckého ...
Bd.: 2

Prag 1879